Digitized by Google

H. 377/11

Digitized by Google

Digitized by Google

GALLIA
CHRISTIANA,
IN PROVINCIAS ECCLESIASTICAS DISTRIBUTA;
IN QUA SERIES ET HISTORIA
ARCHIEPISCOPORUM, EPISCOPORUM ET ABBATUM

REGIONUM OMNIUM QUAS VETUS GALLIA complectebatur, ab origine Eccleſiarum ad noſtra tempora deducitur, & probatur ex authenticis Inſtrumentis ad calcem appoſitis.

Operâ & ſtudio Monachorum Congregationis S. Mauri Ordinis S. Benedicti.

TOMUS UNDECIMUS:

DE PROVINCIA ROTOMAGENSI,

Ejuſque metropoli ac ſuffraganeis Bajocenſi, Abrincenſi, Ebroicenſi, Sagienſi, Lexovienſi ac Conſtantienſi eccleſiis.

DOMUS LAVALLENSIS
Bibliotheca Cysoniensis A° 1763

PARISIIS,
EX TYPOGRAPHIA REGIA.

M. DCCLIX.

Digitized by Google

Digitized by Google

MONITUM.

VIX dum completum erat volumen iſtud, etenim ſub prælo ſudabat, cum repentina & immatura morte extinctus eſt hujus & proxime ſuperiorum ex magna parte indefeſſus fabricator domnus Stephanus-Gabriel *Brice*, poſt totos 24 annos in laborioſa implicatiſſimi operis compoſitione exactos. Natus is honeſtis parentibus Lutetiæ Pariſiorum menſe Junio anni 1697, iiſque a teneris orbatus ſub tutoris patrui germani *Brice*, qui Pariſiorum deſcriptionem promulgavit, cuſtodia & regimine educatus fuerat. Humanis litteris operam dedit in collegio Mazarinæo, tumque Philoſophiæ, cujus curriculo nondum penitus emenſo, ſanctioris vitæ apud Carthuſianos Pariſienſes tirocinium poſuit, apud quos annum cum dimidio manſit. Non adoptato ſibi ſtrictiori illo vitæ inſtituto, de alio haud valde diſſimili experiundo paulo poſt cogitavit; eaque de cauſa S. Lucianum Bellovacenſem petiit menſe Januario 1716, annos natus 18, menſes 6, ubi poſt ſervatas adamuſſim per integrum tirocinii annum regulæ leges & ſancita, ſolenni votorum nuncupatione in Benedictinam S. Mauri Congregationem adſcriptus eſt anno 1717. Variis quibus in illo ſodalitio per 7 aut 8 annos recens auctorati more ſolito inſtituuntur, exercitationibus non ſine felici futurorum omine perfunctus & preſbyter ordinatus, totum ſe in eccleſiaſtica antiquitate inveſtiganda conſecravit, ſibique hunc in uſum Græcas litteras, quarum rudimenta jam in ſcholis attigerat, familiariores pertinaci ſtudio effecit. Hinc ut genio ſuo ſimul & utilitati publicæ indulgeret, epiſtolas S. Baſilii e Græco in Gallicum ſermonem vertit, quas cur in lucem non ediderit candide fatemur neſcire nos, niſi forte ad aliud munus vocatus, ita ſe novo labori tradendum judicavit, ut interpretationem ſuam recognoſcere ac mendis purgare per tempus non potuerit. Et certe anno 1731 novæ Galliæ Chriſtianæ continuationi a ſuperioribus deſtinatus Lutetiam Pariſiorum advenit, & in monaſterio S. Germani a Pratis ſedem fixit, ubi cum aliis ejuſdem laboris conſortibus integrum ſe operi condendo mancipavit ad finem uſque vitæ 13 Novembris 1755. Quanta autem aſſiduitate quantoque ſtudio injunctam ſibi provinciam obierit norunt omnes qui conſuetudine ejus uſi ſunt. Ejus curis ac vigiliis multa debent Narbonenſis, Pariſienſis, Remenſis & Rotomagenſis metropoles quæ jam prodierunt, necnon Senonenſis quæ mox lucem conſpectura eſt.

Socios habuit & adjutores (ut alios interim taceam qui vel præſentes & poſt navatam qualemcumque opellam cœptis non inſtiterunt, vel abſentes & tam e noſtris quam ex quolibet virorum ordine ſuam quique ſymbolam conferre voluerunt, quoſque vel recenſere longum foret) domnum Felicem *Hodin*, domnum Tuſſanum *Dupleſſis* & domnum Jacobum *Taſchereau*, quorum prior ab ipſo totius operis duce, quem appellaſſe laudare eſt, R. P. domno Dionyſio *de Sainte-Marthe* Galliæ Chriſtianæ ab adoleſcentia addictus, eccleſiarum & antiſtitum, monaſteriorum abbatumque originibus & rebus geſtis perquirendis, atque catalogis contexendis inſenuit, fato functus in monaſterio S. Germani a Pratis 16 Septembris 1755, annos natus circiter 76. Pleſſæus vero ſuperſtes & hiſtoriis Cociaca & Meldenſi, geographica & topographica diœceſis Rotomagenſis deſcriptione, annalibus Pariſienſibus aliiſque

Digitized by Google

lucubrationibus reipublicæ litterariæ jamdudum notus, poſt plures exantlatos labores optimamque operam metropolibus Pariſienſi, Remenſi & Rotomagenſi, quarum hiſtoriam pro virili ſua parte contexuit, impenſam, aliquot jam abhinc annis Galliæ noſtræ Chriſtianæ valedixit, ut valetudinis infirmitati ſerviret. Perſtat D. Jacobus *Taſchereau* qui, quam a ſeptem circiter annis adjutricem operi manum admovet, libenter & qua poterit diligentia & aſſiduitate, una cum novo ſocio D. Petro *Henry* in locum defuncti D. *Brice* ſuffecto, paratus eſt in poſterum adhibere.

His potiſſimum artificibus doctis utique & laborioſis, tribuſque aliis domno Bartholomæo *Pétis de la Croix*, D. Johanne *Thiroux* & D. Joſepho *du Clou* doctiſſimis itidem & religioſiſſimis viris, mortalitatem diverſis temporibus conſecutis, quos in ſuſcepti laboris ſocietatem accerſiverat D. Dionyſius *de Sainte-Marthe*, conflata eſt nova Galliæ Chriſtianæ hiſtoria, crevitque ad Tomum XI qui nunc proſtat, & eccleſiaſticam Normanniæ hiſtoriam complectitur. Superſunt nobis octo metropoles tractandæ Senonenſis, Tarantaſienſis, Toloſana, Trevirenſis, Turonenſis, Veſonticenſis, Viennenſis & Ultrajectina ad Moſam, quarum priores duas exhibebit volumen proximè ſecuturum; cæteræ, Deo juvante, ſuo quæque ordine prodibunt.

Antequam hoc monitum claudamus, liceat nobis eo loci ſententiam recudere numquam ſatis memorandam, qua Sammarthani Fratres præfationem ſuam ad lectorem finiunt in hæc verba : *Univerſos hiſtoriæ eccleſiaſticæ ſtudioſos enixe hortamur, quandoquidem hoc opus ſpectat ad religionis totiuſque cleri commendationem & nominis Francici gloriam, publico commodo & nobis conferant, ſi quæ arcana recondunt; benignius autem excuſent, ſi quid* (ut certe plura ſunt) *humanitus eſt erratum.*

Digitized by Google

HOC IN TOMO CONTINENTUR,

ARCHIEPISCOPATUS,

ROTOMAGENSIS, *Rouen*, col. 1. Inſtr. col. 7.

EPISCOPATUS,

ABRINCENSIS, *Avranches*, 466. Inſtr. 105.

Bajocenſis, *Bayeux*, 346. Inſtr. 59.

Conſtantienſis, *Coutances*, 863. inſtr. 217.

Ebroicenſis, *Evreux*, 564. inſtr. 123.

Lexovienſis, *Liſieux*, 762. inſtr. 199.

Sagienſis, *Séez*, 675. inſtr. 151.

ABBATIÆ, PRIORATUS, &c.

ordine alphabetico digeſta.

A

ALBA-MARLA, *Saint-Martin d'Aumale*, ord. B. virorum, 274.

Albæ-Dominæ, *les Blanches*, ord. C. fem. 554.

Alciacum, *vide* Alba-Marla.

Almaniſcæ, *Almeneſches*, ord. B. fem. 735. 736.

Alnetum, *Aunay*, ord. C. vir. 443.

S. Amandus Rotomagenſis, *S. Amand de Rouen*, ord. B. fem. 286.

S. Andreas de Goffer, *Saint-André en Gouffern*, ord. C. vir. 743. 744.

Anglicanæ moniales Pontiſarenſes, *vide* Gratia-Dei.

Arcæ, *Arques*, ordin. C. fœm. 327.

Ardena, *Ardenne*, ord. P. vir. 459.

S. Audoënus, *Saint-Ouen*, ord. B. vir. 135.

Augum, ſeu S. Laurentius, aut B. Maria Augenſis, *Eu*, ord. A. vir. 293.

B

BALCHERIVILLA, *vide* S. Georgius.

S. Barbara in Algia, prioratus ord. A. vir. 858.

Barberium, *Barbery*, ord. C. vir. 452.

Beccum, *le Bec*, ord. B. vir. 216.

Bella-ſtella, *Bellétoile*, ord. P. vir. 462.

Belloſanna, *Belloſanne*, ord. P. vir. 334.

Bellus-beccus, *Beaubec*, ord. C. vir. 301.

Bellus-mons in Algia, *Beaumont en Auge*, prioratus ord. B. vir. 850.

Bernaicus, *Bernai*, ord. B. vir. 830.

Bivallis, *Bival*, ord. C. fœm. 316.

Blanca-landa, *Blanchelande*, ord. P. vir. 944.

Bondevilla, *Bondeville*, ord. C. fœm. 319.

Bonus-nuncius, *Bonne-Nouvelle*, ord. B. vir. 239.

Bonus-portus, *Bon-port*, ord. C. vir. 667.

Brolium-Benedicti, *Breuil-Benoiſt*, ord. C. vir. 663.

C

CADOMENSE monaſterium, *vide* S. Stephanus.

Cæſaris-burgus, *Cherbourg*, ord. A. vir. 940.

Campus-ſuperior, *Champ-Souverain*, *vide* S. Sidonius.

Caſtellio, *vide* Conchæ.

Ceraſium, *Ceriſy*, ord. B. vir. 408.

S. Clara Alenconienſis, *S. Claire d'Alençon*, 761.

S. Clara Rotomagenſis, *Sainte Claire*, 343.

Conchæ, *Conches*, ord. B. vir. 637.

Cordeillon, *vide* S. Laurentius.

Cormeliæ, *Cormeilles*, ord. B. vir. 846.

Cornevilla, *Corneville*, ord. A. vir. 298.

Crux S. Leufredi, *La-Croix-Saint-Leufroy*, ord. B. vir. 632.

Curba-foſſa, *vide* Lucerna, 556.

D

S. DESIDERIUS Lexovienſis, ord. B. fem. 855. 856.

Divenſe monaſterium, *vide* S. Petrus ſupra Divam.

E

S. EBRULFUS, *Saint-Evroul*, ord. B. vir. 813. & ſeqq.

Eſſeyum, *Eſſey*, ord. A. fem. 742.

Exaquium, *Leſſay*, ord. B. vir. 916.

F

FALESIA, ord. P. *vide* S. Johannes de Faleſia.

Fiſcannum, *Fecan*, ord. B. vir. 201.

Fons-Theodori, *vide* Fulcardi-mons.

Fontanella, *Fontenelle*, ord. B. vir. 155.

Fontanetum, *Fontenay*, ord. B. vir. 413.

Fontes-Guerardi, *Fontaine-Guerard*, ord. C. fem. 320.

Fulcardi-mons, *Foucarmont*, ordin. C. vir. 304.

G

GEMETICUM, *Jumiege*, ord. B. vir. 185. 949. & ſeq.

S. Georgius de Balcherivilla, *S. George de Bocherville*, ord. B. vir. 267.

Goffernenſe monaſterium, *vide* S. Andreas de Goffer.

Gomeri-fons, *Gomerfontaine*, ord. C. fem. 322.

Gratia-Dei, *la Grace-Dieu*, ord. B. fem. 290.

Graveningæ, *les Gravelines*, ord. S. Claræ, 344.

Greſtanum, *Greſtain*, ord. B. vir. 842.

H

HAMBEIA, *Hambuye*, ord. B. vir. 931. aliis abbatiis dat originem, B. ibid.

Digitized by Google

I

Ibreium, *Ivry*, ord. B. vir. 652.
Inſula-Dei, *l'Iſle-Dieu*, ord. P. vir. 340.
S. Johannes de Faleſia, *S. Jean de Falaiſe*, ordin. P. vir. 754.
S. Ionius, *S. Yon*, caput ordinis, 345.

L

S. Laudus, *Saint-Lo*, ord. A. vir. 935.
S. Laurentius de Cordeillon, *S. Laurent de Cordeillon*, ord. B. fem. 438.
S. Leodegarius, *S. Léger*, ord. B. fem. 853.
S. Leufredus, *vide* Crux S. Leufredi.
Lira, *Lire*, ord. B. vir. 644.
Longæ, *Longues*, ord. B. vir. 429.
Lucerna, *la Luzerne*, ord. P. vir. 556.
S. Ludovicus Vernonenſis, *S. Louis de Vernon*, ord. A. fem. 662. B.

M

Madriacense Monaſterium, *vide* Crux S. Leufredi.
Marchaſium-Radulfi, *Marchéraoul*, ord. P. vir. 328.
B. Maria de Angelis, ord. B. fem. 935.
S. Maria de Gouffer, *vide* Silleium.
S. Maria de Moſtons, *Moutons*, ord. B. fem. 533.
S. Maria de Prato, ſeu Bonni-nuncii Rotomagenſis, *Bonne-nouvelle de Rouen*, prioratus ordin. B. vir. 239.
B. Maria de Protectione, ord. B. fem. 934. tranſfertur e Cæſariſburgo ad Wallonias, ibid.
B. Maria de Spineto, *vide* S. Petrus ſupra Divam.
S. Maria de Vignaz ſeu de Goffer, *vide* S. Andreas de Goffer.
B. Maria de Voto, *vide* Cæſariſburgus.
S. Martinus Pontiſarenſis, *S. Martin de Pontoiſe*, ord. B. vir. 253.
S. Martinus Sagienſis, *S. Martin de Séez*, ord B. vir. 712.
S. Michaël in periculo maris, *le Mont-Saint-Michel*, ord. B. vir. 510.
Monaſterium-villare, *Montivillier*, ord. B. fem. 281.
Mons-Dei, *Montdée*, ord. P. vir. 860.
Mons S. Michaëlis, *vide* S. Michaël in periculo maris.
Mons-morellus, *Montmorel*, ord. A. vir. 535.
Montiſburgus, *Montebourg*, ord. B. vir. 926.
Moretonienſis eccleſia collegiata S. Ebrulfi, *Mortaing*, 508.
Moretonium, *vide* Albæ-dominæ.
Mortuum-mare, *Mortemer*, ord. C. vir. 307.

N

S. Nicolaus in Tiliis, *vide* Marchaſium-Radulfi.
S. Nicolaus de Vernolio, *Saint-Nicolas de Verneuil*, ord. B. fem. 659.
Noa, vel Natatoria, *la Noe*, ord. C. vir. 665.
Novum-caſtrum, *Neuf-chaſtel*, ord. B. fem. 293.
Novus-burgus, *Neufbourg*, ord. B. fem. 660.

O

Oximense Monaſterium, *vide* S. Ebrulfus.

P

Paceium, *Pacy*, ord. B. fem. 661.
S. Petrus ſupra Divam, *Saint-Pierre-ſur-Dive*, ord. B. vir. 728.
Pleſſeium-Grimoldi, *le Pleſſis-Grimould*, ord. A. vir. 441.
Pontiſarenſe monaſterium, *vide* S. Martinus Pontiſar.
Pratellum, *Preaux*, ord. B. vir. 834.

R

Ressonium, *Reſſons*, ord. P. vir. 337.

S

Sagiense monaſterium, *vide* S. Martinus Sagienſis.
S. Salvator, *S. Sauveur*, ord. B. fem. 655.
S. Salvator vicecomes, *S. Sauveur-le-Vicomte*, ord. B. vir. 922.
Savignelum, *Savigny*, ord. C. vir. 540. quot abbatiæ ex eo prodiere, 552 & ſeqq.
S. Severus, *Saint-Sever*, ord. B. vir. 913. 914.
S. Sidonius, *Saint-Saens*, ord. C. fem. 324.
Silleium, *Silly*, ord. P. vir. 758.
Soleuvria, *vide* Vallis-Richerii.
S. Stephanus Cadomenſis, *S. Étienne de Caen*, ord. B. vir. 420.
Strata, *l'Eſtrée*, ord. C. vir. deinde fem. 671.

T

S. Taurinus, *S. Taurin*, ord. B. vir. 626.
Theſaurus Beatæ Mariæ, *le Tréſor*, ord. C. fem. 325.
Torigneium, *Torigny*, ord. C. vir. 456.
Torigneium, *Torigny*, ord. C. fem. 458.
Trappa, *la Trappe*, ord. C. vir. 747. 748.
SS. Trinitas Cadomenſis, *la Sainte-Trinité de Caen*, ord. B. fem. 431.
Troarnum, *Troarn*, ord. B. vir. 416.

V

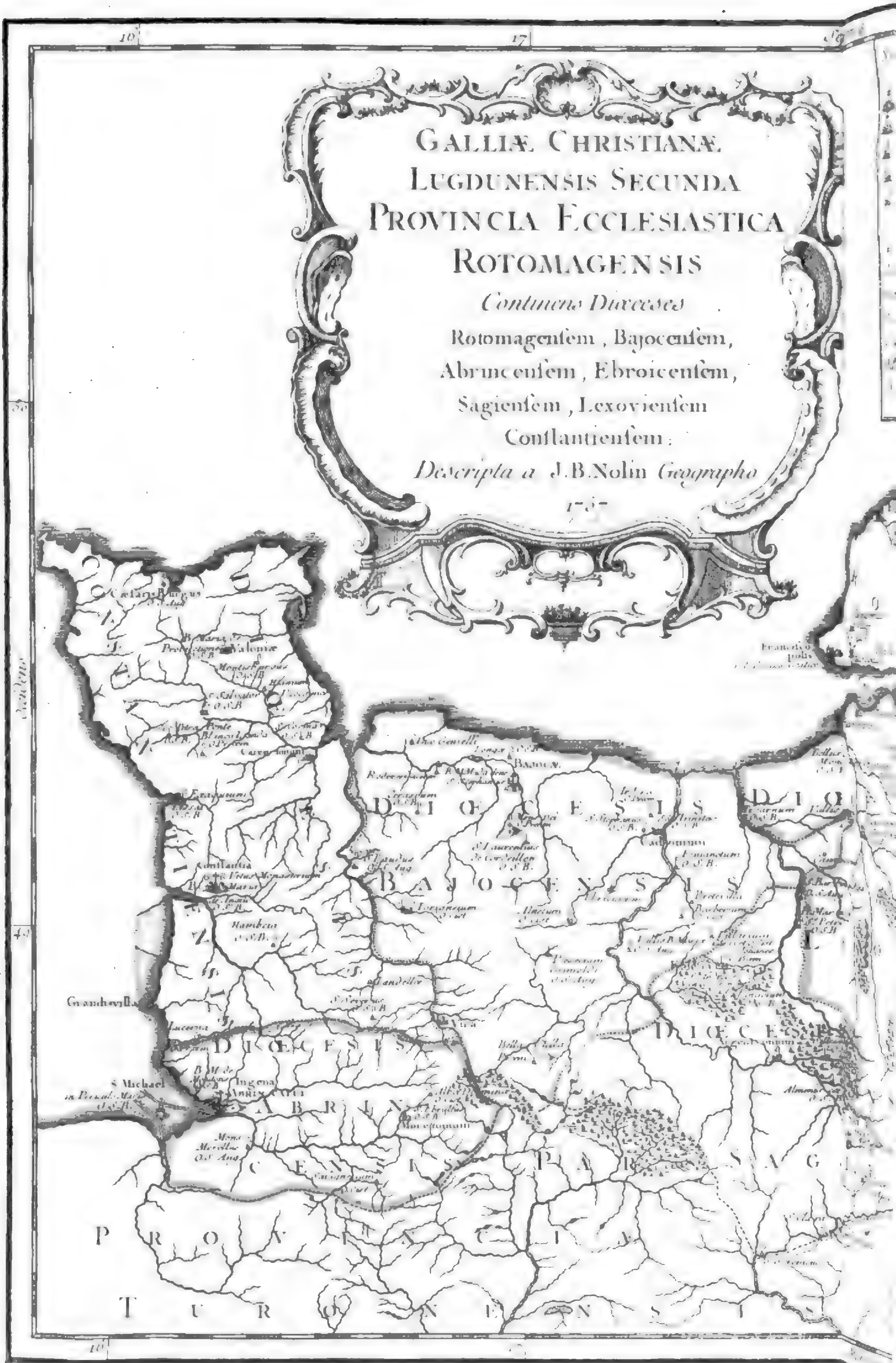
Valassia, vel Vallis-Azonis, ſeu Vallis-Aſcli, *le Valaſſe*, ordin. C. vir. 313.
Validus-mons, aut Vallis-mons, ſeu Walonis-mons, *Valmont*, ord. B. vir 278.
Vallis, *le Val*, ord. A. vir. 440.
Vallis-Richerii, ord. C. vir. 445.
Walloniæ, *vide* B. Maria de Protectione.
S. Victor apud Caletes, *S. Victor en Caux*, ord. B. vir. 261. 262.
S. Vigor prope Bajocas, *S. Vigor*, ord. B. vir. 404.
Villare-Caniveti, *Villers-Canivet*, ord. C. fem. 752.
Vignaz, *vide* S. Andreas de Goffer.
Vinacium, *Vignaz*, ord. B. fem. 740.
Ulterior-portus, *le Tréport*, ord. B. vir. 244.
Votum, *vide* Valaſſia.
Uticenſe monaſterium, *vide* S. Ebrulfus.
S. Wandregiſilus, *S. Vandrille*, *vide* Fontanella.

Digitized by Google

INDEX VETERUM MONASTERIORUM
AD HANC PROVINCIAM SPECTANTIUM.

ANDILEGUM, parthenon a S. Clotilde fundatus in eccleſiam collegiatam abit, 131. D.
Anglicanæ virgines Rotomagenſes, *vide* S. Birgitta, 233. D.
Avanglia, 124. B.
Bellus-mons, parthenon ord. P. 133. D. 328. C.
Bellus-mons-petroſus, parthenon, 131. A.
S. Birgitta, parthenon ord. A. Henrico IV exoſus diruitur, 133. D.
Belcinacum, conditum in inſula ejuſdem nominis undis merſa, 121. E. in decurſu temporis prioratus a Fontanella pendens, 122. A. 162. B. 177. E.
Calvus-mons venit in poteſtatem abbatis Sugerii, qui reſciſſis præbendis abbatiam in prioratum convertit, 131. A.
S. Coſmas de Monte, olim abbatia, nunc prioratus, 913. C.
Duo-Gemelli, *les Deux-Jumeaux*, ord. B. vir. 406. B. nunc ſimplex prioratus a Ceraſio pendens, 407. A.
Duroclarum S. Dionyſio ſacrum, 121. E.
Ebriciacum, *Evrecy*, ord. B. vir. 407. A.
S. Ebrulſus Moretonienſis, *Mortaing*, eccleſia collegiata, 507.
Evrardi-eccleſia, nunc parochia ad quam præſentat capitulum S. Quintini Veromand. 124. C.
Fiſcannum, parthenon, 132. A. 201. C. D.
Floriacum, 123. A. 168. A.
Fontanetum, *Fontenay*, ord. B. vir. 712. 713.
S. Gervaſius, hodie parochia in ſuburbio Rotomagenſi juriſdictioni Fiſcannenſi obnoxia, 124. A.
Hamum, parthenon a Frodomundo epiſcopo Conſtantienſi conditus, col. 866. B. 913. B.
S. Helerius, vetus abbatia in inſula Gerſeyo, 913. B.
S. Imerius, olim abbatia nunc prioratus, 813. B.
Landeilæ, vetus monaſterium in parochiam mutatum, 913. C.
Liberiacum, *Livray*, ord. B. vir. 408. A.
Logium, parthenon prope Fontanellam, 132. C.
S. Magdalena, *la Magdelaine*, in urbe Bajocenſi, 408. A.
Mandanum, monaſterium a S. Scubilione exſtructum, 912. A.
S. Mello, abbatia ab urbe Rotomago Pontiſaram tranſlata, canonicis ſecularibus attribuitur, 133. A.
Monaſterium in ſuburbio Conſtantienſi a Potentino ædificatum, 913. A.
Monaſterium-villare, parthenon, 132. B. 187. A.
Nantum, *Nanteuil*, cœnobium a S. Marculſo conditum, 912. B.
Pauliacum, parthenon transfertur in urbem Monaſteriolum ſupra mare, 132. A. 187. A.
Pentale, nunc ſimplex parochialis eccleſia S. Sanſoni ſacra, 120. E.
Portus-mauri, *Port-mort*, 122. A.
Redeverus, *Reviers*, 404. B.
S. Salvator de Petraponte, olim monaſterium, nunc ſimplex parochia, 913. C.
S. Salvius, *S. Sauve*, 122. D.
Septem-molæ, parthenon, 132. E.
S. Serenicus, ord. B. vir. 711. 712.
Seſciacum, *Sciey*, monaſterium a S. Paterno conditum, 910. D.
S. Sidonius, *S. Saens*, 122. A. 169. E. 180. C.
Sigeium, *Siggi*, hodie ſimplex prioratus juris abbatiæ S. Audoëni, 130. E.
S. Stephanus, 409. A.
Strata, *l'Eſtrée*, ord. C. vir. 625.
SS. Trinitas, ſeu S. Catharina prope Rotomagum, 124. E. 286. B.
Varenna, parthenon in uſus eccleſiæ Rotomagenſis cedit, 132. B.
S. Vigor, *Saint-Vigor*, quondam dictus Mons-Chriſmatis, 404. B. C.
Vintlana, in qua ſucceſſere canonici Gornacum tranſlati, 122. D.

GALLIA

Galliæ Christianæ
Lugdunensis Secunda
Provincia Ecclesiastica
Rotomagensis
Continens Diœceses
Rotomagenſem, Bajocenſem,
Abrincenſem, Ebroicenſem,
Sagienſem, Lexovienſem
Conſtantienſem;
Descripta a J.B.Nolin Geographo
Dioecesis
Bajocensis
Dioecesis
Abrincensis
Dioeces
Grandvilla
S. Michael
Cadomum
Provincia
Turonensis

Notæ Sequentes designant Dignitates Ecclesiasticas.
Sedem Archiepiscopalem.
Sedes Episcopales
Abbatias Virorum.
Abbatias Mulierum.
Abbatias non amplius stantes vel loco mutatas.
Prioratus
Litteræ Sequentes designant Ordines.
O.S.B. Ordinem S.ti Benedicti.
O.S.Aug. Ordinem S.ti Augustini.
O.Cist. Ordinem Cisterciensem.
O.Præ. Ordinem Præmonstratensem.
O. S.Cl. Clarissas vel Urbanistas.
DIŒCESIS ROTOMAGENSIS
DIŒCESIS EBROICENSIS
PARS PROVINCIÆ PARISIENSIS
Rua
Walaricus
Abbatisvilla
Dieppa
Rotomagus
Harefletum
Illæ Bona
Pons Episcopi
Lexovium
Bernaicus
Andelegum
Calvo Monte
Medunta
Pacecum
Droca
Ogium
Scala Leucarum

GALLIA CHRISTIANA IN PROVINCIAS DISTRIBUTA.

PROVINCIA ROTOMAGENSIS SEU LUGDUNENSIS SECUNDA, CUJUS METROPOLIS ROTOMAGUS.

ERANT ætate C. Julii Cæſaris in Gallia Belgica ultimi verſus occidentem & mare, Caleti *ſeu* Caletes, ſic dicti a voce Gallica *Kalt* ſeu *Keit*, quæ frigus aut frigore concretum ſignificat, unde & ipſi Galli maximam partem appellati ſunt Celtæ, & univerſa eorum regio, quæ frigidiſſima eſt, Galliæ Celticæ nomen deſumſit: *Hiemem* enim *Gallicam* pro acerrimo frigore dixit Petronius ille inverecundiæ potius quam elegantiarum arbiter. Urbs autem Caletum primaria dicebatur *Ila* ſeu *Ellæbonna*, id eſt ultimus Ila ſeu finis amniculi Ilæ qui eam alluebat, paulo inferius in Sequanam effuſus. Hanc Ptolemæus *Juliobonam* appellavit; ſed nos primævum nomen l'*Iſlebonne* retinuimus.

Erant ſimiliter in Gallia Celtica ultimi verſus ſeptentrionem, Caletorumque finitimi *Velocaſſes* ſeu *Bellocaſſes*, ita dicti ab his duabus vocibus *Belg* & *Caſſ*, quæ ſimul junctæ, ſi conjectare licet, ſignificant Belgas eo loci tranſportatos, aut forte Belgas mercatores. Urbs eorum primaria, quam præter Sequanam irrigabant fluvioli tres, *Rot* dictus recentioribus *Rotobeccus* aut *Rodobeccus*[a], *Albula* ſeu *Albeta*[b], & *Marrona*[c], dicta eſt Rotomagus aut Rotomagum ab eodem rivo *Rot* & voce Celtica *Mag*, quod eſt emporium; poſita enim erat in ipſo fere Sequanæ & amniculi illius confluente. Poſtea tamen ab infimæ Latinitatis ſcriptoribus appellari cœpit, ſive *Rodomi*, *Rotumi*, *Rodomæ* aut *Rotomæ*, ſive *Rodomaci*, *Rotumagi* aut *Rotumagum*, ſive aliis hujuſcemodi, quibus immorari non vacat, adulteratis deturpatiſque nominibus. Sed ex voce illa *Rotomum* aut *Rotmum*, derivatum eſt pagi *Rotmenſis* nomen, vernacule *le Roumois* aut *le Rommois*, quod majores noſtri præcipue ſub Carlovingis regibus indiderunt regiunculæ illi, quæ urbem ad utramque fluminis Sequanæ ripam propius attingit, & ex qua conflatus eſt major eccleſiæ Rotomagenſis archidiaconatus.

[a] le Robec
[b] l'Aubette
[c] la Renelle

Caletes a Belgis disjunctos Octavianus Cæſar Auguſtus Celticæ, quam vocavit Lugdunenſem, adjecit. Nihil tunc forte de Caletorum urbe primaria ſupererat præter rudera aut vicum ignobilem. Sed ſtabat, adeoque reliquo tempore crevit urbs Velocaſſium caput Rotomagus, ut Lugdunenſi primum, forte ſub Diocletiano in duas Lugdunenſes diviſa, illa non ſolum Caletorum, ſed & totius Lugdunenſis ſecundæ metropolis eſſe cœperit; deinde cum ſub Valentiniano primo imperatore, vel forte ſub Gratiano ejus filio, ſecta eſt Lugdunenſis ſecunda in duas alias Lugdunenſes, ſecundam videlicet, cujus primatum Rotomagus obtinere perrexit, & quartam quæ metropolim agnovit Cæſarodunum Turonum, de tanta provinciæ imminutione nihil ſenſerit urbs illa princeps; imo amplificaverit ſeſe in dies, celeberrimiſque Galliarum urbibus tandem exæquata ſit.

Paululum quidem accrevit ad finem uſque noni ſeculi. Verum ſub Rollone Normannorum duce, filioque ejus Guillelmo, *Longa-ſpata* dicto, majora cœpit incrementa capere. Auctior

deinde facta ſub ducibus eorum ſucceſſoribus, novis adhuc acceſſionibus propagata eſt primo ſub Philippo Auguſto rege, deinde ſub ſancto Ludovico, ac demum ſub Valeſiis regibus: adeo ut in præſentia ſuburbiis additis quatuor millia paſſuum longitudinis habeat ab Euronoto ad Caurum, tria millia latitudinis ab Africo ad Cæciam. In ea autem comprehenduntur palatia regia, ſeu arces vetuſtæ tres: palatium aliud recens, juri dicundo ab Ludovico XII rege dicatum conſtructumque, præter baſilicam civium, ſeu urbis curatorum, ædeſque tam publicanorum quam omnis generis magiſtratuum proprias. Illic etiam extant horreum ſalarium ſumtuoſæ magnificentiæ; ſcholæ non ignobiles; xenodochia ſeu noſocomia, aut valetudinaria novem; fora rerum venalium plurima, in his unum longe pulcherrimum; agger lapideus ad dextram Sequanæ ripam maxime ſpectabilis; pons in ipſo flumine olim lapideus, nunc naviculis ſimul junctis mirum in modum inſtructus; ambulacra ſupra urbem ad utramque fluminis ripam duo amœniſſima, arboribus hinc inde omni induſtria conſita; fontes publici in urbe fere quadraginta ex variis ſcatebris deducti; cœmeteria publica duo, alterum in urbe, alterum extra urbis pomeria; tribunalia ſeu fora judiciaria quatuordecim regia, quæ ſunt Parlamentum, olim Scacarii nomine donatum, camera computorum & curia ſubſidiorum, in unam nunc computorum ac ſubſidiorum curiam ſimul junctæ; quæſtores ſeu theſaurarii Franciæ; electio ſeu tributorum ac vectigalium deſcriptores; tabula marmorea, tam rebus maritimis quam aquis & ſilvis præfectorum; monetarum arbitri, ſalarii judices, magiſter portuum, balliviatus ac ſedes præſidialis, vicecomitatus forenſis; vicecomitatus aquæ, forum municipale, conſules, conſeſſus negotiatorum; præterea tribunalia feodalia quædam, quales ſunt archiepiſcopi, abbatiæ Fiſcannenſis, abbatiæ Montivillarenſis, aliorumque privatorum ſellæ; tribunalia quoque eccleſiaſtica duo, quæ ſunt officialitates diœceſana ac metropolitana; eccleſiæ denique de quibus præcipue nobis dicendum ſupereſt, fere centum.

Uterque populus Caletorum & Velocaſſium denſiſſima erant idololatriæ nube obvoluti, quando beatus Nicaſius ad eos acceſſit Jeſum crucifixum edocendos; ipſe tamen nec Caletes unquam, nec Velocaſſium urbem primariam inviſit; ſed qui poſt eum in illis Galliarum finibus religionem chriſtianam annunciavere evangelii præcones, Rotomago primum, ceteriſque Velocaſſibus ad Chriſtum adductis, Caletes poſtea eidem jugo ſubmittere colla feliciter coëgere. Atque hinc & Caletis & Velocaſſibus coaluit ſenſim ampliſſima illa diœceſis, cujus caput Rotomagus, eccleſiaſtica item metropolis univerſæ, quaqua patuit primum Lugdunenſis ſecundæ, deinde ejuſdem Lugdun. anguſtioribus limitibus circumſcriptæ, quæ poſtquam aliquandiu ſub prima regum noſtrorum dynaſtia pars fuit regni Neuſtriæ, altera tandem dynaſtia jam inclinata, Normanniæ nomen quod adhuc retinet, aſſumſit, ac præter archiepiſcopatum Rotomagenſem, epiſcopatus alios ſex complectitur, Bajocenſem videlicet, Abrincenſem, Ebroicenſem, Sagienſem, Lexovienſem & Conſtantienſem. Paruerunt olim archiepiſcopo illi Canadæi, & quotquot in America ditioni Francorum ſubjecti ſunt chriſtiani ad erectum uſque, imo & aliquanto poſt erectum epiſcopatum Quebecenſem. Plurimi enim evangeliſtæ, qui ad Americanos mittebantur, cum ſolverent plerumque e portubus Normanniæ ſuperioris, literas vicariatus ab archiepiſcopis Rotomagenſibus expoſcebant, in trajiciendo tantum æquore valituras. Eorum vero nonnullos vicariatum illum in Americam ipſam extendere voluiſſe conſtat: ſed niſi a ſummo pontifice delegati eſſent, quem etiam nunc epiſcopus Quebecenſis ſuperiorem proximum, nullo alio intercedente, agnoſcit, recuſati ſunt ſemper ab Americanis.

Archiepiſcopus ille Primas totius Normanniæ dicitur, quod quamvis ad veterem Lugdunenſem pertineat metropolis Rotomagenſis, primatiamque in provinciam etiam Rotomagenſem Gebuino Lugdunenſi archiepiſcopo conceſſerit Gregorius VII bullis duabus anni 1079, non Lugdunenſem tamen, aut alium quemlibet primatem, ſed ſolum pontificem Romanum ſuperiorem proximum agnoſcat, tam ex ſententia Dominici Capranicæ cardinalis a ſummo pontifice delegati, lata 12 Novembris 1455, quam ex ipſiuſmet Calliſti III duabus bullis annorum 1457 & 1458. Ut autem a primatiæ Lugdunenſis origine ad annum circiter 1430 nullum in provinciam Rotomagenſem juriſdictionis actum exercuerat Lugdunenſis archiepiſcopus, ita poſt confirmatam a Calliſto III cardinalis ſanctæ Crucis ſententiam, nihil ab ipſo Lugdunenſi archiepiſcopo, aut ejus officiali ante annum 1677, attentatum fuiſſe oſtendit Jacobus-Nicolaus *Colbert* Rotomagenſis archiepiſcopus in ſuis ad regem ſupplicibus libellis. Unde poſt agitatam diu inter utrumque archiepiſcopum de primatia controverſiam, e ſanctiori regis conſilio prodiit 12 Maii 1702 peremptorium edictum, quo declaratum eccleſiam Rotomagenſem Lugdunenſi nullo, nedum primatiali, jure, ſolique ſanctæ ſedi apoſtolicæ immediate ſubjectam exiſtere. Sex illa inſtrumenta habes in conciliis Normanniæ, parte prima, a pagina 259 ad 267.

Rotomagenſis archiepiſcopus gaudet adhuc ex ſedis ſuæ prærogativa *deportus* ſeu *deportationis* jure, hoc eſt reditibus ſeu proventibus beneficiorum ſuæ diœceſis bene multorum, præſertim parochiarum, per annum integrum ab ipſo vacationis die: quod cum vel de recentioris privilegii vitio, vel etiam de ſimoniæ crimine accuſarent nonnulli theologi & canoniſtæ, argumentis plurimis tueri ac propugnare aggreſſus eſt Adrianus Behotius archidiaconus Rotomagenſis in libro, quem vernacule edidit inſcriptum *du droit de Deport & de ſon origine.* Fruitur præterea archiepiſcopus Rotomagenſis una eccleſiæ ſuæ cathedralis præbenda; & omnes capituli, tam dignitates quam præbendas, excepto decanatu, confert pleno jure.

Digitized by Google

Clerus eccleſiæ illius habet illud ſingulare privilegium, ut anno quolibet in die Aſcenſionis Dominicæ vinctum unum capitis reum a morte liberet; qua de re legenda Deſcriptio ſuperioris Normanniæ, tom. 2, pagg. 31 & 32. Conſtat vero præter archiepiſcopum dignitatibus decem, nimirum decano, qui eligitur a capitulo & confirmatur ab archiepiſcopo; cantore, qui præbendam unam tenet; theſaurario, qui ſimiliter præbendam unam poſſidet; archidiacono majore; archidiacono Augi; archidiacono *Majoris-Caleti*, hoc eſt inferiorum Caletum; archidiacono *Vulcaſſini Francici*, hoc eſt Velocaſſium Franciæ, archidiacono *Vulcaſſini Normanni*, id eſt Velocaſſium Normanniæ; archidiacono *Minoris-Caleti*, id eſt Caletum ſuperiorum; & cancellario: aliis denique quadraginta ſeptem canonicis ſeu præbendatis, quorum tres officia exercent ſuccentoris, theologi & pœnitentiarii. His quadraginta novem canonicis conſtat capitulum eccleſiæ Rotomagenſis, quod immune eſt a juriſdictione archiepiſcopali.

Sunt præterea in eadem eccleſia clerici ſeu capellani circiter centum, varias in claſſes diſtributi, quorum ſeptuageni beneficiis ſeu capellaniarum titulis gaudent, dicunturque vel præbendati quindecim marcharum, fundati anno 1190 a Johanne, poſtea Anglorum rege; vel præbendati quindecim librarum, fundati, ut creditur, eodem anno ab Angliæ rege Richardo primo: vel clerici Communis, *de la Commune*, qui beneficiis potiuntur, capellanorumque hujus eccleſiæ creduntur antiquiſſimi: vel capellani abſque beneficiis, quales ſunt Darneſtallenſes, fundati ineunte circiter decimo tertio ſeculo; Albanenſes, fundati anno 1245 a Petro ſecundo archiepiſcopo Rotomagenſi; Flavacurienſes, dicti etiam capellani ſancti Spiritus, fundati anno 1305 a Guillelmo ſecundo item archiepiſcopo Rotomagenſi; Clementini denique fundati anno 1349 a Clemente quinto papa: ceteri enim capellani honorariis tantum fruuntur, quemadmodum & pueri duodecim choro addicti.

Univerſa diœceſis diſpertita eſt in triginta decanatus rurales, ſuo quemque archidiaconatui ſubjectos, quibus comprehendebantur anno 1740, abbatiæ ſuperſtites in urbe quatuor, in reliqua diœceſi triginta: videlicet Benedictinorum undecim, quarum una monachis nunc deſtituta abbatem tamen commendatarium uſque adhuc agnoſcit; Benedictinarum vero quatuor: canonicorum regularium duæ; Ciſtercienſium monachorum quatuor; Ciſtercienſium monialium ſeptem; ordinis Præmonſtratenſis quatuor; Clariſſarum denique duæ: monaſteria alia, ſeu prioratus conventuales, Benedictinorum unus in urbe, alter in reliqua diœceſi; Benedictinarum duodecim, id eſt in urbe quinque, in reliqua diœceſi ſeptem; canonicorum regularium decem, id eſt in urbe aut prope urbem tres, in reliqua diœceſi ſeptem; canoniſſarum regularium in urbe duo, in reliqua diœceſi quatuor, omnino ſex; monialium Ciſtercienſium duo; Cartuſianorum juxta urbem unus; Cœleſtinorum alter in urbe, alter in reliqua diœceſi; ordinis Fontis-ebraldi unus; Grandis-montis prope urbem unus; Fulienſium in urbe alter, alter in reliqua diœceſi; ordinis ſancti Antonii unus in urbe; ordinis ſanctiſſimæ Trinitatis & Redemptionis captivorum in urbe unus, in reliqua diœceſi tres; ordinis ſancti Dominici in urbe, virorum unus, feminarum duo, in reliqua diœceſi feminarum unus; ordinis ſancti Franciſci ſex in urbe, triginta quinque in reliqua diœceſi; nempe Fratrum Minorum quatuor, Sororum Minorum tres; Pœnitentium Tertii ordinis decem; Sororum ſanctæ Eliſabeth unus; Capucinorum quatuordecim; Recollectorum quatuor; Annunciatarum quinque; ordinis Carmelitarum ſeptem, hoc eſt virorum tres, feminarum quatuor; Eremitarum ſancti Auguſtini duo; aliorum, qui ſe ſub regula ſancti Auguſtini militare profitentur, duodeviginti; videlicet Urſulinarum decem, Sororum Congregationis tres, Sororum Viſitationis ſeu S. Mariæ tres, Sororum ſancti Joſephi unus, Sororum Refugii unus; religioſorum Minimorum duo; Fratrum Caritatis unus; Jeſuitarum quinque; Fratrum denique ſcholarum chriſtianarum unus. Quæ monaſteria abbatiis addita ſummam conficiunt centum quinquaginta ſex monaſteriorum.

Aliæ ſunt inſuper congregationes ſeu ſodalitates, tam clericorum quam feminarum ſecularium, numero fere quadraginta; videlicet collegiatæ tres in urbe, decem in reliqua diœceſi; congregationis Oratorii domus tres; Eudiſtarum, qui majori ſeminario præſunt, una; ſeminarium minus; ſodalitas ſancti Patricii; ſeminarium S. Ludovici; Sorores Providentiæ; Sorores Neophytarum ſeu recens Catholicarum; Sorores Boni-paſtoris; Sorores ſcholarum chriſtianarum; Sorores ſancti Thomæ de Villa-nova; Sorores Miſericordiæ; Sorores denique ſancti Vincentii a Paula.

His omnibus adde mille quadringenas ac triginta aut circiter parochias, præter eccleſias parochiarum quarumdam ſubſidiarias, ac ſacella aut ædiculas longe plurimas, quas longum eſſet ac ſupervacaneum recenſere, eccleſias numerabis in univerſa diœceſi pluſquam mille & ſeptingentas.

De univerſa Rotomagenſi eccleſia nemo hactenus, præter Sammarthanos, ſcripſit; ſunt qui archiepiſcopos duntaxat, aut abbatias aliquot tractavere; ſunt qui de rebus, ſive urbis, ſive diœceſis, ſive etiam totius Normanniæ, multo magis politicis quam eccleſiaſticis libros confecere. Nec deſunt qui varias ediderint de quibuſdam hiſtoriæ hujus partibus diſquiſitiones, omnia ſimul in unum veluti corpus redigere non auſi. Illud igitur laboris noſtri fuit, ut quæcumque hæc disjuncta connecteremus, quæ vel fuſius, vel contractius, vel etiam confidentius dicta retractaremus; lacunoſa denique ut plurimum ſuppleremus: qua in re utrum bene an male data ſit opera, æqui lectoris judicio relinquendum eſt.

ARCHIEPISCOPI ROTOMAGENSES.

ANNI CHRISTI

I. S. Nicasius.

DIU creditus eſt martyr ille ſanctiſſimus epiſcoporum Rotomagenſium fuiſſe primus; & in plurimis quidem præſulum illorum catalogis primarium locum obtinet. Contra tamen opponunt nonnulli: 1.° Nicaſii nomen in aliis catalogis prætermitti: 2.° ipſum ad urbem Rotomagum nunquam acceſſiſſe: 3.° apud Uſuardum *preſbyteri* tantum, non epiſcopi nomine appellari. In his enim omnino tribus verſantur quæcumque ad elevandum Nicaſii epiſcopatum hucuſque propoſita ſunt. Sed ad ſecundum quod attinet, Rotomagum viderit necne ſanctus Nicaſius, quid refert? dum ille ad Velocaſſes, quorum urbs primaria Rotomagus, Chriſto ſubmittendos ordinatus ſit epiſcopus? dum Velocaſſibus Chriſtum annuntiaverit primus apud eos evangelii præco? dum in ipſis apoſtolorum muniis obeundis chriſtianam fidem ſanguine ſuo obſignaverit? atqui ordinatum eſſe epiſcopum a majoribus traditum eſt, qui illum per continuas ſeculorum plurimorum ætates ut martyrem pontificem coluere. Quid quod ſanctiſſimo martyri & ejus acta quædam & martyrologium Romanum ſocios adjungunt evangelicæ prædicationis ultimique agonis, preſbyterum unum, cui nomen Quirino, diaconum ſimiliter unum nomine Scubiculum. Illud enim non parum confert ad probandum ejus epiſcopatum. Dionyſius Pariſienſis & ille quidem, nemine contradicente, epiſcopis annumeratus, preſbyterum itidem diaconumque ſocios habuiſſe perhibetur; quod & narratum eſt de beato Luciano Bellovacenſi, ſancto Peregrino Autiſſiodorenſi, ſancto Martiale Lemovicenſi, aliiſque plurimis: hic enim aſſiduus fuit retroactis illis temporibus epiſcoporum comitatus. Unde concludendum eſt evangelicos præcones illos, quibus conſociati fuiſſe dicuntur, vel preſbyter una cum diacono, vel etiam duo preſbyteri, ad epiſcopos certo evectos fuiſſe. Neque eſt quod in pleriſque comitatibus illis nonnihil fabulæ ſuſpiceris aut commenti. Eſto enim in hiſtoria ſancti Nicaſii adventitii ſint Quirinus & Scubiculus (quod tamen niſi demonſtretur, pernegandum eſt); illud inde nihilominus colliges, ideo confictam eſſe fabulam, quod quo tempore, & illo quidem remotiſſimo adinventa eſt, perſuaſum ſibi haberent majores noſtri, ſanctum Nicaſium epiſcopali charactere fuiſſe inſignitum. Crediſſe autem illos quod a patribus ſuis acceperant, credendum eſt & nobis, niſi oſtendantur aut fabulam ipſi finxiſſe, aut fabula quadam recentiori eſſe decepti.

At, inquiunt, Uſuardus, actorum S. martyris ſcriptoribus antiquior, beatum Nicaſium non epiſcopum appellat, ſed *preſbyterum* tantum. Ego vero repono ſanctum Laurentium ſimiliter Sixto II papæ non epiſcopi, ſed ſacerdotis duntaxat nomen dediſſe: *Quò ſacerdos ſancte*, aiebat ille, A *ſine miniſtro properas!* Sixtus vero ipſe ad Laurentium: *Poſt triduum me ſequeris ſacerdotem levita.* Illud enimvero uſu receptum fuit prioribus ſeculis, ut & ipſi plerumque epiſcopi non alio quam ſacerdotum aut preſbyterorum nomine donarentur; neque aliud Johannes ipſe Evangeliſta in fronte epiſtolarum ſuarum nomen affectavit: *Senior*, inquiebat, *Electæ dominæ: Senior Gaio cariſſimo.* Ad fidem igitur authenticorum ſuorum ſcribens Uſuardus, ne nomen quidem *preſbyteri* quod in illis legerat, immutare voluit: ſed nomen illud non epiſcopum minus, quam merum ſacerdotem priſcis temporibus de-B ſignaſſe in confeſſo eſt apud eruditos.

ANNI CHRISTI

Nicaſius videtur ordinatus eſſe epiſcopus a beato Dionyſio Pariſiorum apoſtolo; atque hinc ad Velocaſſes mitti non potuit niſi anno circiter 250. Martyrium & ille & ambo ſocii ejus paſſi ſunt ante exitum ejuſdem ſeculi, anno incomperto, ſed ut credere eſt, ſub Diocletiano imperatore; corpora autem eorum Vadiniaci[a] ſepulta ſunt ad Ittam fluvium ab religioſa quadam femina, nomine Pientia, quæ & ipſa non ita multo poſt martyrii coronam adepta eſt. Medio circiter nono ſeculo duo corpora ſanctorum Nicaſii & Scubiculi propter metum Normannorum e C Vadiniaco ad inſulam Mellenti[b] tranſportata ſunt, ubi poſtea ædificata eſt baſilica, quæ & nomen & exuvias ſancti Nicaſii uſque adhuc retinet; corpus vero ſancti Quirini eodem fere tempore ad Malmundarium[c] diœceſis Leodienſ. delatum eſt: pars denique corporis S. Scubiculi e Mellento in eccleſiam S. Aniani Aurelianenſis tranſlata ſub rege Roberto. Pauca hæc, quibus fides denegari poſſe non videtur, excerpſimus ex intricatiſſima ſancti martyris hiſtoria, cujus qui in ſalebris hærere voluerit, legat Franciſcum *Pommeraye*, hiſt. archiepiſcoporum Rotomag. pag. 1 & ſeqq. Arturum *du Monſtier*, Neuſtriæ D piæ pag. 331 & ſeqq. ac Tillemontium, hiſt. eccleſ. tom. IV, pag. 485 & 728.

Circa 250.

[a] Gani.

[b] Meulant.

[c] Malmedi.

Nicaſius una cum ſancto Mellone proximo ſucceſſore ſuo colitur in eccleſia Rotomagenſi dominica prima Octobris ab hiſce nuperis diebus, quibus & retractatum eſt, & denuo typis mandatum ejuſdem eccleſiæ breviarium. Colebatur antea ſolitarius III idus Octobris.

II. S. Mello.

A Mellone, qui & Mellonus, & Mallonus & Melanius dictus eſt, nonnulli indices exordium ducunt epiſcoporum Rotomag. non quod ille E præſulum illorum anteſignanus fuerit, ſed quod eccleſiam cathedralem fundaſſe credatur; ita enim legimus in ejus vita: *Quia in illo loco* (id eſt Rotomagi) *nondum erat aliqua eccleſia conſtructa, conſtruxit novam in honore ſanctæ Trinitatis & ſanctæ Dei genitricis Mariæ;* vel forte, quod a Nicaſio ad Mellonem intermiſſi aliquo intervallo epiſcopi propter ethnicorum vexationes, a

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

Mellone deinceps ad noſtra uſque tempora non ceſſaverint. Aiunt Mellonem in Gallias miſſum fuiſſe a Stephano I papa; quod ſi verum eſt, Nicaſius martyrium paſſus eſt longe ante Diocletianum. Sed veroſimilius videtur a Marcellino, aut ab aliquo ex ejus proximis ſucceſſoribus miſſus; traditur enim ſub Euſebio & Melchiade floruiſſe: appoſite quidem, ſi reipſa eccleſiam cathedralem fundaverit; quod quomodo facile exſecutus eſt, niſi ſub Conſtantino magno, Euſebii ac Melchiadis æquali? Obiit Mello morte *Ante an.* ſua ante annum 314, ſepultuſque eſt in ſuburbio 314. Rotomagenſi ad ſanctum Gervaſium in crypta ſubterranea, ſed poſtea corpus ejus tranſlatum Pontiſaram depoſitum eſt in eccleſia quæ nomen ejus aſſumſit. De tranſlatione & eccleſia illa dicemus infra in veteribus diœceſis hujus abbatiis. Colebatur ſanctiſſimus præſul X calendas Novembris ante recuſum recens eccleſiæ Rotomagenſis breviarium; nunc vero colitur Dominica prima Octobris, una cum deceſſore ſuo ſancto Nicaſio. A

III. Avitianus.

314. Concilio Arelatenſi adſuit anno 314 Avitianus *ſeu* Avidianus, qui ad ſanctum Gervaſium ſepultus eſt prope Mellonem deceſſorem ſuum.

IV. Severus.

Ordericus Vitalis, qui priorum XLVII epiſcoporum Rotomagenſ. catalogum texuit lib. v, pagg. 558 & ſeqq. in Severo primum explicare aggreditur quot quiſque annos ſederit. Credere eſt autem ipſum hac in re uſum fuiſſe veteribus quibuſdam, quæ jamdudum periere, ſeu monumentis, ſeu commentariis: at illa fidem omnem mereri non omnes ſibi facile perſuadent. Enimvero, quamvis Ordericus Petrum I ſediſſe affirmet annis undeviginti, contendit tamen Pommerayus noſter hiſtoriæ archiepiſcoporum Rotomag. pag. 56, ſediſſe annos duntaxat decem; nos vero oſtendemus infra non ſemel, Orderico, ubi de priſcis temporibus diſſerit, non ſemper credendum. Præterea multum ille ſudavit in componendis archiepiſcoporum ſuorum cum ſummorum pontificum, imperatorum regumque Francorum annis; qua in re ſæpius a vero aberraſſe nemo non videt: quanquam, ſi plerumque fingantur anni non expleti, ſed inchoati tantum, chronologia illa non ſemper peccat. In martyrologio quod edidit Rotomagi anno 1507, Nicolaus Normannus, Franciſcanus, hæc leguntur: *kal. Februarii S. Severi epiſcopi & confeſſoris, cujus corpus in baſilica metropoli B. Mariæ Rotomagenſis in capſa venerabili conditur, & hac die reverenter oſtenditur.* At Severus ille non Rotomagenſis epiſcopus fuit, ſed Abrincenſis. Severo tamen Rotomagenſi, quemadmodum & Avitiano ejus deceſſori, & Innocentio, qui nono loco ſequetur, Beſſinus in catalogo ſuo archiepiſcoporum Rotomagenſ. aliique nonnulli, nomen ſancti benigne ac liberaliter tribuunt; ſed nemo illorum publico cultu in eccleſia honeſtatur.

ANNI CHRISTI

V. Eusebius.

Reperitur Euſebii nomen in ſubſcriptionibus, tam concilii Colonienſis adverſus Euphratam anno 346, quam concilii Sardicenſis anno 347. 346. 347.

VI. Marcellinus.

VII. Petrus I.

De utroque nil niſi nomen ſupereſt. Sed ſub eorum alterutro, aut ſaltem ſub Victricio eorum ſucceſſore rurſus immutata eſt rerum eccleſiaſticarum facies in diœceſi Rotomagenſi. Nempe Lugdunenſis provincia, cujus metropolis Lugdunum, ſecta fuerat ætate, ut creditur, B Diocletiani imperatoris in duas Lugdunenſes, quarum ſecundæ metropolis Rotomagus. Verum ſub Valentiniano I, aut forte ſub Gratiano ejus filio, ſecunda illa Lugdunenſis iterum ſecta eſt in duas alias, ſecundam nimirum, cujus Rotomagus metropolis eſſe perrexit, & quartam cujus metropolis Cæſarodunum Turonum.

VIII. S. Victricius.

Magnum Victricii nomen in eccleſia Rotomagenſi, quam & ſanctitatis fama & miraculis inſignibus, & adminiſtratione vere apoſtolica, & plurimorum utriuſque ſexus, tam intra urbem C quam extra urbis pomeria monaſteriorum fundatione, mirum in modum illuſtravit. Natus ille ex ſancti Paulini Nolani epiſtola XVIII, *in remotiſſimo Nervici litoris tractu*, quem nunc Brabantiam dicimus, militiæ primum ſeculari nomen dedit. Cum vero ſeipſe ſacramento militari ſolviſſet, ut Chriſto adhæreret totus, *concitato in furias tribuno, diſtrictus in verbera, & vaſtis fuſtibus fractus eſt;* ac demum capite damnatus. Sed carnifex, ubi primum ad collum ſancti confeſſoris manum admovit, *excuſſis ilico oculis, cæcitate percuſſus eſt;* ipſe vero vinculis ſolutus liber evaſit. Eum propterea idem Paulinus D *martyrem* vivum appellat, docetque Morinorum ac Nerviorum gentes indomitas ad religionem chriſtianam perduxiſſe; quod antequam ad epiſcopos eveheretur contigiſſe credunt nonnulli, reclamantibus ceteris. Eccleſiæ Rotomagenſi jam præpoſitus erat anno 383, ex nupera ſancti 383. Paulini hiſtoria pagg. 16 & 154, cum & eumdem Paulinum & ſanctum Martinum miracula patrantem vidit Auguſtæ Trevirorum, eoſdem poſtea allocutus Viennæ Allobrogum anno 388. 388. Perrexit anno 394, aut 395, in Angliam, a 394. præſulibus regni illius invitatus, pacis conciliandæ E ergo, quam nova Pelagianorum hæreſis turbabat. Morinos ac Nervios anno circiter 397 Chriſtum edocuit. Sanctus Paulinus, nondum epiſcopus, ſcripſit ad eum anno 399 epiſtolam illam quam 399. modo laudavimus, ſane pulcherrimam, & tam eccleſiæ Rotomagenſi quam ipſi Victricio honorificentiſſimam, in qua Victricium commendat ab inſtituto apud Rotomagenſes quotidiano pſallentium concentu per frequentes eccleſias & monaſteria. Exeunte anno 403 Victricius, 403. quod Apollinariſtis favere accuſaretur, Romam

Digitized by Google

ANNI CHRISTI 404.

perrexit purgandi ſe cauſa. Redux vero in ſuam diœceſim, alteras anno ſequenti ab eodem Paulino literas accepit; quo etiam anno ſcripſit ad eum Innocentius I papa epiſtolam, quæ cum plurima complectatur diſciplinæ eccleſiaſticæ capita, *Liber regularis* dictus eſt. Poſtremæ illæ Paulini literæ videntur eruditis Bollandiſtis Aug. tom. 2, pag. 193, non eſſe ſcriptæ, niſi poſtquam epiſcopatum ille Nolanum adeptus eſſet. Etenim, inquiunt, priores ejus literæ anni 399, inſcriptæ ſunt beatiſſimo *patri* Victricio; poſteriores autem anni 404, unanimo *fratri* Victricio: ſed vox illa frater levis eſt momenti apud Paulinum. Scribebat ille annis 394 & 395, longe antequam epiſcopus eſſet, epiſtolas quartam & ſextam, utramque Auguſtino *fratri.* Certe ad epiſcopos non eſt evectus Paulinus niſi anno 409, quo quidem anno ad ſanctum Auguſtinum ſcribens, præſtantiſſimos eccleſiæ Gallicanæ epiſcopos tunc viventes recenſet, Exuperium videlicet Toloſanum, Simplicium Viennenſem, Amandum Burdegalenſem, Diogenianum Albigenſem, Dynamium Engoliſmenſem, Venerandum Arvernenſem, Alithium Cadurcenſem, Pegaſium denique Petracorienſem; de Victricio autem ſilet: unde videtur ſanctus antiſtes Rotomagenſis tunc vivere deſiiſſe.

Verum hic non prætermittendum quod obſervavit eruditiſſimus N. *Lebeuf*, canonicus & ſuccentor eccleſiæ Autiſſiodorenſis, adſcribendam eſſe ſancto præſuli lucubrationem *de laude Sanctorum*, quam ille vulgavit tom. II, pagg. 14 & ſeqq. opuſculorum ſuorum, quibus titulum præfixit : *Recueil de divers écrits, pour ſervir d'éclairciſſemens à l'hiſtoire de France, & de ſupplément à la notice des Gaules.* Nempe eccleſia Rotomagenſis ditata jam fuerat quibuſdam ſanctorum Joannis Baptiſtæ, Andreæ, Thomæ, Gervaſii, Protaſii, Agricolæ, &c. reliquiis ex Italia aſportatis: anno vero circiter 396, alias ab Ambroſio Mediolanenſi, aliiſque Italiæ epiſcopis ſanctorum reliquias Victricius acceperat, quæ lucubrationi, ſeu libro illi locum dedere.

Colitur ſanctus pontifex in eccleſia Rotomag. VII idus Auguſti. Corpus vero ejus, quod nono ut creditur, ſeculo Branam delatum fuerat, depoſitumque in eccleſia tunc S. Remigii, nunc ſancti Evodii dicta, in cineres redactum eſt ex eruditis Bollandianis anno 1561, a furentibus Calviniſtis. Melius dicendum fuiſſet, an. 1562. « At rumor iſte, inquit N. *Lebeuf*, ſup. pag. 12, qui & de reliquiis aliquorum ſanctorum » Galliæ circumfertur, falſo nititur fundamento » quoad ſancti Victricii corpus integrum. Quinque » nimirum inter grandiora oſſa corporis ſancti » præſulis apud Branam ſub altari eccleſiæ paro- » chialis ſancti Nicolai, etiam a bellorum iſtorum » temporibus aſſervata ſunt in ſarcophago ligneo, » ſcilicet os femoris, os tibiæ, os illud quod *peronée* » vocant, item *omoplate* & coxis (id eſt coxa aut » coxendix). Quædam etiam de eodem ſacro corpore in eccleſia abbatiali ſancti Evodii ipſius » oppidi conſervabantur, non vero totum corpus, » ut putaverat Balletius. His adde brachium, quod jam ab initio duodecimi ſeculi ad monaſterium Caritatis ſupra Ligerim delatum fuerat, ex chronico manuſcripto Richardi monachi Cluniacenſ. « Oſſa autem quinque ſuperius dicta ſolenniter « illata ſunt die 5 Maii anni 1733 in novam « capſam manibus reverendi in Chriſto patris do- « mini Franciſci *le Febvre de Laubriere* epiſcopi « Sueſſionenſis, qui, ut didici ex proceſſu verbali, « ſtatuit in poſterum hanc tranſlationem ritu ſemi- « duplici in jam dicta eccleſia S. Nicolai ſingulis « annis recolendam. »

IX. INNOCENTIUS.

Sanctorum numero adſcribunt Innocentium antiquiſſimi indices; ipſe vero medius collocatur Evodium inter & Silveſtrum in vetuſto Gemeticenſis abbatiæ chronico.

X. S. EVODIUS*.

Quinto vixiſſe ſeculo Evodium, qui & Evodus dictus eſt, perhibent omnes notitiæ veteres, omnes catalogi, monumenta eccleſiæ Rotomag. antiquiſſima omnia, in quibus fere omnibus ille locum habet medius Innocentium inter & Silveſtrum. Catalogorum autem illorum unus undecimo ſeculo ſcriptus eſt ab anonymo quodam monaſterii S. Audoëni Rotomagenſis monacho, ex Mabillonio Analect. tom. II, pagg. 429 & 456. Alter, qui in abbatia S. Vandregiſili aſſervatur, certo ante epiſcopatum Riculfi, hoc eſt ante exitum noni ſeculi deſcriptus eſt, cum deſinat in Adelardo Riculfi deceſſore proximo. Sammarthani tamen, Pommerayus, aliique docti viri Evodium in ſextum ſeculum rejiciunt proxime ante Prætextatum, hoc uno nixi fundamento, quod ex actis ſancti præſulis coævus ille fuerit Clotarii I regis; quaſi vero acta ſancti Evodii fidem aliquam apud eruditos mereantur! At enim, ſi credimus actis illis, Evodius in archiepiſcopum Rotomagenſem electus eſt conſentiente Clotario: ergo anno quam citius 558, cum Childebertus, qui in urbem Rotomagum & in univerſam Neuſtriam regnabat, non ante hunc annum obierit. Atqui palam fiet infra ſanctum Prætextatum ſedi Rotomag. præfuiſſe ab anno ſaltem 557, ad annum 585 & ultra. Unde merito colligas Evodium, ſi proxime Prætextatum anteceſſit, ſediſſe non ſub Clotario, ſed ſub Childeberto. Atque hinc quam falſa ſint acta illa, nemo non videt. Sancti præſulis dies feſtus agitur IV idus Octob. Dicitur functus Andilegi & elatus ad ſepulturam in ædem ſanctæ Mariæ Rotomagenſis, inde vero poſtea Branam traductus in eccleſiam, quæ tunc S. Remigii, nunc ſuo ipſius nomine ſancti Evodii dicitur, paretque ſub titulo abbatiali canonicis Præmonſtratenſibus.

* vernacule, ſaint Yved.

XI. SILVESTER.

XII. MALSO ſeu MALSONUS.

De his duobus nil præter nuda nomina.

XIII. GERMANUS.

Interfuit Germanus concilio Turon. primo, anno 461. 461.

ANNI CHRISTI

XIV. Crescentius.

De quo ſolum nomen ſupereſt.

XV. S. Gildardus*.

* vernacule Rotomagi, *ſaint Godard*, alibi *ſaint Gildard*.

Primus e gente Francorum videtur Gildardus ſedem Rotomagenſem occupaſſe, qui, ut obſervavimus tomo IX, col. 979, frater ſancti Medardi Noviomenſis epiſcopi fuiſſe creditur.
511. Adfuit anno 511 concilio Aurelianenſi primo; S. Laudum Conſtantienſem epiſcopum ordinavit, coliturque in eccleſia Rotomagenſi, quemadmodum & ſanctus Medardus, VI idus Junii. Fabellam hanc de utroque fratre narraverunt, quod uno eodemque die nati ſint gemelli, eodem ſimiliter die conſecrati epiſcopi, eodem denique die commortui ſint; ſed rejecta fabula, quæ in chronologiam enormiter peccat, nil officit quominus traditioni majorum inſiſtentes, utrumque ſanctiſſimum præſulem agnoſcamus fuiſſe fratres. Sepultus eſt ſanctus Gildardus extra urbem in ſacello quodam beatæ Mariæ, quod poſtea & nomine ſuo appellari cœpit, & extenſo pomerio parochiis urbis adnumeratum eſt; ſed inde Ludovico pio regnante aſportatus creditur in abbatiam ſancti Medardi Sueſſionenſis.

XVI. Flavius*.

* vernacule quibuſdam, *Flieu*, aliis *Filleul*.

Adſuit Flavius, quem nonnulli ſanctis accenſent, annis 533, 538 & 541 conciliis II, III & IV Aurelianenſibus.
533. 538. 541.

XVII. S. Prætextatus.

Per longa ille temporum ſpatia honoratus eſt in eccleſia Rotomag. ut pontifex martyr, non quod pro chriſtiana fide ſanguinem ſuum fuderit, ſed quod ab impia regina, cujus & effrænam libidinem & ſceleſta facinora redarguebat intrepidus, juſſus fuerit atrociter ad ipſas aras trucidari. Ita vero & ſanctus Leodegarius Auguſtodunenſis, & ſanctus Thomas Cantuarienſis, & alii plurimi, honores martyrum in univerſa eccleſia adepti ſunt, quamvis duntaxat paſſi vel pro morum ſanctitate, vel pro diſciplinæ integritate tuenda. Verumtamen hodie non colitur ſanctus præſul in eccleſia Rotomagenſi, niſi ut confeſſor pontifex. Merovechum Chilperici I filium de ſacro fonte ſuſcepit Prætextatus, eumdemque cum Brunechilde poſt mortem Sigeberti I, ma-
557. trimonio conjunxit. Adfuit anno 557 concilio
566. tertio Pariſienſi, & anno 566 concilio II Turonenſi; exauctoratus poſtea, cum ſeipſe reum homicidii in Chilpericum mentitus eſſet, in alio
577. Pariſienſi concilio anni 577, inſtigante Fredegunde, nefaria illa regina, jubente Chilperico I, uxorio ejus marito, & in inſulam dictam *Jerſay* ablegatus eſt; Melantius autem, de quo mox dicemus, in locum ejus ſuffectus. Qua de re legendus Gregorius Turonenſis lib. V, cap. 19. Diſcimus ex archivo S. Luciani Bellovacenſis habitum Rotomagi conventum generalem III nonas Maii anno 22 Chilperici regis, quo pe-
584. rempto anno 584, Prætextatus in integrum
A reſtitutus eſt, ex Gregorio Turonenſi lib. VII, cap. 16, adfuitque anno 585 concilio II Matiſconenſi. Rexit, ſi fides adhibenda eſt Orderico 585.
Vitali, annos 42, quod Cointius, tom. I, pag. 680, & tom. II, pag. 302, aliique docti extendunt ab anno 545 ad annum 586. Aſſerit Gregorius Turonenſis hiſtor. Franc. lib. VIII, cap. 31, ſanctum præſulem occiſum eſſe ipſo Dominicæ Reſurrectionis die; quod ſi intelligitur de anno 586, cadere videtur in diem XVIII calend. Maii, qui quidem dies anno 586, erat dies Paſchatis. At ſæpius apud ſcriptores eccleſiaſticos, ipſumque Gregorium Turonenſem
B dies Reſurrectionis Dominicæ uſurpatur pro die qualibet Dominica. Et vero Baronius in notis ad martyrologium Romanum, antiquis, ut credere eſt, monumentis fultus, obitum S. Prætextati conſignavit ad diem VI calend. Martii, qui dies a Paſchate longiſſime abeſt; ſed tamen anno 586 cadebat reipſa in diem Dominicam. Adde quod in eccleſia Rotomagenſi traditur Prætextatus in æde ſancti Gildardi interfectus eſſe. Hinc enim, cum divina Paſchatis officia non alibi quam in ipſa ſua cathedrali eccleſia celebrare debuerit, ſi revera interiit anno 586 in eccleſia ſancti Gildardi, dicendus eſt obiiſſe
C non die Paſchatis XVIII calend. Maii, ſed alia Dominica, quæ incidebat in diem VI cal. Martii.

Sed & anno illo 586 occiſum eſſe Prætextatum, aut exordium epiſcopatus ſumſiſſe anno 545, nullo argumento firmo evincitur. Interiit certe aut anno 588, quo Guntrannus rex Burgundionum cædem ejus ulciſci voluit, ex Gregorio Turonenſi lib. IX, cap. 20, aut paulo ante hunc annum. Sed cum concilio V Aurelianenſi anni 549, cui interfuere, ſive per ſeipſi, ſive per procuratores, Rotomag. provinciæ epiſcopi omnes, archiepiſcopus Rotomagenſis neque per ſeipſe, neque per procuratorem interfuerit, hinc
D non immerito colligas hoc ipſo anno 549, ſedem Rotomagenſem vacaviſſe, & electum eſſe Prætextatum vel anno duntaxat 549, vel ſaltem anno 550. Sunt quidem ab anno 550 ad annum 588, anni omnino 38, quod longe abeſt ab annis 42, quibus ille ex Orderico præfuit eccleſiæ Rotomagenſi. Sed obſervavimus ſupra in Severo chronologiam Orderici non eſſe ſuis omnibus numeris abſolutam. Orationes quaſdam ſcripſerat in exilio ſuo Prætextatus, ex Gregorio Turon. lib. VIII, cap. 20, quæ periere.

XVIII. Melantius.

E Occiſo Prætextato, Melantius, qui jam ſedem ejus occupaverat ab anno 572 ad annum 584, ut modo obſervavimus, rurſus ad infulas Rotomagenſes evectus eſt, licet ſanguinis Prætextati effuſi vehementer ſuſpectus, ſed favore Fredegundis reginæ ſubnixus, rexitque, ſi Orderico credimus, duodecim annis. Gregorius Magnus papa ei quos in majorem Britanniam mittebat verbi Dei præcones commendavit anno 601; 601.
unde neceſſe eſt ipſum hoc eodem anno adhuc ſediſſe, initia autem epiſcopatus ejus ad annum

Greg. M. lib. IX, epiſt. 48 & ſeqq.

Digitized by Google

circiter 589 revocanda eſſe. Quod ſi verum eſt, A
admittendum & erit ex his tribus unum: aut S. Prætextatum non obiiſſe ante annum 588, aut ſi obiit anno 586, Rotomagenſem ſedem vacaſſe duos ad minimum annos Prætextatum inter & Melantium; aut Ordericum denique falſum eſſe. At ſi falſus eſt Ordericus, quid, quæſo, reſtat argumenti, ut mortem Prætextati illigemus anno 586?

XIX. Hidulfus.

De Hidulfo nihil compertum habemus. Rexit ex Orderico annos 28, Romanus vero ſucceſſor
ejus annos 13, ambo igitur annos 41: ergo ſi B
ſanctus Audoënus Romani ſucceſſor conſecratus eſt an. 640, neceſſe eſt Melantius obierit ante annum 600. Atqui illud ipſum falſiſſimum eſt, cum ſediſſe adhuc anno 601 ſupra oſtenderimus.

XX. S. Romanus.

Referendarius fuiſſe, aut annulum Clotarii II regis geſtaſſe dicitur in actis ſuis S. Romanus, qui ſumma veneratione colitur in eccleſia Rotomagenſi, quod nempe reliquias idololatriæ in diœceſi ſua, maxime vero apud ultimos Caletes, repullulantis radicitus tandem exſtirpaverit. Quod
autem tam præclaram a diabolo reportarit victo- C
riam, defertur quotannis Rotomagi in ſupplicatione publica ipſo die Aſcenſionis Dominicæ Draconis ingentis ſimulacrum, quaſi imago
a idololatriæ proſtratæ; (a) eodem vero die, de ſpeciali regum noſtrorum gratia, canonici eccleſiæ cathedralis eligunt unum vinctum capitis reum, cui ad eorum nutum ſupremi judices pœnam remittunt. Sed & celeberrimæ civibus conceſſæ ſunt nundinæ ad diem x calendas Novembris, qui ſancto Romano feſtus eſt in univerſa diœceſi, & depoſitionis ejus dies eſſe creditur. Obiiſſe
638. illum putamus anno 638, ut annus integer &
aliquot menſes effluxerint inter obitum ejus & D
conſecrationem ſancti Audoëni. Sepultus fuerat ſanctus pontifex in eccleſia ſancti Gildardi, ubi viſitur adhuc ejus ſepulcrum; ſed anno 1036 tranſlatus eſt prope eccleſiam cathedralem, in ſacellum nunc dirutum viæ, quæ adhuc ſancti Romani nomen retinet: paulo poſt vero a Guillelmo *Bonne-ame* archiepiſcopo in ipſam cathedralem eccleſiam, & poſtea anno 1179 in auguſtiorem thecam repoſitus. Verum anno 1562 impie combuſtus eſt a ſacrilegis Novatoribus. Vitam ejus ab auctore antiquo metro conſcriptam edidit Martenius Anecdot. tom. III,
col. 1653. Alias duas ſoluta oratione depinxere E
Gerardus decanus ſancti Medardi Sueſſionenſis poſt medium ſeculum x, & Fulbertus ex archidiacono Rotomagenſi monachus ſancti Audoëni ſeculo XII. Hanc ultimam luce donavit Nicolaus Rigaltius.

(a) Nil curamus fabulam veri draconis a ſancto præſule devicti, quam tranſcribere integram Sammarthanos non piguit. In dracone ſancti Romani, quemadmodum in dracone ſancti Marcelli Pariſienſis, in ipſo ſanctæ Margaritæ dracone & in aliis ſimilibus draconibus, nil videmus præter idololatriam ſubactam proculcatamque.

XXI. S. Audoenus.

Præſul ille ſanctiſſimus, cui primum nomen Dado, & quatuor olim dies feſti in eccleſia Rotomagenſi, natus erat Sanciaci in Sueſſionibus, beatis Authario & Aiga parentibus, fratremque natu majorem habuit venerabilem Adonem, de quo nos ſupra tom. VIII, coll. 1671 & 1708. In aula educatus ab adoleſcentia ſua, ad epiſcopos tandem poſt geſtum aliquandiu ſub Dagoberto I & ſub Clotario II regibus referendarii munus, evectus eſt. Quonam vero anno? ipſe nos docet in vita ſancti Eligii, Spicil. tom. V, pag. 194, his verbis: *Convenientes igitur in unum* (ego ſcilicet & Eligius) *in civitatem Rotomagenſem quartodecimo die menſis tertii, tertio anno Clodovei, juvenculi adhuc regis, die Dominica ante Litanias . . . . conſecrati ſumus gratis ab epiſcopis pariter epiſcopi, ego Rodomo, ille Noviomo.* Certe ab anno 635, qui, quoquo modo computes annos Dagoberti I, ad regnum ejus pertinet, uſque ad annum 668, longe poſt mortem Clodovei II, Dominica quæ proxime præcedit Litanias ſeu Rogationes, non incidit in diem XIV menſis Maii niſi anno 646. Ergo, aiunt plurimi, anno Chriſti 646 currebat annus tertius Clodovei II; ergo die XIV Maii ejuſdem anni conſecrati ſunt epiſcopi & ſanctus Eligius Noviomenſis, & ſanctus Audoënus Rotomag. Verumtamen doctiſſimi viri poſt Adrianum Valeſium, qui epocham illam cum aliis chronologicis notis conciliare non potuere, aliam computandi viam aggreſſi ſunt. Dagobertus I, inquiunt, regnavit annis VI in Auſtraſia, vivente patre; illi autem ſex anni e numero ſunt annorum XVI quos in univerſum regnaſſe perhibetur; ergo decem duntaxat reſtant computandi a morte Clotarii II; ergo obiit anno 638; ergo Clodoveus II eodem anno 638 regnare cœpit; ergo annus tertius regni ejus currebat cum anno 640; 640.
ergo non anno 646, ſed anno 640, Eligius & Audoënus conſecrati ſunt epiſcopi. Quod ſi objicitur ſanctos præſules ex ipſo S. Audoëno conſecratos eſſe pridie idus Maii Dominica ante Litanias, quæ duo in annum 640 cadere non poſſunt, reſpondet Cointius Annal. eccleſ. t. II, pag. 104 & ſeqq. Dominicam illam apud S. Audoënum ſignificare non diem conſecrationis, ſed diem adventus amborum præſulum in urbem Rotomagum. Venerunt quidem, inquit, Rotomagum pridie idus Maii, ſed conſecrati ſunt XII calendas Junii, qui revera dies cadebat anno 640, in Dominicam quæ antecedit Litanias. Mabillonius autem, cui ſolutio illa maxime arridet, quoniam & ipſe pugnat pro anno 640, nihili facit veterrimi eccleſiæ Noviomenſis calendarii auctoritatem, quod S. Eligii ordinationem rejicit ad diem XIV Maii, utpote quæ poſt annos forte centum, imo & ducentos eccleſiæ ejus faſtis adſcripta fuerit, vultque eos, qui *hanc* Annal. Bened. tom. I, pag. 377.
ordinationem primi eccleſiæ ſuæ calendariis inſcripſerunt, ex loco Audoëni, obvio quidem ſenſu, ſed non bene intellecto, eam repoſuiſſe pridie idus, ſeu XIV die menſis Maii, quæ XXI die reponenda erat.

Promiſeramus

ANNI CHRISTI

Promiſeramus non ſemel in ſuperiori volumine, argumentum illud a nobis diligentius inquiſitum iri in eccleſia Rotomagenſi, ubi ventum eſſet ad ſanctum Audoënum. Sed quæ jam a Valeſio, Cointio, Pagio, Mabillonio & aliis tam erudite tractata ſunt, ne nos iterare dicendo fruſtra videremur, nihil novi de noſtro addituri, candidum lectorem admonemus, non aliam fere hîc chronologiam in iis quæ ad annos regum Francorum prioris dynaſtiæ pertinent adhibitum iri ab illa, cui conſulte adhæſere noviſſimæ hiſtoricorum Francorum collectionis auctores.

Obiit ſanctus Audoënus IX calend. Septemb. poſt annos 43 regiminis, ex eo auctore qui vitam ejus ſcripſit, Fridegodus nonnullis dictus,
683. & ex Orderico Vitali, anno itaque 683, in villa Clippiaco prope Luteciam Pariſiorum, unde corpus ejus relatum eſt Rotomagum in baſilicam ſeu monaſterium ſancti Petri, quod a multis retro ſeculis non alio jam, quam ipſius ſancti præſulis nomine appellatur.

Vitam ejus ſcripſere auctores duo anonymi, quos habes apud Bollandiſtas menſe Auguſto, tom. IV, pagg. 805 & ſeqq. Ex his porro & quibuſdam analectis, quæ ibidem collegere doctiſſimi hagiographi, hæc ſelecta accipe. Benedictus eſt puerulus a ſancto Columbano abbate in domo paterna apud Vulciacum ſeu Uſſiacum villam pagi Brigenſis. Dum adhuc in aula verſaretur, hæreſim Monothelitarum, quæ ex Oriente in Gallias prorepſerat, fortiter confutavit; ſimoniam pro viribus adortus eſt; multum adjuvit Adonem fratrem in fundando Jotrenſi diœceſis Meldenſis monaſterio, & ipſe in eadem diœceſi fundavit Reſbacenſe an. 634. Electus epiſcopus non ſtatim conſecrari ſe permiſit; ſed ſacerdos ab epiſcopo Matiſconenſi Deodato ordinatus, peregrinationem in Hiſpaniam ſuſcepit, qua in regione & verbum Dei diſſeminare non ceſſavit & terram nimia ſiccitate laborantem recreavit copioſis imbribus a Deo impetratis. In Gallias redux, factuſque, ut jam diximus, anno 640 epiſcopus, baptiſavit Amalbertum filium ſancti Geremari; ſanctum Vandregiſilum primo ſubdiaconum, deinde diaconum ordinavit; ſanctum Geremarum ad preſbyteros evexit; interfuit concilio III Cabilonenſi; ſanctum Filibertum abbatem Gemeticenſem deceptus ab Ebroino tyranno ac falſis teſtibus mancipavit carceri, quicum poſtea, agnito ſuo errore, reconciliatus eſt amicitiamque renovavit; eumdem ſanctum abbatem ac ſanctum Vandregiſilum invicem diffidentes ad concordiam reduxit; reliquias ſancti Marculfi tranſtulit, Ragnobertum ab imminente cæde liberavit, & ab Ebroino latam adverſus eum mortis ſententiam in exilium commutavit. Subſcripſit privilegio Chlodovei regis pro ſancto Dionyſio anno 653, privilegio Emmonis Senonenſis archiepiſcopi pro monaſteriis S. Columbæ & S. Petri Vivi 658, privilegio Bertefridi Ambianenſis epiſcopi pro Corbeia 663, & privilegio Drauſii Sueſſionenſis epiſcopi

A pro parthenone B. Mariæ 666. Præſens fuit morti S. Vandregiſili anno 667. Circa id tempus S. Angadriſmam poſtea Oratorii abbatiſſam velavit. Childerici funus curavit an. 673. Inſigne privilegium a Theoderico III rege obtinuit; Giſlemarum patri ſuo inſidiantem redarguit fortiter, eique vindictam divinam poſtea ſecutam prædixit; Waningo illuſtri ac potenti viro perſuaſit, ut monaſterium Fiſcannenſe fundaret; fulgentem vidit in aëre crucem eo loci, ubi poſtea conſtructum eſt monaſterium, primo Crux ſancti Audoëni, deinde Crux ſancti Leufredi dictum; alia ipſe monaſteria, eccleſiaſque plu-
B rimas & xenodochia vel fundavit, vel ſategit ut fundarentur. Romam perrexit ad limina Apoſtolorum ſalutanda. Redux in diœceſim ſuam, pacem inter Auſtraſios & Neuſtraſios componere aggreſſus, Coloniam petiit, unde ad ſuos iterum rediens, pie obdormivit in Domino apud villam Clippiacum, IX calendas Septembris, anno, ut jam dictum eſt, 683, multis & ante & poſt obitum clarus miraculis. Quæ fere omnia hîc promiſcue recenſita, ſuis in decurſu hujus voluminis, quantum fieri poterit, chronologicis notis diſtinguere tentabimus.

Corpus ſancti pontificis relatum in urbem
C ſuam, conditum eſt in baſilica ſancti Petri, quæ nunc ſuo nomine *ſancti Audoëni* dicitur, *in loco quem ipſe præparaverat*; ſed poſt annos tres & menſes novem tranſlatum eſt a ſancto Anſberto ſucceſſore ſuo in locum editiorem ejuſdem baſilicæ *ad orientalem plagam* altaris ſancti Petri apoſtoli, ubi 165, forte 185 annis requievit; tum Normannorum metu aſportatum eſt primo Vadiniacum, deinde varia in loca, ac demum in Vallem monachorum diœceſis Trevirenſis; ſed Rotomagum paulo poſt baptiſatum Rollonem, in baſilicam ſui nominis relatum, & a Richardo I duce ornatiſſimo feretro donatum
D decimo ſeculo. Medio fere undecimo, dum nova baſilicæ illius fabrica erigebatur, per provincias circumvectum eſt ad colligendas fidelium in hoc opus eleemoſynas. Verum anno 1562, impii Calviniſtæ & monaſterium expilarunt, & corpus ſancti præſulis cum pleriſque ſanctorum aliorum exuviis igne conſumſerunt. Superſunt tamen nonnullæ Rotomagenſis antiſtitis, quæ vel ſacrilegas hagiomachorum illorum manus evaſere, vel antea variis eccleſiis donatæ fuerant reliquiæ. Paucis poſt ejus obitum annis monaſteria ejus in honorem conſtruxere Herlemundus Cenomannorum epiſcopus, & Leutfredus.

E De vita ſancti Eligii, quam ſcripſit ſanctus Audoënus, diximus ſupra tom. IX in ipſo ſancto Eligio; dixerunt fuſius ſodales noſtri in hiſtoria literaria Franciæ tom. III, pagg. 626 & ſeqq. Scripſiſſe adhuc creditur ſanctiſſimus præſul vitam ſancti Remigii, quam apud Helvetios in abbatia ſancti Galli aſſervari dicunt. Præterea epiſtolam, quam ſcripſit ad ſanctum Deſiderium Cadurcenſem epiſcopum, habes apud Caniſium tom. V Antiq. lectionum, pag. 542; ſed merito illi abjudicantur ab eruditis, & tres illi verſus

ANNI CHRISTI

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

de SS. Medardo & Gildardo, quos Sammarthani in ipſo ſancto Gildardo tranſcripſere, & ridicula quædam de anima Dagoberti regis charta, de qua monachus Sandionyſianus apud Quercetanum tom. I, & Aimoinus lib. IV, cap. 34.

XXII. S. ANSBERTUS.

Ex abbate Fontanellenſi ſeu S. Vandregiſili electus anno 683, ut ſancto Audoëno, a quo deſignatum volunt, ſuccederet Anſbertus, apud Clippiacum, poſt diverſa effugia, coram Theoderico III rege, cui erat a confeſſionibus & conſiliis, præſulibus optimatibuſque plurimis conſecratus eſt a ſancto Lamberto archiepiſcopo B
684. Lugdunenſi anno 684, quem tom. IV, col. 49 diximus annum 689, annis Audoëni ab anno
* Chauſſi. 646 inchoatis. Natus erat ille Calceii * apud Velocaſſes nobilibus parentibus, abbatiamque ſancti Vandregiſili, in qua de eo recurret ſermo, ad mortem uſque tenuit cum archiepiſcopatu
689. Rotomagenſi. Concilium celebravit anno 689, epiſcopatus ſui quinto in urbe ſua metropolitana. Accuſatus nefandorum conſiliorum apud Pipinum Heriſtallienſem, Majorem domus, exulare juſſus eſt apud Altum-montem, monaſterium pagi Hannonienſis, atque ibi tradente chronographo Fontanellenſi, *Quæſtionum ad Sivinum reclauſum* volumen edidit; C dum vero aliquanto poſt innocentia ejus recognita, permittitur redire ad ſedem ſuam, obdormivit ibidem in
695. Domino feliciter V idus Febr. an. 693 aut 695, cum de reditu ad ſedem ſuam cogitaret, uti tom. III, col. 115, diximus. At corpus ejus, paucis interjectis diebus, e terra levatum, ad monaſterium ſancti Vandregiſili cum ingenti pompa deportatum eſt ab Haliduſſo Alti-montis abbate, conditumque in ædicula ſancti Pauli, unde poſt annos novem aut undecim tranſlatum eſt in majorem baſilicam pridie calend. Aprilis anno 704, feria ſecunda poſt Paſcha. D

Annos *novem aut undecim* dicimus quaſi dubitanter; chronographus enim Fontanellenſis, qui decidere de controverſia poſſet ex omnibus unus, rem tamen videtur in medio relinquere, quanquam hinc pendet chronologia obitus ſancti Anſberti. Si enim annos duntaxat novem requievit corpus ſancti præſulis in æde S. Pauli, quod aſſerit chronographus Spicil. tom. III, pag. 198, obiit ille 695; ſi vero annos undecim, quod aſſerit ibidem pag. 250, obiiſſe dicendus eſt anno 693, cui chronologiæ adhæſit chronographus Burgi ſancti Petri, inter hiſtoriæ Anglicanæ ſcriptores varios Londini editos. E Hic autem monitum volumus eruditum lectorem, 1.° vetuſtiſſimum quod ſuperſit alicubi terrarum chronici Fontanellenſis exemplar aſſervari in bibliotheca ſancti Vandregiſili: 2.° in chronico illo ſcriptum eſſe prima manu, corpus ſancti Anſberti quieviſſe in æde ſancti Pauli annis *novem*, corpus vero S. Vulfranni annis *undecim*: 3.° emendatum eſſe textum illud poſteriori, ſed coætanea, aut fere coætanea manu; ut intelligantur e contrario ſanctus Anſbertus jacuiſſe

A illic annis *undecim*, & ſanctus Vulfrannus annis *novem*. Huic emendationi conſentanea eſt vetuſtiſſima ejuſdem chronici appendix, ibidem pag. 250. Chronici ejuſdem variantes lectiones nec paucas, nec ſpernendas ex ipſo Fontanellenſi autographo cudi curavimus ad calcem hujus voluminis. *Inſtrum. col. 1.*

Vitam ſancti Anſberti auctore Aigrado, Fontanellenſi monacho fere æquali, habes apud Bollandiſtas Februarii tom. II, pag. 347, & Mabillonium Act. SS. Bened. tom. II, p. 1048. Reliquias ſancti præſulis primus loco moviſſe fertur Bainus abbas Fontanellenſis ineunte ſeculo octavo; eædem metu Normannorum in Pontivum, deinde ad Blandinium Gandavenſe monaſterium delatæ, ibidem hactenus requieſcunt.

XXIII. GRIPPO, *ſeu* GRIPHO.

Privilegio quod Agirardus epiſcopus Carnotenſis conceſſit monaſterio cuidam ignoto pridie nonas Martii anno ſecundo Childeberti III regis, ex Diplomatica lib. VI, num. 23, id eſt an. 696, ſubſcripſit inter alios præſules Grippo, 696.
qui cujus ſedis epiſcopus fuerit non additur; ille tamen fuiſſe creditur ab eruditis, qui præfuit eccleſiæ Rotomagenſi.

XXIV. RADILANDUS, *ſeu* ROLANDUS.

Quem diverſe appellatum legimus Rotolandum, Rotlandum, Radilandum aut Raginlandum exiſtimavit Mabillonius Act. Sanctorum Bened. ſecul. III, part. I, pag. 360, non eſſe diſtinguendum a Raginfredo, qui paulo infra ſequetur. Sed doctiſſimi viri ſententiæ ſuffragari non poſſumus; vetera enim omnia monumenta, quæ laudavimus ſupra in Evodio, Radilandum a Raginfredo diſerte ſecernunt, locumque dant illi Gripponem inter & Hugonem, huic Grimonem inter & Remigium. Cetera de principio aut fine ejus epiſcopatus nil certi definiri poteſt; at ex iis, quæ mox dicemus, patet illum ſedere potuiſſe Rotomagi anno 713.

XXV. S. HUGO I.

De ſancto Hugone & ejus proſapia jam diximus in epiſcopis Pariſienſibus tom. VII, col. 28, ubi poſt Mabillonium aſſeruimus illum ex chronico Fontanellenſi, eccleſiæ Rotomag. præfectum fuiſſe anno 722; ex illo tamen chronico id unum colligi poteſt factum fuiſſe archiepiſcopum inter annos 713 & 723: anno enim 713, *dum adhuc laïcus foret*, dicitur dediſſe Vierlaicum villam monaſterio Fontanellenſi; anno autem 723 dicitur archiepiſcopus, quando eamdem abbatiam obtinuit. Sed ex ejus diplomate, quod habes apud Bollandiſtas Aprilis tom. I, pag. 844, ſacerdos jam erat & primicerius eccleſiæ Metenſis VIII calend. Julii anno quinto Dagoberti junioris regis, hoc eſt anno Chriſti 715. In chronico autem Rotomagenſi apud Labbeum biblioth. tom. I, pagina 365, obtinuiſſe dicitur anno 722 epiſcopatus Pariſ. & Bajocenſem, abbatiaſque Gemeticenſem &

ANNI CHRISTI

Fontanellenſem, cum jam eſſet archiepiſcopus Rotomagenſis. Obiit Gemetici ſanctus pontifex ex eodem chronico ibidem, VI idus Aprilis
730. anno 730, *vir nobilis genere, ſed non inferior religione;* conditusque eſt apud Gemeticum, unde corpus ejus nono ſeculo delatum eſt in prioratum Haſprenſem diœceſis Cameracenſis, tunc eidem Gemetico obnoxium.

Colitur meritiſſimus præſul V idus Aprilis in eccleſia Rotomagenſi, quæ tamen ex Sammarthanis feſtum ejus celebrare cœpit anno tantum 1309. Acta ejus, quæ ex codice MS. Gemeticenſi collegiſſe Baldricum Dolenſem diximus tomo VII ibidem, deſcripſere etiam Sammarthani in archiepiſcopis Rotomagenſibus; ſed cum tot fabulis ſcateant, ut ea referre non auſi ſint, niſi demonſtrarent ſimul fictitia eſſe ac ſuppoſititia, nos in iis immorari & inutile & faſtidioſum eſſe exiſtimamus. Legat potius eruditus lector commentarium hiſtoricum Bollandiſtarum de ſancto præſule, Aprilis tom. I, pag. 843. De eo recurret ſermo hoc in volumine in abbatibus Gemetici & Fontanellæ, & in epiſcopis Bajocenſibus.

XXVI. Ratbertus.

Quæ geſſerit, quando ſedere vel cœperit, vel deſierit Ratbertus, penitus ignoramus; videtur tamen electus eſſe anno 730 poſt obitum Hugonis. Eum nonnulli Sanctorum catalogo ſub nomine Roberti inſcripſere, quod obſervatum eſt a Bollandiſtis Januarii tom. II, pag. 235, ſed nec Rotomagi, neque uſpiam alibi cultu publico honoratur.

XXVII. Grimo.

Ratberto mortuo non videtur ſtatim ſuffectus eſſe Grimo: vergente enim ad interitum prima regum noſtrorum dynaſtia, pleræque ſive Francorum, ſive Germanorum eccleſiæ epiſcopis deſtitutæ cedebant aut militibus in ſtipendium, aut conductoribus & publicanis in pecuniæ ſuæ repræſentationem; adeo ut veros legitimoſque paſtores recuperare non cœperint niſi anno circiter 742, in ea imperii Francici parte quæ Carlomanno regi parebat; anno vero circiter 743 in reliquis provinciis, quæ dominationem Pipini agnoſcebant. Eam fuiſſe tunc eccleſiæ Rotomagenſis conditionem omnino veriſimile eſt: Bonifacius enim præſul Moguntinus, quem Zacharias papa eccleſiarum Francicarum reformationi præpoſuerat, conſtituto in epiſcopum apud Rotomagenſes Grimone, ſummum ponti-
743. ficem exoravit anno 743, ut ille *pallio* donaretur; qua de re legeſis in Abele Remenſi archiepiſcopo tom. IX, col. 28. Atque hinc, ſi fides adhibenda eſt veteribus catalogis, qui quatuor tantum annos regiminis tribuunt Ratberto Grimonis deceſſori, vacare debuit eccleſia Rotomagenſis annos novem, ab anno nimirum 734 quo obiiſſe dicendus eſt Ratbertus, ad annum 743 quo conſecratus eſt Grimo, palliove decoratus. Hic porro ex actis archiepiſcoporum Rotomagenſium apud Mabillonium Analector. tom. II, pag. 433, *vir magnæ nobilitatis & probitatis extitit, populumque ſibi creditum, tam bonorum operum exemplis quam prædicationibus optime gubernavit; eccleſiamque ſanctæ Dei genitricis Mariæ . . . . . . propriis prædiis ac pluribus beneficiis augmentavit: Fontanas enim ſuper fluvium Itonam ſitas cum omnibus ſuis appenditiis dedit.* Dicitur tamen *ignarus* fuiſſe *literarum* in chronico Fontanellenſi, Spicil. tom. III, pag. 216. Obiiſſe Grimonem anno 746 diximus olim tomo III, col. 830, ſed profecto mendoſe ex mox dicendis.

XXVIII. Raginfredus.

Nominatur Raginfredus primo loco in epiſtola undecima Zachariæ papæ miſſa anno circiter Circiter
745 ad epiſcopos Galliæ; unde neceſſe eſt Gri- 745.
monem deceſſorem ejus paulisper admodum ſediſſe. Præſul ille, qui in chronico Fontanellenſi, Spicil. tom. III, pag. 216, damnatur inſcitiæ & tyrannidis, in actis vero modo laudatis prædicatur ut *literarum ſtudiis imbutus*, & in eccleſiam Rotomagenſem liberalis, quippe qui dederit ei *in territorio Vilcaſſino villam, quæ dicitur Cramiſiacum* & alia *quamplurima beneficia*, natus erat nobiliſſimo loco, filiumque Pipini regis e ſacro fonte ſuſceperat, factus an. 739 abbas S. Vandregiſili, ex chronico Fontanell. Spicil. tom. III, pag. 216. At peſſima rerum adminiſtratione, ſi fides chronographo, odium monachorum in ſe concitavit, exauctoratuſque eſt, conſentiente rege anno 742. Paulo poſt ad infulas Rotomagenſes aſſumtus, clericos de pravo ſuo regimine indignantes non minus quam monachos expertus eſt, turpiterque iterum e ſede
ſua ejectus anno 754 ex chronico Rotomag. 754.
apud Labbeum, biblioth. tomo I, pag. 365. Verum ei *cauſa miſericordiæ*, inquit chronographus pag. 218, *aliquæ villæ de eodem Rotomag. epiſcopio attributæ fuerunt, de quibus una erat Clovialus ſuper alveo Sequanæ conſtituta, in qua etiam poſt aliquod tempus ejectionis ſuæ, morbo correptus vitam finivit.* Porro neque ad ripam Sequanæ, neque in univerſa diœceſi Rotomag. ullum locum novimus nomine *Clovialum;* ſed certe *Clovialus* errore Amanuenſis hic appoſitus eſt pro *Chonialo* aut *Conialo*, vernacule *Connelle*, qui vicus dexteræ fluminis illius ripæ inſidet ſupra oſtium Andellæ, atque etiamnum numeratur inter poſſeſſiones eccleſiæ Rotomagenſis. Addit chronographus corpus Raginfredi delatum eſſe illinc Rotomagum, id eſt ad eccleſiam cathedralem, ibidemque ſepulturæ traditum.

XXIX. S. Remigius.

Caroli Martelli filius, ſive legitimo, ſive non legitimo thoro natus Remigius, a quibuſdam vocitatus eſt Egidius, ſed vero nomine dicebatur, quemadmodum celeberrimus ille archiepiſcopus Remenſis, Remigius, aut Remedius. Ad cathedram Rotomagenſem aſſumtus anno
755, ex utroque chronico Fontanellenſi & 755.

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

Uticenſi, poſtquam Lingonenſis eccleſiæ bonis A
aliquandiu potitus eſſet, miſſus eſt a Pipino rege
fratre ſuo ut ſancti Benedicti exuvias Floriaco
Caſinum revehi curaret; ſed impeditus divinitus
ne corpus integrum auferret, aliquas tamen re-
liquias obtinuit, quas Pipinus Caſinenſibus miſit.
Ad Deſiderium regem Longobardorum legatus
deinde eſt ab eodem rege fratre, ut eum horta-
retur ad reſtituenda eccleſiæ Romanæ patrimonia;
unde gratias egit Pipino Paulus primus pontifex
760. epiſtola tertia anno 760 data, in qua archiepi-
ſcopus Rotomagenſis vocatur *Deo amabilis Re-
medius*. Poſtea & cantum & ritus Romanos præſul
ille introduxit in Gallias, miſſis ea de re Romam B
monachis, juſſu ejuſdem papæ inſtitutis. Nomen
ejus ſubſcriptum legitur in conventu Attiniacenſi
765. anni 765, hoc modo: *Remedius vocatus epiſcopus
civitatis Rodomæ*. Obiit ſanctus pontifex anno
772. 772, ordinationis ſuæ 17, XIV cal. Februarii,
quo etiam die honoratius colitur in eccleſia Ro-
tomagenſi. Corpus ejus in ſua cathedrali con-
ditum, delatum eſt poſtea ad S. Medardum
Sueſſionenſem, & anno 1090, ad ſuos Roto-
magenſes in baſilicam ſancti Audoëni relatum;
ſed anno 1562, cum plurimis aliis ſanctorum
pignoribus a neotericis in cineres redactum. De
ſancto præſule diximus tom. IV, col. 525. Lege C
etiam commentarium hiſtoricum Bollandiſta-
rum, Januarii tom. II, pag. 235, & vitam ejus
apud Martenium, Anecdot. tom. III, col 1666.

XXX. Magenardus.

Meinardus *ſeu* Meginhardus jam anno 772,
archiepiſcopus, ex chronico Rotomagenſi apud
Labbeum, tomo primo, pag. 365, miſſus erat
dominicus ſub Carolo Magno, tam in Ceno-
mannis, quam in univerſa metropoli ſua, ex
Quercetano hiſt. Franc. tomo II, pag. 186.
794. Adfuit anno 794, concilio Francofordienſi,
798. annis vero 798 & 799, dedicationi eccleſiarum D
799. monaſterii Centulenſis. Unus eſt ex epiſcopis,
quibus Carolus magnus ſcripſit epiſtolam de
gratia ſeptiformis Spiritus, quam habes Analect.
Mabillonii tomo quarto, pagina 312.

XXXI. Willebertus *ſeu* Gilbertus.

Fuit primum Willebertus nondum archiepi-
ſcopus Ludovico pio nondum imperatori, ſed
Aquitaniæ regi, a ſecretis, ex Quercetano hiſt.
Franc. tom. II, pag. 289. Fallit ergo chronicon
Rotomagenſe apud Labbeum, tomo I, pagina
365, cum anno 780 Guillebertum dicit ar-
chiepiſcopum. Sed archiepiſcopus poſtea factus,
ejuſdem imperatoris miſſus eſt dominicus anno E
823. 823 in metropoli, aut ſaltem in diœceſi ſua,
ex Capitul. regum Franciæ, tom. I, col 641.
Terram accepit a Ludovico pio, conterminam
monaſterio, id eſt eccleſiæ cathedrali, *ad ampli-
ficanda & dilatanda clauſtra canonicorum ſuorum*,
ex charta II novi Alphabeti Tironiani, pag. 19.

XXXII. Ragnoardus.

828. Anno 828, epiſcopatum Rotomagenſem
accepit Ragnoardus, ex chronico Rotomagenſi
apud Labbeum tomo I Manuſcript. pag. 365.
Eodem anno Ludovicus pius ex Capitular. reg.
Franc. col. 653, concilium indixit Lutetiam
Pariſiorum, quo convenire debebat Ragnoardus
ſeu Rainowardus, qui revera eidem interfuit anno
ſequenti. Huic Anſegiſus abbas Fontanellenſis 829.
teſtamento condito 831 libras X legavit, quas 831.
quinque preſbyteris totidemque pauperibus ero-
garet. Adſuit anno 833, concilio Senonenſi, 833.
& anno 835 alteri concilio apud Theodonis- 835.
villam.

XXXIII. Guntbaldus.

Perperam appellatur Guivildidus præſul ille
in chronico Rotomagenſi apud Labb. biblioth.
tom. I, pag. 365, qui vero nomine appellari
debuit Guntbaldus aut Guntboldus. Erat ille
nobili proſapia ortus, ex actis archiepiſcoporum
Rotomagenſium apud Mabillonium Analect.
t. II, pag. 436. Ex monacho S. Medardi Sueſ-
ſionenſis, inquiunt, archiepiſcopatum Rotomag.
accepit anno 838, ex chronico Rotomagenſi 838.
apud Labb. tomo I Manuſcript. pag. 365.
Adfuit anno 843 conventui epiſcoporum Ger- 843.
miniaci congregatorum, ubi datum privilegium
Corbionenſi monaſterio; anno 846, conventui 846.
Sparnacenſi, & anno 847, ſynodo, quam ipſe 847.
ex mandato tam regis quam papæ indixerat
Lutetiæ pro inſtaurando judicio Ebonis archiepi-
ſcopi Remenſis. Vide Flodoardum, libro tertio,
cap. 2. Obiiſſe legitur nonis Januarii 848, in 848.
chronico Fontanellenſi.

5 In ſubſcriptionibus privilegii monaſterio
S. Remigii Senonenſis conceſſi, hæc leguntur:
*Ruricus Rotomagenſis vocatus archiepiſcopus ſub-
ſcripſi.* Acherius noſter, qui privilegium illud
vulgavit Spicileg. tom. II, pag. 586, appoſuit
in capite annum 852; ſed annus ille repugnat
chronologiæ omnium fere epiſcoporum qui huic
privilegio ſubſcripſere, & anno 852 jam de-
ceſſerant, aut locum fecerant ſucceſſoribus ſuis.
Monumentum illud & nos olim data opera per-
pendimus tom. IV, col. 363, dum ageremus
de Alteo epiſcopo Auguſtodunenſi, qui illud
ſimiliter ſubſcriptione ſua roboravit: tunc autem
rejecimus illud in annum circiter 845, cui con-
venire videtur, vel anno 846, ad quem quin
referendum eſſet Mabillonius non dubitavit,
Annal. tom. II, pag. 668. Solis enim his annis
duobus ſimul vivebant ſubſcripti præſules. At-
qui conſtat ex dictis ante & poſt hos annos
duos Rotomagi ſediſſe Guntbaldum. Numquid
duo ſimul erant archiepiſcopi Rotomagenſes,
Guntbaldus & Ruricus? ſed Rurici nomen nulli
præferunt catalogi. Quod ſi recentiores tantum
haberemus indices, quantacumque illi diligentia
ſcripti eſſent, Ruricum tamen in eis prætermiſſum
eſſe concedi poſſet. Sed vetuſtiſſimos conſidera-
mus catalogos, chronicon videlicet Rotomagenſe
ſcriptum decimo quarto ſeculo, hiſtoriam Or-
derici Vitalis qui vivebat duodecimo, catalogum
abbatiæ ſancti Audoëni ſcriptum undecimo,
catalogum denique monaſterii Fontanell. ſcriptum

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

decimo. In iis autem omnibus nulla Rurici
mentio, qui ſi revera cathedram Rotomagenſem
tenuit, quomodo ignorari potuit ab auctore catalogi
Fontanellenſis, qui eum & videre & cognoſcere
debuit? niſi forte juris aliquid in eccleſiam
Rotomag. habuerit Ruricus, Guntbaldique
competitor, & cauſa victus, archiepiſcopi titulum
retinuerit, quo nomine privilegio ſubſcripſit.
Des Thuilleries, Diſſert. ſur la mouvance de la Bretagne, pag. 42. Aliam iniit viam Mabillonius, quem ſecuti ſunt
eruditi nonnulli. Subdubitavit an Ruricus idem
foret qui Paulus Guntbaldi ſucceſſor, cui privilegium
poſtea ſubſcribendum oblatum fuerit; ſed
difficultatibus non caret hæc ratio.

XXXIV. Paulus.

Archiepiſcopus ordinatus eſt Paulus VIII idus
849. Januarii anno 849, ex fragmento chronici Fon-
Tom. VII nova collect. ſcript. Franc. pag. 41. tanellenſis. Subſcripſit anno eodem epiſtolæ ſy-
nodi Pariſienſ. ad Nomenoïum ducem Britanniæ.
Adſuit an. 853, concilio Sueſſionenſi, eodem-
853. que anno nominatus eſt miſſus dominicus in
Capit. Reg. Fr. col. 69. pagis Rotomagenſi, Talogienſi, Viminenſi, Pon-
855. tivo & Ambianenſi. Anno demum 855, adſuit
conventui Bonogilenſi, eodemque obiit, ex chro-
Ibidem, col. 1267. nicis Rotomagenſi & Fontanellenſi. Libellum
tranſlationis ſancti Regnoberti epiſcopi Bajocenſis
ad ejus preces ſcripſit *Joſeph* ſacerdos *olim ſtudiis*
cum ipſo *ſub conditione Almarici Turonenſis archiepiſcopi eruditus.*
Vide Quercetanum hiſt. Franc.
tomo tertio, pag. 417, aut Spicil. tomo XII,
pagina 621.

XXXV. Wenilo.

Ambianenſis clericus Wenilo Ragenarium
præſulem ſuum ſecutus fuerat anno 849 in conventu
Cariſiacenſi adverſus Goteſcalcum. Ordinatus
archiepiſcopus anno 855, miſſus eſt a
859. ſynodo Metenſi ad Ludovicum anno 859,
adſuitque eodem anno concilio Tullenſi apud
860. Saponarias, anno 860 conciliis Aquiſgranenſi, &
862. alteri Tullenſi apud Tuſiacum villam; anno 862
863. concilio Piſtenſi, anno 863 concilio Verne-
866. rienſi, anno 866 concilio Sueſſionenſi III, anno
867. 867 concilio Trecenſi, anno 868 examinationi
868. Willeberti epiſcopi Catalaunenſis; denique anno
869. 869 conciliis Vermerienſi & Piſtenſi. Exſtat
Sammarth. in cœnobio S. Audoëni diploma Caroli Calvi,
datum Germerigia palatio IV nonas Novembr.
regni ejus 24, hoc eſt anno Chriſti 863, quo
res confirmat ſanctæ ſedis Rotomagenſis, in
honore Dei genitricis ſemper virginis Mariæ,
ſanctique Petri apoſtolorum principis, almique
Audoëni, ceterorumque ſanctorum ibidem quieſcentium
fundatæ, petente eodem Wenilone, cum
tunc eccleſiæ inſtrumenta penitus incendiis deperiiſſent,
& aſportatione ſeu aſſumtione perditionis
conſumta fuiſſent, Normannica ſcilicet
vaſtatione, quod in eodem præcepto continetur.
Obiiſſe Wenilonem aiunt Sammarthani, anno
871, menſe Septembri, quod conciliari nequit
cum chronologia Adelardi ejus ſucceſſoris. Habes
concil. Normanniæ part. II, pag. 14, epiſtolam
quam ſcripſit ad eum Liutadus Vincienſis epi-

A ſcopus, cujus & nos meminimus tom. III, col.
1215, quamque retulimus inter inſtrumenta
ejuſdem tomi, ch. 1, col 193.

XXXVI. Adelardus.

Ex actis archiepiſcoporum Rotomagenſium
apud Mabillonium Analect. tom II, pag. 436,
*Waniloni ſucceſſit Adalardus nepos Gumbaldi archiepiſcopi,
qui religioſus in cunctis operibus fuit,* &
adſtitit anno 871, menſe Aug. celebri concilio 871.
Duziacenſi primo. Sedebat adhuc VIII idus
Martii 872, quo die preſbyterum ordinavit 872.
chronici Fontanellenſis ſcriptorem anonymum,
B ex Quercetano hiſt. Franc. tom. II. pag. 387.

XXXVII. Riculfus.

Adalardo, ex iiſdem actis, *ſucceſſit Riculfus, vir
nobilis & multis dives prædiis, quibus eccleſiam ſibi
commiſſam hereditavit.* De eo Sammarth. hæc habent:
Riculſus abbas item S. Audoëni, in cujus
monaſterii chartophylacio, ubi cœnobiarcham ſe
inſcribit, vetuſtiſſimum aſſervatur documentum
cum ſubſcriptionibus ipſius Riculſi, Sicbardi
epiſcopi, abbatum, canonicorum, monachorum,
fideliumque laicorum, ac Flodegiſii notarii, quo
teſtatur ad limina ſanctorum Audoëni, Nicaſii,
C Quirini, Scuviculi & Pientiæ, quorum corpora
apud Vadiniacum Normannorum metu tunc
exulabant, orationis cauſa ſe contuliſſe anno
ordinationis ſuæ primo, XVI cal. Decemb. ac
poſtridie inſpecto S. Audoëni corpore, detractiſque
ex eo quibuſdam reliquiis, ad conciliandam
ſibi ſancti confeſſoris gratiam duos manſellos
in Bidolido cum mancipiis Bertuino, Winetrude,
Gumberga & ceteris adjacentiis de villa Rumiliaco,
ad ejus luminaria perpetuo fovenda prædicto
cœnobio aſſignaſſe. Chartam habes apud
Pommerayum hiſt. ſancti Audoëni, pag. 399.
Idem Riculfus, pergunt Sammarthani, obtinuit
D a Carolo Calvo confirmationem rerum quas
ipſe & deceſſores ſui canonicis ſanctæ Mariæ
Rotomagenſis dederant, quibus ipſe adjecit
multa diplomate propter ea conceſſo, cujus exemplum
viſitur in tabulariis archivi capitularis,
ſine anno & indictione, deſignato duntaxat die
feſtivitatis ſanctarum virginum Perpetuæ & Felicitatis,
id eſt 7 Martii. Hucuſque Sammarthani,
qui rem videntur doctius intellexiſſe quam
ſcriptor actorum archiepiſcoporum Rotomagenſium,
de quibus ſupra, & auctor chronici ſancti
Audoëni, qui in Neuſtria Pia pag. 6, ait corpus
ſancti Audoëni elevatum eſſe an. 842 a Riculfo
E archiepiſcopo, & inde ad Vadiniacum eſſe
tranſportatum. Hic enim epiſcopatum Riculfi
perperam rejicit in primos Caroli Calvi regnantis
annos, ille vero nihilo diligentior, diploma de
quo loquitur, attribuit non Carolo Calvo curſum
vitæ fere conficienti, ſed Carolo Simplici *patri,*
inquit, *Ludovici regis, cujus fuit filius rex Lotharius,
in quo progenies Caroli Magni e regno funditus
exſtirpatur.* Longe enim obierat, aut ſucceſſorem
habuerat Riculfus, antequam Carolus
Simplex regnum Francorum adipiſceretur; longe

etiam abſunt initia pontificatus ejus a primis A Caroli Calvi annis.

XXXVIII. Johannes I.

Impetravit Johannes VII calendas Junii a
875. Carolo Calvo anno regni 36, privilegium pro rebus S. Audoëni, datum apud *Bazïu* palatium imperiale, cujus gemina hodieque viſuntur exemplaria, & in eorum altero ſigillum perantiquum cum imperatoris effigie; alterum ſine ſigillo exſtat apud Pommerayum hiſt. abbatiæ ſancti Audoëni, pagg. 401 & ſeqq. Adſuit concilio
876. Pontigonenſi anni 876; celebravit quoque ſynodum generalem in urbe aut diœceſi ſua anno B incerto. Scripſit ad eum Johannes VIII papa & ad diverſarum ſedium epiſcopos epiſt. 99, datam IV idus Junii, indict. XI, hoc eſt anno
878. 878, qua eos ad concilium quoddam invitabat. Ex epiſtola autem 305 ejuſdem ſummi ponti-
882. ficis data anno 882, quam retulimus in Frotario archiepiſc. Bituricenſi, tom. II, coll. 32 & 33, patet Johannem archiepiſcopum in odium papæ tunc temporis incurriſſe; ſed qua de cauſa non liquet. *Johanni archiepiſcopo Rotomagenſi* (ſcripſit Marinus papa) *præcipiens ut* (Erminfridum) *admoneret ab ſacrarum rerum pervaſione ceſſare; quod ſi facere nollet, canonicam ſubiret ultionem.* Sed C cum Johannes de die in diem procraſtinaſſet, Fulco archiepiſcopus Remenſis Stephanum papam efflagitavit, ut eidem præciperet, ne ullam in eumdem (Erminfridum) *excommunicando afferret amplius dilationem*, ex Flodoardo lib. IV, cap. 1.
888. Synodo Moguntinæ adſuit Johannes anno 888, ejuſque ſolenni decreto pro Corbeienſibus & Herifordienſibus monaſteriis ſubſcripſit.

¶ Johannem inter & Wittonem qui ſequitur, nonnulli poſt Sammarthanos Leonem quemdam cum titulo Sancti interſeruere, ſola notum narratiuncula, quam Pommerayus ipſe hiſt. archiepiſcoporum Rotomagenſium, pag. 226, intel- D lexit admitti non poſſe, niſi & ſubvertantur characteres chronologici, & actorum ſeu perſonarum nomina immutentur. Certe de ſancto Leone illo ne verbum quidem ullum faciunt ſive ſcriptores, ſive catalogi, ſive monumenta quævis fide digna. Neque eſt quod Leonis & Vittonis duo nomina uni eidemque archiepiſcopo Rotomagenſi impoſita fuiſſe tibi perſuadeas cum Denyaldo in Rollone ſuo Normanno-Britannico, cap. IX, pag. 96; quæ enim de Leone narrantur, longe diſſimilia ſunt ab his quæ de Vittone tradita ſunt. Franciſcus tamen Harlæus hujus cognominis primus archipræſul Rotoma- E genſis Leonem non ſolum in deceſſorum ſuorum numerum retulit anno 1633, ſed & ipſi diem feſtum in ſua diœceſi indixit calendis Martii. At qui novo illius eccleſiæ breviario concinnando inſudarunt, nullum ei ſive in calendario, ſive in litaniis locum dedere. Quaſdam ea de re literas lege, ſi vacat, apud Pommerayum concil. Rotomag. pagg. 37 & ſeqq. Lege etiam quæ de Leone illo diximus in eccleſia Baïonenſi, tom. I, coll. 1309 & 1310.

XXXIX. Vitto, *ſeu* Witto, *aut* Wido.

Unus eſt e judicibus Wido, qui in placito Vermerienſi cellam *Alſa* dictam monaſterio Adremarenſi adjudicarunt pridie cal. Oct. 892. 892.
Adſuit idem anno 900 inaugurationi Hervei 900.
Remenſis archiepiſcopi, ac ſententiæ excommunicationis latæ apud Remos in homines Balduini Flandriæ comitis, ob cædem Fulconis archiepiſcopi Remenſis. Præſens quoque anno 909 909.
concilio Troſleiano, multum in paganorum Normannicæ gentis converſione adlaboravit. Hujus ad petitionem, teſte Flodoardo lib. IV, cap. 14, Herveus Remenſis archiepiſcopus collecta ex diverſis auctoritatibus ſanctorum Patrum XXIII capitula, qualiter ipſi Nordmanni tractari deberent, eidem archiepiſcopo delegavit. Capitula illa habes in collectione conciliorum Labbeana, tom. IX, pagg. 484 & ſeqq. ſub hoc titulo: *Herivei Remenſis archiepiſcopi ad Widonem Rotomagenſem archiepiſcopum epiſtola, ſive libellus, qualis pœnitentia debet injungi non baptiſatis gentilibus, & baptiſatis, & rebaptiſatis, & poſtea more paganico eccleſias devaſtantibus, & chriſtianitatem delentibus, ex ſententiis patrum, & canonibus & decretalibus pontificum Romanorum.* Inſcriptio autem ſic ſe habet: *Reverentiſſimo ac dilectiſſimo fratri & coarchiepiſcopo Witoni Heriveus Remorum archiepiſcopus, plurimam in omnium Salvatore ſalutem, æternæque beatitudinis felicitatem.*

XL. Franco.

Rollonem Normannorum principem ac primum Normanniæ ducem baptiſavit Franco anno 912, cui notæ chronologicæ adhærendum eſſe, 912.
plurimis probavit eruditus N. *des Thuilleries* in libro, cui titulum fecit: *Diſſertation ſur la Mouvance de Bretagne*, pagg. 44 & ſeqq. Multa ille molitus erat, ut ferum illum graſſatorem ad pacem cum Francis ineundam, veramque religionem amplectendam adduceret. Vide Dudonem lib. II, pagg. 79 & ſeqq. Obiit anno 919, ex chronico Rotomagenſi apud Labbeum 919.
biblioth. tom. I, pag. 366.

XLI. Gonthardus, *ſeu* Gunthardus.

Franconem excepit anno 919 Gunthardus, qui Gunhardus dicitur in eodem chronico, & apud Ordericum Vitalem lib. V, pag. 565, ex quibus colligere eſt obiiſſe illum anno 942. 942.

XLII. Hugo II.

Hic fuit proſapia clarus, ſed ignobilis cunctis operibus, ex actis archiepiſcoporum Rotomag. apud Mabillonium Analect. tom. II, pag. 437. *Monachus enim apud ſanctum Dionyſium erat, quando Willelmus filius Rollonis dux Normannorum ei epiſcopatum tradidit* anno 942, ante diem XV calend. Januarii. *Sed poſtpoſitis ſanctæ regulæ inſtitutis, carnis petulantiæ ſe omnino contulit: filios enim quamplures procreavit; eccleſiam & res eccleſiæ deſtruxit; Todiniacum enim, qui in dominicatu archiepiſcopi erat, cum omnibus appenditiis ſuis fratri*

ANNI CHRISTI *ſuo Radulpho potentiſſimo viro, filio Hugonis* de Calvacamp *dedit, & ita a dominicatu archiepiſcopatus uſque in præſens alienavit.* Succinit Ordericus Vitalis lib. v, pag. 565, his verbis: *Hic 47*
989. *annis præſulatu functus eſt,* nempe in annum 989: *ſed a nullo ſcriptorum, qui de illo ſive epiſcopatu ejus locuti ſunt, laudatus eſt. Palam memoratur, quod habitu, non opere monachus fuerit.* Conjicit Pommerayus concil. Rotomag. pag. 137, huic nuncupatam fuiſſe anno 950, aut circiter, a Gerardo quodam monacho ſancti Medardi Sueſſionenſis vitam, quam ille ſtricta oratione ſcripſerat, ſancti Romani epiſcopi Rotomagenſis. Scribebat enim Gerardus ille eo tempore, quo caſtrum Branæ dominio eccleſiæ Rotomagenſis ſubjectum erat: anno autem 950, ex chronico Flodoardi, *homines Ragenoldi comitis quamdam munitionem Rodomenſis eccleſiæ ſuper fluvium Vidulam ſitam, quam vocant Brainam, furtivo capiunt ingreſſu; unde iratus Hugo princeps ad regem mittit, & rex illò profectus eoſdem invaſores expellit.* Adſtitit Hugo præſul tranſlationi corporis ſancti Audoëni in novam capſam. Meminit Hugonis archiepiſcopi necrologium eccleſiæ cathedralis, IV idus Novembris.

5 Rodulfum quemdam in quadripartita Galliæ chriſtianæ editione intruſerunt Sammarthani Hugonem inter & Robertum qui ſequitur, deluſi inſtrumento quodam ex hiſtoria comitum Pertici deſumto, cujus in ſubſcriptionibus nomen Rodulfi Rotomagenſis archiepiſcopi legerunt: ſed haud dubie in autographo nomen præſulis illius litera tantum initiali R. deſignari debet, quæ non Rodulfum, ſed Robertum ſignificat.

DE NORMANDIE.

XLIII. ROBERTUS I.

Richardi I, Normanniæ ducis ex Gunnoride filius Robertus, archiepiſcopatum Rotomagenſem ſimul & comitatum Ebroicenſem tenuit 48 annis, ex Orderico Vitali lib. v, pag. 566, hoc eſt ab anno 989, ad annum 1037. Nunc enim ad Orderici calculum paulo attentius reſpicimus; 1.° quod ab ipſius Roberti ejuſque ſucceſſoris ætate non longe vixerit; 2.° quod præſules illi e ſanguine ducum ſuorum prognati eſſent, quorum notior ſemper vita, quam pri-
990. vatorum hominum. Robertus anno 990, eccleſiam Fiſcannenſem conſecravit; donatum a Waltero comite Creſpeienſi monachis S. Arnulfi
1008. anno 1008 burgum in ſuburbio caſtri ſitum
Charta I. col. 283. confirmavit. Teſtis fuit fundationis prioratus Longæ-villæ anno 1012; ſubſcripſit diploma-
1012. tibus Richardi Normann. principis pro ſancto
Charta II. col. 284. Quintino anno 1015, & pro Fontanella anno
1015. 1024. Cum Roberto duce ipſius nepote eccleſiæ
1024. Rotomag. poſſeſſiones confirmavit, ablataſque
Anecd. tom. I. col. 145. reſtituit anno 1025. Condedi anachoretæ corpus
1025. cum corpore Eremberti epiſcopi Toloſani uno
1027. in loculo repoſuit an. 1027. Adſtitit fundationi
1030. & dedicavit an. 1030 eccleſiam SS. Trinitatis
Chart. v. col. 10. prope Rotomagum. Reliquiis ſancti Nicaſii e Wambaſio Rotomagum tranſlatis cum univerſo
1032. clero obviam ivit anno exeunte 1032, & anno

A ſequenti eccleſiam Fontanellenſem conſecravit, ANNI CHRISTI 1033.
pluribus interea chartis in gratiam monachorum ſancti Audoëni, Gemetici, Fontanellæ, &c. ſubſcriptione ſua firmatis. Circa id tempus Gualterius toparcha Gornacenſis, filius Reginaldi & Alberadæ collegiatam fundavit apud Firmitatem in Braio, cujus canonici ſeculo, ut credere eſt, ſequenti regulares effecti, ad ſanctum Laurentium in Leonibus, ut vulgo dicitur, commigrarunt paulo poſt everſam an. 1151 Firmitatis arcem, ibique hactenus degunt reformationi Friardelli addicti. Sed ad Robertum archipræſulem quod propius ſpectat: *Mundanis opibus*, verba ſunt
B Orderici Vitalis lib. v, pag. 566, *affatim abundavit, ſecularibus negotiis oppido intentus exſtitit, & a carnalibus illecebris non, ut pontificem decuiſſet, abſtinuit; nam conjugem nomine Herlevam ut comes habuit, ex qua tres filios Ricardum, Radulfum & Guillelmum genuit, quibus Ebroicenſem comitatum & alios honores ampliſſimos ſecundum jus ſeculi diſtribuit. In ſenectute tandem errorum memor ſuorum pœnituit, & pro reatibus multis magniſque multum timuit. Magnas igitur & multas eleemoſynas pauperibus erogavit, eccleſiamque metropolitanam in urbe Rotomagenſi ſanctæ Dei genitrici a fundamentis inchoavit, quam magna ex parte conſummavit.*

C Diſcordia non levis ipſi & Roberto duci fratris ſui filio inceſſerat, quam ſic perſtringit Guillelmus Gemeticenſis lib. VI, cap. 3. *In primordiis ſuorum actuum* Robertus dux *ſuſpectum habens Robertum archipræſulem, hoſtili obſidione Ebroicam giravit urbem. Ejus igitur efferos impetus archipræſul cupiens declinare, intra urbis mœnia cum militari manu obſtruxit ſe. Noviſſime vero datis dextris ab ea ſecedendi, Robertum regem Francorum cum ſuis exul adiit, & Normanniam pontificali anathemate percuſſit. Robertus ergo dux recompenſata improborum aſtutia, & perpendens ſe inconſulte egiſſe omnia, archiepiſcopum a Francia revocavit, & in priſtinum*
D *honorem reſtituit. Poſtea mali pœnitens facti, ſuis, ut tantum virum decebat, aſcivit conſiliis, in reliquum illi perſiſtens fidelis.* Unde & Fulbertus Carnotenſis epiſcopus ad eum antiſtitem ſcribens epiſt. LV, ſic eum affatur: *Compatior tibi, ſancte pater, ſuper adverſis, quæ indigne paſſus es, præſertim ab eo, qui & ſe & ſua tuæ fidelitati debuerat. Super illo quoque debeo * vehementer, fratre* * l. doleo.
& coepiſcopo noſtro, dum ſtaret, in tanta nunc flagitiorum atque facinorum præcipitia lapſo .... Habes enim ex Dei gratia, charitatem, qua ipſum errantem revoces, frenum canonicæ diſtrictionis, quo detrectantem coerceas, virgam qua ferias. His utere
E *competenter.* In quo contextu quempiam ex epiſcopis provinciæ Rotomagenſis ſignificari ſuſpicamur, qui dum amborum vigeret diſcordia principum, in metropolitam ſuum turpiter inſurrexerit. Poſtea tamen Robertus magnam ſedavit diſcordiam, quæ eidem duci erat cum Alano Britanniæ duce, ex eodem Gemeticenſi, ibidem cap. 11, pag. 266. Obiit præſul anteactæ vitæ gemebundus an. 1036, ex chronico Rotomag. apud Labb. biblioth. tom. I, pag. 366, aut
anno 1037, ex ejus epitaphio, diciturque 1037.

ANNI CHRISTI

Vide t. VIII. inſtrum. eccl. Carnot. chart. XIII. col. 298.

a nonnullis tumulatus in eccleſia S. Petri in valle Carnotenſi, cui revera, dum viveret, plurima bona contulerat. Ea eſt certe ſeu traditio, ſeu opinio monaſterii illius, cujus monachi anno, inquiunt, 1710, tumulum ejus in ſuæ baſilicæ ſacello, ſancti Laurentii dicto, hac epigraphe donarunt: *Hic jacet Robertus filius Richardi primi, ducis Normanniæ, primus comes Ebroicenſis, & archipræſul Rotomagenſis eccleſiæ, quam a fundamentis magnifice exſtruxit. Obiit anno 1037, de quo Ordericus Vitalis:*

Inſignis præſul, claris natalibus ortus,
Robertus felix devoto fine quievit.

Lege adhuc, ſi lubet, hiſtoriam genealogicam magnatum Franciæ, tom. II, pag. 477, in qua nonnulla reperies, quæ nobis non ſatis comperta eſſe viſa ſunt.

DE NORMANDIE.

XLIV. MALGERIUS.

Richardi II Normanniæ ducis, ex Papia, ſecunda conjuge filius Malgerius patruum excepit, antea monachus Fiſcannenſis, *qui quia non electione meriti*, inquiunt pag. 439, acta archiepiſcoporum Rotomagenſium ſæpius laudata, *ſed carnali parentum amore & adulatorum ſuffragio in pueritia ſedem adeptus eſt pontificalem omni deſtitutus tutela, potius adquievit carni & ſanguini, quam divinis mandatis. Voluptatem enim per omnia ſequens, ornamenta eccleſiæ ceteraque beneficia pueriliter erogavit. Et ideo auctore papa Leone, Willelmus dux Normannorum, poſtea effectus rex Anglorum, aſſiſtente præfati papæ legato, ſcilicet Hermenfrido Sedunenſi epiſcopo, ceteriſque comprovincialibus epiſcopis in Lexovienſi eccleſia ab epiſcopatu eum deſtituit, deditque poſtea illi quamdam inſulam in Conſtantienſi pago in mari ſitam, in qua pluribus annis non quidem, ut decuit, vixit, poſtea vero, quo autem divino judicio ignoratur, in mari ſubmerſus eſt.* Guillelmus Gemeticenſis concinit fere lib. VII, cap. 24, his verbis: *Malgerius archipræſul Rotomag. deſipere cœpit, & inſipientia ductus archipræſulatum duci reddidit; dux autem Malgerium in inſula, quæ dicitur Ghernervia, retruſit, & ſynodi decreto metropolitanam ſedem Maurilio Fiſcannenſi monacho multis virtutibus excellenti tradidit.* Concinit & Ordericus Vitalis lib. V, pag. 566, ubi ait: *Hic . . . . ſine apoſtolica benedictione & pallio Rodomenſibus dominatus eſt; voluptatibus carnis, mundaniſque curis indecenter inhæſit, filiumque nomine Michaëlem, probum militem & legitimum genuit, quem in Anglia jam ſenem rex Henricus honorat ac diligit.*

At audiendus potiſſimum Guillelmus Pictav. Lexoviorum archidiaconus apud Quercetanum, hiſt. Normann. pag. 194: *Is*, inquit de Malgerio loquens, *Richardi II filius, ſacra dignitate abutebatur, veluti natalium jure, ſua; pallio tamen nunquam eſt inſignitus, quod principale ac myſticum archipræſulatus inſigne manus Romani pontificis mittere ſolita, ei denegavit, ut minus idoneo. Scripturarum arcana intelligentiæ literalis oculo colligere non indoctus fuit, ſed quo præcipiunt moderamine,* A *neque ſubjectorum, neque propriam vitam gubernare ſtuduit. Quam pietas plurimorum ornando ditavit, ille ſpoliando attenuavit eccleſiam, non ſponſus ejus, vel pater dicendus, ſed rapaciſſimus prædo. Menſas equidem nimium ſufficientes, nimium nitidas præbere, largiendo laudem emere amabat, ſpecie liberalitatis prodigus: ſæpenumero monitus atque caſtigatus privatim atque publice domini ſui juvenis & laici ſapiente diligentia, pergere malebat eadem pravitatis via. Nec enim modum poſuit largitioni, donec ſedes metropolitana omni fere ornamento caruit & theſauro . . . . Præterea moleſtus inſaniæ ejus odor diffundebatur ob alia crimina . . . . . .* B *Læſit inſuper injuria non levi eccleſiam univerſalem, cujus unicum primatem . . . . . non qua decuit obedientia veneratus eſt; nam apoſtolici mandato ſæpius ad Romanum concilium accitus, renuit ire . . . . . Princeps igitur animadvertens jam non monitis agi oportere in cauſa præcipue gravitatis, ne ultra patiendo, superni judicis iram irritaret in ſe, depoſuit patruum in publico ſanctæ ſynodi, apoſtolici vicario cunctiſque Normanniæ epiſcopis juxta canonum auctoritatem ſententiam dantibus unanimi conſenſu. Maurilium vero cathedræ liberatæ providit, ex Italia, ubi ſupra ceteros abbates emicuit eximius, reductum, digniſſimum ſummo omnium ar-* C *chipræſulatu, merito generis, perſonæ, virtutum, doctrinæ.*

ANNI CHRISTI

Audiendus & Guillelmus Malmeſburienſis, qui libro III, folio 61 verſo, apud rerum Anglicarum ſcriptores Londini editos anno 1596, de Guillelmo notho agens, hæc narrat: *Pene puer & maturiora ætate ſapiens, patruum ſuum Malgerium ab archiepiſcopatu Rotomagenſi removit. Is erat literis quidem non mediocriter cultus, ſed pro natalium conſcientia profeſſionis oblitus, venationibus & avium certaminibus ſæpius juſto intendebat, & gazas eccleſiaſticas conviviis profuſioribus inſumebat; cujus rei fama crebreſcente, tota vita* D *pallii uſu caruit, quod negaret ſedes apoſtolica honoris hujuſce privilegium homini, qui ſacratum negligebat officium. Unde crebro conventus, expoſtulante nepote patruelis offenſas, cum nihilo reverentius ſe ageret, cogente ultima neceſſitate, degradatus eſt. Ferunt quidam arcanam eſſe depoſitionis cauſam Matildem, quam Willielmus acceperat, proximam ſibi ſanguine fuiſſe; id chriſtianæ fidei zelo Malgerium non tuliſſe ut conſanguineo cubili fruerentur, ſed in nepotem & comparem excommunicationis jaculum intentaſſe: ita cum iræ adoleſcentis uxoriæ querelæ accederent, excogitatas occaſiones quibus perſecutor peccati ſede pelleretur; ſed poſtmodum* E *provectioribus annis, pro expiatione ſceleris, illum ſancto Stephano Cadomis monaſterium ædificaſſe, illam beatæ Trinitati in eodem vico idem feciſſe, utroque pro ſuo ſexu perſonas inhabitantium eligente.*

Malgerius concilium habuit in urbe ſua ante annum 1049. Villam *Periers* monachis ſancti Audoëni confirmavit anno 1050, ſubſcripſitque 1050.
circa 1052 fundationi abbatiæ *de Siggi* & ejus Ch. VIII.
traditioni abbatiæ ſancti Audoëni. Concilium col. 12.
vero Lexovienſe in quo exauctoratus eſt, celebratum eſt circa menſem Maium anni 1055. 1055.

Sepultum

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

Sepultum fuiſſe apud Cæſaris-burgum tradit Molinæus hiſt. Normann. lib. VII, pag. 149; quod etiam legitur in Dictionario geographico Thomæ Cornelii: at nulla nunc ſepulturæ hujus veſtigia ſuperſunt. Habes apud Sammarthanos fratres & hic in appendice chartam, qua cenſus telonei, quod apud Andilegum percipiebat, monachis ſancti Petri Carnotenſis conceſſit. Meminit hujus præſulis necrologium ſancti Georgii calendis Julii.

Chart. VII. col. 11.

XLV. B. Maurilius.

Malgerio deſtituto, inquiunt vetera acta archiepiſcoporum Rotomagenſium apud Mabillonium Analect. tom. II, pag. 439, *elegit dux Willelmus quemdam monachum nomine Maurilium, qui nobili proſapia ex Remenſi pago exortus, & in ejuſdem civitatis eccleſia educatus, inde in Leodicenſi eccleſia omni liberalium artium peritia imbutus, Halberſtatenſis eccleſiæ ſcholaſticus effectus eſt, qui locus in Saxonia ditiſſimus habetur, in quo pluribus annis honorifice vixit. Poſtea vero ſuccenſus amore cæleſtis patriæ, cuncta quæ mundi ſunt faſtidiens, monaſticam vitam appetiit, ſicque Fiſcannenſe cœnobium adiens, monachus ibi effectus eſt, in quo ſancte multo tempore vixit, ceteriſque exemplum ſanctitatis exhibuit. Denique igne divini amoris exæſtuans, arciorem vitam eligens, licentia ab abbate qui eccleſiæ præerat, accepta, Italiam petiit, eremique cultor ſolitariam vitam ducens, opere manuum vixit. Defuncto itaque abbate Florentinenſis eccleſiæ, quæ in honore B. Mariæ ſemper virginis conſtructa eſt, elegit eum marchio Boneſacius vir nobilis & potentiſſimus; & ita licet invitus, bonorum tamen virorum admonitionibus ſuperatus, abbas ejuſdem loci ordinatus eſt, ubi multo tempore ſubditos pro poſſe ſuo ſancte & regulariter rexit. Sed quia vita juſtorum eſt detrimentum peſſimorum, monachi, qui tempore prædeceſſoris ſui indiſciplinate vixerant, conſtantiam regulæ patris Benedicti, qua eos regulariter conſtrinxerat, ferre nolentes, ſed in omnibus bonis operibus ſibi reſiſtentes, detrimentum vitæ ei machinati ſunt; & quia pluribus annis in hoc laborans, nullo modo ſe in eis vidit proficere, ſaluti propriæ proſpiciens, abbatiam deſeruit, & ad proprium locum, ſcilicet Fiſcannum rediit, in quo ſancte, uſquequo in epiſcopatu inthroniſatus eſt, vixit* (conſecratus circiter menſem Septembrem anni 1055.) *Hic eccleſiam a Roberto archiepiſcopo incæptam complevit, & adſtante Willelmo Normannorum duce, poſtea Anglorum rege, cum omnibus ſuffraganeis ſuis, concilium in Rotomagenſi eccleſia de caſtitate conſervanda & ceteris ſanctorum patrum inſtitutionibus, paſtorum incuria negligenter poſtpoſitis, viriliter reſtituendis religioſe celebravit* ipſo eodem anno 1055. *Poſtea perfecta eccleſia dedicavit eam, adſtante Willelmo Normannorum duce anno 1063 Dominicæ Incarnationis, regnante Henrico * nobiliſſimo rege Francorum, adſtantibus etiam comprovincialibus epiſcopis, ſcilicet Odone Bajocenſi, Johanne Abrincenſi, Hugone Lexovienſi, Guillelmo Ebroacenſi, Ivone Sagienſi, Gaufrido Conſtantinienſi, ceteriſque venerabilibus abbatibus.* Nempe celebratum eſt

* l. Philippo

Tomus XI.

A dedicationis illius ergo concilium, in quo, aut altero condita creditur adverſus Berengarium formula de fide ſanctiſſimæ Euchariſtiæ, quam legeſis in conciliis Rotomagenſibus, parte prima, pag. 49. Sed & inter ipſa dedicationis ſolennia Maurilius archiepiſcopus corpora ducum Rollonis & Guillelmi in novam baſilicam tranſtulit, Rollonemque ad oſtium auſtrale, Guillelmum vero ad aquilonare tumulavit, ex Orderico Vitali, pag. 567. De ejus conſilio fundatum Ulterioris-portus monaſterium anno 1059. Subſcripſit fundationi ſancti Salvatoris Ebroicenſis anno 1060. Adfuit concilio Cadomenſi anno 1061,
B & Juliobonenſibus comitiis pro expeditione Anglicana 1066. Eodem adſtitit dedicationi ſanctiſſimæ Trinitatis Cadomenſis, & ſubſcripſit literis Willelmi ducis & Mathildis pro hoc parthenone. Anno 1067, calendis Maii, dedicavit eccleſiam Divenſem, & calendis Julii Gemeticenſem, præſente Guillelmo duce, tunc regibus Angliæ adſcripto, ex eodem Orderico, pag. 507. Obiit meritiſſimus præſul V idus Auguſti anni ejuſdem. Refert Albericus in chronico, Maurilium in extremo agone poſitum, dimidia fere die pro mortuo habitum, dum in eccleſiam jamjam deferendus eſſet, ad ſe rever-
C ſum, adſtantibus dixiſſe ſe a dæmonibus territum fuiſſe, quod veniales culpas confeſſione non diluiſſet, hiſque dictis ſpiritum emiſiſſe. Sepultus eſt in eccleſiæ ſuæ navi ante crucifixum; qui licet in Sanctorum album ſolenni ritu haud quaquam relatus fuerit, invaluit tamen apud majores noſtros, ut ejus ſepulcrum miraculo, ut aiunt, divino tribus pedibus ſupra terram elevatum, ex Alberico, *Tumba ſancti Maurilii* diceretur, clero Rotomagenſi veneranda, quam ſtatis diebus thurificare conſuevit. Subjungunt Sammarthani epitaphium ejus cupreæ tabulæ inſcriptum, quod Richardus, Herluini filius,
D ejuſdem eccleſiæ canonicus, compoſuit in hunc modum:

Humani cives, lachrymam nolite negare
Veſtro pontifici Maurilio monacho.
Hunc Remis genuit, ſtudiorum Legia nutrix
Potavit triſido fonte philoſophico.
Vobis hanc ædem cæptam perduxit ad unguem,
Lætitia magna fecit & encenia.
Cum tibi, Laurenti, vigilat plebs ſobria Chriſti,
Tranſit, & in cælis laurea feſta colit.

E Elogium ejus inſeruit Mabillonius Act. ſanctorum Bened. tom. IX, pagg. 222 & ſeqq. Exſtat apud Pommerayum concil. Rotomag. pag. 73 epiſtola, quam ſcripſit ad eum Johannes ſucceſſor ejus, dum adhuc eſſet epiſcopus Abrincenſis.

Chart. X. col. 13.
1059.
Chart. III. col. 127.
1060.
Concil. Norman. part. I, pagg. 48 & 49.
1061.
1066.
Charta I. col. 59.
1067.

XLVI. Johannes II.

DE BAYEUX.

Mortuo Maurilio, clerus Rotomagenſis Lanfrancum Cadomenſem abbatem ſibi archiepiſcopum elegit, qui, teſte Orderico Vitali, pag. 507,

C

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

recuſavit, totiſque ſategit viribus & apud eumdem clerum, & apud Normannorum ducem Guillelmum, & apud ſummum pontificem Alexandrum II, ut eccleſiæ viduæ præficeretur Johannes epiſcopus Abrincenſis, quod & aſſecutus eſt, Romam ordinationis hujus licentiam petendi cauſa a duce miſſus, unde pallium cum licentia deportavit. Ita enim ad Johannem ſcripſit Alexander II, ex actis archiepiſcoporum Rotomag. ſæpius laudatis, pag. 443: *Alexander epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Johanni Abrincenſium venerabili epiſcopo, ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Deſtituta Rotomagenſi eccleſia paſtore, comperimus Sedunenſis epiſcopi & Lanfranci abbatis relatione, te ex electione principis tui, dilectiſſimi filii noſtri Guillelmi regis Anglorum, ob vitæ & morum probitatem ad majorem ſedem promovendum, ſi ex auctoritate ſedis apoſtolicæ fuerit aſſenſus, cui, Deo auctore, præſidemus. Nos igitur moti illorum precibus, ob ſalutem illius eccleſiæ & omnium in tuis partibus, volumus, atque dilectioni tuæ apoſtolica auctoritate præcipimus, ut quod divina diſpenſatio de te providit non contradicas, & electioni te obedientem exhibeas. Admonemus itaque fraternitatem dulcedinis tuæ, ut ſi in modico fuiſti fidelis, in majori bene operari non deſinas, populum divini verbi pabulo reficias, ut merearis audire illam benignam vocem Domini dicentis:* Euge ſerve bone & fidelis, quia ſuper pauca fuiſti fidelis, ſupra multa te conſtituam. *De cetero ſecretiorem animi noſtri voluntatem planius audies per noſtrorum legatorum veridicam relationem.*

« Johannes vero epiſcopus apoſtolica legatione » recepta, & omnium comprovincialium epiſcoporum, » cunctorumque etiam ejuſdem eccleſiæ ca- » nonicorum electione communi conſenſu facta, metropolitanam adeptus eſt ſedem, » quemadmodum legitur in actis prædictis, pag. 444. Tranſiit igitur a ſede Abrincenſi, unde & plerumque *Johannis Abrincenſis* nomen ſortitus eſt, ad ſedem Rotomagenſem Johannes, filius Radulfi comitis Baïocarum & Ibreii, fratris uterini Richardi I Normanniæ ducis, cujus archiepiſcopi in curiam
1070. XIII calendas Martii 1070, tracta eſt cauſa de cella ſancti Audoëni de Giſortio inter monachos ſancti Leutfredi & Majoris monaſterii. Anno
1072. 1072 in majori baſilica ſua concilium habuit cum ſuis ſuffraganeis pro reſtituenda eccleſiaſtica diſciplina. « Hic vero, ex actis archiepiſco- » porum Rotomag. pag. 444, fuit vir progenie » nobilis, liberalibus imbutus diſciplinis: is alias » ſatis ſtrenuus, animi fuit impatientiſſimus. Cru- » deſcebat in eo hic morbus; &, ut ita dixerim, » exaggerabatur tum carnis nobilitate, tum præ- » lationis dignitate . . . . Evenit autem » aliquando, ut hi tales non paſtores, ſed crudeles » exactores, occulto Dei judicio coram ipſis, quos » injuſte vexaverunt, corripiantur: quatinus exem- » pliter correpti, & poſteris ſibi ſimilibus ſint » terrori, & parvulis ſpei. Quod totum in hoc, » de quo agitur, Johanne archiepiſcopo, divina » cenſura exhibuit in eo quem is adverſus ſancti » Audoëni cœnobitas inconſulte tumultum exer-

A cuit. Quod non derogatorie, non inſultatorie, ſed conſultorie cenſuimus ſcribere: primo, quia inſolitum, incredibile & quaſi monſtro ſimile, tantum tumultum, tantam turbam eo die ſine ſanguine accidiſſe: ſecundo, ut loco nobiliſſimo & ab omni jure ſeu conſuetudine archipræſulum hujus urbis, privilegio Caroli Magni, libero ſit memoriale, quo ſe probent nec in magnis exceſſibus ipſorum aliquid juſtitiæ debere. Cauſa erat qua Guillelmus Normannorum comes & Anglorum rex glorioſus Cinomannis cum expeditione ſua morabatur. Aderant ei inter reliquos proceres iſte Johannes ſedis hujus archiepiſcopus, B ut vir excellentis ingenii & non mediocris conſilii, Nicolaus quoque reverendus abbas ſupradicti cœnobii. Imminebat celeberrima, totiſque votis excipienda ſanctiſſimi Audoëni dies natalitia; & quia moris eſt ut archiepiſcopus ipſa die inibi miſſarum ſolemnia celebret, non pro ulla quidem vel ipſius jentaculi viciſſitudine, ſed quaſi in recompenſationem conſecrationis ſuæ, quam nonniſi in præfata eccleſia cuivis ſedis memoratæ licet accipere; miſſione a rege petita, redibat concite, abbate prænominato interim ad occupatoria remanente. Quid plura? Adeſt dies veneranda, clerici majoris eccleſiæ C ſolito eo conveniunt, & quia præmiſſo nuncio venturum ſe mandaverat, ſolemne miſſarum interim differtur. Poſt aliquandiu vero e communi conſilio, ne quid tantæ diei ſubtraheretur, dum veniat, initiatur. Tanta vero moroſitate, tanta id factum eſt devotione, ut non mirum totis animis hoſtem humani generis ad hanc lætitiam turbandam exarſiſſe . . . . . Finito itaque *Kyrie* cum duobus rythmis, exacto *Gloria in excelſis Deo*, quod incœptum ab abbate Ricardo Sagienſi chorus celeberrime fuerat exſecutus cum laudibus ſuis; (id vero totum expendebatur in præſtolatione archipræſulis) ecce ac- D currit ut turbo tempeſtatis omnem confundens gratiam illius celebritatis. Hic namque totam mentis indignationem animo concipiens, quod non uſquequaque fuiſſet exſpectatus, torvis oculis, ore furibundo, cunctis maledixit, converſuſque ad ipſos monachos excommunicavit, ex auctoritate Dei & ſua, officium præſens interdicens ceſſare fecit, abbatem ab altari evellens, divini officium miniſterii prohibuit. Mœroris erat plenum & ſtuporis cernere tantæ feſtum lætitiæ, tot & tantas voces eam præconantes in ſubitum ſilentium obmutuiſſe. Ipſe ad complendum officium ſe præparat; clericis ſuis ut a loco incœpto E pergerent, imperat. Nihil hîc reticendum fore cenſemus, quod dum alteri parti favendo diſſimulamus, alteri totum derogando imputare videamur. Verum falſi adſtipulatione non indiget. Fratres, etſi decorem ſibi tanti gaudii præripi dolentes, pontificali tamen auctoritati cedunt, feſtivis ſe ornatibus exuunt, ſatis cum tumultu eccleſiam egrediuntur, huc quidam, pars illo, alii alio ſuccedunt, invicem & ad ſuos ſuper ſuo pudore mœrentes conqueruntur; cum ſubito quidam mœroris impatiens, dubium quidem,

ANNI CHRISTI

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

an ex ipſis vel eorum famulis, plus furoris, minus conſilii animo colligens, turrim properat, majus eccleſiæ ſignum pulſat. Hinc forum ocior advolat, archiepiſcopum ſancti Audoëni glebam ad majorem eccleſiam aſportare velle proclamat. Proſiliunt omnes e domibus, alius gladium, hic bipennem, diverſi quod primum manibus occurrerat, arripiunt, eccleſiam cum furore irrumpunt. Quidam curioſitate acti, celata monaſterii conſcendunt, quædam ex tabulatis auferunt; quid ſic furens populus agere vellet, rimantur. Plurimi ejus intentionis erant, ut quia eis tantæ continuationem lætitiæ interrupiſſet, nec ſibi perficere liceret. Archiepiſcopus circum circa furentium ſe turmis appeti expaveſcens, plus tamen deſuper imminentes metuens, ab altari ad valvas monaſterii fugam arripuit; vix elapſus infra ambitum earum, ipſis prius clauſis, ſe recepit: undique circum ſe ſedilia & formas aggerari fecit. Nonnulli tamen partis ipſius arreptis candelabris, cereis & perticis, in monachos efferati, ſed ab eis non ſegniter excepti; pudet dicere, quam fœdo exemplo res eo die debuit determinari. Conſtitit ſatis ipſo die meritum Sancti omnibus affuiſſe, qui hinc ſævientium manus comprimendo, hinc archiepiſcopum cum ſuis eo periculo eximendo, tantum nefas non parvo cunctis miraculo potuit avertere. Nam tanta ſubito nubis caligo id ſpatium ſanctuarii, quo loculi Sanctorum continebantur, obtinuit, ut vix vel a curioſis oculorum acie corripi potuerit . . . . . . Igitur vicecomes civitatis archiepiſcopum ſic circumventum ut audivit, veritus ne quid inconſultius adverſus ipſum ageretur, & ipſe poſt noxæ argueretur, militarem manum cogit, regis bannum omnibus prætendit, ſuppetias accurrit; jam nil reluctantem, immo ſibi penitus diffidentem periculo eximit. Iis tumultuum dementiis exacta eſt dies tantæ celebritatis . . . . Fratres in craſtinum de ſuis eligunt, per quos abbati ſuo quod factum fuerat innoteſceret, & regem ſuper hoc ſuggeſturus adiret; ſed archiepiſcopi nuncius præceſſerat, invidiam omnem in monachos retorſerat. Sic infecto negotio reditum eſt. Rex licet poſt ipſius archiepiſcopi & quorumdam aulicorum inſtinctu, animo in monachos motus, rem tamen ex æquo penſans, hinc immoderatam arrogantiam, hinc inconſultum tumultum juſtis librationibus præponderat. Jubet igitur ſtatim eccleſiam ab archiepiſcopo reconciliari; quod cum ſatis irato & reluctanti animo abnueret, rex Michaëli epiſcopo Abrincatenſi loci reconciliationem injunxit; pudorem vero ſuum, in futuro vindictam prætendens diſſimulavit. Quatuor igitur monachos loci, quos & factionis auctores audierat, totidem aliorum cœnobiorum abbatibus commiſit (in concilio Rotomagi habito anno
1073. 1073) quatenus & archiepiſcopo ſatisfaceret, & illi in peregrinatione ſua luerent, quod minus conſulte peccaſſent. Non multo poſt tamen & rationis conſideratione & petitu abbatis ipſorum flexus, in præſentiam ſui eos revocavit, & eccleſiæ reconciliatos reddidit. In his omnibus ſemper apud ipſum cautum exſtitit ne quid ſibi archiepiſcopus quaſi ſub eccleſiaſtico vigore in cauſis hujus eccleſiæ inſolenter arrogaverit. Immo poſtquam gemino fratrúm eorumdem exſilio ſatisfecit, rem in conſilium ponit, concilium cogit: quod abbatiam ſuam irato & tumultuanti animo intraſſet, quod totius turbæ cauſa & materia exſtitiſſet, quod loci reconciliationem ſibi denegaſſet, judicio primatum ſuorum trecentas libras exegit. Delicti ſatis hæc vindicta exſolviſſet, ſi intime facti pœnituiſſet, Dominique patientiam non negligendam putaſſet. Sed animi rancorem nec tunc primum adverſus ſancti Audoëni cœnobitas occœperat, & hoc modo potuit potius exaggerari, quam leniri. Trium annorum ſpatium evolutum erat, & ſemper repulſam ſui dolore continuo ſecum corrodebat . . . . cum poſt id temporis, redeunte eadem feſtivitate, paucis ante menſibus paralyſi percuſſus, ſed ab hac infirmitate jam reſpirans, ad ſolemnitatem venit; & quia per ſe miſſam celebrare non potuit, Gilleberto Ebroacenſi epiſcopo vices ſuas commiſit, ipſe in medio cantorum ſpecie præcentoris ſtetit. Ut vero evangelium cœpit legi, horribile dictu! ſic ab intimis humoribus in ſecretiorem meatum profluentibus eſt ſubito anguſtiatus, ut raptim urina procurrens, lineam uſque ſuperpellicialem indumentum omne infecerit; pavimentum etiam quo ſtabat perquam humectaverit. Hinc poſt fidelium oblationes, cum amplius diſſimulare non poſſet, eccleſiam egreſſus, pudore non oportet dici quantum & mœrore confuſus, ad ſua reverſus eſt. Quod ut primum ad aures populi percrebuit, quis æſtimare, quis dicere ſuffecerit in quas & quantas voces ſe de repente ſparſerit! Omnes tamen in commune Domini magnificentiam ſanctique Audoëni meritum perſonabant: jure hunc ab integritate præſentis lætitiæ ſic ignominioſe repulſum, quam olim indigne nimis perturbaverat, acclamabant. Nemo nobis ſuccenſere habet, ſi vera dicimus . . . . . . Verum per alios tres annos adeo ipſo incommodo laboravit, ut neque jam adminiſtrationis inſulis deſervire potuerit. Cum tandem regia auctoritate, immo conſultu omnium pulſatus, epiſcopatu cedit & ad quamdam patrimonii ſui villam, ſancti Philiberti dictam, ſecedit, ubi & aliquantiſper ſupervixit. Duodecimo vero ſui præſulatus anno viam univerſæ carnis ingreſſus, hominem exuit. Inde tamen ad propriam ſedem refertur. »

Hactenus ſcriptor ille, quem, ſi minus circumſpecte, verbiſque aſperioribus præſulem tractavit, tantum abeſt ut laudemus; ubi vero in incommodo naturali miraculum videre ſibi viſus eſt abſque revelatione, non poſſumus non reprehendere. Sed quo nomine afficiendi ſunt editores hiſtoriæ Matthæi *Paris*, qui tam in utraque editione Londonienſi annorum 1571 & 1640, quam in editione Pariſienſi anni 1644, hanc notulam ſcripſere in margine: *Monachi ſancti Audoëni Johannem archiepiſcopum Rotomagenſem*

ANNI CHRISTI *occidunt ?* Scripſerat minus inconſiderate ipſe A Matthæus ad annum 1073 : *Invaſerunt monachi ſancti Audoëni Johannem archiepiſcopum Rotomagenſem miſſam celebrantem in feſtivitate ejuſdem ſancti, cum armata manu virorum.* Sed ad ultimos præſulis annos quod ſpectat, tradit Ordericus Vitalis pagina 550, illum ſubita paſſione percuſſum, turba ſpectante, ad terram dejectum eſſe, & biennio quo ſupervixit, elinguem extitiſſe.

Johannes decorem domus Dei impenſe coluerat, cujus egregium hodieque ſupereſt monumentum in libello divinorum officiorum ad uſum metropolitanæ eccleſiæ, Maurilio deceſſori ſuo oblato. Plura etiam concilia celebravit; primum anno 1072, de quo jam diximus, aliud
1074. anno 1074, in quo prioratus S. Victoris apud
Ch. XII. col. 16. Caletes ad abbatias evectus; ipſe vero quod preſbyteris ſuis concubinas prohibuiſſet, lapidibus petitus eſt, fugaque ſaluti conſulere coactus; qua de re Ordericus Vitalis pag. 507. Subſcripſit
Chart. III. col. 65. anno 1074 diplomati Willelmi regis pro eccleſia Bajocenſi. Anno 1075 Ceciliam virginem,
1075. filiam Guillelmi nothi, Deo ſacravit in baſilica
1077. Fiſcannenſi. Adfuit anno 1077 dedicationi ba-
Ch. IV. col 67. ſilicarum ſancti Stephani Cadomenſis, & beatæ Mariæ Beccenſis. Eodem anno juſſus a Guillelmo rege noluit ſepelire Hugonem Lexovienſem epiſcopum. Denique ad finem, tam epiſcopatus quam vitæ ejus quod ſpectat, abdicare coactus eſt, tam propter offenſam regis, quam propter paralyſim, aut urinæ incontinentiam. Ad id vero
Concil. Norman. part 1. pag. 66. exſequendum Gregorius VII papa Hubertum legatum ad regem Anglorum miſerat pridie non. Aprilis, indictione prima, quæ cadit in annum 1078, ut inquireret an ille pro ſua ægritudine epiſcopale onus ſuſtinere poſſet; quod ſi tanto oneri impar reperiretur, alius in ejus locum canonice eligeretur. Succeſſorem tamen non habuit, niſi menſe Julio anni ſequentis, *duobus ante obitum ejus menſibus*, ex actis archiepiſcoporum Rotomag. quæ cum duodecimo præſulatus anno mortem illam conſignent, initium epiſcopatus ab ipſa deceſſoris morte computent neceſſe eſt; quando e contrario Ordericus Vitalis, qui ſibi conſtare non videtur, illud modo in annum 1069, pag. 568, rejicit, modo in annum 1072, pag. 551, ubi tumulatum eſſe ait in baptiſterio baſilicæ ſuæ ad Aquilonem v idus Sept. Trinas ad eum Lanfrancus Cantuarienſis archiepiſcopus, unas vero Hildebertus Cenomannenſis epiſcopus literas ſcripſere, quas poſt Acherium & Bibliothecam patrum vulgavit Pommerayus concil. Rotomag. pagg. 78 & ſeqq. & Beſſinus parte ſecunda, pagg. 15 & ſeqq. Hoc epitaphium ejus recitat Ordericus:

Metropolita tuus jacet hic, urbs Rotomagenſis,
Culmine de ſummo, quo moriente ruis,
Eccleſiæ minuuntur opes, ſacer ordo tepeſcit,
Provida relligio quem ſua conſtituit.
Hic neglecta diu canonum decreta reformans,
Inſtituit caſte vivere preſbyteros,
Dona Dei ſub eo venalia nulla fuere;
Huic & opes largas contulit eccleſiæ.
Lingua diſerta, genus, ſapientia, ſobria vita
Huic fuit, exiguus quem tegit iſte lapis.
Nona dies Septembris erat, cum carne Johannes
Exſpoliatus obit; ſit ſibi vera quies.

XLVII. GUILLELMUS I. BONNE-AME.

Huberto eccleſiæ Romanæ ſubdiacono ſcribebat IX calendas Octobris, indictione III, hoc eſt anno 1079, Gregorius VII papa, in hæc verba : *Audivimus Rotomagenſem archiepiſcopum* B *ſacerdotis filium eſſe; quod ſi verum deprehenditur, noveris promotioni illius nos aſſenſum nequaquam tribuere.* Enimvero Guillelmus, quem hîc reſpicere aiunt ſummum pontificem, dicitur filius fuiſſe Radbodi, qui, defuncta uxore ſua, in clerum adſcitus, factus eſt poſtea epiſcopus Sagienſis; ejus autem ſubinde promotio, ait Mabillonius Annal. Bened. tom. V, pag. 141, ab eodem pontifice probata eſt, ſive quod Guillelmus Radbodi ex legitimo ante epiſcopatum conjugio filius fuerit, ſive quod cum eo Gregorius de hac irregularitate diſpenſaverit. Certe Guillelmum Radbodi filium fuiſſe, teſtantur & C auctor vitæ ſancti Lanfranci, qui cap. IV. ait : *Egregius & venerabilis Willelmus Radbodi filius, qui poſt Lanfrancum Cadomenſi eccleſiæ præfuit, & poſtea Rothomagenſis archiepiſcopus extitit;* & Ordericus Vitalis, qui lib. III, pag. 475, ſcripſit: *Willelmus clericus, cognomento Bona-anima, Raotbodi Sagienſis epiſcopi filius;* & Guillelmus Gemeticenſis, cujus lib. VII, cap. XXVI, pag. 282, hæc ſunt verba : *Poſt Lanfrancum Willelmus monachus, Ratbodi Sagienſis epiſcopi filius, Cadomenſis eccleſiæ regimen tenuit, qui & ipſe poſt Johannem metropolitam Rotomagenſem archiepiſcopatum ſuſcepit;* quanquam caput illud Gemeticenſis inte- D grum, quemadmodum & plurima alia ejuſdem ſcriptoris hiſtoriæ aſſuta fuiſſe ab interpolatoribus, monuit eruditus Criticus in Mercurio Gallico menſis Novembris anni 1723. Forte tamen de Guitmundo archiepiſcopo Averſano intelligenda eſt epiſtola Gregorii VII. Ita enim Ordericus lib. IV, pag. 526 : *Defuncto Johanne Rotomagenſium archiepiſcopo, rex & alii plures Guitmundum* (monachum Crucis S. Leutfredi) *ad archiepiſcopatum elegerunt; ſed æmuli ejus, quos idem vituperaverat, ne archipræſul fieret, quantum potuerunt impedierunt. In tanto viro nil objiciendum invenerunt, niſi quod filius eſſet preſbyteri. Ille* E *autem ab omni avaritia purgari volens, & inter exteros paupertate premi, quam inter ſuos diſſenſiones fovere malens, Odilonem monaſterii ſui abbatem reverenter adiit, & humiliter ab eo licentiam peregrinandi petiit & accepit. Porro illiteratus abbas metiri neſciebat, quantus ſapientiæ theſaurus in præfato doctore latebat. Ideo deſiderabilem philoſophum de monaſterio ſuo facile dimiſit: quem Gregorius VII papa venientem ad ſe gaudens ſuſcepit, cardinalem ſanctæ Romanæ eccleſiæ præfecit, & Urbanus papa jam probatum in multis*

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

metropolitanum Adverſis urbis ſolemniter ordinavit. Sed obſtare videtur, quod literæ Gregorii VII ſcriptæ ſint exeunte menſe Septembri anni 1079, tribus ad minimum menſibus, poſtquam Guitmundus repulſam paſſus Guillelmo jam locum fecerat. Quidquid vero de ea re ſentiendum eſt, nonnihil ſingulare videbitur, duos eodem tempore monachos ad eumdem archiepiſcopatum ſucceſſive electos, preſbyterorum filios fuiſſe.

Annal. ben. IV, p. 644. Guillelmus ex canonico & archidiacono Rotomagenſi monachus Cadomenſis effectus, a Guillelmo Angliæ domitore Lanfranco abbati, poſtea in archiepiſcopum Cantuarienſ. aſſumto, ſucceſſor datus fuerat. Ad infulas Rotomagenſes evectus, conſecratus eſt in eccleſia ſua a Giſleberto Ebroicenſi epiſcopo. « Hic bonus & jocondus, ac manſuetus extitit, inquit Ordericus Vitalis pagina 551, gregemque ſibi divinitus commiſſum triginta duobus annis cuſtodivit: matricem baſilicam omnimodis ornatibus cultui divino neceſſariis affatim locupletavit, & clauſtrum epiſcopii domoſque convenientes a fundamentis eleganter renovavit: corpus S. Romani præſulis de propria æde in metropolitanam baſilicam glorioſe tranſtulit, & in ſcrinio auro argentoque cum pretioſis lapidibus operoſe cooperto reverenter locavit: ſolennitatem quoque ejus X cal. Novembris per totam diœceſim ſuam feſtive celebrari conſtituit, & generali edicto feſtivam ſtationem ad ſancti pontificis corpus extra urbem ſingulis annis fieri decrevit; ad quam parrochianos pene omnes monitis & abſolutionibus atque benedictionibus invitavit: monachis & clericis, omnibuſque ſibi ſubjectis, ut dulcis pater blandiens profuit: pſalmis & hymnis, & canticis ſpiritualibus, ſacriſque myſteriis indeſinenter ſeſe mancipavit. Omnis ab illo fraus & amaritudo procul fuerunt: nullum quærebat lædere, ſed quibuſque indigentibus, prout ratio jubebat, ſuccurrere. Cantor peritiſſimus erat, aptiſſimamque ad canendum vocem habebat. In uſu eccleſiaſtico doctiſſime inſtructus erat, & ad prædicandum indoctis verbum Dei clara idoneaque locutione vigebat. Patientia & benignitate cunctos ſecum coeſſentes mulcebat, magnamque partem oneris ſui decanis & archipreſbyteris ſine invidia diſtribuebat, bonoſque nihilominus ad participationem honoris avide aſciſcebat. » Hæc Ordericus de laudibus Guillelmi: unde nil mirum, ſi præſul amabiliſſimus *Bona-anima* cognomen ſortitus ſit.

Concil. Normann. part. 1, pag. 74. Correptus eſt tamen a Gregorio VII papa, lib. IX, epiſt. prima, quod pallium a ſede apoſtolica non poſtulaſſet, nec ipſe ejuſque ſuffraganei ad Apoſtolorum limina veniſſent, legatoſve apoſtolicos adiiſſent. Quare vetuit ſummus pontifex, ne deinceps epiſcopum aut preſbyterum ordinaret, eccleſiaſve conſecraret, uſquedum impetraſſet pallium; quod tandem a ſede apoſtolica petiiſſe
1080. omnino credibile eſt. Præfuit anno 1080, in feſto Pentecoſtes, concilio Juliobonenſi. Circa
Ch. XIII. col. 17. id tempus Beccenſi eccleſiæ & Anſelmo abbati inſigne privilegium indulſit. Adſuit anno 1082, nonis Septembris, celebri apud Oxellum conventui, in quo aſſerta eſt libertas eccleſiarum ſancti Michaëlis Fontanellenſis, Caldebecci, ſanctæ Gertrudis & Reſentii *, a monaſterio Fontanellenſi pendentium. Eodem anno ſubſcripſit donationi eccleſiæ B. Mariæ de Rocheto factæ monachis Majoris monaſterii, & chartis pro cœnobiis ſanctæ Trinitatis & ſancti Stephani Cadomenſis. *Chart. V, col. 72. & Chart. VI, col. 74.* Gravem habuit eodem anno controverſiam cum Gerberto abbate Fontanellenſi, ſuper exemtione monaſterii, quæ Rotomagi coram Guillelmo rege, epiſcopis, &c. diſcuſſa fuit in gratiam monachorum. Eamdem immunitatem poſtea conceſſit Beccenſibus. Anno 1083 tumulavit in cœnobio ſanctæ Trinitatis 1083. Cadomenſis, corpus Mathildis reginæ, & anno 1087, in eccleſia ſancti Stephani ejuſdem urbis, corpus Guillelmi nothi ejus mariti; interimque anno 1085 ordinavit Rotomagi Hoëllum epi- 1085. ſcopum Cenomannenſem XI cal. Maii, aſſenſu Radulfi Turonenſis archiepiſcopi. Anno 1091 1091. concilium coëgit Rotomagi, in quo Serlonem Uticenſem abbatem elegit & conſecravit epiſcopum Sagienſem. Eodem quoque anno dicitur accepiſſe a Philippo I Francorum rege, tam pro ſe quam pro ſucceſſoribus ſuis, abbatiam ſancti Mellonis Pontiſarenſis; ſed chartam hujus donationis, quam typis mandavit Denyaldus in cathedra Rotomagenſi, pagg. 21 & 22, nonnihil elevare tentavit auctor deſcriptionis ſuperioris Normanniæ, tom. II, pagg. 175, 176, 285 & 286. Anno 1093, ex chronico 1093. Fiſcannenſi apud Labbeum biblioth. tom. I, pag. 326, fundatus eſt prioratus Longæ-villæ in Caletis, monaſterio Cluniacenſi obnoxius, a Gualtero Giffardo loci comite. Anno 1096, 1096. menſe Februario, Guillelmus aliud concilium celebravit Rotomagi, in quo confirmata ſunt decreta concilii Claromontenſis anni ſuperioris. Eodem anno confirmavit donatam monachis *Ch. XV, col. 19.* ſancti Luciani Bellovacenſis eccleſiam S. Martini de Alciaco. Eodem, ex chronico Rotomagenſi, fuit interfectio Judæorum apud urbem Rotomagenſem. Monachis Beccenſibus Guillelmus dedit eccleſiam ſancti Petri de Ponte Iſaræ, quam eis confirmavit Paſchalis II anno 1104. Fulcherium anno 1101, & Johannem anno 1101. 1107, conſecravit in epiſcopos Lexovienſes. Ejus in camera & præſentia terminata anno *Chart. IV, col. 127.* 1106 lis inter Fiſcannenſes & Taurinenſes mo- 1106. nachos, de ſubjectione. Anno 1107 Fiſcannenſis 1107. monaſterii baſilicam cum aliis quatuor præſulibus dedicavit, & Rogerium abbatem conſecravit. Anno 1108 concilium habuit Rotomagi, eo- 1108. demque ſubſcripſit chartæ Henrici I Anglorum *Charta V, col. 157.* regis, pro ſancto Petro ſupra Divam.

* Rançon.

Sed inter hæc durius habitus, imo & ſuſpenſus fuerat a Paſchali II papa: qua de cauſa? non ſatis liquet. Ait Pommerayus Concil. Rotomag. pag. 101, poſt Guillelmum Malmeſburienſem, lib. V, de geſtis regum Anglorum, fol. 90, ideo caſtigatum eſſe a pontifice, quod inceſtis

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

Philippi I nuptiis cum Bertrada pellice benedictionem impertierat, ſed falſus eſſe Malmeſburienſis ex hoc ſolo deprehenditur, quod diutius poſt tam enorme facinus Paſchalis II cathedram ſancti Petri conſcenderit. Præterea vero certum eſt, ex Orderico Vitali, lib. VIII, pag. 699, criminis illius accuſandum eſſe non Guillelmum Rotomagenſem, ſed Odonem Bajocenſem: *Odo*, inquit ille, *Bajocenſis epiſcopus, execrandam deſponſationem fecit, idoneoque dono mœchi regis pro recompenſatione infauſti famulatus eccleſias Medanti oppidi aliquandiu habuit.* Quid igitur cauſæ eſt, cur in præſulem tam laudabilis vitæ ſuccenſus fuerit ſummus pontifex? niſi forte quod legato apoſtolico non ſemper morem gereret, aut ad obſequia minus promptus eſſet; forte etiam quod conceſſæ in concilio Claromontano legato illi, tanquam archiepiſcopo Lugdunenſi primatus prærogativæ in quatuor Lugdunenſes provincias refragaretur, honoris ſui tenacior: qua in re tamen de ſucceſſoribus ſuis quantum meritus eſt! Credunt Fiſcannenſes monachi ideo Guillelmum iram pontificis incurriſſe, quod monaſterium ſuum ſoli Romano pontifici obnoxium anathemate tamen percuſſiſſet, poſtquam de amiſſo Giſortio dolens Normanniam omnem ſubjeciſſet interdicto; qua de
Ch. XIV. col. 18. re chartam hic habes in appendice; ſed ea in aliud tempus rejicienda. Ut ut res ſe habuit, Paſchalis ad preces S. Anſelmi Cantuarienſis archiepiſcopi, promiſit tandem ſe Guillelmo indulturum quidquid ipſe indulgeret, ea tamen lege, *ut malos conſiliarios, quorum inſtinctu*, aiebat pontifex, *multas pravitates incurrerat, a ſua familiaritate repelleret.* Vide ejuſdem epiſtolam CI.

Obiit Guillelmus, ex Orderico Vitali, pag.
1110. 839, V idus Februarii anno 1110, hoc ipſius epitaphio teſtante:

Relligio tua, larga manus, meditatio ſancta
Nos, Guillelme, tuum flere monent obitum.
Quod pius antiſtes fueris, clerique benignus,
Interiora docent, exteriora probant.
Eccleſiæ lumen, decus & defenſio cleri,
Circumſpectus eras, promptus ad omne bonum.
Fratribus hanc ædem cum clauſtro compoſuiſti;
Nec tua pauperibus janua clauſa fuit.
Contulit ad victum tua munificentia fratrum,
Eccleſias, decimas, rura, tributa, domos;
Exemploque tuo ſubjectos dedocuiſti
Verba pudenda loqui, turpia facta ſequi.
Fine bono felix biduo ter ſolveris ante
Quam piſces ſolis conſequeretur iter.

Sepultus eſt autem in capitulo canonicorum, quod ædificaverat. Sed de annis præſulatus ejus variat ipſe Ordericus, dum eadem pagina 839, & pag. 551, ait ſediſſe 32 annis; pagina vero 475, fere 36 annis. Epiſtolam quam ſcripſit ad Anſelmum Cantuarienſem archiepiſcop. literas vero, quas ad eum ſcripſere, tam idem Anſelmus
A quam Ivo Carnotenſis, in unum collegit Pommerayus Concil. Rotomag. pagg. 120 & ſeqq.

Ejus, ut videtur, temporibus, ante exitum undecimi ſeculi, canonici qui apud Braii-monaſterium ſubſtituti fuerant monachis, tranſlati ſunt Gornacum, ubi Hugo I loci dominus, corpus ſancti Hildeverti Meldenſis epiſcopi noviter retinuerat. Conſtat hodie collegiata illa decano uno & octo aliis canonicis.

XLVIII. GAUFRIDUS.

Anno ab Incarnatione Domini 1111, indictione IV, inquit Ordericus Vitalis lib. XII, pag. 1111.
B 840, *Goiffredus Brito Cenomannorum decanus, a rege Henrico in Angliam accitus eſt, & Rotomagenſibus pontifex conſtitutus eſt. Hic eloquentia & eruditione pollens, clerum & populum catholice docuit, eccleſiæque Dei XVII annis utiliter præfuit.* Frater erat Judicaëlis Aletenſis epiſcopi, & ad epiſcopatum Cenomannenſem aſpirarat, fretus auctoritate Heliæ Cenomannenſis comitis, teſte eodem Orderico lib. X, pag. 770. Sed repulſam paſſus, eccleſiæ tandem Rotomagenſi melioribus fatis, inquit Pommerayus Concil. Rotom. pag. 125, præfectus eſt. *In pontificatu varius & inæqualis*, pergit ille, *quædam opportune, quædam*
C *inauſpicato geſſit;* quod quam recte pronunciaverit, patebit ex ſubſequentibus. Annus 1112 1112.
dicitur tertius archipræſulatus Gaufredi in charta anthentica fundationis Savignienſis monaſterii. Chart. IX, col. 111.
Anno 1116, quo quidem, ex chronico Rotomagenſi Labbeano, urbs Rotomagi pene tota combuſta eſt igne exorto a vico Judæorum, dedicavit die feſto SS. Innocentium baſilicam abbatiæ ſancti Albani protomartyris in Anglia, ut auctor eſt Matthæus *Paris* ad hunc annum. 1116.
Deinde anno 1118, nonis Octobris, concilium 1118.
celebravit in urbe ſua, adſtantibus Henrico rege, Charta X. col. 111.
Radulfo Cantuarienſi archiepiſcopo, aliiſque
D baronibus & ſuffraganeis Normanniæ; cui ſynodo, ut conjicitur ex Orderico, lib. XII, pag. 846: *præſedit Conradus clericus, Gelaſii papæ legatus.* Eodem circiter anno Gaufridus probavit recentem canonicorum regularium fundationem apud Salicoſam, non longe ab urbe Vernone, intra fines parochiæ Tilliaci. Interfuit quoque anno 1119 concilio Remenſi, quo peracto, teſte 1119.
Orderico ibidem pag. 866, tertia Novembris hebdomada ejuſdem anni ſynodum habuit, in qua *preſbyteris ſuæ diœceſis omne conſortium feminarum penitus interdixit, & in tranſgreſſores terribilem anathematis ſententiam vibravit. Cumque preſbyteri*,
E ut ille proſequitur, *tam grave pondus nimium abhorrerent, & inter ſe pro corporum & animarum diſcrimine conquerentes muſſitarent, archiepiſcopus Albertum quemdam eloquentem, quia neſcio quid fari cœperat, juſſit comprehendi & mox in ergaſtulo carceris retrudi. Præfatus enim præſul erat Brito, in multis indiſcretus, tenax & iracundus, vultu geſtuque ſeverus, in increpatione auſterus, procax & verboſitate plenus.* Cetera, quæ quam gravis inde orta ſit ſeditio & pugna oſtendunt, nolumus hic potius quam apud ipſum Ordericum legi. Ab Ivone

ANNI CHRISTI tamen Carnot. antiſtite Gaufridus commendatus A
fuerat in epiſt. CCLIV, ad Paſchalem pontificem:
Rogamus, aiebat ille, *diſcretionem veſtram pro*
Gaufrido Rotomagenſi archiepiſcopo, qui tunc tandem impetravit a principe ſuo rege Anglorum, ut poſſet in propria perſona ſedem apoſtolicam viſitare, quam tamen non diſtulit viſitare ſuis temporibus in perſona aliena. Non ergo exiſtimamus imputandum contemptui ſedis apoſtolicæ, quod neceſſitas imperavit, non torpor diſſuaſit, non neglectus retinuit. Pro eo enim ſecure intercedimus, quia perſonam utilem & honeſtam ab adoleſcentia ſua & ab aliis didicimus, & per nos experti ſumus. Quia ergo ad altiorem locum in menſa Domini ſui vocatus eſt, B
gratias Deo referimus, & eum ut columnam immobilem in domo Dei confirmari præoptamus. Eodem
anno 1119, Gaufridus confirmavit quæcumque
monachi Majoris-monaſterii poſſidebant in ſua
diœceſi. Eodem inſtitutionem canonicorum regularium Augenſis eccleſiæ ab Henrico Augi
comite factam confirmavit diplomate, quod
Ch. XVII. col. 21. hic in appendice recudi curavimus. Ad eumdem
denique annum revocat Ordericus, lib. XII, pag.
Concil. Normann. part. II. pag. 20. 849, diſſenſionem quæ inter ipſum & Aſcelinum
quemdam exarſit; unde evenit, ut Ludovicus
rex, occupato Andilego, provinciam omnem
1120. circumjacentem ſibi acquireret. Anno 1120, in C
dedicatione eccleſiæ Cenomannenſis, in octavis
Paſchæ, conſecravit altare ſepulcri ſancti Juliani
1123. in honorem ejuſdem. Anno 1123 eccleſiam
ſancti Martini de Nogento ſuper Andelam monachis Majoris-monaſterii confirmavit, iterumque, IV idus Martii anni ſequentis, tempore
1124. concilii Carnotenſis. Anno 1124 Boſonem Beccenſem abbatem Rotomagi ordinavit, & ſub-
Chart. VI. col. 160. ſcripſit chartæ Henrici Anglorum regis pro ſancto
Petro ſupra Divam. Subſcripſit 1125 chartæ
1125. fundationis monaſterii Readingenſis. An. 1126,
1126. XII calendas Aprilis, cathedralem eccleſiam
Sagienſem, & XVI calendas Novemb. baſilicam D
1127. ſancti Audoëni Rotomag. dedicavit. Anno 1127
litem compeſcuit inter Johannem epiſcopum
Sagienſem & Odonem Majoris-monaſterii abbatem, ortam de juribus eccleſiæ ſancti Leonardi
Chart. III. col. 210. Beliſmenſis. Cum ſuffraganeis teſtis fuit in diplomate Henrici Anglorum regis pro S. Ebrulfo,
1128. anno 1128. Demum diuturna ægritudine afflictatus præſul in Salicoſanum prioratum beneficus migravit e vita anno 1128, VII cal. Decembr. ex Orderico ibidem, pag. 888, IV autem calend. ejuſdem menſis, ex necrologiis eccleſiæ ſuæ cathedralis, in qua ſepultus eſt, & Salicoſæ. Interea
vero dum ægrotaret, morti proximus, celebratum E
eſt Rotomagi concilium menſe Octobri, a Matthæo Albanenſi epiſcopo, apoſtolicæ ſedis legato.

5 Sub ejus præſulatu Calliſtus II papa confirmavit epiſcopo Lexovienſi decanatum eccleſiæ collegiatæ S. Candidi veteris in urbe Rotomago, & alias tres eccleſias parochiales diœceſis Rotomagenſis, quibus conſtat exemptio illa, quæ dicitur S. Candidi. De ea Richardus I Anglorum rex ita ſcripſiſſe perhibetur in Deſcriptione ſuperioris Normanniæ, tom. II, pag. 121: *Sciatis, quod eccleſia S. Candidi Rotomagenſis ſuper ripam, & eccleſiæ de Corulmo minore, & de Sotevilla* (ſupra Rotomagum) *& de S. Stephano* (Roboreti) *in manu & cuſtodia noſtra ſunt, tanquam dominica capellania noſtra Normanniæ. Quare præcipimus vobis, quatenus nullo modo patiamini aliquam moleſtiam ſeu gravamen inferri Lucæ canonico ſancti Candidi, nec aliis clericis prædictæ capellaniæ noſtræ, qui cum epiſcopo Lexovienſi ſunt; nec de rebus aut poſſeſſionibus eorum per Rotomagenſem archiepiſcopum, aut per alium*, &c. Conſtat hodie collegiata illa S. Candidi quatuor canonicis, qui parochiæ ejuſdem loci ſua quiſque hebdomada deſerviunt.

XLIX. Hugo III. D'AMIENS.

Si credimus Orderico Vitali, lib. XII, pag. 889, Hugo non ante annum 1130 factus eſt archiepiſcopus Rotomagenſis, ſed mox patebit, electum fuiſſe vivente Honorio II papa, quod cadere debet vel in finem anni 1128 paulo
poſt mortem deceſſoris ſui, vel ſaltem in annum
1129. Conjicit eruditus auctor Annalium Bened. 1129.
tom. VI, pag. 160, illi fratrem germanum fuiſſe celebrem illum Matthæum epiſcopum Albanenſem; rectius probat utrumque natum eſſe in Laudunenſi ſolo, literiſque operam navaſſe in ſchola Anſelmi Laudunenſis; ad ultimum tandem neſcire ſe profitetur unde Hugoni cognomen *Ambianenſis*, tam apud Ordericum quam apud Gaufridum Voſienſem. Ut ut eſt de cognominis illius origine, quam quidam inde eſſe deductam exiſtimant, quod Hugo fuerit de genere comitum Ambianenſium, Hugo Cluniaci primum monaſticen profeſſus, factus eſt an. 1115 prior ſancti Martialis Lemovicenſis, deinde S. Pancratii in Anglia, diœc. Ciceſtrenſis, tum Radingenſis novi monaſterii abbas. In eum poſt obitum Gaufridi Rotomagenſis archiepiſcopi, ubi ad electionem ventum eſt, ſuffragia convenere; electio autem probata, tam ab Henrico Anglorum rege, quam ab epiſcopo Saleſberienſi, in cujus diœceſi Radingia ſita erat. Verum cum electioni acquieſcere nollet Hugo, clerus Rotomagenſis epiſtolam ſcripſit ad Honorium papam, ut eum ad ſubeundum archiepiſcopatum compelleret. Eam ſubjicimus depromtam ex Spicilegii tom. III, pag. 151: *Domino papæ univerſali Honorio, Rotomagenſis eccleſia omnem in Chriſto obedientiam. Elegimus electione communi filium noſtrum Hugonem abbatem Radingenſem nobis in pontificem. Super hoc quæſivimus aſſenſum domini noſtri Henrici regis Anglorum, & obtinuimus. Ab epiſcopo quidem Saleſberienſi, ſub cujus manu abbatis officio fungebatur, nobis eum reddi liberum & abſolutum quæſivimus, & cum libertate ſuſcepimus. Sed quia, ipſo revelante, percepimus, quod ſine auctoritatis veſtræ aſſenſu eum habere non poteramus, cum & hoc in literis veſtris prædicto regi Anglorum directis ita ſcriptum legimus:* Ipſum itaque ſub primo jure abſque dominio noſtro tanquam ſpecialem beati Petri & ſanctæ Romanæ eccleſiæ clericum retinemus; *eapropter donari eum nobis a ſublimitate veſtra requirimus, quem tanto cariorem habebimus, quanto a veſtra*

Digitized by Google

ANNI CHRISTI *celſitudinis ſede nobis donatum lætabimur. Quem* A
humili ſupplicatione ita donari a veſtra gratia quærimus, ut ſub nullius unquam jure vel poteſtate, niſi ſub veſtra tantummodo pia protectione eum perſiſtere gaudeamus, cariſſime pater & domine.

Hugo a pontifice dimiſſus, conſecratus eſt
1130. anno 1130, ex appendice Roberti de Monte, in qua hæc leguntur: *Rex Angliæ Henricus ad Nativitatem ſanctæ Mariæ fuit Becci, & adduxit ſecum Hugonem noviter electum Rotomagenſem, qui fuerat abbas Radingi, qui etiam ſacratus eſt in feſto Exaltationis ſanctæ Crucis die Dominica, quem conſecravit Richardus Bajocenſis cum coëpiſcopis ſuis in eccleſia S. Audoëni.* Eodem anno eccleſiam B
Ch. XVIII. col. 22. ſancti Martini Alcienſis in abbatiam Albæ-marlæ
1131. erexit. Anno ſequenti Innocentius II Francis contra Anacletum pſeudo-pontificem probatus, Rotomagum venit menſe Maio pro pace, ut videtur, componenda inter archipræſulem & cives; nonnihil enim jurgii inter eos tunc viguiſſe indicat S. Bernardus ad ipſum archiepiſcopum ſcribens epiſtol. XXV. Dum pontifex Rotomagi demoraretur, Hugo calculo ſuo comprobavit donationem centum marcharum argenti, quas Henricus rex Cluniaco contulerat in teloniis Londinenſi & Lincolnienſi, ad ſuſtentationem fratrum. Eodem anno Innocentius II concilium C
celebravit menſe Octobri apud Remos, quo & Hugo perrexit literas Henrici Anglorum regis deferens filialis obedientiæ indices. Adfuit quoque Hugo conſecrationi majoris xenodochii ſancti Johannis Bruxellenſis a ſummo pontifice factæ, qui eodem rurſus anno, pridie nonas Octobris, in ejus gratiam confirmavit jura eccleſiæ Rotomagenſis, & ſcripſit ei VII calendas
1132. Auguſti 1132, ut varia in diœceſi ſua flagitia contra eccleſiaſticam diſciplinam coërceret. Hoc circiter anno, cum ad eumdem pontificem querelas detuliſſet rex Angliæ, quod Hugo ducatum Normanniæ turbaret, profeſſionem & obedien- D
tiam a quibuſdam abbatibus ſuſcipiendo, epiſtola, quam lege integram in Spicil. tom. II, p. 457, aut apud Pommerayum Concil. Rotomag. pag. 133, ſcripſit Hugoni pontifex epiſtolam XVI, ut aliquid pro bono pacis de jure eccleſiaſtico
1133. regi cederet. Anno 1133 dedit, aut confirmavit archipræſul monachis Tironienſibus prioratum Baſchevillæ, cujus eccleſiam eis dimiſerant monachi Pini; qua de re chartam legeſis apud Pommerayum Concil. Rotomag. pag. 147. Adfuit eodem anno concilio Jotrenſi, cujus confirmationem cum ab Innocentio II poſtulaſſet Petrus Venerabilis lib. III, epiſt. XVII, de Hu- E
gone hæc ſubdit: *De cetero quam reverendæ vitæ ſit, quamque fidelis apoſtolatui veſtro domnus Rotomagenſis archiepiſcopus fuerit, quamque pro pace veſtra laboraverit, non eſt neceſſe vos inſtrui, quem plene de his omnibus inſtructum credimus. Supplicamus igitur paternitati veſtræ, ut ita paci ejus & juſtitiæ provideatis, quatenus & Deo poſſit reddere quod Dei eſt, & Cæſari quod Cæſaris; ut ſi fieri poteſt, & divinæ cenſuræ non diſpliceat, & majeſtatem regiam non offendat.*

Ex quibus verbis non obſcure intelligitur, fuiſſe adhuc tunc temporis diſſidia quædam Hugonem inter & cives Rotomagenſes, aut ipſum etiam Anglorum regem. Diximus tomo I, col. 713, ipſum anno 1134 ſolenni ritu ab- 1134.
ſolviſſe Guigonem Delphinum. Adfuit eodem anno, ut apoſtolicæ ſedis legatus, concilio apud Montem-Peſſulanum celebrato, ſcripſitque Innocentio papæ de rebus eo in conſeſſu geſtis epiſtolam, quam habes tom. VI Annal. Bened. pag. 666. Anno 1135 dedicavit eccleſiam 1135.
Omnium ſanctorum Belencumbris. Eodem Monaſt. Anglic. tom III. pag. 1012.
anno Richardum Gloceſtriæ comitis filium poſt longam dilationem conſecravit in epiſcopum Bajocenſem, & concilio Piſis habito adeſſe voluit. Finita autem ſynodo, in Italia pro rebus ſedis apoſtolicæ juvandis demoratus eſt; unde *curis apoſtolicæ ſervitutis occupatus,* ait Ordericus lib. XIII, pag. 900, *curas proprii præſulatus aliquandiu intermiſit, & diutius in Auſoniæ partibus demoratus, aliorum negotia ſolerter expedivit, quod regi vehementer diſplicuit.* Sed adveniente eodem anno Henrici I Anglorum regis morte, ſimultas hæc ſopita eſt, dum hic pie humiliterque veniam ab archiepiſcopo deprecatus, abſolutionem promeruit. Legenda apud Willelmum Malmeſburienſem Hiſtoriæ novellæ lib. I, fol. 100, aut apud Pommerayum Concil. Rotomag. pag. 135, epiſtola, quam de chriſtiana regis hujus morte, cui ad extremum uſque ſpiritum adhæſerat, ſcripſit ipſe Hugo Innocentio papæ. An. 1136 1136.
ſubſcripſit chartæ Stephani Anglorum regis, pro fundatione monaſterii canonicorum regularium Doverenſis; & chartam ab eodem rege accepit *de his qui treviam Dei infringebant:* charta autem illa, quam publici juris fecit Pommerayus Conc. Rotomag. pag. 145, confirmabantur *omnibus epiſcopis Normanniæ jura omnia ſpiritualia & ſynodalia.* Sed eodem anno urbs Rotomagus repentino igne ſuccenſa eſt menſe Septembri, ex Orderico lib. XIII, pag. 905. Anno ſequenti 1137
litem diremit Hugo inter canonicos S. Ebrulfi & monachos Moritonienſes, de jure ſepulturæ oppidanorum. Exortum etiam grave diſſidium inter comitem Bolonienſem & Robertum Gloceſtriæ comitem compeſcuit, teſte Malmeſburienſi, fol. 102. Theobaldo quoque abbati Becci benedictionis munus impendit. Mortuum-mare ordini Ciſtercienſi eodem anno 1137 adſcripſit. Confirmavit anno 1138 fundationem Ardenæ 1138.
diœc. Bajocenſis. Eodem anno quædam largitus Chart. IX. col. 78.
eſt Serloni abbati ſancti Luciani, & Joſcelino abbati Augi. Anno 1139 alio oborto jurgio 1139.
inter Angliæ epiſcopos & ipſum regem, rem totam *amplioribus rationibus & ſermonibus agebat Hugo archiepiſcopus Rotomagi, quantum ille facundia poterat, maximus regis propugnator,* inquit idem Malmeſburienſis, fol. 103, contra Henricum Vintonienſem epiſcopum, ſedis apoſtolicæ legatum, regiſque ipſius fratrem. Certe Hugo regis partibus addictiſſimus erat, cujus fratrem Theobaldum, cum ille bello fuſus, victus, captuſque eſſet apud Lincolniam anno 1141, adiit 1141.
cum

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

cum Normannis, ipſi *regnum Angliæ & ducatum Normanniæ offerens,* ex Orderico lib. XIII, pag. 923. Eodem anno Arnulfum conſecravit in epiſcopum Lexovienſem; ſed anno 1139 Rotrodum ſimiliter epiſcopum Ebroicenſem conſecraverat, & anno 1140 a Sugerio abbate ſancti Dionyſii in Francia invitatus, partem baſilicæ Dionyſianæ inferiorem dedicaverat cum Bellovacenſi, Meldenſi & Silvanectenſi epiſcopis, ut obſervavimus tomo VII, col. 372. Anno 1141, eo conſentiente, fundati ſunt apud Ulteriorem-portem milites Templarii; & ipſe Beccenſis monaſterii privilegium Anſelmo abbati a Willelmo quondam archipræſule indultum
1143. renovavit. Anno 1143 canonicis regularibus
Ch. XIX. col. 22. confirmavit eccleſiam B. Mariæ de Cornevilla.
Ch. XX. col. 23. Eodem anno fundationem Burgi-Achardi anno præcedenti factam ſub jure & imperio priorum Faleſiæ confirmavit. Sed poſtea cum Faleſiani canonici inſtitutum Præmonſtratenſium amplexi eſſent, canonici regulares Burgi-Achardi ſui juris eſſe cœpere, & anno demum 1685, menſe Septembri, reformationi, quæ dicitur *Friardelli* nomen dedere. In eo monaſterio, quod ſub nomine ſancti Laudi conſecratum eſt, reformationis hujus ſuperiores generales ſedem ſuam figere conſuevere.

1144. Anno 1144 Hugo Letardo abbati Beccenſi immunitatem telonei conceſſit, adfuitque dedicationi baſilicæ integræ ſancti Dionyſii ab abbate Sugerio tandem perfectæ, & conſecravit aram
1145. beatæ Mariæ. Anno 1145 eccleſiam abbatiæ Calvi-montis apud Velocaſſes Sugerio abbati traditæ a rege Francorum, & in prioratum duodecim monachorum converſæ conſecravit, uti diximus tom. VII, col. 373. Eodem circiter anno fundationem probavit & monialium Fontis-ebraldi apud Clarum-rivulum prope Goſleni-fontem, & monialium Præmonſtratenſium apud Bellum-montem; quæ poſtremæ anno 1185 extinctæ ſunt. Monachis Majoris monaſterii
1146. eccleſias aliaque confirmavit anno 1146. Dedi-
1147. cavit 1147, die 3 Sept. eccleſiam Cornevillæ. Eodem anno Cadomenſes monachos & cano-
1148. nicos Bajocenſes conciliavit. Adfuit 1148 con-
1149. cilio Remenſi. Anno 1149 Rogerium bene-
1150. dixit in abbatem Becci. Anno 1150 ſequeſter
Chart. XV. col. 81. pacis electus eſt inter Philippum Bajocenſem epiſcopum & monachos Clarevallenſes. Circa
Ch. XXI. col. 23. id tempus 16 Fiſcannenſis monaſterii parochias, in diœceſi Rotomagenſi ſitas, ab omni jure
1151. epiſcopali abſolvit. Anno 1151 adfuit concilio Balgenciacenſi, ubi actum eſt de divortio Ludovici VII regis & Leonoræ Aquitanicæ. Decimas
1152. plurium eccleſiarum confirmavit 1152, mona-
1153. chis Verliaci. Anno 1153, V nonas Maii, in eccleſiam ſancti Martini Pontiſarenſis convenit cum Pariſienſi ac Silvanectenſi epiſcopis, ad elevandas ſancti Gualterii, olim ejuſdem loci piiſſimi abbatis reliquias. Eodem anno eccleſiam
Ch. XXII. col. 24. ſancti Sidonii a longo tempore deſolatam, de manu caſtri domini extraxit, & Rogero abbati Fontanell. ordinandam tradidit. Eodem circiter

A tempore gravis contentio inter monachos Fontanellæ & S. Stephani Cadomenſis vigebat, de qua Johannes Tuſculanus epiſcopus & apoſtolicæ ſedis legatus, Hugoni ſcripſit, ut cum Rotrodo Ebroicenſi & Gerardo Sagienſi epiſcopis huic diſſenſioni finem imponeret: cujus mandatis paruiſſe Hugonem ex literis, quibus tranſactionem initam inter utrumque monaſterium confirmavit, ſatis conſtat. Anno 1154, XIV cal. 1154.
Januarii, præſens fuit coronationi Henrici II regis Angliæ, apud Weſtmonaſterium a Theobaldo Cantuarienſi antiſtite peractæ. Eodem circiter anno jura & prædia Rotomagenſis ec-
B cleſiæ confirmavit Adrianus IV bulla Hugoni data, qui tranſlationem ſancti Guillelmi Firmati apud Moretonium anno 1156, in octavis Pen- 1156.
tecoſtes celebravit. Tunicam Dominicam viſitavit eodem anno in monaſterio Argentolienſi; qua de re inſtrumentum confecit, quod legeſis apud Pommerayum Concil. Rotom. pag. 149, firmavitque abbatiæ ſancti Dionyſii in Francia, omnes eccleſias quas illa in ſua diœceſi poſſidebat. Confirmaverat biennio antea eidem monaſterio nundinas cujuſlibet feriæ ſextæ apud Caſtrum novum prope ſanctum Clarum. Anno eodem 1156, Henricus II prioratum ordinis
C Grandimontenſis fundavit in ſilva Roboreti, quem paulo poſt in vivarium ſuum prope Rotomagum tranſtulit ad ſiniſtram fluminis Sequanæ ripam; unde locus ille nomen ſumſit beatæ Mariæ de Vivario: ſed hujus menſa prioralis ſub Henrico IV Franciæ & Navarræ rege collegio patrum Societatis Jeſu Rotomagenſi addicta eſt. Anno 1157 idem archipræſul confirmavit 1157.
monachis ſancti Dionyſii in Francia, eccleſiam Cergiaci, in qua illi prioratum inſtituerunt omnimodæ juriſdictioni ſuæ cum ipſa eccleſia obnoxium. Anno 1158 monachis S. Audoëni 1158.
D confirmavit eccleſiam *Ros* in diœceſi Bajocenſi ſitam, a jure epiſcopali liberam, & anno 1159 1159.
monachis beatæ Mariæ de Valle, quidquid in ipſius diœceſi poſſidebant. Circa id tempus juſſus ab H. Anglorum rege Roberto abbati Chart. XV.
ſancti Michaëlis licentiam fecit divina celebrandi col. 114.
in eccleſiis de Ponte-Urſonis. Anno 1160, vel, 1160.
ut aliis placet, 1161, menſe Julio, annuente Anglorum rege, congregatum eſt concilium provinciale apud Novum-mercatum in Normannia, ubi omnes conſenſerunt Alexandro III papæ, reprobato Victore antipapa. Eodem circiter anno fundati ſunt Rotomagi milites Templarii eo in loco, ubi poſtea ædificata eſt domus
E conſularis. An. 1162 Hugo confirmavit omnes 1162.
poſſeſſiones abbatiæ de Voto, & beneficia prioratus Montis-leproſorum prope Rotomagum; & eodem circiter tempore ſcripſit ad regem Angliæ de inſtitutione filii ſui Henrici, ut ſimul & mores & literas ab optimis pædagogis addiſceret, ut colligitur ex epiſtola LXVII Petri Bleſenſis. Eccleſiam *de Sorenc* Gerardo abbati Flaviacenſi donavit anno 1163. Hugoni abbati 1163.
S. Vincentii Silvanectenſis confirmavit ſitas in ſua diœceſi eccleſias, VII idus Maii 1164. 1164.

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

Multa reliquit eruditionis ſuæ monumenta,
quorum unum eſt Tractatus de rebus theologicis Matthæo Albanenſi dicatus, quem lege
apud Martenium tom. V Anecdot. alterum
vero, Tractatus ſuper hæreſibus in Aremorico
ſolo natis, Alberico Oſtienſi epiſcopo nuncupatus, & ad calcem operum Guiberti Novigentenſis editus. Scripſit etiam libros tres de Memoria, & Tractatum de fide catholica & oratione Dominica, editos apud Marten. Ampliſſ.
Collectionis tom. IX, & epiſtolam ad Theodericum Ambianenſem epiſcopum de hominibus, qui vice jumentorum trahebant carpenta
ad ædificandas eccleſias, ſcriptam anno 1145,
quam lege Annalium Bened. tom. VI, pag. 392.
Nonnullas quoque Ludovico VII regi ſcripſit
epiſtolas, quas vulgavit Pommerayus Concil.
Rotomag. pagg. 139 & 142. Item alias Sugerio
abbati ſancti Dionyſii in Francia editas Anecd.
tom. I, coll. 417 & ſeqq. Rainardo quoque
abbati Ciſtercienſi, & comiti Toloſano, quas
legeſis apud eumdem Pommerayum, ibidem
pagg. 140 & ſeqq. Denique duas in quibus ſe
Chart. III. col. 285. apoſtolicæ ſedis legatum dicit, in appendice &
Anecdot. tom. I, col. 380. Scripſere vero ad
eum Arnulfus Lexovienſis epiſcopus epiſtol. XV,
editam apud Pommerayum Concil. Rotomag.
pag. 138, ac Petrus Venerabilis epiſtolam IV
libri primi, & epiſtolam XXXII libri ſexti.

Obiit meritiſſimus præſul tertio idus Novemb.
anno 1164, ex ejus epitaphio quod hic tranſcribere poſt Sammarthanos non pigebit:

Inter pontifices ſpeciali dignus honore
Hic noſtræ carnis Hugo reſignat onus.
Conſignata brevi clauduntur membra ſepulcro.
Non tamen acta viri claudit uterque polus.
Quidquid diſpenſat & compartitur in omnes,
Gratia contulerat, præſtiteratque viro.
Fœcundos igitur virtutum copia fructus
Fecit & ultra hominem eſt magnificatus homo.
Tandem poſt celebris felicia tempora vitæ,
Suſtulit emeritum flebilis hora ſenem.
Par, Martine, tibi conſorſque futurus eamdem
Sortitus tecum eſt commoriendo diem.

DE BEAUMONT-LE-ROGER, aut DE WARWIC.

L. ROTRODUS, ſeu ROTROCUS.

Erat ille, inquiunt Sammarthani, « Henrici
comitis Warvicenſis in Anglia & Margaritæ,
» Rotroci comitis Perticenſis ſororis filius, nepos
» Rogeri Bellimontis in Normannia domini, frater
» autem Rogerii comitis Warvicenſis & Roberti
de Novo burgo. » Fuit primum Gilberti Porretani Pictavenſis epiſcopi diſcipulus cum Ivone
(occurrit ſæpius in inſtrumentis hujus temporis
nomen Ivonis cujuſdam archidiaconi Rotomag.)
tum & ipſe Rotomagenſis archidiaconus, deinde
poſt Audinum præſul Ebroicenſis conſecratus ab
Hugone archipræſule anno 1139, ad eccleſiam
Rotomagenſem transfertur anno 1164, ut produnt Albericus & ſcriptor chronicorum Normanniæ, & eodem anno quædam bona firmavit
parthenoni Villarcellorum, quæ domus ab abbatia S. Cyrici, diœceſis Carnotenſis pendens,
ſed monialibus, procedente tempore deſtituta,
inſtaurari cœpit anno 1548, priſtino autem ſuo
ſplendori reſtituta eſt ineunte decimo ſeptimo
ſeculo. Rotrocum fuiſſe conſtat, inquit Pommerayus Concil. Rotomag. pag. 150, « virum religioſum, bonis ornatum moribus, & ab omnibus
dilectum, cujus eximiam prudentiam commendant ſumma operoſaque negotia, quæ occupatis
ſuis temporibus geſſit, præſertim in illa gravi
diuturnaque controverſia, quæ inter B. Thomam
Cantuarienſem antiſtitem & Henricum II Angliæ
regem oborta eſt: nam verſutiſſimi hominis
recrudeſcentibus in dies vere an diſſimulanter
odiis, per plures annos ſapientiſſimus pontifex
(quem unicum fere utriuſque partis amicum reconciliandæ pacis idoneum avebant boni omnes)
legationibus, colloquiis, tractatibus, ultro citroque datis epiſtolis, mirum quantum deſudarit.
Tandem poſt acerbiſſimam ſancti antiſtitis Cantuarienſis cædem, pro rege & regno ad Alexandrum III iter arripuit, etſi, cogente infirmitate, illud perficere non potuit, » teſte Rogero de
Hoveden, fol. 301. Sed de univerſo hoc negotio
legendi idem Rogerus & Baronius. Rotrocus
anno 1168, donationem fecit Mortuo-mari, 1168.
& confirmavit omnes poſſeſſiones monaſterii Ch. XXIII. col. 25.
de Voto; permutavitque 1169 cum monachis 1169.
ſancti Audoeni. Dedit anno 1170 S. Martino 1170.
Pontiſarenſi eccleſias *de Chars & d'Aronville*,
confirmavitque bona ſancti Stephani Cadomenſis
literis, quas habes apud Pommerayum Concil.
Rotomag. pag. 167. Scripſit etiam gravem &
paſtoralem epiſtolam Henrico novo regi Anglorum, inter quem & patrem contentio movebatur; qua de re lege literas 33, 153 & 154, Petri
Bleſenſis, ubi tamen initio epiſtolæ archipræſulis,
non Rotroci, ſed Hugonis nomen perperam
præmittitur: quod ſatis liquet ex ratione chronologica. Attamen recuſavit ferre ſententiam
interdicti in terram Ciſmarinam regis Angliæ, *Anecdot. t. I. coll. 559 & 569.*
quam juſſerat Alexander III, ob necem Thomæ
Cantuarienſis archiepiſcopi. Anno 1172, poſt 1172.
concilium Abrincatenſe, cui præfuit menſe Sept.
datus eſt comes eidem Henrico juniori e Normannia in Angliam transfretanti, eumque cum
uxore ſua Margarita, filia Ludovici VII Francorum regis, coronavit Wintoniæ in eccleſia
ſancti Swithuni, VI calendas Septembris anno
1173, ac poſtea rediit in Normanniam, ex 1173.
Rogero de Hoveden, fol. 302. Eodem anno,
ex chronico Rotomagenſi apud Labbeum, *ignis
in civitate exortus eſt, qui tredecim parochias cum
ipſis eccleſiis ex toto combuſſit; multi etiam homines
in ipſo igne combuſti ſunt.* Eodem rurſus anno
data eſt militibus Templi Rotomagenſibus domus, ſeu vivarium ſanctæ Walburgis ad dexteram
Sequanæ ripam, duabus leucis infra Rotomagum, quæ poſtea tranſiit ad milites ſancti
Johannis Jeroſolymitani. Sub iiſdem temporibus
monachi Caritatis ſupra Ligerim ad Rotrocum

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

miſerunt, ut ſpiritualis conſolationis captandæ cauſa monaſterium ſuum dignaretur pie viſitare, ſimulque omnes ſua præſentia recreare: verum petitionibus eorum cum annuere non poſſet, ſcripſit epiſtolam, quæ eſt 155, apud Bleſenſem.
1174. Anno 1174, poſt obſeſſum fruſtra a Francis Rotomagum, præſens adfuit cum aliis præſulibus concordiæ initæ inter regem Angliæ & filios ſuos, teſte Rymero tom. I, pag. 37. Novam & veterem apud Longueſſam eccleſias monachis S. Germani Pariſienſis confirmavit anno
1175. 1175, ſicut Hugo deceſſor. Anno eodem, &
1176. 1176, delectus eſt arbiter a conſilio regis Angliæ, pro componendo diſſidio inter archiepiſcopos Eboracenſem & Cantuarienſem, legatus ſimiliter a ſummo pontifice ad eorumdem cauſam definiendam, ex Sariſberienſi, epiſt. 288.
1177. Anno 1177 confirmavit bona abbatiæ Augenſis charta, quam habes apud Pommerayum Concil. Rotomag. pag. 167. Anno 1178, XIII calend.
1179. Aprilis, id eſt anno 1179, dedicavit eccleſiam ſanctæ Mariæ Beccenſis, præſentibus Angliæ regibus, ac Bajocenſi, Abrincenſi & Ebroicenſi epiſcopis. Eodem anno corpus ſancti Romani deceſſoris ſui tranſtulit in auguſtiorem thecam, præſentibus Arnulfo Lexovienſi, Rogerio Sagienſi, & Auguſtino Waldrefordienſi epiſcopis; cujus rei inſtrumentum vulgavit Pommerayus Concil. Rotomag. pag. 162. Eodem anno, ſede Ebroicenſi vacante, jus integrum in eccleſiam ſancti Albini monachis ſancti Leufredi reddidit idibus Januarii 1179. Dedicata eſt eccleſia beatæ Mariæ de Voto ab Henrico Bajocenſi
1181. epiſcopo III non. Martii anno 1181, Rotrodi Rotomagenſis archiepiſcopi anno XVI, qui epi-
1183. ſcopum rogaverat. Anno 1183 corpus Henrici junioris regis ab eccleſia ſancti Juliani Cenomannenſis tranſlatum in eccleſiam Rotomagenſem cum aliis prælatis honorifice ſuſcepit, ibique prope altare beatæ Mariæ ſepulturæ tradidit. Eodem anno vivere deſiit VII cal. Decembris, ex Alberico. Lege apud Pommerayum Concil. Rotomag. pagg. 158 & ſeqq. varias quas ad eum ſcripſit epiſtolas Alexander III papa, aut ſcripſit ipſe ſive ad clerum ſuum, & ad ſuffraganeos ſuos, atque abbates, ſive ad Guillelmum Senonenſem archiepiſcopum, aut ad Eleonoram Angliæ reginam. Laudavit in eo Petrus Bleſenſis epiſtola XXX, majeſtatem quamdam veneratione dignam, quam præferebat in oculis eum intuentium; ſed maxime prædicandus, quod & decimas Becci-Moritonii apud Caletes dederit eccleſiæ ſuæ, plurimaque ſanxerit pro bono canonicorum, clericorumve ſuorum regimine, inter quæ hæc notanda ex archivo domeſtico apud Dadræum: *Cum canonici vita jam functis ſuccedentes nil percipiant in communi, reſpectu autem præbendarum aliquid plus minuſve nonnunquam accipiant; ut ſervata æqualitate omnis ceſſet diſſenſio, determinatum fuit in capitulo & a nobis confirmatum, quod canonici morientes poteſtatem habebunt diſponendi circa fructus ſuarum præbendarum, ſimulque pecora ac redditus communitatis uſque ad finem anni. Quod ſi canonicus morte præventus haud diſponere poſſit, hujuſmodi diſpoſitio per capitulum adimplebitur reſpectu fructuum præbendæ, ac redditus communitatis.* Ejus forte temporibus, aut ſaltem ſub Walterio ſucceſſore ſuo, dum adhuc regnaret in Anglia Henricus II, fundatus eſt prope Bolbeccum in Caletis prioratus Vallis ægrorum, cujus nunc canonici regulares reformationi Friardelli addicti ſunt.

LI. WALTERIUS.

DE COUTANCIS.

Patre Rainfredo natus Walterius, & matre Gonilla, quam ex regio gentis ſuæ genere prognatam ferunt, ait Pommerayus Concil. Rotomag. pag. 168, natione Britannus erat, ex eodem Pommerayo ibidem & Sammarthanis, quanquam Conſtantia, cujus agnomen habuit, urbs eſt non Britanniæ, ſed Normanniæ. Is canonicus primum Rotomagenſis, utriuſque Henrici regum Angliæ clericus, capellanus Bliæ in Anglia, archidiaconus Oxonienſis, quo nomine ſcripſit ad Bartholomæum Oxonienſem epiſcopum epiſtolam, quæ eſt LXXXIII, apud Petrum Bleſenſem; ac poſt Radulfum de Warnevilla Rotomagenſis eccleſiæ theſaurarius, ad epiſcopatum Lincolnienſem aſſumtus eſt anno 1183, conſecratus Andegavi ab archiepiſcopo Cantuarienſi,
ex Godwino pag. 344, unde anno ſequenti 1184.
ad eccleſiam Rotomagenſem voluntate ac pre- Ch. XXIV. col. 16.
cibus Henrici regis tranſlatus eſt a Lucio III papa, XV calendas Decembris, aſſentientibus tandem canonicis, qui Robertum de Novo-burgo primùm elegerant, palliumque ſimul recepit ab
Hubaldo ſubdiacono, & anno 1185 ſolenniter 1185.
exceptus eſt in eccleſia Rotomagenſi die feſto ſancti Mathiæ, cognomen *Magnifici* ſortitus ob rerum geſtarum magnitudinem. Eum Godwinus ibidem, ac Neubrigenſis lib. III, cap. VIII, occaſione hujus tranſlationis avaritiæ & ambitionis nota inſimulavere, ſed falſo, ut credere eſt, atque inconſiderate, quippe qui ſicut nobili erat ſtirpe progenitus, ita vir probus, civilis ac modeſtus, cujus eximias dotes ad amuſſim delineavit teſtis oculatus Petrus Bleſenſis epiſtola ad Johannem de Conſtantiis ex decano Rotomag. Wigornienſem epiſcopum, in bibliotheca patrum tom. XII, part. II, pag. 941. Illum eodem anno in conventu Londonienſi crucem accepiſſe ſcribit Hovedenus fol. 358.

Anno 1186, ex eodem Hovedeno fol. 361, 1186.
miſſus eſt ad Philippum regem Franciæ cum Willelmo de Mandevilla comite Albæ-marlæ, & Rannulfo de Glanvilla juſtitiario Angliæ, *ad quorum inſtantiam rex Franciæ treugas dedit, & pacem tenere promiſit uſque ad feſtum ſancti Hilarii proximo venturi.*

Eodem vero tempore, ait Robertus de Monte,
impetravit a domino Henrico rege Anglorum, ut Ch. XXIV. col. 250.
abbatia S. Eliſii, quæ eſt in inſula Griſolii, jungeretur abbatiæ de Voto, quæ eſt juxta Cæſarisburgum. Prædictus vero archiepiſcopus, pergit ille, *fecit in eadem abbatia abbatem ſuum capellanum.*
Circa id tempus ſubſcripſit diplomati Henrici II Chart. XIX. col. 84.
regis Anglorum pro Longis.

Digitized by Google

ANNI CHRISTI
Anno 1187, menſe Januario, id eſt 1188,
adfuit celebri ad Giſortium conventui epiſco-
1188. porum ac procerum, tam Franciæ quam Angliæ,
in quo & ipſe & ambo reges reconciliati crucem
ſuſceperunt; deinde eodem anno cum epiſcopis
& proceribus ditionis Anglicanæ adſtitit con-
ventui Cenomannenſi, in quo iterum actum eſt
1189. de ſubſidio Terræ ſanctæ. Anno 1189 rurſum
legatus eſt ab Henrico Angliæ rege ad Philippum
regem Francorum, qui multa damna Anglis
intulerat, de qua legatione legendus Hovedenus
fol. 372. Cum autem eodem anno poſt Henrici
mortem, Richardus filius ejus Rotomagum ac-
a curriſſet, dux Normanniæ ſalutandus, [a] eum III
nonas Septembris enſe accinxit ſolenniter Wal-
terius, qui & anno eodem in urbe Londino
1190. adfuit coronationi ejus. Inſequenti teſtis fuit
donationis quam Richardus fecit hoſpitali ſanctæ
Magdalenæ Rotomagenſis 2 Januarii anno regni
primo. Celebravit in eccleſia ſua III idus Febr.
concilium. Eodem circiter anno, annuente rege,
liberata eſt eccleſia Normanniæ a longo ſervitutis
jugo, quo premebatur, edictumque fuit ne in
poſterum a ſecularibus apprehendi poſſent clerici,
niſi propter homicidium, furtum, incendium vel
aliud hujuſmodi enorme flagitium, qua de re
lege Pommerayum Concil. Rotomag. pagg. 184
& 185. Eodem anno præſens fuit conventioni
initæ inter eumdem Richardum & Guillelmum
Scotorum regem; reduxque in Normanniam
1191. menſe Decembri, profectus eſt anno ſequenti
in comitatu ejuſdem Richardi ad bellum ſacrum,
quem anno eodem cum archiepiſcopo Turonenſi
conciliavit arbiter ſuper pedagiis *de Chinon.*
Cum vero Siciliam attigiſſet, mediator fuit cum
aliis epiſcopis inter Richardum ipſum & Tan-
credum Siciliæ regem, qui graviſſimis rixis &
contentionibus diſſociati erant. Tunc etiam apud
Meſſanam leges nauticæ ſunt ſancitæ, & conſti-
tutio lata pro bono & indemnitate naufragan-
tium, coram Walterio aliiſque præſulibus, qui
& ſtrenue Joachimo abbati multa de Antichriſto
comminiſcenti contradixerunt. A Meſſana deinde
Walterius in Angliam cum literis regis ad can-
cellarium Elienſem epiſcopum delegatus eſt, ut
ejuſdem motus & exactiones nimias prudentia
ſua compeſceret; ibi vero inter eumdem can-
cellarium & Johannem Moretonii comitem ex-
ſtitit mediator. Sed cum non multo poſt inter
eos recruduiſſet jurgium, cancellariuſque in
cœtu epiſcoporum & principum regni in atrio
ſancti Pauli Londonienſis fuiſſet depoſitus, ipſi
Rotomagenſis archiepiſcopus ſuffectus eſt, qui
paulo poſt rerum ſumma potitus, electioni Re-
ginaldi Bathonienſis epiſcopi in archiepiſcopum
1192. Cantuarienſem præfuit, & anno ſequenti ele-
ctioni Huberti in ejuſdem ſedis antiſtitem: de
quibus omnibus lege Rogerum de Hoveden a
folio 384, ad folium 410.

Sub finem ejuſdem anni, menſe Decembri,
Richardus rex e bello ſacro rediens, captus fuit
& detentus ab Auſtriaco duce. Statim vero,
audita regis captione, inquit Hovedenus fol.
411, *Walterus Rotomagenſis archiepiſcopus, & ceteri
domini regis juſtitiarii, miſerunt abbatem de Boxe-
leia & abbatem de Ponte-Roberti in Alemanniam
ad quærendum regem Angliæ.* Mox ſcripſit cum
aliis Normanniæ epiſcopis ad Cœleſtinum papam
pro eodem rege liberando, ut videre eſt apud
Bleſenſem epiſt. LXIV, Johannique regis fratri,
occaſione hujus detentionis ad regnum aſpiranti
obſtitit perquam viriliter. Sub eo tempore
Guillelmus Elienſis epiſcopus, qui fuerat can-
cellarius, regem captivum adiit in Germaniam,
ab eoque in Angliam remiſſus, pactum de eo
redimendo & literas imperatoris detulit. Atque
extunc cœpit archiepiſcopus Rotomagenſis cum
aliis Angliæ juſtitiariis ſtrenue vacare pecuniæ
colligendæ pro redemptione regis. Interim vero
Richardus, inquit Hovedenus fol. 416, *miſit in
Angliam pro Alienora regina matre ſua, & pro
Waltero Rotomagenſi archiepiſcopo, & pro aliis
multis, ut venirent ad eum in Alemanniam.* Sicque
præſul ille non ſolum ſcripſit, laboravit, inſudavit
pro defenſione ſui regis, injuſtaque illius deten-
tione, verum etiam & obſes datus eſt an. 1194, 1194.
quo anno dedicavit eccleſiam Averbodienſem. *Tom. V. inſtrum. col. 297.*

Walterius in Germania detentus, poſt re-
demtum pretio ſoluto regem, abire permiſſus
eſt, regreſſuſque in Normanniam eodem anno,
interfuit, ex Hovedeno fol. 421, colloquio ad
Pontem-arcus aſſignato inter conſiliarios Philippi
regis Franciæ, & ſeneſcallum ac conſtabularium,
& proceres Normanniæ. Quod cum diſſolutum
eſſet, coitum eſt rurſum prope Vallem-Radolii
ſexta feria poſt feſtum S. Barnabæ apoſtoli, de
treugis inter utrumque regem Franciæ & Angliæ
firmandis. At exortis iterum diſſidiis inter eoſdem
reges, graſſatum eſt bellum anno 1195 in terris 1195.
archiepiſc. *Quapropter,* ait Hovedenus fol. 426,
*Walterus Rotomagenſis archiepiſcopus dedit Philippo
regi Franciæ mille libras Andegavenſis monetæ, pro
redemtione terrarum ſuarum, quas idem rex Franciæ
per guerram ſuam occupaverat,* revocavitque ex *Concil. Normann. part. II. pag. 35.*
Theſauro chartarum regiarum, interdictum, quod
in miniſtros Philippi emiſerat. Sed eodem anno,
ex Tallepedio, cap. XLI, rex Angliæ conceſſit
eccleſiæ Rotomagenſi tercentenos vini modios
ſingulis annis percipiendos. Eodem rurſus anno
a civibus in canonicos Rotomagenſes mota eſt
ſeditio, quam ſigillatim perſtringit bulla Cœle-
ſtini III papæ in hunc modum apud Marten.
Anecdot. tom. I, pag. 659.

*Cœleſtinus epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, vene-
rabilibus fratribus Bajocenſi, Abrincenſi, Sagienſi
& Conſtantienſi epiſcopis, ſalutem & apoſtolicam
benedictionem. Ex conqueſtione filiorum dilectorum
decani & capituli Rotomagenſis, ad audientiam
apoſtolatus noſtri pervenit, quod populus Rotoma-
genſis murum atrii Rotomagenſis eccleſiæ cum qui-
buſdam eidem appendentibus ædificiis temerario auſu
deſtruxit. Cumque vos ad civitatem accederetis, præ-
dictum populum ipſum, & communiam in ſpiritu
lenitatis diligentius monuiſſis, ut ſuper tam enormi
exceſſu Deo & ſanctæ eccleſiæ ſatisfactionem curarent*

[a] Legendum ea de re Cæremoniale Franciæ, tom. I, pag. 604.

ANNI CHRISTI 1196.

congruam exhibere. Sed cum tam a nobis, quam a A *dilecto filio prædicto Rotomagenſi decano ſæpe & ſæpius fuiſſent admoniti, id emendare penitus contemſerunt. Vos autem, ſicut ex literis veſtris agnovimus, auctoritate & aſſenſu venerabilis fratris noſtri Rotomagenſis archiepiſcopi, in eos excommunicationis ſententiam protuliſtis. Sed ipſi, iniquitatis ſpiritu ſuadente, in majorem inſolentiam prorumpentes, in ſacra majori hebdomada ante feſtum Reſurrectionis Dominicæ, manus profanas in ſacerdotes Domini immittentes, quoſdam ex eis occiderunt, & quoſdam contumelia affectos membris genitalibus turpiter & nefarie detruncarunt, ac in ipſo die Reſurrectionis Dominicæ domos canonicorum Rotomagenſis eccleſiæ* B *ex parte diruerunt, & ex parte incendio conſumſerunt, virgultaq; eorum nihilominus radicitus amputantes. Tandem poſt multas admonitiones, & cariſſimi in Chriſto filii noſtri Richardi illuſtris regis Angliæ ſæpius iterata mandata, tactis ſanctis evangeliis, omnes pariter juraverunt ſe fore ſuper omnibus, quæ ſuperſcripta ſunt, ſuper judicio eccleſiæ abſque omni diffugio parituros. Ceterum cum vos vocati poſtmodum ad civitatem veniſſetis prædictam, & judicium juxta præſtitum ab eis juramentum veſtra diſcretio injungeret obſervandum, aſcitis vobiſcum viris prudentibus & diſcretis de aſſenſu & auctoritate præfati archiepiſcopi, firmiter decreviſtis, ut communia civitatis* C *ejuſdem ad damnorum reſtitutionem integram teneretur, & ut murum atrii ipſius eccleſiæ a communia ipſa deſtructum cum appenditiis & pertinentiis ſuis ſine difficultate aliqua reſtauraret, domos quoque canonicorum & clericorum Rotomagenſium per eamdem dirutas & combuſtas reſtituere non differret: illi vero de communia, qui in canonicos vel clericos manus violentas auſu temerario injecerunt, paſſis injuriam congrue ſatisfactis, ad ſedem apoſtolicam properarent pro abſolutionis beneficio obtinendo. Quoniam igitur non eſt licitum aliquibus temere contra præſtitum juramentum venire, eiſdem civibus per ſcripta noſtra mandamus & diſtricte præcipimus,* D *ut juxta quod promiſerunt, & exinde tenentur juramento aſtricti, curent taliter ſatisfacere, quod Deo & eccleſiæ, quos offenderunt, ſit plenarie ſatisfactum.... Quod ſi forte præceptum veſtrum adimplere diſtulerint, &c..... Datum Laterani v idus Octobris, pontificatus noſtri anno IV.*

Eodem ferme tempore Walterius cenſuris omnes regis Angliæ miniſtros percuſſit, provinciamque omnem ſubjecit interdicto, propterea quod rex caſtrum in inſula Andilegi ſuper loco, qui ad eccleſiam Rotomagenſem pertinebat, conſtruxiſſet. Quare velut exul e Normannia diſcedere coactus eſt ad ſummum pontificem. E Ad id vero temporis referri poſſunt epiſtolæ CXXIV & CXXV Petri Bleſenſis, quibus eum ad conſtantiam & ad quærendum in ſacris literis ſolatium hortatur; nam in iis jam obſervatum eſt legendum eſſe Walterium pro Willelmo. In ea autem peregrinatione, cum Cameraci ſubſtitiſſet, altare de Bova canonicis ſancti Auberti conceſſit, quod eis confirmavit Innocentius III, calendis Aprilis, pontificatus XIV, epiſtola quam Baluzius edidit tom. II, pagina 522. Ibidem

A Walterius anno 1196 ſocietatem iniit cum eccleſia Cameracenſi, quam retulit Pommerayus Concil. Rotomag. pag. 189, & cujus ſynopſim retulere Sammarthani in proœmio archiepiſcoporum Rotomagenſium his verbis: « Johannes epiſcopus Cameracenſis, inquiunt, cum aſſenſu capituli decrevit domos epiſcopales archiepiſcopis Rotomagenſibus, ex quacumque cauſa ad ſedem Cameracenſem declinarent, vel in ea morari vellent, cum omnibus bonis epiſcopalibus, pro tempore penſatis eccleſiæ ſuæ facultatibus, eſſe cedendas, ita etiam ut archiepiſcopi Rotomagenſes in eccleſia Cameracenſi majorem locum B obtinerent & in divinis officiis dignitatem: ſi quando vero Cameracenſis antiſtes ex quacumque cauſa Rotomagenſem eccleſiam adiret, eum in domo ſua ſecum colligere & honeſte vice verſa de bonis epiſcopalibus pro ſuo & ſui capituli arbitrio ei teneri exhibere; ita ut poſt archiepiſcopum, primum in eccleſia locum haberet, & obtineret dignitatem (ſalva ſuffraganeorum ſuorum debita & obſervata dignitate) & in divinis officiis vice capellani in majoribus ſolennitatibus ipſi archipræſuli aſſiſtere & miniſtrare teneretur. Præterea idem Johannes, præpoſitus, decanus & capitulum Cameracenſe C ſanxerunt, ut quoties fratres ambarum eccleſiarum ſe vellent ad invicem viſitare, ſinguli in choro ſecundum gradus prærogativam, vel pro ſui dignitate ordinis admitterentur, excepto duntaxat capitulo, & in cunctis opportunitatibus & neceſſitatibus ſuis mutuum ſibi auxilium & conſilium fideliter & bona fide præſtarent; nec poſſent debitis unicuique pro eminentia honoris ſecundum utriuſque eccleſiæ conſuetudinem ſtipendiis defraudari. Quæ confœderatio, addunt illi, etiamnum perſeverat. » Sed graviſſima illa, quam inter ipſum & Angliæ regem caſtrum Andilegi pepererat querela ita ſuæ ipſius ſuc- D ceſſorumque ſuorum utilitati ceſſit, ut hoc eodem anno Richardus pro uno Andilego dederit ei molendina omnia, quæ habebat Rotomagi cum villis Deppa, Locovere, Alacri-monte & Butila, diplomate, quod poſt Quercetanum hiſt. Normann. pagg. 1052 & 1053, Pommerayum Concil. Rotomag. pag. 191, & Sammarthanos hic recudi curavimus in appendice; quodque Ch. xxvi. col. 27.
Innocentius III papa, lib. I, epiſtola CVIII, data VI calend. Maii anno 1198, ut legitur apud Pommerayum Concil. Rotomag. pag. 190, & Johannes rex Angliæ altero diplomate anni Ch. xxix. col. 30.
1200 confirmavere. Ceterum de celebri hac E commutatione circumferuntur ex Sammarthanis hi verſus crucibus per urbem in rei memoriam olim inſculpti, paulo aliter tamen, ſed incurioſius ab aliis excerpti:

Viciſti, Galtere: tui ſunt ſigna triumphi
Deppa [a], *Locoveris* [b], *Alacris-mons* [c], *Butila* [d], *Molta* [e].
Deppa maris portus, Alacris-mons locus amœnus,
Villa Locoveris, rus Butila, molta per urbem.
Hactenus hæc regis Richardi jura fuere;
Hæc rex ſancivit, hæc papa, tibique tuere.

[a] Dieppe. [b] Louviers. [c] Aliher-mont. [d] Bouteilles. [e] les Moulins de Rouen.

ANNI CHRISTI

Novis autem poſſeſſionibus illis tam feliciter
comparatis, epiſcopos Lexovienſem & Ebroi-
cenſem, qui partes regis tam apud Romanam
curiam ſecuti, quam in Normannia ipſi adver-
ſati fuerant, benigne ad oſculum pacis, publice
id ac pie depoſcentes excepit. Ita enim commen-
tarii quidam eccleſiæ Rotomagenſis manuſcripti:
Walterus epiſcopus excambium pro Andeliaco rece-
pit, & epiſcopi, qui prius inobedientes fuerant
ſuſpenſi, venerunt ad pedes ejus proſtrati in pro-
ceſſione ſolenni in feſto Conceptionis beatæ Mariæ
virginis, mitris & baculis paſtoralibus redditis in
manu ipſius, & ipſe miſericordia motus eis gratiam
ſuam & officium ſuum reddidit. Atque ita rebus
pacificatis congratulatus eſt ei Petrus Bleſenſis
epiſtola CXXXVIII, qui non multo poſt ejus in
re domeſtica adverſus quemdam e clero ſuo
favorem & auxilium ſuum deprecatus eſt.

1197. Anno 1197 Guillelmum de Chamiliaco ele-
ctum & confirmatum Abrincenſem poſtulatum-
que ad eccleſiam Andegavenſem a ſede Abrin-
cenſi abſolvit, inconſulto ſummo pontifice, quæ
res ita Innocentio III diſplicuit, ut a confirma-
tione & conſecratione pontificum eum ſuſpen-
1198. derit v calendas Maii 1198, quem tamen ob
neceſſitatem eccleſiæ Andegavenſis abſolvit III
non. Decembris. Eodem anno 1198 Walterius
quædam ſtatuta edidit ad parochiam Pirorum
Ch. XXVII. col. 29. ſpectantia; ſubſcripſit fundationi abbatiæ Bello-
ſannæ, probavitque fundationem Hambeiæ. Eo-
dem anno contulit capitulo ſuo decimam partem
de omni proventu & redditu, quos in Deppa &
Botellis, eorumque pertinentiis percipiebat, ut
quos paſſionum ſuarum ſocios habuerat cano-
nicos, ubi litigandum fuerat cum duce, eoſdem
participes efficeret conſolationum. Retinuit tamen
ſibi & ſucceſſoribus ſuis collationem quatuor
præbendarum illarum, quæ dicuntur *præbendæ*
quindecim librarum cum centum ſterlingis pro
clericis chori, & centum ſolidis in uſus paupe-
rum diſtribuendis. Vide chartam in appendice
ad opera Petri Bleſenſis, pag. 777. Eodem
Ch. XXVIII. col. 30. circiter anno probavit fundationem parthenonis
Fontium-Guerardi. Anno 1199, poſtquam tu-
1199. mulaſſet apud Fontem-Ebraldi Henricum II
Angliæ regem, Johanni novo regi enſem ac
pileum ducalem impoſuit, ab eoque privilegium
obtinuit, quo eccleſiæ Rotomagenſis poſſeſſiones
omnes confirmabantur. Eodem anno inter Ver-
nonem & Andilegum habitus eſt conventus
procerum & epiſcoporum pro pace inter utrum-
que regem Franciæ & Angliæ ſancienda; & ipſe
delectus eſt a ſede apoſtolica, ut diuturnæ alter-
cationi inter archiepiſcopum Turonenſem &
epiſcopum Dolenſem ultimum finem imponeret,
epiſtola, quæ eſt LXXXI in literis Innocentii III,
1200. lib. II. Anno 1200, menſe Januario Bello-
Ch. XXX. col. 31. ſannæ bona confirmavit. Eodem, Johannes rex
Monaſtic. Anglic. t. I. pag. 554. & tom. III. pag. 1017. Angliæ, pro ſalute animarum *Henrici regis patris*
noſtri & fratris noſtri Henrici regis junioris, qui
in eccleſia Rotomagenſi habent ſepulturam, ad preces
Alienoræ Anglorum reginæ conceſſit Waltero
& ſucceſſoribus capellaniam de Blia cum per-

A tinentiis in Anglia. Eodem anno in finibus
parochiæ Boſci-epiſcopi fundatus eſt prioratus
Belli-loci a Johanne *de Preaux*, qui canonicis
regularibus, quos ibi poſuit, e monaſterio ſancti
Laudi Rotomag. accitis patronatum dedit om-
nium eccleſiarum, quibus præſentabat, tam in
Anglia quam in Francia; cautumque eſt ipſis
fundatoris literis, ne cedente aut decedente
priore novus prior aliunde aſſumeretur, quam e
gremio ſancti Laudi: quod poſtea nonnullis
exceptionibus temperatum eſt, ut videre eſt
apud Pommerayum Concil. Rotomag. pag. 199.
At cum in illo ſancti Laudi prioratu epiſcopus
B Conſtantienſis juriſdictionem epiſcopalem ſibi
vindicaret, nihilominus in nova colonia archi-
epiſcopo Rotomagenſi aſſerta ſunt omnia epi-
ſcopalia jura, ex hoc ſtatuto: *Sciendum eſt quod*
epiſcopus Conſtantienſis nihil juris ſibi in eccleſia
Belli-loci poterit unquam vindicare, vel canonicos
ipſos, vel eccleſiam ſuam ſub interdicto concludere,
aut excommunicare priorem. Eodem anno fundatus
eſt prioratus ſancti Albini prope Gornacum,
pro monialibus Ciſtercienſibus, ab Hugone III
toparcha Gornacenſi. Eodem rurſus anno extitiſſe
videtur Aliſiaci monaſterium, quod poſtea ad
montem Duorum-Amantium tranſlatum eſt,
C paretque ab anno 1652 canonicis regularibus
congregationis Gallicanæ. Eodem circiter anno
fundati ſunt apud Uvillam canonici regulares,
quorum domus tranſiit anno 1602 ad mona-
chos Fulienſes. Eodem rurſus anno, *IV idus*
Aprilis, in nocte Paſchæ, ex chronico Rotoma-
genſi apud Labbeum, id eſt anno 1201, com- 1201.
buſta eſt tota eccleſia Rotomagenſis cum om-
nibus campanis, libris & ornamentis eccleſiæ,
& maxima pars civitatis, & multæ eccleſiæ.
Eodem anno Galterus diſſidium compoſuit inter
camerarium Tancardivillæ & abbatiam Vallis-
Azonis, cui multa deinde largitus eſt. Anno
D eodem 1201, decimas molendinorum Rotoma-
genſium, quas abbati S. Audoëni diſputabat,
diſcuſſo abbatis jure, liberas eidem dimiſit. Dedit
etiam Pontiniacenſibus monachis amicis ſuis,
decem millia halecum in portu Deppæ, quot-
annis reddendorum. Eodem adhuc anno, XVI
calendas Februarii, hoc eſt anno 1202, confir- 1202.
mavit novam fundationem eccleſiæ collegiatæ
Saxonis-villæ, quæ conſtat hodie decano uno,
qui parochus eſt loci, & quatuor aut quinque
aliis canonicis. Anno 1203, VIII idus Nov. fun- 1203.
dationem approbavit prioratus canonicorum regu-
larium apud Geraldi-villam, a Guillelmo Maleto
E Geraldi-villæ domino factam: quibus canonicis
e domo S. Barbaræ in Algia aſſumtis dederat
eccleſiam S. Salvatoris in Campania anno 1200.

Anno 1204 Normannia omnis Philippo 1204.
Auguſto Francorum regi ſubditur, ducentis
nonaginta duobus annis poſtquam Rolloni Nor-
mannorum duci conceſſa fuiſſet in feodum;
unde novum regem in æde metropolitana ſo-
lenni apparatu ducalibus induit armis atque
inſignibus; & eodem anno conditæ ſunt leges
nonnullæ de interceptionibus clericorum adverſus

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

regiam juriſdictionem, quas habes apud Pommerayum Concil. Rotomag. pag. 176. Anno (A)
1206. 1206 Willelmus *de Boëles* miles in manu Walterii reſignavit jus omne in eccleſia de Arnultimonte. Eodem anno canonicis S. Laudi dedit eccleſiam *de Criquebœuf.* Eodem anno quadringentas libras Turonenſes ſoluturum ſe promiſit regi in compenſationem eorum, quæ rex ſibi vindicare poterat in Andilego, Deppa & Locovere, ex theſauro chartarum regiarum. Eodem anno apud Duos-Amantes intra fines parochiæ Anfredi-villæ ſubtus montes, jam degebant canonici, ut credimus, regulares, huc forte paulo antea tranſlati ex eccleſia vicina Abſiaci, quæ anno (B) adhuc 1200 monaſterii nomine inſigniebatur.

Deſcript. ſuperioris Normann. tom. II. pagg. 331. & 332.

1207. Anno 1207 Galterus cum ceteris Normanniæ epiſcopis ad Philippum regem dedit literas de modo dirimendi lites circa præſentationes beneficiorum, quem rex approbavit menſe Octobri. Literas prælatorum habes Spicil. tom. VI, pag. 483, iterumque tom. IX, pag. 154, & Philippi regis Anecdot. tom. I, col. 803. Eodem anno Walterius eccleſiæ Rotomagenſi dedit eccleſiam *de Saxetot* ad opus cujuſdam cerei perpetuo diu noctuque ardentis ante corpus Domini & ante majus altare prædictæ eccleſiæ. Eodem anno dedicavit eccleſiam abbatiæ Inſulæ-Dei, eodem- (C) que XVI calendas Decembris, vitam pariter & munificentiam clauſit, ſepulturam nactus apud ædem cathedralem in ſacello ſanctorum Petri & Pauli, ubi marmoreo tumulo ſumtuoſiſſime cohoneſtatus eſt. Complures ille fundavit obitus, quorum unus celebratur menſe Februario; imo & mater ejus dedit terram Eſtigniaci, centumque ſolidos annui reditus ſuper eccleſia Burdini-villæ ad ejuſdem obitum ſingulis annis recolendum. Scripſit ſuper negotiis juris librum unum; epiſtolarum ad diverſos librum unum; ad Ranulfum de decreto librum unum; de peregrinatione regis Richardi librum unum; nonnulla denique de B. (D) Adjutore Vernonenſi patrono. Sæpius etiam de diverſis negotiis ſcripſere ad eum Alexander III, Urbanus III, Cœleſtinus III ſummi pontifices, ſed maxime Innocentius III, ut canonicos Rotomagenſes ad reſidentiam per cenſuram eccleſiaſticam compelleret; ut de inſtauranda eccleſiæ ſuæ fabrica decretum obtineret majoris & ſanioris partis capituli ſui; ut audacter ſua juriſdictione uteretur, nec regum minas pertimeſceret, ei etiam inhibens, ne iniquæ illi principum conventioni (de quatuor clericis eligendis, ad quos pertineret judicare de ſententiis ab archiepiſcopo in terras vel homines regum ipſorum latis) (E) auctoritatem, aſſenſumve præberet, ut nullus poſſet ſe ad perſonatum alicujus eccleſiæ præſentare, quantumcumque eſſet idoneus, & quibuſcumque ſtudiis ac meritis inſtructus eſſet; ut cum in diœceſim ſuam protuliſſet ſententiam interdicti, omnes ei lege diœceſana ſubjecti eam tenerentur inviolabiliter ſervare, niſi per ſpeciale privilegium, vel alias legitime ad id ſe oſtenderent non teneri; ut excommunicationis & interdicti ſententia, quam ille in quoſdam clericos & laïcos ſuæ diœceſis, ipſorum exigentibus meritis, promulgaverat, qui adhuc in ſuæ iniquitatis intentione contumaces perſiſtebant, inviolabiliter ſine appellationis remedio obſervaretur. Quæ omnia, aliave minoris momenti, quæ brevitatis ſtudio prætermittimus, in ipſis pontificum literis aut reſcriptis legenda.

5 *Sede vacante*, ex chronico Rotomagenſi MS. & ex alio chronico apud Labbeum, *magnum exortum eſt diſſidium in civitate Rotomagenſi anno 1207*, ſeu 1208, juxta recentiorem calculum, *& XI calendas Aprilis poſitum fuit interdictum in eccleſia Rotomagenſi & in omnibus eccleſiis civitatis, pro homine magiſtri Guillelmi de Marleis, ſeu de Marliz, canonici, quem cepit major pro quadam meſlea facta in civitate, & detinuit uſque ad diem lunæ VII calendas Aprilis.*

LII. ROBERTUS II.

POULAIN, ſeu potius LE BAUBE.

Sublato e vivis Walterio, *magnum exinde*, inquit idem chronographus, *naſcitur jurgium inter canonicos, ita ut mandato papæ electus fuerit coram judicibus ad id deputatis magiſter Robertus Pullus, qui tunc erat omnium eccleſiæ canonicorum pauperrimus, ſed vir bonus & ſimplex.* Pullus ille longe alius eſt a Roberto *Pullo* Anglo, cardinali, & celeberrimo theologo, cujus opera e tenebris eruit anno 1655 noſter Hugo Matholdus. Pullani etiam nomine quandoque appellatus reperitur archiepiſcopus Rotomagenſis; ſed ſive *Pulli*, ſive *Pullani* nomen fictitium fuit: vero enim nomine, quod probant chartæ monaſterii Albæ-marlæ, dicebatur *le Baube*, & conſanguineum videtur habuiſſe R. Balbum archidiaconum Rotomagenſem, quem anno 1211 vixiſſe mox patebit. Robertus electus X calend. Septembris, anno 1208, quo tempore ſancitæ ſunt conſti- 1208.
tutiones Gallonis cardinalis, quas habes apud Pommerayum Concil. Rotomag. pag. 209, confirmavit capitulo Rotomagenſi datam a Willelmo *Rollant* 18 Septembris eccleſiam ſancti Martini *de Oiſſel.* Sacræ militiæ nomen dedit anno 1209, ex Sammarthanis, contra Albigenſes 1209.
hæreticos, & ad id bellum profectus eſt cum aliis epiſcopis anno 1212, ex Petro Vallis-Cernaii cap. XLIX, cujus etiam caput LXIII legendum eſt. Rogerium abbatem Beccenſem benedixit calendis Octobris 1211, in eccleſia metropoli- 1211.
tana. Poſſeſſiones Fonti-Gomeri datas, quarum teſtis fuerat an. 1209, confirmavit 1212 pridie *Ch. XXXII. col. 32.* 1212.
nonas Aprilis. Cum remiſſius ſe ageret in ſolvendis decimis Deppæ & Burdini-villæ, quas Walterius deceſſor ſuus capitulo eccleſiæ ſuæ contulerat, gravis inter ipſum & canonicos anno præcedenti orta erat ſimultas; unde chronographus Rotomagenſis MS. ad eumdem annum in hæc verba: *Cum capitulum Rotomagenſe*, inquit, *peteret a domno Roberto archiepiſcopo decimam quorumdam proventuum de Dieppa, & ipſe diu ſolvere, aut capitulo reſpondere diſtuliſſet, capitulum ſuper ipſum cathedralem eccleſiam interdixit in craſtino octavarum Nativitatis beatæ Mariæ virginis, & fuit interdicta uſque in diem ſancti Michaëlis.*

ANNI CHRISTI

Et tunc domino Luca Ebroicenſi epiſcopo mediante, A
ſolvit capitulum interdictum; & in craſtino dominus archiepiſcopus & capitulum compromiſerunt in arbitros, ſcilicet abbatem Belli-becci, magiſtrum N. de Aquila decanum Abrincenſem, Theobaldum theſaurarium, & magiſtrum R. Balbum archidiaconum Rotomagenſem, quod eorum ſtarent arbitrio, &c.

1214. Anno 1214, ineunte menſe Decembri, Robertus degebat Romæ, ubi ſanxit abbati & monachis S. Taurini ea, quæ per chartam Richardi regis ad monaſterium ſuum pertinebant in manerio & foreſta Locoveris.
1217. Anno 1217 confirmavit fundationem Bellæ-ſtellæ, literaſque dedit (Charta XXXVII. col. 96.)
B quibus pollicebatur ballivos regios neque a ſe, neque ab officialibus ſuis deinceps excommunicandos, rege antea non requiſito. Eodem anno,
1218. VI calendas Aprilis, hoc eſt anno 1218, ſcripſit ad Philippum regem, cui conceſſit, ut ad poſtulatum ballivorum ſuorum, decani cum quatuor preſbyteris ſiſterent ſe ad jurandas recognitiones eccleſiarum, de quarum patronatu eſſet controverſia aut dubitatio, atque ut placita Judæorum agerentur in villa Deppæ, quemadmodum fieri conſueverat tempore Walterii deceſſoris ſui. Chartam vero, quam ea de re vulgaverunt Sammarthani, mancam & anno 1207, pro 1217, peſſime ſubnotatam habes diligentius
C excuſam in Spicil. tom. VI, pag. 470. Confirmavit conceſſam indulgentiam ab epiſcopis, qui
1220. eccleſiam de Savigneio dedicaverant 1220.
1221. Anno denique 1221, IV nonas Maii, vivere deſiit, & nonis ejuſdem menſis tumulatus eſt in monaſterio Mortui-maris, memoratus variis diebus variis in necrologiis, Cornevillæ, Silleii, Crucis ſancti Leufredi, Montis-Dei, &c. & hoc elogio decoratus a veteri quodam poëta:

Iſti (Walterio) *ſucceſſit præſul Robertus, egenos*
Viſte, cibis recreans, cleri defenſor, amator
Juris, in eccleſiis devotus, atroxque tyrannis.

D Scripſerat ei Innocentius III papa an. 1210, de variis articulis juris; anno 1212 in gratiam abbatiæ Vindocinenſis; anno 1213 pro futuro concilio Lateranenſi celebrando: & Honorius III ne canonicus admitteretur in ſua eccleſia, niſi eſſet legitimo thoro natus. Sub ejus præſulatu anno circiter 1220 fundati ſunt in ſuburbio ſancti Severi Rotomagenſi fratres Prædicatores, quos poſtea anno 1247 S. Ludovicus tranſtulit ad ſanctum Jacobum, in aliud urbis ſuburbium verſus occidentem.

E
LIII. THEOBALDUS.

D'AMIENS.

Dicitur a Sammarthanis Theobaldus patria fuiſſe & cognomine Ambianenſis, ſed male; natus enim erat Faleſiæ, unde vocatur *de Faleſio* in necrologio Lexovienſi: *Ambianenſis* tamen propter diuturnam Ambiani moram appellatus eſt. Theſaurarius erat eccleſiæ Rotomagenſis, quando electus eſt archiepiſcopus ante XV cal.
1222. Junii anni 1222; atque hinc corrige quæ de eo diximus tom. VIII, col. 1227, ſed alii ſimiliter a nonnullis electi ſunt; unde Honorius papa ſcripſit epiſcopo Sagienſi, majori archidiacono Remenſi, decanoque Ambianenſi, ut inquirerent de electione Theobaldi, literas, quas typis mandavit Pommerayus Concil. Rotomag. pag. 211. Vicit Theobaldus, qui conſecratus eſt pridie nonas Septembris ejuſdem anni, anno vero ſequenti pallium recepit IV cal. Februarii, 1223.
conciliumque celebravit Rotomagi VI calendas Aprilis. Eodem anno Richardum conſecravit epiſcopum Ebroicenſem; Henricum benedixit in abbatem Becci; ſtatuta condidit pro reformatione monaſterii ſancti Michaëlis in periculo maris. (Anecdot. tom. I. col. 911.) Adfuit eodem anno exequiis Philippi Auguſti regis; literaſque accepit a Conrado Portuenſi epiſcopo, atque in partibus Bulgarorum ſedis apoſtolicæ legato, ut Senonas pergeret cum ſuffraganeis ſuis epiſcopis ad componendum tumultum Bartholomæi Albigenſium antipapæ; quas literas hîc in appendice poſt Matthæum Pariſium, Pommerayum, Sammarthanos & Martenium recudi curavimus. (Ch. XXXIII. col. 32.) His autem adjecit ſuas VI idus Julii, quibus ſuffraganeos Senonas invitat. (Anecdot. tom I. col. 901.) Abbatiſſam S. Amandi cum canonicis Belli-loci conciliavit an. 1224, & anno 1225, 1224. 1225.
Dominica qua cantatur *Circumdederunt me*, Willelmo Abrincenſi epiſcopo ſignificavit mandatum Romani legati, quo excommunicat omnes regno & regi Franciæ adverſus Albigentes Cruce ſignato moleſtiam inferentes, eique decimam bonorum eccleſiaſticorum concedit, & epiſcopos ad ſumendam Crucem invitat. (Ibid. col. 931.) Roberto comiti Drocenſi & A. uxori facultatem conceſſit capellam ædificandi in manerio S. Albini, ad exhibendum eis & familiæ divinum officium 1225. Eodem anno corpus ſancti Laurentii Dublinienſis archiepiſcopi in eccleſiam B. Mariæ Aucenſis tranſtulit menſe Maio. Anno 1227 multæ graveſque 1227.
controverſiæ inter ipſum & ſanctum Ludovicum regem exortæ ſunt; qua de cauſa, *Rex per conſilium baronum ſuorum confiſcavit omnes archiepiſcopi poſſeſſiones ſeculares; unde archiepiſcopus habito tractatu cum epiſcopis ſuis, omnia dominia & caſtella, quæ rex habebat in archiepiſcopatu ſuo, interdicto concluſit, exceptis tantummodo civitatibus, & inde exulavit ad curiam Romanam profecturus.* Sed hanc diſcordiam compoſuit Romanus apoſtolicæ ſedis legatus, bonaque archiepiſcopo reſtituit (Ampliſſ. Collect. tom. I. col. 1226.)
XII calendas Novembris 1228. De ea autem 1228.
legendum eſt in Spicil. tom. II, pagg. 819 & 820, aut apud Labbeum, ipſum Rotomagenſe chronicon, ex quo hæc paucula deſumta ſunt. Huc procul dubio alluſit Gulielmus Brito, dum Philippidos ſuæ lib. XII, cecinit in hunc modum:

Et qui Rotomago Theobaldus præſidet urbi,
Vir precibus vix flexibilis, nimiuque rigoris.

Obiit ille, ex Alberico, VII calend. Octobris anno 1229, ſeu, ut prodit chronicon Rotomagenſe apud Labbeum, *in feſto ſancti Firmini, quod ipſe de aſſenſu capituli triplici feſto ſtatuerat celebrari . . . . . in confinio diei & noctis*, poſt 1229.
inductos in urbem ſuam, ex Sammarthanis, Patres

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

Patres Dominicanos & Franciſcanos; & com- A poſitionem pactam anno 1228 inter ipſum & abbatem Albæ-marlæ, quam lege apud Pommerayum Concil. Rotomag. pag. 215. Sed de Dominicanis, ſeu Fratribus Prædicatoribus, modo diximus in Roberto deceſſore ſuo, quanquam nil vetat illos Rotomagi ſub ipſo Theobaldo fundatos fuiſſe. Ad Franciſcanos quod ſpectat, excepti ſunt illi anno 1228 prope urbem intra ſepta ſancti Marci: ſed anno 1246 tranſlati ſunt ab Odone Rigaldo archipræſule in locum quem nunc occupant prope vetus Rollonis-caſtrum; & anno 1249 data eſt eis vicina ſancti Clementis eccleſia, quam poſtea multum am- B plificaverunt.

LIV. Mauritius.

Theobaldo mortuo magna exoritur contentio in capitulo Rotomagenſi pro electione futuri antiſtitis, quæ ultra annum protracta eſt. Nam Thomas *de Freauville* decanus ab aliis electus eſt, ab aliis autem repudiatus, quia poſt concilium generale Lateranenſe archidiaconatum Ambianenſem adeptus, hunc cum pluribus eccleſiis parochialibus, quas ante concilium obtinuerat,
1231. eoque dimiſſo, eccleſias retinuerat. Itaque *anno 1231, menſe Maio, conſtitutus in curia Romana,* C *in præſentia fratrum renunciavit electioni de ſe factæ in manu domini papæ*, ex chronico Rotomag. Spicil. tom. II, pag. 820, *ad cujus reſignationem dominus papa dedit eccleſiæ Rotomagenſi dominum Mauritium epiſcopum Cenomannenſem in archiepiſcopum & paſtorem, qui receptus fuit in eadem eccleſia die Dominica ante feſtum B. Mariæ Magdalenæ*; & anno ſequenti eumdem Thomam *de Freauville* ordinavit epiſcopum Bajocenſem.
Concil. Normann. part. I. pag. 134. Anno 1231 concilium habuit Rotomagi de diſciplina eccleſiaſtica & morum reformatione, & decretum tulit de canonicis qui ad monaſteria convolarent, ut licitum eis foret poſt vota emiſſa, D fructus præbendæ ſuæ ad finem anni percipere,
1232. ut canonici decedentes. Anno 1232 rogatus a monachis ſancti Audoëni ut abbatem ipſis ſufficeret, ſcripto conteſtatus eſt nihil exinde circa electionem abbatum juris acquiſitum velle. Eodem anno, cum poſt mortem abbatiſſæ Montis-villaris aliam elegiſſet, huicque contradixiſſent
1233. moniales, illas excommunicavit. Anno 1233, ex chronico Rotomag. laudato pag. 821, *ſaiſivit dominus rex Ludovicus junior* (id eſt S. Ludovicus) *regalia domini Rotomagenſis archiepiſcopi propter cauſas, quæ expreſſæ ſunt ſuperius in tempore Theobaldi archiepiſcopi, & propter quaſdam alias* E *cauſas, propter quas dominus archiepiſcopus Rotomagenſis Mauritius ſuppoſuit totam diœceſim Rotomagenſem interdicto: & incœpit interdictum a vigilia ſancti Michaëlis, & duravit uſque ad feſtum ſanctorum martyrum Criſpini & Criſpiniani anno revoluto, quia tunc ei reddita fuerunt bona ſua cum omnibus quæ recepta inde fuerant tempore intermedio.* Sedebat adhuc pius archipræſul anno
1234. 1234, menſe Septembri, ex tabulario ſancti Georgii de Balcheri-villa, unde quod legitur in eodem chronico Rotomagenſi ibidem, obiiſſe eodem anno in octava Epiphaniorum apud Salicoſam, & conditus fuiſſe in eccleſia ſua cathedrali, intelligendum eſt de anno 1235, 1235.
juxta recentiorem calculum. Sed ad diem obitus quod ſpectat, illum conſignant obituaria ipſa, tam Salicoſæ quam eccleſiæ Rotomagenſis, ad III idus Januarii.

Allegarunt Sammarthani in laudem Mauritii inſignem hunc locum Johannis Cantipratenſis ex libro primo Apum deſumtum: *Mirum valde in ipſo archiepiſcopo videri potuit, quod ſibi tam parcus, & pauperibus tam largus fuerit. Dicebat enim œconomis, cum annuos redditus ad duodecim librarum millia computarent: duo aut tria millia ad victum familiæ noſtræ conſervate; in reliquis omnibus nihil habeo, pauperum enim ſunt & in pauperes diſpenſate. Illis autem quæ mihi manent, diſpenſatoris utar loco, non domini.* Exſtant quinque præſulis hujus epiſtolæ ad decanos ſuos, Spicil. tom. II, pagg. 520 & ſeqq. & apud Pommerayum Concil. Rotomag. pagg. 218 & ſeqq. in quarum tertia illud notatu dignum eſt, quod ad levandam aliquo modo injuriam beatæ Virgini Dei-paræ illatam a rege ob ſpoliatam bonis eccleſiam Rotomagenſem ſub beatæ Mariæ patrocinio conſecratam, jubeat, ut in ſingulis eccleſiis deponantur ejuſdem Dei-paræ imagines, & non ad terram nudam, ſed ſuper cathedram aliquam, ſedem aut ſellam collocentur ſpinis immediate circumdatæ. De eodem præſule legitur in chronico Mortui-maris Anecdot. tom. III, col. 1444: *M. CCXXXIV, pridie idus Januarii, obiit apud Salicoſam piæ memoriæ Mauricius Rotomagenſis archiepiſcopus, de ſede Cenomannenſi a domino papa Rotomagenſi eccleſiæ prærogatus, qui fervens zelo, nullam in terris accipiebat perſonam, non regem, non principem, non tyrannum, non divitem. Sacerdotes fornicarios vehementer exſecrabatur, dejiciebat eos de eccleſiis, & ad ſedem apoſtolicam eos abſolvendos mittebat. Doctores honeſtæ vitæ venerabatur & magnis beneficiis ditabat.*

LV. Petrus II.

DE COLMIEU.

Sedes Rotomagenſis vacavit per annum & amplius ob diſſenſionem inter canonicos exſurgentem, quorum major pars W . . . . . de Dunelmo elegerat, ceteris contradicentibus; quare Guillelmus negotium omne remiſit apoſtolicæ definitioni: nova autem electione a pontifice conceſſa, electus eſt pridie nonas Aprilis, anno 1236, Petrus de Colle-medio, ſic 1236.
dictus a vico ejuſdem nominis in Campania, ut fertur, aut Bria poſito, unde oriundus erat, quanquam volunt Sammarthani Campaniam illam Italiæ eſſe, non Franciæ. Hic prius Honorii III ac Gregorii IX pontificum capellanus, ſcholaſticus Cameracenſis, canonicus item Morinenſis, ac præpoſitus ſancti Audomari, regularium canonicorum inſtitutum amplexus fuerat, ex Sammarthanis, in abbatia Montis S. Eligii, Atrebatenſis diœceſis, quando poſt recuſatas Turonenſem, Morinenſem, aliaſque pontificales

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

infulas, ad eccleſiam Rotomagenſem aſſumtus eſt, quam tamen non ſtatim apprehendit; imo omni conatu oblatam ſibi dignitatem tandiu reſpuit, quoad uſque ſummus pontifex ad enixas preces capituli præceperit ei non ſolum ut electioni ſuæ aſſenſum præberet, verum etiam ut Romam citius proficiſceretur, ibi conſecrandus. Exſtant in Spicil. tom. III, pagg. 172 & 173, epiſtolæ duæ Gregorii IX papæ, ad eum ut apoſtolicæ ſedis legatum ſcriptæ anno 1230, prima ut inquireret an comes Toloſanus ante obitum indicia pœnitentiæ exhibuiſſet, altera ut Raimundo comiti Toloſano terminus ſolutionis decem millium marcharum argenti, atque itineris Jeroſolymitani prorogaretur: ſed nondum tunc Petrus ad epiſcopos evectus erat. Eodem anno, XII calendas Aprilis, id eſt anno 1237, Petrus adhuc electus & Hugo Sagienſis epiſcopus arbitros elegerunt, qui ortam inter Mauricium Petri deceſſorem & Hugonem de jure archiepiſcopi in viſitationibus ſuis controverſiam dirimerent. Chartam habes apud Pommerayum Concil. Rotomag. pag. 247.

Juſſus a ſummo pontifice ut electioni ſuæ aſſentiretur, acquievit tandem, diſpenſationeque obtenta, ne Romam adiret, conſecratus eſt in
1237. eccleſia ſua metropolitana V idus Auguſti 1237, in vigilia ſancti Laurentii, ab W. epiſcopo Abrincenſi, multis præſentibus epiſcopis, necnon præſente comite Montis-fortis, plurimiſque optimatibus ac nobilibus viris, tam ex Francia quam ex Normannia & Flandria. Pallium deinde accepit eodem die in æde ſancti Audoëni, atque inde reverſus in eccleſiam ſuam, ibidem honorifice receptus eſt, ex chronico Rotomagenſi apud Labbeum pag. 377. Iiſdem anno dieque, quo conſecratus eſt Petrus, abſolutis monialibus Montis-Villaris, quæ a Mauricio deceſſore fuerant excommunicatæ, de conſenſu partium abbatiſſam renunciavit & benedixit in capella ſua Margaretam *de Guerres*. Eodem anno Petrus arbiter & judex electus eſt ad litem ſopiendam inter epiſcopum Noviomenſem Nicolaum de Roya, ac capitulum ſancti Quintini, acerbamque contentionem conſulto judicio compoſuit, quod ab Innocentio IV papa poſt ſeptem annos confirmatum eſt. Eodem rurſus anno confeſſi ſunt canonici ſancti Mellonis Pontiſarenſis ſubeſſe ſe in omnibus archiepiſcopo Rotomagenſi, tanquam diœceſano proprio; qua de re inſtrumenta quædam vulgavit idem Pommerayus ibidem, pagg. 245 & ſeq. atque Acherius Spicil. tom. XI, pag. 370.
1238. Anno ſequenti Gregorius IX Guillelmo de Tancarvilla cancellario Pariſienſi & Odoni de S. Dionyſio canonico S. Audomari ſopiendam commiſit XV calendas Februarii litem, quæ orta erat inter archiepiſcopum Rotomagenſem & epiſcopum Lexovienſem, de juriſdictione in quaſdam parochias & villas ſitas infra fines diœceſis Rotomagenſis. Eodem anno, ex chronico Rotomagenſi Labbeano, combuſta eſt Rotomagus a vico Judæorum ad fontem *Gaalor*, in craſtino ſanctorum Gervaſii & Protaſii; & eodem anno, menſe Februario, id eſt anno 1239, in 1239.
compenſationem 106 jugerum terræ, quæ a rege acceperat, Petrus ceſſit ipſi regi uſuagium, quod habebat in ſilva Rollonis-Maræ, charta quam habes apud eumdem Pommerayum, ibid. p. 249. Eodem anno, feria III poſt Paſcha, iter arripuit verſus curiam Romanam, ad indictum generale concilium; ſed a filio notho Frederici Barberoſſæ, in odium Romani pontificis, cui plurimum infenſus erat imperator, interceptus eſt, nec niſi anno 1241 Ludovici Francorum regis 1241.
minacibus literis libertatem recuperavit. Anno 1243 bullam accepit ab Innocentio IV papa, 1243.
de viſitatione provinciæ ſuæ, quæ exſtat apud eumdem Pommerayum, ibid. p. 250. Tractatum habuit cum epiſcopis Sagienſi & Conſtantienſi ſuper juriſdictione; & epiſcopum Ebroicenſem nominavit, proviſione illius eccleſiæ ad ſe devoluta, ut videre eſt apud eumdem Pommerayum, pag. 249. Anno demum 1244 ab 1244.
Innocentio IV cardinalis creatus, ab eccleſia Rotomagenſi ad Albanenſem tranſlatus eſt; & anno ſequenti fundavit in eccleſia Rotomagenſi collegium decem capellanorum Albanenſe dictum, quibus præter hoſpitium aſſignavit 120 libras Turonenſes annui reditus inter eos diſpertiendas, ea lege, ut ſingulis diebus intereſſent matutinis, majori ſacro & veſperis. Inſtituta ſynodalia ſub nomine Præceptorum ediderat, cum antiqua, de quibus conſule eumdem Pommerayum ibid. pagg. 241 & 242; tum etiam nova, quæ omnia habes apud eumdem auctorem pagg. 223 & ſeqq. obiitque VIII calend. Junii, anno 1253. Qui plura de cardinale illo ſcire voluerit, legat Ciaconium, Bzovium, Sigonium, Frizonem, Cæſarem-Alexium & Ferdinandum Ughellum.

LVI. Odo I.

CLEMENT.

De Odone jam diximus plura tom. VII in abbatia ſancti Dionyſii in Francia, ex qua aſſumtus eſt ab Innocentio IV ad regendam Rotomagenſem eccleſiam bulla data III calend. Aprilis, pontificatus ſui anno ſecundo, hoc eſt anno 1245, poſt recuſatos Petrum *de Colmieu* 1245.
Albanenſem epiſcopum ab aliis canonicis poſtulatum, & Odonem de S. Dionyſio canonicum *Concil. Normann. part. II, pag. 77.*
ejuſdem eccleſiæ ab aliis electum. Contendunt nonnulli Odonem *Clement* vero ac gentilitio nomine dictum fuiſſe *Odonem Coutier*, prognatumque eſſe ex antiqua domo, quæ nuperis temporibus ex Anglia rediit in Franciam, ex qua oriunda erat, quippe quæ in Burgundia floruerit ſub ultimis ducibus, Nicolaumque archiepiſcopum dederit eccleſiæ Veſontionenſi anno 1228, aut 1229. Conſecratus ab ipſo papa & pallii honore decoratus, recipitur novus præſul in eccleſia ſua, Dominica IV poſt Paſcha. Adfuit eodem anno concilio Lugdunenſi; fidem ſuam regi obſtrinxit apud Devillam Dominica ante feſtum S. Michaëlis. Eccleſiam collegiatam Andilegi, quam, ut ipſe teſtatur, deformatam

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

omnino in ſpiritualibus & temporalibus inve-
nerat, atque omni prorſus conſilio & auxilio
deſtitutam, in meliorem ſtatum redegit charta,
quæ exſtat apud Pommerayum Concil. Rotomag.
pag. 257, ac poſt ſynodum hiemalem præcepta
ſeu ſtatuta decanis ſuis conſtituit, quæ exſtant
1246. ibid. pag. 252 & ſeqq. Anno 1246 Fratres
Minoritæ, qui jam ab anno 1228 Rotomagi
conſidebant in clauſtro & eccleſia ſancti Marci,
ubi vitam vivebant bonis moribus & exemplis
virtutum prælucentem, tranſlati ſunt ex illo
clauſtro ad locum, ubi nunc reſident, non ab
Odone *Rigaud* archiepiſcopo, ut legitur in
Deſcriptione ſuperioris Normanniæ, tom. II,
pag. 62; ſed ab ipſo Odone *Clement.* « Hic
» conventus, aiunt Sammarth. ab Obſervantibus
» Franciſcanis ad patres ejuſdem inſtituti conven-
» tuales devolutus eſt anno 1460, ſed anno
» 1501, ex mandato Alexandri VI ſummi pon-
» tificis opera Georgii ab Ambaſia ſanctæ Romanæ
» eccleſiæ cardinalis, archiepiſcopi Rotomagenſis
» & apoſtolicæ ſedis legati, ad eoſdem Obſer-
» vantes, annuente Ludovico XII rege, rediit. Ex
» eo autem conventu prodiere Odo Rigaudus,
» qui poſt Odonem *Clement* propter egregias
» virtutes ad archiepiſcopatum evectus eſt, & vir
» doctus Franciſcus Lotharingus Sidonienſis epi-
ſcopus. »

Odo *Clement* vitam cum morte commutavit
1247. III nonas Maii anno 1247, poſt relictas cano-
nicis ſuis pro anniverſario ſuo libras ſeptem in
molendino Devillæ percipiendas, & clericis de
choro ſolidos triginta. Sic autem de ejus morte
ſcripſit Matthæus *Paris* in vita Henrici III
Anglorum regis: *Odo archiepiſcopus Rotomagenſis
quondam abbas ſancti Dionyſii, divino, ut creditur
percuſſus judicio, ſubito obiit, cum jam vix per
annum ſophiſtice ſedi archiepiſcopali præſidens nomen
tantum & officium ſibi temere uſurpaſſet, & Petro
ſuo anteceſſori fructus archiepiſcopatus diſtribuiſſet.
Ipſe enim Anglicus natione, abbas exſtiterat ſancti
Dionyſii: quem ambitio & ſuperbia adeo ad archi-
epiſcopatus dignitatem infeliciter attraxerant, ut
domum ſuam irremediabiliter ære alieno obligatam
dereliquit, & dignitatem prætextatam ſimoniace in
ſui perniciem conſequebatur.* At Pommerayus
Concil. Rotomag. pag. 252, criminationem
hanc atrocem repellere conatur, quod *Odo*,
inquit, *in monaſterio ſuo multa pie præclareque
geſſerit æque ac in pontificatu;* & adſtipulatur
necrologium ſancti Dionyſii his verbis: *III
nonas Maii obiit Odo Clementis bonæ memoriæ,
qui iſtam eccleſiam XVI annis rexit feliciter; &
eam in ſpiritualibus & temporalibus multipliciter
ampliavit, & poſtea exigentibus moribus & ſcientia,
Rotomagenſis factus eſt archiepiſcopus.*

RIGAUD.

LVII. ODO II.

Ordini ſancti Franciſci nomen dederat Odo,
ex Sammarthanis, anno 1242, in quo & mo-
ribus claruit, & magiſter in theologia effectus
eſt, magnique nominis concionator. Lugduni
conſecratus ab Innocentio IV papa menſe Martio

A exeuntis anni 1247, id eſt ineuntis 1248, ANNI CHRISTI
exceptus eſt ſolenni pompa in eccleſia ſua ipſo
Paſchatis die, & anno ſequenti in Angliam 1248.
trajecit, ut reditus ad eccleſiam Rotomagenſem 1249.
pertinentes Henrici regis gratia impetraret;
quod cum obtinuiſſet, homagium fecit propter
illos reditus, & in Franciam reverſus eſt. Eodem
anno, IX calend. Octob. ex codice viſitationum
ſuarum, ſepulturæ tradidit in choro eccleſiæ
Pariſienſis corpus Galterii ejuſdem eccleſiæ
epiſcopi. Eodem rurſus anno, III cal. Martii,
hoc eſt anno 1250, pepigit cum Blancha Fran- 1250.
corum regina, de jure patronatus eccleſiæ Wal-
teri-villæ in archidiaconatu Augi, ex inſtrumento,
quod ex Camera computorum Pariſienſi erutum
B recudi curavimus poſt Sammarthanos ad calcem Ch. XXXIV. col. 33.
hujus voluminis; & XVII cal. Aprilis ſequentis
ceſſionem recepit Guillelmi epiſcopi Lexov.
cui aſſignavit 600 libras annuæ penſionis.
Eodem anno, VII calendas Maii, ſignificavit
epiſcopo Ebroicenſi ſe quamprimum diœceſim
ejus viſitaturum. Deinde pridie calendas Junii
pepigit cum Willelmo abbate Ulterioris-portus,
de patronatu duarum eccleſiarum: VI cal. Julii
conſecravit Rotomagi Fulconem in epiſcopum
Lexovienſem; poſtea XIII cal. Auguſti dedicavit
eccleſiam Fratrum Minorum Faleſiæ. Eodem
circiter anno Innocentius IV papa ſcripſit ei
C epiſtolam valde luctuoſam, quæ eſt XVII, ut
oraret pro chriſtianiſſimo Francorum rege a Sa-
racenis capto. Eodem rurſus anno, III cal. Febr.
id eſt anno 1251, benedixit Rotomagi Guillel- 1251.
mum abbatem Gemeticenſem: deinde III cal.
Martii conſecravit in eadem urbe Johannem de
Eſſeyo in epiſcopum Conſtantienſem; & V non.
ejuſdem menſis appellavit a ſuffraganeis ſuis ad
ſummum pontificem; tum in nativitate ſancti
Johannis Baptiſtæ benedixit abbatem Belli-loci
apud ſanctum Victorem in Caletis; & eodem
menſe nonnulla ſtatuit de archidiaconatu Ponti-
ſarenſi. Eodem anno, XII calendas Februarii,
D hoc eſt anno 1252, dedicavit majus altare 1252.
Gemeticenſe; & poſtridie concilium provinciale
celebravit, ſedentibus ad dexteram ſuam Bajo-
cenſi, Ebroicenſi & Lexovienſi, ad ſiniſtram
vero, Abrincenſi, Sagienſi & Conſtantienſi epi-
ſcopis. Eodem anno, III calendas Decembris,
adfuit apud Malodunum ſepulturæ Blanchæ
Francorum reginæ. Anno 1253, XIII calendas 1253.
Auguſti, benedixit primam abbatiſſam Fontium-
Guerardi. Eodem anno contulit præbendam
unam eccleſiæ ſuæ Adamo *Rigaud* fratris ſui
filio; frater autem ille erat Petrus *Rigaud* miles,
E qui tunc temporis commorabatur apud *Cour-
quetaines* in Picardia verſus Monaſteriolum. Sub
finem anni, hoc eſt, ut videtur, ineunte anno
ſequenti 1254. Romam profectus pedes pon- 1254.
tificis oſculatus eſt IV idus Martii, & ab eo
bullam obtinuit V idus Julii, qua fertur judi-
cium inter archiepiſcopum & ſuffraganeos de
juriſdictione. Hanc habes in conciliis Nor-
manniæ parte prima, pag. 144. Eodem anno,
VII idus Decembris, Anglorum regi Luteciam

ANNI CHRISTI venienti obviam ivit, & XIII calendas Aprilis A
ejuſdem anni, qui nunc eſt 1255, aſſignavit
1255. abbati ſancti Victoris apud Caletes diem Lunæ
poſt Dominicam *Jubilate*, ad reſpondendum in
forma judicii de incontinentia. Eodem anno,
menſe Martio, reformavit canonicos B. Mariæ
Rotundæ apud Rotomagum quoad præbendas
& reſidentiam, cujus rei chartam habes apud
Pommerayum Concil. Rotomag. pag. 261, &
Charta XXXVI. col. 34. hîc in appendice aliam anni 1267. Conſtat
hodie collegiata illa decano uno, qui ſimul
parochus eſt totius loci, & tribus aliis canonicis,
præter quatuor vicarios perpetuos. Odo deinde
eodem anno, VIII idus Aprilis, celebravit Me- B
loduni nuptias filiæ regis Francorum cum rege
Navarræ; poſtea vero miſit Pontiſaram archi-
diaconum, ſeu vicarium, qui tractaret res ad
forum eccleſiaſticum pertinentes in illo archi-
diaconatu, quem ſanctus Ludovicus eccleſiæ
Rotomagenſi dederat eodem anno, charta quam
vulgavit Pommerayus ibid. pag. 264. Sed reſer-
vavit ſibi aut officiali ſuo Rotomag. judicanda
crimina, tam hæreſeos quàm falſi, ex alia charta
Ch. XXXV. col. 33. quam poſt Sammarthanos damus in appendice.
Eodem anno, feria V ante feſtum S. Barnabæ,
quotidianum in eccleſia Rotomagenſi officium
de beata Virgine inſtituit, & 13 modios bladi C
annui reditus, quos a Guillelmo de Giſortio
Concil. Normann. part. II. p. 83. acquiſierat, conceſſit canonicis qui dicto officio
intereſſent. Eodem anno, ex theſauro chartarum
regiarum, abbati ſancti Vandregiſili, quem III
nonas Novembris confirmaverat, regalia dimitti
petiit a rege. Eodem rurſus anno, die lunæ poſt
1256. feſtum ſancti Vincentii, id eſt anno 1256, ad
petitionem Johannis abbatis Sagienſis, remiſit
procurationem in prioratu *de Brées;* tum menſe
Februario ſequenti ipſe cum Fulcone Lexovienſi
epiſcopo compromiſit in archidiaconos ſuper
juriſdictione, de qua contendebant, & die lunæ
poſt Nativitatem ſancti Johannis Baptiſtæ amice D
Anecd. t. I. col. 1069. compoſuit eadem de re cum eodem Lexovienſi
& cum Conſtantienſi ac Bajocenſi epiſcopis.
Eodem anno, in vigilia ſancti Andreæ, ex
Sammarthanis, ordinationem edidit pro Domo-
Dei Vernonenſi, quam cum ſanctus Ludovicus
reſtaurare in animo haberet, Odo, aſſenſu capi-
tuli ſui, bona quædam alterius Domus-Dei ædi-
ficatæ ſuper ponte Vernonis in eam tranſtulit.
1257. Anno ſequenti 1257, pridie idus Sept. Odo
concilium provinciale habuit apud Pontem-
Audomari, ſedentibus ſuffraganeis, quemadmo-
dum ſederant in concilio anni 1252, excepto
Ebroicenſi epiſcopo; & XIII cal. Novembris E
dedicavit ſacellum regis in caſtello Vernonenſi.
Eodem anno compoſuit cum epiſcopo Abrin-
cenſi, cujus compoſitionis chartam habes apud
Pommerayum Concil. Rotomag. pag. 265.
1258. Anno 1258 bullam accepit ab Alexandro IV
papa, de juriſdictione in Cruceſignatos, quæ
Charta XXXVII. col. 35. exſtat in appendice hujus voluminis. Eodem
judex a ſummo pontifice datus aperuit & viſi-
tavit capſam in qua corpus ſancti Eligii Novio-
menſis requieſcere ferebatur. Eodem, VI idus

Septembris, benedixit abbatiſſam Monaſterii- ANNI CHRISTI
villaris in eccleſia beatæ Mariæ apud Alacrem-
montem, & IV nonas Februarii ejuſdem anni,
hoc eſt anni 1259, Hugonem abbatem Bello- 1259.
ſannæ. Subſcripſit anno eodem literis epiſco-
porum, qui ſancto Ludovico concedebant, ut
quæ incognitis reſtituere non poterat, in pia
opera impenderet; deinde cum illo obviam ivit
regi Angliæ apud ſanctum Dionyſium VIII cal.
Decembris, & idibus ejuſdem menſis benedixit
Simonem abbatem Marchaſii-Radulfi; tum V
calendas Januarii eodem anno, concilium pro-
vinciale celebravit apud Pontem-Audomari in
eccleſia ſancti Aniani, ubi ſederunt ſuffraganei
eodem ordine, quo in conciliis annorum 1252
& 1257, excepto Bajocenſi epiſcopo, qui non
aderat. Dein menſe Junio anni 1260, literas 1260.
dedit una cum epiſcopis Pariſienſi & Ebroicenſi,
ſuper dotalitio reginæ Margaritæ: tum V idus
Auguſti adfuit baptiſationi Agnetis filiæ regis
ab epiſcopo Pariſienſi peractæ; poſtea idibus
Septembris colloquium habuit Faleſiæ apud ſan-
ctum Johannem cum epiſcopis Lexovienſi,
Abrincenſi, Conſtantienſi & Sagienſi, ſuper ne-
gotio Cruceſignatorum, & clericorum uxorato-
rum. Eodem anno, VII calend. Februarii, id eſt
an. 1261, aliud concilium habuit apud Pontem- 1261.
Audomari: arbiter electus eſt XIV cal. Martii a
capitulo Noviomenſis eccleſiæ & ab abbate &
monachis S. Eligii, pronunciavitque eos qui poſſi-
debant reliquias ſancti præſulis, ſervaturos illas
& veneraturos, capitulum vero Noviomenſe de
immutatione capſæ, vel reliquiarum tranſlatione
nihil per decennium attentaturum. Eodem vero
menſe, ex Sammarthanis, Pintervillam prope
Locoverem in diœceſi Ebroicenſi comparavit
tribus millibus librarum eccleſiæ ſuæ a Petro de
Mellento regis pincerna, & uxore ejus Ligarda.
Menſe Maio ſequenti aliud concilium habuit in
ſuburbio urbis Meduntæ, quod erat ſuæ diœceſis.
Menſe Junio pepigit cum rege ſuper villa Pin-
tervillæ: arbiter electus eſt calendis Julii cum
Ebroicenſi epiſcopo ab epiſcopo Autiſſiodorenſi,
comite Nivernenſi, ac priore Prati: dedicavit
XIV cal. Octobris eccleſiam Fratrum Minorum
Rotomagenſium; & V cal. Novemb. benedixit
Johannam abbatiſſam ſancti Amandi. Eodem
anno accepit a rege vivarium Martini-villæ pro
hoſpitio S. Mathæi, in quo paulo poſt rex con-
ſtituit religioſas mulieres ex ordine S. Dominici,
quæ vernacule dictæ ſunt *les Emmurées.* Anno
1262, feria nempe ſecunda poſt Dominicam 1262.
Reminiſcere, electus eſt mediator inter regem &
archiepiſcopum Remenſem quæſtionis motæ de
cuſtodia vacantis abbatiæ S. Remigii Remenſis.
Eodem anno, V calend. Junii, deſponſavit apud
Clarum-montem in Arvernia Philippum Auda-
cem primogenitum regis Franciæ, cum Iſabelli
filia regis Arragonum; & pridie nonas Junii
apud Devillam inſtituit, benedixitque Thomam
abbatem Augi: deinde menſe Julio acquiſivit a
rege villam & caſtrum Gallionis, vivario &
molendinis, quæ habebat apud Rotomagum, in

ANNI CHRISTI compenſationem datis, ex duabus chartis, quarum
alteram habes apud Pommerayum Concil. Ro-
tomag. pag. 266, alteram apud Sammarthanos,
Charta XXXVIII. col. 36. quam hic in appendice poſt eos, ſed longe
accuratiorem recudi curavimus. Adfuit menſe
Auguſto concilio Pariſienſi; benedixitque IV idus
Septembris Nicolaum abbatem Cornevillæ. Circa
id tempus mandatum apoſtolicum de colligenda
centeſima in regno Franciæ per quinquennium
pro ſubſidio Terræ ſanctæ exſequi contemſit.
1263. Anno 1263, in feſto ſancti Johannis Baptiſtæ,
celebravit benedictionem ſanctimonialium Ne-
moſii: deinde in octavis B. Mariæ Magdalenæ
conſecravit in eccleſia ſua Odonem epiſcopum
Bajocenſem & Radulfum Ebroicenſem: tum III
calend. Septembris deſponſavit in ſacello ſuo
Gaufridum filium Juliani de Perona, cum Pe-
tronilla de Pontiſara: poſtea calend. Decembris
deſponſavit apud *Vileines* Petrum *Rigaud* mi-
litem, cum Nazarea filia Viarii Autiſſiodorenſis.
Eodem anno, IV calendas Februarii, id eſt anno
1264. 1264, celebravit concilium Vernone apud
Fratres Minores, aſſiſtentibus omnibus ſuffra-
1265. ganeis ſuis. Dedicavit anno 1265 eccleſiam
1266. Inſulæ-Dei. Anno 1266, menſe Junio, the-
Ch. XXXIX. col. 37. ſaurariam ſancti Mellonis in decanatum erexit,
huncque illi ſubſtituit. Eodem anno, XII calend.
Septembris, Guidonem de Merula antea canto-
rem Rotomagenſem conſecravit in epiſcopum
Lexovienſem; & IV nonas ejuſdem menſis con-
cilium habuit apud Pontem-Audomari in eccleſia
S. Audoëni, aſſiſtentibus omnibus ſuffraganeis
ſuis. Eodem anno a Guidone *de Mello* epiſcopo
Autiſſiodorenſi dictus eſt teſtamenti ſui exſe-
cutor. Eodem anno, XIX calendas Januarii,
interfuit benedictioni nuptiarum Johannis filii
regis & filiæ comitis Nivernenſis. Anno eodem
Johannem abbatem Becci benedixit in feſto
ſancti Johannis Evangeliſtæ apud Devillam;
tum IV calendas Octobris ſequentis ſubſcripſit
pactis matrimonii inter Blancham filiam Ludo-
vici regis & Fernandum filium regis Caſtellæ,
1267. ex Spicil. tom. XII, pag. 593. Anno 1267,
in feſto Pentecoſtes, ex Sammarthanis, Cruce-
ſignatus eſt cum aliis epiſcopis & principibus:
tum III cal. Septembris concilium celebravit
apud Pontem-Audomari, cum ſuffraganeis ſuis,
excepto epiſcopo Ebroicenſi, qui ſe excuſaverat;
& XVII calendas Januarii conſidebat Cameraci
propter concilium quinque diœceſeon, Came-
racenſis, Leodienſis, Tullenſis, Metenſis ac
Virdunenſis. Eodem anno, IV calend. Februarii,
1268. id eſt anno 1268, adfuit concilio Bituricenſi.
1269. Anno ſequenti, nonis Maii, pernoctavit apud
Motellam in domo Amalrici de Muſiaco armi-
geri nepotis ſui; & VII cal. Octobris concilium
habuit apud Pontem-Audomari in eccleſia ſancti
Aniani: atque illud decimum eſt ab Odone
Rigaldo celebratum, ex ejuſdem viſitationum
codice, quorum tamen, exceptis conciliis anno-
rum 1257 & 1267, nulla mentio in conciliis
Normanniæ. Eodem anno 1269 Odo petiit a
rege, ut Philippo Ebroicenſi electo & Radulfo
Abrincenſi electo, utrique a ſe confirmato rega- ANNI CHRISTI
lium copia fieret. Eodem anno, ex permutatione *Monaſtic.*
facta cum Odone, Ludovicus rex ceſſit locum de *Anglic. tom.*
S. Matthæo pro monialibus ordinis S. Dominici. *III. pag. 1016.*
Anno 1270, menſe Julio, nominatus eſt curator 1270.
teſtamenti S. Ludovici, & paulo poſt, ineunte
menſe Octobri, in ipſis juxta Carthaginem
caſtris, Philippus III rex eumdem Petro fratri
ſuo, quem regni ſui adminiſtrum inſtituerat,
ſocium dedit ac conſiliarium literis quas ad
calcem hujus voluminis poſt Sammarthanos Chart. XL. col. 37.
recudimus. Anno ſequenti ex Apulia & Sicilia 1271.
redux, exceptus eſt ſolenni pompa in eccleſia
ſua in feſto ſanctiſſimæ Trinitatis; & menſe
Junio præſens adfuit homagio, quod Henricus
rex Navarræ præſtitit Philippo Audaci regi.
Anno 1272 abbatibus Gemetici & S. Catharinæ 1272.
de Monte a ſe confirmatis regalia dimitti poſtu-
lavit; & anno 1273 benedixit Petrum de 1273.
Caniba abbatem Becci. Anno 1274 regem 1274.
rogavit, ut Gregorio de Neapoli electo Lexo-
vienſi, a ſe confirmato, regalium copiam faceret;
confirmavit abbatem ſancti Audoëni, & adfuit
concilio Lugdunenſi. Anno demum 1275, poſt 1275.
edita ſtatuta quæ habes apud Pommerayum
Concil. Rotomag. pag. 259, obiit VI nonas
Julii, & ſepultus eſt in majori ſacello B. Mariæ
virginis in eccleſia ſua metropolitana, cui, dum
viveret, multa bona contulerat: in his crucem
omnino auream, cum baſi ſua etiam aurea,
pondere marcharum ſexdecim & unciarum qua-
tuor cum dimidia, in qua recondita erat pars
magna ligni ſanctæ Crucis, cum multis aliis
ſanctorum reliquiis, ornatam nonaginta ſex
gemmis pretioſis, præter ſexdecim groſſiores
gemmas, totidemque lapillos & octoginta parvas
ſapphiros, ſexque exiguis ad baſim lapillis.

Scripſerat Odo in quatuor ſententiarum
libros; item ſermones de Tempore, ſeu Regulam
vivendi; tractatum de modo viſitandi parochias
ſuæ diœceſis, aliaque opuſcula. Vivendi tamen
Regula a quibuſdam attribuitur Raimundo Ri-
galdo, qui & ipſe Minorita fuit & lector ſacri
palatii. Varia quoque a ſummis pontificibus,
ſed maxime ab Innocentio IV impetravit diplo-
mata, quorum ſummaria Pommerayus Concil.
Rotomag. pag. 260, ex tabulario archiepiſco-
pali exhibuit in hunc modum:

De uſu pallii extra provinciam. Datum
Lugduni V idus Aprilis, pontificatus anno 5.

Ut eccleſiarum rectores ad ſacerdotium pro-
moveri cogerentur. Datum nonis Octobris,
pontificatus anno 6.

Ne quis ad theſaurariam Rotomag. eccleſiæ
deinceps admitteretur, niſi vellet & poſſet in
ea perſonalis reſidentiæ munus adimplere, &
archiepiſcopo atque eccleſiæ debita in ſacerdo-
tali ordine obſequia exhibere. Datum eodem die.

Ne quis ad illam præbendam, cui annexa
eſt eccleſia S. Eligii Rotomagenſis admitteretur,
niſi & ipſe aſſidue Rotomagi commoraretur.
Datum eodem die.

De alienatione quarumdam poſſeſſionum ad

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

eccleſiam Rotomagenſem ſpectantium. Datum A
iv idus Octobris ejuſdem anni.

Ut quotieſcumque ad regis aut reginæ Franciæ, vel ſummi pontificis aut legatorum ejus curiam vocatus acceſſiſſet, jam inceptæ viſitationis officio interrupto, redire poſſet ad locum in quo ceſſaſſet, ut eam conſummaret. Datum idibus ejuſdem menſis anno 7.

Ut nulli deinceps in Rotomagenſi eccleſia de dignitate aliqua vel præbenda, auctoritate literarum ſedis apoſtolicæ vel legatorum ejus impetratarum, vel etiam impetrandarum provideri poſſet, niſi is cui de dignitate provideretur aut præbenda, eo ipſo die quo ſibi denunciatum B
eſſet, ſponderet reſidentiam perſonalem. Datum eodem anno.

Ut ſi poſt viſitationem eccleſiæ ſancti Laudi Rotomagenſis, quæ, ut aiebant, pertinebat quoad quædam jura Conſtantienſi epiſcopo, ad alias eccleſias ſuæ diœceſis viſitandas accederet, poſſet ad Conſtantienſem diœceſim cauſa viſitationis accedere, quamvis ipſe aut deceſſores ſui eccleſiam S. Laudi viſitare non conſueſſent, niſi peracta prius ipſa diœceſis Rotomagenſis viſitatione. Datum Lugduni idibus Novembris, pontificatus anno 8.

Ut poſtquam civitatem, diœceſim ac pro- C
vinciam ſuam viſitaſſet, poſſet denuo, concilio celebrato, eamdem provinciam, prout expedire videret, viſitare. Datum anno incerto.

De metropolitana juriſdictione inter ipſum & ſuffraganeos ejus. Datum Anagniæ v idus Julii, pontificatus anno 12. Excerptum ultimæ hujus bullæ dedit idem Pommerayus ibid. pag. 265.

Eo ſedente, fundati ſunt anno 1248 Pontiſaræ Fratres Minores: anno circiter 1250 Rotomagi milites Templarii, id eſt altera militum illorum domus, in vico Eremitarum: anno 1259 apud Roboretum Patres ſanctiſſimæ Trinitatis ſeu Redemptionis captivorum: anno D
1260 Rotomagi in ſuburbio ſancti Severi Patres Carmelitæ, tranſlati poſtea anno 1336 ad ſacellum S. Apolloniæ, prope portam Bellovacenſem: anno 1261 in noſocomio Pontiſarenſi canoniſſæ regulares: anno denique 1263 in ſuburbio S. Severi Rotomagenſi moniales ſancti Dominici, e parthenone Montis-argivi a ſancto Ludovico eductæ, & Intramuranæ appellatæ.

DE FLAVACOURT.

LVIII. GUILLELMUS II.

Sublato e vivis Odone Rigaldo, electus eſt v idus Sept. 1275, poſt licentiam eligendi petitam, *Guillelmus de Saana*, canonicus ac theſau- E
rarius Rotomagenſis, ſed quia theſaurariam detinebat, pluresque alias dignitates antea detinuerat ſine diſpenſatione, perſuaſit ei ſummus pontifex, ut electioni ſuæ valediceret. Ille eſt Guillelmus de Saana, qui & Luteciæ collegium *Theſaurarii* dictum fundavit, & Rotomagi anno 1278 xenodochium, quod primo *Theſaurarii* ſimiliter, deinde *Regis* nomine appellatum eſt, ac poſtea tranſiit ad ſacerdotes Oratorii D. Jeſu, qui inibi hodie domicilium habent. Cedente igitur
theſaurario, & ſummo pontifice, ut ad aliam
electionem procederent canonici, concedente,
electus eſt feria ſecunda ante *Lætare Jeruſalem*,
anno 1277, id eſt 1278, Guillelmus de Fla- 1278.
vacuria, ex nobilibus dynaſtis Flavacuriæ in pago
Velocaſſino, Guillelmi de Flavacuria, inquiunt
Sammarthani, & Julianæ filius, archidiaconus
minoris Caleti in eccleſia Rotomagenſi, canonicus Rotomagenſis ſimul & Pariſienſis, cancellariuſque comitis Marchiæ: deinde confirmata
eſt electio vii idus Maii ſequentis a Nicolao III
papa, qui & novum præſulem conſecravit ipſe
Romæ eodem anno xi calend. Junii, Dominica
ante Aſcenſionem, & triduo poſt ei pallium
conceſſit. Redux in Franciam Guillelmus conceſſit eodem anno, die Veneris ante feſtum
ſancti Dionyſii indulgentias eccleſiæ Gornacenſi
literis, quas videſis apud Pommerayum Concil.
Rotomag. pag. 283. Concilium celebravit anno
1279 apud Pontem-Audomari, regemque 1279.
oravit eodem anno, ut abbati ſanctæ Catharinæ
regalia dimitteret. Adſtitit anno eodem tranſlationi corporis S. Firmini epiſcopi Ambianenſis.
Anno 1281 Nicolao electo Ebroicenſi regalia 1281.
dimitti poſtulavit, & Ymerium de S. Ymerio
abbatem Becci benedixit. An. 1282, in octava 1282.
Aſcenſionis Domini, ex chronico Rotomag. MS.
fuſa eſt campana illa eccleſiæ cathedralis, quæ
Rigaldi archiepiſcopi nomine appellatur, propterea quod ærarium ille ad id opus deſtinaverat.
Eodem anno Guillelmus inquiſivit cum Guillelmo epiſcopo Autiſſiodorenſi, de futura canoniſatione S. Ludovici. Scripſit eodem anno cum
Guillelmo epiſcopo Ambian. ad archiepiſcopos
Remenſem, Senonenſem & Turonenſem, de
convocandis conciliis provincialibus occaſione
poteſtatis prædicandi, &c. quam Fratres Minores
& Prædicatores a ſummo pontifice obtinuerant.
An. 1283 in judicio de comitatu Pictaviæ ſedit 1283.
in Parlamento regio. Eodem, menſe Mart. obtinuit a rege Philippo ſeu jura quædam, ſeu jurium
illorum confirmationem, quæ habebat in villa
Poleti prope Deppam diplomate, quod legeſis Chart. v. col. 285.
in appendice. Poſtulavit regem anno 1284, ut 1284.
abbati Ceraſiaci regalium copiam faceret, &
eadem anno ſequenti dimitti petiit Guillelmo 1285.
Lexovienſi recens electo. Anno eodem 1285,
revocavit datam a ſe Fratribus Minoribus licentiam convocandi parochias & plebes in ſua
diœceſi, & indulgentias eis concedendi. Anno
1286, ex Marloto hiſt. metropolis Remenſis, 1286.
tom. II, pag. 579, ſignificavit abbatibus, capitulis, prioribus, decanis ac parochis ſuæ diœceſis,
ſe a religioſis Mendicantibus, quod illi poteſtate
ſibi conceſſa male abuterentur, licentiam convocandi parochias, indulgentias publicandi &
abſolvendi a caſibus reſervatis revocaſſe, ſola
ipſis facultate relicta audiendi confeſſiones, ad
modum ſimplicium preſbyterorum: qua etiam
de re epiſtolam ejus habes ad Senonenſem &
Turonenſem archiepiſcopos apud eumdem Marlotum ibidem. Anno 1289 arbiter electus eſt 1289.
inter Radulfum de Haricuria archidiaconum

Digitized by Google

ANNI CHRISTI
Augi, & monachos abbatemque ſancti Taurini
Ebroicenſis. Sedit anno 1290 in conſilio regis,
1290. ex Tillio. Duas capellas fundavit in eccleſia de
Flavacuria, uti teſtatur inſtrumento dato apud
Clarum-montem die Veneris poſt feſtum ſancti
1292. Martini. Anno 1292 confirmavit electum abbatem Gemeticenſem; delegatuſque eſt a pontifice maximo, ex Sammarthanis, una cum G.
Autiſſiod. epiſc. in collecta decimæ regi Francorum conceſſæ, apud Senonenſem provinciam,
pro ſubſidio negotii regnorum Arragoniæ &
1293. Valentiæ. Anno ſequenti Gaufrido electo Abrin-
1294. cenſi regalia dimitti poſtulavit. Anno 1294
diſcordiam de decimis eccleſiæ de Henonvilla
1296. arbiter ſedavit. Anno 1296 adſtitit ſynodo
totius nationis Pariſiis convocatæ menſe Junio
a Simone epiſcopo Præneſtino cardinale. Eodem
anno, die feſto ſanctorum Petri & Pauli, una
cum Hugone epiſcopo Bethleemitano tranſtulit
Pontiſaræ in novam capſam corpus S. Mellonis;
& die Veneris poſt feſtum S. Martini hiemalis,
approbavit in eadem urbe permutationem factam
inter abbatem & conventum ſancti Victoris
Pariſienſis ex una parte, & rectores ſeu parochos
duarum portionum Amblevillæ ex altera. Anno
1297. 1297 cum aliis epiſcopis in epiſcopali palatio
congregatis diebus 3 & 4 Aprilis Philippo regi
conceſſit decimam pro ſubſidio defenſionis in-
1299. trinſecæ regni ſui. Anno 1299, feria v poſt
octavam Pentecoſtes, concilium celebravit Rotomagi in prioratu beatæ Mariæ de Prato, ſeu
1303. de Bono-nuncio. Anno 1303, feria vi ante
feſtum ſancti Bartholomæi, dedit Monaſteriovillari centum libras ad fundum comparandum
pro ſuo obitu. Adverſa tunc valetudine affligebatur: quare epiſcopo Conſtantienſi vices ſuas
commiſit, ut Guidonem electum Lexovienſem
conſecraret; ſed literas ſimul dedit epiſcopo
Abrincenſi, quibus profitebatur, *intentionis ſuæ
non fuiſſe, quod per hoc juri Abrincenſis epiſcopi
& ipſius Abrincenſis eccleſiæ in conſecratione epiſcoporum præjudicium aliquod generaretur, aut eccleſia Rotomagenſis jus novum aliquod acquireret.*
Eas lege, ſi lubet, apud Pommerayum Concil.
1304. Rotomag. pag. 286. Anno 1304 concilium
habuit apud Devillam. Cum vero annonæ caritas
adeo creviſſet, *ut ſumma bladi valeret octo libras,
octo ſolidos, & melior decem libras,* inquit chronographus Rotomagenſis apud Labbeum, *archiepiſcopus Guillermus quotidie erogavit pauperibus
in pane & argento uſque ad trecentas libras, &
multo plus volebat erogare, ſed gentes ejus nullatenus permittebant.* Eodem anno, feria iii poſt
1305. feſtum ſanctæ Agathæ, hoc eſt anno 1305,
Ch. xvii. col. 173. aliud concilium celebravit apud Pintarvillam,
cui cum illo interfuerunt epiſcopi Abrincenſis,
Ebroicenſis & Sagienſis, abſentibus Bajocenſi,
Lexovienſi & Conſtantienſi. In eo autem præſules admiſere proteſtationem abbatis Fiſcannenſis, qua, ex eo quod requiſitus ab ipſis
concilio illi interfuiſſet, ob eam rem ſignificabat
ad alia concilia ſeu convocationes quaſcumque
ſe ſiſtere non poſſe compelli. Eodem anno

A concilium habuit apud Pontem-Audomari die
lunæ ante feſtum ſancti Dionyſii. Anno adhuc
eodem fundavit in eccleſia ſua cathedrali collegium ſex capellanorum, ſancti Spiritus aut Flavacuriæ dictum, quorum beneficia confert capitulum ab anno 1529, ea lege, ut muſicis chori
dumtaxat attribuantur, ex Deſcriptione ſuperioris
Normanniæ, tom. II, pag. 734. Eodem quoque anno Patres Auguſtiniani, qui non longe
ab urbe ſedem poſuerant, tranſlati ſunt a Philippo Pulchro rege in eam ipſius urbis domum,
quam antea Fratres Saccati occupaverant. Obiit
Guillelmus nonis Aprilis, anno 1305, id eſt
B 1306, ex ejus epitaphio, ſepultus marmoreo 1306.
tumulo in majori ſacello beatæ Mariæ a ſiniſtris,
& quatriduo poſt, decanus capitulumque Rotomagenſe petiere ab rege, ut pro ſua conſueta
benignitate illis copiam faceret novi præſulis
eligendi, epiſtola, quam hîc in appendice poſt
Sammarthanos denuo cudi curavimus.

Concil. Normum part. I. pag. 169.

Ch. vii. col. 288.

LIX. Bernardus.

DE FARGES.

De Bernardo jam diximus in epiſcopis Aginnenſibus, tomo II, col. 923, & in archiepiſcopis
Narbonenſibus, tomo VI, col. 87. Tranſiit enim
ab eccleſia Aginnenſi ad Rotomagenſem, & a
C Rotomagenſi ad Narbonenſem. Factus autem
archiepiſcopus Rotomagenſis pridie nonas Junii,
cameræ apoſtolicæ ſolita ſolvit onera 23 Junii
1306. Eodem anno obtinuit a canonicis ſuis
feria iv poſt feſtum ſancti Michaëlis, ut nemora
eccleſiæ ſuæ ſucciderct, venderetque ad ſummam
uſque quadraginta millium florenorum, quibus
æs alienum diſſolvere poſſet; qua de re chartam
legeſis apud Pommerayum Concil. Rotomag.
pag. 287. Anno 1310, ex chronico MS. Ro- 1310.
tomagenſi, concilium habuit, ſeu apud Pontemarcæ ſeu apud Pontiſaram, in quo Templarii igne
cremandi judicati ſunt; ſed de hoc concilio ne
D verbum quidem fecit Pommerayus. Eodem anno,
die Sabbati ante feſtum S. Luciæ, abbatiſſam &
moniales S. Amandi Rotomagenſis, recognovit
immunes a jure procurationum ratione viſitationum, quia videlicet loco ipſarum procurationum aliud ſervitium exhibebant, nempe quod
archiepiſcopo Rotomag. rebus humanis exemto,
dum funus ipſius a monaſterio ſancti Audoëni
Rotomagenſis deferebatur ad eccleſiam cathedralem, dictæ moniales exeuntes dicto funeri
ſolenniter occurrebant, & illud comitantes intra
ſuum introducebant monaſterium, & quandiu
miſſa ibi celebrabatur, pro ipſo præſentialiter
E aſſiſtentes, tot cereos de ſuo proprio miniſtrabant,
quot annis defunctus archiepiſcopus ipſe tunc
exiſtens antea vitam duxerat in humanis. Anno
1311 tranſlatus eſt Bernardus ad archiepiſco- 1311.
patum Narbonenſem iii nonas Maii Ita autem
de ea tranſlatione loquitur, qui proſecutus eſt
chronicon Guillelmi Nangii ad annum 1310,
in Spicil. tom. XI, pag. 638. « Hoc eodem
anno facta eſt mutatio inter archiepiſcopum «
Narbonenſem & Rotomagenſem: nam cum «
Rotomagenſis archiepiſcopus, Bernardus nomine, «

ANNI CHRISTI

nepos Clementis papæ, propter juventutis ſuæ inſolentiam, cum Normannis nobilibus pacem
» bonam non haberet, eo tranſlato ad archiepi-
Tom. VI. infra. col. 72. » ſcopatum Narbonenſem, Ægidium pro tunc
» Narbonenſem, præcipuum regis conſiliarium,
» prudentem in agibilibus, & utroque jure peri-
» tum, ad Rotomagenſis archiepiſcopi (papa) tranſtulit dignitatem. »

Bernardi temporibus, aut ſaltem regnante Philippo Pulchro, fundati ſunt ad Pontem-Audomari in ſuburbio S. Aniani, Patres Carmelitæ; ſed illi anno 1593, poſt everſam ſuam domum, ceſſerunt in ipſam urbem, quæ eſt diœceſis Lexov.

LX. Ægidius.

Aycelin.

Pluribus jam prolocuti ſumus tomo VI, coll. 82 & ſeqq. de Ægidio qui ab eccleſia Narbonenſi, ut modo dicebamus, tranſlatus ad Rotomagenſem III nonas Maii anno 1311, poſſeſſionem hujus apprehendit per procuratorem pridie idus Junii ejuſdem anni, & ſequenti menſe vicarii ejus generales ad concilium Viennenſe invitarunt; ipſemet vero per ſe IV cal.
1312. Septembris anni ſequentis, accepit poſſeſſionem, cum pridie pernoctaſſet de more apud ſanctum Audoënum. Eodem anno fidei ſacramentum regi præſtitit, eodemque delegatus eſt a ſummo pontifice una cum epiſcopo Conſtantienſi, ut Philippum principem Tarentinum, diſſolutis nonnullis impedimentis, cum filia Caroli Valeſiorum ducis & Catharinæ imperatricis Conſtan-
1313. tinopolitanæ matrimonio jungerent. An. 1313
Concil. Norman. part. I. pag. 171. concilium celebravit in monaſterio beatæ Mariæ de Prato, ſeu de Bono-nuncio Rotomagenſi.
1314. Anno 1314, ex Sammarthanis, fundavit Luteciæ Pariſiorum collegium Montis-acuti. Circa
Ch. XLII. col. 39. id tempus adſtitit dedicationi eccleſiæ collegiatæ
1315. beatæ Mariæ de Eſcoyaco. Anno 1315 aliud concilium habuit Rotomagi, in quo quædam ſtatuta ſunt de *ſervitio* ſeu de *commemoratione* beatæ Mariæ virginis; vocatuſque ad ſynodum Silvanectenſem, in qua examinanda erat cauſa Petri de Latiliaco epiſcopi Catalaunenſis, excuſavit ſe literis ad Ludovicum regem ſcriptis, quæ exſtant in Spicil. tom IV, pag. 270. Anno
1317. 1317 concilium habuit in monaſterio ſancti Martini apud Pontiſaram 17 Novembris, die Veneris in octavis ſancti Martini, ſupra negotio
Neuſtria Pia, pag. 249. Templariorum, ubi ſola auctoritate apoſtolica conveniſſe ſe proteſtatus eſt abbas Fiſcannenſis. Eodem anno feſtum ſanctiſſimi Sacramenti in cathedrali ſua inſtituit; & arbiter electus eſt cum epiſcopo Carnotenſi ſuper homagiis Campaniæ & Briæ, inter Philippum V regem & Odonem Burgundiæ ducem alioſque nobiles.
1318. Anno demum 1318, IX calend. Julii, migravit ex hac vita. Habes apud Pommerayum Concil. Rotomag. pag. 291, duas epiſtolas, quas vel ipſi vel in gratiam ipſius ſcripſere Philippus IV & Ludovicus X reges.

LXI. Guillelmus III.

de Durefort.

Jam diximus tomo I, col. 169, & tomo IV,
A col. 616, de Guillelmo, qui ab eccleſia Lingonenſi tranſlatus ad Rotomagenſem an. 1319, 1319.
cameræ apoſtolicæ promiſit 19 Martii. Interfuit
anno 1329 celebri diſputationi contra Petrum 1329.
de Cuneriis; & obiit VIII calendas Decembris
anno 1330, ſepultus in eccleſia ſua IV calend. 1330.
ejuſdem menſis.

Hujus tempore Nicolaus *de Freauville*, dictus corrupte *de Farinula*, patria Rotomagenſis, religione Dominicanus, ſanctæ Romanæ eccleſiæ cardinalis & Philippo regi a confeſſionibus, diem clauſit Lugduni anno 1323, & tumulatus eſt Rotom. anno ſeq. apud Fratres Prædicatores.
B Eodem quoque anno, menſe Octobri, fundatum eſt Rotomagi hoſpitium tredecim pauperum, quod religioſi quidam *Billettæ* dicti, quibus commiſſum fuerat, ceſſerunt an. 1393 religioſis ſancti Antonii, qui inibi etiamnum degunt.

LXII. Petrus III.

Roger.

Patriam, parentes & primos Petri annos proſecuti ſumus tomo III, col. 336, in epiſcopis Atrebatenſibus, uſque dum ad infulas Senonenſes eveheretur. Aiunt Sammarth. fuiſſe illum regiis ſcrinio ac ſigillo præfectum; quod Ciaconius videtur dixiſſe primus: ſed nulla, quæ id do-
C ceant, ſuperſunt vetera inſtrumenta. Fuit tamen conſiliarius Philippi regis, ut oſtendit Johannes Dubravius in commentario de vita Caroli IV Bohemiæ regis, poſtea imperatoris.

Ab eccleſia Senonenſi tranſlatus ad Rotomagenſem pridie idus Decembris anno 1330,
adſuit VII calendas Auguſti anno 1333, publico 1333.
papæ conſiſtorio apud Avenionem cum aliis regis Franciæ legatis, qui ejus nomine juraverunt omnes aut ipſum, aut Johannem ejus filium, ad ſubſidium Terræ ſanctæ ultra mare profecturum. Deinde eodem anno, Luteciæ in Prato Clericorum concionem habuit ad omnes præ-
D latos Franciæ ſuper illa expeditione, in qua rex ipſe de manibus ejus Crucem aſſumſit. Delegatus eſt eodem anno ad conciliandam pacem inter Francorum & Anglorum reges; & Dominica IV Adventus in ædibus Vicennarum cum aliis theologiæ magiſtris, coram rege & proceribus ſententiam ſuam de ſtatu animarum ſanctorum a corporibus exutarum protulit, quam in die ſancti Johannis Evangeliſtæ Pariſiis congregati ſcripto redegerunt. Eodem adhuc anno, die Veneris poſt feſtum Reſurrectionis, eodemque delegati a ſede apoſtolica nomine recognovit bullam Johannis papæ XXII patronatum eccleſiæ paro-
E chialis beatæ Mariæ *de Fermetot* a patrono rege Philippo tranſlatum in jus abbatiæ *de Joſaphat* eidem unientis, ob ejuſdem abbatiæ facultatum
exiguitatem. Anno 1335 concilium celebravit 1335.
Rotomagi apud beatam Mariam de Prato, ſeu Concil. Norman. part. I. pag. 175.
de Bono-nuncio, & nominatus eſt curator teſtamenti Petri de Mortuo-mari cardinalis. Pepigit
anno ſequenti cum capitulo ſuo ſuper juriſdi- 1336.
ctione canonicorum & capellanorum. Circa id tempus cum epiſcopis Bajocenſi & Abrincenſi, aliiſque optimatibus, negotium privilegiorum

Normanniæ

ANNI CHRISTI Chart. xx. ad. 117.

Normanniæ viriliter proſecutus eſt, quo feliciter abſoluto anno 1339, Petro jam facto cardinali, aſſignatæ ſunt 6000 libræ annuæ reditus ad
1338. vitam a provinciæ ordinibus. Anno enim 1338, XIV calend. Januarii, creatus eſt Petrus a Benedicto XII papa cardinalis tituli ſanctorum Nerei & Achillei; eoque pontifice mortuo an. 1342, pontificatus maximi culmen aſcendit nonis Maii ejuſdem anni, ſumto nomine Clementis VI, & coronatus eſt in eccleſia Fratrum Prædicatorum Avenione ipſo die Pentecoſtes, adſtantibus plurimis principibus nobilibuſque viris.

Eum Franciſcus Petrarcha, qui tunc vivebat, literatiſſimum pontificem nuncupat, eumdemque tam potentis tenaciſque memoriæ fuiſſe ait, ut quidquid ſemel legiſſet, oblivisci, etiamſi vellet, non poſſet; hanc vero memoriam, quod admirere, magno quodam capitis ictu, cujus ingens ſupremo vertice cicatrix remanſerat, ei proveniſſe. Plura ſcripſit opuſcula, quæ a Trithemio, Poſſevino & aliis laudantur. Vide Vadingum ad annum 1333; ſed fallitur ille ubi eum aſſerit Johannis XXII opinioni de viſione beatifica adhæſiſſe, cum e contrario conſtet ipſum una cum Petro Paludenſi eximio theologo, Guillelmo cancellario Pariſ. Johanne Polenciaco archidiacono Rotomagenſi, & aliis inſudaſſe, ut pontifex ab illa opinione diſcederet. In faſtigio pontificatus poſitus, non eſt propterea oblitus eccleſiæ ſuæ Rotomagenſis, in qua fundavit anno 1349, ad collationem capituli, collegium ſexdecim capellanorum, qui Clementini appellantur, datis hanc in rem 2400 libris, ſed qui anno 1656 ad novenarium numerum redacti erant. Dicitur etiam indulgentias conceſſiſſe, unde eccleſia collegii Sorbonici ædificata eſt apud Pariſios: quapropter exſtat adhuc ejus imago in prima feneſtra ad ingreſſum hujus domus depicta, cum hac inſcriptione:

Clemens papa ſextus proviſor hujus domus.

LXIII. AIMERICUS. GUINAUDI

Evecto ad cardinales Petro Rogerio, Aimericus patria Turonenſis, qui & cognomen habet Aimerici *de Durefort* in tabulis eccleſiæ Rotomagenſis, ad hanc eccleſiam tranſlatus eſt ab
1339. Autiſſiodorenſi XV calend. Martii anno 1339 a Benedicto XII papa, & poſſeſſionem iniit per vicarios ſuos Sabbato ſancto ſequenti. Electus confirmatus ſigillum appoſuit 26 April. ejuſdem anni ſententiæ arbitrorum ſuper juriſdictione canonicorum Tortariorum eccleſiæ Autiſſiodor. & 22 Auguſti alias dedit literas pro eadem eccleſia. Utraſque habes hiſt. Autiſſiod. tom. II,
1340. Pr. pagg. 103 & 299. Dedit anno 1340, die lunæ poſt Paſcha, chartam de amiſſis reliquiis eccleſiæ ſancti Salvatoris de Campania. Habitum
1342. eſt 14 Decembris 1342 in capella archiepiſc. concilium provinciale ab J. Abrincenſi epiſcopo vices gerente Aimerici archiepiſcopi abſentis, necnon a ſuffraganeis G. Sagienſi, G. Lexovienſi, ac procuratoribus G. Bajocenſis, R. Ebroicenſis, & G. Conſtantienſis epiſcoporum. Illud

A legeſis Ampliſſimæ Collectionis tom. VII, col. 414. Aimericus anno ſequenti obiit Pintarvillæ XVI calend. Februarii, & corpus ejus quatriduo poſt Rotomagum delatum, primo ad ſanctum Paulum ſubtus Montem S. Catharinæ, deinde ad ſanctum Audoënum, denique in ædem metropolitanam, ibidem tumulatum eſt prope Odonem Rigaldum deceſſorem ſuum, ad introitum majoris ſacelli B. Mariæ virginis, exſequias ſolenni ritu proſequente epiſcopo Ebroicenſi. ANNI CHRISTI 1343.

LXIV. NICOLAUS I. ROGER.

Clementis VI papæ, antea Rotomagenſis
B archiepiſcopi, patruus Nicolaus, abbas erat beatæ Mariæ Craſſenſis in diœceſi Carcaſſonenſi, uti obſervavimus tom. VI, col. 957, quando aſſumtus eſt 6 Februarii 1342, id eſt 1343, ab ipſo Clemente VI ad archiepiſcopatum Rotomagenſem, quem diu non tenuit, exſtinctus Avenione anno 1347, feria III poſt Paſcha, III nonas 1347.
Aprilis. Ita omnia eccleſiæ Rotomagenſis documenta. Perperam itaque diximus in abbatibus Craſſenſibus ſupra, ſuperſtitem illum adhuc fuiſſe anno 1349, cum donatus fuiſſet purpura a ſummo pontifice. Non enim Nicolaus Rogerii, ſed Nicolaus de Beſſia ejus neptis filius, a Cle-
C mente VI avunculo cardinalis factus eſt anno 1344. Exſtant apud Baluzium tom. II vitarum Pap. Avenionenſium, col. 679, literæ commiſſionis cujuſdam datæ per Nicolaum Rogerii archiepiſcopum Rotomag. factæ magiſtro Martino *la Chapolia* ſuo in ſpiritualibus & temporalibus vicario, & nobili viro Matthæo *Campion* militi, ſeneſcallo temporalitatis ſuæ & eccleſiæ Rotomag. ſuper homagiis recipiendis virtute gratiæ regiæ eidem archiepiſcopo factæ & conceſſæ. Data eſt commiſſio die 4 Februarii 1345, qui nunc 1346, quo anno habentur ibid. col. 686, literæ Clementis VI papæ ad Philippum VI regem,
D pro eodem præſule; quem demum Avenione tumulatum fuiſſe vult Pommerayus in hiſtoria archiepiſcoporum Rotomag. pag. 509, ſed non probat: longe veriſimilius eſt ſepulturæ traditum eſſe in ipſa Caſæ-Dei baſilica ad pedes Clementis VI nepotis ſui; neque enim de alio interpretari licet quod legitur in veteri necrologio hujus monaſterii: *Dominus Nicolaus archiepiſcopus in medio chori vigiliam habet.* Neque tamen diffitemur potuiſſe ſtatim poſt obitum condi in aliqua Avenionis eccleſia, ſed inde aſportatum poſtea credimus ad Caſæ-Dei baſilicam.

Sub ejus præſulatu, anno 1346, fundati ſunt
E Andilegi Patres Tertii ordinis ſancti Franciſci, & quæ dicebantur Rotomagi Filiæ-Dei inſtitutum canoniſſarum regularium amplexatæ ſunt.

LXV. JOHANNES III. DE MARIGNY.

Eodem anno 1347, quo Nicolaus Rogerius obiit, Johannes *de Marigny*, de quo diximus in epiſcopis Bellovacenſibus tomo IX, col. 751, tranſlatus eſt a ſede Bellovacenſi ad ſedem Rotomagenſem pridie idus Maii, cujus poſſeſſionem apprehendit XIV calendas Decembris ejuſdem

F

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

anni. Cameræ apoſtolicæ ſolvit prima Januarii & 4 Februarii 1349, quo anno 17 Martii, 1349. ſeu 1350, ſeipſe dicit locum tenentem regis 1350. ac ducis Normanniæ & Aquitaniæ. Diem ſu- 1351. premum obiit VII calend. Januarii anno 1351, ex epitaphio ſuo, quod ſic habet:

Poſt Natale Dei, Martis ſub luce diei,
In quinquageno primo, C. ter atque C. deno,
Oretis Chriſtum, quod patrem collocet iſtum
In cæli ſede feliciter & ſine cede.

Funus ejus celebratum eſt in eccleſia metropolitana, corpus vero conditum ſub tumulo nigri & albi marmoris, in ſanctuario, ad murum eccleſiæ collegiatæ beatæ Mariæ Eſcoyenſis, cum famoſo Ingelranno *de Marigny*, qui collegiatam hanc fundaverat anno 1311, conſtantem canonicis duodecim, quorum præbendas confert hodie toparcha Pontis ſancti Petri, tanquam dominus feodorum Marigniaci & Plexiaci: qua de re lege Deſcriptionem ſuperioris Normanniæ tom. II, pagg. 336 & 337. Literas fun- Ch. XLI. col. 38. dationis hujuſmodi poſt Sammarthanos damus Ch. XLII. col. 39. in appendice, quemadmodum & alias Clementis VI papæ eamdem approbantis.

Eo ſedente, fundatum eſt anno 1349 xenodochium apud Goſleni-fontem; anno 1350 Rotomagi xenodochium ſancti Viviani; & anno 1351 eccleſia collegiata Ivetoti: celebre eſt oppidum illud in Caletis, propter commentitiam regni prærogativam; qua de re legenda eſt eadem ſuperioris Normanniæ Deſcriptio tomo primo, pag. 173 & ſeqq.

DE LA FOREST.

LXVI. Petrus IV.

Diximus jam de Petro in epiſcopis Tornacenſibus tom. III, col. 227, & Pariſienſibus tom. VII, col. 133. Ad eccleſiam Rotomagenſem translatus cameræ apoſtolicæ promiſit 1352. 27 Februarii 1352, ſolvitque 30 Octobris 1353. & 22 Decembris 1353. Acquiſivit nobile prædium *de la Loupelaude* in pago Cenomanenſi, quod ut poſſidere poſſet, nobilitate donatus eſt literis regiis datis menſe Octobri anni 1354. 1354, quamvis a pluribus jam annis eſſet cancellarius. Eodem anno miſſus eſt Avenionem cum duce Borbonio, uterque cum ſumma poteſtate, ut de pace inter Francos & Anglos concilianda tractarent; ratamque habuit fundationem quatuor præbendarum in eccleſia ſancti Sepulchri Rotomag. factam a Maria *du Chatel*. 1355. Anno ſequenti, quo Carolus Delphinus receptus eſt in ducem Normanniæ, auctor fuit Petrus ut comitia regni generalia Luteciam convocarentur pro pecunia conferenda ad bellum contra eoſdem 1356. Anglos ſuſtinendum. Anno 1356, X calendas Januarii, cardinalis preſbyter tituli baſilicæ XII Apoſtolorum creatus eſt ab Innocentio VI papa, qui & ei pileum tranſmiſit Burdegalam, ubi tunc degebat pro pace inter Franciæ & Angliæ reges componenda. Obiit lethali peſte correptus V calendas Julii 1361, Avenione apud Villam-

A novam, ubi cor ejus ſepultum eſt, corpus autem allatum in eccleſiam cathedralem Cenomanenſem, conditum eſt a latere altaris S. Fiacrii intra chorum, ſub tumulo marmoreo. Plura de eo, quæ inſtituti noſtri non ſunt, legeſis in hiſtoria genealogica Magnatum Franciæ, tom. VI, pag. 330.

DE FLAVACOURT.

LXVII. Guillelmus IV.

Alterum hunc ejuſdem nominis & cognominis e gente Flavacuriæ, patre ſimiliter Guillelmo, nacta eſt eccleſia Rotomagenſis præſulem anno 1356, quo deceſſor ejus purpura cardi- B nalitia donatus eſt, poſtquam ipſe ab eccleſia Vivarienſi ad Carcaſſonenſem & e Carcaſſonenſi ad Auſcienſem tranſiiſſet, quemadmodum diximus tom. VI, col. 895, & tomo primo, col. 994, dicemuſque poſtea, ubi ventum erit ad eccleſiam Vivarienſem. Obtinuit anno ſequenti, menſe Jan. id eſt anno 1358, a Carolo V rege, 1358. tunc Delphino tantum ac duce Normanniæ, diploma pro nemoribus Devillæ, quod exſtat apud Pommerayum Concil. Rotomag. pag. 299, & eodem anno fundatum eſt Rotomagi collegium Bonorum-puerorum, quod poſtea tranſiit ad Patres Fulienſes; ipſe vero Guillelmus obiit C anno 1359, menſe Maio, hoc eſt (nam diſcor- 1359. dant inter ſe necrologia) vel ipſis calend. Maii, ut in obituario eccleſiæ cathedralis, vel III idus ejuſdem menſis, aut XIII calendas Junii, ut in aliis obituariis.

D'ALENÇON.

LXVIII. Philippus.

Translatus anno 1359 Philippus ab eccleſia Bellovacenſi ad Rotomagenſem, ut diximus tomo IX, col. 752, obtinuit eodem anno a Carolo Delphino confirmationem omnium privilegiorum eccleſiæ Rotomagenſis, quæ octo abhinc annis impugnata fuerant. Seipſe Philippus D eodem anno, menſe Aprili, ſeu 1360, dicit 1360. electum confirmatum Rotomagenſem, locum tenentem regis & proregis Normanniæ ducis & Delphini Viennenſis in tractibus Neuſtriæ & Bellovacorum, & uſque ad fluvium Somonam. Poſſeſſionem iniit eccleſiæ Rotomag. 9 Maii 1362; & adfuit Luteciæ idibus Decembris 1362. anno 1366, hominio regi præſtito a Johanne 1366. duce Britanniæ. Pepigit anno 1371, menſe 1371. Septemb. cum Arnaldo abbate ſancti Audoëni, de patronatu duarum capellaniarum; quarum unius collatio manſit archiepiſcopo, & alterius abbati. Eccleſiaſticam libertatem inſigni plane E fortitudine propugnavit. « Cum enim, inquiunt Sammarthani, Carolus V rex clericum quemdam « ipſi commendaſſet, ut eum vacanti beneficio « cathedralis eccleſiæ præficeret, & ipſum hujus « dignitatis incapacem ſenſiſſet Philippus, huic « poſtulationi conſentire recuſavit: qua re offenſus « rex temporale dominium ſedis Rotomagenſis « ſuæ manui commiſit. Quamobrem antiſtes, cum « regem flectere non potuiſſet, tuendis juribus « cathedræ ſuæ factus ferventior, interdicti ſententiam pronunciavit; qua vehementer commotus «

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

Carolus eſt. Cujus ut iram declinaret Philippus, A Romam ſecedere cogitur. A pontifice ergo
» Hieroſolymitanus patriarcha inſtituitur, deinde Aquileïenſis. » Sed huic hiſtoriæ, quam dubiam cenſet, Baluzius aliam ſubſtituit erutam ex veteri chronico Normanniæ MS. in codice 1424 bibliothecæ Colbertinæ. Ibi autem legitur a rege miſſum fuiſſe anno 1371 Rotomagum quemdam ballivum, nomine Odoardum de Attenvilla, eccleſiaſtico ordini per quam infenſum; cujus audaciam cum coërcere ac frangere vellet Philippus, eo progreſſa eſt diſcordia, ut amici archiepiſcopi de interficiendo ballivo cogitarint. At ille perſuaſit regi res ſuas periclitari in Normannia, B quandiu Philippus Rotomagenſi eccleſiæ præſideret. Quamobrem Carolus rogavit pontificem, ut eum ab illa ſede avocaret; cui ut gratum faceret, Philippum eumdem creavit patriarcham Jeroſolymitanum. Vide Baluzium in notis ad vitas Paparum Avenionenſium, pagg. 1244 & ſeqq.

Sed nec Sammarthani, nec Baluzius rem attigiſſe videntur; diſcimus enim ex antiquis ſenatus Pariſienſis conſultis, Guillelmum Auſſelini ballivum Rotomagenſem ab archiepiſcopo Rotomagenſi fuiſſe excommunicatum, eo quod Nicolaum *d'Avirchier* clericum, conjugatum C quidem & in habitu radiato cepiſſet, carceri mancipaſſet, & ad patibulum tradidiſſet, eumque abſolvendum a ſenatu ſub pœna detentionis temporalium denunciatum eſſe archiepiſcopo, decreto dato 14 Maii 1370, cui cum in ſententia ſua pertinax non obediviſſet archiepiſcopus, altero 6 Auguſti 1373 decreto, bonis omnibus ſpoliatus eſt, quæ publice detenta ſunt. Vide Probationes libertatum Gallicanarum tomo primo, pagg. 169 & ſeqq.

Ad hæc Philippum fuiſſe patriarcham Aquileïenſem dubitant nonnulli: ſcripſerat quidem, inquiunt, Carolus V rex ad Gregorium XI D papam, ut facto cardinali archiepiſcopo Aquileïenſi ſeu Gradenſi, Philippum in ejus locum ſubrogaret; ſed reſpondit papa idibus Decemb. anno 1377, ſe minime cogitare de creandis cardinalibus, & multo minus de Aquileïenſi patriarcha ad eam dignitatem promovendo. At nihilominus patriarchatum illum conſecutus eſt, ut mox oſtendemus.

« Cum vero, pergunt Sammarthani, Utinenſes,
» Carni & Forojulienſes nobiles ipſi ſe ſubjicere
» recuſarent, nec paterentur hujuſmodi dignitatem
» commendæ nomine occupari, Philippus ponti-
» ficis & Ludovici Hungariæ regis agnati ſui armis E
» & auctoritate fretus, detrectantes ad obedientiam
» coëgit. Cum autem ſchiſma motum eſſet in Ur-
» banum VI papam, & ipſe timeret ne Carolus rex
» ſibi adverſaretur, ejus ut captaret benevolen-
» tiam, Alenconium inter purpuratos patres nomi-
» navit cum titulo S. Mariæ trans Tiberim, XIV
» cal. Octobr. anno 1378 . . . . Nihilominus
» antipapæ Clementi VII Carolo favente, ſuſpectus
» inde factus Urbano Philippus, ut qui Gallus
» eſſet & regis conſanguineus, ſive, ut volunt alii,
quod Aquileïenſes rebelles adhuc armis & cenſuris acrius urgeret, quamvis ab eodem Urbano
moneretur, ut ageret clementius, ſive, ut vult «
Ciaconius, pontifici auſtero rebellis factus, ipſius «
venia non petita, cum ab eo receſſiſſet, omnem «
illi conceſſam poteſtatem data bulla revocavit, «
purpura & beneficiis etiam privavit; quibus «
tamen, mortuo Urbano, reſtitutus eſt a Bonifacio «
IX, qui ipſum Oſtienſem epiſcopum conſtituit «
anno 1392. » Hucuſque Sammarthani. Sed neque de ira pontificis, neque de ſpoliatione illa purpuræ ac beneficiorum conſtat. Philippus adminiſtrationem eccleſiæ Auſcienſis acceperat a Gregorio XI papa, V calendas Octobris anno 1374, uti obſervavimus tomo primo, col. 997. Baluzius vero, qui probavit ſup. pag. 1247, ipſum adhuc fuiſſe in curia Romana an. 1391, & adfuiſſe canoniſationi S. Brigidæ ex Suecia, contendit e contrario pag. 1243, Clementem, VII hujus nominis dictum in obedientia ſua, infenſum fuiſſe Philippo, qui eum propterea privavit adminiſtratione & commenda archiepiſcopatus Auſcienſis, quod videlicet Urbano VI æmulo ſuo adhæreret.

Dum in remotis ageret Philippus, vicarii ejus generales Henrico *de Villamorien* eremitæ conceſſerunt facultatem capellæ ædificandæ in parochia ſancti Martini de Garenna die lunæ
poſt feſtum ſancti Barnabæ 1374. Exſtat in 1374
archivo Cameræ computorum Divionenſis, titulo: *Confeſſions des Navarrois qui furent décapités à Paris en 1378,* inſtrumentum quoddam, quo conſtat Philippum hoc eodem anno fuiſſe patriarcham Aquileïenſem ſimul & archiepiſcopum Auſcienſem, accuſatumque fuiſſe a Navarræis illis, quod anno 1374, cum exularet ob amiſſam regis gratiam, adhuc archiepiſcopus Rotomagenſis, degeretque in quodam prioratu prope Avenionem, fœdus iniiſſet cum Navarræo, regis videlicet hoſte.

Obiit Romæ longævus XVIII cal. Septembris anno 1397, non ſine ſanctitatis & miraculorum opinione inquiunt nonnulli, imo cum magna, aiunt Sammarthani, ſanctitatis & miraculorum opinione, quieſcitque ibidem in eccleſia ſanctæ Mariæ trans Tiberim, ſub inſigni marmoreo tumulo, cum hac inſcriptione, quam tomo I, col. 997, polliciti eramus, nonnihil vero mendoſe tomo V, col. 536, tranſcripſimus in præpoſitis eccleſiæ Moguntinæ.

Francorum genitus regia de ſtirpe Philippus
Alenconiades, Oſtiæ titulatus ab urbe,
Eccleſiæ cardo, tanta virtute reluxit,
Ut ſua ſupplicibus cumulentur marmora votis.
Anno milleno cum C quater, abde ſed I ter,
Occubuit qua luce Dei pia Virgoque mater.

Epiſtolas tres Philippus ſcripſit Univerſitati Pariſienſi, quæ exſtare dicuntur in bibliotheca Victorina, codice 842, & quarum reſponſiones editæ ſunt tom. IV hiſt. ejuſdem Univerſitatis, pagg. 701, 725 & 785.

ANNI CHRISTI

LXIX. PETRUS V.

DE LA JUGIE, *aut* DE LA MONTRE.

Ex Narbonenſi eccleſia, quam pluribus annis rexerat, tranſlatus eſt vi calendas Septembris,
1375. anno 1375, ad eccleſiam Rotomagenſem Petrus *de la Jugie*, quem etiam cognominatum reperimus *de la Montre*, & die craſtina de regalia Rotomagenſi ſcripſit ſummus pontifex bullam,
Ch. xliii. col. 39. quam poſt Sammarthanos edidimus ad calcem hujus voluminis. Cum autem abeſſet Petrus a comitatu regis Francorum, Carolus V ex peculiari gratia ei conceſſit, ut juramentum fidelitatis per procuratorem præſtaret. Recipitur in capitulo, ſalvis juribus cathedralis, per vicarium Petrum Begonem, vii idus Octobris: ſed eodem anno, xiii calendas Januarii, Petrus cardinalis factus locum fecit ſequenti; & obiit Piſis anno ſequenti in vigilia ſanctæ Ceciliæ virginis, ex iiſdem Sammarthanis. Lege quæ de eo fuſius diximus in archiepiſcopis Narbonenſibus, tomo VI, coll. 91 & ſeqq.

LXX. GUILLELMUS V.

DE L'ESTRANGE.

Lemovix patria & apoſtolicæ ſedis nuncius Guillelmus, metropoli Rotomagenſi præfectus eſt xi calendas Januarii anno 1375, ſed non-
1376. dum conſecratus erat menſe Julio anni ſequentis, quo prope Meduntam fundati ſunt a rege Ca-
1378. rolo V monachi Cœleſtini. Adfuit anno 1378, menſibus Maio & Decembri Parlamento Pari-
1379. ſienſi; & ineunte anno ſequenti tractatum habuit Brugis in Flandria cum archiepiſcopo Ravennate de pace ſtabilienda inter Franciæ & Angliæ reges. Eodem anno, menſe Martio, ſeu
1380. 1380, concordiam iniit cum abbatiſſa Montiſvillaris. Poſt hæc, inquiunt Sammarthani, inter ſanctioris conſilii Caroli regis ſenatores aſſumtus,
1381. eo munere fungebatur anno 1381, ex veteribus documentis Cameræ rationum regiarum. Anno
1384. 1384, iii idus Octobris, fundavit Cartuſiam Roſæ non longe a Rotomago, cujus ædificia anno tantum 1392, perfecta ſunt poſt ejus mortem, ſed quæ ſolo tenus æquata eſt anno 1703, poſtquam anno 1682 alteri Cartuſiæ
1386. Rotomagenſi unita fuiſſet. Anno 1386, xvi cal. Novembris, baptiſavit Carolum Delphinum.

Sub eo pontifice cor Caroli V regis in eccleſiam metropolitanam illatum, conditum eſt ſub marmoreo tumulo in medio chori. Exceſſit e vivis Guillelmus apud Gallionem v idus Martii
1389. anno 1388, id eſt 1389. Corpus ejus aliquanto poſt Rotomagum aſportatum eſt, ut inde ad Cartuſiam ſuam tumulandum deferretur; ſed cum juſtis de more perſolvendis ad eccleſiam ſancti Audoëni efferri non poſſet propter putredinem, canonici pro vero corpore quamdam corporis repræſentationem detulerunt. Hæc ipſi in ſuburbana Cartuſia ſanctæ Mariæ de Roſa appoſita eſt inſcriptio:

Hic jacet reverendus in Chriſto pater & dominus Guillelmus de l'Eſtrange, *diœceſis Lemovicenſis, archiepiſcopus Rotomagenſis, fundator a primo lapide iſtius domus, qui obiit in Gallione M. CCC. XXCVIII.*

ANNI CHRISTI

LXXI. GUILLELMUS VI.

DE VIENNE.

De præſule illo jam egimus in epiſcopis Auguſtodunenſibus tomo IV, col. 417, & Bellovacenſibus tomo IX, col. 755, itemque tomo IV in abbatibus ſancti Sequani, col. 700. Ad eccleſiam Rotomagenſem tranſlatus iv calendas Aprilis anno 1388, id eſt 1389, a Clemente VII papa Avenionenſi, Eliſabetham Bavaram Caroli VI uxorem unxit coronavitque eodem anno in Sacra capella Pariſienſi; quo etiam anno, menſe Septembri, ratam habuit fundationem Pœnitentium Tertii ordinis S. Franciſci
apud Novum-caſtellum in Braio. Anno 1392 1392.
interfuit tranſlationi S. Ludovici. Rotomagum primo ſolenniterque intravit die Dominica ante
Nativitatem beatæ Mariæ 1393, qua literas 1393.
remiſſionis obtinuit. Dedit anno eodem licentiam eligendi prioris apud Gravillam, & anno
1399 Guillelmum abbatem Becci benedixit 3 1399.
Auguſti, & v calendas Septembris viſitavit mo-
naſterium Gerardi-villæ. Anno 1401, xiv cal. 1401.
Octobris, aderat Avenione, quando Benedictus XIII pſeudopapa tranſtulit corpus Clementis VII deceſſoris ſui, ab eccleſia beatæ Mariæ ad novam Cœleſtinorum eccleſiam ejuſdem urbis. Anno
1402, iii calendas Julii aſſenſum præbuit, ut 1402.
eccleſia ſanctæ Catharinæ apud Caroli-manſionile in Caletis ad collegiatas eveheretur. Avenione redux eodem anno, die penultima Octobris, Mathildem *Gouieul*, dictam *de Rouville*, benedixit abbatiſſam ſancti Amandi Rotomag. Dedicavit
an. 1406 eccleſiam S. Magdalenæ Vernonenſis. 1406.
Menſe Januario ejuſdem anni, qui nunc 1407, 1407.
Luteciam perrexit ad cœtum cleri Gallicani, ſuper unione eccleſiæ comprobanda habitum; & xii calend. Martii ſequentis, aut paulo poſt diem ſupremum obiit in eadem urbe, poſt confectum eodem die teſtamentum, cujus fragmen-
tum hîc poſt Sammarthanos recudi curavimus Ch. xlv. col. 40.
inter inſtrumenta.

§ Ejus tempore Johannes *de Betencourt* Rotomagenſis inſulas Fortunatas ſeu Canarias, primus comperiſſe dicitur.

LXXII. LUDOVICUS I.

DE HARCOURT.

Johannis VI comitis Haricuriæ & Albæ-marlæ, ex Catharina Borbonia, ſorore Johannæ conjugis Caroli V Francorum regis, filius Ludovicus, frater vero Johannis VII comitis Haricuriæ & Blanchæ abbatiſſæ Fontis-ebraldi, natus erat ex antiqua & nobili proſapia Haricuriæ in vigilia Natalis Domini anno 1382; fuitque vicecomes Caſtri-Airaldi in Pictonibus, ac dominus Arſcoti in Brabantia, Maceriarum in Brenna, atque inſulæ Savariacæ, quo vicecomitis titulo adfuit Luteciæ partes ſuſtinens ducis Aurelianenſis pro liberatione Delphini, quem dux Burgundiæ ſecum adduxerat anno 1406. Eodem anno, xv calendas Aprilis, ſeu feria vi ante Ramos Palmarum, id eſt anno 1407, poſtulatus eſt
in archiepiſcopum a capitulo Rotomagenſi, Ch. xlv. col. 41.
propter natalium ſplendorem; & inſtrumentum

ANNI CHRISTI
poſtulationis præſentatum Petro de Luna, qui
tunc in Galliis ſub nomine Benedicti XIII
habebatur ut ſummus pontifex. Sed Benedictus
primo rem in medio reliquit, electo nec recu-
ſato, nec confirmato; poſtea tamen non ſolum
non confirmavit illum, ſed & de ſede vacante
providit Johannem Armaniacenſem archiepi-
ſcopum Auxitanum. Dum res procraſtinatur,
utriuſque papæ imperium detractat eccleſia Gal-
licana; canonici vero Rotomagenſes Electum
ſuum præſentant confirmandum, 1.° archiepi-
ſcopo Lugdunenſi XIII calendas Auguſti anni
1408. 1408; 2.° celebri illi eccleſiæ Gallicanæ con-
ventui Luteciæ habito a V idus Auguſti ejuſdem
anni ad nonas Novembris ſequentis. Præſul
Lugdunenſis per judiciorum formulas rem pro-
duxit, quemadmodum obſervavimus tomo IV,
col. 173. Interea vero concilium admiſſa poſtu-
latione, & ſubmoto, tanquam Petri de Luna
fautore, archiepiſcopo Auxitano, ut videre eſt
in hiſtoria Caroli VI regis tom. II, pag. 650,
Ch. XLVI. col. 44. ecclesiam Rotomagenſem Ludovico Haricurienſi
Ch. XLVII. col. 47. regendam committit VII cal. Octobr. Interceſſit
eodem die Lugdunenſis, non quod Petro de Luna
adhæreret, aut Ludovicum vellet cauſa cadere;
ſed quod, ut aiebat, ſui juris eſſet hujuſmodi
electos, aut poſtulatos intra fines quatuor Lugdu-
nenſium confirmare, quod & reipſa perfecit XI
1409. cal. Aprilis ejuſdem anni, hoc eſt anni 1409,
uti diximus tomo IV, col. 174. At Ludovicus
Concil. Normann. part. II. pag. 91. a concilio confirmatus, jam receptus fuerat in
eccleſia ſua per procuratorem, XVII cal. Februarii.
In actis concilii Piſani, celebrati ab exeunte
menſe Mart. anni ejuſdem ad menſem Auguſtum
ineuntem, annumeratur iis archipræſulibus qui
procuratores miſerunt ad illud concilium, ut
videre eſt in Spicilegii tom. VI, pag. 362.
1414. Anno 1414, III idus Martii, una cum epiſcopo
Lexovienſi juravit & chirographo ſuo firmavit
pactum Atrebatenſe. Anno eodem Conſtantienſi
epiſcopo inhibuit, ne eccleſiam ſuam ingrede-
retur, antequam ei & eccleſiæ Rotomag. ſolitum
præſtitiſſet juramentum, certumque clericis fe-
1415. ciſſet paſtum. Anno 1415, VI cal. Septembris,
literas accepit a Patribus ſynodi Conſtantienſis
ipſi & ſuffraganeis directas de ſubſidio conce-
dendo ad dictum concilium deputatis. Has habes
Anecdot. tom. II, col. 1541. Eodem anno, III
idus Octobris, admiſſus eſt ſolenni pompa in
eccleſia ſua, præſente & manu ducente ipſo Fran-
1416. corum rege. Anno 1416, cum plebs Rotoma-
genſis ſeditione orta, occidiſſet Radulfum *de
Gaucourt* urbis ballivum, moxque rex Carolus
ea de cauſa Rotomagum contendiſſet, in ſceleris
auctores animadverſurus, Ludovicus præſul pro
ſua reverentia, gradu & fama, veniam ſupplex
1417. ab rege obtinuit anno ſequenti pro ſuis ovibus,
vehementi oratione oſtendens facinus illud per-
petratum eſſe ob ingentia gravamina, quibus urbs
1422. tota premebatur. Obiit anno 1422, ſedeſque
Rotomagenſis vacare declarata eſt XIII calendas
Decembris ejuſdem anni. Aiunt Sammarthani
conditum fuiſſe in æde Franciſcanorum Caſtri-

A Airaldi, cum Aelide Brabantina ejus abavia, cui
eccleſiæ varia ornamenta largitus erat. Plurima
videſis de eo inſtrumenta in hiſtoria gentis
Haricuriæ tom. III, pagg. 427 & ſeqq.
Sub ejus præſulatu, anno 1408, fundatum
Strepiniaci xenodochium; rex vero Angliæ
Henricus V Rotomagum indefeſſa ſex menſium
obſidione domuit anno 1418, univerſamque
fere Normanniam occupavit.

LXXIII. Johannes IV.

DE LA ROCHE-TAILLÉE.

Quædam de præſule illo jam prælibavimus
in epiſcopis Pariſienſibus tomo VII, col. 145,
B ubi tamen obſervare prætermiſimus, ipſum an-
tequam ad eccleſiam Pariſienſem aſſumeretur,
factum fuiſſe epiſcopum S. Papuli. Poſt datam
26 Decembris 1422 ab Henrico VI Angliæ
rege eligendi licentiam, Johannes electus in
archiepiſcopum Rotomagenſem III nonas Febr.
anno 1423, parte capituli in eum conſentiente, 1423.
quibuſdam tamen canonicis Nicolaum *de Venderes*
archidiaconum Augenſem eligentibus, receptus
eſt per procuratorem V cal. Octobris ſequentis,
ſolenniter autem per ſe ipſe XI cal. Novembris
ejuſdem anni; quo etiam anno præſedit nationi
Gallicanæ in concilio Senenſi. Anno ſequenti 1424.
C nominatur præſens in diſpenſatione conceſſa a
ſummo pontifice, pro contrahendo matrimonio
inter Philippum ducem Burgundiæ & Bonnam
antea uxorem comitis Nivernenſis. An. 1426, 1426.
IX calend. Junii, creatus eſt cardinalis a Martino
V papa. In bullis autem hujus creationis ita ab
eccleſia Rotomagenſi abſolutus eſt, ut admini-
ſtrationem tamen ejuſdem eccleſiæ, tam in ſpi-
ritualibus quam in temporalibus retineret. Hanc
porro reſervationem voluit ab Anglorum rege
Henrico, qui tunc Luteciam obſidebat, ſibi con-
firmari, quod & obtinuit V calendas Julii. Tum
literas pontificis cum reſcripto regis in Camera
D computorum Pariſienſi Johanni Luxemburgenſi,
epiſcopo Tarvannenſi & cancellario Franciæ,
epiſcopo Bellovacenſi, & primo præſide curiæ
Parlamenti, qui tunc ibidem aderant, cum libello
ſupplici porrexit, proteſtatus eccleſiam Rotoma-
genſem non vacare, nec locum eſſe vel novo
ſacramento fidei, vel regalium perceptioni. Re
diſceptata, inquiſitum eſt, num eccleſia Roto-
magenſis, aut alia ſedes metropolitana, a cardi-
nalibus regio nomine fuiſſet aliquando retenta.
Oſtendit autem Johannes non unum fuiſſe ejus
rei exemplum; & VII cal. Septembris decretum
eſt, ut beneficio ſummi pontificis regiſque
E conſenſu, archiepiſcopatu ſimul cum cardina-
litia dignitate frueretur.
At capitulum Rotomagenſe huic ſeſe decreto
viriliter oppoſuit calendis Februarii ſequentis, Ch. XLVIII. col. 50.
ut colligere eſt ex inſtrumento, quod legeſis ad Ch. XLIX. col. 52.
calcem hujus voluminis. Atque hinc exortæ lites,
quæ tandem utcumque ſopitæ ſunt, pacta V cal.
Martii compoſitione inter præſulem & cano-
nicos, quam ibidem tranſcripſimus. " Hoc vero
peracto (ut legimus in codice MS. æquali vel "
ſuppari) præfatus dominus archiepiſcopus adiens "

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

cancellarium Franciæ, coram ipſo & ceteris gen- A
tibus regiæ curiæ declaravit ſignificavitque ſe
» extunc acceptare cardinalitiam dignitatem. Quare
» ſequenti die, 26 Februarii, decantata fuit ſolen-
» niter Miſſa apud eccleſiam Pariſienſem, in ho-
» norem beatæ Mariæ virginis, cui interfuerunt
» præfati cancellarius, conſiliarii regis, multique
» prælati, ad cujus offertorium ſolus ipſe archi-
» epiſcopus proceſſit. Finita autem miſſa, pergunt
» omnes ad domum ſeu hoſpitale regis, ubi D.
» cancellarius accipiens capellum rubeum, qui
» durante miſſa prædicta ſuper altare extiterat,
» jamque illic remanſerat duobus vel tribus men-
» ſibus, poſt quædam ab eo locuta, ipſum capiti B
» archiepiſcopo genuflexo impoſuit. Quibus ex-
» pletis, equos aſcenderunt & perrexerunt ad
prandium in domum ipſius cancellarii. » Addunt
vero Sammarthani Johannem exceptum eſſe Ro-
tomagi ut cardinalem, v idus Aprilis ſequentis,
conſentiente capitulo.

Sed archiepiſcopatum illum diu non retinuit,
1429. menſe enim Octobri anni 1429, in conſiſtorio
pontificio renunciatus eſt archiepiſcopus Biſon-
tinus. Quod ubi canonicis declaratum eſt, in-
quiunt Sammarthani, auditis, expenſiſque teſti-
moniis, capitulum decrevit & cenſuit Rotoma-
genſem ſedem vacare, & proceſſit ad electionem. C
Caruit tamen cathedra pontifice uſque ad an-
num 1431.

D'ORGES.

LXXIV. HUGO IV.

Tranſlatus Hugo a Martino V papa XIV
1431. calendas Februarii anno 1430, id eſt 1431,
ab eccleſia Cabilonenſi, in qua de eo diximus
tomo IV, col. 929, ad Rotomagenſem, receptus
eſt in capitulo per procuratorem pridie idus
Aprilis ſequentis; deinde ſolenni pompa per ſe
1432. ipſe XI calendas Septembris anni 1432. Regi
fidem præſtiterat eodem anno III calend. Julii.
Quin & evocatus fuerat ad concilium Baſileenſe D
a Juliano ſancti Angeli diacono cardinali, ſediſ-
que apoſtolicæ in Germania legato, cum man-
dato ut ſuffraganeos convocaret, literis datis
Baſileæ idibus Novemb. anno 1431. Ibi, cum
ob non ſolutam integram annatam, pallium ab
Eugenio IV obtinere nequiviſſet, Patres concilii
Baſileenſis Amedeo Lugdunenſi primati manda-
1435. runt pridie idus Oct. 1435, ut a cenſuris, quas,
non ſoluta pecunia, incurrerat, eum abſolveret,
a ſolutione reſiduæ eximeret, palliumque ei tra-
deret. Diem ſupremum ibidem obiit, durante
1436. ſynodo, XIV calendas Septembris anno 1436,
ſepulturam nactus in eadem urbe apud ſanctum E
Petrum. Ejus orationis funebris, qua in eodem
concilio commendatus eſt, fragmentum, quod
ex codice MS. publici juris fecere Sammarthani,
Chart. L. col. 55. rejecimus hîc ad calcem inter inſtrumenta.

5 Sedente Hugone, Johannes dux Bedfordiæ,
qui tunc pro rege Anglo Francis imperitabat,
obiit in caſtro Rotomagenſi anno 1435, die
Exaltationis S. Crucis, & ſepultus eſt in majore
baſilica, pridie calend. Octobris, in chori parte
ſiniſtra, ad pedes Henrici III Anglorum regis,

LXXV. LUDOVICUS II.

ANNI CHRISTI

DE LUXEMBOURG.

Johannis Luxemburgenſis & Margaritæ *d'En-
ghien* filius Ludovicus fraterque Petri comitis
ſancti Pauli ac Briennæ, & regni Francici ſub
Henrico VI Angliæ rege cancellarius, poſtulatus
XIV cal. Novemb. anno 1436, ab Eugenio IV,
tranſlatus eſt IX cal. Nov. ab eccleſia Morinenſi,
in qua de eo diximus tomo X, col. 1564, ad
Rotomagenſem, cujus antea fuerat canonicus:
receptuſque eſt in capitulo III idus Aprilis anni
1437, per Paſchaſium epiſcopum Meldenſem, 1437.
procuratorem ſuum; ac demum eccleſiam ſuam
v idus Auguſti ſequentis ſolenni ritu ingreſſus
eſt. Concilium habuit in capella ſua die Mercurii *Neuſtria Pia, pag. 250.*
ſecunda Aprilis ante Paſcha, anni, quem nunc
dicimus 1438, de tranſlatione concilii Baſileenſis 1438.
ad civitatem Ferrarienſem. Promotus inde ad
purpuram cardinalitiam ab Eugenio IV papa,
XV calendas Januarii anno 1439, proteſtatus eſt 1439.
recuſaturum ſe hanc dignitatem, niſi accederet
regis Henrici conſenſus, eccleſiamque Rotoma-
genſem cum Elienſi, quam in Anglia jure com-
mendæ poſſidebat, retinere poſſet. Acceſſit regis
conſenſus literis datis apud Weſtmonaſterium
VI idus Februarii anno 1440, paucis poſt 1440.
promotionem diebus. Inſequenti anno 1441, 1441.
cum Petro Lexovienſi epiſcopo convenit 7
Maii de arbitris juriſdictionis in quinque paro-
chiis, ſancti Candidi, de Eſtrepagniaco, Parva-
corona, Sotevilla, & S. Stephani juxta Robo-
retum. Anno 1442 creatus eſt epiſcopus Tuſ- 1442.
culanus, ſed anno 1443, XIV calend. Octobris, 1443.
obiit Harfeldiæ in Anglia, poſt teſtamentum,
anno 1438, vernacula lingua conditum Roto-
magi, quod ſubjicimus inter inſtrumenta, tumu- Chart. LI. col. 56.
latus in baſilica Elienſi.

LXXVI. RADULFUS.

ROUSSEL.

Eccleſiæ Rotomagenſis canonicus ac theſau-
rarius Radulfus, libellorumque ſupplicum magi-
ſter, ex oppido Vernone in Normannia oriundus,
renunciatur archiepiſcopus pridie non. Decemb.
anno 1443, receptuſque per procuratorem pridie
calendas Julii, conſecratus eſt anno ſequenti VII 1444.
calendas Auguſti in baſilica ſancti Audoëni,
atque eodem die cathedralem ædem conſueta
inaugurationis pompa ingreſſus eſt. An. ſequenti, 1445.
menſe Decembri, concilium provinciale cele- *Concil. Norman. part. 1. pag. 183.*
bravit Rotomagi. Ut tolleretur omnis materia
litis, qua deceſſores archiepiſcopi cum canonicis
diutiſſime diſceptarant, plures graves & eruditos
viros delegere, qui 27 Martii anni 1446, ſin- 1446.
gula controverſiarum eorum capita definierunt.
Eodem anno Radulfus Johannem de Rotomago
Beccenſem abbatem benedixit. Ejus imprimis
opera urbs Rotomagenſis Carolo VII Francorum
regi, ſuoque legitimo domino dedita eſt XIV
calendas Novembris anno 1449, & ipſe poſt 1449.
dies octo eidem regi fidem juravit. Extremum
diem clauſit, ex epitaphio ſuo, pridie calendas
Novembris, aut Dominica pridie cal. Januarii,
ex Sammarthanis anno 1452, tumulatus in me- 1452.
tropolis ſuæ ſacello B. Mariæ, ſecunda Januarii

Digitized by Google

die, poſt nominatum teſtamenti ſui curatorem Carolum *Rouſſel* canonicum Rotomagenſem ac ſcacarii conſiliarium, & legata eccleſiæ ſuæ vaſa multa argentea, ornamentaque pretioſiſſima.

Ejus temporibus Beguinæ, quas S. Ludovicus Rotomagi fundaverat prope palatium vetus, tranſlatæ ſunt anno 1444 in vicum S. Vigoris; ſed iis anno 1631, ſubſtitutæ ſunt moniales Benedictinæ, quarum domus tranſportata anno 1676 ad Rubram-maram, S. Ludovici nomen aſſumſit. Anno etiam 1445 fundati ſunt Rotomagi Patres Cœleſtini.

5 Radulfo ſublato, poſt conceſſam a Carolo VII rege canonicis eligendi licentiam anno 1452, cum ad ſucceſſorem renunciandum ſuffragia canonicorum bifariam diviſa fuiſſent, aliis *Philippum de Roſa* theſaurarium, aliis *Richardum Oliverium* archidiaconum Augi eligentibus, orta eſt inter utrumque contentio, de qua legeſis Tallepedium in Antiquitatibus Rotomagenſibus. Sed uterque juri ſuo renunciaſſe dicitur in gratiam ſequentis.

D'ESTOUTEVILLE.

LXXVII. GUILLELMUS VII.

Nobiliſſima Normanniæ familia natus Guillelmus, parentes habuit Johannem II dominum *d'Eſtouteville & de Valmont*, ſummum Franciæ buticularium, ac Margaritam Haricurienſem, fratrem vero Ludovicum *d'Eſtouteville* magnum item Franciæ buticularium, proavum Adrianæ duciſſæ *d'Eſtouteville*, quæ nupſit Franciſco Borbonio comiti S. Pauli. Guillelmus ex monacho Benedictino, ac priore ſancti Martini de Campis Pariſienſis & Grandi-montis prope Rotomagum, renunciatus ab Eugenio IV papa, V idus Auguſti anno 1437, preſbyter cardinalis SS. Silveſtri & Martini in Montibus, epiſcopus quoque Maurianenſis factus fuerat, Dinienſiſque, ut diximus tomo III, col. 1129, &c. quando nominatus eſt, ob canonicorum in electione diſcordiam, a
1453. Nicolao V, pridie calend. Maii, anno 1453, ad eccleſiam Rotomagenſem, in qua receptus eſt VII idus Julii per Ludovicum archiepiſc. Narbonenſem ejus procuratorem, canonicis conteſtato denunciantibus tranſlationem cardinalis eccleſiæ Rotomagenſi non obfuturam, quibus XVI calend. Decembris anni ejuſdem indulſit Nicolaus V, ut poſt obitum Guillelmi libere poſſent eligere quemcumque vellent. Anno eodem Guillelmus
1454. creatus eſt epiſcopus Portuenſis. Inſequenti, V cal. Auguſti, eccleſiam Rotomagenſem ſolenni ritu ingreſſus eſt, quam poſtea multis, pretioſiſſimiſque donariis locupletavit, ac præcipue anno 1470 mitra & baculo paſtorali, campanis etiam duabus, quarum major, quæ dicitur *Maria Eſtotevillæa*, conflata eſt anno 1467. Eo quoque ſedente, chorus elegantiſſimis ſedilibus ornatus eſt, cathedraque archiepiſcopalis ſuis ſumtibus, ac bibliotheca cum contiguo veſtibulo extructa. Inſtituit in provincia Rotomagenſi feſtum beatæ Mariæ de Nive die 5 Auguſti, & a Nicolao V indulgentias obtinuit illud celebrantibus, nonis Aprilis. Eodem anno reverenter in monaſterio

A Fiſcannenſi 28 Aug. receptus eſt, ſalvis abbatiæ juribus; ac die 4 Octobris conceſſit facultatem monachis S. Michaëlis in periculo maris miſſas celebrandi coram ægrotis, intra ſepta monaſterii. Eccleſiam prioratus ſancti Laudi dedicavit
28 Maii anno 1455. Regi fidem obſtrinxit 1455.
anno 1457, pridie nonas Julii, & bullas obti- 1457.
nuit XII calendas Julii, a Calliſto III ſummo Chart. Litt. col. 58.
pontifice, pro prioratu ſancti Martini a Campis, & V idus Julii pro primatia eccleſiæ Rotomag. quas vide apud Pommerayum Concil. Rotomag. pag. 312. Lege etiam quæ de ea re diximus
tomo IV, coll. 177 & 178. Anno 1459 de- 1459.
B lectus eſt a Pio II papa, ut ipſum comitaretur uſque Mantuam, quo pergebat pontifex ad celebrandum conventum pro bello adverſus Turcas ſuſcipiendo; inibique de mandato ejuſdem ſummi pontificis, Milonem electum & confirmatum eccleſiæ Carnotenſis conſecravit in eccleſia parochiali ſancti Jacobi, aſſiſtentibus Triſtando Conſeranenſi, & Iſnardo Graſſenſi epiſcopis, anno prædicto 1459, indictione VII, die Sabbati
8 Septembris. Anno 1461 evaſit epiſcopus 1461.
Oſtienſis, eodemque circiter anno palatium archiepiſcopale inchoavit Rotomagi, ac magna ex parte ædificavit; caſtrum quoque Gallionis in-
C choavit. Ratam habuit anno 1472 fundationem 1472.
Pœnitentium Tertii ordinis ſancti Franciſci, ad ſanctam Barbaram, non longe a Rotomago.
Vicarii ejus generales in ſynodo anni 1476 1476.
ſtatutum edidere adverſus eccleſiaſticos, qui concubinas, focarias & ſuſpectas mulieres ſecum
tenebant; ipſe vero anno 1477 inſtauravit Pon- 1477.
tiſarenſem archiepiſcopi domum; quo etiam anno factus eſt ſanctæ Romanæ eccleſiæ camerarius. Cum ille & virtute & doctrina excelleret, tamque præclaris dotibus non mediocrem rerum uſum adjunxiſſet, hinc apud omnes ſui temporis principes plurimum valebat. Præcipuus religionis
D cultor templum Romæ ſancto Auguſtino erexit magnificentiſſime a fundamentis cal. Novembr.
anno 1479, baſilicam quoque S. Mariæ Majoris, 1479.
in qua archipreſbyteratus dignitate fungebatur, pretioſis ad cultum divinum decoravit ornamentis; chorum etiam S. Michaëlis in periculo maris, cujus abbatiam obtinebat, extruendum curavit, plurimaque munera monaſterio ſancti Audoëni impertitus eſt.

Multas tandem legationes pro ſede apoſtolica obivit, miſſus a Nicolao V ad Carolum regem in Franciam anno 1453, poſt captam Conſtantinopolim, ut pace inter reges chriſtianos com-
E poſita ad Turcarum bellum hortaretur; quod Monſtreletus, Guaguinus, Paulus Æmilius, aliique rerum Francicarum ſcriptores fuſe narrant. Ea legatione fultus & auctoritate regia, Academiam Pariſienſem optimis legibus ab eo conſtitutis inſtauraſſe dicitur calendis Junii ejuſdem anni, ipſoque præſidente, congregatus eſt ejuſdem mandato conventus magnus præſulum Gallicanorum apud Biturigas, in quo diſputatum eſt de obſervatione Pragmaticæ-ſanctionis, &, eo præſente, electi ſunt anno 1458 Pius II, anno

ANNI CHRISTI

vero 1471 Sixtus IV, in ſummos pontifices. A
Vicarium habuit generalem, tam in archiepiſcopatu quam in abbatia S. Audoëni, Guillelmum *Meſart* licentiatum in decretis, decanum eccleſiæ beatæ Mariæ-rotundæ apud Rotomagum, anno 1475, 15 Junii. Guillelmi meminit cum laude cardinalis Papienſis, qui ipſi commentarios dedicavit, nuncupavitque epiſtolas LXVIII & CXXIII. Eum vero celebrat, quod Calliſto III recens ad Petri cathedram evecto, generoſo animo renuerit præſtare obſequium nomine regis chriſtianiſſimi, cujus erat legatus, cum diceret parum decere cardinalem, ſi præter ſummum pontificem pro
alio principe legationis munere fungeretur. Ad B
eumdem etiam Franciſcus Philelphus vir literatorum ſui temporis facile princeps, plures epiſtolas ſcripſit, quales ſunt epiſtola XV libri XXIII, & epiſtola L libri XXXI, in quibus ipſum columnam & columen ſanctæ Romanæ eccleſiæ nuncupat.

Obiit Romæ cardinalium ſacri collegii decanus, & octogenario major, X calendas Februarii anno
1483. 1482, id eſt 1483, abbas item ſancti Audoëni ab anno 1462; & corpus ejus in eccleſia Eremitarum ſancti Auguſtini, quam ædificaverat, conditum eſt: cor vero in Gallias relatum, in
navi eccleſiæ Rotomagenſis poſitum eſt pridie C
idus Aprilis, eo in loco, ubi quondam Maurilius baſilicæ dedicator tumulatus fuerat. Habet præſul ille in eccleſia ſanctæ Mariæ Majoris inſcriptionem, quam reperies in epiſcopis Oſtienſibus tomo primo Italiæ ſacræ apud Ughellum, qui ubertim ejus elogium tractavit, & præterea Onuphrius, Ciaconius, aliique plurima de ejus vita ſcripſere. Sed ante hos centum annos Romæ Patres Auguſtiniani prope ſacrarium eccleſiæ ſuæ, famoſi hujus viri beneficiorum memores, ſub ejuſdem effigie Pario marmori inſculpta, hoc elogium nonnihil a Sammarthanis deformatum ad perennem poſteritatem erexere. D

DEO OPT. MAX.

Domino Guillelmo de Eſtoutevilla, Normando, Gallo, epiſcopo Oſtienſi, cardinali Rotomagenſi, ſanctæ Romanæ eccleſiæ camerario, ex congregatione Cluniacenſi ordinis ſancti Benedicti aſſumto, qui apud ſanctam ſedem apoſtolicam hujus ordinis protectorem agens, templum hoc a fundamentis conſtruxit, ampliſſimis dotibus locupletavit. Altare majus Deiparæ virginis imagine a divo Luca depicta exornandum curavit, ſacrarium pretioſiſſimis veſtibus ditavit, conventum in ampliorem & commodiorem formam redegit. Totum ordinem ſingularibus bene- E
ficiis cumulavit; plura & majora collaturus, niſi mortis invidia præpediviſſet. Præſuli ampliſſimo, tam doctrina, moribus, virtutibus, quam ſanguine, opibus, honoribus conſpicuo, patrono beneficentiſſimo, M. Fr. Hippolytus Montius generalis prior, ac patres hujus cœnobii, æternum grati animi monumentum PP. anno ſal. M. DC. XXVII.

Duos ex matrona quadam Romana reliquerat Guillelmus filios nothos, Hieronymum & Auguſtinum *d'Eſtouteville*, quorum nepotes etiamnum permanere dicuntur cum honore in regno Neapolitano, ex Hiſtoria genealogica Magnatum Franciæ, tom. VIII, pag. 91.

ANNI CHRISTI

LXXVIII. ROBERTUS III. — DE CROISMARE.

Guillelmi *de Croiſmare* domini *des Alleurs*, præſidis in ſcacario Rotomagenſi, & Petronillæ *Rouſſel* tertiæ uxoris, ſororis aut neptis Radulfi archiepiſcopi, filius Robertus, origine Caletenſis, prior Grandi-montis prope Rotomagum, ex canonico Rotomagenſi & archidiacono Majoris Caleti, eligitur abſens XIII calend. Aprilis anno 1482, id eſt 1483, poſſeſſionem adeptus per procuratorem III idus Maii ſequentis, præſens vero ſolenni ritu VIII idus Septembris ejuſdem anni; quo etiam anno tranſegit cum Johanne *Balue* cardinali & adminiſtratore abbatiæ Fiſcanenſis, ſuper exemtione ejuſdem monaſterii.
Anno 1485, XVIII calendas Maii, regem Ca- 1485.
rolum VIII Rotomagum primo advenientem excepit. Fœdus iniit cum canonicis ſuis, quo ceſſit illis adminiſtratio fabricæ eccleſiæ cathedralis, cujus curam archiepiſcopi hactenus geſſerant. Sub eo præſule data eſt licentia ab Innocentio VIII in diœceſibus Rotomagenſi & Ebroïcenſi, veſcendi butyro tempore Quadrageſimæ, ea tamen conditione, ut erogarentur eleemoſynæ in uſus & emolumentum fabricæ, ex quibus emolumentis conſtructa eſt turris illa, quæ vulgo *butyracea* dicitur, cujus primarium
lapidem, IV idus Novembris anno 1487 poſuit 1487.
Robertus archiepiſcopus. Anno 1491, XVII 1491.
cal. Novembris, dedicavit, præſentibus epiſcopo Ebroicenſi, ac Johanne *Maſſelin* decano & officiali Rotomagenſi, eccleſiam collegiatam Blainvillæ, a Johanne *d'Eſtouteville* domino Torciaci & Blainvillæ, fundatam menſe Januario anni præcedentis in honorem S. Michaëlis Archangeli, & conſtantem nunc ab anno 1684 theſaurario uno, quatuorque aliis præbendatis. Ejuſdem præſulis admirandum opus ſunt organa pneuma-
tica eccleſiæ cathedralis, quæ anno 1493 tentari 1493.
cœperunt. Obiit eodem anno meritiſſimus præſul, XV calend. Auguſti, elatus de more poſt mortem ad baſilicam ſancti Audoëni, deinde ad ſanctum Amandum, poſtea in eccleſiam ſuam relatus, ubi conditus eſt retro chorum in ſacello beatæ Mariæ.

§ Ejus temporibus inſtitutum eſt Rotomagi certamen poëſeos, quod etiamnum perſeverat, in quo ſingulis annis Deiparæ Conceptio laudibus celebratur.

LXXIX. GEORGIUS I. — D'AMBOISE.

Georgii genus & eccleſiaſticas dignitates proſecuti ſumus tomo VI, coll. 106 & 108. Unanimi canonicorum omnium conſenſu electus XI calendas Septembris 1493, ex eccleſia Nar-
bonenſi tranſlatus eſt XII calendas Julii 1494, 1494.
ab Alexandro VI papa, ad Rotomagenſem, per ceſſionem Frederici de S. Severino cardinalis, ad eamdem eccleſiam promoti per obitum Roberti. Eccleſiæ ſuæ novæ poſſeſſionem iniit eodem

ANNI CHRISTI

eodem anno, VII idus Auguſti, per Gaufridum A
epiſcopum Conſtantienſem procuratorem ſuum,
& ſolenniter per ſe ipſe XI cal. Octob. ſequentis.
Urbem egregiis fontibus & ædificiis ornavit,
palatium archiepiſcopale, caſtrumque Gallionis,
utrumque a Guillelmo VII deceſſore ſuo inchoa-
tum mirifice perfecit. Campanam eccleſiæ ma-
ximam 36000 librarum pondo etiamnum ſuo
nomine appellatam, multaque alia pretioſiſſima
cathedrali ſuæ ornamenta, veſteſque ſacras lar-
1498. gitus eſt. Anno 1498, pridie idus Septembris,
creatus eſt cardinalis titulo S. Sixti, ab eodem
Alexandro VI, Cæſare Borgia cardinali ac duce
Valentinenſi pileum deferente, quem ipſi impo- B
ſuit Luteciæ cardinalis ſancti Petri ad Vincula,
in Galliis tunc agens, moxque ſub nomine
1499. Julii II papa eligendus. Anno 1499, ejus con-
ſilio, ſcacarium Rotomagenſe, quod eſt totius
gentis Normannicæ ſupremum forum, in curiam
perpetuam Ludovicus XII rex erexit, non ita
multo poſt a Franciſco I rege Parlamenti nomine
donandam. Ejus item curis & munificentia pa-
latium, quo curiæ hujus Patres conſcripti juri
dicundo convenire deberent, conſtructum. Nor-
manniæ autem ipſe & Mediolanenſis ducatus
gubernator factus, principatum hunc cum Ludo-
vico Tremolliæ domino recuperavit anno 1500, C
1500. rebuſque compoſitis ſummo cum imperio agens,
rerum Italicarum bello paceque arbiter fuit, ut
tradunt hiſtorici, eique conceſſum eſt a ponti-
1501. fice anno ſequenti, ut totius Franciæ legationem,
excepta Britannia, ſeſquianno exerceret; quæ
1502. anno 1502, XVI calend. Novembr. ac diverſis
deinceps prorogationibus ampliata, & a Julio II
confirmata, propria reddita eſt, dum vita manſit,
1503. addita etiam anno 1503, uti diximus tomo I,
col. 842, legatione eccleſiaſtica Avenionenſi.
Inſuper acceſſit illi apud regem Ludovicum XII
tanta auctoritas, ut propter longum rerum uſum,
virtutem & prudentiam, omnium rerum regni D
ſui adminiſtrationem ei permiſerit. Hunc etiam
rebus in arduis rex præcipue conſulebat, ut
nunquam fere ab ejus ſententia diſcederet.

Interea, anno 1500 bullam Alexandri papæ
publicaverat, qua ab eccleſiis ſanctorum Petri
& Pauli Romæ, viſitandis pro jubilæo Franci
omnes diſpenſabantur, ſub conditione quartæ
partis impenſarum ad Romanum iter neceſſa-
riarum, in crucis ac fidei catholicæ fulcimentum
impendendæ; quam tamen conditionem cardi-
nalis ad impenſas trium dierum hujus itineris
temperavit. Obtinuit etiam ab eodem pontifice
nonis Aprilis anno 1501, facultatem uniendi E
ſimul beneficia, quæ unienda judicaret, ob eccle-
ſiarum & eccleſiaſticorum calamitates. Sacerdo-
tibus indulſit 5 Februarii 1502, ut miſſas circa
lucis crepuſculum celebrare poſſent; ac priori
Alborum-mantellorum Pariſiis, ut duodecim e
fratribus ſuis, ubi ætatis annum 21 attigerint,
ad ſacrum preſbyteratus ordinem promovere
poſſet, anno eodem. Privilegia & indulgentias
eaſdem congregationi Carmelitarum Albienſium
conceſſit anno eodem, quibus Mantuana frue-
batur, hujuſque conſervatores inſtituit epiſcopos
Albienſes; & eodem anno privilegia, ſtatuta &
libertates capituli Albienſis confirmavit. Anno
ſequenti privilegia quædam ordini Fratrum Præ- 1504.
dicatorum reformato conceſſit. Adfuit eodem
anno conſiſtoriis, in quibus electi ſunt Pius III
& Julius II in ſummos pontifices, eidemque
Julio, inquiunt Sammarthani, concilii Piſani
turba furente aculeos injecit. Poſtea, VII idus
Aprilis, anno 1505, inveſtituram ducatus Me- 1505.
diolanenſis accepit Haganoæ, nomine Ludovici
XII regis a Maximiliano I imperatore. Anno
1506 celebravit ſponſalia Franciſci comitis En- 1506.
goliſmenſis, poſtea regis hujus nominis primi,
cum Claudia Francica. Eodem anno, V calendas
Martii, hoc eſt anno 1507, pontificatus Julii II 1507.
quarto, Cadurcenſem, Vaurenſem ac Montalba-
nenſem epiſcopos delegavit, ut prioratum beatæ
Mariæ Fargenſis, fundatum a Beraldo epiſcopo
in diœceſi ſua Albienſi, erigerent in conventum
ordinis monialium Annunciatarum, recens ad
preces Johannæ duciſſæ Bituricenſis inſtituti.
Aſſenſit etiam ut moniales Franciſcanæ funda-
rentur apud Novum-caſtellum in Braio. Inde
præcipuus regis legatus, cum Maximiliano im-
peratore fœdus Cameracenſe contra Venetos
confecit. Curam ſollicitam egit, ut auctoritate
ſummi pontificis quatuor ordines Mendicantium
reformarentur. Impenſe etiam favit ordini reli-
gioſorum Minimorum, uti diſcimus ex diverſis
ad eum ſancti Franciſci de Paula literis, quem
ſummopere diligebat ac reverebatur.

Denique, pridie calendas Novembris, anno
1509, teſtamentum condidit, quo inter cetera 1509.
pauperes heredes ſuos inſtituit, voluitque per-
frui omnibus quæ ex bonis eccleſiæ apud ſe
reperirentur. Ceterum Belcarius rerum Gallica-
rum lib. XII, auctor eſt Georgium trecenta au-
reorum millia teſtamento legaſſe, quæ cum Julius
papa prætenderet, quaſi legari jure non potuiſſent,
negavit rex pontificias leges de privatorum bonis
extra Romanam ditionem valere. Obiit Lugduni
in monaſterio Cœleſtinorum, VIII calend. Junii,
anno 1510, ætatis ſuæ quinquageſimo; exequiis 1510.
vero ejus ſumma pompa celebratis in eadem
eccleſia adſtitit Ludovicus rex, omniaque ab eo
geſta laudavit, quem unice tanquam fidum regni
adminiſtrum dilexerat. *Qua morte*, inquit car-
dinalis Bembus, *lætus papa Julius, ut qui jam
ſui pontificatus ſecurior factus, Georgio mortuo, a
quo deturbari ſede ſemper metuerat.* Corde & viſ-
ceribus Lugduni apud eoſdem Cœleſtinos depo-
ſitis, corpus regio funere & magnifico ſumtu
Rotomagum tranſlatum eſt, juſtiſque de more,
tam apud S. Audoënum quam apud ſanctum
Amandum perſolutis, conditum XII calendas
Julii in eccleſiæ metropolis ſacello B. Mariæ,
ſub inſigni mauſoleo, hoc addito epitaphio:

Paſtor eram cleri, populi pater, aurea ſeſe
Lilia ſubdebant, Quercus & ipſa mihi.
Mortuus en jaceo, morte extinguuntur honores;
At virtus mortis neſcia morte viget.

ANNI CHRISTI

Ubi per Quercum intelligendus Julius ipſe papa, ex familia Roborea, quæ Quercum, ſive Robur pro inſignibus gerit.

Inter hujus cardinalis eximias dotes illa non minima, quod in tanta potentia & auctoritate, qua conſtantem principis gratiam expertus eſt, unico Rotomagenſi ſacerdotio abſque ullis abbatiis contentus vixerit. Plurimas alias veraſque ſapientiſſimi antiſtitis virtutes videre eſt apud ſcriptores. Hujus enim meminere Guichardinus in hiſtoria ſua, eum *Ludovici oraculum & auctoritatem* vocitans; Claudius Seyſſelius Maſſilienſis epiſcopus in hiſtoria Ludovici XII, auctor ille qui ſcripſit hiſtoriam equitis Bayardi cap. XLI, Sangelaſius, Buchetus in Annalibus Aquitaniæ, Onuphrius, Ciaconius, Spondanus, Genebrardus, Frizonius, Hilarion Coſtæus, Auberius, plurimique alii : unde aperte intelligitur deceptos eſſe illos, qui epiſtolam CXXIII Jacobi cardinalis *Papienſis*, datam anno 1465 ad G. cardinalem Rotomagenſem, eidem Georgio Ambaſiano ſcriptam fuiſſe volunt, cum ille tunc puer ſexennis eſſet, ſi quinquagenarius diem ſuum obiit. Scriptam autem eſſe ad Guillelmum Stotevillæum, item cardinalem & archiepiſcopum Rotomagenſem, nullum dubium eſt, uti ſupra retulimus.

Inter octo ipſius Georgii fratres, quatuor alii infulis epiſcopalibus fuere inſigniti; Johannes epiſcopus Lingonenſis, Ludovicus Albienſis, Petrus Pictavienſis, & Jacobus Claromontenſis. Hujus autem vetuſtæ ac generoſæ ſtirpis primarius toparcha erat ætate Sammarthanorum Franciſcus-Jacobus *d'Amboiſe* comes *d'Aubijoux*, in Occitania regius progubernator. Sed ille, ex Hiſtoria genealogica Magnatum Franc. tom. VII, pag. 129, obiit anno 1656, ultimus ſui generis ac nominis.

D'AMBOISE.

LXXX. GEORGIUS II.

Patruum excepit alter Georgius baro *de Buſſy* & *de Vauvray*, filius Johannis *d'Amboiſe* domini *de Buſſy*, & Catharinæ *de Saint-Belin*. In ſtudiis ille inſtitutus eſt puer a Philippo Decio celeberrimo juriſconſulto, qui commentarios ſuos de Reſcriptis eidem poſtea canonico, deinde theſaurario, tum majori archidiacono Rotomagenſi dicavit. Electione celebrata per canonicos 44, ultimus poſtulatur a capitulo III calendas Auguſti anno 1510, defuncto patruo, ex diſpenſatione legati apoſtolici, in preſbyteratu tunc conſtitutus, ætatis, in cujus anno tantum 23 erat, defectum patiens. Admiſſus in con-
1511. ſiſtorio pontificio VI idus Auguſti anno 1511, poſſeſſionem adeptus eſt per procuratorem X calendas Decembris ſequentis; tum conſecratus
1513. Gallione III idus Decemb. anno 1513, exceptus eſt octavo poſt die ſolenni pompa in metropolitana ſua. Poſtea, XII calendas Auguſti, anno
1515. 1515, delegatus a rege Franciſco I, ut univerſæ Normanniæ in abſentia ducis Alenconienſis, ſua auctoritate & induſtria præeſſet, eo nomine exceptus eſt in Parlamento ipſis calend. ejuſdem

A menſis. Adſtitit tranſlationi corporis S. Audoëni
1517. Anno 1522, III idus Maii, concilium 1517.
provinciale celebravit Rotomagi; & aliud eodem 1522.
anno, X calendas Martii, id eſt anno 1523. *Concil. Norman. part. I,*
Nonnullas feſtivitates e faſtis expunxit anno *pag. 189.*
1526. Fundatæ ſunt, eo aſſentiente, an. 1535, 1523.
moniales Franciſcanæ apud Gornacum. Anno 1526.
circiter 1540, abbatia Burgidolenſi donatus eſt, 1535.
quo etiam anno chorum eccleſiæ ſuæ plumbeis 1540.
laminis texit, tectumque ipſum equeſtri beati
Georgii ſtatua decoravit. Anno ſequenti ora- 1541.
torium maximum ſanctæ Dei genitricis ad
caput baſilicæ ſimili metallo cooperuit. Anno
B 1544 ſummum campanile, quod una cum 1544.
odei tecto IV nonas Octobris anno 1514 fortuito incendio abſumtum fuerat, in auguſtiorem pyramidis formam, ſtupendamque altitudinem, Roberto Becqueto, Rotomagenſi, inſigni architecto opus procurante, munificentiſſime reſtituit.
Anno 1545 ratam habuit fundationem Patrum 1545.
Capucinorum Andilegi. Anno 1546, XVI cal. 1546.
Januarii, ornatus purpura a Paulo III papa, titulum conſecutus preſbyteri ſanctæ Suſannæ de Urbe, pileum cardinalitium recepit in ec-
cleſia majore Bituricenſi; & anno 1547 inter- 1547.
fuit exequiis Franciſci I regis. Anno 1549 1549.
C probavit fundationem monialium Tertii ordinis ſancti Dominici apud Albam-marlam. Obiit Vigniaci in ſua diœceſi VIII calend. Septembr.
anno 1550, ibidemque in æde parochiali jacent 1550.
ejus viſcera : ſed cor Pontiſaram in Franciſcanorum cœnobium, corpus vero Rotomagum in exquiſiti operis ſepulcrum, quo patrui ſui cineres texerat, illatum eſt XIII cal. Octobris ſequentis.

LXXXI. CAROLUS I.

DE BOURBON.

Patre Carolo Borbonio duce Vindocino, matre vero Franciſca Alenconienſi, Renati ducis Alenconii & Margaritæ Lotharingæ filia,
D progenitus Carolus, fratrem habuit Antonium Borbonium Navarræ regem; natuſque eſt XI calend. Januarii anno 1523, in caſtro Firmitatis ſubtus Jotrum. Sacris ab ineunte ætate deditus, ac Luteciæ una cum Carolo Lotharingo, qui poſtea Remenſis archiepiſcopus & cardinalis fuit, liberalibus diſciplinis eruditus, varios ſummoſque in eccleſia proceſſu temporis honores adeptus eſt. Primum videlicet epiſcopus Nivernenſis factus eſt, deinde Santonenſis; tum VI calend. Auguſti anno 1547, cardinalis S. Sixti creatus a Paulo III papa, Vindocinenſis nomen aſſumſit, Ludovico cardinale Borbonio patruo ſuperſtite. In locum
E vero Georgii Ambaſii cardinalis, primus ad regis nominationem ſuffectus archiepiſcopus Rotomagenſis anno 1550, diplomatibus Julii III datis XII calendas Octob. & V nonas ejuſdem menſis, in poſſeſſionem ſedis eodem anno ſemel atque iterum inductus eſt per procuratorem VII idus
Octobris & XIV cal. Decembris. Anno ſequenti, 1551.
III idus Aprilis, Rotomagum ingreſſus, ſolenni apparatu poſtridie in æde primaria de more majorum ſuſceptus eſt. Sub ipſo autem in urbem ingreſſu, cum metropolitanam eccleſiam recenti

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

deceſſoris munificentia auguſtius fulgentem con-
ſpiceret, dixiſſe fertur *Ambaſium exterius eccleſiam*
inauraſſe, daturum ſe operam, ut intus inauraretur.
Sed longe aliis diſtentus eſt curis optimus prin-
1555. ceps. An. 1555 Romæ adfuit electioni Pauli IV
1558. papæ. Anno 1558, VIII calend. Maii, ſponſalia
Franciſci Delphini, poſtea regis eo nomine
ſecundi, cum Maria Stuarta, celebravit in ma-
jori eccleſia Pariſienſi, epiſcopo ejuſdem civitatis
1559. miſſam decantante. Anno 1559 archipreſbyter
cardinalium preſbyterorum evaſit titulo ſancti
Chryſogoni, quem ſibi aſcivit defuncto cardinale
Antonio *de Meudon.* Eodem anno, X calendas
Julii, præerat urbi Luteciæ gubernandæ, quando
connubio junxit in eccleſia cathedrali Eliſabe-
tham primogenitam Henrici II Francorum regis,
cum Philippo II Hiſpaniarum rege, illius vices
1560. gerente Albæ duce. Anno ſequenti eamdem
Eliſabetham comitatus eſt ad extremos regni
limites in Hiſpaniam, quo in itinere magnum
pietatis exemplum miniſtrando pauperibus apud
Roncam-vallem in ſaltu Pyreneo exhibuit. Inde
rediens adfuit eodem anno comitiis Aurelianen-
1561. ſibus, & anno 1561 colloquio Piſciacenſi.

Tunc vero cœpit civitas, diœceſis, univerſaque
provincia lamentabilem in modum conflictari,
ſævientibus ob religionis diſſidia pluſquam civi-
libus bellis, quorum injuria & diſciplinæ eccle-
ſiaſticæ & ſacrorum nitor exolevit, & cleri jura
tandem haud parum imminuta ſunt. Nempe ſuc-
creſcentibus in Normannia paſſim errorum ziza-
niis, eo res devenerant, ut poſt Henrici II
obitum Calviniani conventicula ſua non jam
furtim ſed palam inirent, primum in ſuburbiis,
mox in ipſa urbe. Fruſtra inſtigante ipſo archi-
præſule, ad metum ceteris incutiendum, Jo-
hannes *Cottin* hæreticorum miniſter combuſtus
fuerat vivus VI calendas Aprilis anno 1559, id
eſt 1560, decreto Parlamenti Rotomagenſis,
duoque ejus diſcipuli ſuſpendio multati; novas
ſecta illa in dies acquirebat vires, nec niſi tempus
opportunum exſpectabat, ut furori, quem animo
jam diu conceperat, faceret ſatis. Itaque cum
1562. ſub initia anni 1562 princeps Condæus ſegre-
gum illorum animos ſub ſpecie regiæ captivitatis
concitaſſet ad arma, Rotomagenſes rebellandi
occaſionem arripiunt; & XVI calend. Maii nocte
intempeſta quingenti numero armati ædes ado-
riuntur, occupant, armaque paulo antea regis
auctoritate comportata invadunt, in Cœleſtino-
rum domum involant, eccleſiam polluunt &
expilant: poſtero die arx obſeſſa & ante meri-
diem ad deditionem compulſa, Johanne Stote-
villæo, qui eidem præerat, ejecto; veteri quoque
palatio & brevi tota urbe Novatores potiti ſunt.
Paucis poſt diebus S. Catharinæ monaſterium
occupatum: deinde idibus Maii in ſingulas urbis
baſilicas omni licentiæ genere graſſatum, templa
omnia pervaſa, ipſaque cathedralis impie occu-
patur, in quam biduo ſævitum eſt, peſſumdata
ſacra, direptæ opes, catholicæ demum religionis
cultus in urbe per ſeſquiannum abolitus. Sed
cum Claudius Albæ-marlæ dux tentata ſemel

A urbe nihil profeciſſet, ſub finem Septembris
regius tandem eos exercitus aggreſſus eſt. Itaque
intra paucos dies interceptum ſanctæ Catharinæ
munimentum pridie nonas Octobris, tum VII
calendas Novembris expugnata civitas, mox
aperta templa, & inſtaurata ſacra. Eo die Carolus
rex celebri ſupplicatione ex abbatia S. Audoëni
ad primariam ædem progreſſus, a canonicis qui
pauci aderant, exceptus eſt. Converſis inde totis
ad refarcienda baſilicæ damna ſtudiis, altaria,
ceteraque divino cultui neceſſaria, a Roberto
Apamienſi epiſcopo conſecrata ſunt.

Carolus autem Borbonius ſopitis utcumque
B turbis, inſtaurandæ cleri diſciplinæ, propagandæ-
que fidei animum adjecit; atque interea lega-
tionibus tribus, Witerbienſi, Patrimonii ſancti
Petri, & Avenionenſi ſub Pio IV papa hono-
rifice perfunctus eſt, adfuitque annis 1566 & 1566.
1567, comitiis regni Molinenſibus. Poſtea 1567.
Caroli IX regis cum Eliſabetha Auſtriaca nuptias
ſolenniter peregit anno 1570, apud Macerias; 1570.
& anno ſequenti, VIII calend. Aprilis, eamdem 1571.
reginam coronavit apud ſanctum Dionyſium.
Anno 1572, poſt Odonis Caſtellionei mortem, 1572.
epiſcopatus Bellovacenſis poſſeſſionem appre-
hendit, quem ſimul cum archiepiſcopatu Roto-
C magenſi aliquandiu tenuit, multorum præterea
cœnobiorum abbas commendatarius, ſeu perpe-
tuus adminiſtrator, Gemetici videlicet, Fonta-
nellæ, S. Germani a Pratis, Corbeiæ, Vindocini,
ſancti Luciani, ſancti Michaëlis in Eremo, ſancti
Petri de Cultura, S. Geremari, Caſtellariarum,
Frigidi-montis, ſancti Stephani Divionenſis,
Montis-burgi, Validi-montis, Signiaci, Urſi-
campi, Perſenniarum, &c. Anno 1573 adfuit 1573.
Luteciæ comitiis cleri Gallicani; & anno ſequenti 1574.
probavit tranſlationem monialium ordinis ſancti
Franciſci ex Tria-caſtello in urbem Giſortium,
primuſque præſulum ordini regio adſcriptus eſt
D ab Henrico III rege in primis hujuſce ordinis
comitiis anno 1579 habitis: quo etiam anno 1579.
Eremitæ Pontiſarenſes ordini SS. Trinitatis ac
Redemtionis captivorum adſcripti ſunt. Hinc
Meloduni congregato eccleſiæ Gallicanæ clero
præſes datus eſt eodem anno & ſequenti; quo
etiam anno fundavit in urbe Deppa Patres
Minimos: menſibus vero Septembri & Octobri
concilium provinciale indixit, illudque celebravit *Concil. Norman. part. I, pagg 195. & ſeqq.*
ipſe anno ſequenti IX calendas Maii, quod a
Gregorio XIII confirmatum eſt 19 Martii
1582. Carolus vero ad ſuffraganeos mandatum 1581.
dedit calendis Septembris, de promulgando & 1582.
E obſervando concilio. Eodem fere tempore Car- *Ibid. pag. 245.*
tuſiam prope Gallionem ædificavit ſub titulo
beatæ Mariæ Bonæ-ſpei, quæ & ab ejus nomine
Borbonia dicta eſt. Fundatum ab Henrico Guiſiæ
duce collegium in urbe Augo, Patribuſque So-
cietatis Jeſu attributum probavit anno 1582,
tum Patres Capucinos, & anno 1583 eoſdem 1583.
Patres Societatis Jeſu induxit Rotomagum, qui
juventutem imbuerent liberalioribus diſciplinis;
eoſdem Patres Luteciæ collocavit in vico ſancti
Antonii: palatium abbatiæ ſuæ ſancti Germani

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

a Pratis Pariſienſis exædificavit, miro artificio A cardinalitia cauſia in appendice tecti collocata; decimas quas habebat in ſilva vulgo Leonum dicta, dedit in incrementum puerorum choralium ſuæ metropolitanæ; eccleſiam denique illam, quemadmodum & monaſterium ſancti Audoëni, variis donis munificentiſſime proſecutus eſt.

Ceterum ſub finem vitæ, ut erat ingenio facili, a fœderatis ſpecioſo primi e regio ſanguine principis, regnique heredis titulo deluſus,
1584. congreſſu habito apud Joinvillam anno 1584, in eorum partes adductus, palam proteſtatus eſt ſe legitimum regni heredem, excluſo videlicet Navarro, tam propter hæreſim quam ob proxi- B miorem conſanguinitatis gradum, uti præſumebat, quo patruus fratris filio præferri deberet, qua de re ſcripti eo tempore utrimque contrarii libelli. Has tamen molitiones clandeſtinas contra regiam auctoritatem Henricus edicto generali prohibuit. Sed Carolus ſcriptum publicavit Pe-
1585. ronæ anno ſequenti, quo inter alia oſtendere nitebatur, rege nullos ex ſe genitos liberos habente, a fide etiam catholica deficiente, primum ſe eſſe regiæ ſtirpis principem, ad quem jura regni proxime pertinerent. Dum lactatur ſpe illa præfidentior princeps, ad comitia Bleſenſia accedit, ubi poſt Guiſiorum necem compre- C henſus, in arce Chinonia primum, deinde Fontenaii Pictonum cuſtodiæ committitur, & poſt aliquot menſes a morte Henrici III fœderatorum
1589. ludibrio rex declaratur anno 1589, Carolus X nuncupatus, cujus nomine moneta aurea argenteaque in primariis Franciæ urbibus cuſa eſt. At poſtquam ejus ingenio ad propriæ gentis Borboniæ, Francicique imperii perniciem diu abuſi fuiſſent Guiſii, & ipſe tanquam larva populis inſanientibus ſpecioſo titulo regis oſtentatus eſſet, uti ſcripſere graviſſimi hiſtorici, tandem Fontenaii, ubi detinebatur, extremum diem clauſit calculi doloribus oppreſſus, VII idus D
1590. Maii anno 1590, ſupergreſſus annum ætatis ſexageſimum ſextum. Corpus ad Gallionem in Cartuſia, quam ædificaverat anno 1563, ſepulturæ illatum eſt, cor vero in æde ſuburbana ſancti Nicolai apud ipſum Fontenaium.

De cetero fuit Borbonius cardinalis, ut aſſerit Thuanus, *liberalis & ad mathematicorum prædictiones nimia credulitate pronior, qui ſpem regni adeo certam ſibi fecerat, ut ab ea nunquam divelli potuerit.* Literas etiam ſummopere excoluit, viriſque doctis favit ſemper. Atque hinc diverſa ipſi opera dicata reperiuntur, inter quæ Nicolai verſio Oratorii religioſorum ex Italico idiomate, E in cujus epiſtola liminari præcipuas cardinalis hujus virtutes heroïcas graphice perſtringit. Habebat pro emblemate duos ramos e lauro intertextos cum hoc lemmate *folium ejus non defluet.* De eo legendi Spondanus, Thuanus, Johannes-Antonius Petramellarius, Ughellus in Analectis ad Ciaconium, Jacobus Brolius ſancti Germani Pariſienſis monachus, & Sammarthani tom. II, lib. XXV, Hiſtoriæ genealogicæ domus Franciæ. Vide quoque Galliam hanc noſtram tomo VII, col. 467.

LXXXII. Carolus II.

ANNI CHRISTI

DE BOURBON.

Ludovici I principis Condæi & Leonoræ Royenſis filius Carolus, Gandalupi natus eſt in diœceſi Meldenſi III calendas Aprilis anno 1562. A prima ætate in omni virtutum & diſciplinarum genere educatus cura patrui deceſſoris, ejus tam pontificiæ dignitatis, quam ampliſſimarum abbatiarum ſucceſſor, huic in archiepiſcopatu coadjutor datus fuerat diplomate Gregorii XIII papæ, calendis Auguſti anno 1582, tum anno ſequenti in cardinalium collegium cooptatus pridie idus Decembris, cardinalis primum Vindocinenſis dictus, poſtea cardinalis Borbonius junior, ut a patruo diſtingueretur. Receptus fuerat in metropolitana ſua per Johannem *de Leſſelie* epiſcopum Roſſenſem, procuratorem patrui ſui & vicarium generalem, V idus Octobris ejuſdem anni. Sed in cuſtodia detento patruo, tum mortuo ſucceſſurus anno 1590, occluſa civilibus bellis ad cathedram via, nudum præſulis titulum toto quadriennio geſſit. Is licet inter hæreſes natus, pietate & literis excultus, propugnatorem catholicæ religionis ſe ſemper acerrimum præbuit; & Henrico III acceptus, ſumma cum laude conſiſtorio præfectus eſt turbulentiſſimis hiſce temporibus, quibus Gallia jactabatur. Tum fatis functo Henrico, ſucceſſoris gratiam conſecutus, eximii in ſedem apoſtolicam obſequii exemplum dedit. Cum enim Henricus IV ab eccleſiæ gremio adhuc alienus, & fœderatorum pertinacia motus, patriarcham in Gallia creare in animo haberet, jamque res deliberationi proxima eſſet, & multi propterea ex proceribus, atque inter eos potentiores hæretici conveniſſent, Carolus, ubi extremum religionis periculum advertit, tanta animi contentione inſectatus eſt propoſitum, ut plerique ex Novatoribus qui aderant, conſilio regis ſe ſubduxerint. Præclare autem omnino de Henrico promeruerat, niſi tertianæ illius factionis principem ſe exhibuiſſet, qua & ad regnum ſibi viam parari poſſe obtendebat. Dedita tamen legitimo regi urbe Rotomago, rebuſque in Normannia compoſitis, rege catholicam religionem profeſſo, & Luteciam adveniente, Borbonius cardinalis lætitiæ publicæ ut participaret, Gallione ad Pariſios in ædes Sangermanenſes deportatus, nuper a patruo ſumma magnificentia exſtructas & adornatas, aliquantum poſt tempus diuturna tabe confectus, antequam inſulas ſedemque Rotomagenſem attigiſſet, interiit, uti diximus tomo VII, col. 469, in eodem cœnobio ſancti Germani, annos tantum natus triginta duos ex aqua intercute, III calend. Auguſti anno 1594, 1594.
& corpus ejus Gallione IV idus Octob. ſequentis in Cartuſia Borbonia juxta patruum ſepulturæ traditum eſt.

Mortuum laudaverunt Arnaldus *Sorbin* epiſcopus Nivernenſis, & in ipſis exequiis Julianus *de Saint Germain* doctor theologus, epiſcopuſque Cæſarienſis. Eum etiam tali elogio commendavit præſes Thuanus Hiſtoriæ ſuæ lib. 110.

ANNI CHRISTI

« Princeps læto comique ingenio, ac ſumma dicendi facilitate præditus, propenſo in literas & literatos amore, & infeſto adverſus Proteſtantes odio, qui quandiu bonis conſultoribus uſus eſt, rectum animi ſervavit, ſed inſita levitate, poſtquam ab adulatoribus afflari cœpit, facile depravatus, tertianæ factioni nomen dedit; cumque eventus expectationi non reſponderet, a ſuis proditus, in lethalem mœrorem incidit, ut olim Galliæ ornamento natus, ſic meliore publicæ tranquillitatis, quam ille, ut multis perſuaſum fuit, nunquam vexare deſiiſſet, fato vivis exemtus: ampliſſima & maxime toto regno opima quæ poſſidebat ſacerdotia, in plures diſperſa, ne quis unus eſſet, qui tot opibus fretus diram adeo tempeſtivo ejus obitu intermortuam factionem renovaret. »

Cardinalis hujus temporibus fundati ſunt apud Portum-gratiæ anno 1590 Patres Capucini; acciti ſunt etiam Rotomagum anno 1592 Patres Societatis Jeſu, quos jam ab annis 1569 & 1583 fundaverat Carolus I, iiſque tandem poſt diutinas obfirmataſque difficultates, collegium urbis creditum ab ipſis civitatis primoribus.

DE BOURBON.

LXXXIII. Carolus III.

Antonii regis Navarræ & Ludovicæ *de la Beraudiere* filius nothus Carolus, ad eccleſiam Convenenſem primo, deinde ad Lactorenſem promotus eſt, ex qua ut Remenſem adipiſceretur, cum fruſtra tentatum eſſet, ut monuimus tom. IX, col. 156, tranſiit denique ad Rotomagenſem literis regiis, idibus Novemb. anno 1594 datis, & placito majoris conſilii XIV calend. Decembris ſequentis exhibito, receptus eſt per procuratorem eodem anno IX calendas Januarii. Sed cum poſtea, IV calendas Junii anno 1596, declarata fuiſſet vacatio cathedræ, obtinuit tandem bullas a Clemente VIII papa, VII calend. Aprilis anno
1597. 1597, multum ſatagente Henrico IV fratre ſuo, ut eas gratis acciperet, quod negotium imprimis commendaverat cardinali Oſſatio tunc epiſcopo Redonenſi. Eodem anno, VIII calendas Julii, in poſſeſſionem archiepiſcopatus miſſus eſt per procuratorem ſuum Jacobum Sauſſayum ſanctæ Virtutis apud Lingones priorem. Cum vero tunc in diaconatu tantum eſſet conſtitutus, preſbyter initiatus eſt VI calendas Januarii ſequentis, & poſtridie epiſcopus conſecratus Luteciæ apud ſanctum Victorem a cardinale Gondio, aſſiſtentibus Ambianenſi & Abrincenſi epiſcopis; tum
1599. IV idus Januarii anni 1599 apud S. Germanum in Laya nuptias celebravit inter Henricum Barri ducis comitem & Catharinam Borboniam regis ſororem. Eodem anno, IX calendas Junii, urbem ſuam ſolenniter ingreſſus, poſtridie de more anteceſſorum in æde primaria exceptus eſt, comitantibus Carolo Noviomenſi & Jacobo Ebroicenſi epiſcopis, atque Henrico Borbonio Montis-penſerii duce ac Normanniæ prorege, mira omnium ordinum alacritate. Quibus lætitiæ argumentis permotus magnas capitulo gratias egit, nihilque antiquius habuit deinceps, quam ut civium animos ſibi devinciret, ob hoc clero & populo gratiſſimus. Eodem anno factus eſt regiorum ordinum cancellarius. Anno 1600 (ANNI CHRISTI 1600.) religioſorum Minimorum, quos anno 1593 deceſſor ſuus in urbe exceperat, ædes conſtrui permiſit, eoſque magna caritate complexus eſt. Paſtorale onus in aliquot annos protraxit, abdicatiſque anno 1604 infulis, aut potius commu- 1604.
tatis cum Franciſco qui ſequitur, ſacerdotiis, in otio ſeceſſit, ad annum uſque 1610 ſuperſtes, quo obiit in abbatia Majoris monaſterii, magnum ſui apud Rotomagenſes deſiderium relinquens. De eo diximus tomo I, coll. 1086 & 1107.

Eo ſedente, fundati ſunt anno 1599 ad Calloëtum, non longe a Calvo-monte in Velocaſſibus, Patres ordinis ſanctiſſimæ Trinitatis ac Redemtionis captivorum, & anno 1600 Patres Capucini Rotomago ad Sotevillam tranſlati.

LXXXIV. Franciscus I.

DE JOYEUSE.

De præſule illo jam diximus tomo VI, col. 117, in eccleſia Narbonenſi, quam pluribus annis tenuit, quemadmodum & Toloſanam; ſed ibi multa incogitanter prætermiſimus, quæ de illo Sammarthani extra ordinem quidem obſervaverant in archiepiſcopis Rotomagenſibus. Illa autem ſunt hujuſmodi:

« Franciſcus adoleſcens liberalibus diſciplinis inſtitutus, Toloſæ primum Theodoro Marcilio profeſſore, deinde Luteciæ in collegio Navarræo, inſtitutore Andrea Guijonio, poſtea vicario generali, philoſophicis ſtudiis; tum Aureliani juri civili & canonico animum feliciter applicuit. Interim cum honeſtiſſimæ indolis ſpecimina exhibuiſſet, eccleſiaſtico ordini addictus, ad primarias cleri dignitates ſibi gradum fecit. Nam ab Henrico III in regiam accerſitus fit particeps arcanorum inter conſiliarios allectus, eo favore, ut optimi principis beneficio annos ſolum natus 24 metropolim Narbonenſem fuerit conſecutus anno 1582. Cardinalis poſtea creatus, Galliæ protector apud ſummum pontificem deſignatus eſt ab ipſo Francorum rege poſt obitum cardinalis Eſtenſis. Unde Romam profectus eſt anno 1587, multis præſulibus & viris doctrina conſpicuis, proceribuſque comitatus, & aſſumto Oſſato (qui poſtea & ipſe cardinalis evaſit) a ſecretis epiſtolis, jura chriſtianiſſimi regis fortiter tutatus eſt, cum in ſacra apotheoſi S. Didaci Complutenſis, quæ Hiſpaniarum regis ſumtibus conficiebatur, Hiſpanus orator tota arte & induſtria in id incubuiſſet, ut ſupra Franciæ legatum primas haberet, conatus ejus ea prudentia & animo fregit, ut pro more antiquo Gallus principem locum obtineret. Interea cum inteſtinis bellis Francia vexaretur, & odio laboraret Henricus III apud Romanam ſedem factione Hiſpanorum, quaſi hæreticorum partibus faveret, calumniam illam a pontificis Sixti V animo graviſſimis orationibus amovere tentavit Franciſcus; ſed papa nihilominus prævalentibus apud eum Henrici hoſtibus, regem excommunicationis pœna plectere meditante, ille apud Venetos

receſſit anno 1589, quo gentis hujus benevo- A
lentiam ſibi primum conciliavit. Ad Toloſanam
» tunc cathedram evectus Gallias repetiit; tum
» anno 1590 collapſam partim bellorum, partim
» ſegregum vitio, eccleſiæ diſciplinam, ſynodo
» coacta reſtituit; & quantum ferebat horum
» temporum calamitas, clericos ſeu ſeculares, ſeu
» regulares, monialeſque ad vitæ ſanctioris nor-
» mam revocavit. Mortuo autem Sixto V, & poſt
» eum Urbano VII, cum huic Gregorius XIV
» ſuffectus eſſet, luxque aliqua affulgeret pacis
» inſtaurandæ, Romam rurſus tetendit. Re tamen
» infecta regreſſus, iterum rediit defunctis Gre-
» gorio & Innocentio IX, ut futuræ promotioni B
» adeſſet Clementis VIII, cujus animi virtutes
» ſpem augebant ipſum facilius regis reconcilia-
» tionem admiſſurum. Sed paulo poſt Franciſci
» parente e vivis ademto, ipſe in patriam redire
» compulſus eſt. Mox anno 1593 Italiam repetiit,
» atque utilitati publicæ conſulens, ipſum regem
» in pontificis communionem recipi adniſus eſt;
» nec tamen illud aſſequi potuit Henricus IV, niſi
» anno 1595, cui cum ſignificatum eſſet, ita
» compoſitum tunc Clementis animum, ut ſi a rege
» iterum cum Romana ſede unio depoſceretur &
» ei exhiberetur obſequium, petitionem obtineret;
» mox Henricus Perronem & Oſſatum, viros C
» animi laude dignos delegavit, eam rem ut ad
» exitum perducerent; cum quibus Franciſcus
» collatis conſiliis, & auctoritate maxima, qua
» apud ſacrum cardinalium conſiſtorium valebat,
» proſpere rem abſolvit. Inde per aliquot annos
» Romæ commoratus, Galliam anno 1600 reviſit,
» & Mariam Mediceam Maſſiliæ excepit, Henrici
» IV futuram uxorem, ſuperiori anno conſtitutus
» a papa cum aliis præſulibus pro diſſolvendo
» ejuſdem Henrici matrimonio cum Margarita
» Valeſia. Pontificis item nomine legatus a latere
» ſpecialiter deſtinatur an. 1601, qui Ludovicum
» Delphinum, poſtea regem hujus nominis XIII, D
» e ſacro baptiſmi fonte levaret. Anno vero 1604,
» calendis Decembris, pro Majoris monaſterii &
» S. Florentii abbatiarum commutatione Carolo III
ſucceſſit in archiepiſcopatu Rotomagenſi. »

Atque hæc ſunt, quæ de Franciſco tam Narbonenſi, quam Toloſano archipræſule ſcripſerant Sammarthani: nunc ad ea pergendum quæ eumdem reſpiciunt in cathedra Rotomagenſi conſtitutum.

Franciſcus bullis eodem anno impetratis,
poſſeſſionem novæ ſedis apprehendit pridie idus
1605. Martii anni ſequentis, procurante Johanne Ber-
terio Rivenſi epiſcopo, cum per id tempus pro E
eccleſiæ regnique rebus Romæ ageret, ubi electioni Leonis XI, tum Pauli V ſummorum pontificum, quos ipſe potiſſimum promovit, adfuit. Inde vero reverſus in Franciam, ſummo omnium applauſu ob recentem bene geſtorum memoriam exceptus, confeſtim ad metropolis ſibi commiſſæ gubernationem oculos convertit, nulloque apparatu perquam modeſte urbem ingredi voluit IV nonas Novembris ejuſdem anni; poſtridie vero in primariam ædem admiſſus eſt, comitante Henrico Borbonio Montis-penſerii duce, qui Henricam-Catharinam *de Joyeuſe* fratris ſui filiam in conjugem acceperat. Rotomagenſibus inſulis per decennium potitus, diœceſim, cui propter ſumma reipublicæ chriſtianæ negotia præſens aſſidue ſubvenire non poterat, egregiorum virorum laboribus excoluit, imprimiſque Andreæ Guijonii, Ædui, vicarii generalis, doctrina & pietate inſignis, qui eccleſiam illam in optimo ſtatu conſtituit. Interim ille Pauli V papæ vices gerens, Delphino Ludovici nomen impoſuit
anno 1606, Eleonora Medicea Vincentii Man- 1606.
tuæ ducis conjuge ac reginæ ſorore, matrinæ munere defungente. Cum vero & Pontifici & Venetis maxime gratus eſſet, rurſus ab Henrico IV in Italiam deſtinatus eſt, ut innata prudentia & moderatione componeret motam illam graviſſimam controverſiam ſuper interdicto a pontifice in Venetos lato ob leges a ſenatu promulgatas in eccleſiaſticum ordinem, quibus poteſtatem ſibi in puniendis quorumvis delictis vindicabant Veneti, prædiaque & alia bona eccleſiis addici, aut ſacras ædes ædificari abſque ſenatus conſenſu vetuiſſent. Tanta igitur humanitate apud utroſque egit, ut ex omnium votis & ſummo eccleſiæ bono conditiones propoſitæ exciperentur, pontifex interdictum revocaret, & pax cum Republica ſanciretur. Difficillimo itaque negotio expedito interventu chriſtianiſſimi regis, famam ille immortalem una cum Perrone cardinali apud Italos reliquit. De eo diſſidio feliciter compoſito plura diſerte Thuanus hiſtor. lib. 137, necnon appoſite cecinit vir clariſſimus Philippus Berterius in Parlamento Toloſano præſes, cardinalem alloquens in hunc modum:

Muricis Auſonii ſplendor, qui ducis ab alto
Principibus noſtris cognatam ſanguine gentem,
Cujus conſilio ſceptri moderator aviti
Henricus diviſam odiis, armiſque frementem
Italiam placidæ revocavit ad otia pacis.

In Galliis vero præclara fere omnia geſſit, quæ magnum præſulem decent; nam præter
omnia quæ retulimus, cogitavit anno 1609 de 1609.
viſitanda eccleſia ſua metropolitana; quod & perfecit calendis Junii, quo die ſtatuta multa edidit ad officium divinum imprimis, & ad eccleſiaſticam diſciplinam reformandam. Iis tamen ſtatutis oppoſuerunt ſeſe decanus & canonici eodem anno pridie nonas Novembris, ſed
conſulto regio anni 1610, juſſi ſunt ut morem 1610.
gererent; cumque appellaſſent ab abuſu, rejecti a conſilio regio, iterum damnati ſunt x calend. Octobris ejuſdem anni; quo etiam anno Mariam Mediceam reginam ſolenni apparatu Franciſcus coronavit apud S. Dionyſium, & VI cal. Nov. Ludovicum XIII regem inauguravit, quem pridie oleo confirmationis unxerat, cardinali Guiſio Remenſi archipræſule, ad quem inauguratio illa ſpectabat, necdum ſacris ordinibus initiato. In generalibus deinde regni comitiis
eccleſiaſtico ordini præfuit anno 1614, regiſque 1614.

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

fratrem e ſacro fonte ſuſcepit, cui Gaſtonis A nomen indidit, dignus ſane tantarum cœremoniarum antiſtes.

1615. Anno ſequenti, cum in gravem morbum incidiſſet, quo exſtinctus eſt, votum emiſit ad beatam Virginem Montis-ſerrati, & quanquam infirmitate laborabat, itineri ſe accinxit ut vota perſolveret. Reverſus Avenionem, graſſante febri, extremum vitæ diem impendere agnoſcens, teſtamentum condidit, quo in largitiones, eccleſias, domos religioſas, alioſque pios uſus, ſupra ducenta aureorum millia liberaliſſime impendit. Eccleſiæ Narbonenſi quinque millia, totidem Toloſanæ, Lauretanæ ædi ſacræ ſex millia; B Avenionenſis collegii Societatis Jeſu Patribus quatuor millia, ut pro ſalute animæ ſuæ preces funderent, necnon bibliothecam & vaſorum ſacrorum divitem ſupellectilem; ac loco funebris pompæ tredecim millia, ut octo canonici apud Joyoſam fundarentur, legavit. Multas igitur pie conſtituit moriens erga religionis domicilia eleemoſynas, quamvis & plurimas eiſdem vivens contuliſſet. Nam an. 1614, & Patres Societatis Jeſu apud Pontiſaram, & ſacerdotes Oratorii apud Deppam fundaverat, & in eadem urbe Pontiſara, non Rotomagi, ut male apud Sammarthanos legitur, ſodalitium illud virginum, C quæ paulo poſt ſub beatæ Urſulæ patrocinio vota nuncupavere, dotaverat, attributis fundationis nomine viginti quatuor librarum millibus, ea conditione ut puellis erudiendis operam darent; anno etiam 1615 in ipſa urbe Rotomago ſeminarium illud triginta clericorum poſuerat, quod ſuo nomine ſeminarium Joyoſæ dicitur, & a Patribus Societatis Jeſu adminiſtratur. Sane videtur eminentiſſimus pontifex Patres illos amantiſſime foviſſe, cum ſub ejus præſulatu & amica ejus opera acquiſierint illi apud Rotomagum anno 1605, novam domum, quæ Noviciatus dicitur, anno 1607, reſtitutionem collegii Au- D genſis, & unionem menſæ prioralis Duorum-Amantium collegio ſuo Rotomag. anno etiam 1610 unionem prioratus ſancti Ægidii eidem collegio, & anno 1615 rudera caſtri Andeliacenſis in commodum ejuſdem domus; obtinuerint denique anno 1614, ut regina Maria Medicea primum eccleſiæ collegii hujus lapidem poneret.

Eo etiam ſedente & conſentiente, Sorores Deppæ Hoſpitales anno circiter 1600 inſtitutis canoniſſarum regularium ſe addixere; fundatæ ſunt anno 1605 apud Pontiſaram moniales Carmeli, quarum ipſe eccleſiam dedicavit idibus E Aprilis anni 1610. Poſita ſunt etiam Rotomagi anno 1609 monaſteria duo, alterum monialium ejuſdem inſtituti, alterum Pœnitentium Tertii ordinis ſancti Franciſci; anno 1610 fundati apud Giſortium tam Patres ordinis ſanctiſſimæ Trinitatis ac Redemptionis captivorum, quam Patres Recollecti; an. 1611 apud Triamcaſtellum iidem Recollecti, & apud Bunetotum monachi Fulienſes; anno 1614 Patres Capucini denuo in urbe Rotomago fundati, atque etiam Deppæ conſtituti; anno denique 1615 moniales Carmeli in eadem urbe poſitæ; ſacerdotes Oratorii Monte-forti ad Riſelam fundati; & apud Meduntam Patres Capucini. Addunt Sammarthani Franciſcum archipræſulem excitaſſe monaſterium Eremitarum beati Baſilii in inſula arida ad Narbonam. Legitur autem in nupera Deſcriptione ſuperioris Normanniæ tomo primo, pag. 139, Patres Societatis Jeſu fundatos eſſe anno 1619 Deppæ ab eodem cardinali, ſed ille ante annos quatuor mortalitatem expleverat.

Obiit enim Avenione x calendas Septembris anno 1615, ſacri tandem collegii decanus, regnique Francici apud ſedem apoſtolicam protector, corde in collegio Societatis Jeſu ejuſdem urbis relicto, corpore autem in ſacellum eorumdem Patrum Pontiſaram deportato; ex quibus Gaſpar Seguiranus regi a ſacris confeſſionibus, ipſum oratione funebri commendavit, quemadmodum Hieronymus Beneventanus apud Biturigas quæſtor Franciæ & Johannes Monſtrolius in Parlamento Pariſienſi advocatus. Horum duorum elogia typis excuſa ſunt Luteciæ; ſed referre juvat epitaphium, quod tanto viro poſuit moroſus nimium ipſe Monſtrolius:

Hic Joyoſa jacet, claro quem ſtemmate gaudet
Francia læta ſuum ſe peperiſſe decus,
Quo ſe diva parens eccleſia jactat alumno,
Quo viguit cleri principe verus honor;
Vix pubeſcentem teneris quem veſtiit annis,
Romanos inter purpura ſancta Patres;
Bello exemta truci cui tellus Itala debet,
Sanguine quod mærens non madet ipſa ſuo:
Cui deberet idem ſua patria, ſed tua, Galle,
Hunc ſcelera ante diem ſurripuere tibi.

LXXXV. Franciscus II.

DE HARLAY.

Sancti Victoris apud Luteciam abbas Franciſcus ab anno 1603, uti obſervavimus tomo VII, col. 692, natus parentibus Jacobo *de Harlay* toparcha *de Chanvallon* & *de Breval*, duciſque Lotharingiæ cambellano, & Catharina *de la Marck* filia Roberti ducis Bullionii, principis Sedanenſis ac Franciæ equitum tribuni, oriundus erat ex familia Harlæorum Pariſienſium, quam Scævola Sammarthanus in elogiis dicit non virtute minus quam ſanguine illuſtrem, belli togæque ſtudiis floruiſſe, & in maximis Galliæ rebus enituiſſe; quippe quæ præclara illa Parlamenti Pariſienſis lumina Chriſtophorum & Achillem ſupremos præſides, Sancioſque barones, ac Ceſios comites protulerit. A teneris Franciſcus annis tanto ſtudio literis incubuit, ac potiſſimum theologicis, ut etiam primo flore juventæ doctoratus Sorbonici palmam conſequeretur, cum ingenti omnium admiratione de univerſa Angelici Doctoris theologia reſpondiſſet. Poſtquam vero aſſiduo labore ſacris muſis invigilaſſet, in celebri Meduntæ conventu habito contra hæreticorum anteſignanos, delectus eſt

Digitized by Google

ut pertinaciſſimos homines ingenii pondere, ac
vi argumentorum profligaret; ex quo ei tantum
nomen adcrevit, ut cardinalis Joyoſa ipſum ſibi
coadjutorem depoſceret, & Paulus V pontifex
anno 1613, titulo Auguſtopolitani epiſcopi non
tantum admiſerit, literis datis V idus Septemb.
ſed & gratuito munere bullas per Robertum
Ubaldinum apoſtolicum nuncium conceſſerit;
unde a capitulo Rotomagenſi anno 1614, idibus
Auguſti, exceptus eſt.

Mortuo deceſſore, obtinuit VIII idus Octob.
anno 1615, procuratoris nomine poſſeſſionem
ſedis, in quam honorifice poſtmodum inductus,
1616. Rotomagum anno ſequenti, V idus Januarii,
ſolenni apparatu intravit. Multoties cleri nomine
comitiis Pariſienſibus præfuit, conventibus etiam
notabilium Rotomagi & Luteciæ adſuit, ac
ſumma cum laude omnibus ordinibus cleri
comitatus apud Ludovicum XIII orationem
habuit. Bono itaque publico cum in regis con-
ſiſtorio, tum in cœtibus regni generalibus ſtu-
duit; eccleſiæ vero non mediocriter, cujus ſe
jurium exhibuit fidiſſimum doctiſſimumque
defenſorem, cum reſtituta in pago Benearnenſi
fide catholica, tantum opus & manu & verbo
promoverit; cum ſynodos complures convoca-
verit, quarum ſtatuta typis edita ſunt in Concil.
Normanniæ, parte II, pagg. 114 & ſeqq. cum
officia eccleſiaſtica rituſque curaverit edi: cum
denique diœceſim annua viſitatione luſtraverit.
Literatis etiam omnibus profuit, dum Acade-
miam duplicem Luteciæ, alteram apud ſanctum
Victorem, alteram apud Auguſtinianos exer-
cendæ eloquentiæ chriſtianæ gratia inſtituit,
necnon Rotomagi, ubi palatium ſuum in ſcho-
lam epiſcopalem commutavit, admiſſis Oratorii
Jeſu publicis profeſſoribus. Dicitur & ipſe apud
Charonem Hiſtor. Franciæ, cap. 153, Græco
idiomate ſolennia Luteciæ celebraſſe in ponti-
1620. ficalibus apud Franciſcanos anno 1620, Domi-
nica in Albis, ac præclare concionatus eſſe
Grece. Ne quid vero deeſſet non tantum uti-
litati publicæ ſed & ornamento, Gallionem
nobile archiepiſcopatus caſtrum ac palatium
novo opere paſſim decoravit, atque epigraphe,
quam interiori arcis veſtibulo literis aureis in-
ſcripſit, ejus incrementa varia delineavit. Eam
porro hîc appoſuiſſe poſt Sammarthanos non
inutile videbitur. Sed huic addi poterit ali-
quando, Ludovicum XIV regem chriſtianiſſi-
mum, cum luſtratis variis imperii ſui provinciis
tumultus inteſtinos, quibus miſerrime agitabatur
Francia, componeret, in ea arce ab eodem
archipræſule receptum fuiſſe X calend. Februarii
anno 1650.

Memoriæ, poſteritati, honori ſacrum.

Gallio & origine, & uſu, & loci majeſtate regius,
regum Galliæ olim patrimonium, eccleſiæ & pietatis
Gallicanæ atque Neuſtriacæ provinciæ dignitatis,
tam unum quam æternum monumentum, a ſancto
Ludovico, Odoni Rigaltio Rotomagenſi archiepi-
ſcopo commutatione traditus, a cardinale de Eſto-
A *tevilla hoc primo caſtri veſtibulo ſolide munitus, a*
legato de Ambaſia Ludovici XII munificentia regia,
ex rebellantis Genuæ tributo, ſuperba ædificiorum
mole per juga montis ductus atque exſtructus, ſtupendo
fonte marmoreo ex Venetorum munere illuſtratus,
templis, donariis ac ſanctorum reliquiis, non minus
magnifice quam religioſe ornatus, cardinalium a Bor-
bonio diligentia auctus, inſigni Carthuſia nobilitatus,
cardinalis a Joyeuſa ſumtu partim ex incendio inſtau-
ratus; nunc denum ſucceſſoris ejus a manu viva
Franciſci de Harlayo viva manu decoratus, viva effigie
avunculi ſui Ambaſii ejuſque depictis, ſed adhuc
ſpirantibus triumphis donatus, fontibus per inferiores
B *hortos deductis, in exultantis ſpeciem converſus, vario*
paſſim opere novatus, paſtorali carmine decantatus,
ſacrarum muſarum ſtudiis & a ſe inſtitutæ Pauli
Academiæ in doctorum virorum uſum dicatus, con-
ſecratus anno Chriſtiani orbis M. DC. XXXII.

Sacravit Franciſcus die feſto ſancti Johannis
Baptiſtæ anno 1624 Emericum *de Bragelongne* 1624.
epiſcopum Lucionenſem. An. 1627, 18 Martii, 1627.
Pariſiis exiſtens Jacobo *Helot* ſeu *Hellot*, cui
Franciſcus *de Joyeuſe* deceſſor in ſua cathedrali
eccleſia tonſuram clericalem contulerat anno
1609, die Sabbato Quatuor Temporum poſt
Pentecoſten 13 Junii, permiſit, cum jam eſſet
C acolythus & ſancti Audoeni monachus, ut a
quocumque antiſtite catholico & orthodoxo ad
ſacros ſubdiaconatus & diaconatus ordines pro-
moveri poſſet, eidemque antiſtiti licentiam dedit
eos illi conferendi. Anno 1634, die Mercurii 1634.
prima Martii, Petrum *Caradas* preſbyterum,
monachum & præcentorem abbatiæ S. Audoëni
fecit vicarium ſuum in ſpiritualibus & tempo-
ralibus generalem, tam in ſua metropoli quam
in diœceſi. Inſtauravit quoque & publici juris
fecit Rotomagenſis baſilicæ bibliothecam, cui ini-
tium dederat an. 1633 Petrus *Acarie* canonicus,
eccleſiaſtes, pœnitentiarius & officialis, libro-
D rum ſuorum non mediocri largitione, hortante
imprimis ipſo Harlæo, remque exemplo ſuo
promovente, aſſignato trecentarum librarum pro
libris comparandis, totidemque ad bibliothecarii
ſtipendia cenſu annuo, ex archiepiſcopali ditione
petendo. Sic vero de omnibus optime meritus
Franciſcus etiam poſteris prodeſſe curavit, multis
in lucem editis operibus varia doctrina refertis.
Nam & de hiſtoria eccleſiaſtica quædam pro-
tulit; nempe de eccleſiæ regimine per axiomata
politica eccleſiaſticaſque regulas, in epiſtolas
Pauli commentarios, paraphraſim in eam quæ
ad Romanos ſcripta eſt egregiam & nunquam
E ſatis laudandam apologiam pro catholicis editam
anno 1625 Francico idiomate, adverſus Bri-
tanniæ regem, jubente Ludovico XIII, Diſqui-
ſitiones de ſacramento altaris; controverſiarum
Catechiſmum, ſermoneſque doctos de ſacrificio
miſſæ. Eccleſiaſticum quoque officium recog-
novit, & breviarium ſuæ diœceſis correctius
fecit; acta eccleſiæ Rotomagenſis, mandata
ſynodorum, logicos diſcurſus, varias ad Urbanum
VIII papam, Richeliumque & Magalottum car-
dinales epiſtolas, poëmata nonnulla, denique
manuale

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

manuale Rotomagenſe duobus libris de doctrina A & diſciplina eccleſiaſtica conſcripſit, vir omnimodis literis inſtructus. Leoni tamen cuidam, quem in deceſſorum ſuorum numerum retulerat, diem feſtum minus caute aſſignavit, ut ſupra obſervavimus Johannem I inter & Vittonem col. 24.

Plurimos abbates & epiſcopos conſecravit, ut ſuis paſſim locis adnotatur in Gallia Chriſtiana.

Sub ejus præſulatu & eo promovente, fundati ſunt anno 1616 Rotomagi monachi Fulienſes & ſacerdotes Oratorii; Pontiſaræ vero & Augi moniales ſanctæ Urſulæ; collegium item Deppæ conſtitutum: anno 1617, in oppido B Vetulis, vulgo *Veulès*, Patres Tertii ordinis ſancti Franciſci; anno 1618, in vico Marinis, ſacerdotes Oratorii: anno 1619, Deppæ Patres Societatis Jeſu, & Rotomagi moniales ſanctæ Urſulæ: anno 1620, apud Caldebeccum Patres Capucini: anno 1621, Fiſcanni & Augi iidem Patres; Giſortii moniales ſanctæ Urſulæ: anno 1622, Magniaci Franciſcani; Giſortii Annunciatæ; apud ſanctam Mariam ad Nives prope Hareflotum Capucini; anno 1623, in oppido ſancti Walarici Caletorum, Patres Tertii ordinis S. Franciſci: anno 1624, Rotomagi Eremitæ ſancti Pauli, Patres Recollecti & Carmelitæ C Diſcalceati; Leonibus Franciſcani; apud Portum Gratiæ moniales S. Benedicti; Deppæ moniales ſanctæ Urſulæ; anno 1625, Gornaci virgines S. Joſephi: anno 1627, apud Portum Gratiæ moniales ſanctæ Urſulæ, in loco ubi paulo antea poſitus fuerat prioratus Monaſterio-Villari obnoxius: anno 1630, Rotomagi moniales Viſitationis beatæ Mariæ, & Gornaci moniales ſanctæ Urſulæ. Eodem circiter anno, apud Aquas-Forgias Patres Capucini: anno 1631, Rotomagi moniales Benedictinæ ſancti Ludovici & Patres Auguſtiniani Diſcalceati; Giſortii moniales Carmeli: anno 1634, apud Novum-caſtellum in D Braio virgines Miſericordiæ: anno 1635, Andilegi moniales Benedictinæ ſancti Johannis: anno 1636, apud Arcas moniales Ciſtercienſes: anno 1637, Calvomonte in Velocaſſibus Patres Recollecti: anno 1638, Elboti ad Sequanam moniales Benedictinæ, & ad ſanctum Michaëlem Maltevillæ eccleſia collegiata: anno 1639, apud Caldebeccum moniales Congregationis; Meulenti ac Monteforti ad Riſelam moniales Annunciatæ, & Magniaci moniales ſancti Benedicti & ſanctæ Urſulæ: anno 1640, Rotomagi Patres Minimi; Andilegi canoniſſæ regulares, quæ præeſſent xenodochio regio; Deppæ moniales E Viſitationis beatæ Mariæ: anno 1641, Andilegi moniales ſanctæ Urſulæ, & apud Hareflotum Patres Capucini loco Billettarum, qui ibidem ineunte decimo quarto ſeculo exiſtebant: anno 1642, Rotomagi moniales Benedictinæ Bellifontis, & poſteriores moniales Viſitationis beatæ Mariæ; Brioniæ moniales Benedictinæ, Gornaci Patres Capucini; Albæ-marlæ Patres Tertii ordinis ſancti Franciſci: anno 1643, Rotomagi Puellæ Pœnitentes, quarum poſtea domus Refugii nomine appellata eſt: anno 1644, Strepiniaci

ANNI CHRISTI

moniales Benedictinæ, Rotomagi moniales Annunciatæ; Meulenti Patres Tertii ordinis ſancti Franciſci, Calvomonte in Velocaſſibus moniales ſancti Franciſci; anno 1645, Rotom. moniales Benedictinæ Vallis-gratiæ, ex urbe Elboto huc tranſlatæ: anno 1647, Rotomagi moniales Congregationis: anno 1648, Fiſcanni moniales Annunciatæ; Elboti ad Sequanam moniales ſanctæ Urſulæ: anno 1649, Deppæ Virgines laborioſæ: anno 1651, ibidem Carmelitæ Diſcalceati.

Sed eodem anno 1651, poſtquam per triginta 1651. octo aut circiter annos eccleſiam Rotomagenſem gubernaſſet Franciſcus, abdicavit ſe pontificatu in gratiam filii fratris ſui, ac demum Gallione obiit XI calendas Aprilis anno 1653, fere ſeptuagenarius, atque ex vicina Bonæ-ſpei Cartuſia, ubi relictum cor, IV nonas Aprilis ſequentis corpus ejus in baſilicam Rotomagenſem tranſlatum, ab univerſo clero magna pompa exceptum eſt; poſtridie vero exequias celebravit ſucceſſor ejus, aſſiſtentibus Podienſi, Arauſicano, Condomienſi & Oloronenſi epiſcopis, laudeſque defuncti proſequente eloquentiſſimo verbi divini præcone Guillelmo *le Boux* Oratorii Jeſu ſacerdote; atque inde corpus tumulo avito cardinalium Ambaſiæ terræ mandatum eſt, ad quos maternam originem cognationis vinculo referebat, ut qui aviam habuerat Mariam Ambaſiam Georgii I ſororem.

LXXXVI. FRANCISCUS III. DE HARLAY.

Achillis Harlæi marchionis *de Breval* & *de Chanvallon* filius & Eduardæ *de Vaudetar de Perſan*, a prima juventute dignum ſe Franciſci archipræſulis patrui ſui heredem demonſtravit. Doctoratus ergo laurea in alma facultate Sorbonica inſignitus, & Gemeticenſi abbatiæ præfectus, cum ille archiepiſcopatum ſponte abdicaret, nominatus eſt a rege chriſtianiſſimo menſe Maio anni 1651, qui ei ſuccederet: admiſſus deinde ab Innocentio X papa in conſiſtorio Romano VI calendas Octobris ejuſdem anni, tandem V calendas Januarii ſequentis in Cartuſia Pariſienſi conſecratus eſt a Nicolao e comitibus Balnei, ſedis apoſtolicæ apud regem nuncio, aſſiſtentibus Conſtantienſi & Bajocenſi epiſcopis, ſuffraganeis ſuis, cum paulo antea in comitiis cleri Gallicani Luteciæ habitis legatus adfuiſſet e provincia Normanniæ. Inde ad Pictavos ſe contulit, regique ſacramentum fidelitatis juravit pridie idus Jan. anni ſequentis; & confeſtim ad 1652. urbem metropolitanam profectus, poſſeſſionem adeptus eſt calendis Februarii, neglecta tamen ordinaria pompa, quæ in ingreſſu archiepiſcoporum ab univerſis ordinibus civitatis adhibetur. Poſtero die ſacra fecit in majori eccleſia, & e ſuggeſtu concionem habuit ad populum, tum vero diœceſis perluſtrationem aggreſſus eſt.

Sub ejus præſulatu, anno 1652, fundatæ ſunt Leonibus moniales Benedictinæ: anno 1653, 1653. Virgines ſancti Joſephi, quæ degebant Gornaci, inſtitutum monialium Congregationis amplexatæ ſunt: an. 1654, fundatæ apud Novum-caſtrum 1654.

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

in Braio moniales Benedictinæ & Rotomagi A
Virgines ſancti Joſephi, conſtituta etiam noſo-
comia duo, alterum generale apud Pontem-
Iſaræ, alterum Rotomagi pro peſte laborantibus:
1655. anno 1655, fundatæ in urbe Augo canoniſſæ
regulares, quæ præeſſent noſocomio urbis: anno
1657. 1657, Rotomagi moniales Refugii & Yvetoti
moniales Ciſtercienſes; poſitum etiam Giſortii
1658. xenodochium: an. 1658, Rotomagi ſeminarium
majus ædificatum, & fundatæ moniales ſancti
Dominici a Sanguine pretioſo nuncupatæ: anno
1659. 1659, fundati apud Ingovillam prope Hareflo-
tum Patres Tertii ordinis ſancti Franciſci: anno
1660. 1660 Franciſcus ſynodum epiſcoporum provin-
ciæ ſuæ habuit apud Pontiſaram pro excipiendis
bullis Innocentii X & Alexandri VII. Eodem
anno erectum in Portu-gratiæ ſeminarium: anno
1661. 1661 fundati Rotomagi Patres SS. Trinitatis
ac Redemtionis captivorum, monialeſque ſancti
Franciſci & ſanctæ Eliſabeth, quæ noſocomium
ibi poſuerunt pro ægrotis inſanabilibus: anno
1663. 1663, Rotomagi moniales ſancti Benedicti,
Criſpinæ dictæ, & ſodalitas preſbyterorum ſancti
1665. Patricii: anno 1665, erectum Gornaci Hoſpi-
1666. tium pauperum generale: anno 1666 fundatæ
Rotomagi Sorores Providentiæ, & apud Ulte-
1667. riorem-Portum Sorores Caritatis: anno 1667, C
Deppæ moniales Benedictinæ, & prope Roto-
1668. magum Cartuſia-nova: anno 1668, in eadem
urbe Puellæ recens catholicæ, & Deppæ Hoſpi-
1669. tium pauperum generale: anno denique 1669,
Rotomagi Sorores Caritatis, Griſeæ dictæ.

Idem præſul anno 1659, pridie idus Januarii, cenſura notaverat librum, cui titulus, *Apologia Caſuiſtarum contra calumnias Janſeniſtarum.* Plurima etiam in ſynodis ſtatuta condiderat, quæ typis mandata ſunt in Concil. Normann. part. II,
1671. pagg. 144 & ſeqq. Sed anno 1671 ad eccle-
ſiam Pariſienſem tranſlatus eſt. Quæ autem de D
illo poſt adeptum novum hunc archiepiſcopatum dicenda ſupererant, proſecuti ſumus tomo VII, col. 184.

LXXXVII. Franciscus IV.

ROUXEL DE MEDAVI.

Ex antiqua Granceyorum comitum familia oriundus Franciſcus, e militia caſtrenſi, in qua juveniles annos feliciter exercuerat, ad eccleſiaſticam tranſiit, abbaſque primum ſancti Andreæ in Gofferno, dein Cormeliarum effectus eſt. Anno 1651 ad Sagienſem ſedem nominatus, deſignatus eſt poſtea ad Lingonenſem; ſed ante bullas acceptas tranſiit anno 1671 ad Rotomagenſem, cujus in poſſeſſionem miſſus eſt per E procuratorem eodem anno, menſe Decembri, per ſe autem ipſe ſolenni apparatu XVII cal. Febr.
1672. anni ſequentis. Diœceſim ſuam quotannis cum
ingenti fructu perluſtravit, deviantes ab officio clericos ſummo animi vigore prælatus æqui amantiſſimus in ordinem redigens, largas egentibus eleemoſynas liberaliſſime impertiens, præſertim occulta paupertate oppreſſis; longe plura in eccleſiæ ſuæ bonum peracturus, niſi hominem præſtantis ingenii ac profundioris ſapientiæ & ad altiora quæque natum rex chriſtianiſſimus ad ſe evocaſſet, cui adminiſtrationis publicæ curas ac ſollicitudines partiretur, dum eum ſuis ſanctioribus juſſit intereſſe conſiliis.

Eo ſedente, fundatæ ſunt Rotomagi anno
1677 moniales Benedictinæ SS. Sacramenti: 1677.
anno 1680, in eadem urbe erectum ſeminarium 1680.
minus: anno 1681, ibidem Hoſpitium paupe- 1681.
rum generale conſtitutum: anno 1682 fundatæ 1682.
Fiſcanni Sorores Providentiæ; Rotomagi vero
utraque Cartuſia in unam coalita: anno 1685 1685.
poſitum Credolii xenodochium: anno 1688 1688.
collegium Pontiſarenſe denuo fundatum. Sed
plura dum peraguntur, vitæ finem implet meri-
B tiſſimus præſul non longe a Matiſcone, IV cal.
Februarii anno 1691, ætatis 86. 1691.

LXXXVIII. Jacobus-Nicolaus.

COLBERT.

Johannis-Baptiſtæ *Colbert* præfecti ærario & regni adminiſtri, ac Mariæ *Charon* filius Jacobus-Nicolaus, doctor ſociuſque Sorbonicus, abbas Becci ac prior Caritatis ſupra Ligerim, a rege renunciatus IV nonas Februarii 1680 & commendatus, a ſummo pontifice datus eſt præcedenti adjutor 13 Aprilis, gratuitiſque donatus bullis, a Franciſco *Rouxel* conſecrationem ſuſcepit ſub titulo archiepiſcopi Carthaginenſis, pridie nonas Auguſti ſequentis, Luteciæ in eccleſia Sorbonæ, aſſiſtentibus Bajocenſi & Lexovienſi epiſcopis. Ejus tempore cum orta eſſet controverſia inter eccleſias Lugdunenſem & Rotomagenſem de primatia, quam Rotomagenſi utpote ſibi ſubjectæ denegabat Lugdunenſis, judicium litis hujus demandatum eſt ſupremo regis conſilio, cujus decreto ac ſenatuſconſulto Rotomagenſi, eccleſiam Rotomagenſem ſui juris eſſe, nullique alteri, excepta Romana, obnoxiam eſſe pronunciatum eſt anno 1702. Sub eo
etiam, anno 1693, ſenatus Pariſienſis conſulto 1693.
archiepiſcopis Rotomagenſibus aſſerta eſt 13 *Concil. Normann. part. II. p. 226.*
Junii omnimoda juriſdictio in urbem Pontiſaram & Velocaſſinum Francicum. Eodem anno inſtaurata eſt, aut potius inſtituta, eccleſia collegiata Burgi-Turoldi, conſtans decano uno &
quatuor aliis canonicis. Anno 1695 erectum 1695.
Fiſcanni xenodochium, & fundati apud Malle-
raiam Patres Capucini: anno circiter 1698 1698.
fundatæ Rotomagi Puellæ Pœnitentes Boni-
paſtoris. Synodum habuit Jacobus-Nicolaus pro-
vinciæ ſuæ 30 Junii 1699 apud Gallionem, 1699.
in qua damnatus liber archiepiſcopi Cameracenſis, cui titulus, *Maximes des Saints*, & publicavit literas ſummi pontificis eadem de re 24 Septembris. Alias adhuc celebravit ſynodos, mandataque & ſtatuta condidit, quæ plurima habes collecta in Conciliis Normann. part. II,
a pag. 153 ad 220. Anno 1701 acciti Paulia- 1701.
cum monachi Benedictini: fundati anno 1704 1704.
apud Grainvillam Fratres Caritatis, iiſque noſodochium concreditum. Plurima largitus eſt ſeminario minori Rotomagenſi munificus præſul,
extinctus Luteciæ IV idus Decemb. anno 1707, 1707.
& ſepultus ibidem ad ſanctum Euſtachium in paterno ſepulcro.

ANNI CHRISTI

LXXXIX. Claudius-Maurus.

D'AUBIGNÉ.

Ex eccleſia Noviomenſi, in qua de eo diximus tomo IX, col. 1030, tranſlatus ad Rotomagenſem IX cal. Januarii anno 1707, Claudius-Maurus poſt obſequium regi præſtitum IV idus
1708. Aprilis 1708, poſſeſſionem per procuratorem adeptus eſt 28 April. & pompa ſolenni deductus in eccleſiam ſuam novam VI idus Julii. Obiit
1719. Rotomagi anno 1719, menſe Aprili, & pro corpore ejus, quod quidam canonici clanculum tumulaverant in ſepulcro Ambaſiorum, antequam ex avita conſuetudine ad ſanctum Audoënum deferretur, cor ejus Parlamenti conſulto juſſum eodem ſolenni pompa aſportandum.

XC. Armandus.

BAZIN DE BEZONS.

De præſule illo diximus tomo primo, col. 1171, in epiſcopis Adurenſibus, tomo II, col. 856, in archiepiſcopis Burdegalenſibus, & tomo VI, col. 970, in abbatibus Craſſenſibus. Eccleſiæ Rotomag. poſſeſſionem iniit per procuratorem XVIII calend. Januarii anno 1719, per ſe autem
1720. ipſe idibus Januarii anno 1720. Eo ſedente,
1721. moniales conſtitutæ ſunt an. 1721 in noſocomio Fiſcannenſi, quæ biennio poſt regulam ſancti Benedicti profeſſæ ſunt. Obiit Gallione eodem anno VIII idus Octobris, & corpus ejus Luteciam aſportatum, ſepulturæ traditum eſt in eccleſia ſanctorum Coſmæ & Damiani.

XCI. Ludovicus III.

DE LA VERGNE DE TRESSAN.

Ex epiſcopo Nannetenſi & primo eleemoſy-
A nario Philippi ducis Aurelianenſis, deſignatus eſt Ludovicus archiepiſcopus Rotomag. exeunte
tantum anno 1723, & menſe Maio anni ſe- 1723.
quentis bullas obtinuit; tum pallium accepit ab 1724.
epiſcopo Silvaneƈt. 12 Julii, & ſolenni pompa urbem ingreſſus eſt IV idus Decembris ejuſdem anni. Ejus potiſſimum curis fundatum eſt Roto-
magi anno 1726 ſeminarium, ſeu potius Hoſ- 1726.
pitium S. Ludovici. Eo etiam ſedente, fundatæ
ſunt anno 1728 Sorores ſancti Thomæ de 1728.
Villa-nova in noſocomio Portus-gratiæ; & anno
1732 conſtitutum Rotomagi Hoſpitium pro 1732.
redemptis e manibus barbarorum captivis. Sed
B & anno 1723, antequam Rotomagum transferretur, poſitæ fuerant in xenodochio Eſcoiarum Sorores inſtituti Nivernenſis. Humaniſſimus præſul, abbas item Longi-pontis, Bonæ-vallis & beatæ Mariæ de Pietate, obiit Gallione XIV
calendas Maii anno 1733, & ibidem apud 1733.
Carthuſianos tumulatus eſt.

XCII. Nicolaus II.

DE SAULX-TAVANNES.

Ab eccleſia Catalaunenſi, in qua de eo diximus tomo IX, col. 901, tranſiit Nicolaus reginæ chriſtianiſſimæ primus eleemoſynarius ad Rotomagenſem anno 1733, menſe Septembri.
C Pallio donatus eodem anno XVI calendas Januarii, urbem ſuam ſolenni apparatu ingreſſus eſt
anno ſequenti, X. calendas Junii, factus poſtea 1734.
anno 1745 abbas S. Stephani Cadomenſis, & 1745.
XII calendas Aprilis anno 1747, ordinis ſancti 1747.
Spiritus commendator.

DECANI ROTOMAGENSES.

PRimam poſt archiepiſcopum in eccleſia Rotomagenſi dignitatem obtinet decanus, a capitulo electus, confirmatus ab archiepiſcopo, qui niſi præbendam cum decanatu teneat, neque ulla in choro munia implere poteſt, neque in capitulo præſidere. Decimo tertio ſeculo electum ſuum canonici negabant archiepiſcopo præſentandum; ſed ſecundum præſulem judicatum eſt ab arbitris VI calendas Aprilis anno 1238: anno vero 1266, menſe Aprili, confeſſi ſunt illi inſtrumento publico, juris eſſe archiepiſcopi electionem decani ſui confirmare; quanquam aliquando poſtea jus illud laceſſere moliti ſunt. Decanorum ſeriem ex inſtrumentis undecumque oblatis exhibemus in hunc modum.

Decanorum Index.

I. Henricus I preſbyter & decanus, qui ſubſcripſit anno 1024 chartæ Roberti archiepiſcopi, quam legeſis tomo VIII, col. 297, inter inſtrumenta eccleſiæ Carnotenſis, videtur fuiſſe decanus Rotomagenſis.

Chart. VII. col. 13.

II. Oſbernus præerat ſub Malgerio archiepiſcopo, id eſt anno circiter 1045, ex tabulario ſancti Petri Carnotenſis.

D III. Johannes I capitulo præſidebat anno 1093, ex tabulis Fiſcannenſibus.

IV. Guillelmus I canonice electus in epiſcopum Wintonienſem, cum *conſecrationem ab iis a quibus eam, ſicut offerebatur, recipere non debebat, reſpuiſſet*, inquit Anſelmus Cantuarienſis, *de Anglia expulſus eſt*, & in Normanniam rediit anno circiter 1100, ad Guillelmum Bonam-animam archiepiſcopum ſuum. Vide literas Anſelmi Cantuarienſis, aut Pommerayum Concil. Rotomag. pag. 122.

V. Fulbertus decanus ſimul & archidiaconus, imminente morte *monachile ſchema devotus ſuſcepit*
E tempore Ragenfredi abbatis ſancti Audoëni, ex Orderico Vitali lib. VIII, pag. 710, hoc eſt anno circiter 1128. *Defunctus autem, in clauſtro ſancti Audoëni ante capitulum tumulatus eſt, & albo lapide decenter coopertus,* cum hoc epitaphio:

Gloria metropolis, cleri decus & diadema,
Morte tua, Fulberte, ruit; ruit illa profunda
Fontis inexhauſti ſapientia, lingua diſerta.
Metropolitanus fuit archidiaconus iſte,
Canonicus primum, poſtremo cœnobialis.
Quarta dies erat ante diem quo claruit orbi
Virgine de ſacra Chriſtus, cum tanta columna
Decidit eccleſiæ: nulli pietate ſecundus.

Digitized by Google

VI. Gaufridus I, Gaufridi archiepiſc. nepos, occurrit 1123, in charta Majoris-monaſterii, ubi & legitur concilio Carnotenſi adfuiſſe IV idus Martii anno eodem exeunte. A

Ch. XVIII. col. 22. VII. Nicolaus I decanus, ſubcripſit chartæ Hugonis pro abbatia Albæ-marlæ anno 1130.

VIII. Gaufridus II una cum capitulo ſtatutum edidit anno 1131 contra abſentes canonicos ab eccleſia. Præfuit ad annum 1135, ex tabulis Dionyſianis.

IX. Vauſſius Rotomagenſis decanus ſubſcripſit chartæ Hugonis archiepiſcopi pro canonicis ſancti Mellonis Pontiſarenſis, anno 1138.

X. Waleranus ab anno 1139, ex Sammarthanis, ad annum 1144, quo cum archidiaconis eccleſiæ Rotomagenſis ſubſcripſit privilegio Hugonis archiepiſcopi, pro teloneo conceſſo Beccenſibus monachis ſub abbate Letardo. Occurrit adhuc anno 1146 in chartis Beccenſibus, & iterum eodem anno, V idus Julii, in charta Majoris-monaſterii, ubi & anno 1152 memoratur. Monachum poſtea induit in abbatia ſancti Georgii, ex tabulario ejuſdem monaſterii. B

XI. Gaufridus III decanus & archidiaconus ex tabulario Fiſcanni, præerat IV calendas Julii anno 1148, ex charta Mortui-maris, 1153 ex charta Fontanellæ, annis 1158 & 1159 ex chartis beatæ Mariæ de Valle, & anno 1175 ex charta Burgi-Achardi. C

XII. Robertus I *de Caltot* præerat 1175 ex chartis Salicoſæ, & anno 1177 ex tabulis ſancti Laudi Rotomagenſis.

XIII. Robertus II *de Neubourg*, cujus cognominis familia antiqua floruit in Normannia, filius Roberti *de Neubourg*, ex tabulis eccleſiæ Rotomagenſis, decanus erat ſimul & parochus Brioniæ anno circiter 1180, ex tabulis ſancti Vandregiſili. Laudatur in chartis beatæ Mariæ de Valle anno 1183. Scripſit ad eum Lucius III, VIII calendas Maii 1184, de procuranda conſecratione epiſcopi Conſtantienſis. Ad eumdem ſcripſit Petrus Tuſculanus epiſcopus, apoſtolicæ ſedis legatus, de amovendo a quodam parthenone preſbytero, qui minus caſte ſe gerebat. Epiſtola eſt LXIX inter epiſtolas Stephani Tornacenſis. Sedit Robertus ad annum 1188, ex chartis Belli-becci, & obiit XVI calendas Octobris ex necrologio capituli. D

XIV. Johannes II *de Coutances* Walteri archiepiſcopi ex fratre nepos, præerat anno 1189 ex Sammarthanis, factus ex iiſdem anno 1196 epiſcopus Wigornienſis in Anglia. Eccleſiam Rotomagenſem, abſente Waltero archiepiſcopo, procurabat anno 1190, quo tempore ſopita eſt diſcordia inter dictam eccleſiam & Willelmum ſeneſcallum Normanniæ. Ad eum antiſtitem exſtat epiſtola Petri Bleſenſis, de inſtructione epiſcopalis officii, & alia epiſtola, quæ eſt CXXI, de vindicanda eccleſiaſtica libertate. Obiit, ex iiſdem Sammarthanis, anno 1198, ejuſque obitus dies notatur in veteri necrologio VIII cal. Octobris. Dediſſe capitulo dicitur eccleſias Callevillæ ac Theodonis-villæ. E

XV. Richardus I occurrit in tabulis eccleſiæ Rotomagenſis VI calend. Octobris anno 1199.

XVI. Rogerus I *le Normand* reperitur in iiſdem tabulis anno 1199, & in tabulis Belliloci anno 1200.

XVII. Richardus I *de Malpalud* ſedebat anno 1200, ex tabulario Gerardi-villæ, & VIII idus Novembris anno 1203. Hic enim eſt, non Tuardus, ut male Sammarthani legerunt, qui recenſetur in donatione Willelmi *Malet* domini Gerardi-villæ, facta hoc ipſo die eccleſiæ Gerardi-villæ. Meminit ejuſdem anno 1201 tabularium ſancti Audoëni; imo occurrit adhuc Ric. . . . . in tabulario eccleſiæ Rotomag. nonis Octob. & IV nonas Februarii anno 1206.

XVIII. Rogerius II *de Foucarmont* occurrit pridie idus Novembris anno 1210, in tabulis Belloſannæ, & perrexiſſe videtur anno 1213 cum Roberto archiepiſcopo ad concilium Lateranenſe. Sedebat adhuc, ex Sammarthanis, anno 1228, menſe Februario, id eſt 1229. Rogeriorum alter obiit IX calendas Septembris, alter pridie idus Septemb. ex necrologio capituli.

XIX. Thomas *de Freauville* filius Rogonis *de Freauville* & Berthæ, ex Sammarthanis, electus eſt archiepiſcopus anno 1229 poſt mortem Theobaldi; ſed huic electioni renunciavit in curia Romana anno 1231, factus eodem anno epiſcopus Bajocenſis & conſecratus Rotomagi ab archiepiſcopo Mauricio V cal. Aprilis anno 1231, id eſt 1232, vacavitque poſt eum decanatus per annum & amplius.

XX. Stephanus *de Chateaudun* creatur anno 1233, ex chronico Rotomag. Spicil. tom. II, pag. 821, a Mauricio archiepiſcopo, in quem capitulum compromiſerat. Factus poſtea monachus Ciſtercienſis, electus eſt abbas Belli-becci.

XXI. R. . . . . præerat anno 1239, ex tabulario Vallis-ægrorum.

XXII. Hugo I *de Maldeſtour*, al. *de Maudetour*, nominatur in charta quadam tabularii eccleſiæ Rotomagenſis data contra Mendicantes, XVII calendas Septembris anno 1245, ex iiſdem Sammarthanis. Obitus ejus notatur 26 Martii in obituario veteri MS.

XXIII. Hugo II *de Piſe* ſedebat anno 1247, ex tabulis Beccenſibus. Scripſit, ex Sammarth. ad ſanctum Ludovicum pro jure communitatis, factus poſtea archiepiſcopus Nicoſienſis, ex tabulis eccleſiæ Rotomagenſis.

XXIV. Guido *de Bourbon* filius Archembaldi domini Burbonienſis, ex Sammarthanis, fidem obſtrinxit ſuam Odoni Rigaldo archiepiſcopo, Aſſiſii in Italia IV cal. Junii anno 1254, ex codice viſitationum ejuſdem præſulis. Pepigit idem XVII calendas Septembris anno 1276, ex Sammarthanis, cum Johanne filio ducis Burgundiæ, de villis & patrimonio quæ poſſidebat in baronia Burbonienſi. Obiit pridie cal. Septembris anno 1279, ex chronico Rotomag. Labbeano. Teſtamenti curatorem inſtituit Drogonem fratrem & canonicum eccleſiæ Carnot, ex Sammarthanis.

XXV. Philippus *d'Ambleville* electus per viam compromiſſi VII calendas Januarii anno 1279, ex eodem chronico, ſedebat adhuc anno 1290, ex tabulario Fontium-Guerardi.

XXVI. Robertus III *Malet* præerat anno 1290, ex tabulario eccleſiæ Rotomag. in cujus necrologio nomen ejus conſignatur XVI calend. Martii, quanquam in ſchedis Mortui-maris dicitur obiiſſe XIV calendas ejuſdem menſis.

XXVII. Adamus I *Rigaud*, dictus etiam *de Berneau*, ut legimus, ſeu *de Verneau*, uti legerunt Sammarthani, reperitur anno 1299, & menſe Februario anni 1304, id eſt 1305, in tabulis eccleſiæ Rotomagenſis.

XXVIII. Arnaldus cardinalis preſbyter ſancti Marcelli, decanatum obtinebat an. 1308, & menſe Novembri anni 1311, ex tabulis Beccenſibus.

XXIX. Petrus Arquerii, ſeu Augerii, & quibuſdam vernacule dictus *l'Archer*, præerat XV calendas Februarii anno 1320, id eſt 1321.

Chart. LII. col. 57. Delegatus ab Johanne XXII ſummo pontifice in cauſa inter ſancti Audoëni Rotomag. & ſancti Victoris in Caleto monaſteria, eam concordia terminandam duxit. Occurrit anno 1330, IV calendas Decembris, quo etiam anno 14 Decembris, diem 9 Februarii 1331 præfixit ad eligendum novum præſulem, poſt obitum ultimi. Reperitur & nonis Januarii anno 1349, id eſt 1350, uti obſervavimus tomo VI, col. 1058, quem & anno 1351 abbatem S. Hilarii diœceſis Carcaſſonenſis diximus ibidem col. 1014.

XXX. Gerardus *de Blanchelone*, al. *de Brantome*, doctor in decretis, decanatum gerebat annis 1353, 1356 & 1359, ex Sammarthanis, adhucque III idus Martii anno 1362, ex tabulario ſancti Amandi. Obiit 15 Aprilis 1363.

XXXI. Nicolaus II *Oreſme* doctor theologus facultatis Pariſienſis, electus anno 1355 ſuperior collegii Navarræ, erat ex archidiacono Bajocenſi decanus eccleſiæ Rotomagenſis anno 1366, ex tabulis Gemeticenſibus. Fuit etiam theſaurarius Sacræ capellæ Pariſienſis, ac didaſcalus Caroli principis, qui poſtea regnavit ſub nomine Caroli V. Evectus demum anno 1377 ad epiſcopos Lexovienſes, juravit in verba eccleſiæ Rotomagenſis IV idus Julii anno 1378, ex tabulis ejuſdem eccleſiæ.

XXXII. Hugo III *le Renvoiſie* creatus decanus a ſummo pontifice, occurrit pridie cal. Auguſti anno 1378, in chartis Monaſterii-villaris, poſſeſſionem adeptus anno ſequenti idibus Auguſti. Nominatus eſt non. Auguſti anno 1407, curator

Ch. XLIV. col. 41. teſtamenti Guillelmi *de Vienne* archiepiſcopi Rotomagenſis. Stipatus ille multis aliis doctoribus Univerſitatis Pariſienſis commoverat an. 1388, regem Carolum VI ac populum adverſus Fratres Prædicatores, quos multorum contra fidem errorum arguebat; qua de re lege Baluzium not. ad vitas Paparum Avenion. pag. 1373 & ſeqq. Obiit VIII idus Aprilis anno 1413.

XXXIII. Guillelmus II *Entrant* in utroque jure licentiatus, nominatus eſt a ſummo pontifice, poſſeſſionemque iniit III calendas Junii anno 1414. Obiit, ex Sammarthanis, anno 1434.

A

XXXIV. Ægidius *Deſchamps* licentiatus in legibus, Ægidii epiſcopi Conſtantienſis ex fratre nepos, theologiam edocebat in Univerſitate Pariſienſi an. 1414 ineunte. Electus eſt decanus VII idus Martii anno 1434, ex Sammarthanis, id eſt 1435, poſſeſſionemque apprehendit III calendas Aprilis ſequentis. Obiit pridie calendas Novembris anno 1438, ſepultus in eccleſia cathedrali prope patruum.

XXXV. Guillelmus III *Erard*, electus V

B idus Decembris anno 1438, ſtatim a canonicis præſentatus eſt ſummo pontifici, qui electionem confirmaret.

XXXVI. Johannes II *le Guillois* per obitum præcedentis, inquiunt Sammarthani, recipitur VIII calendas Aprilis anno 1440, id eſt 1441.

§ Vacabat decanatus pridie calendas Aprilis anno 1442, id eſt 1443, ex tabulario eccleſiæ Rotomagenſis.

XXXVII. Nicolaus III *Duboſc* præerat IV nonas Maii anno 1445, & XVIII cal. Decemb. anno 1482, ex eodem tabulario. Ipſe eſt qui contra tranſlationem Guillelmi cardinalis prote-

C ſtatus eſt 9 Julii 1453; fuit interim hoc anno & 1466, parochus ſancti Viviani Rotomagenſis, ex tabulis Scacarii Normanniæ, cui anno 1453 interfuit. Decanatum tranſcripſit ſequenti, ex Sammarthanis.

XXXVIII. Ludovicus I *Bloſſet* dicitur a Sammarthanis renunciatus eſſe decanus anno 1455, errore, ni fallimur, typographico, pro 1485.

XXXIX. Johannes III *Maſſelin* juris utriuſque doctor, electus XIII calendas Januarii anno 1488, confirmatuſque ab archiepiſcopo V cal. Maii anni ſequentis, vicarius generalis archiepi-

D ſcopi confirmavit electum Renatum *de Prie* epiſcopum Bajocenſem anno 1498. Obiit, ex Sammarthanis, VI calendas Junii anno 1500, ſed in tabulis eccleſiæ Rotomagenſis occurrit adhuc annis 1501 & 1502. Dedit eidem eccleſiæ anno 1500, tabulam argenteam inauratam 372 marcharum pondo, quæ anno 1501 repoſita eſt ſuper majus altare. Ch. XLV. col. 101.

XL. Guillelmus IV *le Gras* male dicitur a Sammarthanis electus anno 1500, ex ſupra dictis, præerat XVII cal. Octobris anno 1504, ex tabulis Scacarii Rotomagenſis, obiitque XIII calendas Aprilis anno 1535, id eſt 1536, poſt

E reſignatum in gratiam ſequentis decanatum, ex tabulario eccleſiæ Rotomagenſis.

XLI. Johannes IV *le Lieur* poſſeſſionem iniit pridie cal. Martii an. 1522, id eſt 1523. Obiit III idus Septemb. anno 1536, ex iiſdem tabulis.

XLII. Bertrandus *de Marſillac*, ex præcentore electus decanus VII calendas Julii anno 1537, æmulum nactus eſt Claudium *Chappuis* a rege nominatum & a ſummo pontifice confirmatum; ſed eum ſummovit. Obiit pridie cal. Januarii anno 1541.

Digitized by Google

XLIII. Johannes V *de Marſillac* filius Franciſci *de Marſillac* protopræſidis in Parlamento Normanniæ, regiam nominationem adeptus, confirmatuſque bullis pontificiis, poſſeſſionem adiit VIII calendas Novembris anno 1543. Vivebat adhuc pridie nonas Febr. anno 1552, id eſt 1553, ſed reſignaverat ſequenti.

XLIV. Antonius *de Marſillac* competitorem habuit Michaëlem *Petit* electum a capitulo, ſed fatis functum VIII cal. Auguſti anno 1550, antequam electio ejus confirmaretur. Antonius poſt bullas a ſummo pontifice impetratas, in poſſeſſionem miſſus eſt pridie nonas Februarii anno 1551, id eſt 1552. Decanatum tranſcripſit ſequenti.

XLV. Nicolaus IV *le Roux* abbas Albæmarlæ, poſſeſſionem decanatus iniit III idus Maii anno 1559, denatus III idus Septembris anno 1561. Reſignaverat Johanni, qui brevi ſequetur.

XLVI. Adamus II *Sequart* electus VI calend. Novembris anno 1561, confirmatus eſt ab archiepiſcopo IV nonas Novembris ſequentis.

XLVII. Johannes VI *Jubert* decanatum adeptus eſt X calendas Maii anno 1566, vigore ſenatuſconſulti Pariſienſis, inquiunt Sammarthani, poſt concordiam initam cum Adamo. Tranſcripſit ſequenti, qui viciſſim ei reſignavit prioratum Salicoſæ.

XLVIII. Ludovicus II *Marguerie* in poſſeſſionem inductus V idus Julii anno 1567, obiit V calend. Aprilis anno 1602, ſed antea reſignaverat ſequenti.

XLIX. Guillelmus V *Pericard* conſiliarius in Parlamento Normanniæ & abbas S. Taurini, poſſeſſionem decanatus iniit VI calendas Martii anno 1594, factus poſtea epiſcopus Ebroicenſis.

L. Franciſcus *Pericard* poſt reſignationem patrui miſſus eſt in poſſeſſionem VI non. Octob. anno 1610, factus & ipſe poſtea epiſcopus Ebroicenſis.

LI. Henricus II *Boivin* theſaurarius Ebroicenſis, poſt reſignationem præcedentis, poſſeſſionem apprehendit IV calendas Aprilis anno 1614, factus poſtea epiſcopus Tarſenſis & coadjutor Abrincenſis. Tranſcripſit ſequenti.

LII. Claudius I *du Roſel* conſiliarius in Parlamento Normanniæ, in poſſeſſionem miſſus eſt idibus Junii anno 1618. Permutavit cum ſequenti.

LIII. Ludovicus III *Bretel* dominus Oſbertiboſci, abbas beatæ Mariæ Alnetenſis & ſancti Victoris in Caletis, conſiliarius denique in Parlamento Normanniæ, decanatum Lexovienſem ceſſit præcedenti pro decanatu Rotomagenſi, cujus poſſeſſionem adiit III idus Julii anno 1624. Factus autem anno 1630 archiepiſcopus Aquenſis, reſignavit ſequenti.

LIV. Claudius II *Bretel de Gremonville* præcedentis ex fratre nepos, bullis impetratis pridie nonas Junii anno 1631, poſſeſſionem adeptus eſt III nonas Novembris ſequentis. Adſtitit anno 1645 comitiis cleri generalibus.

LV. Radulfus *Bretel de Gremonville* præcedentis frater, diaconus, decanatus adiit poſſeſſionem 17 Maii 1649. Permutavit anno 1686 cum ſequenti.

LVI. Harduinus *Rouxel de Medavy* antea major archidiaconus, ex permutatione decanatus accepit poſſeſſionem 30 Octobris 1686.

LVII. Simon-Franciſcus *Mouret* decanatus cepit poſſeſſionem die 27 Auguſti 1691; defunctus 1694.

LVIII. Ægidius *du Four* Parlamenti ſenator, ex theſaurario electus decanus III non. Novemb. eodemque die confirmatus ab archiepiſcopo, poſſeſſionem die craſtina nactus eſt; deceſſit anno 1715.

LIX. Johannes VII *Hue de la Roque* ex theſaurario electus decanus 27 Octobris 1715, eodemque die ab archiepiſcopo confirmatus, poſſeſſionem iniit. Obiit anno 1729.

LX. Bartholomæus *le Cordier de Bigars* Parlamenti ſenator, decanatus cepit poſſeſſionem 23 Decembris 1729.

LXI. Franciſcus-Chriſtophorus *Terriſſe* decanatus poſſeſſionem cepit 21 Martii 1750.

DE VETERIBUS ECCLESIÆ ROTOMAGENSIS MONASTERIIS.

I. *Pentale.* Anno circiter 550 Childebertus I Francorum rex, in gratiam ſancti Sanſonis epiſcopi Dolenſis in Britannia inferiore abbatiam hanc fundaverat, non longe a confluentibus fluviorum Sequanæ ac Riſelæ. Huic centum circiter poſt annos ſanctus Audoënus Rotomagenſis archiepiſc. ſanctum Geremarum abbatem præfecerat, ibique adhuc anno 833 degebant monachi; ſed ſuſdeque verſi a Normannis, ut creditur, monaſterii nulla hodie ſuperſunt veſtigia, niſi forte excipias eccleſiam parochialem ſancti Sanſonis dictam, cui deſerviunt præter parochum tres alii non canonici, ſed præbendati tamen, ſub omnimoda juriſdictione epiſcopi Dolenſis, quemadmodum & aliæ duæ Rupis ac Paludis Warnerii parochiæ. Valeſius in ſua Galliarum notitia, verbo *Pentale* omnia miſcuit.

II. *Duroclarum.* Tribus circiter leucis infra Rotomagum, ad dextram Sequanæ fluminis ripam poſitum eſt Duroclarum, ubi ſeptimo ſeculo exſtabat abbatia quædam, S. Dionyſio Francorum apoſtolo nuncupata, & ab abbate Lidoaldo gubernata, de qua illud unum occurrit dicendum, quod obſervabimus infra in S. Lamberto abbate Fontanellenſi.

III. *Belcinacum.* Fere e regione monaſterii Fontanellenſis erat in alveo Sequanæ inſula Belcinacum dicta, nunc a longo tempore undis merſa. Eam Theodericus rex Clodovei II filius, ſancto

Digitized by Google

Condedo monacho Fontanellenſi dono dedit, A qui poſtquam ibi monaſterium cum tribus eccleſiis condidiſſet, illud non ſolum, ſed & inſulam integram abbatiæ Fontanellenſi tranſcripſit anno 676, unde in prioratum evaſiſſe videtur Belcinacum, ſub fundatore tantum ſuo abbatiæ titulo decoratum.

IV. *Sanctus Sidonius.* Una circiter leuca ab eo loco, ubi ſcaturit fluvius Varenna, S. Sidonius, vernacule *ſaint Saëns,* monachus Gemeticenſis ac diſcipulus ſancti Filiberti, monaſterium anno circiter 675, ſedem concedente Theoderico III rege, poſuerat, quod ſuo poſtea nomine appellatum eſt. Ibi ſub ipſo fundatore ac primo loci B abbate ſanctus Leufredus, qui paulo poſt aliud monaſterium condidit in diœceſi Ebroicenſi, aliquandiu converſatus eſt; ſed nono ſeculo Normannis omnia vaſtantibus dirutum eſt & ſancti Sidonii aſceterium cum infinitis propemodum aliis ſanctorum domiciliis & a laïcis occupatum, quod cum de manu ipſius caſtri domini extraxiſſet Hugo Rotomagenſis archi-
Ch. xxii. col. 14 epiſcopus, illud Rogero abbati Fontanellenſi conceſſit anno 1153, ut in eo religionis eccleſiaſticæ ſtatum reformaret.

V. *Portus-Mauri.* In finibus Velocaſſium ad Sequanam, ſeſquileuca ſupra Andilegum, vicus C exſtat vernacule *Port-mort* dictus, ad quem corpus ſancti Ethbini diaconi & monachi ex Hibernia tranſlatum fuiſſe dicitur tom. II Martyrologii Gallicani pag. 758, atque ibi forte poſitum erat monaſterium, de quo charta Vandemiris ſub annum XVII Theoderici III regis apud Mabillonium Annal. Bened. tom. I, pag. 594, & Diplomat. pag. 472, in hæc verba: *Donamus . . . . . ad monaſterio Port-Mauro, ubi vir venerabilis Amalcarius abba præeſſe veditur, locello cognomenante Alticio in pago Maceracius.*

VI. *Vintlana.* Exſtitere olim monachi apud Vintlanam, qui locus poſtea videtur dictus eſſe D Braii monaſterium ſupra Novum caſtellum. At monachis illis ſubſtituti ſunt decimo circiter ſeculo canonici ſeculares, quos in urbem Gornacum ante exitum undecimi ſeculi tranſlatos fuiſſe ſupra diximus in Guillelmo I archiepiſcopo.

VII. *Sanctus Salvius.* Poſitum erat monaſterium illud eo loci, ubi nunc exſtat non longe a Novo-caſtro parochia ejuſdem nominis, patronumque agnoſcebat ſanctum Salvium Albienſem epiſcopum, qui vernacule appellatur hic *ſaint Sauve*, illic *ſaint Salvi*, in diœceſi vero Rotomagenſi *ſaint Saire;* quo tempore, quibuſve E fundatoribus conſurrexerit domus illa ignoratur. Exſtabat adhuc anno 831, quo ſanctus Anſegiſus legavit ad *ſanctum Salvium in Brago* ſolidos decem, ex chronico Fontanellenſi, Spicil. tom. III, pag. 243. Hic enim de S. Salvio diœceſis Rotomag. ſi non de ſancto Salvio in Brietio, agitur, non de ſancto Salvio diœceſis Ambian. ut credidere Mabillonius Annal. Bened. tom. II, pag. 542; & Valeſius Notit. Galliarum in voce *Monaſteriolum*. Sed paulo poſt Normannis Neuſtriam omnem face & ferro devaſtantibus, quod ſuperfuit de facultatibus ſuis attributum eſſe videtur eccleſiæ Rotomagenſi, unde conſlata eſt præbenda *ſancti Salvii* dicta.

Floriacum. De veteri monaſterio illo, quod ſitum erat in Velocaſſibus, quodque regebat nono ſeculo Rimbertus abbas, qui ſubſcripſit anno 862 concilio Sueſſionenſi, ex Diplomatica pag. 452 hæc habet chronicon Fontanellenſe, cap. 2, non quale exhibuimus illud in appendice Inſtrum. I, col. 1; ſed quale vulgatum eſt in Spicilegio Acheriano tom. III, pag. 195, nam quæ ſequuntur omnia deſunt in ipſo exemplari Fontanellenſi. Sic igitur exemplar Acherianum: « Pipinus glorioſiſſimus dux Floriacum cœnobium una cum nobili conjuge ſua Plectrude ædificat, quod ſitum eſt in pago Veliocaſſino, anno nono Hiliberti, qui erat exharcatus ſui annus vigeſimus tertius, Dominicæ autem Incarnationis ſeptingenteſimus octavus, ipſumque Bainum (abbatem Fontanellenſem) rectorem ibi præfecit, plurimamque turbam monachorum adunavit: ipſum autem monaſterium huic cœnobio contradidit . . . . Hic . . . . locus poſſeſſio fuerat antea cujuſdam illuſtris viri, cui nomen erat Fraëricus, qui ipſum Floriacum licet modico opere in ſuo proprio a fundamentis conſtruxit . . . . . & xenodochium decem pauperum ibi conſtituit . . . . . quod actum eſſe conſtat ſub anno quinto regnante Theoderico rege. Sequenti quoque tempore, dum Pipinus princeps ſingularem Francorum principatum obtinuiſſet, ſuperato Theoderico rege, & Berthario majore domus, ſæpe dictus Fraëricus prædictum Floriacum eidem contradidit, ea videlicet ratione, ut in majori elegantia ipſum locum ſublimaret, ac monachorum congregationem ibidem conſtitueret; quod & ita factum eſt. Denique evocatum ipſum venerabilem patrem idem princeps hoc cœnobium ædificare juſſit, rectoremque conſtituit, ſicut in largitione quam de ipſo locello huic monaſterio edidit, ſcriptum fore conſtat. Sic enim inter cetera inſertum illic reperitur: » *Ubi conſtituimus virum ſtrenuum & Dei cultorem domnum Bainum ipſum rectorem monaſterii Fontinellenſis, ea videlicet conditione, ut ex præfato monaſterio Fontinella poſt receſſum ejuſdem Baini, ipſi monachi in ipſo Floriaco cœnobio conſiſtentes omni tempore rectores & gubernatores habeant, & ſub eorum ditione noſtris & futuris temporibus permaneant, & ſub noſtra ac heredum noſtrorum defenſione ipſa loca perenniter tuenda conſiſtant. Actum eſt anno duodecimo, regnante Hildeberto rege;* pro quo Hildeberto Acherius ſubſtituendum vult Hildericum. Porro tria ſunt apud Veloeaſſes loca, quæ Floriaci nomine appellantur: primum ſuper Andellam fluvium, alterum in ſilva quæ vulgo dicitur Leonum, tertium prope Fraxinum Agullionis. In quonam vero illorum poſitum fuerit monaſterium illud, quod jam a longo tempore exciſum eſt, definiri non poteſt. Qua de re lege nuperam Deſcriptionem ſuperioris Normanniæ tom. II, pagg. 271 & 272. VIII.

IX. *Sanctus Gervaſius.* In ſuburbio Rotomagi A occidentali exſtat eccleſia perantiqua S. Gervaſii martyris, in qua tumulati ſunt ſanctus Mello archiepiſcopus Rotomagenſis, & Avitianus ejus ſucceſſor. Ibi etiam progrediente ætate fundata fuit abbatia, quam Richardus II Normannorum dux ablatam a monachis S. Petri Carnotenſis, quibus illam dederat anno 1012 aut 1015, tranſcripſit monachis Fiſcannenſibus, qui exeunte adhuc duodecimo ſeculo ibidem degebant. Reſtat eo loci eccleſia ſolummodo parochialis, ſub juriſdictione abbatiæ Fiſcannenſis.

X. *Avanglia.* Exſtat in veteri chartulario abbatiæ ſancti Petri Carnotenſis, inſtrumentum III cal. B Octobris, anno primo Ludovici inertis regis, hoc eſt anno Chriſti 986, in quo hæc leguntur: *In pago Vikaſino abbatia beatæ ſemper virginis Mariæ, quam illius loci incolæ Avangliam dicunt, in loco qui dicitur Altera-villa.* Duo autem hæc nomina *Avanglia* & *Altera-villa*, multum affinitatis habent cum nomine parochiæ, quam nunc vernacule dicimus *Travailles;* imo etiam cum parochia vicina, quam appellamus *Panilleuſe.* Cum vero ad utramque parochiam illam præſentet canonicus ille eccleſiæ Rotomagenſis, cui ceſſit præbenda Panilioſæ dicta, hinc merito colliges, veterem Avangliæ abbatiam attributam C eſſe olim in uſus & commoda capituli Rotomagenſis, atque inde potiſſimum creatam eſſe Panilioſæ præbendam.

Chart. III. col. 7.

XI. *Evrardi-eccleſia.* Duæ erant in Caletis eccleſiæ, altera hujus nominis, abbatiæ olim titulo inſignita, altera apud Sotevillam ſupra mare: quas Richardus I Normannorum dux, poſtquam dediſſet in beneficium Dudoni canonico ſancti Quintini apud Veromanduos, qui de rebus Normannicis ſcripſit; poſtea ad preces ejuſdem Dudonis ipſi Quintinopolitanæ eccleſiæ dedit anno 1015 in feodum, præſentibus Gunnoride Richardi matre, Juditha ejus uxore, Richardo D ejus filio, Roberto archiepiſcopo Rotomagenſi, Hugone Bajocenſi, Hugone Ebroicenſi, Rogerio Lexovienſi epiſcopis, aliiſque optimatibus viris. Pendebat tum ab abbatia Evrardi-eccleſiæ capella ad Dunum, non longe a Burgo-Duni ſita, quemadmodum ab altera Sotevillæ eccleſia pendebat eccleſia ſancti Nicolai, vulgo de Vetulis, ſeu potius de Fontibus aut de Puteis dicta; unde etiamnum canonicorum ſancti Quintini eſt ad illas tres parochias præſentare. Longe igitur ante annum 1015 jam exciſa erat Evrardi-eccleſiæ abbatia, quæ forte a Normannis adhuc idololatris deſtructa eſt. E

Charta II. col. 284.

XII. *Sanctiſſima Trinitas, ſeu ſancta Catharina in monte prope Rotomagum.* Natales ſuos debebat monaſterium illud, quemadmodum & parthenon ſancti Amandi Rotomagenſis, Goſcelino atque ejus uxori Emmelinæ. Erat Goſcelinus vicecomes Rotomagenſis & Archenſis, patruus Godefridi patris Willelmi Archenſis, qui Mathildem Willelmi Tancarvillæi camerarii uxorem procreavit. Erat item Roberto duci familiariſſimus & addictiſſimus, quippe qui ei initio principatus Rotomagum urbem, in qua multa auctoritate pollebat, tradidiſſe perhibetur, ob id ejuſdem urbis vicecomes ab eo inſtitutus. Monaſterium vero, cujus ædificandæ fabricæ præpoſitus fuerat Gradulfus, poſtea abbas Fontanellenſis, dedicatum eſt a Roberto archiepiſcopo in honorem ſanctiſſimæ Trinitatis, XVII calendas Septembris anno 1030, qui erat, ut creditur, a primo lapide poſito ſextus; & eodem anno Robertus Normannorum dux privilegium monaſterio conceſſit, quod poſt Neuſtriam piam, pag. 412, recudi curavimus in appendice. Sed cum illic depoſitæ fuiſſent ſanctæ Catharinæ reliquiæ, quas Simeon quidam monachus Sinaita ſecum allatas Goſcelino dederat, nomen ſanctæ martyris locus ſenſim aſſumſit. Illic non ſolum filius vicecomitis Hugo monaſticen profeſſus eſt, & in ſancto propoſito vitam finivit, ſed & vicecomes ipſe Goſcelinus, ſpreto ſeculo, veſtem militarem pro monaſtica abjecit, imitatricemque habuit conjugem Emmelinam, quæ in ſancti Amandi parthenone ſanctimonialis effecta eſt. Plurimi etiam conſpicui doctrina & ſanctimonia monachi eumdem locum ſub primis abbatibus incoluere, aut inde aſſumti ſunt ut aliis præficerentur eccleſiis; atque in his Durandus ſcriptor ille celebris, poſtmodum Troarnenſis abbas, qui inſignem librum de Corpore & Sanguine Domini compoſuit; Guitmundus, qui multa ſanctorum divina officia compoſuit, cantuque illuſtravit, Einardus *ſeu* Ainardus abbas monaſterii Divenſis; Oſbernus *ſeu* Oſbertus abbas Uticenſis, qui & monaſterium Cormelienſe condidit, &c.

Charta V. col. 9.

Perſeveravit cœnobium illud ſub abbatibus ad annum uſque 1597, quo menſa abbatialis attributa eſt Cartuſiæ Gallionenſi diœceſis Ebroicenſis, diplomate pontificio dato III non. Maii ejuſdem anni, literiſque regiis patentibus datis pridie nonas Januarii ſequentis; ſimul monaſterium dirutum, & monachi anno 1600 tranſlati ad alterum urbis latus in elephantiacorum valetudinarium tunc inhoſpitum, S. Juliani dictum. Sed illi anno 1667 Rotomagenſibus Roſæ Cartuſianis loco ceſſerunt, neque amplius poſt hac de nova ſede quærenda cogitavere. Habes apud Pommerayum in hiſtoria hujus monaſterii, pag. 43 & ſeqq. literas quas modo laudavimus, tam regias quam pontificias. Habes etiam apud eumdem ſcriptorem, & in Neuſtria pia pag. 408 & ſeqq. catalogum abbatum qui rexere hanc domum. Sed præterquam quod catalogi illi non parum ſunt inter ſe diſſimiles, in aliis etiam bene multis peccant. Guillelmus *Foreſtier* ejuſdem loci monachus, metricum elogium 14 primorum abbatum ſcripſit ſub annum 1304. Illud habes Annal. Benedict. tom. V, pag. 630 & ſeqq.

I. Iſembertus, natione Teutonicus, monachum induerat in cœnobio ſancti Audoëni Rotomagenſis, ubi dux Robertus Nicolaum fratris ſui Richardi filium literis imbuendum ei tradiderat, qui poſtea ejuſdem cœnobii abbas factus eſt. Aſſumtus ut præeſſet monaſterio ſanctæ Catharinæ,

Catharinæ, abbatis benedictionem conſecutus eſt apud Fontanellam inter miſſarum ſolennia anno 1033, eo ipſo die quo baſilica Fontanellenſis dedicata eſt; obiitque anno regiminis 21, ut legitur in libello metrico, quem modo laudavimus. Huic, inquit Mabillonius Annal. Bened. tom. IV, pag. 529, rythmo lugubri parentavit quidam illius temporis monachus, a quo vocatur rivus ſapientum, patriæ conſilium, cleri decus ac monachorum ſingulare ſpeculum. Idem auctor teſtatur ex eodem Mabillonio ibid. « Iſembertum velut aurum in camino, diutino languore probatum fuiſſe, & imminente obitu ſe in capitulum perduci juſſiſſe, datiſque fratribus piis monitis ſe nudum a ſingulis cædi : dein ſacram Euchariſtiam percepiſſe dicitur ; tum adorata cruce, oleo ſacro unctus fuiſſe, ſuiſque mutuam caritatem commendaſſe : ac demum in domum infirmorum reportatus obiiſſe poſtridie Omnium ſanctorum, cum fratres horam primam decantaſſent, ſepultus ante aram beatæ Mariæ. » Dicitur Orderico Vitali, pag. 460, *Vir ſapientia & religione pollens ;* ſcriptori autem anonymo Fontanellenſi apud Mabillonium ibid. pag. 369, *Vir optimus & in omni liberalium diſciplinarum experientia probatiſſimus, cujus urbs Rotomagenſis ſcientia ac bonitate frui meruit, ſed pauciori tempore quam expedierat ſibi :* ſed ſcriptor ille ſane recentior Iſembertum credidit ex monaſterio ſuo Fontanellenſi prodiiſſe ; qua in re hallucinatum eſſe conſtat.

II. Rainerius, ex decano eccleſiæ Rotomag. factus S. Catharinæ monachus, jejuniis corpus ſuum maceraſſe, & tanquam eremita inter fratres ſimplex ac modeſtus vixiſſe traditur in libello metrico ſupra laudato, cui loco annis quatuor & viginti præfuit. Is ad condendum Cormelienſe monaſterium, unum e ſuis monachum nomine Oſbernum miſit, qui poſtea abbas Uticenſis factus eſt ; primos etiam Ulterioris-portus monachos e ſua familia ſuppeditavit. Obiit anno 1077 in feſto S. Pudentianæ, ex chronico domeſtico, memoratus VIII calend. Februarii in necrologio, & ſepultus eſt in capitulo.

¶ Rainerium inter & Galterum qui ſequitur, collocandus eſſet *Hugo*, de quo Hugo Flaviniacenſis in chronico ſuo apud Labbeum biblioth. tom. I, pag. 191, niſi obſtaret auctoritas poëtæ domeſtici. Forte irrepſit mendum aliquod apud Flaviniacenſem ; forte etiam contendit Hugo de abbatia, quam dimittere coactus eſt.

III. Galterus I, ex Caletis oriundus, aſſumtus eſt ex Fontanellenſi S. Vandregiſili monaſterio, ubi cantoris officio functus fuerat. Hic multa virtute & prudentia præditus fuiſſe dicitur in carmine ſuperius laudato, & majorem eccleſiam fere integram extruxiſſe & ornaſſe ; annos denique quadraginta vel amplius monaſterio præfuiſſe. Anno 1080 concilio apud Juliobonam & obſequiis Willelmi Anglorum regis anno 1087 adſtitit, parthenonem Pauliaci a Danis ante ducentos aut amplius annos everſum, & ad hoc uſque tempus ruinis conſepultum, cum reſtruere

vellet Thomas miles, ejus loci dominus, Galterum abbatem impulit ad id exſequendum, qui anno circiter 1090 monachos quatuor ibidem loco monialium conſtituit ſub priore, rem probante Willelmo archiepiſcopo. Prioratus ille, cui nomen inditum fuerat *ſanctæ Auſtrebertæ*, poſtquam aliquandiu ad ſimplices prioratus redactus fuiſſet, quatuor denuo monachos excepit in ſinu ſuo anno 1701, ex abbatia Cormelienſi aſſumtos, aſſentiente archipræſule. Sed qui eos accerſierat toparcha Pauliacenſis, eoſdem ipſe expulit anno 1713, conventione pacta cum Cartuſianis Rotomagenſibus, qua titulo monaſterii reſciſſo omnes ejus proventus in horumce commodum cederent ; quod & poſtea comprobatum eſt, tam Parlamenti conſulto an. 1714, quam decreto archiepiſcopi anno 1716, & literis regiis anno 1720. Subſcripſit Galterus compoſitioni Fiſcannenſes inter Chart. IV.
& Taurinenſes monachos factæ anno 1106, col. 127.
pro electione abbatis ſancti Taurini. Obiit anno 1120 VII calendas Septembris, ex necrologio domeſtico.

IV. Helias, ex priore abbas, in novam monaſterii ſui baſilicam corpus Goſcelini fundatoris tranſtuliſſe dicitur anno 1130 ; ſedit ex elogio ſupra laudato annos undeviginti. Obiit III non. Januar. ex necrologio domeſtico, ſepultus in navi.

V. Galterus II ex eodem elogio rexit annos viginti quatuor. Deceſſit ex necrologio domeſtico XVIII cal. Februarii, tumulatus in capitulo.

VI. Drogo, ex monacho ſancti Stephani Cadomenſis factus abbas, rexit ex eodem elogio viginti duobus annis. Obiit IV idus Septembris ex necrologio domeſtico.

¶ Drogonem inter & Rogerum qui ſequitur, necrologus domeſticus locum ſeptimum dedit *Remigio* cuidam, cujus obitum conſignat XIV calendas Julii. Ejuſdem Remigii meminere & Pommerayus pag. 26, & Sammarthani, & auctor Neuſtriæ piæ pag. 411, qui eum vel octavo, vel etiam nono loco reponunt. Alios etiam ſuo interſeruere catalogo abbates, videlicet Guillelmum *d'Eſpreville* & Radulſum, poëtæ jam laudato, qui ſcribebat anno 1304, omnino incognitos. Sed quomodo ſcriptori hujus ætatis ac domeſtico fidem denegabimus ?

VII. Rogerus ſubſcripſit anno 1196 chartæ Ch. XXVI.
Ricardi I Anglorum regis ; ſedebat adhuc anno col. 27.
1200 ex chartis Gemeticenſibus. Obiiſſe legitur anno 1204, huicque ſucceſſiſſe Robertus ejuſdem eccleſiæ prior in chronico domeſtico. Sed longe huic anno ſuperſtitem fuiſſe Rogerum probat quod mox dicemus in Adamo ejus ſucceſſore. Obiit XIV calendas Maii ex necrologio domeſtico.

VIII. Adam *Bacon* ortus ex Hardinvilla, proxime ſucceſſit Rogero ex carmine ſupra laudato, ſeditque annum duntaxat unum, tranſlatus ad abbatiam ſancti Audoëni, quam poſt annum ſimiliter dimiſit, reverſus ad ſanctam Catharinam, ubi ſponte ſe in cellula undequaque clauſa abſcondidit, dictus ideo, quamvis ſat barbare, Adam *recluſus*. Porro Adam ille

Digitized by Google

præfectus eſt cœnobio ſancti Audoëni anno, ut oſtendemus infra, 1232. Sanctæ igitur Catharinæ regimen aſſumſit anno duntaxat 1231, unde dicendus eſt Rogerus deceſſor ejus ad hunc circiter annum perveniſſe. Certe hoc eodem anno prior & conventus S. Catharinæ licentiam eligendi abbatis petiere a rege.

IX. Guillelmus I *Vaſtel*, ex libello metrico jam ſæpius laudato, cellarium, majorem aulam novaque monaſterii mœnia conſtruxit, argento etiam cooperuit lipſanothecam ſancti Boniti; ſed *tenuit plures magnas ad prandia gentes, & bibit & comedit, multum ſibi læte fecit.* Repentina morte oppreſſus eſt poſt annos regiminis decem & ſeptem, anno 1248, in feſto S. Catharinæ, cujus majus ſacrum celebrarat, & ſepultus eſt ante altare beatæ Mariæ. Hujus meminit necrologium domeſticum ad diem v cal. Decembris.

X. Johannes I *de Soteville*, cujus nomen novimus ex necrologio domeſtico & ex tabulario monaſterii, cognomen vero ex poëta ſupra laudato, qui eum cecinit in hunc modum:

Soto-villæ denus abbas noſter fuit ortus.
Atrox, crudelis fuit is, ſed corde fidelis;
Et tamen iſte locus fuit ejus tempore plenus
Divitiis & equis, potibus atque cibis.
Vivus erat dives, poſt mortem nos locupletes
Dimiſit, gazis & loca plena nimis.
Condidit hic aulam ſimul & grangiam prope portam,
Atque refectorium reparavit tempore multum,
. . . .
Eccleſiam cappis, caſulis ornavit & albis.
Condidit ille cruces . . . . . nobiliores,
Argentique crucem fecit pernobilitatam
Ornari gemmis, clavis multum pretioſis;
Et calices multo decorans condidit auro.
Fecit vas ubi ſunt & ſanctorum requieſcunt
Reliquiæ caris & reſplendentibus auris.
Ille tegi pariter tempore nobiliter
Templi majora fecit fieri duo ſigna,
Quæ fere pulſata debent ad maxima feſta,
Cœnobiique viros hic cum ſex octo per annos
Rexit; ſcriptura teſtificatur ita.
Illius in navi corpus jacet. &c.

Obiit anno 1262 in feſto S. Paterni apud *Biſy*, ex chronico domeſtico, hujuſque meminit necrologium ad diem VIII cal. Novembris.

XI. Robertus *de Plain-boſc*, ex priore abbas, confirmatus ab Odone Rigaldo archiepiſcopo v idus Octobris anno 1262, & ab eodem benedictus v calendas Novembris ſequentis, ex codice viſitationum ejuſdem præſulis, rexit ex poëta domeſtico novem annos, & obiit anno 1271 in vigilia ſancti Georgii, ſepultus in navi. Hujus meminit necrologium domeſticum ad diem IX cal. Junii. Pergit autem poëta in hunc modum:

De Plano-nemore Robertus . . . . . .
. . . .

A *Abbas undecimus loca rexit noſtra Robertus,*
Temporibus noſtrum qui fecit nobile clauſtrum:
Infirmitorium fuit ejus tempore factum:
Ille ſuper portam condidit atque caſam:
Prædia de Monte bonus abbas condidit ille;
Muros & portas condidit & cameras;
Temporibuſque ſuis hic redditibus loca multis
Abbas ditavit; terras, cenſus ſatis emit,
Nummos, gallinas, capones emit hic abbas.
. . . .
Hic manifeſtavit, & fratribus hic benedixit,
Quod quadraginta monachos ſanctæ domus iſta
Debet de jure Katerinæ ſemper habere.
B . . . .
Quatuor & quinque fuit annis paſtor in æde.
Ille ſuum navi corpus juſſit ſepeliri, &c.

XII. Richardus *de Ganſeville*, ille eſt haud dubie de quo diximus ſupra col. 71, Odonem Rigaldum archipræſulem, qui electionem ejus confirmaverat, petiiſſe ab rege anno 1272, ut regalia ipſi dimitterentur. De eo poëta domeſticus in hæc verba:

Abbas Richardus fuit numero duodenus.
. . . .
C *Is fuit ille locis abbas bis quatuor annis.*
Capella ſancti tumulatur Bartholomæi.

Obiit igitur anno 1279, conſignatus in necrologio domeſtico ad diem XIV cal. Novembr.

XIII. Johannes II *de Cantepie* factus eſt abbas poſt licentiam eligendi a rege petitam anno 1279, menſe Septembri. Huic multum improperat poëta, quod bona monaſterii plurima abalienaverit, dederitque conſanguineis ſuis. Sedit ex illo annos tredecim; unde colligitur obiiſſe anno 1292. Hujus meminit necrologus domeſticus ad diem VIII calendas Novembris.

D XIV. Willelmus II *de Geneſtis*, ex priore abbas, ſedebat anno 1304, quando poëta ſupra laudatus elogia ſua ſcribebat. Obiiſſe dicitur VII calend. Januarii anno circiter 1330.

XV. Johannes III *Celles* præerat, ex Pommerayo, anno 1336. Obiiſſe dicitur circiter annum 1360.

XVI. Johannes IV *Bellet*, dictus etiam *de Saint-Mor*, tabulam monaſterii argenteam divendidit, ut ſe ac ſuos ab infeſtatione Anglorum redimeret. Sedebat adhuc anno 1390. Obiiſſe creditur anno ſequenti.

E XVII. Guillelmus III *le Meſlé* ſedebat ante annum 1402, & jus canonicum prælegebat Lutetiæ Pariſiorum anno 1418. Decennio poſt de abbatia ſancti Audoëni contendebat cum Johanne *Richard*, ut obſervabimus ſuo loco. Tunc vero omnino abdicavit.

XVIII. Guillelmus IV *de Conti* ex monacho Corbeiæ abbas S. Trinitatis, moras obtinuit anno 1428 ad præſtandam fidem regi. Sedebat adhuc anno 1437, & VII cal. Martii anno 1449, id

Digitized by Google

eſt 1450. Obiit an. 1452, ſepultus in eccleſia; A an idem qui abbas Latiniacenſis?

XIX. Johannes V *le François* fidem juravit Carolo VII regi VI cal. Julii. Occurrit adhuc IV idus Aprilis anno 1453, in tabulis Cameræ computorum Pariſienſis. Obiit anno 1465.

XX. Johannes VI *du Meſnil* decretorum doctor & vicarius generalis archiepiſcopi Rotomagenſis, abbatiam primus obtinuit in commendam, occurritque in tabulis ab anno 1466. Nominatus eſt a rege anno 1469, ut ſederet conſiliarius in ſcacario autumnali. Exſtinctus dicitur anno 1473, poſtquam anno ſuperiore pepigiſſet cum ſequenti de abdicanda abbatia. B

XXI. Johannes VII *de Laitre* monachus Fiſcannenſis, abbatiam adeptus, in ejus poſſeſſionem miſſus eſt IX calendas Aprilis anno 1473; & eodem anno, idibus Decemb. fidem juravit regi. Obiit pridie idus Junii anno 1486.

XXII. Johannes VIII *de Tilques* ſuperioris nepos, electus a capitulo, obedientiam pollicitus eſt eccleſiæ Rotomagenſi V calendas Julii anno 1486. Obiiſſe dicitur calendis Novembris anno 1515, quanquam obitus ejus notatur in necrologio domeſtico ad diem VII idus Februarii.

XXIII. Alexander *de Marconnay* electus a capitulo anno 1515, prædia monaſterii cenſuit C V idus Maii anno 1518 in Camera computorum Pariſienſi, obiitque eodem anno ultimus regularium.

XXIV. Antonius *de la Barre* abbatiam obtinuit in commendam anno 1518, factus poſtea epiſcopus Engoliſmenſis, deinde archiepiſcopus Turonenſis. Morte ſublatus eſt anno 1546.

XXV. Johannes IX *Monadier*, dictus *de Brynes*, ſeu *de Brives*, regi, cui erat ab eleemoſynis, fidem juravit calend. Junii anno 1547, & clientelam vovit eccleſiæ Rotomagenſi pridie nonas Decembris anno ſequenti. Obiit VIII idus Maii anno 1577. D

XXVI. Henricus d'*Eſcoubleau de Sourdis* epiſcopus Malleacenſis, abbatiam quam tenebat ab anno 1577, permutavit cum ſequenti X cal. Julii anno 1594, pro abbatia ſancti Jovini de Marnis. Vide tom. II, col. 1376.

XXVII. Carolus I *de Bourbon* archiepiſcopus Rotomagenſis, hujus nominis ſecundus, obiit anno 1594.

XXVIII. Carolus II *de Bourbon* archiepiſcopus Rotomagenſis, hujus nominis tertius, abbatia quam obtinuerat VII calend. Martii anno 1595, ceſſit idibus Aprilis ejuſdem anni in gratiam Cartuſiæ Gallionenſis, quemadmodum E obſervavimus in prologo.

XIII. *Sigeium.* Poſitum eſt Sigeium intra fines majoris archidiaconatus, in decanatu Rivorum. Ibi Hugo quidam abbatiam exſtruxit in honorem ſanctorum Martini & Wiganii, dotavitque liberaliter, & eam S. Audoëni monaſterio ſubjectam eſſe voluit; ita ut mortuo Sigeienſi abbati ex ſancti Audoëni monaſterio alter ſubrogaretur. Ch. VIII. col. 12. Inſtrumento ea de re confecto, quod damus in appendice, ſubſcripſere Malgerus archiepiſcopus Rotomagenſis, Nicolaus abbas ſancti Audoëni & Willelmus nothus, dux Normannorum. Illud autem ad ann. 1052 refert Mabillonius Annal. Bened. tom. IV, pag. 536. Sed jam diu eſt ex quo abbatia illa & monachis & abbatibus deſtituta, tranſiit in prioratum, ut vocant, ſimplicem.

XIV. *Bellus-mons-Petroſus.* De monaſterio illo quæ dicenda occurrunt, legeſis infra in abbatia Mortui-maris.

XV. *Calvus-mons.* In ſupercilio montis hujus, quem alluit Druna fluviolus, poſita olim erat abbatia, ſancti Petri dicta, quam Ludovicus VII rex, *& anteceſſores ejus longo tempore in dominicatura habuerant.* Hujus tum juriſdictioni ſpirituali parebat univerſa civitas; unde idem Ludovicus, ut videre eſt apud Luvetium Antiq. Bellovac. tom. II, pag. 55, ſcribebat aliquando Calvimontenſibus, in hæc verba: *Mandamus vobis, & auctoritate regia prohibemus, ne citra antiquam eccleſiæ veſtræ dignitatem archiepiſcopo Rotomagenſi vel miniſtris ſuis ullatenus obediatis . . . . . . Quod ſi feceritis, iram majeſtatis noſtræ vos incurrere ne dubitetis.* Anno 1145, ut diximus tomo VII, col. 373, princeps ille chriſtianiſſimus abbatiam S. Petri, cui tunc deſerviebant canonici, tradidit Sugerio abbati S. Dionyſii in Francia, Hugone archiepiſcopo Rotomagenſi nihilominus donum confirmante. Abbas vero reſciſſis præbendis, abbatiam convertit in prioratum duodecim monachorum, quem nunc unicus prior tenet abſque conventu, ſed juriſdictio ejus firmata eſt anno 1604 ſupremi conſilii decreto, tum Parlamenti conſulto menſe Febr. anni 1654.

XVI. *Callevilla.* Apud Callevillam in Caletis duæ ſunt eccleſiæ, quarum altera majoris, altera minoris monaſterii nomen retinuit; atque hoc unum ſupereſt hodie veteris cujuſdam cœnobii veſtigium, de cujus vel ordine, vel fundatoribus, vel etiam fundationis anno, nihil omnino dicendum occurrit.

XVII. *Andilegum.* Sex leucis ab urbe Rotomago, Euronotum verſus, ad dexteram fluminis Sequanæ ripam, poſitum eſt Andilegum, ubi ſancta Clotildis, Clodovei magni regis uxor, puellarum cœnobium condidit in honorem ſanctæ Dei genitricis Mariæ. De hoc parthenone agit venerabilis Beda in hiſtoria ſua lib. III, cap. 8, ubi ſcribit, « Seculo ſeptimo, cum pauca eſſent in regione Anglorum monaſteria, hunc morem in illa gente fuiſſe, ut multi ex Britannia monaſticæ converſationis gratia Francorum monaſteria adirent, ſed & filias ſuas eiſdem erudiendas ac ſponſo cœleſti copulandas mitterent, maxime in Brigenſi ſeu S. Faræ monaſterio, & in Calenſi, *& in Andilegum monaſterio.* » Cœnobium illud, cui Anſegiſus Fontanellenſis abbas legavit teſtamento ſolidos duodecim, ex Spicil. tom. III, pag. 243, perſtabat adhuc anno 884, ut videre eſt in Annalibus Benedictinis, tom. III, pag. 248; ſed jamdudum exciſum eſt, crediturque everſum fuiſſe anno circiter 900, a Normannis idololatris. Ejus autem loco ſurrexit proceſſu temporis eccleſia collegiata decano uno & ſex aliis præbendatis

conſtans, quam anno 1634 Franciſcus Harlæus archiepiſcopus Rotomag. hujus nominis primus, inter collegiatas ſuæ diœceſis primum locum tenere pronunciavit. Sunt præterea eodem loci parthenones duo, alter Benedictinarum fundatus anno 1635, ſub nomine ſancti Johannis; alter canoniſſarum regularium fundatus anno 1640, ſub nomine ſancti Jacobi: ſed neuter abbatiæ titulo decoratus.

XVIII. *Fiſcannum.* Vetus parthenon, de quo vide infra novam ejuſdem nominis abbatiam.

XIX. *Pauliacum.* Poſt varias viciſſitudines parthenon ille, qui fundatus fuerat a S. Filiberto Gemeticenſi abbate quatuor leucis ab urbe Rotomago, Caurum verſus, tranſlatus eſt circiter annum 1000 in urbem Monaſteriolum ſupra mare diœceſis Ambianenſis. Vide quæ de eo diximus tomo IX, col. 1318.

XX. *Monaſterium-Villare.* De veteri illo parthenone lege quæ dicemus infra in nova ejuſdem nominis abbatia.

XXI. *Varenna.* Super fluvium Varennam poſitus erat ætate ſanctorum Audoëni & Leufredi parthenon ejuſdem nominis, ex vita ejuſdem ſancti Leufredi in Actis SS. Bened. tom. III, p. 585, ibique ex chronico Fontanellenſi cap. IX, pag. 212, conditum fuerat corpus ſancti Ricberti. Sed aſſerit Valeſius in ſua Galliarum Notitia, voce *Tellau*, parthenonem illum temporibus Caroli Calvi jam ceſſiſſe in uſus eccleſiæ Rotomagenſis. Suſpicatur Pleſſæus in Deſcriptione ſuperioris Normanniæ tom. I, poſitum fuiſſe, ubi nunc viſitur pagus Monaſterium Hooleri ſeu Odelerii dictus.

XXII. *Logium.* Eo loci ubi nunc viſitur villula vernacule dicta *Caudebequet*, prope monaſterium ſancti Vandregiſili, poſitus erat parthenon hujus nominis, cui ſancta Bathildis dona quædam contuliſſe perhibetur ante exitum ſeptimi ſeculi, & cui paulo poſt præerat Wiſla abbatiſſa, mater ſancti cujuſdam monachi Fontanellenſis, cui nomen Miloni, ex chronico ejuſdem cœnobii, Spicil. tom. III, pag. 200. Huic parthenoni, adulto jam nono ſeculo, ſanctus Anſegiſus abbas Fontanellenſis legavit unam libram, ex eodem chronico pag. 242. Sed ille non multo poſt ceterorum fere monaſteriorum Neuſtriæ ſortem ſub Normannica calamitate expertus eſt.

XXIII. *Septem-molæ.* Anno 751, ex Mabillonii Diplomatica, pag. 490, Pipinus rex, antequam ſolium conſcenderet, confirmavit abbatiæ ſancti Dionyſii in Francia villam Talogienſis pagi, Curborium dictam, illam forte quæ nunc vernacule dicitur *Criel*, adverſus Raganam Septemmolarum abbatiſſam, qui parthenon forte ſeptimo

A ſeculo conditus, ſed ſæviente poſtea Normannorum furore ad nihilum redactus eſt.

Sanctus Mello. Tranſlatum nono, ut fertur, ſeculo exeunte ab urbe Rotomago ad Pontem-Iſaræ ſancti Mellonis Rotomagenſis archiepiſcopi corpus, nomen ſuum facile cum eccleſia in qua depoſitum eſt communicavit, quæ ejus in honorem fundata & canonicis ſecularibus attributa fuit. Abhinc cum beata Maria de Stampis, beata Maria de Corbolio, beata Maria de Medunta, & beata Maria de Piſſiaco, abbatiis ſecularibus eccleſiiſque regalibus, quas reges fundaverunt vel fundatas acquiſierunt annumeratur. Abbatiam B ſancti Mellonis ad exaltandam Rotomagenſem eccleſiam Willelmo archiepiſcopo in feudum donavit Philippus I anno 1091 diplomate quod habes apud Denyaldum & in commentario Gallionenſi. Eccleſiæ hujus præbendarum annualia anno 1125 canonicis ſancti Victoris Pariſienſis inter alia conceſſit Ludovicus VI rex, charta quam edidit Gerardus *du Bois* Hiſt. eccleſ. Pariſ. tom. II, p. 80. Abbatiæ denique illi ſeu eccleſiæ regali variis ſubinde nominibus præfuere ſeculares clerici abbates; anno 1125 *Henricus* Ludovici VI regis filius; anno 1138 *Philippus* Henrici frater; anno 1196 *Henricus* alter, qui una cum canonicis ceſſit regi eodem anno in ſaltu Henonis-C villæ territorium ad ædificandum pagum, qui primo dictus eſt Villa-nova S. Mellonis, deinde Villa-nova regis; annis 1199, 1200, 1209 & 1220, iterum *Henricus*, ſive idem, ſive alter, cognomine *Pica*, filius Rogerii militis, frater vero Simonis & Nicolai militum, ac Vincentii ejuſdem eccleſiæ canonici. Abbatibus hujuſcemodi ſucceſſere decani; hodieque conſtat collegiata illa decano uno & octo aliis canonicis præbendatis præter vicarios ſex canonicis ſubjectos, quorum duo duntaxat ſemipræbenda una potiuntur, horum vero alter capicerius dicitur. Plura de eccleſia illa conjecta legeſis in Deſcrip-D tione ſuperioris Normanniæ, tom. II, pagg. 174 & ſeqq. XXIV.

Sancta Birgitta. Anno circiter 1580 moniales quædam regulæ ſancti Auguſtini addictæ, & ab Eliſabetha regina ex Anglia pulſæ, conſtitere Rotomagi non longe ab eccleſia ſancti Laudi, ibique unam ex ſuis abbatiſſam elegere anno 1594; ſed cum Henrico IV regi infenſiſſimæ eſſent, fœderatorum ſequaces, eradicatæ ſunt paulo poſt, & e conſpectu ſubductæ. XXV.

Bellus-mons. De parthenone illo ordinis Præmonſtratenſis nihil aliud dicendum occurrit præter paucula, quæ videſis infra in abbatia Marchaſii-Radulfi. XXVI.

ABBATIÆ SUPERSTITES.

Sunt illæ numero tres ſupra triginta ; quibus accedit monaſterium unum, caput ordinis, Fratrum laïcorum.

Ordinis S. Benedicti.

Virorum.

Sanctus Audoënus, *Saint Ouën.*
Fontanella, ſeu S. Vandregiſilus, *S. Vandrille.*
Gemeticum, ſeu Gemeticus, *Jumiège.*
Fiſcannum, *Fécan.*
Beccum, *le Bec.*
Appendix de prioratu beatæ Mariæ de Prato, ſeu Boni-nuncii Rotomagenſis, *Bonne-nouvelle de Rouen.*
Ulterior-portus, *le Tréport.*
Sanctus Martinus Pontiſarenſis, *Saint Martin de Pontoiſe.*
Sanctus Victor apud Caletes, *S. Victor en Caux.*
Sanctus Georgius de Balcheri-villa, *S. Georges de Bocherville.*
Alciacum, ſeu Alba-marla, *S. Martin d'Aumale.*
Validus-mons, aut Vallis-mons, ſeu potius Walonis-mons, *Valmont.*

Feminarum.

Monaſterium-villare, *Montivillier.*
S. Amandus Rotomagenſis, *S. Amand de Rouen.*
Gratia-Dei apud Pontiſaram, *la Grace-Dieu*, monialium Angligenarum.
Appendix de Novo-caſtro in Braio, *Neuf-chatel en Brai.*

Ordinis S. Augustini.

Virorum.

Augum, ſeu ſanctus Laurentius, aut B. Maria Augenſis, *Notre-Dame d'Eu.*
Cornevilla, *Corneville.*

Ordinis Cisterciensis.

Virorum.

Bellus-beccus, *Beaubec.*
Fulcardi-mons, *Foucarmont.*
Mortuum-mare, *Mortemer.*
Valaſſia, ſeu potius Vallis-aſcii, aut Vallis-azonis, *le Valaſſe.*

Feminarum.

Bivallis, *Bival.*
Bondevilla, *Bondeville.*
Fontes-Guerardi, *Fontaine-Guerard.*
Gomeri-fons, *Gomer-fontaine.*
Sanctus Sidonius, *Saint Saëns.*
Theſaurus beatæ Mariæ, *le Tréſor.*
Arcæ, *Arques.*

Ordinis Præmonstratensis.

Marchaſium-Radulfi, *Marché-Raoul.*
Belloſanna, *Belloſanne.*
Reſſonium, *Reſſons.*
Inſula-Dei, *l'Iſle-Dieu.*

A

Ordinis S. Claræ.

S. Clara Rotomagenſis, *Sainte Claire de Rouen.*
Graveningæ in eadem urbe, *les Gravelines*, moniales Angligenæ.

Ordinis S. Yonii.

S. Yonius, caput ordinis, Fratrum laïcorum, *Saint Yon.*

S. AUDOENUS.

S. Ouen.

SAncti Audoëni monaſterium, in ſuburbio quondam Rotomagenſi contra orientalem B plagam, nunc in ipſa urbe poſitum, B. Petro Apoſtolorum principi primitus ſacratum eſt. Verum ſepulto ibidem Audoëno pontifice, commune ſortitum eſt nomen ſanctorum Petri & Audoëni. Tandem unico S. Audoëni nomine locus innotuit. Ejus originem ad Clotarium I Francorum regem refert Fridegodus in libello de vita ſancti Audoëni Rotomagenſis epiſcopi, atque annoſa ſuffragatur traditio, variis quæ ſuperſunt inſtrumentis antiquis ſuffulta. Qui tamen primos loci natales ad ſancti Victricii Rotomagenſium epiſcopi tempora proferret, næ ille rem Paulini & Innocentii papæ literis haud C diſſentaneam profiteretur. Et certe in vita ſanctæ Clotildis Act. SS. Bened. tom. I, pag. 102, dicitur regina illa *renovaſſe ab ipſis fundamentis quoddam miræ magnitudinis monaſterium, quod in ſuburbio Rotomagenſis civitatis prope muros ejuſdem urbis tempore beati Dionyſii ibi ædificatum fuit, & ab eodem apoſtolico viro dedicatum in nomine duodecim Apoſtolorum die calend. Septembris, ſicut in quadam petra quæ erat in fundamento altaris repoſita ſculptum erat*, atque eodem loci *adgregaſſe non modicam congregationem clericorum* (id eſt, ut probat Mabillonius, monachorum) *Deo ſervientium.* Monaſterium autem illud non aliud eſt D ab illo quod nunc S. Audoëni nomine appellatur. Quamvis autem Fridegodus originem ejus Clotario ſeniori tribuat, nil vetat quominus Clotildis ejus parens eidem operi collaboraverit. Sed quod in ſanctæ reginæ vita dicitur ædificatum primo fuiſſe illud tempore B. Dionyſii Francorum apoſtoli, merito falſi arguitur ab eruditis, multoque potiori jure ad ætatem Victricii referri debet, qui revera ante Clotildis Clotariique tempora eccleſiæ Rotomag. præerat. Conjecturæ favet admodum Paulinus, epiſt. XVIII, ad eumdem Victricium, ubi eum laudat quod in ſua urbe, uti & in oriente, *Apoſtolorum quoque præſentiam adduxerit,* E *qui peregrinam memoriis ſuis urbem, affectu ſanctorum ſpirituum, & effectu operum divinorum ſedibus ſuis comparant,* quibus verbis novam tum Apoſtolorum apud Rotomagum baſilicam videtur deſignare. Sane idem Paulinus ibidem Victricium

commendat ab inſtituto apud Rotomagenſes quotidiano pſallentium concentu *per frequentes eccleſias & monaſteria;* quod etiam S. Audoëni monaſterio non ſine fundamento aptari poteſt. Favet denique epiſtola Innocentii I papæ ad eumdem Victricium ſcripta, quæ cum nonnulla præſcribat de monachis & monialibus, ſeu virginibus ſacris, ſatis oſtendit floruiſſe tempore Victricii utriuſque ſexus monaſteria in diœceſi Rotomagenſi. Sed de hoc ſancti Petri ſeu ſancti Audoëni monaſterio nihil ulterius comperti habemus ad annum 683, quo ſancti præſulis corpus eo delatum eſt, ut obſervavimus ſupra col. 14.

Anno 841 Normanni Sequanam ingreſſi, advectique Rotomagum, urbem vicinumque ſancti Audoëni aſceterium ferro flammiſque depopulati ſunt. Dum vero Neuſtriæ ſpoliis ditati prædam ac bellum alio agunt, monaſterii ruinas utcunque ſtudent excitare monachi, beneficoſque hac in re ſentiunt, tam archiepiſcopos quam Francorum reges, plurimoſque provinciæ dynaſtas, qui hoc pium opus ſuis ſumtibus liberaliter promovere. Non ædificiorum modo damna pepererat Normannorum furor, ſed regularis maxime diſpendia diſciplinæ. Verum ubi ſalutaribus baptiſmi undis intincti poſuere ferociam, tum Richardi ducis auſpicio vocatus e ſancti Benigni Divionenſi aſceterio Guillelmus abbas piiſſimus, regulæ normam ibidem reſtituit. Mox ſucceſſit ædificiorum quoque reparatio. Sed illis (uti fere tumultuaria opera) cito labaſcentibus, meliorem fabricam anno circiter 1066, cœpit innovare Nicolaus abbas, jecitque fundamenta novæ baſilicæ, quæ a duobus proxime ſuccedentibus abbatibus fuit abſoluta, & a Gaufrido archiepiſcopo dedicata XVI cal. Octobris anno 1126, ſubinde Raginfredo periſtylium, ſeu clauſtrum, aliaque loca perficiente. Vix decem abhinc anni effluxerant, cum tota fabrica voracibus flammis anno 1136 abſumta eſt. Hæc vero Richardi regis Anglorum, Mathildis imperatricis, necnon & aliorum optimatum munificentia, ſatagente potiſſimum Fraterno abbate, poſtea reparata, miſerabili quoque incendio anno 1201 iterum deformata eſt. Denique anno 1248 monaſterium tertio ſic conflagravit, ut conſumtis igne cunctis ædibus, alias ſedes monachi quærere compulſi ſint. Tot cladibus minime fracti abbatum animi; ac præcipue Hugonis indefeſſo labore, dormitorium & refectorium inſtaurantur, eriguntur muri cœnobium claudentes; ac paulo poſt productis urbis pomœriis, intra eorum ambitum & ipſa continentur regularia loca, in quibus nihil fere ad ſplendorem & elegantiam deſideres.

Anno 1319 Johannes III abbas, Caroli Valeſiorum comitis conſiliorum particeps, ſuperbæ quæ nunc exſtat baſilicæ jecit fundamenta, & intra triginta ac ſeptem annos, quibus ille monaſterio præfuit, ſtupendum hoc opus ad tranſverſam uſque crucem perduxit. Abſolverunt eccleſiæ crucem, coronam & navis partem dimidiam decem qui Johanni ſucceſſerunt abbates: quos inter maxime elucet Guillelmus III cardinalis, qui præter cetera elegantiſſimo odeo templum decoravit. Cardinalis autem Bohierii cura & impenſis abſoluta eccleſiæ navi, anteriorem illius atrii faciem aggreſſus eſt Innocentius Cibo, & ipſe cardinalis, hactenus incompletam. Protenditur baſilica illa a muro ſacelli beatæ Virginis retro chorum ad majorem portam in longitudinem pedum fere 417; a latere dextro ad ſiniſtrum in latitudinem pedum 78; a pavimento ad fornicem in altitudinem pedum 100. Illuſtratur 125 feneſtris, quæ continent vitrea tympana majora 4300, minora 300, præter roſas tres miri ac ſingularis artificii; tanta ſuperbit elegantia, teneritate ac concinnitate, ut mirum ſit illam poſt tot annorum curricula ventis & tempeſtatibus, quæ ædificiorum moles longe craſſiores humilioreſve quotidie ſubruunt, contra aſtare potuiſſe.

Baſilicæ ſive hujus poſtremæ, ſive prioris quam Clotarius condiderat, dedicationes ſilent vetera monumenta. Illi vero cui Guillelmus I abbas coronidem impoſuit, conſecrationis impendit beneficium Gaufridus Rotomagenſis archiepiſcopus calendis Novembris anno 1126. Dedicationis celebritatem auxit corporis ſancti Audoëni ceterorumque pignorum tranſlatio, quæ nobili pompa, magnoque apparatu in novam baſilicam tranſportata, decenti loco honorifice repoſita ſunt. Horum omnium etſi Novatorum furore nuda pene ſuperant nomina, viſum eſt, ne omnino pereant indicem ſeræ poſteritatis memoriæ commendare. Anno igitur 1562 ſancti Audoëni baſilicam hoſtiliter ingreſſi Calviniſtæ furentes, chori ſubſellia, altare majus, aliaſque ſubvertunt aras, dejiciunt ſanctorum imagines, odeum miro elaboratum opere, multaque alia demoliuntur, aut deturpant, tum invadentes ſacrarium, pretioſas quaſque veſtes & ornamenta, receptaculum ſanctiſſimi Sacramenti, cruces octo, textus evangelicos ſeptem, calices duodecim, thuribula cum naviculis quatuor, candelabra duodecim, totidem cum pelvibus urceolos, pedum abbatis, infulas & annulos paſtorales, inſignes ſanctorum corporum thecas duodecim, alia propemodum innumera ſacrarum reliquiarum fercula gemmis, auro argentoque ſpectabilia; denique ceteram ſanctuarii ſupellectilem impie deprædantur, ac ſuos in uſus ſacrilege convertunt. Accenſa inſuper in ipſomet templo ex everſis monachorum ſtallis cancelliſque eccleſiæ ingenti pyra, venerabiles eorumdem corporum exuvias ſuppoſitis flammis comburunt, maxime vero ipſum corpus ſancti Audoëni tot a ſeculis illibatum, reliquias apoſtolorum Petri & Pauli, SS. Nicaſii Rotomagenſium apoſtoli ac ſociorum martyrum, S. Romani Rotomagenſis archiepiſcopi, ſancti Leufredi abbatis, ſancti Vulganii, ſancti Remigii Rotomagenſis archiepiſcopi, & ſanctæ Agnetis virginis & martyris; quorum omnium ſacrata pignora in duodecim infuſis auro argentove ferculis condita, religioſe aſſervabantur. Alia item ſanctæ Agnetis, ſancti Faronis Meldenſis epiſcopi, S. Leufredi, ſanctæ

Scaribergæ, ſancti Remigii, &c. oſſa in quinque argenteis vaſis totidem capitum figuram referentibus recondita, idem conſumſit incendium. Ejuſdem ignis vim quoque experti ſunt radii brachiorum ſanctorum Andreæ, Jacobi Majoris & Bartholomæi apoſtolorum, ſancti Arnulfi martyris, ſanctorum Juliani, Nicaſii, Sebaſtiani, Gregorii, &c. quorum oſſa veneranda figuræ undecim auro argentoque illitæ, & ad brachii ſpeciem conformatæ continebant. Queruntur inſuper monachi eadem ſorte deperditos intemeratæ virginis Mariæ capillos, quos exhibebat argentea angeli effigies, ſancti Bartholomæi mandibulam, oſſa ſanctorum Marci, Lucæ & Matthæi, ſanctorum Coſmæ & Damiani, ſancti Stephani, ſancti Georgii, S. Clementis, ſancti Vincentii, ſancti Leodegarii, S. Eligii, ſancti Martini, ſancti Agili & aliorum. Divino tamen favente numine impiorum plus quam barbaro furori ſubducta ſunt oſſicula quædam ſancti Audoëni ac ſancti Romani, reliquiæ unius e ſancti Dionyſii ſociis, item auro veſtita Crux, in qua Dominicæ Crucis portio quædam aſſervatur.

Incumbentia regno bella, monaſterii repetitæ conflagrationes, variique eventus concuſſam non ſemel labefactarant regularis obſervantiæ diſciplinam, quam abbatum, qui tum præfuere monaſterio vigilantia, nonnullorumque monachorum ſtudium reſtituit in melius, uti factum Hildeberti & Guillelmi Divionenſis ætate. Verum rebus in pejora vergentibus, congregationis ſancti Mauri Patres anno 1660 locum ſubiere primævum fervorem revocaturi. Toties autem redintegratam monaſticæ diſciplinæ obſervantiam æquo paſſu ſubſecuta eſt literarum profeſſio; quantumque in earum ſtudio variis temporibus profecerint ſancti Audoëni aſcetæ, argumento ſunt tam varia monumenta, quæ manuſcriptis codicibus plurimis conſignata ſunt, quam inſignes ſcientia viri, qui ex illo ſcholarum ludo prodiere. Exhibet monaſterii tabularium Gregorii papæ IX diploma, quo abbati monachiſque S. Audoëni poteſtatem facit renovandæ certis diebus ſtatiſque horis, uti prius mos erat, lectionis theologicæ. Apertum item in aſceterio aut prope aſceterium, humaniorum literarum gymnaſium probat orta olim canonicos inter & monachos contentio, qua illi publicam earum exercitationem monachis volebant interdicere. Nunc ad privilegia immunitateſque monaſterii tranſeundum.

Conſumtis Normannico incendio ipſius documentis, nulla ſupereſt privilegiorum antiquorum memoria, quæ antecedat annum 996, quo Gregorius V papa omnium libertatum ac jurium, quibus olim conceſſione regum ac principum gaudebant monachi, libertatem confirmavit. Sed plenior habetur privilegiorum notitia ex charta Hugonis III antiſtitis, qua confirmat anno 1130 omnes conſuetudines, quibus tempore Gaufridi deceſſoris ſui potiebatur monaſterium; atque in primis declarat inaugurandos in ejus baſilica Rotomagenſes archipræſules, nec ſervandum in

A ea interdictum, niſi quando in eccleſia cathedrali continget obſervari: omnimodam quoque in parochiam S. Audoëni firmat juriſdictionem, & alia quæ fuſe ibidem enumerantur. Idem jus monaſterio competit in multas alias eccleſias, ac præcipue in eas, quæ dynaſtiæ *de Roz* diœceſis Bajocenſis ſubduntur, in quibus jus dicunt inſtituti ab abbate vicarius major, officialis, promotor & ceteri eccleſiaſtici fori judices. In celebri olim Normanniæ ſcacario primas inter ceteros provinciæ abbates habuit abbas ſancti Audoëni, qui in ſupremo Rotomagenſi Parlamento, quod priori illi curiæ ſubſtitutum B eſt, ſedet etiamnum conſiliarius, hac honoraria dignitate Ludovici XII Francorum regis benevolentia inſignitus. Abbatis item & monachorum eſt ſingulare privilegium, electum recens archiepiſcopum, ubi primum ab inauguratione metropolitanam urbem ſolenni apparatu ingreditur, deducere ad cathedralem eccleſiam, & offerre canonicis; ejuſdem funus, ubi diem extremum clauſerit, ad ſancti Audoëni baſilicam eodem quo ſupra, ſed lugubri ritu relaturis. Præterea monaſterium ſancti Audoëni hanc ſemper libertatem & poteſtatem in eccleſiis ſancti Victoris Caletenſis ac ſancti Leufredi de Cruce habuit a C principio, quod earum abbatibus viam univerſæ carnis ingreſſis, abbas & monachi S. Audoëni alios e cœtu ſuo ab illis conventibus electos in locum eorum ſubrogarent; quod poſtea jus, quamvis ab Alexandro III & IV pontificibus confirmatum, impugnavit præpoſtere ſane hiſce nuperis diebus ſancti Victoris in Caletis abbas commendatarius, ſed a monachis ſancti Audoëni viriliter defenſatum eſt. Quo vero loco apud archiepiſcopos clerumque Rotomagenſem olim fuerint monaſterii hujus aſcetæ, teſtatur ſancti Maurilii ſtatutum, quo in celebranda quotannis a canonicis ſimul & monachis beati Audoëni D ſolennitate, ſiniſtram his, dexteram illis chori partem aſſignat. Neque minori ſtudio idem aſceterium proſecuti ſunt Romani pontifices, e quibus Alexander IV anno 1256 inſignia pontificalia abbati conceſſit, eique poteſtatem fecit conferendi primam tonſuram ac minores ordines; multis denique diplomatibus benevolum ſe probavit monaſterio, cujus omnes immunitates, jura, prærogativas, honores & cetera voluit eſſe illibata. Miſſas facio ceteras eorumdem pontificum in monaſterii commodum bullas, variaque diplomata Anaſtaſii IV, Urbani III, Honorii III, Gregorii IX, Clementis IV, Nicolai III, Cœ- E leſtini V & aliorum, qui literis ſuis quantum ſibi cordi eſſet cœnobii tutela teſtatum voluerunt. Multiplices quoque ſunt regum Franciæ & Angliæ, ducum Normanniæ, atque aliorum optimatum authenticæ literæ, quibus aſſerta volunt omnia monaſterii privilegia; ſed eas legere eſt in fuſiore ipſius hiſtoria vernacule a Pommerayo noſtro edita; maxime vero literas Richardi II ducis, pag. 403 & ſeqq. Nunc de ſingulis abbatibus ex ordine dicendum.

Digitized by Google

Catalogus Abbatum.

Hic cogimur ab erudito Pommerayo, hiſtoriæ monaſterii ſcriptore omnino diſcedere, qui cum violatis injuria temporum antiquis inſtrumentis, nihil de prioribus abbatibus, uno excepto Riculſo, reſciret, nullos fuiſſe proprios per multa ſecula loci abbates, ſed quos Rotomagenſis eccleſia in paſtores haberet, eoſdem quoque ſancti Audoëni monaſterium rexiſſe conjectavit pag. 232 & ſeqq. atque id perperam, meo quidem judicio cogitatum. Cum enim aliquot ſeculis non alio, quam S. Petri nomine locus hic diceretur, & plurima alia loca eumdem præferrent ſancti Petri titulum, non eſt cur mirere ſi mediæ ætatis ſcriptores nullos ſancti Audoëni cœnobio proprios abbates aſſerere vel diſcernere ab aliis potuerint. Unum excipimus Hilduinum abbatem ſancti Dionyſii, ſancti Medardi & ſancti Germani, qui adiens limina Apoſtolorum, per voluntatem Ludovici imperatoris privilegium obtinuit ab Eugenio II papa pro eccleſia ſancti Petri, cui præerat, in partibus Neuſtriæ a Chlotario conſtructa, ubi ſanctiſſimus Audoënus requieſcebat in corpore circa 824. Præterea quem amabo jam habemus Rotomagenſium rerum, quæ ad illius eccleſiæ hiſtoriam pertinent, ſcriptorem antiquum? quis præerat illi Rotomagenſi forte ſancti Petri monaſterio, Victricii archiepiſcopi ætate, cui Paulinus Nolanus cum Innocentio pontifice tam luculentum teſtimonium exhibuit? Sint igitur ignota priorum ſancti Audoëni abbatum ad Riculſum uſque geſta pariter ac nomina. Sed abſit ut eorum accedamus ſententiæ, qui munus abbatis eo in loco cum dignitate pontificali fuiſſe conjunctum ad medium ſeculum decimum pronunciant, ſe ipſis auctoribus ſimul ac teſtibus. Fieri quidem potuit ut nonnulli archipræſules, quales Hugo *multorum cœnobiorum pater*, & Riculſus, abbatiam S. Audoëni rebus addixerint ſuis. At illud ſingulare fuit, nec certa lege, multo minus majorum exemplis firmatum. His præfatis, exordium ſumet ſequens catalogus ab iis duntaxat abbatibus, qui rexere poſt inſtauratam in monaſterio diſciplinam a Guillelmo Divionenſi, de quo jam fuſius diximus tomo IV, col. 675 & ſeqq. prætermiſſo etiam Riculſo, quem vide ſupra in archiepiſcopis Rotomagenſibus col. 23.

I. Hildebertus a Guillelmo Divionenſi, ut credere eſt, inſtitutus, utrique Richardo Normannorum duci carus fuit, eorumque uſus beneficiis impigre incubuit reparandis tam ædificiorum quam morum diſpendiis. Sub eo, inquit ſcriptor miraculorum ſancti Audoëni, *multitudo monachorum arduam regularis militiæ vitam agebat.* Obiit anno 1006 ex veteri chronico, quod laudavit auctor Neuſtriæ piæ pag. 21; ſed quod addit ille Hildebertum ſediſſe ad S. Audoënum annis 46, quomodo conſtabit cum hiſtoria Guillelmi deceſſoris ſui, qui abbatiam Divionenſem non eſt adeptus niſi anno circiter 990?

II. Henricus ducum & optimatum Norman-A norum adjutus opibus, monaſterii inſtaurationem feliciter proſecutus eſt. Sedebat certe an. 1011, quo memoratur in charta Rodulphi comitis Ebroicenſis data in gratiam monaſterii apud Mabillonium Annal. Bened. tom. IV, pag. 221, & apud Pommerayum Hiſt. abbat. S. Audoëni, pagg. 422 & 423. Subſcripſit chartæ Roberti archiepiſcopi de eccleſia Fontaneti pro monaſterio S. Petri Carnotenſis circa 1024. Corpora ſanctorum Nicaſii & ſociorum e loco cui nomen Wambaſium, quo barbarorum metu tranſlata fuerant, in reparatam ſancti Audoëni baſilicam curavit reducenda anno 1032. Obiiſſe creditur B Henricus anno 1033.

Inſtrum. eccleſ. Carnot. tom. VIII, chart. XII, col. 298.

III. Herfaſtus ſeu Herefaſtus rexiſſe dicitur annos circiter decem, & obiiſſe anno 1042, de qua chronologia vide Nicolaum qui ſequitur.

IV. Nicolaus I filius, forte nothus, Richardi III Normannorum ducis, a pueritia in cœnobio ſancti Audoëni educatus literiſque eruditus, monaſticam ibidem vitam profeſſus eſt, poſteaque abbatis officium geſſit per annos fere quinquaginta, extinctus anno 1092 menſe Februario, ex Willelmo Gemeticenſi lib. VI, cap. 2, unde Mabillonius Annal. Bened. tom. IV, pag. 343, concludit falſum eſſe Ordericum Vitalem, qui pag. 710 aſſerit C Nicolaum in abbatia Fiſcannenſi monachum induiſſe, tum abbatem exſtitiſſe per 56 annos, ſupremumque diem obiiſſe IV cal. Martii anno 1094. Enimvero ſi obiit anno 1094 poſt 56 annos regiminis, neceſſe eſt eum ſedere cœpiſſe anno 1038. Herfaſti vero decennium incipiet ab anno 1028. At qui non ſolum an. 1028, ſed & anno 1032 ſedebat adhuc Henricus Herfaſti deceſſor, ut modo probavimus. Ergo revera, inquies cum Mabillonio, hallucinatus eſt Ordericus. Sed unde habemus Herfaſtum rexiſſe decem annos? Obiit certe Henricus anno quamprimum 1032, Herfaſtus poſt eum regere potuit annis duntaxat D quinque ad annum 1038; Nicolaus denique ab anno 1038 ad annum 1094. Verumtamen ad defenſionem Gemeticenſis accedere videtur epitaphium ipſius Nicolai, quod & auctor Neuſtriæ piæ pag. 24, & Pommerayus in hiſtoria abbatiæ ſancti Audoëni pag. 256, retulere in hæc verba: *Hic jacet Nicolaus abbas hujus cœnobii, filius Richardi comitis Normanniæ junioris, & frater Roberti comitis, qui rediens ex Hieroſolymis apud Nicæam urbem mortuus eſt & ſepultus. Hic autem Nicolaus cœnobium iſtud quinquaginta annis rexit prior noſter eximius. Obiit autem anno Incarnationis Dominicæ 1092, III cal. Martii.* Sed prætere E quam quod epitaphium illud, ut nempe nævos quoſdam corrigeret, paulo aliter deſcripſit Mabillonius Annal. Bened. tom. V, pag. 295, poſteriori etiam ævo confectum eſſe ex hoc uno patet, quod in eo Nicolaus abbas dicatur filius Richardi II, non Richardi III, quod chronicis & ſcriptoribus omnibus repugnat. Ad ipſum denique Gemeticenſem quod ſpectat, nullius eſſe ponderis argumentum quod ex ipſo deſumitur, in promtu eſt oſtendere. Interpolatum eſſe illum in multis, maxime vero eo loci de quo agitur, probavit eruditus

eruditus auctor diſſertationis, quam legeſis integram in Mercurio Francico anni 1723, menſis Decembris tom. II, pag. 1292 & ſeqq. Inde etiam intelliges Orderico credendum, ubi ait Nicolaum puerum Roberto duce patruo ſuo compellente tyrocinium vitæ monaſticæ poſuiſſe Fiſcanni ſub Johanne abbate, potius quam Willelmo Gemeticenſi, tyrocinium illud ad monaſterium ſancti Audoëni rejicienti. Neque tamen Ordericum omnibus hic ſuis numeris abſolutum eſſe contendimus, qui Nicolaum ad quartum annum poſt mortem Guillelmi nothi aſſerit perveniſſe, ſimulque anno Chriſti 1094 obiiſſe, niſi dicas, quod omnino veriſimilius eſt, ipſum ſub anno quidem 1094 de Nicolao quæ narrare in animo habebat narraſſe, de anno tamen obitus ejus mentem ſuam ſatis aperuiſſe, dum ait Guillelmo regi ſuperſtitem fuiſſe quatuor annis; cui quadriennio ſi adjicias quinque aut ſex duntaxat menſes, qui effluxere a die V idus Septembris anni 1087, qui fuit dies obitus Guillelmi nothi ad diem III vel IV calend. Martii anni 1092, quo die vel ſaltem quo menſe Nicolaus obiit ex interpolatore Willelmi Gemeticenſis, nihil jam diſcriminis erit inter utrumque ſcriptorem, niſi de numero annorum quibus ille præfuit monaſterio ſancti Audoëni : ſed diſcrimen illud tollere, niſi aliunde lux quædam affulgeat, non tentabimus. Henricus ſedebat adhuc anno 1032, Nicolaus vero obiit anno 1092. Si rexit 56 annos, regere cœpit anno 1036; Herfaſtus autem deceſſor ejus ſedere non potuit niſi tres aut quatuor annos. Si rexit annos duntaxat 50, regere cœpit anno 1042; Herfaſtus autem ſedere potuit annos decem.

Nicolaus, ex Orderico, *multa benignitate & caritate, aliiſque virtutibus floruit, in regimine vero poſitus ſubjectis intus externiſque magis prodeſſe, quam præeſſe ſtuduit.* Sub ejus præfectura, anno 1050, Guillelmus Archienſis comes, fraterque ejus Malgerius archiepiſcopus villam Pirorum tradiderunt monaſterio. Hugo fundavit abbatiam *de Siggi* circa 1052, quam S. Audoëno tradidit. (Ch. VIII. col. 11.) Guillelmus dux Normannorum confirmavit donatam eidem monaſterio eccleſiam S. Victoris de Caleto anno 1055. (Chart. IX. col. 13.) Idem confirmavit anno 1060 donationem Silvæ-viridis, quam pater ejus Robertus dux conceſſerat, & eodem circiter tempore nundinas dedit, ante majorem domus abbatialis portam agendas, cum omni privilegio & jure conſuetudinario ſuper omnes res pretio comparatas. (Charta I. col. 61.) Anno 1066 Nicolaus adfuit dedicationi Cadomenſis parthenonis, & eodem circiter anno, *tempore Guillelmi inclyti regis,* ut legitur in veteri codice MS. ſancti Audoëni, novam monaſterii ſui baſilicam ædificare aggreſſus eſt. Certe, ex Orderico, dedicata eſt illa an. 1126, poſt annos ſexaginta ab inſtauratione ſua, ut obſervabimus infra in Guillelmo I abbate. De ingenti tumultu, qui in ejus abſentia excitatus eſt anno 1073 in eccleſia illa, diximus ſup. col. 33. (Chart. III. col. 66.) Subſcripſit anno 1074 diplomati Willelmi regis Angliæ & Normanniæ ducis, pro fundando cœnobio canonicorum regularium in diœceſi Bajocenſi ex bonis Grimoldi, qui reus conſpirationis in hunc principem, capite plexus fuerat, omnibus bonis eccleſiæ Bajocenſi addictis. Eodem anno cellam ſancti Victoris apud Caletes, monaſterio ſuo obnoxiam, ad abbatias evehendam conceſſit in concilio provinciali. (Ch. XII. col. 16.) Adfuit anno 1080 concilio Juliobonenſi, & anno 1087 exequiis Guillelmi nothi. Denique *adorato in Jeruſalem*, inquit Ordericus, *ſepulchro Domini*, reverſus ad ſuos obiit III aut IV calend. Martii, anno, ut diximus, 1092, conditusque eſt, ex eodem Orderico, ante altare beatæ Mariæ; quod chronicon MS. ejuſdem loci ſic explicat, ut intelligatur primo ſepultum eſſe medio in choro, deinde die Jovis, in feſto ſancti Urbani, anno 1319 (melius 1318) tranſlatum eſſe in ſacellum beatæ Virginis ad lævam. Super tumulum autem *ſtructura de lignis pulchre depictis condita niteſcit,* ait Ordericus, *cujus in culmine Mauricius cœnobita hujuſmodi epitaphium literis aureis eleganter inſeruit:*

Hic amor & pietas, monachorum flos & honeſtas,
Deponens artus Domino vivit Nicolaus.
Rexit amore gregem; quam cernis condidit ædem.
Hæc lux occubuit, dum Piſces Phœbus adurit.

Abbas ille curaverat complures vitas Sanctorum deſcribi, eorum maxime, quorum ſacræ exuviæ aſſervabantur in ſuo monaſterio; ipſi vero Theodericus monachus, qui vitam ſancti Audoëni metrice ſcripſit, opus ſuum dedicaverat. Sub ejus præfectura Odo Bajocenſis epiſcopus iteratis litibus contendit eccleſiam *Roz* dictam in ſua diœceſi ſitam, ſed a jure epiſcopali liberam, ſibi ſubjici debere. Verum cum poſtea animadvertiſſet hanc immunitatem ab ipſo ſancto Audoëno olim aſſertam fuiſſe, non modo ob tanti pontificis reverentiam a cœptis deſtitit, ſed etiam ſucceſſores ſuos adjuravit ne quid unquam contra hoc privilegium molirentur. Charta ea de re ab eo edita, quam vulgavit Mabillonius Annal. Bened. tom. V, pag. 650, caret chronicis notis; non tamen ultra annum 1092 differri poteſt ob Nicolai abbatis hoc ipſo anno defuncti mentionem.

V. Helgotus, ſeu Hilgotus, « Cadomenſis prior, inquit Ordericus ſupra, eruditione & virtutum exercitio pollens, venerabili Nicolao ſubrogatus eſt, & gubernaculo abbatiæ S. Audoëni fere viginti annis potitus eſt. Cujus tempore conventus ejuſdem eccleſiæ numero & religione laudabiliter auctus eſt. Tunc Giſlebertus quidam laïcus de Hieruſalem Rotomagum venit, & a præfato patre ad monachatum ſuſceptus, eccleſiæ ſuæ digniter profecit. Opus enim baſilicæ, quod jamdudum admiranda magnitudine intermiſſum fuerat, aſſumſit, ibique pecuniam Alberadæ groſſæ, dominæ ſuæ, quæ in via Dei moriens theſaurum ei ſuum commendaverat, largiter diſtraxit, & inde aliorum quoque fidelium ſubſidiis adjutus, inſigne opus perficere ſategit. » Subſcripſit anno 1096 chartis Roberti ducis

Normanniæ pro eccleſia metropolitana, & Stephani comitis de Alba-marla pro ſancto Luciano Ch. IV. col. 128. Bellovacenſi. Adfuit anno 1106 compoſitioni actæ inter Fiſcannenſes & Ebroicenſes ſancti Taurini monachos, quo etiam anno nonnulli capilli beatæ Mariæ, qui ex urbe Jeroſolyma aſportati fuerant, ad ſanctum Audoënum allati ſunt. Ipſi vero anno ſequenti aut circiter ſcripſit Anſelmus Cantuarienſis epiſtolam quæ eſt CXXIX, libri 3. Obiit, ex eodem Orderico ibidem, XII calendas Decembris anno 1112, ſepultuſque eſt ante altare S. Stephani protomartyris, quod tunc in veſtibulo ad Aquilonarem plagam poſitum erat.

VI. Guillelmus I, dictus Orderico Balotenſis, vernacule autem *Balot*, ſeu *Ballot*, « ejuſdem eccleſiæ (verba ſunt Orderici) a pueritia monachus, in ordine regiminis per annos fere XIV ſubſecutus eſt. Ipſius quidem tempore baſilica ingens olim a Nicolao cœpta vix in annis LX conſummata eſt, & a Goisfredo archiepiſcopo cum aliis pluribus prælatis & ſubditis, XVI cal. Novembris dedicata eſt. Eodem anno Guillelmus abbas obiit. » Hucuſque Ordericus, atque hinc merito colligas, ipſum non in annum 1094, ſed in annum 1092 mortem Nicolai abbatis rejeciſſe. Si enim anno 1092 adjicias annos 20 quos ille Helgoto, & annos 14 quos Guillelmo Balotenſi tribuit, incides in annum Chriſti 1126, quo revera dedicata eſt eccleſia S. Audoëni, ipſo eodem Orderico teſte lib. 12, pagg. 883 & 884, in hæc verba : *Anno ab Incarnat. Domini 1126 . . . . menſe Octobri, baſilica S. Petri apoſtoli in ſuburbio Rotomagi dedicata eſt, ubi corpus ſancti Audoëni archiepiſcopi & confeſſoris honeſte conditum eſt.* Adfuerat Guillelmus anno 1119 concilio Remenſi, & mutuam precum cum pluribus monaſteriis ſocietatem inierat.

VII. Raginfredus ejuſdem cœnobii monachus, Guillelmo ſucceſſit. Hujus tempore, ait Ordericus ſup. pag. 710, clauſtrum cum aliis monachorum officinis conſummatum ſpecialiter emicuit; Fulbertus autem decanus & archidiaconus eccleſiæ Rotomagenſis, de quo diximus ſup. col. 115, in extremis poſitus monaſticum habitum ſuſcepit. Adfuit Raginfredus an. 1128 concilio Rotomagenſi, & obtinuit anno 1130 ab Hugone III archipræſule privilegium illud, cujus meminimus in prologo : « Anno 1136, tertia ſeptimana Septembris, ait Ordericus pag. 905, repentino Rotomagus igne combuſta eſt, & ingens damnum fidelibus populis divino judicio illatum eſt. Nobile cœnobium ſancti Audoëni flammis edacibus abſumtum eſt; quod vix ad perfectum per 80 annos multorum labore perductum eſt. Pari quoque infortunio monaſterium ſanctimonialium deſolatum eſt, quod in honore ſancti Amandi epiſcopi & confeſſoris conſtructum eſt. » Ex iis tamen, quæ modo ex eodem Orderico excerpſimus in Guillelmo Raginfredi deceſſore, non annos 80 ſteterat baſilica illa quando ſuccenſa eſt anno 1136, ſed annos tantum 70. Ceterum Raginfredus cum affectæ valetudinis eſſet, abbatiam ſponte A abdicavit anno 1141, aut 1142, ut produnt ſchedæ omnes, ſeceſſitque ad cellam S. Michaëlis in Monte prope Rotomagum, ſancto Audoëno obnoxiam; cujus loci prior factus eſt, ſuperſtes adhuc anno 1150.

§ Laudatur in Deſcriptione ſuperioris Normanniæ, tom. II, pag. 316, vetus quidam abbatiæ Mortui-maris, diœceſis Rotomag. codex, in quo Serlo abbas S. Audoëni dicitur arbiter electus fuiſſe anno 1138 inter abbatem Pinus & archiepiſcopum Rotomagenſem. Quod ſi verum eſt, abdicare debuit Raginfredus ante annum 1142. Sed de Serlone illo ne verbum B quidem in inſtrumentis, in ſchedis, in catalogis, in documentis denique cujuſvis generis. Præterea auctor Neuſtriæ piæ, pag. 28, & Pommerayus Hiſt. abbat. ſancti Audoëni, pag. 452, chartam deſcripſere ex tabulario ejuſdem monaſterii anno 1150 confectam, in qua annus ille illigatur cum nono mediante anno ordinationis D. Fraterni, qui proxime Raginfredo ſucceſſit. Irrepſit igitur in codice Mortui-maris nomen Serlonis pro nomine Fraterni, vel nomen ſancti Audoëni pro nomine aliûs monaſterii, S. Luciani forte in diœceſi Bellovacenſi, aut Savigniaci in diœc. Abrincenſi.

C VIII. Fraternus, ſeu Freherus, ex monacho Cluniacenſi ſubſtitutus abbas, ſubſcripſit idibus Octobris anno 1142, chartæ Hugonis archiepiſcopi pro monaſterio Burgi-Achardi, & anno 1144 aliis ejuſdem præſulis literis pro monaſterio Beccenſi. Quem & ipſe beneficum expertus eſt 1145, datis nonnullis infirmariæ ſancti Audoëni, quæ poſtea idem archiepiſcopus confirmavit 1161 Rogero ſucceſſori. Memor beneficiorum, quæ Raginfredus deceſſor ejus, & eorum maxime quæ dimiſſa præfectura, tum prior ſancti Michaëlis in Monte Rotomagenſi, monaſterio ſancti Audoëni contulerat, ſolenne D anniverſarium pro animabus ejuſdem loci abbatum, monachorum, propinquorum ac benefactorum, communi capituli decreto inſtituit, poſtero die ſancti Romani epiſcopi celebrandum; eodemque die feſtivum epulum fratribus in refectorio exhiberi voluit : inſuper ejuſdem Raginfredi anniverſarias preces ipſo die quo ejus obitus accideret fieri ſtatuit anno 1150. Ex ipſa conſtitutionis hujus charta, quam legeſis in Neuſtria pia pag. 28, vertebatur tunc annus nonus Fraterni, qui & ipſe propter infirmitatem abdicavit anno 1157.

IX. Rogerius I *de l'Aigle* monachus Cluniac. E ut legitur in Annal. Bened. tom. VI, pag. 337, non Cadomenſis, ut legitur ibid. pag. 567, appellatur a Roberto de Monte *vir ſummæ religionis, vir religioſus ac timens Deum.* Suffectus ille anno 1157, Fraterno abdicanti, concordiam iniit hoc ipſo anno cum Mathilde abbatiſſa Almaneſcienſi ſuper quibuſdam juribus. Ab Hugone antiſtite Rotomagenſi confirmari curavit anno 1161, donationem quam idem antiſtes Fraterno contulerat. Obiit exeunte anno 1167, id eſt forte ineunte an. 1168, poſt impetratum,

ut creditur, ab Alexandro III papa diploma, quo eccleſiæ monaſterio obnoxiæ, libertateſque & jura omnia ejuſdem confirmantur, ac præcipue juriſdictio in abbatias ſancti Leufredi & ſancti Victoris in Caletis. Nil tamen vetat quominus diploma illud quod vulgavit Pommerayus Hiſt. abbat. S. Audoëni, pagg. 406 & 407 conceſſum fuerit in gratiam vel Aimerici, vel Richardi ſucceſſorum ſuorum; caret enim notis chronologicis.

X. Aimericus, de quo Robertus de Monte ad annum 1167 in hæc verba : *Ante Quadrageſimam rex* Angliæ Henricus II *venit Rotomagum; & mortuo Rogerio abbate ſancti Audoëni, viro ſummæ religionis, eamdem abbatiam dedit Haimerico cellerario Becci.* Subſcripſit anno 1168, III cal. Auguſti, literis Rotrodi Rotomagenſis archiepiſcopi pro monaſterio Mortui-maris. Cum eodem archiepiſcopo tranſegit anno ſequenti, menſe Aprili. Obiit anno 1171, ex Roberto de Monte.

XI. Richardus adſuit anno 1179 tranſlationi ſancti Romani, obiitque V calend. Januarii anno 1181.

XII. Sanſon, ex priore S. Stephani Cadomenſis factus abbas ineunte anno 1182, conſanguineus erat Walterii archiepiſcopi, quo conciliatore pepigit cum Guillelmo abbate Mortui-maris. Beneficos etiam ſenſit Urbanum VIII papam & Philippum Auguſtum regem. Terras de Sanceio, ex cultura ſancti Audoëni, conceſſit Theobaldo abbati ſancti Criſpini in Cavea, ea conventione ut ſingulis annis perſolverentur ſancto Audoëno de ſingulis ſegetum manipulis tres faſces in univerſis culturis. Obiit an. 1190, ex omnibus catalogis; attamen in chartulario ſancti Salvatoris legitur inquiſitio per eum facta de mandato Cœleſtini III, pontificatus anno 3, hic eſt 1193.

XIII. Gaufridus occurrit in inſtrumentis menſe Februario anni 1190, id eſt 1191. Quædam permutavit cum Richardo I Anglorum rege; & prioratum Mereſaii in Anglia eccleſiæ ſuæ obnoxium elocavit anno 1205, Guillelmo epiſcopo Londonienſi, charta quam legeſis apud Pommerayum Hiſt. abbat. ſancti Audoëni pag. 483 & ſeqq. Litem habuit cum monachis Crucis ſancti Leufredi; ſed a cauſa excidit anno 1199 ſententia Innocentii III, uti conſtat ex ejus epiſt. LXXVIII, lib. 2. Sed dum monaſterii ſpirituali temporalique augmento ſtudioſe incumbit, illud videt anno 1201 lugubri rurſus deformatum incendio. Reparatis impigre per ſeptem annos ruinis extinguitur ipſe anno 1208.

5 Hîc auctor Neuſtriæ piæ, pag. 30, interſerit Henricum II, cujus perperam ait meminiſſe chartularia monaſterii anno 1207, menſe Nov.

XIV. Toſtanus, ſeu Tuſtinus, reperitur anno 1208, menſe Auguſto. Eccleſiam cathedralem ſanguinis effuſione pollutam vocatus a vicariis generalibus reconciliavit anno, ut præferunt quædam ſchedæ, 1211. Obiit anno 1212.

XV. Rogerius II, quem auctor Neuſtriæ piæ, pag. 30, ait occurrere in inſtrumentis an. 1210, menſe Auguſto, electus eſt ex Pommerayo Hiſt. abbat. ſancti Audoëni, pag. 271, anno duntaxat 1212, die feſto tranſlationis S. Thomæ. Pepigit anno 1216 cum Reginaldo *du Boſc*, Philippo Auguſto rege pactum confirmante, qui & anno 1220 foſſata monaſterii ad ejuſdem dilatandos hortos conceſſit. Is unus cum ſanctæ Catharinæ abbate juxta Rotomagum, ſuoque priore mandatum accepit anno 1222 a Gervaſio epiſcopo Sagienſi, aliiſque ab Honorio III papa delegatis ad confirmandam electionem Theobaldi archiepiſcopi, ut inquireret de illa electione : tum anno 1228 ſubſcripſit literis quibus ſeptum ſancti Marci, quod tunc poſitum erat extra murum urbis, concedebatur Fratribus Minoribus, & ſocietatem renovavit cum abbate Reſbacenſi. Obiit eodem anno poſt impetratam a Gregorio IX papa facultatem renovandæ in monaſterio ſuo theologicæ lectionis.

XVI. Reginaldus I occurrit anno 1231 in craſtino Exaltationis ſanctæ Crucis. Obiit anno 1232.

XVII. Adamus *Bacon*, dictus Recluſus, ex abbate ſanctæ Catharinæ prope Rotomagum, nominatus eſt abbas ſancti Audoëni cal. Julii anno 1232, a Mauricio archiepiſcopo, in quem monachi compromiſerant, ut videre eſt in inſtrumento hac de re confecto, quod habes apud Pommerayum Hiſt. abbat. ſancti Audoëni, pag. 439. Diximus ſupra col. 127, in abbatibus ſanctæ Catharinæ, ipſum abdicata anno 1233 dignitate repetiiſſe cœnobium illud, ubi ſe vivum quaſi ſepelivit in cella ab omni parte occluſa; quod genus vitæ per annos 24 traxit. Defunctus 8 Octobris 1256, ſepultus eſt in majori eccleſia ante altare ſanctæ Crucis.

XVIII. Hugo *de Comte-moulins* diſſentientibus de eligendo abbate monachis, ab ipſo ſummo pontifice Gregorio IX abbas renunciatus eſt anno 1234, obtinuitque anno 1244 ab Innocentio IV papa diploma de juribus & poſſeſſionibus monaſterii, quod edidit Pommerayus Hiſtor. abbat. S. Audoëni, pag. 408 & ſeqq. Eum inter & archidiaconum Rotomagenſem litem exortam ſopivit anno 1246 epiſcopus Sagienſis. Sub ejus præfectura, anno 1248, miſerandum abbatia iterato paſſa eſt incendium, quod ex veteri chronico Rotomagenſi MS. ſic deſcribit auctor Neuſtriæ piæ, pag. 31 : « Hoc anno, inquit, cœpit ignis juxta portam Belvacenſem, qui combuſſit eccleſias ſancti Laurentii & ſancti Gildardi, & totam abbatiam ſancti Audoëni. Tantum enim invaluit impetus ignis, ut omnia ædificia brevi conſumſerit campanaſque liquefecerit, & abbatem cum monachis exinde fugere compulerit in extera eorum domicilia de *Bihorel* & *Plain-boſc*, quo ſecum exinde aſportarunt ornamenta, calices, literas, ſcripturas, reliquias, & quidquid de re ſupellectili edacibus flammis ſubripi potuit. Poſtea vero rediens Hugo abbas ad priſtinum locum, animo conſternatus haud extitit ob diruta circumquaque ædificia, imo præſenti occurrendum neceſſitati, ſi viribus

Digitized by Google

» quantumvis diminutis robur adderet ex collecta A
» pecunia optime judicavit. Quare dormitorium
» inprimis atque refectorium curavit extruendum.
» Muros etiam totius abbatiæ magnis ſumtibus
» refecit, non tamen ſine moleſtia & contradi-
» ctione tum ex parte populi, qui quod latomi
» per diem extruxerant, de nocte evertebat, ut
» propterea milites in ſui præſidium aggregare
» illi opus fuerit quouſque muri ad ſuprema conſ-
» cenderent; tumque a parte Majoris & Parium
» civitatis, tale opus impedientium, non tamen
» aperte, ſed velut indirecte, ne noxam regi poſtea
notam mulcta diluerent. » Pergit ille : « Multa
» quoque paſſus eſt ab adverſariis, falſoque ſæpe B
» eſt calumniatus, quorum collatam in ſe crimi-
» nationem facile diluit apud regem, archiepiſcop.
» & ſummum pontificem. Demum pie deceſſit e
» vita anno 1251, ſepultuſque eſt in ſuæ abbatiæ
» æde, ex qua poſtea ad novam eſt tranſlatus ec-
» cleſiam anno 1335 circa feſtum ſancti Nicolai
hiemalis & in capella S. Andreæ tumulatus. »

XIX. Nicolaus II *de Beauvais* unanimi fratrum ſuffragio electus eſt poſt licentiam eligendi a Blancha regina petitam literis III idus Auguſti ejuſdem anni ſcriptis, quas vide in Neuſtria pia, pag. 32. Vir fuit amantiſſimus pacis & ab omni faſtu alienus. Uſum tamen pontificalium inſignium conceſſit ei Alexander IV papa anno 1256, ut obſervavimus in prologo. C Excuſavit ſe hoc eodem anno 1256, quod ad ſynodum non veniſſet celebratam in feſto Omnium ſanctorum & emendavit. Pepigit anno 1257 cum Odone Rigaldo archiepiſcopo, cujus rei chartam habes apud Pommerayum Hiſt. abbat. ſancti Audoëni, pag. 440 & ſeqq. Interfuit anno 1261 tranſlationi ſanctorum martyrum Luciani & ſociorum, quam fecit Guillelmus epiſcopus Bellovacenſis. Sedebat adhuc anno 1272, ex auctore Neuſtriæ piæ, pag. 33. Contendit tamen Pommerayus Hiſt. abbat. ſancti Audoëni, pagg. D 281 & 282 ſcriptorem illum erraſſe in duobus Nicolais, altero alterius proximo ſucceſſore, priorique attribuiſſe multa, quæ ſpectant ad poſteriorem; illum denique non exceſſiſſe annum 1260, quo ſponte abdicavit. At Pommerayus ipſe falſus eſt. Conſtat enim Nicolaum *de Beauvais* ſediſſe adhuc apud S. Audoënum anno 1266, quo Gillebertum monachum ſuum nominavit abbatem ſancti Victoris in Caletis. Auctor vero Neuſtriæ piæ nihilo erravit minus, dum regimen Nicolai illius produxit in annum 1272: ex variis enim documentis comperimus abdicare illum debuiſſe anno circiter 1267. E Obiit anno 1282 prior Sigeii, ſepultus ibidem, ex Neuſtria pia, pag. 32, coram altari beatæ Mariæ ad latus chori ſiniſtrum.

XX. Nicolaus III *de Godarville* antea prior Belli-montis in Algia, cujus monaſterii eccleſiam a fundamentis extruxerat cum eccleſia parochiali ejuſdem loci, electus abbas anno circiter 1267, optimo regimine gubernavit, oppreſſumque multo ære alieno monaſterium ſuum liberavit. Extinctus anno 1273, conditus eſt in ſacello ſancti Johannis, ſed nova poſtea æde conſtructa, tranſlatus in ſacellum S. Stephani, epitaphioque donatus, quod legeſis in Neuſtria pia, pag. 33, aut apud Pommerayum ſup. pag. 283.

XXI. Johannes I *de Fontaines* ballivus monaſterii & quondam prior Vadiniaci, partitis inter ipſum & Thomam *de Bruyeres*, qui anno 1266 abbatiam ſancti Victoris recuſaverat, fratrum ſuffragiis, ab Odone Rigaldo archiepiſcopo, quem conventus electionis arbitrum conſtituerat, confirmatus anno 1273, monaſterium brevi tempore quamplurimis temporalibus bonis inſtruxit, atque in multis ejus prædiis varia ædificia vel reparavit, vel exſtruxit a fundamentis. Obiit cal. Maii anno 1287, in domo *de Roncherolles*, unde corpus ejus Rotomagum allatum eſt, cui clerus populuſque, & omnium ordinum religioſi, necnon capitulum metropolitanæ eccleſiæ pie & honorifice obviam proceſſerunt; in craſtino autem ſimul convenientes illud pontificalibus adornatum infulis detulerunt ad tumulum in choro eccleſiæ ſuæ, inter altare majus & minus, ubi poſitum eſt epitaphium, quod lege, ſi vacat, in Neuſtria pia pag. 34, aut apud Pommerayum ſup. pag. 285.

XXII. Johannes II *d'Auteuil*, dictus etiam *de Courcelles*, ex priore ſancti Dionyſii in Francia renunciatus eſt abbas a ſummo pontifice anno tantum 1290. Nam defuncto Johanne *de Fontaines*, Thomas *de Bruyeres*, de quo dicebamus modo, tunc prior Belli montis in Algia, ab una parte monachorum iterum electus eſt, ab altera vero parte Robertus *de Touffreville* monaſterii coquinarius, qui cum de principatu contenderent pertinacius, nec proficerent quidquam in controverſia illa dirimenda ſive Guillelmus archiepiſcopus, ſive cardinalis Choletus, cauſam ſuam detulerunt ad ſummum pontificem; litigio autem pendente, cum Robertus Romæ deceſſiſſet, ejuſque fautores ipſi ſubrogaſſent Bernardum *de Hautville*, ſummus pontifex utroque competitore repudiato, Johannem, de quo agimus, inſtituit abbatem. Hic poſt adeptam Dominica ſecunda Adventus ejuſdem anni abbatiæ poſſeſſionem, eccleſiam ſuam ſacris pretioſiſque ditavit veſtibus atque ornamentis, ædificia inſtauravit, latioremque illam exedram conſtruxit, quæ etiamnum infirmorum uſui deputata ſupereſt. Obiit nonis Aprilis anno 1302, id eſt 1303, ex ejus epitaphio, conditusque eſt ante altare B. Mariæ. Ex epitaphio illo, quod integrum legeſis in Neuſtria pia pag. 35, & apud Pommerayum ſup. pag. 288, ſatis erit hos quatuor verſus excerpſiſſe:

Anno milleno, trecentenoque ſecundo,
Tranſiit a mundo dotatus munere pleno,
Luce ſacra Veneris, primævo tempore veris,
Venit mors iſti, quo manſit Paſſio Chriſti.

XXIII. Johannes III *Rouſſel*, dictus etiam *Marc-d'argent*, ex priore Belli-montis in Algia electus abbas VI idus Maii anno 1303, ſingulare monaſticæ diſciplinæ ſtudium probavit in antiquis

ſtrictioribuſque ſtatutis monaſterii renovandis, A
quæ venientibus ad converſionem novitiis voluit proponi. Eccleſiam cathedralem ſanguine iterum effuſo pollutam denuo reconciliavit anno circiter 1311. Hic ille eſt non ſatis commendandus abbas, qui auguſtiſſimæ quæ nunc exſtat baſilicæ fabricam auſpicatus eſt anno 1319, uti obſervavimus in prologo. Obiit VII idus Decembris anno 1339 apud Bihorellum, ſepultuſque eſt honorifice in ſacello beatæ Mariæ, præſentibus multis tam abbatibus pontificia veſte indutis, quam optimatibus provinciæ viris, ſolenneſque exequias non ordinum modo Mendicantium religioſis, ſed & eccleſiæ cathedralis canonicis, B
univerſoque clero proſequentibus.

XXIV. Reginaldus II *du Queſnai*, dictus etiam *le Parmentier*, prior monaſterii, poſt licentiam eligendi petitam a rege & impetratam 13 Decembris literis quas habes in Neuſtria pia, pag. 37, electus eſt abbas unanimi fratrum conſenſu, XI calendas Januarii anno 1339, benedictuſque Luteciæ XVII calendas Februarii anno 1340, ab archiepiſcopo Rotomagenſi, aſſiſtentibus Bajocenſi & Abrincenſi epiſcopis, abbatibuſque ſanctæ Genovefæ & ſancti Maglorii Pariſienſis. Poſſeſſionem abbatiæ ſuæ apprehendit per ſeipſe pridie nonas Februarii; ſed III calend. C
Martii ſequentis Rotomagum advenit curſor apoſtolicus, denuncians dignitatem abbatialem reſervatam fuiſſe a ſummo pontifice. Eam igitur ſtatim abdicat Reginaldus, Avenionemque contendit ad curiam Romanam, ubi ventilata quæſtio ceſſit in ſui gratiam, amica præſertim opera Petri Rogerii cardinalis, olim archiepiſcopi Rotomagenſis, poſtea vero ſummi pontificis. Reginaldus cauſa victa Rotomagum reverſus, inſigni iterum apparatu & urbem, & monaſterium ſuum ingreditur, omnemque in ejus, tam ſpirituali quam temporali regimine adhibet diligentiam. Sed ut illud a multis quibus vexabatur infeſta- D
tionibus redimeret, nonnulla oppigneravit prædia, maximumque contraxit æs alienum. Vocatus eſt anno 1356 ad comitia regni generalia Luteciæ habita, abdicavitque ſe abbatiali munere anno 1362. Extinctus menſe Julio anni 1368, ſine pompa tumulatus eſt in ſacello S. Stephani.

XXV. Arnaldus *du Breuil* Reginaldo ſuffectus, Avenionem & ipſe profectus eſt, promotionis ſuæ confirmationem ab Innocentio VI papa, qui abbatiam item reſervaverat, impetraturus; quam & obtinuit, ſoluta 1500 florenorum ſumma, receptuſque eſt in eccleſia ſua VII cal. Junii anno 1362. Colligendæ poſtea pecuniæ, E
quam Urbanus V ſingulis ordinis Benedictini monaſteriis ad inſtaurandum Caſinenſe cœnobium indixerat, præfectus eſt anno 1369. Tum ad promovendam intermiſſam baſilicæ novæ fabricam 3000 libras Turonenſes a Carolo V rege accepit. Cum Philippo Rotomagenſi archiepiſcopo pactionem iniit anno 1371. Paralyſi tandem interceptus ceſſit dignitate anno 1378 in gratiam ſequentis, obiitque apud Bihorellum nonis Aprilis anno 1381, id eſt 1382, ſepultus in choro.

XXVI. Guillelmus II *le Mencher*, aliis *le Mercier*, iterum electus poſt mortem deceſſoris, obſequium vovit eodem anno idib. Septembris eccleſiæ Rotomagenſi, & obſtitit auſis officialis Rotomagenſis, ex procuratione archiepiſcopi monaſterium ſancti Audoëni, tam in capite quam in membris, viſitare præſumentis. Adfuit anno 1386 ſcacario Normanniæ, in quo reſciſſæ ſunt tabulæ, quibus exorta ſeditione in civitate, abbas & monachi, ne monaſterium dilapidaretur, juriſdictionem ſuam vi coacti ceſſerant majori & civibus; & ſepultus eſt in abbatiæ ſuæ ſacello ſancti Stephani: ſed quot annos rexerit difficile eſt definire. Exiſtimat tamen Pommerayus Hiſt. abbat. ſancti Audoëni, pag. 314, illum obiiſſe anno 1391, menſe Decembri, in cujus rei argumentum profert epitaphium ejus, quod ille aliter legit, aliter auctor Neuſtriæ piæ, pag. 40. Utrumque oculis lectoris ſubjiciendum eſt. Ex Neuſtria pia:

Pater Guillelmus jacet hic ſub tegmine tectus,
Le Mercher *dictus, concordi fœdere lectus*
Hujus conventus, quem nuper terminans rexit.
Hic Roſei genitus, annis quater & tribus exit
A medio, mille quater orbe peractis
Annis a Chriſto, ſex & tribus hiccine jactis.
Cui fuit extrema vitæ lux hæc quoque prima
Feſto Simonis & Judæ . . . .

Ex Pommerayo:

Pater Guillelmus jacet hic ſub tegmine tectus,
Le Mencher *dictus, concordi fœdere lectus*
Hujus conventus, quem nuper in ordine rexit.
Hic Reſſey *genitus, quinquies quater & tribus exit*
A medio, mille & centum quater orbe peractis
Annis a Chriſto, ſex & tribus hiccine jactis.
Cui fuit extrema vitæ lux hæc quoque prima
Feſto Simonis & Judæ . . . .

Utrumque vitiatum eſſe, poſterius tamen aliquanto minus quam prius, nemo non videt. In his tamen verbis quarti & quinti verſus, *quinquies quater & tribus exit a medio*, videre ſibi videtur Pommerayus Guillelmum vixiſſe quinquaginta & ſeptem annos; quaſi *quinquies quater* non ſignificet viginti potius quam quinquaginta quatuor. Ego vero, quoniam claudicat ille verſus, pro *quinquies quater & tribus* legendum ſuſpicor *quinque & quater & tribus*, id eſt duodecim, ſupple annis, quæ vox exprimitur in ſexto verſu, ut duodecim illi anni peracti ſignificent tempus quo Guillelmus ſedit abbas, ab anno nimirum 1378 ad ann. 1391. Cetera recte interpretatur Pommerayus, qui in *ſex & tribus jactis* nihil aliud videt quam *novem demtis*. Enim vero ſi novem annos demas a mille & quater centum annis, reſtabunt anni mille ter centum, nonaginta & unus. Sed cum ex ipſo epitaphio Guillelmus obierit die feſto ſanctorum Simonis & Judæ, qui cadit in menſem Octobr.

non intelligo quid cauſæ ſit cur Pommerayus obitum illum rejecerit in menſem Decembrem.

XXVII. Guido *du Gland*, poſt licentiam eligendi impetratam a Carolo VI rege, pridie cal. Novembris anno 1391 electus, ut oſtendemus infra in abbate Antonio *Bohier*, occurrit in inſtrumentis anno 1393, menſe Aprili. Terrarum & poſſeſſionum abbatiæ ſuæ fideicommiſſum juravit anno 1394 in Camera computorum Pariſienſi; cantandam in eccleſia ſua ſingulis diebus poſt veſperas proſam *Inviolata* inſtituit anno 1401. Obiit XVI cal. Februarii anno 1402, id eſt 1403, humatus in capella ſanctiſſimæ Trinitatis atque epitaphio decoratus, quod legere eſt in Neuſtria pia, pag. 41.

XXVIII. Johannes IV *Richard* electus in abbatem anno 1403 monaſterio ſuo inter varios bellorum tumultus, quibus provincia quoquo verſum quatiebatur Anglorum & Burgundionum factionibus, digne & laudabiliter præfuit, cariſſimus Carolo VI regi, qui abbatiam S. Audoëni in regiam ſuſcepit tutelam diplomate dato IV calendas Julii anno 1407, & omnibus bonis quæ illi ab annis quadraginta acceſſerant, conceſſit jus emortuæ manus. Argenti marcas 45 ad ſublevandam urbis oppreſſæ miſeriam oppigneravit Johannes anno 1418: qui Hugonis archiepiſcopi offenſam cum incurriſſet, ab eodem excommunicatus eſt exauctoratuſque, Guillelmo *le Meſlé* abbate ſanctæ Catharinæ, in ejus locum ſuffecto. Latam in eum excommunicationis ſententiam confirmavit Romanus pontifex X calend. Auguſti anno 1427. Guillelmus vero pro nova ſua dignitate juramentum præſtitit archipræſuli III cal. Decembris anni ſequentis, abbatemque ſancti Audoëni adhuc ſe vocitabat anno 1429. Sed ad Baſileenſe concilium cum appellaſſet Johannes, Guillelmo defuncto, ab Eugenio papa abſolutus ad preces Patrum concilii, in priſtinam reſtitutus eſt dignitatem XII cal. Octobris 1434, regereque perrexit ad diem XV cal. Julii anni 1455, quo mortalitatem explevit, conditus in eccleſiæ ſuæ ſacello ſanctiſſimæ Trinitatis, cum epitaphio in Neuſtria pia relato, pag. 42. Multos ille Rotomagenſes archiepiſcopos eccleſiam primum adeuntes metropolitanam, juxta priſcam conſuetudinem & more majorum comitatus erat, videlicet Ludovicum *de Harcourt* anno 1415, Johannem *de la Roque-Taillade* anno 1423, Hugonem *d'Orges* anno 1432, Ludovicum *de Luxembourg* anno 1437, Radulfum *Rouſſel* anno 1444, cujus etiam cadaver in ædem ſuam abbatialem excepit anno 1452; denique Guillelmum *d'Eſtouteville* anno 1454. Alienavit quoque prioratum Mereſaii in Anglia, in gratiam Henrici *Chichley* archiepiſcopi Cantuarienſis & Willelmi *Chichley* ejus fratris, charta quam videſis apud Pommerayum Hiſt. abbat. ſancti Audoëni, pag. 486 & ſeqq. Cum electo ſancti Victoris convenit amice anno 1439 de alterna abbatum illius monaſterii electione.

Ampliſſ. collect. t. VIII, col. 743.

Chart. LIII. col. 58.

XXIX. Johannes V *de Conguilleray* communi fratrum ſuffragio electus, ſedebat IV idus Octob. anno 1455, quo die fidem juravit regi; obſequium ſimiliter vovit eccleſiæ Rotomagenſi III nonas Aprilis anno 1456, & Ludovici XI regis inaugurationi interfuit anno 1461. Ad epiſcopatum Leutevenſem evectus, abbatia ceſſit anno 1462 in gratiam ſequentis. Diximus de eo in epiſcopis Leutevenſibus tomo VI, col. 562, ubi neſciebamus eum fuiſſe abbatem S. Audoëni.

XXX. Guillelmus III *d'Eſtouteville* cardinalis & archiepiſcopus Rotomagenſis, de quo ſupra, col. 90, abbatiam obtinuit in commendam anno 1462, tenuitque in annum 1483, quo obiit.

XXXI. Johannes VI *Balue*, cardinalis, de quo agendum erit in epiſcopis, tam Ebroicenſibus quam Andegavenſibus, abbatiam obtinuit in commendam anno 1483, cujus & eodem anno poſſeſſionem adiit, forte poſt mortem Ludovici XI. Rex tamen ille multum faverat cardinali Hugoneto epiſcopo Matiſconenſi, qui in abbatem poſtulatus, regias in ſui gratiam capitulo eccleſiæ Rotomagenſis obtulerat literas; ſed reſponderant canonici non licere ſibi, ſede archiepiſcopali vacante, ſive hanc, ſive ullam aliam poſtulationem confirmare. Obiit Johannes Romæ anno 1491, menſe Octobri.

XXXII. Nicolaus IV *de la Foſſe* monaſterii alumnus, canonice electus eſt *anno Domini 1491, die lunæ 24 menſis Octobris*, ut præfert ipſum electionis inſtrumentum, quod habes in Neuſtria pia, pagg. 44 & 45, & benedictus 27 Novemb. Sed pauxillo tempore ſedit, extinctus menſe Martio anni ſequentis.

XXXIII. Antonius *Bohier*, de quo diximus in archiepiſcopis Bituricenſibus tomo II, col. 94, & in abbatibus Iciodorenſibus col. 359, electus eſt qui Nicolao ſuccederet, poſt licentiam eligendi a Carolo VIII rege impetratam literis datis *Pariſius XIX menſis Martii, anno Domini 1491, & regni ejus nono*, quæ notæ chronologicæ ſignificant juxta novam computandi rationem anno 1492. Unde hallucinatus eſt auctor Neuſtriæ piæ, qui pag. 44 literas illas accommodavit electioni Nicolai *de la Foſſe*. Alias idem ſcriptor, pagg. 47 & 48 protulit in ſimili negotio literas Caroli regis deſinentes in hæc verba: *Datum apud Baugencyum ultima die Octobris, anno Domini milleſimo C . . . . . duodecimo.* « Et quamvis, addit ille, per ea verba, *duodecimo*, aperte non explicet an id intelligat de anno Chriſti, vel de anno regni regis, cum membranula, quam vidimus, hac in parte omnino corroſa extiterit, attamen id de præfati Caroli VIII regno, ſcilicet duodecimo regni ſui anno, certo certius conjicere liquet; quod eo anno ſub aliis regibus Carolis præcedentibus abbatia hæc nuſquam vacaverit per deceſſum alicujus abbatis. » Quaſi vero vacaverit pridie calend. Novembris anno 1494, qui erat annus Caroli VIII duodecimus, cum Antonius *Bohier*, qui juramentum præſtitiſſe perhibetur eccleſiæ Rotomagenſi XIV calendas Maii anno 1492, pro abbatia ſancti Audoëni, ſederit abbas uſque in annum 1515, quaſi abbatia illa non vacaverit per obitum

Guillelmi *le Mencher*, in feſto SS. Simonis & A Judæ, hoc eſt diebus quatuor ante *diem ultimam Octobris* anni 1391, dum verteretur annus *duodecimus* Caroli VI regis. Sit igitur extra controverſiam poſitum literas illas, quarum ultima verba corroſa ſunt, Caroli VI eſſe, non Caroli VIII, ſupplendumque eſſe quod exeſum eſt in hunc modum: *anno Domini milleſimo CCCXCI, regni noſtri duodecimo.* Et certe Antonius *Bohier*, benedictus VI idus Aprilis, Dominica Paſſionis, anni proinde 1492, cauſam obtinuit anno 1497 adverſus abbatem Fiſcannenſem in ſcacario Normanniæ, in quo ex Neuſtria pia, pag. 54, judicatum eſt, *quod per proviſionem abbas S. Audoëni* B *jure potioris loci & anterioris ſedis potiretur, abbatemque Fiſcannenſem præcederet.* Domum ſeu potius palatium abbatiale conſtruxit anno 1503. Fidei juramentum, ut conſiliarius Parlamenti Rotomagenſis, præſtitit 1507 3 Aprilis. Eccleſiam ſuam an. 1508 ornavit elegantibus tapetis. Multam anno 1514 ad decorandum S. Audoëni feretrum contulit pecuniam. Duas præterea per ſingulos annos nundinas, & unaquaque hebdomada mercatum in dynaſtia Pirorum inſtituendum curavit. Baſilicam inſuper continuavit uſque ad majorem totius ædificii frontem. Factus demum anno 1515 archiepiſcopus Bituricenſis, C abbatia ceſſit eodem anno in gratiam ſequentis. De eo recurret ſermo in abbatibus, tam Fiſcanni quam ſancti Georgii de Balcherivilla.

XXXIV. Innocentius *Cibo*, natus parentibus Franciſco *Cibo* Innocentii VIII papæ ex fratre nepote, & Magdalena Medicæa Leonis X papæ ſorore, Johannem *de Boiſſai*, quem monachi in abbatem elegerant, facile ſubmovit. Sub eo, XVII cal. Septembris anni 1517, corpus S. Audoëni in novam capſam translatum eſt a Georgio Ambaſienſi, archiepiſcopo hujus nominis ſecundo. Sumtus aliquot ſuffecit ad conſtruendam anteriorem baſilicæ frontem, cujus pendet uſque D adhuc opus interruptum. Ceſſit abbatis titulo anno 1545. Deceſſit Romæ anno 1550.

XXXV. Johannes VII *de Lorraine* cardinalis, de quo nos tomo I, col. 38, in archiepiſcopis Albienſibus; tomo II, col. 930, in epiſcopis Aginnenſibus, & col. 412 in epiſcopis Lucionenſibus; tomo IV, col. 182; tomo VI, col. 112, in archiepiſc. Narbonenſibus; tomo IX, col. 147, in archiepiſcopis Remenſibus; plurimis denique aliis in locis vel diximus, vel dicturi ſumus, abbatiam tenuit ab anno 1545 ad diem VI idus Maii anni 1550, quo fatis functus eſt.

XXXVI. Carolus I *de Bourbon*, cardinalis E & archiepiſcopus Rotomagenſis, de quo diximus ſup. col. 97, & in abbatibus ſancti Germani a Pratis, tom. VII, col. 467, abbatiam & archiepiſcopatum ſimul obtinuit anno 1550, ſimul dimiſit morte interveniente anno 1590.

XXXVII. Carolus II *de Bourbon*, cardinalis & archiepiſcopus item Rotomagenſis, de quo diximus ſup. col. 101, utrumque ſimiliter ſacerdotium tenuit ab anno 1590, ad annum 1594, quo exceſſit e vita.

Poſt obitum Caroli hujus ſecundi, fructus abbatiæ ceſſerunt in uſus & commoda Caroli ac Ludovici *de Bourbon*, comitum Sueſſionenſium, concedentibus Henrico IV & Ludovico XIII regibus chriſtianiſſimis. Interea tamen fiduciarii aliquot reperiuntur abbates, quorum nomina ſequuntur.

1. Petrus *de Venteac*, extinctus cal. Decemb. anno 1600, & ad S. Audoënum ſepultus.

2. Carolus *de Clermont*, ab anno 1600 ad annum 1621.

3. Balthazar *Poitevin*, ab anno 1621 ad annum 1633.

4. Johannes-Baptiſta *de Cruiſilles*, ab anno 1633 ad annum 1639.

5. Guillelmus *de Montagne*, non *de Mortagne*, ut in Neuſtria pia, pag. 51, ab anno 1639 ad annum 1642.

XXXVIII. Amator-Johannes-Baptiſta *de Richelieu*, filius Franciſci *de Vignerod de Pontcourlay*, qui matrem habuerat Franciſcam *du Pleſſis-de-Richelieu*, ſororem cardinalium hujus nominis, factus abbas an. 1642, ex reſignatione Guillelmi *de Montagne*, ceſſit nupturiens, XII cal. Octobris anno 1652, in gratiam ſequentis. De eo diximus tomo VII, col. 542, in prioribus ſancti Martini a Campis Pariſienſis.

XXXIX. Emmanuel-Joſeph *de Richelieu*, de quo diximus ibidem, fratrem ſuum excepit anno 1653. Abbatiam congregationi S. Mauri addixit anno 1660. Obiit anno 1665.

XL. Emmanuel-Theodoſius *de la Tour-d'Auvergne* abbatiam adeptus eſt literis regiis, menſe Julio anni 1667. Deceſſit Romæ ſacri collegii decanus, VI nonas Martii anno 1715. Vide infra in abbatibus Pontiſarenſibus.

XLI. Carolus III *de Saint-Albin*, de quo diximus tomo VII, col. 544, in prioribus ſancti Martini a Campis Pariſienſis, & tomo IX, col. 559 in epiſcopis Laudunenſibus, nominatus eſt ad ſanctum Audoënum menſe Januario anni 1716, & ad archiepiſcopatum Cameracenſem anno 1723, menſe Octobri.

FONTANELLA,

ſeu SANCTUS WANDREGISILUS.

S. VANDRILLE.

NON longe a dextra fluminis Sequanæ ripa, ſex leucis infra Rotomagum, una autem ferme leuca ſupra Caldebeccum, in illa parte ſaltus Gemeticenſis, quæ dicebatur antiquitus *Bothmariacas*, poſuit monaſterium illud anno undecimo Chlodovei II regis, hoc eſt anno Chriſti 648, beatus Wandregiſilus, fundator ſimul ac primus abbas. Hunc locum regali munere accepiſſe vir ſanctus perhibetur a ſcriptore vitæ gravi & æquali; eum vero chronographus Fontanellenſis ait Wandregiſilum & Godonem, fratris aut ſororis filium, dato pretio comparaſſe ab Erchinoaldo patricio, ſeu præfecto palatii, qui illum a quodam Airamno, Rothmari filio, commutatione facta, acquiſierat, poſtquam Rothmarus ipſe illum accepiſſet ex Dagoberti regis

Digitized by Google

munificentia, ſuccisiſque arbuſtis & frutetis habi- A tabilem reddidiſſet. Fallimur, an ex Rothmari illius nomine dictus eſt locus *Rothmariacas*, pro quo in chronico Fontanellenſi Spicil. t. III, pag. 190, legitur nunc *Bothmariacas*, forte amanuenſium errore?

Ut ut eſt, eo loci religioſiſſimus abbas, præter baſilicam ſancti Petri, quæ præcipua erat, quadriſido opere exſtructa, & in ducentos nonaginta pedes longitudinis protenſa, latitudinis vero triginta ſeptem, duas item alias conſtruxit ædes, unam ſancti Laurentii, & alteram ſancti Pancratii dictam, in quibus eorumdem martyrum reliquias, quæ ſibi Roma a Godone laudato B allatæ fuerant, depoſuerat. Illorum vero nomine, in veteribus quæ ſuperſunt temporum illorum monumentis, nonnunquam appellatur abbatia, ſæpius tamen *Fontanella* dicta propter rivulum ejuſdem nominis, cui aſſidet, ex vicinia prætérlabentem per anguſtiſſimam vallem, quæ vix ſufficit capiendis monaſterii ædificiis; ſed poſito tandem ſub abbate Gradulfo ante medium undecimi ſeculi Fontanellæ nomine, unicum deinceps fundatoris ſui nomen uſque in hodiernum diem conſtanter retinuit. Eccleſia ſancti Petri primum anno 756, deinde anno 862, a Normannis in cineres redacta, in integrum reſtitui non C potuit, niſi ſub Gerardo abbate, ineunte undecimo ſeculo. Hæc poſtea ad preces S. Gradulfi, qui ei proxime ſucceſſit, conſecrata eſt pridie idus Septembris anno 1033, a Roberto I archiepiſcopo Rotomagenſi, adſtantibus Herberto Lexovienſi, & Roberto Conſtantienſi epiſcopis, plurimiſque abbatibus: quam inter conſecrationem benedictus dicitur Iſembertus ſanctiſſimæ Trinitatis prope Rotomagum primus abbas. Sed de utraque alia, tam ſancti Laurentii quam ſancti Pancratii baſilica nihil jam dudum ſupereſt præter parietinas quaſdam intra & prope ſepta domus abbatialis labaſcentes. D

Baſilicis tribus illis adjunctæ erant, tam intra quam extra monaſterium quinque aliæ ædes, ſancti Pauli, ſancti Amantii, ſancti Saturnini, beatæ Mariæ de Callovilla *, & ſancti Michaëlis.

* Caillouville.

Eccleſia ſancti Pauli ab ipſo Wandregiſilo ædificata mirandam fabricam ſubjiciebat oculis. In ea ſepulti fuerant ſanctiſſimus ipſe fundator, & poſt eum ſanctus Anſbertus, monaſterii tertius abbas, tum archiepiſcopus Rotomagenſis; ſanctus Wlfrannus, loci monachus, & poſtea archiepiſcopus Senonenſis; ſanctus Erembertus, ejuſdem quoque monaſterii alumnus, deinde epiſcopus E Toloſanus; quorum tres priores ſanctus Bainus, monaſterii quintus abbas & epiſc. Morinenſis, tranſtulit anno 704 in ædem abbatialem, ſancto Eremberto in locum S. Wandregiſili traducto; poſtea S. Harduinus, plurimique alii ejuſdem loci aſcetæ, eodem in ſanctuario ſepulturam ſuam elegere, quod etiamnum fidelium precibus & concurſu celebratiſſimum eſt. Illud Godefridus *de Hotot* & Johannes *de Rochois*, abbates decimo quarto ſeculo exeunte a fundamentis renovarunt.

Eccleſia S. Amantii poſita erat ad Sequanam, una circiter ſemi-leuca a monaſterio, eo loci qui nunc dicitur Govilla. Ibi S. Wandregiſilus reliquias ſancti Amantii epiſcopi Rutenenſis, quæ ſibi a Sindardo diacono & monacho ſuo Rutenis allatæ fuerant, depoſuerat. In *deſtinam* vero ſeu cellam eccleſiæ proximam, tam ipſe Wandregiſilus, quam S. Audoënus Rotomagenſis archiepiſcopus, & ſanctus Filibertus abbas Gemeticenſis, non raro conveniebant de rebus ſacris collocuturi, ibidemque longe adhuc poſt eorum obitum, tempore chronographi Fontanellenſis, viſebantur ſellæ in quibus ſedere conſueverant.

Eccleſia S. Saturnini, quæ etiamnum ſupereſt, ſed multum contracta, poſita erat in colle monaſterio adjacente verſus ſeptentrionem, & in ea ſanctus Wandregiſilus reliquias ſancti Saturnini martyris, ſibi a Sindardo monacho jam laudato ex urbe Toloſa allatas repoſuerat. Illam vero quemadmodum & quinque alias, quarum modo meminimus, conſecraverat ſanctus Audoënus. Eodem loci ſeceſſerat ætate Caroli Magni pius monaſterii aſceta, nomine Harduinus, qui plurimos ibidem codices manu ſua deſcripſit, quibus bibliotheca fratrum ditaretur. Sacellum illud anno 1510 inſtauratum a ſubpriore monaſterii, eleganterque decoratum parochus Gueutevillæ anno 1680, intra ſepta monaſterii concluſit, dilatato ejuſdem monaſterii circuitu, cujus nunc mœnia in ſeptem aut circiter millia pedum longitudinis protenduntur.

Eccleſia beatæ Mariæ de Callovilla ad caput rivuli Fontanellenſis ædificata aliquanto poſt fundatum monaſterium, ſolo tenus everſa eſt anno 862 a Normannis, deinde reſtaurata, tum ſenio ac vetuſtate collapſa, reſtituta eſt anno 1331 a ſacriſta monaſterii; ſed concamerationi chori anno 1631 dilapſæ ſubſtitutum eſt laquear ſimplex. Eo in ſacello, quod fidelibus maxime frequentatur, Johannes Francorum rex inſtituit anno 1350, miſſam unam ſingulis annis; & Ludovicus XI anno 1474, miſſam aliam unoquoque Sabbato, pro incolumitate ac proſperitate domus regiæ celebrandam. Juxta illud poſitum eſt balneum ægrotis infantibus religionis ergo lavandis, ſanandiſque.

Eccleſia ſancti Michaëlis, recentior ceteris, quæ parochia eſt totius loci, non eſt extructa niſi anno circiter 735 ſub abbate Teutſindo, quinquaginta paſſibus ab eccleſia abbatiali verſus occidentem; utramque autem ſanctus Gervoldus abbas laminis plumbeis contexit ante medium ſeculum octavum.

Sed ad monaſterium ipſum ut redeamus, locum quem eidem condendo acquiſierat ſanctus Wandregiſilus calendis Martii, anno undecimo Clodovei regis, ipſe Clodoveus ſanctiſſimo abbati confirmavit anno ſequenti calendis itidem Martiis: deinde Clotarius III, anno ſeptimo regni ſui, hoc eſt anno Chriſti 662. Plurima vero ad opus & neceſſaria monaſterii ſubſidia contulere, tam regina Bathildis quam Waningus vir illuſtris, cujus filius, Deſideratus nomine, ibidem monachus

monachus factus eſt. Atque ita brevi tempore excrevit cœnobitarum Fontanellenſium numerus, ut ſancto Wandregiſilo abbate trecenti, vel etiam quadringenti ibidem exſtitiſſe memorentur, a quibus ea quæ gratuito dare volebant ſubſidia ad eorum victum & veſtitum accipere non recuſabat.

Feliciſſimo rerum ſtatu floruit monaſterium ad Caroli Martelli principatum, quo Teutſindus, Martinianus abbas, Fontanella quoque donatus, omnia peſſumdedit. Sed ſingulari Dei nutu factum eſt, ut dum univerſa quæque profligaret abbas perditiſſimus, Erinharius præpoſitus, regulæ tenaciſſimus, labaſcentem fulciret diſciplinam; ut etiam hoc nomine Teutſindo ipſi probaretur, qui Martinianis ſuis ad prolapſionem vergentibus dicere ſolebat: *Niſi veſtram correxeritis vitam ac mores, Erinharium meum præpoſitum ex Fontinella huc adducam, qui aratra veſtra rectum doceat ſulcare.* Nec melior ſub Widone ſeculari clerico, vel potius militari abbate, ſeu Raginfredo archiepiſcopo, rerum facies. Remedium afferre ſatagebat Wando reſtitutus in ſedem, cum anno 756 eccleſia ſancti Petri igne conſumta eſt. Adfuit Pipini regis liberalitas, eamque baſilicam Widolaicus renovavit, ſed interim ejus culpa decreſcebant facultates monaſterii, quas ille regiis hominibus tradebat. Damna hæc repetita pro modulo ſarcivit Gervoldus abbas, qui ſcholas ibidem inſtituit, *quoniam omnes pene literarum ignaros invenit; ac de diverſis locis plurimum Chriſti gregem aggregavit.* Hinc multa Wandonis exemplo comparata deſcriptaque volumina, quorum indicem chronographus Fontanellenſis texuit.

Ludovico Pio regnum capeſcente, vir longe doctiſſimus Eginhardus, ſeu Einardus, abbas, Benedictum Anianenſem (qui a chronographo dicitur Foſſatenſis, ob reſtitutum in melius idem cœnobium) ad ferendas Fontanellæ ſuppetias invitavit. Eò ſe conferens Benedictus Fontanellenſes ſaluberrima doctrina imbuit, Aquiſgranenſia illis decreta, ſubſecutaſque ſanctiones imponens. Benedicti pia ſtudia fovit Anſegiſus abbas, Einardi ſucceſſor proximus, multorumque cœnobiorum rector: cumque apud Fontanellam canonicus potius quam monaſticus ordo obtineret, modis omnibus ſategit ille, ut ea priſtinum ſtatum ac legem recuperaret, accitis hanc in rem religioſiſſimis e Luxovio monachis, qui omnia & verbo & exemplo in integrum reſtituerunt.

At ſubſecutis Normannorum infeſtationibus afflictum denuo monaſterium, poſt trinam tributo ſoluto redemptionem, ſuccubuit, & monachi cum ſacris Wandregiſili & Anſberti exuviis loco cedere coacti ſunt. Palantem gregem anno 858 excepit in Pontivo pago *ſanctorum prædium, quod dicitur Bladulfivilla*, prope Mittiſpontem, ſuper fluvium Alteiæ, quo in prædio cella erat Fontanellenſium monachorum, ibi Domino famulantium. Tum majorem ad ſecuritatem *ex prædicta villa in territorium Bononienſe ſacerdotum Chriſti membra deportata ſunt ad eccleſiam ſancti Petri, quæ vicina eſt emporio Quentovico, & ex*

A *ditione eorumdem ſanctorum*, ubi crebris miraculis eorum virtutem patefecit Deus. Inde, neſcio qua ratione, vel ob paganorum metum, vel ob miraculorum frequentiam, aliò delata ſunt pignora ſanctorum, & anno 866 denuo *venerunt ad eccleſiam S. Petri, quæ ex ditione præfatorum conſtat confeſſorum, & eſt vicina portui Quentovico.*

Jam vero cum & Morinis infeſti eſſent Normanni, *venerunt*, anno 885, *corpora Sanctorum ad Carnotenam urbem*, ubi ab Haimone epiſcopo, & Haimerico abbate ſancti Carauni martyris *collocata ſunt in eccleſia in qua iſdem martyr requieſcit:* quem locum crebris etiam miraculis
B illuſtrarunt. Poſtmodum *tranſvecta* ſunt Bononiam, ubi & illis erecta eſt memoria. Inde anno 944, ex chronico Blandinienſi, Gandavum *ad cœnobium Blandinienſe ab Arnulfo comite tranſlata ſunt.* Tranſlationem illam procuravit S. Gerardus, Bronienſis & Gandavenſis abbas, multorumque cœnobiorum inſtaurator, qui reſtituendæ quoque Fontanellæ ductus animo, *in pagum Belvacenſem in villam quæ* Reveriſcors *dicitur, quæ pridem fuerat de ditione Fontinellenſis cœnobii*, corpus ſancti Wandregiſili detulit, tum *aſcenſis equis Rotomagum properavit, admiſſuſque Richardo comiti cauſas adventus ſui intimavit, ſeque in promptu ſancti*
C *Wandregiſili corpus habere retulit, quod ſuo reſtitueret loco, ſi terræ ſibi redderentur, quas chartarum poſſet approbare privilegiis.* At repugnantibus qui prædia invaſerant primoribus, Gerardus cum ſuo ſacro depoſito Gandavum denuo ſe recepit. Atque hæc ſub annum 950 contigere. Ab anno itaque circiter 856 ad medium ſeculum decimum jam elapſum proſtrata jacuit Fontanella, quod appendix chronici deflet in hunc modum: *Truculentus Barbarorum exercitus aquis egreſſus hunc ad locum acceſſit, vacuumque hominibus & omnibus nudatum rebus deprehendens, injecto igne cuncta illius ædificia cum ipſo ſanctuario concremavit,*
D *ſubvertit & receſſit.*

Quod Gerardo Bronienſi minime licuit, per Mainardum ejus diſcipulum complevit Deus; nempe violati Fontanellæ ſanctuarii inſtaurationem: *Cum enim de his quæ acta fuerant, poſtea crebrius Gandenſes fratres viciſſim loquerentur, eorum quidam nomine Mainardus, alto parentum ſanguine oriundus . . . . . locum ſibi ad reædificandum dari petiit & impetravit a Richardo duce, ad quem cum acceſſiſſet, ac dumis ac vepribus occupari cuncta vidiſſet, adhibito diligenti ſtudio, factoque repurgio, ædificare eum cæpit.* Mox baſilicam, ceteraſque ædes monachis competentes erexit, ac prædia
E recuperavit; ſanctorum etiam Maximi & Venerandi corporibus ditatus. Sed heu! vix operi manum ſupremam impoſuerat, cum ad ſanctum Michaëlem tranſlatus, ſucceſſori prorſus ignavo Fontanellam credidit, qui, uti & duo ſubſequentes abbates, inertiæ ſoli deliciiſque vacabat. Adfuit Gerardus ex monacho Latiniacenſi, tum Criſpiacenſi abbate, tertius Fontanellæ reparator, qui virtutum exemplo ſanctiſſimæ vitæ diſcipulos coëgit, baſilicam abſolvit, & diſtracta latifundia majorem partem recuperavit. Effoſſo quoque

Digitized by Google

ſancti Vulframni ſepulcro, pontificis corpus integrum reperit; quod crebra miracula confirmaſſe viſa ſunt. Illud deinde Gerardus ditiſſimo loculo incluſit, tranſtulitque in principem baſilicam. Occiſum Gerardum Gradulfus excepit, quo adnitente Robertus archiepiſcopus reſtitutam ſancti Petri baſilicam ſacravit anno 1033, præſentibus Herberto Lexovienſi & Roberto Conſtantienſi epiſcopis. Hanc eamdem baſilicam in cineres redactam Petrus *Mauviel* & Gaufridus *de Noitot* abbates, inſtaurare cœperunt decimo tertio ſeculo. Variæ deinde, tam baſilicæ quam reliquarum ædium conſecutæ ſubſtructiones, quas in abbatum elencho proferemus.

Exeunte ſeculo decimo quinto, & ineunte decimo ſexto, Fontanella remiſſius quidem obſervationi regulæ dabat operam, non tamen in apertam morum corruptelam ſoluta; cum anno 1566 Gabriel *de Montgommeri* Calviniſtarum anteſignanus, monaſterium ſubiens ſacris bellum indixit, martyrum oſſa, ceterorum ſanctorum pignora, ſigna, effigies, altarium ſupellectilem, flammis damnavit, & ſuper æneum Johannis *de Rochois* abbatis tumulum ſacrilegis ignibus conſumſit. Ædificiorum ruinam, chartarumve ac codicum, rerum denique omnium direptionem explicare quid juvat? Crux tamen aurea cum aureo item calice Gabrielis furori ſubducta perditorum hominum duorum impias manus anno 1571 non effugit; ſed alter patibulo ſuſpenſus & in fruſta conſciſſus pœnas luit; alterius nefarium cadaver, quod foſſa ejus evomuerat, bufonum prædæ patuiſſe dicitur.

Collabente anno 1631, XII calend. Januarii, lapidea baſilicæ turri, quæ anno 1331 erecta fuerat, attoniti Fontanellenſes, rebus ſuis cavendum exiſtimarunt. Hinc ut facilius afferrent remedium, anno 1636 congregationis ſancti Mauri Patres, jam ante privatim accitos, in ſolennem monaſterii poſſeſſionem miſerunt, reſtituendæ poſtliminio diſciplinæ, farciendiſque rebus navaturos operam: partes vero ſuas illi ſtrenue impleverunt; nam poſt reſtauratam baſilicæ navim cum campanili, tranſlataque ditiſſimos in loculos, tam ſancti Wlframni caput quam brachium ſancti Wandregiſili, dormitorium inſtaurarunt anno 1671, cumque hanc in rem capitulum vetus diruerent, reperta ſunt multorum abbatum corpora, quæ ante majus altare baſilicæ delata ſepulcris honorificis condiderunt. Inde novam ubique faciem cetera induerunt ædificia, comparati libri, villæ cellis novis inſtructæ, ut poſt tot rerum ac temporum caſus Fontanella ſupparem primævæ inſtitutioni teneat normam, &, qua licet hoc ſeculo, florere videatur.

Tercentum in cœnobio illo monachi a Wandregiſilo conditore ad funeſta Teutſindi abbatis tempora vixere, quorum multi cœlitibus adſcripti locum habent in ſacris eccleſiæ faſtis: alios tametſi publico cultu non legimus honoratos, cœleſtis nihilominus patriæ conſortes venerati ſunt per longa tempora eorum ſucceſſores monachi Fontanellenſes. Nonnulli apoſtolico ducti zelo
A Friſiorum converſionem aggreſſi ſunt. Haud pauci epiſcopales ad infulas vel abbatiales evecti: doctorum vero ſcriptorumque, licet plerique modo lateant, plurimos tamen hoc loco floruiſſe, quilibet ex ſuperſtitum indiculo facile conjectabit. Eorum omnium ſeriem chronicam paucis, uti licitum erit, ducere juvat.

Sanctus Godo, Wandregiſili nepos, id eſt fratris aut ſororis filius, condendæ Fontanellæ ſocius & adjutor ipſi fuit. Ab eodem Romam legatus, apoſtolorum & martyrum pignora ſecum retulit. Tum Augienſis, vel Oyenſis in diœceſi Trecenſi factus abbas, ſanctam & Deo placitam,
B liber a cunctis mundi curis, reliquam ſtuduit agere vitam ad annum circiter 690, multis etiam poſt obitum clarus miraculis.

Sanctus Erembertus e Fontanellenſi monacho Toloſanus epiſcopus, relicta ſede reverſus ad monaſterium, ibidem ſub Lamberto abbate vitam finivit circiter annum 675. Corpus ejus in baſilicam ſancti Petri delatum multis ſalutem reddidit. Nec divellendi ab eo germanus ejus Gamardus, vir nobilis, qui *largitus eſt poſſeſſionem ſuam, quæ vocatur* Viliolicors, *ditioni monaſterii Fontanellenſis, comaque capitis depoſita monachus factus eſt, filiique ejus Namnacus & Zachæus, qui*
C *ſimiliter mundalium rerum ærumnis exuti, in eodem monaſterio monachi effecti, cæleſtia ſperare didicerunt.*

Sanctus Vulframnus, Friſiorum apoſtolus, incertum an monaſticæ vitæ nomen dederit, antequam Senonenſis crearetur epiſcopus. Certe paulo ante dignitatem adeptam, Fontanellæ juris ſui prædium contulit. Relicto epiſcopatu, Fontanellæ monachum egit; tum conſulto prius Anſberto abbate profectus in Friſiam, ibi evangelium prædicavit. Reverſus Fontanellam, cum novis apoſtolici laboris ſodalibus Friſios iterum aggreſſus eſt, Ratbodique ducis converſionem tentavit. Deceſſit miraculis clarus poſt annum 719, atque
D in æde ſancti Pauli tumulatus eſt. Novem tamen poſt annos, tranſlationem ejus in majorem baſilicam procuraſſe ſanctum Bainum abbatem ſcribit chronographus Fontanellenſis; quod cadit in annum 704. Sed alia certior tranſlatio ſub ſancto Gerardo abbate contigit ſeculo undecimo ineunte. De ſancto præſule, cujus vitam habes in Act. SS. Bened. ſec. III, part. 1, pag. 357 & ſeqq. fuſius dicemus tomo ſequenti in archiepiſcopis Senonenſibus. Sedandæ peſti non ſemel adhibitæ ejus reliquiæ, quas Abbatiſ-villæ canonici magnis animorum motibus poſſidere ſe gloriantur, repugnantibus, ut modo dicebamus,
E ante ſeptingentos annos Fontanellenſibus, cum integra Vulframni membra detexerunt.

Sanctus Agatho præcipuos inter Wandregiſili diſcipulos habitus, & ab eodem ſanctorum agmini comparatus, utpote *cujus vitam & mores ipſe beatus vir ſciebat.* Is ſanctos in magiſtri obitu præſentes & pſallentes videns, *per ipſam ſuam vocationem certiores fecit fratres quomodo multitudo ibidem eſſet aggregata ſanctorum.*

Sanctus Deſideratus, Waningi prænobilis filius, ſub regimine Wandregiſili patris in eodem

Digitized by Google

loco monaſticæ diſciplinæ & Chriſti militiæ obſecutus eſt.

Sanctus Sindardus ſub Wandregiſilo patre monachus ac diaconus, *pignera ſancti Saturnini Toloſæ urbis epiſcopi & martyris viro Dei detulit, ſed & confeſſoris Amantii Rotenenſis præſulis.*

Sanctus Hartbainus, vir illuſtris, filius ſcilicet illuſtris Eremberti, *ad converſionem veniens, in magnæ religionis obſervantia vitam auctore Chriſto terminavit.*

Sanctus Condedus, preſbyter & anachoreta, genere Brito, poſt aliquantam Fontanellæ moram, *cum ſuis omnibus, quos veluti angelos S. Lantbertus ſuſceperat abbas, dixit non ſatis ſibi videri in religionis ſanctitate ſudare, ſi non & aliis quoque in prædicatione & exemplorum lumine radiando prodeſſet.* Tum in Belcinnacam inſulam monaſterio vicinam ſecedens, eam a Theoderico rege conſecutus eſt; qua tandem Fontanellæ conſignata, ſancto fine deceſſit. Corpus ejus Fontanellam delatum & in ſancti Petri baſilica depoſitum eſt ſecus oratorium ſancti Martini. Belcinnacæ inſulæ traditioni *aderant Cinomailus, Zachæus & Johannes, diſcipuli præfati viri ſancti Condedi, qui etiam olim cum eo de tranſmarinis advenerant partibus.* Eam legitur in ſuperioris Normanniæ Deſcriptione, tomo I, pag. 85, dictam fuiſſe olim *Lutum*, ſeu potius *Lotum*, ſubmerſam identidem aquis & emerſam, anno 1641 viſam eſſe poſtremum, nec deinceps comparuiſſe.

Sanctus Hermelandus, patria Noviomagenſis, *cum regis optimatumque benedictione palatio egreſſus, ad Fontanellæ monaſterium concito pervenit.* Factus ſacerdos Nannetas cum ſociis duodecim ad Paſquarium antiſtitem mittitur a S. Lamberto abbate, monaſterium Antrenſe conditurus; ibique ſanctiſſime exacta vita defungitur anno circiter 720. Extat in urbe metropolitana prope eccleſiam cathedralem parochia ſub ejus nomine conſecrata.

Albertus, S. Lamberti avunculus, fraterque Roberti, qui erat ſummus palatii referendarius, cum Fontanellam acceſſiſſet, ab ipſo Lamberto tunc abbate *clericatus ſuſcepit habitum*, vel, ut ſcribit Aigradus in vita ſancti Anſberti, *monachus efficitur.* Par inſtituto vitæ meritum fuit.

Baltfridus Wandregiſilo abbate cellerarius, alimentorum inopiam eidem patefecit, in trecentis illis ſancti Wandregiſili diſcipulis ſanctitate conſpicuis eximius.

Radamaltus, *vir honoratus, ejuſque frater Bertoldus cuncta quæ poſſederant in prædiis ac mancipiis extemplo deſerunt, ac beato antiſtiti Anſberto ſeque ſimul cœnobio contradunt Fontanellæ.*

Motgiſlus, ſancti Vulframni nepos, poſtquam *largitionem edidit de patrimonio Maniaco, ſive Villare, quod eſt ſitum in pago Milidunenſi, monachus effectus, & regularibus ſubditus diſciplinis, ſpretis terrenis cæleſtia ſperare didicit.*

Bertgaudus monachus, patruus Wandonis abbatis, a ſancto Vulframno paralyſi curatus eſt.

Sanctus Ravengerus ſub Lamberto abbate A monachum profeſſus, Sagienſem rexit eccleſiam, uti ſequens refert diſtichon:

Tunc Ravengerus Sagienſis præſul amandus,
Iſthic præcipuus extiterat monachus.

Sanctum Genardum ex Rotomagenſis eccleſiæ vicedomino Flaviacenſem abbatem Fontanellenſes inter monachos conſtituunt; ipſemet prope S. Anſbertum tumulari voluit.

Ovo puer, Vulframni pontificis precibus furcæ patibulari ereptus, ad quam patria ſuperſtitione damnatus erat, *lavacri ſalutaris unda perfuſus, atque Fontinellam perductus, literiſque ſacris* B *eruditus,* monachum egit ad annum 749, uti brevius chronicon Fontanellenſe docet. Eadem vero prærepta a Vulframno immolationis ſors pueros alios duos, Evrinum & Ingomarum Fontanellæ peperit, *qui ſacris literis & cæleſti diſciplina eruditi, ſub regimine & dominio Hilberti abbatis & ſucceſſorum ejus, per plurima ſtrenue militarunt tempora.*

Rothmundus *ob gratiam vitæ contemplativæ mundani fugiens culmen honoris, ad converſionem venit cum filio Milone.* Deinde Milo Benigni abbatis conſenſu, *anachoritarum more ſolitariam vitam duxit* in loco *hodieque Milonis-crypta per* C *metonymiam* dicto, *in rupe altiſſima ſuper ripam alvei Sequanæ; ubi rupem exſcindens, manſiunculam ſui voti condignam ſibi conſtituit, quæ viginti homines fere capere videretur; ibique retruſo ordine infatigabiliter agonizans feliciter Domino militavit.* Reliqua Milonis præclare geſta, matriſque religionem ac donationes chronographus late perſequitur.

Bagga monachus & preſbyter, ex eodem chronico, *ſanctæ converſationis vir, ex Britannia Oceani inſula Saxonico ex genere ortus hoc advenit cœnobium, ubi ad plurimum temporis regulari ordine vitam irreprehenſibilem geſſit.* Hunc vitam exhalantem Benignus abbas *ſigniferum fortiſſimum* D *Chriſti militiæ* ſuſpirans inclamavit, ejuſque demortui precibus ſeſe vir ſanctus commendavit.

Erinharius favente numine datus eſt Fontanellæ præpoſitus, cum ſacras loci inſtitutiones Teutſindus abbas peſſimus convelleret; ne autem omnia peſſumdaret ille, Erinharius vitæ exemplis & diſciplinæ vigore prohibuit, ut etiam Teutſindo venerationi eſſet. Archangelo Michaëli baſilicam erexit, *allatis petris politis de Juliobona caſtro quondam nobiliſſimo.*

Theodericum, Childerici Merovingorum poſtremi regis filium, Fontanellæ tonſum, monaſticiſque regulis addictum ſcribit chronogra- E phus Ludovico Pio æqualis in hæc verba: *Hildericus rex Merovingorum ex genere ortus, depoſitus, tonſuſque, ac in monaſterio S. Audomari quod dicitur* Sithiu *truſus eſt, cujus filius nomine Theodericus in hoc monaſterio anno ſequenti clericus effectus, collocatus eſt,* nempe ſub Auſtrulfi abbatis moderamine. Hanc Theoderici monaſticam profeſſionem, imo vitam, exiſtentiamque revocarem in dubium, ſi quod alias tradit idem chronicon de Theoderico Calenſi, uti genuino Childerici parente, verum eſſet; nam hoc pacto Childericus

Digitized by Google

ad eam vix ætatem pertigiſſet anno 751, quo redactus in ordinem eſt, ut bimulum aut trimulum filium ferre potuiſſet. At Childericum non Theoderico Calenſi, ſed Chilperico Daniele patre genitum fuiſſe probant edita tomo IV Analectorum vetera monumenta. Fontanellenſibus itaque latebris abditus princeps Theodericus, ſi paterno caſui diu ſuperſtes vixit, obſcuram duxit vitam, neque aliquid de illo memoria dignum uſpiam proditum eſt. Nec ſane ferebat rerum ſtatus, obtinente Pipino, vel ejus liberis ac nepote.

Sanctus Harduinus in cella clari martyris *Saturnini, quam beatus Wandregiſilus ædificaverat, ob gratiam vitæ contemplativæ remotior degens, quæ ſita in latere montis plagæ Aquilonaris præfatum monaſterium ſpectat,* non otioſam ſolus duxit vitam, *ſed plurimos arithmeticæ artis diſciplina alumnos imbuit, ac arte ſcriptoria erudivit: erat enim in hac arte non mediocriter doctus.* Relictorum ab eo voluminum indicem texuit chronographus. Romam Adriano pontifice *orationis ac viſitationis gratia, locorum etiam ſanctorum, profectus eſt, proſpereque, Domino comitante, reverſus; qui depoſitus eſt ſenex & plenus dierum* anno 811, Traſaro abbate.

Anſfredus, ex Fontanellenſi monacho primus Pratellenſium abbas ordinatus, novello gregi ſanctiſſime præfuit.

Gaufridus & Evrardus ex eodem monaſterio aſſumti, Pratellenſem ſimiliter abbatiam gubernarunt.

Ingulfus Croylandenſis abbas in Anglia, monaſterii ſui vulgata hiſtoria, clariſſimus evaſit.

Galterus ad regimen monaſterii ſanctiſſimæ Trinitatis prope Rotomagum aſſumtus eſt.

Gaufridus monaſterium ſancti Stephani de Fontaneto prope Cadomum, ad abbatiæ dignitatem evexit.

Imma, recentioribus Emma, Pontis-Cardonis domina, *illuſtris femina, mutato habitu ad hunc acceſſit locum, ibique ſe ſuaque Deo conſecravit;* ubi per *mutatum habitum,* non virilem, ſed ſanctimonialium propriam veſtem intellige. Hæc *poſt innumera beneficia refectorium dormitorio à plaga orientali contiguum proprio ſumtu conſtrui fecit; deinde S. Vulframno reconditorium argenteum componi juſſit,* quo *in opificio probati argenti medium talentum cum auri pondo expendit* ſub Gerardo abbate.

Guntardus factus eſt Gemeticenſis abbas, ubi de eo plura.

Petrus *Aubert* modeſtia & pietate clarus, fuit abbas ſancti Geremari Flaviacenſis.

Sed hæc ſatis de iis qui vel ſanctitate, vel vitæ morumque integritate, vel natalibus claruere, aut dignitatibus. Iis addendi ſunt qui abundanti doctrina exculti, ſcriptis etiam Fontanellam illuſtrarunt. Jam inde à monaſterii fundatione celebris erat ſchola Fontanellenſ. ad quam teſte S. Wandregiſili ſcriptore vitæ compari *nobilium liberi undique concurrere nitebantur;* tercentenumque illi æquabant numerum, ex eodem auctore. Cum

A aliquot ex ipſis apoſtolicæ prædicationis ſocios Vulfrannus in Friſiam adduxiſſet, converſos etiam Friſios adoleſcentes ad uberiorem eruditionis gratiam illò ablegavit. Sic Ovo, ſic Evrinus atque Ingomarus, eo ſuadente, Fontanellenſem in ſcholam conceſſerunt. Remiſſo ætate Caroli Martelli literarum amore, Gervoldus abbas *ſcholam denuo in eodem cœnobio eſſe inſtituit, ac de diverſis locis plurimum Chriſti gregem aggregavit.* Eoſdem Harduinus, de quo ſupra, quanquam anachoreticæ vitæ ſectator, *arithmeticæ artis diſciplina alumnos imbuit, & arte ſcriptoria erudivit,* pariaque fuerunt Eginardi, paria Anſegiſi, paria Gerardi abbatum

B ſtudia. Porro ad hæc fere uſque tempora duravit Fontanellenſis hujus academiæ veſtigium in ſcamnis illis plurimis, & magiſtri altiore cathedra, quæ anno 1636, periſtylii partem eccleſiæ contiguam implebant. Præter egregiam librorum ſupellectilem, quæ Wandregiſilo, Lamberto, Anſberto, Vulframno, ceteriſque primariis Fontanellæ cultoribus, congeſta erat, Wando qui anno 742 regimen auſpicatus eſt, *codicum copiam non minimam, quod dinumerare oneri eſſe videtur,* aggregavit. Eorum duntaxat partem exhibet chronographus cap. 12, in quibus multi leguntur, qui utinam ad noſtram ætatem integri perve-

C niſſent! alios addidit Widolaicus, regnante Pipino: ſed Gervoldi potior opera, longe plures cum propriis expenſis, tum Harduini monachi, diſcipulorumque ejus libros exarantium ſtudio congerentis. Anſegiſus *de libris hanc dedit copiam, bibliothecam optimam,* &c. quæ capite 16, chronographus fuſe perſequitur. Gerardi, poſteriorumque ad commendas abbatum hanc in rem ſtudia referre nil juvat: ſed hinc ſane in eccleſiæ catholicæ decus & ornamentum viros longe doctiſſimos tulit Fontanella, quos inter emicuere qui ſequuntur.

Anonymus vitæ ſancti Wandregiſili ſcriptor,

D ipſi coætaneus: huic ſucceſſit alter ſeculi noni anonymus, qui ejuſdem miracula tranſlationeſque varias deſcripſit.

Aigradus ſancti Anſberti vitam polito ſtylo, nec minus acri judicio ſcripſit; ſcripſit & Lamberti geſta, quorum partem Mabillonius recuperavit, reliquam interiiſſe dolent eruditi.

Anonymi ſcriptores vitæ tam Eremberti, quam Condedi, ſi quidem ab Jona Fontanellenſi diſcrepant.

Jonas Fontanellenſis ſancti Vulframni vitam edidit, quæ nonniſi interpolata videtur ad nos perveniſſe.

E Ovo Friſius, de quo paulo ſuperius egimus, *plurimos codices in prædicto tranſcripſit monaſterio.*

Harduinus, de quo etiam ſupra, codices quoque multos exaravit, in his unum vitas SS. Wandregiſili, Anſberti & Vulframni continentem.

Anonymi quinque rerum Fontanellenſium ſcriptores vel chronographi, quorum primus in Spicil. tomo tertio editus monaſterii ſui texuit hiſtoriam ad Anſegiſi abbatis ſub Ludovico Pio præfecturam; quo tempore vitam & ipſe ſcriptor exegit. Chronico ille ſuo, cujus nos variantes

Charta 1. col. 1.

ad calcem hujus voluminis lectiones expoſuimus, plurima Francicam ad hiſtoriam ſpectantia inſeruit, religioniſque ſe ac pietatis & obſervantiæ ſtudioſum prodit.

Fontanellenſis alter chronographus, a Quercetano Francicos inter ſcriptores carptim vulgatus, res publice geſtas ab anno Chriſti 841, ad annum 856 repræſentat, nonnullaque docet, quæ alibi fruſtra quæſieris.

Fontanellenſe chronicon (ne quid de primæ appendicis ſcriptore dicam) reſumſit ſeculo undecimo alter anonymus, qui miracula tranſlationemque ſancti Vulframni, tum Mainardi, Gerardi & Gradulfi abbatum, geſta recenſuit: tertiam hanc ſcriptionem habes apud Acherium ibidem ſub titulo alterius, ſeu ſecundæ appendicis.

Poëta Fontanellenſis abbatum elogia, ſeu catalogum diſtichis cecinit, deſinens in Joanne *de Brametot*, qui exeunte decimo quinto florebat ſeculo; atque is eſt fortaſſe Guillelmus *la Vieille* loci prior ineunte decimo ſexto ſeculo, qui multa ad Gallicanam eccleſiam & ad Fontanellenſe monaſterium ſpectantia ſcripto reliquit.

Anonymus recentior e congregatione ſancti Mauri recens in monaſterium inducta abbatum indicem alterum, notaſque non indoctas contexuit.

In his omnibus tam ſanctis quam doctis Fontanellenſibus enumerandis, abbates plurimos nominare abſtinuimus: eorum omnium ſeriem nunc exhibere operæ pretium eſt.

SYLLABUS ABBATUM.

I. SANCTUS WANDREGISILUS, dictus etiam Wando, nobilibus in pago Verodunenſi parentibus illuſtris, aulæ regiæ ſplendorem exoſus, intactæ conjugi præſtantiſſimæ valedixit; tum apud Montem-Falconis monachum induens, a Dagoberto ſeniore revocatur in aulam; mox tamen probata innocentia, miſſionem impetravit. Poſt luſtrata cum Galliæ tum Italiæ, Burgundiæque varia monaſteria, tandem in eremo Gemeticenſi cum Godone, fratris an ſororis filio, conſedit ad Fontanellæ latices, ibique comparato fundo monaſterium exſtruxit. Ad eum viri natalibus & dignitate conſpicui, ſupra tercentum undique confluxere, quos doctrina regulariſque normæ præceptis imbuit. Poſt vitam ſignis ac virtutum fulgore clariſſimam, ætate confectus migravit in cœlum XI cal. Auguſti, ex priore ejus vita in actis SS. Bened. tom. II, pag. 534, quanquam in vita poſteriore ibidem pag. 545, dicitur obiiſſe *menſe quarto*, qui erat menſis Junius, die primo & viceſimo. Ad annum obitus quod ſpectat, narrat vita eadem poſterior, contigiſſe illum *regiminis ſui anno decimo nono, qui erat annus Dominicæ Incarnationis 665, indictione VIII, tertii Hlotarii regis annus undecimus vitæ ipſius, pontificatum agente Romanæ eccleſiæ anno nono papa Vitaliano;* quæ omnia cum annum Dominicæ Incarnationis præferant, interpolata fuiſſe poſteriori ævo nemo non videt. Ex vita A ſancti Condedi, quam habes in iiſdem actis ibid. pag. 862 & ſeqq. quamque Mabillonius ipſe antiquiſſimam merito cenſet propter numerandi rationem *ab annis regum, non ab Incarnatione Chriſti*, colligitur annum nonum S. Lamberti, qui proxime S. Wandregiſilo ſucceſſit, incidere in annum Theoderici regis tertium, quemadmodum S. Anſberti, qui Lambertum excepit, annum ſecundum in annum ejuſdem regis ſeptimum. Porro Theodericus regnare cœpit anno Chriſti 674 ineunte. Factus eſt igitur ſanctus Anſbertus abbas Fontanellenſis anno 678, & eodem anno S. Lambertus ad archiepiſcopos B Lugdunenſes evectus eſt; ipſe vero Lambertus factus fuerat abbas Fontanellenſis anno 667, & eodem anno ſanctus Wandregiſilus obierat. Corpus ejus Normannorum metu varia deportatum in loca, demto brachii radio, qui Fontanellæ ſervatur, Gandavi tandem requievit.

II. Sanctus Lantbertus, ſeu, ut mollius nunc dicimus, Lambertus, Erleberto patre Tarvanenſes inter proceres illuſtri natus, adeo religione profecit, ut ipſo deſignante Wandregiſilo proximus illi ſucceſſor datus fuerit. Quantum eo paſtore cœperit incrementum Fontanella, docent in primis Eremberti, Condedi, Hermelandi nec- C non Anſberti pontificis geſta. Docebat & ipſiuſmet vita Lamberti, quam Aigradus rerum teſtis oculatus in lucem emiſit; ſed magno reipublicæ literariæ detrimento periiſſe videntur hæc acta, quorum principium, in ſemeſis ac putidis ſchedulis repertum editumque in actis SS. Bened. ſecul. III, part 2, pagg. 462 & ſeqq. plurimum luminis hiſtoriæ noſtræ attulit. Ex reliquis monumentis conſtat Lambertum abbatem magno apud Childericum ac Theodericum reges in pretio fuiſſe, multaque ab ipſis in monaſterii ſui commodum accepiſſe. Clareſcentibus in dies meritis, factus eſt anno 678, ut modo dice- D bamus, archiepiſcopus Lugdunenſis: cetera vide in ipſa eccleſia Lugdunenſi, tomo IV, col. 48.

III. Sanctus Anſbertus prænobilis inter Velocaſſes Angadriſmam æque nobilem puellam Chriſto maluit quam ſibi conjungi. Poſt geſtum præclare cancellariatus officium, Fontanellam ſecedit, monaſticiſque penſis & operi manuum ſtrenue navat operam. Factus ibidem abbas anno 678, Duſeram in Provincia monaſterium erigit, xenodochium ad Fontanellæ portam inſtituit, & Hermelandum condendo Antrenſi cœnobio mittit in Aremoricam. Conſecratus anno 684 Rotomagenſis archiepiſcopus, abbatiam cum ar- E chiepiſcopatu ad mortem uſque tenuit, quæ contigit anno 693, vel potius anno 695, uti in eodem præſule diximus ſupra col. 16.

IV. Sanctus Hilbertus ſeu Hildebertus I, Anſberto ſucceſſit, præfuitque in annum circiter 700. Eo promovente, deceſſoris vitam Aigradus Fontanellenſis monachus edidit, ipſique dicavit. In Bertoldi Radamiſtique prædio quatuor a Fontanella millibus poſito ſecus publicum aggerem, ubi ſancti illius pontificis corpus pauſaverat, *eccleſiam auguſto & polito opere conſtruxit in honore*

ejuſdem præſulis, loco crucis ligneæ quæ ibidem erecta fuerat; quod cum deſinente ſeculo ſeptimo contingere debuit, inde colligendum eſt Anſbertum jam cœleſtibus adſcriptum, fideles precibus invocaſſe. Nec plura de S. Hilberto, cujus ſacrum corpus ab eccleſia ſancti Pauli in majorem baſilicam tranſlatum, altarique principi impoſitum eſt.

V. Sanctus Bainus fuit & epiſcopus Tarvannenſis, & abbas Fontanellenſis, Pipinumque Majorem domus regiæ, dum monaſterium illud regeret, non ſemel beneficum ſenſit. Ab eo quippe donatus abbatiola Floriacenſi apud Velocaſſes, locum hunc Fontanellæ ſubdidit; Malam quoque pagi Madriacenſis villam & alia non pauca Bainus a Pipino conſecutus eſt, ut ipſi cum Fontanellenſibus ſuis acceptiſſimus fuerit. Sanctorum Wandregiſili, Anſberti atque Vulframni corpora *in eccleſiam B. principis apoſtolorum Petri de baſilica ſancti Pauli apoſtoli tranſtuliſſe anno 704*, ait chronographus Fontanellenſis; ſed hoc ut Wandregiſilo nec non Anſberto conveniat, certe Vulframno nequit aptari, ſiquidem Ratbodo Friſiorum duci, qui interiit an. 719, Vulframnus ſuperſtes vixit. Atque hinc præfecturæ non ſolum Fontanellenſis, & Floriacenſis monaſterioli, ſed etiam Tarvannenſis tempus certo præfinire non licet; quæ etiam chronica difficultas in ſucceſſorem ejus Benignum cadere videtur; nec quidquam ſolvendo illi nodo rationibus ſuis Cointius efficit. *Eodem vero in loco*, pergit chronicon Fontanellenſe, *quo beatus Wandregiſilus in prædicta S. Pauli requieverat baſilica*, Bainus *beatum Erembertum epiſcopum poſuit, qui antea in inferiori loco ejuſdem eccleſiæ ſubter arcubus tumulatus, annis plus minuſve 33 requieverat..... Huic admirabili præſuli largitus eſt Hildebertus rex villam quæ vocatur Adpiecum, quæ ſita eſt in pago Pinciacenſi ſuper alveum Sequanam*, cum appendicibus ſex, *anno decimo regni ſui*, hoc eſt anno Chriſti 704; ſed quo tempore obierit ſanctus abbas, definire non audemus. Corpus ejus tumulo levatum & Normannorum, ac tandem Calviniſtarum furori ſubductum, altari majori reverenter impoſitum eſt.

VI. Sanctus Benignus diaconus Maurinum & Ingam parentes habuit, ex chronographo, qui auſpicatæ Fontanellenſis ab eo dignitatis initium anno Childeberti regis decimo ſexto illigat, Chriſti 710 in annos quatuordecim. A Chilperico rege obtinuit 25 Martii 716 præceptum, quo ſuperiorum regum privilegia, fideliumque donationes confirmantur. Chronographus addit hunc anno 717 *juſſu Ragenfredi majoris domus de regimine monaſterii projectum, & Wandonem monachum ejus in loco ſubrogatum fuiſſe per annos tres.* Amoto tandem Wandone, Benignus *rurſum regiminis hujus cœnobii ſortitur gradum per annos quatuor, id eſt uſque ad annum Theoderici regis tertium* (imo *quartum*) qui cadit in annum Chriſti 724. Acceptus Carolo Martello Benignus *poſt receſſum propinqui ſui S. Gennardi, vicedomini eccleſiæ Rotomag. & abbatis cœnobii Flaviacenſis*, A ipſiuſmet cœnobii *factus eſt rector*, nec tamen Fontanellenſis dimiſit curam, quod eo præſide viris ſanctitate conſpicuis refertum erat: notandus in illis Rothmundus paterfamilias, qui cum Milone filio monachum profeſſus, multa huic loco bona contulit. Nec minori laude præſtitit Bagga preſbyter & monachus, quem cœleſtia petentem Benignus abbas votis ac ſuſpiriis comitatus eſt. Eidem Benigno Dagobertus rex *quartam partem de Arlaumo foreſte* dederat cum multis aliis rebus; ceteras vero ſupra triginta villas eidem a primariis viris conceſſas legeſis in chronico. Obiit XIII cal. Aprilis.

B VII. Sanctus Hugo Fontanellenſem non ſolum, ſed Gemeticenſem & alias tenuit abbatias, epiſcopatibuſque Pariſienſi, Rotomagenſi, Bajocenſi, multiſque aliis a Carolo Martello, dignitatum eccleſiaſticarum in ſuos non illiberali largitore, præfectus eſt. Hunc ut ſanctum colunt celebrantque Rotomagenſes; & ſane vitam ejus rebus præclare geſtis eximiam Fontanellenſe chronicon exhibet, longe aliter ſentiente Beſuenſi chronographo, qui notam Hugonis libidinem minime reticuit. Nec illa tamen juvenilis ætatis facinora, pœnitentiæ lachrymis abluta, ſanctitatis ejus receptæ opinioni debent officere, quam non C modo Fontanellenſis anonymus Hugoni ſuppar, ſed etiam reliqua monaſteriorum & eccleſiarum quibus præfuit, monumenta teſtatam volunt. Antequam monaſticæ religioni nomen daret, monitis morem gerens & Adeltrudis matris, & Ansfledis, quam aviam dicit anonymus, ſed male Warattonis hoc nomine uxorem (nam Hugonis avus fuit Bercharius) *ſacrarum literarum ſtudio* ſe totum addixit, ut *coævos ſuos ſapientia & religione anteiret..... cœpitque terrena cuncta deſpicere, & ad regna cœleſtia viriliter anhelare, ſimulque patrimonii plurima eccleſiis Chriſti contradere.* Sic anno 713, *largitus eſt Benigno abbati* D *Vierlaïcum villam, quæ ſita eſt in pago Tellau.... Witſlanam quoque villam largitus eſt Wandoni abbati* (illi nempe qui anno 717, ſancto Benigno ſubrogatus fuerat) *anno primo Clotharii*, perſonati *regis, quem Carolus poſt fugam Hilperici ac Ragenfredi regem ſibi ſtatuerat..... idcirco memoria illius in benedictione manet. Expletis namque laudabilis curſus ſui annis, migravit ad Dominum VI id. Aprilis anno 730. Corpus ejus Gemmetico cœnobio, quo etiam vitæ deceſſit.... venerabiliter ſepulturæ eſt traditum, conditaque eſt a fratribus illic habitantibus ſupra tumbam illius, repa diverſis metallis decorata ob amorem videlicet, ſanctitatem ac reverentiam* E *illius.... Plurima bonitatis geſſit opera.... nobilis enim exſtitit genere, ſed non inferior religione.* Lege quæ de eo diximus ſup. in archiepiſcopis, col. 17.

VIII. B. Lando, quem ſuſpicati ſumus olim in archiepiſcopis Remenſibus, tom. IX, col. 27, conſecratum fuiſſe anno 721, ut epiſcopalia munia obiret in diœceſi Remenſi, abbatiam Fontanellenſem adeptus eſt anno 731. Hic Carolo principi acceptus, *etiam cellam S. Sidonii, quæ eſt in Waxinna, ſimul cum iſta jure beneficii aliquandiu tenuit. Tunc impetravit a Carolo privilegium*

Digitized by Google

immunitatis perennis .... quatenus res iſtius cœnobii univerſaque ſua ſalva eſſe valerent, nec a quoquam diripi aut contaminari vel in aliquo lædi quocumque poſſent ingenio .... Rexit autem cœnobium iſtud idem epiſcopus Laudo per annos tres, lapſiſque curſus ſui annis, ingreſſus eſt viam patrum; ſicque ſepulturæ traditus eſt in eccleſia beati Petri apoſtolorum principis in eccleſia cœnobii Fontinellenſis. Obiit XVII cal. Februar. anno 734.

IX. Teutſindus abbas militaris, quales non invito Carolo paſſim obtinebant, non contentus Martiniani apud Turones cœnobii proventibus, etiam Fontanellenſium jura bonaque ſibi vindicavit, iis in detrimentum abuſurus. *In diebus namque tyrannidis*, ait chronicon, *non regiminis ejus, hoc nobiliſſimum cœnobium ignobile eſt redditum. Ab iſto enim tempore quo lugendus iſte regiminis ſuſcepit locum, ſtatus vitæ innocentis, quem in eodem cœnobio ſecundum eximii patris Benedicti normam excolendum fore B. pater Wandregiſilus inſtituerat, ob inopias plurimas fluctuare cœpit; nec uſque ad hanc diem in priſtinum ſtatum revocari potuit .... nam pene tertiam facultatum partem abſtulit, ſuiſque propinquis ac regiis hominibus ad poſſidendum contradidit.* Inter alia Rothario, ſeu Rathario comiti villas cum appendicibus viginti novem, anno 734 dedit in precariam ſub annuo cenſu ſexaginta ſolidorum: quas villas a monaſterio divulſas & profanum comitis uſum deinde chronographus explicat. Actum erat de Fontanellenſibus, ni Teutſindi tempore præpoſitum egiſſet Erinharius, de quo in prologo. Hic ille profecto eſt, cujus ſub falſo nomine *ſancti Hermarii* meminere fratres Sammarthani. Erinharius *baſilicam B. archangeli Michaëlis licet modico, pulcherrimo tamen opere* ædificavit, quæ parochia eſt totius loci. Vitam egit Teutſindus ad annum uſque 738.

X. Wido Fontanellenſem mox præfecturam iniit. *Hic namque propinquus Caroli principis fuit, qui etiam monaſterium ſancti Vedaſti .... jure regiminis tenuit anno uno, ſicut & iſtud. Erat autem de ſecularibus clericis, gladioque quem ſemiſpiacium vocant, ſemper accinctus, ſagaque pro cappa utebatur, parumque eccleſiaſticæ diſciplinæ imperiis parebat, copiam canum multiplicem ſemper habebat, cum qua venationi quotidie inſiſtebat, ſagittatorque præcipuus in arcubus ligneis ad aves feriendas: hiſque operibus magis quam eccleſiaſticæ diſciplinæ ſtudiis ſe exercebat. Accuſatus vero apud principem Carolum, quod conſpirationem adverſus ipſum cum aliis meditatus eſſet, juſſu ejuſdem exarchi ad regiam domum compellitur migrare: qui dum pergeret cum ſatellitibus regiis, venientes in territorium Viromandiæ, capitis præciſione damnatur* anno 739, ex ipſo Fontanellenſi chronographo, quem male interpretati ſumus tomo III, col. 375.

XI. Raginfredus *de nobili Francorum proſapia oriundus exſtitit, licet opera neſanda*, inquit chronographus, *generoſitatem fœdarent illius. Compater etiam ſpiritualis regenerationis Pipini magni regis .... rectorque hujus cœnobii Fontinellenſis, parumque hoc digne adminiſtravit ..... unde commota omnis caterva monachorum, ne ſtatus almæ regulæ vacillando*

A *fluctuaret .... tres ex ſemetipſis fratres eligunt, qui Pipino principi ſuggererent ut .... a dominatu tanti prædonis ac tyranni miſericorditer eos liberaret. Nec mora .... Raginfredus de ordine .... regiminis depoſitus eſt* poſt tres annos præfecturæ. Factus eſt aliquanto poſt archiepiſcopus Rotomagenſis, & epiſcopio ſimiliter dejectus. Vide quæ de eo diximus ſup. col. 19.

XII. B. Wando, quem ſuperius in ſancto Benigno abbate exauctoratum vidimus, unanimi fratrum conſenſu poſtulatus in abbatem an. 742, exilium adhuc ferebat in *Trajecto caſtro, in monaſterio videlicet beati Servatii confeſſoris Chriſti.*
B Summa omnium lætitia cum hymnis & canticis exceptus, *in ſumma pace ac tranquillitate* monaſterium rexit: *pignora reliquiarum B. Servatii.....* aſſumens, *ſecum detulit, venienſque in hunc locum*, baſilicam ipſi conſtruxit *ad meridianam eccleſiæ* majoris *plagam.* Combuſta anno 756 baſilica, Servatianam illi contiguam Wando nuſquam deſeruit, de ſua ſalute pontificis auxilio ſecurus; atque hoc præcipue loco *ſemper de lege Domini meditationem agere volebat.* Diſtractos monaſterii proventus aliaque pro virili recuperavit, libris etiam pluribus optimæ notæ bibliothecam inſtruxit. *Tranſactis autem ſeptem circiter poſt ſuſcepti*
C denuo *regiminis curam annis*, hoc eſt anno circiter 748, *luminibus oculorum præ nimio ætatis ſenio privatur. Tunc una cum conſenſu ac generali fratrum voluntate*, aſſentiente quoque Pipino, Auſtrulfum cœnobii præpoſitum abbatem dixit. *Ipſe vero .... bonis operibus inſiſtens, in eccleſia B. Petri ſedulo reſidens, agonem ſuum triumphatori Chriſto jejunando, orando, vigilando commendabat ... præceptis Domini adimplendis* totum ſe devovit; *victimam quoque hoſtiæ ſalutaris, quandiu capitis habuit lumina, immolabat quotidie, cumque* exegiſſet *in monachico voto annos ferme ſexaginta*, cum depoſitionis & exilii acerbitatem patientiſſime tuliſſet, reſtitutuſque in
D ſedem omnia paſtoris optimi munia impleviſſet, *decrepitæ jam ætatis ſenio confectus, præſentis vitæ debitum complens, ad æternam migravit requiem, (XV calend. Maii) anno ab Incarnatione Dominica circiter 756*, & in baſilica principe ſepultus non ſine Bergaudi monachi eum in ſarcophago componentis ſtupore. Cum enim illum ceterorum more ſupinum poſuiſſet, *ſubito converſum* vidit *ſe dextero in latere collocaviſſe, ſicuti moris eſt vivorum in ſtratu agere, viventiſque effinxiſſe ſpeciem.*

XIII. B. Auſtrulfus, *egregius pater, amator hujus cœnobii ac fortiſſimus rector exſtitit, curamque*
E *maximam de ſtatu regulæ, & obſervatione legis Dei habuit .... verbi divini pabulum ſedule miniſtravit, ſuiſque in actibus imitandus omnibus apparuit .... ita ſe in omnibus exhibuit irreprehenſibilem, ut caſtos hujus actus omnes imitari vellent, nam quicumque illum docentem audiebat, aliter operantem non redarguebat:* nec minimam gerendæ rei curam habuit, tuitionis privilegium a Pipino conſecutus. Si chronographo, qui vel teſtis fuit oculatus, vel certe rerum conſcios videre potuit, adhibenda fides, *cum Hildericus rex, Merovingorum*

ex genere ortus, depoſitus tonſuſque, ac in monaſterio ſancti Audomari, quod dicitur Sithiu, truſus eſt, hujus *filius nomine Theodericus in hoc monaſterio* (Fontanellenſi) *anno ſequenti clericus effectus, collocatus eſt.* Tum Auſtrulfus *poſt ſuſcepti regiminis annum ſextum* (hoc eſt ab anno 748 ad annum 753) *accenſus igne divini amoris .... ad limina beatorum apoſtolorum Petri & Pauli iter diſpoſuit;* unde rediens, Agauni febre conſumitur XVIII cal. Octob. anno eodem 753, ibique honore congruo ſepelitur.

XIV. Widolaicus, cujus nomen in duas voces ſeparari non debet, quaſi ſignificetur Widonem fuiſſe abbatem laïcum, (ita enim appellati ſunt & *Vulſilaicus* diſcipulus S. Aredii, *Ratlaicus* Eginardo a ſecretis, *Grimlaicus* ſacerdos, qui de vita ſolitaria ſcripſit, & alii) ex camerario Teutſindi abbatis, & matriculario ſancti Martini Turonenſis, Fontanellenſem abbatiam, *plurima donaria auri argentique ſecum deferens*, a Pipino rege comparavit anno 753. Succenſam igne ſancti Petri baſilicam *cum adjutorio regali majori elegantia reparavit, ſublimiorique fabrica decoravit:* ſed villas plures regiis hominibus ad poſſidendum contradidit, *miſerablle ſibi faciens memoriale*, quibus ex cauſis obſervatio regulæ detrimenti non parum accepit; ſacram nihilominus ſupellectilem largitus eſt, & libris aliquot bibliothecam auxit. Eo præſidente, Pipinus rex ad ſepulcrum patris Wandregiſili acceſſit orationis gratia. Tandem Widolaicus obiit *Petreoponte, villa publica ſub anno Domini 787, XVIII calendas Octob.* indeque Fontanellam delatus, in baſilica ſancti Petri ſepulturam accepit.

XV. Sanctus Gerwoldus, clericus, Bertradæ reginæ capellanus, *regni negotiorum procurator, per diverſos portus ac civitates exigens tributa ac vectigalia*, tum epiſcopus Ebroicenſ. epiſcopatum deſeruit ut Fontanellæ præfecturam adipiſceretur. Sæpe legatus in Angliam, infenſum Offæ Carolum magnum mitigavit, recuperandiſque monaſterii bonis ſuam apud illum auctoritatem interpoſuit. Libros plures monachorum in uſum exſcribi, & ſacram ſupellectilem plurimam inſtrui curavit: *baſilicam S. apoſtoli Petri plumbo cooperuit: ſimiliter ſancti Michaëlis archangeli: caminatam fratrum a fundamentis ædificavit: domum etiam infirmantium fratrum emendare ſtuduit: coquinam.... in majori elegantia reparavit: ſacrarium eccleſiæ a fundamentis ædificavit: ſcholam in eodem cœnobio eſſe inſtituit, quoniam omnes pene literarum ignaros invenit, ac de diverſis locis plurimum Chriſti gregem aggregavit, optimiſque cantilenæ ſonis ... edocuit. Erat enim ..... quanquam aliarum literarum non nimium gnarus, cantilenæ tamen artis peritus, vociſque ſuavitate ac excellentia non egenus.* Harduinum in cella martyris Saturnini vitæ contemplativæ dantem operam retinendæ diſciplinæ, exſcribendarumque donationum adjutorem habuit. Rebus tandem optime geſtis, multiſque monaſterio ſuo conceſſis, ibidem *vitæ terminum dedit XVIII cal. Julii, anno 806.*

XVI. S. Traſarus vel Traſarius, *defuncto* A *Geroaldo*, ſeu Gerwoldo abbate, *hoc adeptus eſt cœnobium.* Præceptum obtinuit Ludovici Pii imperatoris anno ſecundo, VII cal. Novemb. 815, deceſſorum regum privilegia confirmantis; illud habes ampliſſ. collect. tomo I, col 61. Anno ſequenti, Traſarus *cum licentia ejuſdem imperatoris ad locum ſuæ nativitatis repedavit, ac Beneventum in Campania regrediens, a Sigone duce, quem ex lavacro ſanctæ regenerationis ſuſceperat, honorifice ſuſceptus eſt.* Hunc rebus feliciter expletis, quanquam munere abdicato, Fontanellam rediiſſe, privatamque vitam ſecularibus curis exemtam duxiſſe ferunt: certe tumulatus ibidem B fuit, & hodiernum in diem ſacra ipſius oſſa thecæ majori altari impoſitæ incluſa, fidelium venerationi exponuntur.

XVII. Hildebertus II cedenti Traſaro ſucceſſit anno 816, ante exactum præfecturæ annum, menſe Februario, ut ferunt, anni 817, extinctus. Hunc *mira pietate*, ac *ſincera mente* ſtuduiſſe *Deum colere* poëta Fontanellenſis diſticho cecinit.

XVIII. Einardus, ſeu Eginhardus, quem in duos male ſcindunt cum Sammarthanis nonnulli recentiores, non modo Fontanellæ, verum etiam ſancti Servatii Trajectenſis, ut colligitur C ex alphabeto Tironiano novo, charta XLVII, pag. 76 & ſeqq. imo S. Petri Blandinienſis, S. Bavonis Gandavenſis, S. Mauri Foſſatenſis, aliorumque monaſteriorum abbatias tenuit, antequam valediceret ſeculo, & Selingeſtadienſe cœnobium excitaret. Totis ſeptem annis quibus ille Fontanellenſe rexit ab anno 817 ad annum 823, una cum Benedicto Anianenſi rebus in melius convertendis ſe totum addixit, ſed ad alia, jubente Ludovico Pio, vocatus, ſequenti locum permiſit. De eo fuſius diximus tom. V, col. 176 & 190, ac tomo VII, col. 286.

XIX. S. Anſegiſus *derelictam* Fontanellam D anno 823, *gubernandam* tam ſolerti ſtudio ſuſcepit, tantaque *induſtria nobilitavit, ut novus Wandregiſilus credi poſſet, aut etiam magnus præſul Anſbertus redivivam ad lucem regreſſus fore putaretur ..... Clerum nobiliſſime auxit, ac regulari ordine ſecundum egregii patris Benedicti normam ut vitam degerent, multipliciter decertavit.* Luxovienſes hanc in rem monachos Fontanellam induxit, *qui plurimis diebus in hoc monaſterio converſantes, nonnulla exempla doctrinæ & bonitatis ſuæ illic reliquerunt.* Anſegiſi virtutes late commendat idem chronographus, modeſtiam ejus, legationes, fidem, religionem, juſtitiam, pru- E dentiam, caritatem exponens. Quanta deinde Luxovienſibus ſuis, Fontanellenſibus, Gemeticenſibus, Flaviacenſibus dona ſeu miniſteria ſacra, quotve libros & recuperata prædia contulerit, quam præclaris ædificiis monaſterium inſtruxerit renovaritque, idem auctor fuſe proſequitur, comprobante *memoratorio*, ſeu *conſtitutione Anſegiſi abbatis, qualiter diſpoſuit veſtimenta & calciamenta, atque alimoniam fratribus, una cum conſenſu eorum ordinabiliter, ut abſque ullius occaſionis querela, omni egeſtate excluſa, vota ſua*

Deo

Deo reddere, atque ſponſionis ſuæ negotium ad effectum omni tempore perducere poſſent. Studiis quoque ſanctioribus intentus, præter orationum frequentiam, inquit Hermiricus Luxovienſis abbas, *capitula regum Francorum, quæ diverſis fuerant acta conciliis, excepit, & uno volumine contineri fecit. Cumque inter regni proceres Francorum regibus gratus eſſet, juſtis & piis operibus intentus, vitæ finem fecit, & illic ubi ſpatioſius extenderat eccleſiam, dignam accepit ſepulturam*, XIII calendas Auguſti anno 833, poſtquam rexiſſet per annos decem, menſes quinque & dies 18. Sed præferenda Fontanellenſis chronographi auctoritas, qui eum ſcribit *cum fletu maximo* Fontanellæ tumulatum *extra baſilicam S. Petri ad Aquilonarem plagam, in porticu, in qua fratres conventum celebrare ſoliti ſunt*, id eſt in capitulo quod ipſe conſtruxerat. Ut vero monachorum ſe & clericorum precibus commendaret, ingentem pecuniæ vim monaſteriis & eccleſiis circiter octoginta teſtamento reliquerat anno 831, vir inter præcipua Carolini ſeculi decora numerandus.

XX. Joſeph, Ebroicenſis, ut quidem videtur, *epiſcopus abbatiam in divortio tenuit menſes ſeptem & dies duodecim:* quæ animorum diſſenſio nata inde videtur, quod monachi priſtinarum calamitatum memores, ſibi rebuſque ſuis pertimeſcerent, ſi denuo ſub abbatis, clerici vel epiſcopi, jugo ponerentur; quippe ab illis diſciplinæ curam abjici, prædia diſtrahi, redditus in ſeculares uſus converti ſolere nimis valde deprehenderant. Hunc itaque Lotharianis faventem partibus abjecerunt.

XXI. Fulco, *venerabilis preſbyter ſuccedit ab anno Incarnationis Dominicæ 835*, vel præcedenti, & *prædictum cœnobium tenuit annis undecim & menſes ſex, dies 27, a VII cal. Aprilis, uſque VI id. Octob.* ſecundum idem chronicon. Eum anno 836, Ludovicus Pius legatum miſerat ad Lotharium ejus filium ut eum officii in Romanam eccleſiam admoneret; qua in re parum aut nihil profeciſſe videtur Fulco.

XXII. Herimbertus, ſeu Heribertus *diaconus annis quatuor & menſes undecim, id eſt, à V id. Octobris, quando regimen ſumſit, uſque III idus Septembris, quando ad Dominum migravit.* Sed hæc ut ſtare poſſint, & cum anonymi Fontanellenſis tunc viventis fragmento mox adducendo conciliari, dicendum Fontanellenſes ſæpe à Normannis fugatos, ſæpe reduces in monaſterium, Fulconi abbati paruiſſe ad annum circiter 854, quem Herimbertus in annos fere quinque exceperit, dum interim Joſephus archiepiſcopus, & Ludovicus cancellarius, optimates, monaſterii rebus (ſi quid a Normannis relictum fuit) potirentur. Itaque Fulconem *venerabilem preſbyterum*, ſubindeque Herimbertum *diaconum* in appendice chronici prima, nuſquam abbates dictos, monachorum cœtui Danicas inter procellas Præpoſitorum titulo præfuiſſe, nonnulli facile crediderint. Obſtat tamen quod aſſerit chronographus Fontanellenſis apud Quercetanum ad an. 849,

A Odoni viro illuſtri ſimul & Heriberto *abbati* Fontanellenſi, qui militiam ſectabatur & arma tractabat, commiſſam eſſe eodem anno in obſidione Toloſæ, portam quæ dicebatur Narbonenſis, & homines ejuſdem Heriberti injecto igne portam illam cremaviſſe.

XXIII. Joſeph archiepiſcopus, idem ne ſit cum Joſepho epiſcopo ſuperius memorato, non liquet. Imo quis certo aſſerat Joſephum epiſcopum, qui poſt Anſegiſi mortem *in divortio* Fontanellam menſibus ſeptem obtinuit, ipſum eſſe Joſephum Ebroicenſem antiſtitem, qui Lotharianas in partes conceſſit? Ut vero fuerit B Ebroicenſis, non video cur archiepiſcopi nomen tulerit ab auctore compari, maxime poſtquam Carolus abacto Lothario Neuſtriæ rex prævaluit. Neque obſtat vel ipſum ad metropolitanam ſedem aliquam commigraſſe, vel alium ejus nominis archiepiſcopum abbatia Fontanellenſi donatum a Carolo fuiſſe. Certe memoratus anonymus a Quercetano inter hiſtoriæ Francicæ ſcriptores editus, poſtquam docuit anno 841, *redemtum eſſe Fontinellenſe cœnobium libris ſex, V cal. Jun. veniſſeque monachos de S. Dyoniſio, qui redimerent captivos ſexaginta octo lib. XXVI*, ſubdit: *Eodem* C *anno* (intellige annum 842) *regente hujus cœnobii Joſeph archiepiſcopo, IV cal. Martii huc Domino miſerante acceſſi, &c.* Notanda *regentis* vocula, quæ ſæcularem potius dominum, quam abbatem ſignificat: quandiu præfuerit Joſeph archiepiſcopus nos latet. Ebolum abbatem & ſancti Wandregiſili conſanguineum, tam vulgati indices quam manu exarati Herimberto ſubſtituunt ad annum 849, quem ſequenti Ludovicus exceperit, tum proxime Mainardus, qui anno 950 Gandavi adhuc monachum agebat, ſed Ebolum præceſſit

XXIV. Ludovicus regni cancellarius, abbas D Dionyſianus & Fontanellenſis, qui quaſdam villas ad 70 monachorum numerum delegavit, quas regis Caroli auctoritate confirmari curavit XII cal. Aprilis, Caroli 14, indictione 1, 853. Diploma habes in annalibus ordinis, tomo tertio, pagina 665. Fontanellenſes regebat anno 862, quando Normanni capta direptaque Rotomago Gemeticum *voracibus flammis combuſſerunt.* Par excidium Fontanellenſes dato pretio prius averterant ad tempus, cum ſuis Wandregiſili atque Anſberti pontificis oſſibus quaqua verſum fugientes, uti ſuperius expreſſimus.

XXV. Ebolus, quem Abbo Germanenſis E monachus *fortiſſimum* abbatem dicit, reprimendis Normannis, quam in officio continendis verbo & exemplo monachis aptior erat, vir militaris, qui in obſidione Pariſiaca lacertos fortiter exeruit. Ab illo ad Mainardum uſque, Gerardi Bronienſis diſcipulum, qui non ante annum 950 Gandavum dereliquit, ſi qui proſtrato monaſterio poſt Ebolum abbates præfuere, laïci illi, vel ſeculares antiſtites erant, quos tenebris obſitos in lucem revocare nec licet, nec tanti videtur.

XXVI. Mainardus, *alto parentum ſanguine oriundus*, Gandavenſis monachus, Gerardi inſtauratoris diſcipulus, cum ipſum Fontanellenſis cœnobii reparationi daturum operam Riveriſcortem uſque fuiſſet comitatus, *in amore & deſiderio Fontinellenſis cœnobii accenſus .... expetita licentia & obtenta, Richardum marchionem celeriter adiit, præfatumque locum ſibi ad reædificandum dari petiit & impetravit .... ad quem cum acceſſiſſet, ac dumis & vepribus occupari cuncta vidiſſet, adhibito diligenti ſtudio, factoque repurgio ædificare eum cœpit, ſicque divino fretus juvamine templum in parvo tempore nobiliter conſummavit, ſed & dormitorium & refectorium ex lapidibus & cæmento* B *conſtruxit.* Tum *monachos, prout res patiebatur in Dei ſervitio conſtituit: libros quoque & chartas & quædam ornamenta, ſed & phylacteria cum pretioſis ſanctorum pigneribus ab abbate ſuo & fratribus, ſibi indulta illuc convexit, ſicque exinde cœpit ſacer locus ille paulatim diverſis rerum ſpeciebus ſuccreſcere, terris ac vineis in diverſis regionibus & pagis augmentando proficere.* Mox affulgente numinis favore, Maximi & Venerandi martyrum ſacra corpora Fontanellam deferuntur. *Cum vero præcipua,* ut dictum eſt, *abbatis Mainardi induſtria in omnibus clareſceret, eum dux & primates ad Montem ſancti Michaëlis Archangeli,* C *compulerunt migrare, quatenus canonicis eliminatis monachos, quibus præeſſet in regulari diſciplina deberet undecumque aggregare.* Id anno 966 conſignant recentiores; ſed Fontanellenſibus exitioſa fuit illa tranſlatio: nam qui fratribus impoſiti ſunt tres proximi abbates, tantum abeſt ut tenerum adhuc revocatæ diſciplinæ ſtatum fulcirent, ut contra inertiæ vacantes ſuos verbis & exemplis ad meliora provocare neglexerint. Adfuit tandem ſub Richardo II, periclitanti Fontanellæ Gerardus, ex Latiniacenſi monacho abbas Criſpiacenſis, quo manum conferente loco priſtinus honos rediit. Neſcio an tribus ex illis vitæ re- D miſſioris abbatibus fuerit

XXVII. Euſulbertus *ſeu* Enſulbertus, forte Engelbertus, monachus, tum decanus Gemeticenſis, poſtea abbas Fontanellenſis. Ut quid enim, ſi tam remiſſæ vitæ dedecore maculatus eſſet, florentis Gemetici decanus, abbas ad peſſumdandam Fontanellam dum alia reſurgerent monaſteria, devocaretur? Contrarium evincit ejus epitaphium inventum in clauſtro Gemeticenſi, ubi quieſcit, his verbis: *Hic humatus in tumulo requieſcit devotus Deo pio qui nomine vocatus Enſulbertus. Hic ſub norma almi Benedicti ſanctam expetiit ducere vitam in ſacri cœnobii Ge-* E *meticenſis loco. Qui ejuſdem cœnobii piiſſimus extitit decanus, pio diſponente Deo, inſignis claruit abbas in cœnobio qui vocatur Fontanellæ, ubi excellentiſſima beati Wandregiſili clareſcunt digne merita. Igitur ſupradictus abbas ſacrum nutriens clerum & baſilicas Dei reſtaurans atque ornans, hoſpitalitatemque cum eleemoſynarum largitione præcipue ſectans, jejuniis atque orationibus cum ſanctarum meditatione ſcripturarum aſſidue vacans, feliciter ab hujus ærumnis ſæculi migravit ad aſtra poli,* X *cal. Octob.* A *anno Incarnationis Domini* IX^{cc} LXXXXIII, *atque anno* VI *decennovali luna exiſtente ſecunda.*

XXVIII. N.....&

XXIX. N.... ignoti nominis abbates, ad annum 1008 degiſſe referuntur.

XXX. B. Gerardus I, ex Fulberti condiſcipulo, tum monacho Latiniacenſi, cum *in caſtro Creſpeio ſub comite Walterio abbatis meruiſſet ordinatione ſublimari, primus eumdem locum fundavit & regulari inſtitutione excellenter excoluit.* Deinde Richardo II Normannorum duci notus, Fontanellam ab eo ſubire coactus eſt, anno 1008, ex chronico, ſecumque adducens *ex monachis* B *& famulis, quos educaverat probiores quoſque.... bonitate & prudentia, ſtudio & conſtantia, diſtrictione in regulari diſciplina, ſagacitate in rerum temporalium procuratione providentiſſima, caſtitate corporis & operis munditia, jejuniorum, orationum, lachrymarum, & in pauperes eleemoſynarum, ceterarumque virtutum* laude excelluit. Ampliſſimum diploma obtinuit a Richardo Normannorum principe, anno 1024; illud habes in Monaſtico Anglicano, tom. III, pag. 1004. Droco Wlcaſſini comes reſtituit villam *Chauſſy*, anno eodem VII id. Aprilis, Gerardo, qui S. Petri baſilicæ cryptas dum erigeret, in duobus SS. Wandre- C giſili & Anſberti ſepulcris pulverem tantum, in tertio vero S. Vulframni corpus integerrimum detexit anno 1026 aut 1027, calendis Junii, illudque ſolenni more altari impoſuit. Everſum deinde *clangorium*, hoc eſt campanile, meliorem in formam per totos viginti annos reſtituit. Poſt multa ſancte præclareque geſta tandem *ætate maturus, regularis ordinis obſervantia præcipuus,* a nefario monacho *poſt laborem diei, quem in jejunio & orationibus ex more ſuo impenderat,* ſecuri percuſſus interiit, *anno 1031, tertio cal. Decemb.* Huic *cæleſtis favor in ipſo etiam vultu & habitu non deerat; nam decoram illius faciem* D *canities gratificabat honeſta, ſtatura procerus, ore ſuavis erat & facundus: nihil indecens in eo vel incompoſitum deprehendebatur.* Martyrii laurea donatus, ab auctore compari ſcribitur. De eo lege Mabillonium, Act. SS. Bened. ſec. 6, part. 1, pagg. 361 & ſeqq.

XXXI. B. Gradulfus, antea decanus ſub abbate Gerardo, *ab eodem in diſciplina regulari pridem educatus, ſed in monte ſanctæ Trinitatis ad ædificandum eum conſtitutus, exigentibus bonæ vitæ meritis, in regimine ſucceſſit juſſu Rotberti principis .... atque per annos ſexdecim quibus ſupervixit ſagaciter, officium modeſte diſpoſuit, locum-* E *que ſibi commiſſum in omnibus augmentare curavit.* Anno regiminis ſecundo conſtructam a deceſſore principalem eccleſiam dicari curavit, pridie id. Septembris, a Roberto archiepiſcopo & ab Herberto Lexovienſi præſule. Confirmationis honorum diplomate donatus eſt a Roberto Normannorum principe, quod videſis in Monaſtico Anglicano, tomo III, p. 1005. Gradulfi ad preces Willelmus comes Normannorum, inſulam Balſinacam in fluvio Sequanæ ſitam, ubi ſanctus Condedus e partibus tranſmarinis eo adventans,

eremiticam duxerat vitam, ſancto Wandregiſilo reſtituit, & quatuor in Anglia eccleſias conceſſit pro amore Guncardi capellani ſui, qui ibi factus eſt monachus. Diploma ejus legitur in Monaſtico Anglicano, tomo III, pag. 974. Gradulfus autem Hunfredum in fundo Pratellenſi cœnobium erigere parantem juvit conſiliis, ei monachos, atque ex illis Ansfredum in abbatem eligendum conceſſit. *Sed quum Fontinellæ locus duatim ſub tanto rectore proficeret, atque illius fama bonitatis multis ſpectabilis foret .... viſum eſt pontifici Malgerio .... (quod & omni clero plebique non mediocriter placuit) ut eumdem Gradulfum abbatem ſibi ſubſtitueret, & vicarium ſub ſe benedictione epiſcopali inſigniret.* Sed Gradulfus dum interim deliberaturus, Fontanellam ſe recipit, *tertia die corporis ſubito tactus infirmitate decedit anno 1047, pridie non. Mart.* quod ſi integris rexit ſexdecim annis, cadere debet in annum 1048. Corpus ejus honore præcipuo cultum a fidelibus in ſepulcro, quod variis decoribus ornarant, a furentibus Calviniſtis incendio traditum eſt, perſeverante nihilominus plebe ſarcophagum illius precibus & votis frequentare. De eo lege Mabillonium, Act. SS. Benedict. ſec. 6, parte 1, pag. 361 & ſeqq.

XXXII. Robertus I, Gradulfi germanus, eidem mox ſuccedit in an. 1063, quo Luteciam ad regendum S. Germani cœnobium migravit, quemadmodum diximus tomo VII, col. 437. Anno 1051, Roberti abbatis quarto, Willelmus comes Normannorum ad reſtaurandum monaſterium quod dudum everſum fuerat, nonnulla contulit. Anno 1053, Robertus ſedandæ peſti graviſſimæ, S. Vulfranni reliquias Rotomagum, poſtea Fiſcannum & in alia oræ maritimæ loca ſimili morbo laborantia detulit: felix, quod ſancti Wandregiſili brachium Blandinienſibus ereptum flammis a Rodolfo preſbytero commorante ad ſanctum Judocum obtinuerit, Fontanellamque ſolenni pompa revexerit. Eo præſidente, viri docti non pauci Fontanellæ ſanctioribus literis operam navabant. Jacet in monaſterio ſancti Germani a Pratis Pariſienſis.

XXXIII. B. Gilbertus, aut Girbertus & Gerbertus, Moguntiæ nobiliſſimo genere ortus, in Italia primum cum Maurilio poſtmodum Rotomagenſi archiepiſcopo, eremiticam vitam ſectatus eſt, atque inde Fiſcannum cum eo ſe recepit, quo ex loco ad regimen Fontanellenſis monaſterii aſſumtus anno 1063, annuente Willelmo comite, hanc ab eo laudem tulit, ut Lanfranco & Anſelmo comparatus, referente Orderico Vitali, lib. VII, pag. 658, gloriandi anſam daret principi in hunc modum. *In electione perſonarum vitæ meritum & ſapientiæ doctrinam inveſtigavi, & quantum in me fuit, omnium digniſſimo eccleſiæ regimen commendavi. Hoc nimirum probari poteſt in Lanfranco, hoc in Anſelmo Beccenſium abbate, hoc in Gerberto Fontanellenſi, & in aliis multis regni mei doctoribus, quorum celebris laus perſonat in ultimis, ut credo, terræ finibus. Tales ſocios ad colloquium elegi, in horum contubernio veritatem & ſapientiam inveni, ideoque ſemper gaudens optabam eorum conſiliis perfrui.* Girbertum celebrat adhuc Ordericus lib. IV, pag. 530, his verbis: *Gerbertus Fontinellenſis & Ainardus Divenſis & Durandus Troarnenſis, quaſi tres ſtellæ radiantes in firmamento cœli, ſic iſti tres archimandritæ multis modis rutilabant in arce Adonai; religione & caritate, multiplicique peritia pollebant, ſtudioque divinæ laudationis in templo Dei jugiter inhiabant.* Et Guillelmus Pictavienſis, pag. 195, in hæc verba: *Guillelmus ... Gerbertum cunctæ ſanctitatis conſcientia & fama juxta beatum ... cœnobio S. Guandregiſili præfecit, ordinem dilapſum reſtituere intendens per abbatem ſpiritualem.* Tanto doctore multi ſapientia virtutumque ſtudiis inſignes monachi floruerunt: quos inter Gaufridi duo, Guntardus, Ingulfus & Galterius, abbates etiam, maxima cum laude ſuis monaſteriis præfuere. Adfuit Gerbertus dedicationi parthenonis Cadomenſis, anno 1066. [Chart. I. col. 61.] Eodem anno Guillelmus factus rex Anglorum, huic monaſterio, quod a S. Wandregiſilo nobiliter extructum, a perverſis ad ſolum uſque dirutum fuerat, & poſtea ab avo ſuo Richardo reſtauratum, reſtituit anno 1074, menſe Maio, regni 8, poſſeſſiones & prædia quæ ante monaſterium devaſtatum ipſius juris fuerant, & deinde ſuis ceſſerant uſibus & dominationi. Eodem anno Gilberti 12, Willelmus idem Fontanellenſes cum comite Ebroicenſi diſceptantes de uſu in ſilvis Calidibecci & Gothvillæ conciliavit. Querelam habuit Gilbertus cum Guillelmo archiepiſcopo Rotomagenſi de ferro judicii & juriſdictione in quatuor parochias, quæ abbati a Willelmo rege adjudicata ſunt anno 1082, apud Oxellum. Girbertus perditam *probationis ferri* machinam, anno eodem inſtauravit, & a Guillelmo Rotomagenſi antiſtite, benedictione ſacrandam curavit; qua de re actum fuerat in concilio ejuſdem anni apud Oxellum celebrato, ut videre eſt apud Pommerayum pagg. 109 & 110. Vixit Girbertus ad annum 1089, extinctus prid. non. Septemb. & in capitulo depoſitus. De eo vide Mabillonium, Act. SS. Bened. ſec. 6, parte prima, pag. 361 & ſeqq.

XXXIV. Lanfrancus Beccenſis monachus, per vim intruſus eodem anno, Fontanellenſes vexavit ad annum 1091, his coloribus a poëta Fontanellenſi reſperſus:

Illo defuncto, fuit hic tribulatio magna;
Quidam Lanfrancus vi capit eccleſiam.

Sed ab ovili truculentus paſtor tandem abactus, meliori locum dedit. De Lanfranco vide duas Anſelmi ejus abbatis epiſtolas, primam ad hunc ipſum, & alteram ad monachos Fontanellenſes, Neuſtriæ Piæ pagg. 170 & 171.

XXXV. Gerardus II, ob propenſum in egenos animum, vitæque continentiam, laudatur ab eodem poëta: huic donatum molendinum apud Brionem, anno 1092. Interfuit concilio provinciali Rotomagenſi, anno 1118 celebrato. Fato functus III non. Martii anno 1125, id

Digitized by Google

eſt, 1126, conditus eſt in capitulo; ſed anno A 1672, oſſa ejus ad pedes altaris deportata ſunt. Exſtat ad eum Ivonis Carnotenſis epiſtola de tabulis altarium conſecratis, editam in Neuſtria Pia, pag. 172.

XXXVI. Alanus admodum juvenis, electus eſt anno 1126; adfuit anno 1128 concilio Rotomagenſi, nondum benedictus, huicque anno eodem donatæ decimæ de Calſurnio. Ab Hugone archipræſule canonicam ut obedientiam atque profeſſionem juraret pulſatus, novæ molitioni crudum pectus objecit anno 1131, moxque ſolvens in Angliam, effecit apud Henricum regem, ut ejus rogatu pontifex Innocentius datis B literis Hugonem ſubmoneret, quatenus Alanum & Fontanellenſes monachos novo hoc jugo liberos dimitteret. Sed cum deinceps Alanus Henrico regi, nedum Hugoni archiepiſcopo, perquam gravis evaſiſſet, rebus ſuis timentes monachi eum abjecerunt anno 1137. At ille factus eſt poſtea abbas ſancti Stephani Cadomenſis.

XXXVII. Beatus Galterus ſeu Walterius I, natione Anglus, Alano ſuffectus eſt an. 1137, vir providus in conſiliis, atque in diſciplinæ norma ſedulus. Huic anno 1141, peramplum diploma conceſſit Innocentius II, quo monaſterii bona deſcribit, ejuſque libertatibus vult eſſe C cautum. Bullam etiam obtinuit ab Eugenio III, anno 1145: occurrit anno 1146, v idus Julii cum Fraterno abbate S. Audoëni. Vixit ad annum 1150, omnium judicio vita longiore dignus.

XXXVIII. Rogerius prior erat vivente Galtero. Factus abbas, eccleſiam ſancti Sidonii in Caletis, *quæ a multis retroactis temporibus deſolata extiterat, & laicali tyrannide ex prava conſuetudine premebatur, de manu ipſius domini caſtri* extractam anno 1153 ab Hugone archiepiſcopo, de manu ejuſdem pontificis accepit *reformandam in religionis ſtatum, & eccleſiæ* ſancti Wandregiſili *cuſtodiendam & jure ſtabili in per-* D *petuum poſſidendam.* Gilberto abbati Urſi-campi fecit donationem, quam laudavit Hugo archiepiſcopus, an. 1153. Chartam obtinuit a Girardo Sagienſi epiſc. anno 1155. Religionem Rogerii Robertus de monte paucis extollit; concinit anonymus, hoc diſticho:

Ch. XXII. col. 24.

Huic tu felici ſuccedis ſorte, Rogeri,
Felix laude tua, laus tua perpetua.

Obiit III cal. Julii, anno 1165, & in capitulo ſepultus eſt; ſed anno 1672, oſſa ejus ad ſuppedaneum majoris altaris aſportata ſunt cum oſſibus Anfredi qui ſequitur. E

XXXIX. Anfredus, ſeu Anſfredus, vel etiam Aufredus, ex camerario electus an. 1165, diploma obtinuit a Ludovico VII, an. 1177, pro omnibus poſſeſſionibus monaſterii, *cujus chartæ quaſi jam nimia vetuſtate conſumtæ erant.* Vivere deſiit v calendas Maii anno 1178, & conditus eſt in capitulo.

Ampliſſ. collect. tom. I, col. 599.

XL. Galterius II, ob morum candorem plurimi factus, obiit III non. Novemb. anno 1187, accepta in capitulo ſepultura.

XLI. Gaufridus I, favente Philippo Auguſto, abbatiam adeptus, deceſſit III al. XIII calend. Julii, anno 1193, & in capitulo ſepulturam accepit. Anno 1672, oſſa ejus ad pedes majoris altaris allata ſunt, ſed lapidi ſepulcrali pro anno obitûs male appoſitus eſt annus 1198.

XLII. Robertus II, ex abbate Fontaneti, Fontanellæ unico præfuit anno, defunctus anno 1194.

XLIII. Rainaldus & Raginaldus, an. 1194 electus, ſuos ad virtutum ſtudia totis tredecim annis promovit: ſubſcripſit chartæ Richardi I, regis Angliæ, anno 1196. Rei familiaris ergo ſolvens in Angliam, ibi anno 1207, defecit VIII cal. Octobr.

Ch. XXVI. col. 29.

XLIV. Robertus III patria Montivillarenſis, eodem anno electus eſt a majori fratrum numero. Renitentes electioni rerum dominus nuſpiam male habuit ſed æquanimi apud omnes uſus caritate, ſuos in pace diſciplinaque regulari compoſuit. Mortuus anno 1219, poſt menſem Aprilem, præclaro in tumulo Fontanellæ conditus eſt, al. in capitulo.

XLV. Guillelmus I de *Beio* & de *Braho*, ex priore electus eſt anno 1219. Pepigit anno 1224, cum Roberto duce Drocarum & Aenore ejus uxore pro eccleſia ſancti Albini, & anno 1225, cum Reginaldo de Haricuria & uxore Cecilia *de Boterel* pro decimis ſancti Sidonii. Abdicavit an. 1235, poſt menſem Septemb.

XLVI. Robertus IV, dictus *de Autumno*, qui vicus eſſe dicitur pagi Perticenſis, electus an. 1235 exeunte, vivere deſiit an. 1244.

XLVII. Petrus I *Mauviel* natus Fontanellæ, electus eſt anno 1244. Immunitatis literas ab Innocentio IV papa conſecutus eſt an. 1247. Majorem eccleſiam incendio conſumtam indoluit, novamque incœpit a fundamentis, brevi completurus, ſi diuturniorem ipſi vitam Deus indulſiſſet. Verum an. 1255 extinctus, interruptum opus deſeruit VII cal. Novembris: jacet in capitulo. In eo vituperationem non effugit, quod conſanguineos ſuos de facultatibus monaſterii locupletaverit.

XLVIII. Gaufridus II *de Noitot* villa natus, ex tertio priore electus in abbatem an. 1255, vel exeunte menſe Octobri, vel Novembri ineunte, pontificias a Gregorio X, Clemente IV, & Alexandro IV literas accepit, quibus monaſterii juribus cavetur, & illis intentantur diræ, qui ablata bona non reſtituerent. His munitus ſubſidiis, baſilicæ chorum abſolvit, in eoque ad latus epiſtolæ ſepultus eſt. Ne vero negotiorum ingruentium moles regularem diſciplinam præfocaret, curarum conſortem atque adjutorem delegit Guillelmum qui ſequitur, monaſticis regulis apprime eruditum, quo manum admovente nihil de priſtino vigore remiſſum eſt. Obiit Gaufridus XI cal. Maii anno 1288.

XLIX. Guillelmus II *de Norville*, ubi natus, inde cognominatus, ex præpoſito factus abbas anno 1288 menſe Maio, moritur an. 1303, forte 1304, in majoris eccleſiæ ſanctuario ſe-

Digitized by Google

pultus, & magnifico donatus epitaphio, quod A ſi verum eſt, ſummas ejus aureiſque ſeculis dignas virtutes luculenter explicat.

L. Guillelmus III *la Doullie* ſeu *la Doublie*, de Norvilla natus, uti ſuperior, factus abbas poſt licentiam eligendi anno 1304 petitam, fulciendæ regulari diſciplinæ, quæ ſenſim inclinare videbatur, omne ſtudium adhibuit; nec minor ei fuit cura de cultu divinorum in cellis Fontanellæ ſubditis: æs alienum parcimonia ſua redemit: redditus fecit meliores: baſilicæ majoris navim ad medium perduxit: turrim lapideam montibus vicinis adæquatam, cum acumine lapideo circumpoſitæ plagæ imminentem, peri- B ſtylii latus eccleſiæ conjunctum & ampliſſimam fratrum coquinam exſtruxit. Chartas & diplomata nullo ſigillo munita, in formam debitam & ſcripturam novam redigi, & a Philippo V rege confirmari curavit an. 1319 menſe Nov. Regium diploma habes in Monaſt. Anglicano, tom. III pag. 1004. Privilegiorum & immunitatum renovationem a Philippo Pulcro Francorum rege conſecutus eſt anno 1341; adhuc ſuperſtes menſe Februario ejuſdem anni, id eſt anni 1342, videturque obiiſſe paulo poſt ante Paſcha. Huic fratres in grati animi teſſeram, mauſolæum non ignobile in baſilicæ ſanctuario C verſus Aquilonem erexerunt.

L I. Johannes I *de Saint-Leger*, natus de Calido-Becco, priorem agebat ſub deceſſore ſuo. Electus anno 1342, obiit XIII calendas Maii anno 1344, ſepultus in ſacello beatæ Mariæ.

L II. Richardus *de Chantemerle*, poſt octo menſium regimen exceſſit anno 1345, menſe Aprili.

L III. Robertus V *Balbet*, Francici ærarii theſaurario affinitate conjunctus ex tabulis, piam ac ſanctam ad mortis diem egiſſe vitam, ſuiſque verbo & exemplo profeciſſe dicitur. Obiit anno 1362, 2 Urbani V, quo ſuccedit D

LIV. Gaufridus III *Savary*. Prior fuit, tum abbas ab anno 1362, ad annum 7 Urbani V. Jacebat in capitulo, cum anno 1672, oſſa ejus ad ſuppedaneum majoris altaris tranſpartata ſunt.

L V. Gaufridus IV *de Hotot*, Gaufridi ſucceſſor, majoris baſilicæ teſtudinem & ſanctuarium perfecit, ſanctique Pauli ſacellum reædificare cœpit; tum uni e monachis ſuis, nomine Guillelmo *Burnel* abbatiam tranſcripſit an. 1389, ſed monachi idibus Junii ejuſdem anni Johannem qui ſequitur, poſtularunt. Vivebat adhuc Gaufridus X cal. Octobr. anno 1390.

L VI. Johannes II *de Rouhois* Gornacenſis, E monachus ſancti Geremari, doctor in decretis, prior ſancti Audoëni apud Giſortium, & eleemoſynarius Fiſcanni, electus anno 1389, novo ſancti Pauli ſacello coronidem impoſuit, veſtium pontificalium uſum a Benedicto XIII papa Avenionenſi promeruit anno 1395. Fundavit unum obitum probante Guillelmo *de Vienne* Rotomag. archiepiſcopo an. 1399 die 7 Nov. Rebus pie ſapienterque geſtis extinctus eſt quarto nonas Mart. anno 1412, id eſt 1413, & in baſilicæ ſanctuario conditus ſub ænea lamina, qualem vix alibi ornatiorem invenias.

L VII. Johannes III *de Bouquetot*, decretorum doctor, ex abbate Centulenſi factus eſt Fontanellenſis, cum Romæ tunc eſſet an. 1412, papæ referendarius. In concilio Pariſiis habito, ad concilium Conſtantienſe una cum aliis pro provincia Rotomagenſi deſtinatus eſt 10. Nov. 1414. Abbatiam ſuam quod eſſet Anglis infenſiſſimus, nunquam inviſit; preſbyteros tamen Caldebeccentes, qui vicarii generalis Rotomag. auctoritate nixi, die Paraſceves pro foribus eccleſiæ beatæ Mariæ de Callovilla concionem de more haberi vetuerant, repreſſit. Romæ diem ultimum clauſit anno 1419.

¶ Extincto Johanne *de Bouquetot*, Martinus V papa Johannem alterum Bajocenſem epiſcopum, abbatia donavit IV id. Julii ejuſdem anni 1419, ſed œconomus potius fuit ille quam abbas; ita enim pontifex in bulla ſua: *monaſterium præfatum*, inquit, *ſic vacans regendum & gubernandum in ſpiritualibus & temporalibus tibi commendamus uſque ad noſtrum beneplacitum.* Paulo poſt idem abbatiam commiſit *Nicolao* cuidam doctori theologo, ut vacantem per obitum Johannis referendarii; ſed tandem electione facta Guillelmi qui ſequitur, bullas ei conceſſit III idus Maii anno 1420.

L VIII. Guillelmus IV *Ferrechal*, nobilis Burgundio, monachus & eleemoſynarius ſancti Audoëni Rotomagenſis, obſequium vovit Anglorum regi XIV cal. Martii anno 1419, id eſt 1420. Facta permutatione anno 1431 cum Johanne Borbonio, tranſiit ad abbatiam ſancti Dyoniſii in Francia.

L IX. Johannes IV *de Bourbon* obiit anno 1444, vel exeunte menſe Septemb. vel Octobri ineunte, & coram altari matutinali ſepultus eſt; rex vero Anglorum Henricus VI licentiam eligendi dedit monachis, III non. ejuſdem menſis Octobris.

L X. Johannes V *de Brametot*, ex priore de Tigevilla electus anno 1444 menſe Octobri, bullas impetravit eodem anno XIV cal. Januarii. Obſequium vovit eccleſiæ Rotomagenſi pridie nonas Maii anno 1447, regi vero XIV calendas Decembris anno 1449. Obiit an. 1483 menſe Junio, ſepultuſque eſt in ſacello beatæ Mariæ, quod dextro chori lateri reſpondet.

¶ Tunc, ut obſervavimus tomo I col. 440, Sixtus IV papa contulit abbatiam Urbano de *Fliſco* epiſcopo Forojulienſi, monachi vero ad petitionem regis elegerunt Andream qui ſequitur. Atque hinc natæ lites quæ adhuc ſub judice erant anno 1484.

L XI. Andreas *d'Eſpinai* cardinalis, de quo diximus tomo II, col. 845, in archiepiſcopis Burdigalenſibus, & tomo IV, col. 180, in archiepiſcopis Lugdunenſibus, poſt fidei obſequium regi præſtitum VIII cal. Mart. anno 1483, id eſt 1484, cauſam tandem vicit, Fontanellamque tenuit in commendam ad annum 1500, quo extinctus eſt.

LXII. Johannes VI *Mallet*, Fontanellenſis

Digitized by Google

monachus, canonica fratrum electione dictus abbas calendis Decemb. anno 1500, prohibente Ludovico rege, poſt contentionem, quæ durabat adhuc anno 1504 menſe Julio, Philippo qui ſequitur cedere coactus eſt. Tum Fontanellam ex fuga reverſus, vixit aliquandiu quietus, & in ſacello beatæ Mariæ tumulatus eſt.

LXIII. Philippus *de Cleves*, de quo jam diximus tomo IV, col. 423 in epiſcopis Auguſtodinenſibus, & tomo X, col. 1204, in epiſcopis Ambianenſ. Fontanellæ commendam vi rapuit anno 1502. Nuſquam in monaſterio viſus, obiit III nonas Martii anno 1504, id eſt 1505.

LXIV. Jacobus *Hommet* loci monachus ac prior, electus eſt XIV cal. Aprilis an. 1504, id eſt 1505, a monachis, qui ut eum inauguraret, rogarunt Georgium archiepiſcop. Frendentibus inde nonnullis optimatibus & aulicis, graviſſima lite certandum fuit, propterea quod Julius II papa, Franciſcum Guillelmum *de Clermont* cardinalem, qui paulo poſt archiepiſcopus Auſcienſis factus eſt, abbatia donaverat, & electus ipſe, ne quid auderet, ad S. Audoënum incluſus eſt; ſed tandem anno 1508, Normanniæ ſcacarii decreto confirmatus, mox benedictus in eadem S. Audoëni baſilica, fidem vovit eccleſiæ cathedrali VI cal. Julii anno 1508, & in abbatia ſua exceptus eſt XII cal. Auguſti ſequentis. Inter pendentis litis anguſtias tota rei monaſticæ cura penes Guillelmum *la Vieille*, de quo diximus in procemio, reſedit. Is incœpto jam periſtylio ſupremam manum impoſuit, picturas varias tam in eodem loco quam in eccleſia novas addidit; ſacrarum reliquiarum ſolenni decus & celebritatem adjecit: ipſe vero Jacobus abbas ornamentis, campanis ſex ingentibus & ædificiis monaſterium decoravit. Obiit ultimus regularium III cal. Martii anno 1522, id eſt 1523, ſepulcro humili pone majus altare tumulatus.

LXV. Claudius *de Poitiers* monachus & abbas Montis-majoris, Fontanellam priori dignitati commendæ titulo ſociavit, fidemque vovit eccleſiæ cathedrali pridie calendas Novembris anno 1535. Sed cum frequens in aula degeret, regiminis curam in Guillelmum modo laudatum tranſtulerat, quo potiſſimum adnitente, non omnis obſervantiæ regularis facies interiit. Rerum potitus eſt Claudius ad annum 1546, quo interiit, uti diximus tomo I, col. 617. Interea tamen Franciſcus *de Clermont*, cardinalis, qui ſibi nonnihil juris in abbatia reſervaverat, ad aliquot beneficia monaſterio obnoxia ſimul cum Claudio præſentavit.

LXVI. Michaël *Bayard* adepta poſſeſſione anno 1546, IV calendas Januarii a Calviniſtis, Gabriele *de Montgommery* duce, cuncta vaſtantibus multa perpeſſus eſt ad annum 1565, quo obiit poſt menſem Aprilem.

LXVII. Petrus II *Gourreau* doctor theologus perſonatum abbatem ad annum 1569, videtur geſſiſſe.

LXVIII. Carolus *de Bourbon*, cardinalis & A archiepiſcopus Rotomagenſis, obiit anno 1580.

LXIX. Ægidius *de Vaugirault* abbas, ut videtur, fiduciarius, doctorque theologus, poſſeſſionem iniit 1578, & obiit anno 1585.

LXX. Nicolaus *de Neufville*, ex impari matre filius domini *de Villeroi*, abbas item Latiniacenſis, Fontanellam quam obtinuerat anno 1585, Camillo qui ſequitur tranſcripſit III non. Mart. anno 1616, obiitque Lugduni anno, ut dicitur 1674, piis operibus perquam intentus. Vide tom. II, col. 349, in abbatibus Caſæ-Dei.

LXXI. Camillus *de Neufville* & ipſe Ferdinando fratri qui ſequitur, abbatiam conſignavit B anno 1622. Diximus de eo in archiepiſcopis Lugdunenſibus, tomo IV, col 195.

LXXII. Ferdinandus *de Neufville* poſſeſſionem adeptus die 11 Aprilis 1622, anno 1636, XIX cal. Febr. congregationis S. Mauri patres ad Fontanellam accivit. Obiit epiſcopus Carnotenſis calendis Januarii, anno 1690.

LXXIII. Baltaſar-Henricus *de Fourcy*, Henrico *de Fourcy*, regi a ſanctioribus conſiliis & Magdalena *de Boucherat* cancellarii Franciæ filia, parentibus natus, nominatus eſt an. 1690, menſe Februario.

C GEMETICUM *ſeu* GEMETICUS.

JUMIÉGE.

ERAT Gemeticum locus deſertus, ſilvis obſitus, ſecus dexteram Sequanæ ripam, a Duroclaro ad Caldebeccum pertinens; ſed ſpecialiter Gemeticus dicebatur peninſula illa quæ ab oriente, a meridie, & ab occidente, fluminis hujus alveo circumfunditur. Ibi an. 655, ſanctus Filibertus, Reſbaci in finibus Meldorum ſecundus abbas, in fundo quem a Clodoveo II Francorum rege dono acceperat, præſertimque a S. Bathilde ejus conjuge, quæ inter cætera addiderat Geneſtæ-villam, monaſterium ædificavit, quod peninſulæ totius quam complectebatur, nomen D retinuit. Eum porro locum Mabillonius annal. Bened. tomo I, pag. 432, deſcribit in hunc modum: « Monaſterium, inquit, mœnibus quadratis, turritiſque cinctum, majorem baſilicam S. Mariæ ad Eurum inſtar crucis conſtructam habebat, cum abſide auro argentoque decorata, & duobus hinc inde altaribus, uno S. Johannis Baptiſtæ, altero ſancti Columbani. Ad Boream Dyoniſii martyris & Germani confeſſoris ædicula: a dextris oratorium ſancti Petri, adjunctum habens e latere ſancti Martini ſacrarium. Dormitorium ad auſtrum reſpiciens duplex, ducentorum nonaginta pedum in longitudine, in laE titudine quinquaginta; ubi ſingulis lectis ſingulæ feneſtræ reſpondebant, ardente per noctem lychno ad commoditatem legentium. Subter ædes geminæ officinæ duobus officiis opportunæ, refectorium & cella vinaria. Magna etiam eo in loco piſcium commoditas & copia; nam uncis ibi, retibus, & ratibus, ait vitæ ſcriptor ſubæqualis, capiuntur piſces marini quinquagenis* pedibus longi, qui & fratribus eſcas, & lucernis fomenta ſuppeditant. Moris erat viro ſancto ſelectos e monaſterio fratres ad exhortandos

* l. quingenis.

Digitized by Google

» circumquaque populos dirigere: unde factum A
» eſt ut multi ad eum viri, etiam nobiles ac po-
» tentes confluerent, proprias voluntates cum fa-
» cultatibus abdicaturi, & Chriſto Domino ſervi-
» turi. Hinc monachorum Gemeticenſ. numerus
» ad nongintos accreverat Aicadro ſecundo abbate;
» octingentos ibidem ante cladem a Normannis
» illatam exſtitiſſe auctor eſt Willelmus ejuſdem
» cœnobii monachus. Tanta porro Filiberti ejuſque
» diſcipulorum opinio & exiſtimatio erat, ut alii
» abbates monaſteria ſua relinquerent, eorum con-
» ſortio fruituri; aut certe monachos e ſuis pro-
» batiſſimos ad eum dirigerent, ut ſub ejus magi-
» ſterio ac diſciplina perfectam vitæ monaſticæ B
normam addiſcerent. »

Steterat magnifice annos centum & octoginta monaſterium tanti nominis, cum illud IX cal. Junii an. 841, Normanni in Neuſtriam irrumpentes diripuerunt expilaruntque; ſed & poſt decennium reduces, ædificia quæ ſupererant omnia flammis voracibus tradiderunt, ſolis eccleſiæ ſancti Petri parietibus reſiduis: unde in poſterum dicta eſt non ſanctæ Mariæ, ſed ſancti Petri Gemeticenſis abbatia. Ruinas eccleſiæ illius maximam partem ſarcivit Dux Guillelmus, Longa-ſpata dictus; ſed baſilica ſanctæ Mariæ reædificari cœpta anno duntaxat 1040 a Ro- C berto II abbate,* qui poſtea ad archiepiſcopos Cantuarienſes evectus eſt, eamque Maurilius archiepiſcopus Rotomagenſis dedicavit cal. Jul. anno 1067: cum vero poſt id tempus altare majus renovandum fuiſſet, illud Odo Rigaldus archipræſul conſecravit XIX cal. Februar. anno 1252. Porrigit ſe baſilica illa in 265 pedes longitudinis, & 63 latitudinis; quorum amplectitur chorus 43 aut 44 in longitudine, 31 vero in latitudine. Super ædificii tranſverſo aſſurgit in 124 pedes altitudinis turris quadrata, cujus latera ſunt ſingula 41 pedum: turri autem illi ſupereminebat turris altiſſima miri artificii, D plumbo cooperta, quæ cum ruinam minitaretur, everſa eſt anno 1573. Ad latera majoris portæ erigunt ſeſe aliæ turres duæ in 155 pedum altitudinem. Sacellum denique B. Virginis extenditur in 63 pedes longitudinis, 27 latitudinis, 40 altitudinis. Sed ad eccleſiam ſancti Petri quod ſpectat, multum illa decurtata eſt a Guillelmo VII abbate, qui eam anno circiter 1340 inſtauravit, ut hodie vix ad 110 pedes longitudinis protendatur.

In baſilica ſanctæ Mariæ ſepulti ſunt Albertus abbas ſancti Maximini Miciacenſis, qui Gemeticum beneficiis cumulavit; & in ſanctuario a E latere evangelii Robertus archiepiſcopus Cantuarienſis: in ſacello B. Virginis Albericus comes Domni-Martini, & viſcera belle Agnetis *Seurel*, Caroli VII regis amaſiæ: in eccleſia denique ſancti Petri juvenes duo e regia ſtirpe oriundi, poſtera ætate *enervati* dicti, de quibus alii alia diſſeruere.

Ampliſſimum Gemetico conceſſit diploma Henricus II Anglorum rex, quod videſis in Monaſtico Anglicano, tom. III, pag. 977. Cetera quæ ad hiſtoriam celeberrimi hujus monaſterii propius attinent, in ſingulis abbatibus enumerandis ſuo quæque loco commodius tractabuntur.

Catalogus Abbatum.

I. Sanctus Filibertus, de quo jam diximus tomo VIII, col. 1681, relicto Reſbaco cujus abbas fuerat poſt ſanctum Agilum, conditoque Gemetico anno 655 ex munificentia Clodovei II regis & ſanctæ Bathildis reginæ, Pauliacenſe item in finibus Velocaſſium monaſterium inſtituit, de quo nos tom. X, col. 1319, deinde Quinciacum in Pictonibus, de quo diximus etiam tomo II, col 1289; tum Monaſterium-villare in Caletis, de quo agemus inferius. Multa ſubinde paſſus a peſſimo majore domus regiæ Ebroino, Audoënum ipſum aſperiorem expertus eſt, qui eum in carcerem Rotomagi truſiſſe fertur. Verum brevi agnita ejus innocentia dimiſſus eſt, acceptiſque a ſancto præſule literis commendatitiis, Anſoaldum Pictavorum in Aquitania epiſcopum, virum nobilem ac potentem, cœnobii exſtruendi cauſa adiit; quod unicum omnes ad ſe confluentes monaſterium capere non poſſet. Perſpecta Filiberti ſanctitate Anſoaldus cum eum vaſtitatem eremi quærentem ſecum in urbe retinere non valeret, in inſula maris Pictonici Herio ſeu Hero monaſterium ejus cauſa exſtruxit, magniſque opibus ac prædiis ditavit; illud vero Filibertus evocatis e Gemetico monachis implevit, ac religione, doctrina, & opere illuſtravit, Herienſe ſeu Herenſe a poſteris appellatum. Interea tamen cum in Neuſtriam reverti nollet, ne cum Ebroino communionem inire videretur, ſanctus Audoënus *Chrodoberto* Gemeticenſi monacho monaſterium Gemeticenſe regendum committit, deinde ejus in locum dira morte ſublati *Ragertramnum* archidiaconum ſubrogavit. Sed dum hæc agerentur, interfectus eſt Ebroinus, vacavitque eccleſia Abrincenſis; unde ut facilior Filiberto ad Gemeticum ſuum pateret regreſſus, eccleſiæ illi Ragertramnus datus eſt epiſcopus. Redux ad ſuos Filibertus anno nono ineunte poſtquam illis valedixerat, quod cadere debet in annum 682; Audoënum congreſſus eſt. Tunc venia invicem poſtulata & accepta, poſt mutuos amplexus, ita denuo caritatis vinculo connexi ſunt, ut nulla deinceps cordium ſciſſura in eis remanſerit. Deinde inter ſeſe convenit, ut quia Filibertus duo ſimul monaſteria multis locorum ſpatiis disjuncta, Herenſe videlicet ac Gemeticenſe, regere non valebat, alterutrum ſibi ad manendum eligeret, & alteri unum ex ſuis rectorem præficeret. Fluctuanti viro Dei intervenit Anſoaldus præſul, idque apud eum evicit, ut præpoſito Gemeticenſibus Aicadro, ipſe in Herenſe monaſterium reverteretur. Id gravate admodum tulerunt Gemeticenſes, ſed tandem obedientiam Aicadro promiſerunt ſecundum decretum optimi patris cujus abſceſſum inconſolabiliter luxere. Poſtquam itaque eos hortatus eſſet ut ſemper in monaſticæ diſciplinæ accurata obſervatione

perſeverarent, Deo commendatos benedixit; tum reverſus in Herenſem inſulam, ibidem obiit anno ut conjicitur, 684; neque enim diu vixit poſt Ebroini mortem. Occidit autem Ebroinus, ex Sigeberto, anno nono Theoderici regis, qui, ſi computamus a morte Childerici II, hoc eſt ab anno 674, cadere debet in annum 682. Præter ea quatuor monaſteria quibus ipſum originem dediſſe diximus, alia plura virorum monaſteria informaſſe perhibetur. Fertur etiam cœnobium Lucionenſe in Pictonibus, quemadmodum & monaſterium S. Michaëlis ad eremum rexiſſe. Colitur XIII cal. Septemb. ſanctiſſimus abbas, cujus vitam habes ab auctore ſuppari ſcriptam in Actis SS. Bened. tom. II, pag. 816 & ſeqq.

II. Sanctus Aicadrus, in Pictavenſi ortus ſuburbio nobilibus parentibus Anſchario & Ermena, cuidam magiſtro tunc temporis nominatiſſimo, Ansfrido ſcilicet, monaſterii ſancti Hilarii in eadem urbe traditus eſt inſtituendus. Adoleſcens monachum induit in Anſionenſi ſancti Jovini monaſterio. Dehinc eum inceſſit cogitatio extruendi monaſterii in quadam ſuorum parentum poſſeſſione, nomine Quinciaco, quem locum illi non minus pii quam nobiles monaſterio Gemeticenſi ac Filiberto abbati, cujus fama ſanctitatis ad ipſos pervenerat, ſubjectum eſſe voluerant. Filibertus eo ſe contulit, locoque dimiſſo, novæ ibidem abbatiæ extruendæ aſſenſit, cui Aicadrus præfectus eſt. Hæc omnia contingere debuerunt anno circiter 674, antequam Filibertus ab Ebroino exagitatus Gemeticum relinqueret. Sed anno circiter 682, quo idem ſanctiſſimus abbas abdicavit ſe præfectura Gemeticenſi, ut Herienſibus ſuis totus adhæreret, Aicadrum e Quinciaco evocatum ſibi ipſe ſubrogavit in Gemetico, ubi ille brevi tempore nongentos monachos cum famulis mille quingentis aggregatos vidiſſe perhibetur. At cum angeli monitu didiciſſet mediam hujus familiæ partem intra triduum peſte a dæmone infligenda abſumtum iri, fratres illico ad nocturnas vigilias excitavit, abſolutoque nocturnali & matutinali officio, omnes de facta ſibi revelatione & de inſtanti morte admonuit, eos exhortans ut ad mortem prævia ſeſe confeſſione & communione præpararent. Res evenit uti ſancto abbati prædicta fuerat, atque intra tres dies quadringenti quadraginta duo monachi hac clade e medio ſublati ſunt. Horum omnium corpora in uno cœmeterio in lapideis tumulis honorifice Aicadrus ſepeliri curavit, ſeque poſt ſuum ex hac vita egreſſum inter illos humari præcepit: quo in loco quidam viri ſancti etiam ſepulturam elegerunt; atque his annumerat auctor anonymus ſanctos Hugonem archiepiſcopum Rotomagenſ. Conſtantinum Bellovacenſem, Peregrinum Anglicanum cum ſancto Flavio, quorum ſancta lipſana, inquit, in Domino cum illis manent humata. Obiit ſanctus abbas XVII cal. Octobris, tribus poſt ſanctum Filibertum annis, hoc eſt anno 687, vitamque ejus in literas primus retulit auctor anonymus, monachus Gemeticenſis, paulo poſt cladem Normannorum, ejuſdemque monaſterii inſtaurationem, quæ a Willelmo I Normanniæ duce facta eſt ſeculo decimo procedente. Eamdem vitam expolivit Fulbertus, monachus, ut creditur, S. Audoëni Rotomag. flagitantibus Gemeticenſibus monachis quibus libellum ſuum nuncupavit, idem qui librum de vita & miraculis ſancti Audoëni epiſcopi ſcripſit, ac Nicolao abbati ſuo dicavit. Poſteriorem hanc habes apud Surium; priorem vero in Actis SS. Bened. tom. II, pag. 952 & ſeqq. Rollo dux Normannorum, baptiſmo accepto prædium quoddam conceſſit *ſancti Petri & ſancti Aicadri Gemeticenſi eccleſia*, uti legitur apud Guillelmum Gemeticenſem, libro II, cap. 18. Locus ille quidem interpolatus eſt, ſed ex eo nihilominus intelligitur ſancti Aicadri cultum interpolatoris ævo ita ſolennem fuiſſe, ut inter patronos Gemeticenſis eccleſiæ cenſeretur. Ejus reliquiæ cum corpore S. Hugonis archiepiſcopi Rotomagenſ. ob Normannorum infeſtationes, in villam pagi Cameracenſis, Haſprum nomine, delatæ ſunt, eo loci hactenus aſſervatæ in monaſterio ibidem poſtea extructo, quod Gemeticenſibus ſubjectum fuit uſque ad tempus Gerardi epiſcopi Cameracenſis & Atrebatenſis, cujus juſſu hæc cella, commutatione coram Roberto Francorum rege facta, Leduino abbati ſancti Vedaſti tradita eſt, qui pro Haſpro Gemeticenſibus Anglicuriam, diœceſis Bellovacenſis villam rependit.

III. Coſchinus vixit non ſeculo nono, ut opinati ſunt Chiffletius & Cointius, ſed ſeptimo, ut tradit Hariulfus chronographus Centulenſis, qui in ſpicileg. tomo IV, pagg. 450 & 451 illum ait ex majorum relatu fuiſſe S. Filiberti diſcipulum, & apud Centulam habuiſſe Ocioaldum ſucceſſorem. Igitur apud Gemeticum proxime ſuffectus eſt ſancto Aicadro; ſed quandiu rexerit incertum.

IV, V, VI. Tres abbates, de quibus vide ſanctum Hugonem qui ſequitur.

VII. S. Hugo, de quo jam diximus in archiepiſcopis Rotomagenſibus, & in abbatibus Fontanellenſibus, Gemeticum etiam adeptus eſt anno 722. Eum ſeptimo loco tam apud Gemeticum quam apud Fontanellam reponit chronographus Fontanellenſis in ſpicil. tomo III, pag. 207, his verbis: *in regimine*, inquit, *hujus cœnobii Fontinellenſis a beato Wandregiſilo ſeptimo in loco; ſimiliter a ſancto Filiberto in regimine cœnobii Gemeticenſis.* Quæ ita conjicimus componenda eſſe, ut ſit primo in loco S. Filibertus. 2.° Chrodobertus. 3.° Ragertramnus, de quibus diximus in ipſo Filiberto. 4.° Sanctus Aicadrus. 5.° Coſchinus. 6.° Forte ſanctus Guitmarus, & ipſe quemadmodum deceſſor ejus abbas Centulenſis, ſed qui retenta Centula, Gemeticum ceſſerit anno 722 ſancto Hugoni. 7.° Denique ſanctus Hugo qui obiit anno 730, ſepulturæ traditus in eccleſia beatæ Mariæ: extructa ſuper illius tumulum repa ſeu ædicula, diverſis decorata metallis, ob amorem videlicet, ſanctitatem ac reverentiam illius, teſte chronographo, qui in ejus

Digitized by Google

ejus rei argumentum affert varias ab illo factas huic monaſterio donationes, quantas nullus ante eum ejuſdem cœnobii rector fecerat, nec poſt eum facturus ſit. Quod ſi minus Gemetico præfuit Guitmarus, dicendus eſt ſextum locum occupaſſe aliquis ignoti nominis abbas, forte *Hildegarius*, cujus meminere nonnulli indices, cetera tamen incognitus.

VIII. Droctegangus ſubſcripſit anno 765 placito Attiniacenſi, videturque Mabillonio Ann. Bened. tom. II, pag. 162, eſſe ille Rodigandus abbas, quem Pipinus rex anno 753 obviam miſerat Stephano papæ, ut pontificem contra Aiſtulfum Longobardorum regem auxilium Francorum efflagitantem in Franciam deduceret.

IX. Landricus monaſterii Fontanellenſis poſſeſſiones recenſuit anno 787 juſſu Caroli Magni regis, teſte chronographo Fontanellenſi in Spicileg. tom. III, pag. 227.

X. Adam præerat temporibus Ludovici Pii imperatoris, qui conceſſit illi, quod antea Gemeticenſibus indulſerant Carolus Magnus & Pipinus Brevis, *omne teloneum, tam de navibus quam & de carris, ſeu de ceteris vehiculis, undecunque fiſcus teloneum exigere poterat . . . . . . & per eaſdem auctoritates hactenus præfatum teloneum rectores ipſius monaſterii & monachi ibidem Deo ſervientes ad integrum habuiſſent conceſſum*, ex charta xv ejuſdem imperatoris in novo alphabeto Tironiano, pag. 36. Eum ante Heribertum ſediſſe perquam probabile eſt.

XI. Heribertus præerat anno 837, quo Pipinus Aquitanorum rex paternæ admonitioni obſequens, quas Gemeticenſi monaſterio abſtulerat facultates liberaliter reſtituit diplomate, quod legeſis in Annal. Bened. tom. II, pag. 589.

XII. Theodericus I ſubſcripſit anno 843 in Germiniacenſi conventu privilegio monaſterii Corbionenſis.

XIII. Ruodulfus, *ſeu* Rodulfus comes, abbas item Centulenſis, & avunculus Caroli Calvi, partitionem bonorum inter abbatem & monachos Gemeticenſes fieri curavit anno 849, & regio præcepto confirmari, quod legeſis in Annal. Bened. tom. II, pag. 754. Sub eo abbate, anno 851 expilatum eſt denuo a Normannis Gemeticum, ſoloque adæquatum, neque ante annum 940 ex cineribus ſuis renaſci potuit. Interea vero baptiſatus eſt anno 912 Rollo dux Normannorum, qui, ut ſupra obſervavimus, legitur apud Willelmum Gemeticenſem dediſſe prædium quoddam eccleſiæ Gemeticenſi. Quod ſi verum eſt, intelligi debet de monachis Gemeticenſibus tunc profugis & apud Haſprum degentibus. Sed ante cladem illam præfuerant monaſterio illi, præter tredecim abbates quos recenſuimus,

XIV, XV, XVI, XVII, XVIII, XIX, XX. Septem alii abbates, quorum nomina videntur periiſſe. Ita enim Robertus de Monte in Tractatu de abbatiis Normanniæ: « Willelmus Longaſpata, inquit, monaſterium Gemeticenſe, quod ſanctus Filibertus conſtruxerat, ſed Haſtingus Paganus deſtruxerat, reſtauravit; in quo fuerunt A abbates a ſancto Filiberto uſque ad exterminium ejuſdem monaſterii viginti; a reſtauratione vero quæ ſub Martino abbate facta eſt, quem Gerloch comitiſſa Pictavienſis cum duodecim monachis a monaſterio ſancti Cypriani Pictavis miſit Willelmo fratri; duci Normanniæ, uſque ad annum 1144, quo iſte catalogus abbatiarum Normanniæ factus eſt a nobis, fuerunt abbates quatuordecim; quorum ultimus fuit Euſtachius ejuſdem loci monachus. » Porro ad ſupplendam illam ſeptem abbatum lacunam nil ſupereſt præter indices illos, ſat veteres quidem, ſed nullius auctoritatis, quibus uſi ſunt inter ceteros Sammarthani. At enim indices illi ſupplent abbates duodecim hoc ordine: *Hildegarius;* B *Heliſachar; Angilbertus; Anſegiſus; Fulco; Ricbodo; Baldricus; Godinus; Hugo II; Goſlenus; Ludovicus; Welpho.* Ex quibus ſi Welphonem non diſtinguimus a Rodulfo, reſtabunt adhuc undecim; ſi vero ex illis tres ſeligimus ante ſanctum Hugonem, ſeptem vero poſt eumdem promiſcue collocandos, redundabit tamen ſupervacaneus unus. Sed de hujuſmodi indicibus quid cauſæ eſt cur tantum laboremus! Illud tamen obſervandum, exſtare in Diplomatica Mabillonii lib. VI, num. 95, præceptum Caroli Calvi ad confirmandam quamdam commutationem factam inter *Goſlenum* abbatem Geme- C ticenſem & virum illuſtrem, nomine Warnarium; quod quidem præceptum cenſetur eſſe anni 862; atque hinc dicendus eſt Goſlenus multo propinquior fuiſſe deſtructioni monaſterii, quam ejuſdem inſtaurationi.

XXI. Martinus reſtaurato monaſterio a Willelmo Normannorum duce, Rollonis filio, primus præfuit; quod ſic narrat Willelmus Gemeticenſis lib. III, cap. 7: « Sub eodem tempore, inquit, duos a Camberacenſi territorio ex villa quæ Heſpera vocatur, monachos, Balduinum videlicet atque Gunduinum, contigit Gemmeticum repetere. Qui vaſtam loci here- D mum ingreſſi, cum maximo labore terram, prout poſſe erat, exſtirpatis arboribus cœperunt complanare, ac ſuarum laboribus manuum inibi inſudare. Dux vero Willelmus, dum venatus gratia ſuperveniens illic eos repperiſſet, percunctari cœpit ab eis quibus ab oris illuc adveniſſent, vel quæ tam præcipua ædificia forent. Mox ſervi Dei ſeriem rei per ordinem ei detexerunt, & charitatem panis ordeacei & aquæ obtulerunt. Quam cum pro vilitate panis & aquæ ſumere contempſiſſet, ſaltum ingreſſus immanem aprum reperit, quem feſtine inſequi cœpit. E Porro aper moloſſis poſt eum admiſſis curſum retorquens, haſta venabuli fracta præpeti impetu in ducem irruit, eumque proſtratum vehementer attrivit. Qui poſt paululum ſenſu recepto, ac ſana mente, monachos repetiit, & charitatem quam incaute ſpreverat ab eis recepit, & locum ſe reſtauraturum ſpopondit. Immiſſis ergo auctionariis, eum a dumis & ſentibus purgavit; ſanctique Petri, quod aliquantiſper deciderat, monaſterium ſarciens, competenter texit; clauſtrum

» vero & omnia receptacula munivit, ac a ſui magnitudine breviata habitabilia reddidit ». Pergit idem auctor cap. VIII, in hunc modum: « Interea legatos Pictavis ſorori ſuæ, quam » Willelmus comes ſibi in matrimonio junxerat, » dirigit, mandans ut monachos illi mitteret, » quos præfato loco ſubrogaret. Soror autem ejus » petitioni gratanti animo favens, itineris ſumptus » ordinavit, & duodecim monachos cum abbate » ſuo, nomine Martino, a S. Cypriani cœnobio » ſublatos fratri deſtinavit. Dux vero adventu » eorum nimis exhilaratus eos Rotomagi cum » maximo gaudio recepit, & cum omni honore, » militum cuneis ſeptus, Gemmeticum duxit, » abbatique locum cum tota villa tradidit, quam » ab Alodariis auro redemit, & ſe inibi monachum » fieri voto obligavit. Votis quoque ſatisfeciſſet, » niſi iſdem abbas ejus animoſitati obſtitiſſet, eo » quod filius ejus Richardus adhuc puerulus eſſet, » verens ne propter illius imbecillitatem, quorum- » dam inimicorum molimine patria turbaretur. » Verumtamen cucullam & ſtamineam ab eo » extorquens ſecum aſportavit, quæ in ſcrinio » repoſuit, & clavim ejus argenteam cingulo ſuo appendit ». Hactenus Willelmus Gemeticenſis, qui annum non conſignavit; ſed hæc omnia peracta eſſe anno 940 annotavit Mabillonius Annal. Bened. tom. III, pag. 447. Cum vero, addit ille, proprio ſuo monaſterio, aliiſque quibus reſtituendis aut informandis adhibitus fuerat Martinus, procurandis unus par eſſe non poſſet, Odonis Cluniacenſis exemplo proabbatem ſeu coabbatem Gemetici ſubſtituit Annonem qui ſequitur, quemadmodum in ſancti Auguſtini monaſterio apud Lemovicas proabbatem inſtituerat Richardum.

XXII. Anno nobiliſſima ortus proſapia, tranſiit anno 943 ad abbatiam Miciacenſem. Vide quæ de eo diximus tomo VIII, col. 1530.

XXIII. Rodericus proxime ſucceſſit Annoni; nam in veteri catalogo Gemeticenſium abbatum, inquit Mabillonius Annal. Bened. tom. III, pag. 467, cujus catalogi prima deſinit manus in Guntardo (imo in Godefrido I, ut ait tom. IV, pag. 303) poſt Annonem recenſentur Rodericus, Rotbertus & Theodericus. Atque hinc, pergit ille, corrigenda Neuſtria pia, & vulgati catalogi, qui Enſulbertum neſcio quem ſecundo loco habent, & pro Roberto Theodericum. Roderici nulla geſta nobis nota. Sed anno 983, ſub ejus præfectura, inquit idem Mabillonius, ibidem tom. IV, pag. 16, Odo Carnutenſium præſul, & eccleſiæ ſuæ canonici, « quamdam terram » fiſci qui appellatur Trelus aut Trejus, ſitam in » villa quæ dicitur Vallis, conſentiente Hugone » duce, qui ipſum fiſcum de illis per concambium » tenebat, monachis Gemeticenſibus ad manum- » firmam ſub annuo cenſu in feſtivitate ſancti » Remigii perſolvendo conceſſit. *Datum nonis Aprilis anno XXX regni Hlotarii regis feliciter* ». Obiit Rodericus anno 1000, ex chronico Fontanellenſi, quo ſucceſſit

XXIV. Robertus I, cognomento Huſpacus: A ſedebat, ex Mabillonio Annal. Bened. tom. IV, pag. 221, anno 1011; atque ejus fit mentio in charta de conditu cellæ Longæ-villæ ad Sequanam prope Vernonem anno ſequenti. Charta I. col. 283.

XXV. Theodericus II diſcipulus Willelmi Divionenſis, patria & ipſe Divionenſis, & ab eo prior Fiſcanni conſtitutus, excepit Gemetici Robertum I, ſedebatque anno 1024 ex Mabillonio, Annal. Bened. tom. IV, pag. 303, quando Gemeticenſes commutatione facta cum Vedaſtinis monachis, Anglicu[illegible]m pagi Bellovacenſis villam acceperunt pro Haſprenſi cella; ſed vivere deſierat anno 1030. Exſtat in bibliotheca Ge- B meticenſi ritualis liber, tempore Theoderici abbatis ſcriptus, in quo formula offerendi pueri exhibetur, tum admittendi converſi, ſeu adulti, cui poſt editam profeſſionem & indutum habitum monaſticum, pacis oſculo omnibus dato præſcribitur, ut permaneat cum ſummo ſilentio *in albis* uſque ad tertium diem, id eſt, ut interpretatur Mabillonius Annal. Bened. tom. IV, pag. 360, abſque cuculla, cum tunica & toga, quæ antiquitus albi coloris erant.

XXVI. Guillelmus I, ex priore abbas, ſedebat anno 1030, quo tempore Drogo comes Ambianenſis graves cenſus, ex Geneſtæ-villa a tem- C pore avi ſui Walteri exigi ſolitos, Gemeticenſibus remiſit, acceptis ſexaginta duabus libris Rotomagenſis monetæ, cum ſex equis permagni pretii, quæ omnia *vir bonæ memoriæ Theodericus, tunc temporis abbas ſupradicti cœnobii,* ipſi dederat. Actum apud Caſtrum-Melantum *anno ab Incarnatione Domini M. XXX, indict. XIII, regnante rege Francorum Rotberto, anno regni ſui XLII, & filii ejus Heinrici concorditer cum eo regnantis anno jam quarto.* Hæc eſt Geneſtæ-villa, quam Bathildis regina olim contulerat *Gemeticenſis abbatiæ capituli monaſterio.* Hanc vero cum ſeculares homines vexationibus infeſtarent, Ro- D bertus abbas, Theoderici II deceſſor, advocatiæ commiſerat Walteri comitis, Drogonis avi, qui exactionibus eamdem ſubinde oppreſſerat, quas Theodericus II a Drogone comite, ut modo dicebamus, redemit. Literæ hac de re non ſtatim conſcriptæ, ſed tantum (quod tunc non raro fiebat) poſt mortem Theoderici abbatis. Vixit Guillelmus uſque in annum 1037. Chart. VI. col. 10.

XXVII. Robertus II loci monachus, vir alti ingenii conſiliique, & apprime literis inſtructus, ſedere cœpit anno 1037. Sub ejus regimine Alfredus & Edwardus, Canuti regis ex Emma filii, in Normannia exules agebant E ob perſecutionem Haroldi nothi, qui regnum Angliæ poſt mortem Canuti regis invaſerat; in hoc vero exilii diſcrimine fovit ille ambos fratres: beneficii autem memor Edwardus, cum in Angliam anno 1043 rex coronandus rediret, eum ſecum abduxit, regiiſque conſiliis primum adhibuit; adeo ut nihil abſque ejus conſilio ac nutu ageret, & pro ejus arbitrio quoſcunque exaltaret vel deponeret. Unde factum eſt, ut cum Eadſinus Cantuarienſis primas ob affectam valetudinem Siwardum Abendonienſem abbatem,

Digitized by Google

qui vicarius ejus erat, coadjutorem ſibi adſciſcere vellet, rex non acquieverit, ſed amoto Siwardo a vicariatus officio, & in Roffenſem epiſcopatum promoto, vicarii munus Roberto committi curaverit; qui deinde anno 1045 factus eſt epiſcopus Londonienſis, ac demum poſt eumdem Eadſinum Cantuariæ primas, qua dignitate non diu potitus eſt. Hæc omnia ex Mabillonio Annal. Bened. tom. IV, pag. 418, qui tamen ibid. pag. 461, epiſcopatum Roberti Londonienſem illigat anno 1044. Certe ex Godwini commentario de præſulibus Angliæ, pag. 231, Robertus qui factus eſt anno 1050 archiepiſcopus Cantuarienſis, ſucceſſerat in ſede Londonienſi Elſwardo seu Alwordo qui obierat VIII calendas Auguſti anno 1044. Exagitatus deinde anno 1052 a quibuſdam Anglis quaſi ſtatum regni conturbaret, ſedem apoſtolicam appellavit, Romamque pro ſua cauſa perrexit; ſed cum inde Gemeticum revertiſſet, ibidem morbo correptus interiit, ſepulturamque accepit in nova S. Mariæ baſilica, quam inſtaurare cœperat a fundamentis anno 1040, ex Roberto de Monte in appendice ad Sigebertum.

XXVIII. Godefridus I Roberto ſucceſſit anno 1044 aut 1045. Eo ſedente Rogerius de Monte-Gomerici confirmavit donationem, quam quidam ejus *fidelis*, Goiſfredus nomine, Gemeticenſi cœnobio fecerat de quodam alodio ſuo apud villam Fontanas in ditione ipſius Rogerii ſito, cum monaſticum Gemetici habitum ſuſciperet. Sed minime gratuita fuit hæc Rogerii confirmatio; hic ſi quidem a Godefrido abbate atque ab ipſo Goiſfredo accepit *unum equum XXX librarum, necnon unum halbere ſeptem librar.* literis hac de re abſque temporis nota confectis. In necrologio ad XVII calendas Aprilis & ad X cal. Januarii notatur abſque addito *Godefridus abbas.* Utra autem commemoratio Godefrido de quo agimus in præſens conveniat, incertum. Obiit ille anno quam ſerius 1049.

XXIX. Robertus III Godefridum excepit non ſerius anno 1049, & anno ſequenti Theodericum monachum ſuum inſtaurato Uticenſi monaſterio primum abbatem ſuppeditavit. Obiit ex necrologio IV idus Junii, anno, ut videtur, 1072.

XXX. Beatus Gunthardus *de Fontanellæ monaſterio,* inquit Ordericus Vitalis ad annum 1072, pag. 529, *electione ſapientum aſſumtus eſt, & poſt obitum Rodberti abbatis Gemeticenſibus rector datus eſt. Spiritualis doctrinæ pabula commiſſis ovibus curioſe impendit, & rigorem monaſtici ordinis viriliter tenuit. Manſuetos & obedientes, ut pater filios, mulcens honoravit; in reprobos autem & contumaces, regulæque contemtores, ut ſeverus magiſter diſciplinæ virgam exercuit.* Illum idem Ordericus, pag. 530, prædicat cum Gerberto Fontanellenſi ac Durando Troarnenſi, quos ait rutilaſſe *quaſi tres ſtellas radiantes in firmamento cœli.* Litem habuit Guntardus de cella Domnæ-Mariæ in pago Beliſmenſi, diœceſis Sagienſis, cum Fulcone abbate Miciacenſi, cujus definiendæ

A cauſa convenerunt anno 1086 ad placitum Roberti de Beliſmo ambo abbates, adſtantibus multis abbatibus ac baronibus, quorum judicio decretum eſt, ut Gemeticenſes antiqua poſſeſſione fruerentur; illam enim cellam ab annis circiter ſexaginta Albertus, qui poſtea fuit abbas Miciacenſis, monachum apud Gemeticum profeſſurus, eidem abbatiæ contulerat. Anno ſequenti Guntardus Willelmo notho Anglorum regi moribundo adſtitit ſedulus, teſte Orderico Vitali, pag. 656. Adfuit anno 1095 concilio apud Clarum-montem celebrato; & ex eodem ſcriptore, pag. 529, ibidem obiit eodem anno VI B calendas Decembris. De eo vide Mabillonium Act. SS. Bened. ſec. VI, part. I, pag. 361 & ſeqq.

Neuſtria Pia, pag. 311.

§ Nullus hic *Deſiderio* locus, quem nos tomo I, col. 944, diximus ex abbate Gemeticenſi electum eſſe anno 1082 epiſcopum Cabellicenſem.

XXXI. Tancardus, antea prior Fiſcanni, quo nomine adfuerat & ipſe concilio Claromontano, electus eſt abbas Gemeticenſis, agente Willelmo Ruſo Anglorum rege, paulo poſt mortem Guntardi, dictus Orderico Vitali pag. 529, *ferus ut leo,* quippe qui nulla humanitate C temperaret ſeveritatem. Quapropter orto inter ipſum & monachos *probroſo tumultu,* ait idem Ordericus lib. X, pag. 765, *cum infamia receſſit,* anno 1101.

XXXII. Urſus, ab infantia Gemeticenſis monachus, Tancardo ſubrogatus, interfuit initæ Fiſcannenſes inter & Taurinenſes monachos concordiæ an. 1106, rexit ex Orderico, pag. 765, per annos viginti, ſedebat annis 1109 & 1111. Adfuit anno 1118 concilio Rotomagenſi. Exſtat ad eum epiſtola centeſima ſexageſima Ivonis Carnotenſis epiſcopi. Obiit VI cal. Novembris 1127. Jacet in capitulo.

Chart. 17, col. 128.

D XXXIII. Guillelmus II adfuit anno 1128 concilio Rotomagenſi. Huic, quemadmodum & Alano abbati Fontanellenſi benedictionis munus impertire diu diſtulit Hugo archiepiſcopus; qua de re nos in eodem Alano ſup. col. 180. Dedit anno 1134 duas eccleſias abbatiæ ſancti Martini Sagienſis. Præerat adhuc anno 1138. Obiit XV cal. Septemb. anno 1142, ſepultus in capitulo.

XXXIV. Euſtachius, ex priore factus abbas 14 poſt reſtaurationem, occurrit in chartis annorum 1142, 1147 & 1154. Extinctus XVI calendas Januarii, conditus eſt in capitulo.

E XXXV. Petrus I, ex monacho Cluniacenſi factus abbas Gemeticenſis anno 1154, compoſuit anno 1155 cum Radulfo de Inferno pro nemoribus Joyaci, & anno 1158 cum Roberto comite Drocenſi pro terra *de Beu.* Bullam obtinuit ab Alexandro III anno 1163. De pravis moribus a monachis apud ſummum pontificem eum accuſatum fuiſſe teſtatur epiſtola Petri Bleſenſis, quam videſis in Neuſtria pia pag. 313. Occurrit adhuc in inſtrumentis anno 1164. Obiit XII calendas Julii anno 1166, & ſepultus eſt in capitulo.

Neuſtria Pia, pag. 320.

Digitized by Google

XXXVI. Rogerius I, antea monachus Bec- A cenſis, Petro ſucceſſit anno 1166, ex chronico Beccenſi in appendice ad opera beati Lanfranci, pag. 8, ubi dicitur *Deo, & regibus & multis aliis carus,* cujus *diebus multa bona provenerunt eccleſiæ Gemeticenſi.* Obiit XVII calend. Septemb. 1176, tumulatus in capitulo.

XXXVII. Robertus IV *d'Argences,* ex camerario monaſterii electus abbas anno 1177; ſocietatem precum inſtituit cum Fulcone abbate ſancti Germani Pariſienſis. Obiit IV idus Junii anno 1190.

XXXVIII. Rogerius II, & ipſe ex cellerario monaſterii electus abbas pridie idus Julii anno B 1190, obiit calend. Septembris anno 1190, conditus in capitulo.

XXXIX. Richardus I *de la Mare,* electus XVII calendas Januarii anno 1191, obiit XII calendas Februarii anno 1197, id eſt 1198, ſepultus in capitulo.

XL. Alexander, ex priore monaſterii electus eſt XV calendas Martii eodem anno 1198. A Willelmo de Vado milite donationem ſuſcepit anno 1201; hoc eodem anno plurima accepit a Rogerio *Torel,* quæ Rotomagenſis archiepiſc. confirmavit. Pro his autem donis uni ex his militibus 13 libras & equum album conceſſit; C alteri vero 30 libras Andegavenſes & equum. Obiit VIII calendas Novembris anno 1213, ſepultus in capitulo. Perperam Sammarthani aiunt recenſeri eum anno 1217 in charta ceſſionis factæ regi de omnibus juribus quæ poſſidebant Gemeticenſes apud Pontem-arcus in Normannia. Scripſit epiſtolam de Filio hominis, quam habes apud Martenium Anecd. tom. I, col. 777.

XLI. Guillelmus III *de Reſenchon* ſeu *Renchon,* antea prior monaſterii, ſedebat anno 1213. Gervaſio Sagienſi epiſcopo rogante, nonnulla largitus eſt anno 1222 canonicis Præmonſtratenſibus abbatiæ Silleienſis. Societatem precum D iniit anno 1223 cum Uticenſibus, & 1230 cum Fiſcannenſibus. Obiit pridie nonas Maii anno 1239, ſepultus in capitulo.

XLII. Guillelmus IV *de Courdieu,* ex abbate ſancti Taurini Ebroicenſis electus anno 1240 abbas Gemeticenſis, obedientiam ſpopondit hoc nomine Petro de Colle-medio archiepiſcopo Rotomagenſi. Delegatus eſt anno 1243 cum Odone abbate ſancti Dionyſii, ut abbatiam Montivillarenſem ad meliorem formam revocaret. Obiit VII idus Novembris.

XLIII. Guillelmus V, ex priore abbas electus eſt anno 1250, quo, ex theſauro chartarum E regiarum, monachi a rege petierunt regalia dimitti, idemque rogavit Odo archiepiſcopus, aſſerens ſe noviter electo benedictionis munus impendiſſe; quod revera fecerat III cal. Februarii eodem anno 1250, id eſt 1251. Competitorem habuerat Guillelmus Robertum *d'Etellant,* qui brevi ſequetur; rogavitque IV calend. Januarii anno 1260, id eſt 1261, Odonem archiepiſc. ut ceſſionem abbatiæ quam fecerat, vellet admittere; ſed præſul noluit acquieſcere.

XLIV. Richardus II *de Boleville* electus a Gemeticenſibus, confirmatur & benedicitur ab Odone archiepiſcopo apud Dei-villam XI cal. Octobris anno 1264. Accuſatus apud eumdem præſulem, increpitus eſt ab eodem pridie nonas Auguſti anno 1268. Occurrit adhuc in inſtrumento anni 1272. Obiit V idus Octob. ſepultus in capitulo.

XLV. Robertus V *d'Etellant,* de quo diximus modo in Guillelmo V, electus eſt iterum anno 1272; atque in ejus gratiam Odo Rigaldus archiepiſcopus regalia dimitti poſtulavit, ex theſauro chartarum regiarum. Eodem anno Robertus ſocietatem renovavit cum Fiſcannenſibus, & iniit cum Guillelmo ſancti Ebrulfi abbate anno 1281. Bis dimiſſus jacet in capitulo, ex necrologio ubi notatur XV cal. Auguſti.

XLVI. Johannes I *du Tot* ſocietatem iniit cum Fontanellenſibus anno 1288. Obiit anno 1292 XIII calendas Aprilis, tumulatus in ſacello B. Mariæ, cum epitaphio; ſed lapis ejus ſepulchralis poſtea tranſlatus eſt in capitulum.

XLVII. Guillelmus VI *de Becquet,* electus poſt petitam a rege anno 1292 eligendi licentiam, ſocietatem iniit cum J. abbate S. Audoëni anno 1304. Obiit XIII cal. Martii anno 1311, id eſt 1312. Ex ejus epitaphio tumulatus eſt in ſacello S. Johannis Evangeliſtæ, quam nunc *ſacriſtiam* vocant.

XLVIII. Gaufridus II *Piques* obiit pridie idus Maii anno 1312 aut 1313, ſepultus in ſacello ſancti Stephani, cum epitaphio.

XLIX. Matthæus *Cornet* Gaufrido ſucceſſit anno 1313. Occurrit anno 1325 in charta eccleſiæ ſancti Albini. Obiit XV calendas Julii 1327, tumulatus in ſacello beatæ Mariæ, cum epitaphio.

L. Robertus VI *de Bordeaux* Matthæo ſuffectus, obiit anno 1330, conditus in choro baſilicæ ſancti Petri.

LI. Guillelmus VII *le Jeune,* cognominatus *Jemblet* in quibuſdam ſchedis ſancti Audoëni Rotomagenſis, paucis poſt Roberti obitum diebus electus, baſilicam ſancti Petri inſtauravit; ſedebat anno 1337. Curavit anno 1339, menſe Dec. exequias Johannis *Rouſſel* abbatis ſancti Audoëni Rotomagenſis. Bullam obtinuit a Clemente VI anno 1344, pontificatus 3. Obiit XVI calendas Octobris anno 1349, ex ejus epitaphio, & in eadem baſilica ſepultus eſt.

LII. Johannes II *le Borracher,* dictus etiam *de Duclair,* obſequium ſpopondit eccleſiæ Rotomagenſi VII idus Aprilis anno 1350. Obiit IV calendas Septembris anno 1362, tumulatus in ſacello ſancti Stephani, cum epitaphio.

LIII. Petrus II *de Mauray,* in indicibus omiſſus, reperitur obedientiam promiſiſſe Philippo *d'Alençon* archiepiſcopo.

LIV. Johannes III *Papillon,* dictus etiam *de Saint-Denys,* monachus Bleſenſis, doctor in decretis, ex abbate de Conchis, atque etiam ſancti Eligii Noviomenſis, ex quibuſdam indicibus, Gemetici ſedebat cal. Septembris anno 1367,

Digitized by Google

ex tabulario ſancti Petri Carnotenſis. Societatem iniit cum Johanne abbate S. Vedaſti Atrebat. anno 1377. Obiit VIII idus Martii anno 1378, ex ejus epitaphio, ſepultuſque eſt in eccleſia ſancti Petri ante altare ſanctorum Innocentium. Memoratur eodem die VIII idus Martii, in recenti ſancti Petri Carnotenſis obituario, ubi nominatur Johannes *Papillon, alias* de Saint-Denys, *quondam abbas Gemeticenſis*.

LV. Johannes IV *Dehors*, natus Rotomagi, canonicus primum Ebroicenſis, deinde monachus & eleemoſynarius ſancti Dionyſii in Francia, doctorque in decretis, electus poſt licentiam a rege petitam anno 1377, obſequium vovit B eccleſiæ Rotomagenſi VII idus Septembris anno 1380. Obiit X calendas Maii anno 1389, conditus in æde ſancti Petri ante altare ſancti Andreæ, cum epitaphio.

LVI. Gaufridus III *Harenc*, dictus etiam *de Paris*, primum electus eſt abbas Becci, cujus erat monachus, ſed ab Eſtoldo *d'Eſtouteville* ſummotus; deinde anno 1389 electus eſt abbas Gemeticenſis; ſed cum poſtea Eſtoldus tranſiiſſet ad abbatiam Fiſcannenſem, Gaufridus iterum electus eſt a Beccenſibus IV idus Martii anno 1390, id eſt 1391.

LVII. Simon *du Boſc* ex antiqua & nobili C proſapia Rotomagi natus, epiſcopi Bajocenſis nepos, monachum induit in abbatia S. Audoëni Rotomagenſis. Factus poſtea decretorum doctor, prior Sigeii, abbas Ceraſiaci, tranſiit ad Gemeticum, bullis a Clemente VII datis VIII idus Februarii, pontificatus 13 (1391) ad epiſcopos Bajocenſem & Pariſienſem, ut eum benedicerent. Miſſus eſt a rege ad contendentes de ſummo pontificatu anno 1407 pro unione eccleſiæ. Adfuit anno 1409 concilio Piſano; obtinuitque eodem anno ab Alexandro V papa primum ut ſibi liceret calices, corporalia, pallas, altaria benedicere, deinde ut poſſet mitra, annulo, ceteriſque D inſignibus pontificalibus uti. Miſſus eſt iterum Romam anno 1412 cum epiſcopo Bellovacenſi & abbate Claræuallis. Adfuit anno 1413 tertio idus Maii, cum eodem abbate, ſolenni receptioni Bernardi *de Chevenon* epiſcopi Bellovacenſis. Ad concilium Conſtantienſe deputatus eſt in concilio Pariſienſi anno 1414. Interfuit anno 1417, IV calendas Junii, inaugurationi Ivonis abbatis Vindocinenſis in eccleſia Fratrum Minorum apud Pariſios. Obiit XVIII cal. Octobris anno 1418, ſepultuſque eſt in ſacello B. Mariæ.

LVIII. Nicolaus *le Roux* Rotomagenſis, monachus loci, doctorque in decretis, ex abbate E Crucis ſancti Leufredi, electus eſt a monachis abbas Gemeticenſis IV cal. Octob. anno 1418, & confirmatus a Martino V, qui XVI calendas Februarii, pontificatus 2, Pariſienſi & Bellovacenſi epiſcopis mandavit ut benedictionis ei impenderent munus, & juramentum ab eo ut eccleſiæ Romanæ ſubjecto reciperent. Fidem præſtitit eccleſiæ Rotomagenſi pridie nonas Aug. anno 1419, tum XIV cal. Martii ſequentis Anglorum regi. Adfuit IX cal. Junii an. 1431, judicio A Rotomagi lato ab epiſcopo Bellovacenſi adverſus Puellam Aurelianenſem; obiitque eodem anno XV calendas Julii, ſepultus in ſacello ſanctorum Leobini & Nicolai, cum epitaphio.

LIX. Johannes V *de la Cauchie* baccalaureus in theologia, electus III nonas Julii anno 1431 Rotomagi a monachis qui illuc ob bella ſe receperant, bullas obtinuit eodem anno VI calendas Octobris, & benedictus eſt pridie idus ejuſdem menſis Octobris ab epiſcopo Abrincenſi, aſſiſtentibus Becci & ſancti Georgii abbatibus. Societatem iniit cum Stephano abbate S. Salvatoris Conſtantienſis anno 1444. Fidem juravit regi XIII calendas Decemb. anno 1449. Societatem precum inſtituit anno 1453 cum abbate ſancti Martini Æduenſis. Bullas obtinuit X calendas Januarii 1460 a Pio II adverſus canonicos Rotomagenſes qui moleſtiam monachis exhibebant. Huic invito idem pontifex ſubſtituit coadjutorem ſequentem 2 Novembris 1463, cui totis viribus obniti ſtuduit Johannes, ſed abdicare coactus eſt anno 1464, menſe Julio; quibus artibus, Deus ſcit.

LX. Antonius *du Bec-Creſpin*, de quo nos tomo VI, col. 104, in archiepiſcopis Narbonenſibus, ubi diximus eum una cum aliis accepiſſe anno 1468 a rege provinciam cogendi comitia Normanniæ apud Rotomagum in feſto ſancti Michaëlis; quod intelligendum eſt de Scacario, cui etiam ad feſtum ſancti Michaëlis præfuerat anno 1466. Obiit idibus Octobris anno 1472, tumulatus Rotomagi in eccleſia Fratrum Prædicatorum.

LXI. Ludovicus *d'Amboiſe* frater Georgii cardinalis & archiepiſcopi Rotomagenſis, occurrit abbas Gemetici IX calendas Maii anno 1474. De eo diximus in epiſcopis Albienſibus tomo I, col. 33 & ſeqq.

LXII. Jacobus *d'Amboiſe* monachus Cluniacenſis, doctorque in decretis, reſignato ſibi ut videtur Gemetico, regi fidem dixit XIII calend. Februarii anno 1474, id eſt 1475, & eccleſiæ Rotomagenſi XV calendas Julii anno 1476. Factus anno 1505 epiſcopus Claromontanus, abdicavit. Vide quæ de eo diximus tomo II, col. 295, in epiſcopis Claromontanis, & col. 327 in abbatibus S. Illidii; tomo IV, col. 1159, in abbatibus Cluniaci; & tomo VII, col. 538, in prioribus ſancti Martini a Campis.

LXIII. Franciſcus-Guillelmus *de Clermont* cardinalis & archiepiſcopus Auſcienſis, Gemeticum obtinuit bullis datis XVII calendas Julii an. 1505, poſſeſſionemque apprehendit VI idus Novembris ſequentis. Reperitur adhuc abbas XIV calendas Martii anno 1510, id eſt 1511. De eo diximus tomo primo, col. 1001 in eccleſia Auſcienſi.

LXIV. Philippus *de Luxembourg* cardinalis, & epiſcopus Cenomannenſis ac Tarvanenſis, præerat Gemetico V calend. Auguſti anno 1511. Ineunte Quadrageſima anni 1515, id eſt 1516, monaſterium illud congregationi Caſalis-Benedicti attribuere meditatus, titulo ſe abbatiali

abdicavit in gratiam ſequentis, retenta penſione, quod Leo X approbavit x cal. Januarii 1517. A

LXV. Johannes VI *Durand* abbas ſancti Vincentii Cenomannenſis e congregatione Caſalis-Benedicti, a Leone X motu proprio præfectus Gemetico decimo calendas Januarii anno 1517, obſequium vovit eodem anno Franciſco I regi, & eccleſiæ Rotomagenſi v idus Martii anno 1518, id eſt 1519. Sed cum unio Gemetici & Caſalis-Benedicti inexhauſtis difficultatibus patuerit, non ſedit diu poſſeſſor pacificus, competitorem nactus, cui demum pro bono pacis reſignavit anno 1525. Obiit VIII idus Aprilis anno 1526, quieſcitque in choro. B

LXVI. Franciſcus I *de Fontenay*, cedente deceſſore, bullas impetravit a Clemente VIII pridie calendas Aprilis anno 1525, ſacramentoque ſe obſtrinxit regi Franciſco, & v idus Auguſti ſequentis eccleſiæ Rotomag. Obiit Cæſaroduni Turonum, x cal. Septembris anno 1539.

LXVII. Hippolytus *d'Eſt* a rege nominatus, bullas obtinuit VI idus Novemb. anno 1539. Solennem cum monachis bonorum partitionem fecit, quam a Paulo III ſummo pontifice confirmari curavit anno 1547 VII idus Martii. Obiit Tiburi in Italia IV nonas Decembris anno 1572. De eo diximus tomo I, col. 590, in archiepiſcopis Arelatenſibus, & col. 1003 in C archiepiſcopis Auſcienſibus; tomo IV, col. 185, in archiepiſcopis Lugdunenſibus, atque ibidem, col. 424, in epiſcopis Auguſtodunenſibus, & col. 454, in abbatibus Flaviniacenſibus.

LXVIII. Gabriel *le Veneur* epiſcopus Ebroicenſis, commendatariuſque ſancti Taurini & ſancti Ebrulfi, ac cancellarius ordinis ſancti Spiritus, Gemetici nactus eſt poſſeſſionem anno 1545. Occurrit XVII cal. Januarii anno 1553, id eſt 1554. Sedebat adhuc ex tabulario eccleſiæ Rotomagenſis, pridie calendas Novembris anno 1566, & quin v idus Junii anno 1567. Unde neceſſe eſt Hippolytum deceſſorem ejus D longe ante obitum abdicaſſe. Obiit Gabriel anno 1574.

LXIX. Carolus I *de Bourbon* cardinalis & archiepiſcopus Rotomagenſis, extinctus anno 1590.

LXX. Carolus II *de Bourbon* cardinalis item & archiepiſcopus Rotomagenſis, extinctus anno 1594.

§ Succeſſere perſonati abbates, Renatus *de Courtenai*, Marianus *de Martinbos* qui occurrit anno 1608, Baltaſar *Poitevin*, Johannes-Baptiſta *de Croiſilles* qui reperitur anno 1637, & Guillelmus *de Montaigu* qui occurrit anno 1640, E dum Carolus alter Borbonius, comes Sueſſionenſis, proventibus abbatiæ fruebatur.

LXXI. Petrus III *du Cambout de Coiſlin*, nominatus anno 1641, permutavit anno 1643 cum ſequenti pro abbatia S. Victoris Pariſienſis. De eo fuſe diximus tomo VII, col. 692, & tomo VIII, col. 1495, in epiſcopis Aurelian.

LXXII. Franciſcus II *de Harlai* archiepiſc. Rotomagenſis, obiit anno 1653.

LXXIII. Franciſcus III *de Harlai*, & ipſe archiepiſcopus Rotomagenſis, tranſlatus anno 1671 ad eccleſiam Pariſienſem, obiit an. 1695. Sub ejus commenda, VII idus Januarii anno 1668, prioratus ſancti Petri Longæ-villæ menſæ conventuali attributus eſt decreto epiſcopi Ebroicenſis.

§ Reditus abbatiæ committuntur œconomo ad annum 1716.

LXXIV. Claudius *de Saint-Simon* nominatus literis regiis anno 1716, menſe Januario, factus eſt anno 1731 epiſcopus Noviomenſis, tranſlatuſque anno 1733 ad eccleſiam Metenſem, ubi de eo plura.

§ Meminit necrologium Uticenſe ad diem v calendas Aprilis *Vincentii abbatis Gemeticenſis*, cetera omnino incogniti.

FISCANNUM. FÉCAN.

QUatuordecim aut quindecim leucis ab urbe Rotomago, verſus Argeſten, poſitum eſt Fiſcannum oppidum ſuper fluviolum cognominem, in ipſo litore maris Britannici; de cujus quidem oppidi nomine qui ſomniarunt ſcribendum eſſe vel *Fici* vel *Fiſci-campum*, Fixum ſeu ſcamnum, ſeu campum novelli doctores ab ipſo auctore exploduntur. Eo loci ſedebant potiſſimum ſub prima & altera regum noſtrorum dynaſtia Caletorum comites ſeu præfecti, quorum unus, nomine Waningus, vir illuſtris ac locuples, quem ſancti Wandregiſili in exſtruendo Fontanellenſi monaſterio adjutorem fuiſſe diximus ſuo loco, in ipſa Fiſcannenſi valle parthenonem condidit anno 658, cœlitus ut fertur admonitus. Baſilicam loci Deo uni ac trino S. Audoënus, aliique provinciæ Lugdunenſis ſecundæ dedicarunt epiſcopi: rex ipſe Clotarius III dedicationi adfuit, & cœnobium regalibus gazis ac prædiis dotavit: illic congregatæ virgines amplius trecentæ, quibus Childemarcha eximiæ ſanctitatis virgo præfecta eſt: totius denique cœnobii adminiſtratio SS. Audoëno ac Wandregiſilo commiſſa. Waningus parthenonis conditor cultu publico in eccleſia honoratur: corpus ejus religioſe aſſervari in abbatia Hamenſi, diœceſis Noviomenſis, obſervavimus tomo IX, col. 1121, ſed anno 841 parthenonem ipſum Normanni, Haſtingo duce, direptioni & incendiis reliquerunt: moniales maximam partem commendare ſe fugæ: quæ ſupererant, amputatis ſibimet labiis & naribus ne turpiter temerarentur corpora, inhumane a barbaris trucidatæ ſunt: ubi prius ædificia bene compoſita, & populus virginum, ibi deinceps triſtis lapidum acervus, & horrida ſolitudo.

Centum tamen & quinquaginta poſt annos monaſterium ruinis conſepultum Richardus I Normannorum dux inſtaurare aggreſſus eſt. Abſolutis baſilicæ ædificiis, vaſis illam, tam aureis quam argenteis, variiſque ornamentis ditavit. Tum convocatis totius provinciæ principibus, & epiſcopis cum ex illa provincia, tum ex aliis, numero quatuordecim, novam eccleſiam

in honorem ſanctiſſimæ Trinitatis dedicari curavit xvii calendas Julii anno 990, collatis in dotem variis poſſeſſionibus, ac præcipue duodecim eccleſiis; locumque hunc primo clericis aſſignavit. Sed « cum illi, ait Mabillonius Annal. Bened. tom. IV, pag. 152, ceterorum ejus ſeculi more, latas perditionis vias ſectarentur, ſeque totos luxui ac deſidiæ darent, projectam eorum vitam dux abhorrens, Mayolum Cluniacenſem abbatem Fiſcannum advocavit, ut locum illum monaſticis inſtitutionibus ſecundum S. Benedicti regulam informaret. Cui non alia conditione acquieſcere voluit vir ſanctus, niſi generalem totius ducatus conſuetudinem, quæ vulgo *paſnagium* dicitur, eſtque vectigal pro jure paſcendi porcos aliaque animalia in ſilva domini, Fiſcannenſi monaſterio relaxaret. Quod cum Richardus concedere noluiſſet, re infecta Mayolus diceſſit.

Interim canonicis in deteriora prolabentibus in dies, Richardus II animo recogitans quo pacto patris conſilium exequeretur, miſſis anno 1001 nunciis, Willelmum Divionenſem abbatem, cujus fama religionis ad ejus aures pervenerat, multis precibus ſollicitavit ut Fiſcannenſem eccleſiam ad ſancti Benedicti normam ordinaret. Hic vero duci reſpondiſſe fertur, *ſe aliorum relatu accepiſſe, Normannos duces, homines natura immites & efferatos, templa ſubvertere non ædificare ſolitos eſſe; delere & effugare, non colligere aut fovere ſpiritualium virorum congregationes: inſuper longum eſſe iter, ſibique deeſſe equos, aliave onerifera animalia, quæ fratribus iſtuc deducendis, eorumque ſupellectili comportandæ neceſſaria eſſent.* Quæ ubi ad Richardum perlata ſunt, continuo multos equos & clitellarios miſit ad Willelmum; qui ducis conſtantia victus, aſſumto ſecum congruo fratrum numero, Fiſcannum contendit, ubi a duce velut e cœlo delapſus angelus tanto cum honore acceptus eſt, ut dux ipſe, amotis miniſtris, viro Dei ad menſam inſervierit. Tum canonicis iis qui converti nollent expulſis, Fiſcannenſis eccleſia Willelmo tradita eſt, quæ ſubita converſione cœleſtium virorum ſtudiis flagare cœpit, & circumpoſita monaſteria ſuo ſplendore obſcurare. Illic nempe parſimonia, pudicitia & voluntaria paupertas, adeoque bonorum omnium communio refloruit, ubi antea luxus, corrupti mores, & rerum omnium malus uſus invaluerant. Quod adeo Richardo placebat, ut ſæpe illuc accedens fratribus ad menſam miniſtrare gauderet, completoque miniſterio ultimus omnium ultimo in loco reficeret.

Ad tantæ religionis & celebritatis famam eo convenerunt nobiles viri complures, tam clerici quam laïci, quos inter Oſmundus epiſcopus habitu monaſtico illic ſuſcepto religioſiſſime vixit. Ex clericis duo alii apprime literati, Joſcelinus & Beringerius, aula regis poſtpoſita, Willelmi diſciplinæ ſe tradiderunt, quorum prior poſtmodum abbas extitit, poſterior Fiſcanni reliquum vitæ exegit. Quin etiam e tranſmarinis partibus Angli illuc accedebant, quos inter unus regali clarus proſapia, Clemens nomine, relictis ſeculi pompis ad idem monaſterium venit, Deo inibi cupiens deinceps militare: ſed cum a popularibus ſuis eo adventantibus ſæpius inviſeretur, & vanitates ſeculi frequenter audire cogeretur, Divionenſe expetiit monaſterium, ubi a turbis remotus, vitæ curſum feliciter abſolvit; vir tantæ humilitatis, ut cum ſacerdos eſſet, nunquam tamen in tota vita ſua, niſi ſemel, ad ſacra myſteria celebranda adduci potuerit. His adde Supponem, natione Italum, qui poſt Willelmum Montem ſancti Michaëlis, deinde Fructuarienſe monaſterium rexit; & Theodericum, quem ex loci priore idem Willelmus Gemeticenſi monaſterio præfecit. »

Richardus II monaſterium inſtaurando, Fiſcannum advocaverat, tam Robertum archiepiſc. quam alios ſex Rotomagenſis metropolis epiſcopos, qui charta & a ſeipſis & ab optimatibus plurimis obſignata, non ſolum illud, ſed & eccleſias duodecim eidem obnoxias a ſua ipſorum juriſdictione immunes fecere: quod privilegium dux ipſe & ſuo diplomate confirmavit, & a Roberto rege iv calendas Maii anno 1006, (Chart. IV, col. 8.) deinde a Benedicto VIII ſummo pontifice firmandum ſimiliter curavit, inſtrumentis quorum lacinias quaſdam vulgavit auctor Neuſtriæ piæ pagg. 208 & 215. Sed hic potiſſimum admonendus eſt lector, 1.° chartas fere omnes quas in opere ſuo collegit ſcriptor ille innumeris omnimodiſque ſcatere mendis: 2.° inde factum eſſe ut chartam qua Richardus I monaſterium recens inſtauratum variis poſſeſſionibus auxit, non tranſcripſerint tam ille, quam Pommerayus Concil. Rotomag. pag. 60, niſi admodum vitiatam adulteratamque. Deſcripta eſt illa ineunte ſeculo xii, in chartulario monaſterii. Ibi autem in recenſendis præſulibus qui donationes Richardi probaverunt, Rogerium inter Lexovienſem & Norgodum Abrincenſem epiſcopos, memoratur Atſo Sagienſis in hæc verba: *Atſoni* (id eſt Atſone) *quoque, civitati Saxonum eccleſiæ præſuli;* (id eſt præſule) quæ omnia deſiderantur in Neuſtria pia & apud Pommerayum. E contrario deſiderantur in chartulario quæ in eodem diplomate interſeruere auctor Neuſtriæ piæ & Pommerayus his verbis, ex alia, ut videtur, Richardi II charta deſumtis: *Conſtituo etiam atque confirmo, donante, concedente atque laudante Roberto Rotomagenſi archiepiſcopo, hanc eccleſiam in honore ſanctæ Trinitatis dicatam, & duodecim eccleſias ad eam pertinentes, ab omni epiſcopali conſuetudine immunes & liberas; quatenus nulli archiepiſcopo futuro in iſtis tredecim eccleſiis, quicquam juſtæ vel injuſtæ dominationis aut exactionis concedatur, niſi quod Fiſcannenſis eccleſiæ permiſerit atque laudaverit univerſaliter conventus.* Depravatum hoc modo diploma Mabillonium & ipſum fefellit, qui tom. IV Annal. Bened. pag. 62, immunitatem monaſterii ab omni juriſdictione epiſcopali ad tempora Richardi I & canonicorum retulit, quæ non eſt conceſſa niſi monachis, tempore Richardi II. Ceterum juriſdictionis illius fines dilatavit poſtea Hugo III archiepiſc. parochiis

Digitized by Google

aliis ſexdecim additis : illa autem procedente A ætate extenſa eſt in parochias omnino triginta ſex. Sed ad dignitatem monaſterii non parum confert, quod tribus aliis olim imperitaverit abbatiis, beatæ ſcilicet Mariæ de Bernaio, ſancti Taurini Ebroicenſis, & ſanctæ Bertæ Blangiacenſis; unde videntur tres mitræ, quas in inſignibus gerit, originem ſumſiſſe.

Baſilica quæ hodie expandit ſe intus in pedes 376 longitudinis, altitudinis 70, tranſverſum habet longum 121 pedes, & turrim altam 200 uſque ad ſummum pyramidis. Fabrica tamen illa non uno jactu perfecta eſt. Partem illius ſuperiorem renovavit primum Guillelmus *de Ros* B tertius abbas, complexus in ea nonnihil de veteri monialium eccleſia, cujus quod fere ſupererat in ædiculam converſum eſt, *ſacellum Virginum* dictam, & anno demum 1682 dirutam; partemque hanc novæ baſilicæ dedicari curavit XVII cal. Julii anno 1106, a Guillelmo I archipræſule, & ab aliis quatuor epiſcopis; ſed inferiori parti ultima manus non eſt impoſita niſi anno circiter 1300, a Thoma *de Saint-Benoît* abbate duodecimo. Eo in ſanctuario aſſervant religioſiſſime & venerantur monachi *pretioſum*, ut aiunt, *ſanguinem*, id eſt ex majorum traditione aliquantum terræ aut pulveris, ipſo Jeſu Chriſti ſanguine dum pro C nobis ultimum pateretur reſperſi. Terra illa plumbeos tubos duos effarcit in argenteis duobus aliis tubis incluſos, quos complectitur pixis ex argento inaurata, & ipſa in pulcherrima, ſeu turri ſeu conflata ex eodem metallo pyramide comprehenſa. Quo tempore, quave ratione, tanto pignore locupletati ſint Fiſcannenſes non produnt monumenta. Docent tamen diu abſconditum fuiſſe; dum vero quo loci depoſitum eſſet ignoraretur ab omnibus, repertum eſſe feliciter XIV calend. Auguſti anno 1171 in muro, ſeu potius in columna quadam, majoris altaris vicina, quam murus undique circumveſtiebat. Non D deſunt qui religioſum pretioſi hujus ſanguinis cultum elevare conati ſint; ſed ſacræ theologorum Pariſienſium facultatis decreto ſatis confutati ſunt v cal. Junii anno 1448, in hunc modum: *Non repugnat*, inquiunt illi, *pietati fidelium credere, quod aliquid de ſanguine Chriſti effuſo tempore Paſſionis, remanſerit in terris*, ut refert Argentræus Collect. Judicior. de novis errorib. tom. I, pag. 250.

Sepulti ſunt Fiſcanni fundatores novi monaſterii ambo Richardi Normannorum duces, non in ipſa eccleſia, ſed extra eccleſiam, ad portam meridionalem, Richardus quidem I, uti juſſerat, E ſub ſtillicidio. Ita enim Dudo ſancti Quintini decanus, de Richardo I, pag. 157: *Comes Radulſus dixit ad eum ſecretius: Domine, quo loco templi præparabitur ſepulcrum tuæ requiei? Reſpondit: Cadaver tanti ſceleris non requieſcet infra adytum hujus templi; ſed ad iſtud oſtium, in ſtillicidio monaſterii.* Ad patrem ſuum appoſitus eſt Richardus II in ſacello S. Thomæ, quod inſuper ædificaverat. Sed quando renovata eſt & ampliata in latitudine baſilica ab abbate Guillelmo *de Ros*, utriuſque ſepulturæ locus intra eccleſiam comprehenſus eſt, ſcilicet in ſacello Pretioſi ſanguinis, nil motis oſſibus, tumulis tamen ad parietem extra rejectis. At venerabiles exuvias tranſtulit v nonas Martii anno 1162, prope altare quod dicitur *ſancti Salvatoris*, Henricus apoſtolicæ ſedis legatus, aſſiſtentibus Ebroicenſi, Lexovienſi, Bajocenſi & Abrincenſi epiſcopis; ſandapilas autem renovavit x calendas Septembris anno 1518 Antonius *Bohier* abbas.

Apud Fiſcannenſes ſepulturam ſimiliter nacti ſunt Robertus filius Richardi I ducis, cujus corpus detectum nonis Octobris anno 1710, eo loci ubi prius erat ſacellum Virginum, appoſitum eſt ad patrem ſuum pridie non. Novemb. ſequentis, ab abbate Franciſco-Paulo *de Villeroi*: Judith uxor Richardi II, ſepulta in capitulo: Guillelmus filius ducis Richardi II, extinctus decennis non. Decembris anno 1025, mancipatus tamen monaſticis inſtitutionibus, cujus corpus inventum eſt calend. Novembris anno 1718 ſub alis baſilicæ, a latere evangelii, inter columnam Pretioſi ſanguinis & ſacellum beatæ Magdalenæ, nec loco dimotum: Margareta filia Herberti comitis Cenomannenſis, deſponſato Roberto Willelmi conquæſtoris filio, fatis functa idibus Decemb. anno 1060, & ſepulta in veteri baſilica monialium: Alanus III denique Britanniæ comes, Normanniæque adminiſter dum Robertus I dux peregrinaretur ad ſepulcrum Domini, mortuus, ut creditur, VI idus Octobris anno 1040, tumulatuſque in capitulo, quemadmodum Oſmundus præſul, de quo ſuperius.

De Fiſcanno hæc in univerſum ſint ſatis. Quæ ſingulatim dicenda ſuperſunt, ea opportuniorem in duplici eorum indice qui monaſterio præfuere locum obtinebunt.

ABBATISSÆ.

I. S. HILDEMARCHA, *ſeu* CHILDEMARCHA, eximiæ ſanctitatis virgo, multarumque ſanctimonialium apud Burdegalam ad ſanctæ Eulaliæ parthenonem abbatiſſa, Fiſcannum accita, novo parthenoni præpoſita eſt a beato Waningo fundatore, & a S. Audoëno archipræſule, vivebatque adhuc quando S. Leodegarius Auguſtodunenſis antiſtes Waningo ibidem cuſtodiendus juſſu Ebroini Majoris domus regiæ traditus eſt. In perantiquo Patriciacenſi calendario fit mentio XII calendas Julii *Childomargæ virginis*, haud dubie Fiſcannenſis abbatiſſæ. Vide tom. II, col. 326, inſtrum.

Earum nomina quæ ſanctæ virgini ſucceſſerunt ad annum 841, quo monaſterium a Danis ſubverſum eſt, penitus ignorantur.

CLERICORUM SECULARIUM, *ſive* CANONICORUM PRÆPOSITI.

UNUS aut forte alter præfuiſſe cenſendus eſt ab anno 990, quo locum reparare aggreſſus eſt Richardus I ad annum 1001, quo monachos illuc invexit Richardus alter. Sed eorum ſimiliter nomina periere.

ABBATES.

Digitized by Google

Abbates.

I. Beatus Guillelmus I, de quo hìc in prologo, & fuſius olim in abbatibus Divionenſibus tom. IV, col. 675 & ſeqq. regere cœpit anno 1001. Robertus rex Francorum conceſſit Fiſcanno villam Villaris, ſitam ſuper Iſaram fluvium, in comitatu Silvanectenſi, anno 1005, regni 18, regiminis Guillelmi 5; quam donationem poſtea confirmarunt Henricus Roberti filius, Rainalduſque Henrici camerarius. A Richardo II duce anno 1025 accepit Guillelmus monaſterium Bernaii monaſticis inſtitutis informandum; abdicavit anno 1028 in gratiam ſequentis, obiitque calend. Januarii anno 1031, ſepultus primum in ſacello S. Taurini, tranſlatus deinde in ſacellum B. Magdalenæ, unde officula quatuor, quæ reſerato ſarcophago reſidua ex univerſa corporis compage reperta ſunt v calendas Novembris anno 1638, partim in Sabaudiam, partim in eccleſiam ſancti Benigni Divionenſis exportata ſunt.

II. Johannes I in partibus Ravennæ ortus ex patre Roberto, ab texiliate corporis Johannelinus dictus, cognominatuſque *d'Alye* in catalogo Labbeano, apud ſanctum Benignum Divionenſem literis eruditus ac medicinali arte quam ex Guillelmi abbatis mandato didicerat, ejus in primis ſtudioſus evaſit imitator, qui dilectum ſibi monachum, non ſolum Fiſcanni priorem, ſed & ad preces Roberti ducis abbatem eum ſibi ſubſtituit anno 1028, licet eum alibi magis optaſſet præficere. Novum abbatem Robertus dux ut Fiſcannenſis monaſterii libertati caveret, noluit ut archiepiſcopus Rotomagenſis ordinaret, ſed accerſivit Hugonem Abrincenſem epiſcopum, a quo Johannem Fiſcanni abbatem benedici ac ſacrari fecit. Eodem abbate ordines non ſemel ab aliis epiſcopis collati ſunt archiepiſcopo nequaquam reclamante. Huic eidem Rogerius comes de Caſtro S. Pauli inſtaurandum commiſit Blangiacenſe monaſterium an. 1032, cui unum e ſuis abbatem præfecit. Ægre quidem, conceſſit tamen Johannes monaſterium Villare a Richardo II Fiſcannenſibus olim donatum, Roberto duci locum in priorem ſtatum reſtituere volenti, qui in commutationem dedit monaſterium ſancti Taurini an. 1035, ejuſdemque ſubſcripſit literis pro reſtauratione parthenonis Villaris. Subſcripſit eodem anno fundationi monaſterii Conchenſis. Circa id tempus convenit cum Rainaldo Henrici regis camerario, de poteſtate Villaris in pago Silvanectenſi. Anno 1047 Willelmus dux Johanni reſtituit terram Rainaldi vicecomitis, quam pater ejus Richardus eis conceſſerat, & poſtea Johannes abbas Gozelino Heddonis filio in beneficium dederat, qui eam ſuis hominibus tradiderat. Aliquanto poſt querelam habuit cum Warino abbate ſancti Arnulfi Metenſis, occaſione Benedicti monachi olim Fiſcannenſis, ſed ad S. Arnulfum tranſlati, quem Johannes abbas acribus verbis repetebat. Ejus tempore Paſchalis II Guillelmum archiepiſcopum Rotomagenſem uti

Biblioth. MSS. t. I, pag. 318.

Anecd. t. I, col. 154.

A pallio prohibuit, qui monachos Fiſcannenſes anathematiſarat, eo quod interdictum ab ipſo latum in eccleſias Normanniæ non ſervaverant. Vide epiſtolas Paſchalis, ſancti Anſelmi & Ivonis Carnotenſis. Johannes legationis munere functus in Italia, rediens in Franciam anno circiter 1050, vim paſſus eſt ab Italis ex odio gentis Normannorum qui Apuliam invaſerant. Qua de re conqueſtus eſt epiſtola ad Leonem IX, quam habes Anecd. t. I, col. 207. Aſſumto ad metropolim Lugdunenſem Halinardo, ad regendum Benignianum monaſterium accitus anno 1052, ceſſit anno 1056. Detectioni corporis S. Dionyſii in B abbatia cognomine adſtitit v idus Junii 1053. Exeunte anno 1054 transfretavit in Angliam, ut rebus monaſterii ſui in illo regno poſitis provideret, ſibique Eduardum regem propitium redderet, a quo reipſa nonnullis beneficiis amplificatus eſt. Anno circiter 1058 Letzelinum epiſcopum Pariſ. ab Henrico rege Francorum ad Willelmum ducem Normanniæ, propter pacem inter eos componendam directum rogavit ut in die Reſurrectionis miſſam celebraret in eccleſia Fiſcannenſi. Quod & fecit epiſcopus, atque inter ſacra miſſarum ſolennia quoſdam ex monachis preſbyteros ordinavit. Adſtitit Johannes anno C 1066 dedicationi parthenonis Cadomenſis. Jeroſolymam profectus, ibique diu detentus in carcere, poſtea ad monaſterium rediiſſe legitur in catalogo Labbeano, ubi biennio poſt dierum plenus ac meritorum obiit VIII calendas Martii anno 1078, id eſt 1079, ſepultus in ſacello S. Johannis Baptiſtæ. Quaſdam ipſius epiſtolas legeſis apud Mabillonium Annal. Bened. tom. IV, pagg. 381, 506 & 521; tom. V, pag. 23, Analect. tom. I, pag. 166; & Martenium tom. I, Anecdot. col. 205 & ſeqq.

Chart. 14 col. 61.

III. Guillelmus II *de Ros*, ante converſionem Bajocenſis clericus, id eſt, ait Mabillonius Annal. D Bened. tom. V, pag. 134, cantor, decanus & archidiaconus ſub Odone epiſcopo, dein Cadomi apud ſanctum Stephanum factus monachus, ac demum vix uno poſt profeſſionem anno Fiſcannenſis abbas, *ut myſtica nardus*, inquit Ordericus lib. IV, pag. 529, & lib. II, pag. 832, *in domo Domini fragravit caritate, largitate, multimodaque probitate*. Eo abbate, *multi ſapientes & illuſtres viri, ejus amore* & exemplo adducti, Fiſcannum confluxiſſe perhibentur, & *in ſchola divini cultus ſub eodem SS. Trinitati reverenter famulati eſſe*. Idem, pergit Mabillonius, ob decoræ & delicatæ formæ præſtantiam *Puella* cognominatus eſſe dicitur. E Sed quod addit ille, anno ejus præfecturæ primo, cellam ſancti Gabriëlis in pago Bajocenſi, ſuper Sellam fluviolum Fiſcannenſibus conceſſam fuiſſe, ex eo falſi convincitur, quod donatio illa facta fuerit Willelmi nothi ætate nondum regibus annumerati. Aſt, anno 1080, Hubertus Tarvannenſis epiſcopus Fiſcanno confirmavit eccleſiam ſancti Johannis prope muros civitatis Tarvannenſis ſitam, quam ei dederat Drogo ejus deceſſor. Adfuit Guillelmus abbas anno 1087 exequiis Guillelmi regis Cadomi celebratis, qui

Ch. XIV, col. 18.

Digitized by Google

confirmationis bonorum diploma Fiſcannenſibus A dederat, quod habes in Monaſtico Anglicano, tom. III, pag. 971. Biennio poſt, dum ille in Anglia verſaretur, archiepiſcopus Rotomagenſis Roberto duci infenſus, eccleſias per totam provinciam a divinis ceſſare juſſit; quod interdictum obſervare cum renuerent Fiſcannenſes, immunitatis ſuæ privilegio fulti, eos præſul diris addixit. Sed nec ſic monachi divina intermiſerunt. Interea, « ait Mabillonius, ſup. ibid. pagg. 262 & 263, » ex Anglia reverſus abbas, convenit archiepiſcopum, eumque ut a ſententia lata deſiſteret enixe » rogavit; at nihil apud eum effecit. Id ubi reſcivit » Urbanus papa, ſua & anteceſſorum ſuorum ſtatuta B » violari non eſt paſſus; ſed per legatos ſuos » pallii uſum archiepiſcopo interdixit: quo quidem » diu caruit, donec agente comite (id eſt Roberto » duce) ejus uſus a pontifice ei reſtitutus eſt ea » lege, ut ipſe per miſſos ſuos factum emendaret. » Id ubi præſtitit, literas ſigillo apoſtolico munitas » Fiſcannenſibus indulſit Urbanus, quibus eorum immunitatem denuo aſſeruit ». Guillelmus vero concordiam iniit cum Philippo de Braioſa, pro terra *de Stanning*, idibus Jan. 1103, ex Monaſt. Anglic. tom. III, pag. 972. Taurinenſibus monachis Fiſcannenſium jugum exuere tentantibus, conqueſtus Guillelmus apud Henricum regem, C

Chart. IV. col. 127. abbatiam S. Taurini tanquam propriam cellam ſuam accepit anno 1106. E ſynodo Lexovienſi reverſus, obiit Guillelmus abbas de monaſterio ſuo optime meritus, VII calendas Aprilis anno 1107, id eſt 1108. Elogium ejus ſcripſit Baldricus Dolenſis, quod lege, ſi lubet, in Neuſtria pia, pag. 227 & ſeqq. Sed brevius Ordericus lib. II, pag. 832, in hunc modum: *Hic venerabilis vir*, inquit, *bonis moribus pollens laudabiliter vixit, & multarum nectare virtutum imbutus a pueritia viguit, & in clericatu ac monachatu ſpeculum bonorum operum mundo reſplenduit.* Diximus in proemio partem baſilicæ ſuperiorem ab ipſo D inſtauratam fuiſſe; & illud docet idem Ordericus ibid. his verbis: *Cancellum veteris eccleſiæ, quam Richardus dux conſtruxerat, dejecit, & eximiæ pulchritudinis opere in melius renovavit, atque in longitudine ac latitudine decenter augmentavit. Navem quoque baſilicæ* (id eſt partem illam navis) *ubi oratorium ſancti Frodmundi habetur, eleganter auxit, opuſque tandem conſummatum a Guillelmo archiepiſcopo, aliiſque quatuor præſulibus, XVII calend. Julii conſecrari fecit. Defunctus autem, in novo opere, quod ab ipſo conſtructum eſt, ante aram glorioſæ virginis Mariæ ſepultus eſt;* ſed anno 1496, renovato ſacello oſſa ejus alio deportata E ſunt. Exſtant Ivonis Carnotenſis ad Guillelmum epiſtolæ 19 & 80.

IV. Rogerius *d'Argences* in diœceſi Bajocenſi ortus, a Guillelmo archiepiſcopo presbyter ordinatus XII calend. Januarii anno 1107, & abbas Rotomagi benedictus die craſtina, Fiſcannum ad Natale Domini rediit. Adfuit annis 1118 & 1128 duobus conciliis Rotomagi celebratis. Obiit XI cal. Aprilis anno 1138, id eſt 1139, conditus in ſacello ſancti Martini.

V. Henricus *de Sully* Cluniacenſis monachus, avunculos habebat Stephanum Anglorum regem & Henricum Wintonienſem epiſcopum, qui eum adhuc juvenem, teſte Orderico lib. XIII, pag. 920, ad Sariſberienſem epiſcopatum promovere tentavit anno 1140. Sed cum res pro voto non ſucceſſiſſet, Stephanus rex eodem anno abbatiam Fiſcannenſem ei conceſſit, in qua, ait Ordericus, ibid. *tempore quatuor præcedentium abbatum magna religio floruerat.* Ab Hugone Candavenæ comite ſancti Pauli, ſuo cognato & amico, donatus eſt jure antiquo & priſtina dignitate, quam idem comes ejuſque deceſſores habebant in eccleſia Blangiacenſi, an. 1141. Exſtant ad eum ſive de eo Arnulfi Lexovienſis epiſcopi, epiſtolæ 15, 56 & 64. Exſtant ſimiliter literæ Hugonis III Rotomagenſis archiepiſcopi, ad Henricum ſcriptæ, quibus juriſdictionem antiquam monaſterii extendit præſul ille anno circiter 1150, in novas ſexdecim parochias. Ch. XXI. col. 25. Adfuit Henricus anno 1173 in Natali Domini, curiæ regis apud Cadomum. Ei Alexander III papa, mitræ, annuli ceterorumque pontificalium uſum conceſſit anno 1174, quod poſtea privilegium Lucius III, anno 1183, in ſucceſſores etiam ſuos dimanatum voluit. Alia quædam de illo reperiuntur, quæ nullius videntur eſſe momenti. Obiit, ex catalogo Labbeano, *anno ſuæ ordinationis quadrageſimo nono*, qui proinde incidere debet in annum Chriſti 1189. Obitus ejus conſignatur in veteribus ſchedis, ad IV idus Januarii anno 1188; quod ſi novum computandi morem adhibeas, eodem recidit. Sepultus eſt in ſacello ſancti Petri.

VI. Radulfus *d'Argences* a Cœleſtino III papa bullas obtinuit annis 1192 & 1196, privilegiorum Fiſcannenſium vindices. Baſilicæ ultimam manum impoſuit anno circiter 1200. Pepigit anno 1208 cum Ælicia Monaſterii-villaris abbatiſſa. Societatem iniit cum Erardo S. Luciani, Henrico ſancti Dionyſii anno 1215, Simone Aquicinctino 1216, necnon circa idem tempus cum Rainaldo ſancti Germani a Pratis abbatibus. Obiit VIII idus Septembris anno 1219, ſepultus in ſacello S. Taurini, nunc S. Benedicti dicto.

VII. Aicardus, Sammarthanis cognominatus *de Baxeto*, erat, ex catalogo Labbeano, *Radulfi nepos; rexit annos tantum duos & dimidium.* Obiit XVI calendas Octobris anno 1222, conditus in ſacello ſancti Nicolai.

VIII. Richardus I *Morin*, Paludelli natus, *vir valde ſimplex*, ex eodem catalogo, *poſt annos quinque coactus reſignavit, & per Romanum nomine legatum poſt aliquas diſſenſiones electus* eſt *ſucceſſor* qui ſequitur. Obiit XVI calendas Septemb. quo anno incompertum, & conditus eſt in ſacello ſancti Martini.

IX. Guillelmus III *Vaſpail*, natus in villa *Ros* prope Cadomum, *ex priore S. Audoëni Rotomagenſis electus* eſt abbas, agente Romano legato, ex eodem catalogo, anno 1227, vir apprime literatus. Societatem iniit anno 1230 cum W. abbate Gemeticenſi. Vocatus ad concilium contra

Digitized by Google

Fridericum imperatorem, ab eo cum aliis incarceratus, pecuniaque redemtus, ad monaſterium rediit anno 1241. Innocentius IV monachis Fiſcannenſibus in regione frigidiſſima conſtitutis, indulſit anno 1244 uſum pileorum ordini congruentium, exceptis elevatione Euchariſtiæ, lectione evangelica, aliiſque divinis officiis. Fundavit Guillelmus anniverſarium anno 1259, menſe Auguſto, & obiit idibus Maii anno 1260, tumulatus in ſacello beatæ Mariæ, unde anno 1469 oſſa ejus aliò aſportata ſunt.

X. Richardus II *de Treigos*, in diœceſi Conſtantienſi natus, ſedebat anno 1260, menſe Jul. Societatem iniit cum Johanne abbate Beccenſi anno 1272, uti fecerat duobus ante annis cum Auguſtino abbate S. Amandi in Pabula. Similem ſocietatem inſtituit cum Nicolao ſancti Walarici & Johanne ſancti Judoci abbatibus, anno 1280. Exſtat in Neuſtria pia, pag. 237, inſtrumentum ei attributum, quo canonicis regularibus Belliloci decimas de Huglevilla, in feodo qui dicitur Fiſcannenſis, dimittit, ſub ea conditione, ut duodecim libras Turonenſes abbatibus Fiſcannenſibus ſingulis annis, in duobus terminis, perpetuo perſolvant. Obiit XVII calendas Octobris anno 1286, ſepultus in ſacello beatæ Mariæ virginis. Sed anno 1496 renovato ſacello, oſſa ejus aliò tranſlata ſunt.

XI. Guillelmus IV *de Putot*, ex Bajocenſi diœceſi oriundus, præerat anno 1286. Canonicis regularibus beatæ Mariæ de Owilla dimiſit anno 1292, quidquid ab eis exigere poterat. Domum Pariſiis comparavit. Obiit V idus Sept. anno 1297, ſepultus in ſacello ſancti Andreæ. Multa peccavit, tam in hoc abbate quam in ſubſequentibus, doctiſſimus Huetius Origin. Cadom. cap. 24.

XII. Thomas *de Saint-Benoît* natus erat, ex catalogo Labbeano, *apud ſanctum Benedictum in Umbris*, diœceſis Conſtantienſis, unde cognomen aſſumſit, quemadmodum duo vel tres ex ſucceſſoribus ſuis, & omnes pene deceſſores ſui, quorum præter Henricum *de Sully*, Richardum *Morin* & Guillelmum *Vaſpail*, ignota ſunt nomina gentilitia. *Primus* ille, ex eodem catalogo, *fuit apud Romanam curiam perſonaliter confirmatus, licet monaſterium Fiſcannenſe ad eam nullo modo* (lege nullo medio) *pertineat.* Sedebat anno 1298. Sacellis baſilicæ quæ chorum cingunt, multum decoris addidit. Conciliis apud Deivillam 1304, Cr. XVII. col. 173. apud Pintarvillam 1305 adſuit. Obiit III nonas Aprilis anno 1308, id eſt 1309, tumulatus in ſacello ſancti Johannis-Baptiſtæ.

XIII. Robertus I *de Putot* vocatus eſt ad concilium Viennenſe anno 1311. Adſuit an. 1317 concilio Pontiſarenſi, ubi declaravit quod non veniſſet ad concilium niſi auctoritate apoſtolica vocatus, quia ejus monaſterium ab omni juriſdictione prorſus erat immune. Similem declarationem egerat anno 1311, antequam ad concilium Viennenſe pergeret, ut videre eſt in Neuſtria pia pagg. 248 & 249. Interfuit & alteri anno 1321 apud Pontem-Audomari.

A Obiit XII calendas Julii anno 1326, ſepultus inter ſacellum ſancti Andreæ & ſacellum ſancti Johannis Baptiſtæ.

XIV. Petrus I *Roger* factus eſt exeunte anno 1328 epiſcopus Atrebatenſis, deinde archiepiſcopus Senonenſis (male in catalogo Labbeano epiſcopus Cenomannenſis) tum archiepiſcopus Rotomagenſis, denique ſummus pontifex ſub nomine Clementis VI. Abbatiam Fiſcannenſem dum regeret, miſſus eſt cum aliis legatis ad Angliæ regem, ut eum ad homagium pro ducatu Aquitaniæ præſtandum hortaretur. At nullo a rege reſponſo accepto, ad propria redire coactus B eſt. Vide quæ de eo diximus ſup. col. 77, & tomo III, col. 336. Abbatiam ſequenti tranſcripſerat anno 1329.

XV. Philippus I *de Bourgogne*, ita dictus quod ex chronico Labbeano *natione Burgundus* eſſet, ex priore Longævillæ *apoſtolica auctoritate vocatus*, ſedit tres menſes, & benedictione non ſuſcepta mortuus eſt, jacetque ante altare ſancti Taurini, in MSS. codicibus inter abbates omiſſus.

XVI. Robertus II *de Brechy*, ita dictus quod eſſet, ex chronico Labbeano, de ſuburbano *Brechy*, Bajocenſis diœceſis, obiit nonis Auguſti anno 1332, conditus in ſacello ſancti Taurini.

C XVII. Guillelmus V *du Bourget*, Cadomenſis, obiit IV calendas Octobris anno 1334, ſepultus in ſacello ſancti Taurini.

XVIII. Guillelmus VI *Chouquet*, Bajocenſis, cameræ apoſtolicæ mille florenos auri pro ſe & anteceſſore ſolvit 4 Aprilis 1339. Obiit VIII idus Aprilis anno 1342, id eſt 1343, ſepultus, ex chronico Labbeano, *ante altare ubi quotidie celebratur miſſa matutinalis, ad lævam prope parietem.*

XIX. Nicolaus *de Verneil*, alias *de Hauteil*, ita cognominatus in catalogo Labbeano, in quibuſdam vero ſchedis *de Veteuil*, ſive *de Nanteuil* aut *de Mantueyl*, ex abbatia S. Medardi Sueſſion. D tranſlatus eſt anno 1343, a Clemente VI papa, ad abbatiam Fiſcannenſem. *Durus in ſubditos, vaſſallos & monachos* (verba ſunt catalogi Labbeani) *a quibus in curia Romana citatus*, reſignavit poſt annos quatuordecim regiminis, quod prius interdixerat illi ſummus pontifex, ſubſtitutis ejus in locum vicariis, ut conſtat ex literis Caroli ducis Normanniæ, 27 Februarii 1355, id eſt 1356, quo anno obiit Avenione VII idus April.

XX. Johannes II *de la Grange*, ita dictus a cognomine loco, diœceſis Lugdunenſis, in quo natus erat, prior Gigniaci in diœceſi Lugdunenſi, cedenti Nicolao ſucceſſit anno 6 Innocentii VI. E Fuit ſat diu regi Navarræ a conſiliis, qui tamen de Burgundiæ ducatu cum Johanne rege decertans, cum abbatem compellaſſet, ut abbatiæ ſuæ propugnacula ſibi traderet, repulſam paſſus eſt. Hinc a Navarræo captus anno 1363, menſe Octob. cum fratris aut ſororis ſuæ filio Quinnarto *du Breuil* milite, in carcere diu detentus eſt apud Lunam-caſtrum. Uterque tamen evaſit, Quinnartus quidem per feneſtram carceris fune adjutus, Johannes vero cuſtode ſuo pecunia captato; ſed Quinnartus iterum prehenſus eſt. Rex autem

Navarræ in abbatiam hoſtilia facere perrexit, quæ abbati & monachis decem millibus florenorum & amplius conſtitere, ex theſauro chartarum regiarum. Johannes ex priore Gigniaci factus abbas anno 1357, ædificiis auxit cœnobium, illudque propugnaculis munivit. In literis datis XVII calendas Julii anno 1370, dicit ſe a rege præpoſitum decem triremibus armandis, quæ ſummo pontifici e Lombardia in Gallias deducendo deſtinabantur. Aſſumtus anno 1372 in epiſcopum Ambianenſem, deinde cardinalitia purpura donatus, obiit anno 1402.

XXI. Philippus *du Foſſé*, Burgundus, ex abbatia Centulenſi tranſiit anno 1372 ad abbatiam Fiſcannenſem. Extinctus XVI calend. Julii anno 1381, ſepultus eſt in navi, *ubi quotidie*, ex catalogo Labbeano, *miſſa* matutinalis celebratur ad dextram partem.

XXII. Petrus II *Servoiſe* a Clemente VII Avenione benedictus, fidem vovit regi VI idus Novembris anno 1381, apud S. Dionyſium in Francia. Obiit XVII cal. Decemb. anno 1390, tumulatus in ſacello ſancti Petri.

XXIII. Eſtoldus *d'Eſtouteville*, ex nobili genere in Normannia ortus, fratres habuit Thomam epiſcopum Bellovacenſem, atque Guillelmum Lexovienſem. Monachum apud Fiſcannum induit, dehinc evaſit abbas Ceraſiaci, poſtea Becci; ad ultimum Fiſcannenſis, electus exeunte anno 1390, id eſt ineunte anno 1391, Carolo regi fidem dixit 23 Junii 1392. *In jure canonico doctor egregius*, ex catalogo Labbeano, *miſſam clericorum fundavit & choriſtas*, id eſt muſicam, quæ adhuc, ut in cathedralibus eccleſiis perſeverat. Procuratorem miſit anno 1409, ad concilium Piſanum. Henricus rex Anglorum villam Fiſcannenſem cum monaſterio oppugnavit & cepit anno 1415. Teſtamenti Guillelmi Lexovienſis epiſcopi germani ſui executor Eſtoldus, collegium Torciacum Pariſiis fundavit & ordinavit anno 1422. Eodem extinctus pridie idus Octobris, ſepultus eſt *in navi eccleſiæ, humili ſepultura contentus*.

XXIV. Ægidius *de Duremort*, abbas primum Belli-prati, dein Belli-becci, tum Fiſcannenſis, poſt aliquantum a morte deceſſoris ſui interſtitium electus abbas non ſine impedimentis, quæ tamen ſuperavit, fidem regi Anglorum præſtitit Luteciæ IV idus Septembris anno 1423, in manibus ducis Bethfordienſis; ſed nondum confirmatus erat VII calendas Maii anno 1424. Adfuit 1431 ſententiæ latæ in Puellam Aurelianenſem. Concilio Rotomagi adfuit anno 1438. Factus eſt anno 1439 epiſcopus Conſtantienſis. Obiit anno 1444, tumulatus Rotomagi in eccleſia ſancti Laudi.

XXV. Johannes III *de la Haule* electus eſt ante VII calendas Septembris anno 1440. Poſt Fiſcannum in ditionem acceptum anno 1449, obſequium Carolo VII regi vovit Rotomagi XVI calendas Decembris ejuſdem anni. Factus poſtea IX calendas Octobris anno 1461, Ludovico XI ab intimis conſiliis, ſedit in ſcacario anno 1464. A Cum Thoma Lexovienſi epiſcopo ſtatuta condidit pro collegio Lexovienſi, 16 Maii 1463, obiitque XVI calendas Novembris anno 1467, conditus in navi.

XXVI. Johannes IV *Balue*, dictus cardinalis Andegavenſis, de quo hoc in volumine egimus, tam in abbatibus ſancti Audoëni Rotomagenſis, quam in epiſcopis Ebroicenſibus, agendumque erit poſtea fuſius in epiſcopis Andegavenſibus, ſedebat Fiſcanni anno 1468. Sed cum in offenſionem regis incurriſſet, menſæ abbatialis prædia poſita ſunt in manu ſequentis.

XXVII. Petrus III *Gonçales de Mendoza* B cardinalis S. Georgii, archiepiſcopus Hiſpalenſis, Ludovici XI regis ad preces qui tres ad ſummum pontificem ea de re literas direxerat, a Sixto IV conſtitutus eſt adminiſtrator monaſterii Fiſcannenſis 20 Januarii 1476, quamdiu cardinalis Baluanus libertate careret ſua & poteſtate, hoc eſt ad uſque annum 1481. Tamdiu autem Petrus Johanni aſſignavit æquam penſionem ſuper reditibus eccleſiæ ſuæ Seguntinæ. Tempus ad præſtandam fidem dedit ei Ludovicus rex 9 Junii 1476, 5 Martii 1477, & 7 Maii 1481. Ampliſſ. Collect. tom. II, col. 1524.

XXVIII. Johannes IV *Balue* titulo ſanctæ C Suſannæ preſbyter cardinalis, epiſcopus Albanenſis ſibi reſtitutus, reditus quoque abbatiæ recuperavit, quo nomine denuo comparet in inſtrumentis ut adminiſtrator, ab anno 1483 menſe Junio, ad 1491, quo obiit IV idus Oct.

XXIX. Antonius I *de la Haye* natus erat, ex catalogo Labbeano, *regali proſapia*, filius nempe Ludovici *de Paſſavant de Mortagne*, & Mariæ *d'Orléans*. Jam commendatarius ſancti Cornelii Compendienſis, Fiſcannenſis quoque poſt menſem Septembrem anni 1492, regi fidem juravit Lugduni XII calendas Maii anno 1494, obiitque XIII calendas Februarii anno D 1504, id eſt 1505. De eo diximus in abbatibus Sandionyſianis tom. VII, col. 407.

XXX. Antonius II *Boyer*, quem catalogus Labbeanus natum dicit *ex humili loco*, filius erat Auſtremonii *Boyer* & Beraldæ *Duprat* amitæ cardinalis *Duprat*. Æmulum paſſus eſt Antonium *le Roux* monaſterii eleemoſynarium, quem fratres omnes, uno excepto, elegerant; & querela utriuſque ad ſummum pontificem delata eſt. Interea vero fructus reditusque abbatiæ in cuſtodia regis, qui Boherio favebat, poſiti ſunt; ſed electionem Rufi irritam declaravit in conſiſtorio pontifex VI idus Julii eodem anno 1505, & E octavo poſt die bullas Boherio conceſſit. Fruſtra Rufus contra molitus eſt, damnatus in ſcacario VI idus Novemb. ſequentis, & ne Parlamentum Pariſienſe, quod ille appellaverat, de cauſa cognoſceret impeditus ab ordinum Normanniæ conventu, ac demum a legato apoſtolico depulſus. Aſſecutus tandem anno, ut videtur, 1506, quam Boherius dimittebat abbatiam ſancti Georgii prope Rotomagum, ceſſavit a litibus, Boheriumque reliquit Fiſcanni pacificum poſſeſſorem, qui plurima in monaſterii decus & ornamentum

Digitized by Google

contulit. Ipſe enim & altare majus ex albente marmore, cum figuris SS. Taurini & Suſannæ hinc inde poſitis, & intermedium mauſoleum ſeu capſam item marmoream, erexit. Ipſe fabricandam pretioſi ſanguinis elegantem turriculam, ſanctuariumque ubi aſſervatur, marmore incruſtandum ſuis ſumtibus voluit. Ipſe & pluteum chori cupreum in ſpeciem aquilæ, & tam feſtorum quam profeſtorum dierum tapetia dono dedit; chorum ipſum & ſacella cinxit clauſitve balauſtris lapideis; ambonem ſive odeum perfecit; baſilicæ navim ſtravit prægrandibus ſaxis; parochias ſanctæ Crucis, ſanctorumque Stephani, Leonardi ac Nicolai in urbe laute & concinne exornavit; domum denique abbatialem inter ipſas palatii ducum parietinas excitaverat, ſed illa vel ineunte hoc ſeculo, vel præcedenti exeunte, funditus diruta eſt. Factus eſt Boherius anno 1515 archiepiſcopus Bituricenſis, deinde poſt biennium cardinalitia purpura donatus ad preces, non ut diximus tomo II, col. 95, chriſtianiſſimi regis, qui dignitatem hanc Erardo *de la Mark* epiſcopo Leodienſi promiſerat, ſed Ludovicæ Sabaudæ, matris Franciſci I regis; unde offenſus Erardus Robertum fratrem ſuum, Bullionenſem ducem, a Francorum partibus abduxit. Obiit anno 1519 meritiſſimus abbas, de quo lege quæ diximus in abbatibus S. Audoëni, ſup. col. 153, & tomo II, col. 94.

XXXI. Adrianus *Gouffier*, dictus cardinalis *de Boiſſy*, de quo infra in epiſcopis Conſtantienſibus, & tomo I, col. 37, in epiſcopis Albienſibus, abbatiam impetravit VIII idus Febr. an. 1519, id eſt 1520. Breviarium Fiſcannenſe typis mandavit anno 1521. Obiit IX calend. Auguſti anno 1523.

XXXII. Johannes V *de Lorraine* cardinalis, poſt licentiam eligendi petitam a rege V idus Auguſti anno 1523, & obtentam pridie nonas Septembris, electus eſt ad votum & literas commendatitias ipſius regis, pridie idus Octobris ſequentis; quod probat concordata nondum hoc anno apud Fiſcannum vim legis habuiſſe. Regi fidem dixit apud Romorantinum, 14 Julii 1524. Obiit Novioduni Æduorum ſereniſſimus abbas, anno 1550: corpus vero ejus elatum in urbem Nanceium, ibidem tumulatum eſt apud Franciſcanos. De eo pluries jam diximus; vide tom. VI, col. 112.

XXXIII. Carolus *de Lorraine* cardinalis, patruum excepit bullis donatus prima Julii 1550, obiitque anno 1574. Vide quæ de eo diximus in archiepiſcopis Remenſibus tom. IX, col. 148.

XXXIV. Ludovicus *de Lorraine* cardinalis *de Guiſe*, archiepiſcopus Remenſis, adjutor patrui ab anno 1566, peremtus eſt Bleſis anno 1588. Vide quæ de eo diximus ibid. col. 154.

§ Extincto Ludovico, *Ludovicus* alter Lotharingus, abbatiam patrui impetravit literis pontificiis, ſed Ademarus *de Chattes* Melitenſis commendator, ſimulque Franciæ Prothalaſſiarchus, brevi regio munitus anno 1589, XII calendas Octobr. ac decretis, tam Parlamenti Cadomenſis

A anno 1591, quam Majoris conſilii anno 1594, in poſſeſſionem fructuum miſſus eſt III nonas Februarii anno 1595. Sed a fœderatis non minus quam a competitore inquietatus eſt, donec Lotharingus de medio excederet.

XXXV. Franciſcus *de Joyeuſe* cardinalis & archiepiſcopus Rotomagenſis, poſt obitum principis Lotharingi bullas obtinuit anno 1600, menſe Maio, Ademarumque Prothalaſſiarchum procuratorem ſeu coactorem conſtituit IV cal. Februarii anno 1601, qui nomine ſuo reditus menſæ abbatialis colligeret. Obiit Ademarus anno 1603; cardinalis vero III nonas Auguſti
B anno 1615 Avenione, ſepultus Pontiſaræ in eccleſia Patrum Societatis Jeſu. De eo diximus ſup. col. 103.

XXXVI. Henricus I *de Lorraine* trimulus abbatiam obtinuit idibus Auguſti anno 1613 bullis pontificiis, & ſub eo Patres Capucini anno 1621 apud Fiſcannum collocati. Clericali ordini nuncium remiſit an. 1641, dux Guiſiæ deinceps appellatus. Vide quæ de eo diximus in archiepiſcopis Remenſibus tomo IX, col. 160.

XXXVII. Henricus II *de Bourbon*, dux Vernolienſis dictus, abbatiam Fiſcannenſem ſimul & epiſcopatum Metenſem tenuit in commen-
C dam, abbatiam quidem bullis VIII cal. Aprilis anno 1642 impetratis. Excepit Fiſcanni anno 1648 moniales Annunciatas; anno vero 1649, pridie calendas Januarii, in ipſo monaſterio Patres reformatos congregationis ſancti Mauri. Abdicavit anno 1668, duciſſam Solliacenſem ducturus in uxorem.

XXXVIII. Johannes-Caſimirus, abdicato Poloniæ regno ſeceſſit in Franciam, abbatiis quibuſdam donatus a rege chriſtianiſſimo. Fiſcanni poſſeſſionem adeptus pridie idus Junii an. 1669, obiit XIX calendas Januarii anno 1672.

XXXIX. Ludovicus-Antonius *de Neubourg*,
D filius Philippi-Guillelmi electoris Palatini, nominatus brevi regio XIX cal. Februarii anno 1673, bullas obtinuit calend. Julii ſequentis. Fuit etiam ſupremus ordinis Teutonici magiſter; & anno 1691 electus eſt coadjutor Moguntinenſis. Sed anno 1694, cum epiſcopatum Leodienſem aſſequi non potuiſſet, obiit mœrore confectus IV nonas Maii ejuſdem anni.

XL. Franciſcus-Paulus *de Neuville de Villeroy*, nominatus a rege pridie nonas Aprilis, poſſeſſionem iniit 19 Octobris anno 1698. Moniales admiſit anno 1721 in noſocomium Fiſcannenſe, quæ biennio poſt regulæ ſancti Benedicti nomen
E dedere. Obiit VIII idus Februarii anno 1731, archiepiſcopus Lugdunenſis. Vide quæ de eo diximus tomo IV, col. 197.

§ Dehinc ad annum 1745 reditus menſæ abbatialis penes œconomum regium.

XLI. Claudius-Franciſcus *de Montboiſſier de Canillac* Rotæ auditor, negotia regni Francici procurabat apud ſummum pontificem, quando ad abbatiam nominatus eſt brevi regio anno 1745, menſe Aprili, & commendator ordinis ſancti Spiritus 2 Februarii 1753.

Digitized by Google

LE BEC.

BECCUM.

MOnaſterio Beccenſi nullum undecimo ſeculo, quo fundatum eſt, ſaltem in Neuſtria, illuſtrius, cum ob religionem, tum ob cultum literarum. Huic originem dedit beatus Herluinus, nobilis Neuſtraſius; ſplendorem contulere duo eccleſiæ lumina SS. Lanfrancus & Anſelmus, qui non minus ſanctitate quam ſtudiorum fama hunc locum illuſtrarunt. « Herluinus (Mabillonium hic paucis immutatis tranſcribere juvat Annal. Bened. tom. IV, pag. 390) primæ inter Neuſtraſios nobilitatis, patre Anſgoto, qui a Danis ortus erat, matre Heloide, Flandriæ comitum conſanguinea, natus eſt in pago Brionenſi, unde in Giſleberti Brionenſis comitis domo educatus, & præ ceteris ei acceptus, potius armis tractandis aſſuefactus eſt quam diſcendis literis, quarum penitus uſque ad converſionem expers fuit. Hinc domi ac militiæ inter commilitones ſuos præſtantiſſimus, non ſolum apud Giſlebertum comitem, ſed etiam apud Robertum ducem in pretio erat. Jam virilem ætatem attigerat, cum Deus paulatim ejus animo ſeculi contemtum inſtillavit. Et primo quidem a Giſleberto comite, cui antea acceptiſſimus erat, injuriam paſſus, & ſui obſequii ſtipendiis fraudatus, ab eo receſſit; ſed tamen cum eum in procinctu conflictus cum potentiſſimis Neuſtraſiis ineundi poſitum reſciviſſet, ut erat vir animi & fidei ſingularis, ejus auxilio cum viginti armatis accurrit: quæ res adeo comitem demulſit, ut ei gratiam & ablatas facultates abunde reſtituerit. Verum his retineri non potuit Herluini animus, cui jam mundus faſtidio eſſe cœperat. Ab illo igitur tempore, cum annos ætatis triginta ſeptem exceſſiſſet, ab amore ſeculi ad divina ſtudia totum ſe convertit, in eccleſia frequentior, in qua non raro pernoctabat, ſæpe in totum diem jejunus, in precibus magis aſſiduus, ſæpe in lacrymas effuſus, denique ab omni re ludicra abhorrens, hoc ſolo retentus in ſeculo, quod prædiorum ſuorum diſponendorum facultatem a comite Brionenſi obtinere volebat; interim vili inter aulicos habitu indutus, barba & crine intonſus, cum illis identidem reſidens. Tradit Ordericus lib. III, pag. 460, Giſlebertum comitem Brionniæ in pagum Vimmacenſem cum tribus armatorum millibus adverſus Ingelrannum (Mabillonius ſubſtituit Ingelvinum) Pontivi comitem expeditionem feciſſe, commiſſoque prælio victum ac fuſum fuiſſe, multis ex ſuis cæſis aut captis, ceteris fuga elapſis: quo in conflictu Herluinum militem qui aderat, de ſua ſalute metuentem, voto ſe obſtrinxiſſe, *quod ſi de imminenti periculo ſoſpes evaderet, nulli ulterius niſi ſoli Deo militaret;* quod reipſa exſecutus eſt.

Interea Giſleberto comiti viſum eſt eum ad Robertum ducem mittere ad procurandum quoddam negotium, quod in conterranei ſui perniciem vergebat; legationem abnuit vir pacis ſtudioſus; qua re adeo efferatus comitis animus, ut omnia ipſi ſuiſque auferri juſſerit. Ille vero non tam ſui quam egenorum, quibus ea impendebat, damno permotus, comitem adit, &, *Quæ mea ſunt*, inquit, *univerſa diſtrahantur, dum pauperibus, qui veſtram nullo crimine meruerunt offenſam, ſua reſtituantur.* Tactus tam molli & humili ſermone comes ſeorſim Herluinum percontatur ecquæ tantæ mutationis cauſa? cui ille paucis, nec ſine lacrymis: *Seculum*, inſit, *amando, & tibi obſequendo, iis quæ corporis ſunt omnino intentus, animæ curam penitus neglexi. Nunc vero, ſi quid unquam de te bene merui, rogo ut quod vitæ ſupereſt mihi tranſigere in monaſterio liceat, ſalvo amore tui, & dones mecum Deo quæ ſunt mei juris.* Ad hæc lacrymas continere non potuit comes, nec ſuſtinere ulterius loquentem valens, in conclave ſe abripuit. Tandem vero gratiſſimo clienti expetitam concedit, tam ſui quam ſuorum omnium facultatem, eumque deinceps non ut clientem, ſed ut dominum colere cœpit. Non confundendus hic Giſlebertus, Brionenſis comes, cum altero Giſleberto, cognomine Criſpino, cujus poſteri erga Becci monaſterium optime ſemper affecti ſunt, & ex his non pauci ibidem monaſticæ vitæ nomen dederunt.

Hac facultate accepta vir Dei ad extruendam confeſtim domum Dei ſe accingit. Huic erat prædium vocabulo Burnævilla, nunc Bonavilla, in monte ſitum, duplici milliari a loco ubi modo Beccenſe monaſterium cernitur. Illic prima novi aſceterii fundamenta jacere conſtituit Herluinus. Mox admotæ manus operi, cui ille præſidebat, ipſe terram fodiens, lapides, ſabulum calcemque humeris comportans, ipſemet componens parietes; quibus horis alii aberant, ipſe congerens quæ ad opus exigebantur, interim contentus cibo parciſſimo, neque admodum exquiſito, quem ſemel tantum in die, præter Dominicos & Feſtos dies, expleto diei opere percipiebat. His exercitiis occupatus, quia interdiu nequibat, ediſcendo pſalterio noctem pene totam impendebat. Tum vero prima literarum elementa addiſcere cœpit, cum annorum eſſet pene quadraginta, Deique opitulante gratia eo uſque proceſſit, ut etiam ipſis literatis in exponendis & intelligendis ſacris ſcripturis admirationi eſſet.

Promotis Burnævillæ ædificiis, proxima illi cura fuit de religioſo propoſito ibidem inſtituendo. Itaque vicinorum monaſteriorum moribus exploratis ad ſua rediit, moxque paternas domos in ſervorum Dei habitacula convertit. Perfecta eccleſia dedicatur VIII calendas Aprilis, in honorem S. Mariæ, ab Herberto Lexovienſi epiſcopo vice Rotomagenſis archiepiſcopi; ipſe vero reſectis capillis, atque habitu ſeculari depoſito, ſacræ religionis habitu ab eodem præſule induitur, eique duo ex ſuis ad portandum ejuſdem ordinis jugum adjuncti. Nec multo poſt ab eodem Herberto ſacerdos conſecratus, pluribus illic jam aggregatis abbas præficitur anno 1034, cum per annos tres *improperium vitæ ſpiritualis* patientiſſime tuliſſet. Incredibile eſt quanta fuerit abbatis & monachorum illic ſub eo degentium religio. Sed & pii filii exemplum ſecuta pia ejus mater

Digitized by Google

» Heloys, ſimili ſe inibi propter Deum ſervitio A
» addixit, & collatis Deo prædiis ſuis nobilis ma-
» trona ancillæ fungebatur officio, monachorum
» pannis abluendis, & extremo cuivis operi man-
» cipata. Forte cum illa quadam die annonam ad
» opus ſervorum Dei torreret, ſubito igne domus
» undique correpta eſt. Mox quidam abbati feſtinus
» nunciavit domum combuſtam, matremque ejus
» eodem incendio involutam. At ille lacrymis
» perfuſus, erectis ad cœlum manibus: *Gratias tibi,*
» *Deus,* inquit, *quod in miniſterio ſervorum tuorum*
» *matrem meam ignis abſumſit.* Hæc tamen ex illo
» incendio ſalva & incolumis evaſit. Ejus obitus in
» Beccenſi necrologio notatur VIII idus Auguſti, B
» Anſgoti vero ejus mariti XVI calendas Martii.
» Prima loci dotatio admodum exigua fuit, ex
» ſolo Herluini conſtans patrimonio, non admo-
» dum amplo, cui mater ejus & fratres, Odo &
» Rogerius, ex ſuo nonnihil addiderunt. Qualis
» vero fuerit hæc dotatio, ex ipſius Herluini literis
» patet, quæ ſic habent: *Notum ſit omnibus chri-*
» *ſtianæ religionis cultoribus, quod ego abbas Herluinus,*
» *filius Anſgoti, adſtantibus & laudantibus fratribus*
» *meis Odone & Rogerio, jubente Giſleberto comite, &*
» *Alberto & Ranulfo, conſentiente Roberto comite,*
» *& Roberto archiepiſcopo, donavi S. Mariæ tertiam*
» *partem terræ de Burnevilla, & hoc quod pertinet* C
» *ad illam; & Tavilleio & Surceio, & hoc quod*
» *pertinet ad eas; & terram de Sernaio, & hoc*
» *quod pertinet ad eam, quæ Anſgotus pater meus*
» *in vita ſua habuit: dotem quoque matris meæ,*
» *jubente patre meo ex integro mihi datam coram*
» *teſtibus Fulberto ſacerdote, Vitale, Rainaldo, &*
» *aliis multis.* Qui huic donationi conſenſiſſe di-
» cuntur Albertus & Ranulfus, ſuperiores domini
» fuiſſe videntur Tavilleii & Surceii villarum, a
» quibus eas in feudum acceperit Herluinus, ſicut
» Burnevillam & Sernaium a Giſleberto comite.
» Nullæ his literis apponuntur chronicæ notæ,
» uti nec in pleriſque aliis illorum temporum in D
» Normannia editis. Sed tamen datæ videntur anno
» 1034 Herluino jam abbate, certe ante annum
» 1035, quo ineunte Robertus comes, ſeu dux
» Normannorum, qui his conſenſiſſe dicitur, Je-
» roſolymitanum iter aggreſſus eſt, in quo deceſſit.
» Rogerius & Odo, Herluini fratres, hic laudati,
» notantur in Beccenſi necrologio, Rogerius qui-
» dem idibus Januarii, Odo vero XIV cal. Aprilis.
» Porro tam tenuis erat novi monaſterii cenſus,
» ut Herluinus illic ob id conſtitutus ſit abbas,
» *quia propter paupertatem loci illius quivis alius*
» *regimen ipſum nolebat ſuſcipere,* ut apud Beccenſem
» chronographum legitur, in appendice ad opera E
beati Lanfranci, pag. 1 ».

Non diu ſtetit in Burnevilla monachorum cœtus. Anno enim circiter 1039 cum Herluinus loci campeſtris & inaquoſi incommoda ſenſiſſet, monaſterium ad confluentem rivuli Becci & Riſelæ transferre conſtituit. Erant ibi tria molendina, quorum duo partim ad ſe pertinebant; quibus pretio vel dono ex integro comparatis, illic eccleſiam exſtruxit, quam conſecrari curavit V cal. Martii anno 1041. Huic autem adjunctum erat clauſtrum, ligneis ſuffultum columnis, in quo ad morem patriæ fratres, inde nuſquam progreſſuros, conſidere inſtituit. Non multo poſt, dum abbas orationi vacaret, concidit dormitorium clauſtro ſuperpoſitum; quo caſu dejectos fratrum animos relevavit piiſſimus pater, & clauſtrum ex lapide renovavit. Mox collata in novos colonos beneficia, in primis a Giſleberto comite, qui ſervitia & conſueta onera, quæ Odo & Rogerius Herluini fratres pro alodiis ſuis præſtare debebant, Beccenſibus remiſit; quod Willelmus Normannorum dux probavit ipſo die dedicatæ eccleſiæ, & de ſuo beneficium auxit. Sed ea tamen apud illos erat adhuc penuria, ut oleum fovendæ die ac nocte in eccleſia lucernæ non ſuppeteret. At brevi crevit cum religione cenſus, adeo ut Brionenſem ſilvam omnem cum ſaltibus vacuis, aſſentiente Widone Brionenſi comite, obtinuerint.

Plurimum contulit & ad loci celebritatem, & ad naſcentes illas fratrum facultates amplificandas ſeceſſus beati Lanfranci apud ipſos. Ibi enim ſcholas aperuit an. 1046 clariſſimus ille doctor, primuſque, ut ait Ordericus Vitalis, pag. 519, Normannorum magiſter: *Nam antea,* inquit ille, *ſub tempore ſex ducum Neuſtriæ vix ullus Normannorum liberalibus ſtudiis adhæſit, nec doctor inveniebatur, donec proviſor omnium Deus Normannicis oris Lanfrancum appulit. Fama peritiæ illius in tota ubertim innotuit Europa.* Mox autem ut ſcholas apud Beccum habuit, *ad magiſterium ejus multi convenerunt de Francia, de Waſconia, de Britannia, necne Flandria.* Addit interpolator Willelmi Gemeticenſis lib. VI, cap. 9: *Fama viri præclariſſima Beccum & abbatem Herluinum brevi per orbem terrarum extulit. Accurrunt clerici, ducum filii, nominatiſſimi ſcholarum magiſtri, laici potentes, alta nobilitate viri. Multi pro ipſius amore multas eidem eccleſiæ terras contulere. Ditatur ilico Beccenſis locus ornamentis, poſſeſſionibus, perſonis nobilibus & honeſtis. Interius religio atque eruditio multum accreſcere, exterius rerum omnium neceſſariarum ſumminiſtratio cœpit ad plenum abundare. Qui ergo in ipſius monaſterii inchoatione domibus neceſſariis ſolum ſufficiens non habuit, ejus paucos infra annos ad milliaria protenditur dominium.* Neque eſt quod in utroque ſcriptore immodicum quid reprehendas. Beccenſi enim ex academia prodiere Alexander II ſummus pontifex, duoque ejus, ſive ex fratre ſive ex ſorore nepotes; SS. Anſelmus & Theobaldus archiepiſcopi Cantuarienſes; Guillelmus I archiepiſcopus Rotomag. Guitmundus archiepiſcopus Averſanus, quem Ordericus, pag. 526, & cardinalem & ſapientiæ theſaurum fuiſſe affirmat; Arnoſtus, Gundulfus & Ernulfus epiſcopi Roffenſes; Turoldus Bajocenſis, Ivo Carnotenſis, & Fulco Bellovacenſis epiſcopi; Gilbertus Criſpinus abbas Weſtmonaſterienſis; Guillelmus abbas Cormelienſis, apprime eruditus; Henricus abbas ſancti Martini de Bello in Anglia; laïci autem quamplurimi non vulgari doctrina præditi. Lanfrancus tamen invidiam quorumdam fratrum in ſe concitaſſe animadvertens,

Monaſt. Anglic. tom III. pag. 953 & 954.

Digitized by Google

ſugam meditatus erat; ſed Herluinus de tacito A
conſilio cœlitus admonitus eum apud ſe retinuit;
qua de re legendus Mabillonius ſup. pag. 476.

Per hæc tempora *quidam nobilis vir, nomine*
Willelmus, inquit chronographus pag. 2, *ibidem*
veniens ad monachatum anno circiter 1048, *dedit*
eidem monaſterio Beccenſi prædium, ubi quondam
fuerat monaſterium ſancti Ebrulfi apud Uticum; ad
quem locum habitandum & procurandum venerabilis
Herluinus miſit prædictum Lanfrancum cum tribus
monachis Beccenſibus. Sed *poſtea,* anno 1049 aut
1050, *idem Willelmus, & nepotes ſui Robertus &*
Hugo de Grentimenti (legendum *de Grentemenil,*
ſeu Latine ut apud Ordericum, pag. 461, *de* B
Grentemaiſnilio) *reſtauraverunt prædictum monaſte-*
rium ſancti Ebrulfi, & dederunt eccleſiæ Becci villam
Ruſſeriæ pro commutatione prædicti loci S. Ebrulfi
apud Uticum. Rediit ergo ad Beccum ſuum
Lanfrancus, futurus poſtmodo monaſterii prior,
& anno 1063 primus abbas ſancti Stephani Ca-
domenſis. Sed anno circiter 1058 perſuaſerat
beato Herluino, ut monaſterium, quod ſæpe
propter exundantes aquas pene mergebatur,
paulo ſuperius transferret. Tertium poſt annum
abſoluta eſt ædificiorum regularium ſtructura,
remanente veteri baſilica, donec novi templi
magnificum opus perficeretur; quod factum eſt C
tandem *anno 1073,* quo, *in vigilia feſtivitatis*
Omnium ſanctorum, inquit chronographus pag. 4,
monachi Beccenſes exeuntes de prima veteri eccleſia,
ſolenni proceſſione & magnæ devotionis gaudio vene-
runt in novam eccleſiam, quam beatus Herluinus
ejuſdem loci glorioſus abbas, Lanfrancus & Anſel-
mus viri magnæ auctoritatis ædificaverant. Nova
tamen baſilica illa non eſt dedicata niſi x calend.
Novembris anno 1077, ab ipſo Lanfranco, tunc
Cantuarienſi archiepiſcopo: *Huic autem dedica-*
tioni, addit chronographus, *interfuerunt epiſcopi*
Odo Bajocenſis, Guilbertus Lexovienſis, Gilbertus
Ebroicenſis, Robertus Sagienſis, Ernaldus Cynoma- D
nenſis. De lætitia illius diei & gaudio multiplici
ſuperfluum videtur proloqui, cum de adventu perſo-
narum virorum illuſtrium & mulierum nobilium, non
ſine magna largitione donorum, Franciæ, Normanniæ,
Angliæ, & de ſuperabundanti omnibus præparata
procuratione nemo ſufficienter vix poſſet differere.

Diu non ſtetit tertia illa baſilica, quam minus
centum annis corruiſſe neceſſe eſt, cum alia
reparatæ eccleſiæ facta ſit dedicatio XIV calend.
Aprilis anno 1178, a Rotrodo Rotomagenſi
archiepiſcopo, præſentibus Henrico Bajocenſi,
Richardo Abrincenſi, Ægidio Ebroicenſi epi-
ſcopis; Henrico II Anglorum rege, & ejus filio, E
qui *per oblationem annuli ſui* donum centum
librarum annui reditus confirmavit, quod pater
ſuus ad dedicationem majoris altaris *per capellum*
ſuum obtulerat. Quarta baſilica magnam partem
collapſa anno circiter 1196, fundamenta quintæ
jacta *prima die lunæ Quadrageſimæ anno 1214,*
id eſt 1215, quæ quo tempore dedicata ſit non
produnt monumenta; produnt nihilominus igne
conſumtam fuiſſe cum villa & monaſterio idibus
Maii anno 1264. Ad cujus reædificationem
addit chronographus pag. 12: *Quod ſummi pon-*
tifices, maxime Urbanus & Clemens, ordinaverunt
ut reditus & proventus unius anni eccleſiarum &
beneficiorum omnium, in quibus monachi Beccenſes,
vel priores prioratuum a monaſterio ſuo penden-
tium, *jus patronatus habebant, exiſtentium in*
Franciæ & Angliæ regnis, & uſque ad decem annos
vacare contigiſſent, primo anno poſtquam vacare con-
tingerent & vacarent, in illis videlicet diœceſibus in
quibus illo anno diœceſanis epiſcopis reditus &
proventus hujuſmodi ex conſuetudine non debetur;
in illis autem in quibus illo anno, qui deportationis
vulgariter dicitur, debentur epiſcopis, hujuſmodi de-
portationis anno immediate ſequenti poſſent percipere,
in reparationem dicti monaſterii convertendos. Sextum
ergo cœpit baſilica reſurgere; ſed dum admovetur
manus operi, *accidit tale infortunium, quod XV*
calend. Martii anno 1273, id eſt 1274, *turris*
maxima corruit, & eccleſiam fere conſumſit & con-
quaſſavit; & plus ponderatum fuit damnum hujus
conſumtionis, quam damnum combuſtionis; quia
totum preſbyterium in circuitu oportuit radicitus
evellere uſque ad fundamenta. Relevata eſt tamen
poſt immenſos ſumtus ſexta hæc baſilica, & eo
operis cultu atque elegantia qua nunc cernitur
ad culmen uſque perducta anno circiter 1325,
dedicata denique, quemadmodum quinque prio-
res, ſub patrocinio beatæ virginis Mariæ, XVII
calend. Octobris anno 1342, a Johanne Abrin-
cenſi epiſcopo, præſentibus Lexovienſi & Papienſi
epiſcopis, abbatibuſque & optimatibus quamplu-
rimis. At anno 1591 ſuperbi illius ædificii ob
neglectas refectiones navis pene univerſa collapſa
eſt, neque adhuc renovari potuit.

Ruinis tot ac reparationibus, quæ tanto con-
ſtare debuere, acceſſere clades aliæ damnaque
propemodum innumera, quæ bellicos præſertim
inter tumultus ſummum exitium Beccenſibus
non ſemel intentavere. Ingruente anno 1356
belli Anglicani calamitate, præfecto Normanniæ
Ludovico Harcurio, ſpecioſam templi fabricam
juſſi fuerant illi evertere, ne hoſtibus fieret
armorum præſidium; prævalente tamen virorum
nobilium conſilio, vallo ac muro circumducto
obſtructa eſt baſilica, & contra Anglorum im-
petus munita: pars nihilominus illius quæ capi-
tulo adhærebat, & tria clauſtri latera ſolo æquata
ſunt; militumque ſtipendiis cœnobii reditus ad-
ſcripti. Paucis deinde poſt annis, Eſtoldus abbas
per vim intruſus, cum facultates monaſterii bel-
lorum procellis jam attriti dilapidaſſet, vocatus
poſtea ad regimen eccleſiæ Fiſcannenſis, ſacræ
ſupellectilis, librorum, vaſorum auro argentoque
cælatorum, reliquarum denique rerum mobilium
ingentem copiam ſecum abſtulit. Anno 1418
multo majoribus damnis affectum eſt cœnobium.
Angli enim menſem integrum in obſidione
Becci agentes, oppidum pene totum comburunt;
arcem munitiſſimam oppugnant; officinis &
ædificiis extra regulare ſeptum una cum ſacello
beati Herluini everſis; familiarem ſubſtantiam
multitudinis, quæ illuc ad perfugium confluxerat,
deprædantur; ſtatarios milites centum quadraginta
monachorum

monachorum ſumtibus in arce collocant, clauſis interim regia manu proventibus. Multa rei familiaris ac victus neceſſitate deficientes monachi, fugati plerique ac diſperſi, ad prioratus Becco ſubjectos confugiunt. Interea repentinum Francorum adventum Angli cognoſcentes, in validiorem arcis turrim recipiunt ſeſe; Francos multa cæde profligant; atque in monachos qui ſupererant culpam retorquentes, pluribus paſſim vulneratis, duos violento gladio ad aram majorem tranſverberant; officinis deinde perluſtratis, theſauri ſacram ſupellectilem & templi ornamenta diripiunt, ne indulgentes quidem Mathildis imperatricis mauſoleo argenteis laminis exornato, quæ ibidem ante majus altare tumulata fuerat anno 1167. Ad ultimum, anno 1420, arx monaſterii, jubente Anglorum rege, evertitur.

Gravibus exteri illius belli incommodis longe graviora ab inteſtino Calviniſtarum furore per Normanniam graſſantium ſuccedunt. Nam inter violentas monaſteriorum deprædationes vix credibile eſt quantam paſſa ſit anno circiter 1563 eccleſia Beccenſis ſacrarum veſtium, vaſorum, lipſanothecarum, reliquiarum, rerumque omnis generis jacturam. Nonnulli etiam ex commendatariis quaſi in urbem vi captam hoſtiliter irruperunt; quos inter Annibaldus non ſolum exciſam a ſe adjacentis ſilvæ maximam partem ſubjecit haſtæ, ſed & majores majoris turris campanas fruſtatim conciſas publice divendidit. Has inter graſſaturas non potuit diſciplina regularis quin miſerabilem in modum labefactaretur. Subvenit feliciter anno 1626 congregatio ſancti Mauri, quæ non ſolum veteris baſilicæ quod ſupererat elegantiſſime decoravit, ceteraque regularia ædificia prout opus erat vel ſarcivit, vel inſtauravit, ſed & priſtinam ſanctæ regulæ obſervationem in integrum reſtituit.

His in univerſum præmiſſis, reſtat nunc ut de ſingulis abbatibus dicamus.

SYLLABUS ABBATUM.

I. BEATUS HERLUINUS, de quo fuſius in prologo, expletis laudabiliter in paſtorali munere quadraginta quatuor annis, cum monachos ex veterrima nomenclatura centum ac triginta ſex admiſiſſet, ſancto fine quievit VII cal. Septembris anno 1078, ætatis ſuæ octogeſimo quarto; ſepultuſque eſt, funus procurante Giſleberto Ebroicenſi epiſcopo, in media capituli area, quod ipſe recens exſtruxerat, tectus nigro lapide, impolitis figuris cælato, ſine ulla inſcriptione. Nil dubitant plurimi quin felix illa anima ex hujus ſeculi tenebris migraverit ad perpetuam lucem. *Beatus Herluinus,* ait chronographus p. 4, *miles Chriſti glorioſus, inter choros juſtorum ab angelis ſuſceptus eſt, pretioſum corpus terræ relinquens, animam cœlis inferens.* Erat ſane antiquitus non longe a monaſterio ſacellum *beati Herluini* dictum, ex chronographo ibid. quod anno 1418 everſum eſſe ab Anglis ſuperius diximus; ſed illud forte id nominis ſumſerat, quod ibi religioſus abbas frequentius orationi inſiſteret, rerumque A cœleſtium contemplationi. Ut ut eſt, anno adhuc 1663, nedum publico cultu honoraretur, miſſam de defunctis in ejus anniverſario celebrabant monachi Beccenſes, quando ipſorum viſitator ſtatuit ut in poſterum miſſæ hujuſmodi ſubſtitueretur miſſa de SS. Trinitate. Quæ tamen conſtitutio locum non habuit niſi ab anno duntaxat 1706, quo ab archiepiſcopo Rotomagenſi comprobata eſt, & ſuo calculo firmata. Vitam beati Herluini a Giſleberto Criſpino ejus diſcipulo & abbate Weſtmonaſterienſi ſcriptam vulgavit Mabillonius, cum altera ejuſdem fere ætatis, in Actis SS. Bened. ſec. VI, part. 2, pag. 340 B & ſeqq.

II. Sanctus Anſelmus natus eſt Auguſtæ prætoriæ in Gallia Ciſalpina, ad Alpium radices, Gundulfo & Ermenburga parentibus, nobilitate claris, eo tempore quo beatus Herluinus de condendo in Normannia monaſterio cogitabat. « Gundulfus (Mabillonium pene tranſcribimus, Annal. Bened. tom. IV, pag. 399 & 595) ſeculari vitæ deditus erat, ac rerum ſuarum prodigus. Ermenburga melioribus dedita ſtudiis, bonæ matrisfamilias officio fungebatur, ſicque in chriſtianæ pietatis officiis deceſſit: Gundulfus vero ſub finem vitæ monachus factus, paulo C poſt defunctus eſt. Anſelmus, bonæ indolis puer, maternis monitis libenter animum intendebat; quibus factum eſt ut poſt delibatas literas, in quibus multum profecerat, de monaſtica vita, cum necdum ætatis annum decimum quintum attigiſſet, cogitare cœperit. Eo animo, proximi monaſterii, forte Fructuarienſis, adiit abbatem, qui eum ob patris metum admittere noluit. At ille in ſuo propoſito conſtans Deum precatus eſt ut in morbum incideret, quo vel ſic in monaſterio ſuſciperetur. Mox pro voto graviter ægrotavit; tumque miſit ad abbatem, ut ſaltem infirmus monaſtico habitu indueretur. Negavit ob D eamdem cauſam abbas quod ille petebat, ad alium locum divinitus reſervatus. Interim ubi convaluit adoleſcens, cum juvenilis ætas & ſeculi proſperitas ei arriderent, tepeſcente propoſito, ſeculi vias ingredi cœpit, & poſtpoſitis literarum ſtudiis, juvenilibus ludis operam dare, ſuperſtite pia ejus matre, quæ eum tantiſper ab his nugis revocabat. Sed, ea mortua, gliſcenti ætati habenas omnino laxavit; Deus vero, qui eum ad magna diſponebat, inteſtinum ei bellum indixit, patris animo in eum inflammato: quem cum mitigare nullo modo poſſet, e patria diſcedere conſtituit, tribuſque annis partim in Burgundia, partim in E Francia exactis, in urbem Normanniæ Abrincas venit, ubi cum aliquandiu demoratus eſſet, ad Beccenſe monaſterium ſe recepit, adductus fama & eruditione Lanfranci magiſtri, qui illic frequentes diſcipulos habebat ». Incertus diu monachuſne, an eremi cultor, an ſecularis vitæ ſectator fieret, perſuaſus tandem ab ipſo Lanfranco & a beato Maurilio Rotomagenſi archiepiſcopo, monaſticam vitam amplexus eſt anno, ut videtur, 1059, apud Beccum, annos natus viginti ſeptem, ita factus brevi tempore aliorum ſpeculum &

exemplar, ut anno 1063 factus ſit loci prior, A cum Lanfrancus Cadomenſis abbatiæ regimen ſuſcepit. Paulo poſt cum de abdicando munere cogitaret, Maurilius archiepiſcopus, quem hac de re conſuluerat, non ſolum vetuit ne quid ſimile attentaret, niſi jubente abbate, verum etiamſi ad majora vocatus eſſet, ne repugnaret. Prævidebat vir Dei eum brevi ad majorem prælationem provehendum.

Et quidem anno 1078 Herluino abbati ad meliorem vitam evolanti ſuffectus eſt fratrum omnium calculis, probantibus etiam & præcipientibus, tam B. Maurilio archiepiſcopo, quam Guillelmo Anglorum rege. Benedictus anno ſe- B quenti VIII calendas Martii, ſede archiepiſcopali vacante, *abſque ulla mentione profeſſionis*, a Gilleberto Ebroicenſi epiſcopo, adeo nihil de priſtina converſatione remiſit, ut contra de quotidiano profectu longe magis ſollicitum ſe exhiberet. Virtutes ejus plenius tractare longum eſſet. Caritatem ejus in hoſpites dum prædicat Ordericus lib. IV, pag. 530, confitetur eam verbis a ſe explicari non poſſe; interrogandos potius hac de re Burgundiones, Hiſpanos, & quoſvis alios e longinquo ſive e proximo adventantes ad eum & ad Beccenſes ſuos: *Janua Beccenſium*, ſubdit ille, *patet omni viatori, eorumque panis nulli de-* C *negatur caritative petenti.* Anſelmus ipſo ſuæ ordinationis anno in Angliam trajecit, tam ut quaſdam monaſterii ſui poſſeſſiones luſtraret, quam ut Lanfrancum jam ab anno 1070 Cantuarienſem archiepiſcopum factum viſeret; nullus autem in ea inſula fuit, qui ejus monitis inſtrui non cuperet, nullus qui non melior ab eo recederet: plurimi Beccenſium colonias in Anglia conſtituendas ab eo expetiere, quod ille reverſus inde libenter conceſſit. Miſit & nonnullos e gremio ſuo monachos ad Confluentium oppidum diœceſis Pariſienſis, cujus eccleſiam dono acceperat anno circiter 1081, ab Ivone domino D Belli-montis ad Iſaram, & ab Adelide ejus uxore; deinde anno circiter 1082 ad ſanctum Petrum Pontiſarenſem; tum anno 1092 ad eccleſiam beatæ Mariæ de Prato ſeu de Bono-nuncio, in ſuburbio Rotomagenſi, de qua nos ad calcem hujus abbatiæ paulo fuſius diſſeremus. Privilegium inſigne obtinuit a Guillelmo I archiepiſcopo, quod legeſis in appendice inter inſtrumenta eccleſiæ Rotomagenſis. Adfuit anno 1087 morienti Willelmo notho, qui eum morbo decumbens quem magnopere venerabatur ad ſe accerſierat. Anno 1092 Hugo Ceſtrenſis comes, in quadam eccleſia ſua monachos inſtituere E cupiens, eum miſſis nunciis rogavit ut in Angliam rediret, locum monaſterio deſtinatum inſpecturus, eumque per ſuos monachos (centum ille & octoginta ad profeſſionem admiſit) regulari diſciplina informaturus. Quartus tum vertebatur annus ex quo Cantuarienſis eccleſia, a morte ſcilicet Lanfranci archiepiſcopi, paſtore orbata remanebat, multæque aliæ Anglicanæ eccleſiæ, quibus Willelmus junior paſtores ſufficere ſuperſedebat, ſpecie, quaſi idoneos ad id muneris viros

Ch. XIII. col. 17.

non inveniret; re, ut vacantium eccleſiarum reditus in ſuos uſus profligaret. Quod igitur poſtulabat comes denegavit Anſelmus, ne ambitu archiepiſcopatus, ad quem quodam veluti præſagio nonnulli eum, ſi in Angliam pergeret, promovendum ominabantur, eo profectus videretur. Interim comes acri languore pulſatur, quod Anſelmo ſignificare non differt, magnopere flagitans, ut pro antiqua neceſſitudine ſe quantocius viſitet, animæ ſuæ ſaluti conſulturus: quod ſi archiepiſcopatus timor eum retinet quominus ad ſe veniat, in ſua fide certus ſit vanum eſſe hunc timorem. Verum cum nec ſic aſſentiret Anſelmus, urget comes uſque tertium, animæ ſuæ periculum, ni veniat, ingerit, ejus rationem ab ipſo Anſelmo exigendam. Ad hæc anxius hærens vir Dei, malignam de ſe hominum ex una parte affectatæ dignitatis ſuſpicionem, ex alia caritatis debitum ac leges perpendens, cedendum tandem caritati judicavit, & hominum de ſe opinionem Deo committendam. Ivit itaque quo vocabatur, & concito greſſu ad comitem pervenit, quem ab infirmitate jam convaluiſſe invenit. In Anglia tamen, antequam de ſubſtituendo archiepiſcopo ageretur, detentus eſt menſibus quinque, tam pro conſtituendo monaſterio quod comes fundaverat, quam pro cœnobii ſui Beccenſis negotiis, quæ erat itineris ſui alia cauſa. Quibus elapſis, cum reditum ad ſuos pararet, ei facultas regrediendi a rege negata eſt; & anno demum ſequenti, pridie nonas Martii, factus eſt Cantuarienſis archiepiſcopus eo ſane mirabili modo, qui fuſius narratur in Annalibus Bened. tom. V, pag. 305 & ſeqq. Multa ille paſſus in adminiſtratione hujus eccleſiæ, quæ non ſunt noſtri hujus inſtituti, ad cœleſtem tandem patriam migravit IX calendas Maii anno 1109, multis deinde clarus miraculis. Pauca hæc de vita ſancti præſulis, quæ ad juſtum volumen accedere poſſet, ſufficere viſa ſunt. Res ab eo geſtas fuſe proſecutus eſt Willelmus Malmeſburienſis, accurate etiam ſcripſit ejus familiaris Eadmerus monachus, quem lege apud Bollandiſtas April. tom. II, pag. 865 & ſeqq. Epiſtolas vero, aliaque opera, ſimul cum Eadmero, typis mandavit noſter Gabriel *Gerberon*, additis tam annotationibus quam caſtigationibus bene multis. Aliquot etiam epiſtolas vulgavit Martenius noſter Anecdot. tom. I, col. 273 & ſeqq.

5 Beccenſes ſub Anſelmo nigrum habitum commutaſſe in album crediderunt plurimi; qua de re ita diſſerit Mabillonius Annal. Bened. tom. V, pag. 327. « Principio, inquit, eos
nigro uſos fuiſſe, nec vivente Herluino hanc «
mutationem factam eſſe ex eo intelligitur, quod «
Cadomenſes ſancti Stephani monachi, quorum «
primi inſtitutores extitere Lanfrancus aliique «
monachi ex Becco aſſumti tempore venerabilis «
Herluini, nunquam alium quam atri coloris «
habitum geſtaverint. Qui hanc mutationem «
ſancto Anſelmo, dum Becci abbas eſſet, tribuunt, «
id ab eo factum eſſe aiunt ob eximiam ejus pie- «
tatem in beatiſſimam Virginem, cujus ſingularem «

Digitized by Google

» integritatem albi coloris veſte honorare voluerit.
» Ejus rei argumentum eſt, quod in monaſterium
» ſancti Neoti in Anglia, ubi primitus monachi
» nigri fuerant, Anſelmus archiepiſcopus intro-
» duxit ex Beccenſi cœnobio *monachos albos*, ut
» legitur in Monaſt. Anglicano tom. I, pag. 368.
» Addunt Radulfum Beccenſem monachum in
» Lirenſe monaſterium circiter annum 1130
» intuliſſe candidam veſtem, cum ad illius cœnobii
» præfecturam aſſumtus eſt; neque id abſque fun-
» damento dicitur. Nam Aſtorgius Lirenſis abbas,
» obtinuit anno 1393 a Clemente VII papa Ave-
» nionenſi, ut ſibi liceret nigrum habitum reſu-
» mere, & abjicere album, quem Radulfus abbas
» ex Becco aſſumtus in Lirenſe monaſterium in-
» duxerat. Verum, ſubdit Mabillonius, vix mihi
» perſuadeam hanc mutationem ſive auctore An-
» ſelmo, ſive ejus tempore Becci factam fuiſſe.
» Illud in primis me movet, quod Ordericus Vitalis
» agens de novis Ciſtercienſium inſtitutis, qui
» decennio ante Anſelmi obitum exorti ſunt, eos
» maxime ſuggillat, quod nigro veſtium colori,
» quem ad id tempus Benedictinæ regulæ ſecta-
» tores geſtaverant, album novo exemplo prætu-
» liſſent; quod eis etiam Cluniacenſes exprobra-
» bant, teſte Petro Venerabili lib. IV, epiſt. 837.
» Orderici verba refero lib. VIII, pag. 711: *Albe-*
» *dine in habitu ſuo*, inquit, *præcipue utuntur Ciſter-*
» *cienſes, qua ſingulares ab aliis notabileſque videantur.*
» *Nigredo in pleriſque locis ſacræ ſcripturæ humili-*
» *tatem deſignat, quam idcirco colorem religioſorum*
» *fervor hactenus gratanter geſtat. Nunc autem nigre-*
» *dinem qua priſci patres, tam regulares clerici in*
» *cappis, quam monachi in cucullis, ob humilitatis*
» *ſpecimen uſi ſunt, moderni tanquam ob majoris*
» *juſtitiæ oſtentationem abjiciunt; inuſitata quoque*
» *pannorum ſectione ſuorum ab aliis diſcrepare appe-*
» *tunt*. Quæ verba ſane in Ciſtercienſes nequaquam
» prolaturus fuiſſe videtur Ordericus, ſi hunc
» colorem jam tum admiſiſſent Beccenſes, qui ei
» omnino vicini erant (nam Uticenſis monachus
» erat) adeoque ſibi notiſſimi. Si conjecturis in
» re obſcura uti licet, pergit ille, crediderim hanc
» mutationem a Beccenſibus factam poſt natam
» controverſiam de feſto Conceptionis beatiſſimæ
» Virginis, id eſt poſt medium ſeculum duode-
» cimum, cum ſcilicet ſancto Anſelmo, ex ſuppo-
» ſititio libro de Conceptione B. Virginis, tributa
» eſt illius feſti inſtitutio; in cujus rei monumen-
tum atro colori album prætulerint».

III. Willelmus I *de Momfort* ex nobili Normannorum proſapia originem ducebat, in caſtro Montis-fortis ad Riſelam natus clariſſimis parentibus Turſtino & Albereta, quæ Rogerii de Bello-monte, patris Roberti comitis ex uxore neptis erat. Poſt literarum ſtudia in Beccenſe monaſterium anno ætatis viceſimo quinto admiſſus eſt ab Anſelmo abbate, quo magiſtro inſignem in virtutibus progreſſum fecit, ab eodem inſtitutus prior apud Pexcium, ſeu Piſciacum aut Pinciacum, in diœceſi Carnotenſi. Anſelmi literis Beccum allatis, quibus illum ſui ſucceſſorem in abbatiali dignitate deſignabat, electus eſt menſe Octobri anno 1093, & probata a Roberto duce electio; ſed ejus benedictio dilata eſt in diem IV nonas Auguſti ſequentis, peractaque ab archiepiſcopo Rotomagenſi, cui dux prohibuit ne ab eo profeſſionem exigeret, quemadmodum legere eſt apud Mabillonium, Annal. Bened. tom. V, pagg. 325 & 326. Willelmus adfuit idibus Novembris anno 1099, dedicationi baſilicæ Uticenſis, & anno 1118 concilio Rotomagenſi; ejuſque gratia Robertus de Bello-monte comes Mellentinus, monachos Beccenſes in Mellentenſem eccleſiam induxit anno 1101, non paucis ſubſidiis ad eccleſiæ & monaſterii fabricam collatis. De prioratu illo diximus tomo VIII, col. 1285 & ſeqq. Exſtant ad Willelmum ſancti Anſelmi epiſtolæ lectu dignæ, lib. III, epiſt. 16 & 154; atque inter eas lib. II, epiſt. 41, alia Guillelmi Cormelienſis abbatis epiſtola. Hujus, ut videtur, tempore, Guillelmus I archiepiſcopus Rotomagenſis eam exemtionem eccleſiæ Beccenſi conceſſit, ut illa cum ejuſdem loci parochia & parochianis libera eſſet ab omni epiſcopali exactione, præter ea quæ ad epiſcopalia munia ſpeciatim pertinent, id eſt monachorum & clericorum ordinationes, eccleſiarum conſecrationem, pœnitentium reconciliationem, &c. ut videre eſt in Annalib. Bened. ſup. pag. 187. Tranſegit anno 1110 cum Stephano decano S. Genovefæ Pariſ. juxta literas quas legeſis tom. VII, col. 707. Bullas obtinuit a Paſchali II anno 1104, & a Calixto II anno 1123. Obiit piæ memoriæ abbas XVI cal. Maii anno 1124, ſepultuſque eſt in capitulo ad dextram B. Herluini. Morienti adfuerat Henricus I rex Anglorum, rogans ut ſibi ſucceſſorem deſignaret, quod ille noluit; tum acceptam ejus manum dexteram oſculatus, teſtatuſque monachis loci grave damnum ipſis ex abbatis morte inſtare, addita inſuper hac voce: *Utinam anima mea eſſet, ubi anima ejus eſt!* Monachos ter centum ac ſexaginta novem ad profeſſionem admiſerat, ex quibus complures epiſcopi & abbates ad aliarum eccleſiarum regimen aſſumti ſunt: in his Turoldus epiſcopus Bajocenſis; Radulfus abbas S. Auguſtini Cantuarienſis; Theobaldus Becci abbas quintus, poſtea archiepiſcopus Cantuarienſis; Letardus ejuſdem loci abbas ſextus; Alboldus abbas ſancti Eadmundi; Radulfus & Normannus abbates B. Mariæ de Ibreio; Gilbertus abbas Conchenſis; Michaël Pratellenſis; aliique, quibus annumerandus Milo Criſpinus cantor Becci, pietate & doctrina inſignis, qui vitas beati Lanfranci, ipſius Willelmi, triumque ſubſequentium abbatum pie & erudite compoſuit, editas ab Acherio noſtro in appendice ad Lanfrancum.

IV. Boſo, ex priore loci factus abbas anno 1124, nunquam adduci potuit ut Henrico regi fidem clientelarem obligaret. Hac occaſione uſi duo monachi ejus electioni adverſantes, regi ſuggeſſerunt ut ne illius electionem probaret. Verum fratrum conſtantia, necnon Gaufridi Rotomagenſis & Johannis Lexovienſis pontificum adhortamentis victus Henricus, electioni eo pacto aſſenſit, ut archiepiſcopo profeſſionem

in ipſius ordinatione non faceret. Hæc pluribus Milo Criſpinus in ejus vita, quam compendio retulit Mabillonius Annal. Bened. tom. VI, pag. 112, in hunc modum : « Willelmi conquæſtoris tempore, in pago Rotomagenſi, & quidem in fundo Monaſterii-villaris, honeſtis progenitoribus, Haimerico & Lezelina, orti ſunt tres viri, Giſlebertus, Boſo & Rainaldus, qui omnes ſub Anſelmo abbate Becci monachi facti ſunt, & pie vitam traduxerunt. Cum vero Anſelmus ad Cantuarienſem pontificatum aſſumtus eſſet, Boſonem ſecum in Angliam duxit, eumdemque ſui vice ad concilium Claromontanum miſit, quo ex itinere valde infirmatus, Beccum ægre tandem reverſus eſt. Eumdem nihilominus Anſelmus poſt ſecundum ſuum exilium in Angliam reduxit, teſtatus ſe malle cum eo inops in ſolitudine vivere, quam ſine eo in magnis divitiis & dignitatibus verſari. Hic eſt ille Boſo, quem ſanctus doctor in libro *Cur Deus homo*, interlocutorem adhibuit. Mortuo Anſelmo, ille Beccum rediit, ibidemque prior a Willelmo abbate conſtitutus, non ſolum domeſticis ſed etiam exteris conſilio & ope multum profuit. Electus demum abbas, ordinatus eſt a Gaufrido archiepiſcopo ipſo die Pentecoſtes », (imo *in octavis Pentecoſtes*, non ſolum ex ejus vita ſuperius laudata, pag. 49, ſed etiam ex libello de Libertate Becci apud Mabillonium ipſum, Annal. Bened. tom. V, pag. 639, quo quidem in libello fuſe etiam narratur Boſonis & electio, & *ſine profeſſione* benedictio). « Cui benedictioni adfuit cum multis aliis illuſtribus viris Johannes ſanctæ Romanæ eccleſiæ legatus. Jam vero in abbatiali dignitate ita ſe geſſit, ut ejus procuratio rectoribus exemplo eſſe poſſit. Nullum in eo locum ſuperbia & arrogantia habuit. Invictæ erat conſtantiæ & patientiæ, ita ut nulla unquam, vel proſperitas vel adverſitas ejus animum aut emollire aut frangere potuerit. Si quando ejus juſſa non impleri nunciabatur, aiebat : *Sæpe mandata Dei præterimus & ſuſtinet; quanto magis nos pati debemus, ſi noſtra contemnantur !* » Pergit Annaliſta his verbis, pag. 279. « Boſo duobus ante obitum annis oculorum lumine orbatus eſt; ſed tamen adhibito remedio viſum recepit. Dein paralyſi ex parte percuſſus, in pede nihilominus intolerabili cruciabatur dolore, qui per totum corpus diffundebatur. Hunc ſic ægrotantem frequens inviſit Anglorum rex Henricus, qui eum in primis venerabatur, & rigidis ſtatutis accolarum in Beccenſes *inveteratam inſolentiam* coercuit. Tandem acutiſſimis diuturni morbi doloribus confectus abbas piiſſimus, eccleſiaſticis munitus ſacramentis, cum a fratribus ſi quid in eos deliquiſſet veniam petiiſſet, ad ſempiternum refrigerium migravit nocte nativitatis ſancti Johannis-Baptiſtæ, id eſt VIII calend. Julii anno 1136, anno ætatis ſeptuageſimo primo; ſepultuſque eſt in capitulo ad dextram » (nonne forte ad ſiniſtram) ? « beati Herluini, funus curante Richardo II Pratellenſi abbate. Monachos centum octoginta duos » (Nos legimus in veteri nomenclatura centum nonaginta quatuor) « ad profeſſionem admiſerat; ex quibus nonnulli ad alias abbatias aſſumti ſunt ».

V. Theobaldus loci prior, Boſoni totius congregationis aſſenſu ſuffectus eſt anno 1136, vir non minus genere quam moribus clarus. Ejus tamen electionem pene abſuit quin caſſam irritamque faceret Hugo Rotomagenſis archiepiſc. quod ipſo inconſulto facta fuiſſet ; ſed tandem interveniente Audoëno Ebroicenſi epiſcopo, a cœptis deſtitit. Verumtamen ejus benedictionem ad quatuordecim menſes diſtulit ob profeſſionem; quam Theobaldus ei facere nolebat, utpote ab anteceſſoribus ſuis nunquam factam. Rogante demum & ſuadente Petro Venerabili abbate Cluniacenſi, qui tunc in Normanniam venerat, archiepiſcopus ſolo verbo, abſque ſcripto, admiſit profeſſionem, & anno 1137 abbatem benedixit, quem deinceps plurimum dilexit. Non diu Beccenſem abbatiam rexit Theobaldus, factus anno ſequenti, Dominica tertia Adventus, in concilio Londonienſi, archiepiſcopus Cantuarienſis, poſt admiſſos ad profeſſionem monachos 48.

VI. Letaldus, *ſeu* Letardus, natus in ipſo Becci oppidulo, olim apud ſanctum Petrum Pontiſarenſem, tunc beatæ Mariæ de Prato apud Rotomagum prior, Theobaldo ſubrogatus eſt anno duntaxat 1139, poſtquam ille conſecratus eſſet archiepiſcopus. In bonorum monaſterii confirmationem ab Hugone archiepiſcopo literas obtinuit anno 1141. Galerannus comes Bellimontis anno ſequenti canonicis quos apud Bellum-montem inſtituerat an. 1131 Rogerius, monachos ſubſtituit Beccenſes. Hugo archiepiſc. Letardo abbati & monachis eamdem indulſit libertatem de navibus ſuis in portu de Weſilone anno 1144, qua potiebantur eccleſiæ Fontanellenſis, Fiſcannenſis, Gemeticenſis & ſancti Audoëni. Ab Eugenio papa III, pro confirmatione bonorum, privilegium accepit anno 1147 Letaldus, ſimili privilegio a Lucio II an. 1143 jam fuerat donatus. Non multo poſt electionem lumine oculorum orbatus, ob id tamen neutiquam triſtis exſtitit, neque a fratrum conſortio in choro, capitulo & refectorio abſtinuit uſque ad mortem quæ contigit VI nonas Julii anno 1149, ætatis 65. Legimus in Annalibus Benedictinis, tom. VI, pag. 317, « anno primo Letardi abbatis inchoatam fuiſſe Beccenſis capituli fabricam, quæ poſt annos ſeptem abſoluta eſt, ſuppetias conferente Roberto de Novo-burgo, totius Normanniæ vicecomite, qui Beccenſes, in primis Letardum abbatem impenſe colebat ». Ita tamen chronographus Becci pag. 7 : *Anno Domini milleſimo centeſimo quadrageſimo primo inceptum eſt capitulum Becci, tam conſilio quam adjutorio Roberti de Novo-burgo ; & anno ſequenti data eſt eccleſia de Bello-monte eccleſiæ Beccenſi.* Et paulo poſt : *Anno Domini milleſimo centeſimo quadrageſimo ſexto inceptum eſt capitulum monaſterii Beccenſis eccleſiæ, pridie kalend. Auguſti, præſente piæ memoriæ domino Letardo ipſius loci abbate.* Quæ certe invicem pugnant ; niſi forte legendum

Digitized by Google

ſit in primo contextu : *Anno Domini milleſimo* A *centeſimo quadrageſimo primo* (id eſt *primum*) *incæptum eſt capitulum*, &c. & in altero : *Anno Domini milleſimo centeſimo quadrageſimo ſexto abſolutum eſt capitulum*, &c. Dicitur in veteri nomenclatura Letardus ad profeſſionem admiſiſſe quatuordecim ſupra centum monachos. Ejus etiam tempore videntur fundati fuiſſe prioratus ſancti Laurentii de Evremodio, ab Hugone germano Turoldi epiſcopi Bajocenſis, deinde monachi Beccenſis; & prioratus ſancti Ymerii, cujus eccleſiam anno 1147 Arnulfus Lexovienſis epiſcopus dederat Letardo. Tumulatus eſt ille ad pedes beati Herluini. B

Ampliſſ. Collect. tom. I, col. 795.

VII. Rogerius I *de Bailleul*, unde ortus, ſacris & ſecularibus literis apprime inſtructus, ab univerſo conventu electus pridie nonas Julii anno 1149, & benedictus ab Hugone Rotomagenſi archiepiſcopo, VIII calendas Auguſti ſequentis, apud Fontanellam, ſuper gregem ſibi commiſſum ſtrenue invigilaſſe perhibetur. Eo ſedente, anno ſcilicet 1159, cum Beccenſes monachi privatum oratorium conſtruxiſſent apud Mellentum in inſula ſancti Coſmæ, quæ tota eſt monachorum Columbenſium, rem ad ſummum pontificem Adrianum detulerunt Columbenſes, qui cauſam Carnotenſi epiſcopo Roberto commiſit. C At Rogerius placide diem præveniens, Columbenſem abbatem Rogerium adiit, a quo, data cautione, oratorii conſtruendi licentiam obtinuit, quam probavit epiſcopus, modo in parochiam oratorium non converteretur, nec tintinnabulum poneretur, nec oſtium exterius fieret. Duobus poſt annis cum Guillelmo abbate Alneti tranſegit. Anno circiter 1174 in archiepiſcopum Cantuarienſem electus, hanc dignitatem recuſavit; *id quod ambitioſi homines*, ait Polydorus Virgilius, *ejus ſocordiæ potius, quam ſapientiæ aſſignarunt. Adeo difficile eſt*, pergit ille, *placere vulgo, qui omnia honeſta tantum utilitate metitur*. D Eccleſiam fere totam conſtruxit, & dedicari ſategit anno 1178, Dominica quarta Quadrageſimæ, ab archiepiſcopo Rotomagenſi Rotrodo, & quibuſdam aliis Normanniæ præſulibus, præſente Anglorum rege Henrico, qui eodem die monaſterio Beccenſi centum libras annui reditus aſſignavit in molendinis *de Robec* apud Rotomagum. Eodem anno Rogerius ab Alexandro III literis eſt donatus. Ad utilitatem monaſterii longe præclara fecit; ædes infirmorum & hoſpitum ædificavit, dormitorium reparavit; aquæ ductum perfici curavit, qui per officinas monaſterii aquas divideret. Mercatum inſtituit apud Beccum. E Obiit exeunte anno 1179, conditus ad pedes beati Herluini.

VIII. Oſbernus, *vir ſummæ prudentiæ, religioſæ & honeſtæ vitæ*, ait chronographus pag. 10, ac *prior de Bello-monte Rogerii, rexit monaſterium annis ſeptem, menſibus undecim, una die minus; & ſepultus fuit in* capitulo *circa pedes tumuli Herluini*, extinctus anno 1187. Bullam impetraverat a Lucio III anno 1182; eodemque a Rotrodo archiepiſcopo literis donatus.

IX. Rogerius II, ex priore loci factus abbas anno 1187, obiit anno 1194, poſtquam eccleſiam Beccenſem ſtrenue rexiſſet, ex chronographo ibid. *annis ſeptem, menſibus duobus, diebus quatuor; ſepultus in capitulo ejuſdem loci, circa pedes ſepulturæ domini Herluini abbatis.*

X. Walterius bullam obtinuit a Cœleſtino III anno 1195. Abbatiam dimiſit anno 1197, notatus in necrologio XI calendas Februarii.

XI. Hugo *de Cauquinvillers*, antea prior de Prato, ſeu beatæ Mariæ de Bono-nuncio, rexit ex chronographo ibid. anno *uno & dimidio, cum tribus menſibus & tribus hebdomadis; & migravit a ſeculo apud Pratum, XVII kalend. Junii anno 1198; ſepultuſque eſt in capitulo Becci juxta pedes tumuli domini Herluini.* Subſcripſerat eodem anno fundationi abbatiæ Belloſannæ, cujus chartam quam male legerant, præcipue in abbatis hujus cognomine, tam Pommerayus Concil. Rotomag. pag. 192, quam Annaliſta Præmonſtratenſis, tom. I, inſtrum. pag. 230, & Herovallius in Spicileg. tom. XIII, pag. 329, nos accuratius recudi curavimus ex authentico ad calcem hujus voluminis; quemadmodum & aliam chartam ad idem Belloſannæ monaſterium ſpectantem, quam idem Pommerayus ibid. pag. 194, datam eſſe ſcripſit anno 1198, quamvis authenticum præferat annum 1199.

Ch. XXVII. col. 29. Ch. XXX. col. 31.

XII. Guillelmus II confirmavit anno 1203 canonicis regularibus Belli-loci, vineas quas apud Mellentum emerant in feodo ad Beccenſes monachos ſpectante. Prioratum conſtituit III nonas Julii anno 1208, apud Layum, cujus eccleſiam anno 1199 fundaverant Matthæus comes Bellimontis ſupra Iſaram, & Alienor uxor ejus. Sedit, ex chronographo, *annis tredecim, menſibus duobus, & duabus hebdomadis, uno die excepto;* obiitque XIV calendas Octobris anno 1211, *ſepultus in capitulo juxta tumulum primi Willermi ejuſdem loci abbatis tertii, in dextera parte domini Herluini.*

XIII. Richardus *de Saint-Leger*, ex juſtitiario loci electus ab omni congregatione abbas, VI calendas Octobris anno 1211, tum Philippo regi præſentatus, & grate ab eo ſuſceptus, benedictus eſt calendis ejuſdem menſis in eccleſia Rotomagenſi, a Roberto II archiepiſcopo. Nonnulla ceſſit anno 1214 abbati Vallis B. Mariæ, diœceſis Pariſienſis. Baſilicam Beccenſem inſtaurare cœpit a fundamentis anno 1215; multa etiam ædificia exſtrui curavit in variis monaſterii appendicibus. In generali capitulo anno 1219 ſtatuta edidit pro prioribus, quæ habes Ampliſſ. Collect. tom. I, col. 1141. Canonicis Belli-loci vineam conceſſit anno 1220, libere & quiete in perpetuum poſſidendam. Electus eſt XVI cal. Auguſti anno 1223 epiſcopus Ebroicenſis.

XIV. Henricus *de Saint-Leger*, ex priore factus abbas, benedictus eſt V calendas Auguſti an. 1223, ab archiepiſcopo Rotomagenſi Theobaldo. *Iſte Henricus*, ait chronographus pag. 11, *in diebus ſuis laudabiliter & religioſe vivens, ſuper alios, ut creditur, conventum ſuum diligens, de bonis quæ multi nobilium & ignobilium large &*

Digitized by Google

affluentiſſime tempore ſuo eccleſiæ Becci contulerant, A *pitancias ad neceſſitates eorum liberaliter conſtituit. Iſte dormitorium novum fieri fecit, quia antea monachi Beccenſes jacebant in quodam veteri dormitorio, in tribus ordinibus lectorum confuſe. Ipſe etiam aquæ ductus ad cameras neceſſitatum emundandas, tam pro infirmitorio quam pro conventu manare fecit, ad maximam domus emundationem.* Querelam habuit anno 1225, cum Galtero Carnotenſi epiſcopo, pro procuratione quam exigebat ille pontifex in eccleſiis *de Breval* & *de Rouvres.* Nominatus eſt IX calendas Julii anno 1235, literis pontificiis, ut una cum priore S. Barbaræ in Algia, & archidiacono Rotomagenſi, capi- B tulum generale convocaret omnium abbatum ordinis ſancti Benedicti, ac diœceſis Rotomag. accitis hanc in rem duobus abbatibus ex ordine Ciſtercienſi, ad Benedictinorum reformationem. Obiit X calendas Julii anno 1247, conditus in capitulo verſus pedes beati Herluini, *præſentibus ad hoc,* ait chronographus, *prioribus omnibus ordinis Beccenſis, tam ciſmarinis quam tranſmarinis, qui ad hoc ibi convenerant ut intereſſent capitulo generali, eodem die celebrando.*

XV. Robertus I *de Clairbec* erat, ex chronographo, *vineator Becci in Francia*, quando electus eſt abbas a capitulo generali XI calendas C Auguſti anno 1247. Tum *receptus,* ait chronographus, *ab Hugone* de Piſe, *tunc decano Rotomagenſi, & capitulo Rotomagenſi,* ſede archiepiſcopali vacante, benedictus eſt Rotomagi ab epiſcopo Ebroicenſi, VI idus Septemb. ſequentis. Eum inter & priorem canonicorum Belli-loci terminata eſt controverſia de quibuſdam decimis, ut videre eſt ex literis datis anno 1249, menſe Auguſto, quas legeſis in Neuſtria pia pag. 463. Adfuit VII calendas Octobris anno 1250, apud confluentes Iſaræ & Sequanæ, tranſlationi corporis ſanctæ Honorinæ, præſentibus archiepiſc. Rotomagenſi & epiſcopo Pariſienſi. Anno 1256 D ſanctus Ludovicus in Saracenos bellum aggreſſurus, Beccum perrexit, fratrumque precibus devote ſe commendavit. Eodem anno, ex chronographo pag. 12, id eſt 1257, idem rex inde reverſus *fuit apud Beccum Hirluini in die Annunciationis Dominicæ, qua die comedit in refectorio cum militibus & baronibus ſuis, domino Odone* Rigaud *archiepiſcopo Rotomagenſi ad ſiniſtram, & domino Roberto abbate Becci ad dexteram ſuam, cum multis aliis præfatis ſedentibus.* Dum apud Lexovium capitulo generali Robertus intereſſet anno 1264, abbatia flammis abſumta eſt. Obiit X cal. Decembris anno 1265, & ſepultus eſt in capi- E tulo verſus pedes beati Herluini ad ſiniſtram.

XVI. Johannes I *de Guineville,* ſeu *de Guigneville,* paulo poſt electus eſt; ſed ex codice viſitationum Odonis Rigaldi electionem ejus irritam declaravit præſul ille idibus Decembris, quem tamen ſubinde pleno jure abbatem nominavit, benedixitque eodem anno 1265 apud Deivillam, VI calendas Januarii. Obiit poſt ſeptem fere annos ſtrenui regiminis, III idus Octobris anno 1272, tumulatuſque eſt in capitulo verſus caput beati Herluini.

XVII. Petrus *de Camba*, vernacule *de la Chambrie*, ex priore Evremodii factus abbas eodem menſe Octobri, benedictus eſt anno 1273 ab Odone Rigaldo archiepiſcopo. Eodem anno, XV calendas Martii, maxima turris, in medio eccleſiæ erecta, cecidit, & eccleſiam fere totam deturbavit; hanc Petrus reſtaurare cœpit anno 1275, primumque lapidem poſuit. Pactionem iniit anno 1279 cum monaſterio Lirenſi. Pepigit cum prioribus monaſterio ſuo obnoxiis, ſuper præſentationibus beneficiorum, quæ deinceps ſolis abbatibus permiſſæ ſunt. *Cauſa eſt,* inquit chronographus pag. 13, *ut quotienſcumque ſuper jure patronatus contingit moveri quæſtio, concluſum eſt ut talis quæſtio ducatur ſumtibus monaſterii; & propter nimios ſumtus & metum muſcarum, voluerint omnes priores monaſterii quod præſentatio ſpectaret ad abbatem, qui ſubiret onera litium emergentium circa jus patronatus, excepto tamen priore de Cancico qui non comparuit.* Obiit Petrus IV nonas Novembris anno 1281, conditusque eſt in capitulo verſus pedes beati Herluini, præſentibus epiſcopo Abrincenſi & abbate Bernaii.

XVIII. Ymerius *de Saint-Ymier,* poſt licentiam eligendi petitam & obtentam, ex priore electus abbas VI calend. Decembris anno 1281, confirmatus eſt apud Pontœſiam ab archiepiſc. in feſto S. Andreæ, ſequenti die apud Pariſios a rege acceptus, & tandem benedictus VII idus ejuſdem menſis Decemb. apud Fraxinos archiepiſcopi, a Guillelmo Flavacurienſi archiepiſc. tum in eccleſia cathedrali fecit profeſſionem conſuetam, & in monaſterium redux juramentum præſtitit, quod legitur in Neuſtria pia, pag. 464 & 465. Eodem anno in Angliam transfretavit pro rebus eccleſiæ ſuæ diſponendis; quibus expletis in Galliam regreſſus eſt, & ad Beccum acceſſit VIII calendas Maii anno 1282. De eo ſic habet chronographus pag. 13: Vir *idoneus in temporalibus & ſpiritualibus multum circumſpectus, omnique recommendatione dignus.* Addit ille pag. 14: *Ymerium præ ceteris prædeceſſoribus ſuis capitulum generale quolibet anno frequentaſſe, & ibi multas conſtitutiones ſalutares* inſtituiſſe. *Tempore etiam ſuo,* inquit, *viriliter tractavit negotia eccleſiæ cuſtodiendo, defendendo & procurando jura, libertates, immunitates & privilegia eccleſiæ Beccenſis, tam in Francia quam in Normannia, tam Angliæ quam Valliæ regnis.* Cum Bartholomæo abbate ſancti Petri Carnotenſis permutavit anno 1283 cenſus aliquot qui ad Giſiacenſem & Mellentinam cellas viciſſim pertinebant. Obiit XVII calendas Decembris anno 1304, conditus in capitulo juxta caput beati Herluini.

XIX. Guilbertus *de Saint-Etienne*, ex grenetario loci, prioribus omnibus convocatis, electus eſt per viam compromiſſi a duodenis fratribus, XIV calendas Januarii anno 1304. Teſtis adeſt annis 1311 & 1317 in literis datis in gratiam abbatis Fiſcannenſis, quas videſis in Neuſtria pia, pag. 249 & 250. Dedit *conventui,* ex chronographo pag. 15, *pro ſalute animæ ſuæ, & pro*

Digitized by Google

anniverſario ſuo faciendo, quolibet anno, viginti libras Turonenſes reditus, ad officium pitanciarum, capiendas & percipiendas in & ſuper præpoſitura Becci. Obiit IX calend. Septembris anno 1327, ſepultus in ſacello beatæ Mariæ virginis recens extructo.

XX. Gaufridus I *Fare*, ex priore Boni-nuncii Rotomagenſis electus per viam compromiſſi, IV calendas Septembris anno 1327, tranſlatus anno 1334 ad epiſcopatum Ebroicenſem, obiit XVII calend. Maii anno 1340, relatus Beccum, & ibidem ſepultus in ſiniſtra chori parte. Ait chronographus pag. 15, *illum propter ſuam dignitatem nunquam dimiſiſſe habitum regularem eccleſiæ Beccenſis, ſed ſemper omni loco uſum fuiſſe veſtimentis albis, & maxime cuculla alba.* Addit vero de tempore quo factus eſt epiſcopus chronoſtichon illud :

Prend la teſte d'un maquerel,
D'un chien, d'un congre & d'un carpel,
De ſix vivres & de quatre itres,
Si trouveras ſans autres tiltres,
Quand Gieufroy Fare ſe demiſt
D'abbé du Bec, & Evreux priſt
Le premier jour d'Avril ſans doute.
Dieu gard' l'hoſtel, & l'ordre toute.

Quibus omnibus cum dentur literæ ſeu numeri MCCCVVVVVVIIII, intelligendus eſt annus 1334.

XXI. Johannes II *des Granges*, ex juſtitiario monaſterii electus abbas anno 1335, IX calend. Julii, eccleſiam dedicari curavit anno 1342. Decem libras Turonenſes annui reditus monachis conceſſit percipiendas ſuper reditibus officii Granetariæ, ea conditione ut antiphona *Salve regina*, cum oratione poſt Completorium ab iiſdem quotidie decantaretur. Obiit XI calendas Martii anno 1350, id eſt 1351, conditusque eſt in ſacello beatæ Mariæ juxta Guilbertum deceſſorem ſuum.

XXII. Robertus II *Couroye*, dictus etiam *de Routes*, vir non vulgaris ſcientiæ ac decretorum doctor, obiit calend. Octobris anno 1361, ac ſepultus eſt in ſacello beatæ Mariæ ad lævam Guilberti abbatis. Ejus tempore Johanne Francorum rege in clade Pictavenſi ab Anglis capto anno 1356, monaſterium Beccenſe maximum damnum ſuſtulit propter propugnacula quæ Ludovicus de Haricuria Normanniæ gubernator ſtruenda juſſit ; & pro quibus extruendis, pleraque ædificia demolienda oportuit.

XXIII. Guillelmus III *Popeline*, dictus etiam *de Beuſeville*, vir magnæ religionis, electus anno 1361, obiit VI nonas Maii anno 1388, conditus in reveſtiario ante altare ſanctorum Nicolai & Catharinæ, cum epitaphio.

XXIV. Eſtoldus *d'Eſtouteville* monachus Fiſcannenſis & abbas Ceraſiaci, Gaufridum *Harenc* virum acutiſſimi ingenii, baccalaureum in decretis, ac priorem Confluentium, qui electus
A fuerat ab omni congregatione, ſummovit *auctoritate pontificis Romani*, ait chronographus pag. 18, *& omnium prælatorum vi, & amicorum & parentum potentia. Iſte primus fuit alienigena*, pergit ille, *qui eccleſiæ Beccenſis obtinuit regimen, qui de gremio ejuſdem eccleſiæ a tempore fundationis non exiſteret ; duobus annis & octo menſibus rexit dictum monaſterium, quod nuper guerris ceſſantibus reſpiraverat ; occaſioneque prædictarum guerrarum in maxima neceſſitate erat, ac in multis debitis erga multos obligatum per domos, per maneria, molendina, cum omnibus officinis. in maxima ruina & decadentia erat ; & in ejus adventu omnia*
B *& ſingula ſunt deteriorata, quia ejus cura erat ſuper pecuniis accumulandis ; appropriavitque ſibi officium theſaurarii, ponens receptorem ſecularem, quod nunquam viſum eſt. Expenſæ quotidianæ inæſtimabiles, tam pro ſuo exceſſivo ſtatu, tam occaſione fratrum ſuorum, quorum aliqui erant pontifices, alii milites, alii archidiaconi exiſtebant. Ipſe expenſis eccleſiæ Beccenſis, ſingulari fulgens ambitione, impetravit a ſede apoſtolica ut ſolum vita comite poſſet uti mitra, & annulis, & inſigniis pontificalibus. Vocatus ad regimen eccleſiæ Fiſcannenſis, unde prius fuerat monachus, bona eccleſiæ Beccenſis in tanta copia, tam in libris quam jocalibus, auro,*
C *argento, ſecum portavit, quod a fundatione non eſt memoria eccleſiam tantam ruinam fuiſſe paſſam. Fundaverunt frater ejus epiſcopus Lexovienſis & ipſe Eſtoldus collegium Lexovienſe Pariſius juxta ſanctam Genovefam ; & diſtribuit Eſtoldus libros & cuncta quæ ab eccleſia Becci abſtulerat, dicto collegio. De tanta offenſa Dominus indulgeat ei.*

XXV. Gaufridus II *Harenc*, dictus etiam *de Paris*, poſtquam cedere coactus fuiſſet Eſtoldo, ut modo dicebamus, electus eſt anno 1389 abbas Gemeticenſis ; ſed Eſtoldo ad Fiſcannum tranſlato, iterum a Clemente VII, pontificatus 13, VIII idus Februarii, & a Beccenſibus electus
D eſt III idus Martii anno 1390, id eſt 1391. Beccum igitur reverſus, damna plurima, tam belli calamitatibus quam deceſſoris ſui exceſſibus, illata ſarcivit. Obtinuit a Clemente VII papa Avenionenſi, tam pro ſe quam pro ſucceſſoribus ſuis, facultatem utendi pontificalibus inſignibus, literis quas legeſis in chronico Beccenſi pag. 19. Perrexit anno 1398 peregrinationis ergo in ſanctam civitatem Jeruſalem ; at cum inde reverteretur, obiit Paduæ in Italia anno ſequenti, XVII calendas Julii, male apud chronographum *decimo quinto die menſis Julii*, ibidemque tumulatus eſt in majori eccleſia, erecto a Beccenſibus
E mauſoleo.

XXVI. Guillelmus IV d'*Auvillers*, diœceſis Lexovienſis, electus eſt XVI calendas Auguſti anno 1399, benedictuſque ab archiepiſcopo Rotomagenſi IV nonas ejuſdem menſis Auguſti. Adſuit anno 1409 concilio Piſano per procuratorem, ut videre eſt Spicileg. tom. VI, pag. 368. Anxio mœrore confectus, quem inter prementes belli anguſtias contraxerat, finem vivendi fecit III nonas Januarii anno 1417, id eſt 1418, ſepultuſque eſt medio in choro,

Digitized by Google

ante pedaneum, inquit chronographus, *ubi ſolet* A *accipi benedictio.*

XXVII. Robertus III *Vallée*, dictus etiam *du Bec*, quippe qui ex ipſo Becci oppido oriundus erat, cum eſſet decretorum doctor, priorque Boni-nuncii Rotomagenſis, electus eſt abbas VII idus Februarii anno 1417, id eſt 1418; obedientiam vovit eccleſiæ Rotomagenſi pridie non. Martii ſequentis; fidem præſtitit regi Anglorum pridie idus Februarii, eodem anno 1418, id eſt 1419. Cum anno 1421, menſe Februario, Franci in arcem Beccenſem fuiſſent introducti, ipſe tanquam proditionis auctor, vinculis ſubactus, a comite Sariſburienſi Rotomagum perducitur, B ubi per menſes quinque vinculis onuſtus in cuſtodia permanſit, donec proditorum ipſorum confeſſione abſolutus, liber evaſit. Obiit afflictationibus & anguſtiis oppreſſus Rotomagi, IV nonas Maii anno 1430; relatuſque Beccum ſepultus eſt ad lævam Guillelmi deceſſoris ſui & avunculi, inquit chronographus, id eſt, ut videtur, patrui.

XXVIII. Thomas *Frique*, dictus quoque *du Bec*, quia de parochia Becci exortus erat, ex priore monaſterii eligitur abbas XIII calend. Julii anno 1430; fidem præſtitit regi XIX calendas Januarii ſequentis. Adfuit IX calendas C Junii anno 1431 Rotomagi, judicio lato in Puellam Aurelianenſem. Plurima bona ſuo acquiſivit monaſterio. Obiit III nonas Julii anno 1446, ſepultus juxta Guillelmum *Vallée* deceſſorem ſuum, cum epitaphio.

XXIX. Johannes III *de la Motte*, dictus etiam *de Rouen*, decimus liberorum nobilis viri Simonis *de la Motte* civis Rotomagenſis, ſucceſſive prior de Bello-ſaltu Rotomag. S. Petri de Canchiaco Ambian. beatæ Mariæ de Layo Bellovacenſis, ſancti Petri de Pontiſara, Clauſtri Beccenſis, & Confluentii Pariſienſis. Doctor diu Pariſiis rexit in decretorum facultate, & prio- D ratum de Ovis, gallice *en Teraſſe*, Morinenſis diœceſis, a monachis Majoris-monaſterii in commendam obtinuit. Defuncto Thoma a monachis ſuffectus abbas, a ſummo pontifice confirmatus eſt, & a Radulfo archiepiſcopo in ſacello palatii Rotomagenſis benedictus, eccleſiæ Rotomagenſi obedientiam ſpopondit cal. Maii 1447, deinde regi, pridie calendas Novembris 1449. Apud eumdem cum aliis deſtinatus eſt orator, pro recuperatione ducatus Normanniæ; ab eodem ad conventum Bituricenſem miſſus eſt pro expeditione pragmaticæ-ſanctionis; denique Rotomagum vocatus eſt ad ſcacarium Normanniæ. E Extinctus XV calendas Decemb. 1452, conditus eſt in medio chori ad caput Guillelmi 26 abbatis, cum epitaphio.

XXX. Gaufridus III de Hiſpania, cognominatus *Benoiſt*, ex priore Boni-nuncii Rotom. electus abbas XIII calendas Januarii 1452, a vicariis archiepiſcopi, ſede vacante confirmatus, & benedictus fidem obſtrinxit regi XIV calend. Martii 1453. Quot & quanta in eccleſia contulerit, legeſis apud Martenium Ampliſſ. Collect. tom. VI, col. 110. Privilegia de religioſis committendis in prioratibus vacantibus adverſus impetrantes quoſlibet fortiter defendit. Largitus eſt decem libras Turonenſes pro anniverſario ſuo, parentum, amicorum & benefactorum. Per ſeptennium, tam cum morbis quam cum minis, blandimentis & promiſſis abbatiam inhiantium luctatus, hanc ſimul & vitam depoſuit 14 Maii 1476; ſepultus eſt in choro ſub tumba quam cum tumba ſui anteceſſoris fieri curaverat, epitaphioque decoratus.

XXXI. Johannes IV *Boucart* (ſic eum appellat chronographus pag. 28) epiſcopus Abrincenſis, abbatiam primus obtinuit in commendam, electus, jubentibus rege & pontifice, III calend. Junii anno 1476. Regi ſacramentum dixit 13 Julii anni 1477, commendæ & epiſcopatus vicario uſus eſt generali Johanne *le Marchand* decano Abrincenſi. Ceſſit poſtea in gratiam Johannis *de Aptot*, ſeu *Hauteu*, forte *Hautot* prioris Beccenſis; ſed antequam reſignatio illa confirmaretur a ſummo pontifice, obiit præſul IV calend. Decembris anno 1484, quare ſuum non eſt ſortita effectum. In necrologio inter abbates non recenſetur.

XXXII. Robertus *d'Evreux*, dictus etiam *de Rouen*, ex priore Belli-montis electus IV idus Decemb. anno 1484, deinde benedictus abbas, obedientiam vovit eccleſiæ Rotomagenſi XV cal. Maii anno 1485. Sedebat adhuc VIII idus Aprilis anno 1490, id eſt 1491, reſignavit & ipſe ſequenti. Notatur in necrologio XI calend. Februarii.

XXXIII. Guillelmus V *Guerin*, dictus quoque *de Rouen*, antea prior ſancti Filiberti, obſequium juravit eccleſiæ Rotomagenſi X calendas Novembris anno 1491. Nonnullorum monaſterii officiariorum ſtipendia auxit anno 1494. Charta x. col. 292. Eccleſiam ſancti Nicaſii Mellentini, cujus olim prior exſtiterat, ventorum vi pene deſtructam reparavit anno 1496. Abbatiam tranſcripſit poſtea Johanni qui ſequitur, ſuo ex ſorore nepoti. Interceſſit quidem Ludovicus XII rex, qui Ludovicum Aurelianenſem, Toloſanum archipræſulem, ſuccedere volebat Guillelmo. At rege extincto, prævaluit Romæ anno ſequenti hujus reſignatio.

XXXIV. Johannes V *Ribaud* obſequium vovit eccleſiæ Rotomagenſi XIV calend. Aprilis anno 1514, id eſt 1515, quo etiam anno videtur benedictus fuiſſe Rotomagi a *Tuſſano archipræſule*, ut ait Continuator chronici Beccenſis pag. 29, qui cujus ſedis fuerit archiepiſcopus non meminit; ſed anno 1517 ab Adriano qui ſequitur, pulſus, *Rotomagum natale ſolum repetiit*, ait idem Continuator, *cum magna auri, argenti, tapetum, vaſorumque cœlatorum ſupellectile noctu ſublata, nec a vaſibus quidem ſacris abſtinens. Inde Vallimontis cœnobii in Caletano regimen adeptus, locum ipſum Beccenſibus ſpoliis, renovato ædificio reddidit inſignem.*

XXXV. Adrianus *Gouffier*, dictus cardinalis *de Boiſſy*, epiſcopus Conſtantienſis, *apoſtolico munere*,

munere, ait idem Continuator, *a Franciſco rege* A *in commendam admiſſus, præmiſſis Beccum ſatellitibus, bonam fratrum partem in prioratus expellit, non enim deerant qui Ribaldi partes tutarentur, alios intus vinculis fatigans.* Tranſiit tamen anno 1519 ad abbatiam Fiſcannenſem, & de Conſtantienſi eccleſia ad Albienſem, uti diximus tomo I, col. 37.

XXXVI. Johannes VI *de Dunois*, ſeu *d'Orleans-Longueville*, cardinalis & præſul primum Aurelianenſis, deinde Toloſanus, Adriano ſucceſſit anno 1519, *vir manſuetus*, inquit Continuator chronici Beccenſis pag. 30, *ac ſuapte natura in eccleſiaſticis gerendis dexterrimus. Ad* B *Nicenam conventionem vocatus, apud Italos grandi omnium luctu ætate adhuc florente, moritur* anno 1533. Vide quæ de eo diximus tomo VIII, col. 1482.

XXXVII. Johannes VII *le Veneur* cardinalis & epiſcopus Lexovienſis, *multa rerum experientia prudens*, inquit idem Continuator, *Carolo primum octavo carus, Ludovico deinde ſucceſſori conjunctiſſimus; poſtea Franciſco principi a conſiliis & eleemoſynis familiaris* fuit, abbatiamque Beccenſem conſecutus eſt anno 1533. Obiit *ſeptuagenarius in Marolea expeditione ad Merlam anno 1543. Cor ejus theca plumbea in choro* Becci *ad aram* C *majorem conditur. Corpus Lexoviis in æde apoſtolica incredibili ſumtu coepiſcopis adpoſitum quieſcit.*

XXXVIII. Jacobus *d'Annebaut* Claudii Franciæ Thalaſſiarchi frater, abbatia impetrata anno 1543, factus eſt paulo poſt epiſcopus Lexovienſis & cardinalis; obiit Rotomagi VII idus Junii anno 1558.

ſ In quibuſdam ſeu ſchedis, ſeu etiam inſtrumentis, reperitur Franciſcus *de Tournon* cardinalis & abbas Beccenſis, promiſcue cum Jacobo *d'Annebaut*. Nonnihil forte compoſitionis erat inter utrumque de reditibus abbatiæ.

XXXIX. Ludovicus I *de Lorraine*, dictus D cardinalis Guiſius, abbatiam tranſcripſit IX cal. Novembris anno 1572, Claudio qui ſequitur.

XL. Claudius *de Lorraine*, dictus eques Albæmarlæ, occiſus eſt apud ſanctum Dionyſium in Francia, idibus Januarii anno 1591.

ſ Reditus abbatiæ adminiſtrantur ab œconomo ad annum 1597.

XLI. Dominicus *de Vic*, de quo in archiepiſcopis Auſcienſibus tomo I, col. 1007, bullas obtinuit idibus Septembris anno 1597; obiit XII calendas Januarii anno 1661.

ſ Iterum reditus abbatiæ penes œconomum ad annum 1665. E

XLII. Jacobus-Nicolaus *Colbert*, de quo ſupra, col. 113, in archiepiſcopis Rotomagenſibus, nominatus eſt a rege ineunte anno 1665. Obiit Luteciæ anno 1707.

XLIII. Rogerius III *de la Rochefoucaut*, nominatus III idus Decembris anno 1707, obiit Budæ in Hungaria, XIV calendas Julii anno 1717, dum permittente ſummo pontifice ſtipendia mereret adverſus Turcas. Vide tom. VI, col. 216.

XLIV. Ludovicus II *de Bourbon-Condé*, dictus comes Claromontanus, nominatus eſt exeunte anno 1717.

APPENDIX

DE PRIORATU B. MARIÆ DE PRATO,

ſeu BONI-NUNCII ROTOMAGENSIS.

POſitum eſt extra muros Rotomagenſis civitatis, interfluente Sequana, Virginis Deiparæ cœnobium, in Ermentrudis-villæ ſuburbio, nunc ſancti Severi dicto, cujus amœna planities, cœlum, ſolumque, necnon arborum ordinata ſeries, gratiſſimum præbent civibus eo voti cauſa petentibus ambulacrum. Variis ſubinde illud nominibus affectum legitur. At ne quid modo anticipemus de veteri ſancti Severi cœnobio, ubi primam ſedem habuiſſe credunt nonnulli, Guillelmus I Rotomagenſis archiepiſcopus, locum *ſanctæ Mariæ de Ermentrudis-villa* nuncupat. Eumdem Normanniæ duces Willelmus & Robertus, atque Henrici duo reges Anglorum, *ſanctæ Mariæ de Prato* dixerunt; queis etiam Ordericus Vitalis, Willelmus Gemeticenſis, ac ceteri plerique conſentiunt: quippe qui pratis ad lævam Sequanæ ripam poſitis contiguus ſit. *Pratum belli* dictam hanc plagam quibuſdam videtur, ob fugatos ibi cum Theobaldo comite Bleſenſi Francos a Richardo Normannorum duce; quibus etiam placet ut inde baſilica *ſanctæ Mariæ de Victoria* primum audierit: ſed hujuſmodi commentum plane rejiciendum eſt. Incertum quo primum tempore, quamve ob cauſam *ſanctæ Mariæ de Bono-nuncio* nomen induerit, tametſi duplicem nuperi ſcriptores hujus appellationis, & utramque probabilem, afferunt rationem, conjicientes ei datum a Mathilde, Willelmi conquæſtoris uxore, *Boni-nuncii* nomen, quod inter preces quas illa fundebat ante Virginis Deiparæ imaginem vel altare, comparati regni Anglici nuncium acceperit. Altera ſumitur ratio ex baſilicæ, quæ Annunciatæ Virgini ſacra eſt, nuncupatione. Cui tertiam fortean ſubdere licet: nempe navitas, vel potius navitarum mare ſulcantium uxores & liberos, ob expectatum vel optatum, aut certe acceptum de illis interventu beatiſſimæ Virginis felix ac fauſtum nuncium, *Boni-nuncii* nomen huic loco intuliſſe; quod tandem populari more ſtudioque ceteris antecelluit. Id vero tribus primis a monaſterii fundatione ſeculis nuſpiam obtinuiſſe, palam fit ex regum, optimatum ac pontificum diplomatibus, ubi, fruſtra repugnante Megiſſerio, eccleſia vel cella ſemper beatæ Mariæ *de Prato*, nunquam *de Bono-nuncio* vocitatur. Atque hæc de nomine hujus cœnobii.

Ut ignota nominis *Boni-nuncii* cauſa, ſic monaſterii non admodum certa proditur origo. Volunt nonnulli fuiſſe ad Pontis Rotomagenſis exitum vetuſtam priſcis a temporibus abbatiam (qualis alia ſancti Gervaſii notatur a Willelmo conquæſtore Fiſcannenſibus data) quæ advecto S. Severi Abrincenſis epiſcopi corpore, nomen

ejus circiter annum 967 præferebat: hanc vero, A quod ponti velut arx prædonibus excipiendis tutandiſque adverſus publicam ſalutem inſideret, deſtructam, & in agrum ſeu locum pratis vicinum tranſlatam fuiſſe: poſtea vero non longe a ponte ſubſtitutam ipſi parochialem eccleſiam, quæ in libro cenſuum anni 1279, adhuc *ſancti Severi monaſterium* dicta reperitur; unde monaſterio Boni-nuncii velut ejus appendix paret hactenus. Hæc tamen ut ſe habuerint, nullum locus ille ante medium ſeculum undecimum monaſterii veſtigium ſervabat, ſed in Herluini optimatis jus & paternam hereditatem ceſſerat, antequam abdicato ſeculo Becci monaſterium B anno 1034 erigeret. Id conceptis verbis docet Beccenſe chronicon pag. 3, ex quo locum a Willelmo duce (una procul dubio cum Mathilde ejus conjuge) anno 1063 monaſticis regulis addictum diſcimus. Monaſterii conditionem uni Mathildi fert acceptam Willelmus Gemeticenſis monachus, vel potius interpolator ejus, dum ait lib. VIII, cap. 32, Henricum regem Anglorum hujus nominis primum, *eccleſiam ſanctæ Mariæ de Prato a matre ſua dudum incæptam pene conſummaſſe.* Atque eodem fertur Ordericus Vitalis lib. XIII, pag. 901. Sed potiorem meretur fidem Robertus princeps Normannorum, Henrici frater C natu major, qui in literis anno 1092 datis conceſſit monaſterio Beccenſi, *eccleſiam quam*, inquit, *pater meus & mater mea in honorem glorioſæ Virginis juxta Ermentrudis-villam prope urbem Rotomagi, Sequana intercurrente, cæperunt ædificare in terra quæ dicebatur præfati eſſe cænobii*, utpote, ait interpolator Willelmi Gemeticenſis ibid. *patrimonium domni Herluini, primi abbatis & fundatoris Beccenſis monaſterii.*

Inſtitutos ibidem monachos ſub Benedictinæ regulæ præceptis nullus inficiatur; ſed quonam ex aſceterio fuerint aſſumti merito poteſt dubitari. Beccenſes a principio fuiſſe pronum eſt D ut credatur. At incertis initiis prius inſediſſe Moliſmenſes, duo vel maxime probant. Unum ab Orderico Vitali petitur, docente lib. VIII, pag. 690, Robertum II Normannorum ducem, coorta Rotomagi ſeditione, anno 1090 *cymba parata Sequanam intraſſe, & relicto poſt terga conflictu, trepidum ad Ermentrudis-villam navigaſſe,* ubi *a Guillelmo de Archis Moliſmenſi monacho ſuſceptus eſt, ibique in baſilica ſanctæ Mariæ de Prato finem commotæ ſeditionis præſtolatus eſt.* Erat ergo tunc cellæ illius præpoſitus Guillelmus, qui nuper cum ſociis nonnullis e Moliſmenſium grege Rotomagi conſederat. Non minoris eſt E ponderis argumentum e Roberti Normanniæ ducis præcepto erutum, quo memor juris quod in hunc fundum ſibi vindicabant Herluinenſes Becci cœnobitæ, *feci*, inquit, *hanc prædictæ eccleſiæ donationem cum omnibus quæ in Normannia ad eam pertinebant ex dono parentum meorum, addita in meo dono decima fœni de parco meo quod eſt prope Rotomagum ſuper ripam Sequanæ, ut in ea a monachis* (Becci) *Deo in perpetuum ſerviatur, ad quod eam conſtat eſſe fundatam . . . . ita tamen ut ſi aliquando voluero eamdem eccleſiam caput abbatiæ per ſe conſtituere, mihi liceat abſque omni querela Beccenſium monachorum, ſi eorum cœnobio dedero excambium, quod tantumdem illis valeat quantum prædicta eccleſia cum omnibus quæ tunc ad eam pertinebant, valuit. Hoc autem ipſum quod in mea retineo poteſtate, ut mihi liceat præfatam eccleſiam, quam dedi monaſterio Beccenſi, conſtituere abbatiam per ſe . . . . . . ſimiliter retineo in poteſtate fratris mei Guillelmi, gratia Dei regis Anglorum.* Annum 1092 præfert inſtrumentum, ex quo videas totis 29 annis alios a Beccenſibus huic inchoato cœnobio præſediſſe, Rotomagenſes forte ſancti Audoëni monachos ad annum ſaltem 1076, qui alter fuit a fundatione Moliſmi, quibus ſucceſſit e grege Moliſmenſium Guillelmus de Archis ad annum 1092, quo tandem locus ille a Roberto duce Beccenſibus fundi heredibus dono datus eſt.

Parum tamen aut nihil valuit hæc Roberti conceſſio. Sive enim ingruentibus bellis, ſive meditata Jeroſolymitana expeditione fuit retardatus, qui ſubinde Normanniam invaſit Henricus rex, Roberti frater, teſte Willelmi Gemeticenſis interpolatore ſup. *Eccleſiam ſanctæ Mariæ de Prato a matre ſua dudum incæptam pene conſummavit, clauſtro & officiis monachis congruentibus, & ambitu murorum ipſum locum decorans, nonnulla prædia, tam in Normannia quam in Anglia, ad opus ibidem Deo ſervientium cum ornamentis pretioſis contradidit; majora tamen, ſi aliquantum vita comes foret, ſecundum ſuam promiſſionem largiturus. Et quia idem locus ad eccleſiam Beccenſem pertinebat, utpote patrimonium D. Herluini . . . . . . monachos Beccenſes illic Deo ſervituros inſtituit.* Hinc eumdem Henricum avum ſuum Henricus alter Anglorum rex *pium amatorem & fundatorem ejuſdem loci* dixit in literis, quibus monaſterii bona juraque confirmat. *Monaſtic. Anglic. tom. III. pag. 994.* Ducum itaque, tum regum fota donis ac ſubſidiis Pratenſis familia, pietatis in Deum, cultuſque in beatiſſimam Virginem, fructus protulit uberrimos, qui deinceps ſubſecutis bellorum incommodis ſæpius interciſi, nedum enecati, fuerunt.

Nempe communem patriæ ſortem experti ſunt Pratenſes, ſerenatis rebus felices, turbidis miſeri ac propemodum nulli. Quandiu pax ab Anglis ſeu Francis fuit, in Virginis Deiparæ cultum propenſiores cum reges tum reginæ, milites & epiſcopos, ut beneficia conferrent exemplo ſuo provocarunt. Ibi generales provinciæ ſynodos tenuerunt archiepiſcopi Rotomagenſes Guillelmus *de Flavacourt*, Ægidius *Aycelin*, & anno 1335 Petrus *Roger*, qui poſtea Romanus pontifex Clemens VI dictus eſt. Ab illis inſtituta beatiſſimæ Virginis *devotorum* ſocietas, cui Mathildis Guillelmi regis uxor præluſiſſe fertur, & precibus hoc loco fuſis Anglicum marito ſceptrum obtinuiſſe.

Anno 1243 ignis e vicinis Ermentrudis-villæ domibus erumpens, ædes univerſas præter infirmorum cellam pene delevit. Anno 1351 icta fulmine turris & incenſa, fuſis campanis,

baſilicam & contiguas ædes caſu ſuo compreſſit, aut flammis viam aperuit. In omnibus Rotomagenſis urbis, quæ plurimæ acciderunt, obſidionibus, gravibus afflicti malis Pratenſes ingemuerunt, maxime vero ab anno 1417 ad annum 1450 : qua tempeſtate monachi ſæpe extorres, alio victum quærere ſunt coacti, ut de loco in archipræſulis manus dimittendo non ſemel cogitaverint. Anglis malorum auctoribus deteriores fuere permiſti Britonibus Aremoricis Burgundiones, qui Carolum Biturigum ducem ut Normanniæ ducatu augerent, Rotomagum invaſere non ſemel, & ubique cædes, incendia, ruinas ſparſere.

Pacatis rebus elegantem baſilicam & alias ædes innovarunt monachi, quæ Franciſco I cum aulicis pro dignitate capiendo ſuffecerunt. Sed omnia ſus deque verterunt anno 1562 Calviniſtæ, qui ne ad profana ſacra Quevilliacum petentibus catholica plebes obviaret, Boni-nuncii baſilicam una cum adjunctis ædificiis ſolo æquarunt, Deiparæ Virginis iconem comminuerunt, ſacra vaſa, pignora, chartas, & quid non? diripuerunt.

Compoſito tantiſper perduellium furore, Turgiſius prior ex relictis parietinis eccleſiam novam, & humiles ut licuit caſas, inſtruere aggreſſus eſt. Amiſſarum chartarum jacturam ſarcivit ope chartophylacii Beccenſis. (Mos quippe fuit inſignis aſceterii, ut cellarum inſtrumenta primaria, cum eorum apographis in archivo communi ſervarentur.) Reliqua vir pius reſtituiſſet in ordinem, ſi mores caſtigare lapſamque diſciplinam revocare voluiſſent monachi.

Dum hæc ſtrenue geruntur, poſt Henrici III Franciæ ac Poloniæ regis fatum, in fœderatorum manus venit Rotomagum, cujus in obſidione Henricus IV anno 1592 Boni-nuncii ſacram ædem aliaque omnia funditus evertit: monachis alio ſedes quærentibus, lapides & ſparſam materiem circumpoſiti coloni nullo prohibente convehunt, indeque lares ſuos eodem conſumtos bello reficiunt. Nec ſic tamen abjectus hoc loco Deiparæ cultus: quippe viſi magno numero fideles diſturbatas inter parietinas orare, atque ut ex lignis & ſtramine conſurgeret ædicula ſymbolam quiſque ſuam conferre. Sed anno demum 1600 Galardus *de Cornac*, tum Sicardus *de Gachis* uterinus Galardi frater, alter poſt alterum loci priores, favente Roberto *Auſtin* expriore, qui penſionem ſuam annuis 500 libris minuit, eccleſiam erexerunt, quæ licet humili ſtructura, ingentes tamen poſt ruinas non minima videbatur; lignea monachis domicilia pararunt cum horreo & columbario; quibus omnibus ad exitum perducendis nonnulli fideles de Bono-nuncio peroptime meriti omne ſtudium adhibuerunt. Et hic quidem ad ann. 1624 fuit rerum ſtatus.

Dei vero faventis inſtinctu contigit, ut eodem anno Rotomagi conſtitutus venerandæ memoriæ Nicolaus *Davanne* Mellenti prior, ad Bonum-nuncium pergeret, cœptis opem imploraturus. Orantem altiſſima ſubiit cogitatio, jubente ſe numine delectum, qui Deiparæ Virginis cultum,
A & priſcæ religionis ſplendorem ibi poſtliminio revocaret. Hinc adeptus prioratum nihil non eſt molitus quo meliorem ad concentum monachos reduceret. Ubi nihil valuere preces ac monita, compellatis judicibus tandem effecit, ut Beccenſes una cum Pratenſibus ſibi obnoxiis, congregationis ſancti Mauri patribus accederent. Id factum III idus Auguſti anno 1626, non ſine Virginis Deiparæ beneficio. Cum enim excipiendis patribus, aliiſque viris dignitate conſpicuis, epulæ pararentur, culinam ignis adeo violentus invaſit, ut de reliquis laribus ac baſilica conclamatum putarent omnes. Ubi vero recentes
B patres ad Virginis altare acciderunt, continuo reſilire flamma, mox penitus extingui viſa eſt. Extemplo manum operi admovens Davannius regulares ædes inſtruit, baſilicæ ſacella tria adjungit, eamque tertia parte facit auctiorem. Nihil hic de vaſis ac veſtibus ſacris, nihil de picturis aut aliis eccleſiæ decoribus adnectimus: hæc enim omnia, lapides, marmora, tabulæ, argentea vaſa, ipſi parietes Davannium clamant. Ipſemet prædia non pauca redemit, ademta jura revocavit, villas novis ædificiis inſtauravit.

Creſcebat interea Rotomagenſium cultus in Deiparam; omniſque generis & ætatis viri ac
C mulieres Boni-nuncii tholos muneribus ac donariis onerabant. Singulorum huc acceſſum & anathemata proferre non vacat. Sed Annæ Auſtriacæ Francorum reginæ pia vota, fuſaſque ad altare Virginis lacrymas ſilere piaculum videretur. Cum enim optima regni moderatrix anno 1650, tantum non deſperatis Normanniæ rebus, Rotomagum & continuo Bonum-nuncium acceſſiſſet, necdum baſilicæ limen egreſſa, perduelles deſertos ab omnibus certatim ad ipſius redire obſequium audivit. Hinc iterum ac tertio Boni-nuncii ſubiit eccleſiam, una cum rege ceteriſque principibus ac regio comitatu, gratias
D actura Reginæ cœlorum opitulatrici ſuæ, cujus præſidio ſingulari compoſitos motus & partam regno ſecuritatem agnoſcebat.

Ex plurimis quibus olim fruebatur celebris ille prioratus prærogativis, unam, quæ ad nundinas regales Prati ſeu Ermentrudis-villæ ſpectat, recenſere juvat. Eæ quippe nundinarum illarum erant leges, ut in Aſcenſionis Dominicæ pervigilio, prior Boni-nuncii, aut ille ex monachis qui ejus vices gerebat, hominibus & vaſſallis ſtipatus ſuis, prævio apparitore, eques procederet ad vicecomitatus aquæ forum, nundinarum poſſeſſionem initurus, juriumque, tam regalium
E quam urbicorum feriationem, ac demum factam mercimonia dividendi licentiam præconis voce indicturus. Quin etiam regiorum carcerum claves a cuſtodibus recipiebat, eaſdemque mox ipſis tota hebdomada ſuo nomine ſervandas commendabat. Tum ad locum pergens, a ballivo regio teneri ſolitum, ejus loco proprium ballivum ac ceteros officiales ſufficiebat, ut per octo nundinarum dies jus per totam urbem edicerent. Eadem denique urbis prætori & ædilibus imperabat. Ubi vero de menſurarum ac ponderum libratione ſeu

viſitatione mercium agebatur, penes illum ejus rei cura ſtabat & arbitrium; ut ſi quæ fiſco addicenda eſſent, ſuos ipſe referret in uſus: quemadmodum anno 1281 equum effrenum, qui mulieri vitam ademerat, ſibi vindicatum ſcacarii judicio conſecutus eſt. Sed cum annis 1417 & 1418 Angli Rotomagenſibus imminerent, in urbem tranſlatæ ſunt nundinæ, monaſteriique jura vehementer acciſa, ut ceteris ablatis ne mediam quidem emolumentorum partem percipiat, quamvis ſolito loco reſtitutæ ſint ab anno 1500, priore jus antiquiſſimum obtendente.

Nunc igitur ſic res habet. Feria tertia ante Aſcenſionem Domini duo monachi cum officialibus ad vicecomitatum aquæ pedites ſe conferunt, nundinarumque poſſeſſionem, appenſo menſæ pileo, quietam ac placidam adipiſcuntur, priſci decoris tenue veſtigium. Ipſomet Aſcenſionis die, redimendum per eccleſiæ cathedralis canonicos ſontem ſuſcipit prior, eique poſt libertatem redditam ut mores corrigat monito benedictionem, panem, poma, vinique poculum in abſolutionis teſſeram impertit. Id autem in vicecomitatus aquæ prætorio ſive aula perficitur ab anno 1577, quo bellicos ob tumultus ſontem infinita vulgi caterva compreſſum ad Pratenſem ducere baſilicam, uti mos jubebat, non vacavit, ne ferales ipſi tenderent inſidias adverſarii, neve labore & inedia conſumto gravior forte hæc longiſſimæ ſupplicationis pompa videretur.

ULTERIOR-PORTUS.

LE TRÉPORT.

ARchangelorum principi nuncupatum Ulterioris-portus, ſeu, ut quibuſdam placuit, *Ultris-portus* monaſterium, a ſubjecto portu nomen haud dubie ſumſit, qui ad oſtium fluminis Riſelæ poſitus eſt, Caletos & Ambianos hinc & inde diſterminantis; ſed in anno conditi monaſterii nodus viſus eſt ad expediendum difficilis. Rem ſic narrat Mabillonius Annal. Bened. tomo IV, pag. 595. « Monaſterium ſancti Michaëlis de Ulteriori-portu infra Augum oppidum ad oram Oceani conſtruxit Robertus Augenſis ſeu Aucenſis comes, eo nomine primus, conſilio Maurilii archiepiſcopi Rotomag. Willelmi Normannorum ducis, aliorumque Normanniæ optimatum, monitu & inſtinctu Beatricis comitiſſæ, uxoris ſuæ; illudque liberaliter dotavit, unde monachi illic alerentur, qui pro ſua ſuorumque ſalute, Beatrice uxore, filiiſque ſuis Radulfo, Willelmo atque Roberto, Deum aſſidue exorarent. In literis hac de re vulgatis » (eas nos ex Sammarthanis poſt Acherium noſtrum proferimus ad calcem hujus voluminis) « mendum irrepſit in annum Incarnationis, qui annus 1036 in editis notatur; quod erratum ex eo refellitur, quod Maurilius Rotomagenſis archiepiſcopus, cujus conſilio hæc abbatia condita dicitur, non ante annum 1055 illam iniit ſedem. Ob ſimilem rationem hæc conſtructio anno 1036 fieri non potuit conſilio Willelmi Normannorum ducis, qui tunc vix unius anni erat. Nulla in his literis mentio de Leſcelina, Roberti comitis matre, quæ anno 1057 deceſſerat; adeoque poſt illum annum condita eſt hæc abbatia, ſed ante annum 1066, quo Willelmus dux Normannorum regnum Angliæ adeptus eſt, qui dux tantum appellatur in illis literis. Denique in chartaceo codice monaſterium iſtud anno 1059 conditum fuiſſe legitur. Primi ejus loci monachi e Monte ſanctæ Trinitatis & ſanctæ Catharinæ prope Rotomagum aſſumti duce Herberto, quem Rainerius abbas excepit. Is *ſanctæ recordationis paſtor primus* dicitur in necrologio ad XIV calendas Maias. Huic ſucceſſiſſe dicitur *piæ memoriæ domnus Drogo abbas ſecundus*, laudatus ad III nonas Martii, deinde ad XI cal. April. *reverentiſſimus vir* domnus abbas Alvredus, *iſtius loci gubernator tertius*. Attamen apud Robertum de Monte primus Ulterioris-portus abbas fuiſſe dicitur Herbertus monachus S. Trinitatis de Monte Rotomagenſi; ſecundus Alveredus, ſeu Alvredus; tertius Oſbernus monachus ejuſdem loci; quartus Fulcherius monachus Cluniaci, cujus idem Robertus æqualis erat. At præferenda videtur necrologii auctoritas. Hæc tamen diſcrepantia ſic forte conciliari poteſt, ut Rainerius, qui Montis ſanctæ Catharinæ tunc abbas erat, primus abbas creditus ſit, ſub quo Herbertus paſtoris officium geſſerit ».

Chart. X. col. 13.

Hactenus Mabillonius, qui diſerte probare videtur chartam Roberti fundatoris illigari non poſſe anno Chriſti 1036, ſed in annum 1059 rejiciendam. Mirari tamen ſubit doctiſſimum virum, in ſententiæ ſuæ fulcimentum non addidiſſe hic quod obſervaverat ipſe Diplomat. lib. II, cap. 23, pag. 176, calculum Dionyſii, quem Beda, Marianus Scotus & Sigebertus, rati ſunt ab annis Chriſti detraxiſſe 23 annos, nonnunquam uſitatum fuiſſe; quod ſi eum ſecutus eſt Roberti notarius, omnia apprime quadrare; annum enim Dionyſii 1036 cadere revera in annum Chriſti 1059. Sed ex eo ſolvitur omnis difficultas, quod vitioſo exemplari uſus ſit Acherius noſter, qui primus Roberti chartam vulgavit in notis ſuis ad Guibertum Novig. pag. 631. Monent enim novæ Diplomaticæ vernacule ſcriptæ auctores, exſtare illius chartæ vetuſtiſſimum, ſeu exemplar ſeu compendium, in quo ſuis ipſi oculis legerunt annum Chriſti *milleſimum quinquageſimum nonum*, non literis numericis, ſed verbis integris conceptum.

Augenſium comitum, aliorumque nobilium donis & muneribus fota hæc domus, velut in tutiſſimo portu floruit annis plus minus ducentis. Sed ortis Francos inter Angloſque bellorum repetitis tempeſtatibus, Britannico litori vicinior locus frequenti ruinæ patuit. Nec dubium quin inter enata ſub Ludovico VII & Philippo II Francorum regibus, cum Henrico II poſteriſque diſſidia, flammis violatæ ſint ædes & documenta conſumta, cum primariæ conditionis proximeque ſequentium donationum ſeculo decimo tertio perierint autographa. Recrudeſcentibus an. 1292 jurgiis, Johannes Augi comes, *pro ſtipendiis*

militum quos tenuit per guerram regis, invadiavit maximam partem & optimam theſauri eccleſiæ ſancti Michaëlis. Præterea tot & tantis gravaminibus præfatam eccleſiam tam ſæpe gravavit, quod vices gravaminum numerare ſe non poſſe fateatur. Illata quidem ipſe damna pro modulo ſarcivit. At quæ ſequuntur Augi comitum donationes, ſi cum irrogatis miniſtrorum ſcelere frequentibus injuriis comparentur, næ in illis priſca conditorum refrixiſſe pietas & munificentia nimiſquam agnoſcitur. Sunt tamen hæc levia.

Anno 1339 ex urbe Dovera, viginti quatuor duntaxat leucis ab Ulteriori-portu diſſita, ſolventes Angli cum armata centum & viginti navium claſſe, in ſubjectum monaſterio portum appulſi ſunt. Mox enecatis civibus abbatiam invadentes, nihil integrum reliquere. Acrior fuit eorumdem anno ſequenti impetus, ſed progreſſus minor. Cum enim præſto eſſet auxiliariorum manus, exceptis fortiter hoſtibus, multiſque ſuorum deſideratis, reliqui vulneribus graves Oceanum reſulcarunt. Poſt Azincurtenſem aliaſque clades Martinus proſtrati loci fugitivus abbas, dolens vel maxime cœnobium ab Anglis omnino combuſtum, eccleſiam, periſtylium, dormitoria ſolo æquata, deformes impluvio ruiniſque macerias, in ſacrorum celebrationem & latibula monachorum vix relictas, villas, cenſus, latifundia peſſumdata; graviſſimum æs alienum, vel Romæ pro ſolvendis abbatum bullis, vel alibi cogente penuria contractum, ſupplices ad Carolum VI Francorum regem literas dedit, quas cum veritate ſubnixas comperiſſent regni adminiſtri, quadraginta librarum impoſito recens onere monaſterium liberarunt. Anno 1413, qui palantis gregis curam agebat Nicolaus abbas, monaſterii non dicam ædes, ſed ruſticanas attegias, Anglico rurſus igne fumantes, cæſos Ulterioris-portus vicinorumque locorum clientes ſuos, deſerta rura, ſparſam ubique vaſtitatem ingemuit. Tunc vel invito diſtrahendi fuere, quos hoſtis præripere nequibat, villarum cenſus, & viliſſimo pretio creandæ emphytheoſes: nec ſic tamen datum erat urgenti fami ſuccurrere. Quis tum victum ac veſtitum quæritantibus monachis religionis ſenſus! Anno 1545 ruptis induciis in Ulteriorem-portum furere rurſum ac debacchari cœperunt Angli, poſt æquatum ſolo oppidum, fugatos aut conjectos in vincula colonos, & maxime piſcatores, ablata retia, totamque ſupellectilem ac naves, monaſterium ſacrilegis devotum ignibus & ſtercoribus ac maceriis obrutum deſeruere. Neque hic malorum finis.

Sævientes poſt annum 1560 ubique Galliarum Calviniſtæ perduelles, nihil apud Ulteriorem-portum quod ſurriperent incenderentve nacti, in villis ſaltem infeſtandis furorem verterunt. Nobilem inter illas, Manſionile Adelardi dictam, commendatarii vicarius anno 1576 diſtraxit: poſt biennium alia reditus opimi prædia vili pretio regiarum ſubventionum ergo ſimiliter ſunt diſtracta: ne quid vero deeſſet ad omnem

A calamitatis & injuriæ cumulum, exeunte ſeculo decimo ſexto Nicolaus *de Bellengreville*, Calvinianæ legionis dux ac ſignifer, homo trucis animi & ferocis, *Brachium ferri* dictus quod catholicos multos confeciſſet, abbatia potitus eſt. Ceſſit tamen; ceſſit & beneficiarius ejus: ſed factæ ceſſiones viris in monaſticæ potius rei perniciem quam in diſciplinæ ſanctioris revocationem intentis.

Periiſſet illa dubio procul, ni priorem ac theſaurarium ſortita domus eſſet Ludovicum *Heron*, genere nobilem, qui totis triginta annis in ejus commoda ſedulus incubuit. Animad-B vertens ergo ſagaciſſimus vir non aliud prementibus undique malis aptari poſſe remedium, quam per inductos congregationis ſancti Mauri Patres, arceſſendis illis omne ſtudium atque operam adhibuit. Sed obſtantibus non modo commendatariis, verum etiam ſolutioris vitæ ſodalibus, graviſſimas inde contumelias, rei familiaris damna, minas, carcerem tulit. His tandem ereptus malis, pro virili ad recuperanda monaſterii jura, cenſus redimendos, vindicandas eccleſias animum intendit, nulli parcens labori, ſæpe etiam periculo capitis expoſitus, quod res a militibus aliiſque pervaſas reddi compelleret judicum C decretis. Et his quidem veluti proluſionibus ad integram loci reparationem parabat viam, quæ tandem, favente Jacobo *de Souvré*, Melitenſium equitum Majore-priore, Ulterioriſque-portus abbate, cœpta eſt anno 1659, ac demum illuc inductis IV calend. Aprilis anni ſequentis reformatis Patribus abſoluta. Receptos proprias in ædes Ludovicus, reformationis incentor fovit amantiſſime, redituum parte non exigua juvit, omnibuſque caritatis officiis liberaliter proſecutus eſt. Monaſterium illi interitui proximum repperere, baſilicam nave vacuam, chorum impluvio labaſcentem & omni fere carentem ſupellectile, D reliquis ædibus multa ſui parte labefactatis, portæ, feræ, vitra, pavimentum deerant; nullum cerneres dormitorium ſive capitulum, non hortos; & ſi clauſtri partem, vacuoſque parietes exceptum ibis, congeſtis ruderibus ſepulta jacebant omnia. Nihilo ſecius manum operi admovere Patres, atque eo demum rem perduxere, ut paratas monaſticos in uſus, ac numeris fere omnibus abſolutas ædes reddiderint, baſilicam vero meliori formæ reſtitutam multiplici etiam ſupellectile locupletaverint.

Inſtantes operi retardavit coorta ſubito X calendas Decembris acerbiſſima tempeſtas, quæ E circumjacentem late plagam vehementer afflixit. Definitos limites prætergreſſum mare aggerem qui ducit ad Augum, eluvione complevit; dirum in modum ſævientes venti tegulas, trabes, tecta, murorum partem arietarunt exſufflaruntque. Sed adfuit munificus abbas, ſymbolamque toto fere decennio contulit, plura, ſi per diuturniores annos licuiſſet, uti ſpoponderat, largiturus. Nunc ad deceſſores ſucceſſoreſque ejus tranſeundum.

Digitized by Google

Syllabus Abbatum.

I. RAINERIUS abbas Montis S. Catharinæ, Ulterioris-portus paſtor primus dicitur in necrologio ad XIV calendas Maias, omiſſo Herberto, qui primus abbas a Roberto de Monte recenſetur, quia forte ſub Rainerio paſtoris vices adimplevit. Quo tempore permulti nobiles, atque in his Oiſterlandus, Guillelmi principis educator, vitæ monaſticæ tyrocinia poſuere. Ipſe aut ſucceſſor ejus & Robertum fundatorem, & Beatricem ejus conjugem apud Ulteriorem-portum ſepultura donaſſe perhibetur.

II. Drogo, a Roberto de Monte prætermiſſus, Rainerio ſucceſſiſſe dicitur in necrologio abbas ſecundus, ubi laudatur III non. Martii.

III. Alveredus Montis S. Catharinæ aſceta, genere ac religione clarus, ex priore abbas, obiit XI calendas Aprilis. Dictus in necrologio *tertius* abbas.

IV. Oſbernus *de Freauville* monachus loci, Richardi præſtantiſſimi militis & Galæ matronæ filius, ab illis decimam Greniaci necdum abbas obtinuit, adſtipulantibus germanis ſuis Anſello, Rogerio & Rorgone. Eidem abbatis munere fungenti alia plurima contulit memoratus frater Anſellus. Anno 1107 cum ſturgionem a piſcatoribus delatum accepiſſet, inhibente Giſleberto ſacerdote, comitis aquario, cedere coactus eſt. Hinc querelis ad comitem Augique barones delatis, cauſam ipſe ſuam peroravit, & oblato munere, decernentibus æquiſſimis viris, potitus eſt. Beneficos præterea ſenſit Stephanum Albæmarlæ comitem, alioſque optimates bene multos. Adfuit anno 1118 concilio Rotomagenſi, ab auctore necrologii prætermiſſus.

V. Fulcherius, male a quibuſdam *Fulchronius* dictus, ex monacho Cluniaci aſſumtus abbas, ſedebat anno 1138, quo Hugonis archiepiſcopi chartæ ſubſcripſit. Eccleſiam S. Severini Radulfo Seriaci abbati contulit anno 1150; præeratque adhuc, ex tabulis Augenſibus, III cal. Auguſti anno 1153. Nunquid inter illum & Oſbernum deceſſorem ſuum vacavit aliquandiu abbatia? Nunquid Fulcherius ipſe primus fuit qui Ulteriorem portum a Monte S. Catharinæ omnino liberum rexerit? Suſpicioni anſam præbet charta Turſtani abbatis, de quo paulo inferius, in archivo abbatiæ Seriaci, diœceſis Ambianenſis aſſervata, cujus illud eſt initium: *Ego Turſtanus a Fulcherio abbas quartus.* Hinc enim colligere in promtu eſt, adminiſtrationem Fulcherii veluti novam Ulterioris-portus æram in ipſo monaſterio uſurpatam olim fuiſſe.

VI. Guillelmus I, ex necrologio abbas *ſextus*, ſediſſe creditur anno 1159. Obiit XI cal. Maii.

VII. Richardus I anno 1161 cum Rogerio abbate canoniciſque Augenſibus Johannis comitis conſilio pactum pepigit hiſce conditionibus, ut abbas Ulterioris-portus in Nativitate B. Mariæ majorem miſſam celebret in eccleſia Augenſi; idem præſtet Augenſis abbas apud Ulteriorem-portum in feſto ſancti Michaelis; mutuo cenſu A altera alteri obnoxiæ ſint eccleſiæ duæ memoratæ; ſi quis ad alterutram monachus canonicuſve male habitus diffugerit, ſervetur incolumis diebus octo, quibus exactis liber dimittatur. Obiit Richardus calend. Junii.

VIII. Turſtanus, male quibuſdam dictus *Ruſtenus* aut *Taurinus*, monaſterium rexit quartus ab abbate Fulcherio. Vide ipſum Fulcherium.

5 *Albericum* recentiores quidam hic ſufficiunt, quod in necrologio locum habeat his verbis: *XII calend. Junii obiit dompnus abbas Albericus, eccleſiæ S. Leufredi moderatiſſimus rector, noſtrique loci primus ædificator.* Sed quid connexionis inter B ſe habent ædificatio monaſterii, & ejuſdem gubernatio? Eſto Albericus architectonices peritus, e monaſterio S. Audoëni Rotomagenſis, cujus monachus erat, accitus ſit ad ædificandum Ulteriorem-portum, futurus deinde Crucis ſancti Leufredi abbas, non inde ſequitur abbatem ſimiliter fuiſſe Ulterioris-portus. Præterea vivebat ille undecimo ſeculo; quare ſi monaſterio illi præpoſitus fuiſſet abbas, non ſolum Turſtano proxime non ſucceſſiſſet, ſed omnes etiam anteiviſſet Turſtani deceſſores.

IX. Guillelmus II monachus Becci, ſedebat anno 1181. Obiit VI calendas Martii.

C X. Arturus ſubſcripſit anno 1196 inſigni Ch. xxvi, col. 27.
pacto Richardum inter Anglorum regem & Gualterum Rotomagenſem archiepiſcopum, inito pro Caſtri-Andilegi cum Deppa, Buticulis, Lupariis, Alacris-montis ſilva, Rotomagique molendinis. Sedebat adhuc anno 1199, conſignatus in necrologio calend. Martii.

XI. Radulfus I præerat annis 1211 & 1216; obiit XIV calendas Februarii.

XII. Hugo ſedebat menſe Januario anni 1219, id eſt 1220. Obiit V nonas Martii.

XIII. Henricus I Beccenſis monachus, prior erat Evremodii, quando eum Richardus abbas D Becci, in abbatem Ulterioris-portus electum, liberum & abſolutum Theobaldo archiepiſcopo præſentavit anno 1222, menſe Decembri. Pactionem iniit anno 1225 cum Simone abbate Alneti. Nervos ille contendit omnes in baſilicæ novæ ſubſtructionem; quamobrem porrectis exeunte anno 1244, id eſt ineunte 1245, Odoni archipræſuli ſupplicibus literis, mandatum ab eo tulit, quo quadraginta dierum promiſſis indulgentiis ad ſuppetias ipſi ferendas excitabantur fideles. Hinc in necrologio ad VI cal. Auguſti, al. Maii, non modo *piæ memoriæ*, ſed etiam *reædificator nobiliſſimus loci iſtius* audit, E primuſque *in cujus anniverſario* monachi *habent quadraginta ſolidos*, ex bonis ab eo comparatis haud dubie percipiendos.

XIV. Laurentius occurrit in tabulis domeſticis anno 1244, id eſt 1245; & in necrologio Augenſi ad IV idus Novemb. Obiit anno 1249.

XV. Guillelmus III electus ex codice viſitationum Odonis Rigaldi archipræſulis, exeunte anno 1249, id eſt ineunte anno 1250, ab illo benedictus eſt eodem anno idibus Februarii. Sedebat adhuc anno 1268.

XVI. Stephanus occurrit in tabulis anno A 1277. Viſitur in monaſterii baſilica lapis niger, ſub quo tumulatus eſt cum hoc epitaphio: *Anno Domini M. CC. XC. undecima menſis Martii, obiit dompnus abbas Stephanus, vir pius & benignus in omnibus, hujus eccleſiæ paſtor ſextus decimus. Anima ejus requieſcat in pace;* ubi annus 1290 ad annum 1291 revocandus eſt.

XVII. Henricus II ſedebat anno 1324; Roberti fundatoris literas a Philippo rege Francorum anno 1331 recognoſci & confirmari curavit, in necrologio uti & ſequentes deſideratus.

XVIII. Guillelmus IV decimas quaſdam B Firmino abbati Loci-Dei pro triginta ſolidorum annuo cenſu dimiſit anno 1337.

XIX. Radulfus *de Veteri-villa* pepigit XIV calendas Februarii anno 1349, id eſt 1350, cum monialibus Clari-rivuli, ord. Fontebraldenſis; monaſterii jura in portum, ſeu piſcatores & piſces, deſcribi, recognoſci, ſcriptiſque authenticis mandari præcepit anno 1357, vir meliore ſeculo digniſſimus.

XX. Martinus *de Saint-Sulpice*, ex priore Horneii factus abbas, præerat VI idus Octobris anno 1370.

XXI. Robertus ſedebat XV. cal. Novembris C anno 1376, ex tabulis ſcacarii Rotomagenſis. Baſilicam Anglicano conſumtam incendio, direptam ſupellectilem, villas partim igne crematas, partim fœneratoribus creditas, omnia ſupremo funeri ſimillima cum experiretur, datis anno 1384 ad Carolum VI Francorum regem, tum anno ſequenti ad ſummum pontificem ſupplicibus literis, impoſitorum onerum ac decimæ remiſſionem impetravit. Obiit, ex necrologio, XIV calendas Aprilis.

XXII. Johannes I ubi primum per fugitivæ pacis intermedia tempora reſpirare licuit, porrecto ad Carolum VI regem ſupplici libello, D obtinuit anno 1399 ut villas, feoda, domos, prædia, latifundia bellicis tempeſtatibus, peſtifera lue, variiſque ab annis quadraginta prementibus malis, inculta, vacua, diſtracta, recuperare, inſtaurare, novis cenſitoribus locare fas eſſet, quo proſtratæ reficerentur ædes, augeretur monachorum numerus, ſacris denique melior honos adderetur. Johannem Moreletum Augi ballivum, occaſione cujuſdam delicti a ruſtico perpetrati, juriſdictionem abbatiæ pervadentem an. 1403, dein poſt quadriennium latronis extremo ſupplicio afflicti bona apud Ulteriorem-portum ſita fiſco addicentem, alioſque juribus ſuis ſimiliter E infeſtos, animoſe repreſſit. Demum anno 1408, convocatis omnibus, rerumque a ſe & ab adminiſtris ſuis geſtarum in monaſterii baſilicæque reſtitutionem, in monachorum victum ac veſtitum, in villarum redemtionem, aſſertionem jurium, &c. reddita ratione, nihil ſe ab illis repetiturum pollicetur. Tum in multiplices gratiarum actiones erumpunt monachi, rem ab abbate piiſſimo ſancte, prudenter, atque in monaſterii commoda pariter geſtam acclamantes, probantes ſingula, diuturnam ipſi vitam & incolumitatem adprecantes. Dein Johannes conventui novos aſſignat reditus, alios in ſacrorum celebrationem, quoſdam etiam in cibaria lautiora deputat, conventui denique proprii jus ſigilli confirmat. Obiit III idus Julii ex necrologio, ubi laudatur ut *eccleſiæ reædificator & reparator nobiliſſimus.*

XXIII. Nicolaus I *de Poix* occurrit in tabulis ab anno 1413 ad annum 1430. Recuperandæ rei ſollicitus, Martini V papæ patrocinium efflagitavit anno 1420. Miſſus pontificio nomine Pontiſarenſis abbas, ob temporum acerbitatem nihil aut parum evicit: quippe ab Anglis ingruit nova tempeſtas, quæ villas omnes ſic attrivit, nihil ut integrum in Augenſi comitatu ſupereſſet. Omiſſus eſt a necrologo domeſtico, ſed in Augenſibus tabulis memoratur V cal. Decembr.

XXIV. Adam *de Preaux*, omiſſus ſimiliter in necrologio domeſtico, Patrum Baſileæ conſidentium literis inſtitutus eſt anno 1438 pecuniarum pro indulgentiis Rotomagenſi provinciæ conceſſis collector, in Græcorum ſeu Turcarum tyrannide gementium ſolamen. Nummos ille quadraginta novem cum ſolidis duodecim miſit ad concilium, a quo receptæ pecuniæ tulit apocham. Nec plura de illo.

XXV. Richardus II *de Longuemort* ſedebat anno 1453; baſilicam meliori formæ reddidit, proventuſque monaſterii fecit auctiores. Obiit VI nonas Maii anno 1461, dictus in necrologio, ex indiligentia ſcriptoris, abbas *vigeſimus quartus;* cum enim ille Johanni I locum vigeſimum ſecundum dederit, Richardo huic vigeſimum quintum aſſignare debuit.

XXVI. Andreas *de Marquien* electus poſt licentiam IV nonas Maii anno 1461 ab archiepiſcopo conceſſam, benedictus eſt Rotomagi IX cal. Junii ſequentis, ab epiſcopo Nitrienſi, aſſiſtentibus ſancti Audoëni & ſanctæ Catharinæ de Monte abbatibus. Ludovicum XI Francorum regem anno 1468 adiens, bonorum emphytheoticorum pacta bellico tempore per vim contra deceſſores ſuos extorta reſcindi curavit. Quatuor e ſuis probatæ vitæ monachos miſit in Angliam, Haſtingarum cellam recuperaturos, ſed fruſtra; ab Anglis enim male excepti, domum reverti coguntur anno 1470. Vita ſolutus Andreas V al. VII cal. Aprilis anno 1484, id eſt 1485, conditus eſt in ſacello beatæ Mariæ, quod ipſe excitaverat primus, aut labaſcens reſtituerat.

XXVII. Richardus III *de Longuemort* obſequium vovit eccleſiæ Rotomagenſi V idus Aprilis anno 1488; monaſterii reſtitutis ædibus conceſſit in fata VI calend. Octobris, anno, ut quibuſdam placuit, 1505, ſubſtituentibus illi Richardum alium, cognomine *le Peſant*, ex hac majori campanæ affixa epigraphe: *En Mai l'an M. V^{c} & VI, Michelle, deux mil peſant, feit faire Richart le Peſant, en ce temps abbé du Treſport.* Contra tamen probant & ſchedæ, & ſcutum Longamortenſis familiæ gentilitium, campanis anno 1506 conflatis appoſitum, non alium fuiſſe hoc anno

A Ulterioris-portus abbatem quam Richardum ipſum *de Longuemort.* Quis igitur non videt, cognomen illud *le Peſant* ſubdititium Richardo per ludicrum acceſſiſſe, ut campanæ ponderi, abbatis obeſi ætateque gravis moles ſeu pondus nonnihil reſponderet ! Occurrit adhuc Richardus in inſtrumentis, IX calend. Aprilis anno 1517, id eſt 1518.

XXVIII. Franciſcus *de Cleves* Gilberti filius, fraterque Caroli Augenſium comitis, ſummoto *Michaële*, loci monacho, qui fratrum calculis electus fuerat, abbatiam primus tenuit in commendam. Carolum ipſum Franciſci fratrem commenda illa donatum volunt Sammarthani cum B aliis ; ſed contra pugnant & ſchedæ domeſticæ & ejuſdem Caroli inſerta necrologio memoria, ſub his verbis : *XVI kal. Septembris obiit anno Domini M. D. XXI, illuſtriſſimus dominus Carolus* de Cleves *comes Augi, filius primogenitus domini Gilberti ejuſdem loci comitis, frater germanus domini Franciſci* de Cleves *hujus eccleſiæ moderni abbatis commendatarii primi, & in ordine vigeſimi octavi.* Occurrit Franciſcus in inſtrumentis ab anno 1521, vixitque in annum ſaltem 1537, epiſcopus ſimul Nivernenſis.

XXIX. Ludovicus *de Bourbon* cardinalis, fidem exhibuit eccleſiæ Rotomagenſi nonis C Novembris anno 1538. Abdicavit circiter annum 1545.

XXX. Philippus, dictus *cardinalis Bolonienſis*, occurrit annis 1547 & 1549.

XXXI. Innocentius *del Monte* cardinalis, dignitatem ab anno ſaltem 1551 initam, abdicavit anno 1573 in gratiam ſequentis.

XXXII. Alexander *Salvagiani* Henrico III regi a conſiliis & eleemoſynis, rerum potitus eſt in annum circiter 1600.

XXXIII. Nicolaus II *de Bellengreville*, Calvinianus, de quo in prologo, obiiſſe dicitur an. 1615, poſt conſignatam ſequenti abbatiam. D

XXXIV. Johannes II *de Bellengreville* ſuperioris conſanguineus, adhuc puer abbatia donatur in annum 1623, quo duxit uxorem, abbas item Foreſti-monaſterii.

XXXV. Carolus *de Fontaines de Pellevert* abbatiam ſibi a deceſſore tranſcriptam an. 1623, tenuit in annum 1627, quo obiit.

XXXVI. Jacobus *de Souvré* ordinis Jeroſolymitani apud regem chriſtianiſſimum orator, Græciæ ballivus, Valentiæ commendator, ac Franciæ major prior, abbas item Tornodorenſis ac Montis ſancti Michaëlis, de quo in prologo, obiit XI cal. Junii anno 1670. Vide tom. IV, E col. 719.

XXXVII. Nicolaus III *de Bethune-Charroſt*, filius Armandi ducis *de Bethune* & Mariæ *Fouquet*, poſſeſſionem apprehendit XI calendas Junii anno 1672, extinctus idibus Septembris anno 1699.

XXXVIII. Daniel *de Francheville*, de quo in epiſcopis Petrocorienſibus tom. II, col. 1487, abbatiam adeptus calend. Novemb. anno 1699, obiit VII calend. Junii anno 1702.

XXXIX. Ægidius *de Beauveau* epiſcopus Nannetenſis, abbatia donatus eſt III nonas Junii anno 1702, extinctus VIII idus Septembris anno 1717.

XL. Claudius-Ludovicus *de la Châtre*, de quo in epiſcopis Agathenſibus tom. VI, col. 702, factus eſt abbas anno 1717, menſe Novembri. Obiit menſe Maio anni 1740.

XLI. N.... *de Saint-Pierre* archidiaconus Rotomagenſis, nominatus eſt a rege anno 1740, menſe Septembri.

S. MARTINUS PONTISARENSIS.

S. Martin de Pontoiſe.

HUIC abbatiæ originem dedere duo Pontiſaræ illuſtres viri, Warnerius & Amauricus, qui ædiculam in honorem ſancti Germani Pariſiorum epiſcopi prope caſtrum Pontiſarenſe conſtruxere, ubi pauci monachi principio inhabitarunt : quod diſcimus ex literis Philippi I regis, anno 1069 apud Pontiſaram datis, quibus prima hæc monaſterii rudia primordia confirmat. Accitus eſt ad regendum illud ex Reſbacenſi aſceterio Galterius vir ſanctus, qui non multo poſt in proxima valle ad confluentes Bionæ [a] fluvioli in Iſaram, novam exſtruxit baſilicam in honorem ſancti Martini, cujus nomine hactenus cum toto monaſterio inſignita eſt, tametſi ſanctus Germanus Pariſienſis ibidem primarius etiam nunc patronus habetur. Monaſterium illud nobilitavit ſub abbate Theobaldo, Galterii ſucceſſore, piiſſima mulier Hildeburgis, filia Hervei domini Galardonis, quæ poſt obitum mariti ſui Roberti Ibriacenſis comitis Mellentini, illuc ſe recepit, ſuſceptoque ſanctimonialis habitu exiguam ſibi domunculam ad ſeptentrionalem eccleſiæ partem fabricari curavit, & ibidem reliquum vitæ in magna diſtrictione exegit, ornamenta eccleſiæ, fratribuſque veſtimenta conficere ſolita. Infirmorum quoque domum ſuis impenſis, necnon pauperum xenodochium ædificavit. Denique ejus rogatu filius Goellus prædium ſuum apud Gaudiacum [b], qui locus a monaſterio non multum abeſt, Pontiſarenſi monaſterio largitus eſt. Ibidem piiſſima illa matrona, plena dierum & operum bonorum, deceſſit III nonas Junii ſub annum 1115, ſepulta in ſancti Martini eccleſia, ad murum cellulæ ſuæ adhærentem. Ad ejus vero tumulum miracula patrata fuiſſe tradit ejus vitæ ſcriptor anonymus, quem vulgavere Acherius in Spicileg. tom. II ; pag. 686 & ſeqq. & Mabillonius Act. SS. Bened. tom. IX, pag. 833 & ſeqq. Nullo tamen cultu hactenus honorata eſt, neque ejus reliquiæ e tumulo levatæ.

Chart. XL. col. 16.

[a] la Viosne.

[b] Jouy.

SYLLABUS ABBATUM.

I. SANCTUS GALTERIUS I ortus erat in Ambianorum finibus, pago Vinemacenſi, in loco qui Andani-villa [c] nuncupatur, parentibus quorum nomina reticent ejus vitæ ſcriptores. Literis inſtructus adoleſcens, relicta patria ſeceſſit ad Reſbacenſe monaſterium, ibique monaſticen profeſſus, ita in virtutis ſtudio profecit, ut

[c] Ainville.

Digitized by Google

ut nullus eo dignior ad regendum novum Pontiſarenſe monaſterium viſus ſit; quod munus non niſi ægre admodum ſubiit. Memoriæ proditum eſt eum, cum paſtoralem baculum pro more illorum temporum in ſignum inveſtituræ a rege acciperet, manum ſuam dexteræ regis ſuperpoſuiſſe ac dixiſſe: *Non a te, ſed deſuper regimen eccleſiæ ſuſcipio;* quod generoſe dictum omnes, & rex ipſe approbarunt. Sed anno circiter 1072 regimen illud impatienter ferens, clam inde receſſit, & Cluniacum ſe recepit, credenſque ſe tutum illic inveniſſe latibulum, abbatem ſe eſſe non indicavit. Interim fratres ejus abſentiam moleſte ferentes, comperto loco ubi lateret, literis a Johanne Rotomagenſi archiepiſcopo ad Hugonem Cluniaci abbatem petitis & acceptis, ad cœnobium reverti eum coegerunt. Verum privatæ & ſolitariæ vitæ ſtudio ſeceſſit in quamdam cryptam horridam, monaſterio proximam, quæ nuper ad amplificandum exæquandumque abbatialem hortum deſtructa eſt; ubi corpus ſuum inedia, vigiliis & acerrimis verberibus mactabat. Neque hac latebra contentus iterum fugit ad inſulam ſanctorum Coſmæ & Damiani, in proſpectu Turonicæ civitatis poſitam, ubi mirum eſt quanta ſeipſe vitæ aſperitate diſcruciaverit. At nec diu illic vir talis ac tantus latere potuit. Tum miſſa munuſcula, & invito data, quæ ille pauperibus erogabat, vir adeo profuſæ caritatis, ut egeno ab eo quiddam petenti, cum non haberet quod daret, libros ſuos donaverit; alteri vero cucullam & tunicam, quæ paulo ante Majoris monaſterii monachi ei dono miſerant. Sed tandem indicante quodam peregrino detectus a ſuis, denuo ad proprium locum reducitur. At non diu illic ſubſtitit. Nam paulo poſt Romam ad Gregorium VII perrexit, ut pontifex ab eo paſtoralem ſarcinam, quæ ipſi intolerabilis erat, amoliretur. Verum ſecus quam optaverat accidit, & apoſtolica auctoritate ad locum ſuum redire compulſus eſt. Non dubitat Mabillonius Annal. Bened. tom. V, pag. 59, quin is ſit Gualterus, cui ſanctus Anſelmus lib. 1, epiſt. 53, ſcribit, « ut ne contra omnium conſilium, contra obedientiam ſibi divina diſpoſitione per archiepiſcopum ſuum & regularem electionem injunctam, contra miſericordiam & caritatem oves ſibi commiſſas, paſtorali cura deſtitutas, lupis infeſtantibus lacerandas deſerendo exponat, quamdiu vel unam conſiderat ſua cura ad ſalutem poſſe proficere: proinde ad monaſterium ſuum redeat, curamque abjectam miſericorditer reſumat ». Roma reverſus vir Dei deinceps evadendi occaſionem non quæſivit, nec monachis tantum ſuis, ſed extraneis etiam & quibuſlibet poteſtatibus, imo ipſi etiam regi conſulere ſtuduit. Unde aliquando ad Philippi I colloquium profectus, eum libere arguit quod eccleſiaſticas dignitates ſub pretio conferret, ex quo id mali oriretur, ut epiſcopi, quibus ſacros honores vendiderat, ipſi ſacros ordines & manuum impoſitionem aliis venderent; adeoque rex omnium illorum malorum caput eſſet. Eodem zelo A animatus vir Dei in concilio Luteciæ congregato, Gregorii papæ decreta conſtanter aſſeruit, reſtititque epiſcopis, qui ea intoleranda eſſe cauſabantur, eiſque parendum non eſſe cenſebant: qua conſtantia exaſperati epiſcopi virum Dei multis contumeliis affectum e concilio expuliſſe dicuntur, & in cuſtodiam extruſiſſe; unde a quibuſdam magnatibus, quibus ejus ſanctitas perſpecta erat, ereptus eſt, & in monaſterium ſuum reſtitutus. Diximus tomo X, col. 1322, quomodo ſategerit ut conſtrueretur parthenon Bertoldi-curtis in Ambianorum finibus. Non prætereundum quod terram Moriſſarti qua donatus B fuerat in diœceſi Meldenſi, a Galterio epiſcopo confirmari curaverit anno circiter 1080. Obiit VI aut VII idus Aprilis anno 1094, ipſa nocte inter Paraſceven & Sabbatum ſanctum media; qua de chronologia legendus Mabillonius, Act. SS. Bened. tomo IX, pag. 812. Crebreſcentibus autem ad ſancti abbatis tumulum miraculis, de ſolenni ejus corporis elevatione, qui tunc erat vulgatus canoniſandi ritus, cogitatum eſt. Hæc V nonas Maii anno 1153, ſub Guillelmo tunc ejuſdem monaſterii abbate, ab Hugone Rotomagenſi archiepiſcopo, aſſiſtentibus ſibi utroque Theobaldo Pariſienſi & Silvanectenſi epiſcopis, C peracta eſt. Poſtea vero ſacræ exuviæ anno 1294 viſitatæ, in novam thecam anno 1658, agente altero Galterio, monaſterii commendatario abbate, tranſlatæ ſunt. Inſtrumenta annorum 1153 & 1294 habes apud eumdem Mabillonium ibid.

II. Theobaldus I *ſanctæ memoriæ abbas* dicitur in vita venerabilis Hildeburgis, quam ſupra laudavimus. Ex variis donationibus quæ ſub ejus præfectura monaſterio Pontiſarenſi factæ ſunt, intelligimus virum fuiſſe magnæ exiſtimationis, quippe qui a multis qui morti proximi erant, accitus memoratur, ut morientibus ſuccurreret, eiſque *officium chriſtianitatis* (ſic loquebantur) ex- D hiberet. Obiit, ſi fides auctori Neuſtriæ piæ, VI idus Auguſti anno 1114. Sed anno 1122, a Girberto epiſcopo Pariſienſi eccleſiam & altare beatæ Mariæ de Moncellis ea lege accepit, ut ibi monachos conſtitueret. Occurrit adhuc in inſtrumentis anno 1123: anniverſarium vero ejus conſignatur in necrologio domeſtico ad diem III idus Septembris.

III. Guillelmus I obiit ex Neuſtria pia X cal. Februarii anno 1128. Certe reperitur adhuc in inſtrumentis una cum Hugone III archiepiſcopo Rotomagenſi, qui electus eſt, ut obſervavimus ſupra col. 43, vel exeunte anno 1128, vel E ineunte 1129: unde Guillelmus abbas dicendus eſſet obiiſſe menſe Januario anni 1129, juxta recentiorem computandi rationem. Sed in necrologio domeſtico nullus occurrit Guillelmus abbas, menſe Januario. Memoratur unus XVI calendas Maii, alter VI idus Auguſti, tertius denique idibus ejuſdem menſis.

IV. Theobaldus II, cujus loco auctor Neuſtriæ piæ inſerit neſcio quem *Godefridum*, fratres vero Sammarthani neſcio quem *Gauterum*, occurrit in tabulario monaſterii, annis 1135

& 1139, in necrologio autem IX cal. Septembris. Videtur rexiſſe in annum 1146.

V. Guillelmus II *de Mello* genere nobilis, probitate conſpicuus, ab adoleſcentia ſacris inſtitutus diſciplinis tam in Vezeliacenſi in quo ſuſceptus eſt, quam in Cluniacenſi cœnobio, occurrit an. 1153, V nonas Maii, in diplomate Hugonis Rotomag. archiepiſcopi, pro apotheoſi ſancti Galterii. In abbatem Vezeliacenſem electus eſt pridie idus Octobris 1161, poſt quindecim annos regiminis in Pontiſarenſi cœnobio, ut diximus tomo IV, col. 471. Succeſſerat igitur Theobaldo II anno 1146. Memoratur in necrologio ad diem III nonas Februarii.

VI. Leſcelinus *de Bereglise d'Oſny*, quem inter & Guillelmum deceſſorem ſuum Sammarthani perperam collocant neſcio quem *Hilderium*, ſucceſſit anno 1161. Etſi electus inconſulto abbate Cluniacenſi, confirmatur tamen ab Alexandro III papa, qui ſimul monaſterium liberavit à ditione abbatum Cluniacenſium, quibus à tempore ſancti Galterii erat ſubjectum. Occurrit in inſtrumentis ad annum uſque 1175. Obiiſſe fertur 1176. Memoratur in necrologio ad diem VI id. Januarii.

VII. Godefridus I compoſuit anno 1177 cum Guillelmo abbate ſancti Dionyſii ſuper eccleſia *de Chars*. Cum Hilduino preſbytero de Arumvilla habuit controverſiam de cenſu ſolidorum centum, quam ſopivit circa annum 1183 Stephanus S. Genovefæ abbas. Meminit necrologium Godefridi abbatis cal. Novembris, ſed plures extitere hujus nominis Pontiſarenſes abbates.

VIII. Guillelmus III *Huboud*, natione Anglus, primum in monaſterio Beccenſi monachum profeſſus, deinde Greſtanenſis abbas factus, tum pontiſarenſem abbatiam adeptus eſt IV non. Aug. anno 1185, ope Galterii archiepiſcopi Rotomagenſis. Obiit anno 1190. Sub ejus præfectura monachi Pontiſarenſes multum relaxarunt de regulari diſciplina, unde ſub Herlevo ejus ſucceſſore traditum eſt monaſterium reformationis ergo abbatiæ Sandionyſianæ ſub titulo prioratûs, ut legitur in literis regis Philippi.

IX. Herlevus, ita vocatus apud Pommerayum, concil. Rotomag. p. 188, dictus etiam Herloinus & Herluinus, in abbatem a monachis electus eſt dum Walterus Rotomagenſis archiepiſcopus in Anglia quibuſdam negotiis detineretur. Id ubi reſcivit ille pontifex, qui electioni præſidendi jus habere contendebat, conqueſtus eſt de electione ſic facta a monachis, qui ut ei irato facerent ſatis, reſcripto declararunt, iſta electione nec archiepiſcopo, nec eccleſiæ Rotomagenſi quid damni in poſterum allatum iri. Benedictus eſt Herlevus anno 1191, à Mauritio epiſcopo Pariſienſi, jubente Octaviano cardinali & apoſtolico legato, uti conſtat ex ejuſdem Mauritii literis ad Galterum directis. Anno vero 1196, clareſcentibus vitiis monachorum Pontiſarenſium, monaſterium abbati ſancti Dionyſii reformandum ſubjecit rex Phi-

A lippus, annuentibus archiepiſcopo & Herluino abbate.

X. Petrus I, electus anno 1198, obiit XVI cal. Februarii anno 1200, ideſt 1201.

XI. Stephanus I electus eſt IV cal. Aug. an. 1201, inconſulto archiepiſcopo Rotomagenſi, unde nova lis exorta eſt monachos inter & archiepiſcopum; ſed eam ſopivit Octavianus ſedis apoſtolicæ legatus, qui abbatem ab eodem archipræſule poſtridie benedici juſſit, ex Pommerayo ſup. Obiiſſe illum VII cal. Octobr. anno 1224 aſſerit auctor Neuſtriæ piæ; ſed ad diem quod attinet, memoratur in necrologio V cal. Novemb.
B Ad annum vero quod ſpectat, mox patebit vel obiiſſe, vel abdicaſſe ante annum 1215.

XII. Nicolaus I *de Margicourt*, cujus meminit necrologium prid. non. Maii, occurrit in tabulis domeſticis anno 1207, ſed abſque cognomine & cum prima duntaxat nominis ſui litera N. Idem forte eſt, qui cum P. abbate Vallis beatæ Mariæ anno 1207, ratam habuit compoſitionem initam inter priorem ſancti Petri de Calvomonte & Johannem preſbyterum *de Vaumandois*.

XIII. Bartholomæus, electus anno 1215, occurrit eodem anno, præfecturæ ſuæ primo, in
C tabulario ſancti Geremari. Præfuit ad annum uſque 1224, quo aſſignatur ejus obitus in necrologio pridie idus Decembris.

XIV. Nicolaus II, electus anno 1225, dedit anno ſequenti menſe Maio literas quibus permittit parochianis eccleſiæ ſancti Martini, ut ob difficultatem in eccleſiam matricem aſſidue veniendi, in honorem beatæ Mariæ Virginis capellam ædificent in vico qui dicitur *de Maudeſtor*; ſub ea conditione, ut in ſolennitatibus Nativitatis Domini, Paſchæ, Pentecoſtes & ſancti Martini, nullum officium in capella celebretur; ſed iidem parochiani in principali
D eccleſia divinis interſint myſteriis. Obiit III nonas Martii anno 1248, id eſt 1249.

XV. Drogo reperitur anno 1251, extinctus ex necrologio V idus Januarii anno, ut creditur, 1262, id eſt 1263.

XVI. Galterius II *de Seriſontaine*, electus menſe Febr. anni 1262, id eſt 1263, confirmatus eſt IV idus Martii ejuſdem anni ab Odone Rigaldo archiepiſcopo, & ab eodem benedictus in abbatia Gemeticenſi XV calendas Aprilis ſequentis. Abdicavit in gratiam ſequentis anno circiter 1274, extinctus ex necrologio III nonas Novembris.

E XVII. Leufredus præerat ex tabulis anno 1275, occurritque anno 1282, memoratus in necrologio V idus Decembris.

XVIII. Stephanus II creditur electus eſſe anno 1295; occurrit in inſtrumentis anno 1300. Ipſe & Johannes abbas Vallis ſanctæ Mariæ compromiſerunt, anno 1303 menſe Maio, de quorumdam fructuum perceptione. Obiit, ex necrologio, IV calendas Decembris.

XIX. Johannes I *de Labbéville*, ſeu *de Brecourt*, cujus mentio in necrologio ad diem VI

Digitized by Google

idus Octobris, his verbis: *Obiit Johannes de Brecuria abbas iſtius eccleſiæ.* Sed ibidem III calendas Octobris, ſic legitur: *Obiit Anſelius de Brecuria frater Johannis* de Labbéville, *abbatis iſtius eccleſiæ.* Unde colligendum videtur *de Brecourt* & *de Labbéville* duo fuiſſe cognomina ejuſdem familiæ, nec duos fuiſſe Pontiſarenſes abbates, quorum alteri cognomen *de Brecourt*, alteri vero *de Labbéville;* ſed unum duntaxat, qui indiſcriminatim ſive hoc, ſive illo cognomine appellatus fuerit. Verumtamen lapidi ſepulcrali hujus abbatis inſculptæ ſunt duæ abbatum effigies, unde colligunt alii duos ex eadem domo prognatos abbates Pontiſarenſibus præfuiſſe; quod etiam veriſimilitudine non caret. Ut ut eſt, Johannis nomen occurrit in inſtrumentis ab anno 1310, quo eccleſiæ Rotomagenſi obedientiam vovit v calendas Novembris, ad annum 1341. Anno 1317, die 18 Novembris, Ægidius Rotomagenſis cum ſuis ſuffraganeis, apud ſanctum Martinum concilium habuit.

XX. Jacobus I *des Ormes*, ex nobili ſtirpe oriundus, ſedebat anno 1345, & obiiſſe creditur anno 1350. Suo monaſterio acquiſivit nemora *Deſtors* a dominis *de Fours*, aliaque nonnulla prædia. Memoratur in necrologio XIII calendas Octobris.

XXI. Stephanus III *Coſſon* occurrit in inſtrumentis anno 1355. Obiit anno 7 Innocentii VI. Memoratur in necrologio VIII calendas Octobris, ac proinde anno 1359.

XXII. Johannes-Margarita *de Villeneuve*, nobili dominorum *de Villeneuve Saint-Martin* familia editus, ex priore Cambliaci Stephano ſucceſſit. Præerat ex tabulario monaſterii anno 1360. Obiit XII calendas Martii anno 1389, id eſt 1390; ſedeſque abbatialis vacaſſe adhuc videtur anno 1393. Sepultus eſt Johannes in ſacello abbatum a Franciſco cardinali *de Joyeuſe* funditus everſo. Modo lapis illius ſepulcralis extat in medio myſtagogii hac inſcriptione inſignitus.

Hic jacet abbatis corpus mortale Johannis,
Ortus de villa Martini nomine nova,
Hinc Margaritæ cognomine dicitur apte.
Bis decem & novem annis rexitque gregamen;
Conſtanter valeant veſtigia quæ bene curant.
Anno milleno centeno tres octuageſimo nono
Februorum quinta tresdecim ſitque diæta,
Requiem quæſivit ſummam, terrena relinquit
Deo, verumptamen fac tecum regnitet. Amen.
Hunc tu ita precare, Themericourt, *hujus amore.*

XXIII. Petrus II *du Bois*, dictus etiam *de Villers*, ex loco ubi natus erat, filius videtur fuiſſe Triſtandi *du Bois*, domini *de Villers* & ballivi Ambianenſis. Obedientiam pollicitus eſt eccleſiæ Rotomagenſi anno 1394; compoſuit anno 1395 cum monialibus Malodunenſibus pro decimis in territorio ſancti Audoëni ad Iſaram; obiitque idib. Octobris anno 1401. Viſitur

A ejus lapis ſepulcralis ad limen ſacriſtiæ, cui inſcribitur ejus epitaphium.

XXIV. Matthæus *le Cordonnier*, dictus *Cordubenarii* in necrologio, unde auctor Neuſtriæ piæ cognomen illi affinxit *de Corbie;* in chartulario vero dictus *Aluptarii*, unde alii cognomen illi indidere *de Louviers;* ſed utrinque male. *Cordubenarii* ſeu *Aluptarii* dicti ſunt, qui in pellibus animalium ſuo quique modo artem ſuam exercebant; ſed & ex artis illius nomine quædam familiæ nomen ſuum traxere. Extant in archivo ſancti Martini Pontiſarenſis inſtrumenta plurima Petri, Johannis, Simonis *le Cordouannier*, B nec dubitandi locus eſt quin Matthæus abbas ex eadem aut hujuſcemodi familia natus ſit. Eum auctor Neuſtriæ piæ ait ſediſſe ab anno 1336 ad annum 1349; ſed perperam, uti ſolet vir bonus. Occurrit anno 1402 & annis ſequentibus. Adfuit anno 1409 concilio Piſano, & ex minori chartulario judex apoſtolicus commiſſus & deputatus eſt a Martino V. Reperitur in inſtrumentis uſque in annum 1432, quo e vivis exceſſit x calendas Februarii.

XXV. Petrus III *le Boucher*, electus anno 1432, captivus abductus eſt anno ſequenti Rotomagum ab Anglis, qui & urbem ceperant & C monaſterium ſuum expilaverant. Redux anno 1441, cum reſcire voluiſſet, ut aiebat ipſe, *l'eſtat du monſtier de céens, ne treuva ne denier, ne maille, ne pain, ne vin, ne quelque choſe du monde pour vivre, ne por gens, ne por beſtes; ains treuva tout plein de fiens l'égliſe, le cloiſtre,* &c. Tum diſrupta conſolidare, depravata convertere, everſa reſtaurare cœpit. Obiit anno 1456, aut 1457, memoratus in necrologio VI nonas Octobris.

XXVI. Johannes II *Cheron*, ex ordine Cluniacenſi aſſumptus 1457, occurrit in tabulis anno 1458, extinctus pridie nonas Auguſti D anno 1471, tumulatuſque apud Gayam in diœceſi Catalaunenſi, ubi monachum induerat.

XXVII. Petrus IV *du Moutier*, ex priore ſancti Martini de Cambliaco electus XIV calendas Martii anno 1471, id eſt 1472, æmulum tandem poſt longas altercationes ſummovit anno 1475 Guillelmum *le Groing* monachum Cambonienſem, filium Johannis *le Groing* & Heliettæ *de Chamborant*, germanumque Johannis Planipedis & Vernuciæ abbatis, qui electus fuerat VIII idus Septembris anni 1471. Obedientiam vovit eccleſiæ Rotomagenſi IV nonas Martii anno 1475, id eſt 1476, obiitque XVI calen- E das Septembris anno 1494, ſepultus juxta ſacellum ſancti Johannis-Baptiſtæ.

XXVIII. Petrus V *Coquerel*, ex familia in Bellovacis nobili ortus, æmulum pariter repulit Guidonem *de Villers*, qui electus fuerat XI calendas Septembris anno 1494, factuſque eſt poſtea abbas ſancti Geremari. Petrus obedientiam ſpopondit eccleſiæ Rotomagenſi VII calendas Julii anno 1496, & eodem anno III nonas Decembris, abbatiam tranſcripſit ſequenti.

XXIX. Petrus VI *d'Ongne*, natus apud

Montem-Deſiderii in diœceſi Ambianenſi, per ceſſionem præcedentis factus abbas, bullas obtinuit 1497, quo anno obedientiam pollicitus eſt eccleſiæ Rotomagenſi XI calendas Novembris. Quamvis via non æquiori ſedem abbatialem conſcendiſſet, digniſſime tamen occupavit. Analogium, candelabrum æneum, majorem campanam, thecamque argenteam in qua ſancti Walterii caput aſſervatur, ſuis expenſis fieri curavit. Abbatiam ſimiliter abdicavit in gratiam ſequentis anno 1504, obiitque III nonas Februarii anno 1511, id eſt 1512. Sepelitur ante majus altare, epitaphio decoratus.

XXX. Tuſſanus *le Couſturier,* natus Giſortii, ex monacho Sandionyſiano & priore Calvimontis, ceſſione Petri factus abbas, ſequenti & ipſe ceſſit anno 1512, memoratus in necrologio pridie nonas Martii.

XXXI. Johannes III *Harencq* ſuperioris affinis, in monaſterio ſancti Petri de Nealpha veteri, diœc. Carnotenſis, monachum profeſſus, ceſſione Tuſſani abbas evaſit anno 1512. Majorem campanam conflari curavit, refectorium ornavit, aliaque nonnulla ſuo monaſterio contulit. Præfuit ad annum uſque 1533, quo exceſſit e vivis VIII vel IX calendas Auguſti.

XXXII. Jacobus II *d'Eſcoubleau de Sourdis,* filius Stephani *de Sourdis* ex Maria *de Tuſſeau*, monachus ſancti Luciani Bellovacenſis, factus abbas Pontiſarenſis anno 1534, & paulo poſt Mali-leonis, benedictus eſt IX calendas Aprilis anno 1533, id eſt 1534, Luteciæ, a Guidone epiſcopo Megarenſi. Tranſiit anno 1544 ad epiſcopatum Malleacenſem, & abdicavit ſe abbatia Pontiſarenſi in gratiam ſequentis anno 1545. De eo diximus tom. II, col. 1376.

XXXIII. Sebaſtianus *de Laubeſpine,* de quo diximus ibid. col. 540, in epiſcopis Lemovicenſibus, & tomo IX, col. 1074, in abbatibus S. Eligii Noviomenſis, abbatiam Pontiſarenſem primus tenuit in commendam ad annum uſque 1556 aut 1557, quo abdicavit. Erat etiam annis 1546 & 1549 decanus ſancti Mellonis Pontiſarenſis. Eodem tempore obtinebat in commendam abbatias ſancti Martialis Lemovicenſis, ſancti Maximini apud Aurelianos, & Baſſi-fontis in epiſcopatu Trecenſi.

XXXIV. Johannes-Antonius *Degros* præerat anno 1559, mortuus III nonas Januarii anno 1565.

XXXV. Renatus *Guerault de la Papiniere* occurrit in actis annorum 1568 & 1571.

XXXVI. Carolus *d'Angennes,* dictus cardinalis *de Rambouillet,* occurrit menſe Martio anni 1576, male ab auctore Neuſtriæ piæ & a Sammarthanis ante Renatum collocatus.

XXXVII. Petrus VII *de Gondy,* de quo diximus tomo VII, col. 165, in epiſcopis Pariſienſibus, abbatiam Pontiſarenſem cui præerat anno 1578, de monaſterio optime meritus, ceſſit anno 1612 in gratiam ſequentis.

XXXVIII. Franciſcus *de Joyeuſe,* quem vide ſup. col. 103, in archiepiſcopis Rotomagenſibus, obiit anno 1615. Sacellum abbatum deſtrui juſſit, in eoque ſibi mauſolæum extrui; at cœpit ædificare, & morte præventus non potuit conſummare.

XXXIX. Henricus *de Lorraine* abbatiam obtinuit quadrimulus, deinde archiepiſcopatum Remenſem, & utrique nuncium remiſit anno 1641. De eo vide tom. IX, col. 160. Tempore ejus pueritiæ reverendis patribus Oratorii cura abbatiæ demandata fuerat, qui ædificia reſarciri, villas reædificari, aliaque bene multa monaſterio tum neceſſaria tum utilia, ſuppeditari curarunt.

XL. Leonorius *d'Eſtampes-de-Valencé,* antea Carnotenſis epiſcopus, ſucceſſit præcedenti, tam in abbatia quam in archiepiſcopatu. Ceſſit abbatia ante annum 1648. De eo vide tomo IX, col. 161.

XLI. Johannes-Franciſcus *de Gondy* archiepiſcopus Pariſienſis, præerat ad S. Martinum anno 1648. Obiit anno 1654. Vide tom. VII, col. 174.

XLII. Galterius III *de Montaigu,* nobilis Anglus, major eleemoſynarius reginæ matris Caroli II & Jacobi II regum Anglorum, tum eleemoſynarius duciſſæ Aurelianenſis, de abbatia, quam obtinuit an. 1654, infinitis propemodum donis bene meritus eſt. Capellam ſancti Galterii magnifice erexit; cujus corpus theca argentea ditiſſima contexit. Moniales Anglicas Pontiſaram accedentes benigniſſime excepit, eaſque juvit in propoſito ædificandi monaſterii. Patres congregationis S. Mauri induxit in ſuam abbatiam calend. Julii anno 1655, eamque dimiſit anno 1671 in gratiam ſequentis. Abbas Nantolii, obiit Luteciæ nonis Februarii anno 1677 in Valetudinario ægrotorum inſanabilium, ibidemque tumulatus eſt.

XLIII. Emmanuel-Theodoſius *de la Tour-d'Auvergne,* dictus cardinalis *de Bouillon*, obiit Romæ ſacri collegii decanus, VI nonas Martii anno 1715. Vide tom. III col. 468, tom. IV col. 1163, tom. VII, col. 238.

XLIV. Ludovicus *de Theſut* factus abbas ineunte anno 1716, ſimul abbas ſancti Petri in Valle & monaſterii S. Johannis Reomenſis, obiit anno 1730 menſe Octobri.

XLV. Franciſcus-Bartholomæus *de Salignac-de-la-Motte-Fenelon*, obiit XV calend. Julii anno 1741, epiſcopus item Apamienſis.

XLVI. Odetus-Joſephus *de Vaux-de-Giry-de-Saint-Cyr* ſereniſſimi delphini hypodidaſcalus, deſignatus eſt abbas anno 1741, menſe Septemb. abbas item Vallis-Benedictæ & Claritatis-Dei.

XLVII. N. . . . *de Gouyon* regi ab eleemoſynis, renunciatus eſt abbas anno 1749, menſe Julio.

SANCTUS VICTOR APUD CALETES.

S. Victor en Caux.

» Clericus quidam, nomine *Tomor,* » ait Mabillonius Annal. Bened. tom. IV, pag 550, (vel potius *Tormor,* genere nobilis) « eccleſiam ſancti Victoris in Caletis hereditario jure ſibi competentem S. Audoëni monaſterio, «

» cui ad hoc tempus Nicolaus abbas præerat, ea lege contulit an. 1055 » (imo veriſimilius paulo ante hunc annum) « ut illic cella monachorum » *ſub tutela ſancti Audoëni & ſpirituali dominio* inſtitueretur; ipſe vero cum Gilleberto alumno ſuo apud S. Audoënum factus eſt monachus. Ch. IX. col. 13. Hanc donationem dux Willelmus literis ſuis hoc anno datis comprobavit. Hæc cella in abbatiam, poſtulante Rogerio de Mortuo-mari, cum uxore ſua Hadviſa, erecta fuit tempore Johannis archiepiſcopi, annuente prædicto Nicolao ſancti Audoëni abbate, qui Radulfum e ſuis primum illius loci abbatem inſtituit, retenta S. Audoëni monaſterio inſtituendorum ibidem ſucceſſorum prærogativa. Actum Rotomagi in provinciali ſynodo anno M. LXXXIV ». Male poſt Pommerayum Hiſtor. ſancti Audoëni, pag. 449, nam ſynodus illa celebrata eſt anno 1074; & notam hanc chronologicam præferunt literæ Johannis archiepiſcopi ea de re confectæ, quas ex eodem Pommerayo Concil. Rotomag. pag. 97, retuli- Ch. XII. col. 16. mus ad calcem hujus voluminis. Prærogativa illa quot & quantas procedente ætate inter utrumque monaſterium ſuſcitaverit lites oſtendemus in recenſendis abbatibus; in eo enim uno tota fere Victorinæ abbatiæ vertitur hiſtoria. Monachis illa jam a pluribus annis omnino deſtituta erat, perſeverantibus tamen abbatibus commendatariis, quando attributa eſt menſa conventualis ſeminario majori Rotomagenſi, decreto ab archipræſule interpoſito XIII calend. Junii anno 1741, rege rem probante literis patentibus, monachis denique S. Audoëni aſſentientibus pridie idus Julii anno 1742.

De libertatibus & privilegiis huic monaſterio conceſſis, conſule, ſi lubet, diploma Henrici II Anglorum regis Monaſtic. Anglican. tom. III, pag. 1002.

SERIES ABBATUM.

I. RADULFUS I monachus ſancti Audoëni, inſtitutus eſt abbas anno 1074 a Nicolao abbate ejuſdem monaſterii, neſcio qua de cauſa Chart. XII. col. 16. prætermiſſus a Roberto de Monte.

II. Richardus I.

III. Robertus.

IV. Mainardus.

V. Hugo I.

Et iſtos quatuor ex abbatia S. Audoëni aſſumtos fuiſſe aſſerit Robertus de Monte, qui ſcribebat anno 1154. Hugo, qui ab Hugone archiepiſc. omnia monaſterii ſui bona confirmari curavit anno 1137 vel 1138, occurrit adhuc in inſtrumentis an. 1158; memoraturque in necrologio ſancti Georgii IV idus Februarii, & XVII calend. Novemb. Sed duo fuere apud ſanctum Victorem hujus nominis abbates.

VI. Thomas I notatur in eodem necrologio VII calend. Auguſti. Sub ejus præfectura videtur abbas ſancti Audoëni, forte Aimericus qui obiit anno 1171, nonnihil inſcio conventu ſuo pepigiſſe cum Victorinis, quo jura ſancti Audoëni aut labefactarentur, aut poſſent periclitari. Quare A ſub Valchelino, Thomæ ſucceſſore Alexander III papa, ut huic malo mederetur, *jus illud quod abbatia ſancti Audoëni habebat in eccleſia ſancti Victoris in Caleto, ſecundum quod a Johanne Rotomagenſi archiepiſcopo confirmatum fuerat*, confirmavit ipſe & communivit bulla data Anagniæ VIII calendas Martii, *non obſtante compoſitione, ſi qua inter abbatem S. Audoëni & monachos ſancti Victoris præter aſſenſum conventus ſancti Audoëni aliquo tempore interceſſiſſet.*

VII. Valchelinus ſedebat anno 1175; adfuit anno 1179 tranſlationi ſancti Romani; præerat adhuc III nonas Februarii anno 1179, id eſt B 1180; nec videtur eſſe diſtinguendus a Valchelino, qui cantoris officium gerebat anno 1171 in monaſterio ſancti Audoëni.

VIII. Hugo II ſedebat circiter annum 1184. « Sub eo, inquit auctor Neuſtriæ piæ, lis ingens mota eſt inter monachos ſancti Audoëni ex una parte, & monachos Crucis ſancti Leufredi & ſancti Victoris ex altera; ſed perperam, cum conſtiterit, teſte Henrico Bajocenſi epiſcopo, cum abbatibus Cadomenſi, Troarnenſi & Cerasienſi, *quod monaſterium B. Audoëni Rotomagenſis hanc ſemper libertatem & poteſtatem in eccleſiis ſancti Victoris* de Caux, *& ſancti Leufredi de* C *Cruce, a primis earum habuit fundamentis, quod earum abbatibus viam univerſæ carnis ingreſſis, abbas & monachi ſancti Audoëni alios de congregatione ſua, quos conventus prædictarum eligebant eccleſiarum in locis eorum ſubrogabant.* Ita illi antiſtites Lucio papæ ſcribentes ». Nihil tamen de jure eligendi abbatis ſui monachis Victorinis attributo legitur in literis Johannis archiepiſcopi anni 1074. Sed jus illud poſtea, ut credere eſt, conceſſum fuerat pactis inter utrumque monaſterium conventionibus. Atque huc forte reſpicit bulla Alexandri III papæ a Valchelino abbate impetrata III nonas Februarii anno 1179, id D eſt 1180, in qua jus illud aſſeritur. Ceterum de lite illa ingenti, quam inter matrem & filiam exarſiſſe, ait auctor Neuſtriæ piæ, ne verbum quidem ullum in monumentis. Enixi duntaxat videntur Victorini, forte poſt obitum Valchelini, ut abbates ſuos aliunde quam e gremio ſancti Audoëni aſſumerent; ſed repreſſi ab epiſcopo Bajocenſi & a tribus abbatibus prædictis, quievere tandem ad annum uſque 1266. Unde colligas, omnes abbates ſancti Victoris uſque ad hunc annum nominatos primum pleno jure, atque inſtitutos fuiſſe ab abbate ſancti Audoëni, deinde a Victorinis ipſis electos, ſed de gremio ſancti E Audoëni nunquam non aſſumtos.

IX. Bernardus ſedebat annis 1201 & 1209.

X. Rogerius I præerat ſub Roberto II Rotomagenſi archiepiſcopo.

XI. Johannes I dicitur ſediſſe anno 1216.

XII. Guillelmus I ſedebat anno 1231. Abdicavit in manibus Odonis Rigaldi archiepiſcopi, VI calend. Januarii anno 1255, ex codice viſitationum ejuſdem præſulis.

XIII. Aſcius, ſeu Acius, nomen ipſe ſuum ſcribebat *Acho;* obedientiam vovit eccleſiæ

Rotomagenſi III nonas Martii anno 1255, id eſt 1256; abdicavit VIII calendas Octob. anno 1265 in manibus Odonis Rigaldi, ex codice viſitationum ejuſdem præſulis, qui non videtur abdicationem admiſiſſe; obiitque anno ſequenti.

§ Vacante abbatia « per obitum demortui abbatis, inquit auctor Neuſtriæ piæ, Nicolaus San-Audoënus abbas providit de ea unum ex ſuis monachis, nomine *Gillebertum* in abbatem ſancti Victoris; quo repulſam paſſo a monachis illius abbatiæ ſancti Victoris, ſtatim præfatus Nicolaus abbas abbatiam illam reduxit in priſtinum ſtatum prioratus, juxta cauſam » (legendum *clauſulam*) « expreſſe contentam in authentica ſcriptura illius erectionis atque fundationis, quæ illi auctoritatem hujuſmodi conferebat in tali caſu; ex quo ortum eſt diutinum jurgium ». Dicendum erat Victorinos elegiſſe Thomam *de Bruieres*, monachum S. Audoëni, nec niſi eo recuſante inſtitutum fuiſſe Gillebertum). « Qua quidem lite pendente, archiepiſcopus Rotomagenſis inibi vacantiam tunc adeſſe prætendens propter tempus ſic elapſum; quodque virtute Concilii Lateranenſ. proviſio hæc ad ſe ſpectaret, de ea providit quemdam monachum Gemeticenſem, nomine *Bertinum.* Qua de re abbas San-Audoënus appellavit ad curiam Romanam; ſed jurgium iſtud longo ſatis tempore perſeveravit. Reperitur namque quod anno 1323 Johannes XXI » (legendum XXII) « papa ſententiam confirmavit cujuſdam cardinalis » (is erat Simon cardinalis ſanctæ Priſcæ) « cui cauſa commiſſa fuerat, qui abbatem ſancti Victoris condemnaverat ad 60 florenos » (ſemel, non vero) « ſingulis annis perſolvendos abbati San-Audoëno; unde appellatio interjecta eſt, quæ ab eodem ſummo pontifice remiſſa fuit tribus poſt annis diſcutienda coram abbate ſanctæ Trinitatis de Monte, priore ſancti Laudi, & decano Rotomagenſi : unde partes, compromiſſo inito, totum proceſſum in ipſum decanum refuderunt dirimendum ; quod factum papa ratificat, dans ei denuo poteſtatem componendi & terminandi partium omnes lites ». (Male hæc omnia. Neque enim poſt judicium papæ anni 1323 appellavere Victorini; quin imo ad compoſitionem promto animo deſcenderunt. Sequeſtri pacis nominati abbates Gemetici & ſancti Georgii, ac decanus Rotomagenſis, qui ſolus recedentibus aliis rem definivit III idus Januarii anno 1323, id eſt 1324, ſententia quam confirmavit pontifex calend. Decembris ſequentis; bullam vero ſuam executioni demandandam curavit alia bulla data calend. Maii anno 1325). « Et ita jurgium extinctum, atque conteſtationes omnes conſopitæ : abbatia S. Victoris permanente in ſua dignitate, & abbate ſancti Audoëni in ſuo jure ut antea, ex præſcriptione chartæ erectionis atque fundationis ipſius abbatiæ ſancti Victoris, confirmato ». Hæc rurſus parum accurate. Nam inter alia definitum, Victorinos deinceps abbatem ſuum electuros, aſſumendum alternis vicibus, primum de monaſterio ſancti Audoëni, deinde de ſuo ipſorum, vel de alio quolibet ſi mallent monaſterio, tunc vero ab abbate ſancti Audoëni, vel eo abſente a priore ejuſdem monaſterii archiepiſcopo præſentandum. Toto porro litigationis tempore ab anno 1266 ad annum 1321 pro abbatibus ſe geſſerunt

XIV. Gillebertus, nominatus anno 1266 ab abbate ſancti Audoëni ;

XV. Bertinus monachus Gemeticenſis, nominatus paulo poſt eodem anno 1266 ab archiepiſcopo Rotomagenſi, memoratus in inſtrumentis ad annum 1293, quo obiit, ineunte, ut videtur, menſe Junio :

XVI. Radulfus II *du Buſc* monachus Victorinus, electus ab ipſis Victorinis anno 1293, confirmatus, benedictuſque quatriduo poſt ab archiepiſcopo Rotomagenſi, mortuus denique III calend. Novembris anno 1318; &

XVII. Guillelmus II *des Queſnes* monachus Victorinus, electus IX calendas Decembris anno 1318. Hic tamen præfectus eſt tandem a Johanne XXII papa, ſalvo utrinque partium jure, XV calendas Februarii anno 1320, id eſt 1321 ; obiit autem anno 1340.

§ *Ludovicus,* quem interſeruit auctor Neuſtriæ piæ Radulfum inter & hunc Guillelmum, omnino expungendus.

XVIII. Richardus II *Piquet* monachus ſancti Audoëni, electus eſt anno 1340 16 Septemb.

XIX. Guillelmus III *le Lyeu* monachus ſancti Victoris, electus XIV calendas Februarii anno 1347, id eſt 1348, ſedebat adhuc IV calendas Junii anno 1369.

XX. Rogerius II *Cardon* monachus ſancti Audoëni, occurrit in tabulis authenticis D. *de Gaignieres* III idus Octob. anno 1372, & pridie idus Januarii anno 1393, id eſt 1394.

§ Bartholomæus jacere dicitur ante crucifixum, idem forte ac Bertinus de quo ſupra. Huic ſubrogat auctor Neuſtriæ piæ Simonem *du Boſc,* quem ait ex monacho ſancti Audoëni fuiſſe abbatem, 1.° ſancti Victoris in Caletis, 2.° ſancti Vigoris Ceraſiacenſis, 3.° Gemetici. Sed de eo ad ſanctum Victorem poſito ne verbum quidem ullum in documentis ſive S. Audoëni, ſive ipſius ſancti Victoris.

XXI. Hugo III occurrit VII calend. Aprilis anno 1397, id eſt 1398, & VIII idus Januarii anno 1408, id eſt 1409.

XXII. Guillelmus IV *Rouſſel* occurrit ſine cognomine, calend. Decembris anno 1410, in tabulis eccleſiæ Rotomagenſis ; obiit anno 1438.

XXIII. Johannes II *de Rouvilliers* ex monacho ſancti Georgii prope Rotomagum electus abbas 8 Maii 1439, cum Johanne abbate S. Audoëni convenit Victorinos deinceps abbatem ſuum electuros aſſumendum alternis vicibus, primum de monaſterio ſancti Audoëni, deinde de ſuo ipſorum monaſterio, juxta formam concordiæ a Johanne XXII confirmatæ, de qua ſupra. Adfuit anno 1442 benedictioni Laurentii *du Queſne* abbatis Inſulæ-Dei. Sedebat adhuc XVI cal. Decembris anno 1447. Obierat forte, vel abdicaverat, ante menſem Octobrem anni 1449, Chart. LIII. col. 58.

memoratus in necrologio ſancti Georgii, xv calendas Septembris.

XXIV. Guillelmus V ſedebat IV idus Octob. an. 1449, ex tabulis authenticis D. *de Gaignieres*. ſi tamen bene legimus, nam Michael videtur proxime ſucceſſiſſe Johanni.

XXV. Michael *Clement* monachus ſancti Audoëni, electus III cal. Octobris anno 1453, obedientiam vovit eccleſiæ Rotomagenſi nonis Aprilis anno 1456; obiitque IV cal. Februarii anno 1479, id eſt 1480, epiſcopus item Megarenſis; qua dignitate inſignitus erat an. 1466, retenta tunc abbatia in commendam. Sepultus eſt in choro ſancti Victoris.

XXVI. Radulfus III *du Chemin* monachus ſancti Victoris, electus III calendas Februarii anno 1479, id eſt 1480, & præſentatus archiepiſcopo a priore ſancti Audoëni, confirmatus eſt ab archiepiſcopo VII idus ejuſdem menſis; abdicavitque anno 1507 in gratiam ſequentis. Memoratur Radulfus abbas Victorinus, hic nimirum vel Radulfus *du Buſc*, in necrologio ſancti Georgii ad diem VII idus Novembris.

XXVII. Thomas II *Chambon* monachus Iſſiodorenſis, ex priore ſancti Victoris factus abbas bullis pontificiis XII calendas Octobris anno 1507, fidem vovit eccleſiæ Rotomagenſi III idus Septembris anno 1510; occurrit adhuc anno 1529.

XXVIII. Petrus *de Rouves* monachus ſancti Audoëni, electus non. Novembris anno 1530, æmulum nactus eſt Ludovicum qui ſequitur.

XXIX. Ludovicus I *Peurel*, aut forte *Pevrel*, abbatem ſe commendatarium dicebat ac dominum Monaſterii-Ooleri anno 1531, & adhuc anno 1554.

XXX. Jacobus *Giffart* reperitur anno 1557 & anno 1569.

XXXI. Martinus *Saulnier*, male quibuſdam *de Sailluyer*, occurrit III calend. Auguſti anno 1572, & VI idus Auguſti anno 1577.

XXXII. Carolus I *Turgot* receptus in Parlamento Normanniæ conſiliarius idibus Maii anno 1586, ex tabulario Cameræ Computorum Rotomagenſis.

XXXIII. Nicolaus *Giffart* primicerius cardinalis Vindocinenſis, præerat anno 1588.

XXXIV. Franciſcus I *de Circaſſis* reperitur VIII calendas Junii anno 1599; obiit XIV cal. Aprilis anno 1618, ſepultus in choro cum hoc epitaphio: *D. O. M. & æternæ memoriæ Franciſci* de Circaſſis, *Hieronymi in regno Cyprio nobiliſſimi reguli filii, hujuſce ſacræ domus cænobiarchæ, qui peremto patre in expugnatione Nicoſiæ, regni metropoli, & a Selimo Turcarum tyranno vi occupata tota inſula, a penatibus vixdum annum agens XIII avulſus, una cum matre Catharina Zacharia, germanis duobus, ac tribus ſororibus, Conſtantinopolim in ſervitutem tractus, ac ſubinde ab* Aly, *purpurato claſſis Turcicæ præfecto, cum aliquot e nobilioribus inſulæ pueris in prætoria triremi avectus, in memorabili illo poſtea ad Naupactum navali prælio anno 1571 a chriſtiana claſſe victrice liberatus a Venetis, dein in Galliam amandatus, & reginæ Catharinæ Caroli IX matri commendatus, verum ab illuſtriſſimo principe cardinali a Borbonio innata caritate in munificentiſſimam familiam ſuam adoptatus, & ſtudiorum gratia in famulatu illuſtriſſimi principis Caroli II nepotis in regio Navarræ gymnaſio admiſſus, cujus ſereniſſimi principis beneficio hoc cohoneſtatus eſt cænobio; ad quod demum tantis orbatus Mæcenatibus quaſi ad aſylum, ac ſuorum metam laborum, confugit: ubi per XX annos in his ſacris ædibus vetuſtate deformibus reſtaurandis, & diſciplina regulari, ævi licentia collapſa, revocanda totus incubuit. Sed dum Rotomagum ſeceſſiſſet, ut aliquantulum a tantis ſollicitudinibus reſpiraret, expiravit in Domino anno ſalutis 1618, ætatis 60, XIV kalendas Aprilis.*

XXXV. Ludovicus II *Bretel* decanus eccleſiæ Rotomagenſis & conſiliarius in Parlamento Normanniæ, poſſeſſionem apprehendit anno 1618; obiit archiepiſcopus Aquenſis anno 1644 aut 1645. De eo diximus ſup. col. 121, & tom. I, col. 337.

XXXVI. Claudius *Bretel*, & ipſe poſt patruum decanus eccleſiæ Rotomag. poſſeſſionem iniit anno 1646; præeratque adhuc anno 1654.

XXXVII. Franciſcus II *de Fontaines-Martel*, extinctus anno 1659.

XXXVIII. Adrianus *de Fontaines-Martel* occurrit VII idus Aprilis anno 1663; obiit VII cal. Februarii anno 1674, ſepultus Rotomagi in eccleſia ſanctæ Crucis Alutariorum.

§ Vacabat abbatia annis 1676, 1677 & 1681.

XXXIX. Carolus II *de Fontaines-Martel* ordini eccleſiaſtico valedixit anno circiter 1685.

XL. Renatus-Franciſcus *de Beauveau-du-Rivau*, de quo diximus in archiepiſcopis Narbonenſibus tomo VI, col. 124, poſſeſſionem abbatiæ adeptus eſt anno 1685 menſe Aprili; extinctus pridie nonas Auguſti anno 1739.

XLI. Franciſcus Chriſtophorus *Terriſſe* doctor Sorbonicus, canonicus & major archidiaconus eccleſiæ Rotomagenſis, archiepiſcopique vicarius generalis, antea abbas Callovii, nominatus ad ſanctum Victorem III idus Novembris anno 1739, jura S. Audoëni in ſanctum Victorem acriter impugnavit anno 1742, acriter quoque annis ſequentibus a monachis ſancti Audoëni propugnata.

S. GEORGIUS DE BALCHERI-VILLA.

Saint Georges de Bocher-ville.

QUÆ a Balchero ſeu Bauchero quodam milite nomen ſumſit Balcheri-villa, duabus infra Rotomagum leucis ad dextram Sequanæ ripam in editi montis clivo poſita, pertinebat anno circiter 1050 ad Radulfum Tancardi-villæ dynaſtam. Is, qua pollebat apud Willelmum Normanniæ ducem gratia & auctoritate, primum adoleſcentis *magiſter*, tum *aulæ cameræque princeps*, aliorum procerum effuſam in Dei cultum pietatem æmulatus, eccleſiam illic in honorem ſanctæ Mariæ Georgiique martyris condidit, & canonicorum inſtructam collegio cum ſuis, tum

aliorum maxime facultatibus dotavit. Venit pro more ſuo dotis in conſortionem Willelmus, ac Radulfi ceterorumque dona peramplo diplomate non ſolum roboravit, ſed & de ſuo plurima cum Mathilde conjuge addidit. Quid a clericis ibi degentibus geſtum ſit tabulæ non loquuntur. Extincto, ſecundum Ordericum lib. 7, pag. 661, anno 1087 Willelmo, parentaverunt *religioſi viri, collectiſque viribus ad ſanctum Georgium proceſſerunt, & animam regis ſecundum morem ſanctæ chriſtianitatis Deo commendaverunt.*

Sed ineunte ſeculo duodecimo ſolutioris vitæ captos illecebris canonicos ferre non potuit Guillelmus, Radulfi fundatoris filius quintogenitus, Henrici regis Anglorum hereditario jure camerarius. Pulſis itaque clericis anno 1114, monachos ex Uticenſi ſancti Ebrulfi cœnobio religione celebres accivit, quibus Ludovicum ingenii ſanctitatiſque fama clariſſimum præfecit abbatem. Factum id *judicio majorum* tradit Ordericus lib. 8, pag. 698, quos inter Rabellus camerarius, & ipſe Radulfi filius eminebat. Regiam nempe, epiſcopalem, & apoſtolicam in id opus auctoritatem adhibuit Guillelmus: quippe, docentibus tabulis, « voluit ac petiit ab Henrico rege, quatenus « auctoritate apoſtolica, & ſua, & Gaufridi Roto- « magenſis archiepiſcopi, & epiſcoporum totius « Normanniæ concederet baſilicam ſancti Georgii, « in qua pater ſuus Radulfus canonicos conſtituerat, « abbatiam fieri, in qua monachi ſub abbate regu- « lari converſatione divinis obſequiis jugiter deſervirent ». His minime contentus, donis præterea ſuis id conſecutus eſt Guillelmus, ut apud poſteros monaſterii primarius conditor audiret. Chartas Willelmi fundatoris & Henrici II Angliæ regis habes in Monaſtico Anglicano tom. III, pag. 951 & 952.

At ubi primum rebus aucti monachi florere cœperunt, gravem ab Uticenſibus tulere calumniam, qui monaſterium abbatiali orbatum dignitate in cellam Utico obnoxiam redigere conabantur. Obſtitit cum Theobaldo archiantiſtite Richardus abbas, & acceptis anno 1225 ab Honorio III papa literis priorem Cantarabiæ, ſocioſque judices ſibi perquam infeſtos repreſſit. Haud ſcio an ad hæc uſque tempora perſeverarint piæ quædam matronæ, quæ monachorum inſtar ibidem Chriſto militabant in ædibus, infimum areæ majoris angulum capientibus ad occidentem. Ut ut eſt, earum excidere nomina; virtus uni Deo, quem ex animo diligere ſatagebant cognita, ſupremi judicii revelationem exſpectat.

Ad monachos ut redeamus, mirum eſt quam multis illi præter monaſticum curſum, pſalmorum, orationum, ſuffragiorum, litaniarum ac miſſarum penſis onerarentur eo ipſo tempore quo propter bellorum tumultus & infeſtationes in ceteris fere monaſteriis ceſſabatur a divinis. Oneri tandem ne ſuccumberent, plurima detraxit Philippus abbas anno circiter 1450 decreto, cujus hæc ſunt verba: *Videntes,* inquit, *monaſterium noſtrum ſancti Georgii de Bauquiervilla adeo fuiſſe de talibus* A *ſuffragiis, & adjunctis ſervitio oneratum, quod vix ab ortu ſolis, una cum tribus miſſis ordinariis, uſque ad horam duodecimam, ibidem Deo famulantes cultum divinum perſolvere poterant; quod videbatur in detrimentum devotionum Deo deſervientium: idcirco ne religioſi noſtri propter talem verborum prolixitatem tædio Deo dorſum verterent, quoniam accidere poſſet quod ſolum ex conſuetudine, & ſine cordis attentione, ipſorum labia moverentur, interim vero cor malis intentionibus & cogitationibus repleretur; hinc eſt quod nos Philippus humilis abbas ejuſdem monaſterii,* &c. Quid tamen fecit in alleviando pondere prudens ac circumſpectus abbas? tot ac B tanta adhuc adimplenda *ſub pœna obedientiæ, peccati mortalis & excommunicationis* reliquit, ut apud Balcheri-villam ubi anno 1445 præter Philippum ipſum & Johannem ejus deceſſorem degebant monachi omnino ſex, unius diei penſum adæquaret quod hodie in ſanctioribus monaſteriis una fere hebdomada penſitatur a quadragenis monachis. His legibus qui tenebantur homines minus quam jumenta, nunquid vel ſtudiorum expertes, vel ſaltem ab opere manuum liberi, reliquo vitæ ſtrictioris oneri ferendo pares diu eſſe potuerunt?

Hinc poſt invectas ſeculo decimo ſexto commendas, cum poſthaberetur tandem religionis C amor, patuit hæreticis Rotomagenſem pagum infeſtantibus monaſterium, patuit & maxime baſilica cultoribus vacua, quos potior vitæ quam tuitionis ſacrorum cura ſollicitos agebat. Itaque fuga ſaluti conſulentibus monachis, Calviniſtæ ſanctorum imagines, reliquias, altarium vaſa, quin & altaria ipſa ſacrilegis focis ſuper Philippi abbatis & alteram in navi ſepulturam devovere: conſpurcatam eccleſiam ſoli fornices a ſubjectis flammis & interitu liberarunt. At in reliquis ædibus nihil non violatum; quidquid rerum, ſupellectilis, documentorum ſupererat, conſumtum, direptum, aſportatum. Reduces in locum D monachi ſarta tecta pro virili refecerunt; ſed fugitivam religionem ante annum 1659 qui revocaret inventus eſt nemo. Tunc vero procul abjectæ ſanctitudinis impatiens Ludovicus-Franciſcus *de Baſſompierre,* abbas ſimul & epiſcopus, congregationis ſancti Mauri Patres meliorem rebus formam daturos, calendis Januarii anni ſequentis in monaſterium induxit.

Ab illis non reſtituta modo regularis obſervantia, verum & villis ac cenſibus cautum diligentiſſime: ſenio labaſcentes hoſpitum & infirmorum cellas inſtaurarunt, in quibus diem ſupremum obiit pridie non. Februarii anno 1694 E Johannes-Ludovicus-Carolus *d'Orléans-Longueville,* ultimus ſtirpis illuſtriſſimæ ſurculus, e tritavia paterna Tancardi-villæ dynaſtas majoribus accenſens ſuis: novum iidem Patres dormitorium excitaverunt an. 1690, cujus primarium lapidem poſuit idem ſereniſſimus princeps: anguſtiora quoque monaſterii ſepta protendere cœperant paulo antea in ſuperiorem montis partem. Hunc molliter aſſurgentem prominentes ſuſtentant aggeres, ſimul ad oculorum delicias, ſimul ad

xyſtos

Digitized by Google

xyſtos hortique ſubjecti fulcimentum erecti. Sed cum aquæ penuria laboraret hortus, in puteo quodam antiquo, 72 pedibus alto, fabricata eſt anno 1689 antlia pneumatica, quæ ciſternam ſuperius conſtructam, trecentorum plus minus doliorum capacem, replet aquis, unde per ſubterraneos tubos in concham quæ medium hortum occupat ad altitudinem pedum circiter decem ejaculatæ diducuntur.

Plurimi ex domo ſeu gente Tancardi-villæ, præter fundatores, ad ſanctum Georgium ſepulti ſunt; atque inter illos miles, cujus tumulus viſitur in capitulo paululum e terra prominens, cum ſola unius gladii expreſſa imagine : forte Guillelmus ipſus eſt monaſterii fundator, aut Guillelmus alter, fundatoris filius. Certe de illo ſic habent veteres ſchedæ monaſterii : « Willelmus II de Tancardi-villa, Junior dictus, quinto die poſt ſuſceptum militiæ cingulum, venit ad ſanctum Georgium; ibique cum honorifica proceſſione ſuſceptus ab abbate Ludovico & monachis, cum magno gaudio lætantibus, obtulit *gladium* ſuum ſuper altare, & conſilio & admonitione militum qui cum eo venerant, redemit *gladium* ſuum per dona & confirmationem eccleſiarum, quas ipſa die conceſſit de ſuo dominio; & ſicut avus illius fundator illius monaſterii dederat, confirmavit : ſcilicet eccleſiam *de Habetot*, &c. » Sed ad abbates tranſeundum.

Syllabus Abbatum.

I. Ludovicus I ex monaſterio Uticenſi aſſumtus anno 1114, *expulſis canonicis de Balcheri-villa*, inquit Ordericus lib. 8, pag. 698, *primus monaſticum ordinem cum decem monachis cœpit in ſancti Georgii martyris baſilica.* Huic Hugo Rotomagenſis archiepiſcopus confirmavit omnes eccleſias & poſſeſſiones monaſterii anno 1131. Occurrit 1138 in chartis Gemet. Pepigit anno 1153 cum Waltero Montis-burgi abbate, ſuper eccleſiam ſancti Floſcelli. Obiit IV idus Octob. an. 1157, ſepultus in choro *contra tabernaculum;* ex quibus redarguas Mabillonium, qui eum Annal. Bened. tom. V, pag. 593, ait rexiſſe annis circiter viginti quatuor.

II. Victor, *monachus ſancti Victoris* Caletenſis, ex Roberto de Monte, Ludovicum excepit, vir & ipſe meritis ac religione præclarus, multaque retulit ab Hugone, Rotroco, Walteroque Rotomagenſibus archiepiſcopis, multa ſimiliter ab Arnulfo, Radulfoque Lexovienſibus. Delegatus una cum Hugone Lexovienſi archidiacono a ſummo pontifice, patronatum eccleſiæ ſancti Martini de Vetulis aſſeruit Henrico abbati Fiſcannenſi, anno primo conſecrationis regis Franciæ Philippi, hoc eſt anno 1179 vel 1180. Occurrit anno 1185 cum Sanſone S. Audoëni & Guillelmo Mortui-maris abbatibus. Subſcripſit anno 1196 commutationi factæ Richardum inter Anglorum regem & Walterum archiepiſcopum. Sedebat adhuc anno 1208, obiitque longævus dierum, idibus Martii, ſeu XVIII calendas Aprilis, ante annum 1211, ſepultus

Ch. xxvi. ed. 19.

ſub tabula marmorea in capitulo quod erexerat.

III. Richardus I ſedebat annis 1211 & 1224, rei domeſticæ curator ſtudioſus, qui cenſus omnes monaſterii deſcribi curavit, & in codicem referri. Videtur is eſſe Richardus, qui, juvante archipræſule, fregit Uticenſium impetiginem, ſancti Georgii abbatiam cellis ſuis addere tentantium. Hoc exemtus vitilitigio pius abbas conceſſit in fata XVI calend. Januarii.

IV. Gaufridus, anno 1228 memoratus in tabulis, Johannem Nixienſem (forte Nicænum) quondam archiepiſcopum ad precum, ſuffragiorum ac victus ſocietatem monacho congruentem admiſit anno 1235. Extinctus idibus Septemb. eodem anno vel ſequenti, conditus eſt in capitulo.

V. Johannes I occurrit in inſtrumentis anno 1236 menſe Septembri, & anno 1244. Obiit V calendas Februarii, ſepultus retro majus altare, a latere epiſtolæ.

VI. Richardus II, vir doctus ac divinæ rei ſtudioſus, multa decrevit an. 1259 ad ſacrorum cultum pertinentia, ſedebatque adhuc an. 1267. Diem clauſit extremum VII calendas Februarii, tumulatuſque eſt ante majus altare, a latere ſiniſtro.

VII. Robertus electus eſt XVII cal. Septemb. anno 1270; præerat adhuc anno 1282, menſe Decembri; denatus eſt V idus Januarii, conditus in ſacello beatæ Mariæ.

VIII. Richardus III occurrit annis 1289 & 1292. Obiit XVI calendas Decembris.

IX. Petrus I ſedebat anno 1297. Obiit IV idus Maii anno 1305, ſepultus in ſacello beatæ Mariæ, a latere epiſtolæ.

X. Johannes II Rotomagi cum ceteris abbatibus convenit anno 1311, menſe Auguſto, ſuas in Vienneſi proxime celebrando concilio partes acturus. Obiit IV idus Decembris anno 1324, depoſitus in ſacello S. Johannis, ad ſuppedaneum altaris, a latere epiſtolæ.

XI. Petrus II *Seſſeliere*, dictus etiam Petrus *Johannis*, occurrit anno 1328. Johannis *Marc-d'Argent* abbatis ſancti Audoëni Rotomagenſis funus curavit anno 1339. Obiit V idus Novemb. anno 1345, conditus in ſacello ſancti Laurentii, a latere evangelii, ſub lapide qui ſimplicem monachi refert effigiem, manu ſiniſtra librum tenentis, dextra pedum, non arcuatum, ſed in ſphærulam deſinens, & ultra zonam minime protenſum.

XII. Radulfus præerat anno 1355; obiit XV calendas Junii anno 1369, 7 Urbani V, ſepultus in ſacello ſancti Johannis.

XIII. Richardus IV *des Champs*, factus abbas anno eodem, occurrit anno 1375. Obiit VII idus Octobris anno 1393, depoſitus in ſacello beatæ Mariæ, a latere evangelii.

XIV. Guillelmus, cognominatus *Stephani*, monachus Fiſcannenſis ac decretorum doctor, poſſeſſionem abbatiæ adeptus III cal. Decemb. anno 1393, interfuit anno 1403 ſcacario Normanniæ, cauſam dicturus de jure piſcationis,

quod reclamabat adverſus Guidonem toparcham de Grainvilla. Obtinuit anno 1412 a Johanne XXIII papa, veſtium pontificalium uſum. Extinctus pridie idus Auguſti anno 1417, ſepulturam nactus eſt in navi, ante altare quod matutinale vocabant, a latere epiſtolæ.

XV. Johannes III *l'Abbé*, dictus de Rothomago, prior erat Montis-Leproſorum Rotomago proximi, quando ad abbates S. Georgii evectus, poſſeſſionem abbatiæ iniit III idus Novembris anno 1417. Fidem præſtitit IV calend. Aprilis anno 1418 eccleſiæ Rotomagenſi, & X calend. Martii anno 1419, id eſt 1420, Anglorum regi. Quæ bellicis cladibus pervaſa fuerant prædia recuperaturus, apoſtolicas Martini V literas expetiit anno 1427. Poſt diuturnos labores, ærumnaſque graviſſimas, cum annum ætatis 78 attigiſſet, in ſequentis gratiam an. 1444 abdicavit. Incertum quandiu ſuperſtes vixerit, quanquam vivebat adhuc IV nonas Octobris anno 1445. Denatus V calendas Martii, ſepulturam accepit in ſacello beatæ Mariæ.

XVI. Philippus *Auvré*, de quo in prologo, ex eleemoſynario loci factus abbas Johannis conceſſu, & Eugenii pontificis gratia, poſſeſſionem iniit VIII idus Januarii anno 1444, id eſt 1445. Cum vero cœnobii facultates ob triginta ſex annorum bella vehementer acciſas ingemiſceret, redimendis villis & recuperandis prædiis animum admovit, profecitque adeo ut ſuperiorum temporum injurias quodammodo ſarciret, plurimumque fœnus exſolveret. Morbis tandem & ſenio fatiſcens, Rotomagenſis archiepiſcopi nutu coadjutorem aſcivit Theodericum *Davy* Gemeticenſem monachum; dein ſervata proprios in uſus 300 librarum annua penſione, officiorumque ac beneficiorum *omnimoda diſpoſitione*, Rotomagum ſeceſſit anno 1465, ubi IX cal. Novembris ejuſdem anni occubuit, relatus in monaſterium, & in ſanctuario ſepultus a latere evangelii, prope fundatores.

XVII. Theodericus *Davy* monachus Gemeticenſis, licentiatus in decretis, poſt Philippi deceſſum unanimi fratrum conſenſu in abbatem eſt cooptatus V nonas Octobris anno 1465. Benedictione ab archiepiſcopo accepta, fidem juravit eccleſiæ Rotomagenſi anno duntaxat 1476, ni fallunt Neuſtriæ piæ characteres numerici; ſed vereor ut eorum in locum reponendus ſit annus 1466. Ut quid enim toto decennio Theodericus fidem præſtare diſtuliſſet? ceſſit menſe Aprili 1494, fatoque functus VI idus Auguſti anno 1495, depoſitus eſt in ſanctuario prope altare, a latere epiſtolæ.

XVIII. Antonius I *Bohier* cardinalis, de quo ſupra in abbatibus, tam ſancti Audoëni col. 153, quam Fiſcanni col. 213, & tomo II in archiepiſcopis Bituricenſibus, col. 94, ſedebat ad ſanctum Georgium IV calendas Octob. anno 1494; tranſiit ad Fiſcannum anno 1505.

XIX. Antonius II *le Roux* miſſa Fiſcannenſi, quam obtinere non potuit abbatia, ut obſervavimus ſup. col. 213, Georgianam apprehendit A anno, ut videtur, 1506 ineunte; obſequiumque pollicitus eſt eccleſiæ Rotomagenſi idib. Auguſti anno 1507. Obiit XI cal. Januarii anno 1535, regularium ultimus, conditus in ſanctuario prope chorum, a latere epiſtolæ.

XX. Jacobus *Hamelin*, cui cognomen *Amelin*, dedimus in epiſcopis Tutelenſibus tomo II, col. 674, abbatiam ſancti Georgii tenebat in commendam anno 1536. Obiit anno 1539.

XXI. Johannes IV *de Gagny* Franciſco I regi a conſiliis & eleemoſynis, cancellarius item eccleſiæ Pariſienſis & abbas Bonitatis Dei, utramque abbatiam poſſidebat XIV calendas Februarii B anno 1539, id eſt 1540. Obiit Luteciæ IX calendas Decembris 1549, ſepultus in regio Navarræ collegio.

XXII. Johannes V *de Guyencourt* doctor theologus, ordinis Fratrum Prædicatorum, regique Henrico II a confeſſionibus, bullas obtinuit pridie calendas Martii anno 1549, id eſt 1550. Eum Arturus in Neuſtria pia celebrat his verbis: *Henrici regis beneficio factus abbas commendatarius ſancti Georgii, non receſſit tamen ab ea diſciplina quam voto promiſerat; nec aulæ lenociniis atque opulentia remiſit laxavitque juratæ regulæ ſeveritatem. Obiit anno 1553*, abbas item Moroliarum C in diœceſi Malleacenſi, nobis quando hanc abbatiam tomo II, col. 1396, tractavimus incognitus. Illum Hemeræus in Aug. Virom. illuſtr. pag. 347, tradit dono dediſſe Fratribus Prædicatoribus Quintinopolitanis ſedilia chori, & ambonem eccleſiæ ſuæ eleganti arte elaborata. Henricus II Franciæ rex, ſuadente Johanne, Cameram juſtitiæ inſtituerat pro puniendis Hæreticis anno 1548. Obiit anno 1553 VIII cal. Julii, apud Pariſios, in conventu ſui ordinis.

XXIII. Ludovicus II *de Brezé*, de quo in epiſcopis Meldenſibus tomo VIII, col. 1648, occurrit in tabulis anno 1555.

D XXIV. Hippolytus *d'Eſt* cardinalis, præerat anno 1556.

§ Mondinius *Priorati*, eques Melitenſis, notatur in tabulis a die VII idus Januarii anni 1574, ad IV idus Junii anni 1575, fiduciarius abbas.

XXV. Aloyſius *d'Eſt*, cardinalis Ferrarienſis dictus, memoratur in tabulis ab anno 1580 ad annum 1586, IV calend. Januarii.

§ Johannes-Petrus *Tolomei* reperitur duobus in inſtrumentis anni 1591, & ipſe, quemadmodum Mondinius, abbas fiduciarius.

XXVI. Carolus *de Balzac*, de quo diximus E tomo VII in theſaurariis Sacræ capellæ Pariſ. col. 247, & tomo IX in epiſcopis Noviomenſibus, abbatiam obtinebat anno 1596. Obiit anno 1625.

XXVII. Ludovicus-Franciſcus *de Baſſompierre*, de quo in epiſcopis Santonenſibus tom. II, col. 1085, & in abbatibus Caziacenſibus tom. IX, col. 434, bullas obtinuit IV calend. Maii anno 1626, extinctus anno 1676.

XXVIII. Ludovicus III *d'Eſpinay-de-Saint-Luc* regi ab eleemoſynis, poſſeſſionem

apprehendit IX calendas Septemb. anno 1677; qui cum venationis viſendæ cauſa equum effrenatum conſcendiſſet, ipſe equitandi parum gnarus, ab eo præceps actus & raptatus, miſere interiit non. Octobris anno 1684.

XXIX. Henricus-Carolus *de Coiſlin*, poſt patruum Aurelianenſem epiſcopum regi primus ab eleemoſynis, ordiniſque ſancti Spiritus commendator, de quo plura olim in epiſcopis Metenſibus, nominatus eſt ad S. Georgium anno 1684, cujus poſſeſſionem adiit pridie nonas Aprilis anno 1685, extinctus IV calend. Decembris anno 1732.

XXX. Henricus-Maria-Bernardinus *de Roſſet-de-Ceilhes-de-Fleuri* abbatiam dimiſit, renuntiatus commendatarius monaſterii Reſbacenſis, cujus poſſeſſionem accepit anno 1738, menſe Junio.

XXXI. Franciſcus, dux *de Fitz-James* dictus, de quo in abbatibus ſancti Victoris Pariſienſis tomo VII, col. 693, & in epiſcopis Sueſſionenſibus tomo IX, col. 385, nominatus eſt ad S. Georgium anno 1738, menſe Septembri.

S. Martin d'Aumale.

ALCIACUM, *ſeu* ALBA-MARLA.

DE fundatione monaſterii Alciacenſis ita Annales Benedictini tom. VI, pag. 192, ex veterrima notitia quam & nos manibus noſtris contrectavimus: « In confinio Nor-
» manniæ & pagi Ambianenſis extſtat vetus caſtel-
» lum ſeu oppidum *(Alba-marla* dictum) nunc
» Ducatus titulo inſigne, cui adjacet eccleſia beatæ
» Mariæ & ſancti Martini, primitus canonicorum,
» dein cella monaſterii S. Luciani Bellovacenſis,
» demum in abbatiam erecta. Hæc eccleſia prin-
» cipio condita fuit in villa quæ dicitur *Alcis*,
» (quandoque etiam *Auchy)* temporibus Richardi
» III Normannorum principis, a viro nobili Gue-
» rinfrido, qui & ipſe caſtellum Albæ-marlæ ſuper
» fluvium Augum conſtruxit. In illa autem eccleſia
» ſex canonicos locavit, quibus prædia, decimas,
» & altaria in vitæ ſubſidium contulit; quæ omnia
» poſtea deſcripta ſunt juſſu Adelidis nobiliſſimæ
» comitiſſæ, ſororis Willelmi regis Anglorum,
» confirmante viro ſuo Odone comite, una cum
» filio ſuo Stephano, ut omnis in poſterum litis
» occaſio tolleretur. Quin etiam eadem comitiſſa
» multa eidem eccleſiæ ornamenta donavit, eam-
» que a Maurilio Rotomagenſi archipræſule, cum
» hæc adhuc juvenili floreret ætate, dedicari cu-
» ravit; ac demum eam monachis S. Luciani Bel-
Ch. XV. col. 19. » lovacenſis conceſſit an. 1096 Stephanus comes
Monaſtic. » ejus filius, quod etiam aliis literis ſuis confir-
Anglican. » mavit, & ejuſdem eccleſiæ dotem auxit anno
tom. I, pag. 587 & » 1115. (Anno denique 1130) Stephani comitis
III, pag. 999. » filius ac ſucceſſor Willelmus ipſam eccleſiam in
Charta. » abbatiam erigi voluit, idque probavit Hugo
XVIII. col. 22. » Rotomagenſis archiepiſcopus, ſub certis condi-
» tionibus, quarum una fuit, ut ejus loci abbas
» archiepiſcopo Rotomagenſi faceret obedientiæ
» profeſſionem, quam plerique Rotomagenſis dioe-
» ceſeos abbates ei denegabant; & ut primus loci
abbas ab eccleſia ſancti Luciani aſſumeretur ».

A Hactenus Annales Benedictini, ex notitia quam laudavimus. In illa autem inter optimates qui monaſterium primitus donis ſuis amplificaverunt, recenſentur *Julita comitiſſa, filia dominæ ſupradictæ* Adelidis, necnon Robertus epiſcopus Lincolnienſis, & Walterus Eboracenſis archipræſul, Angliæ primas, qui capellam *de Briſthall.* cum omnibus pertinentiis, indulſit. Verum ob difficultatem percipiendi reditus, hæc bona vendiderunt monachi, uti apparet ex literis Caroli VI Francorum regis, quas edidit auctor Neuſtriæ piæ, pag. 733.

Patuit multoties monaſterium Albæ-marlæ B violentis concuſſionibus, adeoque attritum erat anno 1393, ut vix in eo ſacris celebrandis locus reperiretur. Quinquaginta vero poſt annos conſepultum jacebat in ruinis ſuis. Domum Dei relevare aggreſſus eſt Petrus *Rouſſel* abbas, regnante Ludovico XII; & ille quidem baſilicæ magnificentiſſimæ quam conſecraverat Maurilius archiepiſcopus, aliam ſaltem in centum ac viginti pedes longitudinis porrectam ſubſtituit. Poſt eum Guillelmus *le Roux*, primus commendatariorum, ædes abbatiales & alia quædam ædificia inſtauravit, multo plura ſucceſſoribus ſuis peragenda relinquens. At illi aliarum rerum ſolliciti, C omnia neglexere; quidam etiam ex eis nedum vetera reficerent, demoliti ſunt nova; ut exeunte decimo ſeptimo ſeculo pro nobili abbatia vidiſſes baſilicam proſtratam, loca regularia dejecta, ſpatium immenſum veprium, acervos hac illac lapidum indigeſtos, unas forte aut alteras ſuperſtites parietinas, ſed lapſui proximas.

Calamitatem vidit Guillelmus *Anfrie-de Chaulieu*, his temporibus nominatus abbas, nullumque malo remedium afferri poſſe prætendens, monaſticis locum inſtitutis eximendum eſſe cenſuit. Nominati hanc in rem inſpectores, qui de commodo vel incommodo anquirerent, reſ- D ponſum dederunt, baſilicam ceteraſque monaſterii ædes ideo corruiſſe quod & male materiatæ eſſent & vitioſa haberent fundamenta: reconcinnari ea non poſſe: locari nova, rem eſſe impendioſiorem: ſumtum illum reditus annorum plus viginti exhauſturum: ſatius eſſe multo & & convenientius monaſterium reſcindi, menſam conventualem addici ſex canonicis qui in urbana ſancti Petri parochia ſacra facerent; reliquos tamen, qui abbatum ſunt, proventus ſervari intactos. Placuit abbati inquiſitorum & relatio & conſilium. Extemplo adit regem, qui literis datis IV nonas Junii anno 1691 incœpto aſſenſus E eſt; ſed intercedente apud ſummum pontificem monacho uno, negotium hæſit, aliæque admovendæ fuerunt machinæ. Rem igitur tractavit cum abbate Fulcardi-montis Petrus *de l'Eſpine*, Anfridi ſucceſſor, qui eo pacto Ciſtercienſes monachos in Alciacum quaſi in cellam Fulcardimonti obnoxiam admiſſurus erat. Reſtitere autem monachi S. Luciani Bellovacenſes, Alciacenſium parentes, eoque abbatem perduxere, ut ille tandem mutata ſententia paciſceretur idib. Decemb. anno 1703 cum Patribus congregationis ſancti

Digitized by Google

Mauri, qui poſt probata regi eodem menſe A concordata, locum ſubiere IV calendas Februarii anni ſequentis, ædibuſque ſat commodis & elegantibus intra quatuor aut quinque annos exſtructis, baſilicam novam ſuper ipſa quæ contra inquiſitorum fidem ſolidiſſima reperta ſunt, veteris eccleſiæ fundamenta excitare cœperunt. In ea ſepulti ſunt, tam Albæ-marlæ quam Guiſiæ ac Nemoroſii proceres, numero tredecim aut quatuordecim.

Series Abbatum.

I. Fulco I agmen duxiſſe dicitur in ſchedis monaſterii, & ſediſſe adhuc anno 1135. B

II. Natalis dicitur in iiſdem ſchedis ſediſſe anno 1138. Occurrit in inſtrumentis anno 1144.

III. Petrus I reperitur annis 1152, 1154, & VI calendas Maii 1157. Anno ſuperiore Robertus Lincolnienſis epiſcopus confirmaverat datas in ipſius diœceſi eccleſias a Stephano comite Albemarlenſi monachis de Alceio. Chartam ejus habes in Monaſtico Anglicano tom. III, pag. 999.

IV. Fulco II pepigit anno 1162 cum Henrico abbate ſancti Quintini Bellovacenſis.

V. Guillelmus I ſedebat eodem anno 1162, menſe Julio, & anno 1189. C

VI. Robertus ſediſſe dicitur annis 1190 & 1204. Occurrit in inſtrumentis anno 1198, menſe Junio.

VII. Martinus I, quibuſdam cognominatus *de Riveri*, reperitur annis 1209 & 1212. Abdicavit vel exauctoratus eſt, adhuc ſuperſtes anno 1215.

VIII. Richardus I præerat annis 1219 & 1230.

IX. Wibertus monachus ſancti Luciani Bellovacenſis, & prior ſancti Maxiani, dicitur in Annalibus Benedictinis tom. VI, pag. 193, factus eſſe abbas anno 1244, de mandato papæ. D Sedebat tamen, ex ipſis monaſterii tabulis, anno 1237. Anno autem 1244, vel obiit vel abdicavit.

X. Herbertus ſancti Luciani Bellovacenſis ſubprior, æmulum paſſus eſt *Guillelmum* ejuſdem loci monachum, qui electus eſt menſe Januario anni 1244, id eſt 1245, electus & ipſe eodem tempore. Sed Corbeiæ & Fulcardi montis abbates Herbertum tandem de mandato papæ pleno jure nominaverunt XIII cal. Januarii anno 1250.

XI. Walterus præerat anno 1259, menſe Septembri, & anno 1263, menſe Decembri.

XII. Guillelmus II ſedebat menſe Martio E anno 1269, & menſe Januario anno 1270, id eſt 1271, & 1273.

XIII. Hugo ſedebat anno 1284. Occurrit adhuc anno 1319.

XIV. Simon *le Long* obſequium vovit eccleſiæ Rotomagenſi menſe Martio anni 1321, id eſt 1322; quædam ceſſit monachis ſancti Vandregiſili anno 1329. Occurrit adhuc in annum 1330, quo ſtatutum edidit de ſigillis monaſterii, quod legeſis in Annalib. Benedict. tom. VI, pag. 654.

XV. Johannes I *Lardaut* ſedebat an. 1338, menſe Junio, & idib. Maii anno 1356.

XVI. Aubertus *le Fourrier*, inſcriptus tertiæ monaſterii campanæ, an. 1379 quemadmodum & alia benedictæ: unde credunt Alciacenſes monachi antiquiſſimas totius Normanniæ campanas ſe poſſidere.

XVII. Oſbertus *Domyer* abdicavit anno 1401.

XVIII. Martinus II electus anno 1401, ſedebat adhuc anno 1413.

XIX. Radulſus I *le Chevalier* præerat anno 1428; ſed forte duo fuerunt alius proxime poſt alium hujus nominis abbates: dicitur enim Radulſus obedientiam voviſſe eccleſiæ Rotomagenſi anno 1417, & iterum pridie cal. Decemb. anno 1428. Ceterum occurrit adhuc Radulphus annis 1436 & 1456.

XX. Richardus II ſedebat cal. Octobr. anno 1458.

XXI. Radulphus II vel III occurrit VII cal. Octobr. anno 1466.

XXII. Thomas *Huril* fidem præſtitit eccleſiæ Rotomagenſi, nonis Aprilis anno 1467, id eſt 1468. Sedebat pridie nonas Septembris anno 1472.

XXIII. Petrus II *Rouſſel*, cujus electio ab archiepiſcopo confirmata III nonas Martii anno 1473, id eſt 1474, majorem baſilicæ campanam fudit anno 1493; præerat adhuc III nonas Novembris anno 1503.

XXIV. Petrus III *le Roux de Tilly*, ultimus regularium, ſedebat VII cal. Septembris anno 1504, & pridie idus Septembris anno 1505.

XXV. Euſtachius, abbas regularis, quo anno rexerit incompertum.

XXVI. Guillelmus III *le Roux de Tilly*, canonicus eccleſiæ Rotomagenſis, conſiliarius in parlamento Normanniæ, ac frater Claudii *le Roux*, toparchæ Burgi-Turoldi, abbatiam quam primus habuit in commendam, favore procul dubio Petri *le Roux* proximi deceſſoris ſui, tenebat anno 1506, præeratque adhuc V idus Octobris anno 1526; imo præfuit forte uſque ad mortem quam oppetiit IV calendas Junii anno 1532, ſepultus in eccleſia Burgi-Turoldi.

XXVII. Johannes II *du Bellay*, cardinalis, de quo in epiſcopis Pariſienſibus, tomo VII, col. 160, abbatia fruebatur annis 1533 & 1534.

XXVIII. Philibertus d'*Ugny* reperitur idib. Maii anno 1536; obedientiam ſpopondit eccleſiæ Rotomagenſi nonis Novembr. anno 1538, reperitur adhuc in inſtrumentis XVI calendas Octobris anno 1541.

XXIX. Johannes-Baptiſta *Juvenal-des-Urſins* præerat XV calendas Decembris anno 1541, & pridie nonas Julii anno 1548.

XXX. Nicolaus *le Roux de Tilly* frater Guillelmi ejuſdem cognominis abbatis, conſiliarius & ipſe in parlamento Rotomagenſi, canonicuſque & decanus eccleſiæ Cathedralis, abbatiam obtinebat anno 1550; extinctus III idus Septembris anno 1561.

Defuncto Nicolao, elegerunt monachi unum

Digitized by Google

ex ſuis nomine Henricum *de Maſinguehen*, dum vi concordatorum alius à rege nominatus eſt. Hic tamen, cujus nomen ignoratur bullas anno 1563, nondum obtinuerat. Quare autem & monachi reluctantibus concordatis, quæ apud ſe jam uſu invaluerant, ad electionem proceſſerint, & pontifex deſignato a rege bullas denegaverit, non videmus. Ut ut ſe res habuerit, abbatiæ reditibus deinceps potiti ſunt aliquot e ſtirpe Lotharingorum principes ſub nominibus perſonatorum abbatum Franciſci *de Hodic*, alias *de Courteville*, Claudii *de Hodic*, & Johannis *Gaultier*, in annum circiter 1580.

XXXI. Claudius *de Lorraine* eques Melitenſis, *Alba-marla* dictus, abbatia in commendam bullis obtenta, præerat an. 1581 & 1589, abbas item Becci, occiſus anno 1591.

XXXII. Guillelmus IV *du Broc du Nozet* obtinuit a legato apoſtolico abbatiam in commendam v calendas Auguſti anno 1597, per obitum Claudii Lotharingi. Fuit etiam archiepiſcopus Seleuciæ, pro-legatus Avenionenſis, & abbas S. Ægidii Nemauſenſis, uti obſervavimus tomo I, col. 847; & tomo VI, col. 507. Præerat adhuc apud Albam-marlam anno 1623.

XXXIII. Edmundus, ſive etiam Amatus *du Broc du Nozet*, patrui coadjutor factus bullis datis IV calendas Januarii anno 1616, titulo abbatiæ per ſe ipſe gaudebat. Obiit Romæ anno 1660, ſacræ Rotæ auditorum decanus.

XXXIV. Gaufridus-Alexander *de Jarente de Senas*, a rege deſignatus, abbatiam capeſſivit invito Elpidio *Benedetti*, quem ſummus pontifex pleno jure nominaverat. Abdicavit nupturiens anno circiter 1682 in gratiam ſequentis.

XXXV. Guillelmus V *Anfric-de-Chaulieu* ceſſit & ipſe in gratiam ſequentis anno 1696.

XXXVI. Petrus IV *de l'Eſpine* conſiliarius in parlamento Rotomagenſi, nominatus eſt brevi regio XVI cal. Decembris anno 1696. Obiit XVI calendas Januarii anno 1711.

XXXVII. Eduardus *Colbert-de-Turgis*, eccleſiæ Tornacenſis præcentor ac vicarius generalis, a rege deſignatus eſt VIII calend. Januarii anno 1711, factus poſtea decanus, vicariuſque generalis eccleſiæ Bellovacenſis. Obiit in abbatia Belli-becci IV idus Aug. anno 1729; ibidemque tumulatus eſt prope Johannem *du Maurret*, loci abbatem.

XXXVIII. Audomarus *Jolly-de-Fleury* canonicus Pariſienſis, bullas obtinuit IV idus Novembris anno 1729.

VALMONT. VALIDUS-MONS, aut VALLIS-MONS, *ſeu potius* WALONIS-MONS.

USU invaluiſſe videtur *Validi-montis*, ſeu Vallis-montis nomen, quod pro *Galonis* aut *Walonis-monte* improprie dictum eſt. Locus eſt ad ſcaturiginem fere fluvioli Fiſcannenſis poſitus, in quo Nicolaus *d'Eſtouteville*, ipſius loci dominus monachos ſub abbate ex Hambeia accitos collocavit ſub patrocinio beatæ Mariæ Virginis anno 1169, ibidem tumulatus cum plurimis ex eadem gente optimatibus. Monaſterium illud, A cui Johannes Angliæ rex dona quamplurima contulerat, multum a primævo ſuo ſtatu decidit. Patuit V nonas Octobris anno 1671 ingenti incendio. Poſt annos aliquot pyramis baſilicæ tonitru percuſſa eſt, & omnis materiatura conſumpta. Corruit deinde navis, quam brevi ſecutum eſt clauſtrum; neque ullæ poſthac ſarcitæ ſunt ruinæ. Ineunte hoc ſeculo, vel exeunte præcedenti, Ludovicus *de la Fayette*, commendatarius, congregationem ſancti Mauri illuc advocare meditabatur; quare ædificatum fuerat dormitorium, monachis ſex aut ſeptem hoſpitandis idoneum. Res quidem ad exitum tunc B non eſt perducta; verum anno 1753 Henricus Conſtancius *de Lort de Serignan* epiſcopus Matiſconenſis, abbas commendatarius cum eiſdem monachis convenit 19 Julii. Acceſſit ſuperiorum conſenſus, archiepiſcopi Rotomagenſis 20 Sept. ducis Valentinenſis 3 Octobr. Rex totum confirmavit literis menſe Decembri datis & in commentarios majoris conſilii relatis 19 menſis ejuſdem. Abbatum fere omnium, quorum nomina variis ex documentis excerpta ſunt, ſeriem ſubjungimus.

ABBATUM INDICULUS.

C I. GAUFRIDUS adfuit anno 1179 tranſlationi S. Romani; ſedebat adhuc anno 1188; memoratur in necrologio pridie calend. Aprilis.

II. Nicolaus I occurrit ab anno 1211 ad annum 1228.

III. Petrus I ſedebat anno 1242. Fruſtra eum quidam diſtinguunt ab abbate quodam nomine *Paulo*, quem præfuiſſe aiunt anno 1248. Abdicavit Petrus, & in eligendo ipſe Vincentio ſuffragium tulit. Electionem tamen irritam declaravit Odo Rigaldus archiepiſcopus; ſed eumdem Vincentium pleno jure nominavit IV nonas Jul. D anno 1262, benedixitque idib. Aug. ſequentis. Hæc omnia ex codice viſitationum ejuſdem præſulis.

IV. Vincentius, de quo dicebamus modo, occurrit adhuc anno 1264, extinctus VII idus Aprilis, & ſepultus pone majus altare, a latere evangelii.

V. Nicolaus II *de Cumelier* reperitur anno 1290; obiit ex ejus epitaphio VIII idus Decemb. anno 1301, ſepultus pone majus altare, a latere epiſtolæ.

VI. Galterus occurrit annis 1301 & 1315.

VII. Robertus I X calendas Januarii anno E 1327.

VIII. Petrus II, die veneris ante Annuntiationem anno 1329, id eſt 1330.

IX..... Ignoti nominis abbas.

X. Gerardus *de la Roche*, dictus in ſuo lapide ſepulcrali abbas *decimus*, fidem præſtitit eccleſiæ Rotomagenſi XVIII calend. Octob. anno 1378. Fundavit ſacellum beatæ Mariæ de Pietate. Obiit X calendas Januarii anno 1414, ſepultus ſub alis chori, a latere evangelii.

XI. Robertus II *de Soteville* fidem juravit Anglorum regi XIV calendas Martii anno 1419,

Digitized by Google

A id eſt 1420; obiit ex ejus epitaphio IX calend. Maii anno 1434, tumulatus in navi prope ſacellum beatæ Mariæ Virginis.

XII. Richardus *Gacoin* ſedebat anno 1438; obiit ex ejus epitaphio IV idus Maii anno 1454, conditus in ſanctuario, a latere evangelii.

XIII. Simon *Panchevouſt*, dictus in epitaphio ſuo decimus tertius abbas, electus eſt an. 1454, obiitque III nonas Novembris anno 1479, conditus retro majus altare, a latere epiſtolæ.

XIV. Chriſtianus *Leure*, electus anno 1479 obedientiam ſpopondit eccleſiæ Rotomagenſi eodem anno III idus Novembris. Obiit VI non. Maii anno 1496, ſepultus ante crucifixum.

B XV. Petrus III *Rezant*, electus III nonas Maii anno 1496, benedictuſque ab epiſcopo Philadelphiæ ſuffraganeo archiepiſcopi Rotomagenſis, obedientiam ſpopondit IV calendas Junii ſequentis, competitorem nactus Ludovicum qui ſequitur; memoratus tamen in tabulis ad annum uſque 1503.

XVI. Ludovicus I *d'Eſtouteville* abbatia fruebatur in commendam XIII calendas Auguſti anno 1505.

XVII. Johannes *Ribaud* veteranus abbas Beccenſis, ſedebat apud Walonis montem VII idus Auguſti anno 1517; baſilicam ſat elegantis C ſtructuræ, cujus chorus tantummodo ſupereſt, ædificavit; obiit XII calendas Julii anno 1558, conditus in ſacello beatæ Mariæ Virginis; ſed abdicaverat ante obitum in gratiam ſequentis, vel exauctoratus fuerat.

XVIII. Carolus *de Bourbon* cardinalis & archiepiſcopus Rotomagenſis, abbatiam obtinebat XI calendas Maii anno 1552, & pridie idus Martii anno 1582. Interea reperiuntur abbates procul dubio fiduciarii Carolus *de Longueval* III cal. Junii anno 1564; Nicolaus *de Breban* decanus item Andilegi, ab anno 1566 ad annum D 1579; forte etiam Nicolaus *Touchart*, qui reperitur IV id. Aprilis anno 1589, vivente adhuc archipræſule; & Nicolaus de *Hacqueville* qui occurrit annis 1605, 1615 & 1618, ſub alio Borbonio hujus ſucceſſore.

XIX. Guillelmus *Helie* monachus ſanctæ Trinitatis de monte juxta Rotomagum, vicarius item generalis Franciſci Harlæi archiepiſcopi, ac doctor theologus, bullas obtinuit VI calend. Maii anno 1622, extinctus Romæ XIV calend. Februarii anno 1640 vel 1641, conditusſque apud Fulienſes.

E XX. Jacobus *Helie* monachus & ipſe, patruum, cui ante annum 1638 datus fuerat adjutor, excepit, ſuperſtes in annum ſaltem 1664.

XXI. Nicolaus *Helie*, monaſticis etiam legibus addictus, Jacobo forte patruo proxime ſucceſſit.

XXII. Ludovicus II *de la Fayette*, factus eſt abbas anno 1670. De introducendis monachis ſancti Mauri cum antiquioribus convenit 4 Maii 1676, quibuſcum die eadem bona monaſterii partitus eſt. Præfuiſſe adhuc reperitur anno 1712. Erat etiam abbas Granatariæ & Daloni.

XXIII. Emmanuel-Carolus-Thereſia *de Froulay de Teſſé* canonicus Lugdunenſis, regi ab eleemoſynis, & major vicarius archiepiſcopi Rotomagenſis apud Pontiſaram, nominatus eſt abbas menſe Maio anni 1729; obiit calendis Maii anno 1730.

XXIV. Henricus-Conſtancius *de Lort de Serignan de Valras* cleri Gallicani ſyndicus, nominatus abbas anno 1730 menſe Junio, factus eſt epiſcopus Matiſconenſis anno ineunte 1732.

MONASTERIUM VILLARE.

Monte-Villier.

DUABUS leucis ſupra Portum-gratiæ non longe ab oppido Harefloto, poſitus eſt parthenon ille fundatus a ſancto Filiberto abbate Gemeticenſi in prædio nomine Villare, quod ad condendum virginum monaſterium acceperat anno 682 à Warattone majore domus regiæ. Hoc enim circiter anno & Ebroinus interfectus eſt, & Waratto ei ſucceſſit, & S. Filibertus Gemeticum reliquit, ut Herenſi monaſterio quod recens condiderat totum ſe dederet, quemadmodum obſervavimus ſupra in eodem ſancto abbate, col. 187. Large & abundanter dotatæ fuerant moniales Villaris, & iis anno 831 S. Anſegiſus abbas Fontanellenſis teſtamento reliquerat libram unam; & a Normannis aliquanto poſt fugatæ, lares ſuos unquam repetiiſſe non videntur. Forte a clericis quibuſdam ſecularibus, ſeu canonicis, locus aliquandiu occupatus eſt uſque ad initia undecimi ſeculi, quo circiter tempore attributus eſt à Richardo II Normannorum duce Fiſcannenſibus monachis, *ut ex eo facerent quidquid vellent, tamquam ex proprio alodo.* (Ch. IV, col. 137.)

Sed anno circiter 1030 Robertus dux, Richardi II filius, monaſterium illud in priorem ſtatum reſtituere volens, Johannem Fiſcanni abbatem rogavit ut eo cederet, accepto in commutationem monaſterio S. Taurini Ebroicenſis, quod eodem jure deinceps in alodum tenerent Fiſcannenſes. (Anecdot. tom. 1, col. 154.) Exorato, quamvis ægre, Johanne abbate, receptoque tandem Villari in ſuam poteſtatem, Robertus parthenonem ibidem mox inſtaurare cœpit, & novam fundationem apud ipſum Fiſcannum a proceribus ſuis confirmari curavit anno 1035 cum ad iter Jeroſolymitanum ſe accingeret. Leguntur in archivo monaſterii Villaris literæ Roberti ducis, in quibus ait « ſe doluiſſe tam ſancti loci dejectionem, quem S. « Filiberto a Warattone duce eo pacto conceſſum « fuiſſe acceperat, ut illic in honore S. Mariæ « monaſterium conſtrueret, & virgines ſub regulari « diſciplina Domino militaturas multis terrarum « poſſeſſionibus beneficiatas ordinaret: proinde ſe « decreviſſe hunc locum in priorem ſtatum redintegrare, conſentientibus fidelibus ſuis, *& maxime* « *quadam amita mea*, inquit, *nomine Beatrice, id* « *agente & ſtudente, quæ poſtea habitu mutato* « *Domino illic militare elegit* ». Tum varias eidem monaſterio poſſeſſiones aſſignat princeps, vetatque ne in eodem loco alterius ſexus ordo habeatur; & ſi *ſtatus ſanctæ regulæ depravatus* illic *aliquando defecerit, eodem ſexu, eodemque ordine reparetur:* quod ſub æternæ damnationis anathemate ratum eſſe jubet auctoritate Roberti archiepiſcopi, epiſcoporum Hugonis Ebroicenſis,

alterius Hugonis Abrincenſis, Johannis Fiſcannenſis abbatis, Gradulfi denique abbatis Fontanellenſis, *hujus operis maxime procuratoris, cui eadem amita mea*, ait ille, *ſanctæ profeſſionis firmitatem profeſſa eſt.* Actum *idus Januarii octavo anno regni noſtri, quo & Jeruſalem petiturus, licentiam eundi a Deo* apud Fiſcannum *& ſanctis ejus petii, anno ab Incarnatione Domini milleſimo trigeſimo quinto, regnante Heinrico rege Francorum anno quarto.*

Parent in omnibus abbatiſſa & moniales archiepiſcopo Rotomagenſi; gaudent tamen exemtione & juriſdictione ſpirituali in quaſdam eccleſias, cujus exercendæ cauſa officialem habent, eumdemque vicarium generalem, qui ſingulis annis intereſſe debet ſynodis diœceſanis. Quæ a tempore fundationis ad Danicam uſque perſecutionem præfuerint abbatiſſæ ignorantur: ceterarum quæ ab inſtauratione monaſterii rexerunt, ſeriem exhibemus.

TABULA ABBATISSARUM

Ab inſtauratione monaſterii.

I. BEATRIX, amita Roberti ducis, de qua in prologo, filia notha videtur fuiſſe Richardi I ducis Normannorum. Sanctimonialis effecta ſub magiſterio beati Gradulfi Fontanellenſis abbatis, Robertum exoravit ut veterem apud Villare parthenonem inſtauraret, ibidemque paulo poſt prima inſtituta eſt abbatiſſa. De lite quam habuit anno 1048 cum Gervino abbate Centulenſi lege annales Bened. tom. IV pag. 496, aut ſpicilegium Acherianum, tom. IV. pag. 574.

II. Eliſabeth I Beatricem excepit ante annum 1066. Nam Guillelmus nothus antequam imperio ſuo Angliam adjiceret, quod factum eſt hoc anno, conſuetudinem terræ de Calvelvilla ipſi impertiit. Plurima acquiſivit apud Ellæbonnam, ſeu Julioboram, fatis functa ante annum 1116 aut 1117. Creditur baſilicam monaſterii ſui, quæ adhuc ſupereſt, a fundamentis excitaſſe.

§ Inter Eliſabetham & Almodim, quæ ſequitur, nonnullæ rexerunt abbatiſſæ, quarum nomina periere.

III. Almodis occurrit anno 1152.

IV. Mathildis I male collocata a Sammarthanis ante Almodim, reperitur anno 1157, diciturque in actis fundationis abbatiæ Vallisazonis, quæ collegit auctor Neuſtriæ piæ, pag. 848, ſoror Mathildis imperatricis; quod ſi verum eſt, acta enim illa non videntur ab omni parte irreprehenſa, matrem habere debuit Eliſabetham, ſororem Valeranni comitis Mellentini, quæ anno 1135, quo obiit pater ejus Anglorum rex, *innupta permanebat*, ex Willelmo Gemeticenſi, lib. VIII, cap. 29.

V. Adelina ſedebat VI idus Aprilis anno 1192, quo Cœleſtinus III papa omnia monaſterii bona confirmavit.

VI. Aliza, ſeu Ælicia I *de Walteri-villa* occurrit ab anno 1203 ad annum 1232 quo A obiit. Litigavit illa acerrime cum archiepiſcopo Rotomagenſi de juribus monaſterii ſui ſpiritualibus; rem autem definiere ſummi pontifices Innocentius III anno 1215 & Honorius III anno 1217, decretis quæ legeſis in Neuſtria pia pagg. 341 & 340. Eamdem inter & Robertum archipræſulem Rotomagenſem litem terminarunt anno 1218 menſe Maio epiſcopus Pariſienſis & Michael S. Marcelli decanus.

§ Anno 1232 poſt deceſſum Æliciæ abbatiſſæ, inquit chronographus Rotomagenſis in bibliotheca Labbeana, tom. I, pag. 375, celebrata fuit electio in eodem monaſterio, & fue- B runt duæ electæ; & repræſentata fuit electio Mauricio archiepiſcopo, qui electionem examinavit prout debuit; & comperto quod non fuit ſervata forma concilii in eligendo, electionem de utraque factam caſſavit, & capitulum jure eligendi ea vice privavit; aſſignavitque eidem capitulo abbatiſſam Leciam *de Vonſemoncel* (legendum credimus *de Beuſemouchel*) ſed ipſa non obtinuit abbatiam propter contradictionem regis: & ipſe archiepiſcopus excommunicavit omnes moniales adhærentes regi in hoc facto & contradicentes prædictæ abbatiſſæ.

VII. Margarita I *de Guerres*, renunciata ab- C batiſſa anno 1237, ſedebat adhuc anno 1255. Sub ejus præfectura, anno circiter 1243, abbates ſancti Dionyſii in Francia & Gemetici plurima ſtatuerunt pro reformatione monaſterii.

VIII. Juliana electa eſt anno 1256 menſe Aprili; electionem vero ut minus canonicam reſcidit Odo Rigaldus archiepiſcopus: ſed cum electam idoneam & capacem reperiſſet, eamdem pleno jure nominavit V calendas Maii ejuſdem anni, ac poſt tres dies benedixit, ex codice viſitationum ejuſdem præſulis.

IX. Ælicia II electa anno 1258, confirmata calend. Septemb. ejuſdem anni ab Odone D Rigaldo archiepiſcopo, benedicta eſt ab eodem octavo poſt die apud Alacrem-montem, ex codice viſitationum ejuſdem præſulis. Fuit illi, vel Agneti quæ ſequitur, cognomen *de Beaumont.*

X. Agnes I ſedebat menſe Martio an. 1259, id eſt 1260. Occurrit adhuc A...... menſe Februario anni 1271, id eſt 1272.

XI. Philippa reperitur ab anno 1275 ad annum 1294; gregem ſuum ad numerum ſexaginta ſex monialium redegit anno 1291.

XII. Mathildis II *de Mortemer* occurrit ab anno 1302 menſe Maio ad annum 1315; pepigit de juriſdictione anno 1314 cum archi- E epiſcopo Rotomagenſi.

XIII. Iſabellis, ſeu Eliſabeth II, præerat anno 1320 menſe Julio, & anno 1324 menſe Maio.

XIV. Yolendis *de Preaux* juramentum præſtitit Guillelmo *de Durefort* archiepiſcopo an circiter 1330.

XV. Johanna I occurrit VII calend. Junii anno 1355.

XVI. Margarita II *de la Riviere* juramentum præſtitit Gregorio XI papæ anno circiter 1372. ſedebatque adhuc an. 1385, facta poſtea abbatiſſa

Digitized by Google

Jotri. Plurima obtinuit a Clemente VII papa A Avenionenſi, quæ caute legas in Neuſtria pia.

XVII. Maria *de Noyers*, nobiliſſima orta proſapia, ſedebat III calend. Auguſti anno 1389, extincta pridie idus Januarii anno 1395, id eſt 1396; vacabatque adhuc abbatia in feſtis Paſchalibus anni 1397.

XVIII. Johanna II *d'Aumont* occurrit III idus Januarii anno 1397, id eſt 1398, & prid. calendas Octobris anno 1411.

XIX. Iſabellis *Ponchin*.

XX. Catharina *de Hardouville*. De utraque nihil reperimus. Priorem Sammarthani anno 1403, poſteriorem an. 1408 male collocavere. B

XXI. Iſabellis III *de Bocherville*, electa IV nonas Januarii anno 1416, id eſt 1417, Rotomagi in cella ſancti Pauli monaſterio ſuo obnoxia, quò propter bellorum motus maxima pars monialium confugerat, obiit pridie calend. Maii ſequentis.

XXII. Duranda *Feré* ex prioriſſa S. Pauli electa abbatiſſa Rotomagi XVIII calendas Julii anno 1417, quamvis rex & delphinus multum commendaſſent Mariam *de Hellande*, filiam Roberti *de Hellande*, Ballivi Rotomagenſis, monialemque ipſius Monaſterii-villaris, tunc vero abbatiſſam ſancti Pauli, diœceſis Bellovacenſis, C fidem præſtitit Anglorum regi XIV cal. Martii anno 1419, id eſt 1420, & eccleſiæ Rotomagenſi calendis Junii anno 1429, obiitque anno 1445 menſe novembri, male a Sammarthanis in duas abbatiſſas diſſecta, alteram nomine Durandam, alteram cognomine *Feré*. Male etiam anno 1424 auctor Neuſtriæ piæ collocavit abbatiſſam nomine *Agnetem*.

XXIII. Guillelma I *de Tournebu*, electa vel menſe Decembri anni 1445, vel menſe Januario anni ſequentis, obſequium vovit eccleſiæ Rotomagenſi exeunte anno 1456, id eſt ineunte 1457, ſedebatque adhuc nonis Martii D anno 1466, id eſt 1467.

XXIV. Agnes II *le Lieur*, ex prioriſſa S. Pauli electa abbatiſſa, fidem vovit eccleſiæ Rotomagenſi nonis Decembris anno 1469, confirmataque eſt a ſummo pontifice eodem anno XIV calendas Januarii. Reperitur adhuc calend. Aprilis anno 1500, id eſt 1501.

XXV. Johanna III *de Chambray*, antea abbatiſſa Virginitatis, obſequium juravit eccleſiæ Rotomagenſi VI calend. Novembris an. 1503, præeratque adhuc XI cal. Januar. an. 1506.

XXVI. Iſabellis IV *le Clerc* ex moniali loci & abbatiſſa beatæ Mariæ Lexovienſis, electa E nonis Aprilis anno 1507, obedientiam pollicita eſt eccleſiæ Rotomagenſi XIV calend. Julii ejuſdem anni, ſedebatque adhuc anno 1510.

XXVII. Johanna IV *Muſtel* obedientiam vovit eccleſiæ Rotomagenſi XIV calend. Februar. anno 1511, id eſt 1512. Abdicare coacta eſt anno 1528, quando jubente rege reformatio monaſterii commiſſa eſt abbatibus Gemetici & ſancti Martini Sagienſis, ac priori ſancti Martini a campis Pariſienſis; obtinuit tamen prioratum ſancti Pauli Rotomagenſis.

XXVIII. Quiteria *de Navarre* amita Johannæ *d'Albret*, matris Henrici IV regis, ac monialis beatæ Magdalenæ Aurelianenſis, facta abbatiſſa anno 1528, occurrit adhuc pridie idus Maii anno 1536.

XXIX. Clara *de la Fayette*, ſedebat III calendas Novembris anno 1536, fidem juravit eccleſiæ Rotomagenſi calendis Februarii anno 1538, id eſt 1539; ceſſitque anno 1552 in gratiam ſequentis.

XXX. Guillelma II *de la Platiere* materteram excepit bullis datis III calend. Maii anno 1552, benedicta in monaſterio ſuo XVIII cal. Februarii ſequentis a Stephano *Paris* epiſcopo Abelonenſi; obiit XI calendas Februarii anno 1589, ſepulta in choro.

XXXI. Barbara *Cavelier* a monialibus electa IX calend. Februarii anno 1589, æmulam ſummovit Mariam *de Brancas*, filiam Andreæ *de Villars-Brancas*, gubernatoris Portus-gratiæ, quam dux Meduanæ nominaverat VII calendas Maii ejuſdem anni. Abdicata præfectura pridie calend. Julii anno 1593, obtinuit prioratum S. Pauli, in quo obiit VI nonas Martii anno 1640.

XXXII. Ludovica I *de l'Hopital*, filia Franciſci *de l'Hopital*, domini Vitriacenſis, monaſticenque profeſſa apud moniales Piſciacenſes, bullas obtinuit XVIII calendas Octobris anno 1593, & a Franciſco *Pericart* epiſcopo Abrincenſi benedicta eſt in monaſterio ſuo XIX cal. Auguſti anno 1596. Illuc reformationem quæ adhuc perſeverat induxit anno 1602, obiitque VII idus Junii anno 1643.

XXXIII. Anna *de l'Hopital*, filia Ludovici *de l'Hopital* ac Franciſcæ *de Brichanteau*, amitæ data adjutrix bullis pontificiis V calendas Maii anno 1617, benedicta eſt in monaſterio ſuo pridie calend. Decemb. anno 1643 a Stephano *Puget* epiſcopo tunc Dardanienſi, deinde Maſſilienſi; obiitque VIII idus Maii anno 1661.

XXXIV. Ludovica II *de l'Hopital*, filia Nicolai *de l'Hopital*, polemarchi, amitæ facta adjutrix bullis pontificiis nonis Februarii anno 1644, obiit III idus Junii anno 1661.

XXXV. Eleonora-Carola *de Gigault de Bellefont*, monialis S. Trinitatis Cadomenſis, abbatiam recuſante ſorore ſua Laurentia *de Bellefont*, quæ parthenonem ſui cognominis fundaverat in urbe Rotomago, facta eſt abbatiſſa bullis pontificiis VI calendas Septembris anno 1661, benedictaque eſt in monaſterio ſuo V calendas Maii anno 1662 ab archiepiſcopo Rotomagenſi. Obiit III calendas Februarii anno 1682.

XXXVI. Laurentia-Magdalena *Kadot de Sebeville* materteram excepit bullis datis XIX calendas Septembris anno 1682, benedictaque eſt in monaſterio ſuo X calend. Decemb. ejuſdem anni a Jacobo-Nicolao *Colbert*, tunc coadjutore Rotomagenſi. Abdicavit VIII idus Octob. anno 1740 in gratiam ſequentis; obiitque IV calend. Octobris anno 1745.

XXXVII. Magdalena-Eleonora *de Gigault de Bellefont*, filia Caroli *de Gigault de Bellefont* & Mariæ-Catharinæ-Annæ *Binet de Montifroy*,

monialis

Digitized by Google

monialis Belli-montis prope Cæſarodunum, poſt recuſatam anno 1737 abbatiam Moncelli, diœc. Turonenſis, nominata eſt brevi regio ad Monaſterium-Villare anno 1740; bullas impetravit non. Decembr. ejuſdem anni, ac benedicta eſt XII calendas Maii anno 1741 apud S. Avitum prope Caſtrodunum, una cum matertera ſua *Bona Binet de Montifroy*, ejuſdem ſancti Aviti abbatiſſa, a Jacobo *de Gigault de Belleſont* fratre ſuo, tunc epiſcopo Baionenſi, poſtea archiepiſcopo Arelatenſi, ac demum Pariſienſi.

S. AMAND de Rouen.

S. AMANDUS ROTOMAGENSIS.

EODEM circiter tempore, quo vicecomes Goſcelinus in monte qui Rotomago imminet monaſterium SS. Trinitatis, ſeu ſanctæ Catharinæ, conſtruxit, de quo ſuperius actum eſt col. 124, idem vicecomes & uxor ejus Emmelina aliud monaſterium puellis excipiendis in ipſa urbe poſuere. Utramque fundationem ad annum 1030 referunt Sammarthani, Mabillonius annal. Bened. tom. IV, pag. 359, & alii; quod ſi de priori monaſterio affirmari licet, de altero tamen in dubium venire poteſt. Erant enim eodem loci eccleſiæ duæ, una S. Leonardi, altera S. Amandi Trajectenſis epiſcopi, quas abbas & monachi ſancti Audoëni in opus novi parthenonis ceſſere fundatoribus. Tunc autem *in ſervitium comitis Guillelmi datæ ſunt triginta libræ denariorum, quas mulieres quæ ad converſionem venerant, de ſuis proprietatibus ad locum iſtum contulerant; ſed & abbas Nicolaus pro cauſis inſtantibus de his denariis decem libras habuit*, uti legere eſt apud Pommerayum, Hiſt S. Amandi, inſtr. pag. 77. Porro Guillelmus comes, is eſt Guillelmus nothus, Normanniæ hereditatem non accepit ante annum 1035; Nicolaus vero abbatiam ſancti Audoëni adeptus eſt anno quamprimum 1036. Videtur ergo parthenon Goſcelini & Emmelinæ fundatus eſſe non anno 1030, ſed anno quamprimum 1040 aut circiter; niſi forte dicas jura, tam duci Normanniæ quam abbati S. Audoëni debita, aliquot tantum annis poſt fundationem monaſterii penſitata eſſe. Præter Goſcelinum & Emmelinam fundatores, alios benefactores videſis in ampliſſima charta edita Monaſtici Anglicani tom. III, pag. 995.

Monaſterium illud promiſcue ſancti Leonardi ac ſancti Amandi a primæva origine dictum eſt; prius tamen ſucceſſu temporis nomen evanuit. Baſilicam, quæ non niſi poſt quadraginta aut circiter annos perfecta eſt, conſecravit III cal. Octobris anno 1078 Johannes II archiepiſcopus, frater primæ abbatiſſæ. Duobus illa incendiis deformata eſt, aut penitus conſumta annis 1126 & 1248. Inſtaurata anno 1254, ingenti adhuc ruinæ patuit, cum anno 1569, VII idus Februar. collapſa turris, quæ in altitudinem 80 pedum ſe extollebat, univerſam pene concamerationem contrivit. Medio circiter decimo ſexto ſeculo Anna *de Souvré* abbatiſſa ædificia plurima reſtituit, quæ viginti millibus librarum & amplius conſtitere; ab anno autem 1700 ad an. 1704 novata ingentibus impenſis culina, refectorium, cella penaria, gynæceum operarium, ædes tiruncularum, conclave lintearium, dormitorium quadraginta duorum cubiculorum ab abbatiſſa Maria-Eliſabeth *Barentin;* ſed hæc omnia fortuito ac repentino igne conſumta ſunt XVIII calendas Januarii anno 1709.

Id juris ſibi vindicat parthenon S. Amandi, ut in ſolenni archiepiſcoporum ingreſſu in urbem ſuam abbatiſſæ digitum novi præſulis annulo veſtiant, cum ille ex abbatia ſancti Audoëni per S. Amandum tranſiens pergit ad metropolitanam; & ut in eccleſiam ſuam poſt obitum præſulis, ac funebria apud S. Audoënum peracta, corpus ejus, monialium ſimiliter precibus commendandi, deferatur. Certe Georgii Ambaſiani, hujus nominis primi corpus ad ſanctum Amandum delatum eſt; annulum vero illum præbuit tribus archiepiſcopis Anna *d'Arcona* abbatiſſa, Carolo nempe *de Bourbon*, Franciſco *de Joyeuſe*, & Franciſco *de Harlay*. Abbatiſſarum catalogum texuit Pommerayus in hiſtoria ejuſdem monaſterii: eumdem nos, ſed caſtigatiorem, lectori offerimus.

SERIES ABBATISSARUM.

I. EMMA I, Johannis II Rotomagenſis archiepiſcopi ſoror, male Sammarthanis & Pommerayo dicta *Emmenia*, obiiſſe dicitur anno 1069.

II. N..... *de S.t Amand* ſoror Raginoldi *de S.t Amand*, a Pommerayo prætermiſſa, ante exitum undecimi ſeculi defuncta eſt.

III. Marſilia ſcripſit epiſtolam Bovoni II abbati ſancti Amandi, diœceſis Tornacenſis, de quodam miraculo ſancti Amandi meritis patrato, ut legere eſt in Act. SS. Bened. tom. II, pag. 734.

IV. Macelina, anno circiter 1108 extincta, forte a Marſilia non diſtinguenda.

V. Emma II obiiſſe creditur anno 1136.

VI. Agnes ſedebat annis 1140 & 1170.

VII. Ælicia, a Pommerayo omiſſa, ſedebat ſub Rotrodo archiepiſcopo. Hujus ſigillum vidimus, in quo mulier exprimitur, palla talari cooperta, ſpeculum manu dextera, ſiniſtra flagellum geſtans.

VIII. Haïs, ex prioriſſa Burgi-ſedanæ, qui locus a S. Amando pendet, electa abbatiſſa, obiit paulo poſt annum 1194.

IX. Mathildis *d'Avranches*, matertera Roberti *d'Eſneval*, præerat anno 1196, obiit anno 1204.

X. Mathildis *de la Haie*, filia Richardi *de la Haie*, conſtabularii Normanniæ, qui fundavit abbatiam Blancæ-landæ, ſedebat anno 1205, & menſe Auguſto anni 1216.

XI. Mathildis *d'Ibleron*, antea monaſterii prioriſſa, occurrit anno 1222, & menſe Februar. anni 1240, id eſt 1241.

§ Hic male collocat Pommerayus neſcio quam *Emmam*.

XII. Beatrix *d'Eu I* reperitur anno 1241

menſe Aprili, & prid. id. Maii anno 1261. A

XIII. Johanna *d'Iville I*, Pommerayo ignota, benedicta eſt ab Odone Rigaldo archiepiſcopo V calendas Novembris anno 1261, ex codice viſitationum ejuſdem præſulis; ſedebatque adhuc anno 1262 menſe Maio.

XIV. Mathildis IV reperitur anno 1267.

XV. Emmelina *d'Eu* materteram habuit abbatiſſam Beatricem *d'Eu I*. Electa anno 1268, obiit VII calendas Auguſti anno 1286.

XVI. Beatrix *d'Eu* II, ſoror præcedentis, nondum benedicta anno 1287 menſe Aprili, obiit anno 1317.

XVII. Maria *de Piſtres*, ſoror Blanchæ *de* B *Piſtres* abbatiſſæ Mali-dumi, materteram excepit electa pridie calendas Octobris anno 1317, obiitque XIII calendas Martii anno 1330, id eſt 1331.

XVIII. Alix *de Trie*.

XIX. Johanna *d'Ivile* II ſedebat ineunte anno 1337, extincta anno 1345.

XX. Beatrix *Adam*, Pommerayo incognita, præerat exeunte anno 1345, obiit VII calendas Decembris anno 1359.

XXI. Alienordis *de Varennes*, a Pommerayo ſimiliter omiſſa, electa eſt anno 1359 menſe Decembri; obiit IX cal. Novembr. anno 1362. C

XXII. Petronilla *Boudart*, a Pommerayo quoque prætermiſſa, electa XVII cal. Decembris anno 1362, ſedebat adhuc IV idus Octobris anno 1386.

XXIII. Margarita *de Saane*, conſanguinea Guillelmi *de Saane*, theſaurarii eccleſiæ Rotomagenſis, qui collegium Theſaurarii dictum fundavit apud Pariſios, ſedebat IV calend. Februar. anno 1389, id eſt 1390, obiitque anno 1401, menſe Septembri.

XXIV. Mathildis *de Rouvlle*, filia Petri *Moradas*, domini *de Rouville*, ad pugnam Azincurtenſem interfecti, electa eſt V idus Octobr. D anno 1401; benedicta eodem anno III calend. Novembris ab archiepiſcopo Rotomagenſi, fidem præſtitit Angliæ regi XIV calendas Martii anno 1419, id eſt 1420: obiit anno 1424.

XXV. Lucia *d'Aubeuf*, obedientiam vovit eccleſiæ Rotomagenſi XI calendas Januarii anno 1425; obſequium vovit eccleſiæ Rotomagenſi XI cal. Januarii anno 1428; hominem exuit IV nonas Septembris anno 1432.

XXVI. Maria *de Bréauté*, poſt licentiam eligendi petitam, electa VII calendas Octobris anno 1432, confirmata a ſummo pontifice 21 Martii 1433, benedicta eſt 17 Maii; regi fidem E dixit XVI calendas Julii anno 1451, extincta pridie idus Aprilis anno 1461, id eſt 1462.

XXVII. Guillelma *du Croc*, antea prioriſſa loci, electa XV calendas Maii anno 1462, confirmata ab archiepiſcopo eodem anno, XII calendas Junii, obſequium vovit regi XV cal. Septemb. anni ſequentis, & eccleſiæ Rotomagenſi pridie idus Julii anno 1464; obiitque IV calendas Decembris anno 1475.

XXVIII. Thomaſia *Daniel* electa III cal. Decembris anno 1475, obedientiam ſpopondit eccleſiæ Rotomagenſi XV cal. Mart. ſequentis, deceſſitque anno 1482, menſe Junio.

XXIX. Yoletta *Sohon*, ex prioriſſa electa III idus Julii anno 1482, juramentum præſtitit eodem anno XII calendas Auguſti eccleſiæ Rotomagenſi; regi vero prid. id. Jun. anni ſequentis: abdicavit nonagenaria in gratiam ſequentis anno 1492, menſe Junio; obiit V calend. Februar. anno 1498, id eſt 1499.

XXX. Iſabellis *Daniel* amitam habebat Thomaſiam *Daniel* abbatiſſam, bullas impetravit XIII calendas Julii anno 1492, quamvis nondum triginta annos attigiſſet; fidem vovit eccleſiæ Rotomagenſi pridie idus Auguſti ejuſdem anni: obiit nonis Novembris anno 1517.

XXXI. Guillelma *d'Aſſy* electa VI idus Novembris anno 1517, æmulam nacta eſt abbatiſſam Theſauri, qua tandem anno 1518 ſummota, permutavit anno 1531 cum ſequenti, fatis nihilo minus functa apud S. Amandum.

XXXII. Maria *d'Annebaut*, ſoror Claudii *d'Annebaut* Franciæ polemarchi ac thalaſſiarchi, Normanniæque gubernatoris, & Jacobi *d'Annebaut* cardinalis, epiſcopi Lexovienſis, abbatiſque Beccenſis, ex moniali beatæ Mariæ Lexovienſis prioriſſa ſancti Ludovici Vernonenſis, permutatione facta cum præcedenti tranſiit ad ſanctum Amandum bullis datis idib. Maii anno 1531. Benedicta Rotomagi eodem anno V idus Julii a Johanne *le Veneur* epiſcopo Lexovienſi, aſſiſtentibus Boni-portus & Crucis S. Leufredi abbatibus, quo etiam die obedientiam vovit eccleſiæ Rotomagenſi, tranſlata eſt menſe Januario anni 1543, id eſt 1544, ad abbatiam Mali-dumi.

XXXIII. Iſabellis *de Vieupont*, materteræ ſuffecta, poſſeſſionem iniit nonis Februarii anno 1543, id eſt 1544; obiitque eodem anno XII calendas Julii.

XXXIV. Guillelma *de Saint-Germain*, & ipſa Mariæ *d'Annebaut* abbatiſſæ ex ſorore neptis, bullas obtinuit cal. Martii anno 1544, id eſt 1545, obedientiam pollicita eſt eccleſiæ Rotomagenſi eodem anno III id. Octobr. abdicavit exeunte anno 1594 in gratiam ſequentis; rexit tamen ad mortem uſque, quam oppetiit anno 1606, menſe Julio ineunte.

XXXV. Anna *d'Arcona*, ex nobili familia apud Inſubres orta, filia Gaſparis *d'Arcona*, qui parentes habuit Johannem Baptiſtam *d'Arcona*, & Claudiam *de Saint-Germain*, filiam Heliæ *de Saint-Germain* & Mariæ *d'Annebaut*, bullis impetratis anno 1594 pridie calendas Januarii, poſſeſſionem tamen non adiit niſi poſt obitum Guillelmæ *de Saint-Germain*. Obiit Luteciæ X calendas Martii anno 1630, ſepulta in collegio Cluniacenſi.

§ Perperam ergo in abbatiſſis Bertolcurtis Angelicam *d'Eſtrées* accenſuimus abbatiſſis ſancti Amandi, quæ forte nominata tantum fuit.

XXXVI. Anna *de Souvré*, filia Ægidii *de Souvré*, Franciæ polemarchi, & Franciſcæ

de Bailleul, ex abbatiſſa Pratellorum facta abbatiſſa ſancti Amandi v nonas Martii anno 1630, obiit pridie idus Martii anno 1651.

XXXVII. Eleonora *de Souvré*, filia Johannis *de Souvré* & Catharinæ *de Neuville-Villeroy*, amitæ data adjutrix bullis pontificiis IV nonas Novembr. anno 1643, benedicta eſt Luteciæ apud Vallem-gratiæ, rege & regina præſentibus, ab archiepiſcopo Bituricenſi III calendas Junii anno 1651, juramentumque præſtitit eccleſiæ Rotomagenſi eodem anno, XVIII calend. Julii; obiit V calend. Septembris anno 1671.

XXXVIII. Magdalena *de Souvré*, ſoror præcedentis, eidemque data adjutrix idib. Octob. anno 1655, obiit VI idus Septembris anno 1691.

XXXIX. Maria-Eliſabeth *Barentin*, filia Jacobi Honorati *Barentin*, majoris conſilii protopræſidis, & Ludovicæ *Boileve*, nominata a rege calendis Novembris anno 1691, bullas obtinuit eodem anno IV cal. Decembr. aſſiſtentibuſque abbatiſſis ſancti Sidonii, & Prati apud Cenomannos, benedicta eſt Luteciæ apud Vallemgratiæ V calendas Junii anno 1692 ab epiſcopo Montalbanenſi. Obedientiam ſpopondit eccleſiæ Rotomagenſi III calendas Junii anno 1694, obiitque idib. Junii anno 1721.

XL. Claudia-Thereſia-Suſanna *de Durfort de Lorge*, monialis Confluentium prope Luteciam, benedicta Rotomagi XI calend. Octobris anno 1721 in ſacello palatii archiepiſcopalis ab epiſcopo Abrincenſi, fidem vovit eccleſiæ Rotomagenſi idib. April. anno 1727; obiit XII calendas Novembris anno 1745.

XLI. N..... *de Lévy* nominata V nonas Martii anno 1746.

La Grace-Dieu.

GRATIA-DEI.

MARIA *Percy*, filia Thomæ *Percy*, comitis Northumbriæ in Anglia, monaſterium ſuæ gentis & ordinis ſancti Benedicti, fundavit Bruxellis anno 1599, cujus & ipſa monialis primum, deinde ſecunda abbatiſſa effecta eſt anno 1616, poſt obitum Johannæ *Barkley*, quæ ex abbatia S. Petri Remenſis educta fuerat ut novæ huic coloniæ præficeretur. Anno 1624 prodiit ex Bruxellenſi parthenone alterum in urbe Gandavo monaſterium; anno autem 1652 ex Gandavenſi tertium migravit Boloniam ſupra mare, quod quamvis literis regis patentibus ſuffultum, vix ea in urbe conſidere potuit, Franciſco epiſcopo totis viribus contra nitente. Annuit tandem exoratus præſul, & electioni abbatiſſæ interfuit ipſe anno 1653, electamque confirmavit: ſed anno 1657 loci pertæſæ moniales aſylum apud Pariſios quæſiere; quod cum neque ære, neque amicorum gratia ſibi parare potuerint, humaniſſime tandem a Galterio *de Montaigu* abbate ſancti Martini Pontiſarenſis exceptæ, ſedem ſuam fixere Pontiſaræ, annuentibus urbis primoribus, ſub his conditionibus: ſcilicet ut moniales numerum non excederent quadrageſimum, nihil fundi acquirerent niſi ad diſtantiam quatuor

A leucarum ab urbe, eo loci tantummodo remanerent uſque dum in Anglia fidem catholicam profiteri liceret, neceſſaria ad victum extra civitatem emerent, & demum exinde diſcedentes domum ſuam aliis religioſis vendere non valerent. Literas protectionis & confirmationis indulſit anno 1658 menſe Maio archiepiſcopus Rotomagenſis, novamque migrationem ratam habuit anno ſequenti menſe Julio rex chriſtianiſſimus, atque ibidem paulo poſt ſacellum ædificavere ſub titulo Conceptionis beatæ Mariæ Virginis, quem Lucia *Knatchbull*, prima Gandavenſis abbatiſſa, imponi voluit omnibus, quæ de ſuo

B prodirent monaſteriis. Series autem abbatiſſarum, quæ domum illam ſive Boloniæ, ſive Pontiſaræ rexere, hæc eſt.

TABULA ABBATISSARUM.

I. CATHARINA *Wigmore* benedicta XV cal. Novembris anno 1653 ab epiſcopo Bolonienſi, quatuor novitias, itemque ſororem converſam ad vota ſuſcepit. Obiit Boloniæ V cal. Novembris anno 1656; ibidemque ſepulta eſt in oratorio, hoc epitaphio donata: *Cette pierre enchaſſe la plus éminente en vertu Madame Catherine Wigmore fille de Monſieur Guillaume Wigmore*

C *de Suchtan en la comté d'Herford au pays de Galles. Elle fut envoyée ſupérieure en la miſſion de Gand à Boloigne en Picardie. Là elle fut choiſie première Abbeſſe. Son humilité en ſa prélature eſtoit très-remarquable, auſſi-bien que ſon affabilité & manſuétude. Son zele & ferveur n'eſtoit pas moins ardent & rempli de pouvoir. Elle inſtruiſoit par exemple & ſilence, & obtenoit plus par oraiſon & recollection que par autre voye. Elle décéda à Boulongne l'an M. DCLVI le LXVII de ſon âge, XXXI de ſa profeſſion & III de ſa prélature. Elle fut là enterrée en grande eſtime de ſainteté non ſeulement de ſes religieuſes & ſujets,*

D *mais auſſi de l'évêque du lieu, de tout le clergé & de toute la ville; & pour la conſolation de ſes enfans, ſes oſſemens furent tranſportés en notre Egliſe (à Pontoiſe) le VI Juin l'an M. DCLXXI.*

II. Chriſtina *Forſter* filia Richardi *Forſter* baronis *de Storſty*, reginæ Angliæ theſaurarii, benedicta fuit ab epiſcopo Bolonienſi an. 1657, XVI calendas Junii. Vix in abbatiſſam fuerat electa, cum filias ſuas propter aeris intemperiem aliorſum transferre cogitavit. Itaque obtentis commendatitiis literis a Bolonienſi præſule an. 1658, VIII calendas Junii, Pontiſaram cum monialibus perrexit; ubi ab abbate ſancti Martini benigne

E ſuſcepta, ab archiepiſcopo Rotomagenſi monaſterii ædificandi facultatem petiit. Qua obtenta, Richardus ejus pater ſumma triginta millia librarum emit domum cum omnibus pertinentiis ad monaſterium conſtruendum, cui biennii ſpatio ſapientiſſime præfuit Chriſtina, quæ diem ſupremum obiit Luteciæ Pariſiorum XVII cal. Januar. anno 1661, ſuæ ætatis 44, profeſſionis 20, & præfecturæ 5, ſepultaque fuit in eccleſia monialium Fulienſium, cor vero ad ſuas Pontiſarenſes relatum, quæ & corpus Pontiſaram transferri

curaverunt non. Junii ejuſdem anni, & epitaphio decoraverunt.

III. Eugenia *Thorold de Hough* ex magiſtra novitiarum in abbatiſſam aſſumta, benedictionem accepit Luteciæ idibus Martii anno 1662 in eccleſia monialium Fulienſium. Fato functa eſt XII calendas Januarii anno 1667, annos 44 nata, profeſſionis 28, præfecturæ vero 6, humo mandatur in oratorio epitaphio donata.

IV. Anna *Neuvill d'Aburkeveny* filia nobilis viri *d'Aburkeveny*, primi baronis Angliæ, electa III calend. Januarii anno 1667, in eccleſia ſancti Martini Pontiſarenſis idib. Februar. anni 1668, benedicta fuit ab Edmundo archiepiſcopo Ardmachano, totiuſque Hiberniæ primate, præſentibus Ludovica *de Baviere* Malodumenſi abbatiſſa, ejuſque nepti Maria principiſſa *de Pſalm.* Quinquageſimum religionis annum attigit XI calendas Auguſti anni 1682, quo die, priore ſancti Martini divina celebrante, ſuam profeſſionem renovavit. De vita ceſſit anno 1689 XVIII calendas Januarii, nata annos 84.

V. Eliſabeth *d'Abridcourt* filia Thomæ *d'Abridcourt* ex Anna *Saunders de Suttoncourt* in Middleſexia, in abbatiſſam eligitur XI calendas Januarii anni 1689. A Franciſco *de Harlay* archiepiſcopo Pariſienſi apud S. Germanum in Laya, Jacobo Angliæ rege & Johanna regina ejus uxore adſtantibus, benedictionem accepit XII calendas Februarii anno 1690. Ea moderante duæ principiſſæ e ſtirpe regum Angliæ monaſticen amplexæ ſunt, videlicet Arabella notha Jacobi II regis, & ſoror ducis *de Berwich*, dicta de ſancto Ignatio, fato functa 1704, anno ſuæ ætatis triceſimo primo; nec non Barbara itidem notha Caroli II regis, de ſancto Benedicto nuncupata, prioriſſa ſancti Nicolai Pontiſarenſis. Poſt regimen 20 annorum Eliſabeth paralyſi tentata, abbatiam dimiſit anno 1710 die 4 Martii. Obiit anno 1715, XVIII calendas Septembris.

VI. Anna-Xaveria *Gifford* Henrici *Gifford* domini *de Burſchall* in Liceſtria, ex Johanna *Vaughn de Rueden* in Gloceſtria filia, electa nonis Martii 1710, inauguratur IV non. April. ejuſdem anni, in eccleſia ſanctæ Mariæ regalis, ab epiſcopo Waterfordienſi adjutore archiepiſcopi Senonenſis, ex Hibernia propter fidem catholicam ejecto. Diem ultimum clauſit anno 1711 III idus Februarii, annos 56 nata.

VII. Eliſabeth-Joſepha *Widdrington* filia baronis *de Blankny* in Lincolnia & Eliſabethæ *de Berty*, heredis *d'Eveden* in eodem tractu, ad fidem catholicam cum ſua familia convertitur 1675. Poſtmodum apud beatam Mariam facta monialis, ejuſdem monaſterii evaſit abbatiſſa anno 1711, cui XV calendas Aprilis epiſcopus Waterfordienſis in eccleſia ſancti Martini benedictionem impertivit. Vitam finivit Eliſabeth-Joſepha anno 1730 V idus Novembris.

VIII. Maria *Hunloke* filia domini *de Wingerworth* in Derbia, & Catharinæ *de Kettleby* in Lincolnia, cum licentia archiepiſcopi Rotoma- A genſis electa fuit abbatiſſa anno 1730, VIII id. Decembris, annos 37 nata, & a domino *de Caulet* epiſcopo Gratianopolitano apud ſanctum Martinum Pontiſarenſem benedictionem accepit.

APPENDIX DE NOVO-CASTRO. NEUF-CHATEL

EXSTAT intra pomeria Novi-caſtri in Braio Caletorum valetudinarium regium ſub nomine S. Thomæ Cantuarienſis archiepiſc. cujus ædiculam fundaverat ante exitum duodecimi ſeculi Robertus Burgundus, homo ut videtur pri- B vatus. Noſocomium illud adminiſtrabant canonici regulares, quando Cœleſtinus III papa eis conceſſit anno 1191 parochialia jura in omnes loci habitatores tam ſanos quam infirmos. Sed IV idus Martii anno 1652 canonici ſeu ſponte ſeu ingratiis loco ceſſerunt quibuſdam monialibus quæ ex abbatia Bivallis egreſſæ, ſedem ſuam fixerant ab anno 1641 in ipſa urbe Novocaſtro. Quamvis autem illæ ex Ciſtercienſium gremio prodierint, nihil tamen de Ciſtercienſium legibus uſibuſve præter veſtem albam retinuere, parentque in omnibus juriſdictioni archiepiſcopi; unde Benedictino ordini potius C accenſendæ videntur quam Ciſtercienſi, quemadmodum & moniales ſancti Sidonii, & aliæ plurimæ. Porro Noſocomium ſancti Thomæ monialibus illis attributum eſt VII cal. Octobr. anno 1555 decreto archiepiſcopi, quod rex chriſtianiſſimus confirmavit literis patentibus anno ſequenti, menſe Martio; atque hinc parochialibus iiſdem juribus utuntur moniales, quibus antea fruebantur canonici. Prioriſſis illæ ab initio parebant, & adhuc parent. Verumtamen Maria-Anna *le Normant*, alumna Trianguli Pariſienſis, nominata eſt Novi-caſtri abbatiſſa literis regiis VII calendas Maii anno 1725, bulliſque pon- D tificiis V calendas Junii ſequentis. At quæ eam ſubſecuta eſt anno 1742, menſe Junio, N.... *le Veneur*, ſchedula regia, ſub titulo non abbatiſſæ, ſed prioriſſæ nominata eſt.

AUGUM, *ſeu* S. LAURENTIUS, *aut* B. MARIA AUGENSIS. EU.

PLURIBUS demonſtratum in Deſcriptione ſuperioris Normanniæ, tomo I, pag. 45, nomen *Augi* germanica lingua nihil aliud ſignificare quam *prata*. Enimvero poſita eſt urbs Augum fere ad oſtium fluminis Briſelæ, cujus E utraque ripa circumfunditur perpetuis pratis & paſcuis. In urbe illa, cujus meminit Flodoardus ad annum 925, fundata creditur ineunte undecimo ſeculo a Guillelmo I comite, Richardi ducis cognomento *Impavidi* filio notho, eccleſia B. Mariæ, clericiſque ſecularibus tradita. Sed ii cum ad perfectiorem vitæ normam tenderent, communitatem vitæ & victus habere cœperunt anno 1119, permittentibus Henrico I comite, Ch. XVII. col. 21. fundatoris pronepote, & Godefrido archiepiſcopo; unde eccleſia collegiata beatæ Mariæ ad

A abbatias evecta eſt, Robertus vero canonicorum decanus, eorumdem factus eſt primus abbas. Illos Hugo archipræſul, qui Godefridum proxime excepit, ut legibus & inſtitutis Aroaſiæ ſe ſubmitterent, facile exoravit. At Johannes I comes, Henrici I filius, qui rem probaverat, mutato dein conſilio, canonicis Aroaſiæ canonicos ſancti Victoris Pariſienſis ſubſtituit: quæ nova rerum facies & clericos & nobiles mirum in modum exaſperavit; ita enim ille ad Gilduinum ſancti Victoris abbatem anno circiter 1150: *Graviter & aſpere*, inquit, *& quaſi infeſtanter barones mei in me inſurgentes, totuſque clerus meus, multæ quoque religioſiſſimæ perſonæ, me affligentes inceſſanter vituperant.* Vehementius quidem exagitabatur, in quem excommunicationi ipſi non eſt parcitum: B *nolo amplius*, aiebat ille ad eumdem abbatem, *ferre ſententiam excommunicationis, quæ proinde ſuper me ſingulis dominicis diebus datur.* Atque hinc factum eſt, ut Gilduino ſignificaret, canonicos ſancti Victoris in abbatia ſua benigne exceptos, vel ad propria reverti oportere, vel ad uſus moreſque Aroaſienſium mores ſuos componere; quod ſi neutrum voluerit ille, non ſolum ſe canonicis ejus operam nullam præſtiturum, ſed & facturum omnia ut eos funditus everteret: *quod ſi hoc non feceritis*, inquit, *veraciter dico quia nunquam amplius eos dilexero, ſed deſtruam in quibus potero.* Remanſere tamen in C abbatia Augenſi canonici Victorini, qui multoties poſtea capitulis generalibus apud ſanctum Victorem interfuere.

Anno 1181 Laurentius, Dublinienſis archiepiſcopus, cum in Franciam trajeciſſet, regem Hiberniæ fratrem ſuum Angliæ regi reconciliaturus, Augo jam proximus eccleſiam canonicorum proſpexit; ſciſcitantique quorumnam hæc baſilica eſſet, reſponſum eſt canonicorum eſſe regularium ex congregatione ſancti Victoris. Tunc ille: *hæc requies mea*, inquit, *in ſeculum ſeculi, hic habitabo quoniam elegi eam.* Gravi morbo tunc laborabat ſanctiſſimus præſul; abbatiam in- D travit lætabundus, ibidemque beato fine quievit XVIII calendas Decembris ejuſdem anni, poſt reſtitutos in gratiam ambos reges. Hinc fidelium concurſu qui ad tumulum ſancti pontificis fundere preces geſtiebant, multo celebrior quam antea evaſit locus: corpus ſancti confeſſoris e terra levatum eſt XV calendas Maii anno 1186, & ſine ulla putredine repertum; denique Guido I, loci abbas, multum laboravit ut ille in ſanctorum ordinem cooptaretur: Romam ipſe ea de cauſa perrexit magnis impenſis, neque antea monaſterium ſuum reviſit quam rem confeciſſet. Data E eſt bulla apotheoſis III idus Decembris anno 1218, tranſlatum eſt ſolenni pompa ſanctiſſimum corpus VI idus Maii anno 1226: dehinc vero eccleſia tanto pignore gloriabunda, ſancti Laurentii nomine ſenſim appellata eſt, quod retinet uſque in hodiernum diem.

Tanta erat hiſce temporibus ad venerandas ſancti confeſſoris exuvias populi frequentia, ut de nova æde conſtruenda cogitandum eſſet. Abſoluta fuerat illa eo ipſo anno quo corpus ſancti Laurentii e terra levatum eſt, ſed igne cœleſti abſumta eſt anno 1426. Eam inſtaurarunt Johannes *Vallier*, Johannes *Glace*, & Honoratus *Villon*, abbates meritiſſimi, laminiſque plumbeis cooperierunt, ut inter conſpicuas Franciæ baſilicas merito adnumeretur. In ea conditi ſunt Johannes Arteſianus, comes Augenſis, extinctus VIII idus Aprilis an. 1386: Eliſabeth Melodunenſis, ejus uxor: Eliſabeth Arteſiana, eorum filia: Carolus Arteſianus, comes Augi: Johanna Savoſia & Helena Melodunenſis, altera poſt alteram ejus conjuges: cor Catharinæ Clivenſis, comitiſſæ Augi: anonymus Borbonius, Ludovici-Auguſti Borbonii Cenomanniæ ducis filius, dux Albæ-marlæ dictus, fato functus III nonas Septembris anno 1708: Philippus denique Arteſianus, comes Augi ſimul & comes ſtabuli Franciæ, extinctus Nicopoli in Bulgaria ex ejus epitaphio, XVI cal. Julii anno 1397, cujus mauſolæum clathris ferreis undique circumſeptum imaginem comitis exhibet in marmore armis inſtructi, ſed abſque caſſide & manicis.

Nunc ad abbates qui domum hanc rexere tranſeundum.

ELENCHUS ABBATUM.

I. ROBERTUS I, ultimus canonicorum ſecularium decanus, primuſque regularium abbas, de quo in prologo, ſedere cœpit anno 1119. Ch. XVII. col. 21.

II. Goſſelinus, ſeu Joſſelinus, præerat anno 1138 ex tabulario Mortui-maris, & X calend. Aprilis anno 1139 ex tabulis domeſticis.

III. Rogerius I occurrit in inſtrumentis ab anno 1148 ad annum 1161. Ex literis Johannis Augenſis comitis in Neuſtria pia editis, pag. 696 cognoſcitur eum ab abbate ſancti Victoris Pariſienſis miſſum fuiſſe Augum, ut inibi abbatis munere fungeretur. Concordiam iniit anno 1154 cum Reverino abbate ſancti Walarici.

IV. Oſbertus jam præerat anno 1175. Privilegium obtinuit anno 1177 pro confirmatione bonorum abbatiæ a Rotrodo archiepiſcopo Rotomagenſi. S. Laurentio archipræſuli Dublinienſi apud Augum ægrotanti & ad mortem in lecto decumbenti ſacramenta miniſtravit, eumque funeravit anno 1181 die 14 Novembris. Præfuiſſe ad annum uſque 1191 dicitur. Ch. XXVII. col. 19.

V. Hugo ſedebat cal. Octobris anno 1196, & anno 1207, ex tabulis Fulcardi-montis.

VI. Ægidius, annis 1210 & 1214.

VII. Guido I, de quo in prologo, præerat anno 1218; eodem anno Philippus rex Francorum capellam B. Nicolai de prato, aliaque dona monaſterio contulit, uti teſtantur ejus literæ quas videſis in Neuſtria pia, pag. 701. Subſcripſit Guido anno 1224 quibuſdam ſtatutis editis eodem anno a capitulo provinciali pro munimine diſciplinæ regularis. Quædam permutavit anno 1225 cum Reinerio magiſtro hoſpitalis *de Boutancourt*. Odoni Rigaldo archiepiſcopo

Digitized by Google

promiſit anno 1248, menſe Auguſto, ſe menſe A Septembri ſequenti abbatia abdicaturum, ex codice viſitationum ejuſdem præſulis.

VIII. Guillelmus I occurrit annis 1250 & 1251.

IX. Guido II anno 1260.

X. Thomas *de Nangi*, nominatus ab Odone Rigaldo archiepiſcopo, cui canonici jus ſuum commiſerant, benedictus eſt ab eodem præſule in ſacello Dei villæ pridie nonas Junii anno 1262, ex codice viſitationum ejus; ſedebatque adhuc anno 1270.

XI. Johannes I anno 1301.

XII. Petrus I obedientiam vovit archiepiſ- B copo Rotomagenſi anno 1312; obiit ex necrologio IV nonas Februarii.

XIII. Robertus II reperitur annis 1378 & 1400. Vitam finivit calendis Junii.

XIV. Thomas II electus eſt anno 1410, menſe Novembri. Carolo VI Francorum regi fidei juramentum præſtitit anno 1419 pro temporalibus abbatiæ.

XV. Johannes II *Grenon* fidem vovit eccleſiæ Rotomagenſi VI nonas Octobris anno 1420; ſedebat adhuc 1430.

XVI. Martinus I *Nicole* regi fidem juravit XVIII calendas Februarii anno 1431. C

XVII. Johannes III *Baucher* fidem vovit eccleſiæ Rotomagenſi V idus Decembris anno 1433; præerat adhuc anno 1448.

XVIII. Richardus anno 1451.

XIX. Johannes IV *Vallier*, de quo in prologo, poſt licentiam eligendi conceſſam ab archiepiſcopo VI idus Novembris anno 1457, ab eodem confirmatus eſt idib. Decembr. ſequentis. Reparavit eccleſiam & ſedilia chori confecit. Adhuc ſuperſtes anno 1464.

XX. Johannes V *Glace*, de quo in prologo, Monaſterioli ſupra mare natus, electus eſt anno 1474, eodemque anno confirmatus ab archi D epiſcopo VIII calendas Junii. Obiit IX calendas Junii anno 1503, ex ejus epitaphio. Hujus tamen meminit necrologium Ulterioris-portus ad diem XIII calendas Junii.

XXI. Honoratus *Villon*, de quo in prologo, ex parocho Credolii factus abbas, obſequium ſpopondit eccleſiæ Rotomagenſi XVII cal. Julii an. 1503. Sedebat adhuc XII cal. Aprilis anno 1508. Notatur in necrologio Ulterioris-portus ad diem XIII cal. Junii. De eo hæc leguntur in obituario Augenſi: *Nonis Septembris obiit dominus Honoratus* Villon *hujus eccleſiæ abbas, qui ad reparationem eccleſiæ multum laboravit, ac* E *multis redditibus ampliavit, anno 1511.*

XXII. Johannes VI *de Montpellé*, ultimus regularium, obedientiam pollicitus eſt archiepiſc. Rotomagenſi pridie cal. Octobris anno 1511; obiit anno 1531, memoratus idib. Novembr. in necrologio Ulterioris-portus. Sunt & alii regulares quibus locum certum aſſignare non potuimus, videlicet:

XXIII. Radulfus extinctus ex necrologio domeſtico III nonas Januarii.

XXIV. Anſelmus extinctus ex eodem necrologio idibus Maii.

XXV. Martinus II extinctus, ex eodem necrologio, pridie calendas Novembris.

XXVI. Matthæus extinctus ex eodem necrologio III nonas Decembris.

XXVII. Johannes VII *le Comte*.

XXVIII. Johannes VIII *de Langeac*, primus commendatarius, libellorum ſupplicum magiſter, poſſeſſionem iniit pridie calendas Aprilis anno 1531, id eſt 1532, factus paulo poſt epiſcopus Lemovicenſis, obiitque 1541 menſe Julio.

XXIX. Franciſcus I *de Tournon* cardinalis & archiepiſcopus Auſcienſis, abbatiam tenebat 1542 & 1543, quam poſtea tranſcripſit ſequenti.

XXX. Franciſcus II *de Leſtrange* occurrit annis 1548 & 1557.

XXXI. Pontius *de Vezenobre* abbatiam obtinuiſſe dicitur III calendas Januarii anno 1559, occiſus Nemauſi a Calviniſtis anno 1572.

XXXII. Petrus II *d'Elbene* Florentinus, præerat annis 1573 & 1584. Abdicavit in gratiam ſequentis.

XXXIII. Euſtachius *Pignart* poſſeſſionem adeptus dicitur anno 1588; reperitur adhuc anno 1592.

XXXIV. Gaſto, ſeu Vedaſtus *de Grieu* poſſeſſionem adeptus eſt idibus Decembris anno 1597, præerat adhuc 1598. Abjecit poſtea togam clericalem, militiæ ſeculari nomen daturus, reſignata in gratiam ſequentis abbatia.

XXXV. Nicolaus *de la Place* reginæ ab eleemoſynis & archiepiſcopi Rotomagenſis vicarius generalis, poſſeſſionem adeptus eſt III idus Novembris anno 1601. Repentina morte oppreſſus in abbatia ſua IV idus Septembris anno 1649, ibidem tumulatus eſt.

XXXVI. Carolus Mauritius *le Tellier*, ſeptennis puer, poſtea archiepiſcopus Remenſis, abbatiam dimiſit IV idus Februarii anno 1650.

XXXVII. Rogerius II *de Lorraine*, eques Guiſianus dictus, nominatus eſt a rege VI nonas Martii anno 1650.

XXXVIII. Virginius *Orſini* cardinalis, abbatiam obtinebat annis 1659 & 1675. Vacabat abbatia VIII idus Junii anno 1680, ex tabulis eccleſiæ Rotomagenſis. Veruntamen Petrus qui ſequitur, dicitur a rege nominatus anno 1677.

XXXIX. Petrus III *de Calvo* Hiſpanus, canonicus & major archidiaconus eccleſiæ Helenenſis, obiit Lutecia Pariſiorum XII calendas Martii anno 1708.

XL. Maximilianus *de Canillac de Beaufort de Montboiſſier* nominatus a rege VII id. April. anno 1708, in poſſeſſionem miſſus eſt IV idus Januarii anno 1709. Obiit XII calend. Februar. anno 1742. Canonicus quondam Brivatenſis & ſacræ Capellæ Pariſienſis.

XLI. N.... *Macé* Conſiliarius in Parlamento Pariſienſi, nominatus a rege anno 1745, menſe Julio.

Digitized by Google

CORNEVILLÆ.

CORNEVILLA.

Ch. XIX. col. 22.

DUABUS ſupra pontem Audomari leucis, ad Riſelam fluvium, monaſterium illud fundavit anno 1143, ſubjecitque ſub titulo prioratus abbatiæ ſancti Vincentii in Nemore, diœceſis Carnotenſis, Gilbertus de Cornevilla, nepos ex ſorore Waleranni comitis Mellentini cum uxore ſua Mathilde, ac filiabus ſuis Criſpina uxore Nicolai *de Tony*, & Euſtachia uxore Richardi *de la Mare*; baſilicam vero ſub nomine beatæ Mariæ Virginis dedicavit anno 1147 Hugo III archiepiſcopus Rotomagenſis: ſed locus aliquanto poſt ad abbatias evectus eſt. Hiſtoriam fundationis & jura quædam monaſterii ſui deſcribit charta quædam, quam ex tabulario ejuſdem domus erutam vulgaverant Sammarthani: « Anno Incarnationis M.CXLVII ſub Hugone archiepiſcopo Rotomagenſi, ex donatione bonæ memoriæ domini Guilberti *de Corneville*, de aſſenſu & voluntate Mathildis uxoris ſuæ, & ex donatione recordationis inclytæ Galerani comitis Mellenti, avunculi prædicti Guileberti, & ex donatione, conſilio, auctoritate & aſſenſu felicis recordationis Hugonis ſupradicti archiepiſcopi Rotomagenſis, in valle vulgo dicta *de Riſle*, diœceſis Rotomagenſis, fundata fuit abbatia *de Corneville* ordinis canonicorum regularium S. Auguſtini, & dedicata fuit beatæ Mariæ Virgini, ſub feſtivitate glorioſæ illius Aſſumtionis, die tertia Septembris ejuſdem anni a dicto Hugone Rotomagenſi archiepiſcopo, cui abbatiæ plurimæ indulgentiæ, multaque privilegia a ſummis pontificibus, Eugenio, Clemente, Alexandro, Urbano conceſſa fuerunt, & confirmata a Boniſacio VIII ſummo pontifice. Habet autem dictum monaſterium, parochias videlicet *de Corneville, Coltot, Vattetot, Cauverville*, cum omnibus decimis, & pertinentiis & capellam ſancti Laurentii vulgo *de Formetuit*, cum omnibus etiam pertinentiis & decimis, cum jure patronatus earum, quibus canonici dicti monaſterii debent deſervire, quod totum fuit conceſſum & donatum ex liberalitate dicti Hugonis archiepiſcopi: habet præterea parochiam *de Villequier* cum omnibus pertinentiis, decimis & jure patronatus, cui canonici debent deſervire, ex donatione domini Roberti *de Villequier.* Habet etiam capellam ſeu prioratum, vulgo *de Rondemare*, ex donatione domini cujuſdam *de Francour*, cum omnibus pertinentiis & jure patronatus, parochiam *de Fierville* cum omnibus pertinentiis & jure patronatus, cui canonici debent deſervire, & prioratum ſancti Johannis *de Beaumont le Roger* ».

Cum ætate procedente matrem inter & filiam, id eſt abbatiam ſancti Vincentii & Cornevillam, de imperio & ſervitute gravis eſſet orta diſcordia, definitum eſt in ſynodo archiepiſcopali, celebrata anno 1233, menſe Novembri, juris eſſe abbatis ſancti Vincentii viſitare ſemel in anno, ſæpius vero ſi neceſſe eſſet, abbatiam Cornevillæ; canonicos delinquentes corrigere; in choro
A ſimul & in refectorio præſidere, poſt mortem abbatis, duos ex ſuis canonicos delegare, qui electioni novi abbatis ſuffragarentur. Ruit funditus anno 1287, VI idus Auguſti monaſterium, igne cœleſti percuſſum; & eccleſia, dormitorium, cœnaculum, domus abbatis, capitulum, horreum, chartophylacium, reliquiæ, vaſa ſacra, veſtiarium, omnia miſerabiliter in favillas abiere. Revixit tamen domus cineribus ſuis ſuperſtes; ſed novas poſtea calamitates experta, vix ac ne vix quidem faciem monaſterii præferebat ineunte decimo ſeptimo ſeculo. Longius perſeveravit malum. At anno tandem 1659, XVI calendas Aprilis
B canonici regulares congregationis Gallicanæ in locum introducti, & diſciplinam regularem, & ædificia omnia a fundamentis reſarciere.

Abbatum qui monaſterio præfuere hanc tabulam exhibemus.

ELENCHUS ABBATUM.

I. OSBERTUS I obiit nonis Aprilis, ex necrologio domeſtico.

II. Guillelmus I ſedebat anno 1196, calend. Octobr. & anno 1200, ex charta quam habes apud Pommerayum Concil. Rotom. p. 197. Obiit IV nonas Novembris, ex eodem necro-
C logio. Ch. XXVI. col. 29.

III. Hugo obiit XVIII calendas Septembris.

IV. Martinus I obiit ex utroque necrologio Cornevillæ & Burgi-achardi XVIII calendas Februarii.

V. Martinus II, poſtea monachus Ciſtercienſis, obiit pridie calendas Aprilis. Extat apud Pommerayum Concil. Rotomag. pag. 221 charta compoſitionis factæ anno 1233 inter abbatem S. Vincentii in Nemore, & Martinum primum hujus nominis aut ſecundum, abbatem Cornevillæ.

VI. Petrus I ſedebat ex tabulario Fontanel-
D lenſi anno 1252 menſe Auguſto, & anno 1254 menſe Julio. Necrologus Cornevillæ hæc habet ad diem VII calendas Maii: *obiit Petrus parvus, pater domini Petri* Ferrant *abbatis noſtri;* quæ utrum de Petro I, an de alio ejuſdem nominis intelligenda ſint non liquet. Certe hunc abbatem appellaverunt Sammarthani Petrum *Martin.*

VII. Nicolaus I *de la Croix* cedente Petro electus, benedictus eſt in ſua abbatia IV idus Septembris anno 1262 ab Odone Rigaldo archipræſule. Obiit pridie calendas Decembris.

VIII. Petrus II præerat anno 1265 menſe Maio.

E IX. Galerannus obiit VIII idus Auguſti.

X. Nicolaus II *le Chambellan* obiit V calend. Martii anno 1284, id eſt 1285.

XI. Oſbertus II *de la Prée* ſedebat exeunte anno 1284 hoc eſt ineunte 1285; obiit pridie idus Julii anno 1293. Sub eo Philippus IV rex Francorum bona & poſſeſſiones monaſterii confirmavit anno 1287.

XII. Johannes I *le Cordonnier* præerat anno 1293; obiit III nonas Octobris anno 1305.

XIII. Petrus III *le Comte* ſedebat XVIII cal.

Digitized by Google

Februar. anno 1305, id eſt 1306, & anno A
1322 menſe Aprili.

XIV. Petrus IV *Coton* præerat cal. Martii anno 1346, id eſt 1347, ex tabulario Fiſcannenſi. Obiit pridie idus Julii.

XV. Adamus *Cauvel* ſedebat XIII calendas Octobris anno 1380, & pridie nonas Maii anno 1393.

XVI. Ludovicus I *d'Auge* obiit III idus Oct. anno 1398.

XVII. Robertus *Saquen*, (male in quibuſdam ſchedis appellatus *Coquet*) ſedebat anno 1403 menſe Maio, fidem juravit eccleſiæ Rotomagenſi V cal. Maii anno 1418. Sepultus eſt B
in ſanctuario ſub lapide cui annus obitus inſcribi cœptus in hunc modum : *Anno MCCCC....* ultimam manum non recepit.

XVIII. Johannes II hominium præſtitit regi Angliæ XIV calendas Martii anno 1419, id eſt 1420; tum clientelam vovit eccleſiæ Rotomagenſi anno 1424.

XIX. Guillelmus II *le Caron* præerat anno 1430 & id. Februar. anno 1452, id eſt 1453.

XX. Johannes III *Martin* factus abbas anno 1454, ſedebat adhuc IV nonas Junii anno 1472, ex tabulario eccleſiæ Rotomagenſis.

XXI. Petrus V *du Mont*, antea capellanus C
ſeu prior Rotundæ maræ, electus eſt abbas IV nonas Septembris anno 1473; obſequium vovit eccleſiæ Rotomagenſi XI calendas Martii ejuſdem anni, id eſt 1474; ſedebatque adhuc X calend. Septembris anno 1496. Obiit anno 1499.

XXII. Johannes IV *du Fay*, regularium ultimus, confirmatus eſt ab archiepiſcopo Rotomagenſi XIII calendas Octobris anno 1499; abdicavit ante annum 1544; obiitque XV cal. Maii anno 1548.

XXIII. Radulphus *du Mont*, de quo ſchedæ Rotomagenſes & Cornevillæ, hic collocandus videtur. D

XXIV. Benignus *le Clerc de Fleurigny*, male appellatus a Sammarthanis *de Cleres*, regi ab eleemoſynis, & prior beatæ Mariæ de Parco, occurrit in tabulis anno 1548; obſequium pollicitus eſt eccleſiæ Rotomagenſi XV calend. Maii anno 1552. Obiit anno 1576.

XXV. Gouffinus *de Malepiece* obtinebat VII idus Julii anno 1577; obiit VI idus Februarii anno 1616.

XXVI. Andreas *de Bigars de la Londe*, decanus item Lexovienſis, obiit III id. Decembr. anno 1638. Cor ejus ſepultum eſt in eccleſia Fontium-Guerardi, prope majus altare, corpus E
vero apud Londam.

¶ Vacavit aliquandiu abbatia œconomo commiſſa, ex tabulis parlamenti Normanniæ.

XXVII. Alexander *Bichi*, cardinalis & epiſcopus Carpentoractenſis, de quo diximus tomo I, col. 913.

XXVIII. Johannes-Baptiſta-Gaſto *Savary de Breves*, filius Camilli comitis *de Breves* legati ad imperatorem Turcarum, & Annæ *de Thou*, obiit VIII calendas Junii anno 1649.

XXIX. Ludovicus II *d'Eſmé de la Cheſnaye*, qui canonicos congregationis Gallicanæ in monaſterium invexit, obiit IX calendas Februarii anno 1684, abbas item Gimundi & beatæ Mariæ de Angelis, ſeu de Angla, diœceſis Lucionenſis. Eum male nominavimus tomo I, col. 1031 Ludovicum *de Saué de la Cheſnaye*.

XXX. Ludovicus III *d'Eſmé de la Cheſnaye*, cedente patruo duabus abbatiis, ad utramque nominatus eſt ſchedula regia idibus Maii anno 1683. Vivebat adhuc an. 1692; ſed, ut videtur, abdicaverat.

XXXI. Franciſcus-Alexius *Jubert de la Baſtide de Chateau-morant* nominatus eſt a rege V calendas Aprilis anno 1704; obiit calendis Junii anno 1731, abbas item Eſſonorum.

XXXII. Petrus-Franciſcus *Laffiteau* epiſcopus Siſtaricenſis, abbatiam obtinuit VII idus Julii anno 1731.

BELLUS-BECCUS. BEAUBEC.

Leuca fere una ab aquis Forgienſibus, duabus vero a Novo-caſtro in Brago, poſita eſt abbatia Belli-becci, prima Saviniaci filia, quam qui notas edidit in vitam B. Bernardi Tironienſis, Suchetus pag. 274, fundatam eſſe ait XVIII cal. Octobris anno 1116, Sammarthani autem anno 1127; qui vero melius conſultus eſſe debuit auctor Annalium Ciſtercienſium tom. I, pag. 191, ipſis calend. Novembris anno 1128. Fundatorem agnoſcit abbatia illa Hugonem Gornacenſem, hujus nominis ſecundum, qui & ibidem ſepultus eſſe traditur; tranſiitque anno 1147 cum ipſo Saviniaco ex ordine Saviniacenſi in ordinem Ciſtercienſem. Bona illius confirmarunt Angliæ reges, Johannes 26 Octobris anno regni 3, & miſſam a Blancha nuper regina Franciæ fundatam Henricus III, quorum habes diplomata in Monaſtico Anglicano tom. III, pag. 955. Miſere conflagravit domus illa anno 1383. nec niſi anno 1450 reparari potuit; ſed a fundamentis poſtea tam baſilica, quæ patronum agnoſcit ſanctum Laurentium, quam ceteræ monaſterii ædes inſtaurandæ fuere. Domus abbatialis conſtructa eſt anno 1580 a Guillelmo *Martel* commendatario; campanile refectum an. 1668; baſilicæ frons præcipua anno 1730, ex quo qui nunc præeſt Carolus-Franciſcus *du Pauzet du Mas* abbas, clauſtro, dormitorio, aliiſque regularibus locis renovandis continuo inſudat. Abbatum, qui adhuc regulares perſeverant, hæc eſt ſeries.

SYLLABUS ABBATUM.

I. OSMUNDUS, ex abbatia Saviniaci, ut creditur, aſſumtus, occurrit annis 1142 & 1147. Interfuit pactioni initæ inter abbates Serlonem ſancti Luciani Bellovacenſis, & Guillelmum Alneti. Adſtitit dedicationi eccleſiæ ſancti Chart. IX. col. 163.
Andreæ *de Goſſer* anno 1143. Obiiſſe dicitur XII calendas Octobris anno 1156.

II. Hugo memoratur annis 1158 & 1174; obiiſſe dicitur non. Februarii.

III.

Digitized by Google

III. Richardus reperitur annis 1182 & 1185. A
Obiiſſe dicitur IV idus Septemb. anno 1198.

Ch. xxvii. col. 19. IV. Robertus ſubſcripſit anno 1198 fundationi abbatiæ Belloſannæ; occurrit adhuc anno 1207, menſe Auguſto. Obiiſſe dicitur VIII cal. Januarii.

V. Matthæus reperitur pridie cal. Novemb. anno 1208, & iterum anno 1210, quo etiam anno obiiſſe creditur V idus Novembris.

VI. Rogerius *de Canville* ſedebat an. 1211, menſe Maio, & anno 1218.

VII. Radulfus I obiiſſe dicitur IV calendas Octobris anno 1222.

VIII. Guillelmus I ſedebat anno 1222. B
Obiiſſe dicitur IV idus Octobris anno 1225.

IX. Simon memoratur menſe Februario anni 1226, id eſt 1227. Obiiſſe dicitur pridie cal. Maii anno 1228.

X. Joſcelinus occurrit ab anno 1229 ad annum 1236, menſe Junio. Dicitur obiiſſe IV calend. Martii anno 1239, id eſt 1240.

XI. Stephanus I *de Chateaudun*, antea decanus eccleſiæ Rotomagenſis, occurrit menſe Jan. anni 1241, id eſt 1242.

XII. Guillelmus II reperitur menſe Aprili anni 1246, & menſe Februario anni 1248, id eſt 1249. C

XIII. Galterius, ab Odone Rigaldo benedictus apud ſanctum Victorem in Caletis VIII calend. Julii anno 1251, præſens aderat cum Johannes abbas ſancti Luciani Bellovacenſis, corpora ſanctorum martyrum Luciani & ſociorum in novas thecas ab epiſcopis Bellovacenſi, Silvanectenſi & Ambianenſi transferri curavit anno 1261; ſedebat adhuc anno 1272, diciturque obiiſſe XI calendas Octobris.

XIV. Guillelmus III, de quo nihil reperimus.

XV. Thomas occurrit a menſe Februario anni 1310, id eſt 1311, ad annum 1314.

XVI. Laurentius I reperitur ab anno 1314 D
ad calendas Maias anni 1316.

XVII. Johannes I dicitur obiiſſe non. Febr.

XVIII. Gaufridus *Morin* dicitur obiiſſe prid. nonas Auguſti.

XIX. Bernardus I dicitur obiiſſe XIII calend. Decembris.

XX. Radulfus II, de quo nihil obviam venit; ſed forte unus duntaxat fuit hujus nominis abbas.

XXI. Johannes II *de Harfleur* memoratur IV calendas Julii anno 1338, quo etiam anno dicitur obiiſſe idibus Octobris.

XXII. Laurentius II *Boſquel* benedictus idib. Decembris anno 1338 a Guillelmo epiſcopo E
Lexovienſi, obiiſſe dicitur III idus Aprilis.

XXIII. Martinus occurrit anno 1361, & X calendas Julii anno 1390.

XXIV. Michaël reperitur pridie idus Decembris anno 1392, & IX calend. Novembris anno 1407.

XXV. Ægidius *de Duremort* ſedebat III non. Novembris anno 1414, & XII calend. Aprilis anno 1420, id eſt 1421. De eo diximus in abbatibus Fiſcannenſibus, ſup. col. 212.

XXVI. Johannes III *du Ménil* præerat idibus Maii anno 1424. Obiiſſe dicitur IV idus Julii anno 1444.

XXVII. Petrus I *du Ry* fidem præſtitit regi IV calendas Decembris anno 1449; ſedebat adhuc anno 1453.

XXVIII. Guillelmus IV *Papin* præerat XII calendas Decembris anno 1458; fidem regi obſtrinxit IV idus Auguſti anno 1459: occurrit adhuc anno 1473, menſe Maio. Dicitur obiiſſe non. Januarii eodem anno, id eſt 1474.

XXIX. Petrus II *Bloquet*, ſeu *Bloquel*, factus abbas anno 1474, competitorem patiebatur annis 1476 & 1484 Johannem *de Ramilly*, quem videtur ſummoviſſe, quandoquidem occurrit adhuc pridie nonas Februarii anno 1499, id eſt 1500.

XXX. Johannes IV *Maurret* ſedebat pridie nonas Martii anno 1502, id eſt 1503, abbas item Valloriæ, quam retinuit in commendam. Obiit XII calendas Junii anno 1527.

XXXI. Guillelmus V *du Mouchel* electus eſt XI cal. Junii anno 1527, inconſulto rege; quare procurator generalis in Parlamento Normanniæ appellavit tanquam ex abuſu. Prævaluit tamen electio, & benedictus eſt Guillelmus in abbatia ſua, menſe Auguſto ejuſdem anni. Obiit XI calendas Junii anno 1533 Aureliani, ubi & ſepulturam accepit.

XXXII. Claudius *de la Guiche* commendatariorum primus, abbatiam obtinuit anno 1533. Obiit, ex epiſcopo Agathenſi, epiſcopus Mirapicenſis. De eo jam diximus tomo VI, col. 698.

XXXIII. Hieronymus *Dandini*, dictus cardinalis de Imola, nominatus eſt anno 1553.

XXXIV. Laurentius III *Strozzi* cardinalis, nominatus exeunte anno 1559, obiit XIX cal. Januarii anno 1571. De eo diximus in archiepiſcopis Aquenſibus tomo I, col. 332, & in epiſcopis Biterrenſibus tomo VI, col. 367.

XXXV. Antonius *Duprat*, qui videtur eſſe cardinalis ejuſdem nominis, dicitur reſignaſſe ſequenti anno 1573.

XXXVI. Guillelmus VI *Martel* occurrit pridie calendas Maii anno 1578, abbas item ſancti Judoci. Obiit XII calendas Novembris anno 1593.

XXXVII. N. . . . . *de Claire*, extinctus anno 1597.

XXXVIII. Franciſcus *Bouvier* præerat annis 1602 & 1620; reſignavit ſequenti.

XXXIX. Jacobus *Bouvier* patruum excepit; ſedebat V idus Februarii anno 1627. Obiit prid. idus Julii anno 1644.

XL. Bernardus II *de Sariac* præerat XIII calendas Novembris anno 1645, abbas item Scalæ-Dei, Panis-pontis & Loci-Dei. Obiit IV idus Octobris anno 1672; ſed longe antea permutaverat cum ſequenti. De eo diximus tom. I, col. 1171.

XLI. Coſmas *de la Broiſe*, ex monacho ſancti Andreæ in Goſerno abbas Loci-Dei, permutatione facta anno 1646 cum præcedenti,

factus eſt abbas Belli-becci; unde tranſiit Locus- A Dei ad commendatarios, Bellus-beccus autem rediit ad regulares. Obiit Lutetiæ VI idus Julii anno 1652, ſepultus in collegio ſui ordinis.

XLII. Ludovicus *de Roncherolles* vicarius generalis, tam ordinis Ciſtercienſis quam archiepiſcopi Rotomagenſis, obiit Bellovaci XIV cal. Martii anno 1668, relatus in abbatiam ſuam, & ibidem ſepultus.

XLIII. Joſephus *Prignani* Neapolitanus, & ex ordine Theatinorum, nominatus a rege IV nonas Maii anno 1668, abdicavit anno 1677 in gratiam Attonis *Melani* muſici regii, qui quamvis brevi regio ſuffultus & Majoris conſilii B conſulto, cedere coactus eſt ſequenti.

XLIV. Stephanus II *Girardin* canonicus regularis ſanctæ Crucis apud Pariſios, nominatus eſt a rege calend. Januarii anno 1681; obiitque XVII calendas Octobris anno 1727, ſepultus in abbatia ſua.

XLV. Carolus-Franciſcus *du Pauzet-du-Mas*, ex monacho Manſiadæ in diœceſi Vivarienſi, factus eſt adjutor præcedentis.

FOUCARMONT.

FULCARDI-MONS.

EARÆ fluvio aſſidet tribus aut quatuor leucis ab Alba marla verſus Caurum abbatia illa, C olim *Fons-Theodori* dicta, ſed poſtea a vicino vico Fulcardi-montis nomine appellata. Fundata eſt, ſimul & ordini Saviniacenſi attributa, ſub patrocinio beatæ Mariæ virginis ac S. Johannis Evangeliſtæ, non anno 1129, ut vult Suchetus in Notis ad vitam beati Bernardi Tironienſis abbatis, pag. 275, ſed VIII calendas Auguſti an. 1130, ex Annalibus Ciſtercienſibus tom. I, pag. 215. Fundatorem vero agnoſcit Henricum I comitem Augi, qui vita monaſtica ibidem ſibi conſtituta, beato fine quievit anno 1139. Veſtigia ſecutus patris Johannes comes, poſtquam locus de Saviniacenſibus ad Ciſtercienſes tran- D ſiiſſet, ibidem quoque diem clauſit extremum. Uterque vero in uno eodemque tumulo conſepulti ad pedes ſanctuarii, ſequenti epitaphio donati ſunt:

Eſt pater Henricus, primus gregis hujus amicus;
Ejus erat natus Johannes jure vocatus.
Filius iſte fuit Henrici, poſtea frater.
Hos monachos genuit Domino domus hæc, pia mater.
Qui legis, abſque mora pro tantis fratribus ora.

Prodiit ex Fulcardi-monte abbatia Loci-Dei in diœceſi Ambianenſi. Monaſterii ter exciſi baſilica inſtaurata eſt an. 1625 ab abbate Johanne E *Pelletier*, perfecta anno 1628; ceteræ deinde ædes paulatim ad coronidem perductæ. Abbatum, qui huc uſque paucis exceptis regulares permanſere, catalogum ſubjicimus.

ABBATUM INDEX.

I. WALTERUS, ſeu GALTERUS, a Gaufrido Saviniaci abbate miſſus anno 1130, occurrit adhuc anno 1147.

II. Adamus reperitur annis 1148 & 1154.

III. Stephanus ſedebat annis 1164 & 1170.

IV. Hugo I præerat III nonas Maii anno 1175. Coloniam miſit anno 1191 cum abbate Vivardo, ad fundandam Loci-Dei abbatiam. Defunctus eſt anno 1196.

V. Robertus I occurrit annis 1196 & 1209.

VI. Johannes I ab anno 1213 ad annum 1224.

VII. Robertus II *d'Envermeu*, ex priore electus abbas, reperitur ab anno 1238 ad menſem Januarium anni 1251, id eſt 1252.

VIII. Guillelmus I occurrit anno 1257.

IX. Philippus I, ex canonico & officiali Cenomannenſi monachus Fulcardi montis, dein abbas, tranſiit anno circiter 1262 ad Claramvallem. De eo diximus pluribus t. IV. col. 807.

X. Gaufridus I occurrit annis 1292 & 1300.

XI. Matthæus I occurrere dicitur an. 1302.

XII. Richardus reperitur menſe Januario anni 1322, id eſt 1323. Obitus ejus notatur XII calendas Septembris.

XIII. Radulfus *Blechard* ſedebat annis 1328 & 1341.

XIV. Hugo II occurrit anno 1349.

XV. Gaufridus II annis 1372 & 1376.

XVI. Leonardus XVI calendas Novembris anno 1390.

XVII. Guillelmus II anno 1413.

XVIII. Carolus anno 1445.

XIX. Thomas *Boutevilain* annis 1452 & 1459, aſſumtus deinde, ex tabulis domeſticis, in abbatem Saviniacenſem, quod tamen repugnat tabulis Saviniacenſibus.

XX. Johannes II occurrit idibus Julii anno 1461. Obiit ante III idus Julii anni 1475.

¶ Defuncto Johanne, de abbatia contenderunt tres aut quatuor competitores, *Robertus*, *Johannes* alter, *Petrus* cognomento *Vallee*, & *Guillelmus* qui ſequitur; interim vero, tam ſpiritualium quam temporalium rerum dilapidatio ſubſecuta.

XXI. Guillelmus III *du Moncel*, ſeu *du Mouchel*, competitores tandem ſummovit, rexitque in annum 1507.

XXII. Johannes III *des Courtils* ſedebat annis 1513 & 1516.

XXIII. Johannes IV *de Dampierre* occurrit ab anno 1520. Obiit anno 1526.

XXIV. Johannes V *le Duc* litigabat de abbatia anno 1526, cum Franciſco *de Neuville*, quem tandem cum pepuliſſet, ceſſit in gratiam ſequentis.

XXV. Humbertus *Iſſeran* monachus Benedictinus ac prior ſancti Sidonii, ſedebat pridie nonas Aprilis anno 1537, factus eodem circiter tempore epiſcopus Glandavenſis. Eum nos tomo III, col. 1246, nominavimus *Imbertum Iſſerand*.

XXVI. Ludovicus *de Charny* epiſcopatum Glandavenſem, ad quem nominatus fuerat, ceſſit Humberto, accepta in compenſationem Fulcardi-montis commenda. De eo diximus tomo VII,

col. 269, ubi obitum ejus conſignavimus IX calendas Auguſti anno 1548; ſed videtur ante obitum abdicaſſe.

XXVII. Euſtachius *du Bellay* præerat non. Julii anno 1548, tunc conſiliarius in Parlamento Pariſienſi, & XI cal. Junii anno 1560, tunc epiſcopus Pariſienſis. De eo vide tomum VII, col. 163.

XXVIII. Andreas *Dormy* ceſſit ſequenti.

XXIX. Matthæus II *de Mauny* abdicavit anno 1575, aut 1577, in gratiam ſequentis.

XXX. Petrus *de la Rue* decanus Gerboredi in diœceſi Bellovacenſi, obiit anno 1592, vel XIX calendas Februarii, vel V idus Junii; ſed antea videtur reſignaſſe ſequenti.

XXXI. Antonius *de la Rue-de-Bernapré* patruo ſucceſſit; & in eo reverſa eſt abbatia ad regulares. Reſignavit & ipſe ſororis ſuæ filio, cujus facti multum diuque ipſum pœnituit. Obiit menſe Martio anni 1636.

XXXII. Franciſcus *de Mailly* præerat anno 1603. Obiit in abbatia Regalis-montis anno 1624, ibidemque tumulatus eſt.

XXXIII. Johannes VI *Pelletier* Sacri Portus ſeu Barbelli monachus, doctorque theologus, ex priore Regalis-montis factus proviſor collegii Pariſienſis, abbatiam Fulcardi-montis ruinæ proximam adeptus eſt IV idus Januarii anno 1625, eamque a fundamentis inſtauravit. Obiit V non. Julii anno 1645, vicarii generalis munere, tam in Inſula Franciæ quam in Normannia perfunctus, conditusque in eccleſia ſua ad gradus ſanctuarii.

XXXIV. Julianus *Paris*, monachus Precum ac doctor theologus, nominatus a rege XVII cal. Novemb. anno 1645, benedictus menſe Martio ſequenti ab epiſcopo Venetenſi, quædam edidit opuſcula ad uſum monachorum ordinis ſui, cujus factus eſt vicarius generalis in provinciis Normanniæ ac Britanniæ. Invecta apud ſuos ſtrictiori obſervantia, abdicavit anno 1671 in gratiam ſequentis, obiitque V idus Junii anno 1672, conditus ad pedes deceſſoris ſui.

XXXV. Jacobus *Fleur-de-Montagne*, ex priore loci factus abbas, benedictus eſt VI cal. Aprilis anno 1672, in eccleſia ſancti Audoëni Rotomagenſis, ab Andrea Finiborienſi epiſcopo, obiitque Romæ V cal. Octobris anno 1678, ſepultus in eccleſia ſanctæ Trinitatis de Monte.

XXXVI. Johannes-Edmundus *de la Teulle* monachus Obazinæ, doctorque theologus, nominatus eſt XI calendas Octobris anno 1678, obiitque XII calend. Julii anno 1697, ſepultus in eccleſia ſua.

XXXVII. Nicolaus-Benedictus *Turban*, ex monacho & priore loci nominatus abbas XVIII calendas Septembris anno 1697, benedictus eſt Rotomagi non. Aprilis anno 1699, ab archiepiſcopo Jacobo-Nicolao *Colbert*, obiitque eodem anno IV idus Octobris, conditus in eccleſia ſua.

XXXVIII. Philippus II *d'Herouville*, ex monacho & priore loci, nominatus abbas XII calendas Decembris anno 1699, benedictus eſt Rotomagi pridie calendas Junii anno 1700, obiitque XIII calendas Auguſti anno 1724, tumulatus in eccleſia ſua.

XXXIX. Nicolaus *Coquerel* monachus Urſicampi ac doctor theologus, ex priore Vallium-ſernaii, nominatus abbas menſe Novemb. anno 1724, benedictus eſt Luteciæ III idus Maii ab epiſcopo Bleſenſi.

XL. N. . . . . *du Cheſne*.

MORTUUM-MARE.

MORTEMER.

VElocaſſium magnam partem complectebatur olim ſilva, quam infimæ Latinitatis ſcriptores appellavere Silvam *Leonum*, propterea quod vernacule audiret & adhuc dicitur *la Foreſt de Lions*, contractius pro *li Hons*, aut *li Homs*, quod certe nominis nihil aliud ſignificat quam villas ſeu viculos. Eo in tractu poſita eſt abbatia Mortui-maris, de cujus fundatione hæc habet vetus codex manuſcriptus ejuſdem monaſterii.

« Robertus *de Candos* Giſortii caſtellanus, & Iſabella ejus uxor, Walteri Giffardi Longævillæ comitis ſoror, exſtruxerunt monaſterium B. Virginis Mariæ de Bello-monte in Wilcaſſino Normannico anno 1130, ſub regimine D. Alexandri viri Dei, & ſociorum; quem quidem locum viſitavit ſummus pontifex Innocentius II, dum Giſortium proficiſceretur, illicque miſſarum ſolennia celebravit, & indulgentias conceſſit. Defuncto Roberto *de Candos*, & in eodem loco cum quodam filiorum ſepulto, primogenitus ejus, qui ei ſucceſſit, fratres illos non adeo ut pater adjuvit, nec eis ſimiliter providere potuit. Cœpit ergo locus ille abbati & fratribus diſplicere, unde & cogitabant omnino recedere, & locum in partes Lemovicenſes tranſmutare; ſed Willelmus Malus-nepos conſilium dedit, quod non abſque licentia regis Henrici recederent, & ei receſſus ſui cauſas & incommoditates loci manifeſtarent. Placuit omnibus conſilium, & regem pariter abbas & Willelmus adierunt. Auditis itaque rex cauſis diſceſſionis prohibuit ne de terra ſua exirent, ſed locum ordini ſuo congruum quærerent, quem ſibi donare poſſet, ac ipſius loci fundator exiſteret. Erat autem in foreſta de Leonibus vallis quædam ſecretiſſima, ab occidente in orientem protenſa, vallis *Mortui-maris* ab antiquo appellata propter inundationem fontium, qui inde oriebantur & humo iterum mergebantur; & ſic vallem quaſi bitumen effecerant uſquedum in rivulum derivarent. Tres vero in hac valle habitabant heremitæ, viri magni teſtimonii & bonæ famæ. Et primus quidem dicebatur Teſcio, ſecundus Willelmus *de Freſchiennes*, tertius Guiardus, qui locum Deo dicaverant, & ædificiis humilioribus exſtruxerant. Adierunt ergo eos abbas prædictus & Willelmus. Audito autem eorum deſiderio conſilium ſecum habuerunt heremitæ, & ſe, & ſua, necnon & locum abbati obtulerunt, & rex audiens heremitarum, quos plurimum diligebat, voluntatem, aſſenſum benigne præbuit

» & adjutorium impendit. Locum nempe abbati A
» tradidit, & multa ei bona repromiſit, ac ipſius
» loci fundatorem ſe fore ſpopondit. Accepta
» igitur abbas ab archiepiſcopo tranſmutationis
» locorum faciendæ licentia, ad locum Mortui-
» maris rediit, & domos heremitarum ad reci-
» piendum conventum diligentiſſime præparavit.
» Anno vero Incarnationis Dominicæ 1134,
» cum apud *Belmont* diem Paſchæ celebraſſent,
» in ipſa Paſchæ ſeptimana, abbas Alexander cum
» conventu ſuo, præſente Willelmo abbate de
Pinu » (nam pendebat monaſterium Belli-montis
ab abbatia Pinus, diœceſis Pictavienſis, tuncque
ordinis Benedictini) « & comitante illo a loco B
» Belli-montis, tranſmigraverunt in vallem Mortui-
» maris, relictis ibi fratribus paucis. Rex vero
» Henricus paulo poſt venit viſitare monachos
» ſuos de Mortuo-mari, & terram eis in landa
» *de Belſuiſſel* ad grangiam conſtruendam donavit,
» & libertates, & quarumlibet conſuetudinum im-
» munitates, per totam terram ſuam circa mare
» & ultra, necnon & omnia aiſantia ſua in foreſta
» ſua de Leonibus eis conceſſit; inſuper & domos
» ad regulariter convivendum per duos annos eis
» ædificavit: in ſequenti autem anno, IV nonas
» Decembris, in caſtro de Leonibus vitam finivit.
» Eodem tempore abbatia Urſi-campi, quæ a C
» Clara-valle exierat, non mediocriter proficiebat
» ſub venerabili viro Gualeranno primo abbate,
» filio nobiliſſimi viri Andreæ *de Baldement.*
» Abbas vero Alexander audiens ſanctimoniam
» Ciſtercienſis ordinis, voluit ſe & ſuos conjungere
» illis. Adiens itaque domnum Gualerannum, &
» ſe & locum Mortui-maris ejus curæ & paternitati
» commiſit. Exinde pergentes ad regem Stepha-
» num, ab eo gratantiſſime ſuſcepti ſunt; ſed &
» cum cauſas adventus eorum audiiſſet, libenter
» aſſenſum præbuit; necnon & D. Hugo Roto-
» magenſis archiepiſc. coram rege hoc conceſſit. D
» Sed cum quererentur quod rara eſſet poſſeſſio
» ad conſtruendum cœnobium Ciſtercienſis ordi-
» nis, rex Stephanus locum Mortui-maris & fratres
» in protectione ſua ſuſcepit, & quæcunque rex
» Henricus eis dederat, benigne conceſſit & aug-
» mentavit. Regina etiam Mathildis, uxor iſtius
» Stephani regis eccleſiam ſe inibi ædificaturam
» promiſit; quod & in parte poſtea complevit.
» Revertentes igitur ad locum Mortui-maris, abbas
» Gualerannus eamdem abbatiam in filiam ſuſ-
» cepit, & capitulum tenuit, & cum fratribus
» comedit & dormivit. Et cum ad propriam re-
» diiſſet domum, monachos & converſos qui
» ordinem ſcirent & diligentiſſime tenerent, illuc E
» direxit; & ſic anno ab Incarnatione Domini
» 1137, circa feſtum Tranſitus ſancti Martini,
» domus Mortui-maris conjuncta eſt ordini Ci-
» ſtercienſi. Locum vero Belli-montis, quod in
» grangiam redigere non poterant propter bene-
» dictionem quam dominus papa ibi fecerat, nec
» monachos illic remorari Ciſtercienſis inſtitutio
» permittebat, cum conſilio & permiſſione beati
» Hugonis Rotom. archiepiſcopi dederunt eccleſiæ
» & monachis de Longa-villa, ubi pater Willelmi
» Mali-nepotis ſepultus jacebat. »

Ægre tulit abbas Pinus, monaſterium ſibi obnoxium ſe inconſulto in alterius dominium tranſire, multaque molitus eſt ut illud retineret, ſed fruſtra; decreto enim Hugonis archiepiſc. lato tempore Quadrageſimæ anni ſequentis, remanſit Mortuum-mare in ordine Ciſtercienſi, ſub linea Claræ-vallis & filiatione Urſi-campi, quemadmodum ex eodem manuſcripto legere eſt in Neuſtria pia pag. 771 & 772, & Anecd. Marten. tom. III, col. 1437. Quin & ipſe Pinus tranſiit poſtea ad eumdem ordinem Ciſtercienſem, ut diximus tom. II, col. 1350.

ABBATES,

Ex ordine ſancti Benedicti.

ALEXANDER, de quo in præfatione, abdicata anno 1138 præfectura, & mutato ordine, ſeceſſit Urſi-campum, Deo ſub legibus Ciſtercienſium militaturus, ibidemque vitam feliciter conſummaſſe traditur.

Ex ordine Ciſtercienſi.

I. ADAM monachus Urſi-campi, natione Anglus, ex priore Mortuo-mari præfectus eſt abbas anno 1138. Bullas obtinuit ab Innocentio II anno 1141, & Eugenio III anno 1145; obiitque nonis Octobris anno 1154, ſepultus in capitulo quod Frogerus Derbienſis archidiaconus, poſteaque Sagienſis epiſcopus, ædificaverat.

II. Stephanus, ex canonico Noviomenſi monachus, deinde prior Urſi-campi, Mortui-maris abbas factus anno 1154, abbatiam Vallis-Aſcii in ſuam filiationem ſuſcepit anno 1157. Bullam obtinuit ab Alexandro III anno 1163. Tranſiit eodem ad abbatiam Urſi-campi, inde ad abbatiam Ellantii; dimiſſaque tandem omni præpoſitura, rediit ad Mortuum-mare, ubi & diem ſupremum clauſit V calend. Septembris.

III. Gaufridus I *de la Chauſſée* adhuc juvenis, ſed bonis moribus præditus, & literarum ſcientia eruditus, abbas electus anno 1164, obiit calend. Septemb. anno 1174, ſepultus in capitulo juxta Adamum, ſub lapide in quo dicitur ſecundus abbas, quod, uti credimus, nulla ratio habita ſit Stephani, quippe qui quando ex hoc ſeculo migravit, abbas eſſe deſierat. Plurima bona ſuo monaſterio comparavit Gaufridus, illudque a porta *monaſterii* uſque ad portam *epiſcopi*, muro circumcinxit.

IV. Richardus I *de Bloſſeville*, nobili proſapia in Normannia exortus, monachus loci, ac primus abbas Vallis-Aſcii, revocatus eſt an. 1174 ad Mortuum-mare, quod rexit uſque ad annum 1179, quo abdicavit VIII calendas Auguſti.

V. Guillelmus I Tholemeus, natione Anglus, ex abbate Vallis-Aſcii, quemadmodum deceſſor ejus, factus abbas Mortui-maris anno 1179, tranſegit an. 1181 cum Euſtachio abbate ſancti Geremari & ab Urbano ſummo pontifice literis eſt donatus anno 1186. Adfuit anno 1189 coronationi Richardi Anglorum regis, apud

quem in maxima fuit gratia, uti conſtat ex amplissimis donationibus quas ab eo recepit, antequam in Normanniam reverteretur. Subſcripſit Ch. xxviii. col. 91. chartæ Ardenæ anno 1191. Obiit v idus Febr. 1200, ſepultus in capitulo ſub lapide in quo dicitur tertius abbas, nulla ratione habita Richardi deceſſoris, qui revera non obiit abbas.

VI. Humbertus, ſive Hubertus, occurrit ab anno 1202 uſque ad annum 1219. Abdicaſſe videtur, aut aliò tranſlatus fuiſſe. Eo ſedente, eccleſiam conſecravit VIII idus Martii an. 1209 Robertus II archiepiſcopus Rotomagenſis, qui & ibidem tumulatus eſt.

VII. Vitalis ex abbate Vallis-Aſcii regere cœpit apud Mortuum-mare anno circiter 1220, obiit III nonas Julii 1225, tumulatus in capitulo ſub lapide in quo dicitur quartus abbas; qua de computandi ratione mentem noſtram aperuimus in Gaufrido & Guillelmo I ejus deceſſoribus.

VIII. Oſmundus, ex priore abbas, extinctus III calend. Octobris 1226, condituſque in capitulo, ubi dicitur quintus abbas.

IX. Richardus II Conſtantienſis, occurrit annis 1228 & 1238, menſe Maio. Obiit VI calendas Decembris, ſepultus in capitulo, ubi dicitur ſextus abbas.

X. Odo occurrit anno 1242. Pactionem iniit anno 1248 cum S. Ludovico Francorum rege, pro tota valle Mortui-maris. Præfuit uſque ad annum 1261, quo interfuit apud Bellovacum tranſlationi reliquiarum SS. Martyrum Luciani ejuſque ſociorum. Obiit eodem anno XVII cal. Septembris, depoſitus in capitulo, ubi dicitur ſeptimus abbas.

XI. Radulfus extinctus VI idus Martii, conditusque in capitulo, ubi dicitur octavus abbas. Is eſſe videtur, aut forte Mauritius ejus ſucceſſor, quem recens electum Odo Rigaldus archiepiſc. benedixit VI idus Octobris anno 1262, ex codice viſitationum ejuſdem præſulis.

XII. Mauritius, ſepultus in capitulo, ubi dicitur nonus abbas.

XIII. Gaufridus II de ſancto Sanſone, quondam abbas Mortui-maris, obiit X calendas Decembris 1287.

XIV. Robertus I de Hermanvilla obiit idib. Junii 1293, cui ſucceſſit

XV. Robertus II de Creſcente-villa. Sepulti ſunt uterque Robertus in capitulo ſub uno codemque lapide, in quo alter dicitur decimus, alter undecimus abbas. Occurrit in tabulis Roberti nomen ad calend. Octobris anni 1301.

¶ Atque hinc locus non datur *Johanni de Pontiſara*, quem tamen nos tom. IV, col. 998, & tomo IX, col. 302, diximus abbatem fuiſſe Mortui-maris ante annum 1299; non numeratus tamen in ſepulchralibus lapidibus, quod non obierit abbas hujus monaſterii.

XVI. Nicolaus I *de Villerets*, male Sammarthanis dictus *de Villaribus*, conditus eſt in capitulo, ubi dicitur duodecimus abbas.

XVII. Nicolaus II . . . . *muvin*, ſeu . . . . . *munin*, communem habet cum deceſſore ſuo, A ſepulcralem lapidem, ubi dicitur decimus tertius abbas, priores autem cognominis ejus literæ deletæ ſunt. Neſcio unde acceptum Sammarthani cognomen huic dedere *de Caunis*.

XVIII. Johannes I occurrit anno 1325.

XIX. Robertus III *Dupuis* obiit VI calendas Martii anno 1386, id eſt 1387, ſepultus in ſanctuario a latere epiſtolæ, ſub lapide in quo dicitur decimus ſextus abbas, errore forſan ſcalptoris, qui ſcribere debuit decimum quintum.

XX. Guillelmus II *Thouroude* occurrit anno 1387, menſe Junio, extinctus XI cal. Septemb. anno 1404, conditusque in ſanctuario, ſub B lapide in quo dicitur decimus ſextus abbas.

XXI. Matthæus *Pillart* dictus eſt a nobis tomo IV, col. 810, abbas fuiſſe Mortui-maris antequam tranſiret an. 1405 ad Claram-vallem. Diximus quoque tomo V, col. 290, & tom. IX, col. 836, abbatem fuiſſe Belli-prati antequam tranſiret ad abbatiam Mortui-maris. Vide tomum IX.

XXII. Guillelmus III *d'Autun* nominatus eſt anno 1405 a Benedicto XIII papa Avenionenſi, qui & ipſi conceſſiſſe videtur inſignium pontificalium uſum. Cum aliis abbatibus ad concilium Conſtantienſe delegatus eſt in capi- C tulo generali anno 1416. In lapide ſepulcrali quem communem habere debebat cum Guillelmo II *Thouroude* repræſentatur mitra redimitus, cum Guillelmus pedum duntaxat paſtorale gerat. Dicitur ibidem decimus ſeptimus abbas, & obiiſſe anno *M. CCCC* . . . . reliqua deſunt, quod eſſet adhuc in vivis quando lapis cœlatus eſt. Tranſiit vero anno 1428 ad abbatiam Claræ-vallis, uti diximus tom. IV, col. 810.

XXIII. Guillelmus IV *Thouroude* patruum videtur habuiſſe Guillelmum II *Thouroude* quicum ſepulcralem habet communem lapidem, in quo dicitur undevigeſimus abbas. Occurrit anno D 1438. Fidem dixit regi anno 1454, deceſſitque XVIII cal. Februarii anno 1457, id eſt 1458.

XXIV. Johannes II Bolengarii de Leonibus XVIII abbas, ſedebat III calend. Auguſti 1458 & 1472. Deceſſit 1473 in vigilia Aſcenſionis, & ſepultus eſt ante altare beatæ Magdalenæ.

XXV. Petrus I *Guymier* de Rotomago, ex priore abbas XIX, benedictus eſt VIII idus Junii 1473. Fidem regi obſtrinxit IV calendas Julii 1484. Comitiis Normanniæ apud Rotomagum adſtitit menſe Decembri 1498, & Septembri 1499. Ceſſit 14 annis ante mortem, quæ contigit 1515, die 12 Februarii.

E XXVI. Blaſius de Fovea, Tutſignole ortus, adfuit anno 1503, menſe Octobri, comitiis Normanniæ apud Rotomagum. Poſt duos annos & ſeptem fere menſes regiminis, obiit 26 Octob. 1504, annos natus 38, & ſepultus eſt ante altare beatæ Mariæ.

XXVII. Carolus I *du Haubois* reperitur anno 1507, menſe Julio.

XXVIII. Petrus II *Roucherel* de Andeliaco, ex ſacriſta abbas, longe ante mortem ceſſit, & ſepultus eſt in clauſtro 18 Martii 1525. Poſt

eum monaſterium longo tempore cecidit in commendam. A

XXIX. Jacobus *de Caſtignolles* ſedis apoſtolicæ protonotarius, canonicus & cancellarius Rotomagenſis, occurrit an. 1511, menſe Julio, & IV nonas Januarii anno 1514, id eſt 1515.

XXX. Johannes III *Sanguin*, ex monacho Boni-portus, Mortui-maris abbas occurrit anno 1517 menſe Auguſto, & menſe Januar. 1518, id eſt 1519. Poſt quadriennium regiminis factus abbas Boni-portus, ceſſit in gratiam ſequentis anno 1520.

XXXI. Ludovicus I *Huillart* monachus Boni-portus, ex priore Mortui-maris, per ceſſionem B Johannis abbas, ſedebat XVI calend. Novembris 1520. De abbatia optime meritus eſt per 23 regiminis annos, niſi quod in gratiam viri ſecularis Johannis *de Roncherolles* abbatis de Gardo ceſſerit, ſervatis ſede abbatiali & aliis dignitatibus, ut Theſſalonicenſis archiepiſcopus fieret. Sicque conſecratus VIII calendas Octob. 1543, ac vicarius perpetuus & irrevocabilis abbatis factus, duos ferme annos ſuperſtes viam commendatariis aperuit.

XXXII. Ludovicus II *de Roncherolles* abbatiam obtinuit anno 1543, antea prior S. Godonis in diœceſi Trecenſi, & commendatarius de Gardo. C

XXXIII. Petrus III *de Marſilly*, aut *de Marcilly*, occurrit ab anno 1550 ad VII calendas Septembris anni 1571. De eo diximus in epiſcopis Auguſtodunenſibus, tom. IV, col. 425.

XXXIV. Johannes IV *du Bec-Crepin* memoratur V nonas Octobris anno 1578, extinctus X cal. Februarii anno 1610, epiſcopus ſimul Maclovienſis, depoſituſque in abbatia ſua juxta majus altare, a latere epiſtolæ.

XXXV. Renatus *du Bec-Crepin* præerat IX cal. Martii anno 1610. Ceſſit ſequenti anno 1619.

XXXVI. Alexander *des Mareſts* abbatiam tenuit in annum 1632, quo Philippus qui D ſequitur beneficium tanquam caducum poſtulavit.

XXXVII. Philippus *de la Fontaine*, lite mota de abbatia impetranda contra Alexandrum, obtinuit eam de Majoris conſilii conſulto, XII calend. Octobris anno 1636, præeratque adhuc an. 1666, aliorum quoque monaſteriorum abbas.

XXXVIII. Petrus IV *de Mornay-Villarceaux*, nominatus a rege VI calendas Auguſti anno 1666, præerat adhuc VI cal. Martii anno 1669.

XXXIX. Petrus V *de Bonzi* cardinalis & archiepiſcopus Narbonenſis, præerat an. 1672, menſe Aprili. Obiit anno 1703.

XL. Dionyſius-Franciſcus *Bouthillier de Chavigny*, nominatus anno 1703, menſe Auguſto, E cum eſſet epiſcopus Trecenſis, tranſiit poſtea ad archiepiſcopatum Senonenſem; abbatiam vero abdicavit anno 1719.

XLI. Stephanus-Joſephus *de la Fare*, nominatus VI idus Januarii anno 1721, abdicavit anno 1723, menſe Februario, deſignatus ad epiſcopatum Vivarienſem, tranſlatus paulo poſt ad eccleſiam Laudunenſem.

XLII. Martinus *de Ratabon*, antea epiſcopus Vivarienſis, poſſeſſionem abbatiæ iniit anno 1723, menſe Septembri; extinctus anno 1728, menſe Junio.

XLIII. Carolus II *de Beaupoil de Sainte-Aulaire*, nominatus eſt anno 1729, menſe Jan.

VALASSIA,

ſeu potius VALLIS-AZONIS, *ſeu* VALLIS-ASCII, *& nonnunquam olim dicta abbatia* de Voto. LE VALASSE.

IN Valle-Azonis, *ſeu* Aſcii, quam corrupto nomine Valaciam *ſeu* Valaſſiam dixere, una ſupra Illæ-bonnam leuca, Valerannus II Mellentinus comes, prima monaſterii hujus fundamenta poſuit, ſuperſtite Adamo abbate Mortui-maris, qui obiit 1154, quod ſimul & ſacello quodam ſancti Marcelli a monachis Bernaii hanc in rem comparato donavit, & abbatiæ Bordeſliarum in Anglia ſubjecit. At Mathildis imperatrix Valerannum æmulata recuperatum ab abbate Bordeſlienſi recens monaſterium abbatiæ Mortui-maris attribuit XV calendas Julii anno 1157, illudque poſtea tot ac tantis cumulavit beneficiis, ut & fundatricis laudem merito conſecuta ſit. Poſtea vero Robertus comes Mellenti eidem cœnobio firmavit in eleemoſynam totam terram quæ erat in Althia, inter terram Infirmorum de Monte Rotomagi, & terram canonicorum de Monte Duorum amantium, aliaque bona a Valeranno patre ſuo conceſſa; & chartam ea de re dedit, datam, ex Sammarthanis, apud Belmontem, ac ſigillo ſuo munitam. Appellata fuerat Votum abbatia illa, ſive a fundatore, ſive a fundatrice, ſed prævaluit loci nomen in quo poſita erat. Baſilica loci dedicata eſt III nonas Martii anno 1181, ab Henrico Bajocenſi epiſcopo, ad preces Rotrodi metropolitani, collaborantibus Richardo Abrincenſi & Rainaldo Bathonienſi epiſcopis.

Vide chartas Henrici II Angliæ regis & Richardi filii ejus, pro ſancta Maria de Voto, in Monaſtico Anglicano tom. III, pag. 1008.

TABULA ABBATUM.

I. RICHARDUS I *de Bloſſeville* in Normannia natus, e Mortuo-mari miſſus eſt pridie idus Junii anno 1157 cum aliquot ejuſdem loci monachis, ut novo Vallis-Azonis monaſterio præeſſet, Rotomagi benedictus in feſto ſancti Barnabæ. Eum Mathildis imperatrix miſit anno 1165 ad Alexandrum III papam, pro concordia inter Franciæ & Angliæ reges firmanda; iterumque ad eumdem anno 1171 cum epiſcopo Ebroicenſi & archidiacono Lexovienſi. Accepit anno 1169 a Rotrodo archiepiſcopo, diploma quod poſt Sammarthanos recudi curavimus in appendice. Ch. XXIII. col. 25. Laudatur in epiſtola Arnulphi epiſc. Lexovienſis ad abbatem Ciſtercii. Poſtquam Vallem rexiſſet annos 17 & menſibus 4, factus eſt abbas Mortui-maris anno 1174.

II. Guillelmus I Tholemeus, natione Anglus, Pariſiis in morbum delapſus ad Vallem ſanctæ Mariæ ſe deportari curavit, ubi monachum induit in feſto ſancti Johannis Evangeliſtæ, &

Digitized by Google

paulo poſt ſubprior factus, tum prior, evaſit A
tandem abbas Vallis-Azonis anno 1174, in cujus fundationem plurima contulerat. Teſtis fuit anno 1177 compoſitionis factæ inter abbates Vallis-Richerii & S. Stephani Cadomenſis. Occurrit an. 1178 in chartis Gemeticenſibus. In gratiam ſui monaſterii literas obtinuit a rege Ludovico anno 1179; tranſiitque eodem anno ad abbatiam Mortui-maris.

III. Hugo I dicitur ſediſſe circiter annos ſeptem, & obiiſſe anno 1188. Occurrit in chartis domeſticis anno 1185.

IV. Oſmundus, vel abdicavit, vel exauctoratus eſt anno 1189. Obiit anno 1190 ante ſuc- B
ceſſorem.

V. Robertus I obiit anno 1190, poſt regimen menſium octo.

VI. Vincentius reperitur anno 1195 menſe Maio, & anno 1211. Obiit anno 1212.

VII. Hugo II obiit v nonas Martii, ineunte decimo tertio ſeculo.

VIII. Vitalis occurrit in tabulario domeſtico anno 1216, diciturque ſediſſe annos quatuor. Inter Hugonem II & Vitalem locus datus eſt in Neuſtria pia cuidam Guillelmo, cujus ne verbum quidem ullum, ſive in chartis, ſive in indicibus Mortui-maris, qui Vitali conſtanter C
octavum locum aſſignant. Tranſiit ad abbatiam Mortui-maris, anno, ut videtur, 1220, aut circiter.

IX. Richardus II *de Herford* electus anno 1222, obiit XI cal. Octobris anno 1227.

X. Guillelmus II *Perier*, Sammarthanis *Perriere*, reperitur annis 1227 & 1230, in literis decani & capituli Rotomagenſis pro Valaſſia. Obiit III calendas Auguſti anno 1236.

XI. Johannes *de Lintot* occurrit anno 1241. Obiit anno 1248.

XII. Guillelmus III *d'Oſouville* obiit v idus Martii anno 1266, id eſt anno 1267.

XIII. Richardus III *de Lintot* ſedebat, ex D
chartis ſancti Amandi Rotomagenſis, an. 1285 menſe Januario, id eſt 1286. Obiit VIII cal. Decembris anno 1291.

XIV. Johannes II *de la Feuquiere*, Sammarthanis *de la Fouguiere*, extinctus eſt pridie calend. Maii anno 1308.

XV. Robertus II *Fabri* obiit XIX calendas Septembris anno 1321.

XVI. Richardus IV *Yvelin* obiit XII calend. Martii anno 1322, id eſt 1323.

XVII. Matthæus *Dobin* obiit X calendas Februarii anno 1330, id eſt 1331.

XVIII. Nicolaus I *Formentin* peſte abſumtus E
eſt x calendas Maii anno 1348.

XIX. Nicaſius *Baril*, quem male Nicolaum appellat auctor Neuſtriæ piæ, obiit v calendas Junii anno 1349.

XX. Guillelmus IV *Lardé* obiit IV nonas Februarii anno 1374, id eſt 1375.

XXI. Richardus V *de Caſtillon*, ſeu *de Chaſtillon*, præerat, ex tabulario domeſtico, calend. Maii anno 1375. Obiit VII idus Decembris anno 1394.

XXII. Robertus III *de Buſi*, Sammarthanis *de Duſſy*, doctor theologus, ſedebat anno 1418. Obiit VIII idus Januarii an. 1419, id eſt 1420.

XXIII. Guillelmus V *la Mouſque* obiit IV nonas Auguſti anno 1437.

XXIV. Nicolaus II *David* fidem regi obſtrinxit VII idus Januarii anno 1449, ex regeſtis Cameræ computorum.

XXV. Guillelmus VI *David* dicitur ſediſſe annis quadraginta & menſibus ſex. Fidem regi obſtrinxit pridie calendas Septemb. anno 1452; eccleſiam ab Anglis ſolo penitus æquatam inſtauravit. Obiit x calendas Julii anno 1492, poſt deſignatum an. 1491 adjutorem ſuum Johannem *Foſſe*, ſed alium eligi per vim & quaſi manu armata curavit abbas Mortui-maris.

XXVI. Johannes *le Mynier*, ex monacho & priore Boni-portus factus abbas, obiit an. 1505.

XXVII. Stephanus *le Cauchois* obiit anno 1506.

XXVIII. Johannes IV *des Haies*, ex cellerario monaſterii electus abbas, reſignavit in curia Romana anno 1508, in gratiam Roberti *de Bapaume* canonici eccleſiæ Rotomagenſis, & in ſcacario Normanniæ præſidis; quæ tamen reſignatio caruit effectu. Sedebat adhuc Johannes, ex ejuſdem ſcacarii tabulis, anno 1509, menſe Decembri. Obiit XII cal. Julii anno 1531.

XXIX. Robertus IV *Nollent* electus anno 1509 in locum Johannis qui abdicaverat; ſed cedere coactus eſt ſequenti, quanquam abbatem adhuc ſe dicebat anno 1513 menſe Februario, id eſt anno 1514.

XXX. Petrus *Boutren* monachus & prior Boni-portus, ac doctor theologus, poſt reſignatam a Johanne *des Haies* abbatiam, litem intentavit Roberto *de Bapaume* jure Caduci, tum alias lites agitare coactus eſt cum Petro *Nollent*, qui electus fuerat; & utroque ſummoto, pacta penſione annua, benedictionis munus percepit, poſſeſſionemque adeptus eſt IV idus Auguſti anno 1514, tum eccleſiæ ſtructuram abſolvit, obiitque XIII calendas Junii anno 1546, ultimus regularium.

XXXI. Antonius *Olivier* epiſcopus Dinienſis, abbatiam quam impetraverat in commendam, tenebat adhuc calendis Octobris anno 1563, epiſcopus tunc Lumbarienſis, poſt expilatum anno præcedenti a furentibus Calviniſtis monaſterium. De eo diximus tomo III, col. 1132.

XXXII. Radulfus *Hurault* præerat v calend. Junii & VI non. Julii anno 1577.

XXXIII. Philippus *Hurault* epiſcopus Carnotenſis, extinctus anno 1620. Vide tom. VIII, col. 1191.

XXXIV. Alexander *de Bourbon* Henrici Magni filius, germanuſque Cæſaris ducis Vindocinenſis, eques Melitenſis & magnus Franciæ prior, abbatias ſimul obtinebat Majoris-monaſterii, ſancti Luciani Bellovacenſis & S. Faronis Meldenſis. Obiit VI idus Februarii anno 1629.

XXXV. Henricus *de Bourbon* abbatiam obtinebat v calend. Decemb. anno 1658 & pridie calendas Decembris anno 1661, ſimul epiſcopus

Metenſis commendatarius. Convolavit ad nuptias A anno 1668, dictus deinceps dux Vernolienſis. Lege quæ de eo diximus tom. VII, col. 469.

XXXVI. Johannes-Caſimirus, antea Poloniæ ac Sueciæ rex, obiit anno 1672. De eo ſimiliter diximus tomo VII, col. 470.

XXXVII. Franciſcus *d'Argouges* præerat anno 1678. Obiit epiſcopus Venetenſis.

XXXVIII. N. . . . *de Valorge* nominatur abbas anno 1684, menſe Julio.

XXXIX. Fredericus *de la Tour d'Auvergne* canonicus Argentoratenſis, nominatus a rege anno 1716, abdicavit anno ſequenti in gratiam archiepiſcopi Viennenſis fratris ſui. Obiit Argen- B torati pridie nonas Aprilis anno 1732.

XL. Henricus-Oſwaldus *de la Tour d'Auvergne*, de quo jam diximus tom. IV, col. 1163, in abbatibus Cluniaci, pluribuſque dicemus, obiit anno 1747.

XLI. N. . . . *Fumée* nominatus eſt eodem anno, exeunte menſe Maio, dum eſſet prior ſanctæ Radegundis.

BIVAL.

BIVALLIS.

Duabus a Novo-caſtro leucis verſus Euronotum, in finibus parochiæ Novæ-villæ Ferrariarum, ſurrexit intra annos 1128 & C 1154, parthenon ille Ciſtercienſis ordinis, ſanctæque Magdalenæ dicatus, ab irrigua valle in qua poſitus eſt, antiquis dictus *Buyval, Buyeval, Buyevaux* & *Buieſvaux;* vocem enim *Bui* aut *Bue*, ad omnia uliginoſa accommodabant patres noſtri. Ab initio autem fundationis ſuæ obnoxia erat Bivallis monaſterio Bellobeccenſi, cujus monachi intra paucorum annorum ſpatium ita rem familiarem monialium geſſerunt, ut eam ad ſe omnem derivarent. At conqueſtæ illæ de uſurpatione facultatum ſuarum apud Guillelmum & Robertum de Bivalle, filios, ut credere eſt, aut ſaltem conſanguineos fundatoris ſui, D effecerunt tandem anno 1175, ut facultatibus ſuis recuperatis, monachi, tam temporalia quam ſpiritualia parthenonis, remittere coacti ſint.

Ab eo tempore moniales illæ ſervatis Ciſtercienſium legibus, juriſdictioni archiepiſcopi ſe manciparunt; unde nil mirum ſi ſancti Sidonii, Bondevillæ, Novi-caſtri & Ivetoti parthenones a Bivalle prognati, eamdem ſimiliter juriſdictionem agnoſcant. Funditus perierat Bivallis inter bellicos decimi quinti ſeculi tumultus; nec niſi poſt ſummos labores exantlatos reſtitui potuit. Fundaverant loci abbatiſſæ in territorio ditionis ſuæ, cui nomen Petromentum, intra fines paro- E chiæ Haulicurtis, prioratum quemdam, ſeu cellulam, quæ jam a longo tempore monialibus deſtituta, ſacellum tamen retinet, in quo identidem celebratur miſſa villicorum gratia. Ad abbatiſſas quod ſpectat, ſucceſſere illæ prioriſſis anno quamprimum 1175. Earum autem catalogum, ut ex pauculis hac illac ſparſis documentis concinnari potuit, exhibemus in hunc modum.

INDEX ABBATISSARUM.

I. A . . . . ſedebat anno 1225, menſe Julio, ex chartis domeſticis.

II. Alienor præerat anno 1246 ex tabulario Belli-becci, & abdicavit VII idus Auguſti anno 1248, ex codice viſitationum Odonis Rigaldi archiepiſcopi.

III. Margareta I *d'Aunai*, poſt licentiam ab archiepiſcopo petitam electa VI idus Auguſti anno 1248, benedicta eſt Rotomagi ab eodem præſule, XIII cal. Octob. ejuſdem anni, ex eodem codice.

IV. Margareta II *de Critot*, cujus electionem anno 1263 menſe Nov. factam reſciderat archiepiſcopus Odo Rigaldus, nominata eſt pleno jure ab eodem præſule, VI idus ejuſdem menſis, ex eodem codice.

V. Eliſabeth *de Pommereu* extincta an. 1280, menſe Maio, ſepulta eſt in capitulo.

VI. Euphemia ſedebat anno 1308, menſe Decembri, ex chartis domeſticis.

VII. Alix *de la Heuſe* menſe Januario anni 1370, id eſt 1371, ex iiſdem chartis.

VIII. Catharina I *de Boiſſai* VII idus Novemb. anno 1406, ex iiſdem chartis.

IX. Johanna I XV cal. Martii anno 1453, id eſt 1454, ex iiſdem chartis. Eadem eſſe videtur ac Johanna *de Flandre*, quæ obiit anno 1466, cum tunc ſupereſſent apud Bivallem moniales omnino duæ, ex tabulario eccleſiæ Rotomagenſis.

X. Johanna II *de Canville*, altera monialium quæ ſupererant, nominata pleno jure ab archipræſule, ex eodem tabulario, propterea quod nulla eſſe poterat canonica electio inter duas, in poſſeſſionem miſſa eſt XI calend. Decembris anno 1466, ex chartis domeſticis.

XI. Catharina II *de Levemont* præerat XIII calend. Auguſti anno 1496, & VI idus Junii anno 1504, ex iiſdem chartis.

XII. Johanna III *des Vaux* XV cal. Auguſti anno 1526, ex iiſdem chartis.

XIII. Margarita IV *Gorat* menſe Januario 1541, id eſt 1542, ex iiſdem chartis.

XIV. Magdalena I *de Brouilly* defuncta anno 1564, ex tabulario Belli-becci.

XV. Claudia *Doullé*, ex moniali Theſauri facta abbatiſſa bullis pontificiis III calend. Aprilis anno 1564, ſed ab archiepiſcopo repudiata, obtinuit Parlamenti decretum in ſui gratiam V calendas Decembris ejuſdem anni, & poſtridie archiepiſcopi confirmationem; tum menſe Januar. anni ſequentis, alteras ab eodem ſummo pontifice bullas. Interea ſtatutum eſt, tam edicto Aurelianenſi quam ſanctioris Conſilii conſulto, XII cal. Julii anno 1567, ut poſthac abbatiſſæ Bivallis eligerentur in triennium. Quæ autem in hanc formam primum electa eſt ignoratur; ſed illa ceſſante, electa eſt eadem Claudia *Doullé* in triennium; poſt Claudiam vero Johanna III *de Ricarville* alumna ſancti Franciſci; hæc tamen repulſam paſſa eſt ab archiepiſcopo, ſed dignitatis ſuæ gradum ſervaſſe videtur Parlamenti conſulto VI idus

v idus Martii anno 1574, accedente tandem ad A electionem ſuam vicariorum generalium confirmatione. Neque idcirco otioſa remanſit Claudia *Doullé;* quin & totis viribus Johannam ſummovere enixa eſt. Sed dum contendit de principatu utraque æmula, utraque dejicitur ſententia lata, in Claudiam, quod obreptitias diceretur impetraſſe bullas; in Johannam, quod ex ordine ſancti Franciſci aſſumta, minus eſſet ad regendas Ciſtercienſes capax. Hæc omnia depromſimus ex tabulario eccleſiæ Rotomagenſis.

XVI. Maria *de Mailly*, remotis Claudia & Johanna pleno jure nominatur ab archiepiſcopi vicariis generalibus, III idus Maii anno 1575; B ſed parumper rexit.

XVII. Amata *de Canonville* ſedebat XVII calend. Septembris anno 1580. Obiit XVI cal. Septembris anno 1581, ex chartis domeſticis.

XVIII. Magdalena II *de Villepoix* nominata eſt pleno jure ab archiepiſcopo IV cal. Septemb. anno 1581, ex tabulario eccleſiæ Rotomagenſis.

XIX. Magdalena III *Duval*, ſoror domini *de Fontenai* regiæ familiæ præfecti, ſedebat cal. Aprilis anno 1593, ex eodem tabulario. Obiit IV id. Dec. anno 1594, ex commentariis domeſticis.

XX. Maria II *le Coq*, filia Antonii *le Coq* conſiliarii in Parlamento Pariſienſi, abdicavit C anno 1604 in gratiam ſequentis, ex tabulario ſancti Amandi Rotomagenſis. Obiit non. Febr. anno 1646.

XXI. Ludovica *Martin* monialis S. Amandi Rotomagenſis, bullis obtentis III non. Octobris anno 1604, benedicta eſt XI calendas Auguſti anno 1608 a Franciſco *Pericard* epiſcopo Abrincenſi, tranſcripſitque abbatiam XII calend. Februarii anno 1651 Antoniæ *Lambert d'Herbigny* moniali ſanctæ Claræ Rotomagenſis, ſed anno ſequenti, VI idus Junii, Ludovica mutato conſilio eamdem abbatiam reſignavit in gratiam ſequentis. D

XXII. Maria-Franciſca *de Groſlai de Meſpieu*, reſignatione præcedentis munita, & brevi regio menſis Julii anni 1652, æmulam paſſa eſt Antoniam, de qua dicebamus modo, quæ quamvis deſtituta bullis, ſententiam obtinuit ab officiali Rotomagenſi XI cal. Septembris anno 1652, qua in poſſeſſionem mitteretur; ſed Maria-Franciſca anno ſequenti cauſam obtinuit idibus Februarii Parlamenti conſulto. Hæc anno circiter 1660, adjutricem ſibi aſſumſit Magdalenam quæ ſequitur; ſed poſtea prioriſſa facta beatæ Mariæ de Lætitia apud Pariſios, nuncium remiſit abbatiæ XII cal. Februarii anno 1680, E ex tabulis eccleſiæ Rotomagenſis.

XXIII. Magdalena IV *de Faucon de Ris* præerat anno 1680, ex iis quæ modo diximus.

XXIV. Catharina *de Fours de Guitry* monaſterii prioriſſa, nominata eſt a rege VII calend. Junii anno 1708, bullaſque obtinuit VI idus Julii ſequentis.

XXV. Maria-Lucia *de Fouilleuſe de Flavacourt* monialis beatæ Mariæ de Vicinis, bullas impetravit VI calendas Maii anno 1719.

XXVI. Barbara *le Guerchois* monialis Fontium-Guerardi, nominata a rege XIII calendas Februarii anno 1722, bullis donata eſt XI cal. Februarii ſequentis.

XXVII. N. . . . *de Bois le Vicomte*, nominata eſt anno 1735, ineunte menſe Maio.

BONDEVILLA.

BONDEVILLE.

SEſquileuca ab urbe Rotomago, aquilonem verſus, ſuper rivum Bapalmæ, poſita eſt Bondevilla, parthenon ordinis quidem Ciſtercienſis, ſed juriſdictioni archiepiſcopi obnoxius; qui quo tempore, quibuſve auctoribus fundatus fuerit ignoratur. Verumtamen exſtat charta Richardi de Roboreto, Mathildis uxoris ejus, Gilberti denique & Guillelmi filiorum utriuſque, plurima largientium anno 1154 monialibus hujus loci, quibus eodem circiter tempore Mathildis imperatrix triginta arborum jugera conceſſit in ſilva Rollonis-maræ; Henricus vero Anglorum rex, hujus nominis ſecundus, confirmavit paulo poſt abbatiæ Bivallis eccleſiam beatæ Magdalenæ de Bondevilla. Erat igitur Bondevilla tunc temporis obnoxia Bivalli. Cum vero Bivallis filia ſit abbatiæ Belli-becci, cujus fundamenta poſita ſunt anno 1128, neceſſe eſt fundatam eſſe Bondevillam eo temporis ſpatio quod interceſſit inter annos 1128 & 1154. Videtur tamen fundatio illa propius attingere annum 1150. Sed ad patronam domus quod ſpectat ſanctam Magdalenam, ſive ea primaria fuerit, ſive ſecundaria tantum propter Bivallem a qua pendebat, certum eſt baſilicam loci ab anno ſaltem 1170 non alium a B. Dionyſio patronum agnoſcere. Hujus vero majus altare conſecravit XVII calend. Auguſti anno 1658 Johannes *de Malvau* epiſc. Aulonenſis & ſuffraganeus Claromontanus.

Quæ prioriſſis tantum a tempore fundationis ſuæ paruerat domus, abbatiſſas tandem conſecuta eſt IV calend. Decembris anno 1657, quo die Franciſcus *de Harlai* archiepiſc. Rotomagenſis eam ad abbatias evexit. Abbatiſſæ autem huc uſque quatuor recenſentur, quarum hæc eſt ſeries.

SERIES ABBATISSARUM.

I. FRANCISCA *le Normand de Beaumont* alumna S. Amandi Rotomagenſis, ultima prioriſſa literis regiis menſe Julio anni 1652, bulliſque pontificiis V calend. Septembris ſequentis, benedicta eſt prima abbatiſſa V nonas Martii anno 1658 a Johanne *de Malvau* epiſcopo Aulonenſi. Obiit idibus Junii anno 1695.

II. Maria-Margarita *de Morel-d'Aubigny* filia Antonii *de Morel* comitis *d'Aubigny*, & Mariæ *de Beaumanoir-Lavardin*, ſubprioriſſa monaſterii, nominata eſt abbatiſſa brevi regio VI idus Septembris anno 1695, bulliſque pontificiis VIII idus Novembris ſequentis.

III. Eleonora *Vincent de Cauſans* nominata eſt a rege anno 1733, menſe Aprili.

IV. N. . . . . *d'Oigny* abbatiam obtinuit brevi regio anno 1743, menſe Septembri.

Digitized by Google

FONTAINE-GUERARD.

FONTES-GUERARDI. A

TRibus aut quatuor leucis ab urbe Rotomago, Euronotum verſus, ad dexteram Andellæ fluminis ripam, in ſolo undequaque fontibus ſcaturiente, poſitus eſt parthenon ille, fundatus anno circiter 1198 a Roberto *le Guerre* comite Leiceſtriæ in Anglia, ditatus poſtea a Johanne Anglorum rege, & ab Alberico comite Domni-Martini, una cum Mathilde ejus uxore ac Reginaldo eorum filio. Benefactores quoque expertus eſt reges noſtros Philippum II, Ludovicum VIII & IX, Philippum III & Carolum IV. Moniales quæ locum ab initio incoluere ſub prioriſſis, B quarum unica innoteſcit Dionyſia defuncta 29 Maii, Ciſtercienſium inſtitutum amplexatæ ſunt paulo ante annum 1207. Ita enim Innocentius III papa in bulla hujus anni, quæ monaſterio plurima bona aſſerit: *Eccleſiam ſancti Martini* le Blanc, *cum omnibus capellis & pertinentiis ſuis, quam venerabilis frater noſter Rotomagenſis archiepiſcopus antequam Fratrum Ciſtercienſis ordinis inſtituta reciperetis, pia vobis liberalitate donavit.* Baſilicam loci, in qua præter alios nobiles ſepulta eſt medio in choro Ida Mellentina, uxor Johannis Pontivenſis comitis Albæ-marlæ, defuncta XVII cal. Februarii anno 1324, id eſt 1325, conſecravit anno C 1218, ſub patrocinio B. Mariæ virginis, Robertus II archiepiſcopus Rotomagenſis. Abbatiſſis denique donatus eſt parthenon anno 1253; ſic enim Odo Rigaldus archipræſul in codice ſuarum viſitationum ad hunc annum: *XIII calend. Auguſti*, inquit, *apud Devillam conſecravimus abbatiſſam novam de Fonte-Guerardi, ubi numquam alias fuerat abbatiſſa.* Hæc eſt autem abbatiſſarum illarum ſeries, ex tabulario loci potiſſimum digeſta.

Ch. XXVIII. col. 29.

INDEX ABBATISSARUM.

I. IDA, *ſeu* EODEA, obiit, ex necrologio do- D meſtico, menſe Januario.

II. Ada I ſedebat anno 1256, menſe Junio, uti conſtat ex ejus literis editis in Neuſtria pia pag. 784; occurrit & anno 1259. Obiit, ex eodem necrologio, IV calendas Octobris.

III. Petronilla I *Mauvoiſin* ſepulta in capitulo ſub lapide, cui inſcribitur tertia abbatiſſa, obiit menſe Aprili.

IV. Avelina *de Mauſigny*, ſeu *de Manſigny*, præerat anno 1287, ex tabulis Mortui-maris. Obiit, ex ejus epitaphio, VII idus Aprilis anno 1298, tumulata in capitulo.

V. Ada II *de Crevecœur*, neptis ex ſorore E Guillelmi *de Flavacourt* archiepiſcopi Rotomag. obiit, ex ejus epitaphio, cal. Aprilis anno 1332, id eſt 1333.

VI. Clementia *Jacob* extincta VI idus Febr.

VII. Euſtachia extincta XI cal. Novembris.

VIII. Petronilla II *de Vilquier* fatis functa calend. Junii.

IX. Johanna I *de la Treille* obiit X cal. Octob.

X. Petronilla III *de Maromme* obiit XVI calendas Martii.

XI. Ælicia *de Villiers* præerat XI calendas Aprilis 1446, id eſt 1447, & VIII calendas Martii anno 1450, id eſt 1451. Obiit IV idus Octobris anno 1460, poſt abdicatam in favorem ſequentis præfecturam.

XII. Johanna II *Dumont* occurrit in tabulis an. 1457, obiit prid. nonas Octob. anno 1461.

XIII. Johanna III *Collin* poſſeſſionem adepta eſt pridie calend. Novembris anno 1461, obiit pridie non. Februarii anno 1462, id eſt 1463.

XIV. Margarita *Marguerie* electa XII calend. Martii anno 1462, id eſt 1463, obiit III non. Martii anno 1495, id eſt 1496, tumulata in choro.

XV. Eliſabeth I *de Maromme*, præcedentis ex ſorore neptis, electa anno 1496, plurimam in ædificiis monaſterii navavit operam; abdicavit anno 1540, menſe Aprili, in gratiam ſequentis. Obiit menſe Februario 1541, id eſt 1542, condita in choro ſub eodem lapide quo matertera ſua.

XVI. Maria I *Maurice*, alumna Mali-dumi, bullas obtinuit III calendas Junii anno 1540. Obiit anno 1547, menſe Junio.

XVII. Angelica *Cruchon* Annam *Maynet* canonice electam ſubdole ſummovit, nomine ſuo pro nomine Annæ in inſtrumentum electionis nequiter intruſo. Hinc lites inter utramque competitricem diutius odioſiuſque agitatæ; ſed Anna tandem jure ſuo ceſſit. Occurrit Angelica in tabulis ab anno 1547, extincta VIII idus Martii anno 1563, id eſt 1564, conditaque in choro.

XVIII. Catharina *le Moine* electa VII idus Martii anno 1563, id eſt 1564, obiit nonis Aprilis anno 1578, tumulata in choro.

XIX. Maria II *Queſnel* ſedebat pridie nonas Novembris anno 1578. Obiit IV cal. Septemb. an. 1595, annos nata 77, & tumulata in choro.

XX. Maria III *de Roncheroles* electa VI idus Septemb. anno 1595, nata annos 73, obiit prid. nonas Februarii anno 1619, condita in choro.

XXI. Eliſabeth II *de Bigars de la Londe*, antea adjutrix præcedentis, benedicta a Nicolao *Boucherat* abbate Ciſtercienſi, non. Aprilis anno 1619, monaſterium omnino deſolatum inſtauravit; adjutricem ſibi aſſumſit anno 1643 Barbaram *de la Londe*, extinctam ante amitam V idus Novembris anno 1652, ſepultamque ante clathros chori. Fatis functa eſt Eliſabeth VI non. Octobris anno 1661, & in choro tumulata.

XXII. Carola *de Bigars de la Londe* monialis ſancti Nicolai Vernolienſis, ſoror præcedentis adjutricis, & ipſa poſt eam amitæ data adjutrix anno 1653, abdicavit anno 1672, obiit XVII calend. Januarii anno 1675, ſepulta in choro.

XXIII. Maria-Magdalena I *le Cordier du Tronc*, benedicta IV nonas Maii anno 1672, tumulavit in ſanctiore baſilicæ ſuæ loco cor Nicolai *le Cordier du Tronc* protopræſidis in Camera computorum Normanniæ, defuncti non. Septembris anno 1681. Obiit & ipſa VIII cal. Septembr. anno 1719, ibidemque tumulata eſt.

Digitized by Google

XXIV. Maria-Magdalena II *de Beaunai du Tot* neptis ex ſorore præcedentis, eidemque data adjutrix bullis pontificiis x calendas Novembris anno 1716.

GOMER-FONTAINE.

GOMERI-FONS.

CAlvum-montem inter & Giſortium, prope caſtellum Triæ, in amœniſſima planitie quam alluit Troana fluvius, ab Hugone Calvimontenſi fundatus eſt anno circiter 1207, ſub nomine beatæ Mariæ, parthenon Gomeri-fontis, ordinis Ciſtercienſis, uti videre eſt in ejus literis in appendice editis. Is enim, Petronilla ejus conjuge, liberiſque aſſentientibus, præter plurima dona, centum ſolidos ad ædificiorum conſtructionem in feſto S. Remigii per decem annos, percipiendos largitur. Quin & anno 1209, in octava ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli, alia huic monaſterio dona contulit, quæ omnia Robertus Rotomag. archiepiſcopus confirmavit anno 1212. Alios benefactores expertæ ſunt moniales, ſcilicet Johannem de Monte-jovis anno 1248, & Mathildem Boloniæ comitiſſam, quæ in eorum gratiam literas * dedit anno 1252. Parthenonis hujus eccleſia ab Odone Rigaldo archipræſule dedicata eſt anno 1266, III idus Octobris. Prioriſſis quæ regebant adhuc anno 1212, ſubſtitutæ ſunt ante annum 1226 abbatiſſæ, quarum ſeriem hanc depromſimus ex tabulario ejuſdem monaſterii.

Ch. XXXI. col. 31.

Ch. XXXII. col. 32.

Louvet. Antiq. de Beauv. t. II, p. 60.

Ibid. p. 62.

SERIES ABBATISSARUM.

I. GUILLELMA I occurrit in inſtrumento anni 1226, reperitur & anno 1234. Obiiſſe dicitur 1248.

II. Margarita I *d'Harcourt* dicitur obiiſſe 1251.

III. Emmelina I occurrit in chartis annorum 1251 & 1256.

IV. Agnes I, benedicta ab archiepiſcopo Odone Rigaldo IV calend. Junii, anno 1264, ex codice viſitationum ejuſdem præſulis, ſedebat adhuc anno 1266 menſe Decembri, ex tabulis eccleſiæ Rotomagenſis.

V. Clementia *de Chenerieres*, ex nobili ſtirpe DD. *de Chenevieres* haud dubie orta, præerat anno 1295.

VI. Emmelina II non occurrit in inſtrumentis. Dicitur obiiſſe anno 1330. Sub ejus, ut videtur, præfectura, tranſlata ſunt ad eccleſiam Gomeri-fontis corpus Johannis de Tria militis, antea ſepultum in æde Fratrum Prædicatorum, & corpus Margaritæ ejus conjugis, antea ſepultum in æde Fratrum Minorum Bellovacenſium.

VII. Sedilia, ſeu Odilia *d'Oinville*, regebat annis 1367 & 1371.

* *Omnibus præſentes literas inſpecturis, Mathildis comitiſſa Boloniæ, ſalutem. Notum facimus univerſis, quod nos caritatis intuitu & amore Jeſu Chriſti, ob ſalutem & remedium animæ noſtræ, & animarum patris ac matris noſtræ, Reginaldi bonæ memoriæ quondam comitis Boloniæ, & Ydæ ejus uxoris, & Philippi recolendæ memoriæ quondam mariti noſtri & comitis Boloniæ, & Johannæ filiæ noſtræ quondam uxoris domini Galteri de Caſtellione, dedi religioſis . . . . . monialibus eccleſiæ beatæ Mariæ de Gammeri-fonte, quinque millearia alecum. . . . Datum anno Domini 1252.*

A VIII. Euſtachia *de Bois-Gilout* anno 1371 menſe Novembri, & anno 1372, eodem menſe.

IX. Petronilla I *de Francomville*, V non. Octob. anno 1373.

X. Iſabellis I *de Marines* pridie cal. Octob. anno 1377, & XV cal. Novembris anno 1379.

XI. Agnes II *du Fayel*, pridie calend. Octobris anno 1381, & pridie idus Decembris anno 1383.

XII. Johanna I *du Freſnoy* abbatiſſa Hiſpaniæ per annos 34, tranſiit ad Gomeri-fontem die ſacro Pentecoſtes anni 1386, & hoc ipſo anno ceſſit e vita. Sepelitur in capitulo cum epitaphio.

B XIII. Agnes III *du Fayel*, VII cal. Novemb. anno 1395, & anno 1397.

XIV. Johanna II *Hardouin* non comparet in inſtrumentis. Dicitur obiiſſe anno 1409.

XV. Iſabellis II *Tabletier*, vel *la Tablettiere*, occurrit anno 1409.

XVI. Lucia *de Montmorency* memoratur in ſchedis D. *de Gaignieres*, anno 1412. Sedebat adhuc V calend. Decembris anno 1414.

XVII. Guillelma II *Couronne* reperitur V nonas Octobris anno 1434, quo monaſterium magnæ patet ruinæ, eo quod tunc temporis Angli Vulcaſſinum devaſtabant.

C XVIII. Margarita II *de Beauvoir* occurrit cal. Septembris anno 1437.

XIX. Johanna III *Duval* idibus Januarii anno 1468, id eſt 1469.

XX. Margarita III *Killon* in Anglia nata, reperitur anno 1474.

XXI. Johanna IV *de la Mare* ſedebat calend. Maii anno 1475; obiiſſe dicitur 1483.

XXII. Petronilla II *le Prevoſt* ſedebat anno 1484, exauctorata anno 1503, quod male rem familiarem gereret.

XXIII. Nicolaa *de Saint-Hilaire*, ex prioriſſa Mali-dumi facta abbatiſſa Gomeri-fontis, reperitur VII calendas Novembris anno 1506. Concordiam iniit anno 1513 cum domino *de Berticheres*. Adhuc occurrit anno 1519, IX calend. Novembris.

D

XXIV. Maria I *Langlois* præfuit ab anno 1533 ad 1568, quo obiit; tumulatur in choro monialium, cum hac epigraphe: *Cy giſt dame Marie Langlois abbeſſe de ceens, & regna trentetrois ans, laquelle treſpaſſa la vigille de Noel, l'an mil cinq cent ſoixante & huit. Priez Dieu pour ſon ame.*

XXV. Eliſabeth *le Monnier* fit abbatiſſa calend. Januarii anno 1569, ſedetque ad annum E 1580.

XXVI. Maria II *Langlois* in abbatiſſam aſſumta anno 1580, præfuit in annum 1583.

XXVII. Johanna V *du Bouillonné*, monialis Almeniſcarum, nominata a rege anno 1583, abdicavit anno 1604.

XXVIII. Judith *de Rouxel de Medavi* nobiliſſima ſtirpe oriunda, monaſterium ingruente bello, præcedentiumque abbatiſſarum incuria extrema fere paſſum reſtauravit, alienata bona reſtitui curavit. Ceſſit anno 1614.

XXIX. Magdalena *de Rouxel de Medavi*, ſoror A mareſcalli *de Grancé* equitis torquati, monaſterii, tam in ſpiritualibus quam in temporalibus reſtauratrix & altera fundatrix merito dicenda eſt; reditus enim ad duplum auxit. Strictiorem obſervantiam introducere cum ſatageret, obſiſterentque illi ex ſuis monialibus plurimæ, undecim ex iis quæ reformari nolebant, interiere, & quatuordecim quas ad probationem admiſit, omnes plenam perfectamque regulæ Benedictinæ profeſſionem vovere annis 1627 & 1628; ſedit ad annum 1638. Sepelitur in ſuperiori parte chori monialium, hoc epitaphio decorata: *Cy giſt très-devote & religieuſe ſœur Magdelaine de* B *Medavy, qui des l'age de cinq ans a eſté conſacrée à Dieu, & puis abbeſſe de ceens, où elle a reſtably entierement ce monaſtere & remis une eſtroite reforme, & a regné vingt-cinq ans. Elle deceda le douzieſme Septembre 1638.*

XXX. Margarita IV *de Rouxel de Medavi*, ſoror præcedentis & coadjutrix, ſucceſſit anno 1638. Strictioris obſervantiæ propoſitum prima vovit anno 1628. Facta abbatiſſa loca regularia, antea aut diruta, aut quantocius corruenda reſtauravit. Dormitorium pedum 180 longitudinis, & in eo 55 cellulas; refectorium, capitulum, valetudinarium, aliaque ædificia monialibus utilia a C fundamentis erexit. Extincta eſt anno 1705 menſe Martio, centenaria.

XXXI. Maria-Anna *de la Vieſville*, monialis Argenſolæ, abbatiam Gomeri-fontis capeſſivit anno 1705. Interfuit anno 1722 benedictioni Genovefæ-Cæciliæ *de Beauté* Malænoæ abbatiſſæ. Obiit 15 Auguſti 1751.

XXXII. Anna-Johanna *du Pouget de Nadaillac*, filia Franciſci *du Pouget*, marchionis *de Nadaillac*, & Annæ Adelaidis *de Plas*, monialis Gratiæ-Dei Cadurcenſis, nominata a rege abbatiſſa Gomeri-fontis 26 Auguſti 1751, poſſeſſionem nacta eſt 2 Januarii 1752. D

S. Saens.

SANCTUS SIDONIUS.

UNA circiter leuca ab oppido ſancti Sidonii, ſeptentrionem verſus, in loco cui nomen Latine Campus ſuperior, vernacule *Camp ſouverain*, poſita erat ſub nomine ſanctæ Magdalenæ monialium cella, filia, ut credere eſt, abbatiæ Bivallis. Quamvis enim illæ Ciſtercienſium pannis veſtitæ ſint, nihilominus juriſdictioni archiepiſcopi paruerunt ſemper, & Romano utuntur breviario. Tranſlato parthenone ab imperatrice Mathildi anno 1167 juxta oppidum S. Sidonii, ad ripam fluminis Arcarum dexteram, eccleſia E dedicata eſt anno 1312 ſub invocatione beatæ Mariæ, ab Hugone epiſcopo Bethleemitano; ſed ex prioratu abbatia evaſit exeunte anno 1629 ſub nomine S. Sidonii, quod oppido ejuſdem nominis contigua ſit. Anno circiter 1450 & oppidum & monaſterium flammis dedidere Angli Burgundionibus mixti; adeo ut anno 1499 ſupereſſent illic moniales omnino tres. Sed locum reſtituere poſtea abbatiſſæ, quarum catalogum exhibemus.

ELENCHUS ABBATISSARUM.

I. ADRIANA *de Houdetot*, ultima loci prioriſſa, ex reſignatione Carolæ *de Houdetot* amitæ ſuæ, facta eſt anno 1629 ejuſdem prima abbatiſſa. Obiit VII cal. Januarii anno 1645.

II. Jordana *de Houdetot*, ſoror præcedentis & ejuſdem adjutrix ab anno 1643, obiit XI calendas Januarii anno 1646.

III. Anna *le Tellier*, monialis Pontis-Dominarum in diœceſi Meldenſi, ſororque cancellarii Franciæ, abbatiam obtinuit bullis pontificiis V nonas Martii anno 1647, & Luteciæ Pariſiorum in prioratu Villæ-epiſcopi benedicta eſt XIII cal. Aprilis anno 1657, a Petro *de Marca* archiepiſcopo Toloſano. Obiit V idus Februarii anno 1660. Prædium & ædiculam ſanctæ Auſtrebertæ, olim prioratum intra fines parochiæ S. Dionyſii de Fermento, monaſterio ſuo obnoxium, ſibi & monialibus ſuis aſſeruerat anno 1653 adverſus abbatem Crucis ſancti Leufredi.

IV. Magdalena *Colbert de Saint-Pouange*, bullis impetratis XV calendas Maii anno 1660, benedicta eſt IV idus Julii anno 1662 in eodem prioratu Villæ-epiſcopi a Franciſco *de Harlay* archiepiſcopo Rotomagenſi. Monaſterium quod Anna *le Tellier* matertera ejus inſtaurare cœperat, ad culmen ipſa perduxit. Obiit idibus Decemb. anno 1680.

V. Maria *de Caſſaignet de Tilladet*, ſoror epiſcopi Matiſconenſis ejuſdem nominis, bullas obtinuit pridie cal. Aprilis anno 1681, benedicta anno ſequenti, V calendas Martii in eodem prioratu Villæ-epiſcopi, a Carolo-Mauritio *le Tellier* archiepiſcopo Remenſi. Novam a fundamentis anno 1688 erigere cœpit eccleſiam. Obiit V calendas Septembris anno 1692.

VI. Henrica-Margarita *du Bouzet de Roquepine*, bullis impetratis IV calendas Januarii anno 1692, benedicta eſt in abbatia ſua XI calendas Maii anno 1704, a Jacobo-Nicolao *Colbert* archiepiſcopo Rotomagenſi. Extincta paulo poſt abdicatam præfecturam, XVIII calend. Februarii anno 1726, Luteciæ in prioratu Villæ-epiſcopi, ubi & ſepulturam nacta eſt.

VII. Anna-Ludovica-Radegundis *de Lorraine d'Elbeuf*, monialis abbatiæ Pentemontis, bullas obtinuit XVI cal. Octobris anno 1726.

VIII. N. . . . *de Limoges* nominata anno 1748, menſe Junio.

IX. N. . . . . *de Saint-Aignan* nominata eſt a rege abbatiſſa, menſe Novembri 1753.

THESAURUS BEATÆ MARIÆ.

Le Trésor

ANNO 1228 fundatus eſt parthenon ille, Vallibus-Cernaii ſub linea Claræ-vallis obnoxius, a Radulfo *du Bu* milite, non longe a dextra fluminis Eptæ ripa; moniales vero ex abbatia Hiſpaniæ diœceſis Ambianenſis, deductæ. At piiſſimus rex ſanctus Ludovicus, tot ac tanta poſtea huic loco in augmentum dotis contulit, ut novi parthenonis fundator jure ac merito ab omnibus habeatur. Hujus baſilicam conſecravit

Digitized by Google

III idus Octobris anni 1232, Mauricius archiepiſcopus Rotomagenſis, quo tempore nondum abbatiſſis parebat locus. Earum ſeriem ex tabulario potiſſimum ipſius parthenonis depromſimus in hunc modum.

Abbatissarum Series.

I. Margarita I pepigit anno 1258 menſe Septembri, cum abbate & monachis ſancti Taurini Ebroicenſis. Sedebat adhuc IX calendas Julii anno 1274.

II. Adelais ſecundo loco ponitur in indicibus monaſterii; præerat anno 1283, ex archivis ſancti Martini Pontiſarenſis, in quibus Aaliſia dicitur.

III. Eliſabeth *de Villetain* occurrit in tabulis ſancti Amandi Rotomagenſis anno 1296, menſe Maio. Obiit annô 1302.

IV. Euſtachia quarto loco ponitur in indicibus monaſterii.

V. Margarita II *de Banteleu*, extincta anno 1333.

VI. Johanna I *de Montegny* ſedebat annis 1352 & 1374.

VII. Johanna II *le Bigre* obiit III idus Novembris anno 1383.

VIII. Johanna III *de Montigny* reperitur annis 1389 & 1392.

IX. Anna I *de Montmorency* obiit an. 1394.

X. Malina *du Chemin* præerat anno 1407, parthenonem funditus ſubvertit. Qua de re cum monialibus diu litigavit in curia Parlamenti regii, quo ſuadente ut eam deponeret abbas Ciſtercienſis reformationis officium ibidem exercens menſe Martio 1411, prius eam monere decrevit, ſublatumque ab ea per curiam temporale monaſterii regimen, ad biennium per modum proviſionis ſub certis conditionibus denuo ei commiſit. Quo elapſo, in capitulo generali anno 1413 ſingulis injunctum abbatibus, ut ſi deponi mereretur, eam deponerent, eique Agnetem *de la Porte* abbatiſſam de Vicinis ſubſtituerent, ſubductis ab electione monialibus loci quæ ab abbate Ciſtercienſi inhabiles fuerant declaratæ. Depoſita tamen non videtur Malina, quæ ſedebat adhuc anno 1416. Vide Anecdot. Martenii tom. IV, col. 1561 & 1562.

XI. Lucia *de Montmorency* ſedebat an. 1419.

XII. Margarita III *de Noyers*, vel *de Noviers*, reperitur VI calend. Martii anno 1432, id eſt 1433, & anno ſequenti 25 Februarii, quo Johannes de Montetirello abbas Vallis ſanctæ Mariæ, uti legatus abbatis Vallium-Sarnaii, teſtis fuit revocatæ appellationis ab excommunicationis ſententia lata adverſus eam, ut diximus tom. VII, col. 880.

XIII. Dionyſia *du Preau* occurrit anno 1438 in tabulis ſancti Audoëni, & XII cal. Octobris anno 1460 in tabulis Cameræ computorum Rotomagenſis. Fidem juravit regi menſe Febr. anni 1460, id eſt 1461.

XIV. Johanna IV *du Mont* reperitur anno 1460, id eſt ineunte anno 1461. Regi fidem obſtrinxit anno 1474; ſedebat adhuc XV calend. Octobris 1492.

XV. Maria I *du Pleſſis* anno 1502.

XVI. Maria II *le Pelletier* occurrit VIII idus Februarii anno 1504, id eſt 1505, in tabulis ſcacarii Rotomagenſis.

XVII. Margarita IV *de Monſures*, æmulam paſſa Margaritam *Capelle*, reperitur anno 1505, menſe Maio.

XVIII. Margarita V *de Gourlay*, contendebat anno 1517 de abbatia ſancti Amandi Rotomagenſis adverſus Guillelmam *d'Aſſy*; ſed cauſa cecidit anno 1518.

XIX. Ludovica *de Flines*, ſeu *de Felins*, præerat anno 1524 menſe Junio. Obiit an. 1535 exeunte, id eſt ineunte 1536.

XX. Stephana *de Gany* nominata a rege Franciſco I, obiit XV calend. Martii anno 1540, id eſt 1541.

XXI. Catharina *de Gany*, ſeu *de Gaigny*, occurrit V calendas Maii anno 1557. Ceſſit in gratiam ſequentis; obiitque III calend. Octobris anno 1570.

XXII. Petronilla *de Dampont* præerat V cal. Decemb. anno 1559 & anno 1566, abdicavit.

XXIII. Johanna V *de la Fontaine* facta abbatiſſa bullis pontificiis VII idus Septembris anno 1569 poſt ceſſionem præcedentis, obiit anno 1604.

XXIV. Philippa *de Vieupont*, monaſticen profeſſa apud ſanctam Mariam Sueſſionenſem, nominata eſt brevi regio X calend. Junii anno 1604, obiitque calend. Novembris anno 1635.

XXV. Johanna VI *de Vieupont*, adjutrix præcedentis facta bullis pontificiis III non. Decemb. anno 1615; obiit III idus Novemb. anno 1637.

XXVI. Catharina II *de Vieupont*, bullas obtinuit XV calend. Januarii anno 1637, extincta anno 1647.

XXVII. Adriana *de Courtils de Talmontier*, bullas impetravit XI cal. Auguſti anno 1648; obiit XIII cal. Martii anno 1683.

XXVIII. Anna II *Beraud* monialis abbatiæ de Boſco apud Pariſios, facta abbatiſſa bullis datis IX calendas Maii anno 1683, benedicta eſt IV idus Auguſti ejuſdem anni, ab archiepiſcopo Pariſienſi. Obiit III idus Novemb. anno 1694.

XXIX. Anna III *de Roncherolles*, bullas impetravit calend. Februarii anno 1695; obiit VII idus Auguſti anno 1723.

XXX. Maria-Gabrielis-Eliſabeth *du Pleſſis de Richelieu*, monialis Portus-regii apud Pariſios, abbatiam obtinuit brevi regio XII calend. Martii anno 1724.

ARCÆ.

ARQUES

Superiore ſeculo Ciſtercienſium parthenon apud Arcas inſtitutus fuit anno 1636, in honorem beatæ Mariæ & S. Joſephi, Ludovicæ *de Guiran* monialis S. Albini prope Gornacum in gratiam, a toparchis *de Guiran de Dampierre*; qui parthenon metropolitana 24 Junii & regia auctoritatibus menſe Auguſto roboratus fuit.

Digitized by Google

Hunc ad abbatias evexit archiepiſcopus Rotomagenſis decreto lato 7 Maii 1637, cujus virtute moniales e ſuis quatuor eligunt coram archiepiſcopo, & baroni *de Dampierre* proponunt. Hic vero e quatuor unam ſeligit quam archiepiſcopo præſentat, qui eam abbatiſſam dicit. Sic electa eſt ſequens,

I. Ludovica *de Guiran* 3 Martii 1695, oblata ab Euſtachio *de Guiran* toparcha *de Dampierre*, ab archiepiſcopo confirmata fuit 4 Aprilis. Neſcio utrum immediate ei ſucceſſerit

II. N. . . . *du Tout.*

Marché-Raoul.

MARCHASIUM-RADULFI.

Fundata fuerat ab Ulrico ſancti Norberti diſcipulo abbatia Marchaſii-Radulfi, prima ſancti Judoci in Nemore filia, anno 1122, ſub patrocinio S. Nicolai, in fundo ſilvæ Tiliarum quam hanc in rem dederat Anſculfus Montis-Capreoli dominus ibidem ſepultus, unde monaſterium illud ſancti Nicolai in Tiliis nomen ſumſerat. Verum anno circiter 1145, Ulricus, urgente Anſculfo, commigravit non longe hinc ad locum pene medio itinere, Bellovacum inter & Pontiſaram ſitum, a Giſortio remotum quatuor leucis, dictum Marchaſium-Radulfi, cujus uſque in hodiernum diem abbatia nomen retinet. Mittimus etymon hujus nominis quod Luvetius Antiquit. Bellovac. tom. II, pag. 56, propoſuit. Mittimus pariter & etymon ſancti Nicolai in Trellis; quod nomen abbas Stivagii Annal. Præmonſtrat. tom. II, pag. 129, Tiliis ſubſtituere & explicare poſſe ſibi viſus eſt. Ad *Marchaſium* quod attinet, vox illa locum paludoſum ſignificat, aut certe regionis alicujus confinia. Ulricus paulo poſt fundatam hanc abbatiam aliud monaſterium pro monialibus conſtituit apud Bellum-montem in diœceſi Rotomagenſi, uno a Marchaſio-Radulfi lapide, quod funditus dirutum anno circiter 1192 in parochiam evaſit, & uſque adhuc dicitur Bellus-mons monialium. Exſtat & alterum virorum in diœceſi Carnotenſi Alba-curia dictum, cui anno 1180 originem dedit Arnulfus unus ex Ulrici ſucceſſoribus. De Marchaſio-Radulfi in primis bene meriti ſunt Willelmus *de Pincencourt* anno 1220, Johannes de Monte-Capreoli 1227, Michael *de Bois-Guillaume* 1257, Matthæus *de Helloy* 1266, Johannes de Monte-capreoli miles 1268, Matthæus comes de Domno-Martino, de Tria & de Montiaco, necnon Ægidius de Monte-Capreoli miles 1302, domina Blanca *d'Omont* de Monte-capreoli 1463, & alii nonnulli. Baſilica monaſterii, quæ dedicata fuerat III cal. Maii anno 1536, funditus corruit XVII calend. Maii anno 1615, nec niſi poſt annos multos propter loci egeſtatem reſtitui potuit.

Abbatum qui hanc domum rexere duplicem exhibemus catalogum, propter nimiam utriuſque diſcrepantiam, quorum alterum ex annaliſta ordinis partim deſumtum pluribus additamentis augere duximus; alterum vero accipe qualem exhibuit noſter Claudius *Eſtiennot*, qui in codice MS. de Antiquitatibus Velocaſſium pag. 144 hujuſce monaſterii chartas authenticas & ea quæ hactenus ſuperſunt venerandæ antiquitatis monumenta ſe perſcrutatum fuiſſe teſtatur. Hic eſt index quem confecimus ex Annalibus ordinis & aliis commentariis.

NOMENCLATURA ABBATUM.

I. Ulricus, de quo in prooemio, bullam obtinuit anno 1147 ab Eugenio III papa, quam legeſis in Annalibus Præmonſtrat. tom. II, inſtrum. pag. 73.

II. Verricus obtinuit anno 1162 a Theobaldo de Marliaco capellam ſeu prioratum ſancti Blaſii prope Piſſiacum, & anno 1164 a Ludovico VII rege diploma, quod legeſis ibid. p. 74. Adſuit ex abbate Stivagii anno 1172 capitulo generali.

III. Hugo I electus anno 1173, ſedebat adhuc anno 1179.

IV. Arnulfus abbatiam Albæ-curiæ inſtituit anno 1180. Vide tom. VIII, pag. 1328. Adhuc præerat anno 1183.

V. Ivo obiit juxta abbatem Stivagii, anno 1196, die XI Auguſti.

VI. Guillelmus I vaſtatam ab irrumpentibus Anglis & a vorante flamma, inquit idem, diſjectam luxit Marchaſii-Radulfi domum anno 1198. Obiit, ex eodem, XII calend. Auguſti anno 1207.

VII. Balduinus obiit, ex eodem, idib. Martii anno 1215.

VIII. Adamus ſedebat, ex eodem, anno 1220, & ex tabulario S. Dionyſii in Francia, die feſto ſancti Clementis 1221, quo anno donationem accepit a Gerardo abbate S. Geremari. Præerat adhuc anno 1226, ex aliis tabulis.

IX. Odo obiiſſe dicitur apud eumdem, ex necrologio Gaudii-vallis, XVIII calendas Julii anno 1232.

X. Petrus I ſedebat vel obiit, ex eodem, IV nonas Maii anno 1240.

XI. Raginelmus vendidit anno 1249, menſe Julio, abbatiæ ſancti Dionyſii in Francia, locum ſanctæ Genovefæ, Giſortium inter & Novum-mercatum. Ille eſſe videtur Renelinus, cujus mentio fit in necrologio, ex abbate Stivagii, IV idus Januarii.

XII. Johannes *Pignart* ſedebat, ex eodem abbate, idibus Decembris anno 1250.

XIII. Simon benedictus eſt ab Odone Rigaldo archiepiſcopo idibus Decemb. anno 1259, ſedebat, ex eodem, anno 1262.

XIV. Hugo II præerat, ex eodem, VI calend. Januarii anno 1278.

XV. Garnerus præerat, ex eodem, VI non. Julii anno 1281. Obiit, ex necrologio Marchaſii-Radulfi, IV nonas Junii.

XVI. Petrus II obiit, ex eodem abbate, V nonas Martii anno 1290.

XVII. Renatus I ſedebat vel obiit, ex eodem, IV idus Januarii anno 1302.

XVIII. Petrus III *du Bours*, vel *du Bourg*,

Digitized by Google

cui locum aſſignare non auſus eſt abbas Stivagii, obiit, ex quibuſdam commentariis, pridie cal. Martii anno 1319, id eſt 1320.

XIX. Robertus I, juxta eumdem, præerat XII cal. Junii anno 1320.

XX. Petrus IV occurrit pridie cal. Decemb. anno 1343.

XXI. Ancellus *de Monceaux* ſedebat anno 1343; obiit, ex eodem, XII calendas Martii anno 1346.

XXII. Johannes II *de Plois* obiit, ex eodem, VII idus Martii anno 1352.

XXIII. Reginaldus *de Pontoiſe* obiit, ex eodem, anno 1360.

XXIV. Enguerrannus *de Bachefort*, aliis *Bras-de-fer*, S. Johannis Ambianenſis canonicus & proviſor, obiit, ex eodem, idibus Novembris anno 1377.

XXV. Petrus V *de Fleury* occurrit anno 1379, obiit, ex eodem, VII idus Martii anno 1382.

XXVI. Guillelmus II *Tabouret*, obiit, ex eodem, anno 1383.

XXVII. Stephanus *Bongre* obiit, ex eodem, X calendas Auguſti anno 1385.

XXVIII. Johannes III *d'Aumale*, cui locum aſſignare non auſus eſt abbas Stivagii, obiit, ex quibuſdam commentariis, pridie non. Decemb. anno 1392.

XXIX. Jacobus *Bruel* occurrit, ex eodem, anno 1392.

XXX. Petrus VI *de Saint-Juſt* obiit, ex eodem, VI nonas Maii anno 1398.

XXXI. Martinus occurrit XIV cal. Januarii anno 1404.

XXXII. Guido obiit, ex eodem, VIII cal. Decembris anno 1410.

XXXIII. Petrus VII *de Camille* obiit, ex eodem, VII calendas Maii anno 1415.

XXXIV. Johannes IV *Brunel* factus eſt abbas Albæ-curiæ VII calend. Maii anno 1437. Vide tom. VII, col. 940, & tom. VIII, col. 1330.

XXXV. Johannes V *Carpentier*, cujus curis ædes ſacræ utcunque reparatæ, ſedebat anno 1459 menſe Julio, & anno 1477.

XXXVI. Robertus II *Vautier*, cui locum aſſignare non auſus eſt abbas Stivagii, obiit, ex quibuſdam commentariis, XII calend. Februarii anno 1483, id eſt 1484.

XXXVII. Robertus III *Petit* obiit, ex abbate Stivagii, idibus Aprilis anno 1503.

XXXVIII. Johannes VI *de Quenouilles* obiit, ex eodem, pridie calend. Martii anno 1519, id eſt 1520; abbatiam Reſſonii ſimul obtinebat.

XXXIX. Bertinus *Domin* primùm ſubulcus monaſterii, deinde canonicus, tum procurator, poſtea prior, ac demum abbas, obiit III nonas Decembris anno 1532, ſepultuſque eſt cum epitaphio vernacule ſcripto, quod lege, ſi lubet, apud abbatem Stivagii.

A

5 Quem his abbatibus ordinem adſcripſerit Claudius *Eſtiennot*, hic repræſentare juvat; poſtea ſequentes reſumemus.

I. Ulricus, a Milone abbate de Domno-Martino inſtitutus & miſſus, præfuit ab anno 1122 ad annum 1162.

II. Verricus præfuit annis duodecim, obiitque 16 Octobris.

III. Hugo I pedum tenuit ab anno 1174 ad annum 1183 & obiit, ex necrologio, 27 Decembris.

IV. Arnulphus ſedit ad annum 1185, & obiit 22 Octobris.

B

V. Galterus rexit ab anno 1185 ad annum 1192; e vivis exceſſit die 2 Auguſti. Hujus abbatis non meminit annaliſta.

VI. Ivo obiit anno 1198, 2 Auguſti. Eo ſtatim ſedente, monaſteria Marchaſii & monialium Belli-montis ruinæ magnæ patuerunt.

VII. Robertus I ſucceſſit ſeditque ad annum 1203; obiit 21 Maii.

VIII. Garnerus per ſexennium ſedem occupavit, & ceſſit in fata anno 1209, 2 Junii.

IX. Adam I in locum ejus ſuffectus eſt.

X. Willelmus I ſedit ad annum 1233.

XI. Adam II, 1234.

XII. Robertus II de Tria, ex nobili ſtirpe

C

oriundus, ſedit ad ann. 1238. Obiit idib. Maii.

XIII. Renelmus præerat 1249.

XIV. Odo I per triennium pedum tenet & dimittit anno 1252, vel circiter. Vitam finivit 8 Decembris.

XV. Petrus I ſedet ad annum 1265, & ingreditur viam univerſæ carnis 8 Octobris.

XVI. Johannes I *Pignart* quadriennio ſedem occupat, fatoque fungitur anno 1269, die 13 Decembris.

XVII. Hugo occurrit 1270 in tabulario ſancti Martini Pontiſarenſis.

XVIII. Balduinus, ex canonico ſancti Juſti

D

factus abbas Marchaſii-Radulfi, occubuit anno 1270, 7 Martii.

XIX. Revelinus ſexennio eſt abbas, denatus anno 1278, die decima Januarii.

XX. Odo II fato fungitur anno 1286.

XXI. Petrus II *du Bours*, ex nobili ſtirpe oriundus, pedum tenet ab anno 1286 ad 1319, quo obiit 28 Februarii.

XXII. Anſellus *de Monceaux* nobilis, præeſt & prodeſt ad annum 1346, quo moritur 18 Februarii.

XXIII. Adamus III de Sergniaco Anſello ſuccedit, & moritur anno 1361, die 5 Maii.

E

XXIV. Ingerannus *Bras-de-fer* fuit abbas ab anno 1361 ad annum 1377, quo eſſe deſinit die 8 Novembris.

XXV. Johannes II *d'Aumale* præeſt ab anno 1377 ad 1392. Vitam finit die 4 Decembris.

XXVI. Guido ejus ſucceſſor eſt ad annum 1401, quo diem claudit extremum 24 Nov.

XXVII. Reginaldus *de Pouthoiſe* præfuit ab anno 1401 ad 1415, denatus die 4 Septemb. Monaſterio dedit arpentum vineæ, pro qua

donatione Præmonſtratenſes anniverſarium celebrare tenentur.

XXVIII. Petrus III *de Floury* ſedem occupat ad annum uſque 1422, quo migrat e vita die 22 Septembris.

XXIX. Stephanus *le Bongre*, antea prior eccleſiæ de Quarreriis, per biennium ſedet, moriturque die 23 Junii.

XXX. Guillelmus II *Tabouret* fit abbas 1426; eſſe deſinit anno 1430, die 25 Auguſti.

XXXI. Johannes III *du Ploiz* per ſexennium ſedet, obiitque anno 1436, die 9 Martii.

XXXII. Petrus IV *de Saint-Juſt* ſedem occupat annis quatuor, obiitque 1440, die 2 Maii.

XXXIII. Guillelmus III *de Neuville d'Omont*, ab abbate Stivagii prætermiſſus, fit abbas anno 1440; luſtro ſedem occupat, obiitque anno 1445, die 15 Januarii.

XXXIV. Petrus IV *de Canville* ſeptennio ſedet; obdormit in Domino 1452, die 25 Aprilis.

XXXV. Johannes V *Chevalier* abbas decennio, moritur anno 1462, die 21 Octobris. Hujus nulla mentio apud abbatem Stivagii.

XXXVI. Robertus III *Petit* pedum tenet ad annum 1476, quo vitam amittit die 13 Aprilis.

XXXVII. Johannes VI *Charpentier* ſedet ad annum 1478; occumbit die 25 Octobris.

XXXVIII. Johannes VII *Brunel* triennio abbas, anno 1480 dieque 15 Octobr. moritur. Hujus indicis auctor allucinatus eſt, nam hic abbas apud Albam-curiam jam fato functus fuerat anno 1460, ſi fides abbati Stivagii.

XXXIX. Robertus IV *Wautier* tribus annis ſedet, caditque die 21 Januarii anno 1483.

XL. Johannes VIII *de Quenouilles*, filius nobilis viri *de Quenouilles* & Catharinæ *de Mittes* dominæ *de Pouilly*, abbas ſimul Marchaſii & Reſſonii anno 1499, præfuit ad annum 1519.

XLI. Bertinus *Domin*, perperam dictus *Vinin*, ſedet ad annum 1532; ipſe agminis extremus.

Nunc ad ultimos abbates redeamus.

XL. Johannes VII *Bochetel* monaſterium ſolo æquatum inſtaurare aggreſſus eſt, cujus novam baſilicam dedicavit III calendas Aprilis an. 1535, id eſt 1536, epiſcopus Hipponenſis.

XLI. Renatus II *de Gaats* factus abbas ex reſignatione, ceſſit & ipſe ſequenti.

XLII. Carolus I *Chenu de Mornay* abbatiam tranſcripſit fratri ſuo anno 1586.

XLIII. Ludovicus I *de Mornay*, monachus ſancti Dionyſii in Francia, præerat anno 1604, menſe Octobri; in gratiam ſequentis ceſſit anno 1617.

XLIV. Florentius *de Morel*, monachus ſancti Dionyſii in Francia, regumque chriſtianiſſimorum Henrici III & Henrici IV eleemoſynarius, obiit, ex epitaphio ſuo, XVII calendas Aprilis anno 1625, conditus ante altare beatæ Virginis.

XLV. Dionyſius *David*, canonicus Reſſonienſis, ſedebat pridie calendas Januarii anno 1633, & III calendas Julii anno 1647, quo

A die viſitavit abbatiam Albæ-curiæ, & ſtatuta quædam edidit contra Ludovicum *de Sopite* hujus monaſterii abbatem, quæ confirmata ſunt in capitulo generali anno 1649; poſtea ceſſit.

XLVI. Carolus II *Boulanger*, canonicus ſancti Criſpini Sueſſionenſis in Cavea, benedictus Luteciæ ab epiſcopo Aulonenſi XVII calendas Septembris anno 1654, abbatiam in nepotem tranſmiſit.

XLVII. Ludovicus II, dictus comes *de Montauglan*, abbatiam quam ex ceſſione avunculi tenebat annis 1664 & 1665, & ipſe abdicavit.

XLVIII. Ludovicus III *Hely* antiqui rigoris
B inſtitutum in ſuam domum invexit non. Martii anno 1668, ex abbate Stivagii; & eodem anno facta permutatione cum ſequenti, tranſiit ad abbatiam Clari-fontis, quæ paulo poſt ex diœceſi Laudunenſi tranſlata eſt in Sueſſionenſem.

XLIX. Johannes VIII *Doucet de la Houſſaye*, antea abbas Clari-fontis, reſignaſſe videtur N.... *Paillot* clerico ſeculari, qui quod nec ſuſcepiſſet ordinis habitum, nec vota nuncupaſſet, bullas obtinere non potuit.

L. Franciſcus *Charton de la Terriere*, canonicus Præmonſtratenſis & eccleſiæ cathedralis Appamienſis, obiit VII cal. Julii anno 1693.

C LI. Philippus *Seguin*, ex priore renuntiatus eſt abbas a rege Ludovico Magno anno 1693, menſe Septembri.

LII. Dagobertus *Millet*, ex priore venerabilis Sacramenti Pariſienſis, nominatus abbas a rege chriſtianiſſimo calend. Novembris anno 1708, fortunam pauperculæ domus, inquit abbas Stivagii, paupertate ſua melioravit, prioratum ſancti Blaſii juxta Piſſiacum attribuit menſæ conventuali, eccleſiam nimis caducam & prothyro deſtitutam nobili ornavit fronte, ſacrariumque ditavit ſupellectile pretioſa. Ejus elogium lege apud eumdem Stivagii abbatem. Obiit, ex eodem,
D VI idus Martii anno 1720. Verumtamen nomen ejus conſignatur in necrologio Reſſonienſi III idus ejuſdem menſis.

LIII. Johannes-Franciſcus *Hyan*, ſeu *Hiant*, ex canonico Præmonſtratenſi & Reſſonii priore, deſignatus abbas a rege, obiit, ex necrologio Reſſonii & Inſulæ-Dei, X calendas Julii anno 1723.

LIV. Joſephus *Montginod*, canonicus congregationis reformatæ, ac parochus Congiaci in diœceſi Meldenſi, abbatiam cujus poſſeſſionem inierat pridie non. Junii anno 1727, tranſcripſit fratri ſuo, ac rediit ad parochiam ſuam.

E LV. Ludovicus IV *Montginod*, canonicus Meldenſis, cardinali *de Biſſy* epiſcopo Meldenſi a ſecretis, ex ceſſione fratris abbatiam adeptus eſt in commendam anno 1727. Obiit Meldis 18 Septembris 1753, annum agens 70.

LVI. N.... *Clement*, decanus eccleſiæ collegiatæ de Ligniaco in Barrenſi pago, nominatus eſt a rege commendatarius Marchaſii-Radulfi menſe Septembri 1753.

BELLOSANNA.

BELLO-SANNE.

BELLOSANNA.

Ch. XXVII. col. 19. SEſquileuca ab urbe Gornaco, verſus Argeſten, fundata eſt ſub nomine beatæ Mariæ Virginis, anno 1198, ab Hugone III Gornaci domino, abbatia illa, ſuper rivulum Oſannæ, unde Belloſannæ, quaſi Bellæ-Oſannæ, & locus & monaſterium nomen ſumſere; canonici autem qui novam hanc coloniam inſtituerent, ex abbatia Inſulæ-Dei aſſumti. Sed prædiis Gerſeiæ & Ch. XXX. col. 31. Garneſeiæ, quæ ex liberalitate Johannis Anglorum regis tenebat in feodum miſerabiliter denudata, inquit Stivagii abbas, grandiori poſtmodum clade ſeculo XIV afflicta, decorem ſuum deperdidit, ſenſim forte deperditura & nomen, niſi ad interitum feſtinantem Deus hiſce noſtris temporibus ſuſcitaſſet Henricum *Blavette* loci priorem, œconomia prædicandum, zelo ſpectabilem, qui diſperſos ſanctuarii lapides collegit religioſe, diſſipata prædia ſtrenue vindicavit, & ruinoſam quaquaverſum domum a fundamentis excitavit ornavitque, ita ut anno 1732 Belloſanna ſub ejus regimine ſuperbiret ædificiis, fulgeret omnimoda, præſertim ſacra ſupellectile, ſumtus & neceſſaria ſuppeditaret ad victum duodecim canonicorum, quæ vix antea unum & alterum alere poſſet. Abbatum qui domum hanc rexere, hæc eſt tabula.

TABULA ABBATUM.

I. RADULFUS memoratur proto-abbas calend. Octobris in necrologio Inſulæ-Dei, ex qua fuerat aſſumtus.

II. Guillelmus I recenſetur anno 1212 in charta Roberti archiepiſcopi. Ille eſt forte cujus meminit necrologium Lucernæ ad III nonas Dec.

III. Helerius, male in Neuſtria pia vocatus *Henricus*, occurrit in pluribus inſtrumentis annorum 1232 & 1233.

IV. Hugo I, benedictus IV nonas Febr. anno 1258, id eſt 1259, ab Odone Rigaldo archiepiſcopo, ex codice viſitationum ejuſdem præſulis, ſedebat adhuc anno 1266, ex tabulario eccleſiæ collegiatæ Gornacenſis, omiſſus in vulgatis indicibus.

V. Guillelmus II occurrit anno 1330. Memoratur VIII cal. Maii in necrologio Silliaci.

VI. Johannes I *Martin*, recenſitus in tabulis anno 1337, obiit anno 1348, male apud abbatem Stivagii anno 1338.

VII. Nicolaus bona monaſterii diſpertiit inter ſe & canonicos ſuos, V nonas Octobris anno 1350; præerat adhuc anno 1362. Memoratur in necrologio domeſtico ad diem XIII calendas Septembris.

VIII. Andreas *Heſtrel* elocavit anno 1388 feodum Belloſannæ nuncupatum in inſula Gerſeiæ. Sedebat adhuc XII calendas Septembris Anal. Præmonſtr. t. I. hiſt. c. 236. anno 1400. Sub illo abbate, Carolus VI præbendam unam eccleſiæ collegiatæ Gornacenſis attribuit monaſterio Belloſannæ in perpetuum poſſidendam, VI idus Martii anno 1399, id eſt 1400.

A IX. Johannes II *Brunet* occurrit an. 1403, memoratus pridie idus Auguſti in necrologio Inſulæ-Dei.

X. Matthæus *le Jeune* præerat anno 1404, menſe Aprili; anniverſarium ſolenne pro parentibus ſuis fundavit anno 1411. Reperitur adhuc Matthæus abſque cognomine, VI id. Junii anno 1424.

XI. Hugo II *Parent* occurrit in inſtrumentis ab anno 1425 ad annum 1442, recenſitus in necrologio Inſulæ-Dei, III cal. Martii & pridie idus Septembris.

XII. Johannes III *Pinart* reperitur in tabulis B ab anno 1450 ad annum 1466.

XIII. Gaufridus *de l'Iſle*, ex parocho Braii-monaſterii electus abbas ante diem VI idus Aug. anni 1466, ex tabulario eccleſiæ Rotomagenſis, omiſſus eſt in vulgatis indicibus.

§ Menſe Martio anni 1475, id eſt 1476, de abbatia contendebant duo æmuli, ex eodem tabulario.

XIV. Johannes IV *le Clerc*, alter, ut videtur, competitorum, ſedebat III nonas Auguſti anno 1477; obiit anno 1499.

XV. Johannes V *Boudet*, ex parocho ſancti Luciani electus abbas anno 1499, obiit exeunte C anno 1518, id eſt ineunte 1519.

XVI. Antonius I *d'Outreleau*, ex parocho Braii-monaſterii electus abbas ante non. Martii anni 1518, id eſt 1519, obiit anno 1521 poſt nonas Maii.

XVII. Robertus *Coppin*, ex priore factus abbas V idus Octobris anno 1521, obiit eodem anno, menſe Decembri.

XVIII. Michael *le Long*, monachus Fiſcannenſis, prior Epiſcopi-montis, & baccalaureus theologus, abbatiam obtinuit a rege Franciſco I, electus quoque a canonicis loci IV idus Maii anno 1522, regulæ Præmonſtratenſium nomen D dedit, extinctus pridie nonas Maii anno 1539, abbatum regularium ultimus. Sed regulares illos inter recenſendi ſunt adhuc

XIX. Durandus &

XX. Richardus, quibus locum certum aſſignare non potuimus. Hujus meminit necrologium Blanchæ-landæ III idus Decembris; illius vero calend. Februarii.

XXI. Heraldus *de Serviſe* abbatiam primus obtinuit in commendam, nominatus a rege anno 1539, defunctus anno 1543.

XXII. Franciſcus *Vatable*, ſeu *Gatebled*, celebris in Academia Pariſienſi Hebraicæ linguæ E profeſſor regius, abbatiam tenuit ab anno 1543 ad annum 1547, quo extinctus eſt.

XXIII. Jacobus I *Amyot*, vir eruditiſſimus, hiſtor. Æthiopicæ & operum Plutarchi interpres Gallicus, ſummus Franciæ eleemoſynarius, regiſque in concilio Tridentino orator, abbatiam dimiſit anno 1564 in gratiam ſequentis, fato functus anno 1592. De eo jam diximus tomo VII, col. 237, fuſiuſque dicemus in epiſcopis Autiſſiodorenſibus.

XXIV. Petrus I *Ronſart*, poëta ſuo tempore

famoſiſſimus, abbatiam anno 1564 & capeſſivit A & abdicavit.

XXV. Johannes VI *Mommont* diſcipulus Petri *Danès* epiſcopi Vaurenſis, dicitur ab abbate Stivagii abdicaſſe anno 1576. Sed ex tabulis eccleſiæ Rotomagenſis conſtat præſentationem abbatis Præmonſtratenſis admiſſam eſſe ab archiepiſcopo XV calend. Martii anno 1574, in locum abbatis Belloſannæ, propterea quod tunc temporis vacabat hæc abbatia.

XXVI. Johannes VII *Touchart*, Caroli Borbonii poſtea cardinalis dicti Vindocinenſis pædagogus, ejuſdemque in Rotomagenſi eccleſia major archidiaconus, literis Græcis & Latinis B ornatiſſimus, cujus doctrinam præclara ingenii monumenta teſtantur, abbas erat Belloſannæ, quando poſt obitum Ludovici *de Brezé* renunciatus eſt epiſcopus Meldenſis; ſed mortem oppetiit VIII idus Julii anno 1597, eo ipſo die quo bullæ ejus Roma Luteciam allatæ fuerant, ſepultus ad Sacram capellam, cujus etiam theſaurariam obtinebat. Biennio antea legatus fuerat a provincia Senonenſi ad comitia cleri generalia, ex commentariis Cleri Gallicani tom. VIII, part. 1, pag. 145. De eo diximus tomo VII, col. 247; & tomo VIII, col. 1650 & 1651. Legendus etiam Launoius Hiſt. colleg. Navarr. pag. 761. C

§ Carolus *Broſſin*, familiæ Dominicanæ alumnus & concionator ducis Meduanæ, legitur in quibuſdam actis annorum 1588, 1589 & 1590, abbas Belloſannæ; ſed abbatiam, quam factione fœderatorum Lotharingorum obtinuerat, dimittere coactus eſt perſonatus abbas.

XXVII. Antonius II *Renard*, Johannis præcedentis ex ſorore nepos, legitur abbas anno 1599, antea parochus Montis-Jocundiaci prope Giſortium, poſtea vero regi ab eleemoſynis. Obiit anno 1626.

XXVIII. Johannes VIII *Coynard* factus abbas anno 1626, reſignavit ſequenti anno 1668. D

XXIX. Jacobus II *de Fieux*, factus an. 1675 & adjutor & epiſcopus Tullenſis, abbatiam eodem anno tranſcripſit ſequenti.

XXX. Stephanus *de Fieux*, frater præcedentis, vicarius generalis, officialis & major archidiaconus Rotomagenſis, obiit XI calendas Decembris anno 1694.

XXXI. Petrus II *de Hangeſt-d'Argenheu*, præpoſitus eccleſiæ Sueſſionenſis, deſignatus abbas exeunte anno 1694, obiit IX calendas Junii anno 1701.

XXXII. Dionyſius *Leger*, doctor Sorbonicus, major archidiaconus & vicarius generalis epiſcopi E Andegavenſis, nominatus a rege abbas XIV cal. Septembris anno 1701, canonicatum Sacræ capellæ Pariſienſis obtinuit an. 1707, fato functus IX calend. Junii anno 1729.

XXXIII. Urbanus *Robinet*, archiepiſcopi Rotomagenſis vicarius generalis, nominatus exeunte anno 1729, tranſlatus eſt anno 1746 ad abbatiam ſancti Satyri Bituricenſis, cum eſſet vicarius generalis archiepiſcopi Pariſienſis, ſed recuſavit.

RESSONIUM.

Resson.

QUatuor a Bellovaco leucis, ſex vero a Pontiſara, fundata eſt anno 1150, in ſilva Tiliarum, abbatia B. Mariæ Reſſonienſis, vernacule olim *Roiſuns, Roiſons, Reſſon*, imo & *Arſon*, nunc vero *Reſſons*, ab uno e toparchis caſtri vicini, tunc nuncupati *Omont*, vel *Oſmont*, vel etiam *Oſmunt*, ſed a longinquo tempore dicti *Aumont*; quod quidem caſtrum in parochia Novæ-villæ diœceſis Bellovacenſis poſitum eſt: plurimi autem ex toparchis illis poſtea in æde abbatiali ſepulturam nacti ſunt. Canonici Præmonſtratenſes duodecim, qui novam hanc coloniam inſtituerent, aſſumti ſunt ex abbatia ſancti Johannis Ambianenſis; ſed & canoniſſæ ejuſdem ordinis poſitæ ſunt ſimul in ipſo caſtro, ubi perſeverabant adhuc anno 1221, tum inde funditus ſublatæ. Eamdem porro ſortem canonici eſſent experti, ni abbatiam ſuam pene ad nihilum redactam renovaſſent medio circiter decimo ſeptimo ſeculo ſtrictioris obſervantiæ alumni, qui & eccleſiam & loca regularia inſtaurarunt, & facultates monaſterii quantum fieri potuit, una cum canonica diſciplina revocarunt. Hæc omnia ex Annalibus Præmonſtratenſibus tom. II, pag. 649, hauſimus. Abbatum Reſſonii tabulam exhibent iidem Annales: hanc ex variis documentis caſtigatiorem lectori offerimus in hunc modum.

Tabula Abbatum.

I. PETRUS I anno 1150 a Fulcone abbate ſancti Johannis Ambianenſis Reſſonium mittitur, cum duodecim canonicis. Interfuit anno 1172 capitulo generali. Duorum hujus nominis abbatum meminit necrologium domeſticum, unius calendis Januarii, alterius VI idus Julii.

II. Rotholdus obiit anno 1185, ex abbate Stivagii.

III. Euſtachius I, cui Matthæus comes Bellimontis, de conſenſu Eleonoræ comitiſſæ, duo arpenta vineæ in *Maricourt*, immunitatem quoque ab omni teloneo conceſſit, ex abbate Stivagii, ſuam denique, ex eodem, ſpopondit anno 1187 eccleſiæ Reſſonienſi protectionem: ſed Guillelmum qui ſequitur, reperimus an. 1177.

IV. Guillelmus *d'Hibouvillier*, cujus, inquit abbas Stivagii, hoc epitaphium in veteri capitulo legebatur: *Prudens prælatus hic qui jacet tumulatus, moribus ornatus, ſpeque fideque ratus, Guillelmus abbas* de Ibouiller. Sedebat anno 1187, ex tabulis ſancti Dionyſii in Francia; imo anno 1177, ex aliis tabulis, nominatim ex charta Hugonis abbatis Flaviacenſis, eo anno data in gratiam Radulfi abbatis Seriaci, ut diximus tomo X, pag. 1363. Vide etiam in inſtrumentis chartam XXV, col. 27, pro Inſula-Dei.

V. Hugo, prætermiſſus ab abbate Stivagii, ſedebat anno 1193, ex tabulis monaſterii. Obiit, ex necrologio domeſtico, IV idus Junii.

VI. Thierricus *de Diluvia*, quæ villa eſt media inter Reſſonium & Marchaſium-Radulfi, quo

Digitized by Google

tempore ſederit, ignoratur. Hujus meminit necrologus domeſticus IV idus Auguſti. Sepultus eſt in capitulo prope Guillelmum *d'Hibouvillier*, cum hac epigraphe : *Hic jacet dominus Thierricus, abbas hujus eccleſiæ.*

VII. Aimfridus ad ſiniſtram Thierrici tumulatus in capitulo, ex abbate Stivagii, cum hac inſcriptione : *Hic jacet abbas Aimfridus ;* quo tempore præfuerit, ſimiliter ignoratur.

VIII. Balduinus ſedebat anno 1202, ex tabulario eccleſiæ Bellovacenſis.

IX. R. . . . forte Radulfus I, de quo infra, occurrit anno 1209.

X. Henricus anno 1237.

XI. Petrus II, ex canonico ſancti Johannis Ambianenſis abbas electus, moritur an. 1248, ex abbate Stivagii.

XII. S. . . . omiſſus ab abbate Stivagii, pepigit anno 1248, menſe Aprili, cum Johanne abbate ſancti Johannis Ambianenſis.

XIII. Rigaldus *Minorita* obiit III non. Maii anno 1276, ex abbate Stivagii. Is eſſe videtur, quem Odo Rigaldus archipræſul benedixit XII calend. Octobris anno 1265, in eccleſia beatæ Mariæ Mellentina, ex codice viſitationum ſuarum.

§ Poſt Radulfum, abbas Stivagii alienam fidem ſecutus recenſet, 1.° *Guillelmum de Flavicuria*, 2.° *Petrum Morelli*, 3.° *Guillelmum* le Seigneur, 4.° *Nicolaum* Tandelier, 5.° *Theodoricum de Diluvio*, 6.° *Petrum III*, 7.° *Radulfum*, antea canonicum S. Johannis Ambianenſis, quorum tamen ſeptem ne nomina quidem in documentis monaſterii reperiſſe ſe fatetur. Nos in necrologio domeſtico reperimus, quos quidem ſi quo tempore apud Reſſonium ſederint incompertum, ibi tamen ſediſſe conſtat.

XIV. Johannes I *de Diluvio* memoratur in hoc necrologio idibus Februarii, & VI calendas Octobris.

XV. Johannes II memoratur ibidem, IV idus Maii.

XVI. Johannes III, ibidem, III non. Junii.

XVII. Guillelmus II *le Peſqueur,* ibidem, nonis Julii.

XVIII. Johannes IV *de Hodenc,* ibidem, VI calendas Auguſti.

XIX. Ingerannus, ibidem, III non. Auguſti.

XX. Herbertus, ibidem, V cal. Septembris.

XXI. Godefridus, ibidem, non. Septembr.

XXII. Odo, ibidem, XVII cal. Octobris.

XXIII. Johannes V, ibid. VII cal. Octobris.

XXIV. Radulfus II, ibidem, V non. Octob.

Reperimus etiam in tabulario eccleſiæ Rotomagenſis,

XXV. Paulum *de Court-Dimanche,* qui P... archiepiſcopo clientelam vovit. Reliquorum qui ſequuntur ordo certus.

XXVI. Robertus I *de Luparis,* cujus meminimus tomo VIII, col. 1329, fuit, ex abbate Stivagii, abbas Reſſonii ſimul & Albæ-curiæ, vivereque deſiit V calendas Martii anno 1392. Nos dixeramus anno 1391, veterem ſcilicet computandi morem ſecuti.

A XXVII. Petrus III *de Val Engoujart* ceſſit, ex abbate Stivagii, VIII cal. Maii anno 1407.

XXVIII. Ludovicus *de Sablonnieres* ſedebat, ex tabulario domeſtico, annis 1409 & 1410. Obiit, ex abbate Stivagii, anno 1439.

XXIX. Euſtachius II *Perin* præerat, ex tabulis, anno 1457. Abdicavit ſenio debilis, ex abbate Stivagii, anno 1466.

XXX. Filibertus *de Faleſia* obiit, ex eodem abbate, anno 1476.

XXXI. Chriſtianus *Buignon* canonice electus anno 1476, ex abbate Stivagii, Johannem *Maſſelin* priorem ſancti Johannis Ambianenſis B a patre abbate per vim intruſum abbatis Præmonſtratenſis judicio propulit. Vivebat adhuc, ex eodem abbate, anno 1479.

XXXII. Bernardus *de Montreuil,* ex paſtore Boſci-montis, quæ parochia pendet ab abbatia Reſſonii, factus abbas, ſedebat annis 1485 & 1491. Obiit, ex abbate Stivagii, anno 1492.

XXXIII. Johannes VI *de Quenouilles,* abbas ſimul Reſſonii & Marchaſii-Radulfi, ſedebat, ex tabulis, anno 1499. Adfuit anno 1500, VI idus Maii, ex abbate Stivagii, capitulo generali ad ſanctum Quintinum congregato, in quo ad ejus preces patres conceſſere fraternitatem & C ſuffragia ordinis nobili ac potenti viro Friderico domino *d'Aumont*, & Franciſcæ *de Ferrieres* ejus conjugi. Obiit, ex eodem abbate, anno 1519, & ex necrologio domeſtico, pridie cal. Martii.

XXXIV. Bernardinus *de Vauldrey* commendam obtinuit abbatiarum Reſſonii & ſancti Symphoriani Bellovacenſis : præerat anno 1524 Reſſonienſibus, quibus valedixit anno circiter 1541, extinctus anno ſequenti pridie calendas Septembris apud ſanctum Symphorianum, ubi & ſepulturæ traditus eſt.

XXXV. Franciſcus I *de Saint-Phal,* aut *de Saint-Phalle*, male apud abbatem Stivagii *de* D *Simphalle,* abbatiam obtinuit cedente Bernardino cognato ſuo; obiitque, ex eodem abbate, anno 1548.

XXXVI. Chriſtophorus *de Tilly*, abbas regularis, præerat annis 1549, 1552 & 1556.

XXXVII. Robertus *le Camus*, regularium ultimus, vivere deſiit anno 1561, ex abbate Stivagii.

XXXVIII. Adjutor *de Tilly,* nominatus a rege VI idus Auguſti anno 1561, non die 14 ejuſdem menſis, ut ait Stivagii abbas, obiit, ſi fides eidem abbati, anno 1592. Quod ſi verum eſt, abdicaſſe dicendus eſt; nam vacabat abbatia E anno 1571.

XXXIX. Claudius *de Montmorency* nominationem regiam non eſt adeptus anno 1593, quod aſſerit abbas Stivagii, quippe qui jam præerat anno 1577, menſe Maio, ex tabulis domeſticis; imo anno 1565, menſe Februario, ex Quercetano Hiſtor. gentis Montmor. Inſtrum. pag. 233 & 234. Obiit exeunte anno 1592, vel ineunte 1593, ante III idus Januarii.

XL. Franciſcus II *de Montmorency*, præerat adhuc anno 1604.

§ Hilarium *Hannelier*, cui abbas Stivagii A locum dedit inter abbates, merito expungimus, quippe qui abbatiam non tenuerit, niſi ad Montmorenciacorum utilitatem & emolumentum.

XLI. Petrus IV *de Broc Saint-Mars* abbatiam obtinuit anno circiter 1625, factus poſtea epiſcopus Autiſſiodorenſis. Strictiorem vivendi normam apud Reſſonium induxit anno 1653. Obiit anno 1671.

XLII. Johannes-Baptiſta-Armandus *Bazin de Bezons* præerat anno 1681; obiitque anno 1721. Vide archiepiſcopos Rotomagenſes.

XLIII. Johannes-Baptiſta *du Bos*, canonicus Bellovacenſis, unus e ſelectis 40 Academiæ B Franciæ viris & ejuſdem Academiæ amanuenſis perpetuus, obiit X cal. Aprilis anno 1742.

XLIV. N. . . . *de Vanolles* nominatur IV calendas Aprilis anno 1742.

L'Isle-Dieu.

INSULA-DEI.

Regnante in Anglia Henrico II, canonicus quidam regularis ſancti Laurentii apud Velocaſſes, cui nomen Hugo de S. Joviniano, aſperrimam vitam ducebat incluſus in cellula undequaque muro vallata, prope ædiculam ſanctæ Honorinæ, in finibus parochiæ Pirorum, ſupra Andellam. Pluribus ille morbis afflictus, nihil C tamen de caſtigatione carnis relaxabat, corpus, brachia, crura catenis ferreis cinctus, perpetuoque mancipatus jejunio, ut omnem longe lateque regionem ſanctitatis ſuæ fama perfunderet. Tanto ſpectaculo medullitus perculſus Gualterus, *Mala-avis* dictus, monaſterio Vallis-ægrorum, quod fundaverat, valedixit promto animo, confeſtimque ad pedes religioſiſſimi viri provolutus, reſiduum vitæ ſuæ ſub ejus diſciplina & quaſi famulatu impendere decrevit: alii vero plurimi de Gualtero exemplum ſumentes, cellulas ſibi in Hugonis vicinia ædificare cœpere; & intra breviſſimi temporis ſpatium factus eſt locus ille D velut altera Thebaidos laura. Sparſos hac & illac anachoretas Reginaldus Pauliacenſis, miles ſpectatus, & ipſe aſſiduis Hugonis hortamentis commotus, in unam coaleſcere ſocietatem exoptavit, communicatoque cum Gilberto Vaſcolienſi, qui caſtellaniam Bellovacenſem tenebat conſilio, rem feliciter eodem Gilberto de ſuis facultatibus opem ferente ad exitum perduxit. Monaſterii fundationem verboſius & macilentius tamen narrat Stivagii abbas, legendus libentius, ſi quæ ſcitu digna erant paucis contraxiſſet in hunc fere modum: Poſita eſt abbatia anno circiter 1187 quatuor ab urbe Rotomago leucis verſus E orientem, ſub patrocinio B. Virginis, in inſula fluminis Andellæ, unde *Inſulæ-Dei* nomen deſumſit, probantibus Henrico II Anglorum rege, & Gualtero Rotomagenſi archiepiſcopo; canonici vero, qui novam hanc coloniam conſtituerent, ex abbatia Silliaci deducti: baſilicam denique dedicavere anno 1207 Walterius, & X calendas Septembris anno 1265 Odo Rigaldus archiepiſcopi. Abbatum qui hanc domum rexere, hæc eſt nomenclatura.

Ch. XXV. col. 17.

Nomenclatura Abbatum.

I. Robertus I *Thalum*, ſeu *Thon*, aut *Taon*, antea Faleſiæ abbas, Inſulam-Dei ad quam cum tribus aliis canonicis delegatus fuerat, parumper tenuit. Poſtquam enim duos ex ſuis loci pertæſos vidit ad ſua revertentes, pertæſus & ipſe rogavit capitulum generale a regimine abſolvi, & abſolutus eſt anno circiter 1188.

II. Gaufridus, ſeu Godefridus, ſubſcripſit anno 1198 fundationi abbatiæ Belloſannæ. Ch. XXVII. col. 19.

§ Hugo *de Gournai*, conſanguineus toparcharum Gornaci, ex abbate Stivagii, abbatiam Belloſannæ recens fundatam colonis auxit, extinctus anno 1211. Sed de illo abbate nihil occurrit, ſive in domeſticis, ſive in ceteris eccleſiæ Rotomagenſis monumentis, unde ducimur ad ſuſpicandum offendiſſe hic eruditum abbatem, quemadmodum & in multis quæ hanc abbatiam ſpectant notis chronologicis, & verum Gornaci toparcham fundatoremque Belloſannæ obtruſiſſe nobis pro abbate Inſulæ-Dei.

III. Radulfus præerat anno 1203, ex tabulario Vallis-Azonis, obiitque, ex necrologio domeſtico, pridie calend. Septembris.

IV. Robertus II obtinuit anno 1214, a Roberto II archiepiſcopo Rotomagenſi, eccleſiam Matonvillæ. Occurrit anno 1221, menſe Octob. in tabulis ſancti Audoëni, memoratus in necrologio III nonas Maii.

V. Robertus III *de Lions*, cujus meminit necrologus Belloſannæ VIII idus Octob. præerat anno 1246, menſe Maio, ex tabulario ſancti Amandi Rotomagenſis.

VI. Johannes I benedictus eſt ab Odone Rigaldo archipræſule, IV calend. Novemb. anno 1262, ſedebatque adhuc, ex abbate Stivagii, anno 1264.

VII. Petrus I occurrit anno 1273 in tabulis eccleſiæ Rotomagenſis, & anno 1279 in chartis ſancti Audoëni, occiſus a Sicariis, ex abbate Stivagii forte non diſtinguendus a Petro *de Sigy*, cujus meminit necrologium domeſticum ad VI nonas Maii, aut a Petro *de Silly* memorato apud necrologum Belloſannæ IV idus Februarii.

VIII. Guillelmus I *de Lions*, obiit, ex eodem abbate, anno 1302.

IX. Robertus IV *de Lions* obiit, ex eodem abbate, anno 1308, deſcriptus in necrologio ad diem VIII idus Octobris.

X. Reginaldus I reperitur V nonas Martii anno 1325, id eſt 1326, in chartis S. Audoëni.

XI. Guillelmus II *du Ménil-amis*, quem abbas Stivagii ſcribit finem vivendi feciſſe an. 1258, obiit IV nonas Septembris anno 1359.

XII. Johannes II *de Leſques*, electus pridie idus Septemb. anno 1359, Carolum V Franciæ regem excepit, ab eoque, ex abbate Stivagii, confirmationem obtinuit donationis eccleſiæ *de Vinemerville*, factæ a caſtellano Bellovacenſi. Obiit, ex eodem abbate, anno 1364, notatus in necrologio XVIII calend. Septembris.

Digitized by Google

XIII. Arnoldus *Gueroult* obiit IV calendas A Septembris, ex necrologio.

XIV. Reginaldus II *Gueroult de la Hemaudiere*, bullas obtinuit VII idus Maii anno 1370; notatur in necrologio VI idus Aprilis, niſi forte hæc nota chronologica ſpectet Reginaldum I.

XV. Petrus II *Morieult* reperitur in inſtrumento anni 1381; obſequium vovit eccleſiæ Rotomagenſi, VI idus Novembris anno 1382. Obiit, ex abbate Stivagii, anno 1400. Memoratur in necrologio, XVIII cal. Octobris.

XVI. Johannes III, quem de Roſeo cognominat abbas Stivagii, obiit, ex eodem, anno 1410, poſt decem annos regiminis. Meminit B necrologium Johannis abbatis, III idus Aprilis; & alterius Johannis VI calend. Octobris.

XVII. Philippus *le Ver* obiit ſimiliter poſt decem regiminis annos, ex abbate Stivagii, anno 1420, notatus in necrologio VIII cal. Julii.

XVIII. Petrus III *le Machecrier*, ſeu *le Maſſecrier*, aut *le Maſcrier*, non *le Maſerier*, ut ſcribit abbas Stivagii, obiit V nonas Julii anno 1442, ſepultus in ſanctuario a latere evangelii.

XIX. Laurentius *du Queſne*, electus in abbatia Silliaci III calendas Auguſti anno 1442, præſentibus Guillelmo ejuſdem loci abbate, & Roberto abbate Ardennæ, benedictus eſt pridie idus C Auguſti eodem anno Rotomagi, in ædicula ſancti Marci, ab epiſcopo Nitrienſi, adſtantibus Johanne abbate Boni-portus, & Johanne abbate ſancti Victoris in Caletis. Sedebat adhuc IV cal. Februarii anno 1466, id eſt 1467, memoratus in necrologio Belloſannæ VIII cal. Januarii.

XX. Richardus *le Saonnier*, præerat, ex tabulis eccleſiæ Rotomagenſis, anno 1475 menſe Maio, æmulumque patiebatur Johannem *le Clerc*. Obiit, ex necrologio domeſtico, XIX calendas Januarii anno 1484.

XXI. Robertus V *Mehoult*, ſeu *Meſchouet*, ſedebat V idus Novembris anno 1485, ex tabu- D lario eccleſiæ Rotomagenſis, abbatiam tranſcripſit ſequenti anno 1500, poſt diſtracta multa eccleſiæ ſuæ bona; obiitque VIII cal. Dec. anno 1512.

XXII. Guillelmus III *le Roy*, benedictus XI calendas Julii anno 1500, in eccleſia Carmelitarum, ab Henrico epiſcopo Philadelphiæ, obiit VI idus Junii anno 1504.

XXIII. Petrus IV *Savary*, electus IV idus Junii anno 1504, obiit X cal. Februarii anno 1513, id eſt 1514.

XXIV. Johannes IV *Carrouge* præerat anno 1515 pridie idus Novembris; obiit V nonas Maii anno 1525. E

XXV. Stephanus *Beſnier* electus idibus Maii anno 1525.

XXVI. Virgilius *de Limoges* tranſiit anno 1531 ad caput ordinis Præmonſtratenſis, Inſulamque Dei tranſcripſit ſequenti.

XXVII. Johannes *Regnard*, præcedentis ex ſorore nepos, bullas non obtinuit niſi an. 1533, menſe Maio. Obiit pridie nonas Junii an. 1558.

¶ Vacabat abbatia pridie calend. Junii anno 1560, ex tabulario eccleſiæ Rotomagenſis.

XXVIII. Franciſcus *Eyme* protonotarius apoſtolicus, abbatiam tenebat in commendam anno 1560, menſe Junio, & anno 1563.

XXIX. Gaſpardus *Gorin* abbas, ſeu regularis ſeu commendatarius, præerat idibus Septembris anno 1577.

XXX. N.... *Savart* obiit idib. Februarii anno 1618, ex necrologio Belloſannæ.

XXXI. Carolus *de Martinville* abbas regularis, reſignavit ſequenti, obiitque III idus Nov. anno 1624.

XXXII. Ludovicus I *de Martinville* vota emiſit ut patruo ſuccederet; regularium agmen clauſit.

XXXIII. Ludovicus II *de Romé* abbatiam tenebat anno 1626, menſe Julio. Obiit IV idus Decembris anno 1675.

¶ Vacabat abbatia pridie calendas Januarii anno 1676.

XXXIV. Antonius *Ricouard d'Herouville*.

¶ Vacabat abbatia VI idus Januarii an. 1684.

XXXV. Carolus, *ſeu* Ludovicus *de Cure de Préfontaine*, abbatiam obtinebat annis 1716 & 1717; abdicavit in gratiam ſequentis.

XXXVI. Petrus *de la Rue*, abbatiam adeptus eſt anno 1722.

Sequuntur, ex necrologio, nonnulli regulares, quibus locum certum aſſignare non potuimus, videlicet,

XXXVII. Guillelmus *de Pernel*, memoratus calend. Aprilis.

XXXVIII. Reginaldus *Briant*, memoratus VII calendas Maii.

XXXIX. Gilbertus, memoratus pridie non. Decembris.

XL. Guillelmus *d'Ozouville*, memoratus VI calendas Januarii.

SANCTA CLARA.

SAINTE CLAIRE.

CLariſſæ ſexdecim, quarum quatuor e monaſterio Ambianenſi, quatuor ex Heſdinienſi, octo ex Atrebatenſi aſſumtæ fuerant, in poſſeſſionem miſſæ ſunt VII idus Septembris anno 1485 monaſterii, quod ab anno 1481 Johannes Stotavillæus, dominus Torciaci & Blainvillæ, uxorque ejus Franciſca Rupefucalda, conſtruxerant Rotomagi in vico ſancti Hilarii, intra fines parochiæ ſancti Viviani. In eccleſia hujuſce domus, quæ patronos agnoſcit beatam Virginem & S. Johannem-Baptiſtam, quamvis aliquando dicta ſit *ſanctus Olivarius*, piiſſimus fundator ſepultus eſt anno 1494. Abbatiſſarum autem quæ ab illo tempore rexerunt, hæc eſt ſeries.

INDEX ABBATISSARUM.

I. MARIA I *de Briſé*.

II. Yolendis *de Gaubier*.

III. Maria-Jacoba *Auber* ſedebat VI calendas Octobris anno 1517; obiit VII calendas Junii anno 1539.

IV. Anna *des Hommets*.

V. Johanna *Queſnel* præerat IX cal. Februarii anno 1556, id eſt 1557.

VI. Genovefa *de Mauviel* ſedebat annis 1565 A & 1574.

VII. Dionyſia *du Hamel.*

VIII. Maria II *Laudace.*

IX. Franciſca I *Anquetil.*

X. Franciſca II *Loiſel*, defuncta anno 1633.

XI. Nicolaa *de la Mare.*

XII. Ludovica *du Coudrai.*

XIII. Franciſca III *Peron*, extincta an. 1679.

XIV. Magdalena *Danvix.*

XV. Catharina *Regnard*, obiit VIII idus Decembris anno 1696.

XVI. Catharina *Haran*, obiit X cal. Auguſti anno 1704.

XVII. Ludovica-Chriſtina-Clara *Guerente*, obiit III idus Decembris anno 1710.

XVIII. Maria-Anna *Carel*, ſedebat adhuc anno 1733.

LES GRAVELINES.

GRAVENINGÆ.

ANNO 1644, menſe Septembri, Clariſſæ ſexdecim e monaſterio Graveningarum apud Belgas, appulſæ Rotomagum, ſedem ſuam ibi fixerunt e regione collegii Societatis Jeſu, unde & Graveningæ ſeu Gravelingæ dictæ ſunt in ea urbe; literaſque patentes tranſmigrationis ſuæ vindices a rege obtinuerunt anno 1650: C ſed anno ſequenti, novo ubi monaſterium ponerent acquiſito fundo juxta vallum urbis intra fines parochiæ ſancti Gildardi, primum hujus lapidem poſuere IV idus Martii tres filiæ comitiſſæ Portlandiæ, una cum tribus dominæ *Brown* filiabus, & filia dominæ *Gage*, quarum omnium quatuor poſtea in eodem parthenone monaſticam vitam amplexatæ ſunt. Eccleſiæ cui Sacræ Familiæ nomen inditum eſt, primum ſimiliter lapidem poſuit pridie idus Auguſti ejuſdem anni Jacobus *Poërier d'Anfreville*, in Parlamento Normaniæ præſes infulatus. Eam vero conſecravit pridie idus Auguſti anno 1667, Andreas *Linch*, epiſcopus D Finiboriæ in Hibernia. Abbatiſſarum quæ ab illo tempore religioſiſſimam hanc domum rexere, ſeries hæc eſt.

TABULA ABBATISSARUM.

I. MARIA I *Taylor*, ex nobiliſſima apud Anglos familia nata, vicaria primum parthenonis Graveningarum in Belgio, electa eſt anno 1644, prima abbatiſſa Graveningarum Rotomagenſium. Obiit VI idus Dec. anno 1658.

II. Margarita *Bedingfield*, ex vicaria præcedentis electa abbatiſſa X calendas Januarii anno 1658, obiit pridie nonas Martii anno 1670.

III. Winefrida *Giffard*, illuſtri proſapia, tam apud Anglos quam apud Normannos orta, electa eſt abbatiſſa III idus Martii anno 1670. Abdicavit ſenio debilis, XI cal. Januarii anno 1701.

IV. Maria II *Talbot*, eodem die electa, obiit XII calendas Aprilis anno 1735.

V. Franciſca *Cliſton*, electa eſt V calendas Aprilis anno 1735.

S. IONIUS, CAPUT ORDINIS.

S. YON.

ANNO 1679 Johannes-Baptiſta *de la Salle* canonicus eccleſiæ Remenſis, & ſcholas B & pædagogos inſtituit Durocortori Remorum, prima & literarum & religionis chriſtianæ elementa liberis pauperum gratis edocendis; ipſe vero huic operæ ceterorum exemplar magiſtrorum omnem curam impendebat operarius indefeſſus. Crevit brevi tempore & multiplicata eſt hæc ſoboles, in plurima regni loca accita, ac præcipue anno 1705 Rotomagi, ubi poſt acquiſitam domum quamdam, ſancti Ionii dictam, in extremo ſancti Severi ſuburbio (hic eſt ſanctus Ionius preſbyter & martyr apud Caſtrenſes in diœceſi Pariſienſi, cujus meminere Bollandiſtæ non. Auguſti) congregationis ſuæ caput ibidem fixere, unde nomen nacti ſunt *Fratrum ſancti Ionii*. Fratres illi laïcis adhuc annumerantur, nulli ordini eccleſiaſtico mancipati; ad regulares tamen evecti ſunt bullis pontificiis anno 1725, menſe Januar. Tunc baſilicam ſibimet ipſi poſuere ſatis elegantem, quam Infanti Jeſu conſecravit XVI calend. Auguſti anno 1734, Nicolaus *de Saulx de Tavannes* archiepiſcopus Rotomagenſis, altero die poſtquam fratres eodem loci ex eccleſia ſancti Severi exuvias fundatoris ſui tranſtuliſſent, extincti apud ſanctum Ionium VII idus Aprilis anno 1719. Qui ordinem huc uſque rexere præter fundatorem præpoſiti generales, ii ſunt.

PRÆPOSITI GENERALES.

I. JOSEPH *Truffet*, dictus in congregatione ſua frater Bartholomæus, electus eſt an. 1717, obiitque non. Aprilis anno 1720.

II. Guillelmus-Sanſon *Bazin*, dictus in ordine ſuo frater Timotheus, electus eſt VII idus Aug. anno 1720; ceſſit 14 Auguſti anno 1751, obiitque 6 Januarii 1752.

III. N. . . . . dictus in ſuo ordine frater Claudius, electus eſt 14 Auguſti 1751, in capitulo generali habito apud ſanctum Ionium.

ECCLESIA BAJOCENSIS.

BAJOCÆ, Lexovienſi diœceſi contermina urbs, ad orientem alluitur fluvio Auræ, ad occaſum vero Conſtantienſi finitima irrigatur Viria; ad auſtrum Abrincenſem, Cenomannenſem & Sagienſem diœceſes propius attingit; verſus aquilonem mari terminatur, a quo leuca tantum & dimidia diſtat. Regionis circumvicinæ Bajocaſſinæ caput eſt & populi, a quo pro more illorum temporum ſumſit nomen. Mirum eſt nullam ejus apud Cæſarem, qui populorum circumjectorum meminit, fieri mentionem: inde nata nuperi auctoris opinio, alios Cæſari non eſſe Bajocaſſes a Curioſolitis. Locus enim quem his aſſignat Cæſar, Bajocarum eſt locus, Unellos inter & Lexovios. Præterea quos Curioſolitas memorat Cæſar, hos Ptolemæus Bajocaſſes appellat: unde concludit auctor ſupra laudatus, eoſdem eſſe Bajocaſſes Ptolemæi ac Curioſolitas Cæſaris; nec contemnenda videtur ejus conjectura. Quod enim nomen ſuum civitati non dederint, alios Galliæ populos habent duces, Sequanos, Sebuſianos, Ambarros, &c. In notitiis veteribus provinciarum & civitatum Galliæ civitas Bajocaſſium ſecundas tenet inter civitates provinciæ Lugdunenſis ſecundæ, hodieque epiſcopus uni metropolitano ſecundus, reliquos provinciæ antiſtites antecedit, ſive, ut cum vulgo loquar, primus eſt Normanniæ ſuffraganeus; quo nomine inungendi metropolitani jure gaudet, aliiſque prærogativis, quas antiquiori quidem epiſcopo conſultus attribuit Gregorius XIII ſummus pontifex, ſed reclamante ſemper ac intercedente Bajocenſi. Templum majus Virgini Deiparæ ſacrum, ſtructura tectiſque magnificis ac duabus turribus majoribus eminet. In eo deſerviunt quinquaginta canonici, inter quos dignitatem primariam gerit decanus qui eligitur a capitulo, alias tenent cantor, cancellarius, theſaurarius, quatuor archidiaconi, ſubdecanus, ſuccentor, ſcholaſticus & theologus. Bajocaſſini tractus fertilis & amœni oppida ſunt Bajocæ, Viria & Cadomus. Sunt in tota diœceſi 615 parochiæ in quatuor archidiaconatibus, & 15 decanatibus ruralibus, præter abbatias, de quibus poſt epiſcoporum memoriam agemus. Horum ſeriem non tam ex hiſtoria diœceſis Bajocenſis Cadomi edita anno 1705, quæ tamen non nocuit, quam e diverſis tabulis monumentiſque ac hiſtoricis eruimus.

Eſnault, Diſſertat. ſur le diocèſe de Sais, pag. 100 & ſuiv.

EPISCOPI BAJOCENSES.

ANNI CHRISTI

I. Sanctus Exuperius.

DIverſis nominibus cognitus S. Exuperius, Spirus enim appellatur, Spirius, Suſpirius & Souſpirius, Gallice autem Bajocis *ſaint Exupere*, & alibi *ſaint Spire*, primus eccleſiæ Bajocenſis fundamenta jecit, & Chriſtum Bajocenſibus annuntiavit. Nonniſi quarto labente ſeculo ſediſſe creditur a viris, qui popularibus rumuſculis aurem minime præbentes, antiqua eccleſiæ monumenta explorarunt, quando ſcilicet Abrincatenſis, Conſtantienſis, Lexovienſis ac Sagienſis in eadem regione eccleſiæ primos ſuos videntur accepiſſe epiſcopos, & Rotomagenſis antiquior in metropolitanam erecta eſt. Majorem certe antiquitatem ſingularum nemo adſtruit, neque nomina cujuſquam qui prius ſederit afferuntur, inquit Papebrochius Maii tom. III, pag. 619. Et hæc ad adſtruendam ſancti Exuperii ætatem optime conducunt, cujus ideo obitus ad ſeculum v revocandus videtur. Defunctus autem S. Exuperius ſepultus eſt in Monte Phœno, dicto ſubinde Monte Templorum. Ibi ædes ſacra poſtea erecta forte a ſancto Ragnoberto, in qua alii ſepulti epiſcopi, ubi ideo templa plura erecta ſunt, unde Templorum Monti inditum nomen. Quievit iſtic Exuperius, donec Bajocenſes exſtructa celebriori eccleſia ſacrum corpus e priori tumulo elevandum eoque transferendum cenſuerunt, quæ prima dici poteſt tranſlatio, cujus memoria aliqua

A agitur 14 Julii. Secuta ſunt poſtmodum luctuoſiſſima ea tempora, quibus Danica rabies maxime in ſanctorum ſepulcra, ubi theſauri recondi credebantur, ſævire ſolita, eo Bajocenſes impulit, ut ſacra pignora in tutiora loca transferrent. Paludellum primo villam ſuper Exonam an. 863, & poſt apud Corbolium cum corpore S. Lupi anno 943 deſtructo Paludello ab Haimone in ſuburbio caſtri ſui Corbolii tranſlatæ ſunt ſancti reliquiæ, ubi ad eas conſervandas comes exſtruxit eccleſiam in earum honorem & duodecim deputavit canonicos, defunctus in itinere Romano anno 957. De hac egimus eccleſia tom. VII, col. 961.

ANNI CHRISTI

B

II. Sanctus Rufinianus.

Poſt ſanctum Exuperium Bajocenſem rexit eccleſiam ſanctus Rufinianus, & ſepultus eſt in eccleſia ſancti Exuperii, ubi etiamnum aſſervatur & officio ſemiduplici colitur die 5 Septembris, de licentia Franciſci *de Neſmond* data an. 1688, minime vero in reliqua diœceſi, licet in Sanctorum Litaniis appelletur.

III. Sanctus Lupus.

Bajocaſſinæ urbis territorio oriundus ſanctus Lupus, a beato Rufiniano baptizatus & diaconus ordinatus eſt; a Silveſtro autem qui Rotomagenſem archiepiſcopatum regebat, tertius a ſancto Exuperio conſecratus epiſcopus, ſedebat tempore

ANNI CHRISTI

quo Egidius rex Romanus regnabat in Galliis ab anno 458 ad 463. Perveniſſe Lupum volunt Sammarthani ad annum 465 ex ejus vita, & quidem 25 Octobris, qua die officio duplici colitur in diœceſi. Sacræ ejus exuviæ reliquiarum S. Exuperii ſortem ſubiere. Cum autem Lupus dicatur tertius a ſancto Exuperio in ejus legenda, ita ut ſanctus Exuperius intelligatur primus, ſecundus Rufinianus, tertius Lupus, habetur Bajocaſſini epiſcopatus initium ad quarti ſeculi finem referendum.

IV. Sanctus Patricius.

Succeſſor Lupi Patricius, ex codice Thuaneo, obiit 1 Novembris circa annum 469. Collocatur ab aliis poſt ſanctum Conteſtum.

V. Sanctus Manvæus.

Mariano imperatore & Merovæo Francorum rege qui floruerunt ab anno 450 ad 457, nobilibus apud Bajocas parentibus natus Manvæus, jejuniis, eleemoſynis, orationibus aliiſque operibus piis ad epiſcopatum aditum ſibi fecit. In loco autem Siio hoſpitium & eremum conſtruxit, ubi cum tribus ſociis, ſe ipſum vocans trium monachorum priorem ſanctiſſime vixit. Quin etiam duos dicitur mortuos ſuſcitaſſe in ejus actis. Virtutibus & miraculis clarus a clero Bajocenſi eligitur epiſcopus & ſacratur. Morti proximus 47 diebus ab omni cibo potuque abſtinuit, ſolo Chriſti corpore contentus. Denique felix confeſſor exſpiravit v calendas Julii, anni, ut volunt, 480, ſepultus eſt in eccleſia ſancti Exuperii, ubi etiamnum jacet. Colitur non ſolum in urbe & diœceſi Bajocenſi, ſed & vicinæ Conſtantienſis diœceſis variis eccleſiis, quarum habetur patronus.

VI. Sanctus Contestus.

A ſancto Exuperio ſextus ſanctus Conteſtus, Contextus, Conteſtius & Conteſſus, ex pago Bajocenſi, ab incunabilis pietati ſe totum dedit. Ætate provectus ab omnibus dignus eſt judicatus qui Manvæo ſuccederet. Cum autem civium ſuorum pravos mores redarguere non deſiſteret, omnium in ſe concitavit odium: cumque nil proficeret, in ſolitudinem ſeceſſit, ubi dæmonis inſidias expertus, ejus aſtus eluſit. Tandem reverſus, in paſtorali munere nihil de ſolitudine ac vitæ auſteritate detraxit, virtutibuſque ac miraculis clarus obdormivit in Domino 19 Januarii. Ejus corpus Fiſcannum tranſlatum, ſupra majus altare decentiſſime aſſervatur, ejuſque feſtum ritu duplici celebratur.

VII. Sanctus Vigor.

Nobilibus apud Atrebates ortus parentibus ſanctus Vigor, a ſancto Vedaſto ibidem inter monachos eruditus eſt. Egreſſus inde e terra & cognatione ſua, ſeceſſit in Neuſtriam, ubi in pago Bajocenſi in vico cui nomen Redeverus cellam conſtruxit. Cumque multos ethnicos ad fidem chriſtianam perduxiſſet, a Voluſiano viro A prædivite, cujus ex terris immanem ſerpentem profligavit, donatus eſt loco qui Ciriſiacus dicebatur, & in circuitu fere 25 viculos habebat. Creatus epiſcopus Bajocenſis, nulli labori pepercit ut idololatriam penitus exſtirparet. At cum neque ſic incolas Montis Phœni ad ſacrum Dei cultum adducere potuiſſet, Montem qui regiæ ditionis erat a Childeberto obtinuit. Mons Chriſmatis nomen accepit, decretumque ut ab illo die epiſcopus Bajocenſis in ſolennitate Paſchali tres ibi infantes baptizaret. In vita S. Paterni Abrincenſis epiſcopi, cum jam ſeptuagenarius eſſet, ad eum venientes in viſione ſancti qui ad B Dominum migraverant Melanius, Leontianus & Vigor epiſcopi, per revelationem eum ordinaverunt epiſcopum anno 552. Vetus martyrologium Spicileg. tom. IV, *calendis Decembris Bajoce civitate ſancti Vigoris epiſcopi & confeſſoris.* Sancti Vigoris corpus Centulam aſportatum fuiſſe ab Aviciano Bajocenſis eccleſiæ clerico matriculario, dum Neuſtria barbarorum incurſu vaſtaretur, narrat Hariulfus in chronico Centulenſi pagg. 531, 547 & 575, cum Ingelardus abbas eſſet ſancti Richarii ſub finem ſeculi decimi, regnante Hugone Capeto. Idem chronographus plurima ibidem miracula narrat a ſancto Vigore patrata. C Eccleſia quoque ſancti Frambaldi Silvanectenſis de ejuſdem reliquiis gloriatur.

VIII. Leucadius

Subſcripſit concilio Aurelianenſi III an. 538, 538.
IV per Theodorum preſbyterum anno 541, & 541.
V anno 549. 549.

IX. Lascivus.

Qui concilio Pariſienſi III ſubſcripſit anno
557 Laſcivus, idem ſane eſt ac Lauſcius qui 557.
Scubilionis abbatis Maudanenſis exſequias curavit
an. 565, & apud Seſciacum ſepulturæ mandavit. 565.

D X. Leudovaldus.

Cum primis regni proceribus a Chilperico
rege ad Childebertum regem miſſus eſt Leudo-
valdus anno 581, ad pacem inter eos firmandam. 581.
Cæſo Prætextato Rotomagenſi archiepiſcopo
anno 586, epiſtolas ad omnes ſacerdotes direxit; 586.
& accepto conſilio, eccleſias Rotomagenſes clauſit, ut in his populus ſolennia divina non ſpectaret, donec indagatione communi reperiretur hujus auctor ſceleris. Leudovaldi ad preces Baddo unus e legatis Fredegundis, qui ad interficiendum regem Guntchrannum miſſi fuerant, dimiſſus, ad E propria rediit. Vide Gregorium Turonenſem lib. VI cap. 3, lib. VIII cap. 31 & 44, & lib. IX cap. 13. Ne Leudovaldus Bajocenſis cum Leodovaldo qui per id tempus eccleſiam Abrincenſem regebat, confundatur, vetat idem Gregorius libro II de Miraculis ſancti Martini, cap. 36.

XI. Sanctus Geretrannus

Memoratur tom. II Martyrologii Gallicani, in appendice, ad 7 Decembris; ab aliis alibi collocatur.

XII.

Digitized by Google

XII. Sanctus Ragnobertus.

Idem ſane eſt Ragnobertus ac Renobertus
ſecundus a ſancto Exuperio memoratus quibuſ-
dam in catalogis. Exeunte ſeculo ſexto natus
apud Bajocas, forte etiam hujus urbis comes,
ejuſdem fit epiſcopus & ſacratur 25 Martii.
625. Concilio Remenſi adfuit anno 625. Subſcripſit
privilegio Emmonis Senonenſis epiſcopi pro
658. S. Petro Vivo anno 658, diverſus a Ragnoberto
epiſcopo Auguſtodunenſi, qui ſubſcripſit privi-
legio S. Columbæ Senonenſis eodem anno, quem
omiſimus ante Leodegarium factum epiſcopum
659. an. IV Clotarii III, Chriſti 659. Ragnobertus au-
tem noſter ſubſcripſit privilegiis Corbeienſi anno
663. 663, & beatæ Mariæ Sueſſionenſis anno 666.
666. Magna cum virtutis fama Bajocenſem eccleſiam
rexit, clero ſuo ex avitis poſſeſſionibus amplam
fecit hereditatem. Majorem eccleſiam a funda-
mentis inſtauravit, erecto duntaxat ſibi juxta
eam modico tugurio, univerſam pene diœceſim
novis adornavit templis. Monachis & monialibus
ſub regula ſanctorum Benedicti & Columbani
militantibus varias donationes aſſeruit. Mortuus
eſt in ſenectute bona die 16 Maii; corpus ejus
ſepultum in Monte eccleſiæ, in eccleſia ſancti
Exuperii, ubi quondam ſepeliebantur epiſcopi,
inde transfertur anno 847 28 Decembris, in
baſilicam ſancti Victoris in Suiaco villa, tum X
calendas Aprilis in eccleſiam novam ab Herveo
conſtructam, & dedicatam a Freculfo Lexovienſi,
Baltfrido Bajocenſi, & Anſegaudo Abrincenſi
epiſcopis. Diaconum Zenonem habuit, qui cum
eo inhumatus eſt in eccleſia S. Exuperii, extra
Bajocas ad ortum, & cum eo poſtea tranſlatus.
Utriuſque exuviæ circa finem ſeculi noni propter
Danorum incurſiones in Burgundiam aſportatæ
ſunt. Ex eo tempore, partim in diœceſi Veſun-
tionenſi ſervantur, partim in Autiſſiodorenſi apud
Varziacum, ubi quondam 21 Auguſti, ſeculo XII
deſinente ab epiſcopo Hugone e tumulo lapideo
levatæ ſunt, & in capſa argentea depoſitæ. Anno
autem 1642 pars tibiæ non modica in eccleſiam
parochialem ejus nominis in urbe Autiſſiodorenſi
ſolenniter tranſlata eſt die Aprilis 29. Poſtulante
etiam capitulo Bajocenſi, Carolus *de Caylus* epi-
ſcopus Autiſſiodorenſis ex eadem capſa partem
alteram corporis Bajocas tranſmiſit anno 1714.

XIII. Sanctus Gereboldus.

Ab Annoberto in primitiis ſuæ confeſſionis
eruditus Gereboldus, factus epiſcopus, concilio
Rotomagenſi ſub Anſberto archiepiſcopo inter
alios ſubſcripſit. Ebriciaci cœnobii monachos ad
baſilicam Duorum Gemellorum direxit. Deceſſit
die octavo poſt feſtum S. Andreæ, humatuſque
eſt vel in eccleſia ſancti Exuperii, ſeu potius in
monaſterio Liberiaco quod condiderat, ut legitur
in additionibus ad Uſuardum: nunc eſt paro-
chia ſeu prioratus a Fontanella dependens. Sancti
Gereboldi memoria cum officio duplici agitur
in diœceſi Bajocenſi.

XIV. Sanctus Framboldus.

A

XV. Sanctus Hugo I.

Qui eccleſias epiſcopales, videlicet Rotoma-
genſem & Pariſienſem, necnon abbatiam Fon-
tanellenſem jam regebat Hugo, factus eſt etiam
epiſcopus Bajocenſis anno 726, ut diximus in 726.
Pariſienſibus & Rotomagenſibus. Obiit 8 Aprilis
an. 730, ubique laudatus quod pervigilem curam 730.
de conſtructione, propagatione & adminiſtra-
tione, ac exaltatione eccleſiarum ſuarum habuiſſet.
Hugonem ſequitur Robertus, poſtea archiepi-
ſcopus Rotomagenſis, apud Hiſtoricum Bajo-
cenſem, ſed qui alio non fultus fundamento,
B miſſus abibit.

XVI. Leodeningus.

Notus eſt Leodeningus ex placito Attinia-
cenſi anno 765 habito, cui ſubſcripſit ſumto 765.
titulo epiſcopi civitatis *Bajogas*.

XVII. Thiorus

Ex regio Caroli Magni clerico fit epiſcopus
anno 809. 809.

XVIII. Carevıltus.

Privilegio Aldrici Senonenſis archiepiſcopi
C pro cœnobio ſancti Remigii Senonenſis anno
833 ſubſcripſit Careviltus. Quidquid inſuper 833.
additur, conjecturæ, non ſcientiæ opus eſt.

XIX. Harimbertus.

Placito Cariſiaco interfuit & ſubſcripſit Ha-
rimbertus epiſcopus Bajocenſis VIII idus Septemb.
837, ex Baluzio Miſcellan. tom. III, pag. 136. 837.
Idem ſane eſt ac Ermbertus, qui concilio apud
Theodonis-villam adſtiterat anno 835.

XX. Sanctus Sulpicius.

In diœceſi Bajocenſi ortus Sulpicius, a Danis
D Neuſtriam vaſtantibus interfectus eſt anno 844 844.
in parochia Livibriacus dicta, in qua natus fuiſſe
aſſeritur. Ejus anno 984 ſuffuratus corpus Simon
abbas ſancti Ghiſleni in Hannonia, in ſuum
monaſterium tranſtulit. Vide Bollandum tom. II
Januarii, pag. 787.

XXI. Baltfridus.

Baltfridus, ſeu Waltfridus, ſubſcripſit tranſla-
tioni monaſterii ſancti Remigii Senonenſis a
Wenilone hujus metropolis epiſcopo factæ anno
846. Hæc illa forte eſt ſynodus a Carolo rege 846.
congregata, ad quam nefando apud eum accu- *Spicileg. tom. XII, pag. 605.*
E ſatus crimine Waltfridus convolavit anno eodem,
in eaque officium a quo ſuſpenſus fuerat recepit,
doniſque adornatus eſt plurimis. Anno 847 847.
majus altare conſecravit in eccleſia ab Herveo
conſtructa, pro condendis SS. Ragnoberti &
Zenonis reliquiis. Adfuit conciliis Turonenſi
ſeu Pariſienſi anno 849, Sueſſionenſi 853, Ver- 849.
merienſi II anno eodem, & Bonogilenſi 856. 853.
Dani anno 858 in Neuſtriam facta irruptione, 856.
Baltfridum Bajocenſem epiſcopum necaverunt, 858.
ex Annalibus Bertinianis.

ANNI CHRISTI

XXII. Tortoldus.

Wenilonis archiepiſcopi Senonenſis propinquus Tortoldus & diaconus, vacantem Bajocenſem epiſcopatum ejuſdem gratia a Ludovico Germaniæ rege obtinuit, contra fidem quam Carolo Calvo, cujus erat clericus, ſacramento promiſerat; factuſque epiſcopus pollicitationibus atque minis ſollicitavit multos ac perturbavit: unde apud Saponarias definivit ſancta ſynodus
859. anno 859 can. IV, quatenus Wenilo Senonum archiepiſcopus, cujus diaconus fuerat Tortoldus, adjunctis ſecum tribus aliis memoratum diaconum evocatum audirent, & ſecundum auctoritatem canonicam de eo definirent; ſi autem refugeret eorum cognitionem, annitente principali poteſtate venire ad audientiam compelleretur: quod ſi hanc quoque declinaret, anathemate feriretur. Judicum ſententia ejectus fuiſſe videtur, nam

XXIII. Erchambertus

Electus eſt ante XVIII calendas Julii 859, qua die cum reliquis patribus concilii Tullenſis I apud Saponarias ſcripſit ad Wenilonem archiepiſcopum Senonenſem. Interfuit conciliis Tucia-
860. cenſi anno 860, Piſtenſi 864, Sueſſionenſi III
864. 866, Tricaſſino 867, Vermerienſi 869,
866. Duziacenſi per procuratorem 871, & Pontigo-
867. nenſi 876.
869.

871.
XXIV. Henricus I.

876. Sanctiſſimus hic præſul dictus in chronico ſancti Stephani Cadomenſis, ſanctiſſimus ac reverendiſſimus a Dudone decano ſancti Quintini, Richardum I filium Guillelmi a Longa-ſpata Normanniæ ducis apud Fiſcannum natum, inibi ſeu Bajocis ſacro baptiſmatis fonte tinxit anno 938, ex chronico Rotomagenſi, aut 933, juxta aliorum opinionem.

XXV. Ricardus I.

Cum Richardo I Normannorum duce adſuit Ricardus tranſlationi reliquiarum ſancti Audoëni medio ſeculo decimo.

XXVI. Hugo II.

In charta fundationis prioratus ſancti Georgii ſubtus Motellam in Drocenſi comitatu, factæ a Theofredo tempore Galterii Drocaſſini comitis, & confirmatæ a Richardo duce Normanniæ anno
965. 965, indictione VIII, Lotharii regis XI, teſtis legitur Hugo epiſcopus Bajocenſis, qui alius forte non eſt ab Hugone III, ſicut Robertus archiepiſcopus itidem teſtis idem eſt cum Roberto, qui poſtea ſederit & ſubſcripſerit.

XXVII. Radulfus.

De Abrincis dictus Radulfus in Antiquitatibus Normanniæ, Dola in Britannia oriundus, ſubſcripſit donationi factæ abbatiæ ſancti Dionyſii
967. anno 967. Interfuit dedicationi eccleſiæ Fiſcan-
A nenſis anno 990. Fiſcannum cum aliis Normanniæ epiſcopis advocatus eſt anno 1006. ANNI CHRISTI 990. 1006.

XXVIII. Hugo III.

DE BAYEUX.

Radulfum comitem Ibriacenſem & Bajocenſem fratrem ex Sprota matre Richardi I ducis Normannorum, & Erembergam parentes habuit Hugo, qui germanus fuit Johannis ex Abrincenſi Rotomagenſis epiſcopi, & Emmæ primæ abbatiſſæ S. Amandi Rotomagenſis. Subſcripſit donationi factæ ſancto Quintino a Richardo II Normanniæ duce anno 1015, inſtrumento Wil- Charta n. col. 284. 1015.
lelmi Divionenſis abbatis liberum aſſerentis
B Fructuarienſe monaſterium an. 1017, & chartis 1017.
pro monaſteriis, Fontanella 1020, S. Michaële 1020.
de Monte 1022, Bernaio 1025, Gemetico 1022.
1025 & 1027, Fiſcanno 1026, Ceraſio 1032, 1025.
Conchenſi 1035. Turrim de Ibreio, quam 1026.
Albereda uxor Bajocenſis comitis conſtruxerat, 1027.
contra ducem Normanniæ multo tempore tenuit; 1032.
unde egreſſus, diutius extorris permanſit. Roberti 1035.
Normannorum ducis interventu, terram Argen- Chart. V. col. 189.
tias permutavit cum Fiſcannenſibus, qui eam a Richardo duce tenebant. Terras ſancti Petri Pratellenſis, quas ob conventionem cum Humfrido fundatore invaſerat, non ſine magno pretio
C reſtituit anno, quo prius habitum Cadomi concilium de pace, 1047. Circa idem tempus 1047.
aſſenſum præbuit fundationi abbatiæ Fontanetenſis. Dum cathedralem beatæ Mariæ eccleſiam inchoaret, ſub finem ejus epiſcopatus inventa SS. martyrum Ravenni & Raſiphi fratrum corpora, Bajocas tranſlata, in majori eccleſia collocata ſunt. Denique poſtquam concilio Remenſi anno 1049.
1049 adfuiſſet Hugo, eodem obiit & ſepultus eſt juxta pyramidem a parte ſeptentrionis. Filiam habuit Alberedam, Orderico teſte lib. VI, pagg. 603 & 604, quæ nupſit nobili viro Alberto de Crevento, ex quo genuit Radulfum militem
D ſtrenuum.

XXIX. Odo I.

Parentibus natus eſt Odo Herluino de Contavilla & Herlæva, quæ Herberti pelliparii Belgiæ & Dodæ filia, ex illicita cum Roberto duce copula ante conjugium genuerat Guillelmum conquæſtorem, cujus ideo Odo frater fuit uterinus, germanus autem Roberti comitis Moretonii & comitiſſæ de Alba-marla. Diaconus ab Hugone epiſcopo Lexovienſi apud Fiſcannum ordinatus eſt. Cum Herluino parente ad conſtruendum Greſtanum anno 1040 operam dedit.
E Hunc autem cum ab annis puerilibus optimorum Geſt. Guillel. duc. p. 195.
numero conſona præconia optimorum inſeruiſſent, probitas, non altitudo natalium proximorum ipſi, valuit penes Guillelmum ducem, ut defuncto Hugoni Odonem ſubſtitueret juvenem adhuc ætate, ſed animi canitie ſenibus præferendum. Ubi præſul conſecratus fuit, pontificalem Willelmus
eccleſiam in honorem beatæ Mariæ novam auxit, Gemet. pag. 275.
auctoque clericorum numero peritorum & multis ornamentis mirabiliter ditavit. *Bonitatem ejus & prudentiam*, inquit ſcriptor actorum Guillelmi

ANNI CHRISTI

ducis, pag. 209, *primo teſtatur eccleſia Bajocenſis, quam ipſe multo ſtudio egregie ordinavit atque ornavit.* Septem præbendas in eccleſia cathedrali dotavit. Coronam ligneam laminis argenteis coopertam 16 pedum altitudinis & totius navis eccleſiæ latitudinis dedit. *Dein omni Normanniæ utilis fuit ac decori. In ſynodis ubi de Chriſti cultura, in diſceptationibus ubi de ſeculi rebus agebatur, intelligentia pariter atque facundia enituit. Liberalitate parem non habuit Gallia, ita opinio publica conſenſit.* Reliquiarum ſancti Exuperii cupidus, Corbolienſis eccleſiæ æditum centum denariorum libris muneravit, a quo corpus quidem Exuperii recepit, ſed ruſtici, non ſancti, teſte Guiberto abbate de Novigento pag. 336. Subſcripſit chartæ pro inſtauratione monaſterii Uti-
1050. cenſis anno 1050. Cum Hugone Lexovienſi
1051. epiſcopo occurrit anno 1051 in chartis Fonta-
nellenſibus, & in tabulis Montis ſancti Michaëlis
1054. anno 1054. Inſequenti adſuit concilio Roto-
1055. magenſi. Eccleſiam Troarnenſem dedicavit III
1059. idus Maii 1059, & loci regimen Durando abbati commiſit. Circa id tempus aſſenſum præbuit donatæ monaſterio S. Juliani Turonenſis Ronceivillæ, haud procul ab oſtio Divæ in oceanum. Subſcripſit diplomati Guillelmi Normannorum
1062. ducis anno 1062, pro conciliandis monachis Majoris-monaſterii & ſancti Petri de Cultura. Conciliis provinciæ Rotomagenſis adſtitit annis
1063. 1061 & 1063. Interfuit dedicationi parthe-
Chart. I. col. 61. nonis SS. Trinitatis apud Cadomum anno 1066.
1066. Eodem in eccleſia S. Vigoris, ſita juxta muros urbis, monachos poſuit, quibus Robertum de Tumbalenia patrem præpoſuit, monachiſque plenam decimam totius villæ cum omnibus ad eam pertinentibus largitus eſt. Cum monachis & clericis multis aderat pridie idus Octobris anni ejuſdem in caſtris Guillelmi conquæſtoris, quando contra Heraldum conflixit & Angliam ſubegit. Cognitus autem cum eſſet talis Odo qui optime negotia ſuſtinere valeret eccleſiaſtica & ſecularia, Guillelmus Angliæ rex in Norman-
1067. niam reverſurus anno 1067, caſtrum Doveram Odoni fratri ſuo commiſit cum adjacente ora auſtrali, quæ nomine vetuſto *Cantiam* dicta, Galliam propius ſpectat. Qualem autem in hoc munere geſſerit ſe exhibent Acta Willelmi ducis, pag. 209: *Nec minus æquitatis amore meruit laudem. Arma neque movit unquam, neque voluit moveri: valde tamen timendus armatis, bellum namque utiliſſimo conſilio, cum neceſſitas poſtularet, juvabat, quantum potuit religione ſalva. Regi, cujus frater erat uterinus, quem tanto amplectebatur amore, ut nec inter arma vellet ab illo ſeparari, a quo magnos acceperat, atque ſperabat honores, unice conſtantiſſimeque fidelis fuit. Libentes eidem obſequebantur, ut acceptiſſimo domino, Normanni atque Britanni: nec Angli adeo barbari fuerunt, quin facile intelligerent hunc præſulem, hunc præfectum merito timendum eſſe, venerandum quoque ac diligendum.* Anglos autem ſub imperio Guillelmi ducis continuiſſe ſic legitur in iiſdem Actis, pag. 212: *Interea Bajocenſis præſul Odo, & Guillelmus Oſberni filius, præfecturas in regno utraque ſuam laudabiliter adminiſtrabant; interdum ſimul agitantes, modo diverſi. Si quando neceſſitudo poſtulabat, feſtinam alter alteri ferebat opem. Per amicam, qua ſincere, voluntatem concordabant, amplius valuit prudens eorum vigilantia: mutuo ſeſe, regem æqualiter diligebant; affectu ardebant pari ad continendum in pace gentem chriſtianam, conſilio alter alterius æquanimiter aſſentiebantur. Æquitate utebantur maxima, uti rex præmonuerat, qua homines efferi & inimici corrigerentur, & benevoli fierent. Item præfecti minores, ubi quiſque in munitionibus locatus fuerat, ſtrenue curabant. Verum Angli neque beneficio, neque formidine ſatis coerceri poterant, ut quietem ſerenam quam res novas ac turbidas mallent. Conſurgere palam in arma non confidunt, ſed regionatim de pravis conſpirationibus tractant, ſi quibus forte dolis prævaleant ad nocendum. Ad Danos, vel alio, unde auxilium aliquod ſperatur, legatos miſſitant. Ultro in exilium aliqui profugiunt, quo extorres vel a poteſtate Normannorum ſint liberi, vel aucti opibus alienis contra eos revertantur.*

Interim Odo ſubſcripſit chartæ pro ſancto Martino magno Londonienſi ſcriptæ a Guillelmo
rege anno 1068, regni 2, peracta donatione 1068.
in Natali Domini, & confirmata die Pentecoſtes, qua Mathildis uxor in eccleſia S. Petri Weſtmonaſterii in reginam eſt coronata. Subſcripſit ut regis frater præcepto Guillelmi regis eccleſiam Deorhyſtenſem, in pago Gloeceſtrenſi, monachis S. Dionyſii Pariſienſis confirmantis ſecunda die
Paſchæ 1069, apud *Winceſtre*. Querelam habuit 1069.
cum Lantfranco Cantuarienſi archiepiſ. de conſuetudinibus comitatus Cantuarienſis, quem rex ei dederat, ut diximus, quæ definita eſt in pla-
cito apud Pinendenam anno 1071. Subſcripſit 1071.
anno 1072 determinationi de primatu eccleſiæ 1072.
Cantuarienſis in tota Anglia, factæ in concilio Anglicano. Conciliis Rotomagenſibus adſtitit
annis 1072 & 1074, quo ultimo ſubſcripſit 1074.
diplomati Willelmi ducis pro Fontanella, ac Ch. XII. col. 17.
eccleſiæ Bajocenſi Pleſſæum-Grimoldi dedit Chart. III. col. 65.
Guillelmus conquæſtor. Interfuit 1077 dedica- 1077.
tioni eccleſiarum Bajocenſis, Ebroicenſis, ſancti
Stephani Cadomenſis, ac Beccenſis. Adſuit anno Chart. IV. col. 68.
1080 concilio apud Juliobonam. Subſcripſit 1080.
chartis Guillelmi regis, de prima fundatione abbatiæ *de Saleby* in Anglia, aliiſque pro eodem monaſterio abſque data; diplomatibus pro mo-
naſteriis Meldunenſi & ſancti Edmundi 1081, 1081.
indictione IV, regni XV, eodemque chartæ Mathildis reginæ, Gordunam dantis cœnobio Meldunenſi. Eodem anno Adelis filia Guillelmi ducis, neptiſque Odonis, Galliciæ regi deſponſata, virgo obiit, & ſepulta eſt in eccleſia Bajocenſi, ſeu S. Trinitatis Cadomenſis. Sigillum
appoſuit ſuum Odo an. 1082, chartæ Willelmi 1082.
de Karileſo Dunelmenſis epiſcopi, de libertatibus & poſſeſſionibus conceſſis monachis S. Cuthberti, ſicut & chartis Guillelmi regis pro monaſteriis
ſancti Carileſi, S. Trinitatis & ſancti Stephani Charta V. col. 72.
Cadomenſis, anno 1082, indictione V, regni Chart. VI. col. 74.
XVI, & alteri diplomati pro mutandis canonicis

ANNI CHRISTI 1084.

Dunelmenſibus in monachos, anno regni XVIII. Anno eodem, Chriſti 1084, auctore Simeone Dunelmenſi, a proprio fratre ſuo Guillelmo carceri mancipatus eſt Odo, de quo Ordericus Vitalis libro IV Hiſtoriæ Normannorum : *Quid loquar de Odone Bajocaſſino præſule, qui conſul Palatinus erat, & ubique cunctis Angliæ habitatoribus formidabilis erat, ac veluti ſecundus rex paſſim jura dabat! Principatum ſuper omnes comites & regni optimates habuit, & cum theſauris antiquorum Cantiam poſſedit, in qua jamdudum Edilbertus Irminrici filius, Eadbald, & Ercombertus, & Egbert, atque Lotheris frater ejus regnaverunt : primique regum Anglorum a diſcipulis Gregorii papæ fidem Chriſti ſuſceperunt, & divinæ legis obſervatione perennis vitæ bravium mercati ſunt. Permixta, ni fallor, in hoc viro vitia erant cum virtutibus, ſed plus mundanis inhærebat actionibus, quam ſpiritualis theoriæ chariſmatibus. Cœnobia ſanctorum valde conqueruntur, quod multa eis Odo detrimenta fecerit, & fundos ſibi antiquitus datos a fidelibus Anglis, violenter & injuſte abſtulerit.* Ita Ordericus pag. 522, qui 646 addit : *Odo præſul Bajocenſis, qui cum fratre ſuo Guillelmo rege Normannis dominabatur & Anglis, parvi-pendens poteſtates & divitias regni occidentalis, niſi jure papatus dominaretur latius, & omnibus terrigenis, Romam miſit, palatium ſibi emit, ſenatores Quiritum magnis muneribus datis, ſibi amicitia copulavit, palatiumque ſuum multis ſumtibus & ſuperfluis apparatibus exornavit. Hugonem Ceſtrenſium comitem, magnamque cohortem præcipuorum militum aſcivit, ut ſecum in Italiam proficiſcerentur obſecravit, & ingentia precibus promiſſa prodigus addidit. Illi vero, quia Normanni leves & extera videre cupidi ſunt, protinus præſumptori epiſcopo, cui principatus Albionis & Neuſtriæ non ſufficiebat, aſſenſerunt. Ingentes quoque fundos, quos in occiduis climatibus poſſidebant, deſerere decreverunt; ac ut præfato præſuli trans Padum comitarentur, per fidem ſpoponderunt. Apparatum hujuſmodi prudens rex Guillelmus edidicit, ſed non approbavit; regnoque ſuo multiſque aliis valde nociturum æſtimavit : unde feſtinanter in Angliam transfretavit, ac Odoni epiſcopo cum grandi pompa navigare in Normanniam cupienti, ex inſperato in inſula Vecta obviavit. Ibi nimirum congregatis in aula regali primoribus regni, rex ita locutus eſt : Egregii proceres, verba mea diligenter audite, & ſalubre conſilium mihi quæſo tribuite. Antequam transfretaſſem in Normanniam, regimen Angliæ fratri meo Bajocenſi epiſcopo commendaveram : in Normannia multi contra me ſurrexerunt, & ut ita dicam, inimici & forinſeci me invaſerunt; Robertus filius meus & tirones quos enutrivi, & quibus arma dedi, contra me rebellaverunt,* &c. *Interea frater meus Angliam vehementer oppreſſit, & eccleſias fundis & reditibus exſpoliavit, ornamentis ab anteceſſoribus editis nudavit; militeſque meos, qui contra Danos & Hibernenſes, & alios hoſtes mihi nimis infeſtos Angliam tutari debuerant, ſeduxit, & trans Alpes in extera regna, me contemto, pertrahere diſponit,* &c. *Frater meus, cui totius regni tutelam commendavi, violenter opes diripuit, crudeliter pauperes oppreſſit : frivola ſpe* A *milites mihi ſurripuit, totumque regnum injuſtis exactionibus concutiens exagitavit. Quid inde agendum ſit caute conſiderate, & mihi quæſo inſinuate. Cumque omnes tantum virum timerent, & ſententiam in illum proferre dubitarent, magnanimus rex ait,* &c. *Hunc virum qui terram turbat, comprehendite, & ne in deterius prævaleat, ſolerter cuſtodite. Cumque nullus in epiſcopum auderet injicere manum, rex ipſe primus apprehendit eum. Illo autem reclamante, clericus ſum & miniſter Domini, non licet pontificem damnare ſine judicio papæ; providus rex ait : Ego non clericum, nec antiſtitem damno, ſed comitem meum, quem meo vice mea præpoſui regno, rationem com-* B *miſſæ villicationis audire volens comprehendo. Sic regia poteſtas præfatum præſulem cepit, in Normanniam deduci fecit, & in arce Rotomagenſi incarceravit, ibique intruſum quatuor annis, id eſt uſque ad finem vitæ ſuæ, diligenter cuſtodivit. Capite vero inquietudinis dejecto, militum motio conquievit, inibique regis providentia regnum ſuum intus & extra fortiter munivit. Ecce in hoc homine palam completum videmus, quod in libro Mythologiarum dicit Fulgentius : Qui plus quærit quam licet, minus erit quam eſt. Præſulatus Bajocenſis & comitatus Cantiæ ingentibus caſis abundans, & per totam Angliam atque Normanniam regia poteſtas cum propria com-* C *munis, uni clero non ſufficiebat, qui univerſo mundo præferri ſatagebat : quem ad hoc non cogebat divina aſſumtio nec canonica electio, ſed inſanabilis cupiditatis immoderata præſumptio Ergo quod habebat perdidit, & incluſus gemuit, exemplumque poſteris ne honoribus inhient, dereliquit.* Attamen Guillelmus rex morti proximus Odonem invitus procerum precibus dimiſit, ut docet Ordericus pag. 660 : *Cumque multi obnixe pro Bajocenſi præſule orarent, tantorum ſupplicatione fatigatus rex ait : Miror quod prudenter non indagatis quis vel qualis eſt vir pro quo ſupplicatis. Nonne pro tali viro petitis, qui jam diu contemtor exſtitit religionis &* D *argutus incentor lethiferæ ſeditionis! Nonne hunc jam coercui quatuor annis epiſcopum, qui dum debuerat eſſe juſtiſſimus rector Anglorum, factus eſt peſſimus oppreſſor populorum & monachilium deſtructor cœnobiorum! Seditioſum liberando male facitis, & vobiſmetipſis ingens detrimentum quæritis. Evidenter patet quod Odo frater meus levis eſt & ambitioſus, carnis inhærens deliciis & immenſis crudelitatibus, & nunquam mutabitur a lenociniis & noxiis vanitatibus, hoc perſpicue in pluribus expertus ſum; ideoque conſtrinxi non antiſtitem, ſed tyrannum. Abſque dubio ſi evaſerit, totam regionem turbabit, & multis millibus perniciem ſubminiſtrabit. Hæc non ex odio ut* E *hoſtis profero, ſed ut pater patriæ plebi chriſtianæ provideo. Si enim caſte & modeſte ſe haberet, ſicut ſacerdotem & Dei miniſtrum ubique condecet, cordi meo major quam poſſim referre letitia ineſſet. Spondentibus autem cunctis emendationem pontificis, rex iterum ait : Velim, nolim, veſtra fiet petitio, quia me defuncto vehemens ſubito fiet mutatio; invitus concedo ut frater meus de carcere liberetur, ſed ſcitote quod multis per eum mors ſeu grave impedimentum incutietur.* Sic itaque liberatus Odo Guillelmi fratris ſui exſequiis interfuit an. 1087.

ANNI CHRISTI 1087.

ANNI CHRISTI

Inſequenti in Angliam reverſus, interfuit fun-
dationi beatæ Mariæ Eboracenſis anno 1088.
1088. *At Guillelmo Ruſo per omnem Angliam domi-*
nante, inquit Ordericus pag. 672, *& ubique*
rebelles fortiter comprimente, turgidus Odo de
Anglia ejectus Bajocenſem diœceſim repetiit, &
Roberto duce molliter agente toti Normanniæ domi-
nari ſategit, ac primum hunc anno 1088 ad bel-
lum contra Cenomannenſes concitavit. Obtinuit
1089. ab eodem an. 1089, confirmationem bonorum
eccleſiæ Bajocenſis, indictione XII, ordinationis
ſuæ XL. Eccleſiam *de Ros,* in diœceſi Bajocenſi
ſitam, quam iteratis vicibus ſibi ſubjectam vo-
luerat, monachis ſancti Audoëni liberam dimiſit
1092. anno 1092. Deſponſavit Philippum Franciæ
regem cum Bertrada Fulconis Andegavorum
comitis uxore, anno eodem; & pro mercede
infauſtæ copulationis, eccleſias Medunti oppidi
aliquandiu habuiſſe dicitur, ab Orderico. Exſe-
quias Gaufridi Conſtantienſis epiſcopi celebravit
1093. die 2 Februarii 1093. Cum Roberto comite
villam Aldrium monachis Vindocinenſibus con-
1094. firmavit anno 1094. Concilio Claromontano
1095. adfuit anno 1095, & Rotomagenſi 1096, menſe
1096. Februario. Dum autem Clarum montem peteret,
ad monaſterium S. Benigni Divionenſis appulſus,
ut Urbanum ſummum pontificem ſalutaret, a
Jarentone abbate ita honorifice acceptus eſt, ut
Ch VIII, col. 76. ad referendam gratiam conſilio Willelmi Bajo-
cenſis decani monaſterium ſancti Vigoris, cum
ſuis adjunctis ſancto Benigno donarit. Monachis
vacuum tunc erat, qui fundatore vinculis man-
cipato & abbate ad Latias partes profecto, hac
illac diſperſi fuerant. Statuit autem in hac eccleſia
ſuam & Bajocenſium epiſcoporum necnon &
canonicorum fore ſepulturam, voluitque ut ſi
aliquando abbas ibi eſſet inſtituendus, ab abbate
ſancti Benigni in ejus capitulo eligeretur, eique
ſubeſſet. Hæc omnia ad ſua reverſus ſcripto
roboravit, dato Bajocis 24 Maii 1096. Hoc
autem anno Jeroſolymitanum iter arripuit, ut
narrat Ordericus lib. VIII, pag. 664: *Odo Ba-*
jocenſis epiſcopus, poſtquam de carcere liber egreſſus
eſt, totum in Normannia priſtinum honorem adeptus
eſt, & conſiliarius ducis, videlicet nepotis ſui factus eſt.
Erat enim eloquens & magnanimus, dapſilis, &
ſecundum ſeculum valde ſtrenuus. Religioſos homines
diligenter honorabat, clerum ſuum acriter enſe &
verbo defendebat, eccleſiamque pretioſis ornamentis
copioſe per omnia decorabat. Hoc atteſtantur ædi-
ficia quæ conſtruxit, & inſignia ex auro & argento
vaſa & indumenta, quibus baſilicam vel clerum
ornavit. In adoleſcentia pro germanitate ducis datus
eſt ei Bajocenſis præſulatus, in quo pluſquam quin-
quaginta annis pollens diverſa eſt operatus. In
quibuſdam ſpiritus ei laudabiliter dominabatur, in
nonnullis vero ſpiritui caro miſerabiliter principabatur.
Carnali ergo ardore ſtimulatus, genuit filium nomine
Johannem, quem nunc in curia Henrici regis vide-
mus, eloquentia magnaque probitate pollentem. Sed
quamvis in quibuſdam præfatum Odonem ſecularis
detinuiſſet levitas, multum tamen exterius ipſe res
emendavit eccleſiaſticas. Eccleſiam S. Dei genitricis

A *Mariæ a fundamentis cœpit, eleganter conſummavit,*
multiſque gazis & ornamentis affatim ditavit. Ad
eccleſiam ſancti Vigoris epiſcopi Bajocenſis, quæ ſita
eſt juxta murum urbis, monachos poſuit, eiſque
religioſum & ſapientem Robertum de Tumbalenia
patrem præpoſuit, qui inter reliqua peritiæ ſuæ
monumenta, brevem & luculentam, ſenſuque profun-
dam ſuper Cantica Canticorum expoſitionem dimiſit
in eccleſia. Verum poſtquam præfatus pontifex, ut
prædictum eſt, clauſus fuit in carcere, prædictus
abbas relictis omnibus perrexit peregre, venienſque
Romam, a Gregorio VII papa detentus honorifice,
uſque ad mortem Romanæ fideliter ſervivit eccleſiæ.
B *Fundatore itaque epiſcopo vinculis mancipato, &*
abbate in Latias partes abeunte, novitius grex
monachorum diſperſus eſt, & quæſitis, prout quiſque
potuit, ſedibus, ad idem cœnobium nunquam reverſus
eſt. Denique præſul Odo Grentoni Divionenſium
abbati dedit prædictum monaſterium, ibique uſque
hodie cella floret Divionenſium. Sic evidenter patet
quod antiſtes Odo monaſticum ordinem valde dile-
xiſſet. Dociles quoque clericos Leodicum mittebat,
& alias urbes, ubi philoſophorum ſtudia potiſſimum
florere noverat, eiſque copioſos ſumtus, ut indeſinenter
& diutius philoſophiæ fonti poſſent inſiſtere, largiter
adminiſtrabat. De diſcipulis, quos ita nutriebat,
C *fuerunt Thomas archiepiſcopus Eboracenſis, atque*
Samſon frater ejus epiſcopus Wigornenſis, Guillelmuſ-
que de Ros *abbas Fiſcannenſis, & Turſtinus Gle-*
ſtonienſis, multique alii, qui noſtris temporibus in
eccleſia Dei floruerunt, & ſubjectis ovibus pabulo
doctrinæ radiiſque virtutum ſolerter profuerunt. Sic
Odo pontifex, licet ſecularibus curis admodum eſſet
irretitus, multa tamen laudabilia permiſcebat illicitis
actibus, & quæ facinoroſe aggregarat, largitus eſt
eccleſiis & pauperibus. Tandem nutu Dei omnipoten-
tis, Dominicæ Incarnat. anno M. XCVI, *indict.* IV,
omnia reliquit, & iter Hieroſolymitanum cum Ro-
berto duce nepote ſuo, ut in ſequentibus, volente Deo,
D *plenius dicemus, arripuit, & præſente Giſleberto*
Ebroicenſium epiſcopo, in urbe Panormitana obiit.
Corpus vero ejus in baſilica ſanctæ Mariæ ſepultum
eſt, ſuper quod inſigne opus a Rogerio comite Siciliæ
factum eſt. De morte adhuc Odonis idem Or-
dericus pag. 765: *Odo Bajocenſis epiſcopus, cum*
Roberto duce nepote ſuo peregrinatus eſt. Tantus
enim erat rancor inter ipſum & regem, pro tranſactis
ſimultatibus, ut nullatenus pacificari poſſent ab ullis
caduceatoribus, &c. Tumidus nimirum princeps
acerbe ſecum recolebat, quod Odo præſul qui patruus
ſuus erat, in primordio regni ſui primus illi reſti-
terat, & ingentem magnatorum frequentiam in rebel-
E *lionem contra eum contraxerat, &c. unde præſul,*
poſtquam rex Guillelmus, ut dictum eſt, prævaluit,
peregrinari quam inimico ſubjici maluit. Romæ cum
Urbano papa præſul & dux locuti ſunt, & percepta
benedictione ab eo, Tiberim tranſierunt, & in Apulia
hiemaverunt. Inde pontifex in urbem Panormitanam,
quam vulgo Palernam vocant, receſſit, ibique Fe-
bruario menſe ex hac vita migravit, & in metropo- 1097.
litanæ ſanctæ Dei genitricis baſilica Giſlebertus
Ebroicenſis epiſcopus eum ſepelivit. Hic ab adoleſ-
centia ſua promotus eccleſiæ gubernaculum ſuſcepit,

ANNI CHRISTI *ſere 50 annis tenuit, multis honoribus & ornamentis
epiſcopalem eccleſiam ditavit, clerum honoravit, &
multos ſuis exſpoliavit, aliiſque ablata prodigus
donavit.*

D'EVREMOU. XXX. TUROLDUS.

Odonis obitum ut audivit Guillelmus rex
Angliæ, Turoldo epiſcopatum dedit, inquit Or-
dericus pag. 765. Germanus erat Hugonis de
Euvremodio, qui cellam S. Laurentii de Euvre-
modio conſtruxit, & monachis Beccenſibus ſub-
jecit. Per ſeptennium tantum præfuit, quo tem-
1101. poris intervallo Henricus Angliæ rex anno 1101
tranſiens mare Bajocenſem civitatem cum eccleſia
B. Mariæ combuſſit, & Roberto fratri Cadomum
1106. abſtulit. Turoldus autem anno 1106 teſtis fuit
Ch. IV. col. 128. compoſitionis factæ ab Henrico rege inter mo-
nachos Fiſcanni & S. Taurini. Circa id tempus
a Paſchali II archiepiſcopum Lugdunenſem pro
cauſæ ſuæ definitione convenire calendis Octobris
juſſus eſt Turoldus, quem cum *necdum reveſtitum*
audiſſet ſummus pontifex, inducias ei ad Paſcha
prorogavit & mandavit ut tunc coram Anſelmo
Cantuarienſi archiepiſcopo cauſam ſuam defen-
deret, aut ipſummet cum adverſariis ſuis con-
Miſcell. Baluz. tom. VII. p. 134. veniret. Data eſt epiſtola ad Willelmum archi-
epiſcopum Rotomagenſem Salerni III calend.
Aprilis. *Poſt annos ſeptem*, ut legitur apud Orde-
ricum ibid. *præſulatum pro quibuſdam arcanis ultro
reliquit, & in cœnobio Beccenſi ſub Guillelmo abbate
monachili regulæ ſe ſubmiſit, ibique plurimo tempore
uſque ad finem vitæ regulariter Deo militavit.*
Laudatur anno 1127 ab Honorio II papa ad
Ricardum ſucceſſorem ſcribente. Ad Turoldum
etiam monachum factum ſcripſit S. Anſelmus
epiſtolam 127, lib. III: *Anſelmus ſervus eccleſiæ
Cantuarienſis, fratri & amico Turoldo, Dei gratia
monacho Beccenſi, ſalutem & boni propoſiti perſe-
verantiam uſque in finem.* Superſtitem fuiſſe ad
annum 1146 probant hæc verba chronici Bec-
cenſis: *Circa hoc opus evenit miraculum per merita
beatæ Fidis virginis & martyris a Deo patratum
in perſona D. Turoldi quondam epiſcopi Bajocenſis,
& pro tunc monachi Becci, germani Hugonis Euvre-
modienſis, de cujus Hugonis patrimonio fundatus
fuit prioratus ſancti Laurentii de Euvremodio, a
monaſterio de Becco Herluini dependens: qui quon-
dam epiſcopus & tunc monachus, vexabatur quadam
infirmitate, quæ vulgariter ruptura vocatur, a qua
infirmitate mirabiliter per merita ſupradictæ beatæ
virginis & martyris Fidis ſanatus fuit, prout patet
plenius in libro Paſſionis ejuſdem virginis.*

XXXI. RICARDUS II.

Recedente Turoldo ſedem aliquandiu vacaſſe
auctor eſt ſanctus Anſelmus epiſtola ad Arnulfum
Troarnenſem abbatem 141, lib. III. Et certe
qui poſt annos 26 obiit in hebdomada Paſchæ
1133, ex Orderico, Turoldo ſuccedere nequivit
ante annum 1107, Ricardus Sanſonis filius,
qui ſignum appoſuit ſuum chartæ Henrici regis
Angliæ abbatiam Elyenſem ad epiſcopatum ſu-
1108. blimantis, XVI calend. Novembris 1108. Anno
A 1115 Ivo Carnotenſis epiſcopus ſcripſit Cononi ANNI CHRISTI 1115.
ſedis apoſtolicæ legato, epiſtolam 273, ut excom-
municationem quam in epiſcopos Normanniæ
auctoritatem legati detrectantes intentarat, ita
temperaret, ut introitum eccleſiæ ad tempus
Bajocenſi epiſcopo non denegaret. Concilio
Rotomagenſi adfuit anno 1118 & Remenſi 1118.
1119, in quo tunc tantum conſecratus fuiſſe a 1119.
ſummo pontifice dicitur, de quo Ordericum
ſiluiſſe mirum, qui res in hoc concilio geſtas
accurate ſcripſit. Diplomatibus Henrici regis
ſubſcripſit Ricardus pro S. Stephano Cadomenſi
& pro Ceraſio an. 1120, & chartæ S. Michaëlis 1120.
B de Monte 1121, Saviniaci 1124, donationi 1121.
factæ abbatiæ de Valle 1125, & chartæ Stephani 1124.
comitis Boloniæ & Moritonii pro eccleſia beatæ 1125.
Mariæ Furneſeienſis in Anglia an. 1126. Bullam 1126.
ad eum direxit Honorius II anno 1127, in gra- 1127.
tiam ſancti Vigoris, in qua de multis eum repre-
hendit. Concilio Rotomagenſi adſtitit an. 1128. 1128.
Cum aliis Normanniæ epiſcopis Hugonem Ro-
tomagenſem archiepiſcopum conſecravit anno
1130. Interfuit 1131 unctioni Ludovici VII, 1130.
& ſubſcripſit fundationi abbatiæ de Alneto. 1131.
Baroniam Dobræ, quæ ad ipſum hereditario jure
pervenerat, menſæ epiſcopali addixit. Dedicavit
C eccleſiam prioratus Pleſſæi-Grimoldi, cui quid-
quid eo in loco poſſidebat, una cum ſuis fratribus
largitus eſt, ita ut a multis credatur fundator
hujus cœnobii. Obiit in hebdomada Paſchæ 1133.
1133, ex Orderico pag. 897.

XXXII. RICARDUS III.

Poſt mortem Ricardi Bajocenſis epiſcopi, inquit
Ordericus lib. XIII, pag. 900, *rex nepoti ſuo
Ricardo præfatæ urbis pontificatum dedit, quem
archiepiſcopus conſecrare, quia nothus erat, ſatis
detrectavit, diuque, donec apoſtolica ſanctione pro
regis timore conceſſum eſſet, diſtulit. Tandem remean-
D tibus legatis cum decretis papæ, Bajocenſis eccleſia
data eſt Ricardo Roberti comitis de Gloceſtria
(filii regis) filio*, quem jubente Innocentio papa
poſt duos annos Hugo Rotomagenſis archiepi-
ſcopus conſecravit anno 1135. Jam occurrit 1135.
anno 1134 in chartis Saviniacenſibus, & ſub-
ſcripſit anno 1136 chartæ Stephani Angliæ 1136.
regis pro Montis-burgo. Eccleſiæ ſuæ plurima
bona largitus eſt, ac præſertim eccleſiæ de
Iſſigneio anno 1138. Conſecravit eodem eccle- 1138.
ſiam de Ardena & donationes ipſi factas con- Chart. IX. col. 77.
firmavit. Teſtis fuit hoc anno commutationis
inter Rogerium Fiſcannenſem abbatem & Ro-
E bertum comitem de Gloceſtria, de prioratu
ſancti Gabrielis. Obiit 1142 die 3 Aprilis, ex 1142.
obituario Pleſſæi-Grimoldi, ubi deceſſoris Ricardi
dicitur nepos, cui monaſterio dedit campum
Oſberti.

XXXIII. PHILIPPUS. DE HARCOURT.

Roberti cognominis & Coletæ *d'Argouges*
filius Philippus, regis Angliæ cancellarius, de-
canus Lincolniæ templi militibus in Anglia de-
gentibus dedit terram *de Shepley*. Ex archidiacono

ANNI CHRISTI

Ebroicenſi Sariſberienſis epiſcopus a Stephano
rege renuntiatus anno 1140, nec a legato, nec
a clero admiſſus eſt, unde ad Bajocenſem tranſ-
latus, Ricardo defuncto ſucceſſit anno 1142;
ex chronicis Normanniæ. Canonicis Ardenen-
1143. ſibus largitus eſt anno 1143 eccleſiam ſancti
Germani de Blanca-herba cum dependentiis,
Ch. XVI. col. 82. quam poſtea cum ipſa Ardena dedit & conceſſit
canonicis Lucernæ. Juxta morem novæ inthro-
nizationis Romam perrexit, ubi adfuit conſeſſui;
in quo Lucius II papa bullam emiſit Laterani
pro ſubjectione eccleſiæ Dolenſis erga Turonen-
1144. ſem, idibus Maii 1144. Bullam ipſe aliquot poſt
diebus ab eodem pontifice obtinuit XVII calend.
Junii, pontificatus 1, datam populo Bajocenſi,
in qua ſic loquitur Lucius: *Præterea ſcire vos
volumus quia, ſicut ex ſcripto prædeceſſoris noſtri,
felicis memoriæ papæ Urbani intellexerimus, quoniam
Bajocenſis eccleſia bonorum ſuorum plurimam tunc
temporis partem perdidit, cum Oddo ipſius civitatis
epiſcopus a germano ſuo Guillelmo Anglorum rege
captus eſt, quæ tamen bona idem epiſcopus ſua
poſtmodum induſtria recuperavit*, quæ ſcripti ſui
auctoritate firmat idem pontifex. Confirmavit
1145. Philippus anno 1145 Vindocinenſi monaſterio,
quidquid in ipſius diœceſi poſſidebant. Circa id
tempus interfuit fundationi cellæ ſancti Imerii,
datæ monachis Beccenſibus. Cum abbate &
monachis de Troarno querelam habuit, quæ a
Lucio II & Eugenio III ſopita eſt. Ciſtercienſibus
1150. monachis Vallem Richerii conceſſit anno 1150,
Ch. XIV. col. 81. Solobriamque quam prius eis dederat recepit.
1151. Memoratur 1151 in chartis Saviniacenſibus, &
1153. 1153 in Fontanellenſibus & in Lucernenſibus.
Ch. XXII. col. 25. Monachis ſancti Wandregiſili confirmavit menſe
Aprili 1154, quidquid in ejus diœceſi poſſi-
Ch. XIII. col. 113. debant, & ſubſcripſit chartæ Hugonis archiepi-
1154. ſcopi Rotomagenſis, Rogerio abbati confirmantis
eccleſiam ſancti Sidonii. Adfuit eodem anno,
Dominica ante Nativitatem Domini, ſacro
Henrici Angliæ regis, apud Weſtmonaſterium.
Adrianus IV anno eodem bulla ſua confirmavit
tres præbendas quas in ſua eccleſia inſtituerat
Philippus. Circa id tempus Normanniam lin-
quere coactus fuit, de quo his expoſtulat verbis
ad Adrianum IV epiſtola 7, Arnulfus Lexo-
vienſis epiſcopus: *Petitionem Bajocenſis eccleſiæ de
revocatione epiſcopi ſui debita devotione proſequimur,
preces noſtras precibus eorum apud miſericordiam
veſtram humiliter adjungentes. Supplicat cum eis
quiſquis antiqua eccleſiæ detrimenta cognovit, quam
ille de pulvere paupertatis & dejectionis erectam,
de paupere divitem, de contemptibili venerabilem,
de ignobili reddidit glorioſam. In quibus ſane per-
ficiendis quiſquis laborem ejus induſtriamque per-
ſpexerit, probabit tum in exſecutione prudentiam,
tum magnificentiam in effectu. Teſtatur hoc ædificio-
rum reparatio, revocatio poſſeſſionum, & antiquæ
reſtauratio dignitatis, quam in conculcationem dederat
malignitas & impotentia perverſorum. Exultabunt
igitur illi, ſi migraverit is quo debellante dejecti ſunt,
jamque manus avidas reparant* (forte præparant)
ad rapinam, qui licentius conſueverant in jura eccleſiæ
A *malignari. Quia igitur filii & fideles eccleſiæ immi-
nentia jam ſibi detrimenta præſentiunt, ad diſcre-
tionis & miſericordiæ veſtræ ſubſidium ſingulare
concurrunt, ut ad conſervanda quæ collegit ſuum
epiſcopum eis remittatis: homo enim conſilii & for-
titudinis eſt, potens in opere & ſermone, in regalibus
conſiliis & negotiis eccleſiaſticis acceptus & efficax,
plurimumque, tam ipſi archiepiſcopo quam omnibus
provincialibus epiſcopis, neceſſarius ad reprimendam &
repellendam ab eccleſia Dei inſolentiam malignorum.
Deſideratur autem regreſſus ejus ab his qui in terra
prudentiores ſunt, & ſi quis adverſus eum furtiva
malignitate ſubmurmurat, non tam charitate quam
invidia, nec tantum delictis ejus, quantum ſuſpecta
magnificentia commovetur*, &c. Teſtis fuit Philippus
B anno 1156 factæ a Margarita comitiſſa Warvici 1156.
donationis Anglici templi militibus, quibus ipſe
cum Willelmo de Braioſa & Willelmo *d'Harcourt*
largitus eſt eccleſiam *de Suntinges*, teſtibus Hi-
lario Ciceſtrenſi & Gilberto Herefordiæ epiſcopis.
Adfuit judicio Cadomi lato 1157, in favorem 1157.
abbatis de Monte ſancti Michaëlis. Henrici
Normanniæ ducis diplomati pro ſancto Petro
Carnotenſi ſubſcripſit anno eodem, ſicut & fun-
dationi abbatiæ de Voto a Mathilde imperatrice
factæ, & chartæ pro Blanca-landa, ac 1160 1160.
compoſitioni inter Abrincenſem & Montis ſancti
Michaëlis eccleſias, ſuper eccleſiis Pontis-Urſonis.
C Subſcripſit plurimis diplomatibus Henrici regis
Angliæ pro Tirone, Lira, ſancto Florentio
Salmurienſi, Mortuo-Mari, B. Maria Santonenſi,
Lucerna, de præpoſitura Normanniæ, pro mo-
naſteriis Anglis, Monte-acuto in agro Sumerſe-
tenſi, abbatiis Woburnenſi & Lincolnienſi, atque
prioratu *de Trentham* in agro Staffordienſi, &c.
Adfuit anno 1162 tranſlatis apud Fiſcannum 1162.
ſanctorum reliquiis & corporibus Ricardi I & II
ducum Normanniæ, ab Henrico cardinale legato.
Memoratur anno eodem in chartulario ſancti
Johannis de Faleſia. Præter eccleſiam ſuam, * a
de qua optime fuiſſe meritum auctor eſt Arnulfus
D Lexovienſis epiſcopus, plurimis aliis eccleſiis
multa largitus eſt bona. Canonicis Pleſſæi-Gri-
moldi dedit præbendam apud S. Johannem-
Album, & confirmavit locum in quo nunc
conſtructus eſt prioratus, &c. Denique, *Philippus
Bajocenſis epiſcopus*, inquit Robertus de Monte
ad annum 1163, *menſe Februario moritur, qui* 1164.
*fuit vir prudens & aſtutus in augmentandis &
revocandis rebus illius eccleſiæ, & multum ibi profecit;
ſed ſapientia hujus mundi ſtultitia eſt apud Deum.
Hic ſe dederat monaſterio Beccenſi ad monachatum,
ſed non eſt in homine via ejus: præventus enim fuit
E morte, nec quod propoſuerat implere potuit: librorum
tamen ſepties viginti volumina illi jam dederat.*
Defunctus ſepulturæ mandatur ad introitum
eccleſiæ, a latere ſeptentrionis.

Philippo ſedente, florebat Guaſco canonicus
eccleſiæ Bajocenſis, Henrici II regis Angliæ
clericus, oriundus ex inſula Jerſaii, qui poëma

* Cathedralem ſuam incendio concrematam reſtauraſſe legitur Philippus in chartulario nigro capituli Bajocenſis fol. 47, ad annum 1159, inquiunt; quæ ſi vera ſunt, poſt hunc annum rejicienda Arnulfi Lexovienſis epiſtola, de qua ſupra.

ANNI CHRISTI ſcripſit antiquis verſibus Gallicis de regibus
Franciæ, ducibus Normanniæ, comitibus Pictavienſibus, aliiſve principibus viris, in quibus multa notatu digna de genealogia & hiſtoria literis mandavit, opuſque ſuum Henrico nuncupavit. Ejuſdem quoque temporibus ac forte ſuggeſtu, Ricardus *du Hommet* ex archidiacono Bajocenſi factus eſt epiſcopus Dolenſis.

XXXIV. Henricus II.

Ex decano Sareſberienſi Bajocenſis epiſcopus electus Henricus, gratulatorias a Johanne Sareſberienſi accepit literas 148 & 154, qui facto eidem epiſcopo alias dedit 201. Hugo quoque Rotomagenſis archiepiſcopus cum Abrincenſi epiſcopo ad Henricum ſcripſit anno 1164, ex chartulario nigro eccleſiæ Bajocenſis fol. 14, unde concluderetur eum jam electum hoc anno,
1165. memorari conſecratum anno 1165 in chronico Roberti de Monte. Henricum & archiepiſcopum Rotomagenſem, necnon Angliæ epiſcopos, diſſidiorum ipſius cum Theobaldo Cantuarienſi archi-
1168. epiſcopo arbitros elegit Angliæ rex anno 1168.
Ch. xviii. col. 83. Subſcripſit Henricus anno eodem fundationi
Chart. xix. col. 84. abbatiæ de Longis, & diplomati Henrici regis eam confirmantis. Occiſo S. Thoma Cantuarienſi
1170. anno 1170, cupiebat Henricus Angliæ rex, Henricum ſubrogari ob faciles ejus mores ab inflexo Thomæ animo multum abhorrentes, quod tamen minime factum. Interfuit anno eodem conſecrationi Henrici junioris Angliæ
1172. regis. Confirmavit anno 1172 privilegia & poſſeſſiones eccleſiæ ſancti Stephani Cadomenſis.
1173. Adſuit anno 1173, in Natali Domini, apud Cadomum in curia regis. Præſens fuit anno
1175. 1175 ſacramento fidei, quod Henricus junior ſeniori Henrico præſtitit apud Burum in Normannia. Cum Johanne Carnotenſi, Frogerio Sagienſi, & Egidio Ebroicenſi epiſcopis, præſens
1177. fuit pactis conventis anno 1177, inter Henricum Angliæ & Ludovicum Franciæ reges, de expeditione Jeroſolymitana. Eodem anno cum Ricardo Abrincenſi adſuit electioni Rolandi Dolenſis epiſcopi, in feſto S. Martini. Inſequenti Quadrageſimæ tempore adſuit dedicationi ec-
1178. cleſiæ Beccenſis. Romam anno 1178 ad con-
1179. cilium profectus eſt, reverſus inde 1179 quo cum archiepiſcopo Senonenſi, S. abbate ſanctæ Genovefæ, & decano Bajocenſi, ab Alexandro III deputatus eſt in cauſa Dolenſis epiſcopi. Rogatus
1181. a Rotrodo metropolitano, dedicavit anno 1181 eccleſias Valaſſiæ & Cæſaris-burgi. Eodem canonicis ſuis in eccleſia aſſiduis dedit decimam ſilvæ de Nuilleio, decimam nemoris de Racineto, & duas partes molendinorum *de Maiſnil*, pridie non.
Ch. xx. col. 86. Novembris. Eodem ſubſcripſit chartæ Roberti *Marmion* pro Barbereio. Eodem memoratur in renuntiatione epiſcopatus Lincolnienſis, facta a Gaufrido notho Henrici Angliæ regis. Lucius III, literis datis die 3 Aprilis, Henrico epiſcopo & Willelmo decano indulſit, ut tum ipſi & ſucceſſores in eccleſia cathedrali poſſent ſepeliri, declaravitque excommunicationem non tenere

A latam ab Honorio deceſſore, in eos qui in monaſterio S. Vigoris Bajocenſis non ſepelirentur. ANNI CHRISTI
Cum aliis epiſcopis in eccleſia ſancti Stephani Cadomenſis tulit excommunicationis ſententiam, in eos omnes qui pacem inter regem Angliæ & filios ejus impedirent, ſola filii regis excepta
perſona, anno 1183. Statuit cum canonicis 1183.
reditus præbendarum canonicorum decedentium uſque ad annum, ad reficiendam eccleſiam deputandos, quod Urbanus III ratum habuit VII idus Octobris. Subſcripſit diplomatibus Henrici regis pro monaſteriis S. Georgii, Beccenſi & Lirenſi, prioratu Totſenſi, cella de Pratellis, pro ſancto
B Nicolao Bajocenſi Leproſorum, pro hoſpitali Leproſarum *de Kenilly*, &c. Concilio Rotoma-
genſi adfuit anno 1189. Eodem in Angliam 1189.
trajecit, ubi cum Waltero Rotomagenſi & Johanne Ebroicenſi præſulibus, interfuit coronationi Richardi I regis Angliæ. Eodem adſtitit concilio Pipenvellenſi. Eodem Richardus Angliæ rex dedit ei 16 Septembris, anno regni primo, domum lapideam, quæ fuerat Conani theſaurarii, cum managio & virgulto. Subſcripſit chartis ejuſdem, datis 20 Martii ſequentis, tam pro Dunelmenſi epiſcopo quam pro monaſterio Framptonenſi, in agro Dorſetenſi. Cum aliis Norman-
C niæ epiſcopis nominatur in diplomate regis
ejuſdem, anno 1190 in orientem proficiſcentis. 1190.
Adſuit eodem dedicationi eccleſiæ Alnetenſis. Ch. xxv.
Circa id tempus cum comprovincialibus ſuis col. 90.
adſtitit paci initæ inter eccleſiam Rotomagenſem Ch. xxvi. col. 91.
& Willelmum ſeneſcallum Normanniæ. Bona &
poſſeſſiones Ardenæ auctoritate confirmavit ſua Ch. xxvii.
anno 1191. Una cum aliis provinciæ epiſcopis col. 91.
excommunicavit an. 1195 cives Rotomagenſes Ch. xxviii. col. 92.
qui in canonicos ejuſdem urbis rebellarant, de Ch. xxix. col. 92.
quo ſcripſit eis Cœleſtinus III, V idus Octobris, Ch. xxx.
pontificatus IV. Teſtis fuit commutationis factæ col. 93.
inter Richardum I, Angliæ regem, & Walterium 1191. Ch. xxvi.
D archiepiſcopum Rotomagenſem anno 1196. In- col. 28.
nocentio III facto pontifici anno 1198, literis 1195.
gratulatus eſt. Aderat quando Johannes Angliæ 1196.
rex apud Cadomum, 6 Julii, regni I, Chriſti 1198.
1199, abbatiam de Voto exemit a tributis ſol- 1199.
vendis de rebus ſuis. Henrici etiam ad preces eccleſia de Incranda priori & canonicis regularibus de Pleſſelo conceſſa, ab omni epiſcopali
conſuetudine eximitur anno 1200. Donatam a 1200.
Roberto de S. Remigio fratribus apud Boleiam commorantibus, eccleſiam Grainvillæ confirmavit. S. decano & capitulo dedit domos Conani theſaurarii, quas Philippus ejus deceſſor prius
E dederat Willelmo *d'Harcourt* theſaurario: capitulum autem has aſſignavit decano ſub annuo cenſu 6 librarum Andegavenſium, clericis de choro qui anniverſario S. decani interfuerint, diſtribuendarum. Denique Henricus epiſcopus, cum Henrico cantore & R. archidiacono Bajocenſibus judex a ſede apoſtolica delegatus, ſententiam tulit in abbatem S. Audoëni Rotomagenſis, qui jus electionis contendebat in electione abbatum ſancti Leufredi, cujus ſententiam poſtea confirmavit Innocentius III, quamvis contrarium

antea

antea ſtatuiſſet ſedes apoſtolica. Exſtant ad Henricum epiſtolæ Petri Bleſenſis 50, deprecantis pro G. camerario abbatis Cadomenſis, qui ſui defendendi cauſa cædem fecerat anno 1170, & 159 qua eum jam ſenem hortatur, ut quod fideliter cœpit & feliciter exitu feliciore conſummet. Scripſit quoque ad Henricum Arnulfus epiſcopus Lexovienſis epiſtolam ultimam pag. 1340, tom. XXII Bibliothecæ Patrum. Tandem
1205. vitam cum morte commutavit anno 1205, uti habent chronica ſancti Stephani Cadomenſis. Memoratus XIV calend. Decembris in necrologio abbatiæ de Silleio, ſepultus eſt ad introitum chori, ante pulpitum.

§ Petrus omiſſus in codice nigro eccleſiæ Bajocenſis & a Sammarthanis, memoratur a ſcriptoribus Severtio, Demochare, Sirmondo, Claudio Roberto & Chenutio, annum unum ſediſſe & obiiſſe 1206. At Petrus ille, cujus exſtat epiſtola ſuper contentione juris patronatus de Rocqua cum abbate Troarni, teſte Arturo pag. 562, vel fictitius eſt, ſeu non differt a Philippo, de quo ſupra, aut a Petro *de Beneis*, de quo infra. Andreas enim Troarnenſis abbas quicum illigatur, obierat anno 1147. Præterea inter Henricum defunctum anno 1205, eodemque electum Robertum, nullus relinquitur locus.

DES ABLEGES.

XXXV. Robertus.

Sede vacante, electi Guillelmus canonicus de Pezerollis a minore canonicorum parte cui favebat decanus, Ricardus poſtea decanus & Robertus filius Droconis canonicus Bajocenſis. Re ad ſummum pontificem delata, factam reſcidit electionem Innocentius III, aliamque præſcripſit. Electus itaque rurſum Robertus majore ſuffragiorum numero, a ſummo pontifice confirmatus eſt & ad eccleſiam Rotomagenſem miſſus, ut ibi ordinaretur. Ordinatus ergo eſt preſbyter V
1206. calendas Martii 1205, qui nunc 1206, & die craſtina epiſcopus a Waltero Rotomagenſi archiepiſcopo, quicum & aliis coepiſcopis ſcripſit ad Philippum Auguſtum de contentione pro jure
1207. patronatus dirimenda, quam anno 1207, menſe Octobri, reſponſo ſuo rex diremit. Circa id tempus ſubſcripſit chartæ Walteri Rotomagenſis archiepiſcopi, decimam de Deppa & Botellis canonicis ſuis donantis. Roberto epiſcopo dedit Philippus Auguſtus eccleſiam beatæ Mariæ de Nova-villa anno 1207, quam poſtea epiſcopus capitulo ſuo ceſſit pro anniverſariis & ſuo & patris Drogonis. Dedit adhuc ei rex anno eodem capellam S. Audoëni in caſtro Bajocenſi. Memoratur Robertus annis 1206 in chartis Hambeiæ, 1207 in chartis Ardenæ & S. Martini Sagien-
1208. ſis, 1208, 1214, 1218 & 1222 in tabulis de Longis. Donationes factas Barbercio confirmavit
1209. anno 1209. Eodem recenſetur inter præſules qui cruce ſignati adfuere præſentes expeditioni adverſus Albigenſes. Capitulo ſuo dedit anno
1210. 1210 patronatum eccleſiæ B. Mariæ de Campis in diœceſi Rotomagenſi. Anno eodem chartam
Ch. XXXIII. col. 94. dedit pro parthenone S. Laurentii *de Cordeillon*.

A Eodem Innocentius III Ranulfo priori & conventui Hoſpitalis ſancti Thomæ martyris confirmavit pratum Radulfi-veteris ipſis donatum ab R. epiſcopo Bajocenſi. Quædam etiam contuliſſe Troarnenſi monaſterio probat bulla ejuſdem pontificis. Roberti ad preces abbas & monachi de Lonleio montem Cereſei ab omni jure exe-
merunt menſe Julio 1213, pro fundatione Bellæ- 1213.
ſtellæ, quam confirmavit IV calend. Maii 1216, Ch. XXXIV. col. 95.
& cujus in chartis reperitur annis 1217, 1218, Charta
1220 & 1230. Profectus Jeroſolymam legitur XXXVI. col. 95.
anno 1216 apud Matthæum *Paris*, & 1217 1216.
in codice rubro eccleſiæ Bajocenſis. Inſtitutionem 1217.
B præbendarum ſancti Sepulcri Cadomenſis appro- 1218.
bavit earumque ſtatum ordinavit, ac Willelmum Chart. XL.
Acarin primum conſtituit decanum, cujus ea de col. 98.
re charta eſt anni 1219. Eccleſias Saviniaci & 1219.
Vallis-Richerii conſecravit 21 Aprilis 1220. 1220.
Nonnulla dedit capitulo anno 1221. Pauperibus 1221.
monachis de Longis conceſſit duas garbas decimæ Ch. XLI.
bladi eccleſiæ ſancti Petri de Fontinellis, menſe col. 99.
Decembri 1222. Eodem anno Minoritarum 1222.
conventus in urbe conſtructus eſt a Gregorio ſancti Franciſci adhuc viventis ſocio. Concilio
Pariſienſi interfuit anno 1223, & exſequiis Phi- 1223.
lippi Auguſti. Eodem tranſegit cum Guillelmo
C *du Bellay* de juribus apud Nuilleium, & anno ſequenti acquiſivit a Roberto *de Marmion* quidquid inibi poſſidebat. Judex ab Innocentio III delegatus fuit in cauſa epiſcopi & prioris Sagienſis; ad quem reſcripſit idem pontifex cap. 3, de officio & poteſtate judicis delegati, quod eſt pars capitis *Cum in jure* de Electione. Ab Honorio etiam III delegatus fuit in cauſa epiſcopi Venetenſis & abbatis ſancti Audoëni: ad quem etiam idem pontifex reſcriptum dedit, in quo reſcindit ſcriptum ab Alexandro datum & a ſe confirmatum, pro ſancto Stephano Cadomenſi. Denique
Robertus defunctus dicitur 1231, 29 Januarii, 1231.
D & ſepultus in navi ante crucifixum.

§ Expungendus ergo Theobaldus epiſcopus Bajocenſis, qui omnibus & ſingulis eccleſiarum ſuæ diœceſis rectoribus ſcribit adverſus reginam Cypri, pro Theobaldo Campaniæ comite, anno 1230, die Sabbato proxima poſt feſtum ſancti Johannis Baptiſtæ. Literæ ſunt in chartulario Campaniæ: ſed error procul dubio eſt notarii, qui viſo Theobaldi nomine falſus, Theobaldum forte pro Roberto ſcripſerit.

XXXVI. Thomas.

DE FREAUVILLE.

Nobili in Neuſtria ortus eſt familia Thomas,
E qua editum volunt Nicolaum cardinalem tit. ſancti Euſebii, qui jacet apud Dominicanos Rotomagenſes. Ex archidiacono Ambianenſi & decano Rotomagenſi electus archiepiſcopus a parte capituli, multiplicium beneficiorum reus, inquiunt, ceſſit in manibus ſummi pontificis menſe Maio 1231, eodemque electus Bajocenſis confirmatur ab archiepiſcopo qui regem rogavit anno eodem, ut regalia ei concederet. Inauguratur
ab eodem præſule Dominica Paſſionis 1232. 1232.
Memoratur 1233 in chartis Montis-Dei, cui 1233.

ANNI CHRISTI

dediſſe legitur patronatum eccleſiæ *de Noron*,
1234, 1235, 1236 & 1237, in codice rubro
1234. eccleſiæ Bajocenſis. Radulfum de Cierreyo pre-
1235. ſbyterum ordinavit Sabbato Quatuor temporum
1236. Septemb. 1236, poſtridieque epiſcopum Ebroi-
cenſem, in eccleſia Rotomagenſi. Infirmus excu-
ſavit ſe quod adeſſe non poſſet conſecrationi
Petri archiepiſcopi Rotomagenſis, factæ in vigilia
1237. ſancti Laurentii 1237. Donationes factas Bellæ-
ſtellæ confirmavit menſe Aprili, & Fontaneti
1238. menſe Maio 1238; eodemque obiit, notatus in
necrologio Bellæ ſtellæ 29 Maii, & Augenſi 31
menſis ejuſdem, & ſepultus in navi eccleſiæ,
in qua celebratur ejus anniverſarium 14 Martii.
Epiſcopatus autem Bajocenſis publice poſſide-
1240. batur annis 1238, 1240 & 1241, ex collecta-
1241. neis D. *du Fourny*.

XXXVII. GUIDO.

Sedebat Guido anno 1241, quo & 1256
Fratribus Minoribus ſtatuta præſcripſit de con-
feſſionibus audiendis & concionibus habendis.
1242. Reperitur in codice rubro annis 1242, 45,
1245. 48, 59, & nigro annis 1245, 51, 52. Dedi-
cationi Sacræ capellæ Pariſienſis Palatii adſtitit
1248. 1248. Cum W. Abrincenſi, J. Ebroicenſi,
G. Sagienſi, F. Lexovienſi, & J. Conſtantienſi
epiſcopis, procuratorem conſtituit ad appellan-
1251. dum ab Odone Rotomagenſi archiepiſc. 1251,
in craſtino ſancti Vincentii. Cum J. Ebroicenſi,
G. Sagienſi, F. Lexovienſi, & J. Conſtantienſi,
ab eodem archipræſule appellavit menſe Junio
1253. 1253. Cum Fulcone Lexovienſi & Johanne
Conſtantienſi convenit de juribus apud Pontem-
Audomari cum archiepiſcopo Rotomagenſi, die
lunæ poſt Nativitatem ſancti Johannis-Baptiſtæ
1256. 1256. Cum rege Ludovico compoſuit menſe
1258. Auguſto 1258, pro præſentatione ad eccleſiam
de Laceyo. Subſcripſit literis epiſcoporum ſancto
Ludovico concedentium, ut quæ ignotis reſti-
tuere non poterat, pia in opera impenderet
1259. 1259. Noſocomium a deceſſore inchoatum
perfecit, candelabrum æneum dedit, aliaque ec-
cleſiæ ſuæ contulit. Statuta quindecim pro con-
ſervanda eccleſiaſtica diſciplina in ſua diœceſi
condidit, quæ in duobus capitulis generalibus
quotannis leguntur. Interiit III calendas Martii
1260. 1259 (1260) ut refert Cadomenſe S. Stephani
chronicon, ſepultuſque eſt in choro cathedralis
ante candelabrum. Obitus fit 24 Februarii.

In Parlamento Pariſienſi anni 1261 cancel-
lario Bajocenſi petenti ut rex ipſi miniſtraret,
vacante ſede Bajocenſi, quia tenebat regalia, id
quod epiſcopus miniſtrare cancellario conſueve-
rat, dictum eſt regem non teneri.

DE LORY.

XXXVIII. ODO II.

Sancti Ludovici capellanus Odo, ex canonico
electus epiſcopus Bajocenſis via ſcrutinii, æmulum
paſſus eſt Arnulfum decanum & papæ capellanum.
Res ad ſummum pontificem delata eſt, qui ſedem
adjudicavit Odoni. Hic ab Odone metropolitano
in eccleſia Rotomagenſi conſecratus fuit anno

ANNI CHRISTI

A 1263, in octavis beatæ Magdalenæ, & ne in
poſterum ſede vacante detrimentum aliquod
pateretur eccleſia, de conſenſu capituli menſe 1263.
Septembri quid agendum tunc eſſet ſtatuit.
Hominium excepit ab Odone primogenito ducis
Burgundiæ Pariſiis, die lunæ ante Brandones
1264. Scripſit ei anno 1265 Clemens IV, ut 1264.
in litigando honeſtatem quæ epiſcopum decet 1265.
proſequeretur. Concilio Rotomagenſi adſtitit apud
Pontem-Audomari anno 1267, eodemque con- 1267.
ſecrationi Guidonis epiſcopi Lexovienſis. Regi-
naldi Pariſienſis epiſcopi exſequias celebravit in
eccleſia S. Victoris Pariſiis, menſe Junio 1268. 1268.
B Adfuit anno eodem ſcacario apud Cadomum
in feſto ſancti Dionyſii, ubi de regis voluntate
cum epiſcopo Sagienſi & tribus abbatibus depu-
tatus eſt in cauſa abbatis Montis ſancti Michaëlis.
Memoratur menſe Julio 1269 in regeſto 30 1269.
chartarum theſauri. Anno 1270 dedit monachis 1270.
S. Fromondi tertiam partem molendini *de Arel*.
Eodem ſcripſit ad Odonem Johannes, dictus
Salvarenſis, ballivus Cadomenſis, ſuper conten-
tione juris patronatus in parochia S. Geremari
de Noron. Una cum aliis inſtitutus eſt anno eodem
exſecutor teſtamenti Philippi III conditi in caſtris
prope Carthaginem, die feſto ſancti Remigii,
C & deſignatus inter conſiliarios quos Petro fratri Chart. XL. col. 38.
ſuo adjungebat rex, ſi forte mori ſe contingeret
priuſquam primogenitus ſuus 14 annos adim-
pleviſſet, iterumque alio diplomate menſe De-
cembri 1271. Capitulo Bajocenſi confirmavit 1271.
anno 1272 in Quadrageſima, decimas ſancti 1272.
Georgii juxta Alnetum. Huic alia largitus legitur
pro anniverſario ſuo, regis & reginæ Blanchæ,
ut conſtat ex codice rubro, in quo occurrit annis
1264, 68, 70, 71, 72, 73 & 74, quo ultimo 1273.
obiit VI idus Auguſti, in vigilia ſancti Laurentii, 1274.
ſepultus in choro cathedralis. Commemoratur
20 Februarii & Auguſti, in obituario Bellæ-
D ſtellæ, VI calendas Junii in necrologio ſanctæ
Crucis Aurelianenſis, & IV calendas Novembris
in mortuologio Curiæ-Dei ejuſdem diœceſis,
unde oriundus videtur.

XXXIX. GREGORIUS.

DE NAPLES.

Comitibus Signiæ editus Gregorius de Neapoli,
inde dictus unde oriundus, Gregorii IX nepos,
Urbani IV capellanus fuerat, eratque canonicus
& decanus Bajocenſis, cum electus eſt epiſcopus
Bajocenſis; at Odone defuncto, ut diximus,
menſe Auguſto, Gregorius nec electus, nec or-
dinatus eſt in concilio Lugdunenſi, ut volunt
E Sammarthani, cujus ſexta & ultima ſeſſio habita
eſt 17 Julii 1274. Miniſtro & Fratribus ordinis
de Redemtione captivorum dedit anno 1275 1275.
domum ſanctæ Catharinæ de Perrina diœceſis
Conſtantienſis, quæ tunc ad eccleſiam Bajocen-
ſem ſpectabat. Eccleſiæ ſuæ dedit decimam in
parochia *de Thaon*. Exceſſit e vivis V idus Julii
1276, ſepultuſque eſt ante majus altare, ad 1276.
dextram. Scripſit vitam Urbani IV, cujus tunc
erat capellanus, editam a Papyrio *Maſſon*, quæ
ſervatur MS. in archivo eccleſiæ ſancti Urbani

ANNI CHRISTI

Trecenſis. Epiſcopatus vero bona penes regem A
manſerunt a feſto ſancti Benedicti æſtivalis, ad
diem Martis poſt ſanctum Dionyſium.

DE BENEIS.

XL. Petrus I.

Petri de Brocia cubicularii uxoris Philippi III
regis conſanguineus Petrus, decanus erat Bajo-
cenſis, cum legatum apoſtolicum apud ſanctam
Genovefam convenit, nuncians Pariſiis divulgari
Ludovicum regis primogenitum a regina into-
xicatum fuiſſe. Qua de re a Petro *de la Broſſe*
Theſaur. chartar. regi propoſitus, ut in Flandriam pergeret, inter-
rogaturus duas mulieres fama celebres, antequam
proficiſceretur, a rege epiſcopatum Bajocenſem B
obtinuit, ipſaque regalia abſque ſacramento fide-
litatis. Reverſus Petrus legato declaravit arcanum
de veneno quod ipſi patefecerat mulier, conſ-
cios vero reticuit prætexens legem ſecreti. Quod
cum audiſſet rex, Petrum iterum cum Matthæo
abbate ſancti Dionyſii ad eaſdem mulieres dele-
gavit. Petrus vero Jacobum monachum Vize-
liacenſem præmiſit ut eas ſubornaret; unde iratus
rex Petrum de Brocia calumniæ auctorem &
1277. inſtigatorem carceri tradidit anno 1277. Quo
nuncio perterritus Petrus, Romam ſeceſſit ad
Nicolaum III, cujus patrocinio adverſus regem
Franciæ ac principes Brabantiæ, Lotharingiæ, C
Burgundiæ & Atrebati ſe tutatus eſt. Et certe
licet ad ſummum pontificem querelas de eo
1278. tuliſſent Maria regina rea menſe Auguſto 1278,
& ipſe Philippus rex, reſpondit Nicolaus non
licere manus extendere ad res eccleſiæ ob per-
ſonæ delictum in damnum eccleſiæ converten-
dum, regem deprecatus quin & minatus ne
epiſcopum temporalibus deſtitueret, Romæ anno
1279. pontificatus 1. Eodem ſcripſit modo v idus Julii,
pontificatus 2, ad Johannem Brabantiæ & Lotha-
ringiæ, Robertum ducem Burgundiæ & Rober-
tum comitem Atrebati, nec Petri unquam partes
deſerere voluit, niſi de objectis convinceretur. D
Attamen terra epiſcopi in manu regis poſita fuit
1280. a Paſchate 1280 ad Paſcha 1286. Petrus vero
Carmelitas apud Cadomum inſtitutos approbavit
menſe Junio 1278. Cum aliis epiſcopis apud
Urbem-veterem conceſſit indulgentias viſitanti-
bus in certis feſtis eccleſiam S. Michaëlis de Lu-
1281. neburgo an. 1281. Defuncto vero Philippo III
1285. rege anno 1285, reverſus Petrus, duas in eccleſia
1289. Bajocenſi fundavit capellanias 1289. Abſens
1291. erat a diœceſi menſe Septembri 1291. Cum
abbate ſancti Stephani Cadomenſis facta com-
1292. poſitione 9 Auguſti 1292, cedit juri abbates
hujus loci in poſſeſſionem inducendi. Nomi- E
1293. natur anno 1293 in contentione de jure patro-
natus in eccleſia S. Severi de Pratellis. Compoſuit
1295. annis 1295 & 1296 cum priore S. Gabrielis.
1296. Philippus IV rex anno 1297, die 3 Martii,
1297. milites epiſcopi clientes compulit ad ſervitium
exercitus ſui præſtandum. Capellaniam caſtri ſui
1300. de Nulleio dotavit Petrus anno 1300. Bona &
poſſeſſiones S. Salvatoris vicecomitis confirmavit
1301. anno 1301, & eccleſiam de Blado canonicis
Ardenenſibus. Tranſegit anno 1306 cum Ri-
chardo priore de Pleſſæo-Grimoldi. Obiit Do- ANNI CHRISTI
minica poſt ſanctum Vincentium anno 1305
ſtylo veteri, & durarunt regalia uſque ad vigiliam 1305.
Nativitatis Domini 1306, ex ſchedis D. *du* 1306.
Fourny. Ceterum ſtatuta ſynodalia numero 113
condidiſſe fertur, quæ Petro de Collemedio
melius tribuuntur in collectione conciliorum
Rotomagenſium.

XLI. Guillelmus I.

BONNET.

Poſt obitum Petri canonici Bajocenſes epiſcopi
eligendi facultatem a rege poſtularunt an. 1305,
ex chartis theſauri, forte 1306, juxta hodiernum
computandi morem. An elegerint ignoratur:
at Clemens V bulla data Burdegalæ vi calendas *Baluz. vit. pap. Avenion. tom. II. col. 60 & 87.*
Septembris, pontificatus 1, qui proviſionem
hujus eccleſiæ diſpoſitioni ſuæ reſervarat, Guil-
lelmum Bonneti theſaurarium eccleſiæ Andega-
venſis Bajocenſi præfecit epiſcopum, regique
commendavit ut regalia ei concederet: de quo
grates ei rependens rex, viciſſim ſummum pon-
tificem rogavit ut proviſionis literas cito ei
tranſmitteret. Conceſſæ ſunt ante finem Decemb.
anni 1306, quo tempore regalibus donatus eſt
Guillelmus. Natus is in diœceſi Cenomannenſi
& decanatu de Paſſaio, educatus eſt in Ande-
gavenſi, ubi magnis dudum dignitatibus eſt
condecoratus. Cum Roberto comite Bolonienſi
in Hannoniam anno 1307 miſſus eſt pro feodo 1307.
comitatus Oſtrevantii, cujus feudatarius erat Guil-
lelmus comes. Teſtamentum Petri Autiſſiodo-
renſis epiſcopi executioni cum aliis demandavit
an. 1308. Unus ex epiſcopis quibus Clemens V 1308.
literis datis apud Auguſtodunum Pictonum pridie
idus Auguſti anno iii, commiſit inquiſitionem
cauſæ Templariorum, cum eis Pariſiis remanſit
a menſe Auguſto 1309 ad menſem Maium 1309.
1311. Interim jura quæ habebat in urbe Tori-
gniaci, regi ceſſit pro 38 libris menſe Martio
1308. Collegium Bajocenſe ab eccleſia ſua ſic
dictum Pariſiis fundavit pro ſcholaribus diœce-
ſeôn Cenomannenſis & Andegavenſis, Sabbato
poſt Dominicam *Reminiſcere*. Occurrit anno
eodem 4 Julii cum Egidio Narbonenſi, in re-
geſto 1 chartarum theſauri. Deputatus a ſummo
pontifice pridie cal. Novembris, pontificatus iii,
monachis Becci licentiam fecit permutandi cum
rege Philippo, die Veneris poſt Reſurrectionem
Domini 1310. Hominium Henrici de ſancto 1310.
Claro excepit anno eodem. Epiſcopus Bajocenſis,
Guillelmus certe, cum electo Ebroicenſi & aliis
a rege legatus eſt 14 Februarii 1310, ad ferien-
dum fœdus inter reges Francorum & Roma-
norum. Miſſus quoque eſt ab eodem ad Cle-
mentem V, qui v calend. Maii, pontificatus vi,
reſpondit de proponendis contra aut pro memoria
Bonifacii VIII. Obiit Andegavis, ejuſque anni-
verſarium fit in eccleſia Bajocenſi die 3 Aprilis.
Officialis Pariſienſis vidit Dominica poſt feſtum
S. Bartholomæi anno 1312 ejus teſtamentum, 1312.
ex quo apparet hoc anno, nec ita pridem defun-
ctum fuiſſe Guillelmum. Memoratur in necro-
logio eccleſiæ Cenomannenſis pridie idus Aprilis.

ANNI CHRISTI DE TRIE.

XLII. Guillelmus II.

Philippo *de Marigni* e Cameracenſi ad Seno-
Spicil. XIII, 350. nenſem eccleſiam tranſlato anno 1309, Philippus
rex priori de Cheza in mandatis dedit ut Guil-
lelmum de Tria ad illam eccleſiam ſummo
pontifici commendaret: pontifex vero jam eam
contulerat Petro *de Levis*, qui 21 Octob. 1309
cameræ apoſtolicæ ſolvit. Guillelmus autem
filius Renaldi *de Trie* domini *de Vaumain*, &
Johannæ *de Hodenc*, germanuſque Matthæi Fran-
ciæ mareſcalli & Philippi Valeſii præceptor, Ba-
jocenſis electus dicitur 3 Decembris 1312 in
regeſtis Vaticani; electus ſolvit 4 Decembris
1312 in libro ſolutionum, electus anno eodem
in codice rubro eccleſiæ Bajocenſis, & menſe
1313. Januario 1312, hic eſt 1313, in chartulario
Troarnenſi. Electus & confirmatus 1 Februarii
1312 (1313) legitur in chartis authenticis
D. *de Gaignieres*. Cameræ apoſtolicæ ſolvit 21
Octobris 1313, eodemque memoratur in chartis
Montis-Dei. Adſtitit dedicationi eccleſiæ de
Ch. XLII. col. 39. Eſcoyaco circa annum 1314, & indulgentias
cum aliis conceſſit, quas Clemens VI appro-
bavit VIII calend. Maii, pontificatus IV. Occurrit
1316. anno 1316 in chartis ſancti Amandi, & ſingulis
1321. fere annis ad annum 1321, in codice rubro.
Synodum habuit poſt annum 1317, & ſtatuta
condidit. Tranſlato autem Guillelmo ad eccleſiam
Remenſem, inchoata regalia die Mercurii poſt
Annuntiationem anni 1323, durarunt ad diem
1324. 2 Julii 1324. Tria in eccleſia Bajocenſi fundavit
anniverſaria, pro ſe, matre & Matthæo fratre.

DE LEVIS.

XLIII. Petrus II.

E Magalonenſi ad Cameracenſem & poſt ad
Bajocenſem tranſlatus eſt Petrus a Johanne XXII,
qui collationes epiſcopatuum per tranſlationes
reſervaverat, quique eum regi commendavit a
ſe confirmatum per tranſlationem præceſſoris ad
eccleſiam Remenſem, pontificatus anno VIII.
Poſſeſſionem iniit 4 Novembris anni ejuſdem.
Dominus Villæ-novæ prope Biterras memoratur
1325. menſe Junio 1325 in regeſtis cameræ compu-
torum Monſpelienſis. Circa id tempus Regalis-
loci prope Compendium religioſis datam a
Carolo rege confirmavit eccleſiam de Linguebra.
1326. Cameræ apoſtolicæ promiſit menſe Aug. 1326.
Eodem hominium ipſi præſtitit Henricus *de
Hottot* miles, pro terra Belli-montis Richardi, &
ſequenti Ricardus *du Queſney*. Diſſidium habuit
1327. anno 1327 cum Aimerico abbate Troarnenſi,
qui tonſuram & minores ordines non ſolum
ſuis monachis, ſed etiam clericis conferebat qui
in ipſius parochiis degebant, cauſamque coram
officiali obtinuit 11 Maii. Fratres ordinis Cari-
tatis beatæ Mariæ ſeu Tertii ordinis S. Franciſci
1328. in ſuburbio Bajocenſi admiſit anno 1328, quibus
ſucceſſere anno 1633 moniales Urſulinæ. Pœni-
tentiarii fundandi licentiam petiit a ſummo
pontifice anno 1328, inquiunt, quam Johannes
XXII impertiit anno XV ſui pontificatus, 15
Februarii, hic eſt annus 1331; ſed defunctus
A jam erat Petrus, qui obiit anno 1330, ex colle- ANNI CHRISTI 1330.
ctione conciliorum Normanniæ. Poſt ejus ex-
ceſſum in ſenatu Pariſienſi de ſucceſſione liti-
gabant anno 1334 Johannes *de Levis* dominus
Mirapicenſis fidei mareſcallus frater ejus, cum
Euſtachio & Franciſco itidem germanis, ex
regeſtis curiæ Parlamenti Pariſienſis.

XLIV. Guillelmus III.

DE BEAUJEU.

Ludovici toparchæ Belli-joci & Dumbarum,
ac Leonoræ Sabaudæ e linea principum Pede-
montii filius Guillelmus, avunculus autem Hen-
B rici *de Villars* archiepiſcopi Lugdunenſis, ex
ejuſdem eccleſiæ canonico, præcentore & præ-
fecto Fori veneris, ad epiſcopatum Bajocenſem
aſſumtus a Johanne XXII, cameræ promiſit
apoſtolicæ die 13 Februarii 1330, forte 1331, 1331.
ex regeſtis obligationum Vaticani. Memoratur
anno 1332 in regeſtis capituli, & 1334 in 1332.
chartis Vallis-Richerii. Miſit anno 1335, menſe 1334.
Septembri, procuratorem ad concilium pro- 1335.
vinciale coactum in monaſterio beatæ Mariæ de
Prato prope Rotomagum. Fundavit duas capel-
lanias in domo epiſcopali & in manerio de
Dobra. E vivis exceſſit 26 Octobris 1337, 1337.
C & die craſtina inchoata regalia perſeverarunt ad
diem 2 Martii ſequentis. In tumulo matris con-
ditus eſt apud Franciſcanos Villæ-francæ, cujus
anniverſarium habetur in obituario S. Johannis
Lugdunenſis hoc titulo apud Severtium in ar-
chiepiſcopis Lugdunenſibus, pag. 326: *Anno
1337 die VII cal. Septembris* obiit Guillelmus de* * forte Novembris.
*Belli-joco epiſcopus Bajocenſis & præcentor Lug-
dunenſis, qui promotus eſt ad epiſcopatum per felicis
recordationis dominum papam Johannem XXII
in Avenione, ubi tunc reſidebat, & fuit eccleſiaſticæ
traditus ſepulturæ apud Villam-francam Lugdunen-
ſis diœceſis in reveſtitorio Fratrum Minorum juxta
ſacrarium præſente multitudine prælatorum. Reliquit
D majori eccleſiæ Lugdunenſi unum anniverſarium
generale ſingulis annis die obitus ſui perpetuo
ibidem faciendum. Ad hoc obligat domum ſuam
cum appenditiis in clauſtro Lugdunenſi cum domo
ſua, quam acquiſivit a domino Percevallo de
Palude canonico Lugdunenſi, juxta domum Cluniaci*,
&c. Fit quoque Guillelmi obitus in eccleſia
Bajocenſi 26 Octobris.

XLV. Guillelmus IV.

BERTRAND

Roberti baronis *de Briquebec* & Aalicis *de
Neelle* filius Guillelmus, germanus autem Roberti
E Franciæ mareſcalli, libellorum ſupplicum magi-
ſter, tum epiſcopus Noviomenſis, ad Bajocenſem
tranſlatus 27 Februarii 1337 (1338) regalia 1338.
obtinuit die 2 Martii. Scacario interfuit anno
eodem & benedictioni abbatis ſancti Audoëni
anno 1339. Eodem a tribus provinciæ ordi- 1339.
nibus ad Philippum regem miſſus fuit cum aliis Chart. XX. col. 117.
epiſcopis, ut neceſſitatibus populi nimiis exa-
ctionibus exhauſti provide ſuccurreret. Memo-
ratur eodem anno in chartulario Montis-Dei.
Teſtatur anno 1340 vidiſſe ſe teſtamentum 1340.

ANNI CHRISTI

deceſſoris de fundatione dictarum duarum ca- A
pellaniarum. Concilio Rotomagenſi adſuit anno
1342. 1342. Occurit eodem die Dominica poſt feſtum
Corporis Chriſti, in regeſto 75 chartarum
theſauri. Adſtitit ſcacario Rotomagenſi anno
1344. 1344. Interfuit menſe Maio 1345 declarationi
1345. quam Philippus rex edidit in gratiam Univer-
1346. ſitatis Pariſienſis. Litigabat anno 1346 adverſus
Colardum *d'Eſtouteville*. Cadomum anno eodem
adverſus Anglorum regem a rege præfectus de-
fendit, quo caſtrum de Nulleio a Godefrido *de*
Harcourt in cineres redactum eſt. Memoratur
die Martis 29 Auguſti in chartis authenticis
D. *de Gaignieres*. A ſummo pontifice tranſlatus B
1347. eſt anno 1347 ad eccleſiam Bellovacenſem,
epiſcopatuſque Bajocenſis regalibus ſubjicitur die
Dominica ſanctiſſimæ Trinitatis. Factus autem
Bellovacenſis epiſcopus, capellaniam in eccleſia
Bajocenſi 25 libris Turonenſibus annui reditus
dotavit, quas rex Johannes morticinii jure do-
navit menſe Maio 1354.

DE VILLAINES.

XLVI. PETRUS III.

E diœceſi Bajocenſi oriundus Petrus, ex ec-
cleſia Autiſſiodorenſi ad Bajocenſem tranſlatus
circa feſtum Pentecoſtes, memoratur in regeſtis
Vaticani 23 Auguſti 1347, inquiunt Sammar- C
1349. thani. Cameræ apoſtolicæ ſolvit 9 Febr. 1349.
Poſſeſſionem ſolenni ritu adeptus eſt die Paſchæ
1351. 1351, quo anno celebravit exſequias Johannis
Rotomagenſis archiepiſcopi in eccleſia ſancti
Audoëni. Cum Roberto abbate ſancti Stephani
Cadomenſis de juriſdictione ita tranſegit, ut
intra fines abbatiæ nihil ageret. Ratam habuit
1355. an. 1355 collegiatam eccleſiam de Creſſenvilla,
fundatam an. 1352. Obſeſſis a rebellibus Bajocis
1356. anno 1356, ſeceſſit in caſtellum de Nulliaco:
captis, ſpoliatis & concrematis, dolore pertæſus
1360. teſtamentum condidit, & 3 Septembris 1360 D
obiit. Corpus inſepultum per 80 annos in capella
caſtelli manſit, eo quod ob non ſoluta cameræ
apoſtolicæ debita cenſuras incurriſſet, ex regeſto
eccleſiæ Bajocenſis. Debitum ſolvit Zano e ſuc-
ceſſoribus alter, & corpus ſepelivit anno 1440
in navi majoris eccleſiæ, ſubtus imaginem ſanctæ
Ceciliæ. Obitus celebratur 3 Septemb. fundatus
anno 1367 ab exſecutoribus teſtamenti.

TEZART.

XLVII. LUDOVICUS I.

Robini toparchæ *des Eſſarts* & Robinæ *de*
Villiers filius Ludovicus, ex officiali, vicario
generali & archidiacono Remenſi Bajocenſis
epiſcopus electus a capitulo, & confirmatus a E
ſummo pontifice, poſſeſſionem iniit per procu-
ratorem in vigilia Nativitatis Domini 1360,
ipſe vero ſolenniter 26 Martii, die ſancto Paſchæ
1361. 1361. Biennio poſt patronatus prioratus ſancti
1363. Nicolai ei adjudicatus eſt 17 Septembr. 1363,
adverſus regium quæſtorem. Approbavit prima
Decembris anni ejuſdem, factum ſancto Ebrulfo
donum in parochia ſanctæ Crucis de Grentone
a Johanna *Bacon* caſtellana *de Lille*, & domina
du Mollay Bacon & *de Villers en Bocage*. Adſtitit

ANNI CHRISTI

hominio quod Johannes dux Britanniæ præſtitit
Francorum regi 13 Decembris 1366. Conſilio 1366.
regis die Mercurii 25 Novembris interfuerat, &
ſedit in curia Parlamenti Pariſienſis die Mercurii
9 Maii 1369. Eodem anno ſynodum habuit, 1369.
in qua ſynodorum annuarum dies præfixit feriam
3 poſt Dominicam *Quaſi modo* & feriam 3 poſt
octavam S. Michaëlis. In eadem ſynodo prohibuit
ne plures quam tres admitterentur ad levandum
infantem de ſacro fonte, neve ludi dicti *Charivari*
deinceps fierent. Cum abbatibus ſancti Albini
Andegavenſis & Majoris-monaſterii ab Urbano V
deputatus fuit annis 1369 XVI cal. Septembris,
1370 XI cal. Novembris, & 1371 XVII cal. 1370.
Februarii, ad inquirendum de vitæ ſanctimonia 1371.
& miraculis Caroli Bleſenſis ducis Britanniæ,
qua de re exſtant literæ ad Gregorium XI,
Ludovici Bajocenſis epiſcopi & Johannis abbatis
ſancti Albini 9 Septembris 1371, & viciſſim
ſummi pontificis ad eoſdem. Scacario apud Alen-
conium adſtitit anno 1371, fer. 2, Martii 8.
Memoratur adhuc in chartis authenticis D. *de*
Gaignieres 1361, die Dominica in Aſſumtione
beatæ Mariæ, & 1372 4 Maii, & 10 Januarii. 1372.
Memoratur & in codice rubro Bajocenſis eccleſiæ
1373, quo anno ad eccleſiam Remenſem tra- 1373.
ductus, cameræ apoſtolicæ promiſit XIII calendas
Junii, ex regeſtis Vaticani.

¶ Forte poſt Ludovicum Goffredo de Sala-
gnaco dandus locus. Nobilis is Matiſconenſis,
auditor contradictarum Urbani V papæ ejuſdem-
que capellanus, juris utriuſque profeſſor, ex decano
Matiſconenſi ab Urbano V factus eſt epiſcopus
Cabilonenſis per obitum Johannis (VI), bulla
data apud Montem-flaſconem, XIV calend. Julii,
pontificatus anno VII, hic eſt 1369. Ibidem
ſedit ad annum 1373, quo ſucceſſor ejus Nico-
laus cameræ apoſtolicæ promiſit 20 Maii. Cum
autem in præfatione commentariorum, quæ am-
pliſſima in Infortiatum ſcripſit, edita Lugduni
1552, ex Cabilonenſi factus legatur Bajocenſis
epiſcopus, ſerius collocari nequit. An ſederit
ignoratur: at ſi ſedit, paulo poſt ſequenti ceſſit.

XLVIII. MILO.

DE DORMANS.

Guillelmi Franciæ cancellarii filius Milo, ger-
manus autem Guillelmi archiepiſcopi Senonenſis,
nepoſque Johannis cardinalis, epiſcopi Bellovac.
& cancellarii, ex epiſcopo Andegavenſi factus
Bajocenſis 7 Auguſti 1373, cameræ apoſtolicæ
promiſit 12 Septembris anni ejuſdem. Inde
Bellovacenſis promiſit ultima Februarii 1374
ſtilo Gallicano; hic eſt 1375. Fuit & ipſe 1375.
cancellarius, ut diximus in Bellovacenſibus.

XLIX. NICOLAUS I.

DU BOSC.

Patria Rotomagenſis Nicolaus, filius Martini
toparchæ *de Tendos* & Guillelmæ *du Vauricher*,
juris utriuſque profeſſor & regis conſiliarius, teſtis
legitur præſens in literis Aimerici Pariſ. epiſcopi,
penultima Junii 1374, de unienda parochia de
Saxavilla Rotomagenſis diœceſis, collegio Pariſiis
a M. Gervaſio Chriſtiani inſtituto. Ex canonico

ANNI CHRISTI

Rotomagenſi Bajocenſis electus, cameræ apoſto- A
licæ promiſit pro Milone deceſſore ultima Febr.
1374 (1375). Poſſeſſionem per procuratorem
adiit 10 Aprilis, electuſque adhuc in die feſto
Omnium ſanctorum anni ejuſdem, Brugas a
rege miſſus eſt pro pace cum Anglo concilianda.
Eccleſiæ Rotomagenſi obſequium præſtitit 14
1376. Maii 1376. Inunctus in eccleſia ſua præſentibus
Silveſtro Conſtantienſi epiſcopo & aliis, poſſeſ-
1377. ſionem ipſe iniit 27 Sept. 1377, & imaginem
B. Mariæ ex argento deaurato donavit eccleſiæ
1378. ſuæ. Adſtitit die Veneris 8 Januarii 1378, col-
loquio regis cum imperatore. Cum aliis conſi-
liariis miſſus eſt Brugas anno eodem 4 Februarii B
a rege Carolo, pro pace cum Anglo ineunda;
& ſedit in Parlamento Pariſienſi 16 Junii 1378,
1380. & 2 Octobris 1380. Memoratur in chartis au-
thenticis D. *de Gaignieres* 1375 20 Februarii,
1377 14 Junii, & 27 ac 30 Julii 1378, &
1380 15 Januar. Factus fuerat ultima Decemb.
præcedentis conſiliarius ſubſidiorum & juvami-
num. Singulis fere annis reperitur in actis An-
gliæ, ab anno 1380 ad 1393, quibus ut regis
legato dati illi commeatus a Ricardo II Angliæ
rege. Nuptiales fecit pactiones cum pluribus aliis,
inter Rupertum ducem Bavarum & Catharinam
1383. filiam Caroli V, 10 Julii 1383. Cum duce C
Bituricenſi aliiſque in Picardiam miſſus eſt 10
Novembris, pro tractanda pace cum Anglo,
1384. Boloniamque pro re eadem 15 Julii 1384.
1386. Auri libras 300 a rege accepit 5 Julii 1386,
eo quod per tres & amplius hebdomadas ſcacario
Rotomagenſi vacaſſet. Teſtis fuit anno eodem
ſeu ſequenti, menſe Januario 1386, pactis nup-
tialibus inter Ludovicum filium Caroli V &
Valentinam filiam Galeatii comitis Mediola-
nenſis. 300 adhuc libris donatus eſt a rege 9
1387. Maii 1387, eo quod ſcacario adfuiſſet. In Pi-
cardiam legatus fuit pro negotio pacis cum
1390. Anglo 11 Aprilis 1390. Eodem excepit anno D
obſequia abbatum ſancti Stephani Cadomenſis
& Ceraſii. Adfuit pactis nuptialibus inter Johan-
nam filiam regis Caroli VI & Johannem VI
Britanniæ ducem apud Turones 26 Januarii
1391. 1391. Adſtitit ſacramento fidei regi præſtito a
Guillelmo *de Baviere* comite *d'Oſtrevant*, 13
Septemb. 1391. Tranſlationi reliquiarum ſancti
Ludovici factæ in monaſterio ſancti Dionyſii,
1392. præſens fuit anno 1392; eodemque ſedit in
Parlamento Pariſienſi 3 Decembris. Interfuit con-
1394. cilio Pariſiis habito IV nonas Februarii 1394,
ad ſedandum ſchiſma. Teſtis fuit anno eodem
donationis factæ 28 Septemb. a Guillelmo comite E
Belli-fortis, de dicta terra Johanni *le Meingre*
de Boucicault Franciæ mareſcallo. Eodem adhuc
anno ad ducem Britanniæ miſſus eſt a rege
menſe Octobri, ad deferendas regis querelas,
de qua re ſcriptum edidit menſe Januar. ſequenti.
1395. Scacario Rotomagenſi adfuit anno 1395. Sub-
ſcripſit edicto regis 20 Novemb. anni ejuſdem,
monachis Albæ-marlæ licentiam facientis prædia
1396. in Francia emendi. Auctor fuit anno 1396
Antoinetto Adurno duci Genevenſi, ut ducatum
ſuum Carolo VI & ſucceſſoribus permitteret in
perpetuum. Primus cameræ computorum inſti-
tuitur præſes literis datis 15 Januarii 1397, & 1397.
Franciæ nomophylax menſe Novembri ſequenti.
Senio gravis ab omni ſolvitur onere anno exeunte
1400. Antiphonam *Inviolata* poſt veſperas in 1400.
eccleſia ſua decantandam fundavit anno 1401. 1401.
Huic multa bona dediſſe legitur in regeſtis ec-
cleſiæ. Reperitur adhuc 1404 7 Novembris, 1404.
in chartis authenticis D. *de Gaignieres*. Feodum
de Coquereaumont prope Rotomagum, pro ſe &
nepotibus acquiſivit 9 Auguſti 1406. Quoti- 1406.
dianam 15 Julii 1407 fundavit miſſam in ec- 1407.
cleſia ſancti Vincentii Rotomagenſis, in qua
baptizatus fuerat, parenteſque ejus fuerant ſepulti.
In eccleſia vero Bajocenſi fundavit obitum &
duas miſſas quotidianas. Teſtamenti autem ejus
exſecutores duo anniverſaria pro eo inſtituerunt
diebus obitus & relationis ejus corporis. Ædes
epiſcopales apud Cadomum conſtruxit 1408, 1408.
quo anno teſtamentum Pariſiis condidit 19 Sept.
& obiit die 20, ſepultus in ſacello S. Ludovici
in eccleſia Fratrum Minorum Pariſienſium. Inde
tranſlatum corpus die 6 Maii 1412 Bajocas in
eccleſia cathedrali, ubi ad cornu evangelii ma-
joris altaris humatum eſt, tumuloque inſignis
ſtructuræ ex albo marmore deſuper magnificen-
tiſſime compoſito ſuperpoſitum: *Hic jacet D. Nicolaus a Boſco Rotomagenſis, Bajocarum epiſcopus, conſiliarius regius, præſeſque Cameræ computorum, qui Lutetiæ deceſſit e vita 19 Septembris anno 1408, & huc tranſlatus die 6 Maii 1412.*

De abbatia Montis-Dei bene meritus, memoratur in ejus necrologio III idus Decembris.

L. JOHANNES I.

DE BOISSEY.

Nobilis Normannus Johannes, e ballivia Calidi-becci, Johannis domini de Boiſſeio & *de Mainieres*, propugnaculi Fiſcannenſis ad oram maritimam gubernatoris filius, frater autem Roberti, unde genus ducunt barones *de Mainieres*, ex canonico Rotomag. & archidiacono Caletenſi factus epiſcopus Bajocenſis 26 Novemb. 1408, Ludovico *d'Harcourt* ceſſit archidiaconatum & præbendam. Cum autem eſſet libellorum ſupplicum magiſter, vacans per ejus electionem ejus officium, collatum fuit Johanni de Corbeia Turonibus 6 Decembris 1408. Eccleſiæ ſuæ poſſeſſionem per procuratorem adiit 4 Februarii
1409. Adfuit anno eodem per legatum con- 1409.
cilio Piſano. Archiepiſcopo Rotomag. debitum
præſtitit obſequium 12 Aprilis 1410. Teſta- 1410.
mentum condidit 1411, defunctuſque die ſancto 1411.
Paſchæ 3 Aprilis 1412, ſepultus eſt in ſubter- 1412.
ranea quæ tunc primum reperta eſt S. Mamerti capella. Deſuper erectum mauſolæum cum ſtatua & epitaphio, a Calviniſtis anno 1562 deſtructum fuit.

5 Non moror Aimericum Corſini, quem male intellecto Ughello in archiepiſcopis Florentinis, ex archidiacono Bajocenſi Johannis æmulum comminiſcuntur Sammarthani & hiſtoricus Bajocenſis.

ANNI CHRISTI

LANGRET.

LI. Johannes II.

Patria Burgundus, ortu Poligniacenſis Johan-
nes, archidiaconus Rotomagenſis, necnon regi
& duci Burgundiæ a conſiliis, fit epiſcopus Ba-
jocenſis a Johanne XXIII, per obitum Johannis
deceſſoris, III idus Aprilis 1412, ex regeſtis
Vaticani, ubi electus adhuc dicitur pridie cal.
Maii & 23 Auguſti. Miſſus eſt eodem anno
menſe Maio, Veſontionem a Burgundiæ duce,
ut archiepiſcopum cum civibus conciliaret. Poſ-
ſeſſionem per procuratorem iniit 18 Julii, ipſe
1414. vero 26 Octobris. Memoratur 16 Maii 1414,
1415. 15 Junii 1415, & 28 Aprilis 1416, in chartis
1416. authenticis D. *de Gaignieres*. Anglis Bajocas obſi-
dentibus, caſtrum *de Neuilly* ne ab ipſis caperetur,
1418. munivit anno 1418. Bajocis captis, Martinus V
literis Conſtantiæ datis XII cal. April. pontificatus
anno primo, Henricum V Angliæ regem rogavit
ut Johannem cubicularium ſuum & familiarem
continuum, qui diu noctuque conſtanter ipſi
adhærebat, totius epiſcopatus ſui fructibus gau-
dere permitteret. Henricus vero tribus epiſcopis
Anglis prima Aprilis apud Bajocas ſtans pote-
ſtatem dedit hominium a Johanne *Langret* reci-
piendi, ſervata ſibi renovatione hujus hominii,
poſtquam epiſcopus ad eccleſiam ſuam declinaret.
Menſe Maio ſequenti cum cardinalibus de Urſinis
& de ſancto Marco, Trecas ad reginam a ſummo
pontifice miſſus eſt pro ſalute & honore regni.
Quatuor libræ aſſignatæ ei ſunt ſingulis diebus
3 Julii, eo quod ipſius diœceſis ab Anglis tene-
retur. Cum Carolo Lingonenſi epiſcopo Genevam
ad ſummum pontificem & ducem Sabaudum
legatus, profectus eſt 8 Septembris 1418. Per-
peram itaque occiſum volunt auctores nonnulli
Johannem in ſtrage a Burgundionibus perpetrata
Pariſiis 12 Junii 1418, quorum ducis conſi-
liarium eum diximus: ſed obiit ibidem 14 Julii
1419. 1419, biduo poſtquam monaſterium Fontanel-
lenſe in ſpiritualibus & temporalibus regendum
& gubernandum ei commendaverat Martinus V,
IV idus Julii, uſque ad beneplacitum ſuum.
Jacet in eccleſia Poligniacenſi cum hac inſcrip-
tione e Gallico ſic converſa: *Hic jacet reverendus
pater in Domino dominus Johannes* Langret *de
Poligniaco, epiſcopus Bajocenſis in Normannia,
conſiliarius regis Franciæ & domini ducis Bur-
gundiæ, qui obiit Pariſiis 14 Julii 1419, cujus
animæ Deus propitiet, amen.*

5 Locus ergo non relinquitur Johanni *de Bou-
quetot*, qui epiſcopus Bajocenſis, cubicularius *al.*
referendarius Martini V, & abbas S. Vandregiſili,
obiiſſe legitur in chronico Fontanel. anno 1419,
niſi quis dixerit electum ante Johannem *Langret*,
ſed non confirmatum, nec poſſeſſionem adeptum.

Johannis autem temporibus floruit Nicolaus
de Clemengis archidiaconus Bajocenſis, vir in
divinis ſcripturis eruditus, & in ſecularibus literis
nobiliter doctus, metro excellens & proſa. In
gymnaſio Pariſienſi magiſterium ſacræ paginæ
aſſecutus, magnam ſuæ eruditionis evidentiam
dedit. Scripſit utroque ſtylo multa præclara
A volumina, quibus luculentiſſimam ingenii ſui
reliquit memoriam, de quibus ſubjectum ſer-
vatur ad Petrum de Alliaco cardinalem Came-
racenſem opus inſigne quod prænotavit, de
fructu Eremi lib. 1; de corrupto Eccleſiæ ſtatu
lib. 1, de novis Feſtivitatibus lib. 1, de materia
Schiſmatis lib. 1, epiſtolas ad diverſos & alia
multa. Claruit anno circiter 1417; ſepultus eſt
Pariſiis in collegio Navarræo ſub lampade, ante
majus altare.

ANNI CHRISTI

HABART.

LII. Nicolaus II.

Johanne defuncto, Henricus V Anglorum
B rex canonicis eligendi epiſcopi poteſtatem fecit
1 Auguſti anno regni VII, 1419. Electus forte
eſt Nicolaus *Habart* e Grandivilla in diœceſi
Conſtantienſi oriundus, qui a Martino V fit
epiſcopus V calendas Decembris 1420, ex rege- 1420.
ſtis Vaticani, ubi electus adhuc dicitur 18 Ja-
nuarii 1421. Poſſeſſionem iniit 23 Maii per 1421.
procuratorem Richardum *Habart* germanum
ſuum, canonicum Bajocenſem, archidiaconum
Cadomenſem & vicarium ſuum generalem. Tem-
poralium partem ab Anglorum rege ea lege
obtinuit die 20 Auguſti, ut bullas quibus a
ſummo pontifice inſtitutus fuerat epiſcopus, ipſi
C aut Normanniæ cancellario exhiberet & deferret,
quibus forte exhibitis, totum dimiſit rex 14
Februarii 1422, qui anno regni X eum com- 1422.
miſit ad recipiendum juramentum fidei a viris
eccleſiaſticis. Memoratur anno eodem Nicolaus
in chartis authenticis D. *de Gaignieres*, ſicut &
1423 3 Decembris, 1425 28 Januarii, & 1423.
1427 29 Septembris & 2 Octobris. Primo 1425.
epiſcopatus ſui anno eccleſiam fratrum B. Mariæ, 1427.
Billetas vocant, Luteciæ conſecraverat. Moram
ad fidem regi præſtandam obtinuit menſe Julio
1430. Hanc præſtitit die Auguſti penultima, 1430.
rexque Anglus Henricus VI anno regni IX, die
D 16 Novembris cum inter alios nuncium ſuum
inſtituit ad tractandum cum nunciis Alfonſi regis
Aragoniæ, Johannis regis & Blanchæ reginæ
Navarræ. Puellam Aurelianenſem condemnavit
anno 1431, inſontem ſimul nonnullis declaravit 1431.
piacularemque ob invidiam Anglorum. De eccle-
ſia ſua bene meritus hic præſul, alia refecit, alia
de novo ædificavit, anniverſaria fundavit, &
obiit 29 Septemb. 1431, ſepultuſque fuit eodem
loco quo non ita pridem fuerat Richardus frater,
in navi eccleſiæ, prope imaginem beatæ Mariæ.

DE CASTIGLIONE.

LIII. Zano.

E E Lexovienſi ad Bajocenſem eccleſiam tranſ-
latus Zano a Martino V, IV calendas Februarii
1430, in regeſtis Vaticani, poſt obitum Ni-
colai, æmulos paſſus eſt Petrum *Cauchon* epiſco-
pum Bellovacenſem, quem privilegiorum apoſto-
licorum ejuſdem conſervatorem Academia Pa-
riſienſis pro natione Gallicana, Eugenio IV literis
ſigillatis commendavit, Johannem *d'Eſquay*
nobilem canonicum Bajocenſem electum 10
Decemb. 1431 a capitulo, cujus ab eodem pon-
tifice reprobati in favorem Normanna ejuſdem

ANNI CHRISTI

Academiæ natio dedit literas ad concilium Baſi-
leenſe 22 Septembris 1432, & Richardum
1432. de Courceio, qui electus quoque a nonnullis
canonicis ſtatim renuntiavit. Hos tres evicit
Zano, qui electus dicitur 27 Februarii anno
primo Eugenii IV 1432, in regeſtis Vaticani.
Moram obtinuit die 8 Maii ad fidem regi præ-
ſtandam, quam præſtitit 28 Julii 1432. Poſſeſ-
ſionem iniit per procuratorem Robertum de
Servia decanum Lexovienſem 26 Maii anni
1434. ejuſdem. Biennio poſt ab Henrico VI Angliæ
rege cum aliis ad concilium Baſileenſe miſſus,
Ampliſſ. col-lect. t. VIII, col. 714. commendatitias a capitulo ad patres concilii
obtinuit literas anno 1434, aſſignatæque ei a
rege ſunt 900 libræ Turonenſes pro expenſis
ſuis 6 Julii, quas accepit 27 menſis & anni
eorumdem. Eodem anno cum ob belli tumultus
bonorum ſuorum recenſionem facere non potuiſ-
ſet, eorum obtinuit copiam die 23 Julii ad annos
1435. 20. Idem obtinuit 1435 27 Octobris & 1436
1436. 29 Novembris, eo quod tunc temporis concilio
Baſileenſi præſens adeſſet. Bullam obtinuit anno
eodem adverſus Martinum *Pinard* decanum, qui
licentiam excommunicatos abſolvendi a ſummo
pontifice extorſerat. Academia Cadomenſis erecta
1437. eſt, a ſummo pontifice III calendas Junii 1437,
qui epiſcopum Bajocenſem cancellarium dixit,
& confirmata a Carolo VII rege penultima
Octobris 1452. Legatam a Nicolao *de Clemengis*
dimidiam præbendam ſex pueris chori confir-
1439. mavit Zano 29 Maii 1439, qui anno eodem in
concilio Florentino pridie nonas Julii pontifi-
catus Eugenii IV anno IX, ſic ſubſcriptus legitur:
*Ego Zanonus epiſcopus Bajocenſis reverendiſſimi
patris D. Ludovici archiepiſcopi Rotomagenſis &
RR. PP. D. Petri Lexovienſis epiſcopi, & R.
abbatis Montis S. Michaëlis, procuratorio nomine
& meo ſubſcripſi*, &c. Huic & Alano Aven.
1440. epiſcopo præcepit Eugenius IV anno 1440, ut
poenas in quodam edicto ſynodali, cujus initium
a verbo *Moyſes* ducitur, contentas ſumerent de
ſchiſmaticis qui in Provincia, Delphinatu &
Aquitania Chriſti tunicam ſcindere nitebantur.
Querelam habuit cum capitulo, cujus arbiter a
ſummo pontifice eodem anno dictus eſt Guillel-
mus abbas Montis-Dei. Hugonem abbatem ſancti
Stephani Cadomenſis epiſcopi jura invadentem
cenſuris repreſſit. Circa id tempus cameræ
apoſtolicæ ſolvit pro Petro *de Villaines* deceſſore
& de licentia ſummi pontificis terræ eum man-
davit, ut diximus ſupra. Unus e regis ſecretariis
eſt, qui ab Henrico VI anno regni XXI, die
9 Septembris, miſſus eſt ad tractandum cum
legatis regis Franciæ, de loco & die quibus ad
pacem definiendam convenirent. Admiſſus eſt
1442. 20 Januarii 1442 in Magno regis conſilio,
cum annua penſione 1000 librarum Turonen-
ſium, qua potitum fuiſſe dum in vivis ageret,
propter idem officium conſiliarii Petrum *Cauchon*
epiſcopum Lexovienſem, ſcripto teſtatur Hen-
1443. ricus rex Angliæ 15 Junii 1443. Ducentis
libris ab eodem rege donatus eſt 5 Februarii
1442, ob recuperatas urbes Deppam & Gran-
A dem-villam, quarum librarum apocham dedit
29 Maii 1443. Rotomagi interfuit 18 ejuſdem
menſis, baptiſmo filii ducis Eboracenſis in æde
metropolitana. Radulfum Rotomagenſem archie-
piſcopum, cum epiſcopis Abrincenſi & Lexo-
vienſi, in eccleſia ſancti Audoëni conſecravit 26
Julii 1444, & cum Sagienſi die eodem pallium 1444.
ei impoſuit. Atrium S. Ragnoberti reſtauravit
anno eodem. Pontificiam ſupellectilem eccleſiæ
ſuæ largitus eſt 22 Auguſti 1448, quam Mat- 1448.
thæus *Goth* Anglus præfectus caſtri Bajocenſis 1449.
abſtulit anno ſequenti, eo quod Zano ab Anglis
defeciſſet, quibus obedientiam juraverat. Redu-
B ctis in poteſtatem Caroli VII Bajocis, regi
fidem juravit Zano 25 Maii 1450, qui me- 1450.
moratur 1455 in chartulario de Longis, 1446 1455.
27 Julii, 1448 penultima Julii, & 1458 13 1458.
Decembr. in chartis authenticis D. *de Gaignieres*.
Mortalitatem explevit in caſtro de Nulleio hora
tertia poſt meridiem 1459 11 Septembris, 1459.
ſepultuſque eſt in capella beatæ Mariæ retro
chorum. Teſtamento 4 Julii condito quatuor
fundavit anniverſaria.

LIV. Ludovicus II.

D'HARCOURT

De Ludovico locuti jam ſumus tom. VI
C col. 103 & alibi. Canonicus & præcentor Nar-
bonenſis, ac vicarius generalis Johannis *de Har-
court* itidem patriarchæ Alexandrini, epiſcopus
Biterrenſis, demum ſucceſſive archiepiſcopus fuit
Narbonenſis, quo tempore in ſcacario Rotoma-
genſi præſedit annis 1453, 1454, 1456. Uni-
verſitatem Pariſienſem cum provincia Norman-
niæ pro privilegiis diſceptantem conciliavit anno
1453. Eodem 3 Julii archiepiſcopatus Roto-
magenſis procurator Guillelmi cardinalis *d'Eſtou-
teville* iniit poſſeſſionem. Denique poſt obitum
Zanonis, canonicis de ſubſtituendo ſucceſſore
inſimul agentibus, major pars repudiato Johanne
D *de Gaucourt* deſignato ab epiſcopis Abrincenſi
& Lexovienſi, Ludovicum archiepiſcopum
Narbonenſem poſtulavit, quem e metropoli
Narbonenſi tranſtulit ad patriarchatum Jeroſo-
lymitanum & eccleſiam Bajocenſem Pius II,
bulla data Mantuæ XV calendas Februarii, pon-
tificatus II, 1460. Electus adhuc dictus die 11 1460.
Februarii in regeſtis Vaticani, poſſeſſionem per
procuratorem decanum Lexovienſem adeptus
eſt 18 Martii. Regi fidem dixit apud Majus-
monaſterium die 7 Junii. Interfuit anno 1461 1461.
exſequiis Caroli VII, tum apud beatam Mariam
de Campis, abbatiam ſancti Dionyſii, & eccle-
E ſiam Pariſienſem, miſſarum ſolenniis ab ipſo
ubique celebratis. Coronationi Ludovici XI
adfuit 15 Auguſti anni ejuſdem. Regias de
abolenda ſanctione Pragmatica curiæ Parlamenti
exhibuit literas anno eodem. Conſenſit 20
Aprilis 1462 unioni eccleſiæ beatæ Mariæ de 1462.
Campis cum capitulo. Eccleſiæ Rotomagenſi pro
jure paſtus obſequium præſtitit 5 Junii 1464. 1464.
Sedit anno eodem ultima menſis ejuſdem, in
conſilio regis apud Dampetram. Sacramentum
Caroli ducis Normanniæ excepit in eccleſia
Rotomagenſi,

ANNI CHRISTI

Rotomagenſi, intra miſſarum ſolennia, 10 De- A
cembris 1465. Ejuſdem præſulis factione &
1465. conſilio dux Borbonius Rotomagum cepit anno
eodem. Ipſe vero bibliothecam capituli a Ni-
colao *Habart* deceſſore inchoatam perfecit, &
100 voluminibus ditavit. Neſcio qua de cauſa
Johannes *Balue* cardinalis Andegavenſis, ut
commendatarius Bajocenſis regi fidem juravit
1467. 10 Januarii 1467, in regeſtis cameræ com-
putorum Pariſienſis; nam Ludovicus in comitiis
generalibus apud Turones 6 Aprilis 1467,
fortiter defendit Normanniam a regio diademate
ſeparari non poſſe: comitiis Normanniæ præfuit
1470. annis 1470 & 1471. Cuſtos ſigilli ordinarii ex- B
1471. cepit anno 1471 hominium Petri *Bonnart*, pro
terra de Guberto. Ludovicum regem ad ſacellum
1473. B. Mariæ *de la Delivrande* peregrinantem 1473
comitatus eſt, & in eccleſia cathedrali excepit.
Quatuor anniverſaria fundavit in eccleſia Roto-
magenſi 27 Aprilis 1473. De eccleſia ſua ita
meritus eſt, ut vulgo dictus fuerit ſecundus ab
1474. Odone primo. Huic an. 1474 dedit 2 Aprilis
mitram ſuam deauratam, *perlis lapidibuſque &
gemmis pretioſis multum ornatam, pontificalem an-
nulum aureum, in quo eſt ſapphirus valoris centum
librarum, & chirothecas & baculum paſtorale
argenteum deauratum, abſque quo unquam vendi* C
vel diſtrahi a capitulo poſſent. Anno eodem die
7 Aprilis, Alenconium veniens, una cum bal-
livo Rotomagenſi, Alenconienſem ducatum po-
ſuit in manibus regis, cujus nomine juramenta
civium & officiariorum accepit, cum Johannes
dux Alenconienſis anno ſuperiore, die 22
Septembris, in vinculis ab eodem rege fuiſſet
incluſus. Nomine Ludovici XI ſcripſit die 6
Auguſti ad cives oppidi Montis-villarienſis, ne
oppido eidem muniendo intenderent. Exſe-
cutor teſtamenti inſtitutus eſt anno 1474 a
Maria comitiſſa *de Harcourt & de Vaudemont*,
quæ ei centum marcas argenti legavit. Sedit in D
1476. conſilio regis 3 Septembris 1476. Eccleſiæ
ſuæ dedit anno eodem tabulam magnam argen-
team deauratam 363 marcarum argenti. Me-
moratur in chartis authenticis D. *de Gaignieres*,
1460 1 Decembris, 1462 7 Februarii ut
abbas Liræ, 1464 10 Julii & 22 Decembris,
1465 7 Auguſti, & 1476 3 Maii. Ludovici
in gratiam & favorem terras epiſcopatus Bajo-
cenſis in altam juſtitiam erexit Ludovicus rex
1477. menſe Octob. 1477. Sex anniverſaria in eccleſia
Bajocenſi fundavit anno eodem. Concilio Aure-
lianenſi pro Pragmatica ſanctione reſtituenda
1478. adfuit anno 1478. Turrim in medio eccleſiæ E
conſtruxit, pro cujus impenſis ſolvit 4092
1479. libras anno 1479. Anno eodem, dum habe-
rentur comitia apud Turones, obiit 14 Decem-
bris, cujus corpus Bajocas delatum ſepelitur in
choro eccleſiæ ad aquilam, & cœnotaphium a
ſegregibus anno 1562 everſum eſt, & corpus
refoſſum.

LV. Carolus I.

DE NEUFCHATEL.

Johannis de Monte-acuto equitis Aurei
velleris & Margaritæ de Caſtro filius Carolus,
ex cantore eccleſiæ Biſuntinæ archiepiſcopus, &
abbas ſancti Pauli Veſontionenſis, electus a
capitulo Bajocenſi 27 Januarii 1480, inquit 1480.
hiſtoricus, a ſummo pontifice per obitum Lu-
dovici, fit hujus eccleſiæ adminiſtrator pridie
nonas Martii. Cum autem ad partes ducis Bur-
gundiæ neſciens deflexiſſet, abſolutus eſt 19
menſis ejuſdem a rege, cui fidem juravit die
craſtina, & biduo poſt cameræ apoſtolicæ ſolvit
22 Martii. Poſſeſſionem per procuratorem adiit
8 Junii, ipſe vero 10 Decembris. Eccleſiæ
Rotomagenſi ſolitum præſtitit obſequium 8 Ja-
nuarii 1481. Egidium *de Laval* Sagienſem 1481.
epiſcopum in eccleſia Sagienſi, cum epiſcopis
Porphyretano & Lexovienſi, conſecravit 29
Aprilis, inſignia pontificalia mutuatus a capitulo
Bajocenſi, legata a Ludovico *d'Harcourt* deceſſore.
In chartis authenticis D. *de Gaignieres* agnovit 3
April. 1480, ſe recepiſſe 4000 libr. pro penſione
ſua annua. Idem teſtatur 14 Martii 1481, &
1490 prima Martii. Adfuit ſcacario anno 1497. 1490.
Eccleſiam ſuam, a qua fere ſemper abfuit, per 1497.
vicarios generales gubernavit. Huic dedit cam-
panam horologii, & imaginem beatæ Mariæ
argenteam ponderis 100 marcarum argenti.
Dum rediret ex inauguratione Ludovici XII
Remis, apud Pontem-Audomari morbo cor-
reptus, ibidem teſtamentum condidit 15 Julii,
quo 400 libras ad anniverſarium ſuum legavit,
obiitque XIII calendas Auguſti 1498. Cor ad 1498.
Veſontionenſem eccleſiam, corpus vero Bajocas
tranſlatum & ſepultum prima Auguſti in choro,
ante majus altare, ad ſiniſtram Odonis *de Lory*.
De eo plura in Veſontionenſibus.

LVI. Renatus I.

DE PRIE.

De Renato præfati jam ſumus tom. I col. 1085,
tom. II col. 152, 160, 190, 203, 210 &
537; & tom. VIII col. 1536. Eccleſiæ a teneris
addictus, favore Georgii cardinalis *d'Amboiſe*,
cujus erat conſobrinus, ſummis quibuſque ſacer-
dotiis inſignitus eſt. Fuit enim archidiaconus
major Bituricenſis, archidiaconus Bleſenſis, deca-
nus S. Hilarii Pictavienſis, notarius apoſtolicus,
abbas Landeſii, Oratorii, Miſeraii, Prateæ, Bur-
gidoli, Liræ, Miciaci & Exolduni, regi ab elee-
moſynis, &c. Unde non mirum quod paternam
hereditatem Aimaro fratri ſuo ceſſerit an. 1495.
Præterea poſt obitum Caroli archiepiſcopi Ve-
ſontionenſis electus legitur Bajocenſis a ſummo
pontifice III idus Auguſti 1498 in regeſtis
Vaticani. Commendatus jam 21 Julii a Ludo-
vico XII, qui cum eo horas ſuas recitabat, contra
Carolum *du Bec* archidiaconum Cadomenſem
æmulum, dictus eſt epiſcopus a capitulo 17 Sept.
ſequentis. Confirmatus a Johanne *Maſſelin* de-
cano Rotomagenſi, vicario generali Georgii archi-
epiſcopi, poſſeſſionem iniit ultima Octobris per
procuratorem Carolum *de Martigni* epiſcopum
Caſtrenſem & abbatem Cadomenſem, ipſe vero
25 Martii 1499. Eccleſiam ſuam ſolenniter 1499.
ingreſſus eſt, comitantibus epiſcopis Lexovienſi Ch. XLV. col. 101.

ANNI CHRISTI

& Porphyrienſi, & indulgentias auctoritate apo- A
ſtolica conceſſit. Miſſus a rege anno eodem fuerat
Stapulas, ubi fœderi cum rege Angliæ percuſſo
ſubſcripſit 15 Januarii. Pactis quoque nuptialibus
inter Ludovicum XII Franciæ regem & Annam
Britanniæ ducisſam apud Nannetas initis die 7
vel 8 Januarii, ſigillum appoſuerat ſuum. Dicitur
epiſcopus Bajocenſis & prior *de Leyrac* in Vaſ-
1500. conia, 1500 20 Februarii, & 1502 8 Martii
1502. abbas Burgidolenſis & Miſeraii. Cum aliis nomi-
natur executor teſtamenti Johannis a Podio
domini de Couldraio 20 Januarii 1502. Ton-
ſuram clericalem contulit 20 Decemb. Joachimo
Goyon de Matignon. In expeditione Ludovici XII B
adverſus Genevenſes ejuſque hanc in urbem
ingreſſu eodem adfuit anno cum cardinali de Am-
baſia, ſicut in jucundo ingreſſu regum Franciæ
& Arragonum apud Savonam. Sanctæ Luciæ in
Septiſolio, poſtea S. Sabinæ preſbyter cardinalis a
1506. Julio II creatus Bononiæ anno 1506 4 Jan. pileo
donatus eſt anno ſequenti 15 Auguſti Lugduni
a Georgio Ambaſiano ſedis apoſtolicæ legato,
præſente Ludovico rege. Abbas Burgidolenſis
& baro *de Precigny* dicitur 1506 20 Maii in
chartis authenticis D. *de Gaignieres.* Johanni
l'Allemant quæſtori apocham dedit 20 Maii
1508. 1508 mille librarum pro penſione ſua. Miſſus C
1509. a rege Romam anno 1509, poſt incarceratum
cardinalem Claromontanum, licet interdixiſſet
papa, Roma egreditur & cum aliis cardinalibus
& præſulibus Cæſarea ſimul & regia fultis aucto-
ritate, in odium Julii II concilio Piſano ortum
1511. dedit & initium anno 1511; quapropter pur-
pura privatum eum declaravit Julius II IX calend.
Novembris anni ejuſdem. Renatus autem Me-
diolani degens ad Univerſitatem Pariſienſem
1512. ſcripſit 10 Januarii 1512, adverſus librum
Franciſci cardinalis Cajetani, qui doctrinam
Gerſonis impugnaverat. Eodem anno Gabrielis
& Renati *de Prie* baronum *de Buſancois* nepo- D
tum ſuorum tutor erat. Leo X qui Julium II
1513. excepit anno 1513, cardinalem noſtrum priorem
ſtatim in ſtatum reſtituit. Quin Renatus ad ec-
cleſiam Lactorenſem jus habuerit dubitare non
ſinunt regeſta Vaticani, in quibus huic ceſſiſſe
legitur 18 Auguſti 1513, eademque die per
ceſſionem Fulcaudi de Bonavalle factus epiſcopus
Lemovicenſis, cujus eccleſiæ iniit poſſeſſionem
1514. 26 Septembris 1514. Anno eodem cum aliis
apud regem egit pro reparanda eccleſia Roto-
magenſi igne fulmineo tacta. Anno eodem cele-
bravit exſequias Annæ reginæ Franciæ Bleſis
defunctæ 9 Januarii 1514, apud S. Dionyſium. E
Anno eodem Ludovicum Francorum regem
cum Maria Angliæ regis filia apud Cœleſtinos
Pariſienſes deſponſavit 14 Septembris. Bajocis
1515. ſynodum habuit 15 Aprilis 1515, in quo ſtatuta
edidit. Inſequenti defunctus in abbatia Lirenſi,
1516. Sabbato 9 Auguſti 1516, ſepultus eſt apud
Prateam, uti teſtamento caverat, cum hoc epi-
taphio: *Heu! mortales, reverendiſſimus D.* de Prie
cardinalis tituli S. Sabinæ, epiſcopus Bajocenſis ac
Lemovicenſis, abbas ſanctæ Mariæ de Pratea, ab
humanis diſcedens, animam Deo optimo, maximo tra-
didit, ejuſque cadaver juſſit humillime juxta divam
Fauſtam [a] *recondi. Obiit V idus Septemb.* M. DXVI. a

Sedes autem Bajocenſis vacabat 19 Septemb.
1516, ex literis vicariorum generalium capituli,
quibus teſtantur Johannem . . . . . epiſcopum
ordines contuliſſe præfatis die & anno in ſacello
epiſcopali, ex chartis S. Illidii Claromontenſis.

LVII. Ludovicus III. Canossa

Nobilis Italus Ludovicus, patria Veronenſis,
comes Canoſſæ, prudentiæ laude famoſus, poli-
ticeſque peritus, a Julio II in arcanis negotiis
quæ magna integritate peregit aſſumtus eſt, adeo
ut eum anno 1512 abbatiis ſancti Andreæ de
Boſco & S. Apollinaris in Canoſſa inſignierit.
Eodem anno ab eodem pontifice in Franciam
ad Ludovicum XII legatus apoſtolicus, a Leone X
hoc in munere poſt obitum Julii II confirmatur,
cujus beneficio epiſcopatu Tricaricenſi donatur.
Dum ſummi pontificis oratorem apud regem
ageret, auctor fuit matrimonii inter Ludovicum
regem & Mariam Anglicam anno 1514, &
cum duce Sabaudo pacis inter Leonem X &
Franciſcum I 1515. Inſequenti regis favore ec-
cleſiæ Bajocenſi [b] præfectus a ſummo pontifice, b
memoratur 22 Auguſti 1516 in regeſtis Va-
ticani. Eccleſiæ Rotomagenſi jusjurandum præ-
ſtitit 23 Julii 1517. Poſſeſſionem iniit anno 1517.
eodem die Nativitatis. Synodum habuit 13 April.
1518, in quo ſtatuta a deceſſore condita reno- 1518.
vavit, & meliorem in ſtatum redegit, & nova
addidit. Eodem anno, ſeu ſequenti, annua 4000
librarum penſione a rege donatus eſt 5 Martii.
Rituale quoque & catechiſmus ejus opera in
lucem prodiere 1523, quibus addendæ 60 & 1523.
amplius epiſtolæ. Doctos viros impenſe fovit,
ſibique addicere curavit, qualis eſt Eraſmus, cui
annuum cenſum 200 ducatorum vix factus
epiſcopus Bajocenſis obtulit idibus Novembris
1516. Palatium epiſcopale adornavit, feſtumque
Immaculatæ Conceptionis in ſua diœceſi ſtatuit
celebrari, edito in eccleſia ſua miraculo. Cum
autem rerum politicarum peritia & eruditione
præſtaret, eſſetque liberalis, humanus, aliiſve pol-
leret virtutibus, non ſolum a Julio II & a
Leone X, ſed ab Adriano VI & Clemente VII,
& duce Urbini plurimi æſtimatus fuit. Ipſe Fran-
ciſcus I, quicum arctiſſima animi conjunctione
vixerat, ob injuriam domeſticis ipſius illatam
cedere volentem, quin immo & cedentem, ut *Hiſt. Bajoc. pag. 404.*
volunt, in manibus ſuis 31 Julii 1526, eum 1526.
anno 1527 ad Venetos oratorem miſit, quo 1527.
munere præclare per triennium obito, gravi
preſſus infirmitate omne depoſuit miniſterium,

[a] Id eſt juxta arculam ſeu capſam lapideam, in qua recondita ſunt reliquiæ ſanctæ Fauſtæ virginis & martyris.

[b] Leo X qui Franciſcum I rogaverat ut Ludovico epiſcopo Tricaricenſi ſacerdotium locuples & honeſtum conferret calendis Quintilibus anno 4°, gratias illi egit, quod eccleſiam Bellovacorum contulerit, IX calendas Septemb. eamque Ludovico confirmavit die eadem, qui XIV calendas Junii anno V dicitur epiſcopus Bellovacorum & legatus Leonis, cujus ſunt epiſtolæ 6, 13 & 14, lib. XIII, & 23 lib. XV. Sed cum eccleſia Bellovacenſis tunc temporis non vacaverit, Sammarthanis aſſentior qui errorem ſeu Bembi, ſeu librarii ſuſpicantur:

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

patriamque repetiit quietius victurus, & epiſcopatum Bajocenſem abdicavit anno 1531, pro abbatia Ferrarienſi. Memoratur adhuc annis 1527
1528. & 1528 in chartis abbatiæ de Longis, & 1529
1529. in tabulis ſancti Johannis Cadomenſis. Magno autem non ſolum Italiæ ſed & Galliæ deſiderio exſtinctus eſt Veronæ anno 1531 aut 1532, 57 annos natus, ſepultuſque eſt in majori eccleſia Veronenſi ante thronum epiſtolæ, in monumento quod exſtrui curaverat, cui hoc appoſitum eſt epitaphium: *Ludovico Canoſſæ comiti, epiſcopo Bajocenſi, viro omnium virtutum gloria præſtanti, cujus ſingularis apud chriſtianos reges & pontifices Romanos gratia & auctoritas magnos ſæpe bellorum motus ſedavit. Galeacius & Bartholomæus fratres B. M. P.* Luculenta oratione laudatus eſt a Bernardino Donato Veronenſi celebri viro. Ejus quoque panegyrim recitant Girolamus Dellacorte in hiſtoria Veronenſi, & M. Scipio Maffei in Verona illuſtrata: de quo videndi etiam Bembus & Ughellus in epiſcopis Tricaricenſibus & Veronenſibus. Moriens vero teſtamenti codicillis Veronenſi eccleſiæ pro ſua & Simonis Canoſſa fratris animabus ampla reliquit vectigalia, quibus ſacerdos pro celebratione ſancti ſacrificii ſuſtentaretur, quod Matthæus Gibertus epiſcopus Veronenſis, ejus amicus & teſtamenti executor, diplomate pontificio Pauli III anno 1534 3 Februarii ſanciri curavit.

DE MARTIGNY.

LVIII. PETRUS IV.

Patria Bajocenſis Petrus, ex monacho Cadomenſi, per ceſſionem patrui abbas ejuſdem loci & epiſcopus Caſtrenſis anno 1506, abbas Ferrarienſis 1518, permutatione facta, a Franciſco I nominatus Ludovico Canoſſa cedenti ſucceſſit,
1531. memoratus in regeſtis Vaticani 17 Aprilis 1531. Eccleſiæ Bajocenſis poſſeſſionem per procuratorem iniit 27 Maii. Eccleſiæ Romanæ fidem juravit in manibus epiſcopi Pariſienſis 28 Junii, & Rotomagenſi juramentum fidelitatis & obedientiæ præſtitit 18 Julii. Bajocas profectus, morbo correptus eſt in abbatia ſancti Stephani Cadomenſis, ubi defunctus 13 Septemb. ſepultus jacet in ſacello beatæ Mariæ juxta patruum.

TRIVULCE.

LIX. AUGUSTINUS.

Nobilis Mediolanenſis Auguſtinus, patre Johanne ſenatore Mediolanenſi & matre Angela *Martinengue* ortus, germanos habuit Petrum Reggii & Philippum Raguſiæ archiepiſcopos. Ipſe vero cum generis nobilitate, venuſta corporis ſpecie, ingenii acumine, judicii præſtantia, eruditione, facundia, principum gratia, aliiſve animi dotibus polleret, opimis quibuſque ſacerdotiis impinguatus eſt. Protonotarius enim apoſtolicus, Julii II & Leonis X cubicularius, archipreſbyter ſancti Petri, archiepiſcopus exſtitit Regienſis in Calabria & Bobienſis, demum dignus a Leone X judicatus eſt qui inter cardinales cooptaretur titulo ſancti Adriani 1 Julii 1517; quem pontifex his laudibus epiſtola ad Johannem-Jacobum Trivultium cumulavit: *Cum animo repeteremus,* inquit, *quanta cura quantoque ſtudio nobiſcum ſæpe egeris, ut Auguſtinum Trivultium propinquum tuum in cardinalium ordinem legere atque adſciſcere vellemus, cum tuis precibus impulſi, tum ipſius allecti virtutibus, religione, optimis præſtantiſſimiſque moribus, demum etiam veſtræ familiæ cum noſtra familia conſuetudine, officiorumque prope omnium conjunctione ſuadente, hodie de fratrum meorum ſanctæ Romanæ eccleſiæ cardinalium conſenſu, Auguſtinum Trivultium cardinalem nominavi, atque in ampliſſimum ejus ordinis collegium cooptavi 11 cal. Quintiles anno v.* Poſt Scaramutiæ cardinalis Trivultii exceſſum Gallici imperii tutela a rege Auguſtino concredita eſt anno 1527. Triennio ante defuncti in locum Nicolai de Fliſco factus fuerat epiſcopus Telonenſis 15 Junii 1524, cui eccleſiæ ceſſit 6 Junii 1535. Clemens VII legationem Campaniæ ei demandavit: tum expugnata & direpta a Cæſarianis Roma, cum aliis cardinalibus obſes apud Neapolim in caſtro novo Trivultius cardinalitiæ purpuræ dignitatem ſtrenue tutatus eſt. Vacante per obitum Petri eccleſia Bajocenſi, nominatus a Franciſco I regia ſchedula Compendii data 1531 17 Sept. ejuſdem adminiſtrator mox creatur a Clemente VII, qui bulla data die 13 menſis ejuſdem regi Ch. XLVI. col. 104.
licentiam fecit alterius nominandi, ſi forte Auguſtinum extra Franciam mori contingeret. Regi fidem juravit Maſſiliæ 9 Octob. 1533. Eccleſiæ 1533.
Rotomagenſi clientelare obſequium per procuratorem profeſſus eſt 16 Novembris 1534 & 1534.
28 ejuſdem menſis per eumdem eccleſiæ Bajocenſis inductus eſt in poſſeſſionem. Johannes Caſtorienſis epiſcopus in capella Bajocenſis epiſcopi, de licentia Auguſtini cardinalis Trivultii & adminiſtratoris perpetui epiſcopatus Bajocenſis, ordines contulit anno 1535. A Paulo III ad 1535.
Franciſcum I pro pace delegatus 1537, ab rege 1537.
nominatus eſt epiſcopus Graſſenſis, commendatarius Nantolii & Fontis-frigidi, necnon epiſcopus Petracoricenſis per ceſſionem cardinalis *de Givry,* 27 Auguſti 1541. Romæ defunctus 1541.
xv cal. Aprilis 1548, tumulatus eſt in baſilica 1548.
ſanctæ Mariæ de Populo. Bembum & Sadoletum celeberrimos cardinales cardinalis hic noſter coluit, laudatus a Sadoleto lib. VI, epiſtolis 18, 19 & 20; prudentiſſimus a Bembo & impenſe ſtrenuus appellatus. Doctiſſimum multiſque nominibus clariſſimum cardinalis Thomas *de Vio* præ ceteris Auguſtinum dilexit, qui a Johanne-Baptiſta Flavio omnium bonarum artium cultoris nomen promeritus eſt. Demum de Trivultio Onuphrius Panvinius clariſſimus rerum eccleſiaſticarum ſcriptor ſic loquitur: *Auguſtinus Trivultius Mediolanenſis, diaconus cardinalis S. Hadriani, ... indefatigabili prope modum ſtudio per univerſas Italiæ, Galliarum, Hiſpaniæ & Germaniæ urbes diligentiſſime omnia quæ ad hiſtoriam Romanorum pontificum & cardinalium pertinent conquiſivit, & magnis propoſitis præmiis conquiri fecit.*

5 Inter epiſcopos Bajocenſes perperam a Sammarthanis recenſetur Stephanus *Poncher,* qui ex epiſcopo Baionenſi factus eſt Turonum archiepiſc.

ANNI CHRISTI

D'HUMIERES

LX. Carolus II.

Johannis *d'Humieres* gubernatoris Peronæ & Franciſcæ *de Contay* filius Carolus, inter alia beneficia quibus donatus eſt, fuit commendatarius ſancti Martini in Boſco, ſancti Richarii, ſancti Quintini Bellovacenſis, S. Bartholomæi Noviomenſis, decanus ſancti Furſæi Peronenſis, denique nominatus ab Henrico II epiſcopus Bajocenſis, a Paulo III confirmatur per obitum Auguſtini cardinalis Trivultii 16 Maii 1548; qui poſſeſſionem iniit ultima Junii per procuratorem Germanum *Duval* archidiaconum Bajocenſem, ipſe vero anno ſequenti. Fundavit monaſterium beatæ Mariæ ordinis Cœleſtinorum in Eſclimonte anno 1548. Inſequenti in coronatione Catharinæ Mediceæ reginæ Franciæ cum Ebroicenſi epiſcopo miniſtravit cardinali Borbonio ſacrum facienti in eccleſia S. Dionyſii,
1549. 10 Junii 1549. Eamdem reginam urbem ingredientem comitatus eſt, progreſſus cum legato Ferrarienſi 18 Junii. Sedit in conſilio regis 2 Julii anni ejuſdem, & in comitiis regni die
1557. Mercurii 4 Januar. 1557, & Sabbato 14 menſis & anni eorumdem. In exſequiis Henrici II
1559. menſe Auguſto 1559 diaconi functus eſt officio. Factum eum majorem Franciæ eleemoſynarium, a die 12 Julii 1559 ad diem Veneris 6
1560. Decembris 1560, diximus tom. VII col. 237. Biennio poſt miſerrimam a Calviniſtis illatam
1562. cladem ſuſtinuit anno 1562: unde urbe excedere coactus, caſulam ſancti Renoberti ſecum abſtulit, quam apud Abbatis-villam depoſuit. Interea Calviniſtæ omnia ferro & igne devaſtantes, cathedralem eccleſiam & alias ornamentis omnibus ſpoliarunt, & clericos variis tormentorum generibus interfecerunt. Pace regno reddita, ad eccleſiam ſuam reverſus Carolus, damna reſarcire curavit. Inter hæc altaria eccleſiæ
1566. Ceraſienſis benedixit 1566 menſe Januario. Gabriel Prateolus dicavit ei librum de Sectis
1568. hæreticorum anno 1568. Coronationi Eliſa-
1571. bethæ uxoris Caroli IX regis 25 Martii 1571 apud ſanctum Dionyſium adfuit, miniſtravitque cardinali Lotharingo abbati inaugurationis munia obeunti. Teſtamento anno eodem condito legavit 500 libras pro anniverſario. Defunctus 5 Decembris 1571, ſepultus eſt in choro juxta candelabrum, ultima Decembris, cor vero delatum ad Franciſcanos.

§ Poſt Caroli obitum a rege nominatum ſucceſſorem volunt Reginaldum *de Beaune* jam epiſc. Mimatenſem & poſt archiepiſcopum Bituricenſem & Senonenſem, ſed qui a ſummo pontifice non confirmatus, ceſſerit in gratiam ſequentis.

DE SAINT FRANÇOIS.

LXI. Bernardinus.

Nobili apud Cenomannos ſtirpe ſatus Bernardinus in parochia de Marigneio, prior Grandimontis & abbas Fontis-Danielis, conſiliarius in Parlamento Pariſienſi, & poſt magiſter requæſtarum, Romæ degens a Carolo IX dictus eſt epiſcopus Bajocenſis & confirmatus a Gregorio
A XIII. Poſſeſſionem per procuratorem adiit Germanum *Duval* archidiaconum, 25 Septembris
1573, ipſe vero 15 Octobris ſequentis. Juſſus 1573.
a rege, viſitavit 28 Novembris 1574 abba- 1574.
tiam Ceraſienſem, Longenſem vero 9 Septembris 1577, damnaque ab hæreticis illata æſtimavit. Rotomagenſis ſenatus conſulto 10 Fe-
bruarii 1576 aſſertum illi eſt jus dictum 1576.
Deport, id eſt percipiendi fructus primi anni in eccleſia ſancti Audoëni de Pyris. Eodem anno Marguerinum *de la Bigne* doctorem Sorbonicum, eccleſiæ ſuæ pœnitentiarium inſtituit Bernardinus, cui Fevardentius dicavit librum ſancti
B Ildefonſi archiepiſcopi de virginitate B. Mariæ. Ab omnibus Normanniæ ordinibus deputatus fuit ad comitia Bleſis anno eodem habita. Litem habuit cum Jacobo *d'Humieres* deceſſoris epiſcopi herede, pro annua Bellocaſſiorum obventione epiſcopali, de qua dixit ſuprema Franciæ
curia 2 Aprilis 1577. Odeum in cathedrali de 1577.
novo conſtruxit anno 1579. Senatus Rotoma- 1579.
genſis decretum obtinuit 25 Decembris anni ejuſdem adverſus invaſores bonorum epiſcopatus
aliudque 30 Maii 1580 contra eos qui ſolvere 1580.
detrectabant, eo quod chartæ ab hæreticis diſſipatæ fuiſſent. Ad ædificandum collegium plurima
C largitus eſt anno eodem. In concilio Rotoma-
genſi anno 1581 jus ſedendi ante epiſcopum 1581.
Sagienſem ita tutatus eſt, ut prior ſeſſio a comprovincialibus ei adjudicata fuerit, ſed non a ſummo pontifice, quem interim conſulere meditabantur, confirmata. Ædes epiſcopales reparavit, a Ludovico Canoſſa inchoatas capellam & bibliothecam abſolvit. Latio, Graio, Gallicoque facundus eloquio hic præſul varia ſcripſit vernacule poëmata nondum prælo cuſa. Memoratus
adhuc in regeſtis capituli 14 Maii 1582, obiit 1582.
in prioratu de Grandimonte apud Cenomannos 14 Julii anni ejuſdem, ætatis 53. Appoſitum
D corpus ad patres ſuos in eadem in qua natus erat parochia de Marigneio, ſolenniterque ei in eccleſia ſua parentatum die 20 ſequenti.

DE SAVONNIERES.

LXII. Maturinus.

Stirpe nobili apud Andegavos ſatus Maturinus, patrem habuit Johannem dominum *de la Breteſche* & Olivam *de Matheſelon*, fratrem Jacobum abbatem Caduini & Mellerii, & ſororem Johannam abbatiſſam Cordilionis; ipſe vero ex abbate Ealnenſi in diœceſi Toloſana, eoque nomine comitiorum provinciæ Convenenſis, Aſtaraci & Bigerrorum ſyndico, Bajocenſis epiſcopus
E ab Henrico III nominatus VII idus Martii
1583, procurante Franciſco *de Bourbon*, prin- 1583.
cipe *de Conty*, qui hujus eccleſiæ hoc titulo reditus tenebat, poſſeſſionem per procuratorem Johannem *de Bourges* adeptus eſt 25 Julii, ipſe vero 17 Septembris, poſtquam a Ludovico *de Brezé* Meldenſi epiſcopo conſecratus fuiſſet in eccleſia ſancti Germani a Pratis Pariſiis 28 Julii, aſſiſtentibus Nicolao *Fumée* Bellovacenſi & Antonio *Coupé* Siſtaricenſi epiſcopis. Sacellum *du Tertre* ſub honore SS. Trinitatis, beatæ

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

Mariæ & ſancti Juliani conſecravit anno 1585 A
ad preces abbatiſſæ ſancti Juliani de Prato. Anno
1585. ſequenti Pariſiis obiit Maturinus 6, 9 aut 11
1586. Maii, aut 11 Junii 1586. Appoſitus eſt ad
patres ſuos in loco dicto *la Breteſche.*

ſ Carolus cardinalis Borbonius patrui archie-
piſcopi Rotomagenſis coadjutor, Bajocenſis a
rege Henrico III nominatus epiſcopus, tantum
ſubdiaconus, potitus eſt ad mortem patrui, quæ
1590. obtigit 9 Maii 1590: de quo vide archiepiſcopos
Rotomagenſes & abbates S. Germani a Pratis.

LXIII. Renatus II.

DE DAILLON DU LUDE.

Parentes habuit Renatus Johannem comitem B
du Lude equitem torquatum, baronem *d'Illiers*
& *de Briançon*, Andium ſeneſcallum, Pictonum,
Rupellæ & oræ Alnizienſis proregem & Annam
de Batarnay du Bouchage. Primus prior com-
mendatarius beatæ Mariæ de Caſtellis in Eremo
apud Cenomannos, epiſcopus Lucionenſis ab
anno 1553 ad 1562, ceſſit non conſecratus,
factus abbas beatæ Mariæ de Caſtellariis in
Pictonibus, quo tempore anno 1569 Pictavos
cum fratribus ſuis adverſus neotericos ſtrenue
& viriliter defendit. Regi a ſanctioribus conſi-
liis, commendatorque ordinis ſancti Spiritus
creatus 31 Decembris 1579, Bajocenſis epi- C
ſcopus evaſit per ceſſionem cardinalis Caroli
anno 1590 vel ſequenti, quo ultimo comitiis
cleri Gallicani apud Carnotum nominatus Bajo-
1591. cenſis adſtitit 21 Septembris 1591, biennioque
1593. poſt 25 Julii 1593 ejurationi factæ ab Henrico
IV in eccleſia ſancti Dionyſii. Sedes tamen va-
caſſe legitur in regeſtis Legati apoſtolici ab
1596. idibus Octobris 1596 ad menſem Junium
1598, quo ſcilicet tempore Arnaldus *d'Oſſat*
regis apud ſummum pontificem orator Roma
ad D. *de Villeroy* Henrici IV commentarienſem
1597. ſcribit 20 Junii 1597, ſe a rege commenda-
titias accepiſſe literas ut gratis impetraret bullas D
in gratiam D. de Caſtellariis. Pace inter pon-
tificem & regem conciliata, Clemens VIII bullas
conceſſit Renato, qui poſſeſſionem per procu-
ratorem Johannem *de Villais* iniit 18 Junii
1598. 1598, ipſe vero 23 menſis ejuſdem. Duas
conflavit campanas. Aſt morbo correptus in
paterno de Briancone caſtello, ibidem obiit 8
1600. Martii 1600. Delatum corpus ad caſtellum
de Ludo, ibidem ſepelitur, cor vero jacet in
prioratu de Caſtellis in Eremo.

LXIV. Arnaldus.

D'OSSAT.

Armaniacenſis Novempopulanus Arnaldus, E Caſſanaberii in Auſcorum Aquitaniæ convenarum ignobili pago anno 1537 egenis obſcuriſque parentibus editus eſt in lucem: at morum integritate & ſuavitate, ſummo animi candore & omnium diſciplinarum ac politices abſoluta cognitione, ſingulare ſui temporis decus evaſit. Vix nonum attigerat annum, cum & parentibus & fortunæ donis orbatus, ſervire coactus fuit. Verum brevi qua erat ingenii felicitate præditus, domini ſui non ſolum æmulus ſed & magiſter ac pædagogus factus eſt. Cum eo Luteciam petiit die Veneris 27 Decembris 1559, ibique uſque ad annum 1562 tres adoleſcentes bonis artibus erudivit, quibus dimiſſis, philoſophiæ, mathematicis diſciplinis & theologiæ ſtudia impendit eo ſucceſſu, ut ad rhetoricam & poſt philoſophiam in Univerſitate Pariſienſi edocendum lectus fuerit. Hæc vero cum tanto non ſufficerent ingenio, apud Bituricas juriſprudentiæ ſub Jacobo Cujacio juriſconſultorum præſtantiſſimo incubuit. Pariſios reverſus, cauſas in foro defendit, munuſque conſiliarii in præſidiali apud Melodunum curia a rege obtinuit, cujus in diplomate dicitur abbas beatæ Mariæ de Varennis in Bituricibus, quam tamen non videtur poſſediſſe; ſed Vareni apud Rutenos decanus fuit, ut conſtat ex documentis reconciliationis Henrici IV. Dum in foro ageret, Paulo Foxio tunc Pariſienſi conſiliario, & poſt archiepiſcopo Toloſano eloquentia & ſcientia notus, hanc juris palæſtram abdicavit ejus ſuaſu; ejuſque in contubernium adſcitus, cum Romam apud Gregorium XIII a rege miſſus eſt orator Foxius, ab eodem a ſecretis epiſtolis ſcribendis præficitur Arnaldus. Poſt decennium ſublato e vivis Foxio, in cardinalis Ateſtini ſenioris negotiorum Galliæ apud ſedem apoſtolicam protectoris familiam exceptus Arnaldus, tandem poſt obitum Ateſtini, ob multiplicem peritiam rerum politicarum longo uſu partam, & in eis tractandis inſignem ac fidelem operam declaratus eſt ab Henrico III regius Romæ Gallicanorum negotiorum procurator, ad quem legationis mandata deſtinarentur, quam functionem laudatiſſime uſque ad obitum ſolus adminiſtravit. Animi quoque erga regem propenſam voluntatem teſtatus eſt, cum ab Henrico IV collega deligitur legationis Jacobi Perronii epiſcopi Ebroicenſis ad pontificem, ut de reconciliatione regis cum ſede apoſtolica, deque obtinenda ipſius abſolutione agerent. Quo in munere adeo prudenter ſe geſſit, ut nullum majus retroactis ſeculis apud ſanctam ſedem negotium confectum fuiſſe videatur, in quo peragendo & pontifici ſatisfecit, & regis ſummam gratiam iniit. Nam ex libellorum ſupplicum magiſtro & Vareni apud Rutenos decano nominatus a rege Redonenſis epiſcopus, gratias ei egit literis Romæ datis die 20 Februarii 1596. A Clemente VIII in conſiſtorio propoſitus die lunæ 9 Septembris bullas gratis obtinuit, & inauguratus eſt Romæ apud ſanctum Marcum die Dominica 27 Octob. ab Auguſtino cardinali Valerio epiſcopo Veronenſi. Commendatus ab Henrico IV purpura inſignitur a Clemente VIII 3 Maii 1599, tituli ſancti Euſebii, factus & prior Beliſmenſis, abbas Nanti & ſancti Nicolai Virdunenſis. Paulo poſt defuncto Renato *de Daillon*, dimiſſo Redonenſi epiſcopatu, ad Bajocenſem pervenit 26 Junii 1600, cujus poſſeſſionem per procuratorem Petrum *Ruel* conſiliarium ſenatus Pariſienſis iniit 4 Auguſti, indultumque apoſtolicum obtinuit idibus Novembris, & literas regias menſe Januar.

Digitized by Google

ANNI CHRISTI 1601. 1601, in commentarios Majoris conſilii relatas 27 Februarii. Interim a ſummo pontifice ad graviſſimas de Tridentina ſynodo deque librorum delectu conſultationes honorifico cooptatur elogio. Legatus quoque fuerat ad rempublicam Venetam, & ad Ferdinandum magnum Etruriæ ducem. Curavit & matrimonium dirimendum inter Henricum IV & Margaritam Franciæ. Attamen longiorem in curia Romana moram pertæſus, eo maxime quod in ſua diœceſi permanere non valeret, ſæpe epiſcopatui cedere voluit, quod tandem a rege obtinuit, ut diſcimus

1604. ex ejus literis 6 Martii 1604. Paucos poſt dies Romæ ubi ſenectutis domicilium fixerat, poſt 31 & amplius annos in hac aula feliciſſime tranſactos, ad meliorem vitam tranſiit pridie idus Martii 1604, annos natus 67. Sepulcro delatum corpus in baſilica S. Ludovici Romæ, ubi ad dexteram aræ effigies monumentumque hoc epitaphio decorantur:

DEO OPT. MAX.

Arnaldo Oſſato Gallo, ſancti Euſebii preſbytero cardinali, epiſcopo Bajocenſi, qui omnium per multos annos Gallicanorum in urbe negotiorum conſiliorumque particeps & adminiſter, rariſſimæ in reges ſuos fidei, egregiorumque meritorum teſtimonio ſacra purpura ornatus, ampliſſimi ordinis dignitatem ea ſapientiæ integritatiſque fama cumulavit, cum tanta officiorum in omnes propenſione, ut ſui deſiderium ceteris quoque nationibus cum admiratione reliquerit. Vixit annos 67, menſes 6, dies 20. Deceſſit pridie idus Martii anno M. DCIV. *Petrus* Boſſu *Lugdunenſis, cubiculi præpoſitus a ſecretis, & Renatus* Courtin *Andegav. a cubiculo item & ſecretarius, ex trientibus heredes, patrono optimo & indulgentiſſimo S. P. P. C.*

Oratione funebri laudatus eſt a Tarquinio Gallucio Societatis Jeſu in lucem edita anno 1604. Hoc quoque elogio commendatus fuit a Scævola Sammarthano. *Sed & hunc ſacrati ordinis aureum florem, ocellum noſtræ Galliæ, ſui denique ſeculi novum ſidus Arnaldum Oſſatum quo nunc piaculo prætercam! Is humili apud Auſcos ortus loco, ſed nobili & excelſa præditus indole, poſtquam in umbratilibus rhetorum & philoſophorum ſcholis aliquandiu profitendo latuiſſet, foroque deinde ſe comparaſſet, ad alia ſtudia ſe tranſtulit; Romamque mox in Pauli Foxii legati regii comitatu profectus, & eo poſtea ſublato, in cardinalis Ateſtini rerum Gallicarum patroni familiam aſcitus, erexit ſe ad grandiora, tractandiſque magni momenti negotiis ita paulatim aſſuevit, ut in hoc laudis genere parem hæc ætas haberet proculdubio neminem. Itaque Henricus III omnis egregiæ virtutis liberaliſſimus admirator, eum ultro in Galliam revocare conſtituit, ut ab epiſtolis interioribuſque conſiliis ejus fideli opera & induſtria dubiis temporibus uteretur. Sed cum ſacris initiatus eſſet, id munus tamquam a ſua profeſſione alienum modeſte repudiavit. Nec defuere qui hoc ejus factum ſic interpretarentur, quaſi Romano cælo jam aſſuetus, & arridentis fortunæ ſibi conſcius ad ea ſe reſervaret, quæ Romæ poſtea*

A *conſecutus eſt longe majoris ampliorisque dignitatis ornamenta. Cum enim Henricus IV pacata invictis armis Gallia, cum ſummo quoque pontifice redire in gratiam ſtatuiſſet, Oſſatum inter alios delegit, qui una cum Ebroicenſi epiſcopo Jacobo Davio Perrone ſingulari doctrina viro, nunc ampliſſimo cardinale, Romam in id a ſe tum legato, graviſſimum illud opus conficeret, pacemque tanto labore partam aliquanto firmiore præſidio vinciret ac ſtabiliret. Quo demum negotio feliciter & ex animi ſententia tranſacto, vir eximius, commendante rege, illuſtrem ſacræ purpuræ honorem a grato & amico pontifice facile tulit: eoque facilius, quod inſignis ejus candor &*

B *probitas, amabileſque mores cum ſumma eruditionis & prudentiæ opinione conjuncti, omnium fere cardinalium animos jamdudum promeruiſſent, ſibique conciliaſſent. Obiit in eo fortunæ ſplendore feliciſſimus ſenex, nobiſque vel addita jam operi coronide, novum nec opinatum elogii conſcribendi argumentum objecit. At vos, in quorum gratiam hæc ſacra paravimus, ô celebrium tot virorum beati manes, eſte boni: nec enim dignius ea peragi ſane poterant, quam ſi ad extremum tanto nomine appellato, rite convenienterque ſic litaremus.*

Illuſtre etiam encomium Oſſati apud Thuanum habemus in Hiſtoria ad an. M. DCIV. *Ultimus me-*

C *morabitur Arnaldus Oſſatus, nulli horum poſthabendus, jam multoties a nobis perhonorifice appellatus, ut minime emortualem diem expectari oportuerit, ut memoria ejus celebraretur, ſicut in pleriſque aliis evenit, qui nullam alioqui partem in Hiſtoria faciunt; eoque licet pauciora de tanto viro dicenda occurrant, juſta tamen vel amicitiæ ergo, quæ mihi arctiſſima cum eo interceſſit, cum aliqua grati animi teſtatione perſolvenda ſunt. Is in Novempopulania noſtra pago juxta Auguſtam Auſciorum ignobili ortus, obſcuris adeo natalibus, ut cognatos & adfines prorſus ignoraret, & pauperes ac domeſticos, nullos præterea heredes habuerit, ſed donis ingenii, doctrina, pietate, morum*

D *probitate & inſita prudentia a Deo largiſſime cumulatus, facile natalium defectum tanta acceſſione ſupplevit, ut Romæ in ampliſſimo orbis theatro, ceteros omnes natalium ſplendore & aliis fortunæ præſidiis illuſtres æquaverit, pleroſque ſuperaverit, æquabili irreprehenſibilis vitæ tenore omnium amorem & admirationem promeritus, ſicque in illa aula totis XXXI annis ſe geſſit, ut nemini bene ſentienti dubium reliquerit, quin ſi peccati originalis, quod vulgo vocant, fomes non obſtitiſſet, qua moderatione maximos honores in ea citra ambitionem decurrerat, eodem in ſtudio pergens, ad ſummum eccleſiaſticæ poteſtatis faſtigium inoffenſo pede vaderet. Vixit annos 67, menſes 6,*

E *dies 20, ad beatum Ludovicum ſepultus.*

Scripſit Oſſatus epiſtolarum eruditiſſimarum libros aliquot editarum anno 1617, quæ apud omnes ampliſſimo teſtimonio teruntur, aliave opera, de quibus nomenclator ſanctæ Romanæ eccleſiæ cardinalium, qui ab anno Chriſti milleſimo quippiam commentati ſunt.

LXV. JACOBUS. D'ANGENNES.

Dum de futura Arnaldi Oſſati ceſſione fama volaret, non defuere qui ſucceſſionem inhiarent,

ANNI CHRISTI
ut ipſe teſtatur in epiſtola ad D. *de Villeroy* A
menſe Februario 1603. Hanc, ſi fides ſcriptori
Bajocenſi, obtinuit Johannes *d'Augennes*, filius
Ludovici domini *de Maintenon*, baronis *de*
Meſlay, equitis torquati, & Johannæ *d'O*. Huic
autem ante conceſſas bullas defuncto ſucceſſit
germanus ejus Jacobus, qui ſub ſignis regiis in
Italia militabat. Nominatus ab Henrico IV, & a
1606. Paulo V confirmatus, conſecratur anno 1606.
Poſſeſſionem per procuratorem Ambroſium
Gauffre theſaurarium iniit 27 Julii 1606, ipſe
1608. vero 20 Julii 1608. Generalibus regni comitiis
1614. deputatus a clero adſuit annis 1614 & 1616.
Congregationis Oratorii alumnos apud Cado- B
1615. mum admiſit anno 1615. Moniales Carmelitas
ibidem excepit, earumque benedixit eccleſiam
1616. 28 Maii 1616. Senatus Pariſienſis confirmavit
Jacobo jus dictum *Deport* in parochia ſancti
1617. Vigoris juxta Bajocas die 7 Martii 1617, &
ſenatus Rotomagenſis idem jus in omnibus
1620. parochiis ejus diœceſis 18 April. 1620. Cœtui
1625. cleri Gallicani interfuit anno 1625 Jacobus,
cui Franciſcus *Veron* præco regius doctorque
theologus dicavit anno 1629 acta collationis
ſuper omnes articulos fidei, maxime circa ſan-
ctiſſimam Euchariſtiam, quam cum miniſtris
1626. Cadomi habuerat. Anno 1626 die 7 Maii, C
violatam ab hæreticis baſilicam ſancti Stephani
Cadomenſis, cœmeteriaque nova benedictione
donavit & altaria denuo ſacravit. Approbavit
anno eodem conſtitutiones ſanctiſſimæ Trinitatis
Cadomenſis, editas ab epiſcopo Agathenſi. Ca-
pucinos Bajocis admiſit anno eodem. Breviarium,
miſſale, rituale alioſque eccleſiaſticos libros emen-
1627. davit, & novo prælo ſubjecit anno 1627.
Moniales Viſitationis B. Mariæ Cadomi excepit
1630. anno 1630, Urſulinas vero ibidem 1624,
1631. Viriæ 1631, & Bajocis 1633; Benedictinas
1633. Cadomi 1640, apud Villarium 1643, Viriæ
1640. 1644, & Bajocis 1646; moniales S. Auguſtini D
1643. Cadomi 1639, & Bajocis 1643 & 1644, &
1644. moniales Ciſtercienſes Torigniaci 1631, de
1646. conſenſu abbatis ejuſdem loci. Seminarium Eu-
diſtarum Cadomi inſtitui permiſit 25 Martii
1643. Canonicos Præmonſtratenſes ſtrictioris
obſervantiæ apud Ardenam introduxit, & col-
legium de Monte apud Cadomum patribus
Societatis Jeſu confirmavit. Condemnavit die 2
Decemb. anno 1643 doctrinam Jacobi *du Pré*
doctoris Cadomenſis de ſanctiſſima Trinitate.
Diſſidentes canonicos ſancti Sepulcri Cadomenſis
& parochos ejuſdem urbis, de priore in ſuppli-
cationibus gradu conciliavit 16 Junii 1645, E
juſque canonicis conceſſit. Caroli *de Lavardin*
Cenomannenſis epiſcopi exſequias in eccleſia
Cenomannenſi celebravit menſe Februar. 1638.
Denique poſt 41 regiminis feliciſſime peracti
annos, morbo correptus in prioratu ſuo de
Monaſteriis in Pertico, ibidem e vivis ſublatus
1647. eſt 16 Maii 1647, annos natus 73, humatuſque
eſt in eccleſia caſtri gentilitii *de Maintenon* in
Cenomannis.

LXVI. EDUARDUS.

ANNI CHRISTI MOLÉ.

Matthæo *Molé*, qui regis procurator catho-
licus, & ſubinde ſenatus Pariſienſis princeps
ſimul & procancellarius Franciæ fuit, ac Renata
filia Johannis *Nicolai* ſupremæ rationum curiæ
primarii præſidis parentibus primogenitus eſt
Eduardus. Jam abbas ſancti Pauli Virdunenſis
& Herivallis erat, cum epiſcopus Bajocenſis a
Ludovico XIV nominatus 22 Maii 1647,
conſecratur Pariſiis in ſacello Sorbonico 14 Fe-
bruarii 1649, a Carolo *de Monchal* archiepiſc. 1649.
Toloſano, aſſiſtentibus Johanne *de Lingendes*
Sarlatenſi & Ludovico *de Baſſompierre* Santonenſi
epiſcopis. Poſſeſſionem per procuratorem Ro-
bertum *le Savoureux* canonicum Bajocenſem
adipiſcitur 9 Junii, ipſe vero 14 Decembris
juravit in verba ſuæ eccleſiæ. Eodem anno fit
theſaurarius Sacræ capellæ Pariſienſis Palatii.
Interfuit anno 1650 comitiis cleri Gallicani
Pariſienſibus. Moniales beatæ Mariæ de Caritate
Bajocis inſtitutas confirmavit 11 Aprilis 1650, 1650.
& Cadomi 8 Februarii 1651. Diſſidia habuit 1651.
cum canonicis quæ compoſita ſunt 18 Martii
anni ejuſdem, quo 28 Decembris cum aliis
conſecravit Franciſcum Rotomagenſem archi-
epiſcopum apud Carthuſianos Pariſienſes. Sta-
tutum contra parochos non reſidentes promul-
gavit, & congregationem Eudiſtarum Cadomi
erectam ſubvertere tentavit, & eorum ſacellum
clauſit, quod germanus ejus reſtituit an. 1653.
Deceſſit 6 Aprilis 1652, Pariſiis in domo the- 1652.
ſaurarii, ætatis 43, appoſituſque eſt ad patres
ſuos in eccleſia parthenonis dicti *Ave Maria*.

§ Franciſcus *Molé* poſt Eduardum germanum
a rege epiſcopus renuntiatus, ejuſdem in mani-
bus ceſſit.

LXVII. FRANCISCUS I.

SERVIEN.

Antonii conſiliarii in Parlamento Gratiano-
politano & Dianæ *Bailly* filius Franciſcus, ger-
manus autem Abelis, abbas S. Jovini de Marnis
& Morarum, ubi de eo diximus, & in eccleſia
Carcaſſonenſi tom. VI, col. 926, ex hac ad
Bajocenſem evocatur a rege 23 Maii 1654. 1654.
Ab Innocentio X bullis donatus v idus Novemb.
pontificatus anno XI, inauguratur 10 Januarii
1655 in abbatia Gaudii-vallis Carnotenſis, ab 1655.
Henrico *de Maupas* epiſcopo Anicienſi, aſſiſten-
tibus Ferdinando *de Neuville* Maclovienſi & Har-
duino *de Perrefixe* Rutenenſi epiſcopis. Poſſeſ-
ſionem per procuratorem Johannem Michaelem
Bagnol canonicum adipiſcitur 10 Martii 1655,
ipſe vero paulo poſt. Menſe Junio ſequenti con-
feſſarios omnes interdixit, donec de novo fuiſſent
approbati. Menſis Aprilis 27 anni 1656 ſyno- 1656.
dum coegit, in qua nova condidit ſtatuta, factus
anno eodem prior ſanctæ Catharinæ Pariſienſis.
Diœceſim ſuam frequenter perluſtravit, multoſ-
que abuſus reſcidit. Filias B. Mariæ de Caritate
Bajocenſes & Cadomenſes confirmavit, harum-
que eccleſiam benedixit. Domum Refugii ſeu
noviſſime ad fidem & eccleſiam catholicam

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

reductarum filiarum Cadomi erexit. Sacellum A
Eudiſtarum a deceſſore ſuo clauſum aperuit,
eorumque inſtitutum approbavit, & eis ſuum
commiſit ſeminarium anno 1656. Quin &
regium pro Eudiſtis Cadomenſibus obtinuit di-
1657. ploma 17 Novembris 1657. Monachos con-
gregationis ſancti Mauri in prioratum S. Vigoris
1658. Bajocenſis introduxit anno 1658, eodemque
anno reliquias S. Vigoris a monachis conceſſas
in eccleſiam Bajocenſem tranſtulit 14 Julii, &
26 Septembris oſſa ſancti Fauſti martyris ab
Alexandro VII donata. Hac autem in celebritate
ſex cappas, planetam, dalmaticas & tunicas liliis
aureis coopertas eccleſiæ ſuæ obtulit. Die cra- B
ſtina adſtitit tranſlationi reliquiarum S. Baſiliæ
virginis & martyris, e cathedrali in eccleſiam
Hoſpitalariarum. Grave diſſidium inter eum &
Leonoram *de Rohan* abbatiſſam SS. Trinitatis
Cadomenſis, de juriſdictione exortum & ad
ſummum pontificem delatum, prope diem diri-
mendum erat, cum Pariſiis calculo correptus
Franciſcus, ad ſuam rediit eccleſiam, ſtatimque
ingraveſcente morbo e vivis exceſſit die 2
1659. Februarii anno 1659, ætatis 61. Poſt dies
novem ſepultus eſt in medio choro eccleſiæ
cathedralis ab epiſcopo Quilalenſi Hiberno.
Funebri oratione commendatus a D. Ildefonſo C
de Sainte Marie d'Apres monacho congregationis
ſancti Mauri.

LXVIII. FRANCISCUS II.

DE NESMOND.

Pariſiis natus eſt Franciſcus prima Septemb.
1629 parentibus Theodoro *de Neſmond* ibidem
præſide infulato, & Anna *de Lamoignon*. Prior
de Volta abbaſque de Malo-leone 1646, &
Caſiaci anno ſequenti, laurea doctoris Sorbonici
inſignitus 6 Maii 1654, inſequenti ad generalia
cleri Gallicani comitia eſt deputatus. Defuncto
Bajocenſi epiſcopo ſubſtituitur a rege, nominatus
1661. menſe Martio 1661. Propter exortam inter D
cardinalem Maldaquinum & cardinalem de Urſi-
nis de penſione 11000 libr. ſuper epiſcopatum
Bajocenſem contentionem, bullas a ſummo pon-
tifice obtinere non valuit, niſi exeunte anno
eodem. In eccleſia collegii Sorbonæ ſacra deli-
1662. butus eſt unctione 19 Martii 1662 ab archi-
epiſcopo Rotomagenſi, aſſiſtentibus veterano
Conſtantienſi & Noviodunenſi epiſcopis. Poſ-
ſeſſionem per procuratorem Johannem *Ratier*
preſbyterum Aginnenſem adeptus eſt 19 April.
Eccleſiæ Rotomagenſi obſequium præſtitit 4
Maii, ac die 15 ſequenti eccleſiam ſuam ſolen-
niter ingreſſus eſt, qua in ſolennitate argenteas E
beatæ Mariæ & ſancti Exuperii ſtatuas obtulit.
In ſynodo 24 Maii ſtatuta a deceſſore renovavit.
Mortuo cardinali de Urſinis, extinctaque pen-
ſione, abbatiam ſuam in manibus regis dimiſit,
duoſque prioratus in manibus ſummi pontificis.
Monachos ſancti Mauri in abbatiam S. Stephani
1663. Cadomenſis introduxit 29 Septembris 1663.
Eccleſiæ ſuæ breviarium mendis purgavit & in
1665. lucem edidit anno 1665. Statuta ſynodalia
renovavit & publicavit in fine cærimonialis.

Seminaria tria conſtruxit, e quibus duo ſuis
impenſis erexit. Eccleſiaſtica colloquia ab ipſo
ſunt inſtituta. Xenodochium pauperum conſtru-
xit & fundavit anno 1666. In pauperes bene- 1666.
ficus, omni ſagacitate curavit ne inopia preme-
rentur. Domos etiam meritricibus concludendis
deſtinavit. Pauperes ſcholaſticos in ſeminariis
ſuis ſumtibus ſuſtentavit. Hæreticorum templa
13 ex 18 deſtruxit. Beatificationem S. Franciſci
Salenſis in eccleſia monialium de Viſitatione
celebravit anno 1662, harumque eccleſiam
dedicavit an. 1668, & eccleſiam Capucinorum 1668.
1677. Epiſcopales apud Cadomum ædes refecit 1677.
anno 1678. Quam anno 1677 benedixerat 1678.
eccleſiam ſeminarii Cadomenſis, conſecravit anno
1685. Jeſuitarum eccleſiam benedixit an. 1689, 1685.
pauperumque validorum eccleſiam anno 1690. 1689.
Johannem-Franciſcum *de Gaillard* epiſcopum 1690.
Aptenſem ſacravit 1671, unctionique N. *de
Meliand* epiſcopi Vapincenſis unus e conſecra-
toribus adſtitit 4 Auguſti 1680, ſicut & ſacro
coadjutoris Rotomagenſis. Abbatem de Valle
benedixit 1677 in eccleſia canonicorum regu-
larium Domus-Dei Cadomenſis: alias eccleſias
dedicavit & ornamentis decoravit. Cum Joachimo
de la Chetardie preſbytero Sulpiciano fundavit
anno 1687 domum Filiarum a Cruce nuncu-
patarum in loco dicto *de Reuilly* in Bituricibus.
Synodo provinciali apud Gallionem adſtitit 30
Junii 1699. Librum cui titulus: *Durand com-* 1699.
menté a Petro *Calli* parocho ſancti Martini Cado-
menſis ſcriptum, condemnavit 30 Martii 1701. 1701.
Contentiones quædam cum ſuis canonicis exortæ
ita ſedatæ ſunt, ut in teſtimonium ſuæ erga eos
benevolentiæ cathedrali dederit capellam argento
inauratam ponderis 105 marcarum, necnon &
ſummam 2000 librarum pro conſtruendo odeo,
ſimilemque ſummam pro fundando anniverſario.
Denique epiſcoporum Franciæ & doctorum
Sorbonæ antiquior, natus quippe annos 85,
menſes 9 & dies 16, obiit in ſua diœceſi 16 1715.
Maii 1715, pauperibus maxime flebilis ob pro-
fuſas eleemoſynas. Franciſco N. *Hermant* paro-
chus *de Maltot* dicavit anno 1705 primam
partem Hiſtoriæ diœceſis Bajocenſis.

§ Joſephus-Emmanuel *de la Trimoille* cardi-
nalis, a rege nominatus epiſcopus Bajocenſis
ineunte Februario 1716, biennio poſt nondum 1716.
ſacratus, ad metropolim Cameracenſem trans-
fertur 7 Maii 1718, ut diximus t. III, col. 64.

LXIX. FRANCISCUS-ARMANDUS.

DE LORRAINE.

Ludovico comite Armeniacenſi, magiſtro
ſtabuli regii, equite torquato, & Catharina *de
Neuville* parentibus natus 13 Februarii 1665
Franciſcus-Armandus, doctor Facultatis Pariſ.
abbas Regalis-montis, de Caſtellariis, S. Faronis
& Dervenſis monaſteriorum, & primas Nanceii,
epiſc. Bajocenſis a rege renunciatus 7 Maii 1718, 1718.
inauguratur in eccleſia Pariſ. ab archiepiſcopo 5
Novembris 1719, aſſiſtentibus Catalaunenſi & 1719.
Bleſenſi epiſcopis. Regi fidem juravit 12 ejuſdem
menſis. Obiit Luteciæ v idus Junii 1728. 1728.

LXX.

ANNI CHRISTI

LXX. Paulus.

D'ALBERT DE LUYNES.

Natus eſt Paulus 5 Februarii 1703 parentibus Honorato-Carolo duce *de Montfort*, & Maria-Anna-Johanna *de Courcillon*. Arma primum ſecutus, ſacræ inde militiæ nomen dedit: tum factus abbas Ceraſienſis anno 1727, biennio poſt epiſcopus Bajocenſis a rege deſignatur menſe
1729. Februario 1729, cum tunc eſſet vicarius generalis epiſcopi Meldenſis. Romæ admiſſus eſt 6 Julii anni ejuſdem, & ſacratus Pariſiis 25 Septembris in eccleſia Dominicanorum ſuburbii ſancti Germani ab archiepiſcopo Rotomagenſi, aſſiſtentibus Santonenſi & Abrincenſi epiſcopis.
A Regi ſacramentum dixit 2 Octobris. Adſtitit & ipſe archiepiſcopo Cameracenſi Matiſconenſem epiſcopum conſecranti in ſacello interiori ſeminarii ſancti Sulpicii Pariſienſis, 27 Julii 1732. 1732.
Primus Delfinæ ab eleemoſynis factus eſt anno 1746, & a rege ad metropolim Senonenſem 1746.
tranſlatus 18 Auguſti 1753. 1753.

LXXI. Petrus-Julius-Cæsar.

DE ROCHE-CHOUART.

Ab Ebroicenſi ad Bajocenſem eccleſiam tranſlatus Petrus-Julius-Cæſar 18 Auguſti 1753. Romæ proclamatus eſt in conſiſtorio 26 Septembris. Regi fidem dixit prima Novembris anni ejuſdem.

DECANI ECCLESIÆ BAJOCENSIS.

I. Guillelmus I *de Ros* cantor, decanus & archidiaconus erat in eccleſia Bajocenſi temporibus Odonis I epiſcopi, auctore Orderico Vitali lib. III, pag. 495, quo tempore Uticenſibus monachis 40 libras ſterlingorum dono dedit. Spretis inde ſeculi pompis, fit monachus Cadomenſis, vixque elapſo poſt profeſſionem anno abbas Fiſcannenſis, ubi plura de eo legeſis.

Ch. VIII. col. 76. II. Guillelmus II ſubſcripſit chartæ Odonis epiſcopi monaſterium S. Vigoris a ſe fundatum monachis ſancti Benigni Divionenſis attribuentis 24 Maii 1096.

III. Stephanus I memoratus anno 1120 in chartulario, defungitur 12 Januarii.

IV. Richardus I *de Bohon*, cui & capitulo ab Imaro Tuſculano epiſcopo & ſedis apoſtolicæ
Chart. XI. col. 80. legato interdictum eſt an. 1144, ne pecuniam & ipſa eccleſiaſtica veſtimenta ab abbatibus Cadomenſi & Fontanetenſi amplius exigerent, decanus erat Bajocenſis an. 1146, ex regeſtis capituli. Factus eſt anno 1150 epiſcopus Conſtantienſis.

V. Guillelmus III *de Tournebu*, ex canonico decanus, ſubſcripſit donatæ a Philippo epiſcopo anno 1153 præbendæ S. Johannis Albi priori de Pleſſæo-Grimoldi, & tranſactioni capituli cum eodem priore. Subſcripſit anno 1168 compoſitioni factæ a capitulo cum Richardo de Hometo. Cum Martino abbate Ceraſii arbiter electus eſt anno 1179 ab Alexandro III, inter Eliſabetham abbatiſſam de Pratellis & Johannem parochum de Villeio. Eodem anno aſſumtus eſt ad eccleſiam Conſtantienſem. At cum conſecratio ejus per ſexennium fuerit dilata, ad eum ſicut ad epiſcopum dirigitur reſcriptum Lucii III, quo tollit excommunicationem ab Honorio papa pronunciatam adverſus epiſcopos & canonicos Bajocenſes, qui alibi quam in monaſterio ſancti Vigoris ſepulturam eligerent. Vide Petrum Bleſenſem pag. 771.

VI. Stephanus II canonicorum calculis electus eſt anno 1182. Ita pepigit anno 1185 cum Henrico epiſcopo, ut patronatus eccleſiæ de Logis epiſcopo & eccleſiæ de Ferraria *Haren* ceſſerint decano. Huic duas domos largitus eſt epiſcopus. Decanus nominatur in literis Henrici Bajocenſis B epiſcopi, ad quem ſcripſit Petrus Bleſenſis epiſtolas 50 & 159. Literæ illæ Henrici de donatione facta capitulo de domo Conani theſaurarii, ſunt in appendice ad opera Petri Bleſenſis pag. 769. Adſtitit dedicationi eccleſiæ Alnetenſis anno 1190. Ch. XXV. col. 90.

Ch. XXVII. col. 91. VII. Richardus II *de Rohan*, aut *de Rohon*, forte *Bohon*, in actis capituli annis 1205 & C 1207 capellanus & decanus audit. Querelam habuit cum parocho ſanctæ Matris eccleſiæ, pro decimis ejuſdem eccleſiæ, cujus arbitros inſtituit Innocentius III abbatem Vallis-Richerii & archidiaconum Bajocenſem. Electum dicunt epiſcopum anno 1205 Richardum majori ſuffragiorum numero ceſſiſſe, & deceſſiſſe anno 1213.

VIII. Guillelmus IV canonicus erat & archidiaconus, cum poſt mortem Henrici epiſcopi inter alios electus, majori ſuffragiorum numero cedere coactus, Richardo defuncto ſucceſſit electus anno 1213. Confirmavit ſtatutum ab epiſcopo anno 1207, ut ſex præbendæ totidem D aſſignarentur presbyteris, qui quotidie tenerentur miſſam ſolennem celebrare, quæ perſæpe a vicariis aut capellanis celebrabatur. Obitum ſuum de fructibus præbendæ ſuæ fundavit. Memoratur anno 1224 in chartis Fontanellenſibus. Denique ad Franciſcanos Bajocenſes ſeceſſit & deceſſit anno 1226.

IX. Odo memoratur in regeſtis capituli ab anno 1227 ad 1237. Nonnulla dedit capitulo ad amnem Eburam, quæ confirmavit Petrus *de Conion* anno 1236.

X. Herbertus *de Charmont* anno 1240. Ratum habuit anno 1241 onus impoſitum a E Stephano deceſſore, de prandio ſolvendo officiariis in feſto Reliquiarum. Dedit capitulo 1243 decimas parochiæ *de Tracy*, & quidquid poſſidebat in territorio *de Douvres*, pro anniverſario Petri *d'Ableges* theſaurarii, necnon fratrum & ſororum ſuarum. Fundavit anniverſarium pro ſe & Radulfo germano Encoliſmenſi epiſcopo, anno 1248, decennioque poſt vel circiter obiit.

XI. Arnulfus Capuanus, Gregorii IX nepos & papæ capellanus, decanus erat cum an. 1260 a minore canonicorum parte electus epiſcopus,

a ſummo pontifice repudiatus eſt: unde mœrore confectus, dignitati ipſe ſuæ ceſſit, & Romanas partes repetiit.

XII. Gregorius *de Naples*, unde oriundus inde dictus, e proſapia comitum *de Segny*, & Gregorii IX nepos, ex canonico decanus per ceſſionem Arnulfi, Urbani IV capellanus 1263, decimam eccleſiæ univit decanatui anno eodem. Electus eſt judex & amicus compoſitor inter Stephanum Pariſienſem epiſcopum & Matthæum abbatem ſancti Dionyſii, Sabbato poſt feſtum ſanctorum Petri & Pauli 1271. Anniverſarium Gregorii IX avunculi ſui fundavit, & factus eſt Bajocenſis epiſcopus anno 1274.

XIII. Petrus I *de Beneis* decanus adfuit anno 1275, die Mercurii ante feſtum ſancti Andreæ fidei clientelari, quam Maria comitiſſa Vindocinenſis exhibuit Petro de Brocia, a quo propoſitus regi ut in Flandriam pergeret Beguinam Nivellenſem interrogaturus de morte Ludovici primogeniti regis, antequam proficiſceretur, factus eſt epiſcopus Bajocenſis anno 1276.

XIV. Theobaldus *de Pouancé* canonicus Dolenſis & decanus Bajocenſis, filius domini *de la Guerche*, adſtitit Parlamento in die feſto Omnium ſanctorum 1279. Capellam ſancti Laurentii dotavit biennio poſt adeptum decanatum, ad eccleſiam Dolenſem aſſumtus menſe Julio 1280.

XV. Robertus *de Bertencourt* electus a canonicis anno 1282, paulo poſt ordinem ſancti Franciſci ingreditur, in quo quinto a profeſſione anno moritur 1288, memoratus nonis Januarii in obituario eccleſiæ Pariſienſis, cui dedit 27 & dimidium arpenta terræ.

XVI. Johannes I *le Moine* canonicus Pariſienſis & Ambianenſis, auditor Rotæ, procancellarius eccleſiæ Romanæ, occurrit decanus Bajocenſis ab anno 1288 ad 1292. Fundavit capellam ſancti Johannis in parochia *de Than*, & quatuor anniverſaria, quorum duo in eccleſia cathedrali & duo in eccleſia ſancti Sepulcri Cadomenſis. In ſacello ſancti Petri in cathedrali hæc leguntur in vitrea feneſtra quam donaverat: *Johannes tit. SS. Marcellini & Petri cardinalis diaconus, decanus.* A Cœleſtino enim V in collegium cardinalium adſcriptus fuerat an. 1294. Collegium ſui nominis fundavit Pariſiis, ubi ſepultus eſt prima Octobris 1314.

XVII. Raimundus Guillelmi *de Fargis* Burdegalenſis, Clementis V ex ſorore nepos, ex canonico decanus, capellam ſancti Johannis a Johanne *le Moine* fundatam confirmavit. Factus eſt cardinalis ab avunculo 1310 exeunte. De eo agitur in regeſtis capituli ab an. 1314 ad 1348, quo ejus titulus ſequenti datus eſt 28 Maii, unde concludendus ſaltem Raimundi obitus annus.

XVIII. Petrus II Rogerii *de Beaufort* canonicus Pariſienſis & Bajocenſis, archidiaconus Senonenſis, Sacri palatii notarius, cardinalis diaconus tituli S. Mariæ-novæ 28 Maii 1348, eodem anno decanus Bajocenſis, poſſeſſionem iniit die XI Julii: inde ſummus pontifex, dictus Gregorius XI anno 1370 exeunte.

XIX. Petrus III Flandrini e diœceſi Vivarienſi, germanus Johannis archiepiſc. Auxitani, de quo tom. I, col. 997, amplexus juris pontificii ſtudium; unde auditor Sacri palatii & Gregorii XI referendarius, factus eſt Bajocenſis decanus & canonicus in locum Gregorii XI avunculi. Poſſeſſionem per procuratorem adeptus eſt 3 Aprilis 1371, & cardinalis tituli ſancti Euſtachii factus anno eodem. Obiit Avenione 23 Januarii 1381.

XX. Amedeus de Saluciis filius Frederici *de Saluſſes* & Beatricis *de Geneve*, canonicus & decanus poſſeſſionem per procuratorem adeptus eſt 7 Martii 1381. Biennio poſt jam electus Valentinenſis epiſcopus, creatus eſt cardinalis tit. ſanctæ Mariæ-novæ a conſanguineo ſuo Clemente VII, die 23 Decembris 1383. Bajocenſi eccleſiæ multa dedit, in his aquilam ex ære fuſam, quæ nomen donatoris præfert & donationis tempus, 3 Junii 1385, & ſex majora candelabra. Solennius feſtum ſanctiſſimæ Trinitatis fundavit anno 1395. Defunctus in villa S. Donati Viennenſis diœceſis, 28 Junii 1419, Lugdunum delatus eſt, & ſepultus in metropolitana ſancti Johannis eccleſia.

XXI. Ricardus III filius baronis *de Courcy*, ex canonico electus decanus 1419, pacifice poſſedit ad 10 Martii 1421, quo deſignato a ſummo pontifice libens ceſſit.

XXII. Bartholomæus hic inſeritur ab Hiſtorico Bajocenſi, qui fundavit anniverſarium 8 Aprilis: annus quidem ignoratur, ſed quia ab anno 1421 ad 1433 nullus decanus in actis occurrit, hunc Bartholomæo aſſignare locum viſum ei eſt.

XXIII. Johannes II *du Homme* vicarius generalis & officialis Nicolai *Habart*, deſignatus a Martino V, fundavit anno 1433 ultimam ſupplicationem Quadrageſimæ in capella S. Thomæ Cantuarienſis. Permutavit anno ſequenti cum ſcholaſtico. Obitus ejus celebratur 19 Auguſti.

XXIV. Guerricus *de Magni* obitum ſuum fundavit 14 Februarii.

XXV. Laurentius *le Berruyer* poſſeſſionem adeptus 1436, paulo poſt obiit.

XXVI. Martinus *Pinard* natus in vico de Nonanto prope Bajocas, Eugenio IV ſummo pontifici a ſecretis, ex canonico decanus electus a capitulo, commendante Eugenio anno 1437, ab eodem obtinuit confirmationem annuorum redituum præbendarum vacantium in gratiam capituli anno 1440, & facultatem excommunicatos in diœceſi abſolvendi. Factus eſt anno 1442 epiſcopus Abrincenſis. Fundavit obitum 24 Martii.

XXVII. Petrus IV diaconus cardinalis ſucceſſit Martino, & poſſeſſionem per procuratorem adiit 12 Novemb. 1442. Is eſſe creditur Petrus ex ſorore nepos Eugenii IV, qui cum a ſummis pontificibus diverſis negotiis occuparetur, poſſeſſione non adepta abdicavit anno 1444, factus poſtea ſummus pontifex, dictus Paulus II.

XXVIII. Guillelmus V *le Bailleul* e diœceſi

Digitized by Google

Sagienſi, ex canonico decanus, poſſeſſionem per procuratorem adiit 9 Novembris 1444, ipſe vero pontificio munitus diplomate, menſe Aprili 1448. Miſſus eſt a capitulo anno 1450 ad regem, tunc apud Pontem-arcæ, fidem clientelarem præſtiturus. Dinumerationem bonorum & ornamentorum eccleſiæ cathedralis fecit anno 1476. Inſequenti permutavit cum epiſcopo feodum *de Sommervieu* pro decimis parochiæ *de Chef-du-Pont*. Officium duplex SS. Gervaſii & Protaſii procuravit in diœceſi. Adfuit ſcacariis annorum 1464 & 1474. Fundavit anniverſarium anno 1476. Obiit 16 Februarii 1482, & ſepultus eſt in eccleſia Fratrum Minorum Faleſiæ, ut teſtamento ſuo caverat.

XXIX. Johannes III *de Veſc* nobilis Delfinas, baccalaureus in decretis, ſanctæ ſedis protonotarius, canonicus & cantor Sacræ capellæ Pariſ. canonicus Bajocenſis, decani dignitatem a Sixto IV obtinuit, unde canonicis peroſus, quinque paſſus eſt æmulos totidemque lites, imo poſſeſſionem ineunti debiti denegati ſunt honores; at humanitate, patientia & manſuetudine omnium ſibi conciliavit animos. Factus eſt epiſcopus Vencienſis anno 1491, & Agathenſis 1494. Scacario adſtitit anno 1497; inde abbas Caunenſis 1519, permutatione facta cum ſequenti.

XXX. Gabriel *le Veneur* alter ab epiſcopo Ebroicenſi, protonotarius apoſtolicus & abbas ſancti Petri de Caunis, priorque Pleſſæi-Grimoldi permutatione facta cum Johanne fit decanus 1519. Obiit 1523.

XXXI. Hieronymus I *Canoſſa* Veronenſis, Ludovici epiſcopi nepos, ex canonico electus eſt a capitulo decanus, licet Ambroſius *le Veneur* Gabrielis nepos, a rege commendatus fuiſſet. Factus eſt inde abbas ſancti Andreæ in Boſco, S. Apollinaris *de Canoſſa* cedente patruo, quem ob injurias ab incolis illatas in patriam repedantem ſecutus eſt nepos, poſtquam dignitati in gratiam ſequentis ceſſiſſet.

XXXII. Ludovicus *du Bain* Italus, cedente Hieronymo decanus, æmulum paſſus eſt canonicum qui Hieronymi æmulus fuerat. Re coram archiepiſcopo Rotomagenſi diſcuſſa, vicit Ludovicus, & poſſeſſionem per procuratorem iniit 9 Januarii 1527, ipſe vero 27 Martii. Fundavit obitum 1532, factuſque decanus Mantuanenſis, ceſſit in gratiam ſequentis.

XXXIII. Egidius *de la Haye* per ceſſionem Ludovici decanus, & notarius apoſtolicus, bullis obtentis poſſeſſionem per procuratorem adeptus eſt 13 Septembris 1532, ipſe vero 12 Maii, & obiit anno 1545.

XXXIV. Sebaſtianus *de l'Aubeſpine* bullas favore Henrici *Clutin* regii apud ſummum pontificem oratoris obtinuit, & poſſeſſionem per procuratorem adiit 1545, ipſe vero 1547. Ceſſit paulo poſt ſequenti, fitque Lemovicenſis epiſcopus 23 Martii anno 1558.

XXXV. Carolus I *Clutin* cedente Sebaſtiano anno 1547 ob infirmitatem ceſſit nepoti; quo inopina morte ſublato, reditus percepit Carolus

A favore Franciſci I ad mortem uſque, quæ contigit anno 1551.

XXXVI. Germanus *du Val* e familia *de Brevans*, prior de Pompona prope Latiniacum, & archidiaconus Bajocenſis, vicarius generalis Caroli *d'Humieres* epiſcopi, ejus vice præfuit ſynodis 1550, 1551 & 1556. Electus a capitulo decanus, ſolennem iniit poſſeſſionem 18 Julii 1552. Propter bellorum tumultus in prioratum ſeceſſit, ibique obiit 1589, annos natus 72, & appoſitus eſt ad patres ſuos in eccleſia ſancti Euſtachii Pariſienſis, ut teſtamento præcaverat.

XXXVII. Jacobus I *de la Moriſſiere* dominus

B *de Vic* e diœceſi Sagienſi, abſens eligitur decanus a capitulo 4 Decembris 1589, ac 17 Januarii ſequentis poſſeſſionem eſt adeptus. Duos paſſus eſt æmulos Antonium & Nicolaum *du Val*, quos evicit regio decreto ultima Septembris 1591, quo privilegium eligendi decani ſimul capitulo confirmatur. Duas Chriſti & beatæ Virginis imagines eccleſiæ dedit, quas Roma attulerat. Ceſſit in gratiam nepotis.

XXXVIII. Jacobus II *de la Moriſſiere* ſuperioris nepos, eodem cedente decanus, poſſeſſionem iniit 10 Aprilis 1610. Diſſidia habuit cum epiſcopo pro juriſdictione. Cum autem

C occidiſſet nobilem quemdam, & ipſe interfectus eſt anno 1635.

XXXIX. Jacobus III *Turgot* filius Jacobi comitis conſiſtoriani, annos natus 18 electus eſt a capitulo 4 Junii 1635. Æmulum paſſus eſt Robertum *le Comte* archidiaconum Cadomenſem, qui bullis pontificiis munitus, cauſa cecidit 1637 in Senatu Redonenſi, cui attributa fuerat. Jacobus autem clero valedicens, ceſſit parentis in manibus, togamque in ſenatu Rotomagenſi induit.

XL. Jacobus IV *Turgot* ſuperioris parens,

D poſſeſſionem iniit 28 Maii 1642. At negotiis publicis implicatus & ipſe ceſſit penſione retenta, morienſque 10000 libras legavit eccleſiæ, in qua 25 Maii celebratur ejus anniverſarium.

XLI. Carolus II *de Longaunay de Franqueville* filius marchionis *de Dampierre*, poſſeſſionem adeptus eſt 22 Auguſti 1655. Primus decanus talari veſte rubra uſus eſt diebus ſolennibus, qua etiamnum utuntur cantor, theſaurarius & cancellarius. Franciſci *de Neſmond* vicarius generalis obiit 7 Martii 1697.

XLII. Franciſcus-Timoleon *de Choiſy* prior ſancti Laudi Rotomagenſis, ſancti Benedicti de

E Saltu & S. Gelaſii, decanus Academiæ Gallicanæ, necnon & legatus ad regem Siamenſem, electus decanus a capitulo, biennio circiter elapſo ceſſit in gratiam ſequentis. De eo egimus tom. IV, col. 703, in abbatibus ſancti Sequani. Obiit Pariſiis 2 Octobris 1724, 79 annos natus.

XLIII. Hieronymus II *du Faur de Pibrac* doctor theologus, abbas Miciacenſis, poſſeſſionem iniit 29 Januarii 1700. Poſtea vicarius generalis epiſcopi, a quo donatus eſt præbenda de ſancto Germano anno 1703; ceſſit 9 Novemb. 1730

in gratiam ſequentis, ſub annua penſione 2300 librarum. A

XLIV. Johannes-Baptiſta *Durand de Miſſy* bullis obtentis 3 Decembris 1730, poſſeſſionem iniit 25 Maii 1731, & ceſſit 22 Octob. 1735, modo epiſcopus Abrincenſis.

XLV. Ludovicus-Franciſcus *Neel de Creſtot* bullas adeptus VII idus Octobris 1735, poſſeſſionem iniit 4 Maii 1736, inde epiſcopus Sagienſis 5 Maii 1740.

XLVI. Johannes-Jacobus *de Biaudos* nobili in diœceſi Aquenſi ortus familia, canonicus erat Rotomagenſis ab anno 1735, cum per ceſſionem ſuperioris factus canonicus & decanus Bajocenſis, poſſeſſionem adeptus eſt 20 Aprilis 1741; inde miniſterii in partem ab epiſcopo vicarius generalis adſcitus eſt.

VETERA ECCLESIÆ BAJOCENSIS MONASTERIA.

I. Reviers. BEATUS VIGOR e patria egreſſus, in Bajocenſem regionem pervenit ad vicum, cui nomen Redeverus, ubi monaſterium condidit a vico Redeveriacum dictum. Quot rectores poſt ipſum Vigorem habuerit, & quando adæquatum ſolo ſit ignoratur, niſi cladis illa contigerit, cum Normanni nondum chriſtiani Neuſtriam infeſtarunt. B

II. S. Vigor. Creatus epiſcopus S. Vigor cum aliquando veniſſet ad montem, qui Phænus vocabatur, milliario uno ab urbe ad occidentem, ubi ſaxeam mulieris effigiem, tanquam ſacrum quiddam colebant incolæ, verbum Dei ruſticis illis prædicare cœpit. Verum ab eis contemtus & ejectus, C ad Childebertum regem confugit. Rex ſanctitatem zelumque viri admiratus, montem qui regiæ ditionis erat, epiſcopo tradidit perpetuo poſſidendum. Hic ſtatim prima monaſterii fundamenta jecit in honorem S. Petri, monſque Chriſmatis vocatus eſt a chriſtianis, qui frequentes eo confluebant divinæ regenerationis ſacramentum percepturi. Poſtremo tandem Chriſmatenſe monaſterium a conditore S. Vigoris nomen accepit. A Normannis ſolo adæquatum inſtauravit Odo Bajocenſis epiſcopus, accitis e Monte ſancti Michaëlis quinque monachis, quibus plenam totius villæ decimam cum omnibus ad eamdem eccle- D ſiam pertinentibus conceſſit, & religioſum ſapientemque virum Robertum de Tumbalenia præpoſuit, ea lege ut omnium ejuſdem loci abbatum Bajocenſis epiſcopus electionem faceret, omneſque hujus loci abbates a Bajocenſi epiſcopo baculum paſtoralem acciperent. Verum cum Odo in carcerem a fratre ſuo Willelmo Anglorum rege conjectus fuiſſet, Robertus de Tumbalenia abbas Romam profectus, a Gregorio papa VII honorifice detentus eſt uſque ad mortem ipſius pontificis, quo defuncto 25 Maii 1085, ad monaſterium Montis ſancti Michaëlis unde aſſumtus fuerat reverſus eſt. Fundatore itaque vinculis E mancipato & abbate ad Latias partes profecto, novellus grex monachorum hac illac diſperſus eſt, nec ullus ex eis ad idem monaſterium reverſus, quod fuit in cauſa ut Odo Jarentoni abbati Divionenſi hunc locum commiſerit, cujus donationes & inſtitutum confirmaverat dux Normannorum Robertus anno 1089. Cum enim forte ad concilium Claromontanum profecturus Odo Roberti patruus Divionem acceſſiſſet, ibique in ſancti Benigni cœnobio a Jarentone abbate honorifice acceptus fuiſſet, huic beneficio ut aliquam rependeret vicem, adhortante inſuper Willelmo Bajocenſis eccleſiæ decano, pariterque Richardo Rotomagenſi archidiacono, monaſterium ſancti Vigoris cum ſuis adjunctis ſancto Benigno donavit, ſecutus exemplum majorum ſuorum Normanniæ comitum, qui in eumdem ſanctum ſemper impenſe affecti fuerant, voluitque ut ſi quando hic locus adeo creviſſet, ut abbas ibi eſſet inſtituendus, ejus electionem a ſancti Benigni abbate in ipſius capitulo fieri, & electum eidem ſubeſſe. Hæc omnia Odo ad ſua reverſus ſcripto roboravit, ejuſque donum confirmavit Robertus Normanniæ comes anno 1096, indictione IV, 24 Maii. Chart. VIII. col. 76. Donationem eamdem comprobavere Urbanus II pridie idus Martii, biennio poſt Arvernenſe concilium, Paſchalis II anno 1102, Honorius II an. 1127, & Alexander III XIII calend. Februarii. At cum ampliati non fuiſſent reditus, nec abbas conſtitui potuit, indignante licet & conquerente apud Lucium III Henrico Bajocenſi epiſcopo, ab eoque tempore eccleſia ſancti Vigoris cella fuit Divionenſium monachorum. Verum eodem tempore cum Odo epiſcopus poſitis apud S. Vigorem monachis ſepulturam ſuam, & ſucceſſorum atque canonicorum ibidem in futurum aſſignaſſet, quod Honorius II ſub anathematis pœna confirmaverat, cauſati canonici deceſſores ſuos in eccleſia Bajocenſi prius ſepultos fuiſſe, ab hoc onere a Lucio III abſoluti ſunt. Bullis quoque monachi ab eodem pontifice anno 1183, & ab Innocentio IV anno 1248 donati ſunt. Ob reverentiam ſane ſancti Vigoris Bajocenſes epiſcopi recens inaugurati priuſquam ſolenni pompa in urbem deferantur, ſancti Vigoris eccleſiam ab antiquo petunt, tum a priore & monachis ducti in monaſterium congruenti excipiuntur hoſpitio. Poſtridie iterum ab eiſdem ducti in eccleſiam, ſtatuuntur in marmorea cathedra prope majus altare ad id muneris collocata, ubi pontificalibus induti veſtibus capituli obſequia excipiunt, quibus & omni populo primam ſolenni more benedictionem impertiuntur. Hanc præter procurationem ab aliis quibuſcumque monachos ſancti Vigoris exemit Odo Bajocenſis epiſcopus anno 1269, menſe Auguſto. In ſupplicatione quam eccleſiæ cathedralis canonici ad Vigorenſem quotannis in ſolennitate Ramorum inſtituunt, monachi eoſdem exeuntes ſubſequuntur, & cum uterque

Digitized by Google

chorus ad crucem in cœmeterio beatæ Mariæ A Ægyptiacæ erectam pervenit, canonici ſuccinentibus monachis aliquot verſus præcinunt, quibus expletis & adorata cruce in ſuam quiſque reditum adornant. Fontes baptiſmales parochialis eccleſiæ ſancti Vigoris more antiquitus recepto in vigiliis Paſchæ & Pentecoſtes a priore monaſterii nova benedictione initiantur. Denique anno 1658 Bartholomæus *Robin* Compendienſis ſancti Cornelii monaſterii alumnus & abbas de Soricinio, Vigorenſem præfecturam monachis congregationis S. Mauri tranſmiſit, qui eodem anno locum ſubiere.

III. Les Deux-jumeaux.

Martinus Vertavenſis abbas ab Anglia reverſus, B geminos potentis viri filios, quos immatura mors ſine baptiſmate rapuerat, meritis & precibus vitæ reddidit, conditoque in paternis eorum ruribus monaſterio, monachos eos Deo dicavit. Conſtruendi cœnobii cooperator idoneus fuit Ebrulfus adhuc divitiis & honoribus potens laïcus: non ſolum enim incipientes conſilio adjuvit, hæſitantes corroboravit, & opibus ac fundis multiſque modis res nuper incœptas augmentavit, verum etiam omnibus ibi ſe exuit, monaſticamque veſtem induit. *Antiquum ab eventu eidem loco nomen uſque hodie perſeverat, & ingens congeries lapidum in fundamentis ædificiorum & ruinis* C *maceriarum evidens teſtimonium dat, quod magnæ dignitatis hominum habitatio Bajocenſem pagum illuſtraverit.* Ita Ordericus Vitalis lib. VI, pag. 609, quod de hoc monaſterio ſeniorum relatione didicerat dignum duxit futuris breviter enodare, cujus proinde, ut pote auctoris gravis & domeſtici, ambagibus nonnullis & conjecturis quæ in chronologia remorari poſſent potior viſa eſt ſententia Mabillonio, quia annus incœpti Uticenſis monaſterii haud ſatis eſt compertus & exploratus. In actis epiſcoporum Cenomannenſium laudatur abbas monaſterii Duo-gemellenſis ſub Dagoberto rege ejus nominis primo; ibidem- D que Herlemundus ejus urbis epiſcopus, dimiſſo ob tyrannorum violentiam epiſcopatu orbatus oculis ſe recepiſſe ad monaſterium quoddam, ubi frater ſuus abbas præerat, Duos-gemellos appellatum in pago Bajocaſſino. Id factum regnante Pipino rege. In teſtamento anno 831 condito, Anſegiſus Fontanellenſis abbas monaſterio Duorum-gemellorum duas libras legavit. Poſt aliquot annos cœnobium a Normannis everſum, denuo excitatum non fuit, ſed in manus laïcorum forſan pervenit. Nam Robertus *de Villiers* monaſterio ſancti Vigoris Ceraſii, cujus Robertus tunc temporis erat abbas, dedit E prioratum de Duobus-gemellis, cum omnibus quæ ei cedebant & de jure patronatus ſui erant, ſcilicet ſtatum loci, eccleſiam ſancti Martini & decimam villæ, dimidiam eccleſiam *de Ver*, &c. Robertus idem fundavit lampadem ante altare ſancti Martini, cereumque pro miſſa de beata Virgine. Guillelmus *de Ver* anno 1224 & Sanſon *Gurart* anno 1227 nonnulla largiti ſunt pro eodem cereo. Denique in regeſtis Anglis cuſtodia temporalium abbatiæ S. Vigoris Ceraſii, necnon & prioratuum ſancti Fromundi & ſancti Martini de Duobus-gemellis, commiſſa legitur viris religioſis abbatiæ prædictæ anno VI Henrici V. Nunc ſimplex prioratus a Ceraſio dependens, a Carentonio 5 aut 6 leucis diſtat.

IV. Evrecy.

Ebriciacum vicus eſt in diœceſi Bajocenſi, in quo Chedulſus abbas monaſterium ædificavit ſeculo ſeptimo. Huic ſucceſſit Baldricus, cujus tempore monachi a recto tramite deviarunt. Baldricum excepit Annobertus, qui jam monachus a Chedulfo abbate pro cauſa beatæ Mariæ ad Childericum (II) regem directus, nullum ab eo reſponſum accepit, ſed inter venandum inventus in baſilica ubi miſſam celebrabat, poſtulata adeptus eſt. Dein cum Ebriciacum monaſterium poſt Baldricum regendum ſuſcepiſſet, monachoſque ad officium revocare vellet, & ſecundum regulam ſancti Benedicti doceret vivere, eorum in ſe odium & furorem eo uſque concitavit, ut ipſius necem machinati ſint. Quod ubi vicinis pontificibus, abbatibus, comitibus & viris illuſtribus innotuiſſet, hi ad ipſum monaſterium Ebriciacum accedentes, monachos tantæ impietatis reos ab eodem cœnobio expulerunt, & alios quidem per alia monaſteria diſperſerunt, alios exſilio deputaverunt. Verum beatus Annobertus bonum pro malo rependere volens, eos miſericorditer revocavit, eiſque quidquid in ipſum deliquerant benigne indulſit. Nihilominus propoſiti tenax vir eos hortari non deſinebat, ut ſecundum ſanctorum Patrum inſtituta viverent, & normam ſibi traditam ſervarent. Hinc tanta in illa congregatione diſtrictio tenebatur, ut ſi quis horas canonicas pſallendo aliquid deliquiſſet, ipſa die a potu abſtineret, ſed tamen ſenibus veniam poſcentibus indulgebat. Tunc temporis in baſilica Duorum-gemellorum diœceſis Bajocaſſinæ canonica vita ducebatur, quam apoſtolicus vir Gereboldus pontifex, quem vir Dei Annobertus in primitiis ſuæ confeſſionis erudierat, ad monaſticum ordinem revocare volens, Annoberto aſſentiente monachos Ebriciaci cœnobii ad ipſam baſilicam Duorum-gemellorum direxit, ut monaſticus ordo ſecundum regulam ſanctorum Patrum ibidem obſervaretur. Quod quidem, Deo miſerante, feliciter ſucceſſit, idemque in aliis cœnobiis, tam virorum quam feminarum ſeu virginum, factum eſt. Forte aliquando Annoberti animum ſubiit cogitatio de ſanctitate eximiiſque ſancti Benedicti virtutibus, cui mox eſt revelatum ut ejus exempla imitaretur, & tunc demum ei ſimilis fieret; quo ex tempore Annobertus ſpiritu prophetiæ præditus fuiſſe dicitur. Denique ubi prædicta cœnobia annis 31 rexiſſet, iis relictis, cum uno tantum ſocio nomine Turpino in ſolitudinem ſeceſſit. Defuncti XVII calendas Maii corpus cum proceſſu temporis ad lucrandas fidelium eleemoſynas per provincias deferretur, ubi ad cœnobium Maurinianæ-vallis in diœceſi Sueſſionenſi delatum fuiſſet, tanto pondere illic defixum dicitur, ut illinc amoveri non potuerit. Illic hodie quoque præcipuo cultu honoratur, cujus depoſitio XVII calend. Maii & tranſlatio

calendis Septembris celebrantur. Hoc autem in ultimo feſto lectiones ſecundi nocturni propriæ recitantur, ex quibus prædicta elicere licuit, ubi nihil de Annoberti Sagienſi epiſcopatu habetur.

V. Livray. A Gereboldo priuſquam epiſcopus fieret, conditum monaſterium Liberiacum, ubi donatus eſt ſepultura, quod ut aliæ ejuſdem provinciæ ædes ſacræ excidit, ſoloque æquatum etiamnum ſub rudeto jacet abſorptum, niſi quod inter poſſeſſiones abbatiæ Fontanellenſis recenſetur Liberiacum.

VI. La Magdeleine. In chronico Virdunenſi apud Labbæum Bibliothecæ novæ tom. I, pag. 176, memoratur A monaſterium beatæ Mariæ Magdalenæ in civitate Bajocenſi ſitum, ad annum 1027, cujus nulla alia mentio.

VII. Vetus beati Stephani monaſterium memoratur in charta fundationis S. Stephani Cadomenſis, & confirmationis factæ ab Henrico II Angliæ rege. Antiquiſſima cenſetur Cadomi parochia, quam a canonicis Bajocenſis eccleſiæ acquiſivit Matildis regina anno 1082, ut inde abbatiam ſanctiſſimæ Trinitatis dotaret. Anno ſequenti orta lis inter moniales SS. Trinitatis & monachos S. Stephani de parochia ſancti Veteris Stephani, quæ verbo regis monialibus eſt attributa.

ABBATIÆ SUPERSTITES.

Sunt illæ numero quindecim, & unus prioratus.

Ordinis S. Benedicti.

Virorum.

Ceraſium, *Cerisy.*
Fontanetum, *Fontenay.*
Troarnum, *Troarn.*
Sanctus Stephanus Cadomenſis, *Saint E'tienne de Caën.*
Longæ, *Longues.*

Feminarum.

SS. Trinitas Cadomenſis, *la Trinité de Caën.*
Cordilio, *Cordillon.*

Ordinis S. Augustini.

Vallis beatæ Mariæ, *le Val.*
Pleſſæum-Grimoldi, prioratus, *Pleſſis-Grimould.*

Ordinis Cisterciensis.

Virorum.

Alnetum, *Aulnay.*
Vallis-Richerii, *Val-Richer.*
Barbereium, *Barbery.*
Torigneium, *Thorigny.*

Feminarum.

Torigneium, *Thorigny.*

Ordinis Præmonstratensis.

Ardena, *Ardenne.*
Bella-ſtella, *Belle-étoile.*

CERASIUM.

Cerisy. ORdinis S. Benedicti, congregationis ſancti Mauri monaſterium, ſitum prope ſanctum Laudum, quatuor leucis a Bajocis diſtat ad occaſum. Primus auctor ipſe ſanctus Vigor, qui a Voluſiano viro prædivite immanis ſerpentis ejus ex terris profligati in gratiam accepit locum, qui Ceriſiacus dicebatur, & in circuitu ferme 25 viculos habebat. Ibi nondum epiſcopus Vigor monaſterium a loco Ceraſienſe condidit, quod a primo conditore ſanctus Vigor nuncupatur, cujus in honorem conſecrata poſtea fuit eccleſia. Simile paſſa eſt excidium abbatia ſancti Vigoris B Normannis Neuſtriam infeſtantibus, quod cetera ejuſdem provinciæ monaſteria pertulerunt. At a Normannis factis chriſtianis reſtaurata eſt. Hanc dux Robertus, pater Guillelmi nothi patrum ſuorum veſtigiis inſiſtens, inſtaurare cœpit anno 1030, abbate conſtituto eam plurimis donis locupletavit anno 1032, pretioſiſque reliquiis, quas a patriarcha Jeroſolymitano obtinuerat, at- C tulitque ipſi Turſtanus Oximenſis comes anno 1034. Inſtauratam perfecit & propagavit abbatiam Willelmus Roberti filius, poſtea Angliæ rex, anno 1042. Avi & proavi donationes confirmavit Henricus I Angliæ rex anno 1120. Idipſum præſtitere Francorum reges Ludovicus IX anno 1269, Carolus IV 1323, & Carolus VI 1398, necnon & Henricus V Angliæ rex anno 1417. Privilegiis gaudet monaſteriorum ad eccleſiam Romanam nullo medio pertinentium, cui Schirbunenſe olim Angliæ aſceterium in agro Hantonienſi ſuberat. Denique congregationi ſancti Mauri unitum eſt anno 1715 Ceraſienſe D monaſterium, cujus documenta habes in Monaſtico Anglicano tom. III, pag. 958 & ſeqq. ſeriem vero abbatum ex monumentis hac illac diſperſis, nam domeſtica deſunt.

Abbatum Nomenclatura.

I. DURANDUS, ex monacho ſancti Audoëni Rotomagenſis, primus fuit abbas Ceraſienſis, ex Roberto de Monte.

II. Almodus, ex abbate ſancti Michaëlis de Monte, Durando ſucceſſit, & obiit 17 Maii 1033.

III. Warinus, ex monacho ſancti Michaëlis E abbas Ceraſii, adſtitit dedicationi parthenonis Cadomenſis anno 1066. Hunc Mabillonius perperam adſcripſit abbatibus ſancti Vigoris Bajocenſis, qui Ceraſienſis probatur ex rotulo ſanctimonialium ſanctiſſimæ Trinitatis. Charta I. col. 61.

IV. Hugo I monachus Troarnenſis, ſubſcripſit literis Roberti comitis Moritonii pro cœnobio Floriacenſi, datis anno 1083.

V. Hugo II monachus ejuſdem loci, quintus abbas, ex Roberto de Monte auctore coætaneo, quinquaginta fere annis rexit. Cum Algaro epiſc.

Conſtantienſi, Petro Montis-burgi, Theoderico ſancti Laudi & Serlone Saviniacenſi abbatibus ſubſcripſit chartæ Engelgerii *de Bohun* donantis terram de Haſeleia in inſula Vectæ eccleſiæ de Quadraria. Tranſegit anno 1165 cum monachis ſancti Geremari de decimis Vulpilliarum, obiitque anno 1167.

VI. Martinus ex monacho Ceraſienſi abbas Hugoni ſucceſſit, Roberto teſte. Cum Guillelmo Bajocenſis eccleſiæ decano delegatus a ſummo pontifice VII calendas Auguſti 1179, conciliavit Iſabellam abbatiſſam Pratellenſem & Johannem preſbyterum de Villeio, de decimis diſceptantes. Lucio III teſtimonium perhibuit de jure monachorum ſancti Audoëni in electione abbatum ſancti Leufredi. Occurrit 1185 in chartis Saviniaci. Circa id tempus ſubſcripſit diplomati Henrici II Anglorum regis pro Longis. (Ch. XIX. col. 84.) Teſtis fuit in alia ejuſdem charta eccleſiam S. Elerii de Inſulis unientis cum abbatia Cæſaris-burgi anno 1187. Martini tempore & voluntate Willelmus de Humeto conſtabularius regis Angliæ donationem fecit Roberto priori S. Fromundi.

VII. Robertus I adſtitit dedicationi eccleſiæ Alneti, & ſubſcripſit donationi huic factæ anno 1190. (Chart. XXV. col. 90.) Occurrit eodem anno in chartis Saviniaci. Teſtis legitur in charta Roberti *de Villiers*, donantis Ceraſio prioratum de Duobus-gemellis.

VIII. Bertrandus 1209.

IX. Johannes I 1218.

X. Thomas I 1222. Hi tres ex ſchedis domeſticis.

XI. Nicolaus occurrit menſe Februar. 1233, in charta Belloſannæ.

XII. R. 1239 ex chartis Mortui-maris, forte Radulfus, qui obiit IV idus Septembris, niſi idem ſit, ac

XIII. Petrus I 1239, 1240 & 1246.

XIV. Oſmundus.

XV. Laurentius I occurrit annis 1260, 1262 & 1273.

XVI. . . . . Abbati Ceraſienſi ut regalium copiam faciat, regem rogat capitulum Bajocenſe anno 1276, ſede vacante. (Ch. XXVI. col. 91.)

XVII. Guillelmus. Hiccine eſt quem Nicolaus III a ſe promotum pro hac vice regi commendat, pontificatus 3? Obiit 1284, ſepultuſque eſt in meditullio cœmeterii fratrum converſorum ſancti Martini a Campis, cum hoc epitaphio:

Guillelmus morum puteus, ſpeculum monachorum,
Gemmaque nigrorum, jacet hic nutritor honorum.
Ille Ceraſeii fuit abbas, ac oriundus
Villa Barberii, Burgundus, pacis alumnus.
Nobilitas generis hunc clarum reddidit, aris
Fuſor erat miſeris unguibus a teneris.
Pectoris egregia ſplendebat cella ſophia,
Munera quippe pia dederat ſibi gratia dia.
Anno milleno quarto deciesque viceno
Ac octogeno cœlo fit civis amœno,
Matris in octabis ſumtæ ſine crimine labis.

A XVIII. . . . . Monachi de Ceriſiaco abbatis eligendi facultatem petunt anno 1284, eodemque vicarius generalis P. epiſcopi Bajocenſis electum abbatem confirmat, eique poteſtatem dat ut a quolibet archiepiſcopo ſeu epiſcopo catholico benedictionis munus percipiat, ex chartis theſauri. Numquid hæc ad Benedictum, qui ſedebat anno 1291, ex ſchedis domeſticis?

XIX. . . . . Monachi de Ceriſiaco abbatis eligendi facultatem petunt an. 1292, ex chartis theſauri. Thomas II autem ſedebat 1293, ex ſchedis domeſticis.

XX. Robertus II anno 1294, in ſchedis B domeſticis.

XXI. . . . . Monachi de Ceriſiaco abbatis eligendi facultatem petunt anno 1297, ex chartis theſauri.

XXII. Johannes II de Bouleya, ex monacho Becci Ceraſii Dei & ſedis Romanæ gratia abbas, occurrit in chartis authenticis D. *de Gaignieres*, ab anno 1366 ad annum 1380.

XXIII. Eſtoldus *d'Eſtouteville*, ex monacho Fiſcannenſi abbas Ceraſii 1385 28 Januarii ibidem, dein Beccenſis 1388, & poſt Fiſcannenſis.

XXIV. Simon *du Boſc* Rotomagenſis, mo- C nachus S. Audoëni, in jure canonico licentiatus anno 1386, Ceraſio præfectus a Clemente VII 13 Maii 1388, obſequium præſtitit epiſcopo Bajocenſi anno 1390, inde transfertur ad abbatiam Gemeticenſem 6 Februarii 1391.

XXV. Robertus III, ex monacho Becci abbas Ceraſii 1392 31 Maii, & 1393 4 Nov. a vicecomite Giſortii nomine Blancæ reginæ accepiſſe profitetur 56 libras pro jure cujuſdam decimæ in ſilva *de Lions* prima Decemb. 1393.

XXVI. Johannes III anno 1397 6 Auguſti.

XXVII. Thomas III memoratur in chartis authenticis D. *de Gaignieres* 1402 12 Januarii, D 1416 23 Januarii, & 1427. Juſſus a duciſſa Aurelianenſi, pro duce conjuge eleganter cauſam dixit anno 1408 adverſus Burgundiæ ducem. Cuſtodia temporalium abbatiæ & prioratuum ſancti Fromundi ac ſancti Martini de Duobus-gemellis monachis attributa eſt ab Henrico VI Angliæ rege anno VI, & abbati poteſtas commeandi ad ſe pro fide juranda anno IX. Conſenſit Thomas anno 1424 ut Fratres Minores in inſula ſancti Marculfi cœnobium extruerent.

XXVIII. Johannes IV Pariſiis ſtudebat 1429 4 Junii. Memoratur & 1432 menſe Februario apud D. *de Gaignieres*.

E XXIX. Natalis *Jean Sabine* 1436 9 Febr. & 1445 ultima Februarii ibidem.

XXX. Richardus *Sabine* obſequium epiſcopo Bajocenſi præſtitit 10 Octob. 1446, proteſtatus immunem ſe ab auctoritate epiſcopali, de quo lis in Romana pendebat curia. Scacario adfuit anno 1448. Regi fidem dicit prima Auguſti 1450. Moras obtinet ad præſtandam regi fidem menſe Decembri 1452. Ludovico XI jurat fidem menſe Decembri 1461. Occurrit adhuc 1454 & 1462, necnon apud D. *de Gaignieres*

1446 7 Februarii, & 1470 19 Februarii. A Clauſtrum exſtruxit, & obiit XII cal. Januarii 1473, ſepultus in ſacello beatæ Mariæ, in quo ſepulturam elegerat.

XXXI. Laurentius II *le Clerc* oriundus e parochia *de Litry* prope Ceraſium, doctor in decretis, vota emiſit Natali abbate; ipſe vero ex abbate de Longis & priore ſancti Fromundi fit abbas Ceraſii per ceſſionem Richardi an. 1472, a ſummo pontifice nominatus. Memoratur in chartis D. *de Gaignieres* 1474 menſe Julio. Regi fidem juravit 3 Julii 1484. Capitulum exſtrui fecit vitreiſque feneſtris munivit anno 1491. Ibidem ſepultus eſt, defunctus 27 Januarii 1497, aut 1499. B

XXXII. Claudius *de Huſſon* epiſcopus Sagienſis & abbas commendatarius Ceraſii 1508 22 Februarii, Marino *du Montchel* monacho, vicario generali utebatur.

XXXIII. Jacobus *de Silly* ſedis apoſtolicæ protonotarius & abbas commendatarius 1509 28 Octobris, poſtea epiſcopus Sagienſis & abbas ſancti Petri ſupra Divam; moritur 1539.

XXXIV. Georgius *d'Amboiſe* archiepiſcopus Rotomagenſis, commendam tenebat 1542. Ceraſium venit 19 Auguſti 1554.

XXXV. Ludovicus *de Clermont* filius Ludo- C vici *de Clermont-Gallerande* & Renatæ *d'Amboiſe*, ſedis apoſtolicæ protonotarius & commendatarius Ceraſii, defunctus VII calendas Januarii 1555, ſepultus eſt in eccleſia ſanctiſſimæ Trinitatis Pictavienſis, ante altare & reliquias S. Antoninæ martyris, juxta matrem ſuam Renatam, prope ſepulcrum Domini, quod mira prorſus elegantia ſculpendum curavit pia matrona.

XXXVI. Antonius *d'Apchon* decretorum doctor, regique ab eleemoſynis & conſiliis, poſſeſſionem iniit 27 Junii 1557. Nominatus epiſcopus Tarbenſis excepit 26 Novemb. 1556 rationes Guillelmi *de Leberon* vicarii generalis D redituum epiſcopatus per annos 1551, 52 & 53. Procuratorem ſuum conſtituit die Veneris 20 Februarii 1557 (1558) Godefridum *de Gioran* adverſus Claudium *d'Anthin* archidiaconum Tarbenſem. Anno 1558 Johannes *d'Apchon* procurator Antonii *d'Apchon* ceſſit epiſcopatui in gratiam Gentiani *d'Amboiſe de Bucy* protonotarii apoſtolici: ceſſiſſe quoque videtur epiſcopatui Petrocorienſi in gratiam Petri *Fournier* abbatis ſancti Mariani Autiſſiodorenſis, quicum permutavit an. 1561. Quadriennio poſt 1565 fulgur ſuper campanile & navim eccleſiæ cecidit.

XXXVII. Alexander *de la Gueſle* 1580. E

XXXVIII. Franciſcus *de la Gueſle* commendatarius 1584, obiit archiepiſcopus Turonenſis 1614.

XXXIX. Petrus II *Habert* 1620. Vide quæ de eo diximus in prioribus Criſpeienſibus t. X, col. 1492.

XL. Ludovicus-Henricus *Habert*.

XLI. Renatus *Habert* ſenator Pariſienſis, 17 Martii 1628.

XLII. Germanus *Habert*, per ceſſionem ſuperioris germani anno 1630 fit abbas Ceraſii; jam tenebat commendam de Rocha in diœceſi Pariſienſi. Vitam Petri *de Berulle* Gallice ſcripſit. Obiit 1654, ætatis 40, ſepultus in medio chori ſub tumba ænea.

XLIII. Julius cardinalis *Mazarini* 1654, obiit 9 Martii 1661.

XLIV. Philippus *de Vendoſme* major Franciæ prior, obiit Pariſiis 24 Januarii 1727, annos natus 71, aliarumque abbatiarum commendatarius.

XLV. Paulus *d'Albert de Luynes* Romæ proclamatus 26 Junii 1727, poſſeſſionem per procuratorem iniit 9 Septembris. Fit epiſcopus Bajocenſis 1729, & Senonenſis archiepiſcopus 1753.

FONTANETUM.

Fontenay.

RADULFUS *Taiſſon* filius Radulfi Andegavenſis & Alpaidis, adjutus ab Erneiſo fratre ſuo, auctoritate Romani pontificis, nutu Willelmi Normannorum ducis, conſenſu Hugonis Bajocenſis epiſcopi, & conſilio Alberedæ uxoris ſuæ, cœnobium ordinis ſancti Benedicti, in honorem ſancti Stephani protomartyris, medio ſeculo XI fundavit in loco qui Fontanetum dicitur, ad Olnam fluvium, duabus a Cadomo diſſitum leucis ad occaſum, de propriis rebus & facultatibus ſuis opus incœpit & ad umbilicum perduxit, cujus tempore dedicata eſt eccleſia idibus Octobris 1055. Radulfi & Alberedæ filius Radulfus alter *Taiſſon*, Radulfo defuncto donationes a patre factas confirmavit & auxit, abbatem ab eodem Willelmo tunc Anglorum rege impetravit, Odone epiſcopo annuente. Poſt obitum vero Radulfi II, cum barones aliquot ob infantiam filii ejus Radulfi donationes a patre & filio factas vellent retrahere, Cadomum juſſu Willelmi Anglorum regis, coram Ricardo Abrincarum vicecomite & Willelmo Cadomenſi abbate itum eſt, ubi rei veritate diſcuſſa & aſſerta, chartam de iis conſcribi fecit Willelmus rex, quam & ſuo & optimatum ſuorum ſigillis munivit. Willelmi exemplum variis temporibus ſecuti Angliæ reges Henricus I, II & V, Radulforum avi, patris & filii, Jordani, Radulfi, Erneiſi *Taiſſon*, dona & fundationem rata habuere, quorum plurimi apud Fontanetum ſepeliuntur. Solitis abhinc fatigatum infortuniis ad interitum vergebat aſceterium illud, cum quod nequiverat avunculus Petrus-Daniel *Huet*, labore improbo & patientia incredibili id tandem aſſecutus eſt ſororis ejus filius ac ſucceſſor commendatarius Michael-Gabriel *Piedoux de Charſigné*, ut reformandum illud committeret monachis congregationis ſancti Mauri. Debitæ acceſſerunt auctoritates diœceſani epiſcopi, regis chriſtianiſſimi majoriſque conſilii, annis 1751 & 1752, quo ultimo novi reformatores aſſenſis in unum omnibus loci poſſeſſionem adiere 24 Septembris; ſed cave, ut quibuſdam nominis ſimilitudine deceptis placuit, ne Bajocenſe Fontanetum cum Sagienſi Fontaneto confundas, ubi vide.

Chart. II. col. 61.

Ch. XVII. col. 81. Charta XXXVIII. col. 96. Ch. XXXIX. col. 96. Appendix.

ABBATES.

Abbates.

I. GAUFRIDUS I, ex monacho Liræ primus abbas inſtituitur a Willelmo Anglorum rege & Normannorum principe, ad preces Radulfi filii fundatoris, & concedente Odone Bajocenſi epiſcopo. Superſtes adhuc erat, cum donationes a patre factas filio defuncto & nepote puerulo adverſus Gaufridum repetiverunt barones, ſed fruſtra: in placito enim Cadomenſi monaſterio a Willelmo rege aſſertæ ſunt. Duas hic abbas emit terras memoratas in chartulario.

II. Hugo cognominatus Deodatus, ex monacho Troarni alter fuit Fontaneti abbas. Vide appendicem.

III. Herbertus, ex monacho Cadomi.

IV. Guillelmus I vero erat monachus Fontaneti.

V. Robertus I *de Curlé*, ex monacho Cadomi abbas Fontaneti, memoratur 1156 in chartis Saviniaci. Cum Hugone archiepiſcopo, Rotrodo epiſcopo Ebroicenſi & Vincentio abbate Conchenſi, adfuit concordiæ initæ inter canonicos Bajocenſes & monachos Cadomenſes. Legitur anno 1165, XIII calendas Aprilis, in charta domeſtica, & 1168 in charta Henrici Bajocenſis epiſcopi, pro Valle-Richerii. Obiit anno 1180.

VI. Robertus II, ex priore ſancti Petri ſupra Divam, ſucceſſit Roberto anno 1180, ex Roberto de Monte. Memoratur anno 1186 in chartis Vallis-Richerii, & in Fiſcannenſibus III idus Maii, Cœleſtini III anno III, quo anno 1193 factus eſt abbas Fontanellenſis.

VII. Gaufridus II, ex priore Cadomenſi fit abbas Fontaneti.

VIII. Alexander ſedebat annis 1213, 1215 & 1216, tempore Henrici epiſcopi.

IX. Radulfus reperitur in chartulario annis 1217 menſe Septemb. 1228, 1231 & 1234.

X. Robertus III anno 1249 menſe Auguſto, ibidem.

XI. Andreas. Anno 1276 monachi Fontaneti eligendi facultatem petiere. Electuſne Andreas qui occurrit in chartulario an. 1278 menſe Januario, & 1283 Sabbato poſt Aſcenſionem Domini?

XII. Thomas I præerat anno 1289, Sabbato in feſto Annunciationis, qua die a monaſterio & a diœceſi aberat. Biennio poſt Nicolaus IV ampliſſimam monachis Fontanetenſibus bullam conceſſit. Obiit Thomas XII cal. Auguſti.

XIII. Alanus notatur 1319.

XIV. Herbertus II.

XV. Thomas II *le Vavaſſeur* 1333.

XVI. Johannes I regi fidem dixit 10 April. ante Paſcha 1350 (1351).

XVII. Petrus I occurrit annis 1385, 1405 & 1408 8 Maii, in chartis authenticis D. *de Gaignieres*.

XVIII. Johannes II ſtudebat in Univerſitate Pariſ. an. 1429. Memoratur adhuc anno 1431.

XIX. Petrus II moras obtinet ad præſtandam regi fidem 1434 & 1435.

A XX. Johannes III regi fidem jurat 6 Dec. 1461 & 18 Junii 1484; eumdem enim exiſtimo abbatem qui Ludovico XI & Carolo VIII obſequium præſtitit.

XXI. Laurentius 1490.

XXII. Johannes IV adfuit benedictioni Johannis *Oueme* abbatis de Longis anno 1504, in ſacello ſancti Vigoris.

XXIII. Michael *Touſtain* 1525, humatur in eccleſia.

XXIV. . . . . . *le Von* Bajocenſis, apud Fontanetum ſepultus.

XXV. . . . . . *Conſeil* patria Bajocenſis, B ibidem in eccleſia tumulatur.

XXVI. Martinus *Ruzé* canonicus & cantor eccleſiæ Pariſienſis, commendam Fontanetenſem tenebat anno 1549, de quo legitur in eccleſia Pariſienſi: *Martino* Ruzé *Bleſenſi, qui Pariſiis poſtquam in ſuprema curia ſenator religioſiſſimus annos 38 vixiſſet, & in æde iſta & arte & ſumma muneris aſſiduitate commendatus 24, & canonicus 35, nuper autem Fontaneti abbas, incredibili apud omnes gratia, auctoritate & magna prudentiæ opinione annum agens 73, mortuus eſt ad diem 15 Novemb. anno reparationis humanæ 1553. Avunculo obſervantiſſimo & omni ſecum neceſſitudinis atque* C *amicitiæ ratione conjunctiſſimo Jacobus* Spifame *Nivernorum epiſcopus, hunc mærens nepos tumulum beato & jam immortali condebat.*

XXVII. Petrus III *Duval* epiſc. Sagienſis, obiit 1564.

XXVIII. Joachimus *de Griffon* canonicus Sacræ capellæ Pariſ.

XXIX. Thomas III *Auger*.

XXX. Carolus I *de Bourbon* archiepiſcopus Rotomagenſis, Fontanetenſem commendam tenebat 12 Aprilis 1598.

XXXI. Nicolaus *Duval de Fontenay* ſenator Pariſienſis, commendatariuſque Hami, ſancti D Vincentii Silvanectenſis & Fontaneti, obiit 5 Septembris 1603.

XXXII. Guido *Champion* dominus *de la Chaiſe* regi a conſiliis & eleemoſynis, canonicus eccleſiæ Pariſienſis, Fontaneti commendam tenebat annis 1610 & 1611, fitque Trecorenſis epiſcopus anno 1620.

XXXIII. Carolus II *Olivier* commendatarius ſancti Quintini Bellovacenſis & Fontaneti, defunctus eſt 1642 30 Januarii.

XXXIV. Guillelmus *Boivin de Vaurouy* ſenator Rotomagenſis, & abbas Montiſmorelli & Fontaneti 1649. Obiit 25 Januarii 1665.

E XXXV. Jacobus-Ludovicus *de Beringhen*, filius alter Henrici *de Beringhen* & Annæ *de Blé d'Uxelles*, abbas erat Fontaneti, antequam die 14 Octobris 1677 uxorem duceret Mariam-Magdalenam-Eliſabetham-Faram *d'Aumont*.

XXXVI. Clarus-Gilbertus *d'Ornaiſon de Chamarandes*, obiit 25 Januar. 1699, ætatis 78.

XXXVII. Petrus-Daniel *Huet* quondam epiſcopus Abrincenſis, abbas de Alneto & de Fontaneto 19 Aprilis 1699, obiit Pariſiis 25 Januarii 1721.

XXXVIII. Michael-Gabriel *Piedoux de Charſigné* ſuperioris ex ſorore nepos, doctor theologus facultatis Pariſienſis, commenda per ceſſionem avunculi gaudet ab anno 1721. A

TROARN.

TROARNUM.

LOCUS eſt ad Divam fluvium, tribus a Cadomo diſtans leucis, ubi Rogerius de Monte-gomerico Oximenſis vicecomes, abbatiam inſtituere diſponens anno 1022, duodecim canonicos inſtituerat, quibus ob morum turpitudinem ejectis, Fiſcanno traditum fuit a Richardo II Normanniæ duce Troarnum. His vero temporibus dum monachorum nova per Neuſtriam B ſurgerent ædificia, Rogerius Rogerii jam dicti filius & ipſe Oximenſis vicecomes, contribulibus ſuis invidens quod ipſo amplius in amore Dei ferverent, conſimile apud Troarnum opus pia æmulatione aggredi curavit an. 1050. Giſlebertum itaque Conchenſis monaſterii primum abbatem cum monachis ſuis, quos Hugo & Robertus fratres apud Nuceretum collocaverant, accerſivit. Hi regularibus inſtituti diſciplinis, in eccleſia ſancto Martino ſacra diſtrictam religionis normam inſtituerunt, ſuiſque ſequacibus uſque ad mortem ſervandam tradiderunt; quam ſucceſſores eorum ſub eruditis patribus C Gerberto, Durando & Arnulfo, uſque hodie, inquit Ordericus, laudabiliter tenere fategerunt. Gerbertus autem ille cui Giſlebertus Conchenſis abbas novi monaſterii ordinationem commiſit, primus locum haud dubie rexit, forte abbatis titulo necdum donatus. Durandus enim primus abbas fuiſſe legitur inſtitutus anno 1059, quando illius loci dedicata eſt eccleſia. Præter inſtrumentum anni 1022, de quo ſupra, exſtant adhuc ineditæ tres chartæ pro fundatione monaſterii, ſubſcriptæ a Guillelmo conquæſtore, Mathilde conjuge & ſancto Anſelmo. Solam editam habes confirmationem bonorum Troarni factam ab D Henrico Normanniæ duce in Monaſt. Anglicano tom. III, pag. 1002. Denique monaſterium ad priorem canonicorum ſtatum poſtliminio rediit menſe Martio 1690.

ABBATES.

I. DURANDUS I Gerardi Fontanellenſis abbatis nepos, ejuſdem loci a pueritia monachus, Iſemberti abbatis Montis S. Catharinæ diſcipulus & auditor, tam in philoſophia & in arte muſica, quam in lege divina excelluit. Troarni primus abbas inſtitutus eſt anno 1059, quo illius loci eccleſia ab Odone epiſcopo dedicata eſt die E 13 Maii. Ainardi Divenſis abbatis funus curavit anno 1073, cujus & epitaphium compoſuit. Subſcripſit fundationi Pleſſæi-Grimoldi anno 1074. (Chart. III. col. 66.) Adfuit dedicationi eccleſiæ S. Martini de Boſco a Fiſcanno dependentis, factæ ab Hugone Lexovienſi epiſcopo. Concilio Rotomagenſi adſtitit anno 1080. Ejus tempore apud Troarnum ſepulta eſt anno 1082 Mabilia uxor Rogerii de Monte-gomerico, occiſa Hugonis de Salgeio militis gladio. Exequiis Guillelmi Angliæ regis apud Cadomum interfuit anno 1087 Durandus, qui & ipſe obiit III idus Februarii 1088, inprimis commendatus ob ſcriptum opuſculum de corpore & ſanguine Domini, quod Anſfrido Pratellenſi abbati nuncupavit. Illud ex MS. codice bibliothecæ Bigotianæ olim celeberrimæ, ad calcem operum beati Lanfranci Rotomagi edidit noſter Dacherius. Durandi corpus in capitulo ſuo reverenter ſepelierunt Troarnenſes monachi, & in candido lapide qui ſuppoſitus eſt epitaphium hoc addiderunt:

Hac tegitur tumba bonus & venerabilis abba
Durandus, noſtri norma monaſterii.
Ad Domini laudem præſentem condidit ædem,
Qua ſibi propitium credimus eſſe Deum.
Luce ſub undena februi reſolutus habena
Carnis, ad Angelicam dirigitur patriam.

II. Arnulfus e priore Sagienſi Durando ſuffectus anno 1088, Anſelmum conſuluit de obedientiæ promiſſione, quam epiſcopus Bajocenſis eum benedicturus ab eo exigebat; quam ſine ratione ulla ab eo exigi reſpondit Anſelmus qui obedientiam promiſit regularem. Aliam ei ſcripſit epiſtolam Anſelmus, vacante ſede Bajocenſi anno 1106, ut illum infirmitatibus & multis anguſtiis pene attritum, ac de abjicienda præfectura cogitantem, ad patientiam adhortaretur. Tunc temporis enim Troarnenſes æque ac Sagienſes monachos vexavit Robertus Beliſmi dominus, vir omnium Dei famulorum inſecutor ſæviſſimus, quod ægre ferret hæc duo monaſteria a ſuo patre condita fuiſſe, multiſque bonis locupletata. Electioni Rogerii abbatis Uticenſis adfuit Arnulfus anno 1091. Adfuit & dedicationi eccleſiæ ſancti Ebrulfi anno 1099. Compoſitionis inter monachos Fiſcannenſes & ſancti Taurini factæ teſtis fuit anno 1106. (Chart. IV. col. 128.) Huic abbati anonymus quidam monachus commentarium a ſe editum in Eccleſiaſten nuncupavit. Poſt 24 fere annos regiminis obiit anno 1112, ex chronico Goſſerni.

III. Andreas, ex monacho Troarnenſi abbas, ſucceſſit anno 1112. Concilio Rotomagenſi adfuit an. 1118. Querelas habuit cum Philippo Bajocenſi, quas terminarunt Lucius II & Eugenius III. Moritur anno 1147, ex chronico Goſſerni.

IV. Richardus I, ex monacho Cluniacenſi Troarnenſis abbas, bullam obtinuit ab Eugenio III anno 1148, defunctus 1149.

V. Giſlebertus bullas obtinuit ab Hadriano IV anno 1155, & ab Alexandro III datam Signiæ VI idus Martii. Occurrit annis 1159, 1166 & 1170.

VI. Durandus II *de Gunerville* electus eſt 1178, ex chartis Gemeticenſibus, ſeu 1180, ex Roberto de Monte. Diſſidentes Sagienſes ſancti Martini & Cenomannenſes ſancti Vincentii monachos, ab Alexandro III delegatus compoſuit an. 1181. Cum Henrico Bajocenſi epiſcopo, L. Cadomenſi & M. Ceraſienſi abbatibus teſtimonium perhibuit

Lucio III, pro abbatia S. Audoëni Rotomagenſis. A Cum Guillelmo abbate Hambeiæ compoſuit coram Henrico epiſcopo Bajocenſi & P. abbate Cenomannenſi. Occurrit annis 1185 & 1190 in chartis Saviniaci & Alneti. Cum priore ſanctæ Barbaræ judex eſt delegatus in depoſitione abbatis Conchenſis circa annum 1195.

Ch. xxv. col. 90. Ch. xxvi. col. 91.

VII. Robertus I bullam confirmationis bonorum obtinuit ab Innocentio III anno 1210 cal. Junii. Cœnobio S. Johannis apud Faleſiam nonnulla a ſe data confirmavit anno 1221.

Chart. IV. col. 285.

VIII. Suffredus, aut Saffredus, Waltero abbati Faleſiano eadem anno eodem ſuccedens confirmavit. Legitur 1224 menſe Octobri, in chartis B Fontanellenſibus. Scacario Rotomagenſi adfuit in diebus Paſchatis anno 1231. Memoratur adhuc 1234 in tabulario domeſtico.

IX. O. eadem confirmavit Faleſiano abbati, quæ deceſſores Suffredus & Robertus, ex Arturo.

X. Durandus III occurrit anno 1250.

XI. Guillelmus I memoratus in chartis Uticenſibus anno 1258, permutavit cum priore de Brenthonia Bathonienſis in Anglia diœceſis, præbendam & canoniam in diœceſi Bathonienſi, pro præbenda & canonia in diœceſi Conſtantienſi. Permutationi quidem interceſſit capitulum Conſtantienſe anno 1263 : at arbitrio Radulfi C Albanenſis epiſcopi, apoſtolicæ ſedis legati, ſuum anno 1269 ſortita eſt effectum. Inſequenti monachi Troarnenſes qui exceſſus quoſdam commiſerant abbati ſuo reſtituti ſunt ſenatus Pariſienſis conſulto, 3 Septembris 1270.

Ch. XIII. col. 99.

XII. Philippus erat Rotomagi tempore ſcacarii anno 1270 fer. 6, ante S. Lucam, ſedebat 1294 & 1297, ex tabulario domeſtico.

XIII. Johannes I annis 1311 & 1314.

XIV. Guillelmus II *aux Epaules*, e nobili inter Normannos proſapia, electus eſt abbas anno 1320.

XV. Aimericus memoratus anno 1327 in D chartario, una cum epiſcopis Lemovicenſi & Encoliſmenſi a Johanne ſummo pontifice delegatus eſt Sabbato poſt Conceptionem 1329, ad examinandam ſanctitatem & vitam Ivonis Hælorii preſbyteri Trecorenſis, quod præſtitit anno 1330.

XVI. Richardus II *le Gaſcoin*, 1347.

XVII. Goffridus ſuperioris nepos, ex monacho Fiſcannenſi eligitur abbas Troarnenſis anno 1352, & recepit hominium Roberti *de Montfort* pro feodo *de Foletot*, in feſto ſanctorum Johannis & Pauli.

XVIII. Nicolaus I Groſpini reperitur 1367 E 23 Maii, in chartis authenticis D. *de Gaignieres*, & 1374.

XIX. Guillelmus III fidem regi præſtitit 4 Maii 1390 & 1391.

XX. Ludovicus I *de Chantemerle* qui abbatiam Beccenſem fruſtra contra Guillelmum ambiverat, Troarnenſem conſecutus occurrit in chartis anno 1406. Regi fidem dixit an. 1409. Cuſtodia temporalium abbatiæ commiſſa priori & monachis annis 6 & 7 Henrici V Anglorum regis, cui forte obedientiam non jurarat Ludovicus. Reperitur adhuc anno 1419, decennioque poſt juri canonico operam dabat Pariſiis magiſtro Johanne abbate ſancti Taurini prima Octobris 1429.

XXI. Durantus IV *Watier* moras obtinet ad fidem regi præſtandam annis 1431 & 1432, ex regeſtis cameræ computorum.

XXII. Robertus II, ex literis Henrici VI Angliæ regis 24 Januarii 1448. Regi fidem dixit 11 Julii 1450 & 12 Octobris 1461. Adſtitit ſcacario 5 Aprilis 1453, 1464 & 24 Septembris 1466. Propter bellum inter Anglos & Francos gravia paſſum eſt Troarnum annis 1467 & 1468. Legitur adhuc Robertus 4 Maii 1476.

XXIII. Guillelmus IV *de Silly* filius Johannis domini *de Longray* & Margaritæ *d'Achey*, prior de Deſerto, fidem regi præſtitit 14 Junii 1484. Scacario adfuit anno 1497. Occurrit adhuc 1491, 1498 & 1501.

XXIV. Ludovicus II *Robin* memoratus ab Arturo anno 1502, regi juravit fidem 14 Febr. 1504. Eodem adfuit benedictioni Johannis *Oüenne* abbatis de Longis. Memoratur 16 Febr. 1522 (1523) in chartis archiepiſcopi Rotom.

XXV. Petrus *Clutin* conſiliarius in curia Parlamenti Pariſienſis, & in camera Inquæſtarum præſidens, necnon canonicus eccleſiæ Pariſienſis, Troarni commenda ceſſit in gratiam nepotis, ex Arturo, & obiit 23 Auguſti 1532.

XXVI. Nicolaus II *de Longueil*, cedente avunculo abbas circa 1525, porticum abbatiæ exſtruxit cum domo prioris. Defunctus ſepultus eſt in eccleſia ſancti Stephani Cadomenſis.

XXVII. Henricus *Clutin* 1526, ſimul prior de Gornaio 4 Novemb. 1534, in chartis D. *de Gaignieres*.

XXVIII. Egidius *de la Haye* 1536.

XXIX. Johannes II *Languetot* 1545.

XXX. Chriſtophorus *de Harville* 7 Januarii 1549, hic eſt 1550.

XXXI. Maturinus *de Harville* abbas regularis Clari-fontis & Troarni, filius Philippi domini *de la Grange du Bois*, & Claudiæ *de Rouville*, utriuſque juris profeſſor & regi a conſiliis, 1552 & 1561. Obiit 1584, ſepultus cum epitaphio apud Clarum-fontem.

XXXII. Antonius *de Brunſay* Maturini ex ſorore nepos, prior ſancti Martini de Thoiriaco, ultimus abbas regularis anno 1584. Defunctus circa 1618, ſepelitur cum epitaphio.

XXXIII. Jacobus *du Bouchet* Honorati baronis *de Sourches* filius, bullis donatus anno 1618, commendam tenuit ad 1677, quo obiit.

XXXIV. Johannes-Ludovicus *du Bouchet* ſuperioris nepos, filius Ludovici-Franciſci marchionis *de Sourches*, magni regiæ domus præpoſiti, & Mariæ Genovefæ *de Chambes*, doctor facultatis Pariſ. regique ab eleemoſynis, nominatur abbas Troarnenſis 12 Junii 1677, al. 1690, & epiſcopus Dolenſis 12 Januarii 1715. Obiit in ſua diœceſi 30 Junii 1748, annum agens 75.

XXXV. . . . . . . *de Giry de Saint Cyr* Delphinæ ab eleemoſynis & comes conſiſtorianus, nominatus eſt a rege 18 Januarii 1749 abbas Troarnenſis.

Saint Etienne de Caën.

SANCTUS STEPHANUS.

CAdomenſe martyris Stephani cœnobium auctorem habet Guillelmum cognomento nothum, ſeu conquæſtorem, Normannorum ducem, tum regem Anglorum, qui conſobrinæ Mathildi Flandrorum comitis filiæ matrimonio conjunctus, ne dilectam uxorem ob proximiorem affinitatis gradum dimittere cogeretur, delicti veniam a Nicolao II pontifice conſecutus eſt
B hoc pacto, ut ipſe virorum, Mathildis vero puellarum cœnobia conderent. Motum ad id Lanfranci Beccenſium prioris conſilio Nicolaum tradit Willelmus Gemeticenſis metu belli vel ſchiſmatis, ad quod ferociores adhuc ſeu principum Normannorum ſeu Flandrorum animi propenſiores videbantur. Rem incunctanter aggreſſus Cadomum elegit Guillelmus, cujus in ſuburbio ſacram ædem cum adjuncto monaſterio erexit martyri Stephano, cujus ſacrum caput Conſtantinopoli delatum cum brachio, ampulla ſanguine ipſius plena & lapide quo vulneratus eſt, excepit. Ea fuit inchoatæ baſilicæ ceterarum-
C que ædium dignitas, ut quantumvis opus urgerent artifices, Alexandri II pontificatus anno 5, Chriſti 1066, necdum abſolutæ forent. Ubi ſupremam illis manum impoſuit Willelmus, ampliſſimis & qui centum ac viginti monachos alere commode poſſent reditibus atque latifundiis cœnobium dotavit. Quin etiam plures alias ſubinde cellas, multiplicem ſupellectilem, martyrum reliquias, libros, coronam, ceteraque eidem adjacentia ornamenta & parando ſibi conditorio congeſſit pecuniam. Pii patris religionem æmulati ſunt filii Ricardus & Henricus, quos ſecuti
D Rogerius de Monte-gomerico, Robertus comes de Moritonio, Ricardus filius Turſtini vicecomes Abrincenſis, Rannulfus vicecomes Bajocenſis, Robertus Bertrannus, Eudo memor beneficii a beato Stephano in ægritudine collati, Robertus *de Molbray* comes *de Northumberland*, & Rainaldus regis Guillelmi camerarius, qui omnes in dedicatione hujus eccleſiæ ſua dona contulerunt anno 1077 & 1082. Inter alia privilegia huic ad preces Guillelmi fundatoris Alexander II jus contulit exemtionis, conſentiente Odone epiſcopo Bajocenſi; & ne juri eidem in poſterum derogaretur, ceſſa Odoni epiſcopo Ella ſilva,
E quam hactenus ſucceſſores ejus & Bajocenſis eccleſia poſſident. Hanc immunitatis prærogativam Alexander III, tum Honorius item III, roborarunt auxeruntque, utrique præiverant Willelmus & Rotrodus Rotomagenſes archiepiſcopi, & Henricus Bajocenſium præſul, qui non ſolum eccleſias monaſterio parentes enumerat, ſed etiam villas omnes Cadomenſium juris in epiſcopio ſuo poſitas abſolvit ab epiſcopali jure, cœmeterii jus addit & factam Odoni epiſcopo Bajocenſique eccleſiæ ceſſionem ſilvæ quam Ellam vocant

Chart. IV. col. 66. Chart. VI. col. 72. *Monaſtic. Anglic. tom. III. pag. 956 & 957.*

Neuſtria Pia. pag. 640 & 641. Ibid. pag. 643 & 644.

A conteſtatur anno 1172, addens ſe *prædeceſſores ſuos videlicet bonæ memoriæ Odonem ceteroſque in hoc imitari, qui ſimili prærogativa prædictum cœnobium munierunt.* Clemens VII, Urbani VI æmulus, anno pontificatus 5, Chriſti 1383, datis literis hæc ſcribit: *Percepto quod dicti abbas & conventus in eodem monaſterio ac tredecim parochialibus eccleſiis & locis earum, ac capellis eis adjacentibus, legitime haberent & poſſiderent, ac habuiſſent & poſſediſſent hactenus, tam ipſi quam eorum prædeceſſores, continuo, libere, pacifice & quiete, & a tanto tempore, cujus initii memoria non exſtabat, juriſdictionem ſpiritualem & eccleſiaſticam, ac correctionem*
B *in clericos & perſonas eccleſiaſticas delinquentes ibidem, a qua quidem juriſdictione & eorum officiali, non ad epiſcopalem, ſed Rotomagenſem eorum metropoliticam, ſeu ad apoſtolicam ſedem conſuetum erat & fuerat regulariter a dicto tempore hactenus appellari, necnon dictarum eccleſiarum collatio earumque curæ commiſſio, viſitatio & procuratio ad abbatem & conventum pertinebant. Eoſdem nos volentes . . . . conſideratione præmiſſorum ſpecialibus privilegiis & honoris impendiis decorare . . . . . Roberto abbati & ſucceſſoribus ſuis . . . . . . mitris aureis ſive deauratis, lamnas & gemmas habentibus, & aurificiatis, & planis, annuloque, &*
C *ſandaliis, & aliis pontificalibus inſigniis uti perpetuo* permittimus. Id quibuſvis in locis etiam in frequenti ſynodo conceſſum vult pontifex, impartiendi populis ſolennem benedictionem addens facultatem, dummodo aliquis antiſtes, vel legatus ſedis apoſtolicæ præſens non exiſtat.

Neuſtria Pia. pag. 642.

Verum nil in humanis adeo firmum, ut varias quandoque vices nuſquam patiatur. Ejuſce rei quam multa præbet exempla Cadomenſe cœnobium! Exortis ineunte ſeculo XIII Gallos inter & Anglos bellis, adverſa multa tulere Cadomenſes, præſertim anno 1205, quo Philippus Auguſtus urbem expugnavit. Anno 1317 Eduar-
D dus II Anglorum rex Cadomum occupavit, quam in annos 33 Angli tenuerunt. Inde ad annum 1350, quo Carolus VII Francorum rex victor devictis Anglis urbem ſubegit, dici vix poteſt quot & quantis malis oppreſſi ſint monachi & villarum coloni. Anni 1562 clade nihil acerbius. Quippe Maii die 9, furentes Calviniſtæ baſilicam invadunt, evertunt aras, organa, ſacras icones, obvia quæque miniſteria, vitreas ſpeculares, chori ſtalla, denique omnia rapiunt, vaſtant, incendunt; Willelmi conditoris mauſolæum regia dignum majeſtate violant, lapideam ejus imaginem ad vivum expreſſam mutilant. Tum inter-
E jectis aliquot diebus loculum aperiunt ſpe theſauri reperiendi: ſed cum ibi nihil præter cineres & oſſa toti corporis compagini adhuc aptata cernerent, eadem projecta conculcataque relinquunt; ſuperſtes hactenus unum ex illis in ſanctuario reconditur. Bonorum jactura rerum cœleſtium jacturam ſecum involvit. Spoliati monachi hac illacque palabundi vitæ ſeſe ſolutiori dederunt: nihil a ſenatu Rotomagenſi intentatum, ut eos ad ſtrictiorem revocarent normam, ſicut edixerat ne quis ſuperſtites chori vel abſidæ parietes

dirueret, juſſeratque ut inſtaurandis ædibus redituum pars cederet. Id quominus exſecutioni demandaretur, varia quæ referre longum eſſet, vetuerunt impedimenta. Res itaque videbatur interitui proxima, moreſque ultra modum prolapſi erant, cum Anna-Genovefa *de Bourbon* Longavillæi ducis relicta, filii abbatis pueritiam regens, congregationis ſancti Mauri monachos 30 Julii, anno 1663 Cadomum induxit diſciplinam regularem excitaturos, qui ingreſſi ſunt die feſto ſancti Michaëlis anno eodem. Principis optimæ votis qualiter reſponderint illi, teſtes vel ipſi clamant lapides, teſtis & Cadomenſis civitas univerſa. Hujus aſceterii nonnullas habes chartas in Neuſtria pia pag. 624 & ſeqq. & in Monaſtico Anglic. tom. III, pag. 956 & ſeqq.

ABBATES.

I. LANFRANCUS ſenatorii generis ex civitate Papia oriundus, in primæva ætate orbatus patre, ad celebrem patriæ ſuæ academiam, forte Bononienſem profectus eſt. Seculares edoctus literas domum rediit, ac paulo poſt Alpes & Franciam tranſgreſſus, cum multo nobilium ſcholarium comitatu Normanniam penetravit principatu Henrici regis & Guillelmi ducis, ubi apud Abrincatas demoratus aliquandiu literas docuit. Tum abdicandarum ſeculi rerum ſtudio animatus, Rotomagum cum tenderet, in latrones incidit, qui rebus omnibus ſpoliatum eum abduxerunt de via, & inter condenſa ſaltus fruteta dimiſerunt. Primæ lucis crepuſculo viatores illac iter carpentes audit, inclamat, auxilium petit. Hi ad vocis ſonum profecti, ſolutis manibus reducunt ad viam, & vilius ac pauperius totius regionis cœnobium ſibi deſignari roganti, monaſterium quod in proximo quidam homo Dei ædificabat, oſtendunt. Mox ille Beccum pergit, ubi perlecta regula, reſpondit ſe omnia, Deo juvante, libenter ſervaturum. Herluinus igitur monaſticis eum induit veſtibus anno 1042, ſicque per tres annos Becci delituit, omnibus præter quam iis quibus loqui neceſſe erat prorſus ignotus. Triennio elapſo ſcholas ibi aperuit, factaque eſt brevi celeberrima omnium Beccenſis academia. At cum regulæ eſſet tenaciſſimus, fratrum invidiam in ſe concitavit. Quare fugam meditatus, ab Herluino abbate impeditus eſt. Jam prior Beccenſis erat, cum Leonem pontificem e Galliis Romam revertentem, ſeu a pontifice accitus, ſeu ab abbate ſuo miſſus, ſecutus eſt anno 1050. Circa id tempus literas ad eum dederat Berengarius, ex quibus non deterior de Berengario ipſo quam de Lanfranco vulgata eſt opinio, quam brevi in concilio Romæ habito fidei ſuæ expoſitione omnino abſterſit. Vercellas inde cum pontifice acceſſit, ibique uſque ad ipſam ſynodum remanſit, in qua fides eccleſiæ quam adſtruebat Lanfrancus, ab omnibus eſt confirmata. Reverſus ex Italia, cum tribus monachis ab Herluino miſſus eſt ad veterem ſancti Petri eccleſiam, quam Beccenſibus Willelmus de Eſcalfoio dederat. Concilio Turonenſi adſtitit

A 1055, ubi Berengarium veræ fidei ſubſcribere
coegit. Uticum anno 1056 cum aliis profectus,
Theodoricum abbatem in ſua præfectura confirmavit. Tanto autem apud Willelmum ducem in
honore erat, ut eum dux conſiliorum ſuorum participem & conſcientiæ ſuæ arbitrum conſtituerit.
Verum non multo poſt ejus offenſam incurrit ob
hanc maxime, ut creditur, cauſam, quod ejus conjugium cum Mathilde Balduini Flandriæ comitis
filia, ob conſanguinitatem improbaret, huncque
e monaſterio exturbari patriaque diſcedere mandat Guillelmus, cui diſcedens obviam factus
Lanfrancus, in ampliſſimam gratiam ilico receptus eſt. Quin imo ab ipſo Guillelmo ad Nicolaum papam miſſus circa annum 1059, ut ageret
B pro ipſo conjugio, concilio Romano adverſus
Berengarium interfuit. Conjugium autem Nicolaus conceſſit ea lege, ut dux & uxor ejus ſexus
utriuſque duo monaſteria conſtruerent. Paruit
dux apoſtolicæ diſpenſationi, & in burgo, quem
antiquitas Cadomum nuncupabat, monaſterium
virorum in honorem ſancti Stephani ædificavit
magnifico opere. Huic præficiendum deſtinavit
Lanfrancum Beccenſium tum priorem, & ſcholarum magiſtrum. Sed quominus hanc ſubiret
curam Lanfrancus, obſtabant Lanfranci voluntas
& Herluini abbatis interceſſio, quem Lanfrancus
ad monaſterium Becci transferendum impulerat,
C cujus ad fabricam ea quæ accipiebat a ſcholaribus
abbati conferebat. Vicit tamen utriuſque animum
ducis auctoritas, qui Lanfranco Cadomenſem
commiſit abbatiam anno 1063, ut volunt aliqui,
ſeu eadem die qua Mainerii abbatis S. Ebrulfi
facta eſt electio medio anno 1066, ex chronico
Uticenſi. Becco egrediens Lanfrancus, Radulfum
poſtea de Bello in Anglia abbatem ſecum eduxit.
Statim atque Cadomum advenit, mox eo ad
converſionem accedere cœperunt complures viri
nobiles & optimi clerici. Ubi Lanfrancum Cadomenſem abbatem intellexit Alexander papa
ejus olim diſcipulus, literis ei gratulatus eſt,
D ſimulque locum illum ejus rogatu ſub patrocinio
& tutela ſedis apoſtolicæ admiſit. Defuncto anno
1067 Maurilio archiepiſcopo Rotomagenſi,
canonici Lanfrancum ſibi præſulem elegerunt,
ejuſque electioni rex Willelmus ultro aſſenſus eſt:
at Lanfrancus ſibi ad hunc apicem Johannem
Abrincenſem præſulem præferri ſategit, Romamque miſſus a Willelmo ut hanc diſpoſitionem
Alexandro probaret, non ſolum licentiam a
pontifice, ſed etiam pallium pro archiepiſcopo
reportavit. Sed qui Rotomagenſem archiepiſcopatum recuſarat, qua precibus, qua juſſis victus
E Cantuarienſem ſuſcepit, IV cal. Septemb. 1070,
conſecratus archiepiſcopus a Willelmo Londonienſi aliiſque provincialibus epiſcopis. Quid
poſtea egerit Lanfrancus, Anglorum eſto negotium. Qui plura de Lanfranco ſcire voluerit,
conſulat vitam, quam ex codice MS. cum obſervationibus edidit anno 1648 noſter Lucas
Dacherius ante ejuſdem Lanfranci opera, quorum
hic elenchus: Commentarius in epiſtolas beati
Pauli alius ab edito, Libellus de corpore &

ſanguine Domini adverſus Berengarium, Annotatiunculæ in nonnullas collationes patrum Johannis Caſſiani, Decreta pro ordine S. Benedicti, Epiſtolarum liber, Syncope orationis quam habuit in concilio Anglicano, Libellus de celanda confeſſione. Præcipui ejus diſcipuli in academia Beccenſi fuere Alexander II ſummus pontifex, Anſelmus Cantuarienſis archiepiſcopus, Guitmundus Averſanus, Willelmus Rotomagenſis, Hernoſtus & Gundulfus epiſcopi Roffenſes, Fulco Bellovacenſis & Ivo Carnotenſis, teſte Roberto de Monte.

II. Guillelmus I Bona-anima Radbodi poſtea Sagienſis epiſcopi filius & conſobrinus Guillelmi Ebroicenſium præſulis, Lanfranci diſcipulus, primum quidem Rotomagenſis canonicus & archidiaconus ſub Maurilio archiepiſcopo, tum ad ſacrum Chriſti Domini ſepulcrum cum Theodorico Uticenſi abbate profectus, dein poſt reditum cum habitum monaſticum Cadomi induiſſet, miſſus eſt Beccum ut ordinem ſeu diſciplinæ regularis normam illic addiſceret, propterea quod novella illa colonia necdum novitiis inſtituendis par eſſet. Poſtmodum Lanfranci adjutor in Cadomenſi monaſterio informando, eidem ſucceſſit ſecundus abbas, factuſque eſt anno 1079 archiepiſcopus Rotomag. biennio poſtquam dedicata fuerat eccleſia ſancti Stephani, ex chronico Cadomenſi.

III. Giſlebertus Callidus a Willelmo Gemeticenſi dictus, domo Conſtantinienſis, cum numeroſo monachorum, clericorum ac laïcorum comitatu proceſſit obviam feretro Guillelmi conquæſtoris, ejuſque interfuit exſequiis anno 1087. Memoratur in chartis Fiſcanni an. 1088. Teſtis anno 1089 donationis factæ eccleſiæ Bajocenſi a Roberto duce Normanniæ. Gaufridum epiſcopum Conſtantienſem morientem viſitavit anno 1093. Concilio Rotomagenſi interfuit anno 1095. Cum Jarentone abbate Divionenſi permutationem fecit, quam ineunte 1102 confirmavit Paſchalis papa. Giſlebertus autem jam obierat anno 1101, ex chronico Cadomenſi. Duæ exſtant ad eum ſancti Anſelmi epiſtolæ.

§ Primi tres illi abbates ſicut & ſubſequentes Eudo, Petrus & Willelmus non ſolum plurima a benefactoribus compararunt, ſed & ipſi multa donarunt, emerunt & commutarunt, quæ videſis in charta confirmationis bonorum, data ab Henrico II Angliæ rege apud Arturum in Neuſtria pia, pag. 628.

IV. Rodbertus I Faleſiæ ſubita ægritudine percuſſus, hominem exuit menſe Januario 1107, indictione XV, in conventu procerum, Henrico I rege præſente.

V. Eudo I monachus Cadomenſis, Rodberti vices per plura poſtmodum luſtra ſupplevit, inquit Ordericus Vitalis lib. XI, pag. 831. Concilio Rotomagenſi adfuit menſe Octobri 1118, ex eodem, & alteri conventui, quem Matthæus Albanenſis epiſcopus ibidem habuit anno 1128. Eleemoſynam Moritonienſem quam Cadomenſibus donaverat Vitalis abbas Savigneienſis, ineunte ſeculo XII, eidem reſtituit Eudo, decedente Paſchali II, ſuccedente Gelaſio II anno 1118. Chartam dedit de acquiſitionibus & donationibus, cui ſubſcribunt Henricus rex, Ricardus Bajocenſ. Johannes Lexovienſis, Ricardus Conſtantienſis, Turgiſus Abrincenſis, Robertus Sagienſis epiſcopi, Robertus de Sigillo, Robertus comes Glroceſtriæ, & Walerannus comes *de Mellent*. Obiit Eudo anno 1140. Charta x. col. 111.

§ Hugo *de Coilly* Stephani regis nepos, abbas erat Cadomenſis, cum electus eſt anno 1142 archiepiſcopus Eboracenſis, auctore Simeone Dunelmenſi, cujus electioni Innocentius papa conſentire noluit, niſi priorem honorem abdicaret. Non abdicaſſe certum eſt, alius enim ejus in locum ſubſtitutus mox eſt, ſed an tenuerit incertum, cum nulla ejus fiat mentio nec in chronico Cadomenſi, nec apud auctores coætaneos, nec in ſerie Cadomenſium abbatum.

VI. Alanus abbas Fontanellenſis a ſuis ejectus, a Cadomenſibus admittitur, pro cujus benedictione pecuniam & eccleſiaſtica veſtimenta qui exigebat R. decanus Bajocenſis, ab Imaro legato reprehenſus eſt poſt annum 1142. Obiit 1151, ex chronico. Chart. XI. col. 80.

VII. Petrus I ſeptimus e gremio electus abbas, denaſcitur 1156.

VIII. Guillelmus II teſtis in literis Hugonis vicecomitis Abrincenſis, poſtea Ceſtrenſis pro ſancto Severo Conſtantienſi cum Rotroco archiepiſcopo Rotomagenſi, Richardo Conſtantienſi & Henrico Bajocenſi epiſcopis. Diploma ampliſſimum obtinuit ab Henrico II rege, chartaſque a Rotroco archiepiſcopo Rotomagenſi & ab Henrico Bajocenſi epiſcopo anno 1172. Compoſuit cum Roberto abbate Vallis-Richerii anno 1177. Interiit 1179.

IX. Petrus II ex ſacriſta abbas, adfuit curiæ regis apud Cadomum in Natali Domini. Subſcripſit diplomati Henrici II Anglorum regis pro Longis, circa 1186. Occurrit anno 1190 in chartis Saviniacenſibus & Alneti. Bona monaſterii Richardi regis diplomate roborari ſtuduit & occubuit 1193. Chart. XIX col. 84. Ch. XXV. col. 90. Ch. XXVI. col. 91.

X. Robertus II in Angliam a rege miſſus, Dominica Paſſionis dum pranderet cum archiepiſcopo Cantuarienſi apoplexia correptus, quinta poſt die Londini obiit 1196.

XI. Sanſon plurima acquiſivit anno 1197. Inter abbates ſancti Audoëni & ſancti Petri ſupra Divam arbiter fuit anno 1210. Defunctus eſt VII idus Martii 1214.

XII. Odo II præfuit annis 24. Memoratur anno 1218 in chartis ſancti Michaëlis de Monte, & 1224 in Abrincenſibus. Bullam ab Honorio III obtinuit 1221. Adſtitit ſcacario Gemeticenſi 1220, & Rotomagenſi 1231. Obiit 1237 III calend. Aprilis.

XIII. Adamus memoratus menſe Decembri 1249 in chartis Fontanellenſibus, rexit 16 annis, obiitque 1259, ex chronico.

XIV. Nicolaus I *Bechage* anno 1260 recepit

30 monachos. Præfuit 5 annis & obiit III idus Junii 1265. Hactenus chronicon S. Stephani, quod e manuſcriptis reginæ Sueciæ eruit Mabillonius.

XV. Guillelmus III ſanctum Ludovicum cum tribus filiis Cadomi excepit anno 1269, mortuus 1288.

XVI. Gaufridus monachus Becci. Hic ille ſane eſt, quem monachi petita anno 1290 eligendi licentia elegerunt. In poſſeſſionem immiſſus eſt a Petro epiſcopo Bajocenſi 9 Auguſti 1292. Reperitur anno 1296 in chartis Fontanellenſibus. Decimas eccleſiæ *de Cambys* ſub annua ſex ordei modiorum & ſex ſextariorum frumenti penſione Alnetenſibus monachis conceſſit anno 1298. Obiit VII nonas Martii 1300.

XVII. Ricardus in tabulis anno 1302 locum habet, & obiit 1305.

XVIII. Simon *de Trevieres* genere nobilis, annis 1315 & ſequentibus ſæpe memoratus in tabulis, baſilicæ chorum & abſidem renovavit. Jubente Benedicto XII priorem & Cadomenſis hoſpitalis fratres anno 1336 tutari atque protegere cœpit. Exſtinguitur anno 1344 Sabbato poſt S. Lucam, & eleganti tumulo cooperitur.

XIX. Robertus III de juriſdictione tranſegit cum epiſcopo Bajocenſi 1353. Obiit anno 5 Innocentii VI, 1357.

XX. Thomas *de Rupallay*, al. *de Tibouville*, interiit 29 Octob. anno 9 Innocentii VI, 1361.

XXI. Guillelmus IV *d'Harcourt* memoratus 5 Maii 1363 in chartis authenticis D. *de Gaignieres*, annuente Carolo VI cum Hoſpitalariis Cadomenſibus de Garſallorum decima paciſcitur anno 1366. Alia cum Ludovico Bajocenſi epiſcopo diſſidia compoſuit prima Martii 1368. Animam exhalavit 30 Septembris anni ejuſdem.

XXII. Robertus IV *de Chambray* filius Johannis cambellani Caroli Pulchri, obtinuit jus inſignia deferendi pontificalia a Clemente VII anno 1383. Epiſcopo Bajocenſi clientelare obſequium præſtitit anno 1390. Defunctus eſt 7 Septembris 1393. Nobilium gentilitia ſcuta Normannorum in variis abbatiæ locis pingi curavit, quæ nonnulli ad Guillelmi conquæſtoris ætatem ſtolide detorquent.

XXIII. Johannes I *le Senechal* mortuus eſt menſe Februario 1401.

XXIV. Nicolaus II *Milon* Bertrandi *Milon* apud Armoricos nobiliſſimi filius, 25 Martii eodem anno 1401 creatus abbas, poſt biennium Carolo VI fidem juravit 16 Maii 1403. Reperitur 18 Auguſti 1404 in chartis Fontanellenſibus, & 1412 in aliis. Defungitur anno 1414.

XXV. Guillelmus V *Cavé* ſacræ theologiæ profeſſor, anno 1414 electus eſt abbas. Huic anno 1418 Martinus IV literas miſit adverſus Guillelmum *de Lorme* ſancti Stephani de Pleſſæogrimoldi priorem, quibus is ſuorum commodis melius proſpicere jubebatur. Anglorum regi hominium fecit 15 Febr. 1419, qui temporalia ſtatim ei reſtituit. Occurrit in chartis D. *de Gaignieres* 1420 28 Aprilis, & 1422. Moras

A obtinet ad præſtandam regi fidem anno 1428. Defunctus anno eodem, poſtquam dignitatem ſequenti conſignaſſet 12 Novembris.

XXVI. Hugo *de Juvigny* Guillelmi nobiliſſimi militis filius, magiſter artium, rogante Johanne-Michaële Tregoro Cadomenſis academiæ primo rectore, pontificiis indutus veſtibus primæ academicorum ſupplicationi præſens adſtitit anno 1431. Regi fidem juravit 8 Auguſti 1430, 6 Julii 1450, 2 Novembris 1451, & 16 Septembris 1454. Scacario interfuit anno 1448. Cadomum obſidenti Carolo VII anno 1450 una cum Euſtachio protoprætore obſes
B adfuit Hugo, dedendæ urbis conditiones firmaturus. Incertum an regi probata minus fuerit Hugonis conſtantia, an ſuperiores abbates in ſuſpicionem veniſſent, ſed abbatiam contra poſita fuit turris ingens, cui *Chatimoine* inditum nomen. Supererat adhuc Hugo 4 Novembris 1464.

XXVII. Guillelmus VI *Touſtain* æmulum paſſus eſt Petrum *de Vierville*, Philippo barone *de Creully* & Maria de Monte-Albano parentibus editum, electum forte a monachis anno 1467; ſed fruſtra: nam Guillelmus regi fidem dixit 18 Auguſti 1468, & 20 Junii 1474. Memoratur 1470 28 Julii, 1471 21 Junii, & 1483
C 15 Junii, in chartis authenticis D. *de Gaignieres*, ubi anno 1473 15 Novembr. contulit Thomæ *de la Touche* capellam Leproſariæ SS. Trinitatis de Umbilico Dei, vacantem per ceſſionem Johannis *Gallant*. Legitur adhuc 19 Junii 1484 in charta Fiſcannenſi. Turrim quæ mediæ baſilicæ præeminet, & chori ſtalla conſtrui curavit. Sequenti dignitatem reſignaſſe dicitur.

XXVIII. Carolus I *de Martigni* epiſcopus Elnenſis, regi a conſiliis & legationibus, commendatarius ſancti Stephani, regi fidem juravit ultima Aprilis 1485. Æmulum quoque paſſus eſt Petrum *de Vierville* monachum Becci, mor-
D tuum nonis Januarii 1485, qui ei reſignavit. Scacario interfuit anno 1497. Reperitur abbas annis 1501 & 1503. Ex Elnenſi factus Caſtrenſis epiſcopus, ceſſit in gratiam Petri ex fratre nepotis, qui admiſſus fuit Romæ 5 Octob. 1506. Abbatis ædes aliaque apud Tortamvallem conſtruxit Carolus, qui & immenſam conflavit campanam, quæ ex ejus nomine Carola dicebatur, aliaſque omnes totius regni, etiam Rotomagenſem Georgii Ambaſiani, campanas metalli pondere vincebat. Defunctus Pariſiis VIII idus Julii 1512, ſepultus eſt in baſilica ſancti Stephani Cadomenſis, & inſigni mauſolæo do-
E natus, in quod anno 1562 a Calviniſtis ſævitum.

XXIX. Petrus III *de Martigni* Caroli nepos, ex monacho Cadomenſi epiſcopus Caſtrenſis, tum Bajocenſis, cedente patruo abbas S. Stephani, regi fidem dixit 18 Aprilis 1506. Celebrandis Normanniæ comitiis generalibus majorem aulam aptavit anno 1525. Ferrarienſis quoque abbas obiit 13 Septembris 1531, Mariano ſacello tumulatus.

XXX. Franciſcus cardinalis *de Tournon*, 1532.

XXXI. Julianus *de Medicis*, 1533.

Digitized by Google

XXXII. Alexander Farneſius cardinalis Tuſculanus epiſcopus, Pauli III nepos, legatus in Franciam, factus eſt abbas 1535, Luteciam ingreſſus eſt menſe Auguſto 1538. Inde Beccum profectus, a cardinali *le Veneur* laute ibidem excipitur, atque in Normanniam inferiorem declinaturus, dimittitur ad poſſeſſionem ineundam abbatiarum Cadomenſis & Saviniacenſis. Illius adiit anno 1543, qua potitus eſt ad annum 1577. Alexandri tempore Calviniſtæ abbatiam expilarunt, ejuſque & monachorum conſenſu Patres Capucini apud Cadomum inſtituti, locum cedentibus monachis anno 1575. Vicario generali uſus eſt Alexander Bartholomæo de Nocſi.

XXXIII. Georgius *Pericard* filius Johannis procuratoris generalis in Parlamento Normanniæ, per ceſſionem ſuperioris factus abbas, ceſſit in gratiam ſequentis, fitque epiſcopus Abrincenſis 1583, & obiit 13 Julii 1587.

XXXIV. Carolus II *d'O* dominus *de la Ferriere*, filius Johannis baronis *d'O*, clericus Carnotenſis, juris utriuſque doctor, abbas ſancti Juliani Turonenſis, ceſſione Georgii ſucceſſor inſtituitur annum ætatis agens 22, bulla Gregorii papæ, data XIII calendas Januarii 1582, pontificatus anno 11. Poſſeſſionem adeptus eſt Dominica 17 Aprilis 1583. Vincentium *al.* Johannem *le Got* juris utriuſque doctorem, archidiaconumque & canonicum eccleſiæ Abrincenſis, vicarium ſuum generalem in abbatiis ſuis conſtituit 8 Januarii 1596. Utraque ejurata abbatia, naturæ debitum ſolvit Pariſiis 1627.

XXXV. Johannes II *le Got* protonotarius apoſtolicus, abbas ſancti Stephani Cadomenſis dictur a Carolo *d'O*, & confirmatur in comitiis Bleſenſibus. Archidiaconus Abrincenſis, nominatuſque abbas ſancti Stephani adfuit abjurationi Henrici IV, factæ in baſilica ſancti Dionyſii Dominica 25 Julii 1593, quo nomine ſubſcripſit literis epiſcoporum ad ſummum pontificem ſcribentium nihil reverentiæ ipſi debitæ contrarium actum eſſe in abjuratione Henrici regis. Datæ ſunt literæ VIII idus Auguſti 1593. Sed Johanni nihil aut parum profuit Caroli abdicatio, nam Carolus opimos reditus percepit ad annum 1624, & haud modicam penſionem ad vitæ finem.

XXXVI. Antonius *de Bourbon* comes Moreti, filius naturalis Henrici IV ex Jaquelina *de Bueil*, ætatis anno 15 a Ludovico XIII dictus abbas 15 Martii 1622, bullas obtinuit a Gregorio XV VI calendas Maii anni ejuſdem. Poſſeſſionem adiit per procuratorem Johannem *le Pericard* juniorem clericum, die Jovis 22 Sept. Simul abbas Saviniacenſis & ſancti Victoris Maſſilienſis, peremtus eſt in pugna Caſtri-Arrii prima Sept. 1632, per cujus obitum,

XXXVII. Alfonſus-Ludovicus *du Pleſſis* cardinalis *de Richelieu*, defuncto extra curiam Romanam Antonio, bulla donatur ab Urbano papa pridie idus Novembris 1632. Inſequenti, die Sabbati 9 Aprilis, poſſeſſionem iniit per procuratorem Ludovicum *Marchier* preſbyterum,

A juris utriuſque doctorem, & ſedis apoſtolicæ protonotarium. Obiit 23 Martii 1653. Vide tom. IV, col. 193.

XXXVIII. Julius cardinalis *Mazarini* poſſeſſionem iniit 6 Aprilis 1656, & defunctus eſt 9 Martii 1661.

XXXIX. Carolus-Pariſius *d'Orléans* filius Henrici II ducis *de Longueville* & Annæ-Genovefæ *de Bourbon*, natus 29 Januarii 1649, per tres aut quatuor annos commendam tenuit. Monachos ſancti Mauri accivit anno 1663, & ceſſit 1664.

XL. Carolus-Mauricius *le Tellier* archiepiſc. B Remenſis, Cadomenſem commendam adeptus menſe Aprili 1668, obiit Pariſiis 22 Februarii 1710, ætatis 69.

XLI. Joſephus-Emmanuel cardinalis *de la Trimoille*, commendis quas jam tenebat Cadomenſem addidit, quam obtinuit 12 Julii 1710, & poſſeſſionem per procuratorem obtinuit 6 Octobris ſequentis. Obiit Romæ 9 Jan. 1720.

XLII. Franciſcus cardinalis *de Mailly* archiepiſcopus Remenſis, Cadomenſem abbatiam adeptus eſt 7 Decembris 1720. Poſſeſſionem iniit 21 Januarii 1721, & obiit 13 Septembris anni ejuſdem.

C XLIII. Andreas-Hercules *de Fleury* cardinalis, natus 22 Junii 1653 apud Clarum-montem in Leutevenſibus, epiſcopus Forojulienſis ceſſit ineunte anno 1715, tum regius Ludovici XV præceptor, ſummus reginæ eleemoſynarius, primus etiam regis eleemoſynarius menſe Decemb. 1732, abbas Tornutii, tum ſancti Stephani Cadomenſis nominatus menſe Octobri 1721, poſſeſſionem adeptus eſt 21 Januarii 1722. Regni adminiſter, proviſor domus Sorbonicæ, unus e 40 viris Academiæ Franciæ, honorariuſque Academiarum ſcientiarum & inſcriptionum, obiit Iſſiaci 29 Januarii 1743, annos natus 89, D 7 menſes & 7 dies; de abbatia bene meritus.

XLIV. Nicolaus III *de Saulx-Tavannes* archiepiſcopus Rotomagenſis, nominatus eſt a rege 24 Aprilis 1745. Summus reginæ eleemoſynarius, ordinis ſancti Spiritus commendator, poſſeſſionem per procuratorem iniit 13 Auguſti 1745; ipſe vero commendatariorum primus, & ſolus eccleſiam ſuam ſolenniter ingreſſus eſt 3 Octobris ſequentis.

LONGÆ.

LONGUES.

HUGO *Wac* vir nobilis, fundavit anno 1168 abbatiam beatæ Mariæ de Longis, ordinis E ſancti Benedicti, ab urbe Bajocenſi una tantum diſtantem leuca ad occaſum, cui ceſſit locum in quo fundata abbatia aliaque plura, quæ recenſentur in charta Hugonis, quam habes in appendice. Hugonis parentis filius Balduinus, avi & patris Balduinus alter & Agnes uxor, donationes confirmavere an. 1223. Rogerius *Wac* Hugonis germanus, dedit eccleſiam, laudante Richardo Conſtantienſi epiſcopo, cujus erat parochianus. Reliquorum benefactorum nomina & dona videſis in diplomate Henrici II Anglorum regis, qui

Ch. XVIII. col. 83.

Ch. XIX. col. 83.

Digitized by Google

qui & ipſe monachis Longenſibus largitus eſt medietatem eccleſiæ ſancti Hilarii de Parvavilla, & terram de Pupevilla. Jus patronatus ſancti Hilarii eiſdem monachis apud Catenam morantibus, conceſſit Johanna de Carrogiis uxor Radulfi Sanſonis militis. Filia primum Hambeiæ abbatia de Longis, ordini Cluniacenſi adoptavit ſe nonnullis abhinc annis.

ABBATES.

I. GUILLELMUS I primus abbas recenſetur in necrologio XV calendas Januarii.

II. Fulco III nonas Maii, ibidem.

Ch. XXV. col. 90. III. Martinus I ſedebat anno 1190, ex chartis Saviniaci & Alneti, 1197 ex chartis Alneti, 1198 ex domeſticis. Convenit cum Roberto abbate ſancti Andreæ in *Goffer* anno 1207. Huic Guillelmus prior ſancti Vigoris ceſſit anno 1207 capellam *de Founichon*. Controverſiam habuit cum abbate ſancti Severi pro S. Albino de Vallibus, quæ coram Roberto Bajocenſi epiſcopo terminata eſt anno 1208. Teſtis anno 1215 in charta epiſcopi Sagienſis pro Lira, & 1216 in charta prioratus *de Bohon*. Moritur V calendas Junii.

IV. Petrus I memoratur anno 1245 in codice nigro eccleſiæ Bajocenſis. Adfuit capitulo generali ordinis apud Hambeiam 1248. Obiit XVII calendas Januarii.

V. Turſtinus XIV cal. Auguſti defunctus.

VI. Martinus II electus VII cal. Auguſti.

VII. Hamon VI calendas Auguſti.

VIII. Thomas I obiit 1306, IV idus Januarii.

IX. Rogerus 29 Julii & 17 Novembris, in necrologio.

X. Ranulfus die 2 Auguſti, ibidem.

XI. Johannes I convenit cum religioſis Regalis-loci Compendienſis, ſuper parochia de Linguebra, 28 Aprilis 1337. Memoratur & 1340. Defunctus 1361 XI calend. Julii.

XII. Guillelmus II mortuus 1364, XI calendas Julii.

XIII. Nicolaus deceſſit 1372, XIV. calend. Septembris.

XIV. Alanus I convenit cum monachis Exaquienſibus 23 Novembris 1387. Scacario interfuit 1399. Reperitur adhuc 1416 & 1419, quo obiit IX calendas Junii. Ejus tempore cuſtodia temporalium monachis attributa fuit ab Henrico V Angliæ rege anno 6, qui 7 ea reſtituit abbati.

XV. Alanus II *des Roches* defunctus eſt 1455 idibus Septembris.

XVI. Laurentius *le Clerc* ſocietatem iniit cum monachis Vindocinenſibus anno 1458. Fit abbas Ceraſienſis 1472, & obit VI calend. Februarii.

XVII. Richardus *Sabine*, ex abbate Ceraſii abbas de Longis anno 1472, Ceraſium revertitur 1473, ubi obiit, ut diximus.

XVIII. Thomas II *du Jardin* memoratus 1480, ceſſit in manibus ſummi pontificis. Superſtes ad ann. 1510, quo obiit III idus Sept.

A XIX. Johannes II *Ouenne* nominatus a ſummo pontifice, facultate data a Renato Bajocenſi epiſcopo benedictus eſt in capella ſancti Vigoris Bajocenſis coram Ludovico Troarnenſi & Johanne Fontanetenſi abbatibus, anno 1504. Hoc & ſequenti vicarius generalis erat Jacobi *de Silly* abbatis Ceraſienſis, ex chartis authenticis D. *de Gaignieres*. Regularium poſtremus obiit 1516, VIII idus Auguſti.

XX. Johannes III *d'Alloigny* primus commendam tenuit ad annum 1527, quo obiit.

XXI. Olivarius I a ſancta Juliana, 1528.

XXII. Johannes IV *de Marſeillac*, 1533;
B quo cedente

XXIII. Antonius *de Marſeillac* Johannis germanus, decanus Rotomagenſis, commenda gaudebat 1558.

XXIV. Joachimus *Thibouſt* monachus profeſſus, per ceſſionem Antonii abbas 1565, rexit ad annum 1570, quo & ipſe ceſſit, defunctus 1596 IV nonas Julii.

XXV. Ludovicus I *Hoüel*, cedente Joachimo abbas 1570, electus eſt 23 Aprilis 1600 a capitulo ordinis Cluniacenſis viſitator. Ceſſit primo Thomæ, quo defuncto, ſequenti 1610, & obiit 1616.

C XXVI. Olivarius II *le Cocq* moritur 1629.

XXVII. Johannes V *de Tulles* epiſcopus Arauſicanus & abbas de Longis 1630, defungitur 1640.

XXVIII. Johannes-Vincentius *de Tulles* Johannis nepos, coadjutor & epiſcopus Arauſicanus, tum Vaurenſis, abbas Blancæ-landæ & de Longis, obiit Pariſiis 4 Decembris 1668.

XXIX. Ludovicus II *d'Anglure de Bourlemont* epiſcopus ſucceſſive Tornacenſis, Vaurenſis, Forojulienſis & Carcaſſonenſis, denique archiepiſcopus Burdegalenſis 1680, commendam quoque Longenſem tenuit.

D XXX. Franciſcus *Caillebot de la Salle* epiſcopus Tornacenſis, 1690.

XXXI. Melchior *de Haros de Senenas* marchio *de Saint-Romain*, repentina morte corripitur Pariſiis 14 Julii 1694.

XXXII. Petrus II *Huvet*, quo cedente,

XXXIII. Jacobus *Huvet* diaconus Lugdunenſis, canonicus & præpoſitus ſancti Juſti Lugdunenſis, fit commendatarius Longenſis 1722 ſub penſione. Obiit Pariſiis 22 Octobris 1750, ſepultus in eccleſia S. Germani Autiſſiodorenſis.

XXXIV. . . . . . . *de Coulons* archidiaconus & canonicus Bajocenſis, donatus eſt a rege
E commenda Longenſi 3 Decembris 1741.

SANCTISSIMA TRINITAS.

LA SAINTE TRINITÉ de Caën.

SUperius diximus Willelmo Normanniæ duci & Matildi ejus conjugi pro innuptarum nuptiarum piaculo injunxiſſe Nicolaum II ſummum pontificem, ut duo monaſteria, virorum unum, alterum puellarum conſtruerent, in quibus pro ipſis ab utroque ſexu aſſiduæ Deo preces offerrentur. In condendo virginum monaſterio non minus liberalis fuit Matildis quam Willelmus,

quem in hoc quoque opere adjutorem habuit. Atque ambo inſigne illud ſanctimonialium Benedictinarum conſtruxerunt monaſterium in altero Cadomi ſuburbio ſanctiſſimæ Trinitati ſacrum. Perfectum videtur fuiſſe iſtud ante ſancti Stephani monaſterium, cujus baſilicæ dedicatio xv calendas Julii 1066 facta memoratur. Eadem utrique monaſterio libertas eademque privilegia conceſſa, annuente Odone Bajocenſi epiſcopo, ad cujus diœceſim hic locus pertinebat. Hanc eccleſiam Willelmus liberam eſſe voluit, tam in abbatiſſa & ſanctimonialibus, quam in clericis & ejuſdem eccleſiæ cibo ſuſtentatis, ab omni pecuniæ cujuſcumque debito, niſi quod divinæ ſubjaceret correptioni. Præterea Odo epiſcopus liberam ibidem Cadomenſium conceſſit ſepulturam, abſque ulla preſbyteri eorum exactione. Hoc in parthenone ſepeliri voluit Matildis fundatrix, defuncta anno 1083 idibus Aprilis, Cadomum tranſlata III nonas Novembris, ac demum calendis Decembris humata in medio baſilicæ, in monumento ex auro & gemmis mirifice conſtructo, quod anno 1562 everterunt Calviniſtæ. Anno quo Matildis defuncta, Willelmus rex menſe Julio controverſiam compoſuit inter monachos ſancti Stephani & moniales ſanctiſſimæ Trinitatis, de fundo & burgo ſancti Stephani, monialibuſque portionem burgi ſui ad finiendam litem conceſſit. Duas hujus parthenonis chartas habes in Monaſtico Anglicano tom. III, pag. 958.

Chart. I. col. 61.

Charta V. col. 68.

Ch. VII. col. 75.

Abbatissæ.

I. Matildis I atavis edita regibus, vix nata ſacrata Deo eſt in monaſterio ſancti Leodegarii Pratellenſis; unde non annis ſed meritis exigentibus aſſumta ad regendum, quod Matildis regina Cadomi conſtruxerat cœnobium, anno prælationis ſuæ quinquageſimo quarto ſenex & dierum plena obiit pridie nonas Julias. Id aperte tradit epiſtola encyclica ſtatim ab ejuſdem morte ad varias, tum Franciæ tum Angliæ eccleſias, a Cadomenſibus monialibus miſſa, quod & idem habetur in titulo, ut vocabant, S. Martini Turonenſis ad eaſdem ſanctimoniales poſtea miſſo, cujus aliorumque ad 254 in unum rotulum longum 17 circiter ulnas aſſutorum archetypum Matildis ætatem redolens aſſervatur in abbatia ſanctæ Trinitatis. Quæ quidem inſtrumenti auctoritas adverſatur Orderico Vitali & Willelmo Gemeticenſi coævis auctoribus ſcribentibus Matildem defunctam 1112, præfuiſſe annis duntaxat 47 aut fere 48: at quoties falluntur hi ſcriptores! Exſtat Anſelmi epiſtola 84 ad Matildem, de propoſito abdicandæ abbatiæ reſcribentis.

II. Cecilia primogenita Guillelmi Angliæ regis & Matildis fundatorum, Deo ab ipſis oblata eſt ipſa die dedicationis eccleſiæ xv cal. Julii 1066, ut Deo in eodem loco perenniter deſerviret. Id quoque teſtantur literæ Willelmi & Matildis de dedicatione, fundatione & dotatione monaſterii, quibus potior videtur habenda

Charta I. col. 61.

A fides, quam auctoribus licet coætaneis aſſerentibus Ceciliam anno 1075 die Paſchæ in eccleſia Fiſcannenſi, per manum Johannis archiepiſcopi, Deo a patre oblatam. Qua quidem in re ut in pluribus aliis falſi ſunt ſcriptores illi, qui Ceciliam cum Matilde ejus germana confuderunt, quæ poſtrema obierat ante Matildem priorem abbatiſſam. Cecilia vero poſt Matildem pluribus annis præfuit (fere 14 aſſignat Ordericus lib. VII) & anno 1127, III idus Julii, de hoc ſeculo migravit, anno Henrici fratris ſui 26: chronicon Cadomenſe habet 1126.

III. Iſabella I filia Willelmi conſulis filii Ste-
B phani Bleſenſis, regimen ejuſdem eccleſiæ poſt Ceciliam ſuſcepit, ex Orderico; ſed immatura morte præventa, parvo tempore tenuit. Moritur 12 Julii.

IV. Aalicia ſedit eodem quo Matildis & Cecilia Henrico I rege Angliæ, qui obiit 1135, ex chartulario.

V. Beatrix I *de Hugueville* Ricardi filia, memoratur ab Orderico lib. III, pag. 490.

VI. Dumetta bullam obtinuit ab Eugenio III, datam Albæ per manum Boſonis ſanctæ Romanæ eccleſiæ ſcriptoris, idibus Novembris, indict. xv, Incarnat. 1152, Eugenii III pontificis anno VIII.
C Sunt in chartulario chartæ Dumettæ abbatiſſæ.

VII. Verra fortuito hic ponitur, quæ in antiquo legitur chartulario in bibliotheca regia aſſervato.

VIII. Dionyſia *d'Eſchauffou* defuncta 26 Julii, ſepelitur in capitulo.

IX. Johanna I *de Coulonges* querelam habuit cum Roberto filio Ricardi de Scrotonia, quæ terminata eſt in curia regis apud Cadomum 1173 ad Natale. Sedebat adhuc anno 1183, ac proinde ſi obiit 18 Maii, non anno certe 1181, ut in vulgatis legitur indicibus.

X. Matildis II ſoror Simonis abbatis Savi-
D niacenſis, e proſapia comitum Ebroicenſium, ex prioriſſa de Fonte ſancti Martini facta abbatiſſa, Cadomi defuncta eſt 9 Decembris 1194, ex ſchedis Saviniaci.

XI. Iſabella II *d'Ivetot*, obiit 7 Junii.

XII. Adela *de Tibouville* ex dynaſtis *de la Rivierre de Tibouville*, fatis fungitur 28 Decemb.

XIII. Johanna II, cui primo nominis apice deſignatæ facta donatio menſe Septemb. 1217, reperitur menſe Julio 1223 in chartulario.

XIV. Juliana I de Sancto-Sereniano erat in Anglia x calendas Novemb. 1256, eodemque anno exceſſit e vivis 13 Decemb. ex epitaphio
E in capitulo.

XV. Juliana II memoratur 1262 menſe Martio, in chartulario.

XVI. Beatrix II *Chambernon*. Monaſterio abbatiſſæ regimine deſtituto, Beatrix *de Sarquex** a monialium parte maxima, ab aliis paucis Nicolaa de Boſvilla electa eſt. Epiſcopus autem diœceſanus cum electionem Beatricis improbaſſet, ejus in locum Luciam *de Crevecoer* unam ex intercedentibus abbatiſſam dixit. Beatrix vero cum appellaſſet ad archiepiſcopum Rotomagenſ.

* *forte de Sarcus.*

Odo electionem, tam Beatricis quam Luciæ, A nullam declaravit, ac Johannam de Caſtro monialem ſancti Salvatoris Ebroicenſis abbatiſſam SS. Trinitatis renuntiavit 13 Aprilis 1266, quæ ſuæ promotioni aſſentire noluit. Beatrix itaque & moniales quæ eam elegerant, ad ſummum pontificem appellarunt. Clemens IV cardinalem ſancti Euſtachii delegavit, quo referente electiones, tam Luciæ quam Johannæ irritas declaravit, Luciam ab adminiſtratione bonorum monaſterii quam occupaverat, amovit, & Beatricem confirmavit literis Viterbii v idus Dec. pontificatus 2, Heliæ de Caturco Pariſienſi canonico datis, quas habes Anecdot. tom. II, B col. 1813. Beatrix autem abbatiſſa erat menſe Februario 1270, ex chartulario; & Julio 1280, ex chartis S. Vandregiſili. Hæccine eſt Beatrix *Chambernon*, quæ defuncta XIII calend. Octobris 1289, ſepelitur in capitulo cum epitaphio?

XVII. Amicia *de Gournay* deceſſit prima Martii 1293, ſepulta in capitulo.

¶ Matildis autem & Adelia, quæ a Sammarthanis & ab Arturo abbatiſſarum catalogo aſſutæ ſunt, ſepultæ quidem ſunt in capitulo cum inſcriptionibus, in quibus filia regis utraque dicitur; ſed abſque pedo, abſque abbatiſſæ titulo, abſque obitus tempore. Verum quid impedit C quominus utraque filia Willelmi regis fuerit, utraque ſepulta in capitulo, cum utraque memoretur in epiſtola encyclica apud Mabillonium tom. V, pag. 689, Annalium Benedictinorum.

XVIII. Nicolaa I *de Chambly* filia Odardi de Chambliaco, ex moniali Sueſſionenſi abbatiſſa Cadomenſis, ſolo N. apice memoratur in chartulario menſe Januario 1294, & Maio 1297. Canonicis ſancti Sepulcri acquirere in burgo monialium ea lege conceſſit anno 1314 Sabbato poſt Aſſumtionem, ut duas quotannis miſſas celebrarent ſolenniter, ſancti Spiritus pro Nicolaa ſuperſtite, & de defunctis pro eadem & ceteris ſanctiſſimæ Trinitatis monialibus mortuis. Obiit D XIII calendas Octobris 1329.

XIX. Nicolaa II *de Toullevaſt* defuncta 10 Maii 1336, ſepelitur in capitulo; poſt cujus obitum,

XX. Georgia *de Mollay* electa eſt 24 Maii 1336, qua ſedente duæ eccleſiæ turres anno 1360 deſtructæ ſunt a rege Navarræ dum bellum gereret adverſus ducem Normanniæ. Memoratur anno 1362, fer. 3 poſt feſtum ſancti Vincentii, in chartis authenticis D. *de Gaignieres*. Defuncta 12 Auguſti 1376, ſepelitur in capitulo.

XXI. Maria I *de Varignieres* poſt obitum Georgiæ, annos 25 nondum nata, monialium E ad preces ſufficitur bulla data Maſſiliæ v calend. Octobris a Gregorio XI, pontificatus 6, 1376. Eidem pontifici clientelam profeſſa eſt. Memoratur in chartis D. *de Gaignieres* 1377 24 Maii, 1383 13 Octobris, 1389 10 Novembris, 1399 14 Julii. Interiit 4 Aprilis 1407, ſepulta in capitulo cum epitaphio.

XXII. Maria II *de Lorme* defuncta eſt, inquiunt, 5 Aprilis 1401.

XXIII. Margarita I *de Thieuville*, qua defuncta,

XXIV. Margarita II *de Varignieres* electa a monialibus, in poſſeſſionem immittitur prima Junii 1401. Memoratur 25 Auguſti anni ejuſdem, & 23 Auguſti 1412 in chartis D. *de Gaignieres*, & 24 Martii 1404 in domeſticis. Obiit 1 Novembris 1417, male prima Januarii 1460, in epitaphio.

XXV. Nicolaa III *de Rupallay* filia Johannis domini *de Rupallay*, quam electam credimus a monialibus convocatis ab Iſabella prioriſſa ad eligendam abbatiſſam 18 Martii 1418, interiit 11 Aprilis 1426. Hujus tempore Henricus V Angliæ rex, moniales ſanctiſſimæ Trinitatis in regiam fidem accepit annis 5 & 8, & temporalia reſtituit anno 6.

XXVI. Maria III *de Survie* memorata ultima Aprilis 1429, in chartis D. *de Gaignieres*, defungitur 21 Junii 1434, & tumulatur in capitulo.

XXVII. Margarita III *de Thieuville de Guihebert* electa 12 Septembris 1434 poſt obitum Mariæ, moras obtinuit ad fidem regi præſtandam annis 1434 & 1435. Reperitur 15 Maii 1439 in chartis D. *de Gaignieres*. Obiit 20 Februarii 1441, ſepulta in capitulo.

XXVIII. Blanchetta *d'Auberville* filia Johannis *d'Auberville* & germana Guillelmi baronis *de Verboſc* & *de Chantelou*, ex cujus ſtirpe prognati Jacobus, Carolus & Odetus barones *de Chantelou*, ballivi Cadomenſes, ex theſauraria electa per obitum Margaretæ 17 Martii 1441, poſſeſſionem iniit 6 Aprilis. Memoratur 7 Octobris 1445 in chartis D. *de Gaignieres*. Tempus obtinuit ab Henrico VI Angliæ rege, ad recenſenda monaſterii bona, 13 Junii 1447. Carolo VII Franciæ regi fidem dixit 25 Junii 1450, & Ludovico XI 24 Septemb. 1461. Reperitur adhuc apud D. *de Gaignieres* 12 Maii 1466. Obiit 29 Aprilis 1470, ex ejus epitaphio.

XXIX. Catharina *le Vicomte* filia Johannis, accepti & expenſi codici abbatiſſæ chirographum appoſuit 20 Decemb. 1461. Regi fidem juravit 11 Februarii 1468. Reperitur 1469 14 Octob. & 1482 9 Maii apud D. *de Gaignieres*. Obiit 26 Maii 1482, ex charta authentica, male 1492 in epitaphio, quod legitur in capitulo, ubi eſt ſepulta.

XXX. Agnes *de Thieuville* Guillelmi equitis domini *de Guihebert* & Iſabellæ *de Breully* filia, eligitur ipſa die obitus Catharinæ 1482, & poſſeſſionem iniit 21 Junii. Legitur 1483 17 Oct. 1485 23 Octobris, & 1487 2 Novembris, in chartis authenticis D. *de Gaignieres*. Obiit die 15 Aprilis 1491, ex epitaphio.

XXXI. Renata *de Bourbon* abbatiſſa ſimul Fontis-ebraldi & Cadomi, bona hujuſce parthenonis recenſuit 1493. Ceſſit in gratiam germanæ. Obitum fundavit 4 Octobris 1496. Vide tomum II, col. 1325.

XXXII. Iſabella III *de Bourbon* Renatæ germana, ex majore prioriſſa Fontis-ebraldi abbatiſſa Cadomenſis jam anno 1496, a Ludovico Borbonio epiſcopo Abrincenſi ejus fratre naturali

benedicta eſt apud Fontem-ebraldum 22 Junii 1505. Litem habuit cum canonicis Bajocenſibus anno 1507. Occurrit adhuc annis 1520 & 1530. Religioſam diſciplinam reſtauravit, crates ferreas, campanas & aulæa confecit; & poſtquam laudabiliter præfuiſſet, devixit 12 Julii 1531, ſepulta in choro 26 ejuſdem menſis.

XXXIII. Catharina II *d'Albret* Henrici regis Navarræ germana, Johannis regis ex Catharina Fuxenſi filia, primo monialis efficitur apud Fontem-ebraldum 3 Auguſti 1527: unde ad ſanctiſſimam Trinitatem evocata, pauco rexit tempore, defuncta 1532 menſe Novembri.

XXXIV. Margarita III *Valois* nobilis Normanna, ex prioriſſa ultima a monialibus electa eſt abbatiſſa. Ad Almaniſcas ſeceſſit an. 1539, ubi in fata conceſſit anno circiter 1543.

XXXV. Ludovica *de Mailly* Ferrici baronis *de Conty* & Ludovicæ *de Montmorenci* filia, abbatiſſa Lilii, Cadomenſis a Franciſco I nominata anno 1533, fidei clientelam profeſſa eſt Clementi VII papæ menſe Octobri 1534. Franciſci I ad preces a Paulo III obtinuit menſe Februario 1544, ut ſupprimerentur quatuor canonici, Cornetarii dicti, a Guillelmo duce inſtituti anno 1066, ut monialibus in omnibus conſulerent, qui inconſulta abbatiſſa beneficia ſua reſignantes moniales diverſimode inquietabant; hancque ſuppreſſionem confirmari impetravit ab Henrico II anno 1553. Exſtruxit refectorium, dormitorium & alia loca regularia, & obiit 9 Auguſti 1554, cujus epitaphium Ronſardus verſibus Gallicis complexus eſt pag. 1116 operum ſuorum.

XXXVI. Anna *de Montmorenci* filia Annæ ducis *de Montmorenci* mareſcalli, archiœconomi & conſtabularii Franciæ, ex Magdalena Sabauda, Ludovicæ ſucceſſit. Hujus in gratiam Henricus II rex renovavit 4 Septembris 1555 literas, quas prius Ludovicæ conceſſerat anno 1549, monaſterium eximens a ſolvendis 100 libris, quas epiſcopus Bajocenſis monaſterio impoſuerat pro ejus quota parte decimarum clero imperatarum; idem ei indulſit Henricus III 14 Aprilis 1576. Breviarium ad uſum monialium SS. Trinitatis confici curavit. Ejus tempore hæretici an. 1562 campanile deſtruxerunt. Deceſſit 29 Julii 1588, 22 diebus poſt Ludovicam germanam & adjutricem, quæ defuncta fuerat die 7 eorumdem menſis & anni. Utraque ſepulta cum epitaphio in eccleſia ſub magnifico mauſolæo, quod ipſis Magdalena ſequens conſtruxit anno 1592.

XXXVII. Jaquelina *du Sauſſay* Gaſpardum *le Vaſſeur* vicarium generalem confirmat 1588 3 Auguſti, quem inſtituerat anno 1585, prius conſtitutum ab Anna Monmorenciaca.

XXXVIII. Magdalena *de Montmorenci* Annæ & Ludovicæ ſuperiorum germana, utrique ſucceſſit ex abbatiſſa Gerciaci, nominata ab Henrico III. Huic annos natæ 59 propter infirmitates carnium eſus a legato apoſtolico permiſſus eſt IX calendas Maii 1597. Exſtruxit infirmariam, ſacrarium eccleſiæ pretioſis decoravit ornamentis A & aulæis, magnificumque conſtruxit mauſolæum, in quo cum duabus ſororibus & Henrico fratre ſepulta jacet, defuncta 10 Decembris 1598.

XXXIX. Laurentia *de Budos* filia Jacobi vicecomitis *des Portes* & Catharinæ Claromontanæ *de Montoiſon*, & germana Antonii-Herculis marchionis *des Portes* Franciæ vicethalaſſiarchæ, equitis torquati, & Balthazaris epiſcopi Agathenſ. ex moniali Calenſi Cadomenſis ab Henrico IV deſignata abbatiſſa 1598 17 Dec. poſſeſſionem iniit 9 Februarii 1599. Gaſpardum *le Vaſſeur* vicarium generalem inſtituit 1603, alioſque officiarios fori eccleſiaſtici annis ſequentibus. Mo- B naſterii bona regi recenſuit 2 Martii 1606. Statuta & ordinationes pro bono regimine condidit anno 1623, quæ Franciſcus Barberinus cardinalis legatus a Latere approbavit calendis Julii 1625. Hujus hoc eſt epitaphium in choro: *Hic tumulo ſubeſt, ubi caro præfuit, domina Laurentia* de Budos *hujus monaſterii abbatiſſa, centum viginti monialium mater in Chriſto ſponſo, Borbonidum principum Montmorentiumque ducum matertera, conſanguinea Matildum, tam fundatricis quam abbatiſſæ primæ, huic compar prælaturæ annis 48. Uſurpatorum exactrix, dirutorum refectrix, inchoatorum perfectrix, perfectorum aſſervatrix, novatorum* C *operatrix, non minus pie quam impenſe. Defuncta anno ætatis 66, Chriſti 1650, menſe Junii 23, laudabilis in Deo juxta ſequens anagramma:* *Laurentia* de Budos, *laudabor in te Deus. Requieſcat in pace.*

XL. Maria-Eleonora *de Rohan*, de qua jam fuſe diximus tomo VII, col. 592, deſignata Cadomenſis abbatiſſa 23 Junii 1650, benedicta fuit menſe Decembri Pariſiis a cardinali Nicolao ex comitibus Guidiis a Balneo Athenarum archiepiſcopo & nuncio apoſtolico, aſſiſtentibus abbatiſſa Fontis-ebraldi & coadjutrice Montis-martyrum, in æde Bernardinarum ſuburbii S. Germani D a Pratis. Poſſeſſionem iniit 23 eorumdem menſis & anni, annos nondum nata 23. Exemta a juriſdictione epiſcopali appellavit menſe Aprili 1656 a conſtitutionibus editis ab epiſcopo Bajocenſi. Monaſterium ære alieno obſtrinxit, retentaque annua 6000 librarum penſione permutavit menſe Novembri 1664 pro abbatia Malanoenſi, ubi vide tom. VII.

XLI. Margarita-Henrica *Gouffier* filia Henrici marchionis *de Boiſſy* ex Anna-Maria *Hennequin* domina *du Peray*, monialis Sueſſionenſis. Facta abbatiſſa Cadomenſis per ceſſionem materteræ abbatiſſæ Malanoenſis, poſſeſſionem iniit 31 E Octobris 1664; benedicta fuit 11 Novembris ab archiepiſcopo Pariſienſi in abbatia S. Victoris. Poſſeſſionem ipſa iniit 18 Decemb. anni ejuſdem. Literas evocationis obtinuit 12 Februarii 1672. Poſt novem annos regiminis permutavit anno 1673 cum abbatiſſa Regalis-loci, unde ad Orgniacum tranſiit, ac tandem annos nata 77 ceſſit, & ſeceſſit Pariſios ad Portum-regium, ubi privata obiit 22 Febr. 1702, ſepulta in choro.

XLII. Anna-Magdalena *de Cochefilet de Vaucelas* filia Andreæ *de Cochefilet* comitis *de Vaucelas*,

Digitized by Google

equitis torquati Francique regis ad Hiſpanum regem oratoris, & Eliſabethæ *de l'Aubeſpine* filiæ cancellarii, novicia Montis-martyrum, vota emiſit apud S. Lupum Aurelianenſem, tum adjutrix ab abbatiſſa Regalis-loci aſſumta huic adſtitit per annos viginti, demum abbatiſſa ſucceſſit per 12 annos. Tandem cum Margarita-Henrica permutavit anno 1673. Abbatiſſa facta Cadomenſis fidem præſtitit regi menſe Julio 1682. Hujuſce parthenonis debita ſolvit. Gravis annis ceſſit in gratiam ſequentis anno 1696, & deceſſit 30 Maii 1698, annos nata 84, ſepulta in choro a monachis ſancti Stephani, ut vivens enixe poſtularat, cum hoc epitaphio: *Hic jacet illuſtriſſima domina Anna-Magdalena* de Cochefilet de Vaucelas *Regalis-loci 39 annorum ſpatio jam pridem abbatiſſa. Hinc inſtante Ludovico Magno ad hanc regalem abbatiam ſanctiſſimæ Trinitatis rite tranſlata, quam per 25 annos abbatiſſa rexit, reſtauravit, auxit, ubique intus & foris Benedictina. Obiit anno Domini 1698, die 30 Maii, ætatis vero ſuæ 84. Requieſcat in pace.*

XLIII. Gabrielis-Franciſca *de Froulay de Teſſé* filia Renati & Magdalenæ *de Beaumanoir*, & germana ſoror Renati Franciæ mareſcalli, ex prioriſſa Vinacii, Cadomenſis abbatiſſa a rege deſignata 22 Aprilis 1696, poſſeſſionem iniit 18 Januarii 1698. Temporibus difficillimis novum dormitorium eximii operis conſtruxit, eccleſiam plurimum ornavit, boniſque operibus plena, obiit 14 Aprilis 1720.

XLIV. Franciſca *de Froulay de Teſſé* Gabrielis ſuperioris neptis, filia Renati Franciæ mareſcalli, equitis torquati, & Mariæ-Franciſcæ *Aubert*, ex abbatiſſa Vinacii facta a rege Cadomenſis, poſſeſſionem iniit 17 Septembris 1720. Dejectas a pluribus ſeculis turres repoſuit, ædes auxit, virtutumque amitæ æmulatrix vixit, & obiit 19 Maii 1729, annos nata 47.

XLV. Maria-Anna *de Scaglia de Verrue* Auguſto, Mamfredo, Joſepho, Ignatio *de Scaglia* comite *de Verrue* Sabaudo, equitum Gallicanorum præfecto generali, & Johanna-Baptiſta *d'Albert de Luynes* parentibus in Sabaudia nata 3 Maii 1684, monialis, tum abbatiſſa ſanctæ Claræ Viennenſis anno 1720, Cadomum tranſlata eſt menſe Junio 1729, ubi SS. Trinitatis iniit poſſeſſionem menſe Decembri. Poſt obitum germanæ Pariſios traducta ad Liberam abbatiam in Boſco anno 1745, recuſavit. Cadomi & ipſa obiit 15 Januarii 1754.

XLVI. . . . . *de Belſunce* monialis Ronceraii, nominata eſt a rege abbatiſſa ſanctiſſimæ Trinitatis Cadomenſis 17 Febr. 1754.

¶ Has præter memoratur in archivis Franciſca *de Bellay* electa a monialibus ad preces Ludovici XI, cujus cubicularius erat Franciſcæ parens: verum ubi collocanda ſit ignoramus.

S. LAURENTIUS *de Cordeillon*.

[Saint Laurent de Cordeillon.]

GUILLELMUS *de Soliers* miles, dominus *de Lingevre*, monialibus ordinis S. Benedicti conceſſit ineunte ſeculo XIII, eccleſiam ſancti Laurentii *de Cordeillon*, & locum ad eam pertinentem, tribus a Bajocis, quatuor a Cadomo diſtantem leucis, via qua itur ad ſanctum Laudum. [Ch. XXXI, col. 93.] Donationem confirmavit Robertus Bajocenſis epiſcopus anno 1210, quam adauxit 1217 [Ch. XXXIII, col. 94.] uxor fundatoris, quæ creditur Matildis *de Soliers* filia Jordani *Taiſſon* & Lætitiæ. Nonnulla conceſſit an. 1230 menſe Julio Johannes *de Redvers* ad miſſam de beata Maria quotidie celebrandam. De monialibus bene meritus Philippus III rex, [Ch. XLIII, col. 100.] annuum cenſum eis indixit anno 1273, quem canonicis Sacræ capellæ Pariſienſis aſſignavit anno 1318 Philippus V. Toties temporum injuria & bellorum clade afflictus eſt parthenon, ut mirum videri non debeat, quod plura, ac præſertim priorum abbatiſſarum interciderint nomina.

SERIES ABBATISSARUM.

I. ASSELINA 1300.

II. Michaelina *de Combray*, 13 . .

III. Johanna I *de Teſſel*, 1334.

IV. Nicolaa *de Feuguerolles*, 1340.

V. Philippa I *de la Lande*, 1358.

VI. Johanna II *de Tilly*, 1394 & 1400.

VII. Philippa II *Teſſart de Tournebut*, 1408, 1418, 1440. Hujus tempore libertates parthenonis ab Henrico V Angliæ rege anno 5 confirmatæ ſunt.

VIII. Peretta I *d'Ouville de Beaumont*, 1440.

IX. Margarita *de Loucelles*, 1456 & 1461.

X. Peretta II *de Litheare*, 1472 & 1480.

XI. Johanna III *de Troiſmons*, 1486 & 1516.

XII. Radulfa filia Johannis *de Pellevé de Flers* & Franciſcæ *Dubois*, rexit ab anno 1518 ad 1538, quo ceſſit in gratiam ſequentis.

XIII. Bonna *de Harcourt* clientelam profeſſa eſt canonicis Sacræ capellæ Pariſienſis XI Novembris 1571.

XIV. Johanna IV *de Savonnieres* germana Maturini epiſcopi Bajocenſis, ſedebat an. 1586, obiitque 4 Novembris 1612, annos nata 100.

XV. Catharina *de Savonnieres* ordinem reſtituit, adjutricem adſcivit neptim ſuam Franciſcam *de Savonnieres*, quæ obiit 1640. Catharina vero anno ſequenti defuncta eſt 1641, annos nata 80.

XVI. Maria I *Malon de Bercy* filia Claudii *Malon* præſidis in majori conſilio, & Catharinæ *Habert de Montmort*, monialis Montis-martyrum, apud Torigniacum defuncta eſt menſe Auguſto 1643, cujus corpus ad ſanctum Laurentium revectum eſt.

XVII. Maria II *le Prevoſt* Pariſina, monialis quoque Montis-martyrum, unde Mariam *Malon* ſecuta, ejuſdem facta adjutrix, defunctæ ſucceſſit, nec ſequenti cedere voluit niſi poſt mortem, quæ contigit anno 1658.

XVIII. Maria-Catharina *de Matignon* filia Franciſci equitis torquati, & Annæ *Malon de Bercy*, nata apud *Lorroy* 6 Septembris 1636, vota emiſit in manibus Mariæ *le Prevoſt*, cui ſucceſſit. Poſſeſſionem adepta eſt 30 Mart. 1660.

Monialium auxit numerum, eccleſiam & dormitorium de novo conſtruxit, & a matre adjuta, reditus parthenonis libris amplius 2500 ampliavit. Obiit XI Julii 1696, annos nata 60.

XIX. Maria-Franciſca-Gabrielis *de Matignon* ſuperioris neptis, filia quippe Henrici *de Matignon* & Mariæ-Franciſcæ *le Tellier de la Luthumiere*, nata 7 Novembris 1654, nominatur abbatiſſa prima Novemb. 1696, & benedicitur 28 Octobris 1700 a Leonorio *de Matignon* epiſcopo Lexovienſi. Ædes totas exædificavit, & domus clauſtra explicavit. Ceſſit in gratiam ſequentis 1716, defuncta 1722.

XX. Maria-Anna-Renata-Angelica *de Froulay de Teſſé* filia Philippi-Caroli comitis *de Froulay*, & Mariæ-Annæ *de Megaudais*, naſcitur 26 April. 1686; monialis ſanctiſſimæ Trinitatis Cadomenſis, nominatur abbatiſſa ſancti Laurentii menſe Novembri 1716, cujus poſſeſſionem iniit 4 Februarii 1717. Morbis conflictata obiit 27 Maii 1751.

XXI. Maria-Suſanna *le Berceur* filia marchionis *de Fontenay*, ex moniali ſancti Laurentii ejuſdem a rege nominata abbatiſſa 17 Junii 1751, poſſeſſionem iniit 6 Septembris anni ejuſdem.

VALLIS.

LE VAL.

EXSTAT abbatia canonicorum regularium ordinis ſancti Auguſtini, congregationis *de Friardel*, beatæ Mariæ ſacra, Faleſiam inter & pagum Turium, ſeptem a Cadomo diſtans leucis. Fundatam credit Arturus anno 1155; ſed Ricardus II epiſcopus Bajocenſis donum huic abbatiæ confirmat anno 1125, factum a Goſſelino *de la Pommeraye*, qui fundator dicitur in chartis Bajocenſibus, Petronilla vero, Goſcelini forſan uxor, fundatrix in necrologio Silliaci. Duodecim adhuc gaudent beneficiis regulares canonici, alia ſeptem ſecularibus confert abbas. Quæ ad hiſtoriam ſpectant reliqua, ita deperdita ſeu neglecta fuere, ut aliquot vix abbatum ſuperſint nomina.

ABBATES.

I. BERNARDUS canonicus ſanctæ Genovefæ Pariſienſis, diaconus anno 1172, abbas erat de Valle anno 1185 & 1191, de quo necrologium ſanctæ Genovefæ ad 5 Decemb. (Ch. XXX. col. 93.)

II. Galterius annis 1192 & 1218.

¶ Defuncto abbate de Valle, canonici, ne alius ab ipſis ejus in locum ſubſtitueretur, unum e gremio ſuo abbatem elegerunt abſque licentia prius petita, illudque confeſſi ſunt datis 3 Decembris 1376 literis.

III. Petrus I regi juravit fidem 17 Auguſti 1455: an idem Petrus qui ſedebat anno 1484?

IV. Johannes 1520 & 12 Februarii 1522 (1523) in chartis archiepiſcopi Rotomagenſis.

V. Petrus II, 1526.

VI. Julianus, 1531.

VII. Franciſcus-Dionyſius *le Bouthillier de Rancé* abbas erat Vallis anno 1636 quo obiit; vide Trappam.

A

VIII. Armandus-Johannes *le Bouthillier de Rancé*, 1636. Tranſegit cum Franciſco *Blanchart* ſuperiore generali congregationis Gallicanæ, de reformanda Valle 31 Julii 1661; ſed incaſſum: ceſſit itaque in gratiam ſequentis, & ad Trappam ſeceſſit.

IX. Nicolaus *Druel* nobilis Rotomagenſis, per ceſſionem Johannis-Armandi commendatarius Vallis anno 1662, poſt 14 annos regulam amplexus anno 1676, Vallem reſtituit, pietate commendandus.

X. N. . . . . *Clignet de la Chategneraie de Sainte-Foy* nepos avunculo ſucceſſit.

B

XI. Dominicus *d'Eſcarts* vicarius generalis, canonicus & præpoſitus eccleſiæ Sueſſionenſis, nominatus eſt a rege abbas anno 1742.

PLESSEIUM-GRIMOLDI.

LE PLESSIS GRIMOULD.

PRioratus ordinis ſancti Auguſtini congregationis Gallicanæ, Cadomo diſtat 8 leucis, Viria quinque, Alneto duabus, & tribus a Condeto, Pleſſeium-Grimoldi dictum a Grimoldo loci domino Bajocenſis eccleſiæ cliente, qui pro reatu infidelitatis ſuæ & crimine inſidiarum quibus perjuraverat adverſus Guillelmum ducem Normannorum, terra ſua ab ipſo ſpoliatus eſt

C

& apud Rotomagum carceri mancipatus, ubi ſepultus eſt in cœmeterio ſancti Gervaſii. Quo defuncto, terram Pleſſeii ſic occupatam eccleſiæ Bajocenſi donavit Guillelmus anno 1074, Odonis ergo epiſcopi fratris ſui qui de ea ſeptem inſtituit præbendas, retentis in dominium ſuum manerio de Pleſſeio & ſilva de Monte-pinconis. (Chart. III, col. 65.) Proceſſu temporis canonicis regularibus ſancti Auguſtini eccleſiam ſancti Stephani de Pleſſeio largitus eſt Ricardus II filius Sanſonis epiſcopus Bajocenſis, ad preces & de conſenſu Ricardi Sanſonis capellani Guillelmi regis Angliæ, ſacerdotis, primi canonici & fundatoris canonicorum,

D

ad quem eccleſia illa pertinebat, cui adjecit Ricardus epiſcopus decimas, &c. decimam ſilvæ, antiquam ſacerdotis domum & terras quas ſacerdos ab epiſcopo tenebat, quæ omnia confirmavit Henricus II Angliæ rex, qui dedit eccleſiam de Yvrandia. Ricardus idem II Bajocenſis epiſcopus eccleſiam Pleſſeii dedicavit anno 1131, cui dedit tres burgenſes in eadem villa. Succeſſor ejus Ricardus III, ut ſecretius Deo deſervirent regulares, de conſenſu canonicorum eccleſiæ Bajocenſis, largitus eis eſt campum Oſberti haud procul a burgo & caſtro de Pleſſeio, ubi nunc ſita S. Stephani eccleſia quam huc tranſtulere.

E

Philippus Ricardi III ſucceſſor dedit canonicis illis præbendam de ſancto Johanne *le Blanc*. Denique Henricus adjecit nemus, teſte Alexandro III, qui ad exemplum deceſſorum ſuorum Anaſtaſii 1154 & Adriani 1155, de canonicis regularibus de campo Oſberti bene meritus eſt bulla data 1180. Ad congregationem Gallicanam acceſſit illa domus in melius convertenda ſtudio Annæ *de Matignon* matris Jacobi prioris, 8 Octob. 1664, de conſenſu prius habito diœceſani epiſcopi & decreto Rotomagenſis ſenatus.

Priorum Indiculus.

I. Ricardus *Sanſon* ſacerdos, primus canonicus & fundator canonicorum regularium merito cenſendus, cujus ad preces eccleſiam S. Stephani de Pleſſeio quæ ad ipſum pertinebat, eiſdem canonicis largitus eſt Ricardus II epiſcopus Bajocenſis. Obiit 3 Aprilis anno circiter 1150.

II. Nicolaus I *de Coquin* bullam obtinuit ab Anaſtaſio ſummo pontifice anno 1154. Memoratur abbas anno 1165 in chartis Saviniaci, & ab Arturo annis 1162, 1169 & 1177. Ejus tempore Henricus epiſcopus dedit canonicis vadum luteum, quod confirmavit Robertus poſt eum epiſcopus.

III. Stephanus.

IV. Radulfus, 1190.

V. Guillelmus I, 1210.

VI. Petrus I *de la Baare*, 1234.

VII. Henricus, 1250.

VIII. Guillelmus II *Cauſſon*, 1266.

IX. Richardus *le Moine*, 1290.

X. Guillelmus III *Pinçon*, 1314.

XI. Guillelmus IV *de Canteil*, 1340.

XII. Johannes I *Maufrac*, 1370.

XIII. Matthæus *de Chaumoncel*, 1398.

XIV. Petrus II *de Miſſy* anno 1400 circiter 2 Januarii.

XV. Guillelmus V de Ulmo 12 April. 1435.

XVI. Johannes II *Marmint* 22 Maii 1457.

XVII. Bertinus *Marmint* 1480, ſepultus in capella a cornu epiſtolæ.

XVIII. Gabriel *le Veneur* decanus Bajocenſis, regi a conſiliis, ejuſdem ad preces 26 Maii 1480 ſignificatus electus prior, ſcacario interfuit 1484. Obiit abbas de Caunis 1523.

XIX. Nicolaus II *de Saint-Germain* 1523, ultimus regularis obiit 15 Februarii 1552, ex necrologio.

XX. Guillelmus VI *de Saint-Germain* primus commendatarius 1552, notatur 23 Januarii 1582 in necrologio.

XXI. Franciſcus I *de Saint-Gelais*, 1582.

XXII. Ludovicus I *le Cachu* al. *Coulu*, per obitum Franciſci nominatur a legato apoſtolico XIII calend. Maii 1597. Æmulum forte paſſus eſt Claudium *al.* Coſmam *du Rozel* bis ab eodem legato renuntiatum, primo quidem VIII idus Auguſti 1596, ſecundo per obitum XII calend. Martii 1598.

XXIII. Johannes III *le Bel*, 1605.

XXIV. Franciſcus II *de Montmorenci*, 1612.

XXV. Ludovicus II *de Montmorenci*, 1618.

XXVI. Stephanus *le Berger*, 1624.

XXVII. Georgius *du Fay* ſenator in Parlamento Rotomagenſi, cujus tempore regularibus Pleſſeii canonicis indulſit Jacobus Bajocenſis epiſcopus anno 1637 26 Septembris, ut libris eccleſiaſticis ad uſum Romanum pertinentibus uti poſſent. Supererat adhuc Georgius anno 1644.

XXVIII. Jacobus *Goyon de Matignon* Franciſco equite torquato & Anna *Malon de Bercy* A parentibus natus 27 Martii 1643, factus eſt prior ſancti Stephani de Pleſſeio 1652; inde epiſcopus Condomienſis, abbas Fuſniacenſis, tum ſancti Victoris Maſſilienſis, obiit Pariſiis 15 Martii 1727, & ſepultus eſt in eccleſia ſancti Sulpicii. Canonicos regulares congregationis Gallicanæ accivit anno 1664, ut diximus ſupra.

XXIX. Eleonorius *Goyon de Matignon* filius Caroli-Auguſti & Mariæ-Eliſabethæ *Berthelot* patruo ſucceſſit, fuitque epiſcopus Conſtantienſis, ubi vide.

ALNETUM. Aunay.

B Septem a Bajocis totidemque fere a Cadomo diſtat leucis, via qua Viram itur, Alnetum, una e Saviniacenſibus abbatiis quæ Ciſtercienſi ordini adjunctæ ſunt anno 1147. Alneti fundationis tempus, quam ad 1131 15 Julii referunt Ciſtercienſes, colligitur potius quam ſcitur ex diplomate Henrici I Angliæ regis ejus poſſeſſiones confirmantis. Fundatores audiunt Jordanus de Saio prope Argentomum & Lucia uxor, qui dederunt locum in quo conſtructa primum eſt abbatia, & dotaverunt. Horum dona confirmavit Ricardus *du Humet* coneſtabilis regis Ch. xxiv. col. 88. Angliæ, & plurimum auxit: quin & abbatiam C tranſtulit, ſedemque ubi poſita nova fuit abbatia ſuper Odonem fluvium donavit, mille paſſibus a veteri diſſitam. Gilbertus Jordani filius largitus eſt anno 1151 terram de Venneis. Ricardi vero primogenitus Guillelmus dedit monachis terram Ch. xxvi. col. 90. de Lengronia III calendas Maii 1190, ipſa die qua dedicata eſt eccleſia in honorem B. Mariæ, Ch. xxv. col. 90. ab epiſcopis Bajocenſi & Conſtantienſi. De Alneto quoque bene meriti ſunt Jordani & Richardi poſteri, domini de Similleio & de Alneto, cujus baronia ad Teſſæos tranſiit anno 1674, qui ea nunc potiuntur. Ciſtercienſes etiam de Alneto monachos merendo memores D ſui fecere ſummi pontifices, Franciæ quoque & Angliæ reges, necnon & epiſcopi Bajocenſes. Meliorem in ordinem redacta eſt hæc abbatia, quæ Torigneium mater peperit. Ch. xliv. col. 100.

Præter hic memoratas chartas, tres alias habes in Monaſt. Anglicano t. III, pag. 1006 & ſeqq.

Abbatum Ordo.

I. Vivianus bullam obtinuit ab Eugenio III anno 1152 nonis Novemb. Inſcribitur donationi factæ eccleſiæ S. Mariæ de Cenilleio.

II. Chriſtianus abbatiam regebat annis 1164, ex chartis Saviniaci, 1170 & 1176. Subſcripſit E chartæ Ricardi *de Humet* pro monachis *de Bohun*.

III. Johannes I abbas tertius, quo ſedente in honorem beatæ Mariæ dedicata eſt eccleſia III calendas Maii 1190. Sedebat adhuc annis 1200 & 1201.

IV. Henricus præerat annis 1209 & 1210. Capitulo Bajocenſi dedit anno 1211 jus patronatus, decimas & terras ad ſuum monaſterium pertinentes in parochia *de Longvilliers*.

V. Adam, cui Stephanus abbas Saviniaci nonnulla dedit anno 1231, menſe Martio.

VI. Guillelmus I 1238, in charta Hugonis epiſcopi Conſtantienſis.

VII. Johannes II, cujus ad præſentationem Hugo Lincolnienſis epiſcopus admiſit vicarium perpetuum eccleſiæ de Limberga anno 1238.

VIII. Hugo.

IX. Renaudus, 1261 & 1263.

X. Illius nomen ignoratur.

XI. Nicolaus I, 1286, 1288 & 1292.

XII. Illius quoque ſiletur nomen.

XIII. Johannes III præerat anno 1302. Querelam habuit cum Guillelmo de Semilleio toparcha Alneti pro patibulo, anno 1308, & tranſegit anno 1323.

XIV. Johannes IV memoratur 1332.

XV. Godefridus anno 1341. Tranſegit cum canonicis ſancti Laudi de eccleſia S. Ebremundi de Semilleio & capella S. Petri de caſtro.

XVI. Thomas de Manerio, ex procuratore domus abbas XVI, ſedebat 1343. Quinque capellas circa chorum ædificavit anno 1349, quarum ante unam beatæ Mariæ ſacram ſepultus eſt, memoratus adhuc 1351.

XVII. Johannes V reperitur in chartis annis 1352, 1354, 1372. Protectionis literas obtinuit ab Eduardo III Angliæ rege, anno regni 32.

XVIII. Johannes VI *Gouze* legitur in chartis authenticis D. *de Gaignieres*, ab anno 1373 19 Novembris, ad 1415 14 Octobris. Clementi VII fidei ſacramentum præſtitit in manibus Hugonis cardinalis anno 1386.

XIX. Nicolaus II *des Mons* doctor theologus, abbas XIX, interfuit ſolenni ſupplicationi factæ Cadomi 1439 in gratiarum actionem fundatæ univerſitatis, cui monaſterium Alnetenſe addixit. Ceſſit quatuor annis ante mortem, quæ contigit XI calendas Januarii 1445. Sepultus eſt ad latus ſiniſtrum Thomæ de Manerio in cornu evangelii.

XX. Gaufridus *Denis*, ex procuratore domus abbas prima Novembris 1443, & 1446 22 Octobris in chartis D. *de Gaignieres*. Regi fidem dixit apud Vindocinum 26 Septemb. 1458, & 16 Julii 1484. Ceſſit quoque annos natus 80, & deceſſit 7 Junii 1490, tumulatus ante altare ſancti Benedicti ad latus dextrum ſub crucifixo, in introitu eccleſiæ.

XXI. Bardinus *Billet*, ex procuratore abbas electus, interfuit an. 1493 Pariſienſibus ordinis comitiis. Defunctus 1499, ſepultus eſt juxta deceſſorem coram altari ſancti Benedicti.

XXII. Michael *Queſnot*, ex procuratore abbas ſucceſſit anno 1500. Præfuit electioni Johannis abbatis Torigniaci anno 1514. Chori cathedras perfecit anno 1515, eccleſiamque & domum ditavit & auxit. Humatus eſt prope deceſſorem, ante altaré ſancti Benedicti.

XXIII. Egidius *Godin* juris utriuſque doctor, notatur anno 1523 die 16 Februarii, cujus tempore reliquiæ, vaſa ſacra & ornamenta expilata fuere. Fato exceſſit menſe Junio 1533.

XXIV. Olivarius *de Saint-Julien* Lemovicenſis, primus commendam obtinuit, quam A tenebat annis 1534 & 1541, etiam commendatarius Longenſis, &c.

XXV. Franciſcus *de Saint-Julien* notarius apoſtolicus 1543; cujus tempore aliud furtum iteratum. Migravit ad Dominum anno 1562. Poſt ejus obitum, Calviniſtis debacchantibus, monachi omnes fugam arripuere, præter unum podagra laborantem, quem hæretici necarunt anno 1563.

XXVI. Petrus I *le Prevôt*, qui rexit annis 1569 & 1594, diſperſos adunavit monachos, bonaque requiſivit abalienata.

XXVII. Johannes VII *Bertault* regi a ſecretis B & reginæ ab eleemoſynis, abbas 1594, Sagienſis epiſcopus 1607, moritur 1611.

XXVIII. Petrus II *Bertault* Johannis germanus, commenda ſub œconomi titulo potitus eſt annis tribus, quibus elapſis, uxorem duxit anno 1614.

XXIX. Ludovicus *de Bretel* archiepiſcopus Aquenſis, necnon commendatarius de Alneto 1614, & ſancti Victoris de Caleto, obiit 26 Martii 1644. Ædes abbatis reſtituit. Vide tom. I, col. 338.

XXX. Johannes-Petrus *Camus* commendam obtinet 1630, prius epiſcopus Bellicenſis, de- C functus 26 Aprilis 1652. Strictiorem obſervantiam amplexati ſunt monachi 6 Novembris 1635.

XXXI. Carolus *du Four* ſuperioris nepos, regi a conſiliis & eleemoſynis, protonotarius apoſtolicus, canonicus & theſaurarius eccleſiæ Rotomagenſis, avunculo ſucceſſit, defunctuſque eſt 1679 17 Junii.

XXXII. Petrus-Daniel *Huet* ſecundarius præceptor Delfini, quondam epiſcopus Abrincenſis, abbas Alneti prima Julii 1679, abbas quoque Fontaneti & decanus Academiæ Francicæ, obiit 25 Januarii anno 1721, ætatis 91.

D XXXIII. Renatus-Franciſcus *de Froulay de Teſſé* eques Melitenſis, præceptor *de Schlip*, regius provinciæ Andegavenſis præfectus, Flexiæ gubernator, factus abbas a rege 30 Aprilis 1721, Romæ admittitur 24 Septembris. Obiit apud caſtellum de Lavardino 28 Februarii 1734, annos natus 48.

XXXIV. Andreas-Franciſcus *de Brancas* natus 12 Junii 1702, parentibus Henrico *de Brancas* barone *de Villeneuve*, & Ludovica *Porcelet d'Ubaye*, doctor theologus facultatis Pariſienſis, regi ab eleemoſynis, & Sacræ capellæ Pariſienſis canonicus, Alneti commendam obti- E nuit anno 1734, 24 Septembris.

VALLIS-RICHERII.

Val-Richer.

Robertus Herneiſi filius, S. Bernardo abbati Clarevallenſi & eccleſiæ beatæ Mariæ de Soleuvria habitationem Fago pendenti vicinam circa 1146 tradiderat ad ædificandum ordinis Ciſtercienſis cœnobium in loco Solopera ſeu Soleuvria dicto, qui locus haud procul ab oppido Virio, vulgo *les Vaux de Souleuvre*, ſitus, epiſcopi Bajocenſis erat. Algarus quoque Conſtantienſis epiſcopus

Ch. XIII. col. 81.

epiſcopus donationem a Willelmo Silvano in manu Nivardi fratris S. Bernardi factam confirmaverat; unde, ſed perperam, inferunt Nivardum primum Soleuvriæ fuiſſe abbatem. Verum cum locus ille ob exiguitatem & incommoda abbatiæ
Ch. xiv. col. 81.
minus aptus videretur, Philippus Bajocenſis epiſcopus Vallem-Richerii duabus Lexovio diſtantem leucis in tractu Cameræ Oſmeri, quæ de ſeodo quoque eccleſiæ Bajocenſis & parochia erat, Thomæ abbati conceſſit, ſicut abbas de Mortuo-mari antea ab ipſo acceperat, & pro laboribus & impenſis prioris monaſterii decem modios annonæ & 60 libras Andegavenſis monetæ ei tribuit. Thomas vero Philippo contradidit Solobriæ locum,[a] in quo prius abbatia ejus erat, ut in dominium Bajocenſis epiſcopi
Chart. xv. col. 81.
ſicut antea fuerat rediret. Commutationem ratam habuit anno 1150 Hugo Rotomagenſis archiepiſcopus: Vallem tamen Richerii non ſubiere monachi ante annum 1167, VIII calend. Julii,
Ch. xxxii. col. 94.
quibus Petrus *de Pratel* conceſſit anno 1203 inſulam *d'Eſcrehou*, ad ædificandam baſilicam, quinque a Conſtantienſi pago, tribuſque ab inſula Jerſæi diſſitam leucis. Hæc inſula Anglorum nunc eſt ſicut & illa. Rogerius de Argentiis ſundavit menſe Maio 1248 quinque monachos apud Vallem-Richerii, cujus hiſtoriam ſcripſit N. *Routhier* loci monachus, unde ſequentes deſumpſimus abbates.

SERIES ABBATUM.

OMISSO Nivardo fratre ſancti Bernardi abbatis, qui in ſola Algari Conſtantienſis epiſcopi charta occurrit, abſque abbatis titulo, primus appellandus a nobis,

I. Thomas I Claræ-Vallis monachus & diſcipulus ſancti Bernardi, commutationem de qua ſupra, fecit cum Philippo Bajocenſi epiſcopo
Ch. xiv. col. 81.
an. 1150. Beneficum expertus eſt Giſlebertum *de Bruelcourt*, qui inter alia, dedit ei terram ſuam apud Favarcas. Omnia confirmavit Arnulfus Lexovienſis epiſcopus anno 1155.

II. Rogerus notatur in necrologio ad diem 27 Aprilis. Sepultus eſt in capitulo, cum titulo abbatis ſecundi, quo ſedente Henricus II Angliæ rex, abbatiæ bona confirmavit, & exemit ab omni teloneo & ſeculari ſervitio. Diplomati ſubſcripſerunt, Philippus Bajocenſis, Arnulfus Lexovienſis epiſcopi & Thomas cancellarius apud Rotomagum.

Neuſtr. pia, pag. 826.
III. Robertus I bullam obtinuit ab Alexandro III nonis Junii 1164, & chartas ab Henrico Bajocenſi epiſcopo, annis 1165 & 1168. Vineas apud *Airan* acquiſivit anno 1170. Cum Guillelmo Cadomenſi abbate de decimis de Boſvilla tranſegit 1177. Roberto conceſſit Arnulfus Lexovienſis epiſcopus libertatem in civitate
Ch. xxii. col. 88.
& mercato Lexovienſi anno 1179. Subſcripſit chartæ Roberti comitis Mellenti pro Barberio anno 1181. Cum eo, anno 1186, Alvaredus abbas ſancti Petri ſupra Divam permutavit eccleſiam ſancti Audoëni Pagani pro eccleſia *de Quatre-Puits*, & vavaſſoria. Cum Roberto abbate ſancti Andreæ & Girardo Saviniaci Robertus adſtitit dedicationi eccleſiæ Alnetenſis anno 1190. Ch. xxv. col. 90.

IV. Ernaldus ex priore abbas electus eſt. Bullam obtinuit a Cœleſtino III anno 1196 contra vexationes Hugonis militis de Grandi-Ductu, aliamque 1197, qua idem Pontifex monachos ſub ſua protectione ſuſcipit, & eorum bona confirmat. Perſolvit anno 1198 decano & capitulo Lexovienſi 200 marcas argenti, quas Willelmus Lexovienſis epiſcopus debebat Jordano cardinali ſanctæ Pudentianæ. Eodem anno Innocentius III Simonis abbatis Conchenſis cauſam ei & epiſcopo Lexovienſi commiſit examinandam.

V. Alexander, cui anno 1203 Petrus de Pratellis, Anglus, dedit integram inſulam *d'Eſcrehou*, & molendinum ſancti Michaelis in inſula Jerſæi, arbiter delectus fuit anno 1208 a ſummo Pontifice inter Theſaurarium & Richardum decanum eccleſiæ Bajocenſis.

VI. Petrus I arbiter anno 1215 inter Vitalem abbatem de Valacia & Guillelmum *Aquilon* militem, baſilicam recens extructam conſecrari curavit 21 Aprilis 1220 ab epiſcopo Bajocenſi Roberto in honorem Præſentationis beatæ Mariæ. Eodem fere tempore conſecrata ad januam monaſterii capella S. Joannis-Baptiſtæ & ſancti Jacobi, pro mulieribus quibus ingreſſu majoris eccleſiæ interdicebatur. Supererat adhuc Petrus anno 1233.

VII. Giſlebertus acquiſivit anno 1240 nonnulla apud Engleſquevillam & Bonam-Villam ſuper Thoucam ab abbate beatæ Mariæ de Voto. Memoratur adhuc anno 1246. Rogerius de Argentiis fundavit quinque monachos menſe Maio 1248, Giſleberto abbate, qui jacet in capitulo, ubi dicitur abbas ſeptimus.

VIII. Laurentius I admiſſus eſt anno 1250.

IX. Robertus II jam ſedebat anno 1254. Sanctus Ludovicus Franciæ rex anno 1259, menſe Februario bona Vallis-Richerii confirmavit, dato diplomate in parthenone beatæ Mariæ de Malodumo. Robertus præſentavit anno 1278 ad eccleſiam ſancti Egidii de Liveto.

X. Johannes I *de Woles* abbas 1301. Defunctus eſt 1324 die Martis ante Natale Domini, & tumulatus in capitulo.

XI. Gabriel, ex procuratore Barberii abbas Vallis-Richerii, duos monachos miſit anno 1337 die Jovis ante Dominicam Palmarum, ad conſervandam & regendam capellam beatæ Mariæ *d'Eſcrehou*. Obiit 1345.

XII. Laurentius II *de Heris*. Poſt mortem Gabrielis, abbates ſancti Andreæ *de Gofer*, de Alneto & de Barberio ab abbate Clarevallenſi deputati ſunt anno 1349, ut ipſius nomine novæ præeſſent electioni. Electus tamen non eſt Laurentius, ex priore abbas, ante annum 1351 menſe Octobri, iiſdem præſidentibus. Occurrit adhuc 1353.

XIII. Robertus III, literis datis 23 Auguſti

[a] Ceſſit poſtea canonicis regularibus Pleſſai-Grimoldi, & in capellam deſiit.

1366 teſtatus eſt Girardum *de Tournebu* militem A dominum *d'Auvillers* & Johannam *de Brucourt* uxorem confirmaſſe terram *de Rumeſnil*, quam anno ſuperiore dederat monachis Robertus *de Brucourt* epiſcopus Ebroicenſis.

XIV. Johannes II occurrit anno 1384 penultima Junii, in chartis authenticis D. *de Gaignieres*.

XV. Vincentius *de Souloigne* al. *de Foulogne* electus a monachis, æmulum paſſus eſt Rollandum *Androuet* deſignatum a ſummo Pontifice, quicum litigabat in ſcacario Paſchatis an. 1386. Occurrit adhuc Vincentius anno 1387.

XVI. Radulfus memoratus 3 Octob. 1394 B & 2 Martii 1416, in chartis authenticis D. *de Gaignieres*, bonorum monaſterii recenſionem Carolo VI regi profeſſus eſt anno 1395. Monaſterii officiales inſtituit anno 1410. Legitur in chartis ordinis anno 1412, ſuperſtes 1417.

XVII. Johannes III *Frougier*, cujus forte tempore ab Henrico V Angliæ rege reſtituta monaſterii bona anno regni 7, 1419, reperitur 1425 17 Martii & 1440 6 Januarii in chartis D. *de Gaignieres*, & 1442 in domeſticis.

XVIII. Guillelmus *de Normandie* cellerarius de Barberio, a monachis Vallis-Richerii electus eſt abbas 28 Maii 1444. Regi fidem juravit C poſt reductum Lexovium 29 Aprilis 1452, & 11 Maii 1454. Bonorum monaſterii recenſionem regi Carolo VII obtulit 1455, quo anno reperitur 12 Januarii apud D. *de Gaignieres*.

XIX. Philippus *Mignot* oriundus e parochia beatæ Mariæ de Altaribus ſub *Corbon*, diœceſis Lexovienſis, abbas Vallis-Richerii, regi fidem juravit Carolo VII 11 Junii 1458, quo anno memoratur in chartis authenticis D. *de Gaignieres*, die 3 Octobris, ſicut 13 Aprilis 1466 & 1481. Monachum miſit Cadomum 1461 laurea doctoris in Univerſitate inſigniendum. Ludo- D vico XI novo regi obſequium debitum præſtitit 19 Januarii 1462. Præſentavit ad eccleſiam *de Grandouet* 1472. Septuagenario major ceſſit in gratiam ſequentis 15 Junii 1482; & quadriennio elapſo defunctus, ſepultus eſt in eccleſia cum hoc epitaphio: *Anno Domini 1486, pridie calendas Aprilis, obiit bonæ memoriæ frater Philippus* Mignot *oriundus e parochia beatæ Mariæ de Altaribus ſubtus* Corbon *abbas XIX hujus monaſterii, qui 23 annis & tribus menſibus laudabiliter rexit hanc domum.*

XX. Johannes IV *Richer* baccalaureus Facultatis Pariſienſis, Philippo cedente factus abbas, E regi fidem juravit 14 Novemb. 1482. Occurrit 1484 30 Junii in chartis authenticis D. *de Gaignieres*, & 1484 23 Junii, & 1499 15 Februarii in regeſtis cameræ Computorum Pariſienſium. Rexit ad annum 1515 aut 1516.

XXI. Thomas II *Aubert*. Poſt obitum Johannis, Johannes *de Mannoury*, dominus *de Chaumont*, preſbyter nobilis, canonicus Lexovienſis & Bajoc. commendam obtinuit: at repulſus a monachis, poſt diverſas lites amicabili compoſitione fractus receſſit. Ut electum Thomam exagitaret, nova tentavit Johannes, ſed fruſtra: Franciſcus enim I regio diplomate Thomam abbatem confirmavit 17 Julii 1517, qui memoratur 1518 in chartis D. *de Gaignieres*. Sequentem adſcivit ſucceſſorem circa annum 1529 aut 1530.

XXII. Michael *Godefroy* canonicus regularis domus Dei de Novo Caſtro, Ordinis ſancti Auguſtini, diœceſis Rotomagenſis, ex rectore eccleſiæ de Altavilla ſupra mare, diœceſis Conſtantienſis, anno 1520 factus monachus Ciſtercienſis, Thoma cedente, fit abbas & confirmatur, quo nomine occurrit 20 Auguſti 1530 in chartis D. *de Gaignieres*, & 3 Septemb. 1532 in regeſtis cameræ Computorum. Vix pedum capeſſivit, cum infenſum quoque expertus eſt Johannem *de Mannoury*, qui jam tertio movere incepit. Huic totis viribus infractoque reſtitit animo Michael, quem defunctum ferunt anno 1539.

XXIII. Nicolaus I *le Roux* conſiliarius in Parlamento Rotomagenſi, dominus *d'Eſcrouilles*, prior Montis Leproſorum, diœceſis Rotomagenſis, ac rector ſanctæ Matris eccleſiæ in Conſtantienſi, Vallis-Richerii commendam obtinuit annum circiter 1540, quam tenuit ad annum 1548, quo permutavit pro commenda Albæ-Marlæ.

XXIV. Johannes-Baptiſta I *Jouvenel des Urſins* germanus Johannis ex decano Pariſienſi epiſcopi Trecorenſis, doctor in utroque jure, prior erat ſancti Remigii & commendatarius de Albamarla, cum permutatione facta, Vallem-Richerii obtinuit calendis Auguſti 1548. Biennio poſt Rotomagenſis ſenatus conſultum obtinuit, quo ei & monachis aſſeritur poſſeſſio juridice viſitandi eccleſias ſancti Audoëni & de Grandi-ductu. Memoratur 11 Junii 1558 in chartis authenticis D. *de Gaignieres*. Obiit 1560.

¶ Defuncto Johanne, Vallis-Richerii fiduciariorum præda fuit, quorum 1 Johannes *l'Amy*, ſub larvato commendatarii titulo in duobus inſtrumentis annorum 1562 & 1563 legitur.

2 Dominicus *le Long*, cujus in tuendis ac vindicandis eccleſiæ bonis turpis & nefanda merito arguitur negligentia.

3 Robertus & Johannes *Petit* abbates modo, modo procuratores abbatum ſe ipſos inſcribentes, his ſucceſſere, & cum eis e prælatorum ſerie merito ſunt explodendi: omnes enim fiduciarii nomen ſuum filiis N. *de Caſtellan* primarii reginæ matris medici commodaverunt. Quo defuncto, ejus relicta Antonia de *Libec*, quæ primum quaſi videbatur abbatiſſa, ſimulatum dein procuratricis Dominici *le Long* gerens nomen, cum Gervaſio *Hantin* de reditibus abbatiæ vili pretio pactum iniit 1570. Demum Robertus aut Johannes *Petit*, uti cum Antonia *de Libec* convenerat, commendam ceſſit ſequenti.

XXV. Petrus *Chouard* canonicus Lexov. capellanus & eleemoſynarius Catharinæ Mediceæ, & præceptor principis Lotharingiæ, poſſeſſionem adiit 14 Aprilis 1577. Vitam languore & tædio confectam ad annum 1587 vel 1588 produxiſſe videtur.

Digitized by Google

XXVI. Carolus *Coulomb* Petri conſanguineus, canonicus quoque Lexovienſis, commendam tenuit annis 1588 & 1589, cujus tempore ab hæreticis ad nihilum redacta Vallis-Richerii.

XXVII. Guitardus *de Ratte* commendatarius Vallis-Richerii, tum epiſcopus Monſpelienſis 1597, obiit 7 Julii 1602, ut diximus tom. VI, col. 814.

XXVIII. Nicolaus II *Tiercelin* Rotomagenſis, in utroque jure licentiatus, regi a conſiliis & eleemoſynis, prior Duorum-Amantium in diœceſi Rotomagenſi, commenda quoque Vallis-Richerii inſtructus fuit anno 1597. Patronatum eccleſiæ Prati Algiæ Rotomagenſis ſenatus conſulto revocavit, aliaque reduxiſſet, ni cita mors eum rapuiſſet anno 1608.

XXIX. Nicolaus III *de la Place* dominus a ſancto Stephano, Rotomagenſis, in utroque jure licentiatus, regi a conſiliis & Mariæ Mediceæ ab eleemoſynis priorque ſancti Theobaldi de Vineis, commendatarius beatæ Mariæ de Augo jam ab anno 1601, commendam quoque Vallis-Richerii ab Henrico IV obtinuit, confirmatus a Paulo V anno 1608 XVIII calendas Julii. Hanc fratris filio tranſcripſit anno 1627, Augo contentus, ubi ſubito obiit 10 Septembris 1649.

XXX. Johannes-Baptiſta II *de la Place* doctor Facultatis Pariſienſis, prior ſancti Nicolai prope Juliobonam, cedente patruo, a Ludovico XIII nominatus, fit abbas ab Urbano VIII XII id. Martii 1627. Statim in melius convertendis monachorum moribus animum applicuit, quos adſcitis ex Alneto & Barberio aſcetis, ad ſtrictiorem obſervantiam revocavit 21 Octobris 1645. Paucis poſt annis invitis parentibus, ſed cum licentia papæ & regis, dignitatem conſignavit 30 Novembris 1651 rectori Prati Algiæ ea lege, ut ſtrictiorem Ciſtercienſis ordinis obſervantiam amplexaretur. Tum ipſe ſanctioris vitæ genus anhelans, humilem converſorum profeſſionem ſæpe & enixe expoſtulavit, qua toties denegata, philoſophiam & theologiam in monaſterio tam monachis quam extraneis legebat, conciones & catechiſmos in eccleſiis monaſterio ſubditis habebat. Totus in illis, morbiſque conflictatus, quos ad mortem æquo animo ſuſtinuit, in extremis poſitus, Ciſtercienſi tunica ab abbate induitur, menteque & veſte monachus, ſpiritum Deo reddidit hora ſeſquiquinta matutina 25 Novembris 1678. In ſuperiori chori ingreſſu honorifice tumulatus eſt, hocque a ſucceſſore donatus epitaphio: *Reverendo admodum patri & domino Johanni-Baptiſtæ* de la Place, *quem merita generis nobilitati juncta, Richeriæ-Vallis abbatem commendatarium, pietas ſacerdotem devotiſſimum, ſcientia doctorem Sorbonicum, juge orationis ſtudium, hominem vere myſticum ac theodidactum, religio hujus monaſterii reformatorem, humilitas dignitate abbatiali ſponte abdicata fratrem converſum, ſaltem ex voto, reipſa monachum Ciſtercienſem, virtutes denique omnes in cælis, ut ſperamus, beatum effecerunt. In teſſeram grati animi frater Dominicus* A *abbas & monachi Vallis-Richerii poſuerunt. Obiit 25 Novembris 1678, ætatis ſuæ 66. Requieſcat in pace. Amen.*

XXXI. Dominicus *Georges* Trevirenſis, ſtudiorum curſu apud Lovanium & Muſſipontem expleto, ad ſacerdotium raptus, fit parochus *de Circour* in diœceſi Tullenſi, unde bellorum turbinibus exagitatus, Pariſios aufugit in ſeminarium ſancti Nicolai de Cardineto. Ibi juniorum regimini præfectus, intermiſſa in Sorbona repetiit ſtudia. Solitudinis amator præcipuus, ſeceſſum meditabatur, cum ab abbate Vallis-Richerii Johanne *de la Place*, cujus in ſeminario erat moderator, B data ei eſt parochia de Prato Algiæ. Parochus, ea ſe geſſit prudentia, ea ſagacitate, ea religione, ut Johanni-Baptiſtæ deceſſori dignus viſus ſit, qui inſtitutam ab ipſo apud Vallem-Richerii obſervantiam ſtrictiorem firmaret. Dominico itaque apud Barberium mox futuro novitio, abbatis munus totum conſcripſit Johannes-Baptiſta 30 Nov. 1651, rarum humilitatis & zeli exemplum. Profeſſus Dominicus 21 Dec. 1652, Vallis-Richerii poſſeſſionem iniit die 23, & ſexto poſt die ab epiſcopo Sagienſi in eccleſia monialium Caniveti benedictus eſt abbas. Nec Johannem-Baptiſtam fefellit quam de Dominico conceperat opinio. C Ea enim fuit abſtinentia præditus, ut leguminibus & pane contentus, reliquum vitæ tempus exegerit. Virtutis ejus fama acciti epiſcopi Franciſcus *de Servien* 7 Junii 1656, & Franciſcus *de Neſmond*, 2 Julii 1662, præpoſuerunt eum vicarium generalem in exemtione Cameræ Oſmeri cum omnimoda poteſtate. Tam abbates quam abbatiſſæ una voce ſyndicum generalem abbatiarum diœceſis jam eum dixerant Bajocis 26 Aprilis 1661. Superiores ſtrictioris obſervantiæ ordinis in comitiis Luteciæ habitis menſe Sept. 1664, deputarunt eum ad Alexandrum VII cum Armando *de Rancé* abbate Trappenſi, ad tuendum D & promovendum reformationis opus. In capitulis generalibus apud Ciſtercium definitorem egit annis 1672, 1683 & 1686. Viſitavit anno 1669 provincias Normannam & Cenomannenſem. Viſitavit quoque, ab epiſcopo delegatus, monialium parthenones. Ad preces Jacobi *Colbert* archiepiſcopi Rotomagenſis condidit regulas & conſtitutiones pro monaſteriis ordinis Cluniacenſis. Archiepiſcopi, epiſcopi, abbates regnique proceres ſæpe eum, ſive de eccleſiarum regimine, ſive de conſcientia multiſque rebus maximi momenti literis conſuluerunt, eumque adire & inviſere non erubuerunt. Aſt alienis intentus, ſuis E ipſe non defuit negotiis. Eccleſiam quippe, dormitorium, clauſtra aliaſque domus officinas ex integro reparavit, aut a fundamentis erexit, lapidibus monaſterium circumcinxit, omnes monaſterii villas ab excidio vindicavit. Altare majus auro & picturis, chorum ſedilibus affabre elaboratis, eccleſiam organis, campanile novem campanis, ſacriſtiam vaſis argenteis & ſacra ſupellectile, eccleſiam tabellis, figuris, iconibus partim Roma allatis, libris, vitris, pavimentis ornavit, inſtruxit. Bibliothecam ædificavit, & amplius

2000 voluminibus referſit. Denique meritis plenus, poſt quatuor aut quinque ingraveſcentis ex infirmitate morbi dies, inter omnium lacrymas & gemitus occubuit die 8 Novemb. 1693, ætatis 80. Sepultus eſt in medio ſanctuario. Cujus vitam ſcripſit P. *Buffier* Societatis Jeſu, ac Pariſinis typis mandavit; & epitaphium marmori ad parietem tumulo vicinum appoſitum eſt his verbis: *Æterna dignus memoria preſbyterii in medio jacet R. P. D. Dominicus* Georges *hujus Richeriæ Vallis abbas regularis 23. Ad pontificem Alexandrum VII pro reformatione ordinis Ciſtercienſis honorifica legatione functus. Per Normanniam, Britanniam &c. ſtrictioris obſervantiæ Ciſtercienſis viſitator & ſuperior ordinarius. Præſulibus Galliæ gratioſus, 39 & amplius ſacerdotalium collationum hac in provincia & alibi auctor & moderator. Reverendiſſimi epiſcopi Bajocenſis in tractu* de Cambremer *vicarius generalis, hujus domus & templi inſtaurator ac prope fundator. Obiit octavo die Novembris 1693, anno ætatis 80, regiminis 42. Poſuerunt mærentes fratres. Anima ejus requieſcat in pace. Amen.*

XXXII. Franciſcus *Blouet de Camilly* Rotomagæus, filius ſenatoris in parlamento Normanniæ, nominatus a rege commendatarius Vallis-Richerii 24 Decembris 1693, confirmatuſque a ſummo pontifice Innocentio XII, poſſeſſionem iniit menſe Maio 1694, pauciſque poſt diebus a rege deſignatus eſt vicarius generalis & officialis epiſcopi Argentinenſis. Commendam quoque ſancti Petri ſupra Divam obtinuit in Natali Domini 1699; tum eccleſiam Tullenſem 11 Maii 1704, & poſt metropolim Turonenſem, ubi obiit menſe Octobri 1723.

XXXIII. Joſephus-Gaſpardus-Gilbertus *de Chabannes Curton* Thoma *de Chabannes* & Anna *Boyer* parentibus natus 1701, prior Sorbonæ 1724, doctor 1726, eodemque vicarius generalis epiſcopi Adurenſis, & poſtea ejuſdem eccleſiæ archidiaconus, vicarius generalis archiepiſcopi Turonenſis 1730, & agens generalis cleri Gallicani 1732, commendam tenet ab anno 1723, quam obtinuit a rege nominatus menſe octobri exeunte. Factus eſt anno 1735 epiſcopus Aginnenſis.

Barbery.

BARBERIUM.

VIÆ qua Cadomo Faleſiam itur, adjacet Barberium, quatuor utrimque diſtans leucis, prope pagum Bretevillæ, ſuper Aiſam fluviolum. Abbatiam hic fundare proponens Robertus *Marmion*, quidquid apud Barberium tenebat, Saviniaco dedit, cujus inter filias 18ª recenſetur 16 Novembris 1140. Unde, cum primum jecerit fundamentum, primus quoque auctor audit. At cum inchoatum opus perficere non valuerit, Roberti bonorum ac virtutis heres ac filius Robertus alter opus conſummavit. Quo autem anno hic hæret animus. Fundatam volunt Barberii abbatiam Sammarthani an. 1176, & certe Radulfus primus abbas, bulla donatus eſt ab Alexandro III anno 1177, qua confirmat ſummus pontifex *locum ipſum in quo præſcriptum monaſterium conſtructum eſt cum omnibus pertinentiis ſuis, ex dono Roberti Marmione, & conceſſione Roberti filii ſui, locum de Barberio qui prius fuit grangia de Savigneio, cum omnibus pertinentiis ſuis, ſcilicet quidquid ad eos jure hereditario pertinere debebat, tam in terra quam in boſco, & in ceteris omnibus ad prædictos viros jure pertinentibus, &c.* Attamen in chronico Saviniacenſi Joſlenus legitur conventum miſiſſe anno 1178 ad abbatiam Barberii; & Robertus *Marmion* ſecundarius fundator, præter donationes quas a patre factas confirmavit, plurima alia addidit; inter ea, terram ad abbatiam ædificandam anno 1181, quæ tamen omnia facile conciliari poſſunt. Chartam habes in Neuſtria pia p. 881, ſed ita deformem, quemadmodum alias pleraſque quas edidit, ut eaſdem recudere coacti ſimus. Felicior non eſt auctor, cui primorum abbatum arridet penuria, eo quod abbati generatim & monachis factæ ſint primæ donationes, quaſi deſint catalogi, necrologia, epitaphia, ſepulturæ, & quid non? at deeſt diligentia. Primus fundator, Robertus *Marmion* occiſus anno 1143 in abbatia Coventrenſi, ſepultus eſt medius in Anglia, medius in capitulo Barberii, ſubtus ſtallum abbatis.

Neuſtria pia, pag. 683.

Ch. xx. col. 85.
Ch. xxi. col. 86.
Ch. xxii. col. 88.
Ch. xxiii. col. 89.

SYLLABUS ABBATUM.

I. RADULFUS bullam obtinuit ab Alexandro III anno 1177, V calend. Febr.

II. Guillelmus I, ex monacho Saviniaci, abbas erat Barberii annis 1178 & 1185.

III. Ricardus convenit cum Roberto abbate de Fontaneto, tempore Roberti Marmionis, ex chartulario Fontaneti.

IV. Germanus *d'Ezzy* ſepelitur in capitulo cum hac inſcriptione:

Corpus Germani d'Ezzy *jacet hic tumulatum.*
Quod facit Albani feſtum cunctis memoratum.
M. CCI ſimul V, bene ſi numeretur,
Tempus quo mori datur a lectore ſcietur.
Sepultus eſt 9 Octobris M. CC. VI.

V. Guillelmus II præerat anno 1228, ex chartis Fontaneti: an Guillelmus de Sanctellis, qui jacet in capitulo?

VI. Philippus I ſedebat anno 1246, quo conſecrata fuit eccleſia.

VII. Gillebertus, qui regebat 1256 menſe Aprili, convenit cum monachis de Fontaneto de jure patronatus parochiæ de Barberio 1263 menſe Octobri, ex chartulario Fontaneti.

VIII. Robertus præerat anno 1273 menſe Novembri, ex chartis Fontaneti. Depoſitus eſt a capitulo generali anno 1275 cum nonnullis aliis abbatibus, qui definitores injuriis affecerant. Alterum anni 1277 conceſſit capitulum ut eligibilis haberetur.

IX. Thomas legitur annis 1280 & 1283 in chartis Fontaneti. Hoc ejus eſt epitaphium in capitulo:

Thomas d'Ys *natus quondam fuit hic tumulatus,*
Abbas idoneus, huic miſerere, Deus.
Mater virgo Dei, propitieris ei.

Digitized by Google

X. Galterius 1292, ex chartis S. Andreæ. A

XI. Philippus II ſepultus eſt in capitulo cum hoc epitaphio :

Abbas Philippus conventus atque ſui plus
Iſtius ipſe fuit, quem Deus arripuit.
M. ſex atque C ter hunc ſumſit cælicus æther.
Huic æterna quies ſit Deus atque dies.

XII. Guillelmus III memoratus 1315, ſic inſcribitur in capitulo : *Corpus Guillelmi jacet hic anno 1317.*

¶ In ſchedis Vallis-Richerii legitur Petrus abbas Barberii annis 1324, 1349 & 1351, B at accurratæne illæ ſunt?

XIII. Guillelmus IV. Hujus hoc legitur in capitulo epitaphium : *Hic jacet Guillelmus* Marmion *armiger, filius Jacobi* Marmion, *nobilis abbas, qui obiit anno 1339, cujus anima & omnium fidelium requieſcat in pace, amen.*

XIV. Johannes I abbas Barberii regi fidem dixit 18 Julii 1350, ex regeſtis cameræ Computorum Pariſienſis.

XV. Michaël *Broſart* al. *Braſart*, legitur 14 Martii 1362 in chartis authenticis D. *de Gaignieres*, in regeſtis ſcacarii Paſchatis 1392, & in capitulo : *Hic jacet dominus abbas Michaël* C Broſart *abbas XIV.*

XVI. Guillelmus V *le Mazurier* ſedebat menſe Julio 1392. Sponte ceſſit ſervata ſibi penſione, quam capitulum generale 1402 juſſit inquiri num juſto major eſſet.

XVII. Nicolaus I *le Conte* doctor theologus, præerat anno 1411.

XVIII. Johannes II *Pymeule* ſcacario adſtitit menſe Septembri 1456. Ejus tale legitur epitaphium in capitulo: *Hic jacet Johannes* Pymeule *quondam devotus ac pius abbas hujus loci, in quo abbatizavit egregie 42 annis. Obdormivit in Domino anno 1469.* D

XIX. Nicolaus II *Gorland*, de quo legitur in capitulo : *Hic jacet venerabilis religioſus pater Nicolaus* Gorland *quondam ſuperior hujus loci, qui obiit 1472 12 menſis Auguſti.*

XX. Reginaldus *Levrard* memoratus 1483, obiit 1496. Hoc quoque donatur epitaphio in capitulo: *Mæſta dies Aprilis quinta, quem cœnobii hujus viris præfecerat religioſis, eadem dies ſolertem ſed benignum abbatem Reginaldum* Levrard *abſtulit & ſub hoc clauſit ſaxo.*

XXI. Johannes III *Levrard* Reginaldi nepos, tumulatur navis clathros inter & chori portam, cum hoc epitaphio : E

Saxea nunc claudit Johannem petra ſepultum,
Clarum quique ſuo doctorem tempore geſſit,
Munere præſul Abelonis fuit ipſe ſacratæ,
Barberiæ domui ſtudioſus præfuit abbas.
Obiit V calendas Junias 1530.

XXII. Dionyſius *le Chevalier* a ſummo pontifice delegatus fuit ad ſupprimendos canonicos, quos Guillelmus conqueſtor fundaverat in abbatia ſanctiſſimæ Trinitatis Cadomenſis. Hujus tale eſt epitaphium in eodem quo deceſſor loco:

Hic eques effoſſo dormit Dionyſius antro.
Barbareo clero venerandus præfuit abbas.
Illuſtris quoque Abelonis præſul fuit almæ.
Sicut humi corpus, ſic mens ſit candida cælo.
Obiit XIV calendas Novembris 1549.

XXIII. Ludovicus I *de la Menardiere* abbas Barberii & prior ſanctæ Barbaræ in Algia, occurrit 6 Martii 1558 in chartis authenticis D. *de Gaignieres.* Defunctus menſe Maio 1573, ſepultus jacet ante altare beatæ Mariæ virginis.

XXIV. Egidius *de Montaigu* ſequentem anteceſſit.

XXV. Petrus I *Aubourg* factus abbas a Petro *de Harcourt-Beuvron*, qui fundatorum affectabat locum, depoſitus eſt ab abbate Clarevallenſi ut ſimoniacus, & factum deflens obiit 1561. Biennio poſt a Calviniſtis expilatum eſt monaſterium anno 1563.

XXVI. Annas *d'Eſcars* cardinalis *de Givry*, epiſcopus Lexovienſis, Barberiana gaudebat commenda 1582 & 1608, aliiſque de quibus tom. IV, col. 728.

XXVII. Jacobus *le Blanc* filius Jacobi *le Blanc* domini *du Raulet*, canonicus Rotomagenſis, obiit anno 1615 aut ſequenti.

XXVIII. Johannes IV *Tiryault* Clarimontis apud Cenomannos monachus, Barberii factus abbas favore Jacobi *du Raulet*, ejus filiæ penſionem 3600 librarum aſſignavit. Poſt 21 aut 22 regiminis annos obiit 1638, ſepultuſque eſt in collegio Ciſtercienſium Pariſienſi.

¶ Poſt ejus obitum poſſeſſionem iniit a rege nominatus ad ipſius ægroti preces monachus Barberii, qui deſignato a cardinale *de Richelieu* inſcio cedere coactus eſt.

XXIX. Ludovicus II *Quinet* Vallis-Richerii monachus, doctor Facultatis Pariſienſis & confeſſarius cardinalis *de Richelieu*, ex priore Regaliſmontis, ubi regularem diſciplinam inſtaurarat, cardinalis gratia factus abbas Barberii, a monachis repulſam paſſus eſt, Alnetumque ſecedere coactus, admiſſus tandem, Barberium quoque ad priores uſus revocavit, ubi poſtquam 27 annis maxima cum laude præfuiſſet, ceſſit in gratiam ſequentis circa 1658, defunctuſque in capitulo ſepultus eſt cum hoc epitaphio : *Hic cineri cinis jungitur, domno ſcilicet Guillelmo de Sanctellis ſeptimo quondam hujus domus abbati, D. Ludovicus* Quinet *ejuſdem domus abbas, in qua primus monaſticam diſciplinam ſub ſtrictioris regulæ obſervantia reſtituit. Pie obiit 2 Januarii 1665, ætatis 68.* Aliquot edidit opera Cadomi & Pariſiis annis 1651 & 1653.

XXX. Nicolaus III *le Guedois* ex priore Alneti Ludovico ſucceſſit, ejuſque veſtigia preſſit, nominatus in comitiis viſitator Normanniæ annis 1660 & 1664. Anno ætatis 55 defunctus, ſepultus eſt in capitulo cum hoc epitaphio: *Hic jacet R. in Chriſto pater D. Nicolaus le*

Guedois *hujus domus abbas, in qua præfuit 19* A *annis. Strictiorem regulæ obſervantiam a prædeceſſore ſuo inſtauratam mirifice coluit, fovit & ampliavit. Domno Guillelmo octavo quondam ejuſdem domus abbati appoſitus eſt die 11 Octobris an. 1677.*

XXXI. Franciſcus *Verjus* preſbyter congregationis Oratorii Gallicani, factus eſt abbas Barberii, tum epiſcopus Graſſenſis, poſtea Glandavenſis ac iterum Graſſenſis. Demum cum ſequenti abbate Uterinæ-vallis permutavit anno 1695, obiitque 17 Decembris 1710.

XXXII. Petrus II *du Poiſſon* monachus Morimundi, ex abbate Uterinæ-vallis in diœceſi B Spirenſi permutatione facta abbas Barberii, monaſterium inſtauravit, ædes abbatis conſtruxit, eccleſiam vaſis ſacris ditavit, organiſque decoravit. Coadjutorem paulo ante obitum accivit, qui accidit VI calendas Junii 1722, ætatis 70; ſepultus eſt in ſanctuario Barberii.

XXXIII. Ludovicus *Auderic de Laſtours* monachus Fontis-frigidi, ex coadjutore Barberii abbas 1722, per decennium rexit. Jacet ad latus deceſſoris. Quo defuncto a rege nominatus eſt XI Aprilis 1733 D. *Fitzharbert* jam abbas Pietatis-Dei in diœceſi Trecenſi. Hic autem paucis poſt diebus ceſſit.

XXXIV. Nicolaus IV *Lambelin* ex priore Regalis-montis renunciatus eſt abbas Barberii a rege 26 Julii 1733.

Torigny.

TORIGNEIUM I.

PRima aſceterii Ciſtercienſis prope burgum de Torigneio ſiti, initia debentur Roberto de ſancto Remigio, qui monachis de Alneto locum de Boleia conceſſit, *ea conditione ut ſi ſucceſſu temporum, Domino diſponente, ipſe aut ejus ſucceſſores poſſent abbatiam conſtruere in dicto loco, de conſilio & providentia Bajocenſis & Conſtantienſis epiſcoporum, & trium Ciſtercienſis ordinis abbatum, tunc abbas & conventus de Alneto abbatem & conventum ad locum qui dicitur Boleia deſtinarent, & omnia, tam ab ipſo (Roberto) quam a ſuo patre conceſſa, & ad eumdem locum pertinentia abbati & conventui de Boleia ex integro relinquere tenerentur perpetuo poſſidenda.* Hanc donationem firmavit Henricus II Bajocenſis epiſcopus. Quin Boleiam incoluerint Ciſtercienſes Alneti monachi dubitare non ſinunt chartæ Guillelmi comitis Gloceſtriæ monachis de Boleia & Riulfæ de Hermevilla beatæ Mariæ & ſancto Nicolao & monachis de Alneto apud Boleiam Deo ſervientibus donationes facientium. At diu eam non tenuerunt, quippe quam Johannes abbas Alneti cum appendicibus fruendam dedit Richardo preſbytero de Condeto ſuper Viriam; ſed prioris adhuc viſuntur rudera monaſterii ad Boleiam prope eccleſiam ſancti Nicolai. Tandem locus hic juxta auctorum mentem ceſſit monachis de Torigneio, quos uno a Boleia milliari Robertus *le Fevre* canonicus Bajocenſis, archidiaconus Abrincenſis, necnon clericus & Ch. XLIV. col. 100. medicus Philippi IV, fundavit 15 Decembris 1307 in loco dicto *Fabriez* infra metas parochiæ B. Mariæ de Torigneio, cujus patronatum iis largitus eſt. Fundationem confirmavit & auxit 22 Maii 1308, defunctuſque ſepeliri voluit in eccleſia, ubi in ſanctuario a latere evangelii ſacris repræſentatur indutus veſtibus. Guillelmus Bajocenſis epiſcopus auctoritate ſua munivit has Alneto factas donationes a Roberto annis 1307 & 1309; capitulum vero 1307, Philippus IV regio 1308, Clemens V pontificio 1310, diplomatibus aſſeruere.

TABULA ABBATUM.

I. JOHANNES I de Boleia ex Alneti monacho abbas Torigneii 1309, bullam obtinuit a Clemente V anno 1310.

II. Petrus I ſedebat 1315 & 1349, electus fuit abbas Saviniaci, ex chartulario Torigneii.

III. Ricardus 1386 & 1394 die 21 Febr.

IV. Johannes II abbas ſeptimus 1408.

V. Nicolaus 1415 & 1454. Delegatus eſt a Patribus concilii Baſileenſis ad abſolvendum Johannem abbatem de Hambeia ab excommunicatione quam incurrerat.

VI. Johannes III legitur annis 1454 & ſequenti.

C VII. Johannes IV *Riant* 1459, cujus tempore rotulus redituum monaſterii conſcriptus eſt.

VIII. Johannes V *d'Arquetot* 1483 10 Julii, ſcacario interfuit 1484, & regi dixit fidem 1489.

IX. Philippus *de Jouaye* abbas duodecimus, regebat 1496; obiit 1514.

X. Johannes VI *de Talvande* nobilibus procreatus, magiſter in artibus, vita & moribus commendatus, electus eſt 1514.

XI. Johannes VII *Adeline* monachus Alneti, abbas electus 1516, ſedebat 1520. Ceſſit ante mortem, quæ accidit anno 1537. Sepultus eſt D ante januam chori.

XII. Petrus II *Adeline* ordinis fuit vicarius generalis, & ab abbate Claravallenſi delegatus ad viſitanda monaſteria ſancti Andreæ & Fontis-Danielis.

XIII. Guillelmus *Baudet* preſbyter Conſtantienſis, vota emiſit apud Torigneium, ut abbas fieret. Poſſeſſionem iniit 1582, morienſque declaravit ſe fiduciarium abbatem.

XIV. Leonorius I *de Matignon* epiſcopus Conſtantienſis, tum Lexovienſis 1652, abbas Exaquii & Torigneii. Obiit 14 Febr. 1680.

XV. Leonorius II *de Matignon* epiſcopus E Lexovienſis, 1680; obiit menſe Julio 1714.

XVI. . . . . . *Clignet de la Chaſteigneraye de Sainte-Foy* præfuit ab anno 1714 ad 1733.

XVII. . . . . . *du Queſnoy* vicarius generalis epiſcopi Conſtantienſis, Torigneii commendam obtinuit 28 Februarii 1733, quam dimiſit pro ſancto Salvatore decennio poſt.

XVIII. . . . . . *de Suzy* nominatus eſt a rege exeunte anno 1743.

Digitized by Google

TORIGNEIUM II.

PRæter virorum eſt & apud Torigneium aliud ejuſdem ordinis puellare cœnobium, quod erexit Leonora *d'Orléans* relicta Caroli *de Matignon* regii Normanniæ præfecti, curis & ſtudio adjuta Guillelmi *le Miere* regi ab eleemoſynis & parochiæ beatæ Mariæ rectoris. Ad hoc opus pia princeps e Villari-caniveto duas eduxit moniales, Bonam *de Malvoue* & Claram *Boulon*, quæ in eremum B. Magdalenæ primum admiſſæ 28 Nov. 1630, inde tranſlatæ ſunt 28 Sept. 1631, in locum ubi nunc ſunt, dotantibus, tam Leonora quam Guillelmo, & B acceptante abbate Ciſtercienſi D. Petro *Nivelle*, qui prioratum erexit 18 Martii 1632; acceſſit regium diploma menſe Auguſto 1634, in actus ſenatus Rotomagenſis relatum anno 1635. Jam benedicta fuerat eccleſia 15 Aprilis 1633. Parthenonem inde rexere quæ modo prioriſſæ, modo dicuntur abbatiſſæ.

INDEX ABBATISSARUM.

I. BONA *de Malvoue* monialis Villaris-caniveti, a fundatrice accita, prima ab eadem nominatur prioriſſa & ab abbate Ciſtercienſi confirmatur 21 Aprilis 1633. Ætate gravis biennio C ante obitum ceſſit 20 Januarii 1661; defuncta 15 Maii 1663, ſepulta eſt in choro.

II. Genovefa *de Fouilleuſe de Flavacourt* monialis Gomeri-fontis, a monialibus electa 20 Januarii 1661, poſſeſſionem iniit 2 Januarii 1662, per triennium rexit & ceſſit an. 1666 26 Julii, unde venerat reverſa.

III. Leonora I *de Matignon* monialis loci, electa eſt 20 Octob. 1666 ad triennium, juxta Pariſ. ſenatus decretum obtentum a toparchis *de Matignon*. 17 Aprilis 1666, contra uſus ordinis. Poſſeſſionem apprehendit 19 Novemb. quinquies itaque electa rexit ad annum 1682, D quo tranſlata eſt a rege ad Paraclitum Ambianenſem.

IV. Vincentia *Varin* loci quoque monialis, electa eſt 21 Octobris 1682, & rexit ad ultimam Decembris diem 1689.

V. Leonora II *le Gentil* electa prima Januarii 1690, quam excepit

VI. Magdalena *Neel* electa 2 Januarii 1693, ad 1699 26 Auguſti rexit.

VII. Johanna *de Mauroy* monialis de Claretis, præfuit ab anno 1699 27 Auguſti, ad 1702.

VIII. Elizabetha-Leonora *de la Tour d'Auvergne* germana cardinalis cognominis & abba- E tiſſæ Montis-martyrum, monialis de Claretis, electa 16 Auguſti 1702, poſſeſſionem iniit die 26. Ceſſit 13 Martii 1731, & ad Albas dominas prope Moritonium ſeceſſit, ubi obiit 2 Maii 1746.

IX. Maria-Angelica *de la Vieſville*, ex moniali Gomeri-fontis Torigneii prioriſſa electa 12 Octobris 1731, poſſeſſionem apprehendit 14 Decembris.

A ARDENA. ARDENNE.

CAnonicorum Præmonſtratenſium monaſterium Ardena, uno ab urbe Cadomenſi diſtat milliari, in agri Bajocenſis pene meditullio. Fundatores habuit Aiulfum de Foro & Aſſelinam ejus uxorem, qui in territorio ab antiquis Ardena dicto eccleſiam conſtruxerunt. Hanc Richardus Bajocenſis epiſcopus in honorem beatæ Mariæ dedicavit canonicíſque regularibus adminiſtrandam commiſit anno 1138, quibus Gillebertus prior præfuit. Canonicos autem illos Præmonſtratenſes fuiſſe evincit bulla Lucii II, data Gilleberto priori ejuſque fratribus, ſancientis anno 1144 ut ordo Præmonſtratenſium fratrum perpetuis ibi temporibus inviolabiliter conſervetur, aliaque dona recenſentis, tam ab Aiulfo quam ab ejus liberis facta, inter quæ præcipue notatur locus ipſe Ardenæ cum toto feodo & tenemento in tota Normannia. Filiorum alter Walterus monaſterio inter alios beneficum ſe præbuit, qui, ſi chronico Ardenenſi fides, Præmonſtratum profectus, a capitulo generali ſummis precibus obtinuit ut Ardena in abbatiam promoveretur, germanuſque ejus Guarinus fundatorum filius, primus Ardenæ abbas diceretur. Poſterorum Aiulfi largitionibus aliorumque ſuffragati ſunt epiſcopi Bajocenſes Richardus, Philippus, Henricus, &c. Angliæ quoque reges Richardus & Johannes Ardenam ab omni tributo liberam auxerunt baronia de Theſnariis. At veritatis amor cui ſoli ſervimus, diſſimulare nos non ſinit Bajocenſem epiſcopum Philippum canonicis de Lucerna dediſſe locum Ardenæ cum pertinentiis, & eccleſiam ſancti Germani de Alba-herba quam prius Ardenenſibus largitus fuerat, quæ Lucernæ confirmavit Alexander III anno 1161: & certe in catalogo abbatiarum Præmonſtratenſium decreto in capitulo generali ſeculi XIV, Ardena quarta recenſetur filia Lucernæ; ita quoque in ipſis monumentis Domni-Martini & in bibliotheca Præmonſtratenſi. Anno 1422 die prima Decembris, Philippus abbas Lucernæ mandat abbati de Ardena, ut ad eccleſiam Bellæ-ſtellæ filiæ Lucernæ paſtore deſtitutæ accedat, cum ipſe ſuis negotiis occupatus, ire non poſſit. Quin & ipſi canonici Ardenæ ne priorem ab abbate Præmonſtratenſi deſignatum admittere cogerentur, Lucernæ abbatem patrem immediatum interpoſuere 24 Martii 1610, &c.

Chart. IX. col. 77. Chart. X. col. 79. Ch. XXVII. col. 91. Ch. XXVIII. col. 92. Ch. XXIX. col. 92. Ch. XXX. col. 93. Ch. XVI. col. 82.

ABBATUM SERIES.

I. GUARINUS Aiulfi fundatoris filius, primus abbas, litem de patronatu eccleſiæ ſancti Germani de Alba-herba habuit adverſus Robertum *de Bruecorts*, cujus ad præſentationem abbati eccleſiam contulit epiſcopus Bajocenſis. Incœptum a Gilleberto priore monaſterium abſolviſſe dicitur, defunctuſque 8 Junii an. 1180, in patris tumulo ſepulturam accepit.

II. Robertus I ſubſcripſit fundationi Belloſanæ anno 1198. Poſt 26 regiminis annos Ch. XXVII. col. 19.

ad ordinis apicem aſſumtus eſt anno 1206.

III. Nicolaus I memoratus annis 1210, 1211 & 1213, una cum 25 canonicis a ruente templi fornice oppreſſus interiit. Notatur in necrologio Belloſanæ 23 Febr. & menſe Julio in mortuologio ſancti Juſti.

IV. Ranulſus ſedebat anno 1218, ex chartulario Fontaneti. Migravit e vita 6 Octobris 1260.

V. Guillelmus I rexit 22 annis, & obiit XVI calendas Julii 1282.

VI. Thomas I canonicus de Monte-Dei, poſt 15 annos diem clauſit extremum III cal. Novembris 1297.

VII. Johannes I *le Blond* templum Dei inſtaurare cœpit, & poſt 27 annos obiit 29 Auguſti 1324; jacet in capitulo.

VIII. Nicolaus II *Aubery* parvum chartularium conficiendum curavit, & poſt 37 annos mortuus 19 Febr. 1360, ſepelitur in capitulo.

IX. Guillelmus II *Graverent* poſt 25 annos deceſſit 23 Octobris 1385, ſepultus in capitulo.

X. Gervaſius poſt decennium moritur X cal. Martii 1395.

XI. Matthæus *Jordain* natus de Criſſeyo, poſt quadriennium vitam finivit III calend. Octobris 1399. Præerat anno 1387 28 Julii, ex chartis Fiſcanni.

XII. Henricus I poſt quinquennium moritur VII idus Septembris 1404, al. 1412, ex necrologio.

XIII. Petrus I ſedit per annos 13, & obiit 1425.

XIV. Robertus II *le Caretier* preſbyter, electus & confirmatus abbas obedientiam juravit Philippo abbati de Lucerna patrique abbati immediato Ardenæ, a quo recepit ſigilla Ardenæ 6 Martii 1425, nunc 1426. Carolum VII Franciæ regem Cadomum ab Anglis occupatum obſidentem anno 1450, excepit hoſpitio. Scacario interfuit anno 1450. Clauſtrum domumque dormitorio contiguam exſtruxit, chartulariumque majus compilavit, unde inditum ipſi volunt cognomen. Poſt 37 regiminis annos fatis functus Robertus 7 Maii 1463, ad gradus preſbyterii majoris altaris cum epitaphio tumulatur.

Ch. XXI. col. 118.

XV. Johannes II *du Pont* regi fidem juravit 4 Januarii 1463 (1464). Mente & corpore fatiſcens, coadjutorem Johannem *Turgis* Montis-Dei canonicum, a generali totius ordinis & ab abbate Lucernæ oblatum recuſavit, & licet viribus impar abbatiam ſola cum morte voluit commutare, quam tenuit ad annum 1478, quo migravit a ſeculo.

XVI. Richardus I *de Laval* de Monte-Martino oriundus, regi juravit fidem 24 Novemb. 1478. Lucernæ & poſt Ardenæ abbas monaſterium utrumque tenuit ad mortem, quæ contigit 20 Martii 1496.

XVII. Richardus II *le Believre* electus Ardenæ ac prior *de Coulon*, obiit 21 Sept. 1497, ex necrologio Inſulæ-Dei.

A XVIII. Richardus III *de Laval* primi nepos, prior *de Coulon* & utriuſque abbatiæ heres, Ardenam poſtmodum ſe recepit, ubi 21 Septembris occubuit anno 1507, ex necrologio Belloſanæ.

XIX. Petrus II *de Laval* rector parochiæ beatæ Mariæ de Rupella, Abrincenſis diœceſis, per ceſſionem patruelis a Julio II nominatus, primus commendam per novem annos tenuit, quam qua obtinuerat arte eadem tranſtulit in ſequentem anno 1515.

XX. Petrus III *du Vivier* memoratus 15 Februarii 1522 (1523) in chartis archiepi-
B ſcopatus. Canonicorum ad preces abbatiam in priſtinum regularem ſtatum reſtituit anno 1523, quo obiit 23 Junii.

XXI. Thomas II *Chauvey* poſt 17 annos regiminis Bajocas profectus, inter epulas ultro cedit 1540, & moritur 20 Decemb. ibidem & anno eodem.

XXII. Margarinus *de la Bigne* doctor Sorbonicus, officialis Bajocenſis, ſubreptam ſic commendam per 18 annos tenuit ad obitum, qui contigit 7 Decembris 1558.

XXIII. Johannes-Baptiſta *de Villemor* ab Henrico II nominatus, bulliſque a Pio IV do-
C natus 9 Aprilis 1560, inter bellorum & hæreticorum procellas tantum non everſam vidit Ardenam, quam ut relevaret Johannem *de la Croix* e Bella-ſtella acceſſivit anno 1595. Hic pietate & zelo reſtituit rem. Baptiſta interea germano ceſſit, & obiit 16 Decembris 1599.

XXIV. Petrus IV *de Villemor* ſenatus Pariſienſis conſiliarius, ceſſione Baptiſtæ vacantem commendam obtinuit ab Henrico IV, bulla donatus a Clemente VIII anno 1607, calendis Septembris. At fratri haud ſimilis omnique bono operi contrarius, Johannem *de la Croix* ſemel & iterum expulit, ingratiis monachorum
D qui abbatem Lucernæ patrem immediatum objiciebant, proventus deglutivit, religioſiſque ac reformationi pro virili obſtitit, donec retentis 1800 libris pro penſione ceſſit anno 1613.

XXV. Guillelmus III *Gallode* a Ludovico XIII & a Paulo V admiſſus anno 1614, cedentis veſtigia preſſit; & ut certius Rotomagenſis ſenatus conſultum eluderet, liberam religioſis anno 1621 redituum partem tertiam aſſerentis, veſtem ordinis de manu generalis ſuſcepit, votaque coram abbate de Blanca-landa emiſit, falſo exiſtimans penes abbatem regularem omnia monaſterii bona conſiſtere: vana hac eluſus
E imagine, ſingulis modicam penſionem aſſignavit ad arctum victum canonicis. Hi vero profeſſionem ejus impugnare non deſtitere. Hinc continuæ lites æternaque jurgia, quibus fatigatus primum Ludovico *Goſſelin*, tum re infecta Georgio *Sallet* locum & dignitatem dimiſit anno 1637. Obiit anno 1643.

XXVI. Georgius *Sallet* primogenitus Georgii procuratoris generalis in Parlamento Rotomagenſi, protonotarius apoſtolicus, abbas a Ludovico XIII nominatus & ab Urbano VIII confirmatus,

Digitized by Google

confirmatus, majoris conſilii decreto Ludovicum *Goſſelin* æmulum evicit anno 1638. Pacem ſtatim Ardenenſibus attulit; at triennio poſt immatura morte raptus 8 Septembris 1641, annum agens 30, Ardenæ ſepultus eſt in capella ſancti Norberti in tumulo concavo, quem pro familia ſepelienda conſtruxerat.

XXVII. Antonius *de Morenviller*, favore D. *des Noyers* primi a ſanctioribus conſiliis regii ſecretarii, commendam aſſecutus ab Urbano VIII pridie calend. Februarii 1641, hanc ad 1661 tenuit. Ejus temporibus Johannes *de la Croix* prior, de quo jam diximus, qui diſciplinam regularem in pluribus Normanniæ monaſteriis reſtituerat, de Ardena optime meritus, obiit pridie nonas Jan. 1654, ætatis 83.

XXVIII. Henricus II *l'Aiſné* commenda gaviſus eſt ad annum 1670.

XXIX. Ludovicus-Anna *Aubert de Ville-ſerin* regi a conſiliis & eleemoſynis, ceſſione Henrici factus abbas a rege, bullas obtinere non valuit: at virtute decreti majoris conſilii 8 Februarii 1670, poſſeſſionem iniit 8 Aprilis. Inſequenti anno nominatus a rege epiſcopus Senecenſis menſe Aprili 1671, ceſſit commendæ.

XXX. Ludovicus *de Fourbin de la Marthe*, cedente Ludovico, fit abbas 4 Aprilis 1671, & decreto majoris conſilii munitus 18 Julii, poſſeſſionem apprehendit die 5 Septembris.

XXXI. Joachimus *Fautrier* Autiſſiodorenſis, primum eloquentiſſimus cauſarum patronus in Parlamento Pariſienſi, dein ſecretarius in præfectura rei tormentariæ, poſtea præfectus in Hannonia, regi ab eleemoſynis, quondam abbas ſancti Lupi Trecenſis; commendatarius Ardenæ a rege nominatus anno 1672, bullas obtinuit anno 1673. Nihil non movit ut novam bonorum partitionem obtineret; at fruſtra: prior enim ab ipſo rege confirmata eſt 3 Julii 1692. Pace ſic reddita, prioratui ſancti Vincentii *de Lebiſé* menſæ conventuali uniendo aſſenſit anno 1698. Pariſiis occubuit 11 Martii 1709, ætatis 82.

XXXII. Gaſpardus *de Fogaſſes de la Baſtie* preſbyter Avenionenſis, doctor facultatis Pariſienſis 13 Martii 1702, canonicus honorarius 1717, & archidiaconus major Carnot. 1709, commendam Ardenæ obtinuit 5 Aprilis 1709. Vicarius generalis epiſcopi Carnotenſis deputatuſque a clero ejuſdem ad generalia cleri Gallicani comitia, necnon abbas Intermontii Genevenſis, Carnoti obiit 16 Febr. 1739, annum agens 65.

XXXIII. .... *de Saint-Vallier* a rege deſignatus eſt menſe Aprili 1739.

BELLE-ETOILE.

BELLA-STELLA.

DUABUS a Condato ſuper Noræum, tribus a Lonleio & quatuor a Viria leucis, ad radices & intra imminentium hinc inde montium fauces abbatiam Bellæ-ſtellæ erexit anno 1216 Henricus de Bella-fago, aſſenſu & ad preces Ediciæ uxoris ſuæ, filiæ Ricardi *de* (Ch. XXXV. col. 95.)

A *Roumilly*. Erexit autem in parochia S. Johannis de Cereſeio, cujus patronatus pertinebat ad monachos beatæ Mariæ de Lonleio, qui ut locus ad meliorem ſtatum pervenire poſſet, eremitas inibi demorantes ab omni ſubjectione & jure exemerunt anno 1213, ea tamen lege ut in eo non ſuſciperetur ordo Ciſtercienſis. Eremitarum locum excepere Præmonſtratenſes canonici, quibus Henricus dedit anno 1216 locum in quo ſita eſt abbatia cum nemore eidem adjacenti. Fundationem confirmarunt anno eodem Robertus epiſcopus Bajocenſis, & Robertus Rotomagenſis metropolita, anno 1217. Henrici B fundatoris defuncti 19 Septemb. 1217, relicta Edicia abbatiam perfecit, eique anno 1218 donavit quidquid ſibi hereditario jure competebat in villa & parochia S. Johannis de Cereſeio, defunctaque eſt 30 Julii 1234. Horum primogenitus Henricus, donationem fecit in fundamento majoris eccleſiæ, quam exſtruxit anno 1238. E Lucernæ monaſterio primi prodierunt Bellæ-ſtellæ incolæ, quorum ſucceſſores ad ſtrictiorem vitam revocavit P. Auguſtinus *Pauier*, qui obiit 31 Maii 1623. (Charta XXXIV. col. 95. — Ch. XXXVI. col. 95. — Charta XXXVII. col. 96.)

ABBATUM NOMENCLATURA.

C I. JOHANNES I *de Monufray*, de quo necrologium 31 Octob. *Johannes prius eremita, poſtea canonicus & inceptor hujus eccleſiæ.* Dicitur primus abbas eadem die in necrolog. Belloſanæ.

II. Petrus I Ediciæ fundatrici ſpondet duos monachos in ſacello Cereſeii ſacerdotii præſtituros officia, 1218.

III. Guillelmus I 1229 20 Junii, in necrologio.

IV. Richardus I ſedebat 1261 2 Junii.

V. Guillelmus II *Duredent* mortuus 4 Junii.

VI. Radulfus 18 Octobris.

VII. Richardus II 25 Octobris.

D VIII. Thomas I 2 Maii.

IX. Robertus I *Augier* 28 Octobris.

X. Gaufridus 1300 14 Junii.

XI. Johannes II *de Saint-George* 1302, obiit 10 Novembris.

XII. Robertus II *Bon-anny*, 1307 & 1311.

XIII. Johannes III *de Brocotte* 1316, mortuus 31 Auguſti.

XIV. Robertus III, 1379, 1382, 1396.

XV. Johannes IV *Frequepent* Italus, ex illuſtri familia oriundus, præerat anno 1417, quo ab Henrico V Angliæ rege reſtituta abbatiæ temporalia. Defunctus eſt 2 Novembris.

E XVI. Robertus IV *Chaulier* al. *Chancié*, electus anno exeunte 1422 dicitur, at jam obſequium fidei præſtiterat Henrico V Angliæ regi anno regni 7, qui temporalia reſtituerat anno 8. Reperitur adhuc 1424. Obiit prima Julii.

XVII. Michael *Baouſt* 1433 ad 1445, obiit 11 Maii.

XVIII. Richardus III *Becquet*, 1449 & 1455 11 Octobris.

XIX. Johannes V *Hubert*, 1455 & 1475 2 Aprilis.

XX. Petrus II *le Prince*, 1482 12 Septemb. A

XXI. Richardus IV *Loiſon* Petro ſucceſſit, & obiit 15 Octobris.

XXII. Johannes VI *Gallier* 1496; æmulum paſſus eſt Gaufridum *de Saint-Germain* protonotarium apoſtolicum. Partem clauſtri conſtruxit; obiit prima Auguſti.

XXIII. Thomas II *Chancerel* abbas 1501, 1502, 1505 & 1510, obiit 17 Maii 1531.

XXIV. Johannes VII *le Prince* abbas 24, ab anno 1518 ad 1537. Gaufridum *Gueroult* æmulum paſſus, obiit 22 Julii.

XXV. Jacobus I *d'Harcourt* filius Caroli baronis *de Beaufou* & *de Beuvron*, & Jacobæ *de* B *Vierville*, primus commendam tenuit 12 annis. Memoratur 21 Novemb. defunctus circa 1552.

XXVI. Philippus I *de la Grainerie* præpoſitus Maſſilienſis, regi a conſiliis & eleemoſynis, necnon magiſter requæſtarum hoſpitii reginæ, poſſeſſionem iniit 27 Januarii 1553. Abbatiæ diſpendio domeſticos ditavit, & ut perduellis ab Henrico IV proſcribitur 1589.

XXVII. Ægidius *Buſnel*, cujus larvato nomine Antonius *de Crux* dominus *de Belle-fontaine* & baro *de l'Archant*, uxoratus & Calviniſta, poſſeſſionem 1589 adeptus, bona & ſupellectilem diripuit, pulſoſque ex eccleſia canonicos, ad C domeſticam capellam ſecedere ut ſacra facerent coegit. At paulo poſt cum ſuo fiduciario ejectus eſt auctoritate Parlamenti.

XXVIII. Petrus III *de Scarron* epiſcopus Gratianopolitanus, bullis donatus prima Martii 1620, ceſſit 1626.

XXIX. Jacobus II *Gaudart* preſbyter Pariſienſis, ceſſit 1628.

XXX. Petrus IV *Rouſſel* dominus de ſancto Ægidio, ſenator in Parlamento Rotomagenſi ab anno 1621, bullas obtinuit ultima Mart. 1629. Inſequenti Bella-ſtella ſtrictioris obſervantiæ congregationi nomen dedit, pro qua rex dederat literas 23 Februarii 1602, quæ 12 Junii in Parlamento Rotomag. comprobatæ ſunt. Petrus autem obiit menſe Septembri 1647.

XXXI. Jacobus III *Charton* doctor Sorbonicus, canonicus & pœnitentiarius eccleſiæ Pariſienſis, & vicarius generalis epiſcopi, poſſeſſionem bullis donatus adiit 1648.

XXXII. Claudius *le Chappellier* doctor Sorbonæ, frater Henrici advocati generalis in curia juvaminum, & canonicus ſancti Germani Autiſſiodorenſis, anno 1657.

XXXIII. Philippus II *le Chappellier* dominus *de Bournonville*, Claudii germanus, doctor Sorbonicus & canonicus ſancti Germani Autiſſiodorenſis, necnon regi ab eleemoſynis, commendatarius 1657, obiit 17 Maii 1694.

XXXIV. Carolus *de Mazoyer* dominus *de Verneuil*, canonicus & cantor Sacræ capellæ de Vivario in Bria, nominatus a rege 24 Decemb. 1694, obiit 1696.

XXXV. Johannes VIII *de Mazoyer* Caroli germanus, defungitur anno eodem.

XXXVI. Petrus V *de Villelongue* canonicus Sacræ capellæ Viennenſis, 1697.

XXXVII. Johannes-*Gedeon de Thinet d'Armonville* nominatur menſe Junio 1728, quo defuncto,

XXXVIII. . . . . . . *Broſſeau* capellanus ordinarius regis & reginæ, nominatus eſt a rege 8 Decembris 1738.

XXXIX. . . . . . *de Rochefort* 1742.

Hos præter recenſentur

Hugo 29 Octobr. in necrologio Inſulæ-Dei.

Johannes Condani 30 Decemb. ex necrologio Belloſanæ.

Nicolaus *le Blanc* 3 Maii, ex obituario Montis-Dei.

Digitized by Google

ECCLESIA ABRINCENSIS.

IN notitiis pleriſque provinciarum & civitatum Galliæ etiam vetuſtiſſimis, in provincia Lugdunenſi II, civitas Abrincatum tertium tenet locum. Ingena vocabatur Ptolemæo teſte; ſed multarum Galliæ urbium more, depoſito nomine proprio, gentis, cujus erat caput, appellationem ſuſcepit. Hinc ab Abrincatuis, de quibus Cæſar, Abrincates olim, quos recentiores, Abrincenſes, urbemque Abrincas vocant.

Civitas eſt Normanniæ inferioris ſub metropoli & Parlamento Rotomagenſi, in ſupercilio montis verſus occidentem poſita, unde gratiſſimus in planitiem proſpectus & in prata circumvicina, quæ alluit Segia fluviolus *la Sée*. Dum in urbem acceditur per majus ſuburbium, pulcrum occurrit parvi palatii ambulacrum plurimis conſitum arborum ordinibus. Non longe ab eccleſia parœciali ejuſdem ſuburbii floret gymnaſium erudiendæ juventutis gratia, civium expenſis fotum, ubi & major vicus incipit, deſinitque ad plateam fori conſueti civitatis, & ad portam muris craſſioribus firmatam. Caſtrum aſpicias hinc & inde vallatum turribus rotundis, quæ fortiſſimam efficiunt civitatem. Parva hæc eſt, tota fere duobus conſtans majoribus vicis, quorum in altero conſpicitur auditorium majoris palatii pro reddenda juſtitia, & in altero cathedralis eccleſia. Civitas regitur ab uno majore, duobus oppidanis conſulibus, & annonæ urbis curatore. Hic annis ſingulis habentur nundinæ poſtridie feſti ſancti Andreæ, & forum ſingulis hebdomadum feriis tertia, quinta & Sabbatis. Inibi quoque ſunt ballivii curia, tributa deſcribentium juriſdictio, necnon exportationis & invectionis portorium; tituloque vicecomitatus urbs decoratur, quæ licet minus ſpatioſa, tres habet portas, triaque majora ſuburbia populo frequentia, quibus ſingulis ſingulæ ſunt parochiæ, nimirum beatæ Mariæ, ſancti Gervaſii & ſancti Saturnini, ſeminarium & gymnaſium, prioratus feminarum ordinis ſancti Benedicti, huc tranſlatus e loco *de Moutons*, quod nomen retinuit, haud procul a Moretonio *Mortain*: familia Capucinorum, & pauperum publica domus.

Abeſt civitas Abrincenſis tribus a Monte ſancti Michaëlis, Ponte-Urſonis & Lucerna leucis, octo a Moretonio, & novem a Conſtantia & Viria; parumque diſtat a littore maris, quod reciprocationem habet in fluviolo Segia uſque ad pontem civitatis.

Eccleſia cathedralis dedicata fuit in honorem ſancti Andreæ apoſtoli tutelaris patroni an. 1121, xv calendas Octobris, cujus quotannis feſtum recolitur 17 Septembris. Quindecim illa in longum ab unoquoque latere fulcitur pilis, ſeu columnis, habetque latera ſubmiſſiora circa chorum & navim; cujus & faſtigium ad extra duabus in quadrum campanariis turribus, & altera pro majori horologio condecoratur. Hanc exſtruxiſſe baſilicam dicitur a Thoma *Corneille* geographo Ludovicus *de Bourbon* epiſcopus Abrincenſis. Conſtat capitulum decano, cantore, theſaurario, ſcholaſtico, ſeu ſcholarum præfecto, duobus archidiaconis & 25 canonicis. Diœceſis longa decem leucas & lata quinque continet 180 parochias ſub duobus archidiaconatibus; quatuor abbatias virorum, unam feminarum Ciſtercienſium, & prioratum itidem feminarum, de quo ſupra. Epiſcoporum ſeriem poſt Sammarthanos emendavimus, ut ſequitur.

ABRINCENSES EPISCOPI.

1 LEONTIUS, qui primus in vulgatis elenchis A
epiſcoporum occurrit, inquiunt Sammarthani tom. II, quadripartitæ Galliæ chriſtianæ,
« expungendus eſt aliquorum judicio, vel certe
» poſtponendus Nepo, ſi unus idemque ſit cum
» Leontio Santonenſi, qui ſanctum Machutum
» Alethenſem epiſcopum jam ſenem excepiſſe
» fertur hoſpitio; quod adſtruere videtur Cenalis.
» Quæ enim ſcripſit hic auctor de ſancto Leontio
» apud Santonas quieſcente, valde elevant fidem
» ejus elenchi Abrincenſium epiſcoporum, præ-
» ſertim cum ſtatim ab initio ambigere videatur,
» fueritne Leontius Abrincenſium præſul, an apo-
» ſtolus, an etiam geminas ſedes tenuerit. Certe
» cum Sigebertus auctor ſit Machutum claruiſſe
» anno 561, ſtatuendum eſt omnino, Leontium
» Abrincenſem, ſi quis unquam fuit, a Santonico
» diverſum fuiſſe, alioquin male præponetur Nepo,
Perpetuo & Ægidio Abrincenſibus item epi-
ſcopis, qui, ut inſcriptionibus 1, 2, 3, 4 & 5
concilii Aurelianenſis conſtat, annum 561 præ- «
ceſſerunt. Igitur pronuntiandum eſt, Leontium «
Abrincenſem, aut nullum, aut diverſum a San- «
tonico, eoque antiquiorem fuiſſe. Nullum autem «
vel inde conjici poteſt quod in calendariis Abrin- «
cenſibus non exſtet ejus memoria, quæ ſane «
temporum lapſu non obſoleviſſet, ſi ex certa «
traditione Abrincenſibus compertum eſſet, hunc «
Leontium in urbe præſulatu, vel apoſtolatu «
functum: huic autem de Leontio errori occa- «
ſionem dediſſe credimus acta ſancti Paterni, in «
quibus legitur beatum virum a Leontiano epi- «
ſcopo diaconatu & preſbyteratu initiatum. Cum «
enim Leontiani nomen citra ſedis deſignationem «
ibi poſitum eſſet, opinati ſunt imperitiores «
Leontianum hunc epiſcopum Abrincenſem, cum «

ANNI CHRISTI

tamen Conſtantienſis fuerit. Deinde ex Leon- A
tiano Leontium efformantes, Paterno tanquam
» diſcipulo magiſtrum præpoſuerunt; atqui Pater-
» nus cum in territorio Conſtantienſi degeret in
» Siſiaco, ſeu Seſſiaco monaſterio, ordinari a pro-
» prio epiſcopo debuit. Itaque Cenali, viro alioqui
» eruditione præſtanti ſubſcribere non poſſumus,
» aſſerenti Paternum non a Leontiano Conſtan-
» tienſi, ſed a Leontio Abrincenſi ordinatum
» fuiſſe; in quo hallucinandi occaſionem obtulit
» affinitas nominum, cum pro Leontiano ſeu
Leuciano, Leontium ſuppoſuit. »

Diximus olim de ſancto Leontio Santonenſi
XIII epiſcopo tomo II noſtræ Galliæ chriſtianæ B
col. 1060.

I. Nepus.

Subſcripſit Nepus, ſeu Nepos, Aurelianenſi
511. primo concilio anno 511. Et id quidem laudatus
Cenalis ſuorum nomenclator deceſſorum expreſſit
hoc diſticho:

Vitam, Nepe, tuam cœtus ſacer Aurelianus
Illuſtrat; cæca cetera nocte latent.

II. Sanctus Severus.

Sexto poſitus loco in veteri Gallia chriſtiana
ſanctus Severus, circa Clodovei regis, ejuſve C
filiorum tempora, atque ante ſanctum Paternum
ſediſſe, fortaſſe inter Nepum & Perpetuum con-
jicitur a Johanne Bollando tom. I Febr. p. 177,
qui a Cointio memoratur ad annum 523. Is e
Conſtantienſi pago ingenuis parentibus oriundus,
cum aliquando cujuſdam patris familias *Corbeceni*
nomine equarum armentum fideliter cuſtodiret,
jam tum inclareſcere cœpit miraculis, quibus
ipſummet herum ſuum adhuc gentilem & vicinos
quoſque ad veram adduxit religionem, quos
nec prius informare deſiit, quam in ea rite con-
firmatos viderit; at mox ut illis opem ſuam
minime neceſſariam eſſe cognovit, propriæ D
ſalutis ſollicitus, vix ac ne vix quidem, quos
initiaverat, ſinentibus, vitam aggreſſus eſt ſoli-
tariam, congruo ad id genus converſationis, non
longe a ditione domini, accepto ejuſdem mu-
nificentia loco, in quo diſcipulis aggregatis, tanta
virtutum fama præluxit, ut non multo poſt
viduata paſtore Abrincenſi eccleſia, ad eam
regendam invitus accerſitus fuerit. Cum vero
hac in regione, non ſecus ac in patria gentilitas
vigeret, illam ubique profligavit, adeo ut omnes
intra breve temporis ſpatium Chriſti nomen
publice profiterentur, & ſub tali paſtore erroris
ſui tenebras ponere ſe gauderent. Non dubium E
certe, quin hac tanta fructuum ubertate pius
exhilararetur agricola; ſed tamen veritus ne
paſtoralis curæ gravi pondere, ſibi inopinato
ruinæ pararetur occaſio, ſucceſſorem ſibi a po-
pulo dari expetiit, ut caram ipſe ſolitudinem
repeteret. Voti compos, ægre licet, effectus,
ad conſueta mox rediit divinæ contemplationis
officia; Deuſque viciſſim viri ſanctitatem ma-
xime in ſanandis energumenis teſtari voluit,
mortiſque diem prænunciavit. Sepultus eſt in
eccleſia beatæ genitricis Dei Mariæ, quam ipſe
cum cœnobio ab ejus nomine ſancti Severi dicto
in valle Viriæ diœceſis Conſtantienſis exſtruxerat.
Incertus dies eſt ob fratrum omnium fugam ex
irruentium poſt ejus mortem turbine Barbaro-
rum, ita ut illic nemo remaneret; multoque
tempore locus idem humano deſtitueretur ſolatio.
Rotomagi tamen ſancti Severi natalis agitur
dies officio duplici prima Febr. quo fortaſſis die
ſub Richardo I duce & Roberto archiepiſcopo
iſthuc allatæ ſunt ejus reliquiæ. Recolitur autem
pridie nonas Julii in cœnobio prænominato,
die ſcilicet, quo ex urbe Rotomago aliquæ ipſius
reliquiæ ad illud monaſterium utcumque reſtau-
ratum tranſlatæ fuerunt. Abrincis denique cele-
bratur officio duplici ſecundæ claſſis die 7 Julii,
quo vetus abbatiæ de Lucerna codex MS ſancti
Severi corpus in eccleſia conditum docet aſſer-
vari. Sauſſayus vero poſt Dadræum aſſerit ſacras
ejus reliquias ineſſe apud eccleſiam metropoli-
tanam Rotomagenſem, ex charta haud dubie
Franciſci archiepiſcopi Rotomagenſis & ejuſdem
eccleſiæ canonicorum regi Ludovico XIII pe-
tenti concedentium anno 1639 17 Januarii,
ejuſdem ſancti reliquias, necnon ſancti Sinerii
deceſſoris * epiſcopi. Chartam hanc exſcripſit
Johannes Bollandus loco citato, pag. 196.

* *l. ſucceſſoris alterius.*

III. Perpetuus.

Synodo Aurelianenſi II adſtitit Perpetuus
anno 533, delegavitque ad tertiam Baudaſtem 533.
presbyterum 538, qui & ipſius vice quartæ 538.
ſubſcripſit anno 541. De eo Cenalis ita cecinit: 541.

Perpetuo te Perpetuum celebrabit honore
Poſteritas, nomen tollet in aſtra tuum.

IV. Ægidius.

Recenſetur Ægidius inter præſules, qui ſynodo
quintæ Aurelianenſi ſubſcripſerunt anno 549. 549.
Mortuus a Cointio ſcribitur anno ſequenti 550. 550.
Is eſſe videtur Ægidius, de quo ſic in vita ſancti
Severi ſupra laudati, apud Bollandum tom. I
Febr. cap. IV, pag. 190, de diſcipulis ejus:
Inter quos quidam Ægidius nomine, venerabilis
vir enituit, qui beati viri in ſancto propoſito ſocius,
atque cooperator præcipuus exſtitit, &c. De quo
Bollandus ipſe in commentario prævio ſic habet
pag. 188: *Dubitare fortaſſe quis poſſit, an non*
ille Ægidius ſit, qui epiſcopus eccleſiæ Abrincatinæ
ſubſcripſit concilio Aurelianenſi quinto.

V. Sanctus Paternus.

Pictavis nobili genere prognatus S. Paternus,
adoleſcens monachum egit in Enſionenſi ſancti
Jovini monaſterio, ſub regimine Generoſi cœ-
nobiarchæ, a quo mox ad cellarii diſpenſationem
deputatus eſt. Inde majoris gratia perfectionis,
inito conſilio cum Scubilione ejuſdem loci mo-
nacho, in Conſtantienſi pago ſe libenter elege-
runt fieri peregrinos pari contubernio. Nec
mora, illic Paternus Seſſiaci, fani celeberrimi
everſione & gentilium juxta degentium inclaruit

ANNI CHRISTI

converſione, inibique cellulis conditis diſcipulos A aggregavit. Tum vir venerabilis Generoſus quondam eorum abbas poſt triennium ad requirendos monachos tam bene ad Chriſtum fugitivos perrexit, quibus inventis, auctor fuit pontifici Leontiano, ut Paternum ſacris ordinibus initiaret. Itaque non multo poſt diaconus, ac mox preſbyter ab eodem pontifice ordinatus, demum ex abbate annum ætatis ſeptuageſimum agens, epiſcopus Abrincenſis creatus eſt modo plane mirabili. Nam cum in cellula ſua, quam primum ædificaverat Seſſiaci, quieſceret quadam nocte, viſus ei ipſe locus mira claritate perfuſus: ſimul autem viſi ſunt ad eum ingredi ſancti epiſcopi, B qui ad Dominum migraverant, Melanius, Leontianus & Vigor, ipſumque ordinare antiſtitem. Quo facto ipſe ſtupefactus, ſed apud ſe retinens, quamvis tunc tacuerit, poſt probavit; non longo enim intervallo ad ſupplicationem tam plebis quam principis, Abrincas, paſtore recedente, ſucceſſit, nec recuſare poterat, quod jam ſecreta Dei diſpenſatione portentatum erat. Effectus ergo pontifex, ita ſeſe in eccleſiis inſtaurandis, vel novis ædificandis exercuit, pauperumque providit adminiſtrationi, ut eſſet in ſingulis mirabilis & in omnibus ſingularis. Illum cardinalis Baronius Abrigenſem vocans epiſcopum t. VII C Annalium celebrat inter præſules, qui ſanctitate & virtute conſpicui Pariſienſi concilio III, una
557. cum beato Germano anno 557 interfuerunt. Paternus jam tertium decimum agebat annum in pontificatu, cum altero die Paſchæ fratres Seſſiaci volens viſitare, gravi morbo correptus eſt; pariter autem & ſanctus Scubilio, quem ſibi beatus Paternus in peregrinatione ſocium adſciverat, incidit in infirmitatem in Maudanenſi monaſterio. Dirigunt ad ſe invicem nuncios, ut priuſquam e ſeculo diſcederent, ſeſe viſitarent. Miſſi obviam facti beatum Scubilionem commonere faciunt ut fratri Paterno occurreret; ſed D eadem nocte pariter beatus Paternus una cum Scubilione pias ad Chriſtum animas emiſere, & una eademque die ac hora Paternus a ſancto Laudo Conſtantienſi præſule, qui huc ante dies octo ad viſitandum eum advenerat, & Scubilio a Laſcivo epiſcopo Bajocenſi ante altare eccleſiæ, quæ nunc dicitur ſancti Paterni, prope Grandivillam in eodem monumento ſepeliuntur, & adhuc jacent quotidianis miraculis celebres, ait Mabillonius ad calcem eorum vitæ, auctore Fortunato epiſcopo Pictavienſi, Seculi II Bened. pag. 1103.

Viſuntur uſque hodie cenotaphia ſanctorum E Paterni & Scubilionis in vico ſancti Paterni, vulgo *ſaint Pair* appellato, diœceſis Conſtantienſis ad oram maritimam oceani, haud procul ab oppido Grandi-villa. Illic haud dubie ſita erat abbatia Seſſiacenſis, poſtea ſancti Paterni dicta, quam Richardus II Normannorum dux attribuit monaſterio ſancti Michaëlis in Monte Tumba. Nunc locus redactus eſt in vicum, qui a prædicto ſancti Michaëlis cœnobio hactenus dependet. Colitur in eccleſia ſanctus Paternus die 16 Aprilis, qua memoratur in martyrologio Romano juſſu papæ Gregorii XIII compilato. Ejus poſtea corpus, ait Sauſſayus in martyrologio, Danicæ deprædationis metu Exoldunum in Biturigibus tranſlatum eſt, ac deinde relatum, ſeu ex toto, ſeu ex parte 23 Sept. Complures in diœceſibus Abrincenſi & Conſtantienſi baſilicæ Deo ſub auſpiciis beati Paterni dicatæ ſunt, qui, dum viveret, varia in territoriis Abrincenſi, Bajocenſi, Conſtantienſi & Ebroicenſi monaſteria fundavit, multaſque ſacras ædes vetuſtate collabentes ac novas excitavit.

De verſibus Venantii Fortunati, quos ſancto Paterno attribuunt Sammarthani, ita Mabillonius Annal. lib. 3, num. LIII: *Nonnullis videtur is eſſe Paternus abbas, ad quem exſtant hi verſus, quod facile concederem, niſi temporis ratio repugnaret. At Paternus longe ante deſiit eſſe abbas, quam ex Italia in Galliam accederet Fortunatus, qui nec eum viventem in Gallia epiſcopum videre potuit, mortuo quippe Paterno biennio ante Fortunati in Galliam adventum.*

VI. Sanctus Senerius.

Qui & Sinerius ac ſenator, ſanctus Senerius ex Cottianivilla, ſeu Conſtantianivilla, ſecundum Robertum Cenalem, in antiquo breviario Abrincenſis eccleſiæ ſucceſſor ſancti Paterni aſſeritur, quem ſcribit Cointius factum epiſcopum anno 563. Tanta miraculorum gratia præditus fuit, 563.
ut non ſolum febrium ardores ſedare, ſed ſurdis auditum, mutis ſermonem, cœcis viſum reſtituiſſe, & plurimas infirmitates curaviſſe conſtanti memoria feratur; ſicque meritis clarus & miraculis evectus eſt in cœlum VI calendas Octob. ex Sammarthanis, ſeu XIV calendas Octobris, qua die feſtum ejus celebratur in diœceſi, ubi ſub ejus nomine plures exſtant baſilicæ Deo conſecratæ. Sancti Sinerii reliquiæ Rotomagum aliquando delatæ in theca majori aſſervantur. De eo quoque ſic legitur in eccleſiæ Rotomagenſis breviario recognito & edito 1627: *Sinerius, qui & ſenator, poſt Paternum virum ſanctiſſimum, Abrincenſem rexit eccleſiam. Is a pueritia piiſſimis moribus inſtitutus, ita in epiſcopatu ſe geſſit, ut cujus munus exceperat, famam quoque meritis adæquaret. Miraculorum laude illuſtris cuidam ex diuturno febris æſtu, ſurdo & muto effecto, olei ſacri infuſione aurium & linguæ facultatem reſtituit. Ejus præterea oratione cæco nato lumen divinitus reſtitutum eſt, ac nefarii ſpiritus ex oppreſſis corporibus effugati ſunt. His atque aliis mirabiliter editis, apud Siſiacum monaſterium migravit e vita, in cujus morte cæleſtem Angelorum concentum monachi audierunt. Sepultus eſt ibidem juxta ſanctorum Paterni & Scubilionis corpora, XIV cal. Octobris.* Vide Bollandum tom. I Febr. pag. 188.

VII. Sanctus Leodovaldus.

Vivebat Leodovaldus, qui & Leodevaldus ac Leudevaldus, poſt annum 578, ætate Gregorii Turonenſis, qui ſic ejus meminit lib. 2 de Miraculis ſancti Martini cap. 36: *Leodovaldus*

ANNI CHRISTI

Abrincatinæ civitatis epiſcopus, ſancti Domni reliquias per preſbyterum ſuum devotus expetiit, quibus acceptis, cum terminos ante dictæ civitatis ingreſſus fuiſſet, occurrit ei adhuc inter deſerta poſito paralyticus deferentium illatus manibus; oſculatus autem velum, quo capſa ſanctorum pignorum cooperta erat, mox in pedes conſtitit, ac propriis greſſibus domum regreſſus eſt. Habet, inquit Robertus Cenalis, *eccleſiam ſuo nomine nuncupatam, & villam ſanum Leonardi ſeu ſancti Leodevaldi, Gallice* ſaint Leonard *ſeu* ſaint Leodevald. Hujus etiam in honorem ſcripſit hoc diſtichon :

Martino addictus nomen numenque colebas;
Ex quo non modicam plebs tua ſenſit opem.

VIII. Childoaldus.

Adſuit Childoaldus concilio Remenſi ſub Sonnatio archipræſule circa annum 625.

Circa 625.

¶ Quædam forte poſt Childoaldum nomina pontificum Abrincenſium interciderunt.

IX. Ragertrannus.

Ex archidiacono, Filiberto abſenti poſt Chrodobertum a ſancto Audoëno Rotomagenſi antiſtite Gemeticenſis abbas ſubrogatus Ragertrannus, locum Aicrado haud ægre admodum ceſſit, utpote meliori ſorte in ſedem Abrincatenſem promotus circa annum 682.

Circiter 682.

¶ Subſcriptus Johannes anno 689, Rotomagenſi concilio ſub Anſberto archipræſule, conjicitur a Johanne Bollando fuiſſe Abrincenſis epiſcopus.

X. Sanctus Autbertus.

In domeſticis monaſterii ſancti Michaëlis de periculo maris monumentis legitur beati archangeli facta religioſiſſimo Autberto Abrincatenſi epiſcopo apparitio, admonentis ſe velle ut in Monte Tumba eccleſia ſub ipſius patrocinio erigeretur. Hærenti antiſtiti tertio idem intimatum, tandemque operi admota manus. Exſtruxit itaque fabricam pontifex culmine non admodum celſam, in modum cryptæ rotundam, quæ homines fere centum caperet, inſtar illius, quæ in Gargano monte erecta fuerat. Inde, concedente Garganici montis abbate, allata huc dicitur pars rubei pallioli, quod Archangelus ſuper altare reliquerat, cum parte itidem marmoris, ſuper quod ſteterat. Omnibus rite diſpoſitis facta eſt novæ baſilicæ dedicatio XVII cal. Novembris, ab eodem Autberto epiſcopo. Quot poſtea ſanctus Autbertus vixerit annos, haud produnt hiſtoriæ. Id unum conſtat poſt obitum in hac Montis ſancti Michaëlis eccleſia conditum fuiſſe, cujus cum ſanctiſſima oſſa prolixiori tempore cunctis manſiſſent incognita, quod ea ſacro incluſa loculo Bernerius quidam loci clericus abſcondiſſet, ſuperno tandem opifici ad loci decus ea manifeſtare placuit, Richardo II Normannicæ gentis principatum gubernante, & Hildeberto abbate cœnobium regente. Hæc igitur revelatio facta eſt anno circiter 1012, in qua præter ſancti præſulis oſſa, inventa eſt ipſius ara portatu facilis, cum ſcheda, cui hæc inerat inſcriptio : *Hic requieſcit corpus S. Auberti Abrincenſis epiſcopi.* Integrum hactenus in eccleſiæ theſauro perſeverat in pretioſa theca aſſervatum, præter caput, quod peculiari theca ibidem incluſum eſt, & brachium, quod Abrincenſi capitulo monachi conceſſerunt. Illius autem revelationis memoria quotannis recolitur die 18 Junii, cum tanta olim celebritate, ut ſub abbatum regularium regimine omnes prioratuum abbatiæ obnoxiorum monachi huc ad illud feſtum celebrandum concurrerent, ac poſtridie capitulum generale haberent. Altera corporis ejuſdem ſancti Autberti facta eſt revelatio a Roberto abbate monaſterii an. 1158, ut ex ipſiuſmet appendice diſcimus. In ſancti Autberti laudem ſequens diſtichon cecinit Robertus Cenalis :

Qua ſacer æterno Michaël celebratur honore
Rupe, Autberte, tuo conditus es tumulo.

¶ Poſt Autbertum, nonnulla epiſcoporum Abrincenſium nomina ab hominum memoria excidere, ſeu injuria bellorum, vel quod ii tantum in diptychis deſcripti ſint, qui ex veterum monumentis poſteritati innotuere.

XI. Johannes I.

Recenſetur Johannes a Sammarthanis anno 840, forte ex fide Caroli *de la Sauſſaye* lib. 5 Annalium Aurelianenſis eccleſiæ paragr. 40, ubi oſtenſioni ſacrarum reliquiarum a Carolo Magno collectarum, hoc anno factæ, Johannes epiſcopus Abrincenſis cum aliis multis interfuiſſe Aquiſgrani legitur. 840.

XII. Anſegaudus.

In tranſlatione corporum ſanctorum Ragnoberti epiſcopi Bajocenſis & Zenonis ipſius ſocii, ex eccleſia beati Victoris ad eccleſiam Salvatoris recens ab Herveo cum tribus altaribus conſtructam, tertium pontifex Abrincatenſis urbis Anſegaudus in veneratione ſanctæ Dei genitricis Mariæ & ſancti Johannis-Baptiſtæ benedixit anno 847. Concilio II Sueſſionenſi habito in æde ſancti Medardi anno 853 menſe Aprili, indict. prima, interfuit, & ſynodo Vermerienſi II, eodem anno menſe Auguſto. In Capitularibus regis Caroli Calvi titulo x, fit mentio Anſegaudi; quem conjicimus eſſe A. pontificem Abrincenſem, ad quem exſtat epiſtola CXX Lupi Ferrarienſis in graviſſima cœnobii ſui neceſſitate auxilium ejus depoſcentis.

Spicileg. tom. XII, pag. 610. 847. 853.

XIII. Remedius.

Fuit is e præſulibus, qui conventui epiſcoporum apud Bonogilum habito 855, VIII cal. Septembris interfuerunt.

Marten tom. IV. Anecdot. col 63. 855.

XIV. Waltbertus.

Synodo Tullenſi apud Saponarias primæ intereſt Waltbertus anno 859, menſe Junio, Tullenſi ſecundæ apud Tuſiacum anno 860, menſe 859. 860.

Digitized by Google

ANNI CHRISTI
Octobri, & Piſtenſi ad Sequanam, ſeu Sueſſio-
nenſi, ad quam urbem tranſlata eſt anno 862,
862. ubi præcepto Caroli Calvi pro Sandionyſiano
Mabill. Diplomat. pag. 454. monaſterio ſigillum appoſuit ſuum.

5 Aliquot adhuc præſulum Abrincenſium
nomenclatura ſeculo toto deficit.

XV. Norgotus.

Qui Norgodus etiam & Norgaudus, reperitur
Abrecentenſis epiſcopus in authentico diplomate
Neuſtria pia, pag. 209. Richardi I Normanniæ ducis, pro Fiſcannenſi
monaſterio; hujus eccleſiæ dedicationi an. 990,
990. præſens interfuit. Subſcripſit idem anno 1017;
1017. *Annal. Bened. tom. IV, pag. 253.* inſtrumento Willelmi Divionenſis abbatis, liber-
tatem Fructuarienſis cœnobii aſſerentis. Denique
Norgaudus, Mainardo abbate Montis ſancti Mi-
chaëlis, hoc in monaſterio, infulis depoſitis,
monaſticen amplexus eſt, cujus in obituario ad
III idus Octobris legitur: *Norgodus epiſcopus
Abrincenſis, & poſtea monachus hujus loci.*

XVI. Maingisus.

Idem qui Mangiſus, Maugiſus, Maugiſius
1022. atque Maugerius, ſubſcripſit anno 1022 cum
multis provinciæ præſulibus documento Richardi
Ibidem in append. col. 709. II Normanniæ ducis, abbatiam ſancti Paterni &
alia plurima conferentis cœnobio S. Michaëlis
1024. in periculo maris. Anno 1024 teſtis occurrit
in charta Roberti archiepiſcopi Rotomagenſis,
qua eccleſiam de Fontinido Carnutenſi S. Petri
monaſterio jam ſubjectam, ab omni inquietudine,
tam epiſcopi quam archidiaconi, eximit eo modo,
quo Geſiaci cella, cui illa eccleſia ſubjecta eſt.
Itaque error eſt in chronica nota 1033, affixa
chartæ XII inſtrumentorum tom. VIII, col. 297,
ſicut & chartæ XIII col. 298. Suum quoque
Ibidem pag. 310. Maugiſus nomen appoſuit anno eodem 1024,
inſtrumento Richardi II Normanniæ ducis pro
Fontanellenſi monaſterio; & iterum anno ſequenti
1025. 1025, menſe Aug. in charta ejuſdem Richardi
cœnobium beatæ Mariæ de Bernaio dotantis, ac
Gemeticenſis poſſeſſiones confirmantis, hic *Mau-
gerius* dictus, qui denuo *Mangiſus* in alia Richardi
1026. ejuſdem charta pro Fiſcanno an. 1026. Demum
Neuſtria pia, pag. 379. ejuſdem Richardi chartam privilegia S. Michaëlis
de Monte, ac præſertim exemtionem ejus ab
epiſcopali juriſdictione, ſua ante Robertum me-
tropolitam ſubſcriptione roboravit anno incerto.
Maugiſi obitus dies notatur 17 Aug. in codice
MS ſancti Michaëlis de Monte, *al.* XVII calend.
Septembris, *ſeu* 16 Auguſti.

XVII. Hugo I.

Acceſſitur Hugo Abrincenſis epiſcopus anno
1028. 1028 a Roberto Normannorum duce, ad
Annal. Bened. tom. IV, pag. 366. ordinandum Johannem Fiſcannenſem abbatem,
ne ſcilicet officeretur libertati cœnobii Fiſcan-
nenſis, ſi id officii Rotomagenſis archiepiſcopus
1032. impendiſſet. Subſcripſit Hugo 1032 diplomati
Roberti Normanniæ ducis, pro Ceraſienſi mo-
naſterio. Idem una cum Roberto metropolita &
Hugone epiſcopo Ebroicenſi, reperitur in charta
reſtaurationis & exemtionis parthenonis Montis-
A villaris anno 1035, die 18 Januarii. Meminit
Hugonis Abrincenſis epiſcopi chartularium cœ- ANNI CHRISTI
nobii ſancti Michaëlis de Monte ad annos 1048 1035.
& 1051. Cum Gaufrido Conſtantienſi, Her- 1048.
berto Lexovienſi, Ivone Sagienſi, & Hugone
Bajocenſi præſulibus, anno 1049, convenit ad 1049.
ſynodum habitam Remis a Leone IX ſummo
pontifice, in baſilica Remigiana. Teſtis etiam
eſt Hugo in charta Guillelmi filii Roberti Nor-
manniæ ducis, donum quoddam S. Michaëli
factum die Natali Domini, confirmantis anno
1054. Nomen Hugonis reperitur adhuc cum 1054.
Eduardi regis nomine, in charta ejuſdem Guil-
B lelmi pro cœnobio ſancti Michaëlis. Abrincis
ſepultum eſt corpus Hugonis epiſcopi, cujus
obitus dies notatur 5 Aprilis in Abrincenſi ne-
crologio, ex codice MS abbatiæ de Lucerna.

XVIII. Johannes II. DE BAYEUX.

Radulfi Bajocarum & Ivreii comitis, qui
frater uterinus erat Richardi ſenioris Norman-
norum ducis, & Erembergæ filius Johannes,
frater autem Hugonis epiſcopi Bajocenſis, ordi-
natur Abrincenſis epiſcopus anno 1060, menſe 1060.
Septembri, ex chronicis Goferni & Rotomagi,
quem & chronica ſancti Stephani Cadomenſis
C memorant anno 1061. Hoc autem convenit 1061.
cum abbate ſancti Michaëlis in periculo maris, ut *Annal. Bened. tom. IV, pag. 614.*
abbas archidiaconi officio fungeretur in Monte,
& minores cauſas eccleſiaſtico judicio definiret,
majores vero, quales ſunt matrimonii diſſolutio,
judicium ferri igniti & quædam ſimilia ad epi-
ſcopum referret: ea tamen lege, ut abbas ſingulis
annis veſtem epiſcopo convenientem offerret,
treſque libras incenſi & totidem piperis ac ſex
tabulas ceræ cum tribus cereis die Purificationis
beatæ Mariæ; præterea ut monachi quotannis
Abrincas procederent cum capite ſancti Autberti
in cathedralem ſancti Andreæ eccleſiam, unde
D conſilium & chriſma accipiunt ad baptiſandos
infantes. Circa id tempus ſubſcripſit Johannes
judicio lato a Willelmo duce Normannorum,
inter Majoris-monaſterii & S. Petri de Cultura
monachos. Idem anno 1063 recenſitus in codice 1063.
MS ſancti Michaëlis de Monte, interfuit eodem
provinciali concilio Rotomagenſi ſub B. Maurilio
archiepiſcopo. Præſens adhuc legitur anno eodem
1063 in dedicatione cathedralis eccleſiæ Roto-
magenſis, parthenonis Cadomenſis 1066, & 1066.
Gemeticenſis eccleſiæ anno 1067 calendis Julii. *Charta I. col. 61.*
Denique librum a ſe compoſitum de officiis 1067.
eccleſiaſticis dicavit metropolitæ ſuo, ut conſtat
E ex illius ad hunc epiſtola, quæ ſic incipit:
*Domino vere ſancto & meritis honorando Maurilio,
venerabili ſanctæ Rotomagenſis eccleſiæ archiepiſcopo
Johannes Abrincenſis omnium epiſcoporum meritis
infimus, corpore & ſpiritu totius obedientiæ munus,
&c.* ex codice MS prioratus Salicoſæ diœceſis
Rotomagenſis. Poſtquam Johannes annis ſeptem
tribuſque menſibus Abrincenſi eccleſiæ præfuiſſet,
ad cathedram Rotomagenſem aſſumtus eſt, quam
Lanfrancus Cadomenſis abbas oblatam recuſave-
rat, Johanne deſignato. *Vir* (Lanfrancus) inquit

ANNI CHRISTI
Ordericus Vitalis lib. 3 Hiſt. *humilitati ſtudens*
tanti primatus ſarcinam refutavit, & ſibi ad hunc
apicem toto conatu Johannem Abrincenſem præſulem
præferre ſategit. Porro ut canonice fieret iſta conju-
gatio, Romam adiit, prædictæ ordinationis licentiam
ab Alexandro papa impetravit, ſacrum quoque pal-
lium, unde & ipſi & toti Normanniæ gloriandum
erat, cum licentia deportavit. Tum vero Johannes
munificus erga eccleſiam Abrincenſem, huic con-
tulit dimidiam terram *de Guevre* ſeu *de Weure*,
(quam S. Filiberti baroniam vocant, in diœceſi
Lexovienſi prope Pontem-Audomari). Et hæc
donatio poſtmodum probata eſt a Guillelmo
nato Willelmi filii Oſberni, nepotiſque Johannis
anno 1091, ex Roberto Cenali. Reliqua de
Johanne in archiepiſcopis Rotomagenſibus re-
quire col. 31.

XIX. MICHAEL I.

Patria Italus Michaël Johanni ad metropolim
tranſlato ſucceſſit, uti teſtatur Ordericus Vitalis
lib. 3, pag. 507: *In loco ejus,* ait, *Michaël natione*
Italus, eruditione literarum imbutus, ſtudio religionis
venerandus, ad culmen Abrincatenſis epiſcopatus ele-
ctione legitima eſt promotus, qui plus quam viginti
annis laudabilis paſtor floruit, & Roberti ducis
tempore beatus ſenex obiit. Subſcripſiſſe legitur
Monaſt. Anglic. tom II, pag. 956 & 957. col. 2. chartæ fundationis abbatiæ ſancti Stephani de
Cadomo, factæ a Guillelmo Conquæſtore, &
alteri ejuſdem principis documento donationes
Neuſtria piа, pag. 627. baronum & nobilium Normanniæ factas eidem
monaſterio confirmantis. Teſtis eſt anno 1071
1071. in literis Johannis archiepiſcopi Rotomagenſis,
quaſdam eccleſias Sandionyſiano cœnobio con-
1072. cedentis. Adfuit anno 1072 Rotomag. concilio
in eccleſia beatæ Mariæ celebrato, præſente
Guillelmo Conquæſtore, qui non multo poſt
Michaëli munus demandavit reconciliandi eccle-
ſiam ſancti Audoëni Rotomagenſis, quæ anno
1073. 1073, ipſo die feſtivitatis S. Audoëni, fœdata
1074. fuerat. Reperitur Michaël anno 1074 in tabu-
lario Fontanellenſi, eodemque Rotomagenſi con-
cilio adſtitit, & alteri apud Juliobonam provin-
1080. ciali anno 1080, qui jam anno 1077 Giſle-
Order. Vit. lib. 5 ad hunc ann. bertum Maminotum conſecraverat epiſcopum
Lexovienſem, & ſubſcripſerat chartæ Willelmi
Ch. IV. col 68. Anglorum regis, pro S. Stephano Cadomenſi.
1082. Præbuit aſſenſum anno 1082 donationi eccleſiæ
Chart. IV. col. 107. *de Vezins* ſuæ diœceſis, factæ monachis ſancti
Petri de Cultura. Subſcripſit anno eodem dono
eccleſiæ beatæ Mariæ de Rocheto, a Roberto
Moritonii comite facto Majori-monaſterio; &
fundationem eccleſiæ collegiatæ ſancti Ebrulfi
factam in urbe Moretonio ab eodem comite
Chart. V. col. 72. confirmavit. Sigillum appoſuit ſuum anno eodem
chartis ſancti Stephani & ſanctiſſimæ Trinitatis
Charta VI. col. 74. Cadomenſis. Teſtis eſt anno 1083 in charta
Chart. VII. col. 75. Willelmi Angliæ regis, controverſiam inter mo-
1083. nachos ſancti Stephani de Cadomo & ſancti-
moniales S. Trinitatis ejuſdem loci dirimentis.
Anno eodem Michaël Abrincenſis, Gillebertus
Lexovienſis epiſcopi, & Hugo Ceraſienſis abbas,
ſubſcribunt chartæ Roberti comitis de Moretonio,

A decimum burgenſem caſtri S. Hilarii Floriacenſi
monaſterio largientis. Interfuit idem anno 1087 1087.
exſequiis Guillelmi Conquæſtoris Angliæ regis.
Præſens quoque anno 1091 occurrit in charta 1091.
Guillelmi nepotis Johannis epiſcopi deceſſoris,
donum prædii S. Filiberti a prædicto Johanne
Abrincenſi eccleſiæ factum approbantis in ca-
mera Guillelmi archiepiſcopi, adſtantibus Giſle-
berto Ebroicenſi epiſcopo, Fulcone abbate ſancti
Petri ſupra Divam, & Geraldo Fontanellenſi.
Denique cum Michaël anno 1093 adiiſſet Con- 1093.
ſtantiam ad inviſendum Gaufridum epiſcopum
morientem, ipſemet anno ſequenti 1094 de- 1094.
B functus eſt, ex Antiquitatibus MSS Normanniæ,
in Abrincenſi eccleſia ſepultus, cujus meminit
necrologium Lucernæ VII calendas Februarii.

XX. TURGISUS.

Turgiſus, Tragiſus quandoque, dictus etiam
Turgedus, iniit pontificatum anno 1094, utpote
cujus annus decimus octavus componitur cum Charta IX. col. 111.
anno Chriſti 1112, in chartis Radulfi Fulge-
rienſis, Savigneium dotantis & Henrici I Angliæ
regis fundationem hanc confirmantis. Certe
Turgiſus adeſt provinciali concilio anno 1096, 1096.
menſe Februario, ubi præſentibus metropolita
C & ſex comprovincialibus epiſcopis relecta ſunt &
approbata decreta concilii Claromontenſis. Sedit
in altera ſynodo Rotomagenſi anno 1118, 1118.
menſe Octobri. Anno eodem Henrico Anglorum Charta X. col. 111.
regi adſtitit judicium ferenti inter Cadomenſes
& Savigneienſes. Quidquid Majus-monaſterium
in diœceſi Abrincenſi poſſidebat, ei Turgiſus Chart. XI. col. 112.
epiſcopus confirmavit anno 1120. Ab exercitu 1120.
regis cum epiſcopis Conſtantienſi & Lexovienſi
anno 1124 receſſit, contendens epiſcopos Nor- 1124.
manniæ ad id non teneri. Subſcripſit chartæ
fundationis Radingenſis in Anglia cœnobii factæ *Monaſt. Anglic. tom. I, pag. 418.*
an. 1125. Adfuit etiam Rotomagi epiſcoporum
D ſimul & abbatum Normanniæ conventui coram 1125.
Henrico I Angliæ rege, præſide Matthæo Alba-
nenſi pontifice legato apoſtolico anno 1128. 1128.
Inſequenti jam ſenex, ait Ordericus, celebravit 1129.
nuptias Gaufridi comitis Andegavenſis cum
Mathilde Anglica Henrici I regis filia. Ab annis
ferme triginta Turgiſus præſulatum tenebat, cum
Ordericus Vitalis pag. 507, librum 4 Hiſtoriæ
ſcribebat, qui & ejuſdem adhuc meminit lib. XII.
Ad eumdem anxium, utris ſibi invicem adver-
ſantibus præceptis apoſtolicis & regalibus obſe-
queretur, exſtat epiſt. CCLXX Ivonis Carnotenſis
epiſc. Turgedum appellantis; quem grandævum
E e vivis exceſſiſſe VII idus Januarii anno 1133, 1133.
teſtatur Molinæus lib. IX Hiſtor. Normanniæ.
Tumulatus eſt in eccleſia cathedrali.

XXI. RICHARDUS I. DE BEAUFOU.

Henrici I regis Anglorum capellanus Richar-
dus de Bellafago, ab eodem rege donatus eſt
epiſcopatu anno 1134, auctore Roberto de 1134.
Monte in appendice ad Sigebertum. Illum Or-
dericus Vitalis lib. XIII, pag. 897, factum epi-
ſcopum narrat an. 1135, quo revera conſecratus 1135.
eſt

Digitized by Google

ANNI CHRISTI 1136. eſt ab Hugone *d'Amiens* Rotomagenſi archiepiſcopo. Inſequenti 1136, anno ſecundo Stephani Angliæ regis canonicos S. Ebrulfi & monachos Moritonienſes de jure ſepulturæ oppidanorum diſceptantes conciliavit. Circa id tempus ſubſcripſit chartæ laudati regis, libertates Salopienſis in Anglia monaſterii confirmantis. (*Monaſtic. Anglic. t. 1. pag. 378.*) Mortuum ferunt Richardum anno 1142 chronica Normanniæ; obituaria vero abbatiarum Exaquii & Lucernæ cum Sanvictorino codice MS. 1143, VII cal. Maii. Conditus eſt in abbatia Beccenſi, ubi pater & frater ejus ſuſcepto habitu monaſtico vitam pie duxerant, teſte Guillelmo Gemeticenſi lib. 7, cap. 38.

XXII. Hebertus, *ſeu* Herbertus I.

Innoteſcit is ex charta authentica Majoris-monaſterii, quam ſicut & ſequentem manibus noſtris contrectavimus & oculis perluſtravimus. Illius tenor eſt talis: *Hebertus, Dei gratia Abrincenſis epiſcopus, omnibus Chriſti fidelibus ſalutem. Quoniam labilis eſt hominis ætas, & dies ejus velut fumus evaneſcunt, dignum duxi ea quæ in præſentia noſtra geruntur, ad poſterorum notitiam, litera mediante, ſervare, ut ſemper veritas valeat falſitati obviare. Eapropter ſciant cuncti hoc ſcriptum legentes, quod ego Herbertus Abrincenſis epiſcopus, dono & concedo eccleſiæ beatæ Mariæ Moretonii & priori Ranulfo, eccleſiam de Meſnil-Renfredi liberam & quietam in perpetuam eleemoſynam jure perpetuo poſſidendam, quam de manu domini comitis Stephani acceperam, prædictæ eccleſiæ reſignandam. Recepto igitur de prioris præſentatione Adelelmo, conceſſa eſt ei a priore jam dicta eccleſia, cum tertia parte decimarum, ſub annua penſione quinque Cenomanenſium ſolidorum. Ricardus etiam Raſor, & fratres ejus & filii, quidquid juris in eadem eccleſia habebant, Deo & beatæ Mariæ dederunt, ut monachi efficerentur, præter Petrum juvenem, qui a priore decem libras Andegavenſes erat habiturus. Ruellenus vero* Cotte *& Guillelmus* Geſlin, *qui ſuper donationem eccleſiæ cum Ricardo contendebant, quidquid juris in ea reclamabant, eccleſiæ B. Mariæ conceſſerunt & in fraternitate recepti ſunt. Poſtea Ruellenus de dominico ſuo quatuor acras terræ, & unum pratum cum decima medietatis ſui molendini, eccleſiæ in eleemoſynam contulit. Guillelmus a priore quinquaginta ſolidos pro caritate recepit. Et ſic eccleſia ab omni reclamatione & calumpnia libera remanſit. Ut autem impoſterum omnis calumpnia ſopita remaneret, rei veritatem literis expreſſam noſtri impreſſione ſigilli munitam & teſtibus ſubſcriptis roboratam calumpniantibus dimiſimus opponendam, quorum hæc ſunt nomina: Hugo theſaurarius, Gaufridus archidiaconus, Giſbertus cantor, Robertus Pavo, Robertus* Fulcōn, *Guillelmus de ſancto Senerio, Bertrannus capellanus, Herbertus, Gauterius, Simon, & plures alii. Acta ſunt hæc apud Abrincas, anno Incarnationis* M.° C.° XXX.° IX.° 1139.

Eſt in tabulario Majoris-monaſterii altera ejuſdem auctoritatis & anni charta eademque de re: *Stephanus comes Moretonii, omnibus Chriſti fidelibus ſalutem. Notum ſit præſentibus & futuris,*

A *quod dominus & prædeceſſor noſter Robertus comes Moretonii a conquaſtione regni Angliæ reverſus, eccleſiam de Meſnil-Renfredi cum cimiterio, decimis & præſentatione capellani, quæ* * *in dominico ejus conſtat eſſe fundatam, cuidam fideli ſuo ſervienti Giroldo, ob remunerationem ſervitii, in perpetuam dedit hæreditatem, & de hærede in hæredem conceſſit poſſidendam. Cum vero ſui hæredes per longum tempus eam in pace tenuiſſent, & quiete poſſediſſent, tandem Ricardus Raſor, qui ejus hæres erat, eamdem eccleſiam cum omnibus pertinentiis ſuis in manu mea depoſuit, & per manum meam eccleſiæ beatæ Mariæ Moretonii & priori Ranulfo, in perpetuam eleemo-* B *ſynam conceſſit poſſidendam, conventione tali, ut Herbertus frater ejus & ipſe, atque Oliverius filius ejus monachi efficerentur, & decem libræ Petro Raſor pro conceſſione eccleſiæ ejuſdem a priore ſolverentur; prior vero de eccleſia, cimiterio, decimis & capellani præſentatione plenarie inveſtitus, ad petitionem quorumdam nobilium, qui aderant, dedit eamdem eccleſiam Adelmo* * *clerico, cum tertia parte decimarum, & in eleemoſynam conceſſit, tenore tali, ut ipſe ſingulis annis de recognitione ejuſdem eccleſiæ, quinque ſolidos Cenomanenſes priori perſolveret; in dominico vero eccleſiæ & prioris jus patronatus cum duabus decimæ partibus, cimiterio & aliis eleemo-* C *ſynis cum omni libertate remanſit. Poſtea ego Stephanus comes, ne impoſterum aliqua eccleſiæ & monachis emergeret calumpnia, prædictam eccleſiam cum cimiterio, decimis & præſentatione capellani, quæ omnia ad juriſdictionem meam jure dominici ſpectant, eccleſiæ beatæ Mariæ Moretonii, quam mei prædeceſſores fundaverunt, liberam & quietam in perpetuam eleemoſynam dono & jure perpetuo poſſidendam concedo. Verum ut hoc donum ratum ſit & firmum, & futuris fidelibus proſpicuum, præſentem chartam præſenti meo ſigillo munivi, & fidelibus teſtibus roboravi, quorum hæc ſunt nomina: Henricus de Fulgeriis, Rogerus* de Mille, *Richar-* D *dus* Pine, *Petrus de ſancto Hilario, Philippus* de Juvine, *Ingelrannus* de Toſchet, *Eudo* de Moſe, *Robertus* de Fontēn, *Guillelmus præpoſitus, Robertus, & alii plures. Acta ſunt hæc apud Moretonium, in aula comitis, anno Incarnati Verbi* M.° C.° XXX.° VIIII.°

(ANNI CHRISTI; * quam.; * Adelmo, ſupra.)

Ceterum tam incertus eſt finis epiſcopatus Heberti, quam incertum exordium.

XXIII. Richardus II. (De Subligny.)

Nobili genere ex tractu Conſtantienſi oriundus erat Richardus, cujus familiam notat Cenalis multis ſuo tempore nominibus inſignem. Ex E decano factus epiſcopus memoratur anno 1142, 1142. in chartis ſancti Michaëlis. Germanum habuit Haſculfum militem, fundatorem abbatiæ de Lucerna in nemore de Curba-foſſa, ubi ipſe eccleſiam in honorem ſanctiſſimæ Trinitatis conſecraverat prius, & poſtea fratri auctor fuit, ut canonicos regulares conſtitueret, quibus villam Chart. XII. col. 113. Lucernam conceſſit Haſculfus anno 1143, Ri- 1143. chardus vero eccleſiam *de Montviron*. Biennio poſt conſecravit anno 1145 altare in capella 1145. lignea, in valle juxta *Thar*, in quam venerant

ANNI CHRISTI 1151. Lucernenſes. Gaufrido abbate ſancti Michaëlis A defuncto menſe Januario anni 1151, monachis auctor fuit, ut Richardum de Muſca conſanguineum ſuum eligerent, cujus electioni cum refragatus fuiſſet Henricus II, elegerunt Robertum Audacem Fiſcanni cellerarium. Richardus autem ab Eugenio III confirmatus, a Richardo epiſcopo Abrincenſi in eccleſia cathedrali pedo paſtorali donatus eſt, unaque cum epiſcopo Romam pergit, ut Roberti Audacis, qui illuc pergebat, molitionibus obſiſteret. Dum autem irent una cum epiſcopo Ebroicenſi, epiſcopus uterque a prædonibus captus eſt & in caſtrum deductus, unde opera & ſtudio Guillelmi prioris S. Barbaræ in B Algia uterque egreſſus eſt, quem redeuntem honorifice procuravit Richardus epiſcopus. Sed
1153. in reditu obiit anno 1153, memoratus 14 Aug. in necrologio Lucernæ, ſepultuſque apud *Sequellunnelle*, ex Arturo *du Monſtier*.

XXIV. Herbertus II.

Normanniæ ducis capellanus Herbertus, qui & Hebertus & aliquando Humbertus, epiſcopus ordinatur, non 1152, ſecundum Normanniæ chronica ad hunc annum: *Mortuo Richardo epiſc. Abrincenſi in itinere Romæ, cum illuc perrexiſſet cauſa altercationis duorum electorum abbatiæ S. Michaëlis,* C *Herbertus capellanus ducis Normanniæ factus eſt epiſcopus prædictæ ſedis.* Sed neque forſan anno 1153, quo diximus obiiſſe Richardum deceſſorem; ſic enim codex MS. Sanvictorinus: *1154 Herbertus capellanus Henrici ducis & regis Anglorum.* Certe huic anno ſuffragantur Normanniæ antiquitates, necnon Robertus Cenalis. Eodem anno Robertum de Torinneio abbatem ſancti Michaëlis apud ſanctum Filibertum de Monte-forti benedixit die feſto S. Magdalenæ, & adfuit ſacro Henrici Angliæ regis apud Weſtmonaſterium XIV calendas Januarii, Dominica
1154. ante Natale Domini 1154. Rem divinam in D
1156. eccleſia ſancti Michaëlis peregit anno 1156.
1157. Inſequenti 1157, in octavis Pentecoſtes, una cum Hugone Rotomagenſi, Richardo Conſtantienſi, & Rotroco Ebroicenſi præſulibus, corpus B. Firmati levavit e tumulo apud Moretonium.
Chart. XX. col. 245. Nominatur Herbertus in præcepto Henrici Angliæ regis fundationem Cæſaris-burgi factam a matre ſua Mathilde imperatrice confirmantis. Ejuſdem Herberti nomen inſcribitur libro nigro
1158. abbatiæ de Lucerna ad annum 1158, & archivo
1160. ſancti Michaëlis de Monte ad annum 1160,
Charta XV. col. 114. quo ab archiepiſcopo Rotomagenſi inter Abrincenſem epiſcopum & abbatem ſancti Michaëlis E de Monte conventio facta eſt ſuper eccleſiis
1161. Pontis-Urſonis. Obiit Herbertus anno 1161, menſis Septembris die 6, funeratus in eccleſia beatæ Mariæ Beccenſis communi cum Richardo I ſepultura, uti teſtatur Robertus de Monte in ſupplemento.

XXV. Achardus.

Quem diximus tomo VII, col. 665, nobilem Normannum e comitatu Domni-frontis, qui vero dicitur Anglus in epitaphio poſtea referendo, Achardus, ex abbate ſecundo S. Victoris Pariſienſis, *electus primum eſt in epiſcopum Sagienſem, ſed non permiſſus eſt ordinari, quia electionem ejus confirmaverat ſummus pontifex Adrianus IV,* ait ſanctus Thomas Cantuarienſis epiſtola XIV ad Alexandrum III, ubi & addit: *Quare permiſit rex, ut idem poſtmodum fieret epiſcopus Abrincenſis! Plane quia nulla voluntate præceſſit electio.* Adſcitus ergo in epiſcopum Abrincenſem Achardus, pontificatum iniit anno 1161, Martii 27. Anno eodem Alienoram regis Angliæ filiam de ſacro fonte ſuſcepit una cum Roberto abbate ſancti Michaëlis de Monte, qui ſic ea de re loquitur ad annum 1161: *Regina Alienor apud Domnumfrontem filiam peperit, quam Henricus preſbyter cardinalis & legatus Romanæ eccleſiæ baptiſavit, & Achardus epiſcopus Abrincenſis & Robertus abbas ſancti Michaëlis de periculo maris, cum aliis multis de fonte ſuſceperunt; & vocata eſt Alienor de nomine matris ſuæ.* Circa id tempus, de communi aſſenſu capituli Abrincenſis, fructus præbendarum in Abrincenſi eccleſia vacantium aſſignavit Ch. XVII. col. 115.
anno integro abbati & conventui de Lucerna. Hi quoque terram inter vivarium ipſorum & nemus ſitam, quam prius eis dederat Haſculfus de Suligneio ei reddiderunt, qui dedit eam Ch. XVI. col. 115.
Achardo epiſcopo; Achardus autem conceſſit eam Willelmo de ſancto Johanne ad fundandam abbatiam in honorem ſanctiſſimæ Trinitatis. Adfuit Achardus anno 1163 tranſlationi ſancti 1163.
Eduardi Anglorum regis cum Hugone Rotomagenſi archiepiſcopo. Scripſit anno 1164 ad 1164.
Henricum Bajocenſem pro Johanne Sareſberienſi. Eodem anno cum Anſgoto abbate primarium lapidem eccleſiæ Lucernenſis in fundamento poſuit. Quædam opuſcula Achardo tribuuntur, qui diem clauſit extremum 29 Martii 1171. 1171.
Quieſcit in templo S. Trinitatis de Lucerna, cujus audit benefactor inſignis, tumulo conditus aliquantiſper a terra elevato, extra chorum quidem, ſed juxta parietem ipſius chori ad cornu epiſtolæ, ante oſtium quo itur in clauſtrum, cum epitaphio, quod videſis Neuſtriæ piæ pag. 796, cujus loco hic alterum exſcribam, auctore Roberto Cenali:

Anglia me genuit, docuit me Gallia, legis
Doctorem tenuit illa patremque gregis,
Pontificem faciens fecit Normannia finem.
Hæc tulit, extulit hæc, abſtulit hæc hominem.

Beatos inter viros ordinis canonicorum regularium ſancti Victoris Pariſienſis, Achardus annumeratur a Gabriele Pennoto lib. 2 Hiſtor. clericorum canonicorum cap. 57, paragr. 2.

XXVI. Richardus III.

Ex archidiacono Conſtantienſi Richardus Abrincenſis epiſcopus dedit chartam de reſtituta a canonicis Lucernæ terra & attributa Willelmo Ibidem.
de ſancto Johanne, ad fundandam abbatiam ab Achardo prædeceſſore ſuo. Confirmavit anno 1171 abbati ſancti Michaëlis Roberto eccleſiam

ANNI CHRISTI

ſancti Medardi de Drageio. Inſequenti 1172 habitum eſt Abrincis concilium, in quo Henricus II Angliæ rex a ſacrilega ſancti Thomæ Cantuarienſis archiepiſcopi nece jam ante per legatos abſolutus, denuo reſtituitur eccleſiaſticæ communioni. Teſtis eſt Richardus anno 1174 in charta conventionis Willelmi Scotorum regis cum Henrico Angliæ rege. Memoratur idem in inſtrumento electionis Rollandi ex Abrincenſi decano Dolenſis pontificis anno 1177, cum Henrico Bajocenſi antiſtite, & Roberto abbate ſancti Michaëlis, ex ejuſdem abbatis chronico. Intereſt 1178 dedicationi baſilicæ Beccenſis, XIV calendas Aprilis. Anno eodem, die ſancti Thomæ apoſtoli 21 Decembris, aſcetas Lucernenſes induxit in novam eccleſiam, cujus altare hoc ipſo die in honorem omnium apoſtolorum conſecravit. Motam inter abbates S. Michaëlis & Lucernæ controverſiam, ſedavit eodem anno Richardus cum Rotrodo Rotomagenſi archipræſule, & Alberto Maclovienſi epiſcopo. De Richardo ſic legitur in chronico Saviniaci: *Anno Domini MCLXXXI, V* cal. Junii, dedicata eſt baſilica ſancta Katerinæ a domno Richardo Abrincenſi epiſcopo;* eodemque præſente, Henricus Bajocenſis epiſcopus dedicavit eccleſiam beatæ Mariæ de Voto in territorio Rotomagenſi anno 1181, III nonas Martii. Sub id tempus Arnulfi Lexovienſis epiſcopi cauſæ adverſus canonicos judicum alter exſtitit, de quo ut adverſario ſcribens Arnulfus ad Lucium papam conqueritur. Vivere deſiit Richardus anno 1182 IV calend. Auguſti, ex necrologio Lucernæ, de quo ſic habetur in appendice Roberti de Monte: *Obiit pater noſter Richardus, vir magnæ literaturæ, tam ſecularis quam divinæ, morum honeſtate virgo ab utero laudandus.* Jacet in Abrincenſi eccleſia e regione altaris S. Martini, inter eccleſiæ pilas.

(Margin: 1172. — Rimer tom. I. pag. 40. — 1174. — 1177. — 1178 — 1181. — Miſcellan. Baluz. t. II, p. 115. — * l. X. — Spicil. t. II, pag. 482. — 1182.)

BURELLUS.

XXVII. GUILLELMUS I.

Ipſomet anno deceſſoris obitus renunciatur epiſcopus Guillelmus cognomento *Burellus*, de quo Robertus de Monte ſic ad annum 1182: *Guillelmus decanus canonicorum ſancti Petri de Curte, quæ eſt capella regis apud Cenomannenſem urbem, electus eſt ad epiſcopatum Abrincenſem.* Memoratur in libro nigro Lucernæ ad annos
1184. Chriſti 1184, 1185, 1187, 1188, 1191 &
1185. 1194, & in chartulario S. Michaëlis de Monte
1186. ad annos 1186 & 1194. Præſens laudatur donationi abbatiæ beatæ Mariæ de Campania,
1188. factæ Ciſtercienſibus monachis anno 1188 menſe Decembri. Anno 1190, vel 1191, cum aliis provinciæ epiſcopis diremit controverſiam motam inter eccleſiam Rotomagenſem & Willelmum filium Radulfi ſeneſcallum Normanniæ. Ex dictis liquet Guillelmi obitum perperam
1191. aſſignari inter annos 1191 & 1194, in chro-
1194. nico Saviniaci, cujus in obituario dies notatur 18 Octobris, qui XVI calend. Aprilis in Gallia chriſtiana quadripartita. Sepultus eſt Abrincis in ipſo cathedralis eccleſiæ veſtibuli oſtio, cui eccleſiæ varia legata contuliſſe legitur.

XXVIII. GUILLELMUS II.

ANNI CHRISTI

DE CHEMILLE al. DE CHIMELY.

Prætermiſſus a Sammarthanis Guillelmus de Chimeleio, ex archidiacono Richmundiæ factus eſt epiſcopus Abrincenſis anno 1196, a Richardo 1196.
Angliæ rege, teſte Hovedeno, & a metropolitano ſuo confirmatus, eodemque regem inter & Walterum archiepiſcopum Rotomagenſem factæ permutationi adhuc electus ſubſcripſit. Poſtquam in eccleſia Abrincenſi aliquandiu tam in ſpiritualibus quam in temporalibus miniſtraſſet, nondum conſecratus, ab archiepiſcopo Rotomagenſi liber dimiſſus & abſolutus eſt, & a Turonenſi ad eccleſiam Andegavenſem tranſlatus. Quamobrem uterque archiepiſcopus a confirmatione & conſecratione pontificum, & Guillelmus ab officii pontificalis executione ſuſpenſus eſt a Bituricenſi juſſo ab Innocentio III, V cal. Maii
1198, qui ob urgentem eccleſiæ Andegavenſis 1198.
neceſſitatem, evidentemque utilitatem eos abſolvit III nonas Decembris anni ejuſdem. Vide epiſtolas Innocentii III editionis Baluzianæ tom. I, epiſt. 117, 447, & 532.

(Margin: Ch. XXVI. col. 28.)

TOLLERMEN.

XXIX. GUILLELMUS III.

Willelmo ad eccleſiam Andegavenſem ab archiepiſcopo Turonenſi tranſlato, ſpretaque N. de Aquila magiſtri ſcholarum Abrincenſium appellatione ne inconſulto ſummo pontifice eligerent canonici, W. *Tollermen*, ſeu Tolomeum clericum ſeneſcalli Normanniæ, curiæ nexibus adſtrictum, filios habentem undecumque, illiteratum, & in minoribus ordinibus conſtitutum, diaconum ordinari fecerunt, & in octavis ſanctæ Crucis 1198 elegerunt. Quod cum ad aures ſummi pontificis perveniſſet, canonicos aliquot Romam vocavit VII idus Decembris, ad Dominicam qua cantatur *Lætare Jeruſalem;* & Rotomagenſi archiepiſcopo præcepit nonis menſis ejuſdem, ne interim ad confirmationem cujuſquam, nec conſecrationem procederet, electionemque nullam declaravit XVI calendas Aprilis, pontificatus ſecundo, & canonicis mandavit ut canonice & concorditer eligerent epiſcopum, qui tam præeſſe poſſet quam prodeſſe.

Electus iterum videtur Guillelmus, qui memoratur in literis Richardi Angliæ regis, dantis monachis de Voto immunitatem a quocumque tributo pro tranſitu rerum ſuarum XI Decemb. regni X, apud Rupem-Andeliaci. Meminit Guillelmi chartularium abbatiæ de Lucerna ad annos
1200 & 1202. Eccleſiam ſancti Laudi ſuper 1200.
Viriam conſecravit hoc anno 1202, cum Vi- 1202.
viano epiſcopo Conſtantienſi. Aliquot poſt annis cum epiſcopis provinciæ ſubſcripſit chartæ Walterii archiepiſcopi capitulo Rotomagenſi benefacientis. Scripſit cum metropolita & aliis coepiſcopis ad Philippum Auguſtum Franciæ regem, paulo poſt ſubactam Normanniam ſuper contentione mota de jure patronatus; qua de re ſcripſit idem Philippus ad ballivos Normanniæ anno
1207, menſe Octobri. Anno eodem Guillelmus 1207.
cum capitulo tranſegit de reditibus præbendarum

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

Ch. XVII. col. 115. in eccleſia Abrincenſi vacantium, quos canonicis A de Lucerna aſſignaverat Achardus quondam epiſcopus. Occurrit adhuc anno 1209 in chartu-
1209. lario eccleſiæ cathedralis. Obiit Guillelmus anno
1210. 1210, ex chronico Saviniacenſi, ultima Auguſti ex Sammarthanis, qui cognominant eum *Foulon*, alii vero Ptolomeum & Folonei. Nos autem Guillelmum reperimus defunctum XI calendas Septembris, ſepultumque ante majus altare a parte dextra; ad cujus anniverſarium ſolenniter agendum ſe jure gratitudinis obligavit Abrincenſe capitulum ob ingentia bona, quibus & eccleſiam & canonicos cumulaverat.

XXX. Guillelmus IV.

Burellus.

Willelmo Tolomeo defuncto ſuccedit Guillelmus alter *Burellus* junior, ex chronico Saviniaci, de Oſtilleio cognominatus, forte quia inde erat ortus. Hujus autem, ut legitur in chronico, *cum crevit dignitas, crevit & probitas.* Literis datis
1212. anno 1212 declaravit ſe aut ſucceſſores intereſſe non debere electioni abbatum ſancti Michaëlis.
1213. Anno 1213 diſſidium motum decanum inter Abrincenſem & abbatem ſancti Michaëlis com-
1220. peſcuit. Conſecravit anno 1220, VI idus Maii, novam Saviniaci baſilicam, cum Roberto Pullo Rotomagenſi archiepiſcopo, Roberto *d'Ablagel* C Bajocenſi, Guillelmo *du Pont-de-l'arche* Lexovienſi, Hugone *de Morville* Conſtantienſi, & Gervaſio Sagienſi epiſcopis. Defuncti Philippi Auguſti Franciæ regis pridie idus Julii anno
1223. 1223, interfuit exſequiis apud S. Dionyſium celebratis. Duas ad R. abbatem ſancti Michaëlis
Marten. t. I. Anecdot. col. 931 & 942. ſcripſit epiſtolas: prima anni 1225, die feſto ſancti Gregorii, hoc eſt 1226, ſignificat ei
1226. mandatum Romani legati excommunicantis omnes, qui regno & regi Franciæ adverſus Albigenſes Cruceſignato moleſtiam inferrent; altera
1227. epiſtola anni 1227 jubetur abbas, ut latam ab epiſcopo ſententiam excommunicationis in per- D turbatores eccleſiaſticæ pacis, tam in Abrincenſi capitulo quam in ceteris dioeceſeos eccleſiis publicet, & faciat per viros idoneos ſolenniter
1230. publicari. Occurrit adhuc Guillelmus an. 1230
Ibidem, col. 962. menſe Martio, die Mercurii poſt feſtum ſancti Albini, in charta initæ compoſitionis inter Radulfum ſancti Michaëlis quondam abbatem, & ipſius ſucceſſorem. Adſtitit hoc anno ſcacario apud Rotomagum, ex archivis Rotomagenſis archiepiſcopi. Menſe Novembri ejuſdem anni,
Ampliſſ. Collect. Marten. tom. I, col. 1254. rex ſanctus Ludovicus aſſignavit Guillelmo duodecim libratas Turonenſis monetæ, ab ipſo & ſucceſſoribus ſingulis annis percipiendas, in damni E compenſationem, quod pertulerat in *jardino* ſuo, quando rex fieri fecit foſſata caſtri ſui ad *inforciandam* villam Abrincatenſem. Memoratur in
1231. diverſis chartulariis ab anno 1213 ad 1231.
Ch. XIX. col. 117. Pactum iniit cum Radulfo abbate Montis ſancti Michaëlis, ſuper juriſdictione Montis & rebus aliis. Guillelmi ejuſdem auſpiciis xenodochium ab area S. Gervaſii tranſlatum eſt ad ſuburbium in vicum *Maulone*, inter civitatem Abrincas & villam de Pontibus, datis eleemoſynæ titulo

ANNI CHRISTI

fundis vacuis; unde hi verſus inibi leguntur:

Huic domui primum Guillelmus præbuit ortum,
Quem Dominus faciat cœli conſcendere portum.

Obiit Guillelmus apud Abrincas anno 1236, 1236.
in feſto ſanctorum Simonis & Judæ apoſtolorum, & in craſtino cum multo honore eſt delatus Saviniacum, & ibidem die tertia eſt ſepultus, ex chronico Saviniaci. Et certe anniverſarium ejus ſolenniter agitur a canonicis eccleſiæ cathedralis, IV calendas Novembris.

XXXI. Guillelmus V.

De Sainte Mere-Egliſe.

B Ortus ex pago ſanctæ Mariæ *al.* de ſancta Matre eccleſia Guillelmus, ex decano Abrincenſis eccleſiæ ejuſdem electus eſt epiſcopus in craſtino octavarum beati Andreæ apoſtoli. Confirmatus autem a P. electo Rotomagenſi, eo præſente, conſecratus fuit ab epiſcopo Silvanectenſi menſe Decembri anno 1236, ex chronicis Saviniaci & Rotomagenſi. Inſequenti compoſuit cum 1237.
monachis ſancti Michaëlis de juribus in villa Ch. XIX.
Montis & intra ſepta monaſterii die 2 Februarii, col. 116.
de quibus prius conventum fuerat inter W. de Oſtilleio quondam epiſcopum, & R. abbatem. Eodem anno Petrum Rotomagenſem electum in æde metropolitana conſecravit in vigilia ſancti Laurentii martyris, præſentibus archiepiſcopis, epiſcopis, proceribus, &c. Memoratur in libro nigro Lucernæ ad annos 1242, 1243 & 1252. 1242.
Quædam anno 1250 acquiſivit apud Cadomum, 1243.
eodemque, die Jovis ante feſtum S. Scholaſticæ 1250.
excuſavit ſe Odoni Rotomagenſi archiepiſcopo, quod conſecrationi J. electi Conſtantienſis, Dominica die ante Cathedram S. Petri, peragendæ intereſſe non poſſet. Is eſſe videtur Guillelmus, Abrincenſis epiſcopus, qui a Bollando tom. I Januarii, pag. 1089, tranſlationem corporis ſanctæ Genovefæ, e vetuſta in capſam novam promoviſſe dicitur, regnante ſancto Ludovico, & abbate Roberto de Firmitate-Milonis. Idem eſt, ut par eſt credere, quem diximus tomo VII, col. 740, ita commemorari in necrologio ſanctæ Genovefæ Pariſienſis: *V calend. Novembris anniverſarium bonæ memoriæ Guillelmi Abrinc. epiſcopi, qui dedit nobis 20 libras Turonenſes ad opus capſæ ſanctæ Genovefæ. Anno 1252, XIII cal. Martii,* 1252.
magiſter Willelmus de ſanctæ Mariæ eccleſia epiſcopus Abrincenſis, migravit a ſeculo, vir admodum literatus & timens Deum, necnon & religionis amator. Ita chronicon Saviniaci. Necrologium Lucernæ meminit ejuſdem XII cal. Martii & XIII calend. Julii. Sepultus jacet Abrincis in capella beatæ Mariæ cathedralis eccleſiæ, e regione principis aræ ad ſiniſtram; de quo in quadam ſacrarum reliquiarum capſa, quæ majori ſupereminet altari, hæc leguntur, teſte Roberto Cenali: *Anno Domini 1257, factum eſt latus hujus capſulæ de argento & pecunia Guillelmi* de ſainte Marie *eccleſiæ quondam epiſcopi Abrincenſis.*

XXXII. Richardus IV.

Laneus.

Omnibus in catalogis omiſſus Richardus ſic

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

enunciatur in chronico Saviniacenſi ad annum A
1253 : *Magiſter Richardus dictus* Laneus, *cano-*
1253. *nicus Abrincenſis, qui tunc erat Romæ, canonice*
electus eſt, & a D. papa Innocentio conſecratus
epiſcopus Abrincenſis, qui regalia dimitti ei poſtu-
lavit a miniſtris regis anno pontificatus XI, id
1254. eſt 1254. Ab aliquot canonicis electus fuerat,
aliis ad ſedem apoſtolicam appellantibus coram
Odone Rotomagenſi archiepiſcopo anno 1253,
die Martis poſt *Quaſimodo*, unde forte Romam
petierat. Anno eodem interfuit tranſlationi cor-
poris S. Juliani primi Cenomannenſium epiſcopi,
1255. ex veteri in capſam novam. Auxit anno 1255
Marianum ſacellum cathedralis uno capellano & B
1256. clericis decem; vicarioque utebatur anno 1256
in octavis Paſchæ, A. decano Abrincenſis ec-
1257. cleſiæ. Recenſetur adhuc annis 1253 & 1257,
in libro nigro Lucernæ; & iterum anno 1257
in archivis Rotomagenſis archiepiſcopi.

XXXIII. Guillelmus VI.

Inter Guillelmum epiſcopum Abrincenſem
Collect. Concil. Norman. pag. 149. & archiepiſcopum Rotomagenſem inita eſt com-
poſitio pro juriſdictione anno 1257. Is eſt ſane
epiſcopus Abrincenſis W. qui anno MCCLVIII
1258. die Dominica poſt tranſlationem B. Benedicti, C
recognovit Lonlaii monachos habere decimam
parochiæ *de Cherencey* Abrincenſis diœceſis, ex
apographo vetuſtiſſimo, quod exſtat in tabu-
lario Lonlaii.

XXXIV. Richardus V.

Anglicus cognominatus Richardus in chronico
ſancti Michaëlis, qui *Anglus* a Sammarthanis &
a Roberto Cenali *Angelus*, ſubſcripſit anno
1259. 1259 literis epiſcoporum regi ſancto Ludovico
concedentium, ut piis operibus impenderet
bona, quæ ignotis reſtituenda erant, ex theſauro D
chartarum. Occurrit in libro nigro Lucernæ
1262. annis 1262 & 1263, & in chartario ſancti
1263. Michaëlis anno 1264. Memoratur cum Odone
1264. archiepiſcopo 5 Septembris 1265. Inſequenti
1265. 1266 occurrit in tabulario ſancti Michaëlis,
1266. & in libro nigro Lucernæ anno 1267. Ei ſanctus
1267. Ludovicus Francorum rex permiſit duas ædiculas
ſacras ædificare, foſſatis urbis contiguas, aliam
ſancto Egidio & aliam ſancto Johanni Baptiſtæ
1268. ſacram anno 1268. Obtinuit ab eodem rege
1269. anno 1269, menſe Julio, licentiam protendendi
vivarium ſuum uſque ad portam, quæ vocatur
etiamnum *Bandenge*. Denaſcitur hoc ipſo anno E
1269, quo in ejus defuncti locum petiere ca-
nonici a rege facultatem alterius eligendi, ex
theſauro chartarum. Sepultus eſt Abrincis in
eccleſia cathedrali, ante altare B. Mariæ. Richardi
obitus dies (num hujus?) recolitur in eccleſia
cathedrali Lexovienſi 24 Januarii, ex necrolog.
hujus eccleſiæ.

5 « Subſcriptus Hugo legitur an. 1264 donationi
» duarum ædium prope Palatium Thermarum Pari-
» ſiis, factæ magiſtris & ſcholaribus, qui theologiæ
operam dabant (nunc celebre collegium eſt Sor-
bonæ dictum) quarum ædium permutatio facta
fuit eodem anno regem inter S. Ludovicum & «
Robertum de Sorbona canonicum Pariſienſem, «
quam idem Hugo confirmavit, uti ex chartis «
regiis colligere nobis licuit, aiunt Sammarthani. «
Sepultus eſt Hugo in eccleſia ſua cathedrali, «
ſecundum antiquos cœnobii de Lucerna codices «
MSS. In martyrologio Abrincenſi conſignatur «
obitus cujuſdam Hugonis epiſcopi die 5 Aprilis, «
ſed utrum hujus, de quo nunc agimus, non «
conſtat, cum de anno nil prorſus habeatur ». Ita «
Sammarthani.

XXXV. Radulfus, *ſeu* Rodulfus. DE THIEVILLE.

Thevillana editus familia Radulfus habuit ex
fratre nepotem Guillelmum Conſtantienſem epi-
ſcopum. Electus ipſe Abrincenſis epiſcopus, con-
firmatur anno 1269, III nonas Novemb. apud
ſanctum Georgium de Bochervilla ab Odone *Tom. II invent. theſ. chart.*
Rotomagenſi archiepiſcopo, qui anno eodem
pro illo regalia petiit. Reperitur anno 1273 in 1273.
libro albo Abrincenſis eccleſiæ, & anno 1275 1275.
in libro nigro Lucernæ. Poſt 23 pontificatus
annos exſtinctus an. 1292, ſepultus eſt Abrincis 1292.
prope deceſſorem a dextris, ex catalogo Lucernæ.
Huic appoſitum eſt epitaphium ſequens:

D. O. M.

En Rodolfus Thevillus, viator, Thevillanæ familiæ, unde tot martes, tot ſoles, ſydus novum, proh dolor! occiduum. Lucebat nuper non Abrincatinæ tantum eccleſiæ, ſed Francicæ univerſæ, ſed exteris populis, nunc terris deſiduum partim, partim aſtra inter defixum & alio micans orbe quieſcit. Hic a ſe genere ſublimis, virtute admodum humilis, a majoribus fortiter generoſus, incredibili animi magnitudine ardua quæque ad eccleſiæ utilitatem aggreſſus ſuperabat. Cleri cuſtos & pater, pauperum confugium, oppreſſorum azylus, virtutum archetypus & pietatis, ſacras ille infulas & dignitatis apoſtolicæ inſignia, quibus vivens a populis honorem debitum ſatagebat exhiberi, hic moriens poſuit. Non te pluribus, viator; quod nunc es fuit, fac ſis quod tunc erat, eris enim brevi quod nunc eſt. Vale, & mortuo bene precare. Obiit anno 1292.

XXXVI. Gaufridus. BOUCHER.

Ex decano Abrincenſi & canonico Pariſienſi
Gaufridus, dictus Lanius ſeu Carnifex, Abrin-
cenſis electus epiſcopus, anno 1293 confirmatus 1293.
eſt ab Odone Rotomagenſi archiepiſcopo, qui
hoc illi anno regalia dimitti poſtulavit a rege.
Anno 1296 fuit arbiter Gaufridus inter Petrum 1296.
Bajocenſem epiſcopum & priorem S. Gabrielis.
Anno eodem ballivus pagi Conſtantienſis ei
nomine regis ceſſit, & ejus eccleſiæ atque ſuc-
ceſſoribus molendina quædam regia pro annuo
cenſu; quæ Philippus rex confirmavit menſe
Junio anni 1303. Gaufridi nomen habetur in 1303.
concilio provinciali apud Pintarvillam an. 1304, *Ch. XVII. col. 173.*
die Martis poſt feſtum beatæ Agathæ, id eſt 1304.

ANNI CHRISTI 1305.

anno 1305. Et certe Gaufridus ſedem tenuit ab anno 1293 per annos tredecim, ut habent chartophylacia theſauri regii, inquiunt Sammarthani. Obiit 11 calendas Februarii anno 1305 (1306) ex chronico Saviniaci; die vero 12 Februarii e ſchedis D. *du Fourny*: *Et duravit*, inquit, *regalia uſque ad diem Martis poſt Circumciſionem Domini 1306* (1307). Hunc quoque Gaufridi obitus diem 12 Februarii habet necrologium abbatiæ ſancti Ebrulfi, his verbis: *11 idus Februarii obiit D. Gaufridus Carnifex epiſcopus Abrincenſis, qui nobis contulit ad uſus pitanc. 80 libras (al. centum ter viginti) pro faciendo ſuo anniverſario.* Abrincis ſepulturam ſortitus eſt in ſacello beatæ Mariæ in cathedrali, non longe a Radulfo deceſſore, ex codice MS. S. Michaëlis,
1306. ubi mortuus dicitur 1306, die lunæ 14 Febr. ſancto Valentino ſacra, IV idus Aprilis, in codice MS. ſancti Victoris Pariſienſis, & 8 Martii in necrologio Cornevillæ.

XXXVII. Nicolaus.

DE LU-SARCHES.

De Nicolao jam diximus t. VII, col. 260, in decanis S. Germani Autiſſiodorenſis apud Pariſ. Ex clerico regis & præpoſito de Awſo * aſſumtus eſt ad infulas Abrincenſes a Clemente V, pontificatus anno primo: qua de promotione pontifici grates rependit rex. Bullæ autem Clementis, inquiunt Sammarthani, exſtat archetypum in tabulario regio; ſpoponderat enim Nicolaus regi exhibiturum ſe ſuæ promotionis literas, annuens ſi ſecus faceret, ut rem ipſius temporalem rex occuparet; quibus a rege viſis literis, ſtatim Nicolaus an. 1306, die Martis ante Epiphaniam, ſcilicet
1307. anno 1307, regalia ſuſcepit a rege Philippo IV. Cameræ apoſtolicæ ſolvit anno 1307, die 23 Junii. Anno eodem, Chriſto morienti ſacra die inviſit abbatiam ſancti Michaëlis, in qua poſtridie ſacros ordines celebravit, ſcripto profeſſus nolle ſe monaſterii juribus officere. Diſſidium anno
1308. 1308, feria IV, poſt feſtum ſancti Bartholomæi, compoſuit inter abbatem ſancti Michaëlis &
1309. parochum de Curceio. Memoratur anno 1309 in libro nigro Lucernæ. Biennio poſt obiit, cum eccleſiam Abrincenſem annis quatuor, totidemque menſibus rexiſſet; vixit enim ad annum
1311. 1311, circa feſtum S. Marci, qua die cœperunt regalia uſque ad diem lunæ poſt Aſſumptionem beatæ Mariæ, ex D. *du Fourny*. Obitus ejus notatur dies VIII calendas Maii in necrologio Lucernæ. Jacet Pariſiis apud ſanctam Genovefam, qua de re Robertus Cenalis, cum urbs Abrinca ſita ſit in monte & eccleſia cathedralis ſancto Andreæ apoſtolo ſacra, ludens in verbis, hos duos compoſuit verſus:

Ex monte in montem ſaliens, Nicolae, veniſti,
Vivum te Andreas cepit, Genovefa ſepultum.

* *forte* Auverſio. *Baluz. vit. Pap. Aven. t. II, col. 87.*

XXXVIII. Michael II.

DE PONTORSON.

Excepit Nicolaum Michael. Prima ſolum litera nominis M. deſignatus, occurrit Abrincenſis epiſcopus an. 1311, die Natali Domini, dieque
A Dominica poſt Epiphaniam. Sedit anno uno & menſibus quinque, vita functus idibus Decemb.
anno 1312, ex Sammarthanis, cujus obitus dies 1312.
notatur IV idus Decemb. in necrologio Lucernæ. Jacet in eccleſia cathedrali.

XXXIX. Johannes III.

DE LA MOUCHE.

Hanc eccleſiam ſuſcepit adminiſtrandam Johannes, ex Antiquitatibus Normanniæ, menſe Martio anni 1312. Paſſus tamen æmulum eſt Johannem *Teſſon* rectorem eccleſiæ de Gothfrida,
perduravitque interpontificium ab anno 1313 1313.
ad 1316, quo vacabat adhuc ſedes feria V, in
B feſto ſancti Martini hiemalis. Numquid & tertius acceſſit competitor Guillelmus, quem a Johanne XXII confirmatum, regique commendatum anno pontificatus primo legimus? Viciſſe tamen Johannes de Muſca videtur; quippe qui anno
1316, die 17 Novemb. promiſit cameræ, ex 1316.
libro obligationum, quique anno eodem Rotomagum adiit ut ſcacario præſideret, ex Anti-
quitatibus Normanniæ. Memoratur anno 1317 1317.
cum Johanne abbate Majoris-monaſterii in libro albo Abrincenſis eccleſiæ. Eodem tempore conventionem iniit cum Guidone Lexovienſi epiſcopo, de patronatu eccleſiarum de Sepe-ſpinoſa,
C *d'Eſpineuſe*, & ſancti Audoëni de Fraxinoſa.
Pepigit quoque anno 1319 cum Simone abbate 1319.
ſancti Stephani Cadomenſis, de jure quarumdam
piſcariarum, & anno 1326 pacificum iniit con- 1326.
ventum cum priore *de Buaiz*. Præfuit Johannes undecim annis & quindecim diebus, ad annum
videlicet 1327, ex Sammarthanis. Mortuus 1327.
autem die 13 Martii, tumulo conditur in eccleſia Lucernæ juxta patrem, ante capellam ſancti Michaëlis.

XL. Johannes IV.

DE VIENNE.

Oriundus ex oppido Vienna prope Bajocas,
D & inde cognomen ſortitus Johannes, electus Abrincenſis epiſcopus, cameræ apoſtolicæ pro-
miſit 17 Maii 1328, ex regeſtis Vaticani. 1328.
Eodem anno a rege Philippo Valeſio habuit in mandatis, Curtraci aliarumque arcium evertere propugnacula. Qua de re ſic Robertus Gaguinus: *Eadem tempeſtate*, inquit, *rex Philippus animo volvens, quam proclives Flamingi ad ſeditionem ſemper exſtitiſſent, miſſo Johanne Abrincenſi antiſtite, portas Iprenſis oppidi, atque Curtraci & aliarum arcium munitiones dirui confeſtim jubet.* Anno eodem Johannes regia munitus auctoritate, conditiones initæ pacis cum Belgis exſecutioni demandavit,
E abſolvitque Brugenſes ab excommunicatione.
An. 1329 Johannes adhuc *electus* & *confirmatus*, 1329.
obtinuit ab abbate ſancti Michaëlis facultatem venandi in ſaltu *de Neron* per tres annos, ipſo die 8 Septembris profeſſus in ſuis ædibus Parci, ſe vel ſucceſſores aut capitulum ex hac conceſſione nullum jus obtendere poſſe. Idem *electus*
Abrincenſis anno 1330, libellorum ſupplicum 1330.
magiſter, pepigit die feſto Purificationis beatæ Mariæ, cum abbate S. Michaëlis, ſuper juribus in villa Montis & intra monaſterii ſepta. Eodem,

ANNI CHRISTI

tertio a ſua confirmatione anno, necdum conſecratus, Morinenſi præfectus eſt eccleſiæ, & inde ad Remenſem traductus, qua in metropoli quieſcit, uti tomo IX dictum eſt. De eo Cenalis hunc in modum cecinit:

Paſcis Abrincatuos, Morinoſque ac denique Remos;
Sicque trimegiſtum te tua geſta probant.

XLI. Johannes V.

Hautfune.

Cognomento *Auſtfrien*, al. *Hautfune*, Johannes,
corrupte *Hautfrime*, ait Arturus, tranſlato ad
Morinenſem eccleſiam Johanne *de Vienne*, Abrin-
cenſis electus promiſit cameræ apoſtolicæ 4
1331. Februarii 1331. Inſequenti cantoris officio in
1332. eccleſia Abrincenſi præbendam annexuit. Ad
concilium provinciæ Remenſis convenit anno
1335. 1335, eodemque ad Angliæ regem cum Radulfo
de Campionis & Henrico de Monte-felici a
Philippo Franciæ rege miſſus eſt 29 Maii. Re-
peritur in regeſtis cameræ rationum Pariſ. anno
1338. 1338, de proventu totius terræ regis Navarræ,
1339. comitis Ebroicenſis. Anno ſequenti 1339 ob
Chart. XX. col. 117. rerum agendarum peritiam, apud Normannos
gratiam promeritus, memorabilem ſuſcepit le-
gationem pro immunitatibus & privilegiis hujus
provinciæ ſervandis. Dedicavit eccleſiam mona-
ſterii Beccenſis in honorem B. Mariæ virginis
1342. & Omnium ſanctorum anno 1342, die 15 Sept.
præſentibus G. Lexovienſi & Johanne Papienſi
epiſcopis, &c. Anno eodem, 14 Decembris,
delegatus ab Aimerico archiepiſcopo Rotomag.
ipſiuſque abſentis vices gerens, cum G. Sagienſi
& G. Lexovienſi epiſcopis, necnon G. Bajo-
cenſis, R. Ebroicenſis atque G. Conſtantienſis
præſulum procuratoribus, concilium habuit pro-
vinciæ in capella archiepiſcopi Rotomagenſis.
1346. Anno 1346 Johannes epiſcopus Abrincenſis,
Petrus abbas ſancti Richarii & Petrus abbas de
Cornevilla viſitatores, inquiſitores, reformatores
& correctores ſuper monaſterio ſanctæ Trinitatis
Fiſcannenſis, tam in capite quam in membris,
a ſede apoſtolica deputati ſunt; necnon qui amice
componerent Nicolaum abbatem cum monachis.
1348. Biennio poſt, 1348, inviſit monaſterium ſancti
Michaëlis, ibique manſit toto menſe Septembri.
1354. Cameræ apoſtolicæ promiſit 21 Aprilis 1354,
1355. ex regeſtis Vaticani. Occurrit anno 1355 in
libro albo Abrincenſis eccleſiæ. Rotomagi, quo
propter bella Francos inter & Anglos, aufugerat,
ſolenne ſacrum in pontificalibus ad altare majus
eccleſiæ metropolitanæ celebravit 11 Januarii,
1358. feria v, 1358, in exſequiis Haricuriani comitis,
quibus interfuit rex Navarræ cum multis aliis
proceribus. Dedicavit anno eodem eccleſiam
Gemeticenſem. Munificum ſe præbuit erga mo-
naſterium ſancti Michaëlis de Monte, largitus
libras 50 ad comparandos reditus. Denique
rexit eccleſiam Abrincenſem annis ſeptem &
viginti, tribuſque menſibus, & obiit die 4 Junii
1358, cujus elogium habet codex MS. ſancti
Victoris Pariſienſis, his verbis: *Johannes noſter
ſanctæ memoriæ, dilectus a Deo & hominibus, in*
A *prædicationibus, in ordinibus & divinis officiis ſic
devotus, ut inſiſtentes ad devotionis augmentum promoveret. Hic devotiſſime eccleſiam beatæ Mariæ de Becco dedicavit in octava Nativitatis ejuſdem Dei genitricis, & conſequenter baſilicam ſancti Petri de Gemetico. Succeſſu vero temporis propter guerras regum Francorum, Anglorum & Navarræorum, exſul ab urbe & diæceſi Rotomagum confugit ad ſecuritatem, & tandem ibidem migravit ad Dominum, ſepultuſque eſt honorifice in tumulo lapideo, in monaſterio S. Petri & Audoëni, ſecundum affectionis ſuæ . . . . . in capella præcipui patroni ſui beati Andreæ apoſtoli, anno Domini 1358.* Ita quoque
B catalogus Lucernæ.

§ Sedente Johanne, Johannes alter Abrincenſis eccleſiæ theſaurarius & canonicus, factus eſt cardinalis diaconus tituli ſancti Georgii ad Velum-aureum.

XLII. Fulco.

Bardoul.

« Ortu Redonenſis in Aremorica Fulco, ex decano Andegavenſi præſul Abrincenſis creatur « anno 1358 ». Ita Sammarthani, qui tamen hunc omiſere in ſerie decanorum Andegavenſium. Codex vero MS. abbatiæ ſancti Michaëlis de Monte, Fulconem perperam ſequenti poſtpoſi-
C tum docet & mortuum anno 1380, die 22. Auguſti. Florebat tunc temporis Fulco *Bardouil* regi a conſiliis, cui ſigillum Caſtelleti Pariſienſis commiſſum fuit annis 1349 & 1357.

XLIII. Robertus I.

De la Porte.

Patria Cadomenſis & juris canonici profeſſor
Robertus, regis Navarræ cancellarius, electus
Abrincenſis a Carolo Delfino regni adminiſtro
obtinuit die 5 Novemb. 1359 regalia. Epiſcopus 1359.
autem Caletum miſſus a Carolo Navarræ rege,
pacem cum rege Franciæ compoſuit 24 Octob.
1360. Eodem obtinuit tutelare diploma ab 1360.
D Eduardo III, die 22 Julii 1360, & per regnum
ſuum commeandi facultatem 16 Julii 1362.
Solvit anno 1361, 22 Dec. cameræ apoſtolicæ. 1361.
Cum Guillelmo Cæſaris burgi abbate vocatur
regis Navarræ conſiliarius & vices gerens capitalis
Boïorum locum tenentis Navarræ regis anno 1364.
1364, diebus 27 Junii & 8 Auguſti in chartis
D. *de Gaignieres*, ubi memoratur 1365 die prima 1365.
Decemb. Anno ſequenti, Roberto Cenali teſtante, 1366.
enatam pœnitentiarium inter & capellanos ſacelli
beatæ Mariæ contentionem ſedavit. Die 5 Martii
1368 locum tenens capitalis Boïorum pro rege 1368.
Navarræ appellatur in charta D. *de Gaignieres*; &
E in altera ejuſdem anni dicitur locum tenens regis
Navarræ in Normannia. Admiſit ad eccleſiam
parochialem S. Sulpitii de Maceio Johannem de
Porta, præſentatum a Guillelmo *d'Oranges* milite
anno 1375, die Veneris ante Reſurrectionem 1375.
Domini. Pepigit hoc ipſo anno 1376, fer. v ante 1376.
feſtum S. Andreæ, cum Gaufrido abbate ſancti
Michaëlis, utroque capitulo conſentiente, de præ-
ſentatione ad eccleſiam S. Stephani *de Bacilli*.
Anno eodem, die ultima Nov. Carolo regi Na-
varræ a conſiliis Robertus codicillorum ejuſdem

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

ultimæ voluntatis apud Pampilonam conditorum
exſecutor delectus eſt. Denique tomo I Anecdot.
Martenii col. 1529, exſtant literæ Caroli V
Franciæ regis ad curiam Parlamenti Pariſienſis,
1378. datæ an. 1378, quibus epiſcopum Abrincenſem
Robertum perduellionis reum in cauſam adduci
jubet, ipſius bonis, quandiu vixerit, addictis
regio patrimonio. Diem clauſit extremum Ro-
1379. bertus anno ſequenti 1379, IV nonas Auguſti,
ex necrologio Lucernæ, *al.* X cal. Octobris.

DE FATE.

XLIV. LAURENTIUS.

Gente Turonicus Laurentius e ſede Briocenſi
ad Abrincenſem traductus, promiſit die 3 Oct.
1385. 1379, ex regeſto Vaticani. Convenit an. 1385
cum Gaufrido abbate S. Michaëlis, cui recens
ſummus pontifex privilegium confirmaverat in-
ſignia pontificalia deferendi, ordineſque minores
ſibi ſubditis conferendi, necnon ſacrum ritu
pontificali in Abrincenſi eccleſia, Laurentio epi-
ſcopo præſente, celebrandi. Occurrit Laurentius
1390. in chartis authenticis D. *de Gaignieres* 1390
1391. 18 Aprilis, ac 1391 die 24 Junii, proindeque
mortuus non eſt anno 1390, uti aſſerunt Sam-
marthani. Fato repentino corripitur ingreſſus
domum epiſcopalem, ex catalogo abbatiæ de
Lucerna; quem tamen ſepultum Arturus docet
ad beatum Maximinum de Cainone.

DE SAINT-AVIT.

XLV. JOHANNES VI.

Caſtroduni in diœceſi Carnotenſi natus Jo-
hannes, ex monacho ſancti Dionyſii abbas
Moſomenſis, tum ſancti Medardi Sueſſionenſis,
factus epiſcopus Abrincenſis, cameræ apoſtolicæ
promiſit 12 Octobris 1391, ex regeſtis Vati-
cani, ſolvitque 21 eorumdem menſis & anni.
1392. Reperitur feria IV 12 Martii 1392, & 1406
3 Decembris in chartis authenticis D. *de Gai-*
1393. *gnieres.* Formulam edidit Johannes anno 1393,
eccleſiæ prædia recenſentem. Fit ejuſdem mentio
1398. anno 1398, diebus 24 Januarii & 22 Aprilis
1399. in chartis de parochia Baciliaci; inviſitque 1399
monaſterium ſancti Michaëlis de Monte. Memo-
1408. ratur annis 1408, 1412, 1413 & 1414, in
1412. libro albo Abrincenſis eccleſiæ. In gratiam Jo-
1413. hannis epiſcopi Johannes papa XXIII quaſdam
1414. literas, quibus decanus & capitulum Abrincarum
eximebantur ab ordinaria epiſcopi juriſdictione
revocavit. *Datum Mantuæ IV calend. Februarii anno IV pontificatus.* Eodem anno, XV calendas
Aprilis, literis Bononiæ datis, idem ſummus
pontifex hanc exemtionis revocationem adhibito
temperamento declaravit, aliiſque literis Bononiæ
datis idibus Septembris, anno IV pontificatus,
plura conſtituit pro epiſcopo & eccleſia Abrin-
cenſi, ſuper exemtione decani, canonicorum &
ceterorum eccleſiæ miniſtrorum, necnon ſuper
ejuſdem exemtionis revocatione & aliis. Inſuper
Johanni epiſcopo & ſucceſſoribus ejus Johannes
XXIII plenam & liberam largitus eſt licentiam
omnes, tam ſuæ civitatis quam totius diœceſis,
hoſpitales domos viſitandi, reformandi rationes
& adminiſtratores, ab earum rectoribus, ſeu

A adminiſtratoribus exemtis & non exemtis petendi,
exigendi, audiendi, confirmandi, infirmandive
rationes, quoties ſibi & ſucceſſoribus viſum fuerit
expedire. *Datum Conſtantiæ V idus Decembris anno V,* hoc eſt 1415. Johannem de Rupe- 1415.
ſciſſa Rotomagenſem archiepiſcopum, qui eccle-
ſiæ ſuæ adiit poſſeſſionem 22 Octobris 1423, 1423.
Johannes Abrincenſis præſul comitatus eſt. In-
ſequenti 1424, die 24 Junii, Johannes epiſc. 1424.
Julmenſis Johannis Abrincenſis epiſcopi legatus,
contulit ordines minores in abbatia S. Michaëlis
de Monte, ſcripto profeſſus nolle ſe ob hanc
rem ullum abbatiæ juribus damnum generari.
Interfuit Johannes Abrincenſis cum Ebroicenſi
præſule, quando Johannes dux Betfordiæ cano-
B nicus ad honores in æde Rotomagenſi metro-
politana receptus eſt. Tradit auctor Antiquitatum
Normanniæ Johannem fuiſſe carceribus manci-
patum Rotomagi an. 1432, propter ſuſpicionem 1432.
tradendæ hujus civitatis, quam forte, ut dilueret,
regi fidem obſtrinxit ſuam 12 Januarii anno
1431. Spiritum extremum exhalavit an. 1442, 1442.
22 Julii, ſepultus ad ſancti Audoëni baſilicam,
in ſacello ſancti Andreæ retro chorum.

5 Quod addunt Sammarthani, Philibertum
de Monte joco epiſcopum Abrincenſem juraſſe
in verba eccleſiæ Rotomagenſis menſe Januario
anni 1442, ſi de Philiberto Conſtantienſi epiſc.
C agitur, jam obierat anno 1439; alterius nulla
exſtat mentio in vulgatis antiſtitum catalogis.

XLVI. MARTINUS.

PINARD.

Ortus e Nonanto juxta Bajocas Martinus,
ex Abrincenſi canonico & Bajocenſi decano fit
epiſcopus ab Eugenio IV per obitum Johannis,
III nonas Septemb. 1442, ex regeſtis Vaticani,
ubi & obtuliſſe legitur cameræ die 10 ejuſdem
menſis & anni. Procuratores conſtituit an. 1444, 1444.
22 Auguſti, qui ſe ipſius nomine ſiſterent Ca-
domi coram Richardo Eboraci duce, vicariam
Franciæ & Normanniæ præfecturam habente.
D Anno 1448, die penultima Julii, accepit 130 1448.
libras Turonenſes pro cauſa reformationis in
pagis Cadomi & Rotomagi, quam rex illi com-
miſerat, ex charta authentica collectionis D. *de*
Gaignieres, ubi & anno 1449, die 9 Julii & 1449.
22 Martii, memoratur epiſcopus & adminiſtrator
perpetuus Grandi-montis Rotomagenſis. Jam
17 Februarii ejuſdem anni regi fidem juraverat
apud Greſtanum. Solenne ſacrum celebravit in
ara principe ſancti Michaëlis de Monte, die
Dominica in Ramis Palmarum 1451. Martinus 1451.
denique poſt decem annos regiminis defunctus
E 1452, menſe Januario die 10, ex Arturo, ſe- 1452.
pultus eſt in æde cathedrali, e regione ſedis
pontificalis.

XLVII. JOHANNES VII.

BOCHARD, vel BOUCART.

Vaucellanus dictus a patria, ſuburbio ſancti
Laudi Conſtantienſis diœceſis Johannes *Bochard*
Sammarthanis, & *Boucart* in Beccenſi chronico,
doctor Pariſienſis, regi a confeſſionibus & elee-
moſynis, ex archidiacono Abrincenſi factus epiſc.
die

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

1453. die 28 Aprilis an. 1453, regi fidem pollicitus eſt pro eccleſia ſua, & pro baroniis Abrincenſi & ſancti Filiberti ſuper Rillam anno eodem 2 Julii; tandemque Rotomagenſi eccleſiæ ſpopondit obſequium eodem anno 10 Julii, uti acta capitularia docent. Memoratur in chartis authenticis
1459. D. *de Gaignieres* 1459 15 Martii, 1460 24
1460. Septembris, 28 Februarii 1468 & 27 Aprilis,
1468. 1469 13 Decembris, & 1470; quo ultimo,
1469. annuente rege, tutelam ſuſcepit liberorum de-
1470. functi J. *Campion* domini *de Virommey*. Adfuit eodem anno cum aliis præſulibus, regni generalibus comitiis. Occurrit etiam die 15 Januarii
1471. 1471, regi Ludovico XI dictus a confeſſionibus in diplomate Pauli II papæ ad archiepiſcopum Turonenſem, pro confirmando rege in ſua de bello Turcico ſuſcipiendo ſententia. Cupiens idem rex Academiam Pariſienſem florentiſſimam reddere, huic epiſcopo curam illius renovandæ commiſit; & ut eam in pluribus reformaret juſſit. Obſecutus præſul, in primis auctor fuit principi, ut Reales, quos vocant, philoſophos confirmaret; & e contrario doctrinam Nominalium abrogaret, dato diplomate
1473. Silvanecti anno 1473, quo interdicitur lectio & interpretatio Nominalium, prout refertur in vita Ludovici regis, cui non multo poſt petenti,
Ampliſſ. coll. tom. II, col. 1483. ut Johannes ex Abrincenſi ad Conſtantienſem transferretur eccleſiam, & Guillelmus *d'Eſlouteville* ad Abrincenſem promoveretur, abnuit, qui invitum transferre noluit, Sixtus IV pontifex,
1475. Romæ literis datis die 13 Februarii 1475, anno
Ibid. col. 1487. pontificatus quarto; ſed aliis ad ejuſdem Franciæ regis preces, die 7 Martii ſequentis, abbatiam Brantolmienſem, cum vacare contingeret, ſe collaturum promiſit Johanni epiſcopo, qui, utroque jubente, commendam Becci obtinuit primus
1476. anno 1476. Vicarius & procurator Johannis ejuſdem epiſcopi memoratur Johannes *le Marchant* decanus & canonicus Abrincenſis, vir eximiæ
1480. ſagacitatis, anno 1480 27 Decemb. Obtinuit is præſul, die 20 Martii ejuſdem anni, prorogationem ad recenſenda Beccenſis abbatiæ prædia,
1483. & iterum anno 1483, 29 Novembris, pro recenſendis cum epiſcopatus, tum abbatiarum Becci & Cormeriaci bonis. Inter hæc Baſinus Lexovienſis epiſcopus, plures ad Johannem ſcripſit epiſtolas, rogans, ut qua valebat apud regem gratia obtineret ipſum revocari Perpiniano, quo rex eum ablegaverat ad cancellarii munus obeundum, annis 1466 & 1467. Qua de re ſic ipſe Baſinus loquitur in apologetico cap. 13: *Cum pro ea re, vice noſtra, captata opportunitate, compellaſſet regem, benignum ſatis atque humanum reſponſum reportavit, &c.* Scripſit Johannes miro compendio in omnes bibliorum libros brevem expoſitionem, ſeu compilationem, Cenali teſte. Tandem cum epiſcopatum tenuiſſet annis 30, menſibus novem, diebuſque 21, vitam clauſit apud ſanctum Laudum 28 Novembris
1484. an. 1484, ſepultus in choro Abrincenſi ſub tumba albi lapidis ad ſiniſtrum latus Martini

ANNI CHRISTI

A deceſſoris, a quo præter archidiaconatum plurimis donatus fuerat beneficiis.

Johannem aliquando cardinalem & apoſtolicæ ſedis legatum ſchedis ad nos tranſmiſſis decepti ſcripſimus tom. IX, col. 1118.

XLVIII. Ludovicus I.

DE BOURBON-VENDOME.

Johannis Borbonii hujus nominis ſecundi, comitis Vindocinenſis, & Guidonæ *Peignée*, dictæ *de la Vieuville*, non juſtæ uxoris filius Ludovicus, magiſter in artibus, licentiatus in legibus, clericus Carnotenſis diœceſis, cantor eccleſiæ collegiatæ Vindocinenſis, prior Eſpernonii, conſi-
B liarius clericus in Parlamento Pariſienſi, literis regiis datis 18 Februarii 1483, cum prærogativa ſeſſionis in eadem curia & jure ferendi ſuffragii, 1484 die ultima Februarii præſtito ſacramento, admiſſus eſt 8 Aprilis, ex regeſtis curiæ. Electus vero Abrincenſis per obitum Johannis, XVI
calendas Januarii 1484, inſequenti 22 Martii 1485.
regi Carolo fidem juravit de rebus temporalibus, & 26 Aprilis ejuſdem anni eccleſiæ Rotomag.
In chartario Vindocinenſi occurrit anno 1492 1492.
Ludovicus, qui 1495 de ſacro fonte ſuſcepit 1495.
Ludovicam Borboniam, poſt abbatiſſam Fontis-
ebraldi. Interfuit an. 1497 ſcacario Normanniæ, 1497.
C cujus in regeſto laudatur an. 1500, menſe Julio. 1500.
Anno ſuperiore donatus fuit jure, quo prognati legitimo conjugio potiuntur, ex literis chartophylacii memorialium cameræ rationum, datis menſe Novembri 1499. Inſequenti, die 13 Junii, votum excepit Renatæ Borboniæ Fontebraldenſis abbatiſſæ de perpetua intra monaſterii clauſtra ſtabilitate. Eo circiter anno fuit commendatarius beatæ Mariæ Saviniacenſis. Reperitur
anno 1503 in pactis matrimonialibus inter 1503.
Ludovicum Borbonium principem Rupis ad Oyonem, & Loiſiam Borboniam Calviniaci dominam, Molinii Boïorum. Biennio poſt,
D 1505, die Dominica 22 Junii, Iſabellam Bor- 1505.
boniam majorem Fontis-ebraldi prioriſſam benedixit abbatiſſam ſanctæ Trinitatis Cadomenſis.
Contra Ludovicum an. 1508, ſenatus conſulto 1508.
Rotomagenſi decretum eſt Abrincenſem epiſcopum & abbatem ſancti Michaëlis de Monte, vicibus alternis de more ad eccleſiam de Baciliaco præſentaturos. Denique Turonis dies abſolvit
Ludovicus anno 1510, XII calend. Novembris, 1510.
aiunt Sammarthani, dum Luteciæ moraretur, ex catalogo Lucernæ. Humatur in majori eccleſiæ cathedralis ſacello beatæ Mariæ virginis. Hunc ſequenti elogio celebrat epiſcopus Cenalis: *In*
E *regis ac regni utilitatem & gloriam legationibus functus eſt magna ſui ac ſuorum laude, multiſque beneficiis rem eccleſiaſticam inſtauravit, ornavit & auxit. Epiſcopalem domum Abrincenſem & arcem in caſtro de Parco munificentiſſime a fundamentis erexit. Præfuit annos 16.*

Tum his verſiculis antiſtitem de eccleſia bene meritum epitaphii loco ſic affatur:

Borboniam illuſtras & laude & nomine gentem.
Dent tibi ſupremos pia numina ſedis honores.

Digitized by Google

ANNI CHRISTI HERBERT.

XLIX. Ludovicus II.

Votis capituli in diverſos diſtractis, nec ullo ſupra medietatem obtinente, propter lapſum temporis, jus eligendi devolutum eſt ad capitulum Rotomagenſe, ſede archiepiſcopali vacante. Quapropter idem capitulum Rotomagenſe Ludovico *Herbert* canonico Rotomagenſi regiis literis commendato, Abrincenſem epiſcopatum contulit 25 Februarii 1510. Ita fere D. *le Prevoſt* canonicus Rotomagenſis, ex regeſtis capituli. Pariſinus erat Ludovicus, patritia & quæſtorii ordinis familia natus, parentibus Johanne *Herbert* ærarii Franciæ præfecto generali, & Johanna *Guerin*. B Fratres habuit Gaufridum Conſtantienſem epiſcopum, Johannem equitem toparcham *d'Auſſonvilliers*, baronem *de Courcy*, regis cubicularium, Franciſcum baronem *de la Hogue*, necnon Philippum archipræſulem Aquenſem. Scientiis in academiis optime inſtitutus, ſacris ab ineunte ætate ſe dedit, factus Abrincenſis canonicus & archidiaconus Conſtantienſis. Denique ex abbate ſancti Laudi ad epiſcopalem ſedem Abrincenſem evectus eſt quo ſupra diximus modo, juxta literas Ludovici XII regis actis capitularibus inſertas, diebuſque 26 Novembris & 18 Decemb. anno 1510 ſubſcriptas, quarum virtute admiſſus eſt C

1511. a capitulo 21 Januarii 1511; & eodem anno, die 3 Junii, poſſeſſionem adeptus, eodem 20 Julii, magiſtrum Johannem *le Roy* presbyterum bonorum epiſcopatus exactorem inſtituit. Urbem

1512. ſolenniter invectus 23 Maii 1512, occurrit

1513. 1513 29 Martii, 1515 21 Maii, & 1519

1515. 16 Junii, in chartis authenticis D. *de Gaignieres*.

1519. Anno 1517, 3 Maii, ſubdiaconi functus eſt officio in conſecratione Ludovici *de Bourbon* epiſcopi Laudunenſis, in æde ſanctæ Catharinæ Vallis-ſcholarium Luteciæ, eorumdemque menſis & anni die 10, adfuit coronationi Claudiæ reginæ uxoris Franciſci I apud S. Dionyſium in Francia. D Demum e vita migravit Ludovicus die 4 April.

1526. 1526 in caſtro de Parco, quod anno 1514 reædificaverat. Sepulturæ illatus eſt in eccleſiæ cathedralis capella abſcondita B. Mariæ virginis de Pietate & in honorem Dominicæ Paſſionis dicata, quam ipſe bellorum tum vigentium furore dirutam a fundamentis de novo exſtruxerat. In archivis hujuſce gentis habentur tabulæ, quibus conſtituitur Ludovicus curator liberorum fratris Johannis, cujus primogenitus Ludovicus baro *de Courcy* parens fuit Claudiæ *d'Auſſonvilliers* in matrimonium collocatæ Franciſco *de Montmorency* domino *de Hallot*, Neuſtriæ progubernatori. E Ludovicum epiſcopum plures feciſſe fundationes teſtatur catalogus Lucernæ, quas inter 160 libr. Turonenſes annui reditus dediſſe legitur, per dominos de capitulo pauperibus quotannis erogandas; eccleſiæ vero ſuæ præclara tapetia, cruces argenteas, ornamenta, &c. contuliſſe.

5 Auguſtinus cardinalis Trivultius factus quidem epiſcopus Abrincenſis per obitum, die 2 aut 11 Maii 1526, legitur in regeſtis Vaticani; A ſed forte aut non acceptavit, aut paulo poſt ceſſit: nam

ANNI CHRISTI

DE LANGEAC.

L. Johannes VIII.

Triſtano domino *de Langeac* & Anna *d'Alegre* parentibus nobilibus in Arvernia natus Johannes, cum pluribus annis in aula regum floruiſſet libellorum ſupplicum magiſter, abbas Piperaci & Eſchalleii, ac Brivatenſis præpoſitus, poſt legationes ſumma prudentiæ laude obitas, ad epiſcopalem gradum Abrincenſis eccleſiæ pervenit, bullis acceptis per obitum Ludovici 22 Octobris 1526, ex regeſto Vaticani, regique Franciſco I probatis die 6 Januarii ſequentis, 1527.
regni decimo tertio. Is porro conſiliarius regis, & ad baſilicam recuperatorius judex nuncupatus, anno 1527, diebus 15 & 19 Decembris ſedit Luteciæ in conſilio regis. De eo ſic habetur apud Reginaldum Annal. eccleſ. *Johannes* Langeach *regis chriſtianiſſimi apud Venetos orator anno 1528 die prima Octobris, diploma pontificium* 1528.
accepit. Sedit pontifex in eccleſia Abrincenſi ſeptem propemodum annis, inde traductus ad Lemovicenſem, cujus accepit poſſeſſionem anno 1533, uti tom. II, col. 539, dictum eſt.

CENALIS.

LI. Robertus II.

Natus Pariſiis 1483 Robertus, in alma ejuſdem civitatis theologica facultate Sorbonicus magni nominis renunciatus eſt doctor an. 1513; inde epiſcopus Vencienſis nominatus a rege Franciſco I anno 1523, & poſt biennium ſacræ palatii capellæ theſaurarius, tum Regenſis præſul, tandemque Abrincenſis 1532, clientelari ſacra- 1532.
mento juravit in verba Rotomagenſis eccleſiæ 10 Januarii 1533. Vir eruditionis laude con- 1533.
ſpicuus, theologicis ſtudiis Franciæ & eccleſiaſticæ antiquitatis cognitionem adjunxit; Gallicam quippe hiſtoriam Latine duobus tomis diſtributam evulgavit, quorum prior ad anthropologiam Gallici principatus, poſterior ad ſoli chorographiam pertinet, quam Henrico II regi nuncupavit. Indicem quoque deceſſorum Abrincenſium epiſcoporum ſcripſit, ex quo & variis auctoribus quædam a nobis hic publicantur; item hierarchiam Neuſtriæ quinque partitam libris, relictam in membranis MSS. Horum vero librorum primus continet diœceſis Abrincenſis deſcriptionem; alter epiſcoporum ſeriem; tertius elenchum Rotomagenſium præſulum; ceteri miſcellanea quædam; in his plurima mutuatur ab Orderico, Guillelmo Gemeticenſi, Roberto de Monte, aliiſve hiſtoricis. Pendente in Germania bello civili, Carolus V imperator ad ſedandas, ut ſibi videbatur, diſcordias, quorumdam theologorum conſilio & ope, formulam, quam vocant *Interim*, capita quædam doctrinæ de præcipuis catholicis dogmatibus & cæremoniis continentem, a ſummo pontifice reprobatam cum publicaſſet, dum de religione in concilio univerſali ageretur, & definitum id fuiſſet a multis theologis, hæc improbata fuit inter

ANNI CHRISTI

orthodoxos. Quamobrem antidotum contra hanc
evulgavit Cenalis, de quo ſcribens doctiſſimus
Henricus Spondanus Appamiarum epiſcopus
tom. III Annalium eccleſiaſticorum ſub annum
1548, hæc ſubdit : *Fuit liber ſcriptis utriuſque
partis, tam catholicorum quam hæreticorum, impugnatus;
nam inter catholicos Robertus Cenalis
epiſcopus Abrincenſis, vir apprime doctus, antidotum
publicavit ad propoſita* (ut habet inſcriptio) *per
interim, non tam per modum, quam præter omnem
religionis modum oblata : qui præſul totum opus
exagitat, & ab ejus impia doctrina omnes ſibi
cavere monet, ſpeciatim vero in duobus articulis,
de connubio ſacerdotum & communione ſub utraque
ſpecie.* Robertus etiam opus edidit de ponderibus
& menſuris, librum quoque inſcriptum *Larva
Sycophantica* in Calvinum, aliaque ingenii monumenta
reliquit : de quo antiſtite Poſſevinus
in apparatu ſacro, & Genebrardus Aquenſis archiepiſcopus
in chronologia. Inter hæc Robertus
1535. anno 1535, die 20 Septembris, eccleſiæ ſuæ
1537. bona recenſuit & recognovit. Anno 1537, 10
Februarii, ſacrum ritu pontificali in eccleſia
Maturinorum Pariſiis celebravit pro defuncto
28 Januarii Natali Beda ſyndico facultatis theologicæ
Pariſienſis. Ex licentia ſibi conceſſa 2
1544. Maii 1544, dedicavit in eadem civitate anno
1545. 1545 24 Novembris, altare ſeu capellam in
eccleſia Hoſpitalis domus ſancti Gervaſii, in
honorem ſanctiſſimæ Trinitatis, ſanctorum Lazari,
Mariæ-Magdalenæ, Marthæ, Dionyſii & Blaſii.
1556. Anno 1556, 17 Septembris, interfuit funeri
Franciſci *Picart* decani ſancti Germani Autiſſiodorenſis
Luteciæ, ac poſtridie pro eodem ſolenne
in pontificalibus ſacrum celebravit in eccleſia
Alborum Mantellorum, ubi tumulatus fuerat,
& 19 ejuſdem menſis Sabbato intra rem divinam
in æde ſacra Sorbonica funebrem ejus pronunciavit
orationem ; quod etiam præſtitit in exſequiis
Jacobi *d'Annebaut* cardinalis & epiſcopi
1558. Lexovienſis, in eccleſia Lexovienſi, an. 1558.
Denique poſtquam Cenalis per plures annos
in Abrincenſi cathedra ſediſſet, animam Deo
1560. reddidit Pariſiis anno 1560, ſepultus ad ſanctum
a Paulum die 27 Aprilis, ſub tumulo * marmoreo
& ænea ſtatua, epiſcopi referente perſonam,
duoſque pedibus calcante ſerpentes, hiſce verſibus
adſcriptis :

Jure ſub hoc tumulo Pauli ſacra continet ædes
Ejus præconem mentis & eloquii,
Quem fuerat vivens imitatus moribus, alto
Eloquio, ſcriptis, oreque fulmineo.
In hoc diſſimilis, quod lecto es funera paſſus.
In reliquis, præſul candide, Paulus eras.
Principibus coram illius tu more fuiſti
Vas lectum, conſtans, verbiger, æthereus,
Paſtorum phœnix, ac declamator Ieſu,
Et Pauli ſpecies altera viſa loqui.
Tu, Cenalis, eras ſcriptis laus orbis, & urbis
Pariſienſis honor, doctor & indigena.

* Hunc e ſanctuario, ubi tum poſitus eſt, loco fuiſſe motum, quando ara maxima novis ſumtibus reformata fuit, docet hiſtoria MS. Sacræ capellæ Pariſienſis.

A Sequentia ibidem a parte meridionali, in tabella
cuprea ſpectantur verba :

Ego Jehovah : hoc eſt nomen meum
Uni trino numini ac nomini ſacrum.
Huc ades quiſquis es chriſtianæ cultor
Pietatis, hoc monumentum vocat
Suadetque, ut te eſſe mortalem vel caſibus
Diſcas noſtris, tum quæ ſequuntur legas.

Epitaphium Roberti Cenalis Arboricenſis epiſcopi,
doctoris theologi, ordine & origine Pariſienſis,
cujus ipſemet auctor exſtitiſſe legitur
B tomo II Hierarchiæ Neuſtriæ :

En moriturus ego vixi quo vivere poſſim
Jam moriens, mortem vita beata manet.
Vixi equidem, fateor, ſed quem vixiſſe pigeret,
Ni mihi ſpem faceret gratia larga Dei.
Buſta tui miſeranda vides qui forte Roberti,
Dic tandem, æterna pace fruatur, amen.

LII. Antonius. LE CIRIER.

Senator Pariſienſis & eccleſiæ cathedralis ejuſdem
civitatis decanus Antonius, evaſit epiſcopus
Abrincenſis per ceſſionem ſeu obitum Roberti,
C Pii IV literis datis VI idus Maii 1560, ex regeſtis
eccleſiæ, quæ citant Sammarthani, ſeu 2 Junii
1561, ex regeſtis Vaticani, dieque Veneris 28 1561.
Novembris ejuſdem anni, eccleſiæ poſſeſſionem
accepit per procuratorem, cum jam die Dominica
15 Junii, in ſupplicatione publica & ſolenni
apud Pariſios ſanctiſſimum ſacramentum detuliſſet,
comitantibus abbate ſanctæ Genovefæ &
priore S. Catharinæ Vallis-ſcholarium, præeuntibuſque
epiſcopis Ebroicenſi, Bajocenſi, Ambianenſi,
Autiſſiodorenſi, Lexovienſi, Catalaunenſi,
&c. ſequentibus vero cardinalibus Borbonio,
Armaniaco & Guiſæo. Ita Sauvageus in additio-
D nibus ad Nicolaum Gillium in Annalibus Franciæ
ſub rege Carolo IX. Eccleſiam Abrincenſem
ſolenniter ingreſſus eſt Antonius anno 1562,
die feſto S. Andreæ * apoſtoli, eccleſiæ patroni;
adfuit hoc anno & ſequenti concilio Tridentino.
Dum Abrincatinam eccleſiam regeret, hanc 1562.
effuſo cujuſdam apparitoris ſanguine fœdatam
Bertrandus *de Marillac* epiſcopus Redonenſis
priſtino reſtituit decori 29 Julii anno 1567. 1567.
Biennio poſt, 1569, Petrus Graſſinus Ablonis 1569.
dominus, fundator collegii Graſſinorum Pariſiis,
ultima voluntate ſtatuit, ut Antonius conſilio &
monitis juvaret teſtamenti ipſius exſecutores.
E Interfuit anno 1571, 25 Martii, coronationi 1571.
Eliſabethæ reginæ uxoris Caroli IX, ſubdiaconuſque
miniſtravit cardinali a Lotharingia Sandionyſiano
abbati in eccleſia ſancti Dionyſii cæremoniam
peragenti. Adfuit Pariſiis cœtui cleri
Gallicani an. 1573, ibique conſecrationi Caroli 1573.
Auguſtodunenſis epiſcopi, die 26 Julii ejuſdem
anni, ac Franciſci Maclovienſis 28 Februarii
1574. Defunctus eſt 17 Januarii 1575, ſe- 1574.
pultuſque in choro Pariſienſis eccleſiæ, cujus 1575.

* Sancti Audoeni, ex Sammarth.

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

decanatum retinuerat uſque ad triduum ante obitum, quo nepoti tranſcripſit 14 Januarii.

LE CIRIER.

LIII. AUGUSTINUS.

Deceſſoris ex fratre nepos Auguſtinus, ſenator Pariſienſis & canonicus ac Sacræ capellæ Palatii, necnon Abrincenſis canonicus & decanus, fuit etiam eccleſiæ Pariſienſis decanus per reſignationem patrui, tandemque per ejuſdem obitum epiſcopus Abrincenſis renunciatus a rege Carolo IX, bulliſque donatus a Gregorio XIII x calend. Maii, eccleſiæ poſſeſſionem adiit per procuratorem 1575 Sabbato 13 Auguſti. Interfuit anno
1577. 1577 comitiis regni Bleſenſibus, & 1579,
1579. menſibus Maio & Junio, celebri apud Melodunum cleri Gallicani conventui. Vixit Auguſtinus annos quadraginta, menſes ſex & tres dies, cujus obitus incidit, ex Sammarthanis, in 23
1580. Martii 1580; in tertium vero ejuſdem menſis, ex codice ſancti Michaëlis de Monte. Jacet in eccleſia cathedrali ſub cenotaphio æneo, ante cathedram epiſcopalem.

DE PERICARD.

LIV. GEORGIUS.

Ortu Rotomagæus Georgius, Johannis in ſenatu Rotomagenſi regii cognitoris filius, cum eſſet Rotomagenſis ſenator, ſcholaſticus Abrincenſis, abbas ſancti Stephani Cadomenſis & ſancti Juliani Turonenſis, promotus eſt ad epiſcopalem cathedram Abrincenſem bullis a Gre-
1583. gorio XIII datis Romæ 1583 v calend. Aprilis, ex Sammarthanis, ipſiſmet vero calendis, ex Arturo. Sumſit poſſeſſionem nomine procuratorio, die Mercurii prima Junii ejuſdem anni. Inſe-
1584. quenti 1584, in parochia ſancti Laudi Rotomagenſis, celebravit exſequias illuſtris viri D. Jacobi *de Bauguemare* in curia Parlamenti protopræſidis. Fato interceptus Georgius in ipſo ætatis flore
1587. anno 1587 die 22 Julii ex Sammarthanis, die vero 9 ex codice Montis ſancti Michaëlis, jacet in cathedrali, in ſacello ſancti Georgii.

DE PERICARD.

LV. FRANCISCUS.

Superioris frater Franciſcus, Abrincenſis eccleſiæ ſcholaſticus & poſt decanus, ſenator & canonicus Rotomagenſis, necnon comes conſi-
1588. ſtorianus, inauguratur epiſcopus anno 1588. Fuit unus ex delegatis, qui menſe Maio &
1593. ſequentibus anni 1593, cum aliis præſulibus & regni proceribus in vico Suriſnarum duabus a Lutecia diſſito leucis, convenerunt tempore nefandi illius belli civilis, regnante Henrico
1595. Magno, pro treuga & pace. Anno 1595, die 5 Septembris, celebravit exſequias D. Andreæ *de Brancas de Villars* maris in Francia præfecti,
1596. in eccleſia Rotomagenſi ſepulti. Anno 1596 adſtitit Luteciæ cleri Gallicani comitiis, inibique cum Claudio *d'Angennes* epiſcopo Cenomannenſi operam contulit in conſecrationibus Guitardi *de Rate* Monſpelienſis, in capitulo Cœleſtinorum
1597. Pariſ. 18 Julii anno 1597, & apud ſanctum Victorem 28 Decembris, Caroli *de Bourbon* archiepiſcopi Rotomagenſis. Roma reverſus, quo

A perrexerat eodem anno circa feſtum S. Michaëlis, adſtitit Pariſiis Franciſco cardinali *de Joyeuſe* Gaſparem *Dinet* Matiſconenſem epiſcopum inaugurant
an. 1600 die ſacra Epiphaniæ Domini, 1600.
in ſacello inferiori beatæ Mariæ intra monaſterii ſancti Germani a Pratis ſepta. Ad reſtituendam in diœceſi diſciplinam eccleſiaſticam, ſtatuta condidit in ſynodo Abrincis habita 13 Aprilis anno 1600. Roma ſcripſit ad Franciſcum car-
dinalis Perronius die XI Januarii anno 1607, 1607.
ſe pro illo quamdam a ſummo pontifice gratiam obtinuiſſe. Peroravit bis Franciſcus pro
clero Pariſiis convocato 1610 coram rege Lu- 1610.
B dovico XIII & regina matre. Adfuit 1612, 1612.
die 16 Decembris, conſecrationi Franciſci Tarſenſis epiſcopi Pariſ. ibidemque regni comitiis
generalibus anno 1615, qua delegatus ab ordi- 1615.
nibus Normanniæ. Præſens 1621 inaugurationi 1621.
Leonori *d'Eſtampes* epiſcopi Carnotenſis Pariſiis, anno eodem interfuit cum ſororis filio, jam ab anno 1616 coadjutore deſignato, cleri Gallicani
cœtui Burdegalenſi; & anno 1625 apud Hiſ- 1625.
paniarum regem legatione functus eſt. Capucinos interim anno 1618 Julii 15, ac moniales ordinis ſancti Benedicti admiſit in ſuburbiis; & Benedictinos e reformata ſancti Mauri congre-
C gatione monachos in abbatia ſancti Michaëlis de Monte conſtituit. Se vere paſtorem in omnibus exhibuit; ſed præſertim ſtatutis plurimis ſynodalibus ad tuendam eccleſiaſticam diſciplinam conditis: inter quæ laudantur in primis
quindecim ab eo ſancita in ſynodo anni 1633 1633.
7 Aprilis, habita in ſuis ædibus. Miſſale & breviarium Romanum ex ſacri concilii decreto editum promulgavit. Tanta in omnibus moderatione uſus eſt Franciſcus, maxime vero in eccleſiæ ſuæ adminiſtratione, quam per quinquaginta & amplius annos feliciter rexit, ut ne vel minimum quidem ipſum inter & capitulum
D ortum diſſidium fuerit. Demum antiquior epiſcoporum Galliæ, cum victor rediret a defenſione jurium epiſcopalium, luctu non ſuorum modo, ſed & omnium, ad quos fama ejus pervenerat, repentina corruit morte in caſtro Condæo, quod eſt Ebroicenſis epiſcopi, die 25
Novembr. ſanctæ Catharinæ ſacra anno 1639. 1639.
In eccleſia Ebroicenſi, communi cum Guillelmo ejuſdem epiſcopo & ejus germano ſepultura potitur: ejus tamen cor in Abrincenſem eccleſiam delatum, ſepultum eſt in ſancti Georgii ſacello, inter Georgium fratrem deceſſorem & Odoardum germanum alterum, ejuſdem civitatis Abrin-
E cenſis gubernatorem.

¶ Henricus *Boyvin* filius Johannis in ſuprema Rotomagenſi curia ſenatoris, ex ſorore Georgii & Franciſci *de Pericard* epiſcoporum, cum jam eſſet decanus eccleſiæ Rotomagenſis, abbas Montis-morelli & prior beatæ Mariæ de Bocherio prope Moretonium & de Denezeio, adſcitus eſt ab avunculo in coadjutorem anno 1616, eodemque bullis donatus III nonas Auguſti a Paulo V, ſacratus eſt epiſcopus Tarſenſis in eccleſia Abrincenſi, 28 Maii 1617, per Franciſcum avunculum,

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

Antonium *de Revol* Dolenſem, & Guillelmum *le Gouverneur* Maclovienſem epiſcopos, & receptus in eccleſia Abrincenſi 2 Junii ejuſdem anni. Theſaurarii dignitatis in eadem eccleſia poſſeſſionem adeptus eſt 23 Aprilis 1618, & poſt decanus a capitulo delectus 26 Junii 1619, adfuit anno 1632 die 25 Maii, publicationi ſtatutorum ſynodalium Franciſci Rotomagenſis archiepiſcopi, ejuſdem vicarius generalis; & anno 1635 pro Neuſtriæ provincia conventui Pariſienſi generali. Roboreti prope Rotomagum vir pietate & doctrina inſignis fato functus eſt 12 Februarii 1636, ſepultus in eccleſia parœciali de Romereyo; ſicque præpoſtero fato quem Franciſcus epiſcopus Abrincenſis deſtinarat ſibi ſucceſſorem, luxit deceſſorem.

VIALART.

LVI. Carolus.

Pariſinus ortu Carolus, Felicis *Vialart* domini *de la Foreſt*, libellorum ſupplicum in regia magiſtri, & Johannæ *Hennequin* filius, Fulienſis congregationis monachus, a ſancto Paulo nuncupatus, ex abbate B. Mariæ Fulienſis, ejuſdemque congregationis præfecto generali, aſſumtus
1640. ad eccleſiam Abrincenſem anno 1640, ſtatim a Franciſco Rotomagenſi archiepiſcopo amice
1642. ſalutatus eſt. Inauguratur biennio poſt, 1642 die 6 Julii, apud Fulienſes Pariſienſes cum Felice filio fratris ſui Catalaunenſi epiſcopo, per Leonorium a Stampis Carnotenſem præſulem, collaborantibus Nicolao Silvanectenſi & Richardo Chalcedonenſi epiſcopis. Eccleſiam ſuam eodem anno, die Veneris 26 Septemb. ingreditur ſolenni pompa. Conſtitutiones eccleſiaſticas promulgavit
1643. in ſynodo Paſchæ anno 1643 16 Aprilis. Inſequenti fato fungitur annos natus 52, die 15
1644. Septembris 1644, apud Parcum, humatus in eccleſia cathedrali ad gradus majoris altaris. Præſul fuit in functionibus epiſcopalibus aſſiduus, uti & hiſtoriæ eccleſiaſticæ peritiſſimus; ſcripſit nempe Geographiam ſacram, ſive notitiam antiquam epiſcopatuum eccleſiæ univerſæ, ex Conciliis, Patribus, Hiſtoria eccleſiaſtica & Geographis antiquis excerptam, eloquentiæ Gallicæ tabellam, aliaque opera; ſed in hoc potiſſimum commendandus, ut de illo dici poſſit quod olim ſanctus Maximus de beato Euſebio dixit: Carolum ſcilicet in tota ſua diœceſi luſtranda animas viventi in corpore jam defunctas & delictorum mole obrutas ac ſepultas, ad emendationem, tanquam ad lucem vocando, Deo reſuſcitaſſe.

D'AUMONT.

LVII. Rogerius.

Natalium ſplendore illuſtris Rogerius, frater erat Antonii ducis *d'Aumont* Franciæ mareſcalli, quorum fuere parentes Jacobus baro *de Chapes* præfecturæ Pariſienſis prætor, & Carlotta-Catharina *de Villequier*, ac patruus heros ille Johannes *d'Aumont* comes *de Chateauroux*, equitum tribunus ſub regibus Henrico III & IV. Rogerius autem jam commendatarius monaſteriorum ſancti Petri de Uſerchia, de Bello-loco, de Barzellis & de

A Longo-villari, præſul Abrincenſis renunciatus eſt a rege Ludovico XIV adhuc impubere, 1644 menſe Novembri, cui annuens ſummus pontifex Innocentius X, ea de re ſcripſit ad archiepiſcopum Rotomagenſem XIII calendas Aprilis 1645. Rogerius igitur menſe Maio ejuſ- 1645.
dem anni, Luteciæ in æde ſacra S. Catharinæ de Cultura inauguratus eſt a Nicolao ex comitibus Guidiis a Balneo Athenarum archipræſule ac ſedis apoſtolicæ nuncio, aſſiſtentibus Henrico *de Bethune* epiſcopo Malleacenſi, & Petro *Bertier* Uceticenſi antiſtite, Montalbanenſi coadjutore. Tum ad eccleſiam ſuam accedens undetriceſimâ
B die Aprilis anni 1646, ſolenniter ingreſſus eſt; 1646.
& proxima die Aſcenſioni ſacra pontificaliter primum in cathedrali baſilica ſacris operatus, populo rite benedixit. Eodem anno, menſe ſeq. ſynodum habuit parochorum, in qua plurima decreta pro bono diœceſis regimine promulgavit, iiſque alia ſequentibus ſynodis adjecit, maxime quæ ad parochorum in pagis degentium ſalaria ſpectant, & ad ſacrorum ordinum collationem; ad quos promovendos, per quindecim dies in iis quæ uniuſcujuſque officii eſſent, erudiri, ſuiſque ſumtibus commorari & ali voluit in epiſcopali domo. Diœceſim pene totam intra biennium
C luſtravit, ædes epiſcopales inſtauravit, eaſque ad ſuum & ſucceſſorum in epiſcopatu commodum non mediocriter amplificavit, novis ædificiis adjunctis, hortis, fontibus & arboribus decoravit. Epiſcopalis dignitatis & auctoritatis retinentiſſimus, maxime erga exemtos, conventum Capucinorum viſitavit, quemadmodum & parthenonem ſanctæ Annæ ordinis ſancti Benedicti, & alium ejuſdem ordinis *de Moutons* in ſuburbiis Abrincenſibus, quos duos poſtremos ad regulæ normam reduxit.

Quæ vero circa monaſterium S. Michaëlis in periculo maris adjiciunt Sammarthani, falſa
D omnino evincunt plurimæ chartæ, quas ex ejuſdem monaſterii tabulario depromſimus, & in appendice noſtra retulimus; quales ſunt amicabilis compoſitio Willelmum de Oſtilleio Abrincenſem epiſcopum inter & Abrincenſe capitulum Ch. XIX. col. 116.
ex una parte, atque Radulfum abbatem & conventum ſancti Michaëlis ex altera, anno 1236 die Purificationis beatæ Mariæ virginis. Altera majoris conſilii decretum exhibet inter Rogerium *d'Aumont* Abrincenſem epiſcopum, & Ch. XXIII.
Jacobum *de Souvré* abbatem ſancti Michaëlis, col. 120.
ac priorem & conventum ejuſdem, anno 1648 1648.
die 3 Februarii. Tertium his accedit, compro-
E miſſum hos inter epiſcopum & abbatem de omnibus inter eos diſſidiis, an. 1650 18 Junii. Ch. XXIV. col. 122.
Felicior exſtitit Rogerius in magiſtratus a feudis epiſcopalibus dependentes, quorum plenam diſponendi facultatem regii conſiſtorii edictum penes ipſos antiſtites eſſe declarari curavit. Pium ſodalitium in honorem ſanctiſſimi corporis Chriſti, de capituli conſenſu, ad majus altare cathedralis erexit, ei de ſuo plurima largitus, & in multis aliis ſuæ diœceſeos eccleſiis pariter inſtituit. Adfuit an. 1649 18 Aprilis, conſecrationi 1649.

Digitized by Google

ANNI CHRISTI 1650. Harduini Ruthenenſis epiſcopi, in eccleſia vici *de Ruel* in agro Pariſienſi, & anno ſequenti, die 25 Martii, apud Cartuſianos Pariſienſes inaugurationi Caroli *d'Anglure* epiſcopi Adurenſis. Jurium epiſcopalium aſſertor, ne in patrimonium eccleſiæ nobiles quidam diœceſis involarent præcipue cavit; prorſus boni paſtoris munus nomenque promeritus, qui animam ſuam dedit vel obtulit pro ovibus, ſeu pro filiis ac fratribus & conſacerdotibus ſuis. Rogerio & epiſcopo Maclovienſi anno 1650, Innocentius X demandavit provinciam ut cognoſcerent ſententiam latam an. 1647 a Roberto *Cupif* epiſc. Leonenſi, adverſus Redonenſem præſulem & ejus vicarium generalem, Fratreſque Minores cuſtodiæ ſanctiſſimæ Trinitatis in provincia Turonenſi. Demum
1651. Rogerius epiſcopatu ceſſit anno 1651, ac vivere deſiit Luteciæ 25 Martii 1653, conditus in eccleſia Patrum Recollectorum ſancti Franciſci *de Piquepuce* prope portam ſancti Antonii, in ſacello gentilitio familiæ de Alto-monte, die 27 ejuſdem menſis.

BOISLEVE. LVIII. GABRIEL.

Oriundus ex Andegavenſi familia, quæ plures viros in utroque Pariſienſi & Aremorico ſenatu togæ dignitatibus & advocatione regia functos protulit, Gabriel, filius fuit Caroli *Boiſleve* ſenatorum antiquioris in Parlamento Britanniæ, cujus parens ſuos apud Andegavenſes provinciæ præfecturam exercuit. Senator & ipſe Gabriel primum in Aremorico ſenatu, tranſiit inde ad curiam Pariſienſem. Canonicus eccleſiæ Pariſ. necnon regi ab eleemoſynis, ſublectus eſt ad epiſcopatum Abrincenſem ſpontanea Rogerii *d'Aumont* abdicatione, die 5 Januarii 1651. Antiſtes in Romano conſiſtorio deſignatus 26 Septembris, conſecratur Pariſiis 10 Decembris ejuſdem anni, in eccleſia monialium S. Thomæ, a Roberto *Cupif* tunc epiſc. & comite Dolenſi, aſſiſtentibus Claudio *Auvry* Conſtantienſi, & Johanne *d'Eſtrades* veterano Condomienſi præſulibus. Tum pro re temporali, die Dominica
1652. 28 Aprilis 1652 exhibito regi Ludovico XIV apud ſanctum Germanum in Laya fidelitatis ſacramento, poſſeſſionem adipiſcitur, eccleſiam ſolenniter invectus 25 Auguſti ejuſdem anni. Fuit etiam abbas ſancti Georgii ad Ligerim, ſancti Albini de Boſco, & beatæ Mariæ Bardonarum Auxitanæ diœceſis, necnon aliquandiu prior S. Arnulfi de Criſpeio. Obiit 3 Decembris
1667. 1667, ſepultus Andegavi apud Fratres Minores Franciſcanos.

DE FROULAY DE TESSÉ. LIX. GABRIEL-PHILIPPUS.

Filius Renati *de Froulay* comitis *de Teſſé*, ex Maria *d'Eſcoubleau-Sourdis* ſorore Caroli marchionis *de Sourdis* equitis torquati Gabriel-Philippus, frater Caroli comitis *de Froulay* equitis torquati, & patruus Renati Franciæ mareſcalli, etiam equitis torquati, necnon abbatiſſæ ſanctæ Trinitatis Cadomenſis; abbas ipſe Triſagii & prius Anglæ diœceſis Pictavienſis, anno tandem

A 1668 menſe Septembri, nominatus epiſcopus Abrincenſis loco Franciſci *d'Aligre* abbatis ſancti Jacobi de Pruvino, qui oblatam dignitatem menſe Februario ejuſdem anni recuſavit, ſacram unctionem accepit 20 Januarii anno 1669, in eccleſia Fulienſium Pariſiis, miniſterio Franciſci *de Harlay* archiepiſcopi Rotomagenſis, adjuvantibus Arnaldo-Franciſco *de Maytie* Oleronenſi, & Henrico *de Laval* Rupellenſi epiſcopis. Poſſeſſionem nactus 13 Aprilis ſubſequentis, ſtatuta edidit 17 Octobris 1682. Sedit ad ann. 1689, quo mortuus eſt in ſua diœceſi 4 Maii, *al.* apud Abrincas 27 Aprilis. ANNI CHRISTI 1668. 1669. 1682. 1689.

B

LX. PETRUS-DANIEL. HUET.

Cadomenſis origine Petrus-Daniel, filius Juliani *Huet* Giſortii primarii prætoris, vir multarum literarum multiplicique eruditionis, tam ſacræ quam profanæ, fuit ſereniſſimi Franciæ Delphini præceptor ſecundarius: tum a rege deſignatus epiſcopus Sueſſionenſis die 13 Nov. anno 1685, antequam bullas accepiſſet, rege annuente, permutavit menſis Octobris die 5 anno 1689, cum Fabio *Brulart de Sillery*, nominato menſe Junio anni ejuſdem Abrincenſi epiſcopo. Bullis donatus, inauguratus eſt Pariſiis in C æde ſacra monialium a Viſitatione vici ſancti Jacobi, die 24 Auguſti 1692, regique fidem 1692.
juravit die 2 Septembris ſequentis. Statuta edidit ſynodalia 23 Aprilis 1693. Jam diu vero allectus 1693.
quadraginta viris Academiæ Francicæ, rempublicam literariam pluribus ingenii fœtibus locupletavit; quales fuere Latina verſio omnium Origenis operum, quam prælo ſubjecit Rotomagi primum 1668, deinde Londini in Anglia; libellus de origine Fabularium hiſtoriarum, &c. Sponte abdicavit anno 1699, retentis abbatiis Alneti 1699.
& Fontaneti, quibus in ſeceſſibus, quemadmodum & Pariſiis, muſas beato in otio colere perrexit. D Largitus eſt bibliothecam librorum delectu & multitudine præcipuam patribus Societatis Jeſu domus profeſſæ Pariſiis, uſu retento ad mortem, quæ Luteciæ demum contigit 25 Januarii 1721, cum tunc Academiæ Franciæ decanus eſſet.

LXI. ROLANDUS-FRANCISCUS. DE KERHOEN DE COETTENFAU.

Frater marchionis *de Coëttenfau* Rolandus-Franciſcus, doctor theologus facultatis Pariſienſis e domo Navarrea admiſſus die 3 Maii 1689, vacantem ſuperioris ceſſione Abrincenſem eccleſiam obtinuit nominatus a rege 19 Aprilis 1699. E Sacratur eodem anno 29 Novembr. in eccleſia Noviciatus patrum Societatis Jeſu Pariſiis, ab archiepiſcopo Rotomagenſi, collaborantibus Laudunenſi & Lingonenſi præſulibus; eodemque anno, die 11 Decembris, regi fidem obſtrinxit in caſtro regio Marliaci. In poſſeſſionem venit 17 Januarii 1700. Adfuit anno 1715 cleri 1700.
Gallicani comitiis; quartoque poſt anno 1719 1715.
menſe Octobri, fato functus Pariſiis, ſepultus eſt 1719.
in æde parochiali ſancti Sulpitii.

Digitized by Google

ANNI CHRISTI LE BLANC.

LXII. Cæsar.

Natus 15 Novemb. 1672 Cæſar, parentibus Ludovico *le Blanc* libellorum ſupplicum magiſtro, & Suſanna *Bazin de Beſons* ſorore archiepiſcopi Rotomagenſis, frater autem rei bellicæ adminiſtri ac Dionyſii-Alexandri epiſcopi Sarlatenſis, primum fuit canonicus regularis ſanctæ Crucis *de la Bretonnerie* Pariſiis, doctor facultatis Pariſienſis, ac prior Domni-Martini; tum a rege nominatus Abrincenſis epiſcopus menſe Novembri 1719,
1720. inauguratus fuit anno 1720 prima die menſis Maii, in hoſpitio regio Mutilatorum militum, vulgo *les Invalides*, ab avunculo Rotomagenſi præſule, ferentibus opem Nannetenſi & Claromontenſi epiſcopis, adſtantibuſque triginta præſulibus, &c. magno apparatu. Regi fidem obligavit Cæſar die 5 Maii ejuſdem anni. Obtinuit A abbatiam ſancti Saturi Bituricenſis anno 1727. Pariſiis vivere deſiit 13 Martii 1746.

ANNI CHRISTI 1727. 1746. DURAND DE MISSY.

LXIII. Petrus-Johannes-Baptista.

Quem tom. VII, col. 278, in decanis eccleſiæ collegiatæ ſancti Germani Autiſſiodorenſis apud Pariſios diximus filium Auguſtini *Durand de Miſſy* & N. *le Guerchois*, Petrus-Johannes Baptiſta, poſt plures eccleſiaſticas rite obitas dignitates, vicarius erat generalis epiſcopi Bajocenſis, cum a rege deſignatus fuit epiſcopus Abrincenſis die 21 Aprilis 1746. Anno eodem 9 Octobris, unctus oleo ſacro in ſacello congregationis domus profeſſæ patrum Societatis Jeſu Pariſiis ab epiſcopo Laſcurrenſi, adſtantibus Anicienſi & ſancti Claudii epiſcopis, 14 Octobris regi fidem apud Fontem-bellaqueum dixit.

ABRINCENSES ALIQUOT DECANI.

I. Richardus de Sublignejo, ex decano erat epiſcopus anno 1143.

Ch. XIII. col. 113. II. Hugo teſtis laudatur 1143 in charta fundationis abbatiæ de Lucerna.

Ch. XVI. col. 115. III. Rollandus Abrincenſis decanus anno 1171, ſuaſione Roberti de Torinneio abbatis ſancti Michaëlis in periculo maris creatus eſt epiſcopus Dolenſis in Aremorica anno 1177, ac tandem diaconus cardinalis tit. ſanctæ Mariæ in Porticu.

IV. Guido decanus ſubſcripſit chartæ Guillelmi epiſcopi, tempore Mainerii abbatis ſancti Florentii Salmurienſis, qui obiit 16 April. 1203.

V. Nicolaus de Aquila Abrincenſis decanus, quem inter alios arbitrum Rotomagenſis archiepiſcopus & ejuſdem eccleſiæ capitulum elegere ſuper decima de Deppa anno 1211; decanus adhuc erat anno 1219. Is eſſe videtur N. de Aquila, antea ſcholarum Abrincenſium magiſter, ſeu ſcholaſticus, de quo Innocentius III epiſtola 442 libri primi editionis Baluſ. & epiſtola 18 libr. II.

VI. H. decanus recenſetur arbiter in quadam D controverſia cum epiſcopo Dolenſi anno 1219.

VII. Guillelmus I *de Sainte Mere-égliſe* decanus erat ejuſdem eccleſiæ anno 1232, ex chartis ſancti Florentii; factus eſt epiſcopus anno 1236.

VIII. A. decanus & Richardi IV epiſcopi Abrincenſis vicarius generalis, memoratur anno 1256 in octavis Paſchæ, in literis de dono decimæ in parochia ſancti Martini de Campis ſecus Abrincas, & menſe Octobri in charta de capellania ab ipſomet inſtituta, ex regeſto cameræ rationum Pariſ.

IX. Guillelmus II *Ruaud* decanus Abrincenſis & canonicus Pariſienſis, cum Guillelmo E *de Macon* Ambianenſi epiſcopo ad Nicolaum III miſſus eſt a rege anno 1278, pro ſubſidio ad iter Jeroſolymitanum impetrando. Unus etiam fuit ex arbitris, quos, tam Stephanus epiſcopus Pariſienſis, quam Matthæus abbas Sandionyſianus B ſimul litigantes elegere Sabbato poſt feſtum apoſtolorum Petri & Pauli, anno 1279. Guillelmus *de Villers* miles, & G. decanus Abrincenſis, arbitrati ſunt inter virum nobilem J. *Payan* militem, & conventum S. Michaëlis in periculo maris, anno 1280. Mittitur adhuc legatus ad Nicolaum papam a rege, cum Guillelmo *de Macon* Ambianenſi epiſc.& Radulfo *d'Eſtrées* Franciæ mareſcallo, anno 1297, rogaturus pontificem, ut de vita ſancti Ludovici fieri publicam C inquiſitionem curaret. Altero poſt anno defecit 1299, in feſto ſancti Thomæ martyris 29 Decembris, ex ipſius epitaphio in clauſtro Pariſienſis eccleſiæ in hunc modum:

In cælis claudi valeas; Guillelme Ruaudi,
Qui vana laude non plenus eras, neque fraude.
Juris eras ſanus conſultor, Pariſianus
Canonicus, planus verbis, Abricíſque decanus.
Anno milleno c bis, novies quoque deno,
Ac terno membris exuto fine Decembris,* * f. nono.
Martyris in feſto Thomæ, Deus huic pius eſto,
Cæli ſolamen dans ſibi ſemper, amen.

X. Bertrandus de Caſtanegho legum doctor, fuit Abrincenſis decanus & ſedis apoſtolicæ nuncius in provincia Toloſana, ex epiſtola quam ad eum ſcripſit Innocentius VI, data XII calend. Auguſti, anno pontificatus nono; hic eſt annus Chriſti 1361.

XI. Johannes I *Rouſſel* decanus Abrincenſis, occurrit an. 1364 in archivis Autiſſiodorenſibus.

XII. Johannes II *le Marchant* decanus & canonicus Abrincenſis, ſimul erat vicarius generalis & procurator Johannis Abrincenſis epiſcopi, ut abbatis Beccenſis anno 1480. Deceſſit anno 1509 vir eximiæ ſagacitatis.

XIII. Robertus *de Bapaumes*, ex canonico & cantore cathedralis eccleſiæ, qui & præſes in ſuprema ſcacarii curia, necnon canonicus Rotomagenſis, in decanum Abrincenſem eligitur die 3 Septembris anno 1509.

XIV. Guarinus *Sanguin* filius Claudii, Antonii cardinalis conſobrini, domini *de Bomont*, ex Antonia *Hebert*, ad decanatus dignitatem ex canonico & archidiacono evectus eſt capituli electione. Varia eccleſiæ legata contulit, vir doctrina & pietate inſignis. Moritur autem 25 Julii 1565, ſepultus in eccleſia cathedrali ſub tumba lapidis albi, in ſacello beatæ Mariæ virginis de Pietate.

XV. Johannes III *Cheſneau* juris utriuſque doctor, in ſenatu Rotomagenſi conſiliarius, e ſcholaſtico Abrincenſis eccleſiæ in decanum aſſumtus eſt a capitulo. Naturæ debitum ſolvit Rotomagi circa diem 15 Septemb. anno 1573. Jacet ad S. Paulum Luteciæ. Ita Sammarthani.

XVI. Auguſtinus *le Cirier*, ex Abrincenſi canonico decanus eligitur a capitulo 23 Septemb. 1573. Fuit inde præſul Abrincenſis, ubi vide.

XVII. Bernardus de Juvigneio, ex canonico electus a capitulo decanus 15 Julii anno 1575, obiit 26 Junii 1586. Conditur in eccleſiæ cathedralis ſacello beatæ Mariæ de Pietate.

XVIII. Franciſcus I *de Pericard*, e ſcholaſtico nominatus a capitulo decanus die 3 Julii anno 1586, ejuſdem eccleſiæ pontificatum aſſecutus eſt 1588.

XIX. Jacobus I *Tragin*, ex canonico decanus 19 Auguſti 1588, defecit 11 Martii 1598.

XX. Johannes IV *Fortin* facultatis Pariſienſis doctor theologus & pœnitentiarius, eligitur decanus Abrincenſis 18 Martii 1598, quo nomine reperitur anno 1602. Fato fungitur in parochia ſancti Laurentii de Cupis, ubi ſepelitur 17 Aug. 1619, cum prius decanatu ceſſiſſet.

XXI. Henricus *Boyvin* coadjutor Franciſci *de Pericard* avunculi epiſcopi Abrincenſis, & eo nomine conſecratus epiſcopus Tarſenſis, evaſit theſaurarius, tandemque renunciatur a capitulo decanus 26 Junii 1619, quem mors præmatura, poſt abdicatum decanatum non ſivit ibidem epiſcopum eſſe.

XXII. Guillelmus IV *Boyvin* Henrici ſuperioris ex fratre nepos, abbas Montis-Morelli & de Fontaneto, prior etiam de Rupe-moretonii & de Denezeio, canonicus Rotomagenſis & in ſenatu Normanniæ conſiliarius, decanus Abrincenſis receptus eſt anno 1629.

XXIII. Ludovicus *le Bourgeois de Heauville* oriundus e diœceſi Conſtantienſi, baccalaureus in theologia facultatis Pariſienſis & abbas Cantumerulæ, decanatus poſſeſſionem adeptus eſt die ultima Julii anno 1642. Ceſſit aliquot poſt annos in curia Romana in gratiam ſequentis, ſeque recepit in ſeminarium Waloniæ.

XXIV. Carolus *le Bourgeois* licentiatus in theologia & parochus *de Carnet*, ceſſione Ludovici ſuperioris decanus, dignitatis poſſeſſionem iniit 23 Junii 1656, annoque 1677 eidem Ludovico reſignavit in curia Romana.

XXV. Ludovicus *le Bourgeois* ſecundùm accepit poſſeſſionem 4 Octobris 1677. Obiit grandævus menſe Septembri anni 1680, clarus in primis catechiſmo metrice ſcripto.

XXVI. Franciſcus II *de Carbonnel-Caniſy*, ex præcentore Lexovienſis eccleſiæ decanus Abrincenſis electus anno 1680, tribus poſt annis evaſit epiſcopus Lemovicenſis.

XXVII. Jacobus II *de Carbonnel-Montreuil* baccalaureus in theologia, Franciſci ſuperioris ceſſione in curia Romana decanus, obtinuit poſſeſſionem anno 1684 6 Decembris.

XXVIII. Gabriel *Artur* doctor Sorbonicus, Jacobo in curia Romana cedente, dignitatis poſſeſſionem aſſecutus eſt anno 1704 17 Sept. ſuperſtes adhuc 1750 menſe Maio.

SANCTI EBRULFI ECCLESIA COLLEGIATA.

* Morting.

EXſtat in urbecula Moretonienſi *, haud ignobilis eccleſia collegiata ſub ſancti Ebrulfi patrocinio, cujus fundationem rex Philippus Valeſius inſpexit literis Pariſiis anno 1330, menſe Octobri datis, ex quibus hæc excerpſimus.

Anno ab Incarnatione Domini 1082, regnante Willelmo rege Anglorum & duce Normannorum, Robertus comes Moretonienſis cum Matilde uxore, eccleſiam in caſtro Moretonii in honorem Dei & ſancti Ebrulfi confeſſoris conſtruxit, & in ea canonicos de propriis & baronum ſuorum poſſeſſionibus & eleemoſynis inſtituit, Willelmi regis, cujus ipſe frater erat, & baronum aſſenſu, atque Michaëlis Abrincenſis epiſcopi calculo, pro ſalute animarum ſuarum, & Willelmi regis & anteceſſorum & heredum ſuorum. In eadem Robertus comes decanum fundavit, & alias octo præbendas; ſeptem aliæ a ſuis baronibus fundatæ. Præterea conſtitutum eſt a comite, ne in tota Moretonii valle præter ſcholam ſancti Ebrulfi (quæ adhuc ſubſiſtit) ſchola aliqua haberetur; quod ſi inveniretur alicubi, libri a canonicis caperentur de ſchola, & in theſauro eccleſiæ ponerentur; ut canonici, ubicumque cum comite forent, in oblatione ſua partirentur tanquam proprii capellani; decanum vero & cantorem, quando apud Moretonium moraretur, ut proprios capellanos de menſa ſua fore conſtituit. Indulſit idem canonicis, ne ſine ſubmonitione decani, & niſi in capitulo ſuo in cauſam ducerentur. In hominibus vero præbendarum ſuarum redditus ſeculares & *forſacturas*, quas in eis comes habebat, canonicis conceſſit præter ſanguinis vindictam, quam ad ſuæ juſtitiæ conſervationem retinuit; omnes vero homines præbendarum per totum honorem Moretonii in Normannia a conſuetudine liberos & immunes eſſe decrevit, & ne ii, vel eorum primogeniti milites retineri poſſent, inſtituit, &c.

Hanc igitur eccleſiam cum honoribus & præbendis, & aliis eleemoſynis & libertatibus ſuis a comite Roberto Willelmi regis Anglorum fratre;

Digitized by Google

fratre, & a comite Willelmo ejus filio, & a A baronibus eorum in hunc modum fundatam, libertate etiam a ſynodo & ab omni conſuetudine epiſcopali donavit epiſcopus Abrincenſis, præterquam quod duo canonici ſynodo debent intereſſe, & capellanus a civitate Abrincarum ſanctum chriſma deferre debet, & interdictum epiſcopale capitulum ſuſcipere ab archidiaconis vel decanis. Baſilicam dedicaverunt Willelmus Rotomagenſis archiepiſcopus, Michaël Abrincenſis epiſcopus, Odo Bajocenſis epiſcopus, Gaufridus Conſtantienſis epiſcopus, & Gilbertus Lexovienſis epiſcopus. Quoniam autem Michaël Abrincenſis epiſc. hanc libertatem, conſilio archiepiſcopi & B epiſcopor. ſupra dictorum, rogatu regis Anglor. & ducis Normannorum & baronum, eccleſiæ conceſſit, comes Robertus præſtitit ei dimidia placita epiſcopalia, quæ tunc illis erant communia, & decimam venationis Landæ putridæ, & accipitrem & unum cervum annuatim in Landa putrida. Harum autem eleemoſynarum & libertatis violatores, ſive diminutores vel deſtructores archiepiſcopus Willelmus & ceteri epiſcopi anathemati ſubjecerunt. Hactenus funationis literæ.

Hanc Moretonienſe capitulum libertatem ſervavit uſque ad tempora Petri-Danielis *Huet*, a C quo ſancitum eſt ut canonici, capellani, vicarii, &c. qui ab officiali ſuo ad Rotomagenſem hactenus appellaverant, deinceps ad Abrincenſem provocarent.

Conſtat illud canonicis ſexdecim a comite nominandis, novem capellanis a capitulo, duobus ædituis & ſex pueris choralibus.

Utuntur canonici breviario, cantu & rituali Pariſienſis eccleſiæ; neque unquam ab epiſcopis Abrincenſibus adduci potuere, ut hunc uſum mutarent. Unde vero illa venerit conſuetudo, ut juriſdictionis primus apparitor intra miſſarum ſolennia & ad ſupplicationes feſtorum ſolennium longum gerat gladium vagina vacuum, ab ipſiſmet canonicis ignoratur.

Certum eſt aliunde B. Vitalem Saviniaci fundatorem, canonicum fuiſſe hac in eccleſia, ad quam undique concurritur, ob tranſlatum in eam corpus ſancti Firmati, dicti vulgo Guilelmi *Firmat*, ſub finem undecimi ſeculi, ſuperſtite Roberto Moretonii comite, qui S. Firmato dedit apud Telliolum quatuor acras terræ. Comes etiam Stephanus, qui fuit Angliæ rex, nonnulla tribuit *ad luminare altaris ſancti Firmati*. Corpus ejus ſupra duas pilas elatum eſt in navi ad meridiem; caput vero & os brachii ſeparatim poſita ſunt in duabus thecis, ad populorum devotionem & maxime tractus Cenomannorum inferioris, in quo ſancte converſatus eſt. Præcipua ſancti hujus feſtivitas cadit in 24 Aprilis; ſed maximus eſt populi concurſus poſtridie ſanctiſſimæ Trinitatis, in quo feſtus dies agitur tranſlationis aut elationis ejus corporis, de qua loquitur Continuator Sigeberti ad annum 1157.

ABBATIÆ DIŒCESIS ABRINCENSIS.

ORDINIS S. BENEDICTI.

Sanctus Michaël in periculo maris, vulgo *le Mont ſaint Michel*, virorum.

Beata Maria *de Moutons*, feminarum, prioratus.

ORDINIS S. AUGUSTINI.

Monſmorellus, *Montmorel*, virorum.

ORDINIS CISTERCIENSIS.

Savigneium, *Savigny*, virorum.

Albæ-Dominæ, *les Blanches*, feminarum.

ORDINIS PRÆMONSTRATENSIS.

Lucerna, *la Luſerne*.

S. MICHAEL IN PERICULO MARIS.

Le Mont S. Michel.

IN confinio Britonum ac Normannorum, medio in mari, grandioris inſtar tumuli aſſurgit mons ducentos altus cubitos, ſex millibus ab æſtu oceani, inter oſtia ſitus, ubi mari immergunt ſe flumina Segia * & Senuna, totidemque ab urbe Abrincatenſi diſſitus, cujus pagum qua occaſum proſpectat, a Britannia dirimit. Ab antiquis ob formam Mons Tumba, quandoque etiam Ad duas tumbas dictus legitur, quod alteri ſcopulo minori quidem, atque inde Tumbella ſive Tumbellana dicto, ſit proximus; denique In periculo maris etiamnum nuncupatur, quia D bis qualibet die tribus fere milliaribus undique cingitur oceano ſtatis vicibus intumeſcente, ita ut incauti & ignari æſtus oceani, ſi qui forte deprehenſi fuerint, opprimantur, nec mortem poſſint evadere. Opaciſſima olim ſilva clauſum fuiſſe hunc locum ſcribit auctor antiquus a Mabillonio laudatus, monachos ibidem inhabitaſſe, duaſque ad ſuum uſque tempus exſtitiſſe eccleſias, quas illi, ſcilicet monachi, incolebant. Hæc erat loci facies, quando apparens anno 708 Michaël Archangelus Autbertum Abrincatenſem epiſcopum monuit, ut eccleſiam in cacumine montis ſub ipſius patrocinio erigeret. Hærenti bis antiſtiti cum tertio fuiſſet intimatum, operi E tandem manum admovit, congregati ſtatim ruſtici, purgatus locus, complanatum ſpatium, duæ rupes disjectæ, quas ars nulla, nulla manus dimovere potuerat. Exſtruxit itaque, addit idem auctor, fabricam pontifex culmine non admodum celſam, in modum cryptæ rotundam, quæ homines fere centum caperet inſtar illius, quæ in Gargano monte erecta fuerat; unde, loci abbate concedente, allata eſt pars rubei pallioli, quod Archangelus ſuper altare reliquerat, cum parte marmoris, ſuper quod ſteterat. Omnibus rite diſpoſitis, facta eſt novæ baſilicæ dedicatio XVII calend. Novembris 709 ab Autberto epiſcopo; qui dies olim non modo in Gallicanis Lugdunenſis ſecundæ, aliiſque, ſed etiam in Anglicanis

* la Sée.

eccleſiis celebris erat, ut probat decretum ſynodi Oxonienſis anni 1222. Illic a ſancto Autberto forſan inſtituti degebant clerici, quorum ſolutiores mores Richardum I Normannorum ducem impulere, ut eis ejectis monachos ſubſtitueret anno 966. Illic delubrum miræ amplitudinis & ſpatioſa monaſticæ habitationis ædificia dux conſtruxit, teſte Dudone, ibique monachos ſub ærumnoſa theoricæ vitæ paleſtra poſuit ſeverioribus vitæ regularis legibus adſtrictos. Id factum conſilio Hugonis Rotomagenſis archiepiſcopi & Radulfi comitis, aſſentiente etiam diœceſano epiſcopo Abrincatenſi, quibus Lotharii regis ac Johannis papæ XIII acceſſit auctoritas. *Gonnor* Richardi I uxor dedit monachis Bretevillam & Domnum-Johannem. Richardus II patris exemplum ſecutus, novam baſilicam B. Michaëlis in monte Tumba inchoavit anno 1022, & monachis conceſſit abbatiam ſancti Paterni in pago Conſtantienſi, terram in villa Rotoldi & monaſterium ſancti Petri ſitum in latere montis, ea lege ut clerici ibi conſtituerentur: dedit & in pago Bajocaſſino villam *Verlun.* Alanus Britanniæ comes & dux a parentibus factas donationes ratas habuit, alias reſtituit, alias de ſuo contulit. Guillelmus filius Rivallonis reddidit terram Landeguihum, quam patri ejus dederat Suppo abbas. Quid moror cetera monaſterio collata bona, de quibus inferius in abbatum ſyllabo erit dicendum. Inter inſignia quibus decoratum fuit cœnobium, non minimum illud eſt, quod anno 1469 Ludovicus XI beneficiorum interceſſione ſancti Michaëlis acceptorum memor, equeſtrem illius nomini ſacrum ordinem inſtituit, cujus omnes conventus & cæremoniæ ex prima inſtitutione in monaſterio ſancti Michaëlis de Monte celebrari debent.

Chart. I. col. 105. Charta II. col. 106.

Non eadem perennavit facies, non fortuna ſive ædificiorum, ſive diſciplinæ quæ ab initio inſtituta fuerant; imo utraque humanam ſortem pluries ſubiere: ædificia aëris inclementiam, regni inimicorum, Anglorum puta & noſtratum Calviniſtarum furores ſenſere. Ædificiis labentibus, lapſa eſt diſciplina. Illa eo jam ſtatu conſiſtunt, quem Jacobus-Auguſtus Thuanus in vitæ ſuæ lib. 2 deſcribit in hunc modum:

« Sancti Michaëlis Mons, quod eſt cœnobium maxime illuſtre in periculo maris, rupes undique prærupta, olim, ut putatur, continenti connexa, nunc mari accedente, duarum ab ea leucarum ſpatio dividitur, accedente æſtu per vadoſa loca equis aditur; ubi ad pedem ſaxi, quod conica ſpecie aſſurgit, veneris, murus occurrit præaltus rupi in imo circumdatus, portaque aperta, ſtatim per gradus in ea excavatos, nulla interjecta planitie, aſcenditur, tabernis utrinque diſpoſitis, quibus roſaria & imagines plumbeæ, ac hujuſmodi donaria, quæ peregrini ſibi comparare conſueverunt, proſtant, necnon diverſoriis aliquot ad hoſpites recipiendos. In ſummo faſtigio, quod in cacumen deſinit, arx eſt & cœnobium tam ſpatioſe porrectum, quam ima ſaxi crepido eſt; pilis ex ea in altum ſubſtructis, quæ tantam molem ſuſtinent, & ex quibus in altum gravia onera per trochleas ſubvehuntur. Nam præter templum ipſum magnifice exſtructum, cum turre præalta, in qua inſignis S. Michaëlis archangeli deaurata ſpecies ad ſolis radios rutilans cernitur, bina porticus cum periſtylio, altera alteri impoſita fornicato opere, cænationes item fornicato opere, bibliotheca optimis libris manuſcriptis olim referta, hypogæa, ciſternæ, domus ipſa præſulis cum hypæthro in cacumine ſummo: tanta amplitudine ſunt omnia, ut cum in iis pedem figis, in campeſtri planitie deambulare te credas. Hortus etiam terra importata ad occaſum & meridiem vergens modico ſpatio præfecti ædibus adjacet, in quo, licet alioqui totus ille tractus frigidiſſimus ſit, optimi melones proveniunt. Tot ſumtibus toto regno, atque adeo Europa omni admiranda ſubſtructio, olim conſtitit loco ſolitario & importuoſo, & ab omni commercio & frequentia longe diſcreto, difficili etiam cum mari alluitur, ad eum vel cum naviculis appulſu, quas difficultates majorum religio partim ſuperavit, partim ſupplevit ».

Diſciplinæ vero cum nulla deinceps alia relinqueretur inſtaurandæ ratio, Guiſius dux ejuſque conjux, ſuffragante Berullo Henrici a Lotharingia illorum filii necnon in tenera admodum ætate loci abbatis vicario generali, congregationis ſancti Mauri monachos anno 1622 accivere, eoſque ſacri Montis cuſtodes invigilaturos impoſuerunt.

ABBATUM SERIES.

I. MAINARDUS I Gandavenſis ſeu Blandinienſis monachus, cum Fontanellenſe monaſterium annis quinque rexiſſet & renovaſſet, a duce Richardo & Normanniæ primatibus ad Montem ſancti Michaëlis compulſus eſt migrare, *quatenus ejectis clericis, monachos quibus præeſſet in regulari diſciplina, deberet undecumque aggregare.* Id anno 966 factum. Richardus mox omnia bona clericis addicta confirmavit monachis, terras videlicet ac parochias *d'Huines* & *de Geneſt*, atque a Lothario Francorum rege & a Johanne XIII ſummo pontifice confirmari curavit. Abbatis Mainardi haud multo poſt pietate motus & exemplis Durandus clericorum illorum alter aggregari monachis enixe rogavit & obtinuit, quem Mainardus hujus eccleſiæ capellani munere donavit. Eodem abbate monachus S. Michaëlis Heriwardus, Herluini Gemblacenſis abbatis frater, cui diu Gemblaci convixerat, anno 987 in fratris defuncti locum a Gemblacenſibus ſuffectus eſt. Tertio poſt anno 990 Conanus Redonenſis comes & totius Britanniæ Armoricæ Mainardo abbati & conventui Montis ſancti Michaëlis eleemoſynæ titulo dedit parochiam, terram ac toparchiam *de Villamer*, cum omnibus juribus & appendicibus, altam, infimam & mediam juſtitiam, &c. Huic dono ſubſcribunt Querinus epiſcopus Redonenſis, Gingonoëus archiepiſcopus Dolenſis, Triſcannus abbas, *Budic* comes, *Regalon*

Digitized by Google

& Triſcannus ejus filius, Radulfus cantor, & Raffronius clericus. Devixit Mainardus anno 991, die 16 Aprilis.

II. Mainardus II primi nepos, ex priore Fontanellenſi prior Montis, Mainardo ſucceſſit abbas: *cujus tempore*, ex brevi chronico, *combuſtum fuit monaſterium cum omnibus officinis.* Bona ipſius ſollicitudine ſua non mediocriter auxiſſe perhibetur. A Maïolo Cluniacenſi abbate donatus eſt quibuſdam prædiis in agro Turonenſi. Ejus tempore Norgaudus Abrincatenſis epiſcopus ibidem monachum induiſſe dicitur; Rollandus monachus, Dolenſis epiſcopus factus eſt, & Garinus abbas Ceraſii. Dolenſis vero antiſtes Rollandus inibi ſepeliri voluit anno 1004, ubi & Conanus Britanniæ dux pro voto ſepultus eſt in capella ſancti Martini veteris eccleſiæ, necnon Gaufridus filius ejus & ſucceſſor. Mainardus demum ſenio gravatus ſucceſſorem deſignavit Hildebertum, & Julii die 14 anno 1009 deceſſit; cum rexiſſet prope quindecim annos, quo tempore Anſgorius & Herveus germani fratres dedere S. Michaëli eccleſiam Pollei, dono ſubſcribentibus Alano comite Britanniæ & Odone ipſius fratre, Warino epiſcopo Redonenſi, & Gingonoëo Dolenſi archiepiſcopo.

III. Hildebertus I loci alumnus, *juvenili ævo floridus, ſed acumine vivacis ingenii præclarus, morumque maturitate gravidus*, Mainardi jam præ ſenio regere impotentis & monachorum ad preces ei ſuffectus eſt a Richardo principe & marchione totius Neuſtriæ provinciæ an. 1009, indict. VII, regnante Roberto rege Francorum. Hugonem Cenomannenſem comitem munificum expertus eſt, qui dedit anno 1014 terram de Vedobris cum eccleſia, molendino, pratis & vivariis. Subſcripſit chartæ Gonnoris alodum Bretevillam ſancto Michaëli donantis. Hildeberto ſedente, corpus ſancti Autberti Abrincatenſis epiſcopi, quod a clericis olim abſconſum fuerat, poſtea repertum, in pretioſa capſa incluſum fuit; quæ tranſlatio ſic per plura ſecula fuit celebris, ut monachi omnes e prioratibus abbatiæ obnoxiis ad eam quotannis convenirent hunc diem feſtum celebraturi, & poſtero generale capitulum habituri. Octo in regimine exactis annis Hildebertus vivere deſiit anno 1017, menſis Januarii die 7, humatus in hortulo juxta preſbyterium eccleſiæ.

Anecdot. Marten. t. I, col. 124.

IV. Hildebertus II filius Bernardi, nepos Hildeberti eidem ſucceſſit, quo ſedente Richardus II dux dedit abbatiam ſancti Paterni in pago Conſtantienſi, necnon ſancti Petri monaſterium in ejuſdem Montis latere, probantibus Roberto archiepiſcopo Rotomagenſi & epiſcopis provinciæ. Princeps idem loco eccleſiæ combuſtæ anno 1001 Mainardo II abbate, qui hanc utcumque reparaverat, ſpecioſiorem alteram cum Hildeberto cœpit anno 1022 ædificare, qualis hodieque viſitur, præter illam eccleſiæ partem, quæ ſuperior, ſeu caput appellatur. Ut autem ad eccleſiæ fabricam ſpatium ſat amplum in hujus cacumine Montis haberet, craſſiores pilas, muros & fornices exſtruxit cum capella ſubterranea, A ſupra quam eccleſiæ navim collocavit. Hildebertus autem hoc ipſo incœpti operis anno devixit die 3 Septembris 1023, ſepultus juxta Hildebertum I.

Annal. Mabill. tom. IV, pag. 709.

Poſt Hildebertum Suppo Fructuarienſis abbas hanc præfecturam adipiſci tentavit, & dum huic negotio vacaret, duo abbates rexiſſe dicuntur.

Biblioth. Labb. tom. I. pag. 352.

V. Almodus patria Cenomannenſis, ſucceſſit Hildeberto, ex chronico, cui Alanus comes & dux Britanniæ duas eccleſias reſtituit in territorio *Pavalet* anno 1032. Infenſum ſibi Robertum Normanniæ ducem expertus, anno eodem ſeceſſit, quem dux mitigatus præpoſuit abbatiæ B ſancti Vigoris de Ceriſiaco, ubi mortuum ferunt 17 Maii 1033.

Annal. Mabill. tom. IV, pag. 729.

VI. Theodoricus ſuperioris germanus, ſi abbas Gemeticenſis, ut legitur in chronico, Almodo præponendus eſt, quippe qui obiit anno 1030, ſepultus apud Gemeticum: ſin minus, poſt Almodum, ex chronico, menſibus aliquot rexit, iiſdemque die & anno obiit 17 Maii 1033.

VII. Suppo patria Romanus, frater Theodorici & nepos Guillelmi Fiſcannenſis abbatis, Fructuarienſis abbas, electus a decennio abbas Montis ſancti Michaëlis, ordinatus eſt anno 1033. Ex Italia ſecum attulit plurimas reliquias, C quibus abbatiam novam ditavit, vaſiſque aureis atque argenteis eccleſiam, libriſque bibliothecam locupletavit. Huic, anno 13 Henrici regis, Raginaldus miles, cum Herſinde matre ſua, donavit monaſterium & burgum S. Victurii Cenomannenſis ad ſupplementum victus. Suppone quoque ſedente, Eduardus Anglorum rex dedit ſancto Michaëli alterum ſanctum Michaëlem juxta mare, in agro Cornubienſi. Poſt quindecim regiminis annos, a monachis de dilapidatione bonorum monaſterii accuſatus Suppo proprium repetiit ſolum, id eſt Fructuarienſe monaſterium, ubi mortuus eſt 4 Novembris anno 1061.

Chart. III. col. 106.

D VIII. Radulfus I *de Beaumont* Fiſcannenſis monachus, ex cuſtode monaſterii Bernaicenſis, volente Guillelmo Normanniæ duce, fit abbas S. Michaëlis anno 1048. Eccleſiæ fundamenta, quæ poſuerat dux Richardus II, continuavit abſolvitque. Jeroſolymam profectus, paulo poſt regreſſum, cum per decennium adminiſtraſſet, occubuit 19 Julii 1058, ibidem ſepultus.

IX. Ranulfus I ortu Bajocenſis, qui Radulfi abſentis geſſerat vices, eidem poſt biennium ſuffectus, inprimis ſollicitus fuit navim eccleſiæ, quam dux Richardus inchoaverat, abſolvere. Exſtruxit etiam porticus arcis a ſeptentrione, E necnon cœmeterium monachorum ſubter majori eccleſia. Apud Johannem Abrincenſem epiſcopum conqueſtus eſt anno 1061 ſuper quibuſdam gravaminibus, quæ ab ejus miniſtris ſæpe fiebant in clerum & populum Montis, qui Abrincas pergere cogebantur ad quaſlibet citationes, nec excuſare eos poterat vel mare inſurgens, vel Britonum inſidiæ, & ſi citationibus deforent, multis obnoxii erant. Abbatis querelas benigne excepit præſul. Itaque inter eos convenit, ut abbas archidiaconi officio in Monte fungeretur,

& minores cauſas eccleſiaſtico judicio definiret, majores vero, quales ſunt matrimonii diſſolutio, judicium ferri igniti & quædam ſimilia, ad epiſcopum referret. Sic facta compoſitio ea lege, ut abbas ſingulis annis veſtem epiſcopo convenientem offerret, treſque libras incenſi, totidemque piperis & ſex tabulas ceræ cum tribus cereis die Purificationis beatæ Mariæ. Ad hæc, ut monachi quotannis Abrincas procederent cum capite ſancti Autberti in cathedralem S. Andreæ eccleſiam, unde conſilium & chriſma accipiunt ad baptiſandos infantes. Adſtitit Ranulfus dedicationi parthenonis Cadomenſis anno 1066. Anglia devicta, ad Guillelmum conquæſtorem ſex naves optime inſtructas, cum aliquot monachis tranſmiſit. Illis ad reditum in Normanniam uſus eſt dux, relictis quatuor, quos Ranulfus miſerat, monachis, ad reſtituendam ubique peſſumdatam diſciplinam regularem, qui omnes fuere poſtea abbates: Roaldus ſeu Rualdus Hildenſis, Scollandus Cantuarienſis, Serlo Glouceſtrenſis, quod monaſterium condiderat; & Guillelmus *de Agorn* ſancti Petri Cornelienſis ſeu de Cornelianis. Denique Guillelmus Angliæ rex, ut ad Normanniæ præſidium exſtrueretur caſtellum, ubi erat prius eccleſia ſancti Jacobi, *leugam cum ſanguine & teloneo, & mercato de Cruce* comparavit a Ranulfo anno 1067. Obiit hic abbas an. 1085, prope deceſſorem tumulatus.

Chart. I. col. 61.

Annal. Mabill. tom. V. pag. 5.

X. Rogerius I, ex capellano regis Anglorum Cadomenſis monachus, Monti præfectus eſt abbas a Guillelmo Angliæ rege anno 1085, cujus defuncti 1087 exſequiis interfuit; cujus & filium Henricum vexatum a fratribus Guillelmo Anglorum rege & Roberto II Normanniæ duce in Montem ſancti Michaëlis tanquam in perfugium ſuſcepit; unde pace compoſita liberum abire obtinuit apud geminos fratres. Impetravit a Roberto Normannorum duce & filio ejus Willelmo, mercatum in villa *Ardevon*, terramque ad ædificandam domum in civitate Rotomago anno 1088. A Fulcone comite Andegavenſi obtinuit anno 1090, ut terræ & vineæ quas in pagis Andegavenſi & Turonenſi monachi poſſidebant, in anno non caperentur pro foris facto, quod in terra Normannica vel etiam altera factum foret. Anno 1103 pars non modica eccleſiæ corruit, cujus ruina portio monaſterii everſa eſt. Triennio poſt conqueſtis monachis apud regem, quod expulſione fratrum ſuorum, quos rex ad nutum abbatis in varia Normanniæ ablegaverat monaſteria, deſolatus eſſet hic locus, citatus abbas coram rege cauſam dicturus apud Cadomum, cum non haberet unde ſe purgaret, pedum depoſuit anno 1106 in manibus regis, a quo factus eſt abbas Cornelienſis in Anglia, ubi efflavit animam.

Charta V. col. 108.

XI. Rogerius II prior Gemeticenſis, vir religioſus & ſapiens, ab Henrico rege Monti præpoſitus eſt anno 1106. Neglectam a deceſſore diſciplinam brevi reſtituit. At ignis e cœlo delapſus die Veneris 25 Aprilis anno 1113, totum cœnobium incendio conſumſit, præter A pilas & fornices turrim fulcientes. Thomas dominus ſancti Johannis occupavit baronias ſancti Paterni & *de Geneſl*, cum nemoribus *de Carpoul* & *de Brivoye*, quæ devaſtavit; verum non ita multo poſt facti pœnitens cum fratribus ad monaſterium acceſſit, eique totum quod ceperat reſtituit, addita bonorum ſuorum parte in compenſationem damnorum, quæ intulerat. Rogerius autem hac excitatus acceſſione, a ſeptentrione funditus exſtruxit dormitorium, refectorium & equitum magnificam aulam opere non minus ſolido, quam lauto. Sed accuſatus coram Henrico rege quaſi terram quamdam non ſuam retineret, B Gemeticum ablegatus eſt, viginti quinque marcis argenti ſingulis, dum viveret, annis ex ſancti Michaëlis reditibus ipſi aſſignatis a rege. Poſito itaque baculo ſuper altare beati Michaëlis ipſo die feſto ejuſdem anno 1123, remeavit Gemeticum, ubi anno ſequenti defunctus die 2 April. & ſepultus eſt. De eo chronicon MS. ſancti Michaëlis: *Iſte fecit multa bona in ædificiis & ornamentis; omnes officinas quæ combuſtæ fuerant, reparavit. Inſuper arcam clauſtri, quæ prius erat lignea, lapideam fecit, & ſubtus ipſam, aulam & cameras lapideas, & in tertio ordine ſtabula equorum, fornicibus ſuper fornices libratis mirabiliter* C *adaptavit.*

XII. Richardus I *de Mere* genere nobilis, Cluniacenſis ordinis monachus & pene laïcus, Henrici regis Anglorum auctoritate conſtituitur abbas anno 1123. Hoc ipſo clerus & populus Maclovienſis Danoaldum Montis S. Michaëlis monachum accerſierunt epiſcopum. Subſcripſit 1125 Richardus chartæ fundationis Readingenſis cœnobii in agro Berrocenſi. Anno eodem duo Montis ſancti Michaëlis monachi electi ſunt abbates, alter ſancti Florentii Salmurienſis, & alter ſancti Benedicti Floriacenſis. Adhuc memoratur Richardus abbas anno 1128, III idus D Julii; at non multo poſt de eo querelis ad regem & ad Matthæum e Cluniacenſi monacho epiſcopum Albanenſem & ſanctæ ſedis legatum delatis, ad ſancti Pancratii prioratum Cluniacenſem in Anglia, ubi Richardus habitum religionis ſuſceperat, relegatus eſt, ibique Januarii 12, anno 1131, ex Sammarthanis, vivere deſiit & conditus eſt. Vacavit inde abbatia fere per triennium, cujus bona regis ad manum appoſita ſunt, æris alieni diſſolvendi gratia, quod Richardus abbas contraxerat.

XIII. Bernardus aſceta Beccenſis & prior Cremonenſis al. *de Cernon*, ab Henrico rege, E qui tum Rotomagi demorabatur, in feſto ſanctæ Agathæ abbatia S. Michaëlis de Monte donatus fuit, *vir ſapientiſſimus, doctiſſimus & nimiæ eloquentiæ* nuncupatus in codicibus MSS. Benedictus a Turgiſo Abrincatenſi præſule, recognitionem accepit ab Hugone de Truncheto anno 1135, regnante Ludovico rege Francorum & Guidone epiſcopo Cenomannenſi. Dedicari fecit eccleſiam prioratus ſancti Michaëlis de Cornubia per Exonienſem epiſcopum, *in novo anno regni regis Stephani*, hoc eſt anno primo, 1135, quæ inchoata

Digitized by Google

fuerat *in anno quo hominem exuit rex Henricus*, A eodem 1135. Data cum appendicibus vetus eccleſia fuerat a Roberto Moritonii comite, uterino fratre Guillelmi Conquæſtoris, qui Robertus gerebat in exercitibus vexillum ſancti Michaëlis. Multa Bernardus bona monaſterio feciſſe dicitur; in his beati Autberti epiſcopi oſſa aureo & argenteo vaſe incluſiſſe, *duo ſigna*, id eſt campanas duas fudiſſe, & in Anglia apud ſanctum Michaëlem de Cermeria cellam duodecim monachorum præter priorem conſtituiſſe. Ædificia reſtituit & ſarta tecta tuitus eſt, inprimiſque navis eccleſiæ latus ſeptentrionale, quod ante annos triginta tres corruerat, refecit. B Prioratus quoque non modo inſtauravit, verum & novum inſtituit in rupe vicina, dicta *de Tumbelania*, in qua utpote ſolitudini magis congrua cellas aliquot erexit, ut illuc quandoque cum ſelectis fratribus ſecedens attentius vacaret orationi. An. 1138, tertio poſt obitum Henrici regis anno, tertium accidit incendium ex bello civili, quo, dum urbes Normanniæ ſeſe mutuo devaſtant, quidam ſine lare ex Abrincenſi urbe irruentes in Montem ſancti Michaëlis, admoto igne domos omnes ſuccenderunt, necnon omnia monaſterii loca regularia, ſola eccleſia ſuperſtite cum præcipuis ædibus, quas a Rogerio II diximus C ædificatas. Hoc incendium ſic depingit chronicon loci MS. *Eodem anno debacchatione Abrincatenſium furentium combuſtum eſt caſtrum Montis, excepta eccleſia & officinis monachorum, menſe Auguſto.* Memoratur adhuc Bernradus an. 1142, Hugone Rotomagenſi archiepiſcopo, & Richardo Abrincenſi præſule. Superſtes ad annum 1149, jam ſenio gravis defecit eodem, die 8 Maii, in eccleſia tumulatus.

XIV. Gaufridus I loci alumnus, Bernardo deceſſori necdum ſepulto præpropera fratrum electione ſubſtitutus, confirmatuſque ab Eugenio papa III bulla data XVIII calendas Januarii anno D 1149, benedicitur ab Hugone Rotomagenſi archiepiſcopo, in eccleſia S. Georgii de Bochervilla. Quæ cum reſciviſſet dux, abbatis bona temporalia invaſit, nec niſi multo ære placari potuit. Vèrum non diu hac dignitate potitus eſt Gaufridus, qui die Januarii 4 anni 1150 obiit, monaſterium relinquens multo ære alieno, *cauſa ipſius pacis erga comitem*, oppreſſum. Sepultus eſt in porticu eccleſiæ.

§ Richardus *de la Mouche* Montis ſancti Michaëlis monachus, anno ab obitu Gaufridi elapſo, quo eligere metu principis auſi non fuerant monachi, ſuadente demum Richardo E Abrincenſi epiſcopo ejus conſanguineo, electus eſt abbas, cujus electioni refragatus Henricus II, ſatellites miſit ad Montem, ablaturos inde crucem & calices, quibus abbas Bernardus aliique deceſſores monaſterium ditaverant. Quin & expulit abbatem non ſolum ex Monte, verum etiam ex tota Normannia; & laïcos tres clericoſque duos gerendis abbatiæ rebus adhibuit, a quibus ſacra ſupellex ex parte direpta, prædiaque dilapidata ſunt. His ut monachi mederentur incommodis, favente duce, Robertum *Hardy* monachum & cellerarium Fiſcanni eligunt, quem veteres MSS. codices ferunt neque monachum, neque laïcum exſtitiſſe. Quod ut reſcivit Richardus, Romam perrexit, Eugenium III adiit, cujus præcepto, a Richardo Abrincenſi epiſcopo benedictus eſt in eccleſia cathedrali Abrincenſi, uno tantum adſtante monacho ſancti Michaëlis, qui Romani ſocius itineris fuerat. Tandem miſſis monachis Romam pro utraque parte, inquit chronographus, uterque, ſcilicet Richardus de Muſca & Robertus Harditi, & etiam Richardus epiſcopus Abrincenſis eos ſubſecuti ſunt, & intra breve ſpatium peregre obierunt, ſcilicet anno 1153. Quoniam vero neuter, aiunt Sammarthani, adminiſtrationem geſſit, inter abbatum ſeriem non adnumerantur a pleriſque. Et certe ſucceſſor Robertus deceſſorum chronographus quatuordecim tantum, ex quibus fuere decem de extraneis monaſteriis, numerat in libro de Immutatione ordinis monachorum cap. X, edito ad calcem operum Guiberti abbatis de Novigento.

XV. Robertus *de Torigny*, vulgariter dictus Robertus de Monte, a loco abbatiæ cognominatus, vir genere, ingenio & virtute clarus, ex monacho & priore clauſtrali Beccenſis cœnobii, in quo habitum religionis anno 1128 induerat, ex chronico ſancti Michaëlis, fratrum omnium Montis ſancti Michaëlis aſſenſu creatur abbas anno 1154. Is ipſe in appendice ad hunc annum de promotione ſua, quaſi de alio agens ſcribit in hunc modum: *Menſe Maio, VI cal. Junii, feria V, infra octavam Pentecoſtes, monaſterium beati Michaëlis de periculo maris poſt tribulationem, quam per quinquennium fere jugem paſſum fuerat, Deo miſerante, aliquantulum reſpiravit, electo unanimiter ab omni conventu Roberto de Torinneio priore clauſtrali Beccenſis monaſterii.* Tum de ſua confirmatione a principe facta, hæc ſubdit: *Eodem menſe dux Henricus rediens de Aquitania, ubi Alienordem a Ludovico juniori repudiatam deſponſaverat, Rotomagi in die feſtivitatis ſancti Johannis-Baptiſtæ gratanter aſſenſum præbuit prædictæ electioni, quam archiepiſcopus Rotomagenſis Hugo vir ſummæ religionis & induſtriæ, cum imperatrice Mathilde, antea ut præſentes libentiſſime confirmaverant. Sequenti vero menſe, in feſtivitate ſanctæ Mariæ Magdalenæ, prædictus electus benedictus eſt in abbatem apud ſanctum Filibertum de Monte-forti (cellam monaſterii Beccenſis ad fluvium Riſelam,* la Rille*) ab Herberto epiſcopo Abrincenſi & Gerardo Sagienſi, præſentibus abbatibus Rogerio Beccenſi, Michaële Pratellenſi, Hugone de ſancto Salvatore Conſtantini.* Hæc ille de ſeipſo. Præclara ſunt quæ fecit ad amplitudinem monaſterii, cum ad reſtituendam augendamque rem familiarem, tum ad amplificandam bibliothecam, quam multis codicibus, quorum pauci ſuperſunt, inſtruxit. Ejus tempore Robertus *de ſaint Plaucheis* monachus ſancti Michaëlis de Monte evaſit abbas de Cornelianis in Anglia. Anno 1155, ineunte Aprili, factus in Burgundia ingens terræ motus ad Montem ſancti Michaëlis penetravit, quem

ita concuſſiſſe tradit Robertus ipſe, ut ſingulis momentis putaretur intra viſcera terræ abſorbendus.

Tanta autem jam ab initio erat apud omnes Roberti exiſtimatio, ut anno 1156 archiepiſcopus Rotomagenſis, epiſcopi Conſtantienſis, Abrincenſis & Bajocenſis, illum inviſerint, quatriduo apud eum manentes. Quin & Angliæ rex Henricus II illuc honoris cauſa conveniens, in refectorio comedit ad latus abbatis ſedens. Biennio poſt regem inter eumdem & Ludovicum VII Franciæ regem habito congreſſu, ambo ſimul Montem ſancti Michaëlis adiere, multis comitantibus tam cardinalibus, quam archiepiſcopis & epiſcopis. Alienor quoque Angliæ regina & Normanniæ duciſſa, cum filiam principem apud Domnum-frontem enixa eſſet an. 1161, delegit, Henrico conjuge ſuo annuente, Achardum epiſcopum Abrincenſem & Robertum abbatem, qui puellulam e ſacro fonte ſuſciperent, quam matris nomine Alienordem dixerunt. Sed nec hîc ſtetit Henrici regis erga Robertum abbatem benevolentia. Cum enim Abrincenſes cives de injuriis quas cum præfectus caſtri Pontorſonii, tum ejus milites pagis inferebant circumvicinis, admonuiſſent regem, amoto præfecto rex Roberto contulit cuſtodiam caſtelli, qua honorifice functus eſt vir *duplicis virtutis* dictus in MS. Henricus Hugoni archiepiſcopo Rotomagenſi mandavit, ut Roberto concederet facultatem divina celebrandi in eccleſiis de Ponte-urſonis, quas ei confirmaverat.

Chart. xv. col. 114.

Alexander etiam III ſummus pontifex tanto habuit Robertum in pretio, ut cum anno 1163 ad exſtinctionem ſchiſmatis Octaviani pſeudopontificis, Turonis habere concilium vellet, ei ut adeſſet, ſpeciali mandato injunxerit. Robertus poſt concilium, Romam contendit, unde complures bullas retulit, quibus non modo prædia cœnobii ac privilegia confirmantur, verum & a deceſſoribus alienata bona redimendi facultas condonatur. Ex urbe redux, menſe Maio anni 1169, delegatur Redonas ad ſolennem ingreſſum Gaufridi principis, Henrici II regis Anglorum filii, poſſeſſionem ducatus Britanniæ accepturi, quem in eccleſia cathedrali S. Petri Stephanus civitatis epiſcopus, Aubertus Maclovienſis præſul, & Robertus abbas exceperunt; quibus præſentibus nobiles omnes Aremorici cum plebe novo duci hominium præſtiterunt. Exſtincto Dolenſi epiſcopo anno 1177, Robertus enixe rogatus a clero & populo civitatis, ut adeſſet electioni, Rollandum decanum Abrincenſis eccleſiæ indicavit, qui mox unanimi conſenſu in epiſcopum electus eſt. Inde Robertus in Angliam trajecit ob res monaſterii, quibus abſolutis, continuo reverſus, eccleſiam *de Geneſt*, quam exſtruxerat, dedicari ſollicitus fuit. Pepigit 1179 cum Rotgerio filio Johannis præpoſiti de Villarento. Id vero inprimis demirandum eſt, hæc inter & alia plurima negotia non minus eum providiſſe omnibus neceſſariis, quæ ad regimen ſpectabant monaſterii & decorem; curavit enim abbatiæ A cuncta ordinem ad optimum revocari: ædificia nova condidit, collabentia reparavit, eccleſiam plurimis ornamentis inſtruxit, plures reliquias honorifice decoravit, de quibus ſupplementum ejus ad Sigebertum, ad annum 1165. Necnon interea ſtudiis aſſiduis operam dabat, vir in omni genere literarum verſatiſſimus, quibus in omnibus ſcientiis peritus evaſit. Et certe hiſtoria MS. cœnobii aſſerit ipſum centum & quadraginta volumina compoſuiſſe, quæ pro maxima parte ruina turris & impluvio computruerunt. Quorumdam ſuperſtitum texuit catalogum Dacherius noſter, editum ad calcem operum Guiberti B abbatis: Acceſſiones ad Sigeberti chronicon: Chronicon ſeu appendix ad Sigebertum ab anno 1110 ad 1186: Geſta Henrici II regis Anglorum: Tractatus de immutationibus monachorum: De abbatibus & abbatiis Norman. &c. Commentarii ex verbis S. Auguſtini in epiſtolas beati Pauli, quorum prologum ſolum Dacherius edidit. Denique vir plenus meritis Robertus poſt 32 annos ab electione meliorem vitam ingreditur 24 Junii 1186, cujus ſynchronus Stephanus epiſcopus Redonenſis laudes carmine celebravit.

XVI. Martinus e gremio poſt tredecim ab C obitu Roberti menſes ſucceſſor electus, honorifice rexit, inquit chronographus, nulla diſſipavit, ſed antea diſperſa recollegit. Occubuit 19 Febr. anno 1191, ſepulturam nactus in abbatia.

XVII. Jordanus Montis alumnus Martino ſucceſſit, electus 12 Martii 1191. Cum Abrincatenſi epiſcopo de jure viſitandi prioratus a monaſterio in diœceſi dependentes pactum iniit an. 1194, pollicitus illi ſe quotannis ſoluturum ſeptem libras cum tribus ſolidis; idque ſummus pontifex Innocentius III ratum habuit. Circa hoc tempus Jordanus apud eumdem papam de multis accuſatus eſt, quæ vide, ſi lubet, in D collectione conciliorum Normanniæ, auctore Guillelmo *Beſſin*, qui laudat MS. codicem ſancti Michaëlis in periculo maris, pag. 369. Quartum anno 1203 monaſterium patitur incendium a Britonibus, qui Philippo regi ſeſe adjunxerant, dum adverſum Johannem ducem Normanniæ, *Sine terra* dictum, bellum ille gereret. Interemtis enim omnibus promiſcue civibus, cum in abbatiam penetrare haud poſſent, urbi flammas intulere, quæ cœnobium totum, exceptis muris & fornicibus in cineres redegerunt. Quod ut Philippus rex audivit, ad reſarciendas ædes, ingentem pecuniæ ſummam miſit ad abbatem, qui E cura ſingulari manum admovit operi, ſed non abſolvit, morte præventus die 6 Auguſti anno 1212, poſt 21 annos adminiſtrationis, menſes quatuor & dies 25. Corpus jacet pro voto ejus in prioratu *de Tombelaine*, uno milliari a Monte diſtante, a quo pendet, inter arenas maris, ſed cujus arx & caſtrum anno 1667 metu hoſtium diruta ſunt.

XVIII. Radulfus II *des Iſles*. Jordano defuncto, Guillelmus Abrincenſis epiſcopus Montem adiit electioni ut præſideret; ſed introitus in eccleſiam

Digitized by Google

tantummodo ad orandum ei conceſſus eſt. Eo itaque inconſulto electus eſt Radulfus, qui anno 1218 pepigit cum Willelmo *de Leiſeaus* milite, de officio camerarii abbatis. Anno 1220 approbavit compoſitionem inter priorem de ſancto Victurio Cenomannenſi, & magiſtros ac ſodales domus Ardentium beati Juliani, de annuo reditu ſancto Michaëli ab utraque parte debito. Circa ſexdecim annos ſtrenue & viriliter gubernavit, diſſidentes monachos ad pacem reduxit, devios ad ordinem revocavit, debita ſolvit, bona alienata de manibus creditorum liberavit, ædificia refecit, & nova conſtruxit, præſertim clauſtrum, quod an. 1228 perfectum fuit; verbo dicam, ordinis regulam ſtabilivit. Sed paralyſi correptus, adminiſtrationis curam abjecit. Tantorum vero beneficiorum memores monachi, huic aſſignarunt proviſionem quam ſtatuit epiſcopus Abrincenſis, loci ordinarius. Quiete potitus eſt ea Radulfus uſque ad tempora alterius Radulfi mediati ſucceſſoris, quem monachum fecerat. Hic enim veteranum abbatem & excommunicavit & ſpoliavit proviſione, cui ipſe conſenſerat. Excommunicatus Radulfus ſpreto officiali Abrincenſi, ſummum appellavit pontificem Gregorium IX, qui XII calendas Januarii, pontificatus IV, 1230, cauſam abbatibus Exaquii & Cæſaris-burgi cognoſcendam attribuit. Uterque abbas interim de arbitris convenit monachis ſancti Michaëlis, quorum judicio lato menſe Martio 1230, cum ſtare recuſaſſet veteranus abbas, ab arbitris excommunicatus eſt & apoſtolicis delegatis denunciatus anno 1231.

Ch. XVIII. col. 116.

Marten. t. I, Anecdot. col. 956 ad col. 64.

XIX. Thomas *des Chambres* quam Radulfo cedenti aſſignatam ab epiſcopo Abrincenſi proviſionem cum monachis habuerat ratam, hanc pacifice tolerando factus abbas confirmavit. Idem pietati maxime, orationi & ſolitudini addictus, ad ſuperos evolavit die 5 Julii, non 1225, ut apud Sammarthanos, ſed forte 1230.

XX. Radulfus III de Villa-Dei factus monachus a Radulfo de Inſulis, huic attributam proviſionem non ſolum abbas impugnavit, ſed & eum excommunicavit & ſpoliavit. Paulo tamen poſt cum eo de arbitris convenit, quorum judicio refragatus veteranus abbas excommunicationis vinculo eſt innodatus. Novus vero auxit monaſterii cenſus, pluribus acquiſitis in pagis *de Brecé, Bretheville* & *Verſon*. Clauſtrum perfecit, in quo ſancti Franciſci Aſſiſinatis ſtatua cum primigenio habitu cernitur cum his verbis: *Sanctus Franciſcus canonizatus fuit anno MCCXXVIII, quo clauſtrum iſtud perfectum fuit.* Bullam obtinuit anno 1235 a ſummo pontifice adverſus Guillelmum Abrincenſem epiſcopum, qui viſitandi abbatiam & monachos interrogandi jus ſibi arrogabat. Quare anno ſequenti inter partes convenit, ut *abbas prædicti Montis haberet inſtitutionem & deſtitutionem eccleſiarum de Monte & preſbyterorum, qui curam animarum perciperent ab abbate; ita tamen*, &c. ut habetur in appendice chart. XIX, col. 116. Obiit Radulfus die 12 Februarii anno 1237.

XXI. Richardus III *Turſtin* electus e gremio, A obſervanda plura ſtatuta accepit a Gregorio IX, quibus acquieſcere noluit. Sed mortuo Gregorio, immunitatem ab iiſdem petiit & obtinuit ab Innocentio IV, tam pro ſe quam pro fratribus, quos & abſolvendi a cenſuris licentiam impetravit bulla data III idus Februarii anno 1253. Jam anno 1245 bullam acceperat ab eodem, ut imminente frigore monachi geſtare poſſent, præterquam miſſæ tempore, pileolos in capite. Significavit anno 1248 ab hominio ſe liberaſſe pro terra Gaufridi *Pigaſſe* Alanum *d'Acigny* militem, ut regi hominium præſtaret. Anno 1250 ſocietatem precum iniit cum Reginaldo B abbate S. Florentii Salmurienſis. Primus anno 1254 obtinuit ab Alexandro IV, privilegium utendi pontificiis ornamentis, quæ ſervantur etiamnum; primam quoque conferendi tonſuram & ordines minores, diebuſque ſolennibus dandi populo benedictionem, bulla Anagniæ data VI calendas Octobris. Hanc duabus aliis confirmari curavit, data prima III idus Januarii, & altera XIV calendas Julii anno 1257. Tum ſplendidus abbas inchoavit ædificia in extrema parte clauſtri in ædibus ſtationi militum adjacentibus, quæ cum ſine immodicis expenſis fieri non poſſent, abbaſque duriori erga fratres uteretur imperio; C hinc rixæ, inde lites, quas ut compeſceret ſummus pontifex, Abrincenſem epiſcopum delegit. At cum præſul utrique parti diſpliceret, appellatum ad archiepiſcopum Rotomagenſem, qui neutri quoque ſatisfecit, ſicut nec cardinales quos papa delegaverat ad cauſam diſcutiendam. Hanc itaque provinciam demandavit ſummus pontifex Guillelmo *de la Haye* ordinis Prædicatorum, & Johanni a ſancto Leonardo ordinis Fratrum Minorum, qui tandem concordiam reſtituerunt; ſicque abbas & monachi unanimiter augendis abbatiæ bonis operam navarunt, necnon recuperandis ab ea diſtractis, ſeu per clericos ſeu D per laïcos, bulla donati anno 1264 ab Urbano IV, qui Dolenſem officialem delegavit. Obiit hoc anno 29 Julii Richardus abbas, poſtridieque ſepultus eſt in poſtera parte navis eccleſiæ.

Tom. I, Invent. theſ. chart. Melanges, fol. 220, verſo.

XXII. Nicolaus I *Alexandre* poſt ſeptem annos regiminis, vivendi finem fecit die 7 Nov. anno 1271. Narratur a Roberto Gaguino in vita S. Ludovici Francorum regis anno 1270, in Montem ſancti Michaëlis cecidiſſe lapillum, cui nomen inſcriptum *Jeſu Chriſti*.

XXIII. Nicolaus-Franciſcus *Famigot*, ex priore abbas effectus, 8 annis in præfectura exactis, ceſſit 19 Martii 1279, ſeu 1280, ſtatimque monachi a rege petierunt eligendi licen- E tiam, & obtinuerunt.

XXIV. Ranulfus II de Borgueyo loci alumnus, ſucceſſit ad breve tempus, utpote cujus defuncti in locum, alterius eligendi licentiam a rege poſtularunt monachi die Martis poſt octavam ſancti Martini 1280.

XXV. Johannes I *le Faë* anno 1282, die Mercurii feſto ſancti Martini hiemalis, excepit hominium Roberti Hambeiæ abbatis, pro tenemento ſeu dono, quod Hambeiæ fecerat

Digitized by Google

Guillelmus de Cantu-lupi miles, in parochia de Ponte-urſonis. Bullam obtinuit a Martino IV, qua monaſterii bona & privilegia confirmantur eodem anno; & quinto poſt, 1287, diploma regium Philippi Pulchri, piſcium regalium monachis attribuentis capturam in tota baronia *de Geneſt.* Inſequenti 1288, Nicolaus Papa IV, bulla data XII calendas Septembris, Johanni abbati permiſit noviciorum bona, feodalibus exceptis, hereditario jure poſſidere. Altera V calendas Novembris 1289, delegatur abbas ſancti Melanii Redonenſis ad cogendos cenſuris eccleſiaſticis quoſdam toparchas diœceſis Redonenſis, qui debitos abbatiæ Montis ſolvere proventus detrectabant. Similem quoque provinciam dedit eadem bulla pontifex abbati Cadomenſi, ut factas in diœceſi Bajocenſi bonorum Montis S. Michaëlis alienationes revocaret & irritaret. Johannes adhuc die lunæ feſto S. Benedicti anno 1295, memoratur in tabulis, triennio poſt defunctus 1298, die 13 Julii.

XXVI. Guillelmus I *du Chateau* loci alumnus altero poſt obitum deceſſoris anno & menſibus aliquot electus abbas 1299, & ab epiſcopo Abrincenſi benedictus in eccleſia cathedrali, vidit anno 1300, 13 Julii Montis eccleſiam, delapſo fulmine maximam partem concrematam & liquefactas campanas, quarum metallum tecta ædificiorum aliquot tanto ſuccendit ardore, ut carbones in urbem ipſam prorumpentes pene totam abſumpſerint. Compoſuit an. 1302 cum Roberto abbate S. Nicolai de Blanca-landa ſuper decimis *de Rotour*. Damna vero ex incendio illata, toto vitæ reſiduo tempore ſategit reſarcire, incipiens ab eccleſia, quæ anno 1306 reſtaurata fuit. Nicolao Abrincenſi epiſcopo apud Montem conferre ordines cogitanti obſtitit abbas, donec epiſcopus ſcripto profiteretur ſe nullum in abbatiam jus obtendere, cujus privilegia recens firmaverat Clemens V bulla data Burdegalis IV nonas Junii an. 1305. Altera vice accedentem epiſcopum indutus pontificalia excepit abbas. Francorum rex Philippus cognomento Pulcher, menſe Martio anni 1310, nundinas Montis S. Michaëlis indulſit ad diem 8 Maii ſacram apparitioni S. Michaëlis; idemque devotionis ergo ad hunc Montem anno ſequenti accedens, plurimis eum ditavit ornamentis eccleſiaſticis, ſacriſque reliquiis, quas inter eminent duæ ſpinæ coronæ Salvatoris etiamnum exſtantes in theſauro, uti & veræ crucis fragmentum inſigne. Dedit præterea rex mille ducentos nummos ducatos, ex quibus imago S. Michaëlis in eccleſiæ navi ad pedes crucifixi fabricata fuit. Denique Guillelmus exactis in regimine 14 annis, obiit XI Septemb. 1314, & in eccleſia ſepultus eſt.

XXVII. Johannes II *de la Porte* aſſumptus eſt e gremio anno 1314. Excepit anno 1315, die ſabbati inter octavas Epiphaniæ hominium a Roberto abbate Hambeiæ de quodam *tenemento* apud Pontem-urſonis. Reperitur anno 1325, die lunæ poſt feſtum beati Chriſtophori. Anno 1326, a ballivio Conſtantienſi, obtentu belli Anglici, bona prioratus S. Germani in diœceſi Conſtantienſi dependentis a Monte S. Michaëlis occupata, Carolus IV rex Franciæ reſtitui juſſit 5 Novembris, modo tamen nullus Anglus tempore belli in illo prioratu, ſeu prioratibus aliis aut locis remaneret. Ludovicus Borbonii dux tria majora candelabra ex argento inaurato, ſancto Michaëli dedit anno 1329. Bullam obtinuit Johannes anno 1330 a Johanne XXII, ut diſtracta in diœceſi Redonenſi bona monaſterii reſtituerentur, quæ cum ceteris confirmavit. Rex quoque Franciæ Philippus Valeſius, plurima monaſterio privilegia indulſit, & præſidiarios milites ſumtibus ſuis poſuit ad cuſtodiendum Montem. Johannes autem obſervantiæ regularis zelator, die Paraſceves 14 Aprilis 1334 ſeu 1335 defunctus, ſepulturam accepit in ſacello S. Johannis Evangeliſtæ, quod exſtruxerat in tranſverſa cruce ad meridiem ante aram ſanctiſſimæ Trinitatis, ubi modo aſſervantur reliquiæ, quo in loco viſitur adhuc ejus tumulus cum effigie ſculpta in pontificalibus.

XXVIII. Nicolaus II *le Vitrier* indigena Montis, ex priore abbas electus, pro more deceſſorum, Abrincis munus percepit benedictionis, ſtatimque juravit ſervaturum ſe jura monaſterii, nec quidquam in ejuſdem conſtitutionibus innovaturum. Fortalitium Montis, inquit chronographus, per religioſos & ſervitores, omnibus invadentibus repulſis, in obedientia regis Franciæ fecit cuſtodire. Quapropter principi fidelis, ab eo primus inſtitutus eſt Montis præfectus, cum facultate vicarium ſubſtituendi. Primus etiam bona inter abbatem & monachos hactenus communia diviſit. Ejus tempore, Simon abbas Majoris-monaſterii delegatus a Benedicto XII, ad viſitanda monaſteria Turonenſis & Normanniæ provinciarum, ſtatuit anno 1337 25 Febr. ſeu 1338, ut ex monaſterio ſancti Michaëlis duo Pariſios, totidemque Cadomum mitterentur monachi ad ſtudendum, quorum provideretur ſuſtentationi à prioribus monaſterii. Occurrit Nicolaus anno 1347 menſe Octobri in chartis D. *de Gaignieres*. Anno 1350 delapſo fulmine, maxima ædificiorum pars conflagravit: verumtamen aliquot poſt annos, ſic illis reparandis incubuit abbas, ut in optimum ſtatum ea reſtituerit; quin & nonnulla monaſterio acquiſierit. Bullam denique protectionis obtinuit ab Urbano V, anno 1362, & hoc ipſo anno, die 30 Oct. defunctus eſt.

§ R. abbas in chronico & catalogis omiſſus, Abrincenſis eccleſiæ theſaurum, bello ſæviente, tranſportatum ad Montem S. Michaëlis, finito bello, reſtituit anno 1366, ex chirographo capituli. Eodem R. *Dei & apoſtolicæ ſedis gratia* abbate, anno 1368, 23 Martii, ſeu 1369, conſecravit plura altaria in eccleſia S. Michaëlis Johannes Gabulenſis epiſcopus, de licentia Roberti Abrincenſis; ſed error eſt in apice, nam

XXIX. Gaufridus II *de Servon* ortu Abrincenſis, ex priore quinque poſt Nicolai mortem menſibus ſubrogatus legitur. Obtinuit a rege, ut nemo

nemo cum armis, ne cultello quidem, Montem ingrederetur. Vaſſallos conſtituit feſto quolibet ſancti Michaëlis comparere, armatoſque viros ad eccleſiæ cuſtodiam mittere; ab eo denique omnia quæ circa ejuſmodi res obſervantur, inſtituta ſunt. Quin & duodecim feoda totidem provinciæ primoribus contulit, ut illorum exciperet hominia, & ab iis feſto die ſancti Michaëlis ſtiparetur ad pompam. Damna illata ab incendio, quo 18 Julii an. 1374, eccleſia, dormitoria, aliaque ædificia cum quibuſdam urbis ædibus fulminis igne exarſerant, brevi reparavit, novamque in honorem ſanctæ Catharinæ exſtruxit capellam, qua nunc abbates pro ædibus utuntur. Sub extrema Gaufridi tempora, cum epiſcopus Abrincenſis Laurentius, & capitulum bullam Alexandri IV indultam olim Ricardo *Turſtin* abbati de uſu pontificalium, &c. impugnarent, cauſantes revocatam fuiſſe altera bulla, quam præ manibus ſe habere dicebant, quæ denunciata fuerat abbati & monachis; *nec debuiſſe abbates uti privilegio, niſi in locis ubi juriſdictionem quaſi epiſcopalem noſcuntur obtinere;* Clemens VII bulla data Avenione, pontificatus anno ſeptimo nonis Aprilis, inſcripta Exaquii & ſancti Laudi abbatibus, cantorique Maclovienſis eccleſiæ, Gaufrido abbati & ſucceſſoribus indulſit, ut ſolennem ubique, etiam in eccleſia Abrincenſi, & in Laurentii epiſcopi & ſucceſſorum, ac cujuſcumque antiſtitis, etiam metropolitani ſui præſentia benedictionem dare, mitra, aliiſque omnibus uti libere & licite valerent. Verum cum diſſenſiones & diſcordiæ occaſione iſtius conceſſionis eſſent exortæ; ſex poſt menſes, hanc ſic temperavit ſummus pontifex, ut ea gaudere non poſſent ſucceſſores abſque ipſius diœceſani loci licentia ſpeciali. Gaufridus rexit per 23 annos & ſex menſes, ex chronico. Animam exhalavit die ultima Februarii an. 1385 ſeu 1386, & in eccleſia ſua conditus eſt.

XXX. Petrus *le Roy* oriundus ex parochia *d'Orval* in diœceſi Conſtantienſi, juris canonici doctor, primum fuit abbas ſancti Taurini Ebroicenſis, tum Exaquienſis, ac denique Montis ſancti Michaëlis anno 1386, ob ſingularem doctrinam & cæteras animi dotes, quibus abunde cumulatus erat. Diſciplinam in cœnobio reſtituit, eccleſiam ſupellectile ſacra honeſtavit & bibliothecam pluribus libris locupletavit; chartas & regeſta monaſterii tranſcripſit, & chartularia confecit. Monaſterio etiam fecit uniri prioratus de ſancto Paterno, de Brione, de Genetio, de Balento & de ſancto Melorio, necnon officium ſacriſtiæ, quæ tunc a cardinalibus & curialibus occupabantur. Caſtelli maximam partem conſtruxit. Literas quoque in abbatia ſua florere curavit, non dedignatus ipſe fratres antiquiores docere, ſelectis aliis, qui juniores inſtruerent. Lutetiæ ſacros canones tanta utique fama interpretatus eſt, ut cum Galliarum rex Carolus VI ſancti Michaëlis eccleſiam, vota ſoluturus adiiſſet, Montis illum confirmaverit præfectum; quem & virum induſtrium & prudentem in aulam evocavit, ut eo variis in negotiis uteretur. Quare ipſi aſſignati ſunt a rege pro penſione annua mille franci aurei literis regiis anno 1398, & Alexandri *le Bourſier* quæſtoris regii 27 Decemb. an. 1400. Memoratur 1387 13 Octob. & 1398 29 Auguſti, in chartis authenticis D. *de Gaignieres*. Delegatur in Angliam anno 1395, ab univerſitate Pariſienſi; & a Carolo rege Franciæ, ad regem Arragonum & ad Benedictum XIII anno 1399, pro unione eccleſiæ. *Du Puy, hiſt. ſchiſm. pag. 265.* Pariſiis adfuit anno 1406, cœtui cleri Gallicani eodem de negotio. Piſano adſtitit concilio anno 1409, regis orator, ubi Alexandri V in pontificem promotioni plurimum favit, a quo referendarius creatus eſt; quo etiam munere ſub Johanne XXIII egregie functus, Bononiæ tandem vitæ ſtadium clauſit, vulgo dictus *notabilis prælatus, clericus optimus,* die 14 Februarii anno 1410 ſeu 1411, ætatis anno 61. Sepulcro ibidem illatus eſt apud Dominicanos juxta famoſos doctores Andream & Johannem de Ligniano. Magna prudentia per 24 annos abbatiam moderatus tam in ſpiritualibus, quam in temporalibus, primus creditur ſtemma ſuum appoſuiſſe chori ſedilibus, quæ confici curaverat, qualia hucuſque ſuperſunt.

XXXI. Robertus II *Jolivet* de Monte-Pinchonis in diœceſi Dolenſi oriundus, unde Brito dictus, monachus ſancti Michaëlis Simonem abbatem Gemeticenſem Pariſiis jus publice docentem audivit. Inde prior ſancti Broladii Dolenſis & monaſterii procurator a Petro deceſſore in aulam Caroli regis accito ſocius & capellanus appellatus eſt, quem Bononiæ defunctum ſepelivit. Statim a ſummo pontifice ejus in locum ſuffectus eſt XI calendas Aprilis, pontificatus I, qui 40 dies de injunctis pœnitentiis relaxavit iis, qui adforent officiis divinis, quæ celebraret in pontificalibus Robertus, eique indulſit, ut monachos anno ætatis 22, poſſet ad preſbyteratus ordinem promovere. Reverſus ad Montem Robertus, a monachis abbas confirmatus eſt, & a rege præfectus Monti 18 Junii 1411, a quo litium monaſterii ad parlamentum Pariſienſe tranſlationem obtinuit. Ex legatis a Petro deceſſore ipſique creditis 4000 aureis nummis eccleſiam ſacris ditavit ornamentis, vaſiſque aureis & argenteis, puta pedo pontificio, mitra, cruce majore, calicibus duobus, aureo & argenteo, totidemque thuribulis. Monaſterium quoque & omnia illius prædia inſtauravit, urbem muris firmiſſimis vallavit, ampliata cuſtodia, omnibuſque neceſſariis abunde cumulata. Sed cum nihilominus eo moderante, ſeu ob ſtudia abſente, diſſidia ferverent, horum tædio affectus, Rotomagum ſe recepit ad Anglorum regem Henricum, qui 29 Octobris 1420, fructus, reditus, & bona quæcumque ad abbatiam ſpectantia ei conceſſit, eumque 10 Octobris 1421 præfecit negotio de Treuga cum Britannis ineunda. Inſequenti 1422 die 4 Febr. ſeu 1423, cuſtos ſigilli ducis *de Betford* proregis in regno Franciæ, & 18 Martii ejuſdem cancellarius dicitur in

Digitized by Google

chartis D. *de Gaignieres*. Quin & Normanniæ cancellarius anno 1423 adſtitit Annæ Burgundæ matrimonium ſuum cum duce Betfordienſi, celebratum a Johanne Fontaneti abbate, ratum habenti. A duce eodem miſſus eſt 1 Maii 1425, ad recuperandam ſedem ſancti Michaëlis, ex chartis D. *de Gaignieres*, in quibus occurrit ad annum 1443 Junii 23. Occidit Rotomagi 17 Julii 1444, ſepultuſque eſt in eccleſia parochiali ſancti Michaëlis, quæ pendet a Monte.

§ Johannes *Gonault* Montis alumnus, & prior ſancti Victurii Cenomannenſis, abſcedente Roberto, regimini a ſummo pontifice admotus eſt vicarius generalis, quo regente, ruit eccleſia 20 ſeptembris 1421. Non ſolum autem, ſed & Anglis urbem obſidentibus, abbatiæque fructibus a Roberto abſumptis, extrema laborabant inopia monachi. His in anguſtiis ſummum æs alienum contrahere coacti ſunt. Querelas itaque ad concilium Baſileenſe adverſus Robertum omnia deglutientem detulerunt, a quibus juſſus quidem eſt Robertus neceſſaria monachis ſubminiſtrare, & ſarta tecta facere VII idus Julii 1437. Aſt Anglorum fretus potentia, mandatum concilii poſthabuit. Monachorum ſortem miſeratus Carolus VII Franciæ rex ab omnibus eos exemit vectigalibus an. 1439. Idem præſtitit 1442 Franciſcus natu major Johannis V Britanniæ ducis in tota Britannia. Tandem defuncto Roberto anno 1444, Johannes electus a monachis, confirmationem petiit ab Abrincenſi epiſcopo, a quo repulſam paſſus, Rotomagenſem metropolitanum adiit, quo etiam denegante, non a vicariis generalibus Æduenſis epiſcopi ſede Lugdunenſi vacante adminiſtratoris abſentis confirmatus eſt 1445, 25 Oct. ut diximus tom. IV. col. 323, fide domini *de Saint-George* Lugdunenſis archiepiſcopi; ſed ad Lugdunenſem, qui tunc erat, archiepiſcopum, ut Galliarum primatem confugit, de cujus abſentis mandato, vicarius ejus generalis electum confirmare renuit, referendumque negotium ad ſummum pontificem cenſuit, qui idibus Auguſti cardinali *d'Eſtouteville* commendam contulit, Gonaltum actione ſua excluſit, eumque ac fautores anathemate perculit, ni intra 30 dies cederet. Supremo quidem Senatui Pariſienſi cauſam detulit Gonaltus; litemque forſan obtinuiſſet, niſi ſollicitationibus, minis ac promiſſis victus, cum cardinali tranſegiſſet & ſub pacto annuæ penſionis, vel beneficii ejuſdem valoris, a lite & jure deſciviſſet. Sicque ille Eſaü ſua primogenita vendidit pretio boni temporalis, ut legitur in codice manuſcripto ſancti Michaëlis.

XXXII. Guillelmus II *d'Eſtouteville* cardinalis, de quo jam diximus tom. VII, col. 537 & præſenti, col. 90, favore Ludovici *d'Eſtouteville* Montis gubernatoris, qui Montem adverſus Anglos fortiter defenderat anno 1427, commendatus a rege Carolo VII, bullas obtinuit ab Eugenio IV an. 1445, idibus Auguſti, Eugenii anno 15. Cainone regi fidem juravit 3 Febr. ejuſdem anni, ſeu 1446, quo anno 26 Dec. occurrit in charta authentica D. *de Gaignieres*.

Ch. xxii. col. 119.

A Continuo miſit ad Montem vicarios generales, Tahonem canonicum ſancti Martini Andegavenſis, & Guillelmum *de Herbert* ſecretarium ſuum, qui Matthæo ſancti Melanii Redonenſis abbati, & Gaufrido *Bertrand* priori *de Joſſelin*, ſpiritualia & temporalia monaſterii committerent. His interceſſit in curia Pariſienſi Johannes *Gonault*, qui paulo poſt tamen annua penſione contentus, jure ſuo ceſſit. Anno 1448, Carolus VII rex Abrincenſis & Conſtantienſis epiſcoporum & canonicorum, necnon abbatum Saviniani, Montis morelli & Lucernæ, qui juraverant in fidem Anglorum, bona & reditus addixit Monti ſancti B Michaëlis, donec reſipiſcerent. Anno 1450, rex idem altero diplomate jura omnia loci & privilegia confirmavit, & in ſpecialem tutelam aſſumſit. Anno 1452, 19 Februarii, ſeu 1453, Guillelmus & monachi fidem obligarunt ſuam regi ſe daturos hominem viventem & mortuum pro dominio *de Sceaulx*, in vicecomitatu Abrincenſi. Anno eodem Guillelmus legatus in Franciam a Nicolao III pontifice, bullam ejuſdem promulgavit unius anni & 40 dierum, iis omnibus indulgentiam concedentis, qui reparandæ Montis eccleſiæ conferrent eleemoſynas; ceteris ipſe præivit exemplo, propriis ad hoc C opus fructibus conceſſis: unde quinquennio ſequenti pars eccleſiæ ſuperior orbicularis a fundamentis ad fornices capellarum perducitur, quas plumbo cardinalis cooperuit, decemque pilas, ſummum altare circumſtantes ad eamdem perduxit altitudinem. Regreſſus Romam Guillelmus, a Calixto III obtinuit ut monachi anno ætatis 22 initiarentur ſacerdotio a quocumque epiſcopo, & ut prior ac ſubprior celebrare poſſent miſſam in altari portatu facili. Pius II conceſſit abbati Guillelmo & ſucceſſoribus, poteſtatem inſtituendi aut amovendi duos preſbyteros ſeculares vel regulares, qui peregrinos abſolverent a caſibus re- D ſervatis, præterquam ſedi apoſtolicæ. Biennio poſt mortuo Carolo VII rege, ſucceſſor Ludovicus XI, devotus adiit Montem ſancti Michaëlis, cujus monachis dedit ſexcenta ſcuta aurea, Pariſioſque reverſus, miſit per virum nobilem ſancti Michaëlis imaginem cum aurea catena, quam ipſe prius in collo geſſerat; voluitque ut tribus prioris abbatiæ ſtemmatis conchis alia quatuor adderentur triaque lilia. Monachos exemit anno 1469, a ſuppeditandis viris armatis in bellum & a vectigalibus, quæ ad arces vicinaſque urbes reparandas, muniendaſve colligebantur. Eodem anno inſtituit ordinem equitum ſancti Michaëlis, E cujus generalia comitia quotannis ibidem diu moris fuit celebrari. Firmavit etiam anno 1477 abbatiæ privilegia, quam & abſolvit a quibuſcumque tributis. Guillelmus an. ſequenti vicariis generalibus mandavit, ut quod incœperat navis eccleſiæ laquear perficerent. Romæ interiit anno 1482, x calend. Febr. al. 17 Januarii.

XXXIII. Andreas *Laure* patria Delphinas e nobili familia *de Veſſilly*, ac propinquus comitis *du Boſchage* præfecti Montis ſancti Michaëlis, hujus loci monachus, cantor & archidiaconus,

Digitized by Google

necnon prior Pontis-urſonis eligitur abbas 1483, A quo nomine 10 Januarii anni 1484 & 15 Octobris reperitur in chartis authenticis D. *de Gaignieres*. Doctor in utroque jure, toto pene regiminis tempore manſit Pariſiis, donec morti proximus abbatiam repetiit, in qua dies abſolvit 25 Martii anni 1499 ſeu 1500, poſtquam ſeptemdecim annos præfuiſſet, ac capellas exornaſſet vitris, in quibus depingi curavit hiſtoriam fundati monaſterii, regum Francorum inaugurationem, ſtemmaque ſuum cum inſignibus deceſſoris. Jacet in ſacello S. Trinitatis ante altare ſancti Salvatoris.

XXXIV. Guillelmus III *de Lamps* Delphinas quoque & Andreæ affinis e ſtemmate *de Mouchet*, ſedem ab uno menſe vacantem B electus a ſodalibus occupavit. Laudatur 1504, 21 Junii, in charta domeſtica, & 1507, die 26 Junii, in charta authentica D. *de Gaignieres*. Præter ornamenta plurima, decem millia librarum inſumſit vaſis argenteis comparandis ad cultum divinum neceſſariis; ædes abbatiales conſtruxit, domum quoque eleemoſynariam, majoremque ciſternam & alia id genus multa. Cum fulmen delapſum anno 1509, campanile, campanas & eccleſiæ tectum incendiſſet, damnum non modo Guillelmus cito reſtituit, verum & C inceptam ſuperiorem eccleſiæ partem ad ſecundas feneſtras evexit. Vivere deſiit calendis Martii anni 1510 ſeu 1511, conditus in ſacello B. Mariæ pone chorum ad latus Evangelii, ubi frater ſucceſſor ejus Johannes illi tumulum ab humo elevatum cum ipſius effigie in pontificalibus excitavit, duabus ad utrumque latus adjectis tabulis æreis, quibus inciſa ſunt inſigniora Guillelmi facinora; pro quo & Ludovicus *Hebert* epiſcopus Abrincenſis certas conſtituit preces.

XXXV. Guerinus *Laure* Andreæ germanus, ex abbate Exaquienſi pedum Montis S. Michaëlis D obtinuit favente avunculo Imberto *de Baternay* comite *du Boſchage* apud regem Ludovicum XII, cujus erat major cambellanus, ejuſdem ordinis eques & Montis S. Michaëlis præfectus. Defecit Guerinus die 10 vel 17 Februarii anni 1513 ſeu 1514, apud Brionem, unde allatus, in ſacello B. Mariæ juxta deceſſorem humatus eſt.

XXXVI. Johannes II *de Lamps* Guillelmi III germanus, ex priore Montis ultimus abbas regularis a fratribus electus eſt die 28 Martii an. 1513 ſeu 1514. Occurrit an. 1516 Martii ultima in charta authentica D. *de Gaignieres*. Fratris æmulus & imitator fabricam ſuperioris eccleſiæ partis abſolvit; ornavitque feneſtras E picturis elegantioribus. Perfecit etiam quæ frater inchoaverat apud Brionem & *Loiſeliere* ædificia. Denique cum regem Franciſcum I ſtipatum frequentia primorum regni an. 1518 in Monte ſancti Michaëlis excepiſſet honorifice, & ab eodem privilegia monaſterii obtinuiſſet confirmari, ſpiritum emiſit 4 Decemb. 1523, tumulatus in ſacello B. Mariæ Virginis ad latus epiſtolæ, ubi effigiem habet ſupra columnam genibus flexis, & ſtemma diverſum a fratre.

Renatus de Maria abbas ſancti Michaëlis innoteſcit e numiſmate, circa quod hæc verba leguntur, & in averſa facie ſunt ejuſdem inſignia in ſcuto quadripartito, cujus prima & quarta pars leonem erectum, ſecunda & tertia ſtellam argenteam in arca cærulea repræſentant cum his circum verbis : *In te Domine ſperavi, non confundar in æternum*. Et ſub ſcuto legitur annus *M. DXXIIII*. Nimirum Renatus defuncto Johanni ſubrogatus fuit a monachis; ſed fruſtra, prævalente regis auctoritate.

XXXVII. Johannes III *le Veneur* primus monachorum ingratiis commendatarius nominatur a rege Franciſco I anno 1524, fuit epiſcopus Lexovienſis, cardinalis, major Franciæ eleemoſynarius & abbas Beccenſis. An. 1539 in manibus Pauli IV ſummi pontificis dimiſit epiſcopatum & abbatiam S. Michaëlis in gratiam ſequentis, hujus, dum viveret, reditibus retentis.

XXXVIII. Jacobus I *d'Annebault*, ceſſione Johannis bullis donatus eſt 18 Auguſti anni 1539, fuit epiſcopus Lexovienſis, cardinalis, oratorii regis ſummus magiſter, abbas Beccenſis, Boni-portus, ſancti Taurini Ebroicenſis & ſancti Sergii Andegavenſis. Die 24 Januar. an. 1544 regi Franciſco I hominium præſtitit in manibus Franciſci *Olivier* protopræſidis Pariſienſis & ſigillorum cuſtodis. Rotomagi moritur die 7 Junii anni 1558.

XXXIX. Franciſcus I *le Roux* protonotarius apoſtolicus regique a ſecretis, occurrit commendatarius annis 1559 & 1560. Solvendi gratia vectigalis a rege conſtituti, vendidit terram *de Monrouault*. Arſit ejus tempore 7 Junii anni 1564 monaſterium, ad cujus damna reſarcienda anno 1569 parlamenti Rotomagenſis decreto damnatus Franciſcus, permutavit cum ſequenti commendatario ſancti Melanii Redonenſis anno 1570. Biennio poſt exſtinctus eſt.

XL. Arturus *de Coſſé* Conſtantienſis epiſcopus, commendatarius Exaquienſis, ſancti Jovini de Marnis in Pictonibus & ſancti Melanii Redonenſis, facta cum Franciſco permutatione, ſancti Michaëlis poſſeſſionem accepit die 6 Junii an. 1570. Cum vero non multo poſt ſacram vellet diſtrahere ſupellectilem, ut faceret ſatis non ſolum ſupradicto conſulto, verum etiam pecuniario ſubſidio, quod clero Gallicano rex impoſuerat ad belli pondus contra Novatores ſuſtinendum, reluctantem viriliter Johannem *de Grimonville* majorem priorem expertus eſt. Quod iniquius ferens Arturus edictum a ſenatu Rotomagenſi obtinuit, ut monachi majorem priorem amoverent, novumque ſingulis trienniis eligerent. At rex anno 1572 Johannem nominavit abbatem Lucernæ; quem nihilominus ſancti Michaëlis monachi anno 1575 ſecundo nominarunt priorem. Hoc autem circiter tempore, curiæ Rotomagenſis placito coactus Arturus reſtituere monaſterio quam vi abſtulerat ſacram ſupellectilem, ut id exſequeretur, vendidit collegium Montis apud Cadomum & ligna luci *de Manſneville*, quorum ex pretio cuncta præter

calicem aureum reſtituit. Obiit die 7 Oct. 1587. A

XLI. Franciſcus II *de Joyeuſe* cardinalis, de quo diximus tom. VI & præſenti, ab Henrico III rege nominatus fuit abbas anno 1588. Eo ſedente, anno 1594, poſt iteratas heterodoxorum in Montem, ſed vanas irruptiones, fulmen cecidit in eccleſiæ turrim, quam incendit cum tecto & campanis. Hæc damna cum lubens reſarcire nollet Franciſcus, coactus anno 1609 ſenatus Rotomagenſis conſulto, in integrum reſarcivit. Arrogata quoque ſibi omnium beneficiorum collatione, ab eodem ſenatu repreſſus eſt an. 1614, a quo huic aut ejus vicario indultum in capitulo ſuffragium; quod etiamnum ſervatur. B
Defecit Avenione 23 Auguſti anno 1615.

XLII. Henricus *de Lorraine Guiſe* filius Caroli Guiſiæ ducis ex Catharina-Henrica *de Joyeuſe*, quinquennis a rege Ludovico XIII abbatia donatus eſt, cui adminiſtrandæ, donec junior abbas ætatem legitimam attigiſſet, Petrus *de Berulle* cardinalis a ſummo pontifice præpoſitus fuit. Intra 26 annos quibus potitus eſt Henricus, monaſterium in multis non modo quoad temporalia, verum & quoad ſpiritualia renovatum eſt: addictum quippe feria quinta 27 Octob. an. 1622 ſancti Mauri reformatæ congregationi. Henricus vero rebellis factus, abbatiam amiſit anno 1614, C
factus poſtea Guiſiæ dux.

5 Johannes *Ruzé Deffiat* ſucceſſiſſe viſus eſt favore Franciſci *Deffiat* domini *de Cinqmars* ipſius germani, ſed non obtinuit bullas, procraſtinante ſummo pontifice, ſpe reconciliationis Henrici ſuperioris. Johannes nihilominus jam abbas ſancti Saturnini Toloſani, ſe quoque pro Montis ſancti Michaëlis abbate gerens, graviſſimam de baronia *d'Ardevon* litem intendit monachis, quæ tunc injudicata remanſit, ob fratrem abbatis capite plexum, & ipſum abbatem gratia privatum principis, amandatumque in abbatiam S. Saturnini.

XLIII. Jacobus II *de Souvré* frater Johannis D
marchionis *de Courtanvaux* & Egidii epiſcopi Autiſſiodorenſis, major prior Franciæ, abbas Ulterioris-portus & ſancti Ambroſii Bituricenſis, Montis quoque S. Michaëlis renuntiatus abbas a rege 1643, menſe Aprili, bulliſque donatus 19 Maii 1644, mox iniit poſſeſſionem per procuratorem canonicum Abrincenſem. Biennio poſt initum de reparationibus cum monachis pactum a curia parlamenti confirmari fecit 18
Ch. XXIII. col. 120. Junii an. 1646. Convenit de juriſdictione an.
Ch. XXIV. col. 122. 1650 cum epiſcopo Abrincenſi. Obtento 1666 regali præcepto, Montis præfecturam afferi fecit priori monaſterii. Obiit Pariſiis abbas optimus E
22 Maii an. 1670, tumulatus in Templo.

XLIV. Stephanus *Texier de Hauteſeuille* Melitenſis eques, præceptor Villæ-Dei in Monte, major Aquitaniæ prior, abbas Tironeili & ordinis Melitenſis ad regem legatus extraordinarius, donatus ab eodem abbatia Montis 14 Aug. 1670, poſſeſſionem nactus eſt 12 Septembris ſequentis. Pariſiis deceſſit 4 Martii an. 1703, ætatis 77.

XLV. Johannes-Fredericus *Karq* Baro *de Bebenbourg*, dominus *de Kirchſtetten*, Bambergæ in Franconia natus 19 Februarii 1648, fuit epiſcopo Bambergenſi ab intimis conſiliis, tum decanus Monachienſis, & Electori Bavariæ a ſecretioribus conſiliis, ejuſdemque conſilii eccleſiaſtici moderator, deſtinatus ab Imperatore Leopoldo ad epiſcopatum Neuſtatenſem in Auſtria; tandemque ſereniſſimi Electoris Colonienſis major cancellarius & principalium onerum adjutor. Die 26 Martii anni 1703 renuntiatus abbas Montis ſancti Michaëlis, bullas accepit 15 Octobris ejuſdem anni & poſſeſſionem per procuratorem 7 Febr. 1704. Fato functus eſt 1719 menſe Decembri.

XLVI. Carolus-Mauricius *de Broglie*, de quo jam diximus tom. VII, col. 898, in abbatibus Vallium-ſernaii, abbas item Balmæ in diœceſi Veſuntionenſi, Montis quoque ſancti Michaëlis commendam obtinuit ineunte an. 1721. Romæ admiſſus eſt in conſiſtorio pontificio die 16 Julii ejuſdem anni.

S. MARIA *de Moſtons*. MOUTONS.

SAnctimonialium ordinis ſancti Benedicti prioratus, ſemileuca diſſitus Moretonio, *Mortain*, verſus Domnifrontem, fundatorem agnoſcit regem Anglorum Henricum I memoratum in bulla Alexandri III bona monaſterii hujus confirmantis ad preces Hammæ prioriſſæ. Monialibus dedit Radulfus abbas Exaquii eccleſiam ſancti Michaëlis in ſilva *de Luteare*, quam in diœceſi Conſtantienſi ſitam conſecravit Richardus Conſtantienſis epiſcopus circa 1150. Inibi vix ac ne vix quidem abhinc ſubſtitere moniales, quas pluries ad ſe evocavere prioriſſæ B. Mariæ *de Moſtons*, ſed incaſſum; ſubſiſtunt enim adhuc apud ſanctum Michaëlem moniales aliquot cum prioriſſa. Stephanus quoque Boloniæ & Moretonii comes, poſteaque Anglorum rex, libertati loci *de Moutons* per miniſteriales ſuos cavit. Parthenonem veró de *Moutons* Petrus Daniel *Huet* epiſcopus Abrincenſis tranſtulit Abrincas in ſuburbium anno 1693, & univit parthenoni ſub patrocinio ſanctæ Annæ Abrincis anno 1635 inſtituto. De eo contexte dicemus infra.

PRIORISSARUM INDICULUS.

I. HAMMA, cui Alexander Papa III bona omnia monaſterii confirmavit an. 1163, & inter alia *eccleſiam S. Mariæ* de Moſtons, *quam Henricus Angliæ rex vobis & per vos eccleſiæ veſtræ rationabiliter conceſſit . . . . . Ex dono Radulfi abbatis Exaquii, & totius ejuſdem eccleſiæ conventus eccleſiam S. Michaëlis in foreſta de Luteara.* Ch. XVI. col. 242.

II. Alienor *de Falaiſe*.

III. Richarda de Belloſago.

IV. Willemetta. Hæ tres innoteſcunt abſque nota temporis ex quodam prioriſſarum indice, ubi & ſequens eodem ordine.

V. Guina de Villeriis anno 1275.

VI. Petronilla I *de Cangé* viſitationi, quam archidiaconus Abrincenſis exercere in monaſterio

Digitized by Google

intendebat, anno 1322 interceſſit, occurrit & A 1338.

VII. Ludovica I *du Pont.*

VIII. Blanca *de Mauny.*

IX. Opportuna ſanctimoniæ famam poſt ſe reliquit.

X. Tanneguida.

XI. Petronilla II *de Cangé.*

XII. Martina *de Crepon* 1343.

XIII. Laurentia *de Coujon* 1362.

XIV. Gondrea *du Val.*

XV. Nicolaa *Seveſtre.*

XVI. Johanna *Carbonnel de Caniſy* an. 1463.

XVII. Roberta *de Silly* 1487, eodemque B anno menſe Maio prioratus *de Vignaz* poſſeſſionem apprehendit.

XVIII. Margarita *Thibouſt.* 1496.

XIX. Renata *du Parc* ſæpius occurrit in chartis ab anno 1515 ad 1530.

XX. Magdalena *de Clinchamps* 1560.

XXI. Ludovica II *de Courtravel* 1560, reſignavit ſequenti.

XXII. Ludovica III *de Favieres* miſſa a ſancti Sulpicii Redonenſis abbatiſſa ut primigeniam addiſceret diſciplinam, præcedentis ceſſione facta prioriſſa, bullam obtinuit adverſus eos, qui parthenonem diripuerant & incenderant. Diu liti- C gavit cum Margarita *des Eſcotais,* quam evicit decreto majoris conſilii an. 1562 10 Octobr.

XXIII. Jacoba *du Pleſſis,* quam dicunt amitam cardinalis Richelii, æmulam ſimiliter paſſa eſt & evicit Mariam *de Ligny,* quicum litigabat anno 1580 & 1583. Diſciplinam neglexiſſe carpitur, occurrit & 1595.

XXIV. Maria I *Chapelain* bonorum monaſterii profeſſionem dedit anno 1598.

XXV. Petronilla III *de Bois-Jourdain* profeſſa regulam 1578 in abbatia ſancti Sulpicii Redonenſis, & inde prioriſſa *de Moutons,* reſignavit ſequenti anno 1603 menſe Februario. D

XXVI. Eliſabeth *de Bouillé* filia Renati comitis *de Creances,* & Renatæ *de Laval-Bois-Dauphin* loci alumna profeſſa 27 Octobris anni 1602, prioratum obtinuit ex ceſſione ſuperioris, bullis donata 1605. De extinguendo parthenone S. Michaëlis de boſco convenit cum barone de *Varengebec* fundatorum perſona 18 Oct. 1625, ſed non cum monialibus, quæ ruinæ ipſius ſemper interceſſere. Obiit Eliſabeth 22 Septembris an. 1637.

XXVII. Maria II *de Bouillé* monialis Prati Cenomannenſis, germanæ ſucceſſit a rege nominata 1637 24 Octob. Reformationem induxit, E votumque intra monaſterii clauſtra ſeſe perpetuo continendi conſtituit. Defuncta eſt an. 1660.

XXVIII. Renata-Maria *de Bouillé* cum Carola *le Fevre* de prioratu litigavit per ſeptennium, aliis alii faventibus monialibus. Prima quidem cauſam vicit, ſed cum habere pacem nequiret, ceſſit in gratiam ſequentis.

XXIX. Maria III *de Beaux-Oncles* facta per ceſſionem præcedentis prioriſſa, obiit 1693, quo anno hujuſce prioratus facta eſt unio cum Benedictino parthenone Abrincis anno 1635 inſtituto.

§ Catharina *de Gaſton* ſanctiſſimæ Trinitatis Pictavienſis alumna profeſſa, Abrincis cum aliquot monialibus ſedem fixit anno 1635, die 5 Decemb. inibique parthenonem inſtituit, quem decennio rexit, ad annum ſcilicet 1645; quo a ſororibus male habita, Pictavos moritura repedavit; cujus & neptis virgo piiſſima inde fuit expulſa; tumque regimen per triennium inſtitutum eſt, ſed parum duravit, nam

§ Maria *de Froulay* germana comitis *de Teſſé* Franciæ mareſcalli, monialis ordinis ſancti Dominici apud Cenomannos, tunc apud Origniacum convivens, cujus abbatiſſa erat ejus amita, a patruo Gabriele *de Froulay* Abrincenſi epiſcopo evocata, priuſquam adiret Abrincas, ordinis habitum ſuſcepit apud Montem martyrum. Obiit anno 1685.

§ Suſanna *de Froulay* patruelis Mariæ, hanc excepit mortua 1689. Poſt cujus obitum facta eſt unio prædicta, utraque domo in unam coaleſcente, quæ *de Moutons* nomen retinuit, deincepsque illam rexere

XXX. Maria-Magdalena *de Madaillan de Montataire* ex moniali ſanctiſſimæ Trinitatis Cadomenſis prioriſſa parthenonis *de Laſſay* in diœceſi Cenomannenſi, prima poſt unionem adiit poſſeſſionem 4 Auguſti 1694. Rexit ſeptem annis, & pacis ergo receſſit ad priſtinum *de Laſſay* prioratum, ubi vivere deſiit an. 1704.

XXXI. Maria IV *de Servon* Armorica, monialis ſancti Sulpicii Redonenſis, locum a ſuperiore deſertum capeſſivit, ſummaque cum pace gubernavit.

XXXII. . . . . . *de Vargemont* prioriſſa nominatur a rege 1749, die feſto ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli.

MONSMORELLUS.

SAcrum B. Virgini Mariæ, ordinis ſancti Auguſtini canonicorum regularium ſub Gallicana congregatione monaſterium jacet ad meridiem ſemileuca a burgo *de Ducey,* tribus a civitate Abrincenſi leucis, totidemque cum dimidia a Monte ſancti Michaëlis, ad radices collis quammaxime prærupti opertique ſilva cædua, in peninſula, quam efficiunt duo amnes *Ardée* & *Beuvron,* quorum alter alteri confunditur in extrema parte ſeptorum monaſterii.

Unde vero Sammarthani fratres hauſerunt, primam cœnobii ſedem deſignatam fuiſſe in quadam domo campeſtri nuncupata de *Longa tumba,* & auctor Neuſtriæ Piæ, in villa nomine *Longue-touche,* cum in vicinia nulla ſint loca hiſce donata nominibus? Unum quidem abbatiæ prædium nomen præfert *la Tombe* alterumque *Longue-touche,* quod a Johanne *de Subligni eccleſiæ B. Mariæ de Montemorelli & canonicis ibidem Deo ſervientibus* traditum eſt. Sed inde colligi non poteſt in alterutro loco habitaſſe primum canonicos.

Ex Achardi epiſcopi Abrincenſis charta, quam dicunt Montis morelli vetuſtiorem, diſcimus Radulfum fundatorem dediſſe feodum, in quo ædificatum eſt monaſterium; hanc patrui donationem confirmaſſe nepotes ex fratre Galebranum & Valerianum, *dediſſe locum habitationis hujus loci & collem nemoris ſuperincumbentis* cum plurimis terræ fragmentis, quibus hodie ſepta monaſterii conſtant; Ruellonem aut Rualemum de Hulmo ceſſiſſe reditibus & ſervitiis, quæ percipiebat ex feodo, quod poſſidebat Radulfus, & locum dediſſe, in quo molendinum extructum eſt, necnon ceſſiſſe cum Haſculfo Britone ejuſque fratribus, quibuſdam juribus in amne. Præter ea cœnobio dedit Ruello de Hulmo eccleſiam de Poilleio, quæ parœcia eſt Montis morelli, & eccleſiam de Preccio; unde fundator nuncupatur in necrologio ad diem 30 Maii, ſic: *Obiit Rualemus de Hulmo patronus & fundator hujus domus & canonicus noſter profeſſus.* At necrologium nonniſi ſeculo XV recognitum fuit abbatis Guillelmi de Hulmo, ejuſdem cum Rualemo gentis ætate; cujus vel ſucceſſoris tempore cum gens de Hulmo ſtatuendam in medio chori tumbam ſic inſcriptam: *Les ſeigneurs de Houme ſont fondateurs de cette abbaye,* & in circuitu ejuſdem chori atro colore pingendum cingulum cum inſignibus gentilitiis curaviſſent, domina de ſancto Petro e gente *de Subligni* decem poſt annos auferri tumbam & cingulum eradi cum inſignibus obtinuit, ſuaque ſubſtitui in præcipuo chori vitro, qualia huc uſque ſupereſſe dicuntur. Monſmorellus enim qui initio ſolum prioratus erat Achardi epiſcopi Abrincenſis tempore, Richardo ſuccedente, ad abbatiæ dignitatem pervenit. Hujus prærogativæ auctor fuit Johannes *de Subligni*, qui plurimis eccleſiis, aliiſque bonis monaſterio collatis, ex prioratu abbatiam fecit & Radulfum priorem, ut abbas benediceretur, Abrincenſi epiſcopo Richardo præſentavit coram Philippo de Hulmo, uti legitur in charta Guillelmi Abrincenſis epiſcopi. Præterea docent complures chartæ Abrincenſium epiſcoporum, Rotomagenſium archiepiſcoporum & Henrici II Angliæ regis, Johannem *de Subligni* dediſſe, ſeu confirmaſſe fundum ubi ſita eſt abbatia, *ſedem ejuſdem loci, ſedem eccleſiæ & collem nemoris qui eidem loco ſupereminet:* Galebranus enim & Valerianus fratres jam dederant *locum habitationis hujuſce loci & collem nemoris ſuperincumbentis.* Quatuor adhuc eccleſias Johannes cum pluribus terris & bonis Montimorello conceſſit. Quintam adjecit eccleſiam Haſculfus Johannis filius. Philippus quoque *de Terregaſte* ſuaſu ejuſdem Johannis ſeſe erga idem monaſterium inprimis munificum præbuit. Ipſius chartis appenſum gentis *de Subligni* ſigillum non incerto quidem innuit hunc fuiſſe ex eadem gente, qua Johannes *de Subligni*, qui rurſus impulit Johannem *du Bois,* ut eidem loco patronatum daret ſancti Laurentii *de Terregaſte* & Guillelmum *de Ducey,* ut largiretur eccleſiam ſancti Paterni, quæ parochia eſt burgi *de Ducey,* cum capella ſancti Germani & arenaria *de la Touche,* ad ædificia eccleſiæ conſtruenda, cujus adhuc fundamenta cernuntur, haud procul ab eccleſia hodierna, diu poſt exſtructa. Obitus Johannis *de Subligni* notatur in necrologio 30 Maii hunc in modum: *Obiit Johannes de Sulignei patronus noſter & canonicus ad ſuccurrenda.*

ABBATUM SERIES.

I. RADULFUS fundator appellatus in tabulis Achardi epiſcopi, e cœnobio S. Victoris Pariſienſis aſſumtus, feodum tribuit, in quo monaſterium conditum eſt, primuſque fuit ejuſdem prior, ac proinde non ante annum 1162, quo ſedere cœpit Achardus, nec ſerius 1171 quo vivere deſiit. Primus quoque fuit abbas, præſentatus a Johanne *de Subligni,* & a Richardo Achardi ſucceſſore benedictione donatus. Rexiſſe annis octo dicitur in necrologio, quod ſic habet ad diem 10 Octobris: *Obiit Radulfus abbas hujus eccleſiæ fundator & incola primus.*

II. Tualdus anno 1200 memoratus, Radulfo ſucceſſit in ſeptem annos ex necrologio, in quo notatur obitus ejus die 27 Auguſti.

III. Gervaſius præfuit annis ſeptemdecim, cujus memoria eſt in charta an. 1214. Obiit 29 Oct.

IV. Durandus rexit duobus annis ex necrologio, ubi notatur 2 Decembris.

V. Albericus poſt tredecim annos defunctus eſt 10 Decembris.

VI. Ranulfus ſedit annis 3, mortuus 12 Aug.

VII. Richardus I recenſitus in charta anni 1238, defecit exactis ſexdecim annis, die 11 Martii.

VIII. Stephanus I poſt regimen quatuordecim annorum occubuit 2 Novembris.

IX. Robertus *Pillon,* quo ſedente, an. 1262 inita eſt ſocietas inter abbatias Montis morelli & Lonleii, Philippo hujus abbate, & ſub idem tempus inter abbatias Montis morelli & Montis ſancti Michaëlis, cujus abbas erat Nicolaus. Cum rexiſſet annis ſeptemdecim, obiit 23 Februarii, de quo ſic obituarium abbatiæ Montis-Dei: *VII cal. Martii D. Robertus Pillon quondam abbas de Montmorello, pro cujus anima D. Julianus rector eccleſiæ de Guilleberuilla, dedit nobis centum ſolidos ad obitum faciendum.*

X. Richardus II de Riparia, *de la Rivière,* occurrit anno 1276. Regimen obtinuit decem annis, mortuus 16 Octobris.

XI. Richardus III *de Troitemer* ſeptemdecim annorum abbas, vivere deſiit 23 Decembris.

XII. Guillelmus I de Freceio, *de Frecy,* memoratus in bullis ſucceſſoris, ſedit annos 18, exſtinctus die 6 Januarii.

XIII. Guillelmus II *Godard* electus a canonicis, bulliſque donatus a Johanne XXII die XI Martii, an. pontificatus ſecundo, id eſt 1318, obiit 20 Novembris poſt ſex annos regiminis: Ita necrologium.

XIV. Johannes I de Appentitio reperitur annis 1345-46-48 & 1353. Sediſſe annos 21 docet necrologium, conſignatque obitum ejus die 28 Junii.

Digitized by Google

XV. Stephanus II de Appentitio annis octo A gubernavit ſecundum necrologium, quod indubie fallit, cum deceſſor adhuc regeret 1353, & ſucceſſor jam anno 1358. Notatur ibidem obitus ejus 24 Julii.

XVI. Robertus II de Breceio occurrit annis 1358, 1377 23 Octobris, 1385 & 1386 die 4 Junii in chartis D. *de Gaignieres*, cognominatus *de Brecé*; cujus proinde abbatis tempore, anno 1364, cum hoſtiles copiæ (Navarricæ aut Anglicæ) Montem morellum invaſiſſent, ſeſeque ibi vallaſſent, illas inde Bertrandus *du Gueſclin* expulit, ratuſque canonicos invadentibus haud obſtitiſſe, multavit eos quadraginta libris, B quibus tamen, cum comperiſſet per vim hoſtes domum occupaſſe, eos liberavit. Obiit Robertus 26 Januarii.

XVII. Guillelmus III de Cathedra, *de la Chaiſe*, legitur abbas 1390, 1391 die 8 Aprilis, 1393, 1395, 1403 & 1405 die 6 Maii in chartis D. *de Gaignieres*, quarum forte aliquot ſequentem ſpectant. Guillelmi hujus dies obitus notatur in necrologio 18 Januarii.

XVIII. Guillelmus IV de Hulmo, *de Houme*, comparet in actis annor. 1406, 1407, 1408, 1427, 1432 & 1441 die Maii ultima, pleriſque D. *de Gaignieres*. Animam exhalavit 14 C Maii, in choro ſepultus, ex necrologio, cujus eum volunt auctorem eſſe, & ubi Ruello *de Houme* Montis morelli fundator dicitur.

XIX. Nicolaus *Eſchart* nobilis Armoricus, cœnobii poſſeſſionem accepit 24 Julii 1448; Regi fidem juravit 2 Julii 1450, & iterum 28 Julii 1462, ex regeſtis cameræ rationum. Interim occurrit 1452 die ultima Novembris, & adhuc 1475 27 Aprilis in chartis D. *de Gaignieres*. Poſt abbatiam nepoti tranſcriptam, obiit Nicolaus 14 Maii, conditus in ſanctuario.

XX. Johannes II *Eſchart* patrui ceſſione reperitur abbas annis 1480, 12 & 20 Martii in D chartis D. *de Gaignieres*, 1483 15 Martii, 1484 7 Auguſti, 1488 26 Aprilis, 1492, 1511 3 Novembris & 1512. Primus abbatis reditus a reditibus conventus ſecrevit. Majorem domus abbatis partem, clauſtrum, odeum eccleſiæ, &c. conſtruxit. Fratri denique abbatiam reſignavit, retenta penſione 70 nummorum aureorum. Moritur 16 Januarii, conditus in choro ante principem aram.

XXI. Julianus *Eſchart* ſuperioris frater, ſacræ theologiæ profeſſor & doctor eximius, ſimul fuit Montis morelli abbas, pœnitentiarius & canonicus Abrincenſis, parochus de Veteri-vico, *de* E *Viey* in diœceſi Redonenſi; penſione inſuper in parochiam *de Vezins* fruebatur. Occurrit abbas 14 Septembris 1515, quo anno bullas obtinuit 25 Decembris. Laudatur & 1520 4 Auguſti, ſuperſtes anno ſequenti. Fato functus 14 Oct. ſepelitur in choro ante majus altare.

XXII. Stephanus III *le Belley* recenſetur 2 Februarii 1522 in chartis D. *de Gaignieres*, & 8 Febr. in tabulis archiepiſcopatus Rotomagenſis. Ejus adhuc mentio fit 1541 22 Julii in chartis D. *de Gaignieres*. Abbatia ceſſit anno 1543 in gratiam ſequentis, nec multo poſt defunctus, die 6 Februarii humo depoſitus eſt in choro ante majus altare.

XXIII. Egidius *le Belley* bullis donatus eſt 28 Aprilis 1543, in quibus commendatarius dicitur. Benedictus tamen eſt in eccleſia ſancti Georgii Redonenſis 10 Februarii 1549. Ceſſit & ipſe in gratiam ſequentis 3 Aprilis 1557, retentis annua quingentarum librarum penſione, abbatis domo cum ſupellectile & ad omnia beneficia præſentatione. Obiit 6 April. humatus in choro ante majus altare.

XXIV. Petrus *Cornille* ceſſione ſuperioris probata regi Henrico II, bullas accepit die 9 Maii 1558. Occurrit an. ſequenti 12 Martii in chartis D. *de Gaignieres*. Plurimum vexatus eſt a Ludovico *de Mongommery* Calviniſta & abbate Faleſiæ. Cum enim rex Henricus II dominis *de Mongommery* toparchis *de Ducey* dediſſet abbatiam Montis morelli, ut in ea quem vellent abbatem conſtituerent, junior autem eſſet Ludovicus *de Mongommery* tum cum Petrus *Cornille* abbas nominatus eſt, ille demum aſſecutus ætatem legitimam, voluit Petrum abbatia privare, quam ei ſolum creditam fuiſſe obtendebat: Petrus vero hoc indigne ferens, nec tamen obſiſtere par Ludovici violentiæ, in Montem S. Michaëlis abſcedens, in tutelam regis Caroli IX ſe recepit, a quo tuitionis literas obtinuit 2 Jan. 1573. Petrus tandem abbatia ceſſit in gratiam ſequentis ex ſorore nepotis 31 Auguſti 1575, retenta mille librarum penſione. Deinde fuit parochus eccleſiæ *de Terregaſte* a Monte morello dependentis. Inibi defecit 8 Januarii 1589, depoſituſque eſt in choro Montis morelli ante majus altare.

XXV. Johannes III *Louvel* bullis obtentis die 26 Dec. 1576, non niſi 2 Februarii 1578 abbatiæ poſſeſſionem accepit, qua dimiſſa in gratiam ſequentis, e medio ſublatus eſt 9 Januarii 1595, terræque mandatus ante majus altare, in cujus tumba, tametſi non eſſet nobilis, ſcutum cernitur tria præferens capita lupi.

XXVI. Robertus II *Morel* decreto majoris conſilii dato 18 Auguſti 1594, ante bullas acceptas, quia rex Henricus IV prohibuerat, ne quis pro ullo beneficio ad curiam Romanam confugeret, iniit poſſeſſionem, quam bullis 1 Novemb. 1596 donatus repetere coactus eſt. Benedictionem Conſtantiæ percepit ab hujus civitatis epiſcopo 25 Januarii 1598. Vivere deſiit 13 Januarii 1602, humatus ante majus altare ſub tumba, quam ſibi paraverat ante tres annos, cum hac inſcriptione:

Robertus Morel, *diligentia, virtute, obedientia abbas hujus domus, illo adhuc vivente, hic me poni fecit anno Domini 1599. Intra vel extra corpus, anima ejus requieſcat in pace. Amen.*

XXVII. Johannes IV *Bailleul* oriundus e vicinia Montis morelli, baccalaureus in theologia, licentiatus in jure, regique ab eleemoſynis, abbas

Digitized by Google

nominatus eſt a domino de *Mongommeri* toparcha *de Ducey*, quem penes ab ætate regis Henrici II erat Montis morelli abbates dicere. De abbatia bene meritus organa conſtruxit, quorum ſola reſtat ſpecies, plurimaque reparavit cum in eccleſia, tum in locis regularibus. Obtinuit anno 1608 pro ſe & ſucceſſoribus jus pontificalium. Aſt abbatiam ob ſimoniaca quæ cum toparchis *de Mongommeri* confecerat pacta, amiſit, aliuſque haud æquior cum eiſdem pepigit Henricus *de Boyvin*, qui ab eiſdem Johannis in locum ſubſtitutus, & a ſummo pontifice ad redimendam vexationem confirmatus eſt: Johannes vero obiit 4 Junii 1639, ſepulcro illatus in ala ſiniſtra eccleſiæ, non longe a choro, ſub tumba, quam ſuſtulit Guillelmus *de Boyvin* Henrici nepos.

XXVIII. Henricus *de Boyvin de Vaurouy* decanus eccleſiæ Rotomagenſis, Abrincenſis coadjutor, ſacratus ſub titulo Tarſenſis epiſcopi, theſaurarius quoque & poſt decanus Abrincenſis eccleſiæ, prior B. Mariæ de Rupe-moretonii & de Denezeio, diœceſis Andegavenſis, bullis donatus 13 Novembris 1625, reſciſſa a majore conſilio Johannis *Bailleul* interceſſione, poſſeſſionem Montis morelli aſſecutus eſt. Obiit 12 Febr. 1637, conditus in eccleſia S. Stephani de Roboreto, *de Rouvray*, prope Rotomagum, cum prius in gratiam ſequentis ceſſiſſet.

XXIX. Guillelmus V *de Boyvin de Vaurouy* Henrici nepos, in parlamento Rotomagenſi ſenator admiſſus 17 Januarii 1633, canonicus Rotomagenſis & Abrincenſis decanus, abbas quoque ſancti Stephani de Fonteneto & prior beatæ Mariæ de Rupe-moretonii & Challiaci, Montis morelli, cedente patruo, poſſeſſionem apprehendit an. 1637. De partitione menſarum litigabat cum canonicis anno 1659, quo reformatos e Gallicana congregatione canonicos adſcivit 24 Decembris, quibuſcum convenit de annua tantum bis mille quadringentarum librarum penſione, cum ad eorum antiquorumque canonicorum neceſſaria, tum ad reſarcienda eccleſiam & loca regularia. Defecit anno 1665 die 25 Januarii.

XXX. Stephanus-Franciſcus *de Beauvais* ſtatim a deceſſoris morte ſucceſſor deſignatus, iniit poſſeſſionem menſe Julio ejuſdem anni. Adſcitus eſt in conſiliarium clericum ſenatus Rotomagenſis 15 Maii 1677. De tertia bonorum parte continuo litigavit cum canonicis tanta cum pertinacia, ut non ſemel a domo extorres fecerit, cujus poſt modum loca regularia inſtaurarunt.

XXXI. Henricus-Xaverius *de Belſunce* Maſſilienſis epiſcopus, a rege nominatur 8 Januarii anno 1721.

XXXII. Johannes-Baptiſta-Antonius *de Brancas* archiepiſcopus Aquenſis, deſignatur abbas menſe Octobri anno 1729.

SAVIGNY.

SAVIGNEIUM.

EXſtat in confinio Normanniæ, Britanniæ & Cenomannicæ regionis Domnifrontem inter & Montem S. Michaëlis ordinis Ciſtercienſis A monaſterium, Savigneium ſeu Saviniacum dictum. Hujus auctor fuit Vitalis de Mauritonio eremita, cui Radulfus de Filgeriis aptum condendo monaſterio conceſſit locum, partem ſcilicet ſilvæ contiguam vico de Savigneio inter fluvios Chambam & Chambeſnetam; Turgiſus vero Abrincenſis epiſcopus ut monachorum quieti conſuleret, hos ab omni conſuetudinum epiſcopalium exactione immunes eſſe voluit. Serius anno 1105 ſtatui non poſſe videtur iſta fundatio: hoc enim anno frater Vitalis Saviniacenſis abbas dicitur in literis Guillelmi comitis Moritonii pro conſtructione Noviburgi Moritonienſis. Huic B quidem epochæ adverſari videntur primariæ literæ Radulfi fundatoris, Turgiſi epiſcopi & Henrici I Angliæ regis atque chronicon Saviniacenſe apud Baluzium, &c. ad annum enim 1112 paſſim revocatur Saviniaci fundatio. Aſt in primariis literis donatio non facta, ſed confirmata & ſignata legitur an. 1112; & chronicon, quod in pluribus fallit, loquitur de abſoluta monaſterii conſtructione, quæ per ſeptennium duravit, teſte Orderico Vitali.

Charta VI. col. 109.
Chart. VII & VIII. col. 110.
Chart. IX. col. 111.
Marten. Anecdot. t. I, col. 332.
Miſcell. Bal. t. 2. p. 310.

Quin inibi regulam ſancti Benedicti inſtituerit Vitalis, dubitare non ſinunt, & charta Henrici I Anglorum regis Vitali reſtitutam ab Eudone abbate Cadomenſi Moritonienſem eleemoſynam C confirmantis anno 1118, in qua ibidem Vitalis fratres ſub B. Benedicti regula congregaſſe dicitur; & bulla Lucii II, data Serloni anno 1144. 2.° Monumenta eccleſiarum Saviniacenſis, Furneſienſis & Bellæ-landæ in Anglia, ac Iperii chronicon. 3.° Vita B. Gaufridi ſecundi abbatis, qui e Ceraſio Saviniacum veniens habitum tantum *griſeum* & uſus mutavit. Nonnihil tamen Vitali detrahit Ordericus Vitalis, quod antiquis monaſteriorum conſuetudinibus novas Neophytorum inſtitutiones prætulerit, id eſt Ciſtercienſium, quos Neophytorum nomine Ordericus D ſolet appellare; idque in Gaufrido abbate Vitalis ſucceſſore etiam carpit. Vitalem & Gaufridum longe ſuperavit Serlo quartus abbas, qui Saviniacum ipſum cum monaſteriis ſibi ſubjectis, quæ numero 31 erant, Ciſtercienſi familiæ per manus Bernardi Clarevallenſis abbatis adjunxit, hoc abbati Saviniacenſi ob tam inſignem acceſſionem dato, ut primus poſt quatuor primos patres, & abbatem Prulliacenſem, qui loco ſibi debito cedere noluit, in ordinis comitiis conſideret. Annus hujuſce adhæſionis vulgo habetur 1148: ſed hanc ad annum ſuperiorem revocandam arbitror; 1.° enim bulla Eugenii III Saviniacen-E ſium ordini Ciſtercienſi unionem confirmantis poſt capitulum generale, cui adfuerat ipſe pontifex, data eſt apud ſanctum Sequanum XIII cal. Octobris, ac proinde an. 1147: Eugenius enim Galliis Vercellas in Italia jam pervenerat 16 Junii 1148, quo anno capitulo generali, quod idibus Septembr. celebrari mos erat, adeſſe non potuit. 2.° Idem pontifex in concilio Remenſi bullam aliam ſolennem eidem Serloni dedit Remis IV idus Aprilis 1148, ut obſervantia Ciſtercienſis ordinis in ejus monaſterio & ab eo dependentibus teneretur.

Chart. X. col. 111.
Spicil. t. X, p. 384.
Anecd. t. III. c. 605.
Ampliſſ. Collect. tom. I, c. 807.
Concil. t. X. col. 1059.
Anecd. t. I, col. 404.

Digitized by Google

teneretur. Et certe in ſchedis monaſteriorum & Saviniaci & Vallium-ſernaii facta hæc unio dicitur anno 1147.

Præter primarium fundatorem, alios benefactores recenſent Saviniacenſes, Henricum I Angliæ regem, qui data a fundatoribus confirmavit anno 1112, quibus addidit eccleſiam S. Petri de Domno-Petro, eccleſiam Alvei & domum Dei de Freſneia, vineam de Abrincis, & vineam reginæ, unde diſcimus vineas tunc in his regionibus fuiſſe; Stephanum, Henricum II & Eduardum, cujus ampliſſimum eſt diploma in monaſtico Anglicano tom. IV, pag. 997; reginam Mathildem, Conanum & Odonem Britanniæ duces; ſummos pontifices Paſchalem II, Calliſtum II, Honorium II, Lucium II, Eugenium III, in cujus bulla 13 abbatiæ in Anglia memorantur: Anaſtaſium IV qui 31 recenſet, quæ ſucceſſu temporis ita excreverunt, ut 69 numerentur, quæ ex hoc fœcundiſſimo egreſſæ ſunt alveo; Adrianum IV, Alexandrum III, Gregorium VIII, &c. De Savigneio quoque bene meriti ſunt dynaſtæ de Vitreio, de ſancto Claro, de S. Hilario, de Mellento, de Gorronio, de Meduana, de Landivio, de Vireio, de Subligneio, Taſſones, ac præſertim toparchæ de Filgeriis, e quibus Henricus filius Radulfi primas confirmavit donationes, & novas addidit in dedicatione eccleſiæ, aliaſque an. 1150, tempore æſtivo, quando factus eſt monachus ejuſdem loci.

Charta IX. col. 111. — *Monaſt. Anglic. tom. I, pag. 597.* — *Ch. XIV. col. 114.*

Baſilica una totius Normanniæ inter ampliſſimas & pulcherrimas patronum primum agnovit SS. Trinitatem, cujus in honorem a fundatore condita eſt: poſteriorem B. Virginem, cui dedicatæ ſunt omnes abbatiæ Ciſterc. ordinis. In ea quieſcunt exuviæ SS. Vitalis & Gaufridi abbatum, ac Guillelmi, Hamonis & Petri monachorum Savigneii. Abbatum ſeriem ex monumentis ubi ubi ſparſis collegimus. Hiſtoriam quoque celebris hujus aſceterii ipſe accurate concinnavit hodiernus prior meritiſſimus D. Guillelmus *Liegard*, quam perofficioſe ad nos tranſmiſit.

Abbates.

I. Sanctus Vitalis in villa Tigerii apud Bajocaſſes, & quidem in pago Moritonii, aliis mendoſe Mauritaniæ, ex quo cognomen de Mauritania habuit, parentibus Reigfrido & Roharde natus eſt. Literis cum eſſet apprime imbutus, collegiatæ S. Ebrulfi Moritonienſis eccleſiæ canonicus & comitis capellanus eſt inſtitutus, apud quem tanta valuit gratia, ut Moritonienſem eleemoſynam illi largitus ſit Willelmus comes ad honorem ſanctiſſimæ Trinitatis, quam poſtea abbati Cadomenſi donavit Vitalis de conſenſu Henrici I regis. Poſt diutinam in aula comitis moram, in ſolitudinem Credonenſem ſe recepit in loco dicto Domnipetra, ubi 17 fere annis diverſatus, a Roberto de Arbriſello & Bernardo de Tironio nonnunquam inviſebatur, plurimoſque ſuis ſermonibus convertiſſe dicitur. Regreſſus in patriam, cum monaſterium ad multorum ſalutem ædificare conſtituiſſet, Radulfum de Filgeriis adiit, a quo vicum Savigneium, partemque ei adjacentis nemoris obtinuit. Jam incœperat domum, cujus abbas exiſtebat, cum Guillelmus Moritonii comes anno 1105 abbatiam ſanctimonialium conſtruxit in honorem ſanctiſſimæ Trinitatis in Novoburgo Moritonienſi, eidemque abbati multa prædia ad opus Dei & ad ſanctimonialium uſus aſſignavit. Apud Savigneium vero fratres ſub regula B. Benedicti aggregavit, cui modernas inſtitutiones in aliquibus ſimiles Ciſtercienſibus adjunxit. Fratrum quieti conſulens Paſchalis II ſummus pontifex conceſſit, ut pro interdicto communis parochiæ, in qua manebant, (eccleſiæ Abrincenſis) eorum eccleſia nullo modo divinis careret officiis. Vitalis autem literarum eruditione ſatis excultus, inſignique facundia & ad quidvis perſuadendum efficaci præditus, nec principibus, nec infimis parcebat; unde reges & duces eum reverebantur, & ad eum audiendum certatim omnes prima luce conveniebant. Hinc factum, ut non minima ad eum multitudo confluxerit utriuſque ſexus perſonarum, ſcilicet pluſquam ſepties viginti, cujus neceſſitatibus cum ſufficere non poſſet, eleemoſynam Moritonienſem ab Eudone abbate Cadomenſi repetiit, quam perpetuo poſſidendam recepit an. 1118. Ceterum etſi Romana, id eſt Gallica lingua verba faceret ad populum in Anglia, ab iis tamen, qui hanc linguam minime callebant, intellectum fuiſſe tradit ipſius vitæ ſcriptor. Bullam obtinuit a Calliſto II, datam Andegavis V idus Septembris 1119, ad epiſcopos Abrincenſem & Cenomannenſem, Moritonienſem comitem, ac dominos caſtellorum Filgeriarum, Meduanæ & ſancti Hilarii, ut monaſterium & fratres adjuvare curarent & defendere. Anno eodem Vitalis in concilio Remenſi concionatus eſt coram Calliſto II de officio ſummi pontificis, ut hunc virum apoſtolicum decebat. Denique vir ſanctus Domnipetram prioratum, quem illi rex Henricus I ante annos tres dederat, aliquando profectus, poſt decem ab abſoluto cœnobio regiminis annos, ſubito cœpit ægrotare. Cum autem nec infirmitati cedere, nec a conſuetis orationibus declinare vellet, ipſa nocte, qua defunctus eſt, ad matutinos de B. Maria, cujus officium inſtituerat Saviniaci recitandum, lectori poſcenti benedictionem dedit, & ſtatim ſpiritum emiſit XVI calen. Octobris 1122. Corpus tranſlatum Savigneium ad ſeptentrionalem eccleſiæ plagam ſepelitur. Inde levatum aſſervatur in capſa lapidea. Feſtum ejus 16 Septembris in eccleſia Saviniacenſi celebrandum inſtituit generale capitulum apud Ciſtercium habitum anno 1738. Exſtat ad Vitalem Marbodi epiſcopi Redonenſis epiſtola, qua eum rogat ut puellam dote carentem in parthenone a ſe inſtituto admittat. Ante & poſt mortem virtutibus claruit & miraculis Vitalis, cujus vitam ſcripſit Stephanus de Filgeriis Henrici II Anglorum regis capellanus, & poſtea Redonenſis epiſcopus defunctus 1178, qui & vitam ſcripſit Hamonis monachi Saviniacenſis, cujus reliquiæ ibi quoque aſſervantur.

Anecd. t. I. col. 336. — *Charta X. col. 111.* — *Ampliſſ. Collect. tom. I, col. 659.*

Digitized by Google

II. Gaufridus nobilibus ortus parentibus apud Bajocas, patrem habuit Alanum militem. Poſt emenſum Pariſiis ſtudiorum curſum, monaſticen cum Serlone diſcipulo ſuo in cœnobio Ceraſienſi profeſſus eſt; inde majoris perfectionis deſiderio anhelans, Savigneium tranſiit anno 1113, ubi a Vitale inſtitutus prior, defuncto eidem communi monachorum voto ſubſtitutus eſt an. 1122. Tanta vero apud principes & magnates, & maxime Henricum I Angliæ regem gratia polluit, ut 29 in ſuo dominio abbatias tam matres quam filias fundarit. His & Savigneienſibus ſuis conſuetudines prioribus altiores impoſuit; unde culpatur ab Orderico Vitali, quod immoderatis adinventionibus ſtuduerit, durumque jugum ſuper cervices diſcipulorum aggregaverit. Eccleſiam, quam ad odeum uſque erexerat Vitalis, perfecit & conſecrandam curavit Gaufridus VI idus Maii 1124 ab epiſcopis vicinis, Turgiſio Abrincenſi, Richardo Conſtantienſi, Richardo Bajocenſi, Johanne Sagienſi & Hildeberto Cenomannenſi. Viſitationes & capitulum generale totius generationis abbatum apud Savigneium per triduum quotannis in feſto ſanctiſſimæ Trinitatis [Anecdot. t. 1, col. 361.] inſtituit an. 1132. Bullam obtinuit ab Honorio II ad preces Turſtini Eboracenſis archiepiſcopi [Ibidem, col. 362.] V idus Decembris. Johannes Conſtantienſis huic dicavit librum de Computo eccleſiaſtico 1136. Præfuit annis 16 Gaufridus, & defunctus eſt anno 1138, ex chronographo Saviniaci. Legitur tamen mortuus VIII idus Julii 1139 in vita ejus, quam manuſcriptam præ manibus habemus. Sepultus eſt in tumulo lapideo, inde levatus, & poſitus ante altare B. Nicolai.

III. Ewanus *l'Anglois* de Abrincis, unde autumat Sammarthanus noſter natum eum apud Abrincas parentibus Anglis, inter B. Vitalis diſcipulos enituit, & a B. Gaufrido monaſterii Furneſii in Anglia anno 1127 fundati primus abbas fuit inſtitutus, & a Turſtino Eboracenſi archiepiſcopo benedictus. Defuncto Gaufrido parentavit & ſucceſſit, ac modico quo præfuit tempore monaſterium de B. Maria Dublinienſi in Hibernia condidit.

IV. B. Serlo de valle Badonis juxta Bajocas oriundus, Gaufridi ſuperioris in ſeculo diſcipulus & cum eo Ceraſii monachus, majoris perfectionis ergo Savigneium quoque expetiit, ubi Ewano ſuccedens 1140 abbas, teſtis nominatur [Ch. IX. col. 163.] in charta Willelmi comitis de Pontivo XIII cal. Octobris 1143, inſcripta Radulfo abbati ſancti [Anecdot. t. 1, col. 396.] Andreæ in Gofferno. Bullam obtinuit a Lucio II VII idus Decembris ad Henricum Filgerienſem & Juhellum Meduanenſem, ut Savigneium defenderent, & ad ejuſdem loci augmentum ſedulo intenderent. Duas adhuc bullas ab eodem pontifice impetravit nonis Decembris 1144; unam, [Ampliſſ. Collect. t. 1, col. 775.] qua confirmat recenſens bona monaſterii, alteram, qua cœnobium illud ſub ſua protectione [Spicil. t. X, p. 384.] ſuſcipit cum ſuis adjunctis, ſtatuitque ut ordinem monaſticum ſecundum B. Benedicti regulam & inſtituta regulæ competentia inviolabiliter obſervent; *ſi quis vero ex abbatibus, monachis quoque*

A *vel converſis veſtræ, inquit, congregationis a propoſito & ordine exorbitaverit, & ſecundo tertiove commonitus incorrigibilis remanſerit, abbate abſque ulla contradictione retento, juxta providentiam Savigneienſis abbatis qui pro tempore fuerit, loco ipſius alius idoneus ſubſtituatur, monachus vero, ſi contumax fuerit, regulariter corrigatur.* Ad hæc vetat pontifex, ne ullus abbas ſchiſma in illo ordine facere auſit, aut commiſſum ſibi monaſterium abſque aſſenſu communi alterius ditioni ſubjicere. Tertio poſt anno cum cœpiſſet intelligere Serlo, [Ibid. pag. 374.] quod quidam coabbatum ſuorum de ſubjectione Savigneienſi colla molirentur ex-B cutere, ac tardius & tepidius quam ſolebant, ad capitulum venirent, cum Oſmundo Bellibecci abbate ad Ciſtercienſe capitulum venit, ubi Eugenio III ſummo pontifice præſente, tam Savigneium, quam cetera omnia ad illud pertinentia monaſteria ordini Ciſtercienſi contradidit & ſubjecit in manibus ſancti Bernardi abbatis Clarevallenſis: quamobrem ab abbate Ciſtercienſi & quatuor primis abbatibus conceſſum ei eſt, ut primum poſt quinque primos abbates in conſeſſu locum ipſe & ſucceſſores tenerent. Hanc Eugenius III ad ordinem Ciſtercienſem adjunctionem confirmavit, bulla data monachis Sa- [Ampliſſ. Collect. t. 1, col. 807.] C vigneienſibus & abbatibus monaſteriorum ſubjectorum, apud ſanctum Sequanum XIII calen. Octobris paucis diebus poſt capitulum generale, quod idibus Septembris celebrari mos erat, ac proinde anno 1147, eodem ſcilicet, quo Gallias intravit Eugenius, ex Godefrido in vita ſancti Bernardi lib. IV, cap. 7. Continuo poſt factam unionem S. Bernardus dedit abbatiæ Savigneienſi priorem & eruditorem ordinis Ciſtercienſis Theobaldum, qui ex infirmario ſancti Dionyſii mo- [Spicil. t. X, p. 374.] nachus Clarevallenſis, factus eſt abbas de Fontanis, & poſt Caſtellionis in diœceſi Virdunenſi. Anno ſequenti in concilio Remenſi idem pon- [Anecdot. t. 1, col. 404.] D tifex bulla ſolenni data IV idus Aprilis 1148, voluit ut obſervantia Ciſtercienſis ordinis in Savigneienſi monaſterio, & ab eo dependentibus teneretur. Sola quidem recenſet monaſteria Anglicana, quia ſoli unioni refragabantur Angli. Et certe hanc bullam monaſteriis in Anglia ſitis ſtatim ſignificavit Serlo, auctoritate apoſtolica [Monaſt. Anglic. tom. II, pag. 872.] præcipiendo, ut conſtitutiones Ciſterc. ordinis & habitum, ſicut papa Eugenius in generali concilio Remis celebrato anno 1147 (1148) ordinaverat, omnes de generatione ordinis Savigneienſis ſine mora accepto mandato ſumerent & conſervarent. Quidam tamen ſeu abbates ſeu E monachi a ſubjectione Savigneii inde arrepta occaſione ſubtrahere ſe voluerunt, quos compeſcuit Eugenius bulla data Serloni XII calend. [Ampliſſ. Collect. t. 1, col. 813.] Novembris 1148, cui liberam conceſſit facultatem diſponendi & ordinandi in omnibus monaſteriis, tam a Savigneio egreſſis, quam quæ de egreſſis ab eodem monaſterio prodierant, juxta Ciſtercienſium inſtitutionem. Denique defuncto ſancto Bernardo, qui Serloni poſt unionem abdicare cupienti ſemper obſtiterat, ut Deo liberius poſſet vacare, relicta monaſteriorum cura,

Digitized by Google

in Claravalle deſituit menſe Octobri 1153, ubi poſt quinque ſanctiſſime tranſactos annos, obdormivit in Domino v idus Sept. 1158, pro ſancto ſemper in ordine habitus; cujus duos digitos & aliquot dentes Petrus Clarevallenſis abbas an. 1184 attulit apud Saviniacum, qui in majori reliquiarum theca inibi reverenter aſſervantur. Pia quædam ſcripſit opera, ſermones de variis, quos edidit D. Bertrandus *Teſſier* in bibliotheca patrum Ciſtercienſium, ſententias in plura ſcripturæ loca & tractatum de Oratione Dominica, quæ manuſcripta ſuperſunt in bibliotheca regia.

Monaſtic. Anglic. t. II. p. 876 & 879. V. Guillelmus I Serloni abdicanti ſucceſſit. Id & conſtat ex charta ipſius Guillelmi, in qua eccleſiæ de Bella-landa confirmat abbatiam de Jorevalle ad inſtar deceſſoris ſui piæ memoriæ D. Serlonis abbatis de Saviniaco, & ex charta *Ibidem.* Ricardi ſucceſſoris, deceſſorum ſuorum piæ memoriæ DD. Serlonis & Willelmi abbatum Saviniacenſium chartas ea de re confirmantis. Defunctus eſt exeunte Martio 1154.

VI. Ricardus I *de Curcy* ex priore Saviniaci *Ibidem.* abbas, eccleſiæ de Bella-landa confirmat abbatiam de Jorevalle, ſicut deceſſores ſui Serlo & *Anecdot. t. I. col. 483.* Willelmus. Bullam obtinuit ab Anaſtaſio IV, in qua recenſentur 31 abbatiæ ſubjectæ, XII cal. Maii 1154; tres itidem bullas ab Adriano IV, *Petrus Bleſ. pag. 775 & 776.* & duo diplomata confirmationis bonorum ab Henrico II Angliæ rege anno 1157. Præ animi demiſſione ceſſit 1158, ex chronico.

VII. Alexander ex monacho Clarevallenſi abbas Grandis-ſilvæ, de conſilio Clarevallenſis abbatis Faſtredi, a monachis Saviniacenſibus electus abbas anno 1158, poſt triennium ceſſit, *Tom. IV novæ Galliæ Chriſt. col. 988.* ex chronico. Memoratur adhuc menſe Decemb. 1161, quo forte ceſſit, factus poſt ſexennium abbas Ciſtercienſis.

VIII. Willelmus II de Toloſa, oriundus e *Spicil. t. X. p. 378.* Cadomo, inter ſcholares doctor magni nominis in ſeculo, a ſancto Hamone novitiorum magiſtro monachus factus, paulo poſt abbas bis Savigneio præfuit. Prima vice tres bullas obtinuit ab Alexandro III; primam VI idus Martii 1163, quam habes Ampliſſ. collect. tom. I, col. 859, Pariſiis datam, in qua ſummus pontifex præcipit, ut abbatiæ quæ ad jus ipſius monaſterii pertinebant, in ejus ſucceſſorumque obedientia permaneant; alteram ibidem V idus ejuſdem menſis & anni; tertiam denique datam Senonis nonis Januarii (1164.) Auctor vitæ ſancti Hamonis teſtatur per Guillelmum multa eidem abbatiæ bona a Deo facta.

IX. Joſlenus per 16 annos rexiſſe legitur in chronico. Hodiernæ eccleſiæ fundamenta jecit anno 1173. Miſit anno 1178, conventum ad abbatiam Barberii, eodemque ceſſit anno, ex *Spicil. t. X. p. 378.* chronico: quod cum chronologia Fontanenſi ſtare vix poteſt. Suæ ceſſioni ſuperſtes memoratur 1181.

X. Willelmus de Toloſa ſecundùm, Alexandrum abbatem Fontanenſem ab adminiſtra- *Ibidem.* tione abſolvit an. ſaltem 1177, ſi vera Peregrini abbatis computandi ratio, Robertumque priorem in ejus locum ſubrogavit, minitans ſi male ageret, uti abſciſſionis ferro. Obiit abbas Ciſtercienſis, teſte Peregrino coævo abbate Fontanenſi, cui conſonat chronicon Saviniacenſe, in quo legitur electus abbas Ciſtercienſis anno 1179, minime vero noſtra Gallia Chriſtiana tom. IV, ubi de Ciſtercio.

XI. Simon, quem comitibus Ebroicenſibus editum volunt, germanus Mathildis abbatiſſæ Cadomenſis, ex abbate S. Andreæ in Goſſerno Savigneienſis electus menſe Octobri 1179, per quinquennium rexit, ex chronico. Baſilicam ſanctæ Catharinæ a Richardo Abrincenſi præſule dedicari curavit V cal. Junii 1181. Tranſtulit in eam 30 Martii feria III Paſchæ 1182, corpora ſanctorum Saviniacenſium Vitalis & Gaufridi abbatum, Hamonis & Petri monachorum, Guillelmi novitii & Adelinæ ſororis S. Vitalis prioriſſæ Moritonienſis. Miſit monachos ad abbatiam de Bona-requie 1184. Is eſſe creditur, de quo queritur Arnulfus Lexovienſis epiſc. ad Lucium *Spicil. t. II. p. 483.* papam tanquam de judice ſibi infenſo. Oculis captus ceſſit menſe Septembri 1186, Saviniacique ſanctiſſime perſeveravit ad obitum, qui contigit anno 1189.

XII. Gerardus electus menſe Octobri 1186, uno tantum rexit anno, defunctus 1187.

XIII. Guillelmus III *de Douvre* 21 annis pedum tenuit. Bullam obtinuit a Gregorio VIII *Neuſtria pia, pag. 685.* nonis Decembris 1187, ut monaſterium Savigneienſe, quod ab antiquo alterius ordinis fuerat, ſuo jure quod in monaſteriis vel eccleſiis habet, obtentu monachorum Ciſtercienſium, qui ibi ſunt inſtituti, non fraudetur; ſimul promittit eidem eorum intuitu ſpecialiter & diligenter adfuturum. Præfuit electioni Peregrini abbatis Fontanenſis menſe Junio 1188; ſubſcripſit literis Juhelli de Meduana ad G. abbatem Majoris monaſterii 1189. Interfuit dedicationi eccleſiæ de *Ch. XXV. col. 90.* Alneto 1190. Hodiernam Saviniacenſem baſilicam ab abbate Joſleno inchoatam, ad crucis ſpeciem lapidibus ſectilibus ædificatam, 247 pedes intra parietes longam, 80 latam, altam vero magis 70, magnifice conſummavit, quam ingreſſi ſunt monachi 15 Auguſti 1200. Ratam habuit anno 1201 tranſactionem factam inter Longum-villare & Clarum-mariſcum. Obiit an. 1207 IV idus Octobris, ex chronico Goſſerni, ſeu 10 Aprilis, ex Saviniacenſi.

XIV. Radulfus I ex archidiacono Bajocenſi monachus, ex monacho abbas, per 14 annos rexit. Aſſenſum præbuit erectioni Portus-regii in abbatiam circa 1214. Capitulo generali adfuit anno 1215. Novam baſilicam conſecrari curavit VI idus Maii 1220, a Roberto Pullano archiepiſcopo Rotomagenſi, Guillelmo *d'Oſtilly* Abrincenſi, Roberto *d'Ablagel* Bajocenſi, Hugone *de Morville* Conſtantienſi & Gervaſio Sagienſi epiſcopis. Defuncti anno eodem funus celebravit Guillelmus Abrincenſis epiſcopus.

XV. Rogerius *Biſſouet* oriundus ex Alneto, electus abbas ex priore 1220, per quinquennium præfuit. Capitulo generali adſtitit an. 1222.

Digitized by Google

Memoratur 1224; exceſſit e vivis 1225, nonis Auguſti.

XVI. Lucas ortu Bajocenſis, tribus annis & menſibus aliquot in regimine tranſactis, ceſſit in die Aſcenſionis Domini 1229.

XVII. Stephanus I *de Lexington* ex abbate Stanleghenſi in Anglia Saviniacenſis electus 1229, monachos uſque ad 40 augmentavit: abbatiam ædificiis multis decoravit. Ut pater immediatus Portus-regii inhibuit menſe Novembri 1233, ne ultra 60 moniales in monaſterio deinceps aſſumerentur. A Gregorio IX delegatus eſt anno 1238, ad reformandos Rotonenſes monachos. Occurrit hoc anno in chartis Fulcardi-montis, & 1230, ac 1239, in tabulis Monceii. Capitulo generali adfuit anno 1242, de cujus licentia corpora ſanctorum Saviniacenſium a Gaufrido *de Majet* Sagienſi epiſcopo ex eccleſia ſanctæ Catharinæ in majorem transferri curavit 1 Maii 1243. Poſt annos 14 regiminis electus eſt anno eodem abbas Clarevallenſis in feſto ſancti Nicolai hiemalis, ubi vide tom. IV, col. 806.

XVIII. Stephanus II *de Chateaudun* ex decano Rotomagenſi monachus, tum abbas Bellibecci, demum Saviniacenſis electus eſt anno 1244, in cathedra ſancti Petri. Hugonem comitem Marchiæ cum Johanna filia Radulfi de Filgeriis matrimonio rite conjunxit IV calendas Febr. 1253. Fatis conceſſit exeunte an. 1255.

XIX. Guillelmus IV *de Courty* electus anno 1256 ineunte, teſtis adfuit an. 1260, pactioni inter abbatem ſancti Andreæ & Robertum abbatem Becci. Licentiam obtinuit idibus Julii anni ejuſdem ab Alexandro IV, Ciſtercienſibus monachis minores ordines conferendi, pallaſque & alia ornamenta eccleſiaſtica benedicendi. Exemtus eſt e vivis anno 1261.

XX. Johannes I *de Balou* abbas primum Tironelli, tum S. Andreæ in Goſſerno, poſtea Saviniaci eligitur anno 1261. Cum Philippo abbate Clarevallis ſummum pontificem Urbanum IV adiit anno 1263, pro Ciſtercienſi ordine reformando, & ordinanda electione definitorum in capitulo generali. Anno ſequenti inſignem hac de re apud Claram-vallem ſcripſit epiſtolam in craſtino Natalis Domini 1264, ad coabbates ſuos in Anglia & Wallia. Creatum volunt Johannem abbatem Ciſtercienſem, de quo vide quæ diximus tom. IV, col. 997. Obiit VIII idus Auguſti, ex necrologio Goſſerni.

Monaſtic. Anglic. t. II, p. 700.

XXI. G. vendidit anno 1277, abbati & conventui de Noa 40 ſolidos in præpoſitura Ebroicenſi, ex chartis Noæ.

XXII. Johannes II legitur anno 1281, die Jovis poſt feſtum S. Agathæ in chartis Theſauri: attamen

XXIII. Petrus I de Cardis occurrit 1280, forte 1281, in chartis Saviniacenſibus, & 1286, in Alnetenſibus.

XXIV. Johannes III, al. Rogerius *d'Hibernie* erat abbas menſe Junio 1286, ex chartis domeſticis. Obiit 7 Julii 1289.

XXV. Guarinus, qui Vallium-fernaii fuerat abbas, Johanni ſuffectus anno 1289, parumper rexit.

XXVI. Radulfus II obiit 1297.

XXVII. Nicolaus I *de Cuſors* ex cellerario abbas 1297, obiit 1 Maii 1305.

XXVIII. Thomas monachus Fulcardi-montis electus eſt Saviniacenſis abbas 1305, ex chronico, quod in eo deſinit, dicens Thomam multum laboraſſe contra comitiſſam pro conventu ejus domus.

XXIX. Petrus II *Dondaines* abbas fuerat S. Andreæ in Goſſerno, fuit & Saviniaci poſt Thomam. Pauliſper rexit, & obiit V cal. Aug.

XXX. Radulfus III *de Jouy*, qui Petro abbati ſancti Andreæ ſucceſſerat, eidem Saviniacenſi ſucceſſit, & deceſſit VI cal. Martii 1314.

XXXI. Johannes IV *de Terville* electus 1314, memoratur 1318 & 1325, in chartis Monceii.

XXXII. Richardus II mortuus 28 Julii.

XXXIII. Nicolaus II reperitur in chartis domeſticis annis 1344 & 1349.

XXXIV. Michaël de Caſtroduno.

XXXV. Sanſon recenſitus 1373, reperitur 1380 16 Octobris, in chartis authenticis collectionis D. *de Gaignieres*.

XXXVI. Robertus 1384 & 1386 ibidem, defunctus eſt 2 Aprilis.

XXXVII. Julianus electus 1389 dicitur.

XXXVIII. Johannes V *le Verrier* memoratur 9 Julii 1390, 20 Novembris 1392 & 18 Aprilis 1408, in chartis D. *de Gaignieres*. Defunctus quoque dicitur 15 Sept. & in capitulo legitur: *Hic jacet domnus Johannes Verarii ab bas XXX hujus loci, qui obiit 1409 12 Septembris.*

XXXIX. Johannes VI *Alcaume* electus deſinente anno 1409, memoratur 16 Octobr. 1412, in chartis D. *de Gaignieres*. Obtinuit a Martino V jus mitræ & aliorum pontificalium anno 1418. Memoratur adhuc 1433.

XL. Alanus *de Boſchen* ſententiam obtinuit 1433, adverſus abbatem Vallium-fernaii pro 44 libris, quas commodaverat ejus deceſſori Johanni de Gallardone an. 1423, adhuc monachus Saviniaci. In ea dicitur abbas Saviniaci & baccalaureus in ſacra theologia. Ab abbate Ciſtercienſi delegatus, confirmavit electum Guillelmum *Jonachin* ex priore Saviniaci abbatem Veteris-villæ. Cum Martino Abrincenſi epiſcopo occurrit in chartis archiepiſcopatus 3 Nov. 1445. Sedebat adhuc 17 Julii 1446, defunctus 10 Maii 1449.

XLI. Johannes VII *Grivel* electus 1449, memoratur 1458 14 Martii, in chartis D. *de Gaignieres*. Ceſſit ſervata penſione 200 regalium aureorum, de licentia Pii II data XVII calendas Julii 1463.

XLII. Nicolaus II *des Mazures de Plat-Pinſon*, cedente Johanne, a Pio II inſtitutus abbas 1463, comitiis generalibus ordinis adfuit 1493. Poſt 37 regiminis annos, obiit 1500, quo anno menſe Maio Gaufridus epiſcopus Conſtantienſis, & Claudius *de Dinteville* abbas de Firmitate, ac

frater *Haurteau*, litigabant pro abbatia Saviniacenſi in ſcacario Rotomagenſi : ſed illorum nullus eam adeptus eſt ; nam

XLIII. Ludovicus I *de Bourbon* Abrincenſis epiſcopus, primus commendam tenuit, nominatus a rege Ludovico XII. Memoratur menſe Auguſto 1501. Annis 1503 & 1504, duos abbates Vallium-ſernaii nominavit, ſed irrito conatu. Domum abbatis ædificavit, ſaltem ex majori parte. Turonis obiit 21 Octob. 1510. Corpus Abrincas relatum in ſacello B. Mariæ jacet, cor vero Saviniacum delatum ſub eodem lapide ac oſſa Guillelmi *d'Oſtilly* Abrincenſis epiſcopi in urna conditur.

XLIV. Philippus *de Sainte-Marie* ultimus a monachis 36, eſt electus 14 Novembr. 1510, Julii II anno ſeptimo, electioni præſente ac præſidente Johanne abbate ſancti Andreæ in Gofferno, ab abbate Clarevallenſi deputato. Confirmatus eſt a capitulo generali 1511. Memoratur 1513, in chartis Monceii. Poſt ſeptem annos & aliquot quieti regiminis menſes fatis conceſſit anno 1517.

XLV. Ludovicus II *d'Eſtouteville* filius Jacobi & Ludovicæ *d'Albret*, commendatarius a Franciſco I rege nominatus, abbatem Valliumſernaii nominavit anno 1516, ſed incaſſum. Reperitur 20 Decembris 1518 in chartis D. *de Gaignieres*, & 24 Junii 1527 in chartis Bellibecci : erat etiam abbas Validi-montis.

XLVI. Johannes Dominicus *Cuppi* Romanus, archiepiſcopus Tranienſis in regno Neapolitano, cardinalis creatus an. 1517 a Leone X, ac tandem ſacri collegii decanus & epiſcopus Oſtienſis, Galliæ negotiorum in curia Romana patronus, a Franciſco I rege Saviniacenſi commenda donatus, ceſſit an. 1552, & obiit 10 Decemb. 1553.

XLVII. Bernardinus *Cuppi* Romanus, epiſcopus Oſſimenſis in Piceno, patruo cedente, commendæ poſſeſſionem iniit 10 Julii 1552, quam tenuit ad annum 1562, memoratus interim 1554 15 Octobr. & 1555 26 Septemb. in chartis authenticis D. *de Gaignieres*.

XLVIII. Cæſar *de Brancas* poſſeſſionem iniit 3 Maii 1562, quo anno 10 Septembris trucidatus eſt a Calviniſtis, qui menſe Auguſto ſuperiori Saviniacum ingreſſi, chorum, organa, campanas, eccleſiæ tectum incenderant, tabellas aut abſtulerant, aut diſcerpſerant, domum & ſacrarium expilaverant, 14 calices, e quibus 4 aureos, pedum abbatis, mitras, gemmas, theſaurum denique prædati erant. Humatus fuit Cæſar in choro parochiæ de Mantilliaco. Quinta poſt ejus necem die monachi numero 24 abbatem elegerunt Robertum *de Luyſiere* tunc priorem, qui ſequenti cedere coactus fuit.

XLIX. Carolus I. *d'Angennes* cardinalis *de Rambouillet*, epiſcopus Cenomannenſis, a Carolo IX rege nominatus, poſſeſſionem adeptus eſt 24 Martii 1563. Occurrit 15 Novembris 1565 in chartis D. *de Gaignieres*. Variis legationibus ad ſummos pontifices, & Europæ principes clariſſimus, obiit Corneti in Etruria X cal. Apr. 1587.

A L. Claudius *du Bellay* ex antiqua & nobili ſtirpe Bellaia, Renati domini *du Bellay* principis *d'Ivetot* ex Maria *du Bellay* tertius natu filius, prior *de Cunant* in Andegavia, & regi a ſecretioribus conſiliis, deſignatus abbas Saviniaci commendatarius 30 Martii 1588, regi fidem juravit in camera rationum Britanniæ 1603. Abbatiam plurimum auxit & inſtauravit, multaque bona pro illius reficienda baſilica a novatoribus exciſa, teſtamenti codicillis legavit. Sancti Bernardi abbatis opera quædam Gallice edidit. Pie deceſſit die 20 Decembris an. 1609, ſepulturamque nactus eſt in æde S. Catharinæ nunc B diruta, ubi ſequens legebatur illius epitaphium :

DEO OPT. MAX.

En Claudius Bellaius, viator, Bellaiæ familiæ alterum ſydus, non exoriens, ſed occiduum, deciduumque terris, & alio jam micans orbe. Fuit hujus Saviniacæ domus archimandrita, juvenis quidem, ſed vernus ſenex, & prævertens annos ſapientia, religione pius, moribus probus, & incredibili animi fortitudine ad virtutem ſe ferens, quod habuit a majoribus, a ſe vero quod genere ſublimis, tamen ultra gradum humilis, eremi confratribus monachis affabilis, ſuis amabilis, exteris deſiderabilis, & in pauperes libe- C *ralis maxime, quos pavit & fovit, quibuſque favit incredibiliter ; his ornatus dotibus regii conſiſtorii arcanique adſeſſor fuit. Sed ô miſeriam ! vix illuxit, cum luxit mortuum Francia, interque Francos Andia tam illuſtris nidus amœnus familiæ. Sed quid te pluribus, viator ! quod nunc es, fuit & hic nuper ; tu quod erat, fac ſis : nam quod nunc eſt, eris ; mors quippe mortalium illudit nemini. Vale, & mortuo bene precare. Obiit die 20 Decembris anno ſalutis 1609.*

LI. Antonius *de Bourbon* filius naturalis Henrici IV, ex Jacquelina *de Beuil*, comes Moreti, D præter commendas ſancti Stephani Cadomenſis & ſancti Victoris Maſſilienſis, Saviniacenſem adeptus eſt 29 Aprilis 1610. Ceſſit ſequenti 1622, decennio poſt occiſus in prœlio apud Caſtellum novum Arrii 1 Septembris 1632.

LII. Nicolaus III *Longis* doctor theologus, regi a conſiliis & eleemoſynis 1616, canonicus ſancti Thomæ Pariſienſis, præpoſitus ſancti Petri Evahonenſis in Lemovicibus, cedente Antonio, de regis licentia fit commendatarius menſe Oct. 1622, cujus cauſas ad majus conſilium evocavit rex 14 Decemb. edicto, quod in commentarios relatum eſt 23 Febr. 1623. Obiit 1629.

E LIII. Carolus II dux *de la Vieuville* commenda ceſſit in gratiam ſequentis anno 1644.

LIV. Henricus *de la Vieuville* eques Melitenſis germano cedenti ſucceſſit, ceſſitque ipſe 1650, defunctus 12 Junii 1652, occiſus in prœlio Stampenſi.

LV. Carolus-Franciſcus *de la Vieuville* epiſcopus Redonenſis, abbaſque ſancti Launomari Bleſenſis & ſancti Martialis Lemovicenſis, per ceſſionem fratris, Saviniaci poſſeſſionem iniit 17 Julii 1650. Pepigit cum monachis an. 1664.

Deceſſit 23 Jan. 1676. Huic a Leone Allatio dicatum poema Græco-Latinum ſuper natali Ludovici XIV.

LVI. Franciſcus-Maria *de la Vieuville*, decedente patruo, epiſcopus Redonenſis & commendatarius Saviniacenſis a rege deſignatus 3 Febr. 1676, ſtrictiorem ordinis obſervantiam apud Saviniacum eodem introduxit anno. Sublatus eſt e vivis 3 Aprilis 1689.

LVII. Tuſſanus *de Forbin* cardinalis *de Janſon*, epiſcopus Bellovacenſis, a duce *de Bournonville* nominato 2 Junii 1690 recuſatam adeptus commendam, poſſeſſionem adiit 15 Auguſti 1690, obiitque 24 Martii 1713.

LVIII. Franciſcus *Gaultier* preſbyter Sagienſis, abbas Oliveti, regiſque legatus & procurator apud Angliæ regem, Tuſſanum excepit 23 Januarii 1714. Fatis conceſſit 13 Junii 1720.

LIX. Johannes-Baptiſta *Maſſillon* natus apud Inſulas Olbienſes, congregationem Oratorianam ingreſſus, maxima cum laude per plures annos verbum Dei diſſeminavit. Nominatus a rege Claromontenſis epiſcopus 6 Nov. 1717, ſacratus eſt 21 Decem. 1718, in ſacello palatii *des Thuilleries* ab Hercule *de Fleury* veterano Forojulii epiſcopo, adſtantibus epiſcopis Nannetenſi & Venetenſi, coram ipſo rege, cui fidem juravit 3 Januarii 1719. Quadraginta viris academiæ Gallicanæ annumeratus eſt 23 Febr. ſequentis; & commenda Savigneienſi donatus 8 Januarii 1721, admiſſus Romæ 28 Maii & propoſitus 24 Septembris, poſſeſſionem iniit 3 Decemb. anni ejuſdem. Funebres Eliſabethæ-Carolæ *de Baviere* duciſſæ Aurelianenſis laudes celebravit in baſilica ſancti Dionyſii 5 Februarii 1723. Obiit in ſua diœceſi 28 Septembris 1742, annos natus 79.

LX. Franciſcus-Odetus *d'Aydie* doctor theologus, Turonenſis canonicus & decanus, regi prius ab eleemoſynis, nominatus a rege commendatarius menſe Aprili 1745, poſſeſſionem adeptus eſt 15 Junii anni ejuſdem.

Saviniacensis Abbatiæ Generatio in Francia.

Bellum-beccum, in diœceſi Rotomagenſi.
Valles-ſernaii, in Pariſienſi.
Chalocheium, in Andegavenſi.
Sanctus Andreas in Gofferno, in Sagienſi.
Fulcardimons, in Rotomagenſi.
Alnetum, in Bajocenſi.
Buxeria, in Andegavenſi.
Fontanæ-albæ, in Turonenſi.
Longum-villare, in Bolonienſi.
Brolium-Benedicti, in Ebroicenſi, filia Vallium-ſernaii.
Vetus-villa, in Dolenſi.
Lanneium, in Bellovacenſi, filia Belli-becci.
Trappa, in Sagienſi, filia Brolii-Benedicti.
Tironellum, in Cenomannenſi, filia S. Andreæ in Gofferno.
A Barberium, in Bajocenſi.
Bona-requies, in Coriſopitenſi.
Campania, in Cenomannenſi.
Locus-Dei, in Ambianenſi, filia Fulcardi-montis.
Torigniacum, in Bajocenſi, filia Alneti.

Monialium Abbatiæ.

Albæ-dominæ, ſeu abbatia Moretonienſis, in Abrincenſi.
Villarium Caniveti, in Sagienſi.
Bivallium, in Rotomagenſi.
Bondevilla, in Rotomagenſi.
Theſaurus, in Rotomagenſi, filia Vallium-ſernaii.
B Portus-regalis, in Pariſienſi, filia Vallium-ſernaii.
Monceium, in Turonenſi.
Clareti, in Carnotenſi, filia Trappæ.

In Anglia et Hibernia.

Furneſium, in diœceſi Eboracenſi, fundatum nonis Julii 1127, a Stephano comite Moritonii & Boloniæ.
Carrike al. *Ynes*, in diœceſi Dunenſi, filia Furneſii; fundatur in Ultonia anno 1127, a Magnello Ultoniæ rege & transfertur 1180, in inſulam *Ynes* a Johanne *de Curcy*.
Nethum fundatur in agro Glamorganenſi anno
C 1129, a Richardo de Grainvilla.
Baſingwerch fundatur in agro Flintenſi an. 1131, a Willelmo *Peverell*.
Quarrera fundatur in inſula Vectæ in diœceſi Oxonienſi anno 1132, a Balduino *de Riwers* comite Oxoniæ.
Cumbermere fundatur in diœceſi Conventricenſi ab Hugone *Malbanc* anno 1133.
Swineshevcd al. Hoillandia, fundatur an. 1134, in diœceſi Lincolnienſi, a Roberto *Greſle*.
Kaldra in diœceſi Ceſtrenſi, filia Furneſii, fundatur anno 1134, a Ranulfo *Meſchin*.
Bella-landa fundatur 1134, in diœceſi Eboracenſi, a Rogero *de Monbray*.
Buckfeſtre fundatur in diœceſi Oxonienſi anno 1134, ab Etelwardo filio Guillelmi *Pomerey*.
Ruſſinum filia Furneſii, fundatur in inſula Manniæ, & diœceſi Sodorenſi anno 1134, ab Olavo Manniæ principe.
Billewas fundatur 1135, in diœceſi Ceſtrenſi, a Rogero epiſcopo Ceſtriæ.
Stratford, al. Mamma vel Homma, fundatur 1135, in agro Eſſexienſi a Willelmo *de Monteſichet*.
Sancta Maria juxta Dubliniam in Hibernia, al. *Ouſtamby*, fundatur anno 1139, a Malachino
E principe Hiberniæ.
Mawmaniel filia Furneſii, fundatur in inſula Mamnæ anno 1140.
Cogeshalum, al. Forda, (Claritas-Dei) filia Bellæ-landæ, fundatur 1142, in diœceſi Nortwicenſi, a Stephano rege & Mathilde ejus uxore.
Jorevallis filia Bellæ-landæ, fundatur 1145, in agro Eboracenſi, ab Akario filio Berdolfi.
Belbech filia Belli-becci, fundatur circa 1147, deinde Furneſio ſubjicitur.
Stanlegh filia Quarreræ, fundatur 1151, in agro

Wiltonienſi, a Mathilde imperatrice.

Pultena, al. *Deulacres*, filia Cumbermeræ, fundatur 1153, in agro Ceſtrenſi, a Roberto pincerna.

Drogonisfons, al. *Gruchn Grenard*, fundatur anno ſaltem 1154.

Caſtrum-Dei, al. *Fermoy*, filia Furneſii, fundatur in Hibernia & diœceſi Clovenſi anno 1160.

Stanlaw, al. Locus-benedictus & Walleia, fundatur primum anno 1178, in agro Ceſtrenſi, a Johanne conſtabulario Ceſtriæ, transfertur inde ad Walleiam 1296, ob nimias maris exundationes.

Vallis ſanctæ Mariæ *de Crokeſden*, filia Alneti, fundatur in agro Straffordienſi anno 1178, a Bertranno *de Verdun*.

Portus ſanctæ Mariæ, al. *Dumbrothy*, filia Bildevaſii, fundatur in Hibernia in comitatu Vexfordiæ, ab Herveo de Monte moriſco mareſcallo Hiberniæ anno 1170.

Sancta Crux, al. *Wethirlagam*, filia Furneſii, fundatur 1183, in diœceſi Caſſelienſi & comitatu Tiperoriæ in Hibernia.

Wythnea filia Furneſii, fundatur in diœceſi Hiberniæ Imelenſi 1188.

Petra Fertilis, al. *Corkonrouth*, filia Furneſii, fundatur in diœceſi Hiberniæ Ficcoborenſi 1197.

Surium, al. *Yncſelughemught*, filia Furneſii, fundatur in diœceſi Hiberniæ Liſmorenſi anno 1249.

Arkelum filia Furneſii, fundatur a Theobaldo pincerna Hiberniæ.

Bokland, al. *Boſchen*, filia Quarreræ, fundatur in agro Devonienſi, ab Amicia comitiſſa Devonienſi.

Vallis ſancti Salvatoris, al. *Donyskir*, fundatur in Hibernia a Willelmo mareſcallo comite Penbrochiæ.

Prioratus in Gallia modo exstincti.

Domnipetra, *Dompierre*, fundatur in diœceſi Cenomannenſi. Hunc locum S. Vitalis ab Henrico Anglorum rege dono acceperat.

Vireium, *Viré*, fundatur 1125, in diœceſi Ebroicenſi, a Ranulfo & Roberto loci dynaſtis.

Villarium-foſſardi, *Villiers-Foſſard*, fundatur 1139, a Guillelmo de S. Claro.

Breceium, *Brecé*, in diœceſi Abrincenſi.

Valles, *Vaux*, in diœceſi Redonenſi.

Fayellum, *Fayel*, in diœceſi Redonenſi.

In Anglia.

Benington, in diœceſi Lincolnienſi.

Feldaling, in agro Norfolcienſi.

Limbroke ab Alneto.

ALBÆ-DOMINÆ.

Les Blanches.

Anno Domini 1105 Guillelmus Moretonii comes, filius Roberti, qui fuit frater Guillelmi regis Anglorum, conſtruxit abbatiam ſanctimonialium in honorem ſanctiſſimæ Trinitatis in novo burgo Moretonii, adjuvante fratre Vitali, tunc temporis abbate Saviniacenſi. Sic habent fundationis literæ tom. XIII Spicilegii, p. 298, quas in appendice noſtra recudimus. Ex illis inducitur ſubjacuiſſe ab initio ſanctimoniales cum in temporalibus, tum in ſpiritualibus arbitrio Vitalis abbatis Saviniacenſis & ſucceſſorum; quidni ergo primum Benedictinæ fuerint, ut Saviniacenſes, factæ poſtea Ciſtercienſes, quando B. Serlo quartus abbas Saviniaci tam monaſterium ſuum, quam appendices ordini Ciſtercienſi aggregavit, ſubjecitque in manibus S. Bernardi abbatis Clarevallenſis; ab eoque tempore primum appellatas fuiſſe *Albas-dominas* a colore habitus, quem primo tunc induere, ad diſcrimen ſanctimonialium prioratus *de Moutons* ordinis ſancti Benedicti?

Chart. VI, col. 108.

Poſita eſt hæc abbatia ſemiquadrante leucæ a Moretonio, in valle profunda & anguſtiſſima, ſaxiſque præruptis circumſepta, unde rivuli duo defluunt, qui ſimul juncti locum ab humiditate triſtiſſimum faciunt. Cum autem ab Anglis & poſt ab heterodoxis peſſime habita fuiſſet, abbatiæ titulum amiſiſſe aliquando viſa eſt, quem non niſi ſeculo proxime præterito recuperavit; neque enim audiendus eſt Neuſtriæ Piæ auctor, qui & contra fidem literarum fundationis privat hunc locum abbatiali dignitate, & conſtituit eum in diœceſi Conſtantienſi; quod quidem poſterius non aliam forte ob cauſam tuetur, quam quod Johannes epiſcopus Conſtantienſis jurgium exortum ſuper hujuſce domus regimine anno 1264 inter abbatem Saviniacenſem, qui pater illius erat & proviſor, & abbatem Hambeienſem compeſcuit: quaſi vero non ſufficeret, ut arbiter hujus querelæ Conſtantienſis epiſcopus eſſet, ad ſuam diœceſim Hambeiam pertinuiſſe. Ceterum ob clades prædictas, mirum videri non debet, primarum excidiſſe abbatiſſarum nomina, præter duas aut tres quæ ſequuntur.

Abbatissæ.

I. Sancta Adelina ſoror ſancti Vitalis, reperitur 1120 in chartis Saviniaci. Obiit circa 1125.

II. Minguidia, ſeu Mainguidia, in tabulis Saviniaci anno eodem 1182 modo dicitur abbatiſſa, modo prioriſſa.

III. B. Bergonia Moretonienſis abbatiſſa, ſanctitate florebat anno circiter 1170.

Priorissæ.

I. Clementia *de Souſvillers* 1350.

II. Mathildis eodem anno 1350.

III. Margarita I *de Creully* 1352.

IV. Michaëlis *de Heureou* 1411.

V. Margarita II *d'Argouges* 1412.

VI. Margarita III *de Croeſli* 1435.

VII. Guillelmina *du Valborel* electa 1520.

VIII. Ludovica *de Carbonel* 1550, defuncta 1578.

IX. Johanna *de Grimonville* 1584.

Digitized by Google

X. Jacquelina *du Sauſſay* 1590, quo anno A duæ tantum ſupererant moniales.

XI. Franciſca *de Baïſe* ex alumna Villaris Caniveti prope Faleſiam domus Albarum-dominarum adepta poſſeſſionem anno 1590, in ea diſciplinam reſtituit. Poſtea ceſſit in gratiam ſequentis an. 1604. Superſtes ad 1638 12 Oct.

XII. Iſabella *du Sauſſay* filia baronis *de Clais*, facta monialis anno 1590 ab amita Jacquelina *du Sauſſay*, cedenti Franciſcæ ſucceſſit an. 1604. Res monaſterii tam ſpirituales quam temporales curavit, alienata plurima bona recuperavit, eccleſiam reparavit & ornavit, votaque intra clauſtra ſeſe perpetuo continendi ſancivit. Plures quoque B admiſit alumnas, quin & ex ſuis aliquot miſit ad urbem Domnifrontem, parthenonis inſtituendi cauſa, quas epiſcopus Cenomannenſis ea ſola conditione admiſit, ut ordinem mutarent & habitum nigrum ordinis ſancti Benedicti aſſumerent. Iſabella denique plena bonis operibus, ſequenti reſignavit 22 Julii an. 1631.

Abbatissæ.

IV. Henrietta *de Quelain*, vel *de Clain*, filia Nicolai ſenatoris in parlamento Pariſienſi & Angelicæ *de Longueil*, ex moniali Longi campi juxta Pariſios, ceſſione ſuperioris C tranſiit ad Albas-dominas, ubi alteram emiſit profeſſionem. Interruptum abbatiæ titulum reſtitui curavit, quem ad obtinendum, benedictionem percepit in eccleſia Portus-regis a Johanne-Franciſco Paulo *de Gondi* coadjutore Pariſienſi Corinthiorum archiepiſcopo 18 Auguſti 1649. Ceſſit anno 1684, mortua ſequenti 1685, die 8 Martii.

V. Maria-Magdalena *Marin* ex moniali Fontebraldenſis ordinis profeſſa in parthenone Fontis *les Nonains* ſecus Meldas, rectrix perpetua Braii ad Sequanam ordinis Ciſtercienſis, electa eſt abbatiſſa Moretonii 1684 menſe Aprili. D

VI. Genoveſa *de la Roque* a rege nominata 1722, obiit 1748 exeunte Aprili.

VII. N. *Geraldin* monialis Benedictina, nominatur a rege 4 Junii anni 1748.

LUCERNA.

LA LUSERNE.

Vicus eſt Lucerna in finibus diœceſis Abrincenſis quatuor ab urbe, tribuſque a Grandivilla leucis, hanc inter & Montem S. Michaëlis mediis. Huic in loco humido & ſolitario adjacet reformatæ Præmonſtratenſium congregationis abbatia cognominis. Primarius audit auctor Haſculfus de Suligneio, qui anno 1143 Hugonis E archiepiſcopi Rotomagenſis & Richardi fratris ſui Abrincenſis epiſcopi conſilio canonicos regulares in nemore, quod ab antiquis Curba-foſſa appellabatur, conſtituit, quibus dedit eccleſiam, quam in honorem ſanctiſſimæ Trinitatis jam dedicaverat frater ſuus Richardus, quidquid in villa Lucernæ poſſidebat, &c. Canonicis primum præfuit prior Tancheredus e Domno-martino in Ambianenſibus aſſumtus. Hunc excepit Teſcelinus dictus abbas Curbæ-foſſæ in bulla Eugenii III

Ch XII. col. 112.

an. 1145, quo ob importunitatem loci exeuntes canonici de nemore die feſto S. Lucæ, demigrarunt in vallem juxta rivulum *Thar*, ubi a Richardo epiſcopo Haſculfi germano ſuſcepti ſunt, qui altare illis conſecravit. Manſerunt illic aliquot annis, quo tempore Philippus Bajocenſis epiſcopus dedit illis & conceſſit Ardenam cum pertinentiis, quas eis confirmavit Alexander III bulla data an. 1161. Hoc autem anno exeunte Anſgotus abbas & canonici Lucernenſes terram, quam eis dederat Haſculfus fundator, eidem in præſentia Achardi Abrinc. epiſcopi & Richardi Conſtantienſis archidiaconi reddiderunt, quam liberam & abſolutam Achardo tradidit Haſculfus; terram vero illam in Willelmum de S. Johanne tranſtulit ad fundandam in ea abbatiam ſanctiſſimæ Trinitatis. Guillelmus itaque, loco in quo fundata eſt abbatia conceſſo anno 1162, fundatoris honorem eſt adeptus. Eodemque anno canonici relinquentes vallem in qua per 16 annos, 6 menſes & dies 5 morati fuerant, ad terram vivario & nemore hinc & inde alluentibus rivulis *de Thar* & *Tharnet* cinctam, quæ populari vocabulo Lucerna appellabatur, receſſerunt Dominica ſecunda poſt Paſcha. Biennio poſt novæ jacta ſunt eccleſiæ fundamenta anno 1164 ab Haſculfo de Suligneio & Guillelmo de ſancto Johanne, cujus primarium lapidem Achardus epiſcopus & Anſgotus abbas poſuere. Hac ad umbilicum perfecta, canonicos introduxit Richardus Achardi ſucceſſor, & altare in honorem omnium Apoſtolorum conſecravit anno 1178, die feſto ſancti Thomæ.

Ch. XIII. col. 81.

Ch. XVI. col. 115.

Præter jam memoratos benefactores eorumque ſucceſſores, Lucernenſes numerant ſummos pontifices, archiepiſcopos Rotomagenſes, plurimos epiſcopos Abrincenſes & Conſtantienſes, Franciæ & Angliæ reges, necnon vicinos toparchas de Sartilleio, de Verduno, *de Mortagne*, *de Leſceaux* & de Campellis.

Ex his autem quæ prælibavimus, nemo non videt Tancredum non ex Ardena, ſed e Domno-martino evocatum; Ardenam datam Lucernæ ab epiſcopo Bajocenſi diœceſano; Lucernam longe ante Ardenam abbatiæ dignitate decoratam fuiſſe; nec immerito tam in indice domorum ordinis, quam in chartulario Domni-martini Ardenam inter filias Lucernæ recenſeri, ſicut ſunt Mons-Dei, Bella ſtella & Bellus-portus.

Elenchus Abbatum.

Tancheredus ex Britannia Armorica oriundus, aſſumtus ex Domno-martino an. 1143 circa feſtum S. Sebaſtiani, novellum Lucernæ gregem prior per annum rexit. Evolavit ad cœlos VIII idus Junii 1144.

I. Teſcelinus memoratur his verbis in antiquo codice MS. Lucernæ: *Anno Domini 1144, promotus eſt in abbatem piæ memoriæ D. Teſcelinus circa feſtum ſancti Sebaſtiani;* hoc eſt 1145, quo anno bullam obtinuit ab Eugenio III. *Anno Domini 1156 obiit Teſcelinus primus abbas XV calendas Februarii*, ſeu 1157, ibid.

Anal. Præm. t. II. col. LXI.

II.

Digitized by Google

II. Anſgotus *anno 1157 XI calendas Maii ſuſcepit curam Lucernenſis eccleſiæ*, ex laudato MS. codice. Reperitur annis 1174 & 1200. Bullam impetravit ab Urbano III anno 1185. De eo ſic habet chronicon MS. *Anno 1206 vigilia Apoſtolorum Simonis & Judæ, Anſgotus abbas, cum hujus eccleſiæ curam per 49 annos, ſex menſibus quinque diebus minus, habuiſſet, ætatis ſuæ inſufficientiam metuens, ordinis conſilio requiſito, de bona ſua voluntate reſignavit, utiliori eam committi deſiderans, qui poſtea obiit X calendas Aprilis.* Ejus tempore Lucernenſibus Achardus epiſcopus fructus præbendarum in eccleſia Abrincenſi vacantium, anno integro in puram & perpetuam eleemoſynam aſſignavit, ea lege ut cuilibet canonico decedenti ſolenniter parentarent Lucernenſes.

Annal. Præmonſt. t. II. col. LII.

III. Radulfus I de Dragavilla, ex priore abbas, notatur ad annos 1213 & 1216, quo anno deceſſit VII idus Novembris. Radulfo ſedente, Lucernenſes attendentes eccleſiæ Abrincenſis indigentiam, medietatem fructuum præbendarum in eadem eccleſia vacantium, quas eis integras indulſerat Achardus epiſcopus, relaxarunt ad reparationem & conſervationem fabricæ ejuſdem eccleſiæ, viciſſimque gratus Willelmus Achardi ſucceſſor conceſſit anno 1207, ut paribus pietatis officiis canonicos Lucernenſes proſequerentur mortuos Abrincenſes canonici, quibus antea ſoli adſtringebantur canonici Lucernenſes.

Ch. XVII. col. 115.

IV. Daniel regimen obtinebat anno 1225, quem non exceſſit. Notatur ejus obitus ad VII idus Septembris.

V. Radulfus II hoc ipſo anno 1225 pactum iniit cum capitulo Conſtantienſi ſuper decimis de Teſſeio, ex libro nigro eccleſiæ Conſtant. Initiali nominis litera R. Dei patientia abbas Lucernæ dicitur anno 1226 in charta prioratus *de Bohon*. Rad. teſtis legitur in literis Willelmi II de ſancto Johanne confirmantis donationes factas in prædio *de Mundeham* a Guillelmo de ſancto Johanne anteceſſore ſuo. Radulfus e vita migravit idibus Martii.

Annal. Præmonſt. t. II. col. LVI.

VI. Thomas I omnibus in catalogis hoc ordine poſitus, obiit pridie calendas Aprilis, ex laudato codice manuſcripto.

VII. Nicolaus *Bouteroye* electus anno 1235, nonnulla menſe Auguſto anni 1253 tractavit cum Philippo priore & fratribus Domus-Dei Conſtantienſis. Defunctus eſt calendis Octobris.

VIII. Petrus *de Tourville* ſuffectus an. 1257 ſabbato poſt octavas Apoſtolorum Petri & Pauli, obiit 1274 pridie calendas Julii.

IX. Johannes I *de Bouterie* creatus abbas 1275, die 12 poſt feſtum S. Matthæi, occubuit IX calendas Julii 1289, ex necrologio Belloſanæ.

ſ Egidius de Muſca ab auctore ſolo Neuſtriæ Piæ ſyllabo abbatum inſcribitur anno 1289.

X. Robertus Johannis rexit 36 annis, quibus ædes abbatiales conſtruxit, & majorem campanam appendit eccleſiæ turri. Dedit anno 1306 in feodum Johanni de Torvilla militi unam A virgatam terræ, quam in partibus Anglicanis conventus habebat ex dono Guillelmi de ſancto Johanne militis quondam fundatoris ſui, die lunæ ante feſtum ſanctæ Petronillæ. Johannem *de Ver* procuratorem ſuum conſtituit an. 1310. Extinctus 1326 XVII calendas Decembris, ſepultus eſt in capella SS. Michaëlis & Gatiani.

XI. Thomas II *Barbou* e diœceſi Conſtantienſi oriundus, nominatus abbas 1326, & mortuus 1333 XI calendas Martii, jacet juxta chorum ſub tumba ante capellam beatæ Mariæ virginis.

XII. Radulfus III *le Clerc* & ipſe Conſtan- B tienſis, ortus de Landa *d'Arou*, unde dictus de Landa, Thomæ ſubrogatus anno 1334, vivere deſiit 1370 XVII calend. Aprilis. Ejus tempore ſæviente bello inter Galliæ & Angliæ reges, diruta peneque vaſtata fuit Lucerna.

XIII. Thomas III *Tacon* Mardaqueriæ natus, cum annos ferme octo rexiſſet, diem clauſit extremum XV calendas Auguſti 1378.

XIV. Johannes II *de Talevende* patre toparcha de Meſnillo-Roberti natus, ſedere cœpit anno 1378, die 6 Martii, ſeu 1379. Præerat & an. 1384 14 Junii, 1386 9 Junii & 1387 die 1 Decemb. Alius tamen, Robertus nomine, C in chartis D. *de Gaignieres* occurrit 1385 5 Novembris & 1386 penultima Decembris. Obiit Johannes anno 1396 V idus Februarii, ſepultus juxta capellam ſancti Dionyſii.

XV. Johannes III *du Rocher* de Gaverio oriundus, æmulum paſſus eſt, quicum a ſummo pontifice remiſſus ad abbatem ordinis generalem, ab ipſo confirmatus & benedictus eſt. Memoratur in chartis D. *de Gaignieres* anno 1396 feria ſecunda 12 Febr. ſeu 1397 & 1407 4 April. poſt Paſcha. Rexit annis undecim, quo tempore turrim & portam eccleſiæ reparavit. Deceſſit 1407 calendis Maii, ſepultus in capitulo ſub D tumba Roberti Johannis.

XVI. Philippus *Badin* de S. Petro *Langier* baccalaureus in decretis, vir eminentis ſcientiæ, ſedebat anno 1407 8 Septembr. & 1451 18 Novembr. ex chartis prædictis. Plurima, dum rexit, recuperavit, auxit & reædificavit. Juramentum accepit anno 1425 Roberti *le Caretier* electi & confirmati abbatis de Ardena, quicum præfuit an. 1447 electioni abbatis Blancæ-landæ. Primarium Grandis villæ ab Anglis ædificatæ lapidem poſuit, præſentibus patriæ proceribus an. 1440. Delegavit 1442 Gaufridum *le Court* Lucernæ ſubpriorem ad recipiendum juramen- E tum abbatis Belli-portus. Denique Philippus cum eccleſiam ſuam annis fere 45 gubernaſſet, defecit anno 1452 XIV calendas Junii; jacet ad lævam in capellis novis quas fieri curaverat, ſub tumba marmorea, ſubter altari erecto in capella de Suligneio.

Ch. XXI. col. 118.

Annal. Præmonſt. t. II. col. LXIV.

XVII. Gaufridus *le Court* ex ſubpriore abbas electus eſt, præſentibus Thoma S. Nicolai de Blanca-landa & Petro Montis-Dei abbatibus an. 1452. Memoratur ann. 1453 4 Apr. & 1463 23 Maii, in chartis laudatis. Pontificalium uſum

Ibidem, col. LVII.

Digitized by Google

obtinuit ab Alano apoſtolicæ ſedis legato 30 Maii 1456. Chori cathedras ſeu ſtalla exſtruxit, aliiſque multis nominibus de abbatia bene meritus, a ſeculo migravit an. 1463 pridie calend. Octobris, ſepultus in capella ſancti Petri.

XVIII. Richardus I *de Laval* per obitum Gaufridi electus abbas, confirmatur a Johanne abbate ſancti Judoci in nemore, cum facultate benedictionis accipiendæ ab epiſcopo Abrincenſi, 17 Octobris, non 1408, ut legitur in probationibus annalium, ſed 1463: nam abbas occurrit 1464 17 Maii, & adhuc 1488 30 Apr. in chartis D. *de Gaignieres*. Fuit inſimul abbas Ardenæ, ut diximus col. 461. Defunctus eſt 20 Martii, al. 9 Junii 1496.

Annal. Præmonſt. t. II. col. LXII.

XIX. Richardus II *de Laval* ſuperioris nepos ex fratre, & duorum beneficiorum heres, dimiſſo Lucernenſi poſt novem annos regiminis, ſe contulit ad Ardenenſe anno 1504, ubi vitæ finem invenit anno 1507.

XX. Franciſcus I *Caignou* baccalaureus in decretis, canonicus profeſſus Bellæ-ſtellæ, a Thoma abbate ad Lucernam ablegatus, & abbas hujus anno 1507 renunciatus, habuit æmulum Jacobum *Cacquetier*, qui 7 Junii an. 1508 ceſſit ſub conditione unius vel duorum ejuſdem ordinis beneficiorum valoris omnino 160 librarum annui reditus, ex regeſtis ſcacarii. Franciſcus autem reperitur abbas in chartis D. *de Gaignieres* annis 1508 4 Auguſti, & 1522 die 1 Febr. Præfuit annis 22, cujus paternitatem agnovit Johannes *Ferrey* abbas Montis-Dei anno 1525. Lucernæ Franciſcus ædes abbatiales innovavit, & privilegiorum confirmationem accepit a Francorum rege Franciſco I, obiitque apud Ardenam anno 1528, ubi ſepultus eſt III calendas Auguſti.

XXI. Gabriel *de Grammont* cardinalis & epiſcopus Tarbenſis, Lucernenſi donatus commenda, biennio quo poſſedit electo an. 1528 27 Julii, ſolvit penſionem Johanni *de Pirou*. Anno 1530 ceſſit in gratiam ſequentis.

Ibidem, col. LXIII.

XXII. Franciſcus II *de la Guiche* frater abbatis de Bello-becco, permutatione cum cardinali *de Grammont* commendam tenuit annis 18.

XXIII. Odetus cardinalis *de Chatillon* poſſeſſionem per procuratorem adeptus 1 Septemb. 1548, per biennium potitus eſt ad 1550.

XXIV. Andreas *de Guidotti* Anglus, commendæ poſſeſſionem adeptus eſt 1551 26 Aug. Huic 15 Nov. Henricus rex imperatum monaſterio ſubſidium decimarum remiſit, ex chartis D. *de Gaignieres*, ubi reperitur adhuc an. 1555 12 Januarii, hoc eſt 1556. Poſt annos 20 ſpiritum emiſit anno 1571 pridie idus Martii, ſepultus in eccleſiæ navi.

XXV. Johannes IV *de Grimonville* ex priore ſancti Michaëlis in periculo maris, a rege nominatur abbas Lucernæ anno 1572 in tres circiter annos, quibus elapſis, in Monte obiit.

XXVI. Renatus *Jourdain* licet commendatarius, vere ſe monaſterii patrem exhibuit, qui cenſus, fundos & reditus abalienatos recuperavit. Verum accurrentes e Ponte Urſionis Calviniſtæ A 22 Januarii 1594, omnia peſſumdant, abbatemque podagra laborantem in carcerem conjiciunt, unde ereptus Rupellam petiit, ibique obiit an. 1594 19 Decemb. Medio in choro jacet.

5 Petrus *Morillant* die 10 Maii anni 1592 in abbatem regularem admiſſus, interiit 1599, ex auctore Neuſtriæ Piæ & annaliſta ordinis.

XXVII. Johannes V *de la Belliere* canonicus regularis, profeſſus ſancti Thomæ de Bloteria, *de la Blouterie*, ordinis ſancti Auguſtini anno 1585, factus ab Henrico IV abbas anno 1596, in monaſterio de Ardena XI Decembris 1599 habitum ordinis Præmonſtratenſis ſuſcepit, & ab Abrincenſi epiſcopo benedictus eſt an. 1601. B Monaſterium tam in ſpiritualibus quam in temporalibus reformavit, cujus reditus admodum auxit. Neuſtriæ monaſteriorum viſitator inſtitutus a Franciſco *de Longpré* abbate generali Præmonſtratenſi, pro inſtauranda diſciplina ſtrenue adlaboravit. Denique cum anno 1619 capitulo generali definitor aſſediſſet, obdormivit anno 1634 15 Junii, ætatis 63, ſepultus in medio ſanctuarii.

XXVIII. Franciſcus III *de la Belliere* doctor theologus & provinciæ viſitator, patrui ceſſione jam cœnobii regimen nactus anno 1631, ut profeſſione, ſic virtute & dignitate patruum C imitatus eſt, cui monumentum poſuit an. 1636. Obiit 1656 12 Aprilis, ætatis 57, tumulatus ad ſiniſtram patrui.

XXIX. N. *le Prevoſt* ſenator Pariſienſis, a rege quidem commenda donatus eſt, cujus cum a ſummo pontifice confirmationem obtinere non poſſet, ſequentis in favorem ceſſit.

XXX. Dionyſius *le Corſonnois* Faleſius, canonicus ſancti Martini Laudunenſis, Vallis-Dei abbas erat, quando Lucernæ poſſeſſionem adeptus eſt 23 Januarii 1659. Eo ſedente & invito Lucerna reformationem amplexata, congregationi ſtrictæ obſervationis adjungitur 28 Octob. D anni ejuſdem, agente potiſſimum P. Johanne *Anquetile* Lucernæ profeſſo & Perredii novi priore, qui majoris conſilii decretum obtinuit 4 Febr. 1665. Dionyſius deceſſit 15 Septemb. anni 1669, jacet in ſanctuario.

XXXI. Valentinus *de Bigorre* clericus Toloſanus, a rege nominatus, inita poſſeſſione 19 Martii 1672, abbatiam poſſedit 27 annis, a canonicis ſegregatus, illiſque ſemper adverſus. Obiit Pariſiis, ubi fere continuo manebat, an. 1697 30 menſis Octobris.

XXXII. N. *de Barriere* camerarius papæ, E poſtridie obitus Valentini a rege quidem deſignatur abbas 31 Octobris 1697; ſed a ſummo pontifice reprobatur, ut pote non regularis. Ceſſit itaque in manibus regis, qui tamen haud nominavit alterum niſi poſt ejus mortem, quæ contigit anno 1700.

XXXIII. Johannes VI *Etheart* reformatæ congregationis Præmonſtratenſis vicarius generalis, vacante abbatia Lucernæ per obitum Valentini ultimi poſſeſſoris donatus a rege 29 Mart.

Digitized by Google

1700, bulliſque a ſummo pontifice nonis Junii A ejuſdem anni, adeptus eſt poſſeſſionem die 5 Septembris cum pedo, mitra & annulo. Benedictionem in Ardenæ eccleſia percepit a Franciſco *de Neſmond* epiſcopo Bajocenſi, die dominica 10 Octobris ejuſdem anni. Sedulo ſtatim intendit reformationi conſervandæ, divinis officiis decenter celebrandis, ornandæ ſacriſtiæ, reædificandis clauſtris, ceteriſque regularibus locis, quæ funditus everſa erant, ac bonis abalienatis monaſterio iterum adjungendis. Totus in illis Johannes ex Lucerna a rege ad abbatiam ſancti Pauli Virdunenſis tranſlatus eſt, ſed ante poſſeſſionem adeptam, occubuit Pariſiis 6 Novembris 1712 B in domo ſanctiſſimi Sacramenti, ætatis 71, ibidemque ſepultus eſt.

XXXIV. Franciſcus-Hyacinthus *Jean des Noires-terres* Cadomæus, e gremio reformationis aſſumtus, brevi regio donatus eſt 24 Decemb. 1712, & pontificio 28 Febr. 1713. Poſſeſſionem per procuratorem apprehendit 12 April. Apud Cuiſſiacum in generali reformatorum conſeſſu benedictus eſt ab abbate Salivæ vallis, aſſiſtentibus Cuiſſiaci & Montis-Dei abbatibus, 30 Apr. Succeſſorem reliquit, quem prius deſignarat coadjutorem. Defunctus 15 Novembris 1726, ætatis 81, jacet in ſanctuario.

XXXV. Johannes-Baptiſta *Pelvé* Faleſius, deceſſori adjutor datus a Ludovico XV die 11 Novembris 1719, bullas obtinuit 4 Februarii 1724; poſſeſſionem per procuratorem iniit 28 Maii 1725, biennioque poſt benedictus eſt Pariſiis 12 Januarii 1727 ab epiſcopo Abrincenſi, adſtantibus abbatibus Cuiſſiaci & Marchaſii-Radulfi. Tria domus ſacerdotia ſecularibus ablata, ſuis reſtituit canonicis, & abbatiam de novo conſtruxit. Mortuus 3 Februarii 1748, anno ætatis 69, ſepultus eſt in cœmeterio quod ipſe paraverat & conſecrarat.

XXXVI. Petrus-Renatus *Cuvigny* congregationis reformatæ vicarius generalis & viſitator, ejuſdem ad votum Lucernæ renunciatus eſt abbas a rege 25 Febr. 1748. Bullis donatus VII idus Maii ſequentis, poſſeſſionem iniit 8 Octobris, & benedictionem accepit in eccleſia Lucernæ ab epiſcopo Abrincenſi, aſſiſtentibus Montis-Dei & Blancæ-landæ abbatibus, 27 Octobr. 1748.

Hos præter abbates, alii abſque nota temporis memorantur in Neuſtria Pia ſic:

Gaufridus *le Bouclier* ex obituario Lucernæ, idibus Februarii.

Marinus *de Cauroy*, ſeu *de Cauron*, V idus Januarii, ex obituario Faleſiæ.

Ivelinus, IV idus Januarii, ibidem.

Michaël, calendis Decembris, ex obituario Bellæ-ſtellæ.

¶ In fine columnæ 486 timidi, quia ignari, annotavimus ex Sammarthanis, Hugonem Abrincenſem epiſcopum ſubſcripſiſſe anno 1264 ædium duarum donationi factæ Roberto de Sorbonio, & permutationi inter eumdem & ſanctum Ludovicum. Has ex chartis regiis citant Sammarthani. Verum ab edita Abrincenſi eccleſia, noſtris ipſi oculis quatuor inſpeximus authenticas hac de re chartas in archivis Sorbonæ, in quibus epiſcopus ſolo apice *H* innoteſcit, & epiſcopus *Appr̃en.* appellatur. Videat, lector, & judicet.

ECCLESIA EBROICENSIS.

EBROICÆ civitas eſt Normanniæ ad Ittonem fluvium ſita, qui urbem præterfluens non longe hinc in Auduram dilabitur. Leucis non amplius decem a metropoli verſus Aquilonem diſtat. Nomen ſumſit, ut pleræque civitates, a populis, Aulercis Eburovicibus, quorum meminit Cæſar lib. III, cap. 7, ubi eos cum Lexoviis conjungit. His Sequanæ propiores Eburovices Mediolanum oppidum incolebant, teſte Ptolemæo, ut eſt in Peutingeriana Theodoſii tabula & Antonini itinere. Urbis nobilitatem Ammianus oſtendit, qui lib. XV, cap. 27 Mediolanum unam e duabus urbibus ponit, quæ Lugdunenſem ſecundam illius ævo nitore ſuo illuſtrabant. Alia gentis nomina, qualia Eburones apud ipſum Cæſarem, Ebroicorum civitas in notitia Galliæ quarto loco poſita, Eburo & caſtrum Ebroæ apud Uſuardum, Ebroæ & Ebroicacenſis urbs Dudoni libro de actis Normannorum, Evanticorum Orderico Vitali, corrupta ſunt & depravata, pro quibus reſtituendi paſſim Eburovices, unde natæ Ebroicæ, gentis nunc & civitatis nomen uſitatum. Hanc nobilitant prætura ac præſidialis ſedes, quæ nobiliſſimorum comitum regumque Navarræ quondam ſedes fuit. Comitatus Ebroicenſis tunc longe anguſtioribus urbis aliquotque vicorum circumſcriptus erat terminis, quem multo ampliorem medio ſeculo XVII a Ludovico XIV obtinuere Bullonii duces.

Ad religionem quod attinet, eamdem fere ſortem ſubiere Ebroicenſes, quam alii provinciæ populi, quibus non multo poſt metropolim evangelii lux oborta eſt. Cathedralis patrona eſt Deipara virgo, in qua decanus, archidiaconi tres, Ebroicenſis, Noviburgi & Uticenſis, theſaurarius & pœnitentiarius totidem dignitates, quibus præter decanum & cantorem non adjuncta canonicatus & præbenda. Canonici præbendati ſunt numero 31, quorum primus abbas de Becco, primum etiamnum poſt dignitates in eccleſia & capitulo locum tenet. E canonicis octo baronum titulo gaudent, ob baroniam de Angervilla capitulo primitus donatam. Quatuor vicarii canonicorum ægrorum ſeu abſentium vices ſupplent. Succentor denique & capellani 45 totum eccleſiæ miniſterium complent. Univerſa diœceſis millibus 25 in longitudinem, 15 in latitudinem patens, terminatur Sequana ad ortum, Magno Pertico ad Auſtrum, Lexovienſi agro ad occaſum, & Rotomagenſi ad Septentrionem. Numerantur in tota diœceſi 550 parochiæ, e quibus octo in urbe & ſuburbiis. Utriuſque ſexus abbatias ſigillatim recenſebimus. Præterea computantur triginta & amplius prioratus. Præcipui ſunt monaſteria de Bellomonte Rogerii ordinis S. Benedicti, ab ejuſdem loci comitibus conditum & ſanctorum reliquiis clarum, beatæ Mariæ de Parco prope Haricuriam ordinis ſancti Auguſtini, ſanctorum Petri & Pauli de Lierruto ejuſdem ordinis, de Grandimonte in ſilva Bellimontis, de Biſiaco in ſuburbio Vernonenſi ordinis ſancti Benedicti, Pontis arcus & de Aquila ejuſdem ordinis, Caſa Dei Fontebraldenſis, & Strata Ciſtercienſis. Sunt adhuc moniales Urſulinæ Ebroicis, Franciſcanæ apud Lucoverios, de Congregatione apud Vernonem, & ſancti Auguſtini apud Haricuriam. Inclytum Cartuſiani ad Gallionem habent monaſterium, ubi amœna & ſuperbo opere conſtructa domus ſuburbana archiepiſcopi Rotomagenſis : Ebroicenſis autem epiſcopus caſtrum ſuum habet apud Condetum. Dominicani a ſancto Ludovico fundati conventum habent Ebroicis, Franciſcani apud Ebroicas, Vernonem & Vernolium, Capucini apud Ebroicas & Vernonem, Pœnitentes tertii ordinis prope Lucoverios, Lucoveriis, apud Pontem arcæ & Aquilam, religioſi de Redemtione captivorum apud Pultariam, Carmelitæ diſcalceati Deſertum incolunt. Sunt adhuc quatuor eccleſiæ collegiatæ, beatæ Mariæ de Vernone, ſancti Ludovici de Sauſſeia, S. Antonii & S. Georgii apud Gallionem. Loca ſanctitate & curationibus inclyta recenſentur, B. Virgo gratiæ frequentia hominum celebrata, S. Leufredus & Fons S. Dionyſii. Tria denique ad erudiendam juventutem fundata gymnaſia, Ebroicenſe, Vernolienſe & Vernonenſe.

Ebroicenſium epiſcoporum ſeriem primus compendiario texuit Johannes *le Jau* pœnitentiarius & canonicus Ebroicenſis, necnon vicarius generalis epiſcopi anno 1622. Hunc ſecuti Robertus & Sammarthani, quos emendare conatus eſt *N. le Braſſeur* Franciæ cancellarii bibliothecarius in hiſtoria civili & eccleſiaſtica comitatus Ebroicenſis, quam in lucem edidit Pariſiis an. 1722. Ex his aliiſque documentis publicis & chartis noſtra quam damus concinnata ſeries eſt.

EBROICENSES EPISCOPI.

I. Sanctus Taurinus.

SANCTUM TAURINUM primum Ebroicorum fuiſſe epiſcopum inter omnes convenit : a quo autem miſſus fuerit & quonam vixerit tempore, non ita certum. « Acta enim ejus ab Adeodato ſcripta ita confuſa ſunt, ut veritatis lumen aliquod vix luceat », inquit Boſquetus eccleſiæ Gallicanæ hiſt. lib. I, p. 53. Nam ſub Domitiano natum recitant, a Clemente ſummo pontifice baptiſatum, in Gallias cum beato Dionyſio profectum, & ab eo Ebroicenſibus datum

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

epiſcopum. Legationem quoque ad Sixtum Romanum epiſcopum a Taurino miſſam, qui mox Romam venerit, & accepta a Sixto benedictione in Gallias redierit, pauloque poſt Sixti obitum Gallias a barbaris occupatas referunt. Hæc autem omnia perpendens Boſquetus, & Galliarum a barbaris gentibus depopulationes repetens, ad Alemannorum ſub Gallieno irruptionem referenda Taurini tempora exiſtimat. « Nam eodem » imperante Sixtus ſecundus epiſcopus Romanus » paſſus eſt circa annum Chriſti 260. Quare Tau- » rinum longa ætate provectum ſub Valeriano & » Gallieno cum aliis epiſcopis, de quibus Gregorius » Turonenſis, Saturnino nimirum, Paulo, Gatiano B & Stremonio miſſum fuiſſe oportet ». Ita Boſquetus, quem annotarunt Sammarthani, & ſecutus fuiſſe videtur Tillemontius. Poſtremus vero hiſtoriæ Ebroicenſis ſcriptor, eccleſiæ ſuæ antiquitati minus indulgens, negat eccleſias ſuffraganeas ante metropolitanam evangelii luce colluſtratas; toto tertio ſeculo inferioris Neuſtriæ populos paganiſmi adhuc tenebris merſos cum ſcriptore Bajocenſi contendit, ducentorum annorum intercapedinem a ſancto Taurino ad ſanctum Gaudum ad pauciores redigit; denique occupatas a Vandalis Gallias ſub initium ſeculi quinti cum pluribus aliis opinatur, quo tempore mortem C oppetierit Taurinus. Defuncti III idus Auguſti extra urbem pro Romanorum more ſepultum corpus, a terra exeunte ſeculo VI levatum. Super ejus tumulum ædificata ſtatim capella, poſtea in abbatiam excrevit, de qua ſuo loco. Plura ſibi hujus ſancti reliquias vindicant loca, præſertim Taurinenſe, Fiſcannenſe & Gigniacenſe monaſteria, de quibus conſule Bollandiſtas tom. II Auguſti, pag. 635.

II. Sanctus Gaudus.

Poſt aliquantum ob dirutam barbarorum incurſionibus Aulercorum Eburovicum civitatem D temporis intervallum, Taurino ſucceſſit Gaudus, al. Waldus, a Germano Rotomagenſi epiſcopo ordinatus, quem poſt annos 40 regiminis memoriæ proditum eſt abdicato epiſcopatu ſeceſſiſſe in ſecretiorem inferioris Neuſtriæ locum, ubi diſſolvi cupiens & eſſe cum Chriſto, voti compos factus eſt anno circiter 491. Inventum eſt anno 1131 corpus ſancti Gaudi in vico S. Paterni diœceſis Conſtantienſis, non procul a Grandivilla oppido ad littus oceani, ubi ſitum fuiſſe olim monaſterium Seſciacenſe produnt, & an. 1664 e terra levatum a D. *de Leſſeville* Conſtantienſi epiſcopo, qui os brachii eccleſiæ Ebroicenſi E largitus eſt. Nomen ſancti Gaudi variis martyrologiis adſcriptum eſt ad 31 Januarii.

III. Maurusio.

A ſancto Gaudo ſucceſſor deſignatus circa an. 480, Mauruſio epiſcopus eccleſiæ Ebroicinæ, 511. concilio primo Aurelianenſi ſubſcripſit an. 511. Mortuus creditur anno ſequenti.

IV. Licinius.

Licinius, quem nonnulli Lucinium vocant, A & diverſum opinantur aliqui, ſubſcripſit conciliis Aurelianenſibus III anni 538, & V anni 549. 538. 549.

E duobus vero epiſcopis qui Licinium in tabulis eccleſiæ ſequuntur, Valerius non ſubſcripſit concilio V Aurelianenſi, ut volunt: Laban vero epiſcopus erat Eluſenſis.

V. Ferrocinctus.

Ferrocinctum, qui ſubſcripſit ſynodo Pariſienſi anno 557, diſſimulato ſedis ſuæ nomine, 557. Carolus Cointius autumat fuiſſe epiſcopum Ebroicenſem, nec vanæ ſunt ejus conjecturæ, quas videſis ad annum 557 n. XXXVII.

VI. Viator.

Inventum a S. Landulfo corpus S. Taurini e terra levavit Viator, ex actis S. Landulfi.

VII. Sanctus Landulfus.

Clericus Ebroicenſis Landulfus ſpeluncam incoluit contemplationis cauſa altero milliari ab urbe ſemotam, ubi eccleſia in ejus honorem ædificata eſt. Sancti Taurini reliquias ſeptimo ſeculo ineunte detexit, atque capella texit. Factus poſt Viatorem epiſcopus, colitur 13 Auguſti.

VIII. Deodatus.

In diplomate Chlotarii II Romanum electum Rotomagenſem confirmantis inter ſuffraganeos recenſetur Deodatus, qui in indice Thuano locum habet.

IX. Ragnericus.

Concilio Cabilonenſi anno circiter 648 cum S. Audoëno & quatuor aliis Neuſtriæ epiſcopis interfuit Ragnericus.

X. Concessus.

Privilegiis Emmonis Senonenſis antiſtitis pro monaſteriis S. Petri vivi & S. Columbæ anno 658 ſubſcriptus legitur Conceſſus, qui ſubſcripſit 658. quoque privilegio, quod S. Drauſius epiſcopus Sueſſionenſis conceſſit anno 666 parthenoni 666. B. Mariæ.

XI. Sanctus Æternus.

Æternus, qui & Ætherius, Aquilinum præceſſit ex actis S. Aquilini apud Surium. Martyr colitur 16 Julii in eccleſia Ebroicenſi, die vero primo Septembris apud Luſarchias in diœceſi Pariſienſi, ubi ejus tranſlatio celebratur 13 Auguſti: ibi enim ejus aſſervantur reliquiæ, illuc forte ob Normannorum metum delatæ.

XII. Sanctus Aquilinus.

Nobilibus apud Bajocas ortus parentibus Aquilinus, uxorem duxit, ex qua liberos procreavit. Sub Chlodovæo II militiam ſecutus, contra barbaros qui fines regni deſolabant, viriliter decertavit. Ad propria reverſus, una cum conjuge votum perpetuæ caſtitatis emiſit. Defuncto Ætherio, a clero & populo renunciatus epiſcopus, ſanctitate enituit. Concilio Rotomagenſi

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

ſub Anſberto an. 689 interfuit. Illud ſingulare eſt, quod orbari oculis conſecutus ſit, ſæpe
689. Deum precatus ut corporis ſui feneſtras aut obſcuraret, aut cuſtodiret, ne per eas noxia irreperet concupiſcentia. Poſt duos & quadraginta annos regiminis, al. 32, al. 24, obiiſſe dicitur. Defunctus Aquilinus ſepelitur in capella quam in burgo extruxerat, cujus ſicut nec tumuli ullum ſupereſt veſtigium. Hujus nomine exſtat Ebroicis parochialis eccleſia, ubi ejus feſtivitas 19 Octob. agitur; & certe memoratur XV cal. Novembris in martyrologio ſancti Hieronymi. Vitam ſancti Aquilini ſcripſit Hecelo monachus & cuidam Audoëno dicavit, quam recitat Surius tomo V. In hac autem cum legatur Aquilinus ſub Chlodovæo I adverſus Wiſigothos Arianos militaſſe, id anſam præbuit duos diſtinguendi Aquilinos, quorum primus factitius eſt, cum Chlodovæus I in Neuſtria nullam poteſtatem habuerit.

XIII. Desiderius.

De eo in vita ſancti Leufredi legitur cap. XI. *Per idem tempus pontificatum Ebroicenſis eccleſiæ Deſiderius agebat, a qua non longe, duabus ſcilicet leucis, ipſe locus diſtabat. Qui cum opinionem viri Dei audiviſſet, & quia plures ab ipſo lumine veritatis accenſi vitam apoſtolicam ſequerentur, zelo invidiæ ſuperatus, quod in diœceſi ſua talia agere præſumſiſſet,* (ſcilicet monaſterium & xenodochium ædificare ipſo inconſulto) *quadam die aſſumtis officialibus ſuis ad cellam viri Dei perrexit.* Quem cum poſt graves increpationes ſecum in urbem ducere ſtatuiſſet gravius puniendum, in itinere ex equo in terram excuſſus ac ſauciatus, intelligens id ſibi accidiſſe, quod in virum Dei exarſiſſet, ipſum ad monaſterium redire juſſit & deinceps impenſe coluit. Hæc autem omnia contigere Anſberto Rotomagenſi præſule.

XIV. Stephanus.

Poſt Deſiderium in aula palatii epiſcopalis depictus, Stephanus memoratur in veteri charta ſancti Audoëni Rotomagenſis & in manuſcripto codice archivorum eccleſiæ Ebroicenſis.

XV. Maurinus.

765. Conventui Attiniacenſi anno 765 adfuit Maurinus.

XVI. Gervoldus.

Nobilibus Walgario & Walda parentibus ortus Gervoldus, clero nomen dedit, atque ad palatium perductus, Bertradæ reginæ matris Caroli magni capellanus effectus eſt. Hujus favore vacantem Ebroicenſem ſedem a Carolo accepit. Sed poſt mortem Widonislaici Fontanellenſis abbatis Gervoldus ſuggeſtione ſua a Carolo rege illud cœnobium epiſcopatu deſerto impetravit anno tertio poſtquam Bertrada regina obierat,
788. ineunte anno 788, ex chronico Fontanellenſi cap. XV; ex quibus concludit Cointius alia non opus eſſe argumentatione, ut Gervoldus habeatur

A longe diverſus a Gerbodo, de cujus depoſitione poſt annos ſex actum in ſynodo Francofordienſi anno 794, canone decimo, ubi ſic legitur: *Definitum a domino rege & a ſancta ſynodo eſſe dinoſcitur, ut Gerbodus, qui ſe epiſcopum eſſe dicebat, & ſuæ ordinationis teſtes non habuit; qui tamen epiſcopalia a Magenardo metropolitano epiſcopo conſecutus eſt, qui etiam profeſſus eſt diaconum & preſbyterum, non ſecundum canonicam ordinationem ordinatum eſſe, ut ab eodem gradu epiſcopatus, quem ſe habere dicebat, deponeretur a prædicto metropolitano, ſive a comprovincialibus epiſcopis.* Ibi autem non dicitur Gerbodus epiſcopus Ebroi-
B cenſis, nec an fuerit ulla conſtat auctoritate. Fuerit vero, ſucceſſiſſet Gervoldo quicum non confundendus videtur Gerbodus.

XVII. Oinus.

In codice Thuano Gervoldum ſequitur Oinus, modo idem non ſit ac Audoënus, de quo poſtea. Vetuſtiſſimi enim catalogi plerumque in prioribus epiſcopis ceſpitant.

XVIII. Joseph.

Ebroicenſis ille creditur epiſcopus Joſeph,
C qui defuncto Anſegiſo abbatiam Fontanellenſem occupavit, quam in divortio tenuit menſes 7 cum diebus 12; id eſt a VI cal. Septem. 833, 833.
ad IV idus Martii 834: hoc enim anno XVII 834.
cal. Aprilis Fulconi locum commiſere monachi, occaſionem fortaſſe nacti ex Lotharii cui favebat Joſeph fuga & Ludovici pii redintegratione calendis Martii ejuſdem anni facta. Joſephum autem Lothario faviſſe patet, ex eo quod in edicto ejuſdem imperatoris Ebonem archiepiſcopum Remenſem reſtituentis inter epiſcopos
ſubſcriptus inveniatur Joſeph anno 840; qui 840.
abbatiam quoque Fontanellenſem circa id tempus
D recuperaſſe videtur: hoc enim cœnobium regebat an. 842 Joſeph archiepiſcopus, ex chro- 842.
nographo Fontanellenſi apud Cheſnium tom. 2 rerum Francicarum, pag. 387, ubi archiepiſcopus forte dicitur, quod inter ſuffraganeos primum teneret locum.

XIX. Guntbertus.

Synodis Pariſienſibus annorum 847 & 849 847.
adfuit Guntbertus, qui corpus ſancti Leufredi 849.
abbatis, quod propter incurſiones Normannorum humi defoſſum fuerat, levavit 22 Junii
851, in capſa recondidit & ad monaſterium 851.
E S. Crucis tranſtulit. Adſtitit anno 853 conciliis 853.
Sueſſionenſi II & Vermerienſi II, Bonogilenſi
vero anno 855, Tullenſi I apud Saponarias anno 855.
859, Tuſiacenſi 860, Aquiſgranenſi III & 859.
Piſtenſi 861 & Sueſſionenſi 862. 860.
ſ Wenilo depingitur quidem in aula palatii 861.
epiſcopalis ſub nomine Guaniſonis, quo falſo 862.
donatur a Scipione *du Pleix*, ſed diverſus non videtur a Wenilone tunc temporis archiepiſcopo Rotomagenſi; aut ſi Ebroicis ſederit, pauco admodum rexit tempore.

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

XX. HILDUINUS.

864. Perperam a Bilduino diſtinctus Hilduinus,
866. ſubſcripſit conciliis Piſtenſi II 864, Sueſſio-
867. nenſi III 866, Tricaſſino 867 & Vermerienſi
869. 869.

XXI. SEBAR.

Profeſſioni Hincmari Laudunenſis epiſcopi
Carolo regi & Hincmaro archiepiſcopo Remenſi
870. apud Attiniacum porrectæ an. 870, ſubſcripſit
*de Provincia Rotomagenſi Sebardus Ebroicenſis
epiſcopus.* Cum Riculfo archiepiſcopo viſitavit
872. anno 872 corpus ſancti Nicaſii primi Rotoma-
genſis epiſcopi, in ipſo martyrii loco ad Vadum
Nicaſii, Gallice *Gany*. Subſcripſit chartæ dona-
tionis ſancto Audoëno factæ ab eodem Riculfo.
Rolloni ſævienti reſtitit: cumque e Pariſienſi
obſidione Rollo copioſas turmas quæ Ebroicas
invaderent & epiſcopum ſibi ſiſterent deſtinaſſet,
892. Sebar quaſi divinitus evaſit anno 892.

XXII. CERDEGARIUS.

Eccleſiæ Ebroicenſi præfuiſſe Cerdegarium teſtatur ejus effigies in aula epiſcopali, ſed quo anno incertum. MS. codex ſemiuſtus hujus eccleſiæ eum tunc ſediſſe refert, cum Normanni regionem ſibi ſubjicerent. Adſtitit concilio Trosleiano anno 909, ſi fides ſcriptori Ebroicenſi.
Hiſt. Waſtin. lib. II. pag. 390. Sancti Leodegarii martyris Ebroicenſis epiſcopi corpore potiri ſe gloriantur incolæ vici dicti *Souppes* in territorio Waſtinenſi, cujus reliquias ex Anglia acceſſivit regina quædam Blanca lepræ morbo laborans. Numquid is eſt Cerdegarius a Normannis forte peremtus?

XXIII. HUGO I.

Hugonem quoque in aula epiſcopali effigies teſtatur pontificatum tenuiſſe. Cum aliis Normanniæ epiſcopis baptiſmo Richardi I Normanniæ ducis adfuiſſe volunt in palatio Fiſcannenſi. Hugonis etiam meminit MS. ſemiuſtum, ſi forte diſtinguendus ab Hugone II.

XXIV. GUICHARDUS.

Guichardus, al. Gunhardus, ſubſcripſit chartæ
reſtaurationis monaſterii ſancti Petri in Valle
Carnotenſi, a Ragenfredo epiſcopo factæ circa
969. annum 954. Superſtes adhuc 969.

XXV. GERARDUS.

Tranſlationi reliquiarum S. Audoëni adfuit
Gerardus, qui adfuit dedicationi baſilicæ Fiſcan-
990. nenſis an. 990, & ſubſcripſit chartæ Richardi II
pro eodem monaſterio an. circiter 1006.

XXVI. GISLEBERTUS I.

Cum Roberto archiepiſcopo Rotomagenſi
Charta I. col. 283. ſubſcripſit Giſlebertus chartæ prioratus de Au-
titio, vulgo de Longavilla prope Vernonium
1012. an. 1012.

XXVII. HUGO II.

Pluribus chartis ſubſcriptus reperitur Hugo,
A videlicet donationi factæ a Richardo Norman-
norum duce eccleſiæ collegiatæ ſancti Quintini
Veromanduenſis anno 1015, chartæ Guillelmi *Chart. II. col. 285.*
Divionenſis abbatis pro monaſterio Fructuarienſi 1015.
anno 1017, donatæ S. Michaëli abbatiæ ſancti 1017.
Paterni anno 1022, diplomatibus Richardi II 1022.
ducis pro monaſterio Fiſcannenſi anno 1023, 1023.
pro Fontanellenſi 1024, pro Gemeticenſi 1025, 1025.
fundationi Bernaii 1025, donationibus factis a
Richardo II monachis Gemeticenſibus & Fiſ-
cannenſibus anno 1027, chartæ Roberti archie-
piſcopi Rotomagenſis eccleſiam de Fonte nitido
liberam aſſerentis S. Petro in Valle circa 1032, 1032.
B fundationi Ceraſiaci 1032, chartæ pro reſtau-
ratione abbatiæ Montis villaris anno 1035, do- 1035.
nationi factæ Caſtellionenſi monaſterio a Rogerio *Chart. V.*
de Toënio anno 1035, & chartæ Roberti filii *col. 129.*
Richardi archiepiſcopi pro Gemeticenſibus anno
1038, &c. Cum Roberto Conſtantienſi epiſcopo 1038.
adſuit concilio Rotomagenſi ſub Malgerio. Anni-
verſaria ejus memoria agitur in eccleſia Ebroi-
cenſi die 20 Aprilis.

XXVIII. WILLELMUS I.

Gerardi Flertelli filius Willelmus ſubſcripſit
fundationi monaſterii Lirenſis circa an. 1046, *Chart. II.*
C cujus eccleſiam dedicavit. Subſcripſit chartæ re- *col. 135.*
ſtaurationis monaſterii Uticenſis anno 1050, & 1050.
confirmatæ monachis ſancti Audoëni terræ de
Pyris ſuper Andelam fluvium a Malgerio archie-
piſcopo. Circa id tempus medietatem terræ quam
in *Bethencort* in ſuo dominio tenebat, monaſterio
Fontanellenſi donavit. Subſcripſit anno 1051 1051.
fundationi ſancti Leodegarii Pratellenſis. In con-
cilio Lexovienſi cum epiſcopis Sedunenſi &
Lexovienſi a ſummo pontifice deputatus, de-
poſuit Malgerium archiepiſcopum anno 1055; 1055.
eodemque anno adſtitit concilio Rotomagenſi
habito a Maurilio; quo ſedente Fiſcannum a
D Johanne abbate invitatus adiiſſe dicitur, & in
ipſo Paſchali ſabbato preſbyterorum ordinationes
feciſſe. Roberto Uticenſi abbati benedictionis
munus largitus eſt pridie calendas Julii 1059. 1059.
Subſcripſit fundationi S. Salvatoris anno 1060. *Chart. III.*
Concilio apud Cadomum adſuit anno 1061, & *col. 127.*
Rotomagum 1063, in quo dedicata eſt eccleſia 1061.
Rotomagenſis. Obiit III idus Februarii 1066, 1063.
laudatus ab Orderico Vitali ob divini cultus fer- 1066.
vorem aliaſque virtutes, pagg. 478 & 493.

Neſcio quis ille ſit Michaël Ebroicenſis epi-
ſcopus, qui cum Maurilio archiepiſcopo teſtis
legitur in duabus chartis Geroldi militis pro
E ſanctimonialibus ſancti Amandi Rotomagenſis;
in una quidem dicitur Abrincenſis, ſed Michaël
non erat Abrincenſis tempore Maurilii, cui ſuc-
ceſſit Johannes Abrincenſis, quem excepit Mi-
chaël. In Ebroicenſi autem eccleſia Willelmo
immediate ſuccedere potuit alter Michaël, cujus
nullum aliud veſtigium.

XXIX. BALDUINUS.

*Defuncto Guillelmo Ebroicenſi epiſcopo, Baldui-
nus ducis capellanus ſucceſſit,* inquit Ordericus

Digitized by Google

ANNI CHRISTI *Dei legem erudivit, eccleſiæque cultum ſolerter exer-*
cuit, & baſilicam B. Dei genitricis Mariæ, quæ
tempore illo combuſta fuerat, a fundamentis reparavit.

DE WARVIC.

XXXII. ROTRODUS.

Henrico *de Beaumont* comite *de Warvic*, &
Margarita filia Goifredi de Mauritania parentibus
natus Rotrodus qui & Rotrocus, prima religionis
& doctrinæ rudimenta didicit in monaſterio
Caritatis ſuper Ligerim; tum Gilbertum Porre-
tanum magiſtrum audiit, qui in concilio Remenſi
anno 1148 erroris accuſatus, doctrinæ ſuæ teſtes
produxit Rotrodum epiſcopum Ebroicenſem &
Ivonem quondam Carnotenſem. Ipſe vero ex
archidiacono Rotomagenſi, Audino ſucceſſit
Ebroicenſis epiſcopus, & ab Hugone archiepi-
ſcopo Rotomagenſi conſecratus eſt, vir religio-
ſus, bonis ornatus moribus & dilectus ab om-
nibus, ut loquitur ad annum 1139 Robertus
de Monte. Dedicavit anno eodem eccleſiam
Greſtani Rotrodus, qui Johannem Lexovienſem
epiſcopum ſepelivit in eccleſia beati Petri anno
1141. 1141. Memoratur an. 1142 in chartis Fon-
1142. tanellenſium, & Beccenſium 1143, quibus do-
nationes a deceſſoribus factas confirmavit. Anno
1143. 1143 Simon de Monteforti comes Ebroicenſis
duas in eccleſia Ebroicenſi fundavit præbendas.
1144. Adſtitit Rotrodus an. 1144 dedicationi eccleſiæ
ſancti Dionyſii in Francia, & conſecravit altare
ſancti Hilari. Circa id tempus memoratur in
charta donatæ Beccenſibus monachis cellæ ſancti
Imerii, & dedicavit eccleſiam beatæ Mariæ de
Noa. Unus fuit ex arbitris diſſidii inter mona-
chos Cadomenſes & canonicos Bajocenſes anno
1147. 1147, ſicut inter eoſdem Cadomenſes & Fon-
tanellenſes. Eodem anno Arnulfi Lexovienſis
epiſcopi iter Jeroſolymitanum aggredientis vi-
carius delegatus, diœceſis illius diu curam egit.
Conventui Luteciæ indicto ab Eugenio III ad-
1148. fuit anno 1148 cum Sugerio abbate S. Dionyſii
& epiſcopis, coram quibus diſcutiendæ erant
propoſitiones Gilberti Porretani magiſtri ſui, qui
doctrinæ ſuæ teſtem illum allegaverat. Letardi
1149. abbatis Beccenſis exſequias celebravit an. 1149;
donationes factas eccleſiæ *de Walmont* confirmavit
1150. anno 1150; eccleſiam Montiſburgi conſecravit
1152. anno 1152. Eodem Romam profectus una cum
Abrincenſi epiſcopo, a prædonibus captus eſt,
nec niſi precibus B. Guillelmi prioris S. Barbaræ
in Algia ereptus, quicum Romæ adfuit feſto
S. Barbaræ. Ibi forte papæ ad exemplum dona-
tiones factas monialibus ſancti Salvatoris confir-
mavit anno eodem; obtinuit quoque ab Euge-
nio III IV idus Decembris ut adjudicatam ab
H. Rotomagenſi archiepiſcopo Letardo abbati
Beccenſi eccleſiam S. Trinitatis de Bellomonte
confirmaret, ſicut prius ab Innocentio II obti-
1153. nuerat VI calend. Martii. Subſcripſit anno 1153
factæ Pratellis donationi a Gualeranno comite
de Mellento, reſidens in curia ipſius apud Brio-
nium. Eodem anno donatæ Fontanellenſi mo-
Ch. XXII. col. 25. naſterio eccleſiæ ſancti Sidonii ſubſcripſit. Teſtis
1154. anno 1154 in diplomate Mathildis imperatricis
A confirmantis abbatiam Silleii, & in charta Hen-
rici II regis Angliæ pro Lucerna. Angliæ & ANNI CHRISTI
Franciæ regum nuncius ſummum pontificem Ch. XIII. col. 113.
adiit anno 1155 cum Roberto abbate S. Albani 1155.
& epiſcopis Lexovienſi & Cenomannenſi. Roma
rediens Paſcha apud Vizeliacum celebravit anno
1156, minoreſque ordines in oratorio beatæ 1156.
Mariæ contulit. Subſcripſit anno eodem chartæ
Margaritæ comitiſſæ Warwici pro militibus tem-
pli Salomonis in Anglia. Cum aliis epiſcopis
elevavit corpus ſancti Firmati anno 1157, quo 1157.
adſuit Henrico II Angliæ regi fundationem ſancti
Nicolai de Blancalanda confirmanti, & Mathildi
B imperatrici Henrici matri Valaſſiam condenti.
Anno eodem dedit chartam coram Roberto
epiſcopo Carnotenſi, & Willelmo decano Ebroi-
cenſi, & Roberto de Novoburgo nepote Ro-
trodi canonico Ebroicenſi de præpoſitura Nor-
manniæ, de eccleſia de Iſſeis & decimis a Simone
de Aneto domino Iſſeiarum & Willelmo Gul-
ferio datis eccleſiæ beatæ Mariæ & ſancti Petri
Carnotenſis. Subſcripſit adhuc an. 1157 chartæ
Silveſtri abbatis ſancti Auguſtini Cantuarienſis
archiepiſcopi juriſdictionem agnoſcentis. Memo-
ratur an. 1159 in chartis Becci. Circa id tempus 1159.
unus fuit e legatis regis Angliæ in negotio pacis
C tractandæ, ut liquet ex duabus epiſtolis Hugonis
epiſcopi Sueſſionenſis ad Ludovicum regem apud
Quercetanum t. IV, p. 633 & 635. Subſcripſit
an. 1160 confirmationi abbatiæ de Noa. Circa 1160.
id tempus theſaurarium in eccleſia cathedrali
inſtituit. Subſcripſit an. 1161 diplomati Henrici 1161.
regis pro S. Stephano Cadomenſi; ſubſcripſit
& aliis ejuſdem principis diplomatibus pro mo-
naſterio Tironenſi, pro S. Ebrulfo, pro Mortuo
mari. Conſecravit anno 1161 eccleſiam Becci
in vigilia Aſſumtionis B. Mariæ. Memoratur
anno 1162 in chartis Saviniaci. Interfuit anno 1162.
eodem V nonas Martii apud Fiſcannum tranſla-
D tioni reliquiarum & corporum ducum factæ
ab Henrico cardinali in Gallia legato, & ſub-
ſcripſit diplomati Henrici regis pro eodem mo-
naſterio. Adſtitit anno 1163 concilio Turonenſi 1163.
& tranſlationi ſancti Eduardi regis Angliæ apud
Weſtmonaſterium; eodemque anno, inquit Ro-
bertus de Monte, Rotrocus & Rainaldus de ſancto
Valerio fecerunt in Normannia recognoſcere juſſu
regis per epiſcopatus regales reditus & conſue-
tudines ad regem & barones pertinentes. De-
functo anno 1164 Hugone, ad eccleſiam Ro- 1164.
tomagenſem traducitur Rotrodus anno 1165, 1165.
inquiunt Robertus de Monte & Albericus. De-
E cimas ſancti Albini de Rothoriis ab Audino de-
ceſſore monachis ſancti Leufredi donatas con-
firmaverat epiſcopus Ebroicenſis: factus autem
archiepiſcopus, totum & integrum jus in illa
eccleſia aſſenſu capituli Ebroicenſis ſede vacante
eis reſtituit idibus Januarii 1179. Judex quoque
electus a partibus in controverſia de juriſdictione
& exemtione inter Egidium epiſcopum & ca-
pitulum, ſententiam tulit archiepiſc. Rotrodus.

§ Unus & alter poſt Rotrodum inſeruntur
a ſcriptore Ebroicenſi epiſcopi, omiſſi in catalogo

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

tempore Egidii ſequentis concinnato, e quibus
Richardus, inquit, ſubſcripſit diplomati Hen-
rici II regis Anglorum pro ſancto Johanne de
Faleſia anno 1162. At 1.° Rotrodus ad metro-
polim tranſlatus anno 1165, adhuc ſedebat
Ebroicis an. 1162; 2.° epiſcoporum quibuſcum
ſubſcripſit nomina ignorantur. Arnulfus enim,
non Litaſſus, Lexovienſem, Frogerius, non Girar-
dus, Sagienſem eccleſias tunc gubernabant. Alter
Walterius una nititur charta Henrici II Anglo-
rum regis chronicis notis deſtituta, data in fa-
vorem leproſorum in Monte Rotomagenſi, quam
ſcriptor urbis Rotomagenſis ad annum 1175,
editor vero conciliorum Normanniæ ad annum
1166 referunt. Sed ubinam charta illa eſt? cur
diverſe notatur ab hiſtoricis? cur omiſſus Wal-
terius tunc temporis in catalogis? Nec dicas
veriſimile non eſſe hanc ſedem per annos quinque
vacaſſe: nam S. Thomas Cantuarienſis archie-
piſcopus, ſcribens ad Alexandrum III, conque-
ritur de longa epiſcopalium eccleſiarum vacatione
ſub Henrico II rege, qui novo regaliorum jure
fructus eccleſiarum vacantium percipiebat. Præ-
terea in charta S. Petri Carnotenſis an. 1227
menſe Decembri tempore R. epiſcopi leguntur
Rotrodus epiſcopus Ebroicenſis, & poſt illum
Eg. item epiſcopus Ebroicenſis.

DU PERCHE.

XXXIII. Egidius I.

Ex illuſtri comitum Perticenſium familia
oriundus Egidius, ſeu Gilo, Rotrodi deceſſoris
agnatus, archidiaconus Rotomagenſis, duas ab
Arnulfo Lexovienſi accepit epiſtolas, quibus
Arnulfus dicat ei collectionem epiſtolarum &
ſermonem habitum in concilio Turonenſi anno
1170. 1163. Facto quoque Ebroicenſi anno 1170,
congratulatus eſt ei idem præſul epiſtola, ex qua
diſcimus Egidium ut in Normannia enutritum,
educatum & honoribus ampliatum, ita ſumma
cum Arnulfo neceſſitate fuiſſe conjunctum.
Eximia quoque apud Henricum Angliæ regem
valuit gratia, a quo una cum Rotrodo archie-
piſcopo Rotomagenſi, & Rogero Wigornenſi
1171. epiſcopo, Romam miſſus eſt anno 1171 ad
ſummum pontificem, ut duos cardinales impe-
trarent ad cognoſcendam cauſam quæ vertebatur
inter regem & eccleſiam Cantuarienſem, & de
morte Cantuarienſis martyris, &c. Dedit anno
eodem monaſterio S. Barbaræ eccleſiam ſancti
1172. Martini de Oſmundi villa. Inſequenti cum iiſ-
dem epiſcopis qui ſupra in Angliam transfre-
tavit ad coronandum Henricum filium Henrici
regis Angliæ, & Margaretam filiam Ludovici
Franciæ regis, quos coronaverunt epiſcopi Win-
toniæ in eccleſia S. Suithuni VI cal. Sept. die
Dominica, ſtatimque in Normanniam remeavit
Egidius, ubi circa id tempus abbatem & mo-
nachos Lirenſes abſolvit ſuper quæſtione quæ
inter eos & abbatem Becci vertebatur de eccleſia
de Bruherland. Sacrum chriſma in eccleſia Ro-
1173. tomagenſi conſecrabat an. 1173 fer. V majoris
hebdomadæ, cum ignis in urbe exortus trede-
cim parochias cum eccleſiis conſumſit. Conciliavit

A anno eodem aut ſuperiori, Rogerium S. Salvatoris
& Henricum Pratellenſem abbates. Johannam
filiam regis Anglorum Panormum in Sicilia
deduxit anno 1176, Guillelmi regis futuram 1176.
uxorem, cujus in capella regia deſponſationi &
coronationi adſtitit Dominica ante ingreſſum
ſeptuageſimæ an. 1177. Inde reverſus, præſens 1177.
fuit initæ concordiæ inter reges Franciæ &
Angliæ menſe Septembri anni ejuſdem. Cum
aliis epiſcopis dedicavit eccleſiam Becci in media
quadrageſima an. 1178. In præſentia Petri car- 1178.
dinalis ſedis apoſtolicæ legati & ejus auctoritate
adjudicaverat Egidius Stephano abbati S. Petri
B Carnotenſis præſentationem clerici in eccleſia
de Chamzi in perpetuam eleemoſynam, teſte
Guidone decano Ebroicenſi; ad ejuſdem abbatis
præſentationem admiſit Rotrodum archidiaco-
num eccleſiæ ſuæ ad vicariam ejuſdem eccleſiæ
de Chamzi ſalvis debitis ſibi reditibus, ſicut
tempore Maſcelini quondam preſbyteri tenebant
monachi S. Petri, & ſicut in charta R. Roto-
magenſis archiepiſcopi quondam Ebroicenſis
epiſcopi continebatur, præſente Richardo decano
an. 1178. Solus e provincia Rotomagenſi con-
venit ad concilium Lateranenſe an. 1179. Re- 1179.
verſus, canonicos & parochos qui ſimul anni-
C verſaria in eccleſia cathedrali celebrabant ſeparavit,
iiſque diſtributiones manuales aſſignavit, & ab-
ſtulit portionem panis quæ in duabus ſynodis
parochis diſtribuebatur. Confirmavit fundatam
a Rogerio *de Thevray* præbendam in eccleſia
cathedrali; privilegia ab Audoëno Liræ conceſſa
confirmavit. Querelam habuit cum capitulo ſuper
juriſdictione & exemtione, quam ſedavit arbiter
electus Rotrodus Rotomagenſis archiepiſcopus.
Subſcripſit diplomatibus Henrici II Angliæ regis
pro monaſteriis Gemeticenſi & beatæ Mariæ
de Voto. Denique in dedicatione eccleſiæ ſancti
Lamberti in eremo dedit ei tres acras terræ &
D pratum juxta eam an. 1179, necnon 60 ſolidos
a G. de Tilleriis annuatim perſolvendos, quibus
ſeſe obſtrinxerat ob incendium villæ de Con-
dato. Hoc autem anno catharro impediente in
fata conceſſit Egidius VI vel V idus Septembris,
ex necrologio abbatiæ ſancti Leufredi; & certe
ſedes vacabat idibus Januarii anni 1179, id eſt
1180, ex chartis ejuſdem monaſterii. Egidio 1180.
aliquot ad Alexandrum papam tribuuntur epi-
ſtolæ, de quarum ſinceritate dubitandi eſt locus.

XXXIV. Johannes I.

Lucæ filius Johannes nobilis, ex clerico regis
E Angliæ ab eodem pontificatum Ebroicenſem
adeptus eſt anno 1181, uti habet Rogerus *de* 1181.
Hoveden. Eodem anno pontificatus I convenit
cum Waltero abbate ſanctæ Crucis. Inſequenti
a Lucio III delegatus cum duobus aliis terminat
controverſiam inter abbatem ſancti Audoëni &
Fulbertum ſubdiaconum VI calend. Julii 1182, 1182.
Henrico in Anglia regnante, Normanniæ &
Aquitaniæ ducatus & conſulatum Andegaviæ
poſſidente. Mirum igitur quod in inſtrumento
dato die feſto ſancti Bartholomæi hujus anni

ANNI CHRISTI
pro mittendo priore in monaſterium S. Pancratii
de Lewes, in bibliotheca Cluniacenſi pag. 1446,
1183. electus adhuc dicatur Johannes, qui an. 1183
cum epiſcopis Cantuarienſi, Bajocenſi, &c. Cadomum convenit in monaſterio ſancti Stephani, quibuſcum publico feriit anathemate eos omnes qui pacem & concordiam inter regem Angliæ ejuſque filios faciendam impedirent. Conciliavit anno eodem monachos S. Crucis cum canonicis de Salicoſa, biennioque poſt Robertum comitem Drocenſem cum monachis Columbenſibus &
1185. canonicis Magdunenſibus. Memoratur an. 1185
1186. in chartis Majoris monaſterii, & 1186 in Ge-
Ch. xix. meticenſibus. Circa id tempus ſubſcripſit diplo-
col. 84. mati Henrici II Anglorum regis pro Longis.
1188. Subſcripſit anno 1188 donationi de Wallone factæ monaſterio S. Crucis. Conſilio Henrici II apud Cenomannum adfuit anno eodem, in quo ſtatutum eſt de ſubſidio pro expeditione terræ ſanctæ. Una cum Waltero Rotomagenſi archiepiſc. & Willelmo mareſcallo ad regem Franciæ delegatus eſt ab eodem Angliæ rege, ut ei damnorum fieret reſtitutio. Ejuſdem regis diplomatibus pro eccleſia beatæ Mariæ de Longis & pro Exaquio ſubſcripſit. Defuncto Henrico II
1189. anno 1189, Johannes cum Walterio Rotomagenſi & Henrico Bajocenſi in Angliam profectus eſt menſe Julio, ubi coronationi Richardi I adfuiſſe creditur; & certe ibidem paulo poſt adſtitit conſilio regis habito in abbatia de *Pipervel.* Subſcripſit ejuſdem diplomati pro cœnobio Framptonenſi in agro Dorſetenſi dato 20 Mart. regni 1, ſicut & diplomatibus pro S. Ebrulfo & pro Valaſſia. Bona Liræ confirmavit anno
1190. 1190, & donationes factas monaſterio ſanctæ Crucis; eodem antequam Jeroſolymam proficiſceretur Ricardus I dedit ei caſtrum & terram de Condato cum mercato & feria. Ipſe vero L. canonicum Ebroicenſem futurum poſtea epiſcopum procuratorem epiſcopalium proventuum reliquit, qui eos per plures annos percepit. Profectus itaque cum ceteris anno 1190 Johannes, Piſis infirmabatur, cum rex Angliæ 19 Auguſti huc acceſſit. Statim vero ac convaluit, Richardum regem apud Meſſanam aſſecutus eſt, cujus pacis tenorem & formam cum Tancredo Siciliæ rege initæ juravit menſe Octobri. Paulo poſt ſententiam Joachim abbatis de Curacio de adventu antichriſti coram rege cum aliis epiſcopis multis argumentis confutare conatus eſt. Beringeram filiam regis Navarræ Angliæ regi deſponſatam
1191. die Dominica IV idus Maii 1191 coronavit & conſecravit reginam Angliæ in Inſula *de Cypre* apud *Limeſzum*, adminiſtrantibus illi in officio illo archiepiſcopis de Apamia, & de Auxia & epiſcopo de Baionia. Cum aliis epiſcopis dedicavit 16 Julii anni ejuſdem eccleſias civitatis *Accon* quas pagani polluerant, & ædificaverunt altaria, in quibus miſſas celebrarunt. Menſe Septembri Joppen Syriæ urbem pervenit Richardus Angliæ rex, quem comitatus Johannes, ibidem obiit, ut legitur in vetuſtiſſimo martyrologio, ubi multa eccleſiæ & capitulo bona contuliſſe

A dicitur. Memoratur 1 Junii in necrologio ſancti Mellonis Pontiſarenſis, quæ ſi obitus ejus dies eſt, defunctus eſt 1 Junii 1192.

XXXV. GUARINUS. DE CIERREY.

In pago Ebroicenſi nobilibus ortus parentibus Guarinus, patrem habuit Adamum, germanum vero Guillelmum, qui fundavit præbendam de Bernienvilla & Pithienvilla pro animabus ſua & fratris ſui Ebroicenſis epiſcopi anno 1194. Richardo rege in Alemannia captivo electus Guarinus eo profectus eſt quo tempore Ebroicenſis communia facta eſt. Richardus autem detentus
B fuit in Alemannia a die 22 Decemb. 1192 ad
4 Februarii 1194, quo anno rex Franciæ venit 1194.
ad civitatem Ebroicarum, & eam penitus ſubvertit, & eccleſias deſtruxit, non parcens ætati vel ſexui, & reliquias ſanctorum inde adſpor-
tavit. Diplomati Richardi regis Angliæ pro ſancto Chart. xi. col. 141.
Taurino Guarinus ſubſcripſit 15 Januarii 1195. 1195.
Adſtitit eidem 300 modios vini eccleſiæ Rotomagenſi donanti. Circa id tempus deſtructo ſancti Ch. xii.
Salvatoris parthenoni dedit terram de feodo ſuo col. 141.
ad conſtruendam novam abbatiam. Subſcripſit
chartæ regis Angliæ pro excambio Andeliaci Ch. xxvi. col. 28.
1 Octobris 1196. Anno 1197 ob contemtum 1196.
C interdictum, cui Galterus totam provinciam 1197.
Rotomagenſem ſubjecerat, Guarinus & Lexovienſis epiſcopus judicio ſedis apoſtolicæ ad pedes archiepiſcopi provoluti mitram & pedum pontificium deponere in eccleſia metropolitana coacti ſunt, ubi veniam & abſolutionem cum petiiſſent,
receſſerunt. In Alemanniam anno 1198 a Ri- 1198.
chardo rege miſſus eſt, ut comitiis creandi imperatoris, defuncto Henrico, ejus nomine præſens adeſſet. Occurrit anno eodem in chartis Becci. Conchenſis monaſterii poſſeſſiones confirmavit
an. 1199. Adjudicavit eodem Lirenſibus mona- 1199.
chis patronatum eccleſiæ de Cornulio, de quo lis
D erat inter eos & Gilbertum de Mineriis. Iiſdem ad reparandum monaſterium hoſtili incurſu afflictum, conceſſit duas partes decimarum eccleſiæ de Boſco Renoldi. Graves habuit querelas cum Simone abbate de Conchis, quem juſſu ſummi pontificis de monaſterio expulit anno eodem. Guarino ſedente, Robertus comes Leiceſtriæ in Anglia & Bretolii in Normannia, tres modios vini ac unum ſextarium frumenti eccleſiæ Ebroicenſi quotannis aſſignavit in præpoſitura de Paſſeio ad vinum & panem pro celebrandis miſſis.
An. 1200 rex Angliæ Johannes cum Philippo 1200.
Franciæ rege fœdus pacis iniit, eique & here- Ch. xiii. col. 141.
E dibus donavit civitatem Ebroicarum & Ebrocinium cum omnibus feudis & dominiis. Inſe-
quenti defunctus eſt Guarinus anno 1201, ex 1201.
chronico Uticenſi, & ſepultus eſt in choro eccleſiæ monaſterii de Noa prope ſanctuarium, & in concavo parietis, ubi ejus effigies lapidea olim conſpiciebatur, circum fornicem hi verſus leguntur:

Ecce ſub hoc tumulo præſul Guarinus humatur.
Dux pius in populo, vermibus eſca datur.

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

Anniverſaria ejus memoria recolitur in eccleſia A
Ebroicenſi 14 Auguſti & 7 Decembris, & in
Conchenſi XVIII calendas Septembris.

Neſcio cur annis 1195, 1197 & 1198 Guarinus dicatur electus.

DE ROYE.

XXXVI. Robertus I.

Guarino ſucceſſit Robertus de Roya, ſic dictus a parochia cognomine in pago Rotomagenſi & decanatu Pontis Aldemari: & certe in charta ſequentis memorantur Guarinus & Robertus Lucæ
1203. deceſſores. Obiit 1203, ex chronico Uticenſi, quo anno, ſcilicet 6 pontificatus Innocentii III, quam canonici Ebroicenſes gravem de epiſcopo B
querelam in duodecim articulos diſtinctam ad ſummum pontificem detulerant, hanc abbas de Perſenia cum duobus aliis delegatus contra epiſcopum dicens juridice ſopivit.

XXXVII. Lucas.

Johannis ſuperioris agnatus Lucas, ejuſdem dum in Syria moraretur vicarius generalis & procurator fuit. Ex canonico archidiaconus, ex archidiacono decanus, ex decano epiſcopus Robertum excepit an. 1203, ex chronico Uticenſi, & confirmatur die 16 Feb. ab apoſtolica ſede. Reperitur in chartis ſancti Taurini ab an. 1203. C
Gaufrido abbati ſancti Audoëni partem decimæ parochiæ *de Dalboe* in uſus infirmorum illius
1204. monaſterii indulſit 1204, quo anno Rogerius de Mellento Philippo regi ceſſit vicecomitatum
1205. Ebroicenſem. Confirmavit anno 1205 fratribus Vallis Richerii terras & cenſus apud Haiam Calevillam. Cum Guillelmo Abrincenſi & Jordano Lexovienſi benedixit anno eodem eccleſiam ſancti Antonii de Gallione. Circa id tempus ſubſcripſit literis Walteri Rotomagenſis archiepiſcopi decimam de Deppa & de Botellis donantis capitulo Rotomagenſi. Confirmavit anno
1206. 1206 electum abbatem ſancti Taurini. Unus D
eſt ex epiſcopis Lucas, qui ſubacta Normannia ſcripſerunt ad Philippum Auguſtum de finiendis controverſiis pro jure patronatus. Præbendam & canonicatum *de Marbæuf* Beccenſibus abba-
1207. tibus conceſſit anno 1207, quibus ut primi canonici ab omni onere & reſidentia liberi potiuntur, quo major precum & bonorum ſpiritalium capitulum inter & monachos Beccenſes foret communio. Monaſterio Albæ curiæ confirmavit anno eodem decimam de Bretignollis & de Garenceria omniaque alia bona. Multa
1209. quoque Liræ largitus legitur an. 1209 ad reſtaurandum monaſterium. Eccleſiam B. Mariæ de E
Strata confirmavit anno eodem. Cum decano Ebroicenſi & aliis confirmavit compoſitionem factam inter archidiaconum ex una parte, & conventum S. Vincentii de Nemore ex altera anno eodem. Circa id temporis reliquiæ ſancti Taurini quæ defoſſæ in terra fuerant corio corvino incluſæ tempore infeſtationis Normannorum, inventæ ſunt & in pretioſa capſa incluſæ.
1210. Ibriacenſium bona confirmavit Lucas an. 1209
1211. & 1210. Judex electus anno 1211 in cauſa
quæ vertebatur inter archiepiſcopum Rotomagenſem & capitulum ejus ratione decimarum de Deppa, quas capitulo donaverat Galterus deceſſor, propter quam canonici a divinis ceſſaverant, ſtatuit ut canonici archiepiſcopo ſuo ſatisfacerent ac veniam peterent. Approbavit anno eodem conſtructam in urbe Conchenſi novam eccleſiam. Reperitur an. 1212 in chartis Geme- 1212.
ticenſibus, & in Lirenſibus annis 1209, 1214 1214.
& 1215. Romæ erat anno 1214, quo anno die Martis poſt feſtum ſancti Andreæ ſubſcripſit chartæ Roberti archiepiſcopi. Monachis ſancti Taurini dedit anno 1215 menſe Sept. aliquid 1215.
in prioratu de Siſſeio. Ordinatum eſt an. eodem in feſto Omnium Sanctorum, & a ſummo pontifice confirmatum, decanum abſente epiſcopo in feſtis ſolennibus & annuis eodem modo, iiſdemque honoribus & cæremoniis, ac eodem miniſtrorum ſeu adſtantium numero, demto ſocio, ad altare miniſtraturum. Canonicos ſancti Antonii de Gallione & rectores ſancti Antonii ejuſdem loci de pertinentiis & juribus S. Antonii diſceptantes conciliavit 14 Decembris 1215. Ratas habuit Lucas donationes factas monaſterio Conchenſi an. 1216. Canonicis Vernonenſibus a 1216.
Willelmo principe Vernonenſi fundatis an. 1160, juriſdictionem temporalem in clericos urbis impertitus eſt an. 1217. Teſtis fuit III idus Aprilis 1217.
1218 compoſitionis inter Johannem abbatem 1218.
ſancti Taurini & Thomam de Loiis pro patronatu eccleſiæ ejuſdem loci. Monachis S. Taurini decimas apud Longam villam in parochia ſancti Marcelli a Guillelmo *Havart* milite donatas confirmavit menſe Junio 1219. Præterea Lucas 1219.
parochiam de Locoveris in duas diviſit, prioratum ſancti Johannis *de Laſqui* in Hibernia monachis S. Taurini confirmavit. Leproſis villæ de Nonnancuria cœmeterium pro ipſis ipſorumque domeſticis conceſſit. Subſcripſit chartæ confirmationis monaſterii de Brolio: eccleſias de ſancta Columba & de Gauvilla, de quibus inter capitulum Ebroicenſe & locorum dominos inerat controverſia, judex electus a partibus capitulo adjudicavit. Decretalem epiſtolam, quæ refertur in capit. *exhibita* extra de homicidiis, Honorius III direxit ad Lucam, qui ex necrologio Uticenſi obiit anno 1219 30 Januarii, id eſt 1220. Memoratur in necrologiis Ebroicenſi 31 Januarii, 7 Julii & 26 Septembris, ſancti Taurini 26 Februarii, ſancti Leufredi III calend. Februarii, & Bellæ ſtellæ 27 Junii.

XXXVIII. Radulfus I.

DE CIERREY.

Gente eadem qua Guarinus deceſſorum alter Radulfus, ex decano Lucam excepit an. 1219, ex chronico Uticenſi, eodemque bona Liræ confirmavit. Inſequenti, ſi adſtitit, adſtitit dedicationi eccleſiæ Trappenſis. Memoratur anno
1220 in chartis Becci, Liræ & Noæ. Eccleſias 1220.
& decimas capitulo Ebroicenſi confirmavit an.
1221. Abbatem Liræ benedixit, & ſententiam 1221.
tulit in feſto ſancti Clementis inter monachos ſancti Ebrulfi & militem quemdam de patronatu

Digitized by Google

ANNI CHRISTI
1222. de Sarneriis. Præſens aderat anno 1222, cum
Gaufrido abbati ſanctæ Crucis datæ ſunt reli-
quiæ ſancti Leufredi a Guidone epiſcopo Car-
caſſonenſi, de conſenſu Galteri abbatis ſancti
1223. Germani Pratenſis. Confirmavit an. 1223 cum
conſenſu capituli donatam in parochia de Wi-
chenvilla decimam a Richardo eccleſiæ ſancti
Salvatoris, ex ejuſdem loci tabulis, in quibus
occurrit idem epiſcopus 1221 menſe Februar.
Inſuper confirmavit abbati & monachis ſancti
Leufredi jus exemtionis in quinque parochiis,
& abbatibus Becci præbendam de Marboto &
canonicatum in eccleſia Ebroicenſi conceſſum
a Luca deceſſore. Eccleſiam & decimam *de*
Barquet, cujus loci dominus fuerat, capitulo
conceſſit. Feſtum Annunciationis B. Mariæ in
tota diœceſi ſolenniter celebrari juſſit, omnibuſ-
que in feſtis ſolennibus ſeptem cereos ardentes
ante majus altare apponi, duoſque ante epiſco-
pum celebrantem deferri voluit. Scripſit ad Si-
monem abbatem de Conchis. Obiit Radulfus
18 Martii 1223, ex chronico Uticenſi; & certe
an. 1224 in charta Roberti de Villareto legitur:
Ego R. in diebus venerabilis patris mei R. bonæ
memoriæ quondam Ebroicenſis epiſcopi. Radulfi
meminit Innocentius Cironius in notis ad 5 com-
pilationem decretalium Honorii III, lib. 1,
tit. v de Electione. Huic quoque Honorius
reſcripſit ibid. lib. 2, tit. 16 de Except. cap. 3.

DE BELLEVUE.

XXXIX. RICARDUS.

A natali ſolo dictus de ſancto Leodegario
Ricardus, ex abbate Becci electus epiſcopus XVI
calend. Auguſti 1223, inauguratur VI calend.
Septemb. Rotomagi a Theobaldo archiepiſcopo,
ex chronico Becci. Pridie cal. menſis ejuſdem
dedicavit in foro Fiſcanni eccleſiam S. Leodegarii
monachoſque Fiſcannenſes ad acolythorum &
exorciſtarum evexit gradus. Adſtitit 28 Martii
1224. 1224 concilio Rotomagenſi. Eccleſiam beatæ
Ch. XVI. col. 143. Mariæ de Brolio cum Galtero Carnotenſi con-
ſecravit in die Aſcenſionis, nonnullaque con-
firmavit Gaufrido abbati ſanctæ Crucis anno
1225. eodem. Inſequenti adfuit ſolennitati eccleſiæ
Sarum in Anglia die ſancti Michaëlis. Eodem
1226. memoratur in chartis Becci, & 1226 in tabulis
ſancti Taurini. Hoc quoque anno bona Liræ
Ch. XVII. col. 143. confirmavit, & eccleſiam de Haia comitis *les*
Louviers dedicavit, huicque donaria contulit ad
emendos quinque ſolidos annui redditus. Dedi-
1227. cavit eccleſiam abbatiæ de Noa an. 1227, lite-
riſque eodem anno datis in vigilia S. Laurentii
teſtatus eſt Lambertum Cadocum omnia ſua regi
ceſſiſſe. Decimas de Toënio Conchenſibus ad-
judicavit contra Galterium abbatem Bernaii.
Ch. XVIII. col. 143. Donationes Brolio factas confirmavit menſe Feb.
1227 (1228). Præſens fuit compoſitioni inter
Guillelmum abbatem ſancti Taurini & Radulfum
de Malovicino pro decimis prati de S. Andrea
1228. menſe Decembri 1228. Eodem Ibriacenſium
bona confirmavit, & ad ſe devolutam eccleſiam
de Vacaria ob diſſidium inter moniales ſancti
Salvatoris & dominum loci contulit. Subſcripſit
menſe Octobri 1229 chartæ ſancti Salvatoris ANNI CHRISTI 1229.
ſuper decimis, jure patronatus & conſtructione
novæ eccleſiæ loci de Eſſartis. Legitur an. 1229
& 1230 in chartis Beccenſibus. Scacario Paſ- 1230.
chatis adſtitit Rotomagi anno 1231. Eodem 1231.
donum factum canonicis S. Vincentii de nemore
ab Hugone de Cheminguio milite patrono ec-
cleſiæ de Conlaio confirmavit. Præſens adfuit
anno eodem aſſiſiæ regis apud Bernaium habitæ
die Lunæ in craſtino ſancti Thomæ apoſtoli.
Subſcripſit anno eodem diplomati regis Angliæ
pro eccleſia de Faleſia. Eccleſiæ Ebroicenſi dedit
an. 1232 eccleſiam de Jumellis & duos modios 1232.
bladi pro quatuor anniverſariis ibidem cele-
brandis. Convenit eodem cum rege ſuper col-
latione beneficiorum eccleſiæ de Gallione menſe
Maio, & declaravit menſe Decembri eccleſiam
ſancti Chriſtophori eſſe de patronatu S. Petri
Carnotenſis. Contulit adhuc anno eodem eccle-
ſiam de Gonfreria ad ſanctum Ebrulfum perti-
nentem: in inſtrumento collationis dicitur ex
abbate Becci epiſcopus Ebroicenſis. Detinuit 5
Martii 1233 decimas parochiæ ſancti Landulfi 1233.
de Chavigneio ad reparandam eccleſiam. Con-
firmavit menſe Maio 1234 unionem eremi
de Deſerto cum abbatia de Lira. Recognovit
anno 1234 patronatum eccleſiæ de Bello loco, 1234.
& 1235 patronatum eccleſiæ S. Chriſtophori 1235.
pertinere ad Gilonem abbatem S. Petri. Anno
1236 menſe Februar. coram Ricardo Nicolaus 1236.
de Condé ſacerdos juravit, ex chartulario ſancti
Taurini. Anno 1236 obiit Ricardus epiſcopus
Ebroicenſis, abbas Becci (ita legitur in chronico
Uticenſi) cujus corpus F. Decanus & W. de
Broovilla archidiaconus, teſtamenti ejus exſecu-
tores, poſt mortem duxerunt ad monaſterium
ſancti Taurini, cui dederunt 20 ſolidos pro lu-
minari a monachis adminiſtrato, ex chirographo
exſecutorum dato menſe Martio 1237. Anni-
verſarium in eccleſia Rotomagenſi menſe Febr.
celebrandum fundavit Ricardus, cujus obitus
memoria variis diebus agitur, at die 4 Aprilis
in necrologio Beccenſi, & pridie nonas Aprilis
in Uticenſi.

Expungendi ergo Walterus & Ricardus de Ibreio, quorum ultimus eadem die defunctus dicitur, quæ notatur pro Ricardo de S. Leodegario in necrologio Beccenſi.

XL. RADULFUS II.

DE CIERREY.

Ex canonico & archidiacono poſt defunctum
Ricardum electus epiſcopus Radulfus an. 1236
die lunæ poſt octavam ſanctiſſimæ Trinitatis via
ſcrutinii, confirmatur a capitulo Rotomagenſi,
ſede metropolitana vacante, & a Thoma Bajo-
cenſi epiſc. preſbyter ordinatur ſabbato quatuor
temporum Septembris, ac poſtridie ab eodem
epiſcopus conſecratur in eccleſia Rotomagenſi
de mandato capituli. Interfuit anno 1237 con- 1237.
ſecrationi Petri de Collemedio archiepiſcopi
Rotomagenſis. Querelam habuit cum monachis
S. Audoëni, quorum in eccleſia cum ſolenniter
in feſto hujus ſancti celebrare teneretur, nec hoc

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

anno celebraſſet, cenſum debitum ipſi denega- A
bant monachi, quem ſolvere coacti ſunt ab
Ch. XXI. col. 148. archiepiſcopo arbitro electo an. 1237. Dedicavit
eccleſiam monaſterii Conchenſis 10 Januarii
1238. 1238. Juriſdictionem capitulo Vernonenſi a
1239. Luca deceſſore conceſſam confirmavit 1239,
ſicut & eleemoſynam fratribus beatæ Mariæ de
Deſerto a Simone *de Chambray* factam. Dimiſit
an. 1239 monachis S. Taurini procurationem
ſibi debitam apud Luparias pro certa pecunia.
Confirmavit anno eodem Conchenſibus decimas
1240. in eccleſiis de novo conſtructis in ſilva Con-
1241. chenſi. Reperitur adhuc annis 1240 & 1241
1242. in chartis Lirenſibus, & 1242 in Fontanellen- B
1243. ſibus. Obiit 18 Januarii 1243.

DE LA COUR D'AUBERGENVILLE.

XLI. JOHANNES II.

Jus Ebroicenſi eccleſiæ providendi ad ſe de-
volutum cum ab Innocentio IV ſummo pontifice
accepiſſet Petrus Rotomagenſis archiepiſcopus,
Johannem de Curia decanum eccleſiæ ſancti
Martini Turonenſis Ebroicenſem epiſcopum re-
nuntiavit dato apud Aquam pendentem inſtru-
1244. mento in feſto S. Gregorii indict. 2 an. 1244.
Franciæ fuerat cancellarius Johannes, cujus ob
officia in regem reginamque matrem collata,
nepoti ejus Guillelmo *d'Aubergenville* dedit rex C
manerium de Rintervilla menſe Maio 1248.
Electum ſic Johannem Innocentius IV confir-
mavit, & ei injunxit ut electioni aſſenſum præ-
beret bulla data Laterani anno pontificatus 1.
1245. Concilio Lugdunenſi adfuit 24 Junii 1245.
Dedicationi ſacræ capellæ Pariſienſis, & apud
Cluniacum miſſæ ſolenniter ab Innocentio IV
in feſto ſancti Andreæ celebratæ adſtitit eodem
anno. Circa id tempus duas in eccleſia cathe-
drali fundavit capellas in honorem S. Stephani,
duaſque in honorem ſancti Laurentii & ſancti
Vincentii. Judex fuit delegatus in celebri cauſa
inter Fiſcannenſes & ſancti Taurini monachos D
litigantes, cum epiſcopis Lexovienſi & Sagienſi
ac 16 abbatibus. Robertum abbatem Becci an.
1247. 1247 in eccleſia Rotomagenſi de licentia ca-
1248. pituli vacante ſede benedixit. Anno 1248 una
cum Philippo Bituricenſi & Adamo Silvane-
ctenſi præſulibus ſubſcripſit chartæ S. Ludovici
in gratiam Odonis de ſancto Dionyſio doctoris
& canonici Pariſienſis. Subſcripſit cuidam chartæ
pro abbate ſanctæ Genovefæ datæ apud Ponti-
1250. ſaram anno 1250. Præſens fuit an. 1251, die
1251. lunæ ante Nativitatem ſancti Johannis-Baptiſtæ,
ſacramento præſtito Blancæ reginæ a Pariſienſibus.
Una cum G. Aurelianenſi, A. Silvanectenſi & E
R. Pariſienſi ſcripſit menſe Januario 1251 de
regalibus poſtulatis a Petro Turonenſi electo &
promiſſis a regina Blanca. Sedit conſiliarius in
1252. parlamento Pariſienſi in feſto S. Mathiæ 1252.
1253. Eccleſiam de Baucis parochialem fecit an. 1253.
Corpora ſancti Taurini & ſancti Landulfi in
capſis argenteis depoſuit ad preces Gilleberti
1255. abbatis an. 1255. Regem rogavit anno eodem
ut confirmatæ a ſe abbatiſſæ S. Salvatoris rega-
lium faceret copiam. Eodem a ſummo pontifice
delegatus eſt qui religioſos Mendicantes adverſus
univerſitatem Pariſienſem defenderet. Feodum
de Baucis Britolii de ſuo epiſcopis & capitulo
acquiſivit ab abbatiſſa & monialibus B. Mariæ
regalis prope Pontiſaram. Obiit die 1 Junii 1256, 1256.
ſepultuſque eſt in navi eccleſiæ majoris a parte
dextra ante aram ſanctorum martyrum Stephani,
Laurentii & Vincentii ſub tumulo æneo cum hoc
epitaphio:

Civibus Ebroicis dum præfuit iſte Johannes,
Sub vice pontificis vitiorum ſorbuit amnes.
Juni prima dies, anni quoque mille ducenti
Sex quini decies finem dant huic morienti.
Summe Deus, ſi forte reus fuit iſte, reatum
Tolle ſuum, quicumque tuum facis eſſe beatum.

Johannis memoria celebris eſt 3 Martii, 1
Junii, 2 Septembris & 1 Decembris.

GROSPARMI.

XLII. RADULFUS III.

Johanne defuncto, canonici Ebroicenſes epi-
ſcopi eligendi facultatem a rege petierunt anno
1256: qua ſcilicet obtenta, elegerunt Radulfum
Groſparmi canonicum Bajocenſem, & Radul-
fum *d'Aubuſſon* concanonicum ſuum. Hic autem
nec regi, nec ſummo pontifici gratus, poſt
triennium, quo ſedes idcirco vacavit, juri ſuo
ceſſit in gratiam Radulfi *Groſparmi*, ut conſtat
ex bulla Alexandri IV data pontificatus anno
quarto, qui regi ſcripſit ut epiſcopatus bona
ſublevarentur propter regaliam Ebroicenſem va-
cantem per abdicationem jurium Radulfi de Al-
buconio. Radulfus autem præclaro Groſparmio-
rum ortus genere, quod in Pellevæos deſiit, Piris
natus, & de Piris dictus, villa haud procul ſancto
Laudo in Normannia inferiori ſita, canonicus
Bajocenſis, theſaurarius ſancti Frambaldi Silva-
nectenſis, cuſtos S. Furſæi Peronenſis, decanus
ſancti Martini Turonenſis, necnon Franciæ can-
cellarius annis 1253, 1258 & 1260, electus,
ut diximus, epiſcopus Ebroicenſis per ceſſionem
alterius Radulfi, conſecratus eſt ab Odone Roto-
magenſi archiepiſcopo in eccleſia ſancti Taurini
XIII cal. Nov. 1259, aſſiſtentibus Lexovienſi, 1259.
Conſtantienſi & Sagienſi epiſcopis, coram rege
& duobus ejus filiis, archiepiſcopo Remenſi,
epiſcopo Aurelianenſi, Simone de Monteforti
comite Leiceſtriæ, comite Augi, &c. Menſe ſe-
quenti in parlamento ſancti Martini hiemalis
apud Pariſios Radulfo ſatisfecit abbas Fiſcannenſis
de capella, quæ epiſcopo in eccleſia Ebroicenſi
recens inſtituto debebatur ab eccleſia Fiſcannenſi.
Subſcripſit anno eodem literis epiſcoporum ſancto
Ludovico indulgentium, ut quæ ignotis reſtituere
bona non poterat, pia in opera impenderet.
Miſſus a rege ad ſummum pontificem an. 1260, 1260.
injunctam ſibi legationem non ſolum prudenter
ſolliciteque exſecutus eſt, ſed etiam tantam apud
pontificem obtinuit fidem, ut Radulfo ſicut ſibi
ipſi voluerit regem credere in iis quæ ipſi pro-
poſiturus erat. Pluribus chartis capituli Ebroicenſis
& monaſterii Conchenſis ſubſcripſit anno eodem,

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

quo parlamento Purificationis B. Mariæ adſtitit cum Odone metropolitano. Memoratur menſe 1261. Julio 1261 in chartis Fontanellenſibus. Anno eodem exeunte Radulfus moribus & conſiliis aptus in collegium cardinalium ab Urbano IV menſe Decemb. accitus eſt, paucíſque poſt diebus Odoni Rotomagenſi hanc promotionem ſignificavit Ludovicus rex III idus Januarii ſequentis anni. Factus ſic Radulfus cardinalis & epiſcopus Albanenſis, Ebroicenſi ceſſit epiſcopatu pro more horumce temporum, ne duas ſimul poſſideret eccleſias; ſedeſque Ebroicenſis vacabat 3 Dec. 1262. 1262. Biennio poſt Radulfus fundavit capellam Conceptionis B. Mariæ in eccleſia Ebroicenſi de decimis ſilvæ vallis Rodolii per ipſum dum fuerat epiſcopus Ebroicenſis partim acquiſitis, partim ipſi a Ludovico rege donatis. Anno 1265 legati apoſtolici munere donatus, Carolum regem Siciliæ & Beatricem ejus uxorem Romæ in baſilica Conſtantiniana in feſto Epiphaniæ coronavit, comitantibus Anchero S. Praxedis, Richardo S. Angeli, Gotifredo ſancti Georgii & Matthæo Urſino ſanctæ Mariæ in Porticu cardinalibus, ut ſignificat Clemens IV bulla data Peruſiæ IV cal. Jan. an. 1. Eumdem Carolum in Siciliam properantem pontificis juſſu comitatus eſt, ut eum in regni Siculi poſſeſſionem deduceret. Eccleſiam ſanctæ Claræ Aſſiſii coram Clemente IV conſecravit 1 Septembris 1266. Subſcripſit anno eodem bullæ Clementis IV pro ſancto Eparchio Encoliſmenſi. Ab eodem pontifice in Franciam legatus pro negotio crucis, aſſiduus ferme cum rege erat, imo cum ipſo per regni provincias obambulabat, ſicque XII cal. Auguſti 1269 cum ipſo & filiis Cadomum uſque profectus, ibi in monaſterio ſancti Stephani per triduum hoſpitatus eſt, quo forte tempore pactum Radulfi Ebroicenſis epiſcopi cum monachis ſancti Taurini confirmavit. Circa id tempus inter clerum & populum Lugdunenſem arbiter ſeditionem compeſcuit & diſſidium extinxit, interdictóſque ſacris Lugdunenſes ab Auguſtodunenſi epiſcopo eccleſiæ reſtituit. Denique in orientem expeditionis maritimæ legatus apoſtolicus Radulfus contra infideles, Ludovico regi in Tunetana expeditione comes addictus, ibidem gravi occubuit letho IV idus Auguſti 1270. Memoratur in necrologio ſancti Frambaldi IV calend. Febr. eccleſiæ Ebroicenſis & ſancti Petri Lexovienſis 3 Auguſti, ubi dicitur Radulfus *Groſparmi* cardinalis & epiſcopus Albanenſis.

Radulfo *Groſparmi* Ebroicenſi epiſcopo, fundantur Fratres Minores in ſuburbio Ebroicenſi a Johanne *de Garencieres* milite, & xenodochium apud Vernonem a Ludovico IX Francorum rege.

DE CHEVRY.

XLIII. Radulfus IV.

Radulfo cardinali ſucceſſit Radulfus de Capriaco vico pagi Pariſienſis in Briegio, archidiaconus & canonicus Pariſienſis, qui in eccleſia Rotomagenſi cum Odone Bajoc. conſecratus ab Odone 1263. archiepiſcopo IV calend. Auguſti 1263, biduo

A poſt poſſeſſionem iniit pridie eaſdem calendas. Eodem anno in parlamento S. Martini hiemalis ſolita ab abbate Fiſcannenſi donatus eſt capella. Solennem cum capitulo Ebroicenſi de nemoribus eccleſiæ ſeu menſæ epiſcopalis iniit compoſitionem anno 1265, quam epiſcopi Ebroicenſes 1265. poſſeſſionem adeuntes etiamnum ſe ſervaturos jurant. Appoſuit anno eodem menſe Decembri ſigillum inſtrumento compoſitionis inter Ricardum abbatem ſancti Taurini & M. abbatiſſam ſancti Salvatoris. Anno 1266 parochiam ſancti 1266. Dionyſii ad locum ubi nunc eſt de eccleſia Ebroicenſi tranſtulit, ſervato ſucceſſoribus patro- B natus jure; donationi factæ S. Cruci ſubſcripſit; quædam Liræ largitus eſt. Circa id tempus nonnihil eum rogavit Clemens IV occaſione exercitus euntis in Apuliam & de Apulia redeuntis, quod cum implere ſe non potuiſſe cauſatus fuiſſet Radulfus, prudentiam ejus laudat ſummus pontifex epiſtola data pridie calendas Junii anno 2. Eodem anno in vigilia S. Michaëlis ſubſcripſit cum Odone Rotomagenſi & Guidone Autiſſiodorenſi præſulibus pactis matrimonialibus inter Fernandum Caſtellæ regis filium, & Blancam filiam S. Ludovici. Anno 1266 in pervigilio S. Marci ſcacario Normanniæ Rotomagi adſuit, ubi poſt C quatuor præſides, archiepiſcopum Rotomagenſem & epiſcopum Bajocenſem recenſetur ſeptimo loco Radulfus *de Chevryé* Ebroicenſis epiſcopus. Probavit an. 1268 compoſitionem factam inter 1268. canonicos cathedralis & Ricardum abbatem ſancti Taurini pro jure abbatum & conventus in cæremoniis exſequiarum, & ſepultura epiſcoporum Ebroicenſium; conqueſtus enim fuerat quod corpus anteceſſoris ſui Johannis a monachis ſancti Taurini non fuiſſet receptum: ſimul fit concordia inter eum & monachos tam pro excipiendo epiſcopo in die jucundi adventus, quam pro recipiendo ejus corpore poſt obitum, com- D poſitionem confirmante Radulfo Albanenſi tunc, quondam Ebroicenſi epiſcopo, apoſtolicæ ſedis legato. Publicavit anno eodem menſe Aprili ſtatuta de viſitatione, procuratione & juriſdictione archidiaconorum aliaque ad clerum ſpectantia. Vice archiepiſcopi Rotomagenſis celebravit ordines apud Vernonem XI cal. Januarii 1268, & apud *Maretot* in capella regis VII idus Martii anni ejuſdem. Anno 1269 feria 1269. ſecunda poſt octavas SS. apoſtolorum Petri & Pauli, Aubertum rectorem ſancti Petri ad Boves apud Pariſios procuratorem inſtituit ad petendum & recipiendum 300 libras ſibi debitas a Fr. E Guillelmo priore B. Mariæ de Campis, ſolvente pro abbate & conventu Majoris monaſterii, in quibus hi tenebantur. Obiit Radulfus 29 Nov. 1269 teſtamento condito, quod ab officiali Pariſienſi viſum eſt menſe Februario 1270. In eo Johanni nepoti ſuo vineas ſuas de Fuciaco cum domo ſita in valle, & poſt eum eccleſiæ Foſſatenſi legat; eccleſiæ quoque Pariſienſi largitur portionem decimæ de Braia, de qua capitulum compoſuit menſe Februario 1273 cum Margarita abbatiſſa de Edera. In eadem eccleſia, cujus

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

cujus fuerat canonicus, fundavit officium ſemi-
duplum S. Mariæ Ægyptiacæ, & anniverſarium,
quod III nonas Aprilis notatur in necrologio
illius eccleſiæ. Sepultus eſt in eccleſia S. Eligii
de Longo-jumello, cui plurima largitus fuerat.
In eccleſia de Hibernali non ita pridem ante
majus altare ſub lampade viſebatur tumba planâ
lapidea cum octo figuris, quarum quatuor priores
1 Radulfus epiſcopus Ebroicenſis, 2 J. *de Chevry*,
3 Margarita ejus conjux, 4 frater An. . . . . abbas
de Hibernali: quatuor inferiores 1 frater Johannes
prior hoſpitalis, 2 ſoror Agnes abbatiſſa S. Pauli,
3 Guillelmus *de Chevry*, 4 E. ejus conjux; &
circum legebatur: *l'an de grace* MCCLXVIII, B
le jo . . . . Radulfi elogium ſcripſit
Claudius *Clemens* Societatis Jeſu alumnus in 8.°
Lugduni apud *Juilleron* anno 1624.

XLIV. Philippus I.

DE CHAOURSES.

Defuncto Radulfo, electus Matthæus Vindo-
cinenſis ſancti Dionyſii in Francia abbas, infulas
Ebroicenſes deprecatus eſt. Subſtitutus itaque
Philippus de Caturco, filius Benedicti-Johannis
& Petronillæ, ac germanus Benedicti, Raimundi
ac Gauſcelini-Johannis, theſaurarius S. Frambaldi
Silvanectenſis & ſcholaſticus Bajocenſis, confir-
matur ab archiepiſcopo Rotomagenſi, qui regem C
literis rogavit ut regalia ei concederet an. 1269.
Electus adhuc dicitur in autographo teſtamenti
ſancti Ludovici, qui exſecutorem eum cum
Stephano Pariſienſi epiſcopo nominavit menſe
1270. Februario 1269 (1270) iterque arripiens
Matthæo abbati ſancti Dionyſii, cui rerum ad-
miniſtrationem committebat, ſubrogavit menſe
Martio. Sancto Ludovico defuncto, Philippus
Chart. XL. col. 38. ejus filius Philippum Petro fratri ſuo adjunxit
regni adminiſtrum, exſecutoremque teſtamenti
ſui inſtituit conditi in caſtris prope Carthaginem
die feſto ſancti Remigii 1270. Adſtitit Philippus
hominio quod comes de Barro Stephano Pari- D
ſienſi epiſcopo præſtitit die Martis in vigilia
1271. ſancti Martini hiemalis 1271. Acquiſivit anno
1273. 1273 a Guillelmo *de Courtenay* domino *de
Nonnancourt*, feodum *d'Illiers*. Concilio Lugdu-
1274. nenſi adſtitit anno 1274. Teſtis fuit poteſtatis
factæ a Philippo rege monialibus S. Salvatoris
inſumendi ligna in ſilva Ebroicenſi tam ad ædi-
1275. ficandum quam ad urendum menſe Julio 1275.
1276. Univit menſe Octobri 1276 duas parochias ſeu
eccleſias contiguas, ſcilicet ſanctæ Mariæ *de
Mourcheue* & ſancti Johannis *de Mourchene* ob
modicos reditus. Sedit in parlamento Pariſienſi
1277. in feſto beatæ Magdalenæ anno 1277. Eodem E
cœnobium Dominicanorum conſtruxit. Adſtitit
tranſlationi corporis ſancti Firmini Ambianenſis
1279. epiſcopi an. 1279. Compoſuit anno 1280 die
1280. Martis poſt feſtum ſancti Matthæi, diſſidia inter
abbatiſſam ſancti Salvatoris ac Thomam preſby-
terum de Houdovilla. Numerum monialium ejuſ-
dem parthenonis ad 50 præter abbatiſſam reduxit
Sabbato poſt feſtum S. Martini. Ornamenta epi-
ſcopalia ad uſum epiſcoporum Ebroicenſium ca-
pitulo dedit anno eodem ſub certis conditionibus,

A & eccleſiam in honorem ſanctorum apoſtolorum
Petri & Pauli de Lierruto ordinis ſancti Au-
guſtini dedicavit. Cum Matthæo abbate ſancti
Dionyſii & Henrico de Viziliaco theſaurario
Laudunenſi electus arbiter inter regem & epi-
ſcopum Carnotenſem ſuper collationibus quibuſ-
dam, cum eis pronuntiavit in feſto ſancti Petri
ad vincula 1281. Defunctus menſis ejuſdem 1281.
die 21 [a], ſepelitur in medio chori eccleſiæ a
Dominicanorum, ubi proſtat ejus effigies ſuper
tumbam æream hæcque leguntur:

Continet hæc foſſa Philippi præſulis oſſa,
Quem, precor, ad cœtus cœleſtes collige, Chriſte:
Nam pavit lætus in egenis ſæpe tuis te.
Hinc obitum diſce migrantis ad atria cœli:
Per ſemel M, *bis* C, *bis quater* X, *ſemel* I.
Luxit & Auguſti B. tertia funere juſti.

Omitto Gaufridum de ordine Prædicatorum
Ebroicenſem epiſcopum, vicarium generalem
Eliæ Patriarchæ Jeroſolymitani, cujus eſt epi-
ſtola ad Eduardum I Angliæ regem de ſtatu
terræ ſanctæ, data apud *Accon* die 5 Octobris
anni 1280, apud Thomam *Rimers* collect.
Act. public. t. II, p. 160. Gaufridus enim non
Ebroicenſis, ſed Ebronenſis erat epiſcopus, ut
optime advertit Jacobus Echard Dominicanus in
ſcriptoribus ordinis Prædicatorum t. I, p. 382.
Utriuſque nominis vicinitas plurimos in errorem
lectores injecit.

XLV. Nicolaus.

D'AUTEUIL.

Poſt obitum Philippi electus Nicolaus de
Altolio, ex theſaurario ſancti Frambaldi Silva-
nectenſis, confirmatus eſt Rotomagi die Mer-
curii poſt feſtum S. Lucæ 1281, conſecratuſque
Dominica ſequenti, quo tempore apud ſanctum
Audoënum hoſpitatus, cavit indemnitati mo-
naſterii. Æmulum paſſus eſt Euſtachium de Ro-
tomago ordinis Minorum, qui a Martino IV
inſtitutus, poſſeſſionem adeptus eſt anno 1282
in feſto ſanctorum Simonis & Judæ, quem idem
pontifex Conſtantienſi præfecit eccleſiæ victum
a Nicolao. Is autem Guidonis de Altolio militis
conſanguineus, cum Philippo ſuperiori regni
conſiliarius nominatus fuerat, eratque theſaurarius
S. Frambaldi Silvanectenſis & canonicus ſancti
Quintini, cum ad Ebroicenſem aſſumtus eſt
ſedem. Abbatem Liræ confirmavit anno 1282, 1282.
& ſubſcripſit chartis S. Taurini die Jovis ante
Pentecoſten. Regni adminiſtros rogavit anno
1284 ut regalia concederent abbati S. Taurini, 1284.
quem petita & obtenta ab epiſcopo licentia
Pariſiis confirmaverat. Controverſiam habuit an.
1286 cum monachis ſancti Audoëni pro jure 1286.
celebrandi miſſam in eorum eccleſia die feſto
ſancti Audoëni, de quo compoſuerunt. Reperitur
annis 1286, 1287 & 1297 in chartis Becci. 1287.
Tranſegit cum capitulo Ebroicenſi anno 1288 1288.
ea lege, ut electus decanus ipſi præſentaretur

[a] Inchoata die Veneris ante feſtum ſancti Bartholomæi 1281
regalia, duravit ad Sabbatum ante ſanctum Dionyſium.

Digitized by Google

ANNI CHRISTI
confirmandus. Donatam eidem capitulo deci-
nam in parochia *de Jouville* a Margareta *de*
1289. *Freſne de Chambray* confirmavit anno 1289.
Contentionem habuit cum monachis S. Taurini
tum de procurandis neceſſariis epiſcopo Ebroi-
cenſi accedenti ad eccleſiam ſuam ejuſque comi-
tatui, tum etiam de procuratione ſimili debita
decano & capitulo corpus epiſcopi defuncti ad
eccleſiam ſancti Taurini deferentibus, quam diſ-
ceptationem compoſuit Guillelmus archiepiſc.
1290. Rotomagenſis anno 1290. Fundato a Roberto
Conſtantienſi epiſcopo prioratui de Parco aſſen-
1292. ſum præbuit. Anno 1292 ad preces abbatis
ſancti Petri Carnotenſis imminuit debitam ſibi
procurationem in prioratibus de Chanzeio & de
ſancto Georgio. Pœnitentiarium in eccleſia ſua
1293. inſtituit anno 1293. Electum abbatem ſancti
1296. Taurini confirmavit an. 1296. Quatuor epiſco-
patus baroniis jus altæ juſtitiæ a rege impetravit
anno eodem, ſicut & immunitatem a ſervitio
aliiſque oneribus, ad quæ ratione earumdem tene-
bantur epiſcopi Ebroicenſes tempore belli. Con-
ſilio regio apud Luparam adfuit 21 Jan. 1296
1297. (1297). Denique anno 1298 menſe Martio
1298. in feſto S. Gregorii confirmavit factam rectori
ſcholarium Ebroicenſium donationem a Petro
de Senlis decano Ebroicenſi. Migravit e vita
XVI calendas Junii anni ejuſdem. Ejus tamen
anniverſarium die 15 Sept. in eccleſia Ebroicenſi
celebratur, IV nonas Maii in obituario eccleſiæ
Rotomagenſis, 17 Maii in Gemeticenſi necro-
logio, alibi vero aliis diebus.

Nicolao ſedente floruit Nicolaus alter de Au-
xilio, Nonnancuriæ in diœceſi Ebroicenſi ortus,
qui ob præclaras virtutes factus eſt preſbyter
cardinalis tituli S. Laurentii in Damaſo. De-
functus Anagniæ, ſepultus eſt in choro eccleſiæ
Ebroicenſis ſub tumulo æreo cum epitaphio,
quo docemur eum obiiſſe 9 Septem. 1299.

DE BAR.

XLVI. GAUFRIDUS I.

E civitate Barri ad Sequanam oriundus Gau-
fridus, ſicut & Nicolaus ejus nepos Matiſco-
nenſis epiſcopus, inde cognomen traxit, per-
peram dictus de Barroio aut de Barrecio. Inno-
teſcit ex fragmento chartulæ in vetuſto eccleſiæ
pergameno, cujus is tenor: *Magiſter Guillelmus
Ruaudi die 15 menſis Junii anni 1309 in noſtro
capitulo nobis humiliter ſupplicavit, quatenus nuper
obtinuiſſet duas miſſas in eccleſia Ebroicenſi celebrari,
unam pro anima bonæ memoriæ domini ſui Gaufridi
de Barroio, quondam Ebroicenſis epiſcopi, &c.*
1299. Defunctum tradit Gaufridum 18 Aprilis 1299
ſcriptor comitatus Ebroicenſis, pag. 208. Quid-
quid inſuper additur, nullo nititur fundamento.

DES ESSARTS.

XLVII. MATTHÆUS.

Ebroicenſis eccleſiæ cantor Matthæus anno
1295, electus epiſcopus, poſſeſſionem iniit Sab-
bato ante feſtum Aſſumtionis beatæ Mariæ an.
1299, & octava poſt die inſtituit feſtum ſancti
Ludovici ſub officio ſemiduplici, hebdomadaque
eadem dedicavit eccleſiam Dominicanorum in
A honorem ejuſdem ſancti regis. Duos vicarios
perpetuos, qui vices canonicorum in quotidiana
divini officii celebratione ſupplerent, inſtituit in
eccleſia Ebroicenſi anno 1301, unum quidem 1301.
ſuper bonis unius e portionibus capellæ ſancti
Johannis domus epiſcopalis, & alterum ſuper
capella ſancti Ludovici, quam in eadem eccleſia
fundaverat. Abbatem ſanctæ Crucis & parochum
de Heudevilla de decimis diſceptantes conciliavit
anno 1302. Cum ceteris Franciæ præſulibus 1302.
& proceribus appellavit an. 1303 ad concilium 1303.
generale adverſus Bonifacium VIII. Adſtitit an.
1304 concilio provinciæ apud Devillam, & 1304.
B alteri an. 1305 apud Pintarvillam. An. 1306, 1305.
die Martis ante feſtum Pentecoſtes, adfuit tran- 1306.
ſlationi capitis S. Ludovici in eccleſiam ſacræ Ch. XVII.
capellæ Pariſienſis. Approbavit menſe Januario col. 173.
1307 compoſitionem quam David abbas ſancti 1307.
Launomari inierat anno ſuperiore pro decimis
novalium in terra *de Yray* cum parocho. Mat-
thæi ad preces Philippus Sagienſis epiſcopus de
licentia G. Pariſienſis benedixit Pariſiis abba-
tiſſam ſancti Salvatoris 1308, quo anno menſe 1308.
Februario Philippus rex propter exhibita cum
laude obſequia, conceſſit ei ut de 50 libris Turo-
nenſibus a Stephano de Compendio milite emtis,
C ſitis prope domum epiſcopalem de Condeto,
erogare poſſet ad pios uſus Ebroicenſis eccleſiæ.
Matthæi aſſenſu Guillelmus *de Tournebu* dominus
de Marbeuf dotavit capellaniam in ſuo caſtro,
quæ mortuæ manus juri mancipata eſt a Philippo
rege apud Britolium an. 1309. Eccleſiam beatæ 1309.
Mariæ de Garenna ad præſentationem abbatis
ſancti Audoëni contulit die Jovis ante feſtum
S. Petri ad vincula an. 1310. Statutum a capi- 1310.
tulo confirmavit ut canonici & eorum heredes
fructibus præbendarum potirentur ad Domini-
cam *Lætare*. Ordinavit Pœnitentiarium epiſcopo
de reſidentia juramentum præſtiturum. Eccleſiam
D Minorum dicavit, & cœnobio *de la Poutiere*
ordinis Redemtionis captivorum erigendo aſſen-
ſum præbuit. De eccleſia ſua bene meritus obiit
1 Octobris 1310, regaliaque aperta fuit a die
3 menſis ejuſdem ad 1 Junii 1311. Sedes vacare
legitur anno 1310 in Natali Domini in char-
tulario ſancti Taurini. Præſulis hujus tumulus
cum lapidea imagine conſpicitur in abſide parietis
ſancti Claudii, effigies autem in vitro.

XLVIII. GAUFRIDUS II.

DU PLESSIS.

Nepos Gaufridi cancellarii eccleſiæ Turonenſis
& ſedis apoſtolicæ notarii Gaufridus, electus
E Ebroicenſis, a rege legatus eſt 14 Febr. 1310
(1311) ad feriendum fœdus inter reges Fran-
corum & Romanorum. Solvit cameræ apoſtolicæ
ultima Febr. & 14 Maii, electus adhuc dictus
5 Martii 1311 in regeſtis Vaticani. Conciliavit 1311.
anno 1312 menſe Auguſto canonicum præben- 1312.
datum de Critone in eccleſia Ebroicenſi & re-
ctorem parochiæ diſceptantes ſuper decimis &
jure novalium ejuſdem loci. Bulla Clementis V
data Viennæ V idus Aprilis pontificatus 7,
commiſſarius ſtatuitur cum Gaufrido de Pleſſeio

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

cancellario Turonenſis eccleſiæ. Legitur menſe
Decembri 1313 in regeſto 53 chartarum the-
1313. ſauri regii. Præſens fuit dedicationi eccleſiæ de
Ch. XLII. col. 39. Eſcoiaco circa annum 1314. Capituli chartis
1315. ſubſcripſit annis 1315, 1318, 1321 & 1324,
1316. monaſterii Conchenſis an. 1316, 1317, 1321,
1317. Cornevillæ 1317, S. Salvatoris, 1318, ſancti
1318. Taurini 1320, Becci 1322. Inſtituit an. 1318
1320. feſtum SS. Sacramenti. Confirmavit menſe Oct.
1321. 1320 inſtitutos 13 canonicos & unum cleri-
1322. cum in parochia S. Martini de Cornice. Eodem
1324. anno approbavit fundatas capellas ſancti Petri &
ſancti Johannis in eccleſia beatæ Mariæ Verno-
nenſis. Gaufrido Ebroicenſi nepoti ſuo Gaufridus
de Pleſſeio apoſtolicus notarius collegii cogno-
minis a ſe fundati regimen inter alios commiſit
die 11 Jan. 1322, quod confirmavit Johannes
papa XXII die III cal. Auguſti pontificatus 10.
1326. Confirmavit anno 1326 ea quæ Guillelmus
abbas Liræ dederat vicario ſancti Martini de
Ambeneio. Defunctus creditur anno 1327. Ac
proinde vel nullus, vel Gaufridi æmulus tantum
cenſendus eſt Radulfus *d'Elbœuf*, quem funda-
tioni collegiatæ de Salceia annuiſſe volunt circa
1312, concilio apud Pontem arcæ adfuiſſe &
chartis Taurinenſibus ſubſcripſiſſe anno 1314,
cujus ex necrologio anniverſarium in eccleſia
cathedrali celebratur 5 Junii.

Numquid ille eſt Gaufridus, de quo legitur in necrologio eccleſiæ Ebroicenſis: *Die 13 Nov. commemoratio D. Gaufridi epiſcopi Ebroicenſis, ad quam canonici debent habere 40 ſolidos, quos tenentur ſolvere abbas & conventus ſancti Taurini Ebroicenſis, uſque quod eos ſituaverint admortizatos pro emenda facta, eo quod in funus ſeu corpus ipſius virgis inhumaniter ſævierint.*

§ Adamus *de l'Iſle Adam* filius Ancelli &
Mariæ *Mauvoiſin*, conſiliarius regis, profeſſor
legum & licentiatus in decretis, ex decano electus
epiſcopus, cameræ apoſtolicæ promiſit 18 Febr.
1328. 1328, & ante adeptas unctionem & poſſeſſio-
nem defunctus 24 Martii anni ejuſdem, ſepultus
eſt in choro beatæ Mariæ de Valle in diœceſi
Pariſienſi a latere evangelii, ubi toparcharum de
Inſula Adami mauſolæum, cum hoc epitaphio:
*Hic jacet dominus Adam de Inſula decanus electus
in epiſcopum Ebroicenſem, conſiliarius regis Caroli,
& fuit profeſſor legum & licentiatus in decretis,
qui obiit in vigilia Annunciationis beatæ Mariæ
virginis anno 1327* (more Gallico) *cujus anima
requieſcat in pace. Amen.* In necrologio Ebroi-
cenſi de eo legitur ad diem 23 Octobris *obitus
Adæ de Inſula electi confirmati in epiſcopum Ebroi-
cenſem*, & in martyrologio Vallis: *IX cal. April.
obiit Dom. Adam de Inſula canonicus Ebroicenſis
electus in pontificem.*

§ Johannem de Vienna non curo, qui perperam dicitur Ebroicenſis epiſcopus pro Abrincenſi in chronico Nangii t. XI. Spicileg. p. 741.

XLIX. JOHANNES III.

DU PRAT.

Ebroicis natus Johannes, & ordinis ſancti Dominici alumnus, ſacræ theologiæ magiſter in
A facultate Pariſienſi, Adamo ſuffectus a Johanne
XXII Avenione, ut aiunt, cameræ apoſtolicæ
recognovit 14 Aprilis 1328, ex regeſtis Va-
ticani. Ordinatus autem XII cal. Martii 1329, 1329.
parochiam de Locoveris in tres diviſit die 5
Nov. 1330, probantibus decano & capitulo. 1330.
Interfuit dedicationi eccleſiæ ſancti Ludovici
Piſciacenſis 12 Februarii 1330 (1331). Aucto- 1331.
ritate ſancivit ſua anno 1332 pacta inter capitu- 1332.
lum Vernonenſe, capellanum atque theſaurarios
S. Genovefæ urbis ejuſdem. Monaſterio ſancti
Taurini univit eccleſiam de Locoveris literis
datis anno 1333 die Veneris poſt Pentecoſten, 1333.
B in quibus laudat Taurinenſium monachorum
obſervantiam, mutuam caritatem & hoſpitali-
tatem. Vacabat ſedes anno 1334, quo regaliæ 1334.
jura aperta Ebroicis leguntur in actis: unde alii
volunt anno ſuperiore 5 Julii defunctum Johan-
nem, alii ad ordinem ſuum reverſum, inquiſi-
torem Carcaſſonæ poſitum fuiſſe, quod munus
geſſit ad annum 1338; & certe in regeſtis in-
quiſitionis Carcaſſonenſis legitur Johannes *du
Prat* ab anno 1335 ad 1338. In rubricis Cle-
mentis VI legitur Johannes bonæ memoriæ
Ebroicenſis epiſcopus VIII idus Novemb. anno
ſecundo ejuſdem Pontificis Michaëlem ejus teſta-
menti executorem damnantis, quod legata ejus
C diſſipaviſſet. Depictus conſpicitur cum inſigniis
& inſcriptione in vitrea feneſtra eccleſiæ. Duplex
ejus commemoratio 8 Februarii & 15 Julii in
necrologio cathedralis. Johannis tempore limites
poſiti ſunt in urbe ad ſeparandum territorium
comitis a territorio epiſcopi.

L. GUILLELMUS II.

DES ESSARTS.

Martini de Eſſartis conſiliarii regis filius Guil-
lelmus, canonicus Tornacenſis & decanus ſancti
Germani Autiſſiodorenſis apud Pariſios, bullam
a Johanne XXII obtinuit Avenione datam XVI
cal. Decemb. pontificatus 17, qua ei indulget
D ſummus pontifex ut ſtudio literarum in loco ubi
illud generale vigeat inſiſtere poſſit. Alia anno
ſequenti idibus Octob. pontificatus anno 18,
ſummus pontifex Guillelmo electo Ebroicenſi
ad preces Philippi regis, tempus recipiendi munus
conſecrationis ad calendas Septembris ſequentis
anni prorogat, & ut beneficia eccleſiaſtica una
cum epiſcopatu Ebroicenſi licite retinere valeat
concedit ad ſolvendum Johanni deceſſori &
creditori. Eodem anno 1333 electus adhuc in-
terfuit celebri apud Vicennas habito conventui
Dominica IV Adventus, alterique poſt Pariſiis
die 27 Decemb. in quibus actum de opinione
E Johannis XXII circa viſionem beatificam.
Electus confirmatur a Petro Rotomagenſi 8
Auguſti 1334, quo forte tempore ab eodem
conſecratus fuit: nam inſtrumenta duo quibus
ſubſcripſit in archivo capituli, non modo eum
electum, ſed & munia epiſcopalia exercuiſſe ſatis
declarant. Præterea qui per ejus conſecrationem
vacabant canonicatus & decanatus, poſt eamdem
impetrati ſunt anno 1335. Defunctum dicunt
17 Octobris 1334 Avenione, quam ad diem

ANNI CHRISTI

necrologium cathedralis eccleſiæ ſic habet: *An-*
niverſarium pro DD. Guillelmo & Vincentio de
Eſſartis fratribus, qui quidem fratres fuerunt epi-
ſcopi Ebroicenſes unus poſt alium.

DES ESSARTS.

LI. VINCENTIUS.

Guillelmi germanus Vincentius, præpoſitus
de Ingreio in eccleſia Carnotenſi, eamdem ac
Guillelmus de qua ſupra a Johanne XXII ob-
tinuit bullam anno 1332, epiſcopatumque per
obitum Guillelmi pontificatus anno 18, quo
nomine cameræ apoſtolicæ promiſit 4 Novemb.
1334, & obiit menſe Martio ſequenti.

FAÉ.

LII. GAUFRIDUS III.

Ex priore de Prato Gaufridus abbas Becci,
ex abbate Ebroicenſis epiſcopus electus eſt die
1335. 1 Aprilis ante Paſcha 1334, id eſt 1335,
juxta chronicon Beccenſe, de eo ſic loquens:
Poſtquam ipſum monaſterium laudabiliter ſtrenueque
rexit per ſpatium ferme ſeptem annorum, ſuis cognitis
meritis ad epiſcopatum Ebroicenſem electus eſt anno
Dominicæ Incarnationis 1334, nec propter ejus
dignitatem habitum dimiſit regularem eccleſiæ Bec-
cenſis; ſed ſemper omni loco uſus fuit veſtimentis
albis, & maxime cuculla alba, quæ ſpecialis habitus
eccleſiæ exiſtit. Hic temporibus ſuis auxit & am-
pliavit fabricam eccleſiæ Ebroicenſis & præcipue
chorum. Abbatiam dimiſit 23 Junii 1335. Con-
cilio provinciali apud Rotomagum habito in
monaſterio beatæ Mariæ de Prato per procura-
torem adfuit menſe Septembri anni ejuſdem. In
diplomate Johannis filii regis Franciæ ducis
1337. Normanniæ apud Piſciacum menſe Febr. 1337
morticinii jure donantis fundandam capellam in
eccleſia Ebroicenſi nominatur Gaufridus, qui
1338. an. 1338 dotavit capellam B. Annæ. Statutum
conſcriptum in parvo textuario eccleſiæ Ebroi-
1339. cenſis approbavit 9 Septemb. 1339. Fundavit
in eadem anniverſarium Johannis XXII, cui
1340. erat acceptiſſimus. *Anno Domini 1340 15 die*
Aprilis, obiit piæ memoriæ dominus Gaufridus Faé
XX abbas Becci, poſtea epiſcopus Ebroicenſis, non
immemor eccleſiæ Beccenſis, ſed apud eam delatus,
& in ipſa ſepultus in ſiniſtra chori parte, ut ejus
ſepultura manifeſtat, cujus anima in pace requieſcat.
Ita chronicon Beccenſe. Anniverſaria ejus me-
moria fit in eccleſia Ebroicenſi 27 Maii, cui
multa bona contulit ad ejuſdem fabricæ reſtau-
rationem. Depingitur in quatuor vitris chori
cum inſigniis Becci & hac inſcriptione: *Dominus*
Gaufridus abbas Becci, poſtea epiſcopus Ebroicenſis.

DE BRUCOUR.

LIII. ROBERTUS II.

Sic cognominatus Robertus a pago cogno-
mine juxta Paceium ſito, de Cella appellatur
in regeſtis eccleſiæ Ambianenſis, cujus erat ca-
nonicus & decanus Ebroicenſis, cum factus epi-
ſcopus 20 Octobris 1340, cameræ apoſtolicæ
promiſit die 3 Novemb. ratamque habuit fun-
dationem capellæ ſancti Euſtachii 28 Decemb.
Nonnulla monachis Lirenſibus largitus eſt anno
1341. 1341. Concilio Rotomagenſi per procuratorem

A adſtitit anno 1342. In jus vocavit anno 1343 ANNI
Michaëlem parochum de Blainvilla exſecutorem CHRISTI
teſtamenti Johannis de Prato epiſcopi Ebroi- 1342.
cenſis, cujus legata diſſipaverat. Damnati a Cle- 1343.
mente VI de bonis Michaëlis Robertus fundavit
capellam S. Jacobi, & dotavit capellam ſanctæ
Annæ 12 Novembris & 4 Decembris 1348.
Aimerici metropolitani exſequias ſolenniter ce-
lebravit Rotomagi menſe Jan. 1347. Abrahamo 1347.
de Haia rectori eccleſiæ ſancti Petri de Autreio
licentiam fecit fundandæ & dotandæ capellaniæ 1348.
ad altare ſancti Nicolai in eadem parochia die
1 Februarii anni ejuſdem. Quatuor exſtinctis
B præbendis an. 1350, duos adjecit vicarios per- 1350.
petuos duobus a Matthæo *des Eſſarts* inſtitutis.
Eodem anno ſodalitium vulgo dictum *du Par-*
don, ſeu Romipetarum inſtituitur in eccleſia
Ebroicenſi per Carolum Navarræ regem & co-
mitem Ebroicenſem, ac Johannam ejus uxorem,
quod ita celebre fuit, ut ei plurimi principes,
in his Philippus Navarræ rex & Ludovicus ejus
frater nomen dederint. Circa id tempus Robertus
ad preces comitis Ebroicenſis jus procurationis
ſeu paſtus, quem in ſeptem præcipuis anni feſti-
vitatibus epiſcopi Ebroicenſes canonicis & ca-
pellanis ejuſdem eccleſiæ præſtare tenebantur,
C renovavit. Benedixit an. 1353 menſe Julio cœ- 1353.
meterium domus Dei de Locoveris. Cameræ
apoſtolicæ promiſit 23 Decemb. anni ejuſdem.
Anno 1355 baſilica, domus epiſcopalis & ma- 1355.
xima pars urbis conflagravit occaſione belli inter
regem Franciæ & Carolum Navarræ regem comi-
temque Ebroicenſem, unde epiſcopus, decanus
& plerique canonici Vernonem ſeceſſerunt, ubi
in eccleſia collegiata cum ejuſdem canonicis offi-
cium divinum celebrarunt, quatuor tantum ca-
nonicis in cathedrali eccleſia Ebroicis remanen-
tibus. Permiſit anno 1359 fundationem capellæ 1359.
Annuntiationis beatæ Mariæ in eccleſia ſanctæ
D Fidis. Memoratur anno 1361 in chartis Con- 1361.
chenſibus, & 1365 in chartulario Vallis Richerii. 1365.
Aderat in curia, quando Johannes Britanniæ
dux hominium fecit Carolo Francorum regi 5
Decembris 1366. Interfuit baptiſmo delfini filii 1366.
Caroli V regis Luteciæ in eccleſia S. Pauli die
Mercurii XI Decemb. 1368. Adfuit parlamento 1368.
ſolenni 9 Maii 1369. Præ ſenio muniis epiſco- 1369.
palibus vacare non valens, citatus eſt 3 Martii
1373 ad aſſumendum coadjutorem. Obiiſſe di- 1373.
citur Pariſiis 24 Januarii 1374. Sepultus tamen 1374.
eſt in eccleſia Ebroicenſi ad majus altare. Obitus
illius die 15 Decembris celebratur; at 1 Martii
E in eccleſia Ambianenſi.

LIV. GUILLELMUS III.

D'ESTOUTEVILLE.

Johannis *d'Eſtouteville* & Johannæ *de Fiennes*
filius Guillelmus, primus præſes curiæ vectiga-
lium Pariſienſium, ex canonico Rotomagenſi
factus epiſcopus Ebroicenſis, cameræ apoſtolicæ
promiſit ultima Febr. 1374. Capellam epiſcopis
Ebroicenſibus a monachis Fiſcannenſibus dari
conſuetam recens epiſcopus petiit 12 Maii 1375, 1375.
& adfuit proclamationi edicti pro majoritate

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

regum in parlamento 21 eorumdem menſis & A
anni. Litem habuit cum capitulo ſuper jure
exemtionis ejuſdem & procurationum, quæ ad
votum capituli terminata eſt. Epiſcopatus autem
erat in regalia anno 1375, & Guillelmus re-
cognovit 2 Martii 1377 pro Nicolao deceſſore
in eccleſia Autiſſiodorenſi, ad quam tranſlatus
eſt, & poſt ad Lexovienſem.

CARITI.

LV. BERNARDUS.

Bertrandi archidiaconi Augi & canonici in
eccleſia Rotomagenſi nepos Bernardus, ex cano-
1376. nico Ebroicenſi factus epiſcopus anno 1376,
promiſit & recognovit cameræ apoſtolicæ pro B
1377. Guillelmo deceſſore 2 Martii 1377, & fidei
ſacramentum præſtitit in manibus Guillelmi me-
tropolitani 12 Septembris anni ejuſdem, quo
17 Junii canonicis Ebroicenſibus rex aſſignavit
200 libras auri ad reficienda chori ſubſellia.
Primus vicarios generales in partem ſollicitudinis
accivit anno 1377. Carolo IV imperatori ad
S. Dionyſium accedenti obviam ivit ineunte
1378. anno 1378. Parlamento ſolenni pro judicio
comitis Britanniæ adfuit 9 Dec. & conventui
generali pro majoritate regum poſt obitum Ca-
1380. roli V die Martis 2 Octobris 1380. Accepit
menſe Novembri anni ejuſdem 200 libras a C
Roberto *de Lettre* vicecomite & quæſtore regio
apud Ebroicas, deductis 487 libris, quinque
ſolidis & quatuor denariis, quibus tenebatur rex
Navarræ erga Robertum *de Brucour* epiſcopum
olim Ebroicenſem Bernardi deceſſorem. Com-
poſuit an. 1380 cum capitulo ſuper jure exem-
tionis. Sacramentum Petri abbatis ſancti Taurini
1381. excepit die Mercurii 23 Octobris 1381. Baſi-
licam de Conchis a Richardo abbate reſtauratam
1383. conſecravit an. 1383. Moritur hoc anno menſe
Auguſto, ſepultuſque eſt juxta majus altare a
parte ſiniſtra, ubi ejus effigies adhuc conſpicitur.
Capitulo Rotomagenſi donavit terras dictas *Sal-* D
linques & *Caillot*, ad celebranda anniverſaria
Bertrandi & alterius *Cariti* patruorum ſuorum,
& Clementis VI nunciorum.

DE MOULINS.

LVI. PHILIPPUS II.

E diœceſi Nivernenſi oriundus Philippus,
Johanni, Carolo V & Carolo VI regibus a con-
ſiliis & ſecretis, canonicus & cantor eccleſiæ
Pariſienſis, penſione annua 600 librarum ultra
vadia ſua parlamenti potiebatur. Vicarius epiſcopi
Pariſienſis recognovit menſe Octobri 1383 ele-
ctionem abbatis ſancti Victoris. Paulo poſt factus
epiſcopus Ebroicenſis, cameræ apoſtolicæ pro-
miſit die 14 Novembris anni ejuſdem, ordi- E
1384. natuſque eſt Pariſiis die 10 Januarii ſequentis a
Johanne patriarcha Alexandrino & adminiſtra-
tore Toloſano, qui hac in conſecratione fecit
arengam, ut ipſe dicit, coram Carolo VI, qui
Philippo epiſcopo hac die donavit annulum au-
reum gemmis ornatum, pretio 280 librarum,
& 10 Februarii aſſignavit illi penſionem annuam
mille librarum, quo nomine occurrit ann. 1384,
1385, 1387 & 1388. Sigillorum cuſtos
Caroli Navarræ regis & Petri ipſius germani,
600 libras accepit 13 Sept. 1384. Adeptus
tantum eſt poſſeſſionem anno 1385, quo anno 1385.
deſtinatus a ſummo pontifice ad imponendam
decimam recens regi conceſſam, mille libras
honoris gratia accepit. Judicio ſolenni adſtitit
15 Octobris 1386. Teſtis ſubſcripſit pactis ma- 1386.
trimonialibus inter Ludovicum filium Caroli V
& Valentinam filiam Galeatii comitis Mediola-
nenſis 27 Januarii 1386. Cognato & exſecutori
teſtamenti Petri Laudunenſis epiſcopi Philippo
cura collegii Montis-acuti ab eodem morienti
commiſſa eſt, pro cujus regimine ſtatuta condidit
anno 1388, quo ad Noviomenſem eccleſiam 1388.
tranſlatus, cameræ apoſtolicæ promiſit 2 Dec.
anni ejuſdem. Ebroicenſi eccleſiæ imaginem ar-
genteam B. Virginis dono dedit, ubi ejus con-
ſpiciuntur inſignia.

Philippo Petrum, patruo nepotem ſucceſſiſſe
volunt, ex decano Ebroicenſis eccleſiæ electum
epiſcopum, ex archivis eccleſiæ metropolitanæ,
defunctumque die 10 Julii ſequentis, quo ejus
anniverſarium celebratur in eccleſia Ebroicenſi:
attamen

LVII. GUILLELMUS IV.

DE VALLAN.

Dominicanus Autiſſiodorenſis Guillelmus,
doctor Pariſienſis, regi Carolo VI a confeſſio-
nibus, ex Bethleemitano antiſtite ad hanc ca-
thedram promotus, cameræ apoſtolicæ promiſit
& recognovit pro deceſſore ſuo die 2 Decemb.
1388, eadem qua Philippus pro eccleſia No-
viomenſi, tempuſque ei ad ſolvendum proro-
gatum 28 Sept. & 7 Dec. 1391, & 28 Febr.
1392. Ad preces univerſitatis a rege amandatus,
quod de conceptione immaculata beatæ Mariæ
perperam ſentire diceretur, univerſitati fecit ſatis,
& a rege inſtanter petiit 17 Febr. 1389, qua- 1389.
tenus regi Aragonum ſcriberet ut Fr. Johannem
de Monteſono captum Pariſios remitteret punien-
dum. Memoratur Guillelmus anno eodem in
regeſto cameræ computorum. Tranſlationi reli-
quiarum S. Ludovici in monaſterio S. Dionyſii
Pariſienſi adfuit anno 1392. Abbatem Lirenſem 1392.
debitum epiſcopo fidei ſacramentum abnuentem
anathemate percuſſit, at poſtea reſipiſcentem ab-
ſolvit anno eodem. Adfuit parlamento Pariſienſi
8 Julii 1393. Solennem in eccleſia Autiſſio- 1393.
dorenſi celebravit miſſam in die feſto omnium
Sanctorum anno 1396, pacemque inter epiſco- 1396.
pum & capitulum reformare tentavit. Domum
venditam a Simone abbate ſancti Taurini appro-
bavit 22 Aprilis 1398. Obiit 23 April. 1400, 1400.
ut conſtat ex literis Caroli VI regis, inquiunt
Sammarthani, epiſcopatuſque vacabat hoc anno
in ſcacario Paſchæ, ex archivis Ebroicenſibus.
In necrologio eccleſiæ collegiatæ beatæ Mariæ
Autiſſiodorenſis legitur: *Obitus Rev. D. Guillelmi
de Valano Autiſſiodorenſis diœceſis, quondam epi-
ſcopi Ebroicenſis, qui eccleſiæ beatæ Mariæ in
civitate Autiſſiodorenſi dedit XL libras Turonenſes
ad emendos reditus pro ſuo anniverſario annuatim
faciendo.*

ANNI CHRISTI

LVIII. Guillelmus V.

De Cantiers.

E Vulcaſſino Normanno oriundus Guillel-
mus, conſiliarius clericus in parlamento Pariſienſi
annis 1392, 1395, 1398 & 1399 vadia par-
lamenti accepit. Canonicus Ebroicenſis eccleſiæ
a capitulo hoc ultimo anno deputatus fuit ad
comitia eccleſiæ Gallicanæ Pariſiis habenda. In-
ſequenti electus a capitulo, a Benedicto XIII
promotus conſecratuſque, in ineundo adventu
dedit vitram, in qua annus 1400 electionis ſuæ
depictus conſpicitur. Conſilio regio adſtitit die
1402. Sabbati 25 Febr. 1401 (1402). Memoratur
3 Febr. 1402 in chartis prioratus de Chandeio,
& prioratus ſancti Georgii ſuper Anduram 21
1403. Octobris 1403. Cum aliis epiſcopis miſſus eſt
1407. anno 1407 ad duos de ſummo pontificatu con-
tendentes Romam & Avenionem regius orator.
Reverſus ſedit in parlamento Pariſienſi 26 Dec.
anni ejuſdem. Cum Guillelmo Lexovienſi epi-
ſcopo a concilio generali eccleſiæ Gallicanæ de-
putatus ad adjudicandum archiepiſcopatum Ro-
tomagenſem, pronuntiavit ſecundum Ludovi-
cum *de Harcourt* a capitulo poſtulatum adverſus
Johannem *d'Armagnac* Auſcienſem archiepiſco-
1409. pum a Benedicto XIII nominatum. An. 1409
ſecundum uſum & computationem eccleſiæ Gal-
licanæ obtulit capitulo ſacræ capellæ Pariſienſis
literas regias, quibus Jacobus *de Bourbon* inſti-
tuebatur theſaurarius. Ad concilium Piſanum
profectus an. 1409, die Sabbati 4 Maii ſeſſioni
ſeptimæ interſuit, & miſſam in majori eccleſia
coram ſynodo celebravit, & in octava cum
epiſcopo Carnotenſi ſubſtractionem omnimodam
& abſolutam viriliter defendit. Controverſiam
habuit cum capitulo ſuper juriſdictione, exem-
tione aliiſque capitibus, quæ a ſenatu Pariſienſi
1410. terminata eſt anno 1410. Dedicavit an. 1411
1411. ſacellum hoſpitalis ſancti Gervaſii Pariſienſis in
honorem ſanctæ Anaſtaſiæ. Subſcripſit 24 Maii
1413. 1413 regio diplomati in gratiam Pariſienſium.
A rege Carolo VI anno eodem ad ducem Bur-
gundiæ miſſus, eum poſt feſtum omnium San-
ctorum apud Inſulam Flandriæ convenit, cui
exprobrata principum Franciæ diſcordia, mox
Luteciam rediit. Deputatus a clero Gallicano
1414. ad concilium Conſtantienſe 10 Novemb. 1414,
1415. in ſeſſione ſexta 17 Aprilis 1415 inter alios
Gallos Johanni papæ propoſitus eſt procurator
ad ejus faciendam renuntiationem. Menſe Julio
ad regem chriſtianiſſimum & academiam Pari-
ſienſem a ſynodo & Sigiſmundo imperatore
miſſus, in ducatu Barrenſi una cum collegis ſuis
ab Henrico *de la Tour* interceptus, ſpoliatus,
detentus vexatuſque eſt : at in ſeſſione decima
ſexta flagitii auctores a ſynodo anathemate per-
culſi, deputatique a ſynodo ejuſdem auctoritate
dimiſſi, ſeſſioni vigeſimæ die 21 Novemb. ad-
fuerunt. In gratiam Burgundiæ ducis habitum 7
1416. Novemb. 1416 celebre a Carolo VI conſilium,
cui adſtitit Guillelmus. Capſam ſancti Landulfi
in eccleſia ſancti Taurini aperuit anno eodem,
contentaſque in ea reliquias recognovit. Abbatem

ANNI CHRISTI

A Vindocinenſem benedixit 29 Maii Pariſiis in
eccleſia Fratrum Minorum 1417. Inſequenti 1417.
Burgundionibus Luteciam ingreſſis, incarceratus
fuit Guillelmus & cuſtodiæ traditus cujuſdam
capellani, quaſi Armaniacenſibus faveret, & 12
Junii 1418 crudeliter interemtus eſt Pariſiis 1418.
cum aliis in ſeditione a Burgundis commota,
quorum interfectorum corpora poſtea ad ſanctum
Martinum ſepulta creduntur. Et certe poſt captas
ab Anglis anno 1417 Ebroicas, Angliæ rex
capitulo Ebroicenſi facultatem dedit eligendi Rimer. tom.
epiſcopi in locum Guillelmi *de Cantiers* defuncti, IX, p. 622.
datis literis in caſtris ante Rotomagum 18 Sept.
B 1418. Vacabat adhuc ſedes 13 Dec. 1419, ut 1419.
conſtat ex chartis Fiſcannenſium, qui monachos
Rotomagum ordinandos miſerant, quos epiſcopus
Ebroicenſis ordinare conſueverat, quorum ordi-
nationem monaſterii privilegiis & conſuetudini
nocere nolunt vicarii generales Rotomagenſes
datis hac die literis.

LIX. Paulus.

Capranica.

Gente Romanus Paulus, germanus frater Do-
minici & Angeli cardinalium, Martini V papæ
ſecretarius & camerarius, ab eodem Ebroicenſis
electus, tarde tamen, ſcilicet 17 Aprilis 1420, 1420.
C Henrico V Angliæ regi fidei ſacramentum præ-
ſtitit 17 Junii per Jacobum Narnienſem epi-
ſcopum, qui eccleſiæ Ebroicenſi omnium primus
Pauli procurator ſuper altare majus juramentum
præſtitit & poſſeſſionem adeptus eſt 23 Junii
anni ejuſdem, cum licentia Henrici V Angliæ
regis, qui data venia eligendi epiſcopi an. 1418,
electo commeatum indulſit anno 1420, ordi-
natoque tempus ad præſtandum ſacramentum
confirmavit annis 1420, 1421 & 1422, quo 1421.
ultimo eccleſiæ Ebroicenſis jura & bona, quæ
occaſione bellorum a multis nobilibus occupata
D fuerant, eidem vindicavit, reſtituit & confir-
mavit. Hoc eodem anno 1422 Guillelmus epi- 1422.
ſcopus Ebronenſis Pauli vicarius generalis con-
ſecravit 26 Auguſti ſacellum infirmorum in mo-
naſterio Liræ. Guillelmi prioris ſancti Jacobi de
hoſpitali ad preces Paulus inſtituit anno 1423 1423.
in urbe Ebroicenſi ſodalitium de caritate dictum
ad inhumanda defunctorum corpora. Biennio
poſt menſe Junio 1425 feſtum ſancti Barnabæ 1425.
apoſtoli ſubſtituit cuidam feſto ridiculo & pa-
ganiſmum redolenti. Tranſlatus ad eccleſiam Be-
neventanam XVI cal. Julii 1427, Ebroicenſem 1427.
liquit ſequenti.

LX. Martialis.

Formier, al. Fournier.

E Tranſlato Paulo, canonici Ebroicenſes epiſcopi
eligendi ab Angliæ rege Henrico VI facultatem
petunt anno 1427, ex regeſto 16 chartarum
theſauri. In regeſtis vero Vaticani Ebroicenſi
eccleſiæ per tranſlationem Pauli de Capranica
Ebroicenſis epiſcopi ad eccleſiam Beneventanam
vacanti providet Martinus V de perſona Martialis
Formerii juris utriuſque doctoris & ſacri palatii
cauſarum auditoris XVI calendas Julii 1427.
Electus occurrit ibidem Martialis 1 Julii an. 10

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

Martini V. Archidiaconus Vulcaſſini erat inſuper A
in eccleſia Rotomagenſi, & canonicus in Pari-
ſienſi, cujus ad eccleſiam Ebroicenſem promoti
præbenda die 20 Januarii 1428 Johanni de
Gaucuria collata eſt, ex regeſtis capituli Pari-
ſienſis. Cancellarius præterea ducis *de Bethfort*
proregis Henrici VI in Galliis. Factus tandem
Ebroicenſis epiſcopus, eccleſiæ Rotomagenſi ſa-
cramentum præſtitit 26 Septembris 1427, &
Ebroicenſi per procuratorem Johannem Dome-
ſtici, qui poſſeſſionem iniit 28 eorumdem menſis
& anni, ipſe vero 8 Decemb. Confirmavit die
1428. Jovis 5 Febr. anni 1428 feſtum tranſlationis
ſancti Maximi Reienſis epiſcopi patroni Verno- B
nenſis, quod ab omnibus oppidanis ſicut dies
Domini ſub pœna excommunicationis celebrari
voluit, conceſſis 40 indulgentiarum diebus. Ac-
1429. cepit 8 Febr. 1429, 120 libras pretium capellæ
Ebroicenſibus epiſcopis dari ſolitæ ab abbatibus
Fiſcannenſibus, quorum monachos ordinabant.
Nonnulla Martiali & Ludovico Tarvanenſi epi-
ſcopo 14 Junii largitus eſt Johannes dux *de
Bethfort*, quem canonicum Rotomagenſem a
capitulo metropolitano admiſſum, & habitu ca-
nonico indutum e ſede capitulari ad chorum
eccleſiæ Rotomagenſis cum epiſcopis Bellova-
cenſi & Abrincenſi ſolenniter deduxit Martialis C
1430. 23 Octobris 1430. Rotomago ſcripſerat die 5
Septembris anni ejuſdem civibus Ebroicenſibus
de lite quam cum capitulo habebat & arbitris
committere paratus erat. In literis regiis quas
1431. contra capitulum obtinuit menſe Febr. 1431,
dicitur ſtudens & actu reſidens Pariſiis, qui
proinde extra muros Pariſienſes trahi non poterat.
Anglorum regi Henrico VI fidem apud ſanctum
Dionyſium juravit 17 Decembris ejuſdem anni,
eumque feſtive Pariſiis cum Pariſienſi, Novio-
dunenſi & Bellovacenſi epiſcopis excepit. In
capitulo Rotomagenſis eccleſiæ ſatisfecit Hugoni
Rotomagenſi archiepiſcopo 24 Martii 1434, D
eo quod abſque ejus licentia abbatem S. Taurini
1432. ſolenniter Rotomagi benedixiſſet anno 1432.
1434. Teſtis fuit an. 1435 in tractatu Rotomagi inito
1435. inter Johannem archiepiſcopum & cives Biſun-
tinenſes. Dicitur anno eodem canonicus Pari-
ſienſis die Mercurii 26 Octobris in regeſtis ca-
pituli Pariſienſis. Adſtitit XI Decemb. Amedeo
Lugduni archiepiſcopo pallium tradenti Hugoni
archiepiſcopo Rotomagenſi. Sub eo eccleſia ca-
thedralis Ebroicenſis reparata eſt curis & impenſis
capituli. Sub eo reditus epiſcopatus deprehenſi
fuere ad ſuſtentationem & procurationem cardi-
nalium ac epiſcoporum a concilio Baſileenſi ad E
reges Franciæ & Angliæ legatorum, præter ca-
nonicis & capitulo aſſignatos. Denique Martialis
unus eſt e tribus epiſcopis, qui ad effugiendas
moleſtiſſimas curas & perturbationes quæ hac
tempeſtate in Francia graſſabantur, Baſileam ſe
contulere tempore concilii. Ibi in morbum de-
lapſus, Argentoratum petiit, ubi in domo Tem-
1439. plariorum obiit idibus Aug. 1439, & ſepultus
eſt. Omnia ſua Ebroicenſi eccleſiæ legavit teſta-
mento, cujus executores nominati ſunt a concilii
Baſileenſis patribus. Martiali a capitulo datum
ſucceſſorem volunt Radulfum *Rouxel* eccleſiæ
Ebroicenſis canonicum, qui non confirmatus,
ad metropolitanam eccleſiam, cujus erat the-
ſaurarius, exeunte anno 1443 aſſumtus fuerit.

Neſcio autem quis ille ſit Guillelmus Ebroi-
cenſis epiſc. qui benedictioni Mariæ *de Breauté* *Hiſt. Ebroic. prob. p. 120.*
abbatiſſæ ſancti Amandi Rotomagenſis adſtitit
anno 1433 Dominica 17 Maii, Eugenii IV
anno tertio, niſi ſit Ebronenſis epiſcopus.

LXI. Pasquerius. de Vaux.

Defuncto Martiali, e Meldenſi, capta a
Francis urbe, ad Ebroicenſem tranſlatus urbem
ab Eugenio IV Paſquerius Anglorum fautor 9
Octobris 1439, ex regeſtis Vaticani, ibidem
occurrit 20 ejuſdem menſis. Poſſeſſionem per
procuratorem Hectorem *Cockerel* adiit eodem
anno. Eccleſiæ metropolitanæ obſequium debi-
tum præſtitit 28 Julii 1440, & ultima die 1440.
Auguſti de ſuperiorum licentia abbatem Liræ
benedixit Rotomagi in ſacello ſancti Marci. Hoc
autem anno & ſequenti dicitur adminiſtrator 1441.
perpetuus prioratus B. Mariæ de Parco Grandi-
montenſis prope Rotomagum, cui moriens mille
libras Turonenſes teſtamento reliquit, dicitur &
regi Angliæ a conſiliis & præſes cameræ com-
putorum Rotomagenſium. Angli vero regis adeo
partibus favebat, ut poſt captam a Roberto *de
Floques* an. 1441 urbem Ebroicenſem, adduci
nunquam potuerit Paſquerius, ut Carolum VII
pro rege & domino haberet. Hanc ob rem rex
Carolus in omnia Paſquerii bona ubicumque
forent in regno ſuo, manum ſuam injecit 3
Jan. 1441 (1442), Paſqueriuſque ad eccleſiam 1442.
Lexovienſem, quæ adhuc pro Anglo ſtabat,
tranſlatus eſt ab Eugenio IV v cal. Feb. 1443. 1443.

LXII. Petrus I. de Comborn.

Ex canonico Ebroicenſi Carnotenſis epiſcopus
Petrus, Ebroicenſis ab Angliæ rege, cujus partes
ſectabatur, nominatus, e Carnotenſi ad Ebroi-
cenſem vacantem per tranſlationem Paſquerii ad
Lexovienſem tranſlatus eſt ab Eugenio IV v cal.
Februarii 1443, ut docent regeſta Vaticani, in
quibus adhuc legitur 9 Febr. Statimque datus
ei eſt a ſummo pontifice vicarius generalis Ra-
dulfus *Heben* magiſter in artibus & baccalaureus
in decretis, ad receptionem & adminiſtrationem
ſpiritalem epiſcopatus Ebroicenſis. Sic factus epi-
ſcopus Petrus regi ſuo fidem juravit Pictavis 8
Julii anni ejuſdem, & menſe Martio, ſequenti 1444.
ſane, legitur in regeſtis parlamenti : æmulum
enim paſſus eſt Guillelmum *Floques*, cui victori
datæ ſunt vindiciæ ſenatus conſulto 14 Auguſti
1447. Verum expulſis e Normannia hoſtibus, 1447.
Anglis videlicet, pendentem litem proſecutus
eſt Petrus, qui tandem exhauſta controverſia,
decretorio judicio curiæ epiſcopalem hanc ſedem
contra Guillelmum obtinuit. Itaque die 20 Sept.
1456 capitulo juramentum præſtitit per pro- 1456.
curatorem ſuum Guillelmum *de Canteleu*, quod
ipſe confirmavit Petrus penultima menſis Jan.

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

1457. ſequentis. Et certe accepit anno 1457 15 Maii A
a rege per manum Rogerii *Canu* conductoris, cereum 12 librarum ſibi debitum ob præpoſituram Ebroicenſem in die Purificationis beatæ Mariæ. Inſequenti dictum cereum excepit 3 Martii per manum Guillelmi *le Bouchier*. Accepit
1458. 14 Octob. 1458 cervum & aprum ſibi a rege debitos annuatim in ſilva Britolii in hoſpitio epiſcopali apud Condetum. In archivo Obazinenſi Petrus dicitur epiſcopus Ebroicenſis, ad-
1460. miniſtrator perpetuus Obazinæ 4 April. 1460.
1461. Occurrit anno 1461 in chartis authenticis D. *de Gaignieres*. Subſcripſit duabus chartis ſancti
1462. Leufredi annis 1462 & 1463, quo anno die B
1463. 10 Junii ſanctiſſimum ſudarium de ejus manibus recuperatum eſt ab abbate Caduinenſi. Hoc ultimo quoque anno unus e vicariis generalibus quos inſtituerat menſe Julio, Petro *de Serres* menſe Decembri præbendam contulit. At paulo poſt ceſſit, factus epiſcopus ſancti Pontii anno 1465, ut diximus tom. VI, col. 246, Petroque epiſcopo Ebroicenſi renuntianti aſſignata 150 ſcuta annui reditus xv cal. Junii anni ejuſdem, ex regeſtis Vaticani. Præter Obazinam adminiſtrator quoque fuit Belliloci Lemovicenſis, pro cujus poſſeſſione & ſaiſina contra Berardum de Moleco, dictum *Marſillac*, ſenatus conſultum C
obtinuit 1445, ubi dicitur epiſc. Ebroicenſis.

DE FLOQUES.

LXIII. Guillelmus V.

Tranſlato ad Lexovienſem eccleſiam Paſquerio, Robertus *de Floques*, qui nuper urbem Ebroicenſem ab Anglorum jugo liberaverat, & Carolo VII Francorum regi ſubdiderat, ſcilicet menſe Oct. anni 1441, ab Ebroicenſis eccleſiæ capitulo qua minis qua precibus impetravit, ut Guillelmus ejus filius monachus ordinis ſancti Benedicti, epiſcopus eligeretur, quod factum 10 Julii 1443. Qui cum ab archiepiſcopo Rotomagenſi confirmationem electionis ſuæ obtinere non potuiſſet, D ſive quod nominatus ab Anglo Petrus *de Comborn* a ſummo pontifice promotus fuiſſet, ſive quod Rotomagum Anglis Roberto *de Floques* valde infenſis pareret adhuc, conſervandi ſui juris gratia confugit ad Auguſtodunenſem epiſcopum Lugdunenſis eccleſiæ tunc ſede vacante adminiſtratorem, qui hanc electionem ratam habuit & confirmavit, Guillelmuſque per procuratorem Petrum Franciſci poſſeſſionem adeptus eſt 16 Junii 1445, & regi fidem dixit Bituricis 24 Auguſti 1446. Interim Petrus qui & ab Anglo rege & a ſummo pontifice epiſcopatus collationem conſecutus fuerat, litem Guil- E
lelmo intentavit in ſenatu Pariſienſi, cujus conſulto 14 Aug. 1447 datæ Guillelmo vindiciæ. Is vi hujuſce conſulti poſt obtentum ad recenſenda epiſcopatus temporalia in camera computorum die ultima Auguſti quinquennium, & poſt præſtitum de more capitulo obſequium, epiſcopatus poſſeſſionem iniit die 5 Sept. ſequentis, quo deinceps per aliquot annos potitus eſt: hoc enim nomine viſitavit anno 1449 in eccleſia cathedrali reliquias ſanctorum martyrum *Abdon* & *Sennen*, eodemque anno duabus partibus coſtarum utriuſque ſanctæ Mariæ, Jacobi & Salome, a Renato rege Siciliæ donatus eſt in monaſterio Montis ſanctæ Catharinæ die 4 Nov. Privilegia epiſcopatus a rege confirmari obtinuit an. 1455. Demum occurrit in chartis authenticis D. *de Gaignieres* ab anno 1447 ad 1456 29 Auguſti. Nam poſt expulſos Anglos priorem retractanti litem Petro cedere coactus Guillelmus, abſque tamen expenſis & reſtitutione fructuum, Bernaium, cujus erat abbas, ſe recepit, ibique per ſeptennium manſit, donec Petro cedente forſan, in epiſcopum iterum aſſumtus, & tum primum in regeſtis Vaticani memoratus bis Guillelmus VII idus Jan. 1464, ad Ebroicenſem 1464.
rediit 16 Martii, quo ſcilicet die capitulum ipſi in jucundo adventu munera obtulit. Anno eodem circa horam decimam noctis præcedentis diem Dominicam 25 Novemb. e vivis exceſſit, ejuſque obitum capitulo nunciarunt Carolus *Peou* & Johannes *Cherronet* preſbyteri. Jacet infra gradus ſanctuarii a latere evangelii in ſiniſtra parte cum hoc epitaphio : *Hic jacet bonæ memoriæ devotæque religionis dominus Guillelmus* de Floques *hujus eccleſiæ Ebroicenſis epiſcopus, qui obiit in Domino anno milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo in menſe* *Anima ejus in pace requieſcat, amen. Robertus* de Floques *miles nepos ejus P.* Spatia hæc in epitaphio vacua relicta innuunt inſcriptionem factam vivente adhuc Guillelmo. Poſt *ſexageſimo* addendum *quarto*, & poſt *menſe*, *Novembri*.

Guillelmus de Mara canonicus Ebroicenſis, dicavit Guillelmo opuſculum de ſacroſancta Euchariſtia.

BALUE.

LXIV. Johannes IV.

Apud Virdunum in Pictonibus natus Johannes, ad ſupremos dignitatum titulos ingenii ſagacitate potius quam originis nobilitate ſibi gradum fecit. At quam fortunæ inſtabilis ludus! ab infimo ſtatu ad ſupremos fere evectus, inde præceps ruit in carcerem, a quo poſt ingentes ærumnas liber ad majora evolavit. A prima ergo juventute eccleſiæ nomen dedit, & in famulatum Jacobi Juvenalis *des Urſins* Pictavienſis epiſcopi adſcitus, ſic ipſius animum ſibi aſtu obſequii devinxit, ut negotiis omnibus præpoſiti Johannis arbitrio omnia familiæ Jacobi negotia tranſigerentur. Teſtamenti denique executor nominatus, defuncto epiſcopo, hanc tamen adminiſtrationem non ita fideliter implevit, quin plurima in ſuum commodum flecteret. Ditior inde factus, ad Johannis de Bellavalle epiſcopi Andegavenſis novum famulatum tranſiit, cujus cum benevolentiam captaſſet, vicarius generalis ab ipſo inſtitutus eſt. Commendatus etiam a Carolo *de Melun* Ludovico XI, quæſtor ærarii publici, tum ab intimis ſecretis regius ſcriba deligitur, quo in munere tanta induſtria verſatus eſt, ut Ludovici animum facile occuparit, ejuſque gratia ſibi ad potiora viam paraverit. Clericali igitur profeſſioni addictus, & regis eleemoſynarius atque etiam confeſſarius,

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

confeſſarius, varia ſubinde ſacerdotia impetravit: A
nam canonicus Andegavenſis receptus 14 Oct. 1461, præbendam brevi ejuravit, aliamque habuit 1 Septemb. 1462, miſſus in poſſeſſionem theſaurariæ 10 Aprilis 1464, factus poſtea ſenator clericus in curia parlamenti, commendatarius Fiſcanni & ſancti Theoderici; obtinuit 18 Decembris 1464 jus regaliæ epiſcopatus Ebroicenſis vacantis per obitum Guillelmi *de Floques* ultimi poſſeſſoris. Demum epiſcopus eligitur a capitulo per viam ſcrutinii 4 Febr.
1465. ineuntis anni 1465, ut patet ex literis capituli ad archiepiſcopum Rotomagenſem datis 1 Martii, & confirmatur a ſummo pontifice Paulo II per B
ceſſionem Petri ſancti Pontii Tomeriarum electi XIII calendas Junii, & a vicario generali cardinalis *d'Eſtouteville* archiepiſcopi Rotomagenſis. Donatur eodem tempore commendis S. Johannis Angeriacenſis & ſancti Eligii Pariſienſis, regique fidem jurat ut epiſcopus & abbas Balgentiaci 14 Julii. Sacram unctionem accepit in eccleſia Pariſienſi die Dominica 4 Auguſti, & quam jam per Johannem *de Quincarnon* procuratorem inierat, hanc ipſe adeptus eſt poſſeſſionem die 22 eorumdem menſis & anni: obſequium vero quod eccleſiæ Rotomagenſi prius denegarat, cognita poſthac rei veritate exhibuit. Circa id tempus C
qua major Franciæ eleemoſynarius Stephano *Thibault* preſbytero contulit 18 Auguſti xenodochium Pontiſarenſe, quod vacabat per obitum ultimi poſſeſſoris. Anno eodem Ludovici favore pollens, ab eo Lutetiam mittitur ut Pariſienſes in regis obſequio contineret inter varios belli æſtus quibus Francia vexabatur & aliarum urbium defectiones, Galliæ principibus cum Burgundo in Ludovicum conjurantibus. Ille ergo anno 1465 cum rege die Dominica 8 Sept. magnæ civium Pariſienſium confraternitati nomen dedit & adſcriptus eſt in eccleſia ſanctæ Magdalenæ: tum militis & ducis potius quam D
antiſtitis munia obiens, indutus tamen ſacerdotali veſte ac mulæ inſidens, cum de nocte per urbem equitaret, gladiis & fuſtibus impetitus ſub finem menſis ejuſdem graviter vulneratus eſt, propter quod a rege protinus decreta inquiſitio & in reos lata vindicta. Parlamento adſtitit 12 Oct.
1466. 1465. Inſequenti armatus Pariſienſium cohortes extra urbem ſub vexillis recenſebat, cum, teſte Gaguino, comes Domni Martini inſignis bellator eum argute irridens petiit a rege delegationem ut proficiſceretur Ebroicas ad examen faciendum ordinandorum ſacerdotum, quandoquidem Johannes, quod ejus muneris erat, milites ad bellum E
exercebat. Cum ejus ambitioni ſupremis honoribus, regiique miniſterii diſpenſatione non eſſet factum ſatis, qua ratione adductus neſcitur, Andegavenſem ſedem impotenter etiam ambivit & obtinuit, ad eam tranſlatus a ſummo pontifice nonis
1467. Julii 1467. Multa autem præſtitit ad eccleſiæ Ebroicenſis utilitatem; nam ad ipſius preces Ludovicus XI tholum, pinnaculum & cruciatam baſilicæ a parte domus epiſcopalis, ſacriſtiam, ſacellum B. Mariæ retro chorum, bibliothecam,

ANNI CHRISTI

partem clauſtri & plures arcus & pilas ad fulciendum chorum conſtruxit, privilegiaque eccleſiæ aut denuo confirmavit, aut auxit.

§ Antonius *Balue* Johannis germanus, camerarius monaſterii S. Johannis Angeriacenſis expreſſe profeſſus, qui præbenda Ebroicenſi jure regaliæ a Ludovico XI poſt obitum Guillelmi *de Floques* anno 1464 donatus fuerat, tranſlato Johanne ad eccleſiam Andegavenſem, electus confirmatuſque eſt Ebroicenſis nonis Julii 1467; at nondum adeptus poſſeſſionem, vacanti per obitum Petri *de Comborn* Tomerienſi eccleſiæ præfectus eſt a ſummo pontifice III cal. Nov. 1467, ex regeſtis Vaticani.

§ Iterius rector eccleſiæ parochialis de Peregnito in diœceſi Santonenſi, electus dicitur a capitulo in bulla Pauli II pro Petro ſequenti, inquit ſcriptor Ebroicenſis pag. 303, & ceſſiſſe in manibus ſummi pontificis. Præſto non eſt bulla Pauli II; at in regeſtis Vaticani legitur Iterius per tranſlationem Antonii tunc Ebroicenſis ad Tomerienſem electus Ebroicenſis III cal. Novemb. 1467. Verum ejuſmodi electio nullum ſortita videtur effectum, nam

LXV. Petrus II. Turpin.

Canonicus Andegavenſis Petrus, licentiatus in legibus, de militum & baronum genere, electus & confirmatus Ebroicenſis per tranſlationem Antonii ab Ebroicenſi ad Tomerienſem legitur v idus Martii 1470 in regeſtis Vaticani. 1470.
Filius erat Antonii domini *de Criſſey* nobilis Andegavenſis, & Annæ *de la Greſille.* Regi fidem juravit penultima Maii 1471, eademque die 1471.
eccleſiæ Ebroicenſi per procuratorem Ambroſium *de Buré*, ipſe vero die lunæ in feſto beatæ Magdalenæ. Memoratur hoc anno in chartis Conchenſibus, & ſequenti in tabulis S. Leufredi. 1472.
Auxit plurimum ſacram ſupellectilem, qua etiamnum ornantur majus altare & chorus, licet ad breve tempus ſederit; nam obiit 1473 in 1473.
caſtro de Condeto, unde ad domum epiſcopalem, tum ad eccleſiam ſancti Taurini, denique ad cathedralem delatum corpus, ſepultum fuit ad ingreſſum chori a parte dextra juxta cathedram epiſcopi. Soror ejus germana Martina *Turpin* domina *de Beuil*, comitiſſa *de Sancerre*, teſtamenti ejus primaria exſecutrix ſententiam in ſcacario Normanniæ obtinuit anno 1474, qua tenebatur Fiſcannenſis abbas eidem perſolvere 120 libras epiſcopis Ebroicenſibus debitas, ſtatim atque poſſeſſionem inierunt.

§ In monumentis pro eccleſia Ebroicenſi nil reperitur de Guillelmo *du Riglet*, quem in abbatibus de Faiſia diximus epiſcopum Ebroicenſem ex charta monaſterii Caduinenſis, defunctum XI *Tom. II. col. 889.*
Januarii 1472. Forte erat Ebronenſis, aut ſi Ebroicenſis, ab altero victus eſt, aut, &c.

LXVI. Johannes V. Heberge.

Ludovico XI perfamiliaris & a conſiliis Johannes, canonicus Cameracenſis & Carnotenſis, Ebroicenſis electus per obitum Petri

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

legitur xv cal. Dec. 1473 in regeſtis Vaticani. A
Regi fidem juravit 4 Aprilis anni ſequentis, &
1474. eccleſiæ Ebroicenſi obſequium præſtitit per pro-
curatorem Nicolaum *Fradet* 9 ejuſdem menſis.
Ad cœtum Bovinenſem inter regem & Bur-
gundiæ ducem miſſus eſt anno 1474 cum do-
mino *de Curton*. Eodem cameræ apoſtolicæ ſolvit
ultima Maii. Commendam Burgulii obtinuit a
1475. Sixto IV 1475, quo anno a Philippo Cominio
recenſetur regis Franciæ orator & pacis conci-
liator inter reges Franciæ & Angliæ. Eccleſiæ
Ebroicenſis ipſe poſſeſſionem apprehendit 3
1477. Auguſti 1477, diœceſimque luſtrare cœpit die
23 menſis ejuſdem. Concilio apud Aurelianos B
1478. a plurimis epiſcopis habito interfuit an. 1478.
1479. Pariſiis defunctus 28 Auguſti 1479, ſepultus eſt
in capella ſubterranea beatæ Mariæ ſacra apud
S. Victorem cum epitaphio, quod non amplius
legitur.

Heredes habuit Johannes tres milites germanos
filios Matthæi *Tiercelin* militis & Franciſcæ *Olivier*,
quæ prius Nicolao *Heberge* nupſerat, ſcilicet
Johannem dominum *de Broſſes*, Franciſcum do-
minum *de la Granche* & tertium Jacobum do-
minum *de la Roche du Maine*, qui duos priores
nomine ſuo & matris ſuæ conſtituit 10 Sept.
1479 procuratores hereditatis Johannis *Heberge*. C
§ Guillelmus *de Clugny* ab eccleſia Ebroi-
cenſi ad Pictavienſem translatus legitur VI cal.
Novembris 1479 in regeſtis Vaticani.

LXVII. Radulfus V.

Du Fou.

Nobilis Brito Radulfus, germanus Johannis
& Ivonis Ludovici XI conſiliariorum & cubi-
culariorum, abbas ſancti Theoderici Remenſis,
electus confirmatuſque eſt Petragoricenſis a
ſummo pontifice VI idus Junii 1468, eadem-
que die obtinuit commendam ſancti Juniani de
Nobiliaco. E Petragoricenſi ad Encoliſmenſem
tranſlatus eſt pridie nonas Julii 1470, indeque D
ad Ebroicenſem pridie idus Novembris 1479.
Cameræ apoſtolicæ ſolvit 10 Decemb. & regi
1480. juravit fidem 4 Februarii 1480, eccleſiæ vero
Ebroicenſi 14 ejuſdem menſis per procuratorem,
quod ipſe poſtea præſtitit. Fuit præterea com-
mendatarius B. Mariæ de Valentia, de Nucariis,
ſancti Taurini, ſancti Mauri de Foſſatis & prior
de Coudres in diœceſi Ebroicenſi. Anno 1480
die 11 Auguſti cum archiepiſcopo Burdegalenſi,
epiſcopiſque Lexovienſi & ſancti Pauli a rege
obviam miſſus eſt Juliano cardinali ſedis apoſto-
licæ legato, cui regis & regni libertates & pri-
vilegia ſignificarent. Ædes epiſcopales de novo E
1481. conſtruxit anno 1481. Duo anniverſaria fun-
1485. davit 9 Septemb. 1485 in gratiam eorum qui
ad eccleſiam reparandam de ſuo aliquid conferrent.
Eccleſiæ Rotomagenſi debitum præſtitit obſe-
1490. quium 20 Aprilis 1490. Dedicationi eccleſiæ
collegiatæ de Blainvilla a Roberto archiepiſcopo
1491. celebratæ adfuit an. 1491. Sedit in parlamento
1493. Pariſienſi die lunæ 8 Julii 1493. Johannem
Nervet abbatem Juliaci benedixit Pariſiis 6 Sep-
1496. temb. 1496. Abbatem Conchenſem confirmavit
1497. Caroli VIII exſequiis adſtitit Dominica 1497.
29 Aprilis 1498, & die 2 Julii Ludovico XII 1498.
Pariſios ingredienti. Datus eſt anno eodem ad-
jutor Georgio de Ambaſia facto gubernatori
Normanniæ, & adſtitit ſcacario. Vicario generali
uſus eſt D. Martino *d'Orgis* Franciſcano, Ebro-
nenſi epiſcopo, qui Ebroicas intravit ad munus
ſuum vicarii obeundum 11 Februarii 1500, & 1500.
obibat adhuc anno 1509. Memoratur Radulfus
in chartis authenticis D. *de Gaignieres* annis
1480, 1484, 1485, 1489, 1493, 1494,
1496 & 1505. Commendatarius S. Taurini 1505.
juramentum præſtitit 1 Junii 1506, unde mirum 1506.
quod in regeſto Alexandri VI legatur Johannes
Caphurius in ſacerdotio Romanam curiam per
plures annos ſecutus, electus Ebroicenſis XVII
cal. Januarii 1500. Radulfo ſedente, fundata
eſt eccleſia collegiata caſtri de Gallione a Georgio
de Ambaſia archiepiſcopo Rotomagenſi quicum
ei fuit maxima neceſſitudo; omnes pene urbis
eccleſiæ ruinæ proximæ reparantur, & Alexander
VI ejus ad preces præbendam & canonicatum
de Quittebœuf pueris chori ſuſtentandis aſſignavit.
Obiit Radulfus 2 Feb. 1510 (1511). Tumulus 1511.
ejus ex ære in medio chori cathedralis hoc
honeſtatur epitaphio: *Hic jacet memorandæ recor-
dationis dominus Radulfus* du Fou, *quem genuit
inclyta Britannia, Coriſopitenſis diœceſis, ortu nobilis,
moribus clariſſimus, religionis decore venuſtus, hujuſce
eccleſiæ annis 32 paſtor digniſſimus, amantiſſimus
pacis zelotes, magnificentiſſimus ædificiorum reſtau-
rator, liberaliſſimus eleemoſynarum largitor, invin-
cibilis eccleſiaſticorum jurium defenſor, ac in omnibus
fideliſſimus miniſter, qui obiit 2 die Feb. an. 1510.*

LXVIII. Ambrosius.

Le Veneur.

Philippi baronis *de Tillieres* & Mariæ *Bloſſet*
filius Ambroſius, germanus autem Johannis
cardinalis epiſcopi Lexovienſis & Gabrielis decani
Lexovienſis, ex canonico Pariſienſi, canonico
& archidiacono Lexovienſi, decano vero Ebroi-
cenſi ultimus a capitulo eligitur epiſcopus anno
1511, & a capitulo Rotomagenſi ſede vacante
confirmatur cum facultate conſecrationis a quo-
cumque epiſcopo accipiendæ. Querelam habuit
cum eodem capitulo de juramento & præſtatione
ipſis a novo præſtandis epiſcopo, qua ad utriuſque
partis votum terminata, ſolitum eidem eccleſiæ
exhibuit juramentum 9 Aug. 1513, quo anno 1513.
eccleſiæ ſuæ poſſeſſionem adeptus eſt. Eodem
Guillelmus Pepinus ex ordine ſancti Dominici
dicavit ei Roſarium aureum myſticum. Caſtrum
rurale epiſcoporum, Condetum dictum, & do-
mum decani pulcherrimis exornavit ædificiis.
Suffraganeos ſeu vicarios generales habuit Fr.
Tuſſanum, al. Stephanum *Varin* ordinis Eremi-
tarum S. Auguſtini, archiepiſcopum Theſſaloni-
cenſem, & Nicolaum *de Coquinvilliers* epiſcopum
in partibus infidelium. Factum per mortem Ga-
brielis germani decanum Lexovienſem dicemus
Ambroſium an. 1523, cum vacatione præſentiæ. 1523.
Tutor liberorum Gaſtonis *de l'Eſtendart*, litem
intentavit anno 1524 Johanni *de Loreſſe* pro 1524.

ANNI CHRISTI 1530. reſtituenda terra *de Maintenon*. Interfuit anno 1530 coronationi Eleonoræ reginæ uxoris Franciſci I in eccleſia ſancti Dionyſii. Adſtitit & exſequiis Ludovici *de Brezé* Normanniæ ſeneſcalli in eccleſia Rotomagenſi 18 Auguſti 1531. 1531. Abbatiam beatæ Mariæ de Lira in commendam tenuit : epiſcopatum vero ceſſit in gratiam ſequentis anno eodem. In autographo anni 1533 22 Julii dicitur nuper epiſcopus Ebroicenſis, & tunc vicarius in ſpiritualibus & temporalibus generalis & irrevocabilis epiſcopatus Ebroicenſis, plenariam habens auctoritatem diſponendi de ſingulis & omnibus beneficiis & officiis ad dictum epiſcopatum pertinentibus, vicariuſque in ſpiritalibus & temporalibus domini Johannis etiam *le Veneur* epiſcopi Lexovienſis & abbatis commendatarii beatæ Mariæ de Lira. Moritur die 23 Septembris anni 1536, & ſepelitur in choro eccleſiæ. In eccleſia Lexovienſi ipſius obitus celebratur 10 Aprilis, 10 Junii & 23 Septemb. in Lirenſi vero VII idus Auguſti.

LE VENEUR.

LXIX. Gabriel.

Johanne Ambroſii nepote & Gilonna *de Montejean* ſorore Renati equitum Franciæ tribuni parentibus natus Gabriel, germanum habuit Taneguidum primum comitem *de Tillières*. Cedente propatruo, vi concordatorum inter Leonem X & Franciſcum I primus a rege ſedis hujus deſignatur epiſcopus ſcriptis Abbatis villæ codicillis per Britonem Quatuorvirum a ſecretis ad ſummum pontificem, pro Gabriele in locum ſuperioris cedentis ad epiſcopatum promovendo, die ultima Decembris 1531. At cum annos non amplius 14 natus eſſet Gabriel, vix ac ne vix quidem bullas a ſummo pontifice impetrare potuit. Quapropter aliæ referuntur Franciſci I 1532. literæ datæ hanc in rem 20 Julii 1532. Clemens quoque hac de re literas dedit ad Johannem *le Veneur* cardinalem Gabrielis etiam propatruum 15 Septemb. 1532. Verumtamen eodem anno pontificatus ſui nono Clemens VII Gabrielem creavit epiſcopum Theſſalonicenſem, & eccleſiæ Ebroicenſis adminiſtratorem, ſuffraganeoſque ei adjunxit Ambroſium & Johannem propatruos ad epiſcopalia munia exercenda. Eodem itaque anno eccleſiæ Ebroicenſi juramentum per procuratorem præſtitit Gabriel 24 Decembris, in quo dicitur clericus & juvenis egregius ac Ebroicenſis eccleſiæ adminiſtrator electus. Interea Inquiſitionis totius Normanniæ apud Ebroicas in conventu Dominicanorum erectum a Franciſco I inſtitutumque 1540. tribunal 17 Septembris 1540, parum diu ſtetit. A vicario generali Pariſienſi licentiam obtinuit conſecrationis munus recipiendi 19 Jan. 1549 1549. Gabriel, qui realem ipſe die 2 Martii 1549 cum omni poteſtate epiſcopali epiſcopatus poſſeſſionem nactus eſt. Cardinali Borbonio apud ſanctum Dionyſium Catharinam Mediceam reginam inauguranti 10 Junii anni ejuſdem miniſter adſtitit, ipſaque regina Pariſios intrante 18 menſis ejuſdem Gabriel legatum Venetorum comitabatur. Sedit anno eodem in parlamento Pariſienſi 2 Julii. Inſequenti in Britanniam profectus eſt 1 Maii. ANNI CHRISTI 1550. Eodem anno adſtitit exſequiis Claudii Lotaringi ducis Guiſiæ apud Jonvillam. Cœtui notabilium habito feria IV 5 Januarii in aula ſancti Ludovici curiæ parlamenti Pariſienſis interfuit 1557. 1557. In exſequiis Henrici II regis in eccleſia S. Dionyſii cardinali Lotaringo ſacrum celebranti 13 Auguſti 1559 ſubdiaconus mini- 1559. ſtravit. Anno 1562 ab obſidione neotericorum 1562. Ebroicenſis civitas mirabiliter eſt liberata die 5 Februarii. Cum Claudio *de Saintes* & Simone *Vigor* inſignibus theologis ad ſynodum Tridentinam profectus anno eodem Gabriel, inter excellentiſſimos eccleſiæ Gallicanæ præſules enituit. Anno 1571 menſe Maio numerum adminiſ- 1571. tratorum pauperum Ebroicenſium a rege præfiniri curavit. Coronationi Elizabetæ Franciæ reginæ interfuit anno eodem. Multa bona eccleſiæ ſuæ contulit, nam majorem campanam & organa quæ nunc viſuntur donavit, baſilicam igne labefactatam reparavit, ornavitque ejus propylæum, in quo conſpiciuntur ejus inſignia, multas denique in navi capellas ædificavit. Sub ejus epiſcopatu hæreſis Calviniana in urbe graſſata eſt, quam etiam perduelles inani conatu obſederunt, & prioratus S. Nicolai Leproſorum unitur hoſpitali Ebroicenſi, bonaque prioratus S. Jacobi de Hoſpitali partim ad ſuſtentandos pauperes, partim ad remunerandos rectorem & magiſtros collegii Ebroicenſis inſumta, ſalva tamen re divina. Monaſteria S. Taurini, Liræ, S. Ebrulfi & Gemetici in commendam tenuit Gabriel, qui regii ordinis S. Michaelis cancellarius, obiit matutinis horis dominica 16 Maii 1574 in caſtro paterno 1574. *de Tillieres*, & die Mercurii 4 Auguſti delatus ad S. Taurinum, die 5 ſequenti ſepultus eſt in choro eccleſiæ Ebroicenſis a Simone *Vigor* archiepiſcopo Narbonenſi.

DE SAINCTES.

LXX. Claudius.

Perticenſis ortu Claudius, canonicorum regularium B. Auguſtini ordinem in monaſterio S. Carauni diœceſis Carnotenſis primum profeſſus eſt anno 1540. Adoleſcens cum in re litteraria minimos feciſſet progreſſus, utpote tardioris ingenii, B. Virginis, ut ferunt annales monaſterii, ſolatio quodam recreatus & puriori lumine ſcientiarum colluſtratus, ſe totum theologicis ſtudiis aſſiduo labore mancipavit eo eventu, ut ipſe in omni ſacrarum linguarum genere excultus, rara ingenii felicitate clareſceret, quod ad poſteritatem edita ſcripta abunde teſtantur. Laurea ergo donatus in regia domo Navarrica anno 1555, inde parochus Bellævillæ in diœceſi Carnotenſi, poſtea Boiſſiacenſi apud Pariſios gymnaſio præfectus eſt anno 1561, quod multis poſtea reditibus ad aliquos e ſuo genere alendos alumnos epiſcopus ſimul & gymnaſiarcha ex diſpenſatione apoſtolica auxit. Tantam autem ſibi apud viros eruditos exiſtimationem paraverat, ut a cardinale Lotaringo commendatus, ad colloquium Piſciacenſe anno 1561 a regina matre miſſus fuerit, & paulo poſt una cum Simone *Vigor* præſtanti

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

item theologo, academiæ Pariſienſis legatus ad concilium Tridentinum, ubi inter præcipuos enituit. Reverſus in Gallias, magni ingenii acumine & ſumma fidei ac eruditionis opinione percelebris, ſcriptis pro fide ſtylum exercuit. Circa id tempus, abbatia S. Remigii Lunevillaris donatus, æmuli in gratiam aliquot poſt annos ceſſit. Ad Ebroicenſem dein cathedram
1575. aſſumtus penultima Martii 1575, poſſeſſionem iniit 27 Novembris deducentibus monachis S. Taurini. Comitiis Bleſenſibus adſtitit anno
1576. 1576, quo inſtituit ſodalitium de SS. Sacramento apud Luparias, ad reparandum ſcandalum in eccleſia prædicta in feſto Paſchæ perpetratum. Auctor eſt Genebrardus in Pio V
1577. Claudium & Simonem *Vigor* anno 1577 diſputationem ſeu collationem contra Roſerium & Spinam miniſtros Calviniſtas habuiſſe. Hoc autem anno cœpit ſynodos celebrare Claudius.
1581. Concilio Rotomagenſi adſtitit anno 1581, cujus acta latine & gallice deſcripſit, vulgatis etiam ſtatutis ſuæ diœceſeos cum breviario & rituali novis. Inſtituit feſtum S. Æterni die 16 Julii ſub ritu duplici. Circa id tempus, priori S. Catharinæ ædes epiſcoporum Ebroicenſium Pariſiis ſitas in vico S. Antonii divendidit ad ſubve-
1582. niendum factioſis. Viſitavit anno 1582 reliquias S. Taurini & S. Landulfi, & capſas benedixit. Feſtum dedicationis omnium diœceſis eccleſia-
1585. rum ad diem 2 Septemb. aſſignavit anno 1585. Hæreticos quoſvis abſolvendi ab Inquiſitione obtinuit facultatem 17 Octobris anni ejuſdem. Inſimulatus quod neotericos ad eccleſiam redeuntes iterum baptizandos vellet, a ſummo pontifice reprehenſus, contrarium aſſeruit in ſynodo
1587. an. 1587. Obſeſſis a mareſcallo Bironio Ebroicis
1591. anno 1591, aufugit Claudius & Luparias ſeceſſit. Eodem anno, Henricus IV rex Franciæ, in expugnatione Lupariarum 5 Junii 1591, Claudium epiſcopum cepit, qui Cadomum ductus eſt, ubi tunc ſedebat ſupremus Normanniæ ſenatus, a quo morti erat addicendus, quod in ejus ſchedis inventum eſſet ſcriptum, in quo parricidium in Henricum III approbabat, & licitum eſſe ejus ſucceſſorem interficere contendebat. Attamen rex victus precibus cardinalis Borbonii multorumque epiſcoporum, voluit ut pœna mortis in perpetuam incarcerationem commutaretur, de qua indulgentia loquens Auguſtus Thuanus in hiſtoria, ait : *Non ſacri ordinis prærogativæ in crimine majeſtatis apud nos ratio habetur, ſed in convictos, ſive ſacerdotes, ſive epiſcopi ſint, tanquam ſolutos & profanos legum ſeveritas exerceatur.* Ad caſtrum ergo de Crepicordio diœceſis Lexovienſis ablegatus, & in ergaſtulum conjectus, ibidem, non ſine ſuſpicione veneni ab hæreticis, vel ut quidam volunt, a nepte, quæ ex perturbatione rerum deterius aliquid reformidabat, propinati, alias ultima neceſſitate, deceſſit anno 1591, ætatis 65. Sepultus eſt in eccleſia Ebroicenſi, a latere ſiniſtro chori, juxta majus altare, anno 1596, menſe Septembri, ubi hoc legitur epitaphium ad parietem : *Siſte, quiſquis*

A *hanc ædem oraturus adis, hoſpes, ſive incola. Claudius* de Sainctes, *magnus ille theologus, Ebrovicenſis antiſtes, hoc angulo pompa tenui ſitus eſt. Quod ſepulcrum imagines columnæve non exornant, ne mirare : ſufficit anguſtus parvo corpori locus ; nec pompas mortuus optabit, qui vivens faſtus & ſeculi riſit ludibria. Et quæ columna ſatis digna erigi potuit illi, qui columna fuit eccleſiæ ! Imago, non corporis, vanum, ſed ingenii mentiſque divinæ illius in libris admirandis cernitur. Conciones in conſpectu regum populique frequentis habitæ, ſat nomen illuſtrant. Si hæc neſcis cæcus & ſurdus, iſta non ſunt ſcripta tibi. Vade & ora. Obiit anno*
B *M. DXCI.* Et certe plurima pietatis & ingenii reliquit monimenta toti eccleſiæ chriſtianæ nota, inter quæ ingens opus eminet libris decem de Euchariſtia exaratum, de quo hoc eſt Franciſci Turriani theologi judicium : *Claudius* de Sainctes, *epiſcopus Ebroicenſis, diuturnis vigiliis & lucubrationibus, ſtudio ſcribendi de Euchariſtia ex voto conſecratis, ingens opus in libros decem digeſtum, ita ex optimis quibuſque tum ſuis, tum alienis miro ingenio & induſtria ac pari labore compoſitum emiſit, ut nihil reliquerit, quod vel in aliorum de ea re libris qui erant prope infiniti, quærere opus ſit, vel in multiplici rei quæſtione deſiderari poſſit.*

C

LXXI. Jacobus I. DAVY DU PERRON.

Ætatis ſuæ vir celeberrimus fuit Jacobus, eccleſiæ Gallicanæ lumen ſplendidum, quod hæreſeos tenebras & caliginem diſſipavit. Stirpe Perroniorum *de Creteville* & *de Languerville* apud S. Laudum in inferiori Normannia editus, matrem habuit Urſinam *le Cointe*, patrem vero Julianum *du Perron*, qui Genevam primum religionis ergo confugiens, ibi per aliquod tempus medicinam humanioreſque literas profeſſus eſt : inde Bernam ſecedens, Jacobo ortum dedit, qui inibi naſcitur 25 Novembris 1556. Ejus
D corpori egregiam ſpeciem cum natura indidiſſet, longe præſtantius ingenium elargita eſt, quo omnium ſcientiarum facillime obtinuit principatum. Memoria valebat uſque ad ſtuporem, acumine mentis, ſuavitate ſermonis admirabili. A teneris ergo annis ab ipſo parente viro literato lingua latina & matheſi eruditus, ex ſe ipſo diſcens cum vix decennium evaſiſſet, non tantum linguæ græcæ rudimenta exacte didicit, ſed difficilem poëtarum Græcorum lectionem aggreſſus, in verſibus etiam gallice pangendis peramœno & felici ingenio ſeſe diligenter excoluit. Poſtea Peripateticæ Philoſophiæ cum ani-
E mum intendiſſet, mirum eſt quanta animi ſubtilitate acutiſſimas difficultates enodabat. His præſidiis munitus, ad aulam acceſſit, favente Philippo Portæo abbate Tironenſi, qui tam grande Perronii ingenium demiratus, non eum modo ſua dignum amicitia judicavit, ſed & Henrici III benevolentia ſingulari. Philippi igitur commendatione inductus in regis colloquium, facile ſui maximam exiſtimationem apud eum excitavit, quæ ſane Perronium non mediocriter impulerunt tum ut errorem Proteſtantium, in quo

educatus fuerat, ejuraret, tum ut ad potiora A
ſcientiarum munimina ſe conferret. Scholaſticæ
ergo theologiæ palæſtram ingreſſus, profundæ
Philoſophorum & S. Thomæ intelligentiæ ad-
jecit SS. Patrum & maxime S. Auguſtini accu-
ratam lectionem. Sanctioris etiam vitæ amore
percitus, eccleſiaſticum ordinem profeſſus eſt.
Tum vero incredibilis ingenii vis & ſcientiæ
ejus altitudo emicuit, ſive cum adverſus hære-
ticos diſputaret, ſive cum carmina componeret,
ſive cum oratoriam artem exerceret. Deligitur
enim annos natus 27, ut principi poëtarum ſui
ſeculi Ronſardo 1586, tum Henrici III juſſu
ut Scotiæ reginæ oratione funebri parentaret. B
Mortuo autem duce *de Joyeuſe*, a quo unice
diligebatur, emiſit in lucem præclarum illud
poëma, quod inter ejus opera numeratur. Ipſe
denique rex ejus opera in multis uſus eſt, ma-
xime in illo ſermone quem in Bleſenſibus comi-
tiis habuit. Defuncto rege, cardinali Borbonio
in cujus familiam aſcitus eſt, conciliata ſibi
Johannis Tuchardi cardinalis olim præceptoris
amicitia, ſeſe addixit. Interim zelo & eruditione
vehementiſſima cum hæreticos inſectaretur,
multos ab errore revocavit. Præcipuos inter
exſtitit Henricus Spondanus Apamienſis epi-
ſcopus de eccleſia & literatis omnibus optime C
meritus, ut ipſe teſtatur in epiſtola qua Perronio
epitomen Annalium Baronii conſecrat. Non
multo poſt cum in obſidione Rotomagenſi Hen-
ricum IV prima vice ſalutaſſet, rex ejus ſocietate
delectatus & ingenii magnitudine, eum majoris
negotii rebus adhibuit, & cum Meduntæ catho-
lici ab hæreticis provocati eſſent, Perronius fidei
catholicæ partes ita eſt tutatus, ut de adverſariis
non ignobilem victoriam reportaret, quæ res
Henrici converſionem plurimum promovit : nam
ipſi cum pergratus eſſet, ejus ſuaſione præſulum
illuſtrem cœtum convocavit, ut de hæreſeos abju-
ratione conſultius deliberaret, quos inter proceres D
ut ſedem meritis dignam teneret Perronius, ipſum
Ebroicenſem epiſcopum deſignavit. Tanto autem
argumentorum pondere calviniſtarum dogmata
confutavit, tanta luce eorum argumenta diluit,
tanta majeſtate & doctrina fidei decreta aſſeruit,
ut paulo poſt, ipſo præſente, rex pravo errori
1593. nuncium mitteret die Jovis 22 Julii 1593 in
baſilica S. Dionyſii. Supererat tamen magnæ
difficultatis negotium, rex ut in pontificis gra-
tiam rediret, cui totis artibus obnitebatur Hiſ-
panus, ut Galliæ tumultus foveret. Pluribus ergo
legatis ab Henrico miſſis non exauditis, denique
Nivernenſis dux cum epiſcopo Cenomannenſi E
& Perronio deſtinatur, qui Clementis animum
hactenus aſperiorem uſque adeo delinivit, ut
compoſitis de quibus diſceptabatur conditionibus
pro abſolutione & pœnitentia regis, feliciſſimum
exitum res obtineret : nam vice Henrici IV
Perronius & Oſſatus in porticu baſilicæ S. Petri
coram Papa humiliati & procumbentes, pœni-
tentium caſtigationem ſubeuntes, pro rege abſo-
lutionem vinculi hæreſeos receperunt. Quæ res
pontificis animum ipſi conciliavit, a quo multis
in difficillimis eccleſiaſticæ gubernationis &
religionis rebus in conſilium advocatus, eum
amoris teſtificandi gratia in conſiſtorio publico
propoſuit 16 Decembris 1595, eique epiſco- 1595.
palem annulum dono dedit, quo ſemper eſt
uſus. Igitur, poſt obtentam a Clemente VIII
abſolutionis ſententiam, a cardinali de Joyoſa
archiepiſcopo Rotomagenſi Romæ in eccleſia S.
Ludovici anno 1595 Decembris 27 die feſto
S. Johannis Evangeliſtæ epiſcopus Ebroicenſis
eſt conſecratus, ſacræ inaugurationi operantibus
Guillelmo *d'Avançon* Ebredunenſi archipræſule
& Anna *d'Eſcars* Lexovienſi epiſcopo. Roma
diſceſſit 28 Martii 1596. Antequam vero 1596.
Ambianum ad regem perveniſſet, ſcripſit ei
literas ſummus pontifex datas 10 Maii 1596.
Reverſus in Gallias a rege perhumaniter ſuſ-
ceptus eſt. Per procuratorem Johannem *des
Champs* archidiaconum in poſſeſſionem eccleſiæ
ſuæ inducitur die Lunæ 8 Julii 1596. Præſens
adfuit exeunte Julio, & feſtum converſionis
Henrici IV per 20 annos inſtituit ad 17 Sept.
Ad comitia regni apud Rotomagum a rege vo-
catus convenit ultima Auguſti. Inſequenti anno 1597.
auctor fuit regi ut in collegio Sorbonæ duos
lectores in theologia conſtitueret, & ad regios
miniſtros plures dedit literas pro ſublevanda
civitate Ebroicenſi, quæ ab annis novem paſtore
fuerat deſtituta. Interim Philippus Mornæus Sal-
murienſi arci præfectus, vir inter Proteſtantes
magni nominis, cum librum emiſiſſet in lumen
Gallico idiomate de Euchariſtia, ejus antiquo
uſu & abuſu, ut rudioribus fucum faceret, cum
hinc inde multis ſcripturarum & SS. Patrum
peſſime citatis & intellectis locis opus ſuum
conſperſiſſet, Perronius ejuſmodi novatorum acer-
rimus inſectator, palam profeſſus eſt ſe quingentos
hoc in opere pinguiſſimos errores clare demon-
ſtraturum : unde apud Fontembellaquam nomi-
natiſſimum illud colloquium a rege indictum eſt,
ad quod convenientibus multis eccleſiæ proce-
ribus, necnon adverſariorum fautoribus, inſignem
de Mornæo triumphum retulit anno 1600, quo 1600.
factum eſt ut plures viri, tum ingenio, tum
ſanguine clari, ad fidem avitam redirent ; & cum
antea Harlæus Sancius baro hæreſim abjeciſſet,
Philippus quoque *Canaye* pro rege apud Venetos
magnæ prudentiæ legatus, eccleſiæ catholicæ
omnium bonorum gratulatione nomen dedit.
Quin etiam Catharinæ Navarræ Henrici regis
ſororis præpoſitus eſt inſtructioni. Denique Al-
dobrandinum cardinalem cum Sabaudo duce
conciliavit, quos inter diſceptabatur de S. Ca-
tharinæ propugnaculi everſione. Nec interim
vacabat a diſpenſatione ſacri verbi & a ſtudiis
vir improbi laboris, ut monſtrum hæreſeos verbis
& ſcriptis edomaret. Poſt multa ergo prœlia &
victorias purpurei galeri inſigne ornamentum
obtinuit 17 Septembris 1603, adhortante rege 1603.
Henrico IV Clementem VIII, a quo 1604 1604.
die 9 Junii titulo S. Agnetis in agone donatus
eſt. Inde fatis proxime ceſſuro pontifice Romam
proficiſcitur, ceteris cum Galliæ cardinalibus

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

admiſſus in ſacrum collegium, & ſummo cum
honore habitus in congregationibus, ingenii ſin-
gularia reliquit monimenta. Quantum vero po-
tuit ad ſedem apoſtolicam Baronium cardinalem
promoveri enixus eſt, quod tamen Hiſpanorum
factione prohibitum, ut qui ab eo propter ejus
ſcripta eſſent alieni. Ibi quoque Montaltenſi &
Aldobrandino cardinalibus, pontificum ſuperio-
rum nepotibus, inter ſe graviter diſſidentibus,
omnium precibus feliciſſime ad pacem & con-
cordiam revocatis, Paulus V electus eſt, a quo
ampliſſimo diplomate motu proprio donatus eſt
1605. 6 Julii 1605. Poſtea cum de auxiliis gratiæ &
liberi arbitrii cœpta Romæ congregatio ſub
Clemente VIII & fere abſoluta, iterum convo-
cata eſſet, eique aggregatus Perronius, partim
ejus conſilio quæſtio inter theologicas difficil-
lima, quæ tamdiu totius Europæ celeberrima
ingenia exercuit, interminata remanſit. Relicta
Roma, cum Jacobus Anglorum rex librum pu-
blicaſſet quo varias de fide controverſias agita-
bat, juſſu Henrici IV reſponſionem ſcripſit
Perronius, qua ſolida plane doctrina e Patrum,
conciliorum & eccleſiaſticis regulis hauſta illum
confutavit. Decedente Belnenſi Senonum archi-
epiſcopo, huic metropoli præfectus eſt, majorque
Galliarum eleemoſynarius renunciatus menſe Oc-
1606. tobri 1606. Denique facta cum ſequenti abbate
S. Taurini permutatione, huic Ebroicenſem
ceſſit eccleſiam. Reliqua in Senonenſibus.

DE PERICARD.

LXXII. GUILLELMUS VI.

E familia togata apud Normannos ortus
Guillelmus, Normanniæ ſenatus conſiliarius,
canonicus, cantor, dein decanus eccleſiæ Roto-
magenſis, archiepiſcopi vicarius generalis abbaſ-
que commendatarius S. Taurini, permutatione
facta cum Jacobo, fit epiſcopus Ebroicenſis, &
poſſeſſionem per procuratorem init die Veneris
1608. 5 Septembris 1608. Abhinc ad biennium, ex
diſpenſatione apoſtolica, decanatus Rotomagenſis
fructus percepit. Solennem ipſe ingreſſum fecit
1609. Dominica 12 Octobris 1609. Reſtaurando
ſtatim S. Salvatoris parthenoni incubuit : coad-
1612. jutorem accivit 1612, quo anno fundantur Ca-
pucini. Defunctus Guillelmus 26 Novembris
1613, delatus eſt ad S. Taurinum, tum ſepultus
in choro cathedralis eccleſiæ.

DE PERICARD.

LXXIII. FRANCISCUS.

Johannis generalis in ſenatu Rotomagenſi
procuratoris, germani Abrincenſis & Ebroicenſis
epiſcoporum filius Franciſcus, libellorum ſuppli-
cum magiſter, canonicus & decanus Rotoma-
genſis, patruo datur coadjutor cum titulo epiſ-
copi Tarſenſis, & inauguratur menſe Decembri
1612; quo nomine eccleſiæ Ebroicenſi obſe-
1613. quium præſtitit 13 Novembris 1613, quod
iteravit factus epiſcopus poſt mortem patrui die
Lunæ 2 Decembris anni ejuſdem, & poſſeſſio-
nem init die 4. Regi fidem juravit Pariſiis die
11 eorumdem menſis & anni. Eccleſiam ſuam
ingreſſus eſt deducentibus monachis S. Taurini
A 26 Januarii 1614. Synodum habuit 15 Maii,
in qua ſtatuta condidit pro parochis, vicariis &
ſacerdotibus ſuæ diœceſis. Pariſienſibus cleri Gal- 1614.
licani comitiis interfuit anno eodem & Burdi-
galenſibus anno 1621. Seriem epiſcoporum 1621.
Ebroicenſium huic dicavit anno 1622 Johannes 1622.
le Jau canonicus, pœnitentiarius & vicarius
generalis, cujus exequias celebravit 15 Septem-
bris 1631. Moniales Urſulinas in urbem accivit
anno 1623. Prioratum S. Antonii de Ponte- 1623.
arcæ fundatum anno 1635 approbavit, ſicut & 1635.
parthenonem de Novoburgo anno 1638. De- 1638.
dicavit 29 Maii 1636 eccleſiam Capucinorum
B Vernonenſium & in eccleſia collegiata B. Mariæ
in eodem oppido altare in honorem S. Barnabæ
apoſtoli. Rogatus anno 1639 calendis Januarii 1639.
ut S. Adjutoris honorem in diœceſi latius pro-
tenderet, literis datis 13 Aprilis ejuſdem anni
libenter annuit, cujus etiam cultum amplificavit
literis datis 27 menſis ejuſdem. Meduntanis
comitiis a provincia deputatus interfuit anno
1641, in quibus pro cleri Gallicani defenſione 1641.
ita ſe geſſit, ut a Ludovico rege in ſuam diœ-
ceſim abire juſſus fuerit; ſed rex paulo poſt
cognita rei veritate, eum in gratiam reſtituit.
Moniales S. Franciſci quæ apud Luparias admiſſæ
C fuerant anno 1622, paulo poſt pro poſſeſſis a
dæmone habitæ, maximam curam & ſollicitu-
dinem Franciſco ab anno 1643 ad mortem 1643.
procrearunt : unde ſævitum eſt in auctores ma-
leficiorum in ſenatu Normanniæ. Ipſius quoque
curis & munificentiæ non minima ex parte
debetur fundatio monaſterii S. Nicolai apud Ver-
nolium pro monialibus Benedictinis. Monachos
congregationis S. Mauri admiſit 2 Martii 1642
ad inſtaurandam in Taurinenſi cœnobio monaſti-
cam diſciplinam, rogante Jacobo *le Noel* abbate,
qui ei in epiſcopali cathedra ſucceſſit. Unus fuit
e judicibus a ſancta ſede delegatis in cauſa epiſ-
D copi Leonenſis anno 1645. Naturæ debitum 1645.
ſolvit Luteciæ die 21 Julii 1646, unde delatus 1646.
ad S. Taurinum 18 Novembris a Jacobo ſuc-
ceſſore deſignato, die 19 ſepultus eſt in eccleſia
Ebroicenſi ad dextrum latus majoris altaris ab
eodem; cor vero tumulatum in eccleſia S. Ni-
colai de Vernolio.

LXXIV. JACOBUS II.

LE NOEL DU PERRON.

De Jacobo jam diximus tom. II. col. 1021.
Filius erat Roberti *le Noel* domini *de Groucy*
& Mariæ *Davi* ſororis cardinalis *du Perron*,
quod cognomen ſuo adjecit. Abbas S. Taurini
E & Liræ, ex Encoliſmenſi ad Ebroicenſem a
rege transfertur poſt obitum Franciſci, commen-
datus a regina Angliæ, cujus major erat eleemo-
ſynarius, 30 Auguſti 1646. Deſignatus adhuc
erat, cum unus e judicibus ab Innocentio X
delegatis 23 Decembris 1645, Renatum *de*
Rieux epiſcopum Leonenſem cum aliis reſtituit
6 Septembris 1646. Regi fidem dixit apud S.
Germanum in Laya 13 Octobris 1648. Eccle- 1648.
ſiæ ſuæ poſſeſſionem per procuratorem Johannem
de la Marre iniit 26 eorumdem menſis & anni,

Digitized by

ANNI CHRISTI

per ſe ipſum vero die Dominica 15 Novemb. A
maximo apparatu & ingreſſu ſolenni, deducen-
tibus monachis S. Taurini, quibus 56 aureos
dedit pretium equi & annuli aurei, quia pedes
advenerat. In jucundo adventu crucem & ſex
candelabra argentea, quæ in feſtis ſolennibus
altare majus decorant, eccleſiæ Ebroicenſi dona-
vit, majora donaturus, ſi vixiſſet: aſt inter civiles
civitatis ſuæ motus, dum aufugere tentat, a civibus
impeditur. Tædio confectus, obiit Ebroicis die
1649. 17 Februarii 1649. Corpus ejus propter bel-
lorum tumultus ad S. Taurinum non fuit dela-
tum, ſed in choro eccleſiæ cathedralis ante
majus altare ſepultum eſt die 30 Martii ejuſdem B
anni: cor vero in ædem S. Ludovici Patrum
ſocietatis Jeſu apud Pariſios deportatum, ut teſta-
mento caverat ſuo, collocatum eſt juxta corda
cardinalis Perronii ejuſque fratris Johannis Se-
nonenſium archiepiſcoporum, quibus epitaphia
in eccleſia Senonenſi inſcribenda curaverat.

BOUTAUT.

LXXV. EGIDIUS II.

Tranſlatus ob cauſam quam diximus tom. I.
col. 1170. Egidius ex Adurenſi ad Ebroicenſem
eccleſiam menſe Februario, al. 17 Aprilis 1649
& ab Innocentio X bullis donatus, eccleſiæ
Romanæ fidem jurat Pariſiis 15 Febr. 1650. C
Poſſeſſionem per procuratorem Johannem *de
Beaumeſnil* cantorem Ebroicenſem apprehendit
1650. 18 menſis ejuſdem; ipſe vero 5 Aprilis ſequentis.
Synodum ſtatim totius diœceſis habuit, cujus
ſtatuta publicavit. Ludovicam de *Choiſeul* abba-
tiſſam Salvatorii Laudunenſis benedixit in mo-
1653. naſterio S. Germani Pariſienſis an. 1653. Unus
e duobus inter præſules a rege delegatus eſt
judex, ut in ſacro conſiſtorio cleri negotia tue-
1654. retur anno 1654. Collabentibus in ſua diœceſi
ſacra epiſcoporum juriſdictione, eccleſiaſtica diſ-
ciplina, privilegiis & immunitatibus, ea reſtau-
rare ſategit, unde graviſſimæ ac moleſtiſſimæ D
lites cum capitulo exortæ, quibus finis impoſitus
1658. per judices electos die ultima Februarii 1658.
Juriſdictionem quoque capituli Vernonenſis a
Luca epiſcopo conceſſam & a canonicis plus
æquo extenſam, ſenatus Normanniæ conſulto
ad certos fines reduxit. Corpus Henrici Lota-
ringi ducis Elbodii, Pariſiis defuncti die 30
Novembris 1657, Elbodium advectum exce-
pit, & craſtina 1 Dec. in eccleſia S. Johannis
miſſarum ſolennia celebravit, quibus peractis,
illud ad eccleſiam S. Ludovici de Sauſſeia in
tumulo majorum ſepeliendum deduxit. Corpus
quoque duciſſæ Bullionii Pariſiis allatum, in E
choro eccleſiæ S. Taurini prope conjugem de-
poſuit 17 Julii 1658. Apologiam caſuiſtarum
1659. reprobavit 15 Januarii 1659. Synodo Ponti-
ſarenſi adfuit 15 Aprilis 1660, & ſubſcripſit
bullis Innocentii X & Alexandri VII. Obiit
1661. Pariſiis 11 Martii 1661, annos natus 66.
Corpus Ebroicas delatum ad S. Taurinum die
14, in epiſcoporum tumulo die 15 ſepulturæ
mandatur, defuncti laudes proſequente N. *l'Eſ-
calopier* regio concionatore ordinario.

§ In diariis publicis legitur Joſephus Zongo
Onde-Dei ex Forojulienſi tranſlatus a rege ad
Ebroicenſem eccleſiam menſe Martio 1661,
ſed hæc tranſlatio ſuum ſortita non eſt effectum;
nam

CAUCHON DE MAUPAS DU TOUR.

LXXVI. HENRICUS.

Henricum jam attigimus, tom. II. col. 738.
Natus parentibus quos diximus, adoleſcens com-
mendis S. Dionyſii Remenſis & Inſulæ Calveti
donatur. Per decennium Remenſem diœceſim
tam in ſpiritalibus quam in temporalibus vicarius
generalis cum adminiſtraſſet, inde primus Annæ
Auſtriacæ eleemoſynarius, ad eccleſiam Anicien-
ſem promotus eſt a rege anno 1641; unde ad
Ebroicenſem tranſlatus 1 Julii 1661, eodem
anno de regis mandato & totius cleri Gallicani
cum epiſcopo Sueſſionenſi Romam profectus eſt
ad procurandam canonizationem Franciſci Sale-
ſii. Anno 1664, quaſi invitus & juſſu, ut ita 1664.
dicam, Alexandri VII ſummi pontificis, cui ſe
ipſum & totum negotium commendaverat im-
pulſus, poſſeſſionem epiſcopus Ebroicenſis per
Rodolſum *Fournier* apprehendit die 19 Maii.
Regi fidem dixit 7 Auguſti 1665. Seminarium 1665.
Ebroicenſe fundavit 14 Januarii anno 1667, 1667.
ſicut Anicienſe olim fundaverat. Corpus S. Ju-
ventii martyris Roma ad Caſam Dei allatum
recognovit 10 Maii anni ejuſdem, ſicut & caput
S. Porciani apud Aquilam anno 1673. Ceſſit 1673.
in gratiam ſequentis menſe Februario an. 1680, 1680.
ætatis annum agens 80, quo anno dum e pago
non longe diſſito, quo populum cœleſti verbo
recreaturus perrexerat, Ebroicas revertitur, equo-
rum quatuor impetu abreptus, dum rheda ſe
proripere tentat, lapſus & rotis protritus, e terra
fere exanimis levatus eſt, & poſt dies duos ſacra-
mentis eccleſiaſticis munitus, animam exhalavit
12 Auguſti anni ejuſdem. Sepultus eſt in eccleſia
Ebroicenſi, in qua feſtum S. Franciſci funda-
verat, capellamque Martyrum ornaverat. Com-
mendatur maxime ob eccleſiaſticam diſciplinam,
admirabilem pietatem, ſcientiam & zelum ani-
marum, virtutum odorem, doctrinæ lumen,
eximiumque erga pauperes amorem.

§ Ludovicus Joſeph *Adhemar de Monteil de
Grignan* cleri Gallicani procurator generalis, a
rege deſignatus 23 Februarii 1680, per ceſſio-
nem Henrici ætate gravis, Romæque procla-
matus a cardinali *d'Eſtrées* 29 Martii 1681,
bullis non obtentis, ad Carcaſſonenſem menſe
Maio transfertur, ubi vide tom. VI.

POTIER DE NOVION.

LXXVII. JACOBUS III.

Gente Pariſinus Jacobus, deuterogenitus Ni-
colai *Potier* domini *de Novion*, *Villebon*, *Gri-
gnan*, &c. protopræſidis in ſenatu Pariſienſi &
Catharinæ *Gallard*, laurea doctoris in facultate
Pariſienſi donatus 2 Julii 1676 abbaſque Elee-
moſynæ, ex epiſcopo Siſtaricenſi Forojulienſis,
ex Forojulienſi Ebroicenſis a rege nominatus
menſe Maio 1681, poſſeſſionem obtinuit 16 1681.
Maii 1682. Conventui epiſcoporum provinciæ 1682.

Digitized by Google

ANNI CHRISTI apud Gallionem adſtitit per procuratorem anno 1699. Obiit in ſua diœceſi 14 Octobris 1709, annos natus 62, ſepultuſque eſt in choro a parte ſiniſtra.

1699. 1709.

Gaſto Armandus Sublet de Heudicourt patre Michaele marchione de Heudicourt, matre Bona de Pons natus, abbas de Rota, vicarius generalis archiepiſcopi Rotomagenſis apud Pontiſaram, epiſcopus Ebroicenſis nominatus a rege 1 Nov. 1709, per obitum Jacobi, nondum bullas adeptus obiit Rotomagi 10 Febr. 1710 & in eccleſia *de Heudicourt* diœceſis Rotomagenſis ſepultus eſt.

LE NORMAND

LXXVIII. Johannes VI.

Parentibus N. *le Normand* Aurelianenſi cive & N. *Chaillou* Aurelianis natus Johannes anno 1662, ſua ſibi virtute ad dignitates eccleſiaſticas gradum fecit. In ſocietatem collegii Sorbonici adſcitus 5 Maii 1683, laurea doctoris inſignitur 16 Maii 1686. Canonicus S. Honorati capituli perdiu res geſſit. Ab archiepiſcopo Pariſienſi primum promotor menſe Januario 1700, dein 12 Aprilis 1709 fori eccleſiaſtici conſtitutus judex, cleri ipſius Gallicani procurator deſignatus anno 1705, a provincia Pariſienſi ad comitia ejuſdem generalia deputatur 1710. anno 1710. Quo tempore, defuncto Gaſtone Armando, a rege epiſcopus Ebroicenſis renunciatur 12 Julii 1710. Conſecratur ab Antonio cardinali *de Noailles* archiepiſcopo Pariſienſi in eccleſia collegii Sorbonæ die Dominica 21 Dec. aſſiſtentibus epiſcopis Tornacenſi & Maclovienſi. Poſſeſſionem per procuratorem Nicolaum *Petit de Captot* cantorem Ebroicenſem init 29 eorumdem menſis & anni, ipſe vero 1 Aprilis 1711. 1711. Biennio poſt commenda S. Taurini donatur anno 1713. 1713. Plurima ſuppreſſit feſta anno 1716, 1716. quæ omnibus gravia, a pluribus non celebrabantur. Obiit in ſua diœceſi die 7 Maii 1733, 1733. annos natus 78.

DE ROCHECHOUART.

LXXIX. Petrus Julius Cæsar.

Ludovici domini *de Montigny*, *du Monceau*, *&c.* ac Elizabetæ *de Cugnac* filius Petrus Julius Cæſar, prior S. Laudi Rotomagenſis & vicarius generalis epiſcopi Aurelianenſis, nominatus a rege epiſcopus Ebroicenſis ineunte Septembri 1733, Romæ proclamatur 2 Decembris anni ejuſdem, & proponitur 16 Februarii 1734. 1734. Pariſiis inauguratur in eccleſia novitiatus Jeſuitarum ab archiepiſcopo Rotomagenſi, cooperantibus Conſtantienſi & Metenſi epiſcopis die 21 Martii, & quatriduo poſt regi juravit fidem 25 Martii 1734. Commenda Bonæ-cumbæ Rutenenſis donatus eſt 18 Septembris 1738, & 1738. Conchenſi menſe Maio 1747. 1747. Tranſlatus eſt ad eccleſiam Bajocenſem 18 Auguſti 1753. 1753.

DILON.

LXXX. Arturus Ricardus.

Vicarius erat generalis archiepiſcopi Rotomagenſis apud Pontiſaram Arturus Ricardus, cum a rege nominatus epiſcopus Ebroicenſis 18 Aug. 1753, Romæ proclamatus eſt 26 Septembris, inunctus 28 Octobris, regi ſacramentum fidei præſtitit Verſaliis 17 Decembris anni ejuſdem.

DECANI EBROICENSES.

I. Fulco *de Garlenville* diſcipulus Fulberti Carnotenſis epiſcopi, decanus Ebroicenſis, nobilem ſociam Orieldam habuit, ex qua filios octo & duas filias ſuſcepit. Pravum hunc morem ortum apud clericos ex Normannorum recens converſorum barbarie ait Ordericus Vitalis lib. V. p. 574. Poſtea diutinæ corruptionis ſaniem purgaturus, Uticum venit, ubi monachus factus, multa dedit monaſterio circa 1080.

II. Girardus I ex decano Ebroicenſi factus eſt epiſcopus Sagienſis anno 1082.

III. Rogerius erat decanus tempore Giſleberti epiſcopi & Euſtachii abbatis S. Petri Carnotenſis.

IV. Odo 1139.

V. Oſbernus 1142, notatur 2 Januarii in necrologio.

VI. Guillelmus I de Gloto 1150. Memoratur 1157 in chartis S. Petri Carnotenſis, præfuitque Romæ ſedentibus Eugenio III & Adriano IV, & Ebroicis Rotrodo.

VII. Robertus I *de Neubourg* nepos Rotrodi epiſcopi, memoratur anno 1158 in chartulario. Cum Egidio epiſcopo Ebroicenſi & Rogero Wigornenſi miſſus eſt Romam anno 1171 pro Henrico Angliæ rege poſt obitum Thomæ archiepiſcopi Cantuarienſis. Præerat adhuc anno 1176, inde decanus Rotomagenſis.

VIII. Guido Egidio epiſcopo & Stephano abbate Carnotenſi memoratur decanus.

IX. Richardus I anno 1178, ex chartis S. Petri Carnotenſis.

X. Guillelmus II *de Sabluel*, bullam obtinuit ab Alexandro, an III?

XI. Rotrodus occurrit in charta Radulfi de Boſco anno 1183, & die 8 Martii in necrologio.

XII. Ricardus II memoratur in inquiſitione facta a Sanſone abbate S. Audoëni juſſu Cœleſtini III anno 1193.

XIII. Petrus I de Carooto in charta fundationis præbendæ de Bernienvilla in eccleſia Ebroicenſi occurrit.

XIV. Robertus II præerat Guarino præſule.

XV. Lucas in chartulario Noæ anno 1190 & 1197, in Ebroicenſi 1200 & 1202, inde epiſcopus.

XVI. Radulfus *de Cierrey* anno 1201 in regeſto 31 chartarum theſauri, ſolo primo apice *R* notus, teſtis fuit cum Luca epiſcopo compoſitionis factæ inter Johannem abbatem S. Taurini & Thomam de Loiis pro patronatu ejuſdem

ejuſdem eccleſiæ, vulgo *Lanois*. Anno 1206 A die 10 Martii, una cum capitulo, dedit literas de viſo a ſe reſcripto Lucæ epiſcopi dantis abbati & monachis S. Taurini tertiam garbam in eccleſia de Siſſeio, retento uno modio bladi. Reperitur adhuc annis 1207, 1209 & 1219 variis in chartulariis. Fit ultimo hoc anno epiſcopus, ut diximus col. 583.

XVII. Henricus præerat annis 1221, 1223, 1224 & 1225. Notatur 9 Januarii in necrologio.

XVIII. Robertus III 1226, 1228, 1229, 1232.

XIX. Humbertus 1233. B

XX. *F.* reperitur 1234 in chartis Becci. Præfuit electioni Radulfi epiſcopi die Lunæ poſt Dominicam SS. Trinitatis 1236. Cum W. de Broovilla archidiacono fuit exſecutor teſtamenti Ricardi epiſcopi, ex ejuſdem chirographo dato menſe Martio 1237. Idem forte eſt ac Firminus memoratus in necrologio 26 Auguſti.

XXI. Johannes 1248 & 1252 in chartulario.

XXII. Girardus II *d'Aumale* decanus memoratur anno 1262 cum Philippo abbate Fulcardi-montis. Radulfi epiſcopi ſtatutis pro viſitatione, procuratione & juriſdictione archidia- C conorum editis anno 1268 & publicatis menſe Aprili ſubſcripſit *G.* Notatur 6 Aprilis in necrologio.

XXIII. Bartholomæus *de Robercourt* 1273.

XXIV. Garinus 1280, Philippo epiſcopo; 1281 in chartis Becci, 1282 S. Catharinæ. Arbiter eligitur inter abbatiſſam S. Salvatoris & Robertum de Mellevilla 1284. Occurit adhuc 1285.

XXV. Petrus II *le Tiolois* Silvanectenſis, ex decano S. Frambaldi decanus Ebroicenſis, teſtis fuit dati cervi abbatiſſæ S. Salvatoris pro decima venationis anno 1289. Approbavit compromiſ- D ſum factum a Nicolao epiſcopo cum eadem abbatiſſa anno 1291. Reperitur adhuc annis 1298, 1299, 1300 & 1302.

XXVI. Adamus de Inſula-Adæ frater Guillelmi de Inſula cancellarii eccleſiæ Rotomagenſis, decanus erat Ebroicenſis annis 1308, 1318, 1320. Legata a patre Anſello monachis B. Mariæ de Valle approbavit menſe Maio 1324. Electum diximus Epiſcopum 1328.

XXVII. Robertus IV *de Brucourt* præfuit ab anno 1330 ad 1340, quo factus eſt epiſcopus. Diviſionem parochiæ de Locoveris in tres parochias approbavit cum capitulo anno E 1332.

XXVIII. Robertus V *de Biſtaut de Hendebonville* decanus Ebroicenſis & canonicus Rotomagenſis, Caroli regis Navarræ conſiliarius, fundavit anno 1348 capellam Angelorum in eccleſia Ebroicenſi. Præerat adhuc 1359 menſe Septembri.

XXIX. Petrus *de Moulins*, quem ex decano electum volunt epiſcopum anno 1388.

XXX. Guillelmus III *le Gaignant* 1393.

XXXI. Petrus IV de Ogero in utroque jure licentiatus, canonicus Pariſienſis, conſiliarius parlamenti Pariſienſis, decanus Ebroicenſis, adſtitit concilio Pariſienſi 1414. Inſtituit anniverſarium de 30 ſolidis Turonenſibus. Obiit IV idus Maii. Jacet infra introitum capellæ B. Mariæ.

XXXII. Guillelmus IV de Cella Petro ſucceſſit electus 1421.

XXXIII. Gaudentius de Sternante de Novaria, electus eſt 1427 menſe Martio.

XXXIV. Robertus VI *Cibole* e Britolio ortus, doctor theologus facultatis Pariſienſis, univerſitatis cancellarius, camerarius Nicolai V, decanus erat anno 1453, ex regeſtis Scacarii. Anno ſequenti, Nicolaus papa indulſit ei ut quæcumque beneficia tenere poſſet etiam abſens, locumque eligere valetudini ſanum & ſociis commodum. Sepultus eſt in eccleſia Pariſienſi anno 1458.

XXXV. Simon *Cheveſtre* e nobili apud Ebroicas familia, canonicus præbendatus S. Columbæ, electus decanus 1458, feodum S. Germani de Angulis dedit capitulo & eccleſiæ argenteam B. Virginis imaginem. Legitur anno 1453 & 1477 in chartis authenticis D. *de Gaignieres*.

XXXVI. Oliverius *de Pontbriant* 1491 in regeſtis capituli.

XXXVII. Ambroſius *le Veneur* decanus an. 1506, epiſcopus 1511.

XXXVIII. Gabriel *le Veneur* prior Pleſſæi Grimoldi, decanus erat XI Octobris 1508.

XXXIX. Johannes I *le Veneur* Ambroſii & Gabrielis germanus, licet epiſcopus Lexovienſis, Ebroicenſem decanatum tenuit ad annum 1535.

XL. Jacobus I *d'Annebaut* canonicus præbendæ *de Thevray* & archidiaconus Ebroicenſis, ex decano Ebroicenſi fit epiſcopus Lexovienſis 1539.

XLI. Johannes II *de Morvilliers* decanus erat eccleſiæ Ebroicenſis, cum electus eſt epiſcopus Aurelianenſis 27 Aprilis 1552, ex regeſtis Vaticani.

XLII. Johannes III *de Fages* mortuus eſt anno 1556.

XLIII. Michael *Guiffart* conſiliarius in parlamento Normanniæ, decanus erat annis 1564 & 1565.

XLIV. Johannes IV *Guiffart* nepos Michaelis, patruo ſucceſſiſſe videtur anno 1579 ad 1588 menſe Aprili. Forte æmulum habuit ſequentem.

XLV. Franciſcus I *de Canouville* decreto ſenatus Rotomagenſis dictus eſt decanus, quod Johanni *Guiffart* denunciatum eſt 12 Aprilis 1588. Et certe menſe Maio ſequenti & in capitulo generali dicitur decanus. Defunctus menſe Martio 1589, ſepultus eſt prope ſacellum, ubi decanus ſacrum celebrare ſolet.

XLVI. Chriſtophorus *Eudes* in necrologio dicitur decanus & officialis Ebroicenſis, & antea officialis Ebroicenſis & vicarius generalis cardinalis *de Bourbon* archiepiſcopi Rotomagenſis & Gabrielis *le Veneur* epiſcopi defuncti 1574. Memoratur 5 Novembris in necrologio.

XLVII. Johannes V *Gueſbert* ex magiſtro ſcholarum pœnitentiarius, ex pœnitentiario decanus anno 1594 menſibus Januario & Martio, mortuus eſt anno 1602 & ſepultus prope altare B. Mariæ retro chorum.

XLVIII. Petrus V *de la Marre* an. 1604, forte æmulum paſſus Johannem *Saulmon*.

XLIX. Franciſcus II *Joulet* ex canonico & cantore decanus a Clemente VIII dictus, æmulum paſſus eſt Johannem *du Prey*, quem intruſum vocat Clemens & repulit ſenatus Pariſienſis anno 1606, a quo in poſſeſſionem miſſus eſt Franciſcus.

L. Renatus *de Joingny Blondet* Bolonienſis, permutatione facta cum Franciſco decanus, poſſeſſionem adeptus eſt 27 Junii 1612. Sedis apoſtolicæ protonotarius erat, & prior S. Audomari *de Bouſſon*. Ejus inſignia adhuc conſpiciuntur in capellis Angelorum & B. Mariæ-Magdalenæ. Obiit anno 1623.

LI. Johannes VI *le Jau* nobilis Pariſinus, ex pœnitentiario decanus electus 7 Julii 1623, vicarius generalis fuit Franciſci *de Pericard* epiſcopi. Parthenonem Urſulinarum fundavit anno 1626. E vivis exceſſit 1631, cujus exſequias celebravit 15 Septembris Franciſcus epiſcopus in capella, quam in eccleſia Capucinorum conſtruxerat Johannes.

LII. Robertus VII *Boullenc* ex archidiacono & canonico electus decanus 29 Sept. 1631, defunctus eſt anno 1634.

LIII. Adrianus *de Queſnel*.

LIV. Robertus VIII *Boullenc* penultimi nepos ceſſit 1647.

LV. Jacobus II *le Doux de Melleville* nobilis Ebroicenſis, ex canonico & archidiacono factus permutatione decanus, poſſeſſionem iniit 28 Octobris 1647. Jura capituli viriliter tutatus eſt. Seminarium partim fundavit, cujus in ſacello, defunctus anno 1680, ſepeliri voluit, ubi legitur ejus epitaphium ſupra marmoream tumbam.

LVI. Robertus-Maria *d'Eu* nobilis Cenomannus, a rege commendatus, a capitulo eligitur menſe Martio 1680.

LVII. Franciſcus III *Bitaut* e familia in ſenatu Pariſienſi togata, doctor & ſocius Sorbonicus, permutatione facta cum Roberto decanus, poſſeſſionem apprehendit 28 Septembris 1695. Privilegia capituli ea ſagacitate defendit, ut decanus a Lingonenſibus appetitus, ab Ebroicenſibus enixe rogatus fuerit ut maneret. Horum precibus annuens, illorum vota eluſit. Comitiis generalibus cleri Gallicani adfuit 25 Octobris 1715. Vicarius generalis epiſcopi obiit 27 Junii 1738.

LVIII. Petrus-Ludovicus *de Savary* Ebroicenſis, abbas Belliloci Lingonenſis, ex canonico decanus, poſſeſſionem adeptus eſt 3 Julii 1738.

Hos præter leguntur in necrologio.

Robertus *d'Aviron* 11 Januarii.
Guillelmus de Porpincheio die eadem.
Richardus 14 Februarii.
Gaudencius *l'Eſcrivain* 23 Februarii.
Ricardus *de Fecan* 12 Aprilis.
Guillelmus de Gaugiaco 5 Maii.
Johannes *Poucin* 18 Julii.
Johannes *Rebours* 29 Julii.
Robertus 7 Septembris.
Petrus 13 Septembris.
Guillelmus *Bole* de Maritolio 27 Septembris.
Radulfus de Roya 28 Septembris.
Philippus.
Stephanus *le Noble*.
Nicolaus *le Blanc*.

ABBATIÆ DIŒCESIS EBROICENSIS

Sunt numero quatuordecim, nempe:

Ordinis S. Benedicti.

Virorum.

Sanctus Taurinus, *S. Taurin.*
Crux S. Leufredi, *la Croix S. Leufroy.*
Conchæ, *Conches.*
Lira, *Lire.*
Ibreium, *Ivry.*

Feminarum.

S. Salvator, *S. Sauveur.*
S. Nicolaus de Vernolio, *S. Nicolas de Verneuil.*
Novus burgus *Neuf-bourg.*
Paceium, *Pacy.*

Ordinis S. Augustini.

Feminarum.

S. Ludovicus de Vernone, *S. Louis de Vernon.*

Ordinis Cisterciensis.

Virorum.

Brolium Benedicti, *Breuil-Benoît.*
Noa, *la Noë.*
Bonus portus, *Bon-port.*

Feminarum.

Strata, *l'Eſtrée.*

Has præter abbatias, Arturus & Sammarthani abbatiam de Valle in diœceſi Ebroicenſi diſtinguunt, quam anno 1137 die 15 Novembris fundatam vult Arturus, monachoſque ex Alneto accitos. Benefactores recenſet comites de Longavilla in Normannia & *de Bukingham* in Anglia, præter Philippum Franciæ regem, hancque ſitam olim tradunt in parochiali nunc eccleſia dicta *de Berengeville-la-Rivière*, ubi non ita pridem defoſſi ſunt tumuli, repertæque inſcriptiones ac imagines monachorum & militum. Hujus erat abbas Henricus Bajocenſis epiſcopus anno 1165.

Digitized by Google

S. Taurin.

S. TAURINUS.

PRIMUS Ebroicenſium epiſcopus S. Taurinus defunctus, ſepultus eſt in loco, ubi paulo poſt & eccleſia & monaſterium ejus in honorem erecta ſunt. Jam exſtabat monaſterium exeunte ſeculo ſeptimo, in quo nempe S. Leufredus monaſterii S. Crucis auctor primas didicit literas. Et certe inter antiquiora a Willelmo Gemeticenſi recenſetur Normanniæ cœnobia, quæ a Normannis adhuc paganis deſtructa, ſtudio bonorum principum reædificata ſunt. S. Taurini reſtaurator in necrologio legitur Ricardus ſenex dux Normannorum qui obiit anno 996, B cujus habes in appendice donationes, in quibus Ch. XI. col. 138. Willelmi filius dicitur abbatiam in honorem S. Taurini inſtituiſſe. Ricardo quidem ejus filio hanc fundationem tribuit Robertus de Monte, nimirum quod inchoata a patre ædificia perfecerit. Ricardi II Robertus filius in compenſatio- Anecdot. t. I. col. 154. nem Villaris monaſterii a Ricardo patre Fiſcannenſibus prius conceſſi, monaſterium S. Taurini eiſdem largitus eſt anno 1035. Hinc e Fiſcanno primi educti abbates, quæ ſervitus per annos fere ducentos duravit ad annum ſcilicet 1240. Taurinenſes enim jugi impatientes unum e ſuis elegerunt & Fiſcannenſium imperium detrecta- C verunt judicio ab arbitris lato, quod confirmavit Innocentius X bulla data Lugduni x cal. Auguſti pontificatus 1. Nonnullis aliis privilegiis gaudet monaſterium, quibus gaudere ſolent monaſteria ab antiquo inſtituta, quale eſt adventantem epiſcopum excipere, ad eccleſiam ſuam Ch. XXV. col. 152. deducere, defunctoque in eccleſia S. Taurini corpori parentare. Alia fuit ante commendam prærogativa, qua regulares potiti ſunt abbates, præbenda ſcilicet in eccleſia Conſtantienſi, qua ab epiſcopis illius eccleſiæ donati ſunt. Suas quoque clades perpeſſa eſt abbatia : aliis communem omitto, Normannorum invaſionem : at Philippus D Auguſtus anno 1195 ad civitatem Ebroicarum veniens, eam penitus ſubvertit, eccleſiaſque deſtruxit, nec eccleſiæ S. Taurini pepercit, ait Guillelmus Neubrigenſis. Carolus VI Francorum rex die 18 Martii anno 1410, ad reſtaurandum cœnobium quod conflagrarat occaſione bellorum adverſus Navarræ regem, & deſtructum jacebat, conceſſit materiam neceſſariam in ſilva Ebroicenſi. Seculo vix elapſo, Guillelmus epiſcopus Ebroicenſis, literis datis anno 1510, abbates, abbatiſſas, priores & prioriſſas ſuæ diœceſis hortatus eſt ad largas eleemoſynas conferendas monaſterio S. Taurini, & conceſſit conferentibus E 40 indulgentiarum dies de injunctis pœnis pro pœnitentia indultis. Similes literæ annis 1515 & 1516 datæ leguntur. Anno 1565 cum monachi Taurinenſes Calvinianæ veſaniæ vitandæ ergo reliquias humi occultaſſent, catholici quidam rei conſcii loculos noctu furati, in lacunas projecerunt reliquias, quæ ipſis confitentibus & poſtea capite plexis reperiuntur. Denique monaſterium S. Taurini unum eſt ex Ebroicenſibus quæ reformationem S. Mauri ſubiere. Jam anno

A 1617 auctore cardinali Perronio abbate Cazalinæ diſciplinæ dederant nomen Taurinenſes, quæ poſtea Maurinæ ceſſit anno ſcilicet 1642. En abbates, non ex Arturo, ſed ex chartis monumentiſque ſuperſtitibus.

SERIES ABBATUM.

SEPTEM primi eruuntur ex hiſtoria manuſcripta Ebroicenſi, auctore J. B. *Maclaud* e ſocietate Jeſu, hique ſunt.

I. Henricus.

II. Almundus.

III. Arnulfus.

IV. Ricardus I.

V. Anſcherius.

VI. Garicus.

VII. Helgotus.

VIII. Fromundus ſubſcripſit chartæ fundationis monaſterii Conchenſis anno 1035.

IX. Radulfus I ex monacho Fiſcannenſi abbas S. Taurini; quo defuncto, exorta lite inter Fiſcannenſes & Taurinenſes circa electionem abbatis, cauſa hi cecidere poſt duos annos & dimidium, anno ſcilicet 1106. Charta IV, col. 127.

X. Willelmus I ex priore Fiſcanni, electus eſt abbas 7 Novembris 1106, ex chartis Fiſcannenſibus.

XI. Paulus.

XII. Philippus I concilio Rotomagenſi adfuit anno 1128.

XIII. Ranulfus I Fiſcanni quoque monachus ſedebat anno 1154, cui Ricardus de Milleriis reſtituit eccleſiam cognominem.

¶ Quinque hi poſtremi monachi Fiſcanni, Roberti de Monte tempore, S. Taurino præfuiſſe ab eodem dicuntur.

XIV. Lambertus anno 1157; de quo exſtant literæ Richardi epiſcopi Conſtantienſis, ex quibus liquet Odonem ſacerdotem eccleſiæ de Milleriis huic abbati feciſſe ſatis. Obiit 1159.

XV. Ranulfus II adfuit tranſlationi corporis S. Firmati apud Moretonium factæ ab Hugone Rotomagenſi archiepiſcopo, qui obiit anno 1164. Ranulfus autem præerat adhuc annis 1166 & 1172.

XVI. Richardus II anno 1173.

XVII. Matthæus in chartis Fiſcanni legitur III idus Maii anno 3.° Cœleſtini III cum *R.* abbate Greſtanenſi, *A.* Divenſi, *R.* Fontanetenſi & *D.* Troarnenſi. Biennio poſt Ricardus I Angliæ rex omnes S. Taurini poſſeſſiones confirmavit anno 1195. Charta XI. col. 138.

XVIII. Willelmus II teſtis legitur in charta *H.* Cluniacenſis abbatis pro Nivelone de Lehuno anno 1205 menſe Aprili.

XIX. Johannes I *de Martigny* Sagienſis, decimam de Calido becco emit anno 1206 a Roberto *Louvet.* Tranſegit menſe Januario 1207 cum Philippo-Auguſto de feria Ebroicenſi, cujus medietas monachis aſſignata. Cum Johannes ejuſque conventus conceſſiſſent *H.* epiſcopo Conſtantienſi abſolutam & liberam diſpoſitionem eccleſiarum de Pireſcis, *Periez*, & *Gaudrilmaiſnil*,

Digitized by Google

ipſe præfato abbati eiſdemque monachis dedit eccleſiam de Pireſcis in uſus proprios convertendam nomine præbendæ, cujus quilibet abbas S. Taurini pro tempore foret canonicus, habens ſtallum in choro, locum in capitulo & plenum participium in omnibus agendis eccleſiæ, ſalvo eo quod ad electionem epiſcopi niſi de voluntate capituli non accederet, anno 1208. Hac autem præbenda ad annum 1526 potiti ſunt abbates S. Taurini. Compoſuit Johannes anno 1214 cum Roberto archiepiſcopo Rotomagenſi de his quæ ad ſe pertinebant in nemore de Locoveris. Tranſegit anno 1218 cum Thoma de *Louviers* de patronatu eccleſiæ cognominis. Huic anno 1219 Willelmus *Havart* miles dedit decimas apud Longam villam in parochia S. Marcelli. Vixit ad annum circiter 1223.

XX. Guillelmus III *de Courdieu* ex monacho Becci abbas S. Taurini, de conſenſu Richardi Ebroicenſis epiſcopi, certis conditionibus confirmavit anno 1226 menſe Maio locationem, quam Johannes anno 1211 fecerat Martino filio Galteri. Menſe Julio, de conſilio ejuſdem epiſcopi, compoſuit litem ortam inter eum & Martinum Galterumque de Medonta ejus filium. Quædam ceſſit ad vitam anno 1228 Gilleberto *de la Foreſt* canonico Ebroicenſi. Compoſuit anno eodem menſe Decembri cum Radulfo Malo-vicino coram Ricardo epiſcopo. Redemit anno 1239 procurationem quam epiſcopus Ebroicenſis ſibi vindicabat apud Locoveros. Factus eſt anno 1240 abbas Gemeticenſis.

XXI. Gillebertus de S. Martino ex camerario S. Taurini electus abbas, anſam dedit liti inter abbates S. Taurini & Fiſcannenſem qui contendebat nullum eligi poſſe niſi monachum Fiſcannenſem. Secus judicarunt electi ab utraque parte arbitri Petrus abbas de Cruce S. Leufredi & Johannes *de Ros* canonicus Lexovienſis anno 1246, quorum judicium confirmavit Innocentius IV bulla data Lugduni x cal. Aug. pontificatus 5. Reperitur adhuc Gillebertus anno 1252 in chartis Becci. Obiit 1255 in natali Domini.

XXII. Thomas, cujus & Odonis archiepiſcopi Rotomagenſis exſtant literæ anno 1257 de quibuſdam negotiis pro Locoveris, præerat adhuc annis 1258 & 1259.

XXIII. Ricardus II ex priore Gemeticenſi abbas S. Taurini annis 1261 & 1262, compoſuit menſe Decembri 1265 cum abbatiſſa S. Salvatoris pro quibuſdam juribus quæ utraque pars in teloneo præpoſituræ Ebroicenſis ſibi vindicabat. Eodem anno menſe Februario dedit ad perpetuam firmam Roberto *Payart* præceptori domorum templi in Normannia omnes decimas in parochia de Saquenvilla. Defunctus eſt VII cal. Maii 1283.

XXIV. Simon I, quem Nicolaus Ebroicenſis epiſcopus a ſe confirmatum teſtatur datis anno 1286 literis, notatur annis 1293 & 1294, defunctus 1296 pridie non. Aprilis.

XXV. Richardus III de Corneliis receptus

A eſt die Veneris poſt Epiphaniam anno 1299 (1300) mortuuſque 1312.

XXVI. Robertus I *de Cornuel* eccleſiæ Ebroicenſi juramentum præſtitit anno 1312. Bona & poſſeſſiones monaſterii ſcriptis recenſuit, ſic jubente Benedicto XII, in capitulo generali apud majus monaſterium habito anno 1337. Deceſſit calendis Aprilis.

XXVII. Jacobus I *de Senlis G.* epiſcopo obedientiam promiſit 2 Junii 1338.

XXVIII. Guillelmus III *Guitard* monachus ordinis S. Benedicti Lemovicenſis diœceſis, factus a Clemente VI abbas S. Taurini, *R.* epiſcopo

B Ebroicenſi obedientiam promiſit 24 Octobris. Inde epiſcopus S. Pauli Tricaſtrinenſis cameræ apoſtolicæ ſolvit 19 Auguſti 1348, & poſt Lexovienſis, ubi vide.

XXIX. Johannes II, decanus dictus, ſedebat, inquiunt, Roberto de Brucuria epiſcopo.

XXX. Robertus II obiit anno 1 Innocentii VI, ex commentariis Henrici *Suarez*.

XXXI. Adam *Pinchemont* Roberto ſucceſſit anno 1353. Memoratur in chartis authenticis *D. de Gaignieres* annis 1378 & 1379.

XXXII. Petrus I *le Roy* e diœceſi Conſtantienſi oriundus, doctor in decretis, *B.* epiſ-

C copo juravit obedientiam 23 Octobris 1381. Occurrit apud *D. de Gaignieres* 6 Novembris 1384. Inde abbas Exaquii 1385 & Montis S. Michaelis 1386.

XXXIII. Simon II *Chauvin P.* epiſcopo obedientiam promiſit 19 Octobris 1385. Legitur in chartis authenticis *D. de Gaignieres* ab anno 1385 ad 1408.

XXXIV. Philippus II *Prunelé G.* epiſcopo obedientiam promiſit 7 Decembris 1408. Concilio Piſano adfuit anno 1409. Huic datus ſalvus conductus ad Henricum V Angliæ regem, regni 6.° Monaſterium bellis deſtructum ſum-

D tibus diœceſis reſtaurari curavit 1417. Defunctus eſt ante diem XI Aprilis 1420.

XXXV. Robertus III *Beuriere* data ab Henrico V eligendi licentia regni anno 8.° electus abbas, *P.* epiſcopo obedientiam juravit anno 1421 die Lunæ poſt Paſcha in vigilia Annuntiationis.

XXXVI. Johannes III *de Surville* doctor regens in decretis Pariſiis, Paulo epiſcopo juravit obedientiam 20 Martii 1424. Tranſegit cum Johanne archiepiſcopo Rotomagenſi 1426. Memoratur 27 Maii 1428 in chartis *D. de Gaignieres;* inde abbas S. Mauri Foſſatenſis

E 1431, forte permutatione facta cum ſequenti. Memoratur VII cal. Martii in necrologio S. Eligii Pariſienſis.

XXXVII. Ludovicus de Caſtellione ex abbate Foſſatenſi Taurinenſis, regi juravit fidem 7 Aprilis 1431. Martiali epiſcopo obedientiam promiſit die Dominica 15 Aprilis 1431.

XXXVIII. Johannes IV *Trunquet* regi juravit fidem 15 Martii 1432. A Martiali epiſcopo Ebroicenſi Rotomagi benedictus, eidem obedientiam promiſit die Veneris 20 eorumdem

menſis & anni. Sedi apoſtolicæ ſolvit anno eodem. A Johannis ad preces aperta eſt 15 Auguſti 1434 capſa S. Landulfi a Guillelmo epiſcopo Ebronenſi de licentia Martialis epiſcopi Ebroicenſis. Reperitur Johannes ab anno 1448 ad 1472.

XXXIX. Stephanus I *Berthier* abbas B. Mariæ de Columbis & commendatarius S. Taurini, regi defuncto a conſiliis & eleemoſynis, J. epiſcopo obedientiam promiſit penultima Maii 1474. Carolo VIII regi fidem juravit anno 1484. Memoratur adhuc 1487 & 1489.

XL. Benedictus *le Duc* Radulfo epiſcopo obedientiam promiſit 10 Januarii 1491. Sedilia chori & pulpitum conſtruxit. Præfuit per annos B 13 & obiit v cal. Martii 1502.

XLI. Rodulfus II *du Fou* epiſcopus Ebroicenſis, commendam Taurinenſem ſtatim obtinuit, quo nomine regi fidem juravit 1 Junii 1506. Obiit 2 Februarii 1510 (1511) ut diximus. Clauſtrum & dormitorium reparavit.

XLII. Stephanus II de *Saint-Amand* epiſcopo futuro obedientiam promiſit 26 Februarii 1511. Eo quoque tempore fidei ſacramentum præſtitit pro bonis monaſterii. Illa recenſuit 20 Junii 1521. Rexit 13 annis. Ceſſit 1526. Obiit 10 Auguſti 1528, ſepultuſque eſt in navi ante Crucifixum cum epitaphio, in quo laudatur C orfanorum & viduarum conſolator & eleemoſynarum liberalis largitor.

XLIII. Johannes V *le Grand* Ebroicenſis, Stephani nepos, per ceſſionem ejuſdem obtinuit a Franciſco I licentiam poſſeſſionis adeundæ 1526, quo anno regi juravit fidem & occurrit die Jovis quarta Aprilis ante Paſcha. Ambroſio epiſcopo promiſit obedientiam 22 Maii ejuſdem anni. Occurrit adhuc 1527, 1532 & 1538 in chartis authenticis D. *de Gaignieres*. Æmulum paſſus eſt Johannem *de Luxembourg* abbatem Ivriaci, qui a monachis a Johanne durius habitis advocatus & literis Cancellariæ Rotomagenſis D munitus 13 Maii 1529, vim adhibuit ad ineundam per procuratorem poſſeſſionem. Advocavit ipſe cardinalem *d'Annebaut* commendatarium, cui cedere coactus eſt, annua penſione contentus factuſque præcentor in eccleſia Ebroicenſi. Johannes interim regularium poſtremus, munere canonici functus eſt in eccleſia Conſtantienſi pro jure abbatum S. Taurini. Obiit 16 Aprilis 1540, ſepultus in navi eccleſiæ prope Crucifixum.

XLIV. Jacobus II *d'Annebaut* cardinalis S. Suſannæ, epiſcopus Lexovienſis & commendatarius S. Taurini bullis Pauli III VI cal. Dec. anni 1540, obiit 1 Junii 1558. E

XLV. Gabriel *le Veneur* epiſcopus Ebroicenſis, bullis donatus eſt, quas ut exſecutioni demandarent, judicibus Ebroicenſibus Carolus IX rex mandavit Aurelianis 26 Januarii 1560 regni 1. Hujus tempore reliquiæ S. Taurini & S. Landulfi a furibus raptæ menſe Novembri 1564, repertæ ſunt & relatæ 2 Januarii 1567. Obiit 16 Maii 1574.

XLVI. Johannes VI *le Doys* notatus annis 1576 & 1578, obiit 1580.

XLVII. Guillelmus IV *de Pericard* decanus & canonicus Rotomagenſis, necnon conſiliarius in ſenatu Normanniæ, epiſcopo Ebroicenſi obedientiam promiſit die 7 Aprilis 1580. Interim Maximilianus *de Bethune* marchio *de Roſny*, donatus ab Henrico III abbatiæ reditibus, potitus eſt ad annum 1594, quo ceſſit in gratiam thalaſſiarchæ *de Villars*. Attamen Guillelmus nomine ſaltem tenus commendatarius pro clero Ebroicenſis Balliviæ adfuit anno 1593 comitiis regni generalibus Lutetiæ habitis. Fit vicarius generalis cardinalis *de Joyeuſe* archiepiſcopi Rotomagenſis anno 1603. Commendam pro epiſcopatu permutavit anno 1608. Capſas S. Taurini & S. Landulfi argento inaurato conflari curavit.

XLVIII. Jacobus III *du Perron* nepotem ſuum coadjutorem accivit anno 1616 & obiit nonis Septembris 1618.

XLIX. Jacobus IV *le Noel du Perron* epiſcopus Encoliſmenſis, coadjutor patrui bulla Pauli V data XII cal. Junii 1616, epiſcopo Ebroicenſi promiſit obedientiam 11 Septembris 1628. Monachos S. Mauri ad reformandum monaſterium accivit & cum eis tranſegit 16 Januarii 1642, annuente Franciſco diœceſano epiſcopo, qui eos ipſe in poſſeſſionem miſit Sabbato 1 Martii anni ejuſdem. Huic Jacobus ſucceſſit an. 1646, ut diximus.

L. Franciſcus *Vaultier* Arelatenſis, regis archiater, ab eo quidem nominatus eſt commendatarius, gaviſuſque eſt per biennium; at medicinam deſinere nolenti nec bullas conceſſit Innocentius X. Obiit Franciſcus anno 1652.

LI. Julius cardinalis *Mazarini* obiit 9 Martii 1661.

LII. Henricus *de Bourbon* filius naturalis Henrici IV & Catharinæ-Henriettæ *de Balzac d'Entragues*, dux Vernolii, epiſcopus Metenſis, abbas S. Germani a pratis, Taurinenſem quoque commendam adeptus eſt bulla Alexandri VII data XVII cal. Januarii 1655. Tranſegit cum monachis 1661, ſed uxorem duxit 1668.

LIII. Johannes-Caſimirus rex Poloniæ, abbas S. Germani Pratenſis, bulla quoque pro commenda Taurinenſi donatus eſt a Clemente IX die 8 Martii 1669, triennioque poſt obiit 14 Decembris 1672.

LIV. Nicolaus *de Freſnoy* Pariſinus, frater Johannis *de Freſnoy* majoris Campaniæ prioris, eques Melitenſis, nominatus a rege commendatarius 24 Decembris 1672 annos tantum 14 natus, bullas obtinuit a Clemente IX XVIII cal. Octobris 1674. Ceſſit menſe Martio 1685, retenta in gratiam fratris ſui Johannis penſione.

LV. Hercules *Meriadec de Rohan* natus 8 Maii 1669 parentibus Franciſco *de Rohan* & Anna *Chabot de Rohan*, deſignatur a rege menſe Aprili 1685. Defuncto autem 5 Novembris 1689 Ludovico majore ejus fratre, clero valedixit & uxorem duxit, dictus princeps *de Rohan*, a quo principes *de Soubiſe*.

LVI. Daniel *de Coſnac* archiepiſcopus Aquenſis, renuntiatus a rege 1 Novembris

1689, ceſſit 1695; obiit vero 18 Januarii 1708.

LVII. Julius *de Clerambault de Palluau* filius Philippi comitis *de Palluau* Franciæ mareſcalli & Ludovicæ-Franciſcæ *Bouthillier*, abbas S. Savini Pictavienſis & Jardi, S. Taurinum obtinuit 8 Septembris 1695, obiitque Luteciæ 17 Auguſti 1714.

LVIII. Johannes VII *le Normant* epiſcopus Ebroicenſis, factus commendatarius 1 Novemb. 1714, poſſeſſionem iniit 23 Junii 1715. Ædis ad frontem nonnihil contulit, cujus primarium poſuit lapidem 20 Novembris anni ejuſdem. Obiit 7 Martii 1733.

LIX. Ludovicus-Abraham *de Harcourt de Beuvron* decanus eccleſiæ Pariſienſis ceſſit anno 1747. Abbas Signiaci & S. Leodegarii Santonenſis, Taurinenſis quoque a rege deſignatur 25 Julii 1733. Romæ proclamatur 2 Decemb. & proponitur 17 ejuſdem menſis. Nominatus eſt a rege commendator ordinis S. Spiritus 21 Maii 1747. Factus dux & par Franciæ per obitum germani mareſcalli *d'Harcourt* defuncti 10 Julii 1750, obiit ipſe anno eodem 27 Septembris, annum agens 56.

LX. ..... *de Beaupoil de Saint-Aulaire* vicarius generalis archiepiſcopi Rotomagenſis, nominatus eſt a rege menſe Martio 1753 commendatarius S. Taurini Ebroicenſis.

CRUX S. LEUFREDI.

La Croix Saint-Leufroy.

IN pago Madriacenſi Ebroicas inter & caſtrum Gallionis, duabus ab utroque leucis, ſuper Auturam fluvium, conſilio Anſberti Rotomagenſis præſulis, circa annum 692 Leutfredus natione Neuſtrius, in loco ubi S. Audoënus ob conſpectum ibidem Crucis ſignum Crucem olim defixerat, baſilicam in honorem S. Crucis ac SS. Apoſtòlorum, necnon S. Audoëni cum monaſterio exædificavit, cui xenodochium ad excipiendos pauperes poſtmodum adjunxit. Hinc primum abſolute monaſterium Crucis, ſeu Crucis S. Audoëni, aliquando Crucis Heltonis, demum Crucis S. Leufredi vocabulum obtinuit. Huic Anſegiſus Fontanellenſis abbas teſtamento anno 831 condito libras duas legavit. Seculo eodem exeunte, cum in Neuſtria graſſarentur Normanni, monachi Crucis S. Audoëni corpus S. Leufredi cum reliquiis S. Audoëni & B. Agofredi Pariſios attulere, & in Pratenſi S. Germani baſilica repoſuere, ubi illi etiam in Pratenſium ſocietatem & conſortium admiſſi ſunt; & ad preces Roberti comitis Pariſiorum & abbatis S. Germani rex conceſſit anno 918, donavit & ſubjecit illam abbatiam, cujus caput eſt in Madriacenſi pago ſuper flumen Auturæ, S. Germano & monachis ejus ad eorum menſam, præter partem abbatiæ, quam annuit Normannis Sequanenſibus Rolloni ſuiſque comitibus. Non multo poſt Crucis S. Audoëni monachi pace cum Normannis compoſita, amore patriæ capti, ad proprias ſedes remigrarunt, accepto altero brachio S. Leufredi, cujus reliquum corpus Sangermanenſes retinuere.

Inſtaurationem hanc revocat Robertus de Monte ad tempora Guillelmi Nothi, qui principatum capeſſivit ab anno 1035. Certe Albericus, quem abbatem primum appellat, ſedebat hoc anno, aſſumtus ſicut & alii quidam ex abbatia S. Audoëni, cui idcirco per plures annos ſubjectum fuit monaſterium Crucis S. Audoëni, ut conſtat ex literis Alexandri III; ſed ab ea decreto Innocentii III anno 1199 abſolutum fuit. Inter præcipuos benefactores recenſent comites de Mellento. Nunc ad priores, tum ad poſteriores abbates dirigatur oratio.

Abbatum Ordo.

I. LEUTFREDUS in pago Madriacenſi parentibus pietate ac genere conſpicuis natus, primas didicit literas in ſuburbana S. Taurini eccleſia. Inde Carnutas profectus eſt, ubi diverſa ſtudia florere noverat. In natale ſolum reverſus, literas pueros docuit, tum oratorium extruxit, cujus aditum feminis denegabat. Monaſteriolum Varennam mox adiens, cito deſerit, quod locus mulieribus pateret. Itaque ad Sidonium abbatem ſe conferens haud procul a Rotomago degentem, monaſticas ab eo veſtes ac tonſuram accepit. Quo ſub magiſtro in regulari diſciplina multum jam profecerat, cum Anſbertus Rotomagenſis præſul illuc accedens, auctor illi fuit ut natale ſolum repeteret. Conſilio paruit Leutfredus, eoque in loco ubi S. Audoënus Anſberti deceſſor ob conſpectum ibidem Crucis ſignum olim Crucem defixerat, baſilicam in honorem S. Crucis ac SS. Apoſtolorum, necnon S. Audoëni cum monaſterio exædificavit, cui xenodochium ad excipiendos pauperes poſtmodum adjunxit. Verum cum id minime conſulto egiſſet epiſcopo, Deſiderius illuc accedens, graviter eum increpavit, graviuſque puniendum ſecum in urbem adducere ſtatuit. Aſt in reditu ſauciatus, ad monaſterium eum redire juſſit. Exinde Leutfredi fama magnopere aucta eſt, cum ob præclaras ejus virtutes, tum ob miracula ab ipſo perpetrata. Annum Incarnationis 738 attigerat, cum febre correptus, eulogias ad monaſteria vicina miſit, religioſorum virorum preces implorans. Denique poſtquam per 48 annos Madriacenſi monaſterio præfuiſſet, ultimum diem abſolvit XI cal. Julii. Sepultus eſt in baſilica S. Pauli, poſtea tranſlatus in majorem baſilicam S. Crucis & S. Audoëni poſt medium ſeculum IX, quo tempore anonymus vitam ejus literis mandavit. Poſt obitum Leutfredi, monaſterium illud communem aliorum pertulit ſortem, expoſitum rapacitati hominum ſecularium & laïcorum, qui ſanctorum locorum poſſeſſiones devorabant. Leutfredi corpus cum reliquiis S. Thuriavi & S. Agofredi e Madriacenſi S. Crucis monaſterio ſeculo ineunte decimo Pariſios ob infeſtationem Normannorum delatum eſt, repoſitumque in baſilica S. Germani a Pratis. Non multo poſt patriam repetentes monachi Crucis S. Audoëni, excepto S. Leutfredi brachio, reliquum corpus Germanenſibus reliquere.

Digitized by Google

II. Humbaldus unus fuit ex his potentibus, qui principatu Caroli magni abbatiæ res ita invaſit, ut neceſſaria monachis alimenta vix ſuppeditarentur. Qua de re conqueſtus Odo decanus & diem feſtum S. Leutfredi cauſatus, nominis hujus irriſorem invenit: ſed temeritatis ſuæ brevi pœnas luit Humbaldus, qui a monacho dudum vita perfuncto læſus, poſt modicum humanis rebus exceſſit.

III. Purchartus *Abba* ex monaſterio Crucis S. Audoëni memoratur in pervetuſto Augienſi necrologio.

IV. Albericus ex monacho S. Audoëni abbas Crucis S. Leutfredi, ſubſcripſit donationibus factis monaſterio Conchenſi anno 1035. Notatur XII cal. Junii in necrologio domeſtico & 21 Maii in obituario Ulterioris-Portus.

V. Odilo ex monacho quoque S. Audoëni abbas S. Leutfredi de Cruce, quæ ad S. Audoënum reſpiciebat, in curia Johannis archiepiſcopi Rotomagenſis dimiſit monachis Majoris monaſterii eccleſiam S. Audoëni de Giſortio, quam eis *calumniaverat*, anno 1070 XIII cal. Martii, illudque capitulo ſuo ſignificavit IX eaſdem calendas. Guitmundum monachum ſuum poſt Johannem electum archiepiſcopum & licentiam peregrinandi petentem abire permiſit anno 1079, quem Gregorius VII ad ſe venientem cardinalem creavit, & Urbanus papa Averſis urbis epiſcopum ordinavit, ex Orderico Vitali. Odiloni Radulfus de Toënio dedit nemus ſuper Salliacum. Defunctus eſt VI cal. Novembris.

VI. Henricus monachus S. Audoëni XVI cal. Octobris in necrologio.

VII. Guillelmus I monachus S. Audoëni, adſtitit concilio Rotomagenſi nonis Octobris 1118.

VIII. Garnerius monachus S. Crucis, quo ſedente Rogerius de Conchis abbatiam cum ſuis commilitonibus violavit anno 1136, burgum monachorum impugnavit, de monaſticis penetralibus fugitivos inibi latentes rapuit, ſpolia vero monachorum ac ad eos confugientium diripuit; ſed Deo æquiſſimo judice vindicante, paulo poſt omnia perdidit, ex Orderico lib. VI. p. 907.

IX. Rogerius, ſeu Roderius, aut Rodericus monachus S. Crucis.

X. Radulfus I, cui Johannes Sagienſis epiſcopus confirmavit eccleſiam S. Paterni de Tornaio ad preces Hugonis archiepiſcopi Rotomagenſis & Rotrodi Ebroicenſis epiſcopi. Huic idem Hugo aſſeruit donationem de Salliaco an. 1143. Memoratur 1158 in chartis S. Audoëni, & XVIII cal. Maii in necrologio.

XI. Silveſter jam ſedebat anno 1160 Radulfi ſucceſſor. Anno vero 1179 Rotrodus Rotomagenſis archiepiſcopus huic reddidit decimas S. Albini de Rothoriis, quas Audinus & ipſe Rotrodus Ebroicenſes epiſcopi ipſis prius confirmaverant. Has poſtea tempore Radulfi abbatis cum violenter invaſiſſent duo preſbyteri, Hugonis archiepiſcopi judicio ſancitum, ut monachi jus ſuum ſacramento probarent, quod fecere apud Ebroas in curia Rotrodi epiſcopi, de cujus conſilio Radulfus cum clericis compoſitionem tunc fecit. Rotrodus autem factus archiepiſcopus, quoniam dicta compoſitio non tenebat, niſi in vita duorum clericorum, integrum jus in eccleſia S. Albini reddidit Silveſtro abbati aſſenſu capituli Ebroicenſis, quoniam ſedes illa vacabat, idibus Januarii 1179. Silveſtro comes Ebroicenſis multa dedit, qui commutationem fecit cum Guerrico abbate Marchaſii Radulfi. Obiit V cal. Octobris.

XII. Galterius de S. Paulo bullam obtinuit a Lucio III an. 1181. Convenit anno eodem cum Johanne Ebroicenſi epiſcopo, & cum priore de Salicoſa anno 1183. Huic facta donatio de Wallone a Guillelmo *Pointel* anno 1188, & decimas S. Albini confirmavit 1190 Johannes epiſcopus Ebroicenſis. Regio metu compulſus, ſeceſſit ad tempus Galterius, ex bulla Innocentii III.

XIII. Richardus I electus a monachis S. Crucis de ipſorum gremio, quominus benediceretur a Gaufrido abbate S. Audoëni prohibitus eſt. Re ad ſummum pontificem delata, Innocentius III judices delegavit Henricum epiſcopum, Henricum cantorem & R. archidiaconum Bajocenſem, qui ſecundum monachos S. Crucis ſententiam dixere, quam confirmavit Innocentius III, electumque benedicere curavit III non. Junii pontificatus 2 anno 1199, & bullam ei conceſſit XIII cal. Julii, in qua bona recenſentur & confirmantur. Hanc habes ſicut & alteram inter epiſtolas Innocentii III, tom. I. pp. 385 & 401 edit. Baluzianæ.

XIV. Radulfus II occurrit anno 1206 in chartis S. Audoëni, idem forte ac prior, omiſſus quippe in necrologio, quo caſu unus eſt uterque Richardus.

XV. Richardus II de Anfrevilla convenit cum Radulfo de Tornaio anno 1209, & cum priore S. Barbaræ, compoſitionem approbante Silveſtro Sagienſi epiſcopo anno 1214. Obiit V cal. Maii.

XVI. Gaufridus, cui Radulfus Ebroicenſis epiſcopus confirmavit anno 1222 quatuor eccleſias de Fontibus, de Cruce, de Cailliaco & de Eſcardevilla. Tranſlationi corporis S. Leutfredi a Galtero abbate S. Germani a Pratis factæ eodem anno adſtitit & accepit os brachii. Gaufrido nonnulla confirmavit Richardus Ebroicenſis epiſcopus anno 1224. Societatem iniit cum Ibreienſibus anno 1226. Notatur in necrologio V idus Februarii.

XVII. Guillelmus II *Rachine* abbas datus eſt monachis S. Crucis ab epiſcopo Ebroicenſi, conceſſa ei a Lateranenſi concilio poteſtate, viciſſimque monachi literis anno 1231 datis rogant regem ut ad fidem præſtandam eum admittat. Videtur is eſſe Guillelmus, qui compoſuit cum Guidone *Bigot* ſuper *uſuagio* ſilvæ *de Campenart* an. 1233, cum Guillelmo abbate Conchenſi 1237, cum E. abbatiſſa S. Salvatoris 1238, cum Guillelmo Albæ-curiæ 1241, cum Margarita abbatiſſa monaſterii Villaris 1243, cum Willelmo priore de Salicoſa 1244 & cum G.

Digitized by Google

abbate de Nöa 1245. Migravit ad Dominum A pridie calendas Januarii.

XVIII. Petrus I de Heſtreio notatur annis 1245 & 1250 in chartis Salicoſæ & 1257 in archivis Becci. Compoſuit cum abbate Conchenſi anno 1260, cum J. abbatiſſa S. Trinitatis de Cadomo & Richardo abbate S. Taurini anno 1267. Obiit v idus Julii.

XIX. Radulfus III hic reponitur ab Arturo, ex inſtrumento, in quo Radulfus occurrit cum Radulfo epiſcopo Ebroicenſi, qui hoc tempore ſedebat. At plures hujus nominis fuere Ebroicenſes epiſcopi.

XX. Guillelmus III de Aguerneio compo- B ſuit cum parocho de Heudevilla pro decimis an. 1302, arbitro Matthæo epiſcopo. Notatur in necrologio III cal. Decembris.

XXI. Johannes I de Mortuo-mari XVIII cal. Maii 1325 defunctus eſt.

XXII. Petrus II Religatoris recenſionem bonorum monaſterii fecit regi Navarræ 1347, mortuus III cal. Martii.

XXIII. Johannes II obiit anno 4.º Innocentii VI 1356.

XXIV. Johannes III ſucceſſit Johanni 1356, defunctus anno 8.º Urbani V 1369.

XXV. Petrus III prior de Salliaco ſuffectus C eſt in locum Johannis, ex ſchedis D. *Suarès.*

XXVI. Guillelmus IV de Monaſterio obiit VII cal. Octobris.

XXVII. Guillelmus V *Semaiſnon* monaſterium clauſit. Obiit pridie idus Septembris.

XXVIII. Johannes IV *Loquet*, bullam Lucii III exhibuit an. 1404, defunctus 1411. Vide Arturum p. 358. Idem forte eſt ac Johannes *Filleul* conſiliarius regis in curia parlamenti, qui legitur exſecutor teſtamenti Nicolai *du Bois* epiſcopi Bajocenſis conditi 19 Septemb. 1408, in vitro majoris altaris abbatiæ S. Leutfredi. D

XXIX. Nicolaus I *Loquet* notatus in necrologio VIII cal. Junii, campanile reſtituit.

XXX. Nicolaus II *le Roux* monachus Gemeticenſis & prior de Joyaco, eidem abbatiæ vacanti per obitum Nicolai alterius præficitur a Johanne XXIII, qui eam ſibi reſervaverat XIII calend. Aug. pontificatus 3. (1412). Pariſiis decreta docebat 12 Octobris 1414, atteſtante Johanne *de Romoy* rectore. Tranſlatus eſt ad Gemeticum anno 1418.

XXXI. Guillelmus VI *le Goys*, *le Gris*, aut *le Gros*, data ab Henrico V Angliæ rege eligendi licentia anno regni 6, factus abbas 1418, ab E eodem recepit temporalia. Deceſſit e vita III calendas Septembris.

XXXII. Johannes V *du Chemin* 1440, defunctus pridie calendas Martii.

XXXIII. Johannes VI de Sauſſeio regi fidem dixit Ebroicis 3 Septembris 1449, defunctus IV idus Februarii.

XXXIV. Guillelmus VII *d'Aupegart* XVII calendas Novembris in obituario.

XXXV. Johannes VII *Doute* ſeu *d'Auton* regi fidem jurat 9 Januarii 1461. Præerat adhuc 27 Septembris 1467, defunctus pridie calendas Aprilis.

XXXVI. Stephanus *Paſſart* abbas 1473, Johanni epiſcopo Ebroicenſi obedientiam promiſit anno 1474. Regi juravit fidem 29 Julii 1484. Reperitur adhuc 1486. Eccleſiam aliaque loca reædificavit. Obiit XV cal. Januarii 1501.

XXXVII. Simon *Paſſart* defunctus eſt 24 Februarii 1505.

XXXVIII. Richardus III *le Mercier* notatus 1505, ſacriſtiam & capitulum renovavit. Moritur III idus Junii 1522, ſedeſque vacabat 18 Februarii 1522, modo 1523.

XXXIX. Johannes VIII *de la Mothe* 1524, mortuus 4 Maii 1527.

XL. Nicolaus III *Hebert* ex priore abbas 9 Julii 1531, campanas octo conflari curavit, eccleſiæque ornamenta plurima impertivit. Animam exhalavit XVIII calendas Octobris 1566.

XLI. Chriſtophorus *de Blaru de Tilly* abbas 1569 & 1574, mortuus eſt XV cal. Junii 1587.

XLII. Jacobus *le Sueur* defunctus eſt cal. Septembris 1588.

XLIII. Claudius I *de Mailloc de Sacquenville* obiit VIII idus Julii 1612.

XLIV. Claudius II *de Baudry de Piencourt* avunculo ſuo ſucceſſit. Pontificalibus inſigniis a Paulo V donatus VII idus Aprilis 1618, Romæ benedictus fuit in eccleſia S. Blaſii in monte Citorio a Johanne *de Bourj* cardinali. Antiquiorum Benedictinorum in Normannia generalis electus 1643, exceſſit menſe Januario 1669.

XLV. Franciſcus-Placidus *de Baudry de Piencourt* Claudii nepos, doctor Sorbonicus, ex coadjutore abbas, benedictus eſt 10 Feb. 1669 Pariſiis in eccleſia S. Germani a Pratis ab archiepiſcopo Rotomagenſi, aſſiſtentibus Præmonſtrati & Albæ-curiæ abbatibus, præſentibus epiſcopis Ebroicenſi, Engoliſmenſi & Sueſſionenſi, ac multis nobilibus. Factus inde epiſcopus Mirmatenſis, regularium poſtremus, ceſſit ineunte anno 1677.

XLVI. Paulus *Pelot* commendam, quam primus a rege obtinuit menſe Julio 1677, tenuit ad 1726, quo obiit 25 Januarii.

XLVII. Ludovicus-Guillelmus *de Mathan* a rege nominatus menſe Martio 1726, nihil non molitus eſt ab anno 1740, ut expulſis monachis eorum reditus parvo ſeminario applicarentur, votique compos tandem factus eſt.

CONCHÆ. CONCHES.

SITUM eſt SS. Petri & Pauli ordinis S. Benedicti monaſterium ad proſpectum urbis Concharum orientalem, media ferme via qua Conchis itur Ebroicas. Fundatur anno 1035 a Rogerio Toparcha de Toënio, qui locus eſt prope Gallionis caſtrum haud procul a Sequana, ex quo Toëniorum ſeu Toteniorum ſtirps originem duxit. Rogerius autem filius Radulfi, totius Normanniæ ſigniferi, qui ſub ducibus Richardo, Roberto & Guillelmo viriliter militaverat, hoc cœnobium

Digitized by Google

cœnobium fundavit in villa de Caſtellione dicta, mille paſſibus a caſtello de veteribus Conchis quod habitabat diſſita. Præter toparchas de Toënio inibi ſepultos, benefactores audiunt Henricus I & II Angliæ reges, Robertus & Petrus de Curtiniaco, comites Ebroicenſes, de Romiliaco, de Britolio, de Vernolio, de Verno palatio, de Piſſiaco, &c. domini *de Garentieres.* Conſumtis igne ædibus anno 1357, ad aſylum ſibi in urbe a Carolo V conceſſum ſeſe recepere monachi, qui priorem reſtitutam ſedem repetiere anno 1383. Mores temporum lapſu deturpatos renovarunt huc acciti anno 1630 monachi congregationis S. Mauri.

Ch. VII. col. 133. Chart. V. col. 128.

Abbatum nomina & geſta hic ex chartis habes.

ABBATES.

I. GILBERTUS I Fiſcannenſis monachus, vir magnæ honeſtatis & ſapientiæ, Orderico teſte, primus Caſtellionis abbas fuit. Monachorum coloniam in Troarnenſe monaſterium induxit. Subſcripſit anno 1050 inſtrumento pro inſtauratione monaſterii Uticenſis, cui priorem, ut vocant, Rainerium monachum ſuum ſuppeditavit, tametſi eum poſtmodum apud Willelmum ducem, quaſi ei detraxiſſet, accuſavit. Obiit cal. Decembris.

II. Guillelmus I monachus quoque Fiſcannenſis, in fata conceſſit XV cal. Januarii.

III. Guillelmus II Bleſenſis S. Launomari monachus, deceſſit e vita IV idus Junii.

IV. Letardus alumnus S. Launomari. Hoc aut altero ſedente, in obſidione urbis Conchenſis anno 1090 menſe Nov. Ricardus de Monteforti, dum cœnobialem curiam B. Petri Caſtellionis invaderet, nec pro reverentia monachorum, qui cum fletibus vociferantes Dominum interpellabant, ab inceptis deſiſteret, hoſtili telo repente percuſſus eſt, ipſoque die mortuus, ex Orderic. Vital. lib. VIII p. 688.

V. Sulpitius e monaſterio de Columbis aſſumtus, vixit tempore Henrici I Anglorum regis & Radulfi de Toënio. Huic Robertus Rogerii filius comes de Bellomonte pro ſalute animarum patris ac matris ſuæ, pro anima domini ſui Guillelmi regis Anglorum, pro domino ſuo Henrico rege, pro uxore ejus multa dedit. Tranſegit Sulpitius pro decimis *de Cravençon* cum Fontanellenſibus anno 1108, notatus in necrologio 7 Auguſti.

VI. Gillebertus II ex Beccenſi congregatione Willelmi abbatis diſcipulus, electus eſt abbas Caſtellionis anno 1130, ex ſchedis Becci.

VII. Vincentius e cœnobio de Columbis eductus, accepit ab Hugone Rotomagenſi archiepiſcopo eccleſiam & decimas de Warengevilla juxta Deppam anno 1140, qui anno 1147 confirmavit illud donum & duarum aliarum eccleſiarum. Vincentii legitur nomen in pacificatione abbatis Cadomenſis cum canonicis Bajocenſibus. Tranſegit cum Rogerio de Toënio pro molendino de Fontana, voluitque ut in gratiam benefactorum lampas continuo in capitulo coram

A eorum tumulis arderet, arſitque ad annum circiter 1600, quo privati calceia ſtagni de Fontana monachi, lampadem extinxerunt.

VIII. Bernerius ex eodem aſceterio ac Vincentius accitus eſt. Huic Guillelmus Capreolus monaſticum habitum induens dedit omnem decimam villæ quam habebat in valle Albæ-viæ.

IX. Silveſter ex Lirenſi monacho abbas an. 1155, obtinet confirmationem omnium poſſeſſionum ab Adriano papa IV. Legitur 6 Nov. in necrologio. Obiit anno 1160.

X. Gilbertus III convenit anno 1160 cum Rotrodo epiſcopo Ebroicenſi de decimis Wa-
B rengevillæ.

XI. Rad. abbas Caſtellionis ſub annuo cenſu id quod habebat apud Mortuum mare dat priori ejuſdem loci, ordinis Cluniacenſis; quod confirmat Rotrodus factus archiepiſcopus Rotomagenſis, ex chartulario pag. 73.

XII. Herbertus ex plurimis chartis notiſſimus eſt, præcipue charta Simonis Ebroicenſis comitis. Cum præfato Rotrodo aliquandiu litigavit, a quo tandem obtinuit duas chartas pro decimis Warengevillæ. Cum canonicis Londinenſibus ſocietatem precum iniit. Floruit annis 1179 & 1180, quo Alexander III bulla confirmavit
C bona monaſterii.

XIII. Gillebertus IV, cui Radulfus epiſcopus Lexovienſis confirmat decimas & jus patronatus in eccleſia de Vileriis, idem forte eſt ac G. memoratus in chartulario Meldenſi anno 1186.

XIV. Simon bullam obtinuit ab Urbano III. Huic Radulfus epiſcopus Lexovienſis confirmavit jus præſentationis in eccleſia *de Uncins.* Cum Gaufrido abbate Liræ commutavit decimas anno quo Philippus Francorum & Ricardus Anglorum reges Jeroſolymam profecti ſunt, Chriſti 1190. Variis turbinibus & procellis actus, cum a monachis accuſaretur corporis in-
D continentiæ & dilapidationis bonorum apud Cœleſtinum III & Innocentium III, a cauſa ſua totaliter excidit Simon anno 1200, & ejurata abbatia, alio ſolum vertere coactus eſt. Totius negotii ſeriem videſis in epiſtolis Innocentii III 301 lib. I. & 38 lib. II.

XV. Theodardus ſucceſſit Simoni dejecto. Notatur 15 Septembris in necrologio.

XVI. Hebertus II, cujus fit mentio in chartulario ad annum 1211, tempore Lucæ Ebroicenſis epiſcopi.

XVII. Robertus I *le Rivet* memoratus in chartulario Liræ anno 1217, reperitur quoque
E in chartario domeſtico. Obiit VI idus Januarii, aut idibus Februarii.

XVIII. Rogerus I 1223.

XIX. Lucas I defunctus eſt anno 1224 in vigilia Annuntiationis B. Mariæ X cal. Aprilis, non 1226, ut placet Arturo, ſepultuſque in ingreſſu capituli.

XX. Radulfus ſub finem anni 1224 abbas legitur ad annum 1229, quo ordinavit ſolennem obitum Rogerii de Toënio fundatoris. Ceſſit anno 1230, ſuperſtes adhuc 1232, quo anno

abbatis ſui nomine conſenſit ſententiæ latæ ab R. epiſcopo Ebroicenſi de decimis de Aquigniaco. Notatur 8 Maii in necrologio.

XXI. Renaldus ſedebat annis 1230 & 1231, quo menſe Martio die Veneris poſt Annuntiationem Maurilius archiepiſcopus Rotomagenſis auctoritate concilii Lateranenſis pleno jure nominavit parochum de Enguevilla, ſalvo jure abbatis Conchenſis. Legitur 7 Januarii in necrologio.

Ch. xix. col. 143. XXII. Guillelmus III, cui inſcribitur bulla Gregorii IX pro confirmatione jurium & poſſeſſionum, data anno 8 ejus pontificatus, Chriſti 1234. Eodem Robertus de Curtiniaco Franciæ buticularius, dominus Concharum, cum aſſenſu Matildis uxoris & Petri primogeniti dedit denuo & confirmavit omnes conſuetudines, decimas, &c. monaſterio S. Petri de Caſtellione. Willelmus Radulfum monachum procuratorem conſtituit negotiorum in Anglia Sabbato poſt Pentecoſten 1235. Obiiſſe fertur 1237, quo anno
Ch. xxi. col. 148. 10 Januarii, ſeu 1238, dedicata eſt eccleſia a Radulfo Ebroicenſi epiſcopo.

XXIII. Clemens ſedebat annis 1238 & 1239. De cantanda poſt capitulum ſingulis diebus una antiphona in honorem B. Mariæ decretum fecit anno 1240.

XXIV. Philippus in charta Petri de Curtiniaco ad annum 1240 laudatur. Ejus in gratiam Gualterius Wigornienſis epiſcopus bona monaſterii in Anglia ſita confirmavit literis an. 1242. Mortuus legitur Philippus prid. non. Junii.

XXV. Robertus II *de Gopilieres* Philippo ſucceſſit ex charta Petri de Curtiniaco, in qua legitur quod cum Petrus de Curtiniaco petiiſſet a D. Roberto *de Gopilieres* abbate S. Petri de Caſtellione homagium ſibi, ut aiebat, olim redditum a Philippo ejus anteceſſore, nec conſentiret Robertus, re ad trutinam revocata, patuit non homagium, ſed ſolam fidelitatem deberi D. Petro de Curtiniaco, idque præſtitum a Roberto apud Conchas in Pratello, juxta capellam S. Hilarii anno Domini 1244 die Lunæ proxima ad Purificationem B. Virginis. Ex multis tabulis eruitur ejus adminiſtrationem perveniſſe uſque ad annum 1261.

XXVI. Gilbertus V, al. Galterus de Leppa, cujus mentio fit uſque ad annum 1269. Hoc anno Robertus Atrebatenſis comes, dominus
Ch. xxiv. col. 150. Concharum & Domni-frontis ac Amicia de Curtiniaco monaſterio de novo aſſeruerunt omnia olim a fundatoribus & aliis benefactoribus collata. Actum & datum Pariſiis die Veneris poſt Brandones 1269.

XXVII. Lucas II an. 1269 memoratur in charta Roberti comitis Atrebatenſis, qui accerſito huic abbati Pariſios dimiſit omnem piſcationem vivariorum Fontanæ. Anno 1273 quinque vicarii in parochiis miniſtrantes agnoverunt jus abbatis & monachorum qui eccleſiarum illarum ſunt rectores primarii. Notatur adhuc Lucas anno 1275 in parvo chartulario. Societatem iniit anno 1276 cum Richardo abbate Cormelienſi. Defunctum volunt 23 Martii 1278.

A XXVIII. Radulfus II occurrit annis 1281 & 1284, quo ultimo obiit 9 Julii.

XXIX. Johannes I *Halebout* Tironenſibus monachis in feodum dedit decimas de Chavigniaco anno 1285. Componit anno 1288 cum Radulfo abbate de Nöa. Reperitur adhuc 1289 & 1292. Mortuus eſt 30 Maii.

XXX. Petrus I *Maurens* nominatur plurimis in chartis, præſertim ad annum 1298. Unde liquet ejus tempore Philippum natu majorem comitis Atrebatenſis domini Concharum voluiſſe ſibi vindicare jus eligendi abbatem. Ejuſdem fit mentio an. 1307 pro decimis de Louvercio,
B & forte 1316 pro decimis de Romeliaco. Defunctus eſt pridie idus Septembris.

XXXI. Petrus II *de Cerilly* anno 1342 recipit homagium a Renaldo de Campania. Moritur eodem anno XIII cal. Martii & ſepelitur in capella S. Euſtachii.

XXXII. Stephanus *Bertier* mortuus eſt VI cal. Januarii.

XXXIII. Johannes II *Papillon*, dictus a S. Dionyſio, doctor in decretis; cujus tempore diruta eccleſia Conchenſi anno 1357, monachi in aſylum ſibi a Carolo V conceſſum confugere. Sedit uſque ad annum 1362. Factus abbas Ge-
C meticenſis, tamquam raptor iniquus, ſacrilegus & apoſtata a lege chriſtiana, multa furatus legitur e monaſterio Conchenſi.

XXXIV. Petrus III obiit anno 6 Urbani V.

XXXV. Rotgerius II ſuccedit anno eodem & moritur anno 7 Urbani V.

XXXVI. Rotgerius III electus a capitulo, excepit Rotgerium anno 7 Urbani V, ex commentariis *D. Suarez*. Huic Urbanus V bullam conceſſit ad confirmationem omnium bonorum anno 1368. Obiit XV cal. Decembris.

XXXVII. Richardus *Haudouf* electus an. 1380, monaſterium ab Anglis combuſtum repa-
D ravit anno 1381, quod anno 1383 reconciliatum fuit, ſexque altaria conſecrata. Legitur Richardus in chartis authenticis *D. de Gaignieres* 6 Febr. 1380 & 6 Nov. 1385. Ut dilapidator bonorum monaſterii ſede dejectus eſt, & obiit III nonas Dec.

XXXVIII. Jacobus *Gaudion* doctor in decretis, abbas a ſummo pontifice dictus 8 Martii 1390, Carolo VI Francorum regi ſacramentum fidelitatis præſtitit 5 Aprilis 1391; rex vero abbatiam ſtare ex fundatione regia aſſeruit, ideoque ſolis regiis judicibus apud Rotomagum judicium omnium cauſarum ad monachos Conchenſes ſpectantium commiſit. Litigabat an. 1396
E contra Richardum deceſſorem coram conſervatoribus privilegiorum univerſitatis Pariſienſis. Legitur 26 Octobris 1400 in chartis *D. de Gaignieres* & 13 Januarii in necrologio.

XXXIX. Johannes III *Baillard* Carolo regi hominium præſtitit 30 Junii an. 1401. Legitur 1403, 1404, 1411 & 1412 apud *D. de Gaignieres*. Componit anno 1413 cum Lierutanis canonicis; notatus 18 Octob. in necrologio.

XL. Galterus memoratus anno 1416, hominem exuit VI idus Septembris.

XLI. Guillelmus IV *du Cheſney* Anglorum A regi fidem dixit 18 Februarii 1419, qui quidem rex temporalia ei reſtituit anno regni 6. Occurrit 12 Junii in chartis *D. de Gaignieres.* Diverſusne eſt a Guillelmo, qui moras obtinuit ad præſtandam regi fidem annis 1432, 1433 & 1434? Notatur 3 Septembris in necrologio.

XLII. Michael *du Cheſney* obiit 1438, notatus 24 Octobris in necrologio.

XLIII. Robertus III moras obtinet ad recenſenda monaſterii bona 2 Martii 1446. Regi fidem dixit apud Luparias 7 Septembris 1449.

XLIV. Guillelmus V *Preſtrel* ex priore de Aquigniaco jam ſedebat abbas anno 1450. Regi B juravit fidem 11 Febr. 1453. Nominatur in regeſtis Scacarii anno 1459, & apud *D. de Gaignieres* 1454, 1459 & 1462. Ejus tempore, die 7 Maii 1463, reperta ſunt corpora Rogerii de Toënio, uxoris & filiorum ejus fundatorum in ſepulcro in quo ea eſſe ſuſpicabantur. Sepultus creditur Guillelmus in choro ſubtus lampadem.

XLV. Johannes IV *le Gros* electus a monachis 6 Julii 1465, ſuperſtite adhuc Guillelmo, regi juravit fidem 24 Auguſti. Reperitur in chartis *D. de Gaignieres* annis 1466 & 1471. Societatem renovavit cum Conſtantino abbate Cormelienſi 8 Maii 1473. Duos lectionarios C pro choro comparavit 1479. Obiit idib. Martii 1483. (1484.) De eccleſia ſua bene meritus, ſepultuſque eſt in capella S. Sebaſtiani a latere evangelii.

XLVI. Robertus IV *Roſſe* prior de Hacquevilla & baillivus monaſterii, eodem anno die 24 Martii eligitur a monachis qui erant numero viginti, hominiumque regi præſtitit pro temporalibus 3 Maii 1484. Æmulum paſſus eſt Hugonem de Albinhaco abbatem de Peſſano in diœceſi Auxitana, qui ab Innocentio VIII, quia Sixtus IV proviſionem hujus abbatiæ vacatione adveniente reſervarat, nominatus, fidei obſe- D quium regi præſtitit 25 Novemb. 1484. Aſt Robertus reperitur annis 1485 & 1487, quo ultimo defunctus eſt.

XLVII. Nicolaus I *le Groſſier* memoratus 19 Auguſti 1491 in archivis cameræ computorum Pariſienſium, & 1494 menſe Januario in chartis *D. de Gaignieres*, ſocietatem iniit cum Johanne abbate Montis S. Catharinæ 1494. Fato functus eſt 30 Octobris 1497. Memoratur 2 Novemb. in necrologio.

XLVIII. Johannes V *des Perrois* nobilis Normannus, prior de Aquigniaco, ſucceſſor datus eſt Nicolao 13 Novemb. 1497 & a Radulfo E epiſcopo Ebroicenſi confirmatus. Poſt reſtitutam eccleſiæ navim, quæ vetuſtate collapſa erat, multaque utiliter pro monaſterio geſta, obiit 1509, ſepultus infra chorum prope odæum & notatus 10 Decembris in necrologio.

XLIX. Nicolaus II *le Vavaſſeur* prior de Aquigniaco, electus 1509 per obitum Johannis, confirmatus eſt a Martino epiſcopo Ebronenſi vicario generali Radulfi epiſcopi Ebroicenſis. Chartularium confici curavit anno 1514. Legitur 1515, 1521, 1522 & 1524. Defuncti 1 Novemb. 1525 corpus jacet in eccleſia de Aquigniaco, ubi obiit; cor vero in eccleſia Conchenſi inter deceſſorem & ſucceſſorem.

L. Johannes VI *le Vavaſſeur* Nicolai nepos, electus 24 Julii 1526, memoratur in chartis authenticis *D. de Gaignieres* 6 Febr. 1526 & 9 Januarii 1527. Tranſegit cum Francisco *de Fontenay* abbate Gemeticenſi 1528. Regi anno 1547 mutuo dedit 1560 libras & 5 ſolidos. Memoratur adhuc die ultima Maii 1554 apud *D. de Gaignieres.* Defunctus 18 Octobris 1556, ſepultus eſt in navi eccleſiæ juxta patruum ultimus abbas regularis. Dictus autem eſt pater pauperum, chori ſedilia fecit & chartularium abſolvit, memoratus 26 Octobris in necrologio. Vacabat vero ſedes annis 1557, 1559 & 1560, quibus redditus a delegato adminiſtrabantur.

LI. Robertus V *de Queſnel* paſtor eccleſiæ de Bonavilla, gratia Dianæ Pictavienſis commendam de Nöa, mox Conchenſem primus obtinuit 1558. Coram regiis miniſtris bona monaſterii recenſuit an. 1569. Defunctus 23 Sept. 1584, annos natus 79, ſepultus eſt apud Nöam.

LII. Gabriel *de Queſnel* pronepos Roberti, dominus *de Freſne*, nominatus a rege 1584, cardinalem *de Richelieu* adjutorem adſcivit, eique ſupervixit. Monachos S. Mauri admiſit 22 Sept. 1630. Mortuus 14 Septembris 1646, annos natus 83, ſepultus eſt in capella B. Virginis, quam decoraverat. Cor jacet in choro eccleſiæ S. Leonardi de Fraxino.

LIII. Guillelmus VI *de Longueil* filius Renati domini *de Maiſons* ſummi ærarii tribuni regiique adminiſtri, ex Magdalena *Boullenc de Crevecœur*, a rege nominatus anno 1646 annos natus 17, ornandæ eccleſiæ ſollicitus fuit, ædes abbatis ampliavit, & Caſtellionenſium civium protector, omnibus gratiſſimus præfuit ad annum 1669, quo repentina morte correptus eſt 28 Januarii, ſimul abbas Belliloci & S. Carauni.

LIV. Johannes VI *d'Eſtrades*, de quo diximus tom. II, col. 971, nominatus anno 1670, poſſeſſionem iniit 22 Febr. 1671, & ceſſit menſe Octobri 1672 in gratiam ſequentis. Fuerat epiſcopus Condomienſis, abbaſque erat S. Melanii Redonenſis.

LV. Johannes VII *d'Eſtrées* epiſcopus Laudunenſis, poſſeſſionem ipſe iniit 22 Februarii 1673, & obiit 1 Decembris 1694.

LVI. Henricus Oſwaldus *de la Tour-d'Auvergne* cardinalis, quondam archiepiſcopus Vienenſis, tum vero abbas Cluniacenſis, &c. Conchenſi potitus eſt commenda a die 24 Decemb. 1694 ad 23 Aprilis 1747, quo obiit Pariſiis, annos natus 76.

LVII. Petrus-Julius-Cæſar *de Rochechouart* epiſcopus Ebroicenſis, dictus a rege eſt commendatarius menſe Maio 1747.

LVIII. Carolus-Franciſcus-Simeon *de S. Simon-Sandricourt* parentibus Ludovico-Franciſco *de S. Simon* marchione *de Sandricourt* & Maria-Ludovica-Gabriele *de Gourgues* natus eſt 5 April.

1727. Theologicæ facultatis Pariſienſis licentiatus, archidiaconus major eccleſiæ, necnon vicarius generalis epiſcopi Metenſis, Conchenſem obtinuit commendam a rege nominatus 7 Nov. 1753 & poſſeſſionem iniit 5 Martii 1754.

Lire.

LIRA.

ANTIQUUS eſt Ebroicinæ diœceſis vicus Lira, quem priſca donationum inſtrumenta veterem Liram ſolent cognominare. Dictum inde fuit Lirenſe monaſterium eo loci poſitum duos inter montes, ubi vetus exſtabat S. Chriſtophori martyris eccleſia, ſecus Riſelam ſeu Rillam fluvium, æquali fere ſpatio Conchis, Utico, Bernaicenſique cœnobiis intermedium. Monaſterii natales ad annum 1046 referunt Guillelmus Gemeticenſis & chronicon Liræ. Eos alii prævertunt annis quatuor, contra differendos in annum 1050 volunt alii. Rectum forſan tenebit ille, qui poſt tentatam ab anno 1042 erigendi cœnobii rationem, monachos Liram ſub Roberto abbate miſſos, receptoſque anno 1046 definierit. Conditores audiunt Willelmus comes Normanniæ dapifer, Oſberni filius, qui ex utraque linea Willelmum ducem cognatione attingebat, & Adelicia conjux filia Rogerii de Toënio. His ampliſſima patrimonia erant in Anglia & in Neuſtria : nam Willelmus Herefordenſis comes erat, idemque Britolii in Neuſtria dominus, atque ad eum multa prædia in Ebroicenſi & Lexovienſi pagis pertinebant. Ex quibus ambo conjuges duo monaſteria conſtruxerunt in honorem B. Mariæ, unum apud Liram in diœceſi Ebroicenſi, alterum apud Cormelias in Lexovienſi, quorum poſterius Willelmus, prius illud Adelicia ſepultura ſua honorarunt. In primariis ejuſdem monaſterii literis Willelmus concedit eccleſiæ B. Mariæ totam villam quæ dicitur vetus Lira, quartam partem novæ Liræ, totam aquam a nova Lira uſque ad *Chalet*, &c. Guillelmus *de Breteuil* filius Willelmi & Euſtachius cum filiis ſuis donationes avi & patris confirmarunt. Præter conditores, de Lira quoque bene meriti ſunt Henricus I Angliæ rex, Robertus I, II & III comites Leiceſtriæ, Henricus II Angliæ rex, Galerannus & Robertus comites de Mellento, Henricus de Novoburgo, Amicia *de Leiceſtre* uxor Simonis comitis de Monteforti, Gilbertus & Guillelmus de Mineriis, Hugo de Ferrariis, Robertus & Petrus de Curtiniaco, Robertus & Philippus *d'Artois*, Francorum reges, epiſcopi Ebroicenſes & ſummi pontifices, quorum ut plurimum 28 extant chartæ in monaſtico Anglicano t. III p. 85 & ſeq. Paria cum Uticenſibus religione clariſſimis feciſſe Lirenſes conſtat ex continua primorum abbatum octo ſerie, qui omnes Utico ſecundum Ordericum & alios educti, acceptam ibi normam Lirenſibus inſpirarunt. Primus omnium Beccenſes regulas cum habitu candido videtur invexiſſe Radulfus abbas ex Beccenſium grege, qui docentibus ſchedis veteribus atrum monaſticæ cucullæ colorem vertit in album, & diſciplinam immutavit : & quidem ad Aſtorgium abbatem, hoc eſt in annum 1392 duravit candidæ veſtis uſus. At longe citius refrixiſſe diſciplinam vetera docent monumenta, quandoquidem emendandis ſuorum moribus Giſlebertus abbas jam ineunte ſeculo XII, tum Radulfus operam locarunt. Contigit hæc labes ante monaſterii combuſtionem, quæ anno 1188 totas ædes invaſit. Reſtitutæ fuerunt illæ quidem in melius; at bellorum, litium & humanæ ſortis conditione medio ſeculo XIII adeo deferbuerat norma regularis, ut Giſlebertus eo nomine ſecundus abbas violatæ diſciplinæ reus, ſolutionem a cenſuris ob fracta licenter regulæ ſtatuta juraque poſtularit, & quod hominis probat ſocordiam, ab ordinis legibus, uti dicebant, aſperioribus, quæ de votorum & regulæ ſubſtantia non erant, tum ſibi, tum monachis remiſſionem atque indulgentiam impetrarit. Gliſcenti morbo vireſque non modicas in dies accipienti remedium afferre tentavit Aſtorgius abbas anno 1392, quo tempore candidas abjecit veſtes, receptumque ubique paſſim apud Benedictinos atrum colorem Lirenſibus ſuis reddidit. At nunquam abinde conſtitit integer diſciplinæ vigor, cui penitus labefactando poſt invectas commendas Calviniſticæ ſtrages omnia contulerunt. Serenior quidem ineunte ſuperiore ſeculo viſa rerum facies, abbate cardinali Perronio, qui Liram ſtudiorum ergo ſecedere amabat. Eo ſatagente Lirenſes Exemtorum ſocietati dederunt nomen & aliquot eccleſiæ decora reddiderunt : at majora non attigerunt. His omnibus efficacius attulit remedium Jacobus Perronius nepos cardinalis, qui anno 1646 congregationis S. Mauri monachos Liram invitavit. Quanta illis ornandæ baſilicæ, reſtituendis ædibus, bonis non ſemel recuperandis, plebium eruditioni rebuſque ſacris debitum ad concentum reducendis cura inſederit, clamant ipſi parietes.

Charta I. col. 123. — Charta II. col. 124. — Ch. XIV. col. 142.

Præter veterem, de qua modo diximus, Liram, altera nova eſt ſeu parva, uno lapide a vetere diſtans, ex qua prodiit inſignis ille Minorita, Nicolaus de Lira ob id cognominatus, qui in epitaphio ſuo ita loquens inducitur.

Lira brevis vicus Normanna in gente celebris,
Prima mihi vitæ janua ſorſque fuit.

LIRÆ ABBATES.

I. ROBERTUS I *de Chalet* ſic dictus, quod primum hoc in loco mille paſſibus a vetere Lira diſſito eremitam ageret, vir fuit venerandæ ſimplicitatis, jubente Deo permotus ad cœnobii conſtructionem. Notatur XII calendas Maii in necrologio. Chart. I. col. 123.

II. Berno Uticenſis monachus 9 Aprilis in obituario.

III. Erfaſtus fuit Uticenſis quoque cœnobii alumnus, ſecundus abbas numeratur a Roberto de Monte, V nonas Maii denatus eſt.

IV. Ernaldus aſceta S. Ebrulfi Lirenſes regebat ante annum 1072 : memoratur quippe in tabulis cum Willelmo conditore, qui hoc anno

Digitized by Google

obiit. Precum iniit ſocietatem cum Fulcone abbate S. Petri ſupra Divam. Signatur in necrologio pridie nonas Julii.

V. Hildebertus Uticenſis pariter monachus, ultimus eſt e quinque primis Liræ abbatibus, quos monialium Cadomenſium precibus commendant Lirenſes in reſponſo ad epiſtolam earumdem de morte Matildis abbatiſſæ, quæ obiit 1116 aut ſequenti, ac proinde tunc defunctus erat Hildebertus. Obiit 20 Martii.

VI. Gilbertus I de Glotis, uti priores, monachus Uticenſis abbate Rogerio, vir nobilis & facundus, Lirenſe cœnobium fere decem annis rexit & in multis emendavit, fato functus 1 Septembris ex necrologio Uticenſi.

VII. Guillelmus I ex monacho Liræ abbas, ex Roberto de Monte, defunctus 19 Sept.

VIII. Radulfus I Beccenſis monachus, ordinem emendaſſe fertur ab Orderico & Roberto, quo nomine putem invectas Liram cum alba veſte Beccenſium conſtitutiones. Devixit VI cal. Maii.

IX. Paulus Liræ abbas ſubſcribit donatæ ſergenteriæ Lirenſi Amfrido de Thalamo & heredibus a Roberto comite Leiceſtriæ, filio Petronillæ comitiſſæ Leiceſtrienſis.

X. Hildierus I, Hildierius, Hildarius & Hildearius monachus S. Ebrulfi, ſubſcribit anno 1142 chartæ unionis eccleſiæ collegiatæ Bellimontis Rogerii cum abbatia Beccenſi. Literas bona monaſterii firmantes accepit ab Hugone Rotomagenſium archiepiſcopo anno 1145. In Angliam pro rebus ſui monaſterii transfretavit, ubi nonnulla largitus eſt Gervaſio abbati de Quadraria. Notatur in necrologio S. Ebrulfi VIII calendas Januarii.

XI. Guillelmus II ex Uticenſibus monachis poſtremus Liræ abbas a Roberto memoratus, obtinuit anno 1148 ab Eugenio III Remis ſynodum agente rerum ac jurium confirmationem. Obiit 1166, ex Arturo, die vero 23 Aprilis, ex necrologio.

XII. Oſbertus Willelmi germanus, anno 1171 Alexandri III bulla firmatas curavit monaſterii poſſeſſiones. *Anno 1177*, ait Robertus de Monte, *nihilominus etiam ſatisfecit humanæ vitæ Oſbertus abbas Liræ, cui ſucceſſit frater ejus.... junior, ſicut & ipſe ſucceſſerat ſeniori fratri ſuo Willelmo, quod vix aut nunquam invenies, ut tres fratres ſibi invicem ſuccedant in regimine alicujus eccleſiæ.* Notatur Oſbertus in necrologio S. Ebrulfi III idus Januarii.

XIII. Gaufridus I ſedebat annis 1179 & 1187. Hujus tempore monaſterium de novo combuſtum eſt anno 1188. Cum Simone Conchenſi abbate fœdus iniit de rebus apud Villare poſitis, anno quo Philippus rex Franciæ & Richardus Angliæ Jeroſolymam perrexerunt, qui ad annum 1190 pertinet. Bullam pro monaſterii rebus a Cœleſtino III impetravit anno 1193.

XIV. Guillelmus III de Ferrariis ex priore abbas præerat annis 1206, 1209, 1214. Judex a ſummo pontifice delegatus, eccleſiam de Villeriis

A monaſterio Conchenſi adjudicavit anno 1208. Hoc vel ſequenti abbate, Lirenſis abbas creatus eſt canonicus Herfordienſis, inſtitutaque inter utramque eccleſiam ſocietas.

XV. Robertus I de Inſula, ex præpoſito abbas reperitur in chartis ab anno 1216 ad 1221, quo obiit in feſtivitate B. Mariæ, quæ ſequitur Tranſlationem S. Benedicti. Hujus tempore fundata capella S. Nicolai de Malo paſſu anno 1216. Signatur in necrologio 20 Aug.

XVI. Ricardus *de Leiceſtre* ex priore ejuſdem loci, conceſſa a Philippo rege eligendi licentia 1221 menſe Auguſto electus, rexit abbatiam

B Liræ quatuor annis & totidem menſibus, qui gravi detentus infirmitate, in manu Ricardi Ebroicenſis epiſcopi curam reliquit paſtoralem anno 1225 in octavis SS. Innocentium. Memoratur in necrologio 15 Aprilis.

XVII. Johannes I *d'Aumeneſches* ex priore anno 1226 in octava Epiphaniæ ab omnibus una electus eſt abbas voce, qui cum Rogero abbate Uticenſi pactum iniit anno 1229. Sedit ad annum 1241. Notatur in necrologio 30 Maii.

XVIII. Gaufridus II de Valeia memoratur abbas menſe Februario 1243, id eſt 1244,

C quo circiter anno eccleſia B. Mariæ de Deſerto unita eſt eccleſiæ Lirenſi.

XIX. Radulfus II quondam abbas an. 1249 ſuperſtes, a ſucceſſore ad reginam flectendam cum priore & quatuor monachis miſſus eſt.

XX. Gillebertus II de Haia anno 1248 menſe Januario compoſuit cum abbatiſſa S. Salvatoris ſuper quibuſdam terris ſitis in parochia de Capellis. Anno 1249 a Blanca regina S. Ludovici parente multa tulit, ne monialibus Malidumi Pontiſarenſibus a Blanca dotatis Lirenſem capellam in Britolienſi nemore poſitam cederet. Hinc coram regina Franciam moderante

D cauſam dicere juſſus, judicum multatus ſententia, quin etiam epiſcopi decreto communione privatus, a tuendo jure deterreri non potuit, idque demum ſtudiis effecit ſuis ut intacta Lirenſibus capella ſervaretur anno 1251. At ipſemet datis anno 1252 ad Innocentium papam literis remiſſionem a ſeverioribus regulæ decretis cum ſibi, tum monachis, & ob impune violata violandaque ſacrorum jura miſſionem a cenſuris impetravit: nec tutiſſimum ſe putans, ſi munitus iſtius modi ſubrepto diplomate patentem ad libidines portam aperiret. Vixit ad annum 1262, notatus in necrologiis 28 Septembris.

E XXI. Robertus II *de Gauville* præfuit ab an. 1262, quo condidit ſtatuta, ad annum 1281. Bullam obtinuit ab Alexandro III anno 1271. Notatur in necrologio 28 Januarii.

XXII. Radulfus III *de Romilly* rexit ab anno 1282, quo monachi eligendi facultatem poſtularunt, ad annum 1288, al. 1296, quo adverſa valetudine laborans, munus abdicavit ſub certis conditionibus in manibus Nicolai Ebroicenſis epiſcopi, qui ſuas hac de re literas dedit hoc anno die Lunæ poſt feſtum S. Martini hiemalis.

XXIII. Guillelmus IV *Edouard* poſtulata a monachis eligendi facultate anno 1297 electus, rexit ad annum 1329, quo ultimo precum ſocietatem iniit cum Walterio abbate de Hida. Huic Philippus Francorum rex an. 1329 munus abjiciendi ſucceſſoremque eligendi fecit poteſtatem.

XXIV. Hilderius II obedientiam promiſit epiſcopo Ebroicenſi anno 1330 die Martis poſt Pentecoſten coram R. decano.

XXV. Guillelmus V ab anno 1331 ad 1350 rexit, ex chartis.

XXVI. Robertus III annos tres præfuiſſe dicitur.

XXVII. Johannes II legitur anno 1362 22 Novemb. in chartis authenticis *D. de Gaignieres*.

XXVIII. Guillelmus VI Blondi revocavit 11 Julii 1363 poteſtatem quam fecerat prioribus & procuratoribus ſuis in regno Angliæ, abſolvendi eos qui e dicto regno exirent abſque ejus licentia. Obiit anno 5 Urbani V, id eſt 1366 aut 1367.

XXIX. Guillelmus VII Guillelmo ſuccedit, ex commentariis *D. Suarez*, niſi ſit error in nomine.

XXX. Georgius Nicerii notatur annis 1374, 1379, 1388 & 1389 in chartis *D. de Gaignieres*, & 27 Maii in necrologio.

XXXI. Aſtorgius *de Beauclerc* memoratus 9 Junii 1390 & 20 Maii 1400 in chartis *D. de Gaignieres*, Ebroicenſi epiſcopo obedientiam ſpopondit per procuratorem 13 Sept. 1392. Inſequenti revocavit nigrum veſtium colorem, indulgente Clemente VII, cal. Julii 1393. Signatur in necrologio 26 Julii.

XXXII. Stephanus *du Pré* recenſetur in chartis *D. de Gaignieres* 14 Maii 1400 ante Paſcha, id eſt 1401. Tempus ei prorogatur ad recenſenda monaſterii bona 6 Julii 1401. Legitur ibidem 1402, 1403, 1408 & 1413. Annuente conventu ceſſit in gratiam ſequentis, ſic notatus in necrologio ad 20 Julii: *Obiit D. Stephanus abbas hujus loci valde probus & ædificator novus.*

XXXIII. Simon de Moncello Romelii ſupra Andellam ortum duxit. Jam legitur abbas 4 Julii 1414 in chartis *D. de Gaignieres.* Ad concilium Conſtantienſe 24 Julii 1417 appellavit adverſus Angliæ regem, qui bona Liræ in Anglia ſita ad Cartuſiam exſtruendam inſumſerat. Henricus V Angliæ rex regni 6 temporalia ei reſtituit & ſalvum conductum dedit ad ſacramentum fidei præſtandum, quod præſtitit 16 Februarii 1419. In poſſeſſionem Eremi *de Longboüel*, quem abbas alter cognato cuidam ſuo donaverat, reſtitutus eſt a Martino V anno 1421. Collapſum B. Magdalenæ ſacellum in infirmorum gratiam reſtauravit anno 1416, & in dormitorio S. Catharinæ ſacellum erexit 1428. Precum ac ſuffragiorum communionem cum Cormelienſibus ſtatuit anno 1431. Legitur adhuc 1440 die 4 Aprilis poſt Paſcha in chartis

A *D. de Gaignieres*, & 20 Auguſti in necrologio.

5 Poſt Simonis obitum electus a monachis Gaufridus *Gatine*, at non confirmatus, cedere coactus eſt ſequenti, factus prior de Deſerto.

XXXIV. Guillelmus VIII *le Bas* monachus Gemeticenſis, a ſummo pontifice factus abbas contra electum a monachis, benedictus eſt Rotomagi ultima Auguſti 1440 in ſacello S. Marci a Paſquerio epiſcopo Lexovienſi. Cum nonnullis armatis, Anglis ſcilicet, quorum una nitebatur gratia & virtute, poſſeſſionem iniit. Occurrit 22 Novembris 1440 in chartis *D. de Gaignieres*, 1448, 1458, 1462 & 1463.
B Tempus ei ad recenſenda monaſterii bona prorogatur 21 Junii 1443. Regi fidem dixit apud Luparias 2 Octobris 1449. Cum autem monachos ſemper infenſos haberet, ceſſit in gratiam Ludovici *d'Harcourt*, cujus auctoritate factus eſt a Pio II epiſcopus Abellonenſis, cum facultate menſe Octobri 1463 conſecrationis a quocumque epiſcopo percipiendæ. Superſtes adhuc 1467, aliquam difficultatem cum monachis expertus eſt pro penſione quam ſibi retinuerat. De eo legitur in necrologio 12 Maii: *Obiit D. Guillelmus hujus quondam cœnobii abbas primum, ac deinde poſtmodum epiſcopus Abellonenſis. Hic dum adhuc*
C *cœnobium adminiſtraret, fecit nova ſubſellia conſperſa liliis, arcuſque lapideos omnes ſuper quos turris ædificata conſurgit. Aquilam comparavit æneam, veſteſque ſacras virides quibus angeli ſunt intexti. Ipſe eſt qui primum fratribus veſtiarium conſtituit in pecunia numerata, ſacerdotibus 12 libras, & ceteris 8. Obiit 12 Maii.*

XXXV. Johannes III *le Bas* memoratur 9 Januarii 1458 & 1466 16 Decemb. in chartis *D. de Gaignieres*, forte conſanguineus Guillelmi, cui primum ceſſerit.

XXXVI. Ludovicus I *d'Harcourt* patriarcha Jeroſolymitanus, epiſcopus Bajocenſis, archiepi-
D ſcopus Narbonenſis, commendatarius Liræ regi fidem dicit 17 Martii 1463. Occurrit in chartis *D. de Gaignieres* ad annum 1479 4 Aprilis. Teſtamenti executor Radulfi Boverii defuncti 9 Julii 1469 cum Boiſſello doctore theologo, monachis tradidit opus Nicolai de Lira ſuper Biblia in ſeptem voluminibus.

XXXVII. Petrus I *d'Amboiſe* abbas S. Jovini, jus regaliæ & adminiſtrationem abbatiæ Lirenſis a rege accepit 16 Decembris 1479. Regi jurat fidem 12 Novembris 1480. Factus epiſcopus Pictavienſis XI cal. Decemb. 1481, Lira ceſſit.

E XXXVIII. Benedictus *de Chamery* ex venatore Ludovici regis fit monachus S. Juliani Turonenſis. Cum per negligentiam ſuam amiſiſſet abbatiam S. Juliani, Lirenſem conſecutus eſt gratia mareſcalli de Guiſia ejus cognati, quo nomine occurrit 1481, 1483 & 1484. Attamen cum abbatiam S. Juliani, cujus erat monachus, ſitiret, permutavit cum Johanne *de Quedillac*, Lirenſibuſque alterius eligendi veniam dedit, qui ſtatim abbatem elegerunt. Permutatione Pariſienſis ſenatus conſulto firmata, Benedictus

Digitized by Google

Turonos profectus, obnitentem Johannem nactus eſt. Liram itaque rediit, quem Lirenſes quoque ejecerunt. Vindiciæ tamen ei a judicibus ſecularibus ſponſore dato adjudicatæ ſunt, quibus potitus eſt, donec obiit Turonibus 18 Maii 1500.

A

XXXIX. Johannes IV *de Clery* monachus Lirenſis, permutatione a Benedicto facta a monachis electus, ipſo mortuo eligitur rurſum & ab epiſcopo confirmatur. Æmulum paſſus eſt Johannem *de Quedillac* abbatem S. Juliani Turonenſis & de Oratorio, qui manu armata poſſeſſionem iniit 19 Junii 1500. Lite ad Scacarium delata, judices ſecundum Johannem *de Quedillac* dixerunt. Sic ſua ſpe defraudatus Johannes *de Clery*, juri ſuo ceſſit in gratiam Renati *de Prie* cardinalis.

B

XL. Renatus *de Prie* cardinalis, epiſcopus Bajocenſis, commendatarius Lirenſis per ceſſionem Johannis *de Clery* litem ad majus conſilium tranſtulit, decretumque obtinuit, quo Johannis electio ab epiſcopo & metropolitano confirmata confirmabatur. His præſidiis munitus, poſſeſſionem apprehendit Renatus & reditibus potitus eſt, intercederet licet Johannes *de Quedillac*, qui & privatum conſilium appellavit, a quo majoris conſilii decretum confirmatum eſt Bleſis 26 Martii 1512. Memoratur 10 Auguſti in necrologio Renatus, defunctus anno 1516.

C

XLI. Ambroſius *le Veneur* epiſcopus Ebroicenſis Renatum excepit & commendam tenuit in annum 1527, notatus in necrologio 23 Septembris.

XLII. Johannes V *le Veneur* cardinalis epiſcopus Lexovienſis, commenda potiebatur anno 1533. Obiit 7 Auguſti 1543.

XLIII. Gabriel *le Veneur* epiſcopus Ebroicenſis, abbas 1548.

XLIV. Hippolytus *d'Eſt* cardinalis, archiepiſcopus Narbonenſis, &c. priorque S. Imerii, Liræ poſſeſſionem per procuratorem iniit 11 Julii 1549, quam tenuit ad annum 1572.

D

XLV. Aloyſius *d'Eſt* diaconus cardinalis S. Luciæ, bullas obtinuit IV nonas Decembris 1572, qua die Hippolytus Romæ obiit; ipſe vero defunctus eſt menſe Decembri 1587.

XLVI. Ludovicus II *de Guiſe* cardinalis, archiepiſcopus Remenſis, commendatarius erat Liræ, quando occiſus eſt Bleſis anno 1588, ſtatimque ab Henrico III nominatus eſt rei Lirenſis adminiſtrator Thomas *Morieult*, qua ad reparandum monaſterium interim uſi ſunt monachi in annum 1595.

E

XLVII. Ludovicus III *de Lorraine*, filius Henrici *de Guiſe* Bleſis occiſi, bullas obtinuit IV nonas Maii 1592, & *vi commiſſionis ab illuſtriſſimo & potentiſſimo principe D. D. Carolo a Lotharingia duce* de Mayenne, *ſtatus & coronæ Franciæ locum tenente generali, ab urbe Senonenſium die 25 menſis Septembris noviſſime præteriti emanatæ, ac etiam virtute edicti ac ſenatuſconſulti ſupremæ parlamenti Rotomagenſis curiæ* poſſeſſionem per procuratorem iniit 21 Januarii 1593 in eccleſia Rotomagenſi *per ingreſſum capellæ B. Mariæ retro chorum & oſculum altaris ejuſdem, ad onus tamen ipſam reiterandi in dicto monaſterio, dum tutior ad illud via patebit.* Vicario generali uſus eſt Johanne *de Piles* commendatario Orbacenſi & præpoſito Remenſi, qui præſentavit ad eccleſiam S. Egidii 3 Martii 1593.

XLVIII. Carolus *de Bourbon* archiepiſcopus Rotomagenſis, commendatarius erat Liræ annis 1598 & 1599.

XLIX. Jacobus I *Davy du Perron* epiſcopus Ebroicenſis, tum cardinalis & Senonenſis archiepiſcopus, Liræ commendatarius bona cum monachis partitus eſt 9 Septembris 1604, quibus neceſſaria ad 19 monachos ſuſtentandos largitus eſt. Campanile chori lapſum relevavit an. 1613. Obiit 1618.

L. Johannes VI *du Perron* Jacobi germanus, archiepiſcopus quoque Senonenſis, Jacobo commendatario datur coadjutor bullis pontificiis 21 Junii 1616. Obiit 1621.

LI. Jacobus II *le Noel du Perron* Jacobi & Johannis ſororis filius, epiſcopus Encoliſmenſis, tum Ebroicenſis, abbaſque S. Taurini & prior de Aquigniaco, commendam Lirenſem tenebat 24 Junii 1622. Monachos S. Mauri accivit 24 Junii 1646. Sedilia chori reparavit. Obiit 1649.

LII. Ludovicus IV *Barbier de la Riviere* regi ab omnibus conſiliis, regni adminiſter, commendator cancellarius regiorum ordinum, Liræ poſſeſſionem adipiſcitur anno 1649. Epiſcopus Lingonenſis obiit Pariſiis 30 Januarii 1670, annos natus 77.

LIII. Jacobus III *Bretel de Gremonville* præceptor Melitenſis, commendam obtinet anno 1671. Monachos litibus & contumeliis fatigavit, & obiit Pariſiis 29 Novembris 1686.

LIV. Johannes-Jacobus *Seguier de la Verriere* relicto epiſcopatu Nemauſenſi factus abbas 24 Decembris 1686, obiit 8 Novemb. 1689.

LV. Ludovicus V *de Calvieres* filius naturalis Marci *de Calvieres* toparchæ *de Saint-Ceſaire* conſiliarii in parlamento Toloſano, abbas Pſalmodienſis poſt Johannem cognominem, ceſſit abbatia pro epiſcopatu Aleſienſi inſumenda, & factus eſt commendatarius Liræ 22 Novembris 1689. Obiit Rotomagi 4 Martii 1698.

LVI. Armandus-Gaſto *de Rohan Soubiſe* cardinalis, epiſcopus Argentoratenſis, deſignatus abbas die ſancto Paſchæ 1698, ceſſit an. 1713.

LVII. Petrus II *de Pardaillan de Gondrin d'Antin* epiſcopus Lingonenſis, donatus a rege commenda Lirenſi 22 Aprilis 1713, obiit in ſua diœceſi 2 Octobris 1733, annos natus 41.

LVIII. Ludovicus-Conſtantinus *de Rohan* filius Caroli principis *de Guemené*, ducis *de Montbazon* & Carlottæ-Eliſabethæ *de Cocheſilet*, eques Melitenſis, eccleſiæ nomen dedit, & obtinuit commendam Liræ anno 1734 nominatus 23 Maii, cujus poſſeſſionem iniit 3 Septembris. Factus eſt poſtea primus regis eleemoſynarius & præceptor ordinis S. Spiritus 2 Februarii 1753.

IVRY.

IBREIUM.

Ibreia, vel Ibreium, ſive Ivreium, Ivriacum & Iberium, munitiſſimum olim caſtrum, Henrici IV Francorum regis adverſus fœderatos rebelles victoria celebre, in extremis Eburovicium finibus, qua Carnotenſes attingunt, ſitum, Normanniam a Francia dirimit, Autura interfluente, qui poſt irrigatos Perticenſem atque Carnutenſem pagos Sequanæ commiſcetur. In ejus caſtri ſuburbio locus eſt, Pratum dictus, Auturæ proximus, ubi poſita fuit monaſterii B. Mariæ nuncupati ſedes verſus orientalem plagam, haud procul ab aggere publico, qui ad Ebroicas ſex inde millibus Gallicis remotas tenditur. Monaſterium excitavit Rogerius de Ibreio Guillelmi nothi regis Anglorum pincerna, qui conſanguineorum & affinium mutuis ſeſe fœdantium cædibus crimen exoſus, hanc placandi numinis teſſeram poſuit *anno quinto poſtquam Guillelmus comes Normannorum in bello ſuperavit Anglos*, hic eſt annus 1071, & alendis quindecim cum abbate monachis cenſus idoneos delegavit, ea lege ut abbates in Columbenſium eſſent poteſtate, quandiu illi ſecundum ordinem Majoris monaſterii & Cluniacenſium inſtituta vitam conformarent, quod a Guillelmo rege probatum. At poſt aliquot annos, ſive quod a rigore deflexerint Columbenſes, ſeu amor libertatis Ibriacenſes ab illis averterit, nullos præter unum aut alterum inde aſſumtos abbates legimus, liberamque eligendi abbatis facultatem fecit illis Innocentius IV anno 1244. Grave damnum pertulit ſub finem undecimi ſeculi Ibriacenſe monaſterium, cum adverſus Guillelmum Britulienſem Ibriaci dominum rebellavit Aſcelinus, cognomento Göellus, qui arcem a Guillelmo extorſerat. Hanc munitionem in cœnobio monachorum teſtante Orderico militibus ſuis conſtituere coactus eſt Guillelmus, ad quam expugnandam Göellus ignem in locum injecit, quo baſilicam ædeſque monachorum cum eorum ſupellectili penitus conſumſit. Multas alias ſubinde clades pertulit illud monaſterium, tum a Francis Normanniſque bello contendentibus, tum a Calviniſtis, qui anno 1563 monaſterium expilarunt, eccleſiæ navim everterunt, eoque locum redegerunt, ut actum foret de illo cœnobio, niſi congregationis S. Mauri monachi ſubveniſſent, quorum ope ac ſubſidiis nova loco forma & dignitas reſtituta eſt. Præter Ibreii toparchas, de monaſterio quoque bene meriti ſunt toparchæ *de Richebourg*, de Alneto, epiſcopi Ebroicenſes, &c.

ABBATES.

I. Petrus I Columbenſis monachus urgente Rogerio conditore, Guillelmique regis adniſu regendam Ibreienſem abbatiam ſuſcepit primus, ibique monaſticum vivendi genus, quale Columbis ſecundum Majoris monaſterii Turonenſis ordinem & Cluniaci decreta ſervabatur, inſtituit.

II. Herbertus, aliis Hubertus, Columbenſis pariter monachus, prædeceſſoris exemplo diſciplinæ ſtudioſus vixit.

III. Durandus Becci monachus.

IV. Oſbernus aſceta Fiſcannenſis.

V. Guillelmus I monachus Beccenſis, VII calendas Februarii ſignatur in necrologio.

VI. Normannus Becci monachus.

VII. Rogerius I præerat annis 1168 & 1172.

VIII. Radulfus I Becci monachus, an. 1175 præerat, defunctuſque notatur in Beccenſi necrologio VI idus Februarii.

IX. Rogerius II anno 1185 in literis Lucii Papæ.

X. Hubertus Carnotenſis S. Petri monachus, annis 1195 & 1200 vivebat. Reliquorum ætas diſcitur ex tabulis.

XI. Guillelmus II an. 1204.

XII. Richardus 1205.

XIII. Vivianus I 1206.

XIV. Guillelmus III anno 1220.

XV. Radulfus II anno 1225.

XVI. Vivianus II 1236.

XVII. Johannes I anno 1248.

XVIII. Gabriel I poſt decurſum in academia Pariſienſi ſtudiorum ſtadium monachus Fiſcanni Guillelmo *Vaſpail* abbate, Ibreienſi monaſterio circa annum 1260 præpoſitus fuiſſe legitur.

XIX. Henricus menſe Aprili 1273, ex chartis Mortui-maris.

XX. Simon 1281.

XXI. Guillelmus IV an. 1309.

XXII. Johannes II. an. 1331.

XXIII. Guillelmus V anno 1377.

XXIV. Bertrandus 1379 10 Martii & 1380 15 Junii.

XXV. Petrus II *Gaſtel* 1385 & 1389.

XXVI. Johannes III an. 1399.

XXVII. Guido I an. 1405.

XXVIII. Johannes IV *de la Magdelaine* 8 Novembris 1406. Concilio Piſano adfuit anno 1409.

XXIX. Philippus I 26 Novembris 1412 & 8 Aprilis 1415.

XXX. Nicolaus *le Gendre* obiit 29 Julii 1442.

XXXI. Johannes V *Aubert* electus 10 Sept. 1442, memoratur 1451.

XXXII. Guillelmus VI an. 1459 & 1468.

XXXIII. Johannes VI an. 1472.

XXXIV. Guillelmus VII *Brillet*, anno 1474 Scacario interfuit.

XXXV. Stephanus 1480.

XXXVI. Johannes VII *l'Archer* 1487.

XXXVII. Guido II *de Hellenvillier* e proſapia fundatorum, e Feritate oriundus, monachus S. Ebrulfi priorque S. Martini de Noione, abbas regularis 1502 & 1522 die 16 Februarii.

XXXVIII. Johannes VIII *de Luxembourg* filius Caroli Briennæ, Rocei & Ligniaci comitis & Carlottæ *d'Eſtouteville*, annum agebat decimum, cum a monachis poſtulatus eſt monaſterii ſui ruinam & deſolationem conſiderantibus. A Clemente

Digitized by Google

Clemente VII confirmatur anno pontificatus 2 1525, duplici hac lege, prima ut fructuum & redituum monaſterii tertia pars ad reparandum monaſterium, emenda ornamenta & pauperes alendos inſumeretur; altera ut prior clauſtralis monaſterii foret adminiſtrator, donec ad 18 annum perveniſſet Johannes. Hic poſſeſſionem iniit 15 Julii 1525. Factus inde epiſcopus Appamienſis abbaſque S. Mauri & de Ripatorio, obiit Avenione 1548, ſepultus apud Cœleſtinos.

XXXIX. Philibertus *de Lorme* nominatus anno 1548, Edmundum *Maillard* priorem æmulum paſſus eſt, quo victo ſententia lata 18 Januarii 1549, hominium præſtitit regi 6 Octobris 1549. Famoſæ Dianæ Pictavienſi divendidit decimam ſilvæ Ibriacenſis an. 1553. Obiit anno exeunte 1560, ſimul abbas S. Eligii Noviomenſis & S. Sergii Andegavenſis. Celeber architectus caſtellum de Alneto conſtruxit, & apud Ibreium ſedilia chori, in quibus ejus viſuntur inſignia.

XL. Jacobus *de Poitiers*, quem famoſæ illius Dianæ germanum volunt, regi a conſiliis & eleemoſynis, camerarius Columbenſis, abbaſque Voſienſis & S. Symphoriani Bellovacenſis, Ibriacenſis nominatus 1560, cum Diana ſorore 26 Sept. 1561 pactum pro decima ſilvæ Ibriacenſis commutavit. Ædes abbatis ſacellumque quod extra baſilicæ portam erectum eſt reſtauravit, in quo ſingulis menſibus obitum fundavit, & ſepeliri voluit in tumulo quem ipſe erexit, ubi legitur: *Jacobo Pictonico reg. conſil. & eleemoſyn. hujus monaſterii quod inſtaurarat abbati bene merito, in Deum & eccleſiam pio, in egenos liberali, in amicos & domeſticos munifico, in omne hominum genus officioſo, viro denique bono & egregio, monumentum hoc a vivente ipſo inchoatum, teſtamenti exſecutores ad illius æternam memoriam PP. Vixit an. 58. Obiit idib. Maii 1577.*

Defuncto Jacobo, Petrus *d'Hervilley* abbatiæ œconomus & adminiſtrator a rege dictus eſt.

XLI. Ludovicus I *Poupin* commendam tenebat 20 Sept. 1579, qua die a Petro œconomo rationes excepit. Defunctus creditur exeunte an. 1587.

XLII. Franciſcus *Abely* verbi Dei præco clariſſimus, regique ab eleemoſynis, abbas B. Mariæ de Iberio annumeratur eis qui inſtrumento univerſitatis Pariſienſis de ſacramento regi præſtito 22 Aprilis 1594 ſubſcripſerunt.

XLIII. Johannes IX *le Bigot* preſbyter Andegavenſis tranſegit anno 1588 6 Octobr. cum monachis de neceſſariis ad vitam, quibuſcum anno ſequenti litigavit de re eadem. Æmulum habuit Arturum *d'Agar* nominatum a duce de Meduana abbatem, & œconomum a Locumtenente Ebroicarum. Præter Arturum, Johannes *Guiffart* decanus Ebroicenſis res monaſterii gerebat œconomus, forte pro Franciſco *Abely*, anno 1591. Hos omnes evicit Johannes, qui pacifice gaudebat anno 1604, & obiit circa 1623.

XLIV. Gabriel II *de Beauvau* neceſſaria monachis aſſignavit 22 Julii 1624. Inde epiſcopus

A Nannetenſis priorque Grandimontis prope Chinonem, obiit ineunte Januario 1668.

XLV. Philippus II *de Vendôme* filius Ludovici & Lauræ *Mancini*, equitum Melitenſium major Franciæ prior, nominatus a rege Ibriacenſis abbas ineunte anno 1668 poſſeſſionem per procuratorem iniit 10 Junii anni ejuſdem. Monachos congregationis S. Mauri accivit ſequenti & obiit 24 Januarii 1727.

XLVI. Ludovicus II *Aniſſon d'Haute-Roche* a rege renuntiatus eſt anno 1727.

S. SALVATOR. SAINT SAUVEUR.

B SANCTI SALVATORIS ordinis S. Benedicti parthenon fundatur in ipſa urbe Ebroicis circa annum 1060 a Richardo comite Ebroicenſi filio Roberti archiepiſcopi Rotomagenſis hortatu Guillelmi Normannorum ducis avi Richardi. Chartam fundationis habes in appendice, in qua donationes a conditore factæ recenſentur. Has Simon comes Ebroicenſis confirmavit & ampliavit. Acceſſit auctoritas apoſtolicæ ſedis & Eugenii III, in cujus bulla data anno 1152, continentur præter præfatas donationes aliæ a variis factæ benefactoribus. Cum hæc abbatia funditus everſa fuiſſet ſeculo XII C exeunte a Philippo-Auguſto, Guarinus epiſcopus Ebroicenſis dedit ad ædificandum monaſterium locum ubi nunc eſt extra urbem, cum prius eſſet intra muros in loco, ut putant, ubi nunc eſt eccleſia S. Nicolai. Seriem abbatiſſarum ex tabulis aliiſque documentis excerptam habes.

Chart. III. col. 125.

Ch. VIII. col. 134.

Chart. XII. col. 141.

ABBATISSÆ.

I. HERSENDIS prima dicitur abbatiſſa in charta fundationis, quam legeſis in appendice. Chart. III. col. 125.

II. Godehildis filia Richardi comitis Ebroicenſis & fundatoris monaſterii & Godehildis D ejus uxoris, circa 1080 præerat.

III. Johanna legitur anno 1100.

IV. Oſberta 1123.

V. Albareda ſedebat tempore Amalrici comitis Ebroicenſis qui fecit cœnobio quamdam donationem, ſed in ejus charta notæ deſunt chronologicæ, niſi quod facta legitur donatio tempore dedicationis eccleſiæ, quæ peracta eſt ab Audoëno epiſcopo Ebroicenſi anno circiter 1130. Eadem Albareda ſæpe commemoratur in aliis chartis.

VI. Hilaria, ad quam dirigitur bulla Eugenii III data 10 Februarii indict. XV pontificatus 8, E Chriſti 1152. Memoratur anno 1154 in chartis Fontanellenſibus & in inſtrumento pro quadam inquiſitione, de qua in Cecilia abbatiſſa infra. Anniverſarium habet in eccleſia Ebroicenſi. Ch. VIII. col. 134.

VII. Iſabella I, de qua ita loquitur unus teſtium in inqueſta facta tempore Ceciliæ abbatiſſæ: *Herbertus de Aprileio juratus dixit quod ab initio eſſartionis habuit abbatiſſa pacifice & libere duas garbas & tertiam, & quod collegit eas in tempore duarum abbatiſſarum, Hilariæ ſcilicet & Iſabellæ, &c.* Hæc inquiſitio facta eſt a Sanſone

Digitized by Google

abbate S. Audoëni Rotomagenſis de mandato A Cœleſtini papæ III dato anno 3 ejus pontificatus, proindeque anno 1193.

VIII. Cecilia præerat tempore inquiſitionis factæ per Sanſonem abbatem S. Audoëni jubente Cœleſtino papa III.

Ch. XII. col. 141. IX. Agnes abbatiſſa erat quando Guarinus Ebroicenſis dedit locum ad novum monaſterium ædificandum circa 1195. Sedebat anno 1216.

X. Aalicia I anno 1221 pactum iniit cum Hugone *de Bouge* pro dimidia acra terræ. Anno 1223 Gaufridus *Feret* de aſſenſu Mathildis uxoris ei & conventui vendit quoddam pratum pro 16 libris Turonenſibus. B

XI. Agnes II componit cum Rogerio Villari clerico an. 1224 menſe Auguſto coram Ricardo epiſcopo. Anno 1225 III calendas Februarii, quidquid apud *Noioü* in ejus manibus reliquerat Robertus *Noel*, tradidit Radulfo *de Noion*. Abſolvitur a calumnia de uſurpatis quibuſdam terris apud Gallionem, ſive confeſſione accuſatorum, ſive literis Ricardi Ebroicenſis epiſcopi datis anno 1225 menſe Auguſto. Agneti Guillelmus de Houdovilla vendidit 12 ſolidos annui reditus apud Houdovillam anno 1229 menſe Aprili.

XII. Aalicia II nota ex charta Hermengerii C dantis ei quidquid tenebat apud Aſnerias XII calendas Aug. an. 1230.

XIII. Agnes III, cui Mauritius Rotomagenſis archiepiſcopus ejuſque conventui adjudicavit anno 1233 minores decimas in parochia S. Arnulfi. Dedit anno 1234 Rogerio de Mineriis facultatem ædificandi capellam infra manerium ſuum, aſſenſu & voluntate Radulfi epiſcopi & Guillelmi *de Gravigny* preſbyteri eccleſiæ de Mineriis.

XIV. Emelina anno 1236 acquiſivit duas portiones terræ menſe Octobri. Huic nonnulla dedit Radulfus de Meulento anno 1237. Eadem D ſane eſt cum E. quæ apud Arturum componit anno 1238 cum monachis S. Leufredi.

XV. Johanna I occurrit in chartis ab anno 1240 ad 1252 menſe Martio. Monachis Conchenſibus permiſit anno 1243 totam vini decimam apud Toënium.

XVI. Iſabella II occurrit 28 Junii 1258 in tabulis Fontanellenſibus, & 1260.

XVII. Nicolaa I cum Ricardo abbate S. Taurini compoſuit amicabili conventione litem de decima ſeptimana, quam S. Taurini abbas & conventus ſibi vindicabant in teloneo præpoſituræ Ebroicenſis, menſe Decemb. 1265, quod E confirmavit appoſito ſuo ſigillo Radulfus epiſcopus Ebroicenſis. Anno 1271 die Martis poſt feſtum SS. Jacobi & Chriſtophori jus minutæ decimæ in parochia S. Arnulfi prope Calidum-beccum ſibi debitum libere propugnavit coram officiali Rotomagenſi. Occurrit adhuc in chartis annis 1274, 1275 & 1277. Defuncta eſt VIII idus Maii.

XVIII. Aalicia III *de Brely* ſedit tempore Philippi Ebroicenſis epiſcopi, qui judex fuit inter ipſam ejuſque conventum & Thomam preſbyterum de Houdovilla die Martis poſt feſtum S. Matthæi an. 1280. Hoc eodem anno Philippus epiſcopus conſtituit monialium numerum quinquagenarium excedere non debere. Jam præerat Aalicia an. 1279 poſt feſtum Omnium ſanctorum, ex charta qua Petrus de Guichenvilla concedit de molendino ſuo aquæ portionem monaſterio certis conditionibus. Occurrit Aalicia abbatiſſa 1285 ſabbato poſt Inventionem reliquiarum S. Stephani in chartis domeſticis. Anno 1289 die Jovis poſt feſtum S. Petri ad vincula dominus de Ibreio cum cepiſſet cervum in nemore Ebroicenſi, illum magno apparatu dedit Aaliciæ pro decima venationis, quæ ad eam ejuſque conventum competebat vi diplomatis Ricardi comitis fundatoris, cujus rei teſtes fuerunt Petrus decanus Ebroicenſis & multi alii.

XIX. Margarita I compoſuit nomine conventus monialium Caſæ-Dei S. Salvatori ſubditarum de decimis apud *Nogent le-Sec* cum monachis Conchenſibus anno 1290, ex chartulario Conchenſi. Exceſſit e vivis III nonas Junii.

XX. Aalicia IV *de Murgiers* anno 1291 cum Nicolao Ebroicenſi epiſcopo compromiſit ad finiendam arbitrorum judicio litem ſuper decima de cauda *Blancart*, de qua amicabiles compoſitores Guillelmus Petrus canonicus Ebroicenſis & M. Martinus de Vauvreyo decanus de burgo Theroudi ſententiam protulerunt eodem anno, officialis vero Rotomagenſis literas dedit dicto anno die Mercurii poſt feſtum Omnium ſanctorum. Occurrit adhuc Aalicia 1 Februarii 1303, id eſt 1304, in chartis Fontanellenſibus, ubi cum Guillelmo abbate convenit pro quibuſdam nemoribus.

XXI. Flandrina die Lunæ poſt octavas SS. Trinitatis anno 1309 excepit homagium ſibi præſtitum a Simone *d'Anfreville* milite & die Mercurii ſequenti a Johanne *de Laudes*. Benedicta fuit a Philippo *le Boulenger* Sagienſi epiſcopo Luteciæ anno 1308 ad preces Matthæi Ebroicenſis epiſcopi. Reperitur adhuc an. 1312.

XXII. Florida *de Mauleon* 1326.

XXIII. Johanna II *de Limbeuf* ſocietatem iniit cum Joſaphatenſibus anno 1344, ex chartis Joſaphati. Legitur & anno 1350.

XXIV. Petronilla I occurrit 16 Octobris 1358 in chartis *D. de Gaignieres*.

XXV. Blanca *la Gaunaude* die 5 Junii 1375 fidem juravit regi Navarræ comiti Ebroicenſi & monaſterii bona ei jure clientelari ſubdita declaravit. Occurrit in chartis *D. de Gaignieres* ab anno 1379 ad 1393, quo obiit V nonas Octobris, ex Arturo.

XXVI. Petronilla II *du Coudray* ibidem ab anno 1393 menſe Novemb. ad 1405 24 Novembris.

XXVII. Petronilla III *de Daubeuf* ab an. 1406 12 Decemb. ad 1416 24 Aprilis, apud *D. de Gaignieres*.

XXVIII. Johanna III *de Garencieres* ab an. 1416 ad 1418; qua defuncta, monialibus

Digitized by Google

eligendi facultatem fecere rex Angliæ 9 Octobris 1418 & vicarius generalis ſede vacante menſe Decemb. anni ejuſdem.

XXIX. Nicolaa II *la Prevoſte* præfuit ab anno circiter 1418. Henricus V rex Angliæ temporalia ei reſtituit anno regni ſexto. Angliæ regi fidem præſtitit anno 7, qui ſalvam gardiam ei conceſſit annis 7 & 9. Francorum regi fidelitatis ſacramentum exhibuit 1449. Superſtes 26 Maii 1450. Qua defuncta, Carolus rex poſt diuturnam vacationem permiſit electionem 14 Maii 1451.

XXX. Margarita II *de Garencieres* regi fidem dixit 16 Maii 1452 & 8 Octobris 1461. Occurrit in chartis *D. de Gaignieres* ab anno 1452 9 Septemb. ad 1469 ultimam Julii.

XXXI. Johanna IV *de Gireſme* regi fidem dixit 4 Octobris 1469, ex regeſtis cameræ computorum.

XXXII. Johanna V *de Garencieres* legitur in chartis *D. de Gaignieres* ab anno 1470 26 Februarii ad 1491 penultimam Decembris. Moritur 1495 XIV calendas Julii.

XXXIII. Pregentia *de Melun* ab an. 1495 occurrit 6 Februarii 1502 in chartis *D. de Gaignieres.* In fata conceſſit 28 Auguſti 1504.

XXXIV. Johanna VI *d'Erneville* præfuit ab anno 1504 ad 1531, quo obiit XII calendas Novembris.

XXXV. Magdalena I *d'Eſtouteville* filia Caroli domini *de Villebon* & Helenæ *de Beauvau*, confirmata 13 Novembris 1531, occurrit in chartis *D. de Gaignieres* ab anno 1532 ad 1540. Novæ baſilicæ ædificium aggreſſa eſt, quod proſecuta eſt abbatiſſa quæ ipſi ſucceſſit. Mortua dicitur ab Arturo VI cal. Octob. 1566.

XXXVI. Magdalena II *de Montenay* multos obices ſuperavit ut in poſſeſſionem immitteretur : nam 1.° promota fuit bulla Julii papæ III idus Septemb. anno 1553; 2.° bulla Pauli IV an. 1555 VIII cal. Julii. Obedientiam promiſit papæ 8 Auguſti 1556. Regi fidem juravit per procuratorem 25 Januarii 1558. Memoratur 20 Julii 1574 in chartis *D. de Gaignieres.* Opus eccleſiæ proſecuta eſt & deceſſit V cal. Aprilis 1587.

XXXVII. Magdalena III *Aquaviva* præfuit ab anno 1588. Ceſſit in gratiam Mariæ *de Roncherolles* monialis S. Salvatoris, quæ æmulam paſſa eſt Annam *de Bayeneruot* a rege nominatam, quacum per biennium litigavit, quo expleto, Magdalena conſilii ſanctioris decreto in integrum reſtituta, iterum ceſſit in favorem Angelicæ *d'Eſtrées*, quæ jus ſuum in ſequentem transfudit cum beneplacito regis.

XXXVIII. Judith *de Pons* filia Antonii *de Pons* domini *de Marennes* equitis torquati & Mariæ *de Montchenu*, Piſſiacenſis ordinis S. Dominici monialis, per ceſſionem Angelicæ *d'Eſtrées* a rege approbatam a monialibus eligitur abbatiſſa die Jovis 11 Auguſti 1594 & in poſſeſſionem immittitur a regiis adminiſtris donec bullas adipiſceretur. Hoc autem nomine legitur

A in regeſtis parlamenti 1597. Epiſcopo Ebroicenſi ſacramentum præſtitit 18 Octobris 1599, cujus conſiliis ad parthenonem reformandum ſe accinxit. Nam propter aſſidua, maxime inteſtina bella diſciplinæ regularis vigor plurimum intepuerat. Quod ut feliciter exſequeretur, incepit a tollenda omni proprietate, redituſque menſæ abbatialis in commune commodum contulit. Ejus exemplo perpetuæ clauſuræ moniales ſeſe addixerunt. De ea in necrologio legitur : *Domum pene dirutam reædificavit, clauſtralem diſciplinam & omnia reſtituit, redituſque maxime auxit.* Elegit adjutricem Ludovicam quæ ſequitur. Vixit in B annum 1627. Nicolaus *Yvelin* Theologus Ebroicenſis dicavit ei Dacriani ſpeculum a ſe Gallice redditum an. 1612.

XXXIX. Ludovica *du Pleſſis* ex illuſtri domo *de Liancourt*, monialis Montis-martyrum, ex coadjutrice fit abbatiſſa 1627, fideliterque in promovenda reformatione Judith ſuperioris veſtigiis inſtitit ad annum 1652, quo vivere deſiit 17 Sept. ſepulta in eccleſia a latere evangelii cum epitaphio.

XL. Maria-Elizabeth *de la Rochefoucaud* filia Franciſci V primi ducis *de la Rochefoucaud* equitis torquati & Gabrielidis *du Pleſſis Lian-* C *court*, nata 10 Auguſti 1617, nominatur a rege abbatiſſa anno 1652. Coadjutricem accivit Annam-Franciſcam germanam natam 20 April. 1626 & defunctam anno 1685. Ipſa vero ſorori ſuperſtes, naturæ debitum ſolvit 22 Octob. 1698, ætatis 81 & regiminis 49.

XLI. Franciſca-Henricta *de la Rochefoucaud*, filia Franciſci marchionis *d'Eſtiſſac* & Franciſcæ *de Gelas de Voiſins*, deſignata a rege abbatiſſa 1 Novemb. 1698, poſſeſſionem iniit die Lunæ poſt Paſcha 1699. Benedictionis munus accepit 5 Auguſti anni ejuſdem, & poſt regimen annorum 45, obiit 1 Julii 1743, annos nata 80, D ſepulta die ſequenti, cum epitaphio.

XLII. Maria-Anna-Claudina *de la Rochefoucaud* filia Henrici-Franciſci *de la Rochefoucaud de Couſages* & Mariæ-Annæ-Henrietæ *Plaiſon de Bouchat du Bigeardel*, monialis prioratus S. Marci ordinis S. Johannis Jeroſolymitani in diœceſi Cadurcenſi, nominata a rege abbatiſſa S. Salvatoris 8 Sept. 1743, poſſeſſionem per procuratorem adepta eſt die 11 Febr. 1744, ipſa vero die 11 Maii.

S. NICOLAUS DE VERNOLIO.

SAINT-NICOLAS DE VERNEUIL.

FUNDATUR hic parthenon die 6 Martii E anno 1627 a Carola *d'Hautemer* relicta Petri *Rouxel de Medavy* equitis torquati, cujus piis conſiliis favens Franciſcus *Pericard* epiſcopus Ebroicarum, conceſſit pro parthenone eccleſiam S. Nicolai apud Vernolium licet parochialem, tranſlatis ad alteram eccleſiam parochialem ejuſdem oppidi ſub patrocinio Virginis Deiparæ erectam tum parochianis, tum proventibus. Septennio poſt prioratus ad abbatias evectus a rege eſt an. 1633, quicum an. 1639 coaluere & abbatia de Paceio & parthenon S. Antonii de Ponte-arcæ.

Digitized by Google

ABBATISSÆ.

I. GUIDONA-SCHOLASTICA Petro *Rouxel* & Carola *d'Hautemer* parentibus nata 3 Februarii 1608, prima a matre inſtituitur antiſtita anno ætatis ſuæ tantum viceſimo, quo profeſſionem emiſit. Quos autem fructus ex tam immatura & præcipiti promotione exſpectare licebat? plurimos tamen ac optimos tulit ad magnum ordinis monaſtici ornamentum: & merito ſane ejus elogio hiſtorico locum dedit Jacoba *Bouette de Blemur* pia & erudita monialis inter vitas illuſtriſſimarum ævi noſtri abbatiſſarum. Prima enim a rege renuntiata abbatiſſa an. 1633, novam hanc dignitatem auſpicata eſt 6 Maii 1635. Laudes etiam ejus e ſacro pulpito declamavit Henricus *du Tour de Maupas* in ſolennibus ejus exſequiis. Obiit magno ſuarum filiarum totiuſque provinciæ luctu ultima Decemb. 1669 ætatis 62, regiminis 42.

II. Maria-Bernarda *Rouxel de Medavy de Grancé* Jacobi & Catharinæ *de Monchy* filia nata anno 1632, Ludovicæ Almaniſcarum abbatiſſæ & ſuperioris Guidonæ-Scholaſticæ neptis & alumna, ipſi ſubrogatur bullis donata 10 Sept. 1670, poſſeſſionemque adiit die 12 Novemb. Hæc magna morum innocentia & ſuavitate, caritate in ſorores, ſingularique animi demiſſione ſpectabilis, exemplo potius quam imperio clauſtralem diſciplinam illæſam ſervavit, neque ſpiritalium cura obſtitit utili temporalium adminiſtrationi; nam ædificia auxit plurimum, nec ære alieno. Obiit die 11 Aprilis 1704.

III. Maria-Anna *Rouſſelet de Château-Regnaud* ei ſucceſſit. A rege nominata 24 Maii 1705, & bullis donata 5 Julii, in poſſeſſionem immittitur 16 Novemb. Filia erat Franciſci-Ludovici marchionis *de Château-Regnaud* Franciæ mareſcalli ex Maria-Anna-Renata *de la Porte*. Defuncta eſt 2 Januarii 1719.

IV. Johanna-Catharina *des Acres* a rege deſignata, bullas obtinuit 13 Maii 1719 & poſſeſſionem iniit 19 Junii. Parthenonum Paceii & S. Antonii de Ponte-arcæ extinctorum reditus & moniales obtinuit a rege 4 Maii 1739.

V. *N. de l'Aigle*, cui ſucceſſit.

VI. *N. d'Heriſſy* nominata eſt a rege menſe Novemb. 1753.

NOVUS-BURGUS.

NEUF-BOURG.

RENATA *de Tournemine* relicta Alexandri *de Vieux-pont* marchionis de Novo-burgo, ibi Benedictinum parthenonem condidit anno 1637, de conſenſu Franciſci *de Pericard* epiſcopi Ebroicenſis, qui ad hoc opus parochialem eccleſiam in honorem B. Mariæ & S. Johannis-Baptiſtæ dicatam ceſſit, cujus reditus & parochianos ad eccleſiam burgi tranſtulit. Acceſſit regium Ludovici XIII diploma an. 1639, apoſtolicaque Urbani VIII bulla. Situs eſt burgus media in planitie Ebroicas inter & Luparias.

ABBATISSÆ.

I. JOHANNA de *Vieux-pont* filia fundatricis, monialis Theſauri, prima bullas obtinuit XIII calendas Februarii 1638, munus benedictionis ab epiſcopo Ebroicenſi percepit 17 Oct. anni ejuſdem, & obiit 22 Julii 1639.

II. Franciſca *de Crequy* monialis quoque Theſauri, filia Caroli baronis *de Bernieulles* & Jacobæ-Emmanuelis *de Gouffier*, bullis donata 19 Decemb. 1639, benedicta fuit ab Egidio *Boutaut*. Ceſſit anno 1678 poſt annos 40 regiminis & obiit 25 Novemb. 1699, annos nata 88.

III. Catharina-Seraphina *de Crequy* Franciſcæ neptis, filia Johannis-Baptiſtæ comitis *de Crequy* & Renatæ *de Vieux-pont*, nata an. 1631, loci alumna, abbatiſſa a rege nominata 6 Maii 1678, bullas obtinuit XI calendas Auguſti anni ejuſdem & benedictionem ab Henrico *de Maupas* epiſcopo. Obiit 16 Aprilis 1709, ætatis 80, regiminis 50.

IV. Carlotta *Maignard de Bernieres* filia Caroli *Maignard* & Annæ *Amelot*, monialis Pariſienſis de Confluentio parthenonis, Novi-burgi nominata a rege abbatiſſa 19 Maii 1709 bulliſque donata XIII calendas Julii hujus anni, benedicta fuit a Claudio-Mauricio *d'Aubigné* Rotomagenſi archiepiſcopo.

V. N. *le Normant* nominata eſt a rege abbatiſſa Novi-burgi per obitum ſuperioris menſe Februario 1742, inde transfertur ad Gerciacum 16 Sept. 1747.

VI. N. *de Marſenac* a rege deſignata eſt 16 Sept. 1747.

PACEIUM.

PACY.

OPPIDUM eſt ad flumen Auturam poſitum in Aulercis Eburovicibus Ebroicas inter & Medumam medium. In eo Franciſcus-Alexander *d'Albret* dominus *de Pons* & *de Marennes* domum emit anno 1637 conſtruendi parthenonis gratia, cui præficeretur Maria-Paula ejus germana monialis S. Salvatoris. Jam anno ſequenti diſpoſitis rite omnibus, eccleſia in honorem Annuntiationis B. Mariæ a Franciſco *de Pericard* Ebroicenſi epiſcopo conſecratur 28 Martii 1638, primaque inſtituitur abbatiſſa. Aſt centum vix ſuperavit annos novella hæc plantatio, quæ anno 1739 regii conſilii decreto extincta eſt die 4 Maii & S. Nicolao adunata. Tres tantum illi præfuere abbatiſſæ.

I. MARIA-PAULA *d'Albret* filia Henrici comitis *de Mioſſans* & Annæ *de Gondrin* ac fundatoris germana, monialis S. Salvatoris profeſſa ab anno 1630, ipſa dedicationis eccleſiæ die 28 Martii 1638 ſolennem Paceii abbatiſſa iniit poſſeſſionem. Totis 45 annis ſapientiſſime gubernavit, nec oblatis licet pinguioribus beneficiis unquam adduci potuit ut cœpto abſiſteret operi. Tota in illo, obiit 3 Januarii 1683, annos nata 69, ſepultaque eſt cum epitaphio.

Digitized by Google

II. Agnes-Catharina *de Grillet de Briſſac* filia Alberti *de Grillet de Briſſac* & Catharinæ *de Tardieu*, loci alumna, fundatrici ſucceſſit, cujus veſtigiis ita adhæſit, ut utra præcelluerit abbatiſſa neſciſſes. At poſt quindecim annos regiminis tranſlata eſt ad abbatiam Oriniacenſem anno 1698, ut diximus tomo IX, col. 627. A

III. Elizabeth *du Regnier de Droué* filia Ludovici & Margaritæ *Coutel*, abbatiſſa quidem ſucceſſit anno 1698, ſed ſanctioris conſilii decreto 4 Maii 1739 extinctis & abbatia & abbatiſſæ titulo, cum monialibus & reditibus tranſiit ad S. Nicolaum de Vernolio, ubi obiit an. 1740 annos nata 88.

S. Louis de Vernon.

S. LUDOVICUS VERNONENSIS.

DOMUM-DEI in medio oppido Vernone ad ripam fluminis Sequanæ Meduntam inter & Gallionem fundavit S. Ludovicus Franciæ rex menſe Maio 1260, regni 34, ejuſque dotem ampliavit anno 1261 menſe Novembri. Fundationis & donationis chartas habes in Monaſtico Anglic. tom. III p. 1014. Domus hujus rex idem commiſit curam ſanctimonialibus ordinis S. Auguſtini, quibus ab initio præfuerunt prioriſſæ, tum abbatiſſæ. Harum & illarum hic tibi indicem qualis e ruinis ſuperſtes ſubjicimus.

PRIORISSÆ.

I. EMELINA *de Mouret* regebat annis 1296 & 1309, ætateque provecta obiit.

II. Elizabeta I *de Pontoiſe* 1319.

III. Elizabeta II *la Vicomteſſe* 1405.

IV. Guillelmina *de Fereaux* 1414.

V. Eudelina *du Buiſſon* 1439 & 1457.

VI. Johanna *Parel* 1473 & 1496.

VII. Jaquelina *d'Eſtauſſon* 1499, 1524.

VIII. Maria I *d'Annebaut*, de qua tom. VII, col. 934, ex moniali B. Mariæ de Prato Lexovienſi prioriſſa S. Ludovici Vernonenſis 1524, inde abbatiſſa S. Amandi Rotomagenſis 16 Julii 1531, denique Meloduni Pariſienſis, ut ibi diximus.

IX. Claudia *de la Motte* 1553.

X. Maria II *de Serviat* 1561 & 1578.

XI. Ludovica *de Balzac* 1578.

XII. Maria III *de Marle* defuncta 1590 poſt 12 annos regiminis.

XIII. Catharina *de Verdun* germana. *N de Verdun* protopræſidis ſenatus Toloſani, mox Pariſienſis, monialis Longi-campi, annos nata erat 22, cum ab Henrico IV nominata 22 Decemb. 1590, poſſeſſionem iniit 30 Januarii 1591. Domum reformavit anno 1615. Duas neptes coadjutrices habuit filias *N. de Chanforeſt* magiſtri requæſtarum, e quibus Magdalena *Durand de Villegagnon* coadjutrix ab annis ſeptem, obiit 25 Octobris 1637. Altera Claudia Magdalenæ germana ſucceſſit & obiit 25 Martii 1641. Catharina vero naturæ debitum ſolvit die Jovis 12 Aprilis 1646 poſt regimen 55 annorum.

ABBATISSÆ.

I. MARIA *le Lettier* Catharinæ conſobrina, profeſſa 9 Junii 1514, coadjutrix a rege nominatur 25 Decemb. 1642 per obitum duarum præcedentium. Catharina defuncta, poſſeſſionem iniit 15 Aprilis 1646. Facta autem a rege abbatiſſa 28 Februarii 1661, benedicta fuit 7 Februarii 1662 ab epiſcopo Maclovienſi. Ceſſit ante mortem, quæ contigit 9 Octobris 1678 poſt 64 annos regiminis.

II. Ludovica *Teſtu* germana Jacobi *Teſtu* abbatis de Bellavalle, vota emiſit 12 Septembris
B 1641. Cedente vero Maria, a rege nominatur 25 Martii 1675. Poſſeſſionem iniit 29 Julii anni ejuſdem & obiit 4 Auguſti 1686.

III. Maria-Ludovica *de Berthemet* filia Laurentii magiſtri in camera computorum Pariſienſi & Mariæ *Deye*, monialis parthenonis de Aſſumtione dicti, nominata a rege 15 Auguſti 1686, poſſeſſionem apprehendit 26 Febr. 1687 & obiit 28 Februarii 1695.

IV. Anna *Grillet de Briſſac* filia Alberti domini *de Briſſac* gubernatoris Nanceii & Catharinæ *de Malicy Tardieu*, germana *N. de Grillet* abbatiſſæ primum Paceii, tum Oriniaci, vota
C emiſit 9 Decemb. 1637. A rege nominatur abbatiſſa 2 Aprilis 1695, poſſeſſionem adipiſcitur 25 Julii anni ejuſdem, & obit 26 Julii 1714.

V. Johanna-Eliſabeta *Turgot de Saint-Clair* monialis parthenonis Pariſienſis dicti *de Belle-chaſſe*, renuntiatur a rege 15 Auguſti 1714, poſſeſſionemque apprehendit 21 Decemb. anni ejuſdem.

VI. *N. de Sailly* nominatur a rege abbatiſſa menſe Junio 1741.

BROLIUM-BENEDICTI.

D DROCAS inter & Ibreium ſitum eſt Brolium-Benedicti, filia Vallium Sarnaii, Trappæ parens, ex ordine Saviniaci. Fundatur in honorem B. Mariæ & S. Johannis-Baptiſtæ VIII idus Maii 1137 in parochia de Marſilliaco ſuper Auturam a Fulcone patre, Guillelmo filio, Philippo, Guidone, Petro & aliis eorum ſucceſſoribus Marſilliaci toparchis, qui de abbatia certatim bene meriti ſunt. Horum aliqui in baſilica Brolienſi ſepulti jacent, in primis Guillelmus in ſacello a ſe ædificato pro ſtupendæ liberationis e Turcarum manibus aſſertione. Suis enim precibus, inquiunt poſt Souchetum & Arturum Sammarthani, a Deo obtinuit, quemadmodum ferunt monumenta cœnobii, ut arca lignea clauſus, in S. Eutropii Santonenſis eccleſiam deferretur, ubi illa adhuc ſuperſtes miraculi fidem ſervat. Deinde cum libertatis vindicem eam a Santonenſibus monachis expoſceret, renuerentque monachi, adverſus eos controverſiam movit, quam decretum ſummi pontificis diremit hac ratione, ut Santonenſibus monachis arca cederet, & Brolienſibus cœnobitis Eutropii martyris armi os concederent, quod etiamnum ibidem maxima

Charta XV. col. 142. Ch. XVIII. col. 143. Chart. XX. col. 148. Ch. XXII. col. 149. Ch. XXIII. col. 149. E

Digitized by Google

populi frequentia die feſtivitatis ejuſdem ſancti venerantur. Ex hoc quoque aſceterio reliquias S. Agnetis virginis & martyris Pariſios tranſtulit Carolus Magarenſis epiſcopus abbas S. Maglorii in capellam, quæ poſtea in immenſam S. Euſtachii parochiam excrevit. Præter ſupra memoratos, Robertus comes Drocenſis & Agnes comitiſſa, necnon Yolendis comitiſſa Branæ & toparchæ de Alneto & de Ibreio Brolio nonnulla largiti ſunt, cujus eccleſia anno 1224 a Ricardo Ebroicenſi & Galtero Carnotenſi epiſcopis dedicata eſt. Ordinis Saviniacenſis ſortem ſubiit Brolium; tranſiit nempe cum matre ad ordinem Ciſtercienſem.

Ch. XVI. col. 143.

A

Abbates Aliquot.

B

I. Willelmus I compoſuit anno 1190 cum monachis S. Taurini de quadam decima. Reperitur adhuc annis 1192 & 1200 in chartis Saviniaci.

II. Vincentius præerat anno 1222 & 1225, ex chartulario S. Vincentii de Nemore. Conceſſit anno 1228 monachis S. Petri Carnotenſis partem quam habebat in molendino de Vado *de Hardres* ſuper Auturam fluvium & jus piſcationis.

III. Theobaldus *de Marli* abbas Vallium-Sarnaii, ſub cura quoque ſua habuit Brolium-Benedicti. Obiit 1247 7 Decemb. De eo diximus tom. VII, col. 889.

C

IV. Reginardus 1257 menſe Maio.

V. Radulfus I occurrit annis 1271 menſe Martio in chartis S. Audoëni & 1277 in tabulis Boni-Portus.

VI. Nicolaus 1386 18 Febr. in chartis authenticis *D. de Gaignieres.*

VII. Stephanus *d'Eſtrechi* 1394 1 Decemb. & 1408 1 Julii, ibid.

VIII. Radulfus II ibidem legitur 19 Maii 1410 & 3 Decemb. 1440.

IX. Robertus I die Dominica 3 Aprilis 1445, ibidem.

D

X. Amalricus I *Sarradin* ex monacho Nöæ abbas Brolii 1451 18 Januarii & 1454 24 Octobr. & 9 Febr. ibidem. Adſtitit an. 1458 electioni abbatis de Trappa.

XI. Amalricus II *de Faverolles* regi juravit fidem 24 Febr. 1485. Legitur in chartis *D. de Gaignieres* Sabbato 3 Decemb. 1485, 1487 & 1515 6 Martii.

XII. Robertus II occurrit 10 Dec. 1518, ibidem.

XIII. Henricus *le Maire* commendam tenebat anno 1551.

XIV...... *le Moine* commendam Brolii & parochiam de Marſilliaco obtinebat an. 1569.

E

XV. Criſpinus *Viguier*, aut Criſpinianus *Vigor* 1577 & 1588.

XVI. Dionyſius *Hurault* epiſcopus Aurelianenſis & commendatarius Brolii, de quo diximus tom. VIII, col. 1484.

XVII..... *de Kermur* Brito.

XVIII...... *de Kermur* ſuperioris nepos & per ceſſionem ſucceſſor.

XIX. Michael *Poncet de la Riviere* epiſcopus Uceticenſis & abbas Brolii commendam tenebat anno 1670. Defunctus eſt menſe Novembri 1728.

XX. Petrus-Guillelmus *Gaillon*, Ebroicenſis, nominatus eſt a rege 9 Januarii 1729.

NOA.

LA NOE.

Medio Ebroicas inter & Conchas itinere ſitum ad Ithonam amnem monaſterium, de Nöa dictum, aliquando etiam de Natatoria, fundatur anno 1144 ab imperatrice Matilde Henrici I Anglorum regis filia, & ampliſſimis poſſeſſionibus non in Neuſtria ſolum, ſed etiam in Anglia donatur. Dotis quoque in partem venere Simon de Monte-forti comes Ebroicenſis, Girardus *Poſtel* qui dedit terram ſuam de Loco-Dei, & alii. Primis e Joyaco in agro Senonenſi eductis monachis, ad lineam Pontiniaci pertinet Nöa, quæ anno 1550 quinquaginta adhuc monachos choro addictos cum totidem converſis habebat. Nunc vero propter abbatum & forte religioſorum virorum injuriam diſtractis bonis amiſſiſque fere chartis omnibus, vix duos aut tres monachos alere valet. Unam tantum eccleſiæ conſecrationem novimus peractam 8 Junii 1227 a Richardo Ebroicenſi epiſcopo in honorem beatæ Mariæ, SS. Michaëlis, Johannis-Baptiſtæ, Petri, Pauli, Benedicti, Bernardi omniumque Sanctorum. Non ita pridem bibliotheca erat antiquis manuſcriptis codicibus optimæ notæ referta, quos cum chartis Johannes-Baptiſta *Colbert* regni adminiſter & ærario præfectus, ne in hujus forte cœnobii ruinis perirent, celeberrimæ ſuæ bibliothecæ addendos judicavit, unde in regiam poſtea ad publicum commodum avolarunt, cujus cuſtos illuſtris academicus ea quam omnes norunt humanitate regias gazas cuilibet petenti aperit.

Chart. VI. col. 133.

Abbatum Syllabus.

I. Garinus I ex monacho Joyaci primarius Nöæ cœnobiarcha legitur in necrologio domeſtico ad diem 3 ſeu 23 Septemb. Sepultus eſt in ſanctuario.

II. Lucas de Portis fratres habuit Robertum Cœmentarium, Rogerium Carpentarium & Giſlebertum. Nöam regebat annis 1180, 1187 & 1190.

III. Willelmus I teſtis in charta Girelmi *Bernart* pro S. Salvatore anno 1206, occurrit in chartis Gemeticenſibus anno 1213. Compoſuit anno 1219 cum monialibus S. Salvatoris & partitus eſt piſcationem anguillarum in fluvio Ithona.

IV. Garinus II legitur annis 1220 & ſequentibus in chartis domeſticis & 1227 in Conchenſibus. Compoſuit cum monachis de Cruce S. Leufredi an. 1245 eodemque obiit.

V. Gaufridus occurrit anno 1246 menſe Martio & 1248 in chartis.

VI. Bartholomæus 1275.

VII. Azo 1280.

VIII. Radulfus I anno 1288 in chartulario

Conchenſi. Querelam habuit cum monialibus S. Salvatoris, cujus ſopiendæ ergo arbitros elegerunt die Lunæ poſt feſtum S. Barnabæ 1290.

IX. Robertus I *Huville* 1335, ex chartulario.

X. Robertus II *de Morſent* al. *de Rouen*, ex chartis *D. de Gaignieres*, præerat annis 1378 19 Januarii & 1380 12 Octob. ibid.

XI. Paſquerius 1380 6 Decemb. 1395 28 Januarii & 1396 15 Maii, ibidem.

XII. Robertus III *Gilles* magiſter in theologia, 1396 20 Januarii & 1397 12 Decemb. ibidem.

XIII. Robertus IV *le Ferron*, an diverſus a Roberto III? Legitur 1399 10 Junii, 1404 25 Aprilis, 1409 28 Maii & 1415 28 Nov. ibid. Temporalia ab Henrico V Angliæ rege reſtituuntur regni an. 7, & confirmantur chartæ.

XIV. Johannes I anno 1426 18 Febr. & 1427 24 Julii, ex chartis authenticis *D. de Gaignieres*.

XV. Guillelmus II anno 1428 11 Aprilis & 1434 12 Maii, ibid.

XVI. Petrus I *Acart* 1440 12 Aprilis, ibidem.

XVII. Robertus V 1446 7 Julii & 1449 1 Julii, ibid.

XVIII. Martinus *de Harcourt* 1450 12 Januarii, ibid.

XIX. Robertus VI *Happel* 1450 fer. 3 14 Aprilis poſt Paſcha, 1452, 1458, 1460 Sabbato 4 Octobr. & 1468 20 Martii, ibid.

XX. Petrus II *Oſmont* 1470 21 Februarii, 1471 6 Novemb. 1477. Carolo VIII novo regi hominium præſtitit 17 Julii 1484. Memoratur adhuc 16 Januarii 1494 apud *D. de Gaignieres*. Ceſſit anno 1497, defunctuſque ſepelitur in navi cum hoc epitaphio. *D. Petrus* Oſmont *hujus cœnobii abbas bene meritus. Hinc ſponte bene hic locandus, obiit 25 menſe Junii 1510.*

XXI. Radulfus II *Hebert*, monachus Boni-portus, in ſacra pagina baccalaureus, abbas Nöæ ſedebat 3 Aprilis 1497 & 8 Novemb. 1505, ibid. Compoſuit an. 1504 cum cardinali Ambaſiano archiepiſcopo Rotomagenſi. Obiit 5 Maii 1506 ſepultus in media navi.

XXII. Johannes II *Ferey* baccalaureus in theologia, electus 7 Julii 1506, occurrit ad annum uſque 1547. De domo ſua optime meritus legitur in tabula ſuper altare poſita. Defunctus jacet in capitulo.

XXIII. Robertus VII *de Queſnel* regi ab omnibus conſiliis, primus commendatarius & Nöæ & Concharum legitur 1549 1 Decemb. in chartis authenticis *D. de Gaignieres*. Obiit 23 Septemb. 1584 annos natus 79, ſepultuſque eſt in navi apud Nöam.

XXIV. Gabriel *de Queſnel* Roberti pronepos & ſucceſſor, abbas Nöæ & Concharum, defunctus eſt 14 Septembris 1646.

XXV. Carolus *de la Roque* canonicus & theſaurarius eccleſiæ Rotomagenſis per ceſſionem Ludovici *Mainteterne* abbatis Caſtricienſis ejus avunculi, conſiliarius in parlamento Normanniæ admiſſus 22 Octobris 1580, Nöam commendatarius obtinebat anno 1594 obiitque 1616.

XXVI. Arnulfus *de Malagny* Vapincenſis, nominatus a Ludovico XIII anno 1617, defunctus eſt anno 165... & ſepultus ad introitum chori.

XXVII. Sebaſtianus *de Guemadeuc* epiſcopus Maclovienſis & abbas S. Johannis de Pratis & Nöæ, deceſſit 2 Martii 1702.

XXVIII. .... *Antoine* Carnotenſis archidiaconus, filius .... *Antoine* regii inter venandum armigeri, dictus abbas 14 Aprilis 1702, obiit 15 Februarii 1719, etiam commendatarius Grandis-campi Carnotenſis.

XXIX. Claruis-Franciſcus *des Nots de Villermont* deſignatur a rege 8 Januarii 1721, obiit apud Nöam 26 Januarii 1753, annos natus 70.

XXX. *N. de Cheylus* vicarius generalis epiſcopi Lexovienſis, nominatus eſt a rege menſe Febr. 1753 & tranſlatus ad Cormelias menſe Junio 1754.

XXXI. *N. Biodos* decanus Bajocenſis Nöenſem obtinuit commendam a rege menſe Junio 1754.

BONUS-PORTUS. BON-PORT.

AD ripam Sequanæ Elbodium inter & Pontem-arcæ ſita eſt abbatia ordinis Ciſtercienſis, filia Vallis B. Mariæ, dicta Bonus-portus. Fundatur in valle Rodolii, in ſilva *de Bort*, in loco *de Mareſdaus*, a Ricardo I Angliæ rege. Hujus diploma habes datum 28 Februarii anno regni 1 1190. Ricardi largiſſimi auctoris exemplum ſecuti ſunt reges Franciæ, Philippus II qui 1204 & Ludovicus IX qui 1256 Chart. x. col. 137. chartam Ricardi ratam habuere. De bono quoque portu bene meriti ſunt Ricardus *de Vernon*, Petrus & Guido Malivicini, comites Bellimontis, domini de Montemorenciaco, Amalricus comes Montis-fortis, comites Mellenti, de Piſſiaco, de Inſula & ſummi pontifices. En aliquot abbates partim ex Arturo, aliter enim habere nequivimus.

ABBATES.

I. CLEMENS primus abbas ſedebat annis 1190, 1191, 1192, &c. Tranſegit cum Rogerio abbate S. Audoëni de molendinis & decimis, pactumque confirmavit Philippus Auguſtus anno 1216.

II. Gerardus idem ſane ac Giroldus & *G.* poteſtatem accepit anno 1218 ab abbate S. Dionyſii acquirendi vineas in territorio de Diogilo. Occurrit adhuc annis 1219 & 1226 in chartulario Caſtri-Duni.

III. Petrus I.

IV. Petrus II.

V. Germondus.

VI. Robertus I 1246 menſe Februario (1247), ex chartulario domeſtico.

VII. Blaſius.

VIII. Robertus II.

IX. Nicolaus I ſede Ebroicenſi vacante abbas

Boni-portus, Rotomagi benedictus eſt ab Odone A archiepiſcopo 3 Decemb. 1262.

X. Richardus ſedebat menſe Julio 1276, ex chartis Becci.

XI. Johannes I.

XII. Guillelmus I menſe Novembri 1321 in chartis archiepiſcopi Rotomagenſis.

XIII. Simon de Locoveris 1325 13 Mart. ibidem.

XIV. Nicolaus II.

XV. Johannes II de S. Melano 27 Octob. 1361, ex chartis *D. de Gaignieres.*

XVI. Philippus.

XVII. Guichardus de Lingonis ex monacho B Claræ-vallis abbas Boni-portus præerat anno 1383. Bellis attrito monaſterio anno 1387, rex dedit ad ædificandum clauſtrum 500 auri libras. Guichardus adhuc memoratur annis 1401, 1409 & 1410 6 Octobris apud *D. de Gaignieres.* Obiit 9 Septemb. 1415, ſepultus prope majus altare ſub tumba marmorea cum epitaphio.

XVIII. Petrus III *Barbiti* doctor theologus 1413 & 1416 apud *D. de Gaignieres.* Biennio poſt ſalva gardia priori & conventui datur ab Henrico V anno 6 regni, qui eodem conceſſit abbati terras & dominia *de Bechtomas* ac feoda & dominia *de Cleon* & *de Saint-Gilles.* C

XIX. Johannes III *Hamon,* is forte qui regi Angliæ fidem juravit anno regni ejus 7, a quo temporalia eodem reſtituta & chartæ confirmatæ anno 8, occurrit in chartis authenticis *D. de Gaignieres* 1423 15 Decemb. & 1445 12 Decemb. Regi Francorum juravit fidem 11 Januarii 1431 & 13 Septemb. 1449 apud Luparias. Forte duo ſunt Johannes.

XX. Guillelmus *l'Enfant* Rotomagenſis, occurrit apud *D. de Gaignieres* anno 1451 16 Octobr. & 1461 3 Maii, epiſcopus Chryſopoleos & abbas Boni-portus ab anno 1463 ad 1482. Regi fidem dixit 29 Junii 1456 & 3 D Decemb. 1461. Abbatiam inſtauravit & obiit 5 Novembris 1482, ſepultus ante crucifixum cum epitaphio.

XXI. Johannes-Philippus *de Criquetot* doctor theologus, 1483 9 April. poſt Paſcha, 1490 20 Maii, 1492 18 Octobr. apud *D. de Gaignieres.* Abbatis Ciſtercienſis vicarius generalis Michaelem *Buffereau* abbatem Vallium-Sernaii inſtituit anno 1494 20 Januarii (1495.) Arbiter ab archiepiſcopo Rotomagenſi dictus inter Jacobum *Hommet* & Franciſcum archiepiſcopum Narbonenſem de abbatia Fontanellenſi contendentes, hanc Jacobo adjudicavit 5 Junii 1507. E Sanctimonia vitæ & ſapientiæ doctrina illuſtris, octogenarius obiit die Annuntiationis Dominicæ 25 Martii 1520.

XXII. Johannes IV *Sanguin* ex monacho Boni-portus abbas Mortui-maris, poſt quatuor regiminis annos ab abbate ſuo revocatus, Bonoportui præfuit anno 1520. Ceſſit in gratiam ſequentis & defunctus in vico de Beciaco anno 152... feria ſexta Paraſceves, ſepultus eſt in capitulo cum epitaphio.

XXIII. Natalis *Mauduit* regularium poſtremus, legitur 1536 24 Maii & 1537 8 Maii in chartis *D. de Gaignieres.*

XXIV. Jacobus *d'Annebaut* cardinalis S. Suſannæ, epiſcopus Lexovienſis, primus Boniportus commendatarius obiit 1 Junii 1558.

XXV. Henricus I *de Clermont,* vel ut aliis placet, quidam filius Dianæ ducillæ Valentinenſis, inquiunt Sammarthani.

XXVI. Franciſcus *de Boulliers* epiſcopus Forojulienſis, commendam tenebat 1580, & obiit 1590.

XXVII... *du Roullet* quondam gubernator Pontis-arcæ & de Locoveris, aliquandiu tempore bellorum civilium abbatiam occupavit.

XXVIII. Philippus *des Portes* Carnotenſis, ampliſſimis ornatus eſt ſacerdotiis, abbatiis & præbendis. Inter abbatias, Joſaphat, Tironium, Valles-Sernaii, & commendam obtinuit Boniportus, ubi obiit 6 Octobris 1606 & ſepultus eſt cum hoc epitaphio:

DEO OPT. MAX.

PHILIPPO PORTÆO hujuſce monaſterii abbati commendatario, morum ſuavitate, elegantia ingenii omnique eruditionis ac virtutis genere præclaro, poëtices vero peritia adeo excellenti, ut ei uni omnes ſuas artes muſæ aperuiſſe viderentur, quibus dotibus omnium calculo Gallicorum poëtarum ſui temporis facile princeps, antiquis etiam Latinis ac Græcis non inferior habitus, Chriſtianiſſimis regibus Carolo IX Henrico III & IV tam gratus extitit, ut a principum munificentiſſ. liberalitate plus ei collatum ſit, quam moderatiſſimi viri natura capere potuit, raroque hac ambitioſiſſima tempeſtate ſpretæ poteſtatis exemplo, primum ampliſſimam notarii ſacrarum juſſionum dignitatem, deinde Burdegalenſem archiepiſcopatum recuſavit. Huic licet ad ſempiternam gloriam inter tot eximias virtutes pſalmorum Davidis abſolutiſſima verſibus Gallicis expreſſio ſufficiat; attamen Theobaldus Portæus Bevillarius, pietatis, gratique animi erga fratrem optimum bene de ſe, bene de republica meritum, hic in ſpe reſurrectionis beatæ quieſcentem, iſtud monumentum extare voluit L. Q. M. F. C. Vixit an. LX. M. V. Obiit III nonas Octobris anno reparat. per Chriſtum S. M. DC. VI.

Sed dignum eſt encomium hujus viri literis & ingenio clari, quod e Scævolæ Sammarthani lib. V elogiorum integrum hic adtexatur, hoc fere modo:

« Philippus Portæus Carnutenſis, raro & excellenti ingenio, nec minore judicio poëta, « primus inter Petri Ronſardi nobiliores æmulos, « mediam quamdam ingreſſus viam, novum in « Gallia ſcribendi genus inſtituit. Quantum enim « abhorrebat a rudi & inculto majorum ſeculo, « tantum ſibi temperabat a Græcorum fabulis & « peregrinis id genus ornamentis, quæ Ronſardus « ipſe immortali ſua cum laude in Galliam invexerat. Eaque porro ſtyli ſimplicitas cum eximio « lepore ſemper conjuncta, non Gallicæ modo « nobilitati & illuſtribus aulæ fœminis, verum & « eruditis «

Digitized by Google

» eruditis hominibus ita placuit, ut cum Portæo
» Tibullianum characterem veriſſime expreſſum
» agnoſcerent, principem ei locum inter Gallicos
» poëtas, qui de amore ſcripſerant, non iniquo
» judicio detulerint. Adhæſerat adoleſcens Andium
» duci Henrico regis fratri, dum generoſus ille
» princeps & forma & ætate florens, partiſque
» felici Marte victoriis inclytus, omnibus ejus
» ætatis ingeniis nova quotidie canendi argumenta
» ſufficeret. Poſtea vero quam & eum in Sarma-
» tiam ſecutus eſt, & paulo mox rerum in Gallia
» potitum perpetua obſequii fide magis ac magis
» demeruit, eo favoris & benevolentiæ paulatim
» eſt evectus, ut poſt ludicra ſeriis quoque rebus
» adhiberetur, demumque ob ſpectatam in con-
» ſiliis prudentiam, ſolertiam, fidem, ſacris etiam
» ipſius imperii arcanis admitteretur. Unde mox
» illi ingentes opes, & ampliſſima præſertim ſacer-
» dotia, nec certe immerita. Nullus enim eum vel
» hoſpitalis menſæ liberalibus epulis, vel inſtau-
» randæ bibliothecæ ſumtu & ſtudio, vel omni
» denique civilis vitæ ſplendore ſuperavit. Colebat
» inter ceteros aulæ proceres Annam Joëuſæ
» ducem regis ſororium, a quo viciſſim & ipſe
» ob ingenii morumque ſuavitatem mirifice dili-
» gebatur, amboque, licet in diſpari fortuna, parem
» favoris & gratiæ locum adepti, juvabant ſe mu-
» tuis officiis, & in conſervanda principis opinione
» conjunctiſſime laborabant. Verum Anna regii
» tum exercitus ductore ad Cotraſium oppidum
» in acie cæſo, & rege non multo poſt a perduel-
» libus interfecto, Philippus in ea rerum mutatione
» contulit ſe ad Brancatium Villarium virum no-
» bilem, Joëuſæ mortui conſobrinum, qui Nor-
» manico littori præfectus, inter præcipuos Heno-
» ticarum partium duces eminebat, ejuſque fidei
» ſe commiſit, eo eventu, ut quarto poſt anno,
» cum reſtituendæ novo regi totius fere Neuſtriæ
» præcipuum ſe auctorem & adminiſtrum Portæus
» præſtitiſſet, hoc nobili facinore viam ſibi &
» aditum ad ejus quoque benevolentiam aperiret,
» haberetque deinceps unde prioris domini deſi-
» derium aliquanto facilius leniret. Scripſit ſupra
» juveniles & amatorios luſus, nonnulla heroici
» quoque ſpiritus opuſcula, ex Etruſco Areoſti
» poëmate Gallice reddita. Poſtremum autem &
» graviſſimum ejus operum fuit Pſalterii Davidici
» accuratiſſima, ob idque, niſi fallor, nunquam
» peritura tranſlatio, quæ vel eo majore omnium
» applauſu & commendatione excepta eſt, quod
» cum a veritate Hebraica nuſquam deflexerit,
» carminis interea facilitatem ſibi peculiarem non
» omiſerit. Periit eo recenti ſolidioris famæ pro-
» ventu plane felix, mortuoque Rapinus noſter,
» paulo antequam ipſe etiam e vivis excederet,
» Latino poëmate ſane quam elegantiſſimo pa-
» rentavit.

XXIX. Henricus II *de Bourbon* dux *de Verneuil*, epiſcopus Metenſis, commendam obtinuit anno 1606, ceſſitque 1669 in gratiam ſequentis. Vide tom. VII, col. 469.

XXX. Johannes-Caſimirus Poloniæ rex & Sueciæ commenda Boni-portus donatus eſt & aliis bulla data 8 Martii 1669. Vide ibid. col. 470.

XXXI. Henricus III *de Bourbon* comes *de Clermont* Henrico-Julio *de Bourbon* & Anna *de Baviere* parentibus natus 3 Julii 1672, facultatem obtinuit a ſummo pontifice quæcumque beneficia, etiam monaſteria, in adminiſtrationem percipiendi 11 Auguſti 1673, donec clericali inſignitus foret charactere. Nominatus eſt a rege abbas Boni-portus per obitum Johannis-Caſimiri 9 Sept. 1673. A ſummo pontifice hac & Urſicampi commendis donatus eſt anno ætatis tertio & obiit 6 Junii 1675.

XXXII. Ludovicus-Henricus *de Bourbon* comes Marchiæ, Henrici germanus, naſcitur 9 Novemb. 1673 & denaſcitur 21 Febr. 1677.

XXXIII. Emmanuel-Theodoſius *de la Tour* filius Godefridi-Mauricii ducis Bullonii & Lebreti ac Mariæ-Annæ *Mancini*, natus anno 1668, nominatur a rege abbas Boni-portus 24 Decemb. 1677 & S. Salvatoris Rotonenſis 1681. Ludovico principe *de Turenne* fratre natu majore defuncto 1692, clero valedixit & uxorem duxit Mariam-Armandam-Victoriam *de la Tremoille* 1 Febr. 1696.

XXXIV. Ludovicus *Colbert* filius Julii-Armandi marchionis *de Blainville*, magiſtri cæremoniarum Franciæ & Gabrielidis *de Rochechouart*, conclavis numiſmatum cuſtos ac bibliothecæ regiæ præfectus, abbas Boni-portus, clero valedixit 1693, comeſque *de Linieres* uxorem duxit 12 Martii 1694 Mariam-Ludovicam *du Bouchet de Sourches*.

XXXV. Melchior *de Polignac* cardinalis, archiepiſcopus Auxitanus, inter alias commendam quoque Boni-portus obtinuit die ſancto Paſchæ 1693. Vide tom. X, col. 1288.

XXXVI. Gilbertus-Blaſius *de Chabannes* Claromontenſis, primogenitus Gaſpardi-Gilberti *de Chabannes*, marchionis *de Pionſſac* & Philibertæ-Eleonoræ *de Saint-Germain d'Apchon*, vicarius generalis epiſcopi Lingonenſis, abbas S. Mevennii ab anno 1743, deputatur ad generalia cleri Gallicani comitia an. 1745, eodemque a rege nominatus eſt commendatarius Boni-portus 25 Aprilis.

STRATA.

L'Estrée.

Anno 1144 VI idus Februarii fundata eſt abbatia B. Mariæ de Strata, ordinis Ciſtercienſis, lineæ Pontiniaci, juxta Drocas in finibus diœceſeon Ebroicenſis & Carnotenſis ad fluvium Auduram, a Raherio *de Domjon* toparcha *de Muſy*, fundationem acceptantibus Godefrido Carnotenſi & Hugone Autiſſiodorenſi epiſcopis, Guichardo Pontiniacenſi abbate, necnon archipreſbytero Ebroicenſi deputato a Rotroco epiſcopo Ebroicenſi. Novi monaſterii poſſeſſiones vigeſimo poſt anno confirmavit Alexander III. Inter plurimos benefactores recenſentur Johannes comes Drocenſis, cujus anniverſarium ſingulis fiebat menſibus, antequam anno 1676 menſa hujus monaſterii abbatialis Kebecenſi eccleſiæ in

Digitized by Google

nova Francia unita fuerit. Loca vero regularia ſicut & menſa conventualis anno 1687 ceſſere monialibus ejuſdem ordinis, a quibus modo occupantur. Moniales illæ in parthenone de Columba juxta Longovicum in diœceſi Trevirenſi converſabantur, unde a Ludovico magno qui ibi arcem meditabatur, anno 1687 ad Stratam tranſlatæ, decreto ſanctioris conſilii monachorum partem adverſus ſacerdotes a Miſſionibus exteris obtinuere anno 1714. En aliquot abbatum & abbatiſſarum nomina.

I. HESIMUNDUS primus abbas obiit VIII calendas Januarii, ex necrologio.

II. Nicolaus ſecundus abbas pridie idus Martii.

III. Philippus tertius abbas XVIII calendas Februarii.

IV. Milonius quartus pridie nonas Januarii.

V. Henricus I quintus VI calendas Martii.

Chart. IX. col. 136. VI. Gervaſius bullam ab Alexandro III obtinuit anno 1164.

VII. Rogerius legitur in charta Hugonis de Galardone tempore Guillelmi Senonenſis archiepiſcopi.

5 Deſunt quinque abbates.

XIII. Johannes I decimus tertius XVI cal. Aprilis.

XIV. Johannes II, dictus Arbaleſtarius, natus apud Nonnencuriam, decimus quartus abbas obiit IX calendas Octobris, ex necrologio.

XV. Guillelmus I decimus quintus defunctus IX calendas Maii. Occurrit 1219 in charta Noæ.

XVI. Jacobus I occurrit 1379. 10 Octob. in chartis authenticis *D. de Gaignieres*.

XVII. Theobaldus I 1384 15 Decemb. & 1394 2 Maii, ibid.

XVIII. Guillelmus II anno 1397 28 Novemb. ibid.

XIX. Theobaldus *le Doux* 1397 16 Dec. & 1408 22 Aprilis poſt Paſcha, ibid.

XX. Henricus II an. 1409 20 Decemb. & 1415 28 Decemb. ibid.

XXI. Robertus I 1426 21 Julii & 22 Decemb. ibid.

XXII. Johannes I 1431 10 Maii, ibid.

XXIII. Robertus II anno 1439 8 Januarii & 1441 19 Maii, ibid.

XXIV. Jacobus II 1446 12 Maii & 1470 6 Aprilis poſt Paſcha, ibid.

XXV. Petrus I, forte de Vico, 1472 22 Januarii, 1475 11 Julii & 1476 18 Junii, ibid.

XXVI. Johannes II adſtitit benedictioni abbatis S. Vincentii de Nemore 25 Novembris 1483.

XXVII. Petrus II anno 1490 1 Octob. in chartis *D. de Gaignieres*.

XXVIII. Ricardus I 1499 15 Januarii, ibid.

XXIX. Natalis *Yvelin* 1510 15 Decemb. ibid.

XXX. Ricardus II *Martin* de Boſco Rotomagenſi, monachus Mortui-maris, ſacræ theologiæ profeſſor Pariſiis, fit abbas Loci-Dei Ambianenſis, tum ad Stratam per devolutionem promotus, ſingula cœnobii ædificia renovavit. Occurrit annò 1520 4 Maii, 1537 6 Octobr. 1555 14 Octobr. Obiit 10 Septemb. 1560.

XXXI. Guillelmus III *de Glos*.

XXXII. Stephanus *du Bois*.

XXXIII. Henricus III *de Genne* 1618, obiit XVIII calendas Januarii 1639.

XXXIV. Radulfus *Hurault* germanus Dionyſii epiſcopi Aurelianenſis.

XXXV. Petrus-Gaſto *de Bonneſaignes* monachus B. Mariæ de Gimonte, obiit calendis Aprilis 1654. Hujus tempore Johannes *Mallard* cellerarius monaſterii occiſus eſt a Franciſco *de Tiulin*, dicto *de Merville*, propter decimam *de Merville*, 17 Auguſti 1651.

XXXVI. Petrus III *Gangnot* obiit 28 Martii 1672.

XXXVII. Franciſcus *de Laval de Montmorency* epiſcopus Kebecenſis ceſſit 1685, etiam abbas Millebecci, quo anno duæ hæ abbatiæ eccleſiæ Kebecenſi unitæ ſunt, ſeu unio abſoluta & perfecta eſt.

ABBATISSÆ.

I. MARIA-HYACINTHA *de Belleſouriere* filia Johannis-Maximiliani-Ferdinandi & Iſabellæ-Claræ *de Gand-vilain*, abbatiſſa de Strata anno 1684, obiit 1716.

II. Anna *de Torcheſilon*.

III. Olympia *de Maulde de Colemberg*.

IV..... *du Queſnoy*.

ECCLESIA SAGIENSIS.

IN vetuſtiſſima provinciarum civitatumque Galliæ notitia, quæ circa Honorii-Auguſti tempora facta creditur, in provincia Lugdunenſi ſecunda civitas Sagiorum ordine quinta numeratur, primoque inibi memoratur, quæ in aliis civitas Salarum, in aliis civitas Saius nuncupatur. Saii autem alii non videntur a Seſuviis, quorum civitatem inter maritimas quidem recenſet Cæſar, ſive quod a mari non longe diſtarent, ſive quod pars eſſent Oximorum, qui teſte Cæſare commentariorum lib. II, III & VII Oceanum attingebant. Et certe quæ Aimoino civitas Oximus, eadem Hugoni Floriacenſi eſt civitas Sagienſis. Cave tamen cum utroque Oximum cum Saiis, neve cum Roberto Cenali Oximum cum Oximenſi Britanniæ Armoricæ epiſcopatu confundas. Oximus enim propinquus Sagis vicus, pago & populo quidem dedit nomen, at ſicut nec civitas ullibi, nec proinde ſedes epiſcopalis uſquam extitit, ſic Oximis Aremoricis originem tradidiſſe videtur. Sagium igitur ad fluminis Olinæ fontem & caput, ab Orderico Vitali dictum aliquando Salarium, a Willelmo Malmeſburienſi Sagium, a Magnone Saius, in quibuſdam chartis Saxia, populique nunc Sagii dicuntur. Verum & ſincerum gentis ac civitatis nomen eſt Saii, qui poſtea litera *G* inſerta dicti ſunt Sagii & pro Saienſibus Sagienſes, ut Regienſes qui olim Reienſes & Reii. Quiſnam genti huic primus evangelium prædicaverit apoſtolus prorſus incompertum, niſi quis dixerit aut Neuſtriæ apoſtolum ejus quoque civitatum fuiſſe apoſtolum, aut paulo poſt e metropoli velut e divite & perlucido fonte ſtillas religionis emanaſſe & totam late regionem irrigaſſe circa medium ſeculum tertium. Certe omnes fere Neuſtriæ epiſcoporum catalogi ad decimum uſque ſeculum ita manci ſunt ac mutili, ut vix quidquam de prioribus aſſerere liceat. Sed nec ipſamet eccleſia Sagienſis a quo primum ædificata fuerit ſcitur. Primus quidem Azo exeunte decimo ſeculo e lapidibus dejecti urbis muri eccleſiam S. Gervaſio martyri conſtruxit, ſed certe non primam. Altera quæ dimidio poſt ſeculo ab Ivone ædificata eſt, duodecimo dedicata fuit. Sed juſto debilior camera a multo jam tempore decidit, ipſaque navis nunc ruinam minatur. Capitulum quod ad normam canonicorum regularium S. Victoris Pariſienſis an. 1129 formatum, ad ſeculares uſus an. 1547 revocatum fuit, conſtat modo præpoſito, cantore, archidiaconis quinque, Majore, Oximenſi, Hulmenſi, Beliſimenſi & Corbonenſi, pœnitentiario, 16 canonicis inter quos theologus & præceptor, & quatuor ſemipræbendis, necnon 16 capellanis qui non reſident invita Pauli III anno 1547 bulla. Hi omnes ab epiſcopo nominantur. Præterea ſunt in tota diœceſi 500 parochiæ, duo clericorum collegia, duo ſeminaria, 153 capellæ, 11 hoſpitalia, 15 leproſorum domus, 1 præceptoria Melitenſis & 1 S. Lazari, 6 abbatiæ, treſque prioratus virorum, 32 ſimplices prioratus, 1 Cartuſia, 1 domus Trinitariorum, 1 Dominicanorum, 2 Franciſcanorum, 4 Capucinorum, 1 Jeſuitarum, quatuor abbatiæ mulierum, tres parthenones monialium S. Claræ, 1 filiarum B. Mariæ & unus Urſulinarum. De abbatiis more noſtro ſermonem habebimus poſt epiſcopos, quorum e variis monimentis tum editis tum manuſcriptis noſtra hæc eſt ſeries.

EPISCOPI SAGIENSES.

ANNI CHRISTI

I. S. Latuinus.

PRIMUS a Sammarthanis & in catalogo quodam manuſcripto Tironienſi Sagienſis epiſcopus annumeratur Latuinus, ſecundus vero poſt Sigiboldum ab aliis auctoribus & in codicibus manuſcriptis. Ejus memoria a Sagienſibus celebratur 20 Junii, non vero natali ejus die, ſed qui ſequitur feſtum SS. Gervaſii & Protaſii loci patronorum. Sauſſeius in martyrologio Gallicano Latuini eximium confecit encomium, in quo a S. Clemente cum aliis Roma in Gallias miſſum vult, quod unde hauſerit non patet. Eccleſiam habet ſuo nomine dicatam in diœceſi in parochia de Clerayo. Sunt qui opinantur Latuinum eumdem eſſe qui in diœceſi Carnotenſi prope Anetum colitur, vulgo *S. Lain* dictus.

II. S. Sigiboldus.

Secundum, ſeu etiam in manuſcripto codice

B

A Gemeticenſi primum Sigiboldus tenet locum. Colitur 7 Julii.

III. S. Landericus.

Landricius ſcribitur in veteri codice Thuano, & Landricus in Gemeticenſi. Feſtum habet die 16 Julii.

IV. Hillus.

V. Hubertus.

Vixiſſe fertur Hubertus anno 500 & ab aliquibus Hillo præponitur. 500.

VI. Litaredus.

Oximenſis eccleſiæ epiſcopus Litaredus ſubſcripſit concilio 1 Aurelianenſi anno 511. Cum 511.
autem Oximus antiquiſſima urbs populis regionis hujus nomen dederit, mirum non eſt quod priores Sagienſes epiſcopi Oximenſes, id eſt Oximorum eccleſiæ epiſcopi nuncupati ſint.

ANNI CHRISTI

VII. Passivus.

533. Synodis Aurelianenſibus II an. 533, III an.
538. 538, IV an. 541 & V an. 549 habitis inter-
541. fuit Paſſivus, ſeu Paſſius Sagienſis epiſcopus.
549.

VIII. Leudebaudis.

566. In concilio Turonenſi II an. 566 ſic legitur: *Leudebaudis peccator epiſcopus eccleſiæ Sagenſis conſenſi & ſubſcripſi.* Quo etiam peccatoris addito titulo habetur ejus nomen ad calcem canonum
573. ſynodi Pariſienſis an. 573.

IX. Hildebrandus I.

575. Sedebat Hildebrandus an. 575, ex Sammarthanis. Sancti titulo donatur in manuſcripto Gemeticenſi.

X. Rodobertus.

Præſulis hujus tempore S. Ebrulſus Uticenſis
596. abbas migravit a ſeculo an. 596, ſec. I Benedict. p. 359, ſi alius ſit ab alio Rodoberto, quo ſedente obiiſſe dicitur anno 12 Childeberti regis.

XI. Amlacarius.

644. Concilio Cabilonenſi an. 644 adfuit Amlacarius, qui Amlecharius & Amicharius. Subſcripſit quoque privilegiis Emmonis Senonenſis præſulis pro monaſteriis S. Petri-Vivi & S.
658. Columbæ an. 658, & S. Audomari pro Sithienſi
660. anno 660.

XII. Mileharius.

S. Serenicum in exſtruenda cella plurimum adjuvit Mileharius, oratoriumque B. Martini abſolvit circa 669. De ejus cultu vide Bollandiſtas tom. VII Maii p. 682. Feſtum habet die 11 Maii.

XIII. Robertus I.

Rodobertus, cui vitam S. Eligii Noviomenſis epiſcopi examinandam commiſit S. Audoënus Rotomagenſis præſul, alius forte non eſt a Roberto, qui proinde ſedebat poſt annum 670. Audoëno enim ut majori reſpondet, quem venerabilem patrem appellat, ejuſque juſſioni ſerius ſe obtemperaſſe excuſat, quæ epiſcopum arguunt dignitate inferiorem.

XIV. S. Raverenus.

Fontanellenſis monachus Raverenus, S. Lamberti diſcipulus, Sagienſibus præfuit epiſcopus. Ignorantur quidem dies & annus ejus aſſumtionis in præſulem, ſed non felicis ex hac vita tranſitus, qui contigit xv cal. Decemb. an. 682, ex chronico Fontanellenſi. Feſtum ejus celebratur 3 Februarii. Gaufridus vero & Radulfus qui Sagienſibus attribuuntur a Sammarthanis, melius Conſtantienſibus ſunt reſtituendi.

XV. S. Annobertus.

689. Synodo Rotomagenſi anno 689 ſubſcripſit A Annobertus, qui Ebremundum in eccleſia SS. Gervaſii & Protaſii abbatem Fontaneti conſecravit.

ANNI CHRISTI

XVI. S. Lotharius.

Ex eremita epiſcopus Lotharius, quem alii Moſellanæ Lotharingicæ regionis, alii Germaniæ principem faciunt, S. Evremundum Fontanetenſem abbatem Chilperico III rege defunctum circa 720 ſepelivit & Sedulſum abbatem inſtituit, ita legitur in breviario eccleſiæ S. Quintini Veromanduenſis & in codice Victorino. Obiiſſe
legitur Lotharius 15 Junii 756, inquiunt Sam- 756.
B marthani.

XVII. S. Chrodegandus.

Illuſtri genere in pago Oximenſi ortus Chrodegandus, parentibus ſcilicet nobilis proſapiæ apice florentibus, germanus Opportunæ abbatiſſæ Monaſterioli, ſedebat tempore S. Ebrulſi. Qui Romam profecturus eccleſiam ſuam commendavit Chrodoberto aſſinitate ſibi conjuncto, qui tunc præſes Oximenſis pagi fuiſſe traditur. Is neceſſitudine & affinitate poſtpoſitis, non tantum res eccleſiæ diripuit, verum etiam abſentis ſedem invaſit, & contra canonum decreta C vivente Chrodegando ſe epiſcopum ordinari curavit. Reverſus poſt annos ſeptem Chrodegandus, invaſorem de reſtituenda ſede admonet: ille vero petenti annuere ſimulans, de ejus nece tractat cum nefario quodam homine, quem Chrodegandus e ſacro fonte ſuſceperat. Forte pius antiſtes in cœnobium virginum Almaniſcas dictum pergebat ut Lanthildem abbatiſſam affinem ſuam inviſeret: cum per prædium Nonantum tranſiret, ejus filiolus juſſu impii Chrodoberti in pium antiſtitem præmiſſo in Judæ morem oſculo irruit eumque ſemel & iterum gladio in ſinciput percuſſit. Non ſera impii parricidæ ultio D fuit, qui eodem loco a dæmone correptus morte repentina meritas pœnas luit. Chrodobertus quoque cædis auctor brevi miſere periit. Chrodegandi corpus quod Lanthildis abbatiſſa loco movere non potuit, Opportuna ſoror Monaſteriolum nullo negotio tranſtulit, ubi juxta altare tumulatum, per multa temporum ſpatia a populis frequentatum fuit. Ejus reliquias apud Floriacum aſſervari volunt, cujus memoria a Floriacenſibus & Sagienſibus III nonas Septembris celebratur. S. Chrodegandi oſſa ex Arvernia Sagium tranſtulit anno 1731 Johannes *Philibée* præpoſitus Sagienſis.

E

XVIII. Hugo I.

In codice Gemeticenſi poſt Chrodobertum ſequitur Hugo, quem ſucceſſive excipiunt

XIX. Benedictus.

XX. Ragemfridus.

XXI. Rainaldus.

Ragemfrido in eodem codice ſubjicitur Rainaldus, omiſſo Patrato, qui non Sagiæ, ſed

ANNI CHRISTI

811\. Saxoniæ epiſcopus dicitur in actis translationis
S. Quintini. Sedebat autem Reginaldus an. 811,
ex Cointio, qui laudat acta epiſcopalia.

XXII. Ingelnonus.

Privilegio Aldrici Senonenſis antiſtitis pro
833\. S. Remigio ſubſcripſit anno 833 Ingelnonus,
835\. qui interfuit an. 835 concilio apud Theodonis
Villam pro reſtituendo Ludovico pio imperatore.

XXIII. Saxobodus.

S. Remigii privilegio a Wenilone confirmato
in concilio Senonenſi chirographum appoſuit
840\. ſuum anno 840 Saxobodus. Conventui Ger-
843\. miniacenſi anno 843 adfuit, & concilio Pari-
846\. ſienſi anno 846, ubi ſubſcripſit privilegio Cor-
beienſis monaſterii. In concilio Pariſiis celebrato
849\. anno 849, cujus extat epiſtola ſynodica ad
Nomenoium ducem Britanniæ, Buxoboldus per-
peram legitur in epiſtola 84 Lupi Ferrarienſis
loco Saxobodi.

XXIV. Hildebrandus II.

Privilegio quod in Germiniacenſi concilio
anno 843 Curbionenſi monaſterio conceſſum
eſt, cui Saxobodus deceſſor ejus præſens ſub-
ſcripſerat, ſubſcripſit Hildebrandus; ſynodicis
enim diplomatibus non ſolum præſentes epiſcopi
ſubſcribebant, ſed etiam abſentes, imo & poſteri,
ut oſtendit Mabillonius de re diplomatica pag.
155\. Subſcripſit idem conciliis Sueſſionenſi II
853\. & Vermerienſi II anno 853, Bonoilenſi 856,
856\. & apud Saponarias anno 859. Generali expedi-
859\. tione univerſo populo contra Nortmannos in-
dicta occupatus Hildebrandus, ut legitur in libro
Miraculorum ſancti Mauri cap. 17, ad ſuſci-
piendum ſancti viri corpus adeſſe non potuit,
cum in pagum Sagienſem allatum eſt circa annum
860\. Sub id tempus ſancti Chrodegandi corpus
in eccleſiam Sagienſem tranſtulit, cujus acta ei
direxit Herardus Turonenſis pontifex. Anno
862\. 862 adſtitit conciliis Piſtenſi I & Aquiſgra-
866\. nenſi III, 866 Vermerienſi, 867 Tricaſſino,
867\. 869 Vermerienſi, & Pontigonenſi 876. Legitur
869\. ejus nomen inter diverſos Galliarum epiſcopos
876\. ad quos Johannes papa VIII direxit epiſtolam
878\. LIII anno 878. Quo proinde anno nondum
obierat Hildebrandus, cui a Normannis pulſo
Act. SS. Benedict. t. III, pag. 222 & ſeqq. cauſa refugii Monciacum prædium verſus Silva-
nectum condonavit Ludovicus Balbus Neuſtriæ
& Pariſiorum ſupremus dominus, non frater,
Pagi t. III, pag. 724. ut perperam irrepſit in libro Miraculorum ſanctæ
Opportunæ, ſed fratruelis Caroli Craſſi impe-
ratoris. Huc Hildebrandus partem clericorum
venire juſſit cum corpore ſanctæ Opportunæ.
Aliquanto poſt Pariſios tranſlatæ ſunt reliquiæ
in eccleſiam, cujus regimen habebat Hildebran-
dus, cum rex idem Ludovicus Balbus prata juxta
Montem martyrum & campellos prope portam
ejuſdem civitatis ei attribuit, quæ Hildebrandus
regis nutu in ſuſtentamentum canonicorum præ-
fatæ eccleſiæ ſervientium ſtabilivit. Denique
Hildebrando ſcripſit Robertus Cenomannenſis
A epiſcopus ut Rainonem eccleſiæ ſuæ bona diri-
pientem a ſe excommunicatum excommunicaret.
Quo autem anno obierit Hildebrandus, nobis
incompertum, ſicut nec an eccleſiam ſuam ante
obitum receperit, nobis notum.

XXV. Adalhelmus.

Quem alii corrupte Adelinum vocant, Ada-
lhelmus ex monacho ſancti Carileſi fit epiſcopus
favente Carolo (Craſſo) imperatore ab anno *Act. SS. Benedict. ibid. pag. 234.*
880 ad 888, *cujus*, inquit, *beneficiis ſumus quid-
quid ſumus, cujus vita ſemper a Domino gubernetur.*
Æmulos tamen paſſus eſt electioni ac conſe-
B crationi ejus adverſantes. Quapropter voto ſe
obſtrinxit ſcripturum ſe vitam & miracula ſanctæ
Opportunæ, ſi adverſariorum tandem contra-
dictionem expugnare valeret. Voti compos factus,
at promiſſi immemor, ipſo ordinationis ſuæ anno
a Nortmannis captus, venditusque & exſilio in
inſulam Britanniam deportatus, ibi multa ludibria
& verbera ſuſtinuit. Tandem Deo miſerante in
patriam redire permiſſus eſt: verum tranſmiſſo
oceano cum per fluvium Somenæ ad oppidum
ſancti Walarici accedere vellet, æſtuarii violentia
in fluvium lapſus, in ſummum vitæ diſcrimen
incidit, ex quo S. Opportunæ & S. Carileſi
C invocato auxilio cum ereptus fuiſſet, votum
demum ac promiſſionem ſcribendæ vitæ ſanctæ
Opportunæ exſolvit, imperante Carolo Craſſo,
ideoque ante annum 888, quo Carolus vivere
deſiit. Exſilium ſecundo paſſus videtur Ada-
lhelmus, teſte Mabillonio, qui in MS. codice
bibliothecæ Thuanæ ſignato N. 63 legit *bene-
dictiones quaſdam in Dominicis poſt Natale Do-
mini, quas jubente glorioſiſſimo archiepiſcopo domno
Francone Adelhelmus captivus epiſcopus ſtuduit
componere.* Franco autem ſedere cœpit circiter
anno 910.

Quis Adalhelmo ſucceſſerit nos latet. Attamen
D his diebus *continua pace, diuturnaque requie læta-
bantur homines ſub Rotberti ditione ſecuri morantes,*
inquit Dudo libro II de moribus Normanno-
rum. Verum priorum Neuſtriæ epiſcoporum
catalogi tot mendis ſcatent, ut qui præponuntur
ſint forte poſtponendi, & vice verſa.

XXVI. Azo.

Azo, qui & Aſcio, & Atſo in catalogis
Vaticano, Victorino & Gemeticenſi duplex,
quorum alter poſt Saxobodum, at in Colbertino
ſive Thuano unicus cathedralem baſilicam forte
a Normannis deſtructam reſtauravit, circa annum
E 986, de quo Willelmus Gemeticenſis lib VII,
cap. 13 hiſt. Normannorum: *Religioſus Azo
vetulus præſul ejuſdem urbis* (Sagienſis) *muros deſtru-
xerat, & ex lapidibus dejecti muri eccleſiam ſancto
Gervaſio martyri conſtruxerat, ubi ſedes epiſcopalis
longo poſt tempore fuerat.* Adfuit dedicationi ec-
cleſiæ Fiſcannenſis anno 990, & Fiſcannenſi 990.
conventui anno 1006. 1006.

Ricardus Sagienſis epiſcopus adfuiſſe legitur
dedicationi eccleſiæ ſancti Leonardi de Beliſmo
in literis de primordiis illius eccleſiæ ab Egidio

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

Bry relatis pag. 46. Vitioſas quidem poſt Mabillonium fatemur literas: at aliæ non videntur vitioſæ ab eodem pag. 71 relatæ, in quibus antiqui homines viderunt & audierunt eamdem eccleſiam dedicatam rege Galliæ Roberto & Normannorum comite R. & Sagienſi epiſcopo Ricardo. Ceterum ut non admittere, ſic nec reſpuere audemus hunc epiſcopum.

XXVII. Sigefridus.

Radbodo præpoſitus in indice Gemeticenſi Sigefridus, chartæ Willelmi abbatis Divionenſis pro aſſerenda Fructuarienſis cœnobii libertate
1017. circa 1017 ſubſcripſit. Teſtis fuit fundationis
Ital. ſacr. t. IV, pag. 1494. Monaſtic. Anglic. t. II, p. 991. abbatiæ de Lonlaio. Sigefrido ſedente, Roberto Francorum rege & Richardo Normannorum duce, terra & dominium de Boëvilla dantur eccleſiæ Sagienſi a Guillelmo Beliſmenſi, dicto *Formagis*.

XXVIII. Radbodus.

Generoſis ortus natalibus Radbodus, cognatus Guillelmi Ebroicenſis epiſcopi, uxorem duxit, ex qua Willelmum Bonam animam poſtea Rotomagenſem archiepiſcopum procreavit. Epiſcopus Sagienſis ſubſcripſit confirmationi funda-
1025. tionis Bernaicenſis monaſterii anno 1025. Subſcripſit chartæ Roberti Rotomagenſis archiepiſcopi pro ſancto Petro Carnotenſi. Confirmavit quoque alodum domnæ Mariæ donatum Gemetico ab Alberto Miciacenſi abbate. Occurrit
1032. adhuc anno 1032 in charta Ceraſienſi.

DE BELLESME.

XXIX. Ivo.

Guillelmo Beliſmi & Alenconii comite & Mathilde parentibus natus Ivo, fratres habuit Warinum, Robertum atque Willelmum, quibus & Arnulfo ejus nepote deficientibus, Beliſmenſe oppidum & quidquid ad ipſum pertinebat hereditario jure ex paterna ſucceſſione poſſedit. Vir erat literarum peritus, inquit Ordericus Vitalis lib. III, pag. 469, corpore decorus, ſagax, facundus, affabilis, facetus, multumque jocoſus ac ſerenæ pacis cupidus. Nondum epiſcopus locellum S. Gauſburgis in territorio Beliſmenſi ſitum ſancto Petro Carnotenſi donavit circiter annum 1034. Epiſcopus vero donatæ ab Hugone de Roceto Majori monaſterio eccleſiæ S. Martini de Beliſmo favit, eidemque pro anima nepotis ſui Roberti viridarium & vineas conceſſit poſt
Spicil. t. IV. p. 575. annum 1035. Reſtitutæ a Guillelmo Normannorum duce ſancto Richario Centulenſi Scabelli-
1048. villæ anno 1048 ſubſcripſit Ivo de Beliſmo cum ejus nepote Arnulfo. Circa id tempus, ut ait Guillelmus Gemeticenſis lib. VII, c. 13, Ivone Sagienſi epiſcopo & per necem Arnulfi Beliſmi comite, *Richardus atque Robertus & Aveſgotus filii Guillelmi cognomine Sorengi, cuneum ſceleratorum ſibi aſciverunt, & omnem circa Sagium patriam ſine reverentia depopulati ſunt. Poſtremo eccleſiam S. Gervaſii invaſerunt, ibique turbam prædonum poſuerunt. Sic de domo orationis ſpeluncam latronum ſtabulumque fecerunt equorum. Religioſus* A *Azo vetulus præſul ejuſdem urbis muros deſtruxerat, & ex lapidibus dejecti muri eccleſiam S. Gervaſio martyri conſtruxerat, ubi ſedes epiſcopalis longo poſt tempore fuerat. Venerandus autem Ivo dum vidit Sorengos in diebus ſuis ita inſanire, ut in templo Dei non dubitarent foveam furum & lupanar meretricum facere, nobili tactus ira vehementer doluit, ac ad liberationem eccleſiæ Dei toto niſu animum convertit. Quondam igitur dum de curia Willelmi ducis rediret, ac per Oximenſem pagum tranſiret, Hugonem* de Grantemaiſnil *alioſque barones cum turmis ſuis ſecum adduxit, & Sorengos in turre monaſterii fortiter expugnari fecit. At illi audacter* B *reſtiterunt, & pro ſe pugnantes projectis telis plures læſerunt. Quod pontifex dum perſpexit, vicinis domibus ignem imponi juſſit. Mox parochiani juſſis parent epiſcopi. Ignis vero immiſſus flante vento ad eccleſiam currit, ipſamque invadens conſumit & impios in ea furentes acriter angit. Sorengi tandem dum ſe vident flammæ ſævitiem pati non poſſe, arreptis armis inde fugiunt cum dedecore. At non multo poſt,* ſubdit Guillelmus cap. 14, *proſtratis filiis diſcordiæ, ſimplicibus in pace circa Sagium licuit aliquandiu reſpirare. Nobilis Ivo præſul eccleſiam cooperire ſategit, & IV nonas Januari iterum dedicavit. Sed quia maceriæ virtute flammarum* C *læſæ fuerant, ipſo anno ante Quadrageſimam corruerunt, quo Remis papa grande concilium tenuit,* pergit Willelmus cap. 15, *& deſides epiſcopos vel abbates acriter redarguit, inter quos, ut dicunt, propter combuſtionem eccleſiæ Ivoni dixit: Quid feciſti, perfide! qua lege damnari debes, qui matrem tuam cremare auſus es! Eloquens Ivo palam confeſſus eſt ſe quidem malum feciſſe, ſed ad hoc ſcelus agendum ſe graviter coactum fuiſſe, ne deteriora fierent a ſceleroſis ſuper filios eccleſiæ. Deinde pœnitentiam ſecundum ſagacis papæ juſſum accepit, ac de reſtituenda S. Gervaſii eccleſia operam adhibuit. Igitur Apuliam & inde Conſtantinopolim perrexit,* D *& a divitibus cognatis & amicis ſuis ſimul multum pecuniæ congeſſit, donoque imperatoris de ligno dominicæ crucis carum munus deportavit. Reverſus autem Sagium, eccleſiam cœpit tam magnam ædificare, ut ſucceſſores ejus Robertus, Girardus ac Serlo nequiverint eam per 40 annos conſummare.* Incepta eſt hæc nova baſilica circa annum 1053, ea quæ nunc ſpectatur forma. *Interim clericos & monachos ut pater filios amabat Ivo,* inquit Ordericus Vitalis lib. III, p. 469, *& inter præcipuos amicos Theodericum venerabiliter colebat. Sæpe conveniebat ad privata colloquia: nam Sagiorum urbs ſeptem ſolummodo leugis diſtat ab Uticenſi abbatia.* E *Præfati præſulis neptem nomine Mabiliam Rogerius de Monte-Gomerici Oximenſium vicecomes in conjugium habebat, per quam magnam partem poſſeſſionis Willelmi Beleſmenſis obtinuerat. Qui prædicti pontificis inſtinctu & conſilio eccleſiam S. Martini apud Sagium Theoderico abbati ſancti Ebrulfi tradidit, eamque ut ibidem cœnobium monachile conſtrueret cum conjuge ſua ſummopere rogavit* anno 1060. Concilio provinciali adſuit Ivo anno
1055, qui donatis ab Agnete nobili matrona 1055. Chart. l. col. 151.
eccleſiis de Duriſtallo S. Albino Andegavenſi

ANNI CHRISTI

annuit circa 1057. Robertum abbatem Uticen-
ſem confirmavit anno 1059. Concilio Roto-
1059. magenſi adſtitit anno 1063. Guillelmus dux
1063. Normannorum comitia apud Juliam bonam
1066. habuit anno 1066, ad quæ cum metropolitano
& aliis provinciæ epiſcopis convenit Ivo, qui
inſequenti dedicationi Pariſienſis eccleſiæ ſancti
1067. Martini a Campis interfuit. Anno 1067 teſtis
fuit donatæ Majori monaſterio eccleſiæ ſancti
Machuti. Dedit Aveſgaudo abbati S. Vincentii
Cenomannenſis eccleſiam & terram de Curia
laboris v calen. Junii in ſynodo Sagienſi. De-
1070. functus anno 1070 Ivo jacet ante majus altare
in eccleſia cathedrali, de quo & de Hugone
Lexovienſi & Willelmo Ebroicenſi pontifice
Ordericus Vitalis lib. III, p. 478. *Ivo,* inquit,
*Willelmi Beleſmenſis filius æternæ ſalutis curam
exhibebat Sagienſibus. Hi tres in Normannia tunc
maxime pollebant divini cultus fervore & unanimi
conſenſu, tantoque nectebantur amore, ut quiſquis
eorum in diæceſi confinis ſui velut in propria (prout
tempus & ratio poſcebat) omne divinum opus exer-
ceret ſine litigio & livore.* Laudatur ab eodem
eodemque libro pag. 493, inter epiſcopos Nor-
manniæ qui eodem tempore *pollebant & excel-
lentia præclaræ generoſitatis & claritudine religionis
multimodæque probitatis.*

XXX. Robertus II.

DE RIA.

*Ivone Sagienſium præſule defuncto, Rodbertus
Huberti de Ria filius ſucceſſit, qui fere 12 annis
prælatus præfuit, & ipſe circa Dei cultum fervens,
religioſos multum dilexit.* Hæc Ordericus ad annum
1070 lib. IV, p. 520, ex quo p. 525 interfuit
1072. Robertus conciliis Rotomagenſibus annis 1072
1074. & 1074. Adſtitit dedicationi Beccenſis mona-
Ch. XII. col. 17. ſterii anno 1077. Subſcripſit chartis pro ſancto
Chart. IV. col. 68. Stephano Cadomenſi annis 1077 & 1082.
Chart. VI. col. 74. Fulconem Uticenſem priorem abbatem Diven-
ſium benedixit anno 1078. Aliquando miſſam
1078. celebrans in eccleſia ſancti Leonardi de Beliſmo
tentavit oblationes retinere, quas ſibi reſervarunt
canonici, de quibus conqueſtus epiſcopus in pla-
cito Rotomagi coram rege habito, a Johanne
Rotomagenſi archiepiſcopo & Rogerio de Bel-
lomonte condemnatus eſt. Ad Lanfrancum miſit
pœnitentem triplicis homicidii reum, ut teſtatur
ejuſdem epiſt. 9.

XXXI. Girardus I.

Rogerii comitis filius & Rogerii archidiaconi
germanus Girardus, ex decano Ebroicenſi Sa-
gienſis epiſcopus, conſecratus fuit a Giſleberto
1082. Ebroicenſi epiſcopo anno 1082. Adſtitit exſe-
1087. quiis Guillelmi conquæſtoris an. 1087. Biennio
poſt Radulfum Sagienſem abbatem ordinavit an.
1089. 1089. Interfuit dedicationi eccleſiæ Cantua-
rienſis factæ a Guillelmo Rotomagenſi archiepi-
ſcopo. Concordiam iniit cum monachis Majoris
1091. monaſterii anno 1091, eodemque obiit, ex
Orderico lib. VIII, pag. 693, ubi ſic legitur
de obſidione Curceii: *Ad obſidionem ſoſpes Gi-
rardus Sagienſis epiſcopus ut diſſidentes parochianos*
A *ſuos pacificaret venit, hoſpitiumque ſuum apud
Divenſe cœnobium conſtituit. Pacem diſſidentibus
propoſuit, ſed diſcordia prævalente repulſus ingemuit.
Robertus inſuper injuriam ei maximam fecit, eumque
minis contriſtavit. Nam puerum quemdam qui præ-
ſuli miniſtrabat, dum per exercitum puerili more
ludens equitabat, ejectum de equo comprehendit,
& in carcere truſit ſibique cornipedem retentavit......
Epiſcopus autem ut clericum ſuum ſine reatu a
Roberto captum audivit, ſibi eumdem protinus reddi
præcepit, & niſi redderetur, totum exercitum inter-
dixit. Poſt aliquot igitur dies imberbis clericus liber
dimiſſus eſt, & antiſtes languens Sagium ad primam*
B *ſedem reportatus eſt. Ibi dominicis ſacramentis mu-
nitus eſt, & inter manus diſcipulorum x calendas
Februarii defunctus eſt, cujus corpus in eccleſia ſancti
Gervaſii martyris tumulatum eſt.* De Girardo codex
Victorinus: *Giraudus Ebroicenſis decanus, ſedit
epiſcopus quinque annis, & apud Deum & ho-
mines laudem promeruit.*

XXXII. Serlo.

D'ORGERES.

Poſt ſolennitatem Pentecoſtes, inquit Ordericus
lib. VIII, pag. 697, *Guillelmus archiepiſcopus
ſynodum epiſcoporum & abbatum apud Rotomagum
aggregavit, & cum duce Roberto ſuffraganeiſque præ-*
C *ſulibus de Sagienſi præſulatu tractare cœpit. Tandem
finito conſultu Serlonem Uticenſium rectorem elegit,
eique Salarienſem epiſcopatum valde renitenti com-
miſit. Denique x calend. Julii præfatum cœnobitam
Rotomagum convocavit, & in eccleſia ſanctæ Dei
genitricis Mariæ canonice conſecravit. Porro vene-
randus Serlo ſuſceptam pontificatus ſarcinam 32
annis & 4 menſibus ſtrenue geſſit, eccleſiæque Dei
ſolerti ſtudio inter proſpera & adverſa prodeſſe
ſategit. Sed duros nimis & protervos habuit paro-
chianos, Robertum ſcilicet Beleſmenſem & Rotronem
Mauritanienſem eorumque complices, qui crudeliter
inter ſe diſſidebant, & pacem eccleſiæ Dei fre-*
D *quenter violabant, oveſque dominici gregis quas
Chriſtus ſanguine ſuo redemit bellicis tumultibus
diſpergebant, & multimodis factionibus opprimentes
dilaniabant. Contra eos gladium verbi Dei audacter
exercuit, obduratos in nequitia multotiens excom-
municavit, ſed in pace firma rebelles diſcipulos erudire
vel ſervare vix unquam potuit. Unde nimirum quandiu
pontificatum tenuit, ſemper in tumultu & perturba-
tione laboravit, & plerumque furia Roberti nimium
ſæviente in Anglia vel Italia exulavit, multoque metu
anxius gemuit.* Roberti inſectationes enucleatiùs
exprimit ad annum 1094. *Sagienſe epiſcopium
Robertus contra jus & fas comprimebat, & Guil-*
E *lelmo Beleſmenſi avo ejus a Ricardo duce datum
aſſerebat, & multis oppreſſionibus ac detrimentis
eccleſiaſticas poſſeſſiones valde aggravabat. Unde
venerandus Serlo epiſcopus eum excommunicavit, &
pontificali rigore totam terram ejus interdixit, ne
divinum ibidem officium celebraretur, nec mortuorum
corpora humarentur. Robertus autem qui pro duritia
jure Talavacius vocabatur, induratus ut Pharao,
pontificalibus plagis ſive unguentis non emolliebatur,
ſed ad omne nefas quotidie deteſtabiliter augmen-
tabatur. Ipſe ſicut Iſmahel contra omnes vicinos*

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

manus armatas atrociter erigebat, monachos & clericos, & inerme vulgus ſæva tyrannide terrebat & damnis contumeliiſque frequenter illatis miſerabiliter affligebat....... Homines privatione oculorum & amputatione pedum manuumve deformare parvipendebat, ſed inauditorum commentatione ſuppliciorum in torquendis miſeris more Siculi Phalaris tripudiabat. Quos in carcere pro reatu aliquo ſtringebat, Neronc, ſeu Decio, vel Diocletiano ſævior indicibiliter cruciabat. Tormentorum quæ vinclis inferebat delectatione gloriabatur hominumque detractione pro pœnarum nimietate crudelis lætabatur, &c. Interea Serlo eccleſiam Braioſæ conſecravit XI Decemb.
1093. 1093. Adfuit conciliis Arvernenſi an. 1095, &
1095. Rotomagenſi 1096. Hoc ultimo ſubſcripſit do-
1096. natæ monachis S. Luciani Bellovacenſis eccleſiæ
Ch. XV. col. 20. S. Martini de Alciaco. Memoratur anno 1098
1098. in charta Arnulfi fratris Roberti Beleſmenſis & comitis Pembrochii in Anglia. Adſtitit dedica-
1099. tioni Uticenſis monaſterii anno 1099, in quo aram, crucifixum & altare benedixit. Donatas monachis Sagienſibus a Roberto de Polleno de-
1101. cimas ſancti Leodegarii approbavit anno 1101. Verum cum pace facta Robertus dux Roberto Beliſmenſi dominia patris ſui, inter ea epiſco-
1103. patum Sagienſem, annuiſſet anno 1103, *venerandus Serlo Sagienſis epiſcopus*, inquit Ordericus lib. XI, pag. 811, *tyrannidem Roberti ferre indignum duxit, ideoque potius ab epiſcopatu recedere, quam ſub eo degere maluit. Propria ſede relicta, per extera vagatus eſt, & Rodbertum cum adjutoribus ſuis anathemate feriens execratus eſt.* Et poſt pauca, *ſic præſul & abbas tyranni jugo fatigati in Angliam fugerunt, & a rege Henrico refrige-*
1105. *randi benigniter ſuſcepti ſunt.* Anno 1105 Henrico apud Carentonum adventanti Sabbato ſancto
Pag. 815. primus Normannorum occurrit Serlo & ſervitium ſuum exhibuit, ibique initiata Paſchæ ſolennia celebraturus, cum vidiſſet baſilicam varia ruſticorum ſupellectile ob prædones occupatam, de Rodberti Beliſmenſis aliorumque ſimilium rapacitate ſermonem habuit, atque etiam contra
Pag. 816. barbatos & comatos, quod effœminatorum hæc eſſent indicia: cujus monitis rex ceterique omnes acquievere, moxque epiſcopus extractis e mantica forcipibus, primo regem, tum ceteros optimates attondit. Anno 1107 ſacros ordines celebravit, & Ordericum Vitalem preſbyterum ordinavit, ſimul & Johannem qui poſtea Lexovienſis extitit epiſcopus. Subſcripſit chartæ Henrici I Anglorum regis pro ſancto Petro ſupra
Charta v. col. 157. Divam. Serloni ſcripſit Hildebertus Cenomanenſis epiſcopus epiſtolam 40, nunc 18, anno circiter 1110, amice apud eum expoſtulans, quod eum in vinculis abſque ſolatio deſerat, hortaturque ut Hubertum Rotroci comitis dapiferum ipſum in carcere varie vexantem anathematis gladio feriat. Infirmitate detentus anno
1118. 1118 ad concilium provinciale legatum miſit. Denique *venerandus Serlo*, ait Ordericus pag. 877, *poſtquam Salarienſem epiſcopatum 32 annis rexit, VII calend. Novembris in eccleſia S. Gervaſii martyris miſſam cantavit, qua finita, clericis &*

A *miniſtris eccleſiæ vocatis dixit: ætate & debilitate frangor, finemque meum mihi imminere intueor. Domino Deo, qui me vobis ſui vicarium præpoſuit, vos commendo, ac ut pro me dignanter ei clementiam exoretis obſecro; locus amodo ſepulturæ mihi præparetur, quia tempus habitationis meæ jam inter vos adbreviatur. Deinde cum clero ad aram ſanctæ Dei genitricis Mariæ perrexit, ibique ante aram paſtorali cambuta ſpatium loculi deſignavit, & orationibus ad Dominum fuſis cum aſpergine aquæ benedictæ ſepulcrum ſanctificavit. Protinus operarii foveam ligonibus foderunt, humumque palis egeſſerunt. Cæmentarii vero latomique ſarcofagum marculis cavarunt,*
B *& omnem apparatum ambulanti & loquenti epiſcopo, quaſi exanimis jaceret, in feretro coaptarunt. In craſtinum feria VI in baſilicam venit, miſſam quam frequentaverat celebrare voluit, plus animi quam corporis viribus vigens amictum ſuper caput ſuum poſuit, ſed trementibus membris tam celebre ſervitium inchoare timuit. Capellano igitur id officium explere Guillelmo præcepit, miſſaque celebrata omnes canonicos accerſivit. Ante me, inquit, poſt prandium convenite, quia theſaurum quem ad uſus humanos congeſſi de redditibus eccleſiæ, ad ejuſdem nihilominus utilitatem volo legaliter diſtrahere. Summopere cupio adjuvante gratia Dei devitare, ne pars*
C *iniqua inveniat aliquid ſuper me, unde in conſpectu Domini mei jure poſſit accuſare me. Nam ſicut nudus in hunc mundum intravi, ſic me decet nudum egredi, ut merear agni veſtigia liber ſectari, pro cujus amore omnia jamdudum gaudens mundana reliqui. Ad menſam hora nona præſul reſedit, ſed ſuperius jam anhelans, de præſentibus nil comedit, alios autem non avide manducantes, quos nimirum triſtitia repleverat, pabulo doctrinæ paſcens ubertim inſtruxit, & ſemen verbi Dei, ut pote affluens ſeminiverbius, largiter diſperſit. Nullam, ut reor, elegantiorem Serlone ſeu facundiorem Normannia prolem protulit.*
D *Statura enim erat mediocris & omni decore ſpectabilis, prout humana ſpecies exigit, terrigenæque, qui multis repletur miſeriis, competit. In adoleſcentia vero rufus fuit, in juventute cito canuit, & ante obitum ſuum fere quinquaginta annis niveus effulſit. Erat idem tam ſecularium quam divinarum eruditione literarum doctiſſimus, ac ad univerſa quæ proponebantur reſpondere promtiſſimus. In malis pertinaci admodum erat auſterus, ſed cum fletu ſcelus ſuum confitenti clementiſſimus, & more pii patris erga languentem filium mitiſſimus. Multa de illo bona poſſem dicere, ſed dicta mea nequeunt ab illo mortem removere...... Surgere de menſa poſt refectionem paratis nuncius affuit, qui cardinales Romanos*
E *Petrum & Gregorium adeſſe retulit. Vigilia quippe ſanctorum apoſtolorum Simonis & Judæ tunc agebatur. Mox præſul clericis diſpenſatoribus ſuis dixit: velociter ite, & diligenter Romanis ſervite, abundanter eis omnia dantes quæ neceſſaria ſunt, quia legationem domini papæ, qui poſt Deum univerſalis pater eſt, deferunt, ipſique qualeſcumque ſint, magiſtri noſtri ſunt. Solers itaque ſenex in occurſum eorum clientes ſuos deſtinavit, & ipſe ſine dolore, ſeu manifeſta ægritudine, ut ſolebat, in cathedra ſedens ſolus remanſit. Ceteri omnes, ut juſſerat,*

cardinalibus

ANNI CHRISTI

cardinalibus occurrerunt, hoſpitio eos honorifice ſuſceperunt, & omnimodis, ut decuit, juxta pontificis mandatum honoraverunt. Interea, dum illis competens obſequium exhibitum eſt, epiſcopus in cathedra ſedens, quaſi obdormiſſet defunctus eſt. Deinde miniſtri completis omnibus ad ſeniorem ſuum redierunt, ſed ipſum jam in ſede ſua defunctum lacrymabiliter planxerunt. In craſtinum corpus ejus in ſepulcro jam tertia die, ut dixi, præparato tumulatum eſt a Johanne Luxovienſi epiſcopo, qui de obſidione Pontis-Aldemari a rege ad hoc agendum miſſus eſt. Notatur Serlo 27 Octobris in necrologio Gemeticenſi.

XXXIII. Johannes I.

Defuncto Serlone, inquit Ordericus pag. 878, *Johannes juvenis Harduini filius, nepos Johannis* & primogenitus frater Arnulfi, Lexovienſium epiſcoporum *epiſcopatum adeptus eſt, qui ſicut ætate junior, ſic eruditione literarum longe inferior prædeceſſore ſuo æſtimandus eſt. Hic anno Dominicæ*
1124. *Incarnationis 1124 poſt Paſcha conſecratus eſt, officiumque pontificale in epiſcopatu Luxovienſi primum exercere juſſu avunculi ſui orſus eſt. Nam apud Ciſeium IV nonas Maii eccleſiam ſancti Albini dedicavit, & inde Uticum eadem die venit; deinde III nonas Maii feria ſecunda novum crucifixum benedixit, & ædem atque aram ſanctæ Mariæ Magdalenæ dedicavit, quam Ernaldus nobilis & antiquus cœnobita ex procuratione ſua, fideliumque largitionibus ædificavit.* Eodem anno Johannes adfuit ſolenni inaugurationi baſilicæ majoris de Savigneio. Circa id tempus priori & monachis S. Walburgis confirmavit tertiam partem eccleſiæ
1126. de Roia. *Anno ab Incarnatione Domini 1126*
Orderic. pag. 883. *indict. IV pontificalis baſilica ſancti Gervaſii martyris Mediolanenſis apud Sagium XII calendas Aprilis dedicata eſt a domino Goiffredo Rotomagenſi archiepiſcopo & aliis quinque præſulibus. Ibi tunc Henricus rex Anglorum cum proceribus ſuis affuit, & eidem eccleſiæ redditus 10 librarum pro dote per ſingulos annos donavit* (in Anglia). *Ibidem tunc interfuerunt Gerardus Engoliſmenſis epiſcopus Romanæ eccleſiæ legatus, Johannes Lexovienſis, Johannes Salarienſis, Goiffredus Carnotenſis & Ulgerius Andegavenſis.* Subſcripſit Johannes anno 1126 diplomati Henrici regis pro Exaquio. Eccleſiam Beliſmenſem cum ſubjicere ſibi tentaſſet Johannes, res ad Honorium III papam delata eſt, qui cauſam Girardo Encoliſmenſi epiſcopo ſuo in Gallia legato definiendam commiſit. Hic partem utramque apud Cenomannos ad ſe evocavit. Jus ſuum longa oratione proſecutus eſt epiſcopus, cui pacificam 30 annorum poſſeſſionem objicientes monachi cauſa vicerunt judicio
1127. Gerardi an. 1127. Epiſcopus vero hoc anno cum monachis in gratiam rediit, dedicavitque eccleſiam Faleſienſem aliamque an. 1134. Adfuit
1128. anno 1128 ſynodo Rotomagenſi, & præſens fuit ſacro Guillelmi archiepiſcopi Cantuarienſis.
1129. De ejus conſilio anno 1129 Petronilla abbatiſſa Fontis Ebraldi Lamberto abbati de Corona donavit locum dictum Agudella. Canonicos ſuæ cathedralis ex ſecularibus effecit regulares,

A ordinemque S. Victoris Pariſienſis in capitulum introduxit inſtrumento dato 1131, quod ex tabulario capituli Sagienſis habes in probationibus. 1131.
Teſtis occurrit menſe Maio in charta Henrici Chart. VII col. 161.
Angliæ regis de dono centum marcarum argenti quod Cluniaco fecit rex. Præſens fuit adhuc XV calendas Februarii 1131 (1132) concordiæ 1132.
initæ inter monachos Majoris monaſterii, monachos ſancti Petri & canonicos ſancti Johannis Carnotenſis. Concilio Piſano interfuit an. 1134, 1134.
ut liquet ex epiſtola 17 lib. II Petri venerabilis, qui fuit hujus itineris ſocius. Propter multa quæ Guillelmus Talvacius comes Perticenſis patra-
B verat flagitia, gravi cenſura & anathemate totam ipſius terram percuſſit, cujus rei meminit Ordericus lib. XIII ad annum 1136. Greſtani mo- 1136.
naſterii cœmeterium miſſus a Johanne Lexovienſi epiſcopo benedixit anno 1140, & ſacros cele- 1140.
bravit ordines. Occurrit Johannes 8 Decembr. anni ejuſdem in charta Fontanellenſi cum Algerio Conſtantienſi. Anno 1141 convocatus a rege 1141.
trajecit in Angliam, teſte Guillelmo Malmeſburienſi lib. II hiſt. Novell. ad hunc annum, cujus hæc ſunt verba: *Eodem anno in Pentecoſte reſedit rex Londoniæ in turri, epiſcopo tantummodo Sagienſi præſente, ceteri vel faſtidierunt, vel timuerunt*
C *venire.* Teſtis nominatur in charta Willelmi co- Chart. LXI col. 163.
mitis Pontivi ad Radulfum abbatem S. Andreæ de Gofferno XIII cal. Octob. 1143, qua die 1143.
cum aliis eccleſiam dedicavit. Subſcripſit adhuc fundationi & dotationi parthenonis de Bellomero. Radulfo abbati ſancti Leufredi donatam confirmavit eccleſiam ſancti Paterni de Tornayo ad preces Hugonis archiepiſcopi Rotomagenſis & Rotrodi epiſcopi Ebroicenſis. Denique in chronicis veteribus Normanniæ legitur ad annum 1143. *Obiit Johannes Salarienſis epiſcopus, cui* Duchesn. pag. 981.
ſucceſſit Girardus canonicus ejuſdem eccleſiæ, vir jocundus & admodum literatus. Iſte Johannes rem
D *dignam memoria tempore regis Johannis effecit. Canonicos enim ſeculares ejuſdem eccleſiæ regulariter & ſecundum Auguſtini inſtitutionem vivere fecit, additis officiis congruentibus & clauſtro. Hoc idem Johannes Lexovienſis avunculus ejus & Gaufridus Carnotenſis epiſcopi tentare in ſuis eccleſiis voluerunt, ſed in ipſo conatu defecerunt.*

XXXIV. Girardus II.

Mortui Johannis in locum ſuffectus eſt Girardus canonicus ſecularis, vir jucundus & admodum literatus, ut modo diximus. Electionem Ep. 25 & 41.
autem ejus nullam fuiſſe probat Arnulfus Lexo-
E vienſis epiſcopus epiſtola ad Cœleſtinum II ex Ch. VIII col. 162.
teſtimonio omnis eccleſiæ, præter quatuor, quos ad optandam ſecularem perſonam amor & deſiderium ſecularitatis adduxit. Hanc forte ob cauſam conſecratus eſt, anno quidem 1144, ex 1144.
chronico Gofferni, in volutabro ſanguinis ſui, inquit Radulfus de Diceto, quod de exſectis virilibus explicant auctores Angli, quo forte ſenſu intelligenda injuria quam paſſus eſt, apud Arnulfum in laudata epiſtola. Sceleris hujus auctores qui comitis ſe putaverant gratiam promereri,

ANNI CHRISTI

eccleſiaſtico permiſit arbitrio puniendos comes, qui univerſam quoque eccleſiæ diſpoſitionem provinciæ epiſcoporum conſilio relaxavit. Horum unus Arnulfus ad Cœleſtinum II dedit literas ſupra memoratas, qui obiit 9 Martii 1144, ut rei quidem caſtigatione digna coercerentur, regularis autem Sagienſis conventus acciperet patrem regulari inſtitutione formatum. Girardus enim datos ſibi judices declinaverat, fugienſque accuſantium multitudinem, qui extra patriam eum minime præ inopia ſequi poterant, Romam profectus eſt, quo tempore Cœleſtino II & Lucio II defunctis ſucceſſerat Eugenius III, ad
Ep. 248. quem Arnulfo Lexovienſi epiſcopo literas ſtatim dedit S. Bernardus, ut Sagienſi epiſcopo quantumvis ſupplici reditum in epiſcopatum molienti non annueret ſummus pontifex. *Non ergo vos*, inquit, *moveat hominis facies miſeranda, vilis habitus, vultus ſupplex, demiſſa ſupercilia, verborum humilitas, ſed nec ipſæ quidem lacrymulæ currentes, ut aiunt, ad nutum ejus, doctæ mentiri.* Eugenius tamen epiſcopum non reprobavit, ſed eum epiſcopari non permiſit, donec canonicorum regularium ordinem in propria perſona profeſſus eſt, & quod ipſum in eccleſia fide bona ſervaret juramento corporaliter interveniente firmavit. Girar-
1145. dus itaque an. 1145 cum Guillelmo epiſcopo Cenomannenſi eccleſiam de Perſenia conſecravit die 9 Octobris. Eodem anno eccleſiam B. Mariæ de Veteri Beliſmo Garino abbati & monachis Majoris monaſterii confirmavit. Inſequenti *Eugenius III papa*, inquit Radulfus de Diceto ad
1146. ann. 1146, *Pariſius veniens Girardum Sagienſem epiſcopum, qui, ſicut dicebat, in volutabro ſanguinis ſui fuerat conſecratus, duci Normanniæ reconciliavit circa Paſcha.* Sagienſis urbs a Ludovico rege & comite Drocenſi obſeſſa fuit, & igne conſumta
1150. anno 1150, quo Girardus diſcordantes abbates ſancti Martini & de Lonleio de eccleſia ſancti Petri *de Gol* conciliavit. Circa id tempus præſens fuit cum Hugone Rotomagenſi archiepiſcopo & Rotrodo Ebroicenſi epiſcopo pro componendo diſſidio inter monachos Fontanellenſes & Cadomenſes. Cum Herberto epiſcopo Abrincenſi
1154. benedixit anno 1154 Robertum de Torinneio abbatem montis ſancti Michaëlis. Dedit anno eodem parochiam & decimas ſancti Gervaſii canonicis regularibus. Rogerio abbati Fontanel-
1155. lenſi confirmavit anno 1155 quidquid in ejus epiſcopatu habebant monachi. Subſcripſit anno eodem fundationi Perſeniæ. Eodem monachis Pontilevienſibus confirmavit quidquid in archidiaconatu Corbonienſi poſſidebant. Floriacenſi monaſterio eccleſiam ſancti Petri de Sperreia in pago Beliſmenſi conceſſit. Demum cum Philippo Bajocenſi, Arnulfo Lexovienſi & Rotrodo Ebroicenſi epiſcopis teſtis legitur in charta Henrici II Angliæ regis confirmantis bona eccleſiæ ſancti Johannis-Baptiſtæ de hoſpitali Faleſiæ apud Fa-
1157. leſiam anno ab Incarnatione 1157. Hoc ipſo anno defunctus eſt Girardus, & quidem 29 Martii ex chronico Gofferni his verbis: *Anno 1157 obiit Girardus II epiſcopus Sagii IV calen. Aprilis.* Obitus ejus dies notatur X calen. Febr. in indice Victorino, calend. Februarii ab aliis, & annus 1156 in indice MS. epiſcoporum abbatiæ ſancti Martini. Defunctus in baſilica ſancti Gervaſii conditus eſt.

XXXV. Frogerius.

Poſt obitum Girardi, Achardus abbas ſancti Victoris Pariſienſis electus in epiſcopum Sagienſem ab Henrico II Angliæ rege non permiſſus eſt ordinari, quia electionem ejus confirmaverat Adrianus IV, ait ſanctus Thomas Cantuarienſis archiepiſcopus in epiſtola ad Alexandrum III pag. 648, a quo & diſcimus Frogerium epiſcopum Sagienſem non electum, ſed intruſum fuiſſe. Et certe Frogerius chartularii filius, Arnulfi Lexovienſis epiſcopi domeſticus fuerat, multiſque ab eo beneficiis præventus, eratque tunc Henrico II ab eleemoſynis, cum ab eodem ad hanc ſedem promovetur an. 1157, ex chronico Uticenſi, 1158 ex chronicis Normanniæ, quod Robertus de Monte factum autumat anno ſequenti. Ordinatus vero fuit dominica ante Nativitatem Domini. Factus epiſcopus, inſtitutam quoque in eccleſia ſua ſancti Auguſtini regulam totis viribus evellere conatus eſt. Hanc ob cauſam cum Arnulfo Lexovienſi epiſcopo diſſidium habuit, qui fratrum illorum injurias ſuſtinere non valens, ei ad ordinis ſubverſionem opem ac conſilium non præſtabat. Frogerius itaque ſummum pontificem adiit Alexandrum III, a quo ſaltem obtinuit ut archidiaconatus unus ſeculari perſonæ conferretur. Alexandri III reverſus infirmitatem ſtatus publice prædicavit, & hoſtium eccleſiæ victoriam dixit imminere. Hinc forte majora auſus, priori clauſtri viro acrioris ingenii idiotam ſubſtituit, quin & alium vacantem archidiaconatum in eadem ſervavit eccleſia minori nepotulo conferendum, quamprimum in legitimam ætatem excreviſſet; & hæ ſunt querelæ Arnulfi ad Alexandrum III duabus epiſtolis, quas habes in appendice. Attamen circa id tempus cum in curia regis Henrici apud Cadomum eccleſia de Eſnis in manu Frogerii cui vellet donanda ordine judiciario dimiſſa fuiſſet, hanc ſanctæ Barbaræ eccleſiæ egeſtatem canonicorumque regularium in ea Chriſto famulantium propoſitum conſiderans, in eleemoſynam eis tradidit inſtrumento apud Floreyum in domo a ſe emta dato anno
1161 menſe Januario. Occurrit anno 1162 1161.
in chartis Saviniacenſibus. Monachis Sagienſibus 1162.
confirmavit VII calen. Septemb. 1163 eccleſias 1163.
ſancti Petri de Gaſto, de Milceio & de Furcis. Memoratur anno eodem in chartis Fontanellenſibus. Monachis Pontilevienſibus confirmavit VI
calen. Junii 1165 quidquid in diœceſi Sagienſi 1165.
poſſidebant, ut prius fecerant Serlo & Girardus deceſſores, teſte Rogerio de Campis decano.
Anno 1167 cum Thomas Cantuarienſis archie- 1167.
piſcopus excommunicationem in regem Angliæ vibrare pararet, Frogerius una cum Lexovienſi epiſcopo ad eum miſſus eſt, ut interpoſita appellatione ſententiam archiepiſcopi ad octavas Paſchæ

Chart. v, col. 165. Ch. xii, col. 166.

ANNI CHRISTI

ſuſpenderent. Adfuit an. 1168 dedicationi ec-
cleſiæ Grandimontenſis. Recenſetur anno eodem
1168. in charta Henrici regis pro monaſterio Gofferni,
cujus quoque in chartis pro monaſteriis Bec-
cenſi & ſancti Georgii de Bochervilla occurrit.
Huic ultimo dedit ipſe eccleſiam *de Ruullon*
1169. cum decimis & pertinentiis. Anno 1169 cum
archiepiſcopo Rotomagenſi aliiſque adfuit epi-
ſcopis conventui Bajocenſi, ubi Henricus II
Angliæ rex excepit 1 Auguſti, Alexandri III
legatos ad eum miſſos pro reconciliatione ſancti
Thomæ Cantuarienſis, obtinuitque a rege ut
ipſum Thomam ad colloquium admitteret apud
Montem martyrum prope Pariſios, irrito tamen
1170. pro pace conatu. Adfuit anno 1170 ſolenni
Henrici filii regis Angliæ coronationi factæ
21 Junii. Fundatam anno eodem a Rotroco
comite Perticenſi cartuſiam Vallis Dei in ſilva
1174. de Reſno ſuis approbavit literis. Anno 1174
urbs Sagienſis obſeſſa fuit, inquit Radulfus de
Diceto, ab Henrico juniore Angliæ rege, qui
adverſus patrem rebellaverat, ſed civibus etiam
ſine principe, etiam ſine duce viriliter reſiſten-
tibus, nihil profecit. Eodem anno ſubſcripſit
Frogerius paci factæ inter Henricum II ejuſque
1175. filios. Memoratur in chartis Trappæ an. 1175.
1177. Interfuit anno 1177 pacis compoſitioni inter
Ludovicum Francorum regem & Henricum An-
glorum. Adfuit eidem Henrico apud Vernolium
decreta in gratiam cruce ſignatorum ſancienti.
Cum Rotrodo archiepiſcopo, Arnulfo Lexovienſi
& Auguſtino Waterfordenſi epiſcopis S. Ro-
mani corpus cum capite de veteri capſa in novum
1179. feretrum tranſtulit anno 1179. Hoſpitale ſanctæ
1180. Crucis an. 1180 dotavit. Dedicavit an. 1181
1181. eccleſiam Vallis Dei. Conventui apud Cadomum
1183. an. 1183 adunato pro pace inter regem Angliæ
& filios conſervanda adſtitit. Subſcripſit dona-
tioni factæ fratribus Grandimontis apud Belle-
riam. Cum adhuc eſſet Derbienſis archidiaconus,
de eccleſia Mortui maris in Anglia bene meritus
eſt, factus poſtea epiſcopus plurima adhuc lar-
gitus eſt, & anniverſarium ſuum fundavit, ſicut
in monaſterio Brolii Benedicti, cujus in necro-
logio ad II id. Septemb. dicitur ſpecialis amicus.
1184. De eo ſupplementum Sigeberti ad annum 1184:
Obiit Frogerius epiſcopus Sagienſis, qui multum amandavit matrem eccleſiam & totum dominium ſuum. Reliquit etiam immenſas divitias in auro & argento ſibi non profuturas. Jacet in choro Mortui maris cum hoc epitaphio :

Hic veri cultor numinis, hic ſacrum monaſterium
Rebus ditans non parum, clauſtrum & dormitorium
Conſtruxit, ut exanimis vitæ panderet bravium.
Sit præſul conſors agminis Frogerius cœli civium.
Lauda poſt mortem.

XXXVI. LISIARDUS.

In codicibus Sagienſi, Gemeticenſi & Victorino, & in chronico Uticenſi Frogerio ſubjectus
1188. Liſiardus, electus anno 1188 dicitur a Rogero
A *de Hoveden* pag. 642. Ut nec Frogerius, ita
nec Liſiardus erat de gremio Sagienſis eccleſiæ.
Omnia monaſterii Sagienſis bona confirmavit an.
1188, pontificatus 1. Præſens fuit anno eodem
comitiis Saladinis a rege Anglorum apud Ceno-
mannos indictis, ubi multa ſancita ſunt pro ſub-
ſidio terræ ſanctæ præbendo. Memoratur anno 1189.
1189 in chartis S. Martini. Mandatum accepit a
Clemente III anno pontificatus II. Literas ſcripſit
anno 1190 de venditione facta ab Aimerico 1190.
domino *de Villeray* prioratui ſanctæ Galburgis,
& ſubſcripſit diplomati Ricardi I Angliæ regis Ch. XIII col. 168.
pro Silleio. Circa id tempus adſtitit conventui
B epiſcoporum provinciæ. Subſcripſit diplomati
Richardi regis Anglorum permutantis cum ar-
chiepiſcopo Rotomagenſi 1 Oct. 1196. Sancti 1196.
Martini jus in eccleſia de Rupe petroſa confir-
mavit anno 1198. Confirmavit monachis ſancti 1198.
Dionyſii de Nogento Rotrodi omnes eccleſias,
quas in territorio Corbonienſi & Mauritaniæ poſ-
ſidebant. Monaſterio quoque Troarnenſi non-
nulla largitus eſt, quæ confirmavit Innocentius
III lib. I, ep. 81 edit. Boſqueti. Ejus obitus in
chronico Uticenſi IX calendas Octobris, & in
chronico Gofferni conſignatur his verbis: *Anno*
MCCI obiit piæ memoriæ Liſiardus Sagienſis epi- 1201.
C *ſcopus VIII calendas Octobris.*

XXXVII. SILVESTER.

Defuncto Liſiardo, promiſerunt canonici non
aſſumturos ſe epiſcopum, niſi qui foret de gremio
eccleſiæ. Quod cum Johanni regi Angliæ per- *Innocent. III, lib. V, epiſt. 68.*
latum eſſet, decanum Lexovienſem propoſuit.
Renuentes canonici, rebus omnibus ſpoliati ſunt,
recedenteſque eccleſiam & epiſcopatum inter-
dicto ſuppoſuerunt. Craſtina die convenientes
omnes in R. de Merula conſenſerunt in ſacello
ſancti Andreæ apud Rotomagum. Quo apud
S. *Moran*, dum Romam cum aliis a ſummo
D pontifice confirmandus iret, defuncto, in ſacello
Lucanenſis epiſcopi deputati a capitulo Silveſtrum
archidiaconum Sagienſem elegerunt, reproba-
runtque Erbertum filium R. abbatis G. a rege
deſignatum, & a quibuſdam canonicis excom-
municatis electum. Hunc quoque reſpuit Inno-
centius III re diſcuſſa & examinata, & confir-
mavit Silveſtrum bulla data Laterani VII calen.
Julii. Silveſter autem Frogerii nepos jam archi-
diaconus erat Sagienſis an. 1186. Factum autem
epiſcopum contra regis Angliæ beneplacitum
clericis Sagienſibus vetuit rex 12 Auguſti ne
eum in pecunia adjuvarent, & die craſtina ſcripſit
E W. archiepiſcopo Rotomagenſi, ne Silveſtrum
archidiaconum publica adulterii laborantem in-
famia, licet a ſummo pontifice confirmatum,
conſecraret. Attamen Silveſter Sagienſis epiſc.
Herveo abbati Tironenſi anno 1203 eccleſiam 1203.
ſancti Launomari de curia Gehoudi, quæ jure
patronatus jam ad Tironenſes pertinebat reſtituit,
memor beneficiorum ab Herveo antea & ejus
anteceſſoribus abbatibus eccleſiæ Sagienſi colla-
torum, & in uſus coquinæ conventus applicat
omnes ejus eccleſiæ proventus, & pro anniverſario

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

avunculi ſui Frogerii Sagienſis epiſcopi. In his A
literis ſignificat malitiam eorum temporum in
perniciem juris eccleſiaſtici & maxime locorum
religioſorum verſam conſpiraſſe. Ad præſenta-
tionem abbatis S. Martini contulit anno eodem
parochias de Mulceio & ſancti Petri *de Condé*.
Circa id tempus cum Waltero archiepiſcopo aliiſ-
Spicil. t. IX, p. 154. & VI p. 483. que provinciæ epiſcopis ad Philippum Auguſtum
ſcripſit pro contentione de jure patronatus fi-
nienda. Rex autem epiſcopis reſpondit menſe
Octobri 1207. Mathildis vidua Goffridi comitis
Pertici annuentibus Thoma filio, Theobaldo
decano Turonenſi & Willelmo præpoſito Car-
notenſi territorium in caſtro ſuo Mauritaniæ ad B
conſtruendam baſilicam collegiatam contulit pro
fundatione capellanorum, quibus reditus aſſig-
navit in præpoſituris Mauritaniæ & de Molen-
dinis, codicillis datis in domo Longipontis anno
1203; qua in baſilica humatur Maria Arma-
niacenſis uxor Johannis II ducis Alenconii.
Pleriſque monaſteriorum chartis ſubſcripſit Sil-
1204. veſter, Silliaci 1203, Grandis montis 1204,
Tironis 1207, Liræ & Fontanellæ pro funda-
tione ſancti Thomæ apud Argentonium 1208,
Becci 1208 & 1211, Lonlaii 1209 & 1211,
Troarni 1212, Ardenæ 1213, Gemetici 1215.
H. abbatem ſancti Martini cum D. *de Prulay* C
1207. conciliavit anno 1207. Synodum habuit anno
1208. 1208 pro ſuſcipiendis Galonis conſtitutionibus.
Floriacenſi monaſterio confirmavit anno 1209
Sperreiæ decimam, capellam & alia apud *Lacheſe*.
Triennio poſt apud ſummum pontificem accu-
ſatus de multis cum fuiſſet Silveſter, ſcripſit
Innocentius III Bajocenſi & Conſtantienſi epi-
ſcopis ac abbati Perſeniæ epiſtolam 110 lib.
1212. XV Laterani V idus Junii pontificatus an. XV,
ut præſulem & priorem eccleſiæ Sagienſis non
ſolum inutiles, ſed etiam pernicioſos, a ſuis re-
moverent officiis veritate inquiſita & cognita,
eiſque viros idoneos ſubrogarent. *Aſſiſias* regis D
una cum ejuſdem ballivo apud Sagium tenuit
Silveſter in eccleſia beatæ Mariæ de Platea VIII
calend. Octob. 1212. Eccleſiam ſanctæ Mariæ
de Aunou juxta Sagium ad preces Guillelmi ab-
batis & Johannis *de Perron* conſanguinei ſui
S. Martino Sagienſi largitus eſt. Adſtitit anno
1214. 1214 Roberto Rotomagenſi archiepiſcopo ec-
cleſiam Trappenſem conſecranti. Eodem anno
capellam infirmorum in eccleſia S. Petri ſupra
Divam conſecravit III calendas Decembr. Hoc
ipſo anno idibus ejuſdem menſis compoſitionem
inter abbatem & priorem ſanctæ Barbaræ confir-
mavit apud Florum. Interfuit *aſſiſiæ* regis anno E
1216. 1216 in craſtino ſancti Martini hiemalis. Altare
B. Mariæ de Catena juxta Carrogias cœmete-
1217. riumque conſecravit anno 1217. Decimam vi-
1218. varii abbatiæ ſancti Martini conceſſit an. 1218,
cujus monachorum ad præſentationem curam *de*
1219. *Montgaudry* contulit an. 1219. Eo quoque anno
præſentato ab R. abbate Uticenſi contulit eccle-
1220. ſiam *de Neauſle*. Obiit VI calend. Julii 1220,
ex chronico Uticenſi.

XXXVIII. Gervasius I.

Natione Anglus Gervaſius ſancti Juſti Bello-
vacenſis, dein Thenolienſis, demum Præmon-
ſtrati abbas, Honorii III papæ pœnitentiarius,
ab Henrico III Angliæ rege ſuffectus Silveſtro
anno 1220 in prædicto chronico, ab Honorio
III conſecratur 18 Julii. Memoratur annis 1220,
1221 in chartis ſancti Launomari, 1221 & 1221.
1226 in Fontanellenſibus. Delegatur ab Hono-
rio III anno 1222 ad examinandam Theobaldi 1222.
Rotomagenſis archiepiſcopi electionem. Romæ
adſtitit an. 1223 G. Carnotenſi epiſcopo Ste- 1223.
phanum Mimatenſem conſecranti. Fratres Mi-
nores anno eodem apud Sagium admiſit, eorum-
que eccleſiam conſecravit. Ejus in manibus menſe
Septembri 1225 Guillelmus *Pichener* quidquid 1225.
habebat in patronatu & decima beatæ Mariæ *de
Meſniljean*, ceſſit canonicis ſancti Gervaſii. Sa-
cellum in honorem S. Johannis-Baptiſtæ dicavit
12 Junii 1226. Subſcripſit chartis Fontanel- 1226.
lenſibus pro eccleſiis Argentonii & de Roana.
Exemtus e vivis 10 Febr. 1228, ex chronico 1228.
Uticenſi, memoratur X calend. Martii in necro-
logio Montis Dei, & ſepelitur in eccleſia abbatiæ
de Silleio. Ejus epitaphium ab ipſo compoſitum,
tale eſt.

Anglia me genuit, nutrivit Gallia, ſanctus
Juſtus, Thenolium, Præmonſtratumque dedere
Abbatis nomen, ſed mitram Sagia, tumbam
Hic locus, oretur ut detur ſpiritus aſtris.

Scripſit Gervaſius commentaria in pſalmos &
minores prophetas, homilias, conciones & epi-
ſtolas. Has poſt Norbertum *Cailleu* ex codice
Steinfeldenſi edidit Carolus-Ludovicus-Hugo
abbas Stivagii, in libro quem an. 1725 Stiva-
gianis typis mandavit, ſub hoc titulo: *Sacra
antiquitatis monumenta*, tom. I, pag. 1 & ſeq.

XXXIX. Hugo II.

Ex priore canonicorum eccleſiæ Sagienſis
factus epiſcopus Hugo, Gervaſio ſucceſſit anno
1228, ex chronico Uticenſi, quo anno occurrit
in chartis capituli Sagienſis, & anno 1229 in 1229.
chartis Becci. Eccleſiam de Tironeto dedicavit
anno 1231, quo ſcacario Paſchatis adſtitit Ro- 1231.
tomagi. Memoratur anno 1234 in chartis Ulte- 1234.
rioris portus. Abbatem S. Martini & abbatiſſam
Almaniſcarum benedixit anno 1235, regemque 1235.
rogavit ut ipſis regalia concederet. Una cum
Petro de Colle medio electo Rotomagenſi con-
venit de arbitris nonnullarum controverſiarum
21 Martii 1236. Interfuit ejuſdem inunctioni 1236.
an. 1237. Reperitur menſe Octobri 1238 in 1237.
chartis authenticis D. *de Gaignieres*, quo anno 1238.
Gillebertus prior conventuſque Sagienſis ratam
habent Sabbato poſt Aſcenſionem compoſitio-
nem factam in curia Romana inter Hugonem
Sagienſem epiſcopum & procuratores defuncti
Mauricii Rotomagenſis archiepiſcopi. Legitur in
chartis Fontanellenſibus menſe Februario 1237

ANNI CHRISTI (1238), & Aprili 1239, quo anno occurrit
adhuc in tabulario Bellæ ſtellæ. Obiit 1240,
1239. ex chronico Uticenſi. Depoſitio ejus notatur
1240. pridie idus Septembris in martyrologio ſancti
Victoris Pariſienſis.

DE MAIET.

XL. GAUFREDUS.

Ex canonico & officiali Rotomagenſi Sagienſis
epiſcopus Gaufredus, Hugonem excipit in chronico
Uticenſi. Memoratur in tabulariis Silleii an.
1241, Gofferni 1245, Silleii, Gofferni & S.
Dionyſii Pariſienſis 1246, Sillei & S. Johannis
Faleſiani 1252, Fontanellæ 1251, Fontanellæ
& Bellæ ſtellæ 1256, Silleii 1257. Poſt inqui-
ſitiones actas ab abbatibus S. Petri ſupra Divam
1241. & S. Andreæ, ſtatuta condidit anno 1241, quæ
Innocentius IV confirmavit pontificatus anno
ſecundo. Tranſtulit Gaufredus corpora ſanctorum
1243. apud Saviniacum an. 1243. Eodem anno duas
parochias Alenconii in unam redegit B. Mariæ.
Litem compoſuit inter abbatem monachoſque
ſancti Audoëni & archidiaconum Rotomagenſem
1246. an. 1246. Eodemque e duobus Eſſeii parochis
unum fecit ad preces monachorum de Lonlaio.
1248. Anno 1248 Guillelmus *Forges* Gaufrido ceſſit
quidquid habebat in feodo ſancti Petri de Sagio.
1252. Benedixit IV calend. Maii 1252 eccleſiam ſancti
Andreæ in Gofferno. Capellam epiſcopii con-
ſtruxit, & dedicavit in honorem ſancti Romani
Rotomagenſis archiepiſcopi eccleſiam Franciſca-
1257. norum. Nonnulla dedit capitulo anno 1257, ut
duplex celebrarent feſtum ſancti Julii & defun-
ctorum. Eodem obiit, ex chronicis Uticenſi &
Saviniacenſi; mortis igitur annus male aſſignatur
in chronico Gofferni, ubi legitur: *Anno 1253
obiit Gaufridus Sagienſis epiſcopus IV calend. Febr.
cujus corpus jacet ante magnum altare hujus eccleſiæ
ſub tumulo æneo.* Obitus ejus notatur in necro-
logio eccleſiæ Rotomagenſis III calendas Febr.
Hoc autem menſe anni 1257 (1258) eligendi
epiſcopi facultatem a rege petiere canonici Sa-
gienſes.

D'AULNOU.

XLI. THOMAS.

Electus Thomas, confirmatus eſt ab Odone
1258. Rotomagenſi archiepiſcopo VI non. Julii 1258,
a quo ſacerdos ordinatus eſt XIV cal. Januarii
1259. 1259, & epiſcopus XIII ejuſdem calend. Odonis
vice celebravit ordines apud Portum juxta Ro-
tomagum VIII id. Junii. Subſcripſit anno eodem
literis epiſcoporum S. Ludovico concedentium,
ut quæ ignotis reſtituere non poterat, pia in
opera impenderet. Querelam habuit cum Lau-
rentio abbate Ceraſii, cujus arbitrum elegerunt
1260. Johannem abbatem Saviniaci 1260, cujus ju-
dicio cauſa cecidit epiſcopus. Memoratur in chartis
1261. Ceraſii 1261, Silleii 1267 & Fontanellæ 1273.
Litem habuit cum priore & archidiaconis, quam
terminavit Odo Rotomagenſis archiepiſcopus die
1266. Martis I poſt octavam Paſchæ 1266. Interfuit
1267. an. 1267 conſecrationi Guidonis epiſcopi Lexo-
vienſis factæ in eccleſia Rotomagenſi. Clarus ha-
betur in ſcacario apud Cadomum in feſto ſancti

A Dionyſii 1268, ubi de voluntate regis Odo ANNI CHRISTI
epiſcopus Bajocenſis, Thomas Sagienſis & ab-
bates Gemeticenſis, Cadomenſis & Troarnenſis 1268.
in cauſa abbatis Montis ſancti Michaëlis nomi-
nantur. Eccleſiæ ſuæ jura Pariſienſis ſenatus con-
ſulto adverſus Alenconii comitem egregie tutatus
eſt anno 1272. Omnia Gofferni bona confir-
mavit annis 1269, 1273 & 1274. Tranſegit 1269.
cum Fulcone toparcha Merulæ pro patronatu 1273.
alterno beneficii *de Gaſprée* an. 1275. De eo 1274.
in chronico Gofferni: *Anno 1278 obiit Thomas* 1275.
de Aunoto epiſcopus Sagienſis 17 Junii, qui multa 1278.
dedit & multum dilexit nos. Et in necrologio:
B *Anno 1278 XVII calend. Julii obiit bonæ me-
moriæ D. Thomas de Alnoto, quondam epiſcopus
Sagienſis, qui habet ſepulturam in majori eccleſia
hujus cœnobii, videlicet ante majus altare ad introi-
tum chori*, ſub ænea quoque tabula, quæ ab hæ-
reticis fracta, a monachis redemta eſt & in cam-
panam verſa. Thoma defuncto, canonici eligendi
facultatem poſtulaverunt an. 1278, quo regalia
perſeveravit a die Lunæ ante feſtum S. Gervaſii
ad diem Veneris poſt Aſſumtionem B. Mariæ,
ex ſchedis D. *du Fourny*.

XLII. JOHANNES II.

DE BERNIERES

C Si chronico Uticenſi fides, Thomæ ſucceſſit
Johannes *de Bernieres* officialis Lexovienſis an.
1278. Attamen legitur in ſchedis Turonenſibus
Alanus epiſc. Sagienſis conſecraſſe Theobaldum
de Poënceio epiſcopum Dolenſem anno 1280;
ſed errorem valde ſuſpicor: Johannes enim ex
illuſtri apud Neuſtrios familia, officialis Lexo-
vienſis, factus epiſcopus Sagienſis reperitur in
charta domus Dei de Argentonio an. 1281 die 1281.
Lunæ poſt Purificationem B. Mariæ. Recognovit
an. 1283 bullam Innocentii IV datam pro ſancto 1283.
Martino. Præſens fuit hominio quod Radulfus Char. XVI.
de Calvomonte miles fecit Petro abbati Gofferni col. 170.
D Sabbato ante feſtum ſancti Marci 1284 apud 1284.
Allodium. Defunctus XVII cal. Maii fer. V in
Cœna Domini an. 1294, jacet in choro majoris 1294.
eccleſiæ ſub ænea tumba. Celebratur ejus obitus
eadem die in eccleſia Lexovienſi & XVI calend.
Maii in Uticenſi, cui legavit centum libras. Poſt
ejus obitum regalia inchoata die Paſchæ 1294,
non clauditur niſi in feſto Omnium SS. 1295. 1295.

XLIII. PHILIPPUS.

LE BOULANGER

Ex priore cathedralis eccleſiæ Sagienſis epi-
ſcopus Philippus, Johannem excipit in chronico
Uticenſi. Memoratur menſe Novembri 1297 1297.
E & Januario ſequenti in chartis Fontanellenſibus.
Abbatem ſancti Martini electum confirmavit, &
ſolenni ritu benedixit an. 1301. Priorem beatæ 1301.
Magdalenæ *de Chaterage* prope Mauritaniam ſalvo
jure alieno nominavit an. 1302. Interfuit anno 1302.
1304 concilio apud Devillam, & an. 1305 Ch. XVII.
apud Pintarvillam. De conſenſu G. epiſcopi Pa- col. 173.
riſienſis, ad preces Matthæi epiſcopi Ebroicenſis
Pariſiis benedictionis munus impendit an. 1308 1308.
abbatiſſæ ſancti Salvatoris Ebroicenſis. Memo-
ratur in chartulariis Fontanellenſi 1302, 1309. 1309.

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

Goſſerni 1305, 1309 ſuper jure patronatus
Petræ fictæ, & Troarnenſi 1303, 1313 &
1313. 1314. 1314. Monaſterio Uticenſi legavit 60 libras,
cujus in necrologio notatur III idus Martii, &
1315. obiit calendis Aprilis 1315, qua die aperta regalia, uſque ad diem Lunæ ante feſtum ſancti Petri ad vincula perſeveravit.

DE LENTILLY vel SENTILLY.

XLIV. RICHARDUS.

Ex priore cathedralis ad epiſcopatum vocatus
1318. Richardus, ſedebat an. 1318. Obiit x calend.
1319. Nov. 1319, in eademque ſepultus eſt eccleſia.

MAUGER.

XLV. GUILLELMUS I.

Memoratur Guillelmus in chartis capituli
1321. 1321, Troarnenſibus annis 1322 & 1324,
1322. & Ardenæ 1330. Adfuit conciliis Rotomagen-
1324. ſibus an. 1335 menſe Septemb. in monaſterio
1330. B. Mariæ de Prato, & 1342 menſe Decembri
1335. in ſacello archiepiſcopali. Eccleſiæ ſuæ jura vi-
1342. riliter tutatus eſt, eoque ſedente Anglicano igne
1353. urbs conſumta eſt an. 1353 & funditus everſa.
1356. Denatus ipſe XI cal. Febr. 1356, ex necrologio Divenſi, ſepultus eſt in eccleſia ſancti Leonardi de Beliſmo in choro, ubi habebat tumulum, quem hæretici ſolo tenus evertere.

BELLEAU.

XLVI. GERVASIUS II.

Electus an. 1356 Gervaſius, benedixit eccle-
1361. ſiam parochialem S. Petri in urbe Sagienſi an. 1361, & fundavit capellam ſancti Auguſtini.

DE RANCES.

XLVII. GUILLELMUS II.

In diœceſis Trecenſis caſtro *Rances* vernacule dicto natus Guillelmus, & ab eodem nomen ſortitus, quem *de Villeray* dictum quoque reperio, Trecis ordini Dominicanorum nomen dedit. Johanni Francorum regi a confeſſionibus, hunc poſt infelicem apud Pictavos pugnam in Angliam ſecutus, ipſi ſtetit individuus. Cum rege in Galliam redux, factus Sagienſis epiſcopus promiſit cameræ apoſtolicæ pro Gervaſio deceſſore 28
1363. Julii 1363, ex regeſtis Vaticani. Huic, epiſcopo Bellovacenſi & comiti Tancarvillæ teſtamentum
1364. ſuum commiſit rex 6 Aprilis 1364. Synodum
1369. habuit an. 1369. Egeſtate monachorum ſancti Martini permotus, prioratus *de Coulonges, du Gaſt* & *de l'Hermitage de Chaumont* huic annexuit monaſterio 21 Oct. Gregorii XI an. 2, Chriſti
1372. 1372. Nonnulla pie ſcripſit, teſte Echardo Biblioth. Fr. Prædicatorum tom. I.

L'ANGLOIS.

XLVIII. GREGORIUS.

Patria Cenomannenſis Gregorius, e parochia de Luceio oriundus, ex cantore Cenomannenſi & officiali Rotomagenſi Sagienſis epiſcopus,
1379. cameræ apoſtolicæ promiſit 25 Auguſti 1379, ex regeſtis Vaticani. Æmulum forte paſſus eſt Johannem *Jolis*, qui epiſcopus Sagienſis vocitatur an. 1384 in regeſtis parlamenti Pariſienſis, inquiunt Sammarthani. Memoratur Gregorius
1388. in chartis Silleii an. 1388. Cameræ apoſtolicæ
1391. ſolvit 26 Novemb. 1391; eodemque eccleſiæ

A Rotomagenſi & Guillelmo archiepiſcopo obedientiam promiſit 3 Apr. ante Paſcha. Eccleſiam ſancti Hippolyti *de Coupigny* dedicavit in vigilia ſancti Michaëlis 1399. Fundavit duo collegia, 1399.
prius in academia Pariſienſi dictum Sagienſe, inſtitutum a Johanne *l'Anglois* 24 Febr. 1427, alterum in Andegavenſi pro filiis pauperum dictæ diœceſis in burſarios aſſumendis pro ſeminario bonarum artium. Vitam morte commutavit anno 1404, executore codicillorum teſta- 1404.
menti nominato Johanne *Belard*, poſtea Forojulienſi epiſcopo. Jacet in choro cathedralis eccleſiæ, ubi hoc legitur epitaphium : *Perpetuæ*
B *memoriæ R. in Chriſto patris Gregorii Angli Sagiorum epiſcopi, collegii Sagienſis in ſchola Pariſienſi & Bueillenſis in Andegavenſi fundatoris bene meriti, cujus obitus in diem III eidus Maii incidit anno ſalutis hominum M. CCCCIV.* Ibidem inſculptum legitur : *Novum hunc tumulum R. in Chriſto pater Jacobus* Camus *ejuſdem eccleſiæ antiſtes, priore ſepulcro, in quo venerabilis præſulis corpus depoſitum fuerat, ſacrilegis hæreticorum manibus perfracto, religioſi officii memor, una cum magiſtro & alumnis collegii Sagienſis grati animi monimentum P. C. 1644 R. J. P.*

BEAUBLÉ.

XLIX. PETRUS I.

C Juris utriuſque profeſſor ac doctor Petrus, archidiaconus de Orta in eccleſia Ebroicenſi, regi a conſiliis & legationibus, a Carolo VI miſſus eſt anno 1395 cum epiſcopo Meldenſi & aliis ad poſſeſſionem ineundam urbis Genuæ. Epiſcopus Sagienſis Remis adſtitit cum Carolo Catalaunenſi inunctioni Johannis *de Sarrebruche* epiſcopi Virdunenſis factæ ab archiepiſcopo Remenſi Dominica die in feſto S. Matthæi anno 1404. Electus ante vel poſt Uceticenſis a canonicis illius eccleſiæ, æmulum paſſus eſt epiſcopum Conſeranenſem, forte Guiraudum, a ſummo
D pontifice illuc tranſlatum, quem evicit a rege confirmatus 24 Nov. 1405. Attamen paulo 1405.
poſt, nempe 26 Dec. 1405, in regeſtis ſeneſcalliæ Nemauſenſis dicitur Petrus non ita pridem Uceticenſis, nunc Sagienſis, regi & duci Bituricenſi a conſiliis, generalis præſes cameræ ſubſidiorum impoſitorum belli cauſa, quibus poſtremis nominibus occurrit adhuc 22 Jan. 1408. Teſta- 1408.
mentum condidit 16 Maii anni ejuſdem, cujus autographum extat in archivis capitularibus. In eo expreſſum habetur pro reparatione eccleſiæ ſuæ pacto cum executoribus defuncti Gregorii antiſtitis confecto, tam pro mitra, pedo, & an-
E nulo paſtorali, quam aliis rebus conſcribi feciſſe unum pontificale duobus voluminibus.

L. JOHANNES III.

Petri demortui ſucceſſor Johannes, Ludovico Rotomagenſi archiepiſcopo obedientiam juravit anno 1408 penultima Octobris die, ex regeſtis capituli Rotomagenſis. Concilio Piſano adfuit anno 1409. Eodem monachis ſancti Martini 1409.
bellorum procella plurimum attritis decimas, fructus & reditus parochiarum de Mulceio, de

ANNI CHRISTI

Semallaio, de Condeto ſupra Sartam & prioratus de Curte-omeri conceſſit, ea lege ut iis qui horum beneficiorum onera perſolverent, honeſtam ſubminiſtrarent penſionem, 13 Junii 1409. Abbatem Divenſem benedixit die 15
1410. Junii 1410. Commeandi ad ſe data eſt ei po-
1417. teſtas ab Henrico V Angliæ rege 20 Oct. 1417, qui eidem anno ſequenti regni ſui ſexto temporalia reſtituit, & licentiam fecit juriſdictionis ſpiritalis infra diœceſim Sagienſem exercendæ.

DE ROUVRES.

LI. Robertus III.

Libellorum ſupplicum magiſter Robertus, Carolo VII regi a conſiliis, ſigillique regii cuſtos, electus & confirmatus epiſcopus Sagienſis recen-
1422. ſetur 1 Julii 1422 in actu appellationis factæ a procuratore generali regio de ſententia lata ab adminiſtro regni nullam declarante donationem ipſi factam comitatuum Valentinenſis & Dienſis. Factus Sagienſis epiſcopus a Martino V III idus Decembris 1422 legitur in regeſtis Vaticani,
1423. ubi electus adhuc dicitur 20 Maii 1423 an. 6 Martini V. Exercitum regis Turones petentis ſecutus eſt an. 1423. Domus Dei de Eſſeio
1425. curam commiſit 25 Maii 1425. Eodem anno ut conſiliarius regis occurrit in chartis authenticis
1426. D. *de Gaignieres*, ubi anno ſequenti recenſetur inter præſules qui regem comitabantur in tractibus Santonenſi & Pictavienſi. Attamen in regeſtis Vaticani tranſlatus legitur a Martino V ad eccleſiam ſancti Flori VI calend. Febr. 1426 ejuſque in locum factus epiſcopus ea die Hugo *de Cayeu* præpoſitus S. Audomari Morinenſis tunc diœceſis. At 1.° Bertrando ad Uceticenſem tranſlato, eccleſiæ ſancti Flori præfectus eſt Jacobus XVI calend. Septembr. 1426. 2.° Hugo factus eſt jam epiſcopus Atrebatenſis XVII calend. Januarii 1426. 3.° Robertus Sagienſis epiſcopus in inauguratione Caroli ſeptimi facta Remis 17 Julii
1429. 1429 functus eſt officio unius e paribus eccleſiaſticis qui a partibus Burgundicis ſtantes aberant, ac proinde ipſe eſt Sagienſis epiſcopus, qui tacito nomine dicitur ſubſcripſiſſe literis Caroli VII in gratiam Remenſium an. 1429, & adfuiſſe eidem Carolo regi privilegium Montiſargienſibus ob fidelitatem præſtitam adverſus Anglos hoſtes concedenti. 4.° Memoratur adhuc Robertus in chartis authenticis D. *de Gaignieres* 31 Octob.
1430. 1430, & 1 Martii 1431 (1432), qua die
1432. ipſi 600 mutones aurei attributi pro ſervitiis. At reapſe ad eccleſiam Magalonenſem vacantem per obitum Bertrandi tranſlatus eſt Robertus IV
1433. nonas Martii 1433 ab Eugenio IV, ut ex regeſtis Vaticani diximus tom. VI, col. 801.

Theobaldus Monachi ſedis apoſtolicæ protonotarius, qui Roberto ad Magalonenſem tranſlato ſuffectus fuerat 14 Oct. 1433 ab Eugenio IV, abrogatis prioris promotionis literis, ad Carnotenſem eccleſiam tranſlatus eſt 24 Maii 1434. Vide tomum VIII, col. 1183.

CHEVALIER.

LII. Johannes IV.

1434. Sagienſis epiſcopus Johannes 21 Maii 1434 anno 4 Eugenii IV in regeſtis Vaticani, obedientiam juravit Hugoni archiepiſcopo coram Johanne Broilleti & Guillelmo *Erard* vicariis generalibus. Regi fidem dixit 28 Auguſti anni
ejuſdem. Adſuit 2 Aprilis 1438 cum aliis pro- 1438.
vinciæ epiſcopis a Ludovico metropolitano convocatis ad deliberandum de tranſlato Ferrariam ab Eugenio IV Baſileenſi concilio. Obiit anno eodem, ex collectore conciliorum Normanniæ, quo anno ſedes vacabat die 6 Auguſti.

DE PERUCE.

LIII. Johannes V.

Nobilis Lemovix Johannes, cujus cognominis illuſtris familia *d'Eſcars*, aderat quando Radulſus archiepiſcopus eccleſiam ſuam ingreſſus eſt anno
1444, huicque obedientiam promiſit 26 Julii. 1444.
Eodem anno ſynodum habuit. Regi juravit fidem
13 Martii 1449. Subſcripſit tabulis matrimonii 1449.
Guillelmi de Britannia filii Johannis comitis Pentevriæ & Eliſabetæ *de Turre* filiæ Bertrandi *de Turre* comitis Arverniæ & Boloniæ die 8
Junii 1450, quo anno eccleſia Sagienſis expi- 1450.
lata fuit ab Anglis qui pedum etiam paſtorale abſtulerunt. Ædes epiſcopales Johannes am-
pliavit, & an. 1451 duci Alenconii pro eccleſia 1451.
ſua fidem clientelarem juravit.

CORNEGRUE.

LIV. Robertus IV.

Artium magiſter Robertus, canonicus profeſſus ac pœnitentiarius eccleſiæ Sagienſis, electus
epiſcopus an. 7 Nicolai V poſt obitum Johannis, 1453.
ex regeſtis Vaticani, metropolitana auctoritate
confirmatur 23 Aug. 1454, ex archivis eccleſiæ 1454.
Rotomagenſis. Regi juravit fidem 5 Septembr.
anni ejuſdem. Inſequenti 26 Auguſti Almaniſ- 1455.
carum parthenonem viſitavit & nonnulla ſtatuit ut abuſus e medio tolleret. Venetis in Armorica cum archiepiſcopo Rotomagenſi & epiſcopo Arboretano interfuit ſolenni elevationi corporis
S. Vincentii Ferrerii an. 1456. Ludovico XI 1456.
regi fidem dixit 22 Junii 1458. Memoratur 1458.
in chartis capituli 1459, 1462, 1466, 1475. 1459.
Regi Ludovico Turonibus fidei ſacramentum
præſtitit 26 Octobr. 1461. Statuta condidit pro 1461.
reformando Divenſi monaſterio an. 1463. Phi- 1463.
berto abbati S. Johannis de Faleſia benedictionis
munus impendit an. 1470. Cardinali *d'Eſtou-* 1470.
teville poteſtatem attribuit an. 1477 epiſcopatum 1477.
ſuum Stephano *Goupillon* cum regis beneplacito tranſcribendi, obeunti vero cardinali ad hoc opus Hugonem Jacobum ſubſtituit, a quo Stephanus *Goupillon*, ſuperſtite licet nec conſentiente cardinali, nominationem hanc extorſit an. 1478, bullaſque a Sixto IV obtinuit. Hanc ob cauſam delegationem ſuam revocavit Robertus auctoritate Ludovici XI; aliamque in favorem Egidii *de Laval* decani Cenomannenſis fecit. Robertus anno eodem ad eccleſiam Sidonienſem per obitum Jacobi IV nonas Maii tranſlatus, ex regeſto Sixti IV, bienniogue poſt defunctus 9 Decemb. 1480, jacet in eccleſia cathedrali juxta majus altare cum hoc epitaphio: *Hic jacet D. Robertus* Cornegrue *oriundus de Gueſneyo in hac diœceſi,*

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

ex pœnitentiario hujus eccleſiæ ſelectus epiſcopus, vir religionis ac juſtitiæ zelator, ad pauperes pius, qui epiſcopatum feliciter rexit 27 annis. Obiit anno Domini M. CCCCLXXX die nona Decembris. A

GOUPILLON.

LV. Stephanus.

Decretorum doctor Stephanus, familiaris & ſcriptor Sixti IV ſummi pontificis, Carnotenſis canonicus ab anno 1474 loco Johannis *Heberge* electi Ebroicenſis, notarius apoſtolicus, Lexovienſis decanus, & parvi Caleti in eccleſia Rotomagenſi archidiaconus, adepto, ut diximus, epiſcopatu, per ceſſionem Roberti electus 8
1478. Maii 1478, cameræ apoſtolicæ promiſit IV non. B
menſis ejuſdem, ex libro obligationum Vaticani.
1483. Regi fidem juravit Ambaſiæ 10 Octobr. 1483.
A Carolo VIII rege ad partes Italiæ miſſus eſt
1484. cum aliis 21 Julii 1484. Memoratur in chartis
1485. capituli an. 1485, cujus canonici 3 Junii hujus
anni ob contendentium amborum diſſidium fructus ſpiritales occuparunt. Capellam SS. Catharinæ & Genovefæ ſacravit in eccleſia Pariſienſi
1488. ſancti Nicolai de Campis an. 1488. Diſpen-
1489. ſationem dedit 22 Martii 1489 Renato Alenconii duci & Margaritæ Lotharingæ uxori de juramento præſtito per Margaritam pro jure ſucceſſionis. Ordines celebravit in abbatia de C
1492. Silleio die 13 Maii 1492. Hunc aliquando e ſede ſua dejectum curiæ Romanæ judicio reperio, eo quod & regis & regii ſcribæ literas ad adipiſcendum epiſcopatum aſſimulaſſet. Hunc quoque primum Gaudii vallis Carnotenſis commendatarium diximus fide Annaliſtæ Præmonſtratenſis, quam forte abbatiam a ſede epiſcopali deturbatus obtinuit. Defunctum volunt nonnulli in curia Romana 19 Decembris 1493, ſicque finem impoſuiſſe horrendo ſchiſmati orto inter eum & ſequentem, cujus miſerandam exhibet imaginem coætaneus auctor apud Martenium ampliſſ. collect. tom. VI, coll. 14 & 15. Stephani obitus D
notatur 24 Januarii in necrologio eccleſiæ Lexovienſis.

DE LAVAL.

LVI. Egidius.

Guidonis domini *de Loué* Andium ſeneſcalli & Carlottæ de S. Maura deuterogenitus Egidius, decanus erat Cenomannenſis, Philippique epiſcopi abſentis vicarius, cum Roberto ejus in favorem iterum abdicante, auctoritate Ludovici XI epiſcopatum adeptus eſt an. 1478, patrocinio Johannis *de Daillon* domini de Ludo ſororii ſui, qui apud regem plurimum poterat. Moras ad fidem regi dicendam obtinuit anno eodem & E
1480, quam præſtitit 4 Sept. 1481. Æmulum tum in ſenatu, tum in conſiſtorio regio paſſus eſt Stephanum ejuſdem epiſcopatus procurationem ſibi vindicantem. Unde grave ortum ſchiſma, quod nonniſi Stephani morte extinctum fuiſſe videtur. Interea Egidius Roberti coadjutor & vicarius generalis an. 1479 in æde S. Martini Johannem abbatem S. Johannis de Faleſia benedixit. Electus adhuc dicitur III calend. Martii 1480 in regeſtis Vaticani, ubi memoratur pridie calendas Januarii 1481 in libro obligationum. Statuta ſodalitatis Nativitatis B. Mariæ in capella B. Mariæ de Vivario confirmavit 8 Mart. 1480 (1481). Defuncto Roberto conſecratus eſt die 29 Aprilis 1481 in eccleſia Sagienſi a Carolo de Novo-caſtro epiſcopo Bajocenſi. Qua vicarius epiſcopi Cenomannenſis ſacramentum confirmationis & tonſuram contulit 25 Maii anni ejuſdem. Defuncto Andrea primogenito, jus ſuum Petro tertio ceſſit an. 1483 de parentum aſſenſu, a quibus obtinuit terras *de Monthabert, de la Macheferriere* & *du Parvis*. Anno eodem ad Ludovicum regem ſacram qua inaugurantur reges ampullam Remis acceptam Turonos detulit cum aliis ſacris reliquiis, quas obtentu ſanitatis recuperandæ deferri ſibi rex poſtulaverat. Adfuit an. 1484 ſacro Caroli VIII, & propter abſentes epiſcopos metropolis Remenſis ſubdiaconum egit in miſſa quam celebrabat Petrus *de Laval* archiepiſcopus. Monaſterium Divenſe viſitavit 4 Aug. 1490. Cum Philippo Cenomannenſi epiſcopo interfuit an. 1492 exſequiis Renati ducis Alenconii. Parochialem eccleſiam S. Gervaſii dedi-
cavit 25 Julii 1494. Sedebat adhuc an. 1502, 1494.
quo eccleſiam de Eſcocheio contulit die 3 Oct. 1502.
ad præſentationem abbatis S. Florentii.

DE HUSSON.

LVII. Claudius I.

De Claudio diximus tom. II, col. 1203, & tom. IV, col. 766 in abbatibus ſancti Stephani Divionenſis. Electus & confirmatus dicitur an. 1502 a Sammarthanis Claudius, qui epiſcopus Sagienſis per obitum Egidii prima die Februar.
1503 legitur in regeſtis Vaticani. Tranſlatus ad 1503.
Pictavienſem eccleſiam per obitum Johannis *de*
la Trimoille 10 Septembris 1507, quiete non 1507.
poſſedit ante annum 1510, quo Sagienſi ceſſit 1510.
penultima Decembris.

DE SILLY.

LVIII. Jacobus I.

Nobilis Normannus Jacobus filius Jacobi tormentis bellicis præfecti & Annæ *de Prezen Pail*, Franciſci Cadomenſis præfecti germanus, abbas Divenſis & de Ceriſeio, per obitum Egidii *de*
Laval 26 Februar. 1511 epiſcopus in regeſtis 1511.
Vaticani, jurat in verba eccleſiæ Rotomagenſis
20 Aprilis 1512. Cazalinæ Benedictinorum 1512.
congregationi ceſſit 6 Auguſti 1517 de jure ſuo 1517.
confirmandi & benedicendi abbatis S. Martini, ea lege ut abbas inſtitutionis ſuæ literas epiſcopo vel ejus vicariis exhiberet & fidei ſacramentum præſtaret. Eo quoque tempore Jacobo promovente meliorem ad ordinem revocantur & canonici regulares cathedralis & moniales Almaniſcarum. Interfuit an. 1519 exſequiis Philippi cardinalis epiſcopi Cenomannenſis. Jacobo præſule Carolus Alenconii dux & Margarita Valeſia conjux fundarunt monaſterium monialium de
Eſſayo an. 1519. Tres Clariſſarum S. Coletæ 1519.
parthenones conſecravit, primum Alenconii an. 1519, alterum Mauritaniæ apud Unellos anno
1520, tertium Argentonii fundatum a Margarita 1520.
Lotharinga duciſſa, quæ vocatis monialibus e

Mauritania

Mauritania ibidem condidit domum S. Claræ, A
ubi aſſumto religionis habitu ſanctiſſime obiit.
Jacobo anno 1520 Franciſcus *Rometens* Perti-
cenſis dedicavit epiſtolas Pici Mirandulæ. Sy-
1524. nodum habuit an. 1524, in qua conſtitutiones
& ordinationes publicavit. E ſacro baptiſmatis
1528. fonte levavit an. 1528 Jacobum Renati Laval-
lenſis filium una cum Ludovico *d'Eſtiſſac* &
Dionyſia de Barra domina *de Villebon*. Caſtrum
epiſcopale de Floreyo multaſque ædes exſtruxit
ac reparavit, in quibus familiæ ejus ſtemmata
conſpiciuntur. Extrema clauſit die 24 Aprilis
1539. 1539 apud Floreyum, ſepultuſque eſt 8 Maii
in choro cathedralis eccleſiæ.

LIX. Nicolaus.

DANGU.

Bleſis ortus Nicolaus parentibus non legitimis
Antonio *du Prat* Franciæ cancellario & Franciſca
Fil. vidua, legitimatus eſt menſe Sept. 1540.
Preſbyter Carnotenſis, abbas S. Savini Tarbenſis,
Fuxenſis & Juliaci, cantor Bajocenſis, regi a ſan-
ctioribus conſiliis, libellorum ſupplicum magiſter,
cancellarius ducis Alenconii Navarræ regis, Sa-
gienſis epiſc. per obitum Jacobi 9 Junii 1539
legitur in regeſtis Vaticani. Nonnulla pie ſanxit
& mandavit ad inſtructionem parochorum. Tran-
ſlatum ad eccleſiam Mimatenſem Nicolaum dixi-
1545. mus anno 1545, tom. I, col. 106, in eoque
deſinit electio capituli, quæ tranſiit ad nomina-
tionem regis chriſtianiſſimi.

LX. Petrus II.

DU VAL.

Ortu Pariſinus Petrus, filius erat Dionyſii *du
Val* toparchæ *de Sters* & Ludovicæ *de Beaulievre*,
germanus Johannis baronis Caproſiæ, toparchæ
Domnæ petræ, &c. ærarii tribuni Franciſco I
rege, cujus liberorum præceptor erat Petrus.
Doctor theologus & canonicus Rotomagenſis,
Sagienſis epiſcopus ab ipſo rege nominatus, a
Johanne epiſcopo Hipponenſi conſecratus eſt
die 9 Auguſti 1545 in capella ſancti Petri in
parochia de Caudebecco, vi literarum Pauli III
papæ, adſtantibus Conſtantienſi & Coriſopitenſi
Char. xx, col. 176. epiſcopis. Canonicos eccleſiæ ſuæ regulares ſecu-
lari toga donari fecit a ſummo pontifice x cal.
1547. Dec. 1547, dignitates & præbendas ad ſuam
collationem pleno jure vindicans & nonnulla
beneficia repetens, quæ Johannes e deceſſoribus
alter capitulo donaverat. Eccleſiæ Rotomagenſi
1549. obſequium præſtitit 14 Auguſti 1549. Coro-
nationi Catharinæ Mediceæ reginæ adſuerat in
baſilica ſancti Dionyſii menſe Junio, & in miſſa
cardinali Borbonio ſubdiaconus miniſtrarat. Mo-
1550. naſterium Divenſe viſitavit 11 Januarii 1550.
1557. Adfuit fer. IV die 5 Januarii 1557 cœtui no-
tabilium in aula S. Ludovici curiæ parlamenti
Pariſienſis, pro ducatu Alenconii deputatus. Tra-
1558. ctatum edidit anno 1558 de potentia, ſapientia
& bonitate Dei. Colloquio Piſciacenſi adſuit an.
1561. 1561, ibique contra Bezam alioſque novatores
decertavit. Concilio quoque Tridentino annis
ſequentibus adſtitit cum Ludovico nepote, cujus
1563. in gratiam ibidem ceſſit. Anno 1563 Calviniſtæ

milites admiralis Colinii reliquias eccleſiæ Sa-
gienſis expilarunt & combuſſerunt. Defunctus
eſt anno 1564 Petrus in caſtro ſaltus Vicen- 1564.
narum, cujus in ſacello jacet ſepultus. Edidit
Critonem Platonis Gallice & poëma de Ma-
jeſtate Dei.

LXI. Ludovicus I.

DU MOULINET.

Petro avunculo cedente, Ludovicus clericus
Pariſinus Romam petiit, ubi, electus 17 Nov.
1564 in regeſtis Vaticani, conſecratus eſt pre-
ſbyter & epiſcopus. Fidei ſacramentum regi
præſtitit 24 Aug. 1565. Franciſcum *de Valois* 1565.
B Alenconii ducem Sagium intrantem excepit
menſe Junio 1570. Reſtituta poſt hæreticorum 1570.
clades S. Martini Sagienſis altaria conſecravit XI
cal. Apr. 1580, illudque feſtum conceſſis indul- 1580.
gentiis annua memoria celebrari voluit. Concilio
Rotomagenſi adſuit an. 1581, ubi pluries pero- 1581.
ravit, necnon comitiis regni Bleſenſibus anno
1588. Adhibitus quoque eſt ad reformationem 1588.
generalem conſuetudinum Normanniæ. Paſtor
ovibus ſuis ſemper invigilans vix per ſex menſes
a diœceſi unquam abſuit. Doctus juriſconſultus
ac ſacrorum canonum obſervantiſſimus, eorum
præcipue qui in concilio Tridentino, cui doctor
C theologus cum avunculo interfuerat, ſanciti ſunt,
multum profuit in reducendo ad fidem catho-
licam Henrico IV rege, ab ipſo appellatus, eum-
que in ſacris ædibus ſancti Dionyſii ab hæreſi
abſolvit 24 Julii, atque eccleſiæ reconciliavit una
cum archiepiſcopo Senonenſi, nonnulliſque aliis
regni prælatis, quibuſcum ſummo pontifici ſcri-
pſit VIII idus Aug. 1593, nihil niſi reverentiæ 1593.
ipſi debitæ congruum actum fuiſſe in abjuratione
Henrici IV. Tandem plenus dierum Ludovicus
ſequenti quoque ante obitum ceſſit, qui contigit
3 Martii 1601 poſt annos 37 & 8 menſes 1601.
regiminis, ſepultuſque eſt die 15 menſis ejuſdem
D in odeo cathedralis, ac funebri oratione com-
mendatus a Claudio ſucceſſore & ſororis filio.

LXII. Claudius II.

DE MORENNES.

Ludovici nepos, ut volunt nonnulli, Claudius
& ipſe Pariſinus, doctor theologus ac rector
S. Mederici Pariſienſis, vocatus apud S. Diony-
ſium pro converſione regis Henrici IV, non
infeliciter laboravit. Ex præpoſito eccleſiæ Sa-
gienſis, anteceſſoris ſpontanea ceſſione factus
epiſcopus, conſecratus eſt in eccleſia S. Victoris
Pariſienſis 29 Julii 1601 a Franciſco *d'Eſcou-
bleau* Burdegalenſi archiepiſcopo, aſſiſtentibus
E Bellovacenſi & Noviodunenſi epiſcopis. Ordines
celebravit an. 1602. Catecheſes vernaculo ſer- 1602.
mone compoſuit anno 1604, poëmata & ora- 1604.
tiones funebres quæ typis excuſa ſunt Pariſiis
apud Petrum *Bertaut* anno 1605. Moritur 2 1605.
Martii 1606 apud Sagium, & ſepelitur die 7 1606.
in cathedrali.

LXIII. Johannes VI.

BERTAUT.

Quem e toparchia Condati ſuper *Noireau* apud
Perticenſes ortum tradunt Sammarthani, ſeipſum

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

Cadomenſem ſubſcribit carmini quod annos A
natus 18 ſcripſit. Cardinalis de Perronio condiſcipulus, muſarum alumnus & egregius poëta, ſummis principibus gratioſus fuit, maxime ab Henrico III Franciæ & Poloniæ rege dilectus, cui tredecim annis a ſecretis cubiculis inſerviit, & ab Henrico IV, pro cujus ad religionem catholicam converſione plurimum laboravit. Primus Mariæ Mediceæ eleemoſynarius, ipſius favore commenda B. Mariæ de Alneto & poſt epiſcopatu Sagienſi an. 1606 donatus eſt, pro cujus bullis gratuito conceſſis gratias egit cardinali *du Perron* regio apud ſummum pontificem oratori,
1607. literis datis 26 Januarii 1607. Anno eodem B
interfuit cæremoniis baptiſmalibus delphini Franciæ poſtea Ludovici XIII apud Fontem bellaqueum. Henrici IV ad baſilicam ſancti Dionyſii cum abbate S. Cornelii Compendienſis tranſtulit
1610. corpus an. 1610. Magna autem ingenii felicitate & puritate in pangendis verſibus enituit. Plura cantica in Nativitatem J. C. & pſalmos Gallicis verſibus cecinit, hymnum in honorem S. Ludovici & familiæ Borboniæ, &c. ſermones quoque in præcipuas anni feſtivitates & orationem funebrem in obitu Henrici IV. Opera ejus Pariſienſib. typis edita ſunt annis 1620 & 1633. Deceſſit
1611. Sagii in ſuis ædibus 8 Junii 1611, annos natus C
57, ſepultuſque eſt in eccleſia cathedrali die 21 ab abbate S. Martini Andrea *le Moult*. Hoc ei dicavit epitaphium Egidius *Bry de la Clergerie*.

D. M. S.

Marmor hoc quod cernis, viator,
Johannis Berthaldi cineres tegit. Sanctiſſimi viri
Fatum vanis lacrymis proſequi noli.
Vixit, quantum ad gloriam fuit, ſatis.
Magnitudo ingenii, eloquentia & eruditio
Summum principem Henricum III ei conciliarunt.
Fidem, quam plurimi ſceleroſis ſuperſtitionis conſiliis violatum ibant, D
Optimo principi illibatam ſervavit.
Henrici magni, principis invictiſſimi, gratiam iiſdem artibus adeptus,
Divinis poëmatibus, res ab eo tam pace quam bello
Magno cum totius orbis ſtupore geſtas,
Etiam poſt hominum memoriam cælis ipſis & æternitati ſacravit,
Ab illo multis beneficiis auctus,
Tandemque eccleſiæ Sagienſi votis Auguſtæ præpoſitus.
Cum is gregem ſibi commiſſum ſumma cura regeret,
Verbo Dei ſolennibus diebus paſceret,
Ac ſanctitate omnibus præiret,
Subito principis immortalitate digniſſimi fato perculſus, E
Dum ſanctis illius manibus
Inter ſingultus & lacrymas olorina voce annua juſta perſolveret,
Duplexque per quaternum luſtrum patratum parricidium
Verſibus publicis execraretur,
Seculi impietatem & ſcelera pertæſus,
Vitam cum morte commutavit.
Obiit anno ſalutis M. DCXI° *menſis Junii* VIII.
Vixit an. . . . . .

Egidius Bry de la Clergerie *in ſupremo Galliarum ſenatu patronus viri præſtantiſſimi & amantiſſimi memoriæ M. P.*

LXIV. Jacobus II.

SUAREZ.

Luſitanus natione Jacobus, profeſſione vero ordinis S. Franciſci alumnus, verbi Dei præco egregius quatuordecim annis continuis apud Pariſios temporibus Adventus & Quadrageſimæ concionatus eſt. Hæreticorum hoſtis acerrimus, librum Philippi Mornæi adverſus Euchariſtiam refutavit an. 1600. Scripſit quoque Coſmopœiam in duo priora capita Geneſis & conciones varias, in myſtica poſitivaque theologia mire verſatus. Tandem ſuffragantibus meritis epiſcopus Sagienſis a Ludovico XIII rege nominatus anno 1611, ſynodum habuit an. 1613, in qua varia edidit 1613.
ſtatuta. Monaſterium Divenſe viſitavit 26 Aug. anni ejuſdem, & pro reformatione nonnulla decrevit. Anno 1614 Fr. *le Frere de Soucis* Jacobo 1614.
dicavit librum Gallicum, cui titulum hunc præfixit: *Clamores hæreſis morientis;* & Chriſtophorus *Loiſel, Aurea ſeptem ſapientum Græciæ dicta diſtichis Latinis & Gallicis tetraſtichis illuſtrata.* Ceſſit Jacobus ante obitum, qui contigit Pariſiis III calendas Junii 1614. Hocque illi ibidem apud Franciſcanos ſepulto in choro affigendum curavit epitaphium Jacobus alter ſucceſſor: *Jacobus* Suarez *a S. Maria Olyſſiponenſi, ordinis S. Franciſci theologo eximio, epiſcopo Saienſi, cujus conciones chriſtianiſſimus populus adveneratione multa & concurſu frequentiſſimo comprobavit, Jacobus* Camus *epiſcopus deceſſori ſuo bene merito ſecundum voluntatem teſtamenti F. C. Vixit annos 62 menſes 6, pontificatus an. 3, depoſitus in pace* III *cal. Junii anno* M. DCXIV. 1614.

LXV. Jacobus III.

CAMUS.

Petro domino *de Pontcarré* utriuſque conſiſtorii conſiliario & Johanna *Sanguin de Livry* parentibus natus eſt Jacobus Burdigalæ ultima Jun. 1584, cum parens ejus in Aquitania judicis commiſſarii munere defungeretur. Ibi latice baptiſmali tinctus eſt in cathedrali S. Andreæ, ſuſceptore Jacobo *de Matignon* Franciæ mareſcallo, ejuſdemque provinciæ præfecto. Ex canonico eccleſiæ Pariſienſis, Jacobi coadjutor & ſucceſſor ſub titulo epiſcopi Coronenſis deſignatus menſe Maio 1614; defuncto deceſſore, epiſcopus Sagienſis & ipſe conſecratus eſt ab Henrico Pariſienſi antiſtite in ſacello ſuperiori epiſcopatus 31 Auguſti ejuſdem anni, aſſiſtentibus Gabriele Aurelianenſi & Johanne Rivenſi præſulibus, poſſeſſionemque apprehendit 18 Septembris ſequentis. Eodem anno vocatus eſt ad generalia regni comitia Luteciæ habenda. Diverſis epiſcoporum conſecrationibus Pariſiis adſtitit; ſcilicet Henrici *Clauſſe* Aurenſis epiſcopi 16 Auguſti 1616, Ludovici 1616.
Bertier Heliopoleos 21 Junii 1617, Guidonis 1617.
Champion Trecorenſis an. 1620, Leonorii *d'Eſtampes* Carnotenſis 1621. Pro clero Gallicano in conventu eccleſiaſtico Bleſis ac Turonibus præſulum nomine peroravit anno 1619, adſtantibus 1619.

ANNI CHRISTI

1628. Surdiſio, Rupifucaldio & Radeſiano cardinalibus. A Permiſit 7 Junii 1628 monialibus B. Mariæ ut Alenconii ſedem figerent, quarum ſacellum benedixit 25 Oct. N. *Bazire* vicarius generalis. Cum aliis epiſcopis ad univerſos Franciæ præſules
1639. ſcripſit 9 Februar. 1639 de damnandis duobus voluminibus, quorum unum *Traité des droits & des libertés de l'Egliſe Gallicane*, alterum *Preuves des mêmes libertés*. Generalibus cleri Gallicani
1645. comitiis adfuit annis 1645 & 1646. Hoc autem
1646. anno in ſacello palatii regalis baptizavit Ludovicum Auguſtum filium D. Thuani inquiſitionum curiæ præſidis, ſuſceptoribus regina Franciæ & cardinali Mazarineo. Capitaneum urbis inſti- B
1647. tuit anno 1647. Eccleſiam ſuam multis locis ruina fatiſcentem & caſtrum de Floreyo cum ſacello injuria belli civilis pene dirutum in integrum reconcinnavit, epiſcopale palatium multis ædificiis decoravit, plura bona epiſcopatus abalienata proprio ære redemit, baſilicam multa ſupellectile ornatam reliquit, eidemque argenteam viginti fere marcarum pondere lucernam ante majus altare chori perpetuo uſturam donavit, cathedram concionatoris, necnon chori & ſacellorum fecit clauſuram & aquilam cupream. Ducentas quinquaginta libras reditus annui quinque proceſſionum ſolennibus quinque feſtis die- C bus, ſingulis annis duorum anniverſariorum, Paſchæ ſcilicet & Septembris, ſynodorum poſtridie faciendorum cauſa ex teſtamento legavit. Ceterum plures ſynodos congregavit, diœceſim ſuam ſedulo perluſtravit, abbatiſſis Almaniſcarum, de Vinacio & de Eſſeyo benedictionis munus impendit. Quin etiam eo ſedente in diœceſi ſtabiliuntur tres conventus Capucinorum, domus Urſulinarum, altera filiarum noſtræ Dominæ, collegium Jeſuitarum Alenconii, prioratus Benedictinarum Oximenſium & Argentonii, cum domo clericorum qui miniſterio miſſionum incumbunt. Auxit vero xenodochium Sagienſe, D uti & collegium hujus nominis apud Pariſios quatuor burſis. Reformationem Almaniſcarum totis viribus promovit. Denique condito Jacobus
1650. teſtamento 20 Julii 1650 in palatio Saienſi enterocela exceſſit 4 Novemb. anni ejuſdem, poſtquam epiſcopatum rexiſſet annis 36. Ipſe ſibi vivens monumentum elegerat idem in quo jacet Jacobus Silliacus deceſſor, in choro cathedralis eccleſiæ.

Jacobo autem ſedente & præſente die 19 Octobr. 1624 apertus eſt tumulus Margaritæ a Lotharingia filiæ Friderici II comitis *de Vaudemont* & Iolandis Andegavenſis, quæ nupſerat E Renato duci Alenconii, poſt cujus mortem monialis S. Claræ facta in monaſterio Argentonii, quod cum plurimis aliis fundaverat, ibidem exacta in aſſiduis orationibus & bonis operibus vita cum opinione ſanctitatis obierat anno 1488. Hancque ſanctitatis famam auxit inventum ejus corpus incorruptum, integris adhuc genis, ore, auribus, atque etiam oculis.

LXVI. Franciscus.

ROUXEL DE MEDAVY.

Petrum *Rouxel* baronem *de Medavy*, comitem Granceii, equitem torquatum, regi ab omnibus conſiliis & generalem proregis in Normannia vicarium, necnon Carlottam *de Hautemer* filiam Guillelmi domini *de Fervaques* Franciæ polemarchi & Normanniæ progubernatoris parentes ſortitus Franciſcus, lucem aſpexit 8 Aug. 1604. Abbas Corneliarum & S. Andreæ in Goſſerno, Saienſis epiſcopus a rege nominatus eſt anno 1651, & ab Innocentio X confirmatus menſe 1651. Octobri. Fidei ſacramentum regi exhibuit apud caſtrum S. Germani in Laia 29 Apr. 1652, 1652. & in eccleſia patrum Societatis Jeſu Pontiſaræ conſecrationem ſuſcepit 21 Maii a Carolo Jacobo *de Gelas de Lebcron* Valentinenſi epiſcopo, Petro *de Marca* Conſeranenſi, & Claudio *Auvry* Conſtantienſi adſtantibus epiſcopis. Eccleſiam ſuam adiit & in ea ſplendido exceptus eſt apparatu 27 menſis ejuſdem. Synodum habuit 16 Septembr. 1653, & ſtatuta condidit. Comitiis 1653. cleri Gallicani Lutetiæ habitis ann. 1655, 1656 1655. & 1657 adſtitit. Synodo Pontiſarenſi adfuit 15 1656. Aprilis 1660, & ſubſcripſit bullis Innocentii X 1657. & Alexandri VII. Seminarii apud Faleſiam in- 1660. ſtituendi licentiam a rege impetravit anno eodem. Tranſlatus eſt ad Lingonenſem eccleſiam anno 1670, ut diximus tom. IV, col. 641, & paulo 1670. poſt ad Rotomagenſem 15 Januarii 1671, ubi vide. Hæreticorum templum Alenconii exſtructum an. 1604, deſtructum fuit an. 1664.

LXVII. Johannes VII.

FORCOAL.

Jacobi regi a ſecretis filius Johannes, eidem ab eleemoſynis, priorque Monaſterii in Pertico, tranſlato Franciſco, a rege nominatur epiſcopus 31 Octobr. 1670. Eccleſiam ſuam ingreſſus eſt 13 Martii 1673. Synodum coegit 16 Octob. 1673. 1674, & decreta ſancivit. Obiit 27 Februar. 1674. 1682, ſepultuſque eſt 9 Martii in ſacello beatæ 1682. Mariæ pone chorum cathedralis.

LXVIII. Maturinus.

SAVARY.

Patrem habuit Maturinus mercatorem Pariſienſem, auctorem libri, cui titulus *le parfait Négotiant*. Ipſe vero clero adſcriptus, reginæ ab eleemoſynis, abbas Caherii & Inſulæ Barrenſis, Sagienſis epiſcopus a rege deſignatus eſt menſe Octobri 1682. Ob cleri Gallicani cum Romana curia diſſidium confirmatus a ſummo pontifice 1690. non fuit ante annum 1690. Inauguratus Pariſiis 1692. 24 Auguſti 1692, eccleſiam ſuam ſolenniter ingreditur 12 Octobr. Statuta condidit & pu- 1695. blicavit 3 Januarii 1695. Poſt diuturnos morbi 1698. labores defunctus eſt Sagii 16 Aug. 1698.

LXIX. Ludovicus II.

D'AQUIN.

Moroliarum abbas, tum S. Dionyſii Remenſis Ludovicus, jam Forojulienſis nominatus a rege epiſcopus 12 Januarii 1697, conſecratus eſt in ſacello Sorbonæ Pariſienſi, ut diximus tom. I, col. 444: ſed antequam ad dictam eccleſiam

ANNI CHRISTI

accederet, a rege ad Sagienſem tranſlatus eſt 1 Nov. 1698, eique fidem juravit 30 Martii
1699. 1699, bullis gratis ab Innocentio XII donatus. Sagienſis eccleſiæ poſſeſſionem adeptus eſt 6 Jun. anni ejuſdem, provincialique ſynodo apud Gallionem adſtitit 30 ejuſdem menſis. In conventu
1700. cleri Gallicani anno 1700 inter doctiſſimos antiſtites fulſit. Inde reverſus, totum ſe paſtoralibus muniis impendit, in iiſque obiit 17 al. 22 Maii
1710. 1710, ætatis 43. Omnia ſua pauperibus legavit.

TURGOT DE S. CLAIR.

LXX. DOMINICUS-BARNABAS.

Antonii *Turgot* magiſtri requæſtarum & N. *du Tillet de la Buſſiere* filius alter Dominicus-Barnabas, doctor facultatis Pariſienſis, ſyndicus cleri Gallicani, regi ab eleemoſynis primuſque ducis Biturigum eleemoſynarius, Sagienſis epiſcopus a rege nominatus 12 al. 19 Julii 1710, inauguratur 14 Decemb. in eccleſia S. Ludovici patrum ſocietatis Jeſu a cardinali Noaillio, aſſiſtentibus Tornacenſi ac Autiſſiodorenſi epiſcopis. Poſſeſſionem per procuratorem iniit 17 Dec. anni ejuſdem, ipſe vero 13 Febr. anni ſequentis. Conſecrationi epiſcopi Santonenſis adſtitit Pariſiis
1711. 21 Decemb. 1711. Ducem Alenconii filium ducis Bituricenſis ſacris abluit undis 26 Martii
1713. 1713. Nominatus abbas Silliaci menſe Sept.
1727. 1727, obiit 18 Decemb. anni ejuſdem, annos natus 60 & aliquot menſes.

L'ALLEMANT.

LXXI. JACOBUS-CAROLUS-ALEXANDER.

Doctoris Pariſienſis lauream adeptus 23 Mart. 1716 Jacobus-Carolus-Alexander, viſitator generalis in Francia monialium ordinis ſanctæ Thereſiæ, nominatur epiſcopus Sagienſis a rege
1728. 27 Martii 1728. Proclamatur & proponitur Romæ 10 Maii & 15 Decemb. anni ejuſdem.
1729. Inungitur 23 Jan. 1729 in eccleſia monialium Aſſumtionis Pariſienſis ab archiepiſcopo Rotomagenſi, aſſiſtentibus Andegavenſi & Atrebatenſi epiſcopis. Regi fidem dixit 30 menſis ejuſdem. Abbas S. Martini Trecenſis menſe Julio
1732. Breviarium novum promulgavit, & obiit 1732.
Pariſiis 6 Aprilis 1740, annos natus 49, ſepul- 1740.
tuſque eſt in eccleſia parochiali S. Rochi cum hoc epitaphio.

PLANGE & ORA.

Quem religio a teneris pium, morum ſuavitas omnibus amabilem, mira eruditio muniis ſuis parem, caritas Deo gratum, in exornandis altaribus magnificum, pauperibus effecit liberalem, in crypta ſacerdotibus tumulandis deſtinata beatam exſpectat reſurrectionem Reverendus in Chriſto pater Jacobus-Carolus-Alexander l'Allemant, *ſacræ facultatis Pariſienſis doctor. In urbe Molinenſi vicarius generalis & officialis, poſt ſex annos diſcedens, ingens ſui reliquit deſiderium. Carmelitarum viſitator generalis paterno eas fovit affectu. Ad epiſcopatum Sagienſem evectus, vixit potens opere & ſermone. Pro generalibus cleri Gallicani comitiis deſignatus, Luteciam cum veniſſet, aſſiduis pro diœceſi ſua curis & laboribus conſumtus, obiit* VIII *idus Aprilis* M. DCCXL, *anno ætatis 49, pontificatus* XII. *Hoc doloris & pietatis monumentum poſuit frater amantiſſimus Stephanus-Carolus-Felix* l'Allemant de Nantouillet.

NEEL DE CRISTOT.

LXXII. LUDOVICUS-FRANCISCUS.

Preſbyter Rotomagenſis Ludovicus-Franciſcus, licentiatus in legibus, conſiliarius clericus parlamenti Normanniæ a die 24 Aug. 1719, canonicus, theſaurarius & vicarius generalis Bajocenſis, abbas Silliaci menſe Junio 1728, & S. Ferreoli Soſmenſis menſe Decembr. 1733, deputatus eſt a provincia Rotomagenſi ad generalia cleri Gallicani comitia anno 1730. Deſignatus a rege epiſcopus Sagienſis 5 Maii 1740, Romæ proclamatur 4 Septemb. & proponitur 8 Novembris, ſacratur 11 Dec. & regi fidem dicit 29 eorumdem menſis & anni. Inchoatum a deceſſore miſſale edidit novumque rituale promulgavit. Altare quoque majus eccleſiæ cathedralis ab ipſo conſtructum eſt.

SAGIENSES PRIORES ET PRÆPOSITI.

Quandiu regularis fuit eccleſia Sagienſis, ſecundas in ea partes prior obtinuit; facta autem ſeculari, prioribus ſucceſſere præpoſiti. Horum & illorum hæc eſt ſeries.

PRIORES.

I. Garinus capitulo præſidebat annis 1131 & 1143, inde primus ſancti Victoris Pariſienſis factus eſt prior. (Charta IX. col. 163.)

II. Henricus 1153.

III. Hugo I 1154.

IV. Johannes I 1165.

V. Guillelmus I 1194. Innocentius III bona capituli Sagienſis recenſuit & confirmavit bulla data VIII calendas Junii 1199. (Ch. XIV. col. 169.)

VI. Johannes II annis 1208 & 1212.

VII. Guillelmus II anno 1226.

VIII. Hugo II ex priore fit epiſc. 1228.

IX. Giſlebertus 1238 cum toto eccleſiæ Sagienſis conventu ratam habuit compoſitionem inter Petrum electum Rotomagenſem & Hugonem epiſcopum Sagienſem. Occurrit adhuc anno 1252.

X. Johannes III *Galliot* 1287.

XI. Philippus I *le Boulanger*, ex priore epiſcopus 1295.

XII. Richardus *de Sentilly*, ex priore epiſcopus 1315.

XIII. Nicolaus I 1332.

XIV. Philippus II *Boulemer* cum Johanne

Digitized by Google

de Hulmo officiali arbiter ſententiam tulit anno A 1365 Sabbato poſt Nativitatem B. Johannis-Baptiſtæ, qua Perſeniæ monachi in poſterum, uti ſolebant, duas libras thuris in feſto S. Martini hiemalis perſolvere S. Martino Sag. tenerentur.

XV. Johannes IV *Bourdon*, al. *Boudes* 1416.

XVI. Robertus I *de Caux* 1441.

XVII. Johannes V *Michel*, quo defuncto,

XVIII. Johannes VI *Ferrieres* clericus Carnotenſis, protonotarius apoſtolicus & magiſter in artibus, vacantem Johannis *Michel* defuncti locum a ſummo pontifice ad triennium obtinuit; eoque elapſo, ut beneficium reſervatum. Interceſ- B ſere quidem canonici electuſque confirmatus eſt Lucas *Robine* 10 Nov. 1469 : at Johannes ſententiam obtinuit a ſummo pontifice, quam ſua rex auctoritate munivit 6 Junii, ſicque Johannes prior erat 16 Julii 1477.

XIX. Robertus II *de Caux* ex canonico & archidiacono Beliſmenſi, prior eſt electus 19 Novembris 1510.

XX. Nicolaus II *Meſnerel.*

XXI. Martinus *le Hunelier* electus 19 Nov. 1519, quo cedente,

XXII. Thomas *d'Orval* electus eſt 14 Jan. C 1523, cujus per ceſſionem,

XXIII. Martinus *le Hunelier* via ſcrutinii eligitur 29 Martii 1529.

XXIV. Nicolaus III Vaſſoris, quo cedente,

XXV. Johannes VII *de Luxembourg* prior commendatarius anno 1545.

XXVI. Ludovicus *de la Perſonne.*

Præpositi Ecclesiæ Sagiensis.

I. Stephanus *Pallu* licentiatus in decretis fit præpoſitus anno 1550.

II. Radulfus *Mareſcot*, quo defuncto, D

III. Simon *Gallois* de capella prope Sagium oriundus, eligitur ab epiſcopo 5 Martii 1557, preſbyterque ordinatur Sabbato in Paſſione Domini ejuſdem anni.

IV. Claudius I *de Morennes* nobilis clericus Pariſienſis, 2 Martii 1590, per cujus ceſſionem,

V. Guillelmus *d'Oron* clericus Pariſienſis, ceſſit quoque in gratiam ſequentis.

VI. Carolus I *Paulin* preſbyter Pariſienſis, per cujus ceſſionem,

VII. Petrus *le Roy* nobilis clericus Pariſienſis, Ludovici *du Moulinet* epiſcopi pronepos, 21 Maii 1602.

VIII. Claudius II Aridienſis, al. *de Sercheſpée*, preſbyter, Pariſienſis facultatis baccalaureus, de Letonio in diœceſi Cenomannenſi, Petri Aridienſis, qui concilio Tridentino interfuit nepos, per ceſſionem Petri fit præpoſitus.

IX. Carolus II *le Moulinet* preſbyter Sagienſis, ex archidiacono Oximenſi Claudio ſucceſſit præpoſitus anno 1626.

X. Jacobus *Board* ſubdiaconus Pariſienſis, Carolum defunctum excepit 26 Oct. 1631.

XI. Benedictus-Franciſcus *Rouxel de Medavy* clericus, in locum Jacobi ſuffectus eſt 21 Oct. 1652.

XII. Robertus *de Friche* vicarius generalis epiſcopi Sagienſis, Benedicto-Franciſco ſucceſſit 3 Sept. 1657, & ceſſit in gratiam ſequentis.

XIII. Harduinus *Rouxel de Medavy* canonicus Rotomagenſis, permutatione facta cum Roberto fit præpoſitus menſe Februario 1674. Permutavit & ipſe cum ſequenti.

XIV. N. *d'Erard* prior de Planchiis, facta permutatione cum Harduino fit præpoſitus an. 1676, & cum Auguſtino-Ludovico canonicus de Francavilla anno 1679.

XV. Auguſtinus-Ludovicus *d'Erard de Tanche* permutavit cum patruo 12 Aprilis 1679, obiitque 16 Aprilis 1723 ætatis 75, ſimul ſeminarii rector, & ſepultus eſt in eccleſia cathedrali, cui epitaphium in ſacello ſeminarii erexere patres Societatis Jeſu.

XVI. Hercules-Pomponius-Ludovicus *de Cordey de Glatigni* preſbyter Sagienſis, ſuffectus eſt 23 Maii 1723.

XVII. Johannes *Philibée* preſbyter Claromontenſis, doctor ſorbonicus, vicarius generalis epiſcopi Sagienſis, defuncti 1740 & poſtea capituli, ultimo defuncto ſucceſſit. S. Chrodegandi Sagienſis epiſcopi reliquias ex Arvernia Sagium tranſtulit an. 1731.

5 Gaufridus *la Mouche* ex decano Sagienſi factus eſt epiſcopus Andegavenſis anno 1162, teſte Roberto de Monte. Quiſnam autem ille eſt decanus?

VETERA DIŒCESIS SAGIENSIS MONASTERIA.

Fuere olim plurima in diœceſi Sagienſi mo- E naſteria a SS. Ebrulfo & Ebremundo condita. Non auſim quidem aſſerere quindecim monaſteria cum virorum, tum mulierum, quæ regularibus inſtituit diſciplinis S. Ebrulfus, & quibus rectores præpoſuit, fuiſſe omnia in diœceſi hacce ſita, ſicut prius Uticum fuit, antequam Lexovienſi ſeculo XI ineunte ſubjiceretur. Dubitare tamen non licet quin plura inibi fuerint; ſed illorum nomina jamdudum a Normannis deſtructorum cum ædificiis interiere. En aliquot quorum adhuc ſupereſt memoria.

In pago Oximenſi municipium eſt S. Serenici nomine, cui parœcialis eccleſia nuncupata eſt. Is claris parentibus in Italiæ urbe Spoletana ortus, poſt navatam ſtudiis operam cum Serenedo fratre Romam petit, ubi ambo diaconi cardinales creati dicuntur. Fugiendi honoris cauſa in Gallias profecti, primum Cenomannos in vico Salvia conſiſtunt, tum Serenicus cum Flavardo miniſtro ſeceſſit in proximum pagum Oximenſem, ibique ſedem fixit in ſcopuloſo monte, quem anfractus Sartæ fluminis ex tribus partibus ambit, cella extructa cum oratorio beati I. S. Serenicus.

Digitized by Google

Martini antiſtitis, quod Mileharius Sagiorum epiſcopus abſolviſſe fertur. Illuc plurimi confluxere diſcipuli ad centum quadraginta, teſtante Orderico Vitali, quorum lapidea, inquit, ſepulcra palam adventantibus inter baſilicam & in circuitu ejus teſtimonio ſunt, cujus meriti & reverentiæ illic homines requieſcunt. Inibi quoque ſepultum corpus ſancti Serenici, quod Carolo ſimplice regnante, cum Haſtingus Danus Neuſtriam depopularetur, a fidelibus in caſtrum Theoderici tranſlatum eſt, ac diſperſis monachis S. Serenici monaſterium deſtructum.

II. Fontenay. Fontanetum, nunc parochia duabus a Sagio diſtans leucis ad Aquilonem, prius fuit monaſterium, quod fundatorem agnoſcit S. Ebermundum ſeu Evermundum. Bajocis hic ortus ex nobili genere, in aula Theoderici regis III præcipuas dignitates ac optimam uxorem conſe- A cutus eſt; ſed piorum librorum lectione ad mundi contemtum accenſus, eumdem uxori perſuaſit. Mutuo itaque conſenſu hæc velum ſacrum accepit, ille fundatis plurimis eccleſiis & locis ſacris, in quibus monaſterium S. Deſiderii a Fontaneto ſemileuca diſſitum, in deſertum quod Fontanetum dicitur ſe recepit, ubi monaſterium in honorem B. Mariæ condidit & monachos coegit, quibus præfuit, donec Annobertus Sagienſis epiſcopus eum præfecit cuidam cœnobio, quod dicitur Mons majoris, ubi ſanctæ vitæ curſum feliciter conſummavit anno circiter 720. Sepultum corpus in monaſterio Fontanetenſi, quo a B Normannis everſo, tranſlatum eſt ſucceſſive in cœnobium Uticenſe, dein Aurelianos, poſtremo Credolium ad Iſaram, ubi aſſervatur ſolum caput, corpore reliquo a Calviniſtis combuſto.

ABBATIÆ DIŒCESIS SAGIENSIS.

Sunt in diœceſi Sagienſi decem abbatiæ, e quibus:

Ordinis S. Benedicti.

S. Martinus, *S. Martin de Seez.*
S. Petrus ſupra Divam, *Saint-Pierre ſur Dive.*
Almaniſcæ, *Almeneſches.*
Vinacium, *Vignaz.*

Ordinis S. Augustini.

Eſſeium, *Eſſay.*

Ordinis Cisterciensis.

S. Andreas in Goffer, *S. André en Gouffern.*
Trappa, *la Trappe.*
Villarium, *Villers-Canivet.*

Ordinis Præmonstratensis.

S. Johannes in Faleſia, *S. Jean de Falaiſe.*
Silleium, *Silly.*

S. MARTINUS.

Saint Martin.

IN burgo S. Mariæ, jam ante ſexcentos annos S. Martini dicto, virgini Dei-paræ nuncupatum erexiſſe olim videtur cœnobium S. Ebrulfus Uticenſium abbas, monaſteriorum quindecim conditor, poſt annum 560, tametſi nullum inductæ Sagium ab Ebrulfo coloniæ veſtigium antiqua referunt monumenta. Ut autem monaſterii primam originem Ebrulfo acceptam referamus, faciunt imprimis anni 1060 notitia, temporibus priſcis ſub monaſticæ regula religionis viguiſſe docens, & locorum vicinia conditioque tot monaſteriorum facta per illum in Oximenſi pago, quæ pridem Uticenſi excepto deſiiſſe teſtatur Ordericus. Sancti Martini nomen ac cultum quo primum tempore locus hic Mariano conjunxerit nomini haud conſtat. Certe quotquot inſtaurationis meminere ſcriptores coætanei, locum S. Martino ſacrum efferunt, ut quæ ipſi præfertur in vetuſtiſſimis literis Virgo Maria, videatur id C e priſci monaſterii titulo conſecuta fuiſſe. Sub medium itaque ſeculum XI cum favente Guillelmo duce Normannorum proceres erigendis paſſim eccleſiis ac reſtituendis quæ majores ſui proſtraverant monaſteriis operam darent, Ivo Sagiorum epiſcopus e Beliſmenſium & Alenconiorum comitum genere maſculorum poſtremus, ditionis partem pervaſam a majoribus domino mancipare ſtuduit. Mox accitum Rogerium de Monte-gomerici Mabiliæ neptis ſuæ maritum Oximenſemque vicecomitem conſilii participem effecit. Qui Rogerius ut, referente Willelmo Gemeticenſi, *vir erat fortis & probus conſilioque* D *maturus*, libenter aſſenſit, non abnuente Mabilia conjuge, *per quam*, ſecundum Ordericum, *magnam partem poſſeſſionis Guillelmi Beliſmenſis, nempe Beliſmenſem Alenconienſemque comitivas obtinuerat. Prædicti ergo pontificis inſtinctu & conſilio eccleſiam S. Martini apud Sagium Theodorico abbati ſancti Ebrulfi tradidit; eumque ut ibidem cœnobium monachile conſtrueret, cum conjuge ſua ſummopere rogavit. At ille haud ſegniter aſſignans opus in nomine Domini inchoavit, ibique Rogerium Uticenſem monachum ſacerdotem, & Morinum, & Engelbertum, alioſque ex diſcipulis ſuis conſtituit. Ipſe quoque ſæpius eumdem locum viſitabat, & aliquando tribus* E *ſeu quatuor ſeptimanis commanebat, & incœpti operis perfectioni pro amore Dei & utilitate ſequentium totis niſibus inſiſtebat.* Charta II. col. 152. Interim ſubortis adverſus Rogerium bellis, tantiſper interrupta pependit monaſterii fabrica, peneſque Guillelmi Sorengii tres filios haud ſtetit, quin ædes ſolo tenus æquarentur. Id docet ad annum 1050 Ordericus his verbis: *Amator autem pacis Theodericus undique anguſtiatus eſt: nam apud Sagium nequibat animarum ſaluti proficere, nec cellam ibi cœptam a Rogerio & uxore ejus ad perfectionem erigere, quia ipſi pluribus ſecularium rerum curis occupabantur, & ab inimicis ſuis undique impugnabantur.* Ipſum

Charta I. col. 151.

nihilominus *diligebat* Mabilia, *atque in quibuſdam* A *obediebat. Robertum quoque de Beleſmia primogenitum filium ſuum ipſi & Rogerio aliiſque monachis apud Sagium commorantibus ad abluendum ſacro baptiſmatis fonte obtulit.* Id ante annum 1056 contigit, quo pacis interlucente radio, Theodericus ſupremam ædibus manum impoſuit. Mox Robertum e ſuis vitæ caſtigatioris monachum, qui Troarnum inſerendæ religionis gratia miſſus fuerat, Sagium accivit, eumque ſancti Martini cœnobio præpoſuit abbatem, dum ipſe Palæſtinam cogitabat.

Cellis Anglicanis duabus, una Hiſpanica, Gallicaniſque non paucis potiebantur olim Sa- B gienſes, quibus etiamnum parent eccleſiæ parochiales amplius 60 cum decimarum aliorumque fructuum perceptione, quæ omnia tum fundatorum, tum benefactorum munificentiæ accepta referunt monachi, quos inter præcipuas tenent Ivo Sagienſis epiſcopus, Rogerius de Monte- (Charta III. col. 152.) gomerici, & Mabilia ejus uxor prima, & Adelais altera filia Eberardi de Puteolo, Arnulfus Rogerii (Charta X. col. 163.) filius, Rogerius Pictavinus, Guillelmus Pontivi & Alenconiorum comes Roberti de Beliſmo filius, Johannes Guillelmi filius, Robertus Johannis filius, Hubertus Bellimontis vicecomes, Roſcelinus Bellimontis vicecomes & Radulfus Ra- C dulfi ſenioris filii, Seifridus de Scurris, Helias Cenomannorum comes, Johannes Lexovienſis epiſcopus, Henricus I Anglorum rex, Johannes Anglorum rex, Frogerius Sagienſis epiſcopus, Guillelmus Arundellii comes, Guillelmus Catalaunenſis epiſcopus & Perticenſis comes, Robertus *Mallet* dominus de Guerravilla, S. Ludovicus Francorum rex, Alenconii comites Petrus ſancti Ludovici filius, Carolus Valeſius Philippi pulcri filius, Petrus, Johannes ejus filius, Johannes alter Johannis filius, Carolus, &c. Horum beneficiis diu ſtetit Sagienſium monachorum reſque pietaſque, ſed hanc felicitatem corrupere nata D ſæpius & multos in annos provecta cum Anglis bella, quæ villis ut ceteris monaſterii poſſeſſionibus ſtragem plurimam attulerunt. His exciti malis abbates, poſt annum 1420 ab apoſtolica ſede literas impetrarunt, quibus bonorum raptores diris intentatis ea reſtituere jubebantur. Cum vero ruſticis aſylum præbuiſſet baſilica, munitionis inſtar firmata, nec hominum modo ſed pecorum quoque fuiſſet ſordibus maculata, ſub annum 1431 novam benedictionem accepit.

Res optimo loco conſtitutæ videbantur, cum an. 1563 ſub mediam Quadrageſimam Gaſpar Colinius thalaſſiarcha, novatorum dux, mo- E naſterium ſubivit, quod rebus ſpoliatum omnibus, ſed flammis exemtum, poſt affectos plagis monachos & ſervos aliquot qui domi remanſerant, hæretici dimiſerunt. Reverſi continuo monachi, velut periculo defuncti, reſtaurandis ædibus & aggerendæ ſupellectili gnaviter incumbunt in annum 1568, quo ſuperiore multo gravior procella deſæviit, urgente Gabriële Lorgio de Monte-gomerici, qui tamen conditorum ſe nepotem aut heredem falſo jactitabat. Etſi enim poſt longa temporum intervalla majores ejus genere patriaque Scoti, Montis-gomerici ditionem compararint, nihilo magis in Rogerii de Monte-gomerici conditoris hereditatem aut jura tranſiere; cum præſtantiſſimus ille comes monaſterium radicitus everſum una cum Ivone Beliſmenſi Sagiorum epiſcopo necnon uxore Mabilia, comitatus Alenconienſis heredibus, inſtaurarit dotaritque ex ipſius Alenconiæ ditionis vel Oximenſis qua potiebatur vicariæ bonis ac latifundiis. Exſtinctis vero Rogerii nepotibus, hæ demum toparchiæ tranſierunt ad regiæ ſtirpis comites ſeu duces Alenconiorum, quibus unis conditionem, aut reſtaurationem ſuam & dotationem Sagienſes acceptam referunt, nec uſpiam Longavillæis, aut aliis militibus qui ante Lorgios Montis-gomerici ditionem obtinebant, debitum conditoribus honorem detulere. Calviniſtarum itaque vallatus phalange Gabriël Lorgius monaſterium irrumpit, reſiduos ex monachis duos vinculis onerat, baſilicam ingreſſus evertit aras, ſanctorum icones comminuit, expilat reliquam ſupellectilem, quidquid inſtrumentorum aut codicum venit in manus corripit. Denique ſacrilegum baſilicæ ceteriſque ædibus ignem ſubjicit, ſicque maximis onuſtus ſpoliis, captivos ſecum ducit monachos duos, quorum alter ut Alenconium eſt ingreſſus & redemtæ vitæ ſolvit pretium, plagarum immanitate defecit, alter vulneribus ipſis fortior longam deinceps ſed plenam doloribus vitam exegit.

Illatas a Lorgio ruinas ut ſarcirent abbates & monachi nullum non movere lapidem, Roberto præſertim Allerone, tum Andrea *le Moult* indeſeſſam operam conferentibus, quorum uti & ſucceſſorum laboribus effectum tandem ut ædes omnes, ſi baſilicam exceperis, quæ navi caret & munitionis refert modum, ſolidæ, elegantes & ad normæ regularis ideam comparatæ videantur. Nec minor in vindicandis monaſterii prædiis Sagienſes tenuit ſollicitudo. Verum poſt ſuperatas inde litium immanes procellas, jam tandem rerum ſecuri degunt noſtri, ſacris ac ſtrictiori diſciplinæ fortiter incumbentes. Unde religioni multus honor, multa pauperibus & egenis ſolatia promanant.

Anno 1506 Philippus a Luxemburgo Cenomannenſis epiſcopus & cardinalis, ut Gemeticenſem & Vincentianam, ſic Martinianam Sagiorum commendam adeptus, monachis ad ſaniora conſilia reducendis ſe totum impendit. Hinc natam apud Caſalem Benedictinorum emendationem Vincentianis primum, deinde Sagienſibus ut ſuaderet, abbatiæ titulo nuncium remiſit. Inductis ergo Sagium anno 1511 retinentioris vitæ monachis Cenomannenſibus, favente Ludovico XII Francorum rege, Julio II conſenſum præbente, Johannem *des Bans* abbatem in triennium dici curat. Obſtitere quamplurimum inquilini, remiſſioriſque vitæ devincti lenociniis monachi, quos durius excepiſſe viſi ſunt, ut ſervent initia, reformatores. Mox querelis apud Sagiorum officialem, tum ad Alenconienſe

Digitized by Google

ſcacarium, poſtremo Rotomagum delatis firmati patres, alii vel ſanctioris vitæ genus amplecti, vel alio ſecedere juſſi ſunt; & hæc quidem an. 1512 contigere. Caſalinorum abbatem primum exacto præfecturæ ſpatio Johannes de Monte majori excepit, vivente adhuc & reformationis profectibus applaudente Luxemburgio cardinali. Tum alii quoque ſucceſſere patres in triennium, uti leges apoſtolico regioque firmatæ privilegio concedebant, ſed quid vicibus humanis exemtum? Qui gratia plurimum & auctoritate pollebat Bellaius Cenomannenſis epiſcopus, circiter annum 1535 acceptis ab rege literis, abbatiam ſibi vindicare conatus eſt, nullo quidem tum effectu, ſed cum anno 1541 non aliter litium anfractibus expedire ſe quirent patres, ut abbatis regio nomine diceretur aſſenſum præbuere. Latam a Franciſco legem paulo poſt abrogavit Henricus II Francorum rex, & optatam Caſalinis pacem diſciplinæque amicam quietem indulſit pontificia ſupremarumque curiarum auctoritate fultam. Carolo IX puero maternis auſpiciis regnum obtinente, vulnus recruduit & regio notho credita fuit abbatia, dum tandem an. 1571 ſubreptas inde literas reſcidit Carolus, qui & Caſalinorum privilegia ſingula renovavit. His uſi Caſalinenſes induciis, abbatibus Michaële Iodio, necnon Andrea *le Moult*, cœnobium renovare ſategerunt. Sed cum exſtincto Henrico III Francorum rege, qui necdum Calvinianam hæreſim ejurarat Henricus IV, equiti Rentiaco Martinianam commendam permiſiſſet, in Andream abbatem ille protinus inſiluit, preſſo jugulo necem minitatus ni munere cederet & loco. Satellitem vicit abbatis conſtantia, nec multo poſt adeunti regem, illataſque tum ſibi, tum monaſterii gazis injurias expoſtulanti favit Henricus, ac Caſalina quoque privilegia roboravit. Interim vero ſanctiorem in multa Normanniæ monaſteria diſciplinam ſpargebat Andreas Coſnardi patris eodem ſtudio conciti ſuffragante zelo. Verum exſtinctis illis, ſenſim abſque ſenſu remiſſioni laxabant habenas cum abbates, tum maxime officiales nonnulli, quos privata magis rerum ſuarum quam publici boni cura tangebat. Hinc ambitus & in dignitatum ac officiorum ſucceſſionem ſtudia, coitiones, conſilia. Timebant optimi quique ne reliquos pervaſura eſſet defectionis cogitatio; quamquam diſciplinæ regulari ſtatutiſque ſanctionibus nulla ex parte deeſſe viderentur. Richelium cardinalem minime latuit, non quidem facta, ſed animo perſenſita rerum inclinatio, quam ut averterent patres an. 1634, apud Clarum montem generalia comitia quantocius indicarunt. Fruſtra: paulo poſt enim cardinalis decreto regio Caſalinorum generalis abbas edicitur. Tum vero penſionis annua conditione conciliatum ſibi Richelium mitigare ſtuduerunt Caſalini. Sed cum prudentiores ex illis hoc pacto non ſatis diſciplinæ cautum exiſtimarent, literas ad cardinalem an. 1635 miſerunt, quibus eum rogabant enixius, ut ſanctitatis opinione floreſcentibus congregationis S. Mauri patribus eorum

A monaſteria ſociarentur; quod unum videbatur rebus inclinatis remedium. Et quidem ex Sagienſibus viginti & unus ſupplici libello ſyngrapham addiderunt. Nitentibus in contrarium aliis, reipſa tot inter motus animorum haud leve diſpendium tulit religio, ſicque contigit ut cum a regio latere veniſſent legati diſciplinæ ſtatum indagaturi, congregationis S. Mauri patres quantocius inducendos ſtatuerunt, qui ejuſdem anni 1635 die 13 Julii præeunte Columbano *Regnier* viſitatore cum Andrea *Betolaud* futuro abbate, necnon aliis numero viginti perhumaniter excepti a Caſalinis ſedecim Sagiique primariis civibus, B monaſterii poſſeſſionem adierunt.

Firmata pace, cum Caſalinorum parte qui domi remanſerant, amicitia diu ſtare non potuit, tametſi ſtipendiis eorum portio non levis acceſſiſſet. At ubi vincente patrum modeſtia, gravibus illi ſeſemet exteroſque petierunt injuriis, Rotomagenſis ſenatus edicto coerciti, vel ſero quieſcere didicerunt. Itaque rebus ex voto ſerenatis, patres nuperis etiam defuncti periculis, ſanctiori diſciplinæ rebuſque divinis ac comparandæ ſcientiæ toti addicuntur.

ABBATES.

C I. ROTBERTUS I. Exſtincta penitus, aut denſiſſimis involuta tenebris priſci monaſterii notitia, ab inſtauratione ducenda ſeries eſt abbatum, quibus præluxit Theodericus Uticenſium pater, qui monaſticum gregem Sagium invexit, eique Rotbertum præfecit abbatem. Fuit is Drogonis abbatis Ulterioris portus germanus, ex Uticenſium cœtu Troarnum miſſus ut ſanctæ regulæ normam verbis doceret & exemplis. Creatus Sagienſium abbas Rogerium conditorem ambaſque illius uxores Mabiliam tum Adelaidem adeo ſibi devinxit, nihil ut illo inconſulto tantiſper arduum aggrederentur. Graſſantes in D monaſterii prædia Sorengianos milites, Ivonis pontificis & Hugonis de Grentemeniſlio viribus repreſſit ac diſſipavit. Mabiliam comitiſſam vicinorum quibus infeſtior erat, ſcelere necatam, nec multo poſt Ivonem Mabiliæ patruum rebus humanis exemtum luxit, eiſque debito honore parentavit. Milites aliquot magni nominis adſcivit in monachos, a quibus auctam rem domeſticam perſenſit. Adelaidem Eberardi de Puteolo filiam, quæ Rogerio conditori poſt exſtinctam Mabiliam nupſerat, ad pietatis adduxit officia, cujus ope multa tum in baſilicæ decorem, tum in fratrum veſtes ſubſidia recepit publicis a E ſe literis in calendario conſignata. Sacro ſolenni in die feſto ſancti Audoëni præſens fuit anno 1073; tum ſequenti Beliſmum contendit, atque ibidem feſtum S. Leonardi *de Vandeure* celebravit cum Mainerio abbate Uticenſi & Emma abbatiſſa Almaniſcarum. Pias ibidem Rogerii comitis & Guillelmi *Pantol* donationes in Beliſmenſium, Uticenſium, Troarnenſium, Almaniſcenſium, Cadomenſium & Cluniacenſium favorem calculo ſuo comprobavit. Partem eccleſiæ de Valle-Framberti anno 1078 emit. Provinciali

Provinciali ſynodo apud Juliobonam habitæ ſubſcripſit anno 1080. Duos in eccleſia de Lineriis conſtituit monachos an. 1084. Huic data anno 1085 eccleſia de Rupepetroſa. Cum Mainerio ſancti Ebrulfi & Juhello S. Petri de Cultura abbatibus electus eſt arbiter an. 1086 a Roberto comite Pertici in lite de prioratu de Domna Maria inter Guntardum Gemeticenſem & Fulconem Miciacenſem abbates. Guillelmi regis funus anno 1087 in Cadomenſi ſancti Stephani baſilica eſt proſecutus. Willelmus de Clareio infirmitate nimia preſſus, ad Robertum legatum direxit anno 1088, ut ſibi monachus ad conſolandum daretur obnixe precatus, huicque decimas terrarum ſuarum conceſſit. Cum Rogerius maximis clarus meritis factus eſſet in Anglia Scrobeſburienſis comes, ibique S. Petri nobile monaſterium exſtruere pararet, Sagienſes ab Roberto monachos Raynaldum & Rodonem impetravit anno 1083, ex Orderico, *qui primitus illuc convenerunt & monachiles officinas Oderio patre Orderici & Guarino aliiſque multis adjuvantibus condere cœperunt.* Fulcheredum pariter e ſuis futurum abbatem Rogerio conceſſit, uti Troarnenſibus Durandi abbatis morte perculſis Arnulfum Sagii priorem 1088 conceſſerat. Denique ſecundum Ordericum anno ab Incarnatione Domini 1089 indict. XII, Rotbertus vir bonus & ſimplex in lectum cecidit & perceptis Dominicis ſacramentis XVIII cal. Februarii de ſeculo migravit. Sepultus eſt in capitulo.

II. Radulfus I filius erat Seifridi *d'Eſcures* ex prima ejus uxore Raſſcende, & germanus Seifridi filii Seifridi & Guimordis, ex monacho Sagienſi abbatis *de Gloceſtre* & epiſcopi *de Chicheſter.* Factus & ipſe apud Sagium monachus anno 1079, priorem agebat, cum anno 1089 electus eſt abbas ab epiſcopis, monachis, principibus & populo totius provinciæ, cujus electi in gratiam Rogerius conditor multa contulit ordinavitque monaſterio proficua. Radulfus itaque, inquit Ordericus pag. 678, *literis admodum fuit imbutus, eloquens & jucundus, ideoque amabilis in omnibus, in juventute de illuſtri familia monachilem ad converſationem venit & decem annis in monaſterio per diverſorum gradus officiorum humiliter miniſtravit. Undecimo tandem anno abbatiæ curam jubente & conſecrante Girardo Sagienſi præſule ſuſcepit, & 16 annis inter ſævos bellorum turbines, ſtrenue rexit, Deique fretus auxilio pro temporis opportunitate res eccleſiæ diligenter auxit.* Tranſegit anno 1089 de eccleſia S. Petri de Caſtello. Eodem Robertus *Oyzonne* dedit Radulfo eccleſiam *de Courtomer.* Teſtis fuit anno eodem 20 Sept. in charta Gundulfi Roffenſis epiſcopi monachos in eccleſia Roffenſi inſtituentis. Biennio poſt Helias comes Cenomannenſis an. principatus ſui 1, Sagienſibus dedit immunitatem omnium tributorum per totam Cenomanniam. Adfuit an. 1091 reconciliationi Girardi epiſcopi Sagienſis cum monachis Majoris monaſterii. Eodem cum Fulcone S. Petri ſupra Divam & Arnulfo Troarnenſi abbatibus interfuit

A electioni Rogerii de Sappo abbatis S. Ebrulfi in locum Serlonis electi Sagienſis epiſcopi. Anno 1092 cum Rogerio Uticenſi abbate S. Nicolai reliquias in eccleſia ſancti Petri apud Noromum ſuſcepit. Cum ſancti Serenici caſtrum Robertus Beliſmenſis comes ſpoliaret an. 1094, Sagienſes monachi brachium ſancti Serenici de eccleſia tulerunt, & in S. Martini cœnobium reverenter tranſtulerunt, ex Orderico. Eodem anno Rogerio conditori apud Scrobeſburiam monaſticis induto veſtibus, nec multo poſt vita functo ſolenni ritu parentavit Radulfus, cui Rogerius comes Pictavienſis donavit anno eodem eccleſiam *de* B *Lancaſtre*, & Morinus de Merleio eccleſias de Appanaio & de Lurreio. Anno 1097 cum Serlone epiſcopo Sagienſi convenit de vivariis & aqua fluvii Olnæ coram Roberto de Beliſmo, Arnulfo abbate Troarnenſi, Hugoneque canonico Sagienſi filio Seifredi patris ipſius Radulfi. De ſuorum ſalute ſollicitus literas dedit ad Anſelmum Cantuarienſem archiepiſcopum, a quo reſponſa tulit amoris & honorificentiæ pleniſſima. Anno 1098 in capitulo S. Martini præſentibus Serlone epiſcopo & Radulfo abbate, Arnulfus quartus filius Rogerii de Monte-gomerici pro animabus ſua, patris ſui & fratris Hugonis co- C mitis, qui eodem anno occiſus fuerat, monachis S. Martini apud *Pembroch* in Wallia eccleſiam ſancti Nicolai ibidem ſitam & 20 carrucatas terræ cum omnibus quæ homines ſui huic eccleſiæ daturi erant dedit, tantumque daturum ſe promiſit quantum ad paranda fratribus calceamenta ſufficeret. Anno 1099 jubente rege Radulfus electum Uticenſem Lexovium perduxit, ejuſque electionem vice monachilis conventus dictavit, inquit Ordericus pag. 776. Adſtitit non multo poſt dedicationi eccleſiæ Uticenſis. Præſens fuit concioni qua Fulcheredus ex monacho Sagienſi Scrobeſburienſis abbas in feſto D ſancti Petri anno 1100 proximum Guillelmo regi fatum prædixit, qua de re Serlo quoque pontifex aſſentiente Radulfo Guillelmum præmonuerat. Henrico paulo poſt fraternum ſolium vindicanti Scrobeſburienſes, ex Willelmo Malmeſburienſi, *per Radulfum tum abbatem Sagii.... miſere caſtelli claves deditionis præſentis indices, futuræ devotionis obſides.* Convenit Radulfus an. 1101 cum heredibus eorum qui decimam de Merreio dederant. Donata anno eodem Sagienſibus eccleſia S. Leodegarii. Interim vero Robertus Beliſmi comes paternæ caritatis oblitus, Sagienſes graviſſimis cladibus infeſtavit & Ra- E dulfum, inquit Ordericus, abbatem jucundum & facetum, amabilemque virum plurimis modis contriſtavit, hominesque ſancti præſulis Martini indebitis exactionibus oppreſſit, & ipſum per immeritam ſubjectorum afflictionem fugavit: ſic præſul Serlo & abbas tyranni jugo fatigati in Angliam fugerunt, & a rege Henrico refrigerandi benigniter ſuſcepti ſunt circa an. 1103. Dum eſſet in Anglia, S. Cuthberti Dunelmenſis epiſcopi ſepulcrum coram apertum eſt, cujus oſſibus contrectandis cum admovere manum

Monaſt. Anglic. tom. 1, pag. 568.

Ibid. pag. 569.

nullus auderet, referente Willelmo Malmeſburienſi, tractavit illud corpus auſu felici Radulfus tunc Sagii abbas & propalam illibatum protulit an. 1105. Poſt annos tres Gundulfi Roffenſis epiſcopi locum excepit, ac tandem in Anſelmi Cantuariorum archipræſulis ſedem eſt ſubrogatus. Romam ad Paſchalem papam properanti nuncius occurrit eum de morte pontificis faciens certiorem. Rotomagum itaque reverſus in frequenti ſynodo pacem inter Henricum regem ac populos firmavit. Paulo poſt adverſa valetudine conflictatus ægre transfretavit in Angliam, ubi doloribus & ærumnis excoctus anno 1122 mortalitatem exuit. Interea anno 1105 menſe Oct. in feſtivitate S. Romani archiepiſcopi Rotomagenſis Normannus de Nealfa heres Girardi de Chenaio confirmavit ea quæ Girardus monachis S. Martini vendiderat coram Roberto de Beliſmo in conventu apud Beitrum, ubi Arnulfus abbas Troarni & monachi Sagienſes adſtitere: unde quis fortaſſe inferat Arnulfum Troarnenſem abbatem abbatiæ Sagienſis curam ſuſcepiſſe a receſſu Radulfi, & certe ante annum 1110 Radulfo datus non eſt ſucceſſor.

III. Hugo I *d'Achei*, quem anno 1110 electum probat charta, partem in eccleſia ſancti Audoëni hoc anno emit, reliquas emerunt monachi anno 1171. Factam cum preſbytero de Merreio compoſitionem approbavit an. 1113.

IV. Giſlebertus Frideburgis filius, ſubſcripſit chartæ fundationis Readingenſis cœnobii in agro Berroenſi an. 1125. Guarini Uticenſium abbatis funus exſecutus eſt anno 1137. Religionem ejus probat Michaëlis Tiraſconenſis epiſcopi charta, qua Sagienſibus monachis concedit eccleſiam S. Crucis extra muros Tutelanæ civitatis. Hanc Adrianus IV papa approbavit donationem anno 1159. De Giſleberto ſic habet vetus martyrologium: *II nonas Auguſti obiit domnus Giſlebertus abbas quartus hujus cœnobii.*

5 Succeſſoris ignotum nomen, niſi ſit alter Gilbertus memoratus in Monaſtico Anglicano tom. II, p. 950, & apud Robertum de Monte.

V. Johannes I de Valle filius erat Richerii. Huic & monachis decimas de Lonreio & de Damigneio confirmavit coram Guillelmo *de Ponthieu* in caſtro Alenconii Guarinus de Lonreio, quas dederat anno 1147. Huic quoque Guillelmus Pontivi comes confirmavit donationem eccleſiæ ſancti Nicolai de Rocha, in qua prius erant canonici regulares de Perſenia anno 1151, ea lege ut conventus monachorum Sagienſium ibidem inſtitueretur, confirmantibus Johanne filio Guillelmi & Willelmo Cenomanenſi epiſcopo, qui Johanni abbati confirmavit patronatum ſancti Germani de Bernis. Obtinuit an. 1163 a Frogerio epiſcopo confirmationem omnium quotquot in diœceſi tenebant Sagienſes monachi. Anno 1164 Eraldo abbati de Perſenia conceſſit id quod ad S. Martinum pertinebat apud Clarum fontem de Cotinellis ſub annuo cenſu duarum librarum incenſi in feſto ſancti Martini perſolvendo. Terram *de Serranz*

A in emphyteuſim dedit anno 1167. Epiſtola rogavit abbatem Gemeticenſem ut quemdam monachum ſuum in ipſius monaſterium ad tempus admitteret. Variis præpeditus negotiis excuſavit ſe Girardo epiſcopo quod inſtanti ſynodo adeſſe non valeret. *III calend. Julii obiit piæ memoriæ Johannes abbas VI hujus cœnobii.* Ita vetus martyrologium.

VI. Henricus *de Bracqueville* ex priore Troarni S. Martini factus abbas, querelam habuit cum Hugone curato *de Serranz* ſuper duabus procurationibus, quas abbas annuatim exigebat, & ad unam redegerunt Guillelmus epiſcopus Conſtantienſis & R. cantor a ſede apoſtolica delegati anno 1185. Robertus *de Moire* an. 1188 patronatum eccleſiæ *de Viſſennas* Henrico conceſſit, & Liſiardus epiſcopus confirmavit, qui ſacriſtiæ monaſterii univit eccleſiam de Platea. Memoratur Henricus in charta ejuſdem epiſcopi donationes Roberti comitis Alenconii confirmantis an. 1191. Emit an. 1193 medietatem molendini de Valle. Anno 1200 anathemate percuſſit omnes monachos qui mutuum a Judæis acciperent. Societatem iniit anno eodem cum Vincentio abbate S. Vincentii Cenomannenſis. Emit decimam de Cuſſeio anno 1202, quam eccleſiæ pro anniverſario ſuo dedit. Controverſiam habuit cum Giſleberto *de Prulay* pro prioratu *de Brieels*, quæ compoſita eſt anno 1207 a Silveſtro Sagienſi epiſcopo, R. abbate Goſſerni & Roberto Alenconii comite. Tranſegit an. 1208 cum abbate S. Vincentii in nemore. Reperitur adhuc annis 1209 & 1210, quo ultimo compoſuit de decimis de Cubeio cum Roberto *du Meſnil*.

VII. Hugo II ab Hugone ſacerdote dicto Vetus auris, emit quidquid in parochia ſancti Audoëni poſſidebat anno 1210. Bullam ab Innocentio III obtinuiſſe dicitur.

D VIII. Guillelmus I *de la Rochemabile* jam ſedebat an. 1212. Querelam habuit cum Hugone *Maldeis* detentore decimæ de Canaio, quos conciliavit Johannes prior Sagienſis a papa delegatus. Hujus precibus Silveſter epiſcopus S. Martino dedit eccleſiam B. Mariæ *de Aunou*. Guillelmo data anno 1218 decima *de la Cornilliere* in parochia S. Petri *de Fougeres*. Societatem iniit cum abbate S. Ebrulfi anno 1219. Decem marchas argenti conventui legavit, & obiit an. 1220 feria VI ante feſtum S. Benedicti.

IX. Guillelmus II Faber, quam an. 1209 prior exiſtens excommunicationem vibrarat in E eos qui monaſterium penſionibus gravarent, hanc abbas innovavit anno 1220, comprehenſis iis qui aliquid extra monaſterium commodarent, involvenſque an. 1224 eos qui prioratus clerico vel laïco ad longum terminum vel ad vitam darent. Robertum *Mallet* militem dominum de Gueravilla, qui Alenconienſis comitivæ fructibus aliquot gaudebat, præſente S. Ludovico Francorum rege ſibi ſuiſque conciliavit anno 1233. Nonnulla quoque conventui legavit. Obiit idibus Auguſti.

X. Robertus II, qui creditur nepos Giſleberti abbatis, Guillelmo ſuccedit in indicibus, benedictus ab epiſcopo Sagienſi anno 1235, qui regem cum monachis rogavit ut ei regalia concederet.

XI. Stephanus I *Ruellan*, vel *Rualent*, filius Emmelinæ, obiit XIV calendas Martii.

XII. Thomas I *le Metayer* tertiam partem redituum Sevilliaci in annuam precem deputari curavit. Innocentius IV bulla data anno 1248 bona S. Martini recenſuit & confirmavit. Ch. XVI. col. 170.

XIII. Johannes II *Sainctier* 30 miſſas 30 diebus continuis celebrandas ſtatuit in defuncti cujuſlibet monachi gratiam & refrigerium anno 1250. Inſequenti priorem de Lancaſtria ſuum in Anglia procuratorem creat. Henricum III Anglorum regem literis rogavit ut vacanti per obitum Henrici prioratui de Lancaſtria commonachum ſuum ſubſtitueret. Occurrit menſe Jan. 1255 in regeſto viſitationum Odonis archiepiſcopi Rotomagenſis. Anno 1257 menſe Aug. monachis S. Martini pauperie multum attritis conceſſit decem marchas argenti annuatim percipiendas in bonis quæ in Anglia adquiſierat. Obitus ejus notatur VII calendas Auguſti.

XIV. Petrus I *de Mortagne* S. Ludovicum excepit domi ſericumque tapetem auro contextum ab eo percepit.

XV. Radulfus II quædam aſſignavit pauperibus elargienda, cum annuæ pro defunctis preces exſolverentur.

XVI. Johannes III *Loiſel* in annuam precem nonnulla contulit.

§ Quibus annis ſederent tres illi abbates ignoratur, ſicut cujus e tribus monachi S. Martini eligendi a rege facultatem petunt juxta morem & conſuetudinem regni anno 1268, ex chartis Theſauri.

XVII. Thomas II omiſſus in indicibus, idem forte ac prior Thomas, extra locum poſitus, præſentavit ad curam S. Leodegarii an. 1316.

XVIII. Nigellus de Riparia præerat anno 1332, cum in commemoratione omnium defunctorum ſtatas pauperibus eleemoſynas diſtribui curavit. Ad parochiam S. Petri Sagienſis præſentavit anno 1335 V idus Junii, notatus in veteri martyrologio, ubi ſolenne anniverſarium inſtituiſſe legitur.

XIX. Stephanus II *Padoc* filius Aalidis obiit 4 Januarii.

XX. Robertus III *Sarot*, poſt cujus mortem a Petro Alenconiorum comite monachi licentiam creandi abbatis impetrarunt. Carolus dux Normanniæ monachis Sagienſibus conceſſit menſe Januario 1359 ut ob deperditas bellis præteritis chartas quadragenaria poſſeſſio deinceps valeret.

XXI. Michaël I, cujus acta referuntur annis 1360 & 1361, hoc ultimo occurrit in ſententia Johannis Alenconii archiepiſcopi Rotomagenſis pro gratuita appoſitione ſigilli epiſcopalis in literis pro monachis. Obiit Urbani V anno quinto, quo ei ſucceſſit

XXII. Petrus II *Martin*. Ex priore beatæ Mariæ de Lancaſtria factus eſt abbas ab Urbano V anno 1366, quo idem pontifex prioratum alteri contulit VI cal. Decemb. anno quinto.

XXIII. Johannes IV omiſſus in indicibus, priori, ſubpriori & cantori quatuor libras annui redditus conceſſit 21 Aprilis 1378, ut ſingulis hebdomadis tres miſſas facerent. Fructus eremi *de Chaumont* prioratumque *de Coulonges* & *de Gaſt* a ſe nuper recuperatorum ceſſit an. 1388 monachis pro miſſis, quas Robertus comes Alenconii, Gregorius *Langlois* epiſcopus Sagienſis, Guillelmus *de Chamborant* & Jacobus *le Gris* exegerant pro eleemoſynis, quas ad relevandam nuper radicitus ſubverſam eccleſiam fecerant. Primus ſe Dei & apoſtolicæ ſedis gratia abbatem nuncupavit, idemque forte eſt ac Johannes *Loiſel*.

XXIV. Guillelmus III pepigit pro miſſis an. 1395.

XXV. Andreas I *le Brement* conſiliarii munere functus eſt in multis Alenconiæ comitivæ conventibus, quos ſcacaria dicebant. Precum ac ſuffragiorum ſocietatem iniit cum Lonlayenſibus anno 1401. Reperitur annis 1402, 1409, 1410. Societatem iniit cum canonicis ſancti Martini Turonenſis anno 1411. Temporalia abbatiæ bona conceſſa ei ſunt ab Henrico V Angliæ rege annis regni quinto & ſexto, qui anno quinto largitus eſt ei ſalvum conductum ad veniendum in Angliam. Prioratum *de Courtomer* ea lege conventui ceſſit anno 1419, ut quotannis pro eo anniverſarium fieret. Defunctus eſt IV calendas Januarii.

XXVI. Gaufridus I *de Beaumanoir* ex priore de Gaſto factus abbas, ab Henrico V permiſſus eſt Romam petere 20 Januarii 1420, ut a ſummo pontifice confirmaretur, a quo eodem anno monitorium adverſus ſpoliatores monaſterii impetravit: ſed confirmatus ſtatim non fuiſſe videtur, itaque Henricus rex officiariis ſuis mandavit, ne moleſtarent abbatem Sagienſem qui ſolitum non præſtiterat fidei ſacramentum, anno regni octavo. Anno 1431 bellicis cladibus fœdatam pollutamque baſilicam a Rogerio Solubrienſi epiſcopo purgari, necnon altaria benedici curavit Gaufridus, qui an. 1433 ab Eugenio IV bullis tandem donatus eſt VI calend. April. pontificatus anno 3, licet proviſio monaſterii diſpoſitioni apoſtolicæ reſervata exiſteret. Regi fidem juravit 8 Martii 1435. Johannem *le Goux* priorem Lancaſtriæ in Anglia nominavit an. 1439. Occurrit adhuc 23 Januarii 1443 in chartis authenticis *D. de Gaignieres*. Defunctus eſt VIII calend. Martii.

XXVII. Guillelmus IV *le Cordier*, ſeu *le Cordoënier*, ex abbate Silliaci transfertur ab Eugenio IV ad S. Martinum an. 1444. Tranſegit anno 16 ejuſdem pontificis cum J. epiſcopo Sagienſi pro certa Saluciorum auri ſumma. Johanni Alenconii duci a conſiliis ipſi hominium præſtat anno 1451. Vixit in annum 1454, notatus in necrologio XVII calendas Julii.

XXVIII. Guillelmus V *l'Arguengier* monachus S. Petri Carnotenſis & prior de Bruerolis,

fit abbas S. Martini 1455, ſtatimque prioratum dimiſit in manibus Johannis abbatis S. Petri. Guillelmi gratia Guillelmus *de Bonvouſt* armiger dominus de Alneto monachis S. Martini confirmavit quidquid prius donaverant toparchæ de Alneto. Guillelmus regi Carolo duci Alenconii fidem juravit apud Turones an. 1460 16 Junii. Mortuus eſt IV calendas Julii.

XXIX. Petrus III *de l'Heur* Johanni Alenconiorum duci præ cæteris acceptus, conſiliorum ejus fuit præſes. R. epiſcopo præſentavit ad eccleſias annis 1464, 1465 & 1478. Bullam a Sixto IV obtinuit, qua officiali Sagienſi mandat ſummus pontifex, ut ablata ſancti Martini bona B reſtituenda curet anno 1472 pridie nonas Julii pontificatus anno I. Regi a conſiliis apud Oximum juravit fidem an. 1474. Clauſtrum perfecit anno 1479, eodemque benedictioni Johannis *Jouquin* abbatis de Faleſia interfuit.

XXX. Robertus IV *d'Alençon* memoratur anno 1486.

XXXI. Ludovicus *Contet* Egidio *de Laval* epiſcopo præſentat anno 1486 ad parochiam *de Meſnilberoult*, & 1488 ad eccleſiam de Congeio. Profitetur anno 1491 tenere ſe feodum a domino *de la Rochemabile*.

XXXII. Carolus *du Bec* commendatarius, C vicarium inſtituit anno 1492. Præſentat ad eccleſias annis 1494, 1497 & 1500. Attamen Petrus *de l'Heur* legitur an. 1499 ad eccleſiam ſancti Leodegarii præſentaſſe, eodemque abbatia vacaſſe in literis conventus pro prioratu de Curte-omeri, forte quia diſceptabant æmuli, quorum unus erat

XXXIII. Adrianus *de Framezelles* abbas S. Vulmari Bolonienſis, jam abbas S. Martini anno 1500, vicarium habuit doctorem ſecularem, qui Claudio electo Sagienſi præſentavit ad curam Capellæ juxta Sagium anno 1503, ipſe vero eidem Claudio epiſcopo ad curam ſancti D Nicolai de nemore an. 1504. Interim conventus præſentat ad eccleſias an. 1503 propter contendentium diſſidium. Ceſſit autem Adrianus, forte in gratiam ſequentis, nam

XXXIV. Johannes V *du Mellanger* prior erat *du Brieux* anno 1498, quo tempore Egidium *de Laval* viſitantem recuſavit, unde lis in ſcacario Alenconii. Factus abbas per ceſſionem alicujus contendentis, præſentavit ad eccleſias anno 1504; at reprobatus eſt & a ſummo pontifice & ab epiſcopo Sagienſi.

XXXV. Philippus I *de la Croix* a vicario Claudii Sagienſis electi abbatia ſancti Martini E donatus eſt anno 1504, vacante per ceſſionem Adriani *de Framezelles* abbatis ſancti Vulmari, nuper abbatis commendatarii, & inhabilitatem ac intruſionem Johannis *du Mellanger*. Biennio poſt Julius II pontificatus anno 3 abbati ſancti Andreæ in *Goffer* mandavit, ut monaſterio S. Martini vacanti per obitum Caroli *du Bec* ejus commendatarii, quod a Johanne *du Mellanger* ibidem monacho poſt longam vacationem, ob quam ejus diſpoſitio ad ſedem apoſtolicam jure pertinebat fuerat invaſum, ipſo ſe gerente pro abbate, præficiat auctoritate apoſtolica Philippum *de la Croix* ejuſdem loci monachum. Attamen uterque, Johannes abbas de Brolio Herboldi & Philippus prior de Rocha-mabilia jure ſuo ceſſit in manibus ſummi pontificis anno 1506, qui Philippo aſſignavit per totam vitam 24 ducatos auri de camera ſuper fructibus abbatiæ, donec beneficio ſive ſeculari ſive regulari canonice a cardinali de Luxemburgo foret donatus.

XXXVI. Philippus II *de Luxembourg* Cenomannenſis epiſcopus & S. R. E. cardinalis, a Julio II factus eſt commendatarius ceſſione utriuſque contendentis an. 1506. Fidem juravit anno eodem Margaritæ relictæ ducis Andegavenſis. De conſenſu ſummi pontificis inductis octo an. 1511 3 Martii reformationis Caſalinæ monachis, abbatis nomen ac dignitatem exuit an. 1513, retenta de beneplacito ſummi pontificis poteſtate tenendi beneficia & conferendi, ſuperſtes in annum 1519. Neſcio tamen quis ſit ille Johannes *Channart*, quem juſſu Leonis X benedixit an. 1513 abbatem S. Martini.

XXXVII. Johannes VI *des Bans* monachus S. Vincentii Cenomannenſis ceſſione Philippi cardinalis fit abbas in triennium, ejuſque in manibus ſummo pontifici fidei ſacramentum præſtitit in abbatia ſancti Vincentii Cenomannenſis die Dominica *Lætare* 26 Martii 1513. Carolo duci Alenconii fidem juravit anno 1514. Scacarii Rotomagenſis ſtatuto decretum eſt anno 1517, ut monachi S. Martini reformarentur. Anno eodem Johannes ad reformandas Almaniſcarum moniales a ſede apoſtolica delegatus eſt. A Carolo III Alenconii duce anno eodem obtinuit ut cum ipſe, tum ſucceſſores in Alenconii ducatus ſcacariis ſeu conventibus publicis primi ducum lateri ſiniſtro conſiliarii aſſiderent. Ab eodem duce firmata monaſterii bona juraque perſenſit anno 1518 Johannes, qui fit abbas S. Vincentii Cenomannenſis an. 1522.

XXXVIII. Johannes VII de Monte-majori abbas anno 1519 Philippo cardinali defuncto parentavit. Literas a Leone X Caſalinorum in gratiam excepit, & ad abbatiam Cenomannenſem regreſſus eſt. Obiit X calendas Maii.

XXXIX. Ivo *Moriſſon* ex abbate Cenomannenſi fit Sagienſis anno 1522. Carolo duci Alenconiorum celebres paravit exſequias anno 1524. Obiit pridie nonas Maii.

XL. Johannes VIII *Gombault* ſedebat annis 1528-1530.

XLI. Johannes *des Bans* ex abbate Cenomannenſi Sagienſis, cujus inſtinctu Johannes Caſtorienſis epiſcopus anno 1530 majus altare loco dimotum & alia quinque denuo ſacravit monaſteriique reliquas ædes nova benedictione purgavit. Tunc quoque firmatum 6 Martii 1533 cum Cartuſianis Vallis Dei fœdus. Obiit XVIII calendas Maii.

XLII. Nicolaus I *Pinet* abbas 1535 graviſſima tulit a Bellaio cardinale præſuleque Cenomannenſium incommoda, quod is immutato

regis animo commendam invadere tentaret. Fuit A quoque abbas Cenomannenſis.

XLIII. Bremundus de Ponte 1541 cardinalis Bellaii conatus fregit omnes & cum rege fœdus iniit, cui Romanus pontifex aſſenſum præbuit. Obiit pridie calendas Januarii.

XLIV. Nicolaus *Pinet* iterum 1548, ſex menſibus præfuit, mortuus XIII calend. Maii.

XLV. Laurentius *Gauvain* 1549, ſedit novem menſibus. Notatur 2 Januarii in necrologio Gemeticenſi.

XLVI. Rogerius *Gallois* 1550, ſedit 5 annis & 7 menſibus. Abbatiam invadere tentavit, at dejectus an. 1556, ſeſe ad prioratum S. Pauli, B cujus erat prior, recepit, unde expulſus eſt an. 1571.

XLVII. Dionyſius *du Bois* 1556, graves ab hæreticis ſævire incipientibus procellas, alias ob temporum injuriam & aëris inclementiam patienter tulit circa annum 1563, quo tempore Gaſpardus *de Coligny* Calviniſtarum dux monaſterium invaſit, cujus gazas abduxit omnes.

XLVIII. Stephanus II *du Crozet*, qui a capitulo generali deſignatus fuerat anno 1555 ut concilio Tridentino nomine Caſalinæ congregationis intereſſet, S. Martinum abbas adminiſtravit poſt Dionyſium.

XLIX. Johannes IX *du Pont* graviſſima pertulit anno 1568 a Gabriële Lorgio de Montegomerici Calviniſtarum duce, qui licet monaſterii conditoris nomen uſurparet, illud tamen incendio deformavit. Fugato Lorgio, inſtaurando cœnobio manum admovit Johannes, jamque Franciſci ducis adniſu creſcebat opus, cum principem adiens abbas celeri fato conficitur anno 1570 calendis Novembris.

L. Nicolaus II *Bourdes*, quo abbate commendam tenuit eques Encoliſmenſis, major Franciæ prior, Henrici II regis nothus: at non multo poſt reddita pax a Carolo IX 12 Junii D 1571; nec diu ſedit Nicolaus.

LI. Gaufridus II *le Gras* monachus ſancti Vincentii Cenomannenſis non ante monaſterii poſſeſſionem adiit, quam regis edicto ſecularium dignitatem illam aucupantium frangerentur impetus. Majorem turrim reſtituit. Anno 1571 Gaufridum abbatem Franciſcus dux Alenconium accivit, ut in ſcacario ſacris operaretur, ibique conſtitutum ad latus principis locum teneret. Obiit XII calendas Februarii 1587.

LII. Nicolaus *Bourdes* iiſdem juribus jubente Franciſco potitus eſt annis 1573, 1574, 1576 & 1578, & poſt biennium altaria quæ pridem E everterant hæretici per Sagienſem epiſcopum denuo ſacrari curavit. Baſilicæ chorum & latera fornicibus ornavit, tametſi bellicis cladibus res haud parum acciſæ fuerant. Obiit IV calendas Auguſti.

LIII. Michaël II *Iodio* monachus Caſalis Benedicti, abbas ſancti Martini 1580. Baſilicæ decorem addidit, chori ſtalla, majus altare, picturas, horologium aliaque renovavit. Anno 1583 in ultimo Franciſci ducis ſcacario conſiliarii ſolitum munus obivit, tum cœnobii bona juraque, ne chartis ac documentis majorem partem igni traditis invaderentur ab hoſtibus, ab eodem duce recognoſci firmarique ſtuduit. Obiit idibus Julii.

LIV. Andreas II *le Moul* ex cellerario abbas Michaëli ſucceſſit an. 1588. Tum poſt Henrici III regis mortem a Rentiaco barone Beuvronii toparchæ germano, cui commendam roganti Henricus IV necdum fidei redditus faverat, graviſſimis affectus injuriis & ad necem quæſitus, furentium ardorem immoto animo retardavit, dum tandem a rege Sagienſium juris admonito in ſede confirmatur 3 Januarii anno 1590. Regem quoque dum Huneſloti degeret, in Caſalinorum reliquorum abbatum gratiam flexit. Rebus optimo loco conſtitutis & maximi factus ab omnibus, Rotomagenſis ſenatus edicto, Turgoto conjunctus eſt ſenatori, quo violatas diſciplinæ leges in Normanniæ cœnobia revocaret. Gemeticenſes ubi rexit prudentiſſime, Conchas, mox Uticum, tum ad Severianos eadem ibi præſtiturus commigravit, ſociante Coſnardo, cui paria inerant ad religionis cultum animis inſpirandum ſtudia. Caſalinorum quoque privilegiis cum apud Henricum regem ſæpius, tum anno C 1611 apud Mariam Ludovici XIII matrem egregie proſpexit. His ex ſententia geſtis, ætate confectus anno 1616 vivere deſiit, probis omnibus & maxime Turgoto ſenatori deſideratus, qui veterem amicum elogio ſimul & epitaphio dignatus eſt impreſſo cupreæ laminæ & prope mortui ſepulcrum columnæ affixo, his verbis:

D. O. M. S.

Religioſiſſimo viro Fr. Andreæ le Moul, *hujus monaſterii dum viveret abbati vigilantiſſimo, modeſtiſſimo, vita functo Carolus* Turgot *regis in ſenatu Rotomagenſi coſſ. collegæ amiciſſimo ſibi revocandæ, curandæ ac reſtituendæ monaſticæ diſciplinæ a dicto ſenatu quondam dato, mærens bene merenti hoc monumentum poſuit.*

Non animo mollis, non corpore, cetera durus,
Quid tum ſi falſo nomine mollis eram!
Continui, abſtinui ſupplex, humiliſque vigilque,
Hoc mihi quod vitæ funeris elogium.

Obiit anno ſalutis M. DCXVI, XXIII *die Junii, ætatis ſuæ* LXXVI.

LV. Franciſcus I *Barbe* 1592.

LVI. Petrus IV *Machabœuf* 1595.

LVII. Marinus *Bachelot* 1597.

LVIII. Andreas *le Moul* iterum 1599.

LIX. Marinus *Bachelot* 1603, obiit XV calendas Januarii 1625.

LX. Franciſcus II *Mulot* 1609.

LXI. Michaël III *Joſſet* 1612, defunctus XIII calendas Aprilis 1632.

LXII. Johannes X *Ragaigne* 1615.

LXIII. Franciſcus *Mulot* iterum 1621, obiit pridie idus Aprilis 1628.

LXIV. Gabriël *Bordet* 1627.

Digitized by Google

LXV. Johannes *Ragaigne* 1630.

LXVI. Vincentius *Cheſnaye* 1630.

LXVII. Antonius *Bonjan* 1630.

LXVIII. Nicolaus III *Daminois* monachus ſancti Germani Pariſienſis 1631.

LXIX. Andreas III *le Boucher* an. 1635 ultimus de Caſalinis munere abbatis defunctus locum ceſſit anno ſequenti 13 Apr. monachis congregationis ſancti Mauri, quorum primus fuit abbas ſancti Martini

LXX. Andreas IV *Betholaud* factus 13 Julii, unicum quo præfuit annum 1636 revocandis ad concordiam Caſalinorum animis, ſtabiliendæ diſciplinæ promovendiſque rebus impendit.

LXXI. Faro *de Chalus* genere quidem nobilis, ſed ob morum aſperitatem Caſalinis haud tolerabilis videbatur. Inde lites & jurgia, quæ tandem anno 1638 finem accepere.

LXXII. Felix *Paſquier* rexit ab anno 1639 ad 1642.

LXXIII. Michaël IV *Pirou* congregationis viſitator, defuncto Richelio novas a Caſalinis procellas tulit; ſed intercedente ſummi pontificis ac reginæ nutu ceſſerunt edicto privati conſilii 1 Julii 1645. His defunctus curis Michaël, ornandæ baſilicæ ſtudium impendit in annum 1648.

LXXIV. Benedictus *Cocquelin* 1648, multa denuo tulit a Caſalinis, qui rebellium expulſione deterriti, quiete tandem egerunt anno 1651, ſicque pace prorſus redintegrata, a monachis congregationis ſancti Mauri abbatum nomine decoratis adminiſtratur monaſterium ſancti Martini Sagienſis.

S. PETRUS SUPRA DIVAM, *ſeu* B. MARIA DE S. PETRO SUPRA DIVAM.

S. Pierre-sur-Dive.

IN oppido S. Petri ad Divam amnem, ſic dicto ob parœcialem eccleſiam ſancto Petro nuncupatam, ſex ab urbe Cadomo leucis poſitum eſt B. Mariæ cœnobium. Inibi Guillelmus Richardi I Normannorum ducis filius naturalis, a quo comitatum Oximenſem adeptus eſt, ſicut Augenſem poſtea a Richardo II, in prædio ſuo ædem conſtruere cœperat, cui operi dum inſiſterent artifices, mulier quædam prædixiſſe fertur non comiti, ſed reginæ cœli beatæ Mariæ hoc ædificium parari. Quod revera contigit. Nam mortuo paulo poſt Guillelmo comite, Leſcelina ejus conjux locum illum in cœnobium convertit, ubi primo ſanctimoniales collocavit, quas cum a vicinis vexari intelligeret, Lexovium tranſtulit, earumque loco monachos ſubſtituit in cœnobio B. Mariæ. Hos e Fontanella primum advocat: ſed cum Fontanellæ Divam ſubdere cogitat abbas repugnante comitiſſa Divenſiumque libertati conſulente, valere jubetur. Mox ad Iſembardum Montis ſanctiſſimæ Trinitatis abbatem comitiſſa preces dirigit, a quo Ainardum abbatem impetrat, cui cum poſſeſſionibus quas habebat locum hunc tradens, adunatis monaſticæ vitæ cultoribus eum paſtorem præfecit: hæc anno 1046 contigere præſente Guillelmo Normannorum duce, cujus ac ſucceſſorum dominationi comitiſſa locum per virgam paſtoralem quam in manu ejus poſuit, ſubjugavit. Leſcelina vero poſtea quam omnia monaſteriis quæ inſtituerat contulit, poſtea quam ſe cunctis facultatibus mundi pro Dei amore nudavit, cum jam eam Dominus vocare dignaretur, tacta incommodo, ſacrum a filio ſuo D. Hugone Lexovienſi epiſcopo velamen accepit, atque anno 1057 VII cal. Februarii a laboribus ſuis beato fine quievit, corpuſque ejus in hac eccleſia quam fundavit honore condigno conditum eſt.

Chart. IV. col. 153.

Monaſterii religionem ac felicitatem corruperunt ſubſecuta bella Francos inter & Anglos iiſque poſtea conjunctos Burgundiones, a quibus occupata vaſtataque ſunt prædia. His ut mederetur malis, Georgius *Dunot* anno 1666 reformatos congregationis S. Mauri monachos illuc invexit, a quibus redditus ſacris honos, beatæ Virginis cultus revocatus in memoriam, ædes majorem partem collapſæ & villarum reditus profligati pro modulo reſtituuntur. XIV maxime & XV ſeculis monaſterium B. Mariæ de Spineto nomine nuncupatum fuit, quo etiamnum deſignatur imago B. Mariæ in majori ſacello pone chorum.

ABBATES.

I. AINARDUS natione Teuto, horum ducit agmen, *vir*, inquit Ordericus, *ſanctitate & literarum ſcientia præditus. Is in juventute ſtudio religionis fragrans, venerabilem Iſembertum abbatem expetiit ejuſque diſciplinis ſe gratanter pro amore Dei ſubmiſit, & in cænobio S. Trinitatis, quod Goſcelinus de Archis in monte Rotomagi ad orientalem plagam conſtruxerat, monachatum ſuſcepit. Inde nutu divino ab eccleſiæ rectoribus an. 1046 pertractus eſt, ac ſuper candelabrum ut luceret omnibus qui in domo ſunt poſitus eſt. Ordinatus autem Divenſis abbatiæ curam ſuſcepit, anniſque XXXI bene vivens & docens utiliter tenuit.* Leſcelinæ conditricis funus curavit anno 1058. Dedicationi baſilicæ ſanctæ Mariæ ſupra Divam adfuit calendis Maii 1067, quam Guillelmus rex præceperat. Rogerii Belliſmenſis comitis donationes Uticenſi monaſterio factas ſubſcriptione munivit ſua an. 1074. *Rebus præclare geſtis*, ex Orderico, *in lectum decidit, & completis in eo quæ ſervum Dei competunt, XIX cal. Febr. anni 1078 obiit.* Hunc Ordericus Gerberto Fontanellenſium & Durando Troarnenſium abbatibus comparat his verbis: *Quaſi tres ſtellæ radiantes in firmamento cæli, ſic iſti tres archimandritæ multis modis rutilabant in arce Adonai, religione & caritate multiplicique peritia pollebant, ſtudioque divinæ laudationis in templo Dei jugiter inhiabant.* Editos ab illis in Dei ſanctorumque laudes hymnos Ordericus proſequitur, Ainardumque laudat *gemina ſcientia pleniter imbutum, verſificandi & modulandi cantuſque ſuaves edendi peritiſſimum. Hoc evidenter probari poteſt in*

hiſtoriis Kiliani Wirtzieburgenſis epiſcopi, & Catharinæ virginis aliiſque plurimis cantibus, quos eleganter idem edidit in laudem creatoris. Venerabilis Durandus Troarnenſis abbas, corpus ejus in baſilica S. Mariæ ſepelivit, & memorabile carmen quod ſuper laminam mauſolæi ejus ſculperetur edidit, in quo mores & virtutes præfati archimandritæ & chariſmata quæ divinitus inſerta illi fuerant, luculenter patefecit.

Hic jacet Ainardus redolens ut piſtica nardus,
Virtutum multis floribus & meritis;
A quo fundatus locus eſt hic, ædificatus
Ingenti ſtudio, nec modico precio.
Vir fuit hic magnus, probitate ſuavis ut agnus,
Vita conſpicuus, dogmate præcipuus,
Sobrius & caſtus, prudens, ſimplex & honeſtus,
Pollens conſilio, clarus in officio.
Mentis huic gravitas erat, & maturior ætas
Canaque cæſaries, ſed tenuis facies.
Quem nonas decimas Februo promente calendas
Abſtulit ultima ſors, & rapuit cita mors.
Pro quo, qui tranſis, ſupplex orare memor ſis,
Ut ſit ei ſaties alma Dei facies.

II. Fulco, pergit Ordericus, *præpoſitus Uticenſis eccleſiæ, qui poſtea Divenſis abbas factus eſt, a Guillelmo notho rege Anglorum ad Bertam comitiſſam pro privatis cauſis in Brigiam miſſus eſt. Conſecratus in abbatem a Roberto Salarienſi epiſcopo, præfatam domum pluribus annis magnifice ſecundum opportunitatem temporis provexit. Quatuor prædictus heros ſecum duxit Uticenſes monachos, Bernardum cognomento Matthæum cognatum ſuum & Richardum, Guillelmum de Monaſterio & Turchetillum promtos & utiles librarios, & in divino cultu peritiſſimos. Hi nimirum pacifici adjutores ei fuerunt, & primi ad jugum Domini ferendum nocte dieque humeros ſuos avide ſuppoſuerunt.* Anno 1080 Fulco Juliobonenſi ſynodo præſens fuit, uti & anno 1082 Oxellenſi & 1087 funeri Guillelmi regis. Serlonem Uticenſem abbatem ad epiſcopales Sagiorum infulas raptum anno 1091 juvit, & Uticenſibus Rogerium creantibus abbatem præſens adfuit. Ipſum Anſelmus Becci abbas datis literis rogavit ut mitius ageret cum Benedicto fugitivo monacho poſtulante miſericordiam & judicium: qua feliciter promiſſa, hortatur monachum Anſelmus, ut quantocius ad monaſterium repedaret. Fulconi plures adverſarios concitaſſe videtur ſeverior agendi modus. Hinc poſtquam *Divenſe monaſterium 20 annis rigide rexit, ſollertiaque ſua numerum fratrum auxit, multiſque modis eccleſiam provexit, invidente & inſtigante ſathana, injuſte criminatus & depoſitus ſeptem annis exſulavit.* Non tamen animum dejecit, ſed anno 1092 *Urbanum papam adierat, & apud Caſſinum Montem exſulabat,* cum

III. Benedictus Rotomagenſis monaſterii S. Audoëni monachus, atque etiam prior, ex Mabillonio, ei conſentiente rege ſubrogatus eſt. Defuncto illo,

IV. Etardus, aliis Gauterius ſeu Gualterius, Gemeticenſis hortulanus, ab infantia monachus,

A Divenſibus a Guillelmo rege datus abbas *per aliquot annos gregem Dei diligenter ſervavit. Fulconi vero revertenti cum apicibus papæ cœnobialem magiſtratum gratanter reliquit, ac ad converſionis ſuæ locum reverſus, in decrepita ætate hominem exuit.* Hæc Ordericus, cui potius in hujus abbatis nomine, quem vocat Etardum, quam domeſticis ſchedis, ubi Gauterius dicitur, fidendum videtur.

Fulco dein reverſus, *abbatiam ſuam iterum ſeptem annis proſpere gubernavit* (quinque duntaxat annos præferunt ſchedæ Divenſes) *& ſenex in Anglia III nonas Aprilis Guentæ,* ſeu Vintoniæ anno circiter 1106 *obiit....* Accepta Fulconis
B morte,

V. Rotbertus I Dionyſiani cœnobii monachus, *miſerabilis,* inquit Ordericus, *homuncio, datis duci Roberto 140 marcis argenti, ejus in loco intruſus eſt,* per menſes circiter tres, *non paſtor, ſed diſperſor factus gregis.* Simoniacum deſerentibus monachis, *in cœnobio caſtellum conſtruxit, familiamque militum aggregavit...... eccleſiaſtica ornamenta vendidit....... cum Rotberto duce & optimatibus ejus placitum fecit Falcſiæ, quod eis regem cum paucis adduceret repente & ipſi parati eſſent eumdem ſuſcipere..... Ille autem ut dolos advertit iratus, aſſultum in caſtrenſes ſuis mox facere*
C *præcepit, qui injecto igne caſtrum & cœnobium combuſſerunt. Tum..... multi qui in turrim eccleſiæ confugerant, concremati ſunt. Ipſemet Robertus traditor captus eſt, & tranſverſus ſuper equum ſicut ſaccus, coram rege adductus eſt. Cui rex ait, perfide, de terra mea fuge. Niſi pro reverentia ſacri ordinis, cujus habitum exterius fers, miſerrime, facerem te continuo membratim diſcerpere. Dimiſſus itaque apoſtata, protinus ad Francos, unde erat, cum dedecore aufugit & præpoſituram Argentolii, quia monachatus quietem cum paupertate in clauſtro ferre negligebat, obtinuit. Cumque in eodem anno quemdam Johannem placitis conſtringeret, & neſcio*
D *quas conſuetudines ab eo violenter exigeret, ira furente a præfato pagenſe percuſſus eſt, & ita exigentibus culpis ſine pœnitentia miſer trucidatus eſt.* Hæc anno circiter 1106 contigere.

VI. Radulfus Divenſis monachus & cellerarius, volente Henrico rege fit abbas, teſtantibus ſchedis in hunc modum: *Poſt excidium, cum jam rex Henricus ſuperato fratre ſuo Normannia potiretur, reverſis qui diſperſi fuerant fratribus, domnum Radulfum qui cellerarii in hoc monaſterio functus erat miniſterio, virum ſimplicitate animi & innocentia præditum, abbatem conſtituit, qui & ipſe quatuor ſolum annis totidemque men-*
E *ſibus adminiſtrato officio, poſt ſe domnum Richardum ſucceſſorem reliquit, de Aquila cognominatum. Videns itaque præfatus vir inclytus Henricus rex Angliæ & dux Normanniæ damnum quod ipſe intulerat huic monaſterio per combuſtionem ſupra dictam, pro reſtauratione & ſatisfactione ipſius damni fecit nobis chartam ſuam apud Argentonium, in qua conceſſit* Chart. v. col. 156.
& confirmavit & ſpecialiter & generaliter omnes poſſeſſiones & res noſtras, præcipiens & volens eas eſſe liberrimas & immunes ab omni ſubjectione tanquam proprium dominium ſuum, nihil ſibi vel ſucceſſoribus

Digitized by Google

ſuis in terra noſtra retinens, præter aurum, ſi ſubtus terram repertum fuerit, & exceptis placitis de expeditione ſua & duello de placito monetæ, ſi bellum ſeu duellum exinde oriatur, addens in fine dictæ chartæ, quod ea quæ ibi ſcripta ſunt concedit pro reſtauratione & ſatisfactione damni & deſtructionis prædictæ per ipſum factæ anno 1108. Obiit Radulfus VII calend. Martii anni circiter 1111.

Chart. VI. col. 157.

VII. Richardus I de Aquila diplomate quoque ab Henrico rege donatus eſt circa annum 1124. Inſtaurando cœnobio vacavit; ſed ob ingruentem ab Andegavinis Goffredo duce tempeſtatem retardatus, direptis villis ac prædiis ſuccurrere ſat habuit, cum *Joffredo pro tuitione ſui centum & decem marcas argenti pactus ſit, & ſic patriam ſuam, ne penitus deleretur, tutaverit*, ex Orderico ad annum 1136.

VIII. Haimo baſilicæ ſupremam manum impoſuit circa 1140, is ipſe qui in epiſtola ad Divenſes Tuteſberienſis cellæ monachos fidelium collatas opes & patrata Deiparæ virginis precibus miracula deſcripſit. Martyrologii quoque ſeu calendarii veteris creditur auctor, quæ ſola duo ſuperſunt Divenſium antiqua monumenta. Teſtis legitur Haimo in charta Willelmi comitis Pontivorum inſcripta Radulfo abbati ſancti Andreæ XIII calend. Octobris 1143. Occurrit adhuc 1148 in chartis Becci. Obitus ejus conſignatur pridie nonas Decembris.

Charta IX. col. 163.

IX. Warinus, al. Warnerius, monachus Cluniacenſis Haimoni ſufficitur a Roberto de Monte.

X. Alveredus I præerat anno 1149 ſedentibuſque Eugenio III XII calendas Julii an. 4, & Alexandro III, a quibus bullas obtinuit.

XI. Richardus II Frogerio Sagienſi epiſcopo notiſſimus, præfuit quoque ſedente Alexandro III. Obiit 1167, ex Roberto de Monte.

XII. Rannerus Cadomenſis monachus eodem auctore Richardum excepit.

XIII. Alveredus II præerat Arnulfo Lexovienſi epiſcopo, memoratus in tabulis annis 1181, 1186 & 1191, necnon anno 3 Cœleſtini III in chartis Fiſcanni, & an. 1207.

XIV. Simon anno 1207 notus, multa cum Silveſtro epiſc. Sagienſi geſſit an. 1208, variorum quoque monaſteriorum ſubſcripſit donationibus in annum ſaltem 1210; V idus Jan. devixit.

XV. H. anno 1226 menſe Februario, id eſt 1227, præerat, ex tabulis.

XVI. Jacobus I ex monacho Fiſcannenſi creatur abbas Divenſis circa 1230.

XVII. Nicolaus an. 1237 menſe Octobri in chartis Becci, 1239 in tabulis Vinacii, & 1245. Defunctus eſt pridie nonas Octobris.

XVIII. Johannes I in tabulis locum habet ad annum 1263. Gaufrido & Thomæ Sagiorum epiſcopis acceptus, VI nonas Octobr. defecit.

XIX. Jacobus II. In chartis theſauri regii legitur monachos ſancti Petri eligendi abbatis facultatem poſtulaſſe anno 1268, Radulfumque ſedis apoſtolicæ legatum rogaſſe regem anno 1269 ut deſignato a ſe auctoritate apoſtolica abbati ſancti Petri regalium copiam faceret. Is

A eſt procul dubio Jacobus, qui ex monacho ſancti Audoëni abbas S. Petri præfuit annis 1269 & 1273, quo ultimo legitur menſe Maio in chartulario Fontaneti.

XX. Petrus ſedebat anno 1274 abbas ſancti Petri. Pepigit cum rege an. 1280 menſe Julio de alta & baſſa juſtitia in terra S. Petri, cujus medietas abbati & monachis adjudicata, unde comitivæ titulo potitur Divenſis abbatia, ut ex Henrici Anglorum regis diplomate manifeſtum eſt.

XXI. Johannes II occurrit anno 1283 in indicibus.

B XXII. Jacobus III ſedebat annis 1290, 1293, 1302.

XXIII. Guillelmus I de Faiaco ex priore clauſtri 37 monachorum ſuffragiis eligitur abbas 7 Martii 1309 (1310). Precum ſocietatem cum monachis ſancti Salvatoris vicecomitis iniit an. 1311; idem cum Sanſeverenſibus præſtitum anno 1325.

XXIV. Gaufridus, cujus ſuper pravis moribus & malo regimine ut inquirerent priori Prædicatorum de Argentonio & gardiano Minorum Sagienſium ſcripſit Johannes XXII Avenione VIII calend. Sept. pontificatus an. 10, id C eſt 1325.

XXV. Johannes III regebat an. 1337.

XXVI. Renoldus, qui & Ranulfus, annis 1349, 1351, 1355, obiit anno 6 Innocentii VI, quo ei ſucceſſit

XXVII. Herbertus, qui anno 1362 cum epiſcopo Sagienſi pepigit. Occurrit adhuc 1363, deſideratus XI cal. Auguſti, Urbani V an. 3.

XXVIII. Johannes IV ab anno 1367 ad 1378 rexit.

XXIX. Simon electus 1378, dicitur abbas B. Mariæ de S. Petro ſupra Divam 12 Febr. 1382 & 24 Dec. 1383 in chartis authenticis *D. de Gaignières*. Reperitur adhuc annis D 1385 & 1390. Mortuus eſt XVII cal. Octob.

XXX. Guiſchardus de Salis ex monacho Cluniacenſi fit abbas beatæ Mariæ anno 1390, tum relicta Diva Centulenſem ſancti Richerii abbatiam conſequitur anno 1394.

XXXI. Johannes V *de Benoiſons*, ſeu *de Renoiſons*, ab anno 1395 præfuit. Legitur 28 Januarii 1404 & menſe Octobri 1405 in chartis authenticis *D. de Gaignières*. Concilio Piſano adfuit 1409, cujus in actis legitur promotus per Benedictum XIII XII calend. Auguſti 1404. Obiit 1410.

E XXXII. Johannes VI *le Verrier* ex priore *de Felt* electus 24 Martii 1410 & benedictus 15 Julii a Johanne Sagienſi epiſcopo, æmulum paſſus eſt Guillelmum, qui nominatus a Johanne XXIII cedere coactus eſt, & tranſlatus ad abbatiam Figiacenſem ab eodem pontifice, qui Johannem Divenſem confirmavit V cal. April. pontificatus anno 1. Temporalia abbatiæ bona ab Henrico V recepit anno regni 6. Procuratores nominavit 11 Martii 1420 Eſtoldum Fiſcannenſem, Nicolaum Gemeticenſem, Guillelmum Fontanellenſem,

Digitized by Google

Fontanellenſem, Michaëlem Uticenſem, Simonem Lirenſem, Guillelmum Montis ſanctæ Catharinæ, Guillelmum Conchenſem, Johannem S. Georgii abbates, & priores Jacobum Longævillæ, & Guillelmum de S. Laudo Rotomagenſi, & interceſſores pro abbatia Divenſi apud Angliæ regem. Multa pertulit in Alenconii ducis rebellione.

XXXIII. Robertus II *de Rupierre* memoratus annis 1424 & 1431, obiit 4 Januarii 1447. Bellicis cladibus ſemper implicitus, circumpoſitas plebes domi tutabatur, iiſque largas pro facultatibus eleemoſynas erogabat. In ſacello B. Catharinæ depoſitus eſt.

XXXIV. Jacobus IV *le Meuſnier* eodem anno dictus abbas beatæ Mariæ *d'Eſpinay* ſupra Divam, regi fidem dixit 7 Julii 1450. At cum præ mentis imbecillitate ferendo par oneri non eſſet, anno 1454 munus abdicavit in gratiam ſequentis, ſuadentibus cardinali *d'Eſtouteville* & epiſcopo Sagienſi.

XXXV. Johannes VI *le Cordier* Silleienſis abbas, Jacobi ceſſione factus Divenſis, a cardinali *d'Eſtouteville* monaſtica donatur veſte, & obedientiam fratrum excepit. Ipſe vero regi fidem jurat ultima Martii 1455 ante Paſcha, id eſt 1456. Abjectæ vero dignitatis illico Jacobum pœnituit, qui coactum ſe fuiſſe cauſatus, a vicecomite de Faleſia de auctoritate cardinalis Avenionenſis reſtitutus eſt: inde lis in ſcacario, cujus decreto confirmatus Johannes menſe Septembri 1459, qui biennio ante literas a Carolo VII obtinuerat 28 Maii 1457. Neque tamen ſic quievit Jacobus, ſed nec Johannes monachis acceptus erat, qui ei quod Jacobum decepiſſet exprobrabant, ideoque minime pacificam dignitatem Richardo cardinali Conſtantienſi epiſcopo conſignavit anno 1459 exeunte.

XXXVI. Richardus III *de Longeuil* cardinalis & epiſcopus Conſtantienſis, commenda potitus, apud Chinonem 10 Martii 1459 regi juravit fidem, cujus auctoritate inquietum & indomitum Jacobum compeſcuit. Legitur in regeſtis ſcacarii annis 1462, 1463 & 1464. Commendam tenuit ad annum 1470, vitæ poſtremum, dum interim anno 1463 Robertus Sagienſis epiſcopus ſaluberrima revocandæ diſciplinæ decreta condidit.

XXXVII. Guillelmus II *Guarin* ſedis apoſtolicæ protonotarius, poſſeſſionem iniit 9 Apr. 1470. Regi fidem juravit 19 Junii 1471. Defunctus 1501, ſepelitur apud S. Petrum, pro cujus exſequiis monachi cum ejus propinquis litigabant anno 1502.

XXXVIII. Jacobus V *de Silly* poſtea Sagienſis epiſcopus, protonotarius apoſtolicus, commendam conſecutus, Nicolaum *de Grezille* monachum unanimi voto a fratribus an. 1502 electum evicit, & regi fidem juravit 28 Nov. 1504. Recenſionem bonorum abbatiæ regi exhibuit anno 1509. Roberti Sagienſis epiſcopi pleraque decreta pro Divenſi monaſterio renovavit anno 1512. Baſilicam maxima ex parte reſtituit anno 1528. De monaſterio bene meritus, obiit anno 1539 24 Aprilis. Electus die craſtina a monachis 25 Aprilis 1539 Natalis *du Hamel* commonachus ſuus, deſignato a rege cedere coactus eſt.

XXXIX. Claudius *de Longvy* cardinalis *de Givry* & epiſcopus Lingonenſis, nominatus a rege, jam occurrit 22 Decemb. 1539. Poſſeſſam in annum 1548 abbatiam favente rege 21 Maii ſequenti conſignavit.

XL. Odetus *de Bretagne* Virtutenſis comes, protonotarius apoſtolicus, locum poſſedit in annum 1553.

XLI. Carolus I *de Bourbon* cardinalis, archiepiſcopus Rotomagenſis, commendam tenuit ad an. 1572 ab an. 1553 menſe Dec. An. 1562 Calviniſtæ monaſterii chartas combuſſerunt, vaſa ſacra diripuerunt ædeſque expilarunt.

XLII. Petrus *Girard* canonicus diœceſis Andegavenſis, bullis donatus VI calend. Febr. an. 1573, commendam obtinuit in an. 1584.

XLIII. Johannes VII *de Vauquelin* germanus N. *de la Freſnaye* prætoris Cadomenſis, commenda gaudet ab anno 1585 ad 1599.

XLIV. Carolus II *de Vauquelin* Johanni nepos ſucceſſit, jam memoratus 13 Junii 1599. Commendam fratris ſecularis arbitrio permiſit ad vitæ finem, qui tandem an. 1637 contigit.

XLV. Alexander *de Breauté*, poſſeſſionem iniit 29 Septembris 1637, & commendam tenuit in annum 1657, quo nupturus, ſponſæ fratri Divam dimiſit ſub annua mille francorum penſitatione. Obiit menſe Auguſto 1685.

XLVI. Georgius *Dunot* nominatus a rege, congregationis ſancti Mauri monachos Divam induxit 27 Novembris 1666. Conſiliarius in parlamento Normanniæ 11 Julii 1674, obiit 31 Auguſti 1699.

XLVII. N. *d'Eſpagne* deſignatus abbas 29 Martii 1698, obiit, vel ceſſit an. 1699.

XLVIII. Franciſcus *Blouet de Camilly* Cadomenſis, filius ſenatoris Rotomagenſis, Sorbonæ doctor, vicarius generalis epiſcopi Argentinenſis, renunciatur abbas in Natali Domini 1699. Inde epiſcopus Tullenſis & archiepiſcopus Turonenſis, necnon abbas Vallis Richerii, obiit menſe Novembri 1723.

XLIX. Claudius-Ignatius-Joſephus *de Simiane*, filius Caroli *de Simiane d'Eſparron* & Johannæ-Franciſcæ *de Camaret*, epiſcopus Tricaſtinenſis conſecratus 20 Aug. 1718, ceſſit 1743. Nominatus eſt menſe Oct. exeunte 1723 abbas B. Mariæ de S. Petro ſupra Divam.

ALMANISCÆ.

ALMENESCHES.

ALMANISCARUM ordinis ſancti Benedicti parthenon, ſitus eſt apud Argentonium, nobile olim ad Olnam fluvium in diœceſi Sagienſi caſtrum, vulgo *Argentan*. Huc auctoritate regia tranſlatus eſt 19 Sept. 1736 in eccleſiam B. Mariæ de Platea, quam in burgo S. Martini anno 1623 monialibus ceſſerant caſtri incolæ ad ædificandum alterum parthenonem, qui priori

ſubjiceretur. Prior autem, Almaniſcarum ſcilicet, ab annis ſexcentis & ultra Sagium inter & Argentonium ſubſtiterat, reſtauratus quippe a Rogerio de Monte Gomerici vicecomite Oximenſi, & Mabilia uxore, circa annum 1070. Jam enim Almaniſcarum cœnobium inhabitaverant virgines, quibus Lanthildis ſeculo VIII præfuerat, conditum forte a S. Ebrulfo Uticenſi abbate, qui monaſteria quindecim tam virorum quam mulierum illis in partibus extruxiſſe traditur. Proximum Almaniſcis erat Monaſteriolum, cujus eodem tempore ſancta Opportuna germana S. Chrodegandi Sagienſis epiſcopi erat abbatiſſa. Illud recentiores cum Almaniſcis confundunt, ideo forte quod Almaniſcarum cœnobium poſt Normannorum tempeſtatem reſtitutum fuit eo in loco, ubi quondam ſitum erat Monaſteriolum, vel quod reſtaurator Rogerius fundi dominus reſtaurando parthenoni utriuſque poſſeſſiones aſſignavit, qui ſubinde Almaniſcarum nomen prælegit. Ita Mabillonius. Alii putant utrumque monaſterium in territorio Almaniſcenſi ſitum, Almaniſcenſe dictum fuiſſe; alterum quidem Monaſteriolum, cui præfuit S. Opportuna, & quod poſtea reſtitutum fuit, præ majori apud Almaniſcas, cujus abbatiſſa erat Lanthildis. Utroque autem monaſterio a Normannis anno 870 deſtructo potiti ſunt duces, e quibus Richardus II anno 1026 Almaniſcas Fiſcannenſibus monachis largitus eſt, qui parthenonis reſtituendi cupido Rogerio jura ſua ceſſere anno 1070. En quæ abhinc Almaniſcas rexere

ABBATISSÆ.

I. Ex chartulario S. Martini, Adelaſia prima cenſenda eſt Almaniſcarum abbatiſſa, quæ ſubſcripſit hoc nomine chartæ Ivonis epiſcopi Sagienſis eccleſiam S. Audoëni *de Villers* & Rogerii vicecomitis molendinum S. Martino donantium. Teſtes Seifridus frater baſtardus epiſcopi, Rogerius prædictus & uxor ejus Mabilia & Adelaſia abbatiſſa Almaniſcæ, Hugo abbas Lonleii, & Rogerius & Robertus filii Rogerii. Ivo autem epiſcopus obiit 1070, ut diximus.

II. Emma reſtauratorum ſeu fundatorum filia, poſt Adelaſiam abbatiſſa ſubſcripſit an. 1074 chartæ Rogerii patris ſui pro ſancto Ebrulfo. Huic in odium fratrum ejus Roberti, Rogerii, &c. Henricus I rex Anglorum abſtulit terram, quam Rogerius ſenior eorum pater ſanctimonialibus dederat, & Savarico Chamæ filio pro militari ſervitio conceſſit an. 1102, ex Orderico. Ex his odiis inter fratres Emmæ & regem Angliæ Normanniæ ſimul ducem ortæ ſunt infinitæ monaſterii calamitates: quo tandem concremato, ſacer virginum conventus miſere diſperſus eſt. Emma abbatiſſa cum tribus monialibus Uticum confugit, ibique in capella ubi ſanctus Ebrulfus cœleſti contemplationi vacabat ſex menſibus habitavit. Sequenti tamen anno ad ſuam eccleſiam reverſa, revocavit moniales diſperſas, & per annos decem ſartis tectis tum baſilicæ S. Virginis, tum officinarum cœnobii operam **A** dedit, ex Orderico hiſt. lib. XI, p. 809. Obiit Emma 4 Martii 1113, notata in necrologio ſancti Martini.

III. Mathildis I Emmæ amitæ ſucceſſit: erat enim filia Philippi fratris Emmæ, juxta Ordericum loco laudato, ex quo etiam diſcimus repentino igne incenſum monaſterium, laborioſe ab hac abbatiſſa reparatum fuiſſe. Obitus ejus aſſignatur 6 Julii in necrologio S. Martini.

IV. Adelais ſedebat tempore Mathildis primæ Cadomenſis abbatiſſæ.

V. Aviſa præerat quoque eadem ſuperſtite Mathilde, ex ſchedis ad nos miſſis, ex quibus **B** patet eas, ſi non abbatiſſas alterius loci, ſaltem moniales fuiſſe ejuſdem, quo caſu

VI. Mathildis II, quæ compoſuit cum Rogerio abbate ſancti Audoëni anno 1157, ex Arturo, a prima diſtinguenda non foret, ſi duæ ſuperiores Almaniſcis non præfuerint abbatiſſæ.

Interim Alexander papa III monialibus confirmavit omnia bona ſeu poſſeſſiones monaſterii tam in Normannia quam in Anglia ſita, bulla data Tuſculani IV nonas Octobr. indict. XII an. 1178, pontificatus anno 21. Hanc confirmarunt Adrianus IV & Gregorius X. *Monaſt. Angl. tom. 1, pag. 606.*

VII. Mabilia *de S. Lohier* electa an. 1235, **C** benedicitur ab Hugone Sagienſi epiſcopo.

VIII. Auda. N. abbatiſſa de Almaniſcis nuper defuncta XVI calendas Auguſti 1250, moniales compromiſerunt de altera creanda in archiepiſcopum Rotomagenſem O. & G. epiſcopum Sagienſem, a quibus electæ ut regalium copiam faceret reginam Blancam rogarunt anno eodem, ex chartis theſauri. Hæccine eſt Auda, quæ obiit anno 1306, & ſediſſe legitur anno 1259? Interea S. Ludovicus diplomate dato 1269 Sabbato ante Epiphaniam, confirmavit præceptum Richardi regis Angliæ, dicti *cor leonis*, in gratiam Almaniſcarum.

D IX. Agnes electa eſt an. 1306, quo Auda defuncta, Catharina prioriſſa & conventus eligendi facultatem petunt a Carolo filio regis, comite Valeſii, Andegavi & Alenconii die Lunæ poſt Dominicam *Lætare*. Ejus temporibus conflagrato anno 1308 monaſterio, periere campanæ, vaſa ſacra, chartæ & inſtrumenta omnia. Quæ chartarum jactura, ne in rei domeſticæ detrimentum verteretur, teſtium oculatorum & fide dignorum literas obtinuit, qui eam notam facerent.

X & XI. Radulfa & Robina commemorantur abbatiſſæ in indiculo ſumtuum an. 1413. **E** Sedente Robina, huiccine an alteri reſtituta temporalia anno 6 Henrici V regis Angliæ?

XII. Stephana *de la Lande* ſedebat anno 1440, ex tabulis Silleii.

XIII. Johanna *de la Fontaine* abbatiſſa an. 1450, miſit in Angliam Robinam *de Langerville* ad regendum quemdam prioratum vacantem per obitum Colettæ *de Herſiers*. Anno 1455 die 26 Auguſti Robertus epiſcopus Sagienſis viſitato monaſterio quædam condidit ſtatuta, ut extra dormitorium commune nulli ſorori cubare

ſieret, ut diebus ſaltem feſtis & Dominicis convenirent ſorores in refectorium ad ſumendum cibum, ut purgarentur decenterque ornarentur capitulum aliaque loca regularia, in quibus porci, anſeres, gallinæ, &c. tunc alebantur. Alia anno 1495 adhibita ſunt decreta ad revocandam & conſervandam regularem diſciplinam, quæ intepuerat.

XIV. Maria I *d'Alençon*, petita 1 Januarii 1497 a monialibus eligendi licentia, electa, litigavit anno 1498 cum monialibus, quæ partes ſuas in præſentationibus beneficiorum vindicabant.

XV. Germana *Vincent* nota eſt ex judicio ſcacarii apud Alenconium an 1504, aſſignantis portiones congruas duobus parochis S. Petri de Almaniſcis & clericis qui ſacra monialibus adminiſtrabant. Hanc e familia *de Chambray* ortam docent ſchedæ domeſticæ, filiam Johannis *de Chambray* & Gilettæ *Cholet* defunctamque 1517.

XVI. Jacoba *Heudé*, præerat anno 1517, cum Philippus cardinalis de Luxemburgo legatus a latere aggreſſus moniales ad antiquos revocare mores, literas ea de re dedit v idus Auguſti ad Jacobum Sagienſem epiſcopum, Johannem *des Bans* primum abbatem ſancti Martini e reformatione Caſalis Benedicti, & Arturum *Fillon* canonicum Rotomagenſem, quibus auctoritate apoſtolica mandat, ut quamprimum viſitent hunc parthenonem. Peracta viſitatione, ex qua intellectum eſt illum indigere reformatione in capite & in membris, acceſſitæ ſunt ex Bellomari prioratu ordinis Fontebraldenſis Maria *de la Jaille* & quindecim moniales ad reſtaurandam diſciplinam regularem; & in locum Jacobæ *Heudé* ex abbatiali ſede pulſæ, quæ juſſa eſt ſecedere in cœnobium S. Crucis Pictavienſis,

XVII. Maria II *de la Jaille* inſtituta eſt abbatiſſa auctoritate tum Leonis X papæ, tum Franciſci I anno 1518. Antequam Deo ſeſe conſecraſſet in parthenone Bellomarenſi, una erat e nobilibus puellis Margaritæ ſororis Franciſci I cubiculariis quæ Carolo III Alenconii duci primum, tum Henrico *d'Albret* Navarræ regi nupſit. Hujus autem principiſſæ ope Maria abbatiſſa Almaniſcas reparavit, ut patet ex inſcriptione quæ docet Margaritam de Francia Alenconii duciſſam ad regularis diſciplinæ & ſacræ religionis archetypos hoc monaſterium informaſſe, ejuſque officinas ære proprio reſtauraſſe. Obiit Maria 15 Auguſti 1533.

XVIII. Ludovica I *de Silly* germana Jacobi epiſcopi Sagienſis, annos nata 23, bullis donatur a Clemente VII 22 Oct. 1533. Poſſeſſionem iniit 19 Martii 1534. Eccleſiæ reædificandæ ſtatim ſtuduit, quod opus abſolutum eſt anno 1550, ex inſcriptione adhuc ſuperſtite. Obiit in prioratu de Vinacio, quem inſimul tenebat VIII calendas Januarii 1562. Jacet tamen in choro Almaniſcarum.

XIX. Magdalena *de Thouars* nominata a Carolo IX rege, bullis donatur a cardinali Hippolyto Ferrarienſi legato 26 Jan. 1562. Literas a Carolo IX obtinuit anno 1563 confirmantes A poſſeſſiones abbatiæ, & 1570 a Franciſco regis fratre duce Alenconii, caſtri Theoderici, Ebroicarum, Drocarum, Meduntæ, Meulantii, necnon domino *de Sezannes:* hos omnes titulos præferunt regii principis literæ. Anno 1580 Magdalena abbatiſſa legitur in inquiſitione facta de vita & moribus Johannæ *du Bouillonne* deſignatæ abbatiſſæ Gomerifontis ex moniali Almaniſcarum. E vivis exceſſit Magdalena anno 1583.

XX. Maria III *des Quets de Belleville* Henrico III regi præſentata fuit a Franciſco duce Alenconii, & ab Henrico Gregorio XIII papæ. Hujus tempore Henricus III Francorum rex B jura & poſſeſſiones monaſterii confirmavit annis 1585 & 1586. Sequentem coadjutricem admiſit 17 Sept. 1597. Obitus Mariæ notatur 30 Novembr. 1599.

XXI. Ludovica II *de Medavy* filia Petri baronis *de Medavy* & Carolæ *de Hautemer*, nata 5 Julii 1593, quinquennis deſignatur abbatiſſa. Vota emiſit anno ætatis nono; triennio poſt cœpit regere, ſimul prioriſſa Vinacii. Interim Judith *de Medavy* ſpuria cujuſdam e toparchis *de Medavy*, monialis Vinacii, natalium vitio liberata a Clemente VIII die 14 Febr. 1600, delegata eſt quæ tempore minoris ætatis C Ludovicæ abbatiæ præeſſet, quod idem præſtitit munus in abbatia Gomerifontis pro Magdalena *de Medavy* abbatiſſa Ludovicæ germana, quæ immatura quoque ætate ad hanc abbatiam promota fuerat. Denique Ludovica ut per ætatem licuit, reformando parthenoni ab anno 1602 animum adjecit, cujus rei gratia tres moniales ex abbatia ſanctæ Trinitatis Pictavienſis accivit. Adjutorem habuit in hoc pio opere Jacobum *Camus* Sagienſem epiſcopum. At cum difficile eſſet moniales in liberiori vivendi genere enutritas ad exactiſſimam regulæ S. Benedicti obſervantiam revocare, novarum veluti plantarum ſemi- D narium fundavit an. 1623 in urbe Argentonio, ex quo educebat juniores ſorores in diſciplina regulari exercitatiſſimas in locum ſeniorum cum e vivis exceſſerant. Utrique monaſterio veteri & novo conſtitutiones præſcripſit, quarum ope, accedentibuſque imo prælucentibus ſanctiſſimæ ejus vitæ exemplis, tantæ molis opus reformationem abſolvit ante mortem, quæ contigit apud Argentonium 4 Septemb. 1652, anno ætatis 59. Cor ejus apud Almaniſcas conditum eſt, corpus vero in novo parthenone.

XXII. Maria-Ludovica *de Medavi* nata 1625, ſuperioris neptis & coadjutrix, ab eaque E culta & inſtituta, ejus veſtigiis inſiſtere cupiens, novum parthenonem apud Argentonium auxit, conſtructis infirmarum ædibus amplificatiſque ſeptis. Apud Almaniſcas vero curavit refici partem exteriorem eccleſiæ. Obiit 22 Octobr. 1674.

XXIII. Maria-Magdalena *de Medavy* ſoror ex patre ſuperioris abbatiſſæ, monialis erat ſancti Nicolai apud Vernolium, cum petente patre comite *de Grancey* Franciæ mareſcallo, deſignata eſt abbatiſſa Almaniſcarum. Ornavit baſilicam

Digitized by Google

tribus præſertim altaribus exquiſiti operis. Hujus A tempore cum Almaniſcenſe monaſterium incendiis aliiſque gravatum eſſet infortuniis, derelicto Argentonii parthenone, ad Almaniſcas revocatæ ſunt moniales anno 1705 ab abbatiſſa, quæ defuncta eſt anno 1727.

XXIV. Helena Martha *de Chambray* monialis SS. Trinitatis Cadomenſis, nominata eſt a rege abbatiſſa Almaniſcarum 29 Martii 1727. Argentonienſe monaſterium volens reſtituere, Almaniſcas perdidit; unde ad Argentonium cum monialibus ſecedere a rege juſſa eſt anno 1736. Octavo poſt anno ceſſit in manibus regis 1744, retenta 600 librarum penſione. B

XXV. Martha-Gabriëlis *de Chambray* ſuperioris neptis, hanc excepit, a rege nominata abbatiſſa 2 Aprilis 1744. Poſſeſſionem iniit 19 Sept. & die craſtina benedicta eſt ab epiſcopo Sagienſi, aſſiſtentibus Helena-Martha quondam abbatiſſa, & Maria-Ludovica Villaris Caniveti abbatiſſa.

In hoc catalogo non recenſuimus Germanam & Sthephanam *Heudé*, quæ locum habent inter abbatiſſas in Neuſtria pia, quod nullis ex tabulis nobis conſtiterit eas præfuiſſe. Potuit tamen P. Arturus ſcriptor eas reperire in aliis chartis, quas præ manibus non habuimus. At abbatiſſas C fuiſſe Perettam, Philippam & Iſabellam conſtat, licet tempus quo ſederint nobis ſit ignotum.

VIGNAZ.

VINACIUM.

VEtus fuit comitum Beliſmenſium tribus a Faleſia millibus caſtrum Vinacium, a quo haud procul diſtat parthenon ordinis ſancti Benedicti dictus ab eo ſancta Margarita *de Vignaz*, qui extabat medio ſeculo XII, ſedente nempe Frogerio Sagienſi epiſcopo, qui rem partam a monialibus confirmavit Henrico II Anglorum rege. A quo autem fundatus fuerit ignoratur. Fundatus tamen videtur pro monialibus ſancti D Sulpicii Redonenſis, quarum abbatiſſa Agnes menſe Junio 1272 juri ſuo ceſſit in parthenonem de Vinacio. A primævo diſciplinæ fervore poſt ſeculum deſcivere Vinacii moniales, pro quibus in ordinem reducendis ſtatuta condidit Gaufridus epiſcopus Sagienſis an. 1271. Benefactoribus accenſentur Ala domina Almaniſcarum ſoror Roberti ultimi comitis Alenconienſis e domo Beliſmenſi, Robertus *Mallet* filius alterius ſororis Roberti Alenconienſis, domini de Caſtro-Eraldi, &c. Sanctam Margaritam *de Vignaz*, aliquando etiam dictam *de Gouffer*, ſicut & ſanctus Andreas & Silleium, ob ſitum E in nemore *de Gouffer*, ab initio ſtatim indiſtinctim abbatiſſæ rexere, tum prioriſſæ, demum abbatiſſæ ab an. 1625 conſtanter nuncupantur. Harum hæc eſt ex chartis ſeries.

PRIORISSÆ & ABBATISSÆ.

I. MARGARITA I memoratur an. 1268 in tabulario ſancti Andreæ. Nonnulla acquiſivit anno 1285, ex chartulario domeſtico, ubi dicitur prioriſſa.

II. Mathildis 1286.

III. Iſabellis prioriſſa tranſegit cum abbate & monachis Beccenſibus de decimis eccleſiæ *de Revillon* anno 1302, tranſactionemque ratam habuit Philippus Sagienſis epiſcopus an. 1304.

IV. Aelicia inita poſſeſſione turbata eſt a magiſtro Roberto *Sculptin*, quem approbavit Sagienſis epiſcopus. Aelicia vero rem detulit ad ſummum pontificem Innocentium VI. Hic abbates S. Andreæ & de Faleſia arbitros nominavit.

V. Nicolaa prioriſſa 7 Jan. anni nunc 1367.

VI. Johanna I *de Carrel* abbatiſſa ann. 1418, 1430, 1432.

VII. Robina I 1459 & 1473.

VIII. Johanna II *de Bouvouſt* ceſſit an. 1486 Aliciæ *Heling*: at hæc ceſſio locum non habuit. Ceſſit iterum Johanna in gratiam ſequentis an. 1487.

IX. Robina II *de Silly* poſſeſſionem iniit 13 Maii 1487.

X. Ludovica I. *de Silly* germana Jacobi Sagienſis epiſcopi & Franciſci baronis *de Lourey*, gubernatoris & ballivi Cadomenſis, prioriſſam agebat 1541, 1546 & 1562. Apud Vinacium obiit VIII cal. Jan. anni ejuſdem, & ſepulta eſt apud Almaniſcas, quarum erat ſimul abbatiſſa.

XI. Carlotta *de Falaiſe* prioriſſa ann. 1564 & 1578, cujus memoria in benedictione eſt.

XII. Agnes *la Jeune* fidei ſacramentum præſtitit Gregorio XIII.

XIII. Johanna III *Cuellier* forte a monialibus electa, ceſſit in favorem ſequentis.

XIV. Margarita II *de Medavy* notha Dionyſii domini *du Crocq*, monialis Almaniſcarum profeſſa 11 Junii 1582, a rege nominata abbatiſſa ad preces Franciſci de Valeſio ducis Alenconii, cui a conſiliis & cubiculis erat Dionyſius, bullas a ſummo pontifice obtinuit per obitum Carlottæ *de Falaiſe* anno 1582. Poſſeſſionem iniit 6 Junii 1583. Cum autem nec religioſe, nec honeſte viveret, a toparchis *de Medavy* in nemore prope Vinacium rapta, & in domo quadam eorum incluſa, ibidem obiit.

XV. Johanna IV *de la Haye* prioriſſa monaſterii bona elocavit anno 1609: aſt a monialibus forte electa, cedere coacta eſt.

XVI. Ludovica II *de Medavy* abbatiſſa Almaniſcarum, ſimul prioriſſa erat Vinacii annis 1607 & 1617. Ceſſit germanæ.

XVII. Anna *de Medavy* nata 9 Novembr. 1600, e moniali Almaniſcarum prioriſſa Vinacii an. 1617, illud in ſpiritualibus & temporalibus refecit, novam eccleſiam exſtruxit, monialium auxit numerum, prioratum in abbatiam erigi curavit an. 1625, denique eamdem quam Ludovica ſoror apud Almaniſcas, diſciplinam in Vinacio inſtituit. Inde e Vinacio eductæ ad novos in Normannia parthenones moniales. Obiit Anna 24 Jan. 1655, annos nata 55.

XVIII. Maria-Franciſca *de Medavy* nata anno 1630, monialis Vinacii amitæ ſucceſſit. Septem germanas habuit, e quibus 5 abbatiſſas.

Vinacium ære alieno obſtrinxit. Permutatione facta cum ſequenti fit priorissa de Salceia Pariſienſi 20 Novembris 1672.

XIX. Magdalena *de Froulay* filia Renati comitis *de Teſſé* equitis torquati, & Mariæ *d'Eſcoubleau de Sourdis*, monialis Bellimontis Turonenſis, ex priorissa de Salceia permutando fit abbatiſſa Vinacii 20 Novembr. 1672. Obiit 9 Auguſti 1678.

XX. Margarita III *de Froulay* filia Renati & Magdalenæ *de Beaumanoir*, & ſoror mareſcalli *de Teſſé*, & abbatiſſæ Cadomenſis ex moniali Bellimontis, amitæ ſucceſſit, abbatiſſa Vinacii nominata a rege menſe Sept. 1678. Acquiſivit quidquid dominus de Montegomerici tenebat apud caſtrum de Vinacio, quod ſeculo XVI emerat Jacobus *de Lorge* a domino *de Longueville*. Obiit anno 1716.

XXI. Franciſca-Gabriëlis *de Froulay* filia Renati mareſcalli Franciæ, equitis torquati, & Mariæ-Franciſcæ *Aubert*, monialis Cadomenſis 14 Auguſti 1701, fit abbatiſſa Vinacii menſe Novembri 1716. Nominatur abbatiſſa Cadomenſis menſe Aprili 1720.

XXII. Ludovica-Carlotta *du Pleſſis Châtillon* a rege nominatur 30 Aprilis 1720.

XXIII. Eugenia-Angelica *d'Eſtampes* abbatiſſa Monſtrolii Laudunenſis transfertur ad Vinacium menſe Julio 1739.

XXIV. N. *de Braque* hactenus præeſt.

§ N. *de Bernay* recenſetur in Neuſtria pia.

ESSEIUM.

Essey.

CAſtrum olim munitiſſimum duabus a Sagio leucis fuit Eſſeium, cujus etiamnum ſuperſunt rudera. In burgum poſtea excrevit, qui urbium gaudet privilegiis. Mœniis quippe ac foſſis circumcinctus juriſdictione adhuc potitur ſua, quam exercent magiſtratus non pauci. Inſtitutum inibi ineunte ſeculo XIV ptochodochium inſumere viſum eſt Carolo IV, Alenconii duci & Margaritæ uxori anno 1519 ad mulierculas revocandas ſacroque initiandas velo. Domum quidem conceſſere epiſcopus, capitulum & incolæ, ſed ea lege ut pro hoſpitii jure ædes propriæ exſtruerentur, in quibus bis per hebdomadam miſſa celebraretur, reſque divina ut prius ob reverentiam S. Ludovici perageretur. Diſtractum paulo poſt ad civium votum a cœnobio ptochodochium, ſuique huic reſtituti reditus. Erectæ ſic & paternis Caroli rebus dotatæ domui annuit Leo X papa bulla data 22 Decembr. 1519, hancque mulierculis pœnitentibus addixit & deſtinavit. Sexdecim ergo ſanctimoniales & quatuor ſorores converſæ e Pariſienſi filiarum pœnitentium S. Magdalenæ ordinis S. Auguſtini domo accitæ novum conventum ingreſſæ ſunt, quibus hæ ad hunc diem præfuerunt

Ch. XIX. col. 174.

ABBATISSÆ.

I. BERNARDA *le Bordier* ex eadem, ex qua aſſumta fuerat S. Magdalenæ Pariſienſis domo, novum examen Eſſeium advocare neceſſe habuit anno 1523. Rexit ad annum 1554, quo annis gravata ceſſit.

II. Maria I *de Pluviers* cedenti Bernardæ ſucceſſit a monialibus electa, & a Petro *du Val* epiſcopo Sagienſi benedicta die Dominica 31 Martii 1555, ſed Henrico II Franciæ regi ad arbitrium abbatiam conferre volenti cedere coacta eſt.

III. Catharina *d'Illiers* ſancti Aviti monialis, ſoror Oudardi *d'Illiers* domini *de Chantemelle*, equitis torquati, Paulo IV ſummo pontifici ab Henrico II deſignata, bullas obtinuit 19 Sept. 1555. Hæc autem cum honeſte ſemper vixiſſet, corruptas mulieres admittere non multum curavit, quin immo pudicis ſpectatiſſimiſque puellis brevi domus abundavit. Reditus tum abbatiæ, tum ptochodochii declaravit Catharina anno 1570, qui tunc ad quingentas dumtaxat libras protendebantur. Memoratur 20 Novembr. 1583 in chartis authenticis D. *de Gaignieres*. Ceſſit in gratiam ſequentis.

IV. Petronilla *de Reclennes* cedentis ſedem occupavit, bullis donata 26 Maii 1598. Qua abbatiſſa, quaſdam ad diſciplinam tendentes præſcriptiones ſancivit Jacobus Sagienſis epiſcopus 30 Aprilis 1621.

V. Maria-Franciſca *Trotti de la Chetardie* e ſtirpe Itala, monialis Jotrenſis, Petronillæ materteræ ſucceſſit, bullas adepta 25 Junii 1638. Sed anno duntaxat 1649 30 Maii ab epiſcopo Sagienſi benedicta eſt. Depravatam ut reſtitueret diſciplinam multum inſudavit. Bullis datis 4 Junii 1662 ab Alexandro VII, Franciſcam *de la Chetardie* neptim, quam novem annis natam educandam ſuſceperat, coadjutricem accivit. Obiit Maria 4 Febr. 1676.

VI. Franciſca *Trotti de la Chetardie* ſede Sagienſi vacante, ab epiſcopo Meldenſi Jacobo-Benigno *Boſſuet* conſecrata eſt anno 1684. Summo ingenio pietateque eximia omnium exiſtimationem ſibi conciliavit. Immenſum horti ſeptum molita, debita non pauca contraxit. Annos nata 58, defuncta eſt 1687.

VII. Maria II *Trotti de la Chetardie* ſororis locum obtinuit, non minori pietate, ſed in re adminiſtranda peritior. Poſt quinque regiminis annos vivere deſiit 7 Januarii 1693.

VIII. Catharina *d'Oſmont d'Aubry* nobilis Normanna, in locum Mariæ ſubrogata 22 Martii 1693, exceſſit anno 1718.

IX. N. *Ravot d'Ombreval* monialis S. Petronillæ de Villula Pariſienſi, poſt Catharinam abbatiæ regimen ſuſcepit 6 Januarii 1719.

X. N. *de Mailly* nominata eſt a rege 27 Junii 1736.

XI. N. *de Canchi* modo ſedet.

S. ANDREAS DE GOFFER.

S. André en Gouffern.

FAleſiam inter & Vinacium ſita eſt abbatia S. Andreæ, aliquando dicta abbatia ſanctæ Mariæ & S. Andreæ de Vinacio, S. Mariæ *de Vignaz*, S. Mariæ *de Goffer*, S. Andreæ *de Vignaz* & ſancti Andreæ *de Goffer*, a nemore

Digitized by Google

de Goffer & a caſtro de Vinacio, a quibus duobus tantum diſtat milliaribus. Fundatam illam volunt calendis Martii 1130, & quidem a Willelmo Pontivi comite, cujus eſt charta data dedicationis die 19 Sept. 1143. Parentis exemplum ſecuti Johannes comes Alenconii, Johannes alter & Robertus Johannis filii, Ala eorum ſoror domina de Almaniſcis, Haimericus de caſtro Eraudi eorum nepos, Johannes Haimerici filius, Johannes *d'Harcourt*, uxorque Johanna Johannis germana & heres, &c. de Goſſerno bene meriti ſunt. His præit Henricus I Angliæ rex, qui an. 1135 nonnulla confirmavit in gratiam abbatiæ Sanctæ Mariæ *de Vignaz*. Saviniaci filia, ordinis hujuſce fortunam experta eſt, Ciſtercienſeſque ſubiit uſus medio ſeculo duodecimo. Alnetum & Tironellum ipſa mater genuit, ut poſtea videbimus.

Char. IX. col. 161.

Chart. XV. col. 170.

Abbates.

I. Radulfus I, quo ſedente, dicata eſt eccleſia XIII cal. Oct. 1143. Huic Willelmus Pontivi comes donavit partem nemoris *de Goffer* in hac celebritate. Bulla donatus eſt a Lucio II papa nonis Dec. 1144. Subſcripſit fundationi abbatiæ de Perſenia 1145. Ceſſit calendis Febr. 1162, defunctuſque XVII calend. Novembris 1174, ſepultus eſt apud Bellum beccum.

Ch. IX. col. 161.

II. Rogerius bullam ab Alexandro III obtinuit anno 1163, & obiit cal. Aug. 1171.

III. Simon genere nobilis, ſanctitate nobilior, concordiam iniit cum Nicolao priore de Pleſſeio Grimoldi, quam confirmavit Frogerius epiſcopus anno 1174. Teſtis fuit anno 1177 cum Guillelmo abbate de Valacia compoſitionis inter abbates Vallis Richerii, & Cadomenſem. Tranſlatus eſt ad Savigneium.

IV. Guillelmus ex chronico MS. cujus creditur tempore Henricus II Angliæ rex dediſſe monaſterio herbagium, paſnagium & lignum mortuum in ſilva Gofferni.

V. Robertus adſtitit anno 1190 dedicationi eccleſiæ Alnetenſis. Diploma hoc anno a Ricardo I Angliæ rege obtinuit die 6 Aprilis. Bulla donatur ab Innocentio III anno pontificatus ſeptimo. Memoratur in chartis Vallis Richerii 1203, S. Martini, Lirenſibus & Longenſibus 1207, & in chartis theſauri Reg. 31 an. 1215. Obiit X calendas Octobr. 1221.

Ch. XXV. col. 90.

VI. Richardus quædam dedit ad feodum anno 1226, idem ſane ac R. qui legitur in chartis Ulterioris portus anno 1234, quo Haimericus de Caſtro Eraudi confirmavit bona ſancti Andreæ.

Charta XV. col. 170.

VII. Garnerius poſt Robertum recenſetur in Neuſtria pia.

VIII. Renaudus I, cujus tempore incœpta fuit eccleſia an. 1241, & perfecta an. 1247, quo anno conventus primum in hanc intravit die feſto ſancti Johannis-Baptiſtæ, præſente inter alios Gaufrido epiſcopo. Vir ſanctitate mirificus Renaudus, ut legitur in chronico hujus monaſterii, obiit IV cal. Septembr. & ſepultus eſt in capitulo cum hoc epitaphio: *Hic jacet Renaudus IV abbas*, qui ſcilicet obierit abbas Gofferni.

IX. Johannes I *de Balou* ex abbate Tironelli abbas Goſſerni 1250, tum Saviniaci 1261, & Ciſtercii, ubi vide. Ejus tempore dedicata fuit eccleſia

X. Matthæus *d'Eraine* 1272.

XI. Petrus I *Dondaine* permutavit cum monialibus Villaris Caniveti anno 1275. Tranſegit cum abbate Fontanellenſi de decimis S. Germani & S. Martini apud Argentonium 1279 die Lunæ poſt Pentecoſten. Excepit Sabbato ante feſtum S. Marci an. 1284 hominium Radulfi de Calvo monte apud Allodium coram Johanne epiſcopo Sagienſi. Inde fit abbas Saviniaci.

XII. Radulfus II de Joeio, quo abbate obiit Mathildis vicecomitiſſa caſtri Eraudi a conditoribus ducens originem. Tranſiit inde ad Saviniacenſe regimen.

XIII. Johannes II *Gantée* nonnulla ad feodum dedit anno 1298.

XIV. Johannes III *Brundos* defunctus nonis Novembr. 1324, ſepultus eſt in capitulo cum epitaphio.

XV. Nicolaus *le Bel* memoratus an. 1327, ad dominum perrexit VII idus Februar. 1332, ſepultus ad ſiniſtram partem capituli.

XVI. Olivarius *Mée* baccalaureus in theologia, notatur abbas 20 Novembr. 1338. Cum abbatibus de Alneto & de Barberiaco deputatus eſt anno 1349 ad electionem abbatis Vallis Richerii poſt obitum Gabriëlis, quæ peracta eſt anno 1351. Obiit Olivarius XI calend. Martii 1366, nunc 1367.

XVII. Guido *Nivelle* doctor theologus, verbi Dei præco eximius, abbas occurrit annis 1368, 1376, 1383, 1386, defunctus eſt XII calend. Maii, aut Junii 1387, & ſepultus in ſacello B. Mariæ.

XVIII. Johannes IV *Goſſelin* præerat annis 1388, 1389, 1395. Moritur 19 Maii.

XIX. Johannes V *Groignet* baccalaureus in theologia, Goſſerni prior ab annis viginti, defuncto Johanne electus eſt an. 1416, præſentibus Johanne abbate Saviniaci ſuperiore, immediato patre & viſitatore, ac Nicolao abbate Barberiaci profeſſore in jure canonico. Nonnulla ad feodum dedit anno 1429, obiitque VI cal. Martii 1436.

XX. Dionyſius *Victon* baccalaureus in ſacra pagina memoratur abbas annis 1443, 1458 & 1460, in chartis authenticis *D. de Gaignieres*. Deceſſit an. 1465 die Purificationis B. Mariæ. Ejus tempore Carolus VII cum anno 1450 Cadomo Faleſiam obſeſſurus pergeret, apud Goſſernum diverſatus eſt.

XXI. Gaufridus I, ſeu Guiffredus, occurrit 4 Maii 1464, in chartis authenticis *D. de Gaignieres*. Ciſtercienſis abbatis nomine collegit tributa in provincia Normanniæ anno 1466. Legitur anno 1469 in tabulis Mortui maris. Tabulam altaris capellæ S. Johannis-Baptiſtæ an. 1470 fieri curavit. Memoratur adhuc 26 Oct.

1474, 7 Junii & 6 Dec. 1478 in chartis Mortui maris, & 16 Aprilis 1478 in chartis authenticis *D. de Gaignieres*, ac proinde non obiit XII calend. Martii 1472, ut ſcribit Arturus.

XXII. Michaël parochum præſentavit anno 1479, & obiit eodem anno, ut legitur in ejus tumba ad introitum chori a latere epiſtolæ. Notatur XI cal. Oct. in obituario Gofferni.

XXIII. Gaufridus II *Fromont de Serans* occiſus fuiſſe pro defenſione eccleſiæ hujus IV cal. Aug. 1483 legitur in necrologio.

XXIV. Matthias *Boullie* recenſetur abbas an. 1485 in ſcacario Paſchatis. Nonnulla promiſit Mauricio abbati Silliaci an. 1495. A Radulfo de ſancta Maria parocho ſancti Martini Abrincenſis apud ſummum pontificem incuſatus quod vitam exegiſſet, quæ infamia & dedecore per totam Normanniam eum incutiebat, depoſitus eſt, dataque Radulfo abbatia adminiſtranda. Matthias interea juſſus intra ſex menſes libere cedere, ceſſit.

XXV. Radulfus III de S. Maria nobilis, ex parocho S. Martini factus abbas, juſſus eſt a ſummo pontifice Alexandro VI cucullam induere, bulla data anno 1496 pridie cal. Maii, pontificatus 4. Eodem anno in ſede collocatus eſt a canonicis Rotomagenſibus & officiali Bajocenſi, per ſummum pontificem delegatis. At diu rexiſſe non videtur, nam

XXVI. Johannes VI *Poſtel*, qui vitream feneſtram dono dedit an. 1498 menſe Martio, obiit in abbatia de Brolio XVI. cal. Aug. 1500.

XXVII. Thomas I *Blanchet* bullam a Julio II obtinuit an. 1504 adverſus invaſores eccleſiæ & monaſterii. Obiit XVII cal. Februarii.

XXVIII. Johannes VII delegatus ab Edmundo abbate Clarevallenſi præfuit electioni Philippi abbatis Saviniacenſis 14 Nov. 1510.

XXIX. Fraſlinus *de Coulbœuf* a ſummo pontifice delegatus ad reformandum Sagienſe capitulum an. 1522, obiit VII idus Oct. 1524, ſepultuſque eſt in choro eccleſiæ cum epitaphio.

XXX. Johannes VIII *Fortin* ceſſit anno 1530 retenta beneficiorum medietate, e quibus parochum inſtituit an. 1531. Animam exhalavit die 9 Aprilis 1537.

XXXI. Thomas II *Folbarbe* regularium poſtremus, benedictus eſt 28 Octobr. 1530 a Johanne epiſcopo Caſtorienſi. Parochos nominavit an. 1538, ceſſit & ipſe deceſſitque VIII calendas Auguſti 1561.

XXXII. Petrus II *de Silly* filius Nicolai domini *de Dampierre* & Mariæ *Thezard*, archidiaconus Oximenſis, parochos nominavit annis 1545 & 1550. Nonnulla ad feodum dedit anno 1556. Procuratores nominavit Renatum *de Silly* dominum *de Vaux*, ballivum Alenconii, & Ludovicum *de Rabodanges* dominum *de Fontaineriant*, ut cui vellent abbatiam cederent.

XXXIII. Julianus *le Maitre* preſbyter Cenomannenſis, electus a procuratoribus Petri, obtinuit bullas a Paulo IV anno 1556, parochumque nominavit an. 1558: at fiduciarius A abbas commendam ceſſit filio unius e procuratoribus.

XXXIV. Franciſcus I *de Rabodanges* prior Argentolii, vicario generali uſus eſt Renato *Buré*, qui parochum nominavit anno 1568. Neglexit reparationes cleroque nuncium miſit, factus ballivus Cadomenſis & gubernator Alenconii.

XXXV. Reginaldus II *de Beaune* epiſcopus Mimatenſis, tum archiepiſcopus Bituricenſis & Senonenſis, regi a conſiliis, & cancellarius Franciſci ducis Alenconii, ab ipſo donatus eſt commenda Gofferni, quam ceſſit, recepit & tenuit ad tempus.

B XXXVI. Claudius *Robine* cedente Reginaldo commendam obtinuit an. 1581, qua per biennium potitus eſt, licet antequam bullas adeptus fuiſſet, ceſſionem retractaſſet Reginaldus; quo poſt biennium litem intentante, ceſſit Claudius.

XXXVII. Johannes VIII *Malingre* anno 1588 ad duas ecclesias parœciales præſentavit. Anno ſequenti cœnobium ab exercitu Henrici IV Faleſiam obſidentis vaſtatur.

XXXVIII. Franciſcus II *Rouxel de Medavy* poſtea epiſcopus Lexovienſis, nominatur abbas S. Andreæ an. 1593; cujus tempore an. 1606, die 7 Nov. Johannes de Veteriponte epiſcopus C Meldenſis altaria hujus eccleſiæ ab hæreticis polluta dedicavit & conſecravit de conſenſu capituli Sagienſis, ſede epiſcopali vacante. Ut abbas ſancti Andreæ delegatus fuit ad comitia generalia regni Pariſiis habita an. 1614 a vicecomitatu Argentonii. Obiit 8 Auguſti 1617.

XXXIX. Franciſcus III *Rouxel de Medavy de Grancey* epiſcopus Sagienſis, & poſt archiepiſcopus Rotomagenſis, ſimul abbas Cormeliarum, obiit 6 Februarii 1691.

XL. Claudius-Mauricius *Colbert de Villacerf* filius Eduardi marchionis *de Villacerf* & Genovefæ *l'Archer*, abbas quoque de Nealfa & prior D de Ellincurte, nominatur abbas Gofferni menſe Aprili 1691, & procurator generalis cleri Gallicani anno 1695. Defunctus eſt 26 Octobris 1731.

XLI. N. *d'Albergotti* a rege renunciatus eſt 19 Aprilis 1732.

TRAPPA.

LA TRAPPE.

ROTROCUS II Perticenſis comes voti ſolvendi cauſa, quod in mari periclitabundus emiſerat, ut volunt, fundamenta jecit eccleſiæ in loco Trappa dicto, tribus a Mauritania leucis. Primi e Brolio & Alneto educti monachi apud E Barras conſtitere, quo tempore data illis eſt terra de Contrabiſo, donec utcumque diſpoſitis ædibus Trappam ingreſſi ſunt circiter 1140, quo anno data eſt fundationis charta IV nonas Decembris. Defuncto an 1143 Rotroco, filius Rotrocus III patris fundationem auxit, ædificia perfecit, atque inter alia largitus eſt terram de Laigneio. Quinquennio poſt Saviniacenſis ordinis, cujus membrum erat Trappa, ſortita eſt ſortem, qui an. 1147 cum Ciſtercienſi coaluit. Eccleſia nondum erat conſecrata, quam anno

Digitized by Google

1214, die 27 Aprilis, Robertus Rotomagenſis archiepiſcopus, *Radulſus* Ebroicenſis & Silveſter Sagienſis epiſcopi in honorem B. Mariæ dedicarunt. Præter Rotrocum II & III patrem & filium, de Trappa bene meriti ſunt Robertus pater & filius domini Drocarum & Branæ, Guillelmus Catalaunenſis epiſcopus, Carolus Valeſius, comites Perticenſes, &c. Anglorum quoque furorem experta hæc abbatia, commendatariorum ſimul præda fuit: verum cum diu intepuiſſet hoc in monaſterio diſciplina regularis, feliciter eſt reſtaurata per Armandum-Johannem *le Bouthillier* abbatem toto orbe celeberrimum, qui an. 1662 illud cœnobium univit congregationi Ciſtercienſi ſtrictioris obſervantiæ concordato inito die 17 Auguſti, quod ratum habuit ſenatus Pariſienſis an. 1663, die 16 Februar. Paulo poſt menſe Maio anni ejuſdem facultate a chriſtianiſſimo rege obtenta abbatiam regularem poſſidendi, monachus ipſe factus apud Perſeniam, acceptiſque a ſummo pontifice literis & bullis, quibus ex abbate commendatario fieret regularis, ſpectaculum factus eſt mundo, angelis & hominibus. Exinde Trappam regulares rexerunt abbates, quorum & aliorum ſeries hæc eſt beneficio monachorum Trappenſium concinnata.

Abbates.

I. ALBOLDUS bullam obtinuit ab Eugenio III anno 1146. Beneficos expertus eſt Richardum *Hurel* & filios, qui terram de Vaſtina donarunt, quam Guillelmus *Bouſey* & Lambertus filius toparchæ de Boterellis auxerunt, & confirmavit Robertus *de Leonceſtre* dominus Britolii. Hugo quoque & Ernaldus domini de Cella dederunt Quercum Audacrii in parochia de Melicurte, domini *de Cheſnebrun* & de ſancto Chriſtophoro terram *de Chantecok*. Denique Henricus II Angliæ rex terram *de Meheru* ob interfectum Thomam Cantuarienſem archiepiſcopum. Rexit Alboldus 34 annis, & obiit v calendas Novembris.

II. Gervaſius *Lambert* bullas impetravit ab Alexando III diebus III nonas Decemb. & XV cal. Januarii 1173. Obiit XI cal. Maii.

III. Adamus, qui & Galterius, nobilibus ortus parentibus, confirmationem bonorum a Rotroco comite Perticenſi obtinuit an. 1189. Comitem Renoldum de Dampetra in terram Syriæ ſecutus eſt anno 1202, teſte Alberico. Duas ab Innocentio III bullas obtinuit annis 1203 & 1204. Miſſus eſt a Philippo rege ad eumdem pontificem anno 1212. Biennio poſt conſecrata eſt eccleſia Trappenſis in honorem B. Mariæ v cal. Maii 1214. Tranſegit Adamus cum Guidone abbate ſancti Petri Carnotenſis 1218, quo anno patris auctoritas in parthenonem de Clareto ei a fundatrice concredita eſt. Dona Guillelmi epiſcopi Catalaunenſis excepit annis 1219, 1220 & 1225, bullamque ab Honorio III anno 1224. Arbiter ſententiam tulit an. 1236 inter Annam abbatiſſam de Clareto & Philippum priorem de Novigento Rotroci. Piis operibus

A & miraculis clarus obiit 7 Maii, ſepultuſque eſt in capitulo cum epitaphio.

IV. Johannes I *Herbert* diplomata a Ludovico IX rege obtinuit annis 1246 & 1269, bullamque ab Alexandro IV 1255, qua monachis licet officia divina celebrare in capellaniis ſuis. Defunctus pridie cal. Decembris 1274, tumulatur in capitulo.

V. Guillelmus duas a Johanne XXI adeptus eſt bullas anno 1276. Pepigit cum monachis Boniportus anno 1277. Poſt annos 4, menſes 8 & dies 20 regiminis, defunctus XIII calend. Septembr. 1279, ad latus deceſſoris ſui terræ

B mandatus eſt.

VI. Robertus I bullas a Nicolao III anno 1280, & a Martino IV an. 1283 impetravit, ſicut & diploma a Philippo IV rege an. 1286, & chartam a Carolo Valeſio comite Perticenſi an. 1296. Defunctus eſt XIX cal. Sept. 1297.

VII. Nicolaus I bullis quoque donatus eſt a Bonifacio VIII, Benedicto XI & Clemente V, diplomate a Philippo IV an. 1304 & charta a Carolo Valeſio. Johanna Franciæ regina anniverſarium ſuum in eccleſia Trappenſi inſtituit anno 1302. Nicolaus vero ad meliorem vitam tranſiit VIII calend. Maii 1310.

C VIII. Ricardus I obiit IV cal. Jan. 1317.

IX. Robertus II, quo ſedente nonnulla dedit Carolus Valeſius pro refrigerio animæ ſuæ & Johannæ de Joigniaco primæ uxoris, & confirmavit 1328 dona Roberti *de Tournay* cum Agnete *de Chauvigney* uxore apud Trappam ſepulti. Ibidem quoque ſepulta Johanna *de Longny*, quæ dedit feodum *de la Briſaudiere*. Robertus poſt adminiſtratam per 29 annos Trappam, obiit VIII calend. Julii 1346.

X. Michaël pauco rexit tempore.

XI. Martinus I, cui ferrarium jus conceſſit

D Carolus Valeſius, damna a bellis illata reſarturus an. 1361. Attamen eamdem ob cauſam monachi anno ſequenti aufugere coacti ſunt in caſtrum *de Bonſmoulins* a furore Anglorum tutum. Anno 1375 Maria uxor altera Caroli Valeſii auxit fundationem capellæ in eccleſia Trappenſi. Martinus e vita exceſſit III nonas Apr. 1376.

XII. Richardus II Anglos monaſterium devaſtantes expertus eſt, qui omnia, exceptis eccleſia & capitulo, devaſtarunt & peſſumdarunt. Obiit calendis Octobris 1382.

XIII. Johannes-Oliverius *Pariſi*, cognominatus *Manſel*, filius Oliverii *Pariſi* & Agathæ, baccalaureus in theologia, electus eſt eo tempore,

E quo ad incitas ab Anglis redacta abbatia, tanta inopia affecti ſunt monachi, ut pecuniam ab Bonifacio IX indictam ſolvere non valentes, excommunicati, a legatis pontificiis abſoluti ſint anno 1390. Occurrit in chartis authenticis *D. de Gaignieres* 1384 12 Febr. 1398 10 Junii, 1 Aprilis 1404, 6 Auguſti & 10 Novembr. 1407 & 21 Nov. 1408. Compilata abbatia 1434, Eugenius IV prædones excommunicavit. Johannes a Johanne duce Alenconii chartam obtinuit 1456, bienniоque poſt obiit 24 Junii

1458

1458 poſt 75 annos, 7 menſes & 24 regiminis dies. Quæ ſi vera ſint, evaneſcit memoratus in chartis *D. de Gaignieres* Guillelmus 10 Junii 1403.

XIV. Robertus III *Lavolle* filius Gerardi, ex procuratore electus abbas menſe Junio 1458. Hujus adhuc tempore compilata eſt abbatia. Ceſſit 1476, ex ſchedis Trappenſibus. Neſcio tamen annon ille ſit abbas Trappenſis, qui per biennium excommunicatus deponitur, ex aliis ſchedis. Obiit v non. Dec. 1485.

XV. Henricus *Hohart* Rotomagenſis, baccalaureus in theologia, ex priore Mortui maris electus abbas Trappæ, æmulum paſſus eſt Augerium *de Brie* canonicum Cenomannenſem & protonotarium apoſtolicum, qui falſo ſupponens ejus in gratiam Robertum abdicaſſe, commendatarius legitur ultima Junii 1483, in chartis *D. de Gaignieres*, quo tempore plurima monaſterii bona abalienavit; aſt ab Henrico evictus eſt, qui ſenatus Pariſienſis conſultum obtinuit 28 Maii 1490, quo Augerius pecuniaria pœna multatus eſt, notarius carceri damnatus, adulterinum ſignum laceratum, & Henricus reſtitutus & confirmatus. Adfuit benedictioni abbatiſſæ de Claretis 23 Maii 1501. Reperitur 19 Martii 1511 in chartis *D. de Gaignieres.* Confirmationem bonorum obtinuit a Carolo comite Perticenſi 1514, & bullam a Leone X anno 1518. Ceſſit in gratiam ſequentis, & obiit IV idus Septembris 1520.

XVI. Robertus IV *Ravey* ex procuratore electus abbas, memoratur 15 Junii 1519, 21 Aprilis 1520 & 17 Febr. 1522, in chartis authenticis *D. de Gaignieres*. Bona ab Augerio alienata recuperavit. Viſitavit 8 Aprilis 1524, & reformavit parthenonem de Claretis, & 10 menſis ejuſdem electam confirmavit abbatiſſam Gabrielidem *de Sazillé*. Triennio poſt Robertus infirmitatibus preſſus ceſſit 4 Aprilis 1527 in manibus Guillelmi abbatis Ciſtercienſis, & obiit 10 Sept. 1530.

XVII. Julianus *Deſnoës* Perticenſis, ex procuratore electus abbas, benedictus eſt die 5 Apr. 1527 a Guillelmo abbate Ciſtercienſi, aſſiſtentibus abbatibus ..... & Caroliloci. Per aliquot annos rexit: occurrit enim 15 Maii 1528, & 4 Martii 1531 in chartis *D. de Gaignieres:* at cedere coactus eſt ſequenti a rege nominato.

XVIII. Johannes II *du Bellay* cardinalis & epiſcopus Pariſienſis, nominatus a rege commendatarius, ceſſit 1538.

XIX. Martinus II *Hennequin* conſiliarius in parlamento Pariſienſi, obiit 1548, quo defuncto, monachi elegerunt Franciſcum *Rouſſerie* priorem, qui ab Henrico II non fuit confirmatus.

XX. Alexander *Gavrot* ab Henrico II deſignatus, per ſeptennium commendam tenuit.

XXI. Dionyſius I *Brevedent* canonicus Rotomagenſis obiit 21 Julii 1573, ſepultuſque eſt in eccleſia S. Salvatoris Rotomagenſis.

XXII. Johannes III *Bartha* deſignatus a Carolo IX rege, ceſſit in gratiam Michaëlis *de Seurre* equitis Melitenſis & magni Campaniæ prioris, qui ter a Gregorio XIII poſtulavit commendam, terque repulſam paſſus eſt menſibus Januario, Martio & Aprili 1582.

XXIII. Jacobus *le Fendeur* nominatus eſt ab Henrico III.

XXIV. Dionyſius II *Hurault* abbas fuit de Pellicia, Brolii, Panis pontis & Trappæ, necnon epiſcopus Aurelianenſis, ubi vide t. VIII, col. 1489.

XXV. Nicolaus II *Bourgeois* ceſſit ſequenti.

XXVI. Antonius *Seguier* Ludovico XIII ab eleemoſynis, conſiliarius parlamenti, & canonicus eccleſiæ Pariſienſis, obiit 19 Aug. 1635, ſimul abbas ſancti Johannis Ambianenſis & Trappæ, ac prior ſancti Eparchii Paludani.

XXVII. Dominicus *Seguier* Antonii nepos, conſiliarius in parlamento Pariſienſi, canonicus & decanus Pariſienſis, epiſcopus Autiſſiodorenſis, quo tempore ceſſit Trappæ, dein epiſcopus Meldenſis, ubi vide t. VIII. col. 1653.

XXVIII. Victor *le Bouthillier* ex epiſcopo Bolonienſi coadjutor Turonenſis & commendatarius Trappæ, ceſſit nepoti.

XXIX. Franciſcus-Dionyſius *le Bouthillier de Rancé* primogenitus Dionyſii comitis conſiſtoriani & Carolæ *Joly*, regi ab eleemoſynis, canonicus eccleſiæ Pariſienſis, abbas ſancti Symphoriani, beatæ Mariæ de Valle & de Trappa, defunctus 1636, locum fecit ſequenti.

XXX. Armandus-Johannes *le Bouthillier de Rancé*, ſuperioris germanus, Sorbonicus doctor, duodennis in beneficia fratris ſucceſſit, & præterea archidiaconus Turonenſis, primuſque Gaſtonis Aurelianenſis eleemoſynarius a patruo factus eſt anno 1656. Jam ab annis 28 Trappenſem commendam tenebat, cum dimiſſis aliis beneficiis in monaſterium Trappenſe arctiorem primo regulæ ſancti Benedicti, juxta uſus Ciſtercienſes obſervantiam induxit 22 Auguſti 1662. Tum renuntiatus a rege abbas regularis 10 Maii 1663, veſtem induit monaſticam in monaſterio Perſeniæ 13 Junii anni ejuſdem, ubi, anno probationis expleto, vota emiſit die 26 Junii 1664, annos tunc natus circiter 40. Poſſeſſionem Trappæ iniit per procuratorem 27 menſis ejuſdem, & 13 Julii benedictionem percepit a Patricio *Plunques* Ardenſi in Hibernia epiſcopo in abbatia ſancti Martini Sagienſis. Paulo poſt Romam profectus eſt, 24 ſcilicet Auguſti, pro negotiis Ciſtercienſium ſtrictioris obſervantiæ. Inde reverſus 10 Maii 1666, ſuorum inſtitutioni alumnorum non ita incubuit, quin libris conſcribendis operam navaret. Præcipua ejus opera ſunt: *De la Sainteté & des devoirs de l'état monaſtique*, *Des Etudes des moines*, & *Commentaire ſur la Règle de ſaint Benoiſt.* Abbatiam in regis manibus ceſſit 29 Junii 1695, ad id ætate & aſſiduis morbis adductus. Curſum vitæ piæ conſummavit 27 Octobris anni 1700, ætatis 76.

XXXI. Zoſimus I, al. Petrus *Folſil* Beliſmenſis, ex priore abbas 2 Maii 1695, poſſeſſionem nactus eſt 28 Decembris anni ejuſdem,

Digitized by Google

benedictus 22 Jan. an. 1696 a Maturino *Savary* A Sagienſi epiſc. Obiit 3 Martii, annos natus 35.

XXXII. Armandus-Franciſcus *Gervaiſe* Pariſinus, ex Carmelita diſcalceato monachus Trappæ, ex priore abbas 29 Martii 1696, ætatis 37, benedictus eſt 20 Octob. anni ejuſdem ab eodem epiſcopo. Ceſſit menſe Decembri 1698, plurimis doctiſque clarus operibus.

XXXIII. Jacobus *de la Cour* Sueſſionenſis, monachus de Pinu Pictavienſi, ex priore Trappæ abbas 24 Decemb. 1698 nominatus bulliſque donatus menſe Aprili 1699, poſſeſſionem iniit die 5 eorumdem menſis & anni. Benedictus fuit 22 Junii. Ceſſit 1713 & obiit 25 Maii 1720, B ætatis 63.

XXXIV. Iſidorus *Dannetieres* Tornacenſis, ex canonico regulari Trappæ monachus, fit abbas 24 Dec. 1713, bulliſque donatus XI cal. Apr. 1714, poſſeſſionem iniit 6. Nov. anni ejuſdem. Benedictus 26 Aprilis 1716 a Dominico Sagienſi epiſcopo, obiit 24 Junii 1724.

XXXV. Franciſcus-Auguſtinus *Gouche* Augenſis, Trappæ monachus, abbas eſt nominatus 1727. Benedictus fuit 21 Aprilis 1728 a Johanne epiſcopo Ebroïcenſi, Sagienſi ſede vacante. Obiit 11 Septembris 1734.

XXXVI. Zoſimus II *Hurel* e Vexino Gal- C lico oriundus, nominatur abbas 10 Novembris 1734, poſſeſſionem iniit 12 Martii 1735, benedicitur die 13 a Jacobo Sagienſi epiſcopo. Obiit 7 Februarii 1747, ætatis 77, profeſſionis 40, regiminis 13.

XXXVII. Malachias *Brun* ex priore electus abbas, a rege confirmatus eſt 4 Martii 1747.

VILLERS CANIVET.

VILLARE CANIVETI.

ROGERUS de Molbrayo regis Angliæ dapifer pro ſalute patris ſui Nigelli de Aubigneio & matris Gondrææ monialibus ordinis S. Benedicti conceſſit ante annum 1140 (forte D an. 1127) terram ſuam *de Villers* una a Faleſia leuca diſtantem, *ad ſervitium faciendum divinum*, quam Rogeri filius Nigellus poſtea confirmavit & auxit. Moniales illæ ordinis erant Saviniaci, ejuſque ſortem ſubiere ad Ciſtercienſem filiæ cum matre 1147 tranſlatæ. Abbatiſſis primo paruerunt, tum prioriſſis, quas ad annum 1571 ſolæ elegerunt. Hoc enim anno æmula diploma a rege petiit, quod non ipſa, ſed alia obtinuit anno 1581. Centum poſt annis abbatiſſarum titulus rediit.

ABBATISSÆ ET PRIORISSÆ.

I. ALMANDA prior abbatiſſa memoratur an. 1127 in ſchedis Saviniaci, & 1140 in ſchedis abbatiæ S. Georgii.

II. Margarita I legitur abbatiſſa an. 1244 in chartulario S. Andreæ.

III. Philippa *de Briorne* 1388.

IV. Rachel *d'Acqueville* præerat annis 1405 & 1426.

V. Johanna I *Treperel* 1455, obiit 9 Oct. 1469.

VI. Margarita II *de Vaſſy* memoratur anno 1484 in ſcacario Normanniæ.

VII. Franciſca I migravit ad dominum 13 Decembr. ex Arturo.

VIII. Iſabellis *Seran* 1483 & 1492.

IX. Maria *de Serrant* exceſſit e vita 23 Dec. 1504, ex Arturo.

X. Johanna II *Pelerin*, quæ priorem ſe tantum nuncupabat, præerat anno 1511, & obiit 4 Septembr. 1522.

XI. Jaquelina I *Mallet* e familia *de Rubec* in Algienſi pago, extremum diem clauſit 8 Maii 1538, ex Arturo.

XII. Magdalena *de S. Germain* e familia in Bajocaſſino, ultima per electionem facta eccleſiæ teſtudinem reparavit. Sedebat annis 1533 & 1563.

XIII. Jaquelina II *Mallet* ſedebat an. 1564. Ceſſit in gratiam Margaritæ *le Bailleul* an. 1571; ſed cum Margarita eſſet infirma, ceſſit utraque in gratiam ſequentis anno eodem. Jaquelina vero obiit 20 Julii, & Margarita 19 Apr. 1576.

XIV. Margarita III *Buſquet* prior inſtituta, ſed a rege non confirmata, turbata eſt; pacifice tamen rexit ad annum 1581, quo ceſſit in gratiam ſequentis, & deceſſit 15 Maii 1585.

XV. Renata *le Maire* e gente *de Cohardon* apud Cenomannos, monialis Bellomari Carnotenſis, Margaritæ ſucceſſit regio diplomate confirmata. Obiit 20 Auguſti 1587.

XVI. Franciſca II *Bouquetot* e domo *de Rabus* prope Pontem epiſcopi, ceſſit in gratiam Helenæ 23 Januarii 1593, & obiit 1597.

XVII. Helena *de la Moriciere* e ſtirpe *de Vicques* apud Faleſiam, bullas obtinuit an. 1596, clauſtrum & diſciplinam reſtituit, bona uſurpata revocavit, coadjutricem adſcivit Franciſcam *de la Moriciere*, quæ bullis donata anno 1615, obiit 13 Febr. 1622: qua defuncta, Ludovicam neptim appellavit Helena an. 1625, ipſa vero piis operibus clara, mortua eſt 12 Junii 1636.

XVIII. Ludovica *de Maurey* Helenæ matertera coadjutrix, bullas obtinuit anno 1625, & defunctæ ſucceſſit. Sequentem abbatiſſam deſignavit ante obitum, qui contigit anno 1647.

XIX. Margarita-Bernarda *le Bourgeois* a monialibus expetita, a rege nominata eſt anno 1647, quo bullas obtinuit. Exceſſit e vita 15 Julii 1669.

XX. Magdalena *Hector de Marle de Verſigny* filia Chriſtophori *Hector* præſidis in camera computorum Pariſienſium, monialis ordinis E S. Dominici in Pariſienſi S. Thomæ parthenone, Margaritæ ſucceſſit an. 1669. Defuncta eſt 29 Junii 1681.

XXI. Anna *de Souvré Renouard* filia Renati equitis torquati & Mariæ *Courtin*, ex illuſtri & antiqua domo *de Souvré*, monialis Vinacii, nominata a rege prima abbatiſſa 4 Julii 1681, bullas obtinuit 11 Sept. anni ejuſdem, forte defuncta anno 1712, nam

XXII. N. *de Montgommery* ex abbatiſſa Monceii fit Villaris 1 Novembris 1712.

XXIII. Maria-Ludovica *de Franſures de Villers* monialis abbatiæ de Boſco, nominatur Villarienſis abbatiſſa anno 1739. A

S. JEAN DE FALAISE.

S. JOHANNES DE FALESIA.

JUxta muros Faleſiæ Gunfridus filius Rogerii civis Faleſienſis, de conſenſu Henrici I Anglorum regis & ducis Normanniæ, hoſpitalem erexit domum, & eccleſiam, quæ in honorem beati Michaëlis archangeli dedicata fuit a Johanne Sagienſi epiſcopo anno 1127. Inſtituto xenodochio, pauperum ſervitio fundator ſe devovit cum Rogerio de Vitreio & Gaufredo de Petrafiƈta. Fundationem confirmavit Innocentius II B Rotomagi exiſtens VII idus Maii 1130, confirmataque ab Innocentio papa, auƈtoritate ſua corroboravit Henricus I, dato diplomate anno 1132, & hoſpitali conceſſit molendinum ſuum de Faleſia & partem in campo Feriæ. Proceſſu vero temporis & clericorum prævalente numero, aliam eccleſiam conſtruxerunt, quæ in honorem ſanƈti Johannis-Baptiſtæ ſacrata fuit anno 1134, dormitoriumque & alias officinas erexerunt, quas occupavere Robertus de Maireio, Robertus *le Pic*, Robertus de Olendino & Robertus de Hommaio. Hi regulam S. Auguſtini ſub habitu nigro amplexati, Rogerium *de Vitry* priorem ſibi C præfecerunt, cui ſucceſſit Gaufridus de Petrafiƈta, quo tempore eccleſia ſanƈti Laudi in burgo Achardi, ad preces Hugonis Rotomagenſis archiepiſcopi ejuſdem ſocietatis cum eccleſia Faleſiæ effeƈta eſt anno 1143. Defunƈto forſan Gaufrido priore, canonici ſanƈti Johannis ordinem & habitum immutarunt, e ſanƈto Judoco de nemore accitis anno 1158 religioſis Præmonſtratenſibus. Novi incolæ an. 1159 rerum potiti, prioribus ſuperinduxere abbates, quorum hæc eſt ſeries.

ABBATES.

I. ROBERTUS I de Maireio, unus, ut videtur, D e religioſis ſanƈti Judoci, ſanƈti Johannis eleƈtus abbas, idibus Maii 1160 ab Henrico II Angliæ rege diplomate donatus eſt. Diſſidium habuit cum Giſleberto abbate Troarnenſi, quod compoſuit Rotrodus archiepiſcopus Rotomagenſis anno 1170. Quædam commutavit cum Roberto abbate Corneliarum an. 1171.

II. Robertus II *Taon* abbas ſanƈti Johannis depoſitus eſt. Poſtea capituli generalis ſancito ab abbate de Silleio deleƈtus fuit primus abbas Inſulæ Dei anno 1187.

III. Fulco ſeu Fulcheredus *de Longueth* ſucceſſit Roberto, qui ſucceſſerat Roberto I; hique E tres eccleſiam rexerunt annis 17 ab anno 1160, ac proinde obiit Fulco anno 1177.

IV. Walterus I Rogerii *de Vitry* primi prioris nepos, eccleſiæ Faleſienſis curam ſuſcepit anno 1177, quo circiter cum Simone abbate ſanƈti Andreæ & G. Priore de Perreriis a ſummo pontifice delegatus, diſſidium inter abbatem Sagienſem & Ricardum parochum de Valle-framberti ſedavit. Bullam obtinuit ab Alexandro III. Johannes rex Angliæ anno ſecundo dedit eccleſiæ S. Johannis de Faleſia capellas ſuas in caſtello ſuo de Faleſia ſitas cum omnibus appendicibus. De conſilio Henrici II Angliæ regis inchoatam Walterus alteram ſanƈti Johannis B. perfecit eccleſiam, in quam, quia altera minabatur ruinam, intraverunt canonici VIII calendas Aprilis 1203. Beneficos expertus eſt Frogerium & Liſiardum epiſcopos Sagienſes, a quibus faƈtas donationes confirmavit Walterus archiepiſcopus Rotomagenſis anno 1203. Obiit autem Walterus abbas VIII idus Oƈtobris 1209.

V. Johannes de Guibraio obiit anno 1209.

VI. Aubertus abbas anno 1209, defunƈtus eſt V idus Decembris 1213.

VII. Nicolaus ex abbate Ardenæ fit abbas Faleſiæ, quo ſedente, Silveſter Sagienſis epiſcopus anno 1213 quatuor eccleſias canonicis S. Johannis aliaque plura anno 1216 confirmavit. Eodem anno 1216 Nicolaus cum Gaufrido Silleienſi abbate memoratur. Diſſidium habuit cum abbatiſſa Cadomenſi & parocho eccleſiæ de Guibraio, quod compoſuit Hugo Conſtantienſis epiſcopus anno 1217. Notatur III calendas Decembris & VIII calendas Auguſti in necrologiis Lucernæ, Silleii & Faleſiæ.

VIII. Walterus II cui R. abbas Troarni ejuſque ſucceſſor nonnulla confirmant anno 1221, quod poſtea præſtitit O. etiam abbas Troarni. Annis 1223 & 1224 Gervaſius Sagienſ. epiſcopus, & 1231, menſe Februario Hugo Gervaſii ſucceſſor, data a deceſſoribus approbant. Johannes quoque rex multa huic abbatiæ largitus eſt, quæ anno 1231 teſtantur Mauritius Rotomagenſis archiepiſcopus, epiſcopique Lexovienſis Guillelmus, Ebroicenſis Richardus, Abrincenſis Guillelmus & Hugo Conſtantienſ. Obiit Walterus 13 Nov.

IX. Dionyſius obiit III non. Januarii 1233, ex necrologio Silleienſi.

X. Adamus ex Arturo.

XI. Guillelmus I legitur menſe Junio 1234 in chartis Ulterioris portus.

XII. Rogerius ſedebat anno 1234, ex chartulario Belloſannæ, defunƈtus IV cal. Aprilis.

XIII. Thomas I, cujus obitus aſſignatur VIII idus Februarii, & VII idus Oƈtobris in necrologio Inſulæ Dei.

XIV. Walterus III bullam ab Innocentio IV obtinuit anno 1251.

XV. Robertus III de Boceio permutavit cum Gaufrido Sagienſi epiſcopo anno 1252, menſibus Decembri & Januario. Obiit 3 Septemb.

XVI. Stephanus *Oyn* memoratus an. 1266, emiſit ſpiritum VIII idus Junii.

XVII. Walterus IV defunƈtus 8 Oƈtobris 1269, ex necrologio Belloſannæ.

XVIII. Michaël de ſanƈto Audomaro moritur die 8 Novembris.

XIX. Radulfus I *le Luƈtier* ex canonico Lucernæ abbas Faleſiæ notatur pridie calendas & nonas Januarii.

XX. Johannes I *Dedeman* ex proviſore domus anno 1310, poſtea abbas, animam exhalavit III calendas Auguſti.

XXI. Petrus I *Maillart* defunctus XVI cal. A Septembris.

XXII. Reginaldus *Mechin* cum Raimundo Morinenſi epiſcopo a rege ad partes regni Caſtellæ miſſus eſt orator anno 1354. Præſes erat in camera Inquæſtarum Pariſ. anno 1359.

XXIII. Radulfus II *le Fouſſour* diſſidium habuit cum officiali Sagienſi anno 1360, memoratus XVI calendas & pridie nonas Septembris.

XXIV. Guillelmus II *Lambert* ab anno 1380 ad 1416 in actis recenſetur. Interfuit ſcacario Alenconii 25 Februarii 1392.

XXV. Robertus IV *Grenge* cum Petro abbate Inſulæ Dei a capitulo generali deputatus, B præfuit electioni abbatis Silleienſis 8 Maii 1425. In fata conceſſit ultima die Julii 1451, ſepultus in choro. Hujus tempore Faleſia Anglis liberata Carolo VII Francorum regi redditur, qui ejus præfecturam Potono contulit.

XXVI. Petrus II recenſetur die 3 Octobris 1427 in chartis authenticis *D. de Gaignieres*.

XXVII. Robertus V memoratur 1 Junii 1446 ibidem.

XXVIII. Ricardus de Landis 20 Maii 1452 & 8 Decembris 1469 ibidem, ceſſit ſequenti.

XXIX. Philibertus de *l'Eſpinaſſe* utroque parente nobilis, monachus Uticenſis, cedente C Ricardo, ob ſuorum exigentiam meritorum a Paulo II factus eſt abbas, juſſuſque habitum canonicorum Faleſianorum induere. A Roberto Sagienſi epiſcopo benedictus eſt in eccleſia ſancti Martini. Occurrit 9 Junii 1473 & ultima Nov. 1477 in chartis authenticis *D. de Gaignieres*. A Sixto IV pontificalibus inſulis decoratur an. 1475 nonis Decembris. Die vero 29 Aprilis 1479 obiit.

XXX. Johannes II *Jouquin* prior ſancti Martini de Buco, præſente Mauritio *de Magny* abbate Silleii anno 1479 electus abbas ſancti Johannis, confirmatur a Michaële S. Judoci & D ab Huberto Præmonſtrati abbatibus, & benedicitur 11 Maii in eccleſia S. Martini ab Egidio *de Laval* coadjutore & vicario generali Roberti Sagienſis epiſcopi, præſentibus Mauritio Silleii & Petro S. Martini abbatibus. Æmulum paſſus eſt Henricum *de Maunoury* Lexovienſem canonicum a Juliano cardinali *de la Rovere* legato nominatum, quem penſio aſſignata a lite ſedavit. Reperitur 2 Decemb. 1480 & 27 Apr. 1489 in chartis *D. de Gaignieres*. Scacario Normanniæ anno 1484 interfuit. Vicarius generalis provinciæ Normanniæ electus eſt a capitulo generali anno 1501. Deceſſit VIII idus Fe- E bruar. 1506.

XXXI. Thomas II *de Malebiche* memoratus 1506 & 10 Decemb. 1507 in chartis *D. de Gaignieres*, chori exedras fieri curavit. Exceſſit e vita VI non. Martii 1516.

XXXII. Robertus VI *Morel* ædes abbatiales ſtruxit. Cum mortem vivus ſemper præ oculis habuiſſet, eam moriens ſuaviſſimam eſt expertus, peſtifero ſublatus morbo 27 Auguſti 1521.

XXXIII. Johannes III *de Glatigny* ex priore domus & S. Stephani de Juilleio abbas per viam compromiſſi renuntiatus eſt 28 Aug. 1521. Memoratur 6 Apr. poſt Paſcha 1526 in chartis authenticis *D. de Gaignieres*. Ultimus abbas regularis obiit 17 Aprilis 1540, ſepultus ad cornu evangelii.

XXXIV. Ambroſius *d'Oſſonvilliers* protonotarius apoſtolicus, primus a Franciſco I commendam obtinuit. Pedum paſtorale in candelabra menſæ ſuæ convertit, ſilvas vaſtavit, hoſpitalem domum ſolo æquavit, vigintique canonicos ad octo reduxit. Moritur 15 Octob. 1555, poſt cujus obitum fere per annum abbatia vacavit.

XXXV. Ludovicus *de Montgommery* hæreticum ſub larva catholici profeſſus aliquandiu, publicam cum fratre Calviniſmi perfidiam amplexus, religioſos barbaro more perſequitur. Ejus tempore, &, ut creditur, ipſo auctore, iterum eccleſia & monaſterium in direptionem data ſunt. At Deo vindicante, a centurione Cadomenſi Clemente dominica 14 Martii al. a Thoma *des Planches* menſe Auguſto 1574 occiditur in ſacello B. Mariæ, & in choro ad gradus preſbyterii cogente magiſtratu ſepelitur.

XXXVI. Claudius *de Vieuxpont* abbas beatæ Mariæ de S. Severo, nominatus ab Henrico III, commendam S. Johannis a Gregorio XIII obtinuit III calendas Junii 1575 ea lege, ut intra 18 menſes ad ſacerdotii gradum promoveretur. Ceſſit anno 1580.

XXXVII. Johannes IV *de Vieuxpont* cantor Sagienſis, cedente Claudio, fit abbas anno 1580, & poſt epiſcopus Meldenſis an 1602. Eccleſiam homicidio & hæretici ſepultura pollutam iterum conſecravit anno 1606. Hæreticos auditorium ſuum juxta cœnobium exſtruere tentantes alio ſe transferre coegit. Pietatis & caritatis operibus deditus juriumque & libertatum ſatis diligens defenſor, migravit a ſeculo an. 1623.

XXXVIII. Andreas I *Fremiot* Bituricenſis archiepiſcopus, renuntiatus a Ludovico XIII abbas, permutavit cum ſequenti.

XXXIX. Renatus *Mareſcot* reformationem induxiſſe dicitur in monaſterium ſancti Johannis anno 1623. Ejus legitur hoc epitaphium in eccleſia Pariſienſi:

Renatus Mareſcotius Pariſinus, abbas S. Johannis de Faleſiis, necnon hujus eccleſiæ canonicus, hic quieſcit, qui poſtquam per octodecim plus minus annos circa reges Ludovicum XIII & XIV reginamque regentem munere eleemoſynarii functus eſt; & interea Romam profectus, ab Urbano VIII pontifice maximo camerarii dignitate inſignitus eſt, clariſſimis viris Guillelmo & Michaeli Mareſcotiis libellorum ſupplicum magiſtris & Valentinæ Loiſellæ parentibus ac fratri primogenito ſuperſtes, præmatura morte triginta & octo annis, ſeptem menſibus & quindecim diebus exactis, cæteris notis atque amicis ægre ferentibus, ereptus eſt anno Domini 1649 die Junii 27.

XL. Andreas II *Mondain* Pedemontanus e Monte reguli, duci Sabaudiæ ab eleemoſynis ejuſque apud Ludovicum XIV legatus, abbas

de Berdona & de Boheriis, fit de Faleſia anno 1649. Canonicus quoque eccleſiæ Pariſienſis, obiit 1650 menſe Martio.

XLI. Paulus *de Machault* 1650 abbas, obiiſſe videtur anno 1684.

XLII. Paulus-Felix *de Paradis* commendam obtinet 2 Septemb. 1684.

XLIII. N. *d'Albon* obiit anno 1708.

XLIV. Carolus *de Beaupoil de Sainte-Aulaire* filius Davidis *de Beaupoil* & Gabrielidis *de Beaupoil de Nantia*, canonicus & major vicarius epiſcopi Petracoricenſis, nominatus abbas ſancti Johannis 27 Maii 1708. Adfuit comitiis generalibus cleri Gallicani 25 Oct. 1715. Reginæ ab eleemoſynis 1725. Abbas Obazinæ menſe Junio 1728, & Mortuimaris 1729.

SILLY.

SILLEIUM.

ARgentonium inter & Oximum quatuor a Sagio leucis, medio in nemore *de Gouffer*, ſeculo XII medio Præmonſtratenſis ordinis canonia fundatur in honorem B. Mariæ, in loco forte dicto Silleium, a Drogone milite qui inibi poſtea factus canonicus, obiit 6 Auguſti. Omnibus autem in chartis ſeculorum XII & XIII dicitur abbatia ſanctæ Mariæ *de Gouffer*. Quo præciſe anno fundata fuerit ignoratur. At jam fundata erat, quando Mathildis vidua Henrici V imperatoris & Godefridi ducis Normanniæ & Andium comitis defuncti an. 1151, & mater Henrici II regis Angliæ, menſe Decemb. 1154 plurima tam Drogoni fundatori quam fratribus ſanctæ Mariæ *de Gouffer* largita eſt diplomate, quod habes in Neuſtria pia & in annalibus ordinis, in quo poſt hæc verba, *comitis Andegaviæ*, legendum, *& Henrici filii mei regis Angliæ, necnon & pro ſalute mea propria & noſtrorum liberorum*, &c. Henricus quoque II Drogoni fundatori & fratribus ſanctæ Mariæ *de Gouffer* chartam dedit, non apud Rotomagum, ſed apud Argentonium, Thoma adhuc cancellario, qui in limine regni Henrici II hanc dignitatem exuit: unde jure concluditur hæc diplomata circa annum 1154 data fuiſſe, ac proinde cum data fuerint Drogoni fundatori, non multo ante id tempus fundatam fuiſſe abbatiam Silleii. Fundatrix quoque apud Robertum de Monte audit Mathildis, quod plurima loco contulerit. Hujus exemplum ſecuti ſunt Henricus II ejus filius, Henricus VI & Richardus I, cujus diploma legeſis in appendice, & Franciæ reges Ludovicus VIII anno 1224, Philippus Audax an. 1277, Petrus ſancti Ludovici filius, comes Alenconii an. 1277, & Petrus II comes Alenconii an. 1391. Horum diplomata aſſervantur in chartulario. In eccleſia ſepulti ſunt quidam principes regiæ ſtirpis e linea comitum Alenconiorum in immatura ætate ſublati.

Ch. XIII. col. 168.

ELENCHUS ABBATUM.

I. ALANUS e Præmonſtrato eductus, primus fit abbas ſanctæ Mariæ *de Gouffer* apud Silleium, & obiit XIV cal. Septembris.

II. Radulfus I bulla donatus eſt ab Alexandro III an. 1179. Obiit IV id. Sept. 1189.

III. Guillelmus I cum Roberto abbate Ardenæ teſtis eſt an. 1203 donationis factæ Alneto.

IV. Gaufridus memoratus anno 1212 in chartis Inſulæ Dei, pepigit cum priore Belli altaris anno 1216. Legitur III idus Febr. in necrologio Marchaſii Radulfi.

V. Michaël I nonnulla recipit a monachis ſancti Ebrulfi anno 1242.

VI. Radulfus II, forte qui 21 Octob. notatur in necrologio Inſulæ Dei.

VII. Petrus *le Gaſtel* defunctus 17 Febr. ex necrologio.

VIII. Philippus memoratur III non. Mart. circa 1250 in necrologio Marchaſii Radulfi.

IX. Richardus I *Fournier* defunctus XV cal. Junii. Circa id tempus Guillelmus *Rentier* miles fundavit capellam apud Silliacum anno ineunte 1309. Ch. XVIII. col. 173.

X. Richardus II *de Pelvel*, provinciæ Normanniæ viſitator, ſedebat annis 1317 & 1323, quorum primo quædam ſtatuit circa pitancias monaſterii & altero vices gerit Adæ abbatis Præmonſtratenſis in circaria Normanniæ. Obiit 18 Julii 1327, ex necrologio Belloſannæ.

XI. Michaël II moritur XII cal. Nov.

XII. Matthæus *Pelvel* obiit XVI cal. Julii.

XIII. Nicolaus I *de Pommainville* defunctus XVI calend. Septembris.

XIV. Girardus.

XV. Guillelmus II notatus 21 Octob. in necrologio Inſulæ Dei.

XVI. Thomas.

XVII. Silveſter mortuus VI idus Nov.

XVIII. Radulfus III obiit 24 Auguſti, ex necrologio Belloſannæ.

XIX. Sigehardus.

XX. Guillelmus III *Emery* memoratur ad annum 1368. Obiit XII cal. Nov.

XXI. Radulfus IV occurrit 6 Mart. 1368, in chartis authenticis *D. de Gaignieres*.

XXII. Guillelmus IV legitur 6 Novembris 1384, ibid.

XXIII. Johannes I *Chaupin* fer. V 28 Dec. 1385, 1389 & 1391 9 Apr. ibidem. Miſſas ſpopondit Gregorio epiſcopo Sagienſi 1388 & Petro Alenconii comiti 1389. Eccleſiam & domum ab Anglis everſas inſtaurare cœpit an. 1386, opera Petri comitis Alenconii & Gregorii Sagienſis epiſcopi. Obiit XVI cal. Sept.

XXIV. Nicolaus II *Nicolet* occurrit penultima Aprilis 1394 & 22 Octobris 1400 in chartis authenticis *D. de Gaignieres*. Obiit 17 Auguſti, ex necrologio Belloſannæ.

XXV. Johannes II memoratur 25 Nov. 1401 ibidem.

XXVI. Radulfus V tranſegit die Martis 23 Febr. 1406 cum abbate & monachis S. Petri ſupra Divam, de capella B. Mariæ de Mainbovilla, & de decima S. Lamberti; attamen

XXVII. Johannes III *le Cordier* quieſcit in navi eccleſiæ, de quo legitur in obituario :

Digitized by Google

XIV cal. Maii Johannes le Cordier *de Oximo* A *abbas Silleii, obiit anno 1425, cum rexiſſet annis 24, & plura bona ac reparationes feciſſet in hac domo.* Quo tempore naſcitur 4 Oct. 1407, 16 Martii ſequentis obit, & cum Maria ſorore ſua in eccleſia Silleienſi ſepelitur Petrus primogenitus Johannis I ducis Alenconii & Mariæ filiæ ducis Britanniæ.

XXVIII. Guillelmus V *le Cordier* præſentibus Petro abbate Inſulæ Dei & abbate Faleſiæ a capitulo generali deputatis, eligitur 8 Maii 1425. Rexit annos 19, inde tranſlatus ab Eugenio IV ad abbatiam S. Martini Sagienſis anno 1444. Notatur 13 Apr. in necrologio Belloſannæ. B

XXIX. Johannes IV *le Cordier*, ex priore Silleii, fratri ſuo germano Guillelmo ſucceſſit, promotus ab Eugenio IV anno 1444. Memoratur 16 Januarii 1446 & 28 Junii 1452 in chartis authenticis *D. de Gaignieres*. Tranſiit an. 1454 ad abbatiam S. Petri ſupra Divam.

XXX. Mauritius *de Magny*, ex priore abbas an. 1454. benedicitur apud ſanctum Martinum ab R. epiſcopo Sagienſi. Poſſeſſionem iniit anno eodem. Memoratur ſequenti in chartis *D. de Gaignieres*, & penultima Novemb. 1488. Capitulo generali adfuit anno 1461, & electioni ac benedictioni Johannis *Jouquin* abbatis Faleſiæ C anno 1479. Delegatus eſt an. 1486, ut inquireret de furto in eccleſia cathedrali facto, & ut latrones diris voveret. Vicarius generalis in diœceſi Sagienſi a Roberto epiſcopo delectus eſt. Chartularium fieri curavit an. 1499. Ceſſerat jam in manibus ſummi pontificis anno 1495, obiitque anno 1500, III nonas Auguſti.

XXXI. Johannes V *le Fort*, ex parocho eccleſiæ de Silleio factus abbas a ſummo pontifice per ceſſionem Mauritii, inſtitutus eſt ab abbate Faleſiæ deputato ab Alexandro VI, non. Apr. 1499. Memoratur in chartis authenticis *D. de Gaignieres* an. 1507. Crucifixum ligneum D in eccleſia fieri fecit an. 1510. Ceſſit an. 1518, & obiit VIII idus Novemb. 1521.

XXXII. Guillelmus VI *Paris*, cedente Johanne, fit abbas a Leone X, cum licentia benedictionem a quocumque epiſcopo obtinendi, bulla data Milliani diœceſis Portuenſis an. 1518, idibus Novembris, pontificatus anno 6. Vicarius generalis Normanniæ a generali ordinis capitulo renuntiatur anno 1538. Obiit regularium abbatum ultimus VII id. Aprilis 1545.

XXXIII. Ludovicus *de Bailleul* decanus Lexovienſis abbaſque Lonleii Silleienſem commendam tenuit ab anno 1546 ad 1583, quo E vitam finivit XV calend. Febr. Ædes abbatiales Villæ novæ conſtruxit. Adfuit ſcacario Alenconii 1 Octobr. 1576. Eodem anno, 7 Febr. Henricus rex conceſſerat abbatiam Silleienſem poſt deceſſum Ludovici N. *Corberan de Cardaillac* domino *de Sarlabous* gubernatori Portus gratiæ, ſed incaſſum, ut videtur.

XXXIV. Nicolaus III *le Foreſtier* ordinis ſancti Dominici alumnus apud Ebroicas, doctor theologus & a confeſſionibus ducis Alenconienſis, defunctus III cal. Aug. 1584; ſepelitur in eccleſia Silleienſi, prope Ludovicum ſub lampade.

XXXV. Thomas *Loiſel* canonicus *de Carrouge*.

XXXVI. Jacobus *le Veneur* filius Jacobi comitis *de Tillieres* & Carlottæ *Chabot*, dominus *de Carrouge*, ſucceſſit Thomæ, & Johannem germanum ſucceſſorem habuit, cui ceſſit.

XXXVII. Johannes VI *le Veneur*, ceſſione Jacobi germani commendatarius, reformationem cœnobii procuravit anno 1614. Nanceii apud preſbyteros Oratorii, quorum inſtitutum profitebatur, mortuus eſt, ſimul abbas Fontis Danielis.

XXXVIII. Jacobus *le Veneur*, defuncto Johanne germano, recepit commendam, & reformatam ex parte domum ſtudio & labore fratris ſui univit congregationi rigoris antiqui an. 1630. Ceſſit 1637.

XXXIX. Franciſcus *le Veneur* Taneguidi II comitis *de Tillieres* & Catharinæ *de Baſſompierre* filius, cedente Jacobo patruo, abbatiam adeptus 15 Junii, poſſeſſionem adiit anno 1637. Defunctus VII idus Februar. 1667, ſepultus eſt in ſeminario Valoniæ, ſimul abbas Fontis Comitis & Fontis Danielis.

XL. Henricus *du Mont* regiæ muſices magiſter, commendam tenuit ad annum 1684 8 Maii.

XLI. Bertrandus *de Bortaris de Tournefort* canonicus ſancti Quintini Veromanduenſis & vicarius generalis Pariſienſis, nominatus eſt an. 1684.

XLII. Dominicus-Barnabas *Turgot de Saint Clair* renuntiatus exeunte Auguſto 1727, obiit 18 Decemb. anni ejuſdem.

XLIII. Ludovicus-Franciſcus *Neel de Criſtot* conſiliarius in parlamento Rotomagenſi, a rege nominatus abbas ineunte Junio 1728, Romæ proponitur 2 Oct. 1730. Triennio poſt ceſſit in manibus regis, qui nominavit N. *du Barail* 13 Dec. 1733; ſed nec ceſſio, nec nominatio ſuum ſunt effectum ſortitæ. Factus eſt epiſcopus Sagienſis anno 1740, ut diximus.

ABBATISSÆ ALENCONIENSES S. CLARÆ.

GABRIELIS *de Nozay* abbatiſſa 19 Febr. 1556, ex chartis authenticis *D. de Gaignieres*.

Franciſca *de Barville* 28 Maii 1557, ibid.

Margarita *de Quinée* 27 Novembris 1583, ibid.

Bis ab hæreticis expulſæ ex urbe Alenconii Clariſſæ, viginti poſt annos reverſæ ſunt, Ludovica *Aubert* abbatiſſa.

Digitized by Google

LEXOVIENSIS ECCLESIA.

LEXOVII, qui & Lexobii Cæſari & Plinio, Lexubii vero Ptolemæo, populi erant in Lugdunenſi Gallia, quorum urbs Noviomagus dicta a Ptolemæo & in itinerario Æthici, de qua tamen ſubdubitat Valeſius an non ſit potius Novigentum ad flumen Indellam. Ut ut eſt, Nogent-ſur-Andelle, Lexoviorum civitas, inter provinciæ Lugdunenſis ſecundæ civitates penultima, Lexovium nomine gentis cujus erat caput, ut ſexcentæ aliæ, appellata deinceps fuit. Vocabulum quoque illud truncatum & corruptum aut alteratum fuit. Sic pagum Livinum & Liſunum, pagum Liſiacenſem, Lixoenſem, Liſoienſem & Liſoenſem pro Lexovienſi paſſim reperies. Ad oſtia Sequanæ ſitum Lexovium, tribus irrigatur fluminibus, quorum unum Tolca in pago prope Gaceium ſcaturiens urbi allabitur & mare petit, alterum Diva per Algiam Normannicam defluens, Lexovienſem diœceſim a Sagienſi & Bajocenſi diſcernit; Rila vero Lexovium abluit, & ſeparat a Sagienſi, Ebroicenſi & Rotomagenſi diœceſibus. His amœniſſima aquis irrigata prata gratiſſimum oculis præbent aſpectum. De fortuna Lexovii quale ſub Romanis, Francis, Normannis, Anglis & Gallis principibus fuerit, non eſt quod loquamur: id quippe noſtri non eſt inſtituti. At de origine Lexovii chriſtiani quid loquemur? Quam bene hanc in rem Ordericus Vitalis, qui in diœceſi Lexovienſi totos quinquaginta ſex annos exegit, & quæcumque ad hiſtoriam hujus eccleſiæ ſupererant, collegit libro ſexto hiſtoriæ ſuæ: *Piratæ de Dania egreſſi ſunt, in Neuſtriam venerunt, & chriſtianæ fidei divinique cultus penitus ignari, ſuper fidelem populum immaniter debacchati ſunt. Antiquorum ſcripta cum baſilicis & ædibus incendio deperierunt, quæ fervida juniorum ſtudia, quamvis inſatiabiliter ſitiant, recuperare nequiverunt. Nonnulla vero quæ per diligentiam priſcorum manibus barbarorum ſolerter erepta ſunt, damnabili ſubſequentium negligentia interierunt.* Mirum igitur videri non debet primos aliquot ignorari Lexovienſes epiſcopos; Lexovienſis enim religio Rotomagenſi antiquitate cur cederet? Mirum videri non debet quod epiſcopis per 300 aut 400 annos vacua ſit ſedes. Has ut expleant rimas nonnulli viri docti, quos jam præiverat Rituale Lexovienſe anni 1661, inter epiſcopos Lexovienſes locum dari poſſe autumant SS. Urſino, Patricio & Candido, quippe quorum reliquiæ in eccleſia Lexovienſi aſſervantur. Eccleſia hæc cæteris Neuſtriæ epiſcopatibus facultatibus haud impar, patronum agnoſcit S. Petrum Apoſtolorum principem. Epiſcopus, qui & epiſcopus eſt capituli, comes eſt & civitatis. Hunc comitatum ſeptem componunt baroniæ, de Nonanto in Bajocaſſino, de Thibervilla, de *Glos* & Courthona, de Gaceio, de Touqua, de Canapvilla & de Bonnavilla *la Louvet*, omnes in diœceſi. Epiſcopus præterea conſervator eſt privilegiorum academiæ Cadomenſis. Dignitates omnes & præbendas eccleſiæ Lexovienſis confert, excepto decano qui eligitur a capitulo, nec a quoquam confirmatur. Præter decanum, capitulum octo conſtat dignitatibus, cantore, qui reſidere tenetur, theſaurario, capicerio, magiſtro ſcholarum & quatuor archidiaconis; 1 de Lievino cui ſubſunt quatuor decanatus rurales, *Moyaux, Cormeilles, Bernai & Orbec*, in quibus 139 parochiæ, rectoriæ vero ſeu curæ 148; 2 de Algia, cui ſubſunt tres decanatus, *Meſnil-Mauger, Beuvron* & *Beaumont*, in quibus 128 parochiæ, rectoriæ vero 137; 3 de Ponte Audomaro, cui ſubſunt tres decanatus, *Touques, Honfleur* & *Pontaudemer*, in quibus 89 parochiæ, rectoriæ 93; 4 denique de Gaceio, cui ſubſunt quatuor decanatus, *Gacey, Livarot, Montreuil* & *Vimoutier*, in quibus 111 parochiæ, & 117 rectoriæ. Poſt dignitates ſunt 31 præbendæ integræ cum duabus ſemipræbendis, e quibus undecim antiquæ fundationis, quas qui tenent barones vocantur. Sunt & aliæ ſex præbendæ *Volantes* dictæ, quæ quotidianis non gaudent diſtributionibus. Sunt adhuc in eadem eccleſia 4 vicarii, quorum tres revocabiles, & 30 capellani, quorum ſeptem epiſcopus, & 23 inſtituit capitulum. Præter parochias ſupra memoratas, ſunt & aliæ undecim in urbe & banleuca Lexovienſi, rectoriæ duodecim: quatuor in exemtione de Nonanto prope Bajocas, quarum ſex rectores, & quinque in exemtione S. Candidi ſenioris in urbe & diœceſi Rotomagenſi, quarum unam, ſcilicet S. Candidi ſenioris collegiatam ſimul & parochialem adminiſtrant quatuor canonici, qui alternis vicibus parochialia obeunt munia; decanatus enim annexus eſt epiſcopo Lexovienſi qui juriſdictionem exercet in quinque illas eccleſias. Tota denique diœceſis Lexovienſis 487 parochias continet, rectorias 520. Catalogum epiſcoporum e tabulis, documentis & ſchedis concinnatum auctiorem multo & emendatiorem damus quam Sammarthani, ope maxime Stephani-Antonii *Freard* canonici Lexovienſis, qui quæcumque potuit, nobiſcum humaniſſime communicavit.

LEXOVIENSES EPISCOPI.

ANNI CHRISTI

I. Theudobaudus.

Concilii III Aurelianenſis canones cum
aliis epiſcopis ſancivit Theudobaudus Lexo-
538. vienſis epiſcopus anno 538, qui Edibium pre-
541. ſbyterum miſit ad quartum anno 541; præſens
549. ipſe quinto anno 549.

II. Ætherius.

De Ætherio id unum novimus, quod ſatis prolixe narrat Gregorius Turonenſis hiſtoriæ Francorum lib. VI, cap. 36, clericum ſcilicet Cenomannenſem luxurioſum cum archidiacono Lexovienſi nefando molimine in præſulis necem B conſpiraſſe. *Conjunctus eſt*, inquit Gregorius, *archidiacono civitatis, & ſe epiſcopatu dignum proferens, epiſcopum molitur occidere; locatoque clerico qui eum bipenne percuteret ..... ipſi proferunt præmia, ut ſi ſacerdos obiret, ipſe ſuccederet. Sed miſericordia Domini anticipavit eorum perfidiam, crudelitatemque iniquorum hominum veloci pietate repreſſit.* Aliquanto poſt: *Quieſcentibus cunctis media fere nocte cubiculum ſacerdotis irrumpunt exclamantes.... vidiſſe ſe mulierem a cubiculo egredi ..... & ſane pars hæc & conſilium diaboli fuit, ut in tali ætate crimen imponerent ſacerdoti, qui erat fere 70 annorum. Nec mora, conjuncto ſecum antedicto clerico,* C *adligatur ſacerdos catenis ab ejus manibus de cujus collo ſæpius vincula diſcuſſerat, & arduæ cuſtodiæ mancipatur ab eo quem de cœnoſis carceribus plerumque liberaverat: at ille cognoſcens inimicos ſibi vehementer invaluiſſe, Domini miſericordiam cum lachrymis in vincula compactus exorat.* Gregorius idem auctor eſt e cuſtodia divino quodam judicio liberatum Ætherium ad regem Guntchramnum ſe recepiſſe, diſcurrentibus ex alia parte ſatellitibus ad regem Chilpericum pro epiſcopatu petendo, quos miſſos rex abire juſſit. *Interea mæſti cives*, ſubjungit Gregorius, *de paſtoris abſentia ..... ad regem petierunt ut reciperent ſacerdotem* D *ſuum. At rex fratri ſuo legatos dirigit, adſerens nihil ſe criminis in epiſcopo reperiſſe. Tunc Guntchramnus rex, ut erat benignus & profluus ad miſerandum, multa ei munera contulit, dans etiam epiſtolas per omnes epiſcopos regni ſui, ut peregrinum aliquo pro Dei intuitu conſolarentur. Tunc circumiens civitates, tanta ei a ſacerdotibus Dei collata ſunt tam in veſtibus quam in auro, ut vix civitati quæ meruerat poſſet inferri...... Nam huic peregrinatio divitias attulit, & exilium multas opes invexit. Poſt hæc regrediens a civibus cum tali honore ſuſceptus eſt, ut præ gaudio flerent & benedicerent Deum, qui tandem eccleſiæ tantum reſtituit ſacerdotem.* Idem E refert Aimonius lib. III, cap. 53.

§ Si genuina foret lectio MS. codicis Moiſſiacenſis de vita S. Deſiderii Cadurcorum epiſcopi, inter epiſcopos Lexovienſes accenſendus foret Auſtaſius qui in hoc codice epiſcopis qui medio ſeptimo ſeculo floruerunt annumeratur A ſic: *Luxovio Auſtaſium;* at timor eſt ne pro *Luxovio* legendum ſit *Luco*, id eſt Tullo, aut *Luxovio Euſtaſium* abbatem, ut in alio codice legitur; præſertim cum mendis non careat MS. Moiſſiacenſe, aliundeque in Tullenſibus epiſcopis vacuus ſit tunc temporis locus.

ANNI CHRISTI *Labb. nov. biblioth. appendix t. II.*

III. Launobaudus.

Concilio Cabilonenſi I adfuit Launobaudus
anno 644. 644.

IV. Hincho.

Nominatur Hincho inter epiſcopos qui rata
habuerunt privilegia ab Emmone Senonenſi con-
ceſſa monaſteriis S. Columbæ & S. Petri vivi
anno circiter 658. 658.

V. Leodeboldus.

Subſcripſit Leodeboldus privilegio Bertefridi
Ambianenſis epiſcopi pro monaſterio Corbeienſi
dato VIII idus Septembr. anno 7 Chlotarii regis,
Chriſti 662 aut 663. 663.

Poſt Leodoboldum deſiderantur nomina epiſcoporum per annos circiter 150.

VI. Freculfus.

Lexovii factus epiſcopus Freculfus, populum
fame verbi ſalutaris tabeſcentem reperit, ſed mi-
nime ſuam ſentientem inediam. Sedebat autem
anno 825, quo cum Adegario Romam miſſus 825.
eſt a Ludovico Auguſto, ut facultatem ab Eu-
genio papa obtinerent viros doctos congregandi,
qui cauſam imaginum magis examinarent. Et
certe, legatis reverſis, habitus eſt Pariſiis calendis
Novembr. hujus anni epiſcoporum conventus,
cui adfuit Freculfus. Adfuit & alteri ibidem cele-
brato an. 829. Freculfi rogatu ſcripſit Rabanus 829.
circa annum 830 commentarios ſuos in Penta-
teuchum, quibus præmiſſa eſt Freculfi epiſtola
Rabanum ad illas commentationes invitantis, ex
qua facile colligitur illum ab annis paucis eſſe
Lexovienſis eccleſiæ paſtorem. Eumdem ſane
putamus ac Radulfum qui anno 833 ſubſcripſit 833.
chartæ Aldrici Senonenſis præſulis pro ſancto
Remigio. Conciliis apud Theodonis villam an.
835 & Cariſiacenſi anno 837 interfuit. Hoc 835.
ultimo imperatoris partibus ac Judithæ Auguſtæ 837.
addictiſſimo Freculfo Ebonem Remorum antiſ-
titem cuſtodiendum commiſit Ludovicus Au-
guſtus. Adſtitit Freculfus conventui apud Cari-
ſiacum anno 838, & concilio Senonenſi 840. 838.
Subſcripſit privilegio Curbionenſis monaſterii 840.
dato Germiniaci anno 843, conciliis Pariſienſi 843.
847, Turonenſi ſeu Pariſienſi 849. Interfuerat 849.
anno ſuperiori dedicationi eccleſiæ S. Renoberti
Bajocenſis, & obiit ſequenti, ex hiſtorico aca-
demiæ Pariſienſis. Freculfum monachum fuiſſe
vult cum Trithemio Bellarminus, quanquam de
monaſtica ejus profeſſione nihil certum hactenus
occurrit.

ANNI CHRISTI

occurrit. Præceptorem ipſe ſuum appellat Heli- A
ſacharem abbatem, qui ei auctor fuit ut libros
duos chronicorum componeret, quorum priorem
ab initio mundi ad Octavianum Cæſarem per-
tingentem ipſi Heliſachari, alterum ab Octaviano
ad Longobardorum in Italia regnum Judith Au-
guſtæ nuncupavit. Hos vero libros contexuit ex
ſententiis antiquorum cum hagiographorum tum
gentilium ſcriptorum, ex quo intelligitur Fre-
culfum jam epiſcopum chronicum ſuum compo-
ſuiſſe, poſtquam ſcilicet hos libros quibus ad
ſcribenda chronica uſus eſt comparaſſet; quippe
qui ne quidem ſacros libros ſibi competere ait in
epiſtola ad Rabanum. De Freculfo videndi Lupus B
Ferrarienſis epiſt. 84, Sigebertus, Trithemius,
chronicon Hirſaugienſe, Bellarminus & ceteri
bibliothecarii.

VII. Hairardus.

Miſſus Dominicus ſub Carolo rege Hairardus,
qui Hariardus & Eirardus, in Abrincato, Con-
ſtantio, Bagiſino & ceteris finitimis, adfuit con-
853. ciliis Vermerienſi II & Sueſſionenſi II an. 853,
855. Bonogilenſi 855, Tullenſi apud Saponarias 859,
859. Piſtenſi 861, Sueſſionenſi & Aquiſgranenſi III
861. 862, Tricaſſino 867, Vermerienſi III 869 &
862. Pontigonenſi anno 876. C
867. ¶ En altera centum & amplius annorum in-
869. tercapedo, quibus aut nulli fuere aut ignorantur
876. Lexovienſes epiſcopi propter Normannorum
incurſus, qui tunc in illis partibus graſſabantur.
Huic autem non officit abbas Fontanellenſis An-
ſegiſus, qui obiit anno 833, niſi forte alius ſit
Anſegiſus, qui creatus epiſcopus anno 882, de-
ceſſerit XIII calendas Auguſti.

VIII. Rogerius.

Tranſlationi corporis S. Audoëni in aliam
capſam factæ a Ricardo I duce Normanniæ tem-
pore Hugonis Rotomagenſis præſulis adfuit Ro- D
gerius, qui & adfuit dedicationi eccleſiæ Fiſcan-
990. nenſis an. 990, & conventui Fiſcannenſi anno
1006. 1006. Subſcripſit chartæ Ricardi II ducis pro
1015. eccleſia collegiata S. Quintini an. 1015; bien-
Chart. II. vol. 285. nioque poſt inſtrumento quo Guillelmus abbas
Divionenſis cavit libertati Fructuarienſis cœnobii.
Ad R. Lexovienſem pontificem ſcripſit epiſto-
lam 57 Fulbertus Carnotenſis pro canonicis
quos R. interdixerat, eo quod non ſolvebant ei
ſynodum in eccleſiis quas habebant in diœceſi
Lexovienſi. *Geroius*, ait Ordericus Vitalis pag.
464, *poſtquam Helgonis fiſcum* (Monaſteriolum
ac Eſcalfoium) *obtinuit, incolas illius patriæ de* E
*quo epiſcopatu eſſent inquiſivit. Illi autem dixerunt
ſe nullius epiſcopatus eſſe. At ille: hoc omnino in-
juſtum eſt; abſit a me ut ſim ſine paſtore & jugo
eccleſiaſticæ diſciplinæ. Deinde quis vicinorum præ-
ſulum religioſior eſſet inveſtigavit, agnitiſque virtutibus
Rogerii Lexovienſis epiſcopi, ei totum honorem ſuum
ſubjugavit, & Baldricum de Balgenzaio, generoſque
ſuos Waſcelinum de Ponte Erchenfredi & Rogerium
de Merula terras ſuas quæ ſimili libertate abute-
bantur, præfato pontifici ſimiliter ſubmittere perſuaſit.*
*Rogerius itaque præſul videns quod præfati optimates
ſibi ſponte ſua humiliarentur, congratulatus eſt eis,
deditque privilegium ut clerici terræ ſuæ non irent
ad placitandum extra poteſtatem eorum, nec oppri-
merentur injuſtis circumventionibus archidiaconorum.
Hoc autem privilegium Geroianus Willelmus fortiter
tenuit, & a domno Hugone epiſcopo Uticenſibus
monachis obtinuit.* Rogerii obitus dies memoratur
19 Octobr. in eccleſia Lexovienſi, primuſque
in libro obituum inter epiſcopos numeratus le-
gitur anno 1022, ex ſchedis nonnullis; quæ
quidem epocha difficultate non caret.

IX. Robertus.

E Lexovio tranſiit Robertus ad Conſtantien-
ſem ſedem.

X. Herbertus.

Normanniæ ducum propinquus Herbertus e
Conſtantienſi tranſlatus anno 1022, ſubſcripſit 1022.
literis Ricardi II ducis S. Michaëlis monachis
conferentis abbatiam S. Paterni, cœnobium S.
Petri, &c. Subſcripſit ejuſdem diplomati pro
Carnutenſi ſancti Petri monaſterio. Vix autem
factus epiſcopus, ſcripſit Carnotenſibus canonicis
ut ipſi ſolverent circadas pro eccleſiis quas habe-
bant in epiſcopatu Lexovienſi: cui dederunt ca-
nonici epiſtolam 110 inter Fulbertinas, ut aut
debitum remitteret, aut Fulbertum Romam pro-
fectum exſpectaret. Subſcripſit chartæ Rotoma-
genſis archiepiſcopi, Carnutenſibus ſancti Petri
monachis confirmantis eccleſiam de Fontaneto
liberam ab omni inquietudine epiſcopi & archi-
diaconi. Subſcripſit fundationi Bernaii an. 1025, 1025.
& Ceriſiaci an. 1032. Una cum Roberto Roto- 1032.
magenſi archiepiſcopo & Roberto Conſtantienſi
epiſcopo dicavit eccleſiam Fontanellenſem a Gi-
rardo abbate ædificatam circa 1033. Vice Ro-
tomagenſis archiepiſcopi dicavit anno 1034 in
honorem beatæ Mariæ eccleſiam Beccenſem ab
Herluino perfectam, quem tunc temporis ſacro
religionis habitu induit, & quadriennio poſt ſa-
cerdotem conſecravit & abbatem præfecit. Char-
tam obtinuit a Guillelmo notho confirmante
donationem eccleſiæ Lexovienſi a Ricardo co-
mite factam. Primus fundavit obitum in eccleſia
Lexovienſi anno 1040, qui celebratur die 16 1040.
Julii. Concilio Remenſi adſtitit anno 1049. 1049.
Subſcripſit chartæ Eduardi III Anglorum regis,
cellam ſancti Michaëlis de Cornubia monaſterio
ſancti Michaëlis de Monte conferentis. Eccleſiam
ſancti Petri Lexovienſis cœpit ædificare, ſed non
potuit conſummare.

XI. Hugo. D'EU.

Richardi I nepos, filii quippe ejus naturalis Geſta Normannor. pag. 195.
Guillelmi Aucenſis comitis & Lezſcelinæ filius
Hugo, *juvenis a principe pontificatus in apicem pro-
vectus, ſpirituali mox canitie ſenibus maturior enitebat.
Nequaquam ille ob antiquum ſtemma notabatur fa-
ſtuoſus, nec ob altiorem gradum, ſive florentem ætatem
animo aut elatus, aut per lubricas voluptates vagus.
Librabat equidem ſtrenua ſollicitudine grave munus,*

Digitized by Google

ANNI CHRISTI *caute geſtandum onus. Propriæ converſationis dire-* A
ctioni attente vigilabat, jugi cura ſpeculabatur paſ-
cendo gregi, ſic manifeſtans quam acute proſpiceret
interno lumine quod ſacrum miniſterium acceperit,
regimen eccleſiaſticum, non dominatum vel honorem.
Terris theſauro pretioſorum ornamentorum decore
ſanctam ſponſam ditavit. Convenuſtavit eam ædium
quoque ejus tanto cultu, ut ambigeret inſpector melius-
ne nova conſurgerent aut vetuſta repararentur. Verum
in ſemetipſo dicavit ei dotem auro & electro cario-
rem, omnique lapide ſive gemma ſplendidiorem. Vene-
rantur ac diligunt reverentiſſimum præſulem mona-
ſteria, ſynodi, curiæ, ut prudentem ita eloquentem,
ut juſtum ita diſcretum. Qui nec pecuniæ unquam B
faveat aut gratiæ, ſive in judicio ſive in conſilio ſen-
tentiam dicens. Ipſe profecto cum deponeretur archi-
præſul Malgerius, vox juſtitiæ ſonora fuit, con-
ſtanter permanens in parte Dei, propter Deum
damnans filium patrui. Exhibet ſe blandum ac
ſeverum decentiſſima in alterutrum permutatione,
nullius hominis, omnis vitii clemens perſecutor, pius
inimicus. Subjectis fideliſſime conſulit, comparandus
prudenter diligentibus patribus qui juvenum filiorum
non tam vota cogitant quam commoda. Favet con-
gratulans & auxiliatur cœlici regis quolibet in ordine
militibus: in veneratione militum & amore regem
ipſum colens. Sic ſemper humanus vivit, ſic abſtemius, C
ut indeſinenter afferat homini cuique, ſæpius tamen non
redditure, prandia ſua, Deo jejunia ſua. Hilarem
ſe & communione gratum, minime vileſcentem menſæ
abundanti & lautæ non denegat. Guſtat imperio
naturæ, non epulatur. Paſcunt eum deliciæ quibus
animæ eſurientes æterna paſci deſiderant, quas pa-
raclitus cœleſtis dulcore infundit ſuaviſſimo: excubiæ
orationibus vacantes, divinorum officiorum ſtudioſa
concelebratio, ſacræ bibliothecæ cultus perfamiliaris,
denique ſancti cujuſque operis indefeſſus amor. His,
inquam, præcipue delectatur, his avide paſcitur opti-
mus dominici ovilis paſtor Hugo. In adverſis eventibus
conſtantia, in ſecundis modeſtia parilem laudem con- D
ſequitur, nullius cupidus. Linguas amantes alienam
famam lædere adeo ſenſit abominandas, ut aurem
ſuam pravitatis earum nunquam teſtem adhibere velit.
Altitudinem ſuam admirandæ humilitatis privilegio
ſublimat. Continentiam & virtutes reliquas, item
quaſcumque pias operationes cautiſſima atque ſalu-
berrima cuſtode muniens. Myſticum namque illud
rationale pectoris Aaron ornamentum ſpiritualiter
ejus adornat interiora, patrum ſanctitatem quorum
ei nomina inſcribi præcipiuntur jugiter commonens.
Sed ſingula Hugonis acta pro virili perſtringamus.
Cum Oſberno archidiacono Theodericum mo-
nachum Gemeticenſem Uticum duxit, ibique die E
1050. Dominica III nonas Octobris 1050 abbatem
ordinavit. Subſcripſit anno eodem chartæ Guil-
lelmi ducis Normannorum pro eccleſia Uticenſi,
& chartæ ejuſdem ducis pro Lexovienſi ſanctæ
Mariæ parthenone e Diva a Lezſcelina Hugonis
matre tranſlato ad S. Deſiderium in ſuburbio
1051. Lexovii. Memoratur Hugo an. 1051 in tabulis
Fontanellenſibus. Circa id tempus a Johanne
Fiſcanni abbate invitatus, apud Fiſcannum dia-
conatum Odoni contulit, qui factus eſt poſtea

A Bajocenſis epiſcopus, aliiſque tum monachis tum ANNI CHRISTI
clericis alios ordines contulit. Hugone agente de-
poſitus eſt Malgerius Rotomagenſis archiepiſcopus
in concilio Lexovienſi habito an. 1055. Cum 1055.
aliis epiſcopis miſſus a duce Uticum adiit III cal.
Julii 1056 de diſſidio inter abbatem & priorem 1056.
inquiſiturus, qui Theodericum abbatem confir-
mavit pacemque ſaltem ad tempus reſtituit; nam
an. 1057 Theodericus Hugoni epiſcopo paſto- 1057.
ralem curam reſignavit. Biennio poſt capellam
in honorem SS. Ebrulfi, Benedicti, Mauri &
Leufredi in eccleſia Uticenſi dedicavit pridie
nonas Oct. 1059. Adfuit an. 1063 dedicationi 1059.
B eccleſiæ metropolitanæ. Eodem anno Oſbernum 1063.
Cormelienſis monaſterii priorem juſſu ducis ad
Pratellenſe monaſterium adduxit, ibique neſcien-
tibus Uticenſibus monachis abbatem conſecravit,
indeque Uticum perduxit ac mœſtis fratribus ex
imperio ducis impoſuit. Defuncto Oſberno Uti-
cenſi abbate, Guillelmo duci auctor fuit ut Mai-
nerium priorem ſubſtitueret, quem XVII calend.
Auguſti 1065 benedixit. Concilio apud Julio- 1065.
bonam adſtitit anno 1066. Eodem parthenonis 1066.
Cadomenſis dedicationi interfuit XV cal. Julii, Chart. I. col. 61.
& ſubſcripſit chartæ Willelmi ducis hanc eccle-
ſiam liberam eſſe volentis, ſicut ſubſcripſit chartæ
C fundationis ſancti Stephani Cadomenſis. Dedi-
cationi eccleſiæ Gemeticenſis adfuit calendis Julii
1067. Subſcripſit chartæ fundationis S. Martini 1067.
magni Londonienſis an. 1068. Concilio Roto- 1068.
magenſi adſtitit anno 1069. Subſcripſit anno 1069.
1070 erectioni cellæ Tuffiaci Cenomannenſis, 1070.
& 1071 literis Johannis Rotomagenſis archie- 1071.
piſcopi quaſdam eccleſias ſancto Dionyſio con-
cedentis. Conciliis Rotomagenſibus adfuit annis
1072 & 1074. Hoc ultimo ſubſcripſit diplo- 1072.
matibus Guillelmi Anglorum regis pro mona- 1074.
ſterio Fontanellenſi & cœnobio Pleſſæi Grimoldi Chart. III. col. 66.
canonicorum regularium diœceſis Bajocenſis.
D Dedicationi eccleſiarum Ebroicenſis, Bajocenſis
& S. Stephani Cadomenſis adſtitit anno 1077. 1077.
Subſcripſit chartæ Hugonis de Monteforti dona- Chart. IV. col. 68.
tionem facientis Radulfo abbati ſancti Imerii.
Sancti Petri eccleſiam a deceſſore inchoatam
perfecit, ornavit atque dicavit. Denique dum
diœceſim luſtraret an. 1077, Hugo Lexovienſis
epiſcopus ægrotare cœpit. *Menſe Julio*, inquit
Ordericus Vitalis pag. 549, *languore ingraveſ-*
cente mortem præſul inevitabilem ſibi adeſſe perſenſit,
ſeſeque ut Dei ſervus ad Domini ſui curiam iturus
ſolerter conſpexit, & pro villicatione ſua rationem
redditurus in timore magno ſe præparavit. Confeſ-
E *ſione & pœnitentia purgatus, oratione & fletuum*
imbre ablutus, ſalutaris myſterii communione feliciter
inſtructus, clericos & laicos qui ſecum erant commo-
nuit, abſolvit, benedixit. Ad ultimum vero rem
quandam, unde præcipue mæſtus erat, pro qua
omnes ſibi adſtantes ſic exoravit: « Viam univerſæ
carnis ſcio me ad præſens ingreſſurum, ſed valde «
contriſtor quod a ſede mea elongatus ſum, nec «
video ſponſam meam, cui ordinante Deo fere «
XL annis legitime conjunctus ſum. Unde nunc «
precor vos omnes quos olim amavi, nutrivi, «

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

promovi & honoravi, ut me hinc ejiciatis, & ad cariſſimam ſponſam meam me deducatis. Eccleſiam ſancti Petri principis Apoſtolorum, quam venerabilis Herbertus prædeceſſor meus cœpit, perfeci, ſtudioſe adornavi, honorifice dedicavi, & cultoribus neceſſariiſque divino ſervitio vaſis aliiſque apparatibus copioſe ditavi. Hanc cœleſti Domino ſupplex commendo, & in ejus gremio recumbere deſidero, ibique ſecundum Salvatoris adventum exſpectabo ». *His dictis, omnes protinus conſurgunt, decenti ad geſtandum ferculo præſulem imponunt, & de vico qui Pons epiſcopi dicitur, Luxovium deducunt, ipſique illuſtres clerici & honorabiles laici amantiſſimum patrem devehunt. Tandem dum feſtinare ad urbem nituntur, morte obiter accelerante, in quamdam planitiem herboſam digrediuntur, ibique cum lacrymis & orationibus exitum præſulis ſub divo præſtolantur.*

Sol erat in Cancro radians ſplendore coruſco,
Sparſis pontificem velat radiis morientem.

In tanta claritate & loci amœnitate nobilis antiſtes Hugo collocatus jacuit, & inter manus ſuorum Deo commendatus XVI *calend. Auguſti exſpiravit.*

Sic obiit noſtro vir non reparabilis ævo,
Gemma ſacerdotum, patriæque decus pater Hugo.

Summus pontifex Chriſtus, cujus vices ad horam in terris geſſit, ſemper ei propitius ſit. Pons epiſcopi quatuor leugis diſtat a Luxovio. In campo ſecus viam, ubi flamen occubuit, crux erecta eſt, quæ uſque hodie Crux epiſcopi nuncupata eſt. Corpus vero ejus Luxovium delatum eſt, ſed ſepultura ejus uſque ad 18 dies pro litigio canonicorum & monacharum protelata eſt; clerici enim in epiſcopio eum ſepelire volebant, ſed ſanctimoniales ſimul acerrime prohibentes dicebant: « Pater noſter Hugo abbatiam S. Mariæ dominæ noſtræ conſtruxit, nos illuc ad Dei famulatum aggregavit, ac ut pater filias in timore Dei nos educavit. In eccleſia quam condidit locum ſepulturæ ſibi memor mortis elegit. Æterna morte puniatur, qui ſoma patris noſtri filiabus ſuis auferre conatur ». *Rotomagum igitur ad curiam regis itur, & ab utriſque partibus querimonia depromitur, ſed regalis cenſura fragiliori magis ſexui compatitur. Denique rex accerſito Johanne archiepiſcopo commendat ut Luxovium celeriter adeat, & epiſcopi corpus in oratorio ſanctæ Mariæ decenter ſepeliat. At ille quia ferox & turgidus erat, & noxium rancorem jamdudum contra præfatum præſulem animo geſſerat, regis præceptum furibundus contempſit, nec ad tumulandum coepiſcopum ſuum ire voluit; qui dum de curia regis per urbem ſuper mulam ſuam rediret, tumideque loquens de cauſis imminentibus domui ſuæ appropinquaret, divino nutu ſubita paſſio illum percuſſit, turba palam ſpectante ad terram dejecit, biennioque quo poſtmodum vixit elinguem reddidit. Tunc Giſlebertus Ebroicenſis epiſcopus cum multo fidelium agmine Luxovium vadit, & corpus epiſcopi, adſtante Roberto Aucenſi comite, qui germanus ejus erat, in choro ſanctimonialium convenienter ſepelivit. Mauſolæo tanti pontificis congruus lapis appoſitus eſt, & epitaphium Adonico metro, quod dactylo ſpondæoque conſtat, editum in laminis cupri, literis aureis ſic exaratum eſt:*

Hic jacet Hugo Lexovienſis, clarus honore
Pontificatus, nobilis eque ſanguine patrum,
Præditus idem ſtemmate morum, non ſine bino
Munere ſenſus, religione glorificandus.
Tranſitus ejus rege Philippo, tum Guillelmus
Rex erat Anglus, luce ſequenti Phœbus inivit
Signa Leonis, det Deus iſti gaudia cœli. Amen.

Memoratur Hugo Lexovienſis epiſcopus XVI calendas Auguſti in necrologio Uticenſi.

XII. GISLEBERTUS.

MANINOT.

Ad regendum Luxovienſem præſulatum, pergit Ordericus Vitalis pag. 550, *Giſlebertus cognomento Maminotus, regis archiater & capellanus, electus eſt, & a Michaële Abrincatenſi epiſcopo in præſentia domini Johannis archiepiſcopi, qui jam, ut diximus, obmutuerat, conſecratus eſt. Hic filius Roberti de Curva Spina ſtrenui militis fuit, 23 annis epiſcopatum tenuit & res eccleſiæ potenter obtinuit. Artis medicinæ peritiſſimus erat, ſed ſemetipſum in pontificatu nunquam ſatis curare poterat. Scientia literarum & facundia pollebat, divitiis & deliciis indeſinenter affluebat, propriæ voluntati & carnis curæ nimis ſerviebat, otio & quieti affatim ſtudebat, ludiſque alearum & teſſerarum plerumque indulgebat. In cultu eccleſiaſtico erat piger & negligens, ſed ad venatum aviumque capturam promptus erat & fervens. Secularibus itaque exercitiis & actibus omni vita ſua inhæſit, & ſic uſque ad decrepitam ætatem ſuam vixit..... Unde ſicut quædam de illo protuli reprehenſibilia, ſic decet ut laudabilia promam & imitabilia. Eleemoſynas pauperibus libenter porrigebat, largitate & dapſilitate ſolerter & honorifice vigebat. In judicio veritatem ſubtiliter inveſtigabat, & rectitudinem procaciter defendere ſatis inhiabat, juſtitiamque cunctis poſtulantibus gratis exhibebat. Peccatores reatus ſuos humiliter confitentes dulciter ſuſcipiebat, & vere pœnitentibus rectum & ſalubre conſilium provide ſuggerebat. Sacros ordines & dedicationes & alia hujuſmodi miniſteria religioſe & ſollicite peragebat, ſed ad hæc agenda lentus erat, & vix aſſurgebat, nec niſi multis multorum precibus incitatus cogeretur, inchoare volebat. In eccleſia Lexovienſi eo tempore honorabiles erant perſonæ, & illuſtres archidiaconi atque canonici Guillelmus de Glandivilla decanus & archidiaconus, Ricardus de Anſgerwilla & Guillelmus* [a] *Pictavinus archidiaconi, Goisfredus Tregavilla theſaurarius, Turgiſus cantor & Radulfus filius ejus, aliique plures quos Hugo educaverat, officiiſque datis honoraverat. Hos nimirum præfatus ſucceſſor ejus ſibi copulavit, fertilique documento arithmeticæ & aſtronomiæ & multiplicis phyſicæ aliarumque profundarum rerum erudivit, & familiares collegas conviviorum & colloquiorum ſibi benigniter applicavit.* Itaque Giſlebertus factus Lexov. epiſcopus an. 1077, adfuit conſecrationi 1077.

[a] Giſleberto & Hugone præſulibus Guillelmus Pictavinus archidiaconus hiſtoriam ſuam texuit, in qua Guillelmi regis geſta, Criſpi Salluſtii ſtylum imitatus ſubtiliter & eloquenter enucleavit. *Orderic. pag.* 521.

Digitized by Google

ANNI CHRISTI 1080. baſilicæ Beccenſis factæ a Lanfranco Cantuarienſi A archiepiſcopo. Subſcripſit an. 1080 chartæ redditionis Martini eccleſiæ capitulo Rotomagenſi.
1082. Adſuit anno 1082 conventui epiſcoporum apud Oxellum. Subſcripſit anno eodem donatæ Majori monaſterio a Roberto Moritonii comite eccleſiæ
Charta v. col. 72. beatæ Mariæ de Rocheto, & chartis pro mona-
Chart. VI. col. 74. ſteriis ſancti Stephani & ſanctæ Trinitatis Cadomenſis annis 1082 & 1083; hocque ultimo
1083. literis Roberti comitis pro cœnobio Floriacenſi.
Chart. VII. col. 76. Teſtis fuit anno eodem concordiæ initæ inter monachos S. Stephani & moniales S. Trinitatis Cadomenſis. Cum Guntardo Gemeticenſi abbate aliiſque archiatris Guillelmo regi apud S. Ger- B vaſium prope Rotomagum decumbenti anno
1087. 1087 ſedulo excubuit, & de ſpiritali ac corporali regis ſalute ſollicite tractavit, cujus exſequiis in eccleſia S. Stephani Cadomenſis anno eodem interfuit. Gillebertus ſenex medicus, multarum artium periti ſſimus, ſingulis noctibus ſidera diu contemplari ſolebat, & curſus eorum, utpote ſagax horoſcopus callide denotabat, inquit Ordericus
1095. pag. 719, viditque an. 1095 prodigium aſtrorum, quod tranſmigrationem de regno in regnum præfigurabat. Adſuit Concilio Rotomag. menſe
1096. Februario 1096. Eodem ſubſcripſit donatæ mo-
Ch. XV. col. 20. nachis ſancti Luciani Bellovacenſis eccleſiæ ſancti C Martini de Alciaco, Conſecravit anno 1099 in
1099. decollatione ſancti Johannis-Baptiſtæ Rogerium abbatem Uticenſem, quod ab annis decem renuerat ob canonicam profeſſionem ab abbatibus denegatam. Eodem anno reſtauratam S. Ebrulfi eccleſiam dedicavit idibus Novembris. Confirmavit fundationem parthenonis Pratellenſis & eccleſiæ collegiatæ de Mauritania. Obiit Giſle-
1101. bertus menſe Auguſto 1101.

XIII. Fulcherius.

Orderic. Vital. p. 758. Fulcherius frater Flambardi, ejuſdem ſedis præſul a Guillelmo archiepiſcopo menſe Junio D conſecratus eſt. Hic pene illiteratus ad epiſcopatum procuratione fratris ſui de curia raptus eſt. Quo, dapſilitate laudabilis, ſeptem menſibus potitus, menſe Januario defunctus eſt, cujus obitus celebratur die 29 in eccleſia Lexovienſi.

Frater ejus Dunelmenſis epiſcopus Rannulfus, qui ab Henrico rege Angliæ, cui reſtiterat, carceri mancipatus fuerat, cuſtodiam cal. Febr. 1101 magna calliditate elapſus, mare tranſiit, Robertum Normannorum comitem adiit, eique ſuaſit ut Angliam hoſtiliter invaderet. A quo benigne exceptus & Neuſtriæ præfectus, Lexovienſem quoque epiſcopatum inaudito invaſionis E genere poſt obitum Fulcherii occupavit, duoſque filios ſuos duodennes, quorum alter Thomas vocabatur, accepto paſtorali baculo a comite Normannorum huic eccleſiæ intrudi fecit, ea conditione ut ſi primogenitus moreretur, Judaico more, inquit Ivo Carnotenſis, in epiſcopatum alter alteri ſubrogaretur, ſicque per triennium, non ut præſul, ſed ut præſes gubernavit. Attamen cum comes periculo amittendi principatus ſui urgeretur, pœnitentia ductus, monente Ebroicenſi

epiſcopo cum metropolitano ſuo, præcepit ut Dunelmenſis epiſcopus de eccleſia cum ſua ſobole ejiceretur, & epiſcopus ibi canonice eligeretur. Electus eſt itaque vir ſtrenuus Guillelmus Ebroicenſis archidiaconus, ſed qui nec a Guillelmo archiepiſcopo, utpote tunc temporis ab officio epiſcopali ſuſpenſo, nec a ſuffraganeis potuit conſecrari. Quam epiſcopus Dunelmenſis videns conſecrationem differri, apud comitem, ingenti pretio dato, egit ut Guillelmus de Paceio clericus ſuus præſulatum præoccuparet; at pro ſimoniaca lue prius Rotomagi, poſtea Romæ condemnatus, temeritatem ſuam miſere luit. Roberti interea comitis cadente fortuna anno 1106, cecidit & fortuna Rannulfi. Ut erat tamen ingenio acer & callidus, arte ſeu dolo Henricum regem ſibi adverſantem demeruit, &, pace ſibi a principe reddita, relicto epiſcopatu Lexovienſi cui incubabat & quem filiis ſuis ſervare ſatagebat, ad Dunelmenſem reverſus eſt. Terræ domino Henrico, Hervæus Bancorenſis in Wallia epiſcopus, ſpecie devaſtati epiſcopatus, ab eo Lexovienſem petiit, cujus votis haud prius annuit rex, quam S. Anſelmum ea de re conſuluiſſet per litteras, quibus epiſt. 126, L. III, reſpondit Anſelmus tranſlationem epiſcopi fieri non debere abſque conſenſu archiepiſcopi & epiſcoporum provinciæ, & cum magna conſideratione & auctoritate apoſtolica. Vide Ordericum, Ivonem Carnotenſem epiſt. 149, 153, 154 & 157, Guillelmum Malmeſburienſem & Anſelmum.

XIV. Johannes I.

Luxovienſis epiſcopatus, inquit Ordericus pag. 833, *poſt mortem Giſleberti Maminoti antiſtitis in deſolatione diu permanſit, magiſque lupis quam paſtoribus patuit, miſereque prædonibus, non defenſoribus, lugubris ſubjacuit. Henrico autem rege apud Tenerchebraicum triumphante, Rannulfus Flambardus regis inimicus, qui Luxovienſi reſidebat ut princeps in urbe, ſecundum opportunitatem temporis, perſpecta qua evaderet calliditate, celeres nuntios ad regem recenti trophæo lætum direxit, pacem ab eo humiliter quæſivit, & civitatem quam tenebat, ſi pacificaretur, obtulit. Porro ſapiens rex qui pacem bello, quod detrimenta gignere ſolet, prepoſuit, præſuli concordiam poſcenti tranſactos reatus indulſit, Luxovium feſtinanter recepit, & antiſtiti reconciliato Dunelmenſem epiſcopatum reſtituit; Luxovienſe vero epiſcopium Johanni archidiacono Sagienſi commiſit, & Normannia prudenter ordinata, in Angliam ad regni negotia tractanda transfretavit. Supra dictus autem archidiaconus Normanni decani filius fuit, in eccleſia Salarienſi a pueritia educatus crevit, cum præſulibus ejuſdem ſedis Rodberto, & Girardo, & Serlone converſatus floruit, multiplicique doctrina tam in ſecularibus quam in eccleſiaſticis inſtitutus viguit. A præfatis itaque magiſtris, quia ratione & eloquentia ſatis enituit, ad archidiaconatus officium promotus, ad examen rectitudinis jure proferendum inter primos reſedit, & eccleſiaſtica negotia rationabiliter diu diſſeruit. Tandem furia Rodberti Beleſmenſis contra Serlonem epiſcopum efferbuit, & præfatum*

ANNI CHRISTI
archidiaconum, quia ſuum pontificem præcipue adju- A
vabat, exoſum habuit, & feralibus minis ac infeſta-
tionibus perſequi cœpit. Quem, quia ille in ipſo tem-
pore potentiſſimus erat, & vix ullus in Normannia
ejus guerram ferre poterat, nimis metuens inermis
clericus in Angliam confugit, & a rege, cui jam-
dudum notus fuerat, ſuſceptus, honorifice ſatis exu-
lavit. Nam inter præcipuos regis capellanos compu-
tatus eſt, atque ad regalia inter familiares conſilia
ſæpe accitus eſt. Denique, ut prædictum eſt, pro
inſertis virtutibus illum rex dilexit, & prædictæ urbis
ſedem ei conceſſit. Menſe Septembri Serlo Salarienſis
pontifex Johannem levitam preſbyterum ordinavit,
quem paulo poſt Guillelmus archiepiſcopus epiſcopum B
conſecravit. Ille vero ſuſceptum regimen fere 34 annis
potenter rexit, multiſque modis eccleſiam & clerum,
Deique populum emendavit. Ita Ordericus Vitalis.
1107. Johannes autem factus epiſcopus an. 1107, adſuit
1110. anno 1110 ſponſalibus Henrici imperatoris &
Mathildis filiæ Henrici regis Angliæ, ducis Nor-
manniæ, de cujus mandato Uticenſibus monachis
decem modios tritici apud Argentonium ero-
1113. gavit an. 1113, ejuſque diplomati pro monachis
ſancti Georgii de Bochervilla ſubſcripſit anno
1114. 1114. Concilio Rotomagenſi adſuit an. 1118.
1118. Anno 1119 menſe Junio Guillelmus Adelinus
Chart. x. col. 112. filiam Fulconis Andegavenſis comitis apud Lexo- C
1119. vium deſponſavit, & paulo poſt magna præſu-
lum procerumque illuc convenit congregatio.
1120. Subſcripſit Johannes anno 1120 literis Henrici
regis Angliæ pro monaſterio Ceraſienſi. Ab
eodem in obſidione Pontis Audomari miſſus,
Serlonis Sagienſis epiſcopi funus curavit anno
1122. 1122. Guarinum abbatem Uticenſem in Domi-
1123. nica Aſcenſionis conſecravit anno 1123. Guil-
lelmo abbati Beccenſi defuncto ſuprema perſolvit
1124. obſequia calend. Maii 1124, & Henrico regi
auctor fuit ut Boſonis electionem ratam haberet.
Chart. vi. col. 160. Regis ejuſdem diplomati pro ſancto Petro ſupra
Divam ſubſcripſit anno eodem. Subſcripſit chartæ D
fundationis Readingenſis cœnobii in agro Berro-
1125. cenſi anno 1125. Adſtitit an. 1126 dedicationi
1126. eccleſiæ Sagienſis. Ejus opera & conſilio Hen-
1127. ricus rex anno 1127 filiam ſuam Mathildem
Henrici imperatoris relictam dedit uxorem Gof-
fredo filio Fulconis comitis Andegavenſis. Con-
1128. cilio Rotomagenſi adſuit Johannes anno 1128.
Eodem tribus prioribus canonicis regularibus
eccleſiæ S. Barbaræ in Algia plurimum favit.
1130. Teſtis legitur in charta Henrici regis an. 1130,
& donationis 100 marcarum argenti per annos
ſingulos ſolvendarum Cluniacenſibus a rege An-
1131. gliæ, factæ Rotomagi ab Henrico rege an. 1131, E
indict. IX, menſe Maio, die Dominica, in præ-
ſentia Innocentii papæ II qui ejuſdem meminit
epiſt. 31. Canonicos eccleſiæ Lexovienſis, ut
Johannes epiſcopus Sagienſis ejus nepos Sagienſes
canonicos anno 1131, regulares ex ſecularibus
efficere tentavit, at irrito conatu. Eccleſiam ſancti
1132. Jacobi dedicavit an. 1132. Confirmavit anno
1134. 1134 quæcumque bona poſſidebat Beccum in
diœceſi Lexovienſi, ea lege ut monachi quot-
annis obitum ſolennem pro eo & die mortis
ſucceſſorum epiſcoporum, aliumque ſimilem 2
Januarii pro omnibus canonicis Lexovienſibus
celebrarent. Johanni eccleſiam ſancti Candidi
Rotomagenſis, quæ fuerat prius capella ducum
Normanniæ, ab Henrico Anglorum rege datam
referunt MSS. Lexovii codices. Anno 1136 1136.
Goffredus comes Andegavenſis & Guillelmus
Pictavienſium dux Lexovium obſidere moliti
ſunt, adverſum quos feſtinavere Gualerannus co-
mes Mellenti, aliique Normannorum proceres.
Hi Alano *de Dinan* & Britonibus urbem commi-
ſerunt, qui multitudine hoſtium perterriti urbem
cremavere. An. 1137, menſe Junio, Stephanus 1137.
Anglorum rex Lexovium venit ad debellandum
Goffredum. Ranulfum Uticenſem abbatem III
idus Novembris 1140 benedixit Johannes, qui 1140.
inſequenti *jam grandævus,* inquit Ordericus Vitalis
pag. 923, *& multa expertus diuturnitate ſine ſpe*
alicujus auxilii guerram Andegavorum nolens tam
diu ſufferre, maxime cum videret illos cis Sequanam
paſſim præminere, & plura vicinorum oppida pacifice
ſibi ſubjicere, conſultu amicorum in ultima ſeptimana
Quadrageſimæ pacem fecit cum comite. [a] *Deinde* a
ante Pentecoſten Cadomo reverſus Luxovium ex nimio
æſtu & labore infirmatus eſt, & poſt ægrotationem
unius hebdomadis, 34 epiſcopatus ſui anno, XII
cal. Junii defunctus eſt. Tunc Rotrocus Ebroicenſis
epiſcopus, & Ranulfus Uticenſis abbas aliique diæ-
ceſis ſuæ abbates convenerunt, & in baſilica ſancti
Petri Apoſtoli corpus ejus ante aram S. Michaëlis
ad aquilonalem plagam ſepelierunt. Hic, ut habent
chronica Normanniæ pag. 979, *multum epiſco-*
palem ſedem ædificiis & ornamentis accrevit; urbem
quoque, cujus muros Herbertus epiſcopus propter
eccleſiam ædificandam deſtruxerat, mœnibus ambivit.
In necrologio ſancti Victoris Pariſienſis notatur
V calendas Junii anniverſarium ſolenne Johannis
Lexovienſis epiſcopi.

XV. ARNULFUS.

Patria Nortmannus Arnulfus Johannis ſupe-
rioris nepos, fraterque natu minor Johannis Sa-
gienſis epiſcopi, cujus ſtudio in Sagienſi ſchola
a puero in optimis diſciplinis eruditus, ac morum
integritate etiam informatus, tanta probatæ in-
dolis ſpecimina indidit, ut ejuſdem eccleſiæ factus
ſit archidiaconus regularis, quo tempore Romam
profectus, canonici juris ediſcendi gratia, inde
tractatum de ſchiſmate orto poſt Honorii II
papæ deceſſum ad Gaufridum epiſcopum Car-
notenſem direxit, in quo acerrime invehitur in
Girardum Encoliſmenſem epiſcop. Petri Leonis
factioni adhærentem, ita ut omnem ante actam
ipſius vitam ac etiam præclariſſima quæque faci-
nora vehementius, ut videtur, quam verius carpat.
Hæc autem ſcribebat circa an. 1134, ſeu poſt
coronatum ab Innocentio II Lotharium impe-
ratorem, & ante redintegratum in cathedra Picta-
vienſi Willelmum epiſcopum, quorum alterum

[a] Rem enucleat Robertus de Monte in appendice ad Sigebertum. *Eodem anno in octava Paſchæ epiſcopus Lexovienſis Johannes ſubdidit ſe Gaufrido comiti Andegavenſi, & reddidit ei civitatem quam aliquamdiu contra eum tenuerat. Subditi ſunt ei etiam omnes potentes Lexovienſis comitatus.*

ANNI CHRISTI

anno 1133, alterum vero 1135 contigit. Defuncto Johanni anno 1141 ſucceſſit vir admodum callidus, eloquens & literatus, electus a clero & populo Arnulfus, cujus electioni cum obſiſteret Gaufridus Andegavorum comes, pro electo cum inſigni elogio ſcripſit Petrus venerabilis ad Innocentium papam ut ejus electionem approbaret, neque comitis Andegavenſis interceſſionem admitteret, quippe qui nomine appellationis vellet nequitiæ ſuæ moras lucrari, ut paſtore abſente, non eſſet qui lupo reſiſteret. Summo pontifici pro eodem electo adverſus Gaufridum ſcripſit quoque S. Bernardus epiſtolam 348. Horum quidem preces admiſit pontifex, & Arnulfi meritiſſimi præſulis electionem confirmavit; ſed quia abſque diſpoſitione comitis ab Hugone archiepiſcopo conſecratus fuerat Arnulfus, bona omnia epiſcopalia per duos annos & tres menſes occupavit Gaufridus, pro quibus redimendis cum de ſuo nongentas jam libras expendiſſet epiſcopus, de licentia Innocentii papæ 17 marcas de theſauro eccleſiæ aſſumere coactus
1142. eſt. Anno 1142 pontificatus ſecundo, conciliavit Henricum abbatem Fiſcanni cum Ricardo abbate Bernaii, qui priori obſequium denegabat. Teſtis
1143. fuit XIII cal. Octobris 1143 chartæ Guillelmi
Chart. IX. col. 163. comitis Pontivi datæ in gratiam Radulfi abbatis S. Andreæ in *Gouffir*, præſens ejuſdem eccleſiæ dedicationi cum Johanne germano Sagienſi epiſcopo. Interfuit anno eodem tranſlationi capitis S. Juliani apud Cenomannos. Quod in aſſerenda ſibi recenti novi principis gratia, reſarciendis eccleſiæ & domus ſuæ ruinis, necnon curandis germanorum funeribus gravius occupatus, per ſe ipſe non potuit, per epiſtolam Cœleſtinum II poſt Innocentium electum ſummum pontificem convenit. Scripſit quoque ei
Ch. VIII. col. 162. anno 1143 pro canonicis regularibus eccleſiæ Sagienſis a fratre ſuo inſtitutis, quos a ſucceſſore impune vexatos ibidem retinere per annos 20 conatus eſt Arnulfus, qua de cauſa Romam petiit
1145. anno 1145. Circa id tempus ſubſcripſit chartæ Hugonis de Monteforti eccleſiam ſancti Imerii donantis eccleſiæ Beccenſi. Auri & argenti quantum potuit magna in neceſſitate præſtitit Ludovico regi, de quo ut illi infra menſem reliquæ 104 marcæ argenti reddantur Sugerio abbati præcipit rex epiſt. 52, qui epiſtola 55 eidem abbati mandat ut A. præcordiali amico ſuo 60 modios de optimo vino ſuo Aurelianenſi dare non renuat. Eccleſias de Frevilla & *Deſcaville* inter capitulum Lexovienſe & monaſterium S.
1147. Salvatoris æqualiter dividit anno 1147. Stans apud Novumburgum anno eodem Arnulfus 4 eccleſias apud S. Philibertum monachis Beccenſibus donavit. Scripſit ei Eugenius III VIII idus Maii ut Beccenſe monaſterium in his quæ in diœceſi poſſidet non inquietaret. In tranſmarina expeditione, pro qua in conventu Vizeliacenſi crucem acceperat anno 1146, cruce ſignatos comitatus eſt anno 1147, invitus quidem, ſed juſſus ab Eugenio papa, de cujus mandato calicem aureum 34 unciarum ad hoc opus expendit.

A Eugenius autem ei & Lingonenſi epiſcopo regimen populi chriſtiani cum rege Jeroſolymam profecturi commiſit. Ipſe vero Guillelmum priorem ſanctæ Barbaræ eccleſiæ ſuæ præfecit, qui cum a ſummo pontifice Autiſſiodori degenti excuſatus fuiſſet, ſubrogatus eſt ei Ebroicenſis epiſcopus Rotrocus qui epiſcopatus diu cuſtos fuit. Conventui Acconenſi cum Ludovico rege adſuit pro negotio Terræ Sanctæ anno 1148. 1148.
Reverſus Arnulfus pacem componere ſategit inter Gaufridum Andegavenſem comitem & Ludovicum VII Franciæ regem circa 1151. Henricus II poſtea rex Anglorum Lexovii 18 Maii 1152 1152.
B duxit uxorem Alienoram, quam paulo ante Ludovicus junior ob conſanguinitatem dimiſerat.
Anno ineunte 1153 poſt octavam Epiphaniæ 1153.
de Nonanto juxta Bajocas ad exſequias Guillelmi prioris S. Barbaræ feſtinavit Arnulfus, iiſque celebratis fratres ad eligendum ſucceſſorem hortatus eſt, electumque Danielem regendæ domui præfecit. Eodem ſubſcripſit donatæ Fontanellenſibus monachis eccleſiæ S. Sidonii. Interfuit Ch. XIII. col. 15.
an. 1154 coronationi Henrici II regis Angliæ, 1154.
a quo paulo poſt Romam cum aliis miſſus eſt pro quibuſdam arduis ipſius negotiis, huicque adfuit an. 1157 confirmanti fundationem abbatia- 1157.
C rum de Blanca-landa & de Lucerna, & judicium ferenti Cadomi in gratiam Montis S. Michaëlis. Ch. XIII. col. 113.
Subſcripſit chartæ regis ejuſdem pro monaſterio Beccenſi, & cum Philippo Bajocenſi epiſcopo ejuſdem diplomati, donationes eccleſiæ *de Trentham* in agro Staffordienſi confirmantis, & cum eodem ac Guillelmo Cenomannenſi epiſcopo chartæ ejuſdem regis Tironenſibus monachis 20 marcas argenti de theſauro Wintonienſi cum Mathilde matre concedentis. Subſcripſit quoque chartis Henrici II Anglorum regis pro S. Florentio Salmurienſi, pro S. Stephano Cadomenſi, pro Lira, pro B. Maria de Voto apud Cæſaris
D burgum, & pro Fontaneto. Adſtitit conſecrationi eccleſiæ S. Juliani Cenomannenſis anno Ch. XVIII. col. 83.
1158. Alexandro III anno 1159 recens electo 1158.
per literas congratulatus eſt, Alexanderque ei 1159.
reſpondit menſe Aprili 1160, & de rebus geſtis 1160.
in concilio Papienſi eum certiorem fecit, & laudavit quod Henricum regem in unitate eccleſiæ catholicæ tunc ſchiſmate turbatæ fluctuantem ſtabiliviſſet. Interfuit anno 1162 apud Fiſcannum 1162.
tranſlatis ab Henrico legato reliquiis & Ricardi I & II ducum corporibus, & an. 1163 III idus 1163.
Octobr. tranſlationi corporis S. Eduardi Angliæ regis apud Weſtmonaſterium. In ſynodo Turo-
E nenſi anni ejuſdem juſſu pontificis orationem habuit, a quo per totam Normanniam judex delegatus eſt pro dirimendis controverſiis quas plures epiſcopos inter & abbates compoſuit. Inibi egregiam navavit operam pro Alexandro III contra Victorem pſeudopontificem. Hugo Rotomagenſis archiepiſcopus defunctus anno 1164 Arnulfo dedicaverat tractatum in hexameron, cujus fragmentum habes Anecdot. tom. V, col. 1001. Pro S. Thoma Cantuarienſi archipræſule, qui cum Henrico Anglorum rege graves exercuit

ANNI CHRISTI

inimicitias, Arnulfus pacis componendæ gratia, regem in Angliam convenit, ſed fruſtra ſtuduit ad priſtinam concordiam utrumque revocare an.
1165. 1165, unde in vita ejuſdem Thomæ frequens Arnulfi fit mentio. Legenda præſertim ejus epiſtola ad S. Thomam tom. II, Spicileg. pag 485, ubi aperte mentem ſuam depromit de famoſo illo diſſidio inter regem & primatem Angliæ, primum damnans. Neque tamen ob id gratia regis excidit, quod ejus animo verſipelli quidam tribuunt, immo inter præcipuos ejus conſiliarios
1166. admiſſus in collatione habita anno 1166 apud Caſtrum Cainonem in Turonibus, cum rex prævideret ſe brevi ſententia excommunicationis feriendum a S. Thoma, quem pontifex legatum in Anglia conſtituerat, Arnulfus conſilium regi dedit appellationis ad ſummum pontificem ſignificandæ S. Thomæ, idque exſequendum cum epiſcopo Sagienſi ſuſcepit. Poſt cædem quoque ſancti Thomæ ſcripſit ad Alexandrum papam nomine epiſcoporum omnium Angliæ, excuſans Henricum, & tanti ſceleris notam diluens epiſt.
1170. 79. Reperitur annis 1170 & 1179 in inſtru-
1179. mentis Vallis Richerii, quo ultimo conceſſit monachis libertatem & immunitatem in civitate & mercato Lexovienſi. Eodem adſtitit tranſlationi corporis S. Romani archiepiſcopi Rotomagenſis. Biennio ante acceptam olim ab Henrico rege capellaniam *de Boſcham* reſtituerat & monaſterio S. Victoris Pariſienſis dederat eccleſiam B. Petri de Gaceio anno 1177. Memoratur adhuc in
1180. chartis Saviniaci anno 1180. Inſequenti 1181 regis ſummique pontificis indignationem incurrit; hoc enim anno ad Lucium papam querelas adverſus Arnulfum detulerunt canonici quidam Lexovienſes, quibus acceptis, Lucius a magna officii epiſcopalis parte eum ſuſpendit. Latam quidem a judicibus ſententiam poſtea reſcidit ſummus pontifex, ſed judicio ſtatim apoſtolico damnatus Arnulfus ceſſerat dignitate, ut ſemper optaverat. Priuſquam autem cederet, virum inter ſuos eruditiſſimum Petrum Bleſenſem conſuluit cuinam loco ſeſe addiceret ſecluſus ab omni laicorum conſortio ſeculari. Reſpondit Petrus epiſt. 44, eique ſuadet ut epiſcopatui minime cedat ob moleſtias ſive a principe, ſive a capitulo, ſive ab aliis injuſte illatas; deſerendum tamen eum docet, ſi per ambitum ſit obtentus. Negare videtur Guſſanvillæus in notis ad dictam epiſtolam Arnulfum receſſiſſe propter regis Henrici II odium; at contrarium evincitur tum ex Rogerio Hovedeno & Baronio, tum ex hac epiſtola, tum ex epiſtola ipſius Arnulfi ad Lucium papam, quam habes Spicileg. tom. II, pag. 482. Neque vero probro eſſe poterat ſecedere pro bono pacis & regi cedere. In epiſtola quam ad abbatem Ciſtercienſem ſcripſit Arnulfus, ut ſibi liceret finire vitam in monaſterio Mortui maris, duo ſpeciatim commemorat, quæ ad pontificale onus abdicandum illum pertrahebant. *Confectus*, inquit, *ſenio & aliquarum ægritudinum gravatus acceſſu, ad medicinæ ſalutare remedium confugere, & confracta laboribus membra neceſſaria requie ſublevare conſtitui;*
A *ſi quidem in perniciem meam veluti conjuratæ veniunt debilitas, infirmitas & ſenectus, mihique tot incommodorum inſtantia fiduciam vitæ longioris abrumpit. Accedit extrinſecus negotiorum, quibus diſtrahor, importuna vexatio, quæ miſerabiliter anhelantem, vel ad momentum etiam reſpirare non ſinit; ſi quidem ſæpius ad regales cum ceteris trahor angarias, eorumque, quibus deeſſe non poſſum, frequentibus infeſtor injuriis.* Sed cum receſſus ille ſuum haud ſortitus eſſet effectum, ad Victorinum apud Pariſios monaſterium ſe recepit, ut habent chronica Normanniæ: *Arnulfus Lexovienſis epiſcopus menſe Junio ſenio fractus Lexovienſem epiſcopatum dimiſit,*
B *& ad S. Victorem Pariſius ſe tranſtulit, ibique anno ſequenti mortuus eſt.* Et Robertus de Monte in appendice ad Sigebertum ad annum 1182: *Arnulfus Lexovienſis epiſcopus, cum per 40 annos eamdem eccleſiam rexiſſet, in ædificando eccleſiam & pulcherrimas domos laboraſſet, renuntiavit epiſcopatui, & perrexit Pariſius ſuos dies dimidiaturus apud S. Victorem in domibus pulcherrimis, quas ibi ad opus ſuum conſtruxerat.* Ibi autem diu non manſit, ſi quidem deceſſit an. 1184 pridie cal. Septembris, qua die quotannis in necrologio Victorino recitatur *anniverſarium ſolenne patris noſtri piæ recordationis Arnulfi Lexovienſis epiſcopi,*
C *qui magnæ devotionis affectu, quem a multis retro annis erga eccleſiam noſtram habuerat, de epiſcopatu ſuo ad nos veniens, canonicus noſter effectus eſt, quietiſque ſibi ac ſepulturæ locum eumdem inter omnes alias eccleſias præelegit, multis & magnis beneficiis dignum & perpetuum ſui nominis & amoris memoriale poſteris derelinquens; ſi quidem dedit nobis idem pater in cultu altaris duos textus, crucem & calicem, tres caſulas, tunicam & dalmaticam, capſam & duo pallia; dedit & nobis ad ſolvenda eccleſiæ 300 libras Andegavenſium; in quibuſdam vero vaſis argenteis & libris quibuſdam legalibus centum libras Pariſienſium ad emendos reditus.*
D *Præterea mediorum quorumdam librorum legalium ſex volumina, & alios diverſi generis libros ad retinendum in armario nobis dedit: ſed & diverſis temporibus multa nobis in vita ſua beneficia contulit. Statutum eſt ergo ut tanti patris anniverſario recurrente, ſingulis annis ipſum ſolenniter celebretur, fiat commendatio ante miſſam.* Jacet prope chorum ad altare ſancti Dionyſii cum hac epigraphe: *Epitaphium Arnulfi Lexovienſis epiſcopi, qui poſtquam 40 annis potens opere & ſermone populo ſuo præfuit, frater noſter effectus, moriens demum in veteri baſilica ſepultus eſt, nunc vero tranſlatus hic quieſcit.*

E *Tu qui dives eras, & magnus epiſcopus, ob quid*
Sortem mutaſti pauperiore ſtatu?
Imo pauperiem mutavi fœnore magno,
Mundo dives eram, plus fuit eſſe Deo.

Poſtmodum renovatum eſt ejus ſacellum, & ad perennem notitiam inſcripta ſunt ſuperliminari hæc carmina:

Hoc templum junctaque ædes ſunt præſulis olim
Arnulfi antiquum Lexovienſis opus.

ANNI CHRISTI

Si ter quingentos annos, trigintaque & unum
Annumeres, Chriſto cum repararer habes.

Arnulfi epiſtolæ & epigrammata extant MSS. in bibliotheca Vaticana nn. 189 & 537. Odo Turnebus Adriani filius epiſtolas primus edidit cum ſermonibus & carminibus, unde in bibliotheca patrum tranſiere tom. XXII. Arnulfi tractatum de ſchiſmate inter Innocentium II & Petrum Leonem, dictum Anacletum, edidit Dacherius tom. II Spicileg. ubi etiam exhibet plurimas ejus epiſtolas antea non editas, ſcilicet ad Lucium papam, quem majeſtatis titulo compellat, apologeticum ad ſuorum adverſariorum confutandas calumnias, ad Alexandrum papam, ad Henricum regem Anglorum.

DE VARNEVILLE.

XVI. Radulfus.

Gente Neuſtrius Radulfus, patria Caletenſis, de Valle Azonis oriundus, regis Anglorum cancellarius, theſaurarius Eboracenſis Rotomagenſiſque theſaurarius & archidiaconus, cedenti Arnulfo ſucceſſit Lexovienſis epiſcopus electus anno
1182. 1182, ex chronico Uticenſi, & Angliæ nomophylacis officio renuntiavit eodem anno, ex Roberto de Monte, pro quo terras magnorum reddituum accepit. Subſcripſit diplomati Henrici (Ch. XXI. col. 88.)
1183. II Angliæ regis pro Barberio. Anno 1183 cum aliis præſulibus interfuit in eccleſia ſancti Stephani Cadomenſis excommunicationi eorum qui pacem inter regem Angliæ & filios ejus impedirent. Conſecravit anno eodem altare in honorem SS. Thomæ & Leodegarii martyrum in eccleſia Pra-
1185. tellenſi. Anno 1185 v calend. Julii Radulfus, vir moribus & ſcientia præditus, ac religione reverendus, invenit reliquias SS. Pauli, Clari & Cyriaci in altari ſancti Pauli juxta Davidvillam, & Gemeticenſibus auctor fuit ut duos ibi monachos collocarent, ex MSS. ſancti Audoëni.
1189. Teſtis legitur anno 1189 in chartis S. Audoëni. Subſcripſit chartæ Ricardi regis Angliæ pro cœnobio Framptonenſi in agro Dorſetenſi datæ 20 Martii regni 1. Duas nundinas ab eodem rege obtinuit, unam apud *Toucques* in feſto ſanctæ Magdalenæ, alteram apud Nonantum in feſto S. Ægidii. Conventui epiſcoporum provinciæ
1190. adſtitit anno 1190. Poſt frequentes ſedis apoſtolicæ admonitiones ad præceptum Cœleſtini papæ canonicis ſancti Victoris Pariſienſis reſtituit eccleſiam de Gaceio, ſicut eis dederat Arnulfus deceſſor. Præſens fuit donato canonicis Lexovienſibus patronatui Bervillæ ab Hugone de Nonanto. Petrus Bleſenſis archidiaconus epiſt. 91 in Radulfum acriter invehitur ob avaritiam & fœnerandi ſtudium, ac imprimis quod annonæ carioris tempore horrea pauperibus non aperiret. Sub finem ita loquitur: *Deceſſor equidem tuus gratia hoſpitalitatis munifica & effuſa liberalitatis magnificentia celeberrimos famæ titulos acquiſivit; ſed quantum memoria illius aſcendit in gloriam, tantum damnatiſſimum nomen tuum in confuſionem & opprobrium te dejecit.* Diem poſtremum obiit
1191. anno 1191, ex chronico Uticenſi, al. 1192.

Chart. IV. col. 210.

A Memoratur IV idus Septembris in necrologio Uticenſi.

5 Radulfo præſule, Hugo de Nonanto archidiaconus electus eſt Ciſtrenſis anno 1184, & Gilbertus de Glanvilla factus eſt epiſcopus Roffenſis III cal. Octobris anno 1185.

ANNI CHRISTI

DE RUPIERE.

XVII. Guillelmus I.

Electus eſt Willelmus an. 1191, ex chronico 1191.
Uticenſi, al. 1192, ſeu etiam 1193, ex anti- 1193.
quitatibus MSS. Normanniæ. Subſcripſit chartæ confirmationis bonorum monaſterii S. Taurini datæ a Ricardo Anglorum rege die 15 Junii 1194.
B anno 6 regni ejus. Memoratur anno 1195 in 1195.
chartis ſancti Taurini & Valaſſiæ. Teſtis fuit cum aliis fœderum inter Johannem fratrem Ricardi Angliæ regis, Balduinum comitem Flandriæ & Philippum comitem Namurcenſem die 8 Sept. anno Ricardi octavo. Teſtis fuit 1 Octob. ſeq. 1196.
commutationis factæ inter regem eumdem & Walterium metropolitam. Romam miſſus eſt anno 1197 a rege Angliæ, ut coram Cœleſtino 1197.
papa jus regium tueretur in oppidum ac caſtrum Andeliacum adverſus Galterum metropolitanum. Facti poſtea pœnitens Guillelmus veniam petiit & obtinuit a metropolitano, qui eum abſolvit
C ab interdicto & ſuſpenſione, quibus ob culpam fuerat innodatus. Ortæ tamen ſunt poſtea querelæ inter eos & diſſenſiones, ad quas dirimendas Innocentius III plurimum inſudavit. Extant ea de re Innocentii III ad Guillelmum & alios epiſtolæ lib. I, 207, 208, 228, 229, 230, 240, 241. Confirmavit anno 1198 donata a Ro- 1198.
berto vicecomite Lexovienſi, in his patronatum eccleſiæ beatæ Mariæ de Vallibus. Eodem anno Innocentius III Guillelmo epiſcopo & abbati Vallis Richerii commiſit cauſam Simonis abbatis Conchenſis. Cum inter Johannem Angliæ regem & Guillelmum Lexovienſem epiſcopum ſuper
D jure & poteſtate ab antiquis temporibus deceſſorum regum in civitate & banleuga Lexovienſi ad regem pertinente contentio verteretur, tandem recognitum eſt in curia regis coram eo & baronibus per teſtimonia 18 militum juratorum eum tantummodo tria jura & placita, quæ de ſpata vocantur, habere, videlicet de ſubmonitione exercitus, de via curiæ & moneta; cetera autem jura & placita quæcumque ad epiſcopum pertinere, quæ Johannes rex epiſcopo confirmavit cum civitate, banleuga, immunitatibus: datum Rotomagi die 3 Septemb. anno 1 regni, hic eſt 1200. Obiit Guillelmus an. 1201, al. 1202, 1200.
E ex chronico Uticenſi. Obitus ejus & Rogerii 1201.
patris dies agitur 19 Oct. in eccleſia Lexovienſi.

(Charta XI col. 138.) (Ch. XXVI. col. 28.) (Mart. Anecd. t. I. col. 761. & Ampliſſ. Collect. tom. I. c. 1023.)

Inter epiſtolas Stephani Tornacenſis a R. P. Claudio *du Molinet* editas, extat CCXVI epiſcopo Lexovienſi, quem tranſlatum de Luxovio ad civitatem Heliopoleos, id eſt ad curiam, in multis hortatur. At epiſtola illa non valde epiſcopum redolet, vereorque ne error in inſcriptione irrepſerit; nullum enim novimus Lexovienſem epiſcop. tempore Stephani Tornacenſis tranſlatum.

XVIII.

ANNI CHRISTI

XVIII. Jordanus.

DU HOUMET.

Antiqua dominorum de Humeto in Normannia ſtirpe editus Jordanus, patrem habuit Guillelmum avumque Richardum Normanniæ conſtabularios, matrem vero Luciam. Lexovienſis archidiaconus anno 1194 teſtis eſt in charta fratris ſui Guillelmi *de Sais* benefacientis abbatiæ Alnetenſi. Guillelmum excepit epiſcopus, non anno 1197, ut legitur in chronico Normanniæ, (niſi forte hoc anno huic datus fuerit adjutor) ſed anno 1201, quo legitur IV idus Januarii in
1202. chartulario Lexovienſi, id eſt 1202, ex chronico Uticenſi, quo ultimo Philippus rex Lexovium obſeſſum a Jordano recepit, ex MSS.
1204. Lexovienſibus. Reperitur an. 1204 menſe Oct.
1205. in regeſto 31 theſauri regii. Interfuit an. 1205 dedicationi eccleſiæ ſancti Antonii de Gallione in diœceſi Ebroicenſi. Circa id tempus cum Waltero metropolitano aliiſque epiſcopis comprovincialibus ſcripſit ad Philippum Auguſtum ſuper contentione juris patronatus eccleſiarum. Donationem factam monachis Divenſibus a Nicolao *de Meulles* confirmavit menſe Auguſto
1207. 1207. Circa id tempus teſtis fuit ab archiepiſcopo Rotomagenſi donatæ eidem capitulo decimæ de Deppa & Botellis. Una cum plurimis epiſcopis & Franciæ proceribus adverſus Albi-
1208. genſes cruce ſignatus eſt an. 1208. Cum abbatibus de Savigneio & de Perſennia ab Innocentio papa delegatus III nonas Maii, pontificatus anno
1209. II, ſignificavit anno 1209 monachis Montis S. Michaëlis mandatum apoſtolicum de reformando hoc aſceterio in craſtino ſancti Marci.
1211. Adſtitit anno 1211 obſidioni civitatis Vau-
1213. renſis, & Biterrenſis 1213. Reverſus ſane anno
1214. 1214, reperitur in chartis Gemeticenſibus menſe Martio. Centum libras Turonenſes duodecim
1215. clericis chori aſſignavit anno 1215, qui omnes horas canonicas per ſingulos dies decantarent. Abbatiam Montis Dei paterno in ſolo fundavit, & a capitulo generali apud Præmonſtratum habito
1216. anno 1216 petiit, ut ſuper eccleſiam Montis Dei jure paternitatis gauderet Lucerna. Adfuit hoc anno conventui magnatum Franciæ apud Melodunum, & hominio comitiſſæ Campaniæ menſe Julio, quam conſanguineam vocat in literis his menſe & anno datis, quibus ſignificat Erardum non debere recipi in hominem de feodo Campaniæ. Cum Luca Ebroicenſi epiſcopo repe-
1217. ritur anno 1217. Ptochodochium antiquum in urbem tranſtulit, quod ſumma pietate conſtruxit, cui per ſingulas hebdomadas 13 tritici modios ſuper horrea epiſcopatus percipiendos erogavit,
Charta V. col. 1218. & alia nonnulla largitus eſt, quæ habes in charta
1218. data menſe Junio 1218. Canonicis S. Candidi veteris apud Rotomagum plurima contulit anno eodem, quo reperitur in tabulario Montis ſancti Michaëlis, & Victori abbati de Bochervilla confirmavit præſentationem eccleſiæ ſancti Martini *de Tillol.* Pariſiis exſtabat hoc anno, ex chartis Becci, quo forte canonicis Victorinis parochiæ de Gaceio donationem confirmavit, quibus legavit
A 100 ſolidos uſualis monetæ in feſto S. Lucæ percipiendos in eccleſia de Eſtrepigneio, ex regeſtis Normanniæ. Forte etiam ad expeditionem Jeroſolymitanam pergebat, cum aliis nobilibus & epiſcopis profectus, unde in chronico Normanniæ: *Obiit Jordanus Lexov. epiſcopus in partibus tranſmarinis, ibique ſepultus eſt, qui eccleſiam Lexovienſem rexit fere annis 17, & multum accrevit & ditavit eamdem.* Obiit autem Jordanus anno 1218, ex chronico Uticenſi. Obitus ejus celebratur in eccleſia Lexovienſi diebus 21 Martii & 22 Julii, pro quo medietatem decimæ de Bonvillariis donavit. Notatur in necrologiis ſancti
B Juſti Bellovacenſis die 7, Uticenſi 8, & Montis Dei die 7 menſis Decembr. ſicut in obituario eccleſiæ Rotomagenſis cui nonnulla legavit. At in necrologio ſancti Victoris Pariſienſis ad XIX calendas Februarii ſic legitur: *Anniverſarium bonæ memoriæ domini Jordani Lexovienſis epiſcopi fratris noſtri, qui dedit nobis centum ſolidos annuatim percipiendos, quos debet reddere dominus epiſcopus Lexovienſis.*

XIX. Guillelmus II.

DU PONT DE L'ARCHE.

Jordanum excepit Guillelmus anno 1218, ex chronico Uticenſi. Memoratur anno 1220 1220.
C in chartis Becci & Bellæ ſtellæ, & 1221 Becci. 1221.
Adſtitit anno 1223 exſequiis Philippi Auguſti. 1223.
Unus eſt ex epiſcopis Normanniæ, qui anno
1224 die feſto ſancti Johannis-Baptiſtæ apud 1224.
Turones receſſere ab exercitu regis, dicentes ſe non teneri adeſſe exercitui regis in propriis per-
ſonis. Occurrit in chartis Becci anno 1226. 1226.
Eodem igne combuſta eſt Lexovienſis eccleſia.
Interfuit anno 1231 in craſtino ſancti Thomæ 1231.
aſſiſiæ regis apud Bernaium, eodemque anno
ſcacario Rotomagenſi. Fundavit an. 1233 capel- 1233.
lam SS. Audoëni, Egidii & Lupi, ejus vero frater dotavit capellam ſancti Urſini in eccleſia
D Lexovienſi. A Gregorio IX eccleſiæ S. Candidi Rotomagenſis confirmationem accepit, ſicuti ea potiti fuerant deceſſores epiſcopi, pridie idus
Auguſti 1234. Adfuit anno 1237 in vigilia 1234.
S. Laurentii conſecrationi Petri de Collemedio 1237.
archiepiſcopi Rotomagenſis. Confirmavit 1240 1240.
menſe Aprili literas Jordani deceſſoris pro S. Victore Pariſienſi. Bullam Alexandri III pro
Corneliis recognovit anno 1242 menſe Nov. 1242.
Memoratur 1224, 1232, 1234, 1239, 1244 1244.
in chartis Pratellenſibus, 1245 Beccenſibus, 1245.
1247 Fontanellenſibus, & 1248 Troarni. Do- 1247.
minicanos accivit, quibus capellam B. Mariæ de 1248.
E Prato & antiquum ptochodochium largitus eſt
circa annum 1249. Senio fatiſcens ceſſit in ma- 1249.
nibus Odonis archiepiſcopi Rotomagenſis, auctoritate apoſtolica delegati, apud Tibervillam XVII
cal. Aprilis 1249, nunc 1250, qui aſſignavit 1250.
ei penſionem 600 librarum Turonenſium in præpoſitura Lexovienſi. Seceſſit autem in abbatiam Boni-portus, ubi defunctus menſe Auguſto ſequenti, ſub ænea quæ fuit olim tumba in medio chori ſepultus eſt ante aquilam. Obitus ejus dies notatur 17 Februarii & 23 Nov. in necrologia

Digitized by Google

Lexovienſi, pro quo celebrando medietatem de-
cimæ ſancti Vincentii de Bolleio aſſignaverat. In
necrologio Gaudii vallis ad 4 Decemb. legitur:
Commemoratio D. Guillelmi quondam epiſcopi & comitis Lexovienſis, qui aſſenſu capituli ſui eccleſiam parochialem ſancti Andreæ de Herberto regendam nobis contulit.

D'ASTIN.

XX. FULCO.

Ex decano epiſcopus ab archiepiſcopo Roto-
magenſi conſecratus eſt Fulco VI calendas Julii
1250, & triduo poſt, III cal. ejuſdem, eccle-
ſiam ſuam ingreſſus eſt. Scacario apud Cadomum
1252. interfuit anno 1252. Dedicavit eccleſiam de
1254. Greſtano an. 1254. Unus eſt e tribus epiſcopis
provinciæ, quibuſcum compoſitionem iniit Odo
archiepiſcopus apud Pontem Audomari die Lunæ
1256. poſt Nativitatem S. Johannis-Baptiſtæ 1256.
Datam a Guillelmo de Aſneriis canonico, &
Goſſelino capellano Fratribus Prædicatoribus
viam confirmavit, & aquam conceſſit menſe
Julio. Sacros ordines vice Odonis Rotomagenſis
archiepiſcopi celebravit apud Noionem ſuper
1258. Andelam IV calend. Aprilis 1258. Eodem &
anno 1261 bona Bellæ ſtellæ auctoritate ſua
roboravit. Subſcripſit literis epiſcoporum ſancto
Ludovico concedentium ut quæ ignotis reſtituere
1259. non poterat, pia in opera impenderet an. 1259.
Menſe Aprili anni ejuſdem Monti Dei plurima
largitus eſt, præſenſque adfuit concordiæ inter
abbatem & Robertum de Perceio. Diſſidentes
canonicos ſancti Petri Lexovienſis, W. de Ponte
arcæ decanum & Robertum abbatem de Becco
de eccleſia ſancti Petri de Betonvilla, monachis
conceſſa a Radulfo de Recenti curia, ita conci-
liavit, ut decimam inter eos partitus ſit, retento
1261. ſibi jure patronatus anno 1261, die Jovis poſt
Aſſumtionem. Eodem anno conceſſit capitulo
decimas frugum eccleſiæ S. Saturnini de Rauca
villa, retenta vicaria hujus eccleſiæ menſe Octob.
Eiſdem menſe & anno 30 libras annui reditus
dedit capitulo de fructibus eccleſiæ S. Martini
de Roqua pro duobus anniverſariis. Aſſignavit
capitulo Bajocenſi decem libras ſuper decima
parochiæ *de Lachon* debitas ipſi a capitulo Lexo-
vienſi die Mercurii poſt ramos Palmarum 1261,
1262. (1262). Memoratur in chartulariis Beccenſi
annis 1251, 1253, 1254, 1262 & 1266,
Uticenſi 1254, 1255, 1257, 1259, 1260,
1266, Bellæ ſtellæ, cujus erat abbas, 1258 &
1261, quibus annis hujus monaſterii bona con-
firmavit ad inſtar Guillelmi deceſſoris ſui. Memo-
1266. ratur & in Troarnenſi an. 1266, quo ſcholarum
magiſtro menſe Januario conceſſit 60 ſolidos
annui reditus. Fundavit anniverſarium fratris ſui
Nicolai *d'Aſtin* militis & anteceſſorum ſuorum,
aſſignatis 15 libris ſuper reditibus terræ de
1267. Roqua quam acquiſierat, anno 1267 die Mer-
curii poſt feſtum S. Marci. Obiit anno eodem
poſt annos 17 regiminis, ſepulturam nactus in
choro Lexovienſis eccleſiæ ad lævam majoris al-
taris ſub tumba ænea, quam fecit Guillelmus de
Plalliaco. Commemoratur illius obitus in eccleſia

A Lexovienſi 29 Aprilis & 30 Octobr. in necro-
logio Lucernæ 29 Aprilis, Montis Dei, cui do-
navit decimam de Elone, 30 Aprilis, & Bellæ
ſtellæ 4 Maii.

DU MELLA.

XXI. GUIDO I.

Ex archidiacono Conſtantienſi & cantore Ro-
tomagenſi electus epiſcopus Guido, confirmatur
Pariſiis ab archiepiſcopo Rotomagenſi VI nonas
Julii 1267, & conſecratur in eccleſia Rotoma-
genſi XII calendas Septembris. Eccleſiam ſuam
ingreſſus eſt V calend. ejuſdem præſente Odone
archiepiſcopo. Eodem anno habitum eſt conci-
B lium provinciæ apud Pontem Audomari, ſicut
& an. 1270. Guido autem reperitur an. 1269 1269.
in chartis Fontanellenſibus, 1271 Vallis Richerii, 1271.
1272 & 1274 Beccenſibus. Hoc ultimo regem 1272.
rogavit ut confirmato ab ipſo Uticenſi abbati 1274.
regalium copiam faceret. Regi ſcripſit an. 1277 1277.
in gratiam abbatis Bernaicenſis recens electi.
Monachis Divenſibus vetuit an. 1278 ne prio- 1278.
rem ſibi eligerent in capella S. Cyrici *de Friardel*
abſque beneplacito abbatis S. Petri. Nunc capel-
lam tenent canonici regulares congregationis de
Boſcho Achardi. Eodem anno conſecravit XI cal.
Julii majus altare eccleſiæ Gemeticenſis. Interfuit
C anno 1279 concilio provinciæ apud Pontem 1279.
Audomari. Dominicanis factas donationes con-
firmavit & auxit Sabbato poſt Natale Domini
1284. Apud Logias defunctus anno 1285, 1284.
tumulatur in inferiori parte chori ſubtus ſedes 1285.
choriſtarum. Memoratur dies obitus ejus in ne-
crologio Lexovienſi 25 Aprilis, Rotomagenſi
VII cal. Maii, Montis Dei 26 Aprilis, Pratelli
26 Oct. & 3 Julii in obituario Burgi Achardi.

D'ASNE-RIS.

XXII. GUILLELMUS III.

E vico Aſneriarum haud procul a Corneliis
D ortus Guillelmus, ex cantore factus eſt epiſcopus
anno 1285. Statuta ſynodalia edidit. De illo
chartularium Beccenſe, annis 1287, 1290 & 1287.
1293. Infirma ſancti Leodegarii abbatiſſa Guil- 1290.
lelmi in manibus ceſſit an. 1294. Altare capellæ 1293.
abbatis Beccenſis conſecravit in honorem ſanctiſ- 1294.
ſimæ Trinitatis, & omnium ſanctorum VI cal.
Decembris 1295. Memoratur anno 1297 in 1295.
chartis Fontanellenſibus pro ordinatione clerici 1297.
Sagienſis apud Touquam poſt Dominicam I
Quadrageſimæ. Plurima capitulo donavit anno
1298 pro conſervandis eccleſiæ ornamentis & 1298.
erigenda ſuccentoris præbenda, quæ a Guidone
E ſucceſſore erecta eſt. Præmonſtratenſibus ſancti
Euſtachii de Aſneriis ſubditis abbatiæ de Bella
ſtella donavit eccleſiam S. Johannis de Aſneriis
Sabbato in vigilia S. Bartholomæi anni ejuſdem,
& paulo poſt obiit, ex chronico Uticenſi. Et
certe epiſcopatus bona juri regali ſubjecta ſunt
a die Martis poſt S. Bartholomæum an. 1298
ad Paſcha 1299. Obitus Guillelmi dies agitur
in eccleſia Lexovienſi 8 Aprilis & 25 Auguſti,
ut in necrologio Bellæ ſtellæ, cujus abbas fuit.
Struxit capellam S. Pauli in ædibus epiſcopalibus,

ANNI CHRISTI

quarum in principali vitro effigies ejus & ſtemma
depinguntur.

DE SAMOIS.

XXIII. Johannes II.

Poſt mortem Guillelmi elegerunt canonici
Henricum de Tilleiô canonicum in minoribus
Chart. VI. col. 311. ordinibus conſtitutum, cujus reprobati in locum
ſubſtituit ſummus pontifex Bonifacius VIII die
1299. nonas III Februarii 1299 Johannem epiſcopum
Redonenſem. Is in pago diœceſis Senonenſis ad
Sequanam oriundus, Fratrum Minorum ordinem
amplexus, ex Redonenſi factus epiſcopus Lexo-
vienſis, regalibus donatus eſt die Paſchæ 1299.
Interfuit concilio provinciali die Jovis poſt octa-
vas Pentecoſtes in eccleſia beatæ Mariæ de Prato
juxta Rotomagum. Emptionem factam a Domi-
nicanis approbavit anno eodem. Abbatem Gre-
1302. ſtanenſem amovit anno 1302, quo aperta eſt
regalia die Martis poſt feſtum ſancti Andreæ.
Celebratur ejus obitus in eccleſia Lexovienſi die
5 Decembris.

DE HARCOUR.

XXIV. Guido II.

Illuſtri ac vetuſta Neuſtriæ familia editus
Guido, filius Johannis domini Haricuriæ &
Aleïdis de Bello monte, ex canonico factus epi-
ſcopus, conſecratur a Roberto fratre Conſtan-
tienſi epiſcopo, regaliaque recepit die Martis poſt
1303. S. Matthiam an. 1303. Adfuit concilio provin-
ciali habito apud Denvillam prope Rotomagum
1304. anno 1304 circa feſtum Aſcenſionis. Habitum
1305. eſt an. 1305 concilium provinciæ apud Pontem
Audomari. Cum plurimis epiſcopis adfuit 17
1306. Maii 1306 tranſlationi capitis ſancti Ludovici
ad ſacram capellam Pariſienſem. Abbatem Gre-
1308. ſtanenſem confirmavit & benedixit an. 1308,
& regi ſignificavit quid ante confirmatum abba-
tem egerat. Philippus rex complura ei dominia
1311. donavit anno 1311. Dedicationi eccleſiæ de
Ch. XLII. col. 39. Eſcoyaco cum aliis epiſcopis tempore Egidii
1314. archiepiſcopi adfuit circa 1314. Reperitur in
1315. chartulario ſancti Taurini anno 1315. Simplex
Ch. VII. col. 112. pœnitentiarii officium inſtituit, fundavit & do-
tavit anno 1317. Pariſienſis ſenatus conſultum
Ch. VIII. col. 289. obtinuit anno 1319 adverſus Robertum de Ar-
1319. teſia. Synodum habuit an. 1321 in qua deceſ-
1321. ſorum ſtatuta ſynodalia renovavit, publicavit ac
ſervanda præcepit. Compoſuit annis 1321 &
1322. 1322 cum capitulo tam ſuper juriſdictione &
exemtione, quam ſuper quibuſdam juribus ban-
leucæ dominii epiſcopalis, rege id approbante.
Pœna 15000 librarum a ſenatu multatus eſt in
1325. feſto S. Martini 1325 ob domeſticos Caroli IV
regis ab ipſius domeſticis male habitos, e quibus
1326. ei tertiam partem dimiſit rex 18 Aug. 1326,
modo reliquas tribus annis ſequentibus ſolveret.
1332. Litigabat an. 1332 in ſcacario Normanniæ cum
Radulfo de Boſco & aliis. Succentoriam Lexo-
vienſem a Guillelmo deceſſore inchoatam prima
1333. adauxit an. 1333 ſemipræbenda, ſecundam pœ-
nitentiario addixerat an. 1317. Confirmavit an.
1334. 1334 initam compoſitionem inter Fulconem
deceſſorem & Guillelmum decanum ſuper juribus

A epiſcopi. Concilio provinciæ Rotomagenſis per
procuratorem adſtitit menſe Septembri 1335.
Collegio Lexovienſi apud Pariſios initium dedit. 1335.
Multa quoque bona & privilegia monachis Vallis
Richerii contulit. Obiit 24 Apr. 1336, cujus 1336.
ſepulcrum e nigro marmore in cathedrali verſus
altare majus cernitur. Suis parentibus erexit ipſe
tumulum in prioratu beatæ Mariæ de Parco in
Normannia ſecus caſtrum Haricuriæ. Memoratur
VIII calendas Maii in necrologiis Rotomagenſi
& Uticenſi, qua ultima in eccleſia ſolenne pro
eo fit anniverſarium. De Guidone ſic in mem-
branaceo codice: *Guido de Haricuria vir magnani-*
B *mus, frater Roberti Conſtantienſis epiſcopi, licet non
compar in literatura, tamen non impar in tuitione
eccleſiæ.*

DE CHERMONT.

XXV. Guillelmus IV.

Patria Wlcaſſinus Guillelmus canonicus Lexo-
vienſis & verbi Dei præco egregius, electus per
compromiſſum fit epiſcopus VI idus Decembr.
anno ſecundo Benedicti XII ſucceſſoris Johannis
XXII, qui nominandum epiſcopum ad ſe rece-
perat. A Johanne Portuenſi epiſcopo conſecratus
fuit. Cameræ apoſtolicæ promiſit 19 Decembr.
1336. Nonnulla donavit capitulo 1337. Reli- 1337.
C quias eccleſiæ Pratellenſis ſancti Petri tranſtulit
penultima Junii 1339. Concilio Rotomagenſi 1339.
adfuit 14 Decembr. 1342. Procuratores ſuos *Ampliſſ. Collect. t. VII, col. 414.*
conſtituit 28 Dec. anni ejuſdem Guillelmum de
Villa & Guillelmum *de Boves* nepotem ſuum, 1342.
ut exigerent id quod ipſi debebatur de decimis
ſilvarum de Rouvrayo & de Londa. Obiit die
Veneris poſt feſtum S. Remigii 1349. 1349.

GUITART.

XXVI. Guillelmus V.

Guillelmo defuncto ſucceſſit Guillelmus alter.
Is Lemovicenſi ſolo exortus, ordinis S. Benedicti
monachus, juriſconſultus eximius & concionator
D celeberrimus, a Clemente VI factus eſt abbas
S. Taurini Ebroicenſis, dein epiſcopus Tricaſti-
nenſis, & poſt Lexovienſis pridie nonas Nov.
ab eodem Clemente, qui eum a ſe confirmatum
Johanni duci Normanniæ commendavit literis
datis pontificatus an. 8. Fidei ſacramentum præ-
ſtitit die 4 Dec. anni ejuſdem. Una cum Elia
abbate Uticenſi tranſegit an. 1353 cum priore 1353.
S. Martini de Vallibus. Memoratur in chartulario
Vallis Richerii an. 1349, & Montis Dei 1354. 1354.
Propter bella Gallos inter & Anglos exorta mi-
ram adhibuit diligentiam ad claudendum muris
Lexovium an. 1357. Literis 12 Junii 1358 1357.
E datis agnovit ſibi ſolutas 600 libras a prorege 1358.
Franciæ, duce Normanniæ, delfino Viennenſi ſibi
aſſignatas. Eodem anno cum Avenionem ob tu-
multus bellicos aufugiſſet, domo quam incolebat
igne combuſta, ipſe quoque eo incendio periit.
Celebratur ejus obitus quem fundaverat, die 10
Novembris; legitur tamen 17 Aprilis in necro-
logio Bellæ ſtellæ, cujus abbas fuit.

DE DORMANS.

XXVII. Johannes III.

De Dormanno dictus eſt Johannes ab oppido

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

Dormanno inter caſtrum Theoderici & Sparna-
cum. Germanum habuit Guillelmum, qui nobi-
litate donatus eſt menſe Martio 1350, ex primo
regeſto cameræ comput. Pariſ. fol. 14. Advo-
catus primum fuit in ſenatu Pariſienſi, tum conſi-
liarius ducis Aurelian. & canonicus S. Quintini
an. 1353. Cancellarius autem erat ducis Nor-
manniæ regni adminiſtri 21 Auguſti 1357 &
ipſius Normanniæ 1358, quo anno Carolus regis
primogenitus aſſignavit ei 1 Auguſti bona Ste-
phani *Marcel* præpoſiti Pariſienſis apud Ferrarias
ſita. Eodem anno Johannis electi Lexovienſis &
confirmati vicarius chirographo ſuo confitetur
ſolutam ſibi pro dicto epiſcopo decimam ven-
ditionis ſolitæ ſilvarum de Rouvraio & de Londa
13 Aprilis. Electus adhuc Lexovienſis dicitur
1359. die 26 Junii 1359 in veteri regeſto archivi regii
Pariſienſis. Et certe in ejus epitaphio legitur:
primum pro Lexoviano præſule ſuſceptus; & in re-
geſtis Vaticani, Ademarus ſucceſſor ſolvit pro
Johanne deceſſore 14 Maii 1361; tranſiit enim
Johannes ad eccleſiam Bellovacenſem, ut diximus
tomo IX, col. 752.

Florebat tunc temporis Gervaſius Chriſtiani
canonicus Lexovienſis, decanus facultatis Pari-
ſienſis anno 1359.

ROBERT.

XXVIII. ADEMARUS.

De Ademaro ubertim diximus in Atrebaten-
ſibus. Lexovienſis epiſcopus ſolvit pro Johanne
1361. deceſſore 14 Maii 1361, & pro ſe ipſo 22
Septembr. anni ejuſdem, ex regeſtis Vaticani.
1365. Reſtauravit anno 1365 capellam ſancti Aniani
Lexovienſis, quam Petrus decanus S. Germani
Autiſſiodorenſis pie poſtea dotavit. Ademaro
Carolus V rex anno eodem die 8 Auguſti indulſit
ad annum duos denarios e duodecim qui Lexovii
exigebantur pro liberatione patris regis, ad repa-
rationes urbis & caſtelli perficiendas. Aderat in
curia quando Johannes Britanniæ dux homagium
fecit Carolo Francorum regi die 13 Decembr.
1366. 1366. Pepigit cum capitulo 13 Octob. 1367
1367. de viſitatione, correctione & juriſdictione, capi-
tulum vero Ademaro ejuſque ſucceſſoribus con-
ceſſit, ut miſſas, ordines, aliaque munia epiſco-
palia abſque ulla contradictione celebrare poſſent,
& unum truncum ad ingreſſum chori permiſit
pro recipiendis oblationibus fidelium ad reparan-
dam minitantem eccleſiam. Duas partes decimæ
acquiſivit eodem anno in parochia *d'Auquainville*,
quas poſtea & alia pro miſſa quotidiana capitulo
legavit. Reliquias ſancti Candidi recognovit, &
in capſa depoſuit in eccleſia S. Candidi veteris
apud Rotomagum. Tranſlatus ad eccleſiam Atre-
batenſem ab Urbano V, pontificatus anno 6, die
v idus Octobr. cameræ apoſtolicæ promiſit 15
1368. Dec. 1368. Inde tranſiit ad eccleſiam Mori-
nenſem, ut diximus tom. IX, & poſt ad metro-
polim Senonenſem. Celebratur ejus obitus in
eccleſia Lexovienſi die 25 Januarii.

CHEVRIER.

XXIX. ALFONSUS.

Lexovienſi eccleſiæ vacanti per tranſlationem
A Ademari ad Atrebatenſem præfecit Urbanus V
Alfonſum canonicum Pariſienſem, in utroque
jure licentiatum & in ordine diaconatus conſtitu-
tum v idus Oct. pontificatus an. 6. Conſiliarius
is in parlamento Pariſienſi 1361, miſſus eſt in
Angliam a Johanne rege, tum magiſter requæ-
ſtarum hoſpitii regis annis 1365, 1366 &
1367. Hoc ultimo anno donatus eſt a rege 60
francis auri pro itineribus Carnotenſi & Seno-
nenſi. Demum factus epiſcopus Lexovienſis,
cameræ apoſtolicæ promiſit pro Ademaro 22
Julii 1369. Anno eodem ſedem apoſtolicam 1369.
appellavit, eo quod officialis Rotomagenſis cle-
B ricum detineret, qui ſcelus commiſerat intra fines
parochiæ S. Candidi veteris, contra privilegia
eccleſiæ Lexovienſis. Anno 1370 pacem iniit 1370.
cum archiepiſcopo mediis arbitris a ſummo pon-
tifice delegatis, illæſis eccleſiæ privilegiis. Occurrit
15 Junii 1371 in chartis authenticis *D. de* 1371.
Gaignieres. Synodum habuit in qua beneficiatis
reſidentiam præſcripſit, qui ſummum pontificem
appellarunt 13 Novemb. 1371. Diſſidia habuit
cum capitulo pro reparanda eccleſia, de quibus
judicium intervenit 30 Novembr. 1372. Mo- 1372.
rabatur anno 1377 Pariſiis apud Montem ſancti 1377.
Hilarii. Condito teſtamento, cujus exſecutorem
C nominavit Johannem *de Digoine* militem, obiit
26 Julii anni ejuſdem. Et certe Alfonſi tanquam
mortui fit mentio in conſulto curiæ parlamenti
Pariſienſis die 21 Martii 1379, ex quo liquet
Alfonſum fuiſſe arbitrum inter Ludovicum du-
cem Borboneſii & Guidonem de Bolonia. Illius
obitus reponitur 26 Junii in necrologio MS.
monialium Lexovienſium.

XXX. NICOLAUS.

ORESME.

Patria Bajocenſis Nicolaus, theologorum, phi-
loſophorum & mathematicorum ſui temporis in
academia Pariſ. facile princeps, a Johanne Franciæ
D rege delectus eſt, qui Carolum filium, ſapientem
poſtea dictum, bonis literis, moribuſque infor-
maret. Poſt adeptam doctoratus lauream, Navar-
renſe gymnaſium an. 1356 regendum ſuſcepit,
ubi theologus ex officio docuit, & Caroli regis
juſſu gallicæ ſacrorum bibliorum verſioni incu-
buit. Anno 1361 factus Rotomag. decanus, erat
quoque canonicus ſacræ capellæ Pariſienſis, præ-
fectura Navarrenſi ceſſit. Biennio poſt orationem
coram Urbano V & cardinalibus Avenione acrem
habuit, qua auditoribus ſuis totique clero immi-
nens exitium conteſtatus, prædictionis ſuæ argu-
menta ex eorum ſceleribus deſumta palam expo-
E ſuit. An. 1370 Caroli regis mandatis obſecutus,
veterum ſcriptis Gallice vertendis operam dedit,
& ſeptennio circiter expleto epiſcopatum Lexo-
vienſem mercedem accepit. Factus autem epi-
ſcopus, ad preces regis die 16 Novemb. 1377,
ex regeſtis capituli Rotomagenſis, æmulum paſſus
eſt Reginaldum *de Dormans*, quem dux Ande-
gavenſis Gregorio XI commendaverat, cujus
pontificis plures tum ad regem, tum ad ducem
literæ MSS. extant in bibliotheca N. *de La-
moignon*. Nicolaus autem victor inauguratus eſt

ANNI CHRISTI 1378. die 26 Jan. 1377 ſeu 1378, præſente Carolo A V, qui duos annulos gemmis ornatos ipſi donavit, ut conſtat ex ſcripto regis jubentis ut 390 libræ auri ſolvantur mercatori qui annulos vendiderat. In magnis Franciæ chronicis dicitur miſſus obviam Carolo IV imperatori apud S. Dionyſium commoranti ineunte 1378. In exſequiis Johannæ Borboniæ Franciæ reginæ ſubdiaconum egit menſe Februario. Juravit in verba Rotomagenſis eccleſiæ 18 Junii anni ejuſdem. Confirmavit die
1381. 3 Apr. 1381 canonicis eccleſiæ ſancti Candidi veteris apud Rotomagum decem libras annui reditus, cujus loci immunitatem eodem propugnavit anno adverſus Rotomagenſem archiepiſco- B
1382. pum. Defunctus die 11 Julii 1382, ſepulturam accepit in cathedrali juxta ſiniſtram chori portam, & die ſequenti fit ejus obitus in eccleſia Lexovienſi. Et certe vacabat ſedes an. 1382 die 5 Auguſti, ex reg. 123 Caroli VI, in quo N. Lexovienſis bonæ memoriæ epiſcopi fit mentio.

Nicolai operum alia typis mandata, alia MSS. in bibliothecis deliteſcunt, ſed omnia mirabilem ejus indicant ſubtilitatem, & in ſcientia theologica vivacitatem. Sermo ejus in illud Iſaiæ, *Juxta eſt ſalus mea*, coram Urbano V & cardinalibus habitus, a Flaccio Illyrico editus habetur in catalogo teſtium veritatis pag. 512, a Salomone C Gheſnero ſeorſim recuſus Wittembergæ anno 1604. De mutatione monetæ liber extat tom. XXVI bibliothecæ patrum, pag. 226. Tractatus de ſphæra Gallice editus Pariſiis 1546. Politica atque ethica Ariſtotelis, libri aliquot Ciceronis, & Petrarchæ de remediis utriuſque fortunæ liber ab eo Gallice verſi & Luteciæ excuſi ſunt annis 1486, 1488 & 1534. Martenius tom. IX ampliſſ. collect. col. 1272, edidit ejuſdem tractatum de Antichriſto, qui ab aliis Guillelmo a S. amore tribuitur. Scripſit quoque Nicolaus opus perutile de communicatione idiomatum, tractatum de mutatione monetarum tempore Cle- D mentis VII Avenione ſedentis, in quo quærit an lucrum ex hac mutatione proveniens ſit licitum, tractatum de Conceptione immaculata B. virginis, ſermones 115 aliaque opuſcula, quæ in bibliothecis Lexovienſi, Navarrenſi, Vaticana, Auguſtinianorum Pariſienſium, &c. MSS. aſſervata recenſet Johannes Launoyus hiſt. gymnaſii Navarrenſis tom. II, pag. 458.

Jacobus Galterius in tabula chronographica an. 1633 edita, veritus non eſt Nicolaum hæreticis ſeculi XIV annumerare, quem & Petrus a ſancto Romualdo in theſauro ſuo chronologico hiſtorico an. 1647 edito in tabula chronologica E ſeculo XIV præfixa inter hæreſiarchas repoſuit. Contra vero honorifice de Nicolao loquitur Thomas *Baſin* ejuſdem ſedis Lexovienſis antiſtes, acerrimus ſui temporis hæreticorum inſectator, in libro contra errores & blaſphemias Pauli de Middelburgo cap. VIII in fine, ubi de matheſi agit: *De hoc etiam*, inquit, *libellum elegantem a ſe editum reliquit venerabilis Nicolaus* Oreſme *quondam epiſcopus ante nos eccleſiæ Lexovienſis, qui tamen ſuo tempore ſummus aſtrologus habebatur.*

XXXI. Guillelmus VI.

ANNI CHRISTI D'ESTOUTEVILLE.

Clara in Normannia gente ſatus Guillelmus e ramo dominorum Torciaci, Thomæ epiſcopi Bellovacenſis & Eſtoldi abbatis Fiſcannenſis germanus, Bononiæ literis operam dedit cum Guidone *de Roye* qui poſtea fuit archiepiſcopus Remenſis. Ipſe vero Ebroicenſis epiſcopus, tum Autiſſiodorenſis, demum Lexovienſis promiſit & recognovit pro Nicolao deceſſore die 15 Sept. 1382, ex regeſtis Vaticani. Reperitur 9 Febr. 1382, id eſt 1383, 14 Julii 1389, 28 Julii 1383.
1404 & 8 Octobr. 1413 in chartis authenticis *D. de Gaignieres*, ubi confeſſus eſt 7 Februarii 1385 ſe recepiſſe 125 libras auri pro decimis in 1385.
ſilvis de Rouvraio & de Londa. Annum a Carolo rege obtinuit 28 Junii 1387 ad recenſionem 1387.
bonorum faciendam, eo quod, urbe a Notho de Sabaudia expugnata, deperditæ fuiſſent chartæ. Prorogato quoque ei ad ſolvendum tempore 22 Junii 1391, cameræ apoſtolicæ ſolvit 23 De- 1391.
cemb. anni ejuſdem, ex regeſtis Vaticani. Aberat a ſua diœceſi 5 Martii 1391, id eſt 1392, 1392.
propter bella ubique frementia. Obſequium Rotomagenſi eccleſiæ non præſtitit ante 9 Octobr. 1397. Inſequenti adſuit ſcacario Rotomagenſi. 1397.
Fundavit fabricam eccleſiæ cathedralis, cujus reliquias tranſtulit anno 1399. Guillelmo permiſit 1399.
Carolus VI rex ut quemlibet cuſtodem caſtro Lexovienſi apponeret 15 Julii 1400, ſeptennioque poſt idem eidem indulſit pro urbe ipſa 1400.
Lexovienſi, cujus incolæ muros reficiebant 22 Apr. 1407. Frater Johannis *d'Eſtouteville* Guillelmus dedicavit 29 Junii 1402 eccleſiam col- 1402.
legiatam S. Catharinæ de Carolimeſnillo in agro Caletenſi, erectam a Guillelmo Rotomagenſi archiepiſcopo ad preces Johannis loci toparchæ, qui inibi fundavit collegium decem canonicorum. Philippo Burgundiæ duci anniverſarium ſpopondit 2 Febr. 1403. Nonnulla Domini- 1403.
canis conceſſit an. 1407. Cum Guillelmo epi- 1407.
ſcopo Ebroicenſi a concilio Gallicano delegatus fuit in cauſa Ludovici *de Harcourt*, in archiepiſcopum Rotomagenſem poſtulati anno 1408. 1408.
Electus 6 Novembris anni ejuſdem ut concilio Piſano intereſſet, miſſam ſolennem ibidem celebravit die ultima Maii 1409. Literas a Carolo 1409.
VI obtinuit annis 1409 & 1411 pro juriſdi- 1410.
ctione adverſus decanum & canonicos, & 1410 1411.
adverſus ſuccentores eccleſiæ Lexovienſis, qui auctoritatem ejus declinabant. Inſtituit obituarium die 1 menſis cujuſlibet, pro quo legavit capitulo decimam de Curva ſpina cum fundo *du Cocq* an. 1413, deditque inſuper terram de Cortona. 1413.
Duos etiam clericos fundavit in eccleſia Lexov. dictos *Demi-douze-livres*. Legavit anno 1414 1414.
domos quas prope eccleſiam S. Genovefæ Pariſiis acquiſierat, & terram *de Bonneville* ad fundandum collegium Torciacum, quod anno 1422 erexit Eſtoldus Fiſcannenſis abbas. Teſtamentum condidit 18 Dec. & codicillos 21 eorumdem menſis & anni 1414, indictione VIII, eademque die, alias 10 Jan. ſequentis defunctus in caſtello

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

de Cortona quod ædificaverat, tumulatus eſt ad latus dextrum majoris altaris eccleſiæ Lexovienſis in ſepulcro marmoris albi a Calviniſtis poſtea deſtructo.

FRESNEL.

XXXII. PETRUS I.

De Petro jam diximus in Meldenſibus, unde ad Noviomenſem eccleſiam tranſlatus, e Noviomenſi ad Lexovienſem per obitum Guillelmi traductus eſt a Johanne XXIII bulla data Conſtantiæ v calend. Februarii, pontificatus anno 5,
1415. Chriſti 1415. Sex pueros chori in eccleſia Lexovienſi 9 Decembris ejuſdem anni fundavit. Ad Henricum V Angliæ regem una cum Guillelmo Bituricenſi archiepiſcopo legato Petro a Carolo VI Franciæ rege, ſalvus conductus datus eſt ab Henrico menſe Junio anni ejuſdem. Rotomagum miſſus eſt ab eodem rege cum domino de Bac-
1416. quevilla anno 1416 ad comprimendam rebellionem. Cum Guillelmo abbate ſancti Cornelii Compendienſis & Johanne *Tudert* decano Pari-
1417. ſienſi præfectus eſt 14 Junii 1417 cuidam vecti-
1418. gali a clericis regni regi conceſſo. Anno 1418, cum Lutetiæ moras necteret, in tumultu repente exorto in favorem ducis Burgundiæ, in quo furentibus turbis in carcerem truſi & miſerrime trucidati plurimi prælati & optimates, Petrus ab Henrico *de la Main* equite interemptus eſt die 12 Junii. Eodem anno reditus eccleſiæ cathedralis conceſſi fuere decano, canonicis, vicariis, capellanis & clericis ibidem reſidentibus ab Henrico V Angliæ rege, anno regni 6.

DU BOSC.

XXXIII. MATTHÆUS.

Matthæus *du Boſc* epiſcopus Lexovienſis teſtamentum condidit 23 Septembris 1418, in quo ſepulturam eligit apud Franciſcanos Pariſienſes in capella, ubi tumulatus fuerat ipſius avus Guillelmus *de Bruval* ballivus Trecenſis, nonnulla legat Erraudæ & Iſabellæ *du Boſc* ſororibus ſuis Rotomagi monialibus, & exſecutores conſtituit Guillelmum *du Boſc*, Robinum *Deſchamps*, Jacobum *Poignant* & Guiffinatum *du Boſc*, ex ſchedis D. *de Clairambault*. Erat is filius fratris Nicolai *du Boſc* cancellarii Franciæ, canonicuſque & theſaurarius Bajocenſis; & conſiliarius parlamenti Pariſienſis dicitur in teſtamento Nicolai patrui anno 1400, cujus inſtituitur exſecutor. Hunc apud Franciſcanos ſumma cura perquiſitum, conſumtis igne eccleſia & documentis, reperire non licuit.

DE CASTILIONE.

XXXIV. BRANDA.

Lombardus natione Branda, in Inſubria patre Maffæo in lucem editus anno 1350, celebris juriſconſultus, academiæ Papienſis profeſſor publicus a Johanne Galeacio, & a Bonifacio IX papa a ſacris ſacrificiis Rotæque Romanæ auditor declaratus fuit. Placentinæ poſtmodum eccleſiæ pontificatum obtinuit III nonas Aug. 1404. Innocentio quoque VII & Gregorio XII pontificibus maximis acceptus fuit. In Germaniam nuncius deſtinatur a Johanne XXIII, & purpuratorum cœtui adſcribitur 6 Junii 1411 ſub titulo ſancti Clementis. Concilio Conſtantienſi interfuit anno 1414, & ſequenti ad Angliæ regem miſſus eſt pro matrimonio Catharinæ a Francia. In Bohemiam contra Huſſitas hæreticos legatione defunctus eſt ſub Martino V, a quo archidiaconus Bajocenſis, & epiſcopus ſeu commendatarius Lexovienſis factus, poſſeſſionem iniit 7 Septembris
1420 ſeu per ſe, ſeu veriſimilius per Bartho- 1420.
lomæum de Gualeis ejus procuratorem, qui Henrico Angliæ regi ante Melodunum in exercitu ſuo regni ejus 8, die 13 Auguſti pro temporalibus clientelam præſtitit, quæ ei ſtatim conceſſa ſunt. Biennio poſt ab eodem rege obtinuit Branda confirmationem chartæ Johannis regis pro epiſcopis Lexovienſibus, literaſque de ſecuritate ab ipſo capienda, eo quod caſtrum *de Courton* ab
Anglicis cuſtodiri faceret. Eodem anno 1422, 1422.
die 8 Febr. Bertolinus legum doctor & vicarius generalis in ſpiritualibus & temporalibus reverendiſſimi in Chriſto patris domini B. tituli ſancti Clementis S. R. E. preſbyteri cardinalis, Placentini vulgariter nuncupati, adminiſtratoris perpetui eccleſiæ Lexovienſis, a ſede apoſtolica deputati, viſitavit reliquias eccleſiæ ſancti Candidi veteris. Circa id tempus querelas ad Henricum Angliæ regem contra Brandam detulit capitulum, quod a quadriennio non reſediſſet in eccleſia Lexovienſi, quam tenebat in commendam. Rex
vero ad hoc commiſit 16 Januarii 1423 vice- 1423.
comitem *d'Orbec*. Hanc forte ob rem cardinalis
Branda epiſcopatui ceſſit 12 Jun. 1424. Memor 1424.
autem beneficiorum quibus in Francia potitus fuerat, collegium in academia Papienſi apud Ticinum inſtituit, in quo ſcholaribus Lexovienſi, Bajocenſi & Ebroicenſi, unico dumtaxat e ſingulis epiſcopatibus patet aditus & locus cum penſione & reditibus, charta data Romæ die 28 Maii 1430, in qua ſe dicit etiamnum recipere bona archidiaconatus de Lieuvino, canonicatuſque & præbendæ ejuſdem eccleſiæ. Fuit anno eodem archidiaconus Rotomagenſis, demum Portuenſis epiſcopus anno 1431 & Sabinenſis cardinalis. Senio confectus, obiit 4 Febr. 1443 Caſtiglioni, ubi jacet in baſilica a ſuis proavis conſtructa cum hoc epitaphio:

Quiſquis ades, ſubſiſte gradum, paulumque ſepulcro
Flecte aciem, & ſaxo conſcriptum perlege carmen.
Optima pars quondam claro qui ſanguine felix
Enitui, & mira vixi pietate verendus,
Marmoreo hoc condor tumulo, nec flebile lethum
Eſt mihi, perpetuo manet inclyta fama decore,
Fataque præclaris nunquam morientia rebus.
Mille ego per caſus, per mille pericula victor
Fortunam evici, quia me virtutis amore
Flagrantem & ſparſas ſpirantem pectore leges
Evexi ſumma ad faſtigia. Floruit Hunnus
Præſule me, me pontificem Placentia vidit;
Donec Veſprimius comes, & majora ſecutus
Tempora purpureo cinxi redimita galero.

ANNI CHRISTI

Struxi acies, ditavi aras, delubra locavi
Immenſo redimita auro; majora parabam;
Ni me inter curſus atque hæc molimina rerum,
Omnipotens genitor terreni e carcere ſecli
Traxiſſet, celſaque poli regione locaſſet.

Celebratur Brandæ obitus die 7 Februarii in eccleſia Lexovienſi.

DE CASTIGLIONE.

XXXV. ZANO.

Superioris nepos & conterraneus Zano ejuſdem cedentis in locum jam poſtulatus 10 Dec. 1423 ſucceſſit, electus dictus 27 Aprilis, anno 7 Martini V, in regeſtis Vaticani. Eccleſiæ Rotomagenſi fidei & obſequii ſacramentum exhibuit
1425. 24 Januarii 1425, & 22 Julii viſitavit eccleſiam collegiatam & parochialem ſancti Candidi
1426. veteris. Memoratur 14 Junii 1426, 18 Nov.
1429. 1429 & penultima Junii 1431 in chartis au-
1431. thenticis *D. de Gaignieres*. Cum epiſcopo Conſtantienſi ſolus ſententiam dixit adverſus judicium latum in Johannam *d'Arc* puellam Aurelianenſem. Moras obtinuit ad fidem regi præſtandam
1432. 26 Januarii 1431, nunc 1432, quo ad eccleſiam Bajocenſem tranſlatus jam a Martino V die IV calend. Febr. 1430, tranſiit 27 Februarii, anno I Eugenii IV. Zanonis tempore inſtituta academia Cadomenſis, cujus primarius extitit privilegiorum conſervator, ut epiſcopus Lexovienſis, tumque ejuſdem cancellarius ut epiſcopus Bajocenſis, quæ poſtea dignitas permanſit utriuſque ſucceſſoribus annexa.

CAUCHON.

XXXVI. PETRUS II.

Reddita Francorum regi civitate Bellovaco an. 1429, Petrus epiſcopus ſeceſſit in Normanniam ad Anglorum regem, ubi a Martino V factus epiſcopus Lexovienſis IV calend. Febr. 1430, ab Eugenio IV confirmatus die 8 Auguſti 1432, litem cum deceſſore habuit pro reparandis epiſcopatus poſſeſſionibus. Angliæ regi fidem juravit 16 Nov. anni ejuſdem, cujus de novo cancellarius iter 30 dierum confecit pro ipſius negotiis, ut teſtatur Catharina Angliæ regina literis 31 Decembr. 1432 datis. Regis ejuſdem nomine,
1434. anno regni 12, miſſus eſt orator die 6 Julii ad concilium Baſileenſe cum honorario 900 librarum pro expenſis itineris, & 100 ſolidorum
1435. Turonenſium quotidianorum. Anno ſequenti, Henrici VI 13, die 20 Junii ad cœtum Atrebatenſem miſſus eſt, ad quem legati omnium principum convenerant ad tractandam pacem cum delegatis regis Franciæ, ac pro expenſis itineris quotidie recepit decem libras Turonenſes. Una cum ceteris Anglis, inter quos gratia & auctoritate pollebat, Lutecia pulſus eſt die 5 Maii
1436. 1436. Dominicanorum poſſeſſiones confirmavit
1437. an. 1437. Una cum canonicis eccleſiæ Lexovienſis pepigit cum procuratore regio de excommunicatione lata a capitulo in eos qui privilegia eccleſiæ violaverant, quæ compoſitio ab Henrico Angliæ rege confirmata eſt 14 Decembr. 1437.

A Concilio Rotomagenſi adſtitit 2 Aprilis 1438. Memoratur Petrus 17 Octobris 1436, & 13 Julii 1438 in chartis authenticis *D. de Gaignieres*. Ad cœtum Caletenſem cum aliis ab Henrico VI die 23 Maii 1439 miſſus eſt ad tractan- 1438. 1439.
dum de pace & de libertate ducis Aurelianenſis cum legatis regis Franciæ, unde profectus eſt in Angliam regi cuncta relaturus. Anno 1441 1441.
Dominica 7 Maii cum archiepiſcopo Rotomagenſi compromiſſum fecit de controverſiis exortis occaſione immunitatis S. Candidi veteris. Obiit 18 Decembris 1442 dum ei barba tonderetur, 1442.
quod lepido carmine cecinit Valeranus in poë-
B mate Johannæ *d'Arc* puellæ Aurelianenſis. Tumulatus eſt Lexovii in æde cathedralis S. Petri prope altare a latere evangelii, in qua vicarium quartum inſtituerat dotaveratque, & ſacellum B. Mariæ Virginis ædificaverat, ubi ſub tumulo e marmore nigro quieſcit. Fundavit etiam atque inſtituit obitum ſuum in ipſa principe eccleſia celebrandum qualibet quindena die per annum, pro quo donavit feuda nobilia atque terras *de la Maſſelinaige* & *du clos Michel*, &c. Fundavit duos obitus in eccleſia collegiata B. Mariæ de Caſtello apud Bellovacum, ob ſui fratris Johannis inibi ſepulti, patris, matris, parentum, amicorum &
C benefactorum ſuorum tam vivorum quam defunctorum remedium & animarum ſalutem. Fundavit unam miſſam in ſacello ſancti Nicolai in æde ſanctæ Genovefæ Pariſienſis, cujus in necrologio notatur XV calendas Januarii. Fundavit in eccleſia collegiata ſancti Candidi veteris officium de SS. Euchariſtiæ ſacramento ſolenniter a canonicis in feſto & per octavam Corporis Chriſti decantandum. Denique fundavit duos ſcholares in univerſitate Cadomenſi. Attamen Petrum longe poſt obitum a ſummo pontifice Callixto III excommunicatum, ejuſque oſſa feris projecta fuiſſe aſſerit Luvetus hiſtor. Bellovac. tom. II,
D pag. 564.

DE VAUX.

XXXVII. PASQUERIUS.

Natus in pago *de Vaux* tribus ab Ebroico leucis Paſquerius, ſecretarius & capellanus fuit ducis Betfordienſis in Francia pro Henrico VI regentis, & canonicus præbendatus de Paganello in eccleſia Lexovienſi. Meldenſis epiſcopus altaria capellæ S. Marci in eccleſia Rotomagenſi conſecravit 25 Martii 1436. Inſequenti poſſeſſionem eccleſiæ Rotomagenſis pro Ludovico *de Luxembourg* cancellario iniit die 11 Apr. 1437. E Meldenſi autem ad Ebroicenſem tranſlatum diximus
E tom. VIII & XI. Ex Ebroicenſi vero ad Lexovienſem tranſiit per obitum Petri, traductus ab Eugenio IV V calend. Febr. 1443, ex regeſtis 1443.
Vaticani, ubi memoratur adhuc die 9 Februarii. In eccleſia Lexovienſi receptus eſt menſe Maio. Regi Angliæ a conſiliis præſeſque cameræ computorum Rotomagenſium erat die 7 Julii. Bona ejus mobilia, pannos, &c. eodem anno 20 Julii ſubhaſtata fuiſſe regioque addicta fiſco diſcimus ex inſtrumento cameræ computorum Pariſienſis, in quo dicitur nuper epiſcopus. Regali adhuc

Digitized by Google

ANNI CHRISTI ſubjacebant juri 11 Aprilis 1445. Sacro Radulfi Rotomagenſis archiepiſcopi adſtitit Rotomagi 26
1444. Julii 1444. Tranſegit cum capitulo 24 eorumdem menſis & anni de præſentatione nonnullo-
1446. rum beneficiorum, & anno 1446 de reſidentia
1447. canonicorum curatorum. Obiit 11 Julii 1447, hora decima matutina. Jacet Lexovii in eccleſia cathedrali prope aquilam chori, notaturque dies ejus obitus 9 Julii.

BASINI.

XXXVIII. THOMAS.

De Calidobecco in diœceſi Rotomagenſi natus honeſtis parentibus Thomas an. 1412, in academia Ticini primum civilis, dein in Lovanienſi canonici juris doctor renuntiatus eſt an. 1437. In Italiam reverſus, per aliquot annos Romanam curiam frequentavit, unde in Pannoniam profectus eſt cum archiepiſcopo Tarentino, qui illic apoſtolica legatione fungebatur. Rotomagenſis eccleſiæ præbendam adeptus, ex Italia rediit Rotomagum, ubi cum ſex manſiſſet menſes, ex ordinatione conſilii regii factus eſt in academia Cadomenſi juris canonici profeſſor, quod munus ubi ſex obiit annos, Lexovienſ. epiſcopus creatus eſt a Nicolao V v idus Oct. 1447, ut docent regeſta capituli & Vaticani, in quibus ex canonico hujus eccleſiæ per obitum Paſquerii electus
1448. recenſetur. Synodum habuit die 16 Maii 1448, in qua ſynodales diœceſis ordinationes renovavit.
1449. Inſequenti Carolum VII Rotomagum reductum ingredientem Thomas cum epiſcopis provinciæ ſolenniter & feſtive excepit. Eodem anno die 16 Auguſti in reductione urbis Lexovienſis compoſitionem fecit cum comitibus Oſcienſi & ſancti Pauli aliiſque regiis miniſtris, qua confirmatur ei dominium temporale tam urbis quam comitatus. Regi fidem dixit Vernolii 28 Aug. 1449. Memoratur in chartis authenticis *D. de*
1450. *Gaignieres* 24 Maii 1450, & 8 Septembris
1452. 1452. Eodem an. 29 Octob. bonorum ſuorum temporalium profeſſionem fecit, quæ comprobata
1453. eſt 8 Jan. 1453, quo anno reperitur in regeſtis ſcacarii. Nonnulla obtinuerat de hereditate Paſquerii deceſſoris ad reparandam eccleſiam Lexovienſem, ſententia ab officiali Rotomagenſi lata 1 Decembr. 1452. Nullam eſſe juſſit 25 Febr.
1456. 1456 latam a capitulo excommunicationem adverſus Johannam *Bardou* abbatiſſam Lexovienſem, quæ obedientiam ipſi denegaverat. Tempus obtinuit a camera computorum Pariſienſi 26 Martii anni ejuſdem ad recenſenda epiſcopatus prædia, eo quod deſolatum fuiſſet Lexovium ab Anglis in Normanniam deſcendentibus, qui Lexovii unicum tantum virum, duaſque feminas
1458. repererant. Memoratur adhuc 4 Maii 1458 &
1460. 14 Septembr. 1460. Remos petiit an. 1461,
1461. ut ſacræ Ludovici XI unctioni intereſſet. Tranſegit cum capitulo pro juriſdictione 23 Aprilis
1463. 1463. Eodem cum Johanne abbate Fiſcannenſi pro collegio Lexovienſi apud Pariſios ſtatuta condidit, quæ confirmata ſunt 16 Maii. Eodem excommunicatos duos homines & unam feminam ſeculari curiæ dimiſit Sabbato poſt feſtum SS.

A apoſtolorum Petri & Pauli, a qua 12 Julii igni ANNI CHRISTI
traditi ſunt. Defuncto anno 1464 Pio II, regi 1464.
declaravit mala quæ oriebantur ex eo quod canones non ſervarentur, & formam præſcripſit qua rex uti poterat juxta ſtatuta & jura eccleſiæ Gallicanæ ad ſcribendum Paulo II. Poſtquam autem Lexovienſem eccleſiam magna cum laude annos 18 adminiſtraſſet Thomas, in odium Ludovici XI ſic incurrit, ut cum eo in gratiam nuſquam redire potuerit. Ortum inde illud diſſidium, quod præſtitum Carolo fratri regis
Normanniæ duci an. 1465 fidelitatis ſacramen- 1465.
tum violare noluerit. Pulſus itaque ab epiſcopatu,
B Lovanium die 5 Jan. 1465 (1466) confugit, quo tempore Ludovicum *de Bourbon* Leodien-
ſem epiſcopum conſecravit anno 1466. Ibi 1466.
cum aliquandiu permanſiſſet, rediit in Galliam, ſperans iram regis placatum iri ſtudio atque opera magnatum quorumdam & amicorum qui præcipua apud regem gratia valebant. Sed reditum in diœceſim ſuam obtinere non potuit, ablegatuſque fuit Perpinianum, ubi per annum & duos menſes cancellarii munere functus eſt in comitatu Ruſcinonis & Ceritaniæ. Sed cum aëris intemperiem ferre non poſſet, nec in Galliam, nedum in diœceſim redire permitteretur, con-
C ceſſit in Sabaudiam, deinde petiit Treverim, Lovanium & alia loca quæ Burgundionum duci parebant. Sic cum per aliquot annos eccleſiæ Lexovienſis reditu potitus eſſet miniſterio duorum fratrum qui rerum illius ſatagebant, nonnullorum eidem inhiantium artibus effectum eſt ut impediret Ludovicus XI ne Thomas eccleſiæ ſuæ bonis amplius frueretur, & germanos illius carcere aliiſque vexaret ſuppliciis. Quod ubi novit
Thomas, Romam ſe contulit an. 1474, ibique 1474.
Lexovienſem eccleſiam, cujus adhuc epiſcopus dicitur hoc anno in ſcacario Normanniæ, abdicavit in manibus Sixti IV. Epiſcopi vicem dolens
D ſummus pontifex penſionem ei aſſignavit ſuper fructibus epiſcopatus Lexovienſis, & patriarcham eum creare voluit; ſed hunc honoris titulum ex humilitate renuens Thomas, factus eſt Cæſareenſis archiepiſcopus VI calend. Junii 1474. Hinc in Brabantiam rediit Trajectumque petiit, cujus eccleſiæ, Davide Burgundo præſule, vicarius fuit, ad quem ſcripſit contra libellum cujuſdam Cartuſiani de Remundo. Apologeticum autem pro ſua defenſione adverſus Ludovicum XI in urbe Trevirenſi anno 1475 in lucem edidit, ubi cap. 7, lib. II ſic loquitur: *Propter ejuſmodi effugiendas moleſtiſſimas curas & pertur-*
E *bationes vidimus ætate noſtra venerabiles patres Hugonem archiepiſcopum Rotomagenſem, Martialem Ebroicenſem, Philibertum Conſtantienſem & item ſuum anteceſſorem de Malateſtis Italum aliosque quamplures prælatos ejuſdem provinciæ ſuas eccleſias reliquiſſe, & quæſitis quibuſque occaſionibus alibi extra provinciam ſuas reſidentias in remotis elegiſſe, quemadmodum tres prius nominati Baſileam, dum ibi concilium generale celebrari inchoaſſet, ſe contulerunt, nec ad ſuas eccleſias poſtmodum reverſi, inibi aut adjacentibus terris dies ſuos finierunt.* Defuncto

Ludovico

Digitized by

ANNI CHRISTI

Ludovico XI anno 1483, revocare Thomam ſtuduit Carolus VIII, ſed redire noluit Thomas, qui Trajecti adhuc vivebat anno 1488, quo menſe Maio confecit breviloquium peregrinationis & manſionum, quas in deſerto hujus ſeculi nequam uſque ad 40 dies ipſe habuit. Scripſit quoque adverſus errores & blaſphemias Pauli de Middelburgo. Exſtabant omnia ejus opera MSS. Lexovii apud D. Guillelmum *le Rebours* vicarium generalem, unde ad ejus nepotes tranſiere, a nepotibus in bibliothecam Stephani Baluzii, & tandem in bibliothecam regiam. Ex his diſcimus Thomam collegii Antuerpienſis ædificandi auctorem fuiſſe. Capellanis eccleſiæ Lexovienſis ſcripſit 4 Apr. 1490, velle ſe illos tertia potiri fundationum parte quas fecerat; teſtamentum enim condidit in quo ſummas ſibi debitas ſuper fructibus epiſcopatus pro fundandis anniverſario & obitu aſſignavit. Tandem juris peritiſſimus Thomas, homo procul dubio magnanimus & morum Ludovici contemtor, verba ſunt Gaguini in Ludovico XI, vitam cum morte commutavit Ultrajecti tertia die menſis Decemb. 1491. Celebratur ejus obitus in eccleſia Lexovienſi diebus 5 Januarii & 17 Julii, Ultrajecti vero ſepultus eſt in templo B. Johannis-Baptiſtæ cum hoc epitaphio ante chorum: (Charta XI. col. 215.)

Rotomago natus, a ſtirpe Baſin *nominatus*
Thomas, eccleſiæ qui pridem Lexovienſi
Præſul ſtatutus, ac de poſt ſorte minante
Omnia quæ verſat, præclaro Cæſarienſi
Præfectus titulo, cogor ab hoc tumulo.
Sarcophagum cernens & me pia mente recenſens,
Cæli ſine mora pro me Dominum, precor, ora.
Obiit anno a Nativ. Domini 1491 die 3 Dec.

¶ Antonii *Raguier* domini *de la Mothe-Tilly* conſiliarii & theſaurarii Pariſ. filius Ludovicus, fratres habuit Johannem *de la Mothe-Tilly*, Dreuſium dominum de Thionvilla & Jacobum epiſc. Trecenſem, patruum vero Ludovicum Trecenſem quoque epiſcopum, a quo factus Trecenſis canonicus receptus eſt 2 Dec. 1460, quo tempore jam erat conſiliarius parlamenti Pariſienſis. Fit etiam archidiaconus Seſanniæ die 15 Octob. 1471. Electus autem Lexovienſis per tranſlationem Thomæ ad Cæſareenſem archiepiſcopatum, legitur VIII idus Junii 1474 in regeſto Sixti IV, & in libro ſolutionum Vaticani. Obiit ante conſecrationem & ante feſtum S. Michaëlis 1474, quo die ſedes Lexovienſis vacabat in regeſto ſcacarii; unde Ludovicus epiſcopus Trecenſis defunctus an. 1488 in teſtamento apud Camuſatum ſic: *Legamus nepotibus noſtris, Jacobo epiſcopo Trecenſi, Johanni & Drogoni filiis Antonii, dictis* les Raguiers, *omne debitum quod nobis debebat nepos noſter Ludovicus Lexovienſis epiſcopus electus, eorum frater, aſcendens ad mille quingenta ſcuta auri.* Primus eſt e tribus epiſcopis, quos rex Ludovicus XI in Thomæ vicem ſucceſſive intruſit, quorum unus ſibi mortem conſcivit, dejiciens ſe in puteum, alter ſimiliter dedecoroſe finivit vitam, tertius item ſubitaneo periit, uti affirmant etiam teſtes hujus rei ſuperſtites, inquit Willelmus Heda in hiſtoria Ultrajectina.

XXXIX. ANTONIUS. (RAGUIER.)

Ludovici cognominis, an cognatus? Antonius, ortu Campanus, per ejus obitum electus Lexovienſis v nonas Nov. 1474 legitur in regeſtis Vaticani. Regi fidem juravit 5 eorumdem menſis & anni. Eccleſiam ſuam ingreſſus eſt die 10 Jan. 1475. Rotomagenſi eccleſiæ fidem juravit 29 1475.
Nov. 1477. Querelam habuit cum canonicis 1477.
pro juriſdictione, adverſus quos literas a rege obtinuit die 4 Maii 1479. Anno ſequenti literas 1479.
a ballivo Rotomagenſi impetravit 6 Junii 1480 1480.
adverſus clericos capellanos chori inferioris, qui ejus juriſdictionem detrectabant, nec volebant reſidere in parochiis ſuis. Convenit cum capitulo 12 Julii anni ejuſdem de juriſdictione ſpiritali & temporali in urbe & banleuca. Juſſu regis ivit in occurſum cardinalis legati anno 1480. Biennio poſt morbo novo & medicis ignoto, qui plurimos ſuſtulit, obiit Antonius in monaſterio Pratellenſi die Lunæ decima Junii inter 11 & 12 horas de die anno 1482, conditusque 1482.
eſt in eccleſia Lexovienſi in capella B. Virginis ad latus dextrum altaris cum epitaphio Gallico: *Cy-devant giſt en ſepulture reverend pere en Dieu Monſieur Anthoine Raguyer en ſon vivant eveque de cette egliſe & abbé en commande de Preaux de ce dioceſe, lequel deceda de ce ſiecle le* XI *jour de Juing l'an de grace mil quatre cents IIII.*[xx] *& deux. Priez Dieu pour luy.* Die 17 Januarii & 2 Febr. in eccleſia Lexovienſi poſt preces matutinas fit proceſſio in capella B. Mariæ Virginis pro Antonio *Raguier*, cujus obitus celebratur 16 Junii.

XL. STEPHANUS. (BLOSSET DE CAROUGES.)

E Nemauſenſi ad Lexovienſem eccleſiam tranſlatum Stephanum per obitum Antonii IV idus Julii 1482 diximus tomo VI. Nobilis is Normannus, Johannis dynaſtæ *de Carouges* filius, canonicus Lexovienſis & archidiaconus de Algia, abbas Camenſis monaſterii ab an. 1474, necnon Greſtani & Cormeliarum, priorque S. Barbaræ, conſecratus dicitur epiſcopus Lexovienſis die 12 Auguſti 1482. Quatriduo poſt cameræ apoſtolicæ ſolvit die 16 Auguſti. Gabrielem *le Veneur* nepotem ſuum & eccleſiæ Rotomagenſis canonicum inſtituit Lexovienſis decanum & vicarium ſuum generalem in exemtione S. Candidi veteris apud Rotomagum 29 Octobris anni ejuſdem. Bullam obtinuit 12 Novemb. 1483, ut cano- 1483.
nicatum eccleſiæ Pariſienſis quem tenebat, epiſcopus poſſet retinere. Alius quidem ejus in locum electus eſt canonicus 22 Decemb. anni ejuſdem, at ipſe in propria receptus eſt perſona 29 Julii 1485. Anno ſuperiori urbem ſuam ingreſſus die 1 Junii 1484, eccleſiæ Rotomagenſi obſequium 1484.
præſtitit 14 Aprilis 1485, & regem Carolum 1485.
VIII ſolenni pompa cum ſuo metropolitano

ANNI CHRISTI excepit Rotomagi, a quo privilegiorum confir- A
mationem obtinuit menſe Novembri 1487. Sex
Chart. X. col. 214. menſes obtinuit ad recenſionem bonorum ſuo-
1487. rum ab eodem rege 3 Septembris 1488. Miſit
1488. an. 1494 fabricarium eccleſiæ ad corrogandam
1494. pecuniam pro reparanda eccleſia. Viſitavit anno
eodem die 5 Apr. eccleſiam S. Candidi veteris
per Henricum epiſcopum Philadelphiæ. Recen-
1497. ſionem bonorum ſuorum fecit 20 Aug. 1497.
1498. Literas accepit 14 Aprilis 1498 a Ludovico
XII rege, qui publicas pro anima Caroli VIII
preces indicebat. Fratres Minores apud Pontem
Audomari inſtitutos approbavit die 6 Decemb.
Ch. XLV. col. 101. anni ejuſdem. Renatum *de Prie* Bajocenſem eccle- B
ſiam ingredientem ſolenniter comitatus eſt menſe
1499. Martio 1499. Canonicus Pariſienſis Stephanus
a capitulo Pariſienſi vocatus ad eligendum epi-
ſcopum, per vicarium ſuum generalem reſpondit
1502. 8 Januarii 1502. Memoratur 31 Octob. anni
1504. ejuſdem, 14 Dec. 1504, & 29 Julii 1505 in
1505. chartis authenticis D. *de Gaignieres*. Omnibus
beneficiis ceſſit in gratiam nepotis hoc anno die
13 Junii, defunctuſque 31 Octobris, tumulatur
die Omnium Sanctorum in eccleſia cathedrali,
quam beneficiis & donariis munifice locupleta-
verat, ante cathedram epiſcopalem. In ea cele-
bratur ejus obitus diebus 8 & 20 cujuſlibet C
menſis.

XLI. JOHANNES IV.

LE VENEUR. Philippo barone *de Tillieres* & Maria *Bloſſet*
Stephani ſuperioris ſorore parentibus natus Johan-
nes, germanum habuit Ambroſium epiſcopum
Ebroicenſem. Ipſe vero ex archidiacono Lexo-
vienſi, canonico Pariſienſi & abbate Greſtani,
avunculo cedenti ſubrogatus bulla data 15 Julii
1505, conſecratus eſt in eccleſia Fratrum Præ-
dicatorum Lexovii 24 Auguſti, magnoque om-
nium plauſu in urbe receptus 19 Oct. Reliquias
S. Candidi veteris per Tuſſanum archiepiſcopum D
1507. Theſſalonicenſem viſitavit 10 Aprilis 1507.
Chart. XI. col. 393. Hujus ad preces Ludovicus XII capitulo dedit
1508. duos modios ſalis menſe Novembr. 1508 pro
duobus anniverſariis. Dedicavit eccleſiam Fran-
1509. ciſcanorum Pontis Audomari 5 Julii 1509.
Unus ex epiſcopis exſequias Georgii cardinalis
1510. de Ambaſia celebravit Rotomagi anno 1510.
Manuale curatorum ſuis imprimi ſumtibus curavit
1511. an. 1511, quo factus decanus Ebroicenſis, ceſſit
1535 in gratiam Jacobi *d'Annebaut*. Reliquiis
1512. &c. ſpoliata eſt eccleſia Lexov. annis 1512 &
1517. 1517. Hoc ultimo Johannes interfuit 10 Maii
coronationi Claudiæ reginæ uxoris Franciſci I in E
eccleſia ſancti Dionyſii. Turonibus conſecravit
in eccleſia collegiata ſancti Venantii Thomam
du Prat electum Cenomannenſem die 6 Dec.
1519. Celebravit die 26 Junii 1519 exſequias Phi-
lippi a Luxemburgo Cenomannenſis epiſcopi in
eccleſia Cenomannenſi cum epiſcopis Sagienſi
& Leonenſi. Viſitavit abbatiam S. Ebrulfi menſe
1524. Septemb. 1524 & menſe Januario ſequenti,
& ſtatuta condidit. Normanniæ præfectus eſt a
1525. duce Alenconii rectore 4 Martii 1525. Eodem

anno menſe Novembri ſubſcripſit celebri illi di- ANNI CHRISTI
plomati Madriti in Hiſpania, quo Franciſcus I in
captivitate detentus regnum in delfinum tranſtulit.
Anno ſequenti factus eſt ab eodem rege major 1526.
Franciæ eleemoſynarius, ut diximus tomo VII.
Sedit in conſilio regis 5 Febr. 1516, 26 Julii
1517, 3 Septemb. 1519, ultima Junii 1523,
24 & 27 Julii, 16 & 20 Novemb. 1527. 1527.
Hoc ultimo Claudium *du Prat* Mimatenſem epi-
ſcopum Pariſiis conſecravit 13 Junii. Imaginem
B. Mariæ ſolenniter Pariſiis poſuit in vico dicto
des Roſiers, rege præſente menſe Junio 1528. 1528.
Interfuit 10 Septemb. ejuſdem anni cum ſuo
metropolitano reſponſioni publice factæ a Fran-
ciſco I rege feciali Caroli imperatoris apud Lu-
teciam. Majoris Franciæ eleemoſynarii munere
functus eſt die 5 Martii 1531 in coronatione 1531.
Eleonoræ reginæ Franciæ, uxoris alterius Fran-
ciſci I apud ſanctum Dionyſium, & die Mercurii
13 eorumdem menſis & anni Franciſcum delfi-
num Lexovium ingredientem in eccleſia cathe-
drali excepit. Biennio poſt defuncto archiepiſcopo
Toloſano donatus eſt a rege commenda Beccenſi
an. 1533, & die Veneris 7 Novemb. creatus 1533.
eſt cardinalis tituli ſancti Bartholomæi in Inſula,
dieque ſequenti galero adornatus & die Lunæ
10 hujus menſis donatus ei annulus oſque in
conſiſtorio apertum eſt; unde anno 1534 menſe 1534.
Octob. mortuo Clemente VII, interfuit Romæ
electioni Pauli III ſummi pontificis. Anno eodem
in ſupplicatione generali habita Luteciæ ad repa-
randam injuriam a Neotericis factam ſanctiſſimo
Euchariſtiæ ſacramento, Johannes cardinalis de-
tulit ſacræ capellæ reliquias a ſancto Germano
ad eccleſiam B. Mariæ. Recenſionem bonorum
ſuorum dedit 26 Jan. 1538. Collegium Migno- 1538.
næum Luteciæ reformandum ſuſcepit an. 1539 1539.
die 4 Aug. Epiſcopatum Lexovienſem cognato
ſuo ceſſit iiſdem menſe & anno, retentis ſibi
uſque ad mortem penſione poteſtateque & facul-
tate in epiſcopatu Lexovienſi, ut patet ex pro-
ceſſu verbali conſecrationis parochiæ S. Jacobi
factæ 1 Junii 1540. Multa pie dotavit & ſanxit
in cathedrali. Domus quoque hoſpitalis cœcorum
300 Pariſienſium ſtatuta aliqua meliorem in
formam redegit, cujus etiamnum effigies viſitur
apud ſacras eorum ædes in feneſtra vitrea. Deni-
que *cum iret rex Franciſcus Maſſiliam, cœpit infir-
mari Johannes* le Veneur, *ac moritur* (ſeptuage-
narius) *in loco qui dicitur* Marle *die Martis 7
Aug. 1543. Corpus ejus inde aſportatum Beccum* 1543.
*die Aſſumtionis Virginis, ubi manſit uſque ad 3
Septemb. Paratis omnibus, deducitur Lexovium ad
monaſterium virginum, ubi pernoctavit, & mane ad
eccleſiam S. Petri delatum, quo præſentes aderant
epiſcopi Carnotenſis, Lucionenſis & Abrincenſis,
aliique epiſcopi & abbates multi cum Marcilliaco
protopræſide Rotomagenſi, & 12 conſiliariis curiæ,
baronibus & equitibus. Carnotenſis antiſtes officium
celebravit, Abrincenſis vero Cœnalis concionem habuit;
quibus finitis, corpus poſitum eſt in cavea prope do-
minum* Bloſſet *avunculum ſuum in plumbo, corde
ejus etiam remanente in plumbo apud Beccum.* Ita

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

codex MS. Lexovienſis, cui conſonat chronicon Beccenſe. His perperam refragantur necrologium Minimorum SS. Trinitatis in Monte Pincio Romæ, in quo multa bona conventui contuliſſe legitur, defunctuſque Romæ nonis Januarii, & inter fratres ſepultus anno 1543, & Sammarthani, a quibus dicitur ſepultus in parochia ſancti Andreæ de Appevilla, cor vero conditum in choro ad aram majorem Beccenſis templi.

Præter eccleſiam Lexovienſem Johannes adhuc tenuit commendas Becci, Greſtani, Liræ, ſancti Michaëlis de Monte, de Lonleio, ſancti Fuſciani, de Pratellis & prioratum de Malo paſſu. Laudatur autem a Ludovico Strebæo, cum ei ſuos libros dedicat, primaria nobilitate conſpicuus, perfugium divitum & egenorum, intimus chriſtianiſſimo regi, clarus præfectura Lexoviæ civitatis & plurium ſodalitatum, ſumme verendus cardinalis, vigilantia, pietate, innocentia, liberalitate, virtute ſpectabilis.

D'ANNEBAUT.

XLII. Jacobus.

Amandato neſcio quem Carolo *le Veneur* Johannis conſanguineo, quem ſucceſſorem deſignatum obiiſſe tradunt MSS. codices Lexovienſes, Jacobus Rotomagenſis canonicus, archidiaconus Lexovienſis & decanus Ebroicenſis, filius Johannis *d'Annebaut* conneſtabilis hereditarii Normanniæ, & Catharinæ *de Jeucourt* *, germanus autem Claudii Franciæ admiralis, abbas Becci & ſancti Taurini Ebroicenſis, Belli portus, S. Sergii Andegavenſis & Montis S. Michaëlis, conſanguineus cardinalis *le Veneur*, per ejus ceſſionem fit epiſcopus Lexovienſis 10 Auguſti 1539, ex regeſtis Vaticani. Eo defuncto, inter cardinales cooptatus eſt titulo ſanctæ Suſannæ a
1544. Paulo III XIV calendas Januarii 1544. Becci
1545. conſecratus eſt an. 1545. Rotomagenſi eccleſiæ
1555. obſequium præſtitit 12 Maii 1555. Eodem anno 21 Decemb. dedit fabricæ feodum *de la Conyere* ad reparandam eccleſiæ turrim quæ ceciderat & eccleſiam læſerat menſe Martio 1553. In ſupplicatione ſolenni ob aëris intemperiem
1556. Lexovii habita 4 Junii 1556, ſacram Euchariſtiam detulit comitante Johanne epiſcopo Caſtorenſi canonico regulari ſanctæ Barbaræ. Obiit
1558. VII idus Junii 1558 in ædibus Becci, in Appevilla Claudio fratri appoſitus, auctore chronographo Beccenſi qui tunc ſcribebat.

* Ex chartis antiquis.

HENNUYER.

XLIII. Johannes V.

Natus eſt Johannes apud Auguſtam Veromanduorum aut in diœceſi Laudunenſi an. 1497. Hunc Dominicanum commenti ſunt plurimi auctores decepti auctoritate Antonii *Mallet* hujus ordinis alumni, qui illuſtribus eum accenſuiſſe viſus eſt Sanjacobæis, nullis, inquit pater *Echard* in bibliotheca Prædicatorum, allatis documentis, quin immo tota repugnante vitæ ejus ſerie. Literis enim operam dedit Pariſiis in collegio Navarræ, ubi lauream doctoris adeptus, delfini ſcholis & prælectionibus præfectus eſt. Exinde ludimagiſter eſt datus Carolo Borbonio & Carolo Lotharingo,

A quo tempore anno 1540 profeſſor theologiæ eligitur in collegio Navarræo. A Carolo diſcipulo eductus, præclaris in aula dotibus enituit, ita ut Diana Pictavienſis primum, tum Catharina ipſa Medicea Dianæ conſiliis anno 1547 conſcientiarum ſuarum arbitrum & judicem eum aſſumſerint. Quinquennio poſt regi ipſi notus ob eximias virtutes, primus factus eſt eleemoſynarius die 1 Julii 1552, & regis ipſius confeſſarius anno ſequenti. Decanum ſancti Germani Autiſſiodorenſis apud Pariſios diximus electum Johannem 24 Oct. 1556 tom. VII; at tom. VI ignorabamus, Dominico *du Gabre* epiſcopo Leu-
B tevenſi defuncto, deſignatum eum fuiſſe menſe Februario 1557, quo nomine ſubſcripſit libello a doctoribus & alumnis collegii Navarræi compoſito ultima Februarii hujus anni. Leutevenſis eccleſiæ poſſeſſionem adeptus nondum erat, cum ad Lexovienſem eſt tranſlatus bulla data IV cal. Ch. XII, col. 215.
Febr. 1559 (1560). Per procuratorem deſig- 1560.
natum 25 Novemb. anni ejuſdem poſſeſſionem
iniit Sabbato die XI Jan. 1561, & die Veneris 1561.
24 menſis ejuſdem de nonnullis convenit cum capitulo, & loco prandii quod accurare eis tenebatur in quatuor feſtis anni ſolemnibus, Natalis, Paſchæ, Pentecoſtes & ſanctorum Petri & Pauli, Ch. XII, col. 295.
C aſſignavit dignitatibus, canonicis & ſemipræbendatis duos galones vini panemque pondo quatuor librarum, quatuor vicariis 5 ſolidos, treſque ceteris eccleſiæ clericis. Poſſeſſionem ipſe adeptus eſt die 25 Martii anni ejuſdem. Cardinalis Borbonius archiepiſ. Remenſis Johanni epiſcopo Lexovienſi ſignificavit die Veneris ſancta 1561 bullam Pii IV datam XI Januarii præcedentis ut omnes epiſcopi Galliarum ad concilium Tridentinum properarent. Interceſſit
edicto regis 17 Januarii 1561 (1562) quo 1562.
cautum erat ne quis ob religionem moleſtaretur. Johanni ſcripſit regina Franciæ 22 Januarii
D ejuſdem anni ut cito ad concilium Tridentinum cum cardinali Lotharingo proficiſceretur. Anno eodem 9 Maii & diebus ſequentibus hæretici eccleſiam Lexovienſem expilarunt, diplomata, chartas, & quid non? combuſſerunt & diſſiparunt, ſed religionem ſuam ibi plantare nequiverunt, obſtante epiſcopo, cui hac de re gratulatus eſt cardinalis Borbonius literis datis 17
Apr. 1563. Lexovii ſynodum habuit Johannes 1563.
25 Maii 1570. Recenſionem bonorum ſuo- 1570.
rum dedit Lexovii 23 Auguſti 1571, ut de-
derat Pariſiis cameræ computorum 21 Julii 1571.
1561, qua fatetur ſe tenere a rege altam juſti-
E tiam & comitatum Lexovienſis urbis & baronias *de Touque* & *de Nonnant* in ballivatu Ebroicenſi. Sed ne quid omittam eorum etiam quæ unum Antonium *Mallet* habent auctorem, an.
1572 cum prorex urbis Lexovienſis Liva- 1572.
rotus a Carolo rege literas accepiſſet, quibus qui Lexovii infecti erant hæreſi occidi omnes jubebantur per eos dies quibus princeps civitas cruore ejus inſaniæ hominum commaduerat, eaſque communicaſſet epiſcopo: Neque ſum paſſurus, inquit præſul, oves meas, & quamquam

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

evagatas Chriſti cauſa, meas tamen adhuc, necdum deſperatas, gladio trucidari. Referente contra prorege imperio ſe mandatoque urgeri principis; quod ſi poſthabeatur, omnem eſſe periculi aleam in caput ſuum moriendique neceſſitatem redituram: Et polliceor, inquit epiſcopus, illa te eximendum, poſtulantique cautionem, præſul conſignatum manu ſua ſcriptum tradidit, fidem datam confirmans. Qua illico publicata clementia, & ad errantes oves perlata, ſollicitudine præſulis vigilantis circa gregis commiſſi ſibi ſalutem & conſervationem, rediere ſenſim in eccleſiæ ſinum omnes quotquot Lexovii per ea tempora novum iſtud fataleque delirium dementarat, nec ultra ibidem diu viſi qui a recta fide aberrarent. Ita Hemeræus latine poſt A. *Mallet* gallice, qui interceſſionem epiſcopi factam edicto regio anni 1562 confudiſſe videtur cum interceſſione trucidationi Calviniſtarum 1572 imperatæ. Hos anteſignanos Latini poſtea & Galli ſecuti ſunt

1573. auctores coætaneorum ingratiis. Anno 1573 die

Ch. XIII. col. 196. 30 Octobris Johannes præbendam *des Vaux* Pœnitentiariæ annexuit, & ex ſecunda ſemipræbenda creavit alterum ſuccentorem. Defunctus

1578. die Mercurii 12 Martii 1578 ante mediam noctem annos natus 80, ſepultus eſt ante majus altare ſub tumba ænea cum epitaphio, in quo & de profeſſione religioſa & de clementia ejus in hæreticos altum erat ſilentium. Tumba deinceps ſublata, conflatum eſt candelabrum.

§ Dionyſius *Rouxel* filius Jacobi & Franciſcæ *de Pierrefitte* arma primum ſecutus, clero dein nomen dedit. Nominatus autem epiſcopus Lexovienſis 18 Junii 1578, poſſeſſionem non iniit.

XLIV. Johannes VI.

DE VASSÉ.

Johannis domini *de Vaſſé* in Cenomannis, & Jacobæ *d'Alligni* filius Johannes, germanus autem Lanceloti abbatis Campaniæ, e ſtirpe Grognetorum dominorum *de Vaſſé* & *de Cloſſé*, Henrico III regi ab eleemoſynis, & abbas beatæ Mariæ de Corneliis, diaconus ordinatus eſt Pariſiis a Guillelmo *Ruzé* epiſcopo Andegavenſi

1580. 20 Februarii 1580. Eccleſiam Lexovienſem ſolenniter ingreſſus eſt 3 Maii ejuſdem anni, & paulo poſt regi fidem obſtrinxit, ut diſcimus ex collatione præbendæ Lexovienſis ob fidei ſacramentum regi debitæ facta a rege 25 Januarii

1581. 1580 (1581), quo Rotomagenſi concilio ad-

1583. fuit. Obiit in caſtro de Logiis 16 Martii 1583, annos natus 49, habetque ſepulturam in choro cathedralis, cujus hoc legitur elogium:

Quatuor eccleſiæ concuſſerat ante columnas,
Invidioſa quatit nunc Libitina baſim,
Inſignem claro Vaſæum ſtemmate & armis,
Inſignem varia cognitione virum.
Lexoviis præſul triplici qui præfuit abbas
Cœnobio, cunctos re ſimul ore juvans.
In Pedemontanos juvenis tractaverat arma,
Sed dedit officiis acta ſuprema ſacris.
Quem ſacer indixit .... Borbonius heros
Ut redit a cœtu, publica juſſa ferens,
Nondum quindenis provectus concidit annis,
Et grege diſperſo cœlica regna petit.
Orba tot auxiliis Petri non corruet ædes;
Attamen unde pares religione patres!

XLV. Annas.

D'ESCARS.

De Anna locuti ſumus tom. IV, coll. 694, 728 & 740. Abbas erat S. Petri Pulteriarum, cum a Gregorio papa eccleſia Lexovienſi donatus, poſſeſſionem per procuratorem iniit 28 Januarii

1585, ipſe vero Dominica 31 Martii. Eccleſiæ 1585.

Rotomagenſi ſolitum præſtitit obſequium 11

Martii 1586. Lexovio egredi coactus an. 1589, 1586.

ut cederet regio gubernatori qui urbem defendere 1589.

intendebat, ceſſit ad Portum gratiæ, ubi ab Henrico IV benigne exceptus eſt. Triennio poſt

a factioſis Romam miſſus anno 1592, ut regis 1592.

reconciliationem impediret, de ejus reditu ſolenniter in eccleſia Minimorum Gallorum gratias

egit 17 Sept. 1595. Inſequenti factus cardinalis 1595.

nonis Junii 1596 inſcio rege, ejus in offenſionem incurrit. Attamen eodem anno adſtitit generalibus regni comitiis Rotomagi in eccleſia S. Audoëni habitis. Indultum quoque apoſtoli-

cum obtinuit III calend. Junii 1597, & literas 1597.

regias 28 Januarii 1598 in commentarios ma- 1598.

joris conſilii relatas 25 Martii ejuſdem anni. Sed regis offenſi occaſionem nactus Fervaquius tum urbis gubernator, bona epiſcopatus invaſit favente rege, epiſcopumque cedere coegit, cui penſionem 3000 librarum aſſignavit, & abbatiam quam tenebat conceſſit. Annas autem abbas fuit Moliſmi, Pulteriarum, S. Benigni Divionenſis, Barberii & Campaniæ, parumque abſuit quin in locum Clementis VIII ſummi pontificis ſuccederet anno 1605; nam in gratiam regis rediit, a quo Romam miſſus anno 1604, fit protector ordinis Ciſtercienſis & univerſalis inquiſitionis. Interfuit quoque electionibus Leonis XI & Pauli V, in quibus viceprotectorem egit. A rege donatus eſt eccleſia Metenſi an. 1607, ut dicemus in ſequentibus. Vide Arnaldum Oſſatum lib. II, epiſt. 55 & 56, ſeu 67 & 68 novæ editionis.

XLVI. Franciscus.

ROUXEL DE MEDAVY.

Patria Neuſtrius Franciſcus Jacobo toparcha *de Medavy* Alenconii & Perticenſis provinciarum præfecto, & Petronilla *Fouques de Manetot* parentibus natus, regi a ſanctioribus conſiliis, canonicus Pariſienſis & abbas ſancti Andreæ in Gofferno & Cornelienſis, favore Fervaquii Lexovienſem eccleſiam obtinuit per ceſſionem cardinalis *de Givry*, bulla data Romæ 12 Martii 1598, quo anno Lexovii ſede vacante ſynodus a capitulo habita eſt 14 Maii. Franciſcus enim poſſeſſionem iniit die tantum 25 Martii anno

1600 in æde parochiali & collegiata S. Martini 1600.

de Merula Rodulfi, ac 11 Junii eccleſiæ Lexovienſis per procuratorem, quam præſens inviſit

17 Decembris 1610. Eccleſiæ Rotomagenſi 1610.

ANNI CHRISTI

obſequium præſtitit 19 Aug. 1612. Capucini
Lexovii inſtituuntur anno 1613. Pariſienſibus
1612. regni comitiis interfuit Franciſcus anno 1614.
1613. Eodem anno regio diplomate pro privilegiorum
1614. confirmatione donatus eſt menſe Julio. Statuta
1615. in ſynodo publicavit an. 1615. Denatus Roto-
Chart. XV. col. 311. magi in ædibus Lexovienſibus 8 Aug. 1617,
1617. ſepulturam accepit in pago gentilitio *de Medavy*.

XLVII. GUILLELMUS VII. DU VAIR.

Natus eſt Guillelmus 7 aut 17 Martii 1556.
Juriſprudentiæ & eloquentiæ ſua ætate facile
princeps, ex ſenatore Pariſienſi factus eſt ma-
giſter requæſtarum, primus præſes in ſenatu
Aquenſi & Franciæ procancellarius. Ad Lexo-
vienſem ſedem evectus die 11 Auguſti 1617,
a Guidone cardinale Bentivoglio tunc ſedis apo-
ſtolicæ nuncio, aſſiſtentibus epiſcopis Jacobo
Sagienſi & Guillelmo *Aleaume* ejus nepote, in
eccleſia Ciſtercienſium Pariſiis conſecratus eſt.
Poſſeſſionem per procuratorem iniit die Mer-
1618. curii 14 Martii 1618, ipſe vero die Martis
1620. 14 Julii 1620. Tranſegerat anno ſuperiore 29
Januarii cum capitulo de exemtione & juriſ-
dictione, terminaratque diſſidia quæ Franciſco
ſedente recruduerant. Obtinuerat quoque a rege
17 Jan. 1620 ut ne bona epiſcopatus, quæ a
Ch. XVI. marescallo *de Fervaques* diu detenta fuerant, ab
col. 313. iniquis uſurpatoribus retinerentur. Teſtamentum
condiderat die Mercurii 10 Junii ejuſdem anni,
ætatis 63, in quo 36000 libras Maſſilienſi
S. Spiritus hoſpitali legavit ea lege, ut pauperes
qualibet die ſemel ipſi divinam miſericordiam
inter orandum adprecarentur, ibique viſitur
marmore effictus. Tempore belli civilis Ludo-
vicum XIII contra ſegreges ſecutus, vitam cum
1621. morte commutavit 3 Aug. 1621, Toneinſii in
Occitania peſtilenti febre correptus. Sepultus fuit
in eccleſia Ciſtercienſium Pariſienſium, his, ut
teſtamento edixerat, tumulo adſcriptis: *Guillel-
mus* du Vair *epiſcopus Lexovienſis Franciæ procan-
cellarius hic exſpecto reſurrectionem & miſericordiam.*
Guillelmi memoriæ parentavit Gabriel-Bartho-
lomæus Gramondus in parlamento Toloſano
præſes lib. IX hiſtoriæ Galliæ his verbis: *Erat
majeſtate venerabilis, quales Roma olim vidit &
mirata eſt Fabricios, Cincinnatos, aut Fabios, ſagax,
ſeverus, ſapiens, oratorum ſui temporis princeps,
qui locutionem Gallicam aut reſtituit decori ſuo,
aut decorem primus in eam invexit. Stoicorum phi-
loſophiam ſcripto tradidit & ſecutus eſt. Patre
libellorum ſupplicum in regia magiſtro natus, vix
adoleverat, cum advocatus fiſci renunciatur. Exin
parlamenti Provincialis princeps adhuc ætate valens,
urgentibus in ſenectam annis procancellarium agit,
nec multo poſt movetur. Reſtitutus dignitati ſigilla
iterum adminiſtrat magna integritate, mox epiſcopatu
Lexovienſi donatur. Regi auctor eſt bello contra
ſectarios movendo, prætextuque ex rebellione quæſito
ſectam opprimit. Denique qui auctor belli, in bello
moritur.* Guillelmi opera poſt obitum typis edita
ſunt anno 1641. Scripſit nempe meditationes
pias in pſalmos, de ſancta philoſophia, tractatus
A philoſophicos, actiones forenſes complures &
orationes.

XLVIII. GUILLELMUS VIII. ALEAUME.

Nicolao ſenatore Pariſienſi & Antonietta *du
Vair* Guillelmi ſorore prognatus Guillelmus,
Reienſis erat epiſcopus cum avunculum ſuum
conſecravit anno 1618. Huic datus adjutor,
defuncto ſucceſſit, poſſeſſionemque per procu-
ratorem adiit menſe Martio 1622, ipſe vero 1622.
ſolita pompa 24 Julii anni ejuſdem. Biennio
poſt breviarium edidit anno 1624. Eccleſiæ 1624.
Rotomagenſi obſequium præſtitit 13 Aprilis
B 1625. Urſulinæ Lexovii fundantur 15 Dec. 1625.
1628. Peſtis furibunda ibidem graſſavit, Guil- 1628.
lelmo ſedente, qui ſolennem indixit Dei pla-
candi cauſa ſupplicationem ad beatam Mariam
de Gratia. Capitulo Lexovienſi dedit 1800 libras
Turonenſes pro fundando die 30 Auguſti anni-
verſario. Adſtitit ſacro Ludovici *Bretel* archie-
piſcopi Aquenſis Rotomagi 11 Januarii 1632. 1632.
Exceſſit e vivis exeunte Auguſto die 27 aut
29 an. 1634 Pariſiis; ætatis 49, ubi ad avun- 1634.
culum ſuum appoſitus eſt.

XLIX. PHILIPPUS. COSPEAN.

C De Philippo jam diximus in Adurenſibus.
Vir fuit doctus, pius & concionator eximius,
cui ad maxima quæque beneficia, utpote advenæ
denegatus aditus, ob eximias virtutes gratia re-
gum patuit. Itaque ab Adurenſi ad Nannetenſem,
indeque ad Lexovienſem menſe Martio 1635 1635.
traductus eccleſiam, poſſeſſionem per procura-
torem adiit 25 Julii 1636, ipſe vero admiſſus 1636.
eſt die 4 Octobris, & eccleſiæ Rotomagenſi
obſequium præſtitit 24 Decemb. Literas regias
obtinuit 4 Julii 1637 adverſus detentores bo-
norum epiſcopi. Dicata ei eſt an. 1638 epitome 1638.
annalium Baronii a Ludovico Aurelio Peruſino.
D Eodem anno die 5 Septembris regis ad preces
hora 4 matutina miſſam celebravit in camera
regia pro felici partu reginæ, quæ paulo poſt
enixa eſt delfinum Franciæ, & die Dominica
26 Sept. miſſam celebravit ad altare novum
beatæ Mariæ in eccleſia Pariſienſi, ad cujus offer-
torium Deo obtulit regina infantem delfinum,
ſuper quem epiſcopus evangelium in fine ſacrificii
legit. Johannam B. *de Bourbon* abbatiſſam Fontis
Ebraldi benedixit 20 Maii 1639. De ejus 1639.
licentia Franciſcus *Fouquet* epiſcopus Baionenſis
majus altare duoque alia contigua conſecravit
in eccleſia Montis Dei 7 Julii anni ejuſdem.
E Publicavit 1 Februarii 1640 mandatum pro 1640.
reſidentia parochorum diœceſis. Novum dormi-
torium monialium Pratelli benedixit 4 Jul. Unus
fuit e judicibus a rege deputatis qui definiere li-
tem ordinis Fontis Ebraldi die 12 Nov. quorum
judicium Ambiani exſecutioni demandatum eſt
an. 1641. Licentiam fecit religioſis Carmelitis 1641.
dicandi ſe civitati Pontis Audomari 18 Januarii
1642. Synodum habuit 25 Maii, & ſtatuta 1642.
confecit. De ejus licentia canonici regulares S.
Genovefæ poſſeſſionem inire prioratus ſanctæ

Digitized by Google

ANNI CHRISTI 1643. Barbaræ in Algia 11 Martii 1643, eodemque A anno 14 Maii Ludovico XIII animam exhalanti adſtitit, ejuſque oculos clauſit. Philippo ſedente, virgines Carmelitæ apud Pontem Audomari, & Hoſpitalariæ apud Huneflotum, & Dominicanæ moniales fundantur apud Pontem
1644. epiſcopi 25 Julii 1644. Deceſſit Philippus 8
1646. Maii 1646 in caſtro de Logiis, cujus viſcera ſepulta ante majus altare eccleſiæ Lexov. prope aquilam, corpus vero Luteciam allatum 18 Junii primo quievit apud moniales Capucinas, vulgo Paſſionis filias, ubi ſepultum cor. Exinde deductum funus ad Carmelitas diſcalceatas 10 Julii, dum cœtus cleri Gallicani generalis haberetur, B ubi nuncius apoſtolicus miſſarum ſolemnia celebravit, & D. *Grillet* Uticenſis epiſcopus funebrem habuit orationem, quibus expletis delatum eſt corpus die eadem ad eccleſiam monialium Benedictinarum e congregatione de Calvario in Mariſco, ſicut teſtamento caverat, ibique terræ mandatum ante majus altare cum hoc Gallico epitaphio : *Ci-giſt le corps de Meſſire Philippe de Coſpean évêque & comte de Liſieux, la lumière & le patron des illuſtres perſonnages de ſon ſiécle, qui après avoir excellé en doctrine, en éloquence & en piété, après avoir porté la mitre quarante-deux ans avec l'approbation des ſouverains Pontifes,* C *qui luy ont donné le titre de défenſeur de l'héritage de Saint Pierre, après avoir été l'honneur des prélats de nôtre France, le modèle des plus fameux prédicateurs & ſçavans Théologiens, le paſteur ſans intérêt, le père des pauvres, le conſolateur des affligez, le parfait amateur de la Croix, mourut dans ſon évêché de Liſieux le 8 Mai 1646, âgé de ſoixante-ſeize ans, prononçant ces paroles:* Viximus in Chriſto, moriamur in Chriſto. *Il étoit ſupérieur & protecteur des religieuſes du Calvaire, auxquelles, après avoir donné ſes ſoins pendant ſa vie, il leur a donné ſon corps par teſtament, pour être inhumé en ce monaſtère.* D

GOYON DE MATIGNON.

L. LEONORIUS I.

Natus an. 1604 Leonorius parentibus Carolo comite de Torigneio ex nobili vetuſtaque gente *de Matignon*, marchione *de Longray*, principe Mauritaniæ, barone S. Laudi & de Gaceio, utriuſque ordinis equite torquato, inferioris Normanniæ prorege, & Eleonora Aurelianenſi filia ducis Longævillæ, abbas Exaquienſis & Torigneii, ex eccleſia Conſtantienſi tranſiit ad Lexo-
1646. vienſem menſe Auguſto an. 1646, cujus poſ-ſeſſionem per procuratorem arripuit 25 Sept.
1648. 1648, ipſe vero 30 Decemb. præſtita prius E regi fide clientelari pro temporalibus. Synodum
1649. habuit 27 Maii 1649. Duo cœnobia monialium conſtruxit, unum Benedictinarum abbatiæ monaſterii Villaris in burgo *de Livarot* 24 Oct.
1650. 1650, alterum in oppido *de Honfleur* Hoſpitalariarum ordinis S. Auguſtini. Literas a rege obtinuit contra detentores bonorum epiſcopatus
1655. 18 Maii 1655. Concilio provinciali adſtitit
1660. apud Pontiſaram an. 1660. Inſequenti ordinis S. Spiritus commendator creatus eſt. Seminarium Eudiſtis regendum commiſit, parthenonemque Urſulinis apud Pontem Audomari induſit menſe ANNI CHRISTI
Decembri 1671. Altare Pratellenſis eccleſiæ 1671.
conſecravit 18 Junii 1673. Ceſſit an. 1677 1673.
in gratiam ſequentis nepotis. Defunctus Pariſiis 1677.
die Mercurii 14 Februarii 1680, annum agens 1680.
76, ſepultus eſt Lexovii in ſacello B. Mariæ 11 Martii.

GOYON DE MATIGNON.

LI. LEONORIUS II.

Franciſci *Goyon* comitis Torigneii & Gaceii, equitis torquati, inferioris Normanniæ proregis & Annæ *Malon de Bercy* deuterogenitus Leonorius, apud Torigneium natus eſt 5 Septembris 1637. Abbas erat Exaquienſis, decanus Lexovienſis, regi ab eleemoſynis regiſque fratri a conſiliis, cum per ceſſionem patrui factus epiſcopus
Lexovienſis, inunctus eſt 14 Martii 1677 in eccleſia novitiorum Jeſuitarum Pariſ. ab archiepiſcopo Remenſi, adſtantibus Bajocenſi & Abrincenſi epiſcopis. Poſſeſſionem per procuratorem adeptus eſt 15 Aprilis, ipſe vero 29 Julii. Ædes epiſcopi refecit, eccleſiam variis decoravit ornamentis. Synodo provinciali apud Gallionem ad- 1677.
ſtitit 30 Junii 1699. Breviarium edidit anno 1699.
1704. Seminaria duo ædificavit, quorum unum 1704.
pro 20 pauperibus clericis ad ordinem ſacerdotii promovendis, quod regia auctoritate ſancitum eſt
menſe Julio 1711. Duo quoque ptochodochia 1711.
conſtruxit. Sacravit 6 Nov. 1712 Ludovicum 1712.
de la Tour du Pin epiſcopum Tolonenſem in eccleſia cathedrali. Teſtamentum condidit 30
Junii 1714, quo legavit pauperibus 50000 1714.
libras & 20000 ad conſtruendum altare majus. Obiit Pariſiis 14 Julii anni ejuſdem, cujus Lexovium tranſlatum cor, terræ mandatur in ſacello parvi ſeminarii, corpus vero ante majus altare cum hoc epitaphio : *Hic quieſcit beatam exſpectans reſurrectionem Leonorius* de Matignon *Lexovienſis epiſcopus nomine ſecundus. Antiquam avorum gloriam propria virtute illuſtravit. Prædeceſſorum laudem, fide, pietate, charitate, vigilantia unus omnium complexus eſt. Gregi paſtor bonus, novitatum oſor, doctor eccleſiæ & diſcipulus, clero magnum exemplum, pauperum amore, divitiarum uſu. Quæris præſulis eximii monumentum? Urbs tota monumentum eſt, erectis paſſim & dotatis ſeminariis, noſocomiis & ptochotrophiis. Pauperes heredes reliquit, ne quos vivens aluerat, moriens deſereret. Quantum dilexerit decorem domus Dei, hoc templum, hæc ara teſtantur. Obiit anno M. DCCXIIII, die 14 Julii, ætatis anno LXXIV, epiſcopatus XXXVII.*

DE BRANCAS.

LII. HENRICUS-IGNATIUS.

Henrici *de Brancas* Marchionis *de Cereſte*, & Dorotheæ *de Cheilus de S. Jean* filius Henricus-Ignatius, germanus autem Ludovici Franciæ mareſcalli, Johannis-Baptiſtæ-Antonii archiepiſcopi Aquenſis, & Buſilii comitis conſiſtoriani, doctor facultatis Pariſienſis, abbas ſancti Gildaſii de nemore & Cameriſontis, regi ab eleemoſynis anno 1712, nominatus epiſcopus Lexovienſis
15 Auguſti 1714, inauguratur 13 Jan. 1715 1715.

ANNI CHRISTI

in eccleſia novitiorum Jeſuitarum Pariſiis ab A archiepiſcopo Rotomagenſi, adſtantibus Æduenſi & Sagienſi epiſcopis. Regi fidem juravit 18 eorumdem menſis & anni, & poſſeſſionem iniit 8 Febr. per procuratorem, ipſe vero 12 Apr. Filias ſeculares de Providentia a rege confirmari
1723. obtinuit 1723. Prioratus Bellimontis in Algia
Ch. XVIII. col. 320. reditus omnes & bona quæcumque monachis
1741. conceſſit 15 Sept. 1741 ad preces ſereniſſimi ducis Aurelianenſis, ea lege ut ſex nobiles juvenes a principe deſignatos ab anno ſeptimo ad decimum ſeptimum educarent, & ſumtus neceſſarios ſuppeditarent uni filiæ de Providentia domus Lexovienſis, quibus poſtea dedit 10000 libras. Exemtionem & juriſdictionem capituli toties & a tot epiſcopis oppugnatam expugnavit 17 Auguſti 1744 & 12 Martii 1745, relictumque eſt capitulo tantummodo jus corrigendi ſubditos, ſalva ad epiſcopum appellatione, & decano jus viſitandi ſeu per ſe, ſeu per clericum ab epiſcopo approbatum parochias urbis & finium. Plurima ſtatuta condidit Henricus-Ignatius pro bono regimine diœceſis & pro diſciplina eccleſiæ. Largitus quoque eſt duabus pauperum domibus, unicuique 10000 libras. Sacellum B. Mariæ decoravit. Rituale anno 1742, cæremoniale 1747, & breviarium novis recudit typis 1751. ANNI CHRISTI 1744. 1745.

5 Nicolaus *du Pont* recenſetur 2 Decemb. in obituario eccleſiæ cathedralis, ubi fundavit obitus qui per ſingulos annos pro eo decantantur.

DECANI LEXOVIENSES.

I. GUILLELMUS I de Glandivilla decanus B & archidiaconus Lexovienſis, memoratur ab Orderico Vitali lib. V, pag. 551, inter honorabiles perſonas & illuſtres viros hujus eccleſiæ, quos fovit Giſlebertus epiſcopus.

II. Reinfredus præſens legitur in charta Johannis epiſcopi pro Becco anno 1134.

III. Fulco I teſtis fuit initæ anno 1142 concordiæ inter abbates Fiſcanni & Bernaii. Interfuit donationi quatuor eccleſiarum factæ Beccenſibus ab Arnulfo epiſcopo 1147.

IV. Hugo de Gaceio decanus erat temporibus Radulfi epiſcopi & Radulfi abbatis Uticenſis.

Chart. IV. col. 210. V. Johannes I conſenſit reſtitutæ S. Victori Pariſienſi eccleſiæ S. Petri de Gaceio tempore Radulfi epiſcopi. Reperitur an. 1177 & 1186 C cum Roberto abbate Vallis Richerii & Petro abbate Blancæ-landæ. Memoratur in necrologio die 2 Decembris.

VI. Willelmus II decanus erat anno 1195, ex chartis Valaſſiæ, & 1221, ex Beccenſibus.

VII. Gaufridus reperitur 1222 & 1226 in chartis Becci. Hiccine eſt de quo legitur in necrologio: *die 27 Julii obitus Gaufridi de Cortona decani!*

VIII. Fulco II *d'Aſtin* de Dominicanis optime meritus eſt, quos amore paterno ac ſingulari complectebatur. Subſcripſit menſe Decemb. 1248 chartæ in eorum favorem datæ. Inde fit epiſcopus.

IX. Johannes II *de Saint-Evroul* occurrit D menſibus Junio & Julio 1252 in chartis archiepiſcopatus. Cancellarius erat eccleſiæ Pariſienſis, ſcripſitque ſermones de ſanctis & de tempore. Defunctus eſt 1255 ex chronico Uticenſi, de quo legitur in eodem necrologio: *XII calend. Aprilis obiit magiſter Johannes de ſancto Ebrulfo decanus Lexovienſis, qui totum corpus Bibliæ gloſſatum nobis contulit, & de bonis ſuis domui noſtræ largiſſime erogavit.* Memoratur quoque ad diem 20 Martii in necrologio cathedralis.

X. Guillelmus III de Ponte arcæ pepigit menſe Decembri 1259 cum Richardo *Hoillan* vicario perpetuo S. Melanii de Beſvilla. Occurrit adhuc anno 1260 in Quadrageſima, hic eſt 1261, in chartis Becci. Ac proinde Guillelmus, non Girardus, decanus adſtitit concilio provinciali VII calendas Februarii 1260. Memoratur in antiquiſſimo necrologio die 30 Septembris.

XI. Johannes III nepos occurrit an. 1287 in chartis Becci. Querelam habuit cum Guillelmo epiſcopo pro juriſdictione in urbe & banleuca Lexovienſi, quæ ab arbitris Radulfo Abrincenſi & Johanne Sagienſi terminata eſt menſe Octobri 1290. Præerat adhuc capitulo anno 1293, memoratus in necrologio 24 Aprilis.

XII. Richardus *de Harcourt*, dominus de Eſcalfoio, tranſegit 19 Aug. 1376 cum Alfonſo epiſcopo pro reparanda eccleſia. Memoratur cum Johanne fratre ejus pridie calendas Decembris in necrologio Uticenſis eccleſiæ, cui plurima largitus eſt, & ubi anniverſarium fundavit, defunctus ante 1385. Sexennio poſt Johannes dux Bituricenſis eccleſiæ Lexovienſi conceſſit an. 1391 menſe Januario os maxillæ S. Petri apoſtoli, quod ipſi largitus fuerat Clemens VII. Ch. IX. col. 213.

XIII. Michaël *Pelotte* reperitur in literis Caroli VI Francorum regis pro Guillelmo epiſcopo annis 1409, 1410 & 1411. Memoratur 17 Julii in necrologio.

XIV. Robertus de Saana, *al.* Servia, legum doctor, pepigit die 1 Maii 1433 cum Petro epiſcopo. Laudatur in necrologio 26 Auguſti ob ædificatam ſumtuoſe domum canonialem.

XV. Hector *de Cocquerel* decanus Lexovienſis, in ſcacario Rotomagenſi annorum 1453, 1454, 1456, legitur inter clericos deputatos judices. Hoc ultimo anno vicarius erat generalis archiepiſcopi Rotomagenſis. Hiccine eſt, aut ſequens, qui anno 1464 in Paſchate legatus regis erat in Hiſpanias, ex regeſtis ſcacarii Rotomagenſis?

XVI. Stephanus *Goupillon* ex decano Lexovienſi epiſcopus Sagienſis, æmulum paſſus eſt Egidium *de Laval*, qui licet conſecratus 23 Aprilis 1480, gaviſus tamen non eſt ante defunctum Romæ Stephanum 19 Decemb. 1493.

Memoratur in necrologio 25 Januarii. Circa id tempus an. 1467 Ludovicus XI canonicos Lexovienſes ab excipiendis tecto militibus exemit.

Char. ix. col. 219.

XVII. Matthæus *de Brée* conſiliarius in parlamento Pariſienſi, canonicus eccleſiæ Pariſienſis, decanuſque & cantor Lexovienſis, deputatus eſt ab epiſcopo Pariſienſi ad viſitandum monaſterium ſancti Petri Latiniacenſis 12 Martii 1474. Querelam habuit cum Antonio epiſcopo an. 1479, quicum tranſegit anno ſequenti pro juriſdictione ſpiritali & temporali in urbe & banleuca Lexovienſi. Defunctus 19 Aprilis 1482 Pariſiis in domo ſua, ſepultus eſt in navi eccleſiæ Pariſienſis cum epitaphio.

XVIII. Ludovicus I *Bloſſet* decanus erat Lexovienſis & canonicus Rotomagenſis anno 1488.

XIX. Gabriël *le Veneur* ſcacario Rotomagenſi adfuit anno 1497. Tranſegit 19 Auguſti 1499 cum preſbyteris & capellanis inferioris chori de officiis & fundationibus eccleſiæ. In proceſſu capituli Lexovienſis pro reſtitutione reliquiarum quas ſacrilegi nuper furati fuerant, ut de eis inquiſitio fieret ac punitio an. 1512, die Mercurii 9 Martii, dicitur magiſter Gabriël *le Veneur* circumſpectus & eminentis ſcientiæ vir, decanus ſecundæ portionis de Lievreyo, canonicus præbendatus eccleſiæ Lexovienſis, abbas vero commendatarius B. Mariæ de ſancto Severo Conſtantienſis, & prior de Pleſſæo Grimoldi in ſententia quam arbiter tulit 28 Aug. 1518 inter Johannem *le Veneur* epiſcopum Lexovienſem & abbatem commendatarium S. Petri Pratellenſis, & monachos ejuſdem, ac parochum ſancti Audoëni de Ponte Audomari. Recenſionem bonorum decanatus regi dedit 5 Julii 1521, & obiit 1522.

XX. Ambroſius *le Veneur* germanus Johannis epiſcopi Lexovienſis & Gabrielis decani, filius quippe Philippi *le Veneur* domini *de Carouges*, baronis *de Tillieres*, & Mariæ *Bloſſet*, factus anno 1511 epiſcopus Ebroicenſis, ſervavit canonicatum & præbendam primæ portionis de Lievreyo, & archidiaconatum de Lievrino, quæ ab annis aliquot tenebat. Anno 1522, die 3 Septembris, per procuratorem poſſeſſionem iniit canonicatus & præbendæ de Aſſemonte in eadem eccleſia, & 1 Aprilis 1523 decanatus vacantis per obitum Gabrielis. Aliquot poſt diebus 15 Aprilis capitulum Lexovienſe exemit eum qua epiſcopum Ebroicenſem a lege reſidendi in eccleſia Lexovienſi, qua obſtrinxerat ſe cum admiſſus fuerat. Decani ædes anteriores exſtruxit, eccleſiæ etiam nonnulla largitus, memoratur in necrologio die 10 Aprilis.

XXI. Ludovicus II *de Bailleul* canonicus præbendatus de Aſſemonte abbaſque commendatarius Lonleii & Silleii, decanus reperitur in chartis ab anno 1544.

XXII. Claudius I *de Bauquemare* canonicus præbendatus de Aſſemonte, decanus legitur ab anno 1575 ad 1610.

XXIII. Ludovicus III *Bretel* nobilis, dominus *d'Auberboſc*, ſenator Rotomagenſis, abbas de Alneto, canonicus & decanus Lexovienſis ab anno 1611, compromiſſum fecit 9 Julii 1616 cum Franciſco epiſcopo de litibus inter eos pendentibus circa juriſdictionem. Fuit inde decanus Rotomagenſis & archiepiſcopus Aquenſis.

XXIV. Claudius II *du Roſel* conſiliarius parlamenti Rotomagenſis, abbas S. Severi, memoratur decanus annis 1626, 1628 & 1629.

XXV. Andreas *de Bigars de la Londe* dominus *de Tourville, la Champagne* & *de Saint-Melaigne du Dos*, regi ab eleemoſynis, abbas de Cornevilla, decanus ab an. 1630 ad 1636.

XXVI. Baltazar *Grangier* electus decanus, poſſeſſionem iniit 12 Novemb. 1639. Reditus elocavit 17 Martii 1640.

XXVII. Carolus I *Aubery* doctor facultatis Pariſienſis decanatus electus poſſeſſionem iniit 22 Auguſti 1645. Leonorium *de Matignon* epiſcopum in poſſeſſionem immiſit 30 Dec. 1648. Lites habuit cum capitulo de prærogativis dignitati ſuæ debitis, quæ ab arbitris terminatæ ſunt in ejus gratiam annis 1651 & 1652, quo ultimo anno ſententias confirmavit ſenatus Pariſienſis.

XXVIII. Carolus II *le Marchant* poſſeſſionem iniit 24 Octobr. 1653, occurritque in chartis an. 1656. Ceſſit in gratiam ſequentis.

XXIX. Leonorius *de Matignon* baccalaureus in theologia, abbaſque Torigniaci, cedente Carolo, bullis donatus 1 Julii 1658, poſſeſſionem per procuratorem adeptus eſt 18 Octobr. anni ejuſdem, ipſeque 30 Martii 1660. Poſtea fit epiſcopus, ut diximus.

XXX. Jacobus *de Matignon* Leonorii germanus, poſſeſſionem apprehendit 21 Aprilis 1666, factuſque eſt an. 1671 epiſcopus Condomienſis, ubi vide tom. II, col. 973.

XXXI. Nicolaus *Taigner de la Breteſche* regi ab eleemoſynis, poſſeſſionem iniit 27 Oct. 1672, præfuitque ad 1698, quo defunctus 9 Aprilis, ſepultus eſt in ſacello B. Mariæ.

XXXII. Johannes-Baptiſta *de Franqueville* doctor ſorbonæ, ex cantore decanus 24 Apr. 1698 electus, poſſeſſionem iniit. Obiit anno 1702 3 Junii juxta deceſſorem ſepultus.

XXXIII. Claudius III *de Franqueville* preſbyter, cantor 20 Aprilis 1700, decanus electus, poſſeſſionem excepit 5 Julii 1702.

XXXIV. Johannes-Baptiſta-Antonius *de Brancas* preſbyter, electus decanus 26 Sept. 1721, poſſeſſionem iniit 9 Oct. Ceſſit ſequenti anno 1725, nominatus epiſcopus Rupellenſis, indeque archiepiſcopus Aquenſis.

XXXV. Ludovicus-Henricus *de Fogaſſes de la Baſtie* doctor theologus, ex canonico Carnotenſi Lexovienſis 22 Aug. 1725, per ceſſionem ſuperioris factus decanus, poſſeſſionem iniit 16 Februarii 1726; inde vicarius generalis epiſcopi Lexovienſis, agens generalis cleri Gallicani & abbas Cormelienſis, obiit 4 Junii 1754.

XXXVI. Joſephus-Dominicus *de Cheylus* nobilis Vivarienſis, doctor Sorbonæ, canonicus & vicarius

& vicarius generalis Lexovienſis epiſcopi, necnon commendatarius Cormelienſis, electus eſt a capitulo & admiſſus eccleſiæ Lexovienſis decanus 14 Junii 1754.

Hos præter leguntur in necrologio:

9 Januarii Germanus Paillardi 60 libras legavit pro ædificanda libraria hujus eccleſiæ.
28 Januarii Guillelmus de Eſtoutevilla.
27 Aprilis Guillelmus de Cyraio.
14 Julii Radulfus de S. Leonardo.
9 Auguſti Henricus *du Queſney* doctor theologus.
29 Novembris Johannes *Bacon*.
11 Decemb. Nicolaus de Saviniaco legavit 60 libras ad conſtruendam capellam B. Mariæ, bellorum tempeſtate funditus everſam, & a Petro epiſcopo cum magnis ſumtibus erectam.
18 Decembris Terricus.
Baltazar de Caligariis.

ABBATIÆ DIŒCESIS LEXOVIENSIS.

De veteribus diœceſis Lexovienſis monaſteriis non eſt quod loquamur: ſi enim partim ob Normannicos furores, partim propter veterum negligentiam vix nota quæ ſuperſunt monaſteria, quanto minus deſtructa. Nec ipſa lacunas explet Neuſtria Pia, quæ non omnia, & quæcumque collegit, indiſcriminatim & inordinate collegit. Inde fit ut rebus ita ſemel conſtitutis meliorem formam addere vix ac ne vix quidem potis ſit. Interim S. Imerius prioratus a Becco modo dependens, forte fuit olim abbatia: abbas enim S. Imerii reperitur Rodulfus temporibus Maurilii archiepiſcopi Rotomag. & H. epiſcopi Lexovienſis. Vide Annal. tom. VI, pag. 696. Quoad ſuperſtites abbatias, hæ modo ſunt numero octo, e quibus ſeptem

ORDINIS S. BENEDICTI.

Virorum.

S. Ebrulfus Uticenſis, *Saint Evroul.*
Bernaicus, *Bernay.*
Pratellum, *Preaux.*
Greſtanum, *Greſtain.*
Corneliæ, *Cormeilles.*

Feminarum.

S. Leodegarius, *S. Leger.*
S. Deſiderius, *S. Deſir.*

ORDINIS PRÆMONSTRATENSIS.

Mons Dei, *Mondée.*

Quibus addi poſſunt duo prioratus, Bellusmons, S. Benedicti, & S. Barbara S. Auguſtini ordinis.

S. Evroul.

S. EBRULFUS.

Ad Carentonam fluvium ſitum eſt non ignobile totius Normanniæ ordinis ſancti Benedicti monaſterium, quod in honorem ſancti Petri a S. Ebrulfo primitus inſtructum, a conditore demum vocabulum & decus retinuit. Defuncta uxore, vir ſanctus ex aula Childeberti regis tanquam e naufragio elapſus, ad monaſterium duorum Gemellorum apud Bajocaſſes, ut creditur, confugit, ubi cum aliquandiu conſtitiſſet, aſſumtis ſecum tribus ſociis, in Uticenſi pagi Oximenſis ſilva ſeſe abdidit, non longe ab oppidulo Montis-fortis. At cum nec hic ab adventantium moleſtia tuti eſſent, loco deſerto, ubi in honorem ſancti Ebrulfi a poſteris condita eſt baſilica, denſiſſima & opaciſſima ſilvæ penetrarunt, ubi ſedem figentes, extemporaneum quoddam conſtruxere tugurium exiguo clauſtro circumcinctum. Atque hæc ſunt veluti cunæ monaſterii nunc Oximenſis a pago, nunc Uticenſis a ſilva dicti, quod a S. Ebrulfo *anno circiter 560 aut 567* tumultuario opere tentatum, paucis poſt annis, *Chilperico & Sigeberto regnantibus* meliorem formam accepit. Rebus poſtea in deteriora delapſis everſoque a Paganis ſeculo nono, uti alia fere Neuſtriæ monaſteria, Uticenſi aſceterio, monachis ſucceſſere canonici, quibus Carolus rex villas & poſſeſſiones jam conceſſas, confirmavit anno 900. Dubitare tamen licet monachine Uticenſe monaſterium incoluerint an canonici, quando Hugo comes reliquiarum avidus Uticum divertit, & corpora SS. Ebrulfi, Ebremundi & Anſberti inde Aurelianos cum chartis donationum exportavit an. 950. Sicque ſanctorum ſuorum reliquias inſequentibus monachis, per annos centum in ſolitudinem redactum manſit monaſterium ad ſeculum ſequens, quo medio veterem S. Petri eccleſiam Reſtoldo & Ingranno piis preſbyteris incolendam primum aſſignavit Willelmus Geroii viri præpotentis filius, Eſcalfoii dominus, qui a Willelmo Talvacio perfide oculis & membris orbatus, ſeculo nuncium remiſit, factuſque Becci monachus, hanc eccleſiam paulo poſt Beccenſibus monachis largitus eſt. Hi Lanfrancum cum tribus ſociis mittunt, qui divinum eo loci cultum inſtaurare cœperunt. Normanni interea proceres ubique nova erigebant monaſteria, ſeu antiqua quæ majores eorum deſtruxiſſent redintegrare nitebantur. Eadem cupido Hugonem & Robertum filios Roberti de Grentemaiſnilio & Hadviſæ filiæ Geroii ſubiit, conſilioque inito apud Nuceretum prope Faleſiam monaſterium ædificare decreverunt. Verum avunculus eorum Willelmus Beccenſis monachus eos a ſententia dimovit induxitque ut cœnobium olim a ſancto Ebrulfo conſtructum renovarent. Auctori acquievere Hugo & Robertus, dataque Roſſeria villa Herluino abbati, ut a Beccenſium poteſtate immunis eccleſia Uticenſis priſco abbatiæ titulo redderetur, Uticum liberum receperunt. Poſſeſſiones Utico inſtaurato datas recenſet Order. Vitalis pag. 575

Ampliſſ. Collect. t. 1, col. 255.

& ſeqq. Dehinc Willelmi principis obtento conſenſu novi monaſterii anno 1050 fundamenta ponunt, acceptaque abbatis eligendi facultate, hunc a Roberto Gemeticenſi abbate expoſcunt, quem conceſſum dux novo Uticenſi monaſterio præfecit. Quid per ſequentium ſeculorum curricula actum ſit dicere ſuperſedemus, ne actum agere videamur. Rerum enim geſtarum ſeries, ſeries eſt abbatum. Addere tantum ſufficiat inſtaurando monaſterio eadem indulta privilegia, quæ regalibus abbatiis ſolent impertiri. Habentur hanc in rem multorum regum diplomata, Philippi Valeſii anno 1325, Caroli V anno 1379, Caroli VI 1407 & 1415, Caroli VII 1459, in cujus diplomate expreſſe dicitur Uticum de fundatione regia exiſtere. Denique Ludovicus XI anno 1474 lites Uticenſium ad ſcacarium ſuum immediate referri mandat, quod regalium abbatiarum privilegium eſt. Ab omni ſervitio immunis hæc abbatia, nullum præter regem dominum agnoſcit. In tutelam regiam aſſumta, ab omni onere & jure ſive impoſito ſive imponendo regum literis ſit libera. Arcis in modum muris & aggeribus domum munire & circumvallare, mandato etiam vicinis populis dato in his operas impendendi, per reges ſæpius conceſſum. Dominium Uticenſe baroniam vocant, cujus ſeneſcallus juſtitiam exercet in ſubditos, reſervatis tamen cauſis majoribus, quanquam de illis etiam olim in curia S. Ebrulfi judicia habita ſunt, ex Orderico. Quantum ad jura & uſus ſilvæ Uticenſis, quæ acrarum, ut loquuntur incolæ, quatuor millia & amplius continet, ita officiales abbatis, ſeneſcallus nimirum, fiſci procurator, ſcriba, apparitor baronalis cum quatuor cuſtodibus moderantur, ut regiis miniſtris, licet non raro ad tribunalia ſua cauſas evocare conati ſint, nullus ad hanc diem patuerit aditus. Venatio ſoli abbati & monachis permiſſa: quoties vero ipſi jubent, tenentur omnes baroniæ ſubditi, maxime vero Ebrulfiani incolæ, adeſſe venantibus, indagandis feris opem laturi. Silvæ Uticenſi jus ferrariæ adjunctum, ut cudendo ferro ſcindendoque ligna conſumantur. Sed inter barones foſſarios nancarioſque primas tenet abbas Uticenſis. Ferrarii autem vocantur, ut hoc interim explicem, ad quos ſcilicet ferrariæ, ſeu foſſæ carbonariæ, nam hæc promiſcue uſurpantur, pertinent. A foſſis itaque foſſarii nominati ſunt. Nancarios vero plures appellatos volunt a Naca vel Naciſternia, hoc eſt a vaſe aquas continente, eo quod aquarum domini eas quibuſdam veluti repagulis coerceant, ut poſthac emiſſæ ferrariæ rotas implendo exagitent. Alii & forte melius Nancarios, vernacule *Nampacies*, Namiarios appellant ab exotico nomine Namium, quod idem eſt ac pignoris ablatio; cum ſcilicet ob rationem debiti pecora vel alia mobilia auferuntur. Unde hæc ablata Namia, *les Namps* vocantur. Namiarii igitur dicti ſunt, ut multis placet, ferrarii, quod a Namii cuſtodia liberentur & multis hujuſcemodi privilegiis gaudeant. Itaque in tractu ingenti ſuperioris Normanniæ fluvios inter Ornam & A Avram ſex ſunt hujuſmodi barones, qui foſſarum aquarumque jura teneant, tres eccleſiaſtici, abbates Uticenſis, Lirenſis & Fontanellenſis; totidem ſunt laici, toparchæ de Gaceio, de Cambræo & de Feritate Freſnelii, Ferrarii vero Namiarii quinquaginta ſupra centum numerum complent. Ex hoc Foſſarii Nancariique baronis jure aliud ſequitur, ut ſcilicet ab eo tributo, quod vocatur *Tiers & danger*, quod regi ſola pendet Normannia, immunis ſit Uticenſis ſilva, quæ poſtea in monachorum ſortem inito cum abbate pacto venit. Ferrarii porro Namiarii quotannis circa feſtum ſancti Johannis conveniunt B præſidem ſidereiam exercentibus daturi. Iſtius eſt lites omnes quæ inter ferrarios oriuntur dirimere, pretium mercibus taxare, de omnibus denique quæ ad ferrum pertinent ſententiam, tanquam qui ſupremus ſit arbiter & judex & ob id ferrariorum magiſter vocetur, pronunciare.

Ordericus Vitalis non minima Uticenſis cœnobii gloria, ſcripſit 13 eccleſiaſticæ hiſtoriæ libros, quos Andreas Ducheſnius publici juris fecit. Septem poſteriorum codex MSS. exſtat in bibliotheca Uticenſi, qui vel ab ipſo auctore, vel aliquo ejus ſynchrono aut ſuppare ſcriptus eſt. Hiſtoriam vero ſuam laudatus auctor ab Incarnatione C verbi ad annum 1141 perduxit. In illis libris quæ Angliam Normanniamque aut cœnobium Uticenſe ſpectant, fuſiori ſtilo proſecutus eſt. Multum certe illi debet doctorum reſpublica, cum poſteritati plurima conſignarit, quæ alias ex hominum memoria penitus obliterata forent.

CATALOGUS ABBATUM.

I. SANCTUS EBRULFUS nobili apud Bajocaſſes ortus proſapia, an. 516 aut 517 relicta Childeberti ſenioris aula atque uxore velata, ad cœnobium duorum Gemellorum ſe recepit, D auctore Orderico Vitali, qui ait ſola hujus monaſterii ſuo tempore ſuperfuiſſe rudera. Inde Ebrulfus ſolius Dei contemplationi vacare volens, aſſumtis ſecum tribus ſociis, in Uticenſem ſilvam pagi Oximenſis ſe abdidit, non longe ab oppidulo Montis-fortis, ubi poſteri baſilicam in honorem S. Ebrulfi condidere, nunc prioratum in eadem diœceſi. Ibi enim cum nec ſatis ab adventantium moleſtia tuti eſſent, locum deſeruere, denſiſſimaque ſe abſtruſerunt ſilva, ubi ex virgultis & frondibus extemporaneum conſtruxere tugurium exiguo ejuſdem materiæ clauſtro circumcinctum. Hic ſingularis patientiæ, E abſtinentiæ & orationis ſpecimina exhibuit Ebrulfus, cujus monitis flexi etiam latrones qui ſilvam illam infeſtam habebant, ad meliorem frugem omnes converſi ſunt, & ad monaſticam vitam plurimi tracti, qui ſua omnia Ebrulfo dedere, rogantes ſibi ut monaſteria conſtrueret. Horum petitionibus acquievit vir ſanctus, monaſteria quindecim cum virorum tum mulierum regularibus inſtituit diſciplinis, iiſque probatiſſimæ vitæ præfectos impoſuit: ipſe vero poſtquam Uticenſe monaſterium diu ſanctiſſime rexiſſet,

Digitized by Google

migravit a ſeculo octogenarius IV cal. Januarii 596, reſidente in ſede apoſtolica Gregorio ſummo doctore & Anglorum apoſtolo, ex Willelmo Gemeticenſi, tempore vero Rodoberti Sagienſis epiſcopi, anno 12 regis Childeberti, ex Orderico Vitali, cujus cæteroquin chronologia de ſancto Ebrulfo coincidit cum Willelmo Gemeticenſi; unde concludunt alii obiiſſe anno 706, alii forſan melius loco Childeberti apud Ordericum ſubſtituendum Clotarii: corpus ejus in marmoreo loculo conditum eſt in baſilica ſancti Petri, quam ipſe ædificaverat. Ejus poſtea reliquiæ ab Herluino Hugonis magni cancellario ablatæ, Hugonis juſſu in Aurelianenſi eccleſia B ſancti Petri de Puncto depoſitæ ſunt, cujus abbas erat Herluinus, qui aliquam earum partem Radulfo de Dragiaco cubiculario conceſſit. Hugo quoque Hugonis filius defuncto patre partem earumdem reliquiarum Gofrido Andecavorum comiti ejus filiolo conceſſit, qui eas apud Andecavos in eccleſia S. Mainbodi repoſuit. Sancti Ebrulfi vitam libro VI Hiſtoriæ eccleſiaſticæ ex antiquioribus auctoribus inſeruit Ordericus Vitalis, qui ignorare ſe fatetur qui vel quot Ebrulfi in Uticenſi monaſterio ſucceſſores fuerint per 400 annos. Attamen

II. Ragingarius abbas de Utico ſynodo Attiniacenſi C ſubſcripſit anno 765. Seculo decimo deſtructo a paganis monaſterio, monachis ſucceſſere canonici, quibus Carolus rex ad preces Adelaidis genitricis & Hugonis comitis diploma conceſſit pridie calend. Novembris, anno regni 8, Chriſti 900.

Aſcelinus præpoſitus, ſeu prior erat monaſterii anno 946, qui quamdiu ſuperſtes fuit, vixit autem uſque ad decrepitam ætatem, ut loquitur Ordericus, in eum domus inclinata recubuit, nec tali fulcro ſuſtentata concidit.

Aſcelinus Aſcelini nepos, cui curam Utici bonus ſenex commiſerat, ut liberius genio indulgeret, D in Franciam profectus eſt: ſic domus deſerta propriis ruinis brevi ſepelitur.

Reſtoldus preſbyter circa annum 1030 Uticum incolere cœpit, & per plures annos ſolus cum Ingranno preſbytero vixit in hac eremo.

Lanfrancus ab Herluino Beccenſi abbate miſſus cum tribus monachis, prioris munere functus eſt, donec conſilio de inſtauranda ſancti Ebrulfi abbatia firmato, Beccum revocatus, locum abbatibus, qui hoc cœnobium deinceps rexere, dedit.

I. S. Theodericus cognomento *de Mathonville*, ortus ex Caletenſi pago, Theoderici abbatis E Gemeticenſis nepos, ab eoque de ſacro fonte levatus, & adhuc infans habitu monaſtico indutus, vir factus omni virtutum genere, miraculis etiam claruit. Ex priore Gemetici in abbatem Uticenſem ab inſtauratoribus monaſterii expetitus, annuente duce Guillelmo, abbas inſtituitur ab Hugone Lexovienſi epiſcopo III nonas Octobris anni 1050. Mox Rudolfum nepotem ſuum & Hugonem cantorem alioſque fratres de Gemetico ſecum adduxit, ut novellæ plantationi excolendæ collaborarent. Plurimos ad profeſſionem monaſticam, ſed præ ceteris nobilem dynaſtam Robertum *de Grentemeſnil* unum ex inſtauratoribus admiſit. Multa paſſus eſt in regimine monaſterii, quod totus ſpiritualibus exercitiis addictus, res temporales non ſatis promovere videretur. Ivoni de Beliſmo Sagienſi epiſcopo in tantum carus fuit, ut in ejus gratiam cœnobium ſancti Martini reſtaurare pius præſul ſuſceperit. Ea provincia Theoderico demandata eſt, qui Uticenſibus ſuis uſus, rem ad felicem exitum perduxit. Defuncto Willelmo Geroii, qui dum viveret, Theodericum adverſus obtrectatores egregie tuebatur, ſe tanto ſubſidio privatum advertens, cedendum ratus, Willelmo Normannorum duci baculum paſtoralem & dignitatem reſignavit, quæ anno 1056 III calend. Julii a Maurilio archiepiſcopo, Hugone Lexovienſi epiſcopo, Ansfrido Pratellenſium abbate, & Lanfranco Beccenſium præpoſito, reſtituta ei eſt. Aſt a Rodberto priore, ut prius, laceſſitus, anno 1057 ex urbe Saio Uticum IV calendas Septemb. reverſus, ad ſepulcrum Domini peregrinari decrevit. Sed Cyprum inſulam devectus, in eccleſia ſancti Nicolai precibus fuſis & coram altari decumbens, obdormivit in Domino calendis Auguſti anno 1058. Ejus memoria quotannis celebratur in Uticenſi monaſterio, ex conſuetudine Orderici Vitalis ætate jam recepta. Regularem diſciplinam optimis munivit conſtitutionibus, quas a venerabilium abbatum Richardi Virdunenſis, Willelmi Divionenſis, atque Theoderici Gemeticenſis doctrina ſuſceperat. Sancti viri epitaphium ſcripſit Ordericus.

II. Rodbertus I *de Grentemeſnil* frater Hugonis, infans literis operam dedit, tum per quinquennium armiger ducis fuit, inde conſtructa cum fratre abbatia, fit monachus. Prior autem erat, cum unanimi monachorum conſilio in abbatem aſſumtus anno 1059 indict. XII, a Willelmo duce confirmatur per cambutam Ivonis epiſcopi Sagienſis, & benedicitur a Guillelmo Ebroicenſi epiſcopo XI calendas Julii. Cluniacenſium mores, quos adhuc neophytus ſub Hugone magno edoctus fuerat, Uticenſibus ſuis præſcripſit. Ita reditus auxit, ut 40 monachorum familiæ res omnes non tantum abunde, ſed & magnifice ſuppeditaret. Novam baſilicam amplitudinis maximæ & inſignis operis conſtruere animo propoſuerat, ſed ab incœptis deſiſtere coactus eſt. Pulſis enim in exſilium Roberti fratribus & conſanguineis, a Rainerio Caſtellionis ſeu ſancti Petri de Conchis monacho, quem priorem Uticenſibus præfecerat, ipſe apud Guillelmum ducem de quibuſdam improvide dictis accuſatus, ut ducis iræ cederet, e monaſterio tertio ſui regiminis anno, duobus ſcilicet annis & duobus fere menſibus, diſcedens anno 1061, in Galliam primum, ubi Aurelianis invenit diploma Caroli ſimplicis pro monaſterio S. Ebrulfi, indeque in Italiam eſt profectus, ubi Romanum pontificem adiit, a quo miſſi duo cardinales clerici cum literis apoſtolicis, qui

Digitized by Google

Rodbertum Willelmo duci reconciliarent. Quo audito dux ira excanduit. Rodbertus itaque ad Hugonem abbatem ſancti Dionyſii ſe recepit, a quo benigne acceptus eſt. Inde Oſberno abbati, qui ejus in locum ſuffectus fuerat, diem dixit in pago Carnotenſi coram Romanis cardinalibus. At cum ille & tempori & loco defuiſſet, eum Rodbertus ex auctoritate papæ tanquam Uticenſis abbatiæ invaſorem excommunicavit, omneſque Uticenſes monachi ut ipſum ſequerentur præcepit. Sicque Rodbertus cum undecim monachis ſuis confugit ad Alexandrum papam, qui eis S. Pauli eccleſiam conceſſit, ut illic ordinem ſuum tenerent, donec eis congruam habitationem provideret. Verum Rodbertus Willelmum de Moſterolo conſanguineum ſuum qui Campaniam obtinuerat adiit, qui ei monachiſque ejus mediam partem Aquinæ urbis conceſſit. Poſtmodum ad Rodbertum Wiſcardum Calabriæ ducem ſe contulit, a quo eccleſiam S. Euphemiæ ad litus Adriatici maris, ubi ruinæ antiquæ urbis quam Brixiam vocabant, poſitam accepit, ut cœnobium in honorem B. Mariæ conſtrueret. Idem cœnobium S. Trinitatis in urbe Venuſia eidem Roberto commendavit, inſuper tertium cœnobium in honorem ſancti Michaëlis in urbe Mellito exſtructum. Eumdem, cum aliquando in Galliam reverſus eſſet, Philippus rex Carnotenſem epiſcopum conſtituere voluit: at ille oblatam ſibi dignitatem recuſavit, ut diximus tomo octavo. Denique poſt annos fere ſeptemdecim, abbas ſanctæ Euphemiæ migravit ad Dominum idibus Decembris.

III. Oſbernus Erfaſti filius, apud Caletos ortus, a puero literis optime eruditus, primum canonicus Lexovienſis ſub Herberto antiſtite, ac demum in monaſterio S. Trinitatis de Monte ſub Iſemberto abbate factus monachus, a Rainerio Iſemberti ſucceſſore ad informandum novum Cornelienſe monaſterium miſſus eſt, unde diſcedente Rodberto, Willelmus dux conſultu Anſfridi Pratellenſis abbatis, & Lanfranci Beccenſium prioris, Oſbernum ab eodem abbate, cujus olim monachus fuerat, poſtulavit, eique nihil tale ſuſpicanti per cambutam Maurilii archiepiſcopi in ſynodo Rotomagenſi curam Uticenſis abbatiæ commiſit. Deinde Hugo Lexovienſis epiſcopus, juſſu ducis, eum ad Pratellenſe monaſterium adduxit, ibique ſtatim neſcientibus Uticenſibus monachis abbatem conſecravit, indeque Uticum perduxit, ac mœſtis fratribus ex imperio ducis impoſuit. Roma poſtea reverſus Robertus, coram Romanis cardinalibus in pago Carnotenſi certum diem præfixit Oſberno, qui cum non adfuiſſet, ab ipſo Rodberto auctoritate ſummi pontificis excommunicatus eſt. Sententia perculſi monachi, aufugerunt omnes. Verum S. Euphemiæ facto abbate Rodberto, ſupplices ad Alexandrum papam dedit literas Oſbernus: ipſe vero cauſa diligenter diſcuſſa, Rodberti abbatis qui præſens aderat rogatu, Oſbernum abſolvit, eumque in abbatia quietum & tranquillum remanere juſſit. In pauperes ac leproſos largiſſimus

A fuit Oſbernus. Anniverſarium ſolenne pro defunctis monachorum parentibus celebrandum VI calendas Julii conſtituit. In Franciam aliquando profectus, fundum Heldrici in pago Wilcaſſino a militibus & plebeiis recepit. Inde reverſus lecto diſcubuit, & poſt aliquot dies cum Uticenſis abbatiæ regimen quinque annis & tribus menſibus tenuiſſet, VI calend. Junii an. 1066 ſpiritum Deo reddidit, & in clauſtro juxta eccleſiam ſancti Petri ſepultus eſt, unde Mainerius ejus ſucceſſor ipſum poſt annos 17 in novum capitulum tranſtulit.

IV. Mainerius Goſcelini de Eſcalfoio filius, B abbate Rodberto monaſticam vitam amplexus eſt, a quo factus prior clauſtralis, ejus diſcedentis in locum de ſubſtituendo alio abbate cum Lanfranco egit. At excommunicato ſucceſſore Oſberno territus Mainerius Cluniacum ſeceſſit, ubi per annum unum Cluniacenſium rigorem expertus eſt. Inde ab Oſberno revocatus, in partem curarum prior monaſterii aſſumitur. Defuncto Oſberno, duos elegerant Uticenſes Rainaldum de Rupe & Fulconem de Warlenvilla. Neuter duci placuit, ſed Hugonis Lexovienſis epiſcopi procerumque conſilio Mainerium priorem, virum pietate & doctrina inſignem, mo- C nachis id moleſte ferentibus, eadem die qua Lanfranco Cadomenſem contulit abbatiam, anno ſcilicet 1066 præfecit. Ab Hugone XVII cal. Auguſti ante altare ſancti Petri conſecratus eſt. Novam baſilicam non ea quidem amplitudine, qua Robertus abbas deſtinarat, pulcherrimam tamen eſt adorſus. Monaſterium vero cunctis partibus abſolutum ædificavit, 92 monachis Uticenſem auxit familiam, ſimulque ipſo adminiſtrante mirum res domeſtica ſumſit incrementum. A Philippo Francorum rege obtinuit ut donationes omnes quæ Uticenſibus in Francia factæ fuerant, proprio diplomate confirmaret. D Sui vero regiminis anno 14 transfretavit in Angliam, quem rex Guillelmus ejuſque optimates donis pluribus cumularunt anno 1081. Et ut omnium firma poſſeſſio maneret, Uticenſibus præceptum regale factum eſt regis multorumque principum ſubſcriptionibus munitum, quod abbas Uticum rediens ſecum retulit, & ex integro refert Ordericus. Data eſt hæc charta an. 1081. Exſequiis regis Guillelmi adfuit Mainerius V idus Sept. 1087. Ipſe vero expletis in monaſterii regimine 22 annis & 7 menſibus fatis functus eſt an. 1089, in capitulo ſepultus. Hunc annum obitui Mainerii aſſignat chronicon Uticenſe, ex E quo colligitur quid ſit magis eligendum inter tria quæ apud Ordericum videntur repugnantia. Nam lib. III, pag. 477, dicitur monaſterium adminiſtraſſe 21 annis & 7 menſibus; eodem libro, pag. 494, 22 annis & 7 menſibus; libro vero V, pag. 574, 23 annis & 7 menſibus. Eodem anno, ſcilicet 1066 quo Lanfrancus, abbas creatus eſt, & eodem anno nempe 1089 obiit. Rurſum Serlo duobus tantum annis præfuit Uticenſibus, anno autem 1091 ad ſedem Sagienſem aſſumtus eſt: quæ omnia inducunt ut dicamus

Monaſt. Anglic. t. III, pag. 966 & ſeqq.

Mainerii tempus in præfectura Uticenſi 22 annis & menſibus 7 eſſe definiendum. Notatur in necrologio die 5 Martii.

V. Serlo de Orgeriis natus, a Mainerio in cœnobium admiſſus, ex priore in locum abbatis ſui defuncti ſuffectus eſt. Duobus tantum annis & 3 menſibus præfuit Uticenſibus, ex Orderico, maluitque ſine benedictione abbatiali manere, quam chirographum canonicæ profeſſionis, quod præter jus exigebat epiſcopus Lexovienſis, exhibere. In concilio Rotomagenſi an. 1091 x cal. Junii epiſcopus Sagienſis renuntiatus eſt.

VI. Rogerius I de Sappo parentibus Gervaſio & Emma ſatus, monachus Uticenſis, ſimplicitate, peritia literarum multaque honeſtate & dulcedine morum præditus, poſt triduanum jejunium convocatis Serlone epiſc. Sagienſi, abbatibuſque Fulcone Divenſi, Arnulfo Troarnenſi & Radulfo Sagienſi, a toto conventu XII cal. Aug. an. 1091 electus eſt. Protinus in Angliam transfretavit cum Ernaldo de Tilliolo ut electionem Uticenſium Roberto duci Normanniæ exhiberent. Eam dux ratam habuit, & Willelmus Angliæ rex eidem electo omnia quæ pater ſuus ejuſque proceres Uticenſibus contulerant confirmavit. Aderat anno 1092, cum dens ſancti Nicolai in eccleſia Noromenſi ſuſceptus eſt. Uticum reverſus, a fratribus abbas ſuſcipitur XV calendas Januarii. Anno autem tantum 1099 IV cal. Septembris conſecratus eſt. Giſlebertus quippe Lexovienſis epiſcopus eum benedicere diu recuſavit. At regali tandem mandato parere oportuit. *Regalis pietas,* inquit Ordericus, *a monachis requiſita jure prævaluit, & pertinaci epiſcopo imperavit, ut mores quos anteceſſores ejus in Normannia ſub patre ſuo tenuerunt, obſervaret, & abbatem ſine alicujus novitatis exactione conſecraret.* Eodem anno nova baſilica a tribus epiſcopis dedicata eſt XVII calend. Novemb. al. idibus Nov. Ad monaſticam profeſſionem 115 diſcipulos admiſit, quorum 12 ad conſtruendum apud Nogionem cœnobium ſuppeditavit. Annis & ægritudine fractus ab Henrico Anglorum rege facultatem obtinuit qua Uticenſibus alium ſibi præficere abbatem liceret. Paucis poſt annis Dominicæ videlicet Incarnationis an. 1126, juxta Ordericum, aut ſequenti, juxta chronicon Uticenſe, idibus Januarii a ſuſcepto cœnobii regimine 34, in cœlum migravit. Corpus ejus in capitulo ſepultum eſt, cujus memoriæ epitaphium Ordericus ſcripſit.

VII. Guarinus *des Eſſarts* cognomento parvus, Roberti & Giſlæ filius, monachorum 66 quos in capitulo Rogerius abbas congregarat calculis in abbatem cooptatus eſt. Rex Angliæ Henricus de conſilio Turſtini Eboracenſis archiepiſcopi, & Stephani Carnotenſis abbatis, qui poſtea patriarcha fuit, capituli Uticenſis vota comprobavit. Die vero feſto Aſcenſionis anno 1123, a Johanne Lexovienſi epiſcopo conſecratus eſt Guarinus, qui imprimis laudatur ab Orderico, quod Rogerio ſeni benigniter ſervivit eique per tres annos, quibus poſtmodum ſupervixit, ut patri filius & magiſtro diſcipulus obſecundavit. Concilio Rotomagenſi adſuit anno 1128, ampliſſimumque ab Henrico rege diploma obtinuit. Charta III. col. 204. Biennio poſt ad Claramvallem cum abbate Reſbacenſi Natali profectus eſt, ubi cum S. Bernardo locuti, magnam in eo ſapientiam invenerunt. Inde reverſus Reſbacum, brachium ſancti Ebrulfi ab abbate impetravit VII calendas Junii 1130. Prioratus Novi mercati a Willelmo *de Roumare* anno 1132 fundatus eſt ſedente Guarino, qui in militis cujuſdam exſequiis celebrata ſolenniter miſſa in morbum incidit XVII calendas Julii an. 1137. Sacramentis omnibus rite ſuſceptis, finem vivendi fecit XI calendas menſis ejuſdem, ætatis 66, monaſticæ profeſſionis 43, regiminis vero 14. Sepultus eſt in capitulo ad Oſbernum abbatem a Giſleberto Sagienſi epiſcopo, ejuſque epitaphium Ordericus ejus olim ſodalis compoſuit.

VIII. Richardus I de Legreceſtria, natione Anglus, Legreceſtræ quondam canonicus, ex Orderico, *ſexdecim annis ante converſionem in curia Roberti conſulis de Mellento cauſarum cenſor, arcanorum conſcius, & in agendis rebus familiaris conſiliarius. Poſtmodum monachus fuit literatus, religioſus, facundus & pluribus bonis atque claris chariſmatibus inſtructus.* Dum eſſet prior, a fratribus, quibus gravis erat ejus cenſura, laceſſitus eſt, ſed fruſtra. Mortuo tamen Liræ abbate, ad ſupplendum ejus locum poſtulatur, at cum ſe exorari non facile ſineret, contigit Guarinum ex hac vita migrare. Nulli autem fratrum ſanguine conjunctus, abſens quoque & in Anglia negotiis monaſterii curandis ſex jam menſes incumbens, ad eccleſiæ Uticenſis regimen annuente rege Stephano aſſumtus eſt die feſto ſancti Johannis-Baptiſtæ menſe Junio. Concilio Lateranenſi adſuit anno 1139, unde reverſus, in Angliam trajecit, ubi plurimis laboribus fatigatus, in Quadrageſima febres incurrit, quibus per multos dies vexatus, poſt Paſcha lethali a medicis potione accepta oppreſſus VII idus Maii 1140, tertio ſui regiminis anno interiit. Corpus ejus in Torneienſe monaſterium delatum, in eccleſia B. Mariæ ante crucifixum a D. Roberto ejuſdem cœnobii abbate & monacho quondam Uticenſi ſepultum eſt.

IX. Rannulfus quadraginta annorum monachus, ex priore ſancti Martini de Nogione ſuper Andelam electus abbas, cum literis Hugonis archiepiſcopi & Johannis Lexovienſis ad Stephanum regem in Angliam profectus, confirmationem adeptus eſt, & ex Anglia reverſus VIII idus Novemb. 1140, a Johanne epiſcopo abbas conſecratur. Obiit XIV cal. Novemb.

X. Bernardus monachus Uticenſis, abbas factus, multum æris alieni contraxit, qua de cauſa exauctoratus eſt an. 1159. Vix per annum præfuit monaſterio, quo tempore chartam confirmationis obtinuit a Roberto Lincolnienſi epiſcopo. Vide epiſtolas 12, 13, 61, 69 Arnulfi Lexovienſis epiſcopi, tom. XXII Bibliothecæ Patrum Lugdunenſium, pag. 1309 & ſeqq.

Digitized by Google

XI. Robertus II *de Blangis* ex monacho A Becci factus abbas prima hebdomada Septuageſimæ an. 1159, bullam ab Alexandro III obtinuit, qua confirmantur cellæ de Altifago, de Nogione, de Novoforo, de Parnis, de Capella, de Maulia, de Marchevilla, de Aquilavilla, de Villariis, de Molendinis, de Curta Haraia, de S. Senerico & de Norum. Ricardus de Altifago confirmavit bona prioratus de Altifago fundati ab Gulberto atavo. Diſſidia habuit Robertus cum Roberto comite Gloceſtriæ filio naturali Henrici I, pro eccleſia de Sappo, quos conciliavit Rotrocus Ebroicenſis epiſcopus qui regalem juſtitiam per totam Normanniam tunc B temporis exercebat, abbaſque comiti dedit duos paleſridos valentes 20 libras. Querelam quoque habuit cum Frogerio Sagienſi epiſcopo pro procurationibus in cellis ſancti Ebrulfi in diœceſi Sagienſi ſitis, a quibus abſolutus eſt Robertus a Rotroco eodem facto archiepiſc. Rotomagenſi, qui coegit moniales Villaris Caniveti decimas ſolvere ſancto Ebrulfo, quas utpote de ordine de Savigneio recuſabant. Occurrit Robertus an. 1167 in chartis Becci, & 1175 in Trappenſibus. Obiit 1177 XI calend. Februarii.

XII. Radulfus I de ſancta Columba factus eſt abbas 1178, ex Roberto de Monte. Huic C reſtituit Radulfus epiſcopus Lexovienſis eccleſias *de Augeron*, de Orgeriis & de Croiſillis, de quibus Arnulfus deceſſor de voluntate potius quam de jure monachos ſpoliaverat. Gaufrido filio & cancellario Henrici II regis fraternitatem domus conceſſit Radulfus, & e vivis exceſſit XIV cal. Febr. 1188, modo 1189.

XIII. Ricardus II Radulfo ſucceſſit. *Huic compatri ſuo* Guillelmus de S. Senerico confirmavit omnes donationes a deceſſoribus factas, & Rotrocus Perticenſis comes quidquid Uticum in terris comitis tenebat anno 1189 X calend. Auguſti coram Gervaſio abbate de Trappa. De- D functus IV idus Martii 1189, nunc 1190, ſepultus eſt in capitulo.

XIV. Raginaldus Ricardum excepit, quo ſedente Herbertus *de Aumeneſches* prior *de Warich* in Anglia, Uticum attulit III non. Martii 1213 reliquias, quas donaverat Petronilla comitiſſa Leyceſtriæ, quas a Jeroſolymis attulerat Robertus comes maritus ejus. Inſequenti anno III idus Julii Reginaldus ipſe e Reſbaco attulit reliquias de ſancto Ebrulfo, de S. Agylo abbate, & de ſancto Anſberto, quas impetraverat, ea lege, ut quotannis apud Uticum ſancti Agyli feſtum in albis celebraretur. Depoſitus fuiſſe legitur Ragi- E naldus, & obiiſſe 12 Octobr. 1214. Jacet in cella de Parnis in diœceſi Rotomagenſi.

XV. Herbertus, quo præſente Thomas comes Pertici ſuper majus altare juravit fidelitatem ſervaturum ſe abbatiæ pro villa Marchevillæ anno 1215, die 3 poſt tranſlationem S. Benedicti. Obiit V calend. Junii 1217.

XVI. Gaufridus I, cujus temporibus Robertus Rotomagenſis archiepiſcopus Uticenſibus confirmavit facultatem a Walterio prius conceſſam decimas eccleſiaſticas clericis quibuſcumque de provincia idoneis tradendi ad firmam pridie nonas Julii 1217. Obiit anno 1218.

XVII. Rogerius II de Salmonvilla monachus Beccenſis, ex priore B. Mariæ de Prato, ſeu de Bono nuncio Rotomagenſi, ad Uticenſis cœnobii regimen vocatus eſt. Huic fidelitatem profeſſus eſt Robertus *de Baugency* anno 1218. Loco anniverſariorum quæ a monachis negligebantur, copioſas pro defunctis eleemoſynas fieri conſtituit 1219 in Quadrageſima. Generalem quoque eleemoſynam aſſignavit in die defunctorum. Societatem iniit cum Willelmo abbate Sagienſi anno eodem, quo Guillelmus epiſcopus Catalaunenſis & Pertici comes fidem juravit abbatiæ S. Ebrulfi pro villa Marchevillæ die 3 poſt feſtum ſancti Johannis ante portam latinam, coram Rogerio abbate, qui anno 1223 ſocietatem iniit cum Johanne abbate Reſbacenſi, & renovavit cum Guillelmo Gemeticenſi. Eodem anno inſtituit ut in Dominica Palmarum ab uno ſacerdote ſtola, & manipulo & cappa pretioſa induto euchariſtia ad ſupplicationem deferretur. Occurrit anno 1230 in chartis Becci. Fabricam eccleſiæ ſancti Ebrulfi inchoavit anno 1231, biennioque poſt obiit VIII cal. Sept. 1233.

XVIII. Nicolaus I electus eſt anno 1233, monachique pro eo regalium copiam a rege poſtularunt hoc anno, ex chartis theſauri. Excepit hominium Stephani *de Sancerre* pro villa Marchevillæ anno 1234, pridie tranſlationis ſancti Benedicti. Occurrit annis 1242 & 1245 in chartulario Conchenſi. Abbatis officio quatuor & decem annos functus, ſedem reliquit anno 1247, ut ad Cartuſianorum ordinem tranſiret in Cartuſia Vallis Dei prope Mauritaniam, cujus poſtea prior fuit. Hanc vitam cum meliore commutavit XV calendas Octobris. Hæc quidem eruuntur tum ex chronico, tum ex necrologio Uticenſi. Attamen monachi S. Ebrulfi Ludovico regi ſignificant a ſe electum abbatem Michaëlem de Novo mercato monachum ſuum, ut ei ſe exhibeat qualiter in caſu ſimili fieri conſuevit an. 1234 Sabbato I poſt feſtum ſancti Nicolai, Prob. libert. eccleſ. Gallic. tom. I, pag. 601.

XIX. Richardus III de valle *de Corjon* natus, memoratur in tabulis an. 1249. Capitulo Carnotenſi vendidit anno 1260, die Jovis ante Purificationem B. Mariæ, tres modios vini apud Carnotum in decimis vini, quæ fuerunt quondam Girardi Boëlli. Caput S. Ceciliæ de capſa veteri in vas argenteum tranſtulit anno 1267. Muris cinxit monaſterium. Mortuus nonis Octobris an. 1269, ſepelitur in capitulo.

XX. Nicolaus II de Villaribus ex priore de Molendinis factus abbas, ſponte ceſſit an. 1274, & fuit prior de domo *Maugis*, unde rediit Uticum, ubi obiit VI calendas Septembris.

XXI. Willelmus I *de Montpinçon* petita a monachis eligendi licentia electus eſt an. 1274, & confirmatus a Guidone epiſcopo qui regalia pro eo a rege poſtulavit. Hoc autem anno ballivo regis apud Rotomagum declaravit abbatiam

S. Ebrulfi ratione obſequii ſui erga regem teneri mittere loricam ad exercitum, quam mittit dominus *de Baugency* ratione terræ ſuæ; ob alia vero bona ſua ad reddendum duntaxat Deo ſervitutis religioſæ officium adſtringi, quippe quæ in puram eleemoſynam data eis ſunt, tam a fundatore H. *de Grentemaiſnil*, quam aliis, maxime dominis de S. Senerico, de Feritate, de Gaceio, de Merula, quæ omnia fuerunt confirmata in puram & liberam eleemoſynam a regibus Angliæ Willelmo, Henrico veteri, Henrico juvene & a Richardo. Cum P. priore Longævillæ ſocietatem iniit anno 1280, & cum Gemeticenſibus an. 1281, obiitque nonis Novembris anni certe ejuſdem, quo monachi ſancti Ebrulfi eligendi abbatis facultatem a rege poſtulant in regeſto 16 chartarum theſauri.

XXII. Gaufridus II *de Girouart* filius Johannis & Æliciæ, ex priore de Altiſago abbas electus, auctoritateque pontificali & ordinaria confirmatus eſt ab epiſcopo Lexovienſi, qui an. 1281 regem rogavit ut regalia ei concederet. Memor præſidii ſibi olim & monachis Uticenſibus conceſſi a Matthæo de Vindocino abbate S. Dionyſii dedit menſe Decemb. 1287 ad Reginaldum ejus ſucceſſorem literas, quibus participem ſuarum precum eum faciunt, ſpondentque pro eo defuncto miſſam ſolennem. Confirmavit an. 1298 fundatam a Simone *d'Alençon* capellano ſuo miſſam perpetuam de Spiritu Sancto dum viveret & de defunctis poſt mortem. Sponte ceſſit Gaufridus an. 1303, quo capitulum eligendi abbatis a rege facultatem petiit, ex regeſto 16 chartarum theſauri.

Chart. VI. col. 288.

XXIII. Thomas *du Doet Artus* natus de Valle Corjonis, ex camerario abbas, obiit III calendas Maii 1309 ſepultus prope Ricardum de Valle Corjonis.

XXIV. Nicolaus III de Ponte Cardonis de Ductu natus, excepit hominium Johannis *de Courtenay* tutoris Simonis & Mariæ *de Melun* pro Marchevilla an. 1310 Sabbato poſt Aſcenſionem. Miſſam perpetuam pro eo fundavit conventus. Multa pro bono ordine ſtatuit Nicolaus, voluitque ut monachi in feretro ſepelirentur. Ceſſit an. 1316, ſeceſſitque in domum *Maugis*, unde reverſus Uticum, moritur 24 Februarii, ſepeliturque in capitulo prope Richardum de Valle Corjonis & Thomam de Ductu, *ut qui unanimes fuerunt ipſis viventibus & amici, uno quoque ſanguine & patria procreati, in morte locali nulla diſtantia ſeparentur.*

XXV. Radulfus II *Grente* prior de Waris in Anglia, divina inſpiratione ab omnibus monachis nominatus abbas anno 1316, ſcyphos argenteos eis dedit. Obiit VIII idus Novembris 1318.

XXVI. Richardus IV *de Tieſcelin* ex priore clauſtri abbas, Henrico *d'Avaujour* vendidit an. 1322 in vigilia S. Thomæ apoſtoli quidquid habebat apud turrim Mabiliam. Excepit anno 1323 hominium Simonis *de Melun* pro Marchevilla. Officium cantoris fundavit an. 1328. Eccleſiam decoravit, majorem turrim plumbo obtexit. In monaſterium & fratres beneficus meruit defunctus bis in anno anniverſariis ſublevari. Obiit IV calendas Junii 1334.

XXVII. Nicolaus IV *Hebert* Morenvilla oriundus, ex priore clauſtri abbas, decrevit an. 1340 ut feſtum S. Benedicti eadem ſolennitate ac feſtum Annunciationis feſtaque SS. Ambroſii & Hieronymi in albis celebrarentur. Monaſterium devote ac ſtrenue gubernavit. Ceſſit 14 Maii 1347, & receſſit ad vetus Meſnilium, defunctus 14 Maii 1352.

XXVIII. Elias una cum Guillelmo epiſcopo Lexovienſi tranſegit anno 1353 cum priore S. Martini de Vallibus.

XXIX. Johannes de Boſco Genſcelini filius Petri & Aliciæ, attulit anno 1358 reliquias S. Ebrulfi. Huic præſidii literas dedit Eduardus III annis regni 32, 33, 34 & 36. Abbatis hujus tempore Johanna *Bacon* dedit S. Ebrulfo menſe Aug. 1364 quidquid habebat in parochia ſanctæ Crucis de Garentonna. Fundavit anniverſarium pro ſe & parentibus Johannes, qui obiit XVI calendas Octobris 1366. Ch. VIII. col. 212.

XXX. Philippus *le Breton* ſucceſſit anno 5 Urbani V. Societatem renovavit cum Johanne abbate Reſbacenſi. Ejus tempore Robertus epiſcopus Ebroicenſis indulſit monachis Uticenſibus 6 Octob. 1370, ut ad caſtrum Firmitatis ſecederent propter ingruentia bella. Quadriennio poſt domum apud Faleſiam locarunt, quam morticinii jure donavit rex menſe Decemb. 1374. Ad S. Ebrulfum reverſi, monaſterium de licentia Caroli V munierunt. Officium infirmarii fundavit Philippus anno 1390, qui obiit 7 Sept. 1392. Quatuor poſt menſibus Hugo abbas Reſbacenſis literis datis 7 Januarii 1392 (1393), ſignificavit defunctum Johannem deceſſorem ſuum.

XXXI. Guillelmus II *de Vergy* archiepiſcopus Biſuntinus & cardinalis tit. S. Ceciliæ ab anno 1391, inſequenti a Clemente VII, qui collationem poſt mortem Philippi ſibi ſervaverat, obtinuit commendam S. Ebrulfi, quam tenuit a Paſchate 1392 ad diem 11 Novemb. 1395, quo permutavit cum ſequenti priore S. Imerii in Algia.

XXXII. Robertus III *le Tellier* Rotomagenſis, monachus Becci & prior ſancti Imerii in Algia, permutatione facta cum cardinali factus eſt abbas a Benedicto XIII, qui commendam revocarat, occurritque jam eo nomine anno I Benedicti XIII, V calendas Auguſti, id eſt 28 Julii 1395. Cameræ apoſtolicæ ſolvit 40 florenos 14 Auguſti 1396. Huic die 5 Januarii 1405 (1406) ſcripſit Hugo abbas Reſbacenſis de duobus monachis qui ad Uticum profecti fuerant. Litem habuit cum heredibus cardinalis de Vergeio, quam abſtulit 5 Decembr. 1407. Memoratur annis 1399, 1400 & 1408 20 Aprilis in chartis authenticis *D. de Gaignieres.* Subditos ſuos verbo & exemplo ſolerter rexit, eccleſiamque reditibus & bonis ampliavit, defunctus 29 Maii 1408.

Digitized by Google

XXXIII. Michael Philippi natus de *Airtentonum*, prior de Nogione, factus abbas poſſeſſionem iniit 11 Julii 1408. Vir fuit literis cultiſſimus, facultatis Pariſienſis doctor in utroque jure. Encyclicas de morte Roberti deceſſoris factus abbas dedit literas, quas habes Ampliſſ. collect. tom. I, col. 1745. Dum Luteciæ ſtudiis operam daret, a Carolo VI ſpeciali diplomate obtinuit jus evocandi ad ſenatum Pariſienſem omnes qui monachis S. Ebrulfi aliquid negotii faceſſerent. A ſummo pontifice delegatus, abbatiæ ſancti Martini confirmavit 20 Julii 1414 annexas a Johanne epiſcopo plures parochias. Occurrit annis 1408, 1412, 1425 & 1433 in collectaneis *D. de Gaignieres*. Salvus conductus ei datus eſt ab Henrico V Angliæ rege in ducatu Normanniæ anno regni 5, ſalva gardia in comitatu Orbecenſi an. 6, literæ de non moleſtando abbate ob non præſtitum fidei ſacramentum anno eodem, nonoque ab eodem rege temporalia ei fuere reſtituta. Cartuſianis quibus Henricus rex circa id tempus tres prioratus Uticenſis monaſterii in Anglia ſitos conceſſerat, ſtrenue reſtitit Michael, dataque ad ipſos 27 Octobr. 1416 epiſtola ut ab incœpto deſiſterent hortatus eſt. Cum vero his nil moti Cartuſiani per fas & nefas beneficiorum ſibi a rege conceſſorum bonis perfrui conarentur, Michael abbas regem ipſum & Cartuſianos ad concilium Conſtantienſe quod tunc temporis congregatum erat appellavit. Multi abbates Normanniæ, quibus ſimilis inflicta fuerat injuria, Michaeli ſeſe adjunxere, plurimas Henrico V & VII obtulerunt literas, ſed incaſſum. Michael quoque ab abbatibus Romam miſſus, a cardinalibus & ſummo pontifice obtinuit tum ad Cartuſianos, tum ad regem Angliæ regnique proceres literas. Quid inde factum ſit ignoratur, niſi quod hereditas noſtra verſa eſt ad alienos, quibus poſtea male ceſſit. Michael regi fidem juravit 24 Junii 1433. Incarceratus fuit & apud Faleſiam obiit x calend. Apr. 1438 (1439). Jacet in capitulo.

XXXIV. Robertus IV *l'Apoſtole* natus de Magno Saxo, ex ſubpriore abbas receptus eſt 14 Maii 1439. Tempus ad recenſenda monaſterii bona obtinuit 16 Auguſti 1442 & 20 Julii 1443. Regi juravit fidem 25 Julii 1450. Superſtes 26 Novembris 1457. Obiit pridie calendas Maii 1459. Jacet in capitulo.

XXXV. Guillelmus III *le Scilleys* prior de Curta Haraia, a monachis cum aliis ad regem morantem in oppido Raſſilliaci prope Cainonem die 4 menſis Maii 1459 deputatus, electus eſt. Regi fidem dixit 18 Aug. 1459 & 21 Oct. 1461. Occurrit 15 Februar. 1460, 12 Dec. 1464 & 13 Apr. 1466 in collectaneis *D. de Gaignieres*. De eo legitur in chronico: *Anno 1466 Sept. 22, quod non ſine gemitu referimus, obiit vitæ venerabilis dominus Willelmus* Seilleys *quondam hujus cœnobii humilis abbas, quem genuit Uticenſis burgus, qui Uticenſes ſtructuras ob ſtragem guerrarum ubique ruinoſas magnifice reparavit, nova ædificia conſtruxit, redditus, eccleſiam longe lateque ampliavit. Quid plura! eccleſiam ſpiritualibus, necnon temporalibus ſtrenue rexit. Poſtea in itinere Romano* (redeundo) *optimo fine quievit, & in abbatia ſancti Sequani, quinque leucis a Divione diſtanti, juxta portam chori inhumatur ejus corpuſculum.*

XXXVI. Jacobus *de l'Eſpinaſſe* nobilis Æduenſis, monachus Cluniacenſis, factus abbas Uticenſis, confirmatur a vicariis generalibus Lexovienſis epiſcopi 2 Dec. 1466. Regi fidem juravit 9 Febr. 1466 (1467); reperiturque annis 1470, 1475 & 1476 17 Dec. Regularium poſtremus obiit pridie cal. Nov. 1484, ſepultuſque eſt in capitulo ſub tumba lapidea. Ceſſerat ante mortem in gratiam ſequentis, aſſignata ſibi penſione in omnia monaſterii beneficia.

XXXVII. Augerius *de Brie* canonicus Carnotenſis & Cenomannenſis, licentiatus in legibus, protonotarius apoſtolicus, primus abbatiam ſancti Ebrulfi in commendam obtinuit, cujus poſſeſſionem ut coadjutor iniit 21 Apr. 1477. Inſequenti fidem juravit regi 24 Apr. 1478. Cum Jacobo deceſſore plurimas habuit lites, demumque compoſitionem fecit, qua Antonius *de l'Eſpinaſſe* ſacriſta Silviniacenſis in diœceſi Claromontenſi priorque de Parnis opima in abbatiam penſione potiebatur anno 1487, & præſentabat ad tertiam partem beneficiorum. Carolo VII fidem juravit Augerius apud *Montils-les-Tours* 17 Febr. 1483. Ejuſdem ad preces Georgius *d'Amboiſe* archiepiſcopus Rotomagenſis & ſedis apoſtolicæ legatus abbatibus S. Ebrulfi indulſit facultatem pontificiis veſtibus utendi & tonſuram conferendi 12 Maii 1502, quæ facultas ſuum non ſortita eſt effectum propter commendam. Ceſſit Augerius ſimul abbas Latiniacenſis, die 6 Maii 1503, & Romæ deceſſit ineunte Octobri 1503, al. 1504, poſt 28 annos commendæ.

XXXVIII. Felix I *de Brie* Augerii nepos, decanus Cenomannenſis & protonotarius apoſtolicus, commendam S. Ebrulfi a Julio II obtinuit die 11 Decemb. 1503, vacantem per ceſſionem Georgii *d'Amboiſe* cardinalis archiepiſcopi Rotomagenſis, cui eam dimiſerat Augerius die 6 Maii 1503, ut ad nepotem transferret cardinalis. Æmulum tamen paſſus eſt Felix Guillelmum *de Hellenvillier* monachum ſancti Ebrulfi poſtea abbatem Ibriacenſem, qui a monachis electus, a vicario generali confirmatus eſt. Jus ſuum uterque aliquandiu tueri conatus eſt. At ſcacarii Rotomagenſis edicto 4 Januarii anni 1505 (1506) Felici adjudicata eſt commenda, qui pacifice gaviſus non eſt ante annum 1509. Interim Godefridus *Hebert* Conſtantienſis epiſcopus & protopræſes parlamenti Rotomagenſis, qui pendente lite Uticum venerat, ut de ſequeſtri ordinaret, ſtatuit ut 30 ſcuta aurea, quæ ſibi hanc ob rem debebantur, ad teſtitudinem chori conficiendam impenderentur, quæ anno 1505 abſoluta eſt. Felix autem poſt diuturnas cum monachis lites pro reſtauranda & reformanda abbatia, ſuperſtes adhuc 3 Septembris 1546, obiit 23 menſis ejuſdem.

XXXIX. Gabriel *le Veneur* epiſc. Ebroicenſis, abbas

abbas Liræ, Greſtani, priorque S. Imerii, ſancti Ebrulſi commendatarius, poſſeſſionem iniit 28 Dec. 1546, & obiit 24 Januarii 1574.

XL. Antonius I *Ebrard de S. Sulpice* poſſeſſionem adeptus 21 Martii 1575, reperitur 4 Junii & 20 Novembr. factus eſt anno ſequenti epiſcopus Cadurcenſis, ubi vide.

XLI. Ludovicus *d'Eſt* cardinalis fato functus eſt anno 1586.

XLII. Antonius II *de Roquelaure* œconomi titulo poſſedit abbatiam, cujus adminiſtrationem cuidam nomine Sarroni commiſit, & reditibus fruitus eſt ab an. 1588 ad annum uſque 1595. Multa tum paſſi ſunt Uticenſes, quorum calamitatibus mota duciſſa Nemoſienſis ſoror cardinalis Ludovici *d'Eſt*, legitimum abbatem nominari procuravit. Fuit ille

XLIII. Franciſcus I *de Saquepée de Selincourt* preſbyter Ambianenſis, domus duciſſæ præfectus, commendam jam tenebat anno 1596, ut patet ex duobus actis 21 Julii & 11 Decembris anni ejuſdem. In gratiam regis reverſus, obtinuit ut cauſæ ſuæ ad majus conſilium evocarentur 24 Februarii 1597, quod dictum approbavit conſilium 1 Aug. Bullis donatus ultima Martii 1597, poſſeſſionem per procuratorem apprehendit 13 Julii anni ejuſdem, relictiſque omnibus mundi curis, Uticum ſeceſſit, ubi ruinas reparavit & ſedilia chori refecit. Diſciplinæ monaſticæ zelator eximius divinis officiis interdiu noctuque primus aderat, labore manuum exercebatur. Verbo tandem & exemplo ad obſervantiam regulæ quam profeſſus non erat, monachos ei voto adſtrictos ſedulus hortabatur. Obiit V calendas Martii 1613. In capitulo ſepultus jacet.

XLIV. Carolus I *Chaliveau de la Bretonniere* regi a conſiliis & eleemoſynis, & præfectus domus ducis de Nemoſio, ejus favore adeptus commendam S. Ebrulfi anno 1615, a rege quoque obtinuit ut cauſæ ſuæ ad conſilium majus evocarentur ultima Februarii 1623, quod conſilium approbavit 27 Junii. Multas poſſeſſiones quæ alienas in manus tranſierant, recuperavit, inde dictus benemeritus abbas in tumba pone majus altare, ubi ſepultus eſt, obiit autem IX calendas Decembris 1625.

XLV. Nicolaus V *Haligre* filius Stephani Franciæ cancellarii, jam abbas S. Jacobi Pruvinenſis, priorque S. Jacobi de Piramilio, commendam Uticenſem annos natus 16 obtinuit. Bullis donatus 26 Dec. 1625 poſſeſſionem per procuratorem apprehendit 21 Martii ſequentis. Congregationis ſancti Mauri monachos Uticum induxit 14 Decemb. 1628, obiitque in finibus Hiſpaniarum captus ab hoſtibus 26 Oct. 1638.

XLVI. Antonius III *Barberin* nepos Urbani VII, cardinalis epiſcopus Præneſtinus, archiepiſcopus Remenſis, majorque Franciæ eleemoſynarius, abbas Uticenſis nominatus ultima Martii 1639, bullas obtinuit 12 Nov. anni ejuſdem. Poſſeſſionem per procuratorem iniit 14 Martii 1640. Obiit 3 Auguſti 1671.

XLVII. Guillelmus IV *Egon* cardinalis *de*

A *Furſtemberg*, Uticenſis abbas nominatus 24 Oct. 1671, poſſeſſionem iniit 6 Februarii 1672. Ceſſit anno 1689 in gratiam ſequentis, obiitque Pariſiis 10 Aprilis 1704, ætatis 75.

XLVIII. Felix II *Egon* princeps *de Furſtemberg*, Guillelmi nepos, renunciatus 2 Febr. 1689, obiit menſe Auguſto 1695, etiam abbas Barbelli.

XLIX. Franciſcus II *Gobert* comes *d'Apremont* & *de Reckeim*, canonicus Argentoratenſis & Colonienſis, podagra moritur anno 1702 circa Natale Domini.

L. Carolus-Philippus *Gobert* Franciſci germanus, canonicus Argentinenſis & Colonienſis,
B a rege in vigilia Paſchæ 1703 nominatus abbas, obiit menſe Sept. 1719, etiam abbas Barbelli.

LI. Carolus II *de S. Albin* abbas ſancti Audoëni Rotomagenſis, nominatur a rege ſancti Ebrulſi Uticenſis 8 Jan. 1721, inde archiepiſcopus Cameracenſis, &c. Vide tomos VII, col. 544, IX, col. 559, & XI, col. 155.

BERNAICUS.

POſitum eſt Bernaicenſe ſanctæ Mariæ monaſterium ad Carentonam fluvium, qui per rivos in canales deductus cœnobium interfluit.
C Judithæ Conani junioris Britanniæ ducis filiæ & Richardi II ducis Normannorum primæ uxori prima debet incunabula. Hæc enim auctore Guillelmo abbate Fiſcannenſi de bonis a marito conceſſis monaſterium in honorem beatæ Mariæ inchoavit in loco qui *Bernaicus* priſcorum dictus eſt vocabulo, ſed morte interveniente an. 1024, perficere non potuit. Piæ conjugis obſecundans conſilio Richardus illud Willelmo Fiſcannenſi abbati perficiendum & monaſticis inſtitutis informandum commiſit, perfectumque impenſe dotavit ſolenni diplomate dato apud Fiſcannum an. 1025, non an. 1027, indict. quippe VIII,
D regnante Roberto anno 38, annuentibus filiis ſuis Richardo atque Roberto archiepiſcopo, Roberto, aliiſque provinciæ epiſcopis & proceribus. Diploma habes in Neuſtria pia p. 398. Subſecutis deinde Gallos inter & Anglos bellis, gravia ſunt paſſi detrimenta Bernaicenſes, graviora a perduellibus calviniſtis, qui monaſterium ac urbem expilarunt anno 1563. Graviſſima in urbis obſidione an. 1590 a fœderatis militibus, qui monaſterium magnamque urbis partem incenderunt. Pace reddita, ut ædificiis moribuſque reſtitueretur honos, Drogo *Hennequin* plurimum laboravit, reformatoſque ſancti Mauri
E monachos appellavit anno 1628, qui dejectos relevarent muros, religionemque avitam revocarent. Bernaicenſi monaſterio non ſtatim abbas præfuiſſe videtur: nam Guillelmus abbas Fiſcannenſis Judithæ quidem locandorum fundamentorum auctor fuit, ipſique ab origine perficiendum monaſticeque ordinandum a Richardo Normannorum duce commiſſum eſt monaſterium. At Bernaicenſis abbas fuiſſe non legitur, ſicut nec Radulfus, nec Theodericus, qui a Roberto de Monte monaſterii cuſtodes, id eſt procuratores

ſeu œconomi dicuntur, minime vero abbates. A At dum monaſterii res curare debuiſſent, Radulfus dedit Bellum-montellum Hunfrido de Vetulis, factus poſtea abbas ſancti Michaëlis; & Theodericus medietatem burgi Bernaici patri Rogerii de Montegomerici, quæ in Alenconiorum comitum manus delapſa, comitatus titulum accepit: unde abbatem inter & Petrum Alenconii comitem lis exorta Philippi regis auctoritate comprimitur anno 1280, definiturque conditum a Richardo duce cœnobium regi Francorum domino Normanniæ ſubjectum eſſe. Cuſtodum hujus modi officium brevi excidit totaque monaſterii adminiſtratio penes ſolos abbates remanſit, quorum nonnulli e Fiſcanno quaſi e matre educti ſunt. Illorum hæc fere eſt ſeries.

Abbates.

I. Vitalis Fiſcannenſis monachus, primus Roberto de Monte fuit abbas Bernaici, Uticum ad tumulandum amicum ſuum Oſbernum abbatem acceſſit an. 1066. Bellobeccenſe prædium ubi conſtituta ſancti Michaëlis cella a Rogerio *Porchet* aliiſque nobilibus excepit, non quidem an. 1061, uti ferunt editæ apud Arturum donationis literæ, ſed cum Willelmus Anglorum rex apud Illebonam in concilio moraretur. Subſcripſit literis ejuſdem pro fundatione prioratus Pleſſæi Grimoldi. Cum autem abbatiam de Bernaico ex minimo multum ſublimaſſet, dignus viſus eſt Angliæ conquæſtori abbatia de Weſtmonaſterio, quam de licentia abbatis Fiſcannenſis jam ſenis, qui ægre annuit, ei regendam commiſit Willelmus. Vide Analecta Mabillonii tom. I, pag. 219 & ſeqq.

Chart. III. col. 66.

II. Oſbernus Vitalis germanus, Troarnenſis monachus, a Willelmo rege eſt electus cum bona venia Johannis abbatis Fiſcannenſis, qui aſſenſum præbuit ea lege, ut accepta licentia ab abbate Troarnenſi Oſbernus fieret monachus Fiſcannenſis, & obedientiam ſecundum regulam ſancti Benedicti & ordinem profiteretur. Exſequiis Guillelmi conquæſtoris apud Cadomum ſepulti anno 1087 interfuit.

III. Robertus *Noé* omiſſus a Roberto de Monte innoteſcit ex ejus epitaphio, in quo anno 1128 die 1 Nov. obiiſſe legitur in Neuſtria pia. Sunt qui & epitaphium & Robertum recentiorum eſſe temporum autumant.

IV. Nicolaus Fiſcanni monachus ſolo nomine cognoſcitur.

V. Richardus I Fiſcanni quoque monachus diſſidium habuit cum Henrico abbate Fiſcannenſi, a quo pendere recuſabat, quos an. 1142 conciliavit Lexovienſis epiſcopus Arnulfus, ſtatuens abbates Bernaici e gremio Bernaici aut Fiſcanni deinceps aſſumendos, coram teſtibus Hugone archiepiſcopo & abbatibus S. Audoëni fraterno, S. Trinitatis de Monte Walterio, de Blangiaco Giſleberto & Fulcone decano Lexovienſi. Quos Bernaicus in capella ſancti Marcelli poſſidebat agros, permutavit Richardus cum Galeranno comite Mellenti pro fundanda abbatia de Voto. Defunctum ferunt Richardum anno 1169, ex Roberto de Monte.

VI. Goſcelinus ex monacho Becci abbas Bernaici, memoratur 15 Auguſti in necrologio Becci.

VII. Guillelmus I Beccenſis quoque monaſterii alumnus, litem cum Guillelmo abbate de Voto ſubortam compeſcuit ac hominem exuit XIV calendas Novembris. Incertum Guillelmo ne an Gauſcelino rebus humanis exemto, Arnulfus Lexovienſis antiſtes literas ad Bernaicenſes monachos ſcripſerit, quibus electionem illorum B *indulgentiore gratia præveniſſe* ſe teſtatur, conqueſtus miſſum *ad aſſignandam diem benedictionis nuncium ſine literis, nec moribus gravem, nec ætate* qui præſulem *ſuperbis non timuit irritare ſermonibus.* Omnia tamen ſe facili negotio compoſiturum pollicetur.

VIII. Secundus dum præeſſet, lis compoſita fuit Bernaicenſes inter & Cernaienſes ſuper quibuſdam juribus ſuis per G. de Urſicampo, G. de Valle ſanctæ Mariæ & V. de Frigido monte abbates an. 1192. Deſiit Secundus an. 1203.

IX. Richardus II *de Moiaz* tranſegit cum Vincentio abbate de Valaſſia anno 1204, præ- C ſente Roberto comite Mellenti. Occurrit adhuc 1220 in chartis Mortui-maris.

X. Galterius querelam habuit pro decimis de Toënio cum monachis Conchenſibus, quibus adjudicatæ ſunt ab R. Ebroicenſi epiſcopo anno 1226.

XI. Guillelmus II vita functus eſt an. 1227.

XII. Laurentius I *le Trecalier* mortem oppetiit die 24 Maii 1264, ex epitaphio quod dedit Arturus.

XIII. Gillebertus *Chouquet* monaſterii alumnus & eleemoſynarius, abbas electus a monachis, ab epiſcopo Lexovienſi confirmatus eſt, qui D regem rogavit literis apud Tibervillam die Mercurii poſt *Quaſimodo* anno 1277 datis, ut eum monaſterii regalibus dignaretur.

XIV. Guillelmus III interfuit dedicationi eccleſiæ Beccenſis anno 1342.

XV. Stephanus obiit anno 5 Urbani V, die 11 Januarii 1367.

XVI. Guillelmus IV *Viard* electus anno eodem, præerat adhuc 11 Septembris 1375, ex chartis authenticis *D. de Gaignieres.*

XVII. Guido *de Roffinhac* ſedebat an. 1389, ex inſtrumento illius temporis; inde abbas Craſſenſis an. 1394, ut diximus tom. VI, col. 961.

E XVIII. Bego *de Murat* nobilis Arvernus, decretorum doctor, prior B. Mariæ de Ellencuria abbaſque B. Mariæ de Bernaico, fit rector collegii S. Martialis Avenionenſis die 10 Martii 1384 ad annum 1395. Procurator generalis & vicarius Johannis abbatis Cluniacenſis, pro eo cameræ apoſtolicæ ſolvit 7 & 23 Junii 1394, & ab eo delegatus fuit cum Fulcone *de Blandes* priore ſancti Martini a Campis ad viſitanda & reformanda monaſteria ordinis Cluniacenſis.

XIX. Bertrandus *de S. Bauſille* abbas erat

4 Septembris 1406, ex regeſtis cameræ computorum Pariſienſis. A

XX. Pontius *Pignon* calendis Decembris 1422 via juris privatus eſt.

XXI. Simon I *de Gonnelle* granatarius & gubernator monaſterii, electus eſt abbas 23 Junii 1422, indict. 1, Martini V anno 6, ejuſque electio ſignificata fuit epiſcopo Lexovienſi. Nondum confirmatus erat anno 1424 in Paſchate. Moras ad præſtandam regi fidem obtinuit annis 1432 & 1434, quam præſtitit 1449. Interfuit ſcacario 1453. Ludovico XI novo regi ſacramentum præſtitit 1461, eodemque ſocietatem iniit cum Cormelienſibus. Annum 1463 B in Paſchate agebat ætatis ſuæ 80. Obitum ejus necrologium refert ad Decemb. ultimam diem.

XXII. Guillelmus V *de Flocques* ab anno 1447 epiſcopus Ebroicenſis, moritur 23 Novembris 1464.

XXIII. Richardus III *Boſchage* regi jurat fidem 4 Maii 1465. Scacario Rotomagenſi præſens fuit anno 1469, ibique procuratorem cardinalis Conſtantienſis adverſarium paſſus eſt, qui Bernaici adminiſtratorem cardinalem contendebat. Vicit Richardus, qui anno 1474 iterum ſcacario adfuit. Biennio ante 1472 ſuo & 14 monachorum nomine conventionem firmavit C cum lanificis operis de titulo magiſtri & de jure civis Bernaicenſis obtinendo per literas ipſimet abbati vel priori ſeu ballivo ſiſtendas ſub aſſium duodecim mulcta. Moritur Richardus 1476, & ad dextram altaris S. Stephani partem ſepelitur.

XXIV. Johannes *de la Chapelle* abbas ſcribitur in literis anno 1481, ſimulque vicarius S. Petri Carnotenſis 10 Octobris 1482. Regi fidem juravit 8 Maii 1484. Commendatarius erat Novigenti anno 1486. Defunctus eſt die 13 Junii an. 1488, ex Cormelienſi necrologio.

XXV. Simon II *de Sallois* occurrit 29 Novembris 1492 in chartis prioratus Vallis D infirmorum. Anno 1497 annuente conventu partem horti monachorum permiſit civibus ad ſternendam molendinum petituris viam. Idem vicum augendæ ſanctæ Crucis eccleſiæ conceſſit. Die 11 Aprilis locum habet in Cormelienſi necrologio.

XXVI. Ludovicus *des Haulles* vir ſpectatæ pietatis, exornandæ domus Dei ſtudioſiſſimus, exquiſitis picturis & ſculptis iconibus ac multa ſupellectile baſilicam ditavit, præfuitque ab anno 1499 ad 1524, & adfuit ſcacariis annorum 1502, 1503 & 1505.

XXVII. Franciſcus *Bohier* decanus Turo- E nenſis & præpoſitus Normanniæ in eccleſia Carnotenſi, primus commendam obtinebat anno 1524. Inſequenti & 1526 adfuit comitiis Normanniæ a domina regente Franciæ deputatus menſe Martio. Ex coadjutore Dionyſii *Briçonnet* epiſcopus Maclovienſis, Franciſco regi obſequium præſtitit 5 Januarii 1534.

XXVIII. Antonius *Vialart* profeſſione monachus, prior erat ſancti Martini a Campis & abbas de Bernaico, quando factus eſt archiepiſcopus Bituricenſis anno 1572. Sic implevit dignitatem, ut tamen propoſitum monachi habitumque non exuerit, meliore ſeculo dignus.

XXIX. Thomas *Bohier* dominus *de Nazelles*, &c. decanus Turonenſis, Franciſci Maclovienſis & Egidii Agathenſis epiſcoporum germanus, abbas & baro erat Bernaici 11 Martii 1575, id eſt 1576, in regeſtis Parlamenti Pariſienſis.

XXX. Aymarus *Hennequin* primo canonicus & conſiliarius Pariſienſis, dein Rhedonenſis epiſcopus anno 1575, illatas monaſterio clades ſarcivit, & obiit anno 1596.

XXXI. Hieronymus *Hennequin* Sueſſionum epiſcopus, capellam ſuam Bernaicenſi monaſterio vivens reliquit anno 1619.

XXXII. Drogo *Hennequin*, dictus *de Villenoce*, ſenator Pariſienſis a die 12 Aug. 1598, recuſato Sueſſionenſi epiſcopatu, theſaurarius & abbas dici maluit. Optime de Bernaico meritus, congregationis S. Mauri monachos anno 1628 admiſit, ingentique piorum omnium deſiderio migravit a ſeculo 7 Martii 1651, ætatis 77, conſiliariorum clericorum decanus.

XXXIII. Franciſcus, al. Henricus *Feydeau de Brou* Drogonis ex ſorore nepos, ſenator Pariſienſis, obiit anno 1666.

XXXIV. Leo *Potier de Geſvres* cardinalis preſbyter, commendator ordinis ſancti Spiritus, quondam archiepiſcopus Bituricenſis abbaſque S. Remigii Remenſis, S. Amandi, Criſpinienſis ab anno 1725, & Bernaicenſis ab anno 1666, obiit Pariſiis 12 Nov. 1744, annum agens 88.

XXXV. Johannes-Baptiſta-Joſephus *Languet de Gergy* doctor ſorbonicus, parochus ſancti Sulpicii Pariſienſis, nominatus eſt a rege menſe Maio 1745. Obiit apud Bernaicum 11 Octobris 1750, inde Luteciam tranſlatus, ſepultus eſt in eccleſia ſancti Sulpicii 15 ejuſdem menſis.

XXXVI. N. *de Poudens* delfinæ ab eleemoſynis commendam obtinuit, a rege nominatus menſe Nov. 1754, & Romæ propoſitus 17 Februarii 1755.

§ Johannes *Hennuyer* abbas Bernaici fuiſſe dicitur, qui Lexovienſis epiſcopus factus eſt anno 1560.

PRATELLUM.

PREAUX.

IN anguſto montium intervallo haud procul a Ponte Audomari poſitus eſt locus, quem veteres Pratellos, alii Pratellum vocant, ubi antiquitus monaſterium ſtetit, cui Anſegiſus Fontanellenſis abbas imperante Ludovico pio quindecim ſolidos legavit. Hoc monaſterium Danica tempeſtate, ut alia illis in partibus fere omnia, ſolo æquatum inſtaurare, imo a fundamentis erigere aggreſſus eſt nobiliſſimus miles Humfredus nomine, cognomento de Vetulis, Turoldi filius, (Charta I. col. 199.) in proprio fundo Pratellis dicto, ſuffragante conjuge Albereda, in honorem ſancti Petri, & liberaliter dotavit. Quamobrem accerſito Gradulfo Fontanellæ abbate cui valde familiaris erat,

Digitized by Google

ejus conſilio novi monaſterii ædificia diſpoſuit, brevique multum promovit eidemque locum regendum commiſit. Mox adducti e Fontanella monachi quibus ſui vice Gradulfus præfecit Anſfridum abbatem. Tempus conditi cœnobii diſcimus ex charta ipſius Humfridi, qui annuente piiſſimo Roberto Normanniæ marchione & Willelmo ejus filio, conſentientibus etiam filiis ſuis & conjuge, apud quamdam manſionem ſuam nomine Pratellum abbatiam antique deſtructam in honorem S. Petri apoſtolorum principis reſtruxit ac dotavit, conceſſis Pratellenſi manſione, Torivilla, Merlini monte, Sellis, Campiniaco & decima villæ quæ Boſcus Oſberni vocatur, aliiſque. Id factum proinde ante annum 1035, quo Robertus princeps in Jeroſolymitano itinere deceſſit. Rogerius de Bellomonte Humfridi major natu filius ex Adelina uxore, Mellenti comes, paternam virtutem æmulatus, cœnobium a patre inchoatum perfecit, aſſentiente Rotberto fratre, magno Normanniæ ſeneſcallo, qui velut alter monaſterii conditor laudatur ab Orderico; contulit inſuper Rogerius decimam partem redituum Pontis Audomari adjectis eccleſiis ejuſdem urbis, tum aliis, Hiſpaniæ, Manichivillæ, Salerniæ & Combonii, cum omnibus terris & decimis ad eas pertinentibus. Robertus Leiceſtrenſis & Mellenti comes Rogerii filius ejuſque frater Henricus comes Warvicenſis octo parochias in Anglia conceſſerunt cum juriſdictione temporali, qua ditionum illarum incolæ ſub dominio eſſent Pratellenſis abbatis & in ejus obſequio totam vitam ducerent. Gualerannus Rotberti filius idemque Mellenti comes prædictis donationibus addidit decimam ſalmonum & aliorum piſcium in Riſla fluvio captorum cum annua duorum dierum piſcatura atque decimam ſeptimanam totius reditus Pontis Audomari per terram & per aquam, & ut jugiter in capitulo lampas arderet ante corpora parentum ſuorum ibidem tumulata, viginti ſolidos annui reditus addixit. Robertus comes Mellenti Gualeranni filius dedit decimam ſeptimanam piſcaturæ, viginti vineæ acras apud Mulanchum cum iiſdem quibus in Mellenti comitiva potiebatur juribus & prærogativis. Henricus I rex Anglorum & Nortmanniæ dux, hanc abbatiam ab omni teloneorum, conſuetudinum & paſſagiorum onere liberam fecit: fecit & Henricus II; itemque adepta Normannia confirmavit Philippus-Auguſtus Francorum rex. S. Ludovicus an. 1257 facultatem conceſſit erigendi mercati, tum anno 1269 immunitatem ab omni pedagio & alia conſuetudine pro vinis adducendis per Sequanam dedit, quam poſtea ratam habuerunt Philippus & Carolus Francorum reges. Lexovienſes epiſcopi decimas & proventus ſex eccleſiarum in diœceſi poſitarum contulere, quarum decimis ad nutum locandis Innocentius III an. 1199 literas in libro III Decretalium editas conceſſit. Ejuſdem monaſterii bona datis etiam literis roborarunt Alexander III an. 1170, & poſt Innocentium III Honorius pariter III anno 1221.

Inter ſepulturas inſigniores apud Pratellum recenſentur Turoldus fundatoris parens, Hunfredus de Vetulis, Rogerius & Robertus Hunfredi filii, Robertus & Henricus Rogerii filii, Gualerannus Roberti filius cum filio ſuo Petro & Baldricus ex abbate Burgulienſi archiepiſcopus Dolenſis. Triginta ſex olim numerabantur eccleſiæ parochiales monaſterio ſubjectæ, quæ ad 28 reducuntur, ex quo reliquæ Anglicanis ſunt a regibus occupatæ. Inſignis eſt Pratellenſium in clerum Pontis Audomari prærogativa, nulli ut liceat citra nutum eorum intra vel juxta muros urbis ſacerdoti domicilium præbere, vel alterius ordinis religioſos aut ſanctimoniales admittere, ſeu quaſlibet in poſterum eccleſias aut capellas ædificare. Hinc anno 1499 Minoritis facultas datur conventum intra urbem conſtruendi. Eadem Urſulinis virginibus facta libertas anno 1667, quibus Benedictinæ S. Amantii moniales paulo ante præiverant, at minus fauſto exitu. Quod ſpectat ad eventus varios, humana omnia paſſum eſt Pratellum tam ab Anglis & Calviniſtis, quam a diebus deterioribus & morum pravitate. Sed omnia nova fecit congregatio ſancti Mauri illuc inducta anno 1650.

CATALOGUS ABBATUM.

EIMARDUS, ſeu Evrardus, primus loci œconomus ſub Gradulfo Fontanellæ abbate Pratelli ordinatore, ſeu etiam ſub Anſfredo primo Pratelli abbate fuerit per me licet; at abbas non fuit, mortuus III cal. Januarii 1044. Sepelitur intra murum clauſtri eccleſiæ contiguum. Hujuſce tempore, regnante adhuc puero Willelmo Roberti comitis filio duo fratres Giſlebertus & Turſtinus S. Petro Pratellenſi dederunt duodecim acras terræ pro anima ſororis ſuæ Benſcelinæ.

I. Anſfredus I monachis e Fontanella adductis primus a Gradulfo abbate ſui vice præficitur abbas. Hunfridum fundatorem monaſtico induit habitu. Ab Odone Bajocenſi epiſcopo impetravit terras ſancti Petri quas invaſerat anno 1047. Enatam cum abbate S. Salvatoris Vicecomitis litem an. 1051 amice compoſuit. Berengarium ad monaſterium ſuum appellentem ut humaniſſime excepit anno 1050, ſic errores ſuos diſſeminantem tanquam blaſphemum ac perfidum ſtatim repulit. Cum aliis Uticum convenit anno 1056 abbatem cum priore conciliaturus pacemque inter eos reformavit. Anno 1063 Normannicus dux per conſilium Anſfredi Oſbernum Cormelienſem priorem Uticenſibus impoſuit. Anno 1074 deceſſit Hunfridus de Vetulis fundator paulo poſtquam monaſticum induerat habitum. Quadriennio poſt Anſfredus ipſe meritis onuſtus obiit XVI calendas Aprilis 1078, appoſituſque eſt ad oſtium baſilicæ. Ejus epitaphium ita refert Ordericus:

Ecce ſub hac tumba tegitur ſine felle columba,
Abbas Anſfridus, vir probus atque pius.
Pervigil implebat quod lex divina jubebat,
Ejus conſilium quæ fuit & ſtudium.

Debilibus, dubiis, cæcis, claudis, peregrinis
Tectum, pes, oculus, conſilium, baculus.
Triginta Phœbus cum decidit iſte diebus
Torruerat piſces, cui Deus eſt requies.

Ansfredo nuncuparunt Robertus de Tumbalenia commentarium in cantica canticorum, & Durandus opus adverſus Berengarium.

II. Guillelmus I a Roberto de Monte prætermiſſus, Rogerio de Bellomonte & Roberto fratri ejus acceptiſſimus fuit. Ab illis aucta monaſterii res nonnullos movit ut utrumque pro conditoꝛe agnoſcerent. Denique Rogerius poſtea quam Pontis Audomari parochialem eccleſiam Guillelmo reſtituendam curaſſet, monachum ut pater induit, & ad finem in ſancto propoſito perſeveravit. Guillelmus vero abbas poſt 18 annos regiminis devixit IV idus Dec. 1096. Jacet in ſarcophago parieti exciſo ad dextrum ſanctuarii latus.

III. Gaufredus, ſeu Goisfredus, a S. Gilberto Fontanellenſi educatus, religione præcelluit, ex Orderico. Multis procerum donis cumulatus, baſilicam abſolvit, ejuſque dedicationem procuravit XVI calendas Novembris. Demum anno 1101 exſtinguitur III calend. non Decembris, ſed Septembris, ſepultus in clauſtro.

IV. Richardus I de Furnellis dictus a patria vel genere, de Bajocis a profeſſione nuncupatus eſt, quam in Bajocenſi ſancti Vigoris cœnobio emiſerat ſub abbate Roberto Tumbalenienſi, quo ad Montem ſancti Michaëlis cujus cœnobita erat reverſo, novellus grex brevi diſperſus eſt. Unus ex illis Richardus ut erat ſciendi avidus, doctos monachos quæſivit, in quorum contubernio aliquandiu habitavit. Mortuo Gaufredo, ad regimen illius abbatiæ evocatus eſt. Huic an. 1106 Robertus filius Hunfridi Pincernæ dedit terram quam habebat in Hiſpania. Baldrici Dolenſis antiſtitis neceſſitudine uſus, multa cum illo de ſcripturarum ſenſu conſeruit. Ivonis etiam Carnotenſis fultus amicitia, literas ab eo petiit ad Robertum Mellenti comitem, ubi commendata ejus prudentia & religione, quod in revocandis monaſterii poſſeſſionibus elaboraret maxime probatur & comitis poſtulatur auxilium : nec ille defuit auxilio, ſed collatis ſæpe beneficiis Pratellum ditavit, ubi & terræ mandatur an. 1110. Mox comitiis nobilium Rotomagi ſub Goiffredo metropolitano anno 1118 habitis interfuit Richardus, qui & Gualerannum comitem Roberti filium avitas donationes probantem excepit, atque Baldricum Dolenſem ſepultura donavit, Willelmo Beccenſium abbati ſupremum diem obeunti ſuccurrit an. 1124. Cumque prudenter & pie rexiſſet commiſſum ſibi gregem totos 30 annos, ætate confectus migravit anno 1131 III calendas Februarii. Jacet ad parietem capituli cum hoc epitaphio :

Lux, flos, vas, patriæ, monachorum, philoſophiæ,
Abbas Richardus, tota domus jacet hic.
Quidquid contexit lex, ejus lingua retexit,
A *Et veterum quidquid implicat, explicuit.*
Qui febri ternas aſſignat morte calendas.
Cui Deus perpetuum vivere, vita Deus.

Divinis literis eruditiſſimus fuit Richardus, inquit Ordericus Vitalis, *præceptoribus uſus Anſelmo Beccenſi, Gerberto Fontanellenſi & Gontardo Gemeticenſi, per antiquorum veſtigia patrum pſallens ab adoleſcentia cucurrit, famelicisque pueris ænigmaticum panem in domo Domini benigniter fregit...... Commentarium ſuper Geneſim Mauricio S. Launomari Bleſenſium eruditiſſimo abbati*, ſeu Anſelmo Cantuarienſi archiepiſcopo *edidit, & aliud*
B *domno Adelelmo eruditiſſimo presbytero conſcripſit, Flaviacenſi monacho, qui cum Fiſcannenſibus ſanctæ Trinitatis reverenter militans conſenuit. Egregio Cluniacenſium abbati Poncio eximiam explanationem ſuper parabolas Salomonis contexuit, aliiſque venerabilibus perſonis Eccleſiaſten & cantica canticorum ac Deuteronomium luculenter expoſuit, multoſque tractatus ſuper obſcura prophetarum problemata allegorice ſeu tropologice diſſeruit.* Hæc omnia cum pluribus aliis Pratelli ſervata ſunt ad annum plus minus 1630, quo diſtracta fuere. Aliquanta pars impluvio ferme corrupta, poſtea reddita eſt, latetque in Pratellenſi & Sangermanenſi bi-
C bliothecis.

V. Richardus II de Comitiſvilla ſucceſſit ad 15 annos. Virtutibus ac divitiis pollens præfulſit in annum 1146 vitæ poſtremum, ſepultuſque eſt in clauſtro in parlamento ſacerdotum.

VI. Reginaldus ex monacho Fontanellenſi creatus abbas, ſexto regiminis anno deceſſit pridie non. Martias an. 1151 (1152), & Fontanellæ ſepultus eſt.

VII. Michael *de Tourville* Beccenſis monachus in feſto ſancti Thomæ dicitur abbas an. 1152. Decem ſolidos annui proventus ex patrimonio contulit in precem annuam an. 1153. Roberti
D de Torinneio, ſeu de Monte S. Michaëlis, benedictioni præſens fuit anno 1154. Gualerannum Mellenti comitem collatis donis beneficentiſſimum 1155, viginti ante obitum diebus monaſtica veſte contexit an. 1166. Ipſemet ſuperſtes in annum 1168, devixit XVIII cal. Januarii, humatus in clauſtro, in arca quæ eſt in pariete navis inter ſacellum B. Mariæ & parlamentum ſacerdotum.

VIII. Henricus I Becci quoque monachus & hoſpitum procurator, jam ſedebat abbas anno 1168. Ab Alexandro III jurium ac bonorum confirmationem accepit anno 1179. Cum Ro-
E gerio de Salmoniſvilla ſancti Salvatoris abbate pacem redintegrarat anno 1172. Bibliothecam ſacris aliiſque permultis codicibus fecit ampliorem. Commemoratur in catalogo abbatum qui ad bellum ſacrum & tranſmarinum ſuppetias promiſerunt. Multorum nobilium curato funere vitam & ipſe clauſit anno 1182, memoratus, ſi non alter, 20 Aprilis in necrologio ſancti Georgii.

IX. Oſbernus, ſive Oſbertus, mox electus an. 1182, cum Willelmo Mortui-maris abbate

litem ſedavit præſente Radulfo Lexovienſi epiſcopo. Bullam obtinuit a Cœleſtino pontificatus anno 4, & ab Innocentio III pontificatus 2.° Subſcripſit conventioni inter Galterium archidiaconum Rotomagenſem & Richardum I Angliæ regem an. 1196. Sepultus eſt in capitulo.

Ch. XXVI. col. 19.

X. Guillelmus II jure vel injuria dicitur remiſſioni laxaſſe habenas, ſed vereor ut in Guillelmum III melius cadat hæc vituperatio. Circiter annum 1205 deſiit.

XI. Thomas anno 1208 legendarium ſcribi curavit, dormitorium inſtauravit, reique domeſticæ curam geſſit ad annum 1216. Idibus Februarii conſumtus, tumulatur in capitulo.

XII. Adam eodem anno creatus abbas, incertum quamdiu præfuerit. Memoratur 13 Julii in necrologio ſancti Georgii.

XIII. Bernardus *de Combon*, male in editis *de Courbon*, Beccenſis monachus, anno 1224 cum Ludovico VIII Francorum rege pactum edidit in Neuſtria pia relatum. Poſt triennium chartas in unum corpus redigi, deſcribi & colligari juſſit. Venit de Anglia an. 1227. Excepit hominium Adami filii Odonis Caſtellani Bellovacenſis pro feodo quem ab ipſis Pratellenſibus tenere debebat. Sedebat adhuc an. 1228. Obiit die feſto S. Marci ex ejus epitaphio, ſepultuſque eſt in meridionali latere ſanctuarii, memoratus 24 Aprilis in necrologio ſancti Georgii.

XIV. Aufredus II annis 1234 & 1239 locum habet in tabulis. Tumulatur ad ingreſſum capituli.

XV. Bartholomæus in altero chartario notatur annis 1241 & 1248. Obitum ejus antiquum breviarium ſignat ad IV calendas Junii, & necrologium S. Georgii 30 Maii.

XVI. Aufredus III anno 1251 menſe Maio in chartis ſancti Salvatoris. Anno 1260 cum rectore beatæ Mariæ de Pratellis pactum iniit. Sepultus eſt die Veneris poſt Exaltationem S. Crucis 1266.

XVII. Willelmus III de Hamello die eadem electus, reperitur annis 1272, 1280, 1281 & 1282. Is ipſe, ſin minus ſuperior, fuit Guillelmus qui regularem diſciplinam adeo labefactavit, ut inde timens excommunicationem, Romanum pontificem adierit, a quo vinculis ſolutus & in remiſſiori vivendi genere confirmatus legitur in diplomate MS. cujus ſcriptura ad huncce Guillelmum verius accedit. Ex epitaphio quod edidit Arturus, Guillelmi mors in VIII calend. Julii an. 1284 incidit. Sepultus eſt ad ingreſſum capituli. Eodem anno Pratellenſes monachi abbatis eligendi facultatem a rege petiere, ex regeſto 16 chartarum theſauri, petitionemque ſuam renovarunt anno 1297.

XVIII. Robertus I *Houel* ſcribitur in chartariis annis 1297, 1313 & 1314.

XIX. Radulfus *Morel* notatus anno 1320 ſupellectilem ſacram auxit, docente pluviali quod acu textam imaginem ejus refert. Memoratur 29 Januarii & 28 Junii in necrologio ſancti Georgii.

A XX. Robertus II *Lionel* monaſterium novis ædibus decoravit, uti probant gentilitia ſcuta multis in locis exſtantia. Conditoris Humfridi ſarcophagum e navi in chorum tranſtulit. Poſt annum 1331 mortuus eſt.

XXI. Henricus II anno 1337 vitam exegiſſe creditur.

XXII. Johannes I *de Carretot* anno 1339 præerat, docente Guillelmi Lexovienſis actu viſitationis, quo ſacræ reliquiæ ſolenni ritu ſunt recognitæ. Anglorum regi ceſſit Johannes quidquid ultra mare Pratellenſis erat ditionis, dummodo parem reditibus illis ſummam intra Normanniæ B fines colligendam reciperet, fruſtra. Devixit anno 2 Innocentii VI, 1353, laudatus in epitaphio, quod in Neuſtria pia prodidit Arturus. Sepultus eſt ante aram S. Benedicto ſacram.

XXIII. Guido ex abbate S. Crucis de Saxovivo diœceſis Fulginatenſis, abbas Pratellenſis, in literis annum 1356 præferentibus una cum ſuis conqueritur monaſterium non modo bellicis cladibus, ſed maxime litibus innumeris a curia Romana intentatis vehementer attritum ut monachis victui neceſſaria ſuppeditare non poſſet. Hiſce vexatus incommodis opprimitur anno decimo Innocentii VI.

C XXIV. Guillelmus IV *Binet* annis 1366 & 1376 laudatur in chartis, 1380 ac 1385 28 Septembris in collectaneis *D. de Gaignieres*, obiit anno 7 Urbani V.

XXV. Johannes *de Dormans* cardinalis tituli quatuor coronatorum, epiſcopus Bellovacenſis, poſt Guillelmum dictus abbas anno 7 Urbani V, obiit 7 Nov. 1373, ex commentariis Henrici *Suarés*.

XXVI. Vincentius *le Lieur* Rotomagenſis, Becci monachus, ſub abbate Guillelmo de Beuſevilla, occurrit ab anno 1390 14 Julii, ad D 1416 16 Octobr. in chartis authenticis *D. de Gaignieres*. Defunctus 25 Maii 1418, ſepelitur in eccleſia S. Audoëni in capella S. Eligii a parte ſiniſtra. Rotomagum enim bellorum tempore ſeceſſerat. In quodam regulæ S. Benedicti codice anno 1402 exarato dicitur viceſimus ſeptimus abbas.

XXVII. Guillelmus V *le Roy* fidei ſacramentum præſtat Henrico V Anglorum regi, qui ei temporalia reſtituit 16 Februarii 1419, & monachis eligendi alterius abbatis, Guillelmo defuncto, dat facultatem 30 Januarii 1420.

XXVIII. Rogerius *Sorel* regi quoque Angliæ fidem jurat anno regni ejus octavo, quo etiam E defuncto, eligendi datur facultas ab Henrico 22 Auguſti 1420.

XXIX. Johannes II *Moreti* Anglorum regi fidem præſtat 5 Martii 1421. Eccleſiam effuſo ſanguine pollutam reconciliari vel expiari curavit anno 1427. Legitur adhuc 1428 & 1430 20 Dec. in chartis authenticis *D. de Gaignieres*.

XXX. Stephanus *Bertault* juris utriuſque peritus, moras obtinet ad fidem regi præſtandam 27 Octobris 1435, quo anno juri ſtudebat,

Occurrit adhuc annis 1436 & 1437 in collectaneis *D. de Gaignieres*. Moritur 1438.

XXXI. Johannes III *Halluin* cum Johanne Cormeliarum abbate precum ac ſuffragiorum communionem ſanciit anno 1446. Moras obtinuit ad præſtandam regi fidem 13 Februarii 1449. Memoratur an. 1450 in chartis authenticis *D. de Gaignieres*. Deceſſit an. 1458, aut ſequenti.

XXXII. Johannes IV *Agaſſe* juravit fidem Carolo VII die 16 Junii 1459, & Ludovico XI 12 Januarii 1461, hic eſt 1462, ſuperſtes in annum 1476.

XXXIII. Antonius *Raguier* Lexovienſis epiſcopus, velut invitus, nec ſine interiore animi pugna, nominationi regis ſtatim poſt obitum factæ conſenſit. Sex annis inquieta conſcientia reditus abbatiæ percepit. At in extremo mortis diſcrimine monachis auctor fuit ut canonicam facerent abbatis regularis electionem. Hoc illi protinus aggreſſi pridie quam moreretur Antonius die 10 Junii 1482, Richardum *Houel* monachum unanimi voto dixerunt abbatem, ſed incaſſum, abnuente rege, Lexovienſibus canonicis electionem ratam non habentibus, quin etiam Rotomagenſi archiepiſcopo reluctante.

XXXIV. Olivarius *de Pontbriant* theſaurarius ſacræ capellæ Pariſienſis, jubente rege commendam iniit, qui tamen ſola, nec admodum pingui contentus penſione, Richardum *Houel* in ſpiritalibus & temporalibus vicarium creat anno 1488. Hic autem anno 1489 penultima Aprilis ſe dicit monachum & vicarium hujus abbatiæ, non abbatem, in chartis authenticis *D. de Gaignieres*.

XXXV. Johannes V *le Veneur* cardinalis, Lexovienſis epiſcopus, commendam tenet anno 1506, & ſequenti ceſſit anno 1535.

XXXVI. Jacobus *d'Annebaut* cardinalis, epiſcopus Lexovienſis, Johannem conſanguineum multis onuſtum ſacerdotiis, Pratellenſi ſublevat anno 1535.

XXXVII. Guillelmus VI *de Vieupont* canonicus Lexovienſis, abbatiæ ditionem occupat per quinquennium ab anno 1554 ad 1559.

XXXVIII. Carolus I *de Lorraine* cardinalis, ad annum 1566.

XXXIX. Guillelmus VII *de l'Aubeſpine* in annum 1572.

XL. Nicolaus *Jacoppin* fiduciarius titularis a Guillelmo deceſſore creatus, dum filius ad idoneam ætatem adoleſceret, dicitur abbas anno 1579 in regeſtis cameræ computorum Pariſienſis, quo mortuo an. 1584, Plancinus quidam regio nomine conſtituitur œconomus.

XLI. Guillelmus VIII *de l'Aubeſpine* ſuperioris filius utriuſque ordinis eques torquatus, circiter 1600 Pratellum obtinuit.

XLII. Carolus II *de l'Aubeſpine* marchio Caſtellinovi ſuper Carum, regi a ſanctioribus conſiliis, cedente patre regiorum ordinum cancellarius regnique procancellarius fratri ſucceſſit anno 1611. Deplorandum abbatiæ ſtatum aliquando miſeratus, congregationis ſancti Mauri reformatos in illam induxit 1 Octobr. 1650. Moritur v calendas Octobris 1653.

XLIII. Julius cardinalis Mazarinus anno 1656 commendam obtinuit, cujus, bullis non obtentis, poſſeſſionem iniit anno 1659. Hanc tenuit in annum 1661, quo obiit 9 Martii.

XLIV. Franciſcus-Maria cardinalis Mancinus bullis ab Alexandro VII recuſatis, poſſeſſionem apprehendit 21 Martii 1663; at a Clemente IX bullis donatus, poſſeſſionem novam adeptus eſt 18 Aprilis 1668.

XLV. Melchior *de Harod de Senevas* marchio de S. Romano, multis legationibus egregie perfunctus, abbatia Pratellenſi donatur an. 1673. Poſſeſſionem apprehendit 28 Febr. anni ejuſdem, iterumque poſt bullas impetratas 9 Junii 1674. Hanc cum Corbiniacenſi tenuit ad annum 1694, quo Pariſiis improviſo obiit 14 Julii, ætatis 83.

XLVI. Johannes VI *d'Eſtrées* legatus in Luſitaniam, deſignatur abbas 24 Dec. 1694. Obiit 3 Martii 1718. Vide tom. III, col. 63.

XLVII. Thomas-Johannes-Franciſcus *de Strickland de Sazerghe* natione Anglus e diœceſi Carleolenſi, educatus fuit Pariſiis in ſeminariis S. Maglorii & S. Sulpicii. Doctoris Pariſienſis lauream accepit 20 Aprilis 1712. Romam miſſus ſecretiora tractavit negotia. Reverſus, nominatus eſt a rege abbas Pratellenſis menſe Novembri aut Decembri 1718, & a Cæſare epiſcopus Namurcenſis menſe Novembri 1725. Proclamatus Romæ 9 Decembr. 1726 & propoſitus 20 Januarii 1727, inunctus fuit 28 Septembris anni ejuſdem Mechlinii a cardinali archiepiſcopo, aſſiſtentibus Iprenſi & Tricalenſi epiſcopis. Cardinalis nominatus a rege Poloniæ anno 1721 juri ſuo ceſſit in gratiam Philippi-Ludovici comitis *de Sintzendorf* epiſcopi Javarini. Curiam officialitatis apud Nigellam inſtituit anno 1732. Obiit abbas etiam B. Mariæ Namurcenſis Lovanii in collegio abbatiæ Alnenſis 12 Febr. 1740, unde corpus Namurcum tranſlatum, in eccleſia cathedrali ſepultum eſt.

Henricus-Conſtantius *de Lort de Serignan de Valras* epiſc. Matiſconenſis ab anno 1732, nominatus a rege commendatarius Pratellenſis ineunte Sept. 1743, continuo ceſſit, factus abbas S. Manſueti Tullenſis.

XLVIII. N. *de S. Aubin* comes Lugdunenſis & vicarius generalis archiepiſcopi Lugdunenſis, commendam obtinuit, a rege nominatus 24 Aprilis 1745.

Matthæus abbas Pratellenſis memoratur 10 Julii in necrologio S. Georgii.

GRESTANUM.

AD oſtia Sequanæ ſub Hunflutto oppido ſitum eſt B. Mariæ ſacrum Greſtani cœnobium. Ejus auctor Herluinus miles de Contaviſla, qui Herlewam Willelmi Normanniæ ducis matrem duxerat uxorem, ex qua Odonem poſtmodum Bajocenſem epiſcopum & Robertum

Digitized by Google

Moritonii comitem ſuſcepit. Conſenſu itaque & favore Willelmi ducis privigni ſui, monaſterium poſt annum 1050 condere aggreſſus eſt Herluinus in prædicto loco, cui nomen Greſtanum, juxta fontem, ubi olim oratorium B. Virginis exſtitiſſe fama erat, in cujus honorem novum monaſterium ab Hugone Lexovienſi epiſcopo dedicari curavit. Illic monachi aliquot partim de Fontanella, partim de Pratellis congregati, quibus congruam aſſignavit ſubſtantiam. Ejus pietatem æmulatus Robertus Moritonii comes, monachorum numerum & cenſum ita auxit, ut eum monaſterii conditorem dixerit Guillelmus Gemeticenſis. Fundatoris quoque titulo honoratur in necrologio Odo Bajocenſis epiſcopus, tametſi uterque potius benefactor dicendus eſt. Harecolii etiam comes Greſtani clauſtrum ſuis impenſis condidit magnificeque dotavit. Roberti filius Guillelmus Greſtanum cum ſuis pertinentiis in dominio ſuo & in tutela ſua retinuit: at bello fuſus anno 1106, bonis omnibus ſpoliatus eſt, e quibus Greſtanum fiſco regio cedere voluit Henricus I Angliæ rex. Ricardus quoque I & Eduardus II Greſtanenſes diplomatibus ſuis dignati ſunt, quæ habes in monaſtico Anglicano tom. III, p. 982 & ſeq. Sepulti ſunt in Greſtano monaſterio Herluinus ejuſque filius Robertus cum conjuge Mathilde filia Rogerii comitis de Montegomerico. Pluries deſtructa baſilica, pluries conſecrata fuit, a Johanne, ab Arnulfo Lexovienſibus, & a Rotrodo Ebroicenſi epiſcopis.

ABBATES.

I. REGINALDUS I a Rocha monachus ſancti Ebrulfi, ab Herluino fundatore præpoſitus eſt monachis S. Wandregiſili & Pratelli ad inchoandam Greſtanenſem abbatiam evocatis.

II. Gaufridus e nobili ortus genere, monachus S. Sergii Andegavenſis a Roberto comite Moritonii aucti a ſe redditibus, poſſeſſionibus ac monachis cœnobii primus renuntiatus eſt abbas, cujus in gratiam parentes ipſius Greſtano dedere cellam S. Aſtorgii in Vaſconia cum pertinentiis. Obiit anno 1114.

III. Fulchrius, ſeu Fulco, ex monacho Sagienſi abbas erat ab annis novem, cum combuſta veteri nova cœpit ædificari baſilica Greſtani in honorem beatæ Mariæ anno 1122, Henrici I Anglorum regis anno 23, quæ ab epiſcopo Lexovienſi Johanne conſecrata eſt. Mortis debitum exſolvit IV nonas Julii 1139.

IV. Herbertus monachus Greſtani, abbas electus eſt menſe Sept. quo ſedente Johannes Sagienſis epiſcopus, a Johanne Lexovienſi epiſcopo Greſtanum miſſus, cœmeterium benedixit die feſto ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli, monachos ad diaconatum ordinavit altariaque SS. Trinitatis, S. Petri & S. Nicolai conſecravit. Herbertus autem ab anno 1140 eccleſiam ampliavit, & plurimum adornavit. Prope centenarius devixit 15 Jan. 1179, & ad deceſſores ſuos appoſitus eſt.

V. Guillelmus I de Exonia ex monacho Beccenſi abbas renuntiatus eſt menſe Apr. 1179, qui cum ſæpius abeſſet, ac in Anglia patria ſua negotiis temporalibus abſque epiſcopi licentia incumberet, occaſionem præbuit graviſſimis ſcandalis, quæ narrat Arnulfus epiſcopus ad Alexandrum papam ſcribens. Ea propter bis eum revocavit & a ſummo pontifice petiit, ut ejectis monachis in illud cœnobium admitterentur canonici regulares, qui in illa provincia pauci erant & pauperrimi, quod a moribus horumce temporum prorſus alienum minime probavit ſummus pontifex. Guillelmus autem a Greſtano ad præfecturam ſancti Martini Pontiſarenſis tranſlatus eſt anno 1185 in vigilia SS. apoſtolorum Petri & Pauli a Galterio Rotomagenſi archiepiſcopo conterraneo & amico ſuo, qui ipſum voluit habere juxta ſe, inquit Robertus de Monte ad annum 1179.

VI. Rodulfus monachus Turonenſis & prior de Perreriis, volente rege fit abbas pridie idus Martii 1186. Reperitur R. III idus Maii, Cœleſtini III anno 3, in tabulis Fiſcanni. In fata conceſſit 28 Julii 1197.

VII. Robertus ex monacho Greſtani electus eſt abbas 8 Septemb. 1197. Ceſſit in manibus W. epiſcopi quidquid in eccleſia de Meſnillomaugeri & in eccleſiis *de Bonneſleu* poſſidebant monachi, 1233 in feſto Conceptionis.

VIII. Guillelmus II de Farnovilla præerat abbas, cum anno 1254 x calendas Septembris dedicata eſt eccleſia ab epiſcopo Lexovienſi.

IX. Thomas pacem fecit cum Gemeticenſibus in vigilia apoſtolorum Jacobi & Philippi 1259. Societatem iniit cum Simone Cormelienſi abbate 1260.

X. Guillelmus III commemoratur in indice abbatum Normanniæ, qui fidem obſtrinxerunt de ſuppeditandis ad bellum ſacrum ſumtibus.

XI. Reginaldus *Carnel* factus abbas regnante Philippo rege 1291, moritur 1297.

XII. Radulfus Vincundus, an ſecundus? ex monacho loci abbas IV nonas Maii 1197, a Johanne Lexovienſi epiſcopo amotus fuit anno 1302, expoſtulantibus monachis.

XIII. Guillelmus IV *le Vavaſſeur* de Beuſevilla, electus abbas ultima Aprilis 1308, confirmatur & benedicitur ab epiſcopo Lexovienſi Guidone. Rem adauxit & ædes ampliavit.

XIV. Johannes I legitur 24 Aprilis 1346. Obiit anno 1 Urbani V.

XV. Johannes II Macri ſucceſſit anno eodem, & mortuus eſt anno 8 Urbani V. Ac proinde ipſe eſt, quo ſedente Britones, qui 15 Novembris 1364 eccleſiam Greſtani invaſerant, de monaſterio exierunt 10 Aug. 1365, quibus egreſſis, deſtructum eſt monaſterium fereque ſolo æquatum ob ingentium bellorum tumultus.

XVI. Johannes III Rainfredi ſucceſſit anno 8 Urbani V.

XVII. Stephanus.

XVIII. Johannes IV *Picot* 9 Oct. 1377.

XIX. Martinus de Heuſſaya memoratur annis 1388 & 1391 in regeſtis ſcacarii.

XX.

Digitized by Google

XX. Johannes V de Fouſſiaco decretorum doctor, obiit Pariſiis 6 Jan. 1406, & tumulatus eſt in æde collegii Cluniacenſis.

XXI. Richardus I *de Thienville* nobilis, ſedebat 18 Octobris 1411 & 28 Junii 1424, ex tabulis cameræ computorum Pariſienſis, ac proinde ipſe eſt qui fidei ſacramentum juravit Henrico V Angliæ regi anno regni ſeptimo, id eſt 1419, cuique idem rex bona temporalia reſtituit monaſteriique poſſeſſiones anno eodem confirmavit. Obiit Richardus 11 Febr. 1435.

XXII. Guillelmus V *Poret* 19 Jan. 1443.

XXIII. Johannes VI *le Lievre* ſcacario interfuit anno 1448, quo duo altaria in choro eccleſiæ dedicata ſunt calendis Auguſti a Thoma Lexovienſi epiſcopo. Moras obtinuit ad fidem regi præſtandam 14 Februarii 1449. Migravit a ſeculo 28 Julii 1458.

XXIV. Johannes VII *Baudouin* receptus 29 Sept. 1458, regi fidem dixit 12 Decembris anni ejuſdem & 13 Januarii 1461. Societatem iniit 13 Decembris 1466 cum abbate ſancti Martini Sagienſis. Animam exhalavit 13 Apr. 1468.

XXV. Richardus II *de Thienville* Richardi I nepos, regi fidem dixit 12 Julii & 6 Septemb. 1469 pro baronia de Greſtano aliiſque prædiis ad abbatiam ſpectantibus. Anno 1474 23 monachi degebant in abbatia. Memoratur Richardus 17 Februarii 1477 in chartis authenticis *D. de Gagnieres.* Societatem iniit cum Pratellenſibus an. 1478. Ceſſit an. 1478 in gratiam ſequentis non monachi, & obiit 1 Octobris 1495.

XXVI. Guillelmus VI *Deſcolles* protonotarius apoſtolicus, primus commendam obtinuit, & tenuit ab anno 1481 ad 1502, quo ſubito periit die 10 Januarii.

XXVII. Johannes VIII de Furtovilla, Guillelmo defuncto, electus abbas 14 Januarii 1502, ad preces regis Franciæ juri ſuo ceſſit in gratiam ſequentis.

XXVIII. Johannes IX *le Veneur* archidiaconus Lexovienſis, Greſtani poſſeſſionem adeptus eſt per procuratorem 29 Maii 1503, ipſe vero 26 Maii 1504. Inde cedente avunculo epiſcopus Lexovienſis abbatiam ſuam ingreſſus eſt 17 Dec. 1505. Obiit 7 Auguſti 1543.

XXIX. Jacobus *Marlet*, quo cedente,

XXX. Johannes X *le Breton* filius Gabrielis, nobilis clericus Pariſinus, regi a conſiliis & eleemoſynis, abbas Niſortii, defuncto Antonio *Prevoſt de Sanſac*, gratia magiſtri ſtabuli regii a rege nominatus eſt archiepiſcopus Burdegalenſis 1 Januarii 1592. At propter diſſidia inter regem & ſummum pontificem bullis non cito donatus, reditus eccleſiæ Burdigalenſis elocavit 26 Maii 1594. Biennio poſt litem habuit pro jure regaliæ cum canonicis ſacræ capellæ Pariſienſis, a quibus victus 30 Julii 1596, cum iis tranſegit 10 Auguſti ſequentis pro ſumma 3000 librarum. Permutavit anno 1598 menſe Februario cum Franciſco *d'Eſcoubleau* abbate S. Jovini, qua permutatione factus Domnus Aubracenſis, bullas obtinuit XVI calend. Martii 1599. Prior quoque ſancti Lupi per ceſſionem Johannis *de Gaucourt* XVI calend. Martii 1599, poſſeſſionem iniit 20 Sept. 1600, & tenuit ad annum 1604 quo pulſus eſt. Abbas quoque Greſtani cedente Jacobo *Marlet*, bullis donatus eſt VI calend. Julii 1600. Oblatum S. Germani Autiſſiodorenſis apud Pariſios decanatum a cardinali *de Sourdis* recuſavit 20 Julii 1604. E vivis exceſſerat menſe Aprili 1607.

XXXI. N. Baro *de Termes.*

XXXII. Franciſcus *Petit* a rege nominatus eſt.

XXXIII. Jacobus *Habert* canonicus eccleſiæ Pariſienſis, conſiliarius erat Parlamenti anno 1600, & commendatarius Greſtani 17 Junii 1608, quo nomine Johannis *le Breton* deceſſoris heredibus litem intendit 18 Decembris anni ejuſdem pro reparationibus, quibuſcum tranſegit 29 Martii 1609.

XXXIV. Dionyſius *Sanguin de S. Paven* commendam tenebat 1646 & 27 Oct. 1679, epiſcopus Silvanectenſis obiit 13 Martii 1702.

XXXV. Chryſanthus *de Levis* filius Alexandri *de Levis*, marchionis *de Gaudiez*, & Margaritæ *de Caumels*, delfinæ ab eleemoſynis, 15 Aprilis 1702.

XXXVI. Antonius-Leonorius *de Berceur de Fontenay* reginæ ab eleemoſynis, obiit Pariſiis die 25 Februarii 1735, annum agens 45.

XXXVII. N. *Malherbe* vicarius generalis archiepiſcopi Rotomagenſis, commendatarius Greſtani menſe Maio 1735, tum abbas Tironii a rege renunciatus eſt exeunte Junio 1743.

XXXVIII. N. *de Renty* deſignatus eſt a rege exeunte Junio 1743 per ceſſionem ſuperioris.

CORMELIÆ.

CORMEILLES.

LExovium inter & Pontem Audomari ad Colonnam fluviolum ſitæ ſunt Cormeliæ. Ibi Guillelmus Oſberni *de Creſpon* filius, ducis Guillelmi II cognatus & dapifer, inſigne ſuæ pietatis monimentum erexit, exſtructo circa annum 1060 in honorem B. Mariæ dotatoque cœnobio, in quo ipſe poſt mortem humatus eſt anno 1072. Vir erat magnæ apud Guillelmum conquæſtorem auctoritatis, a quo Herfordiæ comitatum & Normanniæ præfecturam obtinuit. Nec te moveat quod Emma fundatrix in necrologio, & comes Leiceſtriæ fundator in diplomate Henrici regis dicantur. Emma enim fundatoris filia fundationis in partem venit: comes vero Ittam filiam Emmæ deſponſaverat, quæ filia erat Guillelmi *de Creſpon* auctoris. Novi monaſterii conſtructioni præfuit Oſbernus monachus S. Trinitatis in Monte prope Rotomagum, miſſus ab abbate ſuo Rainerio. Oſbernus autem paulo poſt raptus ut Uticenſibus præeſſet, locum fecit Giſleberto Cormeliarum primo abbati. De hiſtoria hujus monaſterii nihil eſt quod dicamus: latet enim vel oblivione ſepulta, vel ſaltem in tenebris & pulvere abſtruſa. *Nuncque*

Digitized by Google

proh dolor! inquit Mabillonius, *prope interitum eſt haud ignobile monaſterium, baſilica igne cæleſti jam dudum pene conſumta, ædes regulares ſitu ac ſenio deformatæ; exiguus omnino numerus monachorum, tametſi cum cenſu ſufficienti. Denique omnia ruinæ proxima, niſi illic brevi excitetur religio, qua languente deficiunt omnia, uti ea ſtante ac vigente, omnia conſiſtunt, eademque reſtituta denuo refloreſcunt:* Hæc ſcribebat Mabillonius anno 1707: verum poſtea Carolo *d'Orléans* commendam adepto, eccleſiæ ædeſque regulares reſtauratæ, moribus ac diſciplinæ reſtitutus honos, ſed nondum auctus monachorum numerus. Aliud a ſupra memorato Henrici II Angliæ regis diploma legeſis in Monaſtico Anglicano t. III, col. 963. En aliquot abbates e ruinis ſuperſtites.

Annal. tom. IV, p. 599.

Abbatum Catalogus.

Osbernus Erfaſti filius, apud Caletos ortus, a puero literis apprime eruditus, primum canonicus Lexovienſis ſub Herberto antiſtite, ac demum in monaſterio S. Trinitatis ſub Iſemberto abbate factus monachus, a Rainerio Iſemberti ſucceſſore ad informandum Cormelienſe monaſterium miſſus eſt, ubi prior rexit ad annum 1061, quo factus eſt abbas Uticenſis.

I. Giſlebertus circa annum 1070 ſubſcripſit literis Guillelmi filii Oſberni dapiferi regis Anglorum pro monaſterio S. Dionyſii. Ad Deum migravit 25 Martii. Primus Cormeliarum abbas viſus eſt Mabillonio, contra fidem Roberti de Monte, qui priorem locum dedit Roberto monacho S. Trinitatis in maris naufragio defuncto; huicque ſuffecit Gaufridum ejuſdem loci monachum, Gaufrido Willelmum Beccenſem aſcetam & Guillelmo Benedictum. At cum Robertus de Monte non ſit omni exceptione major, pro altero abbate ſit.

II. Guillelmus I monachus Becci, unus e primis Herluini abbatis Beccenſis diſcipulis, factus abbas Cormelienſis ſubſcripſit chartæ Willelmi I Anglorum regis pro Fiſcanno. Willelmum abbatem Beccenſem de mandato & vice archiepiſcopi Rotomagenſis in ſede ſua collocavit anno 1094. Deceſſit 27 Julii 1109, ex Orderico, qui eum inter venerabiles cœnobiorum rectores qui hoc anno e vivis migrarunt tertium annumerat. Magna neceſſitudine conjunctus fuit cum Lanfranco, ut teſtatur ejus epiſtola ad Willelmum Beccenſem abbatem.

III. Richardus I mortuus 9 Decembris.

IV. Benedictus obiit 10 Maii.

V. Robertus I de S. Pancratio, ex monacho S. Michaëlis abbas Cormelienſis anno 1158, bullam obtinuit ab Alexandro III anno 1168. Occurrit in chartulario Faleſiano anno 1171. Abiit e vivis 21 Februarii 1174.

Monaſt. Anglic. t. III, pag. 962.

VI. Harduinus ex monacho Beccenſi prior S. Imerii, tum abbas Cormelienſis an. 1174, diem ſuum obiit 18 Decembris.

VII. Durandus monachus Beccenſis, reperitur abbas anno 1200 in charta Gemeticenſi. Memoratur 21 Aprilis in necrologio domeſtico.

VIII. Stephanus I Beccenſis quoque aſceta, obiit 22 Maii. Hoc aut altero cedente, epiſcopus Lexovienſis a rege petiit anno 1221 ut monachis Cormelienſibus abbatis eligendi facultatem concederet, ex chartis regii theſauri.

IX. Guillelmus II occurrit anno 1238, in archivo metropolis Rotomagenſis, & 1243 in regeſto 31 theſauri regii, defunctus 29 Nov.

X. Simon præerat anno 1260, ex codice Greſtani. Deceſſit e vita 20 Martii.

XI. Richardus II eamdem ſocietatem iniit cum L. abbate Conchenſi, quam habebat cum monaſterio S. Petri ſupra Divam anno 1276. In fata conceſſit die 5 Novembris.

XII. Nicolaus I animam exhalavit 30 Nov.

XIII. Guillelmus III *de Chantecur* 15 abbas obiit 7 Septembris 1371, ex epitaphio apud Arturum, notatus 10 in necrologio. Obiit anno 9 Innocentii VI, quo ei ſuccedit Rotbertus, ex ſchedis nonnullis. Hic eſt annus 1361, cujus loco male forte lectus fuit annus 1371 in epitaphio.

XIV. Robertus II *le Brument* e Corneliis oriundus, filius Leodegarii & Iſabellæ, præerat 1372 die 5 Martii, & 1404 1 Octobris. Migravit die 2 Septembris 1405.

XV. Guillelmus IV *Bonnel* e Corneliis ortus, Fiſcanni eleemoſynarius, Cornelliis ſedebat abbas 18 Octobris 1408 & 7 Oct. 1412. Concilio Piſano adfuit anno 1409. Henrico V Anglorum regi fidem juravit, qui ei bona temporalia reſtituit anno 1418. Pariſiis in facultate decretorum toto biennio audivit. Johannem abbatem S. Taurini ab anno 1426 ad 1428, quo decretorum ipſe doctor legebat in eadem facultate. Occurrit anno eodem in regeſtis cameræ computorum Pariſienſ. Anno 1431 ſententiam ſuam de Puella Aurelianenſi ſcripto miſit ad Petrum *Cauchon* Bellovacenſem epiſcopum. Obiit 24 Julii 1437, memoratus in necrologio 22 Auguſti.

XVI. Johannes I *Taiſſon*, qui regi Anglorum hominium præſtitiſſe legitur 16 Febr. 1419 apud Rimerum tom. IX, pag. 694, reperitur 24 Nov. 1439 in regeſtis cameræ computorum Pariſienſis, & 1446 in charta Johannis abbatis Pratellenſis. Vitam finivit 17 Maii.

XVII. Conſtantinus filius Johannis *Segre* & Thominæ, tempus obtinuit ad jurandam regi fidem 25 Maii 1451, quam juravit an. 1452. Memoratur 18 Aprilis 1453 in chartis ſcacarii, & alibi 1459, fer. 7, die 8 Januarii, & 1461 tempore Simonis abbatis Bernaicenſis. Bona abbatiæ regi declaravit anno 1467. Scribit ad eum Johannes abbas de Conchis anno 1473. Sedebat adhuc 15 Februarii 1474. Defunctus eſt 23 Martii.

XVIII. Petrus reperitur die 3 Aprilis 1499 in regeſtis cameræ computorum Pariſienſium.

XIX. Stephanus *Bloſſet* epiſcopus Lexovienſis, Cormelienſis abbas 26 Maii 1504 & prior S. Barbaræ.

XX. Thomas *de Clermont* filius Renati *de Clermont* militis & Petronillæ *d'Eſtouteville*, frater

autem Ludovici *de Clermont d'Anjou*, ex monacho abbas præerat 24 Auguſti 1504, ex regeſtis cameræ computorum Pariſienſ. Dedit pulpitum chori æneum anno 1516. Memoratur 2 Febr. 1518 & 17 Febr. 1522 in chartis archiepiſcopatus, & 1 Octobris anni ejuſdem, ex chartis authenticis *D. de Gaignieres*.

XXI. Ogerius *de Chambray* filius Johannis, commendam tenebat an. 1529, inde prior de Charollis & Bellimontis, nonnulla dedit canonicis S. Johannis de Faleſia, tempore Johannis *de Glatigny* abbatis.

XXII. Johannes II *des Serpens* 27 Julii 1536 in chartis cameræ computorum Pariſ.

XXIII. Johannes III *de Vaſſey* 1565 epiſcopus Lexovienſis, ubi vide.

XXIV. Benignus *le Clerc* 12 Febr. 1571, ex regeſtis Parlamenti.

XXV. Nicolaus II *Quentin* anno 1580 nominatur.

XXVI. Dionyſius *Rouxel* filius Jacobi toparchæ *de Medavy* & Franciſcæ *de Pierrefite*, poſt ſecularem ſacræ militiæ nomen dedit. Nominatus epiſcopus Lexovienſis 18 Junii 1578, poſſeſſionem non iniit; abbas vero Cormelienſis anno 1580, obiit 6 Auguſti 1581.

XXVII. Franciſcus I *Rouxel* epiſcopus Lexovienſis, obiit Rotomagi 1617.

XXVIII. Franciſcus II *Rouxel* natus 8 Aug. 1604, abbas Cormeliarum 1617, S. Andreæ 1630, epiſcopus Sagienſis 1651, Auguſtodunenſis 1664, Lingonenſis 1670, archiepiſcopus Rotomagenſis 1671, comeſque conſiſtorianus, obiit Matiſcone 29 Januarii 1691. Ejus tempore tacta fulmine eccleſia 30 Novemb. 1674, conſumpta eſt.

XXIX. Philibertus-Carolus *de Pas de Feuquieres* abbas menſe Aprili 1691, obiit medio anno 1726.

XXX. Carolus *d'Orleans* filius Henrici *d'Orleans* marchionis *de Rhotelin*, & Gabrielidis-Eleonoræ *de Montaut*, natus 5 Auguſti 1691, doctor facultatis Pariſienſis, unus e 40 viris academiæ Gallicanæ & Inſcriptionum academiæ honorarius, renunciatus abbas menſe Octobri 1726, obiit Pariſiis 17 Julii 1744, annos natus 53.

XXXI. Ludovicus-Henricus *de Fogaſſes de la Baſtie* decanus Lexovienſis & agens generalis cleri Gallicani, defuncti in locum a rege ſuffectus eſt menſe Septembri 1744. Obiit 4 Junii 1754, annos natus 40.

XXXII. Joſephus-Dominicus *de Cheylus* vicarius generalis epiſcopi Lexovienſis, nominatus eſt a rege menſe Junio 1754, & a capitulo Lexovienſi decanus iiſdem menſe & anno.

Hi autem ſunt ab Arturo recenſiti, quibus aſſignare non poſſumus locum.

Guillelmus defunctus 26 Julii.
Matthæus *Toutain* 3 Octobris.
Johannes *Bernard* 1 Novembris.
Robertus *Vaudon* 2 Julii & 7 Octobris.
A Nicolaus *Kivilei* 9 Maii.
Johannes *le Veneur* 1505.

BELLUS-MONS IN ALGIA, PRIORATUS.

A Ponte epiſcopi duobus circiter millibus diſtans Bellus-mons, quatuor vero ab oceano, cella eſt Rotomagenſium ſancti Audoëni monachorum virgini Dei-paræ ſacra, quam Robertus *Bertran*, cognomento Tortus, Ronchevillæ toparcha cum Suſanna uxore condidit circiter annum 1060, certe ante annum 1066, quandoquidem B Guillelmus I Normannorum dux & Mathildis conjux ante conquiſitum Angliæ regnum Roberti donationem firmarunt. Roberti poſterorumque liberalitate fovendis cum priore 13 monachis par erat, ſed urgente bellorum fato natiſque commendis longe pauciores tulit. Prima mali labes ab æquivoco conditoris filio venit, qui conceſſas a parentibus eccleſias, aliaque jura ſibi vindicavit: at malorum pertæſus, illata damna ſarcivit poſteriſque fuit auctor, ut donis ac latifundiis cellam augerent. Subſecuta deinde bella felicitatem illam corrupere, ſed ab ineunte ſeculo XIII pax & integra ſecuritas cum ingenti C proventu ſucceſſerunt, maxime ſtudio Nicolai de Godardivilla prioris, qui collapſas ædes reſtituit, villas auxit, & antequam in abbatem ſancti Audoëni crearetur, ſucceſſorem ſibi providit Thomam de Brogariis virum religione ſapientiaque præſtantem, qui cellæ reditus egregie curavit, factuſque poſt modum & ipſe abbas, alios haud inferioris meriti cellæ præpoſitos creari ſtuduit. Præcipuæ fuerunt in illis partes Johannis de Marca argentea prioris, qui multa paſſus a Lexovienſibus epiſc. Bellomontenſes, imo potius Audoënenſes monachos divexantibus, poſt 3000 & amplius librarum expenſas, cum litium ſeu D Rotomagi ſeu Romæ ſævientium premeretur anguſtiis, maluit a conditorum heredibus, quam ab epiſcopi nova contentione pendere præpoſitorum inſtitutionem, quos deinceps Ronchevillæ domini e pluribus ab Audoënenſium cœtu oblatis elegerunt; hanc prioris creandi rationem firmante Romano pontifice. Quam a cella condita patronam & tutelarem habuere Bellimontenſes virginem Dei param, illa patratis an. 1317 & ſequenti miraculis, quam grate exciperet impenſam imagini ſuæ reverentiam evidenter oſtendit. Multis enim ad ejus confugium certatim accedentibus tam ſæpe reddidit ſanitatem, ut E non alio quam *Dominæ miraculorum* nomine donaretur. Refrigeſcente poſtea noſtrorum pietate, belliſque liberum commeatum vetantibus, remiſſa pariter elanguit plebium religio. Sicque violatum ab inquilinis votorum oblitis locum Calviniſtæ furentes conſtupravere. Præcipua illis cura fuit ut ſacratam imaginem ſolio dejicerent ac in partes comminuerent, ſacellum obruerent ruinis, omnemque Mariæ cultum penitus abrogarent. Hæc ferme rerum facies ad annum 1660, quo cum S. Audoëni princeps aſceterium inductis

congregationis ſancti Mauri monachis formam meliorem accepiſſet, mox eadem ſors Bellimontenſem affecit cellam. Horum protinus in mentem venit juventutis humaniores literas & religionis elementa edocendæ, quorum conſilium Ch. XVII. col. 315. nuperis hiſce temporibus ratum habuit & firmavit dux Aurelianenſis princeps vere pius, aſſignatis ad hoc opus beneficii cujus collator erat reditibus. En priores qui cellam ad illud tempus rexere.

Priorum Series.

SUccenſis ante ſeculum XIII pleriſque monaſterii documentis, exciderunt & præpoſitorum nomina, quos ad idem ſeculum provectum eo loci mittebat revocabatque ad nutum ſancti Audoëni abbas, obedientiarios potius quam priores aut præpoſitos vocare ſolitus. Primus omnium venit in notitiam

I. Nicolaus I de Godardivilla, qui docente chronico Gallica lingua manuque exarato, diu apud Bellum-montem prioris munere functus, monaſterium ea quæ adhuc proſtat forma conſtruxit. Baſilicæ quoque, tum eccleſiæ parochialis auctor villis optimum inſtatum erigendis incubuit, dum circiter annum 1260 in abbatem ſancti Audoëni fuit electus.

II. Thomas de Brogariis, *de Bruyeres*, dum viveret, ait chronicon, bonus clericus, hoc eſt vir agendi peritiſſimus fuit: nam ſpatio trium quibus Bellimontenſes rexit annorum, cellam tum ſuis, tum amicorum opibus auxit, domum & hortos ad mare converſos, ædificia quoque apud Briccæbecium, Tongrevillæ, Pennepiæ S. Filiberti & Herbetoti ruſticanas villas erexit, Guillelmi de Bello-monte prædia tam in pratis quam in nemoribus ac domum comparavit. His proſpere geſtis, Rotomagum rediit, ubi clauſtralibus deditus officiis privatus egit, dum Johanne ſublato, demum abbas eſt ſalutatus.

III. Johannes I de Marca argentea vir ſtrenuus, antequam diceretur abbas, regendi peritiam apud Bellimontenſes probavit, quos optime conſtitutis moribus ad ſanctiora promovere ſatagebat. Reditus auxit, ædes inſtauravit, jura libertatemque tuitus acerrime nulli unquam acceptæ a majoribus prærogativæ deceſſit. Factus abbas, Lexovienſes epiſcopos a quibus multa tulerat ne Bellimontenſes obruerentur, Lexovii, Tuccæ, Cadomi, Nonnanti apud Theodebertivillam & Canappivillam adiit, eorum repreſſit impetus & ad Romanam curiam provocavit. Verum poſt trium millium marcarum expenſas, cum litium anfractibus aliter explicari non poſſet, prætenſa ab epiſcopo jura tranſtulit in conditoris heredes, qui ex oblatis ab Audoënenſium cœtu monachis duodecim ternis vicibus unum in priorem eligerent. Eo pacto Bellimontenſibus pax & ſecuritas affulſit. Litibus fatigatos recrearunt innumera virginis Dei-paræ miracula, quibus eos pia mater ſolari voluit.

IV. Simon *de Fay*.

V. Egidius *le Marchand*.

VI. Hugo *de Maudeſtour*.

VII. Nicolaus II *Mulet*.

VIII. Reginaldus *le Prevoſt*.

IX. Petrus I de Bolonia.

X. Johannes II *le Saige*.

XI. Johannes III *Hellebout*.

XII. Petrus II *de Rezenchon* circiter annum 1466 obiit.

XIII. Guillelmus I *d'Eſtouteville*, poſtea archiepiſcopus Rotomagenſis & cardinalis, affini ſuo Ronchevillæ domino jurium ac prædiorum indicem exhibuit.

XIV. Johannes IV *de Fumechon*.

XV. Guillelmus II *de Rouves*, quo defuncto, abbas & conventus S. Audoëni Bellimontenſibus priorem ex more dixerunt, ſed oblatos ſibi monachos repudiavit Guillelmus *d'Eſtouteville* Ronchevillæ dominus, qui Ludovicum *d'Eſtouteville* fratrem protonotarium apoſtolicum Bellimontenſibus vel invitis impoſuit. Obniti contra ſategerunt Audoënenſes, a quibus

XVI. Anſelmus *du Hay* unus e duodecim Guillelmo oblatis prior creatus eſt. Inde lites & cenſuum ingens diſtractio.

XVII. Arturus *Martel* evicto Ludovico *d'Eſtouteville*, rerum potitur.

XVIII. Guillelmus III *Vaſſelin*.

XIX. Richardus Ango mortuus an. 1549.

XX. Jeſſæus *Thorel* cauſæ diffidens Johanni *de Hangeſt* canonico Pariſienſi prioratum in commendam tribuit. Obſtitere Audoënenſes eoque Johannem adegerunt, ut anno 1552 juri ſuo cederet. Itaque cellam denuo poſſedit Jeſſæus.

XXI. Petrus III *Dufour* Audoënenſis monachus, Johannem *de Ferges* monachum Bellomontenſem ne diutius ſentiret adverſarium, Olivario *Mallet* Rotomagenſi ſenatori ſub annua ſexcentorum ſcutorum penſione prioratum dimiſit.

XXII. Olivarius *Mallet* ſenator Rotomagenſis, in jus vocatus a Guillelmo *Hazar* dicto a ſociis Audoënenſibus & probato a comite S. Pauli Ronchevillæ domino, ea lege in majore conſilio cauſam evicit, ut eo mortuo cellæ præpoſitura cederet in monachum. Ejus temporibus an. 1612 D. *de Monthelone* principiſſæ Montiſpenſati domui præpoſitus collapſos chori fornices aliaque tum impluvio tum etiam commendatariorum affectata negligentia multis in locis proſtrata refici voluit, fruſtra repugnante Olivario, quem ejuſmodi ruinæ nihil movebant.

XXIII. Laurentius *Gyel* Audoënenſis monachus, ſacramenti fide violata, patri Meuriſſio ordinis Minorum, poſtea Madaurenſium epiſcopo prioratum tradidit ſub annuæ bis mille librarum penſionis & monachum apud S. Audoënum profitendi conditione. Quas ille leges exſequi minime cum poſſet, aut vellet, Laurentius ut Meuriſſii frangeret potentiam, in marchionem *de Breauté* tunc aulæ gratioſiſſimum jus omne ſuum tranſmiſit. Ceſſit vero Meuriſſius Victori *le Bouthillier*, qui & vicit.

XXIV. Victor *le Bouthillier* in poſſeſſionem

immiſſus eſt, aſſignata marchioni annua 400 & Laurentio 800 librarum penſione. Congregationis ſancti Mauri monachos apud Bellum-montem admiſit anno 1660; nec obſtitit aliquando quin illi reſtituendis ædibus & inſtaurando loco ſedulam operam navarent. Ceſſit ſequenti anno 1667.

XXV. Franciſcus *le Bouthillier de Chavigny* ſuperioris nepos, poſſeſſionem per procuratorem iniit 8 Septembris 1667. Abdicavit & ipſe in gratiam nepotis anno 1695.

XXVI. Dionyſius-Franciſcus *le Bouthillier de Chavigny* Franciſci nepos, ejuſdem ceſſione prior, poſſeſſionem per procuratorem adeptus eſt anno 1695, obtinuitque ad mortem.

XXVII. Jacobus *Veytard* monachus congregationis S. Mauri, a duce Aurelianenſi nominatus & ab abbate ſancti Audoëni inſtitutus, inſtituendo ibidem collegio aſſenſum præbuit anno 1731.

S. LEODEGARIUS.

HUmfredus de Vetulis auctor ſancti Petri Pratellenſis, auctor quoque fuit S. Leodegarii. Paulo enim poſt conditum virorum cœnobium, alterum etiam virginum in eadem valle conſtruxit, flagitante Alberada conjuge ſua, illudque in honorem B. Mariæ & S. Leodegarii martyris dedicari curavit multiſque prædiis dotavit, veterum more, qui monaſteria ejuſmodi duplicia ſtruere ac conjungere ſolebant. S. Leodegario donavit Humfredus quidquid in villa Bodelſa poſſidebat, Malgerio archiepiſcopo, a quo id in beneficium tenebat aſſentiente & confirmante, ea conditione *ut abbatiſſa ejuſdem monaſterii ſemel in anno in ſolemnitate ejuſdem dominatricis noſtræ & dominæ Mariæ in epiſcopio ſuo deſerviret.* Ne quis vero de his litem moveret, Hugo grammaticus archidiaconus Rotomagenſis, in dedicatione ipſius Pratellenſis eccleſiæ ex præcepto Humfridi ſub gravi pœna interdixit, quod Hugo Lexovienſis epiſcopus ſanxit. Paternam donationem ratam habuit auxitque Rogerius de Bello-monte, aliique ejus exemplo conterranei multa eidem cœnobio contulerunt. Inter alios præeminet Alberada, quæ Humfrido marito ſuperſtes, cum filio ſuo Rogero duos manſos terræ in Corbello-monte de terra Turchetilli ſui avunculi donavit, qui Turchetillus S. Leodegario quædam largitus memoratur pro anima uxoris ſuæ Durandæ, quæ in eodem parthenone monacha facta eſt & ſepulta uti & Alberada ejuſdem cœnobii fundatrix, cujus obitus XII calend. Octobris notatur.

SERIES ABBATISSARUM.

I. EMMA ſoror Guillelmi Pictavini archidiaconi Lexovienſis, ex Orderico p. 521.

II. Ansfrida.

III. Cecilia.

IV. Mathildis I legitur anno 1166 in fundatione anniverſarii Gualeranni comitis de Mellento, teſte Rotrodo archiepiſc. Rotomagenſi.

V. Elizabeth rixas habuit cum Johanne preſbytero de Villeio ſuper decimis, quas terminarunt delegati a ſummo pontifice Martinus abbas Ceraſienſis & Guillelmus decanus Bajocenſis VII calendas Auguſti 1179.

VI. Franciſca I *Marcel* ex prioriſſa de Bondevilla, obiit abbatiſſa Pratelli 10 Januarii, ætatis 66.

VII. Richildis.

VIII. Iſabella de Monteforti.

IX. Mathildis II anno 1221 defuncta.

X. Georgia 1256 obiit.

XI. Nicolaa *de Cordelon* 1293. Hæc illa ſane eſt, cujus G. Lexovienſis epiſcopus ceſſionem ſponte factam propter infirmitates admiſit, quamque ab adminiſtratione abſolvit an. 1294, quo anno moniales eligendi facultatem petiere.

XII. Emma, Amata, ſeu Anna *de Quinquerbourg* obiit 3 Junii 1345.

XIII. Aëlis, ſeu Aalips, occurrit 21 Nov. 1379 & 29 Decembris 1380 in collectaneis D. *de Gaignieres.*

XIV. Petronilla I *le Breton* ab anno 1385 ad 1426 13 Dec. ibidem occurrit 18 Aprilis 1418 in regeſtis cameræ computorum Pariſ. Regi Anglorum fidem juravit 16 Febr. 1419, qui temporalia ei reſtituit, & ſalvam gardiam conceſſit anno ſequenti.

XV. Johanna occurrit in chartis D. *de Gaignieres* ab anno 1430 fer. IV 27 Decemb. ad 1440 18 Januarii. Moras obtinuit ad recenſenda monaſterii ſui bona 15 Oct. 1436.

XVI. Petronilla II *du Boſc* regi fidem juravit 24 Februarii 1449, legiturque in chartis authenticis D. *de Gaignieres* ab anno 1445 15 Oct. ad 4 Oct. 1459. Obiit 5 Maii 1462.

XVII. Margarita I *du Boſc* Petronillæ neptis ei ſucceſſit. Memoratur ibidem ab anno 1462 ad 1500. Alveredæ fundatrici ſepulcrum erexit 1478. Regi fidem juravit 13 Januarii 1483. Obiit 27 Septembris 1503.

XVIII. Margarita II *Suhart* reperitur 3 Auguſti 1509 in regeſtis cameræ computorum Pariſ. 15 Octobris 1510, & 21 Oct. 1511 in collectaneis D. *de Gaignieres,* Obiit 1 Maii 1513.

XIX. Guillelma *du Queſne* 1 Martii 1518 & 24 Febr. 1531, ibidem defuncta 8 Octobris 1535.

XX. Jaquelina *du Queſne* 12 Junii 1535 in regeſtis cameræ computorum Pariſ. 1550 15 Novemb. apud D. *de Gaignieres,* & 7 Sept. 1570 alibi.

XXI. Margarita III *de Souvré* filia Johannis & Franciſcæ *Martel,* per 40 annos rexit, & obiit 4 Junii 1620.

XXII. Anna *de Souvré* filia Egidii Franciæ mareſcalli, germana Egidii epiſcopi Autiſſiodorenſis, neptis Margaritæ ejuſdemque coadjutrix ab anno 1610 ætatis 20, abbatiſſa per obitum amitæ anno 1620 ad Montem-martyrum perrexit ut reformationem addiſceret. Inde poſt tres menſes excedens ad monaſterium villare

eamdem ob cauſam ſe contulit, quibus munita A præſidiis, reformationem in monaſterio ſuo inchoavit & provexit, ac paulo poſt Rotomagum ad ſanctum Amandum tranſlata eſt, ubi obiit 14 Martii 1651.

XXIII. Maria *de la Fontaine* monialis ordinis Fontebraldenſis apud Altam-brueriam profeſſa, recenſetur abbatiſſa 27 Auguſti 1647 in regeſtis parlamenti Rotomagenſis. Ab epiſcopo Tarſenſi coadjutore Abrincenſi benedicta fuerat 23 Septembris 1633. Regularem reſtituit diſciplinam, eccleſiam ſacra ſupellectile decoravit, monaſterium reparavit & auxit. Denique meritis & virtutibus plena mundo valedixit 23 Sep- B tembris 1654, ſepulta in medio chori verſus latus epiſtolæ.

XXIV. Antonia *de la Fontaine* Mariæ germana, Altæ quoque Brueriæ profeſſa, ſorori ſucceſſit, & nondum elapſo biennio hydropiſi preſſa Pariſiis obiit 25 Julii 1656, unde Pratellum revecta juxta Mariam eſt tumulata.

XXV. Claudia *de la Fontaine* utriuſque germana, Ciſtercienſis theſauri monialis, Antoniam excepit & ceſſit in gratiam ſequentis an. 1676.

XXVI. Franciſca *Olivier de Leuville* avum habuit Franciſcum *Olivier* Franciæ cancellarium, ex moniali Belli-montis Turonenſis abbatiſſa C Pratellenſis, per annos novem rexit & ſequenti locum fecit anno 1685, eodem defuncta.

XXVII. Ludovica *de Vaudetur de Perſan* monialis S. Jacobi ordinis Ciſtercienſis in Campania, poſt 28 annos regiminis obiit 9 Sept. 1713 apud Bellum-beccum, unde Pratellum revecta eſt.

XXVIII. Anna-Thereſia *de Rohan Guemené* monialis Jotrenſis, nata 15 Octobris 1684 parentibus Carolo *de Rohan* & Catharina-Eleonora *de Bethiſy* nominata abbatiſſa 31 Octobr. 1713, benedicta fuit a cardinali *de Biſſy* in baſilica S. Germani a Pratis 13 Junii 1717. D Tranſlata ad Jotrum menſe Novembri 1729, obiit Rotomagi 2 Novembr. 1738, unde Pratellum allata eſt die 7 ejuſdem menſis.

XXIX. Angelica-Eleonora *de Rohan Guemené* ſuperioris germana, nominata a rege 27 Dec. 1729, inde transfertur ad Marquettam 8 Auguſti 1731.

XXX. Margarita-Candida *de Brancas* filia Ludovici Franciæ mareſcalli & Eliſabethæ-Carolæ-Candidæ *de Brancas*, deſignata eſt a rege 31 Januarii 1732.

Has præter duæ recenſentur ab Arturo, Johanna *de Fonteines* quæ obiit 22 Maii 1720, E & Alienor.

Roberta *de Silly* germana Guillelmi abbatis Troarnenſis, dicitur quoque abbatiſſa ſancti Leodegarii.

S. DESIDERIUS.

ÆDem quam in prædio ſuo, quod ab antiquis S. Petri ſupra Divam ob parœcialem eccleſiam S. Petro nuncupatam, appellatum eſt, ædificaverat Guillelmus comes Augenſis frater naturalis Richardi ſecundi Nortmannorum ducis, poſt ejus mortem Leſcelina relicta in cœnobium convertit. Ibi primo ſanctimoniales collocavit, quas cum a vicinis vexari intelligeret, eas Lexovium tranſtulit, locumque qui ad S. Deſiderium dicebatur, in ſuburbio Lexovii poſitum ad conſtruendum B. Mariæ monaſterium eis contulit. Editum eſt hac de re Willelmi Nortmannorum ducis diploma in Appendice, forte cum aliquot mendis, & ſine chronicis notis, quæ in literis Nortmannorum per id tempus omitti ſolent. Verum non ante annum 1050 datum eſt hoc diploma, cui Hugonis epiſcopi qui hoc anno ſedere cœpit appoſitum eſt nomen. Præter Leſcelinam parentem, filius quoque ejus Hugo epiſcopus fundator audit, quippe qui cum matre abbatiam conſtruxit, moniales aggregavit & educavit, & de parthenone optime meritus eſt, ubi locum ſepulturæ ſibi elegit. Benefactores quoque numerantur Giſlebertus & Oilia, & alii in charta recenſiti. Abbatiſſas fere damus quales in Neuſtria pia, imperfectiſſime ſcilicet, aliter enim non ſcripſit Arturus, fruſtraque poſt eum in chartulariis aut in monaſteriis quæſieris.

Chart. II. col. 203.

ABBATISSÆ.

I. GODEHIUNDIS *Medon* prima abbatiſſa, deceſſit 30 Martii, & jacet in capella S. Benedicti a cornu epiſtolæ.

II. Maſſia *de Millon* defuncta 19 Februarii, jacet ante altare S. Jacobi retro majus altare.

III. Odelina obiit 15 Aprilis.

IV. Martina de Ouvilla defuncta 31 Oct. jacet in ſacello S. Benedicti.

V. Haytiſſa 11 Decembris.

VI. Margarita I obiit 29 Decembris.

VII. Nicolaa I de Nigronia defuncta 21 Martii anno 1299, jacet ante majus altare.

VIII. Dionyſia I de Cortonna obiit 5 Junii 1339, jacet in ſacello S. Benedicti.

IX. Beatrix *Daron* obiit 16 Octobris, jacet ante majus altare.

X. Johanna I *de Villers* obiit 15 Septemb. ſepulta ibidem.

XI. Maria I 10 Aprilis 1385 in chartis authenticis D. *de Gaignieres.*

XII. Nicolaa II *de Mailloc* 27 Apr. 1403, ibidem, & 20 Octobr. 1410, 7 Junii 1411, 27 Decembr. 1416. Hæc aut alia Henrico V Anglorum regi fidem juravit anno regni 6, qui temporalia ei reſtituit. Defuncta 23 Septembris, jacet in ſacello S. Veronicæ in ſiniſtro latere.

XIII. Johanna II *de Lieuray* ibidem 30 Decembris 1428, 11 Junii 1432, 20 Apr. 1441. Obiit 15 Octobr. 1449, jacetque in ſacello ſanctæ Veronicæ.

XIV. Johanna III *Paynel* regi juravit fidem 13 Octob. 1453, defunctaque menſe eſt Novembri 1457.

XV. Johanna IV *Bardouf* regi juravit fidem ultima Septembris 1459 & 27 Julii 1462. Occurrit 25 Sept. 1464 in regeſtis cameræ computorum Pariſienſium, & 10 Dec. 1466

& penultima Dec. 1479 in chartis authenticis A D. *de Gaignieres*. Obiit 25 Octobr. 1497 ſi Arturo fides, jacetque ante majus altare.

XVI. Claudia *Sernam* memoratur in ſcacario anno 1474, ex Arturo, de quodam ſacello B. Mariæ fundato in eccleſia monialium. Obiit 7 Novemb. ſepulta ante altare B. Mariæ.

XVII. Eliſabetha *de Brucourt* defuncta 19 Novembris, jacet ante majus altare.

XVIII. Margarita II *Waquart* obiit 8 Sept. 1504, & jacet ibidem.

XIX. Jaquelina *de Hulleul* obiit 22 Dec. 1504, & jacet ibidem.

XX. Margarita III *Baigmart* obiit 5 Jan. B

XXI. Ludovica *le Clerc* 21 Octob. 1509, in chartis authenticis D. *de Gaignieres*.

XXII. Dionyſia *de Razé-le-Clerc* præerat anno 1521, obiitque 20 Oct. 1531, ſepulta ante majus altare.

XXIII. Margarita IV *de Montblaru* ex priore a monialibus electa abbatiſſa, a miniſtris epiſcopi Lexovienſis recuſata, a miniſtris archiepiſcopi Rotomagenſis confirmatur 28 Junii 1532. Obiit 29 Januarii 1548, jacetque ibidem.

XXIV. Maria *de Briqueville* erat abbatiſſa S. Deſiderii, cum votorum fide ſoluta, nupſit 1 Carolo *de Harcourt* equiti torquato, 2 Petro C *de Harville*. Filia erat Franciſci *de Briqueville* & Florenciæ *de Clere*.

XXV. Judith *de Pons*.

XXVI. Jolanda *de Mailloc* electa 3 Julii 1557. Ceſſit 1599, obiitque 14 Oct. 1625, tumulata ante majus altare.

XXVII. Maria II *de Raveton* electa 15 Aug. 1599, chorum clauſit. Ceſſit anno 1634, obiitque 24 Aprilis 1651.

XXVIII. Maria III *de Raveton de Chauvigny* Mariæ neptis & coadjutrix Maria cedente fit abbatiſſa 8 Dec. 1634. Benedicta eſt Pariſiis in eccleſia monialium de S. Thoma ab Henrico D *de Maupas du Tour* epiſcopo Anicienſi 26 Junii 1651. Coadjutricem habuit Mariam-Eliſabetham *de la Rochefoucaud* poſtea abbatiſſam ſancti Salvatoris Ebroicenſis 1650. Maria vero ceſſit ſequenti, & obiit 20 Novembris 1669.

XXIX. Carola de *Matignon* apud Thorigniacum nata 28 Maii 1639, parentibus Franciſco *de Matignon* equite torquato & Anna *Malon de Bercy*, monialis Caſtellionis an. 1665, poſtea ſancti Deſiderii abbatiſſa electa 8 Martii 1668, eccleſiam & ædes reparavit, obiit 6 Maii 1703.

XXX. N. *de Culan* electa eſt 15 Auguſti E 1703.

XXXI. Perretta-Maria *de Culan* nata eſt anno 1662 parentibus Ludovico *de Culan* & Genovefa-Maria *de la Boiſſiere de Chambors*. Ex moniali Argentoni nominata a rege abbatiſſa ſancti Deſiderii 15 Auguſti 1707, benedicta eſt ab epiſcopo Lexovienſi 8 Septembris 1715, obiit menſe Februario 1747, annos nata 85.

XXXII. N. *de Vaulanglart* nominata eſt a rege 4 Martii 1747.

S. BARBARA IN ALGIA.

IN Algia pinguiſſima diœceſis Lexovienſis regiuncula ſitus eſt celeberrimus canonicorum regularium S. Auguſtini prioratus, S. Barbaræ virgini & martyri conſecratus, cujus reliquias e Græcia allatas in eccleſiam S. Martini de Eſcaſolo intulit Robertus filius Odonis Stigandi pagi domini, qui præbendas & ſex canonicos ſeculares inſtituit, ut divinum officium in eccleſia peragerent. Defuncto Odone, Mauritius Roberti natu major, cui baronia de Scajoleio devenerat, caſtellum patris evertit, auguſtamque loco prioris ſacelli in honorem B. Barbaræ conſtruxit baſilicam. Illic canonicos regulares ex Augenſi cœnobio adductos collocavit anno 1128 Rabellus camerarius, qui Agnetem uxorem duxerat Mauritii & Roberti germanam & poſt eos ex aſſe heredem, canonicisque præfecit Guillelmum de Ebroicis regium theſaurarium, qui nuper in eremo caſtro Britolio adjacente habitum religionis aſſumſerat. Hic aſſumtis ſecum duobus ſociis anno eodem eccleſiam S. Barbaræ favente Johanne epiſcopo Lexovienſi adiit. Paulatim crevit hæc canonia, quam non ſolum reges, proceres ac epiſcopi donis ac bonis maximis ditaverunt tam in Anglia quam in Francia, ut videre eſt in Monaſtico Anglicano tom. III, pag. 1010, ſed etiam ſummi pontifices, privilegiis, indultis, exemtionibus aliiſque favoribus & gratiis ampliſſimis cohoneſtarunt, quales Innocentius II anno pontificatus 3, Adrianus anno 1156, Lucius II anno 1184, Alexander III, Gregorius VIII anno 3, Urbanus II anno 11, Bonifacius VIII an. 1298. Prioribus regularibus ſucceſſere commendatarii, quorum poſtremus Ch. xiv. reſignavit Jeſuitis collegii Cadomenſis an. 1607. col. 299. Jam multi anni ſunt, quibus canonici regulares congregationis Gallicanæ hoc potiuntur beneficio.

PRIORES.

I. GUILLELMUS I de Ebroicis novellæ plantationis rector accitus anno 1128, abbatis nomen refugit, prioris titulo & officio contentus, in ordinanda domo multam & longam operam navavit. Præbendas eccleſiæ S. Stephani de Meſnillo Maugerii favente Arnulfo Lexovienſi epiſcopo eccleſiæ S. Barbaræ adjecit. Canonicos ſuos in Anglia apud *Bexfort* & Celeſtcordiam, in Normannia vero in eccleſiis S. Laudi Rotomagenſis & Conſtantienſis inſtituit. Ter Romam pro ſuſtentando novello grege petiit & a ſummo pontifice exauditus eſt. Arnulfus aliquando Lexovienſis epiſc. Jeroſolymam migraturus, ovium ſuarum curam Guillelmo præ ceteris commiſit, ejuſque poſt maximos exantlatos labores defuncti die 13 Januarii 1153 exequias celebravit.

II. Daniel Anglus juvenis in Nortmanniam transfretavit, ubi Guillelmi diſciplinæ ſumto religionis habitu ſe mancipavit. Factus ab eo aliquanto poſt ſupprior, tum fratribus qui in Anglia morabantur præfectus eſt, ac ab eo moriente ſucceſſor deſignatus. Defuncto itaque

Digitized by Google

Guillelmo; a fratribus præeunte epiſcopo prior A S. Barbaræ dictus eſt Daniel, miſſique ad eum in Angliam qui eum deducerent. Daniel primum modeſtia reniti, at jubenti epiſcopo & minanti obſequendum fuit. Migravit igitur in Normanniam, ubi ab epiſcopo regendæ domui præfectus, brevi tantam apud regem, pontifices & proceres gratiam ſibi conciliavit, ut multa domui beneficia inde provenerint. Mortuus eſt 21 Martii.

III. Gaufridus defunctus 16 Novembris.

IV. Galterus rem habuit cum Liſiardo epiſcopo Sagienſi & cum abbate Troarnenſi pro abbatia Conchenſi circa 1195. Obiit 18 Apr. B

V. Guillelmus II Eremita notatur annis 1209 & 1210. Obiit 29 Januarii.

VI. Henricus, ad quem reſcriptum dedit Honorius III, pro terminanda lite inter abbates S. Taurini & S. Leufredi ac monachos Fiſcannenſes ſuper electione abbatis Fiſcannenſis. Mortuus eſt 28 Auguſti.

VII. Rogerius, cujus obitus incidit in 19 Februarii, nonnulla concordavit pro abbatia Lirenſi. Occurrit adhuc an. 1226 & 1235, inquit Arturus, qui laudat chartularium Uticenſe, ubi tamen denotatur litera majuſcula A loco R, certe abdicante Rogerio electus eſt ſequens. C

VIII. Philippus I prior de Guerardivilla una voce dictus eſt prior S. Barbaræ a 66 canonicis primo dicente Rogerio ſuperiore anno 1247 in feſto SS. Fabiani & Sebaſtiani, & in craſtino ab epiſcopo Lexovienſi confirmatus. Obiit 19 Februarii.

IX. Nicolaus migravit 12 Julii.

X. Radulfus notatus 1276 moritur 2 Nov.

XI. Dionyſius 26 Junii.

XII. Robertus I Burgenſis 27 Februarii.

XIII. Guillelmus III de Alneto 25 Sept. circa 1332.

XIV. Guillelmus IV Lucii, al. Luciæ, 4 D Septembris 1335.

XV. Guillelmus V de Valle ſeminata 9 Januarii 1352.

XVI. Guillelmus VI Lamberti 28 Aug.

XVII. Guillelmus VII de Vallewarini 22 Junii 1385.

XVIII. Ludovicus Vigoroſi, al. *le Mignereux*, 3 Decembris 1408.

XIX. Egidius Fabri, cui Johannes XXIII & ſucceſſoribus indulſit uſum annuli pontificalis XII calendas Aug. pontificatus anno 1. Obiit 28 Februarii 1417.

XX. Robertus II de Cauchea 19 Dec. 1418. E

XXI. Jacobus *Ratel* 12 Dec. 1442.

XXII. Richardus *Maloiſel* 21 Junii 1454.

XXIII. Philippus II *de Courmarel* 22 Oct. 1484. Capitulum conſtruxit.

XXIV. Johannes I *Ingier* 13 Maii 1494, cujus eſt hoc epitaphium.

Mole ſub hac lapidis ſomnum capit ille Johannes
Ingier, *exſpectans judicis ora ſui.*
Æmulus hic pacis, venerandæ forma ſenectæ.
Mutuo ſolvit humo, ſpiritus orat opem
Sollicitus, qui dum vitales carperet auras
Nomine, re pariter, vixit in orbe prior.
Nummis emta ſuis vicina baronia quondam
De Meſidone, ſolet hos habitare lares.
Ænea quem rurſus ſtructura, canuntque cathedræ,
Hoſpita teſtudo, magnaque geſta domi.

XXV. Georgius *d'Arcques* ſpiritum emiſit 25 Julii 1496.

XXVI. Stephanus *Bloſſet* epiſcopus Lexovienſis 31 Auguſti 1505.

XXVII. Johannes II *Couſin* 1 Auguſti circa 1515, poſt quem recenſetur Nicolaus *Fouquet*.

XXVIII. Gabriel *le Boulanger* ceſſit ſequenti, & obiit 13 Maii 1560.

XXIX. Nicolaus II *Fouquet* 21 Junii 1554.

XXX. Ludovicus *de la Menardiere*, etiam abbas Barbereii, primus fuit commendatarius.

XXXI. Robertus III *de la Menardiere* cantor ſacræ capellæ Pariſienſis & abbas S. Columbæ, cedente patruo prioratum S. Barbaræ obtinuit, quem Jeſuitis Cadomenſibus dimiſit 30 Dec. 1607, concedentibus canonicis an. 1609. Chart. XIV. col. 199.

MONS-DEI.

Montdei.

SIta eſt abbatia B. Martini de Monte-Dei, ordinis Præmonſtratenſis, in ſolo ſatis amœno, duabus a Bajocis diſtans leucis, quinque vero aut ſex a Cadomo, intra fines quinque parochiarum, quæ epiſcopali Lexovienſis antiſtitis ſubjacent juriſdictioni, ultro cedente Bajocenſi epiſcopo, eo quod baronia de Nonanto, quæ a Bajocis ad Cadomum protenditur, parochias & abbatiam complectens, paternum eſſet jus Jordani fundatoris, ut tradit Arturus. Ceteris ſuo ſitu locis eminet, monticulo *d'Aé* inſidens, a quo primum appellationem mutuata, inde dicta eſt Mons Auxilii & Mons-Dei. Fundatorem agnoſcit & diœceſanum Johannem *du Hommet*, qui factus eſt epiſcopus ante annum 1202, ſi legitima ſit charta Thomæ *le Comte* de Iveto & Sibilla uxore quidquam hoc anno abbati ſancti Martini vendentibus, relata ab Annaliſta ordinis. Jordanus autem totum clauſum, in quo ædificia conſtruuntur in parochia *de Ivés*, ubi quidam inhabitabat anachoreta, acquiſivit a Radulfo de Perceio milite & cuſtodiendum commiſit abbati de Lucerna, ut in eodem inſtituerentur Præmonſtratenſes, annuente capitulo generali VII id. Octobris 1216. Præter Jordanum auctorem & Radulfum de Perceio, inter benefactores recenſent Alienorem comitiſſam Sareſberienſem, Franciæ reges Ludovicum IX & Philippum IV, epiſcopos Lexovienſes & Bajocenſes, &c.

Abbatum Series.

I. ROGERIUS I *de Ivés* primus abbas Montis Dei, obiit IV idus Junii 1215, ex necrologio.

II. Richardus I an. 1225 VII idus Jan.

III.

III. Rogerius II quædam tradit in feudum anno 1242, moriturque v idus Novembris.

IV. Gabriel *du Fay* 1276, defunctus XVIII calendas Septembris.

V. Gaufridus I mortuus 1280 menſe Martio.

VI. Gaufridus II *Blaſon* ex canonico Lucernæ abbas Montis Dei, animam Deo reddidit 1312.

VII. Gaufridus III de Campo repulſo 1318. Notatur in necrologio pridie nonas Januarii & III cal. Novembr.

VIII. Radulfus de Aurea-valle canonicus Lucernæ, anno 1327.

IX. Richardus II Simonis defunctus IX cal. Februarii 1349.

X. Robertus I *Garet* ſedebat annis 1360, 1363 & 1378. In fata conceſſit IX cal. Aug.

XI. Gaufridus IV *Baudoin*, al. *Randouin*, 1389, mortuus eſt IX calendas Martii.

XII. Robertus II de Bacilleyo canonicus Lucernæ anno 1400, is forte qui fidem juravit Henrico V Angliæ regi, anno regni 5. Memoratur in necrologiis Bellæ ſtellæ 31 Martii, Lucernæ cal. Apr. & Montis Dei v non. Apr.

XIII. Thomas I Arnulfus Angliæ quoque regi ſacramentum fidei præſtitiſſe videtur anno 6 Henrici V. Occurrit an. 1421. In cœlum abiit 11 Junii in necrologio Bellæ ſtellæ, & calendis Junii in obituario Montis Dei.

XIV. Johannes *Louis*, ad quem Eugenius IV bullam direxit 13 Novembris 1432 ut petita a Nicolao *de Clemengis* examinaret.

XV. Guillelmus I ab Eugenio IV deputatus, epiſcopum Bajocenſem cum canonicis conciliavit 4 Aprilis 1440 (1441).

XVI. Petrus cum Thoma abbate Bellæ ſtellæ electioni abbatis Lucernenſis adſtitit 1452, ſuperſtes adhuc 1457.

XVII. Thomas II Petri nepos 1465. Migravit a ſeculo IV nonas Martii.

XVIII. Guillelmus II *le Bigot* 1470, memoratus in necrologiis v calendas Maii & XIV calend. Junii.

XIX. Johannes I *le Barberel* 1482. Notatur in obituariis v idus Sept. & XIV cal. Junii.

XX. Samſon filius Aſcelinæ *de Crepon* 1487. Diem ſuum obiit III nonas Novembris.

XXI. Laurentius de Cuſſeyo 1490, defunctus III nonas Aprilis.

XXII. Nicolaus *de la Boyſaine* 1497, obiit XII calend. Septembris.

XXIII. Egidius I *l'Ours* ſcacario interfuit an. 1497. Memoratur an. 1507 in regeſtis ſcacarii. Ceſſit 1512 in manibus patrum ſynodi Piſanæ Lugdunum ad tempus tranſlatæ in gratiam ſequentis, & exceſſit e vita VII cal. Febr.

A XXIV. Johannes II *Ferey*, al. *Ferry*, nobilis, canonicus Præmonſtrati, a patribus ſynodi Piſanæ cedente avunculo nominatus anno 1512, filiationem Montis-Dei literis ad Franciſcum *Coignon* Lucernæ abbatem datis an. 1525 agnovit. Ceſſit in manibus ſummi pontificis an. 1555 in gratiam ſequentis, & obiit idibus Julii 1557.

XXV. Egidius II *de Valognes* ad Deum migravit VII idus Aprilis 1562.

XXVI. Johannes III, al. Guillelmus, *Poyneau* 1564.

XXVII. Julianus *Guichard* a nefario in ædibus abbatis gladio perimitur v idus Sept. 1565.

XXVIII. Guido *Hamel* ſubita morte cor-
B reptus obiit pridie idus Julii 1572.

XXIX. Johannes IV *Bourdon* ceſſit in manibus ſummi pontificis 1587.

XXX. Franciſcus *de Bouillonnay* vir nobilis, a ſummo pontifice nominatus, collapſam penitus regularem diſciplinam reſtituit, reditus recuperavit & duplicavit, eccleſiam altaribus decoravit, dormitorium conſtruxit, ædeſque labentes relevavit & collapſas ædificavit. Defunctus 18 Oct. 1631, conditus jacet ante majus altare cum hoc epitaphio.

En qui congeſſit, dicant altaria, cœlo
Quas Franciſcus opes egerat ante necem.
C *Bulliſſe ipſius divino apparet amore*
Pectus, Bullonii vox bene namque canit.
Numquid tantus amor tantumque altare tulerunt
Franciſcum cœlis! Id meruere ſatis.

XXXI. Claudius-Philippus *le Clerc du Tremblay* canonicus Pariſienſis, etiam abbas Belliloci Maclovienſis, primus & unicus commendatarius in defuncti locum a rege ſuffectus, reformationem in monaſterio Montis-Dei ad canonicorum vota procuravit anno 1634. Obiit 4 Septembris 1704, ætatis 91. Conditur Pariſiis in eccleſia metropolitana.

XXXII. Philippus *l'Hermite* canonicus Præ-
D monſtrati, congregationis reformatæ pluries definitor, electus abbas Montis-Dei 31 Octobris anno 1704, eccleſiæ a fundamentis renovandæ dum incumbit, occumbit XV cal. Julii 1725, apoplexia correptus, annos natus 73.

XXXIII. Olivarius *Jahouel* ex priore Ardenenſi coadjutor Montis-Dei menſe Febr. 1719, fit abbas an. 1725. Eccleſiam perfecit, ædeſque alias inchoabat, cum refluente ſuffocatus humore animam egit pridie calend. Aprilis 1738, homo religioſus & doctus.

XXXIV. Ludovicus *Reuſſe* ex priore Seriaci nominatus eſt a rege abbas an. 1738.

CONSTANTIENSIS ECCLESIA.

INferioris Normanniæ urbs Conſtantia in provincia Lugdunenſi ſecunda, Oceano propinqua, collis vertici aſſidet pluribus aliis circumcinctæ. Sunt qui veterem, ſunt qui recentiorem exiſtimant. Qui ſtant pro veteri Unellos a Cæſare inter Armoricas civitates Oceanum attingentes in libris II, III ac VII memoratos, a Plinio Venellos dictos in Gallia, a Ptolemæo Venelos quibus præfuit Viridorix, non alios eſſe a Conſtantienſibus cenſent, eo fulti fundamento quod hodieque Conſtantienſes Bajocaſſeſque confines ſint, quos Ptolemæus quoque conjungit ac contiguos facit. Quoad caput gentis ſedemque epiſcopatus non ita conſentiunt: Crociatonum enim quod Hadriano Valeſio pro Conſtantia eſt, Carentonum Sanſoni fuerat, utrique diſſonus Brietius Coſediam in tabula Peutingeriana Crociatono inferiorem Conſtantiam interpretatur. Sunt qui nullam ante Flavium Conſtantinum-Auguſtum Chlorum & pauperem cognominatum, patrem Conſtantini maximi Auguſti Conſtantiam fuiſſe ejuſque nomine appellatam autumant: hique auctoritate Orderici Vitalis communique ejus ætatis opinione nituntur. *Hic*, inquit Ordericus, *in Neuſtria civitatem condidit, quam a nomine ſuo Conſtantiam nominavit.* Ætate igitur Orderici regionis hujus incolæ Conſtantium Chlorum Auguſtum conditorem ſuum agnoſcebant, qui trajecturus in inſulam Britanniam hic ſtativa forte habuerit, cujus ex caſtris urbs facta eſt. Huicque opinioni favere videtur Ammianus Marcellinus, caſtra Conſtantia Conſtantiam urbem appellans. Quibus vero tam cito creſcere, aut de nihilo ſtatim civitas celebris & ſedes epiſcopalis evadere minime potuiſſe videtur, ab uno e tribus Flaviæ gentis imperatoribus reparatam, operibus ornatam & præſidio militum primæ Flaviæ legionis munitam fuiſſe arbitrantur, ita ut pro auctore altero ac conditore ſuo eum habuerit, & veteri nomine depoſito, Conſtantia appellata fuerit. Quidquid ſit, muris antiquitus circumſepta eſt, quos funditus disjecit Ludovicus XI. *Carolo* enim *Ludovici XI germano quorumdam procerum principumque ſuggeſtione ducatum Normanniæ non precario, ſed vi impenſe ambiente, cum via ſibi per poſticum epiſcopalis domus aperta eſſet, rex idcirco indignatus incolis qui a fide defecerant, cavit decreto ſuo in pœnam criminis, quod funditus ſolo everterentur civitatis mœnia, quæ nulla vel pretii, vel precum ſollicitatione reſtitui potuerunt.* Hæc Robertus Cenalis lib. II, qui de hac urbe loquens, addit: *Habet in templi ſui meditullio merito ſuſpiciendum ſpectaculum miræ architecturæ contextum, e cujus abſide ſi quis lapillum dejecerit, nunquam a puncto deſignato ultra citrave dimovebitur inſtar laternæ vitreæ in ſublime erectum: vitream arcem merito dixeris, opus ſane venuſtum & elegans. Urbem præterea inſigniter ornat aquæductus ad milliaris ſemiſſem, ingenti impenſa & opera arcuatim ſuppoſitis fornicibus longo ductu protenſus, cujus artificii ope civitas alluitur & rigatur. Denique ſi mœnibus concluſa foret, quis vetet civitatem illam Conſtantinopolim Neuſtriæ maritimæ appellari!* Hanc conſtituunt in civilibus comitatus, præturæ tribunal, ballivatus, vicecomitatus, electionis, ſeneſcalliæ, aquarum & ſilvarum ſedes judiciariæ, quæ ſenatui Rotomagenſi ſubjacent. Quoad res eccleſiaſticas, capitulum conſtat 26 canonicis & octo dignitatibus, cantore, quatuor archidiaconis, ſcholaſtico, theſaurario & pœnitentiario. Sunt quoque in eadem eccleſia ſex vicarii chori, 42 capellani & 14 cantores, ſex pueri chori & corpus muſices. Præter majus templum beatæ Mariæ dicatum, duæ exſtant in ſuburbiis parochiæ, S. Petri [a] & S. Nicolai [b], cœnobia duo Dominicanorum & Capucinorum, parthenones totidem, Benedictinarum unus & alter Hoſpitalariarum S. Auguſtini. Xenodochium antiquum ab epiſcopis fundatum, regitur a ſex religioſis ordinis clericorum regularium S. Auguſtini epiſcopo ſubjectis. Non ita pridem conſtructum eſt ſeminarium ab epiſcopis, & concreditum preſbyteris congregationis Jeſu & Mariæ, dictis Eudiſtis. Diœceſis a Boreali plaga oceano clauditur, ab Auſtro Abrincenſi & Bajocenſi tractu, ab ortu Viria fluvio. In ea occurrunt oppida plura, præcipua ſunt Valloniæ, Carentonum, S. Laudus, olim Briovera, Cæſaris-burgus & Grandiſvilla, plurimique vici, in quibus numerantur circiter 550 parochiæ, decemque abbatiæ, de quibus ſingillatim poſt epiſcoporum ſeriem loquemur. Hanc ad texendam maximo nobis auxilio fuit *N. Pouret* hujus eccleſiæ canonicus & pœnitentiarius.

[a] Eccleſia S. Petri ab antiquis temporibus exſtructa, a Guillelmo duce donata eſt anno 1056 canonicis, qui eam adminiſtrantes adhuc 1221, largiti ſunt clericis regularibus xenodochii. Inclinatam ſeculo XV repoſuit Gaufridus *Hebert* epiſcopus.

[b] Eccleſia S. Nicolai prius in cathedrali, conſtructa eſt prope capellam S. Flocelli, ad quam tranſierunt parochiani arbitrorum ſententia lata 1241.

EPISCOPI CONSTANTIENSES.

ANNI CHRISTI

I. S. Ereptiolus.

Constantiensium epiſcoporum catenam orditur Ereptiolus in indicibus Conſtantienſi, Thuaneo & Sanvictorino. Hunc tradunt ortu Conſtantienſem, factum Rotomagi chriſtianum, inde Conſtantias prædicandi evangelii cauſa miſſum & defunctum fuiſſe circa annum 475. Alii Ereptiolum B. Germani Autiſſiodorenſis epiſcopi diſcipulum opinantur, qui ab eo in Britanniam transfretanti Conſtantienſibus apoſtolus datus fuerit.

II. S. Exuperius.

Exuperius, qui Exupericus, Exuperatus & Exuperantius paſſim legitur, Ereptiolum ſequitur in iiſdem catalogis.

III. S. Leontianus.

Leontianus, qui Leonatus, Leonius & Leon-
511. tius, concilio I Aurelianenſi an. 511 ſubſcripſit. Paternum, qui ſeculo ſexto factus eſt Abrincatenſis epiſcopus, ut diœceſi ſuæ ſtrictius obligaret, diaconum ac mox preſbyterum ordinavit.

IV. S. Possessor.

S. Marculfum preſbyterum ſacrique verbi præconem per diœceſim ſuam inſtituit Poſſeſſor,
[illegible] qui a Childeberto rege Chlodovæi filio Nantum ad ædificandum monaſterium obtinuit.

V. S. Laudus.

A Gildardo Rotomagenſi præſule conſecratus Laudus, qui & Lanto, Andegavos venit, ubi tunc ſedebat S. Albinus, cum Victore Cenomannenſi, Melanio Redonenſi & Maſſo Nannetenſi epiſcopis, ex ſcriptore vitæ S. Melanii, cujus S. pontificis funus cum iiſdem epiſcopis curavit. Adſuit ſynodis Aurelianenſibus II & III
533. annis 533 & 538. Ad IV anno 541 Scubi-
538. lionem preſbyterum miſit. Ipſe vero quintæ anno
541. 549 ſic ſubſcripſit: *Lauto in Chriſti nomine epi-*
549. *ſcopus eccleſiæ Conſtantinæ vel Brioverenſis*, quo nomine caſtrum, quod poſtea S. Laudi dictum eſt intelligi debet: nam Briovera idem eſt ac Briaveræ; Briva vero pons eſt ac tranſitus, vera autem ſeu Viria eſt fluvius, ad quem ſita eſt urbs a S. Laudo nomen poſtea ſortita, qui ibidem ſedem aliquandiu habuit, ubi etiam ſepultus dicitur. S. Marculfo abbati Nantuenſi circa 556 & ſancto Paterno morientibus adfuit, cujus ultimi mortui
565. exſequias curavit apud Seſciacum anno 565, ex Mabillonio. Sunt qui opinantur ſanctum Laudum defunctum anno ætatis 58 ſediſſe 46 annis, unde ſequeretur duodennem eum ad epiſcopatum aſſumtum eſſe, quod nec ab ullo auctore ſynchrono aſſeritur, nec veriſimile videtur. Populari huic traditioni favere utcumque potuit, quod duæ eccleſiæ S. Laudulo dicatæ ſint in hac diœceſi

A quaſi Laudo juniori, vulgo *S. Loüet*. S. Laudi feſtum agitur 22 Septembris in martyrologio Romano & 21 in additionibus Molani ad Uſuardum, ubi perperam dicitur S. Laudus primus Conſtantienſis epiſcopus. Habet nominis ſui abbatiam & urbem in Conſtantienſi pago, eccleſiamque parochialem Rotomagi cum inſigni prioratu canonicorum regularium, qui uti eccleſia parochialis juris eſt epiſcoporum Conſtantienſium, quibus cum parochia B. Mariæ in caſtro ſancti Laudi & aliis confirmata fuere a Guillelmo Normanniæ duce an. 1056. Sacræ ſancti
B Laudi reliquiæ poſtquam diu quieviſſent in fano ſancti Laudi Conſtantienſis pagi, ad S. Laudum Rotomagenſem tranſlatæ ſunt, inde Andegavum, tandem Tutellas, ubi nunc honorifice aſſervantur. Harum portiones non modicas canonici Conſtantienſes a canonicis ſancti Laudi Andegavenſis impetrarunt anno 1632. Alias a Julio *Maſcaron* epiſcopo & a capitulo Tutellenſi obtinuit Jacobus *de Matignon* tunc epiſcopus Condomienſis, quas ſolenni ritu in eccleſiam B. Mariæ de S. Laudo tranſtulit Carolus-Franciſcus *de Lomenie* epiſcopus Conſtantienſis die 3 Maii, feria III poſt Pentecoſten an. 1679.

C

VI. S. Romacharius.

Romacharius, inquit Gregorius Turonenſis lib. VIII Hiſt. capite XXXI, Conſtantinæ urbis epiſcopus advenit ad ſepeliendum Prætextatum Rotomagenſem pontificem, qui percuſſus occubuit anno 586. Hunc eumdem vult Cointius ac 586.
Marachārium, qui a Felice Nannetenſi epiſcopo vocatus eſt ad dedicationem eccleſiæ, quam extruxerat circa 568, quod Marachario Engoliſmenſi attribuimus tom. II, col. 980. Confunditur quoque Romacharius cum Romphario, qui
D natione Britannus, Hermolai & Delfinæ filius Barbefluctum appulit, ubi poſtquam diu ſolitarius hæſiſſet, S. Laudo datus ſucceſſor, ab ipſo Prætextato ordinatus eſt epiſcopus. Colitur die 19 Novembris. Ejus reliquiæ cum ſacro corpore S. Laudi leguntur tempore Theoderici Rotomagum tranſlatæ.

§ Urſicinus qui ſequitur in catalogis, idem forte eſt qui alteri Conſtantiæ circa idem fere tempus præfuit.

E

VII. Ulfobertus.

VIII. Lupicinus.

§ Poſt Lupicinum in vulgata epiſcoporum Conſtantienſium ſerie ponitur Nepus, quem omiſit Cointius poſt fratres Sammarthanos, eo quod nullo certo conſtet argumento eum Conſtantiæ ſediſſe.

IX. Chairibonus.

Chairibonus, qui corrupte Cratibo & Trabus

vocatur, ſubſcripſit concilio Cabiloneuſi anno A
circiter 648.

X. Waldalmarus.

Baldomerus, ſeu Waldalmarus ſubſcripſit privilegiis pro S. Dionyſio, Landerici Pariſienſis
653. epiſcopi & Chlodovæi II anno 653.

XI. Hughierius.

Hughierius, ſeu Hildericus, is eſſe videtur Mabillonio, qui ſubſcripſit privilegio ſancti Petri
658. vivi anno 658.

XII. Frodomundus.

Frodomundus in vulgatis indicibus dictus Rotmundus, quem e pago Ebroicenſi ortum ferunt, monaſterium in diœceſi Conſtantienſi duabus ab Oceano leucis pro virginibus condidit ſub titulo B. Mariæ, modo S. Petri de Hamo, anno 3 ſui pontificatus, 4 Theoderici regis,
677. Chriſti 677, uti diſerte probat inſcriptio triplex ſub altari matutinali illius eccleſiæ reperta ſeculo ſuperiore exeunte. Modo cella eſt, ſeu prioratus ab annis ſeptingentis ſubjectus Carnutenſi ſancti Petri abbatiæ ex dono Areſaſti fratris Gonoris uxoris quondam Richardi primi Normannorum ducis. Vide Mabillonium Annal. t. I, p. 538, 539 & 697.

XIII. Willebertus.

Concilio Rotomagenſi anno 693 interfuit Willebertus, qui idem ſane eſt ac Aldobertus notatus in catalogis.

5 Toto octavo ſeculo & hiſtorici deſunt & monumenta vetera, quibus epiſcoporum nomina, ætas & acta illuſtrantur. Veteres ipſi indices adeo variant, ut iis vix ulla fides adhiberi valeat. Salomonem Willeberto ſubjiciunt nonnulli: at tres Conſtantiæ Germanicæ epiſcopi eo nomine vocati reperiuntur.

XIV. Agathius.

XV. Livinus.

XVI. Wilfridus.

XVII. Josue.

XVIII. Leo.

XIX. Angulo.

XX. Hubertus.

798. Alicubi notatur ad annum 798.

XXI. Willardus.

Idem videtur Baluzio ac Guiladus, qui con-
829. cilio Pariſienſi adfuit an. 829. Subſcripſit con-
835. cilio apud Theodoniſvillam anno 835. Placito
837. Aquiſgranenſi adſtitit an. 837. Superiore anno ſævire cœperunt Normanni Haſtingo duce, quorum perſecutio amplius triginta annis duravit, ut legitur in tabulariis eccleſiæ.

XXII. Herluinus.

Privilegio Corbionenſi dato apud Germiniacum an. 843 ſubſcripſit Herluinus, qui ſynodo 843.
Pariſienſi adfuit anno 846, ubi conſenſit privi- 846.
legio Corbeienſi. Adſtitit ſynodis Sueſſionenſi II
& Vermerienſi II anno 853, Bonogilenſi 856, 853.
Metenſi ac Tullenſi apud Saponarias 859, Pi- 856.
ſtenſi 861 & Sueſſionenſi anno 862, ubi ſub- 859.
ſcripſit privilegiis S. Dionyſii & S. Vedaſti. 861.
862.

XXIII. Sigenandus.

Cum Conſtantienſis epiſcopi titulo Sigenandus
B ſubſignat acta concilii Sueſſionenſis III an. 866, 866.
ſicut & epiſtolam ſynodicam ad Nicolaum papam de Britonum infeſtationibus. Legitur etiam ejus nomen in ſubſcriptionibus privilegii conceſſi ab Hincmaro & aliis patribus ſynodi Vermerienſis
anno 866, aut 868, monaſterio S. Vedaſti 868.
Atrebatenſis. In alia Vermerienſi an. 869 con- 869.
firmavit cum aliis epiſcopis præcepta regia pro Carroſenſibus. Subſcripſit adhuc concilio Ponti-
gonenſi an. 876. *At ſecunda Rollonis illuſtriſſimi* 876.
Normannorum ducis ebulliente perſecutione, ejuſdem Chart. I,
ſacroſanctæ incarnationis an. 875, indict. octava, col. 217.
ut legitur in libro nigro Conſtantienſis eccleſiæ,
C *Walgria; Friſia, Flandria, Burgundia, Britannia* Ibidem.
& tota Neuſtria, quæ nunc dicitur Normannia, partimque Francia, inenarrabiliter deſolatis, plurimæ captæ & concrematæ ſunt urbes, oppida diruta, deſtructæ eccleſiæ, prædia ſanctorum, & eccleſiaſtica jura & privilegia direpta, clerus & incola populus gladiis aufugit annullatus, ſanctorum reliquiæ & corpora latibulis abſcondita vel fugâ per diverſas provincias exſportata. His itaque miſeriis ingruentibus, ſancta Conſtantienſis eccleſia quæ præterito
jam multo tempore floruerat, jamque ſub triginta l. vigin.
tribus epiſcopis Deo fideliter militaverat, funditus everitur, clero & populo, prædiis ſimul & privi-
D *legiis privatur, reliquiis & ſanctorum corporibus viduatur continuiſque* LXXIIII *annis, ut legitur in chronicis, fœditate idololatriæ & paganis furibus conculcatur. Tanto vero deſolationis hujus decurrente ſpatio, multi qui reliquias & corpora ſanctorum detulerant, in exilio tam longo defuncti ſunt, & ob hoc per diverſa terrarum ſpatia corpora ſanctorum multa defunctis cuſtodibus remanſerunt.*

XXIV. Lista.

Is eſſe videtur, aut ſequens, qui a Normannis apud ſanctum Laudum peremtus eſt, ut annotavit
Regino Prumienſis ad annum 890, cujus hæc 890.
E ſunt verba: *Normanni a Matrona fluvio exeuntes Pariſius revertuntur, & quia omnimodus deſcenſus fluminis per pontem prohibebatur, tertio caſtra locant & iterato certamine prædictam urbem impugnant: ſed civibus (continuis enim operum ac vigiliarum laboribus induruerant & aſſiduis bellorum conflictibus exercitati erant) audaciter reluctantibus, Normanni deſperatis rebus naves per terram cum magno ſudore trahunt, & ſic alveum repetentes, in Britanniæ finibus claſſem trajiciunt. Quoddam caſtellum in Conſtantinienſi territorio, quod ad* S. Loth *dicebatur*

Digitized by

ANNI CHRISTI

obſident, & acceſſum ad fontem aquæ ex toto pro- A
hibentes, oppidanis ſiti areſcentibus fit deditio eo
pacto, ut vitâ tantum conceſſâ cetera tollerent. Illis
a munitione progreſſis, gens perfida fidem & pro-
miſſa data profanat, omneſque abſque reſpectu ju-
gulat, inter quos epiſcopum Conſtantienſis eccleſiæ
periment.

XXV. Ragenardus.

XXVI. Herlebaldus.

Rexit is epiſcopatum Carolo ſimplice regnante
905. an. 905, qui ab ipſo impetravit licentiam reti-
nendi corpus S. Marculfi, quod ex Nantenſi B
cœnobio diœceſis Conſtantienſis advectum fuerat
Corbiniacum fiſcum regium ob Normannorum
infeſtationem. Exſtat in archivo S. Remigii apud
Remos authenticum Caroli ſimplicis diploma.

XXVII. Agebertus.

XXVIII. Theodericus.

Chart. 1. col. 217. *Rollone autem potentiſſimo duce ſanctæ fidei &*
ſecundæ regenerationis fonte renato anno 911, in-
911. *dictione XIV, & poſt biennium cum Carolo rege*
pacificato, corpora ſanctorum Conſtantienſium epi-
ſcoporum Laudi atque Rumpharii, quæ exportata C
fuerant (Bajocas ſcilicet) Rotomagum ſunt delata,
atque in eccleſia ſancti Salvatoris conceſſu Rollonis
recepta. Igitur Rollo qui & Robertus nomine ſacri
baptiſmatis, dedit eamdem eccleſiam, in qua ſunt
prædictorum ſanctorum corpora ſuſcepta, B. Laudo,
necnon & domno Theoderico, qui tunc temporis
Conſtantienſis epiſcopus erat, & omnibus ſucceſſo-
ribus ejus jure perenni; terram quoque juxta præ-
dictam eccleſiam, ubi maneret epiſcopus cum clericis
ſuis qui eccleſiæ ſervirent. Quia vero Conſtantienſis
pagus chriſticolis vacuus erat & paganiſmo vacabat,
prædictus Conſtantienſis epiſcopus B. Laudo &
ipſius eccleſiæ Rotomagi ſerviebat, ibique ſicut in ſede D
propria ſedebat: ipſa quoque eccleſia, quæ tranſacto
longo tempore vocata fuerat S. Salvatoris, ob honorem
& merita ſancti & glorioſi hoſpitis nominata dicitur,
& eſt S. Laudi. Reviviſcente vero Dei gratia reli-
gione chriſtiana Conſtantiis & ejuſdem circumquaque
finibus, ex deliberatione & temporis & rei neceſſitate
veniebat huc ſæpedictus præſul, diſpoſitiſque eccle-
ſiaſticis propriiſque negotiis Rotomagum reverſus, ibi
velut in propria ſede morabatur, ſcilicet epiſcopale
officium agens libere in eccleſia S. Laudi, ſicut in
Conſtantienſi. Hæc igitur eſt vera & certa ratio,
qua huc uſque Conſtantienſis præſul nominatur epi-
ſcopus de S. Laudo. Sederunt itaque ibi præcipue E
quam Conſtantiis quinque epiſcopi, prædictus ſcilicet
Theodericus, Herbertus, Algerundus, Gilbertus &
Hugo. Ita legitur in libro nigro.

XXIX. Herbertus I.

XXX. Algerundus.

XXXI. Gilbertus.

Rotomagi jacet in eccleſia S. Laudi, ex codice
Sanvictorino.

XXXII. Hugo I.

Evoluto autem toto tempore ducaminis invictiſſimi Charta 1. col. 216.
Rollonis, ſed & filii ejus Willelmi marchionis, pariter
& ducis, &, ut legitur, Chriſti martyris, Richardus
hujus Willelmi filius, marchio famoſiſſimus, dux bel-
licoſus, inexpugnabilis, imperterritus, fide tam pius
quam catholicus, ſanctam Conſtantienſem eccleſiam
largius quam ceteri ſublimare decrevit: canonicos
namque inſtituit, & terras & reditus unde viverent
dedit & confirmavit. Verum mundi labentis caſibus
more ſolito nunc deſurſum nunc deorſum gyrantibus,
præſcriptus epiſcopus Hugo ſeptem canonicos de his
qui Conſtantienſi eccleſiæ deputandi erant, ad ſæpe-
dictam eccleſiam S. Laudi, ubi Rotomagi morabatur
tranſtulit. Ita MS. codex Conſtantienſis. Præterea
Hugo adfuit dedicationi eccleſiæ Fiſcannenſis
anno 990. Fiſcannum advocatur cum aliis Nor- 990.
manniæ epiſcopis a Richardo II duce an. 1006. 1006.
Subſcripſit chartis Richardi II Normanniæ ducis,
pro eccleſia S. Quintini an. 1015, & Willelmi
Divionenſis abbatis pro fundatione monaſterii
Fructuarienſis anno 1017; ſubſcripſit & diplo- 1017.
mati Richardi II Normannorum ducis pro Fon-
tanella an. 1020. Vixit uſque ad annum 1025, 1020.
ex ſupradicto codice.

XXXIII. Herbertus II.

Defuncto Hugone epiſcopo, Herbertus epi-
ſcopatum accepit. Uno tantum anno ſedit apud
S. Laudum ſuper Viriam fluvium. Hic quoſdam
canonicos, qui ſcilicet minus urbani minuſque
faceti videbantur, ab eccleſia Conſtantienſi radi-
citus tanquam illiteratos & inutiles extrudit,
eorumque terras & poſſeſſiones non modicas,
donec eruditiores & aptiores reſtitueret, in do-
minio ſuo retinuit: ſed anno ſequenti Herbertus
Lexovium tranſlatus eſt. Id aſſeverant cathedralis
documenta.

XXXIV. Robertus I.

Herberto ſucceſſit Robertus, qui fuerat epiſcopus Ibidem.
Lexovienſis. Sedit quoque apud S. Laudum Con-
ſtantienſem ſicut Herbertus, & præbendas prædi-
ctorum canonicorum (ab eccleſia ejectorum) non
ſolum ſervitio eccleſiæ non reſtituit, verum etiam hæc
& alia in feodum & hereditatem nepotibus, & con-
ſanguineis, & ſororibus ſuis non large, ſed prodige
diſtribuit. Hujus autem temporibus incœpta & ex
parte conſtructa eſt Conſtantienſis eccleſia, fundante
& coadjuvante Gonorra comitiſſa, auxiliantibus
etiam canonicis, reditibus medietatis altaris ad tempus
operi conceſſis, cooperantibus quoque baronibus &
parochianis fidelibus, quod uſque hodie conteſtantur
aliquot ipſorum nomina inſculpta lapidibus in eccleſiæ
arcubus. Robertus ſubſcripſit chartæ Richardi II
Normannorum ducis pro monaſterio ſancti Mi-
chaëlis de Monte; ſubſcripſit confirmationi ab-
batiæ Bernaicenſis an. 1025, chartæ Ceraſienſi 1025.
anno 1032, & chartæ Roberti Rotomagenſis 1032.
archiepiſc. pro Carnutenſibus S. Petri monachis.
Adfuit Roberto eidem novam Fontanellenſis
monaſterii baſilicam conſecranti anno 1033. 1033.

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

Charta v. col. 129.

Confirmavit donationes factas monaſterio Conchenſi anno 1035, ubi appellatur epiſcopus de ſancto Laudo. Subſcripſit terræ de Pyro, vulgo *Periers*, ſuper Andelam fluvium donatæ monachis ſancti Audoëni a Guillelmo Archenſi comite & fratre ejus Malgerio archiepiſcopo, qui concilium habuit Rotomagi, cui adfuit Robertus. Subſcripſit adhuc chartæ ſancti Eduardi Anglorum regis donantis monachis S. Michaëlis S. Michaëlem de Cornubia poſt annum 1043, quo regnare cœpit S. Eduardus.

DE MONTBRAY.

XXXV. GAUFRIDUS I.

Ibidem.

In his pro certo diebus, ut legitur in libro nigro, *eadem rudis erat & imbecillis eccleſia* (Conſtantienſis) *quinque tantum canonicorum perſonis contenta, bibliothecis, chartis authenticis, canonialibus libris & ornamentis pene penitus deſtituta. Miſerator autem & miſericors dominus, patiens & multum miſericors, hujus ſanctæ pauperis eccleſiæ tandem miſertus, quia venerat tempus miſerendi ejus, ut ſuſcitaret a terra inopem & de ſtercore erigeret pauperem, ut ſederet cum principibus & ſolium gloriæ teneret, gratiam ſuæ benignitatis cœpit in multimodarum virtutum illuſtrare ſignis & miraculis, & corroborare caritate principum & regimine Gaufridi*

1048. *præſulis. Anno igitur Dominicæ Incarnationis 1048, duodecim tantum diebus ipſius anni reſtantibus, id eſt IV idus Aprilis, indict. I, venerandus Gaufridus poſt Robertum Conſtantienſis epiſcopus Rotomagi conſecratur nobilium baronum proſapia ortus, ſtatura procerus, vultu decorus, prudentia conſiliiſque providus, quanquam ſæpiſſime curialibus negotiis regiiſque obſecundationibus irretitus, tamen ad ædificationem & incrementa eccleſiæ ſuæ omni niſu & voluntate promtior erat. Qui ut eamdem eccleſiam celebrem glorioſamque reſtitueret, in Apuliam & Calabriam adire Robertum cognomine Guiſcardum parochianum ſuum alioſque barones conſanguineos ſuos & alumnos & notos peregre profectus, multum in auro, & argento, & gemmis, & palliis variiſque divitiarum donariis acquiſivit, treſque aſportavit phialas puro plenas opobalſamo aliaque pretioſiſſima, quibus poſtea præfatam eccleſiam intus & extus locupletavit, majoremque crucifixum largis ſumtibus & tempore longo conſtruxit. Cum autem non haberet in civitate, ſive in ſuburbio, tantum poſſeſſionis eccleſiæ, ubi maneret epiſcopus, vel proprius equus ejus poſſet ſtabulari, ſed neque propriam domum, niſi quoddam appendicium humile, quod pendebat de parietibus eccleſiæ, ipſe prudentia ſua & probitate valentiorem medietatem civitatis, ſuburbii, & telonei, & vectigalis, cum molendinis, & multas Grimoldi villas a Guillelmo invictiſſimo duce Normannorum, poſtea quoque glorioſo rege Anglorum trecentis libris comparavit & acquiſivit. Poſtea vero epiſcopalem aulam & reliquas officinas conſtruxit, virgultum & vineam non modicam plantavit, capitium navis eccleſiæ cum area & hinc inde duo majora capitia nobiliora & ampliora conſtruxit. Duas turres poſteriores a fundamentis tertiamque ſupra chorum opere ſpectabili ſublimavit, in quibus claſſicum conſonans & pretioſum impoſuit & hac omnia plumbo cooperuit, &c.*

ANNI CHRISTI

Charta v, col. 119.

Et paulo poſt, *ſuper hæc omnia pretioſum famoſumque clerum, quo nihil pretioſius in eccleſia & utilius, in officium & ſervitium divini cultus delegavit. Septemque canonicos, quos epiſcopus Hugo Rotomagi in eccleſia S. Laudi irregulariter conſtituerat, apoſtolica auctoritate eccleſiæ matri revocavit, itemque duos alios adjecit, cantorem quoque & ſuccentorem, & rectorem ſcholarum & cuſtodes eccleſiæ conſtituit.* Hæc omnia deſumta ex libro nigro eccleſiæ Conſtantienſis. Sed res geſtas Gaufridi per ordinem recenſeamus. De ſimonia inſimulatus in

concilio Remenſi an. 1049, confeſſus eſt inſcio 1049.

ſe a quodam fratre ſuo emtum ſibi epiſcopium fuiſſe; quod cum reſciſſet, ne contra fas ordinationem illam ſuſciperet, voluiſſe aufugere, ſed ab eodem violenter captum, epiſcopali contra voluntatem ſuam eſſe dignitate donatum, quod ſacramento comprobare juſſus, nec renitens, ſic judicatus eſt ſimoniacæ hæreſis non incurriſſe facinus, quin immo Leonem IX Romam pergentem proſecutus eſt cum non paucis præſulibus Gallicanis, ibique ſedit in ſynodo Romana, in

qua Berengarius condemnatus eſt anno 1050. 1050.

Subſcripſit ibidem bullæ canonizationis ſancti

Gerardi epiſcopi Tullenſis. Memoratur an. 1054 1054.

in chartis Montis S. Michaëlis & Pratelli. Biennio poſt ab archiepiſc. Maurilio, Gaufrido epiſcopo aliiſque conſecrata eſt Conſtantienſis eccleſia VI

idus Decembris 1056 coram Willelmo Nor- 1056.

mannorum duce, qui ipſa die nonnulla dedit & confirmavit poſſeſſiones eccleſiæ, in primis eccleſiam ſancti Laudi ſuper Viriæ fluvium, necnon terram quam dederat Gonnor famula Dei cum primum poſuerat lapidem in fundamentis eccleſiæ, ex ejuſdem chartulario, ubi legitur præbendarios qui de terris præfatæ eccleſiæ pertinentibus non canonice apud S. Laudum Rotomagi ſerviebant prænominatus dux corrigere ſtuduiſſe. Concilio Rotomagenſi adfuit Gaufridus anno 1063. De ejus conſilio & licentia anno circiter 1064, Turſtinus cum uxore Anna & filio Eudone conſtruendum curavit Exaquium monaſterium. Pugnæ Guillelmi ducis adverſus Heraldum aderat pridie idus Octobris an. 1066 cum monachis & clericis multis, quorum officium erat, inquit Ordericus, pugnare precibus & conſiliis. Paulo poſt adfuit coronationi Guillelmi Angliæ regis, in qua peroravit. Circa id tempus ſubſcripſit diplomati ejuſdem, & chartis baronum & nobilium Normanniæ pro abbatia S. Stephani Cadomenſis. *Anno ſequenti*, inquit Ordericus lib. IV, *Saxones occidentales de Dorſeta & Sumerſeta Montem acutum aſſilierunt, ſed divino nutu impediti ſunt: nam Guentani Lundonici, Saleſberici Gaufrido præſule Conſtantienſi ductore, quoſdam peremerunt, partim captos mutilaverunt, reliquos fugaverunt.* Adfuit Gaufridus dedicationi eccleſiæ Gemeticenſis calendis Julii 1067. Subſcripſit donatæ eccleſiæ *de Derheſt* in Anglia monachis S. Dionyſii in Francia anno 1069. Multas in Anglia poſſeſſiones obtinuiſſe auctor eſt Ordericus ad annum 1070: *Gaufredus Conſtantienſis epiſcopus, de nobili Normannorum progenie ortus,*

ANNI CHRISTI

qui certamini Senlacio fautor acer & conſolator A *interfuit, & in aliis conflictibus qui poſtmodum advenas & indigenas utrimque contriverant, magiſter militum fuit, dono Guillelmi regis ducentas & octoginta villas, quas a manendo manerios vulgo vocamus, obtinuit, quas omnes nepoti ſuo* (Roberto filio Rogerii) *de Molbraio propter nequitiam & temeritatem ſuam non diu poſſeſſuro moriens dereliquit.* Vices regis tenuit in placito apud Pinendenam anno 1071 habito inter Lanfrancum Cantuarienſem archiepiſcopum & Odonem Bajocenſem epiſcopum Cantiæ comitem. Subſcripſit ordinationi latæ anno 1072 auctoritate apoſtolica de primatu eccleſiæ Cantuarienſis adverſus Eboracenſem archiepiſcopum. B Conflata circa 1074 ſumma conjuratione in Anglia adverſus Guillelmum regem per Rogerium Herefordenſem comitem, Radulfum alioſque proceres, protinus Gaufridus cum Odone aliiſque epiſcopis partes regis ſuſcipiens, ad arma cucurrit impetumque inſurgentium magna ſtrenuitate compoſuit. Interfuit anno 1075 licet tranſmarinus, ſed quia multa in Anglia poſſidebat, concilio totius Anglicæ gentis epiſcoporum in Londinenſi S. Pauli eccleſia. Chart. IV. col. 68. Præſens adſtitit dedicationi eccleſiæ S. Stephani Cadomenſis anno 1077. Adfuit anno 1080 concilio apud Juliam bonam. Subſcripſit C privilegiis Willelmi Angliæ regis pro monaſteriis Exaquienſi anno 1080, & S. Edmundi pridie calendas Junii anno 15 Willelmi 1081, indict. IV, de libertate Melodunenſis cœnobii anno eodem, pro monaſteriis S. Carilefi & S. Stephani Chart. VI. col. 74. Cadomenſis an. 1082, eodemque chartæ Willelmi de Karileſo de libertatibus & poſſeſſionibus monaſterii S. Cuthberti, & diplomati Willelmi regis anno 18, Dunelmenſes canonicos in monachos convertentis. Convenit anno 1087 ad exſequias regis ejuſdem. Northanhumbrorum conſulatum gerebat anno 1088, cum interfuit fundationi beatæ Mariæ Eboracenſis in Anglia. D Anno 1091 cum dux Robertus Conſtantienſem pagum fratri ſuo Henrico vendidiſſet, alii præter Robertum domino obſequium negavit Gaufridus, qui multa hanc ob rem perpeſſus, ipſo contradicente Roberto, propoſiti tenax duci Normanniæ addictus ſemper fuit. Per totam autem vitam diverſis ſeu regni, ſeu domus ſuæ negotiis, ſive etiam itineribus detentus, Petrum camerarium eccleſiæ decanum, diœceſi ſuæ & domui præpoſuerat. Obiit autem venerandus antiſtes Gaufridus, ob præclaras virtutes cognomento & per omnia bonus, IV nonas Februarii 1093, præſentibus Odone Bajocenſi, Michaële Abrincenſi, E Willelmo Dunelmenſi epiſcopis, abbatibuſque Gilberto Cadomenſi, Rogerio Exaquienſi, Rogerio Montiſburgi & aliis permultis. Rexit eccleſiam 45 annis 66 diebus minus, & ſepultus eſt in ſtillicidio eccleſiæ, quod vivens humiliter & inſtanter poſtulaverat. Exſtat in chartulario Conſtantienſi nænia prolixior de morte Gaufridi. Adjecta ſunt ibidem vetera miracula in eadem eccleſia meritis B. Virginis perpetrata. Inter epiſtolas Lanfranci 32.a inſcribitur Gaufrido.

XXXVI. Radulfus.

Poſt obitum venerandi præſulis, ita legitur in tabulario, *ſucceſſit in epiſcopatum Radulfus, qui archidiaconus fuerat, duobuſque menſibus evolutis conſecratus eſt Rotomagi Dominica I in Paſſione Domini, III nonas Aprilis. In hujus epiſcopatus initio decretum eſt canonicorum conſtitutione & ejuſdem epiſcopi inenodabili ſanctione ut anniverſaria dies Gaufridi epiſcopi ſolennis in eccleſia Conſtantienſi & in ejus diœceſi perenniter celebretur III nonas Februarii,* &c. Radulfus autem adfuit anno 1096 concilio Rotomagenſi, ubi relecta ſunt 1096. & approbata decreta concilii Claromontani ſuperiore anno celebrati. Alteri ſynodo adſtitit anno 1108. 1108 Rotomagi, ubi Serloni epiſcopo Sagienſi retulit patrata in eccleſia S. Petri Conſtantienſis portenta, unde in Normannia paulo poſt ſubſecutæ ſunt multæ calamitates bellorum, tempeſtatum & famis, inquit Ordericus pag. 700. Nam idem epiſcopus paulo poſt defunctus eſt, & lethifera clades per totam ejus diœceſim debacchata eſt. Attamen Radulfus theſaurum Sagienſis epiſcopi a duobus clericis furto ſublatum juxta altare monaſterii ſancti Martini Sagienſis reperit, & epiſcopo Sagienſi reddidit; qua de cauſa eccleſiam *de Pirou*, quam dederat Guillelmus, duobus clericis abſtulit, & monachis S. Trinitatis Exaquienſis in eleemoſynam dedit an. 1116, teſte Radulfo, ex chartulario ejuſdem monaſterii: ſed errorem ſuſpicor, vel in notis chronologicis, vel in nomine epiſcopi, nudumque forte apicem R. in apographo ſcriptum, lectum & intellectum fuiſſe pro Radulfo Rogerii loco, & certe nuperus eccleſiæ Conſtantienſis ſcriptor defunctum Radulfum tradit an. 1110.

XXXVII. Rogerius.

Diplomati Henrici I Anglorum regis pro monaſterio S. Georgii ſubſcriptus legitur Rogerius anno 1114, qui memoratur 1115 in ſchedis 1114. eccleſiæ Conſtantienſis, quo anno ſedente Rogerio 1115. eccleſia *d'Orval* donata eſt monachis Exaquienſibus, ut in ea monachos inſtituerent. Concilio Rotomagenſi interfuit 1118, ex Orderico, 1118. apud quem legitur ad annum 1119: *Rogerius* Chart. X. *Conſtant. epiſcopus Guillelmum filium ſuum, quem* col. 111. *rex unum ex quatuor principalibus capellanis jam ſuis effecerat, fratrem quoque ſuum & tres egregios nepotes ad damnatam judicio Dei navem conduxerat, ipſoſque & conſortes eorum, licet flocci penderent, pontificali more benedixerat. Ipſe aliique multi qui adhuc ſimul in littore ſtabant, & rex ſociique ejus, qui jam in freto eleganti fuerant, terribilem vociferationem periclitantium audierunt; ſed cauſam uſque in craſtinum ignorantes mirati ſunt, & inde mutuo indagantes tractaverunt.* Concilio Remenſi adfuit Rogerius anno 1119; chartæ Ceraſiacenſi ſub- 1119. ſcripſit 1120. Defunctus 1123, memoratur in 1120. obituario menſe Octobri. Jam diximus tom. V, 1123. col. 913, epiſtolam 195 S. Bernardi inſcriptam eſſe epiſcopo Conſtantiæ, non Gallicæ, ſed Germanicæ.

Digitized by Google

ANNI CHRISTI DE BRUIX.

XXXVIII. Richardus I.

Jam memoratus anno 1124 in chartis Saviniaci, monachis ſancti Michaëlis de Monte confirmavit Richardus eccleſiam de Caſteraio in
1125. Gerſeio inſula an. 1125. Adfuit concilio Roto-
1128. magenſi an. 1128 & exſequiis Gaufridi archiepiſcopi. Hujus memoria eſt in inventione cor-
1131. poris S. Gaudi epiſcopi Ebroicenſis an. 1131. Defunctus ſepelitur in eccleſia cathedrali, in ſacello S. Sebaſtiani.

XXXIX. Algarus.

Qui diu Lauduni manſerat clericus Algarus, in provinciam Davanexeriam in Anglia adventantes canonicos Laudunenſes cum feretro beatæ
Spicil. tom. XIII. pag. 272. Mariæ benigne excepit, idem forte cui priori S. Euthberti ſcripſit epiſtolam XV Hildebertus Cenomannenſis epiſcopus. Factus ipſe Conſtantienſis præſul, bullam ab Innocentio II obtinuit
1132. datam Viennæ VI nonas Martii 1132, qua eccleſiæ bona auctoritate apoſtolica confirmat ſummus pontifex, & epiſcopo concedit ut in eccleſiis ſancti Laudi Rotomagenſis & Conſtantienſis canonicum ordinem inſtituat. Quod præſtitit Algarus non ſolum his in eccleſiis anno 1142, ſed & apud Cæſariſburgum, auctorque fuit Guillelmo *Pinel* fundandæ Hambecenſis abbatiæ. Factas monaſteriis Exaquii & S. Laudi
1134. donationes confirmavit anno 1134. Monaſterio
1135. S. Michaëlis aſſeruit anno 1135 eccleſiam de Caſteraio. Subſcripſit chartæ Stephani Angliæ regis pro Montiſburgo an. 1136. Confirmavit
1138. cal. Maii 1138 monachis S. Nicolai Andegav. eccleſiam de Sanctineio. Adfuit anno eodem conſecrationi eccleſiæ prioratus Godeſtowenſis in agro Oximenſi, & ſubſcripſit confirmatis a
1140. Stephano rege prædiis. Memoratur annis 1140
1141. & 1142 in chartis Fontanellenſibus, teſtis 1141
1142. in Audoenenſibus & 1143 in charta Willelmi
Chart. IX. col. 163. comitis Pontivorum pro Radulfo abbate ſancti
1143. Andreæ. Interfuit an. 1144 dedicationi eccleſiæ
1144. S. Dionyſii Pariſienſis, & conſecravit aram S.
1145. Hilari. Subſcripſit anno 1145 chartæ Hugonis archiepiſcopi certos reditus a laica manu receptos concedentis in uſum monachorum S. Audoëni.
Ch. XIII. col. 239. Bullam circa id tempus obtinuit ab Eugenio III, qui eccleſiæ bona confirmat. Donationem factam B. Mariæ de Soleuvria & fratribus ibidem Deo
Chart. XII. col. 80. ſervientibus anno 1146 in manu Nivardi fratris
1146. S. Bernardi auctoritate munivit ſua. Teſtis fuit
1147. anno 1147 compoſitionis inter Galterum abbatem Montiſburgi, & abbatem ſancti Salvatoris. Eodem anno cum Arnulfo Lexovienſi epiſcopo operam præſtitit ſuam pro pace inter capitulum Lexovienſe & abbatem S. Salvatoris concilianda.
1149. Reperitur adhuc 1149 Gaufrido Normanniæ
1150. duce, 1150 in tabulis Vallis Richerii, & 1151 in chartis Saviniaci. Subſcripſit chartæ Engelgerii *de Bohun* de Hoſſeleia datæ eccleſiæ B. Mariæ de Quarrera. Deceſſit, ut legitur in chronicis Normanniæ ad annum 1151, *Algarius epiſcopus Conſtantienſis, vir admodum religioſus, qui canonicos*

ANNI CHRISTI

A *regulares poſuit in eccleſia S. Laudi de Conſtantino, & in eccleſia S. Laudi Rotomagi, & in eccleſia Cæſariſburgi.* Defunctum aliqui volunt Rotomagi Algarum, qui tamen ſepultus creditur ſub altari S. Eligii in eccleſia Conſtantienſi IV idus Nov. Epitaphium illi ſcripſit Arnulfus Lexovienſis epiſcopus, unde apparet obiiſſe die XI menſis ejuſdem. Ita quoque notatur ejus obitus in necrologio eccleſiæ Rotomagenſis, & anniverſarium in calendariis S. Victoris Pariſienſis & B. Mariæ Augenſis. Sic autem habet epitaphium.

Præſulis Algari cineri natura ſepulto
B *Non potuit meritum conſepelire viri.*
Nam terram titulis, cœlum virtutibus implens,
Dum nobis moritur, ut ſibi vivat, obit.
Ipſum igitur, quia terra virum cœlique loquuntur,
Conſignaſſe brevi ſufficit elogio.
Hunc & Martinum meritorum conſcia terris
Abſtulit, & cœlo reddidit una dies.

XL. Richardus II.

DE BOHON.

Ex decano Bajocenſi epiſcopus Conſtantienſis Richardus anno 1150, inter initia novi epiſcopatus nihil faciendum potius reputavit, quam
C Romani pontificis gratiam quærere ſeque totum familiaritati Romanæ eccleſiæ eo devotius quo velocius mancipare, inquit Arnulfus epiſcopus Lexovienſis epiſtola 8 ad ſummum pontificem, cui eum commendat. Conſecravit anno 1152 1152.
eccleſiam Montiſburgi, huicque factæ a Guillelmo *de Vernon* donationi ſubſcripſit. Donavit anno eodem Exaquio eccleſiam S. Symphoriani. Subſcripſit anno 1153 tranſactioni inter Ludo- 1153.
vicum ſancti Georgii & Galterium Montiſburgi abbates. Compoſuit anno eodem cum eodem Galterio pro eccleſia B. Mariæ *de Bruix*, & confirmavit donum factum S. Salvatori. Circa Ch. XVI. col. 141.
D id tempus dedicavit parthenonem S. Michaëlis in boſco. Teſtis legitur in charta fundationis Ch. XVII. col. 143.
Blancælandæ an. 1154, quam ipſe confirmavit. 1154.
Anno eodem per manus Richardi Richardus de Milleriis reddidit eccleſiæ S. Taurini eccleſiam Ch. XVIII. col. 143.
S. Stephani de Milleriis Anaſtaſio papa, Stephano in Anglia rege, Henrico in Normannia duce, poſt pacem inter Stephanum regem & Henricum comitem factam. Novos canonicos apud Blancamlandam introduxit, ædeſque conſecravit
menſe Octobri 1155. Ad preces G. abbatis 1155.
Montiſburgi contulit anno 1156 eccleſiam de Barnavilla. Bullam obtinuit anno eodem ab
E Adriano IV pro S. Laudo Rotomagenſi. Adfuit
1157 judicio Cadomi lato in gratiam Montis 1157.
S. Michaëlis, eodemque anno elevationi corporis S. Firmati apud Moretonium in octava Pentecoſtes, donationes factas Montiſburgo confirmavit, & adſtitit Henrico II Anglorum regi fundationem Blancælandæ confirmanti. Cum Philippo archidiacono ab Adriano IV delegatus bulla data Laterani pontificatus 4, conciliavit
diſceptantes abbatem Montiſburgi & monachos 1159.
ſancti Coſmæ Conſtantienſis de eccleſia de Morſalinis,

Morſalinis, de qua chartam ei direxit Petrus
abbas Cluniacenſis. Diplomati Henrici regis
1160. Angliæ pro S. Salvatore ſubſcripſit an. 1160.
1162. Memoratur 1162 in chartulariis Exaquienſi &
1163. Lucernenſi. Concilio Turonenſi adfuit 1163,
factaſque eccleſiæ de Vauvilla donationes confirmavit.
1164. mavit. Blancælandæ dedit 1164 eccleſiam B.
Mariæ de Ravenovilla, & canonicis Cæſariſburgi
ad preces Mathildis imperatricis decimarum duas
1165. partes in parochia de Eſqueudrevilla 1165, qua
defuncta Richardo ſcripſit Henricus Mathildis
Ch. xxi. col. 245. filius, Angliæ rex ut eiſdem canonicis confirmaret
eccleſiam de Vaſtavilla. Blancælandæ factas
donationes a Guillelmo *d'Angerville* & Baſilia
1166. uxore aſſeruit anno 1166, canonicos ejuſdem
in novas ultra rivum ædes introduxit 28 Junii
1170. 1170 & tria altaria conſecravit. Interfuit con-
1172. ciliis Abrincenſi & Cadomenſi annis 1172 &
1173. 1173. Inſtituit 3 Febr. 1174 novam præ-
1174. bendam de Hubervilla in eccleſia Conſtantienſi.
Adſtitit menſe Septembri dedicationi eccleſiæ
Ch. xxii. col. 245. ſancti Thomæ Cantuarienſis apud S. Laudum,
eamque abbati & canonicis S. Laudi conceſſit.
Toparchæ *d'Aagon* ædificandæ capellæ licentiam
1177. fecit anno 1177. Cum Rotrodo archiepiſcopo
1178. dedicavit eccleſiam Exaquii an. 1178. Monachis
S. Nicolai Andegavenſis confirmavit eccleſiam
S. Petri de Sanctineio, & monachis S. Florentii
Salmurienſis eccleſiam de Bernavilla. Defunctus
XIV calendas Decembris 1179, forte 1178,
memoratur 22 Martii & 1 Junii in necrologio
S. Laudi. Epiſtolam 199 ſcripſit ei Johannes
Sareſberienſis in cauſa epiſcopi Sareſberienſis
adverſus archiepiſcopum Cantuarienſem, de quo
Richardo jam ſcripſerat ſummus pontifex.

XLI. Willelmus.

DE TOURNEBU.

Familia in Vulcaſſino tractu conſpicua ortus
Willelmus, ex decano Bajocenſi electus Con-
1179. ſtantienſis epiſcopus 1179, a Rotrodo metro-
Auct. t. III. col. 987. politano confirmatur & conſecrationi terminus
aſſignatur. Rotrodo interim defuncto, conſecratio
per ſex annos & amplius eſt dilata. Itaque Lucius
III papa capitulo Rotomagenſi dedit literas Verulani
VIII calendas Maii ut conſecrationis munus
Willelmo curarent impendi, quod & factum eſt.
Interim Willelmus Gaufrido eccleſiam B. Mariæ
1184. de Brevilla contulit XIV calend. Sept. 1184 ad
preces Roberti abbatis S. Michaëlis de Monte.
Chart. xix. col. 84. Dedicavit eccleſiam Blancælandæ XIX calendas
Februarii, fer. 2, an. 1185, Lucii III, an. 4,
1185. Henrici regis 31, a fundatione 25. Memoratur
eodem anno in compoſitione facta inter Henricum
epiſcopum Bajocenſem, decanum eccleſiæ
ejuſdem & cantorem Conſtantienſem. Circa id
tempus ſubſcripſit diplomati Henrici II regis
1187. Anglorum pro Longis. Donatam monaſterio
Ch. xxvi. col. 252. Lucernenſi eccleſiam de Suligneio confirmavit
1187. Robertum abbatem S. Salvatoris bene-
Ch. xxvi. col. 91. dixit anno 1188. Terram *de Ganeſtor* & de
1188. Trouvilla B. Mariæ de Voto donatam confir-
1189. mavit an. 1189. Concilio Rotomagenſi adſuit
1190. 1190 III idus Febr. Dedicavit eodem eccleſiam

A Alneti, & ſubſcripſit chartæ Richardi regis
Angliæ pro S. Stephano Cadomenſi 20 Martii, Ch. xxv. col. 90.
regni 1. Eccleſiam S. Bartholomæi *de Hardinvaſt*
eccleſiæ B. Mariæ de Voto donatam approbavit
1193. Cum aliis provinciæ epiſcopis excom- 1193.
municavit cives Rotomagenſes qui murum atrii
Rotomag. eccleſiæ deſtruxerant 1195. Occurrit
an. 1196 cum Gaufrido cantore in chartulario 1196.
Exaquii. Subſcripſit eodem permutationi *de* Ch. xxvi.
Andeli inter Richardum Angliæ regem & Wal- col. 18.
terum archiepiſcopum Rotomagenſem. Confirmavit
Hambeiæ data a Richardo deceſſore anno
1197. Conceſſa Alneto in eccleſiis de Cenelleio
B a Radulfo de Brulleyo tradidit 1198. Reperitur 1198.
in chartis monaſteriorum ab anno 1185 ad
1199, in Taurinenſibus dicitur regis Angliæ
Richardi cancellarius. Moritur 4 Nov. 1199
in conciliis Normanniæ, anno vero 1202 ex
chronographo Blancælandæ & ex ſchedis D. *du
Fourny*. Dies ejus obitus notatur in obituariis
Exaquii VII idus Novembris, Lucernæ VIII idus
& Perrinæ X cal. Dec. Tumulatus eſt in ſacello
S. Petri ad vincula eccleſiæ Conſtantienſis.

Neſcio quis ille ſit Hugo, de quo ſic legitur
in conventionibus inter Philippum regem Franciæ
& Johannem fratrem Richardi regis Angliæ
C initis menſe Januario 1193 (1194). *Præterea
rex Franciæ conceſſit amico & fideli ſuo & meo
Hugoni Conſtantienſi epiſcopo, quod ſi pacem fecerit
cum Richardo rege Angliæ fratre meo, dictum epiſcopum
in pace ſua mittat, ita quod idem epiſcopus
eccleſiam ſuam Conſtantienſem habebit, & poſſeſſiones
& jura ad eam pertinentia ita libere &
pacifice ſicut ante guerram habebat, & ſi rex Angliæ
non teneret ei pacem quæ fieret, rex Franciæ tantum
ei faceret, tanquam ſi rex Angliæ pacem regi Franciæ
infringeret.*

XLII. Vivianus.

D Conſtantienſis epiſcopus inungitur Vivianus
anno 1202, ait chronographus Blancælandæ. 1202.
Dedicavit anno eodem die octava Octobris eccleſiam
S. Laudi ſuper Viriam fluvium cum Guillelmo
Abrincenſi epiſcopo. Conciliavit eodem
in capitulo Conſtantienſi fer. V infra octavam
Nativitatis B. Mariæ G. Exaquii & Petrum
Blancælandæ abbates. Arbiter fuit anno 1205 1205.
inter abbates B. Mariæ de Voto & S. Salvatoris.
Confirmavit eodem Valli-Richerii molendinum
S. Michaëlis in inſula de Gerſeio ſitum. Donationem
factam fratribus de Bloteria a Guillelmo
de Rollos eodem confirmavit anno. Subſcripſit
E chartæ Walteri archiepiſcopi decimam de Diepa
& Botellis capitulo Rotomagenſi donantis. Cantoriæ
univit præbendam de Bleinvilla, quod
ratum habuit Innocentius III V idus Novembr.
pontificatus anno nono. Conciliavit apud S. Laudum
anno eodem 1206 G. abbatem Exaquii 1206.
& monachos S. Taurini Ebroicenſis. Circa id
tempus cum Galterio archiepiſcopo & epiſcopis
provinciæ ſcripſit ad Philippum regem poſt ſubjectam
Normanniam de ratione finiendarum
controverſiarum circa patronatus eccleſiarum

Digitized by Google

ANNI CHRISTI parochialium. Scacario Rotomagenſi interfuit A
anno 1207. Defuncto Waltero archiepiſcopo,
1207. Philippum regem rogavit exeunte anno eodem,
ut temporalium adminiſtrationem capitulo Roto-
magenſi dimitteret. Ipſe quoque poſt confirmatam
monachis Hambeienſibus eccleſiam *de Brehal*,
fundatumque in eccleſia ſua anniverſarium, ibi-
1208. dem ſepultus eſt, defunctus 15 Febr. 1208.

DE MORVILLE.

XLIII. Hugo II.

Ex archidiacono 1207, factus epiſcopus
Hugo, Nicolai filius, *Neret* cognominatus in
obituario Goſerni, quod vidit Arturus, eccleſiam
B. Mariæ de Guibrayo prope Faleſiam conſe- B
cravit die feſto ſancti Barnabæ 11 Junii 1208.
Confirmavit decimam S. Opportunæ monachis
Exaquienſibus anno eodem, & eccleſiam *de
Tripchon* monachis Hambeiæ, abbatique & mo-
nachis S. Taurini qui ei abſolutam diſpoſitionem
eccleſiarum de Poreſeis & *de Gondrilmeſnil* dimi-
ſerant, conceſſit eccleſiam de Poreſeis proprios
in uſus convertendam & abbati præbendam in
eccleſia Conſtantienſi. Eccleſias Cæſariſburgi &
de Torlovilla Philippus-Auguſtus Hugoni con-
firmavit charta data Aneti anno 1208, aliaque
1209. data apud Giſortium anno 1209 conceſſit ei ut
ad eccleſiam Conſtantienſem transferret octo C
præbendas quas dux Guillelmus fundaverat apud
Cæſariſburgum in recompenſationem damno-
rum, inquit Philippus, quæ paſſa eſt eccleſia
Conſtantienſis pro nobis, id eſt, in *guerra* ejus.
Hugo itaque duarum præbendarum reditus ſcho-
laſtico & theſaurario univit, ut in eccleſia per-
petuo reſiderent, & ex quatuor aliis præbendis
ſex capellas inſtituit anno 1223 poſt obitum
Ch. XXVII. col. 253. Philippi. Hoſpitale Conſtantienſe fundavit menſe
Julio 1209 ad quod regendum fraternitatem
nulli addictam religioni inſtituit, & ordinationes
1210. pro ejus eorumque regimine condidit an. 1210
quas ſicut & donationes hoſpitali factas confir- D
mavit Honorius papa Viterbii XVII calend. Dec.
anno 4 pontificatus, & Laterani XII cal. Martii,
anno nono. Delegatus eſt ab Innocentio III nonis
Septembris, pontificatus 13, Chriſti 1210, cum
abbatibus de Perſenia & de Savigneio, ut mo-
naſterium Montis S. Michaëlis depravatum cor-
rigeret. Eadem auctoritate conciliavit circa id
tempus monachos de Voto cum monachis ſancti
Nigaſii de Mellento. Subſcripſit Concilio Pari-
1212. ſienſi anno 1212. Inſequenti patronatum &
1213. decimas eccleſiæ *de l'Aitre* data Blancælandæ,
factamque a Petro abbate Blancælandæ hoſpitali
eleemoſynam confirmavit. Concilio Rotomag. E
1214. adſtitit 1214. Dedit hoc anno capitulo tertiam
partem decimarum *de Quetehon*, duas partes &
patronatum eccleſiæ Fiſcannenſi, oblationes vero
& decimas minutas vicario. Confirmavit eodem
priori & canonicis de Gravilla donationem quam
eis fecerant Heroina uxor & Philippa de Romaria
filia Johannis comitis de Alenconio in parochia
de Monte acuto prope Vallonias. Teſtis eſt anno
eodem in literis Roberti archiepiſcopi Rotoma-
genſis pro quadam compoſitione cum monachis
ſancti Taurini. Permutavit anno 1215 menſe ANNI
Septembri feodum *de Soulle* pro patronatu ejuſ- CHRISTI
dem eccleſiæ cum Philippo rege. Hoc eodem 1215.
anno ad concilium Lateranenſe perrexiſſe a non-
nullis dicitur. Arbiter fuit an. 1217 inter abba- 1217.
tiſſam Cadomenſem & Præmonſtratenſes ſancti
Johannis prope Faleſiam. Statuta edidit anno Ch. XXVIII.
eodem pro adminiſtratione redituum hoſpitalis. col. 254.
Ratam habuit an. 1218 menſe Martio tranſac- 1218.
tionem initam inter canonicos S. Laudi Roto-
magenſis & monachos Gemeticenſes, qui capel-
lam S. Philiberti in dominio S. Laudi conſtru-
xerant. Hoſpitali plurima largitus eſt an. 1221. 1221.
Decrevit menſe Julio 1222 ut abbas Exaquienſis Ch. XXIX. col. 255.
foret canonicus in eccleſia Conſtantienſi ſicut Ch. XXXIII.
& ceteri canonici, excepta eligendi epiſcopi fa- col. 258.
cultate. Acquiſivit anno eodem patronatum *de* 1222.
Monhuchon, cujus decimas capitulo conceſſit de
conſenſu Richardi de Croilio donatoris. Exſequiis
Philippi-Auguſti interfuit menſe Julio 1223. 1223.
Fundata fuit anno eodem lampas ſemper ardens
ante majus altare a toparcha *du Meſnil*. Cum
epiſcopis Abrincenſi & Lexovienſi Hugo receſſit
anno 1224 die feſto S. Johannis-Baptiſtæ ab 1224.
exercitu regis, dicentes epiſcopos Normanniæ
ad illud non teneri: ſtatuta pro hoſpitali condidit Ch. XXXI. col. 257.
annis 1224 & 1225. Hoc ultimo contulit Ch. XXXII.
parochiam de Geronvilla ad præſentationem ab- col. 258.
batis S. Salvatoris. Decimas Exaquii confirmavit 1225.
in feſto S. Vincentii 1226. Decimas de Cani- 1226.
ſiaco largitus eſt canonicis pro anniverſario ſuo
anno 1227 menſe Januario. Dedicavit menſe 1227.
Junio 1228 ſacellum B. Mariæ apud Landam 1228.
Exaquii & indulgentias conceſſit. Auctor anno
eodem Fulconi de Cantulupi cedendæ decimæ
ſancti Petri monachis de Hambeia ad novam
fabricam eccleſiæ & luminare. Aſſeruit quoque
donationes Richardi *du Hommet* confirmatas S.
Michaëli de Boſco a Guillelmo *du Hommet* con-
neſtabili Normanniæ. Decimas de Alno donavit
anno 1230. Medietatem patronatus eccleſiæ *des* 1230.
Pieux canonicis Cæſariſburgi confirmavit anno
eodem menſe Februario. Cum archiepiſcopo
Rotomagenſi conciliavit canonicos ſancti Laudi
Rotomagenſis & monachos Belliprati 1232. 1232.
Conſenſit die Jovis ante Natale Domini 1233, 1233.
ut eccleſiæ S. Laudi Rotomagenſis & S. Johannis
ſuper Renellam ſervarent interdictum latum ab
archiepiſcopo Rotomagenſi. Tranſegit eodem
cum monachis Ceraſii, & Bellæ-ſtellæ bona
confirmavit. Patronatum ſancti Egidii acquiſivit Ch. XXXIV.
anno 1235. Tranſegit eodem cum capitulo, cui col. 259.
ceſſit decimas terrarum poſtea colendarum pro 1235.
neceſſaria eccleſiæ adminiſtratione. Decimas ec-
cleſiæ cathedralis confirmavit an. 1236 earum- 1236.
que ordinationes. Ceſſit hoc adhuc anno decimas
Bonæ-villæ ad dotandas unam capellam in eccleſia
cathedrali & capellam de Alno. Confirmavit
anno eodem donatas a ſe capitulo decimas, ea
lege ut parochis neceſſaria adminiſtrarent. Fun-
davit anniverſarium 1237. Concordiam iniit 1237.
cum rege Ludovico anno 1238, qua ceſſit ei 1238.
feodum *de Sole*, immuniſque efficitur ab uno

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

milite quem caſtris regiis ſubminiſtrare tenebatur. A Variis monaſteriorum chartis ſubſcripſit ab anno 1208 ad 1238, in quibus aliquando legitur Henricus, male interpretato a notariis apice H. pro Henrico loco Hugonis, qui defunctus anno 1238 27 Oct. ſepultus eſt ſub tumba ænea, in qua effigies ejus repræſentabatur; ſed poſtea in capitulum tranſlata, converſa deinde eſt in campanam a Carolo-Franciſco *de Lomenie*, ejuſque nomine Hugonem dictam. Hæc autem in ea legebantur carmina:

Qui jacet hic Hugo, Cato pectore, Tullius ore,
Muneribus Titus, præſul honore fuit.
Quique ſequens Marthæ ſtudium, requiemque Mariæ, B
Quæ ſua ſunt mundo reddidit atque Deo,
Prævia quem rapuit lux feſti Simonis, annos
Poſt bis ſexcentos octoque terque decem.
Det Deus huic vere ſecum ſine fine manere. Amen.

De Hugone in obituario Goſerni ſic legitur: *VI calendas Novembris obiit magiſter Hugo* Neret *Conſtantienſis epiſcopus vitæ venerabilis & ſanctæ religionis amator.* Fit ejus obitus quotannis in eccleſia Cæſariſburgi, cui multa dederat.

Poſt obitum Hugonis regalia incipit ab anno C 1238 ad annum 1245, totoque hoc annorum intervallo vacat ſedes in chartis diœceſis.

DE CAEN.

XLIV. GILLANUS.

1246. Occurrit Gillanus anno 1246 die Veneris poſt S. Barnabam in chartis Fontanellenſibus, eodemque in tabulis hoſpitalis & Ceraſii, die vero Martis proxima poſt Dominicam *Reminiſcere*,
1247. id eſt 1247 in chartis Blancælandæ. Contro-
Ch. XXXV. col. 259. verſiam habuit cum capitulo ſuper correctione perſonarum capituli, chori, &c. pro qua dirimenda arbitros elegerunt menſe Januario 1247 priorem & ſubpriorem conventus Prædicatorum, D qui nuper apud Conſtantiam inſtituti fuerant. Monachorum de Hambeia paupertati conſulens,
1248. unam eis conceſſit eccleſiam menſe Julio 1248. Memoratur in chartis capituli menſe Decembri
1249. 1249; quæ ſi vera ſunt, falſo tribus annis rexiſſe legitur in catalogo epiſcoporum, falſius anno 1247 pridie calend. Dec. obiiſſe in necrologio ſancti Laudi. Memoratur 8 Junii in obituario Saviniacenſi. Vacabat autem ſedes die Veneris
1250. ante feſtum S. Thomæ apoſtoli 1250.

Alius forte non eſt Gillanus a Guillelmo Minorita, qui anno 1240 unum aut alterum errorem recantavit Pariſiis in domo Minorum E in octavis Epiphaniæ, qui an. 1241 pœnitentiarius erat Gregorii IX, & factus eſt poſtea Conſtantienſis epiſcopus in Normannia, ut legitur in utraque Patrum Bibliotheca & in Hiſtoria Univerſitatis Pariſ. Ita quoque cenſuit Claudius-Robertus in Gallia ſua Chriſtiana, pag. 311.

D'ESSEY.

XLV. JOHANNES I.

Ex archidiacono epiſcopus a capitulo electus eſt Johannes de Eſſeyo ab omnibus, de Freevilla

ANNI CHRISTI

vero in chartulario S. Salvatoris cognominatus, cui electo ut regalia reſtitueret Blancham reginam rogarunt canonici Sabbato in vigilia S. Hilarii
menſe Januario 1250 (1251). Conſecratus eſt 1251.
Rotomagi ab Odone archiepiſcopo IV calendas Martii anni ejuſdem. Donationes factas capitulo confirmavit 20 Martii. Coram eo confectum, ſeu potius inchoatum 1251 regeſtum de patronatibus eccleſiarum diœceſis, ab integumento poſtea dictum liber niger, de quo ſæpius diximus. Hoc quoque anno religioſis de Redemtione Captivorum datus eſt prioratus de Perrina a Guillelmo *du Hommet* & Euſtachia *de Monteney*
uxore. Memoratur Johannes an. 1254 in chartis 1254.
Ceraſienſibus & 1255 in Fiſcannenſibus. Exa- 1255.
quio plures eccleſias confirmavit anno eodem. De juriſdictione contendit cum Odone archiepiſcopo, qui conciliati ab Innocentio IV 1254, compoſitionem inierunt apud Pontem Audomari die Lunæ poſt Nativitatem S. Johannis-
Baptiſtæ 1256. Subſcripſit literis epiſcoporum 1256.
ſancto Ludovico concedentium, ut quæ ignotis reſtituere non poterat bona, pia in opera con-
verteret anno 1259. Compoſuit anno 1262 1259.
inter Robertum abbatem Hambeiæ & parochum 1262.
de Cantulupi, & pro eccleſia *de Brehal* anno 1263.
1263. Eodem terminata ab electis an. 1256 Ch. XXXIX. col. 263.
arbitris querela, quam cum capitulo de utriuſque juriſdictione habebat. Conciliavit abbatem Saviniaci patrem Moritonii & abbatem Hambeiæ
an. 1264, cujus in chartis occurrit adhuc annis 1264.
1266 & 1269. Adfuit an. 1267 conſecrationi 1266.
Guidonis epiſcopi Lexovienſis. Commutatione 1267.
facta cum religioſis prioratus de Brenthonia 1269.
Bathonienſis in Anglia diœceſis de conſenſu J. epiſcopi, abbati & monachis Troarnenſibus ceſſit canonia & præbenda in eccleſia Conſtantienſi, quæ intercedentibus canonicis adjudicata eis eſt ab Arnulfo ſedis apoſtolicæ legato VIII
idus Auguſti 1269. Ballivus Conſtantini juſſus Charta XL. col. 270.
eſt a rege Ludovico Johanni fidei ſacramentum præſtare pro comitatu Moritonii die Veneris
poſt Dominicam *Reminiſcere* 1269 (1270). 1270.
Donatas capitulo decimas confirmavit 1271. In 1271.
generali capitulo die craſtina Aſſumtionis beatæ
Mariæ 1273 fundavit anniverſarium ſuum. 1273.
Vicariam eccleſiæ de Piris contulit die Mercurii
in feſto S. Clari 1274 ad preces abbatis & 1274.
monachorum S. Taurini. Duas capellas in cathedrali inſtituit anno eodem in feſto SS. Simonis & Judæ, ac paulo poſt defunctus eſt, die, quam nonnulli aſſignant, ultima Octobris. Certe vacabat ſedes die feſto ſanctæ Catharinæ 25 Nov. 1274, ex chartulariis Conſtantienſi, S. Taurini & ſancti Salvatoris. Sepultus eſt in ſiniſtra parte majoris altaris eccleſiæ cathedralis. Memoratur calendis Martii, III nonas Maii & III calendas Novembris in obituario Perrinæ, cui plurima largitus fuerat.

XLVI. EUSTACHIUS.

DE ROUEN.

Johanne defuncto, eligendi epiſcopi facultatem a rege petiit capitulum menſe Novembri

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

1274, *juxta morem & conſuetudinem* regni: qua certe conceſſa, electus eſt Robertus *Goubert* per viam compromiſſi a Guillelmo *de Lendelles*, Matthæo *d'Eſſey*, Gaufrido *d'Ivetot* & Juliano de Zamato canonicis eccleſiæ Conſtantienſis. At electioni cum intercederet Johannes *Groſparmi*, ſummumque appellaſſet pontificem, cauſa perennante, juri ſuo ceſſit Robertus in manibus Martini IV, ideoque totis ſeptem annis ſedes vacaſſe legitur in chartis & variis inſtrumentis, epiſcopatuſque fuiſſe in regalia ab an. 1275 ad 1282. Martinus autem ſummus pontifex in locum Roberti ſuffecit Euſtachium de Rotomago oriundum & dictum, ordinis Franciſcanorum alumnum, capellanum ſuum regique Philippo commendavit literis datis anno pontificatus ſecundo.

1282. Euſtachius ſtatim factus epiſcopus anno 1282 die Mercurii poſt feſtum Omnium Sanctorum, ad regem Philippum miſit Radulfum de Clauſo, electum abbatem B. Mariæ de Voto, ut ei adminiſtrationem bonorum monaſterii concederet, eodemque anno decimæ de Orvilla, de Buchervilla, &c. quæ ſede vacante fuerant perceptæ, epiſcopo Conſtantienſi ſenatuſconſulto ſunt reſtitutæ. Decimas in parochia *du Rozel* canonicis
1283. Blancælandæ confirmavit anno 1283. Fundatus
1286. an. 1286 a Philippo pulchro rege apud *Barbaſlot* religioſorum Auguſtinianorum conventus. Venditionem factam capitulo confirmavit menſe
1287. Aug. 1287 Euſtachius, qui donata a Roberto *d'Harcourt* archidiacono in gratiam archidiaconorum pro anniverſario ſuo approbavit anno
1289. 1289. Cum Johanne abbate ſancti Michaëlis de Monte ſcripſit eodem anno pro jure patronatus S. Columbæ, ex chartulario S. Salvatoris,
1290. in quo & Fontanellenſi occurrit anno 1290,
1291. & in tabulario de Hambeia 1291 die Martis poſt feſtum SS. Petri & Pauli. Deceſſit hoc anno die Mercurii ante S. Laurentium 8 Auguſti, ſedeſque vacabat die Martis poſt feſtum ſancti Matthæi 1291, ex chartis Hambeiæ. Sepultus eſt in ſacello ſancti Franciſci, quod in eccleſia Conſtantienſi dotaverat & decoraverat, memoratus in necrologiis Cæſariſburgi VII idus Apr. Lucernenſi IV idus Aprilis, eccleſiæ Rotomagenſis & Fratrum Minorum Rotomagenſium nonis Auguſti, & Perrinæ VII idus Auguſti.

DE HARCOURT.

XLVII. Robertus II.

Poſt obitum E. capitulum epiſcopi eligendi facultatem petiit anno 1291. Electus autem eſt Robertus menſe Septembri, cui die Martis poſt S. Martinum reſtituta ſunt regalia. Is erat filius Johannis *de Harcourt* & Ælidis *de Beaumont*, & germanus Guidonis epiſcopi Lexovienſis, dominus temporalis S. Salvatoris vicecomitis. Ex archidiacono factus epiſcopus, viſitavit prioratum S. Germani ſuper Eptam Dominica poſt Paſcha
1292. 1292. Memoratur in chartis Blancælandæ & Hambeiæ annis 1292, 1293 & 1294. Ad
Ch. XLII. col. 171. eccleſiæ ſecuritatem & tuitionem canonicorum a rege petiit, ut clauſtrum eis concederet, rexque ballivo Conſtantienſi mandavit ut de his

A inquireret, menſe Octobri 1293. Cumque eis rex indulſiſſet ut ædes epiſcopi & canonicorum 1293.
muris clauderent, conſeſſi ſunt nullam ſibi in clauſtro competere immunitatem, menſe Febr.
ſequenti. Confirmavit anno 1294 prioratui 1294.
ſancti Michaëlis de Boſco factas a Guillelmo *du Hommet*, & approbatas ab Hugone epiſcopo
donationes. Sedit annis 1296 & 1298 in con- 1296.
ſilio regis. Compoſitionem iniit cum archidia- 1297.
conis ratione juriſdictionis a Bonifacio VIII 1298.
approbatam die Veneris ante feſtum cathedræ S. Petri 1297. Concilio Rotomagenſi adfuit in monaſterio B. Mariæ de Prato 1299. Tranſac-
B tionem initam anno 1235 inter capitulum &
Hugonem epiſc. ratam habuit 1299. Tranſegit 1299.
ipſe cum capitulo pro patronatu de Lenguerona
anno 1300. Convocatis totius regni comitiis 1300.
menſe Aprili 1302, lectaque coram rege Boni- 1302.
facii VIII papæ epiſtola, regnum Francorum ſibi temporaliter ſubeſſe aſſerentis damnaque a rege illata regno emendare ſtudentis, Conſtantienſis epiſcopus cum Noviomenſi & Biterrenſi ad papam directi ſunt cum literis, quibus ſe clerici novis & inauditis illis verbis, quæ regni Francorum libertatem imminuunt valde perculſos teſtantur, rogantque ut concordiæ regni
C & eccleſiæ conſulens literas illas tractatorias revocet. Abbates Blancælandæ & Montis ſancti Michaëlis diſceptantes de prioratu S. Germani ſuper Eptam conciliavit menſe Junio. Synodo Romanæ interfuit menſe Novembri, & aſſenſum præbuit fundatæ in hoſpitali caſtri Viriæ a Richardo *Goulon* capellæ, die Lunæ ante Nativitatem Domini. Paulo poſt annum 1302 duobus Luteciæ parlamentis duobuſque Rotomagi ſcacariis a Philippo pulchro rege, & in camera inquæſtarum præfectus eſt, cum Sueſſionenſi epiſcopo & cantore Pariſienſi. Guidonem fratrem ſuum Lexovienſem epiſcopum ab archie-
D piſcopo delegatus conſecravit an. 1303. Eodem 1303.
appellationi a Philippo rege ad futurum concilium adverſus Bonifacium VIII factæ cum aliis regni prælatis adhæſit 13 Junii. Eodem tres in eccleſia Conſtantienſi fundavit capellas S. Ludovici, S. Egidii & de Doloribus. Eodem canonicis Pariſienſibus, quorum concanonicus fuerat, dedit die Veneris poſt feſtum ſancti Martini, 7 libras annui reditus pro miſſa de Spiritu ſancto ſingulis annis pro ipſo quandiu viveret in eorum eccleſia ad majus altare die 4 Octobris, & poſt ipſius mortem miſſa de defunctis celebrandis. Anniverſarium ſuum fundavit 6 Januarii 1303
E (1304), quo anno adfuit ſynodo provinciali 1304.
habitæ apud Denvillam juxta Rotomagum. In-
terfuit an. 1306, die Martis ante Pentecoſten, 1306.
tranſlationi capitis ſancti Ludovici ad eccleſiam
ſacræ capellæ Pariſienſis. Tranſegit anno 1307 1307.
cum capitulo ſuper patronatu capellarum, quarum
17 manent epiſcopo. Pollicitus eſt anno 1308 1308.
ſoluturum ſe quotannis regi centum libras pro molendinis ſibi ab eo donatis. A Philippo rege impetravit confirmationem fundatarum duarum capellarum a Johanne *de Harcourt* parente in

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

terra ſua menſe Martio 1308 (1309). Anno
1309. 1310 Robertus ſedit in Parlamento Pariſienſi.
1310. Regiæ tuitionis literas anno eodem 9 maii ob-
tinuit pro bonis eccleſiæ Conſtantienſis. Exſe-
cutor ultimæ voluntatis Radulfi *de Harcourt* ar-
chidiaconi de Conſtantino in eccleſia Conſtan-
1311. tienſi emit anno 1311 tres domos Pariſiis in
vico S. Coſmæ verſus portam Inferni, & ab-
ſolvit collegium de Haricuria in craſtino Nati-
vitatis B. Mariæ. Interfuit anno eodem conci-
liationi inter abbatem S. Salvatoris & Petrum
abbatem Montiſburgi. A Clemente V vocatus
ex nomine, adſtitit cum archiepiſcopo Roto-
magenſi & epiſcopo Bajocenſi concilio Viennenſi
quod inchoatum anno 1311, finitum eſt anno
1312. 1312, ibique ſicut ceteri facultatem obtinuit a
ſummo pontifice tabellionatus concedendi duabus
idoneis perſonis. Egidio Rotomagenſi & Roberto
Conſtantienſi Clemens V provinciam dedit XII
calendas Januarii, pontificatus 8, ſponſalia Caroli
ducis Burgundiæ & filiæ Catharinæ imperatricis
reſcindendi. Idem pontifex anno eodem ponti-
ficatus Robertum inſtituit judicem litis inter
Johannem III Britanniæ ducem & exſecutores
teſtamenti Arturi II ducis Britanniæ. Decimam
de Geſoſſe capitulo donavit prima die anni 1313
pro anniverſario Radulphi archidiaconi de Con-
ſtantino ipſius germani. A Clemente V delegatus
1313. fuit anno 1313, ut inquireret de vexationibus
epiſcoporum Redonenſis & Venetenſis adverſus
Britanniæ ducem. Confirmavit anno eodem ini-
tam a Johanne prædeceſſore cum capitulo de
juriſdictione compoſitionem. Sex clericos inſti-
1314. tuit anno 1314 in ſubſidium canonicorum &
Chart. XLII. col. 39. cantorum. Circa id tempus adſtitit dedicationi
eccleſiæ de Eſcoiaco Rotomagenſis diœceſis.
Denique cum Robertus ſediſſet annis 23 & ſex
menſibus, obiit die Veneris nonis Martii 1314
1315. (1315) Pariſiis, ubi ſepultus eſt in majori ec-
cleſia prope majus altare, ita codex Conſtan-
tienſis, al. in eccleſia prioratus de Porco juxta
Haricuriam, inchoatumque regale 9 Martii 1314,
perſeveravit ad diem Jovis poſt Magdalenam
1315. Memoratur autem Robertus die 11 Mart.
in codice Sanvictorino his verbis: *Robertus de
Haricuria noſter magnanimis, totius prudentiæ &
canonum ſcientia clarus, hic eccleſiæ columna inflexi-
bilis, utriuſque juris peritus, cum fratre ſuo Radulfo
fundavit Pariſius domum ſcholarium de Haricuria.
Ipſe fratres habuit D. Johannem de Haricuria pri-
mogenitum & Radulfum prædictum legum peritum,
venerabilem Guidonem epiſcopum Lexovienſem, Guil-
lelmumque militem dominum de Palecia. Robertus
præfatus obiit 11 Martii, & ſepultus eſt Pariſius
in majori eccleſia prope majus altare.* Memoria
obitus ejus agitur 7 Martii in eccleſia Lexovienſi,
cui adſtipulantur necrologia ſancti Salvatoris &
Cæſariſburgi, cui donaſſe legitur 100 libras,
ſicut & Perrinæ, totidem vero annui reditus
abbatiæ S. Ebrulfi pro anniverſario ſuo. Ceterum
paſtor fuit, ut legitur in archivis capituli Roto-
magenſis, *ſi quis alius, per omnia commendabilis,
fide in regem, ſtudio ad eccleſiaſticam diſciplinam,*

A *ovium cura & ſollicitudine omnium eccleſiarum,
ſincera ad omnes caritate, animo pacifico & benefico
ad ſingulos; ſtatuta ſynodalia anteceſſorum exquiſivit
& renovavit, ac nova prout convenientius viſum eſt
addidit. Synodos bis in anno more veteri celebrari
conſtituit.*

XLVIII. GUILLELMUS II. DE THIEVILLE.

Nobilis Normannus Guillelmus, Conſtantiis
ortus, filius Radulfi militis & Iſabellis de Bella-
fago, dominus temporalis Meſnilii Garnerii,
Radulfi Abrincenſis epiſcopi patrui ſui curis edu-
catus, canonicus primum Conſtantienſis, tum
B archidiaconus, demum communibus votis in
epiſcopum aſſumtus in locum Roberti conſan-
guinei ſui, unctus eſt ab Egidio Rotomagenſi
archipræſule anno 1315, eodemque bona epi-
ſcopatus temporalia conceſſa ei ſunt a rege die
Jovis poſt feſtum S. Magdalenæ. In capitulo
generali die 3 Septembris habito, compoſuit
cum capitulo de rebus ad eccleſiam pertinentibus.
Monachos Cormaricenſes cum canonicis Cæſa-
riſburgi conciliavit 4 Novembris ſuper decimis.
Concilio provinciali apud Pontiſaram adſtitit
anno 1317. Memoratur 1318 in chartis ſancti 1317.
Salvatoris. Peramplam a Philipo V Francorum 1318.
C rege confirmationem obtinuit anno 1319, om- Ch. XLIII. col. 271.
nium quæ eccleſiæ Conſtantienſi contulerat Wil-
lelmus dux Normannorum. Nonnulla dedit ca- 1319.
pitulo an. 1323. Parochiam contulit an. 1325 1323.
die Lunæ poſt tranſlationem S. Nicolai ad præ- 1325.
ſentationem abbatis Exaquienſis. Spopondit anno
1326 ſoluturum ſe regi 225 libras pro parco 1326.
du Pleſſis. Contra Petrum de Cugneriis, qui
juriſdictionem eccleſiaſticam peſſumdare aggreſſus
fuerat coram rege, cum Petro Auguſtodunenſi
epiſcopo feliciter depugnaſſe & eviciſſe anno
1329 legitur. Eodem eccleſiam parochialem 1329.
S. Jacobi de Montiſburgo dedicavit IV nonas
D Septemb. & majus altare ad preces Petri abbatis.
Procuratorem miſit ad concilium provinciale
habitum in monaſterio B. Mariæ de Prato menſe
Septembri 1335. Eccleſiam beati Stephani de 1335.
Milleriis ad præſentationem abbatis & mona-
chorum S. Taurini eodem anno die Lunæ poſt
feſtum ſanctorum Tiburtii & Valeriani contulit.
Ordinavit anno 1336 ut diſtributo in partes 1336.
pſalterio pro numero canonicorum præbenda- Ch. XLIV. col. 274.
riorum, unuſquiſque quotidie partem ſuam in
eccleſia privatim recitare teneretur, præter ea
quæ in publico chori officio decantarentur. Per-
miſit anno 1337 apud S. Laudum die Jovis 1337.
E poſt Annunciationem, ædificare capellam ſanctæ
Crucis ad officium parochiale S. Opportunæ
peragendum, quod prius in eccleſia Exaquienſi
celebrabatur. Confirmavit ſtatutum in capitulo
generali menſe Auguſto 1338 regimen chori. 1338.
Locum prope eccleſiam ad exſtruendam ſacri-
ſtiam conceſſit anno 1341. Concilio Rotoma- 1341.
genſi adfuit 14 Dec. 1342. Anniverſarium 1342.
ſuum fundavit 1343 de emtis a ſe an. 1338. 1343.
Eodem anno de Guillelmi aſſenſu conſtruitur
FF. Minorum conventus in inſula Cherſonenſi.

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

Memoratur anno 1344 in regeſto 75 archivi regii. Domum Conſtantiis ſitam capitulo dedit
1344. die 10 Decembris 1345, quo differretur capi-
1345. tulum generale poſt octavam Aſſumtionis, ut ſolennius ejus officium celebraretur. Defunctum volunt alii 1345, alii 1347. Dies aſſignantur x calend. Decembr. 14 Decemb. & XIX cal. Januarii. Certe obierat 4 Octobr. 1347, qua die Guillelmus *de Thieville* pœnitentiarius eccleſiæ Conſtantienſis exſecutor teſtamenti Guillelmi *de Thieville* ultimi epiſcopi Conſtantienſis, confitetur ſe recepiſſe quamdam pecuniæ ſummam a duciſſa Normanniæ, cui mutuo eam dederat epiſcopus. Defunctus autem Guillelmus, tumulatur in medio chori cathedralis.

Petrum non curo ex ordine Minorum factum a Clemente VI Avenione pridie cal. Auguſti, pontificatus anno 5, epiſcopum Conſtantienſem in patriarchatu Antiocheno, & conſecratum an. 1346 a Petro Judicis archiepiſcopo Cæſarauguſtano. Conſtantia enim eſt Arabiæ, ſicut Galliæ & Germaniæ, ſub metropoli Boſtrorum in patriarchatu Antiocheno.

D'ERQUERY.

XLIX. LUDOVICUS.

Patria Bellovacenſis Ludovicus, filius Radulfi dicti Herpini militis, magni Franciæ panetarii, fratres habuit Simonem dominum *d'Erquery* proregem in Occitania, & Johannem decanum Noviomenſem, ipſe vero regi a conſiliis & eleemoſynis, canonicus Pariſienſis, regis ac ſummi pontificis gratia Conſtantienſem cathedram adeptus, primus apoſtolicæ ſedis gratia epiſcopum ſe inſcripſit. Ordinatus autem fuit epiſcopus anno 1345, ex chronographo Blancælandæ & ex ſchedis D. *du Fourny*. Memoratur 30 Januarii 1347 in actis conſiſtorialibus Vaticani, inquiunt
1348. Sammarthani. Anno 1348 calendis Julii Clemens VI Pariſienſi & Conſtantienſi epiſcopis, ac abbati Majoris monaſterii poteſtatem fecit animadvertendi in Geraldum de Ulmis canonicum Meldenſem & ſedis apoſtolicæ capellanum, ſi reus convincatur, viciſſimque inſontem a ca-
1349. lumnia liberandi. Anno 1349 Ludovicus Henricum canonicum Blancælandæ ab abbate nominatum eccleſiæ Belloſæ parochum inſtituit.
1350. Anno 1350, die 16 Aprilis, Rotomagi apud S. Laudum decreta edidit ad canonicorum ejuſdem loci regulam renovandam, eccleſiamque inter ipſos & parochianos interjecto muro dividi voluit. Capellam ſancti Michaëlis in eccleſia de Monte acuto a Michaële *d'Anneville* milite fun-
1352. datam approbavit 5 Februarii 1351 (1352). A ſummo pontifice delegatus fuit 3 Martii
1354. 1354 ad colligendam in urbe & diœceſi Conſtantienſi decimam per biennium Franciæ regi
1361. a papa conceſſam. Anno 1361 die ultima Aug. Johanni Lavallenſi domino *d'artichy* factam donationem a Jacobo *d'Erqucry* Ludovicus patruus & heres confirmavit. In remotis agebat anno
1363. 1363, cum ejus vicarii generales permiſerunt erigere alterum altare in ſacello prioratus de Bloteria propter populi frequentiam; Rotomagi tunc
A degebat apud S. Laudum, ubi ordines celebravit anno eodem. Carolo V eccleſiam Rotomagenſem ingredienti anno 1364 evangeliorum codicem 1364.
deoſculandum offerre cum vellet juſſus ab ipſo rege, prohibitus eſt a capitulo metropolitano. Primus poſt archiepiſcopum Senonenſem adſuit die 21 Febr. 1365 conſilio regis apud Lute- 1365.
ciam pro abbate Fiſcannenſi, & anno ſequenti 1366.
27 Julii & 25 Nov. Anno 1367 Ludovicus 1367.
hereditatem adiit 20 Maii Jacobi Erpini equitis nepotis ſui domini *d'Erquery*. Adſtitit an. 1368 1368.
baptiſmo Caroli filii Caroli V in eccleſia ſancti Pauli Pariſienſis. Parlamento regio interfuit Pa-
B riſiis 9 Maii 1369 Conſtantienſis epiſcopus, 1369.
qui certe Ludovicus regi a conſiliis penſionem mille librarum ex ærario hoc anno percipiebat. Legitur adhuc abſens an. 1370 in chartis prio- 1370.
ratus de Bloteria, quo anno Guillelmo *le Marquis* confirmationis ſacramentum & tonſuram clericalem contulit in eccleſia parochiali S. Laudi apud Rotomagum, ubi vel inter aulicos ſemper diverſatus, eccleſiam ſuam vix unquam inviſit furentibus forte Anglorum bellis, quam per vicarios generales adminiſtrabat. Ibidem apud S. Laudum defunctus anno, inquiunt 1371, ſepultus eſt in choro canonicorum, quorum priori
C baculum ſuum paſtoralem legaverat.

Diſſimulare nequeo Johannem Conſtantienſem epiſcopum adſtitiſſe in curia cum aliis quatuor Normanniæ epiſcopis, quando Johannes Britanniæ dux homagium fecit Carolo Francorum regi die 13 Decembris 1366, cujus exemplar ex authentico exſtat in probationibus hiſtoriæ Britannicæ. Sed ut fatear quod res eſt, hic hæret animus. An duplex Ludovicus? an binominis? an error in exemplari, &c.

L. SILVESTER.

DE LA CERVELLE.

De Silveſtro jam diximus in majoribus Fran-
D ciæ eleemoſynariis tom. VII, col. 232. Conſtantienſis electus epiſcopus cameræ apoſtolicæ promiſit die 29 Martii 1371, & regi fidei 1371.
ſacramentum præſtitit 28 Aprilis anni ejuſdem. Hujus nutu data die Jovis poſt Nativitatem B. Mariæ canonicis de Bloteria eccleſia ſancti Fragarii. Silveſtro aſſignatæ a rege anno 1371
(1372) die 5 Januarii 600 libræ aureæ pro 1372.
reficienda eccleſia Conſtantienſi bellis attrita & imminuta. Conceſſæ quoque ei ſunt 16 Octob.
1375 aureæ 1000 libræ pro recuperato e ma- 1375.
nibus Anglorum loco S. Salvatoris vicecomitis, quas recepit 1 Martii 1376. Synodos habuit 1376.
E Conſtantiis annis 1372, 1375 & 1377, quo- 1377.
rum decreta etiamnum exſtant. Thomam *de Riby* a Ricardo II Anglorum rege præſentatum ad eccleſiam S. Martini in inſula Sarmiæ, ad- Garnſey.
mittere recuſavit, de quo rex ſcripſit 12 Febr. regni 3. Memoratur in chartis Hambeiæ 1379. 1379.
Conſtantienſibus 1382 & Blancælandæ 1383. 1382.
Anno 1384 in Paſchate benedixit in eccleſia 1383.
Conſtantienſi priorem S. Laudi Rotomagenſis, 1384.
& ab eo obedientiæ obſequium excepit. Approbavit fundationem capellarum ſancti Georgii &

ANNI CHRISTI

S. Chriſtophori a D. *de Cyffrenart*, die 2 Martii
1385. 1384. Defunctus menſe Sept. 1386, ſepelitur
1386. ad ſiniſtram partem altaris de Cerrata dicti in
ſacello B. Mariæ, quod ædificaverat. Effigies ejus
ibi conſpicitur in vitro. Memoratur 4 Septemb.
in obituario cathedralis. Per obitum Silveſtri
aperta regalia 24 Sept. 1386, ceſſavit 29 Oct.
ſequentis, ex ſchedis D. *du Fourny*, & certe

LI. Nicolaus.

DE TOULON.

Ducis Burgundiæ cancellarius, necnon eccle-
ſiæ Auguſtodunenſis cantor Nicolaus, electus
Conſtantienſis epiſcopus promiſit 24 Octobris
1386 cameræ apoſtolicæ, ex regeſtis Vaticani.
Obtinuit poſſeſſionem temporalium per literas
datas 29 Oct. hujus anni Clauſulis in Flandria,
ex diario cameræ computorum ſub die 7 Nov.
1386. Electus adhuc dicitur Conſtantienſis 6
Novemb. anni ejuſdem in regeſtis cameræ com-
1387. putorum Divionenſis. Inſequenti anno vicarii
generales Nicolai indulſerunt Johanni de Prato
Blancælandiæ canonico, ut a quocumque vellet
epiſcopo minoribus ordinibus initiari poſſet.
Menſibus tantum 11 eccleſiam Conſtantienſem
tenuit Nicolaus, qui ad Auguſtodunenſem tran-
ſlatus, promiſit 19 Septembris 1387 & ſolvit
28 Septembris 1391, ex regeſtis Vaticani. Vide
tom. IV, col. 418.

LII. Guillelmus III.

DE CREVECŒUR.

Ex archidiacono Brabantii in eccleſia Came-
racenſi Guillelmus, auctoritate Philippi Burgundi
patrui regis, penes quem ſumma rerum tunc
erat, epiſcopus Conſtantienſis 13 Septembris
cameræ apoſtolicæ promiſit 19 ejuſdem anno
1387, & ſolvit 12 Junii 1391. Litigabat anno
1389. 1389 cum Johanna *de Ponthieu* relicta Droci
fratris ſui pro ejus dote. Canonicis ſancti Laudi
1391. indulſit anno 1391, ut induerent almucias loco
capuciorum alborum, quæ prius in æſtate geſta-
bant, & tunicas nigras. Ratum habuit anno eo-
dem pactum inter fratres Hoſpitalis & Domi-
nicanos de ſepulturis parochianorum ſancti Petri
1392. & S. Nicolai. Adfuit anno 1392 tranſlationi
reliquiarum S. Ludovici in eccleſia S. Dionyſii
1393. Pariſienſis. Ordines habuit an. 1393 Rotomagi
in eccleſia parochiali S. Johannis ſupra Renel-
lam. Comitiis generalibus cleri Pariſiis habitis
1394. 1394 adſtitit. In teſtamento Johannis *de Roye*
1396. *de Bethune* condito an. 1396 executor legitur
Guillelmus, qui in chartis authenticis D. *de
Gaignieres* occurrit 4 Maii 1393, 8 Maii 1401
& 31 Oct. 1407, & in chartis Blancælandiæ
1397. annis 1397, 1398, 1400, 1402 & 1406,
1398. ex quibus apparet eum ab anno 1400 a diœceſi
1400. ſua abfuiſſe. Hujus forte efflagitatu canonici
Ch. XLV. col. 276. Conſtantienſes a reparationibus turris & muro-
rum urbis immunes a rege declarati ſunt 15 Julii
1401. 1402. 1402. Tranſactionem de multis cum civibus
S. Laudi iniit, quæ confirmata eſt in ſcacario
1408. menſe Junio 1408. Jam obierat Guillelmus,
qui ad Bellumpratum apud Bellovacos monaſte-
rium Ciſtercienſe ſeceſſiſſe legitur, ubi defunctus

A die Veneris 20 Apr. poſt Paſcha 1408, ſepultus
eſt in eccleſia Belliprati ante ſacellum S. Ber-
nardi, a parte cœmeterii, ſub tumba lapidea,
cum epitaphio.

LIII. Egidius I.

DES CHAMPS.

E nobili proſapia ortus Egidius Rotomagi,
parentes habuit Robertum *des Champs*, dominum
de Tourville, majorem Rotomagi & Thomaſiam
de Maudetour. In Pariſienſi Navarræ collegio
literis inſtitutus cum adoleviſſet, theologicis ſtu-
diis apprime exercitatus, doctoris laurea deco-
ratus eſt. In canonicum eccleſiæ Rotomagenſis
B cooptatus die 8 Junii 1380, collegii Navarræi
gymnaſiarchiam adeptus eſt ab anno 1389 ad
1402. Inde clareſcentibus viri meritis, electus
eſt ut regi eſſet a confeſſionibus. In ſchiſmate
demum ſedando eruditionem ſimul & ſtrenuam
impendit operam. Legatus enim Avenionem a
Carolo VI anno 1395 cum regiæ ſtirpis prin-
cipibus, Aurelianenſi, Bituricenſi & Burgundo
ducibus, omnium vice juſſus eſt coram Bene-
dicto XIII perorare, & legationis ſummam
exponere, quod graviſſima oratione proſecutus
eſt. Vix ad curiam reverſus, in Germaniam ad
Venceſlaum imperatorem eamdem ob rem miſſus
C eſt. Inde regreſſus, honeſtatur a rege officio
majoris eleemoſynarii, ut diximus tomo VII,
col. 233. Silvanectenſi eccleſiæ paſtor deputatus
erat, cum vacavit & Conſtantienſis, ad quam
promotus dicitur 27 Septemb. 1408: & certe
memoratur eo nomine 2 Octob. anni ejuſdem
in chartulario Exaquienſi, & 10 menſis & anni
eorumdem in chartis authenticis D. *de Gaignieres*.
Inſequenti ut nuncius Franciæ regis & epiſcopus
Conſtantienſis adfuit concilio Piſano menſe Maio
1409. Attamen factus legitur epiſcopus 2 Oct. 1409.
1409 in regeſto Alexandri V, forte quia tunc
ſolum modo a ſummo pontifice confirmatus fuit.
D Ne quid vero meritis tanti viri deeſſet, a Johanne
XXIII preſbyter cardinalis creatus eſt nonis
Junii 1411, ad preces Caroli VI regis, cujus 1411.
erat conſiliarius, cum licentia retinendi epiſco-
patum & eccleſiam titularem quam nuſquam
obtinuit, quia morte propera præventus, ad Ro-
manam curiam accedere non valuit. Eodem anno
Henricus IV Angliæ rex, regni 12, Euſtachio
præſentavit ad eccleſias S. Branvaladri & S. Petri
de Pierreport in inſula Sarniæ, ratione tempo-
ralium quæ habebat in manu ſua, ob bellum
Anglos inter & Francos motum. Priorem ſancti
Laudi Rotomagenſis confirmavit Euſtachius die
E 10 Februarii 1411 (1412). Sedit an. 1412 1412.
in conſilio regis. Variis autem & regis & regni
negotiis irretitus, eccleſiam ſuam per vicarios
generales ut plurimum adminiſtravit. Teſtamenti
tabulis eccleſiæ Rotomagenſi pecuniam pro anni-
verſario celebrando erogavit. Defunctus Roto-
magi 15, al. 5, Martii 1413 (1414), jacet 1414.
in eccleſia Rotomagenſi, in ſacello majori beatæ
Mariæ retro chorum, ſub tumulo marmoreo,
qui una cum effigie & majori parte mauſolæi
a ſegregibus an. 1562 deſtructus eſt. Epitaphii

ANNI CHRISTI

titulus hic erat: *In hac ſepultura jacet bonæ me-* A
moriæ quondam, eminentiſſimæ ſcientiæ nobilis vir,
magiſter Egidius de Campis de Rotomago oriundus,
ſacræ theologiæ eximius profeſſor, epiſcopus Conſtan-
tienſis, ac ſacroſanctæ Romanæ eccleſiæ preſbyter
cardinalis Conſtantienſis nuncupatus, qui obiit anno
Domini 1413, die 15, al. 5, Martii, qua die fun-
datus eſt ſuus obitus, & in hac eccleſia celebratur.

DE MARLE.

LIV. JOHANNES II.

Henrici Franciæ cancellarii & Mathildis *le*
Barbier filius Johannes, magiſter in artibus, in
utroque jure licentiatus, libellorum ſupplicum
in regia magiſter & canonicus Bajocenſis, de- B
functi Egidii in locum ſuffectus eſt a Johanne
XXIII IV nonas Aprilis, pontificatus 4, 1414.
Æmulum paſſus eſt Urſinum *de Taillevande*
doctorem theologum Normannum, qui die 5
Auguſti anni ejuſdem ſupplicavit ut univerſitas
ipſi adjungeretur ad adipiſcendum epiſcopatum
Conſtantienſem, de quo contendebat, quod re-
nuens rector ab Urſino pugnis eſt appetitus, qui
viciſſim cauſa ſua cecidiſſe videtur: nam Johannes
electus adhuc dicitur pridie calend. Septembris
1414, in regeſtis parlamenti Pariſienſis. Inhi-
bitus eſt anno eodem a Ludovico archiepiſcopo
Rotomagenſi eccleſiam Conſtantienſem ingredi C
priuſquam ad Rotomagenſem acceſſiſſet jura-
menta ſolita præſtiturus, & eccleſiæ perſonis
certum paſtum facturus. Sedit in parlamento
1417. Pariſienſi 25 Februarii 1417. Occiſus una cum
1418. patre cancellario Pariſiis 29 Maii 1418 nefaria
& populari Burgundorum factione, tumulatus
eſt ibidem apud ſanctum Martinum de Campis.
Nominatur Johannes in literis Guillelmi cardi-
nalis S. Martini in Montibus in Gallia legati
apoſtolici, quibus omnibus vere pœnitentibus
& confeſſis qui ad eccleſiam Fratrum Prædica-
catorum conventus Claromontenſis reparandam
& conſtruendam manus porrigerent adjutrices, D
& in miſſa ac divinis officiis pro dominis *de*
Marle celebratis devote interforent centum dies
de injunctis pœnitentiis relaxat. Datum Pariſiis
29 Maii 1452, Nicolai papæ V anno 6.

DE MALATESTIS.

LV. PANDULFUS.

Clariſſima apud Ariminienſes ſtirpe editus
Pandulfus, archidiaconus Bononienſis & referen-
darius apoſtolicus, in concilio Conſtantienſi anno
1415 adeo inclaruit, ut abdicata per Carolum
Malateſtam Pandulfi patruum Gregorii nomine
pontificia dignitate, unus e 30 fuerit Pandulfus
a concilio electis, qui Martinum V cardinalibus E
adjuncti papam dixere 11 Novembris 1417;
viciſſimque Martinus Pandulfo eccleſiam Con-
ſtantienſem, quam reſervarat, contulit nonis
Octobris, an. 1, 1418. Æmulum tamen paſſus
eſt Nicolaum *Habard*, cujus electioni regium
præbuit aſſenſum Henricus V Angliæ rex an. 6,
qui imperaverat ne quis admitteretur epiſcopus
Conſtantienſis abſque ipſius licentia. Electus
tamen a papa viciſſe videtur, nam Pandulfus
Henrico regi Anglorum fidei ſacramentum
præſtitit 1 Maii 1420, qui ei temporalia reſtituit. ANNI CHRISTI
Alterum Pandulfo tradit competitorem Theode-
ricus *de Niem* in hiſtoria, ſcilicet Johannem *de* 1420.
Harcourt an. 1422. Hanc forte ob cauſam & 1422.
propter intolerabilia gravamina, quæ paſſim gen-
tilibus inferebant Angli, eccleſiam Conſtantien-
ſem reliquit Pandulfus, & in Italiam repedavit,
& ad eccleſiam Patracenſem tranſlatus eſt VI idus
Maii 1424, qua die Johannes eccleſiæ Ambia- 1424.
nenſi præfectus eſt.

DE MONTJEU.

LVI. FILIBERTUS.

Patria Auguſtodunenſis, aut Lugdunenſis Fili-
bertus, ſtirpe nobilis, canonicus erat Ambia-
nenſis & archidiaconus Pontivi anno 1414,
contendebatque de epiſcopatu Ambianenſi cum
Johanne *de Harcourt*, cum agente apud Beth-
fordium proregem Philippo Burgundo, ex Am-
bianenſi, ad Conſtantienſem tranſlatus eſt a Mar-
tino V VI idus Maii 1424. Inauguratum eum
volunt anno eodem exeunte. Occurrit 14 Julii
1428 in chartis authenticis D. *de Gaignieres*. 1428.
Tranſegit eodem anno 6 Decembris cum pre-
ſbyteris & theſaurariis eccleſiæ beatæ Mariæ de
S. Laudo de capellis ejuſdem eccleſiæ. Dedit ei
literas univerſitas Pariſienſis 16 Decemb. 1430, 1430.
ut pecuniam conferret pro legatis ad conſilium
Baſileenſe mittendis; ut a patriis bellis & infor-
tuniis ſeſe ſubtraheret, Baſileam ipſe profectus
eſt, ubi in prima concilii generalis ſeſſione die
Veneris 14 Decemb. 1431 celebravit miſſam, 1431.
ac ſubinde de ſynodi mandato ſuggeſtum aſcen-
dens, legit decretum ſynodi Conſtantienſis de
celebratione conciliorum generalium, inſtrumen-
tum electionis civitatis Baſileenſis pro ejus cele-
bratione in Senenſi factum auctoritate Martini V,
ac ſucceſſoris Eugenii IV, & mandata Juliano
cardinali injuncta de eodem Baſileenſi celebrando.
Miſſam quoque de beata Maria celebravit die
Sabbati 6 Septemb. 1432 initio ſeſſionis ſextæ, 1432.
cui præſidebat. Pragam a concilii patribus miſſus
eſt idibus Aprilis 1433 pro negotio Bohemo- 1433.
rum. Exinde Viennam Auſtriæ profectus, literas
ad concilium ſcripſit 1 Aprilis 1435, a quo & 1435.
literas accepit III idus Martii 1436 cum facultate 1436.
legati quam habuit ratam Sigiſmundus imperator
die 3 Julii ſequentis. A concilio adhuc ad con-
ventum Ratiſponenſem miſſus eſt rogatu impe-
ratoris anno eodem. Contulit quoque ſe Iglaviam
Olomnenſis diœceſis, ubi cum aliis concilii ora-
toribus, & Bohemis ipſoque Sigiſmundo impe-
ratore una cum Alberto Auſtriæ duce pacem
cum eiſdem Bohemis acceptavit, & quinta Julii
eodem anno ſacra Pragæ reſtituit. Barbaram
filiam comitis Ciliæ conjugem Sigiſmundi impe-
ratoris fer. 3 in Carnis-privio 1437 reginam 1437.
Bohemiæ coronavit. Ex ſupra dictis patet quan-
tum pro eccleſia laboraverit: gentes integræ ad
pacem & eccleſiæ unitatem reſtitutæ, bella ſæ-
viſſima ſopita, cultus divinus, religio & templa
reſtaurata prudentiam ejus & in rebus gerendis
dexteritatem prædicant. Totus in illis, Pragæ de-
ceſſit 20 Junii 1439, ſepultuſque eſt honorifice 1439.
in

ANNI CHRISTI

in caſtro Pragenſi in eccleſia metropolitana. Memoratur calendis Julii in obituario cathedralis. Interim dum a diœceſi abſuit, duos ſororum ſuarum filios & eccleſiæ canonicos ejuſdem regiminis præpoſuit qui ſtatuta ſynodalia ediderunt anno 1434, & in ſacello beati Johannis quieſcunt.

DE DUREMORT.

LVII. EGIDIUS II.

Ex abbate Fiſcannenſi Conſtantienſis epiſcopus Egidius, jam ſedebat anno ſaltem ineunte 1438, ſi fides habenda ſchedis Exaquienſibus, in quibus parochiam contuliſſe legitur ad preces Guillelmi abbatis die 5 Febr. 1437, qui 1438. Verum factus Conſtantienſis epiſcopus per obitum Philiberti ab Eugenio IV dicitur VII idus Octobris 1439 in regeſtis Vaticani. Memoratur in chartis authenticis D. *de Gaignieres* 1439 7 Januarii,
1440. & 1440 5 Apr. Eccleſiæ Rotomagenſi nuper conſecratus juramentum præſtitit 28 Jul. 1440. Obiit Rotomagi, & jacet apud S. Laudum cum hoc epitaphio : *Hic jacet bonæ memoriæ, eximiæ quondam ſcientiæ, virtutis & eloquentiæ, reverendus in Chriſto pater Egidius Duræ-mortis, ſacræ theologiæ profeſſor, cœnobiorum pridem Belliprati, hinc Bellibecci, poſtea Fiſcannenſis abbas, poſtremo Conſtantienſis epiſcopus, qui deceſſit anno 1444 29 Julii.* His ſuffragantur in Pariſienſi regeſto literæ M. Guillelmi *Cotin* canonici Conſtantienſis, archidiaconi Vallis-viriæ & in Parlamenti curia regis conſiliarii, datæ die 4 Septembris hujus anni 1444, quibus cum non poſſet ad illius eccleſiæ paſtore orbatæ capitulum ſe conferre præfixa die ad electionem ſeu poſtulationem pontificis proſequendam & faciendam, vices ſuas committit Petro *d'Orgemont* cantori, Richardo *Varroc*, Guillelmo *Auber*, Guillelmo de Albaripa archidiacono de Baptezio in eccleſia Conſtantienſi, Guillelmo *Villequin*, Johanni *de Saulx* canonicis ſingulis & univerſis.

DE CASTIGLIONE.

LVIII. JOHANNES III.

Nobilis Mediolanenſis Johannes, ſedis apoſtolicæ protonotarius, jure reſervationis fit epiſcopus ab Eugenio IV per obitum Egidii, IV nonas
1446. Septembris 1444. Memoratur 21 Nov. 1446 in chartis authenticis D. *de Gaignieres*. Ab Hen-
1447. rico VI Anglorum rege miſſus eſt anno 1447 ad ſummum pontificem adverſus commendas aliaſque ejuſmodi beneficiorum diſpenſationes.
1448. Moras obtinuit 14 Decembris 1448 ab Angliæ rege ad recenſenda epiſcopatus bona. Capta a Francis Conſtantia, Carolo VII regi fidem ju-
1449. ravit 3 Nov. 1449. Litem habuit cum Johanne *du Bec* pro præbenda in eccleſia Rotomagenſi, quam Guillelmo *de Chatillon* ſuper Matronam contulerat archiepiſcopus Rotomagenſis, & cauſa
1450. cecidit ſenatuſconſulto 14 Febr. 1449 (1450). Ad eccleſiam Ticinenſem ſeu Papienſem a Ni-
1453. colao papa traductus eſt an. 1453, quo Conſtantienſis ſedes vacaſſe legitur in regeſtis ſcacarii Paſchalis. Ad conventum Ratiſponenſem, ad imperatorem & principes congregatos miſſus

A quoque eſt a Callixto III, a quo anno 1456 inter purpuratos patres relatus, & poſtmodum ad legationem Marchiæ Anconitanæ directus eſt. Ibi apud Maceratam obiit XVIII calendas Maii 1460. Corpus ad ſepulcrum majorum Mediolanum tranſlatum eſt, ubi proſtat monumentum nobile cum ſequenti inſcriptione.

DEO OPT. MAX.

Johanni caſtelloneo Mediolanenſi, epiſcopo Papienſi, tit. D. Clementis ſanctæ Romanæ eccleſiæ preſbytero cardinali, Cæleſtini IV pontificis maximi, Octaviani, Gotifredi & Brandæ cardinalium gentili, B *qui cum legationis munere apud Fridericum III imperatorem concitandi in Turcas exercitus cauſa apoſtolicæ ſedis nomine fungeretur, a Calliſto III in ampliſſimum ordinem abſens eſt cooptatus, eoque defuncto, a Pio II legatus Marchiæ Anconitanæ deſignatus, dum in ea provincia legiſlatoris ſtrenui, ſimul ducis operam contra Piccininum nimis ſollicite impendit, inopinata febre præventus, Maceratæ interiit XVIII cal. Maii anno ſalutis MCCCCLX.*

OLIVIER DE LONGUEIL.

LIX. RICHARDUS III.

Guillelmo vicecomite Augi, domino de Varengevilla & Offreinvilla, ac Catharina *de Bourquenobles* parentibus natus eſt Richardus, cujus C habes genealogiam tom. II hiſtoriæ generalis cardinalium pag. 314. Licentiatus in legibus, præſes in camera computorum, cantor Lexovienſis, canonicus erat & archidiaconus de Augo in eccleſia Rotomagenſi, officialis metropolitanus & protonotarius apoſtolicus, cum defuncto Radulfo archiepiſcopo, diviſis eligentium votis, electi Richardus & Philippus de Roſa ſummum pontificem appellarunt, qui Guillelmum *d'Eſtouteville* nominavit. Richardus autem factus epiſcopus Conſtantienſis inauguratur 28 Septemb. 1453, & memoratur V nonas Oct. in regeſtis D Vaticani. Regi juravit fidem 4 Decembris, & ſequenti menſe Februario adfuit tranſlationi S. Martini in eccleſia Turonenſi. Synodum habuit
an. 1454, in qua multa ſancivit notatu digna. 1454.
Datus a pontifice judex reviſendi proceſſus
Johannæ puellæ Aurelianenſis an. 1455, hanc 1455.
7 Julii 1456 cum Johanne archiepiſc. Roto- 1456.
magenſi, Guillelmo Pariſienſi epiſc. & Johanne Brehatio ordinis Prædicatorum inquiſitore inſontem declaravit. Priorem S. Laudi Rotomagenſis confirmavit 8 Sept. al. 18 Martii 1455. Delegatur inde ad Burgundum ducem a Carolo rege. A Calliſto III purpura decoratus cum fuiſſet E VI calendas Januarii 1456, tituli S. Euſebii archipreſbyter S. Petri, ſtatim regalia aperta, & Branda de Caſtiglione archidiaconus Conſtantienſis & canonicus præbendatus de Virevilla
ad ejus curam delegatus eſt. Anno 1458 adfuit 1458.
Richardus judicio ducis Alenconienſis: ſed cum eſſet in ferenda ſententia liber & propoſiti tenax, pragmaticæ ſanctionis inſtitutioni quæ gratioſa regi erat in parlamento repugnavit. Eam ob rem multatus fuit ſumma 10000 librarum an. 1458. Epiſcopus Tornacenſis a rege nominatus anno

Digitized by Google

ANNI CHRISTI
1460, cauſa cecidit. Eodem anno diœceſim
1460. ſuam viſitavit & ordines celebravit. Interfuit
Remis ſacro Ludovici XI die 15 Aug. 1461,
1461. & die 3 Septemb. ei fidei ſacramentum præſtitit.
Sub finem anni ejuſdem a Ludovico XI ad
Pium II papam Romam miſſus eſt cum cardinali
Atrebatenſi pro obtinendo Siciliæ regno. Ibi a
ſummo pontifice humaniſſime exceptus, illi in
paucis charus fuit. Quanti illum faceret teſtantur
verba epiſtolæ 97 cardinalis Papienſis, ubi ait:
*Utinam Conſtantienſes haberemus plures, bene con-
ſultum eſſet eccleſiæ. Vir gravis eſt, vir bonus, vir
mitis, vir doctus, ſemper in ſuis ſententiis verus.*
Romæ degens, officio protopræſidis cameræ
computorum a rege privatus eſt quod Johanni
de Bellavalle codicillis regiis collatum eſt 18
1462. Junii an. 1462. Inſequenti juſſu regio dicam ei
impingebat curia parlamenti pro regalibus. Adfuit
1464. anno 1464 electioni & conſecrationi Pauli II
pontificis, a quo legatus apoſtolicus in Umbriam
miſſus eſt anno eodem, quo & facultatem fecit
Johanni Juſtinopolitano, al. Janopolitano epi-
ſcopo reconciliandi eccleſiam B. Mariæ de Voto.
Inter alia beneficia abbas erat Vindocinenſis,
Soricinii, Ambroniaci, S. Petri ſupra Divam,
1465. & ſancti Cornelii Compendienſis. Anno 1465
abbatiæ S. Nicaſii Remenſis a papa nominatus
poſſeſſionem iniit, quam anno ſequenti ceſſit
Johanni *Jacquier*. Portuenſis epiſcopus evaſit
1469. anno 1469. Ædes archipreſbyteri ſancti Petri
pene a fundamentis reſtituit, ſed morte oppreſſus
abſolvere non potuit. Deſtructa Jovis capitolini
ſtatua, curavit ſimulacrum æneum S. Petri fieri
& collocari in baſilica Vaticana cum inſignibus
Longolianis. Fundatis 120 miſſis a duobus ca-
pellanis per annum celebrandis, diem clauſit
extremum apud Sutrium in legatione Peruſii XV
1470. calendas Sept. 1470. Corpus Romam delatum
in baſilica S. Petri ante altare tumulatum, ubi
hæc in pavimento legebatur inſcriptio: *Richardus
epiſcopus Portuenſis, cardinalis Conſtantienſis, e
Normandia oriundus, hoc altare vetuſtiſſimum nova
facie & dote nova teſtamento juſſit ornari, ubi
in pace requieſcit anno Domini* MCCCCLXX.
Richardi elogium pluribus texuere quotquot de
cardinalibus ſcripſere, qui Richardum e gente
Longolia nobili prognatum tradunt, iiſque adſti-
pulatur Chriſtophorus Longolius in oratione ad
Leonem X ſummum pontificem anno 1621.
Legendæ quoque cardinalis Papienſis plures ad
cardinalem Conſtantienſem epiſtolæ.

Vicariis generalibus uſus eſt Guillelmo *de
Longeuil* nepote, & Johanne *Rati* tum officiali,
poſtea cantore. Teſtamenti ejus executor cardi-
nalis *d'Eſtouteville*. Capitulo dedit duas planetas
duaſque cappas 28 Auguſti 1471.

LX. BENEDICTUS.

DE MONT-FERRAND.

Genere inter Sabaudos clarus Benedictus,
religioſus S. Antonii Viennenſis, hanc abbatiam
qua arte neſcio a Pio II adeptus, homo difficilis
regimine monaſterii excidit. Viro autem alias
genere præclaro compaſſus ſummus pontifex,
A Conſtantienſem eccleſiam per obitum Richardi
epiſcopi Oſtienſis, ejuſdem eccleſiæ adminiſtra-
toris vacantem contulit VI idus Auguſti 1470,
ex regeſtis Vaticani. Conſtantias ſtatim adiit
Benedictus, bullas inconſultis canonicis palam
affixit, inde iræ, inde diſſenſiones: unde mi-
nime poſſeſſionem ſicut nec gratiam ſeu regis,
ſeu Conſtantienſium eſt adeptus. In regeſtis enim
capituli ſedes epiſcopalis vacaſſe legitur 3 Febr.
21 Auguſti, 11 Sept. 1471, & 3 Febr. 1472. 1471.
Biduo poſt Amedeo *Maltier* literas ſummi pon- 1472.
tificis & cardinalium in gratiam Benedicti por-
rigenti cauſati ſunt canonici interdictum a rege,
B ne quemquam paſtorem eccleſiæ ejuſdem abſque
ejus licentia reciperent, & 24 ejuſdem menſis
D. Admiraldus iiſdem ſignificavit temporalia
epiſcopatus Conſtantienſis epiſcopo Laudunenſi
a rege fuiſſe conceſſa. Literas itaque monitorias
valvis eccleſiæ affixit Benedictus, de quibus cer-
tiores faciendos Admiraldum & regem conclu-
ſerunt canonici 3 Aprilis, & ob id canonicos
miſerunt 22 Maii. Iterum tentavit Benedictus,
& canonicos admonuit ut eum reciperent, ipſi
vero beneplacitum regis rurſus exegere 7 Oct.
qui quidem rex hoc anno & ſequentibus multa
eccleſiæ Conſtantienſis beneficia jure regaliæ
C contulit: nec quidquam profeciſſe videtur Bene-
dictus, niſi quod in regeſtis capituli dicitur epi-
ſcopus Conſtantienſis abſens ab anno 1474 23 1474.
Auguſti ad annum 1476, quo die Veneris 11
Octobris nunciatum eſt capitulo tranſlatum Bene-
dictum nuper Conſtantienſem epiſcopum ad ec-
cleſiam Lauſanenſem. Unde patet Benedictum
conſecratum quidem fuiſſe, quo nomine in vigilia
Paſchæ 1471, ordines celebravit in eccleſia
S. Dionyſii in Francia; agnitum autem minime
fuiſſe, nec bonis eccleſiæ gaviſum eſſe, nec ulla
apud Conſtantias epiſcopalia obiiſſe munia. Et
certe cum interea inſenſus Benedicto rex Fran-
D ciæ ſcripſiſſet ſummo pontifici, ut Johannem
Abrincenſem epiſcopum Conſtantias transferret,
Johannique Guillelmum de Eſtotevilla ſubſti-
tueret, id fieri poſſe negat Sixtus IV, quia nullus
invitus poteſt ab eccleſia ſua dimoveri, ponti-
ficatus an. 4, 13 Febr. 1475. Vide Ampliſſim.
Collect. tom. II, col. 1483. 1475.

LXI. JULIANUS.

DE LA ROVÈRE.

Sixti IV nepos Julianus, cardinalis S. Petri
ad vincula, e Lauſanenſi ad Conſtantienſem *Ampliſſ. Coll. tom. II. c. 1548.*
tranſlatus eccleſiam ad preces regis die 15 Julii
1476, pontificatus anno 5, poſſeſſionem iniit 1476.
E 18 Oct. per procuratorem Georgium *du Menil-
peny* legum doctorem, decanum eccleſiæ colle-
giatæ B. Mariæ novæ de Villanova. Alter ejus
procurator Guillelmus *Gelin* officialis rationem
exegit 6 Decemb. ſequentis ſpoliorum Richardi
quondam epiſcopi, & fructuum epiſcopatus ſede
vacante perceptorum, cui reſponſum fuit a cano-
nicis Richardi eſſe ſe hæredes; officiarios vero
qui bona adminiſtraverant ſedis vacantis, paratos
eſſe rationem reddere. Vicarius ejus generalis
Georgius erigendo apud Valonias FF. Minorum

ANNI CHRISTI

conventui aſſenſum præbuit 23 Julii 1477.
Duobus tantum annis poſt Benedictum ſediſſe
1477. legitur in ſerie MS. epiſcoporum Conſtantien-
ſium. Inde tranſlatus ad Mimatenſem VIII idus
1478. Aprilis 1478 in regeſtis Vaticani, fit poſtea
ſummus pontifex dictus Julius II. Julianone
ſucceſſit Galeatius Sixti IV nepos alter, per cujus
tranſlationem ad eccleſiam Aginnenſem, Con-
ſtantienſis Gaufridus *Herbert* fit epiſcopus!

LXII. Gaufridus II.

Herbert.

Pariſinus clericus Gaufridus, Johanne ærarii
Galliarum præfecto domino *d'Auſſonvilliers* & *de
Courcy* & Johanna *Guerin* parentibus natus, do-
minus ipſe *du Verger*, Mimatenſis primum deſti-
natus dicitur, tum electus Conſtantienſis, ut
ſemper optaverat, per tranſlationem Galeatii ad
Aginnenſem V nonas Julii 1478 legitur in re-
geſtis Vaticani. Cameræ apoſtolicæ promiſit die
eadem, & ſolvit die 5 Octobris. Regi juravit
fidem 24 Septembris, & poſſeſſionem per pro-
curatorem Stephanum *de la Mare* archipreſby-
terum Inſularum adeptus eſt ultima die Decemb.
Ipſius vice anno eodem Guillelmus epiſcopus
Porphyrienſis diœceſim circuivit & ordines ce-
lebravit. Supplicationem generalem indixit 21
1479. Maii 1479 ad obtinendam a Deo pacem, ſyno-
dumque convocari juſſit. De multis arceſſitus
1480. anno 1480, ac præſertim quod invocator eſſet
diabolorum Latine & Græce propalam, in quo
D. *de Bourbon* præiverat & eum adjuvarat, Pari-
ſienſis ſenatus conſultis 29 Julii & 7 Septembr.
carceri mancipatur, bonaque ejus temporalia &
beneficia regi addicta, interdictumque Johanni
Herbert ejus parenti, ne fructus epiſcopatus am-
plius perciperet, juſſumque ut perceptorum ra-
tionem redderet, eoſque ad manum regis appo-
neret. Brevi duravit infortunium, juſſu enim regis
e carcere liberatur Gaufridus die Veneris 22
1481. Decemb. 1481, qui menſe elapſo 22 Januarii
obſequium præſtitit eccleſiæ Rotomagenſi. Con-
ſtantias ingreſſus 17 aut 18 Februarii, ſynodum
poſt Paſcha coegit. Inſequenti vicarius ejus gene-
1482. ralis iterum decrevit anno 1482, ut defuncti
Conſtantienſes ad Dominicanos ſepeliendi prius
in eccleſiam ſancti Petri deferrentur. Una cum
Albienſi & Lingonenſi epiſcopis Bleſis ſedit
1483. Gaufridus 1483 in conſilio regis habito in gra-
tiam comitis Lavallenſis. A Carolo VIII obtinuit
anno eodem clericis Conſtantienſibus excipien-
1484. dorum tectis militum immunitatem. Anno 1484
germanum ſuum Philippum ad metropolim
Aquenſem ſua maxime ſuffragatione produxit.
Interfuit die 5 Auguſti alteri regis conſilio, ubi
pro exceptione & ingreſſu cardinalis de Balua
legati a latere peroravit. Anno eodem metro-
politano & epiſcopo ab anno 1458 de juriſ-
dictione in S. Laudum Rotomagenſem litigan-
tibus, canonicos in fidem ſedis apoſtolicæ accepit
Innocentius VIII. Abſente epiſcopo, epiſcopus
Porphyrienſis de licentia Theobaldi *de Fromen-
1485. tieres* ordines celebravit anno 1485. Sanctiones
1487. de divinis officiis edidit Gaufridus anno 1487,

A eodemque confirmavit Thomam electum abba-
tem B. Mariæ de Voto. Carolo VIII regi fidem
juravit 8 Januarii 1487 (1488). Ad reædi- 1488.
ficandam eccleſiam ſancti Petri Conſtantienſis
nonnihil contulit anno 1494. Eodem cum epi- 1494.
ſcopo Maclovienſi delegatus 1 Junii a ſummo
pontifice, ſolitum excepit ſacramentum a Georgio
Ambaſiano archiepiſcopo Rotomagenſi, cujus
vice poſſeſſionem iniit 7 Auguſti anni ejuſdem.
De Gaufridi licentia Guillelmus Porphyrienſis
epiſcopus ordines celebravit an. 1497 in inſulis 1497.
Guernezeti & Gerzeii. Georgio Ambaſiano ac-
ceptiſſimus, ab ipſo ejuſque abſentis vice pro-
B vinciæ Normanniæ præfectus eſt, literis datis
6 Decembris 1498. Paulo poſt adſtitit judicio 1498.
lato 17 Decembris ab apoſtolicis legatis pro
diſcutiendo matrimonio Ludovici XII regis &
Johannæ a Francia. Acquiſivit anno eodem a
Johanna notha Ludovici XI relicta Ludovici
Borbonii Franciæ amirallii, toparchiam de Anne-
villa, quam capitulo donavit. Extincta juridica
Alenconii ſede, erectoque a Ludovico XII ſenatu
Normanniæ apud Rotomagum an. 1499, ejuſ- 1499.
dem protopræſes ab ipſo declaratus eſt Gaufridus,
qui juramentum præſtitit 1 Octobris in manibus
Aimerici Ambaſiani majoris Franciæ prioris ad
C hoc ſpecialiter deputati ſolennemque miſſam ce-
lebravit. Inſequenti ab eodem parlamento miſſus 1500.
ad gratulandum regi Mediolanenſis ducatus vi-
ctori, eleganti ſermone regem excepit. Diſcep-
tavit menſe Maio anni ejuſdem pro abbatia Savi-
niacenſi cum Claudio *de Dinteville* abbate de
Firmitate & Johanne *Haurteau.* Exeunte anno
jubilæi ſolennitatem in eccleſia metropolitana a
Georgio cardinali delegatus auſpicatus eſt, & die
craſtina miſſam ſolennem celebravit pro iis qui
heſterna a multitudine exanimati fuerant. Syno-
dum adhuc habuit paſchalem anno 1506, & 1506.
ſtatuta publicavit maxime contra impios Dei ac
D cœlitum obtrectatores, miſſaſque de defunctis
feſtis ſolennibus celebrari ſolitas interdixit. De
regis licentia anno 1507 ſeſe a ſollicitudinibus
ſeculi penitus abſtraxit, ut uni neceſſario vacaret,
oviumque ſuarum curæ totum ſe devoveret.
Baſilicæ ſuæ magnificus benefactor proventus
auxit, & in ea officium veſperarum quotidianum
pueroſque chorales fundavit, data pro eis ſuſten-
tandis ſolida atque integra præbenda, domos
capituli reſtauravit, aulæumque de laboribus Her-
culis quo cathedralis chorus olim adornabatur
auro intextum eccleſiæ ſacrario largitus eſt, ubi
etiamnum aſſervatur. *Caſtrum quoque exſtruxit
E apud Motam, tanto ſumtu, tanto ingenio, tamque
affabre factum atque politum, ut regium opus exiſti-
mari queat*, inquit Guillelmus de Mara, *quod non
oſtentationis gratia erexit, ſed ut ipſe ſuique poſteri,
ſi quid hoſtile immineret, quo ſe tuto reciperent habere
poſſent, utque otioſi artifices & operarii ſua ſimul
& ingenia & corpora exercerent, dicereque ſolitum
malle ſe operari volentibus pecunias largiri, quam
mendicantibus validis, quos juris ſanctio perſequitur
atque improbat.* Ruinæ proximum hoc caſtrum,
nuperis hiſce temporibus fuit deſtructum. Deni-

ANNI CHRISTI Ch. XLVI. col. 278.
que teſtamentum condidit in caſtro de Curceio A
diœceſis Sagienſis 1 Januarii 1509 (1510),
cujus exſecutionem capitulo Conſtantienſi de-
1510. mandavit. In eo pro pauperibus in moribus,
literis ac bonis artibus educandis & imbuendis
in Pariſienſi Harlcuriæ collegio quatuordecim
burſas a ſe jam 7 Oct. 1509 fundatas dotavit,
duas alias recens inſtituit ac theologorum jam
inſtitutas auxit, & opulentiores reddidit, legato
feodo boſci de Pratellis in diœceſi Conſtantienſi.
Defuncti 1 Februarii 1510 corpus Conſtantias
delatum anno 1513, in majori eccleſia conditur.
Mortui laudes celebravit oratione octava Guil-
lelmus de Mara canonicus Conſtantienſis. Legitur B
quoque Gaufridi encomium apud J. B. Cande-
larium lib. I virorum omnium conſularium ab
inſtituto Rotomagi ſenatu promotorum.

GOUFFIER.

LXIII. ADRIANUS.

De Adriano jam diximus tom. I & ſequen-
tibus: obtenta enim annos tantum 14 natus qui-
buſlibet beneficiis gaudendi licentia, iis impin-
guatus eſt. Interea a Ludovico XII deſignatus,
a capitulo Conſtantienſi via ſcrutinii eligitur epi-
ſcopus, a ſummo pontifice per obitum Gaufridi
confirmatur 15 Aprilis 1510, & a metropo-
litano conſecratus 2 Maii, poſſeſſionem ſolenni C
1511. pompa adipiſcitur 9 Februarii 1511, in qua a
Guillelmo de Mara ſupradicto latina oratione
ſalutatur. Anno ſuperiori Petrus Ricardus theo-
logus Pariſienſis & canonicus Trecenſis nuncu-
1512. paverat ei decalogum paſtoralem. Anno 1512
quod ad bannum regis non comparuerat, fiſco
addicta eſt baronia de ſancto Laudo, verum cito
liberata. Anno ſequenti ſervata clero Conſtan-
1513. tienſi per edictum Bleſenſe 8 Apr. 1513 pri-
vilegia illibata, ut nullis tributis, nec militum
hoſpitio vexarentur clerici, quæ cum violari cœ-
piſſent, altero Molinis dato 29 Julii 1516
renovari ſtuduit & confirmari Adrianus. Guil- D
lelmo *Quetil* canonico pœnitentiario & vicario
generali Conſtantiis & archidiacono Majoris
Caleti in eccleſia Rotomagenſi eccleſiam paro-
1514. chialem contulit 23 Aprilis 1514. Peſte apud
Conſtantias graſſante receſſit menſe Auguſto,
ſuffraganeumque epiſcopum Porphyrienſem re-
liquit. Mortuo Ludovico XII calendis Januarii
1515. 1515, accerſitus ſtatim a Franciſco I Adrianus,
ad colloquium Bononienſe cum ipſo perrexit,
& concordati pro abrogandis electionibus Fran-
ciſcum I inter & Leonem X initi, ſi non auctor,
ut quibuſdam viſus eſt, particeps ſaltem fuit,
ideoque ibi donatus eſt purpura cum titulo SS. E
Petri & Marcellini XIX cal. Jan. 1515, quem
1517. cum titulo S. Sabinæ permutavit anno 1517.
Electus quoque qui cleri nomine in ſenatu Pari-
ſienſi coram rege pro recipiendo concordato
peroraret, id abſque cujuſquam offenſa peregit.
Subſcripſit inſtrumento ſponſaliorum Franciſci
1518. delfini & Mariæ ab Anglia 16 Decemb. 1518.
Galliæ legatus a latere, adjecto etiam Delfinatu,
qui ulterius Avenionenſi vicecomitatui conjun-
ctus non eſſet, a rege poſtulatus eſt & impetratus
1519. Fit anno eodem epiſcopus Albienſis 13 ANNI CHRISTI 1519.
Aprilis, majorque Franciæ eleemoſynarius. Lig-
neas majoris eccleſiæ Conſtantienſis fieri curavit
portas.

LXIV. BERNARDUS.

DIVITIUS.

Bibiena dictus eſt Bernardus Divitius ex op-
pido cognomine diœceſis Florentinæ, in quo
lucem aſpexit IV nonas Auguſti 1470. Mediceæ
primum familiæ addictus, procellis quibus per
id tempus agitata eſt aut occurrit, aut ſua ipſas
dexteritate & ſapientia eluſit. Deinde ut Leo X
ſummus pontifex renuntiaretur, ſua apud cardi-
nales ſagacitate egregie promovit. Memor officii
Leo, Bernardum ſedis apoſtolicæ protonotarium
ac generalem theſaurarium in collegium cardi-
nalium titulo S. Mariæ in porticu adlexit calendis
Octobris 1513, Umbriæ quoque legationi &
ſuo adverſus Urbinenſem ducem exercitui præ-
fecit. Ad imperatorem etiam cum exercitu in
Italiam deſcendentem ſpecie quidem honoris,
ſed reipſa conſiliorum exploratorem tranſmiſit.
In Galliam vero legatus, regi cum acceptiſſimus
fuiſſet Bernardus, Conſtantienſi eccleſia per tran-
ſlationem Adriani vacante donatus eſt exeunte
Septembri 1519. Hanc per vicarios generales
adminiſtravit, in curia enim legatus Leonis Fran-
ciſci regis lateri ſemper aſſidebat, cujus magna-
nimitatem prædicare non ceſſabat. Qua de re
indignatus Leo, legatum revocavit, comeſſan-
temque ovo manu ſua porrecto, ut volunt, ve-
neno infecit. Ut ut eſt, certum eſt Bernardum
obiiſſe 9 Novembris 1520, ipſiuſque corpus 1520.
in eccleſia ſanctæ Mariæ de Ara cœli conditum
fuiſſe cum hac inſcriptione: *Bernardo Divitio
cardinali, viro pluribus maximiſque virtutibus ac
Leonis X pontificis maximi veteri familiaritate &
benevolentia inſigni, ampliſſimiſque muneribus &
legationibus probe functo, fratrum filii mæſtiſſimi
patruo B. M. qui eis cuncta paterna beneficia
præſtitit, arcam ſepulcralem, dum quo juſſit inſe-
ratur, poſuere.*

Jamjam moriturus cardinalis Bibiena, Vale-
rium familiarem ſuum ad regem Franciſcum
miſit, rogans ut eccleſiam Conſtantienſem ſororis
ſuæ filio tradere poſſet. Familiari quoque Leo
decimus dedit literas IV idus Oct. 1520, anno
pontificatus 8, tam ad regem quam ad Ludo-
vicam regis matrem, ut hunc epiſcopatum ſororis
cardinalis filio obtineret, qui quidem cardinalis
humili loco natus multum æris alieni contraxerat
familiamque ſuam, ſi id non impetraret, in ege-
ſtate & diſcrimine erat relicturus. Quid præſtiterit
rex ignoramus, niſi quod nec in regeſtis Vaticani,
nec in monimentis eccleſiæ Conſtantienſis de
nepote cardinalis quidquam occurrat.

Ceterum alti profuſique animi fuit cardinalis
Bibiena, cujus ingenium & induſtriam ſatis de-
clarant epiſtolæ ejus, quæ reperiuntur in col-
lectione libri epiſtolarum principum. Ejus elo-
gium habes in purpura docta, tom. II.

ANNI CHRISTI

LXV. Renatus.

DE BRECHE. Ch. XLVII. art. 180.

Defunćto cardinali Bibiena, electione interdictum eſt capitulo, donec eligendi jus probaſſent: Duo tamen canonici Ludovicum *d'Eſtouteville* protonotarium apoſtolicum & abbatem Saviniacenſem elegerunt epiſcopum Conſtantienſem. Hic pro virili jus ſuum perſecutus eſt, ſed irrito conatu: nam ſedes vacaſſe legitur annis
1521. 1521, 1522 & 1523, Renatuſque epiſcopus
1522. Conſtantienſis per obitum Bernardi cardinalis
1523. memoratur 28 Julii 1525 in regeſtis Vaticani.
1525. Natus is Johanne notho Ludovici *de la Tremoille* & Carlotta *d'Autry* parentibus, ex monacho abbas B Flaviniaci, Fontaneti, Buxeriæ, S. Benigni & ſancti Stephani Divionenſis, eccleſiæ Conſtantienſis poſſeſſionem per procuratorem adeptus eſt 18 aut 20 Novembris anni ejuſdem. Vicarium generalem inſtituit Guillelmum *Quetil.* Annis quinque epiſcopatu potitus, vix per ſex menſes adfuit, cum regi eſſet ab eleemoſynis, vixque ex aula ſecedere concederetur. Receptus tamen
1527. 6 Octobris 1527, ordines celebravit 21 Dec.
1528. & 7 Martii 1528. Obiit in monaſterio Flavi-
1529. niacenſi 19 Nov. 1529, ut diximus tom. IV, col. 463, non vero 18 Novembris 1530, ut pariter diximus col. 693. Defunctus ſepelitur in C eccleſia Flaviniaci ante januam chori. Vide etiam coll. 494, 498 & 766 tomi ejuſdem.

LXVI. Philippus.

DE COSSÉ.

Renati toparchæ *de Briſſac* primi panis regii promi & Carlottæ *Gouffier* filius Philippus, germanus autem Caroli & Arturi Franciæ mareſcallorum, ordinis quoque S. Benedicti alumnus, abbas S. Jovini de Marnis, necnon prior ſancti Nicolai Pictavienſis, S. Crucis de Volta & ſancti Eutropii Santonenſis a rege nominatus, fit adminiſtrator perpetuus eccleſiæ Conſtantienſis per
1530. obitum Renati 9 Martii 1530, poſſeſſionemque D apprehendit per procuratores Franciſcum *de Lautrec* & Robertum *de Glos* priorem monaſterii novi Pictavienſis, 15 Maii. Eccleſiam ſuam nuſquam inviſit, ſed totis 18 annis adminiſtravit per vicarios generales Robertum *de Glos*, Guillelmum *Quetil*, Guillelmum *de Grimouville*, & Franciſcum *de Lautrec* tantum clericum. Abſente igitur Philippo, Franciſcus I rex Conſtantias adiit
1532. 21 Aprilis 1532, ibique uſque ad 5 Maii
1533. moram traxit. Anno 1533 Philippus interfuit ingreſſui & coronationi Franciſci III ducis Bri-
1537. tanniæ apud Redones. Anno 1537 mortuo Johanne *d'Aloigny*, Petrus *Pinſon* abbas Hambeiæ E & epiſcopus Porphyrienſis fit Conſtantienſis ſuf-
1538. fraganeus. Anno 1538 vicariorum generalium opera, Conſtantienſium epiſcoporum præcepta ſynodalia typis prodiere. Ab epiſcopo Carnotenſi
1542. conſecratus eſt Pariſiis Philippus 21 Apr. 1542,
1546. qui facultatem fecit an. 1546 Jaquelinæ *d'Eſtouteville* & Hadrianæ ejus filiæ conventus Minorum ædificandi juxta Grandivillam, quorum eccleſiam dicavit anno ſequenti epiſcopus Porphyrienſis. Defuncto cardinali *de Meudon*, Philippus anno

A 1547 fit major Franciæ eleemoſynarius, aſt obiit ipſe 24 Novembris 1548 totus in aulicis muniis & ſtudiis. Linguarum enim Latinæ, Græcæ & Hebraicæ callentiſſimus, omnium eruditorum erat Mecenas. Delectabatur in primis conſuetudine Ludovici Regii, qui peragratis ſtudiorum cauſa celebrioribus Europæ civitatibus, maxime tunc inclaruerat, ac plurimis veterum ſcriptorum verſionibus, lucubrationibus quoque propriis non paucis, epiſtolis & criticis operibus apud eruditos ſatis notus eſt. Johannis Budæi vitam a ſe concinnatam conſilio Philippi Guillelmo *Poyet* Franciæ cancellario nuncupavit Regius. Philippo etiam ſcribit Salomon Matrinus Juliodunenſis poeta lyricus lib. II hymnorum carmen 2, ubi eum laudat a flagranti amore ſcientiarum linguæque ſacræ, philoſophiæ & muſarum piarum ſtudiis, quæ apud S. Jovinum excolebat. Nicolaus Borbonius Vendoperanus ſic Philippum compellat lib. VIII, carmine 118.

ANNI CHRISTI 1547. 1548.

Quod cudo opus, pacem requirit & otium
Profundum, præſul optime:
At otium tale, unde nanciſcar miſer,
Niſi ab inclytis heroibus
Tuique ſimilibus: quare oro te tui
Generis per claritudinem
Raraſque per dotes animique & corporis,
Quibus cumulavit te Deus,
Meis ut & tu adſis favens conatibus.

LXVII. Paganus.

LE SUEUR D'ESQUETOT.

Guillelmum dominum *de Riquierville, Eſquetot, Bugliſe* & aliarum dynaſtiarum in pago Caletenſi, conſiliarium in parlamento Normanniæ & Mariam *de Normanville* parentes habuit Paganus, germanum vero Johannem, cujus filia Carlotta nupſit Carolo de *Coſſé* Philippi ſuperioris fratri. Quamobrem pluribus ſtatim auctus eſt beneficiis Paganus: canonicus enim Rotomagenſis, tum Conſtantienſis, abbas S. Jovini & S. Melanii Redonenſis, necnon ſigillorum cuſtos in parlamento Normanniæ creatur anno 1544, quod munus etiam gerebat infula ornatus. Nam Philippo mortuo, nominatus a rege Conſtantienſis epiſcopus memoratur in regeſtis Vaticani
9 Januarii 1549, poſſeſſionemque per procu- 1549.
ratorem N. *de S. Germier* vicarium generalem iniit 16 Martii ſequentis. In funebri pompa Georgii de Ambaſia ſacris operatus eſt in æde metropolitana Rotomag. diebus 18 & 19 Sept.
1550. Eccleſiam ſuam ſolenniter ingreſſus eſt 1550.
die Aſcenſionis Domini 7 Maii 1551, ſtatim- 1551.
que diœceſis ſuæ luſtrationem auſpicatus eſt ab abbatiis & prioratibus. Fundatum de ſacro Jeſu nomine officium confirmavit 25 Auguſti & obiit 24 Dec. anni ejuſdem in pago Ebronio, ubi in abbatiali eccleſia ſepultus eſt inter gradus majoris altaris & ſepulcrum Renaudi vicecomitis Bleſenſis. Ita legitur in hiſtoria MS. Ebronii.

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

MARTEL.

LXVIII. STEPHANUS.

E familia dominorum *de Bacqueville* oriundus Stephanus, Ludovici toparchæ *de Cretot* filius, ex parocho de Montepinconis epiſcopus Conſtantienſis memoratur per obitum Pagani 17
1552. Sept. 1552 in regeſtis Vaticani. Poſſeſſionem per procuratorem adeptus eſt die 9 Decembris Guillelmum *de Grimouville,* quem vicarium generalem inſtituit, civitatem ſuam ingreſſus die 20 Febr. ſequentis. Henrico regi hominium præ-
1553. ſtiterat 6 Jan. 1552 (1553). Solenni pompa eccleſiam ſuam ingreſſus eſt die tantum 18 Oct.
1558. 1558. Unde incuriæ & negligentiæ arguitur in regeſtis capituli 28 Auguſti anni ejuſdem, quod diœceſim ſuam non viſitaret, nec ſerpenti hæreſeos cancro occurreret. Paſchalem ſynodum
1559. celebravit 1559, & menſe Maio Conſtantiis exceſſit, ultra non rediturus. Ebulliente enim hæreticorum rabie ſeceſſit ad monaſterium ſancti Jovini, tum S. Melanii Redonenſis, quorum erat abbas, unde ad S. Jovinum reverſus, ibidem
1560. mortem oppetiit 26 Maii 1560, & ſepulturam nactus eſt.

Stephano Robertus *le Roquez* Carentonius, doctor theologus, dicavit Gallicas decades de triumpho & trophæo Chriſti. Belcarius lib. XXVIII comment. rerum Gallicarum ad annum 1560, vocat Stephanum hæreticorum tuditem.

DE COSSÉ.

LXIX. ARTURUS.

Caroli *de Coſſé* comitis *de Briſſac* Franciæ mareſcalli filius nothus Arturus, Franciſco Andium duci a conſiliis & eleemoſynis, per obitum Stephani Conſtantienſis epiſcopus legitur 2 Octobr. 1560 in regeſtis Vaticani. Eccleſiam ſuam per procuratorem Ludovicum *du Bois* parochum de
1561. Cerenciis adiit 4 Martii 1561, ipſe vero ſolenni
1562. apparatu 8 Febr. 1562. Expilatis ab hæreticis menſe Auguſto tam eccleſia quam civitate, ab iis ad S. Laudum captivus abducitur aſino capite ad caudam verſo inſidens, ſed brevi molitoris ſpecie aſellum farre onuſtum agentis evaſit ad Grandivillam ante diem decimam Septembris, ubi per tres menſes moratus eſt. Inde profectus eſt Redonas, cujus, ſicut & S. Jovini & Exaquii erat commendatarius. Conſtantias reverſus, ſy-
1563. nodum Paſchalem habuit anno 1563, aliaſque
1564. annis 1565 & 1567. Præſens fuit an. 1564 juramento præſtito pro fœdere inter Carolum IX & Eliſabetham Angliæ reginam die 7 Junii.
1567. Regi dicitur a conſiliis anno 1567. Domum
1570. epiſcopi apud Valonias ſitam alienavit an. 1570, ut vectigalibus a rege in diœceſi impoſitis ſatiſfaceret. Commutavit anno eodem commendam S. Melanii pro commenda Montis S. Michaëlis 6 Junii. Literas adoptionis in familia Coſſæa
1571. obtinuit an. 1571. Nicolaum *de Briroy* futurum poſtea ſucceſſorem vicarium generalem in-
1575. ſtituit 1575. Alienavit anno 1576 baroniam
1576. ſancti Laudi in gratiam mareſcalli *de Matignon.*
1580. Decrevit anno 1580 ut archidiaconi quotannis archidiaconatus ſuos perluſtrarent, & ut eccleſia

ANNI CHRISTI

A Valonienſis in collegiatam aſſurgeret. Sedes quoque balliviæ Conſtantini Conſtantias ejus cura tranſlata eſt e Cadomo, cui poſtea reſtituta fuit.
Anno 1581 Nicolaum *de Briroy* ad ſynodum 1581.
Rotomagenſ. vicarium ſuum tranſmiſit Arturus,
ad quem anno 1582 6 Novemb. de dicta ſy- 1582.
nodo publicanda ſcripſit archiepiſcopus Rotomagenſis. In Flandriam cum duce Alenconii fratre regis profectus anno eodem, in carcerem cum aliis Francis conjicitur. Illic quaſi de vita deſperans, a Naſſovio principe liber dimittitur. Conſtantias reverſus, ſtatuta pro religioſis domus Dei
ſanxit anno 1584. Inſequenti peſte Conſtantiis 1584.
B graſſante indicta eſt ſupplicatio generalis in die Nativitatis B. Mariæ. Arturus interea tranquillo apud Avicularium Montis S. Michaëlis caſtellum fruebatur otio, unde vix bis pedem ad obitum
extulit. Conſtantiis tamen anno 1587 Carolum 1587.
Turgot conſiliarium ſenatus Rotomagenſis & canonicum Conſtantienſem ſcholaſticum inſtituit 23 Apr. & vicarium generalem 9 Sept. Romam profecturus ſubſtituit. Aſt cita morte præventus eſt Pariſiis 7 Oct. anni ejuſdem, legatis capitulo ſexcentis libris pro annuis precibus. Corpus Conſtantias relatum, in medio choro ſepultum eſt.

Lancelotus *de Matignon* filius Jacobi Franciæ
C mareſcalli, & Franciſcæ *de Daillon du Lude,* Arturo ſucceſſor a rege delectus 21 Decembris 1587, dum Romam peteret ut a ſummo pontifice confirmaretur & inſtitueretur, in itinere raptus eſt 1 Jan. 1588, optimæ indolis adoleſcens, ne malitia mutaret intellectum ejus, cujus ut de morte mœſtiſſimum parentem leniret rex, epiſcopum ei deſignandum generoſe permiſit.

LXX. NICOLAUS II.

DE BRIROY.

Nobilis Conſtantienſis Nicolaus, annum vix agens decimum quintum, per ceſſionem Nicolai patrui factus eſt parochus de Fierrevilla, cano-
D nicus Conſtantienſis 1570, archidiaconus de Bapteſio 1574 & Arturi *de Coſſé* vicarius generalis 1575, cleri Conſtantienſis nomine ad comitia regni generalia Bleſas perrexit an. 1576 & 1588, Pariſios & Melodunum anno 1580. Conventui quoque Rotomagenſi edictis Bleſenſibus indicto pro interpretatione conſuetudinum Normanniæ interfuit & ſubſcripſit 1583. Denique cum canonicus, archidiaconus, vicarius generalis & officialis jampridem diœceſim totam ea prudentia ſimul & magnanimitate moderatus fuiſſet ut omnibus carus eſſet, dignus viſus eſt
Matignonio, quem regi epiſcopum indicaret. Ch. XLVIII. col. 182.
E Regi quoque tantopere acceptus fuit & gratus,
ut apud Bleſas 29 Octobris 1588 dato chiro- 1588.
grapho præbendarum, canonicatuum aliorumque beneficiorum, quæ regaliæ jure ſibi competebant, collationem ei permiſerit, ac diplomata perfici ad inſtitutionem a ſummo pontifice obtinendam, aut alias ipſi neceſſaria, juſſerit. Regias ſtatim nominationis ſuæ literas capitulo exhibuit Nicolaus, quam ratam habuerunt canonici 11 Nov. anni ejuſdem qui ne juri ſuo penitus renunciare viderentur, eum & ipſi elegerunt epiſcopum in

ANNI CHRISTI
1589. capitulo 21 Apr. 1589. Defuncto die 2 Aug. hujus anni Henrico III, qui ſucceſſit Henricus IV memor inviolatæ erga ſe Brìroii fidei,
1590. 10 Maii 1590 non ſolum conceſſa ei a deceſſore rata habuit, ſed & addidit ut cuncta quæ ſibi debebantur regaliæ aut jucundi adventus cauſa, aut fiſci ſeu confiſcationis capellanorum ſacræ palatii capellæ, qui ex crimine perduellionis juribus ſibi in vacantes epiſcopatus quæſitis exciderant, in Brìroii beneficium converterentur, ac tam ad temporalia quam ad ſpiritualia epiſcopatu ſolus ex integro potiretur. Sedatis demum bellorum civilium tempeſtatibus, reformataque cum ſummo pontifice pace, Nicolaus jampridem nominatus, bullis donatur XVII cal. Oct. 1597, conſecraturque Dominica 7 Decemb. in majori B. Mariæ ſacello eccleſiæ S. Germani a Pratis Pariſiis a Gaufrido Ambianenſi, Claudio Dinienſi & Renato Bellovacenſi epiſcopis. Poſſeſſionem die 18 menſis ejuſdem abſque apparatu apprehendit. Quatuor ſtatim theologiæ doctores ordinandorum & ad curam animarum inſtituendorum examini præfecit. Diœceſim ſuam quotannis quoad potuit viſitavit. Libros eccleſiæ, breviarium, miſſale, proceſſionale, diurnale, manuale & horas renovavit. Bona eccleſiarum ab hæreticis vaſtata, deperdita, auctoritate ſenatus Rotomagenſis aſſeruit. Eccleſiæ PP. Capucinorum pri-
1617. marium lapidem poſuit 29 Junii 1617. Denique integer vitæ vir, & paſtor optimus defunctus
1620. 23 Martii 1620, in publico conſiſtorio ob exi-
a miam ejus caritatem & * largitionum copiam meruit a Paulo V pontifice maximo decorari titulo patris pauperum ac ſolenni ſacri ſacrificii commemoratione pro defunctis, cui interfuit purpuratorum collegium. Jacet in choro eccleſiæ, alboque marmore cum hoc epitaphio tumulus contectus.

D. O. M.

Quod fauſtum fortunatumque ſit. Piis manibus reverendi D. Nicolai de Briroy *Conſtantienſis epiſcopi vigilantiſſimi religionis pietatiſque avitæ & patriæ ſervatoris fideliſſimi. Qui quatuor & nonaginta annos agens, in epiſcopatu tres & viginti, feliciter obdormivit in domino 22 Martii 1620. Ad ſanctitatis aram monumentum hoc pietatis & liberalitatis poſteritati mandandum, Adrianus ex fratre nepos hujus eccleſiæ archidiaconus & canonicus dat, dicat, conſecrat 1621.*

Nicolao ſedente, vigebat celebris Minorita Franciſcus Feuardentius nobilis Conſtantienſis, qui plurima edidit in ſacram ſcripturam commentaria, & hæreticos ſui temporis debellavit.

5 Guillelmus *le Blanc* Toloſanus, canonicus Aginnenſis, a rege quidem nominatus eſt epiſcopus Conſtantienſis, promotioque ejus Conſtantiis innotuit menſe Januario 1621: at nondum conſecratus obiit menſe Octobri anni ejuſdem, ſepultuſque eſt Aginni in eccleſia cathedrali

* Tanta erat ejus in pauperes charitas, ut obeunti aſſes duntaxat novemdecim ſuperfuerint, ac divenditæ publice modicæ ſuppellectilis ad funeralium onera pretium non ſuffecerit.

A ſancti Stephani in media navi. Hunc volunt nepotem Guillelmi *du Blanc* epiſcopi Telonenſis defuncti anno 1588. ANNI CHRISTI

Jacobus *Carbonel* filius Renati marchionis *de Canizy*, & Annæ *de Matignon*, a rege quoque deſignatus, arma prætulit tunicæ. Illud tamen inde retulit commodi quod quamdiu vixit, 2000 libras ex bonis epiſcopatus perceperit. Vixit autem ad annum 1626.

LXXI. Nicolaus III. BOURGOING

Pariſiis natus Nicolaus, doctor Navarricus & verbi Dei præco egregius, ex theologo Maclo-
B vienſi, Conſtantienſis erat & parochus S. Laudi, cum vacanti ſedi præfectus a rege, inauguratur apud Maturinos Pariſienſes die Dominica 9 Julii
1623 a Franciſco metropolitano, Claudio Baio- 1623.
nenſi & Henrico Tarſenſi coadjutore Ebroicenſi epiſcopis, ætate jam provectior. Conſtantias illico regreſſus, eccleſiæ ſuæ poſſeſſionem die 27 ejuſdem menſis & anni adeptus eſt. Primus celebravit miſſam in eccleſia Capucinorum Dominica IV Adventus 22 Decemb. 1624. Fundavit feſtum
S. Genovefæ, & defunctus 19 Aprilis 1625, 1625.
die ſequenti ſepultus eſt in choro cathedralis.

LXXII. Leonorius I. DE MATIGNON.

C Natus Leonorius ultima Maii 1604 parentibus Carolo comite de Torigneio inferioris Normanniæ prorege, equite torquato, Franciæ mareſcallo, & Leonora *d'Orléans* ex ramo ducum Longævillæ, jam abbas Torigneii & Exaquii, Conſtantienſis epiſcopus a rege deſignatus menſe Julio 1625, peracto Luteciæ ſtudiorum ſtadio
Romam petiit anno 1629. Inde redux, cleri 1629.
Gallicani conventui adſtitit anno 1631. Biennio 1631.
poſt apud Alenconium inungitur ab epiſcopis Franciſco Abrincenſi, Henrico Tarſenſi coadjutore Abrincenſi & Franciſco Ebroicenſi Do-
D minica 9 Octobris 1633. In cujus ſacro Petrus 1633.
Bellicenſis epiſcopus eleganti ſermone peroravit. Inde ad eccleſiam ſuam divertens Leonorius, Conſtantias ſolenniter ingreſſus eſt 15 Decemb. 1633. Vicarium ſtatim generalem & officialem in juriſdictione S. Laudi Rotomagenſis inſtituit Petrum *de Boiſyvon* conſiliarium parlamenti. Bertinus Bertholdus preſbyter dicavit ei cate-
chiſmum confeſſariorum an. 1634. Generalibus 1634.
cleri Gallicani comitiis Pariſiis adfuturum anno
1635 Leonorium comitati ſunt Jacobus Sag. 1635.
epiſcopus, Ferdinandus *de Neuville* abbas S. Vandregiſili, Guillelmus *de Boivin* conſiliarius regius
E in parlamento Normanniæ, abbas Monmorelli, canonicus & decanus Abrincenſis, & Andreas de Bigardo regi a conſiliis & eleemoſynis, abbas Cornevillæ, decanus Lexovienſis, omnes deputati
a provincia Rotomagenſi. Anno 1637 anteceſ- 1637.
ſorum ſtatuta ſynodalia quibuſdam pro temporis neceſſitate additis renovavit, & publici juris fecit.
Subſcripſit cenſuræ latæ anno 1640 28 Martii 1640.
a præſulibus adverſus librum Optati Galli de cavendo ſchiſmate. Eodem anno adſtitit die 4 Maii ſacro Petri Autiſſiodorenſis epiſcopi in eccleſia

Digitized by Google

ANNI CHRISTI

1643. Ciſtercienſium Pariſienſium. Præſens fuit 21 Aprilis 1643 cæremoniis baptiſmalibus delfini Franciæ in ſacello veteris caſtri S. Germani in Laia. Eodem anno admiſit in urbe moniales S. Auguſtini dictas Hoſpitalarias. Comitiis cleri
1645. Gallicani adfuit Luteciæ an. 1645, & ſequenti
1646. ad eccleſiam Lexovienſem tranſlatus eſt. In oppido S. Laudi Pœnitentium tertii ordinis ſancti Franciſci conventum excepit, Capucinos apud Valoniam, ibidemque Benedictinarum monialium parthenonem ſub invocatione B. Mariæ, apud Conſtantias ejuſdem regulæ ſanctimoniales & Hoſpitalarias ordinis ſancti Auguſtini, apud Carentonum domum filiarum Noſtræ Dominæ pro inſtruendis puellis juvenculis. Denique Leonorius reſtauravit ædes epiſcopales pro ſucceſſorum commodo atque oblectamento.

AUVRY.

LXXIII. Claudius.

Sat humili loco Pariſiis natus Claudius patre pannorum propola, Romæ diu verſatus, Barberinorum cardinalium in familiam adſcitus eſt, ubi arctam cum Mazarino contraxit amicitiam. A quo ad varia regni negotia poſtea allegatus, bene ac feliciter ea geſſit. Hujus itaque favore & gratia Antonii Barberini majoris Franciæ eleemoſynarii, cujus erat generalis vices gerens, epiſcopus primum ſancti Flori, exinde Conſtantienſis a rege dictus 27 Julii 1646, bullas gratis a ſummo pontifice obtinuit 3 Decemb. ad preces reginæ, agente Rainaldo Cardinali Eſtenſi negotiorum Franciæ apud ſedem apoſtolicam procuratore. Sacram unctionem excepit Pontiſaræ 15
1647. Febr. 1647 a Dominico *de Vic* archiepiſcopo Auxitano, adſtantibus Franciſco *Pericard* Ebroicenſi & Arturo *de Lionne* Vapincenſi epiſcopis. Tum in diœceſim ſuam ſe contulit, ac Dominica 15 Septembris ſequentis feſtivo apparatu in urbem invectus eſt. Primam abbatiſſam B. Mariæ de Protectione benedixit 9 Oct. 1647, cujus parthenonis eccleſiam conſecravit 25 Aug.
1648. 1648. Regi ex debito pontificiæ dignitatis ſacramentum juravit pro clientela temporali 18 Martii 1648. Partibus cardinalis Mazarini addictiſſimum, cum multa ejus gratia moveret, eum comprehendere juſſit dux Longævilleus regius
1649. inferioris Normanniæ præfectus 21 Martii 1649. Aſt aut nulla, aut emendata fuit accuſatio, nam eodem anno Carolum II Angliæ regem cum Jacobo Eboracenſi duce fratre ejus in urbem ſuam excepit. Decretum edidit 15 Novembris adverſus nuptias clam contractas. Ab hoc circiter anno per ſexennium lites cum capitulo exercuit Claudius, qui Eudiſtas apud Conſtantias admiſit
1651. an. 1651. Biennio poſt beneficio regis fit ſacræ
1653. capellæ Pariſienſis theſaurarius an. 1653. Ludo-
1654. vici XIV unctioni Remis interfuit anno 1654, quo anno vicarius generalis cardinalis Barberini adhuc erat, necnon præfectus cameræ cardinalis
1655. Mazarini. Anno 1655 cum pontificalia obiiſſet munia in eccleſia Pariſienſi de ſola D. Sauſſaii vicarii generalis inconſulto archiepiſcopo abſente licentia, ſuſpenſus & irregularis a metropolitano ſuo declaratus eſt 18 Sept. ſed irrita vindicta:

ANNI CHRISTI

anno enim 1656 Pariſienſibus cleri Gallicani 1656.
comitiis adſtitit, Judæum recens converſum de ſacro fonte nomine cardinalis Mazarini ſuſcepit & Julium appellavit die 2 Apr. Dominica 1, in eccleſia S. Sulpicii, & anniverſario Ludovici XIII apud S. Dionyſium 15 Maii interfuit. Anno eodem quo vicarius generalis Antonii Barberini cardinalis, majoris Franciæ eleemoſynarii, moniales S. Urſulæ ad parthenonem B. Mariæ de Gratia in ſuburbio Sangermanenſi inhabitandum deduxit 24 Octobris. Eumdem cardinalem ſactum Remenſem archipræſulem Romam pergentem nomine regis aliquo itinere
comitatus eſt 6 Sept. 1657. Inſequenti offenſus 1657.
eccleſiæ de qua optime meritus fuerat, erectis in ea duobus ſeminariis, ſervavit ſibi 12000 annuæ penſionis libras, & permutavit annuente rege cum Euſtachio abbate S. Criſpini in Cavea
menſe Septembri 1658. Inunctioni Bernardi 1658.
de Sariac epiſcopi Adurenſis adſtitit 1 Junii 1659, & Johannis *Maupeou* Cabilonenſis 9 Maii 1660. Octogenario major ſubito Pariſiis occidit die Mercurii 9 Julii 1687, die ſequenti ſepultus in choro inferioris capellæ. Solenniter ei parentatum in eccleſia Conſtantienſi a canonicis, & in eccleſia Dominicanorum ab oppidanis gratiarum a benefico præſule collatarum memoribus, defuncti laudes proſequente N. *du Pré* preſbytero Conſtantienſi. Claudio nuncupavit Petrus Gaſſendus præpoſitus *Dinienſis*, vir omni eruditione clarus, Romanum calendarium compendioſe expoſitum.

LXXIV. Eustachius II.

LE CLERC DE LESSEVILLE.

Nicolai cameræ computorum Pariſienſis decani & Catharinæ *le Boulanger de Viarme* tertiogenitus Euſtachius, rector univerſitatis Pariſienſis annos tantum natus 17 electus eſt, tum doctor & ſocius ſorbonicus, ac ſucceſſive canonicus & comes Brivatenſis, canonicus & theologus Pariſienſis, eccleſiæ ſancti Gervaſii in eadem urbe parochus, regibus Ludovico XIII & XIV ab eleemoſynis ordinarius per octo annos, conſiliarius parlamenti Pariſienſis per 14, necnon abbas S. Criſpini in Cavea, facta cum Claudio beneficiorum permutatione, nominatus a rege 28 Septembris 1658, eidem juravit fidem ob
temporalia epiſcopatus bona 14 Martii 1659, 1659.
& 23 inſequenti epiſcopalem accepit unctionem in eccleſia S. Ludovici Jeſuitarum a Claudio *Auvry* deceſſore, aſſiſtentibus epiſcopis Sueſſionenſi & Cæſarienſi. Conſtantias de nocte vitandi apparatus gratia ingreſſus, poſtera die 28 Maii poſſeſſionem aſſecutus eſt. Provinciali ſynodo
apud Pontiſaram habitæ adfuit 15 Apr. 1660. 1660.
Abbatiſſam B. Mariæ de Protectione benedixit
13 Novembris 1661. Novum breviarium typis 1661.
mandavit 1663. Corpus S. Gaudi Ebroicenſis 1663.
epiſcopi in eccleſia S. Paterni juxta Grandivillam
ſepulti e terra levavit anno 1664, uſus opera 1664.
trium Conſtantienſium totidemque Ebroicenſium canonicorum, qui feretrum geſtarunt. Aquas cœleſtes

ANNI CHRISTI

cœleſtes ſupplicatione ſolenni deprecatus eſt 20 Auguſti anni ejuſdem per merita beati Laudi. Inſequenti cum ad comitia cleri Gallicani Luteciam perrexiſſet, apoplexia correptus, ibidem
1665. exſpiravit 3 Decembris 1665, ſepultuſque eſt in eccleſia Majorum Auguſtinianorum in ſacello ſuæ gentis. Perfacilis omnibus ad Euſtachium aditus, omnium ſibi amorem ſimul ac reverentiam conciliarat.

DE LOMENIE DE BRIENNE.

LXXV. Carolus-Franciscus.

Poſt obitum Euſtachii, renunciatus Claudius *Auvry* menſe Maio 1666, forte recuſavit, nam Carolus-Franciſcus nominatus eſt a rege Conſtantienſis epiſcopus per obitum Euſtachii deceſ-
1666. ſoris 5 Decembris anni ejuſdem. Natus is Pariſiis anno 1638 parentibus Henrico Auguſto comite *de Brienne* & *de Montberon*, barone *de Pougy*, domino *de la Ville-aux-Clercs* & Ludovica *de Beon*, Ludovici XIV domicellus primum fuit, tum clero addictus, ſolitum ſtudiorum ſtadium cucurrit. Inde doctor ſorbonicus, abbas S. Germani Autiſſiodorenſis, S. Eligii Noviomenſis, demum S. Cypriani Pictavienſis & epiſcopus Conſtantienſis a rege renunciatus, ſacratus eſt
1668. 19 Febr. 1668 in eccleſia monialium Carmelitarum, quæ a munificentiſſimis ejus parentibus in fano S. Dionyſii fundatæ fuerant, ab archiepiſcopo Rotomagenſi, adſtantibus epiſc. Ebroicenſi & Bajocenſi. Poſſeſſionem ſolennem iniit die 28 Oct. anni ejuſdem. Eccleſias Eudiſtarum
1669. & Capucinorum conſecravit 1669. Abbatiſſas B. Mariæ de Protectione benedixit annis 1669 & 1672, & abbatiſſam B. Mariæ de Angelis 1672.
28 Octobris 1680. Statuta ſynodalia renovavit, & typis mandavit 19 Martii 1676. Rituale 1676.
quoque edidit aliorum ritualium exemplar. Conventui epiſcoporum provinciæ apud Gallionem adſtitit anno 1699. Novum breviarium emiſit 1699.
in lucem anno 1714. Revocato Nannetenſi 1714.
edicto, viros apoſtolicos ad oppidum S. Laudi miſit, ut hæreticos qui in eo frequentes erant catholica doctrina imbuerent. Curis ejus & liberalitate fundata in urbe domus virginum, quæ nomen ab unione chriſtiana ſortitæ ſunt & curam habent feminarum recens ab hæreſi converſarum. Collegiatam de Vallonia parochiam ſicuti fuerat prius reſtituit. Obiit in ſua diœceſi 7 Apr.
1720, annos natus 83, ſepultuſque eſt in choro 1720.
cathedralis.

GOYON DE MATIGNON.

LXXVI. Leonorius II.

Caroli-Auguſti Franciæ mareſcalli & Mariæ-Elizabethæ *Berthelot* filius Leonorius, doctor Sorbonæ, abbas Exaquii & prior Pleſſæi Grimoldi, nominatus a rege epiſcopus Conſtantienſis 8 Jan.
1721, admittitur Romæ 28 Maii, & proponitur 1 Decemb. Sacro ritu inungitur 11 Jan. 1721.
1722 ab Andrea-Hercule *de Fleury* quondam 1722.
epiſcopo Forojulienſi, regis præceptore, collaborantibus epiſcopis Sagienſi & Abrincenſi in eccleſia Carmelitarum diſcalceatorum Pariſiis. Regi fidem obſtrinxit 18 eorumdem menſis & anni præſente duce Aurelianenſi regni adminiſtro. Conſtantias adiit die Dominica 11 Oct. & abſque apparatu poſſeſſionem iniit die 12 ſequentis.

CANTORES ECCLESIÆ CONSTANTIENSIS.

Prima eccleſiæ Conſtantienſis dignitas cantor eſt, quem Gaufridus de Molbraio epiſcopus, ut deſolatam a Normannis eccleſiam relevaret, medio ſeculo XI inſtituit. Huic a Viviano attributi reditus præbendæ de Blainvilla, quos approbavit Innocentius III menſe Novembri, pontificatus 9. Toti Normanniæ ac præſertim maritimæ communia non ſinunt infortunia, ut accuratam cantorum demus ſeriem. Ceterum quam damus, hanc debemus curis & ſtudio N. *Pouret* canonici & pœnitentiarii hujus eccleſiæ, qui ſuam in omnibus nobis operam perlibenter commodavit.

I. Petrus I camerarius, vir eccleſiaſticus, quem vicarium ſuum & eccleſiæ decanum in rectorem præpoſuit Gaufridus epiſcopus, pro primo cantore a nonnullis habetur & cantoribus præpo-
Charta 1, col. 220. nitur. Verba unde deſumta conjectura ponderet lector, & judicet in appendice.

II. Alveredus occurrit in chartis Montiſburgi 1156, & Cæſariſburgi circa 1165.

III. Gaufridus de Burgo legitur in charta Guillelmi epiſcopi pro Cæſariſburgo 1193, & 1196 in chartulario Exaquii.

IV. Willelmus I cum Viviano epiſcopo & W. abbate Hambeiæ a ſede apoſtolica arbiter eſt inſtitutus inter monachos Exaquienſes & Thomam *de Mouny* ac Ricardum de Roca.

V. Richardus cantor erat circa 1220, ex chartis capituli. Anno 1224 menſe Novembri, Ludovicus VIII ad preces Garini epiſcopi Silvanectenſis & Franciæ cancellarii, donavit capitulo Conſtantienſi patronatum eccleſiæ de Bellavalle pro ſuo & Philippi patris anniverſario.

VI. Johannes I *d'Argenton* anniverſarium ſuum fundavit anno 1255.

VII. Thomas *Dauneſt* capitulo præſidebat tempore Johannis *d'Eſſey* epiſcopi.

VIII. Guillelmus II *de la Lande* jam memoratus 1270 menſe Jan. in chartis capituli, cum Johanne archidiacono Vallis-viriæ arbiter fuit 1286 Sabbato ante feſtum S. Egidii.

IX. Guillelmus III *de Vauxmare* 1298, die Veneris ante S. Marcum.

X. Johannes II *de Hautſaney* 1326 Sabbato poſt Aſſumtionem.

XI. Simon *de Villepour* 1339.

XII. Guido *Guarin* præſens fuit renovatis eccleſiæ ſtatutis 1377 a Silveſtro epiſcopo.

XIII. Martinus de caſtris 1380.

XIV. Robertus *Brotey* 1414 & 1434.

XV. Petrus II *d'Orgemont* 1443, 1444, 1448. Obiit 6 Aprilis 1470.

Digitized by Google

XVI. Johannes III *Rati* ter poſſeſſionem (A) apprehendit, 1.° ſtatim poſt obitum Petri factus cantor 11 Aprilis 1470, 2.° 19 Junii poſtquam a Paulo II confirmatus fuiſſet IV calendas Maii 1470, 3.° defuncto 13 Septembris anni ejuſdem Richardo Conſtantienſi epiſcopo, a rege nominatus, 1 Martii 1471; æmulum tamen paſſus eſt Johannem *de Beauvoiſin* conſiliarium Pariſienſem & Inquiſitionum præſidem, qui nominatus a rege capitulo ſupplicavit ut eum admitterent 3 Aprilis 1471. Paulo autem poſt ceſſit in gratiam Ludovici *de Beauvoiſin*, qui renunciatus quoque a rege poſſeſſionem adiit 15 Novembris 1472. (B) Inde lis in parlamento Pariſienſi inter Johannem *Rati* & Ludovicum *de Beauvoiſin*. Cauſa tamen vicit Johannes, qui Benedicti epiſcopi vicarius generalis erat anno 1476, quemque canonici Juliano *de la Rovere* facto Conſtantienſi epiſcopo gratulaturum deputarunt 26 Martii 1477. Juliani quoque, nondum ſignificata capitulo tranſlatione, Johannes erat vicarius generalis 24 Auguſti 1478, ex regeſtis capituli, in quibus reperitur adhuc menſe Julio 1485.

XVII. Johannes IV *Poiſſon* ibidem memoratur 4 Januarii 1499 nonnulla emiſſe, quæ capitulo donavit 26 Januarii 1503. (C) Adrianum *Gouffier* in jucundo adventu excepit 9 Februarii 1511. Permutavit 21 Septembris 1517 cum ſequenti parocho Carentonii.

XVIII. Carolus *de S. Germain* parochus Carentonii permutatione facta cum Johanne fit cantor 1517, & obiit circa 1536.

XIX. Franciſcus *de Lautrec*, tantum clericus, vi ſenatus Pariſienſis conſulti poſſeſſionem apprehendit 20 Febr. 1541, admiſſuſque eſt ea lege, ut ad ſacros ordines promoveretur: Philippi epiſcopi generalis fuit vicarius. Permutavit anno 1548 cum ſequenti.

XX. Petrus III *Pinſon* Porphyrienſis epiſcopus & abbas Hambeiæ, permutatione facta cum Franciſco factus cantor, poſſeſſionem adeptus eſt 9 Julii 1548. Retinuit ſemper monachi cucullam. Ceſſit in gratiam ſequentis an. 1556. Defunctus 19 Aprilis 1559, ſepultus eſt in cathedrali eccleſia, in ſacello puerorum chori.

XXI. Jacobus I *le Marquetel* poſſeſſionem iniit 27 Junii 1556, & obiit menſe Auguſto 1570.

XXII. Egidius *Hurel* cantor admiſſus eſt 23 Aug. 1570, ceſſitque in gratiam ſequentis.

XXIII. Johannes V *de Ravalet* dominus *de Tourlaville*, abbas Hambeiæ, ceſſione Egidii factus cantor, poſſeſſionem apprehendit 4 Junii 1572; dotavit collegium Conſtantienſe, ceſſit quoque in favorem ſequentis.

XXIV. Jacobus II *de Franquetot* regi ab eleemoſynis, abbas Hambeiæ, poſſeſſionem apprehendit 9 Apr. 1602, obiitque 2 Apr. 1626.

XXV. Jacobus III *de Franquetot* adhuc clericus, patruo ſucceſſit, a rege nominatus cantor, poſſeſſionem iniit 27 Aprilis 1626; ceſſit ſequentis in gratiam.

XXVI. Antonius-Ludovicus *de la Luzerne Brevant* per ceſſionem Jacobi cantor poſſeſſionem adeptus eſt 22 Sept. 1664, obiitque 1684.

XXVII. Petrus IV *Blanger* doctor ſorbonicus, quondam præceptor Caroli-Franciſci *de Lomenie* epiſcopi, canonicus, officialis, vicarius generalis, cantor poſſeſſionem adiit 10 Martii 1684; ceſſit 1705.

XXVIII. Petrus V *le Roux de Neville* admiſſus 15 Maii 1705, obiit menſe Oct. 1731.

XXIX. Vercingetorix Renatus *de Gourmont de Courcy* poſſeſſionem apprehendit 19 Octob. 1731, defunctus menſe Martio 1746.

XXX. Jacobus IV *de la Boſſiere de Vains* admiſſus eſt 11 Martii 1746.

DE ANTIQUIS ECCLESIÆ CONSTANTIENSIS MONASTERIIS.

PLurima in diœceſi Conſtantienſi ſub Merovaeis regibus fuere monaſteria, quæ a Normannis ſeculo IX fuere deſtructa; primorumque abbatum qui Pippino rege claruere interciderunt nomina.

I. Sciey. Ad oram Oceani, haud procul a Grandivilla oppido, parochia eſt S. Paterni nomine inſignita. In ea adhuc viſuntur tumuli tam ſancti Paterni quam aliorum, fundamentaque ædium vaſtarum eccleſiam circumjacentium, ex quibus haud temere conjicitur inibi ſitum olim fuiſſe monaſterium Seſciacenſe. Hujus auctor fuit S. Paternus poſtea Abrincenſis epiſcopus. Is ortus Pictavis, (E) & a Julitta matre nobili piiſſime educatus, vixdum adoleſcens prima vitæ monaſticæ rudimenta didicit magiſtro generoſo Enſionenſi apud Pictavos abbate, qui eum cellario ſtatim præpoſuit. Verum Paternus parentum viciniam & conſuetudinem ægre ferens, una cum Scubilione ejuſdem cœnobii monacho in Conſtantinum ſe (D) recepit pagum. Ibi cum ambo in quamdam inſulam majoris ſolitudinis cauſa vellent ſecedere, Amabilis vir religioſus auctor eis fuit ut apud Seſciacum conſiſterent ad expurgandum fanum, ubi profanæ ſuperſtitionis ſacra exſecranda etiamtum incolæ frequentabant. Hinc antrum montis proximi ad habitandum eligunt, ut ad fanum adventantes a nefario cultu compeſcerent. Paterno & Scubilioni brevi adjuncti ſunt diſcipuli, quorum ita accrevit numerus, ut iis cellulas per circumpoſitas civitates, Bajocas, Cenomannos, Abrincas & Redones conſtruxerit Paternus. Jam triennium erat quo Enſionenſe monaſterium reliquerat, cum generoſus abbas ad requirendos diſcipulos iſtuc fama volante advenit. At non ferens Leontianus Conſtantienſis epiſcopus ut Paternus ad priſtinum monaſterium reverteretur, quo eum ſuæ diœceſi ſtrictius obligaret, diaconum ac mox preſbyterum ordinavit. Jam ſeptuagenarius raptus eſt ad ſedem Abrincatenſem an. 552.

Decimo poſt anno fratres Seſciaſenſes viſitare cupiens, in morbum incidit, defunctuſque anno 565, a Laudo Conſtantienſi epiſcopo apud Seſciacum ſepulturæ mandatus fuit. Jam dudum excidit monaſterium, locumque poſſidet abbatia S. Michaëlis in Monte-tumba ex dono Richardi II ducis Normannorum.

II. Mandanum. In pago Conſtantienſi aliud fuit monaſterium Mandanenſe, in quo deguit Scubilio. Generoſum enim abbatem qui ad eos requirendos venerat ſecutus, & ad S. Paternum poſt modum reverſus, non Seſciacum, ſed Mandanum ſeceſſit, ubi eodem momento ac S. Paternus in morbum dilapſus, a Laſcivo Bajocenſi epiſcopo mortuus B apud Seſciacum terræ mandatus eſt eadem hora. Mandanum autem ſpatio pluſquam trium millium diſtabat a Seſciaco, brachio maris interjecto. Vult Arturus Mandanenſe monaſterium aliud non eſſe a Maduinenſi diœceſis itidem Conſtantienſis, cujus loci ſeculo IX abbas erat S. Odobertus, nec conjecturam improbat Mabillonius.

III. Nanteuil. Locum in pago Conſtantienſi conſtruendo monaſterio aptum, Nantum vocabulo, a Childeberto rege facile obtinuit S. Marculfus. Natus is apud Bajocaſſes, relictis omnibus, Poſſeſſorem Conſtantienſem epiſcopum adiit, a quo preſbyter & ſacri verbi præco inſtitutus eſt. Subinde cum C Cariulfo & Domardo ſociis aliiſque monachis ſecedens piiſſime vixit. Quod enim alios docebat, ipſe ad amuſſim implebat. Morti proximus ad Childebertum regem Compendium profectus, ab eo monaſterii ſui bonorum confirmationem obtinuit. Defunctus ſepultus fuit in monaſterio ſuo Nantenſi cum Cariulfo & Domardo qui eodem tempore obierunt. Ejus corpus e tumulo extulit ſeculo VII S. Audoënus Rotomagenſis epiſcopus rogatu Berwini abbatis. Everſo per Normannos Nantenſi monaſterio, S. Marculfi corpus in villam regiam pagi Laudunenſis tranſlatum, Carolo A ſimplice regnante, ſcilicet Corbiniacum, ibidemque erecta eſt ejus in honorem eccleſia, quo voti ſolvendi cauſa reges Francorum ſtatim a ſua inunctione proficiſci aut mittere ſolent, ut ob ſtrumarum ſanandarum donum cœlitus acceptum ſe Deo gratos exhibeant.

IV. Potentinus Scottus S. Columbani diſcipulus, Luxovio diſcedentem eum ſecutus, unus e duobus qui apud Aurelianos annonæ quærendæ cauſa in urbem a S. Columbano miſſi ſunt, in Neuſtria conſtitit, & in ſuburbio Conſtantiæ urbis monachorum cœtum congregavit ſeculo VII ineunte. Ita Jonas in vita ſancti Columbani nn. 16, 34 & 41.

V. Hamum. Vide in Frodomundo Conſtantienſi epiſcopo ad annum 677.

VI. S. Helerius diſcipulus S. Marculfi, a Vandalis in Gerſeyo inſula occiſus fuit, cujus in honorem ibidem fundatum eſt a Guillelmo filio Hamerici monaſterium e congregatione Aroaſienſi, quod ad ſuſtentationem conventus minus ſufficiens, Henricus II rex Anglorum conjunxit anno circiter 1187 cum Cæſariſburgo ea lege, ut eccleſia Cæſariſburgi præcipua foret ſedes abbatis, & in domo S. Elerii quinque ſaltem canonici regulariter Deo deſervirent abbati Cæſariſburgi ſubjecti. Unus tantum memoratur S. Helerii abbas primus Robertus nomine, qui locum a fundamentis ædificare cœpit, memoratus VI cal. Febr. in necrologio Cæſariſburgi.

VII. Landellæ modo parochia eſt in archidiaconatu & decanatu Vallis-viriæ ad collationem B. Mariæ de Cleriaco pertinens.

VIII. S. Salvator de Petraponte parochia quoque eſt in archidiaconatu de Bapteſio ad collationem monachorum S. Salvatoris vicecomitis.

IX. S. Coſmas de Monte nunc prioratus ordinis Cluniacenſis, veteribus quoque accenſetur monaſteriis.

ABBATIÆ SUPERSTITES.

Decem omnino ſunt in diœceſi Conſtantienſi, quarum ſeptem ordinis S. Benedicti, treſque ordinis S. Auguſtini.

Ordinis S. Benedicti.

Virorum.

S. Severus.
Exaquium.
S. Salvator vicecomes.
Montiſburgus.
Hambeia.

Feminarum.

B. Maria de Protectione.
B. Maria de Angelis.

Ordinis S. Augustini.

Virorum.

S. Laudus.
Cæſariſburgus.

Ordinis Præmonstratensis.

Blancalanda.

D

S. SEVERUS.

DUabus a Virenſi oppido leucis circiter diſſitum ſancti Severi cœnobium, ordinis ſancti Benedicti ab ipſo ſancto Severo epiſcopo Abrincenſi exſtructum traditur, in quo & ſepultus eſt. Poſt ejus mortem monachis omnibus irruentium turbine barbarorum fugatis, nemo illic remanſit, locuſque humano prorſus deſtitutus fuit auxilio ad Guillelmi I regis Angliæ tempora, quibus cum certatim nobiles in Normannia monaſteria ædificarent, Hugo de Abrincis vicecomes Abrincatenſis, qui poſtea fuit comes Ceſtrenſis, fecit abbatiam S. Severi, Guillelmo Gemeticenſi auctore anno circiter 1085. Nec quidquam

Digitized by Google

amplius de hoc aſceterio ſcire licuit; nullæ enim ſunt chartæ, nullum tabularium, quia bis deſtructum, direptum & igne conſumtum fuit monaſterium. Ex chartulario autem eccleſiæ Abrincenſis diſcimus abbates ſancti Severi de antiqua conſuetudine ratione bonorum quæ in illa habent diœceſi, teneri quotannis intereſſe in eccleſia beati Andreæ Abrincenſis die ejus feſto. Hoc autem jam in deſuetudinem abiit. Addi quoque poteſt unitum forte fuiſſe hoc monaſterium congregationi Caſalis benedicti, cujus quippe & miſſali & breviario utebantur Sanſeveriani monachi, apud quos nulla quoque ſunt quæ vocantur officia clauſtralia.

Charta XXXVIII. col. 262.

ABBATES.

I. ANSELMUS, cujus nomen legitur in rotulo monialium Cadomenſium, e Gemetico aſſumtus eſt primus S. Severi abbas, teſte Roberto de Monte.

II. Arnulfus Ebroicenſis, ibidem.

III. Petrus I monachus Floriacenſis, ibidem.

IV. Robertus I monachus ejuſdem loci, id eſt S. Severi, ibidem.

V. Guido Ceſtrenſis, ibidem.

VI. Godefridus adfuit curiæ regis apud Cadomum in Natali Domini 1173.

VII. Stephanus occurrit an. 1173 in purificatione in chartis Conſtantienſibus, & 1176 in libro nigro Bajocenſis eccleſiæ.

VIII. V. D. memoratur anno 1208 in chartulario de Longis.

IX. Petrus II abbas 1228. Profeſſus eſt an. 1258 teneri ſe & ſucceſſores ſuos intereſſe die feſto S. Andreæ in eccleſia Abrincatenſi.

Charta XXXVIII. col. 262.

X. Ricardus I de Villeio abbas electus & confirmatus an. 1279, ad Philippum III regem Francorum miſſus eſt a capitulo Conſtantienſi cum litteris commendatitiis, ut adminiſtrationem bonorum temporalium ei rex liberaret, cui ſimul ſignificant idem monaſterium ad tam miſerabilem ſtatum deveniſſe, ut monachi inibi reſidentes non haberent unde commode valerent ſuſtentari. Datum ſede Conſtantienſi vacante 1279 die Dominica ante feſtum S. Michaëlis. Occurrit Ricardus anno 1280 in chartis domeſticis.

XI. Thomas I. Monachi S. Severi eligendi abbatis veniam a rege poſtularunt 1282. Electus forte eſt Thomas, qui reperitur anno 1300 in chartis monaſterii.

XII. Johannes I ſocietatem iniit an. 1321 cum monachis S. Petri ſupra Divam.

XIII. Michaël *Sanſon* 1340, cujus nomen inſcriptum campanæ inſtauratæ.

XIV. Guillelmus *Hovel* moras obtinet ad fidem regi præſtandam 1352. Obiit anno 1 Innocentii papæ VI.

XV. Robertus II ſuccedit anno eodem & obiit anno 4 Urbani V.

XVI. Johannes II *Gueſdon* Robertum excepit. Occurrit 2 Aug. 1372 in chartis D. *de Gaignieres*. Defunctus eſt anno 2 Gregorii XI.

XVII. Petrus III *de la Perouſe* ſedit ad A annum 4 Gregorii XI, poſtea abbas S. Albini Andegavenſis.

XVIII. Henricus I *l'Anglois* per ceſſionem ſuperioris memoratur 16 Novembris 1378, & 24 Apr. 1379 in chartis D. *de Gaignieres*.

XIX. Michaël II anno 1390 2 Novembr. ibidem.

XX. Guillelmus II an. 1391 2 Maii, ibidem.

XXI. Michaël III *Sanſon* 1393 1 Nov. & 20 Maii 1398, ibidem.

XXII. Nicolaus *l'Anglois* occurrit an. 1400 in chartis domeſticis, 26 Septembris 1401 & 2 Martii 1412 in chartis D. *de Gaignieres*.

B XXIII. Thomas II *Vivian* regi Anglorum fidem juravit menſe Januario 1451, reperiturque 1 Maii 1422 & 10 Novembris 1446 in chartis D. *de Gaignieres*.

XXIV. Guillelmus III an. 1452 13 Nov. & 1 Maii 1454, ibidem. Regi præſtitit fidem 25 Febr. 1453.

XXV. Johannes III an. 1454 14 Auguſti in chartis D. *de Gaignieres*.

XXVI. Guillelmus IV *Hoel* 16 Februarii 1460 & 6 Febr. 1463, ibidem. Regi fidem dixit 6 Auguſti 1462.

XXVII. Guillelmus V *de Maleſtroit* archiepiſcopus Theſſalonicenſis, primus abbas C commendatarius 1466 in regeſtis ſcacarii, 1 Oct. 1468 in chartis D. *de Gaignieres*, & 1470 in chartis domeſticis. Reperitur adhuc 1471 menſe Septembri.

XXVIII. Guillelmus VI *Vigeon* 15 Octobr. 1480, & 6 Novembris 1504 in chartis D. *de Gaignieres*. Anno vero 1488 regularis dicitur abbas in membranis ejuſdem monaſterii.

XXIX. Ambroſius *le Veneur* epiſc. Ebroicenſis, memoratur annis 1507 & 1510 in chartis domeſticis.

XXX. Gabriel I *le Veneur* epiſcopus Ebroi- D cenſis, prior de Pleſſeyo & commendatarius S. Severi anno 1515 12 Octobr. & 1520 17 Junii in chartis D. *de Gaignieres*.

XXXI. Johannes IV *de S. Germain* abbas regularis reperitur 14 Octobr. 1531 in chartis D. *de Gaignieres*. Occurrit adhuc 19 Februarii 1532. Defunctus eſt an. 1539.

XXXII. Antonius *de S. Germain* Johannis germanus, commendatarius memoratur in tabulario domeſtico ab anno 1540 ad annum 1559, quo mortuus eſt.

XXXIII. Claudius I *de Vieuxpont* commendatarius notatur annis 1560 & 1583 in chartis E cœnobii.

XXXIV. Philippus *Raffin* preſbyter parochiæ *du Beny*, abbatis titulo gaviſus an. 1583, a Carolo *de Bourbon* archiepiſcopo Rotomagenſi non parum exagitatus fuit anno 1590. Gratia tamen & auctoritate Franciſcæ *de Nantier* baronis *de Landelle* Philippus confirmatus anno 1595, ceſſit in gratiam ſequentis.

XXXV. Ludovicus I *de Renti* filius Jacobi *de Renty* & Franciſcæ *de Nantier*, poſſeſſionem iniit an. 1597. Vitam monaſticam nec proprio

Digitized by

motu, nec lubens profeſſus in eodem monaſterio, A contra Carolum *de Renty* litem intentavit ut votis liberaretur, abbatis tamen titulum ſervavit ad annum 1618, quo ceſſit ſequenti, ſervata ſibi penſione. Defunctus eſt 1658.

XXXVI. Claudius II *du Rozel* canonicus & decanus Rotomagenſis, commenda potius eſt ab anno 1618 ad 1630.

XXXVII. Stephanus *de Virazel* epiſcopus Sanbriocenſis, ab anno 1630 ad 1641, quo obiit.

XXXVIII. Franciſcus I *Fouquet* epiſcopus Agathenſis, dein archiepiſcopus Narbonenſis, commendam tenuit ad annum 1656. De eo B jam diximus tom. VI, col. 122 & 701.

XXXIX. Franciſcus II *de Rebé* renunciatur abbas anno 1657, & cedit.

XL. Guillelmus VII *Boucherat* germanus Ludovici Franciæ cancellarii, natus 4 Octobris 1620, ſenator Pariſienſis, commendam obtinuit anno 1658, & obiit 20 Decembris 1679, ſepultus Pariſiis in eccleſia S. Landerici.

XLI. Olivarius-Franciſcus *de Fourcy* deceſſoris ex matre pronepos, canonicus & ſenator Pariſienſis, abbas ſancti Severi deſignatur menſe Februario 1680, & S. Ambroſii Bituricenſis 1684. C

XLII. Baltaſar-Henricus *de Fourcy* ſuperioris germanus, abbas ſancti Severi anno 1684, & ſancti Wandregiſili 1690.

XLIII. Carolus-Magdalena *Frezeau de la Frezeliere* commendatarius ſancti Severi, fit epiſcopus Malleacenſis 24 Decembris 1693, ut diximus tom. II, col. 1379.

XLIV. Carolus *de la Grange-Trianon* ultimus e ſtirpe antiqua nec minus illuſtri in ſenatu Pariſienſi, canonicus eccleſiæ Pariſienſis, & decanus conſiliariorum clericorum ſenatus ejuſdem urbis, abbas S. Severi 1694, obiit Pariſiis 10 Julii 1733, annos natus 80. D

XLV. Ludovicus II *de Chamillard* renunciatus abbas die 13 Dec. 1733, translatus eſt ad Vallem regiam in Remenſi diœceſi an. 1741.

XLVI. N. *de S. Exupery* canonicus & cantor eccleſiæ Pariſienſis a rege nominatur abbas S. Severi menſe Maio 1741, & Romæ proclamatur 3 Julii ejuſdem anni. Decanus eligitur a canonicis eccleſiæ Pariſienſis in locum Ludovici-Abrahami *de Harcourt* cedentis 24 Apr. 1747, eodemque anno fit abbas S. Dionyſii Remenſis menſe Novembri ineunte.

XLVII. N. *d'Anneville de Chiſrevaſt* vicarius generalis epiſcopi Conſtantienſis, commendam E a rege obtinuit 23 Decembris 1747.

Lessay.

EXAQUIUM.

EXaquienſe monaſterium ordinis S. Benedicti SS. Trinitati ſacrum, ſitum eſt in vico ejuſdem nominis quatuor leucis ab urbe Conſtantia, totidemque a ſancto Salvatore vicecomite, haud procul ab Oceano, ſecus fluvium Eptam fundatur an. 1056, ſi diſticho ſequenti ex chartulario deſumto fides: (Chart. II, col. 224.)

Anno milleno quinquageno quoque ſeno
Eudo genus regum condidit Exaquium.

Alii in aſſignandis & fundationis anno & fundatoris nomine diſcrepant: illam enim ad annum 1064 referunt; hunc vero Eudonis parentem eſſe volunt: quæ ita facile conciliantur, ſi prima, ut ita dicam operis anno 1056, & Turſtino *Haldup* attribuantur. Ex chartis enim diſcimus Richardum dictum Turſtinum *Haldup* cum Anna, al. Amia ſeu Emma, uxore ſua, de conſenſu filii eorum Eudonis cum Capello, conſilioque Gaufridi Conſtantienſis epiſcopi & licentia Guillelmi ducis Normannorum abbatiam Exaquienſem in villa S. Opportunæ exſtruxiſſe, ita ut nulli ſubjiceretur cœnobio. Plurimis poſſeſſionibus & eccleſiis eam dotarunt, quas poſt mortem patris multum adauxit Eudo, unde fundatoris nomen ſumſit, defunctuſque 3 Febr. 1098, ſepultus eſt medio in choro, ubi ejus imago tumulo ſuperpoſita viſitur induta cappa cum capitio, quibus ornatus officiis divinis interfuiſſe traditur. Hujus ad rei perpetuam memoriam hactenus ſecularis Vaſſalus abbatiæ alba indutus & cappa, floribus redimitus, flores quoque dextra, ſiniſtra tintinnabulum geſtans, primis & ſecundis veſperis ſolennibus, ſupplicationi & majori ſacro, medius inter cantores aſſidet. Fundationis chartam firmavit Willelmus I Anglorum rex cum uxore ſua & filiis Roberto & Henrico, Willelmo Rotomagenſi, Lanfranco Cantuarienſi archiepiſcopis, Gaufrido Conſtantienſi, Giſleberto Ebroicenſi epiſcopis, &c. anno 14 regni ejus IV idus Julii 1080 apud Bonam-villam. Confirmationi patris quarto poſt die ſuffragatus eſt Robertus, ſicut & Robertus alter Moritonii comes & Matildis uxor ejus in die vigiliæ Aſſumtionis S. Mariæ, & *recepit ſocietatem loci.* Proceſſu temporis piam nobilium liberalitatem experti ſunt monachi Exaquienſes. Anno 1105 (Ch. IX. col. 233.) Robertus de Haia nepos Eudonis dapiferi Willelmi regis, multas eccleſias & terras largitus eſt in diœceſi Ciceſtrenſi, eccleſiam ſcilicet beatæ Mariæ de Boxgrava, quæ monaſterio Exaquienſi exinde ſubjecta permanſit cum monachis ibidem commorantibus, eccleſiam S. Petri de Hamtonetta, &c. Anno 1116 Guillelmus *de Pirou* dedit eccleſiam cognominem, ut ibi tres monachi Deo ſervirent. Henricus I rex Angliæ anno 1126 firmavit dona fundatorum ſicut Henricus II, diplomate quod in appendice perperam Henrico I ad annum 1126 attribuimus, (Chart. X. col. 234.) melius poſt annum 1185 reponendum. Henricus item III rex Anglorum in diplomate anno 1256 dona & eleemoſynas omnium benefactorum relatas comprobavit, quorum in numero (Monaſtic. Angl. t. III. pag. 970 & ſeq.) præter jam laudatos habentur Robertus II de Haia filius Radulfi II, Radulfus cognominis, Reginaldus & Willelmus de Aurea-valle, Robertus *Bavoncic,* Guillelmus de Abrincis, Willelmus de Britevilla, Robertus de Briquevilla, Richardus & Robertus de Mereio, Willelmus & Robertus de S. Johanne nepotes Roberti de

Digitized by Google

Haia aliique plures, quos in diplomate cernere licet. Summi quoque pontifices de Exaquio bene Ch. XXIII. col. 245. meriti ſunt, præcipue Urbanus III & Innocentius. Hos ſecuti epiſcopi Conſtantienſes, inter quos Hugo inſtituit an. 1222, ut abbates Exa- Ch. XXXIII. col. 258. quienſes forent canonici eccleſiæ Conſtantienſis, & excepta electionis cauſa, omnibus canonicorum emolumentis gauderent. In hoc quidem privilegium diverſis temporibus inſurrexere Conſtantienſes canonici, ſed fruſtra; quippe qui ſemper tum in foro Exaquienſi, tum in ſenatu Rotomagenſi condemnati fuerunt. Injurias temporum non ſemel expertum eſt monaſterium Exaquienſe, bellis & incendiis vaſtatum, præſertim ab Anglis die 11 Junii 1356; aſt laboribus & monachorum ſtudio ſemper reſurrexit. Cormelienſium anno 1692 & poſtea reformatas congregationis S. Mauri leges ſubiit an. 1706. En abbates ex chartis & ſchedis domeſticis.

Abbatum Syllabus.

I. Rogerius, ex monacho Becci primus abbas Exaquii dicitur a Roberto de Monte, & legitur in reſponſo monachorum Exaquienſium ad ſanctimoniales Cadomenſes de morte Matildis abbatiſſæ, & in monumentis Becci, cujus abbati Herluino morienti adſtitit, & Willelmi abbatis electioni anno 1078. Gaufrido itidem epiſcopo Conſtantienſi animam exhalanti an. 1093 adfuit Rogerius, qui Emmam filiam Turſtini fundatoris poſt 30 viduitatis probatiſſimæ annos ſacro religionis velamine donavit anno 1094. Hoc ipſo anno defunctus Rogerius legitur in ſchedis Becci 29 Junii. Alii volunt Rogerio fundationem Exaquii confirmatam die Natalis Domini 1095 ab Eudone fundatore, cujus Murieldam uxorem poſtea monachi in cuſtodia ſua receperunt, eique quamdiu vixit in victu & veſtitu neceſſaria miniſtraverunt. Addunt defunctum Rogerium an. 1106, 3 Febr. die anniverſaria mortis Eudonis. Alia de Rogerio primo abbate exoritur quæſtio: præfuitne ab anno 1056 ad annum 1106, per annos ſcilicet quinquaginta? Deinde Rannulfus abbas legitur in notitia authentica Exaquii ſcripta an. 1084, indict. VII, qui quidem Rannulfus ſepultus dicitur in ſummo capitulo ad dextram. At ex vetuſto catalogo Rannulfus Turſtini frater, hujus domus ædificiis præfuit, abſolvit & 70 monachis inibi adunatis, eos aliquando rexit gubernavitque, abbas vero fuiſſe non videtur, alioquin duo fuiſſent Rogerii inter quos Rannulfus. Rogerio autem primo abbati ex monumentis ſupra laudatis ſuccedit.

II. Gaufridus monachus ejuſdem loci, ait Robertus de Monte, id eſt Becci, ex ſchedis illius monaſterii aut Exaquii. Huic Guillelmus de Anſlevilla dedit eccleſiam S. Leodegarii de Sarmis anno 1106, quam duabus argenti marcis rependit Gaufridus ad redimendum filium ejus captivum. Obiit III nonas Junii.

III. Guarinus I monachus ejuſdem loci.

IV. Robertus I ex monacho Cadomenſi abbas Exaquii pro 100 ſolidis Rotomagenſibus & uno palefredo poſſeſſionum a deceſſoribus collatarum confirmationem obtinuit a Gaufrido de Anſlevilla anno 1118.

V. Radulfus monachus ejuſdem loci, abbas Exaquii notatur an. 1125 in charta donationis Roberti de Haia. Occurrit adhuc anno 1134 in chartis domeſticis. Eccleſiam S. Michaëlis de Char. XVI. col. 241. Nemore cum decimis ejuſdem loci monialibus de Moritonio contulit anno 1150, parthenonis inibi ædificandi cauſa. Memoratur anno 1152 in charta Richardi epiſcopi Conſtantienſis donantis eccleſiam S. Symphoriani & 1154 in chartis ejuſdem, & Richardi de Haia dapiferi Henrici ducis Normanniæ.

Willelmus omiſſus a Roberto de Monte occurrit tempore Algari epiſcopi, nullo tamen præfinito anno, in ſchedis nonnullis. Hic autem ſi exſtitit, cum ab anno 1132 ad annum 1150 ſedem Conſtantienſem tenuerit Algarus, duos procul dubio Radulfos extitiſſe dicendum foret.

VI. Rogerius II monachus ejuſdem loci paciſcitur de nonnullis juribus eccleſiæ in diœceſi Lincolnienſi in Anglia an. 1157, præſente Roberto epiſcopo Lincolnienſi. Eodem anno data ab Algaro confirmavit Richardus Conſtantienſis epiſcopus ſucceſſor. Guillelmum *de Planticarde* ad parochiam *de Karleton* Roberto Lincolnienſi præſentavit Rogerius, qui cum Richardo Conſtantienſi tranſegit ſuper decima molendini ſancti Salvatoris 1 Novembris 1164.

VII. Petrus I, cui Hugo Rotomagenſis archiepiſcopus donata a Roberto de Haia confirmavit, ſedebat anno 1164, quo obiit Hugo die feſto S. Martini. Memoratur in charta ſancti Georgii *de Bohun* an. 1172. Ad Petrum chartam direxit Rotrodus archiepiſcopus Rotomagenſis ipſa die qua dedicavit eccleſiam Exaquii cum Richardo epiſcopo Conſtantienſi menſe Septembri 1178.

VIII. Thomas I Cadomi monachus, jam præerat Rotrodo archiepiſcopo Rotomagenſi. Adfuit dedicationi eccleſiæ Blancælandæ XIX cal. Febr. 1185. Bullas plures ab Urbano III Ch. XXIII. col. 245. obtinuit, quarum in una data pridie idus Dec. 1186 pontificatus 2, omnes poſſeſſiones abbatiæ enumerat pontifex; in altera inter immunitates & privilegia quibus cœnobium decorat, nulla omnino quacumque ratione aut colore pecuniaria multari pœna decernit. Anno 1187 Willelmus de S. Johanne & Robertus frater ejus donationes B. Mariæ de Boxgrava factas a Roberto de Haia avo & Rogerio de S. Johanne patre eorum approbarunt, qua in confirmatione Thomas dicitur abbas Exaquii, qui ſtatuta a Petro deceſſore pro eodem prioratu confirmavit. Monaſt. Anglic. t. I, pag. 592 & ſeqq. Anno 1192 convenit cum Willelmo *de Pirou* unicum in eccleſia *de Pirou* monachum deinceps manſurum.

IX. Hunfridus duas contulit parochias 1197. Diſſidium habuit cum Petro abbate Blancælandæ ſuper decimis eccleſiæ S. Georgii, quæ arbitro Viviano epiſcopo canonicis ceſſit anno 1202.

Controverſiam cum abbate & monachis ſancti A Taurini Ebroicenſis de decimis, &c. dominii ſui *de Peres* in parochia S. Stephani de Milleriis apud S. Laudum compoſuit an. 1206. Defunctus eſt VI calendas Martii, ex obituario.

X. Willelmus I memoratur in charta Hugonis epiſcopi an. 1222. Obiit IV cal. Martii.

XI. Guillebertus VI calend. Januarii.

XII. Robertus II *Paſturel* legitur in chartis ann. 1225, 1226, 1228, 1232 & 1237.

XIII. Nicolaus I notatur calendis Decembris in obituario.

XIV. Hunfridus II ſedebat annis 1252 & B 1256, defunctus IV idus Aprilis.

XV. Petrus II *de Creances*. Hic ille forte eſt, qui abbas renunciatur circa feſtum Omnium Sanctorum anno 1265. Legitur annis 1271, 1276, 1277, 1291, 1292, 1301. Vita ceſſit 29 Januarii 1311.

XVI. Johannes I *de Creances* 1319. Huic monachi de Boxgrava obedientiam promiſere anno 1321, facultatemque priorem eligendi ad ipſum pertinere profeſſi ſunt.

XVII. Silveſter precum ſocietatem cum canonicis Blancælandæ iniit anno 1329.

XVIII. Johannes II *de Courcé* licentiam obtinuit a Willelmo epiſcopo eccleſiæ S. Crucis C ædificandæ in ſubſidium parochiæ S. Opportunæ die Jovis poſt Annuntiationem an. 1337; officium enim divinum prius in eccleſia monaſterii celebrabatur. Obiit VII cal. Febr. 1352.

XIX. Guillelmus II *Aſte* ſucceſſor Johannis defuncti, obiit an. 9 Innocentii VI 1361.

XX. Guillelmus II *Bovelin* memoratur annis 1376, 1379, 1384.

XXI. Petrus III *le Roy* ex abbate S. Taurini fit abbas Exaquii 1385. Baſilicam inchoaſſe dicitur. Tranſiit ad Montem ſancti Michaelis anno 1386.

XXII. Thomas II *le Foreſtier* 1387, 1388, D 1389, 1396. Defunctus VII cal. Februarii.

XXIII. Johannes III *Jemiers* ſigillum commune abbati & monachis obtinuit a Carolo VI 5 Decembris 1397, quo anno 25 Februarii Guillelmum monachum Exaquienſem inſtituit priorem de Boxgrava. Reperitur adhuc 1399, 1403, 1407. Litem habuit cum canonicis Conſtantienſibus de jure canoniali abbatum Exaquienſium, quos tam ædes habere quam diſtributionum participes fieri debere acerrime propugnavit anno 1408. Procuratorem miſit ad concilium Piſanum an. 1409.

XXIV. Johannes IV *le Roux* baccalaureus E in decretis ſtudens Pariſiis occurrit 1412, 1413 & 1417, quo ultimo fato functus eſt.

XXV. Guillelmus III *de Guichebert* e nobili familia hujus cognominis Conſtantias inter & Hambeiam commoranti, ex ballivo Exaquii Johanni ſucceſſit, memoratus 1423. Regi fidem dixit 8 Aug. 1430. Reperitur 18 Apr. 1431 in chartis D. *de Gaignieres*. Occurrit adhuc 1433 & 1437. Baſilicam abſolvit æneumque chori candelabrum dedit, ut patet ex ipſius cælatura. Ceſſit ante obitum, qui contigit menſe Aprili 1447. Jacet e regione ſacelli S. Petri, ſtatuaque tumulo ſuperpoſita eſt cum gentilitio ſtemmate.

XXVI. Euſtachius *de Ver* factus monachus in vigilia Nativitatis Domini anno 1432 per ceſſionem ſuperioris abbas renunciatur 1444, fidem Carolo VII obſtrinxit 1450. Sacramentum quoque fidelitatis præſtitit Ludovico XI 9 Decembris 1461. Occurrit anno 1471 25 Aprilis, & 1472 1 Septembris in chartis D. *de Gaignieres*. Scacario interfuit anno 1474. Defunctus demum pridie idus Julii 1478, ex necrologio S. Salvatoris, ſepelitur ante ſacellum S. Crucis.

XXVII. Geroldus *Ruſtain* mortuus 1478.

XXVIII. Radulfus *Pirouſt* electus eſt 14 Julii 1478.

XXIX. Johannes V *Vaſtin* protonotarius apoſtolicus & commendatarius Exaquienſis reperitur ab anno 1484 ad 1504.

XXX. Guarinus II *Laure de Thieville* memoratur 10 Martii 1512, ſimul abbas Montis S. Michaëlis. Moritur IV idus Februarii 1513, ſepultus in choro a parte epiſtolæ.

XXXI. Nicolaus II *Jerueſme* loci alumnus, electus abbas 1514, litem adverſus capitulum Conſtantienſe cœptam proſecutus, judicium obtinuit 22 Auguſti 1519, quo abbas Exaquii intercedentibus licet canonicis, in præpoſituræ poſſeſſione ut canonicus præbendatus eccleſiæ Conſtantienſis confirmatur. Hac quoque ſententia declaratur abbatem in ſuo ordine & gradu præpoſituræ munere functurum nemine contradicente, ut immunitatibus libertatibuſque ad illam dignitatem pertinentibus fruiturum. Præterea almutiam in choro deferre ei licitum fore, canonicoſque diſtributionum & fructuum perceptorum reſtitutione multatos iri. A ſenatu Rotomagenſi ſententia confirmata fuit 6 Junii 1520, anno 6 Franciſci I regis. Cauſam propugnabat adhuc Nicolaus 1524, qui obiit III idus Januarii 1558. Sepultus creditur in choro a latere evangelii.

XXXII. Arturus *de Coſſé* commendam Exaquienſem tenebat anno 1566. Dein epiſcopus Conſtantienſis & abbas ſancti Michaëlis, obiit 7 Octobris 1587.

XXXIII. Lancelotus *de Matignon* Arturo Conſtantienſi epiſcopo & Exaquienſi commendatario ſucceſſit, & obiit 1 Januarii 1588, quo defuncto ſedes vacavit ad annum 1619. Interim ad priſtinam diſciplinæ obſervantiam revocati monachi anno 1598, brevi ad priorem vitam reverſi ſunt.

XXXIV. Johannes VI *Rombault* commendæ poſſeſſionem iniit anno 1620.

XXXV. Leonorius I *Goyon de Matignon* Exaquienſis abbas 1622, & epiſc. Lexovienſis, obiit 6 Februarii 1680.

XXXVI. Leonorius II *Goyon de Matignon* renunciatus abbas menſe Aprili 1680, Cormelienſes accivit 1692, & monachos ſancti Mauri

1706. Epiſcopus Lexovienſis obiit 14 Julii 1714. A

XXXVII. Leonorius III *Goyon de Matignon* nepos Leonorii II, qui nepos erat Leonorii I, epiſcopus Conſtantienſis & prior Pleſſæi Grimoldi, commendam tenet ab anno 1714 15 Auguſti.

In vetuſto necrologio inter Rogerium & Petrum VI & VII abbates collocatur Godefridus frater domini de Glatigneio, qui alius forte non eſt a Gaufrido abbate II.

S. SALVATOR VICECOMES.

S. SAUVEUR LE VICOMTE.

ORdinis S. Benedicti monaſterium, quatuor a Valloniis & Exaquio ſitum eſt, tribus vero a Montiſburgo leucis, non longe a vico ſancti Salvatoris. Richardi vetuli Normannorum ducis tempore eccleſiam in honorem S. Salvatoris Rogerius vicecomes in caſtro ſuo conſtruxerat, immunemque ab omnibus epiſcopalibus conſuetudinibus reddiderat; quod ut aſſequeretur, eccleſiam ſancti Nicolai de Hulmo & vicum Gishaula dictum, S. Mariæ Conſtantienſi ceſſerat. Regnante vero Guillelmo I Anglorum rege, Nigellus vicecomes Conſtantienſis monachos e Gemeticenſi cœnobio adductos in locum canonicorum eccleſiæ S. Salvatoris dignum duxit ſubrogare, quos liberos fecit & quietos ab omnibus conſuetudinibus ad ipſum pertinentibus, aliiſque dotavit in charta fundationis recenſitis immunitatibus, quas Rogerius prius canonicis conceſſerat. Non multo poſt Rogerius Nigelli germanus propter locorum anguſtiam hactenus ubi viſitur monaſterium exſtruxit, quod brevi tum ipſius cum Eudonis fratris ejus liberalitate locupletatum eſt: caſtelli autem ſancti Salvatoris capella exhinc veteris aſceterii nomine donata, pro cujus in poſterum reparationibus Robertus de Haricuria dominus ſancti Salvatoris pro ſe & heredibus ſuis de nemore ſuo ligna monachis ſumenda conceſſit. Decurſu temporis anno ſcilicet 1127 Guillelmus *de Ponthieu* terram in parochia S. Germani de Monte acuto & decimas ejuſdem parochiæ iiſdem contulit, cui donationi ſuffragatus eſt Johannes filius ejus comes Alenconii anno 1155. Rebus cœnobii ſingulari cura miroque ſtudio identidem conſuluere Nigelli ſucceſſores Jordanus *Taiſſon* & Lætitia ejus uxor domina S. Salvatoris, qui cum filiis ſuis Radulfo, Rogerio & Jordano die dedicationis eccleſiæ deceſſorum donationes confirmarunt, addiderunt & novas. Anno 1188 Radulfus *Taiſſon* abbatiæ dedit heremitagium S. Mariæ de Columba cum redditibus ad locum pertinentibus, ea lege ut ibi duo ſaltem monachi de conſenſu domini ſancti Salvatoris ab abbate miſſi morarentur. Johannam filiam & heredem unicam Radulfi, cujus connubio cum Richardo de Haricuria in gentem Haricurianam S. Salvatoris dominium transfuſum eſt, & poſteros ejus Johannem & Robertum epiſcopum Conſtantienſem benefactores ſæpe ſæpius experti ſunt monachi, qui abbate defuncto, a domino S. Salvatoris novum eligendi licentiam quam denegare non poterat petere, electumque ab ipſo confirmandum exhibere tenebantur. Benevolum erga eos animum demonſtrarunt maxime Henricus II Angliæ rex tribus datis diplomatibus tum pro confirmandis abbatiæ jam factis donationibus, cum pluribus addendis, Adelizis regina, Adamus *de Brie* S. Jovini, al. S. Petri *de la Lutumiere*, & Rogerius de Turquevilla S. Crucis de Virandevilla prioratuum fundatores, aliique non pauci. Abbatum ſeriem tum ex archivis ejuſdem abbatiæ, cum ex perantiquo catalogo depromſimus.

Chart. VI. col. 231. — *Charta V. col. 231.* — *Ch. XLI. col. 271.* — *Ch. VII. col. 231.* — *Ch. XXVI. col. 252.* — *Charta XXXVII. col. 261.* — *Monaſt. Angl. t. III, p. 1001.*

ABBATES.

I. BENIGNUS e Gemeticenſi monaſterio adductus eſt ab ipſo Nigello fundatore. Memoratur in reſponſo ad moniales Cadomenſes de morte Matildis abbatiſſæ. Vivebat adhuc 1104, ex vetuſtiſſimo abbatum domeſtico indice. Vita ceſſit 22 Martii, ex obituario ejuſdem monaſterii. *Charta V. col. 231.*

II. Hamelinus Benigno ſucceſſit, ex Roberto de Monte. Obiit VI calendas Aprilis, ex necrologio Exaquii.

III. Hunfredus ſedebat Algaro Conſtantienſi præſule, defunctuſque eſt XII calend. Novemb. 1147, ex obituariis S. Salvatoris & Exaquii. Vide Analecta Mabillonii tom. I, pag. 132.

IV. Hugo I monachus ſancti Michaëlis de Monte, quem Robertus Willelmo poſtponit, eidem anteponendus eſt, eodem enim anno memoratur in abbatum catalogo & in antiquitatibus MSS. Normanniæ, quo vitam reliquiſſe dicitur Hunfridus, id eſt an. 1147, ſicut & an. 1153. Interfuit anno ſequenti benedictioni Roberti de Torigneio abbatis Montis S. Michaëlis.

V. Willelmus I fato functus eſt V nonas Julii, ex necrologio.

VI. Rogerius de Salmonvilla concordiam iniit cum Henrico abbate Pratelli anno 1172. Eccleſiam de Petraponte Rogerio confirmarunt Egidius Ebroicenſis epiſcopus anno 1173 & Richardus, qui eccleſiam S. Clementis ei aſſeruit. Exſtruendæ capellæ in parochia a ſancto Salvatore dependenti Roberto abbati licentiam conceſſit, ad uſum monachorum S. Michaëlis in inſula Gerſeii, nunc eſt prioratus S. Clementis. Teſtis legitur in charta donationis Dodonis Bardi factæ Blancælandæ ipſa dedicationis die anno 1185. E vivis exceſſit Rogerius IV calendas Auguſti, ex obituario Exaquii.

VII. Hugo II diſſidium de capella prædicta in inſula Gerſeii movit adverſus Robertum de Monte S. Michaëlis abbatem: de conſenſu vero Rogerii deceſſoris certior factus Hugo, diſcordiæ finem impoſuit.

VIII. Robertus *de Veules* electus a capitulo & inſtitutus a Radulfo *Taiſſon*, ordinatus & benedictus eſt a Willelmo Conſtantienſi epiſcopo. Huic anno 1188 & cœnobio dedit Radulfus eremum S. Mariæ de Columba, de quo ſuperius. Diſſidium habuit cum Odone abbate Cæſariſburgi ſuper prioratu ſancti Helerii de Garſeio, quod terminarunt an. 1205 Vivianus epiſcopus Conſtantienſis, *Ch. XXVI. col. 271.*

Conſtantienſis, W. Montiſburgi & P. Blancælandæ abbates. Roberto abbate & coram Viviano Conſtantienſi epiſcopo Guillelmus *Corbet* miles dedit abbatiæ S. Salvatoris & eccleſiæ S. Mariæ de Columba præſentationem ſanctæ Mariæ *de Mergerei* cum terra Jordani telonearii.

IX. Humfredus II occurrit cum Hugone epiſcopo in conventione facta anno 1230, item annis 1243 & 1248.

X. Petrus I obiit VI idus Julii, ex necrologio Exaquii.

XI. Guillelmus II animam efflavit pridie calendas Octobris. Hiccine eſt qui epiſcopum Conſtantienſem rogavit menſe Septembri 1266, ut ipſum confirmaret?

XII. Thomas I ex Arturo, mortuus XI cal. Decembris.

XIII. Johannes I Condranius quædam in ſilvis S. Salvatoris jura commutavit cum Roberto de Haricuria poſtea epiſcopo Conſtantienſi anno 1290. Eodem anno Robertus prædictus conceſſit Johanni & monachis ligna de nemore ſuo ad reſtaurandam capellam caſtelli ſui ſancti Salvatoris, quam antiquam vocabant abbatiam, eo quod eam prius incoluerant canonici. Reperitur adhuc Johannes an. 1298 in catalogo. Debitum naturæ perſolvit VI cal. Septembris, ex necrologio domeſtico.

XIV. Thomas II *d'Aubigny* occurrit anno 1299. Anno 1301 epiſcopus Bajocenſis confirmavit omnia bona & donationes monaſterio factas in ſua diœceſi ad inſtar deceſſoris. Obiit Thomas 12 Novembris an. 1305, ex obituariis S. Salvatoris & Exaquii.

XV. Thomas III in vivis erat anno 1307. Defunctus eſt XII calendas Octobris.

XVI. Nicolaus I *du Jardin* ſocietatem iniit cum monachis S. Petri ſuper Divam an. 1312. Mortem oppetiit pridie idus Junii 1322.

XVII. Petrus II *Morice* memoratur anno 1333. Viam univerſæ carnis ingreſſus eſt VIII calendas Septembris 1362.

XVIII. Petrus III *Langlois*, cujus tempore ab Anglis dirutum eſt monaſterium, obiit 10 Junii 1376, ex obituario.

XIX. Thomas IV *du Bigard* electus feria V poſt feſtum SS. Sacramenti anno 1376, ex Arturo, vivebat adhuc anno 1383. Defunctus eſt VIII calendas Decembris 1390.

XX. Dionyſius *Loquet* ante electionem ad ſummum pontificem perrexit annatarum quas nondum ſolverat deceſſor, remiſſionem petiturus, qua de re per annos 14 a divinis ſuſpenſus fuerat Thomas. Incaſſum non fuit iter, cum & deceſſoris & ſuimet annatas dimiſerit Clemens VII Avenione 1390. Occurrit adhuc Nicolaus anno 1394. Fato functus eſt XV cal. Febr. ex necrologiis S. Salvatoris & Cæſariſburgi.

XXI. Michaël *de la Hougue* reperitur 21 Octobris 1403. Procuratorem miſit ad concilium Piſanum an. 1409. Henricus V rex Angliæ dedit anno regni 7 poteſtatem ballivo Conſtantienſi hominii recipiendi ab abbate. Hic longo tempore cum infirmaretur, de deſtructione & redituum monaſterii imminutione inquiſivit officialis Valloniarum anno 1422, ut pro annatis mitius taxaretur. Vitam reliquit XVIII calendas Julii, ex obituario.

XXII. Guillelmus III *le Reverend* notatur an. 1429. Moras obtinuit ad fidem regi dicendam 24 Septemb. 1430, quam præſtitit anno ſequenti die 18 Decembris. Concilio Baſileenſi adfuit 1437. Occurrit ad annum 1439.

XXIII. Stephanus *du Hauquet* electus anno 1440, capellam B. Virginis reſtauravit & chori libros exaravit. Societatem iniit cum Johanne abbate Gemeticenſi 22 Aprilis 1444. Vitam reliquit IX calendas Septembris. Sepelitur ante altare B. Mariæ a parte epiſtolæ.

XXIV. Ludovicus *Hermen*, ſeu *Hervien*, e ſtirpe de Senovilla oriundus, electus 1444, ex Arturo, obiit anno 1451 XV cal. Aprilis.

XXV. Johannes II *Caillot* moras obtinuit ad fidem præſtandam regi anno 1451. Hanc præſtitit 4 Febr. 1451 (1452) Carolo VII, & Ludovico XI 21 Decembris 1461. Monaſterium ab Anglis dirutum reædificavit. Exceſſit e vivis 7 Februarii 1470, tumulatus in medio ſanctuario.

XXVI. Jacobus *Caillot* ſepultus ibidem eſt, ex ſchedis nonnullis.

XXVII. Reginaldus *de Bourbon* epiſcopus Laudunenſis, primus forte commendatarius, memoratur an. 1472. Vide tom. VI, col. 104, & tom. IX, col. 552.

XXVIII. Guido *Louvet*, al. *Lauret*, protonotarius apoſtolicus, commendatarius regi jurat fidem 7 Nov. 1473. Reperitur adhuc 1480.

XXIX. Guillelmus IV de S. Felice an. 1483.

XXX. Radulfus *Boniface* fidem regi dixit 13 Nov. 1484. Memoratur ad annum 1505, quo fato functus eſt XIV calendas Octobris, ex obituario.

XXXI. Jacobus II *Langlois* ex monacho ejuſdem cœnobii fit abbas & moritur III nonas Jan. 1517, terræ mandatus ad latus Johannis *Caillot* in ſanctuario, idem forte ac Jacobus I *Caillot*.

XXXII. Guillelmus V *Trouſſey* ejuſdem loci monachus, occurrit 13 Febr. 1522 (1523) in chartis archiepiſcopatus Rotomagenſis. Exceſſit e vivis die 8 Januarii 1529, ex obituariis. Jacet ad dextram Johannis *Caillot* cum hac inſcriptione: *Hic jacet venerabilis & diſcretus vir D. Guillelmus* Trouſſey, *qui dum viveret, inter multa alia bona quæ ipſe ad utilitatem . . . . . . ædificavit . . . . . . & deceſſit ab humanis anno Domini 1529 die Januarii 8.*

XXXIII. Carolus I *de Panyot* commendatarius, obiit anno 1548.

XXXIV. Johannes III *le Gruyer* canonicus Trecenſis, mortem oppetiit XIII calend. Aprilis 1560.

XXXV. Jacobus III *de Grimonville* cedente Johanne, commendam ſuſcepit. Humatur ad pedes majoris altaris cum hoc epitaphio: *Jacobus*

de Grimonville *preſbyter, dum viveret, abbas commendatarius qui obiit 17 Novembr. 1573.*

XXXVI. Jacobus IV *de Cerceau* poſſeſſionem per procuratorem iniit an. 1576, ex Arturo.

XXXVII. Ludovicus *de Nogaret* cardinalis *de la Valette*, archiepiſcopus Toloſanus, defunctus 1639.

XXXVIII. Carolus II *de Montchal* filius Petri *de Montchal* & Annæ *de Guillon*, comes conſiſtorianus & abbas ſancti Amandi de Buxia diœceſis Encoliſmenſis, poſteà archiepiſcopus Toloſanus, abbatiam ſancti Salvatoris codicibus manuſcriptis exſpoliavit. Obiit Carcaſſonæ 22 Auguſti 1651.

XXXIX. Carolus II *de Ruolz* diœceſis Viennenſis, doctor ſorbonicus, reperitur anno 1652.

XL. Johannes IV *d'Orange des Roches* e Cæſariſburgo oriundus, germanus N. *des Roches* Invalidorum militum gubernatoris, obiit anno 1683 die 2 Novembris.

XLI. Simon *Cuvier de la Buſſiere* filius N. *de la Buſſiere* regi a cubiculo, deſignatus abbas 2 Januarii 1684, obiit 3 Martii 1740.

XLII. Ludovicus-Auguſtus, al. Franciſcus *de Rohan Chabot* filius Ludovici *Bretagne* Alani *de Rohan Chabot* ducis & paris Franciæ, principis *de Leon*, comitis *de Porrhoet*, &c. & Franciſcæ *de Roquelaure*, a rege nominatus abbas S. Salvatoris menſe Sept. 1740; ceſſit 1743.

XLIII. Jacobus *le Fevre du Queſnoy* vicarius generalis epiſcopi Conſtantienſis, per ceſſionem ſuperioris renunciatur abbas exeunte Junio 1743.

MONTISBURGUS.

MONTE-BOURG.

CŒnobium ordinis S. Benedicti, B. Mariæ dicatum, a Valloniis una fere leuca diſſitum ad meridiem, fundatur a Guillelmo I Angliæ rege, qui monachis dedit locum, in quo ſita eſt abbatia cum villa Montiſburgi, mercato, molendinis, nundinis, &c. ubi Rogerius monachus S. Crucis Ebroicenſis monaſterium exſtruxit, cujus primus abbas effectus eſt. Guillelmi chartam habes in appendice, cui poſtea appoſita videntur nomina epiſcoporum Angliæ qui nondum tunc temporis ſedentes, chartæ Henrici I filii Guillelmi poſtmodum ſubſcripſerunt. Quod autem Richardus de Redeveris auctor Montiſburgi apud nonnullos audierit, inde natus error, quod terram Montiſburgi, quam Willelmus I eidem eccleſiæ prius dederat, & Richardo poſt conceſſerat Henricus I, abbatiæ Montiſburgi reſtituerit Richardus, quem ibidem humatum fuiſſe tradit Ordericus Vitalis. At quod Montiſburgum Richardi fidei commiſerit Henricus rex, ut vult Robertus de Monte, ut illum cuſtodiret & augeret ut proprium, nil inde detractum laudi Willelmi regis primi & præcipui fundatoris volumus. Ad annum 1152 revocant hujus eccleſiæ dedicationem factam ab Hugone Rotomagenſi archiepiſcopo, Richardo Conſtantienſi & Rothaldo Ebroicenſi epiſcopis, præſente Henrico duce Normanniæ & poſt Angliæ rege. Hos

Chart. IV. col. 229.

Ch. VIII. col. 232.

A præter quos jam laudavimus benefactores, multis attributis prædiis, poſſeſſionibus ac exemtionibus locupletatum eſt aſceterium a regibus Angliæ Henrico I, Stephano, Henrico II. Bona ejus & poſſeſſiones Henricus V non ſemel confirmavit, ſed & nova conceſſit diplomatibus datis annis 6, 7 & 10 regni ſui. Eduardus III eadem confirmat 28 Januarii apud Eboracum. Francorum quoque reges de Montiſburgo bene meriti ſunt, puta Ludovicus IX, Philippus III & Ludovicus X, ſicut ſummus pontifex Nicolaus IV anno 1291, & Richardus de Vernone dominus *de Biards* & *de Nohau*, poſteri Richardi

Ch. XI. col. 238.

B de Redeveriis, Guillelmus *Suhart* miles, Adelicia uxor Richardi *de Revers*, Willelmus filius ejus & Beatrix uxor Willelmi, W. *de Arundel*, Willelmus de Vernone & Lucia uxor ejus, Iſabella de Fortibus comitiſſa Albermaliæ, Mathilda *Eſtur* domina *de Catecumbe*, recenſiti omnes in Monaſtico Anglicano tom. III, pag. 992.

Abbatum Nomenclatura.

I. ROgerius I monachus S. Crucis Ebroicenſis, ſocius Wimundi poſtea epiſcopi Averſani, qui librum de corpore Domini ei ſcripſit, monaſterium ædificavit, eique primus

C abbas præfuit. Gaufrido Conſtantienſi epiſcopo morienti adfuit IV nonas Febr. 1093. Memoratur 2 Maii in necrologio S. Georgii.

II. Urſo ex ſubpriore Gemeticenſi abbas Montiſburgi, ordine & ædificiis monaſterium nobilitavit. Huic & monachis Henricus I conceſſit prioratum *Lodrevenſem* in Anglia.

Monaſt. Anglic. t. I, p. 570.

III. Petrus I Montiſburgi alumnus, teſtis legitur in charta donationis factæ monaſterio B. Mariæ de Quarrera ab Engelgerio *de Bohun*.

IV. Walterius I ejuſdem loci monachus, compoſuit cum abbate ſancti Salvatoris anno 1147 coram Algaro epiſcopo Conſtantienſi. Tranſegit

D anno 1153 cum Ludovico abbate S. Georgii. Teſtis legitur anno 1154 in charta fundationis Blancælandæ, & 7 Auguſti in necrologio ſancti Georgii. Bullam obtinuit ab Adriano IV ſummo pontifice, & chartam ab Hugone archiepiſcopo Rotomagenſi.

Ch. XVII. col. 243.

V. Richardus I prima nominis litera notus in charta Richardi epiſcopi anno 1157, ſedebat 1163, & obiit 1182, & quidem 2 Octobris, ex necrologio Cæſariſburgi.

VI. Robertus I ex priore abbas, mortuus eſt anno 1184.

VII. Guillelmus I monachus ejuſdem loci,

E adfuit dedicationi eccleſiæ Blancælandæ, & ſubſcripſit donationi a Dodone Bardi factæ eidem cœnobio XIX cal. Feb. 1185. Occurrit anno 1189 in chartis Cæſariſburgi. Cum Willelmo Conſtantienſi epiſcopo & Petro abbate Blancælandæ arbiter pacis conſtituitur inter abbates Cæſariſburgi & ſancti Salvatoris ſuper prioratu S. Helerii de Gerſeis an. 1205. A ſummo pontifice delegatus cum R. abbate Cæſariſburgi & Richardo de Polleio archidiacono Conſtantienſi, controverſiam prius diremerat inter monachos

Exaquii & moniales de Muſtonibus ortam ſuper A eccleſia ſancti Michaëlis de Nemore. Occurrit in charta S. Georgii an. 1200, defunctus eodem, ex antiquitatibus MSS. Normanniæ.

VIII. Johannes I defunctus x cal. Auguſti, ex obituario Exaquii.

IX. Rogerius II reperitur abbas an. 1222. Spiritum exhalavit VI calendas Novembris, ex obituario Cæſariſburgi, memoratus 28 Octobr. in necrologio S. Georgii.

X. Balduinus I *de Longueil* filius Henrici toparchæ *de Longueil* & *de Rumenil* ac Mariæ *de S. Denis*, occurrit annis 1242 & 1248 Dominica qua cantatur *Lætare Jeruſalem*. Obiit B 6 Junii ex necrologio S. Georgii.

XI. Thomas I *Leonard* 1265, exceſſit e vita IV nonas Februarii.

XII. Petrus II *de Creance* 1274.

XIII. Richardus II memoratur menſe Aug. 1280 in chartis S. Vandregiſili, 1284 menſe Julio & 1285 menſe Februario in chartis ſancti Georgii. Anno 1288 Richardum inter & abbatem S. Salvatoris orta controverſia de præſentatione ad quamdam eccleſiam. Occurrit adhuc Richardus die Veneris poſt exaltationem ſanctæ Crucis anno 1294.

XIV. Balduinus II notatus anno 1295 in C chartis S. Salvatoris, memoratur pridie nonas Maii in obituario Cæſariſburgi & poſtridie in necrologio Exaquii.

XV. Petrus III *Dorée* diſſidium habuit cum monachis S. Salvatoris ſuper decimis prioratus de Tordevilla, quos conciliavit Robertus epiſcopus die Veneris ante feſtum S. Petri ad vincula anno 1311. Obiit x calend. Julii.

XVI. Walterius II anno 1315 in antiquitatibus MSS. Normanniæ.

XVII. Richardus III *Guillard* 1318.

XVIII. Petrus IV *Ozenne* decretorum doctor, eccleſiam parochialem ſancti Jacobi quæ dudum D fuerat in eccleſia B. Mariæ, in capella fundata in honorem S. Thomæ Cantuarienſis archiepiſcopi ædificavit & dedicari fecit a Guillelmo epiſcopo Conſtantienſi IV nonas Sept. 1329. Legitur adhuc an. 1360, defunctus III idus Januarii, ex obituario Exaquii.

XIX. Johannes II *Seguin* in charta authentica D. *de Gaignieres*, in qua & de ſucceſſore.

XX. Michaël *Beſnard* accepit anno 1370 100 francos auri quos anteceſſor defunctus Johannes *Seguin* commodaverat Gerardo *de Creſpin* vicecomiti & receptori de Valonia, ex charta authentica D. *de Gaignieres*, apud quem reperitur E adhuc 1390 8 Oct. Vita ceſſit XVII cal. Maii.

XXI. Stephanus notatus an. 1406 a Sammarthanis, ad concilium Piſanum procuratorem miſit an. 1409. Defunctus eſt III nonas Martii, ex obituario Exaquii.

XXII. Richardus IV, cujus ad fidelitatem recipiendam Henricus V Angliæ rex commiſit Johannem *de Aſſethon* anno regni 7. Regalia reſtituerat idem rex anno 5, quo forte electus fuerat Richardus, & chartas confirmavit anno 10.

XXIII. Guillelmus II *Guerin* abbas Montiſburgi decretis ſtudebat in univerſitate Pariſienſi 6 Junii 1429. Occurrit 22 Octobris 1445 in chartis authenticis D. *de Gaignieres*. Moras obtinuit ad fidem regi præſtandam anno 1450, quam præſtitit 24 Januarii 1451. Chartularium confici curavit anno 1452, & textum Evangeliorum an. 1453. Memoratur adhuc an. 1461 in veteri Gallia chriſtiana. Vacabat autem ſedes annis 1462 & 1463, ex regeſtis ſcacarii.

XXIV. Guillelmus III cardinalis *d'Eſtouteville*, primus a rege nominatus commendatarius, occurrit an. 1466 menſe Septembri in regeſtis ſcacarii. Regi fidem juravit 7 Aprilis 1472. Obiit anno 1483, ut diximus col. 92.

XXV. Claudius *de Rie* miles, regi fidem dixit 6 Aprilis 1483, ex regeſtis cameræ computorum.

¶ Neſcio quis ſit Gerardus *de Montmirail* notatus a Sammarthanis anno 1488, vereor ne idem ſit ac ſequens, nam

XXVI. Guido *de Montmirail* filius Roberti domini *de Fourqueux* & Dionyſiæ *de Harlay*, monachus S. Dionyſii, baccalaureus in decretis, & adminiſtrator perpetuus S. Maglorii, per ceſſionem Claudii factus abbas Montiſburgi, bullas obtinuit v idus Maii 1492, ex regeſtis Vaticani. Pontificalium uſum ab Alexandro VI impetravit menſe Novembri anni ejuſdem, licentiamque non ſolum tonſuràm, ſed & minores ordines ſuis monachis conferendi. Regi fidem obſtrinxit 31 Decembris anni ejuſdem. Huic collata jure devoluto præpoſitura *de Clignancourt* a ſancto Dionyſio dependens, 27 Sept. 1499. Petrus a Monte-martyrum monachus Cluniacenſis Guidoni dicavit anno 1521 ſermones Jordani *de Quedelinbourg* lectoris Magdeburgenſis. Memoratur Guido an. 1522 18 Februarii in chartis archiepiſcopatus Rotomag. Adſtitit Pariſiis cum Guillelmo de Longovillari & Carolo S. Maglorii abbatibus benedictioni Petri *Diſque* S. Johannis in Monte abbatis 23 Septembris 1523; item Antonii *Pot* S. Petri de Virzione 8 Maii 1524, & Ludovici *d'Anjou* Pontilevienſis abbatum 25 Febr. 1526. Ceſſit ante mortem, quæ contigit 1538 20 Julii. Defuncti cor ſepultum in media navi, quam longiorem fecerat.

XXVII. Carolus I *Boucher d'Orſay* abbas S. Maglorii Pariſienſis, benedictus eſt ab epiſcopo Pariſienſi 26 Auguſti 1520. S. Maglorii & Montiſburgi abbas pepigit 15 Januarii 1535. Eodem nomine adfuit dedicationi altarium & recenſioni reliquiarum Faræ monaſterii 10 Maii 1536. Occurrit adhuc 3 Julii 1537; ſequentis quoque in gratiam abdicavit, nam

XXVIII. Nicolaus *de S. Ouen* doctor theologus, Caroli conſanguineus, eidem ſucceſſit abbas Montiſburgi & S. Maglorii, ſive ante, ſive poſt mortem Caroli: ipſe vero occurrit 1554 24 Februarii in chartis S. Maglorii. Mortuus eſt calendis Junii ante annum 1564. De eo, ſicut & de duobus ſuperioribus, vide quæ diximus in abbatibus S. Maglorii t. VII, col. 324 & ſeqq.

XXIX. Carolus II *de Bourbon* cardinalis, archiepiſcopus Rotomagenſis, commendatarius Montiſburgi laudatur a Sammarthanis ad annum 1563.

XXX. Bonus *de Broé* filius Johannis *de Broé* domini *de Marclus* & *de Chardon*, ac Johannæ *de Chapoton*, canonicus ſacræ capellæ Pariſienſis, necnon commendatarius S. Amandi de Buxia, commendam quoque Montiſburgi tenebat anno 1580, ubi collegium teſtamento fundavit. Defunctus calendis Martii 1588, jacet apud Auguſtinianos Pariſienſes prope Sequanam, cum epitaphio, quod legeſis tom. II, col. 1038.

XXXI. Jacobus *de Serres* deputatus a clero Caletenſi, adſuit comitiis regni generalibus Luteciæ habitis anno 1593. Epiſcopus Anicienſis cum ad extremam perveniſſet ſenectutem, Juſtum nepotem adſcivit ſibi coadjutorem, cui ad ſumtus faciendos commendam Montiſburgi dimiſit. Vide tom. II, col. 737.

XXXII. Juſtus *de Serres* ſuperioris nepos & in utraque ſede ſucceſſor, memoratur abbas Montiſburgi 8 Februarii 1639 in regeſtis parlamenti Rotomagenſis. Obiit 28 Aug. 1641, ut diximus tom. II, col. 738.

XXXIII. Melchior *de Polignac* dominus ac comes *de Rioux*, baro de Sara, de Randone, *de Beaumont*, regi a conſiliis & reginæ ab eleemoſynis, poſt Juſtum commendam obtinuit. Huic Adrianus *Sicler* medicus dicavit librum de Medicina anno 1670. Inde præpoſitus eccleſiæ Anicienſis Melchior, obiit 8 Julii 1699, ætatis 88. Sepelitur in tumulo majorum apud Voltam Podemniacenſem. Vide tom. II, col. 752.

XXXIV. Franciſcus *Carbonel de Caniſy* epiſcopus Lemovicenſis, commendatarius Montiſburgi renunciatur 14 Auguſti 1699 & Bellævallis in Campania 15 Auguſti 1706. Domum Dei apud Montiſburgum fundavit anno 1718, ſicut & Miſſionem Eudiſtarum decimo quoque anno, & duos in ſeminario alumnos. Duas in unam reduxit parochias anno 1714. De eo quoque diximus tom. II, col. 544. Defunctus Pariſiis 28 Oct. 1723, ſepultus eſt in eccleſia parochiali S. Sulpicii.

§ Claudius-Joſephus *de Simiane* epiſcopus Tricaſtrinenſis, nominatus eſt menſe Octobri 1723 commendatarius Montiſburgi ac paulo poſt S. Petri ſupra Divam.

XXXV. Carolus III *de Bannes d'Avejan* epiſcopus Alezienſis, commendatarius Montiſburgi deſignatur ſub finem Oct. 1723. Prior quoque S. Lupi Bellovacenſis & S. Salvatoris Senonenſis, obiit Pariſiis 23 Maii 1744, annos natus 56, ſepultuſque eſt in eccleſia parochiali S. Sulpicii.

XXXVI. Mathias *Poncet de la Riviere* epiſcopus Trecenſis, nominatus eſt abbas Montiſburgi 3 Julii 1745.

HAMBEIA.

CŒnobium ordinis S. Benedicti B. Virgini Mariæ dicatum, ab urbe Conſtantienſi quinque, ſex a Grandivilla leucis, non longe a burgo & antiquo Hambeiæ caſtello, ad radicem montis abrupti ſitum eſt. Hujus fundator extitit Guillelmus Paganellus hortamentis & admonitionibus Algari epiſcopi Conſtantienſis, qui Guillelmi & filiorum ejus dona confirmavit, ea lege ut cœnobium ad normam Tironenſis monaſterii ordinaretur. Cum autem Algarus e vivis exceſſerit anno 1150, ante hunc annum hujus abbatiæ fundatio præfinienda. Plurimis paulo poſt ortum abbatiis tam in Normannia, quam in Anglia originem dedit Hambeia, de Mûla, *de Oſnoñ*, de Longis, de Valle-monte & *de Hûbreſlene*, quæ recenſentur in bulla Alexandri III, qui ſicut Gregorius X & alii pontifices monaſterii bona confirmarunt, privilegiiſque & immunitatibus illud decorarunt. Ejus quoque rebus impenſe conſuluere tum archiepiſcopi Rotomagenſes Walterus, &c. tum Conſtantienſes epiſcopi, inter quos Vivianus confirmavit eccleſiam *de Brehal* cum appenditiis ſuis. Idem præſtiterunt præſules Abrincenſes, ex quibus Guillelmus confirmat ea quæ Leſcelina de Sublignejo uxor Fulconis Paganelli dederat. Denique Henricus II Angliæ rex, Johanna Paganella ultima & unica heres caſtelli Hambeienſis deſponſata Ludovico *d'Eſtouteville*, quæ una cum marito jacet in medio eccleſiæ choro ſub tumulo æneo, monaſterii reſtauratores habentur. Benefactores autem non pauci computantur, Alienor comitiſſa Saleſberienſis, Andreas de Vitreio, Fulco de Cantalupi, Jordanus de Haia, Nicolaus de Haia Hugonis, Henricus *de Thieville* dominus *de Meſnilgarnier*, Guillelmus *de Thieville*, Willelmus de Fontaneio & alii ejuſdem ſtirpis bene multi, Willelmus *de Tregoz* dominus de S. Rumphario, Gaufridus filius ejus, Willelmus *Carbonel*, Willelmus *de Monteogu*, domini de Vadohuberti, Guillelmus & Johannes *de Brucourt*, Richardus de Croſeio, aliique complures de abbatia bene meriti ſunt. Abbatum ejus indicem tum ex ſchedis ejuſdem monaſterii, cum ex chartis authenticis D. *de Gaignieres* texuimus; quoſdam etiam ex Sammarthanis & Arturo deſumſimus.

Ch. xiv, col. 141. Chart. xv, col. 141.

ABBATES.

I. FULCONIUS, ex Sammarthanis & Arturo.

II. Roſcelinus, cui Richardus Abrincenſis epiſcopus confirmat omnia monaſterii bona, bullam obtinuit ab Alexandro III anno 1181, in qua ſummus pontifex ſtatuit, ne abbatiæ, quæ ab Hambeia regulæ monaſticæ obſervantiam aſſumſerant, videlicet abbatia de Mûla, abbatia *de Oſnoñ*, abbatia de Longis, abbatia de Valle-monte & abbatia *de Hûbreſlene*, ab ejus juriſdictione ſe ſubtraherent.

III. Willelmus I memoratur 1197 in chartis Saviniaci. Sedebat anno 1209. Compoſuit cum Durando abbate Troarni, præſentibus Henrico

epiſcopo Bajocenſi & P. abbate Cadomenſi. A ſummo pontifice delegatus fuit cum Willelmo epiſcopo Conſtantienſi pro finienda lite abbatiæ Exaquienſis. Vita ceſſit 8 cal. Aprilis, ex necrologio Lucernæ. A

IV. Lucas ſedebat anno 1218, ex chartario Fontanetenſi, defunctus VI calendas Januarii, ex obituario de Longis. Anno eodem 1218 Philippus-Auguſtus Francorum rex confirmavit bona monaſterii.

V. Johannes I compoſuit cum A. abbate S. Laudi an. 1231 menſe Junio. Monachis aſſignavit anno 1234 decimam S. Rumpharii, unde veſtimenta ſibi conquirerent. Notatur etiam ad annum 1240 menſe Januario. B

VI. Hamon memoratur 1242 menſe Januario, id eſt 1243 in chartis Fontaneti.

Ch. XXXVI. col. 260. VII. Hugo capitulum generale habuit anno 1248 die 3 poſt feſtum S. Crucis in Maio cum Roberto abbate de Lantenaco, P. abbate de Longis, P. abbate *de Valmont*, P. priore de Merula, P. priore de Burone & aliis Hambeiæ ſubjectis, ubi plurima ſtatuta ſunt. Reperitur adhuc Hugo an. 1256 menſe Jan. in chartulario domeſtico.

VIII. Robertus I memoratur ab anno 1262 ad 1282, quo præſtitit obſequium Johanni abbati Montis ſancti Michaëlis de quodam tenemento in parochia Pontis-urſonis. Obiit nonis Auguſti, ex obituario Lucernæ. C

IX. Gaufridus I, ex Arturo.

X. Philippus reperitur ab anno 1296 ad annum 1306. Legitur in chartario Fontanetenſi 1303 fer. 2 poſt *Cantate*. Obiit IX cal. Septembris, ex obituario Lucernæ.

XI. Richardus I, ex Neuſtria pia.

XII. Robertus II obſequium pro terra Pontis-urſonis præſtitit more deceſſorum abbati Montis S. Michaëlis Sabbato inter octavas Epiphaniæ Domini anno 1315, ex ſchedis Montis ſancti Michaëlis. D

XIII. Thomas I defunctus eſt x cal. Sept. ex obituario Lucernæ.

XIV. Gerardus.

XV. Guillelmus II *Bovelin* reperitur ab anno 1376 ad annum 1384. Obiit VIII idus Apr. ex necrologio Exaquienſi.

XVI. Valeranus.

XVII. Radulfus.

XVIII. Guillelmus III *Bertaut* reperitur in chartis authenticis D. *de Gaignieres* anno 1400 ultima die Januarii, (1401), 1405 2 Januarii & 1415 ultima Januarii. Procuratorem miſit ad concilium Piſanum 1409. Hujus tempore Guillelmus *Paynel* fundavit quatuor anniverſaria & tres miſſas. Obiit Guillelmus IV cal. Dec. ex obituario de Longis. E

XIX. Robertus III, ex Neuſtria pia.

XX. Godofredus II ex ballivo & procuratore abbas reperitur ab anno 1422 ad 1427, ex chartulario. Ille-ne eſt, cui Henricus V Angliæ rex temporalia reſtituit anno regni ſeptimo?

XXI. Martinus *le Maſuier* ab anno 1436 ad 1456.

XXII. Robertus IV, ex Arturo.

XXIII. Guillelmus IV regi jurat fidem 13 Decembris 1476.

XXIV. Beraltus *de Bonce* reperitur menſe Octobri 1504 in regeſtis ſcacarii.

XXV. Richardus II *l'Hermite* occurrit anno 1522 (1523) 22 nempe Februarii in archivis archiepiſcopatus Rotomagenſis.

XXVI. Petrus *Pinſon*, al. *Pinchon*, regularium ultimus, electus 28 Maii 1528, confirmatur a vicario generali epiſcopi Conſtantienſis, inde epiſcopus Porphyrienſis, permutavit cum cantore Conſtantienſi anno 1548.

XXVII. Franciſcus *de Lautrec* filius Simonis toparchæ *de S. Germier* & Margaritæ *Sanguinette*, germanus Jacobi abbatis Juncellenſis, ex cantore Conſtantienſi permutatione facta Hambeiam obtinuit 1548.

XXVIII. Johannes II *de Ravalet* dominus *de Tourlaville*, canonicus & cantor Conſtantienſis, Hambeiæ commendam tenuit ab anno 1561.

XXIX. Thomas II *Morant* commendam obtinuit ceſſione Caroli *de Bourbon* archiepiſcopi Rotomagenſis, & cujuſdam nepotis Johannis deceſſoris, qui ambo jus ſuum ei ceſſerunt, quod viciſſim ipſe præſtitit in gratiam ſequentis anno 1602, ita Arturus.

XXX. Jacobus *de Franquetot* regi ab eleemoſynis, cantor Conſtantienſis, commendatariuſque Hambeiæ 1602, obiit 26 Apr. 1626.

XXXI. Alfonſus *de Richelieu* cardinalis, Lugdunenſis archiepiſcopus, de quo diximus tom. IV, col. 193.

XXXII. Johannes III *de Paſſelaigue* monachus Cluniacenſis, prior Charitatis ſuper Ligerim & S. Victoris Nivernenſis ac Bellicenſis epiſcopus, Hambeiæ abbas erat anno 1652, obiit anno 1664.

XXXIII. Henricus I *de Meſmes* filius Johannis-Antonii & Annæ *Courtin*, obiit anno 1658.

XXXIV. Claudius *de Meſmes* ſuperioris germanus, eques Melitenſis, abbas Hambeiæ & Vallis-regiæ Remenſis, occiſus eſt Romæ menſe Februario 1681.

XXXV. Henricus II *de Meſmes* filius Johannis-Jacobi præſidis infulati in parlamento Pariſienſi, & Margaritæ *Bertrand de la Baſiniere*, reginæ Poloniæ ab eleemoſynis, patruo ſucceſſit in utraque abbatia Vallis-regiæ & Hambeiæ, nominatus menſe Aprili 1681. Obiit pridie nonas Maii 1721.

XXXVI. Nicolaus-Judocus *le Pelletier de la Houſſaye* nominatus 8 Maii 1721, obiit Pariſiis 28 Aprilis 1740, annum agens 44.

XXXVII. N. *de Pontac* reginæ ab eleemoſynis, nominatus a rege abbas Hambeiæ menſe Sept. 1740, ceſſit 8 Octobris ejuſdem anni.

XXXVIII. Joſephus-Hubertus *de Vintimille du Luc* filius Joſephi-Huberti toparchæ *de Vidauban* & *de Figanieres* ac Marthæ *de Fortia de Piles*, canonicus eccleſiæ Pariſienſis, deſignatur

Digitized by Google

a rege abbas menſe Novembri 1740. Obiit A 31 Januarii 1744, annos natus 26.

XXXIX. N. *de Scepeaux* vicarius generalis epiſcopi Lingonenſis, nominatur a rege 2 Apr. 1744.

Hos præter in catalogo Sammarthanorum reperiuntur Eudo, Validus, Haſtinus, Platonus *Urſin*, Johannes II & III, Gaufridus II & III, & Valerannus II.

B. MARIA DE PROTECTIONE.

JOhannes *de Tourlaville* eques, regis cubicularius & uxor Magdalena *de la Vigne*, Annæ *de Medavy* abbatiſſæ de Vinatio domos duas in B urbe Cæſariſburgi conceſſerunt, ea lege ut monialium Benedictinarum arctioris obſervantiæ ibidem parthenon excitaretur. Hujus loci poſſeſſionem iniit Anna 25 Januarii 1624 tribus cum monialibus de Vinatio. Biennio poſt peſte cogente tranſlatus eſt Walonias, ubi abhinc præfuere quæ ſequuntur.

ABBATISSÆ.

I. CAROLA I *de la Vigne* filia N. *de la Vigne Tubeuf* cubicularii reginæ Margaritæ, germanaque Magdalenæ fundatricis, jam monialis Vinatii, ab Anna abbatiſſa in poſſeſſionem novi parthenonis immiſſa 25 Januarii 1624, duobus C elapſis annis ob graſſantem apud Cæſariſburgum peſtem aufugere coacta, diverſa in loca una cum ſociabus monialibus ſe recepit, donec an. 1631 die feſto S. Placidi Waloniis fixerunt ſedem. Carolæ in gratiam abbatiæ titulo decoratus eſt parthenon anno 1646; ipſa vero benedicta eſt a Claudio *Auvry* Conſtantienſi epiſcopo 9 Oct. 1647, qui 25 Aug. 1648 eccleſiam in honorem Dei genitricis ſub titulo B. Mariæ de Protectione conſecravit. Carolam neptim coadjutricem admiſit an. 1656, & obiit 21 Febr. 1664, annos nata 70. D

II. Carola II *de la Vigne* Carolæ I neptis, filia Jacobi *de la Vigne* domini *d'Eſmondeville*, & Franciſcæ *de la Rupiere*, monialium ſuffragiis regioque diplomate adjutricis titulo inſignita an. 1656 per amitæ deceſſum abbatiæ regimen aſſumſit, benedicta Walloniis a Carolo-Franciſco *de Lomenie* epiſcopo Conſtantienſi, die 29 Septembris anni 1669.

III. Carola III *de la Luzerne* ex antiqua nobilique ſtirpe in Normannia inferiori oriunda, ab epiſcopo diœceſano Walloniis benedicta 13 Nov. 1672, ſedem abdicavit; ſuperſtes 1710.

IV. Franciſca-Gabriëlis *d'Orleans de Rothelin* E ex majori prioriſſa S. Crucis Pictavienſis, cedente Carola *de la Luzerne* abbatiſſa Walloniarum renunciatur 3 Aprilis 1706, Pariſiis in ſacello archiepiſcopali a cardinali *de Noailles* benedicta 21 Sept. poſſeſſionem iniit 11 Nov. ejuſdem anni. Inde transfertur ad abbatiam S. Auſonii Engoliſmenſis 31 Oct. 1711, ubi vide.

V. N. *de Caſtel S. Pierre* deſignatur a rege abbatiſſa 31 Octobris 1711.

VI. N. *de Fontenay Neuville.*

B. MARIA DE ANGELIS.

PArthenon ordinis ſancti Benedicti in urbe Conſtantienſi, a Martha *de Malherbe* Franciſci *de Sarcilly de Brucourt* relicta, ſub titulo B. Mariæ de Annuntiatione fundatur 14 Maii 1633, quo relicto, ad abbatiæ dignitatem evectus eſt ſub titulo B. Mariæ de Angelis anno 1660.

I. Gabriëlis *de Sarcilly de Brucourt* fundatricis filia, monialis de Vinatio, perpetua conſtituitur antiſtita novi cœnobii, cujus regimine ad annum uſque 1649 potita, variis autem a monialibus offenſis laceſſita, mœroreque confecta, priſtinum de Vinatio parthenonem tranquille victura repetiit.

II. Cecilia *de Montecoq* ab abbatia B. Mariæ de Protectione tribus cum monialibus nuperrime accita anno 1649, recedentis ſedem occupavit ad annum 1653.

III. Carola-Scholaſtica *Carbonel de Caniſy* epiſcopi Lemovicenſis amita, monialis de Vinatio, Ceciliæ ſucceſſit a monialibus electa 2 Septemb. 1653. Anno autem 1660 abbatiſſæ titulo inſignita, in cathedrali Conſtantienſi ab epiſcopo benedicta fuit 13 Novembris 1661. Obiit 9 Decembris 1679.

IV. Anna-Leonora *Carbonel de Caniſy* Carolæ germana, eidem prioriſſa ſucceſſit, a Carolo-Franciſco *de Lomenie* benedicta 28 Oct. 1680. Memoratur adhuc 25 Decembris 1711.

V. Franciſca *de Pelleve*, Antonii *de Pelleve*, comitis *de Flers* & Mariæ *Fauvel* filia, Annæ-Leonoræ ſedem excepit 9 Junii 1713.

VI. Ludovica *de Pelleve, de Flers* Franciſcæ germana, ejuſdemque parthenonis ſubprioriſſa, abbatiæ regimen ſuſcepit 17 decembris 1720 per obitum Franciſcæ.

VII. N. *de S. Germain de Gonfreville* ineunte Februario 1728 abbatiſſa a rege nominata eſt.

S. LAUDUS. Saint-Lo.

ECcleſia S. Laudi parochia erat in ſuburbio urbis cognominis, ut etiamnum ſita, quam cum eccleſia S. Laudi Rotomagenſis & parochia B. Mariæ in caſtro S. Laudi eccleſiæ Conſtantienſi confirmavit anno 1056 Guillelmus dux Normanniæ. In ea vero ſeculares canonici non ita pridem inſtituti, inordinate vivebant, cum Algaro Conſtantienſi epiſcopo Innocentius II (Chart. xi. col. 238.) ſummus pontifex bulla data anno 1132 Viennæ Allobrogum VI nonas Martii facultatem dedit eccleſias S. Laudi Rotomagenſis & S. Laudi Conſtantienſis ad canonicum ordinem redigendi. Itaque ſummi pontificis auctoritate fretus Algarus regiaque accedente auctoritate, canonicos regulares e monaſterio S. Barbaræ in Algia accitos novum in cœnobium introduxit Dominica 4 Quadrageſimæ, die 2 Aprilis anni 1139. Hoc inſtitutum confirmavit Eugenius III bulla data Narniæ pridie idus Martii, anno pontificatus 1. Urbanus quoque III approbavit canonicorum regularium inſtitutionem & bona temporalia

hujus abbatiæ, cujus præcipuus benefactor audit Algarus, qui e ſuo terras complures, eccleſias & decimam omnium decimarum ad ſe pertinentium huic aſceterio largitus eſt. Philippus pulcher dictus rex Franciæ, hæc non tantum confirmavit, ſed & abbatiæ bona accrevit dono baroniæ de Barra cum omnibus latifundiis, honoribus, juribus ac appendicibus. Abbates deſcripſimus ex pervetuſto necrologio.

Index Abbatum.

I. Theodericus I ex priore de Meretonia primus S. Laudi abbas fuit, ex Arturo. Ad eum direxit bullam Eugenius III, qua confirmat quæ deceſſor ejus Innocentius Algaro mandaverat. Subſcripſit chartæ fundationis Hambeiæ. Subſignatus quoque reperitur donationi Engelgerii *de Bohun* de Haleſia factæ abbatiæ de Quarrera in inſula Vectæ in Anglia. Memoratur in confirmatione Algari. Occurrit etiam ad annum 1159 in chartis eccleſiæ Bajocenſis, teſte Arturo. Defunctus tamen legitur 14 Oct. 1151 in ſchedis monaſterii.

Ch. xiv & xv. col. 241.

II. Guillelmus I filius Hecæ de Conſtantiis, obiit 1167 20 Martii.

III. Alexander de S. Barbara, aſſumtus ſcilicet ex illo monaſterio, ex ſchedis ejuſdem, moritur 1168.

IV. Guillelmus II *de Martinville* memoratur anno 1172 in charta prioratus *de Bohun*, & 1173 in inſtitutione præbendæ de Hubervilla. Anno ſequenti Guillelmi ad preces Reginaldus Bathonienſis epiſcopus in Anglia dedicavit novam eccleſiam recens exſtructam in oppido S. Laudi in honorem S. Thomæ martyris & archiepiſcopi Cantuarienſis, quam Richardus Conſtantienſis epiſcopus canonicis ſancti Laudi donavit. Adſtitit dedicationi eccleſiæ Blancælandæ menſe Jan. 1185. Vita ceſſit Guillelmus 22 Nov. 1186, ſeu 1188.

Ch. xxii. col. 245.

V. Guillelmus III *de Mantel* adſuit dedicationi eccleſiæ de Alneto 1190. Reperitur adhuc 1197 in ſchedis Saviniaci & in chartulario Exaquii tempore Petri abbatis Blancælandæ. Obiit 19 Februarii 12....

Ch. xxv. col. 90. Ch. xxvi. col. 91.

VI. Robertus I de Molayo, quo ſedente dedicata eſt nova eccleſia hujus abbatiæ, ut legitur in veteri membrana, ſic : *Anno ab Incarnatione Domini 1202 Rotomagenſium civitati præſidente Gualterio, eccleſiæ Conſtantienſis curam gerente Viviano, regni Johannis regis Anglorum anno quarto, in monaſterio iſto vices abbatis agente Roberto de Moleio prælatorum hujuſce loci VI, dedicata eſt hæc eccleſia in honore S. Laudi epiſcopi patroni noſtri a præfato Viviano & a Guillelmo Abrincenſi epiſcopo die 8 Octobris, quæ erat Dominica ſecunda hujus menſis, qui ex abundanti caritate animarum liberationi intendentes, omnibus qui in die dedicationis & deinceps uſque ad feſtum ſancti Martini epiſcopi cum muneribus quæ Deus inſpiraverit, in honorem Dei, & ſuæ matris, & B. Laudi præſentem in perpetuum adibunt eccleſiam, tertiam partem injunctæ ſibi pœnitentiæ & peccata oblita & vota*

A *fracta, ſi ad ea facienda redierint, relaxaverunt. Illos etiam qui patris & matris citra violentiam manuum injectione offenſam incurrerunt, a pœna pœnitentiæ propter hunc exceſſum temporaliter ſuſtinenda, dummodo hujus offenſæ pœniteant, conceſſerunt eſſe immunes.* Dies obitus Roberti agitur VII idus Julii in necrologio Lucernæ; obiit autem an. 1211.

VII. Ambroſius de S. Laudulo ſuper Senam reperitur abbas 1213, & in chartis Montis S. Michaëlis anno 1219. Concordiam iniit cum abbate Hambeiæ menſe Junio 1231. Defunctus eſt 17 Aprilis 1238.

VIII. Robertus II *Hardoin* vita functus 9
B Julii 1249.

IX. Stephanus I *de Torigny* mortuus 9 Maii 1252. Memoratur X calendas Decembris in necrologio Lucernæ.

X. Johannes I *Petihue* obiit 17 Januarii 1261, notatus pridie calendas Septembris in obituario Cæſariſburgi.

XI. Nicolaus de Spineto obiit 22 Auguſti 1267.

XII. Thomas I de Spineto mortuus 22 Junii 1279.

XIII. Radulfus I *de Cheux* prope Cadomum duodecim annis regimine potitus, Dominica-
C norum ordinem ingreſſus eſt, & defunctus 11 Auguſti 1291.

XIV. Robertus III de Inſulis e mundo migravit 11 Julii 1307.

XV. Richardus I de Bolevilla vitam reliquit 19 Martii 1310.

XVI. Petrus I *le Vautre* ſedebat tempore Gundefridi abbatis de Alneto. Obiit 11 Julii, al. 1 Dec. 1324. Notatur III calendas Decemb. in necrologio Lucernæ.

XVII. Johannes II de Doito breviarium & martyrologium monaſterii renovavit an. 1328 ultima Aug. Rexit 16 an. & menſibus ſex, mor-
D tuus 31 Aug. 1341. Obitus ejus dies aſſignatur 16 Februarii in necrologio Lucernæ.

XVIII. Stephanus II *Gobout* defunctus 22 Novembris 1343.

XIX. Gaufridus I *le Muy* mortem oppetiit 13 Januarii 1356, notatus VI nonas Maii in obituario Montis-Dei.

XX. Johannes III *Languelier* vitam finivit 3 Julii 1362.

XXI. Johannes IV de Albigneio obiit 16 Decembris 1380.

XXII. Johannes V *Marcelle* decretorum doctor, quo ſedente *anno 1391 de conſenſu R.*
E *in Chriſto patris D. G.* de Crevecœur *Conſtantienſis epiſcopi, nos accepimus almucias pro capuciis albis quæ prius tempore æſtivali portabamus.* Ita legitur in publico inſtrumento. Memoratur adhuc Johannes in chartis authenticis D. *de Gaignieres* 17 Maii 1400 & 25 Octobris 1409, quo ultimo anno & miſit Procuratorem ad concilium Piſanum, & obiit 8 Septembris.

XXIII. Robertus IV *la Nieche* occurrit 28 Januarii 1410 in chartis D. *de Gaignieres*. Diem clauſit extremum 25 Decembris 1411.

Digitized by Google

XXIV. Robertus V *de Pitponte* defunctus A 14 Martii 1413.

XXV. Robertus VI *Queſnel* fato functus 15 Maii 1419.

XXVI. Johannes VI *Gueroult* juri canonico incumbebat Pariſiis 8 Martii 1429. Reperitur 1433 in chartis D. *de Gaignieres*. Obiit 15 Maii 1438.

XXVII. Johannes VII *Benſe* interfuit ſcacario anno 1448. Vita ceſſit 29 Aprilis.

XXVIII. Richardus II, quo præſente anno 1456 puella Aurelianenſis innocens eſt proclamata, ex Arturo, qui forte eum confudit cum Richardo Conſtantienſi epiſcopo. B

XXIX. Ivo *de Plantegenel* poſt 16 annos & 6 menſes regiminis ceſſit, deceſſitque 5 Oct. 1485.

XXX. Jacobus *Vaultier* chorum exſtruxit anno 1488 nunc deſtructum; chorum & alas circumadjacentes cœpit ædificare anno 1493. Poſt 22 annos adminiſtrationis animam efflavit 13 Martii 1505.

XXXI. Michaël *Vimont* ex ſubpriore ultimus regularis abbas, obiit 18 Martii.

XXXII. Ludovicus I *Herbert* germanus Gaufridi Conſtantienſis epiſcopi, archidiaconus erat Conſtantienſis & abbas S. Laudi, cum defunctus C eſt Gaufridus anno 1510. Memoratur in regeſtis ſcacarii menſe Januario 1510 (1511). Fit demum epiſcopus Abrincenſis.

XXXIII. Robertus VII *de Cagnebourne* epiſcopus Roſenſis & ſuffraganeus Conſtantienſis, commendam S. Laudi tenebat anno 1520.

XXXIV. Franciſcus I *du Bourg* epiſcopus Rivenſis, S. Laudi commendatarius 1560, ceſſit in gratiam ſequentis.

XXXV. Johannes VIII *du Bourg* Franciſci germanus.

XXXVI. Ludovicus II *Ricard de Gourdon de Genoilhac* ſedis apoſtolicæ protonotarius, abbas D S. Martialis Lemovicenſis ac S. Laudi, permutavit cum ſequenti, factus abbas ſancti Romani Blavienſis. Fuit quoque epiſcopus Tutelenſis. Vide tom. II, col. 565, 675 & 884.

XXXVII. Tuſſanus *Barrin* dominus *de Vincelles*, doctor in jure canonico, regi a conſiliis & eleemoſynis, abbas S. Romani de Blavia, omiſſus a nobis, tom. II, col. 884, permutatione facta cum Ludovico ſuperiori, erat abbas S. Laudi 1577, fuit quoque commendatarius Ferrariarum. Defunctus 2 Maii 1581, ſepultus eſt in eccleſia Gerciaci diœceſis Pariſienſis cum hoc epitaphio latine reddito: *Hic jacet nobilis* E *& honeſtus vir M. Tuſſanus* Barrin *dictus* de Vincelles, *regi reginæque a conſiliis & eleemoſynis, & canonicus ſacræ capellæ palatii Pariſienſis, commendatarius abbatiarum SS. Petri & Pauli Ferrariarum & S. Laudi, qui obiit 2 Maii 1581, annos natus 75.*

XXXVIII. Franciſcus II *de S. Gelais* toparcha de Vernone, filius Ludovici *de S. Gelais*, dicti *de Lezignem*, equitis torquati, ac Gabriëlidis *de Rochechouart*, protonotarius apoſtolicus, prior Pleſſæi Grimoldi, commenda Laudenſi potiebatur anno 1587.

XXXIX. Franciſcus III *de Rochechouart* regi a conſiliis & eleemoſynis, decanus Engoliſmenſis, commendam S. Laudi occupabat anno 1597. Vide tom. II, col. 1028.

XL. Franciſcus IV *de Montmorency* regi a conſiliis & eleemoſynis, Laudenſem tenebat commendam anno 1615.

XLI. N. *du Freſnoy* anno 1617.

XLII. Johannes IX *des Jardins* filius Jacobi domini *de Montreau*, conſiliarii curiæ caſtelleti & urbis Pariſienſis ædilis, ac Elizabethæ *Chevalier*, commendatarius erat ſancti Laudi anno 1622, necnon B. Mariæ de Hibernali.

XLIII. Ludovicus III *de Montmorency* filius Ludovici ac Carolæ-Catharinæ *de Luxe*, arma ſecutus, ad Batavos tranſiit anno 1629, ubi eodem anno mortuus eſt.

XLIV. Andreas I *Merlet du Jardin* doctor theologus facultatis Pariſienſis & ſocietatis Navarricæ decanus, vir avitæ nobilitatis & virtutis probatæ, nominatus abbas S. Laudi poſſeſſionem iniit anno 1638. Deputatur a provincia Rotomagenſi ad comitia cleri generalia 13 Februarii anni 1641. Abbatiæ reditus temporum injuria diſſipatos ſumma cura eximioque labore collegit, ejuſque diruta reſtauravit ædificia, majus quid facturus, ni morte fuiſſet præventus.

XLV. Andreas *Merlet* ſuperioris nepos, filius nempe Johannis doctoris regentis in facultate medicinæ Pariſienſis, regi a conſiliis ejuſque medici ordinarii, regi ipſe a conſiliis & eleemoſynis, commendæ poſſeſſionem adeptus eſt 28 Oct. 1646. Tranſegit cum Franciſco *Blanchard* congregationis canonicorum regularium Gallicanæ ſuperiore generali 26 Martii 1659, ut in abbatiam S. Laudi ſtrictiorem induceret obſervantiam, quod & præſtitit 30 Novembris ejuſdem anni. Domus Dei zelo æſtuans magnum decus magnamque munificentiam in ipſam importavit. Inopum miſerias impenſe ſublevabat. Demumque plenus meritis obdormivit in domino menſe Septembri 1664.

XLVI. Michaël II *Phelypeaux de la Vrilliere* epiſcopus Uceticenſis, dein archiepiſcopus Bituricenſis, abbaſque B. Mariæ de Abſia in diœceſi Malleacenſi, Nioli & Quinacici in Lingonenſi, ſancti Laudi commendam tenebat anno 1667. Obiit Luteciæ 28 Aprilis 1694, ætatis 52. Vide tom. II, col. 109, & tom. VI, col. 647.

XLVII. Petrus I *de Langle* epiſcopus Bolonienſis, renunciatur abbas S. Laudi 24 Dec. 1694. Plura vide tom. X, col. 1578.

XLVIII. Ludovicus III *de Targny* preſbyter Noviomenſis, doctor theologus facultatis Pariſienſis 22 Septembris 1688, collegii Damvillæi moderator, tum theſaurarius eccleſiæ Remenſis, cuſtos bibliothecæ regiæ 1712, Obaſinam quam 17 Octobris 1723 adeptus fuerat dimiſit, & Laudenſem obtinuit commendam nominatus 13 Maii 1724. Tranſlati autem 9 Jan. 1729 ad abbatiam S. Bartholomæi Noviomenſis, ejus

in

in locum S. Laudi abbas renuntiatus eſt a rege Bonaventura *Bauyn*, qui Ludovico tranſlationem recuſante, ultimam hanc commendam obtinuit. Ludovicus autem cunctis beneficus, omnibuſque litteratis officioſus, litteratus ipſe omnium votis perenniter victurus, ſubita morte Pariſiis raptus eſt 3 maii 1737, annos natus 78.

XLIX. N. *d'Halleberg* nominatur a rege an. 1737.

CÆSARIS-BURGUS ſeu B. MARIA DE VOTO.

Cherbourg.

ECCLESIAM in honorem ſanctiſſimæ Dei Genitricis, Cæſaris-Burgi oppreſſus infirmitate, ab ea ſi reſurgeret, ibidem ſe exſtructurum voverat Willelmus dux Normannorum. (Charta III. col. 229.) Recuperata itaque ſanitate, eccleſiam in caſtello in honorem B. Mariæ conſtruxit, dedicare fecit & in ea canonicos inſtituit & dotavit. Aliam quoque juſſit fieri eccleſiam extra caſtellum, quæ præiviſſe creditur capellæ illi B. Mariæ de Voto Cæſaris-Burgum inter & abbatiam ſitæ, cui forte nomen dedit. Hanc centum fere poſt annis in inſula Ulmi fundavit a parte ſeptentrionali ad litus Oceani Mathildis imperatrix, & cœnobium adjunxit anno circiter 1145, in quo canonicos regulares ordinis S. Auguſtini e S. Victore Pariſienſi accitos inſtituit Algarus Conſtantienſis epiſcopus. Matris exemplum ſecutus Henricus II rex Angliæ, (Ch. XX. col. 244. Ch. XXI. col. 245.) voluit præfatam abbatiam ita honorifice, quiete & libere bona data tenere, ſicut tenebat ulla totius Normanniæ abbatia, cum omnibus conſuetudinibus & libertatibus ſuis. His autem plura alia addidit, tam ipſe quam nepos ejus Henricus III, diplomatibus quæ habes tum in appendice tum in Monaſtico Anglicano, t. III. p. 1009 & ſeq. Sic vero locupletatæ abbatiæ de Voto, conſilio Rotrodi archiepiſcopi Rotomagenſis primum, tum precibus Walterii ſucceſſoris ejus, (Ch. XXIV. col. 250.) monaſterium S. Helerii in inſula Gerſeii ſitum e congregatione Aroaſienſi, a Guillelmo filio Hamerici non ita pridem fundatum adjunxit anno 1187, ita tamen ut abbatia de Voto tanquam mater & caput monaſterium S. Helerii cum omnibus pertinentiis ejus poſſideret. Non ſemel vaſtatum & bonis ſpoliatum fuit hoc cœnobium, inprimis annis 1295 & 1296, quibus ex Thoma *Walſingham* in hiſtoria Angliæ, tempore Eduardi I regis nautæ Gemenulthenſes Cæſaris-Burgum incendio vaſtaverunt. Libertates B. Mariæ de Voto & privilegia antiqua confirmarunt Urbanus III, Nicolaus IV, (Ch. XXV. col. 250.) Clemens VI, aliique ſummi pontifices hanc novis immunitatibus decorarunt. Inter benefactores computantur Robertus miles, Rogerius de Magnevilla, Willelmus de Braioſa & Oſbernus Henrici regis conſtabularius. Proceſſu temporis labante diſciplina, ſtrictiorem Burgi-Achardi obſervantiam hortamentis Caroli Franciſci *de Lomenie* Conſtantienſis epiſcopi & opera Alexandri *le Jay* abbatis amplexi ſunt canonici. Abbates habes ex ſchedis domeſticis.

A

ABBATUM INDEX.

I. ROBERTUS ex canonico S. Victoris Pariſienſis primus Cæſaris-Burgi abbas, alter eſt a Roberto primo S. Helerii in inſula Gerſeii abbate, quippe quæ cœnobia pluribus poſt annis in unum coaluere. Ad Alexandrum III pacis componendæ ergo Henricum II inter & S. Thomam Cantuarienſem archiepiſcopum à Mathilde imperatrice miſſus eſt anno 1165, ut conſtat ex epiſtola Johannis Sareſberienſis ad S. Thomam. Obiit Robertus 16 Martii, ex necrologio S. Laurentii Lehunenſis.

B

II. Jonas locum tenet poſt Robertum in indice, an autem abbatis dignitate decoratus fuerit non omnino conſtat. Talem non ſibi ſumit honorem in epiſtola quam ſcripſit ad Erviſium S. Victoris abbatem, quam hîc referre juvat ex veteri manuſcripto Cæſaris-Burgi. *Erviſio patri ſuo ſpirituali Dei gratia B. Victoris Pariſienſis abbati frater Jonas ſuus qualiſcumque canonicus miſer, exſul & peregrinus, quam non habet ipſe, ſalutem. Inveni, cariſſime pater, veriſſime dici:*

Neſcio qua natale ſolum dulcedine cunctos
Ducit & immemores non ſinit eſſe ſui.
C *Sic fera, ſic volucris, ſic piſcis nota requirit*
In quibus ante locis paſcua parvus habet.

Non ſecus ego illum cunctis jure præfero locis in quo me mater gratia cum multis fratribus ſponſo ſuo genuit Chriſto, ubi eſſe vellem, ut apud Cæſaris-Burgum non eſſem; nec mirum, perfidus hic populus & regis amor metuendus (alludit ad mortem S. Thomæ).

Hic terræ ſteriles, & vinea nulla ſuperſtes;
Sylva caret foliis, deſunt ſua paſcua pratis,
Eſt mare confine, ſed mortis mille ruinæ.
D *Dulcius hic mihi eſt, quam mala poſſe pati.*

Sunt prætererea quæ intrinſecus latent.

Anxia cura domus, rerum poſſeſſio parva,
Quam quærunt multi, non dare crimen erit.

Ut ego hæc patiar, quod crimen admiſi! ſi nullum, mitius exſilium & veſtra potuit præcepiſſe obedientia, & mea inveniſſe ignorantia. Ne pigeat itaque tam pium paſtorem & ovem reducere centeſimam, & benignum patrem filium e regione diſſimilitudinis redeuntem ſuſcipere perditum. Non rogo ſtolam primam, nec vitulum ſaginatum, E *ſed fiat mihi ſicut uni ex mercenariis veſtris. Vale.*

III. Benjamin, quo ſedente cœnobia B. Mariæ de Voto & S. Helerii in inſula Gerſeii (Ch. XXIV. col. 250.) in unum coaluere anno 1187, quo monaſterium S. Helerii recenſetur inter poſſeſſiones Cæſaris-Burgi in bulla Urbani III, qui anno ſuperiori bullam quoque conceſſerat canonicis S. Helerii IX cal. Sept. an. 1186. (Ch. XXV. col. 250.) Memoratur in necrologio X cal. Sept. Benjamin abbas S. Helerii & Cæſaris-Burgi.

Digitized by Google

IV. Richardus I *Martin* canonicus regularis, & capellanus Walterii Rotomagenſis archiepiſcopi, ab ipſo inſtitutus eſt abbas. Hujus tempore multipliciter auctum fuit & reparatum monaſterium ab Oſberno de Hoſa conſtabulario Henrici II regis Angliæ, qui tunc temporis Cæſaris-Burgi præfectus in abbatia de Voto, domum pulcherrimam cum officinis conſtruxit, in qua ſatis honeſte quamdiu vixit converſatus eſt, octoque ante mortem diebus canonicus factus, eidem abbatiæ dedit 32 marcas auri & centum libras cenomannenſes ad augendas abbatiæ poſſeſſiones, quibus demum addidit 60 marcas argenti in plata & totidem in vaſis, ita continuator Roberti de Monte ad annum 1184. Occurrit Richardus an. 1201 in charta Gemeticenſi, & 1202 in Fontanellenſi, memoratus XII cal. Febr. in necrologio.

V. Odo querelam habuit cum abbate S. Salvatoris ſuper prioratu S. Helerii, quam terminarunt anno 1205 arbitri Vivianus Conſtantienſis epiſcopus, Willelmus Montiſburgi & P. de Blancalanda abbates. Obiit XV cal. Auguſti.

VI. Willelmus I reperitur anno 1230 in chartulariis Conſtantienſi & Exaquienſi, defunctus XII cal. Januarii.

VII. Rogerius I de Vauvilla, mortuus XIV cal. Dec.

VIII. Rogerius II *Poutrel*, e Montiſburgo oriundus, obiit XI cal. Octobris.

IX. Radulfus *Macquerel.*

X. Richardus II.

XI. Durandus de Hannevilla obiit XII cal. Octobris.

XII. Guillelmus II de Tribus-montibus moritur IV idus Aprilis.

XIII. Robertus II vendidit abbati Vallis-Richerii quidquid habebat apud Engleſquevillam & Bonam-villam ſuper Thoncam anno 1240. Quis autem locus ei aſſignandus, cujuſve deceſſor vel ſucceſſor fuerit, non conſtat. Falſus enim videtur catalogus domeſticus. Vacabat autem ſedes anno 1281, quo abbatem eligendi licentiam a rege canonici poſtularunt, ex chartis theſauri, qua obtenta,

XIV. Radulfus II de Clauſo electus, ſede vacante a canonicis Conſtantienſibus confirmatus eſt, qui Philippum Franciæ regem rogarunt an. 1282, ut adminiſtrationem bonorum temporalium cœnobii ei liberaret. Idem præſtitit anno eodem die Mercurii poſt feſtum Omnium-Sanctorum Euſtachius factus circa id tempus epiſcopus Conſtantienſis. Notatur Radulphus XI cal. Martii in necrologio.

XV. Robertus III de Coudreio VII calend. Aprilis, ibidem.

XVI. Johannes I regi dixit fidem 17 Martii an. 1350 ante Paſcha.

XVII. Robertus IV *le Ponchin* obiit pridie cal. Sept. 1353.

XVIII. Guillelmus III locum tenens Ludovici *de Navarre* comitis Bellimontis Rogerii, occurrit in chartis authenticis *D. de Gaignieres* annis 1361, 1365 17 Febr. & 11 Martii & 1377; mortuus V nonas Octobris. Anno 1379 Ricardus II rex Angliæ conceſſit abbati B. Mariæ de Voto cuſtodiam prioratuum *de Hagh* in comitatu Lincolnienſi & S. Helerii in inſula Gerſeii.

XIX. Hunfredus, ex Arturo.

XX. Richardus III memoratus 28 Dec. 1407 in chartis D. *de Gaignieres*, obiit 1409, ex ejus epitaphio, quod legitur in clauſtro ubi ante januam capituli ſepultus eſt.

XXI. Thomas I.

XXII. Robertus V electus a capitulo, confirmatus eſt ab Henrico V Angliæ rege anno regni ſexto, qui poteſtatem dedit anno eodem Waltero *Hangerford* ballivo Rotomagi ſacramenti fidei exigendi a Roberto, & temporalia ei reſtituit.

XXIII. Michael reperitur 22 Dec. 1424 in chartis D. *de Gaignieres*. Moras obtinet ad fidem regi præſtandam anno 1428. Mortuus 1431 VI idus Julii legitur in ejus tumulo.

XXIV. Johannes II *Boudarre* moras obtinet ad fidem regi dicendam an. 1431, 1436 27 Sept. & 1447 16 Sept. Occurrit adhuc 1445 in chartis D. *de Gaignieres*. Sedebat quoque an. 1450, cum Cæſariſburgus in ditionem Caroli VII regis reductus fuit. Notatur pridie calend. Julii in necrologio S. Salvatoris.

XXV. Galterius *le Blond* regi fidem obſtrinxit 31 Auguſti 1459, quo ſedente, id eſt, *anno 1464, die S. Michaelis de Tumba, eccleſia B. Mariæ de Voto juxta Cæſariſburgum reconciliata fuit per dominum Johannem Juſtinopolitanum epiſcopum, de licentia reverendiſſimi in Chriſto patris D. Richardi epiſcopi Conſtantienſis tituli S. Euſebii S. R. E. preſbyteri cardinalis, & conſecravit majus altare in honorem B. Mariæ Virginis & Omnium Sanctorum; ſecundum vero in honorem Petri & Pauli apoſtolorum, &c. in præſentia D. Galteri abbatis & totius conventus ejuſdem loci.* Ita legitur in veteri rituali Cæſariſburgi. Obiit autem Galterus 20 Januarii.

XXVI. Johannes III *Bazan*, mortuus VII idus Martii, ex obituario.

XXVII. Philippus I *de Barneville* defunctus III idus Novembris, ibidem.

XXVIII. Thomas II *Leonard* electus a capitulo an. 1487, & confirmatus a Gaufrido Conſtantienſi epiſcopo 29 Nov. ejuſdem anni, vita ceſſit idibus Martii, ex necrologio S. Salvatoris.

XXIX. Johannes IV *Noel* baccalaureus in decretis, interfuit comitiis ordinis Luteciæ habitis an. 1493. Defunctus 1 Dec. 1514, tumulatur in ſanctuario.

XXX. Johannes V *Hubert* mortuus VII cal. Dec. 1517, ſepelitur quoque in ſanctuario.

XXXI. Jacobus *Marette* fato functus eſt XVI cal. Junii 1518.

XXXII. Leobinus *le Fillaſtre* ultimus electus a capitulo 1518. Æmulum paſſus eſt Florentinum *de Paſſemer*, a quo non parum exagitatus

eſt. Quinque demum menſibus elapſis liti finem imponunt, & Leobinus confirmatur ab epiſcopo Conſtantienſi an. 1519, appellaret licet Antonius *Ardillon*, dictus quoque abbas B. Mariæ de Voto. Ceſſit Leobinus in gratiam ſequentis. Poſt Leobinum Arturus *du Moutier* abbatem aſſignat Franciſcum, ex inſcriptione ejus tumuli defunctum an. 1558, quo Leobini mortis diem etiam præfinit calendis Martii. Sepultus eſt ad gradus majoris altaris cum epitaphio.

XXXIII. Guillelmus IV *le Fillaſtre* ex canonico ejuſdem cœnobii per ceſſionem patrui fit abbas, & moritur idibus Auguſti, ex necrologio S. Salvatoris.

XXXIV. Lancelotus *de Matignon* per ceſſionem ſuperioris primus commendatarius a rege nominatus, obiit 1 Januarii 1588.

XXXV. Franciſcus I *Hotman* parlamenti Pariſienſis conſiliarius, nominatus a rege, litem habuit cum Egidio *Gallieu* priore Cæſariſburgi ob annuam penſionem priori perſolvendam, & cauſa cecidit. Vita functus eſt an. 1636.

XXXVI. Henricus Guillelmus *le Jay* epiſcopus Cadurcenſis, hanc quoque commendam tenuiſſe traditur, cujus tempore jura, ædificia & regularis obſervantia omnino deperiere. Mortuus eſt Cadurci 5 Aprilis 1693.

XXXVII. Alexander *le Jay* ſenatus Pariſienſis proto-præſes a rege factus abbas, diſciplinam labantem ut reſtitueret, ex abbatia Burgi-Achardi ſex accivit canonicos. Vitam finivit anno 1704.

XXXVIII. Ludovicus *Perſat de Villemareuil* preſbyter Catalaunenſis, canonicus eccleſiæ Catalaunenſis, abbas de Miſeraio, uno duntaxat anno commenda B. Mariæ de Voto potitus, occubuit 12 Sept. 1705, ætatis an. 76, ſepultuſque eſt in navi eccleſiæ Pariſienſis ante ſacellum B. Mariæ.

XXXIX. Franciſcus II *Chevalier* dominus *de Saulx*, primus epiſcopus Aleſienſis & abbas Pſalmodii, commenda Cæſariſburgi donatus a rege anno 1705. Hanc cum ſequenti permutavit. *Vide* tom. VI. col. 517.

XL. N. *de Valat* canonicus Aleſienſis, commendatarius erat an. 1710.

XLI. Johannes-Joſephus *le Normant* decanus S. Marcelli Pariſienſis, commendam Cæſariſburgi a rege obtinuit an. 1730, Romæ propoſitus 22 Nov. Obiit Pariſiis 30 Martii 1753, annos natus 79.

XLII. N. *de Dampierre* Cancellarius & canonicus Tullenſis, nominatus eſt a rege menſe Maio 1753.

BLANCHE-LANDE.

BLANCALANDA.

IN loco deſerto, aſpero & ſpinoſo, Blancalanda dicto, Exaquium inter & S. Salvatorem, ſex a Conſtantia leucis, ordinis Præmonſtratenſis cœnobium anno 1154 condiderunt & dotarunt Ricardus de Haia Henrici ducis Normanniæ dapifer, qui prius parthenonem ſancti Michaelis de Boſco fundaverat, uxorque ejus (Ch. XVII. col. 242.) Matildis *de Vernon*, amita Guillelmi *du Hommet* conneſtabilis Normanniæ, de conſenſu Guillelmi de Vernone, Richardi filii ejus & Radulfi de Haia fundatorum nepotis. Incœpta autem eſt eccleſia in honorem B. Mariæ & S. Nicolai an. 1155 menſe Auguſto, ad ripam auſtralem rivi *de Neaudouil*. Perfectam menſe Octob. ligneam capellam cum clauſtro ædibuſque neceſſariis ingreſſi ſunt Ranulfus & ſeptem diſcipuli, qui apud *Broquebeuf* vicini Deo ſerviebant, & conſecravit Conſtantienſis epiſcopus Richardus, qui inſtitutionem hanc novam pontificia auctoritate confirmavit, cui acceſſit regium Henrici II Angliæ regis diploma anno 1157. (Ch. XVIII. col. 243. Ch. XIX. col. 244.) Sunt & quatuor aliæ fundatorum chartæ in monaſtico Anglicano, t. III, p. 1015. Sexto poſt anno Ranulfus prædictus novus abbas eccleſiam ultra rivum tranſtulit, cæmentoque & lapide conſtruxit IV calend. Maii 1161 ædes in quas Richardus epiſcopus introduxit canonicos, qui ad 30 excreverant die dominica 28 Junii 1170. Hanc eccleſiam benedixit Willielmus Conſtantienſis epiſcopus XIX cal. Febr. 1185, in qua prope chorum ſepulti jacent fundatores Ricardus & Matildis. Pietatem illorum æmulati domini de Humeto cognati, diverſorum Normanniæ monaſteriorum auctores, de Blancalanda quoque optime meriti ſunt. Locus vero *Brocquebeuf* dictus, quem primi habitaverant incolæ, nunc eſt prioratus ſimplex a Blancalanda dependens. Accitos tamen primarios e Domno-Martino canonicos legitur in bibliotheca Præmonſtratenſi. Abbatum ſeriem tum Annaliſta Præmonſtratenſis, tum Neuſtriæ piæ auctor nobis ſubminiſtraverunt, nec minus profuere Johannes Columbi, diverſæque ejuſdem monaſterii ſchedæ.

ABBATUM SERIES.

I. PRIMI ſeu abbatis, ſeu ſuperioris, ignoratur nomen, quia forte quarto poſt electionem anno minus utilis repertus, lubens ipſe ceſſit, fratribuſque auctor fuit, ut ſequentem eligerent.

II. Ranulfus de Roncheia prior *de Brocquebeuf*, qui ut eſſet abbas prius nunquam adduci potuerat, noviſque incolis ſuaſerat ut alium ſuperiorem deligerent & ad priſtinam habitationem ſuam unico cum ſocio redierat, ipſo cedente vix ac ne vix quidem ut eligeretur aſſenſum præbuit. Factus ſic abbas cœmeterium ultra rivum *de Neaudouil* conſecrari fecit die 28 Junii 1160. Inſequenti anno eccleſiam cæmento & lapide fundavit ibidem IV cal. Maii 1161. Hujus loci ædificio cum per ſexennium fidelem dediſſet operam, viam univerſæ carnis ingreſſus eſt VII cal. Auguſti 1167.

III. Petrus I, Poëta dictus ab arte poëtica quam callebat, communi fratrum aſſenſu IV nonas Nov. 1167 Ranulfo ſucceſſit Ranulfi diſcipulus. *Tertio ab eo quo electus eſt anno, Incarnationis vero Dominicæ anno 1170, in vigilia apoſtolorum Petri & Pauli, die Dominica, commiſſum ſibi gregem, qui uſque ad triginta excreverat, de illa ut videbatur vili manſione in novam quam multo labore & ſudore*

Digitized by Google

vultus ſui conſtruxerat ..... prædictus per manum A
epiſcopi præfati introduxit, qui fratribus in eccleſia
introductis eadem die tria altaria in ea conſecravit,
primum in parte Auſtrali in honorem S. Petri apoſ-
tolorum principis & omnium apoſtolorum, ſecundum
in eadem parte in honorem B. Martini & omnium
pontificum, tertium in parte Aquilonis in honorem
S. Blaſii & omnium martyrum. Ipſa demum eccleſia
ſedente Petro dedicata eſt a Guillelmo Conſtantienſi
epiſcopo feria ſecunda, XIX cal. Feb. an. 1185,
pontificatus Lucii papæ III anno 4, regni Henrici
Anglorum regis an. 31. Occurrit Petrus anno
ſequenti in chartis Montis S. Michaelis. Tran-
ſegit an. 1192 cum monachis Exaquienſibus, B
quorum in chartulario reperitur an. 1202. Ar-
biter eligitur an. 1206 cum V. epiſcopo Con-
ſtantienſi inter abbatem & monachos Vallis
Richerii & R. Fiſcannenſem abbatem in præ-
ſentia J. Lexovienſis decani. Nominatur in do-
natione facta monaſterio anno 1211. Nonnulla
dedit hoſpitali Conſtantienſi menſe Oct. 1213.
Ceſſit anno eodem cal. Dec. in gratiam ſequentis,
& deceſſit 5 Januarii 1217.

IV. Robertus I de Ravenovilla, cujus mortis
dies annotatur in catalogis 25 Aprilis 1217.

V. Petrus II occurrit an. 1222 in chartulario.

VI. Nicolaus I de Sturvilla obiit 2 Martii C
1232.

VII. Petrus III *de Baudienville* ceſſit anno
1247, ex Johanne Columbi.

VIII. Robertus II *Hairon* abbas menſe Sept.
1247, abdicat 13 Maii 1253, defunctus 16
Nov. anni ejuſdem.

IX. Thomas I de Sancta-matre-Eccleſia vico
ejuſdem nominis vulgo *Sainte-mère-E'gliſe*, Rex
etiam dictus a Johanne Columbi, vita functus
eſt IV idus Sept. 1262, aut 27 Oct. 1260.

X. Petrus IV de Sancta-matre-Eccleſia poſt
Thomam reponitur in veteri catalogo.

XI. Guillelmus I *Aubert* de Sancta-matre- D
Eccleſia, ex Johanne Columbi, electus 1260,
& defunctus 14, 19 & 20 Nov. 1271.

XII. Thomas II *Fabien* memoratur annis
1275 & 1277 in chartis Exaquii. Obiit autem
29 aut 30 Aug. 1298.

XIII. Robertus III *Hardy* pacem iniit cum
Guillelmo abbate Montis-ſancti-Michaëlis ſuper
decimis territorii *de Rotour* anno 1302, & poſt
33 regiminis annos, obiit 1 Junii 1331, ut
legitur in ejus tumulo.

XIV. Johannes I *Pitebout* obiit XVI cal.
Febr. 1337, ex necrologio Exaquii & ejus
epitaphio. E

XV. Guillelmus II *de Creſal* vita ceſſit 4
Sept. 1349.

XVI. Nicolaus II *de la Bonneville* anno eodem
ſubrogatus, naturæ debitum ſolvit 26 Auguſti
1362.

XVII. Albinus *le Roux* defunctus eſt 2
Aprilis 1377.

XVIII. Thomas III de Inſulis defunctus
legitur 26 Auguſti 1400 in necrologio Bello-
ſanæ & 22 Junii 1412 in catalogis.

A XIX. Ricardus in Neuſtria pia & Annalibus
Præmonſtratenſibus, hic forte extra ordinem
collocatus, obiit XII cal. Nov.

XX. Thomas IV *de S. Lo* pontificalibus
infulis donatus a Johanne papa XXIII anno
1413, in Angliam ſeceſſit cum ſanctorum reli-
quiis, vaſis ſacris & veteribus chartis, ibique
novem annis manſit, unde demum redeundi
copiam ab Henrico VI Angliæ rege obtinuit an.
1430. Obiit 25 Febr. 1446, hic eſt 1447.

XXI. Thomas V *de S. Lo* prioris germanus
vel nepos, ad dicendam regi fidem moras obti-
nuit anno 1450. Defunctus legitur 8 Octobris
B 1452 in necrologio Belloſanæ, & 8 Septemb.
1461 in catalogis.

XXII. Nicolaus III *Mulot* regi præſtat
fidem 10 Novemb. 1461. Dedit candelabrum
æneum chori 1473. Abbatis dignitatem depo-
ſuit 1476, mortuus eſt 7 Februarii 1483 cum
hoc epitaphio.

Hac ſub pyramide nunc ſunt tria corpora patrum,
Quorum ſub clamyde prior exemplaria fratrum
Exhibuit, ritus hic ampliat, arteque donis
Eccleſiæ dictus Nicolaus Mulot *in annis*
M. ſemel & C. quater decies octo unum ter
Eſt obitus annus, ſed ſeptimus ac Februarius.

XXIII. Petrus V *Pitebout* memoratur anno
1480 4 Nov. in chartis authenticis D. *de Gai-*
gnieres. Defunctus eſt 6 Februarii 1485, ex
ejus epitaphio.

Corpus ab hac petra Petri Pitebout *oneratur.*
Qui leget hæc metro, roget nunc luce fruatur;
Huic qui præceſſit, nam præſciit intima morum,
Horum conceſſit jus mitræ canonicorum.
Deceſſit juvenis, mitram tenuit modo ſenis
Annis, ſol Februo radiabat lumine ſexto.

XXIV. Robertus IV *Roſſelins* mortuus
dicitur 4 Martii 1501.

XXV. Petrus VI *le Fevre* obiit X calendas
Julii 1507 cum hoc ſepultus epitaphio.

Hic Petrus latuit fabri maſſa ſub eadem
Abbas qui patuit; quinis febre quadam
Succubuit fatis, ſacra ſumens tunc bene gratis.
Menſis ut intendas Julii decimoque calendas
Quingentis annis ſeptenis milleque junctis
Hic obiit, in ſcannis tribus his ſit gloria ſuis.

XXVI. Laurentius *Mulot* electus 22 Junii
1507, dedit Moyſen æneum chori an. 1519.
Memoratur 14 Febr. 1522 in chartis archiepiſ-
copatus Rotomagenſis. Obiit 1 Febr. 1525, al.
1526 13 Apr. ex ejus tumulo, inquit Arturus.
Ceſſit vero 1535, ex Johanne Columbi, &
obiit 2 Februarii.

XXVII. Nicolaus IV *le Maître*, cedente Lau-
rentio abbate 1535, ceſſit ipſe in gratiam ſequen-
tis 23 Ap. 1539, al. 1537, obiit 5 Maii aut Jun.
1539, al. 22 Maii 1537, ex ejus epitaphio.

XXVIII. Nicolaus V *le Maitre* ex Hugue- A villa oriundus, ſuperioris germanus, abbas 16 al. 22 Maii 1539. Memoratur in actis capituli generalis 1539. Obiit ex Arturo 25 Aprilis 1557.

XXIX. Franciſcus I *de Bouillers* Mannæ in Provincia dominus, commendatarius ceſſit an. 1575 in gratiam ſequentis ſub annua 1800 librarum penſione. Fit poſtea epiſcopus Forojulienſis, t. I, col. 441.

XXX. Philippus I *Trouſſey* ex priore abbas, & poſt epiſcopus Porphyrienſis & ſuffraganeus Conſtantienſis, abbatis ædes exſtruxit, in quibus a militibus fœderatis occiſus eſt 25 Mai 1590. B

XXXI. Franciſcus II *Trouſſey* Philippi germanus, eo cedente jam abbas 1589, obiit 22 Febr. 1614, ex epitaphio.

XXXII. Philippus II *Trouſſey* Franciſci nepos, cui patruo epitaphium erigendum curavit, ſucceſſit per ceſſionem N. *Phelippeaux* a rege nominati factam ſub penſione 1200 librarum. Regularium poſtremus obiit 11 Febr. 1646.

XXXIII. Hieronymus *Grimaldi* primus abbas commendatarius a rege deſignatus, ceſſit an. 1648. De eo jam diximus, t. I, col. 339.

XXXIV. Joſephus *Zongo Ondedei* 1 Jan. 1649. Ceſſit quoque in favorem ſequentis menſe C Auguſto 1651. *Vide* t. I, col. 443.

XXXV. Johannes-Vincentius *de Tulles*, Vaurenſis epiſcopus, annua 5000 librarum penſione gravatam excepit commendam 1651, & obiit 4 Decemb. 1668.

XXXVI. Franciſcus III. *de Caillebot de la Salle* nominatus a rege 18 Dec. 1668, ceſſit 1 Oct. 1671.

XXXVII. Melchior *de Harod* Marchio *de S. Romain* a rege donatus eſt commenda 1 Oct. 1671, qua ceſſit 1 Oct. 1672.

XXXVIII. Johannes-Baptiſta *Boyer* canonicus Pariſienſis, nominatus a rege ultima Oct. 1672, obiit menſe Nov. 1685.

XXXIX. Franciſcus IV *le Vaſſeur* filius marchionis *de Coignée*, nominatus eſt 29 Martii 1687.

XL. Egidius-Bernardus *Raguet* deſignatus 2 Aug. 1721 ceſſit 1723, poſt abbas Eleemoſynæ priorque Argentolii.

XLI. N. *de Lormande* deſignatur exeunte Octobri 1723.

XLII. N. *d'Inteville* renunciatur 12 Aprilis 1738, & tranſiit ad Liſkam Bolonienſem, anno 1748.

XLIII. N. *Prevoſt* Heſdinienſis ex priore regulari nominatus eſt a rege abbas 2 Martii 1748.

ADDENDA huic tomo & corrigenda.

Col. 115. C. 6. Nicolaus *de Saulx-Tavannes* Ludovici XV regis Francorum gratia ſacro cardinalium collegio a Benedicto XIV ſummo pontifice adſcriptus eſt an. 1756 die 5 Aprilis.

Col. 117. A. 6. Richardus occurrit in chartis Gemeticenſibus.

Col. 185. B. 12. Baltaſar-Henricus *de Fourcy* abbas S. Wandregiſili obiit Pariſiis 24 Aprilis D 1754 annos natus 80, & ſepultus eſt in eccleſia parochiali S. Gervaſii die 26 ejuſdem menſis. Huic poſt aliquantam intermiſſionem ſucceſſit

LXXIV. Fredericus-Hieronymus *de Roye de la Rochefoucauld*, e Franciſco *de Roye de la Rochefoucauld* & Catharina-Franciſca *d'Arpajon* parentibus 16 julii 1701 natus, abbas S. Romani Blavienſis menſe Nov. 1717, Belli-portus menſe Maio 1722, prior Lanvillæ Engoliſmenſis & Boni-nuncii Rotomagenſis, Pontiſaræ major vicarius archiepiſcopi Rotomagenſis, abbas Belliloci Virdunenſis, per ceſſionem cardinalis *de Gêvres* nominatur a rege archiepiſcopus Bituri- E cenſis 27 Januarii 1729, admittitur Romæ in conſiſtorio 6 Julii, & conſecratur 7 Auguſti ejuſdem anni in ſacello Theatinorum Pariſienſium ab archiepiſcopo Rotomagenſi, cooperantibus Laudunenſi & Bellovacenſi præſulibus. Regi ſacramentum dixit 14 Auguſti ejuſdem anni. Prior Caritatis ad Ligerim, coadjutor Cluniacenſis eligitur 1738 die 29 Septemb. tum ipſe abbas Cluniaci poſt obitum Henrici-Oſwaldi cardinalis *de la Tour d'Auvergne*. S. R. E. cardinalis anno 1747; Johanni-Franciſco *Boyer* veterano Mirapicenſi epiſcopo defuncto 20 Auguſti 1755 ſufficitur a rege ut dignos ad eccleſiaſtica beneficia quæ regii juris ſunt, deligat, donaturque ipſe abbatia S. Wandregiſili 15 Novembris 1755.

Col. 185. C. Alteram hanc abbatum Gemeticenſium hiſtoriam ab erudito ſodali noſtro N. *Dubuſt* loci monacho ex veteribus monaſterii documentis accurate contextam, ac nuper ad nos ab ipſo tranſmiſſam prelo ſubjicere conſtituimus, ut ad eam quam ſupra typis mandavimus foret additamentum.

GEmeticum, alias Gemedicum Vnnedica & Gimegiæ dictum, locus eſt in pago Rotomagenſi ſitus ad ripam Sequanæ, quæ eum fere totum cingit ac peninſulam facit. Silveſtri frondium coma, multiplicibus arborum frugibus, odoriferis hortorum floribus, virentibuſque pratorum arridet graminibus. Ibidem caſtrum condiderant antiqui, quod cum Filibertus Eluſano territorio oriundus, una cum terris, ſilvis, aquis, aquarumque decurſibus a Chlodovæo juniore Francorum rege, opitulante conjuge ejus Bathilde, petiiſſet ac obtinuiſſet, celebre ibi quinque circiter leucis ab urbe Rotomago monaſterium a primo lapide fundavit conſtruxitque, ac Deo ſub regula S. Benedicti famulantium monachorum nobili

Digitized by Google

ornavit congregatione anno Domini 654, ut patet ex Mabillonio & pluribus aliis. Gemeticum recentiores quidam a gemma vocatum arbitrantur, quia ut gemma in annulo, ſitu & ubertate fructuum rutilat; quidam a gemitibus monachorum qui illuc pro ſuis gemunt offenſis, ut in flammis ultricibus non ſint gemituri; alii denique cœnobium S. Petri de Gemellis enervatis appellant, propterea quod filii duo Chlodovæi & Bathildis natu majores perduellionis in patrem rei præciſis poplitum & brachiorum nervis, navi ſuper Sequanam impoſiti Gemeticumque appulſi illic ſanctæ converſationis habitum quæſierint & a beato Filiberto perhumaniter accepti ſuſceperint. Verum hæc mendoſe dicta ex eo collige, quod locum in quo ſitum eſt monaſterium vetuſto vocabulo Gemeticum nuncupare conſueviſſet antiquitas. Ab ipſo ingreſſu, ducentorum nonaginta pedum in longitudine, in latitudine quinquaginta duplex ad meridiem dormitorium, triplicemque ad eurum baſilicam Gemeticenſes habuere monachi. Sed quo tempore, quove ab epiſcopo triplex illud templum conſecratum fuerit, penitus incompertum noſque divinare piget. Potior tamen illa ſententia quæ circa annum 656 ab Audoëno factam conſecrationem memoraret. Patroni præcipui ad annum 851, quo funditus ab Haſtingo Normannorum duce everſum eſt monaſterium, beatiſſima Virgo Maria, Petruſque apoſtolorum princeps, qui etiam nunc titularis agnoſcitur, cum Dionyſio martyre & Germano Pariſienſi epiſcopo; quibus poſt factam anno 940 a Willelmo cognomine longa ſpata reſtaurationem, decurſu temporum ut minus principales accenſiti ſunt ſancti Filibertus & Aicadrus abbates, Hugo itidem abbas & archiepiſcopus Rotomagenſis & Valentinus Interamnæ in Italia epiſcopus & martyr, cujus ſacrum caput a ſexcentis & amplius annis inde huc aſportatum magna devotione recolitur. Gaudebat inclytum cœnobium ante primam ſui cladem plurimis ſanctorum reliquiis, quæ vel flammis tunc abſumptæ ſunt vel a fugientibus monachis alio, uti corpora ſanctorum Aicadri & Hugonis Haſpram in agro Cameracenſi delatæ, vel reconditioribus locis abditæ, quam ut hactenus detegi & reperiri potuerint. Pluribus etiam poſt erectionem quam noſtris temporibus nobilitatum conſtat ex inventariis non paucis, ſed ab iis maxima ex parte ſub Carolo IX ſacrilegus & effrenis hæreticorum furor minime abſtinuit. Quæ ſuperſunt & quibus ditatur, inſigniores ſubjicimus. Capita ſanctorum Valentini & Leodegarii epiſcoporum & martyrum argenteis capitibus incluſa. Oſſa quædam & cineres ſancti Filiberti in perelegans ſcrinium argenteum, ædiculæ quadratæ formam referens, rotundoque faſtigio aſſurgens, cleri & populi vicinarum parochiarum maximo concurſu an. 1670 impoſita. Brachia ſanctorum Aicadri & Hugonis argenteis brachiis inſerta, particula veræ Crucis alteri pariter argenteæ Cruci indita, imagines duæ ex argento unum fere pedem altæ, quarum una ſancti Laurentii martyris, altera ſanctæ Bathildis reginæ os exiguum continet, maxilla ſancti Hieronymi eccleſiæ doctoris ſcrinio argenteo & cryſtallo pellucido decentiſſime condita. Alias complures ſanctorum exuvias prætermittimus, quæ pro ſua dignitate eo quo par eſt honore variis thecis aſſervantur & coluntur. Cætera quæ ad hiſtoriam monaſterii ſpectant, ſingulos abbates decurrendo proſequemur, ac paucis quid rerum ante everſionem, quid poſt reſtaurationem tum ipſi tum monachi egerint, aperiemus.

A

B

C

D

E

Abbatum Series.

I. Primus auctor cœnobii Gemeticenſis idemque primus abbas exſtitit ſanctus Filibertus, qui a Filibaudo patre Aturenſium eccleſiæ præfecto in aulam Dagoberti miſſus ipſamque ſapienter exoſus, ad Reſbacenſe monaſterium Deo militaturus convolavit; cujus etiam loci, defuncto Agilo, communi omnium fratrum conſenſu abbas electus eſt. Sed eoſdem brevi adverſarios expertus, varia cœpit luſtrare cœnobia ut eorum ſacras ediſceret inſtitutiones. Quibus peractis peregrinationibus, hoc capitale, ut vocant, monaſterium conſtruxit. Ea fuit ſanctiſſimi viri prudentia, ea virtus virtutiſque opinio, ut alii abbates ſua monaſteria relinquerent, vel probatiſſimos monachos ad eum dirigerent, ut ſub ejus magiſterio ac diſciplina perfectam vitæ monaſticæ normam addiſcerent. Moris etiam erat viro ſancto electos e monaſterio fratres ad exhortandos circumquaque populos dirigere, imo & trans maria ad redimendos captivos cum onuſtis regio munere & fidelium largitate navibus mittere. Unde factum eſt ut monachorum numerus ad nongentos ipſo adhuc ſuperſtite excreverit. His annumeratur ſanctus Sidonius natione Hibernus, qui cum cellerarii munus aliquandiu prudenter obiiſſet, a beato Audoëno a quo impenſe diligebatur, monaſterii in Caletenſi regione, cui poſtea nomen dedit, regimini præfectus eſt.

Jam Pauliacenſe virginum aſceterium ordinaverat Filibertus, jam multis inclaruerat virtutum & miraculorum fulgoribus, ac etiam prophetiæ dono, cum depravatos Ebroini mores liberius reprehendens, anno 674 ejus factione ab epiſcopo ſuo & amico primum Rotomagi in carcerem truſus, deinde in exilium ad Anſoaldum Pictavorum antiſtitem abire compellitur; quod cœnobii inſtruendi cauſa accidiſſe narrat Mabillonius. Equidem perſpecta ejus ſanctitate Anſoaldus, cum Eremi vaſtitatem quærentem ſecum in urbe retinere non valeret, in inſula maris Pictonici Hero ſeu Herio monaſterium ædificavit, eique, vocatis e Gemetico monachis, regendum commiſit. Interea Ebroino circa annum 681 interfecto, Audoënus mitigatus Filibertum, miſſis nunciis, in cœnobium Gemeticenſe revocavit, & cum eo, tota gratulante provincia, in concordiam rediit. Sed piiſſimus abbas, exſtructo a fundamentis Montivillarenſi parthenone, arctioris ſolitudinis deſiderio inflammatus, ſuadente Anſoaldo, qui ſe ejus conſiliis totum permiſerat,

annuente Audoëno, lugentibuſque monachis, in Herum inſulam reverſurus denuo proficiſcitur. Tum Quinciacum veniens, ibique accepto conſilio unum de diſcipulis ſuis electum, Aicadrum nomine, Gemeticum dirigens ut in ſui abſentia paſtoris vices gereret, ipſe demum in Herenſe monaſterium reverſus, ibidem XIII cal. Septemb. anni 684 quievit in Domino.

II. Aicadrus S. Filiberti diſcipulus & ſucceſſor, Anſcario & Ermena piis ac nobilibus apud Aquitanos parentibus Pictavis natus eſt. Adoleſcens Ansfrido monaſterii S. Hilarii in eadem urbe monacho inſtituendus traditur. Inſtitutus autem in Anſionenſi monaſterio monachum induit, ubi ad tam ſublimem ſanctitatis gradum evectus eſt, ut ſub ipſum religionis ingreſſum jam innumeros variis languoribus affectos ſanaret. Novos ſubinde de perfectionis culmine conſcendendo ſtimulos admoveri ſibi perſentiens, ſancti Filiberti inſtituto ſe ſubdidit in Quinciaco cœnobio a ſuis parentibus exſtructo, & colonia Gemeticenſium monachorum a ſancto Filiberto tranſmiſſa ornato. Eidem præeſſe juſſus, admirabili vitæ ſanctimonia in dies refulſit. Is erat Aicadrus, cum ſanctiſſimo patri Filiberto ſubſtitutus eſt in Gemeticenſi monaſterio, ubi expleto quinto regiminis ſui anno, præmiſſiſque una die in cœlum quadringentis quinquaginta monachis, anno 687 migravit ad Dominum.

III. Aicadro abbati ſuffectus eſt vir venerabilis vitæ & ſummæ ſimplicitatis Coſchinus, quem chronographus Centulenſis, lib. I, cap 26. ex majorum relatu ſancti Filiberti diſcipulum fuiſſe tradit, eundemque poſt Ocioaldum ſancti Richarii in Centulenſi Monaſterio ſucceſſorem. Docet idem chronographus juſſu Coſchini, ad incitamenta virtutum & ædificationem animarum, ſancti Filiberti vitam a monacho Gemeticenſi anonymo fuiſſe deſcriptam, vero quidem ſed inculto ſermone, ut & ſimpliciores ex lectione admodum plana fructum uberiorem perciperent. Hanc edidit Mabillonius noſter in act. SS. ord. S. Bened. ſæc. II. pag. 816. Quanta religione Gemeticum rexerit Coſchinus, quantamque ſui non ſolum apud domeſticos, ſed etiam apud exteros opinionem excitaverit, facile inducitur ex concurſu nobilium ac potentum, qui ad eum confluebant, proprias voluntates cum facultatibus abdicaturi & Chriſto Domino ſervituri. Hac virtutum ejus & diſcipulorum fama excitus inter cæteros nobilis quidam Aurelianenſis, nomine Eucherius, relicta domo rebuſque omnibus ad eum confugit, atque anno 714, inter nongentos monachos * vitam monaſticam ſub ejus diſciplina tam perfecte aggreſſus eſt, ut Suavarico epiſcopo mortuo, Aurelianenſes ſui eum procul degentem, invitum & reluctantem, adhibita Caroli Martelli auctoritate, expetierint impetrarintque epiſcopum. Anno etiam 718, ſub ejuſdem magiſterio, ſanctus Hugo ſe in Dei cultum mancipavit. Obiit Coſchinus ſub finem anni 723.

* Boll. t. III. p. 210.

IV. Hugo Drogonis Campaniæ ducis filius, Caroli ſagaciſſimi principis nepos, ex monacho Gemeticenſi Rotomagenſis archiepiſcopus & Fontanellenſis abbas, Pariſienſem ſimul & Bajocaſſinam eccleſias tenuit, non perverſæ cupiditatis cauſa, aut aliquo ſæculari faſtu, ſed ad procurandam earum eccleſiarum utilitatem, cum ſpiritualem, tum temporalem. Hujus cœnobii poſt Coſchinum regimen ſuſcepit anno 724, & in eo perſeveravit ad annum 730, quo curſu vitæ laudabiliter expleto, deceſſit VI idus Aprilis. Corpus ejus ſepulturæ traditum eſt in eccleſia beatæ Mariæ, cui fiſcum Apuliacum in territorio Rotomagenſi, fiſcum Segiam in Caletenſi, Belniacum & Ambliniacum donaverat.

V. Hildegarius Gemeticenſi monaſterio præfuit ſtatim a morte S. Hugonis, cujus & ſocius & diſcipulus extiterat. Eo moderante anonymus Gemeticenſis monachus libellum de vita ſanctæ Auſtrebertæ ſcripſit.

VI. Ductegangus abbatiæ clavum moderabatur anno 753, quo valide ab Aiſtulfo Longobardorum rege civitas & provincia Romanorum opprimebantur. Eo ſiquidem anno per Ductegangum abbatem Gemeticenſem, Pippinus Francorum rex, Stephano III ſummo pontifici miſit in reſponſis omnem ſe prædicti ſanctiſſimi papæ voluntatem ac petitionem adimpleturum. De eoque in Franciam poſt legationem remeante ſic ſcribit idem pontifex : « Præſens Ductegangus abbas fidelis tuus miſſus, juxta « quod nobis locutus fuit, congruum per eum tuæ « ſublimiſſimæ bonitati in ore ponentes remiſimus « reſponſum, cui & in omnibus credere jubeas ». Romam iterum miſſus anno 758 ad Paulum I Stephani ſucceſſorem, duas ab eo accepit epiſtolas in quarum prima de Pippini valetudine percontatur Paulus ; in altera autem Carolum & Carolomannum hortatur ut majorum veſtigiis inſiſtentes fidem beato Petro præſtent, & Romanam defendant eccleſiam. Conventui apud Attiniacum habito interfuit ſubſcripſitque Ductegangus anno 765.

VII. Landricus occurrit abbas Gemeticenſis anno 787, regnante Carolo magno, a quo juſſus eſt cum Richardo comite ſummam rerum omnium Fontanellenſis cœnobii annumerare. Anno ſequenti idem Carolus imperator, Taſſilonem Bajoariæ ducem, majeſtatis reum legibuſque damnatum, commiſeratione motus in ſancti Nazarii monaſterium retruſit, unde poſt concilium Francofurtenſe an. 794 Gemeticum tranſlatus, ibidem cum Theodone ſub Landrico ſanctiſſime vixit. Gemetici utrumque obiiſſe conſtat liceteque ſuſpicari enervatos illos, ut vocant, in iſto monaſterio ſepultos, quorum tumuli hactenus in oratorio ſancti Petri viſuntur, eſſe Taſſilonem ipſum & Theodonem, qui cum regi ſuo rebelles fuerint atque ideo exulati, ſenili fabulæ materiam præbuerunt in his tumulis duos contineri Clodovæi II & Bathildis filios, qui ob defectionem a patre factam nervis debilitati, & in profluentem Sequanam impoſiti Gemeticum appulſi ſint, eoque loci vitam finierint. Vide Mabillonium in elogio

hiſtorico Taſſilonis, ſeculo tertio Benedict. part. II.

VIII. Adam Gemeticenſi monaſterio præerat tempore Ludovici pii anno 815, ut patet ex diplomate ejuſdem imperatoris ad firmandam venerabili viro & monachis Gemeticenſibus per univerſum Galliæ imperium immunitatem a quibuſlibet teloneis. Hanc chartam rogatu Adæ conceſſam legeſis in novo alphabetho Tironiano.

IX. Helizachar preſbyter canonicus & cancellarius Ludovici pii, multis cœnobiis ea ætate præfuit titulo abbatis, ut mirari deſinamus noſtrorum temporum mores ab iis minime abſimiles. Inter præcipua, quorum adminiſtrationem habuit, recenſentur monaſteria S. Albini Andegavenſis, S. Maximini Trevirenſis, S. Richarii Centulenſis & S. Petri Gemeticenſis, ad cujus regimen anno circiter 820, ob mutuæ, inquit Hariulfus, lib. III, cap. 4, Centulenſes inter & Gemeticenſes dilectionis fraternitatem, aſſumptus eſt. Helizachari meminit S. Benedictus in epiſtola ad monachos Anianenſes, quibus Helizacharum ut patrem & amicum, ad quem ſemper recurrant, venerari præcipit. Ludovico pio triginta & amplius annis plurimum acceptus, poſt habitum Noviomagi conventum, ubi ex præcepto regis juſtitias fecerat anno 830, eidem ſuſpectus ablatis abbatiis exulare juſſus eſt. Ab exilio tribus poſt annis revocatus, ac S. Maximini apud Treviros monaſterio reſtitutus ibidem e vivis circiter an. 837 migravit. Hunc eſſe arbitramur Helizacharum, cui præceptori ſuo Freculphus Lexovienſis antiſtes chronicum dicat, eumdemque de quo Agobardus, t. I, pag. 268; Baluſius, lib. III Miſcell. pag. 166. Amalarius in prologo libri de ordine antiphonario; & Hugo Menardus in concordantia regularum.

X. Angilbertus in elencho abbatum Gemeticenſis monaſterii poſt Helizacharum primus legitur.

XI. Anſegiſus ex Sammarthanis innoteſcit, ſed nullo alio hactenus teſtimonio comprobatur: imo Helizacharo ſucceſſiſſe Fulconem ſatis veriſimile, niſi forte Angilberto & Anſegiſo libera cancellarii abdicatione ceſſerit abbatia.

XII. Fulco archicapellani munere inſignitus anno 830, Gemeticenſis abbatiæ ſedem anno ſequenti adeptus eſt ex D. Martino *Bouquet*, t. 6. Collect. ſcript Gall. pag. 216. Indeque evocatus, juſſu Ludovici pii Remenſem eccleſiam & abbatiam S. Remigii adminiſtrandas accepit.

XIII. Richbodo diſcedenti Fulconi ſuffectus eſt anno 833.

XIV. Baldricus ſucceſſit anno 836.

XV. Heribertus vacanti per obitum Baldrici Gemeticenſi monaſterio præfectus eſt. Laudatur a Mabillonio, t. II, p. 589. Pippini regis Aquitaniæ præceptum obtinuit, quo rex ſumma devotione genitoriſque ſui Ludovici-Auguſti dirigentibus monitis commotus, abſtractas Gemetico poſſeſſiones, quas vel ſuis attribuerat, vel ipſe ſibi aut genitor præripuerat, videlicet in comitatu Toarcenſe villam Tordiniaco & in comitatu A Andegavino manentes ſex liberaliter reſtituit 9 cal. Maii, indictione prima, an. 24 imperii Ludovici ſereniſſimi Auguſti, regni autem ſui 23, id eſt 23 Aprilis an. 837.

XVI. Theodericus interfuit an. 843, indict. 7, regnante Carolo Calvo, generali epiſcoporum ac procerum conventui in villa Germiniaco, ad quam accedens venerabilis Heriricus abbas Corbionenſis monaſterii, a patribus ejus ſynodi petiit pro ſuo monaſterio obtinuitque ſynodales literas quibus Heribertus ſubſcripſit.

XVII. Rodulphus Caroli Calvi avunculus, frater Judith imperatricis quam a Bajoaria in B Franciam ſecutus fuerat, anno 830 velata ſorore & in monaſterium detruſa, ipſe a Lothario & Ludovico patri rebellibus in Aquitaniam Pippino regi ſervandus mittitur. Mortuo Ludovico pio, a quo & revocatus ab exilio fuerat & priſtino gradui reſtitutus, ſeceſſit in abbatiam Centulenſem, quam anno 844 vir egregius tam divina philoſophia quam ſæculari prudentia ornatiſſimus ita ſtrenue gubernavit, ut defuncto Theoderico monachi Gemeticenſes abbatem ſibi elegerint & obtinuerint. Argumenti ſatis eſt ipſum inter & monachos bonorum partitio, quam Carolus confirmavit in Cariſiaco palatio, rogatu monacho- C rum & Rodulphi avunculi ſui Gemeticenſis abbatiæ rectoris 7 cal. Martii, indict. 12. an. 849. Habes hoc diploma in cartario Gemeticenſi & in appendice, t. II, annal. Bened. pag. 754.

Eodem fere tempore Danica gens e ſuis finibus jam dudum egreſſa, Rotomagum irruit, cunctaque inibi ferro igneque depopulatur. Quod cum reſciviſſent monachi Gemeticenſes, quædam ſuarum rerum ſub terra occulentes, quædam ſecum aſportantes, fuga lapſi Deo juvante evaſerunt. Peracta autem Rotomagenſi clade, Sequanica aggrediuntur ora barbari, deſtructiſque hinc D inde tum cœnobiis tum eccleſiis, Gemeticenſe monaſterium tunc vacuum obſident, ſuccendunt & in ſolitudinem redigunt anno Incarnationis Dominicæ 851. Hac itaque peracta everſione, inquit Guillelmus Gemeticenſis, lib. I, cap. 6, « locus, qui tanto honoris ſplendore diu viguerat, exturbatis omnibus ac ſubverſis domibus, cœpit eſſe cubile ferarum ac volucrum ». Non defuere tamen his temporibus, qui vel ob immenſas monaſterii poſſeſſiones, vel etiam veræ pietatis in monachos qui Haſpras Cameracum inter & Valentianas receſſerant intuitu, titulum abbatis aut ambierint aut oblatum acceperint.

E XVIII. Gauſlinus idem fortaſſe qui ſancti Germani monaſterium regebat, Gemeticenſis memoratur abbas in præcepto Caroli Calvi pro commutatione inter Gauzlinum Gemeticenſem abbatem commendatarium & virum illuſtrem Warnarium facta de quibuſdam prædiis in pago Vilcaſſino. Actum ad inſulas ſuper Matronam in expeditione hoſtili, pridie cal. Feb. indict. 10, an. 22, regnante Carolo glorioſiſſimo rege; hoc eſt 31 Januarii 862, quo Rodulfus abdicatis abbatiis cœleſtem vitam agebat in monaſterio ſancti

Digitized by

ſancti Richarii, ubi paſſione colica hominem exuit anno 866. Gauſlinus epiſcopus Pariſienſis factus vixit ad annum 886. Huic ſucceſſere

XIX. Codimus.

XX. Ludovicus.

XXI. Velpo ſeu Guelfo, quem veteres catalogi in devaſtatione monaſterii ſub Haſtingo Normannorum duce cum nongentis monachis occiſum ferunt; ſed quî audiendi ſint patet ex ſupra dictis.

XXII. Martinus quem Dudo necnon Mabillonius noſter *Sanctum* appellant, reſtaurato Guillelmi Longæ-Spatæ curis & munificentia Gemeticenſi monaſterio, adductis ſecum a S. Cypriano Pictavienſi duodecim monachis, prælatus eſt anno 940. Interea piiſſimi reſtauratoris ſtudio & diligentia, Martino & monachis ejus, quorum numerus in dies augebatur, reſtituta ſunt Gemeticum & quidquid ad illud pertinere videbatur in pratis, vineis, ſilvis & piſcariis, cum eccleſia Ennevillæ & Maſnili quod dicitur Tractus, Davidi villa & Durclarum cum omnibus appenditiis ſuis & molendinis, tertia pars S. Martini de Spineto in omnibus terris & eccleſia, molendinum unum apud Calidobeccum, Nutrivilla ſuper Sequanam, portus in eadem Sequana qui dicitur Tutus, Quelibos, Vamburgum cum eccleſia & portu, & teloneo & quidquid ex iis ad fiſcum pertinere poteſt, Goyacus & Valſiardum, & alia plurima quæ expenduntur in carta Richardi II Normannorum ducis. Guillelmo e vivis maturius ſublato, cum ſibi in Gemeticenſi monaſterio, quod tribus annis pie ac ſancte rexerat Martinus ſucceſſorem elegiſſet, proprium S. Cypriani monaſterium redux, ibidem anno ſequenti 943 diem clauſit ſupremum. Vide Tom. II Galliæ Chriſtianæ, col. 1231.

XXIII. Anno ſeu Anna Miciacenſis monachus, ob liberiorem ſuorum vivendi rationem, primum Haſpras in Cameracenſi agro, tum Gemeticum ad B. Martinum confugit, cui diſcedenti ad reſtaurandum S. Johannis Angeriacenſis monaſterium, omnium calculis ſuffectus eſt. Hujus abbatis temporibus regularis ordo a prædeceſſore reſtitutus ferventiſſime viguit. Per hunc enim venerabilem patrem monachi ſub ſtrictæ regulæ palæſtra cuſtodiebantur ſacrarum litterarum ſtudiis, labore manuum ac divina contemplatione exercitati. Verum non multo poſt Alberti & Azenerii, qui fratrem ſuum propius habere cupiebant, precibus & lacrymis Aureliam evocatus atque ab Ermentheo epiſcopo Miciacenſi abbatiæ commiſſus, Gemeticenſes orphanos reliquit, ſibique non reverſuro ſucceſſorem eligendi liberam tradidit poteſtatem. Vide Mabill. act. SS. Bened. ſæc. v, pag. 362.

XXIV. Rodericus Gemeticenſis monachus idem monaſterium procuravit an. 944. Homo valde idoneus multo vixit tempore ex veteribus ſyllabis Gemeticenſium abbatum, ſed nulla ejus geſta nobis nota ſunt. Nondum e vivis exceſſerat an. 983. Annal. tom. IV, pag. 16.

XXV. Robertus eo nomine primus tempore Richardi primi Normannorum ducis præerat circa an. 986; commutationi de Tortoniaco & Longa-villa inter Gemeticenſes & Burgulienſes monachos factæ anno 1012 una cum quatuor monachis ſubſcriptus legitur. Obiit anno 1014, quo ei ſucceſſit

XXVI. Theodericus beati Guillelmi Divionenſis diſcipulus, patria & ipſe Divionenſis, & ab eo prior Fiſcanni quod reformaverat conſtitutus. Inter teſtes apponitur diplomati Richardi II Normannorum comitis pro Carnutenſi ſancti Petri monaſterio. Memoratur etiam in chronico Cameracenſi, lib. II, cap. 29 an. 1024 Haſprenſem cellam Gemeticenſibus hactenus ſubjectam, Anglicuriæ villæ pagi Belvacenſis permutatione facta, Vedaſtinis ceſſiſſe; quod & Aubertus Mirræus ex notis Ludovici abbatis refert in diplomat. Belgicis, tom. I, cap. 31. Idem an. 1027, menſe Auguſto, indictione octava, regnante Roberto Francorum rege an. 38, privilegium accepit ab eodem Richardo pro confirmatione & tuitione omnium Gemeticenſium bonorum, quæ vel ipſe vel anteceſſores ſui B. Mariæ ſanctoque Petro tradiderant, ex autographo Gemeticenſi. Laudatur adhuc in charta Drogonis Ambianenſis patriæ comitis pro reſtitutione Geneſtæ villæ, quam Robertus abbas, urgente ſæcularium militia, Valtero prædicti Drogonis avo, ut ex ea terra ſibi fieret contra adverſarios advocatus, commiſerat; ſed mundanæ legis ſucreſcente uſu ſuperfluo, cœpit illa diverſi cenſus innumero ritu ad votum advocatorum fatigari; unde vir bonæ memoriæ Theodericus abbas miſeriæ incolarum condolens, & eam intima compaſſione ferens, comitem adiit, ſuiſque precibus tantæ ſuperſtitionis abdicationem ea lege obtinuit, ut tres monachos in prædictæ Geneſtæ villæ monaſterio aſſidue futuros deinceps permitteret. Actum apud caſtrum Mellantum anno ab incarnatione Domini 1030. Hic ad monachatum recepit ſanctum Theodericum, qui poſtea factus eſt primus abbas Uticenſis. Huic & Albertus dives ſenioris Alberti filius & Annonis nepos vetus Vernolium, quod monachus Gemeticenſis cum prioratibus Domnæ-Mariæ in pago Beliſmenſi & S. Martini de Boaſla in Pinceſiaco donaverat, Miciacenſis abbas confirmavit. De eo agunt chronicon ſancti Benigni Divionenſis, ſpicileg, tom. I, pag. 44. Ordericus Vitalis & Mabillonius tomo IV annal. paſſim. Fato functus eſt circa finem anni 1027, vel ſaltem ineunte 1028, ut liquet ex præcepto Roberti regis pro ſucceſſore, cui ſubſcribunt Henricus rex non ante annum 1027 coronatus, & Richardus III Normannorum comes, quem anno ſequenti conſtat veneno ſublatum.

XXVII. Guillelmus I, ex priore Gemeticenſi abbas electus, laudatum privilegium accepit apud Silvanectenſem urbem pro reſtitutione Montiteræ terræ quam Albertus Cretellenſis caſtri dominus violenter invaſerat. Aliud præceptum obtinuit a Valeranno Mellenti caſtri comite, qui ob quaſdam ſui patrimonii poſſeſſiones

in Normannicis partibus a Roberto duce ablatas, A ut illatam compenſaret injuriam, S. Martini alodium de quo ſuperius, ſuæ ditioni ſubjecerat. Quod Albertus Miciacenſis abbas necnon pater Gemeticenſis cœnobii Guillelmus audientes, comitem illico adierunt, datiſque decem nummorum libris, ab eo impetrarunt ut prædictus locus nunquam per eum nec per ſuos heredes ac eorum ſucceſſores exinde detrimentum ſuſtineret. Acta eſt hæc deſcriptio Henrici regis temporibus, an. circiter 1033. Superſtes fuit ad annum 1037.

XXVIII. Robertus II dictus *Champart*, Guillelmi conſanguineus & ab eo ſucceſſor deſignatus, ex monacho Gemeticenſi in abbatem B aſſumitur anno 1037. Recenſetur vir alti ingenii conſiliique Robertus in charta Willelmi comitis territorii quod nuncupatur Talohu, gallice *le Talou*, qua prædictus comes pro Willelmi ducis ſalute animæque ſuæ & Hugonis Bajocenſis epiſcopi redemptione Deo ac S. Petro monachiſque illius in Gemetico monaſterio partem ſilvæ Brothonii concedit anno 1038. Robertus quidam aſſentientibus filiis anno 9, regnante Henrico rege, huic abbati alodium dedit in pago Ebroicenſi prope Valſiardum, loco *de Cupinne*. Curis ejus & parcimoniæ tribuitur novæ Dei Genitricis baſilicæ conſtructio, cujus fundamenta an. C 1040 jecit, atque ad eam perficiendam quidquid ubique acquirebat delegavit. Exulabant per id tempus in Normannia Alfredus & Eduardus Eteldredi regis Angliæ, non Canuti, ex Emma filii, queis Robertus in quantum poterat adjutorium impendit. Cujus beneficii memor Eduardus, cum in Angliam, mortuo fratre an. 1043 rex coronandus rediret, eum ſecum abduxit, regiiſque conſiliis ita adhibuit, ut Robertus ſolio tenus a rege differret. Seq. anno Alvodo in ſede Londinenſi ſubrogatus, Gemeticenſi monaſterio multa contulit ornamenta cum ſacramentorum libro aliiſque innumeris codicibus in bibliotheca D huc uſque aſſervatis. Cantuarienſem demum eccleſiam adeptus, vix biennio tenuerat, cum per Godvinum comitem quaſi ſtatum regni ipſe ſuique conturbarent inſimulatus, pro ſua cauſa ſedem apoſtolicam appellavit anno 1052. Peracto autem itinere, acceptiſque litteris commendatitiis, Gemeticum rediens morbo correptus ibidem interiit. Jacet in ſanctuario ad latus ſiniſtrum majoris altaris eccleſiæ quam ipſe extruxerat.

XXIX. Godefridus eidem Roberto Londinenſi præſuli ordinato ſucceſſerat anno 1044. E Eodem Godefrido abbate Rogerius de Montegomerii confirmavit donationem quam quidam ejus fidelis Goisfredus nomine, filius Gotzelini *Srantuin*, præſentem vitam omnimodo deſpiciens, futuramque acquirere deſiderans, Spiritu ſancto inſpirante, Gemeticenſi cœnobio fecerat de quodam alodio ſuo apud villam Fontanas in ditione ipſius Rogerii ſito, cum monachicum Gemetici habitum ſuſciperet. Pro cujus donationis libertate & immunitate accepit Rogerius a Godefrido illius loci abbate & ab ipſo Goisfredo unum equum triginta librarum necnon unum *Halbere* ſeptem librarum. Hæc eruimus ex authenticis literis hac de re, abſque temporis quidem nota, ſed non ſerius anno 1049 confectis, ut inferius patebit.

XXX. Robertus III Godefridi ſucceſſor occurrit anno 1050 quo Robertus de Grentemaiſnilio & Hugo germani fratres, inſtaurato Uticenſi monaſterio acceptaque eligendi abbatis licentia, Gemeticum ſe contulerunt, & a domno Roberto ejuſdem eccleſiæ abbate, Theodericum monachum ad abbatiæ ſuæ regimen exquiſierunt, Uticumque una cum Rodulfo & Hugone cantore aliiſque idoneis fratribus, permiſſu patris adduxerunt *. ** Ord. Vital. lib. III, pag. 461.* Privilegium immunitatis a quocumque teloneo & conſuetudine apud Mellentum obtinuit Robertus ab Hugone Galeranni filio ejuſdem loci comite an. 1056, menſe Octobri. Idem abbas & cuncta Gemeticenſis congregatio anno 1060 terram *de Littehot* Hugoni cuidam de Monteforti quandiu viveret gratis tradidere. Perfectam hoc anno 1067 ſanctæ Mariæ baſilicam Robertus dedicari curavit a Maurilio Rotomagenſi archiepiſcopo, aſſiſtente Balduino Ebroicenſi antiſtite & Guillelmo Normannorum duce calendis Julii. Regnante Philippo Francorum rege anno 1077, Galterius quidam Paganus nomine eidem Roberto abbati decimam dedit vinearum in parochia S. Petri de Meſiaco, & pretium quod ſolebat a Gemeticenſibus exigere pro palo ſeu paxillo a quo navis ſive baccus eorum religabatur. Non ergo audiendi ſunt qui Mabillonio perſuaſere Guntardum ab anno 1072 Gemeticenſe monaſterium procuraſſe. Sub utroque floruit Guillelmus Gemeticenſis Normannorum hiſtoricus.

XXXI. Sanctus Guntardus ex Fontaneſlenſi cœnobio electione ſapientum aſſumptus, juxta Ordericum Vitalem, lib. IV, pag. 529, poſt obitum Roberti Gemeticenſibus rector datus eſt circa annum 1078. Spiritualis doctrinæ pabula commiſſis ovibus ſtudioſe impendens, ordiniſque monaſtici rigorem viriliter tenens, manſuetos & obedientes ut pater filios mulcens honoravit, in reprobos autem & contumaces regulæque contemptores ut ſeverus magiſter diſciplinæ virgam exercuit. Anno ab incarnatione Domini 1086 convenerunt idem Guntardus & Fulco Miciacenſis abbas ante Robertum de Beliſmo ad finiendam in curia prædicti Roberti calumniam quam de domna Maria adverſus Gemeticenſes Fulco moverat. Hujus placiti judices fuere Robertus abbas Sagienſis, Mainerius abbas S. Ebrulfi, Johel abbas S. Petri de Cultura, Olivarius de Merlo, Rainaldus de *Nonan* laici, aliique complures, quorum judicio decretum eſt ut abbas S. Petri Gemeticenſis antiqua poſſeſſione frueretur. Hoc judicium factum eſt in Dominica ſequente Pentecoſten prædicti anni ex autographo. Anſelmi Beccenſis, qui Guillelmo morienti præ infirmitate adeſſe non poterat, vices ſupplevit Guntardus, prope regem excubans, ſalutaribuſque monitis animæ ipſius ſaluti invigilans, donec

v idus Septembris anni 1087 animam exhalaret. De Guntardo iterum agit Ordericus Vitalis lib. VII, dum illuſtriores recenſet prælatos, qui eo tempore Neuſtriam incolebant. Migravit autem in cœlum anno 1095, VI calendas decembris, tempore concilii Claromontani in Arvernia cui præſens aderat, ordinatis vel etiam directis ante concilium ad regimen monaſteriorum Montiſburgi & Divenſis Urſo ſubpriore & Etardo Hortulano quem Mabillonius Galterium vocat, Annal. tom. V, p. 296.

XXXII. Tancardus, ſoluto Claromontenſi concilio, Fiſcannum redux, ubi prioris officium gerebat, beato Guntardo ſubrogatus eſt anno 1096, agente Guillelmo rege, qui tunc, abſente fratre Roberto, Normanniam moderabatur. An. ſequenti propter quorumdam hominum improborum temeritatem, qui majorum ſuorum dicta vel facta quodam protervæ mentis annixu tentant depravare aut ex toto in nihilum redigere, ad perpetuam rei memoriam membranis tradidit quomodo quidam miles Odardus nomine a ſanctis Jeroſolymorum locis rediens, quoddam ſuum alodium infra terminos Longævillæ conſtitutum, præſente fratre ſuo Richardo cæteriſque parentibus Gemeticenſi cœnobio priuſquam ibi monachus efficeretur ea lege conceſſerit, ut ex eodem alodio extra cenſum Gaudefridus haberet unum quartarium vineæ cum ſex caponibus & duobus ſolidis annui reditus. Quam membranam ipſe Richardus cui reſiduum hereditatis Odardi contingebat, manu propria ſubſcriptam ſuper altare ſanctæ Mariæ impoſuit ipſo die nativitatis ſancti Johannis-Baptiſtæ. Eidem abbati reſtituit Gilbertus Roberti archidiaconi Ebroicenſis filius eccleſiam de Roveriis cum duobus hoſpitibus an. 1099. Poſt hanc reſtitutionem non diu Gemeticenſibus præfuit Tancardus, dictus Leo ab Orderico Vitali, lib. IV, p. 529. Orto enim inter ipſum & monachos probroſo tumultu cum infamia receſſit.

XXXIII. Urſus Rotomagenſis ad abbatiam Gemeticenſem, cujus ab infantia monachus fuerat, expulſo Tancardo promovetur circa annum 1101. In gratiam hujus abbatis Willelmus camerarius confirmavit donationem quam Fulco Millonis villæ fecerat de eccleſia & decimis ejuſdem villæ, aſſentiente Adam prædicti Fulconis filio apud Tancarti villam anno 1105, XIII cal. Sept. Adfuit Urſus inſequenti 1106 compoſitioni inter Fiſcannenſes & Ebroicenſes monachos in hunc modum factæ ab Henrico Anglorum rege & Willelmo Rotomagenſi archiepiſcopo, ut Fiſcannenſi abbati liceret S. Taurini abbatiam tanquam propriam cellam ſibi vindicare, abbatem tum eligendo, tum, ubi res exigeret, deponendo, ejuſque loci monachos pro arbitrio mutando. Poſt annos quinque orta Rotomagi inter Pilatenſes & Calloenſes ſeditione, idem abbas & conventus viro cuidam nobili ex parte Pilatenſium Claro nomine, quem ſummopere diligebant, Alveredi turrim ſuo ſubjectam monaſterio contulerunt, quandiu bellum vigeret.

Annal. t. V, p. 450.

A Anno 1118, indictione II nonis Octobris interfuit Urſus Rotomagenſi concilio, ubi rex Henricus de pace regni cum Radulfo Cantuariæ archiepiſcopo aliiſque baronibus tractavit; Goeffredus vero Rotomagenſis archiepiſcopus cum quatuor ſuffraganeis & abbatibus multis de ſtatu eccleſiæ Dei locutus eſt. Idem anno ſequenti Herberto in Hauvillæ plaga vadimonium ceſſit ſub annuo cenſu ſexaginta ſolidorum. Legitur in ejus epitaphio quod res eccleſiæ ſic intus & extra rexerit, ut nulli cauſam dederit murmuris, quodque a recto juſtitiæ tramite nunquam deflexerit. Extinctus eſt lugentibus fratribus & populo die B 27 Octobris an. 1127, jacet in capitulo ante pulpitum ejuſdem loci.

XXXIV. Guillelmus eo nomine ſecundus ex monacho Gemeticenſi ejuſdem cœnobii abbas comperitur inter abbates qui anno 1128 alteri concilio Rotomagenſi cum Neuſtriæ prælatis adfuerunt, præſidente Matthæo Cluniacenſi monacho, Albanenſi antiſtite & eccleſiæ Romanæ legato. Hoc ipſo anno alodem apud S. Martinum de Boaſſa prope Meduntam accepit a Guidardo de Farcis milite, eo pacto ut ſibi vel filio monaſticum ordinem ſuſcipere volenti liber tribueretur ingreſſus. Anno 1131, ipſum inter & C Willelmum de Altaribus compoſitum eſt pro aggere Durclari; & anno 1134 idem Guillelmus abbas & omnis congregatio Gemeticenſis conceſſerunt S. Martino Sagienſi & monachis Deo ibi ſervientibus eccleſias de Poteria & de Seran cum terris & decimis & omnibus eccleſiaſtico jure ad eas pertinentibus, reddentibus ſibi Sagienſibus annuatim decem ſolidos in nativitate S. Johannis-Baptiſtæ. Sepultus eſt in capitulo verſus ſedem prioris.

XXXV. Euſtachius ſedit anno 1142, regnante Ludovico juniore, quem beneficum expertus eſt. Idibus Aprilis indict. X, Incarnationis D Dominicæ an. 1147, pontificatus vero ſui an. tertio, Eugenius III juſtis Euſtachii poſtulationibus clementer annuens, Gemeticenſem pagum cum omnibus monaſterii poſſeſſionibus quas juſte & rationabiliter poſſidebat, aut in futurum adipiſci poterat, eidem monaſterio confirmavit & ſub beati Petri ac ſua protectione ſuſcepit, præſenti privilegio ſtatuens ut obeunte Euſtachio nunc præfati monaſterii abbate vel quolibet ejus ſucceſſore, nullus qualibet ibi ſubreptionis aſtutia ſeu violentia præponatur, niſi quem fratres communi conſenſu vel fratrum pars conſilii ſanioris ſecundum Dei timorem & beati Benedicti regu- E lam duxerint eligendum. Vixit ex Cenali ad an. 1153, & 1154 ex Roberto de Monte, capite IX.

XXXVI. Petrus I Monachus Cluniacenſis innoteſcit ſucceſſor Euſtachii ex ceſſione cujuſdam alodii apud Curbidam villam facta a Guillelmo Godefridi filio ſub obligatione quindecim librarum anno 1155. Privilegia obtinuit Petrus priori omnino conſimilia ab Adriano IV & Alexandro III anno 1156 & 1163. Jam a Roberto Carnotenſi epiſcopo, laudante & con-

cedente Ludovico Francorum rege, an. 1158 ſententiam obtinuerat adverſus Robertum Drocarum comitem, quod in territorio *de Bu* Gemeticenſibus ſubjecto caſtellum conſtruxiſſet, atque ab eis nemus ejuſdem villæ & medietatem manerii abſtuliſſet. Idem, aſſentiente univerſo monachorum cœtu, Rogerio & Huberto Goſcelini filio terram de Cruptis pro pretio quatuor librarum annuatim contulit die 24 Junii an. 1165. Denique anno 1169 diu ventilatæ inter monachos Gemeticenſes & Hugonem *Brotin* controverſiæ finem dedit ad placitum Ludovici Francorum regis adducto Hugone, qui metis ad juramentum triginta hominum interpoſitis, acceptiſque triginta ſex libris Pariſienſis monetæ, quidquid juris in ſilvam terraſque cultas & incultas Geneſtæ villæ habere ſe contendebat, aſſentientibus heredibus penitus dereliquit. Ergo chronicon Beccenſe depoſitionis ejus diem perperam notavit ad annum 1166. Hujus abbatis tempore ſcripſit Arnulphus Lexovienſis ad Adrianum papam ſuper negotio Gemeticenſi a ſe confecto, monaſterium antiquum & nobile miſerabiliter in temporalibus & ſpiritualibus defeciſſe, tantumque inter abbatem & monachos omnes, exceptis tribus vel quatuor, zelum exarſiſſe, ut in omne tempus de reformanda inter eos concordia deſperetur: quod quam leviter aſſertum, divina propitiante clementia diſſimilis probavit eventus.

XXXVII. Rogerius, viam univerſæ carnis ingreſſo Petro, ſuffectus eſt monachus Beccenſis, Deo & regibus gratiſſimus. Gemeticenſi eccleſiæ ejus temporibus multa evenerunt bona tum ſpiritualia tum temporalia, ut conſtat ex chartis Guillelmi de Mantevilla an. 1171, Ludovici Francorum regis, Richardi de Vernone & Guidonis de Rupe an. 1174. Obiit ex Cenali an. 1176, anno vero 1178 ex Roberto de Monte. In capitulo quieſcit verſus ſedem prioris.

XXXVIII. Robertus IV de Argentiis ex cellerario Gemeticenſi ad abbatiæ regimen promovetur circa annum 1178. Sane memoratur abbas ab archiepiſcopo Rotomagenſi in collatione eccleſiæ de Turbida villa ad Roberti & conventus præſentationem anno 1181. Cum vero 1182, regnantibus Philippo Francorum & Henrico Anglorum regibus, inter Robertum abbatem & Geroium baſtardum de quibuſdam rebus ad domnam Mariam pertinentibus quæſtio verteretur, idem abbas conſilio, aſſenſu & voluntate Rotrodi Perticenſis comitis acquiſivit ab eodem Geroio ducentis & viginti libris quidquid habere ſe in prædicta villa contendebat. Eidem abbati & monachis Gemeticenſibus ad colendum & exſtirpandum vel quodlibet aliud faciendum, medietatem nemoris Geneſtæ villæ partitus eſt Galterus de Corcellis Vilcaſſini conſtabularius, & ad voluntatem regis Francorum Philippi junioris tradidit VII calendas Sept. an. 1186, ſalva in alteram partem dominatione & juſtitia Gemeticenſis eccleſiæ. Anno ſequenti, pridie nonas Octobris agitata & finita eſt cauſa inter Henricum Fiſcannenſem & Robertum Gemeticenſem abbates ea lege ut Fiſcannenſe monaſterium pro omni immunitate præſtationis decimarum in Longavilla, ſingulis annis duos modios vini Gemeticenſi cœnobio perſolveret. Denique in charta archiepiſcopi Rotomagenſis anno 1188 exarata legitur Guillelmum quemdam clericum commiſiſſe eccleſiæ S. Paterni de ſe & monachis habendæ & tenendæ ſub antiquis conſuetudinibus. Deceſſit IV idus Junii 1190.

XXXIX. Rogerius II, Gemeticenſis cellerarius ejuſdem loci abbas eligitur pridie idus Julii anno 1190, quo ei & monachis ejus Nicolaus de Lunda dedit in perpetuam eleemoſynam tres ſolidos Andegavenſes annui reditus quos habebat in domo apud Rotomagum ſita in vico S. Stephani. Obiit anno ſequenti IV cal. Novemb.

XL. Richardus I de Mara ex monacho regimini admotus eſt anno 1191, XVII calendas Januarii. Tranſegit apud Rotomagum in curia glorioſiſſimi Richardi Anglorum regis an. 1192 cum Adam de Varvenna ſuper injuriis & damnis ſibi & conventui in Belnaico tractu illatis, ſuumque jus licet aſſertum pro tenemento de *Sauchantot* cum omnibus pertinentiis ſuis dimiſit, ex archivo. Hanc autem compoſitionem eodem anno apud Gemeticum Rogerius de Mortuomari, teſtibus Valtero Rotomagenſi archiepiſcopo, Henrico Bajocenſi, Willelmo Conſtantienſi & Garino Ebroicenſi epiſcopis, confirmavit ac ſigilli ſui impreſſione cum eodem archiepiſcopo & Richardo abbate munivit. Aliam querelam adverſus Guidonem de Boquenneio & fratres ejus ſuper cultura & mariſco apud Geneſtæ villam in præſentia Hugonis *de Maldeſtort* conſtabularii Vilcaſſini diremit an. 1193, in die Purificationis ſanctæ Mariæ. Laudatur adhuc cum Alexandro priore in chartis Guillelmi de Hirvilla & Henrici de Altaribus. Plenus dierum in pace quievit an. 1198, ipſo die feſto SS. Fabiani & Sebaſtiani, ex tabulis manuſcriptis domini *Marete* advocati generalis in camera computorum.

XLI. Alexander prior Gemeticenſis & doctor multiſcius ac magnæ eruditionis, an. 1198 idib. Februarii creatus abbas, Dominica prima quadrageſimæ conſecratur. Eodem anno, ex tabula domini *Marete* jam a nobis ſuperius laudata, rex Richardus cum celebrationi Pentecoſtes Gemeticis intereſſet, ad petitionem prædicti Alexandri abbatis dedit eccleſiæ Gemeticenſi mercatum apud Durclarum qualibet ſeptimana die Martis habendum cum libertatibus & conſuetudinibus quæ ad alia fora Normanniæ pertinent, & chartam fieri præcepit, quæ hactenus in archivo ſervatur. Ipſe pro excambio Pontis archæ Contevillam dedit, quam anno ſequenti, mortuo Richardo, Johannes frater ejus Pontem archæ monachis reſtituens dominio ſuo iterum ſubjecit. Hoc ipſo anno contulit Anſquetillus *de Cotevrard* Alexandro abbati & Willelmo ejuſdem eccleſiæ priori terram ſuam de Gara ab eodem priore ejuſque ſucceſſoribus ad præſentationem abbatis in perpetuum tenendam, dummodo ipſummet Anſquetillum infra leucam a *Cotevrard* defunctum

audientes, ad ſuam eccleſiam deferri curent, A idemque pro ipſo quod pro fratre ageretur, fieri præcipiant. Inſequenti anno Juliana uxor Roberti Peregrini cum duobus filiis eccleſiæ Gemeticenſi dedit beneficium quod habebat in parochia S. Paterni ſupra Durclarum cum hominibus, terris, boſco, obventione, & quibuſlibet pertinentiis, pro quibus omnibus accepit ab Alexandro abbate quadraginta libras Andegavenſes & quadraginta ſolidos annui reditus per manum abbatis in feſto S. Remigii percipiendos. Dedit & Reginaldus Boloniæ comes pro remedio animæ Alberti genitoris ſui Dammartini comitis ante altare ſanctæ Mariæ apud Gemeticum ſepulti x cal. Octob. B undecim libras annui reditus communis monetæ apud Liſlebonam in feodo *Vaſquet;* abbas vero Alexander & conventus ultro conceſſerunt ut ſint univerſi & ſinguli fratres & participes omnium in eccleſia Gemeticenſi beneficiorum. Elapſo quinquennio, Martinus S. Andreæ Rotomagenſis preſbyter ab Alexandro deſignatus antiquam viginti ſolidorum penſionem in præſentia Richardi S. Salvatoris preſbyteri recognovit, nullaque ordinationis ſuæ cauſa præter dictam eccleſiam a monachis amplius extorquere tentaturum, præſtito tum a ſe tum ab amicis ſacramento affirmavit. Varia inſuper a variis excepit dona annis 1206, C 1207, 1208, 1211 & 1213 menſe Maio. Scripſit epiſtolam ad R. quemdam, ut putamus, monachum, de verbis Salvatoris: *quem dicunt homines eſſe filium hominis.* Hanc videre eſt tomo I anecdotorum domni Edmundi *Martene* col. 777. Vinculis carnis abſolutus eſt menſe Maio anni 1213.

XLII. Guillelmus III *de Revanchon* ex rectore S. Martini de Boaſſa & priore clauſtrali abbas legitur in charta Jordani Lexovienſis epiſcopi ſuper decimis eſſartorum ſilvæ de Londa apud Wiffrevillam data anno 1213 coram epiſcopo Conſtantienſi & cantore ejuſdem eccleſiæ, judi- D cibus a ſummo pontifice delegatis. Teſtis eſt cum Rogerio S. Audoëni abbate an. 1217 in charta Renaldi Gemeticenſis præpoſiti, qua Roberto fratri ſuo jus omne quod in terris & reditibus habebat apud Annevillam relaxat. Eidem abbati anno 1218 menſe Martio licentiam fecere canonici regulares eccleſiæ ſancti Laudi Rotomagenſis, annuente Roberto archiepiſcopo, exſtruendi in hoſpitio de Poterna oratorium ſeu capellam, in qua miſſas tam pro ſuis hominibus quam pro civibus celebrare poſſent monachi, reſervatis eccleſiæ parochiali civium oblationibus & jure paſchalis communionis. Hoc ipſo anno E VIII calendas Maii coram Richardo Rotomagenſi decano & Henrico cantore auctoritate apoſtolica ſuffultis juraverunt Ranulfus de Luzerna & Willelmus ejuſdem villæ preſbyter injuſte per triennium a ſolutione viginti ſolidorum, quos ab antiquo ex eleemoſyna Chriſtianæ de Luzerna abbas & conventus Gemeticenſis percipere ſolebant, ceſſaſſe; datoque præcepto in poſterum ſe reddituros ſpoponderunt. V idus Februarii anno 1220 huic abbati reſtituit Villelmus patronatum eccleſiæ de Turovilla, quem inſpectis titulis Gemeticenſi monaſterio competere cognoverat. Eodem anno Guillelmus abbas veteris Vernolii caſtrum Drogoni *de la Vilette* ad vitam conceſſit. Extant & aliæ plurimæ chartæ in quibus fit mentio Guillelmi abbatis, anno ſcilicet 1223 menſe Maio, & v idus Februarii 1227, quibus ſuperſedeo. Non tamen omittendum illud Gregorii IX privilegium, quo quieti abbatis & conventus de Gemeticis tanto libentius providere cupiens, quanto eos ſtudioſius divinæ contemplationi, jejuniis & orationibus vacare cognoſceret, auctoritate apoſtolica vetat, ne ulli unquam amplius ſive clerici ſive laici homines ultra duas diætas a monaſterio in cauſam eos poſſint trahere per literas a ſummis pontificibus impetratas, niſi ipſæ literæ de præſenti indulgentia fecerint mentionem. Datum Reate VI calendas Martii, pontificatus Gregorii an. 5, id eſt die 24 Februarii anno 1231. Vitæ finem accepit Guillelmus *de Revanchon* circa annum 1234, jacetque in capitulo ante ſedem prioris.

XLIII. Guillelmus IV monachus Beccenſis ex abbate S. Taurini Ebroicenſis, Gemetici poſſeſſionem initurus juravit in verba Rotomagenſis archiepiſcopi, anno prorſus incerto, niſi de eo intelligenda ſit pactio quædam Guillelmi Gemeticenſis abbatis cum veterinario ſeu mareſchallo, quem comitem ſibi dederat menſe Maio anni 1234. Sane occurrit abbas anno 1241 in charta Joſcelini Vintonienſis epiſcopi ſuper decimis cujuſdam parochiæ in Anglia, quas ex integro Guillelmo & monachis Gemeticenſibus adjudicat. Quandiu huic aſſertioni ſuperſtes fuerit penitus incompertum.

XLIV. Guillelmus V ex monacho Gemeticenſi abbatiale munus obire cœpit an. 1245, vel etiam 1247, ut palam fit ex jurejurando coram vicariis generalibus, vacante ſede Rotomagenſi, a ſe præſtito, quod his duobus annis ſolum competere manifeſtum eſt.

XLV. Robertus V *d'Eſlelant* juravit in verba Odonis *Rigaut* Rotomagenſis archiepiſcopi, quem ſediſſe conſtat an. 1247 dominica quarta in tempore paſchali. Renuntiatur abbas in inſtrumento quod ipſe fieri juſſit anno 1251, in gratiam Richardi, cui domum *de Neuvilette* cum terris adjacentibus ſub annuo ſexaginta ſolidorum reditu conferebat.

XLVI. Richardus *de Bolville* eo nomine ſecundus memoratur abbas in præſentatione eccleſiæ parochialis S. Albini de Croiſmara die 23 Junii an. 1265. Eidem abbati evolutis aliquot annis abdicanti iterum ſuccedit Robertus, quem novi altaris, quale nunc viſitur, auctorem faciunt manuſcripti codices an. 1278. Die vero Martis ante aſſumptionem beatiſſimæ Virginis Mariæ an. 1281, Guillelmo Uticenſi & monachis ejuſdem cœnobii literas ſocietatis indulſit. Jacet in capitulo ſub tumba nigri coloris non ſcripta ex martyrologio Gemeticenſi; Richardus autem in inferiori parte ante pulpitum.

XLVII. Johannes I de Toto, gallice *du Tot.*

A vir prudens atque fidelis, Gemetici rector nuncupatur anno 1288 menſe Januario in literis Guillelmi abbatis totiuſque Fontanellenſis conventus, quarum tenore certum eſſe volunt, quod inter ipſos & religioſos eximiæ ſanctitatis viros dominum Johannem divina providentia Gemeticenſis monaſterii abbatem & ejuſdem loci conventum, quos loci propinquitas, habitus & religionis identitas, necnon hypothetica bonitatis & famæ ſuavitas ſibi & univerſis excellentius reddebant amabiles, imo & omni laude digniſſimos, concorditer extiterit ordinatum ac inviolabili confirmatione inſtitutum, ut abbates & conventus utriuſque monaſterii tam præſentes quam B futuri indiſſolubili charitatis vinculo aſtricti per omnia ſint unum, unus conventus, unum capitulum idemque collegium, concedentes & irrevocabiliter acceptantes quidquid unitatis, ſocietatis & fœderis permittit religio. Requieſcit in capella ſanctæ Mariæ Virginis.

XLVIII. Guillelmus VI de Becqueto abbas Gemeticenſis ſententiam obtinuit an. 1302 adverſus Andream *de Conſferant* pro patronatu eccleſiæ S. Martini *de Hotot-Lauvrai*, quem dictus miles non tam jus ſuum proſequendo quam monachos perſequendo vindicare ſibi damnabiliter intendebat. An. 1306 Guillelmus abbas C archiepiſcopo Rotomagenſi ad ſolvendas regi decimas, quarum defectu eccleſiæ Rotomagenſis patrimonium in manu ſua rex poſuerat, 333 libras, elapſoque triennio 750 opportune commodavit, hujuſque mutationis literas ab archiepiſcopo & vicariis generalibus accepit ſabbato poſt feſtum tranſlationis S. Benedicti. In diebus ſuis genti ſuæ bona aſſidue quæſivit, cellas fratrum renovavit largiſſimamque ſucceſſori ſuo pecuniam reliquit. Sepultus eſt anno 1311 in capella S. Johannis evangeliſtæ.

XLIX. Godefridus II dictus *Pignes* poſt obitum Guillelmi præfuit duobus fere annis, uti D notatur in inventario de rebus monaſterii ejus ſucceſſori exhibito anno 1313. De eo fertur quod Domino ſervire ſemper paratus fuerit, monachis placidus & benefidus, vagantes & male ſtantes non tolerans, revertentes autem amanter recreans. Mortem occubuit an. 1313, ſepultus in capella S. Stephani protomartyris.

L. Matthæus *Cornet* totius congregationis electione ad regimen monaſterii vocatus, a fratre Thoma de Herincia tunc priore 377 libras, quas in camera prædeceſſoris repererat, accepit anno 1313. Per id tempus inter ipſum & Philippum *de Clere* ejuſdem villæ baronem mota eſt de E quibuſdam in decimas Varengevillæ & Follendicuriæ juribus controverſia, quam die Veneris ante feſtum S. Andreæ an. 1320 tranſactione diremit. Recenſetur abbas in ſcripto ſignis teſtium & tabularii conſignato pro locatione horti ab ipſo & conventu facta apud S. Albinum *de Boiſnormand* die 22 Februarii an. 1325. Ex hominum vita demigravit anno 1327, die Martis poſt feſtum ſancti Barnabæ apoſtoli, lugentibus monachis & populis quibus bona quam plurima contulerat. Jacet in ſacello beatæ Mariæ Virginis.

LI. Robertus VI *de Bordaux* monachus Gemeticenſis, occurrit abbas eodem anno & menſe quo e vita diſceſſit Matthæus. Intranti ſibi traditus eſt coram teſtibus index ſupellectilium monaſterii, cum ſumma 3490 librarum. Fato functus eſt ineunte anno 1330, ſepultuſque in choro baſilicæ S. Petri in latere dextro.

LII. Guillelmus VII, cognomento juvenis, ex monacho Gemeticenſi memoratur abbas die Martis poſt Dominicam tertiam Quadrageſimæ anno 1330, quo ei de more inventarium ſupellectilium & ſummam 4113 librarum frater Richardus de Calidobecco prior monaſterii & conventus obtulerunt. Ex qua quidem pecunia ipſe fratri coquinario triginta quatuor libras pro expenſis in die obitus Roberti factis, viginti libras pro luminari, ſex libras tabellionibus, centum ſolidos archidiacono Rotomagenſi, totidemque clericis vicarii domini Rotomag. archiepiſcopi, aliiſque compluribus pro ratione dignitatis & laboris tradidit. Quod reſiduum erat, in hæc & illa opera contulit; maxime vero in baſilicam S. Petri vitreis cancellandam feneſtris, lapidibuſque concamerandam. Reperitur idem abbas in tabulis accepti & expenſi apud Gemeticum, quas anno 1338 die Jovis poſt feſtum Reſurrectionis Dominicæ 16 menſis Aprilis deferri mandavit ad abbates Majoris monaſterii & S. Florentii Salmurienſis a ſummo pontifice Benedicto XII, ad inquirendum de facultatibus eccleſiarum cathedralium, monaſteriorum & aliorum locorum conventualium ordinis ſeu religionis monachorum nigrorum infra Rotomagenſem & Turonenſem provincias conſiſtentium ſpecialiter deputatos. Hæc tum apud monachos Gemeticenſes officia recenſebantur : camerarius ſeu capellanus abbatis mille octingentis & viginti libris donatus, cellerarius 3492, infirmarius 92, major eleemoſynarius 521, pitanciarius 267, cantor 20, ſacriſta 230, hortolanus 39, prior clauſtralis per manum cellerarii 53, coquinarius 1230. Ad idem monaſterium ſpectabant domus octo, quarum quælibet a monacho velut adminiſtratore & cuſtode ſeu priore gubernari conſueverat; videlicet domus de Joyaco in qua cum cuſtode ſeu priore alii duo monachi commorabantur; domus de Montitera diœceſis Belvacenſis, in qua unus cuſtos cum tribus monachis ſolebat reſidere; domus de Boaſſa & Buto Carnotenſis diœceſis, de Longavilla diœceſis Ebroicenſis, de Geneſtævilla diœceſis Rotomagenſis, de Domnamaria diœceſis Sagienſis, & de Cruptis diœceſis Lexovienſis, in quarum qualibet monachus cum adminiſtratore habitabat. Erat & alia domus in Angliæ territorio ſuis tunc deſtituta monachis propter bellorum incommoda. Anno inſequenti, die decima menſis Decembris, abſoluto trium nocturnorum cum Laudibus officio, miſſam de defunctis ſolenniter celebravit pro Johanne *Marcd'argent* S. Audoëni Rotomagenſis abbate, quem poſtea aſtantibus Beccenſi, ſanctæ Catharinæ, S.

Georgii & Inſulæ Dei abbatibus pontificalibus infulis redimitis, in ſacello B. M. ſemper virginis tumulavit. Pervenit Guillelmus juvenis qui & *Jemblet* dicitur ab Arturo *Dumontier* ad annum ſaltem 1344, quo ei Clemens VI papa privilegium confirmationis omnium bonorum Gemeticenſium indulſit IV nonas Decembris anno pontificatus ſui tertio. Cæterum ejus epitaphio ſatis dignoſcitur ad annum 1349 vixiſſe & in latere dextro chori baſilicæ quam inſtauraverat ſepultum XVI calendas Octobris.

LIII. Johannes II *de Boiracher*, alias dictus de Claro, Gemeticum ſanctioris vitæ deſiderio a teneris unguiculis ingreſſus, ſtatim a Guillelmo officium abbatis utiliter geſſit die 7 Aprilis an. 1350. Juravit in verba archiepiſcopi Rotomagenſis; & 26 Junii an. 1355 in eccleſiæ parochialis S. Paterni, ſervata vicario portione qua & congrue ſuſtentari & epiſcopalia jura perſolvere valeat, poſſeſſionem venit ex præcepto Innocentii prædictam eccleſiam cum omnibus juribus ſuis & pertinentiis ea lege menſæ abbatiali, quæ propter turbulentiſſimas regni tempeſtates & principum requeſtas imminuerat, in perpetuum annectentis. Idem abbas an. 1359 die 8 menſis Octob. dum Rotomagi propter frequentes hoſtium irruptiones verſaretur, quoſdam e ſuis metu perſecutionum fugitivos ad priorem direxit cum literis commendatitiis, ut in fratrum ordinem illaborati cooptarentur. Ceſſit e vita an. 1362 IV cal. Sept. Defoſſum eſt cadaver in ſacello S. Stephani.

LIV. Petrus II *de Malorege* juravit in verba Philippi de Alenconio Rotomagenſis archiepiſcopi circa an. 1363.

LV. Johannes III de S. Dionyſio alias dictus *Papillon*, decretorum doctor facundiſſimus, ex monacho Bleſenſi Conchenſis abbas, tum ſancti Eligii Noviomenſis, ac demum Gemeticenſis eligitur. In manuſcriptis Conchenſibus ſuggillatur ut raptor & ſacrilegus; in Gemeticenſibus vero dicitur rationis ſpeculum, caſti dogmatis præco, virga ſuperborum, ac ferventiſſimus piorum defenſor. Laudatur die 20 Januarii anni 1365 in epiſtola a ſuis vicariis generalibus priori clauſtrali inſcripta de reformandis ac dimovendis quibuſdam Gemeticenſis monaſterii officialibus, quorum vivendi rationem cæteris fratribus malo exemplo fuiſſe audierant. Ejuſdem abbatis rogatu Guillelmus Urbani V ſummi pontificis legatus die 24 Martii 1367 archiepiſcopo Rotomagenſi demandavit ut Gemeticum deſcendens in cellerarium inquireret, & a gradu, nulla interceſſionis aut provocationis habita ratione, depelleret. Anno 1370 die 15 Maii fratri Nicolao *de Berville* ſecum commonacho perſcriptam dedit auctoritatem reſtituendi Montiteræ prioratum, ibique collapſæ diſciplinæ ſuſcitandi vigorem. Pridie cal. Maii an. 1375 is una cum priore Joyacenſi Petro Arelatenſi archiepiſcopo, ſummi pontificis camerario, perſolvendiſque in provincia Rotomagenſi decimis præfecto, libellum obtulit eo ſpectantem ut dimidia pars decimæ dicto prioratui impoſitæ eximeretur. Ad eumdem abbatem ſocietatis & unionis literas miſit Johannes S. Vedaſti Atrebatenſis abbas an. 1377 die 22 Aug. Hoc ipſo anno Johanni de Gemeticis abbati, amico & fideli conſiliario ſiſtendi per ſe ad placita immunitatem conceſſit Carolus Francorum rex X cal. Sept. Obiit circa annum 1379, ſepultus ante altare Innocentium in baſilica S. Petri.

LVI. Johannes IV de Foris Rotomago oriundus canonicus Ebroicenſis, S. Dionyſii in Francia monachus & eleemoſynarius ac decretorum doctor, libera Gemeticenſium electione creatus confirmatur abbas a Clemente VII antipapa anno 1379, quo per Nicolaum Bajocenſem epiſcopum poſſeſſionem iniit die 9 Octob. Anno inſequenti Gemeticenſium dominio iterum adjecit beneficium Marevallis, quod pridem in commodum & utilitatem Roberti *d'Enneval* Pauliacenſis domini fuerat abalienatum. Perſpecta inſuper camerariorum ſuorum in perſolvendis quæ ad veſtiarium neceſſaria erant negligentia, convocatis in capitulum fratribus ſingula quæ ad monaſterium pertinebant vectigalia in dicti veſtiarii ſuppeditationem conſignata auctoritate permiſit die 16 Junii. Rerum etiam gerendarum provinciam ipſe & univerſa Gemeticenſis familia quibuſdam fratribus demandarunt die 3 Nov. an. 1382. Ab hac luce receſſit Johannes de Foris an. 1389, ut patet ex ejus epitaphio. Quieſcit autem in ſacello S. Andreæ.

LVII. Godefridus III de Paris ſive *Harenc*, Guillelmi *de Beuſville* Beccenſis abbatis diſcipulus, vir acutiſſimi ingenii & baccalaureus in decretis ex priore de Conſtantio ab univerſa Beccenſi congregatione in abbatem & paſtorem ejuſdem monaſterii eligitur; ſed ab Eſtoldo *d'Eſtouteville* per auctoritatem ſummi pontificis regimine pulſus, privatam vitam iterum aggreſſus eſt. Vacanti interea per obitum Johannis abbatiæ Gemeticenſi præfectus, ſententiam a Caſtelleti majoris judicibus adverſus homines de Tractu qui Lembum ſuper Sequanam extruxerant obtinuit die 11 Feb. an 1389. Creato Fiſcannenſi abbate Eſtoldo, iterata a ſuis electione revocatus Godefridus Beccum ſubiit acclamantibus plaudentibuſque omnibus die 14 menſis Martii feria III ante ramos palmarum, an. Domini 1390.

LVIII. Simon de Boſco e nobili familia dominorum hujus nominis apud Rotomagum, doctor in utroque jure eximius necnon ſacræ theologiæ profeſſor in academia Pariſienſi primum fuit monachus S. Audoëni Rotomagenſis, tum prior de Sigeyo, poſtea abbas S. Vigoris Ceraſienſis Uboldi Ceccum tranſlati ceſſione confirmata literis Clementis VII pſeudopapæ, anno pontificatus 10, Chriſti vero 1387, tandem Gemeticenſis abbas VIII idus Feb. 1390 bulla ejuſdem Clementis renuntiatur. Rebus monaſterii in Anglia procurandis quoſdam Gemeticenſes monachos præfecit an. 1392. Exacto biennio literis Petri ſedis apoſtolicæ legati munitus cellariam Gemeticenſem officium temporale, non beneficium perpetuum declaravit VII cal. Martii;

Digitized by Google

quod quidem officium Benedictus XII Clementis A
VII ſucceſſor, ejuſdem abbatis & conventus jura
præponderans, nudam ac ſimplicem adminiſtra-
tionem pro voluntate abbatis profeſſus eſt v cal.
Maii an. 1396. Jura monaſterii in omnes eccle-
ſias parochiales ipſi ſubjectas pius pater ita aſſeruit
an. 1399, ut archiepiſcopus Rotomagenſis, quem
in collatione beneficii ſancti Vedaſti *de Diepdal*
adverſarium experiebatur, non lite tantum deſti-
terit, verum etiam ſcripto jura in perpetuum
confirmaverit. Idem ab univerſitate Pariſienſi in
qua tum publice theologiam docebat, non alibi
juxta facultatis privilegia quam in Caſtelleto ma-
jori cauſas agere impetravit an. 1404 die 12 B
Decemb. Nuncius mittitur a Carolo rege ad
pontificem Romanum pro unione eccleſiæ an.
1407, indict. xv, pontificatus Benedicti papæ
XIII an. 14, die 15 menſis Aprilis ex manu-
ſcripto Coiſliniano, Anecdotorum tom. II col.
1328 & ſequentibus. Interfuit an. 1409 con-
cilio Piſano Pariſiis profectus die 2 Maii 1408.
Eidem abbati pro devotionis ſinceritate & reli-
gionis honeſtate VIII idus Julii 1409 indulſit
Alexander V ut mitra, annulo & aliis pontifi-
calibus inſigniis libere uteretur, necnon in mo-
naſterio Gemeticenſi, prioratibus eidem ſubjectis
ac parochialibus eccleſiis ad id communiter vel C
diviſim pertinentibus poſt miſſarum, veſperarum
& matutinorum ſolemnia benedictionem ſolen-
nem, dummodo in benedictione hujus modi
aliquis antiſtes vel apoſtolicæ ſedis legatus præ-
ſens non fuerit, tam ipſe quam ſucceſſores elar-
girentur. Anno 1411, die 5 Maii, adunato mo-
nachorum & præpoſitorum cœtu pactum Johan-
nis prædeceſſoris ſui pro veſtimentis fratrum
comprobavit, annuis reditibus auctis ſub duplici
conditione: prima ut prior clauſtralis, ſubprior,
tertius & quartus prior, camerarius, eleemoſy-
narius, pitanciarius, cellerarius & ſacriſta de offi-
ciis veſtirentur; ſecunda, ut ſingulis diebus ſab- D
bati in ſacello B. Mariæ proſam *Inviolata* in unum
congregati decantarent. Inſequentis anni die 4
Januarii Romam profectus concilio ibidem ha-
bito adfuit, eoque reverſus a Johanne XXIII
papa uniri ſuo monaſterio prioratum de Joyaco
an. 1414 x cal. Martii aſſecutus eſt. Unanimi
archiepiſcoporum, epiſcoporum, abbatum &
aliorum eccleſiaſticorum Pariſiis in camera viridi
regalis palatii de mandato ejuſdem papæ generale
concilium apud Conſtantiam actu celebrantis
aggregatorum ſuper his quæ ad perfectam unio-
nem, proſperum univerſalis eccleſiæ ſtatum, &
ſubventionem ad concilium deputandis faciendam, E
primus inter ſecundi ordinis ex provincia Roto-
magenſi prælatos conſenſu electus, Conſtantiam
perrexit die 8 menſis Februarii an. 1414. Exi-
mias animi dotes in iſto maxime prodidit con-
cilio; ſed illius præſertim honori vertitur, quod
in electione ſexdecim patrum concilii, qui qua-
tuor cardinalibus adjuncti de ſectatoribus Johan-
nis *Hus* a patribus damnati cognoſcerent & con-
cilio referrent, inter quingentos tum epiſcopos
tum abbates & doctores, ex parte deputatorum
Galliæ poſt Genevenſem epiſcopum deſignatus
fuerit, ut patet ex ſeſſione XIII ejuſdem concilii.
Præfuit monaſterio Gemeticenſi ſpatio 28 anno-
rum cum dimidio. Pariſiis interiit die 9 Sept.
an. 1418, uti legitur in epiſtola ſucceſſoris ſui
ad Martinum papam; verius tamen Gemetici,
ubi ſepulturam habet in ſacello Virginis Deiparæ,
cum effigie partim lapidea partim marmorea,
fortaſſis illuc tranſlatus.

LIX. Nicolaus Rufi Simonis de Boſco ex
amita ejuſdem conſobrinus, ex monacho Geme-
ticenſi, priore de Joyaco & abbate Crucis S.
Leufredi eidem Simoni in Gemeticenſis cœnobii
regimine ſuffectus eſt an. 1418, IV cal. Octobr.
Ejus electionem duplici bulla Nicolao & mona-
chis inſcripta confirmavit Martinus V die 17
Januarii an. 1419. Hoc ipſo anno die 31 Jan.
idem ſummus pontifex Nicolao abbati ob ſince-
rum ejus ad eccleſiam Romanam affectum, ut
haberet altare portatile ſuper quo per proprium
vel alium ſacerdotem idoneum in ſua ac familia-
rium domeſticorum præſentia miſſa & alia officia
divina abſque juris alieni præjudicio celebrari
poſſint indulſit. Anno 1421, cal. Octobris ſum-
mum pontificem ut de ſumma 2300 florenorum
aureorum quos cameræ apoſtolicæ pro ſervitio
communi & bullis debebant dimidium remitteret,
abbas & conventus ſuppliciter exorarunt; ſed
fruſtra ut plurimis patet æris memorati penſio-
nibus annis 1423 & 1424. Inſequenti veteris
Vernolii decimarum partem mediam paſtori ad-
verſus leproſorum ejuſdem loci procuratorem,
quibus arbiter datus fuerat, adjudicavit. Lauda-
bili adminiſtratione expleta fidelis rerum omnium
monaſterii cuſtos Nicolaus decretorum doctor
animam reliquit an. 1431 XV calendas Julii.
Jacet in ſacello ſanctorum Leobini & Nicolai.

LX. Johannes V *de la Chauſſée* baccalaureus
in theologia ex monacho & procuratore Geme-
ticenſi evaſit abbas die 5 Julii an. 1431 una-
nimi fratrum electione confirmata præcepto
Eugenii IV dato VI calendas Octobris ejuſdem
anni. Huic altera bulla Eugenii facultas conce-
ditur a quocumque prælato voluerit benedictio-
nem percipiendi, quam certe accepit die 14
Octobris a Johanne Abrincatenſi epiſcopo in
capella S. Filiberti apud Rotomagum miſſam
celebrante, aſſiſtentibus Thoma Beccenſi &
Guillelmo S. Georgii de Bauquervilla abbatibus.
Anno 1433 die 4 Junii vi litterarum univer-
ſitatis Pariſienſis in qua theologiæ vacabat, ab
omni ſe juriſdictione provinciali exemit, deductis
ad Caſtelleti majoris judices quibuſlibet monaſ-
terii litibus. Eiſdem anno & menſe die 6 Junii
privilegium accepit ab Henrico Anglorum rege
pro nova in conſanguineos Nicolai deceſſoris,
cui morienti 20000 libras violenter ſubripue-
rant inquiſitione peragenda. Eidem abbati, ut
ad concilium Baſileenſe de jure monaſterii acce-
deret fidem dederunt patres anno 1434. calendis
Auguſti. Rem habuit Johannes cum Thoma
Beccenſi abbate de conſeſſu in ſynodis Rotoma-
genſibus; quem cum vicarii in ſpiritualibus
generales

generales venerabilis archiepiſcopi perperam in hujus modi cauſa procedentes Beccenſi abbati tribuiſſent, Gemeticenſis noſter ad generale concilium Baſileenſe appellavit, a quo & decretum obtinuit cal. Maii an. 1437, ad abbatem Fiſcannenſem & decanum eccleſiæ Rotomagenſis, ut vocatis qui fuerint vocandi & auditis hinc inde propoſitis, habita tamen prioris inſtitutionis, fundationis ac antiquitatis ratione, quod juſtum fuerit decernerent, & quod decreverint per cenſuram eccleſiaſticam firmiter obſervari curarent. Aliud privilegium aſſecutus eſt ab Eugenio IV VIII idus Octobris anno 1442 pro reſtitutione bonorum Gemeticenſium, quæ vigentibus bellis aut injuſte abalienata fuerant aut per vim occupata. Carolum VII Francorum regem hoſpitio recepit, accommodavitque de habitatione ampliſſima intra ſepta monaſterii ineunte anno 1449, cui & bona ſua anno 1453 profeſſus eſt. Recenſetur idem abbas in bulla ſibi a Pio II conceſſa contra invaſores rerum monaſterii X cal. Jan. 1460, & in charta ipſius manu exarata die 15 Aprilis 1462, pro commemoratione defunctorum in omnibus monaſteriis, quibuſcum ſocietatem inierant Gemeticenſes, citius facienda. Inſimulatus aliquando apud Pium II a Francorum rege fallacibus Antonii *du Bec-Creſpin* verbis nimium credulo, quod ſenio confectus tantæ abbatiæ regimini impar eſſet, ſummi pontificis auctoritati cedendum ratus paſtorali munere ſe abdicavit an. 1464.

LXI. Antonius *du Bec-Creſpin* archiepiſcopus Narbonenſis, &c. renuntiatur abbas an. 1463 in feſto omnium ſanctorum; nec tamen in poſſeſſionem venit ante annum 1464, quo ei Johannes involuntaria, imo & coacta ceſſione liberam præbuit occaſionem. Præfuit Antonius commendatarius perpetuus die 17 Januarii an. 1466 deliberationi Gemeticenſium monachorum pro reficiendis prioratus Montiteræ ab eadem abbatia dependentis ædibus, ſodalitatiſque literas confici curavit, ut penes eoſdem apud Gemeticenſes eſſet orationum participatio, quos ipſi beneficos experti fuiſſent. Idem anno 1470 die prima Novembris Valentino *le Machon* presbytero & monacho Gemeticenſi prioratus de Halingia adminiſtrationem commiſit. Rotomagi defunctus 15 Oct. an. 1472, poſtridie ſepelitur in eccleſia fratrum prædicatorum. Vide tom. VI col. 104.

LXII. Ludovicus de Ambaſia frater Georgii cardinalis archiepiſcopi Rotomagenſis a rege nominatus Gemeticenſi abbatiæ præponitur ſub finem anni 1472; ſed inſequenti Albienſis civitatis antiſtes electus, fratri ſuo Jacobo favore Ludovici regis abbatiale munus tranſtulit.

LXIII. Jacobus de Ambaſia ſchedula regia fit Gemeticenſis abbas anno Domini 1474, die Sabbati 28 menſis Maii. Jurat in verba eccleſiæ metropolitanæ die 17 Junii an. 1476. Privilegiis ſummorum pontificum Sixti IV & Innocentii X annis 1479 cal. Martii & 1490 die 13 Decembris, vaſa quædam aurea & argentea, libros, chartas & alia mobilia & immobilia cœnobio reſtitui curavit. Jam monacho Gemeticenſi prioratum de Halingia contulerat anno 1475 die 10 Aprilis. Jam ab anno 1480 ſilvulam de Creniis prope Joyacum, quam domini de Aquineio ditioni ſuæ adjecerant, receperat a Franciſco *de Laval* comite de Monteforti ſub ea conditione ut pro eo quotannis miſſa de B. Maria in ejuſdem ſacello celebraretur. Jam ſcholarum S. Paterni magiſtrum inſtituerat die 28 Dec. an. 1481. Jam anno 1485 die 12 Decemb. Thomæ *de Hautou* agrum cum aquæ decurſu apud Cruptas ad ſtruendum molendinum annuentibus monachis locaverat. Jam priori clauſtrali ad officiorum monaſterii & beneficiorum eccleſiaſticorum adminiſtrationem deſignandi facultatem tribuerat die 17 Januarii 1486, cum in gratiam fratris Henrici *Brion* Gemeticenſis monachi & prioris S. Martini de Boaſla adverſus parochum ejuſdem loci decimarum invaſorem damnatorium judicium ab Alexandro VI obtinuit VIII cal. Martii 2 pontificatus anno, id eſt 1493. Idem abbas pactione cum conventu inita decimam *de Hautot-Lauvray* clauſtrali officio ſubjectam ſuæ adſcripſit portioni; monachis vero eadem tranſactione Vimonaſterium a menſa abbatiali dependens cum aliis quibuſdam prædiis adjacentibus conceſſit. Actum Gemetici die prima Julii an. 1501. In Claromontenſem epiſcopum electus 15 Martii 1505 abbatia Gemeticenſi ceſſit in gratiam ſucceſſoris. Obiit autem anno 1516, ut diximus tom. II, col. 296 in prioratu Paredimonialis, die 27 Dec. Jacet Cluniaci in ſacello S. Martialis epiſcopi; nam Cluniacenſis abbas extiterat, necnon S. Illidii.

LXIV. Franciſcus I *de Clermont* filius Triſtani baronis *de Clermont Lodeve* ex Catharina de Ambaſia ſorore Ludovici & Jacobi ſuperiorum, presbyter cardinalis cum titulo S. Adriani, archiepiſcopus Narbonenſis tum Auſcienſis, Gemeticenſis eccleſiæ regimini ex ceſſione avunculi præfectus, ejuſdem monaſterii poſſeſſionem accepit an. 1505 die 8 Novembris; nec multo poſt, die videlicet 12 ejuſdem menſis, dum adhuc Gemetici verſaretur, Thomam *de la Houſſaie* militem in Altivillæ curia ſeneſcallum inſtituit cum omnimoda faciendi & exercendi juſtitiam poteſtate. Lege tom. I noſtræ Galliæ Chriſt. coll. 1001 & 1002.

LXV. Philippus a Luxemburgo cardinalis & epiſcopus Cenomanenſis, monaſterio Gemeticenſi per ceſſionem Franciſci *de Clermont* paſtore deſtituto præerat an. 1511, 8 die Auguſti, quo procuratores inſtituit quoſdam e ſuis monachis, qui bona monaſterii tum provocando tum obſiſtendo defenderent. His emortuis alios e gremio electos ſubrogavit die 29 Aprilis anno 1513. Multa legimus ab eo in Gemeticenſis eccleſiæ adminiſtratione geſta, quæ eum nobis egregie commendant. Cum enim labante paulatim diſciplina regulari, monachos remiſſius vivere advertiſſet, inde malum ſcaturiiſſe arbitratus quod

primus abbas commendatarius non venerit niſi ut A furaretur & perderet, veris ac legitimis hæredibus patrimonium reſtituere cogitat. Diſpoſita igitur ad meliorem vitam majori Gemeticenſium parte, evocatiſque Caſalis Benedictinæ viginti monachis, eidem congregationi, approbante ſenatu Rotomagenſi, monaſterium univit an. 1514, hebdomada prima quadrageſimæ. Tum an. 1517 die 8 Julii, certis de cauſis Cenomani aliquantulum moraturus, priores S. Vincentii Cenomanenſis ſanctique Sulpicii Bituricenſis una cum Franciſco *de Fontenay* Gemeticenſi abbate futuro, vicarios generales in ſpiritualibus & temporalibus conſtituit ad conferendum vel nominandum ad B quæcumque vacantia beneficia ab ipſo monaſterio dependentia, tutandamque diſciplinam ſub pœna carceris rebellibus infligenda. Denique eodem anno poſſeſſionem monaſterii in gratiam Johannis *Durand* Cenomanenſis monachi abdicavit ſub annua quingentarum librarum Turonenſis monetæ penſione ſolvenda in Chriſti Domini & B. Johannis-Baptiſtæ nativitatibus, ut notatur in bulla Leonis X an. 1517, VIII cal. Januarii. Fatis conceſſit Cenomani an. 1519, IV nonas Julii.

LXVI. Johannes VI *Durand* monachus Cenomanenſis congregationis Caſalis Benedicti, C laudato ſuperius Leonis X privilegio Gemeticenſis abbas confirmatur. Inſequentis anni die 23 Februarii regi hominium præſtitit, ex archivo regio Rotomagenſi. Anno 1522, die 18 Aug. Franciſcus *de Fontenay* ejuſdem abbatis vicarius generalis procuratores nominavit ad peragenda monaſterii negotia apud Vernolium. Ipſe vero & univerſus monachorum cœtus die 7 Septemb. an. 1523 in Spiritu ſancto congregati, Cœleſtinis Rotomagenſibus, habita eorum paupertatis & optimæ obſervationis ratione, patronatum & tertiam partem decimarum *de Hautot-Lauvray* in perpetuum conceſſerunt. Anno denique 1524, D die 15 Novembris, vicarium generalem inſtituit domnum *Mouſſon* abbatem S. Martini Sagienſis cum omnimoda auctoritate præſentandi ad omnia Gemeticenſis monaſterii beneficia, delinquentibus pœnas imponendi, inflictaſque augendi vel minuendi. Expleto vigilantiſſimi paſtoris officio abbatialem dignitatem fratribus permiſit ſub finem ejuſdem anni, mortis quæ poſt biennium die 6 Aprilis contigit quaſi præſcius. Jacet in choro ſub lapideo ſepulchro, cui epitaphium inſcribitur.

LXVII. Franciſcus II *de Fontenai* vir admodum pius & vere monaſterii pater, ex monacho & priore Gemeticenſi, a fratribus poſt admiſſam E Johannis ceſſionem in prædicti cœnobii abbatem electus a Clemente VII, approbationem habuit literis hac de re tam ad ipſum quam ad regem & monachos conſcriptis pridie cal. Aprilis an. 1525. Franciſcum Galliæ regem ad impetrandam a ſummo pontifice Gemeticenſis monaſterii congregationi Caſalis Benedicti unionis confirmationem, tribus menſibus ita feliciter inſtigavit, ut Clemens VII ejuſdem regis ſupplicationi tandem inclinatus VII idus Januarii anno 1526, eidem congregationi illiuſque monaſterii & perſonis abbatem & conventum necnon perſonas quaſcumque prædicti cœnobii Gemeticenſis auctoritate apoſtolica aggregaverit, ac de illis unum & idem corpus inſeparabile ſub eiſdem obſervantia & ordine conſtituerit. Poſſeſſiones monaſterii pro quibus eodem anno Franciſcus regi hominium fecerat, ſub ſua ac ſedis apoſtolicæ tutela idem pontifex piiſſimi moderatoris precibus annuens ſuſcepit an. reparatæ ſalutis 1531, pontificatus ſui 9. Multis ædificatis tum in monaſterio tum in eccleſia parochiali, ſublevatis in fame pauperibus, imo & civibus Rotomagenſibus, annuis reditibus auctis ac denique, quod præcipuum erat, pace & regulari diſciplina ad amuſſim reſtitutis, Turonis apud matrem, quam ſexagenarius inviſerat, obdormivit in Domino an. 1539 die 23 Auguſti.

LXVIII. Hippolytus Eſtenſis Alfonſi primi Ferrariæ ducis ex Lucretia Borgia filius, cardinalis Ferrarienſis nuncupatus cum titulo ſanctæ Mariæ in Aquivo, cum archiepiſcopatus & epiſcopatus plurimos longeque plures abbatias jam obtinuiſſet, Gemeticenſi adhuc, reluctantibus monachis qui prædeceſſoris nepotem elegerant, a Francorum rege donatur an. 1539 quo bullas accepit a Paulo III, VI idus Novembris; ſed poſſeſſionem non adeptus eſt niſi anno 1540, die 8 Julii, præſtito per Thomam Delvecchio vicarium generalem alioſque procuratores, quos ad capeſcendam miſerat, fratribus juramento, ſtatuta & conſuetudines monaſterii in perpetuum ſervaturos. Verum promiſſis ſuis diu non ſteterunt; nam & officia clauſtralia, quæ a fratribus huc uſque adminiſtrata fuerant, in abbatem tranſmoventes, ad ſenatum Rotomagenſem ipſummetque Hippolytum confugiendi neceſſitatem monachis attulerunt. Hac repreſſi difficultate Hippolyto ſuaſerunt, ut ſervato ſibi bonorum omnium uſufructu, ſtatutis temporibus perſolvendum monachis ſtipendium ſtatueret; quod revera a reverendiſſimo cardinali de Borbonio & prioribus SS. Martini & Victoris arbitris & judicibus utrimque aſſumptis conſtitutum eſt eodem anno die 3 Novemb. At veriti Gemeticenſes ne per incuriam aut malignitatem procuratorum abbatis negligerentur, aliam ingreſſi ſunt viam; cumque intellexiſſent eumdem aſſentire ceſſioni quarumdam poſſeſſionum quæ in rem ſuam magis conducerent, habita ſecum de oblatis conditionibus deliberatione, procuratores ad rem perficiendam conſtituerunt die 21 Feb. an 1543. Porro initæ conventionis ea fuit lex, ut vinorum, granorum, ac certæ pecuniæ loco, haberent monachi pro ipſius conventus menſa, monachalibus portionibus & neceſſitatibus quibuſlibet terram & dominium loci de Gemeticis, de Yenvilla & de Meſnillo, cum terris cultis & incultis, pratis, paſcuis, vineis, aquis, aquarum decurſibus, piſcariis & portubus aliiſque omnibus ad monaſterium in dictis locis pertinentibus,

exceptο nemore & emendis : terram & dominium de Durclaro cum duabus decimarum partibus omnium granorum, obventionibus ratione fori provenientibus, portu, molendinis, cenſibus, reditibus & juribus dominicalibus, tam in dicta parochia, quam in parochiis S. Paterni & de Spineto & Varengevilla; molendino de Alneto, juribus & pertinentiis præfati monaſterii in parochia de Annevilla, feodis & terris de Novavileta & de Guiſenecio : molendinum *Thorel* Andeliaci ſitum cum terris, vineis, decimis & reditibus in parochia de Altis ſeu Longa-villa & de Vallibus juxta Melantum; necnon ſexaginta minas frumenti cum duobus modiis avenæ ſuper dominium de Norvilla : apud Rotomagum domos *de la Poterne*, & in ſilvis de Brotonia & de Gemetico ducentas chordas ligni ad menſuram præpoſituræ ſeu vicecomitatus Pariſienſis cum quatuor millibus faſciculorum in nemore dicti loci de Gemeticis aut aliis monaſterio propinquioribus : reliquum vero bonorum ejuſdem monaſterii Hippolyto cardinali & ſuis ſucceſſoribus in perpetuum remaneret, prius tamen omnibus ſupportatis oneribus, quibus amodo & deinceps liberi, quieti & immunes renunciantur monachi. Ad hoc autem ut præmiſſa omnia perpetuæ firmitatis robur obtinerent, ſuis propriis ſumptibus & expenſis memoratus abbas confirmari curavit decreto Pauli III, anno Incarnationis Dominicæ 1546, VII idus Martii, & perſcriptione eorumdem in tabulas conſilii privati & ſenatus Rotomagenſis diebus 18 Jan. & 16 Feb. an. 1548. Vide tom. I, col. 1003.

LXIX. Gabriel *le Veneur* Ebroicenſis antiſtes, memoratur abbas Gemeticenſis per ceſſionem Hippolyti die 25 Novembris 1549, uti recenſetur in formula ſacramenti quod præſentibus tabellione & teſtibus ad hoc vocatis, monachorum rogatu in capitulo præſtitit his verbis: « Ego Gabriel *le Veneur* Dei providentia humilis » abbas & miniſter hujus eccleſiæ juro, & ad hæc » ſancta Dei evangelia promitto, quod ipſam eccle» ſiam contra quoſlibet tam in bona quam perſo» nas ipſius invaſores pro poſſe protegam viriliter » & defendam : quod etiam ipſius eccleſiæ jura, » libertates, privilegia, ſtatuta, & conſuetudines » approbatas ſervabo fideliter, quodque ejuſdem » bona eccleſiæ non alienabo, nec alienari permit» tam; quin pro poſſe, ſi qua alienata fuerint, revo» cabo. Sic me adjuvet Dominus & hæc ſancta evangelia ». Et ſane monachorum negotia ut ſua ſuſcepit annis 1550, 1553 & 1554, imo 1556, ut ſatis probat humilis ad Paulum IV ſummum pontificem adverſus bonorum monaſterii invaſores ejuſdem abbatis & conventus deprecatio. Verum ingenuis laqueos tendebat venator, nec gratuita erat ejus amicitia. Ad ſuum quippe commodum tacitus omnia referens quo ſpectaverat brevi monachos adduxit, eorumque facilitate immoderate abuſus elegantiſſimam turrim plumbeo tegmine opertam, quam ſuis ſumptibus reficere tenebatur, non tantum diruit, ſed & pretium ad ſe convertit. Rixas frequentes habuit cum ſuo conventu de collatione beneficiorum & officiorum, de ſumptibus hoſpitum ab ipſo ſuggerendis, ac de vineis in ipſo monaſterio concluſis, de quibus cauſa cecidit in ſenatu Rotomagenſi an. 1561, & iterum die 4 Junii an. 1565 & anno 1571. Interea concilio Tridentino affuit, quo abſoluto furentibus hæreticis & monaſterium vaſtantibus patres congregationis Caſalis Benedicti aufugerunt, ſedata tempeſtate illuc reverſuri, ſi per antiquos, qui locum priores occupaverant, licuiſſet. Obiit Gabriel *le Veneur* die 16 Martii 1574.

LXX. Carolus I a Borbonio Caroli ducis Vindocinenſis filius, ſanctæ Romanæ eccleſiæ cardinalis ampliſſimis a rege donatus eſt ſacerdotiis, imprimis epiſcopatu Santonenſi, cui ſucceſſit Nivernenſis epiſcopatus adminiſtratio, tum archiepiſcopus Rotomagenſis creatus Gemeticenſem quoque abbatiam allecutus eſt anno 1574. Multum ſed fruſtra laboravit ut Caſalis Benedicti congregationem denuo in monaſterium introduceret; etſi enim pie ac juſte viverent monachi Gemeticenſes, quin & ſocietatem eodem anno 1574, die 2 Julii cum eadem congregatione iniiſſent, ejus tamen reſtitutioni nuſquam aſſentiri voluerunt. Idem abbas eleemoſynis quas ipſe largiri tenebatur abſolvi deſiderans, ducentos nummos de reditibus ſuis conventui aſſignavit an. 1575, die 18 Martii; & 14 Maii pactionem inter Hippolytum & monachos approbavit in capitulo Gemeticenſi; die 18 ejuſdem menſis vicarium generalem inſtituit domnum Jacobum *Gaudri* priorem; die vero 20 menſæ conventuali in perpetuum adjecit ſilvam Gemeticenſem integram cum omnibus ſuis appenditiis, ea lege ut ædificiorum regularium reparationibus in poſterum levaretur. Anno 1577, die 14 Junii domno Jacobo *Gaudri* e vivis ſublato vicarium generalem ſubrogavit domnum Tuſſanum *de Marſeilles*, in cujus præſentia anno inſequenti fratris Adriani *Langlois* eximiæ virtutis adoleſcentuli vota excepit die 5 Aprilis. Monaſterio B. Mariæ Bonæ-ſpei ſuis apud Gallionem curis incepto, prioratus ſancti Petri de Geneſtævilla ab abbatia Gemeticenſi dependentis efflagitatam Romæ a Cartuſianis ipſo auctore unionem approbavit die 27 menſis Aug. anno 1580, ea conditione a Gemeticenſibus lata, quod decem ſolidi annui & perpetui reditus per eoſdem Cartuſianos eorumque ſucceſſores priori & conventui de Gemeticis eorumque ſucceſſoribus quolibet anno perſolverentur; quodque dum contigerit aliquem ſeu aliquos prædicti monaſterii de Gemeticis monachos peregrinationis cauſa ad partes illas adire, aut pro rebus & negotiis dicti eorum monaſterii tractandis ſe transferre, prior & fratres prædictæ domus B. Mariæ Bonæ-ſpei tenerentur eos cum ſervis ſuis & equis recipere, hoſpitium & cameram præbere & victum ac cætera victui neceſſaria tam pro ſe quam pro ſervis & equis miniſtrare ad perpetuam unionis ejuſdem

prioratus ab eorum monaſterio dependentis memoriam. Viro nobili Guillelmo *de Haultoi* Eſmanvillæ & Ybonis villæ domino beneficium *des Belles* 78 acras terræ continens, aſſentientibus monachis, die 15 Junii an. 1581 in perpetuum ceſſit pretio centum auri ſcutorum annuatim præter 4300 libras in abbatialem eccleſiam aliaque ædificia reſtauranda partim inſumendas. An. 1583 die 23 Julii menſæ conventuali univit prioratum ſancti Filiberti de Torpo, de quo diu tam ipſe quam prædeceſſores cum monachis litigaverant. Terram de Motevilla abalienavit anno 1587. Fonteniaci occubuit die 9 Maii 1590.

LXXI. Carolus II a Borbonio ſuperioris nepos, parentes habuit Ludovicum a Borbonio hujus nominis primum Condæi principem, & Eleonoram *de Roye*. A Gregorio XIII cardinalis creatus pridie idus Dec. an. 1583, Gemeticenſem abbatiam & archiepiſcopatum Rotomagenſem obtinuit anno 1590. Inſequenti die 19 Julii ex ſenatuſconſulto villicorum abbatiæ nomina monachis tranſcripſit ad farciendum decem modiorum frumenti detrimentum quod a militibus anno præcedenti acceperant, necnon 1030 nummorum quos apud Andeliacum, Vernonem, Pontem-archæ & Rotomagum pro vinorum invectitiorum vectigali numeraverant. Anno 1594 gravis inter ipſum & monachos ſuborta eſt controverſia pro penſione 2000 librarum & 60 medimnorum frumenti quibus indormiebant adminiſtratores. At ſenatus Rotomagenſis litem diremit die 12 Julii ejuſdem anni, cauſamque monachis adjudicans abbatialis menſæ poſſeſſiones in manus eorum tradidit. Pariſiis in abbatia S. Germani quam in commendam acceperat morbo correptus a ſeculo migravit eodem anno die 30 Julii, apud Cartuſianos Bonæ-ſpei in diœceſi Rotomagenſi tumulandus.

LXXII. Renatus *de Courtenay* filius Guillelmi eo nomine primi domini *de Chevillon*, *du Martroi* & *de Frauville*. ex Margarita *Fretel*, abbatiæ Gemeticenſi prælatus eſt die 5 Novemb. anno 1594, nec tamen poſſeſſionem iniit ante diem 20 Decembris 1595, quo & conventiones anteceſſorum in capitulo laudavit & approbavit. Rem habuit anno ſequenti cum Davide *Vimond* valetudinarii ſancti Martini *de Cotevrard*, ut ſibi videbatur adminiſtratore; verum actor actione ſubmotus eſt. Anno 1600, die 27 Novembris, domnum Tuſſanum *de Marſeilles* priorem de Cruptis procuratorem ſuum nominavit. A Johanne *du Tilles* milite 5255 libras ſummi pontificis auctoritate ad uſus imperii neceſſarios Gemeticenſi monaſterio imperatas ſub annuo vectigali aſſentientibus monachis mutuatus eſt an. 1604. Debitam pecuniæ ſummam octoginta acrarum terræ pretio diſſolvere meditabatur, cum mors imminens conſilium præripuit an. 1605.

LXXIII. Marianus *de Martinbos* preſbyter canonicus & cancellarius eccleſiæ Rotomagenſis ex abbate ſancti Michaëlis in eremo aſſumptus, Gemeticenſi monaſterio præficitur an. 1605, ut patet ex damnatorio ſenatus Rotomagenſis adverſus eum judicio die 17 Junii pro annuis rectorum de Gemetico & de Yenvilla penſionibus, quas ad monachos recidere contendebat. Bullas accepit die 21 Junii 1607 ab officiali Pariſienſis eccleſiæ ad quem directæ fuerant. Inſequenti an. die 1 Auguſti juriſdictionis de Joyaco præſidem inſtituit Henricum *de Gouron*, vicarium vero generalem in ſpiritualibus domnum Tuſſanum *de Marſeilles*, quem nihilominus in multis, imo quoties ab æquo & communi bono deflexit, contrarium expertus eſt. Ad omnes pactionis initæ inter Hippolytum Eſtenſem & conventum conditiones deſcendit die 28 Novembris an. 1613, quinquemeſtri periturus.

LXXXIV. Balthazar *Poittevin* Ludovici a Borbonio Sueſſionum comitis quondam educator ac præceptor, Gemeticenſis abbatiæ poſſeſſionem adeptus eſt 1614, quo circiter tempore congregationi Benedictinæ in Lotharingia uniri vehementius ambierunt Gemeticenſes, inſtante præſertim domno Adriano *Langlois* priore ejuſdem monaſterii. Hic conſilii ſui participes & pii operis adjutores Sueſſionum comitem, cardinalem Joyoſæ ipſumque regem Ludovicum XIII ac reginam matrem ita opportune accerſivit, ut ſublato remotoque quorumdam malevolorum impedimento, viſitatoribus ejuſdem congregationis cum univerſo Gemeticenſium conventu de mutuis petitionibus ſcripto convenerit die 25 Feb. 1616. Hinc officioſæ & gratulatoriæ ad monachos Gemeticenſes literæ tum ab ipſo rege die 17 tum a regina matre die 29 Aprilis, & a cardinalibus de Lotharingia & de Montalto diebus 3 & 8 Maii ejuſdem anni; hinc etiam Gregorii XV pontificis maximi & illuſtriſſimi archiepiſcopi Rotomagenſis aſſenſus, ac demum in Gemeticenſem abbatiam Virdunenſis congregationis ſancti Vitoni, nunc ſancti Mauri in Gallia reformatorum introductio, quæ huc uſque permanet. Interea Balthazar quæcumque acta fuerant pergrata habens, deceſſorum ſuorum conventiones approbavit literis datis apud Pariſios 7 die Julii anno 1618. Anno ſequenti die 4 Julii amiſſam anno 1570 villæ de Coluncellis poſſeſſionem ſenatuſconſulto recuperavit, ſub ea conditione ut ſortem ac legitimos ſumptus perſolveret, quod & perfici curavit die 14 Maii anno 1620. Pepigit anno 1630 die 13 Aug. cum vicario perpetuo ſancti Vedaſti *de Diepdal* ſuper decimis ejuſdem parochiæ, ex conſilii Sueſſionum comitis ſententia Gemeticenſi monaſterio ejuſque abbati in poſterum adjudicatis. In ſuprema Pariſienſi curia ſenator factus ibidem morte ſublatus eſt anno 1632.

LXXV. Johannes-Baptiſta *de Croiſilles* a ſecretioribus & ſanctioribus conſiliis dicti domini Sueſſionum comitis, abbas erat Gemeticenſis an. 1633, quo ad pactionem inter prædeceſſores abbates & monachos acceſſit die 9 Decembris. Plures in commendam obtinuerat abbatias, maxime vero S. Audoëni Rotomagenſis, ſancti

Michaelis in eremo Lucionenſis ac ſancti Petri de cultura Cenomanenſis, necnon Grandimontenſem prioratum ejuſdem diœceſis; ſed abdicavit die 4 Julii an. 1638 in gratiam ſubſequentis. Sub ejus præfectura vitam monaſticam aggreſſus eſt domnus Thomas *du Four* patria Fiſcannenſis, cujus ſtudio in lucem prodiit Hebræa grammatica, qua nec ratione nec ordine potior ulla edita fuerat. Extant & alia quædam ejuſdem auctoris opuſcula quorum meminit bibliotheca ſcriptorum San-Maurianorum, pag. 132.

LXXVI. Guillelmus VIII *de Montagne* preſbyter Telonenſis diœceſis, a rege nominatur abbas per ceſſionem præcedentis die 4 Junii an. 1638. At bullis pontificiis non obtentis, eo quod deeſſet in curia Romana patronus qui eas procuraret, ad poſſeſſionem non admittitur ante diem 18 Auguſti 1639 ex decreto magni conſilii lato 6 eorumdem menſis & anni. Verum ut rem fatear, adumbrati potius quam veri abbates extitere Guillelmus *de Montagne* & Johannes-Baptiſta *de Croiſilles*, delegati ad fructus percipiendos non ſuo ſed nomine Ludovici *de Bourbon* adminiſtratoris perpetui ab anno 1630 ad annum 1641 quo e vivis exceſſit die 6 Julii.

LXXVII. Petrus III *du Cambout de Coiſlin* Petri-Cæſaris *du Cambout* marchionis *de Coiſlin*, baronis *de Pontchâteau* & *de la Rochebernard*, Helvetiorum & Rhætorum chiliarchi, necnon exercituum legati generalis, ex Maria *Seguier* filius, ſex annorum puer Gemeticenſi abbatia donatus poſſeſſionem adiit per procuratorem, nempe rerum capitalium in civitate Rotomagenſi prætorem anno 1641, bonorum ejuſdem compos diu futurus, ni permutatione facta cum Franciſco *de Harlai de Champvalon*, rege approbante, ad abbatiam S. Victoris Pariſienſis tranſlatus fuiſſet exeunte anno 1643.

LXXVIII. Franciſcus III *de Harlai de Champvalon* Rotomagenſis archiepiſcopus ex abbate ſancti Victoris per reſignationem Petri fit Gemeticenſis abbas an. 1643, poſſeſſionem initurus per procuratorem anno ſequenti die 10 Februarii. Hic anno 1645 die 14 Martii conventui ſuo baroniam de Norvilla cum omnibus juribus & proventibus recipiendi facultatem conceſſit, ea lege, ut ſi quando placuerit, numeratam pecuniam reſtituendo, ratam portionem obtineret : quam quidem clauſulam quadriennio poſt fratribus renuntiavit ac dimiſit. Eodem anno die 1 Aprilis irritum eſſe juſſit mandatum archipreſbyteri decanatus ſancti Georgii ad rectores eccleſiarum de Gemetico, de Yenvilla, de Meſnillo & de Durclaro pro ſtationibus jubilei ab ipſo conſtitutis, cariſſimo ac venerabili priori de Gemeticis hanc provinciam demandans. Immunitatum abbatiæ ſtudioſus trium jugerum ligni in ſaltu Brotoniæ pretio 400 nummorum jus aſſeruit an. 1646 die 2 Februarii. Pepigit anno 1649 die 2 Januarii cum conventu de everſione domus abbatialis intra ſepta monaſterii, ac nova A ſumptibus monachorum in Gemeticenſi vico conſtruenda. Ejuſdem elogium legeſis in archipræſulum Rotomagenſis eccleſiæ catalogo, cui abs re non erit appingi vigilantiſſimum pontificem acceſſioni monaſterii ad congregationem S. Mauri multum inſerviiſſe, Gemeticenſiumque reformatorum decus ita ſuſtinuiſſe, ut in ipſis ſynodis Deum immortalem omnium bonorum copiam in ipſos effudiſſe ſæpius dixerit. Franciſco *de Harlai* nepoti ſuo reſignavit an. 1650.

LXXIX. Franciſcus IV *de Harlai de Champvalon* ſuperioris nepos, parentes habuit Achillem marchionem *de Breval* & Odettam *de* B *Vaudetar*, uti notavimus in elencho archiepiſcoporum Pariſienſium. Hic ceſſione patrui abbas Gemeticenſis factus, ejuſdem pactioni cum monachis ſubſcripſit an. 1650, nec multo poſt in archiepiſcopum Rotomagenſem aſſumptus confirmatuſque ab Innocentio X bulla data anno 1651 VI calendas Octobris, die 28 Decemb. inſequentis ſacram unctionem percepit, &c. An. 1652 menſe Aprili Gemeticum adveniens, adorato inſpectoque ſanctiſſimo ſacramento, receptus eſt in cella hoſpitum miſſam ſolemnem poſtridie celebraturus & ſacramentum confirmationis miniſtraturus. Idem præſtitit an 1653, Dominica C ſecunda poſt Paſcha, & 1654, die 11 Julii. Prioratum ſancti Petri de Longavilla menſæ conventuali uniri permiſit an. 1664. Novæ domûs abbatialis conſtructionem jam Pariſienſis antiſtes approbavit recepitque an. 1673 die 5 Auguſti. Anno 1683 die 13 Julii molendinum *de Gravigni* prope Ebroicas jam pridem ſolo æquatum Franciſco *Miſerai* in emphyteoſim 29 annorum dedit. Permutavit anno 1685 die 20 Februarii baroniam de Contevilla cum illuſtri viro Petro *Couſin* regi a ſanctioribus & ſecretioribus conſiliis pro feudo & juriſdictione de Lendino. Apoplexia raptus eſt die 6 Auguſti an. 1695 cardinalis a D rege deſignatus & præclare geſtorum gloria illuſtris. Cætera vide in archiepiſcopis Rotomagenſibus & Pariſienſibus, quos inter recenſetur.

LXXX. Claudius *de Saint-Simon* clericus Pariſienſis poſt intermiſſam viginti & uno circiter annis abbatum ſeriem, literis Ludovici XV deſignatus abbas anno 1716, a Clemente XI confirmatur anno 1719 IV nonas Martii. Ad infulas Noviomenſes evectus anno 1731, unde ad eccleſiam Metenſem traductus an. 1733.

Col. 273. A. 6. Jacobus *Hamelin*..... Ex commentariis, actis, tituliſque apud hæredes hujus præſulis aſſervatis, quorum uſum habuit E & ſummam ad nos humaniſſime tranſmiſit officioſus & eruditus vir D. Johannes *Colomb* ſodalis noſter, comperimus nec patriam nec familiam Jacobi primis Galliæ Chriſtianæ ſcriptoribus, imo nec ipſi Baluzio innotuiſſe. Hæc igitur retractare, quoniam eo loci recurrit tanti viri mentio, non abs re erit, & quidem occurrit

1.° Teſtamentum Johannis *Hamelin* Jacobi patris, pannorum negotiatoris & indigenæ vici

cujuſdam, qui in veteribus monumentis abbatiæ S. Vincentii Cenomanenſis (ad quam præſentantio parochiæ ſpectat) dicitur Renaium vulgo *le René*, in tractu quem vocant Sanneſium ſive Sagonenſem agrum, Gallice *le Sannois* diœceſis Cenomanenſis, ab ipſo Cenomano ſex vel ſeptem leucis ſeptentrionem verſus diſtantis, datum 6 Aprilis 1499, in quo teſtamenti curatores uxorem ſuam Natalem, fratrem ſuum Guillelmum *Hamelin* & Johannem filium inſtituit, omiſſo Jacobo, qui forte tunc temporis junior erat.

2.° Julianus *Aubert* ejuſdem vici *du René* parochianus fundos quoſdam ibidem ſitos legat Jacobo *Hamelin* regis ordinario capellano, ea lege ut pro ſe Deum oret. Actum coram *Poſté* notario 9 Sept. 1520.

3.° Ipſe Jacobus regi a conſiliis ſecretis & commentariis necnon primarius ejus eleemoſynarius domum emit ſitam in vico *du René*. Actum Pariſiis coram duobus notariis die Jovis 30 Martii 1530.

4.° Reverendus in Domino pater D. Jacobus *Hamelin* regi a conſiliis, ſacris confeſſionibus, &c. epiſcopus Tutelenſis abbaſque commendatarius S. Gildaſii Bituricenſis & S. Georgii Rotomagenſis diœceſis prædia quædam emit, &c. in eodem pago ſita. Actum Pariſiis coram notariis publicis 24 Decemb. 1536.

5.° Regium diploma Compendii datum impetrat menſe Februario 1537 pro nundinarum & emporii inſtitutione in eodem vico qui dicitur natale ejus ſolum; & 10 April. paciſcitur cum operariis pro refectionibus eccleſiæ parochialis ejuſdem loci. Utrobique eoſdem titulos obtinet quos ſupra.

6.° Extat apographum collatum & recognitum a duobus notariis *Maupeou* & *Baſtonneau* die Veneris 11 Julii 1539 teſtamenti olographi Jacobi Tutelenſis epiſcopi & chirographo ejus muniti, Senonis ſcripti die Mercurii ultima April. 1539, quo inter cætera placita cardinalem Matiſconenſem vult unum eſſe e teſtamentariis curatoribus, ſepulturam ſuam mandat Franciſcanis Senonenſibus, & abbatiæ S. Gildaſii 30 nummos ſolares, S. Georgii 40 legat ſarciendis tectis impendendos.

7.° Aliud apographum continens recenſionem ſupellectilis univerſæ, equorum, &c. hujus præſulis per Guillelmum *l'Huillier* Senonenſem præfectum die 2 Maii 1539, cum epiſtolæ cardinalis Matiſconenſis datæ 1 Maii 1539 deſcriptione, ex quibus Jacobum obiiſſe 1 Maii aut 30 Aprilis 1539 eruitur, poſt 7 aut 8 dierum Senonis commorationem, quo venerat in comitatu regis.

8.° Eccleſiæ Cenomanenſis canonicus erat ab anno 1530, ut diſcimus ex literis Franciſci I regis 4 & 8 Julii ejuſdem anni datis & in archivis hujus eccleſiæ cuſtoditis, quibus rex a

A capitulo petit uſumfructum præbendæ in gratiam *Hamelin* licet abſentis.

Col. 278. D. 13. Johannes-Audomarus *Joly de Fleury* item abbas Caziaci obiit Pariſiis die 27 Novembris 1755. Cui ſucceſſit

XXXIX. N. *de Savary de Breves* vicarius generalis archiepiſcopi Viennenſis a rege deſignatus abbas Albæ-Marlæ die 14 Decembris 1755.

Col. 313. A. 5. Col. 758. B. 3. Carolus *Beaupoil de Saint-Aulaire* abbas Mortuimaris & ſancti Johannis Faleſienſis moritur 29 Junii
B 1756 natus annos 87.

Col. 440. B. 13. Maria-Suſanna *le Berceur* diem ultimum clauſit 9 Novembris 1755 annos nata 72. Cui ſucceſſit

XXII. N. *de Banneville* a rege nominata 4 Januarii 1756 abbatiſſa ſancti Laurentii *de Cordeillon*.

Coll. 485, 486, 487. A clariſſimo viro *Couſin* facultatis Pariſienſis doctore & parocho S. Gervaſii Abrincenſis nuperas accepimus epiſtolas conteſtantes Richardum *Laneum* & Richardum *Anglicum*, ſeu *Anglum* vel *Angelum*, non
C duos uti dictum eſt coll. 485 & 486, ſed unum & eumdem fuiſſe epiſcopum Abrincenſem. Quod ſic probat ex fragmento chronici S. Michaelis in periculo maris, in quo leguntur hæc verba ad an. 1252 id eſt 1253: *Obiit Guillelmus de Sanctamatre-Eccleſia* Abrincenſis epiſcopus, *ſucceſſit Richardus Anglicus.* Idem chronicon hæc habet ad annum 1269: *Obiit Richardus Anglicus, ſucceſſit Radulphus de Thevilla.* Statim adjicit hæc verba chronici Saviniacenſis ad præfatum annum 1253: *Richardus dictus Laneus canonicus Abrincenſis qui tunc Romæ erat, canonice electus eſt, & a D. papa Innocentio conſecratus.* Ex quibus, inquit eruditiſ-
D ſimus vir, colligere eſt Richardum in chronico S. Michaelis dictum *Anglicum* & in chronico Saviniacenſi *Laneum*, eumdem fuiſſe epiſcopum diverſe nuncupatum, qui rexit eccleſiam Abrincenſem ab anno 1253 ad uſque 1269. Ergo, addit ille, expungendus eſt Guillelmus recenſitus col. 486 ad annos 1257 & 1258. Ergo omnia facta inter annos 1253 & 1269 enunciata ſoli Richardo attribuenda ſunt. Ad Hugonem anno 1264 coll. 486 & 487 memoratum quod attinet, non abſimilis videtur doctiſſimo parocho a Richardo qui, pergit ille, nonnunquam dictus eſt indiſcriminatim *Richardus* & *Hugo*.

E *Col. 491. C.* Robertus I *de la Porte*, lege Robertus *Porte*. Is recognoſcit an. 1370 die Mart. ante feſtum S. Michaelis ſe immerito & contra uſum deceſſorum epiſcoporum in eccleſiam S. Gervaſii non deſcendiſſe, priuſquam eccleſiæ cathedralis poſſeſſionem iniret. Ch. III. col. 137.

Col. 581. A. 5. Guarinus occurrit an. 1192 in chartis Gemetici.

Col. 647. E. 3. Dele ab Alexandro III.

Digitized

Col. 749. B. 9. Poſt V *adde* ad ann. 1300, 1303 & 1307.

Col. 749. IX. Robertus II. Hujus etiam tempore Maria Hiſpana Caroli II Valeſii uxor ſacellum in eccleſia fundavit.

Col. 750. XIV. Robertus III *Lavolle* bullam impetravit a Paulo II papa pro reſtituendis compilatis.

Col. 750. XV. Henricus *Hoart*, incertum an Rotomagenſis.

Col. 751. Poſt Dionyſium *Hurault* abbas fuit Antonius *Seguier*, cui ſucceſſit alter Antonius *Seguier* ejus forte germanus, quos ſequitur Nicolaus *Bourgeois*. Hunc excipit alter Antonius *Seguier* filius Petri *Seguier* in parlamento Pariſienſi præſidis & canonicus eccleſiæ Pariſienſis. Antonio ſuccedit Dominicus *Seguier*, &c. Duo priores Antonii Trappæ commendatarii fuere itidem parlamenti conſiliarii & Ludovico XIII ab eleemoſynis.

Col. 909. Leonorius *Goyon de Matignon* epiſcopus Conſtantienſis obiit anno 1757, eique ſucceſſit

Jacobus *le Fèvre du Queſnoy* vicarius generalis & abbas S. Salvatoris vicecomitis, a rege nominatus eſt epiſcopus Conſtantienſis 24 Aprilis 1757, & conſecratus eodem anno exeunte.

Col. 930. Mathias *Poncet de la Rivière* Montiburgenſem abbatiam liquit, commendam ſancti Benigni Divionenſis adepturus 27 Martii 1758.

A Petrus *Deſmarets*, dimiſſa commenda ſancti Benigni Divionenſis, Mathim habuit ſucceſſorem in Montiburgenſi abbatia 27 Martii 1758.

Col. 948. Nicolaus *de Saulx-Tavannes* cardinalis, donatus eſt abbatia Signiaci in diœceſi Remenſi 29 Januarii anno 1757, & eodem anno 21 Junii per obitum cardinalis *de la Rochefoucault*, renunciatus à rege major Franciæ eleemoſynarius, necnon Sorbonnæ proviſor electus anno 1758.

B *Col. 949.* Fredericus-Hieronymus *de la Rochefoucault* abbas Athanaci in urbe Lugdunenſi, commendator ordinis ſancti Spiritus, Pariſiis interiit 29 Aprilis 1757, natus annos 56 menſes 9 & dies 13, humatus eſt in eccleſia parochiali ſancti Sulpitii, cor vero depoſitum in eccleſia ſancti Martini à campis.

Ludovicus-Sextius *de Jarente de la Bruyère*, Maſſiliæ natus 21 Octobris 1706, ad epiſcopatum Dinienſem nominatus anno 1747, poſt C mortem cardinalis *de la Rochefoucault*, à rege ſuſcepit anno 1757 die 21 Junii munus eligendi dignos viros, qui ad eccleſiaſticas dignitates promoverentur. Eidemque cardinali ſucceſſit in abbatiam S. Wandregiſili exeunte menſe Julio anni ejuſdem. E Dinienſi ſede per ceſſionem Ludovici-Joſephi *de Montmorency-Laval* ad Condomienſem eccleſiam traducti anno 1757, accitus eſt anno 1758 die 2 Februarii ad epiſcopatum Aurelianenſem. Itemque abbas Lirinenſis.

ERRATA.

Col. 56. *D. lin.* 6. Henricum II, *lege* Richardum I.
Col. 200. *C. lin.* 13. & quin, *lege* quin &.
Col. 202. *D. lin.* 5. flagare, *lege* flagrare.
Col. 206. *B. lin.* 11. texilitate, *lege* exilitate.
Col. 206. *E. lin.* 3. Richardus, *lege* Robertus.
Col. 291. *E. lin.* 3. millia, *lege* millium.
Col. 474. *E. lin.* 1. Hugo I, *dele* I.
Col. 492. *B. lin.* 13. Maximinum, *lege* Maximum.
Col. 513. *E. lin.* 11. Doelnſis, *lege* Dolenſis.
Col. 518. *C. lin.* 6. Bernradus, *lege* Bernardus.
Col. 524. *C. lin.* 8. llata, *lege* illata.
Col. 529. *D. lin.* 8. alia, *lege* aliæ.
Col. 626. *C. lin.* 3. Innocentius X, *lege* IV.
Col. 626. *D. lin.* 10. Guillelmus, *lege* Radulfus.
Col. 640. *A. lin.* 6. Maurilius, *lege* Mauritius.
Col. 661. *C. lin.* 2. Claudió-Mauritio, *lege* Claudio-Mauro.
Col. 662. *D. lin.* 5. Meloduni, *lege* Maloduni.
Col. 672. *D. lin.* 8. Johannes I, *lege* III.
Col. 673. *A. lin.* 4 Johannes II, *lege* IV.
Col. 699. *D. lin.* 6. Phiberto, *lege* Philiberto.
Col. 722. *E. lin.* 7. Johannis, *lege* Philippi.
Col. 723. *A. lin.* 8. prioratumque, *lege* prioratuumque.
Col. 762. *lin.* 37. *Vimontier*, lege *Vimoutier*.
Col. 831. *E. lin.* 8. fraterno, *lege* Fraterno.
Col. 844. *D. lin.* 3. 1197, *lege* 1297.
Col. 848. *C. lin.* 7. *poſt* audivit, *dele* punctum.
Col. 874. *C. lin.* 2. Hambecenſis, *lege* Hambeienſis.
Col. 879. *B. in marg.* 1212, *lege* 1222.
Col. 883. *A. lin.* 10, jnriſdictionis, *lege* juriſdictionis.
Col. 885. *B. lin.* 13. Philipo, *lege* Philippo.
Col. 889. *D. lin.* 8. Euſtachio, *lege* Egidio.
Ibid. lin. 13. Euſtachius, *lege* Egidius.
Col. 891. *C. lin.* 1. Conſilium, *lege* Concilium.
Col. 892. *A lin.* 5. regiminis, *lege* regimini.
Col. 893. *D. lin.* 7 & 8. Rotomagenſi, *lege* Remenſi.
Col. 894. *D. lin.* 10. 1621, *lege* 1521.
Col. 910. *E. lin.* 4. generoſo, *lege* Generoſo.
Col. 911. *E. lin.* 2. generoſus, *lege* Generoſus.
Col. 939. *D. lin.* 9. Quinacici, *lege* Quinciaci.

Errata in Inſtrumentis.

Col. 33. *A. lin.* 5. Hunagrorum, *lege* Hungarorum.
Col. 92. *C. lin.* 15. *dele virgulam poſt* ſeneſcalli *quam transfer poſt* ultimo.
Col. 127. *B. lin.* 2. Fiſcanna, *lege* Fiſcanni.
Col. 141. *D. lin.* 13. N, *lege* W.
Col. 234. Charta Henrici I, *lege* II. & *in margine* 1126 *lege* 1186.
Col. 295. *C. lin.* 10. Criſtople, *lege* Chriſtophle.

INSTRUMENTA

INSTRUMENTA
AD TOMUM XI.
GALLIÆ CHRISTIANÆ
IN PROVINCIAS ECCLESIASTICAS DISTRIBUTÆ
SPECTANTIA,
QUÆ PERTINENT AD METROPOLIM ROTOMAGENSEM.

I.

IN ipſo Inſtrumentorum eccleſiæ Rotomagenſis fronte variantes quaſdam lectiones tam chronici Fontanellenſis, quam Dudonis eccleſiæ Quintinopolitanæ decani exhibemus ; quarum priores excerpſimus ex codice manuſcripto ejuſdem monaſterii, poſteriores ex alio codice manuſcripto monaſterii Gemeticenſis. Cujus porro hic ſit ætatis incompertum, ſed certe perantiquum eſt : ad codicem Fontanellæ quod attinet, nono illum ſeculo ſcriptum eſſe oculis perſpicuum eſt. Unde jure ac merito dici poteſt omnium quæ ſuperſint, chronici illius exemplarium antiquiſſimum.

Jam vero duo ſunt Fontanellenſia chronica, alterum brevius, prolixius alterum, quamvis unicum vulgaverit Acherius noſter cum duabus appendicibus in Spicilegio ſuo, tom. III pag. 185, & ſeqq.

CHRONICON BREVE.

Huic præfigitur prologus ille quem habes in Spicilegio pagg. 185, 186, & 187, titulumque habet non ut apud Acherium, Commemoratio genealogiæ Arnulphi epiſcopi, & Wandregeſili nepotis ejus; *ſed* Commemoratio genealogiæ donni Arnulfi epiſcopi, unde Francorum reges orti ſunt. *Præfationis autem illius eæ ſunt variantes lectiones :*

SPICILEG.		*COD. MS.*
P. 185.	*N. 10.* Rodonis quieſcit	Redonis requieſcit
	N. 18. Stephanus papa	Stephanus Romanus pontifex
	N. 19. & benedixit	& unxit
	N. 24. Irmegarda	Ermengarda
P. 186.	*N. 25.* exilio detruſus	exilio dampnatus
P. 187.	*N. 13.* conſecratus	conſecratur

Præfationem ſequitur non chronicon Spicilegii cum hoc titulo, Incipiunt geſta ſanctorum patrum Fontanellenſis cœnobii; *ſed ipſius S. Wandregiſili vita, qualem edidit Mabillonius Act. SS. Bened. tom. II pag. 526, & ſeqq.*

Poſt vitam ſancti Wandregiſili ſequuntur in brevi chronico capita quædam, quæ ſub titulo alterius appendicis *edita ſunt in Spicilegio pag. 249 & ſeqq. Deeſt autem prologus appendicis illius in codice manuſcripto, qui præterea quatuor tantum priora appendicis capita complectitur ſub hoc titulo,* De inventione & miraculis ſancti Vulfranni, cujus corpus ſacratiſſimum Fontanellæ continet cœnobium. *In prioribus illis quatuor capitibus notæ quædam chronologicæ immutatæ aut depravatæ ſunt; quæ ſunt alicujus momenti variantes lectiones hæ ſunt.*

SPICILEG.		*COD. MS.*
P. 250.	*N. 4.* Illi populo	Ibi populo
P. 251.	*N. 28.* Ædificia cum ipſo	Ædificia, ſcilicet anno CCLXXX a prima ædificatione ſua exacto, cum ipſo
P. 252.	*N. 13.* præſcripſit : optima denique jura	præſcripſit, quas præliis frequentibus ne ultra excederent compeſcuit : optima denique jura
P. 253.	*N. 10.* Abbati Girardo	Abbatique Girardo
	N. 28. condemnare potuerit. Res ergo	condemnare potuit. Sicque factum eſt ut tota poſſeſſio illa, cui licet injuſte prædictus Theodericus rex dominabatur, quæ etiam poſſeſſio pridem fuerat de ditione monaſterii Fontanellenſis, Deo ſanctoque confeſſori Chriſti Wandregiſilo extunc hoc viſo miraculo totaliter redderetur. Res ergo
P. 255.	*N. 6.* adeſt ques	adeſt eques
	N. 7. qui inde	qui deinde

Denique vita ſancti Lantberti epiſcopi Lugdunenſis, quam habes apud Mabillonium, Act. SS. Bened. tom. IV pag. 462, & ſeqq. & quam Acherius quonam ex codice deſumpta erat non potuit reminiſci, deſcripta eſt, & prima quidem manu, in codice Fontanellenſi, ſed manca & mutila quemadmodum apud Mabillonium. Hujus porro eæ ſunt variantes lectiones :

ACT. SS. BENED.		*COD. MS.*
P. 462.	*N. 18.* plurima eccleſiæ	plurimæ eccleſiæ
P. 463.	*N. 15.* namque ditiſſimis atque honorabilibus	namque de ditiſſimis & honorabilibus
	N. 33. amplius fatigare nolite	amplius fatigari nolite
	N. 4. retrogr. DCLXV.	*Eadem nunc legitur in codice MS. nota chronologica ; ſed certiſſime ſcriptum erat prima manu* DCLIIII. *Dubito an caſtigatio illa, quæ ſane antiquiſſima eſt, non ſit ejuſdem manus.*
P. 464.	*N. 9.* Domnum & in	Donnum vel Dominum & in
	N. 26. Ulmius	Ulmirus.

CHRONICON MAJUS.

Huic, ut in Spicilegio pag. 188 præfixus eſt titulus, Incipiunt geſta ſanctorum patrum Fontanellenſis cœnobii. *Variantes autem lectiones ſunt hujuſmodi, quas conferes, ſi lubet, cum variantibus quas Acherius ipſe ad calcem voluminis appoſuit.*

		Spicileg.	*Cod. MS.*
P. 189.	*℣. 22.*	audiens	adiens
	℣. 24.	ad vitæ arctioris explorandam ſemitam	ac vitæ actioris explorandi ſemitam
	℣. 30.	eodem loco	eo deinde loco
	℣. 35.	debriabat, atque gnaram bene credere gentem docebat, ſeduliſque	debriabat, ſeduliſque
P. 190.	*℣. 4.*	poſſit habere	poſſet habere
	℣. 5.	Evangelico	coangelico
	℣. 10.	conſtruit	conſtruxit
	℣. 15.	filio ſuo Clodoveo & Batile.	filio ejus Hlodoveo & Balthilde
	℣. 17.	Botmarias	Bothmariacas
	℣. 21.	Gemmeticus	Gemeticus
	℣. 22.	circumdatum (in ipſo	circumdatum, in quo
	℣. 32.	emanationis per mille ſpacia	manationis per ſpacia
P. 191.	*℣. 1.*	irrigua. Quia admirabilis	irrigua, quæ admirabilis
	℣. 8.	paſſus octingentos	paſſus DCCCV
	℣. 20.	infuſi	refuſi
	℣. 22.	& hortorum amœnitate virentia.	& amœna virentia
	℣. 23.	liceat	libeat
	℣. 26.	prope aquas	propter aquas
	℣. 31.	pretioſiſſimus	ſanctus
	℣. 33.	ſtatuerunt	ſtuduerunt
P. 192.	*℣. 4.*	Indictione III qui erat	Indictione III ævo III qui erat
	℣. 7.	Martino III porro	Martino: porro
	℣. 8.	anno IV	*Poſt voculam* anno *deleta eſt nota chronologica primæ manus; cujus loco manus poſterior emendavit in hunc modum:* X.°
	℣. 12.	admirabilis in eodem	admirabilis pater in eodem
P. 194.	*℣. 3.*	juſſu ejuſdem regis & matris ſuæ Nanthildæ, quæ cum eo regnum tenebat, auctoritas confirmationis; ut veluti patris ſui tempore, ita in poſtmodum ex ſua indulgentia perenniter valeret poſſidere. Edita	juſſu regis & reginæ, ut ex ſua indulgentia jugiter teneret. Edita
	℣. 8.	anno primo *&c. uſque ad hæc verba verſus 15.* Defuncto autem Rothmaro	*Hæc omnia deſunt in codice MS.*
	℣. 16.	Amantius in pueritiæ vel adoleſcentiæ annis	Airannus in pueritiæ annis
P. 194.	*℣. 24.*	ſub anno undecimo *&c. uſque ad hæc verba verſus 29.* Edita fuit anno duodecimo	*Hæc omnia deſunt in codice MS. Et certe delendi videntur verſus 24 & 25, qui nihil aliud continent quam notam chronologicam ædificati monaſterii, eo loci valde abſonam. Reliqua tamen ſervari nil vetat, ut hæc verba,* Edita fuit anno duodecimo, *apprime cadant in inſtrumentum confirmationis.*
P. 195.	*℣. 1.*	ab almifico ac cum omni honorificentia nominando protectore noſtro clariſſimo ſacerdote Wandregiſilo	ab almifico Wandregiſilo
	℣. 5.	uſque ad decimum *&c. uſque ad hæc verba verſus 28 paginæ 197.* Hic namque Bainus epiſcopus	*Hæc omnia deſunt in codice MS.*
P. 198.	*℣. 9.*	trigeſimo primo poſt	trigeſimo poſt
	℣. 13.	annis novem	annos undecim } *utraque [illegible]*
	℣. 14.	annis undecim	annos novem }
	℣. 17.	tumulati fuerant.	*Ita definit caput ſecundum in Spicilegio. Sed codex MS. addit ea omnia quæ habes ibidem pag. 197 ab his verbis verſus 11.* huic admirabili præſuli; *ita tamen ut nomina propria ſcripta ſint in hunc modum:* Alpicum, Curbavia, Alhachaliannido, Tremlido, *legaturque* foreſtariis *pro* præſtariis, Pauſas *pro* Panſas; Sicboldus *denique pro* Sicbaldus.
P. 199.	*℣. 6.*	in Tartam	*Legendum uno verbo* intartam: *quæ vox ſignificat* perverſum *ſeu* tyrannum, *a verbo Græco* ἀντάρτης. *Vide Act. SS. Bened. tom. IV pag. 131, not. C.*
	℣. 21.	Traicto	Trajecto
P. 200.	*℣. 2.*	Rothmundus	Hrotmundus (*id eſt* Fromondus)
	℣. 15.	Longenſis	Logenſis
	℣. 26.	ſub rupe eccleſiolam	Sub rupe illa eccleſiam
P. 201.	*℣. 24.*	De Bagga monacho ac presbytero.	De ſancto Baga presbytero.
P. 202.	*℣. 15.*	ipſum benignum	Jeſum benignum
	℣. 23.	De horto Launo ſylva	De Arlauno ſilva.
	℣. 27.	Theobaldo	Teodaldo.
	℣. 31.	per illum locum	per illum lacum
	℣. 33.	Sarconos	Sarcovos
P. 203.	*℣. 9.*	ſecus primam viam publicam quæ dicitur ad Voſpontes	ſecus illam viam publicam quæ dicitur ad Duos pontes
	℣. 8.	*retrogr.* penſavit	penſat

		Spicileg.	*Cod. MS.*
P. 203.	℣. *4.*	Sennam & Maronis	Semnau & Mauronis
P. 204.	℣. *2.*	*retrogr.* Major domus quondam. Item	Major domus quondam in Tarta. Item. *Sed hic legendum uno verbo* intarta. *Vide emendationem verſus 6. paginæ 199.*
P. 205.	℣. *1.*	Nervimaco	Nerviniaco
	℣. *5.*	Litor	ictor
	℣. *11.*	fratrem	filium
	℣. *13.*	Summacianna	Summacranna largitus eſt
	℣. *15.*	Roccolini lutum & Mancicum	Roccolini lucum & Manciacum largitus eſt
	℣. *21.*	Deceſſit decimo tertio Kalend. Aprilis.	Obiit autem iſdem venerabilis Pater Benignus decimo tertio Kal. Aprilis.
	℣. *9.*	*retrogr.* Adaltrude primogenitus	Adeltrude progenitus
	℣. *6.*	Incarnationis ſeptingenteſimo vigeſimo tertio	Incarnationis DCCXXXIX. (*Hæc* [illegible])
	℣. *5.*	Indict. VI.	Indict. XV.
P. 206.	℣. *2.*	Septingenteſimo & trigeſimo, Indict. XIII.	DCCXLVIII. Indict. VIII.
P. 207.	℣. *1.*	Vigeſimus a Mellone	Vigeſimus tertius a Malſono
	℣. *11.*	Indictione duodecima	Indict. XI.
	℣. *14.*	feria IV. Inter reliqua	feria IV. Factus vero præſul contulit poſſeſſionem ſuam quæ vocatur Molinus Cottus huic cœnobio, ſitam in pago Belloacenſi ſuper fluvium Malſo, continentem manſos LXXXIV. Inter reliqua
	℣. *15.*	Witſlanam	Vintlanam
	℣. *19.*	illuſtris nomine	illuſtris vir, nomine
	℣. *20.*	Digmaniaco	Dogmaniaco
	℣. *23.*	Veringo	Vernigo
	℣. *30.*	Menſatas ad unum	Menſatas hoc in cœnobio conſtituit deputatis videlicet villis, quæ per unum
	℣. *31.*	ſufficientes	ſufficientem
P. 208.		Geſta Landonis &c.	*Titulus ille capitis IX ſic ſe habet in codice MS.* Geſta Landonis epiſcopi atque abbatis
	℣. *14.*	*retrogr.* Septingenteſimus trigeſimus primus, Indictione decima quarta	*Eadem nota chronologica in codice MS. ſed ad marginem recenti manu,* DCCXLIX. Indict. IX.
	℣. *13.*	*retrogr.* Waxinna	Warinna
P. 209.	℣. *24.*	Materni	Martini
P. 210.	℣. *ult.*	rebus ablatis	rebus nobilioribus ablatis
P. 211.	℣. *12.*	Warinnam cum	Warinnam: fiſcos duos qui ſunt in pago Tellau juxta fluvios Tellas & Warinna cum
	℣. *19.*	Vinonis & Ernomii	Nivonis & Ermonis
	℣. *27.*	Balciduum	Balcinium
	℣. *32.*	Cuniculi al.... in pago	Cucunioli in pago
	℣. *33.*	novem	octo
P. 212.	℣. *6.*	principis	principatus
P. 212.	℣. *14.*	jure eccleſiarum ac cœnobiorum ablato	de jure eccleſiarum ac cœnobiorum ablata
	℣. *30.*	Videtur	valet
P. 213.	℣. *11.*	Gocia	Gotia
	℣. *13.*	primum	illum
	℣. *21.*	Acluma	Adthima
	℣. *3.*	*retrogr.* Erinhardus	Erinharius
P. 214.	℣. *12.*	deficienti metallo	de ſufficienti metallo
P. 215.	℣. *8.*	ſemiſpiacium	ſemi-ſpatium
	℣. *ult.*	Conſtantini	Conſtantino
P. 216.	℣. *12.*	Hic Raginfridus	Hunc Raginfridum
	℣. *13.*	oriundus extitit	ortum fuiſſe conſtat
P. 217.	℣. *28.*	oves paſcuæ tuæ	oves gregis tui
P. 219.	℣. *6.*	*retrogr.* Hildeberto	Hildberto
	℣. *4.*	Cora	Eora
P. 220.	℣. *2.*	in Tarta	*Vide emendationem verſus 6. paginæ 199.*
	℣. *4.*	feria ſecunda	feria tertia
	℣. *26.*	item idem ad Ruſticum	Item ejuſdem ad Ruſticum preſbyterum
	℣. *27.*	apoſtolum. Item	apoſtolum fratrem Domini. Item
	℣. *29.*	in codice uno Jordani	codicem unum Jordanis.
	℣. *30.*	Gottharum	Getarum
P. 221.	℣. *4.*	editam	editi
	℣. *ult.*	Widonis laici vero abbatis annus primus.	*Hæc deſunt in cod. MS.*
P. 222.	℣. *13.*	*retrogr.* implere	Impertiri
	℣. *9.*	ita ſe omnibus	ita ſe in omnibus
	℣. *7.*	videbat	audiebat
P. 223.	℣. *3.*	Vicini	Vicani
P. 225.	℣. *6.*	*retrogr.* promiit	promit
P. 231.	℣. *3.*	*retrogr.* DCCCVI. qui erat	DCCCVI. Indict. VII. qui erat
P. 232.	℣. *5.*	DCCCXXIII.	DCCCXXII.
	℣. *15.*	Girowaldo	Geroaldo
P. 233.	℣. *6.*	refector, profluus ditator	refector profluus, ditator
	℣. *13.*	in ditione	de ditione
P. 234.	℣. *10*	*retrogr.* quo	qui (*pro* quod, *ut videtur.*)
P. 236.	℣. *8.*	annexos	adnixos
	℣. *11.*	Rodinum	Dirodinum
	℣. *19.*	portionem &c.	*Hi octo aut novem verſus uſque ad verba* Calicem aureum, *deſunt hic in cod. MS. ſed inſerti ſunt verſui 10 p. 237, poſt vocem* eburneis.
P. 237.	℣. *2.*	pixidas	Buſlicas
	℣. *10.*	eburneis.	*Vide animadverſionem in verſum 19 pag. 236.*
P. 241.	℣. *2.*	*retrogr.* decimo octavo	decimo
P. 243.	℣. *ult.*	Ad Anagrates &c.	*Hæc omnia uſque ad verba* Rexit autem *verſus 15 paginæ ſequentis, deſunt in cod. MS.*
	℣. *23.*	Conſtitutio Anſegiſi &c.	*Hæc omnia ſimiliter deſunt in cod. MS. uſque ad appendicem primam.*
P. 248.	℣. *6.*	*retrogr.* inſigniis declarare	inſigniis illuſtrare
P. 249.	℣. *6.*	ſed rerum	ſed de rerum
	℣. *7.*	veritatem	veritate

Spicileg.		*Cod. MS.*
P. 258. N. 21.	Hotwini	Gotwini
P. 262. N. 13.	inclangorium	in clangorium
P. 263. N. 13.	in opiticio	in cujus opitcio

Deſinit Spicilegium in hæc verba paginæ 270. ovantes detulerunt; *ſed longe diffuſior eſt codex MS. Pergit enim ille in hunc modum :* ſed quum juxta S. Ermelandi baſilicam, *& cætera quæ habes in Actis SS. Bened. tomo III pag. 374.*

II.

Dudonem typis mandavit Quercetanus inter hiſtoriæ Normannicæ ſcriptores, pag. 51 & ſeqq. Variantes hujus lectiones ex codice Gemeticenſi excerptas perpaucas habemus, ſed non ſpernendas.

Edit.		*Cod. MS.*
P. 62. N. 11.	Ponto recipitur	Ponto Scithico recipitur
P. 64. N. 12.	Lunxc urbem	juxta urbem
N. 45.	deportatus	deportatur
N. 46.	totum	tantum
P. 65. N. 46.	mare mediterraneum	mare velivolum
P. 71. N. 5.	ſtimulantem	ſimulantem
P. 90. N. 22.	novit ſe fieri	vovit ſe fieri
P. 94. N. 4.	veram Franciam	verum Franciam
P. 97. N. 18.	quo ſervi petulanti	quo cervi petulanti
P. 98. N. 12.	venit ad Balonis	venit ad Baionis
P. 100. N. 15.	me nolente	me nolentem.
P. 101. N. 8.	rege. . . . . pariter	rege & duce pariter (*ſed hæ duæ voculæ*, & duce, *recentiori manu additæ.*)
P. 105. N. 43.	parviſſimam clavium	parviſſimam clavim
P. 106. N. 3.	XIII Kal.	XVI Kal.
P. 115. N. 17.	terrore	mœrore
N. 41.	detur minare	determinare
P. 119. N. 36.	auxiliabitur	anxiabatur
P. 132. N. 5.	videntes ut lupi	ut bidentes lupi
P. 136. N. 47.	futuri nuptiis connubio	futuri nuptus connubio
P. 138. N. 9.	Flandrenſes minatur, & devaſtat Dacos & Lotharienſes, quin etiam *&c.*	*Sic interpungendum videtur :* Flandrenſes minatur & devaſtat; Dacos & Lotharienſes, quin etiam *&c.*
P. 152. N. 44.	nocentes	noſcentes
P. 157. N. 55.	ululatuum. Quis vero	ululatuum. Tenebatur namque a populo feretrum, & retrahebatur retrorſum ne clauderetur ſepulcrum; ut vel imo articulo ſupereſſet corpus in propatulo, quo ſatisfacerent ſuo deſiderio. Quis vero
P. 158. N. 15.	milleſimo ſecundo	*Abraſa eſt nota chronologica prioris manus ; & ſcriptum recentiori manu* DCCCCXCVI.

III.

Charta de Abbatia Avangliæ.

Ex Chartulario S. Petri Carnotenſis 986.

IN Chriſti nomine Giſbertus divina propitiatione abbas, omniſque grex Carnotenſis cœnobii . . . . Quocirca univerſorum fidelium tam præſentium quam ſuccedentium perpenderit induſtria, quoniam adierit quidam miles. Vibertus nomine, noſtræ devotionis unanimem conſenſum, ſuppliciter deprecans, ut ſibi ſuæque conjugi vocabulo Aigæ, unique heredi eorum, in pago Vilcaſino, ex abbatia Beatæ Mariæ, quam illius loci incolæ Avangliam dicunt, in loco qui vocatur Altera-villa, manſum unum in dominicatu, cum univerſis ejuſdem manſi appendiciis, ſub annuo reddltu vel cenſu concederemus. Igitur petitioni ejus concordibus animis aſſentientes, ſibi atque ipſius jam dictæ uxori, uni quoque heredi eorum, ut dictum eſt, præfatum manſum concedimus, illa videlicet ratione ſervata, ut ſingulis annis in ſolennitate S. Remigii ſolidos ſex perſolvant &c . . . . Actum Giſiaco ſundo III Kalend. Octobris primo anno regni Cludovici, indict. XIV.

IV.

Charta regis Roberti pro Fiſcannenſi monaſterio.

Ex Chartulario Fiſcannenſi. 1006.

IN nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis Robertus divina favente clementia rex. Cum inter diſcretos gradus eccleſiaſtici ordinis & mundani perſona ſacerdotalis & regia principalem obtineant dignitatem, tanto in regendo corpore totius eccleſiæ debent cautiores fieri, & in providendis utilitatibus humiliari, quanto ſe conſpiciunt omnibus præferri, illius exemplo ad hoc provocati qui utriuſque perſonæ miniſterio in ſe ſuſcepto diſcipulis ait : *Non veni miniſtrari, ſed miniſtrare.* Ergo quoniam inter numerum illorum computamur qui regali cenſentur nomine, ſi in omnibus hujus nominis officium devote nequimus adimplere, nimis impium eſt omnia inefficaciter præterire; unde Fiſcannenſis quam orationis gratia viſitavimus juſtam eccleſiæ cauſam qua interpellamur, & benigne ſuſcipimus & gratanter adimplemus. Notum ſit igitur præſentibus & futuris, quod pia ſumus petitione dilectiſſimi fidelis noſtri Ricardi comitis exorati, ut res quas huic loco in honore Sanctæ Trinitatis Conſubſtantialis Patris & Filii & Spiritus ſancti conſecrato tradidit, & per chartæ teſtamentum firmavit, nos quoque noſtro præcepto corroboraremus. Cujus preces delectabiliter auditas, ſicut juſtum eſt, ſuſcepimus tam libenter implendas. Pii enim prioris Ricardi intentio ad hoc hunc locum conſtruxit, ut monachorum ordo ibi ſub regula S. Benedicti viveret, & Dei laudibus inſerviret. Quod deſiderium, quum morte præveniente adimplere non potuit, pius filius Ricardus æquivocus implere procuravit. Et divina providentia repertum domnum abbatem Willelmum hujus monaſticæ religionis, quæ ibi cernitur, præfecit magiſtrum & rectorem, ſub quo creſcente multitudine monachorum, hic comes Ricardus junior temporale bonum augere ſtuduit in comitatu Calciacenſi in ipſa villa Fiſcanno tertiam partem hoſpitum quos colonos vocant cum terra arabili quæ ad ipſam tertiam partem pertinet. Silvæ unam partem a publica ſtrata uſque ad mare terminatam. Cui etiam dedit in Rothomagenſi civitate eccleſiam ſancti Paterni cum uno manſo ubi ſita eſt, quod clauditur ex uno latere muro civitatis, ex tribus partibus cingitur via publica. Hæc & omnia quæ data ſunt ab ipſo comite, vel a patre illius, vel noſtra largitione collata ſunt, vel a quocumque fideli huic loco deinceps fuerint conferenda, ſancimus, corroboramus, juſteque decernentes permittimus ſecundum proprii rectoris arbitrium regulari more cuncta eſſe diſponenda ſine contradictione, impeditione vel oppreſſione cujuſcumque regis, ducis, pontificis, vicecomitis, magnæ parvæque perſonæ, quacumque dignitate, officio, ſive ordine in eccleſiaſticis, mundaniſve rebus occupatæ, perfunctæ, ſeu quavis occaſione alicujus miniſterii præfectæ. *In omnibus ergo & per omnia ſit ab omni ſubjectionis impedimento hujus loci congregatio Chriſto ſub ſuo militans gubernatore adeo libera*, ut quæque cujuſcumque ſibi congruentis negotii neceſſaria in eccleſiaſticis vel mundanis ordinationibus ſeu diſpoſitionibus, ei proſpicere, expetere, atque a quocumque vel ubicumque adquirere, ipſiſque libere ſine cujuſpiam contradictione uti omni liceat tempore. In abbatis autem electione, ordinatione,

ſive conſecratione, illa apud iſtos conſuetudo ſequatur quæ hactenus in Cluniaco cœnobiorum ſervata eſt illuſtriſſimo, unde fons ſanctæ monaſticæ religionis per multa jam longe lateque derivatus loca, ad hunc uſque divino profluxit principio. Nichil quippe horum quibus inibi Dei poſſit impediri ſervitus ſubreptori relinquimus avaro. Dum quæque ad continendam quietis ſecuritatem cuicumque monaſtico, noſtris a prædeceſſoribus regali conceſſa authoritate, Nos in honore Sanctæ Trinitatis dedicato, his etiam ſi pleniter non notantur ſcriptis, huic ſacro Fiſcannenſi libentiſſime annuimus loco. Cujus ut ſanctæ quæ ibi, Domini opitulante gratia, digne modo religionis viget obſervatio non deficiat, ſed magis ac magis ad profectum tam noſtræ quam omnium fidelium proficiat animarum, ſicut nulli ordini, dignitati, poteſtati, hereditariæque ſucceſſioni, noſtræ quin immo Majeſtati ſuper idem jus relinquere decrevimus dominationis. Ita ut nulli, ſi, quod abſit, habitatores ejus a tam bene jam cœpto rectitudinis aliquando deviaverint propoſito, in priſtinum illud reformandi poteſtatem denegamus, hinc digne a Chriſto mercedem promereri qui voluerit recompenſationis. Et ut noſtræ auctoritas confirmationis inviolabilem atque inconvulſam optineat firmitatem, annuli ac monogrammatis noſtri ſigno illam decrevimus inſignire. Quam ſi quis iram Dei non metuens, regalem auctoritatem, terribilemque epiſcoporum parvipendens conteſtationem auſu nefario infringere præſumpſerit, publica compellatur vi auri optimi libras perſolvere centum, totidemque probati talenta argenti, medietatemque gazæ regiæ, medietatemque ipſi ſancto loco cui vim niſus fuerit inferre impio quoque ipſe fruſtratus conamine. Actum Fiſcanni anno Dominicæ Incarnationis M° VI.^{to} Indictione IIII.^a die tertio ante Kalendas Junias V feria, Dominicæ Aſcenſionis gaudio celeberrima, feliciter.

V.

Ex Neuſtria pia, pag. 412.

Fundatio monaſterii SS. Trinitatis, ſeu ſanctæ Catharinæ de Monte, ſupra Rotomagum.

1030. IN nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis Robertus divina ordinante providentia Normannorum dux & rector. Si fidelium noſtrorum petitionibus &c..... Proinde notum eſſe cunctis regni noſtri fidelibus, tam præſentibus quam futuris, volumus qualiter ad ſuggeſtum quorumdam fidelium noſtrorum, Goſcelini videlicet comitis, & Emmelinæ uxoris ejus, locum noſtræ ſerenitatis dono conceſſum haud procul ab urbe Rotomago, vicino monte, ſuper fluvium Sequanæ, in quo ipſi ex proprio cenſu in honorem & venerationem Sanctæ & Individuæ Trinitatis, necnon glorioſæ genitricis Dei Virginis Mariæ, omniumque ſimul Sanctorum, eccleſiam fundaverunt, hunc locum immunem juris noſtri judiciaria exactione reddentes, & eccleſiaſticis uſibus mancipantes, in perpetuum concedimus. De proventu quoque laborum ſuorum, id eſt, de terris, vineis, paſcuis, aut de rebus donatis aut coëmtis, ſi qua ex eis pro victu & veſtitu ſervorum Dei, aut inſtauratione ædificiorum aut rerum neceſſariarum, vendere ratio aut neceſſitas compulerit, quicquid ex hac venditione ad noſtrum jus pertinet, cum omni quietudine illis habere concedimus. Sed & res quas memorati fideles ex rebus ſuis hereditariis, & ex noſtra ceſſione, in uſum monachorum ibi famulantium ad eumdem locum ſtipendiarias deputaverunt: id eſt, in pago *Talou* villam unam quæ ab incolis de *Canehan* dicitur: in eodem pago Villare cum tribus molendinis, & unam eccleſiam cum omnibus videlicet quæ ad illam videntur appenditia: in ipſo quoque pago prædium ad villam *Cadecote* pertinens, cum omnibus appenditiis ſuis, id eſt, ſalinis, terra in dumetis maritimis & in campis & in aliis: eccleſiam quoque de Appevilla cum decima, necnon & decimam molendini: in paſtura quoque eccleſiam unam ſupra mare poſitam, & unum parvum gardinum in Deppa, & dies Dominicos Piſcatiæ de Archas: eccleſiam quoque de *Muchedent*: villæ etiam quæ dicitur *Teſtes*, partem illam quæ ad Goſcelinum pertinebat: in pago denique Rotomagenſi Anſelini (*ſeu potius* Anſelmi) villam cum eccleſia, & molendinis juxta murum ipſius ſupra fluviolum Rodebecum: molendinum unum juxta inſulam ſuper alveum Sequanæ, quam nominant *Corthulmin*, alio quidem vocabulo Oyſſelum: in pago Liciatenſi medietatem Brandevillæ, & dimidiam eccleſiam: in pago Conſtantinienſi Ernaldum manſionalem: in pago Ebroicenſi duas eccleſias, ſcilicet de Granigero cum tota decima; & *Deilleſt* & *Meireſt*, duas manſiones; & Novientum cum omnibus appenditiis ſuis, id eſt, cum medietate *Dricour*, & medietatem Allaviri, cum viculo Norberti, eccleſiis, molendinis, aquis, pratis, paſcuis, ceteriſque ad eum pertinentibus; & totam terram Corbuzonis, cum omnibus appenditiis ſuis: & quodcumque poſſidebant in valle Vattenenti, ſcilicet vineas ſuas, & coëmtionem omnium vinearum, quas tenebant de quodam homine, nomine Galtherio: in territorio Vernonenſi, in Longa villa, decem arpentes vineæ: in ſuburbio Rotomagenſi eccleſiam ſancti Eligii: & in pago Liciatenſi Martainvillam cum omnibus appenditiis ſuis. Quæ ego dedi in uſum monachorum Deo inibi famulantium, præſentibus fidelibus noſtris, domino videlicet archipræſule Roberto, avunculo meo, necnon & comite Gilleberto, & ceteris, quos non eſt præſentis negotii exponere. Sed ne quis contra hunc inſcriptionis titulum contradictionis temerariæ ſignum erigat, noſtræ auctoritatis privilegio firmamus. S. Roberti marchiſi, Roberti archiepiſcopi, Goſcelini vicecomitis, qui hunc locum conſtruxit, & donativis ampliavit. Actum Rotomagenſi urbe anno Dominicæ Incarnationis 1030, Indictione XIII, Roberto rege Francorum, Roberto vero Richardi filio Normannorum regnum moderante.

VI.

Charta Drogonis comitis Ambianenſis, in gratiam Gemeticenſium.

Ex Sammarthanis, & Neuſtria pia.

IN nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Ego Drogo nutu ſuperni Regis comes patriæ Ambianenſis, volo notum eſſe tam dominis meis quam fidelibus, ſociis & heredibus cunctis, quæ quos monet cauſa, vel ratio hujus cartulæ, hoc quod loquitur nunc ſcriptis olim factis, poſt alios me firmaſſe. Regina Francorum Batildis Regi regum ancillata, multimode ſicut multipliciter reperitur ejus in geſtis, inter cetera quæ reliquit poſteris bonitatis exempla, quæ etiam juſte conſtituta ſunt in memoria æterna, quamdam villam quæ Geneſtevilla vulgo dicitur, & proprie in ſumptus regios expendebatur, dedit ad Gemmeticenſis abbatiæ capitale monaſterium, quod in honore ſancti Petri Apoſtolorum principis eſt antiquitus dedicatum: illam vero ne quiſquis exinde ſibi vindicaret, ſaltem in aliquo violentiâ cupiditatis humanæ, facto & confirmato legaliter teſtamento, dedit in perpetuum poſſidendam jure hereditario, cum ſuis omnibus appenditiis, manſionibus, eccleſiis, molendinis, aliiſque hujuſmodi compluribus, quas juſte vel injuſte mundanis uſurpantur legibus. Hoc autem ſicut tunc manſit firmatum, ſic poſtea permanſit omnimodis firmum, uſque ad tempora avi mei, & ejuſdem loci abbatis videlicet Rotberti, qui quorumdam ſæcularium malitia urgente coactus, poſtulavit ab illo, ut ex ea terra ſibi fieret adverſus adverſarios advocatus, & taliter legis mundanæ ſuccreſcente uſu ſuperfluo, illa cœpit fatigari diverſi cenſus innumero ritu, ad votum advocatorum uſque ad tempus meum. Quapropter vir bonæ memoriæ Theodericus tunc temporis 1030.

Digitized by Google

abbas ſupradicti cœnobii, miſerias incolarum condolens, & cum compaſſione intima ferens, ſtuduit a me obtinere meritis & precibus, ut ſuperſtitio tanta abdicaretur. Igitur Rotomagenſis monetæ 62 libras mihi obtulit, necnon ſex equos magni pretii præſentavit, & inſuper tres monachos permiſit deinceps futuros aſſidue in prædicto monaſterio, qui regulariter militarent, pro animarum quarumcumque vellem remedio. Ego autem hominem Dei offendere nolens, imo Deum in homine diligens, ſimul ac formidans, hoc ut ſubveniret ad redemptionem animarum ſuarum, avo meo & aviæ ſub quorum manibus illa xenia increvere, ut adhuc ſuccurreret patri meo vel matri, quorum in curia tributarios cenſus conſtat non tam quieſcere quam removeri, ut inſuper mihi & conjugi meæ Etiæ, vel Emmæ nomine, cunctiſque noſtris ex carne noſtra heredibus, animarum & corporum adcreſceret ſalus, recepi oblata, conceſſi petita, hujus prolocutionis, conventionis alterna. Quod qualiter actum ſit ut liquido pateat, terram jam dictam quæ ad ſupradictam abbatiam quamvis inquiete, poſſeſſive tamen pendebat, quam manus noſtra & noſtrorum conſuetudinibus variis & exactionibus diverſis eam inquietabat, legatam exſolvi, ſolutam dimiſi, dimiſſam reddidi. Scilicet poſtmodum immunem a conſuetudinaria exactione, ſecuram ab exactoria conſuetudine; & ut brevius ac lucidius dicam, omnino vacuam tam in bono quam in malo advocatione, ut ex integro liberata a noſtris noſtrorumque legibus, monachorum tantummodo Gemmeticenſium inſerviret uſibus, quamdiu moveretur præſentis ſeculi volubile tempus. Ut autem hujus conventionis laudabile pactum ſtabile permaneat ex tunc in perpetuum, inde hoc ſcriptum fieri juſſi, & manu propria corroboravi. Quod ſi quis meorum heredum, vel aliorum, quod Deus prohibeat, quorumlibet ſucceſſorum infringere præſumpſerit, vi vel quolibet ingenio ex omnibus quas loquitur, ne Deum in multis ſaltem, in uno imprimis iram Dei omnipotentis incurrat &c. Anno ab Incarnatione Domini MXXX, Indictione XIII, regnante rege Francorum Rotberto, anno regni ſui XLII, & filii ejus Heinrici concorditer cum eo regnantis anno jam quarto. Actum eſt apud caſtrum Melantum. Henricus gratia Dei Francorum rex, hanc cartam a beatæ memoriæ patre meo Rotberto confirmatam, regia auctoritate ſimiliter confirmo. S. Rotberti Northmannorum ducis, S. Drogonis comitis, S. Wualtheri filii.

VII.

Ex Sammarthanis.

Donatio facta a Malgero archiepiſcopo eccleſiæ S. Petri Carnotenſis.

Circiter 1045.

IN nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Opportunum valde eſt & omnino neceſſarium cuique fidelium Dominum timentium, & portionem habere cupientium in regione vivorum, ut de rebus quæ temporaliter poſſident, Dominum & Sanctos ejus atque eorum loca honorare, ditare, atque ſublimare ſtudeant, quatenus pro temporalibus æterna adquirat, & pro terrenis cœleſtia obtineat. Ab exordio igitur naſcentis eccleſiæ fuerunt viri religioſi Dominum timentes, & vera bona promereri deſiderantes, qui eccleſiam Dei de ſuis poſſeſſionibus honoraverunt & exaltaverunt, unde a Chriſto dignam receperunt mercedem. Hinc eſt quod cogitans vigili mente ego *Malgerius* Dei gratia *Sanctæ Mariæ Rotomagenſis eccleſiæ archiepiſcopus*, pro divino amore & remedio animæ meæ & redemptione animarum parentum meorum, cenſus telonei quod apud Andeliacum a miniſtris meis accipitur, S. Petro Carnotenſis cœnobii & monachis ibidem famulantibus perpetualiter perdonavi, ut nullum teloneum perſolvant impoſterum de rebus S. Petri per flumen Sequanæ Rotomagum adductis. Hoc quoque perdonavi interventu Landrici dicti cœnobii abbatis. Si quis autem eccleſiæ rerum invaſor hanc donationem voluerit delere, deſtruat illud ita ut non habeat partem in regno Dei. Quatenus autem hujus donationis authoritas firma permaneat, manu propria eam cum ſigno crucis firmavi, & fidelibus meis quorum nomina ſcripta habentur, firmare mecum præcepi. Sig. *Malgerii* archiepiſcopi, S. Oſberni decani, S. Hugonis archidiaconi, S. Fulberti cancellarii, S. Radbodi canonici, S. Rodberti levitæ, S. Goſleberti, S. Gerardi Pincernarum magiſtri comitis Wilelmi, S. Heriberti laïci, S. Stephani laïci. Alberti monachi & præpoſiti Giſiacenſis, S. Ramerii monachi & æditui, S. Mainardi monachi & bajuli, Landrici abbatis, S. Gaufridi & Haimerici, S. Roſcelini Rotomagenſis, S. Oduini majoris.

VIII.

Fundatio abbatiæ Sigeii.

Ex Spicileg. tom. XIII pag. 251.

Circiter 1052.

QUONIAM vita mortalium in hoc mundo admodum brevi intercluditur ſpatio, & anteceſſores noſtri corporis indumentis exuti veriſſimis hoc approbant argumentis, oportet nos eorum adhuc ſuperſtites ultimam reſolutionis clementiam cum omni cautela providere, & qualiter in divinæ Majeſtatis præſentia veniam conſequamur ſubtiliter pertractare. Sanctorum Patrum auctoritate docemur, quod hæc activæ mortalitatis vita ad contemplationis celſitudinem ſit quaſi quoddam aſcenſionis adminiculum. Et ideo bona tranſitoria nobis divinæ largitatis dono conceduntur, ut æterna vereque manentia Deo reddentes, viciſſitudinem per charitatis officium mercemur. Quapropter ego Hugo divinitus præ ceteris ſalubriter admonitus, in nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis, in honore ſanctorum Confeſſorum Martini & Wlgalnii, abbatiam conſtruxi in loco qui dicitur *Siggy*, & ea quæ ſubſcripta ſunt, donavi, & tradidi inibi terram ſancti Martini, & duo molendina, & eccleſias ſupraſcriptas * cum earum præſentationibus. Villam etiam totam quæ dicitur *Becmicort*, apud Fractam-coxam terram unius carrucæ, & pratum de Ulmo. In Monte *de Calvincourt* XL agros * ad vineam faciendam, ſilvam etiam quæ incipit a via Rotomagenſi uſque ad diviſionem ſilvæ Gauffredi & Warnerii; eccleſiam *de Orgoil*, eccleſiam *de Suggey*; & in ipſa villa terram unius carrucæ, & unum manſum & decem cartarios *; in Couſangevilla terram unius carrucæ, & V manſos, eccleſiam ſancti Samſonis, eccleſiam ſancti Petri in caſtro, & eccleſiam Sanctæ Trinitatis extra caſtrum, eccleſiam beatæ Virginis Mariæ de Caſtillone, eccleſiam etiam *de Semvatimont* cum terra preſbyteri, & Baidernæ beneficium, eccleſiam ſanctæ Mariæ de Goilloſontana cum terra preſbyteri; terram etiam Warnerii, & molendinum unum cum terra unius carrucæ; ad hoc eccleſiam de Balſas, & XXX agros, & *Leſgors de Poſes*, & piſcatorem unum cum terra ſua ad *Pont des Arches*. Præterea eccleſiam Bilcei, & feiram ſancti Martini, feiram etiam ſancti Michaëlis, & feiram ſanctæ Margaretæ, & eccleſiam de Oſbervilla, & terra *Abloders*, & Oſridum cum Goſcelino & Dragolino; terram etiam Roberti *le Mant*, & terram Ricardi *le Dringli*. Ad ultimum vero decimationem ſilvarum, axarum, molendinorum, denariorum, equorum, vaccarum, porcorum, & ovium, caſeorum & piſcium; & ut bene concludam, totius poſſeſſionis meæ decimationem.

Hæc, inquam, pro remedio animæ meæ, patris & matris meæ ad ſupradictum locum dedi, eo rationis tenore, ut ſine contradictionis moleſtia ea perpetualiter habeant, & hereditaria lege poſſideant ibi Deo ſervientes, & ſanctis ejus Confeſſoribus Martino ſcilicet & Wulganio. Hujus etenim conceſſionis rationem tali auctoritate firmavi, ut quicumque ea manu contradictoria vel violenta deteriorare præſumſerit, perpetuæ damnationis ultioni ſubjaceat: quam abbatiam ſub

* *Forte ſubterſcriptas.*

* *Forte acras.*

* *Forte carrarios.*

jurejurando ſancto Petro apoſtolo, ſanctoque Audoëno tradidi jure hereditario poſſidendam, ut moriente abbate per ſuccedentia tempora exinde eidem loco ſubrogetur. Signum Hugonis hujus donativi actoris. Ego Malgerius gratia Dei Rotomagenſis eccleſiæ archiepiſcopus hoc ſigno ✠ iſtud donatium * confirmo. Ego quoque Nicolaus Deo miſerante abbas inſtitutus hoc idem confirmo non diſſimili ſigno. Hugonis indigni archidiaconi ſignum. Signum Willelmi comitis filii Roberti glorioſiſſimi ducis Normannorum. Signum Willelmi magiſtri comitis. Signum Nigelli vicecomitis. Signum Geffredi vicecomitis. Signum Radulphi *Triſſon*.

* *Forte donativum.*

I X.

Fundatio monaſterii S. Victoris in Caletis.

Ex Pommeraio, Hiſtor. Abbat. ſancti Audoëni, p. 448.

1055. WILLELMUS Dei gratia dux Normannorum omnibus ad quos literæ iſtæ pervenerint ſalutem. Sciant tam præſentes quam futuri, quod coram me, & aſſenſu meo, & Malgerii archiepiſcopi, quidam nobilis clericus nomine *Tormor* eccleſiam ſancti Victoris de Caleto, quæ ſua erat jure hereditario, & abſque calumnia, cum omni patrimonio ſuo quod habebat in terris & in reditibus, eccleſiæ ſancti Audoëni æternaliter poſſidendam in eleemoſynam dedit tempore domni Nicolai abbatis ad habitationem monachorum S. Audoëni; & ipſe cum nutritio ſuo, nomine Gilleberto, in eccleſia monachus factus eſt. Rogavit enim me præfatus abbas Nicolaus, ut auctoritate ſigilli mei eccleſiæ ſancti Audoëni hoc confirmarem. Precibus vero ejus exauditis, ſigillo meo prætaxata confirmavi eccleſiæ in æternum poſſidenda, & prohibui firma potentia ſub forſactura XX unciarum auri ducibus, & XX librarum archiepiſcopis Rotomagenſibus, ne aliquis, quod abſit, hoc audeat infringere, vel præfata auferre, vel minuere; ſed ibi monachi ſancti Audoëni cum priore vel abbate, ſi forte per licentiam eccleſiæ S. Audoëni extiterit, & ſerviant Domino Regi regum ſub tutela ſancti Audoëni & dominio ſpirituali. Et præcipio quod nullus abbas electus aut præpoſitus, aut prior ibi ingrediatur, niſi poſitione abbatis S. Audoëni, cujus perſonatus eſt & in æternum ſit. Actum eſt hoc anno ab Incarnatione Domini MLV in urbe Rotomago, teſtibus Malgerio archiepiſcopo, & Fulberto archidiacono, & Oſberno dapifero.

X.

Monitum in Chartam ſequentem.

PRIMUS chartam hanc vulgavit Acherius noſter in ſuis ad Guibertum Novigentenſem notis, non ex autographo, quod multis abhinc annis perierat, ſed ex vitiato cum nonnullis in locis, tum maxime in nota chronologica exemplari: Acherium vero cum iiſdem mendis exſcripſere Sammarthani fratres, auctor Neuſtriæ piæ, & forte alii. At diligentes æque ac docti novæ Diplomaticæ vernacule ſcriptæ auctores aliud ejuſdem chartæ, vetuſtiſſimum quidem quod ſuperſit, ſive exemplar, ſive exemplaris documentum, in ipſo Ulterioris-Portus archivo deprehendere. Ibi autem non annum Chriſti 1036, ut apud Acherium, ſed conceptis verbis annum 1059 legere. Vulgatæ igitur, ſed perquam vitioſæ anni 1036 notæ chronologicæ, accuratam, ſolamque admittendam anni 1059 notam hic ſubſtituere nil hæſitavimus.

Fundatio monaſterii Ulterioris-Portus.

Ex Sammarthanis.

1059. IN nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis, Patris & Filii & Spiritus Sancti, amen. Anno ab Incarnatione Domini milleſimo quinquageſimo nono, Ego Robertus comes Augenſis, conſilio Maurilii archiepiſcopi Rotomagenſis, & Willermi Normannorum ducis, ſed & aliorum tam epiſcoporum quam optimatum A Normanniæ, hominumque meorum laude, & præcipue monitu uxoris meæ Beatricis comitiſſæ, abbatiam in honorem Dei & S. Michaëlis archangeli apud Ulterioris-portum conſtituo, & unde monachi ibi vivant, qui pro mea; meorumque ſalute Deum aſſidue exorent, uxore Beatrice, & filiis meis, Radulpho videlicet, Willermo; atque Roberto concedentibus atque laudantibus, de meis poſſeſſionibus ſtabilio. Do igitur eis in Ulterioris-portu eccleſiam, ubi eadem abbatia eſt conſtructa, cum tota decima, & cum omnibus ad eandem eccleſiam pertinentibus; & viginti domos in eadem villa, ſex in campis ex ipſis, & duos homines vavaſores liberos, & centum lignorum ejuſdem villæ, & paluſtrem terram, & prata de juxta, & omnem terram arabilem, quam in dominio meo, in eadem villa, id eſt, in Ulterioris-portu habeo, & omnem B conſuetudinem hominum illorum qui ſunt ſancti Michaëlis, quicquid omnino ſit. Item in Ulterioris-portu & in Augo oppido decimam denariorum de vicecomitatibus, & in utraque villa quidquid abbas & monachi acquirere poterunt. Quod ſi homines abbatis piſcem, qui vocatur Turium, capiunt, totus erit S. Michaëlis, craſſus piſcis ſi captus fuerit, ala una, & medietas caudæ erit monachis. Do etiam ego Robertus comes eidem eccleſiæ apud Augum manſionem cujuſdam hominis qui vocatur .... cum viridario, & alias tres manſiones, decimamque paſnagii ſylvarum Augi, omniumque exaltatuum earumdem ſylvarum, ubicumque fiant, ſylvam quoque liberam in opus monaſterii & miniſterii monachorum. Do etiam terram Maiſnilli-vallis, cum portu, & quidquid in eodem loco habeo, quercitumque Criolii, & Maiſnil- C lum Soreth liberum & quietum ab omni conſuetudine, & quodcumque inde exit. Maiſnillum quoque Alardum do, & villam quæ *Ramicheon-Maiſnil* dicitur, & aliam quæ *Grimonth-Maiſnil* vocatur. Et concedo medietatem *de Boiteal-Maiſnil* apud Fucardimontem. Et de dominio meo do duos hortos, & manſiones quinque hoſpitum, & unum molendinum. In fontibus autem, excepto teloneo, & parochia, do illud quod in dominio meo habeo in terris, & pratis, & alnetis, & mareſcis, & unam domum liberam, & unum molendinum, ubi tota molitura *de Grimonth-Maiſnil* debet venire, ſi dominus villæ molendino caruerit. Do etiam decimam molendinique Blangeci, & ſeptem molarum. Apud ſeptem molas do ejuſdem villæ eccleſiam, & quodcumque ad eam pertinet, ter- D ramque unius carrucæ, & totam decimam de dominio meo; in Criolio molendinum unum cum tota molitura, & de floſcis, & de Eſtaelonde Vinliothuil, & duas manſiones liberas. Eccleſiam quoque do de Anedinace, & fiſcum Rogerii ejuſdem villæ, qui monachus effectus eſt, & totam terram Gozondimare. In Verleio unum molendinum do pro anima Rogerii filii Turoldi, & terram quam Romeldis avia ipſius Rogerii in Verleio habuerat, & quam ipſe Rogerius eccleſiæ S. Michaëlis, me præſente, dedit, ſcilicet medietatem villæ do ego Robertus comes liberam. De Boëvilla autem, & de Penleio, & de Brunvilla do eccleſias, & totam decimam & terram quatuor bobus. Eccleſiam quoque *de Guillemercourt* do cum tertia garba, & eccleſiam S. Petri in Valle, cum tota decima, & eccleſiam S. Walarici de Monte aquoſo, cum terra E & ceteris ad eam pertinentibus, & eccleſiam de Burgo Turoldi, cum tota decima, & XXXV acras terræ. Baſilicis terram ad unam carrucam, & eccleſiam cum tota decima, & quicquid ad eam pertinet, & manſiones hoſpitum XII do, & Roſcelinum *de Matunmaiſnil* cementarium, cum filio ſuo; & S. Martinum de ſylva liberum & quietum, cum terris & hoſpitibus, & quicquid ad eumdem locum pertinet, ubi quondam domnus Gervinus abbas S. Richarii eremiticam vitam duxit. Item locum illum qui dicitur Flamenguevilla, & terram unius aratri, & partem meæ Warance, decimamque telonei ſeptem molarum & Grandinciæ,

omnium piſcium coquinæ meæ, & de ſale, & de omni carne, quæ mihi, vel heredibus meis de Anglia veniunt. Similiter decimam do, & aquam de Criolio, octo diebus ante feſtivitatem S. Michaëlis, & ipſa nocte feſtivitatis ejuſdem, aquam de eo eidem abbatiæ do: ſimiliter ante feſtum tranſlationis S. Benedicti, aquam de Criolio concedo eidem eccleſiæ quatuor diebus, & ipſa nocte feſti, aquam de eo. In Anglia do Bonitone, & quicquid ad eam pertinet in terris, in hoſpitibus & ceteris rebus. Hæc omnia dono eidem abbatiæ in eleemoſynam liberam & quietam, & per chartam iſtam teſtificor dona quæ Guillermus filius meus, me præſente & conſentiente, eidem eccleſiæ in eleemoſynam contulit: videlicet eccleſiam de Haymies cum tota decima, & terram trium hoſpitum ad eamdem eccleſiam pertinentem. Teſtificor etiam omnia dona quæ, me præſente, volente, ac rogante, barones, milites, & nationes terræ meæ eidem eccleſiæ in eleemoſynam liberam contulerunt & quietam; videlicet XXX acras terræ apud Ulterioris-portum de dono Hugonis vicecomitis, patris Guiberti de Dimeio: de dono Willermi *Caucheis*, duas manſiones in villa Ulterioris-portus, & totam terram Montis-Goiſberti, & duo jugera prati apud Flamenguevillam, & apud Criolium alia duo jugera prati, & terram quam tenebat in Augo oppido, & viridarium unum, & quicquid habebat in ſeptem molis. De dono Richardi *Boiſlel,* & Hilduini de Blangeio, & Guiſtini *de Grimontmaiſnil,* & Henrici Jaillardi, duas garbas decimæ in feodis ſuis apud Blangeium. De dono Henrici Monſtellencis, in fontibus XX jugera terræ, & duas garbas decimæ. De dono Anſcherii *de Riu* ſenis, decimam ſuam *de Riu.* De dono Imberti *de Baſinval,* & de dono Helduini Foreſtarii duas garbas decimæ de terris ſuis apud *Baſinval.* De dono Valterii ad barbam de Daivilla, duas garbas decimæ de fiſco ſuo apud Moncheium. De dono Goſſelini *de Bernoumaiſnil,* & Oſineldis uxoris ejus terram de Sifridivilla. De dono Rogerii filii Teroldi, apud *Guillemercourt* fiſcum duorum hominum, videlicet Goifridi filii Romoldis & Rogerii filii Henrici. De dono Radulfi qui non videt, patris Radulfi *de Grantcourt*, quamdam decimam in *Grantcourt.* De dono Willelmi *Tallebot* ſervitium terræ Sanſogolinis in *Gillemercourt.* De dono Alundi *de Grantcourt,* patris Roberti, duas garbas decimæ de terra ſua *de Grantcourt.* De dono Radulphi filii Alveredi totam decimam terræ ſuæ apud *Penlieu.* De dono Goifredi filii Rainoldi de ſancto Martino Jaillardo, decimam de terris hominum ſuorum, quam habebat in dominio ſuo, & apud S. Martinum, & apud *Letot,* & apud Merlimcampum. De dono Claremboudi, patris Richardi de Tokevilla, duas garbas decimæ de Tokevilla. De dono Rogeri de Salcheio fratris Richardi de Freavilla, eccleſiam de Salcheio, cum tota decima, & quicquid ad eamdem eccleſiam pertinet, & unam acram prati. De dono Richardi, filii Roberti de Freavilla totam decimam de...... De dono Picardi de Lonreio, patris Bartholomei, decimam de Boſco Richardi. De dono Milonis de Aſſingneio, duos hortos & duas garbas decimæ de Aſſingneio; ita libere, ut eas & nunc homines villæ ad domum monachorum adduxerunt, ſicuti ad ſuam pridem facere ex debito ſolebant. De dono Roberti de Petraponte, & Godefridi fratris ejus decimam de Curvervilla, quam tenebant de Oylardo domino ejuſdem villæ, & hoc fecerunt de conſenſu ejuſdem domini De dono Oyſtellandi militis mei, qui filium meum Willermum nutrivit, villam quæ vocatur *Maiſinloyſtellant,* & hoc conceſſi precibus Willelmi filii mei, ut in perpetuum eſſet eadem villa ad eleemoſynam pauperum libera & quieta. Et volo ut quæcumque monachi Ulterioriſportus ex dono meo, ſive ſucceſſorum meorum tenuerint, vel poſſederint, ita libere & quiete teneant, quod vel ab eis, vel ab hominibus eorum heredes mei nulla ſervitia, nulla auxilia, nullas tallias, ſive collectas, nullas omnino exactiones exigant: & ſucceſſoribus noſtris hoc annuentibus, & pro poſſe ſuo res hujus eccleſiæ augentibus, benedictionem; calumniantibus vero, & res hujus eccleſiæ retrahentibus, æternam maledictionem indico, & eos timendæ excommunicationis vinculo ligo. Horum donorum tam meorum, quam aliorum benefactorum hujus eccleſiæ, quos prædixi, teſtes: Ego Robertus comes Augi, & Radulfus, & Willelmus, & Robertus, filii mei, & Hugo vicecomes, & Gaufridus *de Bailoil,* & Galterus ad Barbam de Davituſvilla, *&c.*

XI.

Privilegium Philippi Francorum regis, pro abbatia S. Martini Pontiſarenſis.

Ex Nobil. pag. p. 170.

IN nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Ego Philippus Dei gratia Francorum rex, &c........ 1069.
Elucidare volentes eccleſiam ſancti Germani per deprecationem procerum caſtri Pontis-Iſaræ, Warnerii ſcilicet & Amaurici, ceterorumque illuſtrium virorum, quorum beneficiis & eleemoſynis in tantum ſurrexerat, ut parietibus circumdaretur, & paucis monachis Deo ſervientibus inhabitaretur; eorum ſupplicationibus humillimis condeſcendentes, pro anima patris mei, parentumque memoria meorum, eccleſiæ ſupradictæ libertatem hanc tribui, ut quicquid ſemel dono vel emptione reciperet, abſque inquietudine poſſideat. Et ut hoc firmum permaneat, ſigilli mei impreſſione ſignavi, meiſque fidelibus infraſcriptis ad corroborandum attribui. Signum comitis Hugonis. S. Walerani. S. Balduini dapiferi. S. Rainaldi buticularii. S. Walteri conſtabularii. S. Widonis de Montelethario. S. Adam de Inſula. S. Thetbaudi de Montemorentiaco. S. Lancelini de Belvaco. S. Stephani præpoſiti de Pariſio. Petrus cancellarius relegendo ſubſcripſit. Actum apud Pontem-Iſaræ anno ab Incarnatione Domini 1069, regnique Philippi regnantis IX.

XII.

Prioratus S. Victoris in Caletis evehitur ad abbatias.

Ex Pomerau, Conc. Rotomag. p. 97.

JOHANNES Dei gratia Rotomagenſis archiepiſcopus, univerſis Chriſti fidelibus ſalutem, gratiam, & benedictionem. Notum ſit omnibus modernis & 1074.
futuris, quod petitio Rogerii de Mortuomari & uxoris ejus Adviſæ ad nos venit, ad dominum Guillelmum regem Anglorum & ad me, ſedentes & tractantes de negotiis eccleſiaſticis & ſecularibus cum epiſcopis in quodam concilio congregato in urbe Rotomagenſi, ut domnum Nicolaum abbatem S. Audoëni Rotomagenſis cognatum noſtrum obnixe conveniremus, quatinus pro amore Dei & noſtri abbatiam fieri dimitteret de quodam prioratu de eccleſia S. Victoris in *Caux*, in qua habitabant monachi S. Audoëni, quæ dicitur ad S. Victorem, & quam eccleſiam quidam preſbyter nomine *Tormor,* de cujus jure erat, eccleſiæ S. Audoëni aſſenſu Guillelmi tunc ducis Normannorum, & Malgerii archiepiſcopi Rotomagenſis, & Rogerii de Mortuomari, in cujus feodo erat, pro ſalute animæ ſuæ dederat in eleemoſynam; & in eccleſia S. Audoëni monachus effectus fuerat cum quodam nutritio ſuo nomine Gilberto. Et præfatus Rogerus conceſſit ut tantum reditum augeret eccleſiæ S. Victoris & eccleſiæ S. Audoëni, ut honorifice ibi Deo monachi ſervire poſſent, & eis digne ſufficeret, & quale dominium habuerat antea eccleſia S. Audoëni in prioratu, tale poſtea in abbatia æternaliter poſſideret. Quum vero prædictus abbas Nicolaus aſſenſu capituli ſui, & rogatu noſtro, & amore Rogerii & uxoris ſuæ, hæc conceſſiſſet, Radulfum quemdam monachum ſuum ibi abbatem præficiens ad ſupradictum locum conſtituendum miſit, & cum eo de monachis ſuis S. Audoëni, Fulbertum, Gillebertum *Fauvetel,* Hubertum *Treton,* & Guillelmum:

& Guillelmum : tali tamen conditione quod dominium ſuum S. Audoëno in domo S. Victoris nullo modo minueretur, ſed ibi poneret abbatem alio defuncto, ſicut priorem ponere ſolebat, ſalva dignitate S. Audoëni. Hoc enim conſtitutum eſt inter nos ratum & firmum eſſe in perpetuum; cujus rei teſtes ſumus ex utraque parte. Si enim in diſponendo abbate monachi vel laïci rebelles eccleſiæ S. Audoëni fuerint, ſtatuimus & firmiter præcipimus Guillelmus rex, & ego Johannes Rotomagenſis archiepiſcopus, & Rogerus de Mortuomari, in quorum præſentia hoc factum fuit, auctoritate domini papæ Gregorii & regia poteſtate, omnibus heredibus & ſucceſſoribus noſtris, ut abbas S. Audoëni accipiat eccleſiam prioratus ſui S. Victoris cum omnibus appendiciis ſuis tunc ibi inventis, in eccleſiis, in decimis, & aliis ſubſtantiis, & ponat priorem in eccleſia illa ſicut antea ſolebat, ne eccleſia S. Audoëni pro liberalitate ſua detrimentum patiatur fraude & dolo, quam anteceſſores noſtri pro ſalute animarum ſuarum fundaverunt. Hanc conventionem auctoritate noſtra ab abbate Nicolao & Rogero de Mortuomari conceſſam coram rege, ratam eſſe ſtatuimus; & præſentis ſcripti privilegio, & ſigilli noſtri auctoritate confirmavimus; & prohibuimus ego Johannes Rotomagenſis archiepiſcopus ſub anathemate, ne quis ulterius clericus vel laïcus audeat hoc infringere, præſentibus iſtis epiſcopis, & mecum excommunicantibus: Giſleberto Ebroicenſi epiſcopo, Odone Bajocenſi, Hugone Lexovienſi, Roberto Sagienſi; quorum anathemate omnes fractores hujus operis confodiantur. Præfatus autem rex Anglorum Guillelmus prohibuit ſub forisfactura XX unciarum auri reddendarum duci Normanniæ, & XX librarum Rotomagenſi archiepiſcopo, ne ab aliquo infringatur: teſtibus prædictis epiſcopis, & Fulberto archidiacono, & Rogero de Mortuomari, in quorum præſentia hoc factum fuit anno ab Incarnatione Domini M. LXXIV.

XIII.

Ex Sammarthanis poſt Acherium in notis ad Lanfrancum, pag. 332.

Inſigne privilegium S. Anſelmo & eccleſiæ Beccenſi conceſſum a Guillelmo I archiepiſcopo Rotomagenſi.

Circiter 1080.

VIRORUM prudentum conſuetudo eſt, &c. Ego Willelmus Dei gratia Rotomagenſium archiepiſcopus literis mandare decrevi, tempore videlicet Roberti comitis filii Willelmi regis Anglorum, quod Beccenſi eccleſiæ & domno Anſelmo abbati, ob reverentiam ejuſdem loci, & fratrum religioſiſſimam vitam, ſed & propter ſalutem animæ meæ, anteceſſorumque meorum, necnon & ſucceſſorum, concedo ut eccleſia ipſa, ejuſque ipſius loci parochia, cum reſidentibus parochianis ſuis, perpetuo ſit libera ab omni epiſcopali exactione, præter ea quæ ab epiſcopali officio adminiſtrari non poſſunt: ut eſt monachos vel clericos ordinare, eccleſias reconciliare, pœnitentiam publicam dare, & hujuſmodi pœnitentes reconciliare: aut illa pœnitentiam occultam, quæ ſine concilio epiſcopi dari non poteſt, determinare, chriſma quoque & oleum tribuere, ut in brevi cuncta complectar, monaſterii & abbatis, prout decet, omnem paſtoralem curam gerere ſine acceptione pecuniæ. Si autem in eadem parochia talis cauſa orta fuerit, quæ ferri judicio finienda ſit; tunc ex placito abbatis, aut apud matrem eccleſiam cauſa finiatur, judiciumque portabitur; aut archiepiſcopus ferrum judicii ad locum illum per miniſtros ſuos deſtinabit, judiciumque ibi coram archiepiſcopi miniſtris portabitur. Quod ſi pecunia exierit ubicumque judicium portatur, abbatis erit. In ceteris autem parochiis, quæ ad eandem abbatiam pertinent, & ſunt de noſtra diœceſi, hoc ſolum ei conceſſimus, ut manu paſtos ſuos laïcos quietos habeat, illos tantummodo, qui terram, vel domos nullo modo poſſident. Si autem de his omnibus, quos liberos eſſe conceſſimus, aliquis contra chriſtianitatem egerit, & abbas ad hoc corrigendum tardus exſtiterit, archiepiſcopus eum, ut corrigat monebit: quod ſi abbas poſtea corrigere noluerit, archiepiſcopus emendabit. Pro his igitur quæ conceſſimus, abbas talem honorem, & tale ſervitium eccleſiæ noſtræ metropolitanæ exhibebit, ut ſi ab archiepiſcopo invitatus fuerit, & legitimam excuſationem non habuerit, ad feſtum dedicationis ejuſdem eccleſiæ veniat, ſumptus archiepiſcopi habiturus, ut archiepiſcopo miſſam celebrante chorum teneat: aut ſi archiepiſcopus aliqua cauſa miſſam celebrare noluerit, aut non potuerit, idem abbas miſſam feſtivam pro eo celebret. Hæc autem ex conſulto clericorum noſtrorum fecimus. At vero abbas ex conſulto monachorum ſuorum querelas quaſdam & calumnias, quas in quibuſdam de præfatis eccleſiis faciebat, clamavit quietas, & conceſſit ut omnes epiſcopales conſuetudines habeat archiepiſcopus, & in illis eccleſiis, quas tunc temporis Beccenſis eccleſia in diœceſi noſtra poſſidebit, extra Beccenſem parochiam, & inſuper in illis omnibus, quas deinceps in diœceſi noſtra acquiſitura erat.

XIV.

Notitia excommunicationis latæ in Guillelmum I Rotomagenſem archiepiſcopum ab Urbano II papa.

Ex Schedis Fiſcamnenſibus.

ANNO 1089 a Salvatoris Incarnatione, ea ſcilicet tempeſtate qua guerra erat inter fratres, regem Anglorum Willelmum & comitem Normannorum Robertum, idem comes volens regem Francorum Philippum, pro eo quod ſe in obſidenda Feritate regis caſtro juverat, remunerare, & non habens de proprio quod poſſet dare, *Giſorz* ſic dictum manerium ſanctæ Mariæ Rotomagenſis abſtulit, & regi illud contulit. 1089.
Hoc Willelmus qui tunc ex abbate Cadumenſi præerat archiepiſcopus dure accepit, & quia comitem ad hoc ut ablata redderet adducere non potuit, per totam Normanniam eccleſias omnes a divina ceſſare laude præcepit. Cumque & hanc Fiſcannenſem ſimiliter ceſſare præcepiſſet, prior & monachi, nam abbas tum Willelmus III aberat in Anglia, reſpondere ſe ceſſare non poſſe, quia meminiſſent ſoli apoſtolico ſubditos fore, nemine excepto, vicario Beati Petri, & poſt ipſum ſuo abbati, maxime in tam nova re obedientiam debere, præſertim cum recolerent, multoties excommunicata Normannia, ſe ſemper opus Dei libere egiſſe abſque alicujus prohibitione; abbatem ſuum abeſſe, ſine ejus conſilio & voluntate nihil agere poſſe; beato Benedicto præcipiente cum voluntate abbatis omnia agenda eſſe; quod charitatis eſſet, quod monaſticæ conſuetudinis, libenter impendere; a Dei vero opere nunquam ceſſare, quo magis irritaretur. Ubi hoc audivit archiepiſcopus, pravo conſilio uſus, neque ratione, neque juſta monachorum allegatione inflexus, nec etiam papæ Romani, quem prætenderant, auctoritate revocatus, eos anathematizavit. Monachi autem ſcientes ſcriptum, quod Deo magis quam hominibus oporteat obedire, reminiſcentes ſanctam, Romanam & Apoſtolicam ſedem omnium caput eccleſiarum fore, & quod illa ligaverit, ligatum, quod ſolverit, ſolutum manere; timentes ne in ſervitutem redigerent libertatem quam a tanta perceperant ſede, caventes ne tantæ ſedis poteſtatem viderentur evacuare, ſi quod illa ſtatuerat ipſi deſtituerent abſque ejus requiſitione, vinculum quod illa non ligaverat, ſuſcipere noluerunt; quin potius in propoſito ſuo permanentes, opus Dei cum ſumma, ut conſueverant, alacritate egerunt. Interea venit abbas, & agnoſcens archiepiſcopum tam inconſiderate monaſterium ſuum anathematiſaſſe, & quod ſoli licebat papæ apoſtolico, ſibi uſurpaſſe, convenit eum. Verum nullam rectitudinem obtinuit apud eum, quia non fuit qui illam exequeretur propter clerum;

Digitized by Google

ita res indeterminata manſit: qui vero tantum in apoſtolicam ſedem factam prævaricationem nunciaret, non defuit. Videns papa Urbanus .... prædeceſſorum ſuorum ſtatuta violata, & Rotomagenſem archiepiſcopum tantum præſumpſiſſe in parochia ſua, videlicet Fiſcannenſi eccleſia, per legatos ſuos, id eſt, Herbertum Theodfortenſem epiſcopum, & Rogerium cardinalem archidiaconum, eum pro ipſa præſumptione uti pallio prohibuit, a quo diebus multis...... vacavit, atque ad ſedem apoſtolicam de his & aliis nonnullis ſatisfacturum evocavit. Interceſſit pro archiepiſcopo comes Normanniæ, & a legatis, ut ei interim, dum papa requireretur, pallium ſuum reſtituerent, obtinuit multa ſupplicatione; tali interpoſita conditione ut ipſe Romam mittat, & juri apoſtolico ſe cum ſuis omnibus, ſalvo tantum majorum ſuorum privilegio, ſummittat: cumque ſicut dictum fuerat, Romam & comes & archiepiſcopus miſiſſent; vix papa cum archiepiſcopo in gratiam redire voluit, quia tantum eum præſumpſiſſe non mediocriter doluit. Literas vero ſigillo apoſtolico ſignatas ad Fiſcannenſem eccleſiam dedit in quibus ejus libertatem confirmavit, & confirmatam eſſe mandavit, atque ut ex tunc impoſterum ſalva maneret, auctoritate apoſtolica auctoriſavit.

X V.

Ex Archivio S. Luciani Bellovacenſis.

Stephanus comes Albæ marlæ eccleſiam S. Martini de Achiaco tradit monachis S. Luciani Bellovacenſis.

1096. IN nomine Patris, & Filii, & Spiritus, ſanctæ & individuæ Trinitatis, ego Stephanus comes de Alba marla tam exemplis quam verbis religioſorum virorum inſtructus, temporalium rerum........ largitione poſſe mereri, immo ipſius ſummæ veritatis voce edoctus, pro omnibus in hoc ſeculo habitis, & in ejus .... bene diſtributis, in illa vero remuneratione centuplicata retributione pro tranſitoriis æterna recipere, & vitam æternam poſſidere. Ea igitur intentione harum promiſſionum confiſus ſolatio, de hereditate mea a prædeceſſoribus meis poſſeſſa, eccleſiam S. Martini de Alciaco cum omnibus ad eam pertinentibus conceſſis atque deinceps concedendis, ita liberam atque quietam, ſicut mater mea Adelidis comitiſſa, & ego poſt ejus obitum tenui hactenus, eam eccleſiæ ſancti Luciani Belvacenſis cœnobii, ita tamen ut ſemper ibidem monachi Deo ſerviant, pro anima Willelmi Anglorum regis, & anima matris meæ Adelidis, ceterorumque cunctorum defunctorum parentum meorum, & pro remiſſione peccatorum meorum, conſenſu ſimul & corroboratione ſororis meæ Adelidis, conſilioque & ſuggeſtione baronum meorum, hoc favente & corroborante Roberto Normannorum principe, jure perpetuo poſſidendam dono atque concedo: ea, inquam, conditione ut præſentes canonici qui hanc eandem conventionem coram archiepiſcopo & clericis ſuis confirmandam conceſſerunt, de rebus ſuis ad eandem eccleſiam pertinentibus, quandiu vixerint, quicquam amittant; ornamenta autem ejuſdem eccleſiæ, & omnia ad eam pertinentia, conceſſa videlicet, atque in perpetuum concedenda, ibidem ad Dei ſervitium & eccleſiæ cultum permaneant. Hunc privilegii tenorem ego Vilhelmus Rotomagenſis epiſcopus auctoritate Dei & noſtra, teſtimonio archidiaconorum & canonicorum noſtrorum confirmo atque corroboro, ſalva tamen in omnibus eccleſiæ Rothomagenſis juſtitia, & epiſcopalibus rectitudinibus. Si quis autem auſu temerario hujus noſtræ auctoritatis confirmationem deinceps pervertere, vel minuere voluerit, excommunicatus atque anathematiſatus uſque ad condignam ſatisfactionem divinæ ultioni ſubjaceat. Signum Bilduini. Signum Gois. Signum Valteri cancellarii. Signum Radulphi. Signum Frm. Signum Radulphi. Signum Wilhelmi. Signum Roberti. Signum Giſleberti. Signum Alelmi. Signum Gois Flandrenſis. Signum Lant..... archidiaconi filii Goſeri. Signum Arnulſi Bullenſium, de Alto Maiſnil monachi, archidiaconi Ebroicenſis, Petri Curtis ſacerdotis, Fredi martelli traditoris. S. Willelmi. S. Hugonis. Signum ſicapellani Maiſſul. Signum Roberti comitis. Signum Willelmi archiepiſcopi. Signum Gilleberti. Signum Gilleberti Luxovienſis epiſcopi. Signum Serlonis Sagienſis epiſcopi. Signum Walteri de S. Valarico. Signum Walteri Gifardi. Signum Stephani. Signum Fulberti archidiaconi. Signum Benedicti archidiaconi. Signum Richardi archidiaconi.

Signum Roberti comitis Normanniæ.	S. Willelmi archiepiſcopi.	S. Euſtachii comitis Bononiæ.
Signum Walteri abbatis.	S. Helgoti abbatis S. Audoeni Rotomagenſis.	S. Engelranni comitis de S. Paulo.
Signum Manaſſe comitis *de Gerrodi*	S. Roberti comitis Flandriæ.	S. Bernardi de ſancto Vallerico.
Signum Matthæi comitis de Bello-monte.	S. Radulfi comitis *de Ur*....	S. Johannis *de Peb*
Signum Willelmi *de*.....	S. Willelmi de monte Riboldi.	S. Roberti *de Beny*.
S. Kardini.		
S. Odardi.	S. Willelmi filii Lamberti.	
	S. Lancelini *de Tho*.....	
	S. Rogeri de Alto-maſſuco.	

Anno Dominicæ Incarnationis 1096, indictione IIª, concurrente IIª, epacta XXIII, IIª idus Julii datum eſt hoc privilegium in capitulo Rothomagenſi per manus Rotberti Normannorum principis, & Willelmi archiepiſcopi, ac Stephani comitis de Alba marla, in manu domini Giſleberti abbatis S. Luciani, aſtante maxima multitudine cleri & populi Normanniæ, regnante Domino noſtro Jeſu Chriſto per infinita ſecula ſeculorum, amen.

X V I.

Ex Autographo Albæ marlæ.

Giroldus abbas S. Luciani Bellovacenſis conſenſum præbet ſuum Stephano comiti Albæ marlæ de erigenda eccleſia S. Martini in abbatiam.

GIROLDUS abbas S. Luciani Belvacenſis, & capitulum ejuſdem monaſterii omnibus ſanctæ matris eccleſiæ filiis tam præſentibus quam futuris in perpetuum ſalutes. Quoniam eccleſia ſancti Martini, quæ in Alceio conſtructa eſt a nobili viro Stephano comite Albæmarlenſi, & a prædeceſſoribus ejus ſumpſit exordium, & eorum liberalitate monaſterio S. Luciani Belvacenſis in eleemoſynam collata eſt communi conſilio & aſſenſu; præfato comiti Stephano Albæ marlæ, & heredibus ejus concedimus, & præſenti ſcripto confirmamus, ut ex quo præfata eccleſia S. Martini idonea & ſufficiens fuerit in officinis & redditibus, liceat eis libere & quiete abbatiam ibi facere, & in ea abbatem ponere, ita quod primum abbatem capiant in eccleſia S. Luciani; omnes vero alios abbates ſubſequentes ſecundum velle ſuum eligant & capiant in eccleſia S. Martini, ſi ibi aliquem idoneum paſtorem invenire potuerint. Si vero in eccleſia S. Martini inter monachos aliquis idoneus officio abbatis inveniri non poterit, in eccleſia S. Luciani eligatur & capiatur. Quod ſi abbas & capitulum S. Luciani concedere noluerint monachis S. Martini perſonam quam de monaſterio S. Luciani elegerint, liceat præfatis monachis S. Martini de quacumque voluerint abbatia abbatem ſibi eligere & aſſumere; & ut memorata eccleſia S. Martini ab omni ſubjectione & exactione in perpetuum liberrima fieret, communi conſilio & aſſenſu noſtro, conſtituit memoratus vir nobilis Stephanus comes Albæ marlæ duas marcas, vel competens pretium earum de redditibus ſuis de Alba marla, per manus miniſtrorum ſuorum, qui eiſdem redditibus colligendis præfuerint omni anno ex quo abbatem

in eadem eccleſia beati Martini ordinari contigerit, monaſterio S. Luciani Belvacenſis tam a ſe quam ab heredibus ſuis reddi in perpetuum. Actum eſt autem hoc coram his teſtibus, Theboldo, Bartholomeo, Giſleberto, Goſleno, Nevelone, Arnulfo, Waltero, Balduino, Radulfo, Garnero, Hugone, Rogero, Bernero, monachis S. Luciani; Roberto decano, Nicolao, Roberto de Luceio, Bernardo, Richardo filio Mariæ, Theobaldo, preſbyteris; Wiberto filio dec. Villelmo, magiſtro Garnero, clericis; Willelmo filio comitis, Stephano fratre ejus, & Ingelranno Hugo *Tirel;* Girardo vicedomino Pinconii, Hugone de Mortuomari, Ingelranno vicecomite, Willelmo *Giſa*, Henrico & Anſoldo & Manaſſe filiis ejus; Girardo de Cagneio, Hugone *de Oiri*, Ulberto Conſt. Radulfo de Porta, militibus.

XVII.

Fundatio abbatiæ Augi.

Ex Pommeraio, Concil. Rotom. pag. 129. 1119.

EGO Goiſfridus Rotomagenſis archiepiſcopus petitioni Roberti decani, ſociorumque ejus canonicorum, clauſtro & communi habitatione ſimul vivere deſiderantium, ipſius ſub manu comitis Augi ſeculariter viventium, aſſenſum præbens, concedo: ut redditus præbendarum ipſorum, qui ipſas diviſim juxta numerum perſonarum poſſidebant, a modo quia communiter vivunt, communes in perpetuum habeantur. Quod ſi quis reliquorum canonicorum ad eorum converſationem tranſire voluerit, redditus ejus ſupradicto modo fiat communis. Poſt mortem vero ceterorum, vel vitæ mutationem, redditus eorum ad iſtorum victum & communitatem tranſeant. Omnes autem redditus præbendarum, & ea quæ ad theſaurum eccleſiæ pertinent, ipſis regularibus & eorum eccleſiæ ita libere & quiete ab omni conſuetudine concedo, ſicut eccleſia Augenſis liberius & quietius viſa eſt poſſediſſe. Liceat etiam eis, more aliorum clauſtralium, quot fratres voluerint in ſuo loco ad id ſervitium conjungere; & ſuorum abbatum liberam electionem facere: nec ulli abbatum liceat bonos uſus eccleſiæ, qui ſecundum veram religionem in eadem inſtituti ſunt, ullo modo infringere. Quod ſi quis canonicorum ſecularium de rebus eccleſiæ pertinentibus, ſine meo juſſu & comitum Augi, & conſenſu totius capituli, quoquo modo a præbendæ dominio alienaverit, primo quod præbendæ ad communitatem regularium pervenerint, omnis eorum donatio, vel venditio in irritum revocetur. Ipſe vero decanus Robertus S. Mariæ Augi, & ſocii ſui, præbendas quas a laïca manu acceperant, in manu mea reddiderunt, & ſic victuros canonice promiſerunt; ea quæ prius propria poſſederant, ipſis ut communiter viverent habere permiſi; & eidem Roberto & ſucceſſoribus ſuis dignitatem & poteſtatem eccleſiæ conceſſi. Hanc præſcriptam inſtitutionem regularium canonicorum Augenſis eccleſiæ, Dei & noſtræ metropolitanæ ſedis auctoritate confirmo; & ſacram religionem, & canonicum ordinem in eccleſia Augenſi inviolabiliter præcipio permanere; & ne quis huic rei vel contradicere, vel aliquod impedimentum aliquando inferre præſumat, ſub anathemate prohibeo. Anno Domini 1119, Ludovico regnante in Gallia, Henrico rege Anglorum principante in Normannia, in capitulo S. Mariæ Rotomagenſis, præſentibus Audino Ebroicenſi epiſcopo, Ranulfo Dunelmenſi epiſcopo, W. abbate S. Audoëni, Rogero ſecretario, Richardo archidiacono, Oſmundo archidiacono, & multis canonicis aliis S. Mariæ.

Ipſe vero Henricus Augenſis comes omnibus prædictis teſtibus & præſentibus, ſuperius in ſua charta citatis, iterum hanc hujuſmodi fundationem iiſdem verbis a ſe conceptam & expreſſam approbavit, laudavit, ratamque habuit; necnon omnia ejuſdem eccleſiæ bona tum ab anteceſſoribus ſuis, tum a ſe & ab aliis data, confirmavit: cujus filius Johannes, & ipſe Aucenſis comes, pie poſtea comprobavit.

XVIII.

Fundatio abbatiæ Alciacenſis, ſeu Albæ-Marlæ.

Ex Sammarthanis, & Pommeraio Concil. Rotom. pag. 143. 1130.

HUGO, Dei gratia Rotomagenſis eccleſiæ ſervus indignus, univerſis eccleſiæ Catholicæ filiis, tam præſentibus quam futuris ſalutem. Commodum gratiæ profectum intrare in perpetuum. Sciatis quia principis Albæ-Marlæ Wilelmi largitione, & regis Anglorum, ac ducis Normannorum Henrici grata conceſſione ſtatuimus, eccleſiam S. Martini Accienſis abbatiam utique fieri monachorum: ad hoc ſane, ut Domino humiliter ſerviant, & profeſſionem obedientiæ Rotomagenſi archiepiſcopo perſolvant; nec filiis Belial, qui humilitatem prætendunt, & ſuperbiæ ſerviunt, omnino conſentiant, qui benedici refugiunt, quia obedientiæ debitum profiteri nolunt. Hanc itaque abbatiam ita diſponimus, ut ab eccleſia S. Luciani Belvacenſis abbatem primum accipiant, poſtmodum vero ſi intra eccleſiam ſuam idoneum invenerint, in abbatem ſibi eligant, aut ſi vero non invenerint, ab eccleſia S. Luciani abbatem ſibi canonice requirant. Quod ſi abbas S. Luciani dare noluerit, tunc accepta ab eo licentia, alias requirant eccleſias, ut a qua voluerint eccleſia abbatem idoneum licenter eligere poſſint. Quia vero abbatia Accienſis per abbatem & monachos S. Luciani Belvacenſis exordium ſumpſit, in tanti remuneratione beneficii ſtatuit præfatus princeps Albæ-Marlæ, duas de cenſu Albæ Marlæ marcas argenti, per ſingulos annos perſolvendas eccleſiæ S. Luciani, tam pro ſe, quam pro predeceſſoribus ſuis: & monachi S. Martini accipient eas, & reddent eccleſiæ S. Luciani. Quod ſi prædictæ marcæ in craſtino feſti S. Remigii, prout ſtatutum eſt, ſolutæ non fuerint, decano archiepiſcopi Rotomagenſis Albæ-Marlæ proviſori injungimus, ut eas infra quindecim dies reddi faciat; & ſi infra quindecim dies illis redditæ non fuerint, divinum in parochia S. Martini & caſtello Albæ-Marlæ fieri interdicat officium, donec eccleſia S. Luciani Belvacenſis præfatum debitum accipiat. Qui autem hujus inſtituti tranſgreſſor fuerit, hunc, & ſi monachi S. Martini Accienſis prædictas marcas, ſicut ſcriptum eſt, eccleſiæ S. Luciani non reddiderint, ſicut tranſgreſſores ſciant ſe divino judicio puniendos reſervari. Decanus vero parochiæ illius, ſi juſtitiam quæ ſupraſcripta eſt minime fecerit, ſciat ſe ab officio deponendum, donec pro ſatisfactione duas marcas argenti archiepiſcopo Rotomagenſi ſolverit. Actum hoc anno Incarnati Verbi 1130, Innocentio papa Romano, regnante rege Francorum Ludovico, & principante in Normania rege Anglorum Henrico. Ego Hugo Rotomagenſis archiepiſcopus, Richardus archidiaconus, Oſmundus archidiaconus, Valeranus archidiaconus, Robertus archidiaconus, Fulbertus archidiaconus, Nicolaus decanus, Varnerus capellanus, Guillelmus *Biſette*.

XIX.

Charta Hugonis archiepiſcopi Rotomagenſis pro abbatia Cornevillæ.

Ex Pommeraio, Concil. Rotom. pag. 145. 1143.

HUGO, Dei gratia Rotomagenſis archiepiſcopus cariſſimis filiis ſuis priori, & fratribus canonicis regularibus apud Cornevillam conſtitutis, in perpetuum. Sanctæ matris eccleſiæ moderata benignitas, &c. Juſtis ſi quidem poſtulationibus veſtris aſſenſum præbentes, concedimus vobis eccleſiam beatæ Mariæ de Cornevilla cum iis omnibus quæ juſte ei pertinere noſcuntur, videlicet decimis atque beneficiis; quin etiam ea quæ Galerannus comes Mellenti vobis conceſſit, ſcilicet unum eleemoſynarium apud Villevillam, & decimam de Extaldis quæ vadunt a Monteforti ad pontem Audomarem, eo tempore

Digitized by Google

quo diſcurrunt per aquam, & conſuetudines veſtras quietas per totam terram ſuam de dominio ſuo, ſicut eccleſia de Pratellis melius & quietius habet; in foreſta de Monteſorti mortuum boſcum ad veſtrum proprium ignem: terras quoque quas Guillebertus *de Corneville* dedit vobis, ſcilicet duas acras inter eccleſiam & domum ſuam, &c. Decernimus quoque ut ſi divina gratia ſuffragante locus veſter per manus fidelium amplioribus poſſeſſionibus amplificatus fuerit, ita ut ibidem poſſit conventus congrue inſtitui, inſtituatur tali modo, ut ab abbate & capitulo ſancti Vincentii vobis ſemper prior ſubſtituatur, & ſicut bonis temporalibus exterius excreverit, ita & interius amplificetur augmentis ſpiritualibus, &c. Actum eſt hoc anno Verbi Incarnati 1143, regnante rege Francorum Ludovico, principante in Normania rege Anglorum Stephano, pontificatus vero noſtri anno XIII. Ego Hugo Rotomagenſis archiepiſcopus. Ego Gualerannus decanus. Ego Fulbertus archidiaconus. Ego Robertus archidiaconus. Ego Gaufridus archidiaconus. Ego Oſmundus archidiaconus. Ego Hugo archidiaconus. Ego Ægidius archidiaconus. Ego Nicolaus ſacriſta. Ego Guillelmus cantor. Ego Robertus ſub-cantor. Ego Gaufridus ſacerdos & canonicus.

X X.

Ex Pommeraio, Concil. Rotom. pag. 146.

1143.

Literæ Hugonis archiepiſcopi Rotomagenſis, pro monaſterio Burgi-Achardi.

HUGO, Dei gratia Rotomagenſis archiepiſc. cariſſimis filiis ſuis prioribus Faleſiæ & Burgi-Achardi ſalutem, gratiam & benedictionem. Auctoritate divina ad epiſcopos pertinere dignoſcitur & eccleſias fundare, & fundatas canonicis inſtitutionibus ordinare. Eapropter mandamus poſteris noſtris fidelibus atque catholicis, ut quæ de eccleſia S. Laudi, quæ ſita eſt in Burgo-Achardi, quæ per priorem eccleſiæ ſancti Johannis-Baptiſtæ & per ejus canonicos in religione ædificata eſt, & inſtituta petitione noſtra, unius ſocietatis ejuſdemque capituli ſit cum eccleſia Faleſienſi, & prælatus eccleſiæ pro ordinis obſervatione & culparum emendatione præfatæ S. Laudi eccleſiæ digne præemineat. Ordinem vero & inſtructionem religionis quam prælatus eccleſiæ Faleſienſis in præfata domo poſuerit, tenebunt & obſervabunt canonici Burgi-Achardi, conſilio & auctoritate Rotomagenſis archiepiſcopi. Si autem ex perſona prioris, vel in fratribus S. Laudi de Burgo-Achardi aliquid corrigendum fuerit, & ipſos emendare nequiverit, tunc prior Faleſiæ emendet & corrigat, ſtrenue veniat, & poteſtate canonica libere peragat. Quod ſi non ille prior id agere poterit, archiepiſcopus Rotomagenſis conſtanter aſſurgat, & corrigenda corrigat, & emendata retineat, & extirpanda extirpet, & prioribus auctoritatem conſervandi ordinem canonicum integre reſtituat. Cum vero fratres Faleſiæ apud Burgum-Achardi fuerint, obediant priori ejuſdem loci; ſimiliter fratres Burgi-Achardi priori Faleſiæ: quæ autem domus alteri melius ſubvenire in omni re, cauſa, poterit & negotio, devote ſubveniat. Actum eſt hoc anno 1143 ab Incarnatione Domini, pontifice Romano Innocentio II.

X X I.

Ex Pommeraio, Concil. Rotom. pag. 144.

Circiter 1150.

Diploma exemtionis abbatiæ Fiſcannenſis.

HUGO, Dei gratia Rotomagenſis archiepiſcopus, dilecto filio Henrico abbati Fiſcanenſi, ejuſque ſucceſſoribus, in perpetuum. Eccleſiarum beneficia & jura tunc demum juſte ac ſtabiliter habentur, cum pontificis manu de cujus parœchia ea eſſe conſtiterit data fuerint, & ejus auctoritate confirmata. Inde eſt quod tuæ juſtæ petitioni, dilecte in Domino fili Henrice, aſſenſum præbentes, habito conſilio & aſſenſu capituli noſtri, eccleſias quaſdam cum parœchiis ſuis in noſtro epiſcopatu perpetuo jure libertatis abſolutas ab omni jure epiſcopali tibi tuiſque ſucceſſoribus, & eccleſiæ Fiſcanenſi, habendas in perpetuum concedimus & confirmamus. Ut igitur nulla ſuper eis de jure libertatis oriatur contentio, eas huic chartæ noſtræ nominatim inſerimus, ſcilicet eccleſiam de *Eſlectot*, eccleſiam *S. Gervaſii* apud Rotom. eccleſiam *S. Mariæ de Waſlo*, eccleſiam de *Limpivilla*, eccleſiam de *Tormot-villa*, eccleſiam de *Witeſlue*, eccleſiam de *Paluel*, eccleſiam *S. Richarii*, eccleſiam de *Ingovilla*, eccleſiam *S. Walerici*, eccleſiam de *Mannevilla*, eccleſiam de *Wellis*, eccleſiam de *Plena-ſilva*, eccleſiam *S. Petri de Senis*, eccleſiam *S. Mariæ Gaillardæ*, eccleſiam *S. Petri Parvi.* Ut ergo jus prædictarum eccleſiarum tibi & tuis ſucceſſoribus, & eccleſiæ Fiſcanenſi conſtans & ratum conſervetur, præſenti ſcripto & ſigilli noſtri auctoritate confirmamus. Teſtes Gaufridus Rotomagenſis eccleſiæ decanus & archidiaconus, Willelmus cantor, Radulſus ſacriſta, Oſmundus, Ægidius, Berardus archidiaconi, magiſter Reynerius, magiſter Reynaldus de S. Amando qui hoc notavit.

X X I I.

Ex tab- lario.

1153.

Donatio eccleſiæ ſancti Sidonii cum aliis, facta Fontanellenſi monaſterio.

HUGO, Dei gratia Rothomagenſis archiepiſcopus, dilecto filio Rogero Fontanellenſi abbati ejuſque ſucceſſoribus canonice ſubſtituendis, in perpetuum. Pontificalis cura nos admonet & devota filiorum noſtrorum compellit petitio, ut ea que locis religioſis diſcreta conſideratione contulimus noſtre auctoritatis munimine in perpetuum duratura firmemus. Hoc ſi quidem pia proviſione antiquorum patrum conſuevit benignitas, ut bona eccleſiaſtica auctorum ſuorum memoriam viri Dei obſervantia repreſentent, & contra pravorum hominum infeſtationes ex pontificali atteſtatione robur & tuitionem obtineant. Ea propter, dilecte in Domino fili *Rogere* Fontanellenſis cœnobii abbas, perſonam tuam religionis & ſcientie gratia decoratam paterno affectu amplectimur, & gregem tibi commiſſum tamquam devotos filios diligere & honorare intendimus. Unde bona veſtra que in preſentiarum, Deo auctore, poſſidetis, vel in futurum modis rationabilibus poteritis adipiſci, ſigilli noſtri atteſtatione firmamus, & ſub noſtra & Rothomagenſis eccleſie protectione ſuſcipimus. Inter que ea propriis nominibus exprimenda duximus que noſtri pontificatus tempore & noſtra largitione propria accipere meruiſtis. Eccleſiam igitur beati Sidonii que a multis retroactis temporibus deſolata extiterat, & laïcali tirannide ex prava conſuetudine premebatur, de manu ipſius caſtri domini, eccleſiaſtica cenſura extraximus. Quam communicato fratrum & filiorum noſtrorum conſilio ad reformandum in ea religionis eccleſiaſtice ſtatum tibi, *Rogere* abbas & eccleſie tue cuſtodiendam, reformandam & jure ſtabili in perpetuum poſſidendam conceſſimus. Statuentes ut beati Sidonii eccleſia cum pertinentiis ſuis ad ſollicitudinem & diſpoſitionem tuam pertineat, ſalvo in omnibus jure pontificali vel parochiali. Hec autem que ſubnectimus bona ſunt ipſius eccleſie, videlicet decima totius parochie, tam in terris quam in hortis & in molendinis, & decima cenſuum & thelonei, & unum molendinum proprium & hortus molendini, & gardinum proprium ipſius domini Mathei ex donatione ſua monachis in eleemoſyna conceſſum, & decima furnorum, tam in preſentiarum exiſtentium in villa ſancti Sidonii & *Oſmunville*, quam in poſterum faciendorum, & decima vivarii, & decime . . . orum, & cenſuum in *Hers*. In Caſneio, totum feodum Reſtoldi de Druella, tam in terris quam in ſilva, cum hoſpitibus apud Rovill. De feodo Roberti *Harenc*

Digitized by Google

decima unius molendini, & unus hoſpes, & unus campus. Apud ſanctum Sidonium terram quam dedit Ric. præpoſitus juxta caſtellum, & campus Preſoldi apud Hubanmanvill. II.º orti & IIII.^{or} acre terre ſuper quarrariam, 3 acre in valle Benedicti. Acra terre una ſuper molendinum preſbyterorum, due acre & campus *Abeline* apud Tiliam. Unus hoſpes & decima molendini apud Buſſoriam. Due garbe de feodo domini ſancti Sidonii, & decima molendini, & ſedes grancetie. Apud Oſmunvillam duos hoſpites, & campus Olcorum, & decima omnium molendinorum & cenſuum, & duo alii campi apud Bellum-montem, due garbe de feodo domini ſancti Sidonii. Apud S. Martinum-Album due garbe de feodo eodem. Apud *Brichennie* 5. ſol. de 2. vavaſſoribus, & de uno eorum ſervitium equi, unum de feodo Oſmundi. Apud Novum-boſcum 15. ſol. in eccleſia & cantuaria, & unus hoſpes. Apud Bonum-Maiſnil 12. ſol. in eccleſia & cantuaria, & unus hoſpes. Apud ſanctum Germanum in eccleſia 5. ſolid. & 2. garbe de feodo domini ſancti Sidonii, & de 2. hoſpitibus 5. ſolid. & 6. capones. Apud Vadum decima de feodo *Augi.* Rurſus in Caſneio due garbe de feodo *Fuelle.* Apud Spinetum due acre de feodo Guadini. Apud Puteol. 3. acre, ibid. 2. acre de feodo Hugonis Holardi. Apud Freauvill. tota decima de feodo domini ſancti Sidonii, & decima molendini, & unus hoſpes, & ſedes grancee. Apud Novam-villam dimidia eccleſia, & dimidia decima, & 6. ſol. in eccleſia. Apud Baſleium dimidia eccleſia, & dimidia decima, & decima molendini, & unus hoſpes. Apud Eſchethevillam eccleſia cum tota decima, & quedam manſura 4.^{or} acrarum terre, & 2. alie acre, & 2. hoſpites, & decima molendini. Rurſus apud *Hubanmaiſnil* tota molta, & ſimiliter apud Perditam-villam molta. Item apud S. Sidonium molta territorii ubi vivarium factum eſt, & molta de feodo Gunduini, & molta manſionis Guillelmi Roſſelli. Præterea eccleſiam de Greinvilla, quam multo tempore manus laïca violenter occupatam tenuerat, & contra ſacrarum inſtitutionum decreta ab eccleſiaſtico jure privaverat, nos eam ad ſortem ſanctuarii Dei reducentes, tibi, *Rogere* abbas, & eccleſie tue cum prebendis & terris & omnibus ad eam pertinentibus in perpetuum poſſidendam concedimus, & preſentis ſcripti noſtri auctoritate firmamus. Hec & que juſta ſunt, conſervantibus ſit pax & miſericordia a Deo patre noſtro & Domino Jheſu noſtro, ut & in preſenti de fructu pie operationis gaudeant atque in futuro pietatis divine manſuetudinem & gratiam eterne conſolationis inveniant. Si quis autem adverſus iſta que nos paci poſterorum providentes, legitime firmavimus, aliqua fraude vel malignitate venire attemptaverit, vel atteſtationis noſtre munimentum temerare præſumpſerit, in preſenti traditus angel . . . . divine ſubjaceat maledictioni, & niſi penitens cito reſipuerit, ad ſatisfactionis remedium convolaverit, percellat eum in die furoris Domini animadverſio eterne ultionis. Actum eſt hoc anno Incarnati Verbi M. C^{o}LIII. regnante in Francia illuſtri rege Ludovico, principante in Normannia nobiliſſimo duce Henrico. Ego Hugo Dei gratia Rothomagenſis archiepiſcopus. § ✠. Ego Philippus Bajocenſis epiſcopus. § ✠. Ego Arnulfus Lexovienſis epiſcopus. § ✠. Ego Rotrodus Ebroicenſis epiſcopus. § ✠. Ego Egidius archidiaconus. § ✠. Ego Gaufridus decanus & archidiaconus. § ✠. Ego Oſmundus archidiaconus § ✠. Ego Radulfus theſaurarius. § ✠.

XXIII.

Ex Sammarthanis.

Charta Rotrodi archiepiſcopi pro monaſterio Vallis-Azonis.

1169. EGO Rotrodus, Dei gratia Rotomagenſis archiepiſcopus, dilectis filiis Ricardo abbati de Voto, ejuſque fratribus regularem vitam profeſſis imperpetuum. Sancta mater eccleſia ſpiritu diſcretionis & gratiæ plena, humiles filios provehit & exaltat, quæ quanto ferventiores in religione conſpicit, tanto eos carius amplecti conſuevit. Eapropter, dilectiſſimi filii, quia diſtrictiorem vitam Ciſtercii ordinis ſtrenue vos tenere cognoſcimus, ſancti patris noſtri papæ Alexandri veſtigiis inhærentes, necnon & prædeceſſoris noſtri piæ memoriæ Hugonis archiepiſcopi, vos & veſtra in quibus divino mancipati eſtis ſervitio, ſub noſtra & ſanctæ Rotomagenſis eccleſiæ protectione ſuſcipimus, & præſenti confirmatione communimus, ſtatuentes ut quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona impreſentiarum juſte & canonice poſſidetis, & deinceps, annuente Domino, acquirere poteritis, vobis veſtriſque ſucceſſoribus firma & illibata permaneant; in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis, vallem ſcilicet ipſam inter Inſulam bonam & *Bollebec*, in qua monaſterium veſtrum a Mathildi nobiliſſima imperatrice filioque ejus illuſtri rege Henrico, in honore ſanctæ Dei genitricis ſemperque virginis Mariæ fundatum eſt, cum terra quam vobis prædicta imperatrix emit ab Aalix uxore Februarii, & filiis ejus, pro XL. libris, grangiam quoque de Parvo-beoco, cum omni terra quam vobis ibidem imperatrix & rex dederunt, in foreſta etiam Fiſcanni totam terram & boſcum quæ vobis ab ipſis collata ſunt, cum omni libertate, ſicut cartæ eorum teſtantur, & metæ ibidem poſitæ dividunt, necnon & decimas ejuſdem terræ, ab Henrico abbate Fiſcanni & conventu ſanctæ Trinitatis quæ juris ſui ſunt, vobis conceſſas & ſcripto confirmatas. Ex dono etiam Gualeranni comitis Mellenti, & Roberti filii ejus totam hayam de *Liutot* cum omnibus appenditiis ſuis, vineas quoque apud Mellentum, tam de dono ipſorum quam ſuorum hominum. Præterea redditum ſalis apud Cur . . . . . ex dono Vualteri comitis, Giffardi, & quicquid ex aliorum fidelium donatione poſſidetis, ſicut cartæ donatorum atteſtantur, vobis nihilominus confirmamus. Allecum quoque ſex mil^{li}a apud Pontem-Audomari, a Galeranno comite Mellenti, & Roberto filio ejus vobis data, & in prima ſeptimana Quadrageſimæ reddenda. Capellam vero S. Marcelli cum proximis agris ab eccleſia Bernacenſi in concambio alterius terræ vobis datam, ſicut a prædeceſſore noſtro confirmatum eſt, nos quoque confirmamus. Si qua ergo eccleſiaſtica ſeculariſve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam temerare præſumpſerit, vel veſtrum monaſterium ſuper iis vexare, fatigare tentaverit, indignationem Dei, & ſanctorum omnium ſe incurſurum ſciat: & a ſacratiſſimo corpore & ſanguine Domini alienus niſi reſipuerit, remanebit. Cunctis autem loco veſtro ſua jura ſervantibus, ſit pax Domini noſtri Jeſu Chriſti, & gratia per omnia ſecula ſeculorum, amen. Ego Rotrodus archiepiſcopus Rotomagenſis, ego Radulfus theſaurarius, ego Herbertus canonicus, ego Rainaldus canonicus. Datum per manum magiſtri Rainaldi cancellarii, anno ab Incarnatione Domini 1168, XVI calendas Aprilis, apud Votum.

XXIV.

De electione Walterii archiepiſcopi Rotomagenſis.

Ex Sammarthanis.

Circiter 1184.

JOANNES de Pratellis, Richardus *de Rui*, Richardus *de Villequier*, Robertus *de Freſquines*, Willelmus de Vivario, Reginaldus de Petravillula, Robertus de Tiliolo, Galfredus de Meſnilio, Galterus de S. Johanne, Willelmus *Pantol*, Gilibertus de Remfrevilla, Adam *de Maretot*, Richardus *de Sahors*, Willelmus de Riparia milites, jurati dixerunt, quod mortuo Rotberto Rotomagenſi archiepiſcopo, rex Hainricus cepit regalia in manu ſua, & poſuit cuſtodes ſuos ad ea cuſtodienda. Cum autem Galterus de Conſtantiis, qui erat familiaris regis, in archiepiſcopum promoveretur, rex reddidit ea illi. Sed

dixerunt ſe neſciſſe, utrum reddiderit ei amore, quia familiaris ejus erat, vel de jure, vel aliquo modo alio: de electione dicunt ſe vidiſſe Rotroldum & Galterum de Conſtantiis recipi in archiepiſcopatum Rotomagenſem, ad preces & ad voluntatem regis Hainrici. Cum autem archiepiſcopus Rotroldus mortuus eſſet, orta eſt lis & contentio inter regem & capitulum, ita quod capitulum elegit Robertum de Novoburgo & alios duos qui erant de capitulo ſuo, volentes quod Robertus de Novoburgo eſſet archiepiſcopus. Rex vero timens ne irent contra voluntatem ſuam, noluit ſuſtinere hoc, & elegit Galterum de Conſtantiis, & duos alios epiſcopos de Anglia, volens quod idem Galterus eſſet archiepiſcopus: capitulum vero pro poſſe ſuo regi contradixit. Tandem canonici videntes regem turbatum interrogaverunt eum, utrum hoc vellet fieri de jure regio, vel precibus. Rex vero dixit, volo & precor ut ita fiat. Capitulum vero acquieſcens voluntati regis, receperunt Galterum prænominatum, & eum conſtituerunt archiepiſcopum.

X X V.

Ex Amalib. Præmonſtrat.

Charta Reginaldi Pauliacenſis pro dote abbatiæ Inſulæ-Dei.

Circiter 1190.

NOtum ſit omnibus, tam præſentibus quam futuris, quod ego Renaldus de Pavellio divinæ pietatis intuitu, & pro ſalute animæ Henrici regis Angliæ, filii Mathildis imperatricis, & pro ſalute animæ meæ & anteceſſorum meorum, dedi in perpetuam & quietam eleemoſynam eccleſiæ S. Mariæ de Inſula-Dei, & canonicis ibidem ſervientibus, totam decimam redituum totius terræ meæ, tam in Anglia quam in Normannia, ſcilicet decimam reditus medietatis villæ *de Aberlenton*, quam medietatem in manu mea retinueram; nam aliam medietatem prædictis canonicis prius donaveram in perpetuam & quietam eleemoſynam. Præterea dedi eis decimam redituum meorum de Ponte *Aldemer*, & decimam redituum meorum *de Weſbire* . . . . . . teſtibus Gualtero Rotomagenſi archiepiſcopo, Willelmo abbate *de Reſſon*, Radulfo abbate de Silleio, &c.

X X V I.

Ex Quercetano & Sammarthanis.

Celebris commutatio facta inter Richardum I regem Angliæ, & Walterium archiepiſc. Rotomagenſem.

1196.

RICHARDUS, Dei gratia rex Angliæ, dux Normanniæ, Aquitaniæ, comes Andegaviæ; archiepiſcopis, epiſcopis, abbatibus, prioribus, comitibus, baronibus, &c. ſalutem. Cum ſacroſancta eccleſia ſponſa ſit regis regum, & unica dilecta illius, per quem reges regnant, & principes gubernacula poſſident: tanto ampliorem ei volumus devotionem & reverentiam exhibere, quanto certius non regiam tantum, ſed omnem a domino Deo eſſe credimus poteſtatem. Unde ſicut venerabilis Rotomagenſis eccleſia, quæ inter univerſas terrarum noſtrarum plurima celebritate dinoſcitur enitere, pro rerum neceſſitate vel temporum, noſtris duxit utilitatibus opportuna diligentia conſulendum: ſic nos ejuſdem matris noſtræ commodis & augmentis digna compenſatione dignum ducimus reſpondere. Sane villa Andeliaci, & quibuſdam aliis adjacentibus locis quæ erant Rotomagenſis eccleſiæ, minus ſufficienter firmatis, inimicis noſtris in terram noſtram Normanniæ per eadem loca patebat ingreſſus, per quæ incendiis & rapinis, necnon & aliis hoſtilitatis ſævitiis, in eandem terram nonnunquam licentius graſſabantur. Quocirca venerabili patre Waltero archiepiſcopo & capitulo Rotomagenſi debitum habentibus ad noſtra & prædictæ terræ noſtræ damna reſpectum, facta eſt hæc permutatio inter eccleſiam Rotomagenſem & archi- A epiſcopum Rotomagenſem Walterum ex una parte, & nos ex altera parte, de manerio *de Andeli*, in hac forma. Scilicet quod idem archiepiſcopus de conſcientia & voluntate domini papæ Cœleſtini tertii, & de aſſenſu capituli Rotomagenſis eccleſiæ, & coepiſcoporum ſuorum, & cleri ejuſdem archiepiſcopatus, conceſſit & in perpetuum quietum clamavit, nobis & heredibus noſtris, prædictum manerium *de Andeli*, cum novo caſtello de Rupe & cum foreſta, & cum omnibus aliis pertinentiis & libertatibus ſuis, exceptis eccleſiis & præbendis, & feodis militum, & excepto manerio de Fraxinis cum pertinentiis ſuis: quæ omnia idem archiepiſcopus eccleſiæ Rotomagenſi & ſibi & ſucceſſoribus ſuis retinuit, cum omnibus libertatibus & liberis conſuetudinibus ſuis, & cum omni integritate B ſua in perpetuum. Ita quod tam milites quam clerici, & omnes homines, tam de feodis militum quam de præbendis, ſequentur molendina *de Andeli*, ſicut conſueverunt & debent, & moltura erit noſtra. Archiepiſcopus autem & homines ſui de Fraxinis, molent ubi idem archiepiſcopus volet, & ſi voluerit molere apud *Andeli*, dabunt molturas ſuas, ſicut alii ibidem molentes. In eſcambium autem prædicti manerii *de Andeli* cum pertinentiis, conceſſimus & in perpetuum quieta clamavimus eccleſiæ Rotomagenſi, & prædicto archiepiſcopo & ſucceſſoribus ſuis, omnia molendina quæ nos habuimus Rotomagi, quando hæc permutatio facta fuit, integre cum omni ſequela & moltura ſua, ſine aliquo retinemento eorum quæ ad molendina pertinent vel ad molturam, & cum omnibus libertatibus & liberis conſuetudinibus quas ſolent & C debent habere. Nec alicui alii licebit molendinum facere ibidem ad detrimentum prædictorum molendinorum; & debet archiepiſcopus ſolvere eleemoſynas antiquitus ſtatutas de iiſdem molendinis. Conceſſimus etiam eis villam de Dieppa & villam *des Boteilles*, cum omnibus pertinentiis & libertatibus, & liberis conſuetudinibus ſuis, exceptis eleemoſynis conſtitutis in manerio de Dieppa a nobis & anteceſſoribus noſtris, quarum ſumma eſt trecentæ & ſeptuaginta duæ libræ, quæ debent ſolvi per manum dicti archiepiſcopi & ſucceſſorum ſuorum his quibus aſſignatæ ſunt. Conceſſimus etiam eiſdem manerium *de Loviers* cum omnibus pertinentiis, & libertatibus & liberis conſuetudinibus ſuis, cum miniſterio *de Loviers*, ſalvis ad opus noſtrum venatione noſtra & deſtructione foreſtæ, ita tamen quod non D ſit in regardo. Conceſſimus etiam eis totam foreſtam *de Aliermont*, cum feris & omnibus aliis pertinentiis & libertatibus ſuis, ſicut eam habuimus. Hæc autem omnia in eſcambium prædicti manerii *de Andeli* cum prædictis pertinentiis data habebunt eccleſia Rotomagenſis & prædictus archiepiſcopus & ſucceſſores ſui, in perpetuum, cum omnibus libertatibus & liberis conſuetudinibus ſuis, ſicut prædictum eſt; homines autem prædicti archiepiſcopi de prædicto eſcambio habebunt omnes libertates & liberas conſuetudines quas habuerunt homines *de Andeli*, dum manerium illud eſſet in manu dicti archiepiſcopi: hæc etiam omnia quæ idem archiepiſcopus in hoc eſcambio recepit, garantizabimus nos & hæredes noſtri eccleſiæ Rotomagenſi & prædicto archiepiſcopo & ſucceſſo- E ribus ſuis in perpetuum contra omnes homines, ita quod ſi aliquis eſcambium aliquod eſt recepturus pro aliquo prædictorum quæ memoratus archiepiſcopus hic recepit, nos vel heredes noſtri faciemus illud eſcambium, & eccleſia Rotomagenſis hæc prædicta in perpetuum pacifice poſſidebit. Nos autem, quantum rex poteſt, excommunicamus & concedimus quod incurrat indignationem omnipotentis Dei, quicunque contra hoc factum venerit. Teſtibus his, Huberto Cantuarienſi archiepiſcopo, Joanne Vuigornienſi, Hugone Coventrenſi, Savarico Battonienſi, Henrico Baiocenſi, Garino Ebroicenſi, Liſiardo Sagienſi, Guillelmo Lexovienſi, Guillelmo Conſtantienſi epiſcopis, Guillelmo Abrincenſi electo; R. S. Trinitatis

de Monte Rotomagenſi, Reginaldo S. Vuandregiſili, Victore ſancti Georgii, Arturo Ulterioris-portus, Oſberto de Pratellis, Hugone de Augo, Guillelmo de Cornavilla abbatibus; Joanne comite Moretonii, Othone comite Pictavienſi, Balduino comite de Albamarla, Radulpho comite Augi, Guillelmo Mareſcallo comite *de Eſtrigol*, Guillelmo filio Radulfi ſeneſcalli Normanniæ, Gileberto filio Reinfredi, Hugone *Brun*, Gaufrido de Leziniaco, Vuillelmo de Rupibus, Radulfo camerario Tancarvillæ, Guillelmo Martello, Radulfo *Texon*, Gaufrido de Sei, Roberto de Harecuria, & multis aliis. Datum per manum Euſtachii electi Elienſis, tunc agentis vices cancellarii apud Rotomagum, anno ab Incarnat. Domini M.CXCVI. (a) 1 die Octobr. regni noſtri anno VIII.

XXVII.

Fundatio abbatiæ Belloſannæ.

Ex authentico.

1198. UNiverſis ſanctæ matris eccleſiæ filiis ad quos præſens ſcriptum pervenerit, Hugo de Gornaco, ſalutem. Notum ſit tam omnium futurorum quam præſentium caritati, quod ego Hugo de Gornaco divinæ pietatis & dilectionis intuitu, pro ſalute animæ meæ, & patris mei, & matris meæ, & aliorum anteceſſorum meorum, & pro ſalute heredum meorum, in propria hereditate mea, in foreſta mea juxta Belloſannam, in honore Dei & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, & beatiſſimæ virginis Mariæ matris ejus, fundavi abbatiam; ibique ad ſerviendum Deo in perpetuum ſecundum regulam beati Auguſtini & conſuetudines ordinis Præmonſtratenſis abbatem & conventum pie inſtitui: ad quorum victum & veſtitum, & ad neceſſaria Chriſti pauperum ad ſe confluentium ſecundum poſſibilitatem loci, de terris & redditibus, & juſtis acquiſitionibus meis, in puram, perpetuam & liberam eleemoſynam, omnipotenti Deo & beatæ Mariæ, & abbati & canonicis ibidem Deo ſervientibus, ea quæ ſubſcripta ſunt ſuper altare ejuſdem abbatiæ devote obtuli, ſcilicet locum illum in quo fundata eſt abbatia, &c. . . . . eccleſiam S. Petri de *Wiboc*, cum capella S. Aniani; & eccleſiam S. Martini *de Bremonſtier*, cum capella S. Leonardi de *Merval*; & capellam S. Margaretæ de Belloſana; & quidquid juris & libertatis abbatia de Becco *Herlouin* & ego habuimus in prædictis eccleſiis & capellis, & in omnibus pertinentiis, & decimis, & libertatibus earum, excepta capella beatæ Mariæ, quæ eſt in curia mea de Belloſana, quam in manu mea retinui ad voluntatem meam faciendam, &c. . . . eccleſiam *de Tyl*, cum omnibus ſuis pertinentiis, & quidquid juris in eadem eccleſia habebam, quam mihi Simon de *Belſaſt* donavit, &c. . . . Actum eſt hoc Verbi Incarnati anno M. C. XCVIII, teſte domino Gualtero Rothomagenſi archiepiſcopo, omnes donationes iſtas approbante & confirmante; teſte etiam Hugone de *Cauquinvillers* abbate de Becco *Helloin*; Roberto abbate de Bellobecco, Gaudefrido abbate de Inſula-Dei, Roberto abbate de Ardena, magiſtro Roberto de S. Paterno Rothomagenſi archidiacono, &c. . . . .

XXVIII.

Fundatio parthenonis Fontium-Guerardi.

Ex tabulario ejuſdem monaſterii.

Circiter 1198. OMnibus Chriſti fidelibus ad quos præſens ſcriptum pervenerit, Robertus comes *le Guerre*, ſalutem in Domino. Noverit univerſitas veſtra, me intuitu pietatis, & petitione & conſilio cariſſimi domini noſtri Galtherii, Dei gratia Rothomagenſis archiepiſcopi, & ceterorum amicorum meorum, dediſſe & conceſſiſſe, & hac carta mea confirmaſſe pro anima patris mei & matris meæ, & omnium anteceſſorum meorum, & pro ſalute animæ meæ, & Petronillæ comitiſſæ, ſponſæ meæ, Deo & S. Mariæ Fontis-Girardi, & monialibus ibidem Deo ſervientibus, locum illum qui appellatur *Fontaine-Guerard*; & in ſarto de *Piru*, & in coſta prope domum ſuam unam carrucatam terræ; & dimidium modium bladi annuatim per menſes recipiendum in molendinis meis de Ponte S. Petri; item ad omnes ignes ſuos, &c. . . . . . Teſtibus his, Petronilla comitiſſa, &c. . . . . .

(a) In charta quam vulgavit Quercetanus hiſt. Norman. pagg. 1052 & 1053, appoſitus eſt in margina annus 1190, quamvis in contextu legatur annus 1197. Sed cum Richardus regnare cœperit anno 1189, menſe Julio, neceſſe eſt menſem Octobrem & annum octavum regni ejus cadere in annum Chriſti 1196. Sic igitur interpungendi ſunt chartæ hujus notæ chronologicæ, ut legas *anno M. CXCVI, 1 die*, ſeu *prima die* (id eſt kalendis) *Octobris.* Sammarthenos non refutamus, qui peſſime ſcripſerunt *anno M CXCVII, XVI die Octobris*; aut Pommeraium qui ſcripſit *anno 1197, 26 die Octobris.*

XXIX.

Confirmatio commutationis Andeliaci, a Johanne Anglorum rege.

Ex Sammarthanis.

1200. JOANNES, Dei gratia rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ, Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, archiepiſcopis, &c. ſalutem. Sciatis nos conceſſiſſe, & præſenti charta confirmaſſe, Deo & beatæ Mariæ, & Waltero archiepiſcopo Rotomagenſi, & ſucceſſoribus ejus in perpetuum, eſcambium factum inter bonæ memoriæ regem Ricardum fratrem noſtrum, & ipſum archiepiſcopum, de Andeliaco, pro quo recepit idem archiepiſcopus villas de Dieppa, & *Buteilles*, & de *Loveres*, & foreſtam de *Aliermont*, & molendina Rotomagenſia, cum omnibus pertinentiis eorum, ſicut charta prædicti regis fratris noſtri teſtatur, cum determinatione querelarum quæ exortæ ſunt ex tenore prædictæ chartæ fratris noſtri inter nos, & prædictum archiepiſcopum, videlicet de priſa vini apud Dieppam, de Haya de Dampetra, de vivario apud Rotomagum per calceiam, de placitis ad ſpatham pertinentibus, de retrobanno. De priſa vini apud Dieppam ſic erit: quia publice teſtificatum fuit coram nobis & prædicto archiepiſcopo, quod priſa illa injuſte capta fuit, & capi ſolebat, tam ex parte noſtra quam ex parte archiepiſcopi, conceſſum eſt, quod nunquam de cetero neque tempore guerræ, neque tempore pacis, a nobis vel heredibus noſtris, vel prædicto archiepiſcopo, vel ſucceſſoribus ſuis capietur. De Haya de Dampetra ſic erit: quod ſive ipſe archiepiſcopus jus habuit in Haya illa per cartam prædicti regis fratris noſtri, ſive non; nos eam ei & ſucceſſoribus ſuis in perpetuum quittavimus, ne occaſione illius Hayæ poſſit in poſterum ſuboriri contentio inter nos vel heredes noſtros, & ipſum archiepiſcopum vel ſucceſſores ſuos. De vivario Rotomagenſi ſic erit: quod nos ipſum vivarium & piſcariam ejuſdem vivarii, in manu noſtra retinemus, ita quod nihil de aqua vivarii facere poſſimus, ad damnum & nocumentum molendinorum prædicti archiepiſcopi. De placitis ad ſpatham pertinentibus ſic erit: quia eccleſiam Rotomagenſem ſuper omnes eccleſias Normanniæ venerari debemus, diligere & tueri, ſicut matrem omnium eccleſiarum Normanniæ, & ſicut illam unde ducatus noſtri honorem accepimus, & anteceſſores noſtri, ſive ipſa eccleſia Rotomagenſis jus habuit prius in placitis illis, ſive non; nos ad honorem Dei & beatæ Virginis, conceſſimus ipſi archiepiſcopo & ſucceſſoribus ſuis in perpetuum, omnia placita illa & omnem juſtitiam placitorum: ita tamen quod juſtitia fiat per uſum capitalis ſeneſcalli noſtri Normanniæ, ſi præſens fuerit, vel proximi baillivi, cum ad hoc per archiepiſcopum vocatus fuerit, nihil ibi facientis, niſi ut tantummodo videat juſtitiam fieri. Emendationes autem omnes & miſericordiæ, ex prædictis placitis provenientes erunt ipſius archiepiſcopi: & ſi baillivus noſter ad vocationem ipſius archiepiſcopi non venerit, erit in miſericordia noſtra; & nos vel ſeneſcallus noſter aliquem mittat ſine dilatione, cum

inde requiſitus fuerit, qui videat juſtitiam fieri in curia ipſius archiepiſcopi. De retrobanno Normanniæ ſic erit: quod cum oportuerit ſubmoveri retrobannum ſecundum conſuetudinem terræ, archiepiſcopus per nos, vel per litteras noſtras, vel per capitalem ſeneſcallum noſtrum, vel per litteras ejus ſubmoneri debet; & ipſe archiepiſcopus ſubmonebit retrobannum, ſecundum conſuetudinem terræ, & ducet vel duci faciet: & ſi retrobannum plenarie non venerit, juſtitia erit archiepiſcopi de illis qui non venerint, & emendationes & echaetæ; & archiepiſcopus non poterit relaxare juſtitiam ſine nobis. Præterea de paſſagio de Diepa ſic erit: quod omnes illi qui attulerint litteras noſtras de paſſagio ad forum noſtrum, paſſagium habebunt ſolvendo forum noſtrum. Teſtibus Radulfo comite Ceſtriæ, Willelmo Mareſcalco comite Pembrocii, comite Roberto Sagienſi, Willelmo de *Homet* conſtabulario Normanniæ, Rogerio de *Thoeny*, Roberto de *Harecurt*, Joanne de Pratellis & Petro fratre ejus, Roberto de *Turneham*. Datum per manum Huberti Cantuarienſis archiepiſcopi, cancellarii noſtri, apud Argentomum, 7 die Junii, regni noſtri anno ſecundo.

XXX.

Ex authentico. *Literæ archiepiſcopi Rotomagenſis pro monaſterio Belloſannæ.*

1200. UNiverſis Chriſti fidelibus, ad quos præſens ſcriptum pervenerit, Gualterus, Dei gratia Rotomagenſis archiepiſcopus, ſalutem in Domino. Ne Deo ſemel oblata, collata & dicata profanentur, vel in uſus ſeculares convertantur, ad omnium notitiam volumus pertinere, nos eccleſias, grangias, & reditus, & libertates, quas dilectus filius noſter Hugo de Gornaco contulit Deo & beatæ Mariæ ad fundandum & dotandum eccleſiam apud *Bellozane* .... auctoritate pontificali confirmaſſe, &c. .... Confirmavimus etiam dictis canonicis de Belloſanna eccleſiam S. Luciani quam dedit eis Engerrannus de ſancto Luciano, cum omnibus pertinentiis ejuſdem, &c..... Dedimus autem & confirmavimus dictis canonicis omnes prædictas eccleſias.... ſalvis honeſtis vicariis ſacerdotum in prædictis eccleſiis miniſtrantium, &c. .... Conceſſimus etiam eis & confirmavimus viginti libras reditus, quas dominus Joannes rex Angliæ, dum comes fuit Moritaniæ, eis in inſula de *Gerſe* dedit, & poſtea factus rex ſigillo regio confirmavit, ſicut in chartis ipſius, quas prædicti canonici habent, continetur. Ut autem hæc omnia prædicta in perpetuum inconcuſſa permaneant, &c.... Actum anno Incarnat. Dominicæ, M. CXCIX, XIII kal. Februar. pontificatus noſtri anno quarto decimo, apud Rotomagum.

XXXI.

Ex autographo. *Fundatio monaſterii Gomeri-fontis.*

1209. NE per oblivioſæ corruptionem vetuſtatis, veritas probata periclitetur, ei ſcripturæ ſuccurrendum eſt ſubſidio. Idcirco ego Hugo de Calvo-monte notum facio præſentibus & futuris, quod ego voluntate & conceſſione Petronillæ uxoris meæ, concedentibus Joanne & Jacobo, ceteriſque filiis meis, pro ſalute animæ meæ & animæ uxoris meæ, & pro anima patris mei Galonis & matris meæ Mathildis, & pro animabus anteceſſorum & heredum noſtrorum in puram & perpetuam eleemoſynam, dedi, conceſſi, & hac mea carta confirmavi Deo & monialibus ordinis Ciſtercienſis totum manſuagium meum de Gaumerifonte cum virgulto adjacente, quatenus in eodem loco religioni perpetuæ dedito ad honorem Dei & beatæ Mariæ, & ſancti Johannis-Baptiſtæ, necnon & ſancti Jacobi, ſanctique Joannis Evangeliſtæ, & A ſancti Euſtachii, omniumque ſanctorum, divina celebrentur obſequia. Dedi etiam eiſdem monialibus totam decimam anguillarum mearum in vivariis meis de Gaumerifonte & de *Lateinville*, & centum ſolidos ſingulis annis ad feſtum ſancti Remigii per decem annos recipiendos ad edificiorum ſuorum conſtructionem, & tres modios bladi ad menſuram de Calvomonte annuatim, & in perpetuum in molendino meo de Gaumerifonte ſumendos: ita ſcilicet quod a feſto ſancti Petri in capite Auguſti, ego & heredes mei nihil ſumemus in dicto molendino, donec totius bladi ſui integram & plenam habuerint ſolutionem. Quod ſi prædictum molendinum incendio ſeu caſu aliquo deperierit vel ceſſaverit, ego & heredes mei nominatim, bladum aliunde perſolvemus; hanc eleemoſynam meam libere & quiete abſque omni ſervitio B omni redditu, & exactione ſeculari in perpetuum ab eis poſſidendam, ego & heredes mei tenemur omnimodo quittare, deffendere & garentire, donec eis pro jam dicto blado in præfato molendino ſumendo bladum æquivalens competenter aſſignaverimus alibi accipiendum. His teſtibus domino Theobaldo canonico Rotomagenſi, domino Oſberto abbate Loci-Dei, & fratre Joanne monacho ejus, & aliis quamplurimis.

XXXII.

Hugo de Calvomonte quædam largitur monialibus Gomeri-fontis. Ex autographo.

C NOtum ſit omnibus præſentibus & futuris, quod ego Hugo de Calvomonte miles, & Petronilla uxor mea, de aſſenſu Joannis, Jacobi, Ægidii, Gervaſii & Hugonis filiorum noſtrorum, dedimus & conceſſimus in puram & perpetuam eleemoſynam Deo & eccleſiæ beatæ Mariæ de Gaumeri-fonte, & monialibus ibidem Deo ſervientibus, Ciſtercienſis ordinis, pro ſalute animarum noſtrarum, & animarum anteceſſorum noſtrorum, domum noſtram de Gaumeri-fonte, cum toto gardino & toto porpriſio eidem appendenti, & duos hortos vicinos ante portam ejuſdem domus, & boſcum noſtrum de Gillaurei, a via quæ deſcendit de Lateinvilla uſque *Flocort*, & piſcationem unius piſcatoris ad opus earumdem monialium in ſtagno ejuſdem loci annuatim in omnibus feſtivitatibus beatæ Mariæ virginis; & in cenſibus D noſtris de Calvomonte viginti ſolidos annuatim, & vineam noſtram in valle de *Joy*, quæ appellatur vinea de *Glategny*, & totam decimam quam nos emimus a domino Roberto de *Pomereux* milite, quam ipſe tenebat in villa nemoris Gilloudi. Ut igitur prædictæ moniales omnia prædicta libere, quiete & pacifice in perpetuam eleemoſynam teneant & poſſideant, præſentem chartam in hujus noſtræ donationis teſtimonium ſigilli mei munimine roboravi. Teſtibus his domino Roberto Rothomagenſi archiepiſcopo, in cujus præſentia hoc totum factum fuit; Guillelmo de Tria canonico Rothomagenſi, Joanne de Tria, Joanne de *Boiſſy* & Guillelmo de *Magnetot* militibus, & pluribus aliis. Actum hoc fuit apud ſanctam Mariam de Prato juxta Rothomagum, anno Dominicæ E Incarnationis milleſimo ducenteſimo nono, in octavis apoſtolorum Petri & Pauli. 1209.

XXXIII.

Epiſtola Conradi, ſedis apoſtolicæ legati, adverſus Albigenſes. Ex Puteano & Sammarthanis.

VEnerabilibus patribus Dei gratia Rotomagenſi archiepiſcopo & ejus ſuffraganeis epiſcopis, ſalutem in Domino Jeſu Chriſto. Dum pro ſponſa veri crucifixi, veſtrum cogimur auxilium implorare, potius compellimur lacerari ſingultibus & plorare: ecce quod vidimus loquimur, & quod ſcimus teſtificamur. Ille 1233.

Digitized by

Ille homo perditus, qui extollitur ſuper omne quod colitur, aut dicitur Deus, jam habet perfidiæ ſuæ præambulum Hæreſiarcham, quem hæretici Albigenſes papam ſuum appellant, habitantem in finibus Bulgarorum Croatiæ & Dalmatiæ, juxta Hunagrorum nationem. Ad eum confluunt hæretici Albigenſes, ut ad eorum conſulta reſpondeat; etenim Carcaſſona oriundus, vices illius antipapæ gerens, Bartholomæus hæreticorum epiſcopus, funeſtam ei exhibendo reverentiam, ſedem & locum conceſſit in villa quæ Porlos appellatur, & ſeipſum tranſtulit in partes Toloſanas. Iſte Bartholomæus in literarum ſuarum undique diſcurrentium tenore, ſe in primo ſalutationis alloquio intitulat in hunc modum: *Bartholomæus ſervus ſervorum ſanctæ fidei tali ſalutem.* Ipſe etiam inter alias enormitates creat epiſcopos, & eccleſias perfide ordinare contendit. Rogamus igitur attentius, & per aſperſionem ſanguinis Jeſu Chriſti, & propenſius obſecramus auctoritate domini papæ quâ fungimur in hac parte, diſtricte præcipientes, quatenus veniatis Senonis, in octavis apoſtolorum Petri & Pauli proxime futuris, ubi & alii prælati Franciæ, favente Domino, congregabuntur, parati conſilium dare in negotio prædicto, & cum aliis qui ibidem aderunt providere ſuper negotio Albigenſi; alioquin inobedientiam veſtram domino papæ curabimus ſignificari. Datum Planium ſexto nonas Julii.

XXXIV.

Ex Sammarthanis.

Pactum Blanchæ reginæ & Odonis Rigaldi archiepiſcopi, de eccleſia Walteri-villæ.

1250. UNiverſis præſentes literas inſpecturis, frater Odo, permiſſione divina Rotomagenſis eccleſiæ miniſter indignus, ſalutem æternam in Domino Jeſu Chriſto. Notum facimus quod cum vacante eccleſia de Watirilla (a) in archidiaconatu Augi, Rotomagenſis diœceſis, ſuper jure patronatus inter illuſtriſſ. Ludovicum regem Franc. ex una parte, & nos ex altera, contentio orta fuiſſet, & per diuturnitatem temporis præcedentis nequaquam ſopita fuiſſet, tandem nos, cum illuſtriſſima dom. Blanchâ, Dei gratia Franciæ regina, vices gerente prædicti illuſtriſſimi Ludovici, Dei gratia Franciæ regis, tunc in partibus tranſmarinis agentis, tractatum & colloquium habuimus de prædictis; & conſideratis periculo animarum & excidiis, tum eccleſiæ, tum redditunm, eodem communi aſſenſu convenimus, ut abbas Fulcardimontis Ciſtercienſis ordinis, Rotomagenſis diœceſis, ad eamdem eccleſiam perſonam idoneam præſentaret hac vice, ſalvo in poſterum omni jure proprietatis & poſſeſſionis, ipſi & nobis, ſi quando utrumlibet noſtrum de hoc videretur agendum; itaque per prædictam ordinationem, nulli utrinque in aliquo poſſet juri ſuo præjudicium generari. Quod ut ratum permaneat, præſentes literas ſigilli munimine duximus roborandas. Actum apud Meldunum III kal. Martii anno M. CCXLIX.

XXXV.

Ex Sammarthanis.

Charta Odonis Rigaldi archiepiſcopi, de archidiaconatu Pontiſarenſi.

1255. FRater Odo, permiſſione divina Rotomagenſis eccleſiæ miniſter indignus. Notum facimus quod cum excellentiſſimus dominus Ludovicus, Dei gratia rex Francorum illuſtris, archidiaconatum Pontiſarenſem, ex reſignatione venerabilis viri magiſtri Haymonis quondam archidiaconi dicti loci, liberum & vacantem cum omni integritate ac plenitudine juris ac juriſdictionis, ceterorumque omnium pertinentium ad archidiaconatum eumdem, cujus archidiaconatus cum ſuis pertinentiis ad eumdem regem collatio pertinebat, ad honorem Dei & beatæ Mariæ virginis eccleſiæ Rotomagenſis, & nobis ipſius eccleſiæ curam gerentibus paſtoralem, contulerit intuitu pietatis a nobis & noſtris ſucceſſoribus in perpetuum libere ac pacifice poſſidendum, noſque inveſtierit de eodem, omnia ipſius archidiaconatus jura & juriſdictionem, ceteraque omnia ad ipſum archidiaconatum pertinentia, in nos & Rotomagenſem eccleſiam totaliter transferendo; Nos eidem domino regi illuſtriſſimo promiſimus & promittimus bona fide, noſtro Rotomagenſi capitulo conſentiente & etiam approbante, quod nos & ſucceſſores noſtri qui pro tempore fuerint, deputabimus certam perſonam, quæ tenebitur facere apud Pontiſaram reſidentiam perſonalem, videlicet infra muros caſtri Pontiſaræ in parochia ſanctæ Mariæ Pontiſarenſis, vel apud ſanctum Martinum Pontiſarenſem, in illo loco de prædictis, in quo maluerimus nos vel noſtri qui pro tempore fuerint ſucceſſores, & in aliquo dictorum locorum cognoſcet de omnibus cauſis Burgenſium Pontiſarenſium, per ſimplicem querimoniam conveniendorum ad forum eccleſiaſticum pertinentibus, ipſaſque decidet ibidem: exceptis cauſis ſuper criminibus hæreſeos & falſi; de quibus coram nobis & ſucceſſoribus noſtris vel officiali Rotomag. & non coram prædicta perſona, per ſimplicem querimoniam reſpondebunt; de cauſis vero aliis, non poterunt extra prædicta loca, coram nobis vel noſtris ſucceſſoribus, vel alia quacumque perſona vices noſtras, vel alicujus ſucceſſorum noſtrorum gerente per ſimplicem querimoniam conveniri. Poterunt tamen dicti Burgenſes, vel contra ipſos litigantes, a dicta perſona in omnibus cauſis ad ejus forum ſpectantibus, tam a gravaminibus quam a ſententiis, ad nos ſucceſſoreſque noſtros qui pro tempore fuerint, & ad officialem Rotomagenſem licite ac libere appellare. Nos autem & ſucceſſores noſtri, prædictaque perſona, tenebimur dictis burgenſibus obſervare eorum conſuetudines rationabiles & antiquas. Nos vero Rotomagenſe capitulum conſentimus dictæ permiſſioni, a memorato reverendo patre factæ, eamdem prout eſt expreſſa ſuperius approbantes. In cujus rei teſtimonium nos archiepiſcopus & capitulum prædicti ſigilla noſtra præſentibus literis duximus apponenda. Datum anno Domini M. CCLV, menſe Julio.

XXXVI.

Ordinatio ſtatus B. Mariæ Rotundæ Rotomagenſis.

Ex regeſtis Viſit. Odonis Rigaldi.
1257.

FRater Odo, permiſſione divina Rotomagenſis eccleſiæ miniſter indignus, univerſis præſentes literas inſpecturis, æternam in Domino ſalutem. Licet ad petitionem excellentiſſimi domini Ludovici, Dei gratia Francorum regis illuſtris, ordinationem quamdam ſuper reformatione ſtatus eccleſiæ ſanctæ Mariæ Rotundæ Rotomagenſis, præbendarum ac vicariarum ipſius eccleſiæ numero, perceptione diſtributionum, & jure parochiali, ac quibuſdam aliis in dicta ordinatione contentis, duxerimus faciendam; quia tamen prædicta ordinatio noſtra demum poſt vacationem trium præbendarum exiſtentium in dicta eccleſia expleri debebat, nec continebatur in ea quid fieri deberet, ſi unam tantum vel duas præbendas interim vacare contingeret ſigillatim, defuncto poſtmodum magiſtro Ricardo de *Torny*, quondam canonico ejuſdem eccleſiæ, habente præbendam, quæ CVII libr. Turonenſ. valere per annum communiter æſtimatur; & ſi expectaretur aliorum canonicorum deceſſus, dicta eccleſia conſueto ſervitorum numero, ac debito ſervitio interim fraudaretur, ſeu aliquam in temporalibus pateretur jacturam: cupientes hujuſmodi periculo obviare, ad petitionem ejuſdem domini regis, deliberatione ſuper iis habita diligenti, de dicta præbenda vacante ſic duximus ordinandum: videlicet quod de ipſius

(a) Legendum eſt *Walteri-villa.*

redditibus ſundabuntur duæ præbendæ, una valoris L libr. Turonenſ. annui redditus, quæ juxta priorem ordinationem noſtram aſſignabitur decano inſtituendo in eccleſia memorata: alia valoris XL libr. Turonenſ. conferenda cuidam canonico, qui juxta eamdem ordinationem inſtituetur ibidem: reſiduum vero aſſignabitur tribus vicariis in eadem eccleſia exiſtentibus, & dividetur æqualibus portionibus inter ipſos, dum tamen ſummam XXI libr. annui redditus non excedat. Si quid autem reſiduum fuerit, ad diſtributiones faciendas reſervabitur per decanum; ita etiam quod quantum eiſdem vicariis accreſcet ex aſſignatione reſidui ſupradicti, tantum eis ſubtrahetur de proventibus oblationum, & aliorum quæ de jure communi pertinent ad curatum, quod ſubſtractum ipſi curato totaliter remanebit. De duabus autem aliis præbendis, quarum magiſter Johannes de Nemauſio unam, & Gaufridus de Soliaco aliam obtinent in dicta eccleſia, taliter ordinamus: videlicet quod quandocunque præbenda magiſtri prædicti Johannis vacaverit, de ipſius proventibus fundabitur una præbenda valoris XL libr. Turonenſ. annui redditus, & cuidam canonico inſtituendo in eadem eccleſia conferetur; & de reſiduo fundatæ præbendæ ſupplebitur & aſſignabitur vicariis eccleſiæ, ſi quid defuerit de ſumma XXI libr. Turon. ſupra id quod de prima præbenda mag. Ricardi eis fuerit aſſignatum: quod autem ſuperfuerit de præbenda mag. Johannis, totaliter cadet de diſtributionibus quotidianis percipiendis a decano & canonicis ac vicariis. De alia autem præbenda mag. Gaufridi, quandocunque vacaverit fundabitur una præbenda XL libr. Turonenſ. annui redditus; & totum reſiduum committetur in diſtributiones prædictas. Hæc autem omnia ordinamus & ſtatuimus de ipſius domini regis aſſenſu, ordinatione noſtra priori, quantum ad alia quæ ibidem continentur, in ſuo valore permanente. In cujus rei teſtimonium præſentes literas ſigilli noſtri fecimus impreſſione muniri. Actum Pariſius anno Domini M. CCLVII, in craſtino beati Michaëlis.

XXXVII.

Ex Sammarthanis.

Bulla Alexandri IV papæ, de juriſdictione in Cruce-ſignatos.

1258. ALEXANDER epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, venerabili fratri archiepiſcopo Rotomagenſi, ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Tua fraternitas intimavit, quod prætextu indulgentiæ Cruce-ſignatis ab apoſtolica ſede conceſſæ, in qua continetur, quod eos cum familia & omnibus bonis ſuis recipimus ſub protectione ipſius ſedis & noſtra, inter cariſſimum in Chriſto filium noſtrum regem Francorum illuſtrem, & barones & ballivos ejus provinciæ Rotomagenſis, ex parte una; & te ac venerabiles fratres noſtros epiſcopos ſuffraganeos tuos, ex altera, diſſenſionis materia eſt exorta: proponentibus rege, ballivo & baronibus prædictis, quod Cruce-ſignati laïci eorum juriſdictioni non ſunt ſubjecti; contra juriſdictionem hujuſmodi, eorumque jura, prætextu talis indulgentiæ, per eccleſiaſticos judices defendendi: te vero ac prædictis epiſcopis aſſerentibus ex adverſo, quod dicti Cruce-ſignati occaſione talis indulgentiæ, de foro veſtro exiſtunt; & quod in quibuſlibet cauſis, tam criminalibus quam civilibus, coram vobis ſtare jure tenentur, & quod ipſi a juriſdictione dominorum temporalium fuerint exempti; ſimiliterque petiiſti per ſedis iſtius oraculum edoceri. Nos itaque conſultationi tuæ totaliter reſpondemus, quod dictos Cruce-ſignatos a juriſdictione dominorum ipſorum indulgentia prædicta non eximit, niſi forte conſuetudo legitime præſcripta defendat eoſdem, ut aliàs privilegio ſeu indulgentia ſpeciali, vel jure alio ſint muniti. Datum Viterbii VIII idus Auguſti, pontificatus noſtri anno quarto.

XXXVIII.

Odo Rigaldus commutat vivarium & molendina Rotomagenſia, cum caſtro Gallionis. *Ex Sammarthanis.*

UNiverſis præſentes literas inſpecturis, frater Odo, Rotomagenſis eccleſiæ miniſter indignus, ſalutem æternam in Domino J. C. Notum facimus quod nos, cum excellentiſſimo domino Ludovico, Dei gratia Francorum rege illuſtri, permutationem fecimus, ſicut inferius continetur, videlicet quod eidem domino regi ejuſque ſucceſſoribus ex cauſa permutationis ſeu eſcambii, dedimus & conceſſimus tenenda perpetuo & habenda omnia molendina noſtra, & vivarium noſtrum apud Rotomagum, cum omnibus pertinentiis eorum, juribus omnibus, & tota juſtitia, nil retinentes in molta civium Rotomagenſium, vel eorum qui in ſuburbiis commorantur: nobis tamen retinuimus molturam liberam in dictis molendinis, tam pro hoſpitio noſtro Rotomagenſi, quam pro nobis ubicunque Rotomagi fuerimus, vel apud Devillam, vel alibi prope Rotomagum, in loco æque diſtanti; ita quod poſt bladum quod fuerit in tremia, veniente nuntio ſeu ſerviente noſtro ad molendinum, primo & immediate noſtra moltura libere compleatur, &c. Cum prædictis etiam dedimus dicto domino regi quatuor molendina apud Devillam, &c. abſque tamen læſione ſeu impedimento molendini noſtri in ſuperiori parte aquæ conſtituti, nihil omnino ipſis in dicta villa ex permutatione hujuſmodi concedentis propter illa quatuor molendina, cum juribus ſupradictis. Dedimus etiam cum prædictis, domino regi, quatuor millia libr. Turonenſ. in pecunia numerata, pro quibus præfatus dominus rex conceſſit nobis & ſucceſſoribus, tenenda perpetuo & habenda, in puram eleemoſynam caſtrum ſuum & villam *de Gaillon*, turrim & villam *des Noees*, villas *de Douvrent* & *de Humeſnil*, cum omnibus pertinentiis prædictorum infraſcriptis & omnibus juribus, juriſdictione & juſtitia, & pleno jure regali, nihil penitus retinens in prædictis, exceptis feodis & membris loricæ extra villas nobis traditas conſtitutis. In quibus feodis & membris, extra villas omnem juſtitiam magnam & parvam retinuit dominus rex, hoc adjecto, quod prædicta ſibi vel ſucceſſoribus ſuis cedent in regalia, vacante Rotomagenſi eccleſia. Prædicta autem omnia & ſingula, quæ dicto regi ejuſque ſucceſſoribus dedimus ex cauſa prædicta, nos & ſucceſſores garantizare tenebimur præfato regi ſuiſque ſucceſſoribus in futurum, &c. Similiter prædicta omnia & ſingula, quæ dictus dominus rex nobis & ſucceſſoribus noſtris dedit ex cauſa prædicta, idem dominus rex nobis & ſucceſſoribus noſtris, adverſus omnes garantizare tenebuntur, &c. Si autem contra dictum dominum regem, quod abſit, aliquoties contigerit in Normannia guerram fieri, totiens ad magnam vim & ad parvam, dictum caſtrum *de Gaillon* & turrim *des Noees*, ſibi & ſucceſſoribus ſuis, cum munitionibus quæ ibidem tunc temporis fuerint, tunc tradere tenebimur nos & ſucceſſores noſtri, qui pro tunc fuerint, cum ſuper hoc a dicto domino rege vel ſucceſſoribus ſuis, per ipſius vel ipſorum literas patentes fuerimus requiſiti; qua ſedata guerra, pace vel treuga, vel alio modo, ipſe & ſucceſſores ſui dictum caſtrum & turrim nobis & ſucceſſoribus, qui pro tempore fuerint, in æque bono ſtatu, quo eiſdem tradita fuerint, tam in foſſatis, muris & ædificiis, armis, victualibus & omnibus aliis, libere & ſine difficultate qualibet reſtituere tenebuntur. Inſuper nos & ſucceſſores noſtri in caſtro prædicto, neminem contra regem poterimus receptare, & ad hoc quod de caſtro prædicto diximus obſervandum, nos & ſucceſſores noſtri regi & ſucceſſoribus ejus ſalva fidelitate quam eiſdem præſtamus, cum ab ipſis regalia recepimus, tenebimur obligati, pertinentiæ *de Gaillon*, *des Noees*, & *de Humeſnil* & *de Douvrent*. Sunt hæc jus patronatus præbendarum quod * habebit dictus dominus rex apud *Gaillon*, 1262.

* habebat

& jus patronatus parochiæ *de Douvrent*, terræ arabiles, vineæ, modiaciones vini, prata, nemora, garenæ, ſocagium, redditus in frumento, avena, blado, cum nucibus, denariis, caponibus, gallinis, anſeribus, ovis, panibus, garbis, calcaribus, montonagiis, gardina, campipartes bladorum & nucum, ſive terragia, couſtuma, denarii & oboli, vendæ, furni, molendina, molta ſicca, eſtoublagia, ſervitia ruſticorum, quariagia, meſſeria, ſervitia vavaſſorum, precariæ & corveiæ carrucarum, ſervitia quadrigandi & taſſandi, &c. In præmiſſorum autem teſtimonium & munimen præſentes literas fecimus ſigillari ſigillo noſtro. Actum Niverni anno Domini M. CCLXII, menſe Julio.

XXXIX.

Inſtitutio decani ſancti Melloni Pontiſarenſis.

1266. UNiverſis præſentes literas inſpecturis, frater Odo, permiſſione divina Rotomagenſis eccleſiæ miniſter indignus, ſalutem æternam in Domino Jeſu Chriſto. Ad notitiam veſtram volumus pervenire, quod cum eccleſia B. Melloni Pontiſarenſis, Rotomagenſis diœceſis, cujus ad nos juriſdictio & ordinatio pertinere noſcuntur, neminem in ſe haberet præpoſitum, qui curæ animarum ipſius intenderet; nos attendentes ibidem unicam dignitatem quæ theſauraria vocabatur, cui theſaurariæ nulla erat præbenda adjuncta ſive ſubjecta, conſenſu & voluntate excellentiſſimi domini Ludovici, Dei gratia regis Francorum illuſtris, ejuſdem eccleſiæ patroni, theſaurariam illam in decanatum convertimus, ita ut qui prius theſaurarius vocabatur prædictæ eccleſiæ, de cetero re & nomine ſit decanus. Cui quidem prædictus dominus rex unam de præbendis eccleſiæ adjunxit; ita ut de cetero ibidem decanus eſſe non poſſit, qui aliquam præbendam non obtineat in eadem. Et hic quidem decanus tenebitur per juramentum proprium eſſe ſacerdos, & jugem reſidentiam facere in eccleſia ſupradicta: habebit etiam curam animarum canonicorum & vicariorum, & clericorum frequentantium ibi chorum. Et quoniam dictus dominus rex, utpote perſona laïca non poteſt curam animarum conferre, eamdem perſonam nobis & ſucceſſoribus noſtris ad curam præſentabit prædictam, ſicut præſentat ad alias curas in præfata diœceſi exiſtentes. Inſuper quoniam ratione theſaurariæ theſaurarius tenebatur ad quædam in prædicta eccleſia facienda, ſive reficienda, ſive reparanda; idem decanus ratione beneficii ſui eadem onera ſubibit, & eaſdem obligationes ad eccleſiam ad quæ vel quas theſaurarius tempore theſaurariæ tenebatur. Ad hæc autem adjicimus, quod cum quædam capiceria in dicta eccleſia fuerit ab antiquo, quam conferre conſuevit idem decanus tempore quo theſaurarius exſtitit, nos nolentes, ſicut nec decet, divinum cultum minui, neque numerum ſervitorum in eadem, volumus & ordinamus ut decanus ipſius eccleſiæ, qui pro tempore fuerit, ad cujus collationem dicta capiceria pertinebit, ipſam capiceriam ſemper conferre, cum eam vacare contigerit, teneatur perſonæ idoneæ quæ in dicta deſerviat eccleſia, ſicut antea faciebat; & eamdem capiceriam ſibi ſeu decanatui ſuo nullatenus valeat aggregare. Et hæc omnia de conſenſu & voluntate excellentiſſimi dicti domini noſtri regis ordinata ſunt & ſtatuta. In cujus teſtimonium præſentes literas fecimus ſigillo noſtro ſigillari. Actum Pariſiis anno Domini milleſimo ducenteſimo ſexageſimo ſexto, Dominica proxima poſt feſtum beati Barnabæ apoſtoli.

XL.

Ex Sammarthanis.

Odo Rigaldus datur adminiſtro regni conſiliarius.

1270. PHILIPPUS, Dei gratia Francorum rex, &c. Notum facimus, quod nos mentis compotes & in bona ſanitate, de regno noſtro ordinavimus in hunc modum: videlicet quod ſi nos morte contigerit præveniri, antequam Ludovicus primogenitus noſter, vel alter liberorum noſtrorum quartum decimum annum compleverit, diſponimus & volumus quod Petrus cariſſimus frater noſter, cuſtodiat regnum noſtrum, & ipſum principalem tutorem, defenſorem & cuſtodem conſtituimus ſuper regnum prædictum, & pertinentia ad illud, quouſque unus liberorum noſtrorum XIV annum compleverit, ut dictum eſt; tradentes eidem & conſtituentes ſecum ad conſilium ſuum, pro negotiis regni faciendis, venerabiles viros Odonem archiepiſcopum Rotomagenſem, Stephanum Pariſienſem, Odonem Bajocenſem, Philippum Ebroicenſem, epiſcopos; Matthæum abbatem ſancti Dionyſii in Francia, Simonem dominum Nigellæ, Erardum de Valeriaco, Petrum cambellanum, Julianum de Perona, milites; magiſtrum Henricum de Vezeliaco & Johannem de Trecis archidiaconos in eccleſia Bajocenſi; Nicolaum de Altoſio & Johannem Sarraceni, propter ſcacarios, & propter compotos templi, & alios compotos regni noſtri faciendos. Volumus etiam quod dictus Petrus frater noſter, ad conſilium ſuum & ad prædicta negotia facienda, advocet Petrum de Brocia cambellanum noſtrum, & etiam alios, quos ad prædicta facienda viderit neceſſarios, per conſilium prædictorum ſimiliter advocet ad conſilium ſuum, quando viderit expedire. Volumus autem, quod dictus Petrus expenſas & miſſiones ſuas, quas ipſe faciet pro negotiis regni noſtri, capiat de bonis regni prædicti, & reſiduum deponatur Pariſius apud Templum, ad cuſtodiendum & tradendum mandato primogeniti noſtri, cum ad ætatem pervenerit ſupradictam, vel ſi neceſſe fuerit, pro defenſione regni noſtri. In cujus rei teſtimonium, ad robur & firmitatem prædictorum, præſentes literas fecimus ſigilli noſtri impreſſione muniri. Actum in caſtris juxta Cartaginem, die Jovis poſt feſtum S. Remigii, anno Domini M. CCLXX.

XLI.

Fundatio eccleſiæ collegiatæ B. Mariæ Eſcoyenſis. *Ex Sammarthanis.*

UNiverſis Chriſti fidelibus, Ingerannus dominus de Marigniaco, miles & cambellanus excellen- 1311.
tiſſimi principis domini Philippi, Dei gratia regis Francorum illuſtris, ſalutem & pacem. Æterni regis immenſa bonitas, &c. Hac conſideratione deductus, de cariſſimæ conſortis meæ Ælipdis aſſenſu benivolo, ad honorem Dei, beatæ Mariæ virginis matris ejus, ac omnium ſanctorum, præcipue in augmentum cultus illius, qui exinaniens ſemetipſum in ligno crucis, humani ſalutem generis conſtituit, pro noſtrorum anteceſſorum & ſucceſſorum noſtrorum, necnon prædicti domini regis inclitæ memoriæ, dominæ reginæ Joannæ quondam conſortis ejuſdem, ac Joannæ prioris conjugis meæ defunctæ animarum remedio & ſalute, conſtituo, fundo & doto, bonis mihi & dictæ conſorti meæ a Deo collatis, quoddam collegium in parochiali eccleſia Eſcoyarum, Rotomagenſis diœceſis, cujus eccleſiæ patronatus jus pertinet ad me ſolum. Per cujuſmodi fundationem diſpono & volo, quod die qualibet in aurora pro viatoribus una miſſa de ſancto Spiritu, &c. Cujuſmodi præbendarum dignitatis, & officiorum collationem, & ipſius vicariæ præſentationem, pro me & heredibus meis de Marigniaco & de Plexeio dominis ac ſucceſſoribus ſuis, retineo & reſervo, hac conditione poſita, quod poſt meum deceſſum dominus de Marigniaco prior, & dominus de Plexeio poſtmodum, & ſic ipſi duo alternatim deinceps, videlicet unus poſt alium, ipſa conferent beneficia, & ad vicariam præſentabunt, &c. Item volo quod decanus, cum ſibi collatus fuerit decanatus, adeat cum ipſis collatoriis literis archiepiſcopum, qui pro tempore fuerit, ab eodem curam canonicorum & clericorum prædicti collegii recepturus,

quam ſibi archiepiſcopus ipſe, abſque examinatione aliqua committere teneatur. Qui cum reverſus fuerit, ad meam, & dictorum heredum meorum poſt deceſſum meum, accedet præſentiam, & mihi & ipſis heredibus juramentum fidelitatis debitæ præſtiturus; & inantea a ſingulis canonicis in eorum receptione in dicta eccleſia, meo & ipſorum heredum nomine, juramentum ſimile recepturus, &c. Item ut dicta eccleſia & perſonæ ejuſdem congrua gaudeant libertate, volo quod non poſſint ab aliquo viſitari, corrigi vel puniri, hoc ſalvo, quod ſi archiepiſcopus loci ordinarius per ſe vel per alium, propter aliquod crimen, perpetuam officii vel beneficii privationem requirens voluerit id facere, ſibi licebit: nullam propter viſitationis ipſius officium ſic impenſum, vel cauſam aliam, procurationem, aut ſubventionem ſeu exactionem aliquam percepturus; quam ſi peteret, eam volo a prædictis canonicis denegari, &c. In quorum omnium teſtimonium præſentibus ſigillum meum, una cum ſigillo prædictæ conſortis meæ appoſui. Et ego Ælipdis ipſius domini de Marigniaco conjux, prædictæ fundationi conſenſum meum præbeo, &c. Actum anno Domini 1310, menſe Januario.

XLII.

Ex Sammarthanis.

Clemens VI papa confirmat fundationem eccleſiæ collegiatæ beatæ Mariæ Eſcoyenſis.

1348. CLEMENS epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. . . . . Exhibita ſiquidem nobis venerabilis fratris noſtri Joannis archiepiſcopi Rotomagenſis petitio continebat, quod olim bonæ memoriæ Nicolaus titulo ſancti Euſebii preſbyter cardinalis, & Ægidius Rotomagenſis, ac Philippus Senonenſis archiepiſcopi; necnon Guillelmus Bajocenſis, Robertus Conſtantienſis, Joannes Carnotenſis, Petrus Autiſſiodorenſis, Joannes Belvacenſis, Guido Lexovienſis, Guillelmus Pariſienſis, Gaufridus Ebroicenſis, Simon Meldenſis, Petrus Cenomanenſis, Vulfranus Beethlemitarum epiſcopi, qui præſentes in eccleſia de Eſcoyaco, Rotomagenſis diœceſis, in ipſius Joannis archiepiſcopi ac primogenitorum ſuorum patrimonio fundatæ, dedicatione fuerunt; eorum videlicet quilibet omnibus Chriſti fidelibus vere pœnitentibus & confeſſis, qui præfatam eccleſiam in die dedicationis hujuſmodi, & ſingulis beatæ Mariæ virginis feſtivitatibus, ac per octavas eorum devote viſitarent annuatim, centum & viginti dies de injunctis eis pœnitentiis miſericorditer relaxarunt. Nos igitur ejuſdem Joannis archiepiſcopi in hac parte ſupplicationibus inclinati, relaxationem ejuſmodi, per eoſdem cardinalem, archiepiſcopos & epiſcopos factam, ſicut prædicitur, ratam & gratam habemus, illamque auctoritate apoſtolica ex certa ſcientia confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Nulli ergo hominum liceat, &c. Datum Avenione VIII kal. Maii, pontificatus noſtri anno VI.

XLIII.

Ex Sammarthanis.

Bulla Gregorii XI papæ, de regalia eccleſiæ Rotomagenſis.

1375. GREGORIUS epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, ad futuram rei memoriam. Romani pontificis providentia circumſpecta, ad ea ex apoſtolicæ ſervitutis officio libenter intendit, per quæ eccleſiis & perſonis eccleſiaſticis utilitas proveniat, & jus ſuum cuilibet conſervetur. Cum itaque nuper venerabilem fratrem noſtrum Petrum epiſcopum, olim archiepiſcopum Narbonenſem, in Rotomagenſem archiepiſcopum electum, a vinculo quo Narbonenſi eccleſiæ, cui tunc præerat, tenebatur, de fratrum noſtrorum conſilio, & apoſtolicæ poteſtatis plenitudine abſolventes, eum ad Rotomagenſem eccleſiam, tunc vacantem, authoritate apoſtolica duxerimus transferendum, præficiendo ipſum eidem Rotomagenſi eccleſiæ in archiepiſcopum & paſtorem, prout in noſtris inde confectis literis plenius continetur: idemque Petrus electus, qui cariſſimo in Chriſto filio noſtro Carolo regi Francorum illuſtri, ratione temporalitatis dictæ Rotomagenſis eccleſiæ, homagium & fidelitatis debitæ juramentum, prout fertur, præſtare tenetur, pro ipſis præſtandis, ejuſdem regis præſentiam adire nequeat de præſenti; & ſicut accepimus, idem rex intendens, dictum Petrum electum proxima conſanguinitatis linea nobis junctum, favoribus proſequi gratioſis, regaliam quam ratione hujuſmodi vacationis dictæ Rotomagenſis eccleſiæ, ibidem habere dicitur, ac omnia & ſingula jura ei ratione hujuſmodi regaliæ, in quibuſcumque conſiſtant competentia, hac vice eidem archiepiſcopo remittere, & ipſum ad præſtandum hujuſmodi homagium & fidelitatis juramentum, per procuratorem, prout tenemus, de ſpeciali gratia admittere, aut ſaltem pro his in propria perſona præſtandis, longam & ſufficientem dilationem concedere velit: Nos hæc grata habentes multipliciter & accepta, volumus, & auctoritate apoſtolica tenore præſentium concedimus, quod per hujuſmodi remiſſionem regaliæ, ſi eam dictus rex hac vice prædicto Petro electo, ut præmittitur, fecerit, vel etiam per receptionem præmiſſorum homagii & fidelitatis juramenti, ſi eum ad hoc per procuratorem admiſerit, vel dilationem, ut præmittitur, dederit eidem regaliæ, & ejus juribus in quibuſcumque conſiſtant, regi & ſucceſſoribus, ſeu etiam coronæ regiæ, nullum in poſterum præjudicium generetur, nec ad conſequentiam trahi valeant in futurum. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtræ conceſſionis & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire: ſi quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei & B. Petri & Pauli apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum apud Villam-novam Avinionenſis diœceſis, V kal. Septemb. pontificatus noſtri anno V. De mandato domini noſtri papæ, Franciſcus.

XLIV.

Ex Sammarthanis.

Teſtamentum Guillelmi de Vienne *archiepiſcopi Rotomagenſis.*

IN nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis, Patris, 1407.
& Filii, & Spiritus ſancti, amen. Noverint univerſi & ſinguli præſens inſtrumentum inſpecturi, quod anno ejuſdem Domini M. CCCCVI, indict. XV, menſis vero Februarii die XVIII, pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto patris ac domini noſtri Benedicti, digna Dei providentia papæ XIII, anno XIII, in mei notarii publici & teſtium infra ſcriptorum ad hæc vocatorum ſpecialiter & rogatorum præſentia, propter hoc perſonaliter conſtitutus reverend. in Chriſto pater & dominus Guillelmus Rotomagenſis archiepiſcopus, &c. Nolens inteſtatus decedere, diſpoſitione teſtamentaria cupiens pervenire, de rebus & bonis ſuis ſibi a Deo collatis, cauſa ſuæ ultimæ voluntatis ordinandæ, teſtamentum ſuum & ſuam ultimam voluntatem fecit, condidit & ordinavit modo & forma inferius deſignatis. Imprimis enim animam ſuam dum de corpore exierit, omnipotenti Deo creatori ſuo, &c. devote recommendavit. Item voluit cuncta debita ſua perſolvi. Item ordinavit corpus ſeu cadaver ſuum deferri apud eccleſiam ſeu monaſterium S. Secani, Lingonenſis diœceſis, cui quidem olim abbas extitit & paſtor, & illud inhumari in monaſterio memorato, in ſepultura per eum jam diu ibidem electa & ordinata. Item voluit quod ſervitium exequiarum ſuarum penitus & ante omnia fiat & diſponatur ſecundum & juxta voluntatem executorum ſuorum infra nominatorum, aut amborum ex eiſdem. Item legavit eccleſiæ

ſuæ Rotomagenſi, omnia bona per eum acquiſita, qualiacumque ſint, in villis *de Dieppe & de Loviers*, & finibus ſuis, pro anniverſariis & aliis divinis ſervitiis in eccleſia memorata annuatim faciendis, pro ejus & ſuorum benefactorum animabus, prout dicti executores ordinabunt. Item voluit, præſente venerando patre Joanne abbate monaſterii ſancti Secani antedicti, & hoc ſibi benigniter annuente, quod fiat & fundetur in eccleſia ipſa ſeu monaſterio, anniverſarium ſolemne, pro ſalute animæ illuſtriſſimi principis, domini Joannis ducis Burgundiæ, & ſuorum, qui quidem dominus Burgundiæ, inſtante eodem patre teſtatore, pro eodem monaſterio centum libr. Turonenſes perpetuo admortiſavit. Item voluit quod per executores ſuos fiat competens retributio, compenſatio & ſatisfactio, ſuis ſervitoribus ſingulis cujuſcumque ſtatus, de eorum laboribus ſecundùm conſcientiam & ordinationem ipſorum executorum, reſiduum vero omnium & ſingulorum bonorum ſuorum, tam mobilium quam immobilium, quorumcumque, ubicumque, & in quibuſcumque rebus exiſtentium, legavit & legat pure & libere monaſterio S. Secani, in augmentationem fundationis capellæ ſuæ & perfectionis ædificiorum, per eundem teſtatorem in ipſo monaſterio inceptorum; & quoad præmiſſa omnia & ſingula tenenda, complenda & exequenda, ac executioni debitæ demandanda, fecit, conſtituit, nominavit & ordinavit in præſentia mei notarii ſubſcripti, ac teſtium infra nominatorum, executores ſuos reverend. in Chriſto patres Guidonem miſeratione divina Remenſem, & Joannem eadem miſeratione Viennenſem archiepiſcopos, prælibatum dominum Joannem abbatem monaſterii antedicti, & venerandæ diſcretionis & ſcientiæ virum magiſtrum Hugonem *le Renoiſe* decanum Rotomagenſem, & Laurentium *Peitillot* de dicto ſancto Secano, ejuſdem teſtatoris familiares: ita tamen quod ſi omnibus præmiſſis vacare nequiverint, aut forſan noluerint, duos ipſis ſe intromittere volentes, præmiſſa omnia & ſingula exequi valeant & complere, &c. Item memoratus teſtator revocavit, & tenore hujus præſentis inſtrumenti, revocat omnia alia teſtamenta, codicillos ſeu ultimas voluntates, forſitan hactenus per eum factas & conditas, &c. Acta fuerunt in domo archiepiſcopali dicti patris Rotomagenſis archiepiſcopi teſtantis, ſita in parochia ſanctorum Coſmæ & Damiani, prope portam ſancti Germani de Pratis, ſub anno, indictione, menſe, die & pontificatu prædictis, præſentibus prænominatis reverendiſſimo in Chriſto patre Guidone Remenſi archiepiſcopo, domino Joanne abbate monaſterii ſancti Secani, teſtibus, &c.

X L V.

Ex cod. MS. bibliothecæ Coiſlinianæ.

Ludovicus Haricurienſis poſtulatur in archiepiſcopum Rotomagenſem.

1408. IN nomine Domini, amen. Tenore præſentis publici inſtrumenti cunctis pateat evidenter & ſit notum, quod anno ejuſdem Domini milleſimo quadringenteſimo octavo, indictione prima, menſis Septembris die viceſima, & ab electione Petri de Luna ultimo in papam electi, qui dudum Benedictus decimus tertius dicebatur, anno quarto decimo, in aula palatii ſupra Sequanam Pariſ. in concilio prælatorum, univerſitatum & deputatorum per capitula eccleſiæ Gallicanæ & Dalphinatus, quorum quamplures ſunt inferius nominati, ubi aderant ſereniſſimi principes domini Bituriæ ac Britanniæ duces, comes de Vindocino coneſtabularius & cancellarius Franciæ; qui quidem prælati, ſcilicet archiepiſcopi, epiſcopi, abbates, univerſitatum Pariſienſis rectores, & Aurelianenſis & Andegavenſis, & capitulorum cathedralium eccleſiarum deputati, cum multitudine magiſtrorum & baccalaureorum formatorum in theologia, & doctorum ac licentiatorum in jure & medicina Pariſius per dominum noſtrum regem convocati, ad tenendum & celebrandum concilium eccleſiæ Gallicanæ & Dalphinatus Viennenſis pendente neutralitate nunc currente ſuper certis aliis regis & regni honorem & utilitatem conſtruentibus ipſas eccleſias Gallicanam & Dalphinatus faciebant & repræſentabant, ut dicebatur, in præſentia noſtrùm notariorum & teſtium infra ſcriptorum, venerandæ circumſpectionis ac famoſæ ſcientiæ vir magiſter Hugo *le Renvoiſie* ſacræ theologiæ profeſſor, decanus eccleſiæ Rotomagenſis, ex parte ipſius eccleſiæ propoſuit quod ad notitiam ipſius decani & capituli Rotomagenſis devento, quod bonæ memoriæ dominus Guillermus de Vienna, nuper archiepiſcopus Rotomagenſis, viam fuerat univerſæ carnis ingreſſus, ipſiuſque corpus traditum ſepulturæ, ad obviandum incommodis & ſcandalis quæ ex longævis vacationibus ſolita ſunt evenire, de communi omnium aſſenſu ad electionem futuri paſtoris procedere decreverunt. Propter quod ad diem certam abſentibus & quibuſlibet aliis vocem in electione habentibus, qui potuerunt & debuerunt ipſi intereſſe, ipſaque die convenientibus in unum in capitulo dictæ eccleſiæ, dicto decano & aliis dominis canonicis, cæteriſque perſonis habentibus vocem ad hoc, qui voluerunt & debuerunt intereſſe, miſſa de Spiritu ſancto prius debite celebrata, propoſitoque verbo Dei ac humiliter invocata gratia ſancti Spiritus in loco conſueto, de electione ſive poſtulatione futuri eorum paſtoris tractare cum promiſſi .... decreverunt, & in certos arbitros viros providos & honeſtos qui de paſtore Deo grato ac eccleſiæ utili & idoneo, quantum in eis foret, providere haberent conpromiſerunt. Qui ſi quidem arbitri votis omnium juxta formam ſibi datam perſcrutatis de omnium unanimi conſenſu, uno dempto, in nobilem ac magnæ commendationis virum dominum Ludovicum Haricuriæ in ſacerdotio conſtitutum, de regali proſapia Francorum procreatum, & in ſecundo gradu conſanguinitatis dominum noſtrum regem Francorum attingentem, convenerunt, ac ipſum quem propter ætatis defectum eligere non poterant, in archiepiſcopum Rotomagenſis eccleſiæ poſtulaverunt. Quo facto canonici de capitulo ad chorum exeuntes hymnum *Te Deum laudamus* devote ac lætanter decantaverunt, eoque finito dictam poſtulationem in valvis illius eccleſiæ populo publicaverunt, ex quo totus clerus, nobiles & populus exultantes, in laudibus gratias Domino reddiderunt de tam idoneo atque generoſo paſtore eiſdem ſalutifere præficiendo, per quem ab oppreſſionibus patria tueri, ac jura eccleſiæ defendi, ipſiuſque facultates augmentari ſperabant, ſuæ internæ lætitiæ ſignis, verbis & vocibus extremis oſtendentes, poſtmodumque dictum capitulum Petro de Luna, tunc pro vero papa generaliter reputato, dictam poſtulationem præſentavit humiliter pro ipſius admiſſione ſupplicantes, quam tamen licet admittere diſtulerit, non tamen repudiavit, in qua ſi quidem poſtulatione dictum capitulum perſeveravit hactenus & perſeverat. Narravit inſuper dictus dominus decanus multa laudabilia & virtuoſa opera progenitorum & anteceſſorum præfati domini Ludovici, tam eccleſiaſticorum quam ſæcularium, in fundatione, conſtructione, dotatione & augmentatione eccleſiarum collegiatarum, tam regularium quam ſæcularium, & collegiorum ſcholarium in univerſitate Pariſienſi, unde ex hoc veriſimiliter præſumptio exurgebat, ut dicebat, præfatum dominum Ludovicum a veſtigiis dictorum prædeceſſorum ſuorum non deviare, ſed ea potius imitari. Quapropter humiliter ſupplicavit præfatis dominis concilium prædictum eccleſiarum Gallicanæ & Dalphinatus Viennenſis celebrantibus & facientibus quatenus attentis præmiſſis præfatam poſtulationem, ſicut dignum & juſtum erat, efficaciter admittere dignarentur, diſpenſando ſuper defectu ætatis cum eodem

atque dicta eccleſia ſibi canonice providendo; addens A inſuper quia hujuſmodi materia erat juridica, reverendus pater dominus abbas de Monte S. Michaëlis Rotomagenſis diœceſis, famatus & profundus decretorum doctor, ex parte nationis Normanniæ ſuper hoc requiſitus, dictam ſupplicationem per rationes & jura juſtificaret & coloraret. Exurgens igitur præfatus dominus abbas alta & intelligibili voce præmiſſis quibuſdam excuſationibus humilibus & benivolis, proteſtato quod quidquid diceret in materia diceret requiſitus & juſſus ex parte prædictæ nationis, late & diffuſe propoſuit, ac per rationes & jura declaravit, ſicut per nos notarios infra ſcriptos recolligi potuit, quæ ad dictam ſupplicationem & requeſtam admittendam dictos dominos concilium præfatum facientes & celebrantes movere debebant. Primo quod quia B attentis factis per dictum dominum decanum narratis bene & utiliter providebatur eccleſiæ Rotomagenſi, abſque violentia vel offenſa juris naturalis, divini etiam & rationis juris poſitivi, & inſuper temporis qualitas neutralitatis in quo ſumus, quo non poterat neque poteſt ad ſuperiorem, nec eſt ſpes quod in proximo haberi poſſit recurſus, necnon dictæ eccleſiæ urgens neceſſitas, cum dicta eccleſia jam diutius vacaſſet & eſſet diſpoſita ad diuturnam vacationem, ex quo multa incommoda deploranda in ſpiritualibus & temporalibus paſſa eſt, & multo plura diſpoſita ſuſtinere ac incurrere in futurum, niſi celeriter per iſtud concilium occurreretur, evidentque docet eccleſiæ utilitas, eo præſertim quia non occurrebat alius per cujus potentiam & induſtriam juriſdictio & jura eccleſiæ poſſent æque bene obſervari, ac deperdita ad ſtatum debitum & antiquum reduci, necnon ipſius C generis ſublimitas ac potentia; poſtulatio denique per dictum capitulum Rotomagenſe in concordia celebrata, ipſius inſuper in hujus poſtulatione perſeverantia regis, cujus maxime intereſt habere bonum ac fidum prælatum omni ſiniſtra ſuſpicione carentem, ac ſuffraganeorum, cleri, nobilium & populi aſſenſus & petitio, necnon morum ipſius domini Ludovici gravitas, ac meritorum virtutumque exuberantia atque ex geſtis laudabilibus & virtuoſis operibus ſuorum progenitorum & prædeceſſorum conjectura ſeu præſumptio veriſimilis de imitatione per eum ad ſimilia inſurgens & reſultans, unde præfatus reverendus pater dominus abbas ex parte nationis prædictæ concludebat præmiſſis allegationibus & pluribus aliis rationibus juris & facti conſideratis & attentis præmiſſa per dictum dominum decanum ſupplicata concedi ac admitti debere, illudque idem nomine nationis memoratæ requirebat ac ſupplicabat. Poſt hæc exurgens D magnæ authoritatis vir dominus rector venerabilis famoſæ univerſitatis Pariſienſis, nomine ipſius univerſitatis ac procurator nationis Normanniæ in univerſitate Pariſienſi, approbantes & laudantes propoſita per dictos dominos abbatem & decanum ut ſupplicata per eos admitterentur & fierent humiliter ſupplicaverunt. Cæterum dictis propoſitionibus & ſupplicationibus ſic factis, magnificus vir dominus Arnaldus *de Corbie* miles, cancellarius Franciæ, dictis dominis de concilio declaravit & ſignificavit quod dominus noſter rex ac regina, domini duces Aquitaniæ eorum primogenitus, Biturіæ, Borbonii, ac cæteri de ſanguine regali, multum (haberent) gratum in quantum rationabiliter fieri poſſet, quod dictæ ſupplicationes per dictos E dominum abbatem & decanum ſic factæ concederentur & admitterentur. Quapropter idem dominus cancellarius, ut ſuper præmiſſis certa concluſio reciperetur, petiit ab omnibus & ſingulis prælatis, archiepiſcopis, epiſcopis ibidem aſſiſtentibus, necnon a quampluribus abbatibus ac deputatis per epiſcopos, per univerſitates, abbates & capitula abſentes ſuper præmiſſis ſuam opinionem. Qui omnes & ſinguli ei ſigillatim reſponderunt ſupplicationes, tam ſuper poſtulatione admittenda quam ſuper diſpenſatione ætatis facienda, attentis rationibus propoſitis eſſe admittendas & annuendas, eaſque annuerunt, & adminiſerunt, & conceſſerunt; & inſuper ut præmiſſa rite, juſte ac rationabiliter valerent expediri pro executione præmiſſorum, deputaverunt reverendiſſimos in Chriſto patres & dominos dominos patriarcham Alexandrinum, archiepiſcopos Bituricenſem, Turonenſem, Toloſanum & Senonenſem, necnon epiſcopos Lexovienſem & Ebroicenſem, ac abbatem Montis ſancti Michaëlis in periculo maris, videlicet ad videndum ac plene diſcutiendum & examinandum formam dictæ poſtulationis ipſiuſque proceſſum, & perſonam poſtulatam, ac cætera hujuſmodi negotium concernentia, quibus & eorum tribus aut duobus dederunt plenariam poteſtatem & mandatum ſpeciale dictam poſtulationem admittendi, & dictam diſpenſationem faciendi nomine & authoritate dicti concilii, necnon procedendi ulterius ſecundum juris formam & prout volunt canonicæ ſanctiones, & generaliter omnia alia & ſingula ad hoc neceſſaria agendi, & ſine quibus præmiſſa expediri non valerent, de & ſuper quibus omnibus pro parte regis noſtri & cæterorum regalium dicti domini Ludovici, eccleſiæ Rotomagenſis, univerſitatis Pariſienſis & nationis Normanniæ in dicta univerſitate fuerunt hæc Pariſius in aula palatii prædicta, anno, indictione, menſe, die, & ab electione prædictis, præſentibus ad hoc venerabilibus & circumſpectis viris magiſtris Euſtachio *de Lettre*, Johanne *Garicel*, Milone *Dangel* conſiliariis regis; Johanne *Lugneti*, Dominico *Parvi*, Roberto de Gardinis magiſtris in theologia; Petro *de Bony* licentiato in decretis, canonico eccleſiæ Carnotenſis; Roulando *Ranner* baccalaureo in theologia, & Johanne de Monte-leonis magiſtro in artibus & baccalario in theologia, cum pluribus aliis teſtibus, ad præmiſſa vocatis ſpecialiter & requiſitis. Nomina autem prælatorum in dicto concilio intereſſentium ſubſequuntur, ſcilicet reverendiſſimi in Chriſto patres & domini domini archiepiſcopi Bituricenſis, Turonenſis, Toloſanus & Senonenſis; prædicti epiſcopi Pariſienſis, Lexovienſis, Ambianenſis, Tornacenſis, Autiſſiodorenſis, Trecenſis, Silvanectenſis, Malleacenſis, Appamiarum, Uticenſis, Lodovenſis, Nemauſenſis, Rivenſis, Pictavienſis, Albienſis, Lucionenſis, Æduenſis, Abrincenſis, Atrebatenſis; abbates Ciſtercii, Claræ-vallis, de Pontigniaco, ſancti Ægidii, Montis S. Michaëlis, Viziliacenſis, ſancti Benedicti, & plures, ſuper proſecutione unionis univerſalis eccleſiæ, ac etiam ſuper regimen dictarum Gallicanæ & Dalphinatus. Iſtud ſignum ſignaverunt etiam magiſter Amiſius Gomberti preſbyter Aurelianenſis, in utroque jure licentiatus, decanus eccleſiæ S. Liphardi Aurelianenſis diœceſis, apoſtolicus & imperialis; & Johannes *Biouſamis* preſbyter Regenſis diœceſis, magiſter in artibus, apoſtolicus & imperialis; & Johannes de Civello, clericus Tullenſis diœceſis, apoſtolicus & imperialis, & etiam inſtrumentum ſequens.

XLVI.

Eccleſia Rotomag. poſtulato Ludovico de Haricuria adminiſtranda committitur.

Ex cod. MS. bibliothecæ Colbertinæ.

1408.

UNiverſis præſentes literas inſpecturis, & quos infra ſcriptum tangit negotium, ſeu tangere poterit quomodolibet in futurum. Simon, miſeratione divina patriarcha Alexandrinus, perpetuus adminiſtrator eccleſiæ Carcaſſonenſis, ac eadem miſeratione Petrus Bituricenſis, Amelius Turonenſis, Thomas Biſuntinenſis, Vitalis Toloſanus, & Johannes Senonenſis archiepiſcopi; Lexovienſis, Pariſienſis, Ambianenſis, Tornacenſis, Malleacenſis, Autiſſiodorenſis, Nemauſenſis, Abrincenſis, Xantonenſis, Trecenſis, Cenomanenſis, Nivernenſis, Trecorenſis, Sagienſis, Silvanectenſis, Belvacenſis, Uticenſis,

Rivenſis, Lodovenſis, Æduenſis, Appamiarum, Mi-
rapicenſis, Anicienſis, Lemovicenſis, Lucionenſis,
Pictavienſis, Carnotenſis epiſcopi; ſancti Ægidii in
Provincia, de Monte S. Michaëlis, de Pontiguiaco,
Ciſtercienſis, Claræ-vallis abbates; prior S. Martini
de Campis Pariſius, decanus Rotomagenſis, cum
quamplurimis epiſcopis, abbatibus & prioribus, ac
procuratoribus quamplurimorum archiepiſcoporum,
epiſcoporum, abbatum, capitulorum, eccleſiarum
cathedralium, necnon rector & univerſitates Pariſien-
ſis, Aurelianenſis & Andegavenſis, per ſuos procu-
ratores & deputatos in multitudine notabili & copioſa
tenentes & concilium eccleſiarum Gallicanarum &
Delphinatus, ac ipſas eccleſias repræſentantes de ſpe-
ciali mandato regis Pariſius in aula ſupra Secanam
ſuper facto unionis univerſalis, ſalutem in eo qui
tempore tribulationis ſolitus eſt mittere Salvatorem,
& pias mentes in ſuo deſiderio confovere. Jeſu Chriſti
Salvatoris noſtri eccleſiæ ſuæ ſanctæ ſponſæ dicentis:
oravi pro te, ne deficiat fides tua, verba fideliter am-
plectentes, inimici generis humani nitentis eccleſiæ
columnas ſubvertere, qui gregem paſtore carentem
lupinis morſibus ſolitus eſt lacerare, fraudibus quan-
tum cum Deo poſſumus occurrere cupientes, illis
eccleſiis maxime quæ viduatæ paſtore irrecuperabile
diſpendium veriſimiliter incurrere poſſent pio com-
patientes affectu, earum mederi vulneribus maxime
notoriis & patentibus, ac de ſalubri remedio pro-
videre ſicut tenemur, & deſideramus: unde cum nobis
per viros eminenti ſcientia & probitate pollentes
expoſitum fuit ex parte venerabilis eccleſiæ Roto-
magenſis, necnon famoſæ univerſitatis Pariſienſis ac
nationis Normanniæ in eadem univerſitate, quod
eccleſia metropolitana Rotomagenſis quæ in ſpiri-
tualibus & temporalibus inter cæteras eccleſias regni
& Delphinatus prædictorum nobilium, eccleſiaſti-
corum & popularium claret multiplicitate & reddi-
tuum temporalium amplitudine refulget, propter
diuturnam ac modernam vacationem infinitis ſuppo-
nitur incommodis, & quod præteritis temporibus in
manu potentium ac virtuoſorum virorum laudabiliter
profecit, nunc propter defectum paſtoris lamenta-
biliter vertitur in deſolationem, & quamvis decanus
& capitulum eccleſiæ præfatæ Rotomagenſis atten-
dentes tanti ſarcinam oneris non poſſe conſiderata
temporum modernorum qualitate ac univerſalis ec-
cleſiæ diſpoſitione commode regi, niſi per manum
validam & virum talem qui ſub clipeo nobilitatis &
virtutis volentium dicti archiepiſcopatus uſurpare
jura illicitos refrænet conatus, in nobilem & potentem
dominum noſtrum Ludovicum de Hericuria preſby-
terum, de regali Francorum proſapia procreatum,
dominum noſtrum regem in ſecundo gradu conſan-
guinitatis attingentem, moribus & virtutibus multi-
pliciter inſignitum duxerint vota ſua, ac eum quem
obſtante defectu ætatis eligere non poterant, in ar-
chiepiſcopum ſuum, & dictæ eccleſiæ ſuæ Rotoma-
genſis concorditer poſtularunt prout in decreto ſuper
hoc confecto plenius contineri dicebatur. Nihilomi-
nus diverſis ac multiplicibus intervenientibus impe-
dimentis adminiſtrationi ſeu regimini dictæ eccleſiæ &
archiepiſcopatus, quæ jam per decem & octo menſes
vacaverat, non fuerat adhuc proviſum in permaximam
animarum, juriſdictionis eccleſiæ & temporalium red-
dituum ipſius eccleſiæ diminutionem & ſcandalum
valde grave ac patenter & notorie graviſſimum futu-
rum & proximi diſpendium niſi celeri & feſtina pro-
viſione ſuccurratur, ſupplicantes nobis humiliter qua-
tenus oculum noſtræ conſiderationis habentes ad irre-
cuperabilia damna quæ propter diuturnam & moroſam
vacationem contingere poſſent, niſi de remedio pro-
videretur opportuno, attenta etiam temporis hujus
diſpoſitione in quo non poteſt ad ſuperiorem haberi
recurſus, ipſius eccleſiæ Rotomagenſis urgente & emi-
nente neceſſitate ac evidenti utilitate, & inſuper ipſius

A domini Ludovici potentia, ac generis ſublimitate lau-
dabilique morum honeſtate, ipſiuſque poſtulatione
ac perſeverantia in eadem regis ac regalium, ſuffra-
ganeorum provinciæ, cleri ac populi petitione &
aſſenſu, dictam poſtulationem admittere providendo
de perſona dicti domini Ludovici dictæ eccleſiæ
Rotomagenſi, ac omnia & ſingula circa hæc neceſ-
ſaria & opportuna facere dignaremur, regimini &
adminiſtrationi ipſius eccleſiæ, tam in ſpiritualibus
quam in temporalibus conſulendo. Nos igitur præ-
miſſis auditis diligenter attentis, & cum matura deli-
beratione digeſtis, conſiderantes quod oves quæ
mercenario regimine gubernantur, adveniente lupo
laceratæ ſæpius inveniuntur, quodque domus quæ
patreſamilia caret faciliter labitur in ruinam, & quod
B in tali tempore talentum quod multiplicari jubetur,
non conſervatum imo potius conſumptum, prout
experientia docet, ſæpius reperitur, ne tam notabile
nobileque membrum ob defectum proviſionis pe-
reat, & de ſomnolentia in tanto diſcrimine a ſummo
paſtore redargui valeamus, ſed potius de vigilantia
commendari, deſolationi ac incommoditati compa-
tientes diſpoſuimus providere: & quia notorium cog-
noſcit & indubitanter cognoſcimus ex defectu admi-
niſtratoris eccleſiæ Rotomagenſis bona miſerabiliter
diſſipari, ac luce clarius perpendimus, quod ipſius
eccleſiæ temporalitas permaxima & irrecuperabilia
patietur incommoda, niſi de adminiſtratore celeriter
provideatur; & quod præmiſſis attentis nobis non
occurrat perſona per quam dictæ eccleſiæ jura melius
valeant conſervari, tueri & defendi, ac uſurpata &
C deperdita ad jus & proprietatem ipſius eccleſiæ revo-
cari, quam per dictum dominum Ludovicum, eidem
domino Ludovico adminiſtrationem generalem &
liberam dictæ eccleſiæ & archiepiſcopatus Rotoma-
genſis in ſpiritualibus & temporalibus committendum
& concedendum duximus, ac concedimus & com-
mittimus per præſentes eidem domino Ludovico ad-
miniſtrationem generalem & liberam dicti archiepiſco-
patus, ac omnium & ſingulorum jurium & perti-
nentiarum in poſſeſſionem intrandi, nanciſcendi &
retinendi per ſe vel procuratorem ſuum ad hoc legi-
time conſtitutum, officiarios deſtituendi & inſtituendi,
ac omnia & ſingula faciendi quæ electus in archi-
epiſcopum confirmatus de jure facere poteſt & debet;
mandantes dominis decano & capitulo eccleſiæ præ-
D fatæ Rotomagenſis, & omnibus aliis quos præſens
tangit negotium aut tangere poterit, quatenus infra
ſex dies proxime venturos, quorum dierum duos
pro primo, duos pro ſecundo, & reliquos duos dies
pro tertio, & . . . . termino aſſignamus omnes &
ſinguli, prout ad quemlibet ſpectat, dictum domi-
num Ludovicum vel ejus procuratorem pro eo ut
adminiſtrationem dictæ eccleſiæ & archiepiſcopatus
Rotomagenſis, juriumque & pertinentiarum ſuarum
univerſarum recipiant & admittant, & de dictis juribus
& pertinentiis univerſis, quantum in eis & quolibet
ipſorum erit, reſpondeant, cum effectu alioquin in
omnes & ſingulos qui in præmiſſis ſeu eorum aliquo
culpabiles fuerint reperti, ex tunc prout ex nunc,
videlicet in capitula, conventus & univerſitates inter-
E dicti, & in perſonas ſingulares excommunicationis
ſententias dicta canonica monitione præmiſſa ferimus
in hiis ſcriptis. In quorum omnium & ſingulorum
præmiſſorum fidem & teſtimonium præſentibus noſtris
literis reverendiſſimorum in Chriſto patrum & domi-
norum dominorum patriarchæ Bituricenſis, Turo-
nenſis, Toloſani & Senonenſis archiepiſcoporum,
ſigilla duximus apponenda, ac ſignis & ſubſcriptio-
nibus notariorum infra ſcriptorum roborari. Acta
fuerunt hæc Pariſius in aula ſuperius nominata, anno
Domini milleſimo CCCC octavo, indictione prima,
& die Martis viceſima quinta menſis Septembris, ab
electione domini Petri de Luna ultimo in papam
electi anno decimo quarto, præſentibus nobilibus,

venerabilibus & circumſpectis viris magiſtro Gauf-frido de Peruſia magiſtro requeſtarum hoſpitii regis, Johanne Brevis-coxæ, Johanne Machiæ, Geraldo Rondelli, Petro *Plou*, Johanne *Laguet* & Gaufrido *Latacher* ſacræ theologiæ profeſſoribus, teſtibus ad præmiſſa vocatis ſpecialiter & rogatis.

XLVII.

Ex cod. MS. bibliothecæ Coiſlinianæ.

Archiepiſcopus Lugdunenſis intercedit inſtrumento præcedenti, & interceſſione deſiſtit.

1408. IN nomine Domini, amen. Tenore præſentis publici inſtrumenti cunctis pateat evidenter, quod anno a nativitate ejuſdem Domini milleſimo quadrageteſimo octavo, indictione prima, menſis Septemb. viceſima quinta, & ab electione domini Petri de Luna in papam electi anno decimo quarto, congregatis Pariſius in aula palatii ſupra Secanam reverendiſſimis in Chriſto patribus dominis patriarcha Alexandrino adminiſtratore perpetuo eccleſiæ Carcaſſonenſis, necnon Bituricenſi, Turonenſi, Toloſano ac Senonenſi archiepiſcopis; Lexovienſi, Pariſienſi, Ambianenſi, Tornacenſi, Malleacenſi, Autiſſiodorenſi, Abrincenſi, Nantonenſi, Trecenſi, Cenomanenſi, Nivernenſi, Tarbienſi, Sagienſi, Silvanectenſi, Belvacenſi, Uticenſi, Rivenſi, Lodovenſi, Æduenſi, Appamiarum, Mirapicenſi, Anicienſi, Lemovicenſi, Pictavienſi, Lucionenſi & Carnotenſi epiſcopis, ac nonnullis abbatibus in magna quantitate ibidem exiſtentibus; ac univerſitatum Pariſienſis, Aurelianenſis ac Andegavenſis, necnon epiſcoporum & abbatum abſentium, & capitulorum metropolitanorum, & cathedralium eccleſiarum deputatis, & quamplurimis ſacræ paginæ doctoribus, & legum ac medicinæ profeſſoribus, ad concilium eccleſiæ Gallicanæ per dominum noſtrum regem ſuper proſecutionem unionis univerſalis eccleſiæ ac regimen eccleſiarum Gallicanæ & Delphinatus Viennenſis, pendente neutralitate nunc currente Pariſ. convocatis ipſas eccleſias Gallicanam & Delphinatus repræſentantibus, ut ab ipſis dicebatur & tenebatur, in noſtrûm notariorum & teſtium infra ſcriptorum præſentia, cum dictus dominus patriarcha poſuiſſet in deliberatione quandam ſupplicationem factam ex parte nobilis ac generoſi viri domini Ludovici de Haricuria in archiepiſcopum eccleſiæ Rotomagenſis poſtulati, ſupplicantis quatinus cum dicta poſtulatio ſua ad eccleſiam Rotomagenſem per dictum concilium fuiſſet admiſſa, & ſuper defectu ætatis ſecum quoad hoc autoritate dicti concilii diſpenſatum, datique commiſſarii qui de confirmatione facienda cognoſcerent, & confirmare ac cætera neceſſaria & opportuna facere valerent, pendente hujuſmodi proceſſu pro utilitate dictæ eccleſiæ Rotomagenſis eidem Ludovico adminiſtrationem committere ac concedere vellent, dictuſque dominus patriarcha ſcrutatis aſſiſtentium votis concludere vellet, dominus Laurentius *Churoy* decanus ut dicebat de Sinemuro Briennenſis & procurator ut aſſerebat domini archiepiſcopi Lugdunenſis ne hoc fieret nomine dicti domini Lugdunenſis archiepiſcopi, ad quem cognitionem præmiſſorum tanquam ad primatem Galliarum ſpectare dicebat, ſe oppoſuit; & prout in quadam ſchedula papirea quam nobis notariis tradidit continebatur, provocavit & appellavit, & Apoſtolos petiit inſtanter, inſtantius & inſtantiſſime, cujus quidem ſchedulæ appellationis tenor ſequitur & eſt talis.

» Veſtris reverendiſſimis paternitatibus reverendiſſimorum in Chriſto patrum dominorum archiepiſcoporum Bituricenſis, Turonenſis, Toloſani & Senonenſis, & aliorum reverendorum patrum dominorum epiſcoporum collegarum virorum autoritate hujus concilii eccleſiæ Gallicanæ commiſſariorum, ſuper diſpenſatione & confirmatione poſtulationis per capitulum Rotomagenſe in præſentia domini Ludovici *de Herecourt* factæ deputatorum, ego Laurentius *Churoy* decanus de Sinemuro Briennenſis procurator & procuratorio nomine reverendiſſimi in Chriſto patris, & domini domini Philippi de Thureyo archiepiſcopi & comitis Lugdunenſis, atque ſuper quatuor Galliarum provincias, videlicet Lugdunenſem, Rotomagenſem, Turonenſem & Senonenſem primatis expono, intimo & notifico pro conſervatione juris primatiæ prædictæ Lugdunenſis proteſtando primitus & ante omnia, quod non intendo impedire dictas diſpenſationem neque confirmationem prædicti domini Ludovici, prout præſens concilium eccleſiæ Gallicanæ ducet ordinandum ſuper hiis in quibus primas non poſſet ordinare ſeu diſponere ſecundum formam juris, ſed quia forte multi ignorant jus primatiæ eccleſiæ Lugdunenſis, ſuper qua in contradictorio judicio eccleſia Lugdunenſis ſententiam obtinuit, & etiam confirmationes plurium Romanorum pontificum, de quibus paratus ſum facere promptam fidem, poteritis informari; & ut reddantur quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei Deo, & quod unuſquiſque habeat jus ſuum, & ut dictæ veſtræ reverendæ paternitates ſint de veritate informatæ, & ne conſcientiæ hominum defraudentur, & ne ulterius ad confirmationem hujuſmodi poſtulationis & aliorum contra juris formam in præjudicium dictæ Lugdunenſis eccleſiæ & ejus primatiæ procedatis, ne poſſitis cauſam ignorantiæ prætendere, dico & propono quæ ſequuntur, & primo quod eccleſia militans extitit ordinata conformiter, quantum fuit poſſibile, ſecundum ordinem eccleſiæ triumphantis, prout dicit Apoſtolus Apocal. XXI, &c. & beatus Dionyſius ſatis deducit quaſi per totum librum de eccleſiaſtica Hierarchia, & legitime notatur XXIII q. loquitur & notatur jo. mo. in c. Fundamenta de elect. lib. VI, itemque juxta illum numerum ordines eccleſiaſticæ Hierarchiæ fuerunt in eccleſia varii ordines conſtituti, prout ponit B. Iſidorus lib. 6 Etymologiarum cap. 12, & habetur 21 de c. Cleros; & inter alios fuerunt principaliter conſtitutæ poſt ſummum pontificem tres ſpecies ordinariorum & judicum, videlicet epiſcoporum, archiepiſcoporum & primatum ſeu patriarcharum; item, prout narrat beatus Anacletus, p. 8. d. 3. c. Providentiæ, dum inter epiſcopos, archiepiſcopos & primates ſeu patriarchas fuerunt diœceſes conſtitutæ & diviſæ, prout in eodem capite. In hiis autem locis conſtituti ſunt primates & patriarchæ qui licet ſint diverſorum nominum, ſunt tamen ejuſdem officii part. VIII. d. In principio. Item prout ponit Iſidorus in libro conciliorum tempore Anacleti, fuerunt in Galliis inter cæteros tres eccleſiæ metropolitanæ ſub eccleſia Lugdunenſi tanquam primate, quarum ſedes Rotomagenſis dicitur ſecunda Lugdunenſis, Turonenſis vero tertia Lugdunenſis, & Senonenſis quarta Lugdunenſis. Item ne amplius dubitaremus de hujuſmodi primatia eccleſiæ Lugdunenſis ſuper Rotomagenſem, Turonenſem & Senonenſem, iſtud fuit ſpecialiter declaratum, deciſum & definitum per multos Romanos pontifices, ſpecialiter per Urbanum ſecundum, Paſchalem II, Callixtum II, Adrianum IV. Item ſpecialiter fuit ſententia lata per Urbanum II in concilio Turonenſi & in concilio Claromontenſi contra archiepiſcopum Senonenſem, pro primatia dictæ eccleſiæ Lugdunenſis, quam ſuffraganei Senonenſis agnoverunt, etiam Rotomagenſis & Turonenſis cum eorum ſuffraganeis, profeſſi fuerunt in eodem concilio. Item de omnibus hiis conſtat per tenorem literarum apoſtolicarum. Itemque iſta ordinatio ſedium, videlicet epiſcoporum, archiepiſcoporum, primatum cedit ad magnum honorem & commodum regis & ſubditorum, & ad utilitatem reipublicæ. Item circa hoc eſt attendendum quoniam capitulum Rotomagenſe agnoſcens ſuum ſuperiorem primatem Lugdunenſem eorum primatem ſuper dictam confirmationem poſtulationis dicti domini Ludovici

Digitized by Google

» Ludovici *de Herecourt* factæ, obtinenda ad dictum dominum Lugdunenſem pro cauſa hac ſuos nuntios & procuratores deſtinavit cum plenaria poteſtate obtinendi quæcumque neceſſaria ad confirmationem hujuſmodi poſtulationis; quique procuratores & nuncii ab ipſo domino Lugdunenſi, tanquam primate, citationem & commiſſionem ſuper hujuſmodi negotio neceſſarias obtinuerunt domino epiſcopo Cabilonenſi directas; & ideo non videtur neceſſe quod ad confirmationem hujuſmodi procedatis, cum habeat primatem ſuum ſuperiorem habentem poteſtatem ad hoc, quæ jura ſibi permittuntur, & ex privilegio apoſtolico: & ne, reverendiſſimi patres, valeat idem dominus Lugdunenſis taliter gravari & cædi in ſuis libertatibus & privilegiis, ſi ad confirmationem hujuſmodi procedatis & ad alia quæ ad primatem pertinent, & in præjudicium dictæ Lugdunenſis eccleſiæ ac declarationis regiæ, quod eccleſiæ ſui regni remaneant in ſuis libertatibus; proteſtor de contrario, & non conſentio, nomine quo ſupra; imo contradico, & cum a futuris gravaminibus ſit appellandum, & cum de præſenti neſcitur ad quem habere recurſum niſi ad dominum noſtrum regem & ejus venerabilem curiam Parlamenti ad tuitionem & deffenſionem libertatum eccleſiarum regni, de veſtris reverendiſſimis paternitatibus, nomine quo ſupra, ſentiens magiſtrum meum multipliciter, ſi ad præmiſſa procedatis, quod facere nitimini, fore gravatum, & jura eccleſiæ Lugdunenſis irreparabiliter periclitari, & in ſuis libertatibus lædi in detrimentum eccleſiæ Lugdunenſis, & regnicolarum ac reipublicæ, ac periculum animarum, timens forſan in futurum prægravari & opprimi, provoco & appello, nomine quo ſupra, ad dictum dominum noſtrum regem & ejus venerabilem Parlamenti curiam, ſeu ad illum vel ad illos, ad quem vel ad quos hujuſmodi appellatio devolvi debet de jure vel conſuetudine, & Apoſtolos peto ut ſubmittens & ſupponens dictum dominum primatem Lugdunenſem & ejus eccleſiam tuitioni & protectioni dicti domini noſtri regis & ejus venerabilis curiæ Parlamenti, inhibens veſtris reverendiſſimis paternitatibus auctoritate hujus meæ appellationis, ne in præjudicium ipſius & in contemptum eccleſiæ ac periculum animarum aliquid innovare præſumatis, proteſtans de nullitate, & commiſſionis vobis factæ & aliorum in facto hujuſmodi in præjudicium cujus ſupra, per factos factorum & fiendorum, ac proceſſus & de proviſione ſibi neceſſaria ſuo loco obtinenda & fienda ſecundum juris formam, ſignificans veſtris reverendiſſimis paternitatibus ac aliis quibuſcumque quorum intereſt, intererit aut intereſſe poterit, decretum apoſtolicum domini Paſchalis papæ & aliorum Romanorum pontificum, cum clauſula: *Si qua igitur in futurum eccleſia ſæculariſve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo tertiove commonita, ſi non ſatisfactione congrua emendaverit, poteſtatis honoriſque ſui poteſtate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſacratiſſimo corpore & ſanguine Dei & Domini Redemptoris noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem eidem eccleſiæ Lugdunenſi juſta ſervantibus, ſit pax Domini noſtri Jeſu Chriſti quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum judicem præmia æternæ pacis inveniant, amen.* Cum proteſtatione etiam addendi, diminuendi, mutandi, corrigendi, &c. petens a te notario publico mihi dari publicum inſtrumentum ad futuram rei memoriam, teſtes etiam hic exiſtentes invocandi. »

Qui dictus Laurentius per dictum dominum patriarcham requiſitus an haberet procuratorem, & ſi haberet quod exhiberet, & deliberaretur de ſibi reſpondendo ſuper Apoſtolis; reſpondit quod erat procurator dicti domini Lugdunenſis, ſed in promptu non habebat, ſed de illo diceret loco & tempore opportunis. Et tunc dictus dominus patriarcha nihilominus concluſit ſupplicationem dicti domini Ludovici exaudiendam & admittendam, ac dictam adminiſtrationem ſibi committendam. Quibus ſic factis, reverendus in Chriſto pater dominus Æduenſis epiſcopus ſurrexit dicens, quod ipſe, tanquam decanus epiſcoporum provinciæ Lugdunenſis nomine dicti domini Lugdunenſis & prædictæ provinciæ, prædictæ appellationi adhærebat; cui pro tunc illico dominus patriarcha reſpondit, quod per iſta non intendebat alias præjudicare dicto domino archiepiſcopo Lugdunenſi in jure primatiæ ſuæ, ſi quod habebat: de quibus omnibus & ſingulis dictis dominus patriarcha, ac dictus dominus epiſcopus Æduenſis, & dictus dominus Laurentius petierunt ſibi fieri inſtrumentum & inſtrumenta: quibus omnibus, ut præmittitur, peractis, eadem die Pariſius in domo potentis principis domini ducis Bituricenſis in noſtrûm Amiſii Gomberti, Johannis Bourrillieti, alias Franciſci, & Johannis *Beauſamis* notariorum præſentia, exiſtentibus præfatis dominis Bituricenſi duce, Æduenſi epiſcopo, & Laurentio procuratore præfato, dictus dominus dux benigne & generoſe dictum dominum Æduenſem epiſcopum & dictum Laurentium requiſivit quatenus, ut negotium ſine contradictione fieret, dictæ appellationi renuntiare vellent. Qui quidem dominus Æduenſis reſpondit, quod ob hoc contemplatione dicti domini ducis, ſine tamen præjudicio juris primatiæ, dictæ appellationi renuntiabat, & admiſſioni ſupplicationis prædictæ conſentiebat, dictoque domino Laurentio reſpondente per præſens, quod de mandato dicti domini ducis dictæ appellationi renuntiabat, per nos notarios fuit ſibi expoſitum quod plane, & clare, & ſecure ſuam intentionem declararet, quia dominus dux ibidem præſens, volebat quod libere ac ſine coactione loqueretur. Qui quidem tunc reſpondit quod ſine præjudicio juris dictæ primatiæ eccleſiæ Lugdunenſis dictæ appellationi renuntiabat. Qui tunc dictus dominus dux Bituriæ reſpondit, quod cum ipſe eſſet canonicus eccleſiæ Lugdunenſis, & jura & redditus ipſius eccleſiæ augmentaſſet, & plura bona contuliſſet, ejuſdem non erat intentionis juribus dictæ eccleſiæ quoquo modo præjudicare; de quibus renuntiationibus magiſter Johannes *de la Boulaye* ibidem præſens, nomine dicti Ludovici, & dicti dominus Æduenſis epiſcopus, & Laurentius prædictus de proteſtationibus per ipſos factis petierunt fieri ſibi publicum inſtrumentum, ſive inſtrumenta. Acta fuerunt hæc anno, menſe, die & locis ſupra dictis, præſentibus ad ea quæ in concilio fuerunt acta venerabilibus & circumſpectis viris, magiſtro Johanne *Adenſe*, canonico Rothomagenſi, & Andrea *Marguerie* in Legibus licentiato, & quoad dictam renuntiationem reverendo in Chriſto patre domino Girardo Pictavienſi epiſcopo, & magiſtro Michaele *le Bœuf*, in Legibus licentiato, ſecretario domini ducis Bituricenſis ac pluribus aliis ad præmiſſa vocatis ſpecialiter & rogatis.

XLVIII.

Capitulum Rotomagenſe deſignat procuratores adverſus Johannem IV, recens ad cardinales evectum, qui auctoritate pontificis & regis utramque ſimul dignitatem, archiepiſcopalem & cardinalitiam, ſibi retinere tentabat.

Ex Tabulis cameræ computorum Pariſienſis.

1427.

UNIVERSIS præſentes litteras inſpecturis capitulum eccleſiæ Rothomagenſis, decano ejuſdem abſente, ſalutem in Domino ſempiternam. Cum ſacrorum canonum ſanctionibus, ſanctorumque patrum decretis deffendere, tueri, procurare ac proſequi jura, libertates & franchiſias ipſius eccleſiæ Rothomagenſis matris noſtræ, nos ipſos inexcuſabiliter obligatos omnino ſentiamus; necnon eccleſiæ prædictæ damna prohibere, oppreſſiones, injurias, gravamina, & quæque

Digitized by Google

incommoda ſecundum noſtrorum ſtatus & profeſſionis qualitatem ac decentiam propellere, ipſis quoque imminentibus & ingruentibus damnis, gravaminibus & incommodis, ne oriantur, & prædictæ inferantur eccleſiæ, aut contingant, totis conatibus, ac principiis non ſegniter obſtare; illatorumque gravaminum & incommodorum, ſi quæ forent, condignam propenſius ac debitam procurare reparationem ſimus indiſſolubili nexu, atque vinculo ſolemnius juramenti præſtiti expreſſe aſtricti & obligati, promiſſaque peragendi & proſequendi noſtra interſit, noſtrumque ſit onus, officium & ſarcina; nec ab eiſdem ſubeundis dorſa noſtra divertere, aut ſubſtrahere ſalubriter valeamus: noſtræ vocationis, noſtrique præſtiti juramenti memores, præſertim cum, & quotiens in præmiſſis ſuis juribus, libertatibus & franchiſiis gravari notabiliter, lædi, violari aut moleſtari perpendimus, ſeu incommoda prævidemus, offenſas & gravamina in ipſam eccleſiam, jura ipſius, libertates ac franchiſias præpa ...., imminere.

Cum a certo tempore citra, reverendiſſimum in Chriſto patrem ac dominum Johannem, divina miſeratione prædictæ Rothomagenſis eccleſiæ archiepiſcopum, ſponſum & paſtorem ad adminiſtrandum eidem eccleſiæ, curam ipſius atque animarum ſubditi ſibi populi gerendam, exercendumque paſtorale regimen, & officium quondam vocatum ab alto, officium quidem totum hominem, ipſiuſque perſonalem aſſiſtentiam, operam ac ſollicitudinem requirens intellexerimus in preſbyterum S. R. E. cardinalem aſſumptum fuiſſe, per ſanctiſſimum dominum noſtrum Martinum ſumma Dei providentia papam quintum, atque ad impertiendum cum ejuſdem domini noſtri ſanctitate..... univerſalis eccleſiæ vocatum, quod prægrandiſſimum onus indubitanter eſſe dignoſcitur: ipſum præfatum archiepiſcopum qui dignitatem cardinalatus ferunt nondum acceptaſſe prævideamus evidentibus ſignis prædictam Rothomagenſem eccleſiam *(ſic legimus in apographo)* quæ totius ducatus Normanniæ atque provinciæ mater eſt & metropolitana, cum ſuis juribus, redditibus & emolumentis poſt acceptationem dicti ſtatus cardinalatus, occupare ac retinere nitatur & contendat, in ipſius eccleſiæ ſpirituale & temporale prægrandiſſimum damnum & jacturam, non ſine, nedum puſillorum & ſimplicium, verum etiam magnorum ac circumſpectorum virorum gravi ſcandalo: necnon quaſdam litteras regias conſervationis & manutenentiæ ipſius in poſſeſſione fructuum, redditiuum & emolumentorum ejuſdem eccleſiæ obtinuerit, & eas in noſtro capitulo nobis capitulariter congregatis jam dudum perlegi atque publicari fecerit & intimari.

Notum facimus nos die datæ præſentium capitulariter congregatos & capitulantes, matura digeſtaque deliberatione inter nos habita, hanc in noſtris cordibus inviſam, inauditamque novitatem, non ſine ingenti dolore revolventes, præmiſſis inconvenientibus incommodis, omnibus viis, modis, & mediis juſtis & rationabilibus providere cupientes, ac poſſe tenus obviare, motos duntaxat prædictæ matris eccleſiæ zelo, cujus vices in hac parte gerere ejuſque intereſſe, ſervare & proſequi, ac pro eodem certare nobis ex debito officii & juramenti incumbit & pertinet, qui ſalvo eodem juramento ipſi præſtito eccleſiæ ſub ſilentio aut diſſimulatione rem tam grandem tantique ponderis noſtris conſcientiis plurimum oneroſam præterire non valemus, feciſſe, conſtituiſſe & ordinaſſe, tenoreque præſentium facimus, conſtituimus & ordinamus dilectos nobis & fideles venerabiles & circumſpectos viros Guillelmum Intrantis decanum, Radulfum Rouſſelli theſaurarium, Andream *Marquerie* archidiaconum parvi Caleti, Nicolaum de Savigniaco, Henricum *Gorren*, Johannem *Huere*, Nicolaum Aucupis, Johannem *le Galloys*, fratres & concanonicos noſtros, Hebertum *Camus*, Guillelmum *le Riche*, petrum *de Chaſteillon*, Dionyſium Maugerii, Petrum *du Puys*, & Michaelem *le Poulletier*, noſtros veros, legitimos & indubitatos procuratores, actores, factores prædictæ noſtræ Rotomagenſis eccleſiæ, noſtrorumque negotiorum geſtores & nuntios ſpeciales, & eorum quemlibet in ſolidum, ita quod non ſit melior conditio occupantis, ſed quod unus eorum inceperit, alter proſequi valeat, mediare & finire cum effectu, dantes & concedentes dictis noſtris procuratoribus & eorum cuilibet in ſolidum plenam & liberam poteſtatem, & mandatum ſpeciale, quaſcumque litteras gratiam aut juſtitiam continentes, a domino noſtro rege, & a quibuſcumque dominis & judicibus tam eccleſiaſticis quam ſecularibus, noſtro & dictæ noſtræ eccleſiæ nomine impetrandi & obtinendi, & quaſcumque litteras vel impetrationes pro parte ſupradicti domini Rotomagenſis archiepiſcopi impetratas vel impetrandas, obtentas vel obtinendas, nomine quo ſupra impugnandi, & eis & earum verificationi, expeditioni & executioni opponendi & contradicendi, necnon quibuſcumque aliis executionibus, monitionibus, præceptis, citationibus, advocamentis & explectis contra nos, aut aliquem noſtrûm, ſeu eccleſiam noſtram prædictam, ad inſtantiam aut proſecutionem ipſius domini archiepiſcopi vel alterius factis, &c. Datum in capitulo noſtro prædicto, anno Domini M. CDXXVI, more Gallico, die 1ª menſis Februarii. Signatum R. *Guirould*.

XLIX.

Compoſitio inter Johannem IV archiepiſcopum & capitulum Rotomagenſe.

Ex Tabulis cameræ computorum Pariſienſis.

PER præſens publicum inſtrumentum cunctis fiat manifeſtum, quod anno Domini M. CDXXVI, more Gallicano, Indict. V menſis Februarii XXV, pontificatus SS. in Chriſto patris, & noſtri D. Martini divina providentia papæ V anno X, in noſtrorum notariorum publicorum & teſtium ſubſcriptorum præſentia, perſonaliter conſtitutus reverendiſſimus in Chriſto pater & dominus D. Johannes miſeratione divina archiepiſ. Rotomagenſis, dudum per dictum dominum noſtrum papam ad cardinalatum aſſumptus, de & ſuper eo quod acceptando cardinalatum per receptionem capelli rubei, vel alias quovis modo & poſt ſuum præſtitum expreſſum conſenſum, cum dignitate & titulo cardinalatus, vigore litterarum apoſtolicarum & regiarum ſuper hoc ſibi conceſſarum, & juxta ipſarum tenorem archiepiſcopatum & eccleſiam ſuam Rotomagenſem retinere, regere poterat, ſicut prius, ut dicebat, capitulo, ſeu canonicis ejuſdem eccleſiæ Rotomagenſis contrarium aſſerentibus & dicentibus, occaſione quorum controverſia & turbatio intervenire dubitabatur inter dominum archiepiſcopum ex una & dictum capitulum eccleſiæ Rotomagenſis partibus ex altera; pro quorum pacificatione, & ad obviandum malis & ſcandalis quæ inde provenire & cauſari poſſent, reverendus in Chriſto pater dominus P. epiſcopus Belvacenſis, venerabileſque & egregii viri magiſtri Philippus de Riulliaco, ſacræ capellæ palatii regis Pariſienſis theſaurarius, & Quintinus *Maſſue*, & in utroque jure licentiati, conſiliarii regis, & ſuæ domus, ſive hoſpitii requeſtarum magiſtri certam compoſuerunt, feceruntque & ordinaverunt cedulam tractatus ex diverſis cedulis, ſcripturis, & memorialibus hinc inde traditis recollectam, & inde partibus communicatam, cujus tenor ſequitur: 1427.

Decanus & capitulum, aut capitulum, decano abſente, eccleſiæ Rotomagenſis ſe opponere poterunt, ſi voluerint, executioni, manutenentiæ, & tenori litterarum regiarum, & aliarum quarumcumque pro parte domini archiepiſcopi Rotomagenſis, ut ipſe uti, & gaudere valeat dicto archiepiſcopatu cum cardinalatu, ipſa dignitate cardinalatus acceptata, vel non acceptata obtentarum, vel obtinendarum.

Dictus vero dominus archiepiſcopus proteſtationes

ut ad dictam oppoſitionem admitti non debeant, & alias quaſcumque in contrarium; & ſimiliter dictum capitulum, aut decanus & capitulum proteſtationes in contrarium facere poterunt. Die vero partibus occaſione dictæ oppoſitionis aſſignata, vel aſſignanda, aut alia die inde dependente dictæ partes, aut earum procuratores judicialiter comparebunt. Dictique de capitulo, aut eorum procurator, in ſcriptis eorum oppoſitionem & cauſas ipſius, & dictus dominus archiepiſcopus in contrarium ſuas rationes & proteſtationes in contrarium infra quindenam, poſt dictam oppoſitionem, & diei aſſignationis tradent, quibus ſic traditis, dictæ partes, ſeu earum procuratores, dictam cauſam, vel proceſſum uſque ad triennium a tempore acceptationis dicti cardinalatus computandum, ſub ſpe concordiæ & pacis, & ſedationis diſcordiæ & proceſſus continuabunt in ſtatu, abſque eo quod eodem triennio pendente, aliquid aliud impetretur, vel obtineatur, ſive innovetur in præjudicium alterius partis & proceſſus prædicti; quin immo, ſi quid in contrarium factum fuerit, non ſortiatur effectum, ſed ſit caſſum & irritum. Et ſi præfatus dominus archiepiſcopus, in vim litterarum regiarum jam obtentarum, per quas rex mandat, quod dictus archiepiſcopus, dicto archiepiſcopatu, cum ſuis juribus & emolumentis utatur, oppoſitione non obſtante, aut alias prædicta continuatione, ſeu prædicto triennio pendente fructibus, emolumentis & juribus dicti archiepiſcopatus cum cardinalatu gaudeat & utatur; hoc tamen erit abſque præjudicio dicti proceſſus, & jurium partium prædictarum: & dicto tempore triennii finito, ſi partes prædictæ interim ad concordiam non venerint, utraque pars prædictos proceſſus poterit proſequi eodem modo, quo facere potuiſſet tempore dictæ continuationis; & perinde ac ſi continuatio prædicta facta non extitiſſet, & abſque eo quod aliqua prædictarum partium juvare ſe poſſit gaudentia prædicta, diſcontinuatione aut interruptione proceſſus.

Et ſi occaſione, ſeu ratione acceptationis dicti cardinalatus per præfatum dominum archiepiſcopum contingat regaliam aperiri, & eadem regalia per ejus officiarios realiter & de facto recipiendo fructus & emolumenta temporalitatis dicti archiepiſcopatus uti: eo caſu, ſi dictus dominus archiepiſcopus litteras regias impetraret, quarum virtute fieret præceptum dictis de capitulo ne ipſum impedirent in exercitio & adminiſtratione ſpiritualitatis dicti archiepiſcopatus, dicti de capitulo ſe opponerent, ſi vellent; & dominus archiepiſcopus in contrarium proteſtaretur, ſi ſibi placeret, dieque aſſignata ſuper dicta oppoſitione fieret continuatio proceſſus uſque ad triennium, ſicut dictum eſt ſupra; & aliud impedimentum quam oppoſitionis prædictæ, durante dicto triennio, non præſtabunt, nihil innovando, ſicut prius eſt expreſſum.

Ad tollendum vero diſcordiam inter partes prædictas & materiam proceſſus prædicti prælibatus dominus archiepiſcopus, præfato termino triennii durante, totis viribus, cum omni diligentia poſſibili, laborabit obtinere proviſiam per medium tranſlationis, vel permutationis, de jure quod prætendit, aut prætendet, dicto cardinalatu acceptato, habere in dicto archiepiſcopatu, cum alia prælatura, non tamen cum cardinali, vel recompenſationem aliorum beneficiorum loco dicti archiepiſcopatus, erga dominum noſtrum ſummum pontificem, & hoc idem facere poterunt dicti de capitulo, & ad hoc coadjuvare. Et ſi, pendente dicta continuatione proceſſus, proviſionem, ſeu recompenſationem non obtineret, præfato termino triennii finito, quarta pars fructuum & emolumentorum oneribus non deductis dicti archiepiſcopatus, durante dicto proceſſu, aut quouſque per judicem, coram quo dictus proceſſus pendet vel pendebit, partibus auditis aliud fuerit ordinatum, convertetur per officiarios ipſius domini archiepiſcopi, de conſenſu partium & per conſilium dicti capituli, in reparationem A ſedis archiepiſcopalis. Qui quidem officiarii de prædictis quarta parte & reparationibus reddent rationem ſeu compotum coram deputatis ſeu deputandis per dictum dominum archiepiſcopum, & deputatis ſeu deputandis per dictum capitulum; dictuſque dominus archiepiſcopus impetrabit & impetrare tenebitur apud dominum noſtrum papam modernum, & ſi a ſeculo migraret, apud papam futurum, bullam & eam tradere aut tradi facere, infra feſtum Omnium ſanctorum proximo venturum, prædicto capitulo Rothomagenſi ſuis ſumptibus, per quam papa declarabit & concedet, quod per dictam promotionem præfati domini archiepiſcopi ad ſtatum cardinalatus, ſi ipſe dicto triennio, aut prædicto proceſſu durante, in curia aut extra curiam, decederet, nullum præjudi- B cium generetur juri electionis ſpectantis dictis decano & capitulo, & quod eis ſpectaſſet, ſi ante dictam promotionem ad cardinalatum, & acceptionem ejuſdem, præfatum dominum archiepiſcopum in ſua diœceſi, ab humanis deceſſiſſe contigiſſet; ſed in eodem jure integri dicti de capitulo remanebunt, ac ſi dictus dominus archiepiſcopus cardinalis non fuiſſet, & in ſuo archiepiſcopatu deceſſiſſet.

Prædictus vero D. archiepiſcopus ſumpturus pileum aut capellum cardinalatus, & poſt ſumptionem dicti pilei uſque ad annum a die ſumptionis pilei prædicti computandum, non ibit Rothomagum, neque procurabit ire, ſalvo quod ſi poſt ſumptionem dicti pilei mandaretur illuc ire per dominum regentem ibidem exiſtentem, hoc notificari faciet illis de capitulo, qui procurare poterunt erga dictum do- C minum regentem quod dictus dominus archiepiſcopus illuc accedat, & caſu quo, ceſſante omni excuſatione, teneretur Rothomagum ire, non intrabit eccleſiam cathedralem, niſi de conſenſu capituli procederet, convocatis tamen ad dictum capitulum omnibus canonicis in dicta villa Rothomagenſi tunc exiſtentibus. Et agitur & convenitur quod omnia & ſingula præmiſſa, cum eorumdem dependentiis & pertinentiis hinc inde bona fide ſerventur & ſervabuntur abſque calumnia; & ſi difficultates, ambiguitates, obſcuritates vel dubia ſuper præmiſſis aut eorum dependentiis, ſeu aliqua parte præmiſſorum, emergant vel oriantur inter partes prædictas, declarabuntur, exponentur & interpretabuntur per reverendos in Chriſto patres ſpectabiles & circumſpectos viros dominos & magiſtros D Ludovicum *de Luxembourg* Morinenſem, cancellarium Franciæ, Petrum Belvacenſem epiſcopos; Philippum *de Morviller* primum præſidentem curiæ Parlamenti; Philippum *de Ruilly* Sacræ capellæ regii palatii theſaurarium, & Quintinum *Maſſue* domini noſtri regis conſiliarios, aut tres ipſorum aliis duobus abſentibus, quorum quinque aut trium prænominatorum, ut fertur, declarationi, expoſitioni & interpretationi, aut declarationibus, expoſitionibus & interpretationibus, dictæ partes ſtare & acquieſcere habebunt, & ea inviolabiliter obſervare tenebuntur, & abſque contradictione quacunque.

Quam quidem cedulam tractatus eidem domino archiepiſcopo exhibitam, & contenta in ea, juxta ipſius formam & tenorem, admiſit, paſſavit, conſenſit, E approbavitque & convenit, promittens bona fide idem dominus archiepiſcopus de non veniendo contra contenta in dicta cedula directe vel indirecte ſub hypotheca & obligatione omnium bonorum ſuorum mobilium & immobilium, præſentium & futurorum. De quibus omnibus & ſingulis, & ad majorem confirmationem præmiſſorum, dictus D. archiepiſcopus fecit & juſſit hoc inſtrumentum publicum appenſione ſigilli ſui, necnon ſignis & ſubſcriptionibus noſtrorum notariorum publicorum ſubſcriptorum roborari, &c. &c.

Digitized by Google

A

L.

Ex Sammarthanis.

Fragmentum Orationis funebris Hugonis IV, archiepiſcopi Rotomagenſis.

1436. HIC nobili genere & claris parentibus exortus, nobilitatem morum ac ſcientiarum, claritudini generis anteponens, ſtudiis literarum ſe contulit, & in facultate juris canonici gradum Lutetiæ adeptus eſt. Cum vero immiſiſſet Dominus in cor ejus, ut eccleſiaſticam profeſſionem ſubiret, in archidiaconum eccleſiæ Catalaunenſis promotus eſt, ubi quanto zelo ferveret animarum, intra ipſos ſuæ juventutis annos oſtenderunt opera ejus: dum enim eccleſias viſitaret, ſicuti mos eſt archidiaconorum, non in hoc præcipue ejus verſabatur intentio, ut vaſa exteriora debite ſerventur, non de exteriori ſtructura templi, non de mundando, quod de foris eſt, calices & paropſides tantum ſollicitus erat, ſed veluti dudum me in alia regione audiviſſe memini, multa inquirebat diligentia, ſi miniſtri in confectione ſacramentorum, in ipſo ſacro baptiſmate, in pœnitentia & ceteris, verba ſacramentalia debite preſbyteri formarent; illic enim majus imminere periculum conſpiciebat, quam in cuſtodia vaſorum & ornamentorum, ſicque in primordiis eccleſiaſticorum exercitiorum, talem animarum gerebat ſollicitudinem. Deinde crebreſcente fama virtutum ſuarum, per canonicos Cabilonenſes in epiſcopum electus, non quidem ſe ingerens tantæ dignitati, ſed vocatus a Domino tanquam Aaron, ubi tantam clementiam, manſuetudinem & pietatem, longo tempore exercuit, & quaſi viſus ſit in omnibus converſari ſine querela (non dixerim) ſine peccato, quia fragilitas hujus vitæ non patitur; nam ſi dixerimus quod peccatum non habemus, ipſi nos ipſos ſeducimus, & veritas in nobis non eſt; ſed magnum eſt, ſic eſſe ſine querela converſatum, ut clerus & populus, & vivum dilexerint atque honoraverint, & mortuum plurima benedictione proſequantur. Suam quoque conſtantiam in defenſione eccleſiaſticæ libertatis & juriſdictionis exercuit, non pertimeſcens faciem potentis, quominus omnia jura eccleſiæ ſuæ integra tueretur; & non tantum eccleſiæ ſuæ, ſed omnium eccleſiarum, quæ in ducatu Burgundiæ epiſcopo dicatæ ſunt, quaſi patronus & auxiliator erat. Demum in archiepiſcopum Rotomagenſem electus, non quidem ſua inſtantia vel petitione aſſumptus eſt, ubi inter circumjacentes guerrarum tumultus, inter bellicos furores, qui plurimum jura divina & humana pervertunt, juriſdictionem eccleſiaſticam, uti antea ſolitus erat, tueri curavit. Tandem in hoc ſacrum generale concilium acceſſit, ubi manum mittens ad fortia, reformationem univerſalis eccleſiæ, & multo concupivit deſiderio & aſſiduo labore, quandiu illi ſoſpitas aderat, proſequi conatus eſt: cum de illa deſideratiſſima unione Græcorum mentio audita eſt, non ſolum verbo & eloquiis tantarum rerum proſecutionem curavit auxiliari, ſed ex propriis facultatibus ſummam quadringentorum florenorum Rhenenſium commodavit. Quam vero benignam, quam modeſtam, quam pacificam egerit inter vos converſationem, quotidiana experimenta docuerunt. Urgente autem jam ſenio, varia ſubiit ægritudinum incommoda, quas benigno & patienti pertulit animo; & demum appropinquante hora mortis, eadem hebdomada qua obiit, ad lavacrum ſacrum pœnitentiæ trina vice recurrit; die quoque Dominico penultimate lapſo, miſſam audiens, jam ſibi deficiente eloquio, ſigna magnæ devotionis & contritionis protulit, & miſſa finita obdormivit in Domino.

L I.

Ex autographo.

Teſtamentum Ludovici Luxemburgenſis archiepiſcopi Rotomagenſis.

In nomine Patris & Filii, & Spiritus ſancti, amen.

JE Loys de Luxembourg, par la grace de Dieu, archeveſque de Rouen & chancelier de France, adminiſtrateur perpetuel de l'egliſe d'Hely en Angleterre, eſtant en bon ſens & bonne memoire, conſiderant qu'il n'eſt choſe plus certaine que la mort, & plus incertaine que l'heure d'icelle, veux & ordonne mon teſtament ou derraine volonté des biens que j'auray au jour de mon trepas, eſtre accomply, mes debtes payées, & tors faits premierement amandez, en la maniere qui s'enſuit; & 1438.
B *revocquant tous autres teſtaments & codicilles par moy faits, cetui cy demourant en ſa force & vertu tant ſeulement.*

Primo. *Je recommande mon ame a noſtre benoiſt Createur & a la benoiſte vierge Marie ſa doulce mere, a monſieur ſaint Michiel l'Archange, monſieur ſaint Jean-Baptiſte & l'Evangeliſte, & tous les benoiſts ſaints & ſainctes de paradis; & veux & ordonne, quand il plaira a Dieu de moy oſter de ce mortel monde, que mon corps ſoit enterré en l'egliſe de Rouen, s'il advenoit que j'allaſſe de vie a trepas au royaume de France; & ſi j'allois de vie a trepas au royaume d'Angleterre, j'ordonne mon corps eſtre enterré en l'egliſe d'Hely.*

Item. *Je veux & ordonne mon ſervice en l'egliſe de Rouen eſtre fait ſelon l'ordonnance de mes executeurs.*

Item. *Je laiſſe a l'egliſe de Therouenne la terre d'Her-*
C *menville près d'Aras, que j'ay pieça achatée de Colart Leſtot & ſa femme, en valeur de deux cens livres de rente, monnoye d'Artois, pour fonder ſix chappelains en ladite egliſe de Therouenne.*

Item. *Pour ce faire & pour les amortir, je prie a mon frere meſſire Jean de Luxembourg comte de Linay, & a mon nepveu le comte de Saint-Paul, que de mes terres ſi j'ay en Picardie, ou cas, ſi par accord ou traité elles pourroint revenir en ma main ou es leurs, qu'ils veuillent bailler l'argant; & auſſi ſur tous mes biens meubles eſtant par dela, pour amortir icelles deux cens livres de rente, au doyen & chapitre de Therouenne en tout, ſelon la forme des memoires qui autrefois en ont eſtes faits: & ce doit avoir par devers luy le doyen de ladite egliſe de Therouenne.*

Item. *Je veux & ordonne une meſſe perpetuelle chacun jour eſtre dite ou celebrée, avec un obit ſolennel en*
D *l'egliſe de Rouen, à l'ordonnance de mes executeurs, & a tel autel que bon leur ſemblera; & pour ladite meſſe ſoint baillez eſtorements & appartenans.*

Item. *Donne a mes chappelains qui demourent avecques moy au jour de mon trepas, deux cens livres a diſtribuer entre eux par eſgale portion.*

Item. *Je laiſſe a l'egliſe de Rouen un breviaire en deux grands volumes, que j'achetay de feu maiſtres Pierres Moriſſe, moyennant ce que mes ſucceſſeurs archeveſques, toutes & quantes fois qu'ils feront a Rouen, les auront & s'en aideront pour dire leur ſervice, & ne les pourront emporter dehors; mais quand ils s'en voudront aller d'icelle ville, feront tenus de les renvoyer au doyen & chapitre d'icelle égliſe, qui les auront en garde durant l'abſence d'iceux archeveſques.*

E Item. *Je ordonne mes executeurs monſieur l'eveſque de Meaux, monſieur l'abbé de Feſcamp, maiſtre Guillaume Erard, & le ſeelleur de ma court qui eſt a preſent, es mains deſquels je rapporte tous mes biens, & veux que du reſidu, ils en diſpoſent à leur volenté & ordonnance, pour le ſalut de mon ame, pour que les deſſus nommez eveſque & (abbé de) Feſcamp, ou l'un d'eux, ſoint preſents & toujours l'un avec les autres, & que iceux quatres executeurs, ou les trois d'eux puiſſent beſoignér en tout ce que dit eſt. En teſmoing des choſes deſſus dites, j'ay ſigné ceſt preſent teſtament ou ordonnance de mon ſaing manuel, en la ville de Rouen, le* XV *jour de Septembre, l'an de grace* 1438. (Signatum) L. DE LUXEMBOURG, *archeveſque.*

LII.

Ex tabulario ejuſdem monaſterii.

Confirmatio initæ concordiæ abbates inter ſancti Audoëni Rotomag. & S. Victoris in Caleto.

1439. LUDOVICUS de Lucemburgo, Dei gratia Rotomagenſis archiepiſcopus & Franciæ cancellarius, univerſis ſalutem in Domino. Cum dudum orta controverſia & lite mota in curia Romana inter relig. viros abbatem & conventum monaſterii ſancti Audoëni Rothomagenſis, ordinis ſancti Benedicti, ex una parte, & abbatem & conventum monaſterii ſancti Victoris in Caleto, ejuſdem ordinis, noſtre Rothomagenſis diocesis, ex altera, ſuper eo quod dicti religioſi, abbas & conventus S. Audoëni aſſerebant quod dictum monaſterium ſancti Victoris tempore ſue inſtitutionis erat prioratus eidem monaſterio ſancti Audoëni ſubjectus, & per ejus monachos ſolitus gubernari, & quod poſtmodum ad preces ducis Normannie fuerat in abbatiam erectus, conditione appoſita quod præficeretur monaſterio ſancti Victoris per abbatem dicti monaſterii ſancti Audoëni aliquis ipſius monaſterii ſancti Audoëni monachus in abbatem, & dicti religioſi ſancti Victoris contrarium dicebant, felicis recordationis dominus Johannes papa XXII, per dominum Petrum Auquerii decanum eccleſie Rothomagenſis, cauſam concordia duxit terminandam, videlicet, &c. Poſtremo, vacante dicto monaſterio ſancti Victoris per obitum bone memorie domini Guillermi *Rouſſel* ipſius monaſterii ultimi pacifici poſſeſſoris, notum facimus quod anno Domini 1439, menſis Maii die 8, proceſſerunt ad electionem abbatis, eligendo in ſuum abbatem fratrem Johannem *de Rouvilliers* preſbyterum, religioſum profeſſum monaſterii ſancti Georgii de Bauquiervilla, ejuſdem ordinis ſancti Benedicti, noſtre dioceſis Rothomagenſis. Notum facimus quod venerabilis pater frater Johannes abbas ſancti Audoëni, & frater Petrus *Copin* baillivus dicti monaſterii S. Audoëni, procurator, &c. ex una parte, & frater Johannes *de Rouvilliers* electus in abbatem ſancti Victoris, & frater Antranus *de Canteleu* prior clauſtralis, & alii dicti conventus ſancti Victoris in Caleto, ex altera, ſponte recognoverunt ſe tractaſſe, pacificaſſe & concordaſſe, tractarunt, pacificaverunt & concordaverunt, quod vacatione per obitum dicti Guillermi *Rouſſel*, ſive auctoritate apoſtolica ſive noſtra provideatur, ſi non jam ſit proviſum dicto fratri *de Rouvilliers* electo, dictorum religioſorum in loco, vice & turno dictorum religioſorum S. Victoris, & poſtmodum vacante dicto monaſterio S. Victoris, pro prima vice religioſi ſancti Victoris tenebuntur unum de conventu dicti monaſterii S. Audoëni in ſuum & monaſterii ſancti Victoris abbatem eligere; & deinde vacante dicto monaſterio ſancti Victoris, ipſi prior & conventus ſancti Victoris unum de ſuo conventu eligere, & ſic conſequenter alternis vicibus juxta formam concordie per Johannem XXII confirmate, quibus mediantibus ceſſaverunt proceſſus. In quorum omnium teſtimonium preſentes ſigilli camere noſtre fecimus appenſione communiri, ſub anno, menſe, die & pontificatu prædictis.

LIII.

Ex authentico.

Breve Callixti III de prioratu ſancti Martini a Campis, pro Guillelmo d'Eſtouteville *archiepiſcopo Rotomagenſi.*

1457. CALLISTUS epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Carolo Francorum regi illuſtri, ſalutem & gratiam ben. Superioribus diebus cum prioratum ſancti Martini de Campis Pariſienſis, Cluniac. ordinis, tunc vacantem dilecto filio noſtro Guillelmo ſancti Martini in Montibus preſbytero cardinali de Eſtoutevilla & archiepiſcopo Rotomagenſi conſanguineo tuo certo modo contuliſſemus; ſperabamus nulla ſibi impedimenta debere præſtari, quominus pacifica illius poſſeſſione frueretur. Neque enim nos latebat monaſterium Cluniac. a quo prioratus ipſe dependet, cum omnibus ejus membris noſtræ & apoſtolicæ ſedis diſpoſitioni immediate ſubjacere, & neminem de eodem prioratu præter Romanum pontificem ſe intromittere potuiſſe, eo præſertim tempore, quo præfato monaſterio non erat de abbate proviſum. Nam quod dicitur dilectum filium noſtrum Alanum ſanctæ Praxedis preſbyterum cardinalem Avenionenſ. in partibus illis apoſtolicæ ſedis legatum, illum cuidam Johanni *de Montlambert* contuliſſe, id nullatenus fieri potuit, cum nullam talem a nobis facultatem haberet, prout in literis collationis noſtræ conceſſis eidem cardinali Rotomagenſi aperte declaravimus; & ſatis ſit abſurdum, quod quidam aſſerunt, venerabilem fratrem noſtrum Johannem epiſcopum Anicienſem & abbatem Cluniacenſem, ante ſuam ad dictum monaſterium promotionem de eodem prioratu etiam diſpoſuiſſe: quoniam id nullo jure ſibi concedebatur; & multum miramur quod aut tales collationes, quæ nullæ ſunt, contra mentem noſtram factæ fuerint, aut idem Johannes illis uti voluerit: nam ſcire debuit nos pro honore noſtro & auctoritate ſedis apoſtolicæ hoc non eſſe paſſuros. Cum autem prioratus ipſe eidem cardinali Rotomagenſi pleno jure pertineat, & id nos ſupra modum optemus, ſerenitatem tuam hortamur plurimum in Domino ac ex corde rogamus, ut eidem Johanni adverſus ipſum cardinalem nullos favores velis præſtare, ſed pro noſtra & apoſtolicæ ſedis reverentia, ac ex debito juſtitiæ cardinali præfato modis omnibus tua ſublimitas taliter aſſiſtat & faveat, quod ſublato cujuſvis moræ diſpendio, & omnibus impedimentis hujuſmodi, ipſe prioratus ſui pacificam poſſeſſionem, prout æquum eſt, aſſequatur. Indignum enim eſſet, ſi dictus cardinalis, qui ad perferendum univerſalis eccleſiæ onera nobis continue aſſiſtit, & cui de eodem prioratu in aliqualem recompenſam providimus; cum ſibi dictum monaſterium conferre propoſuiſſemus & contuliſſemus, niſi literæ & interceſſiones tuæ ſerenitatis in favorem dicti epiſcopi interveniſſent, quibus idem cardinalis omnino parere decrevit, volens pro ejus conſuetudine in omnibus tuæ morem gerere voluntati, tam indebite dicti prioratus poſſeſſione fruſtraretur. Noſque etiam id æquo animo nunquam pati poſſemus, nam id honori noſtro ac tuæ erga nos & ſedem eamdem devotioni minime conveniret. Quare velit tua ſublimitas operam dare, quod idem Johannes ab hujuſmodi impedimentis omnino deſiſtat, & poſſeſſionem ipſius prioratus eidem cardinali dimittat vacuam & expeditam; quod ſi fecerit, poterit per ipſum abbatem ſibi de aliquo alio bono beneficio provideri, in quo ei præſtabimus favorem opportunum: aliter enim cogemur providere, quod ipſe, prout æquum eſt, præſenti fruſtrabitur & futuro. Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo ſeptimo, duodecimo cal. Julii, pontificatus noſtri anno tertio.

INSTRUMENTA ECCLESIÆ BAJOCENSIS.

I.

Ex chartulario.

Fundatio SS. Trinitatis Cadomenſis.

1066. DIVINA patris æterni diſponente clementia, ego Normannorum dux Guillelmus veris beatiſſimæ matris eccleſiæ quocumque diffuſis cultoribus fideliter in Chriſto credentibus cunctis notum eſſe percupimus, cœleſti eos non privari manſuræ beatitudinis hereditate, ſed dignos Dei coheredes exiſtere, qui in hujus inſtabilis vitæ diſcurſu poſiti, ea quæ tanquam hereditario jure poſſidere videntur, Deo conſecratis locis in neceſſaria continuis ibidem vacantium precibus ſuum caritatis adimplentes officium, mancipatione hereditaria communicare diſponunt. Ad quod indubitanter credendum Apoſtoli auctoritate, necnon promiſſione Dominica fidelium confirmata dirigitur fides: dicit enim Apoſtolus: *heredes quidem Dei, coheredes autem Chriſti.* Dominus namque in Evangelio cum in bonorum actuum exhibitione operatoribus futuræ retributionis munus prædiceret, eoſdem digno exercitu perſiſtentes propoſito gaudiorum coheredes eſſe cœleſtium deſignavit dicens: *& vitam æternam poſſidebunt.* Non igitur illos cœleſtis regni hereditate perpetua privatum iri putemus, qui patrem ſuum Chriſtum in terrenis laboribus heredem præſcripſerunt. Ea ergo tantæ repromiſſionis ſpe honeſtiſſima conjux mea Mathildis ſubnixa nobiliſſimi ducis Flandrenſium Balduini filia, cum res noſtras atque potentiam ſua pro magnitudine florere conſpiceret, in honorem ſanctæ Trinitatis conceſſa a me dignæ petitionis licentia, in loco qui Cadomum priſco ab incolis nuncupatur nomine, ſanctimonialibus conſtruxit baſilicam, quam paulo poſt omni commoditate exornatam eccleſiaſtica, ſpiritualis conſtituto deſponſationis tempore, convenientes imperii noſtri excellentiſſimi pontifices, ex abbatiis ſanctiſſimi patres, omnis clerus, ſumma cum devotione religioſus populus omnibus rite diſpoſitis una nobiſcum, quatuordecimo kalendarum Julii, regnante in Francia rege feliciter Philippo, Romanis partibus imperiali jure dominante Henrico, apoſtolicæ ſedis cathedram religioſiſſimo poſſidente papa Alexandro, anno ab Incarnatione Domini milleſimo ſexageſimo ſexto, quarta indictione, omnipotenti conſecraverunt Domino. Nuptiis ergo ſolenniter celebratis ſpiritualibus, advocatis cum patribus prædictis terræ noſtræ primatibus, firmiſſima prolis noſtræ, tam filiorum quam amicorum omnium conceſſione, hæc de noſtris in ſupplementum ſanctæ eccleſiæ pro redemptione animarum in perpetuum poſſidenda promiſimus, ea videlicet conditione, ut ſi quis temerario auſu venerandæ matri eccleſiæ conceſſa a nobis beneficia ſurripere tentaverit, perſiſtendo orthodoxorum communitate careat, iram omnipotentis Domini anathema factus perpetuam incurrat. Ego Guillelmus comes, & uxor mea Mathildis, tradimus huic ſanctæ eccleſiæ villam Bargæ, cum eccleſia & molendino, & ceteris omnibus appendiciis. Addimus villam quæ vocatur *Calſur,* cum eccleſia & molendino, & ceteris appendiciis. De villa quæ vocatur Ranvilla, quartam partem. In territorio ipſius eccleſiæ, in villa quæ Cadomum dicitur, ducentos & quadraginta accros terræ, & octo accros de pratis; & in inſula de *Gerſoi,* terram unius carrucæ & unum molendinum, & medietatem decimarum ſex parochiarum ejuſdem inſulæ, & decimam Divæ de theloneo, de balenis & de ſale. Addimus etiam decimam *de Batuent,* & de Diveta de theloneo, & præfectura & de ſale; itemque decimam *de Waci & de Scotei,* & de theloneo & præfectura, & molendinis & piſcibus. Tradimus etiam terram unius carrucæ in valle *de Bures.* Concedente autem comite emit comitiſſa de Milone & Lethelina uxore ſua, quicquid habebant in villa quæ dicitur Valcellis, & in eccleſia ejuſdem villæ & in molendino, quatuor viginti libris. Hujus rei teſtes ſunt Hubertus de Ria, Radulfus camerarius, Walerannus, Godefredus Coquus, & dedit ſanctæ Trinitati. Emit etiam comitiſſa, annuente comite, de Rotberto & de Willelmo filiis Wimundi *Cuſel,* villam quæ vocatur Etchenelvilla, triginta duo libris & duobus modiis frumenti, & dedit prædicto loco; & abbatiſſa ceteræque ſanctimoniales conceſſerunt illis ipſius loci orationes. Hujus conventionis teſtes ſunt, Hunfridus camerarius, Bernardus filius *Clot,* Stephanus ſerviens comitiſſæ, Herbertus *Folenſant,* Radulfus frater ejus. Et abbatiſſa poſtea emit de prædicto Rotberto filio Wimundi, illam terram quam poſſidebat in Herufivilla, centum ſolidos, teſtibus ſupradictis, Hunfrido & ceteris. Balduinus filius Giſleberti comitis & uxor ejus Emma, pro animarum redemptione, dederunt ſupradictæ eccleſiæ decimam *de la foreſt Daurenchedin,* cum omnibus eccleſiis, & ducentos accros terræ per deprecationem comitiſſæ, deditque illis comitiſſa in amicitia multiſque retributionibus, triginta libras. Emit etiam comitiſſa medietatem eccleſiæ de Burnolfivilla cum decima, & dedit ſanctæ Trinitati. Item in villa ſancti Aniani emit comitiſſa, annuente comite, triginta & unum accros terræ, & dedit prædictæ eccleſiæ. In Cadomo emit comitiſſa de Waleranno filio Rannulfi monetarii, terram unius carrucæ, & in Amblida unum molendinum & illam terram quam frater ſuus Conanus in eadem villa tenuit in alodio, viginti libris & uno marco auri, annuente comite, & dedit ſanctæ Trinitati. Hujus rei teſtes ſunt, Geraldus dapifer, & Hugo *de Roſel,* & Rannulfus filius Otveri. In villa quæ dicitur *Billei,* dedit comes ſanctæ Trinitati, illam terram quam Ernoſtus clericus tenuit de illo. Item in eadem villa dedit comes illam terram quam ibi tenuit Radulfus cognomento *Bilici,* pro filia Willelmi filii Radulfi, ibi facta monacha in eccleſia ſanctæ Trinitatis. Adelaidis autem ipſius eccleſiæ monacha, filia Turſtini *Haldup,* deprecata eſt miſericordiam comitis Willelmi quod illas terras quas pater ſuus ſibi dederat in conjugio, & quas ipſa illo tempore ab ipſo tenebat comite, ſanctæ Trinitati daret, & illa conceſſit ſibi medietatem eleemoſynæ, ea conditione quod ſub eo tutore ſuiſque heredibus firma res permaneret; videlicet medietatem villæ quæ dicitur *Carpicket,* & medietatem eccleſiæ, & duas partes villæ quæ vocatur Puteus; & inter Filkerolas & Eſtarvillam, novem viginti accros terræ, & illam terram quam Oſmelinus filius Theoderici & Herbertus *Folenſant* tenent in Goiſbertivilla, & in Demoltvilla, & in Culvertvilla; & in Coſneriis dimidium molendinum, & terram unius carrucæ; & in Ruſcavilla terram unius carrucæ; & in Ingulfivilla illam terram quam ibi tenuit Anſchetillus; & in Calvavilla ſexaginta accros terræ. Stigandus de manſu Odonis dedit, annuente comite, ſanctæ Trinitati, pro filia ſua monacha ibi facta, eccleſias Phaleſiæ, cum decimis & ſepulturis, & unum molendinum; & in villa quæ dicitur *Wibrai,* unam eccleſiam, cum decima ejuſdem villæ & ſepultura. Et Willelmus filius Oſberni dedit pro anima ſua prænominatæ eccleſiæ, quadraginta accros terræ in Cambis, concedente Odone cujus fuit alodium. Rogerius *de Molbray* dedit ſanctæ Trinitati illam terram quam habebat in Grainvilla, pro filia ſua ibi facta monacha. Teſtes ſunt hujus rei Drogo de ſancto Vigore, & Rainaldus de Glanvilla. Rogerius filius Hugonis de Monaſteriis, dedit pro matre

ſua ibi Domino conſecrata, ſanctæ Trinitati, villam quæ dicitur Salam, cum eccleſia & molendino, & dimidiam ſilvam de Monte *Albolt*, & monaſterium de Vallis, cum decima ipſius villæ & terram unius aratri. Hujus rei teſtes ſunt Hugo de Monteforti, Richardus de Belſo & Hunfredus frater ejus. Fulco *de Alnoy* & Fulcolinus ejus filius, dederunt ſanctæ Trinitati pro redemptione animarum ſuarum, terram *de Folebec*, cum eccleſia & molendinis, ceteriſque appendiciis, tam in planis quam in ſilvis, medietatem pro animabus ſuis, ut prædictum eſt, alteram medietatem pro Haduiſa uxore ſua. Hujus rei teſtes ſunt Pourchardus de Inſula, Willelmus filius Oſberni. Ex communi autem conſenſu, tam comitis Willelmi quam archiepiſcopi Maurilii, atque Odonis epiſcopi huic loco prælati, & epiſcoporum, Hugonis Luxovienſis, Johannis Abrincenſis, ceterorumque nobilium, Willelmi Oſbernidæ, Rogerii de Monte-Gomerio, Hugonis de Monteforti, Radulfi camerarii, hujus rei teſtium promiſſum eſt hanc eccleſiam fore liberam, tam in clero quam in abbatiſſa & in ſanctimonialibus, & ejuſdem eccleſiæ cibo ſuſtentatis famulis, ab omni pecuniæ debito, hoc excepto quod divinæ ſubjacet correptioni. Conceſſit etiam epiſcopus Odo, ut quicumque Cadomenſium in vita ſua ſepulturam ſibi in hoc loco elegerit, non exigat ab eo preſbyter ſuus ſepulturam. Præterea præfatus comes glorioſiſſimus, & uxor ejus cum filiis ſuis Domino eodem die obtulerunt filiam ſuam Ceciliam nomine, favente archiepiſcopo Rothomagenſe cum ceteris præſulibus, quatinus in eodem loco deifice videlicet Trinitatis ipſi in habitu religionis perenniter ſerviret; cujus munere, tam prolem quam cetera bona, intelligunt ſe poſſidere. Signum Guillelmi comitis. ✠ ✠ Signum Mathildis comitiſſæ. ✠ Signum Rotberti filii comitis. ✠ Signum Ricardi filii comitis. ✠ Signum Guillelmi filii comitis. ✠ Sign. Hugonis de Monteforti. ✠ Signum Rannulfi vicecomitis. ✠ Sig. Ricardi vicecomitis ✠ Signum Rotberti *Bertran*. ✠ Signum Radulfi camerarii ✠ Sig. Gauffridi *de Calmunt*. ✠ Sig. Radulfi Taxonis. Signum Maurilii Rothomagenſis archipræſulis. ✠ ✠ Signum Hugonis Luxovienſis præſulis ✠ Signum Odonis Bajocenſis præſulis. ✠ Signum Johannis Abrincenſis præſulis. ✠ Sign. Balduini Ebroicenſis præſulis. ✠ Sig. Guillelmi Oſberni filii. ✠ Signum Rogerii de Monte-Gomerio. ✠ Signum Fulconis *de Alnou*. ✠ Signum Fulconis ejus filii. ✠ Signum Nicolai abbatis ſancti Audoëni. ✠ Sign. Johannis abbatis Fiſcannenſis. ✠ Sign. Rannulfi S. Michaëlis abbatis. ✠ Sign. Gerberti S. Wandreſili abbatis. ✠ Sign. Warini abbatis S. Vigoris. ✠ Sign. Guillelmi Ebronenſis abbatis. ✠ Sign. Hugonis de Lunkio abbatis. ✠ Signum Herluini Becci abbatis. Charta hæc confirmata eſt anno ab Incarnat. Domini 1080, penultimo anno Cycli ſolaris, Willelmo rege in Anglia feliciter regnante, 14 anno ejus imperii, in Francia vero regnante Philippo, Romanis partibus imperiali jure Henrico, apoſtolicæ ſedis cathedram poſſidente papa Gregorio. Renovantes quæ in priori charta prius fuerant ſcripta, eiſque ad augmentum ſacratæ eccleſiæ quædam accreſcentes, auctoritate epiſcoporum & primatuum noſtrorum iterum confirmavimus, &c.

II.

Ex chartulario.

Fundatio Fontaneti.

Circa 1070.

IN nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis, Patris, & Filii & Spiritus ſancti. Notum ſit omnibus catholicis viris Deum diligentibus, & etiam ſanctæ matris eccleſiæ adverſariis & injuriam facientibus, quod Radulfus Taxo filius Radulfi Andegavenſis, & Alpaidis, ad laudem Dei omnipotentis & S. Stephani proto martyris, fundavit cœnobium pro indulgentia peccatorum ſuorum & ſalute animæ ſuæ, atque pro remedio animarum omnium parentum ſuorum, in hoc loco, qui Fontanetum dicitur vulgari nomine, in quo congregati ſumus ad ſerviendum Deo omnipotenti, ſub monachili habitu & religione. Ipſe enim per gratiam ſancti Spiritus animatus, conſilio & auctoritate Romani pontificis, & nutu Willelmi Normannorum principis, filii videlicet Roberti comitis, qui Willelmus regnum Angliæ armis ſubjugavit & ſtrenue gubernavit, per conſenſum quoque Hugonis Bajocenſis epiſcopi, atque per conſilium Alberedæ uxoris ſuæ, & omnium baronum amicorumque ſuorum, de propriis rebus & facultatibus ſuis opus incœpit, & ad effectum perduxit quantum potuit. Dedit autem in uſus monachorum in hoc eodem loco pro ſe & omni parentela ſua Deo ſervientium, de propriis poſſeſſionibus ſuis ea quæ hic aſcripta ſunt, abſque retractatione & abſque retinentia cujuſlibet conſuetudinis, ſive ſervitii, ſeu alicujus ſecularis exactionis, ne oblatio quam offerebat Deo qui regit omnia, minus acceptabilis fuiſſet oculis divinæ majeſtatis, ſi foret cujuſlibet laïcalis perſonæ ſervitio ſubdita, ſed eſſet omnino libera & quieta, & ſicut jam dictum eſt, ab omnibus conſuetudinibus & ſervitiis ſuis heredumque ſuorum abſoluta. Concedentibus itaque & laudantibus Albereda uxore ſua, cunctiſque baronibus ſuis, dedit huic Fontanetenſi cœnobio omnem terram quam habebat in hac Fontanetenſi valle, a via quæ deſcendit de Maiaco & ducit ad Stavellos, uſque ad fluvium qui dicitur Olna, & quadraginta acras terræ quas appretiaverat in hoc Fontanetenſi territorio ab Oſmundo cognomento Larvita. In villa vero quæ dicitur Icius, dedit duos vavaſores, Rainaldum ſcilicet & Ingulfum, cum omnibus terris ſuis ab eodem Oſmundo Larvita appretiatis. Donavit quoque dimidias eccleſias Fontanetenſis villæ, S. Andreæ ſcilicet apoſtoli, ſanctique Martini, & omnes decimas ad ipſas medietates pertinentes, dimidiamque vineam Fontaneti, & terram Herſati preſbyteri ſancti Andreæ, ac de molendinis Fontanetenſibus unum, atque totam partem ſuam Olnæ fluminis ad piſcandum. Dedit etiam omnem decimam totius terræ quam habebat in Alamannia, totamque terram Durandi Nigri & terram Radulfi, quam tenebant in eadem villa (iſte Radulfus fuit frater Odonis de Stavellis) in ipſis Stavellis. Dedit omnem terram eidem Odonis fratris prædicti Radulfi, quia hi fratres hereditatem paternam in duo diviſerant. Adhuc etiam dedit omnem terram *Groſſet* de præfatis Stavellis, quam idem *Groſſet* de illo in quocumque loco tenebat, & omnem decimam. In villa vero cui nomen eſt Icius, dedit omnem terram Radulfi, qui cognominatus eſt Pura-aqua, totamque terram Guimundi, qui appellatus eſt *Gulart*, cum omnibus decimis eorum, & cum omnibus decimis totius terræ, quæ de feudo ſuo erat in eadem villa; & in *Brachis* atque in Fubertifolia apud Cormelas dedit unum vavaſorem, cum omni terra ſua & decima. In pago vero Bajocenſi in proximis fluminis Olnæ, contra occidentalem partem abbatiæ, dedit duodecim acras terræ, quas excambiaverat a Willelmo Marmione. Donavit etiam eccleſiam *de Bolnum*, cum omnibus decimis ſuis & cum omni terra quæ data fuerat eidem eccleſiæ in eleemoſyna. Conceſſit quoque & conſtituit, ut ex tunc in antea cæderentur ligna in parte ſua Cingalenſis ſilvæ, ad omnia ædificia hujus Fontanetenſis abbatiæ neceſſaria, & ad reliquos uſus monachorum in ea Deo ſervientium, abſque ulla contradictione, & quod monachi duos aſinos habuiſſent in eadem ſilva conſuetudinarie, & ex quo aſini non ſufficerent, ad ſupplementum lignorum cum carris illuc a monachis mitteretur, nemine prohibente, & ſic expelleretur indigentia eorum. Deinde conceſſit totam decimam omnium redditionum ſuarum ipſius ſilvæ, & ſi aliquo tempore vaccarias aut ovilia, ſeu porcarias ibidem aggregare

faceret, donavit decimas omnium profectuum illarum, & non ſolum ibidem, ſed etiam per omnia dominia totius terræ ſuæ. Donavit quoque omnem decimam totius thelonei ſui de Torreio, feriæ videlicet & mercati, unumque burgenſem & omnes conſuetudines ejus, & etiam cunctas conſuetudines hominum illorum qui in domo ipſius emerent aliquid aut venderent, atque decimas molendinorum & piſcationum ſuarum. Donavit etiam omnem terram capellani ſui Radulfi *de Eſſaiz*, & omnes eccleſias ejus. Deinde conceſſit dimidiam eccleſiam de Cleceio, cum omnibus decimis ſuis eidem pertinentibus, & quatuordecim acras terræ quas ibidem habebat in dominio, donavit liberas & quietas ab omnibus conſuetudinibus atque ſervitiis, & etiam decimas molendinorum & piſcationum, cum omni decima thelonei ejuſdem villæ. Ipſe quoque præbuit dimidiam eccleſiam ſancti Lamberti, & dimidiam eccleſiam ſancti Salvatoris de Villula, cum omnibus decimis earum, atque preſbyteros ipſarum, cum omnibus terris ſuis liberis & quietis ab omnibus conſuetudinibus atque ſervitiis ſuis. Adhuc dedit dimidiam eccleſiam ſancti Medardi cum omni decima ſua, & preſbyterum ejus, cum tota terra ſua ab omnibus conſuetudinibus libera & quieta. De terra vero quam idem Radulfus Taxo habebat in parochia illius eccleſiæ in dominio, dedit huic Fontanetenſi abbatiæ duas partes decimæ habere in dominio. Donavit etiam eccleſiam *de Canhadun*, cum omnibus decimis ſuis & preſbyterum ejus, cum tota terra ſua ab omnibus conſuetudinibus & ſervitiis libera & quieta, & decimam molendini & piſcationis, atque omnium denariorum & aliorum profectuum ipſius villæ. Præbuit quoque dimidiam eccleſiam ſancti Martini de Maiſnilio-Huberti, cum decimis & redditibus ad ipſam medietatem pertinentibus. In caſtello vero *de Rorou* dedit totam eccleſiam ſancti Johannis, cum omnibus decimis ſuis & preſbyterum ipſius, taliter cum tota poſſeſſione ſua, ſicut & alios ſupra, atque decimam molendini & piſcationis, denariorumque cenſuum, & thelonei & mercati. Dedit etiam eccleſiam ſancti Vedaſti cum omnibus decimis ſuis, atque cum tota terra quam eadem eccleſia habebat in eleemoſyna, & decimas molendinorum atque piſcationum. Hic etiam per conceſſum & auctoritatem Willelmi principis Normanniæ, donavit huic Fontanetenſi abbatiæ, cui & ea omnia quæ ſupra, omnes epiſcopales conſuetudines quas de Hugone Bajocenſi pontifice tenebat in feudo, concedente donationem iſtam eodem epiſcopo, & quas etiam conſuetudines ipſe Radulfus Taxo habebat liberas, quietas & ſolutas in eccleſiis ſuis, in Fontaneto ſcilicet & *Bolim*, & Toereio, & *Eſſun*, & *Canhadun*, & in Maiſnilio Huberti, & in *Rourou* atque Furnivilla, *Barbononque* & *Cingal*, atque in Calvavilla & ſancto Remigio. Conceſſit quoque ſimiliter omnes redditiones & offerendas quæ ad capellam ſuam pertinebant, ubicumque ipſe fuiſſet, & omnes decimas rerum ipſarum, quas tunc temporis habebat per omnia dominia ſua, & quas etiam ipſe vel heredes ſui conquiſituri erant & habituri, ex tunc in antea, in terris ſcilicet & aquis, atque molendinis & piſcationibus, foreſtiſque & theloneis. Defendit etiam, & prohibuit atque conſtituit, ne quiſquam baronum ſive aliorum hominum ſuorum, daret aliquid de rebus ſuis nec venderet, nec in vadimonium tranſponeret cuilibet alteri eccleſiæ: & conceſſit ut quicquid eis placuerit, dent aut vendant, vel in vadimonium ponant; & quicquid illud fuerit, ab omnibus conſuetudinibus ſuis atque ſervitiis liberum, & quietum atque abſolutum ſit, quamdiu hæc ſua Fontanetenſis abbatia illud poſſederit. Hæc omnia quæ ſupra ſcripta ſunt, dedit ad laudem Dei & ſancti Stephani proto martyris, huic Fontanetenſi cœnobio Radulfus Taxo filius Radulfi Andegavenſis & Alpaidis, conſilio & nutu Willelmi Normannorum principis, qui fuit filius Rotberti comitis. Eodem Radulfo Taxone defuncto, ſecundus Radulfus Taxo filius ejus & filius Alberedæ filiæ Wimundi *de Molins*, cum obtinuiſſet hereditatem, hæc omnia ſupra dicta ſicut fuerant a patre ſuo huic eccleſiæ data conceſſit, & incremento donorum largitatis ſuæ teſtificatus eſt & corroboravit. Auxit etenim poſſeſſionem hujus Fontanetenſis abbatiæ de omnibus terris & decimis, atque rebus quas Herluinus de illo tenebat, eodem Herluino ſecum donationem rerum ipſarum ſuper altare ſancti Stephani ponente, atque Willelmo Capra vidente & teſtificante. Donatio vero iſta fuit omnium rerum quas idem Herluinus habuerat in Furnivilla & Vercis, atque Maiſeto & Valenceio, ac Muſtreceio & Icio. De his autem quæ habuerat in Craſſo-Maiſnilio fuit facta donatio, concedente Willelmo de Curcella & Hugone de Craſſo-Maiſnilio, atque Hadviſa uxore ſua ſorore Willelmi de Curcella, ad cujus hereditatem pertinebat terra illa. Similiter data ſunt ea quæ præfatus Herluinus habuerat in Barbareio, & *Cingal*, atque Freſneto trans Cingalenſem ſilvam. Dedit autem Radulfus Taxo huic abbatiæ cui & ea omnia quæ ſupra Achelundam & eccleſiam, cum omnibus decimis ſuis liberam & quietam ab omni epiſcopali conſuetudine, & dimidium molendinum cum ſua piſcatione, & quartam partem eccleſiæ de Barbareio, & quartam partem eccleſiæ *de Cingal*, cum decimis ſuis ab omnibus epiſcopalibus conſuetudinibus liberis & quietis. Deditque adhuc illas decimas quas idem Herluinus de illo tenuerat in Craſſo-Maiſnilio, & in Fraiſneto trans Cingalenſem ſilvam, atque in Muſtreceio, & Maiſeto ac Valenceio. Adhuc etiam donavit & conceſſit huic ipſi eccleſiæ duo molendina quæ ſunt in Fontaneto, & molturam omnium hominum eccleſiæ qui habitant in Fontanetenſi valle, a via quæ deſcendit de Moiaco uſque ad eccleſiam S. Andreæ, quæ eccleſia ſita eſt ad ſiniſtram partem ipſius viæ. In hac eadem villa dedit dimidiam maſuram terræ quam tenebat Oſmundus *Petener*; & in *Bourgueſon* dedit unum vavaſorem cum duodecim acris terræ libere & quiete ab omni conſuetudine, & decimam ipſius terræ. Dedit quoque omnes eleemoſynarios de Condello qui habitant juxta ſilvam, & omnem terram quæ eſt habilis ad arandum & habitandum juxta eamdem ſilvam ad dexteram partem viæ quæ ducit Toereium. Apud Crocium vero in pago Bajocaſino dedit unum hoſpitem & dimidiam eccleſiam cum omnibus decimis ſuis, & omnem decimam dominii ſui. Apud Perceum quoque in Conſtancienſi pago, dedit unum villanum cum plenis debitis & redditionibus liberum & quietum ab omnibus ſervitiis ſuis & conſuetudinibus ſuis, atque omnem decimam totius dominii ſui, tam ejus quod tunc temporis habebat ibidem, quam illius quod ipſe aut heredes ſui & ibi & alias habituri erant, in terris & aquis, atque molendinis & piſcationibus, in feriis quoque & mercatis, ac theloneis & ſilvis, & planis locis. Diebus iſtius Radulfi Taxonis filii Alberedæ filiæ Wimundi *de Molins* conſtituit Willelmus rex Anglorum & princeps Normanniæ filius Rotberti comitis abbatem in hac Fontanetenſi eccleſia, Gaufredum nomine quemdam monachum ſanctæ Mariæ de Lyra, prædicto Radulfo deprecante, & Odone Bajocenſi epiſcopo ad ipſum laudante & concedente. Quæcumque autem ipſe abbas appretiavit de hominibus ejuſdem Radulfi, ſine dono recepit, ſeu cujuſlibet rei gratia conquiſivit, idem Radulfus conceſſit & in charta firmavit. Hujus abbatis tempore dedit adhuc ipſe huic cœnobio dimidiam eccleſiam ſanctæ Mariæ *de Rourou*, & decimam ad eam pertinentem, atque unam acram terræ liberam & quietam ab omni ſervitio & conſuetudine, & unam acram vineæ in Calvo-monte, atque totam decimam molendini de Veocis, & unum arpentum prati trans Olnam fluvium in prataria Cadomenſi. Poſt obitum vero ejus cum

Digitized by Google

cum veniſſet poſſeſſio illius in manus Mathildis uxoris ſuæ, filiæ Gauterii avunculi Willelmi regis Anglorum & principis Normannorum, & in manus Radulfi Taxonis filii ejuſdem Mathildis, qui tunc erat parvulus, cumque cœpiſſent aliquanti ex baronibus honoris abbati prædicto injurias facere, & ea quæ iſte Radulſus Taxo & pater ejus huic eccleſiæ dederant velle retrahere, & hoc ad notitiam Willelmi regis prædicti perveniſſet, nolens imminui quæ conſilio ejus & nutu antea facta fuerant, præcepit Ricardo vicecomiti Abrincarum quatinus de parte ejuſdem regis ante ſe & Willelmum abbatem Cadomenſem prædictaque Mathilde jubente barones honoris in Cadomo convenire juſſiſſet, & omnia quæ prædicti duo Radulfi Taxones huic Fontanetenſi eccleſiæ dederant, ſacramento ſuper ſanctum Evangelium facto, veraciter recordari feciſſet; quod & factum eſt. Itum fuit Cadomum juxta præceptum regis & electi ſunt quatuor legitimi viri communi aſſenſu, qui omnia hæc quæ prædicta ſunt recordati ſunt, & ſe illa veriſſime recordatos fuiſſe ſuper ſanctum Evangelium juraverunt. Nomina vero eorum qui juraverunt, hæc ſunt: Rogerius filius Giraldi, Turſtinus de Fontibus, Turginus de Muſtreceo, Ingulfus de Fontaneto præpoſitus Radulfi Taxonis primi & ſecundi. Deinde prædicto rege Willelmo jubente, ſcripta ſunt hæc omnia in carta, & eidem regi coram baronibus ſuis recitata, ſignoque manus ſuæ & teſtimonio eorumdem baronum confirmata & corroborata. Conceſſit quoque idem rex huic Fontanetenſi eccleſiæ, per gratiam regiæ pietatis ſuæ, libertatem de omnibus propriis rebus ſuis, & poteſtatem vendendi & appretiandi libere & abſolute, atque immunitatem & quittanciam de omnibus theloneis & conſuetudinibus per omnia dominia ſua totius Normanniæ, ut ex tunc in antea pacifice & quiete poſſideret omnia ſua iſta Fontanetenſis abbatia. Signum Willelmi regis Anglorum, ſignum Mathildis reginæ, ſignum Mathildis filiæ Gauterii, ſign. Odonis Bajocenſis epiſcopi, ſignum Rotberti comitis Moritonii, ſig. Rogerii de Monte-Gomerico, ſignum Rogerii de Bello-monte, ſignum Ricardi vicecomitis Abrincarum, ſignum Willelmi abbatis Cadomi, ſignum Radulfi de Vallibus, ſignum Radulfi filii Gaufredi, ſign. Radulfi nepotis, ſignum Radulfi de Pura-aqua, ſignum Ingulfi *de Eſſun*, ſignum Ogerii de Toireio, ſignum Ingelranni de Toireio, ſignum Radulfi de Montabo, ſign. Rogerii fratris ejus, ſignum Ricardi de Valle-Dario.

III.

Ex chartul. Bajocenſi.

Willelmus rex Anglorum dat bona Grimoldi perjuri eccleſiæ Bajocenſi.

1074. EGO Willelmus rex Anglorum & Normannorum dominus, pro abſolutione peccatorum meorum, & pro regina conjuge mea Mathilde, & pro filiis meis, necnon & pro amore Bajocenſis epiſcopi fratris mei Odonis, ſanctæ eccleſiæ Bajocenſi in honorem beatæ Dei genitricis Mariæ conſtitutæ, dono terram quæ dicitur Placitis quietam ab omnium conſuetudinum exactione, & omnia appenditia ejus. . . . & terram in qua manſit Grimoldus in civitate Bajocenſi, quæ omnia olim tenuit ſupradictus Grimoldus, & de quibus eidem ſanctæ eccleſiæ quam ſupra diximus ſervivit, nunc vero quam ipſe perfidus, pro reatu infidelitatis ſuæ & crimine inſidiarum ſuarum quibus adverſum me perjuraverat, jure juſtitiæ ſibi & heredibus ſuis perdidit, do illa ſanctæ ſupradictæ eccleſiæ in dominium quietum, ejuſque epiſcopo fratri meo Odoni omnibuſque ejus ſucceſſoribus epiſcopis in futura tempora; omnia ea prorſus intentione ut Deus pater omnium creator, ejuſque unigenitus filius Dominus & redemptor noſter Jeſus-Chriſtus, amborumque amor & unitas Spiritus Sanctus in reſurrectione ſanctorum cum ſanctis perenniter regnaturus partem michi in gloria futura tribuat ipſe trinus & unus Deus omnipotens & pius, vivens & regnans per omnia ſæcula ſæculorum, amen. Hoc ſcriptum confirmo ego Willelmus rex manu mea, & conjux mea Mathildis regina, & filii mei Robertus & Willelmus, & principes regni mei, ut ſit firmum & ratum in omni futuro tempore adverſus omnes calumnias uſque in finem ſæculi, amen. Sig. Willelmi regis Anglorum, ſignum Mathildis reginæ, ſig. Roberti comitis Cenomannenſium, ſig. Willelmi filii regis, ſignum Johannis archiepiſcopi, ſignum Hugonis Luxovienſis epiſcopi, ſignum Giſleberti Ebroicenſis epiſcopi, ſignum Rogerii de Bello-monte, ſignum Roberti comitis Moritonii, ſignum Rogeri comitis Salopeſberienſis, ſign. Ricardi vicecomitis, ſignum Nicolai abbatis ſancti Audoëni, ſignum Gerberti abbatis ſancti Wandregiſili, ſignum Durandi abbatis de Troarno, ſignum Vitalis abbatis ſanctæ Mariæ de Bernaio, ſignum Roberti de Bello-monte, ſignum Oſmundi capellani regis Willelmi, ſignum Oſberni Gifardi, ſignum Ricardi de Corceio, ſign. Reginaldi *de Nonant*, ſignum Radulphi de Monte-Pinconis, ſignum Roberti filii Hamonis, ſignum Balduini filii comitis Giſleberti, ſign. Willelmi Paganelli, ſignum Gervaſii *de Damfront*, ſignum Eudonis dapiferi.

IV.

Ex Sammarthanis.

Charta Guillelmi Anglorum regis, pro ſancto Stephano Cadomenſi.

Circiter 1077.

QUiſquis Deo, ſeu pro Deo aliquid præſtat, non ipſum a ſe alienat, ſed potius in futurum cum ſpe vitæ æternæ multiplicandum conſervat, &c. Qua ſpe ductus ego Willelmus Anglorum rex, Normannorum & Cenomannorum princeps, cœnobium in honorem Dei ac beatiſſimi protomartyris Stephani intra burgum, quem vulgari nomine vocant Cadomum, pro ſalute animæ meæ, uxoris, filiorum ac parentum meorum diſpoſui conſtruendum. Cui loco, ne divinæ religionis cultura aliquando propter inopiam deſit, hoc modo ipſi impoſterum mea ſollicitudo proſpexit. Trado igitur præfato cœnobio villas juris mei Cenſium, *Roz*, Alamanniam, Pontem Divæ, Cathburgum cum colonis & conditionariis, ſeu liberis hominibus, cum molendinis, aquis, pratis, paſcuis, ſilvis, ſeu omnibus redditibus & conſuetudinibus ad eas pertinentibus, ſicut in meo dominio hactenus habui, & anteceſſores mei: & homines quidem duarum præmiſſarum villarum, videlicet Cenſu & *Roz*, qui francam terram non tenent, ad ſervitium eccleſiæ & monachorum, ita liberos & omnino quietos concedo, ut nunquam pro aliqua ſummonitione expeditionis vel alterius cujuſlibet rei, ipſum ſervitium intermittant, niſi ego ipſe per me vel per brevem meum abbatem ſummoneam, quatenus eos nominatim michi mittat; & hoc intra fines Nortmanniæ tantum, & nominatim tantummodo pro neceſſitate belli ab extranea gente imminentis. Partem quoque burgi trado, in qua præfatum monaſterium conſtructum eſt, a muro in directum occidentem verſus, ſicut via protenditur, qua a veteri B. Stephani monaſterio ad urbem Bajocenſem itur, & ea quoque via qua itur ad Britivillam ſancti Michaëlis, cum terris & omnibus conſuetudinibus de eodem burgo ad me pertinentibus; excepto quod extranei mercatores de omnibus quæ ſecunda feria ibi ement & venundabunt, tamdiu quamdiu thelonearius ad ſtationem ſuam ſedebit, & mercatores in communi mercato erunt, theloneum miniſtris, qui majori burgo præerunt, apportabunt, de ſingulis plauſtris & aſinis quæ venalia ligna ferent, lignum unum. Villarium cum omni territorio ſuo, & de eodem hominum ſervitia ut ſervientes mei qui ibi manent mihi ſerviant, &

Digitized by Google

propter ſervitium monachorum ſervitium meum non remaneat. In magno quoque burgo domum Turſtini Legrini, & domum molendini *de Darneſtal*, cum ipſo molendino; & molendinum quod fuit Rainardi: hæc omnia quieta ab omni conſuetudine. De pratis juris mei tria jugera ad hulmum pratum *Brendac*, præter ea quæ ad ſupra dictas villas pertinebant, alveum veteris Ulduni, a villa Venuncio uſque in Olnam fluvium, cum tribus molendinis in eodem factis. Terram Willelmi *Pavoth*, quam de me tenet Cadomi & Clivillæ. In territorio Britivillæ alodium, quem Rogerius Calvus ibi tenet. In territorio Bracii terram Willelmi de Landa; alodium quoque quod Lupus tenet in Bilieto & Walmereto, cum parte eccleſiæ ad eum pertinente. In territorio Curleii terram Willelmi camerarii. In territorio Badventi vineam, cum domo vinitoris, quam Hubertus dapifer de me habuit. In *Barbeſloth* duas manſuras terræ. In territorio *de Boſeval* alodium Rodulphi filii Anſeredi. In Vileriis & in Mara terram quam ibi tenet Willelmus Craſſus; terram quoque quam habuit Hugo *de Rozel*. In Grainvilla ſilvam de Malo-pertuſo, & de Tortavalle, & de Folonia, & de Caſneto, cum aquis & terris, ſeu omnibus ad eas pertinentibus, hac conditione ſervata, ut monachi ipſius cœnobii ipſas ſilvas nullo tempore deſtruant, vel deſtrui jubeant, propter ipſam terram colendam, ſive inhabitandam, retentis in meo dominio cervis, capreolis & apris ſilveſtribus. Decimam de Fredernaco; ſervitium de terra quam Boſelinus de Diva tenet in Vileriis & Guarinvilla. Concedo quoque fieri ad opus præfati monaſterii mercatum in villa cui Balte nomen eſt. In territorio Cadomi feriam trium dierum, ita ut quoties quilibet horum trium dierum in ſecunda feria evenerit, totum mercatum magni burgi ſit ſancti Stephani. Civitate Rothomagi concedo fieri cellarium unum ſuper Sequanam, quietum ab omni conſuetudine, & habitantes in eo quietos, tam in terra quam in aqua, per totam terram meam. Concedo quoque domum cum viridario, quam dedit eidem cœnobio in eadem civitate Bernardus filius Oſpaci, & ſex jugera prati, quæ idem dedit ad Batpalmas; & domum quam dedit Willelmus canonicus, filius Sueni. In territorio Lireti hoſpitem unum cum terra ſua, & quatuor arpentos & dimidium de vinea, & unam acram terræ intra idem territorium. In Audura fluvio concedo fieri molendina duo, ita ut tantum ſpatium de aqua remaneat liberum, quatenus quoquomodo aqua ſe habeat, convenienter poſſint per illud ſpatium aſcendere & deſcendere tam naves quam piſces. Concedo etiam totum alodium quod tenent Oſmundus, Aculeus, Ricardus & Rogerus, in territorio Calvi-montis ſuper Divam; & etiam totum illud quod tenent quicumque alodiarii infra leugam Pontis-Divæ. In terra Anglorum in comitatu *de Deveneſire*, manerium do, quod vocatur Northam. In comitatu de Dorſeta duo maneria, unum quod vocatur Francona, & aliud quod vocatur *Biencome*. In comitatu de Surmorſeta in territorio Crueræ, decem hiddas terræ & eccleſiam, cum omni decima ejuſdem territorii. In comitatu de Wilteſira eccleſiam *de Cosham*, cum omni terra & decima ad eam pertinente. Concedo quoque in comitatu *de Nortfolc* manerium quod vocatur *Welles*, quod dedit prædicto cœnobio Willelmus de Scociis, cum eccleſia de Morthona, & terra cum decima eidem eccleſiæ pertinente in Eſſeſſa. Item concedo in comitatu de Eſſeſſa maneriplum quod vocatur Panfella; & in Lundonia quamdam terram quæ fuit *Leureth*, ſitam prope eccleſiam ſancti Petri, quietam *de Gelth & de Scot*, & de omni alia conſuetudine, quam dedit Wallerannus filius Rannulſi, cum decima totius terræ ſuæ quam habet in Anglia, tam pro anima ſua quam pro mea. Signum Willelmi regis, ſignum Mathildis reginæ, ſignum Johannis archiepiſcopi, ſign. Roberti comitis filii regis, ſig. Willelmi comitis filii regis, ſig. Lanfranci archiepiſcopi, ſignum Odonis Bajocenſis epiſcopi, ſign. Hugonis Luxovienſis epiſcopi, ſign. Gilleberti Ebroicenſis epiſcopi, ſig. Roberti Sagienſis epiſcopi, ſign. Michaëlis Abrincenſis epiſcopi, ſign. Gauſfridi Conſtantienſis epiſcopi, ſignum Roberti comitis de Moretonio, ſig. Rogeri comitis de Monte-Gomerico, ſign. Rogeri de Bello-monte, ſign. Roberti comitis *de Mellent*, ſign. Henrici de Belmonte, ſig. Hugonis de Gorniaco, ſign. Walteri Gifardi, ſignum Ricardi Abrincenſis vicecomitis, ſignum Hugonis comitis, ſignum Willelmi comitis Ebroicenſis, ſign. Willelmi de Bretolio, ſign. Roberti Aucenſis comitis, ſignum Roberti *de Belleſme*, ſign. Hugonis de Monte-forti, ſignum Hugonis *de Grentemeſnil*, ſignum Nigelli de Conſtantino, ſign. Willelmi Dunelmenſis epiſcopi, ſign. Ricardi de Corceio, ſign. Willelmi Criſpini, ſign. Ingilranni filii Huberti, ſignum Alani comitis, ſig. Willelmi de Warenna, ſign. Henrici de Ferreriis.

V.

Diploma Willelmi regis & Mathildis reginæ Anglorum, pro abbatia SS. Trinitatis Cadomenſis. *Ex Sammarthanis.*

DIVINA gratia ac Domini noſtri Jeſu Chriſti diſponente clementia, ego Willelmus Anglorum rex, Northmannorum & Cenomannenſium princeps, ſed & Mathildis regina uxor mea, Balduini glorioſi Flandrienſium ducis filia, ad gloriam beatitudinis, ad præmium beatæ retributionis pio ſapientique deſiderio anhelantes, in territorio quod ab antiquis Cadomum appellatur, eccleſiam in honorem ſanctæ Trinitatis pro ſalute animarum noſtrarum coædificavimus, ibique ſanctas ac religioſas feminas ſecundum inſtitutionem ſancti Benedicti, ſub abbatiſſa Domino ſervituras, in perpetuum conſtituimus; quibus ut imposterum uſus neceſſariarum rerum uſquequaque ſufficiat, regia munificentia, opportuna proviſione proſpeximus. Tradidimus itaque ſanctæ Dei eccleſiæ prænominatæ villam quæ vocatur *Caluz*, cum omnibus pertinentibus ſibi, exceptá decima quæ eſt eccleſiæ ſanctæ Mariæ Bajocenſis. Dedimus etiam *Oiſtrehan* cum cunctis appenditiis ſuis, hoc excepto, quod Robertus ibidem tenet de comite Moritonenſi Willelmo qui dicitur Caritas, & Richardo nepote ejus, ſed & Gilleberto Criſpino annuentibus, pro pecunia quam nos eis dedimus. Præterea villam quæ dicitur *Calſur*, cum ſuis appenditiis, quam regis conceſſu, ego Mathildis regina emi a Richardo filio Ragnulſi, annuente Aitardo *de Nonant*, de cujus feodo erat. Præbuimus etiam aſſenſum donationi, qua Radulfus Taxo villam Bargæ donavit cum cunctis appenditiis ſuis, cumque centum & decem acris terræ in villa Amblida, & uno molendino in eadem Amblida, pro ſorore ſua monacha facta in eccleſia ſupradicta. Ego K. Mathildis regina redemi villam Bargæ de calumpnia a filia Connani, & terram & molendinum in Amblida redemi de calumpnia a Walleranno filio Ragnulſi, de quorum hereditate fuerat. Ab eodem etiam Walleranno, ex conceſſu regis, emi ego Mathildis regina quinquaginta acras terræ in territorio Cadomi, & appoſitum eſt hoc ad eccleſiam ſupradictam, Radulfo camerario concedente, de cujus feodo erat. Super hæc donavimus & Eſchenelvillam prædictæ eccleſiæ, quam ego regina Mathildis regis conceſſu, emi a filiis Wimundi *Cuſel*, Willelmo & Roberto; a quo eodem Roberto ego regina emi terram illam quam habebat in Hetruſivilla, & domini mei regis conceſſu appoſita eſt eccleſiæ. Item, annuente domino meo rege, emi a Richardo filio Herleuvini, illas terras quas tenebat in Taxilli & in Monte-Boani, eo tenore quod ipſe Richardus de eccleſia eas teneret in vita ſua, & poſt obitum ejus in ſua poſſeſſione propria poſſideret eccleſia.

1082.

A Item terram quam tenuit Radulfus filius Alani in *Willon*, comparavi ab eodem Radulfo; & a Richardo filio Rainfredi ruſticum unum in villa quæ dicitur *Charon*, & duas garbas decimæ quam habebat in eadem villa; ſimiliter & a Ragnulfo de Barberiis duas garbas decimæ quam habebat in *Charon*, & hæc ex conceſſu regis eccleſiæ appoſita ſunt. Præter hæc a Milone Mariſcalco & Alethſelina ejus uxore, emi ego Mathildis regina terram quam habebant in Valcellis, & quod in eccleſia & in molendino uno ejuſdem villæ habebant, excepto quod Beatrici filiæ ſuæ ad conjugium ſuum largiti ſunt, quod domino meo rege concedente eccleſiæ ſubſcriptum eſt. Super ea quæ dicta ſunt, ego Willelmus rex & uxor mea Mathildis regina, eccleſiæ prænominatæ donavimus burgum de Hulmo cum redditibus ſuis, Adeliſa amita mea benigniter annuente, cujus hereditas erat, B ſed & comitiſſa A. de Albamarla concedente, eo videlicet pacto, ut ipſa teneret in vita ſua, poſt obitum vero ſuum ad victum ſanctimonialium ſancta poſſideret eccleſia. In territorio autem Cadomi dedimus terras illas quas de me rege Willelmo tenebant Godefridus juvenis, Rogerius coneſtabularius, Willelmus *Patrick*; & intra burgum Cadomi unius molendini mei decimam, & decimam furnorum ad me pertinentium, decimam quoque de Diva, de piſcibus & denariis; ſimiliter decimam de Divula, & *de Batuent*, de ſale & denariis; eodem modo decimam de Wachei & de Scocei, de denariis, piſcibus & molendinis. Item in inſula *de Gerſoi* unum molendinum & terram duorum francorum hominum, atque medietatem decimæ de quinque parochiis, & ſextam garbam de una parochia & dimidia; C ſed & terram & decimas quas Rainoldus capellanus noſter in eadem inſula de me tenebat, ipſius Rainoldi precatu, poſtquam monachus effectus eſt, eccleſiæ prædictæ conceſſimus. In villa quæ dicitur *Maintrud*, LX acras terræ; & in villa *Billei* terram quam Hernoſtus clericus ibidem tenuit, terramque Radulfi *Billei*, pro qua recepta fuit filia Willelmi in eccleſia, Radulfi camerarii & Willelmi filii Theodorici, ejuſque uxoris conceſſu, de quorum hereditate erat. Ad hæc addidimus prætitulatæ eccleſiæ XX acripennos vineæ, de quibus tres ſunt apud Liriacum, cum ſex acris terræ; apud Albam-viam ſeptem, quos ego regina emi a Willelmo de Aillio, conceſſu Rogerii filii ejus, & Richardi comitis Ebroicenſis, & Anſchitilli de Altvillio conceſſu, de quorum hereditate erat; apud Argentias D ſeptem, apud Vernum tres: de iſtis tribus agripennis *Godelef* dedit duos & dimidium, cum una domo, pro eo quod monacha facta eſt in eccleſia prælibata, & ſoror ejus alterum dimidium. Donavimus etiam medietatem villæ quæ nominatur *Carpikech*, quam ego regina domini mei regis conceſſu comparavi ab Eudone filio Thurſtini *Haldup*, & a Ragnulfo vicecomite. Adelaidis K. filia Thurſtini *Haldup*, ad eamdem ſanctæ Trinitatis eccleſiam, in qua monacha facta eſt, noſtro conceſſu, & Ragnulfo vicecomite, & Eudone ejuſdem Adelaidis fratre annuentibus, alteram medietatem villæ *Carpikech*, cum medietate eccleſiæ & decimæ ejuſdem villæ donavit; ſed & duas partes villæ quæ Puteus nuncupatur, & inter Filcherolas & Herſtervillam novies viginti acras terræ, E necnon & illam terram quam Oiſmelinus Theodorici filius, & Herbertus *Folenfant* tenebant de ea in Goiſbertivilla, & in Dumoldivilla, & in Culvertivilla. In Coiſneriis dimidium molendinum, & terram unius carrucæ in eodem loco. In Ruſcavilla terram unius carrucæ. In Ingulfivilla terram illam quam de ipſa tenuit Anſchitillus. In Calvavilla terram unius carrucæ. Dedit etiam hæc eadem Adelaidis Fraxinivillam & Maiſnillem-urcelli, quas ego Mathildis regina excambivi eccleſiæ S. Mariæ Bajocenſis, per Odonem eccleſiæ ejuſdem antiſtitem, conceſſu domini mei regis, pro eccleſiis, cum decimis ſancti Stephani & ſancti Martini Cadomi, ſicut Anſchitillus filius *Urſ* eas tenuerat, & pro eccleſia ſancti Georgii de caſtro Cadomi. Stigandus quoque dedit eccleſias Faleſiæ cum decimis, & eccleſiam Wibreei cum decima, & unum molendinum in eodem loco ſupranominatæ eccleſiæ, pro filia ſua ibidem monacha facta, Willelmo de Braioſa, de cujus jure erat, annuente; cui, ut concederet, ego Mathildis regina, ex conceſſu regis, dedi de pecunia mea. Sed & Alveredus *de Moton* conceſſit eidem eccleſiæ terram illam quam ſoror ejus Ala habuerat in conjugio apud Ranvillam, pro filia ſua quæ monacha facta fuerat in eadem eccleſia, excepto quod ibidem ſanctus Leodegarius de Pratellis tenet, cujus terræ ſervitium ego regina ad opus eccleſiæ redemi de Huberto de Ria, cujus feodum erat. Fredeſendis autem Ragnulfi vicecomitis amita, dedit eidem eccleſiæ Oſbernivillam, annuente eodem Ragnulfo, de cujus feodo erat; cui Ragnulfo pro conceſſu ſuo dedi ego regina Mathildis de pecunia mea. Dedit idem Ragnulfus eccleſiæ ſupradictæ molendinum unum intra burgum Cadomi ſitum; & in Goiſbertivilla terram duorum francorum hominum, pro filia ſua facta monacha in eccleſia. Balduinus filius comitis Giſlerberti & uxor ejus Emma, dederunt eidem eccleſiæ pro ſalute animarum ſuarum, eccleſias *de la Foreſt* cum decimis, & ducentas acras terræ in eodem loco; quibus pro conceſſione ipſorum, ego regina Mathildis dedi de cenſu meo. *Murier de Guitot* pro ſalute animæ ſuæ, dedit prædictæ eccleſiæ Oſbernivillam ſupra mare ſitam; ita tamen ut in vita ſua eam teneret, & poſt mortem ſuam mater eccleſia in ſua proprietate poſſideret, Willelmo *de Brethoil* concedente; cui ego regina Mathildis dedi de pecunia mea pro conceſſione ipſius, quia de ejus feodo erat. Alberada ſoror Fulconis eidem eccleſiæ tribuit terram quam pater ſuus dederat ei in villa quæ dicitur *Guillon*, annuente eodem Fulcone, quæ cum eſſet illius loci ſoror, ſepulta ibidem jacet in atrio. Billetheldis filia Rogerii quod pater ſuus donaverat ei in *Vernun* pro conjugio, & ipſa dedit prædictæ eccleſiæ, nepote ejus annuente Willelmo, de cujus honore erat, cui pro conceſſu ſuo, ego regina Mathildis dedi de cenſu meo. Rogerius *de Molbray* dedit prædictæ eccleſiæ terram quam ipſe habebat in Granivilla, pro filia ſua ibidem monacha facta. Rogerius quoque de Monaſteriis pro matre ſua ibidem Domino ſacrata, dedit Salam cum cunctis appenditiis ſuis, & dimidiam ſilvam de Monte-Albodi, atque monaſterium *de Vals* cum decima, & terram unius carrucæ in eadem villa, & in uno molendino hoc quod habebat in proprio dominio, & terram quam Ricardus tenet in villa quæ dicitur *Lu*. Fulco autem de Alno dedit eidem eccleſiæ villam *Fulebech*, cum molendinis cunctiſque appenditiis, tam in planis quam in ſilvis, pro uxore ſua Hadviſſa in eodem cœnobio monacha facta, annuente filio eorum Fulcolino. *Athſelinoc* filia Alvredi Gigantis, dedit eccleſiæ prædictæ terram quam habebat in Grandi-campo & in *Goi*, conceſſu Willelmi filii Alvredi, propter quem conceſſum neptis ſua filia Willelmi *de Millei* ibidem facta eſt monacha. Willelmus Bacco duas partes decimæ *de Bleer* & unum ruſticum in eadem villa dedit pro ſorore ſua in eodem loco monacha facta. Goisfridus *Lunez* duas partes decimæ de decem & octo villanis, & ſex acras terræ in Colevilla dedit pro filia ſua in eccleſia facta monacha. Bremarus quadraginta acras terræ in Anglicavilla, & viginti in *Charon*, & de dimidia decima *de Charon* duas garbas, & in *Willon* decimam quam emit ipſe a *Murier* ſorore Richardi principis, dedit pro filia ſua in eodem cœnobio monacha facta. Petrus quod habebat in Monaſteriis dedit pro filia ſua quæ ibi facta eſt monacha. Odo clericus quadraginta acras terræ in Cambis dedit pro anima ſua, Willelmi Oſberni filii conceſſu, de cujus feodo erat. Eccleſiam Burnolfivillæ cum decima,

excepto quod Rogerius filius Hunfredi ibidem tenet, A dederunt homines de eadem villa pro ſalute animarum ſuarum, epiſcopo Bajocenſi Odone præbente conſenſum. Alberada uxor Radulfi Taxonis conceſſit ſervitium de terra quam Fulcherius Malaherba de ipſa tenebat in Bledvilla. Gilla filia Thurſtini terram quam habebat in *Gray* & in Dumvilla, dedit eidem eccleſiæ pro anima ſua, conceſſu Thurſtini nepotis ſui, cujus feodum erat. Ego autem Willelmus rex conceſſi ſervitium illud quod Goisfredus filius Salomonis & Heltho dapifer reddebant mihi *de Gray,* ſupradictæ eccleſiæ. Radulphus filius Al. pro ſalute animæ ſuæ dedit terram quam habebat in Adevilla. Alberada Hugonis & Rogerii mater, dedit, annuentibus ipſis, hoc quod habebat in eccleſia & in decima de Hainolvilla, & unam acram terræ in eadem villa pro anima ſua. B Hugo Pincerna ſupradictæ eccleſiæ dedit terram de Fago, ita ut ipſe teneret in vita ſua, & poſt obitum ejus dicta poſſideret eccleſia, Radulfo de Thodenio annuente, de honore cujus erat; cui ego Mathildis regina pro conceſſu illo dedi de pecunia mea. *Gumnor* Willelmi de Braioſa mater, ſanctæ Trinitatis monacha, dedit eidem cœnobio terram quam habebat in *Batuent,* annuentibus Hugone Pincerna & Rogerio *de Cuilli*, de quorum honore erat, cui Rogerio ego regina Mathildis pecuniam dedi pro aſſenſu ſuo. Donavit etiam eadem *Gumnor* terras quas habebat in *Rouves,* & in Cirreni & in Creſcentevilla, & in villa quæ dicitur Quatuor-putei, Mauricio & Alberada uxore ejus conſenſum præbentibus, de quorum hereditate fuerat. Rodbertus filius Ansfridi C dapiferi, terram quam habebat in *Condet,* & dimidia prata quæ habebat in Wiholmi, dedit pro Avicia uxore ſua in eadem eccleſia monacha facta, filiis ſuis concedentibus. Radulfus de Aneriis triginta ſex acras terræ quas tenebat in eadem villa Aneriis, dedit eidem eccleſiæ pro anima ſua, quas a Willelmo *de Simillei* emerat, annuente huic donationi Willelmo de Colombariis, de cujus feodo erat. Urſellus dedit pro anima ſua terram quam habebat in villa ſancti Aniani. Rodbertus camerarius dedit terram quam Hadebrandus tenebat in Lovenio, pro anima ſua & pro amore ſororis ſuæ, quæ erat monacha in eccleſia. Willelmus camerarius dedit unum molendinum juxta *Cheraoil,* & terram quam ibidem de regina Mathilde tenebat. Ad hæc epiſcopus Bajocenſis Odo, interveniente gratia & dilectione noſtra, prædictam ſanctæ D Trinitatis eccleſiam cum atrio, abbatiſſam cum ſanctimonialibus, omnem clerum in eodem loco ſervientem, univerſam familiam ejuſdem eccleſiæ cibo ſuſtentatam, ab omni exactione pecuniæ epiſcopalium redditumm liberam eſſe concedit: ſed & eccleſiam B. Ægidii cum atrio ipſius, quo modo ſupradictam, liberam & quietam, & clericos ibidem ſervientes, eo modo quo ſupra liberos eſſe permittit. Præterea in ea parte burgi, extra murum videlicet Cadomi, ſita verſus eccleſiam S. Trinitatis, quam ego Willelmus rex prædictæ eccleſiæ dedi, illius partis burgi parochiam ad eccleſiam ſancti Ægidii venire oblationem, decimam de pecoribus, cum ſepultura, clericos ibi ſervientes quiete permittit habere: ſed & gablum & conſuetudinem culcitrarum, E quod in eadem parte burgi habebat, eccleſiæ ſanctæ Trinitatis adſcribit. Super ea quicunque in his duabus eccleſiis & in atriis earum forisfacturam fecerit, emendationem pecuniæ, quæ ab epiſcopali conſuetudine pro forisfactura exigi ſolet, ejuſdem loci abbatiſſæ, epiſcopo eodem annuente, donabit. Quicunque autem hominum Cadomenſium in vita ſua, ſepulturam ſibi in atrio ſanctæ Trinitatis elegerit, licenter habere ſine requiſitione ſepulturæ idem epiſcopus a ſuo ſacerdote concedit. Et quia Bajocenſis epiſcopus quietem libertatis, quæ dicta eſt, prædictis conceſſit eccleſiis, dignæ recompenſationis donum præbuimus antiſtiti eidem, & eccleſiæ Bajocenſi. Si A quis vero horum omnium quæ prædictæ S. Trinitatis eccleſiæ data oſtenſa ſunt, temeraria præſumptione aliquando (quod abſit) violator effectus in ſua impudenti obſtinatione perſtiterit, noverit ille ſe anathema factum a Domino, ſancta ac beata fidelium omnium communione privatum, divino judicio perpetualiter eſſe plectendum. Ut igitur univerſa hæc ſecundum quod a nobis inſtituta eſſe noſcuntur, inconcuſſa in perpetuum firmitate perdurent, adverſum Dei eccleſiæ inimicos ego Willelmus rex privilegium regiæ majeſtatis opponens, epiſcoporum ac magnatum meorum, quorum nomina ſubſcripta habentur, irrefragabili atteſtatione probavi, meæque imaginis munimento præſenti legitima ſanctione firmavi, anno ab Incarnatione Domini M. XXCII, indictione V, apoſtolicæ ſedis cathedram poſſidente papa B Gregorio VII, regni mei XVI anno, in Francia regnante Philippo, Romanis in partibus imperiali jure dominante Henrico. Signum Willelmi Anglorum regis, ſignum Mathildis reginæ, ſignum Lanfranci archiepiſcopi, ſignum Willelmi Rotomagenſis archiepiſcopi, ſign. Odonis Bajocenſis epiſcopi, ſignum Michaëlis Abrincenſis epiſcopi, ſignum Gileberti Luxovienſis epiſcopi, ſignum Giſleberti Ebroicenſis epiſcopi, ſignum comitis Rotberti regis filii, ſignum comitis Guillelmi filii regis, ſignum Henrici regis Willelmi filii, ſignum comitis Roberti Moritonienſis, ſignum Balduini filii comitis Gileberti, ſign. Alani comitis, ſign. comitis Rogerii de Monte-Gomerico, ſign. Willelmi de Warenna, ſign. Giſleberti Criſpini, ſignum Rotberti Bertranni, ſig. Henrici *de Ferrieres,* C ſign. Rogerii de Bello-monte, ſig. Hugonis comitis de Ceſtra, ſign. Ricardi filii Herluini, ſign. Rogerii Pincernæ de Ibriaco, ſignum comitis Rotberti de Bello-monte, ſignum Willelmi comitis Ebroicenſis, ſignum Hugonis Pincernæ, ſign. Fulgonis *de Alnou,* ſignum Rannulfi vicecomitis, ſignum Willelmi qui dicitur Caritas, ſignum de Gornaio, ſignum Radulfi de Todenio, ſign. Willelmi *de Britoil,* ſign. Girardi de Gornaio, ſignum Willelmi camerarii filii Radulfi, ſignum Eudonis vicecomitis, &c.

VI.

Donationes factæ ſancto Stephano Cadomenſi.

Ex actio-nis. *Circa* 1082.

EGO Rogerius de Monte-Gomerico, fidelis domini mei Guillelmi Anglorum regis, Norman- D norum & Cenomannorum principis, ob amorem Dei & ejuſdem domini mei, & pro ſalute animæ meæ, trado cœnobio quod ab eo in burgo Cadomo in honorem B. Stephani conſtructum eſt, burgum *de Tran* cum ſilvâ *de Alge* . . . . & omnibus ad ipſum burgum pertinentibus, exceptis molendinis & decimis quæ jam aliis eccleſiis conceſſi, ea conditione ſervata, ut quandiu ego vixero, vel idem dominus meus aut uxor mea, liceat mihi, ſi voluero, ipſum burgum in meo habere dominio; poſt mortem vero meam, vel domini mei aut uxoris meæ, deveniat in jus & poſſeſſionem præfati cœnobii, &c. Hoc donum dominus meus ſua auctoritate firmavit, & in memoriam ipſius donationis, viam quæ extra burgum ducebat per burgum ire conceſſit. Teſtes Henricus filius E Rogerii de Bello-monte, Haimo, Giſlebertus *Artel,* & alii plures. Hoc donum idem Rogerius in dedicatione eccleſiæ B. Stephani poſtea ſuper altare tradidit, concedente Willelmo Anglorum rege, Normannorum & Cenomannorum principe, & filio ſuo Roberto, & Willelmo, & Roberto de Beleſmo. Teſtes Lanfrancus Cantuarienſis archiepiſcopus, Odo Bajocenſis epiſcopus, Rogerus de Bello-monte, & alii plures, qui & dedicationi interfuere. Hoc donum etiam poſtea firmavit Robertus de Beleſmo, & cum eo duo de ſuis hominibus. Teſtes qui huic confirmationi interfuere Robertus comes de Moritonio, Bernardus de Novo-mercato, Hubertus *de Portu,* Rodulfus

Suhardus, & alii plures. Ego Robertus comes de Moretonio pro amore Dei & domini mei Willelmi, &c. trado cœnobio D. Stephani villam juris mei quam Hultivillam vocant, cum colonis, &c. ea conditione ſervata, ut quandiu ego vixero, &c. *Teſtes iidem qui ſupra.* Ego Ricardus filius Turſtini vicecomes Abrincenſis, trado cœnobio ſancti Stephani, ... terram juris mei quam habeo in Ruſchivilla de feodio Turſtini filii Ricardi, concedente ſimul & mecum donante ipſo Turſtino in præſentia præfati regis Willelmi. Teſtes Willelmus filius Olberni, Rogerius de Bello-monte, &c. Ego Rannulfus vicecomes Bajocenſis, trado monaſterio ſancti Stephani de Cadomo ..... eccleſiam de Boiavilla, cum alodio & omni decima ad eam pertinente, & totam terram quam in Britivilla orguloſa habeo, cum parte eccleſiæ ad eam pertinente.... ea conditione ut quandiu ego vixero, &c. Quod ſi ego monachus fiam, vel quemlibet de filiis meis monachum effecero, ſtatim in eccleſiæ dominium deveniant, &c. Teſtes Lanfrancus Cantuarienſis archiepiſcopus, Odo Bajocenſis epiſcopus, Rogerius de Monte-Gomerico, Willelmus de *Semillei*, & alii plures. Ego Robertus Bertrannus trado cœnobio B. Stephani de Cadomo, imminente morte, concedentibus uxore mea & liberis, quidquid terræ in Britivilla orguloſa habeo cum parte meæ eccleſiæ, &c. Teſtes Durandus de Diva, Willelmus filius Tetbaldi, &c. Ego Eudo non immemor beneficii a B. Stephano in ægritudine mea mihi collati, trado cœnobio, &c. totam partem quæ ad me pertinet de villa cui Baltha nomen eſt. Teſtes Turgiſius, Rogerius *de Broci*, &c. Ego Robertus *de Molbrai* comes *de Nortumberlant*, trado cœnobio S. Stephani id quod habeo in territorio de Vileriis quæ ſunt in Alge juxta *Boteval*, in perpetuum tenendum ſine aliquo ſervitio, &c. Teſtes Radulfus ſmiſcalcus ejus, Ricardus filius Theodaldi, Serlo de Britivilla, Rodulfus de Bracio, & alii plures. Ego Ingelrannus cum Agnete uxore mea, trado Cadomenſi cœnobio ſancti Stephani eccleſiam quam vocant Alnetum, ab omni epiſcopali conſuetudine liberam, ſicut ego & anteceſſores mei hactenus habuimus .... ea conditione, ut mittant monachi in eadem eccleſia convenientem clericum: ſi vero non miſerint, commonebo eos convenienter ſicut fratres meos; & ſi id facere noluerint, totum in manu mea retinebo, donec clerum ibi mittant qui eccleſiæ competenter ſerviat. Dabit autem chriſma eccleſia Alneti eccleſiæ *de Balchei*, ſicut dare conſuevit, &c. Ego Rodulfus filius Anſeredi, do ſancto Stephano 73 acras alodii mei in territorio *de Beſval*, &c. Ego Rodulfus filius Herſfredi, do medietatem terræ quam juxta Baduentum habeo, &c. Ego Rainardus regis Willelmi camerarius, do cœnobio ſancti Stephani de Cadomo ſuper altare, una cum filio meo Corbello, molendinum de Waimara quod de rege teneo, ea conditione ut quandocumque voluero fieri monachus, pro eo in jam dicto cœnobio ſuſcipiar, &c. Ego Bernardus filius Oſpaci, trado cœnobio beati Stephani domum Rotomagi quam habeo juxta murum civitatis, & cum ea penes ipſam ſitum viridarium, omnia quoque prata quæ habeo ad Balpalmas, & unum equitem cum terra ſua qui eadem prata cuſtodit, ea conditione ut quandiu in ſeculari habitu vixero, ea in dominio meo retineam, hoſpitium abbati atque priori præſtem, eorum equis ſingulis annis tria plauſtra fœni de prædictis pratis tribuam: quod ſi monachus fieri voluero, vel in ſeculari habitu obiero, in dominium S. Stephani deveniant, & nepos meus Gualterus quandiu vixerit, in eadem domo hoſpes remaneat. Teſtes, &c. Ego Willelmus filius Sueni, trado eccleſiæ ſancti Stephani domum meam in civitate Rotomagi, cum viridariis atque tota ipſius perprehenſione, concedente ſorore mea Albereda & ejus filio Ricardo .... Concedo etiam jam dicto cœnobio totam portionem ſubſtantiæ meæ poſt obitum meum. Teſtes Willelmus archiepiſcopus, Willelmus abbas Fiſcannenſis, Fulco abbas Divenſis, Goſlenus archidiaconus, Willelmus coquus, Godefridus pratarius, Luelinus minutor. Ego Serlo de Lingevrio homo peccator & miſericordia Dei indigens, conſilio & auxilio ſanctorum virorum providi tradere & tradidi de jure meo cœnobio ſancti Stephani, eccleſiam de Buxedello cum tribus acris terræ, &c. concedente hoc uxore mea & filiis meis, concedente quoque domino meo Willelmo Anglorum rege, & Willelmo camerario, & Ro .... *de Molbray*, de quorum feodio prædictæ villæ terram & eccleſiam teneo ..... Et ut hæc donatio mea firma & ſtabilis in perpetuum maneat, recepi a Giſleberto tunc temporis abbate jam dicti monaſterii ex caritate, XLV libras denariorum & duas marcas argenti, & Rannulfus filius meus habuit unum bonum paleſridum. De hoc vero dedi eidem abbati fidejuſſores, Rannulfum videlicet filium meum, Arnaldum de Dilleio, Robertum de Maiſnilio ... Teſtes ex parte mea qui & fidejuſſores, & Willelmus Pictavienſis, & Willelmus *de Hotot*: ex parte ſancti Stephani Willelmus *de Taiſel*, Anſchitillus *de Maltot* & Rogerus filius ejus, &c. Ego Willelmus *Goiz* trado cœnobio S. Stephani, terram quam tenebat de me Robertus medicus, &c. Ego Hugo *de Roſel* trado cœnobio S. Stephani, terram quam in Grainvilla teneo de beneficio regis, eodem rege concedente, cum uxore mea & filio meo Hugone, ea conditione ut in præſenti me recipiant abbas & monachi ad ordinem. Teſtes Hugo filius meus, Rodulfus de Grainvilla, Robertus *de Roz*, & alii plures. Has donationes quas barones & fideles mei pro amore meo & ſalute ſua abbatiæ meæ fecerunt, cum gratiarum actione ſuſcipio, concedo, & cum eis hæc eadem confirmantibus mea manu & auctoritate corroboro & confirmo: quas qui auxerint, augeat illis Deus bona præſentia & futura; qui autem detraxerint vel imminuerint, metuant a Deo pro factis digna recipienda. Signum Willelmi ✠ regis Anglorum, principis Normannorum & Cenomannorum. Sign. Mathildis ✠ reginæ. Signum Roberti ✠ filii regis. Signum Willelmi ✠ filii regis. Signum Henrici ✠ filii regis. Signum Lanfranci ✠ Cantuarienſis archiepiſcopi. Sign. Willelmi ✠ Rotomagenſis archiepiſcopi. Sign. Odonis ✠ Bajocenſis epiſcopi. Signum Gilleberti ✠ Luxovienſis epiſcopi. Sign. Gauſfridi ✠ Conſtantienſis epiſcopi. Signum Michaëlis ✠ Abrincenſis epiſcopi. Sig. Giſleberti ✠ Ebroicenſis epiſcopi. Signum Roberti ✠ Sagienſis epiſcopi. Signum Rogeri ✠ comitis de Monte-Gomerico. Sign. Roberti ✠ comitis de Moretonio. Signum Willelmi ✠ comitis Ebronenſis. Signum Rogeri ✠ de Bello-monte. Sign. Roberti ✠ comitis *de Mellent*. Signum Roberti ✠ *de Beleſme*. Signum Henrici ✠ de Bellomonte. Signum Hugonis ✠ de Monteforti. Signum Roberti ✠ Bertranni. Signum Willelmi ✠ Bertranni. Signum Richardi ✠ filii Turſtini. Signum Rannulfi ✠ vicecomitis. Signum Hugonis ✠ comitis. Sign. Eudonis ✠ vicecomitis. Sign. Roberti ✠ comitis *de Molbray*. Sign. Ingilranni ✠ filii Iberti. Signum Rodulfi ✠ filii Anſeredi. Sign. Willelmi ✠ *Goiz*. Sign. Rainardi ✠. Signum Hugonis ✠ filii Hugonis *de Roſel*. Sig. Serlonis ✠ de Lingevrio. Sig. Willelmi ✠ canonici, filii Sueni. Signum Corbelli ✠ camerarii filii Rainaldi. Signum Bernardi ✠ filii Oſpaci. Signum Rodulfi ✠ filii Herfredi.

VII.

Willelmus Anglorum rex conciliat moniales ſanctiſſimæ Trinitatis cum monachis S. Stephani Cadom.

1083. QUISQUIS Deo ſeu pro Deo aliquid tribuit, ab ipſo omnium bonorum largitore mercedem accipiet. Qua ſpe ductus ego Willelmus Anglorum rex, Normannorum & Cenomannorum princeps, trado eccleſiæ ſanctæ Trinitatis de Cadomo pro ſalute animæ meæ, uxoris, filiorum & parentum meorum, & pro adquitatione calumniæ, quam ſanctimoniales prædictæ eccleſiæ S. Trinitatis faciebant in eccleſia & habitatione monachorum ſancti Stephani, & in parochia burgi eorumdem monachorum, partem de burgo meo omnino quiete, ſicut in dominio meo habebam in confinio territorii Calneii & Cadomi extra murum. Do etiam licentiam augendi ipſum burgum intra diviſas quas jam dictis ſanctimonialibus demonſtrando determinavi. A via ſcilicet ante domum Godefridi juvenis ſtatuta diviſione aſſumpta per maceriam horti Fucoldi inſurſum XLIIII perticas ad uſque lapidem qui ibi in diviſione poſitus eſt, & ex illo lapide in tranſverſo verſus eccleſiam, ſicut recta diviſio per deſuper horreum transfertur; ſed & .... a domo præfati Godefridi diviſione accepta per domum Saxonis deorſum verſus aquam, domos & hortos ad eas pertinentes, eccleſiæ prænominatæ do modo quo ſupra dictum eſt. Retineo autem tres ultimas domos ſuper aquam ſitas in dominio meo, rivagium quoque totum, & totam aquam juxta ipſum burgum, & ut in ipſo burgo nullus meus recipiatur burgenſis abſque mea licentia. Hac quippe mea donatione talem concordiam facio inter monachos & ſanctimoniales de prædicta calumnia, communi amborum conſenſu & conſilio ſuorum capitulorum, ut monachis remaneat eccleſia S. Nicholai cum cimiterio ſuo omnino quieta, & omnes parochiani qui in prædicto burgo monachorum novas domos, non de veteribus renovatas, ſed nunquam ante factas fecerunt, & quicumque in futurum facient domos in illis terræ manſuris quæ nunquam ante fuerunt hoſpitatæ, & in vico illo per quem itur Bajocas & ad Montem ſancti Michaëlis, & quinque de antiquis parochianis, Willelmus videlicet filius Tedboldi, & Rainoldus filius Goldæ, & Goiffridus pratarius, & Matildis, & Burningus, necnon & ſepelitiones omnium parochianorum ſanctimonialium in burgo monachorum manentium cum pecunia ſua, ſi dare voluerint; ita tamen ſi in vita ſua in cimiterio monachorum ſepeliri poſtulaverint. Remanſit etiam eiſdem quietum illud de cimiterio ſancti Stephani Veteris, quod eſt intra burgum ſuum ultra foſſatum meum: ſanctimonialibus quoque remanſerunt omnino quietæ duæ eccleſiæ ſuæ ſancti Stephani cognomento Veteris, & ſancti Martini cum cimiteriis & decimis ſui juris, & parochianis ſexaginta ſeptem videlicet qui in jam dicto burgo monachorum manentes, ad ipſas eccleſias antiquitus venire ſolebant, & quicumque in futurum eorumdem parochianorum manſuras poſſidebunt. Teſtes Giſlebertus epiſcopus Ebroicenſis, Giſlebertus epiſcopus Luxovienſis, Michaël epiſcopus Abrincenſis, Balduinus abbas ſancti Eadmundi, Odo capellanus & Goiffridus, Robertus comes de Moritolio, Robertus *de Beleſme*, Olbernus Giſardus, Hubertus de Portu, Godefridus filius Alberedæ. Ut hæc igitur in perpetuum inconcuſſa permaneant, ego Willelmus rex regium munimen imponens mea auctoritate meorumque primatum confirmavi anno ab Incarnatione Domini milleſimo octogeſimo tertio, menſe Julio, die feſtivitatis S. Arnulfi epiſcopi & martyris. Signum Willelmi regis. Signum Mathildis reginæ. Signum Roberti comitis. Signum Willelmi filii regis. Sig. Roberti comitis de Moritolio. Sign. Giſleberti epiſcopi Ebroicenſis. Sig. Giſleberti Luxovii. Signum Balduini abbatis ſancti Eadmundi. Signum domni Sanſonis. Sign. Roberti *de Beleſme*. Signum Alani comitis. Signum Ricardi de Corceio. Sign. Huberti de Portu. Sign. Willelmi de Tornebu.

VIII.

Odo Bajocenſis epiſcopus dat monaſterium ſancti Vigoris Gerentoni abbati S. Benigni Divionenſis. *Ex Chartulario ſancti Vigoris.*

IN nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis. Ego Odo Bajocenſis epiſcopus, cogitans peccatorum meorum immanitatem, perpendens etiam diſtricti judicis de actibus meis diſcuſſionem, pro remedio animæ meæ & parentum meorum, & pro requie epiſcoporum hujus ſanctæ ſedis Bajocenſis & canonicorum qui dormierunt, qui ſunt & qui futuri ſunt, conſtituo & do Deo & ſancto Benigno, & Gerentoni abbati Divionenſi & ſucceſſoribus ejus, & fratribus hujus cœnobii futuris & præſentibus, monaſterium ſancti Vigoris de Monte-chriſmatis, cum appenditiis ſuis, videlicet plenam decimam totius villæ in qua monaſterium ſitum eſt, & omnium ad eandem villam pertinentium, & quicquid ad eccleſiam quæ ibi erat prius pertinebat, cum preſbyterio & univerſis conſuetudinibus ſuis, & præterea medietatem ejuſdem totius villæ, tam in hominibus & territorio, quam in ceteris redditibus, cum medietate annalis mercati quod fit ibidem in feſto Omnium ſanctorum, & quatuor burgenſes, duos in Campo-florido, & duos ad pontem Olberti, cum terra & conſuetudinibus eorum: & apud quamdam villam quæ vocatur Portus-piſcatoris, cum terra in qua manent, & navi ſua & conſuetudinibus ejus, & plenam decimam de tota Chricavilla, cum terra & omnibus quæ ad eccleſiam pertinent, & eccleſiam *de Tor*, & de Cruſſeio, & de Olferes, & de Colquino, cum plenis decimis & terris quæ ad ipſas eccleſias pertinent, & terram preſbyterorum. Hæc itaque omnia ſicut ea etiam jam pridem & tempore Willelmi fratris mei, regis Anglorum & Normanniæ comitis, præfata eccleſia ſancti Vigoris poſſidere viſa eſt, & quicquid ipſi monachi deinceps ibidem juſte acquiſierint, dono, trado, laudo & concedo eccleſiæ Divionenſi, aſſenſu & laude canonicorum & fidelium noſtrorum, ſalva reverentia & debita obedientia ſanctæ Bajocenſis matris eccleſiæ. Conſtituo etiam ibidem fieri ſepulturam corporis mei, & ſucceſſorum meorum & canonicorum, ritu ſempiterno laude eorumdem canonicorum. Quod ſi adeo creverit locus ille ut abbas ibidem juſte poſſit conſtitui, videlicet ut tanti ſint redditus qui hoc poſſint pati, abbas quoque Divionenſis & epiſcopus Bajocenſis communiter id tractaverint & ſimul judicaverint expedire, abbas Divionenſis de ſuis in capitulo Divionenſi creationem faciet, & perſonam electam aſſignabit epiſcopo Bajocenſi, qui ordinatus ſub eodem abbate erit, & eamdem poteſtatem quam prius in præfato monaſterio, tam ſuper ipſum quam ſuper ceteros, abbas Divionenſis habebit. Iſtud ſane donum laude & aſſenſu domini mei comitis Normanniæ Roberti confirmatum eſt, qui & dedit eidem monaſterio ſancti Vigoris plenariam libertatem, videlicet omnis conſuetudinis per totam terram ſuam, quæ ad illum pertinebat de dominicis ſuis rebus, tam in paſſagio & theloneo, quam in ceteris redditibus ſuis, & de ſuo proprio in quotidiano uſu fratrum ibidem Deo ſervientium onera duo aſinorum de ligno viridi in nemore ſuo Verneio, & quiſquis de terra aliquid de ſuo præfato monaſterio tradiderit, id ſibi ratum fore conceſſit, ne occaſione juris ſui poſſet ullo modo revocari, & ut monaſterium idem eccleſiæ Divionenſis poſſideret jure ſempiterno. Quiſquis ergo chartam hanc donationis infringere temptaverit, ira Dei veniat ſuper

Digitized by Google

eum, deleatur de libro viventium, & cum juſtis non ſcribatur, & ſit anathema Maranatha uſque in diem Domini, niſi reſipuerit. Qui autem iſta laudaverit & fidelis cooperator acceſſerit, pax ſuper illum & benedictio uſquedum videat Deum Deorum in Sion. Et ut hæc charta firma & inconcuſſa permaneat, ſigilli noſtri impreſſione eam firmavi, & teſtibus corroborandam tradidi. ✠ Ego Odo Bajocenſis epiſcopus hanc chartam lectam & perlectam confirmo & ſubſcribo. Sig. Roberti nobiliſſimi comitis Normanniæ. Signum Willelmi decani. Sign. Rodulfi archidiaconi. Signum Helgoti archidiaconi. Signum Roberti de Tribus-montibus. Sign. Willelmi de Archis monachi. Signum Engelranni filii Hildeberti. Signum Willelmi de . . . . Signum Willelmi de Similiaco. Signum Willelmi de Columberiis. Anno ab Incarnatione Domini M. XCVI, indictione IV, concurrente vero XIX anno principatus domini Roberti Willelmi regis Anglorum filii, ducis Normanniæ, hæc charta confirmata eſt & ſigillo ſuo ſignata. Actum publice Bajocas menſe Maio, die 24 ejuſdem menſis . . . . biſſextili anno.

I X.

Fundatio Ardenæ.

Ex chartulario.

1138. RICHARDUS, Dei gratia Bajocenſis epiſcopus, Roberti comitis Glooeſtriæ filii regis Angliæ filius, tam præſentibus quam futuris ſalutem. Notum vobis ſit quatenus in territorio quod ab antiquis Ardena appellatur, eccleſiam in honorem S. Mariæ dedicavimus, quam Aiulphus de Foro concedentibus filiis ſuis Willelmo *de Baron*, Œlardo de Hermanvilla, Guarino, Waltero monacho, conſtruxit, ibique & eorum conceſſu regulares canonicos Domino conſecratos pro redemptione animarum in Dei ſervitio perſeverantes perpetuo conſtituimus anno ab Incarnatione Domini milleſimo centeſimo trigeſimo octavo. Eodem tempore conventio facta eſt inter canonicos de Ardena & ſacerdotem de ſancto Germano de Albaherba hujuſmodi. Conceſſit autem preſbyter canonicis de Ardena, curiam ſuam habere ſolam & quietam de decimis & redditibus, & omnibus conſuetudinibus prædictæ eccleſiæ S. Germani pertinentibus, decimas etiam & omnes conſuetudines totius campi qui extenditur uſque ad viam quæ eſt juxta terram Willelmi Craſſi & ſuorum anteceſſorum; & ex altera parte uſque ad capita terrarum Cadomi, excepta una acra quæ eſt juxta murum curiæ. Conceſſit etiam prædictus preſbyter canonicis decimas & conſuetudines illius acræ ubi fovea eſt juxta domum Willelmi Coronati, & decimas & conſuetudines unius acræ quæ eſt inter viam Bajocenſem & viam Francæ-villæ. Hoc autem futurum eſſe ratum & firmum adfidiaverunt canonici & Matthæus preſbyter ſancti Germani. Ut autem hæc conventio rata & firma teneretur, conceſſa eſt preſbytero ſancti Germani tota decima heredum Aiulphi de Foro in Franca-villa & in Ardena. ✠ Teſte Willelmo Craſſo ante quem hæc conventio firmata eſt, ✠ & Stephano preſbytero *de Maton*, & Anſchetilo de Aniſeio preſbytero, & Helia preſbytero de Hamars, & Roberto Martra, & Rogero de Hamars, & Stephano canonico, & Hugone de Montibus, & Willelmo filio Polinæ, & magiſtro Morello, & Ranulfo preſbytero de Colombellis, & Hamone filio comitis Glooeſtriæ, & Silveſtro filio Paganelli *de Buron*, & filiis Aiulphi Willelmo *de Baron*, Œlardo de Hermanvilla, Guarino & Waltero monacho, qui prædicti Aiulphi filii conceſſerunt hæc omnia prædicta canonicis & preſbytero de ſancto Germano. Præter hæc omnia dederunt eccleſiæ ſanctæ Mariæ de Ardena, unum campum juxta viam Bajocenſem, & alium campum ex altera parte viæ. Dedit autem & Robertus regis filii Glooeſtriæ conſul, pro anima patris ſui in eleemoſynam perpetuo, unam de præbendis præfecturæ Cadomi. Mihi quidem reddidit Œlardus de Hermanvilla totam ſuam decimam de ſuo proprio dominio in Hermanvilla, & ego pro Dei amore dedi eccleſiæ & canonicis ſanctæ Mariæ de Ardena. ✠ Teſte Matthæo archidiacono, & magiſtro Vufrido & Richerio canonico, teſtibuſque prædictis Aiulphi filiis qui cum ſua matre conceſſerunt, ea videlicet conditione, ut ſi quis temerario auſu venerandæ matri eccleſiæ conceſſa beneficia ſubripere tentaverit, perſiſtendo orthodoxorum communitate careat, iram omnipotentis Dei anathema factus perpetuam incurrat. Dedit autem Willelmus *de Baron* eccleſiæ & canonicis tria ſextaria frumenti & totidem hordei per ſingulos annos. ✠ Teſte Joanne cognato prioris Gilleberti, & Rogero fratre ejus. Conceſſit quoque Willelmus Craſſus pro anima ſui patris eccleſiæ prædictæ & canonicis, unam acram terræ quæ eſt juxta puteum Ardenæ. ✠ Teſte Gaufrido *Cornefol*, & Joanne cognato Gilleberti prioris, & Rogero fratre ſuo, & Waltero Anglico, & Willelmo Coronato. Dedit & Odardus *de Bitot* eccleſiæ & canonicis, dimidium campum qui eſt inter *Bitot* & Ardenam, pro fratre ſuo qui canonicus fuit in eadem eccleſia. ✠ Teſte Joanne cognato Gilleberti prioris, & Rogero fratre ſuo, & Rogero *de Bitot*, & Willelmo Coronato, & Henrico filio Gilleberti. Dederuntque filii Hamelini eccleſiæ & canonicis unam acram terræ quæ eſt juxta campum Odardi. ✠ Teſte Roberto de Aguellis & uxore, & Henrico filio eorum, qui pro Dei amore conceſſerunt hos duos campos canonicis bene & in pace. ✠ Teſte Joanne cognato Gilleberti prioris, & Rogero fratre ejus, & Rogero *de Bitot*, & Willelmo Coronato, & Odardo *de Bitot*. Dedit autem eccleſiæ & canonicis Willelmus *de Buron* pro anima patris ſui, & matris & fratris, & pro ſui ipſius anima, unam acram in Varenda lunga. ✠ Teſte Joanne cognato Gilleberti prioris, & Rogero fratre ſuo, & Targeſio filio Willelmi, & Willelmo Coronato, & Willelmo filio Huelinæ. Paganus *de Buron* dedit eccleſiæ S. Mariæ de Ardena, tres virgatas terræ in Varendam lungam, qui & ſepultus eſt in eadem eccleſia. ✠ Teſte Silveſtro filio ſuo qui hoc conceſſit, & Joanne cognato Gilleberti prioris, & Rogero fratre ſuo, & Willelmo Coronato, & Willelmo filio Huelinæ. Dedit autem & Silveſter filius prædicti Pagani eccleſiæ ſanctæ Mariæ, unum campum qui eſt inter terras *de Bitot* de feodio Aiulphi de Foro. ✠ Teſte Godefrido *de Buron*, & Willelmo filio Huelinæ, & Torgiſio filio ejus, & Joanne cognato Gilleberti prioris, & Rogerio fratre ejus. Deditque Robertus Doſnellus eccleſiæ & canonicis, tres virgatas terræ ſuper eccleſiam S. Germani. ✠ Teſte Joanne cognato Gilleberti prioris, & Rogerio fratre ejus, & Willelmo *de Baron*, & Roberto *Bagot*. Dedit etiam Gaufridus de Opido eccleſiæ & canonicis duas acras inter Cadomum & Ardenam. ✠ Teſte Joanne & Rogero cognato prioris. Dedit & Henricus filius Herberti duos campos ſuper ſanctum Germanum. ✠ Teſte Rogerio nepote ejus, & Waltero filio Aiulphi, & Adam de Franca-villa. Dederunt etiam filii Aiulphi unam domum in foro Cadomi juxta furnum Richardi de Croleio. ✠ Teſte Joanne cognato prioris, & Rogero fratre ejus. Hugo, Dei gratia Rotomagenſis archiepiſcopus, tam prælatis ſanctæ eccleſiæ quam ſubditis, ſalutem, gratiam & benedictionem. Notum ſit vobis quod hanc cartulam nobis præſentatam & ſigillo epiſcopi Bajocenſis confirmatam, & nos apoſtolica auctoritate confirmamus juxta præſcriptam ſententiam epiſcopi Bajocenſis. Hanc chartam in capitulo Bajocenſi coram perſonis & minoribus recitatam confirmat etiam totus conventus Bajocenſis, verbo & ſui impreſſione ſigilli.

X.

Ex authentico.

Bulla Lucii II pro Ardena.

1144. LUCIUS epiſcopus, ſervus ſervorum Dei. Dilectis filiis Gilleberto priori eccleſiæ ſanctæ Mariæ de Ardena ejuſque fratribus, tam præſentibus quam futuris, regularem vitam profeſſis, in perpetuam memoriam. Ad hoc univerſalis eccleſiæ cura nobis a proviſore omnium bonorum Domino commiſſa eſt, ut religioſas diligamus perſonas, & bene placentem Deo religionem ſtudeamus modis omnibus propagare: nec enim Deo gratus aliquando famulatus impenditur niſi ex caritatis radice procedens a puritate religionis fuerit conſervatus. Eapropter, dilecti in Domino filii, veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & præfatam eccleſiam in qua divino mancipati eſtis obſequio, ſub beati Petri & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus, ſtatuentes ut quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona eadem eccleſia inpræſentiarum juſte & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis, Domino propitio, poterit adipiſci, firma vobis veſtriſque ſucceſſoribus & illibata permaneant, in quibus hæc propriis duximus exprimenda nominibus; eccleſiam ſancti Germani de Albaherba; totam decimam de proprio dominio Œlardi in Hermanvilla; unam acram terræ *de Bitot;* duas acras terræ & tres virgultas in Varenda lunga; unum campum terræ ad Burum, de feodo Aiulphi; duas acras terræ inter Cadomum & Ardenam, de feodo Gaufridi de Caſtello; duos campos terræ ſuper ſanctum Germanum, de feodo Henrici filii Herberti, novem acras terræ in Ardena; quinque virgultas terræ inter ſanctum Germanum & domum Infirmorum, & quinque virgultas ex altera parte viæ; totam decimam de dominio Adam de Franca-villa; unam præbendam Bajocis, & decem denarios de eleemoſyna regis; aliam Cadomo de ſeptem denariis; unam domum Cadomo liberam & quietam de omnibus conſuetudinibus in foro; aliam domum in burgo abbatis Cadomi in novo rure; tres acras terræ a la parella; & quidquid habebat Haſculphus in Lucerna de proprio dominio, excepta parte nemoris de curva foſſa; & duos arpennos vinearum apud Suligneum; & totam decimam *de Gripon*, tam in molendinis quam in aquis, & in omnibus redditibus villæ; unam piſcariam apud Boleium; totam terram Gilſeberti filii Adam, de proprio dominio in Lucerna; unam acram terræ in Cavum, de feodo Radulphi filii Ranulfi; duos modios ſegetis, quorum unum dedit Willelmus filius Rogerii, alium Richardus Calus. Sancimus etiam ut ordo canonicus ſecundum beati Auguſtini regulam & inſtitutionem Præmonſtratenſium fratrum perpetuis ibi temporibus inviolabiliter conſervetur. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatam eccleſiam temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, aut aliquibus vexationibus fatigare, ſed eis omnia integra conſerventur, eorum, pro quorum gubernatione & ſuſtentatione conceſſa ſunt, uſibus commodis profutura, ſalva dioceſani epiſc. canonica juſtitia, & apoſtolicæ ſedis auctoritate. Si qua igitur in futurum eccleſiaſtica ſeculariſve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo tertiove commonita, ſi non ſatisfactione congrua emendaverit, poteſtatis honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere ex perpetrata iniquitate cognoſcat, & ſacratiſſimo corpore & ſanguine Dei & Domini redemptoris noſtri Jeſu Chriſti alienus fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem eidem loco juſta ſervantibus, ſit pax Domini noſtri Jeſu Chriſti, quatenus & hic fructus bonæ
A actionis percipiant, & apud diſtrictum judicem præmia æternæ pacis inveniant, amen. Ego Lucius catholicæ eccleſiæ epiſcopus. Ego Conradus Sabinenſis epiſcopus. Ego Albericus Hoſtienſis epiſcopus. Ego Hiſmarus Tuſculanus epiſcopus. Ego Gregorius preſbyter cardinalis tituli Caliſti. Ego Thomas preſbyter cardinalis tituli Veſtinæ. Ego Gilbertus preſbyter cardinalis tituli ſancti Marci. Ego Guido preſbyter cardinalis tituli ſanctorum Laurentii & Damaſi. Ego Gregorius cardinalis diaconus SS. Sergii & Bacchi. Ego Guido diaconus cardinalis ſanctorum Coſmæ & Damiani. Ego Gerardus diaconus ſanctæ Mariæ in Dominica. Ego Gregorius diaconus cardinalis ſancti Angeli. Datum Laterani per manum Baronis capellani & ſcriptoris, tertio idus Maii, indictione ſeptima,
B Incarnationis Dominicæ anno milleſimo centeſimo quadrageſimo quarto, pontificatus vero domini Lucii ſecundi papæ, anno primo.

XI.

Ex chart. S. Steph.

Abbates Cadomenſis & Fontanetenſis eximuntur a quoquam ſolvendo pro benedictione.

1144. IMERUS, Dei gratia Tuſculanus epiſcopus & apoſtolicæ ſedis legatus, R. decano & toti capitulo Bajocenſi ſalutem. Significatum eſt nobis quod ab A. Cadomenſi abbate ob benedictionem ſuam in abbatem pecuniam & ipſa eccleſiaſtica veſtimenta, in quibus benedictus eſt, exigitis, quod & bonis moribus, & tam antiquis quam modernis patrum inſti-
C tutis contrarium eſſe conſtat. Quamobrem vobis mandamus ne ulterius pro memorati abbatis vel Fontanetenſis benedictione prædictam exactionem facere attemptetis.

XII.

A. epiſcopus Conſtantienſis confirmat donum factum monachis de Solopera.

Circiter 1146. A. Dei gratia Conſtantienſis epiſcopus, univerſis ſanctæ matris eccleſiæ filiis ſalutem & orationum fidelia. Noverit fraternitas veſtra quod Willelmus Silvanus dedit Deo & B. Mariæ de Solopera, & fratribus ibidem Deo ſervientibus, libere & abſolute perpetuo poſſidendum, quidquid habebat in
D campo *Buhul* a torrente minoris *Atiel* uſque ad majorem, & ſurſum verſus eccleſiam uſque ad terram Roberti de Caſtaneis. Hoc donum fecit pro ſalute animæ ſuæ in manu Nivardi fratris domni Bernardi Claræ-vallis abbatis. Hujus donationis fuerunt teſtes Nicolaus ſacerdos, Gilbertus de Clinchampo, Henricus filius Alelmi, Paganus Carpentarius, Willelmus Roarius, & alii multi. In prædicta terra calumniabantur Martinus filius Morandi & Willelmus filius Oſmundi fratris ejus, quandam partem quæ vocatur Vallis-viridis, quam poſtea conceſſerunt dato pretio pro pace ipſorum, Martino XXV ſolidis Cenomannenſium, & nepoti ejus X. Hanc donationem & pacem auctoritate epiſcopali & munimento ſigilli confirmo & corroboro ego Alg. Conſtantienſis epiſcopus, ſub eadem confirmatione concedens præfatis monachis
E eleemoſynam & locum ſanctæ Crucis de Vedaſto, cum omnibus rebus & ædificiis ad eumdem locum pertinentibus. Quicunque igitur hanc donationem ſeu conceſſionem contra rationem adnullare vel imminuere attentaverit, omnipotentis Dei & B Mariæ iram & indignationem ſuſtineat. Hujus donationis & pacis, Nicolaus ſacerdos, Radulfus *de Clinchamps*, Richardus ſacerdos de ſancto Paerio, Robertus *de Chaſteinners*, fuerunt teſtes.

XIII.

XIII.

Donatio facta monachis de Solopera.

Circiter 1146. QUISQUIS Deo ſeu pro Domino aliquid præſtat, non ipſum a ſe alienat, ſed potius in futurum cum ſpe vitæ æternæ multiplicandum conſervat. Qua ſpe ductus ego Robertus filius Herneſi, pro anima mea & parentum meorum, Bernardo abbati Claræ-vallenſi & eccleſiæ beatæ Mariæ de Soleuvria, & monachis ibi Domino ſervientibus, conceſſi & dedi in foreſta mea habitationem Fago pendenti vicinam juxta puteum vetus, retro autem, &c. Hanc donationem feci liberam & abſolutam, & eis propriam & quietam ab omni ſervitio & exactione, &c. Teſtibus uxore mea & fratribus meis Radulfo, & Philippo, & Haſculfo, & Rogerio de Merlaio, & Willelmo de Groſſelvilla, & aliis multis, &c.

XIV.

Tranſlatio monaſterii de Solopera in Vallem Richerii.

1150. UNIVERSIS ſanctæ eccleſiæ Dei filiis, Philippus Bajocenſis eccleſiæ preſbyter, ſalutem & orationum inſtantiam. Conſuetudinis eſt literarum cuſtodiæ committere ea quæ inconcuſſa volumus ſtabilitate permanere, ne valeant aliquando aut oblivione ſubtrahi, aut improborum hominum vexatione turbari. Eapropter conventionem quæ inter nos & abbatem Thomam de Valle-Richerii facta eſt de loco qui Solopera vocatur, in quo prius ejus abbatia erat, ſcripto placuit memoriæque mandare & ſigilli noſtri ſuppoſitione munire. Erat itaque locus ille ad commoditates abbatiæ neceſſarias peranguſtus & minime conveniens. Abbas igitur loci prædicti communicato nobiſcum conſilio ad Vallem-Richerii tranſiit, qui & in parochia noſtra ſitus eſt, quem locum ei & ſucceſſoribus in ordine Ciſtercienſi de monaſterio Claræ-vallenſi ibi ſubſtitutis, conceſſimus cum omnibus pertinentiis ſuis, ſicut abbas de Mortuo-mari per manum noſtram acceperat & poſſederat, qui ea lege & conditione prædictum locum a nobis & a dominis loci accepit, ut ſi aliqua interveniente cauſa hunc locum ſibi retinere nollet, cuipiam abbatum de ordine Ciſtercienſi ad conſtruendum cœnobium attribueret. Prædictus vero abbas Thomas locum Soloperæ cum pertinentiis ſuis nobis reſignavit, cui pro laboribus & impenſis, quos prædicto loco poſuerat, decem modios annonæ & ſexaginta libras Andegavenſis monetæ tribuimus, &c. Eapropter abbas de Mortuo-mari dedit XXX libras Andegavenſis monetæ, qui abbas Richerii-vallis locum cum omnibus appenditiis dedit præfato Thomæ abbati . . . . . de dono Simonis de Boſvilla tota terra . . . . . Teſtes ſunt clerici epiſcopi Bajocenſis, Runaldus & Willelmus de Brolio archidiac. Herbertus cantor, Humfridus Bos archicapellanus, Robertus ſubdecanus, Richardus ſuccentor, Willelmus de Leone, magiſter Herbertus, Hugo de ſancto Georgio, Serlo canonicus regularis capellanus epiſcopi, Robertus *Teillart*, & alii quam plures . . . . .

XV.

Hugo archiepiſcopus Rotomagenſis confirmat dictam tranſlationem.

1150. HUGO, Dei gratia Rothomagenſis archiepiſcopus, cariſſimis filiis ſuis epiſcopis & univerſis eccleſiaſticis perſonis per Normanniam conſtitutis, ſalutem & gratiam in Domino. Provide conſuevit auctoritas SS. Patrum literis aſſignare quod ad notitiam poſterorum deſiderat ſtabilitate inconcuſſum conſervari, ne quandoque valeat quod rationabiliter

A actum eſt aliqua diſſidentium machinatione permutari. Conventionem itaque illam quæ in noſtra præſentia Bajocis facta eſt inter filium noſtrum Philippum Bajocenſem epiſcopum & monachos Claravallis, Thomam videlicet abbatem & fratres ejus, de loco qui Solobria nuncupatur, in quo tunc erat abbatia eorum, ſcripto decrevimus congrue annotare noſtrique ſigilli impreſſione roborare. Quoniam igitur locus ille erat perexiguus, nec ſatis prout oporteret, abbatiæ conſtruendæ opportunus, terra vero adjacens infructuoſa, nec laboribus eorum ſufficienter reſpondebat, communicato cum eodem Philippo Bajocenſi epiſcopo conſilio, ejus donatione & conceſſione tranſtulerunt abbatiam ſuam ad locum qui vocatur Vallis-Richerii, qui eſt de feodo eccleſiæ Bajocenſis B & parochia erat: præfatum vero Solobriæ locum cum ædificiis & terris in manu noſtra reſignaverunt, ut in dominium Bajocenſis epiſcopi ſicut antea fuerat rediret, venerabili patre noſtro Bernardo Claravallenſi abbate, cui præfatus epiſcopus ſæpe dictum locum conceſſerat, id concedente & charta ſigilli ſui munimine roborata confirmante. Philippus vero Bajocenſis epiſcopus ſupradicto Thomæ abbati & fratribus ſuis pro ædificiis & laboribus eorum dedit XL libras Andegavenſis monetæ, & decem modios annonæ, ſcilicet quadraginta ſextarios frumenti, & quadraginta ſextarios hordei, & quadraginta ſextarios piſorum: cartas vero quæ de conceſſione & confirmatione prædicti loci Solobriæ habuerant, præfato epiſcopo reddiderunt. Facta ſunt iſta Bajocis anno ab Incar- C natione Domini milleſimo centeſimo quinquageſimo, menſe Decembri.

XVI.

Philippus Bajocenſis epiſcopus canonicis Lucernenſibus dat locum Ardenæ. Ex authentico.

A. regina Anglorum & duc. Aquitan. & Norm. Post 1154. com. Andeg. archiepiſcopo Rothom. & omnibus epiſcopis & abbatibus totius Normanniæ. Sciatis Philippum Bajocenſem epiſcopum dediſſe & in præſentia noſtra conceſſiſſe eccleſiæ ſanctæ Trinitatis de Lucerna, abbati & canonicis ibidem Deo ſervientibus, in perpetuam eleemoſynam locum Ardenæ cum omnibus pertinentiis ſuis, & eccleſiam ſancti Germani de Alba-herbâ cum omnibus ad eandem D pertinentibus. His teſtibus, Matthæo cancellario meo, Petro capellano, Adam *de Hely*, Johanne de Vaureyo dapif. meo, Luc. pincernar. apud Cadomum.

XVII.

Charta Henrici II regis Anglorum, pro Fontaneto.

H. Dei gratia dux Normanniæ, comes Andegav. Circa 1160. archiepiſcopis, epiſcopis, comitibus, baronibus, juſtitiariis, vicecomitibus, atque omnibus fidelibus ſuis, ſalutem. Notum ſit vobis atque omnibus, tam præſentibus quam futuris, quod ego ad petitionem Jordani Taxonis confirmavi abbati & monachis ſancti Stephani de Fontaneto omnes donationes & eleemoſynas quas anteceſſores dicti Jordani Taxonis, E qui fundaverunt abbatiam de Fontaneto, fecerunt & dederunt in perpetuam eleemoſynam nutu & conſilio Willelmi tunc ducis Norman. prædictis abbati & monachis, pro ſalute animarum ſuarum, videlicet in eccleſiis, decimis, terris, hominibus, in præfecturis, aquis, molendinis, in ſilvis, nemoribus, in libertatibus, uſagiis, conſuetudinibus, quas iidem monachi habent in foreſta *de Cingalais*, & in cunctis aliis nemoribus ſuis, de quibus habent omnes decimas, & in omnibus, ſicut continetur in chartis fundatoris & aliorum anteceſſorum prædicti Jordani Taxonis, quæ incipit: *Quiſquis Deo*, &c. & in charta confirmationis, quam prædicti abbas & monachi habuerunt a Willelmo tunc duce Normanniæ, ſuper prædictis

donationibus, quæ incipit: *In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis.* Quæ chartæ crucibus ſunt ſignatæ ſecundum antiquam conſuetudinem, quas recognovit Jordanus Taxo coram me & baronibus meis apud Rothomagum. Et ego prædictas chartas, & omnes donationes & eleemoſynationes de verbo ad verbum, ſicut continetur in eiſdem chartis, & omnia alia quæ poſtea donata ſunt, tam a Jordano Taxone quam ab anteceſſoribus ſuis, in omnibus confirmavi in pura & libera eleemoſyna, cum omni ea libertate & quietantia quam eleemoſyna poteſt & debet habere. Quod ut ratum ſit & ſtabile in perpetuum, præſenti ſcripto & ſigilli mei munimine confirmavi, teſtibus his, Arnulfo Lexovienſi epiſcopo, Ric. cancellario, Willelmo de Rolmara com. Linceſt. Willelmo de Vernone, Ric. de Hacia, Goffrerio *de Bruere,* apud Rotomag.

XVIII.

Ex Sammarthanis.

Fundatio beatæ Mariæ de Longis.

1168. UNIVERSIS ſanctæ eccleſiæ filiis, Hugo *Wac,* ſalutem in Domino. Notum ſit omnibus, tam præſentibus quam futuris, me dediſſe & in perpetuam eleemoſynam confirmaſſe eccleſiæ beatæ Mariæ de Longis, quam ego ipſe in abbatiam fundavi, pro ſalute animarum patris & matris meæ, & prædeceſſorum meorum, & pro remiſſione peccatorum meorum, & pro animabus Bauduini filii Gilleberti, & Emmæ filiæ ejus uxoris meæ, & pro ſalute liberorum meorum Bauduini & Gaufridi, & aliorum, & omnium amicorum meorum vivorum & mortuorum, locum ipſum in quo abbatia fundata eſt, & duas garbas decimæ totius parochiæ de Longis, quas prædeceſſores mei & ego habueramus in dominio. Præterea virgultum & manſuram quam ego emi de Hugone Rufo ante portam abbatiæ, & culturam meam de Tranſverſana, & culturam meam de Louva integre, & culturam de Faberillis, & landam de Longis, & molinum quem pater meus fecit, & vivarium cum molta totius villæ de Longis. Concedo etiam quod ſi pauperes Chriſti monachi in prædicta eccleſia Deo ſervientes voluerint facere molinum ad magnum vivarium, habeant illum integre & quiete, ſalva tamen mihi captura piſcium. Ad hæc concedo eiſdem decimam molini mei de S. Gabriele, & decimam denariorum de cenſis, & decimam molini *de Rebercil,* & partem prati ante molinum, & meam partem molini de Ronceta integre ad luminare eccleſiæ, & acram terræ . . . . . ad emendum incenſum, & apud Petitvillam triginta ſolidos de duabus garbis feodi mei, & terram quam pater meus habuit in inſula *de Ghernefei,* & decem libras ad veſtimenta monachorum ſingulis annis de camera mea, donec ego aut heres meus, in redditibus terrarum aut decimarum illas decem libras prædictis fratribus ſtabiliero. Hoc autem factum eſt anno ab Incarnatione Domini M.CLXVIII, conſilio & conſenſu venerabilis patris noſtri Henrici Bajocenſis epiſcopi, in cujus manu omnia ſupradicta depoſuimus & reſignavimus, nihil in omnibus iſtis retinendo terreni juris, illius Domini ſolam expectans remunerationem, qui ſolus eſt remunerator omnium bonorum, teſte ipſo Henrico epiſcopo, Hunfrido Bove, Thoma archidiacono, Gautero fratre epiſcopi, Rogerio de Arreio, Henrico ſuccentore, Rogerio *Wac,* Raynulpho de Longis, Rogerio Brittone, Hamone pincerna, Simone capellano, & aliis multis.

XIX.

Ex Sammarthanis.

Confirmatio prædictæ fundationis.

1168. HENRICUS, Dei gratia rex Anglorum, & dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegavenſis, archiepiſcopis, epiſcopis, comitibus, baronibus, juſtitiariis, vicecomitibus, & omnibus baillivis & fidelibus ſuis, ſalutem. Sciatis me conceſſiſſe & præ-

A ſenti charta confirmaſſe eccleſiæ B. Mariæ de Longis, & monachis ibidem Deo ſervientibus, omnes ſubſcriptas rationabiles donationes ſibi factas, & chartis donatorum confirmatas. Ex dono meo medietatem eccleſiæ ſancti Hilarii de Parvavilla habendam in liberam eleemoſynam, cum omnibus pertinentiis ſuis, & terram de Pupevilla quam Radulfus *Druel* tenuit. Ex dono Hugonis *Wac* & Balduini filii ſui, locum ipſum in quo abbatia de Longis fundata eſt, cum virgultis & vivariis adjacentibus, & molendina cum aliis rebus ad eundem locum pertinentibus, & eccleſias de feodo prædicti Hugonis, in Normannia ſcilicet eccleſiam de Longis, & eccleſiam *de Rebercil,* & medietatem eccleſiæ ſancti Hilarii de Parvavilla, & eccleſiam de Eſnegervilla, & culturam de Tranſverſana, B & culturam de Lovia, & culturam de Faberilis, & landam de Longis, & decimam molendini de ſancto Gabriele, & denariorum ſuorum cenſuariorum ejuſdem villæ, & furnum de Longis, & decimam denariorum de cenſis, & decimam molendini *de Rebercil,* & partem prati ante molendinum, & partem ſuam molendini de Runcheta, & unam acram terræ ad campum & terram *de Ghernefei* quam habuit Gaufridus *Wac,* & manſuram Girardi cum communi paſtura villæ. Ex dono Guillelmi Pajenelli & Alienoris uxoris ſuæ, medietatem eccleſiæ de Ria. Ex dono Guillelmi de Aremancia, & Guillelmi & Henrici de Gracio, eccleſiam de Aremancia. Ex dono Alvedi de Solmeio, & Reg. de Marenneio, eccleſiam de Marenneio. Ex dono Guillelmi *de Argerne* & Adæ uxoris ſuæ, medietatem eccleſiæ de Calleillum. Ex C dono Hamonis pincernæ, eccleſiam *de Maupertuis,* & unam acram terræ alodii apud Bajocas, & duas garbas decimæ de feodo ſuo *de Monvex,* & decimam molendini ejuſdem villæ, & decimam de Cuſeio de feodo Gilleberti *de Montfichet.* Ex dono Guillelmi de Humetis & Richardi filii ſui octo ſextaria hordei in molendinis de Vaſta riparia, & unum ſextarium frumenti in redditu ſuo de Maiſio. Ex dono Philippi de Columberiis, unum modium frumenti de decimis ſuis, & piſcariam de Furco aquæ. Ex dono Guillelmi de Mad. comitis *Eſſex,* dimidium modium frumenti & dimidium hordei in molendino ſuo *de Reiver.* Ex dono Philippi de Croleio, unam manſuram in Croleio ante portam caſtelli ſui, & tres acras terræ, & tres virgatas, & tenementum Martini clerici de Viana D apud manerium. Ex dono Guillelmi de Romara, tres ſextarios frumenti & tres hordei in ſuo molendino Bernardi apud *Vtr.* Ex dono Rogerii Germ. pratum ſuum de ponte Aulvii, & terram ſuam quæ ibi eſt uſque ad viam quæ vadit ad Perrum, & duas partes decimæ molendini ſui, & paſturam ad centum oves in terra ſua de Videvilla, & ad viginti animalia, & ad quatuor equos. Quare volo & firmiter præcipio, quod prædicta abbatia de Longis, & monachi in ea Deo ſervientes, omnia ſupraſcripta habeant & teneant in libera & perpetua eleemoſyna bene & in pace, libere & quiete, integre & plenarie, & honorifice, in eccleſiis & decimis, in terris & redditibus, in boſco & plano, in pratis & paſturis, in aquis & molendinis, in vivariis & ſtagnis, in virgultis, in viis, ſemitis, E & in omnibus aliis locis, & aliis rebus ad ea pertinentibus, cum omnibus libertatibus & liberis conſuetudinibus ſuis, ſicut chartæ donatorum teſtantur. Teſtibus W. Rotomagenſi archiepiſcopo, Henrico Bajocenſi, Guillelmo Conſtantienſi, J. Ebroïcenſi epiſcopis, M. & P. abbatibus de Cadomo & de Ceraſiaco, Guillelmo de Humeto conſtabulario, Guillelmo filio Radulphi ſeneſcallo Normanniæ, & aliis multis.

XX.

Ex chartulario.

Charta fundationis Barberii.

1181. IN nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, amen. Robertus *Marmion* omnibus ſanctæ matris eccleſiæ filiis, tam præſentibus quam futuris, in Domino ſalutem. Noverit univerſa generatio præſens & futura Robertum *Marmion* patrem meum divini inſpiratione conſilii abbatiam Barberii fundare propoſuiſſe: unde omnes terras quas habebat in Barberio, excepto militum ſuorum feodo, abbatiæ faciens, quaſi primum per hæc omnia jecit fundamentum, poſſeſſiones commodas his adjecturus, ſi eum diutius miſeratio divina vivere permiſiſſet. Quia vero propoſitum ſuum implere non potuit, ego filius ejus & heres ab eo inchoatum opus ad conſummationis decus perducere decrevi. Ego itaque pro ſalute animæ meæ, & ſalute patris & matris meæ, & uxoris meæ, ac liberorum meorum & omnium anteceſſorum ac ſucceſſorum meorum, do in eleemoſynam perpetuam, liberam & quietam, & ab omni ſervitio abſolutam, Deo & beatæ Mariæ, & abbati & conventui monachorum abbatiæ Barberii, terras omnes quas pater meus Deo dederat in Barberio. Dono etiam ad ædificandam abbatiam terram quæ continetur inter parvum boſcum, & Barberium & haiam, quæ terra eſt in parochia Brethevillæ, ſcilicet terram Johannis de Fontaneto, pro qua ſororem ejus ſanctimonialem conſtitui apud *Poleſorde*, cujus terræ partem tenebat Radulphus *Hericé*, & terram Roberti de Aneriis, pro qua dedi ei unum bordagium in Brethevilla, quod tenebat Radulphus *Savieres*, & terram Guillelmi *Toſar*, pro qua dedi ei quinquaginta ſolidos Andegavenſium. Confirmo etiam donationem quam fecit Robertus *Lotrel* & Hugo filius ejus eidem abbatiæ, & donationem campi qui eſt proximus abbatiæ, quem dedit Nicolaus de Vevis & Sibilla uxor ejus, concedentibus filiis eorumdem Roberto & Jordano, quem tenebant Gervaſius *Botchorle* & fratres eorum. Confirmo etiam ſcambionem quam fecerunt monachi Ranulpho filio Aidulphi & fratribus ejus. Dono præterea eccleſiam Barberii ex integro, excepto feodo abbatiæ de Fontaneto & abbatiæ ſanctimonialium de Cadomo. Dono etiam eccleſiam de Brethevilla cum omnibus pertinentiis ſuis, & eccleſiam de Quilleio cum omnibus pertinentiis ſuis, & eccleſiam de Saintellis cum omnibus pertinentiis ſuis, & eccleſiam de Ketevilla cum omnibus pertinentiis ſuis, & tres partes eccleſiæ ſancti Germani de Chimino & ſancti Hermetis de Fontaneto, quarum unam tenebat Radulphus de Govis ex me in eleemoſynam, aliam tenebat Unfridus *Poltier*, quam ipſe ut feodum tenebat, & ipſe & filii ejus Radulphus & Hugo, & ceteri heredes ejus, conceſſerunt eam Deo & beatæ Mariæ, & monachis Barberii, & ipſe Unfridus eam per librum poſuit ſuper altare ejuſdem monaſterii; aliam tenebat Matthæus de S. Germano, pro qua dedi ei viginti acras terræ de dominio meo, & pro jure quod habebat prædictus Matthæus in eccleſiis de Quilleio & de Brethevilla. Dono etiam præſentationem prædictarum eccleſiarum quæ ad jus meum pertinet. Dono præterea ſtagnum cum molendino, quod eſt inter Barberium & Brethevillam. Dono etiam in *Tuepot* terram cum nemore quam emi de Guillelmo *de Villers* quindecim libris Andegavenſium. Donationem etiam Guillelmi *de Villers* in *Tuepot* in terris, & in nemore & in pratis, ratam habeo & confirmo. Confirmo etiam donationem quam fecit Guillelmus *de Cingal* in veteri Meyleria & in nova Meyleria, & in campo de Luceto, concedente filio ſuo Guillelmo & Johanne de Liveto domino ſuo. Dono etiam de dominio meo apud *Meſons*, quadraginta & octo acras terræ dimidia virgata minus. Dono etiam feodum Durandi *Cheveſtre* ex integro, & tenementum Radulphi filii *Avicgne*, & in feodo Roberti *Prime* unam minam frumenti pro duobus modiis frumenti quos donabam monachis ſingulis annis in molendino meo apud *Meſons* & in excambione de Jorchis, quas donaveram prius monachis. Concedo etiam donationem quam fecit Robertus *de Moë* in Barberio, ſcilicet terram quæ eſt inter ſtagnum monachorum & manſuram Æleziæ reginæ, quantum ad jus meum pertinet. Confirmo etiam donationem quam fecit Dionyſius *de Tur* apud *Meſons*, ſcilicet manſuræ quam tenet Hugo frater ejus de abbate & conventu Barberii. Confirmo etiam donationem quam fecit Gervaſius de Barberio, concedente domino ſuo Guillelmo *Marmion* de Urvilla. Si quis autem de terris quibuſcumque ad feodum meum pertinentibus præfatæ abbatiæ terras ſive reditus aliquos dedit aut dabit, ratam habeo illam donationem & permanere concedo, ita tamen ut qui dabit tantum det & tantum ſibi retineat, ut & ſervitium quod debeo perſolvere poſſit, & beneficium religioſis collatum liberum & ab omni ſervitio permaneat abſolutum. Concedo etiam libertatem & quietantiam in omnibus omnino rebus monachis & converſis ejuſdem abbatiæ in tota terra mea Normanniæ & Angliæ. Hæc autem omnia libera & quieta, & ab omni ſervitio & exactione penitus abſoluta, dono, concedo & confirmo præfatæ abbatiæ Barberii in eleemoſynam perpetuam, nihil in omnibus ſervitii & obſequii vel debiti cujuſcumque reſervans vel retinens. Hanc recompenſationem ſolam & unicam retributionem mihi & heredibus depoſcens, ut prædictæ abbatiæ fratres, tam ego quam ipſi, patronos apud Dominum habeamus & interceſſores. Prætaxatas donationes omnes conceſſerunt Robertus filius meus, & uxor mea, & filiæ meæ, & milites, & homines mei, nulla omnino interveniente reclamatione. Præterea conſtituo, propono & confirmo quod in prætaxatæ abbatiæ cimiterio ego & uxor mea, & heredes mei ſepulturas habebimus. Ut autem prædicta omnia rata maneant in perpetuum & inconcuſſa, pagina præſenti ipſa voluimus annotari, & ſigillo noſtro muniri. Actum hoc anno ab Incarnatione Domini M.CLXXXI, menſe Octobri, teſtibus his, domino Henrico Bajocenſi epiſcopo, Radulpho *de Goviz*, Roberto clerico Waleranni archidiacono, Willelmo preſbytero de Fontaneto & Hugone nepote ejus, Joſleno monacho, Alexandro monacho, Henrico clerico, Unfrido *de Bohum*, Richardo *Bigot*, Roberto *de Moë*, Unfrido *Poltier*, Willelmo *Marmion*, Johanne de Liveto, Godefrido *Aguillon*, Simone clerico, Thoma priore, Guillelmo de Bripto, Guillelmo de Dovro, Guillelmo *Locare*, Renaldo *de Cunay*, Gilleberto de Liveto, & multis aliis.

XXI.

Confirmatio regis Angliæ.

HENRICUS, Dei gratia rex Angliæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegavenſis, archiepiſcopis, epiſcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, juſtitiariis, vicecomitibus, miniſtris & omnibus fidelibus ſuis, ſalutem. Sciatis me conceſſiſſe & præſenti charta mea confirmaſſe Deo & abbatiæ ſanctæ Mariæ de Barbereyo, & monachis ibidem Deo ſervientibus, omnes ſubſcriptas donationes rationabiliter ſibi factas, & chartis donatorum confirmatas. Ex dono Roberti *Marmion*, conceſſione Roberti filii ſui, & uxoris ſuæ, & filiarum ſuarum, & militum & hominum ſuorum, abſque ulla reclamatione, pro ſalute animæ ſuæ, & patris & matris ſuæ, & uxoris ipſius, & liberorum eorum, & omnium anteceſſorum & ſucceſſorum ſuorum, omnes terras quas pater ſuus dederat Deo & ipſi abbatiæ in Barbereyo, ſicut charta ejus teſtatur. Ex dono etiam ejuſdem terram quæ eſt intra parvum boſcum, & Barbereyum, & haiam, & terram Roberti de Aneriis, & terram Willelmi *Toſar*,

ſicut in charta ipſius Roberti continetur. Ex confirmatione ejuſdem Roberti donationem eidem abbatiæ & ipſis monachis factam a Roberto *Lotrel* & Hugone filio ſuo, & donationem campi qui eſt proximus abbatiæ, quem dedit Nicolaus de Vevis & Sibilla uxor ejus, concedentibus filiis eorum Roberto & Jordane, quem tenebant Gervaſius *Botchorle* & Willelmus *Botchorle* fratres eorum; ex confirmatione etiam ipſius Roberti, excambium quod fecerunt monachi cum Ranulpho filio Audulphi & fratribus ejus. Præterea ex dono ejuſdem Roberti eccleſiam de Barbereyo ex integro, excepto feodo abbatiæ de Fontaneto & abbatiæ ſanctimonialium de Cadomo, & eccleſiam de Brethevilla, & eccleſiam de Quilleio, & eccleſiam de Saintellis, & eccleſiam de Ketevilla cum omnibus pertinentiis earumdem eccleſiarum, & tres partes eccleſiæ ſancti Germani de Chemino & ſancti Hermetis de Fontaneto, ſecundum quod determinatum eſt in charta Roberti. Item ex dono ejuſdem Roberti præſentationem prædictarum eccleſiarum, quod ad jus ſuum pertinet, & ſtagnum cum molendino quod eſt inter Barbereyum & Brethevillam; & in *Tuepot* terram cum nemore quam emit de Willelmo *de Villers*. Ex confirmatione ejuſdem donationem quam fecit Willelmus *de Cingal* in veteri Meyleria & in nova Meyleria, & in campo de Liveto, concedente filio ipſius Willelmo & Johanne de Liveto domino ſuo. Ex donatione ſæpe dicti Roberti de dominio ſuo apud *Meſons*, quadraginta & octo acras terræ dimidia virgata minus, & feodum Durandi *Cheveſtre* integre, & tenementum Radulphi filii *Avicgne*; & in feodo Roberti *Prime*, unam minam frumenti pro duobus modiis frumenti quos donabat monachis ſingulis annis in molendino ſuo apud *Meſons* & in excambio de Jorchis, quas donaverat prius monachis. Ex confirmatione ipſius donationem quam fecit Dionyſius *de Tur* apud *Meſons*, de manſura quam tenet Hugo frater ejus de abbate & conventu de Barbereyo, & donationem Gervaſii de Barbereyo, concedente domino ſuo Willelmo de Urvilla. Ex dono Theobaldi *de Moline* totum nemus de Molinis & totam planitiem adjacentem ipſi nemori uſque ad fines terræ *de Cingal*, & duas acras terræ quæ ſunt inter prædictum nemus & chiminum *de Moline*, ſecundum quod determinatum eſt in charta ſua. Ex dono Johannis filii Roberti filii Godefridi de Fontaneto, concedentibus fratribus ſuis Rogerio, Roberto, Manaſſe & Godefrido, totum campum de Corneyvilla & tres virgatas terræ apud Fontanetum Marmionis, ſicut in charta ejus continetur. Ex dono Willelmi *Pikenor* totam decimam de feodo ſuo in territorio Brethevillæ & Quilleii, totum campum in Alberiis apud Quilleium, & terram quæ eſt intra parvum boſcum & prædictam abbatiam, ſicut continetur in charta ipſius. Ex dono Roberti filii *Hericé* nepotis Willelmi de Curſeio, partem nemoris ſui de Cingeleis, ſicut dividit foſſatum terræ Richardi Placitatoris uſque in alteram partem, ſicut dividit petra quæ dividit terram Gervaſii de Bunditia & Cingeleis. Ex conceſſione Willelmi de Kahamneis donationem quam fecit Radulphus *le Suyant* prædictis monachis de Barbereyo de campo Berthæ, quem tenebat Audulphus pro tribus minis avenæ, & unam virgatam terræ quam tenebat de eo Robertus *Botchorle*, & terram illam quam tenebat Joſſelinus *Ponchard*, ſecundum quod charta ejus teſtatur. Ex dono Roberti *de Moë* totam terram quam habebat inter ſtagnum monachorum & manſuram Æleſiæ reginæ, & duas galbas decimæ de dominio Roberti *de Acit*, quas ipſe Robertus *de Moë* tenebat de Radulpho de Pomeria in feodo, & eccleſiam de Veteri-fraiſneio cum omnibus pertinentiis ſuis, ſicut determinatum eſt in chartis ipſius. Ex dono Willelmi *de Villers* quamdam partem terræ ſuæ *de Tuepot*, quæ vocatur *les Hullettes*, & vallem Theodrici, ſicut in charta ejus continetur. Quare volo & firmiter præcipio quod prædicta abbatia de Barbereyo & monachi in ea Deo ſervientes, omnes prædictas donationes & omnes alias quæ ipſis rationabiliter factæ ſunt vel fient, habeant & teneant in libera & perpetua eleemoſyna, bene & in pace, libere & quiete, integre & plenarie, & honorifice, in eccleſiis & terris, in boſco & plano, in pratis & paſcuis, in aquis & molendinis, in vivariis & ſtagnis, & piſcariis & virgultis, in viis & ſemitis, & in omnibus aliis locis & aliis rebus ad eas pertinentibus in terra mea, quas aliæ abbatiæ de terra mea habent, teſtibus S. Ciceſtrienſi & R. Lexovienſi epiſcopis, Richardo Bripto clerico, Willelmo clerico de camera comitum, Willelmo *de Marmion*, Roberto comite Melletenſi, Ranulpho *de Glanu*, Willelmo filio Radulphi ſeneſchalco Normanniæ, Hugone *de Creſſy*, Wilterio de Ferrerio, Hugone *de Cunay*, Rogerio de Mortuo-mari, Willelmo de Mara, Richardo Silvem, apud Rotomagum.

XXII.

Comes Mellenti confirmat donationem Barberii.

NOVERINT univerſi, tam præſentes quam 1181.
futuri, quod ego Robertus comes Mellenti, concedo & præſenti charta mea confirmo omnes donationes quas fecit Robertus *Marmion*, tam in eccleſiis quam in terris, ſive quibuſcumque redditibus ad feodum meum pertinentibus, Domino & eccleſiæ ſanctæ Mariæ de Barberio, ſicut in charta prædicti Roberti *Marmion* continetur. Si quis etiam de terris quibuſcumque ad feodum meum pertinentibus, tam prædicti religioſi quam alii, terras ſive redditus eidem abbatiæ dedit aut dabit, ratam habeo illam donationem & permanere concedo, ſalvo ſervitio quod Robertus *Marmion* mihi debet de feodo quod de me tenet. Hæc autem libera & quieta, & ab omni ſervitio & exactione penitus abſoluta, prædictæ abbatiæ de Barberio in perpetuam eleemoſynam habere concedo, & chartæ præſentis teſtimonio & ſigilli mei munimine confirmo, teſtibus Roberto abbate Vallis-Richerii, Willelmo de Lex. monacho, Richardo *de Varadin*, Roberto *Feuchecles*, Joanne de Jocio, Rogerio *de Beaumont*, Roberto de Martignii, & multis aliis. Apud Rotomagum anno Domini M. C. octogeſimo primo.

XXIII.

Donatio facta Barberio.

UNIVERSIS, &c. . . . . Noverit univerſitas *Circa*
veſtra, quod ego, pro ſalute animæ meæ & 1181.
Philippæ uxoris meæ, & omnium anteceſſorum & ſucceſſorum meorum, & pro abſolutione itineris mei Jeroſolymitani, donavi Deo & beatæ Mariæ de Barbereio, & monachis ibidem Deo ſervientibus, ad ædificandam & conſtruendam eccleſiam ſuam, quingentas libras Andegavenſes. Et præterea pro eadem abſolutione dedi eis in puram & perpetuam eleemoſynam, &c. in manerio meo *de Berwic*. . . . Et hoc factum eſt conceſſione & aſſenſu Willelmi *Marmion* clerici, filii mei.

XXIV.

Fundatio Alneti. *Ex chartulario.*

RICARDUS *du Humet* coneſtabularius regis Angliæ, omnibus ſanctæ matris eccleſiæ filiis, ſalutem. Quoniam generatio præterit & generatio advenit, & in brevi geſtorum memoria aboletur, niſi ſcripturæ beneficio conſervetur; quæ abbatiæ Alneti anteceſſorum noſtrorum largitione & noſtra donatione collata ſunt literis mandare, teſtibus firmare, ſigillo munire commodum exiſtimavimus, ne cujuſquam temeraria audacia famulorum Dei poſſeſſiones calumniis concutiat, ipſorum quietem conturbet. Habeant itaque

monachi de Alneto ex dono Jordani de Saio & Luciæ uxoris ejus, locum in quo primum conſtructa eſt abbatia, ſicut deſcendit terra de Monte in Oudonem & partem foreſtæ, ſicut via deſcendit verſus domum Oſberti carpentarii. Ex dono eorumdem terram *de Repentir* conceſſu Radulfi *de Buron* & heredum ſuorum, quam Lucia uxor Jordani emerat. Item, ex dono eorumdem quoddam nemus juxta nemus Anſchetilli, concedente Radulfo *de Buron* & heredibus ſuis. Ex dono eorumdem decimam totius dominii & decimam molendini de Deſerto. Item, ex dono eorumdem eccleſias de Cenilleio cum omnibus decimis, & terram eleemoſynariam ad eaſdem eccleſias pertinentem. Item, dimidiam terram quam habebant in Aneeriis, & decimam molendinorum, & telonei & virgultorum, & pecorum de Alneto & Romilleio, & decimam anguillarum, & duas acras terræ in quibus conſtructa eſt grangia monachorum, & duas guerbas decimæ de Bocheio. Item, eccleſiam de Herovilla, & quicquid habent in eccleſia de Ranvilla & in decima, & decimam molendini ſui in eadem villa. Item, in Cormolaim decimam totius dominii ſui, & totam terram de Vennis. Item, eccleſiam Balereii cum tota decima, & decimam molendini. Ex donatione eorumdem in Anglia eccleſiam de Curantona, cum terra eleemoſynæ & omnibus pertinentiis ſuis, & in Beneſtria decimam dominii ſui, & capellam de Gywa cum decimis dominii ſui. Ex dono autem Luciæ pratum unum in Baucheio. Ex mea vero propria donatione & Agnetis uxoris meæ, & filiorum meorum Willelmi, Enguerrani & Jordani, ſedem & poſitionem abbatiæ novæ ſuper Oudonem, & viginti acras terræ feodi filiorum Alveredi, pro quibus donavimus eis excambium juxta novum vivarium quod feci conſtrui ſuper Oudonem. Item, eccleſiam de Marigneio cum burgo ſancti Petri & cum omnibus appenditiis ſuis, cum molendino ejuſdem villæ quatuor quartaria frumenti. Item in eodem molendino, ex proprio dono Willelmi filii mei & Agnetis uxoris meæ, quinque quartaria frumenti. Item, in eadem villa 20 ſolidos Cenomanenſes in teloneo. Item, eccleſiam de Rumilleio in integrum, cum omnibus appenditiis ſuis, ex donatione noſtra. Item, eccleſiam de Eſſebi cum omnibus appenditiis ſuis. Item, eccleſiam de Limbergia cum omnibus appenditiis. Item, totam terram de Maſura-arſa, quam tenebat Radulfus de Noeris de Ranulfo *de Roſchamp*. Hanc autem donationem conceſſit Ranulfus *de Roſchamp*, & mecum ſuper altare poſuit; & propterea ipſi Ranulfo quamdam terram reddidi, ejuſdemque ſervitium adquietavi. Item, totam terram & omne tenementum ex integro, quod tenebat Ranulfus *Cachart* de me apud Vianam. Item, totam terram quam tenebat de me Andreas de Alneto apud Ranvillam. Habent etiam ex dono Ricardi *de Ros*, duas acras terræ in Hermanvilla, conceſſu Terrici de Herovilla. Item, ex dono Roberti mali-nepotis duas acras terræ apud *Airel*. Item, totam terram Willelmi de Collevilla de Ferraria de valle, cum nemore ad eamdem terram pertinente. Item, ex dono Eudonis *de Brecé*, duas acras terræ apud Vianam. Item, ex dono Anchetilli de Viana, unam acram terræ apud eamdem villam Vianam, concedente & donante Willelmo filio ejuſdem Anchetilli. Donationes autem ſupra ſcriptas ego Ricardus de Humeto & uxor mea Agnes, & filii mei Willelmus, Enguerrannus & Jordanus, Domino & beatæ Mariæ, & fratribus in ſupradicta abbatia Deo famulantibus, liberas & quietas, & ab omni ſervitio & ab omni exactione abſolutas, concedimus & confirmamus; nullum dominium vel ſervitium in rebus monachorum, vel hominum in terra eorum manentium, nobis vel poſteris noſtris reſervantes: hac ſolummodo contenti remuneratione, ut orationum, miſſarum & hujuſmodi obſequiorum ſpiritualium fratres & conſortes, & participes eſſe mereamur. Ut

A autem omnia præſcripta rata & inconcuſſa permaneant, teſtes ſubſcribi & mei ſigilli impreſſione adnecti præcepi. Teſtibus hiis, Johanne capellano, Radulfo *de Maiſnil*, Jordano *de Maiſnil*, Eudone *de Brecé*, Henrico *de Brecé*, Bigat. *de Grocé*, Gauterio de Cardunvilla, Nicolao de Virevilla, Ricardo de Hommilla, Henrico *de Carchigne*, Willelmo *de Rupallai*, Roberto de Haia, Roberto *de Maiſnil*, Roberto *de Marigny*.

XXV.

Dedicatio eccleſiæ beatæ Mariæ de Alneto.

Ex autentico.

UNIVERSIS Chriſti fidelibus ad quos præſens charta pervenerit, Willelmus, Dei gratia Conſtantienſis epiſcopus, æternam in Domino ſalutem. 1190.
B Ad univerſorum volumus pervenire notitiam, quod cum a dilectis filiis noſtris Johanne abbate & monachis de Alneto, & a Willelmo domino *du Humet* coneſtabulario domini regis, ipſius loci domino & advocato invitati, eccleſiam beatæ Mariæ de Alneto anno ab Incarnatione Domini 1190 ſolenniter dedicaremus, dictus Willelmus obtulit Deo & beatæ Mariæ in puram & perpetuam eleemoſynam omnino liberam totam terram ſuam de Lengronia cum pertinentiis ſuis in dotem ipſius eccleſiæ quæ dedicabatur, & factam donationem charta ſigillo ſuo roborata juxta ſacrorum canonum conſtitutionem confirmavit. Nos vero ejus devotioni congaudentes, & religioſorum virorum quieti & paci paterna ſollicitudine providentes, dictam donationem quæ in præſentia noſtra tam ſolenniter facta eſt, præſenti paginæ inſerere &
C ſigilli noſtri munimine dignum duximus confirmare, ut ſecundum tenorem & firmitatem chartæ dicti Willelmi quam etiam habent monachi perpetuo perſeveret; & ne quis illam perturbare aut violenter diripere audeat, ſub anathematis cenſura prohibemus. Huic autem dedicationi & donationi interfuerunt D. Henricus Bajocenſis epiſcopus, Petrus Cadomenſis, Robertus Ceraſienſis, Durandus Troarnenſis, Willelmus Savignienſis, Robertus S. Andreæ Goffernenſis, Robertus de Richerii-valle, Martinus de Longis, Willelmus S. Laudi Conſtantienſis abbates, Stephanus decanus, Henricus præcentor, Jordanus, Robertus, Radulfus archidiaconi Bajocenſes.

XXVI.

D

Terra de Lengronia datur Alneto.

Ex autentico.

UNIVERSIS Chriſti fidelibus præſentibus & futuris ad quos præſens charta pervenerit, Willelmus de Humeto domini regis coneſtabularius, ſalutem. 1190.
Noveritis univerſitas veſtra me aſſenſu & voluntate filiorum meorum, ſcilicet Richardi de Humeto, & Willelmi, & Henrici, & Jordani, & Thomæ, & Enguerranni, dediſſe & conceſſiſſe, & præſenti charta confirmaſſe, ſigilli mei appoſitione munita, Deo & beatæ Mariæ de Alneto, & monachis ibidem Deo ſervientibus, pro ſalute animæ meæ, patris & matris meæ, & Luciæ uxoris meæ, & omnium anteceſſorum & ſucceſſorum meorum, totam terram meam de Lengronia integre & plenarie in terris, in aquis, in hominibus & in dominiis, in redditibus & in reguardis,
E in auxiliis & in ſervitiis, in coſtumis & in paſturis, in placitis & in donis, in eſchartis & in roleniis, in exitibus & in aventuris, & in omnibus aliis rebus & pertinentiis quæ ad manum Domini poſſunt, & ſolent & debent devenire, excepto tenemento quod tenet de me Gervaſia de Saeio ſicut de primogenito, & excepto tenemento quod tenet de me Jordanus de Maiſnillo, & excepto tenemento quod tenet de me Willelmus *Cotele* in eadem villa. Hanc autem donationem feci prædictæ abbatiæ anno Domini 1190, die qua eccleſia ejuſdem abbatiæ dedicata fuit, in dotem ipſius eccleſiæ, in puram & perpetuam eleemoſynam, liberam omnino & quietam, & ab omni

ſeculari exactione penitus abſolutam, nihil in ea penitus mihi & heredibus meis retinens in futurum, niſi bonorum ſpiritualium & orationum participationem quæ in præfata abbatia fieri dinoſcuntur. Si quis igitur aliquo tempore, aliqua occaſione aliquid in prædicta terra vel pro ipſa vel de ipſa exegerit vel reclamaverit, ego & heredes mei per omnia & in omnibus de noſtro proprio adquietabimus, & eleemoſynam noſtram liberam perpetuo manere faciemus, aut æquivalenter in loco competenti eſcambiabimus. Hujus donationis teſtes ſunt D. Henricus Bajocenſis, D. Willelmus Conſtantienſis epiſcopi, qui ipſum officium dedicationis ſolenniter celebrarunt, Petrus Cadomenſis, Robertus Ceraſienſis, Durandus Troarnenſis, Willelmus S. Laudi Conſtantienſis abbates; Stephanus decanus, Henricus præcentor, Jordanus, Robertus, Radulfus archidiaconi Bajocenſes, Philippus de Croileio, Jordanus de Humeto, Radulfus *Taiſſon*, Hugo de Coluncis, Robertus de Haia, Johannes de Saligneio, Willelmus de Similleio.

XXVII.

Chartæ pro Ardena.

1191. HENRICUS, Dei gratia Bajocenſis epiſcopus, omnibus ad quos præſens charta pervenerit, ſalutem. Quæ religioſis locis a fidelibus pie conferuntur, epiſcopali debent authoritate communiri. Inde eſt quod religionem canonicorum de Ardena attendentes, bona ſua & poſſeſſiones a fidelibus ſibi collatas ſub protectione Dei & ſanctæ eccleſiæ recipimus, & authoritate qua præminemus eis confirmamus. Hæc autem duximus propriis nominibus exprimenda. Ex dono Philippi Bajocenſis epiſcopi, eccleſiam ſancti Germani de Blancha-herba; ex dono Richardi Bajocenſis epiſcopi, totam decimam de dominio Œlardi in Hermanvilla, quam ipſe Œlardus poſuit in manu præfati epiſcopi; ex dono Henrici filii Herberti, & authoritate Henrici Bajocenſis epiſcopi, duas garbas decimæ de tota terra ſua in *Venoix* & in parochia ſancti Germani; ex dono Bartholomæi *de Valbadon*, duas garbas decimæ de tota terra ſua de ſancta Cruce; ex dono Aiulfi & filiorum ejus Guarini & Walteri, locum Ardenæ, & totam terram ſuam de feodo camerarii in parochia ſancti Germani, & unum campum ſuper montem inter Cadomum & Ardenam de eodem feodo, & unam domum in foro Cadom. & aliam domum ad portam *Baudri*. Hanc autem donationem conceſſit Œlardus de Hermanvilla quando apud Ardenam ſumpſit habitum religionis, & Willelmus filius ejus idem donum conceſſit die illo quo duellum fecit contra canonicos Bajocenſes, teſtibus his Roberto, Stephano, Rogero, Radulpho, præfatæ domus canonicis & laïcis quamplurimis. Ex dono Walteri filii Aiulphi, terram ſuam in Varenda; & apud Burum quinque acras, & furnum quemdam in Cadom. & terram ſuam de Luvineio, & terram ſuam de Monteneio & Buſſinis; ex dono Gaufridi de Caſtello duas acras; ex dono Willelmi Craſſi unam acram; ex dono Ranulphi unam acram; ex dono Willelmi *de Buron* unam acram; ex dono Pagani *de Buron* tres virgatas; ex dono Silveſtri filii Pagani, unum campum; ex dono Radulfi *de Caïron* quinque virgatas; ex dono Richardi de Perella tres acras; ex dono Simonis de Boſvilla tres acras & dimidiam; ex dono Gaufridi mareſcalli unam acram & unam virgatam; ex dono Willelmi *de Baron*, & authoritate Philippi Bajocenſis epiſcopi, duas garbas decimæ de tota terra ſua de Garneriis; ex dono Gilberti clerici & Andreæ fratris ejus, duas acras; ex dono Baldrici & filiorum ejus, in Franca-villa unam acram & dimidiam; ex dono Gaufridi *de Belval* unum campum; ex dono Ranulphi *de Valbadun* unam virgatam; ex dono Ranulphi *Luſuard* quinque virgatas; ex dono Roberti Anglici, & aſſenſu Bartholomæi *de Valbadun*,

A unam acram; præterea ex dono Walteri filii Aiulphi, vineam de Inguvilla. Et ut hæc futuris temporibus firma & illibata dictis fratribus conſerventur, præſenti charta eis confirmavimus, & ſigilli noſtri atteſtatione ea ſibi communivimus. His præſentibus & teſtibus, Thoma & Stephano archidiaconis, magiſtro Ranulpho, magiſtro Jordano, Roberto capellano, Jocelino clerico, Rogero *Bouet*, magiſtro Ricardo *de Langrun*, Sanſone preſbytero de S. Conteſto, Hugone *Acharin*, Rogero de Curis, Simone de Curis, & aliis pluribus.

XXVIII.

NOTUM ſit omnibus, tam præſentibus quam futuris, quod ego Paulus *de Baron* & uxor mea, & Willelmus filius meus, & omnes alii filii mei, con- 1191.
B ceſſimus & dedimus Deo & eccleſiæ ſanctæ Mariæ de Ardena, canonicisque ibidem Deo ſervientibus, pro ſalute animarum noſtrarum, in perpetuam eleemoſynam & pro finali concordia inter nos & omnibus querelis, in perpetuum tenenda, quidquid juris & reclamationis & calumniæ habuimus in toto feodo & tenemento quod fuit Aiulphi de Foro, Walteri filii ſui, & omnium aliorum filiorum ſuorum, in tota Normannia, in omnibus pertinentiis ſuis, in furno, in domibus, in terris, in pratis, & in omnibus tenentiis ſuis, tam liberis & quietis quam debitis vadimoniis obligatis. Juravimus & hoc a nobis & omnibus heredibus noſtris (dimiſſis omnibus querelis noſtris erga præfatam abbatiam prius habitis) pro poſſe noſtro firmiter & fideliter eſſe tenendum. Abbas vero &
C præſcripti canonici de Ardena, pro amore Dei & hoc jure noſtro, & omnibus reclamationibus noſtris & querelis erga eos in perpetuum dimittendis de eodem præfato tenemento, quod totum, tam Aiulphus de Foro quam filii ſui, jam dictæ abbatiæ in perpetuam eleemoſynam dederant, nobis apud Cadomum XL. ſolid. Andegav. in redditu annuo & unum vavaſſorem apud Cambas diligenter donaverunt: & nos omnes donationes quas fecerunt anteceſſores noſtri & facient ſucceſſores abbatiæ jam dictæ, in perpetuam eleemoſynam conceſſimus. Actum eſt hoc apud Rothomagum anno ab Incarnatione Domini 1191, coram Henrico Bajocenſi epiſcopo, & Willelmo filio Radulphi ſeneſcallo Normanniæ, & his tam clericis quam laïcis præſentibus, Roberto filio ſeneſcalli, ultimo
D abbate de Mortuo-mari Willelmo Tholemeo, Gaufrido de Alteia, Galtero clerico, Henrico de Cadomo, Rogerio de Veilis ſacerd. Rich. *de Caron*, Ric. Servano, Ric. de Argenceis, Radul. de Magnevilla, Gilb. cano. Ard. & pluribus aliis.

XXIX.

UNIVERSIS ſanctæ matris eccleſiæ filiis ad quos literæ iſtæ pervenerint, Henricus, Dei gratia 1191.
& dignatione Bajocenſis eccleſiæ miniſter humilis, in Domino ſalutem. Notum vobis ſit quod ſæpe fuimus ad Walterum filium Aiulphi in extremis laborantem apud religioſam domum canonicorum regularium de Ardena, unde extremam ejus voluntatem
E quæ bona quidem fuit & ſancta duximus vobis exprimendam. Conceſſit eiſdem fratribus omnes donationes quas fecerat eis pater ſuus qui eumdem locum ante tempora noſtra cœpit ædificare, & quas ipſemet conceſſerat eis & fratres ſui. Præterea de novo in præſentia noſtra dedit eis furnum quem habebat apud Cadomum, & terram *de Louvignie*, & terram *de Montignie*, & terram *de Rochemont*, ſalvo hominibus vadio ſuo quem habebant in furno pro terris illis, & ſi concederet ſancta eccleſia & miſericordia domini noſtri Henrici regis Angliæ, quod poſſet ipſe facere heredem Deum & eccleſiam illam de Ardena, dedit eis totum reſiduum terræ ſuæ & omnium bonorum ſuorum in Anglia & in Normannia, tali uſus

ratione, ut aiebat. Pater ſuus diviſit terram ſuam inter filios ſuos, Walterus vero pro parte quæ eum contingebat, tantum dedit fratribus de ſuo quam ipſi affidaverunt ei & reliquerunt partem ſuam quietam, ut poſſet inde facere voluntatem ſuam. Teſtibus his, magiſtro Ranulpho cancellario, Stephano cantore Bajocenſi, Roberto capellano, Henrico *de Sonyng*, Hugone *Acharin*, Samſone *de Bilot* & Simone de Eſcuris, & pluribus aliis.

XXX.

1191. HENRICUS, Dei gratia Bajocenſis epiſcopus, univerſis ſanctæ matris eccleſiæ filiis ad quos præſens ſcriptum, pervenerit, in Chriſto ſalutem. Noverit univerſitas veſtra controverſiam quæ fuerat inter abbatem & canonicos de Ardena, & Paulum *de Baron* & filios ejus, ſuper tenemento quod fuit Aiulphi de Foro & omnium filiorum ejus, coram nobis hunc modum pacis eſſe ſortitam. Paulus *de Baron* & omnes filii ſui, abbati & canonicis præfatis totum tenementum quod fuerat Aiulphi de Foro & Walteri filii ſui, & aliorum filiorum ſuorum, ſive liberum, ſive debitis aut vadimoniis obligatum, ſive a quibuſcumque poſſeſſum, liberum & quietum ab omni proclamatione ſua, & jure & calumnia, & omnium filiorum ſuorum & heredum omnium penitus dimiſerunt, & portionem ejus quæ eos de prædicto tenemento contingebat, pro amore Dei, & quandam portionem quam prædictus abbas de præfato tenemento eis dedit, in perpetuam eleemoſynam conceſſerunt. Abbas vero jam prædictus quadraginta ſolidos Andegavenſes apud Cadomum in annuo redditu de prædicto feodo, & unum vavaſſorem apud Cambas præſcriptis Paulo & filiis ſuis pro reclamatione & jure ſuo, & omnibus querelis ſuis erga abbatiam præfatam dimittendis, & hac concordia facienda diligenter donavit. Paulus & filii ſui hanc concordiam perpetuam pro parte ſua & poſſe firmiter ab eis eſſe tenendam juraverunt; & abbas & canonici ſæpe dicti fideliter hoc idem promiſerunt. Nos autem concordiam iſtam grato aſſenſu attendentes, ad inſtantiam & præſentationem prædictorum Pauli & filiorum ſuorum totum tenementum prædictum cum omnibus pertinentiis ſuis de Normannia abbatiæ prædictæ in perpetuam eleemoſynam pro amore Dei donavimus, & præſenti charta noſtra confirmavimus. Terra, quam Walterus prænominatus in Anglia ſuam eſſe debere aſſerebat, ab utraque parte, ſcilicet abbatiæ & Pauli prædictorum acquiretur & communiter dividetur. Actum eſt hoc apud Rothomagum anno ab Incarnatione Domini 1191, his teſtibus, Bernardo abbate de Valle, magiſtro Henrico cantore, Rogero *Bouet*, Gilberto priore de Ardena, Roberto de Binga, Vafrido Halerello, & pluribus aliis.

XXXI.

Ex charta authentica. *Circa* 1200.

De parthenone ſancti Laurentii de Cordeillon.

UNiverſis Chriſti fidelibus ad quos præſens charta pervenerit, Willelmus *de Soliers* ſalutem in eo qui eſt omnium ſalus æterna. Noverit univerſitas veſtra me divini amoris intuitu pro ſalute mea & anteceſſorum meorum conceſſiſſe, & hac mea præſenti charta confirmaſſe eccleſiam ſancti Laurentii *de Cordeillon*, & locum ad ipſam pertinentem cum platea inter boſcum meum & dictum habitaculum adjacenti, videlicet ante portam dicti habitaculi, cum eſſarto etiam quod prope adjacet, Deo & ſacris monialibus ibidem Deo deſervientibus, videlicet poſſidendum & habendum eis in perpetuam & puram eleemoſynam, & quietam ab omni redditu, & omni ſervitio & omni ſeculari exactione. Conceſſi etiam & donavi dictis monialibus paſturam ſuam, & cloſturam ſuam, & cauſagium ſuum, & etiam herbergagium ſuum, capienda & habenda eis in perpetuum de boſco noſtro, cum omni quitantia & omni libertate. Quam ob rem volo & præcipio quod dictæ moniales poſſideant & habeant dictam eccleſiam & locum prædictum cum omnibus pertinentiis ſuis honorifice & pacifice, & libere & quiete in perpetuam & puram eleemoſynam, ſine omni reclamatione mea & omnium heredum meorum. Ut autem prædicta mea conceſſio & donatio perpetua firmitate gratulentur eis, meæ chartæ præſentis atteſtatione & ſigilli mei munimine confirmavi. Teſtibus hiis, magiſtro Ranulfo *Peurine*, Rogerio de Arreio, Rad. capellano *de Lingievre*, Alano de S. Petro, Torgiſo de Brueria, Rogerio *de Lingievre*, & pluribus aliis.

XXXII.

Valli-Richerii datur inſula de Eſcrehou.

UNiverſis ſanctæ matris eccleſiæ filiis ad quos præſens ſcriptum pervenerit, Petrus *de Pratel* in Domino ſalutem. 1203.
Noverit univerſitas veſtra me divinæ pietatis intuitu conceſſiſſe & dediſſe, & præſenti charta mea confirmaſſe Deo & eccleſiæ ſanctæ Mariæ de Valle-Richerii, & monachis ibidem Deo ſervientibus, pro ſalute animæ Johannis illuſtris regis Angliæ, qui inſulas mihi dedit, & pro ſalute animæ meæ, & patris & matris meæ, & omnium anteceſſorum meorum, inſulam *de Eſcrehou* integre, ad ædificandam ibidem baſilicam in honore Dei & beatæ Mariæ, ita ut divina ibidem celebrentur myſteria ſingulis diebus, habendam & poſſidendam libere & quiete, plenarie & honorifice, in liberam & puram & perpetuam eleemoſynam, & quidquid in eadem inſula poterunt augmentare & ædificare. Item conceſſi prædictis monachis quidquid ab hominibus meis *de Gerſy*, & *de Gerneſé*, & *de Aurene*, eis caritatis intuitu rationabiliter datum fuerit, ſalvo jure meo. Ut autem hæc mea donatio ratam futuris temporibus obtineat firmitatem, eam præſenti ſcripto & ſigilli mei munimine confirmavi, his teſtibus, Engeranno *de Pratel* fratre meo, Roberto *de Freſchen*, Hugone *Croc*, Gilleberto *de Ovill*, militibus, Villelmo capellano, Richardo clerico, Nicolao de Mara, Will. *Cornuele*, Villelmo clerico de camera, & pluribus aliis, anno Verbi Incarnati 1203.

XXXIII.

Charta Roberti epiſcopi pro parthenone ſancti Laurentii de Cordeillon. *Ex authentico.*

OMnibus Chriſti fidelibus ad quos præſens ſcriptum pervenerit, Robertus, Dei gratia Bajocenſis epiſcopus, ſalutem in Domino perpetuam. 1210.
Ex approbata deſcendit conſuetudine ea quæ juſte & pie eccleſiis ſeu eccleſiaſticis perſonis conferuntur, ne oblivione invidentium ſeu etiam ambitioſorum malignitate depereant, literarum apicibus annotare, & auctoritate pontificali communire. Eapropter ad communem omnium notitiam volumus pervenire, quod nos paupertatem monialium ſancti Laurentii *de Cordeillun* diligentius attendentes, eccleſias & eleemoſynas eis pie collatas quæ in diœceſi noſtra conſtitutæ ſunt, eis præſenti ſcripto duximus inſerendas. In primis de dono Willelmi de Solariis locum illum in quo eccleſia ſancti Laurentii *de Cordeillun* ſita eſt, & plateam quæ eſt inter boſcum dicti Willelmi & ipſum habitaculum ejuſdem monaſterii, &c. Actum anno Dominicæ Incarnationis 1210.

XXXIV.

Ex chartulario.

Chartæ pro Bella-ſtella.

1213. OMnibus Chriſti fidelibus ad quos præſens ſcriptum pervenerit, Robertus, Dei gratia Bajocenſis epiſcopus, ſalutem in Domino. Noverit univerſitas veſtra quod cum heremitæ de Monte Cereſei eſſent in parochia ſancti Johannis de Cereſeio, cujus patronatus pertinet ad abbatem & conventum beatæ Mariæ de Lonleio, & dicti heremitæ eſſent in ſubjectione dictorum abbatis & conventus; ut locus heremitarum ad meliorem ſtatum pervenire poſſet, ad preces noſtras & aliorum bonorum virorum dicti abbas & conventus prædictum locum ab omni ſubjectione & jure quod in eo habuerant liberaverunt in perpetuum de conſenſu & voluntate noſtra . . . . . . Conceſſum eſt in præſentia noſtra quod in eodem loco non ſuſcipietur ordo Ciſtercienſis . . . . Actum anno Verbi Incarnati 1213, menſe Julii.

XXXV.

1216. NOtum ſit omnibus, tam præſentibus quam futuris, quod ego Henricus de Bella-fago miles, dedi doque abbatiæ ſanctæ Mariæ de Bella-ſtella in parochia S. Johannis de Cereſeio ſita, & canonicis regularibus Præmonſtratenſis ordinis ibidem Deo ſervientibus, in puram, liberam, quietam & perpetuam eleemoſynam, aſſenſu & petitione Ediciæ uxoris meæ, filiæ Ricardi *de Roumilly*, pro ſalute animarum noſtrarum, & anteceſſorum & ſucceſſorum noſtrorum, locum in quo eadem abbatia fundata eſt, & nemus eidem abbatiæ adjacens, ſicut diviſæ inde factæ demonſtrant a parte verſus landam *Patrye* & ſedem vivarii ſupra domum exiſtentis, in loco ubi tres rivuli congregantur, & collem ab altera parte juxta abbatiam, & totum meum dominicum circa prædictam abbatiam, & campum terræ juxta haiam, & puſillum terræ juxta crucem Ivonis, & totum dominicum meum in Monte Cereſei quod non erat feodatum, & capellam ſancti Jacobi de Monte Cereſei, & quicquid ad me pertinet in prædicta parochia, & jus advocationis & præſentationis eccleſiarum, ſcilicet ſancti Petri de Menivillo, & S. Martini de Capella *Bayude*, & ſancti Audoëni *de Brocotte*, & quicquid ad me pertinebat in illis perpetuo poſſidendum poſt deceſſum Ricardi fratris mei & filiorum meorum clericorum. Hæc omnia ſupra ſcripta dedi & conceſſi præfatis canonicis cum omni libertate & quittantia perpetuis temporibus poſſidenda. Quod ut firmum & ſtabile permaneat, præſentis chartæ & ſigilli mei munimine confirmavi. Actum eſt hoc anno ab Incarnatione Domini 1216.

XXXVI.

1216. UNiverſis ſanctæ matris eccleſiæ filiis ad quos præſens ſcriptum pervenerit, Robertus, Dei gratia Bajocenſis epiſcopus, ſalutem in auctore ſalutis. Noverit univerſitas veſtra Henricum de Bella-fago nobilem virum fundaſſe quamdam abbatiam Præmonſtratenſis ordinis de proprio ſuo, in loco qui dicitur Bella-ſtella, in parochia ſancti Johannis de Cereſeio; cui abbatiæ & canonicis regularibus Præmonſtratenſis ordinis ibidem Domino ſervientibus dedit per manum noſtram in puram, liberam, quietam & perpetuam eleemoſynam, pro ſalute animæ ſuæ & Ediciæ uxoris ſuæ, heredum ſuorum, & anteceſſorum & ſucceſſorum ſuorum, locum in quo eadem abbatia ſita eſt, & nemus eidem abbatiæ adjacens, ſicut inde factæ literæ demonſtrant, &c. Nos vero pium factum & ſaluberrimum prædicti nobilis viri Henrici approbantes, ad petitionem & inſtantiam ipſius, intuitu caritatis & ſanctæ religionis, præfatam

A abbatiam & ipſum locum in quo fundata eſt, cum omnibus pertinentiis ſuis, & cetera omnia quæ infra chartam iſtam annotantur, epiſcopali auctoritate, præſentis & chartæ & ſigilli noſtri munimine ſæpe dictis canonicis cum quittantia & libertate perpetuis temporibus poſſidenda confirmavimus. Actum eſt hoc anno ab Incarnatione Domini 1216, videlicet IV kalendas Maii.

XXXVII.

OMnibus Chriſti fidelibus ad quos præſens ſcriptum pervenerit, Robertus, Dei gratia Rothomagenſis archiepiſcopus, ſalutem in Domino. Ex 1217.
officio noſtro tenemur virorum religioſorum noſtræ
B provinciæ indemnitatibus pia ſollicitudine providere, & ut ſecurius omnipotenti Deo valeant famulari, ea quæ ipſis pie & juſte collata ſunt, auctoritate noſtra benignius confirmare. Eapropter dilectorum filiorum abbatis & conventus ſanctæ Mariæ de Bella-ſtella Præmonſtratenſis ordinis juſtis precibus annuentes, locum in quo fundata eſt abbatia eorum, & capellam ſancti Jacobi in Monte Cereſeii ſitam, cum omnibus ipſius pertinentiis, & omnia alia quæ Henricus de Bella-fago miles, ejuſdem abbatiæ fundator, eis contulit intuitu caritatis; & inſuper omnia alia quæ ab aliis Chriſti fidelibus, tam in eccleſiis quam in rebus aliis, antedictis canonicis miſericorditer ſunt conceſſa, ſicut pie & juſte eis collata ſunt, & in chartis donatorum plenius continentur, & alia quæ in poſterum ex collatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis, auctore
C Domino poterunt adipiſci, ſub noſtra & eccleſiæ noſtræ protectione ſuſcipimus, & auctoritate noſtra confirmamus, & præſentis ſcripti & ſigilli noſtri patrocinio communimus: ſtatuentes & diſtrictius inhibentes, ne quis ſuper his quæ canonice fuerint aſſecuti, eos indebite vexare aut moleſtare præſumat; quod ſi facere præſumpſerit, eccleſiaſtica cenſura ſe cognoverit percellendum diſtrictius. Datum apud abbatiam de Lucerna, anno gratiæ 1217, pridie idus Auguſti.

XXXVIII.

Charta pro Fontaneto.

NOtum ſit omnibus Chriſti fidelibus ad quos 1213.
D præſens charta pervenerit, quod ego Radulphus Taxo filius Jordani Taxonis, ad petitionem Alexandri abbatis & monachorum de Fontaneto, conceſſi eis & confirmavi donationes quas fecit eis de feodis ſuis Radulphus Taxo primus filius Radulphi Andegavenſis fundator ejuſdem monaſterii, ſicut charta ipſius teſtatur, quæ incipit: *Quiſquis Deo*, & eſt in fine crucibus ſignata ſecundum antiquam conſuetudinem. Confirmationem etiam regis Willelmi quam fecit ſupra donationibus prædicti Rad. Taxonis primi, & ſupra donationibus Rad. Taxonis ſecundi, ratam habeo modis omnibus & acceptam, ſicut in charta ipſius regis plenius continetur, quæ incipit: *In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis*, & eſt in fine ſigno manus ſuæ, & teſtimonio baronum ſuorum roborata. Conceſſi
E etiam eis & confirmavi quidquid poſtea de novo adquiſierunt in tempore Radulphi Taxonis tertii, qui fuit avus meus, & in tempore Jordani Taxonis patris mei, & in meo, videlicet, &c. Et ut hæc conceſſio mea rata & ſtabilis perſeveret in poſterum, ego eam ſigilli mei munimine roboravi, anno gratiæ 1213.

XXXIX.

UNiverſis Chriſti fidelibus ad quos præſens ſcriptum pervenerit, Robertus filius Erneiſii, nepos 1217.
Radulphi Taxonis filii Jordani Taxonis, perpetuam in Domino ſalutem & pacem. Noveritis quod cum mota eſſet controverſia & diu fuiſſet ventilata coram venerabili

venerabili patre noſtro Roberto de Ablegiis Bajoc. epiſcopo, tanquam judice ordinario inter me ex parte una, & abbatem Alexandrum & monachos de Fontaneto ex parte altera, ſuper decimis quorumdam nemorum quæ non ſunt in chartis anteceſſorum meorum nominatim expreſſa, & ſuper rebus aliis, tandem mediante Dei gratia quæ mentes hominum mutat quando vult & quomodo vult, tota contrarietas illa hunc finem ſortita eſt: videlicet quod ego Robertus concedo prædictis monachis bona fide & confirmo quidquid continetur in charta quam habent de anteceſſore meo bonæ memoriæ Roberto filio Erneiſi ſecundo, quæ crucibus eſt ſignata ſecundum antiquam conſuetudinem, & habet hunc tenorem: Omnibus ſanctæ matris eccleſiæ catholicis filiis de ſalute animæ ſuæ ſollicitis. Expedit ad ablutionem peccatorum ſuorum & emendationem vitæ loca ſancta venerari & eleemoſynis operam dare, ut per temporalia bona quæ ſibi ſubtrahunt, promereantur gaudia æterna quæ nunquam deficiunt: felici enim commercio ditatur, cui pro terrenis cœleſtia, pro perituris ſine fine manſura reſtituuntur. Hujus rei veritate cognita, ego Robertus filius Erneiſi, filii Radulphi Andegavenſis & Alpaidis, & filius Hacintæ ſororis antiqui Fulconis *de Alnon*, & nepos Radulphi Taxonis, qui fuit frater patris mei Erneiſi, & filius Radulphi Andegavenſis & Alpaidis, concedo huic eccleſiæ Fontanetenſi unum molendinum juxta ædificia eccleſiaſtica, quod Robertus pater meus ad victum unius monachi dedit huic ipſi eccleſiæ & monachis tunc temporis ibidem præſentibus & futuris, in die qua ſocietatem illorum recepit. In ea quoque die ſtatuit & confirmavit quod ubicumque moreretur, ad iſtam eccleſiam afferretur, & ſepeliretur: perfecit autem eleemoſynam pro ſalute animæ ſuæ & uxoris ſuæ Hacinſæ. Eodem vero patre meo in Anglia occiſo, & ſicut pepegerat juſſu Willelmi regis & executione Radulphi filii Erneiſi inde allato, atque in cimeterio iſtius eccleſiæ ſepulto, & etiam prædicto Erneiſio qui antea mortuus fuerat a cimeterio ſancti Martini ſublato, & in loco iſto juxta patrem meum honorifice poſito; conſilio & nutu prædicti regis Willelmi & Mathildis reginæ, & etiam optimatum atque prudentum hominum patris mei, præſcripta Hacinſa mater mea, & jam dictus Radulfus filius Erneiſi dederunt huic eccleſiæ ſancti Stephani protomartyris . . . . &c. . . . . Ego Robertus qui poſſeſſiones paternas hereditario jure poſſideo & Geriendis uxor mea filia Roberti Marmionis, omnia iſta quæ prædicta ſunt firmiter concedimus, irrevocabiliter confirmamus, adjicimus quoque benefacere huic eccleſiæ, atque damus . . . &c. . . Hoc eodem modo tribuimus eccleſiam ſanctæ Mariæ *de Culay* & omnes decimas atque conſuetudines illius & omnem terram Roberti ſacerdotis filii Hugonis preſbyteri, terramque ipſam facimus liberam & quietam ab omnibus ſervitiis, &c. Hoc vero facimus, deprecante & conſulente Radulpho filio Erneiſi patruo meo qui aviam meam matrem ſuam Hacinſam ſororem Fulconis *de Alnon*, a cimeterio eccleſiæ *de Culay* in quo ſepulta fuerat, ſublatam ad abbatiam iſtam afferri, & juxta Erneiſium avum meum fecit ſepeliri. Adhuc etiam donamus huic eccleſiæ, &c. . . . Hanc chartam ego Robertus filius Erneiſi, ſextus a Roberto filio Erneiſi primo, nepos Radulphi Taxonis filii Jordani Taxonis, ratam habeo modis omnibus & acceptam. Præterea concedo eis & confirmo capellam ſancti Georgii *de Culay*, quam habent de donatione memorati Roberti filii Erneiſi ſecundi. Concedo etiam eis capellam ſancti Jacobi de Verreriis quam habent de donatione Roberti filii Erneiſi tertii, qui occiſus fuit apud Audreium. Concedo etiam & confirmo quatuordecim acras terræ, quas dedit eis avus meus Robertus filius Erneiſi quartus, quæ ſitæ ſunt apud Fontanetum, &c. . . . . Concedo etiam eis & confirmo de donatione patris mei laudabilis memoriæ Roberti filii Erneiſi quinti, in territorio de Barnevilla acram ſancti Richerii, & in territorio de Fontaneto tres acras terræ datas pro anima matris ſuæ Rohaſiæ de Corceio . . . . Item in Anglia de donatione ejuſdem eccleſias de Wellis & *de Warham* cum terris & decimis, & decimam totius dominii mei de Hamnygebi . . . . Iſta omnia ſicut bene & rationabiliter donata ſunt, & omnes eleemoſynas & poſſeſſiones monachorum de Fontaneto, quas habent de feodis meis ubicumque ſint, in eccleſiis & decimis, in hominibus & terris, in aquis & molendinis, in boſco & in plano, & rebus aliis, ego Robertus filius Erneiſi ſextus, nepos Radulphi Taxonis filii Jordani Taxonis, concedo ſæpe dictis monachis de Fontaneto bona fide & ſine ulla cavillatione, & volo ut poſſideant & teneant bene & pacifice, honorifice & quiete. Et ut hæc conceſſio mea rata & ſtabilis perſeveret in poſterum, ego eam præſentis ſcripti teſtimonio & ſigilli mei novi valitura in perpetuum appenſione confirmo. Actum anno gratiæ 1217.

X L.

Ordinatio de præbendis S. Sepulcri Cadomenſis.

1219.

OMnibus Chriſti fidelibus ad quos præſens ſcriptum pervenerit, Willelmus *Acarin* decanus ſancti Sepulcri de Cadomo, ſalutem in Domino. Noveritis venerabilem patrem noſtrum Robertum Bajocenſem epiſcopum chartam ſuam conceſſiſſe eccleſiæ ſancti Sepulcri de Cadomo & ejuſdem eccleſiæ canonicis, in hæc verba: Robertus, Dei gratia Bajocenſis eccleſiæ miniſter humilis, ſalutem in Domino. Univerſitati veſtræ notum fieri volumus, quod cum quidam clerici ad honorem Dei & eccleſiaſtici cultus ampliationem poſſeſſiones & bona pio & gratuito affectu obtulerunt eccleſiæ ſancti Sepulcri de Cadomo, nos eorum attendentes devotionem liberaliter concedimus ut eaſdem poſſeſſiones & bona ſibi, quandiu vixerint, tenere liceat nomine præbendarum eccleſiæ ſupradictæ. Suſtinemus ergo, ut facilitatem habeant, cum eos cedere vel decedere contigerit, perſonis aliis quibus voluerint eaſdem conferre præbendas. Ergo perſonæ eadem gaudeant libertate, ut poſt ceſſionem vel deceſſum eorum ſibi ſubſtituere valeant alios in præbendis, hac indulgentia tertiam non excedente perſonam, ita quod prima perſona quæ præbendam obtinuerit, in tertium numerum concludatur. Si vero eorum aliquem interim contigerit decedere nulla facta ab eo donatione de præbenda, ad legitimum & propinquiorem heredem illius qui præbendam inſtituerit, poteſtas redeat conferendi. Similiter ſi aliquis laïcus ibidem de bonis ſuis ſimpliciter & ex devotione præbendam inſtituerit, præſcripta gaudeat libertate conferendi. Poſtmodum vero collatio omnium præbendarum & perſonatuum quæ ibidem fuerint inſtitutæ, ad nos epiſcopum & ad decanum ejuſdem eccleſiæ nulla obſtante præſcriptione temporis devolvetur, ita quod nos epiſcopus & ſucceſſores noſtri unam & ipſe decanus aliam viciſſim, cum eas vacare contigerit, conferemus; eodem modo in perſonatibus penitus obſervato & in futurum obſervando, ſi in eadem eccleſia perſonatus aliquis creari contigerit, qui ſuperius in præbendis eſt expreſſus quantum ad numerum & electionem ſucceſſorum. Solius ergo decanatus donatione per trinam donationem præſcriptam penes nos remanente, volumus & concedimus ut dicta eccleſia ſancti Sepulcri, quæ ad noſtram pertinebat donationem, & quam Willelmo *Acarin* clerico contulimus & quem decanum conſtituimus, poſt deceſſum ejuſdem Willelmi in communes uſus decani & canonicorum in perpetuum convertatur. Poſtquam vero ad nos & ad decanum ejuſdem loci donatio devenerit præbendarum & perſonatuum, quicunque præbendam habuerit, ad reſidentiam teneatur, alioquin fructus præbendæ abſentis

in communes uſus decani & canonicorum deducantur, ſalvo jure epiſcopi & decani. Sed ſciendum quod decani ad nos epiſcopum ſolummodo & ſucceſſores noſtros, canonicorum vero loci ad ſuum decanum, ſi per eundem decanum emendari potuerint, exceſſuum correptio pertinebit; quod ſi gravibus exceſſibus deliquerint, ad ſolum epiſcopum correptio pertinebit. Neque ſæpe dicti decanus & canonici ſancti Sepulcri aliquod privilegium ſeu indulgentiam erga eccleſiam Bajocenſem in poſterum poterunt impetrare; & ſi impetraverint, nullam obtinebit firmitatem. Hoc autem concedimus ſalvo omni jure & libertate eccleſiarum noſtrarum, & capituli & præbendarum Bajocenſium, contra quod ſi fieri contigerit, ad nos ſolum epiſcopum correptio pertinebit. Nos ergo ea quæ in charta prædicta continentur rata & grata habentes, fideliter promittimus nos eadem in perpetuum ſervaturos, nec aliquo tempore aliquid contra prædicta facturos. Ad cujus rei teſtimonium & ſecuritatem pleniorem præſenti ſcripto ſigilli noſtri munimen duximus apponendum. Actum anno gratiæ 1219.

X L I.

Robertus epiſcopus benefacit abbatiæ de Longis.

1222. ROBERTUS, Dei gratia Bajocenſis epiſcopus, &c. . . . Nos attendentes paupertatem abbatiæ beatæ Mariæ de Longis & monachorum ibidem ſervientium Domino, eiſdem de aſſenſu & voluntate capituli noſtri, conceſſimus & dedimus divinæ pietatis intuitu, duas garbas totius decimæ bladi eccleſiæ beati Petri de Fontinellis in qua jus obtinent patronatus, in proprios uſus de cetero convertendas, tertia garba altalagio deputata . . . anno gratiæ 1222, menſe Decembri.

X L I I.

Ex chartulario Conſtantienſi.

Monachis Troarnenſibus adjudicatur in eccleſia Conſtantienſi præbenda.

1269. RADULPHUS epiſcopus Albanenſis, apoſtolicæ ſedis legatus, diſcretis viris capitulo Conſtantienſi ſalutem & ſempiternam in Domino caritatem. Cum religioſi viri prior & conventus prioratus de Brenthonia, Bathonienſis diœceſis, ordinis ſancti Auguſtini, omnia quæ habebant in civitate ac diœceſi Conſtantienſi, cum quibuſdam poſſeſſionibus quas religioſi viri abbas & conventus monaſterii Troarnenſis, ordinis ſancti Benedicti, Bajocenſis diœceſis, in præbenda Bathonienſis diœceſis habebant, in perpetuum commutaſſent, ad hoc venerabilis in Chriſto patris J. Dei gratia epiſcopi accedente conſenſu, & vos eis ſuper canonica & præbenda quas dicti prior & conventus in veſtra optinebant eccleſia opponentes, ipſos non permitteretis eas pacifice poſſidere; tandem nobis ſuper hoc interponentibus pro concordia partes noſtras, tam vos quam dicti abbas & conventus de ipſius epiſcopi beneplacito, ſuper hoc ordinationi noſtræ vos concorditer ſubmiſiſtis. Nos igitur, tam Conſtantienſis eccleſiæ quam ipſius monaſterii utilitate penſata, ordinavimus & ſtatuimus quod abbas & conventus prædicti eaſdem canonicam & præbendam cum juribus omnibus quæ prior & conventus habuerunt hactenus, & quidam alii religioſi habent ad præſens in Conſtantienſi eccleſia ſupradicta, ibidem perpetuis temporibus habeant ſicut prædicti prior & conventus habuiſſe noſcuntur; eaſdem etiam contulimus & conceſſimus ab eis perpetuis temporibus poſſidendas. Nolumus tamen quod dicti abbas & ſucceſſores ejus electionibus epiſcoporum Conſtantienſium interſint, ſicut nec prior interfuiſſe dicitur ſupradictus, &c. Actum & datum Conſtant. in palatio epiſcopi ſupradicti, VIII idus Auguſti, apoſtolica ſede vacante.

X L I I I.

Ex authentico.

Venditio facta monialibus de Cordeillon.

PHILIPPUS, Dei gratia Francorum rex. Notum facimus univerſis, tam præſentibus quam futuris, 1273.
quod nos religioſis mulieribus abbatiſſæ & conventui *de Cordeillon* ordinis ſancti Benedicti, & earum monaſterio ad firmam perpetuam tradidimus & conceſſimus pro quatuordecim libris, quinque ſolidis, ſeptem denariis & obolo Turon. redditus nobis annuatim perſolvendis, medietate videlicet ad feſtum ſancti Michaëlis, & alia medietate ad Paſcha, 48 acras, tres virgatas & dimidiam terræ vacuæ, in qua fuit olim boſcus, ſitæ apud Linguebram, & 8 acras, & unam virgatam boſci qui vocatur *le Caiſnel*, ſiti juxta boſcum dictarum religioſarum, ſalvo tamen jure in omnibus alieno, &c. Actum Pariſiis anno Domini 1273, menſe Julio.

X L I V.

Ex Sammarthanis, & Neuſtria pia.

Fundatio beatæ Mariæ de Torigneio.

UNiverſis præſentes literas inſpecturis, frater Henricus abbas Ciſtercienſis ſalutem. Noveritis 1307.
nos vidiſſe literas venerabilis & diſcreti viri magiſtri Roberti Fabri archidiaconi Abrincenſis regiſque Francorum clerici, ſigillo ejuſdem archidiaconi ſigillatas ſub hac forma: Univerſis præſentes literas inſpecturis, Robertus Faber archidiaconus Abrincenſis regiſque Francorum clericus, ſalutem. Notum facio quod ego dictus Robertus cupiens terrena in cœleſtia, & tranſitoria in æterna felici commercio commutare, & bona aliqua procurare, quæ forent Deo propitio in domo Dei uberes fructus allatura, ad honorem Dei & B. Mariæ matris ejus, cultus divini augmentum, in manerio meo de Thorigneio, ſito infra metas parochialis eccleſiæ beatæ Mariæ de Thorigneio, quod Fabris nuncupatur, affectans quamdam abbatiam conſtrui & fundari cum eccleſia, & nocturnis officiis, ubi unus abbas & decens conventus ordinis Ciſtercienſis perpetuis temporibus Domino famulentur, pro excellentiſſimorum principum dominorum meorum Philippi Francorum, Ludovici primogeniti ſui, Navarræ Dei gratia regum illuſtrium, claræ memoriæ Joannæ quondam conſortis domini Philippi mei, & progenitorum meorum animarum ſalute, do & concedo abbati & conventui beatæ Mariæ de Alneto ejuſdem ordinis, Bajocenſis diœceſis, manerium prædictum, una cum acclauſo ejuſdem, & bonis aliis quæ ſequuntur; videlicet cum jure patronatus parochialis eccleſiæ B. Mariæ de Thorigneio prædicto, & quinquaginta libras Turon. reddituales quas percipiebam ſingulis annis ſuper decimam duarum gerbarum parochialis eccleſiæ de Eſcremavilla: quod quidem jus patronatus & quinquaginta libras reddituales prædictas ex donatione prædicti regis Francorum procuraveram prædicto manerio applicari ad opera caritatis. Do inſuper & concedo prædictis religioſis de Alneto, quamdam portionem decimæ gerbarum quam acquiſivi in parochia ſancti Martini de Linguebra, & totum feodum quod emi a Johanne de Eſſartis, necnon & quidquid habebam in parochiis ſanctæ Mariæ de Torigneio prædictæ & ſancti Amandi de Torigneio, tam in redditibus & pratis quam rebus univerſis: premiſſa omnia dedi & dimiſi dictis religioſis cum omnibus juribus & redditibus, beneficiis mihi competentibus & competituris in eiſdem quacumque cauſa & actione, nihil juris retinens penitus in eiſdem, ita quod nec ego, nec heredes mei in præmiſſis, vel aliquo præmiſſorum nihil de cetero poterimus reclamare pro fundatione, conſtructione & ſuſtentatione dictæ abbatiæ & conventus ibi collocandorum per dictos abbatem & conventum beatæ Mariæ de Alneto, in qua abbatia pauperes & debiles tranſeuntes

recipientur miſericorditer ſuſcepturi ſecundum dictæ abbatiæ facultates. In quorum omnium & ſingulorum teſtimonium præſenti chartæ ſigillum meum apponere dignum duxi. Actum & datum anno Domini 1307, die Decembris 15. Nos igitur devotionem dicti archidiaconi in Domino commendantes, prædictam donationem quoad nos & noſtrum ordinem ſpectat, volumus & tenore præſentium confirmamus, dum tamen fuerit de diœceſani aſſenſu epiſcopi & etiam voluntate. Actum & datum ſub ſigillo noſtro anno & die quibus ſupra.

X L V.

Ex regeſtis capituli.

Ingreſſus Renati de Prie *epiſcopi in eccleſiam Bajocenſem.*

1499. IN nomine Domini, amen. Cum alias, videlicet ultima menſis Octobris anni Domini milleſimi quadringenteſimi nonageſimi octavi, reverendus in Chriſto pater & dominus dominus Renatus *de Prye,* Dei gratia epiſcopus Bajocenſis, viſis prius & perlectis in capitulo inſignis eccleſiæ cathedralis Bajocenſis quibuſdam literis a venerabili & ſcientifico viro magiſtro Joanne *Maſſelin* utriuſque juris doctore, decano & canonico Rothomagenſi, reverendiſſimi in Chriſto patris & domini domini Georgii de Ambaſia, miſeratione divina tituli S. Sixti ſacroſanctæ Romanæ eccleſiæ preſbyteri cardinalis, Rothomag. archiepiſcopi in ſpiritualibus & temporalibus vicario generali emanatis, quibus cavebatur eumdem dominum vicarium vice & auctoritate metropolitana prædicti reverendiſſimi domini laudaſſe, approbaſſe & confirmaſſe electionem per circumſpectos egregioſque viros decanum & capitulum præfatæ Bajocenſis eccleſiæ, aut ejuſdem capituli majorem & ſaniorem partem, de perſona ipſius reverendi patris domini Renati *de Prye* præfati per viam ſcrutinii, ad eccleſiam & epiſcopatum Bajocenſem, tum & nuper vacantem per deceſſum bonæ memoriæ reverendiſſimi quondam in Chriſto patris domini Caroli de Novo-caſtro, dum viveret, archiepiſcopi Biſuntini dictæque eccleſiæ Bajocenſis epiſcopi, ſeu adminiſtratoris perpetui noviſſimi, celebratam, poſſeſſionem eccleſiæ & epiſcopatus hujuſmodi in perſona ſui procuratoris, reverendi ſcilicet in Chriſto patris & domini domini Caroli de Martigniaco eadem gratia epiſcopi Caſtrenſis, nactus ſive adeptus fuiſſet, prout hæc & alia latius in literis ſive actis deſuper confectis contineri dicuntur; volens nihilominus & affectans idem dominus epiſcopus Bajocenſis modernus, ſuorum prædeceſſorum epiſcoporum inhærendo veſtigiis ad eandem ſuam eccleſiam Bajocenſem in propria ſe transferre, miſſamque in pontificalibus ibidem celebrare, attenta maxime facultate ſibi per ſanctiſſimum in Chriſto patrem & dominum noſtrum D. Alexandrum, divina providentia papam ſextum, modernum conceſſa, ut valeret auctoritate apoſtolica omnibus & ſingulis utriuſque ſexus Chriſti fidelibus vere pœnitentibus & confeſſis, qui prædictæ miſſæ celebrationi ſeu benedictioni quam poſt hujuſmodi miſſæ ſolemnia in præfata eccleſia, vel juxta eam eiſdem Chriſti fidelibus impenderet, intereſſent, omnium peccatorum ſuorum de quibus corde contriti & ore confeſſi forent plenariam remiſſionem & indulgentiam impertiri, non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus apoſtolicis, ac ſuſpenſionibus & revocationibus ſimilium facultatum in favorem anni jubilæi inſtantis per ipſum dominum noſtrum papam iteratis vicibus factis, & aliis in prædictis literis apoſtolicis mentionatis contrariis quibuſcumque, quæ ipſe dominus papa per ſuas literas hujuſmodi pro illa vice duntaxat, voluit non obſtare, deſtinaſſet diem Mercurii feſtivam Annuntiationis B. Mariæ, viceſimam quintam hujus menſis Martii, anni inferius proxime annotati, ad præmiſſa peragenda præfigendo; poſtmodumque ad monaſterium ſive prioratum conventualem ſancti Vigoris Magni prope Bajocas, ex die Martis præcedente ſe contuliſſet, ibidemque receptus, ut moris eſt; pernoctaſſet. Per hoc igitur publicum inſtrumentum cunctis pateat evidenter & fiat manifeſtum, quod adveniente ipſa die Mercurii vigeſima quinta prædicti menſis Martii, ſub anno ejuſdem Domini milleſimo quadringenteſimo nonageſimo nono, more Gallicano computando, indictione tertia, pontificatus ejuſdem ſanctiſſimi in Chriſto patris & domini noſtri D. Alexandri papæ ſexti præfati anno octavo, de mane illius diei hora fere ſeptima miſſa de jejunio in præfata eccleſia Bajocenſi prius celebrata, chorus ſæpe dictæ Bajocenſis eccleſiæ, cum clero & populo civitatis in numero competenti, cruce & aqua benedicta præcedentibus, eccleſiam dicti cœnobii ſeu monaſterii nullo cantu facto, proceſſionaliter adiit, ante cujus quidem cœnobii majus altare fuit idem dominus epiſcopus Bajocenſis modernus capa ſerica ſuper ejus pallium, per venerabilem circumſpectumque virum magiſtrum Guillelmum *de Silly*, prætactæ eccleſiæ Bajocenſis cantorem, qui præſidens & major in dignitate pro tunc dicti capituli habebatur, indutus, & ſuis mitra, alba ſimplici, cirothecis in ambabus, & annulo in dextra manibus cum cambuca ſive baculo paſtorali inſignitus, propoſitione ſeu collatione coram eo, ut moris eſt facta, & exinde ad cathedram lapideam decenter præparatam non longe a prædicto altari conſiſtentem, aſtantibus circumquaque dicti capituli primoribus, aliiſque viris eccleſiaſticis, cum procerum nobiliumque virorum ac populi turba non modica adductus, ubi aliquantulum reſedit. Quibus itaque peractis, chorus & clerus hujuſmodi civitatem jam dictam ordine proceſſionis repetens, memorato domino epiſcopo ſic adornato, quem reverendiſſimi etiam in Chriſto patres & domini domini Stephanus Lexovienſis & Guillelmus Porphirienſis pontifices, ſuis inſigniis redimiti concomitabantur, locum majorem proceſſionis hujuſmodi obtinente, & pedeſtre, ſparſis per viam ſtraminibus, ut moris eſt, incedente, cum campanarum totius civitatis ſolemni pulſatione, civitatem ipſam per portam ſancti prælibatum dominum epiſcopum ante eccleſiam S. Salvatoris, dudum ſancti Stephani conſtituerunt, quam more ſuorum prædeceſſorum corpore ingreſſus, choro ejuſdem Bajocenſis eccleſiæ ad eamdem remeante, in orationem ſe convertit, qua completa, ejuſque ſicut ei placuit manibus ac pedibus ablutis, cum ipſe denuo cappa ſerica, ſtola ſuper humeros cum alba prærpoſitis veſtitus, mitraque, annulo & baculo paſtorali preciosis quidem & magnificis, etiam aliis inſigniis epiſcopalibus redimitus, de hujuſmodi eccleſia progrediens, præfatis dominis Lexovienſi & Porphirienſi pontificibus etiam adornatis, nonnullis etiam prælatis in ſimplicibus ſuis habitibus, cum magnatibus, baronibus & militibus, ut puta Joanne *Bloſſet*, Ægidio *de Carbonnel*, Ludovico *Lebrun*, Joanne *de Tervici*, Jacobo *Danfernet*, Arturo *de Vieville*, Roberto *de Manneville*, Guillelmo *Mannourry*, & aliis pluribus nobilibus viris illum concomitantibus, ad valvas anteriores ſæpe dictæ Bajocenſis eccleſiæ verſus partem occiduam, proceſſione jam in navi ejuſdem eccleſiæ præparata; & luminaribus, ut ſolitum eſt, accenſis, perveniſſet, conſuetum & debitum eccleſiæ juramentum præſtiturus, ingens plebis aditum eccleſiæ quærentis turba repente invaluit, ut nullum præter ejuſdem eccleſiæ chorum intrandi locum præſtaret libertas, ubi & ipſe dominus cantor aſſumptis ſecum duobus aut tribus ex primoribus dicti capituli, aliis de choro aſtantibus, juramentum ab eodem domino epiſcopo Bajocenſi, libro ſanctorum evangeliorum ante eum propoſito & oſtenſo exegit, quod quidem juramentum ſolemniter ac liberaliter fecit ac præſtitit idem D. epiſcopus, ut ſequitur; videlicet quod jura &

libertates prædictæ Bajocenſis eccleſiæ pro poſſe ſuo ſervabit & defendet, cum conſilio & auxilio ſui capituli. Quo juramento ſic præſtito, eodemque domino epiſcopo per alios dominos antiſtites prænominatos in pontificalibus agentes incenſato, illum ante ſacrum venerandumque ejuſdem eccleſiæ altare præcipuum, capſis, reliquiis, aliiſque rebus pretioſis ornatiſſime præparatum, choro reſponſorium *Stirps Jeſſe*, per præfatum dominum cantorem incœptum concinente duxerunt, qui cum orationi aliquandiu genibus flexis juxta oratorium ſive ſcabellum decenter ordinatum intendiſſet, ſurgens dictum altare debita cum reverentia oſculatus eſt, aureo uno videlicet ſcuto ad ſignum ſolis ſtatim per eum ſuper illud oblato. Et exinde accedentes ad magnam cathedram epiſcopalem etiam præparatam & ornatam eundem dominum epiſcopum ſic inſignitum inſtallarunt & inthronizarunt, qui aliquandiu inibi reſidens poſſeſſionem epiſcopatus hujuſmodi, non tamen diſcedendo a poſſeſſione perantea in perſona ſui procuratoris prænominati ſibi aſſignata, immo illam continuando & fortificando, in noſtrûm notariorum publjcorum ſubſcriptorum ac teſtium infraſcriptorum præſentia apprehendit. Et poſt puſillum habita prius conſideratione ſuper modo procedendi in tam celebri actu ſive negotio, juxta quorumdam articulorum in ſcriptis redactorum formam, illorum finem inſequendo & tenorem, ad obviandum damnis, periculis & incommodis, quæ eccleſiæ hujuſmodi tantam populi multitudinem ſuſcipere non valenti, eidemque populo ex preſſura gentium evenire non immerito formidabantur, ductus in novam ejuſdem eccleſiæ turrim ſpatioſam, dimiſſis prius ornamentis pontificalibus ut facilius aſcendere poſſet, cum ad locum decenter ornatum & honorifice ad miſſam celebrandam præparatum perveniſſet, idem dominus epiſcopus reaſſumptis inſigniis epiſcopalibus hujuſmodi, præparatis etiam diaconis, ſubdiaconis, preſbyteris, & aliis officiariis ſive miniſtris altaris, dicto domino cantore ſuis inſigniis & baculo etiam redimito, choro ejuſdem eccleſiæ aut illius maxima parte ibidem præſente, miſſam inibi de ſolemnitate diei hujuſmodi, facta prius proceſſione, dictiſque dominis Lexovienſi & Porphirienſi epiſcopis ſuis inſigniis adornatis, aliis etiam compluribus ſpectabilibus viris aſſiſtentibus, ſolemniter celebravit; ſubſequenter vero poſt hujuſmodi miſſæ celebrationem, depoſita caſula, pulſationeque ſolemni facta, indutus cappa ſerica, mitra, baculo & aliis inſigniis epiſcopalibus ornatus, unam, primam videlicet verſus orientem, alteram vero erga occidentem, paratas prædictæ turris cathedras favente divina clementia aſcendens, benedictionem deque ſuper populo, tam ab intra quam extra civitatem hujuſmodi intereſſenti, cujus numerum ducentena hominum millia ſuperaſſe communis opinio & publica vox conſtanter aſſeverat, benigniter impendit, quam populus ille, immenſas Deo laudes & gratias ſuper tanti muneris ſpecialis largitione exſolvens, cum lætitia mentis & exaltatione cordis humiliter ac devote recepit. His itaque geſtis & pulſatione pro veſperis facta, idem dominus epiſcopus cum clero ante dictæ eccleſiæ ad chorum ejuſdem eccleſiæ reverſus, officium veſpertinum, ibidem pulſantibus organis, ſolemniter peregit, & tandem proceſſione chori ad navim ejuſdem eccleſiæ perventa, illam cum benedictionis epiſcopalis ſolitæ infuſione tanquam eccleſiæ jam dictæ præſul & paſtor non minus potenter quam reverenter explevit. Poſtremo autem depoſitis inſigniis epiſcopalibus, in majori veſtibulo dictæ eccleſiæ domum ſive manerium epiſcopalem Bajocenſem adiit, cujus poſſeſſionem adeptus, aulamque S. Regnoberti communiter nuncupatam ingreſſus, convivium prælatis & nonnullis ex magnatibus ante dictis, necnon ſingulis de choro ejuſdem eccleſiæ qui intereſſe voluerunt ibidem, & quibuſdam aliis diverſorum ſtatuum perſonis, juxta laudabilem conſuetudinem convocatis, in hujuſmodi manerio tenuit & celebravit memoratus dominus epiſcopus, nemine in præmiſſis aut circa ea ſe opponente vel contradicente. De & ſuper quibus præmiſſis omnibus & ſingulis ſupradictis, reverendus prædictus & dominus epiſcopus Bajocenſis modernus, petiit a nobis notariis publicis ſubſcriptis inſtrumentum ſive inſtrumenta publicum aut publica, unum vel plura, ſibi fieri atque tradi. Acta quidem fuerunt hæc ſub anno, indictione, menſe, die, pontificatu & locis prædeſignatis, reſpective præſentibus venerabilibus & diſcretis viris dominis ac magiſtris Joanne *Champion* de Teſſello, & Samſone *Pain* de Longis parochialium eccleſiarum rectoribus ſive curatis, reſpective Joanne Divitis, Joanne *Legier*, Juliano *Collet* preſbyteris, necnon nobilibus etiam viris Hugone *Burcem* & Joanne *Regnauld* ſcutigeris Bajocenſis diœceſis, cum pluribus aliis teſtibus reſpective ad præmiſſa vocatis & rogatis. Et ego Joannes *du Roſel* preſbyter Bajocenſis diœceſis, in decretis baccalaureus, publicus apoſtolica & imperiali auctoritatibus venuſtique capituli inſignis eccleſiæ Bajocenſis conſtitutus notarius, quia hujuſmodi receptioni, juramenti præſtationi, inthronizationi, necnon miſſæ & benedictionis celebrationi, ceteriſque præmiſſis, dum ut ſuperius ſcripta ſunt, dicerentur, agerentur & fierent, una cum magiſtro Joanne *Huë* notario publico ſubſcripto, ac teſtibus prænominatis præſens interfui, & de his omnibus notam ſumpſi, ideo huic publico inſtrumento manu propria ſcripto ſignum meum publicum appoſui conſuetum in fidem & verum teſtimonium præmiſſorum requiſitus & rogatus, approbans quinque verba in decima pagina, ipſa item, anno VIII. Sic ſignatum, J. *du Roſel*. Et ego Johannes *Huë* preſbyter Bajocenſis diœceſis, in legibus baccalaureus, publicus auctoritate apoſtolica curiæque epiſcopalis Bajocenſis juratus notarius, cum prædictæ receptioni, juramenti præſtationi, inthronizationi, præterea miſſæ celebrationi & benedictionis dationi, ceteriſque præmiſſis, dum quæ ante dicta ſuperſcribuntur, agerentur, die Mercurii videlicet præſcripta dicerentur & fierent, una cum venerabili notario & teſtibus præſcriptis interfui, eaque ſic fieri vidi, ſcivi, novi & audivi, idcirco huic publico inſtrumento manu præſcripti notarii fideliter ſcripto ſignum meum ſolitum & conſuetum appoſui, & hujuſmodi inſtrumento ſubſcripſi, & publicam in fidem, robur & teſtimonium præmiſſorum & firmitatem eorumdem requiſitus atque rogatus. Sic ſignatum, Jo. *Huë*. Et collationi inſtrumenti regiſtro capituli inſertæ, ſignatum *du Roſel*.

Collatum regiſtro originali in theſauro chartarum dicti capituli aſſervato & repoſito, per me ſubſcriptum preſbyterum dicti capituli ſecretarium, hac die 26 Novembris 1747. Signé Bourſier Secrétaire, & ſcellé du ſceau du chapitre.

XLVI.

Regi indulget ſummus pontifex, ut decedenti Auguſtino cardinali epiſcopo alium ſubroget. *Ex Sammarth.*

CLEMENS papa VII, cariſſimo in Chriſto filio noſtro Franciſco Francorum regi chriſtianiſſimo, ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Cum nuper eccleſia Bajocenſi per obitum bonæ memoriæ Petri epiſcopi Bajocenſis extra Romanam curiam defuncti, paſtoris ſolatio deſtituta, tu vigore concordatorum inter majeſtatem tuam & ſedem apoſtolicam initorum, dilectum filium noſtrum Auguſtinum ſancti Hadriani diaconum cardinalem ad eccleſiam ipſam, ut præfertur, vacantem, per tuas literas nominaveris, noſque ad nominationem hujuſmodi eumdem Auguſtinum cardinalem, quoad viveret, adminiſtratorem dictæ eccleſiæ, ut præfertur, vacantis, in ſpiritualibus & temporalibus de venerabilium fratrum noſtrorum 1531.

conſilio, apoſtolica auctoritate per alias noſtras literas conſtituerimus & deputaverimus, curam & adminiſtrationem ipſius eccleſiæ, ſibi in eiſdem ſpiritualibus & temporalibus plenarie committendo, prout in eiſdem literis plenius continetur: nos ne ſi forſan ipſum Auguſtinum cardinalem extra regnum Franciæ & loca tuo temporali dominio ſubjecta, & apud ſedem eandem decedere contingat, quominus ad ipſam eccleſiam aliam perſonam tibi gratam libere nominare poſſis, impediri valeas, opportune providere volentes, motu proprio & ex certa ſcientia, majeſtati tuæ ut ad eccleſiam ipſam, cum adminiſtratione ipſa per deceſſum ipſius Auguſtini cardinalis extra regnum, & loca tua prædicta, & apud ſedem hujuſmodi ceſſante vacare contigerit, aliam perſonam idoneam nobis, aut Romano pontifici pro tempore exiſtenti, & dictæ ſedi alium juxta concordata prædicta nominare A libere & licite valeas, perinde ac ſi idem Auguſtinus in regno aut dominiis prædictis deceſſiſſet, auctoritate apoſtolica tenore præſentium indulgemus; plenamque & liberam facultatem concedimus, proviſiones & quaſvis diſpoſitiones de dicta eccleſia, ut præfertur, vacante, abſque nominatione tua quomodolibet factas, nullas & invalidas exiſtere, nulliuſque roboris vel momenti eſſe decernentes, non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus apoſtolicis, necnon concordatis prædictis, quibus omnibus, illorum tenores præſentibus pro ſufficienter expreſſis habentes, illis aliis in ſuo robore permanſuris, hac vice duntaxat ſpecialiter & expreſſe derogamus, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Datum Romæ apud ſanctum Petrum, ſub annulo Piſcatoris, die 13 Octobr. 1531, pontificatus noſtri anno VIII.

INSTRUMENTA ECCLESIÆ ABRINCENSIS.

I.

B

Ex chartulario.

Præceptum Lotharii regis pro monachis Montis ſancti Michaëlis.

965. IN nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis, Lotharius, gratia Dei, rex. Si ea quæ prædeceſſores noſtri divina dignatione illuminati & piis ammonitionibus ſervorum Dei inſtigati, pro utilitatibus eccleſiarum & ſervorum Dei neceſſitatibus ſupplendis ſtatuere decreverunt, noſtris confirmamus edictis, regiam exercemus conſuetudinem; & hoc nobis ad præſentem vitam felicius peragendam, & ad futuram expoſcendam profuturum procul dubio confidimus. Idcirco notum ſit omnibus fidelibus noſtris, præſentibus ſcilicet atque futuris, C quemdam eſſe locum ſancti Michaëlis dictum, ſitum in maris pelago, quem modernis diebus amore ductus Regis æterni Richardus Nortmannorum marchiſus, cum auctoritate domni Johannis ſanctæ Romanæ ſedis papæ, reſtauravit in melius, inibi aggregantes monachorum cœtum divinarum legum ſanctionibus jugiter inhærentium, pro cujus perpetuo roboramine atque ſtabilitate, domni præfati papæ, necnon & memorati marchiſi, atque Hugonis ſanctæ Rotomagenſis eccleſiæ archiepiſcopi, ad cujus diœceſim pertinet jam dictus locus, noſtras devenit ad aures petitio, idipſum noſtro perpetuo manendum roborare fulcimine; quorum rato noſtra excellentia hilaris reddita, ac eorum voluntati aurem accommodantes, veluti poſtulaverunt D fieri adjudicavimus. Unde regali auctoritate & indulgentia per hoc præceptum noſtræ confirmationis, ſtabili jure eumdem in eodem quo nunc pollet ordine, videlicet monachili permanere concedimus omni tempore ævi; præcipientes regia poteſtate, ut nemo ſucceſſorum noſtrorum regum, neque quiſlibet ejuſdem regni marchiſus, neque qui in ſancta Rotomagenſi eccleſia præſul per ſubvenientia tempora ſucceſſerit, quod noſtro roboratum inviolabili decreto infringere audeat; quatinus inibi Domino ſervientes ac divini ſervitii cultores libere Deo ſerviant, & pro nobis ac totius regni nobis a Deo collati conſervatione exorare queant. Et hoc præceptum, quod ob amorem omnipotentis Dei & remedium E animæ noſtræ roboravimus, ut firmiorem obtineat vigorem, manus noſtræ conſcriptione ſubterfirmavimus, & de annulo noſtro ſigillari juſſimus. Signum domni glorioſiſſimi Lotharii regis. Getzo cancellarius ad vicem domni Odalrici recognovit & ſcripſit. Datum VII idus Februarii, regnante domno Lothario anno XII, indictione VIIII. Actum Lauduni feliciter.

II.

Ex Neuſtria pia, pag. 383.

Johannes XIII papa probat inſtitutos monachos apud ſanctum Michaëlem de Monte-Tumba.

NOverit cunctorum notitia fidelium, quod ego Johannes, Conditoris clementia, ſanctæ ſedis Romanæ indignus papa, glorioſi Francorum regis Lotharii, necnon & ſanctæ Rotomagenſis eccleſiæ archipræſulis Hugonis, Richardique Normannorum marchiſi ſubmiſſo pulſatus rogatu pro Monte ſancti Michaëlis, videlicet in maris pelago ſito, quem ipſi acti amore ſuperni regis in melius reformaverant, monachorum ibi aggregantes normam, præceptoque regali firmaverant, quod & ipſe facere non differrem, humiliter rogaverunt. Quorum aſſentiens benigne petitioni, adſtruo & corroboro: quo fine tenus, in eo quo nunc poſſet permaneat monachali ordine, ipſique monachi de ſuis ſibi eligant paſtorem. Si quis autem fuerit molitus contraire, &c.

III.

Monaſterium S. Victurii in ſuburbio Cenomannicæ urbis, datur monachis S. Michaëlis de Monte.

IN nomine Domini, ego Reginaldus miles, cum matre mea nomine Herſinde, notum eſſe volumus *Circa 1039.* omnibus ſanctæ Dei matris eccleſiæ fidelibus, quoniam pater meus Drogo, cum viveret, monaſterio S. Michaëlis Archangeli deſtinavit dare S. Victurii monaſterium, quod eſt ſitum in ſuburbio Cenomannicæ urbis, ad ſupplementum victus ſervorum Dei ibi degentium; quod quia præveniente morte complere non potuit, ego Reginaldus meaque mater prænominata, pro remedio animæ ejus & noſtrarum animarum ſalute, ſicut ipſe pater meus diſpoſuit, præſente venerabili abbate ipſius loci Suppone, ſancto Michaëli Archangelo prædictum ſancti Victurii monaſterium & res hic ſubtus notatas concedimus, videlicet burgum, quem in dominio noſtro ab omni conſuetudine liberum & quietum tenemus, omni quidem hebdomada, & quidquid habemus cis Sartam flumen, ſive in terris, cenſivis, ſive in illis quæ in feodo tenentur, nichil nobis retinentes, cum vicaria & cum aliis omnibus conſuetudinibus præfatis terris pertinentibus, & furnum noſtrum proprium, quem tali jure poſſidemus, ut nemo ſuper illum in parochia illius loci alterum poſſit facere præter unum, qui ex eodem fedo eſt; huic autem furno noſtro pertinet tota coctio iſtius totius fedi noſtri, & decimas panis & vini, & omnium rerum quæ pertinent ad

ipſum locum, & octo arpennos vinearum in Monte A Balgeio, & cenſum quem de jure ſancti Gervaſii in beneficio tenemus, & ad manſum novum terram ad duas carrucas, & pratos qui ſunt ad rivum Aldoniæ, & in Sarta fluvio excluſam de Marciaco, & totam terram de villa quæ dicitur Frauxinus, ſicut Sarta eam claudit uſque ad rivulum, qui Ruillius ab incolis appellatur, & abhinc uſque ad viam quæ Lugdunum vocatur. Concedimus quoque terram & vineas quas Durandus clericus noſter in Monte-Rotundo tenet de nobis, ex ejus conſenſu. Hæc omnia præfata eccleſiæ ſancti Archangeli Michaëlis de periculo maris ſic in eleemoſynam damus, ut habeant & abſque calumnia in perpetuo poſſideant, & ut in prædicto monaſterio ſancti Victurii monachi habitent & maneant, qui mente devota Deo omnium creatori per- B vigiles deſerviant. Ut autem hæc donationis noſtræ charta in perpetuum firma & ſtabilis permaneat, manibus noſtris eam ſubterfirmavimus, & fidelibus noſtris firmandam tradidimus. Signum Reginaldi qui hanc donationem fecit ✠. Signum Herſendis matris ejus ✠. Signum Grodulfi, qui eſt teſtis ✠. Signum Goſberti ✠. Signum Goſcelini ✠. Signum Goffredi ✠. Signum Arnaldi ✠. Signum Durandi clerici ✠. Actum monaſterio S. Mich. Archangeli publice, regnante Henrico rege Francorum anno XIII, Aviſgaudo pontifice eccleſiæ B. Juliani Cenoman. præſidente, qui hoc eleemoſynæ donum ſalutiferæ crucis munimine ſubſignavit. Signum Aveſgaudi epiſcopi ✠. Signum Huberti clerici ✠. Signum Raginaldi capellani ✠. Signum Hugonis Grecci ✠. C

I V.

Ex Sammarthanis.

De eccleſia de Vezins *data monachis S. Petri de Cultura.*

1082. COmmendare volumus memoriæ poſterorum, quod Wauterius & Radulphus Daſtinus deprecatione domni abbatis Joheli fratris eorum, Deo & ſancto Petro Culturæ dederunt eccleſiam *de Vezins* & omnia ad eam pertinentia, ſcilicet decimam, ſepulturam, & ſex acras terræ & offerendas altaris, & quod preſbyter de eis, hoc eſt de abbate & monachis teneat ſuam partem eccleſiæ ſicut a ſupradictis duobus fratribus Wauterio & Radulpho Daſtino. Dederunt etiam decimam totius ſuæ pecuniæ quæ D decimatur, ovium, vaccarum, equarum, tam illarum equarum quas apud *Vezins* habent, quam ceterarum ubicumque habent in Normannia, vel in alia terra. Facta eſt autem hæc donatio apud Traceium ſub idoneis teſtibus, Willelmo de Traceio, Giſleberto nepote ejus, Burchardo præpoſito, Rainaldo infante filio Rannulphi Avenelli, Hugone filio Herberii de Boſceio, Hugone *de Tanur,* Herberto de Mileio, Hagano de Villereio, Erenceſio: de famulis abbatis Willelmo Triſcanno, Willelmo de Beliſmo: affuit etiam Anfridus armiger Daſtini, Ranulphus armiger Gauterii. Poſt tertium vero diem quo hæc facta ſunt, annuit Willelmus *de Biarz* in capella caſtri, oſcam unam terram quæ eſt juxta viridarium ad faciendam vineam ſub his teſtibus, Normanno filio Garnerii, Joſbelino, E Hugone capellano. Annuit etiam idem Willelmus eodem die, & eodem in loco donum *de Vezins*, aſtantibus tribus præfatis teſtibus, & aliis multis. Hanc etiam donationem a ſupradictis militibus factam Michaël epiſcopus Abrincenſis, de aſſenſu Giſleberti archidiaconi ſui Abrincis in eccleſia beati Andreæ anno ab Incarnatione Domini 1082 approbavit, & auctoritate ſua confirmavit. Cum autem longo tempore poſtea heredes ſupradictorum militum adverſus continuam & diuturnam monachorum de Cultura poſſeſſionem ſuper eccleſia *de Vezins* reclamaſſent, ſcilicet Willelmus *d'Aſtin*, & Jacobus & Gervaſius fratres ejus, & Willelmus de Flaſcheio, qui nomine uxoris ſuæ *Haoys* jus in eccleſia præſcripta clamabat, & multas monachis & Roberto capellano eorum moleſtias & injurias irrogaſſent; tandem in præſentia Richardi epiſcopi Abrincenſis amicabilis inter eos compoſitio interceſſit in hunc modum. Willelmus *d'Aſtin* & fratres ejus prædicti, jus quod in eccleſia & in ejus pertinentiis clamabant, ex integro dimiſerunt, & in manu epiſcopi Abrincenſis & monachorum de Cultura pro ſe & heredibus ſuis in perpetuum refutaverunt, fide corporaliter præſtita, quod nihil penitus in eccleſia, vel ejus pertinentiis de cetero clamarent; hoc etiam fecerunt Willelmus de Flaſcheio & uxor ejus *Haoys,* & acceptis pro hujuſmodi pace ab abbate & monachis ſexaginta ſolidis Cenomannenſis monetæ, in manu epiſcopi, fide corporaliter interveniente, ſe pacem hanc perpetuo ſervaturos firmaverunt. Ceterum Jacobo *d'Aſtin* fratri, & Willelmo *d'Aſtin*, abbas & monachi de Cultura conceſſerunt prædicti monachi in eleemoſynam quinque ſolidos Cenomannenſis monetæ, reddendos eis annuatim per manum prioris *de Biarz*, quouſque in aliquo beneficio eccleſiaſtico ei providerent. Actum anno Dominicæ Incarnationis 1174 publice, Abrincenſi epiſcopo præſente, & compoſitionem ſupradictam auctoritate ſua confirmante. Teſtibus Giſberto archidiacono & Rogero cantore, Willelmo theſaurario, & magiſtro Erneiſo, & Willelmo Teſtardo, & magiſtro Ricardo, & Hugone Troiſno, & Willelmo de Olivo: ex parte vero abbatis, Willelmo de Campo-forti priore *de Byarz*, & Guiardo ſecretario, & Gervaſio de Roſeyo, & Roberto ſacerdote ejuſdem eccleſiæ, & Willelmo ſacerdote, & Roberto *de Byarz*, & Gautero de Chalandreio, & Radulpho de Fonteneio: & ex parte militum, Garino, Gaſtino & Godefrido, Palmerio, & Roberto Macrachro, & Willelmo de Verdamo Craſſo, & Willelmo Normando: & de parochianis ejuſdem villæ, Auberto Telario, & Ranulpho Avena, & Gautero Longo, & Gaudefrido de Jardino.

V.

Charta Fulconis comitis Andegavenſis, po monaſterio ſancti Michaëlis de Periculo maris. Ex [illegible]

NOtum ſit cunctis preſentibus atque futuris, quod domnus abbas Rogerius de Monte S. Michaëlis Mathiaſque prior in urbe Andegavi, coram comite Fulcone ipſiuſque loci pontifice Raginaldo, & Gaufrido de Meduana, & Marbodio, multiſque proceribus illius provincie preſentibus, anno ab Incarnatione Domini M. XC, prima die Adventus Dominici diſſeruerunt, ut terre & vinee quecumque monachi Montis ſancti Michaëlis in pago Andegavenſi ſeu Turonenſi poſſident, in anno non capiantur pro forisfacto, quod in Normannica tellure vel etiam altera terra factum ſit. Ut autem hec charta firma permaneat, ipſe comes vivifice crucis ſignum manu propria ſubter impreſſit, & de abbate, ut res firmior eſſet triginta libr. denar. habuit, filiuſque ſuus conceſſit & ſignum fecit, cum quibuſdam aliis & epiſcopo ipſius civitatis, qui ſub anathemate gravi interdixit ne hoc ſcriptum aliquis preterire audeat. ✠ Signum Fulconis comitis. ✠ Sig. filii ejus Gaufridi. ✠ Sign. Raginaldi epiſcopi. ✠ Signum Marbodii magiſtri ſcholarum. ✠ Signum Gaufridi de Meduana. 1090.

V I.

Fundatio ſanctiſſimæ Trinitatis in Novo-burgo. Ex Spicil. tom. XIII pag. 293

ANno ab Incarnatione Domini milleſimo centeſimo quinto, ego Guillelmus comes Moretonii filius Roberti, qui fuit frater Guillelmi regis Anglorum, conſtruxi abbatiam ſanctimonialium in honore 1105.

S. Trinitatis in Novo-burgo Moreton. adjuvante fratre Vitali, tunc temporis abbate Savigniaci exiſtente; cui abbati de poſſeſſionibus meis dedi miniſtratum, videlicet pro anima mea & animabus dominorum meorum regum Anglorum & principum Normannorum, & omnium amicorum meorum, tam vivorum quam defunctorum, & omnium fidelium chriſtianorum, in puram & perpetuam eleemoſynam omnino liberam & quietam, & ab omni exactione ſeculari penitus abſolutam; In primis totum dominicum & dominium meum, & quidquid habebam inter Canciam * & Canciolam, & in telonio, in molendinis & in firmis & in feria, & eccleſiam ſancti Hilarii cum omnibus eccleſiaſticis eidem eccleſiæ pertinentibus, quam habebat S. Ebrulfus. Et pro excambio ſancti Hilarii, ego comes dedi S. Ebrulfo eccleſiam de Mrauda, *al.* Jurauda *vel* Inrauda, cum feodo presbyteri, ſicut de me tenebat, & totam feriam *de Juvigney.* Et pro quatuor maſuris, quas habebat ſanctus Ebrulfus in Novo-burgo, ego comes excambiavi Roberto matriculario; & pro tribus maſuris, quas Robertus filius Giraldi habebat in Novo-burgo, in excambio habet Rainaldum Fulvum. Harnulfus vicecomes dedit duas maſuras pro anima ſua. Milo camerarius duas, unam dedit & alteram excambiavit. Guido de Laudeni dedit tres. Robertus Pincerna tres, & unam ſanctus Ebrulfus in communi, quam dederunt canonici. Rogerus filius Theoderici unam, & terram Engenulfi, quam tenuit in Novo-burgo. Et Robertus filius Giraldi vineam quam ibi habebat, & quidquid per partes : : : : : quæ quicumque ibi habebat, quidquam totum datum eſt eccleſiæ ſanctæ Trinitatis.

* Canſe & Canſon.

In Anglia vero dedi ego comes Guillelmus decem libratas terræ in *Chevenih,* & in Conſtantino in parochia de Appevilla, in Balteſio dominicum meum quod habebam aqud *Mudelunde,* cum medietate mareſcorum, & unam piſcinariam anguillarum, & : : : : terram trium carrucarum, & terram *Tirpet,* & apud Temchebraïnum unam medietariam, & in foreſta boſcum ad ignem & ad ædificia eccleſiæ & omnium domorum ſuarum, & paſnagium in foreſta, & herbam, & fulgeriam, & juncos ad falcandum, & omnia neceſſaria ſua, ſicut ego comes habeo, eccleſiæ hominibus mortuum boſcum ad neceſſaria, & quitanciam in omni terra mea. Hugo de Pontivis dedit in Surda-valle feodum de Suſpenſis, totum concedente me comite Richardo de Eſtra, totam terram quam habuit mater ſua in Surda-valle. Adam de Malaherba dedit ſeptem maſuras ſuper pontem de Egrania. Robertus filius Oberni in Rufa-vetula ſexaginta acras terræ, & in monte Fauciello decem acras. Lodefridus de Sageio ſuam medietatem de Bello-monte.

Et ita ego Guillermus comes antedictus, fundator abbatiæ memoratæ dedi & conceſſi donationes baronum meorum & aliorum hominum meorum, factas abbatiæ & monialibus ibidem Deo ſervientibus, quidquid habebam in dominio & in dominico in Burgonovo, & omnibus aliis locis in charta contentis, quod nihil mihi & heredibus meis omnino retinui, præter denarium in die feriæ meæ, & panagium foreſtæ meæ de hominibus eccleſiæ, & retributionem divinam, cum omnibus pertinentiis ſuis, in terris, in eccleſiis, in decimis, in boſco & plano, in pratis & paſcuis, in viis & ſemitis, in aquis, in molendinis, in vivariis & piſcariis, & in omnibus aliis locis & aliis rebus ad illas pertinentibus, tam ex donatione mea quam aliorum donatorum, in puram & perpetuam eleemoſynam penitus liberam & quietam bene & in pace, libere & quiete, plenarie, & integre & honorifice, cum omnibus libertatibus, & liberis & conſuetudinibus ſuis. Et volo & concedo monialibus antedictis, quod poſſent ædificare, conſtruere domos, furnos, ſtagna, molendina ad aquam & ad ventum, & omnia alia ædificia ad habitandum & ad utilitatem abbatiæ neceſſaria, in omnibus locis a me comite & ab aliis hominibus meis datis & conceſſis in epiſcopatu Ebroicenſi, Conſtantienſi, Bajocenſi, bona eccleſiæ augmentando: & prohibeo ne eis, vel hominibus ſuis, vel rebus ſuis injuria vel contumelia fiat, vel fieri permittatur, quæ ipſæ & omnia ſunt in manu & cuſtodia & protectione mea.

VII.

Fundatio Savignei.

Ex chartis domeſticis.

1112.

IN nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, amen. Ego Radulfus Filgerienſis providens & in Deo conſulens animæ meæ, & uxoris meæ Aviciæ, & filiorum meorum & filiarum, ſcilicet Willelmi defuncti, & Radulfi, & Mainonis Frangali, & Henrici, & Roberti, & patris & matris meæ, & etiam omnium baronum meorum, &c. anno ab Incarnatione Domini M. CXII, indictione V, epacta XX, ævi metas quotidie videns ad occaſum ruere, pompas omnes labentis hujus ſeculi, & flores roſeaſque vernantium regum, imperatorum, ducum & omnium locupletum coronas ac palmas marceſſere, &c. reddo, dono & concedo, ego & filii mei prædicti, & uxor mea Avicia, Deo omnipotenti, ex jure meæ propriæ hereditatis, totam foreſtam meam de Savigneio . . . . ita ſolutam & ab omni calumnia omnium mortalium, tam epiſcoporum quam clericorum, necnon & laïcorum omnium quietam & liberam, ſicut oblationem Deo in odorem ſuavitatis.... Hoc itaque notificamus univerſis eccleſiæ catholicæ cultoribus, tam ex equeſtri genere nobilibus quam ex agreſti origine Dei fidem cultoribus, ad abbatiam inibi, Deo adjuvante, exſtruendam, & fratre Vitali Dei adjuvamine adminiculante, tam pro ſua quam pro noſtra omniumque ſalute. Concedimus itaque quod rex noſter Henricus & Normannorum dux, & regina ejus uxor Mathildis, & pater & mater ejus, & filius ejus, & noſter epiſcopus Turgiſius, & omnis chriſtianus circumquaque nos populus, & ubique omnis ordo chriſtianæ plebis toto orbe terrarum diffuſus ejuſdem gloriæ ac meriti participes efficiantur, quam gloriam & quod meritum inde a Deo ſperamus, optamus & mercamur, & quicumque hanc eccleſiam ſanctam abbatialem ædificaverint, & exſtruxerint & emendaverint, quam in honore ſanctæ & individuæ Trinitatis intitulamus, ante tribunal Domini noſtri Jeſu Chriſti, cui eſt gloria & imperium cum Patre & Spiritu ſancto, laus ſine fine per omnia ſecula ſeculorum, amen.

Alia exſtat fundationis charta Anecdotorum Martenii, tom. 1, col. 332.

VIII.

Confirmatio Turgiſii Abrincenſis epiſcopi.

EGO vero Turgiſius epiſcoporum Abrincenſium minimus & ultimus, ſalutes & epiſcopales benedictiones omnibus hujus ſanctæ eccleſiæ individuæ Trinitatis tutoribus. Quicumque hanc abbatiam infringere, minuere, & ejus beneficia rapere & deſtruere attentaverint, excommunicatione perpetua feriantur, donec ad emendationis & redditionis veritatem redierint. Hanc etenim donationem confirmandam, teſtificandam, auctoriſandam adſunt veridici Hamelinus Meduanenſis, Robertus de Cateria, &c. & plures alii Filgerienſes. De Valle Moritonii Robertus filius Geroldi, Robertus de Appenticio, Ranulphus de Vireio, Mangiſius de Savigneio, &c. Ex parte fratris Vitalis ſunt teſtes dicti heremitæ, Hubertus presbyter . . . . . . Oſbertus frater Vitalis, frater Radulphus, frater Lambertus, & alter frater Lambertus de Poceio, frater Mainardus, frater Vivianus, & plures alii, &c.

IX.

Præceptum Henrici I regis Angliæ, de re eadem.

1112. EGO Henricus, Dei gratia rex Anglorum & dux Normannorum. Univerſorum conſummationem & finem attendens, & in futurum ſaluti meæ providens ſimul & conſulens, quod propriis meritis non poſſum, a pauperibus ſpiritu regnum cœlorum, quod ipſorum eſt, emendum eſſe putavi : eos enim in illa cœleſti patria ſemper advocatos habere deſiderans, utpote cujus ſunt & concives ſimul & præſules, ad eoſdem tanquam ad ſanctæ munitionis aſylum confugio, ut eorum ſaltem merear opitulatione ſalvari, qui de meis meritis niſi mortem & damnationem invenio. Donationem igitur quam Radulſus Filgerienſis, cum uxore ſua Avicia & filiis ſuis Mainone Franſgalone, Henrico & Roberto, domno Vitali heremitæ in poſſeſſionem & cœnobiale domicilium monachorum dedit, ego quoque munificentia regali concedo, foreſtam videlicet . . . . Quam nimirum donationem ob incolumitatem regni mei & ſalutem animæ meæ, necnon & pro uxore mea Mathilde ſimul & prole, pro animabus etiam patris mei Willelmi magni regis Anglorum, & matris meæ Mathildis reginæ, &c. ita ab omni, tam clericorum quam laïcorum infeſtatione abſolvo, ut contra hoc meæ conceſſionis decretum nemo ſit . . . . Porro donationis hujus ex parte mea teſtes ſunt Baldricus Dolenſis archiepiſcopus, Turgiſius Abrincenſis epiſcopus, Ranulfus cancellarius, Guillelmus comes de Warenna, Ricardus comes de Ceſtria, Johannes Bajocenſis, Grimaldus medicus, Guillelmus de Albigneio, Thomas de S. Johanne, Rogerius filius Ricardi, Unfridus *de Bohun*, Ingelrannus de Aberrone, Goiffridus de Magnavilla, Hamo dapifer, Robertus de Curceio, Guillelmus *de Pirou*, Jordanus de Saio, Halcolfus de S. Jacobo, Gofridus de Diva. Ex parte Radulfi Filgerienſis, *Maino-Franſwals* filius ejus, Henricus & Robertus ſimiliter filii ejus, Hamelinus Meduanenſis, &c. De Valle Moritonii Robertus filius Giroldi . . . . . Richardus de Tuſcheto, Robertus de Apentitio, &c. Data & confirmata Abrincis anno ab Incarnatione Domini 1112, indict. v, epacta XX, VI nonas Martii, anno regni mei XIII, anno vero pontificatus Paſchalis II, XIII, pontificatus Gaufridi Rotomagenſis archiepiſcopi anno III, Turgiſi quoque Abrincenſis epiſcopi anno præſulatus XVIII. Ego Henricus rex Anglorum in hujus confirmationem præcepti mei mea manu ſubſcribo, & præſentem paginam imagine mea conſigno. Signum Henrici regis Anglorum. Signum Radulfi cancellarii. Signum Willelmi comitis de Warenna, &c.

X.

Moritonienſis eleemoſyna Vitali abbati Savinienſi reſtituitur.

1118. EGO Henricus, Dei gratia rex Anglorum & dux Normannorum, cum archiepiſcopis Radulfo Cantuarienſi & Gaufrido Rotomagenſi, & epiſcopis Ricardo Bajocenſi, Turgiſo Abrincatenſi, Rogerio Conſtantienſi, Will. Exonienſi, Ildeberto Cenomannenſi, cum abbatibus etiam & aliis religioſis viris compluribus, qui nobiſcum huic definitioni præſentes interfuerunt conſulentes, & præſentium memoriæ & futurorum ſcientiæ, omnibus catholicæ pacis & unitatis cultoribus noſtrarum beneficio literarum manifeſtare decrevimus, qualiter . . . . inter Eudonem Cadumenſium fratrum abbatem, & Vitalem Savinienſis monaſterii fundatorem, ſuper Moritonienſi eleemoſyna, quam eidem fratri Vitali ad honorem ſanctæ Trinitatis pro amore Dei Willelmus comes contulerat, pacta ſit & celebrata concordia.

A Oportet ergo primum ſciri quoniam idem frater Vitalis antequam Savinienſem domum inciperet, eleemoſynam prætaxatam concedentibus nobis ſine conceſſione epiſcopi Abrincatenſis, atque ſuorum & ejuſdem loci fratrum, abbati Cadumenſi poſſidendam & ædificandam donavit. Poſtmodum autem annis fluentibus, in prædicto loco qui Savigneium appellatur, monaſterium inchoavit, & ibidem fratres ſub beati Benedicti regula congregavit, quorum profecto cum minus ſufficeret neceſſitatibus obviare, habito ſæpe cum eiſdem conſilio, noſtram manſuetudinem expetivit, ut in uſum ipſius fratrum prænominatam eleemoſynam noſtra liceret auctoritate repetere : cujus ſane petitionis cum in aures eccleſiæ perferretur conſilium, placuit omnibus, & factum eſt ut B Cadumenſium monachorum conceſſione, & Eudonis abbatis donatione, & noſtra advocatione, præfatam eleemoſynam quam per caritatem eis conceſſerat, per eandem ubique caritatem liberam & quietam & in perpetuum Savignienſi monaſterio poſſidendam reciperet, decedente papa Paſchali II, ſuccedente vero in eundem pontificatum II Gelaſio, quam nimirum determinationem ne quis in poſterum audeat permutare, præſenti pagina prohibemus. Quam procul dubio, ut de cetero rata permaneat & auctoritatis noſtræ præferat munimentum, noſtro nobis placuit confirmare ſimul & roborare ſigillo. Teſtes etiam ex utraque parte ſubſcribi præcipimus, Stephanum Moritonienſem comitem, Ricardum comitem, Robertum filium regis, Hamelinum Meduanenſem. Hæc C definitio fuit diffinita & hæc charta ſigillata ante me apud Argenteium, teſte epiſcopo Luxovienſi Johanne & Eudone Cadumenſium monachorum abbate . . . . . & comite de Pertico-Rotroco.

XI.

Turgiſus epiſcopus Majori-monaſterio confirmat quidquid habebant in ejus diœceſi.

Ex chartul. Majoris-monaſterii.

CUM tota monaſticæ ſanctionis devotio, & omnis religioſæ profeſſionis converſatio pontificalibus 1120.
ſemper ſit ſtudiis adjuvanda, cura ſollicitudinis eſt adhibenda, ut ea quæ, Deo inſpirante, a fidelibus viris pro ſalute animæ religioſis monaſteriis pro ſuſtentatione ſervorum Dei collata ſunt, nulla deinD ceps illicitæ uſurpationis moleſtia turbentur, nulla improbitate violentur. Ego igitur Turgiſus, Dei gratia Abrincenſium pontifex licet immeritus, hujus rei gratia incitatus, & catholicæ religionis amore ſuccenſus, Deo & eccleſiæ B. Martini Majoris-monaſterii & fratribus ibidem Deo ſervientibus, cuncta quæ in noſtro epiſcopatu obtinent concedo, & literis noſtris auctoritate ſigilli noſtri roboratis perpetuo jure poſſidenda confirmo; eccleſiam videlicet S. Mariæ de Moritonio, eccleſiam S. Mariæ de Rumaniaco, eccleſiam S. Petri *de Bions*, eccleſiam S. Brictii de Landellis, & univerſa quæ prædicti monachi poſſident prænominatis eccleſiis pertinentia. Hujus conceſſionis & auctoramenti exiſtunt teſtes Robertus archidiaconus, Fulgerius archidiaconus, Rogerius de Linguentria capellanus epiſcopi; E item Herveus theſaurarius ſancti Andreæ, Alexander magiſter ſcholarum. Acta ſunt hæc anno ab Incarnatione Domini milleſimo centeſimo vigeſimo, epacta nulla, indictione XIIII, domino noſtro papa Kalixto ſacroſanctæ Romanæ eccleſiæ præſidente, Ludovico regni Francorum gubernacula tenente, Henrico rege Anglorum & duce Normannorum regnante.

XII.

Fundatio abbatiæ de Lucerna.

EGO Haſculfus de Suligneio cunctis eccleſiæ fide- 1143.
libus, tam præſentibus quam futuris, notum fieri & ratum haberi volo, quod omnipotentis Dei inſpiratione

inſpiratione & Hugonis Rotomagenſis archiepiſcopi, & Ricardi fratris mei Abrincenſis epiſcopi conſilio & aſſenſu, in loco qui ab antiquis Curba-foſſa appellabatur, conſtitui regulares canonicos in Dei ſervitio perſeverantes, pro ſalute animæ meæ & uxoris meæ Deniſiæ, & patris mei Othoëri, matriſque meæ Leſcelinæ, & fratris mei Radulfi, anno ab Incarnat. Domini M. CXLIII. Dedi itaque eiſdem canonicis in perpetuam eleemoſynam quidquid in villa quæ Lucerna dicitur poſſidebam, excepto nemore. Molendinum ſcilicet cum molta, & totam terram cum exitibus, & duas garbas decimæ, & partem nemoris in dominio; & in reliquo decimam ſive in paſturis ſive in venditione lignorum. In Gripone decimam de omnibus redditibus ad dominum caſtri pertinentibus, & unum * burgenſem. In Suligneio vineam *de Toi*, & dominium meum circa vineam & maſuram Ragnulfi de Montibus. In Marceio maſuram Oſberni dapiferi, & unam acram terræ ad vineam. Ut autem hæc omnia prædicti canonici habeant & teneant libere & quiete quantum ad me pertinet conceſſi, & ſigilli mei impreſſione ſignavi, ſubſcriptis præſentibus Hugone decano, Willelmo archidiacono, Godefrido archidiacono, Roberto preſbytero de Rochella, Pagano preſbytero de Lucerna, Philippo de Sancto Petro, Philippo de Muſca, Roberto *Hoiron*, Ricardo *de Leiſſans*, & multis aliis.

* *infra*, duos burgenſes.

X I I I.

Lucerna confirmatur ab Henrico II Angliæ rege.

HENRICUS rex Anglorum, dux Normanniæ & Aquitaniæ, comes Andegavenſis, archiepiſcopo Rothomagenſi, epiſcopis, abbatibus, comitibus, juſticiariis, baronibus, vicecomitibus, miniſtris & omnibus fidelibus totius Normanniæ ſalutem. Sciatis me conceſſiſſe & confirmaſſe in perpetuam eleemoſynam Deo & eccleſiæ ſanctæ Trinitatis de Lucerna, & regularibus canonicis ibidem Deo ſervientibus, quidquid eis rationabiliter datum eſt, ſcilicet ex dono Haſculfi de Sulligneio qui præfatam eccleſiam fundavit, quidquid in villa de Lucerna dictus poſſidebat, molendinum ſcilicet cum molta, & totam terram cum hominibus, & duas garbas decimæ, & partem nemoris in dominio, & in reliquo decimam, ſive in paſcuis, ſive in venditione lignorum; & in Gripone decimam de omnibus reditibus ad dominum caſtri pertinentibus, * & duos burgenſes; in Merceio vel Marceio, maſuram Oſberni dapiferi, &c. Quare volo & firmiter præcipio quod prædictos canonicos nullus perturbare audeat, nec de iis omnibus in placitum mittere, niſi ego præcepero; ſed hæc omnia prædicta habeant & teneant cum omnibus pertinentiis, & libertatibus, & liberis conſuetudinibus, & quietanciis ſuis in boſco & plano, in pratis & paſcuis, in viis & ſemitis, in aquis & molendinis, in burgo & extra, & in omnibus rebus, & in omnibus locis, ita bene, & in pace, & libere, & quiete, & honorifice, ſicut chartæ eorum eis rationabiliter teſtantur. Teſte Philippo Bajocenſi, A. Lexovienſi, R. Ebroicenſi; Thoma cantore, Richardo de Humeto conſtabulario, & pluribus aliis.

* *ſupra*, unum burgenſem.

X I V.

Donationes factæ Savigneio.

1150. HENRICUS, Dei gratia dominus Fulgeriarum, omnibus ſuis baronibus & omnibus fidelibus totius terræ ſuæ ſalutem. Notum ſit omnibus vobis fidelibus chriſtianis, quod ego, pro amore Dei & ſalute animæ meæ, & animæ uxoris meæ, & liberorum noſtrorum, conceſſi eccleſiæ & monachis S. Trinitatis de Savigneio in perpetuam eleemoſynam molendinum apud Fulgerias, quod fuit Gauffridi filii Raginaldi de Foreſta, quod donaverunt eidem eccleſiæ Peregrina filia ejus Gaufridi filii Raginaldi, & Robertus Viarius cognatus ejus. Conceſſi etiam eidem eccleſiæ eccleſiam villæ de Loratorio, quam eccleſiam donaverunt eidem eccleſiæ Radulfus filius Pagani & fratres ejus Hugo, & Gauffridus, & Robertus, & Lovellus patruus eorum, & Johannes filius Miſchinæ cognatus ipſorum, concedente domna Avitia matre mea, concedentibus etiam Redonenſibus epiſcopis Roaldo & Hamelino, Joanne etiam de Egeneio concedente totam decimam totius terræ ſuæ & Rogerio Viario. Conceſſi etiam terram quam donaverunt eidem eccleſiæ Hamelinus de Robella, Robertus frater ejus, cognati eorum, concedente domna Avitia. Conceſſi etiam terram quam donavit Rogerius filius Fulchoini, concedente Rogerio Viario domino ipſius. Conceſſi etiam terram quam Guillelmus *Canoart* de Belceio dedit eidem eccleſiæ. Conceſſi etiam eidem eccleſiæ terram quam dederunt Hamelinus de Luvigneio, & filii ejus Robertus, & Guillelmus, & Guerrinus, & Gauffridus, & Radulfus, & Johannes, & Gelduinus, & homines ipſius Hamelini, Radulfus ſcilicet de Booloſa & Paganus filius ejus, & nepotes eorum Radulfus & Johannes filii Pippini, & Garnerius de Booloſa, & Juhellus, & Gaufr. & Ruellonus filii Arduini de Booloſa, & *Grafart*, & Luardis uxor ejus, & Teſcelinus, & Teſcelinus filii eorum. Conceſſi etiam foreſtam de Marchiis cum omnibus pertinentiis ſuis & conſuetudinibus, excepta area accipitrum quam foreſtam donaverunt eidem eccleſiæ Herveus de Leneriis, & Henricus, & Robertus filii ejus, Radulfus de Marchiis, & *Grafart* filius ejus, & Igerus de Marchiis, & Guillelmus, & Herveus, & Radulfus, & Hamelinus filii ejus. Hæc omnia quæ hîc enumeravimus conceſſi eccleſiæ de Savigneio ego & Radulfus filius meus in eleemoſynam. Hæc autem noſtra conſtitutio atque confirmatio facta eſt apud Fulgerias & apud Savigneium, anno ab Incarnat. M. CL temporé æſtivo, quando adjutorio gratiæ Dei factus ſum monachus ejuſdem loci, teſte magiſtro Guidone capellano, & Juhello *Cordum*, & Rogerio Viario, & Theobaldo de Campellis, & Juhello de Ardenna, & Herveo filio Theobaldi, & multis aliis. ✠ Signum Henrici domini Fulgeriarum. ✠ Signum Radulfi filii ejus.

X V.

Eccleſiæ de Ponte-Urſonis S. Michaëli de Monte confirmantur.

H. rex Anglorum & dux Normannorum & Aquitanorum, & comes Andegav. Hugoni archiepiſcopo Rotomagenſi ſalutem. Sciatis quod ego conceſſi abbati & monachis S. Michaëlis de Monte eccleſias meas de Ponte-Urſonis, ſicut H. rex avus meus eas illis conceſſit. Quare mando vobis, quod ſi epiſcopus Abrincenſis eis aquam benedictam ad opus illarum eccleſiarum dare noluerit, vos ipſe eis illam dare: ne eccleſiæ caſtelli mei, quod noviter firmavi, ſine officio divino remaneant. T. Robertus de Novo-burgo, apud ſanctum Jacobum per Gerv. clericum cancell. *Circiter* 1160.

Hugo, Dei gratia Rotomagenſis epiſcopus, dilecto filio Hereberto Abrincenſi epiſcopo ſalutem, gratiam & benedictionem. Sciat dilectio tua, nos prece domini noſtri regis Henrici & ex jure auctoritatis noſtræ metropolitanæ, dediſſe aquam benedictam dilecto filio noſtro Roberto abbati ſancti Michaëlis de periculo maris ad capellam de Ponte-Urſonis, & licentiam divina celebrandi in eadem capella, quoniam tu ſemel, & ſecundo & tertio requiſitus, aquam benedictam ei dare noluiſti. Valete.

XVI.

Johannes Columbi p. 555. 1171.

De fundatione SS. Trinitatis de Lucerna.

UNiverſis ſanctæ matris eccleſiæ filiis, tam prælatis quam ſubditis, Richardus, Dei gratia Abrincenſis eccleſiæ miniſter humilis, ſalutem & dilectionem. Notum ſit omnibus, tam futuris quam præſentibus, quod canonici de Lucerna terram quæ eſt inter primum vivarium ipſorum, & nemus, & *Thar* & *Tarnet*, quam prius eis dederat Haſculſus de Suligneio in perpetuam eleemoſynam, eidem Haſculſo reddiderunt in præſentia Achardi prædeceſſoris noſtri bonæ memoriæ epiſcopi, & noſtra, dum eſſem Conſtantienſis archidiaconus. Præfatus autem Haſculſus totam ſupradictam terram, quæ prius eleemoſynata fuerat, dedit Deo & prædicto epiſcopo liberam & ſolutam in perpetuam eleemoſynam; epiſcopus vero eam dedit Willelmo de S. Johanne liberam & quietam ad fundandam in ea abbatiam in honore ſanctæ Trinitatis. Conceſſerunt itaque epiſcopus & Haſculſus, ut ſicut prius fuerat advocatus prædictæ eleemoſynæ, ita & Willelmus deinceps advocatus ejuſdem eſſet eleemoſynæ & abbatiæ, quæ in ea erat fundanda. Pro hac autem conceſſione dedit idem Willelmus memorato Haſculſo unum ſcyphum argenteum in præſentia præfati epiſcopi & noſtra. Actum eſt hoc anno Verbi
* l. 1171. Incarnati 1161* præſentibus iſtis, Rollando decano, Willelmo archidiacono, Roberto capellano, Roberto de Rochella & filiis ejus Hugone & Andrea, Roberto de S. Johanne, Gilberto de Campellis, Rogerio paupere de Rochella, Ranulſo de S. Petro, Radulſo de S. Maria, Willelmo de Fulgeriis, Richardo de Aurea-valle, magiſtro Richardo de Sancto Petro, & Ramaldo (*forte* Rainaldo) capellano de S. Johanne, Richardo capellano, Rogerio de S. Johanne, & aliis quampluribus.

XVII.

Annal. Præmonſtr. t. 2. col. LXI.

Conventio inter canonicos Abrincenſes & Lucernenſes.

1207. OMnibus ſanctæ matris eccleſiæ filiis, tam præſentibus quam futuris, Willelmus, Dei gratia epiſcopus, & capitulum Abrincenſe, ſalutem in auctore ſalutis. Ad veſtram volumus pervenire notitiam, quod bonæ memoriæ Achardus epiſcopus de communi aſſenſu capituli Abrincenſis, abbati & conventui de Lucerna, divinæ pietatis intuitu fructus præbendarum in eccleſia noſtra vacantium anno integro in puram & perpetuam eleemoſynam aſſignavit, ſicut in charta eorum quam vidimus plenius continetur ſigillo ipſius Achardi & capituli roborata. Quos cum ex conceſſione multo tempore percepiſſent, eccleſiæ noſtræ Abrincenſis indigentiam attendentes, cujus fabrica ruinam multiplicem minabatur, ad reparationem & conſervationem ejuſdem fabricæ nobis medietatem prædictorum fructuum donatione gratuita contulerunt, per manum eorumdem fideliter recipiendam. Nos autem eis præſtito corporaliter ſacramento, promiſimus, quod bona præbendarum canonicorum noſtrorum ad communem utilitatem eorum & noſtram integre curabimus conſervare, indemnitati eorum ſicut & noſtræ propriæ bona fide conſulentes. Statuimus etiam ut noſtri pro tempore ſucceſſores tam epiſcopi quam canonici, in ingreſſu ſuo, ſacramento conſimili, ipſis & eorum ſucceſſoribus obligentur. Præterea conceſſimus eis in memoriam præſcriptæ largitionis eorum, ut quia ipſi pro beneficio ab eccleſia noſtra prius eis collato canonicis noſtris decedentibus exhibent ſervitium in extremis, nos audito cujuſlibet eorum & ſucceſſorum ſuorum obitu, ſervitium pro eo ſicut pro canonico noſtro eodem die ſolemniter perpetuo celebremus. Si vero huic conſtitutioni noſtræ quilibet ſucceſſores noſtri modoquolibet contrairent in præjudicium eccleſiæ de Lucerna aliquid attemptantes, ſæpe dicti abbas & canonici de Lucerna ad integram perceptionem fructuum præbendarum abſque contradictione aliqua ſecundum tenorem chartarum & privilegiorum ſuorum libere revertantur. Ut autem hæc omnia perpetua firmitate conſiſtant, præſentem paginam ſigillorum noſtrorum munimine duximus roborandam. Actum eſt hoc anno ab Incarnatione Domini 1207, apud Abrincas, præſentibus Johanne Dolenſi epiſcopo, & magiſtro Hugone Conſtantienſi archidiacono, qui ad petitionem noſtram hanc eandem chartam ſigillorum ſuorum teſtimonio munierunt.

XVIII.

De camerario abbatis ſancti Michaëlis. Ex archiv.

CUM inter me Willelmum *de Leiſeaus* militem, & 1218.
abbatem & conventum ſancti Michaëlis ſuper ſervitio camerarii in curia domini regis contentio verteretur, &c. Tandem recognovi me eſſe abbatis camerarium feodatum, & heredes meos poſt me; ita quod quandiu apud Montem ſervitium noſtrum ego vel heredes mei fecerimus, ſingulis diebus percipiemus per nos vel per procuratorem noſtrum duos panes monachales, & tres metretas talis potus qualem conventus bibet, & duos denarios Turonenſes, & ſex pecias candele minute de cera, & prebendam rationabilem ad duos caballos ſine ferro. Si vero nos propter negotia noſtra cum licentia abbatis vel illius qui gerit vices abbatis, a Monte receſſerimus, quandiu tunc nos abſentaverimus, percipiemus tantummodo panem & potum ſecundum formam pretaxatam uſque ad terminum qui nobis aſſignabitur redeundi; ultra autem nobis moram facientibus, nichil percipiemus de ſupradictis, donec ad noſtrum ſervitium redeamus. Si vero abſque licentia abbatis, vel illius qui ſupplet vices ejus, a Monte receſſerimus, tunc omnino, tam pane quam potu, quam aliis liberationibus prædictis, donec ad ſervitium noſtrum redierimus, carebimus. Præterea ſi abbas nos ad ſua negotia duxerit, ad expenſas ipſius cum eo equitabimus; & procurator noſter iterum apud Montem in abbatia percipiet tantummodo liberationes panis & potus prædictorum. Quod ut firmum, &c. Actum eſt hoc in Aſſiſia domini regis apud Abrincas, anno gratiæ 1218.

XIX.

Compoſitio inter Guillelmum epiſcopum & Radulſum abbatem S. Michaëlis ſuper juriſdictione. Ex apogr. ph.

UNiverſis Chriſti fidelibus præſentes literas inſpe- 1236.
cturis, Willelmus, Dei gratia epiſcopus & capitulum Abrincenſe, & Radulſus abbas, & conventus S. Michaëlis de periculo maris, ſalutem in Domino. Noverit univerſitas veſtra, quod quum contentio eſſet inter nos epiſcopum & capitulum Abrincenſe ex una parte, & nos abbatem & conventum Montis ſancti Michaëlis de periculo maris ex altera, ſuper juriſdictione Montis & rebus aliis; tandem pacificatum eſt inter nos in hunc modum: quod abbas prædicti Montis habeat inſtitutionem & deſtitutionem eccleſiarum de Monte & preſbyterorum, qui curam animarum percipient ab abbate, ita tamen, quod ſi contigerit ſacerdotes aliqua gravia & enormia, depoſitione digna perpetrare; cauſæ examinatio & degradatio ad epiſcopum pertinebit: item quod abbas habeat omnimodam juriſdictionem preſbyterorum, clericorum & laïcorum de Monte, retento epiſcopo, quod cauſæ ad ipſum deferantur per appellationem, vel abbatis negligentiam: item quod abbas habeat cognitionem cauſarum matrimonialium uſque ad

definitivam ſententiam ; & tunc mittere debet cauſam ſufficienter inſtructam domino epiſcopo ; vel ejus officiali : item quod epiſcopus habeat cognitionem de injectione manuum in clericos, exceptis monachis : item epiſcopus habeat cognitionem de omni ſacrilegio, dum tamen illud ſacrilegium infra ſepta abbatiæ non committatur ; de quo ſacrilegio infra ſepta commiſſo ſic intelligendum eſt, quod ſi a clericis vel laïcis ejuſdem Montis infra clauſuram abbatiæ committatur, ſive a peregrinis diœceſium aliarum, pertinebit cauſæ cognitio ad abbatem ; ſi vero a quibuſcumque clericis vel laïcis Abrincenſis diœc. clericis & laïcis Montis duntaxat exceptis, ſacrilegium, & infra ſepta abbatiæ committi contingat, epiſcopus de eo cognoſcet : item epiſcopus cognoſcet de crimine hæreſeos : item ſinguli homines in villa Montis domos tenentes, die Martis poſt octavam Pentecoſtes, quo die proceſſio dicti Montis venit apud Abrincas, dum tamen proceſſio Abrincenſis prius ad Montem venerit, niſi ob aliquam cauſam legitimam venire omiſerit, qua ceſſante, venire debet, ſingulos denarios ſuper majus altare eccleſiæ Abrincenſis, prout conſueverunt, reddere tenebuntur, & ſacerdotes Montis illud inſpicient diligenter ; & ſi in ſolutione denariorum pro numero domorum aliquis reperiatur defectus, ſacerdotes Montis illud quod deerit infra octo dies apud Abrincas reddere teneantur : & ſi ſuper dicta ſolutione inter preſbyteros Montis & allocatum epiſcopi forſitan emerſerit altercatio, credatur ſuper hoc unius ſacerdotis Montis ſimplici ſacramento. Item ſacerdotes Montis curam animarum habentes venient ad ſynodum epiſcopi, alioquin, niſi venerint, vel fuerint legitime excuſati, epiſcopus animadvertere poterit in eoſdem. Item abbas, prout conſuevit, ad ſynodum veniet, vel ſe legitime excuſabit : item epiſcopus monachos & clericos Montis ad præſentationem abbatis ordinabit, ſed examinatio eorum pertinebit ad abbatem. Item chriſma, oleum & alia ſacramenta eccleſiaſtica, quæ a diœceſano percipi debent, percipientur ab omnibus de Monte ab epiſcopo Abrincatenſi : item diſpoſitio catallorum illorum, qui ſubjunguntur in gravia, ad abbatis diſpoſitionem pertinebit. Omnis vero juriſdictio, quam abbas habet, prout ſuperius eſt expreſſum, eo mortuo, vel amoto, vacante monaſterio, ad conventum pertinebit. Item epiſcopus Abrincenſis in abbatem & conventum juriſdictionem ordinariam exercebit, qualem alii epiſcopi Normanniæ in abbatiis ſibi ſubjectis, ejuſdem ordinis, poſſunt & debent exercere ; tamen propter hoc non eſt conceſſum epiſcopo Abrincenſi, quod electioni abbatis Montis poſſit vel debeat intereſſe. Item epiſcopus habebit viſitationem & procurationem in monaſterio Montis, prout ad diœceſanum pertinet.

In iſtam pacem convenimus, nos epiſcopus & capitulum Abrincenſe, abbas & conventus Montis, ſalvis certis privilegiis a ſede apoſtolica, ſive aliis, tam Abrincenſi eccleſiæ quam monaſterio Montis, hinc inde conceſſis, quæ non præjudicant dictæ compoſitioni, ſicut eſt pertractatum, hinc inde omnibus peractis in judicio ſive arbitrio habitis inter Willelmum de Oſtilleio, quondam Abrincenſem epiſcopum, & R. abbatem & conventum Montis ſancti Michaëlis de periculo maris. Et ne ſuper præmiſſis de cetero contentio oriatur, præſentes literas ſigillorum noſtrorum munimine duximus roborandas. Actum anno Domini M.° CC.° triceſimo ſexto, die Purificationis beatæ Mariæ virginis.

X X.

Ex Sammarth.

Privilegia Normanniæ confirmata.

1339. ANno M. CCCXXXIX, cum rex Francorum Philippus pro ſubſidio guerræ ſuæ tallias & impoſitiones varias & diverſas univerſaliter per totum regnum fieri mandaſſet, prælati & barones ducatus Normanniæ, conſiderantes quod iſtud ſi permitteretur fieri, eſſet contra libertates & privilegia Normanniæ, & maxime contra privilegia & declarationes Ludovici quondam regis Francorum & Navarræ, ex hoc in futurum ad conſequentiam trahi poſſet, pluries propter hoc congregati, deliberationibuſque multis habitis, ſuper confirmatione privilegiorum dicti Ludov. regis & revocatione attemptatorum apud regem viriliter inſtiterunt, fuitque magna & virtuoſiſſima prælatorum conſtantia, qua quamvis rex & conſilium ſuum vellent & offerrent ſemper a principio dicta privilegia quantum ad homines & ſubditos eccleſiarum & nobilium confirmare, ipſi tamen nobiles & prælati attendentes, quod totus populus dicti ducatus ut unicus & conformis eiſdem legibus & conſuetudinibus regitur, & privilegia ac libertates toti populo ſunt communia & communes, noluerunt aliquatenus conſentire, niſi habitatores villarum & locorum ad regem & ducem Normanniæ Joannem filium ſuum medio pertinentes, ſicut & cæteri habitatores dicti ducatus, dictis privilegiis plene & perfecte gauderent. Negotium igitur hujuſmodi ſic prudenter fuit apud regem proſecutum, maxime per archiepiſcopum Rotomagenſem Petrum Rogeri poſtmodum cardinalem, Guillelmum Bertrandi Bajocenſem, & Joannem *Auſſfrien* Abrincenſem epiſcopos, necnon Radulphum comitem Augi, conſtabularium Franciæ, Joannem comitem de Haricuria, & Robertum Bertrandi mareſcallum Franciæ, qui negotium pro tota patria fuerant viriliter proſecuti : quæ ad ultimum hoc anno circa feſtum Paſchæ, fuerunt dictæ libertates & privilegia per regem, & Joannem ducem ejus filium ſubſigillatæ in cera viridi ex certa ſcientia confirmatæ ad utilitatem totius patriæ Normannorum ; & inſuper privilegium dicti Ludovici regis, nulla parte in qua ſit mentio quod rex non poterit imponere niſi urgens neceſſitas & evidens utilitas id expoſcat, fuit valde utiliter declaratum, quod videlicet in caſu retrobandi, & non aliis vendicabit ſibi locum : literæ autem ſuper iis in pleriſque aliis locis dicti ducatus ad perpetuam rei memoriam conſervantur. Diſcant ergo poſteri uniformiter, exemplo iſtorum, pro libertatibus patriæ vigilare. Præfatus magiſter Petrus Rogerii de archiepiſcopo cardinalis effectus, fuit valde gratus prælatis & baronibus, & populo Normanniæ, in tantum quod cum receſſit ab eis, obtulerunt & aſſignaverunt ſex mille libr. annui redditus ad vitam ſuam, quas emerunt de pecunia pro omnibus patriæ utilitatibus, congregataque fuit dicto cardinali ad honorem ipſius ; prælatis vero & baronibus ad ſummam magnificentiam reputatum.

X X I.

Robertus abbas de Ardena Philippum abbatem de Lucerna recognoſcit patrem immediatum Ardenæ.

IN nomine Dei, amen. Per hoc præſens publicum inſtrumentum cunctis pateat evidenter, & eis ſit 1425. notum, quod anno ejuſdem Domini 1425, more Gallicano computando, indictione IV, die vero menſis Martii VI, pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto patris ac domini noſtri D. Martini, divina providentia papæ quinti anno nono, coram venerabili in Chriſto patre domino Philippo, Dei gratia humili abbate monaſterii ſanctæ Trinitatis de Lucerna, ordinis Præmonſtratenſis, Abrincenſis diœceſis, patreque immediato monaſterii beatæ Mariæ de Ardena, ejuſdem ordinis, Bajocenſis diœceſis, in meique notarii publici, ac teſtium infra ſcriptorum ad hoc vocatorum pariter & rogatorum præſentia perſonaliter conſtituto . . . : Frater Robertus *le Cartier* preſbyter electus confirmatus in abbatem monaſterii B. Mariæ de Ardena, eidem domino abbati de Lucerna & coram ipſo juramenta infra ſcripta præſtitit ſponte ; ipſeque prædictus

dominus abbas de Lucerna ab ipſo electo confirmato recepit : immo vero ipſe electus confirmatus ad ſancta Dei evangelia & per eorum fidem & votum ſic religionem promiſit, atque juramentum corporale præſtitit, quod monaſterium dicti loci de Ardena concanonicoſque ipſius . . . . reget & gubernabit . . . malos & improbos, ſi qui reperti fuerint . . . . . & viriliter corriget ſecundum Deum & prædicti ordinis ſtatuta : item quod jura & libertates dicti monaſterii de Ardena . . . . . ordinis Præmonſtrat. pro poſſe ſuo ſe ſervare & cuſtodire promiſit & juravit. Item quod & eidem abbati de Lucerna & ſucceſſoribus ſuis canonice intrantibus reverentiam, obedientiam & honorem, quantum decet exhibere, patri abbati, ac mandatis ſuis obediet & exhibebit. Item quod ſigilla pro uſu abbatis dicti loci de Ardena . . . . . & fideliter cuſtodiet ac ipſis utetur, nec de ipſis aliquid ſigillabit, aut ſigillari faciet ſeu permittet, quod ſit vel eſſe poſſit in præjudicium, damnum aut diſpendium dicti monaſterii de Ardena, ſeu ordinis Præmonſtrat. quoquo modo . . . . . . Quibus ſic actis præfatus dominus abbas de Lucerna eidem electo confirmato hujuſmodi ſigilla tradidit realiter & de facto, ipſeque electus confirmatus ab ipſo recepit. De & ſuper quibus præmiſſis omnibus & ſingulis præfatus dominus abbas de Lucerna petiit a me notario publico infra ſcripto ſibi fieri publicum inſtrumentum, unum aut plura. Acta fuerunt hæc Cadomi in domo domini Dionyſii de Queneio preſbyteri ſita in parochia ſancti Petri de Cadomo prope caſtrum dicti loci de Cadomo, ſub anno, indictione, menſe, die . . . . ſupradictis, præſentibus ad hæc venerabilibus viris dominis Dionyſio de Queneio prædicto, Guillelmo de Porta, Guillelmo *de la Salle*, ... preſbyteris Bajocenſis diœceſis, teſtibus ad præmiſſa vocatis & rogatis.

Et ego Johannes *Franques* preſbyter Bajocenſis diœceſis . . . . publicus apoſtolica & imperiali auctoritate, atque curiæ Bajocenſis notarius juramentorum, promiſſorumque præſtitorum & receptorum, ſigillorumque prædictorum traditorum & receptorum, & de præmiſſis omnibus & ſingulis, dum, ſic ut ſupra ſcriptum eſt, audirentur, dicerentur & fierent, una cum prænominatis teſtibus præſens fui, atque ſic fieri & dici & vidi, ſcivi & audivi. Ideo huic præſenti publico inſtrumento manu propria ſcripto . . . . . ſigillum meum ſolitum appoſui in teſtimonium veritatis præmiſſorum requiſitus & rogatus. FRANQUES.

XXII.

Ex chartulario.

Bulla Eugenii III pro Guillelmo cardinali d'Eſtouteville.

1445. EUGENIUS epiſcopus, &c. Ad ea per quæ perſonæ eccleſiaſticæ nobis præſertim & ſedi apoſtolicæ fideles atque devote in ſuis . . . . præſerventur, eorumdemque jura pro tempore moleſtantes atque impedientes animadverſione debita compeſcantur, ex adjuncto deſuper apoſtolicæ ſervitutis officio libenter intendimus, illaque eo ardentiori favore proſequimur, quæ quempiam ex venerabilibus fratribus noſtris S. R. eccleſiæ cardinalibus qui nobis & ſedi apoſtolicæ continue aſſiſtendo utiliter ad felix regimen univerſi deſudant percipimus, exinde in ſuis juribus exquiſitis coloribus indebite moleſtari ſeu quomodolibet turbari. Dudum ſi quidem vacante monaſterio Montis ſancti Michaëlis in periculo maris, ordinis ſancti Benedicti, Abrincenſis diœceſis, per obitum quondam Roberti ejuſdem monaſterii abbatis qui extra Romanam curiam diem clauſit extremum, ad ſpecialem & expreſſam ſupplicationem chariſſimi in Chriſto filii noſtri Caroli Francorum regis illuſtris prædicto monaſterio, ſicut præmittitur, vacanti ex rationabilibus cauſis de fratrum noſtrorum S. Romanæ A eccleſiæ cardinalium conſilio & aſſenſu commendavimus dilecto filio noſtro Guillelmo titulo S. Martini in Montibus preſbytero cardinali, dicti regis conſanguineo, pro eo quia, tam per literas dicti regis quam alias, fuimus certificati dictum monaſterium eſſe in loco eminenti & forti, & quod bona & diligenti cuſtodia egeret, cum eſſet ſitum in confinibus dicti regni, eſſetque propterea perneceſſarium inibi fore perſonam fidelem & potentem quæ per ſe & ſuos dictum monaſterium totumque locum cum ſuis munitionibus cuſtodiret, neque id melius poſſe fieri videretur, quam crederetur in commendam præfato cardinali, cujus frater & conſanguineus prædictum monaſterium, montem, locum & munitiones eorumdem de mandato dicti regis annis pluribus viriliter B & ſtrenue a cunctis hoſtilitatum incurſionibus præſervarunt. Cum autem, ſicut accepimus medio tempore, poſt vacationem præfati monaſterii ſub colore cujuſdam electionis per majorem partem monachorum, ut prætenditur, in eodem monaſterio tunc præſentium factæ dilectus filius Johannes *Gonaut* preſbyter monachus expreſſe profeſſus dicti monaſterii prior, prioratus ſancti Victurii prope Cenomanis ſe gerens pro electo in abbatem dicti monaſterii per procuratores ſuos & eorum qui prætendunt ſe illum elegiſſe, pro obtinenda confirmatione in venerabilem fratrem noſtrum Abrincenſem epiſcopum eorum immediatum ordinarium recurſum habuerit, & confirmationem ſuam requiſierit ; idque epiſcopus legitimis & rationabilibus cauſis obſtantibus prædictam electionem prætenſam confirmare recuſaverit, & hoc idem C ſucceſſive venerabiles fratres noſtri Rothomagenſis archiepiſcopus, ut metropolitanus, & archiepiſcopus Lugdunenſis ut Galliarum primas, requiſiti facere rationabiliter renuerunt, dictuſque Lugdunenſis archiepiſcopus & ejus in ſpiritualibus & temporalibus vicarius generalis in ejus abſentia de ejuſdem archiepiſcopi expreſſo mandato per ſuas patentes literas, ex eo quia certificati erant de commenda eidem cardinali facta, quodque præfatus cardinalis dicti monaſterii poſſeſſionem fuerat aſſecutus, cauſam hujuſmodi confirmationis dictæ prætenſæ electionis cum toto negotio ipſam electionem concernente, nobis & apoſtolicæ ſedi penitus remiſerunt. Nos remiſſionem prædictam per prænominatum archiepiſcopum primatem & ejus vicarium ad nos & ſedem apoſtolicam D rationabiliter factam, exſpectatis dicto electo prætenſo & ſuis electoribus per ſex menſes continuos, factaque nobis fide per legitima documenta & alias ſufficienter de omnibus præmiſſis electionem prædictam de dicto Johanne *Gonault* monacho, & quæcumque inde ſecuta tenore præſentium ex certa ſcientia caſſamus, irritamus, annullamus, decernimuſque nullius eſſe roboris vel momenti, &c. Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1445, idibus Auguſti, pontificatus noſtri anno 15.

XXIII.

Majoris conſilii decretum ſuper juriſdictione Montis in periculo maris inter Rogerium *d'Aumont* Abrincenſ. epiſcopum, & Jacobum *de Souvré* abbatem S. Michaëlis de Monte.

E

LOUIS, par la grace de Dieu, roy de France & de Navarre. A tous ceux qui les preſentes lettres verront, ſalut : Savoir faiſons, comme par arreſt cejourd'hui donné en notre Grand-conſeil entre notre bien amé meſſire Jacques de Souvré bailli & grand-croix de l'ordre de Saint Jean de Jeruſalem, abbé de l'abbaye du Mont Saint Michel au peril de la mer, ordre de Saint Benoît, & les religieux, prieur & couvent de ladite abbaye, de la congregation de Saint Maur, dudit ordre de Saint Benoit, tant en leurs noms, que comme prenans fait & cauſe pour M.r François Petit preſtre curé de l'egliſe 1648.

paroiſſiale Saint Pierre dudit Mont Saint Michel, appellans comme d'abus du ſtatut ſynodal fait par notre bien amé & feal conſeiller en nos conſeils meſſire Roger d'Aumont evêque d'Avranches, du deuxieme mai 1647, a ce que par icelui il eſt porté que leſdits religieux n'ont aucun pouvoir ni permiſſion de confeſſer, encore moins d'abſoudre des cas a lui reſervés, & que toutes les confeſſions par eux faites ſont abſolument nulles; que des deux mandemens des 15 deſdits mois & an, contenans l'indication de ſa viſite, qu'il entendoit faire, tant a l'exterieur que interieur, correction & reformation des perſonnes & egliſe dudit couvent · ſentence dudit ſieur evêque du 20 deſdits mois & an, par laquelle il auroit declaré leſdits ſieurs religieux excommuniés & interdits en leurs perſonnes; & de l'ordonnance portant que ladite ſentence ſeroit publiée & affichée, tant à la porte principale de ladite abbaye que de l'egliſe paroiſſiale dudit lieu, du 23 deſdits mois & an; & d'autre ordonnance dudit ſieur evêque, par laquelle il auroit declaré ledit Petit curé ſuſpend & admis, & commis pour l'adminiſtration des ſacremens en ladite egliſe ſaint Pierre Me Gilles Corneille preſtre, deſdits jour & an: enſemble de toute la procedure faite par ledit ſieur evêque lors de ſa viſite; & faiſant droit ſur ledit appel, caſſer, revoquer & annuler leſdites ſentences & ordonnances, & tout ce qui s'en eſt enſuivi, & a eté fait par ledit ſieur evêque, comme nul & abuſif, & fait contre & au préjudice des droits & exemptions de ladite abbaye & juridiction dudit abbé ſur ladite cure de ſaint Pierre, demandeurs d'une part, & ledit meſſire Roger d'Aumont notre conſeiller en nos conſeils, evêque d'Avranches, intimé & defendeur d'autre. Et entre Dom Gregoire Tariſſe ſuperieur general de la congregation de ſaint Maur, reçu partie intervenante audit procès, & requerant à ce que faiſant droit ſur ſon intervention, ladite abbaye du Mont ſaint Michel & les religieux de ladite congregation etablis en icelle ſoient declarez exemts de la juridiction & viſite dudit ſieur evêque d'Avranches, ou en tout cas & attendu que ladite abbaye & religieux d'icelle ſont du corps de ladite congregation de ſaint Maur, que conformément aux ſaints conciles, bulles de nos ſaints peres les papes octroiez a ladite congregation, & ordonnances royaux, ledit ſieur evêque ne pourra viſiter les lieux reguliers, perſonnes & mœurs deſdits religieux, & generalement ce qui concerne l'obſervance & regularité, laquelle demeurera aux ſuperieurs de ladite congregation etablis par les chapitres generaux d'icelle d'une part, & ledit meſſire Roger d'Aumont evêque d'Avranches, defendeur à ladite intervention d'autre; & entre ledit ſieur abbé & leſdits religieux, prieur & couvent de ladite abbaye du Mont ſaint Michel, demandeurs en faux contre certain acte ou extrait datté de l'an 1661, tiré d'un livre antique appellé Livre blanc dudit evêché d'Avranches, ſigné en l'extrait le Conte promoteur & R. Perronnale notaire apoſtolique dudit evêché, comme auſſi contre un acte ecrit en parchemin contenant ſerment de fidelité & obeiſſance de Guillaume abbé du Mont ſaint Michel a meſſire Louis de Bourbon evêque d'Avranches, etant ſans datte, ſigné Guillaume avec une croix, d'une part, & ledit meſſire Roger d'Aumont evêque d'Avranches defendeur, d'autre. Après que Gauthier avocat pour leſdits religieux & couvent de ladite abbaye, Laudier avocat pour ledit ſieur abbé prenant fait & cauſe dudit curé de ſaint Pierre dudit Mont ſaint Michel; Girard avocat pour ledit ſuperieur general de ladite congregation de ſaint Maur, aſſiſté de Nicolas procureur deſdits ſieurs abbé, ſuperieur & religieux; de Monthelon avocat pour ledit ſieur evêque d'Avranches, aſſiſté d'Huguen & ſon procureur & bailli pour notre procureur general ont eté oüis:

Icelui notredit Grand-conſeil par ſondit arreſt faiſant droit ſur leſdites inſtances, ayant aucunement egard a l'intervention dudit Tariſſe ſuperieur general de ladite congregation de ſaint Maur, ſans s'arreſter aux ordonnances, ſentences rendues par ledit ſieur evêque d'Avranches, a ordonné & ordonne que l'excommunication levée a cautelle demeurera purement & ſimplement levée: ordonne que ledit Petit curé de l'egliſe paroiſſiale de ſaint Pierre dudit Mont ſaint Michel, ſe retirera pardevant ledit evêque pour lui être la ſuſpenſion & interdiction portée par ſadite ſentence levée; laquelle ſuſpenſion & interdiction ledit eveque ſera tenu lever a la premiere requiſition dudit Petit. Comme auſſi ſera ledit Petit curé tenu d'aſſiſter aux ſynodes toutes & quantefois qu'ils ſeront convoquez par ledit evêque d'Avranches. A maintenu & gardé ledit evêque d'Avranches en tout droit de viſite en ladite egliſe paroiſſiale de ſaint Pierre & monaſtere dudit Mont ſaint Michel, fors & excepté ſur les lieux reguliers, diſcipline reguliere & perſonnes deſdits religieux, tant & ſi longuement qu'ils demeureront en congregation, & ne pourront leſdits religieux confeſſer aucuns ſeculiers, ni commettre a cet effet, qu'ils ne ſoient auparavant approuvez par ledit evêque, ſans depens. Si donnons en mandement & commettons par ces preſentes au premier huiſſier ou ſergent ſur ce requis, qu'a la requête deſdits abbé, religieux & couvent de ladite abbaye du Mont ſaint Michel, le preſent arreſt il ſignifie à tous ceux qu'il appartiendra; & au ſurplus faire tous exploits & actes de juſtice, ce que eſt neceſſaire de faire te donnons pouvoir, ſans pour ce demander plus, Visa ne pareatis, nonobſtant clameur de haro, charte normande. En temoin de quoy nous avons fait mettre notre ſeel a ces preſentes. Donné & prononcé en l'audience de notredit Grand-conſeil, a Paris, ce troiſieme jour de fevrier, l'an de grace 1648, & de notre regne le cinquieme. Et a coté eſt ecrit, par le Roy, a la relation de ſon Grand-conſeil. Signé ROGER, avec paraphe.

XXIV.

Compromiſſum de juriſdictione inter Rogerium *d'Aumont* Abrincenſem epiſcopum, & Jacobum *de Souvré* abbatem ſancti Michaëlis in periculo maris.

VU par nous Pierre Pitthou conſeiller du Roy en ſa cour de Parlement a Paris, Jacques de Sainte-Beuve docteur & profeſſeur en theologie, de Monthelon, Martinet & Gilles Laudier avocats audit Parlement, arbitres entre les parties, le compromis paſſé pardevant Plaſtrier & Dehenant notaires au Chaſtelet de Paris, le 24 mai 1650, entre meſſire Roger d'Aumont eveſque d'Avranches d'une part, & meſſire Jacques de Souvré bailli & grand-croix de l'ordre de ſaint Jean de Jeruſalem, abbé commendataire de l'abbaye du Mont ſaint Michel au peril de la mer, ordre de ſaint Benoit, dioceſe d'Avranches, & Dom Aubert Giroult religieux de ladite abbaye, ayant charge & pouvoir deſdits religieux, prieur & couvent de ladite abbaye du Mont ſaint Michel, par procuration paſſée pardevant Videlou & Lucas tabellions en la vicomté d'Avranches, le dix-huitieme du preſent mois, & Dom Jean Harel ſuperieur general de la congregation de ſaint Maur, d'autre part; par lequel pour terminer les procés & differends pendant & indecis au Grand conſeil, entre les official & promoteur d'Avranches; pour leſquels ledit ſieur eveſque d'Avranches avoit pris fait & cauſe, & les archidiacre & promoteur dudit Mont ſaint Michel, pour leſquels ledit ſieur abbé & leſdits religieux, même ledit pere general, en tant que beſoin etoit, avoient pareillement pris fait & cauſe, & encore ledit abbé qui avoit pris fait & cauſe pour Pierre Couppé curé de l'egliſe paroiſſiale de ſaint Pierre du Mont ſaint Michel, nous aurions eté nommés & commis arbitres pour terminer leſdits proces & differends dans les premiers huit jours du mois de Juin enſuivant, avec pouvoir de prolonger d'autre huitaine, & encore d'autre huitaine ſi beſoin etoit, a peine de la ſomme de mil livres payable par le contrevenant, devant que d'eſtre reçu a propoſer aucune choſe contre notre jugement, par appel ou autrement, la ſentence donnée par nous le troiſieme dudit mois de Juin 1650, par laquelle nous aurions prolongé le tems dudit compromis juſqu'au vingtieme jour dudit mois 1650.

incluſivement ; l'arreſt du Grand-conſeil du troiſieme fevrier 1648, la tranſaction du 2 fevrier 1236, & tout ce qui a eté ecrit & produit par devers nous. Tout conſideré, nous ordonnons que l'arreſt du Grand-conſeil du troiſieme fevrier 1648, & la tranſaction du deuxieme fevrier 1236, ſeront executez. En ce faiſant avons maintenu & gardé ledit ſieur abbé du Mont ſaint Michel, en la poſſeſſion & jouiſſance de conferer de plein droit la cure de l'egliſe paroiſſiale de ſaint Pierre dudit Mont ſaint Michel, a la charge que celui qui ſera pourvu ſera ſujet a la juridiction & correction dudit ſieur eveſque d'Avranches pour ce qui concerne l'adminiſtration, fonctions curiales, & pour le ſurplus en premiere inſtance, ſera ſujet a la juridiction de l'archidiacre du Mont ſaint Michel, fors les cas ſpecifiés par la tranſaction. Et pourra ledit archidiacre faire ſa viſite dans ladite egliſe paroiſſiale, & faire dans le cours de ladite viſite, telles ordonnances qu'il appartiendra, non contraires aux ſaints decrets & aux ſtatuts ſynodaux dudit ſieur eveſque, leſquels il ſera tenu faire executer, & de ladite viſite dreſſer proces verbal, & icelui envoyer dans le mois audit ſieur eveſque, duquel ledit ſieur archidiacre ſera juſticiable en tout ce qui concerne l'exercice de ladite charge, & aſſiſtera au ſynode dudit ſieur eveſque, entre les mains duquel il preſtera le ſerment au premier ſynode immediatement, ſuivant ſon entrée en ladite charge ; & aura ledit archidiacre, conformement à la tranſaction, l'inſtruction des cauſes matrimoniales ; & aprés l'inſtruction faite, ordonnera que le proces inſtruit ſera porté dans huitaine par ſon greffier au greffe de l'official d'Avranches, vers lequel les parties ſe pourvoiront ; & ſur le ſurplus des demandes, fins & concluſions deſdites parties, les avons mis hors de cour & de proces, ſans depens. Fait & prononcé aux parties le dix-huitieme Juin 1650 ; & ont eté les pieces rendues. Ainſi ſigné *PITHOU, DE SAINTE-BEUVE, DE MONTHELON, MARTINET & LAUDIER.*

La ſentence arbitrale cy-deſſus a eté miſe és mains de Dehenant l'un des notaires au Chaſtelet de Paris, ſouſſignée par meſdits ſeigneur eveſque d'Avranches & ſieurs religieux, pour en garder minutte & delivrer expedition, ce vingt-deuxieme jour de Juin 1650. Et ont leſdites parties ſigné la minutte du preſent acte, etant au bas de l'original de ladite ſentence arbitrale cy-deſſus ecrite, demeurée audit Dehenant, avec chacun un paraphe.

INSTRUMENTA ECCLESIÆ EBROICENSIS.

I.

De fundatione beatæ Mariæ de Lira.

Ex collectaneis Sammarthanorum. 1042.

CUM dux Normannorum Willermus conſilium petiiſſet, & omnes barones Normanniæ ad Angliam conquirendam audiſſet unanimes, gaviſus eſt valde : quibus ad conſiliandum ſe iterum euntibus, Willermus Oſberni dapifer ducis interfuit, qui graviſſimum iter ad Angliam capeſſendam, gentemque fortiſſimam Anglorum perhibens, contra pauciſſimos in Angliam ire volentes acerrime litigat. Quod proceres audientes valde gaviſi, fidem dederunt ei ut quod ipſe diceret omnes concederent. Ingreſſus autem ante eos coram duce dixit, paratus ſum in hac expeditione cum meis omnibus proficiſci. Oportuit ergo omnes Normannorum principes verbum ejus proſequi ſicut promiſerant ei. Fuit ergo iſte Willermus magnæ nobilitatis & ſtrenuæ virtutis, cognatus ducis, filius Oſberni procuratoris principalis domus filii Herfaſti junioris comitiſſæ fratris, & ducem Willermum præ ceteris virtute ſtrenua & conſilio prudenti juvit, de quo refertur quod in expeditione Danfronti cum adverſus Gaufridum Martellum bellum a duce pararetur, & exercitus ſibi invicem die craſtina eſſent conflicturi, miſſus ſit ſpeculatum cum Rogero de Montegomerici qui mentem quoque hoſtis arrogantiſſimam perdiſcerent ex colloquio ipſius & hoſti equum domini ſui, veſtitum & arma præſignarent. Incitatus eſt dominum ſuum ducem in quamplurimis ſtrenuitatibus, & præcipue in hoc quod ſicut dux duo cœnobia conſtruxit in honorem ſanctæ Mariæ apud Cadomum, ita & ipſe in proprio fundo duo condidit cœnobia in honorem ſanctæ Mariæ, unum apud Liram, ubi Adelicia uxor ejus, Rogerii de Toënio filia, tumulata quieſcit ; alterum apud Cormelias, ubi ipſe humatus eſt. Primus abbas Liræ fuit venerandæ ſimplicitatis vir Robertus de Caleto, cui, divina viſione, locus idem præmonſtratus eſt in pago Uticenſi apud boſcum Regnoldi : cuidam ſacerdoti leproſo ter apparuit viſio, qua in tribus Sabbatis ammonitus eſt, ut Roberto de Caleto intimaret, quatenus in loco qui Vetus Lira vocabatur, & in quo capella ſancti Chriſtophori fuerat, conſtrueret in honorem ſanctæ Mariæ. Quod audiens venerandus vir lacrymas ex intimo cordis fudit affectu, & Deo gratias agens, continuo comite ipſo leproſo pervenit ad Willermum Oſberni filium, quem venationi inſiſtentem invenerunt in foreſta quæ modo Britolii cognominatur : cui cum viſionem ſupradictam retuliſſent, reſpondit Willermus non eſſe credendum ſomniis, quia multos errare fecerunt ſomnia ; cui preſbyter leproſus intulit ſe in aurem talia dicturum ex ammonitione viſionis, quibus diſcredere non poſſet. Seorſum itaque poſito dicit preſbyter : mandat ille qui mihi in viſione apparuit, ut hoc, Deo auxiliante, facias & cohibeas te a peſſimo illo crimine quo detineris, quod niſi feceris, damnationi perpetuæ ſubjacebis. Crimen preſbyter nominatim intimavit, & his interſignis Willermus credulus viſioni precibus venerabilis Roberti aſſenſum præbuit, & confeſtim illi tradens per cornua cervi quem ceperat, decimam totius foreſtæ conceſſit, & datis dominiis & decimis prædictum fundavit cœnobium.

II.

Authenticum fundatoris Liræ.

WILLELMUS Oſberni filius, comes Herfordiæ, omnibus hominibus ſuis Francis, & Anglis, & Walenſibus, & omnibus ſanctæ matris eccleſiæ fidelibus, ſalutem. Sciatis me donaſſe & conceſſiſſe, & in perpetuam eleemoſynam confirmaſſe Deo & beatæ Mariæ Liræ, & monachis ibidem Deo ſervientibus, pro ſalute animæ meæ & anteceſſorum meorum, totam villam quæ dicitur Vetus Lira, in qua a me abbatia conſtructa eſt, quam tenebam in dominio, & duo molendina in eadem villa, quartam partem Novæ Liræ, & molendina ejuſdem villæ, & molendinum *Taneret*, & totam aquam ab Nova Lira uſque ad *Calet*, & totam decimam partem foreſtæ Britolii, & decimas ſeptimanas Britolii, Liræ, Pacei & Glotis, & Pontis ſancti Petri, eccleſias Britolii cum feudo Walonis, eccleſias Glotis, eccleſias de utraque Lira, eccleſiam S. Andreæ de Barra, eccleſiam *de Cornuil*, eccleſiam *de Candaminel*, eccleſiam *de Boterellis*, eccleſiam de Noerio, eccleſiam de Aluernaio ; præterea dotem comitiſſæ Adeliciæ, ſcilicet Triraicum cum molendino, & marnerias, & Ribramont. In epiſcopatu Rothomagenſi ſcanna comitis, eccleſias Pontis ſancti Petri, ſcilicet S. Nicolai, S. Georgii & S. Criſpini, cum appenditiis ſuis, & redecimam de valle Piſtris. In Anglia in epiſcopatu Wintonienſi, in ipſa civitate duos burgenſes, eccleſiam *de Claffort* cum appenditiis

ſuis; in *Hantton* novem libras & quinque ſolidos, & unum burgenſem, eccleſiam S. Johannis, eccleſiam *de Careſbroc* cum appenditiis ſuis, & totam decimam de dominio *de Booliub*, eccleſiam *Arreton*, & totam decimam de dominio ejuſdem villæ, & de Haſcleia, & de Louecumba, & de Candeiba, eccleſiam de Freſquewarre, & totam decimam de dominio, eccleſiam de Godeshulle cum omnibus pertinentiis ſuis, eccleſiam *de Wipinguſhan*, eccleſiam *de Neucherche*, eccleſiam *de Neuton* cum appenditiis ſuis. In epiſcopatu Herfordienſi, in ipſa villa duodecim libras & unum burgenſem, eccleſiam de *Tedeham* cum appenditiis ſuis, eccleſiam de Ledencia, eccleſiam de de *Linton*, eccleſiam de *Wilton*, eccleſiam de Merchelai cum appenditiis ſuis, eccleſiam de *Weuſtuurde*, totam decimam de dominio de Dura, eccleſiam de Werles-luna, eccleſiam de *Tanetel* cum omnibus pertinentiis ſuis, eccleſiam de Hopa cum appenditiis ſuis, totam decimam de dominio de *Pulton*, & & totam decimam de toto dominio de *Kingeſcapel*, & decimam de toto dominio de *Credehell*, & decimam de dominio de *Kinlet*, & unum hominem cum terra ſua, & totam decimam de dominio de *Stanford*, & unum hominem cum una virgata terræ, totam decimam de dominio de *Torneb*, & unum hominem cum una virgata terræ, & totam decimam de dominio de *Lagerdin*, & unum hominem cum una virgata terræ. In epiſcopatu Landavenſi manerium de *Lonkywan*, & totam decimam totius foreſtæ de Groſſo-monte, & medietatem totius decimæ telonei de Strigolio, & medietatem totius decimæ quæ eſt inter Waiam & Oſeham, ſcilicet vaccarum, porcorum, nummorum, piſcium, ſegetum & mellis. In epiſcopatu Wigornienſi eccleſiam de Hanleia cum appenditiis ſuis, & decimam foreſtæ Malumniæ præter venationem, & decimam totius dominii de *Culmell*, & unum hominem cum una virgata terræ, & decimam totius dominii de Hiſſeleia, & decimam totius dominii de *Fortelinton*, & unum hominem cum una virgata terræ, & decimam totius dominii *Edrefeld*, & unum hominem cum una virgata terræ, eccleſiam de *Fechekam* cum appenditiis ſuis, & unam carrucatam terræ, eccleſiam de *Chedeworde* cum appenditiis ſuis. In villa de *Avurton* decimam totius dominii, & unum hominem cum terra ſua, & decimam totius dominii de *Flameſted*. In villa Gloceſtriæ duos burgenſes & unum pratum. In epiſcopatu Sariſburiæ eccleſiam de *Baſtenden* cum appenditiis ſuis, eccleſiam de *Mameſted*, eccleſiam de *Senigefeld*, & eccleſiam de *Sorefeld*. Præterea eccleſiam de Gutteriis, eccleſiam de Morenvilla, & eccleſiam de Paceio cum appenditiis ſuis. Hæc omnia ſupra dicta dedi & conceſſi prædictæ abbatiæ & monachis in ea Deo ſervientibus, in perpetuam & liberam eleemoſynam, pro ſalute animæ meæ. His teſtibus, Lanfranco venerabili archiepiſc. Willelmo Ebroicenſi epiſcopo, Rogerio *de Montgomeri*, Walterio *de Lacé*, Tuſtino filio *Rou*, Hugone Aſino, & multis aliis.

III.

Fundatio ſancti Salvatoris.

Ex autographo. *Circiter* 1060.

IN nomine ſanctæ, &c. Ego Richardus archipræſulis Roberti filius, gratia Dei & electione Ricardi Senioris avi mei Normannorum principis, Ebroicæ civitatis comes electus & conſtitutus, hanc vitam miſerabilem . . . . pro nihilo ducens; timore etiam gehennalis pene perterritus . . . . pro redemptione peccatorum meorum, ac parentum, ſive precedentium ſive ſubſequentium, infra mœnia præſcriptæ civitatis, in honorem ſancti Salvatoris, totius mundi conditoris ac gubernatoris, eccleſiam ædificari feci, in qua *Godeltilde* filia mea facta ſanctimoniali, *Herſende* exiſtente prima abbatiſſa, ſanctimoniales ſub regula ſanctiſſimi Benedicti monaſtice viventes, ad honorem Dei omnipotentis & totius mundi redemptoris, in eadem eccleſia ſtabilivi; & hoc aſſenſu & conſilio procerum meorum, laudanda etiam admonitione uxoris meæ Godehildis, & maxime hortatu & providentia domini Guillelmi tunc temporis ejuſdem civitatis exiſtentis epiſcopi, authoritatis cujus teſtimonio & deliberatione, ſed & uxoris meæ & procerum meorum arbitrio . . . ſupradictis ſanctimonialibus . . . . præbui in eleemoſynam de meis propriis redditibus illa quæ ſubſcribuntur; providens ne Deo ſervientibus deeſſent ſaltem neceſſaria victui. Itaque ego peccator Ricardus comes indignus, credens me cum ſupradictis ſanctimonialibus partem habiturum in ſupernis manſionibus, fide firmando & jurejurando, ita libere & quiete ut melius habui . . . . has villas decimaſque ſubſcriptas ſalvatori Deo, ſibique ſervientibus ſanctimonialibus perpetualiter habere permiſi. Apud Ebroicas duos molendinos, unum annonarium & alterum taneterium, cum terra quæ ad eoſdem molendinos pertinet, & decimam meorum molendinorum Ebroicarum, & decimam omnium reddituum & exituum civitatis Ebroicarum, excepta decima telonei, & omnem decimam omnium reddituum & exituum totius foreſtæ de Ebroys, etiam decimam mellis ipſius foreſtæ, & venationis quicumque cœperit illam; & decimam bladi & denariorum [a] *des Eſſars* quæ fient in ipſa foreſta, & eccleſias prædictæ foreſtæ. Apud Aſnerias dedi totum quod in dominio habebam, excepto feodo militum, & nemore & aqua. Tamen in eis dedi eis piſcationem quæ vulgo dicitur *Croignim*. Apud Olavillam terram ad dimidiam carrucam, & Ondovillam & quidquid ad eam pertinet, ſicut umquam melius habui. Apud Gravigneium decimam de omni dominio meo, excepta decima bladi. Apud *Quittebeuf* decimam dominii mei, & lane & caſeorum, excepta decima bladi. Apud Albam viam decimam telonei & cenſus, & omnium reddituum in denariis, & octo hoſpites, & terram ad dimidiam carrucam, & decimam caſeorum & lane. Item apud Albam-viam conceſſi eis vineam & molendinum, quæ Anſchitillus de Altolio eis dedit meo conceſſu, pro filia ſua ibidem facta ſanctimoniali. Ultra Sequanam totam decimam omnium reddituum & exituum, quicumque fuerint, foreſtarum de Tractu *, & de *Gravenchon* & *Caudebec*, & decimam molendinorum *du Maiſnil*. Apud *Douvrenc* decimam molendinorum meorum, & decimam telonei, & decimam cenſus burgenſium, & totam decimam eſtoblagii porcorum & herbagii ovium, quas burgenſes habuit; & duas guerbas hortorum burgenſium, ſive lini, ſive ca . . lne, ſive cujuſlibet bladi & terræ, quæ vocatur *Fros-comitis*, & duas guerbas terræ ruſticorum, & duas guerbas *des Eſſars*. Prædictæ eccleſiæ feci habere quietationem ab omni epiſcopali (excepta cura animarum) conſuetudine & ſeculari, annuente Guillelmo tunc epiſcopo Ebroicenſi, & confirmante Guillelmo tunc duce Normanniæ. Ad quam eccleſiam quicumque confugerit, cujuſcumque culpæ reus ſit, illæſus & abſolutus abeat. [b] Servientibus ſanctimonialium conceſſi eamdem quietationem de omnibus quam haberent ſervientes de propria menſa mea vel ſucceſſores mei. In teſtimonio & confirmatione quietationis epiſcopalis conſuetudinis nundinas in Annuntiatione Dominica atrio ſanctæ Mariæ antiquitus conſtitutas, in præſentia prædicti ducis prænominato epiſcopo donavi ſuæ eccleſiæ habendas in perpetuo. Et ſi aliquis procerum meorum eidem eccleſiæ aliquid in eleemoſynam donaverit, ita libere & quiete poſſideat, ſicut ea quæ de proprio meo conceſſi. Huic donationi interfuerunt teſtes & confirmantes proceres

* le Trait, *prope Gemeticum.*

a In charta Simonis comitis hæc confirmantis, legitur : *Decimam denariorum de venditionibus quæ fient in nemore & exartis.*

b His lucem afferre poteſt quod legitur in bulla Eugenii papæ III : *Quoniam ſupradictus comes Ricardus immunitatem quam habebant ſervientes de menſa ſua, ſervientibus veſtris . . . . conceſſit*, &c.

mei Guillelmus de Sachenvilla, Anſchitillus de Altolio, Rogerius *Harent*, Salomon de Avrenchis, Rodulfus de Crovilla. Kartam inde factam confirmavit Guillelmus dux Normannorum, ſigno propria manu facto, & uxor ejus Mathildis ſimiliter: & ego Ricardus ſigno meo, & uxor mea Godehildis ſimiliter, & Maurelius archiepiſcopus Rotomagenſis ſigno ſuo, & Guillelmus Ebroicarum epiſcopus ſigno ſuo, & proceres Normanniæ ſignis ſuis; Rogerius *de Muntgommery*, Rogerius de Bello-monte, & Robertus comes *de Eu*, & plures alii. Signum Guillelmi ducis Normannorum. Signum Mahildis comitiſſæ Normannorum. Signum Ricardi comitis Ebroicarum. Signum Godehildis comitiſſæ Ebroicarum. Signum Maurilii archiepiſc. Rotomag. Signum Guillelmi Ebroicenſis epiſcopi. Signum Rogerii *de Montgummery*. Signum Rogerii de Bellomonte. Sign. Roberti comitis *d'Eu*, &c.

A Huic vero cauſæ ſeu placito interfuerunt ex parte regis, Willelmus archiepiſc. Rotomagenſis, Turoldus epiſcopus Bajocenſis, Giſlebertus epiſc. Ebroicenſis, Willelmus Gifardus epiſcopus Wintonenſ. Ragnulfus epiſcopus Dunelmenſis, Hilgotus abbas S. Audoëni, Arnulfus abbas Troarni, Urſus abbas Gemetici, Walterius abbas ſanctæ Trinitatis de Monte, Benedictus, Fulbertus & Ricardus archidiaconi Rotomagenſis eccleſiæ, Rotbertus archidiaconus Ebroicenſis. De baronibus Rotbertus comes *de Mellent*, Ricardus *de Redivers*, Willelmus de Albiniaco, Walterus filius Ricardi *de Vernun*, & Waldricus qui tunc temporis erat cancellarius regis. Ex parte abbatis Fiſcanni, Willelmus prior Fiſcanni, qui electus fuit in abbatem ſancti Taurini, Antonius monachus, Johannes monachus Sagii, Willelmus monachus Theodorici filius, Rogerius *de Seilletot*, Nicolaus prior S. Gabriëlis, &c. B

IV.

Monaſterium ſancti Taurini fit cella Fiſcannâ.

Ex chartis Fiſcanni.

1106. CUM multæ ſint iniquorum & fraudulentorum inſidiæ & injuſtæ eccleſiarum Dei oppreſſiones frequenteſque vexationes, neceſſe eſt, & hoc ratio exigit, ut noſtram noſtrorumque ſucceſſorum memoriam adverſus eas muniamus, atque exemplis & auctoritatibus omnique conatu reſiſtamus. Oportet ergo noſtra & facta & dicta utilia atque neceſſaria, ſeu etiam quæ dono ſive emptione acquiruntur eccleſiis, teſtium confirmatione legalium comprehendi, & tam futurorum quam præſentium memoriæ literarum atteſtatione commendari. Notum ſit igitur, C tam futuris quam præſentibus, quod anno ab Incarnatione Domini 1106, indictione 15, VII idus Novembris, lis quædam ſeu calumpnia ante Henricum regem Anglorum jamque ducem Normannorum, Rotomagi in camera archiepiſcopi Willelmi ipſo præſente fuit finita, & quia monachi ſancti Taurini eam injuſte adverſus eccleſiam S. Trinitatis Fiſcanni faciebant, coram epiſcopis atque abbatibus, cæteriſque Normanniæ baronibus ſeu comitibus, firmiter eſt terminata. Prædicti namque monachi, & ſe & abbatiam ſancti Taurini, de ſubjectione & donatione Fiſcannenſis eccleſiæ cupientes auferre, quia nihil abbati Fiſcanni ſuiſque monachis deberent multis & magnis vocibus proclamabant, nec electionem nec ordinationem ſui monaſterii habere a Fiſcanno volebant, D mortuus enim erat Radulfus eorum abbas, qui monachus profeſſus Fiſcannenſis cœnobii fuerat; atque ex prædicto litigio abbatia S. Taurini duobus annis & fere dimidio ſine abbate extiterat. Venit igitur Willelmus Fiſcanni abbas tertius, cum ſuis monachis & hominibus, ante Henricum regem & Willelmum archiepiſcopum, cæteroſque Normanniæ barones. Prædicto termino in ſupra nominatum locum venerunt ex alia parte, Giſlebertus epiſcopus Ebroicenſis & monachi ſancti Taurini, dictiſque & auditis ex utraque parte quæ dicenda erant atque audienda, necnon donatione audita & charta lecta, in qua ſcriptum erat quomodo eccleſia Fiſcanni ſupraſcriptam abbatiam habuerat a comite Rotberto patre Willelmi regis qui Angliam conquiſivit, in ſcambio Villaris E monaſterii, quod a Ricardo II comite in fundo perhenni acceptum abbas Johannes & monachi precibus ſupradicti comitis Roberti evicti ipſi pro commutatione abbatiæ ſancti Taurini, & ut ipſa abbatia ſancti Taurini perpetuo maneat cella Fiſcannenſis monaſterii, ipſi comiti gratuito conceſſerunt. Prædictus rex Henricus cunctis audientibus, conſilio & judicio ſuorum epiſcoporum, abbatum atque baronum, ſuprataxato abbati Willelmo Fiſcanni firmiter præcepit ut abbatiam ſancti Taurini tanquam ſuam propriam cellam acciperet & ad votum ſuum traderet, abbatem ibi eligendo ac ponendo de ſuis, & monachos auferendo ſeu mittendo ubi & prout placeret.

V.

Charta Henrici primi regis Anglorum, pro monaſterio de Conchis.

IN nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis. Ego Henricus, Dei gratia rex Anglorum & dux Normannorum, pro ſalute animæ meæ, & patris & matris meæ, atque anteceſſorum meorum, necnon conjugis meæ, & univerſæ prolis a Deo mihi conceſſæ, concedo monachis in eccleſia ſancti Petri Caſtellionis Deo ſervientibus, liberam & quietam electionem abbatis, ſecundum regulam ſancti Benedicti, & quod omnes homines eorum in Anglia manentes, ſint liberi & quieti de omnibus conſuetudinibus & querelis ad me pertinentibus, ſcilicet *de Sire*, & *de Hundret*, & *de Geih*, & *de Hildiet*, & *de Hundreſu*, excepto muldre, ſi repertum fuerit in terra eorum: & ſi furtum repertum fuerit in terra eorum, foreſfactum ſit monachis & juſtitia mea. Et in Normannia, apud portum qui vocatur Dieppa, ſint monachi & omnes res eorum, & proprii famuli liberi & quieti de omni paſſagio, de omni conſuetudine in villa, & de omnibus hominibus eorum ibi manentibus, habeant monachi *Leſveel*. Et ſi homines eorum habuerint naves in mari piſcantes, quidquid de navibus illis ad me pertinet, amore Dei concedo prædictis monachis, & cum his ſupradictis concedo & confirmo eccleſiæ ſancti Petri Caſtellionis, omnia dona & beneficia quæ ei dederunt in regno & ducatu meo Rogerius Senior de Toënio, & filius ejus Radulphus Senex, & Radulphus Juvenis filius prædicti Radulphi Senis, & Rogerius filius Radulphi Juvenis, & eorum homines, & alii barones mei, ſicuti ſcripta leguntur in hac charta. Ego Rogerius filius Radulphi Toteni enſis, pro ſalute animæ meæ, & patris ac matris meæ, & conjugis meæ Godehildis, & univerſæ prolis a Deo mihi conceſſæ, & pro anima ſenioris mei Roberti comitis, ac filii ejus Guillelmi, concedo in uſus ſervorum Dei ſervientium in monaſterio dicato in honore ſancti Petri apoſtoli, in loco qui *Caſtellion* appellatur, de rebus meis quas in pace teneo, villam ipſam quæ dicitur *Caſtellion*, ex integro ab omnibus calumniis & querelis abſolutam & liberam, cum molendino de Fontana, cum territorio omni ad eamdem villam pertinente, cum teloneo ex integro ipſius villæ & territorii, cum foreſfactis, cum banleuga libera, & cum omnibus penitus redditibus, cum decima totius parochiæ, & eccleſiam ſancti Audoëni de Conchis, cum decimis & offerendis ex integro, & terram *de Vernay* ad quinque carrucas; decimam quoque de Chorlandis de una carruca, cum hoſpite uno; decimas, &c. de ſilva quæ appellatur campania Ranuldi in portis, in denariis, in atheriis, in annona, in carne, & de omnibus aliis ſilvis meis. Et de Louverciaco, de carruca una cum hoſpite uno; eccleſiam de Achineio, cum offerendis & decimis de annona, & de vino ex integro, & de piſcibus aquæ quæ

Circiter 1130.

quæ dicitur Auctura, & de molendinis in eis; decimas de duabus carrucis in villa quæ dicitur Fontanis, & de vino & de ſilva, de pratis; decimas ſancti Urſini de Villari-villa, de vino & de omnibus quæ ibi pertinent; eccleſiam de Toteneio, cum offerendis & decimis de annona & de vino ex integro, & de pratis & de piſcibus. In Helgavilla, eccleſiam & decimam, & unum hoſpitem. In Villari villa, eccleſiam & decimam, & unum hoſpitem. Ad Mortuum-mare, decimam de duabus carrucis, & de duobus molendinis, & de præpoſitura ejuſdem villæ, & unum hoſpitem. In Waringivilla, eccleſiam & decimam, cum feodo Formani preſbyteri, & decimam de uno molendino, & tertiam partem de terra & de hoſpitibus quos habeo in villa quæ vocatur Dieppa. In Walitherivilla, decimam de una carruca, cum hoſpite uno. In Rothomago unum hoſpitem, & tertiam partem de pratis meis. Juxta Rothomagum, in Villari-villa, juxta pontem Erchenfridi, eccleſiam & decimam cum pertinentiis ſuis, & unum hoſpitem, & fœſum oſuli de Monaſterio. Hæc vero quæ ſubſcripta leguntur, & quæ in futuro pro Chriſti nomine aſcribentur, ego Hugo Ebroicenſis epiſcopus affirmo & conteſtor, & hoc affirmat Hugo Bajocenſis epiſc. & Robertus de S. Laudo epiſcopus, & Johannes abbas ſanctæ Trinitatis, Iſembertus abbas, Gradulphus abbas, Robertus abbas, Frodmundus abbas, Albericus abbas. Si quis ergo ex his aliquid ſubtraxerit violenter, nos illum omnino excommunicamus & anathematizamus; fiat, fiat. Ego Radulphus de Totteneio, cum Godehilde matre mea, pro ſepultura patris mei Rogerii, concedo S. Petro de Caſtellione apud Achineium, gordum unum quinque millium anguillarum de ſancta Cecilia, fœſum quoque Claverii, & fœſum Olbardi, & manſuras plures, & terras in eadem villa. Apud Fontanas molendinum unum, & fœſum Lancelini preſbyteri, & fœſum Odelini nutricii cum plantato in dominio, & decimam redditus denariorum & molendinorum, & totius dominii mei, tam plani quam nemoris, S. Vigoris. Apud Totteneium, gordum unum, cum hoſpite uno ad cuſtodiendum gordum, & fœſum Richerii filii Radulphi, & hoſpites plures ac vineas in eadem villa. In Warengivilla, hoſpites qui pertinent ad eleemoſynam ſancti Walerici, & terram de Briveria apud Landam, quæ dicitur *Sebecort*, terram ad duas carrucas; & concedo omnem decimam omnium molendinorum meorum per totam meam terram, & decimam omnium denariorum meorum de omnibus redditibus meis, in omnibus dominiis meis, vel etiam foreſactis, in Conchis, in Ferraria, in Achineio, in Totteneio, in Helgavilla, in Mortuo-mari, cum eccleſiis ejuſdem villæ, & in omnibus villis meis aliis; & concedo eandem libertatem & conſuetudinem in omnibus hominibus eccleſiæ, in omni terra ſua, per totam meam terram quam habent in Caſtellione; concedo etiam fœſum Willelmi *de Waleile* in dominio, & fœſum Gerelini de Fraxino. Do etiam in Anglica terra in dominio, manerium unum qui vocatur Liena, & eccleſiam ejuſdem villæ, & totam decimam, & decimas de meis dominiis, tam de planis quam de bochis, in omnibus aliis meis maneriis, ſcilicet de Cabenona decimam de dominio cum uno hoſpite, de *Flammeſtede* decimam de dominio cum uno hoſpite, de Eſchadeſleis decimam de dominio cum uno hoſpite, de *Werveſtees* decimam de dominio cum uno hoſpite, de Alnieleia decimam de dominio & duodecim denarios, de Roberto de la Barduna, de uno eſcarto, & partem decimæ de Salinis, de Biſga decimam de dominio, de terra Oſbini filii Rualdi, decimam de dominio & unum hoſpitem, de Eſeleia decimam de dominio, de Albodeleia & de Linda, decimam de dominio & tres hoſpites, de *Stoches* & de Hydra decimam de dominio cum uno hoſpite, de Brameſberga decimam de dominio do, & decimam firme denariorum de terra quæ vocatur *Elevent*, de Reniſleia decimas de dominio, de Eſtandona decimam de dominio, de Pithea decimam de dominio, de Sturtona ſexaginta acras terræ; in villa *de Herefort* unum hoſpitem, de *Bur* decimam de dominio, de *Coloen* decimam de dominio. Ego Radulphus junior, filius Radulphi Senioris de Totteneio, do ſancto Petro de Caſtellione eccleſias *de Welcomeſton*, & totam decimam, decimam quoque de dominio de Guerthelingis. Ego Rogerus de Totteneio filius Radulphi junioris, do monachis S. Petri Caſtellionis pro ſalute animæ meæ, patris & matris meæ, & anteceſſorum meorum, unum manerium, ſcilicet Wertheam, totum liberum & quietum in dominio eorum, & eccleſiam & decimam ejuſdem villæ, & quidquid pertinet ad illam villam, ſcilicet unum molendinum, & maras ibi adjacentes ad piſcandum, & warennam; concedo etiam eidem eccleſiæ decimam omnium cendrarum & caronum meorum in omnibus ſilvis meis. Ego Godehildis comitiſſa Ebroicæ civitatis, quondam uxor Rogerii de Totteneio, pro ſalute animarum noſtrarum, do ſancto Petro de Caſtellione decimam de villa quæ vulgo dicitur *Cravençon*, & decimam duorum molendinorum de Hondovilla & de Albania, eam partem decimæ atque eccleſiæ, quam emi de Radulpho Barbato, annuente domino ac Seniore meo comite Richardo. Manifeſtum ſit omnibus quod Robertus de Romeliaco, quando effectus monachus eſt, dedit ipſe & uxor ejus, & filii ejus Willelmus, & Robertus, & Richardus, ſancto Petro, decimam quam habebat Corlandis, & eam quam habebat Louverciaco. In Corlandis medietatem decimæ; in Louverciaco duas garbas, annuente Radulpho de Totteneio cujus fœſi erat, Gerelino a Romeliaco, magiſtro a ſervulo. Filii quoque ejus pro remedio ipſius animæ, dederunt ſancto Petro de Caſtellione duas garbas decimæ de villa quæ dicitur Cantalupum, annuente Radulpho de Totteneio & Willelmo de Romeliaco, quorum fœdum erat, aſſiſtentibus teſtibus Walterio de S. Elerio, Willelmo de Fraxino; & ſciendum eſt quod prædictus Willermus de Romeliaco, quando effectus eſt monachus, dedit ſancto Petro eccleſiam & decimam de Greignoſavilla, & decimam de duobus molendinis in eadem villa, annuente Richardo filio ejus & Radulpho de Totteneio; & ſciendum eſt quod Radulphus de Buſvilla filius Radulphi avunculi Willelmi de Romeliaco, ambulans in hortum dedit S. Petro de Caſtellione, duas garbas decimæ de terra quæ vulgo vocatur *Enneiſſ*, pro remedio animæ ſuæ anteceſſorumque ſuorum, annuente hoc Aufrida uxore ſua, & filio eorum Huberto; dederunt & decimam omnis generis lini ipſius terræ, aſtantibus Willelmo de Romeliaco & Richardo filio ejus, quorum fœſum erat. Ego Richardus juvenis de Romeliaco filius Richardi, do monachis ſancti Petri Caſtellionis, pro ſalute animæ meæ, & anteceſſorum meorum, & pro ſepultura patris mei, eccleſiam de Louverciaco, & fœſum Rogerii filii Berthæ fratris Godefridi ſacerdotis, liberum & quietum, & quidquid de illo fœſo patri meo & anteceſſoribus meis factum fuit, amodo fiat monachis. Ego Ilbertus vicecomes, do monachis S. Petri Caſtellionis, pro ſalute animæ meæ & anteceſſorum meorum, quartam partem de durra totius illius manerii, vel L ſolidos, ſi magis placuerit, monachis, annuente Radulpho de Toënio domino meo. Sciant præſentes & futuri, quod Richardus Manſellus & Garinus filius ejus, conceſſerunt ſancto Petro de Caſtellione medietatem terræ quæ vulgo dicitur *Baillol*, inſuper monaſterium cum cimeterio liberum; quot etiam homines in hoc cimeterio habere voluerunt ad manendum, liberi erunt ſancto Petro, & ipſum etiam altare; decimam & campart per medium æque dividetur, excepta decima Huberti, qui liberam tenens, ipſe Hubertus tradidit ſancto Petro, annuente ipſo Garino, poſt hoc terram unius carrucæ liberam, ultra

medietatem ſupradictam; omnis autem redditio ipſius terræ communis per medium partietur, exceptis quæ ſupra diximus; omne quoque dominium & omnem libertatem ſancto Petro tradiderunt; adjutorium ſeu forifacturam de aliquo homine ipſius terræ nullus capiet, alio ignorante, capta quoque per medium dividetur: ultra cimeterium etiam ſi homines ad habitandum nobis venerint, terram invenient liberam qua manere poterunt, libertate tali quali in cimeterio. Hæc conventio firmata eſt per decem libras & unum equum de caritate Sanctii, coram Radulpho de Totteneio & uxore ejus Eliſabetha, quarta feria Paſchæ, anno ab Incarnatione Domini milleſimo octogeſimo, regnante rege Guillelmo in Anglia, Philippo in Francia. Et hæc firmata ſunt per Radulph. Tottenenſem cujus fœſum erat, aſſiſtentibus ex parte Richardi Roberto *de Garenceres* & Heberto de Baillolio; ex parte Sanctii Iberto vicecomite, Willelmo de Romelcio. Hanc conventionem ſe ſervaturos in perpetuum ſub juramento Richardus & Garinus filius ejus præſentibus his teſtibus firmaverunt. Sed etiam ſciendum eſt quod ſuccedentibus annis tres filii prædicti Garini, Guillelmus, Garinus & Richardus medietatem ſuam prædictæ decimæ *de Baillol* in tres partes æqualiter diviſerunt. Guillelmus vero & Richardus ſuas partes ſancto Petro dederunt, annuente Rad. Juniore, aſſiſtentibus Willelmo Villano, Gerelino de Fraxino, & Gerelino Buxone. Ego Robertus *de Stafort* filius Rogerii de Totteneio, pro ſalute animæ meæ & anteceſſorum meorum, do & concedo monachis ſancti Petri Caſtellionis eccleſiam de Octona liberam & abſolutam, cum decimis & oblationibus meis in eadem villa, & cum omnibus ad eamdem eccleſiam pertinentibus, ſine aliquo participe, excepto capellano eorum voluntate præſentato. Do etiam eiſdem monachis unam hydram terræ adjacentem eccleſiæ, & aliam hydram quæ vocatur *Doureſel*, & unum manerium quod vocatur Chriſtona nomine: etiam quam libertatem ego habeo in eadem villa, & homines mei, eamdem habeant monachi & homines ſui, in plano & in boſcho, in pratis & in agnis; hæc omnia dono & concedo libera & abſoluta ab omnibus conſuetudinibus quæ michi pertinent, annuente filio meo Nicholao & Wolſtano Vigornenſi epiſc. hoc donum confirmante & excommunicante omnes illos qui hæc prædicta beneficia minuere vel ſubſtrahere tentaverunt. Memoriæ fidelium traditum ſit quod ego Ebrardus Britholienſium dominus, annuente & conſulente Ineta matre mea, concedo & reſtituo eccleſiæ Caſtell. pro ſalute animæ meæ & anteceſſorum meorum, eccleſiam videlicet *de Haracaville*, cum terra ejuſdem eccleſiæ & omnibus ad eamdem eccleſiam pertinentibus, videlicet cum omni decima totius territorii ejuſdem villæ, quam quidem homines noſtri in parte ab eadem abbatia injuſte abſtulerant, & in multis diſtraxerant: necnon etiam nonaginta garbas quas clientes noſtri de eadem decima injuſta coactione & mala conſuetudine capiebant, libere & abſolute eidem abbatiæ concedo & reſtituo. Hæc autem juſte fieri judicavimus, ut omnis decima totius villæ cum omni fructu terræ, eccleſiæ in una domo congregetur, quatenus ſacerdos qui electione abbatis eidem eccleſiæ ſervierit, tam annonæ quam ſtramenti libere tertiam partem accipiat, & abbatia duas. Hæc autem reſtituta ſunt & confirmata eccleſiæ Caſtellionenſi per manum domni Hugonis venerabilis archiepiſcopi Rothomagenſis, aſſiſtentibus videlicet Roberto archidiacono & Guidone clerico Andeliacenſi, Radulpho *Gaſtinel*, Gerelmo de Buxone apud Rothomag. in præſentia archiepiſcopi juxta culpam confitente & veniam requirente. Ego Gerelmus de Fraxino pro anima ſenioris mei Rogeri de Totteneio & filii ejus Radulphi, & pro redemptione animæ meæ, do S. Petro poſt mortem meam, Fraxinum & hæreditatem meam in perpetuum tenendum; ad præſens autem duos Francos homines in dominio. Hoc annuit Godehildis comitiſſa & Radulphus ſenior meus, ſalva cuſtodia Tottenienſ. dominii. Ibi affuit Hugo Bajocenſis epiſcopus & Willelmus Ebroicenſis epiſcopus, qui hoc donum confirmaverunt, ex quorum maledictione & ex authoritate ſancti Petri apoſtoli & Omnium ſanctorum Dei ſint anathematizati, qui hoc beneficium ab eccleſia Dei ſubſtraxerunt. Sciant præſentes & futuri, quod Gerelinus de Vernaco pro anima ſua dedit ſancto Petro decimas totius terræ ſuæ apud *Buxon* & apud *Nagel*, annuente Radulpho de Totteneio, cujus fœſi erat. Iterum ſciendum eſt quod Radulphus *de Noiſement*, pro ſalute animæ ſuæ dedit ſancto Petro omnem decimam terræ ſuæ *de Noiſement*, & terram cum hoſpite, & decimam culturarum ſui Senioris in villa quæ vocatur *Nogent*, annuente Gilleberto domino ſuo, & Radulpho de Totteneio, cujus fœſi erat. Item ſciendum eſt quod Robertus Paganus & Erchembaldus de Moncellis fratres, & Hugo de Rolvilla eorum ſocer, dederunt ſancto Petro omnem decimam terræ ſuæ *de Moncelx*, amore Dei & domni Sulpitii abbatis, cujus parentes erant, tempore Henrici inclyti regis Anglorum, annuente Gilleberto de Mineriis, cujus fœſi erat. Item ſciendum eſt quod Rogerius de Clara pro anima ſenioris ſui Rogerii de Totteneio, dedit ſancto Petro eccleſiam & decimam de Haracavilla & duas garbas decimæ *de Buré*, annuente Godehilde comitiſſa, & Radulpho filio ejus de Totteneio, cujus fœſi erat. Item ſciendum eſt quod Giroldus Gaſtinellus dedit ſancto Petro duos homines & manſuras duas, & decimam terræ ſuæ in villa quæ dicitur Valvilla, annuente Radulpho de Totten. cujus fœſi erat. Item ſciendum eſt quod Willelmus *de Valeil*, liberis carens, dedit ſancto Petro ipſum *Valeil* in dominio tenendum, annuente Radulpho de Toënio, cujus fœſi erat. Item ſciendum eſt quod Gillebertus de Clara dedit ſancto Petro eccleſiam, & decimam & terram Rogerii capellani, in villa quæ Puteneia dicitur, annuente Radulpho de Totteneio, cujus fœſi erat. Item ſciendum eſt quod Robertus de Guidvilla dedit ſancto Petro medietatem decimæ de Guidvilla, annuente Radulpho de Totten. cujus fœſi erat. Item ſciendum eſt quod Gerelinus de Boſco-Hugonis, quando effectus eſt monachus, dedit ſancto Petro decimam omnium hominum ſuorum de Boſco-Hugonis, annuente Radulpho de Toënio, cujus fœſi erat. Item ſciendum eſt quod Robertus de Aureis-vallibus, pro ſalute animæ ſuæ, dedit S. Petro decimam ejuſdem villæ, annuente Radul. de Toënio, cujus fœſi erat. Item ſciendum eſt quod Stephanus, & Guidmundus, & Willelmus, & Radulphus filii ejus, dederunt ſancto Petro decimam terræ ſuæ de Boſco-Raillato, annuente Radulpho de Vernaco & Radulpho de Toënio, quorum fœſum erat. Item ſciendum eſt quod Radulphus *de Igliſoles* decanus, dedit ſancto Petro duos hoſpites cum ortis, in villa quæ vulgo dicitur *Merderel*, pro monachatu ſuo, annuentibus parentibus, & Gaufrido domino ſuo *de Villaledt*, coram Radulpho de Totteneio. Item ſciendum eſt quod Simon de Ulmeto, tempore inclyti regis Anglorum Henrici, dedit ſancto Petro decimam *de Oiſſel*, per manum Audoëni Ebroicenſis epiſcopi, annuente uxore ſua, filia Rogerii de Ferrariis, & filio ſuo primogenito, quam videlicet decimam Rad. & Garinus fratres prædicti Rogerii ejuſdem, eccleſiæ conceſſerant, & donum ſuper altare poſuerant, tempore domni Sulpitii abbatis, annuente Willelmo Darſello, cujus fœſi erat, apud Achineium, coram Radulpho de Totteneio, tempore ipſo illo exiſtente prætore in Achineio. Ego Radulphus de Totteneio filius Rogerii fundatoris eccleſiæ ſancti Petri Caſtellionis, do & concedo, & eidem eccleſiæ ſubjecta facio, omnia hermitagia in foreſta mea de Conchis, & quicunque infra foreſtam illam & in aliis ſilvis meis terram coluerit, ex toto prædictæ eccleſiæ, decimas dono & concedo. Ego

Robertus filius Ilberti vicecomitis, do & concedo quartam partem de Durra monachis ſancti Petri Caſtellion. pro ſalute animæ meæ & anteceſſorum meorum, & pro illa quarta parte quam dedit pater meus Ilbertus, & pro iſta quam ego dono, habent monachi quinquaginta ſolidos in villa de Durra. Sic ſignatum. Hoc eſt ſignum inclyti Henrici regis Anglorum & ducis Normannorum. ✠ Sign. Adelizæ Anglorum reginæ. ✠ Signum Hugonis archiepiſc. Rothomagenſis. ✠ Signum Audoëni epiſcopi Ebroicarum. ✠ Signum Willelmi comitis de Garenna. ✠ Sig. Amaurrici comitis Ebroicarum. ✠ Signum Hugonis cognominati *Hugoh* dapiferi regis Anglorum. ✠ Signum Rogerii de Tottencio. ✠ Signum prioris ſancti Ouvaldi. ✠ Signum Roberti de Novoburgo. ✠ Signum Gaufridi filii Pagani.

VI.

Fundatio Noæ.

Ex chartulario.
1144.

MALTILDIS imperatrix H. regis filia, archiepiſc. Rotomagenſi, epiſcopis, abbatibus, baronibus, juſticiariis & omnibus ſuis fidelibus de terra Normanniæ, ſalutem. Sciatis quod ego terram quamdam pro XL. libris emi, quam Deo & eccleſiæ beatæ Mariæ de Noa & monachis ibidem Deo ſervientibus ad conſtruendum ejuſdem loci cœnobium, pro ſalute animæ meæ, & animarum patris & matris meæ, & Gaufridi comitis Andegavenſis, & filiorum meorum Gaufridi & Willelmi, in perpetuam donavi eleemoſynam. Terram autem illam, totum videlicet quod eſt inter viam molendini *de Chattmel* & ipſam terram prædictorum monachorum, & inter ſuperiorem viam Ebroic. & aquam Ithum emi a Mauricio *de Bonaville* & Rob. *Saddote,* & fratribus ejus Rocelino & Rogero, & a Thoma milite, & a Giroldo *de Hopelande,* & Rob. nepote ſuo, & Willelmo fratre Thomæ, & ab Evrardo *de Chattmel* & filiis ejus, Roberto comite Mellenti, & Richerio de Aquila dominis ejuſdem terræ concedentibus, &c. Teſtibus Ro. archiepiſcopo Rotomagenſi, B. epiſcopo Lundon. Ric. de Hum. coneſt. &c. Apud Rothomagum.

VII.

Donationes factæ monaſterio Conchenſi.

Ex chartulario.
Circa 1150.

NOtum ſit, tam præſentibus quam futuris, quod ego Rogerius de Toënio filius Margaritæ, pro ſalute animæ meæ & anteceſſorum meorum, conceſſi & confirmavi Deo & eccleſiæ ſancti Petri de Caſtillione & monachis ibidem Deo ſervientibus in puram & perpetuam eleemoſynam, locum ipſum in quo monaſterium eorum ſitum eſt, cum pertinentiis ſuis. Conceſſi etiam eis & confirmavi villam illam quæ dicitur *Caſtellion*, ab omnibus querelis & calumniis ad me pertinentibus quietam & liberam, & abſolutam, cum eccleſia & decima ejuſdem villæ, cum omni territorio ad eamdem pertinente, cum telonio ex integro ipſius villæ & totius territorii, cum forefactis, cum benleuca libera, cum omnibus redditibus & proventibus ipſius villæ. Conceſſi etiam ipſis ut habeant ligna ad ſe hoſpitandum & calefaciendum in omnibus foreſtis meis, ſicut & ego, & omnes porci monachorum in paſnagiis meis ſint liberi & quieti, & omnes aliæ beſtiæ eorum eant & redeant cum porcis & beſtiis meis per omnia loca nemorum meorum in paſturam, & eamdem libertatem, & dominationem & conſuetudinem habeat abbas ſuper noſtros omnes homines & advenas in terra ſua habitantes, quas & ego habeo ſuper omnes noſtros homines & advenas in terra mea manentes; & quidquid acceſſerit in omnibus decimis ſeptimanis totum accipiant monachi quidquid in iſta ſeptimana eveniet, ſicut & ego totum accipio in meis novem: & de auxiliis mihi vel domino Normanniæ pertinentibus omnes homines

A abbatiæ inſimul per manum abbatis reſpondeant; ſicuti faciunt homines de Romeliaco vel illi de Portis per manum dominorum ſuorum, & ſi quis hominum abbatis in terra ſua vel in aliqua villarum mearum vel oppidorum, ſeu alibi aliquem hominum meorum percuſſerit, vel ſanguinem fecerit, vel occiderit, quod abſit, ſi famulus abbatis, vel ejus præpoſitus, priuſquam meus vadimonia ab illis quæſierit, inde fiat placitum & concordia vel duellum, ſi acciderit in curia abbatis. Concedo & ipſis & confirmo in Anglia manerium quod vocatur Sena, Willamque & Wertheam liberam & quietam, cum eccleſia ejuſdem villæ, & unum molendinum & maras ibi adjacentes ad piſcandum, & warennam. Hæc omnia teneant & poſſideant in puram & perpetuam eleemoſynam, libere, quiete, pacifice, cum omnibus eccleſiis, de- B cimis, redditibus, poſſeſſionibus, & cum omnibus conſuetudinibus & libertatibus quas eis dederunt & conceſſerunt anteceſſores mei & homines ipſorum, tam in Normannia quam in Anglia, abſque contradictione & calumnia mei vel heredum meorum. Pro hac autem conceſſione & confirmatione prædicti monachi LX & XII libras quas eis debebam de nemoribus meis in intuitu caritatis quietaverunt. Teſtibus his Guillelmo de Fraxino, Ricardo de Fornellis, Helia de Boſco, Matthæo de Bervilla, & abbatibus de Noa & de Strata, & pluribus aliis.

VIII.

Bulla Eugenii III pro ſancto Salvatore.

C EUGENIUS epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, 1152.
dilectis in Chriſto filiabus Hilariæ abbatiſſæ ſancti Salvatoris Ebroicarum ejuſque ſororibus, tam præſentibus quam futuris, regularem vitam profeſſis, &c. . . . . Prudentibus virginibus quæ ſub habitu religionis accenſis lampadibus juxta evangelicum verbum paratas ſe exhibent cum ſponſo ſuo Jeſu Chriſto intrare ad nuptias apoſtolicum convenit adeſſe præſidium, ne forte cujuſlibet temeritatis incurſus aut eas a pio propoſito revocet, aut robur, quod abſit, ſacræ religionis infringat. Eapropter, dilectæ in Chriſto filiæ, veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & præfatam eccleſiam in qua divino eſtis mancipatæ famulatui, ſub beati Petri & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio D communimus, ſtatuentes ut quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona eadem eccleſia in præſenti juſte & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, vel aliis juſtis modis Deo propitio poterit adipiſci, firma vobis & his quæ poſt vos ſucceſſerint, & illibata permaneant; in quibus hæc propriis duximus vocabulis exprimenda: Ex dono comitis Ricardi duo molendina Ebroicis, unum annonarium, alterum tannetarium, cum terra quæ pertinet ad eadem molendina, & decima molendinorum, cenſuum & vivarii de *Troz-comitiſſæ*, & decima omnium redditum & exituum totius foreſtæ Ebroicenſis, decimam mellis ipſius foreſtæ, venationis & denariorum de eſſartis quæ fient in ipſa foreſta, & quidquid demum comes habebat Aſneriis in dominio E ſuo, exceptis feodis militum, & boſco & aqua. In aqua tamen dedit piſcationem quæ a vulgo dicitur *Croignum-Clavillæ*, terram ad dimidiam carrucam, Hundovillam, & quidquid ad eam pertinet, & moltam de Dauboio, & Eſcauvilla Gravigneii, decimam molendinorum & totius dominii comitis, præter decimam bladi apud *Guitebuet*, decimam dominii ejuſdem comitis, lanæ ſcilicet, caſeorum & ceriarum quæ ibi fiunt: apud Albam-viam decimam lanæ, caſeorum, telonei, cenſus & omnium redditum in denariis, octo hoſpites & terram ad dimidiam carrucam: apud *Bavent.* centum ſolidos, ultra Sequanam decimam omnium reddituum & exituum quicumque

fuerint foreſtarum de Tractu, *Cravenchon* & *Caudebec*, & decimam molendinorum *de Maiſnil* & *de Cravenchon:* apud *Dourenc* decimam molendinorum telonei, cenſus burgenſium & eſtoblagii porcorum, & herbagii ovium quas habent burgenſes, & duas garbas hortorum burgenſium, lini, cannabis & cujuſlibet alterius rei, decimam quoque de terra quæ vocatur *Troz-comitis*, & duas garbas de terra ruſticorum, & duas garbas de Eſſartis. Ex dono comitis Guillelmi, ſex marcas argenti in Anglia, quas prior & monachi de Nogento ſuper Andelam debent vobis annuatim exſolvere. Ex dono comitis Amaurici ferias ſancti Leodegarii Ebroicis, & decimam de porcariis ſuis *de Guaz* foreſtarum, & totam decimam terrarum veterum & novellarum quæ pertinent ad *Guaz* foreſtarum de Tractu, & *Cravenchon*, & *Caudebec*; decimam quoque de haia *de Lentot* de omnibus illis quæ decimantur. Ex dono *Anſchetilly* de Autolio, molendinum de Alba via, & vineam unam, & duos hoſpites in Fovilla; ex Helmaci de Autolio aquam de Gravigneio, ex dono Richardi filii Herluini decimam molendinorum de Garenis, decimam ſancti Andreæ ex dono Otennæ, conceſſu Radulphi filii Othonis, duos burgenſes in vico ſancti Taurini, quietos ab omni conſuetudine; in epiſcopatu Ebroicenſi omnes eccleſias & decimam bladi foreſtæ Ebroicarum; eccleſiam S. Jacobi de Eſſartis, cum decima de boſco & plano; eccleſiam de Caugeio, cum decima & triginta acras terræ in eadem villa; eccleſiam de Guichenvilla cum decima; decimam de Buiſſondrœlini & *de Folmuchon;* eccleſiam de Nova villa cum decima, & triginta acras terræ in eadem villa; eccleſiam de Ferreriis cum decima; eccleſiam de Lacella cum decima, & terram ibi ad dimidiam carrucam & hoſpites quos ibidem habetis; eccleſiam *de Boore* cum eo jure quod competit vobis de decima ipſius eccleſiæ in epiſcopatu Luxovienſi; eccleſiam de Boiſſeio, cum decima ipſius villæ & ſexaginta acras terræ in eadem villa; decimam de Lambervilla ex dono uxoris Wauchelini de ſuo patrimonio, medietatem villæ quæ dicitur *Capelle*, jus quod habetis in eccleſia ejuſdem villæ. In epiſcopatu Carnotenſi, ex dono Amaurici de Domo-rotunda, dimidiam villam *de Orviller*. Præterea quoniam ſupradictus comes Ricardus immunitatem quam habebant ſervientes de menſa ſua ſervientibus veſtris pro ſuæ animæ ſalute conceſſit, & eccleſiam veſtram ab omni ſua & ſucceſſorum ſuorum conſuetudine ac gravamine liberam reddidit & quietam, datiſque feriis quæ fiunt in Annuntiatione Dominica in atrio eccleſiæ beatæ Mariæ bonæ memoriæ Guillelmo tunc Ebroicenſi epiſcopo, animarum cura tantum ei & ejus ſucceſſoribus reſervata, omni pravæ conſuetudini eam & exactioni epiſcopali exemit, nos etiam id auctoritate apoſtolica confirmamus, & futuris temporibus inconcuſſum permanere decernimus. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatam eccleſiam temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel quibuſlibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur eorum pro quorum gubernatione & ſuſtentatione conceſſa ſunt uſibus omnimodis profutura, ſalva diœceſanorum epiſcoporum canonica juſtitia. Si qua igitur in futurum eccleſiaſtica ſæculariſve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo tertiove commonita, ſi non ſatiſfactione congrua emendaverit, poteſtatis honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſacratiſſimo corpore & ſanguine Dei & Domini redemptoris noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat; cunctis autem eidem loco juſta ſervantibus, ſit pax Domini noſtri Jeſu Chriſti quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum judicem præmia æternæ pacis inveniant, amen, amen. Ego Eugenius catholicæ eccleſiæ epiſcopus. Ego W. preſbyter cardinalis eccleſiæ Lateranenſis. Ego Hubaldus preſbyter cardinalis tituli S. Praxedis. Ego Manfredus preſbyter cardinalis tituli S. Sabinæ. Ego Aribertus preſbyter cardinalis tituli ſanctæ Anaſtaſiæ. Ego Rolandus preſbyter cardinalis tituli ſancti Marci. Ego Conardus Sabinenſis epiſcopus. Ego Itinarus Tuſculanus epiſcopus. Ego Hugo Oſtienſis epiſcopus. Ego Odo diaconus cardinalis ſancti Georgii ad Velum aureum. Ego Gregorius diaconus cardinalis S. Angeli. Ego Guido diaconus cardinalis ſanctæ Mariæ in Porticu. Ego Jacinthus diaconus cardinalis ſanctæ Mariæ in Coſmedin. Ego Johannes diaconus cardinalis ſanctorum Georgii & Bacchi. Ego Gerardus diaconus cardinalis ſanctæ Mariæ in Via-lata. Datum Laterani per manum Boſonis S. Romanæ eccleſiæ ſcriptoris, X Februarii, indictione XV, Incarnationis Dominicæ anno M. CLII, pontificatus vero domini Eugenii papæ III, anno octavo.

IX.

Bulla Alexandri papæ III, pro Strata.

Ex Chartul. 1164.

ALEXANDER epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Gervaſio ablati monaſterii S. Mariæ de Strata ejuſque fratribus, tam præſentibus quam futuris, religioſam vitam profeſſis, in perpetuum. Cum omnibus eccleſiaſticis perſonis debitores ex injuncto nobis officio exiſtamus, illis tamen propenſioris caritatis ſtudio nos convenit imminere, quos in veræ religionis habitu omnipotenti Domino militare cognoſcimus. Eapropter, dilecti in Domino filii, veſtris petitionibus clementer annuimus, & præfatam ſanctæ Mariæ eccleſiam in qua divino mancipati eſtis obſequio, ſub beati Petri & noſtra protectione ſuſcipimus, ſtatuentes ut quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona inpræſentiarum juſte & canonice poſſidetis, aut in futurum conceſſione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis Deo propitio poteritis adipiſci, firma vobis veſtriſque ſucceſſoribus & illibata permaneant; in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: Terram de Stratis, terram de Bello-villari, terram de tramite *Ver*, Grande-pratum, alias terras & prata quæ ex utraque parte fluminis Arvæ habetis, unum piſcatorem in eodem flumine per dominum caſtri *de Muſi*, grangiam *de Faiel* cum omnibus appenditiis ſuis, grangiam de Mera-villa cum omnibus appenditiis ſuis, grangiam *de Champeillum* cum pertinentiis ſuis, & terra *de Boſcoclin*, & quæcumque poſſidetis in nemore Crotenſi, grangiam *de Chalet*. Prohibemus autem ut nulli fratrum veſtrorum, poſt factam in eodem loco profeſſionem aliqua levitate ſine prioris vel ablatis ſui licentia, fas ſit de clauſtro diſcedere; diſcedentem vero abſque communium literarum cautione nullus audeat retinere. Paci quoque & tranquillitati veſtræ paterna ſollicitudine providentes, auctoritate apoſtolica prohibemus, ut infra clauſuras locorum ſeu grangias veſtras, nullus violentiam, vel rapinam ſive furtum committere, vel combuſtionem facere, ſeu hominem capere vel interficere audeat. Sane laborum veſtrorum quos propriis manibus aut ſumptibus colitis, ſive de nutrimentis animalium veſtrorum nullus a vobis decimas exigere præſumat. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatam eccleſiam temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, minuere vel retinere, ſeu quibuſlibet moleſtiis fatigare, ſed omnia integra conſerventur eorum pro quorum gubernatione & ſuſtentatione conceſſa ſunt uſibus omnimodis profutura, ſalva ſedis apoſtolicæ auctoritate & diœceſanorum epiſcoporum canonica juſtitia. Si qua igitur in futurum eccleſiaſtica ſæculariſve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere

venire tentaverit, ſi ſecundo tertiove commonita, reatum ſuum congrua ſatiſfactione non correxerit, poteſtatis honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſacratiſſimo corpore & ſanguine Dei & Domini noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat; atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem eidem loco juſta ſervantibus, ſit pax Domini noſtri Jeſu Chriſti quatinus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum judicem præmia æternæ pacis inveniant, amen. Ego Alexander catholicæ eccleſiæ epiſcopus. ✠ Ego Hubaldus preſbyter cardinalis titulo ſanctæ Crucis in Jeruſalem. ✠ Ego Johannes preſbyter cardinalis titulo ſanctæ Anaſtaſiæ. ✠ Ego Albertus preſbyter cardinalis tit. ſancti Laurentii in Luc. ✠ Ego Guil. titulo ſancti Petri ad Vincula preſbyter cardinalis. ✠ Ego Bernardus Portuenſis & S. Rufinæ epiſcopus. ✠ Ego Gualterius Albanenſis epiſcopus. ✠ Ego Jacinthus diaconus cardinalis S. Mariæ in Coſmedin. ✠ Ego Oddo diaconus cardinalis ſancti Nicolai in Carcere. Datum Senonis per manum ſanctæ Romanæ eccleſiæ ſubdiac. & notarii, XV kalend. Maii, indictione XII, Incarnat. Dominicæ anno M. CLXIIII, pontificatus vero D. Alexandri papæ III, anno quinto.

X.

Fundatio Boni-portus.

Ex chartis monaſt. 1190.

RICHARDUS, Dei gratia rex Angliæ, dux Normanniæ, Aquitaniæ, comes Andegavenſis, archiepiſcopis, epiſcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, juſtitiariis, vicecomitibus, ſeneſcalibus, præpoſitis, baillivis, & omnibus miniſtris & fidelibus ſuis totius terræ ſuæ, ſalutem. Sciatis nos dediſſe & conceſſiſſe, & præſenti charta noſtra confirmaſſe pro ſalute animæ noſtræ & anteceſſorum noſtrorum, in puram & perpetuam eleemoſynam, Deo & eccleſiæ beatæ Mariæ de Bono-portu, quæ in foreſta noſtra *de Bord* ſita eſt & fundata, in loco ſcilicet qui prius dicebatur *Mareſdaus*, & monachis ibidem Deo ſervientibus, de ordine Ciſtercienſi, locum ipſum *de Mareſdaus*, in quo prædictam eccleſiam ad honorem Dei & beatæ virginis Mariæ fundavimus, & totam haiam *de Mareſdaus* ſicut chiminus dividit eamdem haiam a foreſta, & in eadem foreſta *de Bord*, ſcilicet in loco qui dicitur balnea *Morin*, & circa locum illum viginti carrucatas terræ, ſcilicet unicuique carrucatæ ſexaginta acras terræ, ad particam noſtram, videlicet viginti quinque pedum. Dedimus etiam in prædicta foreſta, omnia neceſſaria ad propria hebergagia facienda, & ad ignem ſuum, & ad omnes uſus ſuos, & paſturam ad omnes beſtias ſuas per totam foreſtam illam, & quietantiam paſnagii de porcis ſuis & hominum ſuorum, & examina apum in uſum eccleſiæ. Dedimus etiam eis omnes vineas quas habebamus apud Guavereium, cum pertinentiis ſuis, & totum cloſum *de Lere* cum ſuis pertinentiis, & omnes vineas & vina quæ habebamus in valle Rodolii, & omnia prata noſtra, ſcilicet de Guavereio & de Huma, & *de Loviers* & de Wiſcarvilla, *de Leire* cum paſticiis ejus, & omne fœnum noſtrum de valle Rodolii, quod venire ſolebat ad grangias noſtras, excepto illo quod vadit ad carrucas & ad feoda ſervientium, & omnem aquam ad faciendum quidquid voluerint, & omnes piſcarias, & molendinum *de Poſes* cum pertinentiis ſuis, & omnes redditus quos habebamus a ponte Archæ in Secana ſurſum uſque quantum durat vallum de Rodolio, & quietantiam per mare, per terram & per aquam, de omnibus rebus ſuis & hominum ſuorum, de modiatione etiam vini ad omnes uſus ſuos, & de omni alia conſuetudine, in omni poteſtate noſtra. Dedimus etiam prædictis monachis decem carrucatas terræ in foreſta noſtra *de Auviz*, unicuique carrucatæ ſexaginta acras terræ, ad ſupradictam particam noſtram, ad faciendum ibi grangiam, & ad beſtias ſuas, & ad bladum ſuum, & ad ea quæ voluerint, & in eadem foreſta ligna ad ædificia ſua facienda & ad ardendum, quantum opus habebunt, ad omnes uſus ſuos, & in eadem foreſta herbagium beſtiis ſuis, quotcumque in nemore illo voluerint habere, & quietantiam paſnagii porcis ſuis. Dedimus quoque jam dictis monachis centum marcas de redditu noſtro in villa de Dieppa in perpetuum, ſingulis annis, ad duos terminos perſolvendas, ſcilicet medietatem ad Paſcha, & medietatem ad feſtum ſancti Michaëlis. Dedimus etiam eis habendam & tenendam in perpetuum in proprios uſus ſuos, eccleſiam *de Crikbec* integre, cum omnibus pertinentiis ſuis. Volumus autem vos ſcire quod advocatio ejuſdem eccleſiæ nobis adjudicata fuit per recognitionem in curia noſtra; quare volumus & firmiter præcipimus quod prædicta abbatia noſtra & monachi, & fratres in eadem domo Deo ſervientes, habeant & teneant in perpetuum omnia ſupradicta bene & in pace, libere & quiete, integre, plenarie & honorifice, in boſco & plano, in terris & vineis, in decimis, in hoſpitibus & redditibus, in pratis & paſticiis, in aquis & molendinis, in viis & ſemitis, in vinariis & ſtagnis, in mariſcis & piſcariis, & in omnibus aliis locis, & aliis rebus ad prædicta pertinentibus, cum omnibus libertatibus & liberis conſuetudinibus ſuis. Propterea maxime præcipimus & omnino prohibemus, ne quis prædictos monachos in aliquo ſupradictorum diſturbet vel differat ſupra decem librarum foriſfacturam, teſtibus Willelmo filio Radulphi, tunc ſeneſchal Normanniæ, Roberto *de Harcurt*, magiſtro *Mauger* archidiacono Ebroicenſi, Joanne *de Alene* archidiacono Luxovienſi, Willelmo *Tobamer*, Petro de Pratellis, & pluribus aliis. Datum per manum magiſtri Guarini prioris *Lockiom*, tunc agentis vicem cancellarii, apud Bellum-caſtrum de Rupe, XXVIII die Februarii, anno primo regni noſtri.

X I.

Diploma Ricardi Angliæ regis pro S. Taurino.

Ex chartulario. 1195.

RICARDUS, Dei gratia rex Anglorum, dux Normanniæ, Aquitaniæ, comes Andegavenſis, archiepiſcopis, epiſcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, juſtitiariis, vicecomitibus, ſeneſcallis, præpoſitis & omnibus miniſtris & fidelibus ſuis, ſalutem. Sciatis nos conceſſiſſe & præſenti charta noſtra confirmaſſe Deo & eccleſiæ beati Taurini primi Normannorum epiſcopi, pro ſalute animæ noſtræ, & anteceſſorum & ſucceſſorum noſtrorum, donationes quas anteceſſores noſtri ſuo tempore & barones eorum eidem eccleſiæ fecerunt. Quæ donationes & qui eas donaverunt, in præſenti charta ſubſcribuntur. Ricardus filius Willelmi dux Normannorum, qui abbatiam in honore ſancti Taurini Ebroicenſis inſtituit, hæc quæ ſubſcribuntur de dominio ſuo ipſi Sancto donavit, ſcilicet decimam telonei Ebroicenſis civitatis & vicecomitatus, & hoſpites in eadem villa cum libertate, & burgum ejuſdem eccleſiæ propinquum ſoli eccleſiæ ſerviens, & terram cum aqua, & in ſilva ſua ligna ad omnes uſus monachorum neceſſaria, & paſtionem ad ſuos proprios porcos & ibi prope villam quæ dicitur Patervillam, & dimidiam terram Illielmaiſnillam, cum dimidia parte eccleſiæ ſancti Aquilini; & in Ebroicenſi pago eccleſias *de Wellebon*, & *de Caldebec*, & *de Lonviers*, & de Pintervilla, cum omnibus decimis quæ ad illas pertinent, & hoſpitibus multis eidem eccleſiæ ſervientibus, & in Secana unum tractum, & in Actura duos, & piſcationes molendinorum *de Loviers*, & quadraginta ſolidos in molendinis ſuis, & in nemore ſuo ad omnes uſus monachi ibidem commorantis neceſſaria, & paſtionem ad ſuos proprios porcos; hominibus quoque dedit tantam libertatem in curia ſancti Taurini, quantam ſuis homi-

nibus in ſua curia : in pago quoque Conſtantini, *Periers, & Millieres,* & Wandrimatnillam & quæ ad illa pertinent, ſicut in dominio habebat, libere dedit: in Liovino terram apud Martinivillam, & apud Ulmeia, & apud Molas, unde plurimorum vavaſſorum ſervitium redditur monachis, & liberas conſuetudines per totam terram ſuam, & in feſtivitate ſancti Taurini nundinas totius civitatis & omnes illius diei conſuetudines. Willelmus de Paceio Mathildis filius, pro ſua & parentum ſuorum, & dominorum abſolutione, terram *de Cheſigne* quæ deſerta & abſque habitatore manebat, ſicut quiete tenebat, ſine alicujus contradictione prædicto loco tribuit, annuente domino ſuo Willelmo de Bretolio; & Hugo filius Hubaldi de Paceio terram quam in Pictarivilla tenebat, excepto quod liberi ſui homines in eadem villa tenebant, Domino ſanctoque Taurino dedit, & defunctus in clauſtro monaſterii ſepultus eſt; quam donationem Oſbernus de Longavilla firmavit, tribuens etiam terram quam Hugo *Borſe* tenuit & Thebaldus preſbyter. Poſt hæc Robertus *Malet,* & uxor ejus Emmelina, & Giſlebertus *de Nuille,* annuentibus fratribus ſuis Haimardo & Focardo, voluntate Willelmi de Bretolio & Ricardi filii Herluini, eccleſiæ S. Taurini dederunt eccleſiam Pictarivillæ cum omnibus ad eam pertinentibus, & terram ex utraque parte eccleſiæ triginta duas perticas continentem. Hiis adjunxerunt terram quantum poſſunt arare quatuor boves in anno pro duobus monachis, Hugone videlicet Roberti filio, & Nicolao Giſleberti filio. Poſt mortem vero Roberti & Giſleberti, heredes illorum dederunt prædicto Sancto ſilvam illius villæ, & Rogerius *Genivel* quidquid habebat in eccleſia & decima quiete conceſſit, & in jam dicta ſilva terram quam ibi habebat cum arboribus, eidem Sancto dedit. Odo filius Geraldi terram quam juxta eccleſiam habebat, prædicto Sancto dedit. Hæc omnia ſupradicti domini quiete ſancto Taurino conceſſerunt, & donationem ſuper altare poſuerunt teſtimonio multorum. De hiis quæ ad fiſcum comitis Ebroicarum pertinent, Robertus Lovellus terram quæ Ciconia dicitur, ſicut quietam & liberam tenebat de eodem comite, conſenſu Willelmi comitis facta ſolenni donatione conceſſit cum eccleſia & quæ pertinent ad eam, qui comes Willelmus paſtionem monacho ibidem commoranti ad proprios porcos dedit. Dedit etiam ipſe Robertus eas decimas quæ de ſuo feodo erant, ſcilicet *de Aurille, & de Guerrel, & de Plaſſiers, & de Gorchan, & de Beſchoire.* Præterea Goſtho preſbyter eccleſiam de Liſſei cum decima ſicut quietam tenebat, concedente domino ſuo Simone, dedit ibi factus monachus, & Simon dominus ejus dedit quinque acras terræ cum duobus hoſpitibus, & decimam molendini apud Ebroas, quod dicitur *Mareſchal.* Denique Albereda decimam Grandis-ſilvæ quam proprie tenebat, dedit & liberi homines ſui ſuam conſenſu illius. Inde monachi eccleſiam fecerunt. Adjunxit quoque terram Albereda, in eadem villa ſex acras terræ & terram ad hoſpitandum. Agnes quoque uxor Rogorii de Paciaco dedit Deo & ſancto Taurino de hereditate ſua eccleſiam cum decima *de Berou,* & eccleſiam ſanctæ Trinitatis cum terra ad duos boves. Goſcelinus de Sachenvilla & ejus filius Willelmus, dederunt eidem Sancto eccleſiam S. Martini cum decima, & decimam Deſmaintvillæ. Præterea Radulfus & Fulco filii Hugonis de Petroca dederunt ſancto Taurino decimam ejuſdem villæ, conceſſu Roberti filii Hugonis domini ſui. Hugo *de Sache* & ejus filius Robertus cum ſuorum amicorum conſenſu, decimam *de Sache & de Morcene* dederunt : unde monachus factus eſt idem Hugo. Richardus quoque comes Ebroicenſis, annuente Willelmo ejus filio, pro ſalute animæ ſuæ, dedit decimam *de Bueville.* Hunfridus, cognomento Morinus, filius Henrici dedit ſancto Taurino decimam terræ ſuæ de veteribus Ebroicis. Similiter Aſtho de ſancto Albino dedit decimam terræ ſuæ, annuente domino ſuo. Richardus quoque *Harenc* S. Taurino dedit decimam cujuſdam terræ ſuæ, quæ vocatur *Cultins.* Gencelinus dedit Deo & ſancto Taurino eccleſiam de nemore Gencelini cum decima, & quatuordecim terræ acras, annuente domino ſuo Rogerio de Bello-monte, de cujus fiſco erat. Addidit etiam Gencelinus paſcua pecorum monachorum intra & extra ſilvam, pro quo in eodem loco monachus effectus eſt. Rogerus de Bello-monte, amore Dei & animæ ſuæ ſalute, dedit eccleſiæ ſancti Taurini in perpetuum fundum per annum, unum modium frumenti, & alterum modium Braiſi, & decimam molendinorum Normannivillæ, & ſequens filius ejus Robertus hoc idem conceſſit. Radulfus vero filius Othonis dedit decimam molendini *de Belmentel,* & ejus quod eſt ſubter civitatem Ebroicas, & decimam villæ *de Teillole.* Morinus *Delpin* dedit decimum molendini ſub muro civitatis, & ejus quod eſt apud S. Germanum. Rogerius *Harenc* dedit decimam molendinorum *de Gliſoles.* Herbertus *de Croiſe* dedit decimam de villa quæ dicitur *de Ploiſſeis-Herbert* : inde poſtea monachus effectus eſt. *Mahiel* filius Gaufridi, conceſſu domini ſui Willelmi de Bretolio & parentum ſuorum in territorio *Gloſ.* in villa quæ dicitur *Bois-Mahiart* dedit terram ad unum aratrum ad uſus monachorum. Willelmus filius Amaurici factus monachus dedit ſancto Taurino 17 acras terræ apud Iſnelmaiſnillam, concedente fratre ſuo Giſleberto & domino ſuo Valtero. Radulfus Bellacaro particulam ſilvæ quam habebat in territorio S. Germani dedit ſancto Taurino, conceſſu domini ſui Walteri filii Radulfi. Similiter quatuor milites qui tenebant liberam terram apud villam quæ dicitur Campania, ſcilicet Hugo *Batpuche,* & Rogerius filius Oclerii, & Urſo, & Ramerius, concedentibus dominis ſuis Simone filio Landerici & Rogerio Bello dederunt ſancto Taurino eccleſiam ſancti Laurentii cum omnibus quæ ad eam pertinent, & in circuitu eccleſiæ ex omni parte viginti perticas terræ ad hoſpitandos homines in proprio dominio Sancti dederunt, & terram ad laborandum unuſquiſque ad duos boves. Dederunt etiam de ſua ſilva ad uſus monachorum, quantum neceſſe fuerit. Simon vero & Rogerus Bellus dederunt monachis paſnagium porcorum, & propriorum & ſuorum hominum, & ſilvam ad uſus eorum, & prati quinque jugera, & culturam quæ dicitur Cultura Herſendis. Dedit etiam Rogerius Bellus terram ad unum bovem, annuente Giſleberto præſule apud Ebroicas, de cujus fiſco erat. Gohellus de Ivreio dedit capellam quæ ſita eſt intra caſtellum *Illeis* liberam & quietam; furnos quoque totius villæ & caſtelli, & decimam omnium quæ ad ſe pertinent, & panis proprii, & molendinorum, & piſcium ſtagni, & terram convenientem ad habitandum & laborandum; & ſi contigerit quod teloneum & tranſitus ibi capiatur, ſimiliter decimam. Godefridus clericus, conceſſu Roberti Canuti domini ſui & aliorum dominorum ſuorum de quorum poſſeſſione ipſe tenebat, dedit beato Taurino decimam *de Croiſe,* ſicut quiete tenebat, cum omnibus quæ ad eam pertinent, cujus eccleſiam Herbertus *de Croiſe* dederat eidem Sancto. Apud Paceium vero dedit Godefridus eccleſiam S. Antonini cum pertinentiis. Rogerius Pincerna de Normannivilla dedit monachis ſancti Taurini decimam terræ ſuæ, ibi factus monachus. Similiter Willelmus *Harenc* factus monachus dedit decimæ medietatem de Waudrivilla. Willelmus de S. Germano dedit decimam terræ ſuæ quam habebat apud *Maernel.* Radulfus *de Maernel* dedit ſancto Taurino terram *des Jariers,* quam filius ejus Rogerius conceſſit, & centum acris terræ donum patris crevit, & totam decimam villæ conceſſit, conceſſu domini ſui Willelmi. Radulfus de Toneio dedit eccleſiæ beati Taurini, in Anglia villam quæ dicitur Eſcleia libere & quiete, cum hiis quæ ad eam pertinent, concedente Willelmo Anglo-

rum rege. Henricus comes *de Voarwic* dedit in terra Walenſium apud Gouherium eccleſiam S. Keneti, & terram ad duo aratra in vicinio ipſius eccleſiæ, & decimam ejuſdem villæ *Lenguenc*, & locum aptum ad molendinum, & de ſilva ſua ad omnia neceſſaria, & decimas omnium redditum ſuorum, & de venatione, & de piſcatione, inſuper de omni dominio ſuo, & eccleſiam *de Tanoin* libere & abſque calumpnia. Apud Longam-villam Oſbernus filius Hugonis *de Corneil* dedit monachis ſancti Taurini conſuetudines totius terræ vinearum Gaufridi præpoſiti & Ermengardis, quas monachi tenebant in dominio, quæ erant ex fiſco ejuſdem Oſberni, & terram Anſgerii totam quietam, annuente domino ſuo Rogerio pincerna regis. Robertus dapifer dedit Deo & ſancto Taurino duas acras terræ in Waremia, & decimam culturæ Petri domini ſui. Emma de Valle & filii ejus dederunt ſancto Taurino decimam quam poſſidebant in Buſco, & in valle Grimoldi, & in Cantapica, & apud ſanctum Remigium, pro fratre ſuo Thoma ibidem facto monacho. Heldebertus factus monachus in eccleſia ſancti Taurini, partem hereditatis ſuæ donavit eccleſiæ, reliquam partem invadiavit ipſe, & frater ſuus devadiavit. Hoſmundus qui in eccleſia factus monachus totum vadimonium & hereditatem reliquit quietam, conceſſu Godardi & Warengeril, quam poſtea tradiderunt monachi ad medietariam Godardo ſecundum conſuetudinem villæ. Simon quoque comes Ebroicenſis dedit Deo & ſancto Taurino biduales nundinas quæ ſunt in ſecunda Dominica poſt Pentecoſten & die lunæ ſequenti. Similiter Radulfus Ebroicarum, conceſſu, tam comitis Ebroicenſis quam comitis de Mellento, dedit ſancto Taurino totam decimam quinque molendinorum ſuorum in parochia ſancti Germani, & decimam molendini *de Liſle de Chattivel*, & aquam ſancti Germani, & omnem piſcationem, & nauſas ejuſdem aquæ, & decimam de Anſgervilla. Dedit etiam medietatem villæ quæ dicitur *le Buiſſon* Amaurici, & duos homines cum domibus ſuis, & decem ſolidos annuatim pro anniverſario patris & matris ſuæ, & omnium parentum ſuorum, & conceſſit omnia pertinentia ad feodum ſuum quæ anteceſſores ſui vel homines alii dederunt Deo & ſancto Taurino, ſcilicet decimam *del Toillol* Radulphi filii Othonis, & decimam molendini *de Belmontel*, & decimam de Maiſnillo Othonis, & decimam *de Maietel*, & decimam de boſco Gencelini, & decimam molendini *de Grocet*, & medietatem aquæ & villæ illius quæ dicitur Berengerivilla; & apud ſanctum Germanum tres acras terræ, quas Johannes filius Lamberti dedit beato Taurino. Ricardus de Milleriis, conceſſu Willelmi fratris ſui & parentum ſuorum, dedit Deo & ſancto Taurino quidquid habebat vel habere debebat in eccleſia *de Milleres*, unde victui neceſſaria de abbatia ſancti Taurini habuit omnibus diebus vitæ ſuæ. Has prædictas donationes, ſicut rationabiliter factæ ſunt præfatæ abbatiæ S. Taurini & monachis ibidem Deo ſervientibus, confirmamus, teſtibus Guarino Ebroicenſi, N. Lexovienſi epiſcopis, Willelmo filio Radulfi tunc ſeneſcallo Normanniæ, Roberto *de Harcourt*, Wangel. de Ferrariis, Henrico *de Groy*, & pluribus aliis. Data apud Vallem Radolii, quinta decima die Januarii, per manum Willelmi El. epiſcopi cancellarii noſtri, anno ſexto regni noſtri.

X I I.

Tranſlatio parthenonis ſancti Salvatoris.

Ex chartulario. Circa 1195.

UNiverſis ſanctæ matris eccleſiæ filiis, ad quos præſens ſcriptum pervenerit, G. divina miſeratione Ebroicenſis eccleſiæ miniſter humilis, ſalutem in Domino, &c. Cum abbatiâ ſancti Salvatoris Ebroicenſis funditus everſâ, terra de feodo noſtro quæ eſt inter *Witeilme* & foſſam domini *Richent*, ad novæ abbatiæ conſtructionem omnibus idonea videatur, nos ad preces & inſtantiam A. tunc abbatiſſæ & conventus Ebroicenſis, eamdem terram cum vineis, & cenſibus, & omnibus ad feudum noſtrum in terra illa ſpectantibus, eiſdem A. & conventui in eleemoſynam perpetuam amore Dei & caritatis intuitu, ad abbatiæ novæ conſtructionem libere, & pacifice, & quiete ab omni exactione immunem in perpetuum ſub annuo redditu quadraginta ſolidorum in ſynodo hiemali nobis & ſucceſſoribus noſtris a domo prædicta numerandorum poſſidendam noſtri aſſenſu capituli conceſſimus. Quod ne oblivione fugiat, vel malignitate quaſſetur, ſigilli noſtri munimine roboravimus.

X I I I.

Ebroicarum ceſſio facta Philippo Franciæ regi.

Ex Sammarthanis. 1200.

EGO Almaricus comes Gloceſtriæ, domino Philippo illuſtri regi Franciæ & heredibus ejus, de propria voluntate mea, & de mandato domini mei Joannis illuſtris regis Angliæ, in præſentia ipſorum regum & baronum ſuorum, quitavi civitatem Ebroicenſem & Ebroicinum, videlicet quidquid in eis habebam feodi & dominii, ſicut metæ determinant, quæ in charta domini mei Joannis illuſtris regis Angliæ, quam dominus rex Franciæ habet, denotantur, & dominus meus rex Angliæ in ſufficiens eſcambium inde donavit. Ego etiam bona fide & ſine malo ingenio, in manu domini regis Franciæ fiduciavi hoc tenere, ſicut continetur in charta domini mei regis Angliæ, quam dominus rex Franciæ habet. Quod ut perpetuum robur obtineat, præſentem paginam ſigilli mei munimine confirmavi, teſtibus H. Cantuarienſi, E. Burdegalenſi, & J. Dublinienſi archiepiſcopis; A. Meldenſi, P. Bellovacenſi, H. Lincolnenſi, G. Elienſi, & H. Sareſberienſi epiſcopis: B. comes Flandriæ, & T. comes Campaniæ, L. comes Bleſenſis, P. comes Drocenſis, Vu. Mariſcallus comes *de Pembroc*, Vu. de Garlanda, B. de Roya. Actum Geleton. anno Incarnati Verbi M. CC, menſe Maio.

X I V.

Regiæ eleemoſynæ pro Lira.

Ex chartulario. 1200.

PHILIPPUS, Dei gratia Francorum rex, Nicolao *Bocel*, ſalutem. Mandamus tibi quatinus monachis de Lira facias tenere eleemoſynas ſuas, ſicut eas temporibus Henrici & Ricardi regum Angliæ tenuerunt. Actum apud Conchas, anno Domini M. CC, ſexto menſe Januario.

X V.

Donationes factæ Brolio.

Ex chartulario. 1213.

UNiverſis Chriſti fidelibus præſentes literas inſpecturis, ego Fulco dominus de Marcilleio, notum facio me donationes & conceſſiones bonæ memoriæ Fulconis videlicet avi mei & Fulconis patris mei, quondam dominorum de Marcilleio, chartis ſuis expreſſas verbum ad verbum ſicut inferius ſunt notatæ, diligenter inſpexiſſe. Univerſis fidelibus præſentibus & futuris notum ſit, quod Fulco de Marcilleio, & Joannes filius Philippi, & Philippus filius Pagani, conceſſerunt abbatiæ beatæ Mariæ ſanctique Joannis Baptiſtæ de Brolio, & monachis ibidem Deo ſervientibus, in eleemoſynam perpetuam, quæcumque anteceſſores ipſorum eidem abbatiæ ante donaverant, videlicet ſedem ipſius abbatiæ, virgulta, vineas, hortos, & foſſata, & totam terram, & pratum de Ulmo, & ductum aquæ molendini ſurſum & deorſum, & a virgulto ſurſum uſque ad alveum fluminis Auduræ piſcationem ita liberam, quod nemo niſi per monachos ibi piſcari præſumet. Addiderunt etiam ad donationes iſtas Brolium totum juxta abbatiam, & terram in qua eſt ipſum Brolium, & de terra plana

Digitized by Google

circa ipſum octo pedes ad faciendum foſſatum ad clauſuram ipſius: & ſciendum quod fontem in ipſo Brolio Fulco de Marcilleis in dominio ſuo retinuit, & viam congruam ad ipſum juxta rivum ipſius. Pro hac antiqua deceſſorum ſuorum eleemoſyna confirmanda & nova Brolii donatione præfati milites habuerunt de caritate abbatis centum libras Drocenſes. Donavit quoque præfatus Fulcoius jam dictæ abbatiæ duos modios vini apud Meden, & dimidiam decimam vini vineæ ſuæ de Marcilleio: hæc omnia ita libere & quiete præfatæ abbatiæ ſunt donata & conceſſa, ut ſicut cimeterium vel altare libere & ſecure ea poſſideat. Auctum eſt hoc conceſſione Burgæ matris jam dicti Fulconis & ſororis ſuæ Gerſendis, necnon & uxoris ſuæ Emmelinæ, Roberti quoque fratris Joannis, &c. Hæc autem omnia ſupradicta Simon de Aneto ad cujus feodum pertinent, conceſſit, & Joannes filius ejus, &c. Actum anno gratiæ milleſimo ducenteſimo tertio, decimo menſe Aprilis.

X V I.

Dedicatio eccleſiæ Brolienſis.

Ex chartulario.

1224. UNiverſis ſanctæ matris eccleſiæ filiis, Ricardus Ebroicenſis & Gualterius Carnotenſis, divina permiſſione epiſcopi, ſalutem in vero ſalutari. Univerſitati veſtræ notum fieri volumus, quod cum nos ambo ſimul eccleſiam beatæ Mariæ de Brolio, Ciſtercienſis ordinis, anno gratiæ milleſimo ducenteſimo vigeſimo quarto, in die octava Aſcenſionis Dominicæ dedicavimus, de Dei omnipotentis miſericordia confiſi, omnibus ad eccleſiam dictam ob honorem dedicationis venientibus & prædicto loco pias eleemoſynas conferentibus unuſquiſque quinquaginta dies de injuncta ſibi pœnitentia relaxavimus, & hanc indulgentiam uſque ad feſtum Omnium ſanctorum dictam dedicationem proxime ſequens decrevimus prorogandam. Singulis vero annis ſequentibus in perpetuum per quindecim dies a die octava Aſcenſionis computandos extendi volumus indulgentiam ſupra dictam, omneſque illos qui dictis temporibus ad præfatam eccleſiam devote acceſſerint, & ſua ibidem beneficia pie erogaverint, ejuſdem indulgentiæ participes fieri ita plene ſtatuimus & conceſſimus, ſicut illi qui die dedicationis ejuſdem participes extiterunt ad ipſam eccleſiam venientes. Datum anno Domini milleſimo ducenteſimo vigeſimo quarto, menſe Julio.

X V I I.

Dedicatio eccleſiæ de Haya-comitis.

Ex Sammarthanis.

1226. UNiverſis Chriſti fidelibus, Richardus, Dei gratia Ebroicenſis epiſcopus, ſalutem in Domino. Univerſitati veſtræ notum facimus, quod cum nos eccleſiam de Haya-comitis *de lez Louviers*, ſitam ante domum domini Amaurici de Mellento, dedicavimus, fideles qui dictæ dedicationi interſuerunt, ſubſcriptas eleemoſynas divinæ pietatis intuitu præfatæ eccleſiæ contulerunt. Nos vero in exemplum aliorum inprimis contulimus dictæ eccleſiæ denaria ad emendum quinque ſolidos annui reditus. Actum anno gratiæ 1226.

X V I I I.

Donationes factæ & confirmatæ Brolio.

Ex chartulario.

1228. RICARDUS, divina permiſſione eccleſiæ Ebroicenſis miniſter humilis, univerſis præſentes literas inſpecturis, ſalutem. Univerſitati veſtræ notum facimus nos donationes & conceſſiones dilectorum filiorum Fulconis videlicet de Marcilleio, Goherii de Alneto, Joannis de Marcilleio, & Roberti de Ybreio militum in noſtra diœceſi conſtitutorum, & chartis ſuis expreſſas verbum ad verbum ſicut inferius ſunt notatæ, diligenter inſpexiſſe. Notum ſit univerſis, quod ego Fulco dominus de Marcilleio, &c. quod ego Goherius de Alneto, &c. quod ego Johannes de Marcilleio, &c. quod ego Robertus dominus Iberii, dedi pro ſalute animæ meæ abbatiæ beatæ Mariæ de Brolio, Ciſtercienſis ordinis, & monachis ibidem Deo ſervientibus, in puram & perpetuam eleemoſynam, quidquid ego & anteceſſores mei in patronatu eccleſiæ beati Petri de Marcilleio habueramus hereditate, jure aliquo, ſeu conſuetudine; totum dictæ abbatiæ de Brolio conceſſi & tradidi ad habendum, tenendum & poſſidendum, & omnimodam voluntatem ſuam inde faciendam, abſque ulla mei vel meorum retentione: volo etiam ut ſi præfata eccleſia de Marcilleio abbatiæ ſupra dictæ appropriata fuerit, omnes proventus qui exinde haberi poterunt, in veſtiendis monachis expendantur, &c. Quia igitur dicta eccleſia de Marcilleio in noſtra diœceſi eſt ſita, eleemoſynam dictorum virorum commendabilem pariter & laudabilem & gratam habentes, dictæ domui de Brolio ob favorem religionis jus patronatus eccleſiæ memoratæ, & ipſam eccleſiam perſona decedente in uſus proprios ſuos retinere concedimus, laudamus, & auctoritate pontificali in perpetuum confirmamus, ita tamen quod dictæ eccleſiæ per vicarium idoneum faciant deſerviri. Datum apud abbatiam de Strata, anno Domini M° CC° vigeſimo ſeptimo, nono calendas Martii.

X I X.

Bulla Gregorii IX pro Conchis.

Ex chartulario.

GREGORIUS epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilectis filiis Willelmo abbati monaſterii ſancti Petri de Caſtell. ejuſque fratribus, tam præſentibus quam futuris, regularem vitam profeſſis, in perpetuum. Quoties a nobis petitur, quod religioni & honeſtati convenire dignoſcitur, animo nos decet libenti concedere, & petentium deſideriis congruum ſuffragium impertiri. Quapropter, dilecti in Domino filii, veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & monaſterium ſancti Petri de Caſtellione in quo divino mancipati eſtis obſequio, ſub beati Petri & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus; imprimis ſiquidem ſtatuentes, ut ordo monaſticus qui ſecundum Deum & beati Benedicti regulam, in eodem monaſterio inſtitutus eſſe dignoſcitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter obſervetur: præterea quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona idem monaſterium impræſentiarum juſte ac canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis, præſtante Domino, poterit adipiſci, firma vobis veſtriſque ſucceſſoribus & illibata permaneant, in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: Locum in quo præfatum monaſterium ſitum eſt, cum omnibus pertinentiis ſuis; villam quæ dicitur *Caſtellion*, ab omnibus calumniis & querelis abſolutam & liberam, cum molendinis de Stagno, & cum omni territorio ad eamdem villam pertinente, & teloneo ipſius villæ & totius territorii cum banleuga libera, & cum omnibus redditibus & decimis totius parochiæ, & eccleſiam ſancti Audoëni de Conchis, & capellas ſanctæ Fidis, & ſancti Stephani, & beatæ Mariæ de Valle, cum decimis & offerendis; ſubjectionem quoque omnium hermitagiorum quæ ſunt in foreſta de Conchis, cum decimis eorumdem, & decimas omnium terrarum totius prædictæ foreſtæ, cum patronatu eccleſiarum ejuſdem, & omnium aliarum ſilvarum domini de Toënio, & decimas omnium cendrariorum & caronum, & paſnagiorum in omnibus ſilvis de feudo domini de Thoënio; terram ad duas carrucas apud Landam, quæ dicitur Sebecuria; decimas omnium molendinorum domini de Thoënio per totam terram ſuam; decimas omnium denariorum ſuorum,

Digitized by Google

ſuorum, & de omnibus redditibus ſuis in Conchis, in Ferraria, in Achyneio, in Thoënio, in Heugue-villa, & in omnibus aliis villis ſuis, eamdem libertatem, etiam & dominationem, & conſuetudinem in omnibus hominibus eccleſiæ veſtræ, in omni terra veſtra, per totam terram ſuam, quam libertatem, quam dominationem & conſuetudinem habetis in Caſtellione, fœdum quod dicitur domini Willelmi *de Valeil* in dominio; fœdum quoddam Gerelini de Fraxino; eccleſiam & decimam ejuſdem villæ, & duos francos homines in dominio; terram *de Vernay* ad quinque carrucas; eccleſiam *de Houſſemaigne* cum decimis; decimam totius terræ domini de Vernano apud Buſſum & apud *Nagel:* in boſco Baillato decimam terræ domini; totum *Valeil* in dominio; decimam omnium hominum Gerelini de boſco Hugonis: in Aureis-vallibus dimidiam decimam villæ; decimam culturarum domini in villa quæ dicitur *Nogent;* omnem decimam terræ Radulphi *de Nuiſement,* & hoſpitem unum cum terra ſua; medietatem villæ quæ dicitur *Baillol,* & eccleſiam cum cimeterio libero; decimam ejuſdem villæ, tam vini quam bladi, & terram aliquantulam ad colendum, & omnem decimam & omnem libertatem ejuſdem villæ; decimam de feudo Archenohodi de Moncellis; decimam quamdam in villa quæ dicitur Caengium: apud Bonam villam duos hoſpites cum ortis ſuis; eccleſiam de Gregnoſevilla cum decima; decimam duorum molendinorum in eadem villa; duas garbas decimæ *de Buré,* cum hoſpite uno; eccleſiam de Louverciaco, & decimam ejuſdem villæ; feudum quoddam Rogerii filii Berte, liberum & quietum; decimam de una carruca cum hoſpite uno, & medietatem ejuſdem villæ; duas garbas decimæ in villa quæ dicitur *Canteleu;* duas garbas decimæ *de Verz,* & decimam omnis generis ligni ipſius terræ: in Putenaia eccleſiam, decimam & terram quamdam Rogeri; capellam in Wavilla, duos homines, & duas manſuras, & decimas fœdi Geroldi *Vaſtinel:* in Bervilla unum hoſpitem; in Coarvilla decimam quamdam; in *Oiſſel* quamdam decimam; in Wivilla medietatem decimæ, & feudum Wimundi; decimam omnium molendinorum de Hundevilla; eccleſiam de Aquineyo, cum offerendis & decimis de annua, & de vino, & de piſcibus aquæ quæ dicitur Auctura, & gordum unum de ſancta Cecilia; feudum quondam Claverii & Foardi, & manſuras plures in eadem villa, & decimam cujuſdam virgulti; decimas de duabus carrucis in villa quæ dicitur Fontanis, & de vino, de ſilva, de pratis, & duas garbas decimæ, ibidem de feudo Alexandri *Auteil;* in eadem villa molendinum unum, & feudum quondam Lancelini presbyteri, & Andelini nutricii cum plantato, & decimam redditus denariorum & molendinorum totius dominii Rogerii de Thoënio, tam plani quam nemoris ſancti Vigoris, & omnem decimam de Roncia; eccleſiam de Theonio cum offerendis & decimis de annona, cum piſcibus & pratis, & unum gordum cum hoſpite uno; feudum quondam Richerii & hoſpites, & vineas plures in eadem villa; eccleſiam & decimas ſancti Urſini, de vino & de omnibus ad eam pertinentibus: in Albania quamdam partem decimæ ſegetum, & quartam partem oblationum in altari, & decimam molendini *de Teuray,* quod ſitum eſt ſecus foreſtam de Conchis. Conceſſas vobis inſuper a regibus omnem libertatem & quietanciam rerum veſtrarum, propriorum famulorum de omni paſſagio & de omni conſuetudine apud portum qui vocatur Dieppa; *Leſevee* etiam omnium hominum veſtrorum ibidem morantium, & ſi iidem homines veſtri naves habuerint in mari piſcatorias, quidquid ad regem de illis navibus pertinet; in Warengervilla eccleſiam & decimam, cum feudo quondam Fermani presbyteri, & decimam de uno molendino, & tertiam partem de terra & de hoſpitibus quos habebat fundator monaſterii veſtri in villa quæ vocatur Dieppa, & homines qui pertinent ad eleemoſynam eccleſiæ veſtræ ſancti Walerici, & terram de Briveria & Walichervilla, decimam de una carruca, cum hoſpite uno: apud Breitevillam unum hoſpitem, & decimam de villa quæ vulgo dicitur *Cravençon,* duas garbas decimæ *de Houlebet,* de lino, de lana, & de omnibus de quibus datur decima, & unam acram terræ ad grangiam faciendam; in Rothomago unum hoſpitem & tertiam partem de pratis domini de Thoënio; in Mortuo-mari decimam de duabus carrucis, & de duobus molendinis, & de præpoſitura ejuſdem villæ, & unum hoſpitem; in Heuguevilla eccleſiam & decimam, & unum hoſpitem; in Villarvilla eccleſiam & decimam, & unum hoſpitem: apud Harachavillam eccleſiam cum terra ejuſdem eccleſiæ, & omnibus ad eam pertinentibus, cum omni decima & territorio ejuſdem villæ, libere & abſolute; capellam ſancti Stephani, cum territorio, & hoſpitibus, & terris, & ceteris pertinentiis ſuis; in villa quæ dicitur *Aſtalmbo,* duos homines, cum terris & decimis, & ceteris pertinentiis ſuis: in epiſcopatu Lexovienſi, in Villarvilla, juxta pontem Archenfredi, eccleſiam & decimam, cum ceteris pertinentiis ſuis; terram quamdam de feudo Ricardi *de Witot,* & feudum quondam Otvi de Monaſterio, & eccleſiam ſanctæ Mariæ de Hunciis. In Anglia, in epiſcopatu Herefordenſi, unum manerium quod vocatur Lena, eccleſiam ejuſdem villæ in dominio, & totam decimam ejuſdem villæ, & decimas totius dominii domini de Thoënio, tam de planis quam de boſchis, in omnibus maneriis ſuis, ſcilicet decimam de Chabenone, cum hoſpite uno; decimam dominii *de Eſlaches* & de Hida, cum hoſpite uno; in Bromo-eſberga decimam de dominio; decimam etiam firme denariorum & omnium proventuum de terra quæ vocatur *Bur;* decimam de dominio *de Colmient,* & quartam partem de durra, aut quinquaginta ſolidos, ſi magis vobis placuerit. In epiſcopatu Wigornienſi, in villa quæ dicitur *Wiron,* eccleſiam ejuſdem villæ a bonæ memoriæ Radulpho epiſcopo Wigorn. concedente capitulo ſuo, liberam & abſolutam monaſterio veſtro conceſſam, cum decimis, oblationibus, & omnibus ad eamdem eccleſiam pertinentibus, molendinum unum, & unam hidam terræ eccleſiæ adjacentem, & aliam hidam quæ vocatur *Drvureſel,* cum duobus maneriis, *Morchelac* & *Edricheſton,* eamdem etiam libertatem vobis & hominibus veſtris, in plano & boſco, in pratis, agnis, & aliis omnibus quæ dominus villæ de Wictonena & homines ſui habent; quæ omnia vobis ab omnibus conſuetudinibus quæ ad dominum pertinent abſoluta & libera ſunt conceſſa; in Almeleia decimam de dominio, & duodecim denarios de Roberto *de la Herwiche,* de uno aſſarto, & partem decimæ de ſalinis; decimam de dominio de Berga; decimam de terra Roberti filii Roaldi de dominio, & unum hoſpitem; decimam dominii *de Seldeſleies,* cum hoſpite uno; decimam dominii *de Werneiles,* cum hoſpite uno; decimam dominii de Eſeleia; decimas dominiorum de Habudeleia & de Lyda, & tres hoſpites; decimam dominii de Rumeleia; decimam dominii de Stantona; decimam dominii *de Flammeſtre,* cum hoſpite uno; eccleſiam *de Welcimeſtort,* & totam decimam; decimam dominii *de Currungh.* In epiſcopatu Norwicenſi unum manerium, ſcilicet Wertheam, totum liberum & quietum; in dominio veſtro eccleſiam & decimam ejuſdem villæ, & quidquid ad villam pertinet, ſcilicet unum molendinum & maras ibi adjacentes ad piſcandum, & waſennam: in Sturtona ſexaginta acras terræ, & decimam dominii *de Pickeam;* libertatem etiam & quietanciam conceſſas vobis a regibus, de omnibus conſuetudinibus & querelis ad regem pertinentibus, ſcilicet *de Sire,* & *de Hicundret, de Gel,* & *Darenegel,* & *de Hildegeld,* & *de Hunderedeſſen;*

culturam quæ eſt ſita juxta villam Caſtellionis, cum vinea juxta vivarium de Fontanis, cum pratis, vineis, terris, nemoribus, paſnagijs & paſcuis, in boſco & plano, in agnis & molendinis, in viis & ſemitis, & omnibus aliis libertatibus & immunitatibus ſuis. Sane novalium veſtrorum quæ propriis manibus vel ſumptibus colitis, de quibus hactenus aliquis non percepit, ſive de veſtrorum animalium nutrimentis nullus a vobis decimas exigere, vel extorquere præſumat; liceat quoque vobis clericos vel laïcos liberos & abſolutos e ſeculo fugientes, ad converſionem recipere, & eos abſque contradictione aliqua retinere. Prohibemus inſuper ut nulli fratrum veſtrorum, poſt factam in monaſterio veſtro profeſſionem, fas ſit ſine abbatis ſui licentia, niſi arctioris religionis obtentu, de eodem loco diſcedere, diſcedentem vero abſque communium literarum veſtrarum cautione, nullus audeat retinere. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis, clauſis januis, excluſis excommunicatis & interdictis, non pulſatis campanis, ſuppreſſa voce, dummodo cauſam non dederitis interdicto, divina officia celebrare. Chriſma vero, oleum ſanctum, conſecrationes altarium ſeu baſilicarum, ordinationes clericorum qui ad ſacros ordines fuerint promovendi, a diœceſano ſuſcipietis epiſc. ſi quidem catholicus fuerit, & gratiam & communionem ſacroſanctæ Romanæ ſedis habuerit, & ea vobis voluerit ſine pravitate aliqua exhibere. Prohibemus inſuper ut infra fines parochiæ veſtræ, nullus ſine aſſenſu diœceſani epiſcopi & veſtro, capellam ſeu oratorium de novo conſtruere audeat, ſalvis privilegiis pontificum Romanorum. Ad hæc novas & indebitas exactiones ab archiepiſcopis, epiſcopis, archidiaconis ſeu decanis, aliiſque omnibus eccleſiaſticis ſecularibuſve perſonis a vobis omnino fieri prohibemus. Sepulturam quoque ipſius loci liberam eſſe decernimus, & eorum devotioni & extremæ voluntati qui ſe illic ſepelire deliberaverint, niſi forte excommunicati vel interdicti ſint, aut etiam publice uſurarii, nullus obſiſtat, ſalva tamen juſtitia eccleſiarum illarum a quibus mortuorum corpora aſſumuntur. Obeunte vero te nunc ejuſdem loci abbate, vel tuorum quolibet ſucceſſorum, nullus ibi qualibet ſurreptionis aſtutia ſeu violentia præponatur, niſi quem fratres communi conſenſu vel fratrum major pars ſanioris conſilii, ſecundum Deum & B. Benedicti regulam providerint eligendum. Præterea omnes libertates & immunitates a prædeceſſoribus noſtris Romanis pontificibus ordini veſtro conceſſas, necnon libertates & exemptiones ſecularium exactionum a regibus & principibus, vel aliis fidelibus rationabiliter vobis indultas, auctoritate apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. Paci quoque & tranquillitati veſtræ paterna in poſterum ſollicitudine providere volentes, authoritate apoſtolica prohibemus ut infra clauſuras locorum veſtrorum nullus rapinam ſeu furtum facere, ignem apponere, ſanguinem fundere, hominem temere capere vel interficere, ſeu violentiam audeat exercere. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatum monaſterium temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuſlibet vexationibus fatigare; ſed omnia integra conſerventur eorum pro quorum gubernatione ac ſuſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura, ſalva ſedis apoſtolicæ authoritate, ac diœceſanorum epiſcoporum canonica juſtitia. Si qua igitur in futurum ſecularis eccleſiaſticave perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo tertiove admonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſacratiſſimo corpore ac ſanguine Dei ac Domini redemptoris noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ſubjaceat ultioni. Cunctis autem in eodem loco ſua jura ſervantibus, ſit pax Domini noſtri Jeſu Chriſti, quatinus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum judicem præmia æternæ pacis inveniant, amen, amen. Ego Gregorius catholicæ eccleſiæ epiſcopus. Ego Johannes Sabinenſis epiſcopus. Ego Jacobus Tuſculan. epiſcopus. Ego Thomas titulo ſanctæ Sabinæ preſbyter cardinalis. Ego Johannes titulo S. Praxedis preſbyter cardinalis. Ego Sigebaldus titulo ſancti Laurentii in Lucina preſbyter cardinalis. Ego Stephanus ſanctæ Mariæ trans Tiberim titulo Calixti preſbyter cardinalis. Ego Jacobus Præneſtinus electus. Ego Rainerius ſanctæ Mariæ in Coſmidin diaconus cardinalis. Ego Romanus ſancti Angeli diaconus cardinalis. Ego Ægidius ſanctorum Coſmæ & Damiani diaconus cardinalis. Ego Ramuldus ſancti Euſtachii diaconus cardinalis. Ego Otho S. Nicolai in Carcere Tull. diaconus cardinalis. Datum Peruſii per manum magiſtri Bartholomæi ſanctæ Romanæ eccleſiæ vicecancellarii, VII idus Novembris, indict. VIII, Incarnat. Dominicæ anno M° CC° XXXIIII°, pontificatus vero domini Gregorii papæ VIIII, anno octavo.

X X.

Confirmatio donationum Brolio factarum. Ex char- lario.

NOtabiliter notandum eſt quod ego Johannes de Marcilleio, quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona monachi de Brolio, dono, conceſſione, emptione, eleemoſyna, vel aliis quibuſlibet modis, in omni feodo meo, & dominio de Marcilleio & *de Moleus*, & de Logiis, acquiſierunt in nemore & in plano, ſcilicet in terris arabilibus, in decimis, in hortis, vineis & virgultis, vel aliis quibuſlibet rebus, laudo, concedo, approbo & volo ut in perpetuum poſſideant abſolute, libere & quiete, ita quod in prædictis nihil juris, conſuetudinis, proprietatis, vel alterius cujuſlibet rei, mihi vel meis retineo, ſed renuncio bona fide generaliter in hoc facto omni juris auxilio, tam canonici quam civilis, & omni exceptioni & rei quæ poſſent objici contra præſens & publicum inſtrumentum. Ob cujus rei gratiam prænominati monachi mihi caritative duodecim libras Turonenſes donaverunt. Quod ut ratum & firmum maneat in perpetuum, præſens ſcriptum ſigilli mei munimine roboravi anno Domini M. CCXXXV. 1235.

X X I.

Dedicatio eccleſiæ Conchenſis. Ex char- lario.

RADULFUS, Dei gratia Ebroicenſis epiſcopus, univerſis Chriſti fidelibus in Ebroicenſi diœceſi conſtitutis, ſalutem in Domino. Cum de generali conſuetudine ac moribus utentium approbatis, ſit obtentum ut epiſcopi indulgentias faciant in dedicationibus baſilicarum, & nos ex officii noſtri debito die Dominica poſt Epiphaniam, anno Domini poſt Epiphaniam M. CCXXX octavo, eccleſiam ſancti Petri de Caſtellione duximus conſecrandam, nos de Dei omnipotentis miſericordia, & beatæ Mariæ ſemper virginis, & beatorum Petri & Pauli meritis, & monachorum ibidem Deo ſervientium ſuffragiis & orationibus plenius confiſi, omnibus vere pœnitentibus & confeſſis, ad dictam eccleſiam cauſa peregrinationis confluentibus, triginta dies a die dedicationis, uſque ad octavam Paſchæ, dictam dedicationem ſubſequentes, & in anniverſario prædictæ dedicationis cum octavis X dies de injunctis ſibi pœnitentiis miſericorditer relaxamus. Datum anno Domini M. CCXXX octavo. 1239.

A

XXII.

Charta pro Brolio.

Ex chartulario.

1245. EGO Guido de Alneto miles, notum facio univerſis præſentes literas inſpecturis, quod ego pro ſalute animæ meæ & omnium anteceſſorum meorum, volo & concedo ut monachi de Brolio teneant & in perpetuum poſſideant libere, pacifice & quiete, totam peciam terræ quam dedit eis bonæ memoriæ Goherius quondam pater meus, conjunctam terris dictorum monachorum a parte Marcilleii: dictam vero terram dictis monachis teneor contra omnes firmiter & fideliter guarandire. Præterea quittavi & omnino dereliqui prædictis monachis omnem uſum venationis, ſi quem habebam vel habere poteram, jure aliquo ſeu conſuetudine, in omnibus vineis quas dicti monachi habent circa dictam abbatiam, intra ſcilicet & extra & in toto nemore dictorum monachorum, quod eſt prope abbatiam, quod ſcilicet nemus vocatur Brolium, & in ſepibus & in clauſuris ſupra dictarum rerum, necnon & foſſatis, quibus dictum nemus de novo clauſum eſt, & in terra quam prædicti monachi habent a Fulcone de Marcilleio milite in eſcambium, ſita inter alveum ipſorum monachorum, qui dicitur *Coinum*, & dictum nemus Brolii, ſicut clauſa eſt novo foſſato, & promiſi quod in his omnibus ſupra dictis nunquam de cetero venabor per me ſive per alium, niſi aliquando contigerit quod cervus vel aliqua de feris magnis fugiens loca intraverit ſupra dicta, & tunc per portas ſeu per oſtium aliquod ad perſequendum me & canes meos introducent monachi ſupra dicti. Promiſi etiam quod nunquam in perpetuum in his vel pro his omnibus ſupra dictos monachos gravabo, nec occaſione terrarum ſeu pratorum meorum quæ adjacent terris dictorum monachorum eoſdem monachos nunquam de cetero per me vel per alium moleſtabo. In cujus rei teſtimonium & munimen præſentes literas dedi ſigilli mei munimine roboratas. Actum anno Domini M. CCXL quinto, menſe Maio.

XXIII.

Donationes & confirmationes Brolio factæ.

Ex chartulario.

1263. OMnibus præſentes literas inſpecturis, ego Fulco dominus de Marcilleio, ſalutem in Domino. Noverint univerſi quod ego de aſſenſu & voluntate Johannæ uxoris meæ, dedi & conceſſi libere in propriam & perpetuam eleemoſynam, monachis beatæ Mariæ de Brolio, ordinis Ciſtercienſis, fontem meum ex integro, ſitum juxta nemus Brolii, qui quidem fons a capite dicti fontis & citra continue uſque ad fluvium Auduræ, & omnem viam, quam ego & pater meus habebamus eundi ad dictum fontem, & ſupra caput dicti fontis, ſi quid habebamus vel habere poteramus quacumque ratione, nihil juris penitus in dictis via, terra, fonte penes me ſeu heredes meos retinens. Inſuper confirmavi dictis religioſis de Brolio, quæcumque acquiſierunt quocumque titulo in toto feodo meo, tempore meo & prædeceſſorum meorum, & confirmationes prædeceſſorum meorum dictis religioſis conceſſas ratificavi & confirmavi. Volui etiam & conceſſi quod dicti monachi teneant in manu mortua & poſſideant in perpetuum libere, & quiete & pacifice, omnia in feodo meo acquiſita, abſque contradictione mei & meorum. Pro hac autem confirmatione & conceſſione a me pure facta, dicti religioſi dederunt mihi quadraginta libras Turonenſes in pecunia numerata, de quibus me tenui pro pagato. Datum anno Domini M. CCLX tertio, menſe Novembri.

XXIV.

Confirmatio bonorum monaſterii Conchenſis.

ROBERTUS Atrebatenſis comes, dominus Concharum & Danni-frontis, & Amicia de Curtiniaco uxor noſtra, omnibus præſentes literas inſpecturis, ſalutem. Noveritis nos literas nobilium virorum Roberti & Petri de Curtiniaco non cancellatas, non abolitas, nec in aliqua ſui parte vitiatas vidiſſe in hæc verba: Omnibus præſentem chartam inſpecturis, Robertus de Curtiniaco miles, Franciæ buticularius, dominus Concharum, ſalutem in Domino. Sciant præſentes pariter & futuri, quod nos aſſenſu & voluntate Mathildis uxoris meæ & Petri filii mei de Curtiniaco primogeniti, dedimus & conceſſimus, B & præſenti charta confirmavimus abbatiæ S. Petri de Caſtell. & monachis ibidem Deo ſervientibus, in puram & perpetuam eleemoſynam, omnem libertatem & omnes conſuetudines, omnes decimas & omnes reditus, & proventus quos eis dederunt & conceſſerunt fundatores & donatores ſui in omni terra & in dominatione Concharum, ſicut melius uſi ſunt in tempore noſtro, & ſicut in chartis prædictorum fundatorum & donatorum ſuorum plenius continetur. Specialiter autem dedimus eis & conceſſimus, aſſenſu & voluntate prædictorum Mathildis uxoris meæ, & Petri de Curtiniaco filii mei primogeniti, decimas omnium proventuum totius foreſtæ de Conchis ex integro, & inſuper decimas omnium terrarum quæ in eadem foreſta de novo cultæ ſunt, & earum quæ C in poſterum ad culturam redigentur. Si vero in dicta foreſta eccleſiæ fuerint ædificatæ, volumus & concedimus ut abbas S. Petri de Caſtell. in dictis eccleſiis jus habeat patronatus. Parochianos autem qui ſunt & qui erunt in dicta foreſta, quibus voluerint eccleſiis aſſignare, aſſignent. Hæc omnia teneant & poſſideant in pura & perpetua eleemoſyna integre, ſine aliqua diminutione, libere, quiete & pacifice, & ſine contradictione noſtri vel heredum noſtrorum, & nos eis prædicta garantizabimus. In cujus rei teſtimonium præſenti chartæ ſigillum noſtrum appoſuimus. Actum anno gratiæ milleſimo CC trigeſimo quarto. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, amen. Omnibus præſentes literas inſpecturis, Petrus de Curtiniaco miles, dominus Concharum, ſalutem in Domino. D Noverit univerſitas veſtra me pro ſalute animæ meæ & anteceſſorum meorum conceſſiſſe & præſenti charta confirmaſſe abbatiæ S. Petri de Caſtell. & monachis ibidem Deo ſervientibus, in liberam, & puram, & perpetuam eleemoſynam, libertates omnes & conſuetudines univerſas, cum decimis, redditibus & proventibus, & omnibus rebus aliis quas eis dederunt & conceſſerunt fundatores & patroni ejuſdem eccleſiæ per totam terram, & foreſtam, & dominationem Concharum, ſicut . . . . . melius, plenius liberiuſque uſi ſunt in tempore cariſſimi patris mei bonæ memoriæ Roberti de Curtiniaco, & quod poſſint & debeant uti, ſicut in chartis dictorum fundatorum & patronorum continetur. Specialiter eiſdem concedo & confirmo omnes decimas omnium proventuum E totius foreſtæ de Conchis ex integro, cum decimis omnium terrarum quæ in eadem foreſta in præſenti cultæ ſunt, & earum quæ in poſterum redigentur, cum jure patronatus eccleſiarum quæ in dicta foreſta ſunt & erunt ædificatæ, & liceat eis parochianos in eadem foreſta degentes quibus eccleſiis de eadem foreſta voluerint aſſignare, & culturam totam & integram quæ ſita eſt inter abbatiam & villam Caſtellionis ex una parte, & parcum de Conchis ex altera, & totam vineam quæ ſita eſt inter vivarium de ſtagno & clauſum dictorum abbatis & conventus juxta vivarium de Fontana, cum totis nois ſitis inter calceiam molendinorum de Fontenna & vineam monachorum ſupradictam, ſicut ſe comportant in longitudine &

1270.

latitudine, a calceia molendini de Fontana uſque ad calceiam molendini de ſtagno, quæ per diligentem inquiſitionem virorum fide dignorum invenit pater meus ad eoſdem tanquam eorum propria eleemoſyna pertinere, & quod poſſint in dicta cultura villam facere & ædificare cum eiſdem libertatibus & conſuetudinibus in omnibus per quas tenent villam Caſtellionis, cum viginti acris terræ ſitis in foreſta de Conchis juxta hermitagium quod vocatur Altare, quas abbatiæ de Strata in liberam eleemoſynam dederat pater meus, ſicut in chartis ejus inde confectis plenius continetur. Et hanc confirmationem & conceſſionem eis feci cum ſuper aliquibus de prædictis quæ in manu mea ſequeſtraveram, inter nos eſſet contentio, credens me in prædictis habere jus, quouſque de jure eorum eſſet mihi facta fides plenior. Et omnia ſupra dicta poſt fidem talem mihi factam, ſicut eorum jus & propriam eleemoſynam eis reddidi & reſtitui. Et hæc omnia prædicta eis ego & heredes mei debemus garantizare contra omnes homines & feminas. In cujus rei teſtimonium præſenti chartæ ſigillum meum duxi apponendum. Actum anno Domini M. CCXL, menſe Septembris. Nos vero prædicti Robertus & Amicia uxor noſtra, prædictas chartas approbantes, omnes conſuetudines, libertates & donationes, & ea de quibus mentio habetur in eiſdem, necnon & omnia quæ ante tempora noſtra tenuerunt & poſſederunt, præfatis abbati & conventui damus, concedimus, & in puram, liberam & propriam eleemoſynam confirmamus. In cujus rei perpetuam memoriam præſentibus literis ſigilla noſtra duximus apponenda. Actum & datum Pariſius, die Veneris poſt Brandones, anno Domini M. CCLXIX.

X X V.

De humandis epiſcopis Ebroicenſibus.

[illegible] 1664.

LA Cour faiſant droit ſur le mandement obtenu par les religieux de ſaint Taurin, a ordonné & ordonne qu'au jour de l'inhumation des eveſques d'Evreux, ceux du chapitre de la ditte egliſe cathedrale Notre-Dame d'Evreux ſeront obliges de delivrer en mains deſdits religieux le corps du deffunt eveſque, à l'entree de l'egliſe de ſaint Taurin, conformement à leurs anciens titres, ſans que les dits du chapitre puiſſent continuer leur convoy juſques dans l'egliſe de ſaint Taurin; & que le lendemain dudit convoy les dits du chapitre ſe tiendront dedans le plan du chœur de la ditte egliſe de ſaint Taurin pour lever le dit corps, ſi mieux n'aiment les dits du chapitre ſe contenter aux chaires du coté droit dudit chœur, que les dits religieux en ce cas ſeront obliges de laiſſer libres lors de ladi e ceremonie. Fait à Rouen en Parlement, ce quatorzieme jour de mars mil ſix cens ſoixante & trois.

INSTRUMENTA ECCLESIÆ SAGIENSIS.

I.

Reſtauratio ſancti Martini Sagienſis.

Ex chartulario.

1060. IN nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis. Novimus ex antiquitatis auctoritate inſtitutum, ut ſi quis fecerit eccleſiam, per ſacrorum ſeriem apicum futuræ poſteritati ratum faciat & notum. Hujus igitur auctoritatem ſequentes Ivo Sagienſis epiſcopus, vicecomes Rogerius Mabiliaque uxor ejus, cupientes boni compenſatione ſua mala delere, locum ſancti Martini qui eſt juxta burgum Sagii ſuper ripam Olnæ fluvii, qui temporibus priſcis ſub monaſticæ regula religionis viguit, ad priorem ſtatum apud ſemetipſos partim revocare diſpoſuerunt anno ab Incarnatione Domini M. LX, epacta XXIII, indictione XIV, concurrente 2, regnante Henrico rege Francorum, cum Willelmo principe Normannorum, qui poſtea Dei gratia effectus rex Anglorum, tale beneficium conceſſit, atque Ivone epiſcopo favente. Dederunt ergo ſupradictæ eccleſiæ, pro redemptione animarum ſuarum & prædeceſſoris ſui Willelmi, & aliorum parentum, terram quam Willelmus eorum prædeceſſor tenuit in ſuo dominio circa villam & in villa ſancti Martini, & decimam totius parochiæ, & terram de Manillo-Waldi, & Martellum-Vedoſium, & eccleſiam *de Aulnou* cum terra preſbyteri, & molendinum *de Macey*, terram quoque Giſleberti Bordi, & quatuor modia frumenti in molendinis de Alercio, ſanctumque Paulum qui eſt ſuper Sartam, cum terra & molendino. Dederunt quoque decimam telonei Sagii & de Scopis, & de Burſa, & decimam panagii: & ſubſcribitur confirmatio Rogerii comitis, & ſignum ejus ✠.

I I.

Donationes factæ ab iiſdem auctoribus.

Ex chartulario.

1060. OMnipotens Deus ſua ineffabili & incomprehenſibili ſapientia cum in exordio creationis mundi diverſi generis animantia condidiſſet, ut numerum perditorum reintegraret angelorum, ad ſimilitudinem ſui creavit, cui Adam indidit, ad cujus adjutorium ſimilis formæ non diſſimilis ſuæ naturæ perſonam de latere ejuſdem viri creavit, quibus omnem creaturam ſubdidit, excepta una arbore, per quam poſt malignus eos diabolus defraudavit. Conditor ſuam creaturam cernens male deceptam diabolicis inſidiis, volens ei priorem libertatem reſtaurare, humanam formam ſumſit, plurima præcepta afferens nobis, in quibus erat præcipue hoc ſcriptum: oportet nos omnium ſubſtanciarum decimas dare. Quod audiens comes Rogerius & Mabilia uxor ejus, Deo & ſancto Nicolao de Rocha annuerunt decimam molendinorum oppidi Rupis, & decimam cenſus ejuſdem caſtri, & decimam molendini prati Calvonis & molendini Letardi, & in unoquoque anno pro redemptione animarum ſuarum ſex modios frumenti, & ſex modios avenæ in molendinis oppidi Rupis, ſed eccleſiam ſancti Petri, ſed villam Tellarii, & molendinum & lucum qui dicitur *Fait* Berengarii, ſed Blancardium, ſed terram cuſtodiæ quæ vocatur *Booli*, ſed Ferrariam, & eccleſiam, & duos molendinos, & quidquid habebat in domo ejuſdem villæ, ſed ſingulis annis viginti quatuor porcos, eo pacto quod non ſit ullus homo auſus aliquid fraudare iſtius beneficii, alio modo ſi fit, excommunicetur a Deo patre omnipotenti, & filio, & Spiritu ſancto. Signum Rogerii comitis. Signum Philippi ejus filii. Signum Roberti. Signum Willelmi filii ejus. Sign. abbatiſſæ de Almenetchis. Anno ab Incarnat. Domini milleſimo LX.

I I I.

Donationes factæ ſancto Martino.

Ex chartulario. 1060.

NOtum ſit omnibus, quia dominus abbas Robertus faventibus omnibus fratribus cœnobii ſancti Martini Sagii, in capitulo ejuſdem cœnobii dedit Roberto de Sayo qui cognominabatur *Ficot*, & Adeloyæ uxori ſuæ, cum ſumma devotione petentibus, ſocietatem & beneficium totius congregationis ſicut uni monachorum ipſius cœnobii, & ſimiliter Roberto atque Henrico filiis ſuis: ita quidem ut ſi aliquis illorum monachus unquam voluerit effici, efficietur in monaſterio ſancti Martini Sagienſis. Qui vero ex illis omnibus in ſeculari habitu morietur,

in cimeterio ſancti Martini, ut monachus per omnia ſuſceptus ſepelietur. Ipſi vero in eodem capitulo pro hac largiſſima conceſſione & pro animarum, tam ſuarum quam parentum ſuorum, perpetua ſalvatione dederunt & perpetuo conceſſerunt prædicto Sancto & fratribus ſuis ejuſdem cœnobii monachis, ædificium matris *Picot* cum virgulto quod habebat juxta eccleſiam ſanctæ Mariæ *de Vrou*, & decem acras terræ in parochia ejuſdem eccleſiæ, & terram ad hortum unum ſufficientem, quæ terra erat in pratis, & decimam duorum molendinorum, quorum unum eſt ſuper Olnam, & alterum ſuper Uram; dederunt etiam prata totius inſulæ de Atheis, & unam piſcatoriam quæ dicitur *de Louis*, & unam acram prati in pratis de Juvigneio, & duas acras terræ in ipſa villula, cum medietate eccleſiæ ipſius villulæ quæ erat de dote Adeloyæ uxoris ſuæ, & cum his datis de propriis rebus conceſſerunt quod Oſmelinus de Sayo dedit ſancto Martino in eodem capitulo & eodem die, tertiam partem totius eccleſiæ de Sayo in omnibus redditibus altaris, & decima cum duabus acris terræ; & ipſe Oſmelinus & uxor ejus Avitia, & omnes anteceſſores ſui recepti ſunt in prædicti monaſterii fraterna ſocietate. Hoc totum viderunt & audierunt Guaſchelinus *de Vrou*, & Robertus filius Garini *Pillepot*, & Radulphus preſbyter *de Vrou*; cum his quoque conceſſerunt eccleſias *de Vrou* cum decimis, & quatuor acris terræ & dimidia cum terra ſacerdotis, quod totum dederat Oſmelinus qui cognominabatur Avenellus, ſancto Martino, pro ſalute animæ ſuæ & anteceſſorum ſuorum: conceſſerunt etiam quod Gaufredus filius Oderelli dederat ſancto Martino quicquid decimæ habebat in parochia *de Vrou*, pro qua tamen datione habuit ipſe Gaufredus cum beneficio conceſſo monaſterii triginta ſolidos Cenomannenſes; adhuc quoque conceſſerunt quod Guaſchelinus *de Vrou* dederat S. Martino quicquid decimæ habebat in parochia *de Vrou* & de Sayo, nihil ſibi reſervans, cum duabus acris terræ; & pro hac donatione cum conceſſo monaſterii beneficio habuit quatuordecim ſolid. Cenomannenſes & unum pullum equorum pro decem & octo ſolidis Cenomannenſibus, teſte ipſo, & Radulpho preſbytero, & fratre ejuſdem Roberti, & Chriſtiano de Furcis etiam concedentibus: dedit Hugo de Juvigneyo ſancto Martino medietatem ipſius eccleſiæ, cujus alteram medietatem nos habemus de dono *Picot* & uxoris ejus Adeloyæ, & unam acram prati pro conceſſo ſibi beneficio monaſterii, cum viginti ſolidis cenſus Signum Rogerii comitis, ſignum *Picot*, ſignum Roberti filii ejus, ſignum Henrici filii *Picot*, ſignum Adeloyæ uxoris *Picot*, ſignum Ricardi capellani.

I V.

Ex chartulario. *Primordia abbatiæ ſancti Petri ſupra Divam.*

1108. HIC locus in initio quo monaſticæ religionis in eo ſumpſit ordo principium, quos habuerit fundatores, aut quos quibuſve temporibus in ſacri regiminis officio ſucceſſores ad memoriam poſterorum non incongruum duximus literis breviter adnotandum. Hunc igitur locum Leſcelina comitiſſa nobilis ſponſa Guillermi Augenſis egregii conſulis, tempore quo Francorum rex Henricus agebat in ſceptris, fundavit, poſſeſſionibuſque ac prædiis quæ ei ex jure dotali competebant ditavit. Verum ut rei hujus ſeries manifeſtius eluceſcat paulo eſt altius repetendum, & quiſnam hic Guillermus de quo agimus, quænam etiam quam præfati ſumus conjux ejus fuerit intimandum. Hic igitur Guillermus ille eſt Richardi ſecundi Normannorum ducis clariſſimi frater, qui adhuc minor, in Oximenſi caſtro quod ab eo cum finitimis locis cuſtodiendum acceperat, cum perverſorum quorumdam conſiliis adverſus fratrem ſuum eumdem rebellare niteretur, captus ab eo Rothoma-

A gumque perductus Turchitillo cuidam viro illuſtriſſimo ſervandus traditur. Erat autem eidem Turchitillo filia pulchritudine corporis, & ſapientia animi, ſed & morum honeſtate præcellens Leſcelina nomine, cujus induſtria idem Guillermus, poſteaquam de vinculis quibus tenebatur, evaſit, cum in fratris ſui gratiam revocatus ab eo etiam conſulari eſſet honore donatus, eam ſibi matrimonio ſociavit, genuitque ex ea viros ſui temporis clariſſimos, Robertum ſcilicet qui ſibi poſtmodum in conſulatu Augenſi ſucceſſit, Guillermum etiam qui & ipſe apud Suſſionem civitatem comes domi militiæque gloria claruit, Hugonem quoque qui in pontificatu Lexovienſi vita pariter & doctrina venerandus effulſit. Ædificavit autem ſibi idem comes domum hoc in prædio quod
B ab antiquis ad ſanctum Petrum ſupra Divam nominatum eſt. Cui operi dum inſiſteretur, venit die quadam mulier de villa quæ Vallis vocatur, quæ orationis gratia Curceium properabat, quia ſub eodem illuc tempore populorum finitimorum turba frequens ad ſanctum Ferreolum confluebat. Subſiſtens igitur mulier, opuſque diligentius intuens ſeſe mox humi proſtravit, orationem fudit, & quam manu ferebat oblationem ſuper lapidem poſuit, ac eo humiliter exoſculato exſurrexit, ac ſe jam receſſura ſignavit. Admirati itaque hii qui operi inſiſtebant: O inquiunt, mulier, quidnam eſt quod agere voluiſti; non eſt eccleſia quam facimus, ſed domus eſt comitis Guillermi: at illa ſcio, ait, ſcio quid fecerim: vos autem ſcitote quid agitis: ego enim in nomine Do-
C mini, & in honore beatæ Dei genitricis & perpetuæ virginis Mariæ oblationem, quam ad S. Ferreolum deferebam hoc in loco ſacravi, nec ulterius jam quæro progredi: hiis dictis valefaciens ad propria repedavit. Tum vero vehementiori multo admiratione permoti, nos, inquiunt, domum comiti facere æſtimabamus, ſed fortaſſe eccleſia erit iſta quam facimus. Erat etiam in loco hoc ſacerdos quidam vitæ venerabilis Giſlemarus nomine, qui eccleſiæ beati Petri a quo locus nomen acceperat, a multis annis in preſbyteratus officio miniſtrabat. Hic die quadam cum circumſtantibus incolis juxta conſuetudinem loqueretur; videtis, ait, quam ſit locus iſte deſpicabilis, quam nullius fere nominis & honoris. Tempus eſt futurum aliquando, ut videatis in eo conventum primo ſanctimonialium, ac deinde religioſorum Deo
D ſervientium monachorum: dixit, veraque dixiſſe eum, rei poſtmodum exitus approbavit. Nam poſt viri ſui Guillermi videlicet comitis mortem uxor ejus quam prædiximus Leſcelina de illius ac ſua ſuorumque ſalute ſollicita, in hoc ipſo prædio quod dotali jure cum appenditiis ſuis ad eum pertinebat domum illam, de qua ſupra egimus, eccleſiam conſtituit; ubi primo quidem ſanctimoniales ſecundum quod vir venerandus prædixerat, aggregavit. Verum quia cum finitimorum ſuperbia pacem habere non potuerunt, Lexovium eas tranſtulit; ibique etiam monaſterium patrocinante filio ſuo Hugone ſuperius memorato jam epiſcopo ædificavit. At vero quid de loco hoc ageret apud ſe deliberans, tradidit eum primo quidem abbati monaſterii quod Fontinella nominatum eſt
E inſtaurandum, ſed inchoatum ipſe dimiſit citius, cum cognoviſſet eum nequaquam ſuæ ditionis eſſe futurum. Tunc comitiſſa accedens ad venerabilem virum domnum ſcilicet Iſembertum, qui cœnobio ſanctæ Trinitatis quod apud Rothomagum in monte ſitum eſt præſidebat, multis ab eo precibus impetravit ut ſibi concederet quemdam de ſuis magnæ authoritatis virum & nominis, divinis & humanis apprime ſtudiis eruditum, cui Ainardus vocabulum erat, qui quidem genere Teutonius, ſed omni ſapientiæ diſciplina erat morumque pariter honeſtate præclarus. Huic igitur cum poſſeſſionibus quas habebat locum hunc tradens adunatis monaſticæ vitæ cultoribus eum paſtorem præfecit, ac deinde verens ne ſi in manu filiorum

ſuorum monaſterium quod conſtruxerat relinqueretur, A earum rerum quas obtulerat aliquando, ſicut eſt mortalium cupiditas, minorationem pateretur, ſapienti uſa conſilio ipſum ab eis pecunia data redemit, eamdemque pactionem, ne quid videlicet ipſi vel eorum heredes in rebus hujus cœnobii ſuum jure hereditario calumniari in perpetuum poſſent, in præſentia Guillermi Normannorum principis, poſtea regis Anglorum, ipſis quoque præſentibus firmavit, atque ibidem hunc locum ejuſdem principis, ac ſucceſſorum ſuorum dominationi per virgam paſtoralem quam in manu ejus poſuit, ſubjugavit. Ordinatus igitur domnus Ainardus anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadrageſimo ſexto, triginta & duobus fere annis huic cœnobio præfuit, vitaque pariter & ſcientia admirabili ſuo tempore inſignis enituit, cujus ordi- B nationis anno ſecundo bellum apud Vallum-dunas factum eſt, cui etiam Henricus Galliæ rex, rogatu Guillermi poſtea regis Anglorum, interfuit; ac devictis fugatiſque hoſtibus ab eodem Guillermo in proximum pagum Vilcaſſinum accepit. At comitiſſa poſteaquam ſua omnia monaſteriis quæ inſtruxerat contulit, poſteaquam ſe cunctis facultatibus mundi Dei pro amore nudavit, cum jam eam Dominus vocare dignaretur, tacta incommodo ſacrum a filio ſuo domno Hugone Lexovienſi epiſcopo velamen accepit, atque anno ab Incarnatione Domini milleſimo quinquageſimo ſeptimo, calendis Februariis, a laboribus ſuis beato fine quievit, corpuſque ejus in hac eccleſia quam fundavit honore condigno conditum eſt. Cujus dormitionis quidem poſt anno C vigeſimo, a ſubjugata autem Normannis Anglia duodecimo, domnus abbas Ainardus, decimo nono calendas Februarii migravit e ſeculo; cui domnus Fulcho, qui apud ſanctum Ebrulſum prioris miniſterio fungebatur, in regiminis hujus eccleſiæ ſucceſſit officio, quod quidem & ipſe novem & viginti circiter annis adminiſtravit, excepto eo tempore quo perſecutioni quæ adverſus eum oborta eſt, cedens domnum interim Benedictum Rothomagenſem, & poſtea domnum Galterium Gemeticenſem habuit ſucceſſorem. Verum huic dehinc eccleſiæ reſtitutus poſt quintum reverſionis ſuæ annum, regnante jam Henrico pro Guillermo fratre ſuo qui patri in regnum ſucceſſerat, obiit tertio nonas Aprilis apud Quintoniam Angliæ civitatem. At non multo poſt cum D jam bellorum procella inter fratres, Henricum videlicet regem Anglorum & Robertum principem Normannorum fuiſſet exorta, idem dux Robertum quemdam de ſancto Dionyſio, accepto a ſuis contra fas pretio, deturbatis religioſis viris qui pravitati ejus conabantur reſiſtere, non abbatem ſed furem ac latronem hanc in eccleſiam introduxit; verum Henricus rex eum cum ſuis captum, incenſo prius monaſterio cum ædificiis ſuis & univerſo oppido, plurimis quoque vi flammarum aduſtis, poſt tertium fere menſem quo advenerat deturbavit, qui & ipſe poſtmodum culpis exigentibus interemptus dignum factis exitum invenit. Igitur poſt excidium cum jam rex Henricus ſuperato fratre ſuo Normannia potiretur, reverſis qui diſperſi erant fratribus, domnum Radulphum qui cellerarii in hoc monaſterio functus erat miniſterio, E virum ſimplicitate animi & innocentia præditum, abbatem conſtituit, qui & ipſe quatuor ſolum annis totidemque menſibus adminiſtrato officio poſt ſe domnum Richardum ſucceſſorem reliquit, de Aquila cognominatum. Videns itaque præfatus vir inclitus Henricus rex Angliæ & dux Normanniæ damnum quod ipſe intulerat huic monaſterio per combuſtionem ſupra dictam, pro reſtauratione & ſatisfactione ipſius damni fecit nobis chartam ſuam apud Argentonium, in qua conceſſit & confirmavit ſpecialiter & generaliter omnes poſſeſſiones & res noſtras, præcipiens & volens eas eſſe liberrimas & immunes ab omni ſubjectione tanquam proprium dominium ſuum, nihil ſibi vel ſucceſſoribus ſuis in terra noſtra retinens præter aurum, ſi ſubtus terram repertum fuerit, & exceptis placitis de expeditione ſua & duello de placito monetæ, ſi bellum ſeu duellum exinde oriatur, addens in fine dictæ chartæ quod ea quæ ibi ſcripta ſunt concedit pro reſtauratione & ſatisfactione damni & deſtructionis prædictæ per ipſum factæ, anno Domini milleſimo centeſimo octavo.

V.

Charta Henrici primi regis Anglorum, pro S. Petro ſupra Divam.

Ex chartulario. Circiter 1108.

HENRICUS, gratia Dei rex Anglorum, & dux Normannorum, omnibus ſuis fidelibus ſalutem. Sciatis quod abbatia beatæ Mariæ de ſancto Petro ſupra Divam cum omnibus pertinentiis ſuis in manu meâ & protectione mea eſt liberrima ab omnium ſubjectione ſicut proprium dominium meum, & ideo concedo eidem abbatiæ, & in perpetuum libere & pacifice poſſidendum confirmo, quidquid Leſcelina comitiſſa, uxor Willelmi comitis, fratris ſecundi Richardi Normannorum ducis & anteceſſoris mei, ad ædificandam eamdem abbatiam diſpoſuerunt & donaverunt: videlicet burgum & villam quæ dicitur ad ſanctum Petrum ſupra Divam, cum omnibus appenditiis & redditibus ſuis, totumque centenarium quod eidem villæ adjacet, & quidquid infra ipſum centenarium continetur, ſcilicet a Diva fluvio uſque ad alium fluvium, qui Vicia dicitur, in eccleſiis, in decimis, in boſco & plano, in molendinis & pratis, in hominibus, redditibus & ſervitiis eorum, & in aliis quibuſlibet rebus extra centenarium. Confirmo eidem abbatiæ quidquid prædicta Leſcelina comitiſſa habuit apud ſanctum Albinum ſuper *Algot*, ſcilicet eccleſiam & decimas ipſius villæ, molendinum, dominium, homines, ſervitia & auxilia eorum, & quidquid habuit apud Tenvillam, & eccleſias S. Mariæ & ſancti Martini de Donvilla, cum omnibus decimis ejuſdem villæ, & terras, & dominium, & homines quas habuit eadem comitiſſa in illa villa, cum omnibus ſervitiis & auxiliis eorum, & eccleſias de Novio & de Freſneio, cum omnibus decimis earumdem parochiarum, & dominium & homines comitiſſæ, & ſexaginta acras terræ in territorio Bazelchiarum, cum decimis molendinorum ipſius villæ, & una maſura in Ulteriori-portu, & terram *de Linceon*, & terram & homines quos habuit apud Curulmum, cum duobus tractibus in Sequana. Adhuc confirmo omnia alodia quæ Nigellus de Veteri-ponte tenuit de eadem comitiſſa a Diva fluvio uſque ad Viciam, quæ alodia tenuerunt Rogerius de Bretevilla, & Ansfredus cognomento *Freſtel*, & Fulco de Caſtellione. Confirmo etiam terram quam eadem comitiſſa apud Urvillum & in *Menil* Geruceum, & terram quam Richardus de Curceio tenuit de ipſa comitiſſa in *Macel*, in *Jort*, in pontibus, & in Benevilla, & in Caldecotta, & in Amovilla, & in Novilluna, & in Reuilla, & in *Cuſort*, & Freſneio. Confirmo eccleſiam *de Felt*, cum terris & decimis ad eam pertinentibus, liberam & abſolutam ab omni epiſcopali conſuetudine; & homines ibidem manentes in tenemento abbatiæ non dabunt teloneum neque aliquam conſuetudinem ubicumque emerint vel quidquid vendiderint in Oximiis & per totam leugam Oximarum, & domum unam liberam ab omnibus in Oximiis, & terram unius villani apud Corlandum, liberam & quietam ab omnibus ſervitiis & auxiliis, & capellam S. Nicolai de Silleio, quam dedit pater meus cum terra quæ ſibi adjacet ad colendum. Omnes iſtæ terræ & poſſeſſiones de proprio dominio meo & anteceſſorum meorum fuerunt & liberæ ſunt & immunes de gravaria, bernagio, & ab omnibus exactionibus & conſuetudinibus ſecularibus, exceptis expeditionibus

meis. Concedo etiam ut omnes poſſeſſiones & tenentæ ſive eccleſiaſticæ, ſive ſeculares, quas etiam habet eadem abbatia vel futuris temporibus habitura eſt, in protectione & in manu mea ſint liberrime, & ab omnium ſubjectione immunes: quare volo & firmiter præcipio omnibus baronibus, ballivis & vicecomitibus, & omnibus fidelibus meis, ut faciant abbatiam prædictam tenere bene, pacifice & honorifice, omnes tenuras & homines ſuos, & non permittant abbatem & monachos de omnibus ſupra dictis, neque de libertatibus & dignitatibus ſuis ab aliquo perturbari. Nemo autem juſtitiariorum cogat abbatem ad placitandum extra curiam ſuam coram aliquo, niſi coram me vel coram proprio juſtitiario qui ſuper omnes alios vice mea juſtitiam tenet. Nullus etiam præſumat abbatiam vel homines abbatiæ namnis inquietare, niſi clamore prius facto ad abbatem, & ſi juſtitiam & rectitudinem in curia ſua facere noluerit, tunc proprius juſtitiarius meus inde requiratur. Omnia autem placita de omnibus querelis hominum ſuorum, de incendio ſcilicet, de muldro, & de rapto, & de omnibus rebus vel forisfacturis quæ accidunt & quæ accidere poſſunt, in abbatis curia teneantur & plenarie terminentur, exceptis ſolummodo placitis de expeditione mea, & bello, ſi ortum fuerit, de placito monetæ, quod quidem in abbatis curia judicabitur, ſed apud arcam monetæ terminabitur. Si latro intra terram abbatiæ captus fuerit, reddetur abbati; & ubicumque homo abbatiæ captus fuerit, reddetur abbati, & abbas inde juſtitiam & rectitudinem faciet: & ſi bellum ortum fuerit de qualicumque cauſa vel querela, in abbatis curia teneatur & integre terminetur. Ubicumque fuerit quercus vel fajus per totum tenementum abbatiæ, propria erit abbatis & monachorum; quidquid autem ſive ſupra terram, ſive ſubtus terram repertum fuerit, quidquid illud ſit abbas habebit, excepto auro ſi ſubtus terram repertum fuerit, quod quidem meum erit. Abbas quoque & monachi teneant & habeant warennam per totum centenarium & per omnia confinia centenarii. Concedo etiam ipſi abbatiæ & propriis ſervientibus abbatiæ, habere libertatem & immunitatem per totam terram meam, in feriis, in nundinis & in portibus maris de teloneo, paſſagio, pontagio, & de omnibus conſuetudinibus & paſtionibus propriis porcis abbatiæ, in foreſtis meis, ſine paſnagio. Si quis ſuper hoc abbatiam vel homines abbatiæ diſturbare & vexare præſumpſerit, in miſericordia mea erit de decem libris . . . . monetæ: omnes ementes ad mercatum & ad nundinas abbatiæ, habeant meam firmam pacem in eundo & redeundo; & ſi aliquis aliquid foris fecerit, abbas juſtitiam & rectitudinem faciet, & emendatio ſua erit: monachi autem ejuſdem abbatiæ abſque ulla contradictione habeant ſuam liberam electionem. Hoc autem feci pro ſalute Willelmi regis patris mei, & Mathildis reginæ matris meæ, & pro ſalute animæ meæ, & anteceſſorum & heredum meorum, & pro ſalute animæ prædicti Willelmi comitis, & Leſcelinæ comitiſſæ uxoris ejus, omniumque parentum ſuorum, & pro reſtauratione & ſatisfactione dampni, quod monachis intulerit combuſtio ejuſdem abbatiæ & totius villæ ſuæ per me facta. Teſte me ipſo apud Argentomum. Signum ✠ Henrici regis Anglorum. Signum ✠ Willelmi Rothomagenſis archiepiſcopi. Signum ✠ Serlonis Sagienſis epiſcopi. Signum ✠ Roberti de Curſeio. Sign. ✠ Fulconis de Alneio.

V I.

Alia ejuſdem charta.

Circiter 1124. IN nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus ſancti. Ego Henricus, Dei gratia rex Anglorum & dux Normannorum, concedo abbatiæ ſanctæ Mariæ quæ ſita eſt in loco qui dicitur ad ſanctum Petrum ſupra Divam, omnes terras & A poſſeſſiones quas Leſcelina comitiſſa uxor Willelmi comitis poſt obitum ejus, concedentibus filiis ſuis Hugone Lexovienſi epiſcopo, Roberto & Willelmo comitibus, ad ædificandam eamdem abbatiam diſpoſuit & donavit, & ad corroborandam libertatem ejuſdem abbatiæ per virgam paſtoralem ipſius eccleſiæ in dominium patris mei poſuit, atque ab omni filiorum ſuorum ſubjectione, & ſervitio, & exactione liberrimas, & ab eiſdem per ducentas auri uncias redemptas ad munimentum & tuitionem ipſius abbatiæ, videntibus illis & concedentibus, patri meo donavit. Hoc autem facio pro ſalute animæ ejuſdem Willelmi regis patris mei, & Mathildis reginæ matris meæ, & pro ſalute animæ meæ uxorumque mearum, Mathildis videlicet reginæ defunctæ, & Adelizis quæ B nunc eſt, & omnium filiorum meorum, & anteceſſorum atque ſucceſſorum, parentum videlicet meorum qui fuerunt, & qui ſunt, & qui futuri ſunt, atque pro ſalute animæ prædicti comitis Willelmi & Leſcelinæ comitiſſæ, omniumque parentum ſuorum. Imprimis concedo eidem abbatiæ burgum & villam quæ dicitur ad ſanctum Petrum ſupra Divam, cum omnibus appenditiis & redditibus ſuis, totumque centenarium quod eidem villæ adjacet, & quidquid intra ipſum centenarium continetur, ea libertate & dignitate qua tenuerunt illud Willelmus comes & Leſcelina uxor ejus, ſcilicet liberum & abſolutum, atque quietum ab omnibus exactionibus & conſuetudinibus ſecularibus, de omni quoque gravaria & bernagio, atque ſervitiis, exceptis expeditionibus, C & auxiliis meis, & placitis de moneta, & de expeditione mea; quæ tamen placita ſi acciderint in abbatis curia, teneantur ſicut fuerunt in curia Willelmi comitis: non ſolum autem ipſa, ſed & omnia alia placita de omnibus querelis hominum ſuorum in abbatis curia teneantur, excepto bello ſi ortum fuerit, de placito monetæ, quod quidem in abbatis curia judicetur, ſed apud arcam monetæ terminetur. Nemo autem juſtitiariorum meorum præſumat violenter cogere abbatem ad placitandum extra curiam ſuam, niſi tale placitum fuerit, quod in præſentia mea debeat terminari; nullus etiam præſumat abbatiam namnis inquietare, niſi clamore facto apud abbatem, & illo juſtitiam & rectitudinem facere nolente, meus proprius juſtitiarius inde requiretur, qui ſuper omnes alios vice mea juſtitiam tenet: de incendio vero, & D rapto & murdro, ſi aliquis convictus fuerit, omnem pecuniam ejus abbas habebit, ſed corpus illius juſtitiæ meæ reddet; quidquid autem ſuper terram repertum fuerit, quidquid illud ſit abbas habebit: ſi vero aurum vel argentum, ſive cuprum, ſive plumbum, ſeu aliud aliquid ad monetam pertinens ſubtus terram repertum fuerit, meum erit: porro foreſtæ quæ ſunt intra centenarium, propriæ ſunt abbatiæ, & ubicumque eſt vel fuerit quercus vel fagus intra centenarium, propria erit abbatis & monachorum, remota conſuetudine alterius hominis, quemadmodum fuerunt Willelmi comitis & Leſcelinæ comitiſſæ uxoris ejus: quod ſi latro intra centenarium captus fuerit, reddetur abbati; & ſi bellum ortum fuerit, de qualicumque cauſa vel querela, in abbatis curia tenebitur, & emen- E datio forisfacturæ ſua erit, ſicut fuit Willelmi comitis. Extra centenarium vero concedo eidem abbatiæ quidquid prædicta Leſcelina comitiſſa habuit apud Donvillam & Tenvillam, & apud S. Albinum ſupra *Alegot*, & quod acquiſitum vel appretiatum fuit ibidem tempore patris mei, in terris, in eccleſiis, in decimis, & molendinum de S. Albino, & eccleſias & cimeteria de Novio & de Fraſneyo, cum decimis ad ſe pertinentibus, & terram Rogerii *de Belmeis* quam dedit eidem abbatiæ, quando factus eſt in ea monachus, & terram quam eadem comitiſſa habuit apud Currulinum *, cum duobus tractibus in Sequana, & terram quam Oſmundus Gulafra & Nigellus de Veteriponte tenuerunt in Buxeio de eadem comitiſſa, &

* Quevilly, *proche Rouen.*

terram Nigelli de Hermovilla concedo . . . . . . in dominium eidem abbatiæ ſicut pater meus fecit; & hæc omnes terræ liberæ ſunt & immunes atque quietæ de gravaria & bernagio. Concedo etiam terram quam Richardus de Curſeio tenuit de eadem comitiſſa in *Macel*, & in *Jort*, & in *Pont*, & in Bodevilla, & Caldetota, & in Almovilla, & in Novilluna, & in *Revillum*, & Fraſneyo, & in *Buſort*, & ſi quid ſupereſt de feudo Alomovillæ. Concedo adhuc omnia alodia quæ tenuit Nigellus de Veteri-ponte de eadem comitiſſa, a fluvio qui Diva dicitur uſque ad alium fluvium qui Vicia vocatur, quæ alodia tenuerat Rogerius de Bretevilla, & Anſeredus cognomento *Feltvel*, & Fulco de Caſtellione. Concedo etiam ſexaginta acras terræ in territorio de Bretevilla, quas Aitardus *de Nonant* vendidit comitiſſæ, & abbas Ainardus concedit præfato Aitardo tenere in feudum de abbatia. Adhuc concedo terram & decimam quam Willelmus filius Guarini dedit abbatiæ, cum illa parte quam habebat in eccleſia de Bretevilla, & terram Radulfi filii Odelinæ, & terram Oſmundi Februarii quas habuerat in Huivilla, & terram Atonis quam habuit in Buxeio, quas idem Aitardus dedit abbatiæ, & terram Rogerii nigri quam habuit in Bretevilla & apud Victum & Caſteilionem, terram quoque quam ipſa comitiſſa habuit in Ovilla & in *Menil* geruſeum, & terram quam Gonduinus habuit in Culleio & in Bretevilla, quæ dedit abbatiæ quando factus eſt in ea monachus, concedente Gaufrido *de Tornebu*, de quo illam tenebat; terram quoque Hemerici quam tenuit de Rainaldo de Veteri-ponte, & quam idem Rainaldus dedit abbatiæ nutu patris mei cum fieret monachus: hæ terræ liberæ ſunt & quietæ de gravaria & bernagio. Concedo etiam eccleſiam *de Felt* cum terra & decimis ad illam pertinentibus, liberam & quietam ab omni epiſcopali conſuetudine, ſicut tenuit eam Stephanus capellanus patris mei, & telonium hominum abbatiæ ibidem manentium, ubicumque emerint vel vendiderint per totam leugam Oximarum, & terram unius villani apud Corlandum, id eſt triginta acras terræ, liberam & abſolutam ab omnibus ſervitiis. Concedo quoque ipſi eccleſiæ per totam terram meam, libertatem & immunitatem de telonio & paſſagio, & omnibus conſuetudinibus, & paſtionem propriis porcis abbatiæ in foreſtis meis ſine paſnagio. Concedo etiam quidquid Fulco de Pinu donavit & vendidit abbatiæ tempore patris mei, tam in eccleſia quam in terra, & decem acras terræ quas dedit uxor Richardi *de Cateſamvill* de maritagio ſuo, nutu Richardi de ſancto Leonardo fratris ſui. Concedo quoque eccleſias *de Alnout* quas dederunt Fulco ſenex *de Alnout* & Guillelmus de Bona-valle, & eccleſiam de veteri *Eurou* cum una acra terræ, & eccleſiam ſancti Nicolai . . . . . . cum terris & decimis ad illas eccleſias pertinentibus, & duas partes decimæ de parochia ſancti Lotharii & *de Nonantel*, & de Cordajo, & tres acras terræ apud ſanctum Lotharium, & unam in *Nonantel*, unam quoque domum quietam in Eſcuſeio, quam dedit Hugo ſenex de Gornaco & ſucceſſores ſui conceſſerunt, & aliam in Oximiis. Concedo etiam eccleſiam de Fraſneio cum cœmeterio ſuo, & terram & decimam quæ ad eam pertinet, & quam Richardus de Curſeio dedit abbatiæ tempore patris mei, & decimam *de Corlibeuſ*. Concedo quoque eccleſiam ſancti Georgii & ſexaginta acras terræ, quas Giſlebertus *Guernet* tenuit de feudo *de Eſcoz*, & terram Rogerii presbyteri, & eccleſias de Novilla cum terra & decimis ſuis, & eccleſiam de Giſaico cum decimis ſuis, & quidquid ad eam pertinet, & decimam telonei de Archenvilla & de burgo Tuvoldi, & alodium quod tenebat Goalterius *Tirel* in eodem burgo, liberum & quietum de telonio & omnibus ſervitiis & conſuetudinibus. Concedo quoque terram unius villani apud Lovigneium, & tres acras terræ juxta Cadomum, quas dederunt Hugo *de Grentemenil* & uxor ejus, & Goſſelinus filius Richardi, concedentibus filiis & filiabus ſuis. Adhuc concedo ſexaginta acras terræ quas Guillelmus comes Algenſis dedit abbatiæ in territorio Baſelchiarum, cum decima molendinorum ipſius villæ, & una maſura in Ulteriore-portu, & terram *de Linceou* quam Robertus filius Alveredi de Falleſia dedit eccleſiæ, & terram quam Richardus filius Hugolini dedit nutu Roberti & Willelmi Algenſium comitum, cum fieret monachus; eleemoſynas quoque terræ quas dederunt Guillelmus de Perſeio & alii, in territorio Cocunvillæ & Ulvillæ, & decimam *de Hurtevant* quam dedit Nigellus de Olleio, & decimam de nundinis ſancti Georgii, & decimam molendinorum Ernaldi de Perſeio, quæ ſunt apud Mortuam-aquam. Concedo etiam ut abbatia habeat & teneat guarennam per totum centenarium & per omnia confinia centenarii quæ ſunt de feudo eccleſiæ, a Diva fluvio uſque ad Viciam fluvium, ſicut eam habuerat Grellelmus comes & Leſcelina comitiſſa. Concedo quoque ipſi eccleſiæ tenere in pace omnia vadimonia ſua ubicumque ſunt vel facta fuerint, quouſque pecunia vadimoniorum reddatur terminis conſtitutis. Concedo adhuc terram quam Rogerius *de Guitot* dedit eidem abbatiæ in Lovigneio juxta Curleium, & decimam totius terræ quam habebat in territorio ejuſdem villæ, & pratum & terram quam dederat Radulfus *de Aſtein*, & Giſlebertus filius ejus, & Willelmus *de Cantalou*, ultra Viciam fluvium. & ſucceſſores eorum conceſſerunt. Confirmo etiam donationem quam Robertus de Veteri-ponte fecit abbatiæ nutu & conſilio patris mei, de eccleſia de Veteri-ponte & de . . . . . . acris terræ, quando factus eſt in ea monachus: & concedo eccleſiam ſancti Leonardi de Silleio, quam pater meus dedit abbatiæ cum terra quæ ſibi a ljacet ad colendum, tempore Ainardi abbatis. Signum ✠ Henrici regis Anglorum. Signum ✠ *Adelizis* reginæ. Signum ✠ Goeſfredi Rothomagenſis archiepiſcopi. Signum ✠ Joannis epiſcopi Lexovii. Signum ✠ Bernardi epiſcopi ſancti Davit. Signum ✠ Hunfredi *de Bohon*. Signum ✠ Rotberti comitis Legeſtriæ. Signum ✠ Nigelli de . . . . . Signum ✠ Juelli de Meduana. Signum ✠ Roberti de Haia. Signum ✠ Rogerii vicecomitis. Signum ✠ Goeſfridi filii Pagani.

VII.

Johannes epiſcopus canonicos regulares ſecularium loco in eccleſia Sagienſi inſtituit. [illegible]

JOANNES, Dei gratia Sagienſis eccleſiæ epiſcopus, Garino priori, & fratribus in eadem Sagienſi eccleſia ſub regula B. Auguſtini canonicis profeſſis, eorumque ſucceſſoribus ſub eadem profeſſione regulariter viventibus in perpetuum. Quamdiu authoritate epiſcopali fungimur, & curam ſollicitudinemque ſanctæ eccleſiæ, licet minus digne tractamus, juſtis actionibus inſiſtere, maximeque ſanctæ religioni ædificandæ noſtrum ſtudium atque diligentiam adhibere debemus; & quorum mens atque anima una in Domino legitur, & quorum vita atque ſinceritas in cœleſtibus converſatur, eorum paci & quieti oportet intendere, ut unitatem ſancti Spiritus in vinculo pacis poſſint ſervare. Quapropter Sagienſem eccleſiam jamdudum & per multa tempora divino atque debito officio valde deſtitutam, annuente Dei gratia totis niſibus in meliorem ſtatum reducere, atque in regulare propoſitum ordinemque transformare laboravimus. Primum ſiquidem per apoſtolicas literas, hoc eſt, authoritate & conſilio reverendæ memoriæ Honorii papæ, necnon & conſilio atque conceſſione bonæ memoriæ Gaufridi Rotomagenſis archiepiſcopi; inſuper & favore & conſilio Henrici venerabilis regis Anglorum ac ducis Normannorum, fratres in eadem Sagienſi eccleſia ſub paupertate

1131.

Chriſti

Chriſti aggregavimus, eoſque ibi dudum aluimus; A deinde poſt multas difficultates, per Dei miſericordiam inventa atque in capitulo confirmata opportunitate ſanctæ pacis & concordiæ, cum clericis ejuſdem eccleſiæ Sagienſis (convenimus) ut fratres qui cauſa religionis convenerant, eorumque ſucceſſores in eccleſia illa libere & abſolute omnipotenti Deo deſervirent, & præbendæ quæ vacuæ erant, & aliæ, ſicuti unuſquiſque clericorum deficeret, ſtatim in communes uſus prædictorum fratrum ceſſiſſent. Quod diu ardenti deſiderio noſtra ſollicitudo quæſierat, omni diligentia peragere feſtinavit; idus ergo Martii, id eſt ea Quadrageſimæ die, quæ *Dominica vacat* intitulatur, præſentibus ejuſdem Sagienſis eccleſiæ clericis atque annuentibus, ego Joannes Sagienſis eccleſiæ epiſcopus, habitu ſanctæ religionis jam ſuſcepto, B deſignatis fratribus qui cauſa communis vitæ convenerant, eidem eccleſiæ beatorum martyrum Gervaſii & Prothaſii ſeipſos devoventibus, atque ſub regula B. Auguſtini in eadem eccleſia ſe vivere profitentibus, habitum ſanctæ religionis ſolemniter & cum benedictione tradidimus. Idcirco, dilectiſſime fili in Chriſto Garine prior eccleſiæ Sagienſis, tibi ceteriſque fratribus in eccleſia eadem omnipotenti Deo regulariter famulantibus, veſtriſque in perpetuum ſub eadem regula atque profeſſione ſancti Auguſtini ſucceſſoribus, auctoritate Dei & noſtra, damus vobis atque concedimus poteſtatem in eccleſia Sagienſi divinum officium cum reverentia Chriſti & devotione peragere, atque obſervantiam ſanctæ religionis ſecundum ſanctas ſcripturas ibi tenere: præbendas quoque vacuas, & alias omnes ſicuti unuſquiſque clericorum Sagienſis eccleſiæ, qui eas poſſi- C dent, deceſſerit, ita ut ſine omni dilatione atque calumnia, in regulares uſus veſtros atque communes ſtatim proveniant, vobis eas concedimus atque damus. Decernimus quoque atque conſtituimus, ut archidiaconi Sagienſis eccleſiæ, de veſtris fratribus, vel veſtro capitulo, veſtroque conſilio ab epiſcopo eligantur, & beneficia, & redditus, & quidquid eis de archidiaconatibus provenerit, in veſtros regulares uſus atque communes redigantur. Poſtquam autem Archidiaconus ad Sagienſem villam acceſſerit, ad nullum locum, niſi ad communem domum fratrum ſuorum divertendi habeat licentiam; ſecundo poſt quam venerit, modum & ordinem aliorum exſequatur, & niſi licentia ſui ſuperioris poſtea non egrediatur: de exceſſibus vero ſuis, quemadmodum & alii fratres, D in capitulo ſatisfaciat: quod ſi culpa talis fuerit, adhibito epiſcopi conſilio, judicio ſui prioris & fratrum ſuorum in capitulo deponatur. Inſuper concedimus vobis atque confirmamus terram quam Henricus rex Anglorum dedit in Anglia eccleſiæ beatorum martyrum Gervaſii & Prothaſii in dedicatione ipſius eccleſiæ, & quæcumque deinceps futuris temporibus donatione regum, liberalitate principum, Dei annuente gratia, vel quolibet modo aliquid juſte acquirere poteritis, vobis & ſucceſſoribus veſtris firma & inconcuſſa permaneant. Concedimus atque firmamus poſſeſſiones veſtras, & omnia ad communes uſus veſtros pertinentia, ab omnibus angariis, vexationibus, perturbationibus, atque ab omnibus exa- E ctionibus omnino eſſe libera atque quieta, auctoritate Dei & noſtra conſtituimus, decernimus atque firmamus. Si qua igitur eccleſiaſtica ſeculariſve perſona contra hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens obviare tentaverit, ſecundo tertiove commonita, niſi reſipuerit, atque canonice ſatisfecerit, auctoritate Dei & noſtra a liminibus ſanctæ eccleſiæ arceatur & à ſacratiſſimo corpore & ſanguine Domini noſtri Jeſu Chriſti. Amen. Facta eſt autem atque firmata ſupraſcripta confœderatio noſtræ inſtitutionis anno Incarnationis Dominicæ 1131, Henrico in Anglia regnante, Innocentio papa ſecundo Auſoniæ cathedræ præſidente; quæ ut certior & firmior habeatur, eam poſtea ſcripto inſeri & ſigillo noſtro muniri fecimus.

VIII.

Epiſtola Arnulfi Lexovienſis epiſcopi, ad Cæleſtinum II papam, pro eccleſia Sagienſi.

PRO Sagienſi eccleſia tota mente pedibus veſtræ 1143.
pietatis advolvor, confidens de vobis in Domino, quia bonum, quod in illa per anteceſſores veſtros, Deo auctore, fundatum eſt, veſtro tempore non ſolvetur. Solvi autem neceſſe eſt, ſi inexperto regulam regula conſervanda mandetur, ſi imperito agricolæ credatur nova plantatio, ſi denique cuiquam alicujus rei magiſterium credatur, cujus ille non attigit diſciplinam: perniciose ſiquidem vinea propaganda committitur ei, cujus eſt ſtudium potius exſtirpare. Unde etiamſi eum de quo agitur Girardum aliqua electionis forma defenderet, quia pro eccleſiis libertas electionum introducta eſt, liquet quia quod earum favore comparatum eſt, hoc ad earum læſionem retorqueri non debet. Retorquebitur autem, ſi electionis favor uſque in detrimentum principalis cauſæ proceſſerit, ſi non quis, vel ad quid, ſed qualiter electus ſit attendatur; nec finis, aut utilitas operis, ſed ſola negotii ſeries exquiratur. At vero quod hic electio nulla præceſſerit, & verum eſt, & omnis eccleſia conteſtatur, præter paucos, quos ad optandam ſecularem perſonam amor & deſiderium ſecularitatis adduxit. Quorum primus adoleſcens & frater eſt, ſecundus ex familiari neophytus, tertius neſcio qua ſanguinis cognatione conjunctus, quartus clauſtrali diſciplinæ mancipatus a puero, imberbis adhuc & nihil ſitiens penitus niſi mundum. Quos ille per furtivas literas ſtudio fratris, perſuaſionibus & promiſſis illectos ad hoc ſchiſma protraxit, ratus ſecure quidlibet adverſus paupertatem eccleſiæ præſumendum. Sperabat enim adverſus reliquos omnia poſſe trium aut quatuor hujuſmodi teſtium depoſitione probari; quoniam negantis factum per rerum naturam nulla eſt probatio, actori autem onus probationis incumbit. Sic opus illud primo quidem de ambitione conceptum eſt, exinde vero temeraria levitate promotum, ut ad extremum poſſet perjuriis conſummari. Acceſſit etiam poſtmodum propter injuriam quam paſſus eſt, ex incommoditate fiducia, ad quam tamen ſi eum inconſulta protraxit ambitio, nec innocentibus imputandum eſt, nec in detrimentum eccleſiæ convertendum. Porro in actores ſceleris ſeveritatis apoſtolicæ vindicta procedat, perſonæ vero quæ læſa eſt, ſalva tamen indemnitate eccleſiæ, conſulatur, ut reis pœna, læſis remedium, ſua religioni juſtitia conſervetur. Ceterum de eo quod factum eſt innocentiam ſuam multis comes excuſat, adeo ut auctores ipſos, licet ipſius ſe putaverint gratiam promereri, eccleſiaſtico permiſerit arbitrio puniendos. Neve adverſus libertatem eccleſiæ laborare credatur, univerſam eccleſiæ diſpoſitionem archiepiſcopi noſtroque ſcilicet epiſcoporum conſilio relaxavit. Ecce, Domine, in voluntate tua univerſa ſunt poſita, nec eſt qui poſſit tuæ reſiſtere voluntati; eſto officii tui ſedulus executor, ne perſonarum vel cauſæ merita confundantur, ut reos ſcilicet caſtigatio digna coerceat, læſos pia miſeratio conſoletur, regularis autem conventus accipiat patrem regulari inſtitutione formatum, ne ſtatuæ aureæ caput æneum tuo, quod abſit, opificio dicatur affixum, & ubi ex privilegio prædeceſſorum archidiaconos ſeculares eſſe non licet, ſententia tua creet epiſcopum ſecularem. Valeat in Chriſto ſanctitas veſtra.

IX.

Diploma Willelmi comitis Pontivorum, pro ſancto Andrea. *Ex chartularia.*

WILLELMUS comes Pontivorum, Radulpho 1143.
abbati ſanctæ Mariæ, ſanctique Andreæ de Vinatio, & monachis ibidem Domino ſervientibus,

tam præſentibus quam futuris, in Domino ſalutem. A Caritas & religio qua Deo placere ſtuduiſtis, necnon obſervantia ſanctæ converſationis quam efficacius elegiſtis, tenere nos vobis gratiores efficiunt, ut paci veſtræ ſollicitius intendamus, & ſolitudini veſtræ attentius provideamus, ut quæcumque largitione noſtra & eorum . . . . noſtro jure exiſtunt vobis collata, vel in futurum ſunt conferenda, rata vobis & illibata ſine ulla moleſtia permaneant, & in quantum facultas ſuppetit, exercere nos convenit ut res veſtræ ab inquietudine pravorum hominum in omnes exiſtant, attentius exoptantes vos in pace & quiete preces & hoſtias, pro nobis ſupplicando, Deo auctori noſtro jugiter offerre. Veſtræ igitur neceſſitati & religioni providentes, concedimus vobis & eccleſiæ veſtræ in eleemoſynam perpetuam, pro remedio animæ meæ, patris mei, matriſque meæ, & omnium parentum meorum, partem foreſtæ *de Goffer*, videlicet a vaccaria ſicut rivulus currit uſque ad eſſartum Galterii, & ab eſſarto Galterii ſicut Noa dividit uſque ad Forgias, &c. Porro quæcumque poſſeſſiones B aut bona juris noſtri ad eccleſiam veſtram vel ad vos juſte & canonice pertinere noſcuntur, vel in futurum liberalitate, largitione & oblatione omnium noſtrum fidelium ſeu aliis juſtis modis, præſtante Domino, poteritis adipiſci, firma vobis in perpetuum & illibata permaneant. Nulli ergo hominum noſtrorum fas ſit eccleſiam veſtram aut vos in aliquo temere perturbare, aut poſſeſſiones veſtras auferre vel ablatas retinere, minuere, vel aliquibus moleſtiis fatigare, ſed omnia integra conſerventur veſtris & eorum pro quorum gubernatione & ſuſtentatione conceſſa ſunt, C profutura uſibus. Si quis ergo contra hanc noſtræ conſtitutionis paginam temere venire temptaverit, exoramus eccleſiaſticos rectores qui in cathedra B. Petri apoſtolorum principis reſident, ad quorum officium eccleſiaſticus vigor pertinet, ſecundo tertiove commonitus, ſi non ſatisfactione congrua emendaverit, quatinus poteſtatis honoriſque ſui dignitate careat, reumque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſacratiſſimo corpore & ſanguine Dei & Domini redemtoris noſtri Jeſu Chriſti alienus fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem loco veſtro vobiſque pacem ſervantibus ſit pax Domini noſtri Jeſu Chriſti, quatinus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum judicem præmia æternæ viſionis D inveniant, amen. Teſtibus Johanne epiſc. Sagienſi, Arnulfo epiſcopo Luxovienſi, Algaro epiſc. Conſtantienſi, Hamone abbate S. Petri de ſupra Divam, Serlone abbate Savignecienſi, Olmone abbate *de Belbech*, Garino priore de Sagio, Guillermo archidiacono de Harenis, Sarlone capellano, Pagano *de Meſdavid*, Hugone Merlaii, Roberto de Corceio, Alexandro *de Bohon*. Actum eſt hoc anno ab Incarnatione Domini 1143, in dedicatione S. Mariæ ſanctique Andreæ XIII calend. Octobris, Johanne epiſcopo regente eccleſiam Sagienſem, regnante in Galliis rege Ludovico, principante in Normannia duce Gaufrido.

X.

Charta Willelmi comitis Pontivi pro S. Martino. E

1149. NOTUM ſit omnibus præſentibus & futuris, quod ego Willelmus comes Ponthivii, pro ſalute animæ meæ, & pro anima Philippi filii mei, & Roberti patris mei, & Rogerii avi mei, & Mabiliæ comitiſſæ uxoris ejus, & aliorum prædeceſſorum meorum & pro ſalute etiam dominorum meorum, concedo & confirmo Deo & S. Martino de Sagio, & monachis ibidem Deo ſervientibus & ſervituris, omnia ſua tenementa & libertates quæ ipſi monachi habent in tota terra mea, de donatione & conceſſione Rogerii comitis, & Mabiliæ comitiſſæ uxoris ejus, & aliorum anteceſſorum meorum, ſcilicet in eccleſiis, in decimis, in hominibus, in terris, in pratis, in nemoribus, in molendinis, in aquis, in conſuetudinibus, & in omnibus rebus aliis, & etiam omnes eleemoſynas quas mei barones & milites, & homines de tota terra mea prædicto ſancto Martino dederant & conceſſerant, & omnes emptiones quas prædicti monachi fecerant. Inprimis itaque concedo eis & confirmo ipſam eccleſiam ſancti Martini & burgum ipſius, & vicum Manſeſium cum omnibus quæ eis pertinent, tam in conſuetudinibus quam in aliis rebus, & eccleſiam B. Mariæ de Platea cum decima totius parochiæ, & eccleſiam ſancti Petri de caſtello Sagii, & quadraginta ſolidos Cenomannenſis monetæ in præfectura mea Sagienſi, & duas nundinas in duabus feſtivitatibus S. Martini. Concedo etiam ipſis monachis & confirmo, eccleſiam beatæ Eulaliæ *de Ambrou* juxta Sagium, & eccleſiam ſancti Audoeni *de Villers*, & ipſum manerium *de Villers*, cum hominibus, terris, pratis, & omnibus pertinentiis ſuis, & eccleſiam S. Pardulphi de Bureria, cum decima & pertinentiis ſuis, & molendinum de Bureria, & unam carrucatam terræ juxta Montem-Gomericum, cum hominibus, pratis, & pertinentiis ſuis, & duas carrucatas terræ juxta Trumum, & unam carrucatam terræ in Hambona juxta Alertium, cum pratis pertinentibus. Inſuper concedo & confirmo Deo & S. Martino, molendinum de Maceïo, & communem molturam, tam de meis quam de ſuis hominibus: ita tamen quod ſi meum molendinum de Rocha non habeat quid molat, cuſtos molendini abbatis ibit ad molendinum meum de Rocha, & ſi ibi tres ſaccos invenerit, tertium accipiet; ſi vero molendinum abbatis non habeat aquam ad molendum proprium bladum abbatiæ, famulus abbatis excluſam molendini mei de Rocha licenter extrahet ad ipſum bladum molendum. Concedo etiam & confirmo Deo & S. Martino meteriam de Bordis, cum terris, pratis, & omnibus pertinentiis ſuis, & quidquid monachi habent in parochia de Maceïs in hominibus, terris, pratis & in omnibus aliis rebus. Præterea concedo prædictis monachis & confirmo capellam de S. Paulo cum hominibus, terris, pratis, aquis, & omnibus pertinentiis ſuis, nemus quod dicitur Noa ſancti Martini, quod ſitum eſt inter Sartham & Pailleroꝛam, & totam terram & prata quæ ſunt inter utramque aquam, a Mara-alvoſa uſque ad illum locum in quo torrens Pailleroꝛæ intrat in Sartham. Concedo etiam eis licentiam piſcandi a molendino ſancti Pauli uſque ad illum locum ubi aqua Pailleroꝛæ intrat in Sartham. Concedo etiam eis nemus *de Meniſgaut* ſolutum, & liberum, & quietum, & abſque ullo gravamine, & ſine aliqua conſuetudine, cum hominibus, terris, & pratis quæ ſunt inter Vandam & viam Alertii, & molendinum quod eſt juxta idem nemus. Inſuper concedo eis & confirmo Martellum Vollogium quod eſt in nemore Scoparum; & decimam paſnagii ejuſdem nemoris, & ſex ſolidos Cenomannenſes de herbagio ejuſdem nemoris, & quittantiam paſnagii & herbagii ſuorum porcorum, in eodem nemore Scoparum, & in omnibus aliis foreſtis meis, quittanciam paſnagii porcorum dominorum & famulorum ſuorum. Ad ipſam vero eccleſiam & ad omnes domos ſuas faciendas & reficiendas, & ad calfagium ſuum, dono & concedo prælatis monachis in nemore Scoparum & in nemore meo *de Gouffer*, & in Burſa, & in *Blavon* & in Perſenia, omne nemus quod eis neceſſarium fuerit, in eo ſcilicet nemore quod utilius eis videbitur, nec pro his in aliquo debitores erunt famulis vel foreſtariis meis. Concedo etiam ipſis monachis duellum ſuum, & ſuum latronem, & catalla latronis ſi fugerit, vel deprehenſus fuerit, ita libere & quiete, ſicut ego & anteceſſores mei habuimus, ſalvo quidem regio jure. Dono etiam & concedo eis conſuetudines de omnibus hominibus qui vendunt & emunt ſuper terram ſuam, & quittantiam per totam terram meam omnium

conſuetudinum ſuarum, tam ipſis quam dominicis ſuis famulis. Si vero mei homines vel famuli mei de hominibus S. Martini clamorem fecerint & jus habere voluerint, abbati vel baillivo ſuo clamorem facient, & in curia abbatis jus accipient, nec pro aliquo homines ſancti Martini Sagienſis in curiam meam ducentur, niſi prius abbas defecerit à jure. Quas præfatas donationes, & conſuetudinum libertates, Rogerius comes avus meus fundator ipſius eccleſiæ, & uxor ejus Mabilia comitiſſa, Ivone epiſcopo Sagienſi concedente, in puram & perpetuam eleemoſynam donaverunt Deo & S. Martino Sagii, & monachis ibidem Deo ſervientibus & ſervituris. Et ego Willelmus comes Ponthivii, pro ſalute mea & parentum meorum, & anima Philippi filii mei quem ipſi monachi in ſuo capitulo ſepelierunt, cum his omnibus ſupradictis, dono, concedo & confirmo præfatis monachis meis eccleſiam ſancti Johannis de ſancto Paulo, cujus molendini medietatem totius molturæ habent de donatione antecesſorum meorum, & medietatem omnium piſcium in *Avaleſon* captorum, & alnetum quod eſt inter Sartham & torrentem Pailleroræ, & eccleſiam ſancti Stephani de Novo-caſtello, cum hominibus & pertinentiis ſuis, eccleſiam quoque ſanctæ Margaritæ de Bellovidere, & eccleſiam ſancti Petri *de Moulor*, & duas partes decimæ eccleſiæ de Berimderia. Inſuper dono & confirmo eis decimam molendini de Eſſaïo, & decimam molendini de Merula: concedo eis vivarium meum de Rocha ad piſcandum in Natali Domini, in Paſcha, in Pentecoſten, in anniverſario Roberti patris mei, & Rogerii comitis, & Mabiliæ comitiſſæ & Philippi filii mei, & Roberti abbatis, & utroque feſto ſancti Martini, & in anniverſario meo omnia vivaria mea; itaque in ſingulis terminis habebunt illud vivarium per unum diem & noctem. Et ut prædicti monachi hæc omnia prædicta in puram & perpetuam eleemoſynam ab omni ſervitio & exactione liberam & quietam in perpetuum teneant & poſſideant, ego Willelmus comes Ponthivii, præſenti charta & ſigilli mei teſtimonio confirmo. Facta eſt hæc charta anno ab Incarnatione Domini 1149, teſtibus his, Rogerio archidiacono, Henrico archidiacono, Angeranno *Oyſum*, Gervaſio *de Meſdami*, Philippo *de Morlay*, Johanne *de Cleray*, Rogerio decano, magiſtro Chriſtiano, Roberto de Crucifixo & aliis.

X I.

Ex Sammarthanis.

Epiſtola Arnulfi Lexovienſis epiſcopi, ad Alexandrum III ſummum pontificem.

Circiter 1160.

EST quiddam in quo majeſtatis apud vos reus inveniar, niſi veſtram fidelibus indiciis præmuniero ſanctitatem. Habuit eccleſia Sagienſis epiſcopum, cui me fraterni ſanguinis neceſſitudo conjunxit, ſed arctius gratia beneficentiæ liberalis aſtrinxit. Hic cum prædictam eccleſiam ſuſcepiſſet, magnam temporalibus curam, majorem ſpiritualibus homo ſanctus impendit. Ipſam igitur theſauris ornatam, inſtructam ædificiis, poſſeſſionibus reddidit ampliatam, adeo quod pro XIII canonicis, quos ſæculares appellant, ipſiſque pauperibus, moriens ibidem XXXVI canonicos regulares cum omni ædificiorum ſufficientia & redditiuum copia dereliquit. Cumque eam in temporalibus nobilem reddidiſſet, in ſpiritualibus ſemper nobiliorem ſtuduit exhibere vir magnificus, & omni ſanctitate laudabilis, cui nec ſanctitas magnificentiam tolleret, nec magnificentia ſanctitatem. Quod bonum a prædeceſſoribus veſtris viris apoſtolicis, Honorio primum, poſtmodum Innocentio, denique Eugenio & Adriano cœptum eſt & firmatum; præcedente ſiquidem glorioſiſſimi regis Anglorum Henrici devotione, qui ob eamdem cauſam eccleſiæ bona contulit,

A & præcepti regalis valituro in perpetuum munimine roboravit. Cumque res hæc a prædicto viro religioſiſſimo Honorio traxiſſet initium, ab irreparabili viro Innocentio meruit incrementum, cujus auctoritate prædictus epiſcopus electas ab eccleſia S. Victoris Pariſienſis perſonas accepit, quarum ſanctitas & prudentia ſuis meritis tantæ rei poſſet initia conſecrare. Quorum ſtudiis tantum inter varias tribulationes ſanctum opus excrevit, ut inter omnes Gallicanas eccleſia illa cœperit de nobilioribus illius ordinis æſtimari, ſi quis circa eos hoſpitalitatis gratiam, vel ordinis vellet attendere diſciplinam. Porro ne qua poſſet oriri ſæcularitatis in poſterum revocandæ ſuſpicio, & quia potior fructus poterat de regularium adminiſtratione ſperari, ſtatutum eſt & Romanæ eccleſiæ nihilominus auctoritate firmatum, quod in regulares perſonas ſicut præbendæ, ita & archidiaconatus, & omnium rerum tam poteſtas quam ad-
B miniſtratio conferretur; ita nimirum, ut omnes obventiones deberent in commune referri, ne cupiditati daretur occaſio, ſi eas liceret privatis uſibus applicare. Quod adeo verum eſt, ut defuncto ſæpe dicto epiſcopo, eum qui ſucceſſit epiſcopari eccleſia Romana nulla ratione permiſerit, donec eumdem ordinem in propria perſona profeſſus eſt, & quod ipſum in eccleſia fide bona ſervaret, juramento corporaliter interveniente firmavit. Tantus ſiquidem favor religionis extitit apud eam, ne ſtatuæ aureæ, quod abſit, caput æneum ipſius opificio diceretur affixum. Verum epiſcopus ille qui ad præſens, Domino permittente, ſucceſſit, deteſtabilem concepiſſe prædicatur affectum, ſcilicet plantationem hanc penitus evellendi, deſtruendique bonum, quod fide-
C lium devotio, quod auctoritas principum, quod ſanctorum religio, quod eccleſiæ Romanæ privilegia duraturo in perpetuum anathemate firmaverunt. Quod ſi totum à diſcretione veſtra non poterit impetrare, archidiaconatus ſaltem ad ſæculares ſtudebit revocare perſonas, ſcilicet ut habeat carnalis affectio quod nepotibus tribuat & propinquis. Sed hunc ipſum pietatis ſpecie palliabit affectum; dicturus eccleſiam illam idoneas non habere perſonas, quæ talibus ſufficere probentur officiis, tanquam ſi ſanctæ ſimplicitati prævalere debeat ſæcularis aſtutia, aut de eccleſia ſancti Victoris, aut ſancti Rufi, vel aliis ſimilibus perſonæ non poſſint auctoritate veſtra ad hæc officia diſpenſanda transferri. Et ego quidem eccleſiæ illius archidiaconus extiti, ipſiuſque beneficiis educatus
D ſum, ipſius inſtitutionibus eruditus, juſtumque eſt ipſius me ſemper detrimentis occurrere, & utilitatibus debita diligentia providere. Sed & bonum quod tanto domini & fratris mei labore contractum eſt, humeris meis ſuſtinendum memoria fraternæ caritatis imponit, propter quod inter me & epiſcopum loci illius, cum domeſticus noſter extiterit, multiſque a me beneficiis ſit præventus, noviter eſt oborta diſcordia, quia fratrum illorum injurias ſuſtinere non poteram, eique ad ordinis ſubverſionem, opem & conſilium non præſtabam. Unde illum, & eos qui cum ipſo ſunt, tanquam adverſarios noſtros & manifeſtos hoſtes ſapienter accipite, quoniam ultrices linguæ neque fidem, neque facilem promerentur auditum, &c.
E Abſit igitur a vobis, ut prædeceſſorum veſtrorum ſancta plantatio veſtris convellatur manibus, veſtris viribus exſtirpetur. Abſit, ut per vos tot Romanorum pontificum anathemata ducantur in irritum. Abſit ut per eos remota ſecularitas, auctoritatis veſtræ ſententia revocetur.

X I I.

Epiſtola ejuſdem ad eumdem.

SI ad veſtrum literæ pervenere conſpectum quibus ego majeſtatem veſtram ſtudui præmunire ſuper zelo quem ad removendam de eccleſia ſua religio-

nem Sagienſis intendit epiſcopus, miror admodum multique mirati ſunt quomodo factum hujuſmodi ſcriptumque publicum ſuper eo facto veſtræ potuit ſubripi ſanctitati. Quid enim! epiſcopalem eccleſiam miſerabili paupertate damnatam religioſus epiſcopus redditibus, ædificiis, ornamentis & ea ad quam plurimum intendebat religione fundaverat, ipſamque de paupere divitem, prædicabilem de obſcura, de ignobili, ſi dici fas eſt, fecerat glorioſam. Quod factum, tota ſane partium noſtrarum venerabatur eccleſia, omniſque ubique religio commendabat, ſi quis vel effuſam in omnes caritatem, vel ordinis vellet attendere diſciplinam. Nec ab ipſo tantum hoc, ſed multarum venerabilium perſonarum ſtudiis, multarum fuerat auctoritate perfectum, quoniam ad ſtudia laborum ejus proſpera ſemper optati proventus auſpicia concurrebant, adeo ut ad conſtitutionem eccleſiæ illius contendere virtus & fortuna viderentur. Exultabat apoſtolica ſedes, quod prima tantæ religionis fundamenta jeciſſet, quod promotionem ejus continuo fovere non deſtitiſſet auxilio, quod conſummationem ejus privilegiis & valituro in perpetuum anathemate communiſſet, &c. *Tum ſub finem conqueritur de epiſcopo Sagienſi.* Quod ego vobis in hoc facto vereor accidiſſe, ſicut ſanctitati veſtræ poſtmodum evidentibus liquebit indiciis, cum ad aures veſtras veridica relatione pervenerit, quanta malignitate & audacia prædictus epiſcopus infirmitatem ſtatus veſtri publice prædicaverit, & hoſtium eccleſiæ victoriam rediens dixerit imminere. Loquar tamen interim ad dominum meum, utinam complaceant ei eloquia mea! loquar, inquam, quia apud eum mihi ſermo eſt, apud quem non eget vel interceſſore religio, vel juſtitia defenſore. Domine, quotquot ordinis illius obſervantiam profitentur aut diligunt per omnes Galliarum eccleſias & Anglorum, audito hoc verbo ſcandalizati ſunt, quærentes quid anteceſſorum veſtrorum, quid denique veſtrum tam recens ſolverit anathema, cum nulla vis neceſſitatis appareat, nec tanto vulneri remedium aliquod aliqua recompenſatione videatur afferri. Omnes redditus & omnes obventiones archidiaconatus illius, quæ ad communes uſus regularium fratrum fuerant aſſignatæ, ſine cauſæ cognitione ſublatæ ſunt, atque unius perſonæ ipſiuſque ſæcularis ſumptibus attributæ. Quærunt igitur de jure quod ſuum eſt ſine judicio ſpoliati, ſubductoque quod pauperibus ſolebat erogare religio, nichil ſe præter vacuas manus exhibere deplorant. Procedit interim inter cilicia pauperum fratrum & ſordes, cartularii filius, ſericis adornatus & variis, quem ipſi inviſæ diſſimilitudinis animal intuentes, quaſi ſeminarium quoddam revocandæ ſecularitatis, tacitis, quod ſolum audent, animis execrantur, condemnant. Auget metum quod alius adhuc vacans archidiaconatus in eadem ſervatur eccleſia, minori nepotulo conferendus, quam cito in legitimam ætatem videbitur excreviſſe. Præterea priore clauſtri remoto, quia acrioris ingenii credebatur, & ad injurias eccleſiæ non ſilebat ex conſcientia, epiſcopus priorem conſtituit idiotam, ut ipſe ſcilicet locum ſuppleat idiotæ, & bona eorum in uſus proprios ſine contradictione convertat. Agite ergo & apoſtolicam vobis domeſticæ ſeveritatis revocate prudentiam, ut quod ſanctitati veſtræ ſubreptum eſt, ipſa ſanctitas veſtra reducat ad formam, quatenus ſanctæ inſtitutionis reformetur integritas, & ad vires priſtinas, tam veſtra quam prædeceſſorum veſtrorum privilegia convaleſcant. Sic enim obſtruetur os loquentium iniqua, & in laudem & gloriam nominis veſtri fideles veſtri libertate ſolita proclamabunt, & exempli terrore ſublato, ſtatus eccleſiæ tranquillitate priſtina conquieſcet. Timeo ne audacius forte loquutus ſim, quam veſtræ debuerim ſanctitati, ſed me ſanctæ opinionis veſtræ zelus impulit ad loquendum, & eccleſiæ illius indigua contritio, cui multis ex cauſis ab antiquo ſum plurima caritate devinctus. Scio quia acceptior erit in auribus veſtris diligentis devota præſumptio quam fallax aſſentatio blandientis.

XIII.

Diploma Ricardi I Angliæ regis pro Silleio.

RICARDUS, Dei gratia rex Angliæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, comes Andegaviæ, archi- 1190.
epiſcopis, epiſcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, juſticiariis, vicecomitibus, & omnibus miniſtris & fidelibus ſuis totius terræ ſuæ ſalutem. Sciatis nos conceſſiſſe & præſenti charta noſtra confirmaſſe Deo & ſanctæ Mariæ *de Gouffer*, & omnibus fratribus ibidem Deo ſervientibus, in puram & perpetuam eleemoſynam illam vaſtam terram, quæ eſt inter magnam foreſtam & aquam Uræ, & inter meſos Willelmi & badum Arenarii, liberam & quietam ab omni conſuetudine, & in prædicta foreſta herbagium & paſnagium ad propria animalia, & mortuum boſcum ad ardendum, & viride ad domos & ædificia ſua facienda, & vendere & emere in omnibus villis & caſtellis noſtris libere & quiete. Præter hoc conceſſimus eis totum redditum omnium bigrorum quos ibi habebat pater noſter. Concedimus etiam eis & confirmamus hoc quod fuit in dominico patris noſtri ex utraque parte aquæ, a meſo Willelmi uſque ad domum Roberti filii Udonis, & uſque ad ſpineta de Vieſmo ex alia parte aquæ. Concedimus etiam eis & confirmamus apud Argentonium terram & domum Columbelli, & terram ſancti Leonardi *de Gouffer*. Concedimus etiam eis & confirmamus de reddito noſtro de Argentonio ſingulis annis decem *libras*, & de foreſta noſtra *de Gouffer* ſingulis annis decem libras, & duos modios frumenti, & unum modium ordei ſingulis annis de molendinis noſtris de Argentonio, & eccleſiam ſancti Leonardi quam Robertus de ſancto Leonardo eis dedit in perpetuam eleemoſynam, cum pertinentiis ſuis omnibus; & eccleſiam ſancti Lamberti quam Robertus *de Clopel*, aſſenſu filiorum ſuorum Fulconis & Gilleberti, eis dedit in perpetuam eleemoſynam, cum omnibus pertinentiis ſuis, ſicut charta patris noſtri teſtatur; & ex dono Willelmi de Mandevilla comitis Eſcexiæ, domos *de Blanc-foſſé*, & boſcum quem idem Willelmus habebat de Roberto *Delfai*, & de Nicolao *de Bel-autel*, & de aliis dominis a quibus illud emit, ſalvis ſervitiis dominorum, & omnes terras de empto ejuſdem comitis Willelmi ibidem; & ex dono Elæ de Saucvilla ſororis Roberti de Dana, decem ſolidos quos Rogerius *Delclos* eidem Elæ reddebat de feodo ſuo reddendos annuatim ad nundinas Montis Martini, & eccleſiam ſanctæ Mariæ *del-Repos*, & quatuordecim acras terræ ex dono Fulconis *de Annou* ibidem; & ex dono ejuſdem decimam molendini ſui apud *Annou*, & totam piſcaturam ejuſdem molendini; & ex dono Hugonis *de Annou* viginti unum ſolidos Andegavenſium apud *Chaumont* annuatim reddendos in prima Dominica Quadrageſimæ. Quare volumus & firmiter præcipimus quod domus ſanctæ Mariæ *de Gouffer*, & prædicti fratres ibidem Deo ſervientes habeant & teneant omnia prædicta prædicto modo, bene & in pace, libere & quiete, integre, plenarie & honorifice, in boſco & plano, in pratis & paſturis, in viis & ſemitis, in vivariis & ſtagnis, in aquis & molendinis, & piſcariis, in herbagiis & paſcuis, & omnibus aliis locis & aliis rebus ad ea pertinentibus, cum omnibus libertatibus & liberis conſuetudinibus ſuis, & cum omni integritate ſua. Teſtibus B. Turonenſi archiepiſcopo, A. regina Angliæ, Hugone Dunelmenſi, Hugone Conventrenſi, Hub. Sareſberienſi, & Liſ. Sagienſi epiſcopis, Willelmo Mariſcallo, Willelmo filio Adelinæ, Willelmo de ſanctæ Mariæ eccleſia decano Moretonii. Data per manum Joannis de Alençonio Luxovienſis archidiaconi, vicecancellarii noſtri,

ſexto die Aprilis, apud Argentonium, anno primo regni noſtri.

X I V.

Bulla Innocentii III pro capitulo Sagienſi.

1199. QUOTIES a nobis petitur, &c. *Uſque ad verbum* ordo canonicus, qui ſecundum Deum & beati Auguſtini regulam, &c. *uſque ad verbum* vocabulis. Locum ipſum in quo prætata eccleſia ſita eſt, cum omnibus pertinentiis ſuis, omnes oblationes quæ ad manus ſacerdotum in Sagienſi eccleſia offeruntur, & medietatem Pentecoſtes, & medietatem omnium legatorum & contratriæ, & medietatem omnium aſportationum quæ ad eccleſiam ipſam proveniunt vel provenire debent, his exceptis, auro, ſerico, & candelis quæ in die Purificationis beatæ Mariæ, & in die Cinerum, & in die Cœnæ Domini offeruntur, quæ integre ad epiſcopum loci pertinere noſcuntur, Bodevillam cum pertinentiis ſuis, eccleſiam *de Soroudon*, eccleſiam de manſo Widonis, eccleſiam de Alneto, eccleſiam *de Challoci* cum jure epiſcopali, excepto divortio matrimonii, eccleſiam de Alodio cum omnibus decimis, eccleſiam *de Corteveſque*, eccleſiam *de Meſnilberat* cum eremitagio, eccleſiam de Bonafide, & illud quod habetis in eccleſia ſancti Aniani ſuper Saitham, & illud quod habetis in eccleſia S. Scholaſticæ, videlicet de feudo de Eſſeio, & illud quod habetis in eccleſia de Taleriis, videlicet de feudo Guillielmi *de Pleſſei*, eccleſiam de Columberiis, eccleſiam *de Froc*, eccleſiam de Landa *de Goul*, eccleſiam de Franchevillis, eremitagium de Blancha-Landa, eccleſiam de Flureio, apud Cormelium XII acras terræ cum duabus garbis decimæ, in civitate Sagien. altare in Crucifixo, medietatem nundinarum ſanctæ Crucis in Maio, in prætorio epiſcopi Sagienſis LX ſolidos Cenomannenſes; in parochia ſancti Petri de Caſtallo duas garbas de feudo epiſcopi, ab epiſcopo Sagien. XII procurationes ſingulis annis reddendas, in molendino *de Puchou*, in anniverſario Frog. epiſcopi XX ſolidos Cenomannenſes; in pago Oximen. eccleſiam de Pinu, eccleſiam *de Aveſnes*, eccleſiam de Arenis, eccleſiam de Vercevillis, eccleſiam *de Neers*, eccleſiam de Eſtreis, eccleſiam de Condeio ſuper *Leiſon*, eccleſiam de Toſtis, eccleſiam *de Voire*, in eccleſia de Nealpha unum preſbyteratum & duas garbas decimæ de feudo Vu. Bordon. apud Eſtias; in pago Hulmen. eccleſiam de Caſtelleis, eccleſiam S. Gervaſii de Melleio, eccleſiam *de Croſmenil*, eccleſiam *de Meſnilian*, & eremitagium cum omnibus appendiciis ſuis, eccleſiam *de Batille*, eccleſiam *de Melsheudin*, eccleſiam ſancti Martini Languiton. eccleſiam de Landa *de Loge*, eccleſiam de ſancto Salvatore, eremitagium de monte *Thoard*, eccleſiam ſanctæ Margaritæ cum capella ſancti Jacobi *de Quarroq*, cum omnibus pertinentiis ſuis; in pago Beliſmen. eccleſiam S. Juliani de Merula, eccleſiam de Barvillis, eccleſiam ſancti Johannis de Foreſta, eccleſiam ſancti Quintini parvi; in pago Corbonen. eccleſiam ſancti Quintini de Bago, de Sagienſi, Hulmenſi & Oxom. Archidiaconibus tertiam partem de circatis & ſynodis, de Corben. archidiacono tertiam partem de ſynodis, de Beliſmen. archidiacono tertiam partem de ſynodis; in epiſcopatu Cenomannen. eccleſiam de Banuo; in parochia *de Dampere*, & de campo *Segrei* duas partes totius decimæ de feudo Vu. *de Aunei*, capellam quæ eſt in grangia veſtra de Bodevilla, & menſtruas de archidiaconatu Beliſmen. in molendino Barvillæ decimam & partem Vu. Carrel. militis, cum piſcatoria, & quicquid Gaufridus *Lemonel* in decimis parochiæ de Bavilla & S. Juliani habebat, & duas garbas totius decimæ S. Juliani, cum capella cœmiterii, redditus archidiaconatuum vacantium, ſicuti habetis vel habere debetis archidiaconis viventibus, & totam decimam de Flureio, eremitagium de Martellaio, & manſuram quæ eſt de feudo Vu. de Chantapia, & duas garbas de feudo Vu. de Pleſſeio; in parochia ſancti Germani veteris duas partes decimæ de feudo Guidonis de campo Milonis; in parochia *de Maiſnillerros* duas garbas decimæ de feudo Teoboudorum; in parochia de Gaſpreia duas garbas decimæ de feudo Hugonis de Franchavilla, & capellam quæ eſt in Meſſeio, in molendino *de Pervers*, illam partem quæ eſt de feudo Gaufridi de Fontibus, aſtreas quondam canonicorum ſæcularium, cum omnibus pertinentiis, conſuetudinibus, & libertatibus ſuis, & terram *Bogarel;* in Argentonio ſex libras Cenomannenſes, & X ſolidos & VI denarios; in Faleſia LXV ſol. Cenomannenſes; in Oximis, CV ſol. Cenomannenſes, & quinque de teloneo regis; in Anglia decem libratas terræ in manerio regis, videlicet de Bentona, ſcilicet *Britalmeton*, quæ eſt membrum ipſius manerii, cum omnibus conſuetudinibus, libertatibus & quietudinibus, in foreſta *de Eſcoves*, paſcuagium quitum, & XXII fagos abſque aliqua traditione annuatim, quando volueritis, accipiendos. In parochialibus autem eccleſiis veſtris liceat vobis proprios ſacerdotes eligere, &c. Libertates præterea, &c. Decernimus ergo, &c. Salva ſedis apoſtolicæ auctoritate, & diœceſani epiſcopi canonica juſtitia. Si qua igitur, &c. Datum Laterani per manum Rainaldi domini papæ notarii, cancellarii vicem agentis, VIII kal. Junii, indictione ſecunda, Incarnationis Dominicæ anno M. CXCIX, pont. vero domini Innocentii papæ III anno ſecundo.

X V.

Charta pro S. Andrea de Goffer. *Ex chartulario.*

NOtum ſit omnibus præſentibus & futuris, quod 1234. ego Hamericus de caſtro Eraudi miles, volo & concedo, gratas & firmas habeo omnes donationes, conceſſiones, confirmationes, eleemoſynas, libertates & quitancias de omnibus rebus, quæcumque ſint aut eſſe poſſint, quas nobilis vir Willelmus comes Pontivi, Johannes comes filius ejus avus meus, & tres filii ejuſdem Johannis, videlicet comes Junior, Robertus comes Alencei, & Willelmus frater eorum, & Ala domina de Almaneſchis, ſoror eorumdem, pro ſalute animarum ſuarum & omnium anteceſſorum & ſucceſſorum ſuorum, Deo & beatæ Mariæ, & monachis ſancti Andreæ *de Goffer*, in perpetuam & omnino quietam eleemoſynam donaverunt & conceſſerunt, nihil omnino in prædictis eleemoſynis, mihi vel heredibus meis retinens, nec aliquid proinde expetens, præter ſolam divinam retributionem, ut ſcilicet ego & heredes mei omnium bonorum ſpiritualium, quæ in domo ſancti Andreæ *de Goffer*, facta ſunt vel fient in perpetuum, participes fieri mereamur. Sed ut mea hæc conceſſio & confirmatio a me & heredibus meis Deo & conventui S. Andreæ de Gofferno in perpetuum inviolabiter obſervetur, præſentem chartam ſigilli mei teſtimonio fecimus confirmari. Actum anno Domini 1234.

X V I.

Bulla Innocentii IV pro S. Martino.

JOHANNES, Dei gratia, Sagienſis epiſcopus, 1248. omnibus hæc viſuris, ſalutem in Domino. Noverit univerſitas veſtra nos literas ſummi pontificis domini Innocentii papæ quarti cum veris bulla & filo de ſerico, non cancellatas, non abolitas, non raſas, nec in aliqua ſua parte vitiatas, vidiſſe, tenuiſſe, palpaſſe, inſpexiſſe ſanas & integras prorſus omni vitio & ſuſpectione carentes, eaſque de verbo ad verbum legiſſe, formam quæ ſequitur continentes: Innocentius epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilectis filiis in Chriſto, abbati monaſterii S. Martini Sagienſ. ejuſque fratribus tam præſentibus quam futuris,

ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Quotiens a nobis petitur quod religioni & honeſtati convenire dignoſcitur, prompto animo nos decet concedere, & petentium deſideriis congruum ſuffragium impertiri. Eapropter, dilecti in Domino filii, veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & monaſterium ſancti Martini Sagienſis, in quo divino mancipati eſtis obſequio, adinſtar felicis recordationis Lucii papæ prædeceſſoris noſtri, ſub beati Petri & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. Inprimis ſiquidem ſtatuentes ut ordo monaſticus, qui ſecundum Deum & beati Benedicti regulam in eodem monaſterio inſtitutus eſſe dignoſcitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter obſervetur. Præterea quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona idem monaſterium inpræſentiarum juſte & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma vobis veſtriſque ſucceſſoribus & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: locum veſtrum in quo præfatum monaſterium ſitum eſt, cum burgo ejus & aliis pertinentiis, eccleſiam S. Mariæ de Platea cum oblationibus & decimis, primitiis & obventionibus; eccleſiam ſancti Petri de Caſtello, eccleſiam ſancti Germani de Foro, tertiam partem eccleſiæ ſancti Audoëni & totius decimæ, eccleſiam de Condeto, eccleſiam ſancti Petri de Capella, eccleſiam ſanctæ Mariæ de Bellonio cum pertinentiis ſuis, eccleſiam ſanctæ Mariæ de Villenas cum pertinentiis ſuis, eccleſiam ſancti Hilarii de Samaleyo, eccleſiam ſancti Petri *de Congey*, eccleſiam ſancti Germani de Ceriſcio, eccleſiam ſancti Sulpitii de Valle-Framberti cum pertinentibus eiſdem eccleſiis, capellam ſancti Euſicii cum terris & pertinentiis ſuis, decimas quas habetis in parochia de Davigneio, duas partes decimæ in eccleſia ſancti Cyriaci de Longreio, eccleſiam ſancti Nicolai de Nemore, eccleſiam S. Andreæ de Liveia, eccleſiam de Rupetroſo cum pertinentibus eiſdem eccleſiis, eccleſiam ſancti Nicolai de Boca, eccleſiam S. Petri de Bota, cum omnibus pertinentiis earum, eccleſiam S. Dionyſii cum omnibus pertinentiis ſuis, eccleſiam S. Mariæ de Ferrercia, eccleſiam S. Mariæ de Mulceio, eccleſiam S. Martini de Condeio, eccleſiam ſancti Petri de Monteſoro, eccleſiam ſancti Germani *de Berus*, eccleſiam ſancti Paterni de Oſceio cum omnibus pertinentibus eiſdem eccleſiis, eccleſiam ſanctorum Gervaſii & Prothaſii de Ligneriis, eccleſiam ſancti Andreæ de Chevaio, eccleſiam ſancti Joannis de ſancto Paulo, eccleſiam ſanctorum Petri & Pauli de ſancto Paulo, eccleſiam S. Audoëni *de Villiers*, eccleſiam ſanctæ Margaritæ de Bellovidere, eccleſiam ſancti Stephani de Novo caſtello cum capella ſancti Maurilii, eccleſiam ſanctæ Mariæ de Valle, cum omnibus pertinentibus tam ſibi quam præſcriptis eccleſiis, eccleſiam ſancti Martini de Ceriſeio, eccleſiam ſanctæ Crucis de Tutella cum eccleſiis & omnibus pertinentibus ad eam, eccleſiam S. Fructuoſi de Terracona cum pertinentiis ſuis, eccleſiam ſancti Georgii de Digniaco cum pertinentiis ſuis, eccleſiam ſancti Germani de Digniaco, eccleſiam de Profunda valle, eccleſiam S. Medardi, eccleſiam S. Egidii de monte *Gaudry* cum pertinentiis earum, duas partes decimæ de Betronio, eccleſiam ſancti Leodegarii cum oblationibus & omnibus ad eam pertinentibus, eccleſiam ſanctæ Mariæ de Marcedonibus, capellam S. Mariæ *de Bouvêches*, eccleſiam ſanctæ Eulaliæ de Alnoto, eccleſiam ſancti Petri de Ferreria, capellam ſancti Petri de Gaſto cum terris & pratis & omnibus pertinentiis ſuis, eccleſiam ſancti Joannis *de Meſnigault* cum nemore, terris & pratis; eccleſiam de Clairio cum pertinentiis ſuis, eccleſiam ſancti Martini de Montmerrio, capellam ſancti Euvrucii cum terris & hominibus & pertinentiis ſuis, eccleſiam de Bonaio, dimidiam eccleſiam de Juvigneio, decimam quamdam in parrochia de Cnieo, eccleſiam S. Mariæ *de Vrou* & capellam de Cremnis, eccleſiam ſanctæ Mariæ Broicarum cum tota villa & omnibus pertinentiis ſuis, eccleſiam ſancti Claudii de Merreio, eccleſiam de Poteria; eccleſiam ſancti Mauricii de Logis cum terris & omnibus ad eam pertinentibus, eccleſiam de Montigniaco, eccleſiam ſancti Sulpicii *de Serancz*, eccleſiam ſancti Padulphi de Beureria, & capellam S. Germani de Beureria, cum terris & molendino, & omnibus pertinentiis ſuis; capellam & terram de Meldeſcolis, eccleſiam ſancti Nicolai de Arundello cum capella S. Mariæ, & præbendis & omnibus pertinentiis ſuis; capellam ſanctæ Crucis in parochia ſancti Nicolai, eccleſiam ſanctæ Mariæ de Hantona cum tota villa & omnibus pertinentiis ſuis, eccleſiam ſanctæ Mariæ de Guta cum tota villa & omnibus pertinentiis ſuis, eccleſiam ſanctæ Mariæ *de Beredefort*, manerium de Arnitonia, manerium de Trutitonia, manerium de Fiſebona cum pertinentiis ſuis, eccleſiam ſancti Joannis de Viſgata, eccleſiam *de Relingy* cum decima & pertinentiis ſuis, eccleſiam *de Garinges*, eccleſiam ſancti Joannis de Hingalis cum terris, decimis & omnibus pertinentiis ſuis, eccleſiam ſanctæ Mariæ de Bereletero, eccleſiam ſancti Martini de Meſleio, eccleſiam *de Niveſnelle*, eccleſiam *de Baſelle*, eccleſiam *de Galingonit* cum omnibus pertinentiis earum, eccleſiam ſanctæ Mariæ de Lancaſtria cum decimis & eccleſiis, & omnibus pertinentiis ſuis; eccleſiam ſancti Nicolai *de Pembroc* cum decimis, eccleſiis & omnibus pertinentiis ſuis. Liceat quoque vobis clericos vel laicos a ſeculo fugientes liberos & abſolutos ad converſionem recipere, & eos abſque contradictione aliqua retinere. Prohibemus inſuper ut nulli fratrum veſtrorum poſt factam in eodem loco profeſſionem fas ſit abſque abbatis ſui licentia ab eodem monaſterio, niſi arctioris religionis obtentu diſcedere; diſcedentem vero abſque communium literarum cautione, nullus audeat retinere. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis clauſis januis, excluſis excommunicatis & interdictis, non pulſatis campanis ſuppreſſa voce divina officia celebrare. In parochialibus autem eccleſiis quas habetis, liceat vobis rectores eligere, & diœceſano epiſcopo præſentare, quibus ſi idonei fuerint epiſcopus animarum curam committat, ut ei de ſpiritualibus, vobis autem de temporalibus, debeant reſpondere. Interdicimus autem ne quis in vos & monaſterium veſtrum interdicti, aut ſuſpenſionis, ſeu excommunicationis ſententiam, ſine manifeſta & rationabili cauſa promulgare præſumat. Præterea novas indebitas exactiones ab archiepiſcopis, epiſcopis, ſeu decanis aliiſve eccleſiaſticis perſonis omnino fieri prohibemus. Prohibemus inſuper ut infra fines parochiæ veſtræ, nullus ſine aſſenſu diœceſani epiſcopi & veſtro, capellam ſeu oratorium de novo conſtruere audeat, ſalvis privilegiis Romanæ eccleſiæ. Ad hæc libertates & immunitates a regibus & principibus, & maxime a Rogerio comite monaſterii veſtri fundatore, & ab aliis perſonis tam eccleſiaſticis quam mundanis eidem monaſterio indultæ, antiquæ & rationabiles conſuetudines integræ & illibatæ maneant, præſenti decreto fundatoris. Obeunte te nunc ejuſdem loci abbate, vel tuorum quolibet ſucceſſorum, nullus ibi qualibet ſubreptionis aſtutia ſeu violentia præponatur, niſi quem fratres communi aſſenſu vel fratrum major pars conſilii ſanioris ſecundum Dei timorem & B. Benedicti regulam providerint eligendum. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum fas ſit præfatum monaſterium temere perturbare aut ejus poſſeſſiones auferre vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuſlibet vexationibus fatigare; ſed omnia integra conſerventur eorum pro quorum gubernatione ac ſuſtentatione conceſſa ſunt uſibus omnimodis profutura, ſalva ſedis apoſtolicæ auctoritate, & diœceſani epiſcopi

Digitized by Google

canonica juſtitia. Si qua igitur in futurum eccleſiaſtica ſecularisve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo tertiove commonita, niſi reatum ſuum digna ſatisfactione correxerit, poteſtatis honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſacratiſſimo corpore & ſanguine Dei & Domini noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine divinæ ſubjaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus, ſit pax Domini noſtri Jeſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Datum Lugduni per manum magiſtri Mauricii ſanctæ Romanæ eccleſiæ vicecancellarii, tertio idus Aprilis, indictione ſexta, Incarnationis Dominicæ anno M.° CC° XLVIII, pontificatus vero domni Innocentii papæ IV anno quinto. Datum & auct..... hujuſmodi tranſcripti anno Domini milleſimo CC. LXXXIII die Martis poſt Nativitatem beatæ Mariæ virginis. In fidem & teſtimonium præmiſſorum ſigillum noſtrum præſentibus literis eſt appenſum.

XVII.

Concilium apud Pintarvillam.

Ex chartul. ſcan.

1305. UNiverſis præſentes literas inſpecturis, Guillelmus miſeratione divina Rotomagenſis archiepiſcopus, Gaufridus Abrincenſis, Matthæus Ebroicenſis, Philippus Sagienſis epiſcopi, Rotomagenſis eccleſiæ ſuffraganei, ſalutem in Domino ſempiternam. Noveritis quod vir religioſus frater Thomas abbas monaſterii Fiſcannenſis, ad Romanam eccleſiam nullo medio pertinentis, ordinis ſancti Benedicti, Rotomagenſis diœceſis, requiſitus a nobis in provinciali concilio apud Pintarvillam ob ardua negotia totius cleri Rotomagenſis provinciæ celebrando congregatis, abſentibus Petro Bajocenſi, Guidone Lexovienſi, & Roberto Conſtantienſi epiſcopis, ac non coactus, privilegiis apoſtolicis ſuper exemtione ſuæ perſonæ, ſuique monaſterii prædicti in omnibus eis ſalvis, una nobiſcum ad dictum concilium convenit & intravit, proteſtans expreſſe quod ob hoc ad alia concilia ſeu convocationes quaſcumque per nos & noſtrum quemlibet in poſterum faciendas, ipſe ſuique ſucceſſores tanquam ab omni ordinaria juriſdictione locorum notorie exemti, ſedique apoſtolicæ immediate ſubjecti, nullo modo poſſint intereſſe compelli. Quam proteſtationem tanquam idoneam & rationi conſonam admittentes, habere volumus roboris firmitatem. In cujus rei teſtimonium ſigilla noſtra præſentibus literis ſunt appenſa. Actum & datum apud Pintarvillam prædicta die Martis poſt feſtum beatæ Agathæ, anno Domini 1304.

XVIII.

Fundatio capellaniæ in eccleſia de Silliaco.

1309. PHILIPPUS, Dei gratia, Franciæ rex, notum facimus univerſis, tam præſentibus quam futuris, quod dilectus Guillelmus *Rentier* hoſtiarius noſter armorum nobis humiliter ſupplicavit, ut cum in monaſterio de Silliaco, Præmonſtratenſis ordinis, diœceſis Sagienſis, in quo Martinus *Rentier* miles, quondam patruus ejuſdem, ſepultus exiſtit, capellaniam in honore Dei, B. virginis Mariæ, & omnium ſanctorum fundare proponat, decem libras & ſeptem ſolidos Turonenſium, in quibus abbas & conventus dicti monaſterii nobis annuatim tenentur, cum decem libris & ſeptem ſolidis Turonenſium capiendis a nobis & ſucceſſoribus noſtris in perpetuum annuatim ſuper terram ſuam de Sica-Brueria permutare, & eidem pro dicta capellania fundanda dimittere dignaremur. Nos igitur laudabile propoſitum & ſervitium nobis ab ipſo longis temporibus impenſum

A propenſius attendentes, prædictas decem libras & ſeptem ſolidos, &c. a prædictis religioſis nobis debitas, eidem Guillelmo pro prædictis decem libris & ſeptem ſolidis Turonenſium redditualibus, quas ratione permutationis prædictæ ſuper dictam terram de Sica-Brueria in perpetuum debemus percipere & habere, dimiſimus & quittavimus volentes & tenore præſentium concedentes, quod de prædictis decem libris & ſeptem ſolidis, &c. de quibus abbatem & conventum prædictum abſolvimus & quittamus, prædictam poſſit fundare capellaniam, vel de eis alias prout expedire viderit, ordinare. Quod ut firmum & ſtabile perpetuo perſeveret, præſentibus litteris noſtrum fecimus apponi ſigillum, ſalvo in aliis jure noſtro & in omnibus jure quolibet alieno. Datum
B Pariſius anno Domini milleſimo trecenteſimo octavo, menſe Februarii.

XIX.

Confirmatio fundationis parthenonis de Eſſayo.

Ex cod MS. bibliothecæ Coiſlinianæ.

FRANÇOIS, par la grace de Dieu, roy de France, ſavoir faiſons a tous preſens & avenir. Nous avons recu l'umble ſupplication de notre tres-cher & tres-amé beaufrere le duc d'Alençon, & de notre tres-chere & tres-amée ſeur unicque Marguerite de France ſon épouſe, contenant que pour acquerir la grace du benoiſt Créateur, le inciter a la conſervation de nous, de notre tres-chere & tres-amée compaigne la Royne, de nos tres-chers & tres-amés enfans, de notre tres-chere & tres-amée 1519.
C *dame & mere, de tous les princes & ſeigneurs de notre ſang & lignage, conſequament de tout notre royaulme, & qu'il plaiſe au benoiſt Createur après le decès de nous & eux coloquer en la gloire eternelle; recongnoiſſans auſſi tant & de ſi grans biens mondains qu'il plaiſt au benoiſt Createur leur donner & augmenter de jour en jour, ils ont, de l'auctorité de l'eveſque de Sees dioceſain, au grand deſir & devotion de notre dicte ſeur, fait conſtruire & ediffier en la ville d'Eſſay, chatelenye & membre dudit duché d'Alençon, ung couvent & monaſtere de moniallles penitentes de l'ordre S. Auguſtin, & oudit monaſtere introduict certain nombre de religieuſes, pour y tenir & garder vœu & religion & cloture, ſoubs ledit ordre ſaint Auguſtin, ſelon la tradition du ſaint ſiege apoſtolique. Pour la conſtruction duquel monaſtere, & aiſement d'iceluy avecques l'egliſe & lieu, qui eſtoit*
D *lieu ſacré d'ancienneté, ils ont acquis quelques maiſons & terres joingnans & circonvoiſins qui peuvent contenir une acre de terre ou environ, le tout fait unir audit monaſtere, enclore & fermer de murailles. Par la ſubſtantation, manutention, fondation & dotation deſquelles religieuſes qui ſont a preſent & ſeront pour l'advenir audit monaſtere, icelles religieuſes & monaſtere auront tenir a perpetuité, ont noſdits beaufrere & ſeur, icelle auctorizée ſuffiſamment de ſon dit mary, donné, ceddé, tranſporté & delaiſſé a touſjours-mais perpetuellement les chauſes qui s'enſuivent: c'eſt aſſavoir ladite acre ou environ de terre a preſent compouſée en l'encloſture dudit monaſtere, par eulx acquiſe, les boys, lieu & eſtang de Croucriſt avecques les retraits dudit eſtang, ſcis & aſſis en la baronie de Haulterive, contenant le tout*
E *cent journées ou environ, ainſi qu'il ſe pourſuit, tant en boys, paſtures, herbaiges, haies, buiſſons, eaux, que chauſſée. Ledit bois joignant d'un bout a la veuſve de deffunt Yves Bourdin, & de tous les autres endroits & couſtés aux heritaiges qui furent deffunt Thomas le Conte, dit Verjuſt. Les retraits dudit eſtang joingnant d'un couſté aux heritiers de deffunt Michel le Feuvre, dit Bontemps, & d'autre couſté oudit bois & oudit eſtang. Ledit eſtang joingnant d'un couſté auxdits retraits, d'autre couſté a Jean l'Eveſque, dit Lorain, & les heritiers de deffunt Favri.* Item, *vingt-cinq journées de terre par notredit beaufrere ou notredicte ſeur, ou par maitre Michel de S. Aignan comme leur procureur pour eulx acquis des tuteurs de l'enfant ſoubs aige dudit*

deffunct Verjuſt, par auctorité & decret de juſtice : c'eſt aſſavoir, une piece de terre contenant dix-neuf journées ou environ aſſiſe à la Maire au chat en la paroiſſe de Milly, en ce comprins ung journau de terre qui fut acquis de Marquet l'Eveſque, joingnant d'un couſté au bois de Croucriſt, d'un bout le chemin tendant de Mullé a Meſnillercoux, & d'autre bout audit eſtang de Croucriſt. Item, une autre piece de terre contenant ſix journées ou environ comprins les noes de Croucriſt, joignant d'un couſté le bois de Croucriſt, d'autre couſté le chemin tendant d'Alençon a Eſſay; Item, les terres, heritaiges & poſſeſſions qui s'enſuivent, aſſis en leur baronnie de Sonnois. Premierement, les prés le Comte contenans ſoixante arpens ou environ; Item, les noelles & haulx eſſarts; Item, l'eſtang de Laverdie, l'eſtang de Sarton; Item, ſur la terre de Molins appartenant a l'abbé de la Couſture, trente-ſix boeſſaulx froment de rente au terme de Noel; Item, ſur ledit abbé audit terme, trente-ſix boeſſeaulx orge; Item, ſur l'abbé de Perſeigne audit terme ſix ſextiers d'aveine; Item, ſur le prieur de Courgaing audit terme douze boeſſeaulx de froment, plus ſur ledit prieur trente-ſix boeſſeaulx aveine; Item, ſur le ſeigneur de Chevein en rente audit terme, quarante-ſept boeſſeaulx fourment; Item, ont noſdits beaufrere & ſeur pour plus amplement doter & fonder leſdictes religieuſes & couvent, & ſubvenir a leurs alimens & neceſſités, donné & aſſigné ſur le revenu de leur ditte baronnie de Sonnois la ſomme de huit vingt dix livres tournois de rente, paiable par chacun an par les mains du receveur de ladicte baronnye, a deux termes, c'eſt aſſavoir, Noel & ſaint Jean-Baptiſte par moitié; laquelle ſomme de huit vingt dix livres tournois de rente ou autre ſemblable, a été par notre dicte ſeur ducheſſe d'Alençon & de Berry acquiſe & rachetée de ſes deniers des heritiers des Aulnaux ou autres heritaiges en telle ou plus grant valeur que la dicte rente. Et ont nos dicts beaufrere & ſeur auctoriſée que deſſus, voulu & ordonné que pour les dits huit vingt dix livres tournois aux termes que deſſus, en defaut de paiement ſoit procedé par execution ſur les meilleurs & plus clers deniers de la dicte recepte, & en defaut de paiement par chacun terme, ont nos dicts beau frere & ſeur donné, octroié & voulu eſtre payé d'abondant la ſomme de dix livres tournois ſur le dit revenu plus cler de la ditte baronnie, outre ce qui leur ſera du par chacun terme, ainſi que l'on dit eſtre contenu ès lettres du don & fondation faicte d'iceluy monaſtere & couvent par iceluy notre dict beaufrere & par notre dicte ſeur, leſquels nous ont ſupplié & requis que ad ce que a tousjours-mais, leur dicte intention, fondation & dotation dudit couvent ait lieu ſans être enfrains, & leſdictes poures religieuſes contraintes a en vuider leurs mains, il nous plaiſe les chouſes deſſuſdictes qui ne ſont tenues en paraige, amortir & indempner, & ſur ce leur impartir notre grace. Pourquoi nous, ces choſes conſiderées, inclinans a la ſupplication & requeſte deſdits ſupplians, deſirans leur ſubvenir & impartir notre grace, les choſes deſſus ſpecifiées & declarées par eux données & aulmoſnées aux dictes religieuſes & couvent d'iceluy monaſtere, avons pour nous & nos ſucceſſeurs, amorties, indempnées & dediées, amortiſſons, indampnons & dedions auxdictes religieuſes & couvent & leurs ſucceſſereſſes, pour le ſervice de Dieu, ſubſtantation & entretenement deſdictes religieuſes & couvent, voulons & nous plaiſt que les chouſes deſſus declarées leſdictes religieuſes & couvent puiſſent tenir & poſſeder comme amorties, indampnées & dediées au ſervice de Dieu, de ladicte egliſe, couvent & monaſtere, a toujours-mais perpetuellement ſans ce que leſdictes religieuſes & couvent ſoient, ne puiſſent eſtre contraintes a en vuider leurs mains en quelque maniere que ce ſoit, ne que pour cette cauſe elles ſoient tenues paier a nous & a nos ſucceſſeurs aucune finance ne indampnité, & laquelle finance ou indampnité, a quelque ſomme, valeur ou extimation qu'elle ſe puiſſe monter, nous leur avons donné, seddé & quitté, donnons, & quittons par ceſdites preſentes, que nous avons pour ce ſignées de notre main, par leſquelles mandons a nos amés & feaulx gens de nos comptes & threſoriers a Paris, & a tous nos autres officiers & juſticiers, ou a leurs lieutenans & chacun d'eulx, ſi comme a lui appartiendra, que de nos preſentes grace & amortiſſement, indampnité & don de finance deſſuſdicts, ils facent, ſouffrent & laiſſent notredit beaufrere & notredite ſeur, leſdictes religieuſes & couvent & leurs ſucceſſeurs, jouir & uſer a tousjours-mais perpetuellement, pleinement & paiſiblement, ſans leur mettre ou donner, ne ſouffrir etre fait, mis ou donné aucun deſtourbier ne empechement au contraire, lequel ſi fait, mis, ou donné leur étoit, ils le mettent ou facent mettre incontinent & ſans delay a pleine delivrance, car ainſi nous plaiſt-il eſtre fait; & afin que ce ſoit chouſe ferme & eſtable a toujours, nous avons fait mettre notre ſeel a ceſdictes preſentes, ſauf en autre chouſes noſtre droit & l'autruy en toutes. Donné a Poithiers ou mois de Janvier, l'an de grace mil cinq cens & dix-neuf, & de notre regne le ſixieſme. Signé FRANÇOIS, & ſur le reply eſt eſcript, par le Roy. Signé DE NEUFVILLE.

X X.

Inſtrumenta ſeculariſationis eccleſiæ Sagienſis.

PAULUS epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, ad 1547.
perpetuam rei memoriam. Clementia ejus qui immobilis permanens, ſua providentia mirabili ſuo ordine dat cuncta moveri, in apoſtolicæ ſedis cathedra meritis licet imparibus conſtituti, & commiſſi nobis ab eadem clementia deſuper paſtoralis officii debito, circa eccleſiarum quarumlibet præſertim cathedralium inſignium, & illarum perſonarum potiſſime religionis titulo inſignitarum ſtatum proſpere dirigendum, & concedente Domino in melius commutandum, attentæ conſiderationis aciem libenter dirigimus, ac illarum profectibus conſulere ſatagentes, ſtatum ipſarum interdum immutamus & alteramus, ac deſuper diſponimus prout ſalus animarum exigit, piaque catholicorum regum vota expoſcunt, & rationabiles cauſæ ſuadent, ac temporum & locorum qualitatibus & conditionibus diligenter conſideratis, pro eccleſiarum & perſonarum earumdem felici ſucceſſu & decore, ac venuſtate divinique cultus augmento conſpicimus in Domino ſalubriter expedire. Sane chariſſimus in Chriſto filius noſter Henricus Francorum rex chriſtianiſſimus, tam ſuo quam venerabilis fratris noſtri Petri *Duval* epiſcopi Sagienſis, necnon dilectorum filiorum capituli & canonicorum eccleſiæ Sagienſis, ordinis ſancti Auguſtini nominibus, nobis nuper exponi fecit, quod licet alias eccleſia ipſa, poſtquam illa quæ a primæva ejus erectione & inſtitutione ſecularis erat, & cui epiſcopus ſecularis præfectus, ac in qua capitulum ſeculare & aliæ perſonæ eccleſiaſticæ ſeculares adinſtar aliarum cathedralium eccleſiarum ſecularium partium illarum apoſtolica auctoritate inſtituta fuerat, multo tempore una cum ejus epiſcopo, capitulo & perſonis præfatis, in hujuſmodi ſecularitate laudabiliter permanſerit, a trecentis annis vel circa ex certis tunc cauſis expreſſis ad regularitatem reducta, & in ea capitulum regulare ac octo regulares dignitates, videlicet unus prioratus poſt pontificalem major, una cantoria, unus Sagienſis, & alius Oximenſis, & alius Hulmenſis, necnon alius Belliſmenſis ac alius Corbonenſis archidiaconatus, necnon una pœnitentiaria, non tamen poſt pontificalem dignitates majores, ſeu officia clauſtralia ac plura loca & canonicales portiones, & forſan alia beneficia eccleſiaſtica pro totidem perſonis regularibus, dicta auctoritate erecta & inſtituta fuerint, & a dicto tempore citra, in eadem regularitate permanſerint, nihilominus cum dicta eccleſia cui epiſcopus ſecularis præeſſe conſuevit, inter alias cathedrales eccleſias ſeculares totius ducatus Normanniæ ſola regularis reperiatur, & dicti quinque archidiaconi,

quibus

quibus cura viſitandi provinciam per hujuſmodi reductionem aut aliter commiſſa eſt, occaſione hujuſmodi viſitationis ſæpius ab ipſa eccleſia ſe abſentare & cum laïcis converſari habeant, ac in præfatum capitulum alios preſbyteros ſeculares loco eorum pro divinis inibi celebrandis ob eorum regularitatem ſecum intromittere non audeant; fit ut divinus cultus inibi, prout deceret, non celebretur, & ipſi canonici vota ſua Altiſſimo juxta dicti ordinis regularis inſtituta non reddentes, animarum ſaluti minus conſulant, & ſeculares ex canonicorum & perſonarum ipſius eccleſiæ mutua in eadem eccleſia aut aliis locis converſatione, nonnunquam eorum famæ & honori detrahant, & eorum ſolita devotio ad eccleſiam & ad ordinem hujuſmodi minuatur. Si autem in ipſa eccleſia, cui dictus Petrus epiſcopus præeſſe dignoſcitur, ac omnibus & ſingulis illius locis & canonicalibus portionibus necnon dignitatibus, dictus ordo ſancti Auguſtini, & ſtatus ac dependentia regularis, necnon prioratus prædictus ſupprimerentur & extinguerentur, & illa ad ſtatum canonicorum & preſbyterorum, ac clericorum ſecularium adinſtar ſuæ primævæ erectionis & aliarum cathedralium eccleſiarum prædictarum reduceretur, & loco dicti prioratus, una præpoſitura quæ poſt pontificalem inibi dignitas major exiſtat, erigeretur & inſtitueretur, ac ipſius eccleſiæ ſingulis canonicis & in ea dignitates obtinentibus & aliis miniſtris, ſingulæ portiones aſſignarentur, ſtatuerentur & ordinarentur; ex hoc profecto feliciori ſtatui & ſucceſſui ipſius eccleſiæ ac conſcientiarum paci & animarum ſaluti perſonarum ejuſmodi ſalubriter conſuleretur, & illa decentior & venuſtior redderetur, divinuſque cultus in ea & ad illam Chriſti fidelium devotio cum illorum animarum ſpirituali conſolatione peramplius vigeret & augeretur, & perſonæ nobilitate generis, & literarum ſcientia, & prudentia, & aliis virtutibus præditæ quæ canonicatus & præbendas, ac dignitates & alia beneficia dictæ eccleſiæ obtinere procurarent, inibi reſiderent, a quarum reſidentia, præſidio, doctrina, conſilio & conſanguineorum favore, illa plurimum decoraretur, facilius reperirentur. Quare idem Henricus rex, tam ſuo quam Petri epiſcopi, necnon capituli & canonicorum prædictorum nominibus ſupra dictis, nobis humiliter ſupplicari fecit, ut in eccleſia ac omnibus & ſingulis illius locis, & canonicalibus portionibus ac dignitatibus præfatis, ordinem eorum, ſtatum & dependentiam regularem, necnon prioratum prædictum penitus & omnino ſupprimere & extinguere, & illam ad ſtatum canonicorum, & preſbyterorum ac clericorum ſecularium reducere, aliaſque in præmiſſis opportune providere de benignitate apoſtolica dignaremur. Nos igitur qui eccleſiarum quarumlibet, præſertim cathedralium inſignium & illarum perſonarum, ſalubrem ſtatum, decorem & venuſtatem, & in melius directionem, necnon in eis divini cultus conſervationem & augmentum, ac animarum ſalutem, ſinceris deſideramus affectibus, Petrum epiſcopum, ac capitulum & canonicos præfatos, ac eorum ſingulos a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis & interdicti, aliiſque eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris & pœnis, a jure vel ab homine, quavis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus, quomodolibet innodati exiſtant, ad effectum dumtaxat præſentium conſequendum, harum ſerie abſolventes & abſolutos fore cenſentes, ac dignitatum, necnon canonicatuum & præbendarum, prædictorum fructuum, redituum ac proventuum veros annuos valores præſentibus pro expreſſis habentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, ipſorum Petri epiſcopi per ſeipſum, necnon capituli & canonicorum per dilectum filium magiſtrum Rigaldum *de Saint-Marſal* notarium & familiarem noſtrum, procuratorem eorum ad hoc ab eis ſpecialiter conſtitutum, ad hoc expreſſo accedente conſenſu, ad divini nominis laudem & gloriam,

A necnon militantis eccleſiæ exaltationem & ejuſdem eccleſiæ Sagienſis feliciorem ſtatum, in eadem eccleſia ac omnibus & ſingulis illius dignitatibus, locis & canonicalibus portionibus prædictis, ordinem prædictum, omnemque ſtatum & dependentiam regularem, ita ut de cetero loca & canonicales portiones, canonicatus & præbendæ, necnon aliæ dignitates & beneficia regularia, dignitates & beneficia ſecularia exiſtant & perpetuo remaneant, & illa quæ prius pro canonicis & perſonis dicti ordinis regularibus erant, etiam de cetero pro canonicis & perſonis ſecularibus ejuſdem eccleſiæ ſint & eſſe cenſeantur, ac per eos qui illa nunc obtinent abſque alia nova de eis facienda proviſione retineantur, ac præfatum prioratum etiamſi ad illum conſueverit quis per electionem aſſumi, B eique cura etiam juriſdictionalis immineat animarum, ita ut de cetero prioratus denominari ſeu cenſeri non poſſit, dicta auctoritate tenore præſentium perpetuo, penitus & omnino ſupprimimus & extinguimus, ipſumque ſtatum regularem in ſtatum canonicorum, & preſbyterorum ac clericorum ſecularium immutamus, & ad ſtatum ſecularem hujuſmodi reducimus, necnon capitulum ſeculare in ea inſtituimus, necnon omnes & ſingulos ipſius eccleſiæ canonicos, & alios, etiam illius dignitates, loca & canonicales portiones hujuſmodi obtinentes, ordinem ipſum, tam in dicta eccleſia & illius capitulo, quam in de Cyſonio & ſancti Severini ejuſdem ordinis, Turonenſis & Senonenſis diœceſium monaſteriis, tacite vel expreſſe profeſſos, ex nunc prout ex tunc, & e contra C ab obſervatione conſtitutionum, definitionum & inſtitutorum regularium, ac ſtatutorum & conſuetudinum ordinis, & eccleſiæ & monaſteriorum prædictorum, necnon quorumcumque per eos in eorum profeſſione hujuſmodi emiſſorum votorum, caſtitatis voto duntaxat excepto, & a regula ejuſdem ſancti Auguſtini, ita ut canonici regulares de cetero canonici ſeculares dictæ eccleſiæ Sagienſis exiſtant, & pro talibus habeantur & reputentur, ac de cetero habitum regularem dicti ordinis geſtare, & ejuſdem ordinis regularia inſtituta, ordinationes & definitiones, ritus & mores, etiam quoad divinorum celebrationem, jejunia, victum, & ciborum ac indumentorum uſum & alia quæcumque quæ ratione ordinis & profeſſionis hujuſmodi obſervare tenebantur, de cetero obſervare minime teneantur, ſed in habitu, ordine, ceremoniis, D ritu, inceſſu, moribus & vita, quoad omnia ſecularibus canonicis aliarum eccleſiarum cathedralium ſecularium partium earumdem, ſe omnino & ubique abſque alicujus apoſtaſiæ, irregularitatis & infamiæ nota, aut cenſuræ eccleſiaſticæ incurſu conformare valeant, ita quod canonici ſeculares & alii ejuſdem eccleſiæ miniſtri, horas canonicas, diurnas pariter & nocturnas, ac miſſas & alia divina officia ſecundum antiquum uſum, ritum & mores ipſius eccleſiæ dicere & recitare, necnon qui nunc ſunt & pro tempore erunt ejuſdem eccleſiæ canonici, ſeu in ea quomodolibet beneficiati, de fructibus quorumcumque beneficiorum eccleſiaſticorum per eos nunc & pro tempore obtentorum, ac bonis ſuis quibuſcumque mobilibus & immobilibus per eos & eorum quemlibet, E tam ex ſucceſſione parentum quam intuitu eccleſiæ & aliis licite etiam ex eorum induſtria undecumque acquiſitis & acquirendis, etiam in eorum ultimis voluntatibus & alias, tam in vita quam in morte diſponere & teſtari libere & licite poſſint, perinde ac ſi regulares nunquam fuiſſent, & clerici ſeculares facultatem teſtandi habentes eſſent, & ſi inteſtati deceſſerint, eorum hereditas & bona ad proximiores parentes juxta formam ſeu diſpoſitionem juris, ſicuti de ſecularibus preſbyteris & clericis in illis partibus conſuetum exiſtit, deferantur & deveniant, auctoritate & tenore prædictis abſolvimus & totaliter liberamus, ac eis deſuper facultatem concedimus. Necnon in eadem eccleſia loco dicti prioratus unam præpoſi-

turam, quæ dignitas poſt pontificalem major & collativa, non tamen electiva, pro uno præpoſito, qui caput aliorum inibi exiſtat, ac ſexdecim canonicatus & totidem præbendas pro ſexdecim canonicis, epiſcopo, præpoſito, cantore, quinque archidiaconis & pœnitentiario excluſis, necnon quatuor perpetua ſimplicia beneficia eccleſiaſtica, ſemipræbendas nuncupanda, pro quatuor preſbyteris inibi perpetuis beneficiatis, inter quos ſint dilecti filii Guillelmus *Gueurrel* & Nicolaus *Preudhomme* clerici ad præſens novitii ejuſdem eccleſiæ, & quibus de beneficiis necnon & qui prioratum prædictum ad præſens obtinet, de præpoſitura & prædictis ab eorum primæva erectione hujuſmodi vacantibus, per præſentes abſque alia deſuper facienda proviſione ſeu literarum expeditione proviſum ſit & eſſe cenſeatur; ac quatuor cantores in arte muſices peritos, quorum unus magiſter puerorum chori eſſe debeat: ſicque præpoſitus pro fructibus, groſſis nuncupatis, ſuæ dignitatis, valorem duarum præbendarum, ac duplices diſtributiones duplicemque panem, necnon præſentationem perſonarum idonearum ad duo beneficia, videlicet ſancti Juliani ſupra Sartam, & ſancti Quintini *de Blaveu*, dictæ Sagienſis diœceſis parochiales eccleſias vel earum perpetuas vicarias, ac cantor, quinque archidiaconi & pœnitentiarius qui ſunt ad præſens, qui antequam eis de eorum dignitatibus proviſum fuiſſet, erant canonici ejuſdem eccleſiæ, ultra eorum dignitates, præbendas ſimiles aliis habeant: alii vero quibus dictæ dignitates poſtmodum collatæ fuerunt, non habeant dictas præbendas, niſi per epiſcopum Sagienſem pro tempore exiſtentem, aut alium ad id poteſtatem habentem; de novo hujuſmodi dignitates cum præbendis, ſeparatim tamen & non conjunctim, aliquibus conferantur, ſed diſtributiones tantum, tam in pecunia quam in pane, ſimiles diſtributionibus canonicorum, eorumque quilibet canonicus præbendatus præſens & abſens pro ſua præbenda & fructibus, groſſis nuncupatis, illius centum libras vel circa ad minus in decima, ſeu penſione vel cenſu, quos modo infra ſcripto capitulum ipſius eccleſiæ unicuique canonico bonos facere, ſeu de illis reſpondere & manutenere teneatur, necnon præſentationem unius beneficii, ac in diſtributionibus quotidianis ſimiliter ſingulis annis, ſi præſens, aut infirmitate vel alia juris ratione per capitulum præfatum excuſatus fuerit, alias centum libras Turonenſes vel circa modo infra ſcripto perſolvendas habere debeat, videlicet qui Matutinis dierum ſimplicium ſolidum unum, & Primæ liardos duos, Tertiæ vero, Sextæ, Nonæ & Completorio, pro ſingulo officio liardum unum, ac qui Miſſæ ſolidum unum, necnon qui Veſperis interfuerit alium ſolidum Turonenſem pro quolibet die, quæ ut ſupra ſupputata, aſcendent ad quatuor ſolidos cum dimidio pro quolibet die; in duplicibus duplicari, in ſolemnibus vero & annualibus triplicibus feſtis triplicari debeant; & ſi illas augeri contingat, talis augmentatio ac etiam panis diſtributio ad diſcretionem capituli fiat: epiſcopus vero dum in ipſa eccleſia divinis officiis interfuerit, duplices ſupra quemlibet ex canonicis diſtributiones, necnon cantor ſummam centum librarum vel circa modo infra ſcripto, & archidiaconi viſitationes & deportus in ſuis archidiaconatibus reſpective contingentes, pro fructibus, redditibus & proventibus, groſſis nuncupatis, ſuarum dignitatum, ultra eorum præbendas, necnon pœnitentiarius ejuſdem eccleſiæ cum ejus præbenda quinquaginta libras Turonenſes vel circa, ultra redditus quos quoad præſens percipit ratione pœnitentiariæ dictæ eccleſiæ, & pro dictis quinquaginta libris decimas ex & de *Longüe-noë* & *Meſiètes* dictæ Sagienſis diœceſis locis provenientes, necnon penſiones ſeu cenſus annuos ratione *d'Avernes* & *Eſtrées* dictæ Sagienſis diœceſis locorum ſolvi ſolitas ſeu ſolitos, & ad menſam capitularem dictæ eccleſiæ

A legitime ſpectantes & pertinentes; necnon quatuor perpetui beneficiati, ſemipræbendati nuncupandi, qui in capitulo dictæ eccleſiæ non compareant, nec vocem in eo, ſed tantum ſtallum in choro & ultimis ſuperioribus cathedris dicti chori habeant, pro fructibus, redditibus & proventibus, groſſis nuncupatis, uniuſcujuſque beneficii ſemiprædendæ nuncupati, triginta libras & dimidias diſtributiones, tam in pane quam in pecunia, necnon præſentationem perſonarum idonearum ad S. Martini *de Condé* ſupra *Lezon*, & S. Petri *de Varrey*, dictæ Sagienſis diœc. parochiales eccleſias ſeu earum perpetuas vicarias ad collationem ſeu præſentationem dicti capituli ad præſens exiſtentes, illarum occurrente vacatione, ſic quod dum eccleſiæ ipſæ vel vicariæ vacaverint, ipſi quatuor
B beneficiati viciſſim, unus poſt alium cum in turno & ſeptimana fuerint, in eademque eccleſia reſederint & non alias, perſonas idoneas ad illas ſic vacantes epiſcopo Sagienſi per eum ad præſentationem hujuſmodi inſtituendas præſentare debeant; quatuor vero cantores præfati ſuas diſtributiones in pecunia videlicet, dimidias earum quas canonici percipient, reſpective habeant & percipiant, eorumque præſentationes beneficiorum quæ ad præpoſitum & canonicos dictæ eccleſiæ pro tempore exiſtentes, ratione præpoſituræ, ac canonicatuum & præbendarum ſuarum, ut præfertur, ſpectabunt, ipſorum beneficiorum pro tempore occurrente vacatione, eidem epiſcopo Sagienſi pro tempore exiſtenti abſque convocatione dicti capituli per quemlibet eorum fieri debeant, nulluſque ad dignitates necnon canonicatus & præbendas dictæ
C eccleſiæ admittatur aut in illius capitulo recipiatur, niſi de legitimo thoro procreatus fuerit: & cum de cetero unum canonicatum & unam præbendam dictæ eccleſiæ, ſive per obitum aut reſignationem, vel alias, quovis modo vacare contigerit, fructus, redditus & proventus, groſſi nuncupati, primi anni dictæ præbendæ veniant & convertantur pro deportu in utilitatem menſæ capitularis dictæ eccleſiæ, necnon omnes & ſinguli quibus de dictis dignitatibus, ac canonicatibus & præbendis in poſterum per reſignationem ſeu obitum, aut alias certo modo vacantibus proviſum fuerit, in eorum ingreſſu, & pro eorum jucundo adventu & pane capituli, ſummam quinquaginta librarum Turonenſium eidem capitulo perſolvere omnino teneantur, & quod dictus epiſcopus
D Sagienſis pro tempore exiſtens in ipſa eccleſia & illius capitulo, quoties capitulum ipſum convocari aut illud congregari ubilibet contigerit, & in ejus abſentia præpoſitus, eiſdem vero abſentibus cantor dictæ eccleſiæ pro tempore exiſtens, & conſequenter alii dignitates in ea pro tempore obtinentes, habita ratione antiquitatis uniuſcujuſque præſint. Juriſdictio autem quæ antea epiſcopo competebat, eidem eodemque modo competat; capellani vero dictæ eccleſiæ, qui capellanias illius ad collationem dicti epiſcopi pleno jure ſpectantes pro tempore obtinebunt, in illa divinis officiis intereſſe cogantur, illique hujuſmodi divinis aſſiſtendo, tertiam partem diſtributionum unius ipſius eccleſiæ canonici habeant & percipiant, & ſi cum eis per præfatum capitulum ſuper eorum
E reſidentia diſpenſatum fuerit, pro tempore abſens loco ſui unum preſbyterum ſufficientem deputare & illum eidem capitulo præſentare, qui ab eis approbatus & receptus, diſtributiones quas dictus capellanus ſi præſens eſſet haberet & perciperet, habeat, percipiat, & ultra hujuſmodi diſtributiones idem capellanus ſic abſens, certam pecuniæ quantitatem arbitrio capituli moderandam eidem preſbytero ſolvere omnino teneatur, & nihilominus dictarum capellaniarum ut prius, necnon præpoſituræ & ſingulorum aliorum, dignitatum, aut canonicatuum & præbendarum, necnon quatuor ſimplicium beneficiorum prædictorum collatio, proviſio & omnimoda alia diſpoſitio ad epiſcopum Sagienſem pro tempore exiſtentem, pleno

jure ſpectent & pertineant. Et quia dictus Petrus epiſcopus præſentationes multorum beneficiorum ſeu jus præſentandi ad illa, necnon jura decimarum, quæ bonæ memoriæ Johannes epiſcopus Sagienſis aliique ſui anteceſſores epiſcopi Sagienſes ipſi capitulo in favorem & ſub conditione religionis per eos tunc ſuſceptæ conceſſerunt, ab eodem capitulo repetere poſſet, illiſque uti, potiri & gaudere deberet, dicto capitulo ad ſecularitatem redeunte, propterea præfati capituli pro bono pacis & litium anfractibus vitandis, quod ipſe Petrus epiſcopus ſuique ſucceſſores epiſcopi a conviviis in feſtis ſolemnibus & a ſumma pecuniæ quam ipſe epiſcopus pro pueris chori dare ſolet, necnon a luminario, eccleſiæ ornamentis, reparationibus vitrinarum, pavimento, chordis & funibus, ſalario organniſtæ & eorum qui campanas ſunt pulſaturi, omnino exoneratus, ac liber & immunis remaneat & remaneant, conſenſerunt ſeque præfatis rebus onerare teneantur, ac conſentiant & onerent. Et cum hoc idem capitulum in manus & commodum ipſius Petri epiſcopi decem beneficia ſeu parochiales eccleſias vel earum perpetuas vicarias ad ipſorum capituli præſentationem exiſtentes, videlicet *de Bauvou* Cenomannenſis diœceſis, necnon *Barville, Chaſtelier, Eſchalou, Craſmenil, Vâton, Batilly, le Pin, Neuville* & *Bonneſoy*, ejuſdem Sagienſis diœceſis, ut de eiſdem beneficiis & eccleſiis, illarum occurrente pro tempore vacatione, per dictum Petrum epiſcopum ſuoſque ſucceſſores pro tempore exiſtentes, pleno jure & abſque præſentatione dicti capituli libere provideatur, & ad dictam eccleſiam *de Bauvou* extra dictam diœceſim Sagienſem præſentetur, reponere debeant & teneantur, ac reponunt: & his mediantibus, præfatus Petrus epiſcopus pro ſe ſuiſque heredibus & ſucceſſoribus omni jure ſibi in reliquis præſentationibus ſeu jure præſentandi, ac juribus decimarum in favorem capituli renuntiare teneatur & debeat, necnon ſancti Martini *des Tourailles*, & beatæ Mariæ *de Surdon*, ac ſancti Leonardi *du Fron*, necnon ſancti Sulpitii *de Val Frambert*, & ſancti Quintini *le Petit*, & ejuſdem ſancti Martini *de Mekeudin* dictæ diœceſis parochialibus eccleſiis ſeu earum perpetuis vicariis, quarum præſentatio ipſi capitulo in communi, ut de illis cum vacaverint, cantoribus ipſius eccleſiæ, necnon familiaribus dicti capituli, aliiſve perſonis idoneis & capacibus ſicut dictis capitulo viſum fuerit, provideant, perpetuo remaneat; dumtaxat exceptis ad alias eccleſias ſeu vicarias reſtantes ſpectantibus beneficiis, & his quæ canonicis dictæ eccleſiæ ac eorum cuilibet & ad eorum præſentationem ſunt aſſignata, præſentatio perſonarum idonearum ad ipſos capitulum competat, ita quod occurrente illarum vacatione ille qui dignitatem, aut canonicatum & præbendam obtinebit, & in turno ac ſeptimana erit, perſonam idoneam ad illas eidem capitulo nominare, ipſumque capitulum eamdem perſonam ſic nominatam epiſcopo Sagienſi pro tempore exiſtenti præſentare, & idem epiſcopus perſonam ipſam ſic nominatam & præſentatam ad nominationem & præſentationem hujuſmodi in ipſis eccleſiis ſeu vicariis reſtantibus inſtituere, & ei de illis etiam providere reſpective debeant, in eodemque genere nominandi hujuſmodi turnis & ſeptimana a die Sabbati & hora duodecima noctis uſque ad ſimilem ſequentem diem & horam computare reſpective debeant. Quod ut perpetuo ſtet & permaneat, auctoritate & tenore prædictorum ſimiliter perpetuo erigimus & conſtituimus, ut præpoſitus qui erit loco prioris & ad præſens exiſtens, & non alii, niſi modo ſupradicto, cantor, Sagienſis, Oximenſis, Hulmenſis, Belliſmenſis & Corbonenſis archidiaconi, ac pœnitentiarius & canonici dictæ eccleſiæ, videlicet præpoſitus pro fructibus, redditibus & proventibus, groſſis nuncupatis, ſuæ præpoſituræ & valore dictarum duarum præbendarum, quas, ut præfertur, habere debet, habebit terram & dominium d'*Aunou* ejuſdem Sagienſis diœceſis, ſic tamen quod ſuper illis, quia illorum fructus, fructibus dictarum duarum præbendarum pinguiores exiſtunt, ſummam ſexaginta libr. Turonenſ. eidem capitulo annuatim perſolvere teneatur, una cum præſentatione dictarum duarum eccleſiarum; necnon Quintinus *Meſange* cantor, pro ſuæ cantoriæ fructibus redditum annuum beneficii loci *de Chailloué*, ac decimam *de la Regale* cum redditibus eidem cantoriæ in ejus fundatione aſſignatis, &, quoad vixerit, juriſdictionem ejuſdem loci *de Chailloué*, & pro ſuæ præbendæ fructibus, redditibus, proventibus, groſſis nuncupatis, decimam, groſſam nuncupatam de Allodio[a], ac jus præſentandi perſonam idoneam ad parochialem eccleſiam S. Vedaſti de Lougeio[b] ejuſdem Sagienſis diœceſis, ſeu ejus perpetuam vicariam; necnon Guillelmus *Gautier* nuper archidiaconus Sagienſis, pro fructibus, redditibus, proventibus, groſſis nuncupatis ſuæ præbendæ, decimam de Nealpha[c], ſuper quam viginti lib. Turonenſ. dilecto filio Joanni *Fournier* ipſius eccleſiæ canonico, pro ſua præbenda & ejus ſucceſſoribus canonicis annuatim dare & perſolvere teneatur, ac etiam prata de Eſſeyo[d], decimam ex feodo *de Vains* provenientem, necnon domum, manerium & hortum, quæ idem Guillelmus de præſenti inhabitat ejus vita comite, necnon penſionem *de Toſtes* & centum ſolid. Turonenſ. ſuper terra & loco de Blancha-landa[e], ac jus præſentandi perſonam idoneam ad parochialem eccleſiam S. Salvatoris[f] de Carrougiis dictæ eccleſiæ Sagienſis diœc. ſeu ejus perpetuam vicariam; & Franciſcus *de Cherville* Oximenſis jus viſitandi & deportus ſui archidiaconatus Oximenſis, prout archidiaconi Oximenſes in ipſa eccleſia Sagienſi pro tempore exiſtentes, habere & percipere debent, necnon pro fructibus, redditibus, proventibus, groſſis nuncupatis ſuæ præbendæ, decimam ex dicto loco de Condeto ſupra *Laiſon*[g] provenientem, & penſionem ſeu cenſum occaſione loci de Verſainvilla[h] præfatæ Sagienſ. diœceſis ſolvi ſolitam, cum parco nuper clauſo in terra *du Buot* ipſius Franciſci vita durante quoad dictum parcum dumtaxat, ac jus præſentandi ad parochialem eccleſiam ſancti Petri ejuſdem loci de Verſainvilla ſeu ejus perpetuam vicariam; ac Joannes *de Vallée* Hulmenſis, pro fructibus, redditibus & proventibus archidiaconatus Hulmenſis jus viſitandi & deportus ſui archidiaconatus Hulmenſis, & pro fructibus, redditibus & proventibus, groſſis nuncupatis ſuæ præbendæ, decimam ex Vallis-Framberti[i] & Chanceriis[k] dictæ Sagienſis diœceſis locis provenientem, necnon penſionem ſeu cenſum ratione loci ſanctæ Margaritæ de Carrogiis[l] ſolvi ſolitam ſeu ſolitum, & jus præſentandi ad parochialem eccleſiam de Menillo-Guidonis[m] dictæ Sagienſis diœceſis ſeu ejus perpetuam vicariam; & Nicolaus *le Vaſſeur* Belliſmenſis jus viſitandi & deportus ſui archidiaconatus Belliſmenſis, & pro fructibus, redditibus & proventibus, groſſis nuncupatis ſuæ præbendæ, medietatem decimæ ex parochia loci ſancti Juliani provenientem, necnon penſionem ſeu cenſum ratione loci ſancti Joannis *de la Forêt* dictæ Sagienſis diœceſis ſolvi ſolitam ſeu ſolitum, ac jus præſentandi ad parochialem eccleſiam dicti loci S. Joannis *de la Forêt* ſeu ejus perpetuam vicariam; ac Guillelmus *Belhomme* Corbonenſis in dicta eccleſia archidiaconus, jus viſitandi & deportus ſui archidiaconatus Corbonenſis, pro fructibus, redditibus & proventibus, groſſis nuncupatis ſuæ præbendæ, medietatem decimæ ex dicta parochia ſancti Juliani provenientis, ac penſionem ſeu cenſum ratione ejuſdem loci ſancti Juliani ſolvi ſolitam ſeu ſolitum, necnon jus præſentandi ad parochialem eccleſiam *de Tellieres* præfatæ Sagienſis diœceſis ſeu ejus perpetuam vicariam; necnon Guillelmus *le Bis* pœnitentiarius, pro fructibus pœnitentiariæ dictæ eccleſiæ & ultra redditus quos idem

[a] l'Alleu.
[b] Lougé.
[c] Néauphe.
[d] Eſſei.
[e] Blanchelande.
[f] Saint Sauveur.
[g] Condé ſur Laiſon.
[h] Verſainville.
[i] Valframbert.
[k] Chanceries
[l] S.te Marguerite de Carrouges.
[m] Menil-Guion.

pœnitentiarius ratione dictæ pœnitentiariæ de præſenti habet & percipit, quinquaginta libras Turonenſ. modo præmiſſo percipiendas & levandas, ac ejus vita durante domum in qua moratur cum horto illius, & pro fructibus, redditibus, proventibus, groſſis nuncupatis ſuæ præbendæ, decimas *de Tremont* & *Coulandon*, necnon jus præſentandi ad parochialem eccleſiam d'*Avernes* dictæ Sagienſis diœceſis, ſeu ejus perpetuam vicariam; & Guillelmus *le Servoiſier* pro fructibus, redditibus & proventibus, groſſis nuncupatis ſuæ præbendæ, decimam, groſſam nuncupatam ex loco ſanctæ Scholaſticæ & pratis ejuſdem loci provenientem, necnon penſionem ſeu cenſum ratione locorum Menilli-Joannis [a] & *Varré* ſolvi ſolitam ſeu ſolitum, ac jus præſentandi ad parochialem eccleſiam ejuſdem loci Menilli-Joannis, dictæ Sagienſis diœceſis, ſeu ejus perpetuam vicariam, necnon præfatus Joannes *Fournier*, pro fructibus, redditibus & proventibus, groſſis nuncupatis ſuæ præbendæ, groſſam & parvam nuncupatam decimam ex loco *de Boyville* nuncupato provenientem, necnon viginti libr. ratione decimæ ex loco de Nealpha provenientes, ſicuti eas idem Guillelmus *Gautier* ipſi Joanni *Fournier* pro ſua præbenda, ut præfertur, ſolvere tenebatur, ac ex loco *du Four des Douetz* provenientes decimas, necnon prata *de Coulonges* nuncupata; ſic etiam quod idem Joannes *Fournier* ratione dicti archidiaconatus Sagienſis, quem præfatus Guillelmus *Gautier* in ſui favorem reſignavit, jura viſitandi & deportum occaſione archidiaconatus Sagienſis habebit, conſequendo concordiam deſuper inter eos initam, ac ratione dictæ ſuæ præbendæ jus præſentandi ad parochialem eccleſiam de Menillo-Berardi [b] dictæ Sagienſis diœceſis, ſeu ejus perpetuam vicariam; & Jacobus *Bacquerot* ratione ſuæ præbendæ, necnon pro fructibus, redditibus & proventibus, groſſis nuncupatis, illam decimam groſſam nuncupatam d'*Aulnay*, necnon penſionem ſeu cenſum *de Longey* & *Bonnefoy*, ac jus præſentandi ad parochialem eccleſiam ſancti Martini *de Leſguillon* præfatæ Sagienſis diœceſis, ſeu ejus perpetuam vicariam; & Moyſes *Chevallier* pro fructibus, redditibus & proventibus, groſſis nuncupatis ſuæ præbendæ, ex *de Bancy* & S. Leodegarii ſupra Sartam, ac parvam nuncupatam, decimas ex *de Bailleul* & *du Merle* præfatæ Sagienſ. diœc. locis provenientes ac penſiones ſeu cenſus ratione *de Francheville, la Lande de Lougey, de Cramesnil* & *du Pin* ejuſdem Sagienſis diœceſis locorum ſolvi ſolitas & ſolitos, necnon jus præſentandi ad parochialem eccleſiam ejuſdem loci *de Francheville*, ſeu ejus perpetuam vicariam; ac Renatus *Duval*, pro fructibus, redditibus & proventibus, groſſis nuncupatis ſuæ præbendæ, decimam ex parochia parochialis eccleſiæ de Floreyo [c], ſeu ejus perpetuæ vicariæ provenientem, necnon jus præſentandi ad illam; & Guillelmus *du Moulinet*, pro fructibus, redditibus & proventibus, groſſis nucupatis ſuæ præbendæ, decimam de locis d'*Ailly, du Grez-Ernetot* provenientem, ac penſiones ſeu cenſus d'*Echalou, Vâton, Ereines, Tellieres* & l'*Alleu*, dictæ Sagienſis diœceſis locorum ſolvi ſolitos & ſolitas, ac jus præſentandi ad parochialem eccleſiam dicti loci d'*Ereines*, ſeu ejus perpetuam vicariam; necnon Radulphus *Mareſcot*, pro fructibus, redditibus & proventibus, groſſis nuncupatis ſuæ præbendæ, decimam ex loco *de Burſard* provenientem, & penſiones ſeu cenſus ratione de Columbariis [d] & Mehudino [e] dictæ Sagienſis diœc. locorum ſolvi ſolitas ſeu ſolitos, ac jus præſentandi ad parochialem eccleſiam dicti loci de Columbariis, ſeu ejus perpetuam vicariam; & Stephanus *Palu*, pro fructibus, redditibus & proventibus, groſſis nuncupatis ſuæ præbendæ, decimas ſancti Aniani & *de Verrieres, Igy*, præfatæ Sagienſis diœceſis locis provenientes, ac penſiones ſeu cenſus ratione *du Menil-Berard* prædicti, *de Barville*, S. Quintini *de Blavou*,

[a] Menil-Jean.
[b] Menil-Berard.
[c] Fleuré.
[d] Coulombiers.
[e] Mehaudin.

A & de Curia-Epiſcopi [a] ac feudi d'*Allier* ejuſdem Sagienſis diœceſis locorum ſolvi ſolitas ſeu ſolitos, ac jus præſentandi ad parochialem eccleſiam ejuſdem loci de Curia-Epiſcopi, ſeu ejus perpetuam vicariam; & Franciſcus *de Pluviers* dilectus filius, pro fructibus, redditibus & proventibus, groſſis nuncupatis ſuæ præbendæ, decimas ex *de Saint* [b] *Deſiré, du Val d'Eſcouves, d'Amigni*, ſancti Hilarii, *la Gerard* præfatæ Sagienſis diœceſis locis provenientes, necnon penſiones ſeu cenſus annuos ratione *de Meſſey*, ſancti Salvatoris *de Carrouges, Marchemaiſons, les Tourailles* & *Surdon*, ejuſdem Sagienſis diœc. locorum ſolvi ſolitas ſeu ſolitos, ac jus præſentandi ad parochialem eccleſiam ejuſdem loci *de Meſſey*, ſeu ejus perpetuam vicariam, aut loco Renati *Duval*, Guil-
B lelmi *du Moulinet*, Radulphi *Mareſcot*, Stephani *Palu*, & Franciſci *de Pluviers* ſupra nominatorum, alii quinque per dictum Petrum epiſcopum ſi ei videbitur, non tamen poſt executionem præſentium nominandi & inſtituendi; qui quidem quinque nominati aut ſic nominandi, etiam collationem ſeu proviſionem deſuper ab eodem Petro epiſcopo obtinere teneantur, & abſque eadem collatione in canonicos ejuſdem eccleſiæ aut in ea recipi non poſſint reſpective, poſſidere, tenere, percipere & habere, illiſque frui, uti, potiri & gaudere poſſint & debeant, ac quoad reliqua omnia menſæ capitularis bona cujuſcumque generis ſint, eidem menſæ vel burſæ communi perpetuo remaneant, atque dicta pœnitentiaria dum illam per ejuſdem Guillelmi obitum aut alias de cetero
C vacare contigerit, nulli conferri nec per aliquem obtineri poſſit, niſi per magiſtrum in theologia: præbenda vero quam ad præſens obtinet, & quos poſt hujuſmodi reductionem obtinebit canonicatus & præbenda, cum per illius obitum illos vacare contigerit, etiam magiſtro in theologia conferri debeant, & aliter per ſedem apoſtolicam factæ collationes vel aliæ diſpoſitiones, etiam cum expreſſa earumdem præſentium derogatione, nullæ ſint ejuſdem auctoritatis tenore, etiam perpetuo ſtatuimus & ordinamus, ac decernimus & declaramus. Necnon præfatis capitulo, de conſilio tamen dicti Petri moderni epiſcopi Sagienſis, ut quæcumque ſtatuta & ordinationes rationabilia & honeſta, ac ſacris canonibus non contraria, tam circa divinum cultum & divinorum officiorum celebrationem ac cæremonias
D in choro, necnon mores & modum vivendi, ac domorum, & camerarum, & hortorum diſtributionem ac quantitatem diſtributionum & emolumentorum in ipſa eccleſia elargiendorum, necnon abſentias & præſentias computandas, quæ circa temporalia negotia ipſorum capituli & quæcumque alia neceſſaria, vocatis etiam ad hoc ſi eis videbitur aliquibus notabilibus viris eccleſiarum cathedralium circumvicinarum canonicis, condendi & condita quoties opus fuerit immutandi, limitandi, corrigendi & interpretandi ſecundum rerum & temporum qualitates, necnon loco illorum de ſimili conſilio alium vel alia ſtatuta & ordinationes quoties eis placuerit & viſum fuerit expedire, de novo faciendi ac edendi, ad quorum obſervationem poſtquam per dictum Petrum moder-
E num epiſcopum Sagienſem approbata fuerint, etiam ejuſdem Petri moderni epiſcopi Sagienſ. ſucceſſores necnon ſinguli de gremio eccleſiæ hujuſmodi pro tempore exiſtentes aſtricti ſint, & ad id cum cenſurarum & pœnarum adjectione compelli poſſint, quæ etiam poſtquam condita, immutata, limitata, correcta, interpretata, de novo edita & approbata fuerint, ut præfertur, eo ipſo dicta auctoritate apoſtolica confirmata ſint & eſſe cenſeantur; necnon tam pro regimine bonorum dictæ menſæ capitularis quam pro cultu divino miniſtros conductitios & temporales deputandi, plenam & liberam facultatem & auctoritatem auctoritate & tenore prædictorum concedimus; præterea præpoſitum, cantorem, archidiaconos,

[a] Cour-Evêque.
[b] Saint-Didier.

pœnitentiarium, canonicos & alios præfatos, ac eorum
ſingulos qui propter tranſgreſſionem inſtitutorum &
regularum prædictorum aliquam apoſtaſiæ notam ſeu
irregularitatem & inhabilitatem contraxerint ſeu in-
currerint, ab hujuſmodi exceſſibus necnon ab apo-
ſtaſiæ, & quibuſvis excommunicationis & aliis ſen-
tentiis, cenſuris & pœnis eccleſiaſticis quas præmiſ-
ſorum occaſione quomodolibet forſan incurrerint,
necnon etiam a quibuſcumque juramentis in eorum
profeſſione hujuſmodi quomodolibet præſtitis ſimi-
liter abſolvimus, ipſaque juramenta, non tamen
quoad caſtitatis votum prædictum relaxamus, ac cum
eis ſuper irregularitate, ſi quam cenſuris hujuſmodi
ligati miſſas & alia divina officia celebrando, aut
alias illis ſe inmiſcendo contraxerint, atque etiam
quæcumque, quotcumque & qualiacumque cum
cura & ſine cura ſecularia alias ſe invicem compa-
tientia beneficia eccleſiaſtica, etiamſi canonicatus &
præbendæ, aut dignitates etiam majores & principales,
perſonatus, adminiſtrationes vel officia etiam curata
& electiva in cathedralibus etiam metropolitanis, vel
collegiatis aut aliis eccleſiis fuerint, ſi eis alias cano-
nice conferantur aut eligantur, præſententur, vel alias
aſſumantur ad illa, inſtituantur in eis poſt ſuppreſ-
ſionem & creationem hujuſmodi, ac ſi regulares nun-
quam fuiſſent, abſque alia diſpenſatione recipere,
& illa, necnon prædicta, & alia, quæcumque, quot-
cumque & qualiacumque, cum cura vel ſine cura
ſecularia & prædicta, ac quorumvis aliorum ordinum
regularia beneficia eccleſiaſtica etiamſi ſecularia, pa-
rochiales eccleſiæ vel earum perpetuæ vicariæ, & illa
alias, ut præfertur, qualificata; regularia vero beneficia
hujuſmodi, prioratus, præpoſituræ, præpoſitatus,
dignitates etiam conventuales, perſonatus, admini-
ſtrationes vel officia etiam clauſtralia, ac curata &
electiva exiſtant, quæ ſinguli eorum etiam ex qui-
buſvis diſpenſationibus & conceſſionibus apoſtolicis,
etiam natalium & ætatis, & aliis quibuſcumque defe-
ctibus non obſtantibus, in titulum & commendam, ac
alias obtinent & expectant, necnon in quibus & ad
quæ jus eis quomodolibet competit abſque nova
proviſione ſeu commenda eis & poſſeſſionis adeptione
per eos deſuper faciendis, ut prius, quoad vixerint,
retinere, illaque omnia & ſingula ſimpliciter vel ex
cauſa permutationis quoties eis placuerit dimittere,
& eidem commendæ cedere, ac loco dimiſſi vel di-
miſſorum, aliud vel alia, ſimile vel diſſimile, aut
ſimilia vel diſſimilia, beneficium ſeu beneficia, eccle-
ſiaſticum vel eccleſiaſtica, quæcumque, quotcumque
& qualiacumque ſe invicem compatientia ſimiliter
recipere, &, ut præfertur, retinere; necnon quoſ-
cumque fructus, redditus & proventus eccleſiaſticos
eis in toto vel parte, loco penſionum annuarum, ac
quaſcumque penſiones annuas ſuper ſimilibus fru-
ctibus, redditibus & proventibus eis forſan reſervatas
& aſſignatas, etiam ut prius, quoad vixerint, per-
cipere, exigere & levare, necnon ad quoſcumque
gradus, honores, dignitates & officia eccleſiaſtica,
ac viris eccleſiaſticis convenientia ſecularia quæcum-
que promoveri, illaque gerere & exercere; necnon
dignitatibus, honoribus & ordinibus quibuſcumque,
ad quos hactenus etiam in ſtatu regulari degentes
promoti fuerint, a quibuſcumque diſpenſationibus,
etiam ſuper pluribus beneficiis inſimul obtinendis ac
retinendis, necnon ſuper ætatis & natalium ceteriſque
defectibus prædictis ac gratiis ad obtinenda beneficia
eccleſiaſtica, quæcumque, quotcumque, qualiacum-
que ſint, & indultis eis & eorum cuilibet præfata apo-
ſtolica vel alia auctoritate alias quomodolibet con-
ceſſis, necnon eccleſiæ Sagienſi ac illius capitulo,
ceteriſque dignitates, ac canonicatus & præbendas,
necnon beneficia ejuſdem eccleſiæ pro tempore ob-
tinentibus, ac illius miniſtris & aliis perſonis pro
tempore exiſtentibus, ut omnibus & ſingulis privile-
giis, immunitatibus, favoribus, prærogativis, con-

A ceſſionibus, quibus aliæ cathedrales eccleſiæ ſeculares
& illarum canonici ac perſonæ de jure & conſuetu-
dine utuntur, potiuntur & gaudent, ac uti, potiri &
gaudere poterunt quomodolibet in futurum, necnon
etiam de cetero perpetuis futuris temporibus omnibus
& ſingulis privilegiis, immunitatibus, exemtionibus,
libertatibus, ſtatutis, conſuetudinibus, decimis, cen-
ſibus, redditibus, legatis, donationibus & juribus
quibus antea uti & gaudere conſueverant, etiamſi eis
& eorum prædeceſſoribus per ſedem prædictam, ac
reges & principes, & alios quoſcumque favore ac
contemplatione religionis, & quamdiu in religione
ſeu in regulari ſtatu perſeverarent indulta, donata &
conceſſa fuerint, uti, potiri & gaudere, ipſique cano-
nici dignitates obtinentes beneficia ſub iiſdem diſ-
B penſationibus comprehenſa recipere, & juxta illarum
tenores retinere libere & licite valeant, necnon capi-
tulum præfati ac nunc & pro tempore dignitates
obtinentes, necnon canonici & perſonæ ejuſdem
eccleſiæ, nunc & pro tempore exiſtentes, in quibuſ-
cumque impetrationibus, diſpenſationibus, gratiis,
facultatibus, indultis, conceſſionibus & brevibus apo-
ſtolicis gratiam vel juſtitiam concernentibus, per eos
ſeu eorum nomine a ſede prædicta vel illius legatis,
aut aliis qualitercumque impetrandis ſeu eis etiam
motu proprio concedendis, nulla de eorum regula-
ritate & hujuſmodi ſuppreſſione & reductione, aliiſ-
que omnibus in præſentibus literis contentis men-
tionem facere teneantur, neque propterea impetra-
tiones, diſpenſationes, gratiæ, facultates, indulta,
conceſſiones & brevia hujuſmodi, de ſubreptionis,
C vel obreptionis aut nullitatis vitio ſeu intentionis
noſtræ defectu notari ſeu impugnari poſſint, eiſdem
auctoritate & tenore de ſpecialis dono gratiæ diſpen-
ſamus, eiſque pariter atque ipſi canonici pro tempore
exiſtentes, necnon dignitates pro tempore obtinentes,
de quibuſcumque cauſis eis propterea commiſſis
cognoſcere, illaſque finire, decidere, & fine debito
terminare in omnibus & per omnia, perinde ac ſi
nunquam regulares fuiſſent, etiam libere & licite, illa-
que eis per quoſcumque etiam ex delegatione apo-
ſtolica vel alias committi poſſint, indulgemus, om-
nemque inhabilitatis & infamiæ maculam, ſive notam
per eos præmiſſorum occaſione forſan contractam
ab eis penitus abolemus, necnon cantoriam, archi-
diaconatus, pœnitentiariam, & alia beneficia obtenta
D ejuſmodi, propter reductionem non vacare & com-
mendas non ceſſare, ac penſiones extinctas non eſſe,
necnon diſpenſationes, gratias & indulta, & reſerva-
tiones fructuum, redditutum & proventuum hujuſ-
modi non expirare, ſed plenam roboris firmitatem
obtinere, necnon cum permutandi & aliis clauſulis
& derogationibus in eis contentis, eiſdem præpoſito,
cantori, archidiaconis, pœnitentiario, capitulo, cano-
nicis & perſonis, etiam poſt reductionem hujuſmodi
ſuffragari in omnibus & per omnia, perinde, ac ſi redu-
ctio prædicta minime facta, ſeu illa eccleſiæ Sagien-
ſis præpoſito, cantori, archidiaconis, pœnitentiario,
capitulo, canonicis & perſonis prædictis, ut eccleſiæ
ſeculari & perſonis ſecularibus a principio conceſſa
fuiſſent, necnon ſuppreſſionem, & extinctionem ac
E reductionem, & alia præmiſſa, ſub quibuſcumque
revocationibus, ſuſpenſionibus & derogationibus,
etiam per nos & ſedem eamdem quomodolibet ac
ſub quibuſcumque tenoribus & formis, etiam motu
proprio & ex quavis etiam regia conſideratione
quomodolibet pro tempore factis, nullatenus com-
prehenſas, ſed ſemper ab illis exceptas eſſe & cenſeri,
& etiam ad hoc ut ſub illis non comprehenderentur
exnunc vere & non ficte ſortitas, ac per illas ex-
nunc capitulo præfatis jus in re omnino acquiſitum
eſſe & cenſeri, necnon præſentes literas, & in eis
contenta quæcumque, quovis prætextu, ſeu quavis
occaſione vel cauſa, etiam neceſſario exprimenda,
de nullitatis, ſeu ſubreptionis vel obreptionis vitio

ſeu intentionis noſtræ defectu notari, ſeu per ſuperiores ejuſdem ordinis, ſeu quoſcumque alios cujuſcumque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, vel conditionis fuerint, impugnari, aut illorum effectum quoquomodo impediri non poſſe, ſed ſuum plenarium effectum libere ſortiri, ac pro illorum omnium validitate, efficacia & obſervatione per quoſcumque judices, quavis auctoritate fungentes, ſublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, judicari & definiri debere irritum quoque & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam, quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca dilectis filiis Bajocenſi, Lexovienſi ac Conſtantienſi officialibus per apoſtolica ſcripta mandamus quatenus ipſi vel duo aut unus eorum per ſe vel alium, ſeu alios, ipſas præſentes literas, & in eis contenta quæcumque, ubi & quando opus fuerit, & quoties pro parte Petri epiſcopi, necnon capituli prædictorum ſeu alicujus eorum fuerint requiſiti ſolemniter publicantes, eiſque in præmiſſis efficaciis, defenſionibus, præſidio aſſiſtentes, faciant auctoritate noſtra ſuppreſſionem, extinctionem, immutationem, reductionem, liberationem, ſtatutum, ordinationem, decretum, declarationem, conceſſionem, indultum, & alia præmiſſa firmiter obſervari, ipſoſque epiſcopum & capitulum, illos ac capitulum, & perſonas hujuſmodi poſſeſſione ſeu quaſi abſolutionis, diſpenſationis, voluntatis & decreti prædictorum pacifice gaudere, non permittentes eos deſuper per quoſcumque contra earumdem præſentium tenorem quomodolibet moleſtari, contradictores quoſlibet rebelles per cenſuras & pœnas eccleſiaſticas appellatione poſtpoſita compeſcendo, invocato etiam ad hoc ſi opus fuerit, auxilio brachii ſecularis, non obſtantibus præmiſſis ac felicis recordationis Bonifacii papæ VIII prædeceſſoris noſtri, qua cavetur ne quis extra ſuam civitatem vel diœceſim, niſi in certis exceptis caſibus, & in illis ultra unam dietam a fine ſuæ diœceſis ad judicium evocetur, ſeu ne judices a ſede prædicta deputati extra civitatem vel diœceſim in quibus deputati fuerint, contra quoſcumque procedere, aut alii vel aliis vices ſuas committere præſumant, & de duabus dietis in concilio generali edita dummodo ultra tres dietas aliquis auctoritate præſentium non trahatur, ac quibuſvis aliis apoſtolicis, necnon in provincialibus & ſynodalibus conciliis, edictis generalibus vel ſpecialibus conſtitutionibus & ordinationibus, necnon fundatione dictæ eccleſiæ Sagienſ. & illius ac monaſteriorum & ordinis prædictorum juramento, confirmatione apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis & conſuetudinibus, necnon reformationibus ac quibuſvis privilegiis & indultis apoſtolicis illis ac quibuſvis univerſitatibus ſtudiorum generalium partium prædictarum, illarumque perſonis etiam ſuper nominationibus faciendis, & alias quomodolibet ac ſub quibuſcumque tenoribus & formis, ac cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus & inſolitis clauſulis, necnon irritantibus & aliis decretis in genere vel in ſpecie, etiam motu proprio, & ex quibuſvis cauſis ac quavis etiam regia conſideratione etiam iteratis vicibus, etiam per modum ſtatuti perpetui vel contractus, aut alias etiam iteratis vicibus conceſſis, approbatis & innovatis, quibus omnibus etiam ſi de illis eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, individua & expreſſa mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret, tenores hujuſmodi ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus omiſſo, & forma in illis tradita obſervata, inſerti forent præſentibus pro ſufficienter expreſſis habentibus illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice duntaxat ſpecialiter & expreſſe derogamus contrariis quibuſcumque, aut ſi aliqui ſuper proviſionibus ſibi faciendis de locis & canonicalibus portionibus ac dignitatibus ipſius eccleſiæ

A Sagienſ. ſpeciales vel aliis beneficiis eccleſiaſticis in illis partibus generales dictæ ſedis vel legatorum ejus literarum impetratione, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum vel alias quomodolibet ſit proceſſum, quas quidem literas & proceſſus habitos per eoſdem ac inde ſecuta quæcumque, ad loca & canonicales portiones necnon dignitates hujuſmodi volumus non extendi, ſed nullum per hoc eis quoad aſſecutionem locorum & canonicalium portionum ac dignitatum, necnon beneficiorum aliorum præjudicium generari, ſeu ſi aliquibus communiter vel diviſim ab eadem ſit ſede indultum, quod interdici, ſuſpendi vel excommunicari non poſſint per literas apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſ-
B modi mentionem, & de quibuſvis aliis privilegiis, indultis, indulgentiis & literis apoſtolicis generalibus vel ſpecialibus, quorumcumque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa vel totaliter non inſerta effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, & de quibus quorumcumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda ſit in noſtris literis mentio ſpecialis. Volumus autem quod canonici & dignitates obtinentes, ac alii præfati, aliqua irregularitatis & inhabilitatis nota ſeu cenſuris forſan innodati, pœnitentiam ſalutarem per confeſſores idoneos quos ſinguli ipſorum duxerint eligendos eis pro præmiſſis injungendam adimplere omnino teneantur, alioquin præſentes literæ quoad hujuſmodi abſolutionem nullius ſint roboris vel momenti. Nulli ergo omnino
C hominum liceat hanc paginam noſtræ abſolutionis, ſuppreſſionis, extinctionis, immutationis, reductionis, liberationis, ſtatuti, ordinationis, decreti, declarationis, conceſſionis, indulti, diſpenſationis, mandati & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire; ſi quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri & Pauli apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud ſanctum Marcum, anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo quadrageſimo ſeptimo, decimo calend. Decembris, pontificatus noſtri anno quarto decimo.

HENRY, par la grace de Dieu, roi de France: A nos amez & feaux conſeillers & maitres des requetes de notre hoſtel, conſeillers de notre Grand-conſeil,
D bailly de Caen ou ſon lieutenant a Falaize, & au premier d'iceux ſur ce requis, ſalut & dilection. Notre amé & feal conſeiller & aumonier, maitre Pierre Duval, & les chanoines & chapitre de l'egliſe cathedrale de Seez, nous ont fait dire & remontrer que ladite egliſe de Seez anciennement & dès ſa premiere fondation, eſtoit ſeculiere, & depuis trois cents ans ou environ fut changée de ſecularité en regularité en laquelle elle eſt demeurée depuis ledit temps, & juſques a ce que puis un an en ça notre ſaint pere le pape pour certaines juſtes cauſes a ce nous mouvans & de notre vouloir & conſentement auroit par notre ſupplication & deſdits ſupplians, & par ſes bulles & proviſions apoſtoliques qui ſont ci attachées ſous le contreſel de notre chancellerie, mis & reduit ladite eglize & chanoines reguliers d'icelle
E en leur premier eſtat de ſecularité, offices & benefices, & autres choſes ſelon que plus a plein eſt contenu par leſdites bulles & proviſions cy attachées. Leſquelles leſdits ſupplians feroient volontiers mettre a execution, mais ils doutent qu'ils y fuſſent empeſchez par nos officiers & autres ſans avoir ſur ce nos lettres a ce neceſſaires, humblement requerans icelles. Pour ce eſt-il que nous les choſes deſſus dites conſiderées, & après avoir fait voir en notre conſeil leſdites bulles & proviſions apoſtoliques, & icelles trouvées n'eſtre aucunement contraires aux ſaincts decrets, concordats, indultes & privileges a nous donnés par le ſaint ſiege apoſtolique, pour ces cauſes & autres conſiderations a ce nous mouvans, avons auxdits ſuppliants permis & octroyé, permettons

& oſtroyens : voulons & nous plait de notre grace ſpecialle par ces preſentes qu'ils puiſſent & leur plaiſe faire executer leſdittes bulles & proviſions cy-attachees, leſquelles voulons & entendons avoir lieu & ſortir effet. Si vous mandons, commettons & enjoignons par ces preſentes, que de notre preſente permiſſion & contenu en icelle vous faites, ſouffres & laiſſez leſdits ſupplians jouir & uſer plainement & paiſiblement & aſſiſter avec l'executeur d'icelle, luy donnant conſeil, confort & aide & ſecours ſy meſtier eſt, & y procedant par toutes voies & mannieres deues & raiſonnables, nonobſtant oppoſitions ou appellations quelconques & ſans y prejudicier, pour leſquelles ne veulons etre differé. Car tel eſt notre plaiſir. Donné a ſaint-Germain-en-Laye ce vingtieme jour de Janvier, l'an de grace mil cinq cens quarante huit, & de notre regne le deuxiéme. Signé, *par le Roy, en ſon conſeil,* DE LAUBESPINE *& ſcellé en ſimple queue du grand ſceau en cire jaulne, & en tete ſcellez de cire jaune laſſée avec la bulle.*

Aujourd'hui premier de Fevrier l'an mil cinq cents quarante huit, nous Guillaume le Verrier ecuyer, licentié en Loix, lieutenant en la viconté de Falaize du bailly de Caen, ſuymes, preſence d'honneſte homme maitre Jacques le Roy procureur du roy en ladite viconté, & de maitre Jean Torterel greffier dudit bailly, ſuivant les lettres patentes du roy a nous adreſſantes, données a Saint-Germain-en-Laye le vingtieme jour de Janvier dernier paſſé, tranſportés au lieu & cité de Seez, auquel lieu eſtions arrivez aujourd'huy du ſoir & logez en l'hotelerie où pend pour enſeigne la croce, & cedit jour du matin de ſept a huit heures, preſence de deſſusdits tranſportez en l'eglize de ſaint Gervais de Seez, auquel lieu avons trouvé reverend pere en Dieu maitre Pierre Duval evêque dudit lieu de Seez, lequel pour lui & les chanoines d'icelle eglize & chapitre avoit obtenu ladite commiſſion, par laquelle nous etoit mandé pour le bien & utilité dudit chapitre dudit lieu de Seez, duquel de preſent par bulles & expeditions de notre ſaint pere le pape, eſtoient les religieux mis de regularité en ſecularité; auxquelles bulles leſdites lettres étoient attachées ſous le contreſel dudit ſieur, & nous etoit mandé ſelon icelles bulles apliquées, faire, ſouffrir & laiſſer jouir leſdits ſieur evêque, chanoines, & chapitre es choſes contenues eſdites lettres, uſer plainement & paiſiblement d'icelle ſecularité, ſelon icelles bulles appliquées, données a la ſupplication & requete dudit ſieur evêque, & deſdits religieux, & leſquelles avoient eté executées au jour de mercredi dernier par venerable & circonſpecte perſonne maitre Marguerin de la Bigne abbé d'Ardaine & official de Bayeux, executeur deſdites bulles apoſtoliques, auquel jour nous avoient fait requerir comparoitre, ce que nous n'avons peu comparoir obſtant l'indiſpoſition de notre perſonne, & nous etant en ladite eglize, par le commandement dudit ſieur evêque a eté fait ſonner la cloche accoûtumée pour faire aſſembler en chapitre iceux religieux ou chanoines, & ce fait nous ſommes, preſence dudit ſieur evêque & de diſcrettes perſonnes, Quintin Meſange chantre de Seez, François de Cherville d'Exmois, Jean de Vallée du Houlme, Nicolas le Vaſſeur de Bellemois, Guillaume Belhomme de Corbonnois & Jean le Fournier a preſent par la reſignation de maitre Guillaume Gautier, ledit Gautier par cidevant archidiacre de Seez, reſpectivement archidiacres, Guillaume le Bis penitantier, Moyſe le Chevallier, Raoult Mareſcot & Francois du Ruviers, tous preſtres, & de preſent ſuivant ladite tranſlation, chanoines ſeculiers en ladite eglize, tranſportez au lieu auquel on a accoûtumé tenir le chapitre d'icelle eglize près le cloiſtre; auquel lieu preſence deſdits chanoines & en adherans a ce quy fait avoit été par ledit abbé d'Ardaines, fait faire lire leſdites lettres du roy, & pour ce que dès lors que ledit abbé d'Ardaines avoit executé icelles bulles, ny eſtoit preſent ledit Nicolas le Vaſſeur archidiacre de Bellemois, quy lors étoit abſent, & de preſent s'eſt preſenté avec les autres veſtus & portant robes noires & habits ſeculiers, ſelon & jouxte leſdites bulles apoſtoliques, & en la preſence dudit procureur pour le roy, leur avons demandé ſi ſelon ladite requete preſentée au pape, & icelles bulles obtenues, ils acceptoient deſormais demeurer, vivre, & etre ſeculiers, leſquels uniformement ſans ce qu'il y ait eu aucuns contrediſans, nous ont dit que ſelon le vouloir du pape & le plaiſir du roy, & le vouloir dudit ſieur evêque, en obtemperant a leur requête & ſupplication faite auxdits ſeigneurs ils acceptoient volontairement vivre & etre ſeculiers, & de fait ledit archidiacre de Bellemois avoit mis & changé ſa robbe blanche qu'il avoit du matin & pris autre robbe noire comme les autres dudit chapitre, & par lui dit qu'il acceptoit, & nous a eté temoigné par eux qu'ils étoient tous preſents, ſauf & reſervé Guillaume le Servoiſier qui etoit abſent, deſquelles choſes avons accordé lettres audit ſieur eveque & chanoines, & les avons maintenus & entretenus a leurs etas, joute qu'il eſt mandé par leſdites lettres dont ils obtinrent ce preſent; leſquelles lettres du roy commiſſion a nous adreſſant, attachées auxdites bulles, ſont demeurées vers ledit ſieur evêque, & deſquelles ledit procureur du roy a demandé copie & proteſté demeurer entier pour l'intereſt du roy en toutes ſes raiſons, proteſtations & requete, dont il a requis lettres en etre baillées avec la coppie, que luy avons accordée, a laquelle fin a été donné en mandement & commiſſion a chacuns des ſergens ou ſous-ſergens royaux premier ſur ce requis, tenir & maintenir, joute & ſelon le contenu auxdites lettres du roy notre ſire, iceux eveſques & chanoines d'icelle ſecularité, tout ainſi qu'il eſt contenu & mandé par leſdites lettres; & a ce faire & contraindre par toutes voyes dues & raiſonnables toutes perſonnes quy voudroient ce empecher, nonobſtant quelconques appellations, oppoſitions ou contredis, pour leſquels eſt mandé ne differer, & en outre faire & executer ce quy ſera requis de la part d'iceux eveſques & chanoines. Fait comme deſſus. Signez *LE VERRIER, LE ROY & TORTEREL.*

IN nomine Domini amen. Hujus præſentis publici inſtrumenti tenore, cunctis pateat evidenter & ſit notum, quod anno ejuſdem Domini milleſimo quingenteſimo quadrageſimo octavo, indictione VII, menſis vero Januarii, die Martis vigeſima nona, pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto patris & domini noſtri domini Pauli divina providentia papæ tertii & moderni, anno decimo quinto, in notariorum publicorum ſubſignatorum & teſtium infra ſcriptorum ad hoc ſpecialiter vocatorum & rogatorum præſentia, circa horam quartam poſt meridiem, in loco capitulari capituli eccleſiæ cathedralis Sagienſ. in capella ſancti Spiritus eidem capitulo annexa ſeu contigua, comparuit reverendus in Chriſto pater & dominus dominus Petrus *Duval,* doctor theologus, miſeratione divina Sagienſis epiſcopus, necnon officialis Bajocenſis, judex & executor bullarum apoſtolicarum per eumdem reverendum dominum epiſcopum Sagienſem, & canonicos dictæ eccleſiæ obtentarum ſuper tranſmutatione canonicorum regularium, ordinis ſancti Auguſtini prædictæ eccleſiæ cathedralis & capituli ejuſdem eccleſiæ, de regularitate in ſecularitatem, præſentibus ibidem religioſis viris fratribus Quintino *Meſange* cantore, Guillelmo *Gaultier* nuper archidiac. Sagienſi, Joanne *de Vallée* Hulmenſi, Guillelmo *Belhomme* Corbon. Joanne *Fournier* Sagienſi, reſpective archidiaconis, necnon Guillelmo *le Bis* pœnitentiario & Moyſe *Chevalier* canonicis regularibus ejuſdem eccleſiæ & capituli, qui quidem executor, præſentatis per eumdem reverend. patrem D. epiſcopum Sagienſem bullis apoſtolicis ac per ipſum executorem, ut decebat, viſis & mature inſpectis, dixit & declaravit quod volebat mandatis apoſtolicis, ut tenebatur, obedire & procedere ad executionem earumdem apoſtolicarum

litterarum, juxta illarum formam & tenorem, & ea de cauſa eiſdem canonicis regularibus præſentibus, diem craſtinam, hora octava de mane, ad comparendum coram ipſo executore & eodem capitulo & loco capitulari prædicto aſſignando, prout aſſignavit, & quod canonicis præſentes id ſignificare, inſinuare & intimare haberent aliis dicti capituli religioſis abſentibus, quatenus ad executionem earumdem litterarum apoſtolicarum procedere valeret, præſentibus venerabilibus ac diſcretis viris magiſtris Petro *Ribier*, preſbytero, canonico præbendato in eccleſia cathedrali Bajocenſi in præbenda *de Pezerolles*, Joanne *Hugot* & Joanne *du Merle* preſbyteris, in jure licentiatis, cum pluribus aliis teſtibus de præmiſſis. Die autem Mercurii immediate ſequenti, penultima prædicti menſis Januarii, anni prædicti, hora octava de mane vel circiter, juxta diei & horæ aſſignationem hora capitulari ad pulſum campanæ, ut moris eſt, in capitulo ejuſdem eccleſiæ cathedralis Sagienſ. coram eodem domino executore, in præſentia eorumdem notariorum & teſtium infra ſcriptorum, comparuerunt præfatus reverendus dominus Sagienſis epiſcopus, necnon præfati *Meſange*, *Gaultier*, *de Vallée*, Franciſcus *de Cherville* canonicus regularis ac archidiaconus Oximenſis in prædicta eccleſia, præfati *Belhomme*, *Fournier*, *le Bis*, & *Chevalier*, reſpective archidiaconi & pœnitentiarius prout prætactum eſt, fratribus vero Nicolao *le Vaſſeur* archidiacono Belliſmenſi, & Guillelmo *le Servoiſier* canonicis regularibus dictæ eccleſiæ & capituli abſentibus, debite vocatis, & non comparentibus, quorum contumacia attenta & illa non obſtante, idem reverendus in Chriſto pater coram eodem executore, certum concordatum ſuper tranſmutatione regularitatis dictorum canonicorum regularium ad ſecularitatem, in duobus foliis papyri ſcriptum, ſignis dictorum *le Vaſſeur*, & *Servoiſier* abſentium ſignatum exhibuit, & eiſdem canonicis præſentibus tradidit & porrexit, ad fines agnoſcendi ſigna & contentum in eodem concordato. Qui quidem canonici præſentes omnes & ſinguli, agnoverunt & confeſſi fuerunt ſignaſſe hujuſmodi concordatum, & contentum in eodem veritatem continere, & ad fines in ipſo contentos & etiam prædict. *le Vaſſeur* & *le Servoiſier* procuratorium pagaſſe; & poſtquam quilibet illorum præſentium præmiſſa agnovit, idem dominus epiſcopus petiit in præſentia dicti domini executoris ſigna eorumdem *le Vaſſeur* & *Servoiſier* abſentium, in eodem concordato appoſita recognoſci; qui quidem canonici præſentes viſis ſignis eorumdem *le Vaſſeur* & *Servoiſier* in eodem concordato appoſitis, confeſſi ſunt, recognoverunt, & declararunt ſigna ſub nominibus eorumdem *le Vaſſeur* & *Servoiſier* in eodem concordato appoſitis inſcripta fuiſſe, & eſſe propria ſigna & factum proprium eorumdem *le Vaſſeur* & *Servoiſier*; quod quidem concordatum dicti dominus reverendus epiſcopus & canonici prænominati præſentes & omnia contenta in bullis hujuſmodi approbarunt, rata & grata habuerunt & obſervare ſe promiſerunt; qua recognitione & ratificatione ſic facta, idem dominus executor ordinavit litteram recognitionis hujuſmodi per eoſdem notarios fieri, & præſenti proceſſui executoriali jungi. Hiſque ſic actis, præfatus dominus reverendus epiſcopus nominavit in futuros canonicos præbendatos dictæ eccleſiæ cathedralis & capituli ejuſdem magiſtros, Renatum *Duval*, Petrum *de Silly*, Radulphum *Mareſcot*, Stephanum *Palu* & Franciſcum *de Pluviers*, necnon loco defuncti fratris Jacobi *Bacquerot* dum viveret, religioſi & canonici dicti capituli, magiſtrum Mauricium *Pitart*. Idem dominus executor & judex, juſſit prædictarum literarum apoſtolicarum lecturam palam & publice in eodem capitulo in præſentia ejuſdem domini reverendi epiſcopi ac canonicorum prædictorum præſentium ac notariorum & teſtium, pluriumque aliorum notabilium perſonarum fieri, & quarum literarum apoſtolicarum ſtatim & incontinenter lecturam fecit, annuendo juſſui & mandato dicti domini executoris, venerabilis & diſcretus vir magiſter Ludovicus *le Jardinier*, pariterque literarum regiarum ſuper hoc emanatarum ac etiam aliarum miſſivarum . . . . in papyro deſcriptarum, canonicis ejuſdem capituli tranſmiſſarum, & his peractis idem ſic ſeculares in ſeculari habitu de proſpere actis ad chorum eccleſiæ cathedralis prædictæ gratias Deo agentes, canticum *Te Deum laudamus* cantantes, campanis organiſque pulſantibus tranſtulerunt. Acta fuerunt hæc in prædicto capitulo anno, indictione, menſe, die, & pontificatu prædictis, præſentibus nobili & potentiſſimo viro domino Renato *de Silly* milite, baillivo Alenconienſi, dominoque temporali *de Vaux* cum aliis teſtibus ſupra nominatis ad hæc ſpecialiter vocatis & rogatis. Sequitur ſubſcriptio. Nos Urſinus *Hugot* preſbyter, & Joannes *Daupeley* clericus, auctoritate apoſtolica curiæque epiſcopalis Sagienſis notarii jurati, quia præmiſſis omnibus & ſingulis, dum ſic ut præmittitur agerentur, dicerentur & fierent, una cum prænominatis teſtibus præſentes fuimus, eaque ſic fieri vidimus & audivimus, ſcivimus, ideo huic præſenti publico inſtrumento manu alterius fideliter ſcripto ſigna noſtra publica appoſuimus in fidem, robur & teſtimonium veritatis præmiſſorum requiſiti & rogati. Signati ſupra Urſinus *Hugot* publicus auctoritate apoſtolica notarius, & J. *Daupeley*.

HENRY, par la grace de Dieu, roy de France & de Navarre: A nos amez & feaux les gens tenans notre court de Parlement de Rouen, ſalut & dilection. Notre amé & feal conſeiller & aumônier ordinaire, maitre Pierre Duval eveſque de Seez, nous a fait remontrer que ci-devant, pour rendre conforme l'égliże cathedrale de Seez, de ſa première fondation ſeculiere & depuis reduitte reguliere, aux autres cathedrales de notre royaume, nous, a l'inſtance & requête des chanoines & chapitres d'icelle, avons ecrit a notre ſaint pere le pape pour la reduction de ladite eglize en ſecularisation, lequel leur avoit accordé ladite ſecularisation de certains articles que leſdits chanoines avoient entre eux accordé pour le fait d'icelle, & ſur ce fait expedier les bulles apoſtoliques qui avoient été vues en notre premier conſeil, & ne ſe ſeroit trouvé choſe contraire, ne derogeant aux ſaints decrets & concordats, au moyen de quoi nous leur avons permis ſaire mettre leſdittes bulles a execution, & pour ce faire commis un des maitres des requetes ordinaire de notre hoſtel & bailly de Caen ou ſon lieutenant a Falaize: de laquelle execution deſdites bulles & articles, un nommé le Servoyſier, & depuis quelques autres de ladite egliſe qui auparavant avoient conſenti & accordé leſdits articles & ſecularisation, s'étoient joints avec ledit le Servoyſier, avoient appellé, & combien qu'ils duſſent relever pardevant nous en notre dit premier conſeil, attendu que ledit bailly avoit été commis par nos lettres patentes, & que telles & ſemblables appellations ayent accoûtumé etre relevées pardevant nous en notredit premier conſeil, ce nonobſtant ledit le Servoyſier & conſorts, avoient relevé ledit appel pardevant nous ou ils ſe forcent pour ſuivre ledit expoſant, lequel nous a ſupplié & requis luy pourvoir ſur ce de remède convenable, nous a ces cauſes deſirant ſubvenir a notre dit conſeiller en cet endroit, avons leſdites appellations, leurs circonſtances & dependances pardevant vous en requête, & de notre certaine ſcience, pleine puiſſance & authorité royalle, évoquons a nous & a notre privé conſeil, au dix-huitieme jour d'octobre prochain venant, pour y être jugées, decidées & determinées ainſy qu'il apartiendra par raiſon; ſi vous ſignifions notre preſente evocation, & deſdites inſtances

inſtances, leurs circonſtances & dependances, vous avons A *interdit & deſſendu, interdiſons & deſſendons toutes cours, juriſdictions & connoiſſances, par ces préſentes que a ces ſins voulons vous être preſentees par le premier notre huiſſier ou ſergent ſur ce requis, que a ce faire commettons, lui mandons que icelles il ſignifie audit le Servoyſier & autres qu'il appartiendra, leur faiſant expreſſes inhibitions & deſences de par nous ſur certaines & grandes peines a nous expliqués, que deſdites matiéres & inſtance d'appel ils n'ayent a faire aucunes pourſuites pardevant vous ne ailleurs qu'en notre dit conſeil privé, & leur inthime, qu'ils ſoient & comparent audit jour en notredit conſeil, pour procéder eſdites matieres ainſi qu'il appartiendra. Car tel eſt notre plaiſir nonobſtant quelconques ordonnances, lettres, mandemens, & deſenſes au contraire. Mandons & commandons a* B *tous nos juſticiers, officiers & ſujets, qu'a notredit huiſſier ou ſergent en ce faiſant ſoit obey, ſans pour ce par luy demander aucun placet, Viſa ne pareatis, pour l'inſinuation de ceſdites preſentes. Donné a Fontainebleau, le treizieme jour de Septembre mil cinq cents cinquante-un, & de notre regne le cinquieme.* Signé, *LURGENSAC avec un paraphe & ſcellé en ſimple queue de cire jaune. Collationé ſur l'original par moy ſergent ſouſſigné, & a la ſuite eſt ecrit ce qui ſuit.*

A mes très-honorés ſeigneurs meſſieurs les gens tenans le conſeil privé du roy notre ſire, honneur & reverence avec toute humble obeiſſance par moi a vous due. Plaiſe vous ſçavoir que je Louis le Sergent, ſergent royal & ordinaire a Seez, viconté de Falaize, certiffie que de la part de venerable & ſcientifique perſonne, maitre C *Pierre Duval eveque de Seez, conſeiller & aumonier ordinaire du roy notre ſire, & en vertu de certaines lettres royaulx dont la coppie eſt cy devant ecrite, me requerant l'exploit d'icelles lettres; pourquoi a la requête dudit ſieur evêque, me ſuis tranſporte en chapître des chanoines dudit lieu de Seez, auquel lieu je trouvé maitre Quentin Meſange, chantre deſdits chanoines, auquel chantre pour l'abſence de maitre E'tienne Palu, prevoſt dudit chapitre, j'ai fait commandement de par le roy notre ſire, de faire aſſembler les chanoines dudit chapitre aux ſins de faire les exploits mentionnés eſdites lettres, lequel chantre a obey; a icelle cloche dudit chapitre fait ſonner pour iceux faire agreger & aſſembler, & leſquels chanoines ſont comparus au ſon de ladite cloche, leſdits Meſange chantre, François de Cherville archidiacre d'Oxmois, Nicolas le Vaſſeur* D *archidiacre de Bellemois, Guillaume le Bis penitentier, Moyſe Chevallier, Maurice Pitard, Emery le Court, Raoult Mareſcot, tous chanoines dudit chapitre, & auxquels deſſuſdits j'ai ſignifié leſdites lettres en parlant a leurs perſonnes, par après me ſuis tranſporté au domicille de maitre Guillaume le Servoyſier, l'un des chanoines dudit chapitre, & auquel le Servoyſier j'ay intimé & ſignifié leſdites lettres en parlant audit Meſange, & faiſant aſſignation a comparoir au dix-huitieme jour de ce preſent mois d'octobre au privé conſeil du roy notre ſire au lieu ſera tenu ledit privé conſeil du roy, & même au deſſus deſdits chanoines a y comparoir s'ils voyent que bien ſoit pour y être jugées, decidées & terminées, ainſi qu'il apartiendra par raiſon, les appellations par les deſſuſdits interjettées en la cour* E *de Parlement a Rouen a l'encontre dudit ſieur eveque, leur faiſant inhibitions & deſences de par le roy notre ſire ſur les peines de cinq cents livres d'amende á appliquer audit ſeigneur, que des circonſtances & dependances dudit appel, ils n'ayent a faire aucune pourſuite ailleurs que audit privé conſeil du roy notredit ſire, le tout joute la forme & teneur deſdites lettres, par leſquels Mareſcot & le Court m'a eté dit & declaré qu'il n'y a rien de leur fait deſdittes appellations. Fait ce ſixieme jour d'octobre, l'an mil cinq cents cinquante-un, preſence de Richard Hays & Gilles Malet.* Signé *LE SERGENT avec paraphe, & a la ſuite eſt ecrit ce qui ſuit.*

A *HENRY, par la grace de Dieu, roy de France: A tous ceux qui ces préſentes lettres verront, ſalut: Sçavoir faiſons que vu le proces pendant par devant nous en notre conſeil privé, entre notre amé & feal conſeiller & aumonier ordinaire maitre Pierre Duval eveque de Seez, évoquant, & maitres Guillaume le Servoyſier; E'tienne Palu prevoſt, Quentin Meſange chantre, Guillaume le Bis penitentier, Jehan de Vallée archidiacre du Houſme, Nicolas le Vaſſeur archidiacre de Bellemois, Raoult Mareſcot, François de Pluviers, Moyſe Chevallier, Morice Pitard, Emery le Court, & René Gautier, chanoines prébendés en l'eglize cathédrale dudit Seez, evoques & au principal ledit le Servoyſier appellant comme d'abus dudit eveque, & les chanoines & chapitre de ladite églize, du dixième jour* B *de Juin, mil cinq cents cinquante, joints avec ledit le Servoyſier & appellans de la fulmination & execution des bulles de la tranſaction de régularité & ſecularité de ladite égliſe contre ledit Duval eveque intimé, & autrement demandeur & requerant l'enterinement de certaine requête a fin de proviſion, qu'il nous a préſentée le 26 de Janvier dernier paſſé, enſemble le profit & adjudication de certain deſaut contre tous les deſſus nommés deſendeurs, & tendant a fin de non recevoir les avertiſſements & productions deſdites parties; certain apointement du 21 jour de Fevrier auſſi dernier paſſé, par lequel icelles parties ſur l'enterinement de ladite requête a fin de non recevoir, ont été apointées à ecrire & produire la copie des bulles de ladite tranſlation obtenues; autre requête dudit eveque & des chanoines &* C *chapitre de ladite eglize, données, approuvées, l'an mil cinq cents cinquante,* VII calendas decembris, *avec le conſentement deſdits eveque, chanoines & chapitre; paſſé ſur le contenu eſdites bulles & expedition d'icelle en la chancellerie, appliquée le 18e jour dudit mois de Décembre audit an; copie de nos lettres par leſquelles après avoir fait voir en notredit conſeil leſdites bulles & proviſions appliquées, & en icelles qu'il ne s'eſt trouvé aucunes choſes contraires & derogeant aux ſaints decrets, concordats, indults & privileges a nous octroyés par le ſaint ſiége apoſtolique, en avions conſenti, permis & ordonné l'exécution, qu'elles euſſent lieu & ſortiſſent effet, dattées du dixième jour de Janvier audit an mil cinq cents quarante-huit; procès fulminés & exécution deſdites bulles faite par l'official de Bayeux, juge délégué en ceſte partie par notredit ſaint pere, des* D *19 & pénultiéme jour dudit mois de Janvier 1548, contenant par ce ſpécial, la confeſſion faite par leſdits chanoines, qu'ils ont ſigné ledit concordat entr'eux fait ſur ladite tranſlation, conſenti & accordé le contenu en iceluy, qu'il contient verité, & ont paſſé procuration pour prêter ledit conſentement, & ont aprouvé, ratifié & eu pour agreable, & par exprès ont promis obſerver, garder & entretenir de point en point toutes les choſes contenues eſdites bulles; acte fait pardevant ledit official en preſence du lieutenant du bailli de Caen, & notre procureur a Falaize, du dernier jour deſdits mois & an, de l'exécution deſdites bulles, quant a tous leſdits chanoines qui y avoient conſenti, & par ce ſpécial pour le regard de maitre Nicolas le Vaſſeur archidiacre de Bellemois & chanoine de ladite égliſe au* E *précedent abſent & lors conſentant; autre acte du 23e jour de Juin 1549, par lequel appert l'original deſdites bulles, nos lettres & exécution d'icelles faite par ledit bailly ou ſon lieutenant, avoir été mis en mains deſdits chanoines & chapitre; autre placet du 14e jour d'Avril 1547, par lequel nous avons accordé & eu pour agréable que leſdits chanoines & chapitre de l'égliſe dudit Seez, ſoient ſeculariſés & mis en même état qu'ils étoient anciennement, & comme les autres égliſes cathedrales de notre royaume; articles dudit concordat fait entre ledit eveque & leſdits Meſange & conſorts, qu'ils ont ſigné; lettres d'évocation obtenues par ledit evêque le 13e jour de Septembre 1551; exploit de la ſignification d'icelles; deſaut par luy*

Digitized by Google

obtenu le 18ᵉ jour d'Octobre dernier paſſé contre leſdits defendeurs; commiſſion octroyée ſur icelluy, & exploit de l'aſſignation donnée auxdits defendeurs ſur le profit dudit defaut, du 28 deſdits mois & an, ladite requete a ladite fin de proviſion preſentée par ledit evêque; autre requete par luy preſentée le ſept de Mars auſſi dernier paſſé, afin que tant le principal que l'incident ſur l'entherinement de ſadite requete fuſſent joints enſembles, pour le tout etre jugé par un ſeul & même moyen & jugement, avec l'exploit d'aſſignation d'icelle faite auxdits deffendeurs; acte d'appel comme d'abus interjetté dudit evêque comme dit eſt par ledit Servoyſier chanoine de ladite égliſe, du 13ᵉ jour de Novembre audit an 1548; lettres de relief dudit appel en notre cour de Parlement de Rouen du 10ᵉ jour de Decembre audit an; exploit de l'execution d'icelles du 22 deſdits mois & an; arreſt en ordonnance de notredite cour de Parlement du 7 Mars 1549; procedures faites en icelles cour; autre ordonnance de notredite cour du 9ᵉ jour de Decembre audit an 1549, autres nos lettres obtenues par leſdits defendeurs le 10ᵉ jour de Juin 1550, pour etre joints & receus a pourſuivre leurdit appel; nos lettres d'evocation de certain proceds y mentionnées, obtenues par feu maitre Jean de Luxembourg abbé, le 3ᵉ jour de May 1547, portant renvoy deſdits proceds en notredite court de Parlement; arreſt donné en icelle le 28 jour de Juin, & tout ce que par leſdites parties a été mis pardevers le commiſſaire ſur ce par nous commis & deputé, ouy ſon rapport & tout conſideré, pour certaines cauſes a ce nous mouvans, & auſdites appellations & principal deſdites parties, nous les avons renvoyées par-devant les gens tenans notre Grand-conſeil au quinzieme jour de Novembre prochain venant pour en connoitre & juger; & en ayant egard a ladite fin de proviſion, avons ordonné & ordonnons que leſdites bulles & execution d'icelles faite par notre authorité & permiſſion, tant par l'official de Bayeux que ledit lieutenant dudit bailly de Caen a Falaize, & ce qui s'en eſt enſuivi, tiendront & fortiront ſon plein & entier effet, feront entretenues; obſervées & gardées de point en point ſelon leur forme & teneur par ladite maniere de proviſion pendant le procès ſur ledit principal, & juſques a ce qu'autrement en ſoit ordonné par notredit Grand-conſeil, tous depens, dommages & intereſt reſervés en definitive. Si donnons en mandement au premier de nos amez & feaux conſeillers les maitres des requetes ordinaires de notre hotel, conſeillers de notredit Grand-conſeil, baillifs de Chartres & Caen ou leurs lieutenans en chacuns de leurs ſieges ſur ce requis, que appellés ceux qui pour ce feront a appeller, & leſquels a cette fin nous y voulons etre adjournés a certain & competent jour, pardevant celui de ceux quy a ce vaquera, ces preſentes il mette a due & entiere execution en ce que execution y eſt ou ſera requiſe; de ce faire leur donnons plein pouvoir, puiſſance, authorité, commiſſion & mandement ſpecial, & mandons & commandons a tous nos juſticiers, officiers & ſujets que a eux en ce faiſant ſoit obey; en temoin de ce nous avons fait mettre notre ſel a ces preſentes. Donné a ſaint-Germain-en-Laye, le deuxieme jour de Juillet, l'an de grace mil cinq cents cinquante trois, & de notre regne le ſept. & ſur le reply étoit ecrit, par le Roy en ſon conſeil. Signé Burgenſis, *un paraphe, & ſcellé en double queue de cire jaulne, & a la ſuite:*

Collation faite ſur l'original le 23ᵉ jour d'Octobre, l'an mil cinq cents cinquante trois, & delivré auxdits chanoines de Seez ſuivant l'expédition de cejourd'huy, ſigné Labbé avec long paraphe, & cejourd'huy 20ᵉ jour de Decembre, l'an mil cinq cents cinquante trois, j'ai fait collation ſur ladite minute ſigné Labbé, a la requête de maitre Guillaume le Servoyſier, pretre, chanoine, archidiacre de Seez, par vertu d'un mandement de compulſoire obtenu par ledit le Servoyſier en la chancellerie du roy notre ſire, a l'encontre de maitre René Duval prétendant audit archidiaconé, pour luy ſervir ce que de raiſon, preſence de Jacques Amouret, Jean Briourt & autres, ſignées LE SERGENT, *avec paraphe.*

Les huit copies cy deſſus faites & collationnées, ſçavoir les cinq premieres ſur les copies écrites d'une même main, d'ancienne lettre & écriture gotique ſur dix-ſept feuillets de papier dans un regiſtre qui en contient vingt-deux, les cinq autres feuillets étant blancs, ledit regiſtre étant couvert d'une feuille de relieur, remarquant neanmoins que la copie de la copie de l'acte en l'année 1548, du ſept Janvier, auroit deu preceder dans le preſent cahier, la copie de la copie du procès verbal du ſieur Verrier du premier Fevrier 1548, attendu que cettedite copie de procès verbal eſt la derniere écrite dans ledit regiſtre, non ſignée ni collationnée; & a l'égard des trois autres copies faiſant les huit compriſes au preſent cahier, elles ont été pareillement collationnées ſur les copies collationnées, écrites ſur deux feuilles de papier de la même main que ledit regiſtre, & neanmoins ſeparées d'icelui; remarquant auſſi dans le preſent cahier qu'il y a deux mots laiſſez en blanc dans les quatres & cinquieme page, pour ne les avoir pu lire; que la ſixieme page eſt toute blanche, excepté trois lignes & demie ecrite au haut d'icelle, que dans la vingt cinquieme page il y a du blanc ſur lequel ont été tirés quatres traits de plume, & qu'enſuite deſdites bares ou traits de plume, il y a neuf lignes d'ecriture rayées; que ſur la vingt huitieme page il y a auſſi trois lignes & demie d'écriture auſſi rayée, & que ſur la trente & unieme page a été auſſi tiré cinq traits de plume pour remplir un blanc qui s'y rencontre, & ce a la requiſition & preſence de maitre Louis Fremont preſtre, aumônier de monſeigneur l'illuſtriſſime & reverendiſſime meſſire Maturin Savary par la grace de Dieu & du ſaint ſiege apoſtolique, evêque de Seez, pour lequel il a repréſenté le tout qu'il lui a été rendu pour etre mis au chartrier dudit evêché de Seez, & y avoir recours, dont acte par nous Germain le Frere, & Pierre le Frou, nottaires gardenottes royaux hereditaires de la ville de Seez, & nottaires apoſtoliques royaux au dioceſe dudit lieu, ſouſſignés, le mardi vingt quatrieme de Septembre mil ſix cents quatre vingt dix ſept aprouvé en gloſe de ſaint Vaſt de la vicairerie, dreata pro domino . . . . *quarante huit, faites, ſignifiées inſinuations & en rayeure vingt deux mots, en outre les obſervations ſuſdites, & ledit ſieur Fremont a ſigné, ſigné Fremont avec paraphe; le Frere & le Frou nottaires avec paraphe. En marge eſt écrit ce qui ſuit: controllé & enregiſtré au controlle des actes des nottaires de Seez par moi controlleur ſouſſigné, ce 8ᵉ jour d'Octobre 1697, ſigné du Friche avec paraphe, reçu cinq ſols. Et plus bas eſt écrit: le preſent cahier contenant dix neuf feuilletz, celui cy compris, avec paraphe, au bas de la page eſt écrit, ſcellé a Seez, ce 12 Octobre 1697 avec paraphe, reçu cinq ſols.*

Copie ou *vidimus* des articles & concordat faits par l'evêque de Seez meſſire Pierre Duval, ſur le fait de la ſecularité des chanoines & chapitre de l'egliſe cathedrale dudit lieu de Seez, avec la bulle apoſtolique, execution d'icelle, lettres patentes du roy, & autres ſur ce enſuivis.

CHacune prebende aura gros de cent livres ou environ, qui ſera aſſigné a chacun chanoine, particulierement ſur dixme ou penſion; & outre cela aura preſentation d'un benefice, & jouira, tant preſent qu'abſent, deſdits gros & preſentation.

Outre ledit gros chacun chanoine aura diſtribution en argent & pain de chapitre; les diſtributions en argent monteront par an a cent livres ou environ pour chacun chanoine, qu'il aura ſeulement quand il ſera preſent, ou s'il n'eſt excuſé par le chapitre a cauſe de maladie ou autre grande raiſon de droit.

Au lieu de prieur il y en aura un qui ſe nommera prevoſt, qui aura la premiere dignité de chapitre, qui ſera collative & non elective; laquelle dignité nommée prevoſté, aura double gros, doubles diſtributions, double pain & deux benefices a ſa preſentation.

Le chantre, les cinq archidiacres & penitencier qui ſont de preſent, outre leurs dignités auront prebendes ſemblables aux autres, parce qu'ils etoient chanoines avant que d'avoir leſdites dignités; les autres qui ſeront après pourveus deſdites dignités, n'auront pas leſdites prebendes, mais bien leſdites diſtributions.

Les archidiacres, outre leurs prebendes, à cauſe de leurs dignités, auront les viſitations & deports chacun reſpectivement en leurs archidiaconnés.

Le chantre, outre ſa prebende, aura pour ſa dignité de chantre cent livres Tournois de gros.

Le penitencier, outre ſa prebende, aura cinquante livres Tournois de gros, outre les rentes qu'il a de preſent a raiſon de la penitencerie.

Les diſtributions quotidiennes ſeront miſes & aſſignées en la maniere qui enſuit.

Les jours ſimples a matines, un ſol Tournois, a prime deux liards, a tierce, ſexte, none & complies, un liard; a la grande meſſe un ſol, a veſpres un ſol, qui ſont quatre ſols & demi par jour; aux feſtes doubles elles doubleront, aux feſtes annuelles & ſolemnelles elles tripleront: le ſurplus ſera mis a la diſcretion du chapitre pour le temps a venir, le pain ſera mis a la diſcretion du chapitre.

Il y aura quatre demies prebendes, dont les deux novices qui ſont de preſent en auront chacun une; leſdites demies prebendes auront gros de vingt francs chacun, & demies diſtributions, tant en pain qu'en argent.

Il y aura quatre chantres de muſique, dont l'un ſera maitre des enfans, leſquels auront demies diſtributions en argent.

La preſentation des bénéfices affectés auxdits prevoſt & prebendes, ſe fera a l'evêque par leſdits prevoſt & chanoines reſpectivement ſans y appeller le chapitre.

Quand par cy-après vacquera une prebende, tant par mort que par reſignation, le gros de la premiere année viendra en deport au profit du chapitre.

Item, *celui qui par cy-après ſera pourveu de prebende ou dignité, ſoit par mort ou reſignation, a ſon entrée il payera audit chapitre cinquante livres Tournois pour le pain de chapitre & joieux avenement.*

L'eveſque preſidera & conclura tant en l'églize, chapitre que dehors, & en ſon abſence le prevoſt, en l'abſence de l'evêque & prevoſt le chantre, & conſéquemment ainſi des autres dignités, ſelon leur ancienneté, pourvu qu'ils ſoient chanoines; & quant a la premiere inſtance ſeront exempts de la juriſdiction ordinaire. Ne ſera aucun reçeu chanoine s'il n'eſt né en légitime mariage.

Les chapelains tenans les chapelles qui ſont en la collation de l'evêque, ſeront mis au corps du chapitre & contrains d'aſſiſter au ſervice; & quand ils y aſſiſteront, ils auront diſtribution en argent le tiers d'un chanoine, & ſi pour cauſe raiſonnable le chapitre les veut diſpenſer d'aſſiſter, ils ſeront tenus mettre en leurs places un prêtre qui aura leſdites diſtributions, & outre lui ſera payé par le chapelain certaine ſomme qui ſera aviſée & ordonnée par ledit chapitre, auquel ledit prêtre ſera preſenté & accepté par ledit chapitre.

Et en faveur deſdites chapelles ainſi remiſes & aſſujetties au ſervice de l'églize, & auſſi pour ce que ledit ſieur evêque voudroit ou pourroit demander pluſieurs patronages des bénéfices & droits de dixmes que deffunt Jean evêque de Seez & autres ſes prédéceſſeurs auroient aumoſnées & données audit chapitre en faveur & ſous condition de religion que lors ils preindrent, & qui devroient retourner audit evêque, retournant ladite égliże a la ſécularité, que pour nourrir paix & eviter procès & pour plus émouvoir ledit evêque a donner ſon conſentement de ladite ſécularisation, leſdits de chapitre ont voulu & conſenti, veulent & conſentent que ledit

A *ſieur evêque ſoit déchargé des diners aux fêtes ſolemnelles, de l'entretenement des enfans de cœur, du luminaire de l'églize, ornemens, reparations des vitres, pavé, cordages, gages de ſacriſtain, organiſte, & ſonneurs dont leſdits de chapitre ſe ſont chargés, & outre ont remis entre les mains dudit evêque, dix bénéfices qui étoient a leur preſentation, c'eſt a ſçavoir, Bauvoir, Barville, Chaſtellier, Echalou, Craſmenil, Vaſton, Batilly, le Pin, Neuville & ſaint Pierre de Bonneſoy, pour dorenavant y eſtre pourvu par ledit evêque* pleno jure, *& ſans préſentation dudit chapitre quand iceux bénéfices vacqueront, & par ce moyen ledit ſieur evêque a renoncé & renonce pour lui & ſes ſucceſſeurs a tout le droit qu'il pourroit prétendre de retourner aux preſentations de tous autres bénéfices dudit chapitre, & auſſi retourner*
B *aux dixmes ainſi aumonées comme dit eſt.*

Les quatre demies prebendes auront deux bénéfices a leur preſentation, c'eſt à ſçavoir, ſaint Martin de Condé ſur Lezon, & ſaint Pierre de Varrey, auxquels ils preſenteront par ſemaine l'un après l'autre, ſeulement quand ils ſeront reſidens & non autrement.

Le ſurplus des autres benefices & vicairreries perpetuelles, demeureront a la preſentation de chapitre, & advenant leur vacation, celui deſdites dignités ou chanoine qui ſera ſemainier, nommera audit chapitre perſonne idoine a la nomination duquel ils preſenteront audit evêque pour conferer, & ſera la ſemaine a compter du ſamedi douze heures de nuit, juſqu'au ſamedi enſuivant heure ſemblable, excepté que les ſix vicaireries perpetuels ou benéfices, c'eſt a ſçavoir, ſaint Martin des Tourailles, Notre-dame de Surdon, ſaint Leonard
C *du Frouſt, ſaint Sulpice de Val-Frambert, ſaint Quentin le Petit & ſaint Martin de Meheudin, demeureront en la preſentation du chapitre en commun pour pourvoir les chantres de ladite égliże, ſerviteurs dudit chapitre, ou ainſi qu'ils verront bien etre, a autres perſonnes idoines & capables.*

Leſdites prevoſté, dignités, prebendes & demies prebendes, demeureront & ſeront a la collation & pleniere diſpoſition dudit evêque.

Les ſtatus & ordonnances du chapitre pour le ſervice divin & adminiſtration du bien temporel commun dudit chapitre, & autres choſes requiſes, ſe feront par l'avis dudit evêque & chapitre, appellés ſi metier eſt aucuns notables chanoines des égliżes cathedralles circonvoiſines.

Les demi-prebendés ne comparoitront point en cha-
D *pitre & n'y auront point de voix, & ſe ſoyeront aux hautes chaiſes les derniers.*

L'evêque aſſiſtant au ſervice aura double diſtribution, & le chapitre garentira les gros & penſions des prebendes.

Le prevoſt aura pour ſon gros la terre & ſeigneurie d'Aunou, & parce qu'elle monte plus de deux gros de prebende, ſera audit chapitre ſoixante livres de penſion, aſſignée ſur ladite terre & ſeigneurie, & en ſa preſentation deux vicaireries perpétuels ou bénéfices, c'eſt a ſçavoir, ſaint Jullien ſur Sarthe, & ſaint Quentin de Blavou.

Frere Quentin de Meſange chantre, aura pour ſa dignité de chantre le revenu du bénéfice de Chailloué avec la juriſdiction & la dixme de la regalle, & les
E *rentes & revenus de la fondation de la chantrerie, & pour ſa prebende aura pour gros la groſſe dixme de l'aleu, & la preſentation de la vicairerie ou bénéfice de ſaint Vaſt de Lougé.*

Frere Guillaume Gautier n'agueres archidiacre de Seez, pour ſa prebende aura pour gros la dixme de Neauphe, ſur laquelle il ſera vingt livres tournois de penſion a la prebende de frere Jean Fournier, & outre aura les prez d'Eſſay & la dixme du fief Vatuez, & la maiſon, logis & jardin accoutumés ſa vie durant, & outre la penſion de Toſtes, & cent ſols ſur Blanchelande, & la preſentation de la vicairerie ou bénéfice de ſaint Sauveur de Carouge.

Frere François de Cherville archidiacre d'Exmois,

aura pour ſa dignité les viſitations & deports en ſon archidiaconné, & pour ſa prebende aura pour le gros la dixme de Conde ſur Lezon, la penſion de Verſainville & le parc du Buot nouvellement clos, ſa vie durant ſeulement, quant audit parc, & la preſentation de la vicairerie ou beneſice de Verſainville.

Frere Jean de Vallee archidiacre du Houlme, aura pour ſa dignité les viſitations & deports en ſon archidiaconné, pour ſa prebende le gros des dixmes du Val-Frambert & Chanjerie, & la penſion de ſainte Marguerite de Carrouge, & la preſentation de la vicairerie ou beneſice du Menilguion.

Frere Nicolas le Vaſſeur archidiacre de Bellemois, aura pour ſa dignité les viſitations & deports en ſon archidiaconné, & pour ſa prebende aura pour gros la moitié de la dixme de ſaint Julien ſur Sarthe, & la penſion de ſaint Jean de la Foreſt, & la préſentation de la vicairerie ou bénéſice de ſaint Jean de la Foreſt.

Frere Guillaume Belhomme archidiacre de Corbonnois, aura pour ſa dignité les viſitations & deports en ſon archidiaconné, & pour prebende aura pour gros la moitié de la dixme de ſaint Julien ſur Sarthe, & la penſion dudit beneſice ou vicairerie ſaint Julien & la preſentation de la vicairerie ou bénéſice de Theillieres.

Frere Guillaume le Bys penitencier, aura pour ſa dignité cinquante livres outre les rentes qu'il a de preſent a cauſe de ſa penitencerie, & auſſi aura ſon logis & jardin où il demeure, ſa vie durant; l'aſſignation deſdites cinquante livres ſera ſur les dixmes de Louguenoë & Mezieres, & penſion d'Averne & Eſtrées pour ſa prebende, aura pour le gros la dixme de Tremont & Colandon, & la preſentation de la vicairerie ou bénéſice d'Averne.

Frere Jacques Bacquerot aura pour le gros de ſa prebende, la groſſe dixme d'Aunay & les penſions de Lougey & Bonneſoi, & la preſentation de la vicairerie ou bénéſice de ſaint Martin l'Eguillon.

Frere Jean Fournier aura pour le gros de ſa prebende, la groſſe & petite dixme de Boyville, vingt livres ſur la dixme de Neauphe, la dixme du ſour des Douits, les prez de Coulonges, & pour l'archidiaconné de Seez que lui a reſigné frere Guillaume Gautier, les deports & viſitations dudit archidiaconné de Seez en accompliſſant le concordat fait entr'eux, & la preſentation de la vicairerie ou bénéſice de Menilberard.

Frere Guillaume le Servoyſier aura pour le gros de ſa prebende la groſſe dixme de ſainte Scollaſſe & les prez dudit lieu, & les penſions de Meniljean & Varey, & la preſentation de la vicairerie ou bénéſice dudit lieu de Meniljean.

Frere Moyſe Chevallier aura pour le gros de ſa prebende, les dixmes de ſaint Leger ſur Sarthe, & petite dixme de Bailleul, petite dixme du Merle ſur Sarthe, & les penſions de Francheville, la Lande de Lougey, de Creſmenil & du Pin, & la preſentation de la vicairerie ou beneſice de Francheville.

Maitre Rene Duval aura pour le gros de ſa prebende, la dixme de Fleurey, & la preſentation de la vicairerie ou beneſice de Fleurey.

Maitre Pierre de Sylly aura pour gros les dixmes d'Ailly, du Grées, d'Ernetot, & les penſions d'Echalou, Vaſton, Eraines, Teillieres & Leu, & la preſentation du bénéſice d'Eraines.

Maitre Raoult Mareſcot aura pour ſon gros, la dixme de Burſard, & la penſion de Colombier & Meheudin, & la preſentation de Colombiers.

Maitre Etienne Palu pour ſon gros, aura la dixme de ſaint Agnen, Verrieres, Igey, & les penſions de Menilberard, Barville, ſaint Quentin de Blavou, Courtevêque & ſief de Myen, & la preſentation du bénéſice ou vicairerie de Courtevêque.

Maitre François de Pluviers aura pour le gros de ſa prebende, les dixmes de ſaint Deſirey, du val d'Ecouves, d'Amigny, ſaint Hilaire la Gerard & les penſions de Meſſey, ſaint Sauveur de Carrouges, Marchemaiſons, les Tourailles, & la preſentation du bénéſice de Meſſey.

Nous ſouſſignés chanoines de l'églize cathédralle de Seez, chanoines & religieux de l'ordre de S. Auguſtin, ſupplions tres-humblement notre ſaint pere le pape & chambre apoſtolique, notre ſire le roy, & reverend pere en Dieu monſieur de Seez notre evêque, qu'il leur plaiſe accorder & conſentir que ſoyons remis en l'état ſeculier, ſuivant la premiere ſondation de ladite églize, & comme ſont les autres églizes cathédralles de ce royaume, & nous en donnèr diſpenſes requiſes en tel cas, & accorder la diviſion des biens dudit chapitre, & en faire expédier bulles & lettres a ce neceſſaires ſelon les articles cy deſſus contenus, leſquels avons accordé & accordons & promettons a entretenir ſuivant les memoires, ſupplications & procurations par nous faites & paſſées a cette fin a Seez ce vingt ſixieme jour d'Aouſt, l'an mil cinq cens quarante ſept. Ainſi ſignés Meſange, Gautier, Belhomme, Fournier, de Vallée, le Vaſſeur, de Cherville, le Bys, Bacquerot, Chevallier, le Servoyſier. Signé *P. Duval evêque de Seez.*

Pour copie, *DE LARGENTERIE.*

INSTRUMENTA ECCLESIÆ LEXOVIENSIS.

I.

Reſtauratio abbatiæ ſancti Petri Pratellenſis.

Circa 1034. IN nomine Domini. Incipit de bonis quæ Hunfridus de Vetulis dedit eccleſiæ Pratellenſi. Si mortalium vitam conſideremus, pro utilitate omnes pene videbimus inſudare, atque honeſtatem prorſus repudiare, nec ſolum repudiare, ſed quod ſancti patres nimio labore ædificavere, diſſipare ac funditus dirimere. Iſti etenim tales non ſolum talentum ſibi creditum reponunt, verum quod pejus eſt, alienum lucrum pro poſſe ſurripiunt. Sed ſi prædicti patres pro talibus factis in optandi amœnitate gloriabuntur nectaris; iſti, ut certum eſt, punientur in execrandi voragine herebi. Quod ego Hunfridus expaveſcens, ac ne in malum quod mihi creditum eſt talentum verteretur obnixe metuens; annuente piiſſimo Roberto Normanniæ marcione, & filio ejus Willelmo, conſentientibus etiam filiis meis & conjuge, apud quamdam manſionem meam nomine Pratellum, abbatiam antique deſtructam in honore ſancti Petri apoſtolorum principis reſtruo; ſervitorumque in uſum ſecundum poſſe, de meis poſſeſſionibus concedo. Do itaque ſancti Petri abbatiæ prædictæ, & in uſum ſervitorum ejus quidquid in prædicta manſione habeo. Do iterum quidquid mihi eſt in Torivilla, videlicet in campis & in aquis, excepto mercato nomine Audimari pontis, cum terra unius aratri, quæ in eodem loco habetur. Do iterum villam Merlinimontis nomine, cum omnibus ſuis contiguis. Do iterum villam quæ vulgo Sellas vocatur, cum omnibus appenditiis ſuis. Do iterum quidquid habeo in villa quæ Campaniacus vocatur. Do iterum ad præſens inveſtitura, decimam villæ quæ vulgo boſcus Oſberni vocatur, poſt meum vero diſceſſum totam villam ex integro. Illo anno quo perrexit Robertus comes Jeruſalem, dedit ſancto Petro ad Pratellum ex ſuo dominio, unam villam quæ vulgo Turſtinivilla vocatur, pro qua ſtructor ejuſdem eccleſiæ Hunfridus, XII libras auri & duo pallia, & duos maximi pretii caballos dedit. Hæc Fiſcamni delata ſunt & inibi recepta; ſed quia Willelmus adhuc puerulus, ejuſdem Roberti comitis

filius, poſt illum erat regnaturus, eum pater Pratellum miſit, ut ſuo juſſu etiam puer, propria manu donationem Turſtinivillæ ſuper altare poneret. Huic rei interfuerunt vetulus Nigellus Turaldus, qui unum de ſupradictis caballis a comite Roberto dono ſuſcepit, Radulfus camberarius filius Geraldi, Goſcelinus Rufus de Formovilla, Hunfridus conſtructor ejuſdem loci cum filiis ſuis Rogerio, Roberto, Willelmo, qui etiam a patre ob cauſam memoriæ colaphum ſuſcepit. Suſcepit etiam aliud colaphum Ricardus de Lillabona qui hoſam vini comitis Roberti ferebat; qui cum requireret cur ſibi Hunfridus permaximum colaphum dediſſet, reſpondit, quia tu junior me es, & forte multo vives tempore, eriſque teſtis hujus rationis cum res popoſcerit. Suſcepit etiam tertium colaphum Hugo filius Waleranni comitis. Præter hæc, concedo vadimonium terræ Radipontis, quod pro centum libris; uſque ad duodecim annos ſuſcepi, ea ratione ut; finito conſtituto termino, redditoque eodem pretio, redeat vadimonium ad domum tuam. Huic addo aliud vadimonium pro triginta libris ſuſceptum, nomine Ramivillam, ea ratione qua & ſupradictum. Quidam miles Saffridus nomine, dedit S. Petro in Pratellum ſex agros terræ, pro quibus dederunt ei fratres ejuſdem loci ſocietatem. Eodem tempore duo fratres prædicti viri conſanguinei, ſcilicet Giſlebertus & Turſtinus dederunt ſancto Petro Pratellenſi pro ſalute animarum ſuarum quatuordecim agros terræ. Regnante Willelmo Roberti marcionis filio, venit Bajocenſis epiſcopus nomine Hugo, ad Pratellum, & fecit ibi donationem de terra quam calumniabatur, videlicet de Oſberniboſco, de Merlinimonte, de Sellis, & inſuper de quadam terra Novus boſcus nomine, quam ſtructor loci domnus Hunfridus ab illo emerat. Eodem Willelmo regnante, dederunt Rogerius & Robertus prædicti Hunfridi filii, ſancto Petro Pratellenſi, decimam Aldimeri pontis, videlicet de teloneo, de cenſu, de molendinis, & eccleſias ad eundem locum pertinentes. Huic dono addidit Robertus prædictus poſt totam decimam Hiſpaniæ & decimam molendini ejuſdem villæ, & eccleſiam cum terra ad illam pertinente, & unum hoſpitem in eadem villa nomine Oſbernum, & terram Magnæ-maris. Eodem anno dedit Rogerius frater ejus eidem loco, partem honoris cujuſdam avunculi ſui nomine Turchitilli, quæ ſibi hereditario jure provenerat, ſitam circa prædictum pontem, pro qua retinuit quinque argentea vaſcula, ex nigello & auro mire compoſita, quæ eidem loco jam dictus Robertus contulerat. Illo anno quo mortuus fuit Britannus comes Alainus nomine apud Fiſcannum, dedit Willelmus comes ſancto Petro de dominio ſuo, duas eccleſias & terram ad eas pertinentem, ſcilicet de Bollivilla & de Viana. Hoc autem factum eſt ſuggeſtione & interceſſione cujuſdam archidiaconi nomine Widonis, qui eas in beneficio tenebat. Iccirco dedit ei abbas ejuſdem loci Anfridus nomine, ſocietatem tali tenore ut ſi monachus fieri vellet, non ei denegaretur, quod & factum eſt. Eodem Willelmo regnante, guirpivit Richardus *de Chrolici* calumniam quam habebat in Turſtinivilla & in eccleſia illius villæ, quæ vocatur Viana, ſancto Petro Pratellenſi. Quapropter dedit ei abbas illius loci ſocietatem; & unum mulum & duo candelabra argentea, & duo bizantia auri. Regnante Willelmo eodem & concedente Roberto Hunfridi filio, quidam miles Giſlebertus nomine, carens herede, dedit ſancto Petro donationem totius ſuæ hereditatis, videlicet quidquid habebat in villa quæ vulgo Condedus dicitur, in agris, ſilvis, aquis, & partem etiam eccleſiæ ejuſdem villæ, quatinus apud Pratellum fieret monachus. Contulit etiam quidquid poſſidebat hereditatis aliis in locis. Hoc notum ſit omnibus tam præſentibus quam futuris, quod illo anno quo prius inceptum eſt

A concilium de pace apud Cadimum, cum corporibus ſanctorum, invaſit Bajocenſis epiſcopus, nomine Hugo, terras ſancti Petri Pratellenſis pro quadam conventione quam ſtructor loci Hunfridus nomine, cum eo habuerat. Unde valde commoti domnus abbas Gradulphus Fontinellæ monaſterii, qui partim fundator illius loci extiterat, & abbas ejuſdem monaſterii Anfridus nomine, cum nimio labore impetraverunt ut prædictam conventionem perdonaret, & terras redderet; nec hoc ſine magno pretio potuit fieri. Dederunt enim illi jam dicti abbates centum libras denariorum & tria argentea candelabra, videlicet duo ex puro argento, & tertium ex auro & argento vel nigello pulchre compoſitum; & unum calicem deauratum, qua pecunia recepta, ſicut præ-

B ſens ſubſcriptio demonſtrat, cartam epiſcopali auctoritate firmavit. ✠ Ego Hugo Bajocenſis epiſcopus, hanc donationem terrarum ſcilicet quas dedi ſancto Petro Pratellenſi precatu Hunfridi, nunc manu & ore confirmo & epiſcopali auctoritate earum invaſores anathematizo, amen. Huic conventioni interfuerunt teſtes, videlicet Rainaldus Drudus, Hugo cognomento Compoſitus, Rodulphus Suhardus, Radulfus Aſaciatus, Ricardus Scoria vetulam, Turſtinus filius Rannulfi. Ex parte vero abbatum interfuerunt Gauxfridus clericus, Xriſtianus clericus, Alboldus clericus, Hunfridus laïcus, Willelmus laïcus, Garnerius laïcus, Rogerius cognomento Perarius. Jam ſæpe dicto principe regnante atque conſentiente, Johannes de ſancto Philiberto Radulfi comitis filius

C dedit ſancto Petro Pratellenſi quamdam terram quæ ſanctus Benedictus vocatur, in foreſta quæ Gueura dicitur, nichil conſuetudinis ſibi reſervans, præter aprum & accipitrem ſi adeſſent. Pro qua re abbas ejuſdem loci Anfridus nomine, dignam ſibi rependit pecuniam, ſcilicet quindecim libras denariorum, & maxime ſocietatem loci. Regnante Willelmo Roberti marcionis filio, Rogerius de Bellomonte filius Hunfridi, dedit ſancto Petro Pratellenſi quidquid habebat in Manichivilla, videlicet in campis & in aquis, eodem principe annuente, & ſigno ſuo confirmante. ✠ Defuncto abbate Anfrido & loco ipſius Willelmo abbate locato, advenit Rogerius Bellemontis precatu monachorum in capitulo eorum, volens ſcire quomodo ſe res monaſterii haberent; tunc præſente eo lecta eſt carta quam firmaverat

D pater ſuus & ipſe de conſtructione loci, & ejus juſſu expoſita. Monachi vero conqueſti ſunt, ex his quæ in carta ſcripta erant, multa ſe amiſiſſe, & maxime eccleſias Audimari pontis, quas abbas Anfridus dederat Hugoni clerico Turulfi filio, ſine eorum conſenſu vel licentia. Rogerius vero ut eorum clamores audivit, juſſit ut omnia, ſicut in carta erant ſcripta, ita redirent ad dominium monachorum quæ ſine licentia vel conſilio conventus eorum fuerant diſperſa. Hugo vero clericus ut hæc audivit, erexit ſe adverſus monachos, dicens ex integro ſupra dictas eccleſias a domno Hunfrido cœnobii conſtructore, ejuſdemque Rogerii patre antequam ab abbate Anfrido, ſe habuiſſe. Monachis vero contradicentibus denominatum eſt placitum, ut ex

E utraque parte convenirent homines qui hujus rei eſſent teſtes, quod & factum eſt; ex parte igitur monachorum affuit teſtis Goncelinus, & ex parte Hugonis, ejus frater Gaufridus. Quid plura! aſſignatis teſtibus & datis vadimoniis, denominatus eſt dies ut a ſupra nominatis teſtibus bellum fieret; ſed ut ventum eſt ad prælium, gratia Dei, Gaufridus teſtis & frater Hugonis, qui adverſum Goncelinum pro hac re debebat dimicare, invalidum membris & maxime brachiis ſe eſſe confeſſus eſt, nec ad hoc opus ſe valere. Quod ut audivit Rogerius, nolens ut ex toto amitteret Hugo (erat enim ſuus conſanguineus) precatus eſt abbatem Willelmum quem ad Bellum montem cum quibuſdam

monachis cauſa hujus negotii tranſmiſerant fratres loci, ut decem libras denariorum ex Hugone ſuſciperet, ea tamen conventione, ut quoad viveret Hugo, ab abbate Willelmo eccleſias ſupra ſcriptas teneret, & moriens non ejus filius vel aliquis ſuus cognatus, ſeu ſibi proximus heres ultra eſſet, nec partem in ipſis eccleſiis haberet, ſed in monachorum dominio redirent: quod vix impetrare potuit, ſed tamen factum eſt ut petiit. Hujus rei teſtis eſt ipſe Rogerus & Robertus ejus filius, & Herluinus, & Rad. Otonis filius, & Turſtinus Efflancus, & Gulbertus, & Ric. & Goncelinus, & Hunfridus, preſbyter. Hæc vero ratio hic inſcripta eſt juſſu ejuſdem Rogerii qui eccleſias unde ſermo agitur, nobis dedit.

II.

Confirmatio fundationis parthenonis S. Deſiderii.

Circa 1060. IN nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis, Willelmus ſuperna diſponente clementia, Normannorum princeps glorioſus. Si erga domos Dei & divinos cultus, opera pietatis aut per nos ipſos, aut per fideles noſtros, eorum videlicet annuendo petitionibus in his quæ ad Deum ſunt, bonorum incitati ſtudiis oſtendimus, non ſolum id ad præſentem principatus noſtri ſtatum confirmandum, verum etiam ad æternitatis gloriam feliciter obtinendam, nobis multum prodeſſe credimus. Quapropter univerſis eccleſiæ fidelibus præſentibus ſcilicet pateat ac futuris, qualiter ad piæ petitionis affectum quorumdam fidelium noſtrorum, Hugonis videlicet, Lexovienſis epiſcopi, & matris ejus Liccelinæ, locum qui dicitur ad ſanctum Deſiderium, in ſuburbio Lexovii poſitum, ad cœnobium in honore ſanctæ Dei genitricis, ſemperque virginis Mariæ, & ſancti Deſiderii, conſtruendum in perpetuum concedimus: ſed & cuncta quæ præfati fideles in uſum ſanctimonialium inibi Deo famulantium, ad eumdem locum ſtipendiaria deputaverant, id eſt in pago Rothomagenſi trans Sequanam, S. Albinum cum omnibus appenditiis ſuis, ſcilicet, eccleſiis, agris, campis, terris cultis & incultis, novalibus vel ſilvis ad novalia extirpandis, pratis, ſilvis, foreſtis, aquis, aquarumque decurſibus, piſcationibus, molendinis, molendinorumque locis quæſitis & inquirendis, & omnibus conſuetudinibus & foris factis; terram *de Fontaines* quæ ſita eſt juxta ſanctum Albinum & eccleſiam, aquam cum molendino, & ſervitium militum; Novamvillam, membrum de Halvilla quod dedit Giſlebertus pro ſua filia, medietatem etiam de Bretavilla, quæ ſita eſt juxta *Ceus*, & eccleſiam cum molendino; dominium cum militibus quod dedit Olilia, filiis annuentibus, pro filia ſua; terram quoque *de Saltehevrolt*, burgum & forum, eccleſiam cum decimis, molendinum quoque cum ſilva: concedimus etiam parochiam ejuſdem eccleſiæ a diviſione fluminis uſque ad fines Leugæ; præter decimas frugum, terram quoque duorum aratrorum in dominio, burgum etiam totum a diviſione pontis & omnes redditiones ex eo exeuntes: ſeptum vineæ & unam ſilvulam, decimas etiam & omnium molendinorum totius Leugæ, vineam quoque veterem cum ſuperadjacente ſibi ſilva. In Acumonte ſilvam, quam Liccelina comitiſſa accepit in concambium pro terra juxta Augiam caſtellum poſita, terram Roberti Coci, terram ſimiliter Herberti Barbati; terram etiam Rogerii foreſtarii in centum acris, quam emit Liccelina comitiſſa trans Toliam fluvium, in ipſo ſuburbio pomarium unum & domos duas, & in pratis duos agros quæ ſimiliter emit Liccelina comitiſſa, eccleſiam *de Jort* cum ſex agris, quam dedit Robertus, filius Nielli pro ſorore ſua, annuentibus fratribus ſuis. Item duos hoſpites in Varetvilla, in ripartorium S. Marculphi quos A tenet Robertus; duoſque agros a patre Radulpho *Poſtlar* emptos ad manſionem Azelini: terram quam coluit Galbertus fraterque Hugonis, alterum riparum, quam modo poſſidet Azelina, annuente Roberto ejus filio, & alia quæ noſtri temporis decurſu a fidelibus conferentur, manu valida & edictis principalibus ſancimus, ne quis deinceps temerario auſu horum aliquid contingere & in proprios uſus devorare, aut aliorum extra præfatæ domum eccleſiæ retorquere præſumat; in ſubjectione autem præfatæ civitatis epiſcopi, & ordinationem & donationem monaſterii conſtituimus. Sed ut hæc firmiorem in Dei nomine obtineant ſtabilitatem; noſtræ auctoritatis privilegio firmamus, & ſigno ſanctæ crucis roboramus. Signum Willelmi comitis ✠. Sig. Hugonis B ✠ epiſcopi. Sig. Rogerii de Monte-gomerico ✠. Sig. Willelmi filii Oſberni ✠. Sig. Roberti fratris comitis ✠. Sig. Radulphi Taxonis ✠. Sig. Erneiſi ✠. Sig. Ricardi vicecomitis ✠. Sig. Turoldi ✠. Sig. Hugonis ✠. Sig. Radulphi ✠. Signum Viviani ✠.

III.

Diploma Henrici regis Angliæ pro S. Ebrulfo.

[illegible] 1128.

H. Dei gratia rex Anglorum & dux Normanniæ, archiepiſcopis, epiſcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, vicecomitibus, juſtitiariis & omnibus ballivis ſuis, ſalutem. Noverit univerſitas veſtra me ad petitionem dilectorum & fidelium meorum Roberti *de Grentemaiſnil* & Roberti de ſancto Serenico C dicti Geroiani conceſſiſſe, & hac præſenti charta mea confirmaſſe Garino abbati & monachis ſancti Ebrulfi, omnes libertates, eccleſias, decimas, redditus, homines & terras quas, tam ipſi & fideles ſui clerici & laïci, quam etiam progenitores eorum Hugo & Robertus *de Grentemaiſnil*, & Willelmus Geroianus de ſancto Serenico, concedentibus & condonantibus filiis ſuis & fratribus, prædicto monaſterio donaverunt temporibus Willelmi patris mei illuſtris regis Angliæ & ducis Normanniæ, & meis; ipſo etiam concedente & confirmante. In quibus hæc propriis exprimenda duxi vocabulis: Electionem videlicet abbatis ejuſdem monaſterii cum conſilio fratrum tantummodo in perpetuum fieri concedo, ſalva tamen regularis diſciplinæ ratione, id eſt, ut non amicitiæ, D aut conſanguinitatis, aut certæ pecuniæ amor eligentium vota corrumpat. Concedo præterea & confirmo eiſdem abbati & omnibus monachis ſancti Ebrulfi, quitantiam paſſagii, & telonei, & totius conſuetudinis de omni victu ſuo & veſtitu, & de omnibus rebus quæ poterunt affidari eſſe proprias eorum, vel famulorum ſuorum, qui de proprio pane eorum vivunt, in omnibus dominiis meis per totam Angliam & Normanniam, & maxime in portubus maris, & in foreſtis meis, videlicet *de Goffer*, & *de Molins*, & *de Maheru*, *de Leons*, & *de Auvi*, quitantiam paſnagii, herbagii omnibus porcis ſuis per totas prædictas foreſtas, & calfagium in eiſdem foreſtis ſine liberatione, & herbergagium per foreſtariorum liberationem eiſdem monachis apud *Molins*, & apud E Nor. & apud Nog. ſuper Andell. & apud *Alfay* manentibus. Concedo etiam eis & confirmo totam villam de Cueleio, cum eccleſia & omnibus pertinentiis ejus, de donis ſæpe dictorum Roberti & Hugonis *de Grentemaiſnil*, quæ eſt feodum unius loricæ, & aliud feodum loricæ de dono Willelmi Geroiani, quod eſt inter Tolchetam & villam quæ Villaris dicitur, & appellatur Bauchenchaium, de feodo *de Moſterol*, de quibus prædictus Willelmus pater meus, cum aſſenſu & voluntate Theoderici abbatis ejuſdem loci primi poſt tempora ſancti Ebrulfi, & prædictorum Roberti & Hugonis *de Grentemaiſnil*, & dicti Willelmi Geroiani avunculi eorum prædictæ abbatiæ fundatorum, baroniam unam conſtituit ad ſervitium ſuum &

Digitized by Google

heredum ſuorum faciendum in exercitibus & aliis negotiis ſuis per totam Normanniam, ita tamen quod Ric. de Cueleio & Baldricus filius Nicholai milites, quibus memoratus abbas Theodericus illa duo feoda loricarum in hereditatem de ſe tenenda donavit, cum aſſenſu dicti W. patris mei, ſervitium illud facere tenebuntur quiſque pro feodo ſuo, cum equis & armis, & cum expenſis ſuis, & heredes eorum, quando abbas S. Ebrulfi a me ſubmonitus fuerit, & ipſi ab abbate, & habebunt rationabiles tallias pro exercitibus & aliis negotiis meis in Normannia conceſſas. Si vero de ſervitio illo defecerint, & abbas ſubmonitionem ſuam adverſus eos probare poterit, in eorum corpora & catalla a me & ſucceſſoribus meis capietur emenda, & abbas relevamenta & placita habebit, & alia jura quæ habent barones Normanniæ in feodis loricarum ſuarum. Concedo etiam & confirmo de donis patris mei & meis unum vavaſſorem apud Puppevillam reddentem viginti ſolidos uſualis monetæ, & in Anglia eccleſiam *de Nettehan* cum omnibus pertinentiis ſuis, & totam villam quæ vocatur *Rauulle*, cum omnibus pertinentiis ſuis, & omnes libertates & quittantias quas habent in terris ſuis ceteri barones mei in Anglia & Normannia, per totas eleemoſynas ſuas quas habent modo vel habituri ſunt. Concedo etiam & firmiter præcipio ne de aliquibus tenementis ſuis quæ modo habent vel habituri ſunt coram aliquo ſeculari judice ponantur in placitum, niſi tantummodo in curia mea. Poſſeſſiones vero quas Robertus & Hugo *de Grentemaiſnil*, & Willelmus de ſancto Serenico, & fratres ejus ac filii, & ceteri fideles chriſtiani temporibus patris mei & meis de rebus hereditariis ſuis prædicto monaſterio donaverunt vel donaturi ſunt, has ego auctoritatis meæ privilegio firmas & inconcuſſas eſſe præcipio, ut ſi quis ex adverſo veniens ad dampnum præfati monaſterii grande aut parvum aliquid machinari temptaverit, & mei hujus privilegii chartulam violare præſumpſerit, noſcat ſe meæ reum eſſe majeſtatis, & omne patrimonium ſuum rebus meis dominicis aſcribi debere. Eccleſias itaque, decimas, redditus, homines & terras quas concedo & confirmo prædicto monaſterio ad petitionem prædictorum baronum meorum, & fidelium ſuorum clericorum & laïcorum, ad majorem certitudinem veritatis hac præſenti charta mea nominibus propriis inſerendas mandavi: eccleſiam videlicet de Nuceto cum omnibus decimis ſuis, & manerium prope eam cum hominibus & terris, aliiſque pertinentiis ſuis, habendum & tenendum per monachos ſive per firmarios, prout ſibi melius viderint expedire. Paſturam quoque animalibus de carrucis monachorum ſeu firmariorum prædicti manerii in omnibus herbagiis domini *de Grentemaiſnil*, & totam decimam de omni victu & potu ipſius qui ad eamdem villam, vel ad *Grentemaiſnil*, vel ad caſtrum ejuſdem venerit, vel quotieſcumque ibi morabitur, & medietatem totius feriæ de Nuceto & dominicatum ipſius in feſtivitate ſancti Egidii, & capellam ſanctæ Trinitatis de caſtro *de Grentemaiſnil*, in qua preſbyter de Nuceto miniſtrabit & deſerviet, & ejus oblationes habebit & obventiones, & quittantiam herbagii & paſnagii monachis & omnibus hominibus famulis vel firmariis in prædicto manerio reſidentibus, & plenam decimam de boſco *de Grentemaiſnil*, de venditione videlicet, & herbagio, & haratio, & venatione, & de omnibus fructibus & obventionibus, quæ ex eo poterunt provenire; & totam decimam bidentium, arietum, & caſtratorum, & denariorum qui habentur de herbagio per totum feodum *de Grentemaiſnil*, & de omnibus redditibus de Nuceto, & *de Grentemaiſnil*, & de caſtro, de cenſibus, præpoſituris, ſervitiis & omnibus obventionibus, & exitibus qui modo in eiſdem villis ſunt & pertinentiis earum, vel qui in futuris temporibus poterunt provenire, & totam decimam fori domini *de Grentemaiſnil*. Apud Chevillam duas acras prati, eccleſiam *de Grentemaiſnil* cum tota decima ejuſdem villæ, & aliis pertinentiis ſuis; & totam terram preſbyteri, & quoddam aliud tenementum, & ſex maſuras tangentes cimeterium ejuſdem villæ, Anglicam villam cum eccleſia, & decimis, & terris, & aliis pertinentiis ſuis. Villam quæ Solengiacus dicitur, cum eccleſia & decimis, & manerio & hominibus, & terris, & aliis pertinentiis ſuis. In Olleio Teſronis eccleſiam cum decimis ſuis, & omni beneficio quod tenuit Teſcelinus clericus, & decimam molendinorum ejuſdem villæ, quæ habebunt moltam de Solengeio, donec abbas ſancti Ebrulfi poſſit habere molendinum apud Solengiacum. Eccleſiam de Lovigneio cum omnibus decimis, & terris, aliiſque pertinentiis ſuis, & duos vavaſſores, & quatuor acras terræ, & duas acras prati in magnis pratis, & totam decimam molendinorum & furnorum, qui modo in eadem villa & pertinentiis ſuis ſunt, vel de novo fient, & plenariam decimam de omnibus cenſibus, & firmis, & præpoſituris, & ſervitiis, & de reguardis, & herbagiis, & piſcationibus, & de omnibus exitibus & obventionibus, & de omnibus crementis & emendationibus, quæ in eadem villa & in pertinentiis ſuis poterunt provenire. Apud Saceium duas partes totius decimæ feodi *de Grentemaiſnil*, eccleſiam *de Montcalvet* cum omnibus decimis bladi & telonei ejuſdem villæ, & totam decimam de cenſibus, & præpoſitura, & nundinis, & piſcationibus, & de aliis redditibus quibuſlibet, atque ſervitiis, quæ modo in eadem villa & pertinentiis ſuis ſunt vel eſſe poterunt, & totam decimam molendini, & de parco, & de foreſtis ejuſdem villæ, de venditione videlicet, & paſnagio, & herbagio, & haratio, & venatione, & de omnibus fructibus, & obventionibus, & crementis, quæ ex eis & in eis poterunt provenire, etiamſi ad agriculturam redactæ fuerint, & in eadem villa unam carrucatam terræ, quam dedit Robertus *de Grentemaiſnil* in die dedicationis ſancti Ebrulfi. Eccleſiam ſancti Petri inter Montes, cum omnibus decimis, & feria, & terris, aliiſque pertinentiis ſuis. Apud *Barou* duas partes decimæ totius feodi *de Grentemaiſnil*. Apud Abbavillam duas partes totius decimæ vavaſſorum, Ernaldi *de Corſbof*, & domini de valle Loiarum, excepto feodo uno. In feodo Landonis & in feodo domini *de Barou*, quod ad *Grentemaiſnil* pertinet, duas partes totius decimæ. Apud *Murchenc* & in tota parochia *de Moſterol* duas partes totius decimæ feodi *de Grentemaiſnil*. Apud *Olivet* totam decimam molendini. Apud Cheſneium & in tota parochia *de Meſnil Renuart* duas partes totius decimæ feodi *de Grentemaiſnil*. Apud Belmeſium totam decimam magni molendini. Eccleſiam ſancti Gervaſii de Purveleio cum capella ſancti Blaſii, & decimis, & terris, aliiſque pertinentiis ſuis. Eccleſiam ſancti Gervaſii *de Chateſaveril* cum dimidia decima. Apud *Gaipre* & Buignam, & apud *Cohmces* duas partes totius decimæ feodi *de Grentemaiſnil*, & tota decima molendini de Buigna. Apud *Montabal* totam eccleſiam cum decimis, & terris, aliiſque pertinentiis ſuis. Apud *Vilers-le-Cales* quaſdam terras & homines in ipſis manentes. Apud O. eccleſiam cum decimis, & terris, aliiſque pertinentiis ſuis, & homines plures, & decimam molendini ejuſdem villæ. Apud *Foge* eccleſiam cum pertinentiis ſuis, & decimam haiæ ejuſdem villæ, de venditione, & paſnagio, & venatione, & de omnibus fructibus, & obventionibus quæ ex ea & in ea poterunt provenire, etiam ſi ad agriculturam redacta fuerint. Eccleſiam *de Noer Malnart* cum omnibus decimis ſuis, ipſam quoque villam cum omnibus pertinentiis ſuis. Villam quæ vetus *Maiſnil* dicitur, cum omnibus pertinentiis ſuis. Apud boſcum Roberti eccleſiam cum omnibus decimis ſuis & pertinentiis ſuis & ibidem quaſdam terras. Eccleſiam *de Linbof* cum tota decima feodi *de Grentemaiſnil*. Villas quæ *Maiſnil-Bernart* & Taneſia

dicuntur, cum terris & hominibus, aliiſque pertinentiis ſuis, & decimis earum, & in parochia ſancti Martini *le Hugon*, quamdam vavaſſoriam, quæ *Meſnil-Dode* dicitur. De donis vero Willelmi Geroiani & ſucceſſorum ejus, atque fidelium hominum ſuorum clericorum & laïcorum, petente Roberto Geroiano, concedo & confirmo prædicto monaſterio in puram, liberam & quietam eleemoſynam eccleſiam ſancti Andreæ de Eſcalfo cum quatuor capellis ſuis, de ſancta Maria, de ſancto Laurentio, de ſancto Martino, & de ſancto Germano cum decimis, & terris, aliiſque pertinentiis ſuis, & decimam totius præpoſituræ, & omnium exituum, & reddituum, qui modo ſunt, vel qui provenire ex eadem villa poterunt, & pertinentiis ſuis, decimam quoque totius foreſtæ ejuſdem villæ, de omnibus paſnagiis, de tota venditione, venatione, haratio & herbagio, & de omnibus fructibus, & eventibus qui ſunt, vel ex ea provenire poterunt, etiam ſi ad cultum venerit, & herbagium, & paſnagium ad porcos, & ad alia animalia monachorum in eadem foreſta. Ipſam quoque foreſtam ad uſum ſuum, & domorum & eccleſiarum eorum ædificationem, & manerii de Veteri Meſnilio, ad neceſſaria omnia, de vivo ſcilicet boſco, abſque omni liberatione foreſtariorum & contradictione alicujus. Apud ſanctum Andream vavaſſoriam unam cum pertinentiis ſuis, cum feodo de Rocheio & de Nigra aqua. Apud Suſſeriam vavaſſoriam unam cum pertinentiis ſuis, & vavaſſoriam de Doito Moeſſu cum omnibus pertinentiis ſuis, & decimam molendini de Alneto & molendini de Logis. Apud *Velmeſnil* & alibi in parochia ſancti Andreæ plures hoſpites. Apud *Belſai* duas partes quarumdam decimarum & hoſpitem unum. Eccleſiam S. Petri de Nidis cum decimis, terris aliiſque pertinentiis ſuis. Apud ſanctum Serenicum eccleſiam cum omnibus pertinentiis ſuis habendam in proprios uſus, & decimam annonæ, & vinearum, lini, canabi, & leguminum, & omnium molendinorum, quæ modo ſunt vel eſſe poterunt in eadem villa, & omnium reddituum, qui ſunt vel qui provenire ex eadem villa poterunt, de furnis, de foro & teloneo habendam unaquaque hebdomada in die Dominico monachis ibidem commorantibus vel famulis ſuis, & piſcationem in aqua, quantum durat terra monachorum ex utraque parte aquæ, ad placitum ſuum & manerium ſuum juxta eccleſiam, cum vineis, & terris, & pratis aliiſque pertinentiis ſuis. Apud Raddum, de conceſſione & aſſenſu comitis Willelmi, eccleſiam cum decimis, & aliis pertinentiis ſuis, & terras, & homines plures in eadem villa. Eccleſiam de Alta-ripa cum decimis, & manerio, & terris, & pratis, aliiſque pertinentiis ſuis. Eccleſiam *de Bauquech* cum decimis, & terris, aliiſque pertinentiis ſuis, & decimis molendini, & dominicatum totius ejuſdem villæ. Apud ſanctum Nicolaum eccleſiam cum omnibus pertinentiis ſuis, & dominicatum ejuſdem villæ, & feriam unam in feſto ſancti Nicolai. Apud S. Martinum *le Hugon* eccleſiam cum decimis, & terris, aliiſque pertinentiis ſuis, & decimam molendini ejuſdem villæ, maneriumque de Tileia, cum omnibus pertinentiis ſuis. Eccleſiam de Sappo Andreæ cum decimis, & terris, aliiſque pertinentiis ſuis, decimam quoque molendini ejuſdem villæ. In parochia S. Germani de Alneio duas partes decimæ totius feodi Croc & Roberti *de Meſnil-Rainart.* Eccleſiam *de Ternant* cum decimis, & terris, aliiſque pertinentiis ſuis, & medietatem molendini ejuſdem villæ. Eccleſiam de Mornaio cum decimis, & terris, aliiſque pertinentiis ſuis. Eccleſiam *de Eſſart* cum decimis, & terris, & aliis pertinentiis ſuis, & ibidem vavaſſoriam unam. Eccleſias ſancti Pauli & ſanctæ Mariæ de Vernutiis, cum manerio, & decimis, & terris, & aliis pertinentiis ſuis, & eorum molendini ejuſdem villæ, cum omnibus pertinentiis ſuis. Capellam quoque de boſco Huberti cum decimis, & terris, aliiſque pertinentiis ſuis. Eccleſiam de Augerum cum decimis, & terris, aliiſque pertinentiis ſuis. Eccleſiam *de Moſterol* cum decimis bladi, & præpoſituræ, furnoſque ejuſdem villæ, & terras, & homines plures in eadem villa, & decimam omnium reddituum, qui modo ſunt, vel qui in omnibus exitibus & redditibus ejuſdem villæ poterunt provenire. Eccleſiam ſancti Laurentii *de Cheſneduit* cum decimis, & terris, aliiſque pertinentiis ſuis. Eccleſiam de Gulafreria cum decimis, & terris, aliiſque pertinentiis ſuis. Eccleſiam S. Leodegarii de Revilla cum decimis, & terris, aliiſque pertinentiis ſuis. Apud villam *Pelée* duas partes decimæ ejuſdem villæ. Eccleſias de Magno-Sapo cum decimis, & terris, & aliis pertinentiis ſuis, & decimam ſtallorum, & totius præpoſituræ, & omnium exituum & reddituum, qui modo in eadem villa ſunt vel eſſe poterunt, & in eadem villa terras, & homines plures, & decimam molendini de Novilla. Ad petitionem dilecti mei Ranulſi comitis Ceſtrenſis, concedo & confirmo eiſdem monachis eccleſiam *de Biſeclt* cum omnibus pertinentiis ſuis, & unam carrucatam terræ. In parva Pilardeutona unam hidam terræ, & decimam de Brichella, & ibidem unum ruſticum, & decimam de Sanleia in Bochingeham ſita. Villam quæ Chercheleia dicitur, cum duabus eccleſiis ad eamdem villam pertinentibus, de donis Roberti de Roëlento, & eccleſiam de Damblenvilla cum omnibus pertinentiis ejus, & decimam molendini ejuſdem villæ. Apud Merſtonam eccleſiam cum tota decima & octo hoſpitibus, & ibidem duas carrucatas terræ. Apud Ceſtram eccleſiam ſancti Petri de Mercato, & tres burgenſes. Apud Stantonam totam decimam garbarum, agnorum & porcorum, decimam quoque *de Forefort* & Oxecundæ, & decimam Briſardi *de Lindiſſi*, cum decima terræ Rogerii de Millaio. Eccleſiam de Croiſſilla cum omnibus pertinentiis ſuis. Eccleſiam quoque de Orgeriis cum omnibus pertinentiis ſuis. Eccleſiam de Toſqueta cum omnibus pertinentiis ſuis. Eccleſiam ſancti Petri de Tarentana cum omnibus pertinentiis ſuis, de dono *Goit.* Concedo etiam & confirmo eiſdem monachis, ad petitionem dilecti & fidelis mei Willelmi *Pautol*, prioratum ſancti Petri de Nor. cum manerio, & nemore, & pleſſeiceto, & hominibus, & terris, & pratis, aliiſque pertinentiis ſuis, & eccleſiam ſancti Cyrici cum decimis, & terris, aliiſque pertinentiis ſuis, & medietatem molendini ejuſdem villæ, cum molta, & totum molendinum *de Helmet.* Apud *Aubery-le-Pautol* duas partes decimæ de feodo ejuſdem Willelmi, & unam vavaſſoriam ad foſſas. Eccleſiam de Flinevilla cum omnibus decimis, & terris, aliiſque pertinentiis ſuis, & in eadem villa unum hoſpitem. In Anglia manerium quod dicitur Braitona, & totum molendinum, & eccleſiam ejuſdem villæ cum capellis ſuis, & omnibus decimis, & hominibus & terris, aliiſque pertinentiis ſuis. Apud *Eſtoui*, de donis domini de Coluncis, eccleſias duas ejuſdem villæ; ſcilicet eccleſiam ſancti Martini & ſancti Georgii, conſentiente & petente Roberto de Corceio, & totam decimam molendini de Roureio, quod ad dominum de Coluncis pertinet. Item de donis Ernaudi Geroiani totam terram, quæ eſt inter Tolchetam & Carentonam, quæ eſt de feodo Eſcalfoii, quam dedit Theodericus abbas Baldrico filio Nicholai tenendam de ſe per ſervitium unum vavaſſoris, quotiens habere voluerit, cum nemore Baldrici, & medietate molendinorum ſancti Ebrulfi, excepta molta quæ eſt ultra Carentonam in feodo Britolii, & molta ſeptem hominum, quos quidam milites tenent de abbate in villa ſancti Ebrulfi. Et de donis Willelmi *de Molins* & Alberedæ uxoris ejus & fidelium ſuorum eccleſiam ſancti Laurentii cum manerio, & hominibus, & terris, & pratis, aliiſque pertinentiis ſuis, & in foreſtis *de Molins*,

& de

& *de Maheru*, & *de Bomnolins*, & in Brolio calſagium monachis apud S. Laurentium morantibus, de mortuo boſco, & de branchiis, & de falcatis arboribus, ſine foreſtariorum liberatione, & herbergagium de vivo boſco per foreſtariorum liberationem ſine omni contradictione, & quictantiam paſnagii & unam fagum ad Nat ..... Domini .... Habent milites de feodo *de Molins* & eccleſiam B. Mariæ *de Bomnolins* cum omnibus pertinentiis ſuis, & decimam molendinorum & furnorum ejuſdem villæ; eccleſiam *de Maheru* cum omnibus pertinentiis ſuis, & virgulto, & terra preſbyteri, & cultura una quatuor acrarum prope crucem buſſatam & decimam omnium molendinorum ejuſdem villæ, & decimam panis domini de Falandriis, & domini de S. Aniano monachis *de Molins*, & unam carreiam de feno in pratis domini de ſancto Aniano, & totam decimam totius nemoris de Falandriis, de paſnagio, & venatione, & de agricultura, ſi qua fuerit in eo facta, & in parochia *de Maheru* terras & homines plures ad monachos *de Molins* pertinentes. Apud ſanctum Aquilinum duas partes totius decimæ feodi *Hairon* domini de Grimoneria, & in parochia de Ferreria duas partes totius decimæ de feodo ejuſdem *Hairon*, & totius feodi Hugonis de Ferreria, & Willelmi de ſancta Columba, & domini *de Val-Ferman*, quod eſt juxta dumum Harcheng. & totius feodi foreſtariorum, quod habent apud Augeſiam. Et in parochia ſancti Hilarii quaſdam decimas & homines plures. Eccleſias de ſancta Columba & *de Gaubruge* cum omnibus pertinentiis ſuis, & terras, & homines plures, & de donis dominorum de Aſpris & Hugonis de Ferreria totum molendinum Heroldi, cum tota villa quæ Herolderia dicitur, & pertinentiis ſuis, & tota molta domini de Grimoneria, & Hugonis de Ferreria, & Willelmi & Giſleberti de Aſpris, tam de dominiis quam de omnibus hominibus ſuis. Item apud *Bomnolins* duos hoſpites juxta eccleſiam, & medietatem decimæ molendini de Sarta. Concedo præterea & confirmo ut omnes homines, quos abbas & monachi ſancti Ebrulfi habent, vel habituri ſunt, in villis *de Molins*, & *de Bomnolins*, & in tota ballia *de Molins*, liberi ſint & quieti ab omnibus conſuetudinibus, & teloneis, talliis & auxiliis, carragiis, muragiis, foſacis, avenagiis & guardis, & omnibus aliis terrenis diſtrictionibus ad me & ad dominos *de Molins* & *de Bomnolins* & homines ſuos pertinentibus. Volo etiam & firmiter præcipio ut dicti abbas & monachi in eiſdem hominibus & in omnibus terris ſuis in eadem ballia habeant quidquid in eis ego & domini *de Molins* habebamus in omnibus rebus & exitibus & obventionibus, exceptis placitis de Spata. In parochia *de Planteit* quaſdam decimas & terras, & unum pratum. In parochia *de Villers* prope Balchench. quaſdam decimas. In foreſta de Conch. quitanciam ad centum porcos conventus ſancti Ebrulfi, & ad omnes porcos manerii ſui de Garnenvilla de omni paſnagio, quam ipſis donavit in præſentia mea Rad. de Toëneio; & in foreſtis de Scopis, de Blavio, de Perſegnia, & de Burſa, & de Almaneſch. & *de Goſer*, & *de Mont-Gomeri* quitantiam totius paſnagii ad omnes porcos ſancti Ebrulfi, & manerii ſui de Alta-ripa, & calſagium, & herbagium monachis & aliis hominibus in prædicto manerio reſidentibus, & quitantias in prædictis foreſtis, & conſuetudines omnibus hominibus ſuis de ſancto Martino, & parochia ejus, tales quales in eis habent burgenſes de Alta-ripa, & ſexaginta ſolidos ad luminaria ſancti Ebrulfi in feria *de Alenchon* in Quadrageſima percipiendos, & quittantiam paſſagii, & telonei, & totius conſuetudinis de omni victu & veſtitu monachorum ſancti Ebrulfi, & de omnibus rebus quas affidari poterunt eſſe proprias eorum, vel famulorum ſuorum, qui proprio eorum pane vivunt, per totam terram Willelmi comitis Pontivii, quas eis in præſentia mea donavit. Decimam quoque duorum molendinorum de Genevria de donis dominorum ejuſdem villæ, & totam eccleſiam de Neaffa cum omnibus decimis, & terris, aliiſque pertinentiis ſuis. Eccleſias quoque de ſancta Eugenia & *de Meſdavi*, cum capella ſanctæ Mariæ *de Tiron* cum omnibus pertinentiis earum de donis dominorum *de Meſdavi*. Hanc autem donationis & confirmationis meæ chartam, ego Henricus, Dei gratia rex Angliæ & dux Normanniæ, ſcribi feci, & ſigillo meo muniri in generali colloquio meo, quod habui apud Rothomagum cum archiepiſcopis, epiſcopis, abbatibus, comitibus & baronibus, aliiſque fidelibus meis Angliæ & Normanniæ, quod fuit anno Domini milleſimo centeſimo vigeſimo octavo menſe Novemb. & eam manibus Rothomagenſis archiepiſc. & epiſcoporum atque abbatum Normanniæ ſub excommunicatione confirmandam tradidi, ut nulli omnino hominum liceat præfatum monaſterium ſuper hiis omnibus quæ hac præſenti charta mea, cum conſenſu donatorum & ſucceſſorum ſuorum confirmavi, temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre; ſed volo firmiterque præcipio ut ſupra ſcripta omnia integra conſerventur, eorum pro quorum gubernatione & ſuſtentatione conceſſa ſunt & donata, uſibus omnimodis profutura. Si quis vero in futurum hanc noſtræ confirmationis paginam ſciens eam infringere præſumſerit, auctoritate Dei omnipotentis, & Rothomagenſis archiepiſcopi & ſuffraganeorum ſuorum ſe noverit excommunicatum. T. Goeffredo Rothomag. archiepiſcopo & omnibus ſuffraganeis ſuis, Willelmo comite Pontivi, Nigello de Aubigneio, Roberto *de Grentemaiſnil*, Roberto Geroiano de ſancto Serenico, Patricio de Cahorcis, *Goel* de Jureio, Willelmo de Saeio, Willelmo *Bigot*, Galterio de Vernone, Roberto regis filio, & aliis multis.

IV.

Radulfus epiſcopus canonicis ſancti Victoris Pariſ. reſtituit eccleſiam de Gaceio.

Ex Sammarthanis.

Circiter 1190.

OMnibus Chriſti fidelibus ad quos præſens ſcriptum pervenerit, Radulfus Dei gratia Lexovienſis epiſcopus, ſalutem in Domino. Juſtum eſt ut ea quæ inter eccleſiaſticas perſonas canonice geruntur, nullius in poſterum refragatione turbentur. Eapropter ad univerſitatis veſtræ notitiam volumus pervenire, quod nos propter frequentem ſedis apoſtolicæ admonitionem, tandem ad præceptum ſanctiſſimi patris Cœleſtini papæ, de aſſenſu capituli noſtri, canonicis S. Victoris Pariſienſis eccleſiam de Gaceio cum omnibus pertinentiis ſuis reſtituimus integre de cætero & libere juxta tenorem authentici reſcripti piæ recordationis deceſſoris noſtri Arnulfi, ſalvo jure pontificali, poſſidendam. Volentes igitur quod a nobis ſolemniter geſtum eſt, futuris temporibus permanere illibatum, hoc factum noſtrum præſentium auctoritate, & ſigilli noſtri teſtimonio confirmavimus, teſte Joanne Rotomagenſi decano, Joanne decano & capitulo Lexovienſi, Ricardo Rotomagenſi archidiacono, Jacobo nepote Cœleſtini papæ, Guillelmo *de Verdun*, magiſtro Simone, & multis aliis.

V.

Donatio facta Domui-Dei Lexovienſi.

Ex MSS. Lexov.

1218.

OMnibus Chriſti fidelibus ad quos præſens ſcriptum pervenerit, Jordanus Dei gratia Lexovienſis epiſcopus, ſalutem in Domino. Quoniam pium eſt & honeſtum, pauperum neceſſitatibus ſubvenire, de bonis nobis a Deo collatis, conceſſimus domui pauperum Lexovienſi, ut ipſi habeant in nemoribus Lexovienſis epiſcopi, unum aſinum, qui

ſemper afferat ligna in uſus pauperum convertenda, & aſinarius eorum capiat boſcum mortuum, & arbores quas ſiccas invenerit, & branchias arborum viventium, ſed fagos & quercus adhuc virentes & ſtantes non erit ei licitum proſtrare, nec modo aliquo laniare. Conceſſimus etiam ut iſta domus & pauperes ibidem ſub protectione Dei degentes, tredecim præbendulas quas tredecim pauperes præbendarii quibus aſſignabantur, habere ſolebant, de bonis Lexovienſis epiſcopi habeant & teneant ad ſuam ſuſtentationem, in uſus proprios convertendas: & ad majorem hujuſce rei evidentiam, bona præbendularum prædictarum duximus exprimenda; videlicet unaquaque hebdomada tredecim boiſſellos groſſi bladi de granario epiſcopi, & tredecim denarios in præpoſitura; & in Quadrageſima tredecim bonos boiſſellos piſcium, & tredecim ſummas lignorum, per aſinos epiſcoporum eis adductos, & hoc bis in hieme. Debent etiam habere vinum, milliare bonorum halectorum, & tredecim paria ſotularium in die Abſolutionis, & unum arietem in die Aſcenſionis, & potum ad feſtum ſancti Martini in hieme, & conredium vel quatuor denarios unicuique aſſignatos ad Natale Domini & ad Paſcha, & in feſto ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli: debent etiam habere tredecim tunicas in feria Prati Lexovienſis, quamlibet tunicam trium ulnarum, & unius quarterii. Volentes igitur ut hoc totum dictæ domui & pauperibus, futuris temporibus firmiter aſſervetur, omnia ſupradicta, ſicut in præſenti pagina ſunt expreſſa, præſentis chartæ & ſigilli noſtri teſtimonio confirmamus, anno Domini 1218, menſe Junio.

V I.

Johannes de Sameſio è Redonenſi ad ſedem Lexovienſem transfertur.

1299. BONIFACIUS, &c. venerabili fratri Joanni epiſc. Lexov. Apoſtolatus officium nobis quamquam immeritis ex alto commiſſum, quo eccleſiarum omnium regimini præſidemus, utiliter exequi adjuvante Domino cupientes, ſolliciti corde reddimur ac vigiles, ut cum de ipſarum regiminibus agitur committendis, tales eis in paſtores præficere ſtudeamus, qui commiſſum ſibi gregem dominicum ſciant, non ſolum doctrina verbi, ſed exemplo boni operis informare, ac eis commiſſas eccleſias in ſtatu pacifico & tranquillo velint & valeant duce Domino gubernare. Sane dudum Lexovienſis eccleſia per obitum bonæ memoriæ G. epiſcopi Lexovienſis, paſtoris ſolatio deſtituta, dilecti filii capitulum ipſius eccleſiæ, pro futuri epiſcopi ſubſtitutione, die ad hoc præfixa, vocatis omnibus qui debuerunt, voluerunt & oportuerunt commode intereſſe, ut moris eſt, convenientes in unum, dilectum filium Henricum de Tillcio, eorum concanonicum, in minoribus ordinibus conſtitutum, in Lexovienſem epiſcopum concorditer poſtularunt, ac nobis decretum poſtulationis hujuſmodi præſentantes petierunt, ut illum admittere de benignitate apoſtolica dignaremur. Nos autem deliberatione ſuper his cum fratribus noſtris habita diligenti, poſtulationem ipſam ex certis cauſis non duximus admittendam. Deinde vero de ipſius Lexovienſis eccleſiæ proviſione ſalubri ac celeri, ne diu vacationis incommodis remaneret expoſita, cogitantes ac volentes eidem talem paſtorem præficere, cujus ſtudio atque cura poſſet utiliter gubernari; ad te tunc Rhedonenſem epiſcopum, cui literarum ſcientia, morum honeſtas, vitæ munditia & experientia paſtoralis officii, quod laudabiliter geſſiſſe dignoſceris, ſuffragantur, convertimus aciem mentis, teque de fratrum noſtrorum conſilio & apoſtolicæ plenitudine poteſtatis, a vinculo quo tenebaris prædictæ Rhedonenſi eccleſiæ abſolventes, ad præfatam eccleſiam Lexovienſem transferimus, præficientes te eidem Lexovienſi eccleſiæ in epiſcopum & paſtorem, curam & adminiſtrationem ipſius tibi in ſpiritualibus & temporalibus committendo, liberam tibi dantes licentiam ad ipſius Lexovienſis eccleſiæ, &c. confiſi quod per tuæ circumſpectionis induſtriam & providentiam circumſpectam gratia tibi ſuffragante divina, proſpere dirigetur, & gratis auctore Deo proficiet incrementis. Jugum itaque Domini reverentia prompta ſuſcipiens, & ſuavi ejus oneri ſub humilitatis ſpiritu colla ſubmittens, ſic curam & adminiſtrationem ipſius Lexovienſ. eccleſiæ, in ſpiritualibus & temporalibus, prudenter & utiliter exequaris, quod grex tuæ circumſpectioni creditus, in te ſalutis miniſtrum reperiſſe gaudeat, & optatis commodis valeat augmentari, tuque velut paſtor ſollicitudine pervigili eccleſiam ipſam gubernaſſe fructuoſo regimine comproberis, ac exinde cœleſtis regni gloriam & apoſtolicæ ſedis gratiam uberius merearis. Datum Laterani, III nonas Februarii, pontificatus noſtri anno quinto.

V I I.

Tutelare diploma Philippi V regis, pro eccleſia Lexovienſi.

PHILIPPUS, Dei gratia Franciæ & Navarræ rex. 1319.
Notum facimus univerſis tam præſentibus quam futuris, quod cum prædeceſſores noſtri reges Franciæ in conceſſionibus & donationibus ſeu aſſiſiis comitatuum ſeu terrarum quarumcumque fratribus ipſorum, ſeu quibuſvis perſonis aliis factis ab eiſdem, omnes eccleſias cathedrales, feoda, retrofeoda, homines, ipſarum libertates, franchiſias, uſagia & alia omnia jura ad ipſas eccleſias & prælatos earumdem ratione dictarum eccleſiarum quomodolibet ſpectantia, ſibi & coronæ Franciæ integre retinuerint temporibus retroactis; nos dictorum prædeceſſorum noſtrorum veſtigia ſequi volentes, in his potiſſime quæ ad Dei laudem & eccleſiarum libertatem cedere dignoſcuntur, Lexovienſem eccleſiam, & prælatum ipſius qui nunc eſt & qui pro tempore fuerit, feoda, retrofeoda, franchiſias, libertates & uſagia, ubicunque extiterint, ac homines ipſorum ratione dictæ eccleſiæ, nobis & ſucceſſoribus noſtris Franciæ regibus, ac coronæ ipſius regni ſpecialiter & expreſſe, ac ex certa ſcientia retinemus, nolentes quoquomodo quod aliquæ conceſſiones aut donationes comitatuum, aut aſſiſiæ terrarum quibuſcumque perſonis factæ ſeu in poſterum faciendæ, ad dictam eccleſiam, feoda, retrofeoda, libertates, uſagia, ac hominum ipſius eccleſiæ aliquatenus ſe extendant; immo volumus ipſam eccleſiam, libertates & omnia jura ipſius, & homines, ut eſt dictum, nobis & ſucceſſoribus noſtris regibus Franciæ, & coronæ ipſius regni ac protectionis noſtræ integre remanere: quod ut ratum & ſtabile perpetuo perſeveret, præſentibus literis noſtrum fecimus apponi ſigillum. Actum in abbatia regali B. M. juxta Pontiſaram, anno Domini milleſimo trecenteſimo decimo nono, menſe Maii.

V I I I.

Donatio facta ſancto Ebrulfo. *Ex char- lar.*

CAROLUS, Dei gratia Francorum rex. Notum 1364.
facimus univerſis, tam præſentibus quam futuris, quod cum dilecta & fidelis noſtra Johanna *Bacon* domina de Villaribus in Boſcagio, conſiderans quod religioſi abbas & conventus monaſterii S. Ebrulfi in diœceſi Lexovienſi, ordinis ſancti Benedicti, ac eccleſia & monaſterium ipſorum, ad quos ipſa ſemper habuit & habet devotionem & affectionem, & in quo monaſterio ipſa Johanna ſuam elegit ſepulturam, ſunt taliter oppreſſi & dampnificati ob

factum guerrarum & inimicorum noſtrorum, qui longo tempore fuerunt & adhuc ſunt in illis partibus, quod oportuit ipſos domum, eccleſiam ac monaſterium ſuum prædictum omnino dimittere, & ſe ad refugium trahere in villa Cadomenſi, eiſdem religioſis, ut ipſi tres miſſas qualibet hebdomada in dicto monaſterio perpetuis temporibus celebrare teneantur pro animæ ſuæ, parentumque & benefactorum ſuorum remedio & ſalute, ac in eleemoſynam & ſubſidium refectionis monaſterii prædicti & plurimorum maneriorum ad illud monaſterium pertinentium, quæ occaſione guerrarum prædictarum per dictos inimicos noſtros fuerunt deſtructa & combuſta, donaverit & conceſſerit certa hereditagia ſeu redditus, quos ipſa habebat apud ſanctam crucem de Grantonna in dominio ſeu feodo de Villaribus, in bailliagio Cadomenſi, quod feodum tenetur ab epiſcopo & capitulo Bajocenſi, ipſique epiſcopus & capitulum donationi hujuſmodi ſuum præbuerint aſſenſum, prout per litteras ſuas plenius dicitur apparere, dum tamen noſtram gratiam eiſdem religioſis ſuper hoc concedere dignaremur, nos attentis præmiſſis ac laudabili propoſito dictæ Johannæ, & ut etiam nos, prædeceſſores & ſucceſſores noſtri orationum & divinorum ſerviciorum quæ exinde per dictos religioſos celebrabuntur, perpetuo participes exiſtamus, eiſdem religioſis ex noſtra certa ſcientia auctoritateque regia & gratia ſpeciali conceſſimus & concedimus per præſentes, ut prædicta hereditagia ſeu redditus quæ tempore bonæ pacis & ante tempus præſentium guerrarum valere ſolebant centum libras annui redditus, licet quartam partem hiis diebus ut dicitur non valeant ob factum prædictum, ipſi religioſi, prout in litteris doni hujus exprimitur, poſſint & valeant percipere, retinere, habere & perpetuo poſſidere tanquam res ſuas proprias eccleſiaſticas & admortizatas, abſque eo quod ad ponendum ipſa aut eorum aliqua extra manum ſuam, aut ad ſolvendum propter hoc nobis vel ſucceſſoribus noſtris nunc vel in futurum, aliqualem financiam quæcumque fuerit, ſeu ad quamcumque ſummam aſcendat, a quoquam cogi valeant vel aſtringi, quam quidem financiam cujuſcumque valoris exiſtat, ex noſtra ampliori gratia remittimus eiſdem perpetuo & quittamus, donationi prædictæ in quantum tangit jus noſtrum ratione ducatus Normanniæ noſtrum præbendo aſſenſum. Dantes tenore præſentium in mandatis dilectis & fidelibus gentibus compotorum noſtrorum Pariſienſium ac baillivo Cadomenſi, ceteriſque juſtitiariis & officiariis noſtris, qui nunc ſunt & pro tempore fuerint, vel eorum loca tenent, & cuilibet eorumdem prout ad eum pertinuerit, quod præfatos religioſos noſtra præſenti gratia uti & gaudere faciant & permittant pacifice & quiete, nec ipſos contra tenorem hujuſmodi noſtræ gratiæ inquietent quomodolibet aut moleſtent, non obſtantibus quibuſcumque ordinationibus, mandatis & defenſionibus ad hoc contrariis. Quod ut firmum & ſtabile perpetuo perſeveret, noſtrum præſentibus litteris fecimus apponi ſigillum, ſalvo in aliis jure noſtro & in omnibus quolibet alieno. Datum apud Savigniacum templi, anno Domini milleſimo CCC° ſexageſimo quarto, menſe Auguſto.

IX.

Ex MSS. Lexov.

Reliquiæ S. Petri conceſſæ eccleſiæ Lexovienſi.

1391. JOHANNES, regis Francorum filius, dux Bituricenſis & Alverniæ, comes Pictavienſis & Alverniæ, dilectis noſtris decano & capitulo eccleſiæ Lexovienſis, ſalutem in eo qui eſt omnium vera ſalus. Propter magnam devotionem quam ſemper habuimus & habemus ad beatum Petrum apoſtolorum principem, appetivimus & appetimus ut quod os maxillæ ſeu mentonis ipſius apoſtoli, extractum de ſacro reliquiario domini noſtri papæ, & per ipſum dominum noſtrum papam, videlicet ſanctiſſimum in Chriſto patrem & dominum noſtrum metuendiſſimum dominum Clementem divina providentia papam VII nobis benigniter elargitum, daremus & concederemus alicui eccleſiæ nomine dicti beati Petri apoſtoli dedicatæ, & populus qui ibidem affluere conſuevit, informatus de exiſtentia dicti oſſis in ipſa eccleſia libentius conveniret; ex his fidelium devotio forſan augeretur. Nos igitur attendentes quod dicta veſtra eccleſia eſt in honorem dicti apoſtoli dedicata, & quia nihil, ut dicitur, in ipſa eccleſia habetis de reliquiis dicti ſancti, necnon ad humilem ſupplicationem dilecti capellani noſtri domni Nicolai de Dumo canonici dictæ eccleſiæ veſtræ Lexovienſis ac archidiaconi Algiæ in eadem eccleſia, præfatum os repoſitum in quodam vaſe ſeu jocali aureo, certis lapidibus pretioſis munito & ornato eccleſiæ veſtræ præfatæ damus & concedimus tenore præſentium litterarum, ipſumque vobis & veſtræ eccleſiæ per dictum capellanum noſtrum duximus præſentaliter una cum præſentibus literis admittendum, vos pio rogantes affectu quatenus dictum os ſeu jocale inter alias dictæ eccleſiæ reliquias ponere velitis, & facere devotiſſime conſervari, pro nobiſque in veſtris orationibus apud Deum & dictum beatum apoſtolum effundere pias preces. In cujus rei teſtimonium & perpetuam rei memoriam, noſtras præſentes literas noſtri fecimus ſigilli appoſitione muniri. Datum Turonis, anno Domini milleſimo trecenteſimo nonageſimo primo, menſe Januario.

X.

Confirmatio privilegiorum epiſcopi Lexovienſis.

CHARLES, par la grace de Dieu, roy de France: ſçavoir faiſons à tous preſens & à venir, nous avoir reçu l'humble ſupplication de notre amé & feal conſeiller E'tienne evéque & comte de Liſieux, contenant que par ci-devant par pluſieurs de nos predéceſſeurs roys de France ont été donnez & octroyez à ſes prédéceſſeurs evéques & comtes de Liſieux, tant par la compoſition faite à la reduction d'icelle ville de Liſieux en l'obeiſſance de feu notre ayeul le roy Charles que Dieu abſolve, que autrement, pluſieurs beaux privileges, droits, prerogatives & preeminences, deſquels leſdits predéceſſeurs d'icelui notredit conſeiller ont toûjours joui ſucceſſivement; toutefvoyes il doute que s'ils n'etoient par nous confermez, on lui voulſiſt ſy après mettre ou donner aucun empêchement en la jouiſſance d'iceux, & a cette cauſe nous a humblement ſupplié & requis notre grace & liberalité lui être ſur ce elargie. Pourquoi nous ce conſideré, voulant entretenir & garder à notre povoir les privileges, droits & prerogatives des egliſes dont nous ſommes protecteurs & gardes, inclinant à la ſupplication & requête de notredit conſeiller, pour ces cauſes & autres à ce nous mouvant, tous & un chacun leſdits privileges, droits, & prérogatives, & préeminences ainſi donnés & octroyez par noſdits predéceſſeurs à ceux de notredit conſeiller, avons agrée, confermez & approuvez, agréons, confermons, & approuvons de grace eſpécial, pleine puiſſance & autorité royal par ces préſentes, pour en jouir par icelui notre conſeiller & ſes ſucceſſeurs evéques paiſiblement, ainſi que lui & ſeſdits predéceſſeurs en ont par cy devant duement de toute ancienneté joy & uzé. Si donnons en mandement, &c. Donné à Rouen au mois de Novembre, l'an de grace mil quatre cents quatre vingt & ſept, & de notre regne le cinquieme, &c. 1487.

XI.

Fundatio obitus Thomæ Baſin, *olim epiſcopi Lexov.*

1491. ANNO Domini milleſimo quadringenteſimo nonageſimo primo, die ſabbati poſt *Jubilate*, venerabilis vir magiſter Jacobus *Cirurgien* preſbyter, procurator & nomine procuratorio Nicolai *Baſin* ſenioris, & Nicolai *Baſin* junioris, heredum & executorum defuncti reverendiſſimi in Chriſto patris & domini domini Thomæ miſeratione divina Cæſarienſis archiepiſcopi, & olim Lexovienſis epiſcopi, recognovit & confeſſus fuit quod ſuper pecuniis epiſcopatus Lexovienſis venerabilis & diſcretus vir magiſter Oliverius *de Nocy* canonicus Lexovienſis, & ſigillifer reverendi in Chriſto patris & domini domini Stephani *Bloſſet*, miſeratione divina Lexovienſis epiſcopi, ſolvit & numeravit venerabilibus & circumſpectis viris dominis dominis de capitulo eccleſiæ Lexovienſis ſummam ſexcentarum librarum Turonenſium per defunctum ipſum dominum Cæſarienſem archiepiſcopum, ut dicebat, legatam ad fundandum ſuum obitum in dicta eccleſia, juxta quod dicebat declarari in teſtamento prædicti defuncti, ex una: decem librarum pro celebratione obitus pro anima defuncti hodie facienda in dicta eccleſia, ex alia; & centum ſolidorum Jacobitis Lexovienſ. traditorum partibus ex alia, in deductione ſummæ octo centum ſeptuaginta ſex librarum quam ipſe procurator dicebat eſſe debitam pro termino Nativitatis Domini ultimo fluxi, ad cauſam penſionis auctoritate apoſtolica conſtitutæ, quam defunctus ipſe percipiebat ſuper fructibus dicti epiſcopatus Lexovienſis; & pro aliis ducentum ſexaginta libris adhuc debitis, voluit & declaravit ſolutionem fieri Thomæ *Baſin* præſenti, qui de illis ducentum ſexaginta libris inſolutis accepit per venerabiles viros magiſtros Robertum *Tieſſe* officialem, dictum *de Nocy* ſigilliferum, & Johannem *Poillevilain* promotorem domini Lexovienſis epiſcopi, & canonicos Lexovienſes tunc præſentes qui prædictam ſummam ſuper fructibus dicti epiſcopatus Lexovienſis, eidem *Baſin* intra feſtum ſancti Urſini proximum ſolvere promiſerunt, & eo medio dictus *Cirurgien* procurator & nomine procuratorio, ipſum dominum epiſcopum, dictoſque ſuos officiarios & omnes alios quittavit & quittos tenuit de prædictis ſexcentum ſexdecim libris ex una, & ducentis ſexaginta libris partibus ex alia, promittens prout promiſit idem procurator eos garantizare erga omnes de præmiſſis, ſeque ſubmiſit quod infra feſtum Purificationis B. Mariæ virginis, faciet apparere de teſtamento prædicti defuncti, vel copia debite autentiqua, & quod ipſe defunctus deceſſit poſt feſtum Nativitatis ultimum, ſic & adeo quod merito percepturus eſſet per ſe vel ſuos executores prædictos penſionem pro illo termino: alioquin ubi comperiretur ipſum defunctum ante illum terminum deceſſiſſe, & prædictam penſionem pro illo termino percipere non debuiſſe, promiſit illas pecunias ſic ſolutas reſtituer·, & de præmiſſis adimplendis fidejuſſores dare, qui ſe debitores obligabunt prout die heſterna fuit promiſſum & accordatum inter ipſos obligatos, &c. præſentibus in eccleſia Lexovienſi domino & magiſtro Michaële *Baſin* canonico Lexovienſi, Nicolao *Barbe* & Nicolao de Vico teſtibus, cum aliis ſignatis. J. *Barré.*

XII.

Bulla electionis Johannis le Hennuyer *epiſcopi.*

1560. PIUS epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilecto filio Johanni *le Hennuyer* electo Lexovienſi, ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Apoſtolatus officium meritis licet imparibus nobis ex alto commiſſum, quo eccleſiarum omnium regimini divina
A diſpoſitione præſidemus, utiliter exequi coadjuvante domino cupientes, ſolliciti corde reddimur & ſolertes, ut cum de eccleſiarum ipſarum regiminibus agitur committendis, tales eis in paſtores præficere ſtudeamus, qui populum ſuæ curæ creditum ſciant non ſolum doctrina verbi, ſed etiam exemplo boni operis informare, commiſſaſque ſibi eccleſias in ſtatu pacifico & tranquillo velint & valeant, auctore Domino, ſalubriter regere & feliciter gubernare. Sane eccleſia Lexovienſi, cui bonæ memoriæ Jacobus tituli S. Suſannæ preſbyter cardinalis *d'Annebault* nuncupatus ex diſpenſatione apoſtolica dum viveret præſidebat, per obitum ejuſdem Jacobi cardinalis, qui extra Romanam curiam debitum naturæ perſolvit, paſtoris ſolatio deſtituta, nos vacatione hujuſmodi
B fide dignis relatibus intellecta, ad proviſionem ejuſdem eccleſiæ celerem & felicem, ne eccleſia ipſa longæ vacationis exponatur incommodis, paternis & ſollicitis ſtudiis intendentes, poſt deliberationem, quam de præficiendo eidem eccleſiæ perſonam utilem & etiam fructuoſam cum fratribus noſtris habuimus diligentem, demum ad te preſbyterum Laudunenſis diœceſis, magiſtrum in Theologia, ad gradum magiſterii in eadem Theologia juxta infra ſcripta concordata promotum, & alias juxta illa qualificatum, necnon chariſſimi in Chriſto filii noſtri Franciſci Francorum regis chriſtianiſſimi ex indulto apoſtolico conſiliarium & eleemoſynarium primum nuncupatum, quem idem Franciſcus rex vigore concordatorum dudum inter claræ memoriæ Franciſcum eorumdem
C Francorum regem & ſedem apoſtolicam ſuper nominatione perſonarum certis inibi expreſſis modis qualificatarum, ad eccleſias regni Franciæ & certorum aliorum tunc expreſſorum eidem regi ſubjectorum locorum privilegio eligendi non ſuffultas, pro tempore vacantes, promovendarum per regem Franciæ pro tempore exiſtentem faciendæ initorum, & poſtmodum ad eccleſias privilegium eligendi habentes, quamdiu primo dictus Franciſcus rex vitam duxerit in humanis, apoſtolica auctoritate extenſorum, nobis ad hoc per ſuas literas nominavit, & cui apud nos de vitæ munditia, honeſtate morum, ſpiritualium providentia, & temporalium circumſpectione, aliiſque multiplicum virtutum donis fide digna teſtimonia perhibentur, direximus oculos noſtræ mentis. Quibus omnibus debita meditatione penſatis, eidem eccleſiæ
D ſive præmiſſo, ſive alio quovis modo, aut ex alterius cujuſcumque perſona, ſeu per liberam ceſſionem dicti Jacobi cardinalis, vel cujuſvis alterius de illius regimine & adminiſtratione in dicta curia vel extra eam, etiam coram notario publico & teſtibus ſponte factam, vacet, etiamſi tanto tempore vacaverit, quod ejus proviſio juxta Lateranenſis ſtatuta concilii, aut alias canonicas ſanctiones ad ſedem prædictam legitime devoluta exiſtat, & illa ex quavis cauſa ad ſedem eandem ſpecialiter vel generaliter pertineat, ac ſuper eiſdem regimine & adminiſtratione inter aliquos lis, aut ſuper illorum poſſeſſorio, vel quaſi moleſtia cujus ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo, pendeat indeciſa, de perſona tua nobis & eiſdem fratribus ob tuorum exigentiam meritorum
E accepta, de eorumdem fratrum conſilio dicta auctoritate providemus, teque illi in epiſcopum præficimus & paſtorem; curam & adminiſtrationem ipſius eccleſiæ, ſuper cujus menſæ epiſcopalis fructibus, redditibus & proventibus penſio annua trium millium librarum Turonenſium dudum dilecto filio noſtro Hieronymo ſanctorum Coſmæ & Damiani diacono cardinali Simoncello nuncupato, illam ex diſpenſatione apoſtolica annuatim percipiendi quam ſalvam & illæſam permanere volumus, dicta auctoritate reſervata exiſtit, tibi in ſpiritualibus & temporalibus plenarie committendo, non obſtantibus felicis recordationis Bonifacii papæ octavi, prædeceſſoris noſtri, & aliis apoſtolicis conſtitutionibus ac dictæ eccleſiæ

[illegible] in Theologia [illegible]
gilleru in eadem Theologia [illegible]
condata promotum, & [illegible]
necnon chariſſimi in Chriſto [illegible]
Francorum regis chriſtianiſſimi [illegible]
conſiderantes & eleemoſynarum [illegible]
quem idem Franciſcus rex [illegible]
ſtudium inter claræ memoriæ Franciſ[illegible]
Francorum regem & ſedem apoſtolicam [illegible]
natione perſonarum certis mile [illegible]
ſificatarum, ad eccleſias regni [illegible]
[illegible] tunc expreſſorum [illegible]
[illegible] privilegio eligendi [illegible]
[illegible] vacantes, promovendarum [illegible]
[illegible] tempore exiſtentem [illegible]
modum ad eccleſias privilegium [illegible]
quem idem primo dictus Franciſcus [illegible]
in humanis, apoſtolica auctoritate [illegible]
ad hæc per ſuas literas [illegible]
de vitæ munditia, honeſtate [illegible]
[illegible], & temporalium [illegible]
que multiplicium virtutum donis [illegible]
perhibentur, directimus oculos [illegible]
[illegible] ceteris meditatione [illegible]
ſive permiſſu, ſive alio quovis [illegible]
[illegible] cujuſcumque perſona, [illegible]
dicti Jacobi cardinalis, vel [illegible]
regimine & adminiſtratione [illegible]
eam, etiam coram notario publico [illegible]
factam, vacet, etiamſi tanto tempore [illegible]
ejus proviſio juxta Lateranenſis [illegible]
[illegible] canonicas ſanctiones [illegible]
tunc devoluta exiſtat, & illa [illegible]
eamdem ſpecialiter vel generaliter [illegible]
eidem regimine & adminiſtratione [illegible]
aut ſuper illorum poſſeſſione, [illegible]
[illegible] litium præſentibus [illegible]

ferent ab anno Dominicæ Incarnationis DCCCXXXVI, ſecunda quoque Rollonis illuſtriſſimi Normannorum ducis ebulliente ejuſdem ſacroſanctæ Incarnationis anno DCCCLXXV, indictione VIII, Vualgria, Friſia, Flandria, Burgundia, Britannia & tota Neuſtria, quæ nunc dicitur Normannia, partimque Francia inenarrabiliter deſolatis, plurimæ captæ & concrematæ ſunt urbes, oppida diruta, deſtructæ eccleſiæ, prædia ſanctorum & eccleſiaſtica jura & privilegia direpta, clerus & incola populus gladiis aufugit annullatus, Sanctorum reliquiæ & corpora latibulis abſcondita, vel fuga per diverſas provincias exportata. His itaque miſeriis ingruentibus, ſancta Conſtantienſis eccleſia, quæ præterito jam multo tempore floruerat, jamque ſub 33 epiſcopis Deo fideliter militaverat, funditus evertitur, clero & populo, prædiis ſimul & privilegiis privatur, reliquiis & Sanctorum corporibus viduatur, continuiſque 74 annis, ut legitur in chronicis, fœditate idololatriæ & paganis furibus conculcatur. Tanto vero deſolationis hujus decurrente ſpatio, multi qui reliquias & corpora Sanctorum detulerant, in exilio tam longo defuncti ſunt, & ob hoc per diverſa terrarum ſpatia corpora Sanctorum multa defunctis cuſtodibus remanſerunt. Rollone autem potentiſſimo duce ſacræ fidei & ſecundæ regenerationis fonte renato in anno DCCCCXI, indictione XIV, & poſt bienium cum Carolo rege pacificato, corpora ſanctorum epiſcoporum Conſtantienſium, Laudi atque Rumpharii, quæ exportata fuerant, Rotomagum ſunt delata, atque in eccleſia S. Salvatoris conceſſu Rollonis recepta. Igitur Rollo, qui & Robertus nomine ſacri baptiſmatis, dedit eamdem eccleſiam, in qua ſunt prædictorum Sanctorum corpora ſuſcepta, beato Laudo, necnon & domino Theoderico, qui tunc temporis Conſtantienſis epiſcopus erat, & omnibus ſucceſſoribus ejus jure perenni, terram quoque juxta prædictam eccleſiam, ubi maneret epiſcopus & clerici ſui qui eccleſiæ ſervirent. Quia ergo Conſtantienſis pagus Chriſticolis vacuus erat & pa-

ejus Willelmi marchionis, pariter & ducis, & ut legitur, Chriſti martyris, Richardus hujus Willelmi filius, marchio famoſiſſimus, dux bellicoſus, inexpugnabilis, imperterritus, fide tam pius quam catholicus ſanctam Conſtantienſem eccleſiam largius quam ceteri ſublimare decrevit; canonicos namque inſtituit, & terras & redditus unde viverent dedit & confirmavit. Verum mundi labentis caſibus more ſolito nunc ſurſum & nunc deorſum gyrantibus, præſcriptus epiſcopus Hugo ſeptem canonicos de his qui Conſtant. eccleſiæ deputandi erant, ad ſæpedictam eccleſiam S. Laudi ubi Rotomagi morabatur, tranſtulit. Defuncto autem Hugone epiſcopo, epiſcopatum Herbertus accepit. Hic quoſdam canonicorum qui ſibi minus urbani, minuſque faceti videbantur, ab eccleſia Conſtantienſi radicitus tanquam illiteratos & inutiles extrudit, eorumque terras & poſſeſſiones non modicas, donec eruditiores & aptiores reſtitueret, in dominio ſuo retinuit. Sed anno ſequenti Herbertus idem Lexovium tranſlatus eſt. In diebus illis Blainvilla, & Cruciatum, & terra de Sola cum ſilva non modica fuerant præbendæ canonicorum, quod etiam chartula Richardi marchionis & Hugonis epiſcopi teſtatur uſque hodie. Verum Robertus epiſcopus qui Herberto ſucceſſit & epiſcopus fuerat Lexovienſis, non ſolum præbendas dictorum canonicorum ſervitio eccleſiæ non reddidit, verum etiam hæc & alia in feodum & hereditatem nepotibus, & conſanguineis, & ſororibus ſuis non large ſed prodige diſtribuit. Hujus tamen temporibus incepta & ex parte conſtructa eſt Conſtantienſis eccleſia, fundante & coadjuvante Gonorra comitiſſa, auxiliantibus etiam canonicis, reditibus medietatis altaris ad tempus operi conceſſis, cooperantibus quoque baronibus & parochianis fidelibus, quod uſque hodie conteſtantur aliquot ipſorum nomina inſculpta lapidibus in eccleſiæ arcubus. In his pro certo diebus eadem rudis erat, & inculta, & imbecillis eccleſia, quinque tantum canonicorum perſonis contenta, bibliothecis

ortus, ſtatura procerus, vultu decorus, prudentia conſilioque providus, quanquam ſæpiſſime curialibus negotiis regiiſque obſecundationibus irretitus, tamen ad ædificationem & incrementum eccleſiæ ſuæ omni niſu & voluntate per noctem erat & per diem, qui ut eamdem eccleſiam celebrem glorioſamque reſtitueret, in Apuliam & Calabriam adire Robertum cognomine Guiſchardum parochianum ſuum, alioſque barones conſanguineos ſuos, & alumnos, & notos peregre profectus, multum in auro, & argento, & gemmis, & palliis variiſque divitiarum donariis acquiſivit, treſque aſportavit phialas plenas puro opobalſamo, aliaque pretioſiſſima quibus poſtea præfatam eccleſiam intus & extus locupletavit, majoremque crucifixum largis ſumtibus & tempore longo conſtruxit. Cum autem non haberet in civitate, ſive in ſuburbio tantum poſſeſſionis eccleſiæ, ubi maneret epiſcopus, vel proprius equus ejus poſſet ſtabulari, ſed neque propriam domum, niſi quoddam appendicium humile, quod pendebat de parietibus eccleſiæ, ipſe prudentia ſua & probitate valentiorem medietatem civitatis, ſuburbii, & telonei, & vectigalis, cum molendinis & multa Grimoldi viaca a Guillelmo invictiſſimo duce Normannorum, poſtea quoque glorioſo rege Anglorum trecentis libris comparavit & acquietavit. Poſtea vero epiſcopalem aulam & reliquas officinas conſtruxit, virgultum & vineam non modicam plantavit, capitium navis eccleſiæ cum area, & hinc inde duo majora capitia nobiliora & ampliora conſtruxit. Duas turres poſteriores a fundamentis, tertiamque ſupra chorum opere ſpectabili ſublimavit, in quibus claſſicum conſonans & pretioſum impoſuit, & hæc omnia plumbo cooperuit. Fecit præterea Conſtantiis duo ſtagna cum molendinis; terram parci contra comitem Moritonienſem ex parte expugnavit, ipſumque parcum duplici foſſato vallavit & palatio circumſepſit, intuſque glandes ſeminavit, quercus & fagos, ceterumque nemus ſtudioſe coluit, cerviſque Angligenis replevit. Aliud quoque nemus quod eſt in parochia S. Ebremundi induſtria ſumma cenſuque proprio redemit, ibique parcum opulentiſſimum cervis & apris, tauris & vaccis & equis conſtituit. Item Blainvillam de vadimonio acquietavit, molendinum quoque ejus quod eſt apud Holmetellum a Maugero fratre ſuo in dominio eccleſiæ comparavit: burgum vero ſancti Laudi qui eſt ſupra Viram fluvium adeo viriliter incrementavit ut teloneum quod erat 15 librarum, fieret 220 librarum, ibique ſtagnum cum molendino & lapideum pontem ſupra Viram condidit. In pago Bajocenſi terram quæ dicitur *Uncei* in dominio & hereditate eccleſiæ a ſorore ſua & a fratribus comparavit; ſimiliter terram *de Crapolt* & eccleſiam ſancti Ægidii a dominatione monachorum liberavit. Præterea eccleſiam Cæſaris-burgi, & Torlevillæ, & Eſquedrevillæ, & Barbi fluvii, & quidquid habet eccleſia Conſtantienſis in inſulis videlicet Gerſei, Granaſei, *Serf* & Atreno, dono præfati ducis Willelmi, ſervitio cenſuque ſuo acquiſivit, apud Linigrivillam terram aucupum, & de foreſtis totius Conſtantini, & de Paſſeis qui ſunt de dominio Normannorum ducis, omnem decimam totius venationis, & in Valloniis terram ubi domum optimam, & virgultum, & capellam conſtruxit. Ceterum ornamenta eccleſiaſtica & uſtencilia, calices, cruces, capſas, phylacteria, candelabra, thuribula, bacinos, ſiculam & ampullas aurea contulit & argentea, caſulas quoque, dalmaticas, tunicas, planetas, albas, cappas mirifici operis, necnon dorſalia ſerica & lanea, cortinas & tapeta, ſed & bibliothecas, paſſionales, omeliares, miſſales aureis litteris duos ſufficienteſque & competentes libros ſubrogavit: ſuper hæc omnia pretioſum famoſumque clerum, quo nihil pretioſius in eccleſia & utilius in officium & ſervitium divini cultus delegavit, ſeptemque canonicos quos epiſcopus Hugo

A Rotomagi in eccleſia S. Laudi irregulariter conſtituerat, apoſtolica auctoritate eccleſiæ matri revocavit, itemque duos alios adjecit. Cantorem quoque, & ſuccentorem, & rectorem ſcholarum, & cuſtodes eccleſiæ, clericos quoque præbendarios, aurifabros, fabrumque ferrarium, carpentarios & magiſtrum cœmentarium in opus eccleſiæ conſtituit. O virum prudentem & domui ſuæ bene præſidentem, qui de vivis & electis lapidibus domum ſuam compoſuit, & mirabilibus columnis eam ſuſtentavit!

His itaque omnibus univerſiſque eccleſiaſticis & epiſcopalibus rebus, Petrum camerarium prudentem virum, eccleſiaſticum, magnanimum, benignum, rationabilem, prudentem, operoſum, vicarium ſuum & eccleſiæ decanum in rectorem præpoſuit, & quid-
B quid habuit ejus dominatui ſubjugavit. Hic igitur ubique pſalter, aut in Normannia, aut in Apulia, vel in Anglia, educationi, & operibus, & procurationi rerum & legum invigilabat, omniaque quæ ſibi videbantur congrua eccleſiæ & neceſſaria diſponebat & emebat, cultumque eccleſiæ ac mores doctrina ſimul & præceptis magnifice informabat, clerumque ſubditum & eorum cauſas contra mundanos turbines non ſegniter procurabat. Venerabilis quidem & memorandus epiſcopus non, ut aliqui putant, de copioſa abundantia Anglicæ ſuperfluitatis omnia hæc operabatur, quia cum pauper eſſet & epiſcopatus redditus eſſent imminuti, ut ſupra detegimus, ita ut in domo ejus ſecundo pane veſcerentur famuli, illis tamen diebus inſiſtebat eccleſiaſtico operi, terraſque præ-
C ſcriptas ex maxima parte ante bellum Anglicum acquiſivit, celebremque dedicationem eccleſiæ magnis multiſque ſumtibus celebravit, præſente Guillelmo Normannorum duce, & archiepiſcopo, & coepiſcopis, & abbatibus, & principibus Normanniæ, & aliis quibuſdam Britanniæ, anno Incarnationis Dominicæ M. LVI, indictione X. Cum autem poſt Anglicum bellum, quod actum eſt nono ſequenti anno, id eſt ab Incarnatione Domini M. LXVI, in Anglia pluries moraretur, animus tamen & amor ad ædificationem eccleſiæ deſudabat: illic ornamenta pretioſa, & brodaturas, & aurifriſas cum ſmaragdis & gemmis parabat. Redditus epiſcopi neceſſitatibus & operibus eccleſiæ, ſcilicet ſcriptoribus, vitrariis, cæmentariis, aurifabris & ceteris omnibus quibus opus erat, per manum præfati camerarii abundanter ex-
D pendebat, & inde canonicis ſuis quandoque pretioſas veſtes, & clericales pelliceas, & ſuperpellicia delicata tranſmittebat, ceteris vero minoribus quibuſdam aut ſimiliter, aut de ſolidis ſuis dabat, pueros vero, juveneſque & adoleſcentes eccleſiæ ut pius pater interdum precibus & admonitionibus ſatagebat, & præmiſſis ad ſcholarum doctrinam & eccleſiæ frequentiam concitare minis & terroribus, ab omnibus ſegnitie & inhoneſtate revocare. Non tamen hæc omnibus faciebat aut quotidie, ſed quibuſdam & quandoque. Si cuilibet & eorum ſcriptum vel verſus, vel thirotinum, vel aliquid utile videbat, congratulans ei ſublimiter illud collaudabat. Ipſe namque magiſtros ſcholarum, grammaticos & dialecticos, qui famæ celebrioris erant, ipſe organiſtas largo
E ſumtu Conſtantiis retinebat, largiſque donationibus remunerabat. Si quis canonicorum moriebatur, non expectabat longo tempore, ſed conſilio reliquorum de miniſtris eccleſiæ ſervientibus reſtaurabat, cum irritum & iniquum judicaret eos qui a pueritia eccleſiæ ſervierant donativis eccleſiaſticis privari & militiæ ſuæ fructum alienis immerito dari, multoque juſtius & utilius eſſe ſervitoribus meritum reddere, quam vernicis, vel gratiis, vel amore, vel prece, vel timore concedere, ſed ſecundum decreta canonum unumquemque debere clericum habere in eccleſia cui ſervierit fructum militiæ ſuæ. Plures enim curialium multoties per ſe & potentes dominos ſuos eum rogaverunt ut eis in eccleſia Conſtantienſi præbendam

Anglia, ſcilicet in *Dorſet* ſitum, ea conditione firmata, ut qui eccleſia ſine cauſa abeſſet, tunc ſi quid de eo veniret, non communicaret; quod etiam dereliquerat communicare ipſo confirmante ſtatutum eſt, ſi quis canonicorum ſine licentia alias perrexerit vel præierit ſtatutum minoratus fuerit. Glorioſo autem rege Guillelmo in Chriſto fideliter Rotomagi defuncto, & in monaſterio ſancti Stephani quod ipſe Cadomi conſtruxerat, celebriter humato anno Dominicæ Incarnationis M. LXXXVIII, indictione XI, ſucceſſit major filius ejus Robertus dux in Normannia, medius vero Guillelmus rex in Anglia, fuitque inter eos altercatio & guerra diebus plurimis in utraque terra. Ea igitur tempeſtate prædictus Robertus dedit minori fratri ſuo Henrico comiti omnem pagum Conſtantienſem ſimul & Abrincatenſem, necnon & epiſcopatus nunc & uſque. Cum ergo Abrincenſis epiſcopus dominatum prædicti principis ſuſcepiſſet, Gaufridus Conſtantienſis funditus abnuit, eccleſiamque Conſtantienſem, cujus erat miniſter in vita ſua, neminem habere dominum, niſi quem Rotomagenſis haberet eccleſia, verbo edixit & opere complevit, non quod aſpernaretur, ut aiebat, dominum ſuum eſſe filium regis domini ſui, ſed ne in poſterum dignitas eccleſiæ vileſceret hoc initio, ſeque temporalia quæque gratioſius amittere, quam dejectionem eccleſiæ in minimo ſubire. Quapropter ipſius domini, potentium quoque baronum & parochianorum longas inimicitias, bonorum ſuorum crebras deprædationes, domorum concremationes, parcorum ſuorum deſtructorias confractiones viriliter diuque ſuſtinuit; ſed magnimitate fidei, zeloque juſtitiæ ſubnixus, eccleſiam in recto ſtatu & in dominio ducis Normanniæ ipſoque volente pendere reintegre conſervavit. Nec mirum ſi prudens nauta fideliter pervenerit ad portum, qui neque ventis, neque fluctibus confractus, in illam præcelſam maris ſtellam quæ verum peperit ſolem totum ſuæ mentis infixerat oblectamentum. Quid de cetero eccleſiæ cultu referam! Quid de cera? ſolummodo in luminaribus & expenſis eccleſiæ

dentibus pronunciata fuit ſignis; anno namque Dominicæ Incarnationis M. XCI, indictione XV, IV nonas Novemb. cum eſſet idem præſul Conſtantiis in aula epiſcopali quam fecerat & plantaverat, terræ motus factus eſt & fulgura extiterunt nimia, ita ut gallum deauratum qui majoris eccleſiæ tunc . . . . . minutatim conſcinderent . . . . . majorem noſtrum ab orientali . . . . . capitulum eccleſiæ & . . . . . minori conquaſſarent . . . . . ſingulatim quadratos lapides eradicarent. Quidam vero canonicus ſenex & preſbyter
C nomine Averedus ſedebat tunc temporis in eccleſia in ſtallo qui ſuppellicio ſuo infulatus & cappa, ibique tunc percuſſus eſt, ſed minime læſus: nam neque in veſtimentis ejus aliquid exuſtionis vel læſuræ apparuit, ipſe vero ſicut teſtatus eſt nobis, ſenſerat quiddam quod frigidum poſt tergum ſuum in momento tranſiſſet, moxque in eodem dorſi loco quædam magna veſica ſcilicet nigra, lineiſque quibuſdam intermiſſa apparuit quam nos vidimus & alii multi. De arcubus vero feneſtrarum turris majoris lapides magni vi tempeſtatis eruti, ſuper aulam prædictam corruerunt, nimioque fragore terrorem & ſtuporem præſuli multiſque qui aderant viſa inæſtimabili coruſcatione & inoperabili audito ſimul tonitruo intulerunt. Recedente autem tempeſtatis nimie-
D tate, viſiſque contractionibus turris & materiarum, affuit qui diceret Petrum camerarium ex infirmitate gravi qua aſtringebatur moriturum: nam ſi hæc ſigna non eſſent, non hujuſmodi fulgura in eccleſiam, ſed nec infra civitatem, ut arbitrabantur, cecidiſſent, qui hoc amplius nunquam viderant, nec ab anteceſſoribus audierant: alii quidem altius conſpicientes, ad invicem ſuſurrabant, dicentes dejectionem ſupereminentis galli turriſque majoris conquaſſationem, depoſitionem ipſius præſulis prætendere & conquaſſationem cleri cui cognoſcitur præeſſe. Ut ergo perventum eſt ad miſſam majorem quæ peracta intemperie ſtatim ſubſecuta eſt, audito officio dicebant aliqui divino judicio factum eſſe quod acciderat. Officium in hunc modum canebatur: *Omnia quæ*

quamdam eccleſiam ipſo die dedicare deberet, cujus dedicationem ingruentibus cauſis bis inantea protelaverat, inteſtino lethiferoque morbo aggravatur, nec ulterius ipſam dedicationem differre voluit, nec ullo modo per ſe complere valuit, ſed capellanum ſuum dedicationis miſſam decantare juſſit, ipſeque interim juxta aram reſedit. Receſſit itaque idem, & apud S. Laudum diebus aliquibus jacuit. Deinde Conſtantias ad eccleſiam dilectæ ſuæ dominæ deportari ſe fecit; ibi publicam confeſſionem peccaminum ſuorum faciens & ſatisfactionem pro poſſe ſuo, orationi, & pœnitentiæ, & eleemoſynæ vacabat, & quotidie coram ſe quod per ſeipſum facere non poterat, per manum ſui capellani tribus pauperibus pedes abluens, potumque ſufficientiſſime præbens, unicuique ſex nummos impendebat: rogabatque quotidie clericos & aſſeclas familiares ſuos ut diligenter ſcrutarentur & intelligerent, & ei confeſtim ſuggererent, ſi quem injuſte offendiſſet, ut ab eo miſericordiam flagitaret & ſatisfactione emendaret.

Cernens autem venerandæ memoriæ præſul mortem ſibi imminere, & condolens caſibus eccleſiæ, miſit in Angliam, & vocavit ad ſe Briſmetum plumbarium, fecitque omnes diſceſſiones eccleſiæ plumbari, turres & capitium reintegrari, & deauratum gallum quem prædictum fulgur deſtruxerat, ſtudioſe reſtaurari, majoremque ſuperimponi. Ut ergo agnovit quia gallus fulgidus tutus eſſet & ſuperimpoſitus loco ſuo, juſſit ſe manibus ambabus ex brachiis in ſellum ſuum erigi, ſicque ſedens in lecto Deoque gratias agens, oravit, & cum poſtmodum repauſaſſet: Timebam, inquit, quod ſi meus obitus præveniſſet, nunquam gallus ille vel illi conſimilis illuc ulterius aſcendiſſet. His itaque diebus prævidens vir præſcius & prudens hodie malum & cras deterius ſæpe contingere, mundumque jam in maligno poſitum eſſe, defenſores & conſolatores Conſtantienſis eccleſiæ benedixit, invaſores vero & devaſtatores ejus anathemate perpetuæ maledictionis percuſſit, & ſub chirographo conteſtans, hujuſmodi ſcriptum ſub ſigillo confirmatum condidit:

Gaufridus, miſericordia Dei, Conſtantienſis epiſcopus, omnibus ſub chriſtiana regeneratione degentibus, tam clericis quam laïcis, ſalutem, proſperitatem & pacem. Conſtantienſem eccleſiam quam hucuſque licet indigne tenueram, tamen miſerante Deo, populo meæ pravitatis augmentum & honorare ſtudui, & extrema ..... eam amplius factis adjuvare nequeo verbis quantum tutari & defenſare cupio. Quicumque igitur qui ſub chriſtiana profeſſione vocatus, præfatam eccleſiam honorare, conſolari & defenſare voluerit, auctoritate Domini noſtri Jeſu Chriſti ejuſque ſanctiſſimæ genitricis, in apoſtolica noſtraque confirmatione benedictus, ab eodem Domino noſtro Jeſu Chriſto omnium bonorum retributore mercedem recipiat in futuro, & anima ejus inter choros angelorum & archangelorum, apoſtolorum & martyrum, confeſſorum & virginum requiem poſſideat in paradiſo. Quod ſi aliquis irreverens & contumelioſus, avaritiæ vel cupiditatis ſtimulis agitatus, eam de terris ſuis, ſive legibus & conſuetudinibus, ſive ornamentis abſque juſta & neceſſaria eidem eccleſiæ ratione & clericorum aſſenſione, minorari & decurtare præſumpſerit, ab his omnibus ſupraſcriptis ordinibus maledictus, & perpetuæ damnationis anathemate circumſeptus, priuſquam vita decedat, terribiliſſimi divini examinis judicio proſequente, omnibus in commune tanti ſacrilegii violator appareat, & in perpetuum cum Juda traditore, & Herode, Pilato & Caipha, cunctiſque ſanctæ eccleſiæ adverſariis ignem æternum poſſideat, ſemperque cum diabolo & angelis ejus crucietur, nec ullam in ſecula ſeculorum miſericordiæ ſcintillam mereatur, niſi priuſquam anima illa tenebroſa de corpore exuerit, reſipuerit, & ad ſatisfactionem venerit. Fiat, amen.

Hoc itaque ſcriptum ipſe legit & confirmavit, plurieſque coram ſe recitari fecit; necnon epiſcopi & abbates qui eum adhuc in corpore viventem viſitaverunt, & qui poſtmodum ejus ſepulturæ interfuerunt, id eſt, Odo Bajocenſis epiſcopus, Michaël Abrincenſis epiſcopus, Guillelmus Dunelmenſis epiſcopus & Gilbertus abbas Cadomenſis, Rogerus Exaquienſis & item Rogerus Montis-Burgenſis, reſpondentibus omni clero & populo, amen. Sed quid de beato fine ipſius præſulis oſtenderit Dominus, omnino ſilere non debemus.

Quinto ſiquidem die antequam venerabilis ſupradictus antiſtes de mundi hujus voragine ſolveretur, cuidam monacho monaſterii ſancti Vigoris Ceraſienſis myſtica, ut opinor, revelatione felix tranſitus ejus, & beatæ Mariæ angelorum reginæ occurſus ita revelatus eſt. Cernebat namque prædictus monachus in viſione ſua quoddam miræ dignitatis & celſitudinis palatium, in quo regina quædam multo conſtipata agmine & famulitio præſidebat, & dum coram regina tanquam concilium celebrarent, adſtitit nuncius, dicens: Domina, adeſt Gaufridus Conſtantienſis epiſcopus; namque primos palatii gradus appropinquat, & illa continuo ſurrexit & ei congratulabunda condeſcendens obviam venit. Quæ cum diligenter ſalutaſſet eum, fecit eum exui cappa magna, plumoſa & lutuoſa, ſimiliter & ocreis quibus onerabatur, deinde manu propria arrepto mundiſſimo capitis ſui peplo exterſit quæ ſub umbilicio geſtabat vulnera, manuque præſulis dextera manu ſua comprehenſa per aſcenſus graduum duxit eum in palatium & ſecum conſedere fecit. Cum autem prædictus frater viſionem hujuſmodi confratribus retuliſſet, adfuit qui diceret, forſitan venerandus idem epiſcopus obiit, aut in proximo obiens, ſuſcipietur ab angelorum regina cui devote ſervivit.

Glorioſus itaque pater præſul Gaufridus Conſtantienſem quam pauperem ac rudem ſuſceperat eccleſiam locupletem & glorioſam feliciter rexit annis 45, ſexaginta ſex diebus minus, id eſt ab anno Dominicæ Incarnationis M. XLVIII, indict. II, uſque ad annum M. XCIII, indictione I; IV nonas Februarii veſpere feria quarta, luna prima in plena fide & confeſſione & pœnitentia, præſente & pſallente clero & populo, vitam reliquit tranſitoriam, a Deo, ſicut credimus percepturus æternam, qui ſicut ipſe fidelis ſervus & prudens beatæ Mariæ fuit, ſic & ipſe in ejus celebri Purificatione ab ſqualore carnis purificari vigiliis ſacriſque ejus corpus conſervari feſtivaque proceſſione decorari promeruit. Ipſa namque die omnis clerus quem nutrierat, & alii multi qui ad obitus tanti patris famam convenerant, necnon & omnis populus qui eo die ad feſtivam proceſſionem venerat, indutus ſericis cappis ceteriſque veſtibus pretioſis quas vir Dei undequaque collegerat, cereoſque non modicos ampliuſque 140 deferentes in manibus, præter eos quos laicalis ordo virorum & mulierum ferebat, ſolennis diei peracta proceſſione, circumſteterunt eximii patris dilectum corpus, ſicque lugubres & mœſti pro ejus anima corporis & ſanguinis Domini myſteria, precumque & oblationum vota Domino perſolverunt. Sequente vero die qui eſt III nonas Februarii, epiſcopi & abbates præſcripti una cum clero & populo, celebratis divinis myſteriis, omnibuſque rite diſpoſitis, ſepelierunt eum honorifice in ſtillicidio eccleſiæ, ſicut ipſe præceperat vivens adhuc in corpore.

II.

Fundatio abbatiæ Exaquienſis.

QUoniam quæ videntur, temporalia ſunt, quæ autem non videntur æterna, ut de viſibilibus ad inviſibilia, de temporalibus ad æterna bona pervenirent, Ricardus qui vocatur Turſtinus *Haldup* cum 1056.

bant in Urinivilla, & in Angarivilla, & in aliis maiſnillis quæ ad Urinivillam pertinebant, in ſilvis, in eccleſiis, in terris fructuoſis & infructuoſis, in pratis, in aquis, in piſcationibus; & partem quam habebant in eccleſia ſancti Georgii quæ ſita eſt in Tummavilla cum rectis decimationibus, & cum aliis rebus quæ ad illam eccleſiam pertinebant, de lucris & de aliis exitibus de illo manere; & ad Longam famem terram ad unam carrucam & rectas decimationes de lucris & de omnibus ſuis exitibus; & eccleſiam de Cuneis *(Coigny)* cum rectis decimationibus, & aliis rebus quæ illi eccleſiæ pertinebant, & de omnibus exitibus de illo manere, & terram ad unam carrucam, & unum vavaſſorem, & hoc quod tenet in eadem villa, & in Boſcivilla quæ eſt in plano; & in Appavilla, & in Oſulfivilla & aliis maiſnillis quæ ad Appavillam pertinebant, omnem partem quam ibi habebant in eccleſiis, in terris lucroſis & inlucroſis, & in ſilvis, & pratis, & aquis, & piſcationibus, & duas dimidias piſcarias in aqua vivia juxta Hulmum; & de eccleſia beati Georgii illam partem quam habebant cum omnibus conſuetudinibus ſibi pertinentibus; & eccleſiam de ſancta Suſanna cum conſuetudinibus ſibi pertinentibus; & de eccleſia beati Herblandi illam partem quam ibi habebant, & de foreſta illorum de Balteis *(Bautois)* omnes alias eccleſias; & rectam decimationem intra parcum & extra illius foreſtæ, de paſnagiis, & de veiculo, & de venatione, & de omnibus lucris quæ ibi facta ſunt aut facienda erunt, & de molendinis, & de piſcariis, & de aliis omnibus exitibus, & intra parcum & extra, rectam decimationem de omnibus nutrimentis quæ ibi nutrientur, & de his quæ ab illis exierint. Et extra parcum omnibus monachorum beſtiis & paſtum porcorum omnium & paſturam beſtiarum famulorum cuſtodientium pecora monachorum; & ſi intra parcum mittentur porci ad paſtum, habebunt monachi in eodem parco centum porcos a feſtivitate ſancti Martini uſque ad Quadrageſimam quietos; & ſi ibi non mittentur porci de foris ad paſnagium, tamen habeant quinquaginta quietos uſque ad ſupra-

de omnibus aliis exitibus illius foreſtæ & parci rectam decimationem, & decimam de nutrimentis & de totis exitibus illorum nutrimentorum quæ in eadem ſilva & in parco erunt facta; & ſi in parco mittentur porci de foris cauſa paſtionis, monachi habeant a feſtivitate ſancti Martini uſque ad Quadrageſimam, centum porcos ſine paſnagio; & ſi ibi non mittentur porci de foris cauſa paſtionis, tamen habeant monachi ibi a feſtivitate eadem uſque ad ſupradictum terminum L quietos, & habeant conſuetudinem omnia pecora monachorum famulorumque ſuorum extra

C parcum; & decimam molendini de Folliata, *la Feuillie*, & de piſcariis, & eccleſiam ſancti Georgii de Roca cum rectis decimationibus & cum aliis rebus quæ illi eccleſiæ pertinebant, & terram ad unam carrucam ad Montem-Catonem, *Mont-Chaton*, & decimam molendini & piſcariarum, & de omnibus aliis exitibus illius manere; & eccleſiam de Argenceio, *Archanchy*, cum rectis decimationibus, & cum aliis rebus quæ illi eccleſiæ pertinebant, & rectas decimationes de omnibus exitibus manere illius, & terram ad duas carrucas, & ſuam partem de eccleſia ſancti Philippi de Valſeio, *Vauſieux*, cum tali rectitudine qualis pertinebat illi eccleſiæ, & alias res quas Hugo de Valſeio tenuit ab illo in eadem villa; & de eccleſia ſanctæ Mariæ quæ eſt in villa quæ appellatur Mardignei, *Martragny*, ſuam partem cum

D tali rectitudine qualis pertinebat illi eccleſiæ, & hoc quod tenuit Hugo de Valſeio in eadem villa ab eo; & ſuam partem quam habebat in eccleſia de Coiſniis, *Conieres*, cum rectis decimationibus, & cum aliis rebus quæ pertinebant illi eccleſiæ; & in eadem villa terram ad unam carrucam, & rectas decimationes de omnibus ſuis exitibus de illo manere. Hoc etiam annuerunt præfatus Turſtinus & Eudo filius ejus, ut ſi quis ſuorum ſe viventibus aut poſt mortem ſuam aliquid de terra ſua loco ſupraſcripto dare voluerit, nullo modo impediatur. Ei autem Eudoni petenti conceſſit ſupradictus epiſcopus, ut ſi quid famuli loci in cimeterio ipſius eccleſiæ adminiſerint, monachorum ſit quicquid emendationis fuerit.

Luxovienſis. ✠ ſign. Michaëlis epiſc. Abrincenſis. ✠ ſignum Odonis Bajocenſis epiſcopi. ✠ ſignum Lanfranci Cantuarienſis archiepiſcopi. ✠ ſignum Thomæ archiepiſcopi Eburac. ✠ ſignum Oſmundi Seribienſis epiſcopi. Signum ✠ totius Conſtantienſis fratrum eccleſiæ conventus. ✠ ſignum Nicolai abb. ſancti Audoëni Rothomagenſ. ✠ ſignum Gontardi Gemmeticenſis abbatis. ✠ ſignum Radulphi ſancti Taurini abbatis. ✠ ſignum Maineri abbatis ſancti Ebrulphi. ✠ ſignum Anſelmi abbatis Beccenſis. ✠ ſignum Eudonis. ✠ ſignum Reginaldi de Aureavalle. ✠ ſignum Roberti de Monaſteriis. ✠ ſignum Rogerii de Bellomonte. ✠ ſig. Hugonis *de Gornay*. ✠ ſignum Roberti de Molbraio. ✠ ſignum Rogerii comitis *de Montgomeri*, &c.

Quinto idus Julii apud Bonam-villam, anno ab Incarnatione Domini milleſimo octogeſimo, anno autem imperii Willelmi Anglorum regis quatuordecimo, confirmavit ipſe rex hanc chartam, cum uxore ſua & filiis; archiepiſcopus quoque Rothomag. Gaufridus Conſtantienſis præſul, atque alii plures epiſcopi & abbates, nonnulli etiam ſui regni proceres, quorum ſupra præfixa ſunt nomina, illud atteſtarunt. Apud Cadomi Robertus filius regis, quarto die poſt firmationem patris confirmavit, teſtibus Ricardo . . . . . . filio Balduini, Richardo filio Fedaldi, Rogerio *Bigot*, Ivone *Taillaboſc*, Giſleberto de Portu, Rogerio de Broceio, Herveo capellano epiſcopi Luxovienſis, Willelmo . . . . ſancti Petri *Liſois*, Turgillo capellano epiſcopi Conſtantienſis, Roberto capellano Eudonis ejuſdem loci inſtitutoris.

In die vigiliæ Aſſumptionis ſanctæ Mariæ, fuit Robertus . . . . . . Mathildis uxor ejus & plures hominum ſuorum, ad cœnobium in honore ſanctæ Trinitatis conſtructum, quod vocatur Exaquium, & confirmavit chartam . . . . . hoc quod Turſtinus *Haldup* & Eudo filius ejus, de feodio ſuo eidem eccleſiæ dederat quod in ſupra dicta charta continebatur, pro ſe, ſuaque uxore ac ſobole . . . . atque fidelibus, & recepit ſocietatem loci; & hoc per talem rationem fecit, ut quandiu Eudo & heres ejus hoc feodium erit tenens quod tenebit ab eo . . . . . . de eo ſicuti eleemoſynam quam ipſe & pater ejus dederunt, & ipſe tenet ex comite. Et ſi Eudo aut alius aliquis inde tollere aliquid aut injuriam facere . . . . . comes vel heres ejus facient ita quietam tenere ſicut eleemoſynam quam ipſi dederunt: & ſi forſitan evenerit quod Eudo vel heres ejus de comite non tenebunt illum ſuum honorem, tamen habebit eadem eccleſia eleemoſynam illam de comite vel de herede ejus ſic quietam, ſicut debet habere eccleſia de principe unde tenet, & comes & heres ejus . . . . ſicut ad illum locum qui tenet de eo hanc eleemoſynam; & ſicut hoc conceſſerunt in capitulo in ſupra dicto die, ita fecerunt donationem ſuper altare his diviſionibus quas ſupra charta diſſerit: & hoc teſtificantur Godefridus capellanus comitis, & Hebertus; Willelmus *de Hulmeth*, Gaufridus filius Vallonis, &c. Willelmus filius Nicolai *Herbolt* donavit eccleſiæ ſanctæ Trinitatis omnem partem quam habebat in eccleſia ſancti Martini de Sornis, cum decimis & aliis rebus ſibi ibidem pertinentibus; teſtes ſunt Willelmus Sarmento, Robertus de Torpo, &c. Et hoc . . . . . dapifer regis de cujus feodio illam terram tenebat, & inſuper aliam ſervitio liberam & abſolutam recepit; teſtes Richardus de Crientiis, Richardus de Landa, &c.

Noſcant præſentes & futuri quod Robertus *de Peretot* & Beatrix uxor ejus dederunt eccleſiæ ſanctiſſimæ Trinitatis de Exaquio in eleemoſyna perpetua, eccleſiam ſuam ſancti Petri *de Peretot*, cum decimis & eleemoſynis eidem eccleſiæ pertinentibus, in die quo filius illorum nomine Gaufridus ſuſcepit habitum monachalem in ſupra dicta eccleſia. Dedit etiam idem Robertus abbatiæ de Exaquio terram *Hodierne*, & terram Humfridi Thaleventi: & ut hæc donatio firma & inconcuſſa permaneret, ſuper altare ſanctiſſimæ Trinitatis poſuit, teſtibus Rogerio de ſancto Quirino, Heberto de Alna, Willelmo de Bricavilla, & multis aliis.

Quoniam illa tantum bona ſibi reſervant homines quæ pro ſuarum ſalute animarum Deo & miniſtris ejus largiuntur; neceſſe eſt ut illi qui terrena bona poſſident, eadem bona Deo largitori omnium & miniſtris ejus largiendo, æternam manſionem in cœlis ſibi acquirant. Quam videlicet manſionem ex bonis ſibi a Deo conceſſis, Gillebertus *de Broc* ſibi acquirere volens, factus monachus Exaquienſis cœnobii, quidquid de eccleſia in villa Angotvillæ in dominio poſſidebat, & ſervitium duorum vavaſſorum quod ei pertinebat, monachis in ſupradicto loco Deo ſervientibus pro ſalute animæ ſuæ contulit. Et hoc factum eſt in præſentia Eudonis & Murieldis uxoris ejus, & hanc donationem liberam & abſolutam ſupradictæ eccleſiæ libentiſſimo animo conceſſerunt: teſtes Gaufridus de Ferevilla, Richardus de Cerenciis, Robertus de Lucellis, Robertus capellanus de Milleriis.

Anno ab Incarnatione Domini M. LXXXIIII, indictione VII, Rogerius de Albineio dedit eccleſiæ cœnobii S. Trinitatis quæ eſt in villa quæ appellatur ſancta Opportuna, talem partem qualem Oſmundus clericus de Filgeris tenuit ab illo Rogerio in eccleſia ſancti Sanſonis de Girolliſolla, & in maiſnillo quod appellatur Cricevilla, & in Francavilla, ſcilicet totam illam terram quam prædictus Oſmundus tenuit a ſupradicto Rogerio in his maiſnillis ſupranominatis, in terris laboratis & non laboratis, & in aquis & in ſilvis, annuentibus filiis ejuſdem Oſmundi; unus quorum nomine Robertus in eadem eccleſia monachus effectus eſt. Idem Rogerius & *Rualoc* filius ejus dederunt eidem eccleſiæ pro animabus ſuis ac parentum ſuorum, decimam telonei de feria ſancti Chriſtophori & omnium exituum ejuſdem feriæ, & decimam telonei de foro Albinei, & de omnibus exitibus qui ad idem forum pertinent, & in Marciſeio unum ortulanum nomine Rogerium filium Grentonis cum illa terra quam tenet, & in terra quæ fuit de foreſta *Liverville* LX acras terre, & IIII ex iſtis ſunt de boſco, excepta decima iſtarum LX acrarum, quam ante habebat ſanctus Paulus de Cormereio. Harum rerum teſtes ſunt, Eudo vicecomes, & Rog. de Broeio, & Ric. de Cerencis, & Ric. de Landa, & Rob capellanus Eudonis, & Rog. *Laboli*, & Rog. *Delpedrun*, & Rog. dapifer, & Ranulphus filius Eſturi, & Gaufr. preſbyter ſancti Egidii, & Rad. *Malcovenant*, & Nigellus filius Oſmundi de Filgeris. Raginaldus etiam de Aureavalle, dedit eidem eccleſiæ cœnobii S. Trinitatis pro anima ſua ac parentum ſuorum partem de mareſco quod eſt juxta gardinum monachorum illius loci per talem diviſionem qualem habent porpriſam eidem monachi ad ſuum foſſatum. Hujus rei ſunt teſtes Eudo vicecomes, & Rog. de Broeio, & Ric. de Cerencis, & Rob. capellanus Eudonis, & Gaufr. *de Rotot*, & Rannulfus de Balta. Richardus etiam *Bloet* & Willelmus *Bloet* dederunt eidem eccleſiæ cœnobii ſanctæ Trinitatis, in villa quæ appellatur Criencis campum illum in quo ſedent grangæ eorumdem monachorum, ſcilicet quicquid in illo campo habebant, pro animabus ſuis ac parentum ſuorum. Hujus rei teſtes ſunt Eudo vicecomes, & Rog. de Broeio, & Rich. de Cerencis, & Rob. de Briccavilla. Richardus etiam *Bloet* dedit eidem eccleſiæ cœnobii ſanctæ Trinitatis pro anima ſua ac parentum ſuorum, unam acram terræ in ſablone de villa Criencis. Hujus rei ſunt teſtes Eudo vicecomes, & Willelmus de Braercurte, & Rich. de Cerencis, & Ric. de Landa, &c. Willelmus etiam de Baudrevilla eccleſiæ ſanctæ Trinitatis dedit pro anima ſua, partem

teſtes Gauſredus de Fereriis, Ro[illegible] [illegible], Robertus de Locuſſo, Ra[illegible] Mulierius.

Anno ab Incarnatione Domini [illegible] indictione VII, Rogerius de [illegible] cœnobio S. Trinitatis quæ eſt [illegible] ſancti Opportunæ, tàm [illegible] [illegible] de Filgeris tenuerat [illegible] ſancti Sanſonis de Gorolio [illegible] appellatur Crecevilla, & in [illegible] illam terram quam præ[illegible] ſupradicto Rogerio in his [illegible] in terris laborantis & non [illegible] in [illegible], annuentibus [illegible] quorum nomine Robertus [illegible] eorum effectus eſt. Idem Rogerius [illegible] quas dederant eidem eccleſiæ [illegible] parentum ſuorum, decimam [illegible] [illegible] & omnium [illegible] & decimam teloneí de toto [illegible] [illegible] quæ ad idem forum pertine[illegible] [illegible] unum ortulanum [illegible] Grentonis cum illa terra quam [illegible] ſunt de foreſta [illegible] illis ſunt de boſco, excepto [illegible] rum, quam ante habebat [illegible] reiu. Harum rerum teſtes ſunt [illegible] & Rog. de Broeio, & Ra. de [illegible] de Landa, & Rob capellanus [illegible] *Labaſt*, & Rog *Depetra*, & Rog [illegible] Ranulphus filius Elluri, & [illegible] Egalar, & Rad. *Malumnus* & [illegible] Ormundi de Filgeris. Reginaldus [illegible] valle, dedit eidem eccleſiæ [illegible] pro anima ſua ac parentum ſuorum [illegible] [illegible] quod eſt juxta [illegible] loci per talem diviſionem quam [illegible] eidem monachi ad ſuum [illegible] teſtes Eudo vicecomes, & Rog. [illegible] de Cenacis, & Rob. capellanus [illegible] de *Rotat*, & Ranulfus de [illegible] [illegible]

Ex chartulario Conſtantienſ.

Origo beatæ Mariæ de Voto.

IN nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis, ego peccator Willelmus, Dei gratia, dux Normannorum, ad ſervicium Dei & matricis eccleſiæ Mariæ ceterorumque . . . . . De hiis vero fuerunt teſtes, qui conſule ab infirmitate reſurgente interfuerunt, ſcilicet ipſe Willelmus Normannorum comes, & in carta ſuum ſigillum poſuit, & Matildis uxor ſua, & Robertus comes Cenomannis, & Ricardus ſuus frater, & Hugo de Monteforti, & Robertus Bertrannus, & Robertus *Guernon*, & Willelmus de Vauvilla, & Willelmus filius ejus, & Eudo. Factis vero tribus canonicis, ſcilicet, Roberto filio Teolſi, & Turulfo, & Walterio, quos conſul Willelmus conſtituit in ipſa infirmitate ſua, quam habuit Cæſaris-burgo, in qua vovit ſe facere canonicos in ſupradicta eccleſia S. Mariæ, ſi Deus & ſancta Maria reſuſcitaret eum ab infirmitate, in qua fuit omnino de vita deſperatus, & ad terram depoſitus, ut jam moriturus, datis reliquiis ſanctorum ejuſdem eccleſiæ carioribus, quas in ſua capella geſtabat. Qui reſuſcitatus, & propter recuperatam ſanitatem lætificatus eſt, ut præfatæ S. Mariæ adimpleret votum, fecit dedicare ejuſdem virginis eccleſiam, cui interfuit ipſe, deditque in dotem unam quadrugatam terræ in Gerſoia, & juſſit fieri aliam eccleſiam extra caſtellum & incipi de ſuo proprio, ad cujus fundamentum incipiendum Matildis comitiſſa dedit centum ſolidos, & conſul commutavit terram . . . . ut ſua capella remaneret ſuis canonicis ex toto quieta & propria. Poſtea cum tribus ſupradictis conſtituit quinque alios canonicos, ut octo eſſent ſeptimanarii, quibus dedit, &c. Comitiſſa vero . . . . . ſuper altare poſuit comitis vagium, ut Deus & ſancta Maria redderet cariſſimum maritum. Comite ſanato exhilarata, ex ſua parte juvit conſulem in eccleſiæ reſtaurationem . . . . Poſtquam vero conſul Deo adjuvante de conſule rex Anglorum eſt factus, de acquiſitione ſua dedit canonicis novum manerium omnibus in communi, in marchia *Dorſcete* & *Deveneſire* ſitum, *Harpeſort* vocatum. Henricus vero rex filius ejus pro anima uxoris ſuæ Matildis dedit de Eſquedrevilla & Torlavilla lanam & linum.

ſunt homines ſui, quod ſint propriæ res ipſorum, liberi & quieti ſint prædicti abbas & monachi Montis-burgi per omnem terram meam a teloneo & paſſagio, & pontagio, & omni conſuetudine, ubicunque fuerint in terra & in mari, & in portubus ementes & vendentes, locantes & conducentes, commutantes, ſive de loco ad locum transferentes. Do etiam & concedo prænuntiatæ abbatiæ & abbati, & monachis in foreſta mea Montis-burgi ligna clauſuræ, & foco, & ædificiis, & omnibus aiſiamentis ſuis neceſſaria, & ut habeant in eadem foreſta omni tempore paſturam porcis & cæteris animalibus ſuis, & libertatem, & quietantiam paſnagii ſui & omnium conſuetudinum ad eandem foreſtam pertinentium; & in foreſta mea *de Bruis* do & concedo præfatis abbati & monachis Montis burgi ad focum hoſpitum ſuorum tot arbores ſingulis annis, quot hebdomadæ ſunt in anno, quas recipient per manum foreſtariorum, & de tot arboribus quieti ſint foreſtarii de quot garantizaverint eos monachi per tallias ſuas, & in eadem foreſta habeant ſæpedicti abbas & monachi Montis burgi marramenta ad eccleſiam & ad alia ædificia ſua, & paſtionem porcis & paſtus ceteris animalibus ſuis, & libertatem & quietantiam paſnagii ſui & omnium conſuetudinum ad eandem foreſtam pertinentium & in omnibus aliis foreſtis meis de Conſtantino; & ut ſæpedicti monachi Montis burgi habeant poteſtatem & libertatem cum abbas obierit, eligendi alium quem ad hoc noverint idoneum, abſque alicujus contradictione vel reclamatione, vel pars etiam capituli quamvis minor, ſanioris tamen conſilii, ſecundum Dei amorem & ordinis ſui conſuetudinem: do inſuper & concedo præfatæ abbatiæ Montis burgi & abbati & monachis maiſnillum ſancti Cyrici, uſque ad medium aquæ ibi currentis, cum eccleſia & decimis, & unam manſuram apud Barbefluctum, & terram Arnulphi *de Scameſcon*, quæ eſt in *Coëres*, & tres manſuras terræ Sortoevillæ de feodo Turgiſi groſſi & decem acras de terra Roſeæ, & terram unius carrucæ in eadem villa, & triginta acras terræ in Joganvilla, & terram unius carrucæ in Amundevilla; & hæc omnia concedo & confirmo manu mea ✠. Signum Anſelmi ✠ Cantuar. archiepiſcopi. Signum Rad. epiſcopi ✠ Ceſtriæ. Signum Roger. epiſcopi ✠ Salberiæ. Signum Ranulphi epiſcopi ✠ Dunel-

Euſtachii ✠ comitis. Signum Bald. filii Ricardi A
de Redvers. Signum Willermi ✠ fratris ejuſdem Bald. Signum Rob. capellani ✠. Signum Willermi Eſtur. Signum Hunfredi *de Bohun* ✠. Signum Alfredi de Lincolnia ✠.

V.

Ex chartulario.

Circiter 1080.

Chartæ fundationis ſancti Salvatoris.

EGO Nigellus vicecomes, divino afflatus ſpiritu, dignum duxi in eccleſia S. Salvatoris monaſticæ religionis ritus ponere, & conventum ſub abbate; ad quod faciendum elegi domum *de Jumieges*, quam audivi majoris auctoritatis in religione præ cæteris, & Deo auxiliante adduxi ex ea perſonas religioſas, inter quas religioſiſſimum virum nomine Benignum, quem abbatem conſtitui. His itaque diſpoſitis liberam feci & quietam abbatiam ab omnibus conſuetudinibus michi pertinentibus, & ad uſum monachorum dedi decimas omnium poſſeſſionum mearum, videlicet omnium molendinorum meorum decimas, & in molendino villæ ſancti Salvatoris, ut molant monachi omnem annonam ſuam ſine loco & ſine moltura, & de omnibus picheriis meis dedi eis decimas. Dedi etiam eis decimam redditus foreſtæ meæ & haiæ *de Celleſouef*, & de Mareis, & de venditione in denariis, & in annona, & in omnibus rebus & decimam paſnagii & venationis & de magna foreſta, & de haia *de Celleſouef.* Dedi etiam paſturam animalibus ſuis in plano & in nemoribus meis, & in haia, & in mareis. Dedi etiam porcis ſuis *la Paiſſon* in foreſta mea & in haia *de Celleſouef* ſine paſnagio, & ut porci eorum eant ubicumque mei ierint, & ſimiliter *&* *Bruil* de Hainevilla & in foreſta de Colomba decimam redditaum & paſnagiorum, & *la Paiſſon* ſine paſnagio; & in villa de Colomba decimam reddituum meorum in denariis, & in omnibus aliis rebus ſimilibus in caſtello Rochæ, quod eſt ſitum in parochia Colombæ. Dedi etiam eis tertiam partem ejuſdem foreſtæ, & ad ignem ſuum ſtans nemus ſiccum & jacens viride & ſiccum. Dedi etiam eis in omnibus maneriis meis ubi terræ fuerint ad campartum, ut medietatem garbarum camparti & decimæ habeant pro decima, & ego aliam pro camparto. Hæc omnia ſupradicta & præfatam libertatem dedi ego monachis ſupradictæ abbatiæ cum tenementis illis & poſſeſſionibus quæ tenuit eccleſia ſancti Salvatoris in tempore canonicorum, ut hæc omnia poſſideant in perpetuum. Et ne aliquis in poſterum poſſit refragari aut reſiſtere huic donationi & inſtitutioni meæ, prece mea confirmavit ſigno ſuo hanc inſtitutionem & donationem meam rex Angliæ Willelmus qui regnum Angliæ bello acquiſivit. Hæc ſunt ſigna in teſtimonium; ſignum Guillelmi regis Angliæ; ſignum Nigelli vicecomitis; ſignum Willelmi archiepiſcopi; ſignum Roberti comitis *de Mellent;* ſignum Mauricii cancellarii; ſignum Guillelmi filii Anſgoti; ſignum Henrici de Bellomonte.

V I.

Ex chartulario.

NOtum ſit omnibus hanc chartam legentibus & audientibus, quod eccleſia ſancti Salvatoris eſt libera ab omnibus epiſcopalibus conſuetudinibus a tempore vetuli Ricardi comitis, & Rogerii vicecomitis qui eccleſiam inchoavit, & liberam eam conſtruxit, qui pro hac libertate eccleſiam S. Nicholai de Hulmo, & vicum qui vocatur Giffaula in eadem villa, ſanctæ Mariæ Conſtantienſi conceſſit. Deinde Nigellus vicecomes qui ibi monachos poſuit & abbatiam inde fecit, ab omnibus conſuetudinibus ſibi pertinentibus ex toto eam liberam & quietam fecit. Nepotes autem ejus, Nigellus videlicet & Rogerius, hanc honorifice tenentes, ſuis propriis poſſeſſionibus augmentarunt & extulerunt; ipſi enim dederunt, &c.

V I I.

Ex chartulario.

NOtum ſit tam præſentibus quam futuris, quod Jordanus *Taiſſon* & Lætitia uxor ejus conceſſerunt abbatiæ ſancti Salvatoris omnes epiſcopales conſuetudines totius terræ ejuſdem abbatiæ per honorem ſancti Salvatoris, ita ut monachi habeant curiam ſuam & emendationem de hominibus ſuis tam clericis quam laïcis, videlicet de trevia, & de adulteriis, & de omnibus aliis rebus, ut ita habeant monachi in terra ſua, quemadmodum Dominus ejuſdem villæ habet in ſua, &c.

V I I I.

Ex chartulario.

B *Charta Richardi* de Redvers *pro Montis-burgo, Henrico I Angliæ rege.*

IN nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis. Ego Ricardus *de Redvers* hujus mortalis vitæ conditionem conſiderans, & omnia quæ in ea ſunt mutabilitati ſubjecta & tranſitoria eſſe non ambigens, atque de ſalute animæ meæ, non cum corpore morituræ, ſed in æternum victuræ ſollicitus, & quæ etiam poſt diſſolutionem corporis futura ſint penitus ignorans, ſecundum ſententiam qua dicitur*: Abſcondite eleemoſynam in ſinu pauperis, & ipſa orabit pro vobis ad Dominum;* pro ſalute animæ domini mei Henrici regis & Mathildis reginæ, atque omnium anteceſſorum & ſucceſſorum ſuorum, necnon etiam pro C ſalute animæ meæ & uxoris meæ, atque omnium anteceſſorum & ſucceſſorum meorum, do & concedo abbatiæ Montis-burgi ad uſus monachorum ibidem Deo ſervientium, unum manerium in Anglia, quod dicitur *Lodres* in Dorſeta, ſicut & aliud nomine Viceam in inſula nomine *Wichd*, & aliud manerium Auxemidam, quod eſt in Deveneſira, libera & quieta ab omnibus ſecularibus conſuetudinibus atque ſervitiis, cum omnibus rebus eiſdem maneriis pertinentibus, & cum *ſocca & ſacca, & tol & them, & infangenethef*, & aliis conſuetudinibus & quietudinibus. In Normannia vero do eidem abbatiæ apud *Redvers*, decimam molendinorum meorum, atque duas partes decimæ totius terræ meæ ipſius villæ, & terram Huberti preſbyteri, ac decimam molendini *de Beurant*, & dimidiam Furcavillam, atque terram dimidiæ carrucæ in Eſcoghernevillæ, & manſuram unam villani D in Sebevilla, atque decimam molendinorum & anguillarum de Nigellihumo, & terram quam Willelmus *de Redvers* habuit in Monte-burgo, & decimam molendini de Gonnovilla, atque decimam molendini & foreſtæ *de Fermambruil*, & decimam molendini de Tortavilla, & decimam vacariarum mearum *de Bruis*, & totam benedictam villam quam habuit Adelis ſoror mea & Ricardus de Anſgervilla. Hæc omnia, ſicut prædicta ſunt, concedo dictæ abbatiæ cum rebus illis de quibus ſaiſita erat, die illa qua mihi eam dominus meus Henricus rex Anglorum conceſſit habendam; id eſt terram Montis-burgi, quam Willelmus rex qui Angliam conquiſivit, dedit eidem eccleſiæ, cum mercato, & materia, & lignis in foreſta de Montis-E burgo, foco & clauſuræ neceſſariis, & paſtione porcorum atque paſtura ceterorum animalium; & in foreſta *de Bruis* materiem ad eccleſiam, & alia ædificia, & paſtionem porcorum, & in omnibus aliis foreſtis regis per totum Conſtantinum, & unam manſuram terræ apud Barbatum-fluctum & Maiſnillum ſancti Cyrici uſque ad medium Fluvii-villæ, cum eccleſia, & terram Ranulphi *de Scameſcon* quæ eſt in *Coëtes*, & tres manſuras terræ in Sortoevilla de feodo Turgiſi groſſi, & decem acras de terra Roſeæ, & terram unius carrucæ in eadem villa, & triginta acras terræ in Joganvilla, & terram unius carrucæ in Amundevilla. Hæc omnia dedit primus rex Willelmus, & decimam molendini de Aldulvilla quod dedit Willelmus de

ſtiæ ✠, Radulphi *Ciceſtre* ✠, Radulphi *de* . . . . ✠ Signum Anſelmi archiepiſcopi Cantuarienſis ✠.

I X.

Ex chartulario.

Robertus de Haya confert eccleſias monaſterio Exaquienſi.

1105. QUoniam ea quæ antiquitus geſta ſunt, &c. Notum ſit, tam præſentibus quam futuris hominibus, quod M. CV Incarnationis Domini noſtri Jeſu Chriſti anno, indictione XIII, regnante in Anglia nobiliſſimo rege Henrico, filio videlicet Guillelmi regis, cum venerabili conjuge ſua Matilde regali ex progenie ſimiliter orta, Radulpho venerabili pontifice præſidente ſanctæ Dei eccleſiæ civitatis C Ciceſtriæ, Roberto comite fratre ſupradicti regis in Normannia, Philippo rege in Gallia, Robertus de Haia filius Radulphi ſeneſcalli, ſcilicet Roberti comitis Moritonii, nepos Hudonis dapiferi Guillelmi ſupra dicti regis, homo ſecularis ſi totus catholicus, quia ſpiritualium fructum ſcilicet vetantibus curis perfecte ex ſe generare non poteſt, ad ſpiritales viros in Dei ſervitio ſuſtentandos, more arboris infructuoſæ vineam ſuſtinentis, annuente conjuge ejus, dedit eccleſiæ ſanctæ Trinitatis Exaquenſis, quæ ſita eſt in agro Conſtantino ſuper fluvium *Ete*, pro anima ſua, & pro animabus Henrici ſupra dicti regis, & reginæ conjugis ejus, de feodo quod dedit illi ſæpefatus rex, eccleſias, terras & decimas quæ ad eaſdem pertinent eccleſias, videlicet eccleſiam beatæ D Mariæ *de Boxgue*, quæ ſita eſt in epiſcopio memorati pontificis Radulfi, & duas hidas terræ, & omnem decimam illius parochiæ eccleſiæ. Dedit etiam eccleſiam de Hamtonetta, & terram & decimam quæ ad eamdem eccleſiam pertinent, & eccleſiam ſancti Leodegarii *de Homſtan*, & eccleſiam *de Bridſam*, & eccleſiam ſanctæ Mariæ *de Bernes*, & eccleſiam ſanctæ Mariæ *de Waburgaton*, & eccleſiam ſanctæ Catharinæ *de Hemtone*, quæ eſt ſita ſuper fluvium Tamiſiæ, quæ tunc fuit Ode de Vjnceſtra, & eccleſiam S. Georgii de Beltone, & terras & decimas quæ ad ſupra dictas eccleſias pertinent. Dedit etiam illam menſuram frumenti quæ *Torecht* vocatur de omnibus ſuis maneriis, cum eccleſiis & decimis. Dedit etiam monachis in E ſupradicta villa quæ *Boxgue* vocatur commorantibus,

B præfatus Turſtinus & Eudo filius ejus ibi habebant in eccleſiis, in terris, in ſilvis, in aquis & molendinis, in piſcariis & tulinis. Et in villa de Favilleriis, totam partem quæ fuit Adelais de Bilte, & ſilvam quæ appellatur Cavilliacum cum omnibus terris & molendinis, cum aqua & cum molta de manerio de Crienciis, exceptis tantum ſervientibus ſuis, & omnia quæ ad præfatam ſilvam pertinent, ſicut ipſi eam habebant: & quicquid habebant in Orevilla & in Awarevilla & in omnibus maiſnillis ad Orevillam pertinentibus, cum eccleſia & omnibus aliis pertinentiis; & eccleſiam ſanctæ Mariæ *de Portbail* cum omnibus pertinentiis, & partem ſuam in eccleſia ſancti Georgii de Tunevilla cum eleemoſynis & decimis, & omnibus exitibus ejuſdem manerii; & C totam partem ſuam in eccleſia ſancti Johannis de Turgiſvilla cum pertinentiis, & ad Longaulamem terram ad unam carrucam & rectam decimam omnium exituum; & eccleſiam de Conneis cum eleemoſynis & rectis decimationibus omnium exituum ejuſdem manerii, & terram ad unam carrucam, & unum vavaſſorem cum hoc quod tenet in eadem villa; & in Boſevilla in plano, & in Appavilla, & in Oſonvilla, & in maiſnillis ad Appavillam pertinentibus quicquid ibi habebant in eccleſia, in terris, in ſilvis, & omnibus aliis pertinentiis, & duas dimidias piſcarias in vivla quæ eſt juxta Hulmum; & partem ſuam eccleſiæ ſancti Georgii cum pertinentiis ſuis, & eccleſiam ſanctæ Suſannæ cum eleemoſynis, & eccleſiam ſancti Hemelandi juxta Pleſſeium, & D omnes alias eccleſias ſuas de Bauteis; & rectam decimationem intra parcum & extra illius foreſtæ de Pleſſeio, de pannagiis, de veiculo, de venatione, & de omnibus lucris quæ ibi fiunt aut fient, de molendinis, piſcariis, exitibus & nutrimentis; & extra parcum omnibus beſtiis & porcis monachorum, & animalibus ſervientum eos cuſtodientium paſtum & paſturam; & ſi infra parcum mittuntur porci ad paſtum, habeant monachi in eodem parco C. porcos a feſtivitate ſancti Martini uſque ad Quadrageſimam quietos; & ſi ibi non mittuntur porci de foris ad pannagium, tamen habeant monachi L. quietos uſque ad prædictum terminum, cum eiſdem conſuetudinibus in nemore de Folika; & extra parcum ligna ad E eccleſiam & domos ſuas, & omnia neceſſaria ſua in eadem foreſta, & homines animalia ſua cuſtodientes

bercariarum quam paſtores tenent, & VI ſuburbanos cum alodiis ſuis, & de teloneo ejuſdem villæ LX ſol. & in mareſco *de Creſſoneres* VI acras terræ, & rectas decimas de omnibus exitibus manerii de Crienciis; & in nemore de Fulleia rectam decimam de omnibus exitibus cum omnibus conſuetudinibus quas habent in nemore Pleſſeii, & decimam molendini de Folleia, & de piſcariis; & eccleſiam S. Georgii de Rota cum pertinentiis ſuis; & ad Montem-Catonis terram ad unam carrucam, & decimas molendinorum & piſcariarum, & omnium exituum illius manerii; & eccleſiam de Argenceio cum pertinentiis & rectis decimis exituum ejuſdem manerii, & terram ad duas carrucas; & partem ſuam de eccleſia ſancti Philippi de Valſeio, & ea quæ Hugo de Valſeio ibidem tenuit de ipſis; & partem quam habebant in eccleſia ſanctæ Mariæ apud *Martringne* cum pertinentiis ſuis, & id quod Hugo de Valſeio ibidem de eis tenuit; & partem quam habebant in eccleſia de Coiſneriis cum pertinentiis ſuis, & terram ad unam carrucam, & de his omnibus rectam decimam omnium exituum. Item, ex dono Rob. de Haia, eccleſiam ſancti Martini de Eudonvilla, & terram Pippini liberam & quietam ab omni ſervitio & auxilio; & eccleſiam ſanctæ Mariæ de Anſgovilla, cum decimis & eleemoſynis eidem eccleſiæ pertinentibus, & eccleſiam ſancti Martini de Brittevilla; & decimam molendinorum de Monte-acuto, & decimam molendinorum de Bertauvilla, & de Eudoniſvilla; & eccleſiam ſancti Nicholai de Foliata, & eccleſiam ſancti Quirini de Pleſſeio. Item, ex dono præfati Rob. de Haia in Anglia, eccleſ. de Boxgrava cum pertinentiis ſuis; & eccleſiam *de Brotebi*, & quicquid habebat in eccleſiis *de Riſum*, & *de Bellinges*, & *de Subroc* & de Suavatone, cum omnibus pertinentiis ſuis, excepto eo quod monachi de Acja habent in ipſa eccleſia de Suavatone; & eccleſiam de Callatona, & totam decimam denariorum ſuorum de maneriis ſuis *de Brotebi*, & *de Felingeham*, & *de Riſum*, & Suavatona & Suttona, & de Lutona, & de Scortona, & unam bovariam terræ apud *Brotebi*. Apud Boxgravam duas hydas terræ & dimidiam circa eccleſiam de Boxgrava, & omnem decimam ipſius parochiæ, & totam decimam gablorum ſuorum de natali de eadem parochia; & decimam ſui nemoris in paſſone & venditione, & in eodem nemore dedit monachis in eadem eccleſia morantibus, ignem & materiam ad omnia ædificia ſua & opera, & *paiſſon* porcis ſuis & paſturam ad omnia animalia ſua. Dedit & eccleſiam ſancti Petri *de Hauntonete*, & terram & decimam quæ ad eandem eccleſiam pertinent; & eccleſiam ſancti Leodegarii *de Honeſtan*; & eccleſiam *de Bridehan*; & eccleſiam ſanctæ Mariæ de Waborgotona; & eccleſiam ſanctæ Mariæ *de Bernehan*, & eccleſiam ſanctæ Caterinæ quæ eſt ſita ſuper fluvium Tamiſiæ; & eccleſiam ſancti Georgii de Bautona, & eccleſiam *de Cadeham*, & terras & decimas quæ ad eaſdem eccleſias pertinent. Dedit & illam menſuram frumenti quæ vocatur *Cherchet* de omnibus maneriis ſuis, cum eccleſiis & decimis. Ex dono Rich. de Haia, decimam frumenti ſui & avenæ de Brittevilla. Ex dono Renaldi de Aureavalle, eccleſiam S. Helenæ cum decimis omnibus ejuſdem villæ, & terras & eleemoſynas eidem eccleſiæ pertinentes, videlicet clauſum quod vocatur vinea, & totam partem landæ quam dedit Rob. *Baumer* juxta Turcutivillam, & totam decimam de omnibus redditibus totius ſilvæ ſuæ, & pannagium porcorum monachorum in eadem ſilva quietum, & ligna ad materiam, ad ædificia & neceſſaria monachorum, & paſturam de Aureavalle communem omnibus animalibus monachorum cum animalibus domini & ſagrimentum; & in Gerevilla duas acras terræ, & in Litteraria unam acram; & decimam feriæ Aureævallis, & dimidium dominium eccleſiæ de Hugevilla, & alteram medie-

A tatem quam Rog. filius epiſcopi cum Roberto de Haia dedit; & terram Rogerii de Monaſteriis, id eſt, tres acras terræ, & terram Pagani juxta clauſum ad ipſum clauſum; & terram Herſendis & Amioti, & clauſum Leecelinæ cum domo ſua. Ex dono Hugonis filii ejus dimidiam eccleſiam ſancti Laudi de Horevilla cum eleemoſynis & decimis illius eccleſiæ, & decimam trium molendinorum, duorum de Aureavalle, & unum in Balteſio, & terram *de Rekeverel* liberam & quietam ab omni ſervitio & auxilio. Ex dono Roberti Bavomis, unum vavaſſorem cum terra ſua. Ex dono Roberti filii ejus in Aſebervilla terram reddentem unum quarterium frumenti, & in Balteſio prædicti Renaldi, unam acram terræ juxta terram Bolierni; & omnia quæ
B idem Renaldus dedit, & omnia quæ de calengiis ſuis relaxavit infra burgum Exaquii in vicinia tota & in aliis locis & villis eidem Rainaldo pertinentibus, libera & quieta ſicut charta ejus dividit & teſtatur. Ex dono Willelmi de Aureavalle, molendinum ſanctæ Opportunæ cum omnibus conſuetudinibus, & molta, & omnibus rebus quæ ad illud molendinum pertinebant, & partem eccleſiæ ſanctæ Opportunæ. Ex dono Willelmi de Abrincis quartam partem eccleſiæ ſancti Salvatoris cum capellaria ſuæ domus, & XX & VI acras terræ, & dimidiam decimam ſui molendini cum aliis minutis decimis & hominibus ejuſdem eleemoſynæ communem paſturam & focum ſicut ſuis. Ex dono Jordani de campo Arnulfi & Willelmi *de Rollos*, & Willelmi de Ponte, & Clarembaldi *de Girartot*, & Rich. *de Rollos* quicquid habebant in
C eccleſia ſancti Samſonis de Givefoſſa, & in eadem villa ex dono Gaufridi *Ouremer* tres acras terræ liberas & quietas ab omni ſervitio & auxilio, & unum maſnagium & terram eidem pertinentem. Ex dono Willelmi & Rich. *de Pirou*, & ex conceſſione & confirmatione heredum eorumdem Radulfi *de Pirou*, & fratrum ipſius Gaufridi, Rogerii & Stephani, eccleſiam *de Pirou*, & decimam totius villæ, in garbis & molendinis, & omnibus aliis quæ contigerit decimari, & XLIIII acras terræ, & brociam de juxta landam, & unam piſcariam in mari, & decimam anguillarum, & terram in qua monachi ædificaverunt domos ſuas & hortos, & pratum *de Broc*, & pratum de Mela, & unam acram terræ juxta crucem, & acram quam Robertus filius Oſmundi, & virgatam terræ quam Giroldus *de Pirou*
D donaverant monachis; & præterea conceſſionem & confirmationem quam Radulfus filius & heres Ricardi *de Pirou* & fratres ſui fecerunt, videlicet ut in voluntate ſit abbatis de Exaquio & ſui conventus prædictas decimas & cetera beneficia ad abbatiam deferre & expendere, & quemcunque cuſtodem voluerint ad *Pirou* ſuarum rerum, ſeu monachum ſeu alium habere, & talem quietantiam in molta qualem charta dividit. Ex dono Rogerii de Albinneio & Willelmi patris ejus, eccleſiam de Folgeriis, cum decimis & eleemoſynis eidem pertinentibus; & partem eccleſiæ de Givefoſſa, quam Oſmundus clericus tenuit cum pertinentiis ſuis; & totam terram illam quam idem Oſmundus tenuit in Kereavilla & in Francavilla, & LXIIII acras terræ in Livervilla, & quicquid filii
E Ranulfi *Eſpec* tenuerunt de honore Albinnei in Alno & in Aſtella, ſive in eccleſia ſive in terra, & decimam feriæ ſancti Chriſtophori & de foro Albinnei; & in marcheſio unum hortulanum cum terra ſua, & quicquid Avicia uxor prædicti Rogerii dedit in Monte-ſameloſo & in Meſnillo-Ogis: & ex dono ejuſdem, & Anſchetilli de Cleiis, & Roberti filii ejus, & *Aliz* filiæ ipſius Roberti, eccleſiam S. Patricii de Cleiis, & eccleſiam ſanctæ Margaritæ de Baudrevilla, & eccleſiam *de Porbail*, cum omnibus decimis & eleemoſynis eidem pertinentibus, de honore Albinnei, & libertatem & quietantiam ab omni ſervitio & redditu, ſicut charta donatoris teſtatur, ſcilicet in terra de Monte-Catonis, & in quadam terra apud Criencias.

[illegible] de Aurerale [illegible]
Opportune cum omnibus [illegible]
& omnibus rebus quæ ad illas [illegible]
nebant, & partem eccleſiæ [illegible]
dono Willelmi de Abrinca [illegible]
ſancti Salvatoris cum capella [illegible]
& VI acras terræ, & dimidium [illegible]
[illegible] cum aliis minutis decimis & [illegible]
eleemoſynæ communem [illegible]
ſuis. Ex dono Jordani de campo [illegible]
de Rivas, & Willelmi de Pont, [illegible]
C Garnat, & Rich. *de Rolo* [illegible]
eccleſia ſancti Samſonis de Gro[illegible]
villa ex dono Gaufridi [illegible]
& quietam ab omni ſervitio & auxilio, [illegible]
[illegible] & terram eidem pertinentem [illegible]
& Rich. *de Pont*, & ex conceſſione [illegible]
heredum eorumdem Radulfi [illegible]
[illegible] Gaufridi, Rogerii & Stephani [illegible]
Pont. & decimam totius villæ, [illegible]
[illegible], & omnibus aliis quæ [illegible]
acras terræ, & brociam de [illegible]
[illegible] in mari, & decimam [illegible]
quam monachi ædificaverunt [illegible]
pratum *de Broc*, & pratum de [illegible]
terræ juxta crucem, & acras quæ [illegible]
Osmundi, & virgatam terræ quam [illegible]
D [illegible] monachis; & præterea [illegible]
confirmationem quam Radulfus [illegible]
de Pont & fratres ſui fecerunt, [illegible]
tate ſit abbatis de Exaquio & [illegible]
decimas & cetera beneficia ad [illegible]
[illegible], & quæcumque [illegible]
P[illegible] ſuarum rerum, ſeu [illegible]
here, & talem quietantiam [illegible]
[illegible]. Ex dono Rogerii de Albeni [illegible]
patris ejus, eccleſiam de Felgeris, [illegible]
eleemoſynis eidem pertinentibus, & [illegible]
de Giveteſta, quam Osmundus [illegible]
pertinentiis ſuis; & totam terram [illegible]
Osmundus tenuit in Kerevilla & [illegible]
XIIII acras terræ in Linevilla, & [illegible]
Ranulfi *E*[illegible] tenuerunt de [illegible]
[illegible]

eidem eccleſiæ pertinentibus, & XII acras terræ in Glatinneio, & quicquid Jordanus de Barnevilla ex dono patris ſui & matris ſuæ conceſſit & confirmavit, ſcilicet totum feudum unius vavaſſoris in Britevilla, & quandam terram in Gerſeio tria quarteria frumenti reddentem; & confirmationem quam Rob. Bertramnus fecit de eleemoſyna *de Sottevaſt*, quam ſicut pater ſuus de omnibus ſervitiis & auxiliis liberam & quietam eſſe conceſſit, ſicut ipſe ab omni ſervitio & auxilio ad ſummum Dominum terræ pertinente in perpetuo acquietare conceſſit & confirmavit: & ex dono Radulphi *de Sotevaſt*, eccleſiam *de Sotevaſt*: & ex dono Willelmi de Anſnevilla, eccleſiam *de Anſneville* apud *Sarnes*, & quamdam domum juxta cimiterium, & totum mariſcum a cimiterio uſque ad aquam *Sarnes*; & eccleſiam *de Vitſel*, & eccleſiam *de Petot* cum pertinentiis ſuis: & ex dono Godefridi de Buſſone eccleſiam ſancti Martini de Gronvilla in Gerſeio: & ex dono Richardi fratris Willelmi *Avenel*, tres acras terræ in Herevilla, & aliam terram: & ex dono Rog. *Foliot*, concedente Ricardo de Wavilla, eccleſiam de Oſmunvilla: & ex dono Willelmi de Marcheio, maſuram *Pantof* in Crienciis: & ex dono Engelgerii *de Bohon*, dimidium milliarium anguillarum apud *Bohon*; & conventionem quam fecerunt Willelmus de ſancto Johanne, & Rob. frater ejus, & Oliva uxor Willelmi, de prioratu de Boxgrava cum omnibus pertinentiis ſuis, ſicut cirographum determinat & teſtatur: & ex dono Gilleberti *de Campans*, duas garbas de terra quam tenet in Verleio de feudo *de Liteare*: & ex dono Simonis de Verleio, duas garbas de terra ſua. Quare volo & firmiter præcipio, quod præfata eccleſia & monachi in eadem eccleſia Domino ſervientes, habeant & teneant omnes prænominatas donationes bene & in pace, & quiete, integre, plenarie, cum omnibus libertatibus & liberis conſuetudinibus ad eas pertinentibus, in eccleſiis & decimis, in boſco & plano, in pratis & paſturis, in aquis & molendinis, in vivariis & ſtagnis, & in piſcariis, in viis & ſemitis, & in omnibus aliis locis & rebus ad eas pertinentibus, cum omnibus libertatibus & liberis conſuetudinibus, ſicut chartæ donatorum teſtantur. Teſtibus Johanne Ebroicenſi epiſcopo, Henrico Bajocenſi epiſc. Hugone *de Nunnant* electo *de Ceſtre*, Rob. de Novo-burgo decano E

[illegible]

quæ in civitate Rothomagenſi ſita eſt eccleſiam, & ſancti Laudi in Conſtantienſi epiſcopatu cum pertinentiis & libertatibus ſuis, vobis ut ad canonicum ordinem redigatis aſſenſu principis, concedimus. Audivimus enim ibi ſeculares irregulariter vivere, ita tamen ut decedentibus ſecularibus præbendæ & eleemoſynæ eorum in uſum regularium cedant; obeunte vero prælato, nullus ibi qualibet violentia præponatur, niſi quem canonici communi aſſenſu ſecundum Dei timorem & ſtatuta ſedis apoſtolicæ providerint eligendum. Si quis igitur hanc noſtræ conſtitutionis paginam auſu temerario, &c. . . . . . Datum Viennæ ſexto nonas Martii, anno Domini
C 1132.

XII.

Confirmantur bona Montis-burgi.

LUDOVICUS, Dei gratia, Francorum & Navarræ rex. Pietatis opus agi conſpicitur, ſi per viros magnificos & in poteſtatis conſtitutos eminentia, ſacroſanctis eccleſiis, præcipue religioſis, & perſonis in eis Deo ſervientibus favor impendatur benevolus, ac in ſuis juribus & libertatibus tueantur. Supplicaverunt itaque nobis religioſi viri monachi monaſterii Montis-burgi, ut quamdam chartam antiquam claræ memoriæ dudum regis Angliæ fundationis ſuæ continentem initia & poſſeſſiones, quam quidem chartam in diverſis locis ad ſuorum conſervationem jurium D frequenter habent neceſſario deportare, periculoſe tamen propter viarum diſcrimina & ſigilli antiqui chartæ hujuſmodi confractionem veriſimiliter metuendam, ſub noſtræ viſionis teſtimonio & ſigilli noſtri munitione, in ſcripturam novam redigi miſericorditer juberemus. Nos igitur prædeceſſorum noſtrorum, qui ad ſanctas Dei eccleſias & maxime religioſas pie noſcuntur ſemper egiſſe devotionis affectum, veſtigiis inhærentes, ipſorum religioſorum precibus inclinati, dictam chartam in ſcripturam novam redigi mandavimus ſub ejus tenore qui ſequitur infra ſcriptus. Rex Anglorum, archiepiſcopis, epiſcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, & omnibus filiis ſanctæ eccleſiæ per Angliam & Normanniam conſtitutæ, ſalutem. Sciatis me conceſſiſſe & confirmaſſe Deo & eccleſiæ ſanctæ Mariæ de Montis-burgo, E & abbati & monachis in ea Deo ſervientibus, in [illegible] 1136.

& duas partes decimæ totius terræ ipſius Ricardi in eadem villa, & terram Huberti ſacerdotis, & decimam molendinorum *de Beurant*, & dimidiam Fulçardivillam, & dimidiam carrucatam in Eſcoguernevilla, & eccleſiam ejuſdem villæ, & manſuram unius villani in Sebevilla, & decimam molendinorum & anguillarum de Ingellihulmo, & terram quam Willelmus *de Redvers* habuit in Monte-burgo, & decimam molendinorum de Gunnonvilla, & decimam molendinorum & foreſtæ *de Fermanbruil*, & decimam molendinorum de Turlavilla, & decimam vaccariarum Ricardi ipſius *de Bruis*, & terram quam habuit Adelis ſoror illius Ricardi & Ric. de Anſamilla in villa Benedicta, & terram & mercatum Montis-burgi, quam avus meus rex Willelmus eis dedit cum omnibus aiſiamentis ſuis de lignis in foreſta ad focum & clauſuram ſuam, & paſtione porcorum & paſtura animalium ceterorum, & in foreſta *de Bruis* materiem ad eccleſiam & ad omnia ædificia ſua, & unam manſuram apud Barbatum-fluctum & Maiſnillum ſancti Cyrici uſque ad medium Fluvii villæ, cum eccleſia, & terram Ranulphi *de Scameſcon* quæ eſt in *Coëres*, & etiam manſuras terræ in Sortoevilla, & terram Roſeæ, & terram Carrucæ in eadem villa, quam tenet filius *Maſcherel*, & triginta acras in Joganvilla, & terram carrucæ in Amundevilla, & dimidium moles de Aldivilla, & decimam de Gandinvilla, & decimam de Gatevilla de terra *Broc*, & terram de Fulcardivilla quam Rog. de Magnavilla eis dedit, & eccleſiam de Morfavilla cum feria & terris, & decimis, & omnibus ad eam pertinentibus, quam Sanſon de Morfavilla eis dedit conceſſu Roberti de Novo-burgo & fratrum ejus, & partem eccleſiæ Gattevillæ quam eis dedit Walterus *Broc* conceſſu comitis Ranulphi. Et ut hæc omnia superſcripta, cum omnibus libertatibus & quietationibus ſuis, cum quibus ab anteceſſoribus meis & aliis fidelibus data ſunt illi eccleſiæ, quieta & inconcuſſa in ſempiternum remaneant, ſicut chartæ regum & aliorum patronorum ſuorum teſtantur, regia hoc auctoritate confirmo, & ſigilli mei impreſſione & ſubſcriptorum teſtimonio, &c. Apud Bajoc. anno Incarnationis Dominicæ M. CXXXVI, regni vero mei ſecundo. Per hanc autem renovationem nolumus neque intendimus eiſdem religioſis adverſus quemcumque in proprietate vel poſſeſſione quomodolibet jus novum acquiri, nobiſve aut noſtris ſucceſſoribus, ſeu perſonis quibuſlibet aliquod præjudicium generari. In cujus rei teſtimonium præſentibus literis noſtrum fecimus apponi ſigillum. Actum apud Vicenas anno Domini milleſimo & trecenteſimo quinto decimo, menſe Junii.

1145.

XIII.

Bulla Eugenii III pro eccleſia Conſtantienſi.

EUGENIUS epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, venerabili fratri Algaro Conſtantienſi epiſcopo, ejuſque ſucceſſoribus inſtituendis in perpetuum. Ex injuncto nobis a Deo apoſtolatus officio, fratres noſtros epiſcopos, tam vicinos quam longe poſitos, debemus diligere, & eccleſiis in quibus Domino militare noſcuntur, ſuam juſtitiam conſervare; ut quemadmodum patres vocamur in nomine, ita nihilominus comprobemur in opere. Hujus rei gratia, venerabilis frater in Chriſto Algare epiſcope, tuis juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & Conſtantienſem eccleſiam, cui, Deo auctore, præſides, ſub beati Petri & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus; ſtatuentes ut quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona inpræſentiarum juſte & canonice poſſides, aut in futurum largitione regum vel principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis, Deo propitio, poteris adipiſci, firma tibi tuiſque ſucceſſoribus, & per vos eidem eccleſiæ illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Medietatem civitatis Conſtantienſis cum medietate telonei, & molendinis quæ in eodem loco habes, & parco, & terris pinceralarum; moltam Buinoldevillæ; medietatem piſcariæ in Sena fluvio; eccleſiam ſancti Laudi ſupra Viram fluvium, cum eccleſia ſanctæ Mariæ in caſtro ejuſdem loci; eccleſiam ſancti Ægidii; eccleſias Verevillæ & Linnevillæ, cum omnibus appenditiis ſuis: eccleſiam S. Mariæ de Cæſaris-burgo, cum eccleſia ſanctæ Trinitatis, & eccleſia ſanctæ Mariæ de Tourbavilla, & capella de Flamengiis, & terris Angoti capellani, cum decimis omnibus & aliis ad eaſdem eccleſias pertinentibus; totam decimam telonei in præfato caſtro Cæſaris-burgi, cum manſura trium burgenſium, & libertatibus & immunitatibus, tam in foro quam in foreſtis ejuſdem caſtri, quæ hactenus rationabiliter habuiſti; eccleſiam ſanctæ Mariæ de Eccheldevilla, cum decimis, terris, domibus, & aliis appenditiis ſuis; eccleſiam de Alrenoio, cum terra quatuor boum; eccleſiam S. Salvatoris in Gerſoio, cum terris, decimis, & aliis pertinentiis ſuis; eccleſiam d'*Eſſert*, cum decimis & terra ad eam pertinentibus; carrucatam unam terræ in Kravarreio; eccleſiam ſancti Nicolai *de Barbe-fleur*, duas partes decimarum de Valoniis, & *de Yvetot*, & de Hubervilla; domos virgultuum; triginta acras terræ quæ habes in Valloniis, cum libertatibus & quietudinibus in foreſta comitis, ad opus tuum & hominum tuorum, ſicut hactenus & rationabiliter habuiſti; eccleſiam ſanctæ Mariæ de Pupevilla, cum cimiterio, decimis, terra Radulphi de Spalda, & aliis pertinentiis ſuis; eccleſiam ſanctæ Mariæ de Bulmo; capellam S. Nicolai, & terram in eodem burgo quæ ad jus pertinet, & ex conſuetudinibus & libertatibus quas in eodem loco juſte habes; piſcariam in Viria fluvio; apud *Merri* decimas linguarum cenarum, quæ capiuntur inter *Tar* & *Tarel* fluvios; decimas venationum in omnibus foreſtis comitis de toto Conſtentino & *de Damfront*; in palleis caſtrum ſancti Laudi cum omnibus appenditiis ſuis; Blandevillam, cum molendino & aliis adjacentiis ſuis; Tellam cum appenditiis ſuis; Bonumfoſſatum cum pertinentiis ſuis; Caugiacum cum adjacentiis ſuis; ſanctus Ebremundus cum pertinentiis ſuis; feudum Radulphi de ſancto Ægidio; feudum Roberti quod eſt in aquis; feudum quod tenet de te Richardus; feudum quod tenet Hugo *Murdrac* in Broiliaco, feudum quod tenet Robertus de Salceio; in Haia, Fodevillam; terram aucupum in Zingrevilla; terram de Alodio, & terram *de Crapoltlucorum* cum appenditiis ſuis: in Cadomo quatuor acras prati. Præterea præſentis decreti auctoritate ſancimus ut Conſtantienſis epiſcopatus fines quieti deinceps omnino, & tam tibi quam tuis ſucceſſoribus conſerventur, ſicut tu ipſe & prædeceſſores tui, hactenus quiete & legitime poſſediſtis. Ad hæc adjicientes etiam, ſtatuimus ut archidiacono Conſtantienſis eccleſiæ in curia alicujus laïci cauſam tractare eccleſiaſticam liceat. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatum locum temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuſlibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur tuis ac pauperum Chriſti uſibus omnimodis profutura, ſalva ſedis apoſtolicæ auctoritate. Si qua igitur in futurum eccleſiaſtica ſeculariſve perſona hujus noſtræ conſtitutionis paginam ſciens, contra eam temere venire tentaverit, ſanctione canonica, ſi non reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſacratiſſimo corpore & ſanguine Dei & Domini redemptoris noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine

diſtrictæ

[illegible]villa, cum decima, terra [illegible]
appendiciis suis, ecclesiam de [illegible]
quatuor boum, ecclesiam S. [illegible]
cum terris, decimis, & aliis pertinentiis [illegible]
d'[illegible], cum decimis & terra [illegible]
carrucatam unam terræ in [illegible]
N[illegible] *de Borre fris*, [illegible]
[illegible], & *de Y[illegible]*, & de [illegible]
[illegible], triginta acras terræ quas [illegible]
cum libertatibus & quietudinibus [illegible]
ad opus [illegible] & boum [illegible]
C rationabiliter habendis, ecclesiam [illegible]
Pupevilla, cum cimiterio, decimis [illegible]
de Spinla, & aliis pertinentiis [illegible]
Mariæ de Bulmo; capellam S. [illegible]
eodem burgo quæ ad jus pertinet, [illegible]
[illegible] & libertatibus quas in eodem [illegible]
[illegible] in Viria fluvio, apud [illegible]
[illegible] cenarum, quæ capiuntur [illegible]
[illegible]; decimas venationum [illegible]
[illegible] de toto Constantino [illegible]
[illegible] castrum sancti Laudi [illegible]
[illegible], Blandevillam, cum [illegible]
[illegible]; Telham cum appendiciis [illegible]
[illegible] cum pertinentiis [illegible]
[illegible], sanctus Eberemundus [illegible]
[illegible] feudum Radulphi de [illegible]
D Roberti quod est in aquis, [illegible]
te Richardus; feudum quod [illegible]
in Brolaico, feudum quod [illegible]
[illegible], in Haia, Fodevilla [illegible]
Zangrevilla; terram de Alodio, [illegible]
[illegible] cum appendiciis suis [illegible]
acras prati. Præterea [illegible]
[illegible] ut Constantiensis episcopus [illegible]
deinceps omnino, & [illegible]
conserventur, sicut tu ipse & [illegible]
nus quiete & legitime possedistis [illegible]
etiam, statuimus ut [illegible]
[illegible] in curia alicujus [illegible]
[illegible] liceat. Decernimus ergo [illegible]
hominum liceat præfatum locum [illegible]
E aut ejus possessiones auferre, [illegible]
[illegible]

ſterii Deo ſervientium apud Hambeiam, in honore Dei & ſanctæ matris ejus Mariæ. Ad cujus loci ædificationem, & pauperum ibidem Deo ſervientium ſuſtentationem, præfati Willelmi & filii ejus, in quorum feodo ædificatus eſt locus ille, me præſente & confirmante conceſſerunt . . . . teſte Theoderico abbate de ſancto Laudo, Rogero, Gilleberto & multis aliis.

X V.

Ex Archiv.

Fundatio monaſterii de Hambeia.

Circa 1145.

NOtum ſit omnibus tam præſentibus quam futuris, quod ego Willelmus Paganellus, conſilio & aſſenſu filiorum meorum Hugonis & Fulconis, & Thomæ & Johannis, unam abbatiam fundavi in propria hereditate mea apud Hambeiam, pro ſalute animæ meæ, & pro animabus patris & matris meæ, & animabus prædeceſſorum meorum; ad cujus ædificationem, & fratrum ibidem Deo ſervientium ſuſtentationem, donavi eccleſiam de Hambeia cum pertinentiis ſuis in perpetuum poſſidendam; & duas carrucatas terræ in eadem villa, & decimas omnium reddituum meorum totius terræ meæ quæ eſt in epiſcopatu Conſtantienſi, & lanam dimidiam arietum, & tria pondera ceræ in monte ſancti Michaëlis, & totum meum ſal de Verduno, & paſnagium porcorum ejuſdem abbatiæ, & omnes homines abbatiæ immunes ab omni conſuetudine ſæculari, præterea ſitum abbatiæ cum pertinentiis ſuis, & molendinum in eodem ſitu, cum pertinentibus aquis hinc & hinc, & inſulam, & quandam partem nemoris per monſtratas diviſas, & landas Meleii, & inſuper unam cellam in nemore meo apud Monaſteria Huberti, cum pertinentiis ſuis, videlicet cum quadam parte nemoris, monſtratis diviſis, & duas carrucatas terræ, & duas acras pratorum, & unum hortum, & omnes decimas reddituum in caſtello de Monaſteriis Huberti. Harum igitur donationum eſt terminus ad feſtum ſancti Michaëlis. Ne autem alicujus prava machinatione valeat infringi, ſigilli mei auctoritate roboravi; teſte Algaro Conſtantienſi epiſcopo, cujus admonitione hoc opus incœpi, & teſte Theoderico abbate de ſancto Laudo, & Rogero, & Giſleberto, & Philippo archidiacono, Roberto de Hambeia, & Rogero de Luſoriis, & Hugone de Novavilla,

[illegible], in loco qui Blanca-landa dicitur, unum monaſterium fundavimus in honore [illegible] & Domini noſtri Jeſu Chriſti, & B. genitricis ejus & ſanctiſſimi confeſſoris Nicolai, ibique conventum canonicorum ad ſerviendum Deo in ordine Præmonſtratenſi conſtituimus, quibus ad victum & veſtitum pro redemptione animarum noſtrarum & veſtrarum, & omnium anteceſſorum noſtrorum, de parvitate noſtra hæc ſubſcripta conferentes, in perpetuam eleemoſynam, per manum domini Richardi Conſtantienſis epiſcopi, Domino conſecravimus, Guillelmo de Vernone & Richardo filio ejus, & Radulpho de Haya noſtro nepote concedentibus, & ſuper altare præfati C monaſterii propriis manibus nobiſcum offerentibus, ipſum videlicet locum in quo fundatum eſt monaſterium, cum omnibus adjacentibus ſuis, a Bella-valle uſque ad montem *Eſſenclin*, ſicut eum a foreſta ſeparat terminorum appoſitio. In Haya Putei terram *Cernart*, in teloneo quadraginta ſolidos, & domum Hugonis de Nigelli humo, cum ſuo horto & prædio, ita quietam, quod homo qui in ea manebit, vendet & emet in domo & extra in foro, & ubique omnino quiete; & duas acras terræ juxta terram *Malconvenans*, & molendinum tanarium juxta parcum in *Anſremeſnil*, terram Radulfi clerici, & terram Gaufridi ſacerdotis, & alias decem acras terræ; & in mari unam piſcariam & ſalinam *Oſbert*, & terram Richerii *de Fenouilleret*, & terram integram quam tenebat Radulphus *Chenevant* D pro uno [illegible] avenæ in Boſſevilla ad menſuram Roberti [illegible]; ad *Caudecoté* terram *Vaje*, & in *Varenquebecq* terram *Gobé*; ad *Eſſart* duas maſuras terræ, & cum altera earum coſtumas in foreſta ad opus figuli; foreſtas autem noſtras ubique & quandiu duraverint, ad omnia ædificia ſua propria facienda & reficienda, ſimiliter ad ignem & ad omnia domus neceſſaria, paſnagium porcorum ſuorum in eis quietum & ſuorum hominum ab ipſis hominibus perſolvendum, & omnes ſibi utiles & neceſſarias coſtumas foreſtæ; in parco autem ſuorum tantum porcorum quietationem & communem cum noſtris, & ſimiliter poſt nos cum porcis domini libertatem, & arbuſturam boum, & coria cervorum & omnium biſſarum, & terram Rogerii Foreſti integre ſub chemino ſcilicet, E & ſupra cheminum quem donaverunt eis, ipſe & Paganus filius ejus, cum domo quæ in ea erat. In Chetevilla terram Hugonis Tauri, & piſces excluſæ

& camparti, craſſi piſcis & feriæ campaniæ, excepto molendino de Vado. Eccleſias autem de Chetevilla & Boſevilla, & in eccleſia de Montegardo quidquid ad feodum de Haya pertinet, ſimiliter per manum domini Richardi C. nſtantienſis donavimus huic noſtro monaſterio, ita ſcilicet quod in eccleſia de Montegardo canonici in vita Radulphi *de Rotor* dimidias garbas decimæ tantum habeant, poſt mortem vero ejus integraliter totum ad canonicos redeant. Illam autem de Chetevilla Gaudefridus ſacerdos, & illam de Boſevilla Gaufridus, quia tunc in illis erant perſonæ, in vita ſua a canonicis requirentes ſuſceperunt tanquam clerici obedientes, & de recognitione quod inter illos convenit annuatim reddentes; poſt mortem vero eorum integraliter & tota, excepta quadam parte decimæ garbarum quæ ad præbendam de Moretonio pertinet, & quiete ad canonicos redeant; prænominati ſacerdotes Gaudefridus & Gaufridus omnem juris hereditarii acclamationem quam in illis faciebant, in manu domini epiſcopi reſignaverunt, & ſuper altare præfati monaſterii propriis manibus ponentes omnino dimiſerunt, quod ſimiliter Radulphus *de Rotor* fecit de illa de Montegardo; & eccleſiam ſancti Symphoriani cum omnibus ad eam pertinentibus, de quibus eſt decima molendini *de Caudecoté*, & decima piſcium excluſæ ejus. In Anglia *Cambringueham* manerium cum omnibus pertinentiis ſuis, excepta eccleſia. Hæc itaque præſcripta, præſente clero & populo approbante, donavimus huic noſtro monaſterio ſancti Nicolai de Blanca-landa, nihil omnino in omnibus his retinentes, ſed ab omni jure & dominio, & ſecularium conſuetudinum querela & exactione ad nos pertinentibus libera & abſoluta ſuper altare offerentes, per manum epiſcopi Domino conſecravimus, excepto opere excluſæ in terra *Parnier* de Boſevilla, & in terra Hugonis Tauri de Chetevilla, quæ maſura etiam coſtumas ſuas habet quietas in foreſta, & excepta molta hominum de terra Radulphi clerici apud *Amfremeſnil*, & opere excluſæ. Teſtibus Richardo Conſtantienſi epiſcopo, Valterio abbate Montisburgi, Radulpho priore Exaquii, Ricardo . . . . & Philippo Conſtantienſi archidiaconis, &c. anno ab Incarnatione Domini M. CLIV, in Blanca-landa.

Vide alias chartas Blancæ-landæ in Monaſtico Anglicano, tom. III, pag. o 15.

XVIII.

Ex archivis. *Richardus epiſcopus fundationem Blancæ-landæ confirmat.*

1154. UNiverſis ſanctæ matris eccleſiæ fidelibus, Richardus Conſtantienſis epiſcopus, ſalutem. Quoniam deficiente fide & ſuccreſcente malitia, multa quæ in ſanctæ matris eccleſiæ ſinu a nobis fidelibus ejus filiis fuerant collata, & ad uſus pauperum Chriſti in ſancta religione pie & ſimpliciter conſecrata, eorum perverſos heredes ad iniquitatis velle & conari reducere cognovimus, præcipue quæ nullius caracteris teſtimonio & authoritate fulta inveniebantur; idcirco nos fundationis & eleemoſynarum eccleſiæ ſancti Nicolai de Blanca-landa veritatem in quantum vidimus, fecimus & audivimus, hujus noſtri ſcripti repræſentatione & teſtimonio corroborare, & ſigilli noſtri impreſſione fideliter appoſita, totius nequitiæ commenta, ſive dubietatis nubilum reſecare & auferre curam habuimus. Volumus itaque ad omnium, tam præſentium quam futurorum, notitiam pervenire, quod Richardus de Haya & Mathildis uxor ejus hanc præfatam eccleſiam fundaverunt, & per noſtram manum conventum canonicorum ad ſerviendum Deo in ordine Præmonſtratenſi ibi poſuerunt, ad quorum uſus neceſſarios de terrenis ſuis bonis, iſta quæ ſubſcribuntur contulerunt, ſibi nihil omnino retinentes in illis, excepta molta, & opere

A excluſæ in terra Radulphi clerici *de Anfremeſnil*, & opere excluſæ in terra Hugonis Tauri de Chetevilla . . . . . . ipſum videlicet locum qui Blanca-landa dicitur, cum omnibus adjacentibus ſuis a Bellavalle uſque ad montem *Eſtenclin*, ſicut eum a foreſta ſeparat ſignorum appoſitio, & ipſam foreſtam ubique & quandiu duraverit, ad omnia ædificia ſua facienda & reficienda, & ad omnia domus neceſſaria, & ad ignem ad libitum, &c. Decernimus itaque ut nulli omnino hominum liceat unquam præfatam eccleſiam temere perturbare, quod ejus ſit auferre, vel ablatum retinere, nec eam temerariis vexationibus fatigare, inquietare, ſed omnia ei conſerventur integra, regularium fratrum & pauperum uſibus profutura. Si quæ igitur eccleſiaſtica ſecularisve perſona contra

B hanc noſtræ confirmationis & atteſtationis paginam venire præſumpſerit . . . . . &c. Anno ab Incarnatione Domini milleſimo centeſimo quinquageſimo quarto.

XIX.

Henricus II rex Angliæ confirmat fundationem abbatiæ Blancæ-landæ. Ex tab. lan.

HENRICUS rex Angliæ, & dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegavenſis, archiepiſcopis, epiſcopis, abbatibus, comitibus, vicecomitibus, baronibus & juſtitiariis omnibus ſuis, & omnibus fidelibus, ſalutem. Sciatis me conceſſiſſe & confirmaſſe in perpetuam eleemoſynam Deo & eccleſiæ ſancti Nicolai de Blanca-landa, & canonicis 1157.

C ibidem ſub abbate in ordine Præmonſtratenſi Deo ſervientibus, quidquid eis rationabiliter & juſte collatum; videlicet has ſubſcriptas eleemoſynas, quas Richardus de Haya & Mathildis uxor ejus prædictæ eccleſiæ fundatores, & Radulphus de Haya, Richardus nepos, & Willelmus de Vernone, & Richardus ejus filius eidem eccleſiæ contulerunt: ipſum videlicet locum qui Blanca-landa dicitur, in quo fundata eſt eccleſia, cum omnibus adjacentibus ſuis, terra fructuoſa & infructuoſa, landa & foreſta a Bellavalle uſque ad montem *Eſtenclin* . . . . In Anglia manerium *de Candbringueham*, cum omnibus ad illud pertinentibus. In Popevilla & Varevilla, quæ maneria ipſe Richardus de me pro ſervitio ſuo habebat, concedo & confirmo illa quæ ipſe

D Richardus præfatæ eccleſiæ contulit . . . . Ut autem hæc omnia ſubſcripta, & quæcumque in futurum, & a quibuſcumque rationabiliter & juſte prædictæ eccleſiæ fuerint collata, firma & illibata permaneant, regia authoritate confirmo, & confirmata in regnum poſt me venturis protegenda & confirmanda commendo. Datum anno ab Incarnatione Domini milleſimo centeſimo quinquageſimo ſeptimo.

XX.

Diploma Henrici II regis Anglorum, pro monaſterio B. Mariæ de Voto juxta Cæſaris-burgum. Ex char. D. d'Hérouval.

E HENRICUS, Dei gratia, rex Anglorum, dux Normannorum & Aquitanorum, & comes Andegavorum, archiepiſcopis, epiſcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, vicecomitibus, & omnibus miniſtris & fidelibus ſuis Francis & Anglis totius Normanniæ, ſalutem. Sciatis me dominæ matri meæ Matildi imperatrici conceſſiſſe capellam *de Vallonnes* cum omnibus appenditiis ſuis, ita bene, integre & plenarie, ſicut unquam melius fuit tempore Henrici avi mei regis; præter hoc etiam quoddam membrum manerii de ſanctæ Mariæ eccleſia, ſcilicet Novam Villetam ad dandum in perpetuam eleemoſynam abbatiæ S. Mariæ de Voto, quæ eſt juxta Cæſaris-burgum, ab ipſa domina mea fundata. Similiter & locum me conceſſiſſe ſciatis, ſcilicet inſulam Ulmi

X I X.

Henricus II rex Angliæ [illegible] *abbatiæ Blanca-landæ.*

HENRICUS rex Angliæ, dux [illegible] & Aquitaniæ, & comes [illegible], episcopis, episcopis, abbatibus, [illegible] [illegible], baronibus & justitiis [illegible] omnibus fidelibus, salutem. Sciatis [illegible] confirmaſſe in perpetuam eleemoſynam ecclesiæ ſancti Nicolai de Blanca-landa [illegible]

C ibidem ſub abbate in ordine P[illegible] ſervientibus, quidquid eis rationabiliter [illegible] latum; videlicet has ſubſcriptas [illegible] Richardus de Hayo & Mathildis [illegible] eccleſiæ fundatores, & Radulphus [illegible] dus nepos, & Willelmus de Vern[illegible] ejus filius eidem eccleſiæ contulerunt [illegible] hunc locum qui Blanca-landa dicitur [illegible] data eſt eccleſia, cum omnibus [illegible] terra fructuoſa & infructuoſa, [illegible] B[illegible]avalle uſque ad montem *Ejus* In Anglia manerium *de Cadrugnio* [illegible] tibus ad illud pertinentibus. In [illegible] villa, quæ maneria ipſe Richardus [illegible] ſuo habebat, concedo & confirmo [illegible]

D Richardus præfatæ eccleſiæ contulit. Ut autem hæc omnia ſubſcripta [illegible] futurum, & a quibuſcumque [illegible] prædictæ eccleſiæ firma [illegible] permaneant, regia auctoritate [illegible] mota in regnum poſt me [illegible] confirmanda commendo. Datum anno [illegible] tionis Domini milleſimo centeſimo [illegible] ſeptimo.

X X.

Diploma Henrici II regis Angliæ [illegible] *B. Mariæ de Voto prope* [illegible]

HENRICUS, Dei gratia, rex Angliæ [illegible] Normannorum & Aquitanorum [illegible]

E [illegible] archiepiſcopis, [illegible]

Poſt 1165. HENRICUS rex Angliæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, Richardo epiſcopo Conſtantienſi, ſalutem. Mando vobis & precor diligenter, quatenus pro amore Dei & pro anima dominæ imperatricis matris meæ, & pro dilectione & petitione mea, promoveatis negotium prioris & abbatiæ de Cæſarisburgo, quam ipſa imperatrix fundavit, confirmando ipſi abbatiæ & canonicis ibidem Deo ſervientibus, eccleſiam ſanctæ Mariæ de Valiavilla, quam Eudo *de Sottevaſt* dedit eis in perpetuam eleemoſynam, & in tantum faciatis quod grates vobis referre debeam, & quod percipiant preces meas erga vos ſibi profuiſſe. Teſte Henrico epiſcopo Bajocenſi. Apud Buram.

X X I I.

Eccleſia ſancti Thomæ datur canonicis S. Laudi.

1174. ANNO ab Incarnatione Domini M. CLXXIV, V calendas Auguſti, præſente & interventu domni Richardi Conſtantienſis epiſcopi, & Guillelmi abbatis ſancti Laudi, dedicavit venerabilis Reginaldus epiſcopus Bathonienſis apud ſanctum Laudum eccleſiam quamdam in nomine beatiſſimi martyris Thomæ Cantuarienſis epiſcopi, ipſo jam dicto Richardo præſente & Guillelmo abbate ſancti Laudi, cum maxima parte cleri & populi, & in perpetuam parochiam aſſignatæ ſunt eidem eccleſiæ illæ quæ erant de parochia ſancti Laudi & ſanctæ Mariæ de Caſtello, cum earum habitatoribus, ſalva ſepultura cœmeterii ſancti Laudi, a porta bali ex utraque parte uſque ad domum Barboti, hamellum *de Lignerolles,* manſura Galterii Rozelli cum toto menilo *Croq* & *Campeuls* totum, cum fonte de menillo *Rouxelin.* Conceſſit autem ſupradictus epiſcopus Conſtantienſis, prænunciatam eccleſiam abbati & canonicis ſancti Laudi in perpetuam, liberam & quietam ab omni exactione & conſuetudine eleemoſynam, ſuoque præſente ſigillo fecit conſignari, domnuſque epiſcopus Bathonienſis ſuo. Teſtibus his Savarico, Guillelmo, Richardo, Roberto archidiaconis, Petro capellano, Richardo de Boylleio, Radulpho de Gerſalia clericis. De laïcis, Roberto Nicera, Rogerio Serricico, Marino *de Periers* & Thoma filio ejus, Milleio & Silveſtro, & multis aliis.

[illegible] in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis; locum ſcilicet ipſum in quo præfata eccleſia ſita eſt cum omnibus pertinentiis ſuis, ex dono Turſtini *Haldup* & Eudonis filii ejus, & conceſſione & confirmatione Roberti de Haia, & Murieldis uxoris ſuæ, & Ricc. & Radulphi filiorum eorum, in villa ſanctæ Opportunæ, in qua ſita eſt præfata eccleſia, totam partem quam præfatus Turſtinus & Eudo filius ejus ibi habebant in terris, ſilvis, aquis, molendinis, piſcariis & ſalinis; & in villa de Favilleriis totam partem quæ fuit Adelaïs de Balta, & ſilvam quæ appellatur Cavilleium, cum omnibus terris & molendino, cum aqua & molta de manerio de Crienciis, exceptis tantum

C ſervientibus ſuis, & omnia quæ ad præfatam ſilvam pertinent, ſicut ipſi eam habebant; & quicquid habebant in Orevilla & in Awarvilla & in omnibus maiſniillis ad Orvillam pertinentibus. Apud Longamfamem terram ad unam carrucam; apud Coſnetios terram ad unam carrucam, & unum vavaſſorem cum eo quod tenet in eadem villa, & quicquid habebant in Boſevilla in plano, & in Appavilla, & in Otovilla, & in maiſniillis ad Appavillam pertinentibus, in terris, ſilvis, & in omnibus aliis pertinentiis, & duas dimidias piſcarias in vivia quæ eſt juxta Hulmum; & extra parcum de Pleſſeio omnibus beſtiis & porcis monachorum, & animalibus ſervientum eos cuſtodientium paſtum & paſturam; & ſi infra parcum mittuntur porci ad paſtum, ha-

D beatis in eodem parco centum porcos a feſto ſancti Martini uſque ad Quadrageſimam quietos; & ſi ibi non mittuntur porci de foris ad paſnagium, tantum habeatis quinquaginta quietos uſque ad prædictum terminum, cum eiſdem conſuetudinibus in nemore de Foilleia, & extra parcum ligna ad eccleſiam & domos ſuas, & omnia neceſſaria facienda de eadem foreſta, & homines animalia ſua cuſtodientes ſimiliter; & in eadem foreſta partem quamdam per loca & diviſas quas inde habetis determinatas in chartis, cum ceteris terris & pertinentiis ſicut præfati donatores habuerunt & vobis conceſſerunt; terram trium famulorum in Balteis, ſcilicet, Ravenoti & Wimundi porcarii & Saraceni quam ipſi de eis tenuerunt; apud Criencias unum vavaſſorem cum

E terra ſua, & in eadem villa terram ad duas carrucas & tres ſalinas & unam piſcariam in mari, terram duarum bercariarum, ſex ſuburbanos cum alodiis ſuis,

d by Google

ſervitio & auxilio, & unam bovariam terræ apud Brottebecum. Ex dono Renaldi de Aureavalle clauſum quod vocatur vinea, & totam partem landæ juxta Torkenvillam, & paſnagium porcorum veſtrorum quietum in ſilva ſua, & ligna ad ædificia veſtra apud Aureamvallem, & ibidem communem paſturam animalibus veſtris, & ſagrimentum; in Guerevilla duas acras terræ, in Lutearia unam acram terræ; tres acras terræ de feodo Rogerii de Monaſteriis, terram juxta clauſum, terram Herſendis & Annoti, & clauſum Lecelinæ cum domo ſua. Ex dono Hugonis filii ejus *de Rikevros* terram quam dedit vobis Robertus *Baumer;* ex dono Roberti filii ejus terram apud Aſambvillam; & in Balteſio unam acram terræ, & omnia quæ idem Renardus eccleſiæ veſtræ dedit, & omnia quæ de kalengiis ſuis relaxavit infra burgum Exaquii & in vicinia tota, & in aliis locis & villis eidem pertinentibus, libera & quieta. Ex dono Willelmi de Aureavalle molendinum ſanctæ Opportunæ cum omnibus conſuetudinibus, & molta, & omnibus aliis ad idem molendinum pertinentibus. Ex dono Willelmi de Abrincis apud ſanctum Salvatorem viginti & ſex acras terræ, & hominibus ejuſdem eleemoſynæ communem paſturam & focum ſicut ſuis; apud Vivefoſſam ex dono Gaufridi *Outremer* tres acras terræ, liberas & quietas ab omni ſervitio & auxilio, & unum meſnagium & terram ad id pertinentem. Ex dono Willelmi & Richardi *de Pirou*, & ex conceſſione & confirmatione heredum eorumdem Radulfi *de Pirou* & fratrum ipſius, Gaufridi, Rogerii & Stephani, quadraginta quatuor acras terræ; & brociam juxta Landam, & unam piſcariam in mari, & terram in qua domos ædificaſtis & hortos, pratum *de Broc*, pratum de Mela, unam acram terræ juxta crucem, & acram quam Robertus filius Oſmundi & virgatam terræ quam Giroldus *de Pirou* vobis donavit, & conceſſione & confirmatione quam Radulfus filius & heres Ricardi *de Pirou* & fratres ſui vobis fecerunt, videlicet ut in voluntate veſtra ſit decimas veſtras & cetera beneficia ad abbatiam veſtram deferre & expendere, & quemcumque cuſtodem volueritis apud *Pirou*, veſtrarum rerum habere, & talem quietantiam in molta quam charta dividit. Ex dono Rogerii de Albingneio & Willelmi patris ejus, totam terram quam tenuit in Kereavilla & Francavilla Oſmundus clericus, & ſexaginta quatuor acras terræ in Livervilla, & quicquid filii Radulfi *Eſpec* tenuerunt in Alno & in Aſtella, & in marciſſeio, unum ortulanum cum terra ſua, & quidquid Anicia uxor prædicti Rogerii dedit vobis in monte famelico & in maiſnillo *Ogis*. Ex dono Willelmi de Brikevilla dimidium molendinum *de Matum*. Ex dono Thomæ filii ejus unam acram terræ in Alno & alteram in Verleio, & partem quam habebat in piſcaria *de Matum*. Ex dono Roberti de Monaſteriis & filiorum ejus Willelmi & Herberti duodecim acras terræ in Glatigneio, & quicquid Jordanus de Barnevilla ex dono patris & matris ſuæ, vobis conceſſit & confirmavit, ſcilicet totum feodum unius vavaſſoris in Bretevilla, & quamdam terram in Gerſeio, & confirmationem Roberti Bertranni de libertate & quietantia quam vobis fecit de eleemoſyna veſtra *de Sotowaſt* quam perpetuo vobis conceſſit acquietare. Ex dono Willelmi de Aſnevilla quandam domum juxta cimiterium, & totum mareſcum a cimiterio uſque ad aquam. Ex dono Ric. *Avenel*, tres acras terræ in Frevilla & aliam terram. Ex dono Willelmi de Mercato, maſuram *Pantof* in Crienciis. Ex dono Ricardi de Haia unam carrucam terræ in Anſgovilla & circa, & triginta acras terræ circa Haiam, & totam terram & redditum cum parte molendini quæ apud Turvillam habetis, & apud boſcum Rogerii, & totam terram & redditum cum molendino quæ habetis apud *Sotowaſt*, & nundinas apud Exaquium in feſto ſanctæ Crucis. Ex dono

A Alex. de Lievilla, trecentas anguillas apud *Flammigeart;* prioratum de Boxgrava cum omnibus pertinentiis ſuis, & tres marcas argenti quas tantum habetis; & eccleſiam *de Felingham*, & eccleſiam *de Riſon*, & eccleſiam ſanctæ Opportunæ cum decimis & pertinentiis ſuis; capellam S. Mariæ de Landa; eccleſiam de Crienciis cum decimis & omnibus pertinentiis ſuis; eccleſiam *de Pirou* cum decimis & ceteris pertinentiis ſuis, & quicquid habetis in eccleſia de Ginefoſſa: eccleſiam de Torvilla cum pertinentiis ſuis; eccleſiam de Heugevilla cum pertinentiis ſuis; eccleſiam de Aurea-valle cum omnibus pertinentiis ſuis; eccleſiam de Rocca cum decimis & pertinentiis ſuis; eccleſiam de Felgeriis cum decimis & pertinentiis ſuis, & quicquid habetis in eccleſia ſancti Salvatoris B cum decimis & ceteris pertinentiis ſuis; eccleſiam de Folleia cum decimis & ceteris pertinentiis ſuis; eccleſiam de Cleis cum decimis & pertinentiis ſuis; eccleſiam de Pleſſeio cum decimis & ſuis pertinentiis; heremitagium ſancti Hemelandi; eccleſiam *de Peretot* cum decimis & omnibus ad eam pertinentibus; eccleſiam S. Georgii de Balteis cum decimis & omnibus ad eam pertinentibus; eccleſiam ſanctæ Suſannæ cum decimis & aliis pertinentiis, & quicquid habetis in eccleſia de Appevilla cum decimis & ceteris quæ ibidem habetis; eccleſiam de Cogneis cum decimis & ceteris pertinentiis ſuis; eccleſiam *de Warengebeck* cum decimis & aliis pertinentiis ſuis; eccleſiam ſancti Michaëlis de nemore cum decimis & omnibus pertinentiis ſuis; eccleſiam de Haia a C puteo cum decimis & ſuis pertinentiis; eccleſiam de Gerevilla cum decimis & aliis ad ipſam ſpectantibus; eccleſiam de Alno cum decimis & omnibus appenditiis ejus; eccleſiam de Verleio cum decimis & ceteris pertinentiis ejus; eccleſiam de Anſgovilla cum decimis & aliis pertinentiis ſuis; eccleſiam de Bretevilla cum decimis & aliis pertinentiis ſuis; eccleſiam de Surevilla, & eccleſiam de Glattegneio, & eccleſiam de Baudrevilla, & eccleſiam de Oſmunvilla, eccleſiam de Orvilla, & eccleſiam *de Merbec*, & eccleſiam *de Porbail;* eccleſiam ſancti Georgii de Rivaria, & eccleſiam de Torgiſvilla; eccleſiam de Maiſnillo; eccleſiam de Aumevilla; hermitagium de ſancto Jovino; eccleſiam *de Sotowaſt*, eccleſiam *de Wiſel*, eccleſiam de Anſnevilla, eccleſiam de Revilla, eccleſiam de Gerovilla cum decimis & omD nibus ad ipſas pertinentibus; eccleſiam de Agenceio, eccleſiam de Coeſneriis, & quicquid habetis in eccleſia de Valſeio, & in eccleſia de Martringneio cum decimis & omnibus ad ipſas pertinentibus. Præterea eccleſiam de Suavetona, eccleſiam de Biſvigetona, eccleſiam *de Karletum*, eccleſiam *de Berlinges*, eccleſiam *de Cambringham*, eccleſiam *de Brotebi*, eccleſiam *de Subroc*, cum decimis & omnibus ad ipſas pertinentibus; eccleſiam ſancti Symphoriani de Haia cum decimis & pertinentiis ſuis; obedientiam de Aureavalle cum pertinentiis ſuis; decimam quam habetis apud Longamfamem & apud Vivofoſſam; decimam de nemore de Pleſſeio & de parco in venditione, in paſnagiis & venatione, in pecudibus & avibus, in molendinis & piſcariis & aliis minutis E decimis, & in omnibus lucris quæ ibi fiunt, & decimam de redditibus omnibus illius manerii; decimas quas ſimiliter habetis in boſco de Fulleia; totam decimam de Crienciis, decimam tangue & molendini, decimam molendini de Fulleia, decimam redditus frumenti domini ejuſdem villæ de Crienciis, & decimam ſalis & nundinarum, arietum, porcorum & anſerum, & decimam de omnibus exitibus illius manerii; decimam molendinorum de Monte-catonis & piſcariarum & de omnibus exitibus illius manerii; & decimam quam habetis apud Awarvillam, & apud Oſovillam; decimam molendinorum de Monteacuto & de Bertavilla & Eudoniſvilla; decimam telonei de Haia, decimam de parco, decimam molendinorum

... uſi, [illegible] Henrici ... *Pertus* cum decimis & omnibus ad eam per... tinentibus; eccleſiam S. Georgii de ... & omnibus ad eam pertinentibus ... Sulennæ cum decimis & aliis pertinent... quod habetis in eccleſia de Appel... & cetera quæ ibidem habetis ... cum decimis & ceteris pertinentiis ... de [illegible] cum decimis & ... eccleſiam ſancti Michaelis ... & omnibus pertinentiis ſuis, ... puteo cum decimis & ſuis pertinentiis ...
C Gerevilla cum decimis & ... eccleſiam de Alno cum decimis & ... diis ejus, eccleſiam de Verlec ... ceteris pertinentiis ejus, eccleſiam ... decimis & aliis pertinentiis ſuis ... ... villa cum decimis & aliis pertin... ſiam de Surevilla, & eccleſiam ... eccleſiam de Bauberville, & ... villa, eccleſiam de Orvilla, & ... & eccleſiam *de Perhai*, eccleſiam ... de Rivariis, & eccleſiam de ... de Mairuillo; eccleſiam de ... de ſancto Jovino; eccleſiam de ... *de* [illegible]*, eccleſiam de Auinerdis, ... villa, eccleſiam de Gerovilla cum ...
D nibus ad ipſas pertinentibus, ... eccleſiam de Coeſneriis, & ... cleſia de Valleio, & in eccleſia ... decimis & omnibus ad ipſas ... terra eccleſiam de Surretona, ... tona, eccleſiam *de Karleton*, ... eccleſiam *de Cambrugton*, ... eccleſiam *de Sabon*, cum decimis & ... ... pertinentiibus; eccleſiam ... Haia cum decimis & pertinentiis ... de Aurevalle cum pertinentiis ... habetis apud Longamfontem ... decimam de nemore de Pleſſeo ... venditione, in pannagiis & ... & avibus, in molendinis & ...
E decimis, & in omnibus locis ...

---

tibus colitis, ſive de nutrimentis animalium veſtrorum, nullus a vobis decimas exigere vel extorquere præſumat. Liceat quoque vobis clericos vel laicos e ſeculo fugientes, liberos & abſolutos ad converſionem recipere, & eos abſque contradictione aliqua retinere. Prohibemus inſuper ne ulli fratrum veſtrorum poſt factam in eodem loco profeſſionem, fas ſit abſque abbatis ſui licentia de eodem loco niſi arctioris religionis optentu diſcedere; diſcedentem vero ſine communium litterarum cautione, nullus audeat retinere. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis clauſis januis, excluſis excommunicatis & interdictis, non pulſatis campanis ſuppreſſa voce divina officia celebrare. In parochialibus quoque eccleſiis quas habetis, liceat vobis clericos vel ſacerdotes eligere, & diœceſano epiſcopo præſentare, quibus ſi idonei fuerint, epiſcopus curam animarum committat, ut ei de ſpiritualibus, vobis vero de temporalibus debeant reſpondere. Interdicimus etiam ne quis in vos vel eccleſias veſtras novas & indebitas exactiones præſumat imponere, aut excommunicationis vel interdicti ſententiam, ſine manifeſta & rationali cauſa proferre. Sepulturam præterea ipſius monaſterii liberam eſſe decernimus, ut eorum devotioni & extremæ voluntati, qui ſe illic ſepeliri deliberaverint niſi forte excommunicati vel interdicti ſint, nullus obſiſtat, ſalva tamen juſtitia illarum eccleſiarum a quibus mortuorum corpora aſſumuntur. Libertates etiam & immunitates ac rationabiles conſuetudines in eccleſia veſtra hactenus obſervatas, ratas habemus & eas futuris temporibus illibatas permanere ſancimus. Obeunte vero te nunc ejuſdem loci abbate vel tuorum quolibet ſucceſſorum, nullus ibi cujuſlibet ſubreptionis aſtutia ſeu violentia præponatur, niſi quem fratres communi conſenſu, vel fratrum pars conſilii ſanioris ſecundum Dei timorem & beati Benedicti regulam præviderint eligendum. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatum monaſterium temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre vel ablatas retinere, minuere ſeu quibuſlibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur, eorum pro quorum gubernatione ac ſuſtentatione conceſſa ſunt uſibus omnimodis profutura, ſalva ſedis apoſtolicæ auctoritate, & diœceſani epiſcopi canonica juſtitia. Si qua igitur in futurum eccleſiaſtica ſecularíſve perſona, hanc noſtræ conſti-

... manum Alberti . . . cardinalis & cancellarii pridie calendas Decembris, indictione quinta, Incarnationis Dominicæ anno M. C. LXXXVI, pontificatus . . . Urbani papæ III, anno ſecundo.

X X I V.

Diploma Henrici II regis Anglorum, pro abbatia Cæſaris-burgi.

HENRICUS, Dei gratia, rex Anglorum, & dux Normannorum & Aquitaniæ, & comes Andegavorum, archiepiſcopis, epiſcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, juſtitiariis, vicecomitibus, & omnibus ballivis & fidelibus ſuis, ſalutem. Sciatis quod ego, de conſilio Rotrodi, piæ recordationis Rothomagenſis archiepiſcopi, & multarum eccleſiaſticarum, venerabilium & religioſarum perſonarum, conjunctionem duarum domorum canonicorum regularium, quæ ratione fundationis ad meam ſpecialiter, nullo mediante, dominationem pertinent & ordinationem, ſancti ſcilicet Elerii de Inſulis, & ſanctæ Mariæ de Cæſaris-burgo, jam pridem conceſſi, ea videlicet conſideratione inductus, quod nulla illarum per ſe ad ſuſtentationem conventus regulariter degentis ſufficere poſſe credebatur. Et quia prædicta conceſſio mea ante tempora venerabilis viri Walterii Rotomagenſis archiepiſcopi ad plenum non fuerat effectui mancipata, de voluntate & aſſenſu ejuſdem archiepiſcopi, eam præſentis ſcripti annotatione & ſigilli mei appoſitione confirmavi, firmiter præcipiendo ut in perpetuum in hunc modum conjuncte permaneat; ſcilicet ut in eccleſia ſanctæ Mariæ de Cæſaris-burgo præcipua ſedes ſit abbatis, & in ea ordo beati Auguſtini juxta ſtatuta ſancti Victoris Pariſienſis obſervetur; & in domo ſancti Elerii de Inſulis quinque canonici ad minus ſecundum diſpoſitionem abbatis regulariter viventes Deo deſerviant, qui modis omnibus poteſtati & voluntati abbatis prænominati loci permanebunt ſubjecti, & poſſeſſiones omnes, tam eccleſiaſticæ quam aliæ, ad domum ſancti Elerii pertinentes, in diſpoſitione ejuſdem abbatis conſiſtant. Walterio Rotomagenſi archiepiſcopo, H. Dunelm. & Johanne Ebroicenſi epiſcopo, &c. Apud ſanctum Petrum ſuper Divam.

(margin: 1187.)

X X V.

& præfatam eccleſiam ſanctæ Mariæ de Cæſaris-burgo, in qua divino eſtis obſequio mancipati, adinſtar felicis recordationis Alexandri papæ prædeceſſoris noſtri, ſub beati Petri & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio annuimus. Inprimis ſiquidem ſtatuimus, ut ordo canonicus qui ſecundum Deum & beati Auguſtini regulam atque inſtitutionem fratrum ſancti Victoris in eadem eccleſia inſtitutus eſſe dinoſcitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter obſervetur. Præterea quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona eadem eccleſia in præſentiarum juſte & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis, præſtante Domino, poterit adipiſci, firma vobis veſtriſque ſucceſſoribus & illibata permaneant, in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: Locum ipſum, ſcilicet inſulam Ulmi, in qua præfata eccleſia ſita eſt, cum omnibus pertinentiis ſuis; Novam-villam cum omnibus pertinentiis ſuis ..... terram magiſtri Joannis in Coqueurdrevilla, tres partes molendini *Ihioul* in eadem villa ..... monaſterium ſancti Helerii de inſula Gerſelo, ſicut idem monaſterium & eccleſiæ veſtræ a bonæ memoriæ Rotrodo Rotomagenſi archiepiſcopo eſt conceſſum, & tam ſuo quam venerabilis fratris noſtri Gualterii ſucceſſoris ſui ſcripto authentico confirmatum aſſenſu principis terræ in cujus eleemoſyna .... manſuram quam Robertus miles dedit vobis apud Cæſaris-burgum ...... propriis manibus vel ſumptibus colitis, ſive de nutrimentis animalium veſtrorum nullus a vobis decimas exigere vel extorquere præſumat: liceat quoque vobis clericos vel laïcos e ſeculo fugientes liberos & abſolutos ad converſionem recipere, & eos abſque contradictione aliqua retinere. Prohibemus inſuper ne ullus fratrum veſtrorum poſt factam in eodem loco profeſſionem poſſit de eodem loco, ſine licentia ſui abbatis, diſcedere; diſcedentem vero abſque communium literarum cautione nullus audeat retinere. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis, clauſis januis, excluſis excommunicatis & interdictis, non pulſatis campanis, ſuppreſſa voce divina officia celebrare. In parochialibus autem eccleſiis quas habetis, liceat vobis ſacerdotes eligere, & diœceſano epiſcopo præſentare, quibus ſi idonei ſint, epiſcopus curam animarum committat, ut ei de ſpiritualibus, vobis vero de temporalibus debeant reſpondere. Inhibemus quoque ne in preſbyteris præſentandis, aut eccleſiis ordinandis, quilibet vos abſque manifeſta & rationabili cauſa gravare aut moleſtare præſumat. Prohibemus inſuper ne eccleſias aut terras, ſeu quodlibet beneficium eccleſiæ veſtræ collatum liceat alicui perſonaliter dare, ſive alio modo alienare, ſine conſenſu totius capituli, aut majoris & ſanioris partis ejuſdem. Si quæ vero donationes vel alienationes aliter quam dictum eſt factæ fuerint, eas irritas eſſe cenſemus. Inhibemus etiam ne infra parochias eccleſiarum veſtrarum aliquis eccleſiam vel oratorium ſine diœceſani epiſcopi & veſtro aſſenſu ædificare præſumat, ſalvis tamen privilegiis Romanæ eccleſiæ. Interdicimus quoque ne aliquis in vos vel eccleſias veſtras excommunicationis vel interdicti ſententias ſine manifeſta & rationabili cauſa promulgare præſumat. Omnes præterea libertates & rationabiles conſuetudines & immunitates, quas illuſtris rex Anglorum Henricus, & bonæ memoriæ Mathildis imperatrix mater ejus, advocatrix & fundatrix præfatæ eccleſiæ, aut eorum ſucceſſores, vobis & eccleſiæ veſtræ pia largitione donarunt, & ſcriptis ſuis authenticis firmaverunt, firmas & illibatas permanere ſancimus. Præterea novas & indebitas exactiones ab archiepiſcopis vel epiſcopis, archidiaconis ſeu decanis, aliiſve omnibus eccleſiaſticis perſonis omnino fieri prohibemus: pro chriſmate vero, oleo ſancto, conſecrationibus eccleſiarum, ſacramentis a vobis aut

A ſolo obtentu conſuetudinis, aut quolibet alio modo, nemo quidquam audeat poſtulare. Sepulturam præterea ipſius loci liberam eſſe decernimus, ut eorum devotioni & extremæ voluntati qui ſe illic ſepeliri deliberaverint, niſi forte excommunicati vel interdicti ſint nullus obſiſtat, ſalva tamen juſtitia illarum eccleſiarum a quibus mortuorum corpora aſſumuntur. Obeunte vero te nunc ejuſdem loci abbate, vel tuorum quolibet ſucceſſorum, nullus ibi qualibet ſubreptionis aſtutia ſeu violentia præponatur, niſi quem fratres omnium conſenſu, vel fratrum pars conſilii ſanioris, ſecundum Dei timorem & beati Auguſtini regulam providerint eligendum. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatam eccleſiam temere perturbare, aut ejus poſſeſ-B ſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuſlibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur, eorum pro quorum gubernatione ac ſuſtentatione conceſſa ſunt uſibus omnimodis profutura, ſalva ſedis apoſtolicæ auctoritate, & diœceſani epiſcopi canonica juſtitia. Si qua igitur in futurum eccleſiaſtica ſeculariſve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam venire temere tentaverit, ſecundo tertiove commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis honoriſve ſui careat dignitate, reamque ſe Domini judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat ..... Cunctis vero eidem loco ſua jura ſervantibus, ſit pax Domini noſtri Jeſu Chriſti, &c.... Ego Urbanus catholicæ eccleſiæ epiſcopus. Ego C Henricus Albienſis epiſcopus. Ego Theobaldus Hoſtienſis epiſcopus. Ego Petrus de Bonna preſbyter cardinalis tituli ſanctæ Suſannæ. Ego Laborans preſbyter cardinalis ſanctæ Mariæ trans Tiberim, tituli Calixti. Ego Rainerius preſbyter cardinalis ſanctorum Johannis & Pauli, tituli Pammachii. Ego Hyacinthus ſanctæ Mariæ in Coſmedin diaconus cardinalis. Ego Gratianus ſanctorum Coſmæ & Damiani diaconus cardinalis. Ego Rollandus ſanctæ Mariæ in Porticu diaconus cardinalis. Ego Petrus ſancti Nicolai in Carcere Tulliano diaconus cardinalis. Ego Radulphus ſancti Georgii ad Velum-aureum diaconus cardinalis. Datum Veronæ per manum Alberti ſanctæ Romanæ eccleſiæ preſbyteri cardinalis & cancellarii, XI cal. Junii, indictione V, Incarnationis Dominicæ anno M. CLXXXVII, pontificatus vero domini Urbani D papæ tertii anno ſecundo, ſub ſigillo plumbeo.

XXVI.

Fundatio prioratus beatæ Mariæ de Columba. [illegible]

NOverit univerſa generatio præſens & futura, 1188. quod ego Radulphus *Taiſſon* Jordani Taiſſonis filius, dedi Deo & beatæ Mariæ, & abbatiæ ſancti Salvatoris, pro amore Dei, & pro ſalute animæ meæ & anteceſſorum meorum, heremitagium S. Mariæ de Columba cum redditibus ad locum pertinentibus, ſcilicet quarterium frumenti in molendinis meis de Roca & de Columba, & decimam omnis victus domus meæ, in pane, in carne, in piſce, dum ego dominus vel uxor mea apud Rocam morabimur. E Conceſſi etiam, &c. .... Conceſſum autem eſt, & etiam confirmatum ab omni capitulo, quod ibi erunt ſemper ad minus duo monachi morantes, & quod conſilio abbatis & aſſenſu meo mittentur in locum. Actum anno M. CLXXXVIII ab Incarnatione Domini, in præſentia Roberti *de Veules* electione capituli & poſitione mea tunc præſentis abbatis ordinati & benedicti a Willelmo *de Tornebuſc* Conſtantienſi epiſcopo, anno etiam quo Henricus rex Angliæ, & Philippus rex Franciæ, & ego Radulphus *Taiſſon* crucem Domini ſuſcepimus. Teſtibus Roberto *Foliol*, Ric. d'*Aſtinel*, Jordano *Taiſſon* fratre meo, Ric. capellano meo, Roberto de Agnevilla.

[illegible] futura, ſalva ſedis apoſtolicæ auctoritate [illegible] canonica juſtitia. Si qua [illegible] eccleſiaſtica ſæcularisve perſona [illegible] ſtitutionis paginam ſciens contra eam [illegible] tentaverit, ſecundo tertiove commonita, niſi [illegible] congrua ſatisfactione correxerit, [illegible] honoris ſui careat dignitate, [illegible] judicio exiſtere de perpetrata [illegible] . . . . . Cunctis vero eidem [illegible] tibus, ſit pax Domini noſtri [illegible] Ego Urbanus catholicæ [illegible]

C Henricus Albanenſis epiſcopus. Ego [illegible] [illegible] epiſcopus. Ego Petrus [illegible] cardinalis tituli ſanctæ Suſannæ. [illegible] [illegible] cardinalis ſanctæ Mariæ [illegible] Calixti. Ego Rainerius presbyter [illegible] Johannis & Pauli, tituli Pammachii. [illegible] ſanctæ Mariæ in Coſmedin diaconus [illegible] Gratianus ſanctorum Coſmæ & [illegible] cardinalis. Ego Rollandus [illegible] diaconus cardinalis. Ego Petrus [illegible] Carcere Tulliano diaconus cardinalis [illegible] ſancti Georgii ad Velum-aureum [illegible] Datum Veronæ per manum Alberti [illegible] eccleſiæ presbyteri cardinalis & [illegible] Junii, indictione v, Incarnationis [illegible] M. CLXXXVII, pontificatus vero [illegible]

D papæ tertii anno ſecundo, [illegible]

XXVI

Fundatio prioratus beatæ Mariæ [illegible]

NOverit univerſa generatio [illegible] quod ego Radulphus *Taiſſon* [illegible] [illegible], dedi Deo & beatæ Mariæ, & [illegible] Salvatoris, pro amore Dei, & pro [illegible] & anteceſſorum meorum, [illegible] de Columba cum [illegible] ſcilicet quarterium frumenti [illegible] R[illegible] & de Columba, & [illegible] domus meæ, in pane, [illegible] [illegible] vel uxor mea apud [illegible] . . . . . [illegible]

E Conceſſi etiam, &c. . . . .

[illegible], ad communem totius noſtræ diœceſis utilitatem, in honore ſancti Spiritus, & beatæ Mariæ, & beatorum apoſtolorum Jacobi & Johannis, & S. Antonii confeſſoris, hoſpitale quoddam ad ſuſceptionem pauperum & peregrinorum de communibus pauperum Chriſti theſauris in finibus quorum Chriſti theſauri latitant & affluenter abundant, apud Conſtantias conſtruximus, Domino annuente, de cujus miſericordia plene confidimus, quod per S. Spiritus gratiam ſeptiformem, ſeptem ibi miſericordiæ opera complebuntur, videlicet in eſurientibus paſcendis, potandis ſitientibus, nudis cooperiendis, ſuſcipiendis hoſpitibus, infirmis viſitandis, incarceratis confortandis, & in ſepultura mortuorum. Per hæc enim ſeptem miſericordiæ opera præeunte Spiritus ſeptiformis gratia, ſeptem peccata criminalia in quibus animæ languent, poſt veram cordis contritionem, oriſque confeſſionem credimus relaxari. Ut igitur quod ad communem utilitatem pie factum eſt, omnibus proficiat ad ſalutem, & ut in die tremendi judicii non timeamus a verbo aſpero & terribili, quoniam malis poſt exprobrationem corporis & negligentiæ quam in hoc mundo erga miſericordiæ opera prædicta habuerint, a ſummo judice dicetur: *Ite maledicti in ignem æternum*, &c. ſi potius per miſericordiæ opera liberati mereamur audire: *Venite benedicti patris mei*, &c. communi conſilio ad prædictum hoſpitale regendum, & ad pauperes perpetuo ibidem ſuſtentandos, in honore ſancti Spiritus omniumque Sanctorum fraternitatem conſtituimus, non ſolum nobis & vobis, verum etiam generationi poſteræ profuturam. Confidentes autem de Dei miſericordia qui dicit: *Quod uni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis*, meritiſque beatæ Mariæ & omnium Sanctorum, omnibus illis qui prædictam confraternitatem intraverint & tenuerint, ſecundum ſuas facultates, eidem hoſpitali ad uſus pauperum de ſuo aliquid conferendo, ſeptimam partem injunctæ ſibi pœnitentiæ miſericorditer relaxamus: ad petitionem vero noſtram capitulum Conſtantienſis eccleſiæ, & omnes abbatiæ Conſtantienſis diœceſis, cum fratribus ejuſdem hoſpitalis & ſingulis ejus benefactoribus, omnium orationum ſuarum communem participationem benigne & liberaliter conceſſerunt; & quod pro confratribus & benefactoribus defunctis in ſingulis eccleſiis per annos ſingulos unum facient annuale, quæ ſcilicet

[illegible] eccleſiæ miniſter humilis, & fratres & pauperes Domus-Dei Conſtantienſis, ſalutem in Domino. Noverit univerſitas veſtra nos communi aſſenſu inſtituiſſe ut omnes redditus ipſius domus in ſcripto redigantur ſicuti venient, & ſumma omnium redditum ſingulis annis ad feſtum ſancti Michaëlis cunctis fratribus præſentibus audiatur; quidam etiam in domo illa ſit truncus, in quo tres ſeræ ponantur: una autem illarum clavis per conſilium domini epiſcopi cuſtodiatur, prior vero alteram habeat, unus fratrum tertiam; omnes denarii ibi oblati, tranſmiſſi, delegati, ubicumque & a quocumque fratre recipiantur, in trunco illo ponantur; ita tamen quod aliqui aliorum fratrum ſciant a quo fratre

C prædicti denarii ibi ponantur. Si autem prior vel aliquis fratrum convictus fuerit quod ſex denarios vel amplius retinuerit, quos in trunco prædicto non poſuerit, per tot dies quot denarios ipſe retinuerit ad cellam comedat, niſi a domino epiſcopo communi aſſenſu fratrum ejuſdem domus ad priſtinum ſtatum miſericorditer revocetur; prior tamen ad arbitrium domini epiſcopi & fratrum ſuorum puniatur. Duo vero fratres per conſilium domini epiſcopi & aliorum fratrum fideliter eligantur: unus autem omnes redditus prædictæ domus recipiat, alter vero omnia victui fratrum & pauperum neceſſaria emat; ita tamen quod ad feſtum ſancti Clementis & Cathedræ beati Petri, ſancti Urbani & ſancti Symphoriani, domino

D epiſcopo vel illi quem ad hoc voluerit aſſignare, & priori & aliis fratribus de qualibet receptione, & de omnibus expenſis bladi & omnium aliorum fidelem reddant computationem. De aliis vero expenſis victui fratrum & pauperum pertinentibus, in qualibet hebdomada priori & tribus fratribus vel duobus ad minus, reddatur ratio de re qualibet diviſim computata. Ille autem qui plenariam computationem non reddiderit, tali officio privetur, & ad cellam per tres menſes comedat, niſi communi aſſenſu domini epiſcopi & aliorum fratrum fiat ei diſpenſatio. Prædictus vero truncus in quolibet menſe, ſi opus fuerit, a clavigeris duobus fratribus convocatis aperiatur. Prior autem de prædictis fratribus omnes denarios ibi inventos recipiet, & ipſi tenebunt in memoriam ſummam illorum uſque ad diem computationis. Idem prior de prædictis denariis procura-

E toribus ejuſdem domus ad expenſas tradet prout neceſſe erit. Procuratores vero [illegible]

autem fratrem, aut ſororem ſuam, aut ancillam, parentem vel conſanguineum in prædicta domo, niſi de communi aſſenſu domini epiſcopi & fratrum ipſius domus introducat. Si autem prior vel aliquis fratrum convictus fuerit, quod duos ſolidos alicui ad detrimentum ejuſdem domus dederit, pœnam idem patiatur ut falſus procurator. Ego vero Hugo epiſcopus Conſtantienſis, omnibus meis ſucceſſoribus ſupplico humiliter & devote, ut quod ordinavimus bona intentione, faciant perenniter obſervari, & revelationi Chriſti pauperum domus ſupra dictæ pie & miſericorditer dignentur per compaſſionem condeſcendere fructuoſam, ſemper affectuoſe omnibus Conſtantienſis eccleſiæ filiis hoc idem intimantes in viſceribus charitatis. Ut autem hæc omnia in ſtatu ſemper immobili perſeverent, nec poſſint aliquo tempore importune aliquorum malitia revocari, præſentis ſcripti & ſigillorum noſtrorum teſtimonio dignum duximus confirmare. Actum eſt anno gratiæ milleſimo ducenteſimo ſeptimo decimo.

XXIX.

1221. UNiverſis Chriſti fidelibus ad quos præſens ſcriptum pervenerit, Hugo Conſtantienſis miniſter humilis & capitulum Conſtantienſe, ſalutem in Domino. Noverit univerſitas veſtra quod cum eccleſia ſancti Petri Conſtantienſis pleno jure in omnibus ad præbendas R. de ſancto Michaële archidiaconi, G. *le Cheminant*, P. de Boſco, G. *de Hamdernefu* magiſtrorum, R. nepotis canonicorum Conſtantienſium pertineat, ipſi charitatis intuitu, aſſenſu & voluntate noſtra conceſſerunt hoſpitali Conſtantienſi ad ſuſtentationem pauperum altalagium ejuſdem eccleſiæ in perpetuam eleemoſynam obtinendum; retentis eiſdem canonicis & eorum ſucceſſoribus decimis & carduvarantiæ, & aliorum fructuum creſcentium in terris ubi fruges creverunt ab anno Incarnationis Domini milleſimo centeſimo nonageſimo. Fratres hoſpitalis de ipſo altalagio prædictis canonicis & eorum ſucceſſoribus annuam penſionem perſolvent duodecim librarum uſualis monetæ, videlicet ſex libras ad ſynodum Paſchalem, & ſex libras ad ſynodum Autumnalem; & magiſter hoſpitalis præſentabit ſæpe dictis canonicis & eorum ſucceſſoribus preſbyteros miniſtratores in prædicta eccleſia & capella hoſpitalis, qui jurabunt ſe ſervaturos dictis canonicis canonicam obedientiam, & de prætacta penſione reſponſuros: ſi vero neceſſe fuerit aliqua ex cauſa, ſæpe dicti canonici poteſtatem habent univerſi ſinguli & eorum ſucceſſores jure præbendarum in ipſam eccleſiam & capellam, & in perſonas ſacerdotum juſtitiam eccleſiaſticam exercere. Ut hæc firma & ſtabilia in poſterum perſeverent, præſentis ſcripti & ſigillorum noſtrorum teſtimonio confirmamus. Actum anno gratiæ milleſimo ducenteſimo vigeſimo primo.

XXX.

1221. UNiverſis Chriſti fidelibus ad quos præſens ſcriptum pervenerit, Hugo Conſtantienſis epiſcopus & capitulum Conſtantienſe, ſalutem in Domino. Cum juſtum ſit & honeſtum eleemoſynas & virorum poſſeſſiones religioſorum ſub ſanctæ eccleſiæ cuſtodia communiri, nos charitatis intuitu hoſpitali ſancti Spiritus & beati Antonii Conſtantienſis ad ſuſtentationem pauperum ibi commorantium, fructus eccleſiarum & alia beneficia in noſtra diœceſi appropriavimus, & in puram & perpetuam eleemoſynam confirmavimus. Eadem beneficia & benefactorum nomina rei geſtæ veritas docet memoriæ commendando, ſicut in ſequenti ſcripto continetur. Ego ſiquidem Hugo Conſtantienſis epiſcopus, ad quem jus patronatus eccleſiæ de Campomotos noſcitur pertinere, ex donatione & conceſſione domini Guillelmi de Sola, divinæ pietatis intuitu dedi & conceſſi dicto hoſpitali ad ſuſtentationem pauperum ibi commorantium, in puram & perpetuam eleemoſynam, duas garbas decimarum ejuſdem villæ, cum medietate terrarum eleemoſynæ & medietate domorum in ipſis ædificatarum. Dedi etiam & conceſſi eidem hoſpitali patronatum eccleſiæ S. Salvatoris de Pomeria ad me pertinentem, ex donatione Hugonis de Doilis & Mabiræ uxoris ſuæ, Guillelmi *Liece* & Joannæ uxoris ſuæ, Richardi de Spina & Thomaſæ uxoris ſuæ, cum duabus garbis decimæ ejuſdem eccleſiæ, retenta tertia garba . . . . . . ſacerdotis in eadem eccleſia adminiſtrantis. Bag. *Bord* preſbyter, charitatis intuitu, interveniente aſſenſu Guillelmi & Roberti fratrum ſuorum, dedit . . . . hoſpitali præſentationem eccleſiæ ſancti Stephani *de Beſmeſnil*, cum duabus garbis decimæ ejuſdem villæ, eccleſiæ ſalva redecima unius garbæ, quam pater ejus contulit ad dictæ eccleſiæ luminare. Robertus de Dangeio miles, de aſſenſu filiorum ſuorum Guillelmi & Roberti, reſignavit in manu noſtra jus patronatus eccleſiæ de Dangeio in tertia garba & altelagio quod ad ipſum pertinebat, & obtulit illud ſupra majus eccleſiæ Conſtantienſis altare, ad opus pauperum ſæpe dicti hoſpitalis. Fulcho Paganelli miles, dedit & conceſſit eidem hoſpitali in puram & perpetuam eleemoſynam, duas garbas decimæ de ſuo dominio apud Bricuevillam, quas magiſter Guillelmus *Letheminant* vita comite poſſidebit. Fulcho *Mirdart* miles, dedit & conceſſit ſæpe dicto hoſpitali, duas garbas decimæ S. Petri de Meſnillo *Rogues* in perpetuam eleemoſynam, retento ſuo & ſuis heredibus jure præſentationis vicariæ eccleſiæ prædictæ. Herbertus de Morevilla miles, dedit & conceſſit ſæpe dicto hoſpitali in puram eleemoſynam, jus præſentationis medietatis eccleſiæ ſuæ de Morevilla, quod ad ipſum pertinebat. Robertus *Teſſon* miles, dedit & conceſſit eidem hoſpitali in perpetuam eleemoſynam, decem quartarios frumenti percipiendos annuatim die feſti ſancti Michaëlis, in molendinis ſuis de Prepo & *de Cheiſſieſne.* Joannes de Porta dedit & conceſſit eidem hoſpitali in puram eleemoſynam . . . . frumenti percipiendos annuatim in molendino ſuo de Sola, per manum ſuam vel illorum qui molendinum ſuum . . . . ejuſdem villæ . . . . . . Fulcho . . . . . dedit & conceſſit ſæpe dicto hoſpitali, totum nemus quod habebat apud vadum Herberti, cum terra in qua ſitum eſt, poſſidendum in puram eleemoſynam, & pauperibus ibidem commorantibus. Joannes de Boſco filius Roberti de Boſco, Richardus & Guillelmus fratres ejus, dederunt & conceſſerunt dicto hoſpitali in puram eleemoſynam, omne jus quod habebant & habere poſſent jure hereditario, & heredes eorum in boſco de Valle & . . . . ſcilicet a boſco canonicorum de Lucerna uſque ad collem de Perella in longum, & una virgata terræ in eodem colle; & in latum a ſuperiori terra arabili uſque ad terram Michaëlis de Pro, quæ eſt in fundo dictæ vallis, & in undecim pedibus terræ in ſuperiori terra arabili: pro hac autem donatione & conceſſione dicti fratres receperunt de bonis ejuſdem hoſpitalis, viginti ſeptem libras Turonenſes. Rad. *Jugan* miles, *Liegart* de Vandeleia, Alina & Laurentia ſorores dictæ *Liegart*, donaverunt & conceſſerunt ſæpe dicto hoſpitali, in puram eleemoſynam, boſcum qui nominatur *Lacoarde* apud Vandeleiam, cum terra in qua ſilva eſt, cum duodecim pedibus terræ adjacentis ad clauſuram ejuſdem boſci: dederunt etiam & conceſſerunt eidem hoſpitali boſcum qui dicitur *Lacoardele* apud Vandeleiam, & terram in qua ſitus eſt. Pro hac autem donatione & conceſſione prædictus Rad. & prædictæ ſorores receperunt de bonis ipſius hoſpitalis triginta quinque

Digitized by Google

eſt verſus occidentem, portam habeant per quam quadrigæ & plauſtra cum opus fuerit intrare præfatum boſcum & exire poſſint, & carreriam quadrigis & curris, hominibus & ſummariis ejuſdem hoſpitalis, quam carreriam prædicti fratres & eorum heredes dicto hoſpitali garantizare tenentur ab ipſa porta præfata uſque ad cheminum regium. Quod ut firmum & ſtabile in poſterum perſeveret, præſentis paginæ teſtimonio & ſigillorum noſtrorum munimine confirmavimus. Actum anno gratiæ milleſimo ducenteſimo vigeſimo primo.

XXXI.

1224. UNiverſis Chriſti fidelibus ad quos præſens ſcriptum pervenerit, Hugo Conſtantienſis eccleſiæ miniſter humilis, & fratres & pauperes domus-Dei Conſtant. ſalutem in Domino. Noverit univerſitas veſtra nos unanimiter inſtituiſſe pietatis divinæ intuitu, quod nullus in prædicta domo prior aſſignetur, niſi quem mores & vita, obſervatio inſtitutionum ipſius domus quas de ſe fideliter obſervabit & a cunctis fratribus domus firmiter faciet obſervari, ipſum tali officio comprobaverint eſſe dignum. Inſtituimus etiam, omnes ſucceſſores noſtros pie & miſericorditer in domino exhortantes, ut qui ibi tempore ſuccedente prior fuerit aſſignatus, antequam tale ſuſcipiat officium, cunctis fratribus domus convocatis, bene inſtruatur ſuper hoc & certificetur quia dominus epiſcopus ſemper ipſum ab eodem officio ſine contradictione & appellatione qualibet amovebit, & alium inſtituet quando voluerit & viderit expedire, mediante tamen conſilio fratrum dictæ domus. Hoc autem ſtatuimus bona fide, ea auctoritate qua poſſumus, injungentes quatenus hæc omnia & aliæ inſtitutiones ejuſdem domus a nobis ordinatæ in cuſtodia epiſcopali & in ipſa domo per ſcriptum perpetuo habeantur, & ſingulis annis ad dies computationum ejuſdem domus ſtatutos, & ad receptionem fratrum & ſororum in ordine legantur & diſtincte, ne inimicus homo ſub pelle ovina quaſi per ignorantiam aliquo tempore præſumat, quod abſit, in prædicta domo, ſuper triticum Domini & zizaniam ſeminare, bona pauperum temere largiendo, vel ea in ſuos proprios uſus diabolo inſtigante ſuperflue convertendo. Inſuper inſtituimus quod omnes fratres

Univerſis Chriſti fidelibus qui præſens ſcriptum viderint, Hugo Dei gratia Conſtantienſis eccleſiæ miniſter humilis, & humile capitulum ejuſdem eccleſiæ, ſalutem in Domino. Cum divinæ pietatis inſtinctu ad ſuſceptionem pauperum & peregrinorum hoſpitale quoddam fecerimus apud Conſtantias in honore ſancti Spiritus & beatæ Mariæ & S. Antonii confeſſoris, conſiderantes attentius & paucitatem reddituum & pauperum multitudinem, communi aſſenſu conſtituimus quamdam fraternitatem in ſingulis parochiis epiſcopatus noſtri perpetuo duraturam, volentes ac præcipientes quod ad relevandam inopiam prædicti hoſpitalis, & ad ſuſtentationem prædictorum pauperum ſingulis annis fiat quæſta in ſingulis parochiis per preſbyteros earum parochiarum, cum omni diligentia & ſollicitudine tribus dominicis ad minus tempore conſtituto, & per duos parochianos fideliter conſervetur, donec prædicti hoſpitalis nuncio perſolvatur, omnibus quæſtis interim ceſſantibus per totum epiſcopatum, donec quæſta hæc perſolvatur. Præcipimus etiam & in virtute obedientiæ firmiter injungimus ſingulis preſbyteris & perſonis eccleſiarum, quod ad mandatum & citationem decanorum ſuorum ſemel in anno conveniant locis & temporibus conſtitutis, & omnibus decanis hoc idem præcipimus, quod preſbyteros ſuos faciant convenire cum per nuncium hoſpitalis fuerint requiſiti, ut de indulgentiis ſcilicet & orationibus quæ prædicto hoſpitali per nos & alios conceſſæ ſunt, plenius inſtruantur. Nos enim omnibus decanis, preſbyteris qui ad hoc convenerint, & omnibus illis qui cum ipſis ſacerdotibus negotium hoſpitalis ejuſdem verbo & opere ſollicite & fideliter procurabunt, de injuncta ſibi pœnitentia decem dies miſericorditer relaxamus. Rogamus etiam ſucceſſores noſtros eo affectu, & ea qua poſſumus devotione obſecramus in Domino, ut quod a nobis pie inceptum eſt, pro amore illius qui pietatis auctor eſt & amator, ſatagant de die in diem prout Deus inſpiraverit in melius promovere; illos autem omnes qui bona fecerint eidem hoſpitali, larga Dei benedictio ſemper & præveniat & ſequatur, amen. Datum anno gratiæ milleſimo ducenteſimo vigeſimo quarto, menſe Januarii in capitulo Conſtantienſi. 1225.

XXXIII.

Abbas Exaquienſis inſtituitur canonicus eccleſiæ *Ex chart.*

Digitized by Google

habeat ſtallum in choro & vocem in capitulo in A omnibus agendis eccleſiæ, excepta electionis cauſa. Fructus autem eccleſiæ de Orvilla canonico iſti conſtituimus beneficium præbendale, ſalvo in omnibus prædictis epiſcopali jure, ſicut expedit, & archidiaconi. Hanc itaque ordinationem noſtram communi conſilio & aſſenſu a nobis factam præſenti charta & ſigillis noſtris confirmavimus communiter. Actum eſt anno gratiæ M. CCXXII, menſe Julio apud Conſtantiam.

XXXIV.

Concordia inter epiſcopum & capitulum.

1235. OMnibus Chriſti fidelibus ad quos præſens ſcriptum pervenerit, Hugo, Dei gratia, Conſtantienſis eccleſiæ miniſter humilis, æternam in B Domino ſalutem. Noverit univerſitas veſtra, quod nos qui ad honorem Dei & beatæ Mariæ ſemper virginis divinum officium in noſtra Conſtantienſi eccleſia cupimus propenſius augmentare, & penſata ejuſdem eccleſiæ utilitate & neceſſitate, dedimus & conceſſimus eidem eccleſiæ Conſtantienſi omnes decimas omnium novalium, quæ ſunt vel futuræ ſunt in quacumque parte diœceſis noſtræ, extra metas cujuſlibet parochiæ ad opus communiæ Conſtantienſis, in uſus canonicorum ibidem Deo deſervientium convertendos; & inſuper dedimus eidem communiæ, quidquid percipiebamus in oblationibus in majori altari ejuſdem eccleſiæ. Debet autem capitulum noſtrum de bonis communibus dictæ eccleſiæ C onera quædam quæ ad nos & ſucceſſores noſtros pertinebant in dicta eccleſia ſuſtinere, videlicet in luminari de cera eidem eccleſiæ providere, incenſum miniſtrare, cuſtodibus eccleſiæ ſalarium conſtituere, ita tamen quod illud quod dictis cuſtodibus antiquitus præſtabamus, adhuc nos & ſucceſſores noſtri præſtabimus in futurum. Item, tenetur in futurum capitulum prædictum ad minutas reparationes circa campanas, videlicet chordis & coriis, & unctura in flagellis, & baltildis renodandis, item mundare eccleſiam, facere pannos lineos lavari, & eoſdem & ſericos reſſuere, claves & ſeras omnes eccleſiæ facere, & catenas thuribulorum reficere, vinum ad miſſas invenire, natas emere, libros religare, & rotulos qui deferuntur per cathedrales eccleſias pro commemoratione abbatum defunctorum & hujuſmodi perſo- D narum facienda pagare. Hæc autem acta ſunt in capitulo noſtro generali, dicto capitulo conſentiente, & ſigillum ſuum cum ſigillo noſtro huic ſcripto apponente, in craſtino Aſſumtionis B. Mariæ, anno Domini milleſimo ducenteſimo triceſimo quinto.

XXXV.

Altera inter eoſdem concordia.

1248. CUM ſuper diverſis articulis contentio verteretur inter venerabilem G. Dei gratia, Conſtantienſem epiſcopum ex una parte, & capitulum Conſtantienſe ex altera, tam ſuper correctione cujuſlibet ſingularis perſonæ de capitulo & de choro Conſtantienſi, quam ſuper cauſis pecuniariis quæ moventur vel moveri E poſſunt inter aliquos de capitulo, ſeu de choro, aſſerente D. venerabili G. epiſcopo, quod eſſet in poſſeſſione vel quaſi poſſeſſione & conſuetudine corrigendi & cognoſcendi de omnibus ſupradictis: abjectis altercationibus, in hanc formam pacis unanimiter devenerunt, quod quodcumque religioſi fratres, videlicet prior & ſupprior de ordine Prædicatorum Conſtant. dixerint, utriuſque partis utilitate prius diligenter inquiſita per illos qui melius noverint, ratum habebunt & gratum, ſive in præſentia, ſive in abſentia factum, ut animæ ſuæ ſaluti melius viderint expedire. Actum anno Domini M. CCXLVII, in conventu eorum, menſe Januarii.

XXXVI.

Acta & ſtatuta capituli generalis monachorum ſancti Benedicti in monaſterio beatæ Mariæ de Hambeia celebrati. Ex chartul.

IN nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, amen. 1248.
Hæc ſunt acta & ſtatuta capituli noſtri generalis apud Hambeiam celebrati in monaſterio noſtro de Hambeia, præſentibus filiis noſtris dilectis in Chriſto Roberto abbate *de Lantenac*, P. abbate de Longis, P. abbate *de Valmont*, P. priore de Merula, P. priore de Buzone, & aliis vocatis qui fuerant evocandi, anno Domini milleſimo ducenteſimo quadrageſimo octavo, die tertia poſt feſtum ſanctæ Crucis in Maio, & in craſtino continuati a die præcedenti. Nos vero Hugo abbas monaſterii de Hambeia, Dei miſeratione, piis patrum noſtrorum veſtigiis inhærentes ſtatuimus, quod ſicut fuit in noſtro ordine hactenus obſervatum, generale capitulum ſingulis annis in noſtro monaſterio de Hambeia ſolemniter celebretur tertia die poſt inventionem ſanctæ Crucis vel alia die quam ad hoc aſſignabimus, ſi utilitati ordinis noſtri videbimus expedire. Volumus etiam quod omnes prædicti abbates & priores conventuales perſonaliter accedant, niſi juſta de cauſa & rationabili fuerint impediti, de cujus impedimento nos reddent per monachum ſufficientem procuratorem cum literis eorum patentibus certiores. Et quia quod omnes tangit, ab omnibus debet approbari; volumus & ſtatuimus quod ſinguli conventus ad prædictum capitulum aliquem monachum diſcretum de communi aſſenſu eorum electum cum abbate ſeu priore mittant cum ſuarum teſtimonio literarum ſufficienter inſtitutum, & de ſtatu monaſterii in ſpiritualibus & temporalibus, ſi aliquid fuerit corrigendum, vel in capite vel in membris, nobis fideliter exponatur. Inprimis ſiquidem ſtatuimus, quod in celebratione capituli, antequam de aliquo tractetur, Spiritus ſancti gratia flexis genibus invocetur cantando *Veni Creator Spiritus*, &c. cum verſu *Emitte ſpiritum*, &c. & collecta *Deus qui corda*, &c. Statuimus etiam quod omnes infra abbatiam conſtituti, mox ut ſignum audierint, relictis omnibus ſecularibus rebus agendis, cum nil operi Dei ſit præponendum, ad monaſterium accedant, in choro cum aliis principium, medium & finem horarum necnon & miſſarum tenentes: nulli licere egredi, niſi de licentia præſidentis, ſciens ſe velocius reverſurum; qui aliter fecerit, coram omnibus in capitulo recognoſcat delictum, prioris judicio diſciplinarie puniendus. Quia vero beati Benedicti patris noſtri regulam tenemus, in omnibus obſervare ſtatuimus & volumus, quod tam in domo noſtra quam in abbatiis & prioratibus nobis ſubditis, omnes conſuetudines, conſtitutiones & obſervationes, ſi quæ ſint Deo vel regulæ B. Benedicti contrariæ, penitus dimittantur, nec de cetero obſerventur. Statuimus etiam, quod quando regula in capitulo legitur, propter minores Gallice exponatur. Statuimus etiam, quod tam abbates quam ceteri monachi, nonniſi in dormitorio jaceant, ſive de die, ſive de nocte jaceant aut dormiant, exceptis infirmis; nec aliquis, excepto abbate, cameram habeat ſpecialem. Ille qui præeſt præcepta non præcipitet, vel ſententiam excommunicationis indiſcrete. In infirmitoriis ſint ſervientes idonei, qui ſecundum facultates domorum, cum benignitate & diligentia ſerviant infirmo, quibus de victu ſufficienti alias provideatur quam de reſiduis infirmorum, cum ea velimus per manum eleemoſynarii pauperibus erogari. Volumus etiam quod nullus infirmus portionem ſuam petat vel recipiat, niſi eam valeat comedere; & ſi eam forte recepit & non comederit, illud quod eſt reſiduum reddere cellerario non poſtponat: ſi quis talem infirmitatem habeat quæ ipſum non debilitet,

pœnæ ſubjaceant graviori; & alii ſimiliter qui in officiis non exiſtunt. Nullus veſtes ſuas ſeu calceamenta ſtricta habeat, non vendere audeat, aut donare, nec nova recipiat, niſi veteribus reſtitutis, per manum abbatis ſeu prioris abbates non habentium, pauperibus erogandis. Item, nullus recipiat depoſitum in cuſtodia ſine abbate vel priore, nec abbas vel prior ſine teſtimonio aliquorum. Omnibus prioribus ſeu obedientiariis ſub pœna excommunicationis inhibemus, ne aliquis de nemoribus vendere aut donare præſumat, niſi de licentia conventus. Statuimus etiam, quod ſervientes ſuperflui vel diffamati ſtatim de monaſterio, prioratibus & maneriis expellantur. Scriptores vero nullum pretium ſcripturarum accipient, niſi de licentia prælati, in uſum monaſterii convertendum. Statuimus etiam, quod omnes tabernas ac loca ſuſpecta, necnon & perſonas ſuſpectas caveant, & a potibus æqualibus omnes pariter abſtineant. Sanguinis effuſores & enormitatum actores uſque ad noſtrum generale capitulum reſervamus judicandos, quarta & ſexta feria ſingulis hebdomadis in pane & aqua interim jejunantes, & ab altaris officio abſtineant, niſi interim ad nos venerint ſuper his noſtrum conſilium recepturi; ita tamen venient cum ſuorum literis prælatorum. Si quis vero fratrum fratri objecerit crimen quod probare non poterit, aut de objecto ſe purgare non potuerit, pro actore criminis reputabitur, pœnamque actoris patietur. Delicta emendata paſſo pœnam improperantes, pœnam paſſorum patiantur. Prioratus & omnes adminiſtrationes gratis & abſque venalitate idoneis monachis de quibus ſcandalum non oriatur, conferantur. Si quis autem pro hujuſmodi aliquid dederit, vel receperit, vel promiſerit, ipſum ſimoniacum reputamus. Nullus monachus quocumque loco ſit, ſive in domo religionis, ſive intra, carnes comedat, niſi ſecundum quod in regula B. Benedicti continetur. Præcipimus inſuper quod abbates & priores, cum conſilio fratrum quibus præſunt, vel majoris partis & ſanioris ipſorum quod faciendum eſt, mutandum aut etiam innovandum, hoc ita faciant, quod omnibus liqueat quanta ſumma quibuſque creditoribus, & quibus terminis debeatur, & quos in uſus contractum mutuum ſit converſum. Statuimus etiam quod ſingulis tribus menſibus coram abbate & duobus diſcretioribus & honeſtioribus reddant officiales de ſuis officiis rationem, computationem de receptis & de expenſis

ſupra dictos. Volumus etiam quod iſtius ſcripturæ exemplar abbates & etiam priores conventuales ſecum deferant, & in capitulis ſuis legant, Gallice exponentes. Actum anno & die ſupradictis, qua dilecti filii noſtri abbates de Longis & *de Valemont*, præſente procuratore conventus de Longis nobis prædicto Hugoni tanquam preſbytero, abbati & monaſterio Hambeienſi & ſucceſſoribus noſtris obedientiam fecerunt in noſtro generali capitulo, & ſolemniter promiſerunt. In cujus rei teſtimonium una cum ſigillo noſtro prædicti abbates præſenti ſcripturæ ſigilla ſua appoſuerunt.

XXXVII.

De electione abbatis ſancti Salvatoris.

Ex chartario. 1255.

JOHANNES de Haricuria miles ac dominus ſancti Salvatoris vicecomitis Conſtantienſis diœceſis, ſalutem . . . . . Cum de cetero vacare contigerit monaſterium S. Salvatoris quoquomodo a paſtore, monachi qui pro tempore erunt ibidem de cetero eligant, vel poſtulent canonice quemcumque voluerint in abbatem . . . . . prius tamen a me & heredibus meis qui pro tempore erunt domini de ſancto Salvatore jam dicto eligendi petita ſemel licentia . . . . quam licentiam ego & heredes mei dictis monachis de cetero non poſſimus denegare. . . . . . anno 1255, menſe Aprili.

XXXVIII.

Abbas S. Severi die feſto S. Andreæ in eccleſia cathedrali Abrincenſi adeſſe tenetur.

Ex chartario eccleſiæ Abrincenſis. 1258.

UNiverſis Chriſti fidelibus præſentes literas inſpecturis, Petrus, miſeratione divina, humilis abbas monaſterii ſancti Severi in diœceſi Conſtant. ſalutem in Domino. Noverit univerſitas veſtra, quod nos & ſucceſſores noſtri abbates dicti monaſterii qui pro tempore erunt, ratione bonorum quæ habemus in diœceſi Abrincenſi, & de antiqua conſuetudine, tenemur ſingulis annis in feſto ſancti Andreæ hiemali intereſſe in eccleſia beati Andreæ Abrincenſis, vel non intereſſe cum literis noſtris ſufficientem excuſationem cum aſſignatione rationis noſtræ abſentiæ, &c. Et nos P. promittimus bona fide nos de cetero ſervaturos & ſecuturos pro nobis, &c.

XXXIX.

Compoſitio inter epiſcopum & capitulum Conſtantienſe.

1263. IN nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti, amen.
Univerſis Chriſti fidelibus præſentes literas inſpe-
cturis & audituris humile capitulum eccleſiæ Con-
ſtantienſis, ſalutem in Domino ſempiternam. Per
præſens publicum inſtrumentum ſigillo noſtro ſigil-
latum manuque ſubſcripti publici notarii ſcriptum
& ejus ſigno ſolito ſignatum ad majorem notitiam
& certitudinem hujus rei, cunctis pateat evidenter
quod hoc eſt tranſcriptum quarumdam literarum
ſigillo bonæ memoriæ Roberti quondam & nuper
epiſcopi Conſtantienſis, ac ſigillo noſtro prædicto
ſigillatarum, necnon & principii & finis quarumdam
aliarum literarum confirmatoriarum ſupra contentis
in literis ſupradictis & tenorem earumdem continen-
tium ſigillo reverendi in Chriſto patris domini, Dei
gratia, Rothomagenſis archiepiſcopi ſigillatarum; cui
tranſcripto tamquam originali fidem volumus adhi-
beri, & ut tranſcriptum hujuſmodi vim & robur
originalium obtineat quæ penes nos retinemus,
eidem tranſcripto auctoritatem noſtram in quantum
poſſumus, interponimus & decretum. Dictarum vero
literarum tenor dignoſcitur eſſe talis: Univerſis hæc
viſuris & audituris, Robertus, permiſſione divina,
epiſcopus, & humile capitulum Conſtantienſis ec-
cleſiæ, ſalutem in Domino. Notum facimus quod
cum dudum ſuper quibuſdam articulis ſubſcriptis
inter bonæ memoriæ Joannem olim epiſcopum, &
capitulum Conſtantienſe orta fuiſſet contentio; tan-
dem idem Joannes epiſcopus & nos capitulum, ducti
bonorum virorum conſilio, interveniente bonæ me-
moriæ Odone pro tempore archiepiſcopo Rotomag.
ſuper eadem contentione in venerabiles & diſcretos
viros magiſtros Matthæum de Eſſeio Conſtantienſem
canonicum, & Joannem de Caromonte archidia-
conum Bajocenſem, ac Petrum de Maceriis rectorem
eccleſiæ de Lingrevilla, pro parte compromiſimus.
Qui quidem arbitri, onere hujuſmodi compromiſſi
in ſe ſuſcepto, & cognito de præmiſſis, ſuam arbitra-
lem ſententiam ſuper dictis articulis protulerunt &
ordinaverunt, prout in quodam inſtrumento ſuper hoc
confecto ſigillis eorum ſigillato plenius continetur,
cujus tenor dignoſcitur eſſe talis: In nomine ſanctæ
& individuæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus
ſancti, amen. Cum inter reverendum patrem Joan-
nem, Dei gratia, Conſtantienſem epiſcopum ex una
parte, & viros venerabiles capitulum Conſtantienſe
ex altera, coram reverendo patre Odone, Dei gratia,
Tuſculano epiſcopo, a domino papa in curia dictis
partibus auditore conceſſo, ſuper diverſis articulis
contentis in libellis hinc & inde editis coram audi-
tore prædicto quæſtio ſeu contentio verteretur;
tandem interveniente reverendo patre Odone, Dei
gratia, Rotomagenſi archiepiſcopo, ſupra omnibus
& ſingulis articulis contentis in dictis libellis, quorum
tenorem de verbo ad verbum propter ipſorum pro-
lixitatem præſentibus inſerendum non duximus, in
nos ſub hac forma a prædictis partibus extitit com-
promiſſum, videlicet quod nos mag. Matthæus de
Eſſeio Conſtantienſis canonicus, & Petrus de Ma-
ceriis rector eccleſiæ de Lingrevilla pro parte Con-
ſtantienſis diœceſis, auditis hinc & inde rationibus,
tam juris quam facti, pace, judicio vel amicabili
compoſitione de plano, prout vellemus & expedire
videremus procedentes, deberemus intra octavas
Aſſumptionis beatæ Mariæ virginis una die, una
ſententia vel pluribus dictum noſtrum vel arbitrium,
ſententiam, ſeu ordinationem proferre, ſive termi-
nare negotium, prout expediens videremus. Quod
ſi diſcordes eſſemus in aliquo, vir venerabilis & diſ-
cretus magiſter Joannes de Caromonte archidiaconus
A Bajocenſis, tertius arbiter a dictis partibus commu-
niter electus extitit & aſſumptus; ita quod partes
prædictæ ſtarent & ſtare deberent plurium ſententiæ
ſive dicto. Verum quia nos duo prædicti Matthæus
& Petrus dictum negotium non poteramus concor-
diter terminare; præfatum archidiaconum ad hoc
juxta formam compromiſſi duximus evocandum.
Nos igitur prænominatus Joannes archidiaconus
Bajocenſis, a jam dictis magiſtris Matthæo & Petro
coarbitris propter eorum diſcordiam ſpecialiter evo-
catus, & nos prædicti Matthæus & Petrus, vocatis
partibus antedictis ad audiendum dictum noſtrum
arbitrium, ſententiam ſive ordinationem noſtram ſuper
negotio de quo in nos extitit compromiſſum, ad
diem Martis poſt Aſſumptionem B. Mariæ virginis a
B nobis eiſdem partibus ad hoc peremptorie aſſigna-
tam, & eadem die ſufficienter comparentibus coram
nobis, prædictum negotium ſub forma quæ ſequitur,
juxta dicti compromiſſi a nobis recepti tenorem,
duximus terminandum. In primo itaque pro bono
pacis ordinando injungimus reverendo patri Joanni,
Dei gratia, Conſtantienſi epiſcopo, ne ipſe procedat
ulterius ſuper facto præbendæ quæ fuit quondam
prioris de Britannia ordinis S. Auguſtini in eccleſia
Conſtantienſi, compellendo capitulum Conſtantienſe
ad receptionem abbatis de Troarno, ordinis ſancti Be-
nedicti, Bajocenſis diœceſis, ad eamdem præbendam
in canonicum & in fratrem, aut aſſignando ſeu
aſſignare faciendo eidem abbati locum in capitulo
& ſtallum in choro in eccleſia Conſtantienſi, vel
C etiam juvando præfatum abbatem ſuper prædictis
occaſione dictæ præbendæ contra capitulum memo-
ratum; inhibentes dicto priori Conſtantienſi ne exe-
cutionem collationis dictæ præbendæ quantum in ſe
eſt ulterius proſequatur. Item, ordinando injungimus
prædicto reverendo patri epiſcopo Conſtantienſi, ut
Guillelmum de Troarno nepotem ſuum, & ejus
uxorem & familiam, intra feſtum ſancti Michaëlis
proxime venturum, a manerio de Templaria juxta
ſanctum Laudum omnino amoveat, ita quod ibi a
feſto prædicto de cetero non morentur, nec alius
nomine eorumdem, ne exinde futuro ſucceſſori dicti
patris & dictæ eccleſiæ ſuæ Conſtantienſi poſſit in
poſterum præjudicium generari. Item, ordinando
ſtatuimus ut epiſcopus Conſtantienſis abbates Con-
ſtantienſis diœceſis irrequiſito capitulo Conſtantienſi,
D ubi voluerit inſtituat, deſtituat & confirmet. Item,
ordinando definivimus ut epiſcopus Conſtantienſis
abbates Conſtantienſis diœceſis benedicat in eccleſia
Conſtantienſi & non extra, niſi idem epiſcopus in-
firmitate fuerit impeditus, vel niſi de conſenſu capi-
tuli Conſtantienſis: & ſi aliquos benedixerit extra
eccleſiam propter infirmitatem corporis, vel de con-
ſenſu capituli Conſtantienſis, dominus epiſcopus
mittet ſic benedictos, antequam accedant ad mona-
ſteria ſua, facturos profeſſionem eccleſiæ Conſtan-
tienſi & alia conſueta. Facient autem abbates extra
eccleſiam Conſtantienſem benedicti juramentum &
profeſſionem ſub hac forma: *Ego talis abbas de
tali loco obedientiam, reverentiam & ſubjectionem huic
ſanctæ eccleſiæ Conſtantienſi perpetuo me exhibiturum
E promitto, & ſuper hoc altare propria manu ſubſcribo.*
Item, ordinando pronunciamus ut epiſcopus Con-
ſtantienſis ſine conſenſu capituli ſui non poſſit dare
licentiam theſaurario & ſcholaſtico eccleſiæ Conſtan-
tienſis abſentandi ſe ab eccleſia memorata. Item,
ordinando pronunciamus quod epiſcopus Conſtan-
tienſis canonicos Conſtantienſis eccleſiæ ad præſen-
tationem capituli Conſtant. ad ordines promovebit.
Item, ordinando pronunciamus ut epiſcopus Con-
ſtantienſis clericos chori eccleſiæ Conſtantienſis pro-
moveat ad ordines, ſi cantor eos in perſona propria
præſentet, vel per literas ſuas continentes ſalutem &
reverentiam tanto patri debitam & devotam. Item,
ordinando pronunciamus ut epiſcopus Conſtantienſis

ordinando pronunciamus quod bona canonicorum ab inteſtato decedentium, tam ſimplicium quam perſonatus & dignitates habentium, per epiſcopum & capitulum diſponantur, vel per deputatos ab ipſis. Item, ordinando pronunciamus quod aſſolarium ad uſum fabricæ eccleſiæ Conſtantienſis gratis & libere ſine reclamatione capituli ipſiuſque contradictione perpetuo debeat remanere. Item, pro bono pacis abſolvimus ab impetitione dicti capituli & procuratoris ejuſdem ſuper domo theſaurarii Conſtantienſis, cum inde fecerit compenſationem theſaurario memorato. Item, ordinando pronunciamus ſuper articulo de non ſolvendo pecuniam ad ſigillum curiæ Conſtantienſis, pro ſigillandis literis impetrandis a capitulo, fore hoc liberalitati dicti epiſcopi relinquendum. Item, ordinando pronunciamus quod epiſcopus ſolvet capitulo Conſtantienſi XXV libras pro XL ſolidis Turonenſibus annui redditus quas petebat capitulum ab eodem epiſcopo, pro manerio quod fuit quondam Radulphi *Norjot* ſito ante portas majoris eccleſiæ Conſtant. & quod dictum capitulum in dicto manerio nihil reclamabit de cetero, & tradet epiſcopo chartas & munimenta quæ habet inde. Item, cum prædictum capitulum Conſtantienſe proponeret contra dictum epiſcopum quod cum idem capitulum eſſet & fuiſſet in poſſeſſione vel quaſi inſtituendi & deſtituendi vicarium in eccleſia B. Mariæ de Monte Conſtantienſis diœceſis, & viſitandi, & hujuſmodi juriſdictionem exercendi ibidem, idem epiſcopus in eadem eccleſia vicarium de facto, cum de jure nequiverit, contra juſtitiam inſtituit in ejuſdem capituli præjudicium & gravamen, & aliter quominus dictum capitulum viſitet in eadem, & in ejus vicarium ſeu plebem juſtitiam exerceat, impedit & perturbat; quare petebat dictum capitulum dictum vicarium a prædicta vicaria ſententialiter amoveri, & quod erat factum per eumdem epiſcopum in hac parte, caſſari, caſſum & irritum nunciari, & eidem epiſcopo ſententialiter injungi ut dictum capitulum permitteret prædicta libere exercere: nos dictum epiſcopum ab impetitione dicti capituli & procuratoris ejuſdem ſuper præmiſſis in hoc articulo contentis duximus abſolvendum. Item, ordinando pronunciamus jus patronatus eccleſiæ de Bella-valle ad dictum capitulum pertinere, ſeu de cetero ſpectare debere, ita tamen quod inſtitutus nunc per epiſcopum in eccleſia ſupradicta non amoveatur, ſed per capitulum

ſuper Siennam, de Mulle-villa & de Uruilla, in homines ſuos dictarum præbendarum habeant juriſdictionem temporalem & ſpiritualem, & diſpoſitionem bonorum ab inteſtato decedentium; & ſi contingeret quod dicti homines citarentur vel traherentur in curia laïcali coram epiſcopo Conſtantienſi vel ejus allocatis, idem epiſcopus vel ejus allocati reddent repoſcentibus canonicis dictarum præbendarum vel eorum allocatis curiam ſuam: ſi vero citentur vel trahantur in curia eccleſiaſtica coram epiſcopo vel ejus officialibus vel attornatis, excipient de foro & remittentur ad examen prædictorum canonicorum; ſi
C autem ab audientia dictorum canonicorum per dictos homines contigerit in foro eccleſiaſtico appellari, erit appellandum ad capitulum, & a capitulo ad epiſcopum: hæc autem de prænominatis præbendis ordinamus, ſalvo jure aliarum præbendarum eccleſiæ Conſtantienſis, & etiam prædictarum ſi quæ alia jura habere dignoſcantur. Item, ordinando pronunciamus quod epiſcopus Conſtantienſis capitulo Conſtant. ſolvat ſingulis annis viginti ſolidos Turonenſes pro decima molendini ſui de Bono-foſſato; decernentes ut dictum capitulum dictis viginti ſolidis Turonenſibus eiſdem annuatim ſolvendis pro dicta decima de cetero ſint contenti. Item, ſuper eo quod dictum capitulum petebat eidem epiſcopo injungi quod diſtributiones quas idem epiſcopus in ſua abſentia percepit & percipere conſuevit,
D quatuor clericis Conſtantienſis eccleſiæ per manum communicarii erogaret, & eis permitteret per manus dicti communicarii erogari, hoc per ordinationem noſtram epiſcopi conſcientiæ duximus relinquendum. Item, ordinando pronunciamus quod capitulum Conſtantienſe de cetero rocheta puerorum chori de ſuo inveniat & procuret, & quod epiſcopus Conſtantienſis cruces novas inveniat, ſeu fieri faciat & procuret, & veteres reparari faciat. Item, ordinando pronunciamus quod canonici Conſtantienſes eccleſias parochiales habentes in civitate vel diœceſi Conſtantienſi non annexas præbendis, tenebuntur exequi mandata epiſcopi Conſtantienſis per ſe vel per alium; dummodo idem epiſcopus tamquam rectoribus, & non tamquam canonicis, ſcribat eis. Item, ordinando
E pronunciamus quod epiſcopus Conſtantienſis fabricam eccleſiæ Conſtantienſis, & bona fabricæ dictæ, prout conſuevit, cuſtodiat. Si tamen grande opus

prout proponebat procurator dicti capituli, & in libello dicti capituli plenius continetur, dictum epiſcopum ab impetitione dicti capituli & procuratoris ejuſdem duximus abſolvendum. Super eo vero quod prædictus epiſcopus Conſtantienſis contra dictum capitulum Conſtantienſe proponebat quod ipſi non abſque juris injuria, de facto, licet de jure non poſſent, ſuppoſuerant temere eccleſiaſtico interdicto ceſſantes a divinis & officiis conſuetis, in injuriam, contemptum, & præjudicium prædictorum epiſcopi & eccleſiæ memoratæ, & peteret ejuſmodi interdictum caſſari & irritari, caſſum, nullum & irritum nunciari, & eidem capitulo ſententialiter inhiberi, ne de cetero præſumerent attentare, prout in libello ejus plenius continetur; pro bono pacis per ordinationem noſtram taliter definivimus, ut per interdictum ſeu ceſſationem a ſolemnitate divinorum officiorum conſueta in eccleſia Conſtant. interpoſita vel facta per capitulum ſeu canonicos Conſtantienſes, anno Domini M. CCLXI, ab octo diebus ante Nativitatem Domini, vel circa, uſque poſt Purificationem beatæ Mariæ virginis, nihil juris circa proprietatem vel poſſeſſionem dictis capitulo vel canonicis acquiratur, nec epiſcopo Conſtantienſi vel ejus ſucceſſoribus aliquod præjudicium generetur; & ſi quid juris exinde prædictis capitulo & canonicis fuerit acquiſitum, vel epiſcopo præjudicium generatum, una cum ipſo actu dictorum interdicti ſeu ceſſationis a ſolemnitate ſolita divinorum, caſſa & irrita penitus per ordinationem noſtram pronunciamus, pro infectis penitus habeantur. Super inhibitione facta per dictum capitulum vel dictos canonicos, ut dicitur, clericis & vicariis eccleſiæ Conſtantienſis, ne ipſi epiſcopo celebranti in majori altari dictæ eccleſiæ Conſtantienſis aſſiſterent, vel ipſum cantando vel legendo, in celebratione juvarent; necnon & ſuper expulſione, ut dicebat idem epiſcopus, quorumdam ab ipſorum collegio pro eo quod dicto epiſcopo aſtiterant in dicta eccleſia celebranti divina, & ſuper injuriis, intereſſe, damnis & expenſis, quæ idem epiſcopus occaſione prædictorum petebat, dictum capitulum & procuratorem ejuſdem abſolvimus. Item, ſuper eo quod dictus epiſcopus contra dictum capitulum proponebat quod ipſi, ipſius epiſcopi conſenſu minime requiſito, temere ſtatuerant quod quilibet de ſeipſis ſemel in hebdomada poſſit abeſſe a matutinis officiis, & nihilominus de quotidianis diſtributionibus quæ communia dicuntur, poſſint recipere integram portionem, hujuſmodi abſentia non obſtante; & quod ſtatuerant quod illi canonici qui in qualibet ſeptimana die Veneris ad capitulum convenirent, habeant duodecim denarios de communia; & quod ſinguli ex ipſis in certis defunctorum anniverſariis, de quotidianis diſtributionibus ſeu communia duplicatam recipiant portionem: inſuper & quod ſtatuerant quod expenſæ quæ per canonicos dictæ eccleſiæ incipientes antiphonas ſingulis annis in ſeptem diebus ante Nativitatem Domini de bonis propriis ipſorum canonicorum fieri conſueverant, de communibus diſtributionibus ſeu communia miniſtrentur; & quod ſingulis annis in die capituli generalis, & die ſequenti, quilibet canonicus recipiat viginti ſolidos Turonenſes; & quod conceſſerant cuidam laïco nomine *Norjot*, quod ipſe perciperet ſingulis diebus quotidianas diſtributiones ſicut unus de canonicis eccleſiæ memoratæ, prout in libello dicti capituli prædicta plenius continentur: ordinando pronunciamus ut prædicta ſtatuta in ſuo ſtatu remaneant, maxime cum nobis conſtiterit eumdem epiſcopum præſentem in aliquibus extitiſſe. Item, ſuper collatione trium vicariarum majoris altaris, & inſtitutione & deſtitutione vicariorum earumdem, dictum capitulum & procuratorem ejuſdem ab impetitione dicti epiſcopi, ſententialiter duximus abſolvendum. Item, ſuper articulo de juriſdictione omnimoda quam idem epiſcopus vendicabat in habentibus dignitates ſeu perſonatus, necnon in canonicis, & vicarias obtinentibus, ordinando pronunciamus quod dictum capitulum in cauſis pecuniariis habeat juriſdictionem in canonicos ſimplices, & perſonatus ſeu dignitates habentes, & vicarios eccleſiæ Conſtant. epiſcopus vero in cauſis criminalibus habebit juriſdictionem in prædictos, exceptis furto, adulterio, inceſtu, & aliis minoribus criminibus, atque ſacrilegio, in eccleſia & in civitate Conſtantienſi commiſſo: epiſcopus vero in archidiaconos, in cauſis pecuniariis, necnon & contractibus & delictis ratione archidiaconatuum ſuorum initis & commiſſis juriſdictionem exerceat. Ratione autem præbendarum ſuarum reſpondeant coram capitulo in cauſis pecuniariis: in criminalibus vero reſpondebunt coram epiſcopo & capitulo, prout de canonicis ſimplicibus & aliis perſonatus ſeu dignitates habentibus ſuperius eſt expreſſum. Per hanc ordinationem noſtram quod inter dictos epiſcopum & capitulum Conſtantienſe de vicariis in hoc articulo fecimus, nulli alii volumus præjudicium generari. Actum apud Conſtantias anno Domini M. CCLXIII, die Martis poſt Aſſumptionem B. Mariæ virginis.

Verum quia nos Robertus epiſcopus dicebamus ſententiam & ordinationem prædictas eſſe perſonales nobis, capitulo contrarium aſſerentibus, ut diſſenſionis & dubitationis omnis materia tollatur, ac contentionis occaſio amputetur, & ut pax & concordia in poſterum obſerventur, compoſuimus ſuper præmiſſis in modum taliter ſubſequentem: videlicet quod cum nos capitulum prædicti diceremus eumdem dominum Robertum epiſcopum teneri benedictiones in eccleſia Conſtantienſi abbatibus ſuæ diœceſis impertiri, Roberto epiſcopo contrarium aſſerente; demum inter nos Robertum & capitulum prædictos ſuper hoc concordatum fuit, actum & conventum, & etiam ordinatum, ita quod nos Robertus epiſcopus & ſucceſſores noſtri, cum neceſſe fuerit abbates benedici a nobis, poterimus ubicumque voluerimus extra civitatem Conſtantienſis diœceſis abbatibus impertiri benedictiones, prout nobis viſum fuerit expedire; quodque abbates hujuſmodi cum & ubicumque fuerint benedicti, adire Conſtantienſem eccleſiam, & ibi eidem eccleſiæ facere fidelitatis debitum & ſolitum juramentum tenebuntur antequam poſſint ad ſua cœnobia remeare, ſicuti abbates ejuſdem diœceſis benedicti perantea facere tenebantur. Et quod ſi contingat nos vel ſucceſſores noſtros benedictiones hujuſmodi celebrare in civitate Conſtantienſi alibi quam in eccleſia memorata; illi qui extra eamdem eccleſiam fuerint benedicti, ſtatim poſt benedictionem hujuſmodi tenebuntur adire ipſam eccleſiam, & ibi prædictum facere juramentum. Et ſi qui abbates in eadem eccleſia fuerint benedicti, incontinenti facient ipſi eccleſiæ hujuſmodi juramentum, prout extitit conſuetum. Ac etiam quod nos epiſcopus & ſucceſſores noſtri tenebimur injungere abbatibus prædictis cum benedicti fuerint quovis loco, ut adeant Conſtantienſem eccleſiam ſupradictam, & ibi faciant prædictum fidelitatis & ſolitum juramentum priuſquam valeant redire ad monaſteria eorumdem; ipſoſque abbates ad hoc, ſi opus fuerit, coercere: prædicta tamen ſententia arbitrali in ceteris omnibus articulis remanente in ſuo robore perpetuo duratura. Præterea ſtatuimus & ordinamus, & ex cauſa, quod nos epiſcopus ac capitulum non poterimus, nec ſucceſſores noſtri, in poſterum vendere nemora in toto vel in parte, de noſtro parco Conſtantienſi & de Bono-foſſato, ſine aſſenſu & voluntate noſtrorum totius capituli prædictorum, ſupra hoc ita ſolemniter ſicut & pro electione epiſcopi vocandorum. Articulum autem in alia compoſitione contentum de literis ſingulis canonicis gratis concedendis, intendimus, declaramus & volumus, non

noſtrorum ſigillorum caracteribus fecimus roborari. Actum apud Conſtantias in capitulo Conſtantienſis eccleſiæ ſupradictæ, anno Domini M. CCCXIII, die Jovis poſt Aſſumptionem beatæ Mariæ virginis. Has vero dictiones, & capitulo Conſtantienſi beatæ Mariæ virginis abbates benedicti a nobis, ut interlinearum ſcriptas ſuperius, necnon & tractum factum inter iſtam dictionem, trium, & hanc, vicariarum, factum in præſenti litera approbamus. Literæ vero prædictæ confirmatoriæ tenorem ſuprascriptarum literarum & ſeriem continentes, ſic incipiunt. Univerſis hæc viſuris & audituris, Ægidius, permiſſione divina, Rotomagenſis archiepiſcopus, ſalutem in Domino ſempiternam. Patentes literas ſigillis venerabilis fratris noſtri domini Roberti, Dei gratia, epiſcopi, ac diſcretorum virorum capituli eccleſiæ Conſtantienſis, ut apparebat prima facie communitas, nos recepiſſe noveritis, & quarum tenor de verbo ad verbum ſequitur, & eſt talis: Univerſis hæc viſuris & audituris, Robertus, permiſſione divina, epiſcopus, & humile capitulum Conſtantienſis eccleſiæ, ſalutem in Domino. Notum facimus quod cum dudum ſuper quibuſdam articulis ſubſcriptis inter bonæ memoriæ Joannem olim epiſcopum & nos capitulum Conſtantienſe orta fuiſſet contentio, idem Joannes epiſcopus & nos capitulum ducti bonorum virorum conſilio, interveniente bonæ memoriæ Odone pro tempore archiepiſcopo Rotomagenſi, ſuper eadem contentione in venerabiles & diſcretos viros magiſtros Matthæum de Eſſeio canonicum Conſtantienſem, & Joannem de Caromonte archidiaconum Bajocenſem, ac & Petrum de Maceriis rectorem eccleſiæ de Lingrevilla, pro parte compromiſimus. Qui quidem arbitri, onere hujuſmodi compromiſſi in ſe ſuſcepto, & cognito de præmiſſis, ſuam arbitralem ſententiam ſuper dictis articulis protulerunt & ordinarunt, prout in quodam inſtrumento ſuper hoc confecto, ſigillis eorum ſigillato, plenius continetur, cujus tenor talis eſſe dignoſcitur: In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, amen. Cum inter reverendum patrem Joannem, Dei gratia, Conſtantienſem epiſcopum ex una parte, & viros venerabiles capitulum Conſtantienſe ex altera, coram reverendo patre Odone, Dei gratia, Tuſculano epiſcopo, a domino papa in curia dictis partibus auditore conceſſo, ſuper diverſis articulis contentis in

[illegible], & etiam ſuper literis, tam de Conſtantienſi curia quam de curia Vallonienſi, gratis canonicis dictæ Conſtantienſis eccleſiæ concedendis, ratam & gratam habentes, ipſam laudamus, approbamus, & auctoritate noſtra metropolitana tenore præſentium confirmamus, articulis aliis in ſuprascriptis literis expreſſatis, ſicut uſque ad hæc tempora obſervati fuerunt, in ſuo robore duraturis. In quorum omnium teſtimonium ſigillum noſtrum præſentibus duximus apponendum. Datum Pariſiis die tertia Martii, anno Domini M. CCCXIV, dictum capitulum Turonenſis eccleſiæ datum eſt, & tranſcriptum iſtud anno Domini M. CCCXIII, XVIII die Aprilis. Et ego Guillelmus de Ponte clericus, qui de Conſtantiis extiti oriundus, apoſtolica, necnon ad honorem ſacroſanctæ Romanæ eccleſiæ ac ſacri imperii, almæ urbis præfecturæ dignitatis publicus auctoritatibus notarius, prædictas literas vidi & palpavi, ut præmittitur, ſigillatas, eaſque inveni ſanas & integras, non cancellatas, non abraſas, nec in aliqua parte ſui vitiatas, ſed omni ſuſpicione carentes, ac primo ſcriptas literas exemplari manu propria fideliter tranſcripſi de verbo ad verbum, nihil addendo, nihilque detrahendo, per quod intellectus varietur in aliquo vel mutetur, totum tenorem earundem, cum principio & fine aliarum literarum confirmatoriarum prædictarum, redigens in hanc publicam formam. Et anno a Nativitate Domini M. CCCXVI, XVIII die menſis Aprilis, apoſtolica ſede, ut dicitur, ad hoc per obitum felicis recordationis domini Clementis, quondam quinti, vacante, ſcilicet apud Conſtantias in hoſpitio meo prædicti notarii originalis prædicti * diligenter auſcultavi cum præſenti tranſcripto faciendo inde collationem legitime cum Nicolao *Laſnier* clerico Sagienſis diœceſis, præſentibus ad hoc Thoma de Aurelianis, & Simone de Siena clericis Conſtantienſis diœceſis, teſtibus vocatis ſuper hoc ſpecialiter & rogatis, ac inſtrumentum præſens ſuper hoc confectum ſigno meo ſolito ſignavi rogatus in teſtimonium hujus rei.

* f. literas.

XL.

Juramentum eccleſiæ Conſtantienſi præſtitum pro comitatu Moritonii.

Ex chartis eccleſiæ.

LUDOVICUS Francorum rex, baillivo Conſtan- 1269.

comitatus, prædictæ eccleſiæ illi faciet juramentum. Actum Pariſiis die Veneris poſt Dominicam qua cantatur *Reminiſcere*, anno Domini 1269.

X L I.

Ex Arturo.

Charta pro canonicis ſancti Salvatoris.

1290. UNiverſis præſentes litteras inſpecturis, Robertus de Haricuria, dominus ſancti Salvatoris vicecomitis, ſalutem in Domino ſempiternam. Notum facimus quod ſi capella noſtra de caſtello noſtro, quæ antiqua abbatia ſolet dici, nova conſtructione ſeu refectione indigeat, nos volumus & concedimus pro nobis & heredibus noſtris, quod viris religioſis, abbati & conventui monaſterii ſancti Salvatoris prædicti, ad faciendum tigna, trabes & groſſa mairrenia dictæ capellæ, tradatur de noſtro nemore & etiam liberetur; pro coopertura vero, & modica reparatione non tenemur. Et ut hoc duret in perpetuum, præſentem chartam eiſdem religioſis dedimus, & noſtri ſigilli munimine duximus roborandum. Datum apud S. Salvatorem vicecomitis, anno Domini 1290, die Sabbathi ante converſionem beati Pauli apoſtoli.

X L I I.

Clauſtrum a Philippo rege conſtruendi veniam petunt canonici.

1293. PHILIPPUS, Dei gratia, Francorum rex, baillivo Conſtantienſi, ſalutem in Domino. Cum ex parte dilecti & fidelis noſtri epiſcopi, & capituli Conſtantienſis requiſiti fuimus, ut ad ſecuritatem eccleſiæ & tuitionem canonicorum & perſonas ejuſdem, ſalvo in omnibus jure noſtro, eiſdem clauſtrum concedamus, mandamus tibi quatenus ad dictum locum perſonaliter accedens, videas juxta quas metas petunt ſibi conſtrui clauſtrum, & certifices utrum nobis vel aliquibus aliis eſſet nocivum vel damnoſum; & ſi aliqui circa hoc ſe opponunt, & de aliis circumſtantiis univerſis, ut in parlamento nos ſcias ſuper hoc reddere certiores. Datum Pariſiis die Sabbati poſt feſtum ſancti Dionyſii, anno Domini 1293.

X L I I I.

Ex codice MS. Biblioth. reg. 5200.

Confirmatio fundationis eccleſiæ cathedralis Conſtantienſis, facta Pariſiis anno Domini 1319, menſe Martio.

PHILIPPUS Dei gratia, Franciæ & Navarræ rex. Inter ceterarum anfractus curarum, quibus ſollicitudo noſtra diſtrahitur, progenitorum noſtrorum facta magnifica cunctis manifeſta fidelibus ante noſtræ conſiderationis intuitum revocamus, qui cunctos undique rebelles & æmulos in brachii ſui fortitudine conterentes, in immenſum regni ſui fines & gloriam dilatarunt; quod eis a divina benignitate conceſſum credimus ob præcipuæ devotionis affectum, quem ad ſacroſanctas Dei eccleſias, eccleſiarumque miniſtros & ſervos Dei continuatis temporibus habuiſſe noſcuntur. Noſtra nimirum tenet fiducia, quod ille qui in altis habitat, & humilia reſpicit, qui regibus dat ſalutem, beneficia & charitatis opera quæ per viros magnificos, ſuis ſanctis eccleſiis & ſervis in ejus nomine liberaliter impendi conſiderat, ſibi impendi conſiderat, ſibi impenſa teſtatur, & benefactores ipſos juxta ſuæ diſpoſitionis literam gloria remunerat & honore. Sane dilectus & fidelis noſter Guillelmus epiſcopus Conſtantienſis quoddam privilegium ſive chartam antiquam eccleſiæ cathedralis beatæ Mariæ Conſtantienſi conceſſam præ nimia vetuſtate tam in ſcriptura quam membrana plicis imminutam aliquantulum vel corroſam nobis exhibuit, & eam renovari ac in ſcripturam novam redigi & a nobis confirmari humiliter poſtulavit, ne futuris temporibus propter vetuſtatem & corroſionem hujuſmodi in bonis ſuis prædicta poſſet eccleſia diſpendium ſuſtinere. Dictum privilegium ſeu chartam plurimas poſſeſſiones, redditus, redibentias libertateſque & franchiſias per anteceſſores illuſtris viri Guillelmi Normannorum ducis, illuſtris Roberti filii, jam dictæ eccleſiæ Conſtantienſi collatas, & per eum confirmatas, & ablatas reſtauratas, plurimum etiam per eumdem ducem eidem eccleſiæ adauctas munifice continebat, prout inferius denotantur. Noverit igitur præſentium fidelium univerſitas & ſucceſſura poſteritas futurorum, quod nos progenitorum noſtrorum piam devotionem quantum cum Deo poſſumus imitantes, privilegium ipſum ſeu chartam renovari, ſeu in ſcripturam novam redigi mandamus ſub ejus tenore, qui ſequitur in hæc verba:

In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis, amen. Omnis noſtra actio ab ea incipiat, & per eam cœpta finiatur. Generatio præterit & generatio advenit, terra autem in æternum ſtat, videlicet non illa de qua dicitur: *Cœlum & terra tranſibunt*, ſed qua pſalmiſta ait: *Portio mea in terra viventium*, ad quam niſi per ſanctam eccleſiam verus non patet acceſſus vel aſcenſus, quæ utique ſi bene fuerit temporaliter in terris, fundatores ſuos æternaliter fovebit in cœlis. Hæc itaque intelligens Normannorum dux Willelmus, illuſtris Roberti illuſtriſſimus filius, Conſtantienſem eccleſiam beatæ Dei genitrici Mariæ ſuo tempore dedicatam, & beneficiis ab anteceſſoribus ſuis eidem eccleſiæ collatis, quoquomodo imminuta fuiſſent, decentiſſime reſtauravit, & ex ſua parte munificentiſſime augmentavit. Quæ etiam ne poſteritatem in ævum venturam lateret, & a ſucceſſoribus ſuis firma & immobilia ſervarentur, ſimul omnia conſcribi & in chartam redigi præcepit, in qua quæ anteriore facta fuerant tempore, priore denotantur ordine, quorum nomina ſunt hæc ſcilicet in præbendarum jure conceſſa, Blandevilla cum eccleſia, terra ſcilicet culta & inculta, & ſalinis; Trarliacum quoque cum eccleſia, & molendinis, & omnibus appendiciis ſuis; alia quoque villa quæ vocatur Sola, cum eccleſia & molendino, ſilvaque non modica, & cum omnibus ad illam pertinentibus; Curtiacum quoque cum eccleſia, & duobus molendinis, & pratis, omnibuſque adjacentiis, Mullevillaque dimidia cum eccleſiæ medietate; manſum Aloii cum adjacentiis, villa etiam quæ vocatur ſancti Laudi ſupra Siennam fluvium, cum eccleſia & duobus molendinis inibi conſiſtentibus; in Conſtantienſi civitate, eccleſia quædam in honore ſancti Petri fundata & decima quæ ad illam pertinet; ſub præſcriptam civitatem molendinum unum in fluvio Sola, villa etiam quæ vocatur Brevilla cum eccleſia, & ſalinis, & omnibus appendiciis: præterea præbendarios qui de terris præfatæ eccleſiæ pertinentibus non canonice apud ſanctum Laudum Rotomagenſem ſerviebant, prænominatus dux corrigere ſtuduit, atque cum conſilio epiſcoporum eccleſiæ cujus vicos obtinebant deſervire ſtatuit, quorum denominatio in promptu habetur; *Quibouc* cum eccleſia, & molendinis, & omnibus ad id pertinentibus; Manceleria cum eccleſia & omnibus appendiciis, & terra quæ dicitur *Caillou*; manſum *Teſſaloi* quod dicitur Folimiceum, cum molendino uno & altero quod ſedet in Baldra; manſum Oſmundi, & manſum Johannis cum eccleſia, & molendino, & omnibus quæ attinent; necnon & medietas eccleſiæ illius villæ quæ dicitur *Agon*, cum medietate decimæ & terræ unius aratri. Præbendas igitur reliquas determinatas, & cetera quæ alio quolibet modo prædictæ eccleſiæ attributæ ſunt, inferius denotantur, ſcilicet apud Rothomagum, eccleſia ſancti Laudi, ſicut antiquitus exſtitit cum beneficiis omnibus ſibi adjacentibus, & omnium exactionum quietudine. Deinde parochia S. Laudi

ſuper

... quam dedit ... Dei cum primam poſuerit petram in fundamentis eccleſiæ prædictæ; eccleſia Poupevillæ cum decima totius parochiæ, & una manſura; eccleſia Hollini cum decima telonei ejuſdem villæ, & tribus manſionibus; in Valloniis, duæ partes decimæ totius parochiæ; in *Yvetot* & in Hubervilla ſimiliter; ceterum decima totius venationis omnium ſilvarum comitis Moritunienſis, excepta ſilva ſancti Salvatoris; decima lignarum craſſi piſcis totius ripariæ maris & fluminis *Caredel*, uſque ad flumen *Thar*, totiuſque ejectini quod in illis finibus dicitur *Vereſc*. Porro eccleſia *Cariſboure* cum decima telonei ejuſdem villæ, & altera Torlavilla cum terra quæ fuit Angoti capellani, & terra Eſchedrevillæ cum terra ejuſdem ſacerdotis, necnon & decimis prædictarum eccleſiarum, & omni exitu earum. Huc uſque deſcriptis hiis quæ tempore prædeceſſorum jamdicti comitis antedictæ eccleſiæ collata fuerant, addenda ſunt deinde quæ ipſe ex ſua parte contulit, & propria manu firmavit, videlicet medietatem urbis Conſtantienſis, cum dimidio ſuburbio, & medietate telonei, & una generali feria, & duobus molendinis cum tota molta ad eos pertinente, & nominatim illius terræ quæ dicitur Grimonvilla; terram denique Richardi ſui filii Firmarii, & terram Reginaldi filii Gilleberti, & terram Angoti filii Pipini. Hæc itaque omnia acquittavit optimus ſæpedictus dux, ſanctæ Mariæ ab omnibus illis hominibus qui tunc temporis ea tenebant: porro eccleſiam inſulæ quæ vocatur *Autenoy*, cum decima & terra quatuor boum, necnon & eccleſiam inſulæ quæ vocatur *Serth*, cum decima & omnium rerum exitu ad ſe pertinente, & decem & octo acras terræ, & in inſula *Gerſoy* eccleſiam ſancti Salvatoris cum decima quæ ſibi adjacet, decimamque venationis omnium ſilvarum quæ pertinet ad caſtrum quod dicitur *Danfront*, & decimam coriorum ferarum beſtiarum Conſtantienſium, & apud Cathonium, quinque agros pratorum. Præterea ipſo die dedicationis quæ acta eſt VI idus Decembris, dedit prædictus dux medietatem piſcationis aquæ Senæ quam antea tenebat in dominio præfatæ eccleſiæ, anno milleſimo quinquageſimo ſexto ab Incarnatione Domini. Item eadem die terram unius carrucæ in inſula quæ vulgo dicitur *Gravarroy*. Adhuc etiam ipſa die aucta eſt ei præbenda quæ continet hæc, ſcilicet ...

... cum de conferendis eccleſiaſticis vacantibus beneficiis cum cura vel ſine cura ad noſtri capituli collationem vel præſentationem ſpectantibus communiter ſe in capitulo tractabatur: & igitur pro hujuſmodi vitanda penitus & tollenda diſcordia, per præſentes aſſenſu communi ſtatuimus & ad perpetuam rei memoriam ordinamus, ut ſecundum modum & ordinem infraſcriptos nos epiſcopus ut canonicus, noſtrique ſimiliter ſucceſſores epiſcopi qui pro tempore fuerint, ut canonici, ac etiam ſingulares præbendati canonici ſucceſſive cujuſcumque ſtatus, ordinis aut conditionis extiterint, ad conferendum eccleſiaſtica beneficia, quorum ad nos capitulum in communi ſpectabat plena collatio, ſex tamen vicariis majoris altaris

C Conſtantienſis, quorum ad nos capitulum in communi plena non ſine cauſa rationabili ſpectabat perpetuo ſicut prius collatio, duntaxat exceptis, necnon ad præſentandum jure canonici vice tamen & nomine capituli ordinario qui pro tempore fuerit, ad cetera quæcumque beneficia ad præſentationem noſtri capituli pertinentia, cum beneficium ipſorum unum vel plura vacare de cetero contigerit, extunc inantea dies quindecim computandos a tempore notitiæ in præfata eccleſia noſtra Conſtantienſi habitæ publice ſuper hujuſmodi vacatione beneficii habebimus & habebunt. Ita tamen quod nos epiſcopus & quivis canonici præbendati, ſive præſentes ſive abſentes fuerimus aut fuerint, in quorum vel cujus quindena vacatio beneficialis advenerit quovis modo,

D dies octo duntaxat computandos a tempore notitiæ vacationis ut ſupra, ad conferendum vel præſentandum habebimus & habebunt per ordinem, ut præfertur. Nec etiam poterit canonicus de hujuſmodi vacanti beneficio aliquas lites ordinare, niſi propter hoc infra dies octo prædictos computandos ut ſuper, ſemetipſum perſonaliter in dicta noſtra Conſtantienſi eccleſia repræſentet, maxime cum ſecundum antiquum uſum ſervatum ejuſdem eccleſiæ, ſtatim poſt vacationem beneficii abſque vocatione ſeu expectatione quacumque canonicorum abſentium, ad collationem vel præſentationem vacantis beneficii faciendam unicum pro libito terminum præfigebat. In caſu quoque quo canonicus qui fuerit in quindena ad conferendum vel præſentan-

E dum, præſens tamen in eccleſia memorata ſicut prætangitur non eſſet infra dies octo prædictos, extunc infra alios octo dies continue ſubſequentes vacantis ...

...zed by Google

negotiis, uno vel pluribus, dictæ noſtræ eccleſiæ vadant extra, ille vel illi tunc ad talia deputati ante cœptum iter ſuum pro ſibi commiſſis negotiis vicarium certum ejuſdem eccleſiæ canonicum conſtituere poterunt in capitulo vel in eadem eccleſia coram perſona publica, unuſquiſque ſingulariter pro ſeipſo ad conferendum vel præſentandum pro ipſo conſtituente & loco ejus, ſi cujuſcumque beneficii, unius aut plurium, ante ſuum reditum aliquod obvenire contigerit in illius vel illorum quindena: qui quidem vicarius taliter conſtitutus, ſi ſemper in dicta noſtra eccleſia præſens eſſet, habebit penitus intra præfixum octo dierum terminum poteſtatem. Præterea ſi tempore vacationis alicujus beneficii unus aut plures clerici vel preſbyteri, aut in alio quovis ordine conſtituti, ad collationem vel præſentationem capituli auctoritate apoſtolica fuerint exſpectantes, per cujus aut quorum gratias vel proceſſus propter periculum ſeu metum ſummarum diſponi non poſſit de beneficio ſic vacanti per canonicum qui fuerit in quindena conferendi vel præſentandi, præſertim cum menſem aut..... plus vel minus de tempore habeant Romipetæ beneficium eccleſiaſticum acceptandi a tempore vacationis ejuſdem; contra canonicum ipſum non curret tempus aliquod in hoc caſu, quominus ſi beneficium ipſum per exſpectantem auctoritate qua ſupra infra debitum ſibi tempus acceptatum non fuerit, aut ſi beneficium hujuſmodi per quamcumque viam litigioſum extiterit, a quo tandem beneficio exſpectans ipſe qua ſupra auctoritate per competentis judicis in hoc caſu ordinationem vel ſententiam totaliter ſit excluſus, præfatus canonicus qui tempore vacationis prædictæ fuerat in quindena conferendi vel præſentandi, habebit alios octo dies continuos ad conferendum vel præſentandum computandos a tempore quo de hujuſmodi ſic vacanti beneficio clare & ſine periculo poterit ordinare, cujus quidem beneficii quamdiu litigioſum poſt iſtius vacationem fuerit, cauſam vel litem, ſi tamen juſta capitulo videatur, idem capitulum uſque ad finem cauſæ contra ipſius exſpectantem tenebitur fovere & proſequi diligenter propriis ejuſdem capituli expenſis & ſumtibus tanquam ſuam, & hoc idem ſimiliter ſervabitur ac fiet ſi quoties & cum de jure patronatus alicujus beneficii cum vacabit per oppoſitionem cujuſcumque contigerit litigioſam diſcordiam exoriri, & ſi lite ex cauſa pendente de beneficio contra Romipetam aut ſuper jure patronatus contra quamcumque perſonam contigerit illum canonicum qui fuerit a tempore vacationis beneficii prior per ordinem in quindena conferendi vel præſentandi, quod cedens vel decedens ipſe canonicus habuerat vel habebat poſt hujuſmodi litis deciſionem finalem, ut latius eſt præmiſſum, ſi cum Romipeta aut alter opponens in cauſa vel lite ſuccumbant, ad alium canonicum primum poſt eum ſequentem in ordine conferendi vel præſentandi ſpectabit & libere revertetur, qui ſæpe dictum octo dierum terminum ad conferendum vel præſentandum obſervare tenebitur in hoc caſu, alioquin ad alium per ordinem ſimiliter ſubſequentem canonicum devolvetur penitus, ut profertur. Conferentes autem beneficia cum vacabunt, vel ad ea præſentantes, hic ita per ordinem perpetuis obſervandum temporibus conſcribuntur.

Epiſcopus primo qui *Beatus vir*, &c. uſque ad *Confitebor*, quotidianos ipſius pſalmos habet, & qui etiam ultimos dies quindecim hujus menſis Auguſti vice iſta obtinet pro quindena.

Deinde ille qui præbendam de Ingronia, *Langronne*, obtinet, cujus pſalmi ſunt iſti, *Confitebor*, &c. uſque ad *Exaudi, Domine*.

Item, ille ſubſequitur qui præbendam habet de ſancto Laudulo, *ſaint Louet*, cujus pſalmi, *Exaudi, Domine*, uſque ad *Domine, in virtute tua*.

Item, obtinens præbendam de ſancto Sanſone, A cujus pſalmi, *Domine, in virtute tua*, uſque ad *Dominus illuminatio mea*.

Item, obtinens præbendam *de Quibou*, cujus pſalmi, *Dominus illuminatio mea*, uſque ad *Exultate, juſti*.

Item, obtinens aliam præbendam *de Quibou*, cujus pſalmi, *Exultate, juſti*, uſque ad *Noli æmulari in malignantibus*.

Item, obtinens præbendam de Traëlio, *Trely*, cujus pſalmi, *Noli æmulari in malignantibus*, uſque ad *Beatus qui intelligit*.

Item, obtinens præbendam de Eſqueudrevilla, cujus pſalmi, *Beatus qui intelligit*, &c. uſque ad *Magnus Dominus*.

Item, obtinens præbendam de Mulle-villa, cujus B pſalmi, *Magnus Dominus*, uſque ad *Dixit inſipiens*.

Item, obtinens præbendam aliam de Traëlio, cujus pſalmi, *Dixit inſipiens*, &c. uſque ad *Deus, repuliſti*.

Item, obtinens præbendam de ſancto Salvatore *de Lendelin*, cujus pſalmi, *Deus, repuliſti*, &c. uſque ad *Exurgat Deus*.

Item, obtinens præbendam de ſancto Egidio, cujus pſalmi, *Exurgat Deus*, uſque ad *Deus, judicium tuum regi da*.

Item, obtinens præbendam de Blainvilla, cujus pſalmi, *Deus, judicium tuum regi da*, &c. uſque ad *Voce mea*.

Item, obtinens præbendam de Conſtantiis, cujus pſalmi, *Voce mea*, &c. uſque ad *Deus, venerunt gentes*.

Item, obtinens præbendam de Bernevilla, cujus C pſalmi, *Deus, venerunt gentes*, uſque ad *Inclina, Domine, aurem tuam*, &c.

Item, obtinens aliam præbendam *de Quibou*, cujus pſalmi, *Inclina, Domine, aurem tuam*, uſque ad *Domine, refugium*.

Item, obtinens præbendam de Manceleria, cujus pſalmi, *Domine, refugium*, &c. uſque ad *Cantate* primum.

Item, obtinens præbendam aliam de Manceleria, cujus pſalmi, *Cantate* primum, uſque ad *Benedic* primum.

Item, obtinens præbendam *de Ivetot*, cujus pſalmi, *Benedic* primum, uſque ad *Confitemini* 2.

Item, obtinens aliam præbendam de S. Egidio, cujus pſalmi *Confitemini* 2, uſque ad *Paratum cor meum*.

D Item, obtinens præbendam de Eurevilla, cujus pſalmi, *Paratum*, &c. uſque ad *In exitu*, &c.

Item, obtinens aliam præbendam de Mulle-villa, cujus pſalmi, *In exitu*, uſque ad *Legem pone*.

Item, obtinens aliam præbendam de Conſtantiis, cujus pſalmi, *Legem pone*, uſque ad *Mirabilia*.

Item, obtinens aliam præbendam de Traëlio, cujus pſalmi, *Mirabilia*, &c. uſque ad *Sæpe expugnaverunt*.

Item, obtinens præbendam aliam de Manceleria, cujus pſalmi, *Sæpe expugnaverunt*, &c. uſque ad *Confitebor*.

Item, obtinens aliam præbendam de Conſtantiis, cujus pſalmi *Confitebor*, uſque ad *Benedictus*.

Item, obtinens præbendam de Hubervilla, cujus pſalmi, *Benedictus*, &c. uſque ad finem.

E

X L V.

Canonici Conſtantienſes eximuntur a reparationibus urbis.

CHARLES, par la grace de Dieu, roy de France: Au bailly de Cotentin ou ſon lieutenant, ſalut. Recu avons l'humble ſupplication de nos bien amés l'eveque, chantre, chapitre, chapelains & clercs de l'egliſe de Coutances, contenant que comme icelle egliſe de Coutances ait été anciennement fondée par nos predeceſſeurs & autres, de grandes rentes & revenus, de manoirs & habitations amorties par nos predeceſſeurs, 1402.

[illegible], cujus pſalmi, Deus [illegible] ad Exurgat Deus.

Item, obtinens prebendam [illegible] cujus pſalmi, Exurgat Deus, uſque [illegible] [illegible] regi [illegible]

Item, obtinens prebendam [illegible] pſalmi, Deus, judicium tuum regi [illegible] Voce mea.

Item, obtinens prebendam [illegible] pſalmi, Voce mea, &c. uſque ad Deus [illegible]

Item, obtinens prebendam [illegible] pſalmi, Deus, venerunt gentes, uſque [illegible]

C [illegible], [illegible] tuam, &c.

Item, obtinens aliam prebendam [illegible] pſalmi, [illegible], Domine, [illegible] [illegible], refugium.

Item, obtinens prebendam [illegible] pſalmi, Domine, refugium, &c. [illegible] [illegible]

Item, obtinens prebendam [illegible] cujus pſalmi, Cantate [illegible], uſque [illegible] [illegible]

Item, obtinens prebendam [illegible] [illegible], [illegible], uſque ad Confitemini:

Item, obtinens aliam prebendam [illegible] cujus pſalmi Confitemini [illegible], uſque [illegible] [illegible]

D Item, obtinens prebendam [illegible] pſalmi, Paratum, &c. uſque [illegible]

Item, obtinens aliam prebendam [illegible] cujus pſalmi, In exitu, uſque ad [illegible]

Item, obtinens aliam prebendam [illegible] cujus pſalmi, Legem pone, uſque [illegible]

Item, obtinens aliam prebendam [illegible] pſalmi, Memento, &c. uſque ad [illegible]

Item, obtinens prebendam [illegible] cujus pſalmi, Sæpe expugnaverunt, [illegible] Confitebor.

Item, obtinens aliam prebendam [illegible] cujus pſalmi Confitebor, uſque ad [illegible]

Item, obtinens prebendam de [illegible] pſalmi, Benedictus, &c. uſque ad [illegible]

[illegible]

[illegible] anciennement edifiées icelles habitations & manoirs, & encore a iceux ſupplians ou a aucun d'eux ait convenu faire & ſupporter moult grands frais & depens, & miſes pour reparer & ſoutenir la ditte egliſe, laquelle pour le fait des dittes guerres & durant icelles avoit été dommagée & moult empirée en pluſieurs lieux, & tant que pour le ſiege que nos dits ennemis mirent devant notre ditte egliſe qui pour lors etoit forte, & laquelle ſe tint & demoura toujours en notre obeiſſance, & les pierres d'engins qu'ils jetterent pour icelle prendre & avoir, & a eté en voie de choir en ruine, ſi ne fuſſent les grandes reparations & amendemens que y ont depuis fait faire continuellement iceux ſupplians, ou aucuns d'eux, ou autrement, & meſmement ont eu grand dommage iceux ſupplians en cette preſente année pour cauſe qu'on leur a arreté tous les grains de leur dixme pour nos garniſons où ils ont eu dommage de trois a quatre cens livres, ſi comme il ſera ſçu clairement, ce nonobſtant & que de tout tems les dits ſupplians ont été tenus francs, quittes & exemts des reparations de la fortification d'icelle ville, tant du temps des dittes guerres, & pour le tems que les Anglois & les Navarrois tinrent le dit ſiege devant, & furent par le pays d'environ que d'empuis, & ce ſans qu'on leur ait demandé aucune choſe, ny qu'ils contribuaſſent a taille, ni a taxe qui ait eté faite pour la reparation d'icelle ville: neantmoins ſous ombre d'aucunes lettres de nous ſubrepticement impetrées en ce faiſant, ce que dit eſt par devant notre loyal chevalier & chambellan Jean Painel capitaine & garde de notre ditte ville a vous adreſſées, il s'efforce & veut s'efforcer de faire contraindre les dits ſupplians a contribuer es reparations d'une tour & des murs de la fortification d'icelle ville, ſemblablement comme les gens laics, & avec les bourgois & habitans d'icelle ville, qui ſeroit moult dure & importable aux dits ſuppliants, attendues & conſiderées les choſes deſſus dittes, & les frais & miſes qu'il leur faut pour chacun jour ſupporter pour raiſon de leur ditte egliſe & autres leurs affaires, ſi comme ils dient, requerant que ces choſes ainſi conſiderées, & auſſi que le dit capitaine pour obtenir les dittes lettres nous a donné ſubrepticement a entendre entre les autres choſes que la ditte ville de Coutances eſt ſituée en la frontiere, & près de Bretagne, & de Cherbourg, & de la mer, laquelle ſauve ſes graces eſt de Bretagne a plus de douze lieues, & de Cherbourg a plus de quinze, & a pluſieurs villes aſſiſes au dit pays qui pourroient être priſes & occupées [illegible]

XLVI.

Teſtamentum Gaudefridi *Herbert* epiſcopi.

AU nom du Seigneur, amen. *Geffroy, par la miſericorde de Dieu, eveque de Coutances, ou plutoſt humble miniſtre des fonctions epiſcopales, a tous ceux qui verront ce notre teſtament ou diſpoſition de derniere volonté, ſalut. Me repreſentant jour & nuit les ſuites de la mort, & meditant ſans ceſſe avec ſaint Jerôme cette trompette dont parle le bienheureux S. Jean apotre en ſon apocalypſe*, Levez vous morts, & venez pour être jugez, *& ſachant qu'il n'y a rien en cette vie* 1510.

C *de perdurable, ni qui ne ſoit ſujet au changement, rien de plus certain que la mort, ni de plus incertain que l'heure de la mort; c'eſt pourquoy ſans attendre que nous ſoïons certains de ſa proximité, voulant rendre un compte exact a Dieu notre ſeigneur, pendant que nous ſommes encore vivans des biens qu'il nous a fait durant le pelerinage de cette vie mortelle, nous avons fait & ordonné ce preſent teſtament de derniere volonté, étant ſain de mémoire & d'eſprit, ainſi que nous l'eſtimons de la maniere qui ſuit. Et premierement, pour n'etre pas ingrats des grands bienfaits que nous avons reçus de Dieu, qui juſqu'a preſent par ſon ineffable & immenſe pieté & clemence nous a ſoufferts & donné le temps de faire penitence & nous convertir, & nous a promis de nous pardonner ſi nous pardonnons aux autres, & crainte que nous ne ſoïons trouvez ſemblables a ce*

D *fermier duquel il fut rapporté au maitre commun qu'il ne vouloit pas avoir pitié de ſon conſerviteur, & jetté comme lui dans les tenebres exterieures, nous pardonnons toutes & telles offenſes qui nous ont eté faites ou de paroles ou d'effet, ou de quelque maniere que ſe puiſſe etre de la part de nos ennemis, & nous ſupplions inſtamment le ſeigneur notre Dieu qu'il lui plaiſe leur pardonner. Nous offrons a Dieu notre Createur & redempteur, tous les talents que nous avons gaignez ou pour le moins qui nous ont eté confiés, c'eſt a ſçavoir notre ame qu'il a creée a ſon image, & qu'il a retirée de la captivité de Babylone au prix de ſes ſouffrances & de ſa mort, laquelle etoit meme conſacrée ſpecialement pour le ſervir en cette vie, nous la lui recommandons pour etre eternellement a ſon ſervice: nous lui*

E *recommandons auſſi très-particulierement le troupeau dont il nous avoit commis la garde, lequel peut-etre eſt en mauvais etat ou par notre negligence* [illegible]

ſeneſtre du grand autel ſous les reliques des Saints qui ſont placées en ce lieu, comme nous ſommes autreſois demeurés par ecrit avec nos confreres. Si nous avons fait quelque tort a qui que ce ſoit, ou ſi nous avons contracté quelque dette, nous ordonnons qu'on en faſſe une ample reparation & toutte ſorte de païement & de ſatisfaction ſur tous nos biens, meubles & immeubles, & c'eſt ce que nous voulons & ordonnons qu'on execute tres-exactement. Et parce que toutes perſonnes, mais particulierement celles de notre condition ne doivent point oublier les bons ſervices qu'on a reçus pendant un aſſés long temps, entre ceux qui nous ſont unis, outre leur ſervice de parenté, doivent moins etre oubliés que les autres au point de notre mort, c'eſt pourquoy nous voulons que chacun d'eux de ceux qui nous ont ſervi & les autres, reçoivent quelques portions des biens que Dieu nous a donnés, en la maniere qui enſuit. Premierement a mes ſerviteurs domeſtiques, ſelon l'ordre que nous allons exprimer, pour recompenſe de leurs ſervices, & afin qu'ils prient le Très-haut pour le ſalut de mon ame, & la remiſſion de mes pechés, nous voulons que ce que nous leur leguons leur ſoit diſtribué par les executeurs de notre teſtament auſſi toſt après notre decez, leſquels executeurs ſeront & nous etabliſſons nos fideles & très-chers confreres le chapitre de Coutances, a l'effet de quoi nous obligeons tous nos biens, meubles & immeubles, & les mettons comme dès a preſent entre leurs mains, en la preſence des temoins que nous avons apelez a ce ſujet, & que nous avons fait jurer exprès de ne rien reveler de ce qui eſt contenu en ce preſent teſtament ou diſpoſition de derniere volonté juſqu'après notre mort, & nous de vive voix en bon & entier entendement, quoique malade de corps, avons dicté & nommé le preſent ainſi qu'il ſuit. Nous laiſſons, donnons & leguons a maitre Jean Guillemot pretre, la ſomme de cinquante livres Tournois; a maitre Paſchal Denon auſſi pretre, cinquante livres Tournois; a maitre Guillaume Roze, auſſi cinquante livres; a Robert du Val, cinquante livres; a Jean du Bois, cinquante livres; a Jean Boulay, dix livres; a Jean Robillard, cent ſols tournois; autant a un nommé Ouen; a demoiſelle Jeanne de Monvillers, cent livres; a la fille de demoiſelle Jacqueline, vingt livres, a Michelle fille d'Iſabelle la Telliere, cent ſols; a Perrine de Longrais, cent ſols; a Collette Lemmaliere, cent ſols; a ſa petite fille, vingt ſols; a Jeanne la Benoiſe, femme de Joſias Buiſſon, cent ſols; a Philippine Coſville, cent ſols; a Louis Buiſſon porcher, ſoixante ſols; a Philippin Rouxelin pouletier, dix livres; a Jean Leveillé qui demeure a la Motte, ſix livres; a ſa petite fille Michelle, quarante ſols; a un certain homme nommé Vacelin, ſoixante ſols; a Roger Belet, ſoixante ſols. Item, nous donnons & leguons a nos deux freres Jean & François, notre baronnie de Courcy au dioceſe de Seez pour un d'eux, laquelle baronnie avec ſes dependances & appartenances nous avons achetée dès nos premieres années, & la terre & fief de Sainteny dans notre dioceſe de Coutances, & dependante de ladite baronnie ſuſdite, & celui auquel arrivera cettedite terre & fief de Sainteny, il aura ſur tous nos biens meubles, deux mille ecus de recompenſe pour & a raiſon que ladite terre de Sainteny eſt de moindre valeur en comparaiſon de la terre & baronnie de Courcy. Item, nous donnons & leguons a Marie du Touchet, fille de noble dame Marie Doueſſey, du dioceſe de Rouen, trente livres de rente, laquelle rente eſt du dot de ſa mere qui eſt maintenant en nos mains avec les arrerages deſdites trente livres, courans & dus. Item, nous donnons & leguons a la meme dite Marie, toutes les hypoteques ou revenus hypotequaires dus & venants a raiſon deſdites trente livres ſans prejudice des autres rentes & revenus de ladite Marie du Touchet, acquis a ſon nom & au notre: nous voulons en outre & declarons etre de notre intention que celui de nos freres qui aura Sainteny, ſera obligé de donner & donnera effectivement la ſomme de dix mille livres une fois payée a ladite Marie du Touchet, en faiſant & parachevant le mariage propoſé entre elle & le ſeigneur de Carnes. par meſſire Jean le Cointe ſon frere, chanoine de l'egliſe cathedrale de Paris, du fils dudit ſeigneur de Carnes. ou ſinon de lui, du moins avec quelqu'autre, dont & deſquelles rentes & hypoteques nous n'entendons pas qu'elles ſoient moindres de vingt livres Tournois. Item, nous donnons & leguons a Grizine Cordiere l'heritage ou terre avec ſes appartenances que nous avons acquiſe en la paroiſſe de Soulle en notredit dioceſe, leſdites terres & biens ainſi qu'ils appartenoient a un certain changeur nommé Jamar, ſe montant a la ſomme de trente livres de rente. Item, nous donnons & leguons a Gillette Ogier, fille de Thomas qui demeuroit a la Motte, vingt livres avec les rentes que nous doivent ledit Thomas Ogier, & ſes aides Jean & Guillaume. Item, a Marie Ogier fille de ladite Gillette, cinquante livres qui ſeront reellement païées par les executeurs de notre teſtament, a ſçavoir le chapitre de Coutances, lorſqu'elle ſera en etat d'etre mariée. Item, nous donnons a perpetuité en aumone au college de Coutances en l'univerſité de Paris, appelé le college de Harcour, la demie terre & le fief noble, vulgairement nommé le bois de Preaux, ſitué en la paroiſſe de ſaint Jean des Champs dans notre ſuſdit diocèſe avec touttes ſes dependances & appartenances, avec ſoixante livres Tournois de rente que nous avons acquiſes ſur les terres & fief de la haye Hedouviniere, de noble homme Jean du Mas, tant pour l'accompliſſement de la fondation que nous avons faite recemment de douze bourſes de grammairiens, que afin que chacun d'eux reçoive cinq ſols Pariſis chaque ſemaine pour ſon vivre & ſes autres neceſſitez & augmenter le nombre & les bourſes des artiſtes, créant de nouveau deux bourſes & deux bourſiers dont chacun aura chaque ſemaine autant que chacun des vingt-huit bourſiers fondez autrefois par reverend pere en Dieu monſeigneur Robert de Harcourt en ſon vivant eveque de Coutances, & par le ſeigneur Raoul de Harcourt ſon frere archidiacre de Cotentin, que auſſi pour l'augmentation des bourſes des artiſtes de quatre ſols Pariſis a chacun par chaque ſemaine, & encore pour l'augmentation des bourſes des théologiens, leſquels n'aïant eu juſqu'a preſent que cinq ſols la ſemaine, en auront trois de plus, enſorte que chaque ſemaine ils auront huit ſols, aux charges neantmoins & conditions contenues en la chartre ou inſtrument qui en fut dreſſé le 7 du mois d'octobre 1509, entre nous Geoffroy eveque de Coutances, & meſſire Jean Boivin, proviſeur dudit college, Guillaume le Sauvage, Robert Corbet & autres bourſiers actuellement reſidents audit college, tant théologiens, artiſtes, que grammairiens. Nous ſupplions donc très-inſtamment noſdits executeurs de vouloir bien veiller avec ſoin a executer promptement & ſans aucun delai ce notre teſtament & legs y contenus, attendant la recompenſe qu'ils en recevront dans le ciel. Fait & dicté au chateau de Courcy dans le dioceſe de Seez dans la chambre où nous demeurions durant notre maladie, en preſence de meſſire Amaury de ſainte Marie, alors intendant de notre maiſon, meſſire Jean Greauline pretre & curé de Courcy, appelez a ce ſujet pour etre temoins & jurez comme cy-deſſus. L'an 1509 le premier jour de Janvier, ce teſtament a eté fait & paſſé devant moy Theobaud de Fromentieres, pretre, licentié aux Loix, chanoine & penitencier de l'egliſe de Coutances, & curé de ſaint Ebremond de Bonfoſſé, en preſence deſdits temoins, l'an & le jour ſuſdit, en temoin de quoy nous avons appoſé notre ſeing manuel. Ainſi ſigné de Fromentieres.

XLVII.

De electione Renati *de Breſche*, epiſcopi.

FRANÇOIS, par la grace de Dieu, roy de France, au premier huiſſier de notre cour de Parlement, ou 1525.
notre ſergent ſur ce requis, ſalut. Comme ſur certaine requête cejourd'huy preſentée en notre dite cour de la

de notre ditte cour, de l'accord & conſentement des bailly de Cotentin, ſes lieutenans general & particulier, meme de nos avocat & procureur en la vicomté de Coutances, qui étoit contre les libertés du pais au grand travail des ſujets d'iceluy, & qui ne ſe devoit, ni doit ſouffrir, ni permettre, duquel exploit & autres torts & griefs les dits de chapitre s'étoient portés pour appelans en notre cour, & pris à partie les dits officiers, & contre eux obtenu pluſieurs deffauts, depuis leſquels deffauts & exploits de la ditte appellation les dits de chapitre en contrevenant aux proteſtations par eux faites de jure eligendi, contre & au prejudice du procès pendant en notre dite cour, les droits & libertés de leur égliſe, avoient reçu un nommé de Brêche à leur eveque, & doute icelui ſuppliant que leſdits de Brêche & officiers pris à partie, ne le vouluſſent traiter audit Grand-conſeil, pour ce qu'il entend lui ſeul ſoutenir & deffendre le droit de leur ditte égliſe, même ſoutenir la ditte appellation contre leſdits officiers; en quoy faiſant il ne doit ſouffrir aucunes pertes ne dommage, tendant & nous requerant à ces cauſes ledit ſuppliant deffenſes etre faites audit de Brêche & ſes officiers, & par ſemblable à nos officiers en la ditte vicomté, & autres qu'il appartiendra attenter, contre & au prejudice du procès pendant en notre ditte cour, & de non traiter le dit ſuppliant en la ditte matiere hors notre pays de Normandie, ne en autre lieu qu'en notre ditte cour, à peine d'amende & de perdition de cauſe, & etre mis en notre protection & ſauvegarde de notre ditte cour, & au ſurplus compulſoire lui etre oċtroyé pour compeller tous juges & officiers, notaires & ſecretaires royaux & apoſtoliques de quelque qualité qu'ils ſoient, a luy bailler à ſes depends raiſonnables tous & chacuns actes, inſtrumens & autres enſeignemens qui pourroient ſervir au dit ſuppliant en la deduction de la preſente matiere; notre ditte cour ait ordonné que inhibitions & deffenſes ſeront & ſont faites à tous qu'il appartiendra, d'attenter ou faire choſe contre & au prejudice dudit procès entre les dittes parties en notre cour & dont deſſus eſt fait mention, ſous les peines au cas appartenans, même de traiter ni diſtraire ledit ſuppliant pour raiſon dudit procès hors notre dit pais de Normandie, & hors de notre dite cour, ſur peine de perdition de cauſe & autres peines à la diſcretion de notre ditte cour, & auſſi notre ditte cour a prins, mis & retenu le dit ſuppliant en ſa [sauvegarde & protection … et le compulſoire accordé] ſur les originaux, parties adverſes dudit ſuppliant preſentes & dument appellées à en voir faire la collation & approbation, & en cas de contredit & oppoſition, refus ou delay ajourne les oppoſans, refuſans, ou dilayans a comparoir à jour competent en notre ditte cour, pour en dire les cauſes, ſur ce repondre & proceder, & faire ce qu'il appartiendra, de ce faire te avons donné & donnons pouvoir, authorité & commiſſion. Mandons & commandons à tous nos juſticiers, officiers & ſujets que à toy en ce faiſant ſoit obei en certiſiant de ce que fait auras. Donné à Rouen en notre dite cour de Parlement le cinquiême jour de Fevrier, l'an de grace 1525, & de notre regne le onzieme. Par la cour, ſigné SURSEAN. Fait par copie ſous le ſeing de moy Guillaume le Roy, ſergeant royal à Coutances, aujourd'huy quinzieme d'iceluy mois de Fevrier, & an deſſus dit. Signé LE ROY avec paraphe.

XLVIII.

Breve regis epiſcopum Conſtantienſem Nicolaum *de Briroy* renunciantis.

Aujourd'huy 29 Octobre 1588, le Roy étant à Blois, voulant gratifier monſieur le Mareſchal de Matignon, ſuivant que ſa Majeſté avoit dès le 21 Decembre dernier en 1587 accordé de faire pourvoir l'un de ſes enfans de l'eveſché de Coutances, vacant par le decès de meſſire Artur de Coſſé, ſa Majeſté a de nouveau en luy confirmant la ditte grace, voulu & eu pour agréable qu'en conſideration dudit ſieur mareſchal, au lieu de ſon dit fils, meſſire Nicolas de Briroy licentié aux droits, archidiacre, grand-vicaire & official du dit Coutances, iceluy ſoit pourvu du dit eveſché & lequel ſa Majeſté a auſſi remis le droit à elle appartenant tant de la collation des prebendes, chanoinies & autres benefices du dit eveſché par l'ouverture de la regale en iceluy, entendant que toutes lettres & collations luy en ſoient expediées, enſemble les autres lettres qui ſeront neceſſaires tant en cour de Rome qu'ailleurs, pour obtenir de notre ſaint pere le pape les bulles & proviſions apoſtoliques, & cependant le preſent brevet qu'elle a voulu ſigner de ſa propre main, & iceluy etre contreſigné par moy ſon conſeiller & ſecretaire d'état. Signé HENRY, *& plus bas,* REVOL. 1588.

APPENDIX.

ECCLESIARUM Normanniæ nonnullas edidimus chartas, multo plures omiſimus, quæ ſive in Neuſtria pia, ſive in Monaſtico Anglicano cuilibet obviæ ſunt; ſed adeo deformes, ut eas recudere religioni habuerimus. Non quod eæ quas edidimus mendis careant, ſed aut a Sammarthanis datæ, a nobis recudendæ erant, aut ipſa quæ vidimus authentica, quæ legimus, quæ manibus noſtris contrectavimus, plurimis & ipſa mendis ſcatent ſeu notariorum incuria, ſeu temporum injuria, ſeu naturæ ipſius vitio. Et quid mirum ab avis noſtris humanum non fuiſſe alienum, cum & ipſi qui lapſus eorum deprehendimus, ab iiſdem non ſimus immunes. Conſulantur quæ quotidie conduntur chartæ, diplomata, inſtrumenta, acta publica aut privata, monumenta quælibet, nullum fortaſſe eſt, in quo nullus ſit nævus: aliter non ſcribitur. En tamen aliquot adhuc chartæ omiſſæ, neglectæ, ſeu quæ tardius ad nos pervenere.

I.

Fundatio prioratus Longævillæ.

Ex Sammarthanis. 1012.

QUidam vir præpotens paterfamilias nomine Alfaſius, poſſedit alodum in villa quæ vocatur Tortoniacus, & immiſſa eſt voluntas cordi ejus a Domino, ut ipſum alodum ſibi pertinentem traderet Deo & S. Petro in venerabili Gemeticenſi cœnobio. Conceſſit ergo, ut diximus, ipſam ſuam poſſeſſionem Deo & ſancto Petro, videlicet tertiam partem ipſius villæ & totam eccleſiam, & totum flumen in ipſo loco decurrens; hoc igitur donum dedit S. Petro pro redemptione animæ ſuæ. Deinde poſthæc multi in eodem loco Tortoniaco viri terram poſſidentes, voluntate ſpontanea dederunt de ipſa terra poſſeſſionis ſuæ tantum, quantum eis bonum viſum eſt, ſancto Petro, qui colitur in venerabili Gemeticenſi loco. Igitur poſt multa curricula annorum extitit nobiliſſimus comes Willelmus Rotomagenſi civitate, qui uxorem habuit nomine Leyardam, cui dedit dotem in villa quæ vocatur Longavilla. Ipſa vero Leyarda habuit quandam filiam cujus eſt nomen Emma, cujus poſſeſſio tertiæ partis ipſius terræ in eadem fuit villa. Ipſa ergo ſuam partem ipſius villæ dedit Deo in loco qui nuncupatur Burgulio, ubi coluntur merita almi Petri. Igitur poſthæc, temporibus Roberti humillimi abbatis Gemeticenſis ſacri cœnobii, & venerabilis abbatis Berni Burg. . . . almi cœnobii, eorum voluntate ſpontanea libentique animo ipſam terram ipſius villæ quæ vocatur Longavilla conceſſerunt ſancto Petro in Gemeticenſi cœnobio. Ex hac ergo re exiſtunt teſtes Richardus comes inclytus, cujus imperio atque voluntate filii Richardi principis magni, &c. iterumque alii teſtes ſuccedunt, ſcilicet filius ejus Richardus, & nobiliſſima mater Richardi comitis *Gunnor*, quæ tribuit pro redemptione animæ ſuæ triginta libras nummorum, & uxor comitis Richardi Judith. Hi ſunt alii teſtes idonei Robertus archiepiſcopus Rotomagenſis, & Willelmus, & Malgerus fratres Richardi comitis, Willelmus Pictavorum comes, & uxor Priſca, Giſlebertus epiſcopus, Radulphus vicecomes & uxor ejus, & mater ejus Heldiardis, & Gofredus frater ejus; nomine monachorum Robertus abbas, Albertus monachus, Gerardus, Bernardus, Odo, Giſlebertus monachus, Berno abbas, Tedelinus abbas, Garnerus monachus, Robertus, Helgothus, Lambertus, Oſmundus ſacerdos, Kainus ſacerdos, Walterus ſacerdos, &c. Acta ſunt hæc anno ab Incarnatione Domini M. XII, indictione X, epacta XXV concurrentes II: biſſextus etiam eodem fuit anno, regnante Roberto Francorum rege glorioſiſſimo.

II.

Duæ eccleſiæ dantur canonicis ſancti Quintini Veromanduenſis.

Hemm., Angl. Normand. pag. 117. 1015.

RAtiocinatio actuum mundalium ſtatuſque juridicialium cauſarum exigit jugiter, ut res quæ legaliter definiendo determinatur, taliter chartulis ſcribendo veraciter inſeratur, quatenus ſophiſmate omnino ſcrupuloſæ rei derupto, veritas clarius luce reſerata cunctis enodetur probabiliter aperta. Quocirca comperiat Normannorum præſentium futurorumque, atque meorum ſucceſſorum induſtria, quod acceſſit Dudo pretioſi martyris Chriſti Quintini canonicus, noſterque fidelis idoneus, ad me qui nuncupor Richardus, feliciſſimi comitis Richardi filius, dicorque gratia ſummæ individuæque Trinitatis Deificæ Normannorum, licet indignus, dux & patricius, deprecans per comitem Radulphum meum avunculum, multimodis & crebris ſupplicationibus per ſeipſum, ut eccleſias quas dedit pater meus ſupradictus ei in beneficio, concederemus pretioſo martyri Chriſti Quintino, pro animæ patris mei & matris meæ remedio. Cujus petitionibus humillimis poſtulatibuſque devotiſſimis aſſenſum præbens & annuens, concedo præſcripto martyri Quintino eaſdem eccleſias, in Caſſis comitatu ſitas, unam ſuper fluviolum Dunum ſitam, quæ dicitur Evrardi eccleſia & nominatur abbatia; alteram ſecus littus maris poſitam in vico qui dicitur Sotavilla, ad menſam fratrum inibi degentium, & ſub tutela glorioſi teſtis Quintini Chriſto famulantium, ut poſt exceſſum Dudonis mei fidelis teneant, poſſideant, & uſuſfructus accipiant, & quicquid facere voluerint canonici ſancti Quintini, libere faciant, procurantibus Dudonis mei fidelis heredibus in pretioſiſſimi Chriſti aſſertoris Quintini ſervitio, & cum canonicis placuerit, & mihi promptis in obſequio. Et ſi ſuperſtes Dudo aliquid vobis largitus fuerit in ſua vita pro animæ patris mei gloria, ſit illi noſtra & ſempiterna gratia. Si quis contra præceptum mei dictaminis meæque dationis venerit, quin etiam ſi quis meorum heredum infringere iſtud maluerit, inprimis iram Dei omnipotentis incurrat, & quod injuſte repetit non ſibi evindicet, ſed confuſus, & damnatus, & excommunicatus, & anathematizatus recedat, perſolvatque regi Francorum viginti libras auri, ducique Normanniæ ſimiliter viginti. Actum eſt anno ab Incarnatione Domini noſtri Jeſu Chriſti M. XV, indictione XIII, regnantis Roberti XXVII: ita præceptum factum eſt in Rotomagenſi civitate, in Nativitate genitricis Dei Mariæ, regnante Roberto rege. Signum Richardi qui hoc præceptum fieri

... [illegible] aliquot [illegible]
[illegible].

A

II.

Duæ eccleſiæ datæ conventui [illegible] Vermandenſi.

RAtiocinatio [illegible] dicationem [illegible] legaliter definiendo [illegible] ſcribendo veraciter [illegible], B omnino ſcrupuloſa [illegible] reſerata cunctis [illegible] circa tempora Normannorum [illegible] rumque, atque eorum ſucceſſionem [illegible] acceſſit Dudo [illegible] nonicus, noſterque fidelis [illegible] nuncupor Richardus, [illegible] [illegible], [illegible] gratia [illegible] tum Deſtice Normannorum, [illegible] [illegible], deprecans per [illegible] avunculum, multimodis & [illegible] per [illegible], ut eccleſias [illegible] ſupradictus et in beneficio, [illegible] martyri Chriſti Quintino, pro [illegible] [illegible] meæ remedio. Cujus [illegible] C poſtulationibusque devotiſſimis [illegible] annuens, concedo [illegible] dem eccleſias, in [illegible] fluvium Dumum [illegible], quæ [illegible] [illegible] & nominatur [illegible] [illegible] in vico qui dicitur [illegible] [illegible] dependentem, & [illegible] Quintini Chriſto famulantium, [illegible] Dudonis mei fidelis [illegible], [illegible] fructus accipiant, & quicquid [illegible] [illegible] ſancti Quintini, libere [illegible] Dudonis mei fidelis [illegible] [illegible] Quintini ſervatio, & [illegible] [illegible], & [illegible] in [illegible] Dudo aliquid vobis [illegible] animæ patris mei gloria, in [illegible]
D [illegible]

quidquid boni tibi mandare poſſumus & debemus. Quia Dominus, tam honore quam probitate perſonam tuam egregiam & ſublimem conſtituit, decet omnimodis, ut bene facias ejus, in cujus manu honor & probitas tua conſiſtit. Scripſit namque nobis tua liberalitas, quatenus aut Lugduni, aut Viennæ, aut Valentiæ tibi occurramus, ſed pro tua reverentia magis apud Valentiam tibi obviam veniemus; nonis Martii, Domino ducente, pro tua petitione erimus Valentiæ. Speramus enim te plena fide ſic velle proſequi, ſicut venerabili fratri noſtro Tricaſſino epiſcopo promiſiſti, & nobis per literas tuas idipſum promittendo ſignificaſti. Feſtina reconciliari matri tuæ eccleſiæ, ut creſcas ſemper in honore, egregie princeps & domine.

I V.

Bulla Innocentii III pro Troarno.

1210. INNOCENTIUS, &c. Quotiens a nobis petitur quod religioni & honeſtati convenire dinoſcitur, animo nos decet libenti concedere, & petentium deſideriis congruum ſuffragium impertiri. Eapropter, dilecti in Domino filii, veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & præfatum monaſterium ſancti Martini de Troarno, in quo divino eſtis obſequio mancipati, ſub beati Petri & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. Inprimis ſiquidem ſtatuentes ut ordo monaſticus, qui ſecundum Deum & beati Benedicti regulam in eodem monaſterio inſtitutus eſſe dinoſcitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter obſervetur. Præterea quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona idem monaſterium inpræſentiarum juſte ac canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis, præſtante Domino, poterit adipiſci, firma vobis veſtriſque ſucceſſoribus & illibata permaneant, in quibus hæc propriis duximus vocabulis exprimenda. Locum ipſum in quo præfatum monaſterium ſitum eſt, cum omnibus pertinentiis ſuis; burgum Troarnenſe cum honore ac omnibus appendiitis ſuis, Joanvillam, S. Paternum, cum *Ramgt*, *Toſſrevill*, *Salnervill*, Lirroſa, *Bures*, cum mariſcis, boſcis, ferrariis, piſcariis, paſnagiis, E vineis, paſcuis, pratis, guarandis, mercatis, teloneis, [illegible]

[illegible] Burceio, & eccleſiam *de Caravill*, cum decimis, capellis, obventionibus, & aliis quæ habetis in ipſis; capellam ſanctæ Margaritæ de Ponceio, capellam de Roca, capellam ſancti Thomæ, capellam ſancti Michaëlis de boſco, & capellam S. Blaſii de Ulmo, cum adjacenti grangia & aliis pertinentiis earumdem; eccleſiam de Caigneio, cum quibuſdam terris & decimis. In Anglia, eccleſiam *de Weneloch*, eccleſiam de Malpedra, & eccleſiam S. Andreæ *de Wittekerſt*, cum decimis & aliis pertinentiis ſuis; grangiam *de Malni*, grangiam *de Caſteller*, & grangiam *de Clevill*; capellam de Deſerto, cum decimis & aliis pertinentiis ſuis. Sane novalium veſtrorum quæ propriis manibus vel ſumptibus colitis, ſive de veſtrorum animalium C nutrimentis, nullus a vobis decimas exigere vel extorquere præſumat: liceat quoque clericos vel laïcos liberos & abſolutos e ſeculo fugientes ad converſionem recipere, & eos abſque contradictione aliqua retinere. Prohibemus inſuper ut nulli fratrum veſtrorum poſt factam in monaſterio veſtro profeſſionem fas ſit, niſi arctioris religionis obtentu, de clauſtro veſtro diſcedere. Diſcedentem vero abſque communium literarum cautione, nullus audeat retinere. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis, clauſis januis, excluſis excommunicatis & interdictis, non pulſatis campanis, ſuppreſſa voce divina officia celebrare. Auctoritate quoque apoſtolica prohibemus ne ullus in vos vel monaſterium veſtrum, excommunicationis vel interdicti ſententias D ſine manifeſta & rationabili cauſa proferre, ſeu novis & indebitis exactionibus vos aggravare præſumat. Chriſma vero, oleum ſanctum, conſecrationes altarium ſeu baſilicarum, ordinationes clericorum qui ad ſacros ordines fuerint promovendi, a diœceſano ſuſcipietis epiſcopo, ſiquidem catholicus fuerit, & communionem & gratiam ſacroſanctæ Romanæ ſedis habuerit, & ea voluerit vobis ſine pravitate aliqua exhibere. Alioquin liceat vobis quemcumque malueritis catholicum adire antiſtitem communionem & gratiam apoſtolicæ ſedis habentem, qui noſtra fretus auctoritate vobis quod poſtulatur impendat. Prohibemus inſuper ut infra fines parochiæ veſtræ nullus, ſine aſſenſu epiſcopi diœceſani & veſtro, capellam ſeu oratorium de novo conſtruere audeat, E ſalvis privilegiis pontificum Roman. In parochialibus vero eccleſiis quas habetis, liceat vobis ſacerdotes

communi conſenſu vel fratrum pars major conſilii ſanioris, ſecundum Deum & B. Benedicti regulam providerint eligendum. Paci quoque & tranquillitati veſtræ paterna in poſterum ſollicitudine providere volentes, auctoritate apoſtolica inhibemus, ut infra clauſuras locorum ſeu grangiarum veſtrarum nullus rapinam ſeu furtum facere, ignem apponere, ſanguinem fundere, hominem temere capere vel interficere, ſeu violentiam audeat exercere; libertates quoque, & immunitates antiquas & rationabiles conſuetudines monaſterio veſtro conceſſas, & hactenus obſervatas, ratas habemus, & eas perpetuis temporibus illibatas permanere ſancimus. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatum monaſterium temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuſlibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur eorum pro quorum gubernatione ac ſuſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura, ſalva ſedis apoſtolicæ auctoritate & diœceſani epiſcopi canonica juſtitia. Si qua igitur in futurum eccleſiaſtica ſecularisve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens, contra eam temere venire tentaverit, ſecundo tertiove commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſacratiſſimo corpore ac ſanguine Dei & Domini redemptoris noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ſubjaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus, ſit pax Domini noſtri Jeſu Chriſti, quatinus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum judicem præmia æternæ pacis inveniant, amen. Datum Laterani per manum Johannis ſanctæ Mariæ in Coſmidin diaconi cardinalis, ſanctæ Romanæ eccleſiæ cancellarii, kalend. Junii, indictione XIII, Incarnationis Dominicæ anno milleſimo ducenteſimo decimo, pontificatus vero domini Innocentii papæ III anno tertio decimo.

V.

Ex Sammarthanis.

Philippus rex concedit archiepiſcopo Rotomagenſi quidquid habet in villa Poleto.

1283. PHILIPPUS, Dei gratia, Francorum rex. Notum facimus univerſis, tam præſentibus quam futuris, quod nos contentiones & jurgia, quæ frequenter inter gentes noſtras & gentes dilecti ac fidelis noſtri archiepiſcopi Rotomagenſis, occaſione eorum quæ in villa de Poleto & prope dictam villam habebamus in certis locis contentis inferius, oriebantur, volentes extinguere; quidquid in dicta villa de Poleto, cum alta juſtitia & focagio, cum hortis & jardinis, habebamus, & quidquid aqua maris cooperit & diſcooperit in dicta villa, & de dicta villa uſque ad metas prioratus de Longa-villa, a parte *de Puys,* uſumque ſagenæ, eo modo quo illum habebamus in aqua Deppæ, conceſſimus & penitus dimiſimus in perpetuum archiepiſcopo memorato & ſucceſſoribus ejus, ita videlicet quod ipſe facere non poterit piſcaturam in dicta aqua inter mare & villam de Archis: ſed perſonæ utentes ſagena, & etiam venientes piſcari applicantes in villa de Poleto, poterunt ſuas ſagenas ponere, & retia exſiccanda in ſicca terra, ſine dangerio garennariorum, abſque tamen ingreſſu profundo in garenna, ſalvo in prædictis omnibus dangerio traverſi de Archis, quod retinemus, concedentes inter cetera, quantum in nobis eſt, emptionem per prædeceſſorem ipſius archiepiſcopi factam a patre Nicolai *de Hotot* militis, de alta juſtitia hominum ipſius exiſtentium in villa Deppæ, & eam ipſi archiepiſcopo & ſucceſſoribus confirmantes, ſalvo jure quolibet alieno. Quod ut ratum & ſtabile permaneat in futurum, præſentibus literis noſtrum fecimus apponi ſigillum. Actum Pariſius, anno Domini M. CC. XXCIII.

V I.

Epiſtola abbatis ſancti Ebrulfi, de obitu Matthæi abbatis ſancti Dionyſii in Francia.

REverendo in Chriſto patri ac domino Reginaldo, Dei providentia, abbati ſancti Dionyſii in Francia, frater Gaufridus eadem permiſſione abbas humilis monaſterii ſancti Ebrulfi Lexovienſis diœceſis, totuſque ejuſdem loci conventus, æternam in Domino ſalutem, & cum promptitudine ſervitii & honoris paratam ad ejus beneplacita voluntatem. 1287. Cum in officiis charitatis illis primo teneamur obnoxii, a quibus dignoſcimur beneficia percepiſſe, ac piæ memoriæ D. Matthæus prædeceſſor veſter, necdum ſolum vobis & monaſterio veſtro, ſed aliis regni Franciæ eccleſiis tempore quo vivebat clypeus defenſionis extiterit & bellator fortiſſimus, nobiſque & monaſterio noſtro ſæpius quamplurima conſilia & auxilia, ac grata ſubſidia impenderit; dignum ac juſtum eſſe profitemur, ut quem dominum chariſſimum amiſimus, lugeamus defunctum, ac noſtris orationibus & precibus ad dominum ipſius animam, prout poterimus, ſublevemus, ſi forte, quod abſit, eum offenderit in aliquo dum vivebat. Idcirco prædicta ad memoriam reducentes, ut tenemur, donarium noſtri capituli interveniente conſenſu, concedimus prædicto patri defuncto plenariam participationem omnium bonorum ſpiritualium quæ fiunt & fient de cetero in domo noſtra, tam in capite quam in membris, & ſpecialiter unam miſſam feſtivalem in conventu, & quod eo die habeat ſicut unus noſtrorum monachorum. De unoquoque ſacerdote miſſam unam habebit, & L pſalmos de unoquoque eorum qui non fuerint ſacerdotes. Sciat tamen donata retinenda...... Ex quo obitum ipſius audivimus, unam miſſam pro ejus anima celebravimus in conventu: inſuper autem ſtatuimus quod amodo in capitulo noſtro ipſius memoriam faciemus. In cujus rei teſtimonium præſentibus literis ſigilla noſtra duximus apponenda. Datum anno Domini M. CCLXXXVII, die Dominica ante feſtum ſancti Martini hiemalis.

V I I.

Archiepiſcopi eligendi licentiam petunt canonici eccleſiæ Rotomagenſis. Ex Sammarthanis.

SEreniſſimo principi ac domino domino Philippo, 1306. Dei gratia, regi Francorum illuſtri, devoti ejus in omnibus A. decanus & capitulum Rotomagenſis eccleſiæ, cum devota ſui recommendatione, in illo vivere feliciter & regnare, qui regibus dat ſalutem. Vacante noviter eccleſia memorata per obitum bonæ memoriæ dom. G. quondam ejuſdem archiepiſcopi & paſtoris, ipſiuſque corpore tradito ſicut decuit eccleſiaſticæ ſepulturæ; deſiderantes ipſam avertere a diſpendiis & jacturis, quæ ex diutinis vacationibus conſueverunt eccleſiis provenire, manſuetudini regiæ ſupplicamus, quatenus eligendi nobis & dictæ eccleſiæ novum paſtorem & archiepiſcopum, Domino largiente, accommodum, conſueta benignitas regia nobis licentiam largiatur. Et ecce venerabiles & diſcretos viros magiſtros Joan. Ducis cantorem, & Thomam de Baſſyaco concanonicum noſtrum Rotomagenſem ad veſtri culminis majeſtatem, propter hoc præſentium teſtimonio deſtinamus; ut ſub illorum miniſterio, ſic conceſſam nobis gratiam, benignitas regia nunciare dignetur. Majeſtatem veſtram amplificet & conſervet in dierum longitudinem Dominus Jeſus Chriſtus. Datum ſub ſigillo capituli noſtri, die Dominica qua cantatur *Quaſimodo,* anno Domini M. CCCVI.

VIII.

[illegible] eccleſiis tempore [illegible] detectionis exiſtent & [illegible] & monaſterio noſtro [illegible] auxilia, ac gratia [illegible] juſtum eſſe profitemur, [illegible] orationibus & precibus [illegible] poterimus, ſatisfacere, [illegible] cum offenderit in aliquo [illegible] dicto ad memoriam reducentes, [illegible] noſtri capituli interveniente [illegible] prædicto patri defuncto plen[illegible] omnium bonorum ſpiritualium [illegible] de cetero in domo noſtra, [illegible] membris, & ſpecialiter [illegible] conventu, & quod eo die habe[illegible] [illegible] monachorum. De unoquoque [illegible] unam habebit, & [illegible] qui non fuerint ſacerdotes. [illegible] nenda. . . . . Ex quo obitum [illegible] [illegible] autem ſtatuimus quod [illegible] noſtro [illegible] memoriam [illegible] [illegible] Datum anno Domini [illegible] die Dominica ante feſtum ſancti [illegible]

VII.

Archiepiſcopi eligendi licentia [illegible] eccleſiæ Rotom[illegible]

SErenissimo principi ac domino [illegible] Dei gratia, regi Francorum [illegible] in [illegible] A. decanus & capitulum [illegible] eccleſiæ, cum devota [illegible] vivere [illegible] & regnare, [illegible] Vacante nuper eccleſia [illegible] memoriæ dom. G. quondam [illegible] & paſtoris, [illegible] corpore [illegible] eccleſiaſticæ ſepulturæ, [illegible] ad [illegible] & [illegible], quæ [illegible] conſueverant eccleſias [illegible] [illegible], quatenus eligendi [illegible]

officio, cujus curæ ſollicitudo continua ac meditatio aſſidua nos urget, licet juxta nobis traditæ diſpenſationis officium ſubditorum commodo, noſtræque animæ ſaluti & eccleſiæ noſtræ utilitati & honori intendimus, conſiderantes agrum, volentes eum emere de fructu manuum noſtrarum, inibique vineam plantare ad perpetuam noſtri memoriam, eccleſiæque noſtræ ſponſæ, Dei & beatorum apoſtolorum Petri & Pauli honorem, ſubditorumque noſtrorum utilitatem ſucceſſorumque noſtrorum, quoad curæ ſollicitudinem maximumve levamen, affectanteſque zelum quem habemus ad eccleſiam ſponſam noſtram & honorem effective detegere, deguſtantes ac videntes negotiationem eſſe bonam & utilem, lucernamque ejus in nocte extingui non poſſe, de conſilio & aſſenſu noſtrorum decani & capituli, ac voluntate diſcreti viri G. . . . de Pratis nunc archidiaconi de Levino, pro ſe & ſucceſſoribus ſuis futuris archidiaconis, ac noſtra, diſponimus, conſtituimus, ac etiam ordinamus dimidiam præbendam liberam & vacantem, quam in eccleſia noſtra Lexovienſi nuper obtinebat diſcretus vir magiſter Guillelmus Bernaci defunctus, una cum groſſis fructibus & hactenus ſolita percipi parte media diſtributionum in noſtra Lexov. eccleſia quotidianarum, onereque hactenus impoſito dimidiis canonicis ad officiandum in eccleſia prædicta, ut prius, remanente exnunc, ad officium pœnitentiariæ in eccleſia noſtra perpetuo dotandum aſſignamus, diſponimus, conſtituimus, ordinamus, quod de cetero in eccleſia noſtra ſit officium pœnitentiariæ perpetuo ſimplex, nolentes ipſum haberi pro dignitate aut perſonatu, retenta nobis poteſtate & ſucceſſoribus noſtris pro tempore epiſcopis, ad noſtri & ſucceſſorum noſtrorum beneplacitum limitandi illi de cujus officio proviſum fuerit poteſtatem, cujus officii proviſionem, collationem penes nos & ſucceſſores noſtros epiſcopos reſervamus ac etiam retinemus, ſtatuentes ut qui in officio prædicto de cetero conſtitutus fuerit ſeu etiam inſtitutus, juret continuam ac perpetuam reſidentiam in eccleſia noſtra, ac canonicam obedientiam nobis & ſucceſſoribus noſtris epiſcopis; & ne mendicitati ſubjiciatur qui in dicto officio fuerit inſtitutus propter fructuum prædictorum tenuitatem in ſuo ſtatu, addicimus duas partes decimæ fructuum groſſorum decimalium in eccleſia de Pratellis in noſtra diœceſi, quas acqui-

[illegible] prædicto, ſigillo noſtro ac noſtrorum decani & capituli ſigillatis, prout liquidius, plenius ac in eiſdem clarius continetur, percipietque idem rector duas garbas eccleſiæ ſuæ prædictæ, dum inibi rector erit, & inde reddet pœnitentiario qui pro tempore fuerit, quolibet anno quadraginta libras Turon. perſolvendas ab eo dum & quandiu rector erit, terminis contentis in actis literas quas idem rector habet a nobis ſigillo noſtro ac ſigillis noſtrorum decani & capituli ſigillatas continentibus: decimam noſtram de Touqua, eidem rectori dum erit rector eccleſiæ ſuæ prædictæ, anno quolibet perceptione quadraginta librarum Turonenſium pro prædictis quadraginta libris Turonenſibus, prædictis duabus garbis quas percipit in eccleſia ſua prædicta, & percipiet dum erit rector ejuſdem, ab ipſo percipiendas & levandas, ut præfertur levaſſe, ac conſilio & aſſenſu noſtrorum decani & capituli, & noſtro, in perpetuum ad augmentationem prædictæ dotis & tituli confirmamus ac etiam aſſignamus, una cum manerio in quo præfatus Petrus Berardi nuper eccleſiæ noſtræ pro tempore canonicus reſidebat, quod a noſtris decano & capitulo acquiſivimus ex cauſa permutationis, quod manerium ad dictum officium in futurum pertinere volumus cum ſua libertate. In quorum omnium & ſingulorum teſtimonium, & ad perpetuam rei memoriam, ſigillum noſtrum literis præſentibus eſt appenſum, una cum ſigillo noſtrorum decani & capituli, ac ſigillo præfati archidiaconi pro ſe & ſuis ſucceſſoribus. Conſtitutionem, diſpoſitionem & ordinationem officii prædicti, una cum dotatione prædicta approbavimus & laudavimus, ac confirmavimus in his ſcriptis. Actum & datum anno Domini milleſimo trecenteſimo decimo ſeptimo, die Jovis poſt Annunciationem beatæ Mariæ virginis, ſecunda die menſis Martii. Et ego Guillelmus de Cadmo civis Lexovienſis publicus auctoritate imperiali curiæque Ebroicenſis notarius, ac teſtium executor juratus, de vera originali litera ad præſens exemplum ſeu copiam præſentem, anno a Nativitate Domini milleſimo trecenteſimo nonageſimo primo, die ſeptima menſis Februarii, indictione quatuordecima, pontificis ſanctiſſimi in Chriſto patris domini noſtri domini . . . . divina providentia papæ ſeptimi anno tertio decimo, diligentem collationem feci cum diſcreto viro Simone dicto *le Maignen* publico notario, ac curiæ Ebroi-

IX.

Capitulum Lexovienſe immune declaratur a militibus, &c.

1467. *LOUIS, par la grace de Dieu, roy de France, Au bailly de Rouen & d'Evreux, vicomtes desdits bailliages, & a tous nos autres juſticiers & officiers ou a leur lieutenant, ſalut. Reçue avons l'humble ſupplication de nos chiers & bien amés les doyen, chanoines & autres gens d'egliſe de Liſieux, contenant que feu notre très-chier ſeigneur & pere, que Dieu abſoleye, en faiſant & mettant ſus les ordonnances, touchant les gens de guerre, voult & ordonna par ſesdites ordonnances que tous les gens d'egliſe de ſon royaume, affin qu'ils puiſſent mieux faire & celebrer le divin ſervice, & prier Dieu pour luy & nos predeceſſeurs, fuſſent & demouraſſent francs, quittes & exempts de loger iceux gens de guerre, ſinon que ce fuſt en cas d'urgente neceſſité, & qu'ils ne puſſent logier ailleurs, & auſſi les exempter de contribuer aux tailles d'iceux gens de guerre, & de leur querir & fournir uſtanciles, deſquels logis & uſtanciles leſdits ſuppliants ont toujours eſté par cy-devant tenus francs & exempts; ce non obſtant puis naguerres aucun commis a loger noſdits gens de guerre, ou les bourgois, manants & habitans dudit Liſieux, ont logié certains nombres de noſdits gens de guerre es hotels deſdits ſuppliants, & veullent contraindre iceux ſuppliants a fournir noſdits gens de guerre de uſtanciles, qui ſeroit venu contre leſdites ordonnances & enfraindre les libertés par notredit feu ſeigneur & pere, & autres nos predeceſſeurs donnés aux gens d'egliſe de notre royaume, & empeſchier & troubler ledit ſervice divin, humblement requerants notre grace & proviſion ſur ce. Pourquoi nous, les choſes deſſuſdites conſiderées, voullant leſdites ordonnances, faittes par notredit feu ſeigneur & pere, touchant leſdits gens de guerre eſtre entretenus & gardés, & leſdits gens d'egliſe de notre royaume, eſtre entretenus en leurs libertés & franchiſes, & meſmement ſur le fait dudit logis de nos gens de guerre, & de les fournir ou pourvoir de uſtanciles affin qu'ils puiſſent mieux & en graigneur pacification vacquer a faire & celebrer ledit ſervice divin, duquel nous deſirons l'accroiſſement & augmentation auxdits ſuppliants. Pour ces cauſes & autres a ce nous mouvants, avons octroyé & octroyons, voullons & nous plait de grace eſpecialle, pleine puiſſance & autorité royalle, qu'ils ſoient & demeurent dor en avant, francs, quittes & exempts du logis de noſdits gens de guerre, & auſſi de leur fournir & querir uſtanciles, ſinon toutes voyes en cas de urgente neceſſité, & qu'il n'y eut autre logis audit lieu de Liſieux. Sy nous mandons, commandons, & expreſſement enjoignons a chacun de vous, ſi comme a luy appartiendra, que vous contraigniés & faites contraindre reaument & de faits leſdits bourgois, manants & habitans dudit Liſieux, a loger noſdits gens de guerre en leurs maiſons & hotels, & a leur fournir leſdits uſtanciles, & leſdits commiſſaires, a loger dor en avant noſdits gens de guerre es hotels deſdits habitans, nonobſtant oppoſitions & appellations quelleſconques, deſquels logis & uſtanciles, en temps que meſtier ſeroit, nous avons exempté & exemptons par ceſdites preſentes leſdits ſuppliants; de ce faire vous donnons pouvoir, autorité, commiſſion & mandement eſpecial; mandons & commandons a tous nos juſticiers, officiers & ſujets, que a vous, vos commis & deputés en ce faiſant, obeiſſent & entendent diligemment. Donné a la Boulle le cinquieme jour de Juin, l'an de grace M. CDLXVII, & de notre regne le ſixieſme, & en la marge de bas eſt écrit, par le Roy, Gaſton du Lion, ſeneſchal de Xaintonge, & autres preſents. B. MEURIN.*

Le 8 Juin M. CDLXVII, le bailly de Rouen donna ſon mandement aux fins de l'entiere execution deſdites lettres patentes, leſquelles furent ſignifiées le A *landemain, avec ledit mandement, a Guillaume de Gueriere ecuyer, lieutenant de la compagnie des gens de guerre logés en la ville & fauxbourgs de Liſieux, & auxdits bourgeois, manants & habitans d'icelle ville, avec ſommation de les executer ſelon leur forme & teneur, & en conſequence de vuider les maiſons canoniales deſdits gens de guerre, &c. . . . . ce qui fut executé.*

X.

Officiariorum monaſterii Beccenſis, Rotomagenſis diœceſis, augentur ſtipendia.

UNiverſis præſentes literas inſpecturis, Guillermus permiſſione divina abbas monaſterii B. Mariæ de Becco Helluini, ordinis ſancti Benedicti, Rotomagenſis diœceſis, ſalutem in Domino. Paſtoralis officii nobis incumbens debitum, cui nos licet immeriti, permittente Domino, præficimur, exorare credimus, dum noſtræ cura ſollicitudinis in his præſertim invigilat, in quibus & ex quibus divini cultus præſtolamur augmentum, fidelium defunctorum ſalus animarum apud Deum piis ſuffragiis procuratur. Attendens igitur onera officiis magiſtrorum ordinis hujus monaſterii incumbentia, ſupprioris videlicet, cantoris, tertii prioris, magiſtri novitiorum & ſuccentoris ejuſdem, qui fere majorem ſollicitudinis diurni pariter ac nocturni ſervitii partem, aliorumque onerum & actuum religionis, ac perſonarum clauſtralium ejuſdem dictim habent ſubire, quanquam ſtipendia & fructus eorumdem officiorum adeo modici ſint & tenues, quod vix ex ipſis honeſte, prout ſtatus & conditio eorumdem exigit, ſe valeant manutenere; hinc eſt quod nos ut eorum ad hoc facilius devotio ferventior exiſtat, ipſique promptiores efficiantur, quo præmium amplius retributionemque majorem ſe ſenſerint adipiſci, illum ad hujuſmodi officia & perſonas eorumdem dirigimus dilectionis affectum, quo & ipſorum confovere volumus honeſtatem, & earumdem perſonarum opportunis remediis indigentiæ præcavere, magna conſideratione præhabita, præmiſſis & aliis cauſis, volumus, ſtatuimus & ordinamus, ut ipſi officiarii & eorum ſucceſſores in eiſdem officiis pro tempore exiſtentes, ſummam viginti duarum librarum Turonenſ. ſingulis annis quatuor terminis anni, videlicet in ſanctorum Johannis Baptiſtæ, Michaëlis, & Reſurrectionis ac Nativitatis Domini noſtri, ſolemnitatum feſtivitatibus æqualiter ſuper recepta cubicularii noſtri poſteris temporibus capiendam, una cum ſuis aliis ſtipendiis & emolumentis, quæ ab olim occaſione hujuſmodi officiorum aliunde recipere conſueverunt, inter eos ſic dividendam, videlicet ipſe ſupprior octo libras, cantor centum ſolidos, & alii tres quilibet ſexaginta ſolidos Turonenſes percipiant, & in eiſdem terminis in perpetuum habeant. Et propterea tenebuntur ipſi quinque officiarii ſuique ſucceſſores, quinque miſſas annuatim in capella noſtra ſancti Nicolai, pro noſtra, ſucceſſorum, parentum, amicorum & benefactorum noſtrorum animarum ſalute, in altero die jejuniorum ſingulorum Quatuor temporum anni quatuor miſſas, & quintam in ſecunda ſeptimana cujuſlibet Quadrageſimæ, exnunc & quamdiu vita fruemur in humanis, ac etiam poſt deceſſum noſtrum ab hac mortali vita, & extunc in perpetuum ſingulis annis præfatas quinque miſſas viciſſim & alternative celebrare. Ut igitur hæc omnia & ſingula perpetuæ firmitatis robur obtineant, præſentes literas noſtri ſigilli fecimus appenſione muniri. Datum in eodem monaſterio noſtro, anno Domini milleſimo quadringenteſimo nonageſimo quarto, die nona menſis Martii. 1494.

hujuſmodi noſtro temporali regno ad æternum regnum ſunt tranſlati, & feliciter incrementa honorum in dies ſuſcipit militans eccleſia, pro ſalute ipſius preces ſupplicationeſque indeſinenter regi æterno porrigente; propter hoc benevolos nos exhibere decet, & magnificentia principali excitari, quanto majoribus beneficiis provocamur, nos ex noſtra largitate vel pauca concedere, ſcilicet pro temporalibus æterna, pro prætereuntibus bonis ſine fine permanſura commutando. Intelleximus ſane eccleſiam Lexovienſem tanto ſtudio, tam ſedula attentione & ſincera devotione Chriſto regi noſtro, ſuæ quoque matri virgini Mariæ, ac beatis apoſtolis Petro & Paulo, ſub quorum nomine a noſtris prædeceſſoribus fundata, conſtructa & donis magnificis dotata extitit, orationes effundere aſſiduas, ut nos & omnem catholicum chriſtianumque populum præſertim nobis ſubditum, adverſariorum etiam & malignorum hoſtium, tam viſibilium quam inviſibilium, potentiam, aſtutias atque fraudes vincere ſuperareque faciant, & victores noſtri imperii tempora in pace feliciterque ducere; cujus, inquam, eccleſiæ Lexovienſis tutores & patroni fuere glorioſi principes chriſtianæ militiæ Petrus & Paulus, ac beatiſſimus confeſſor Urſinus, ſub quorum tuitione plures inclitæ memoriæ paſtores & rectores quos enumerare eſſet glorioſum, tamen noſtris literis prolixum fortaſſe exiſteret, extirpatis errorum tenebris, lucernam catholicæ fidei ſic in manibus ſuis ardentem geſtarunt, ut quicumque fideliter eccleſiam prædictam ingredi voluerit, veritatis lumen intueri poſſit. His denique noſtris temporibus huic ſanctæ Lexovienſi eccleſiæ præeſt, inſpirante ſacro Pneumate, Joannes *le Veneur* noſter conſiliarius fideliſſimus, quem vere Iſraelitam in quo dolus non eſt cognoſcimus, cujus orationibus nos ad cœnam ſummi Regis invitatos, ubi volucres cœli & altilia pennata feſſis viatoribus humanæ miſeriæ eſca parata ſunt, ut ſicut orante beatiſſimo Petro piſcatore hominum piſces maris transfretantes hoc pœnitentiæ mare magnum & ſpatioſum illuc felices introduxit, ſic quoque ipſo conſiliario noſtro pro nobis & noſtro regno orante, qui non inferiora hominum piſcatione officia ſequens, venationi animarum quotidie intendit, qua pontificalis benedictionis munus ut Jacob a patre ſuo obtinuit, æternis deliciis ſperamus admiſceri, ac nobis regias dapes ſapientiæ

harum noſtrarum literarum ſub ſigillo noſtro tranſcriptum ſemel duntaxat dictis officiariis noſtris per prædictum decanum & canonicos, una cum ſingulis quittanciis ſui notarii ſigno ſignatis annis ſingulis, & in camera noſtri cenſus ſeu compotorum Pariſina tradi. Quo facto ipſos officiarios noſtros pro tanto debere exonerari, prout eos præmiſſa adimplendo exoneramus de jure noſtro concernente duo modia prædicta: licet autem duo prædicta modia noſtrum cenſum non minuant, ipſis tamen decano & canonicis Lexovienſibus erit ad vitam degendam adjumento; proviſo tamen quod in recognitionem prædictæ noſtræ largitionis ipſi decanus & canonici
C tenebuntur & debebunt ſingulis annis perpetuis temporibus celebrare in dicta eorum eccleſia duos obitus ſolemnes, primum videlicet duodecima die menſis Decembris, & alterum duodecima menſis Auguſti, juxta morem in dicta eccleſia fieri ſolitum, ceremoniis obſervatis in pulſatione, luminaribus, ornamentis, vocis tractu, honeſtate, diſtributionibus, ceteriſque in talibus requiſitis, & ipſos duos obitus continuare & obſervare tenebuntur in perpetuum pro nobis, ſtatu felici regni noſtri & reipublicæ noſtræ proſpero curſu, erimuſque participes ſuarum orationum, vigiliarum, miſſarum, matutinorum, ſervitiorum & bonorum ſpiritualium ipſius eccleſiæ Lexovienſis. Mandamus propterea dilectis & fidelibus gentibus compotorum noſtrorum Pariſinis,
D generalibus financiarum ceteriſque juſtitiariis noſtris, quatenus prædictos decanum & canonicos eccleſiæ prædictæ & eorum ſucceſſores, noſtris præſentibus dono, gratia & largitione uti, gaudere & frui faciant & permittant, ſub conditionibus, & ut ſuperius dictum eſt, impedimentis quibuſcumque in contrarium ceſſantibus, quoniam ſic fieri volumus, non obſtante quod valor juris noſtri dictorum duorum modiorum non ſit ſpecificatus, nec declaratus, quod exoneratio non levetur, & ordinationibus, reſtrictionibus & mandatis quibuſcumque in contrarium facientibus. Et ut prædicta firma & ſtabilia perpetuis maneant temporibus, ſigillum noſtrum præſentibus duximus apponendum, ſalvo in ceteris jure noſtro & in omnibus quolibet alieno. Datum Eſtampis in menſe
E Novembri, anno Domini milleſimo quingenteſimo octavo, & regni noſtri undecimo. Signé LOUIS. *Et ſur le pli eſt ecrit:* Per regem epiſcopo Lexo-

XII.

Tranſactio epiſcopi Lexovienſis cum capitulo.

Extrait du regiſtre de François Lores & Guillaume Namps, tabellions en la vicomté de Liſieux, ce qui enſuit :

1561. *DU Vendredy, vingt-quatrieme jour de Janvier l'an mil cinq cents ſoixante-un. Comme reverend pere en Dieu meſſire Jean le Haynuyer docteur en theologie, conſeiller & premier aumonier du Roy, par la grace de Dieu, evêque & comte de Liſieux, ait entendu & connu a ſa promotion audit evêché, que luy & ſes predeceſſeurs evêques dudit lieu etoient tenus & obligés envers les ſieurs doyen, chanoines & chapitre de l'egliſe ſaint Pierre de Liſieux, de donner a diner a eux dignités & aux demi-chanoines & chapellains, vicaires & autres qui ſont le divin ſervice de ladite egliſe, appellés les douze livres, au ſabriequier, aux clercs du chantre, du threſorier & chevecier, aux enſans de chœur, & deux ſonneurs, deux batonniers & autres dediés audit divin ſervice, meme au ſenechal, procureur, avocat, ſcribe & ſergent dudit chapitre, aux quatre fêtes annuelles qui ſont, Paques, Pentecôte, ſaint Pierre ſaint Paul & Noël, a chacunes d'icelles les traiter honnêtement ſelon leur état & qualité, & que de tout temps & ancienneté, telle qu'il n'eſt memoire du contraire, & plus que ſuffiſante pour en avoir eu & aquis preſcription, ils en étoient en bonne & pacifique poſſeſſion ; ledit ſieur evêque auroit fait remontrer auxdits ſieurs doyen, chanoine & chapitre, qu'il eut bien voulu leſdites redevances etre commuées & converties en autre choſe, tant pour ce que eſdits jours l'evêque doit le ſervice a l'egliſe & la predication, que pour pluſieurs autres raiſons qu'il leur avoir fait remontrer : a quoy ils ont bien voulu entendre, ſçavoir faiſons & furent preſents ledit Haynuyer evêque, & leſdits du chapitre, par venerables perſonnes maitres Robert Bonenſant threſorier, Philippe de Nocy archidiacre de Lyevin, François l'Abbé archidiacre du Pontaudemer, Richard Trinité, Foulques Coſtard, Chriſtople de Nocy, Guillaume Cricquet, Jean le Febvre, Nicolas Saintard, Nicolas de la Porte, Jaques Thiboult, Louis de Gripier, Thomas Duval, Thomas Chretien, Jean Mezieres, Louis du Bois, & Claude Ouldin, faiſants le chœur dudit chapitre de ladite egliſe pour eux & les autres ſieurs dudit chapitre ; & leſdits vicaires chappelains douze livres & demi douze livres par maitre Robert Letorey, Simon Bunel, Jean de la Roere vicaires, leſdits chappellains, par Chriſtophle de la Roere, Denys de la Roere, Jean Fleury, Guillaume Thirel, Jean Mallet, Guillaume Clologe, Jean Goſſelin notaire dudit chapitre, leſdits douze livres & demi douze livres par Martin Manneville & Pierre le Cairon, le tout pour eux & les autres, leſquels reconnurent & confeſſerent, c'eſt a ſçavoir ledit le Haynuyer pour luy & ſes ſucceſſeurs evêques dudit lieu, que pour demeurer quitte & exempt deſdits diners & banquets, il a voulu, conſenti & accordé, veut, conſent & accorde, promet & s'oblige payer par chacun an, a toujours, ſoit que luy & ſeſdits ſucceſſeurs ſoient preſents audit Liſieux, ou abſents, a chacune deſdites fêtes, c'eſt a ſçavoir de Paques, Pentecôte, ſaint Pierre & ſaint Paul qui eſt le penultieme jour de Juin, & de Noël, a chacun deſdits doyen, dignités & chanoines dudit chapitre, ſouchantre & penitencier, leſdits jours aſſiſtants au ſervice de ladite egliſe, un gallon de vin, vallant deux pots meſure dudit Liſieux, du meilleur qui pourra ſe trouver dans ladite ville, & un pain blanc, bon & loyal du meilleur bled qui pourra etre trouvé, du poids de quatre livres chacun ; & affin que de ce, leſdits ſieurs du chapitre n'ayent occaſion de mecontentement, ils fairont faire ledit pain, par tel boullenger qu'ils trouveront bon être, chercher & prendre ledit vin a leur choix,*

A *par telle perſonne qu'ils voudront commettre & deputer a cette ſin, & ledit ſieur evêque en ſera faire le payement par ſes receveurs ou commis incontinent & ſans differer du jour au lendemain ; & d'avantage promet & s'oblige payer & faire delivrer aux quatre vicaires a chacun cinq ſols par chacune deſdites fêtes, & autres pretres & chappelains appellés les douze livres ; au fabriquier, aux clercs du chantre, du threſorier & chevecier, aux ſix enſans de chœur pour trois, a deux ſonneurs, deux batonniers qui ſeront reſidents & aſſiſtants audit divin ſervice eſdits jours & feſtes, même au ſeneſchal, proçureur, avocat, ſcribe & ſergent dudit chapitre, a chacun trois ſols a chacune d'icelles fêtes, ſoit que ledit ſieur evêque ſoit preſent ou abſent dudit Liſieux ; ce qu'il a promis faire, continuer, tenir & entretenir parce que leſdits doyen, chanoines & chapitre, même leſdits*
B *vicaires, chappellains & autres deſſus nommés ont quitté & affranchi, quittent, liberent & affranchiſſent pour l'avenir ledit ſieur evêque & ſes ſucceſſeurs deſdits diners & banquets, tant pour eux que leurſdits ſucceſſeurs, ont promis & ſe ſont obligés n'en faire jamais aucune pourſuite, ny aller au contraire en quelque maniere que ce ſoit, & y ont renoncé & renoncent, tout ce que deſſus leſdites parties en tant que le fait leur touche, ont promis, voulu & accordé, & a ce faire tenir & entretenir leſdites parties contractantes en obligerent, c'eſt a ſçavoir ledit ſieur evêque, les biens & revenus dudit evêché, & leſdits du chapitre, chapellains & autres denommés en ce preſent, leurs biens & revenus de ladite egliſe, le tout en tant que faire le peut chacune deſdites parties. Paſſé audit Liſieux, en icelle egliſe,*
C *preſents Nicolas le François apotiquaire, Robert Cotin, Jean Turnel, Gilles Heutes dudit Liſieux, & autres temoins. Collation faite ſur ledit regiſtre, par moy ſouſſigné Procureur du roy en l'election de Liſieux, garde d'aucuns des regiſtres & minutes de François Lores & Guillaume Namps tabellions en la vicomté de Liſieux, ce huitieme jour de Juillet mil ſix cents neuf.* Signé *LE CAMUS, avec paraphe.*

XIII.

Pœnitentiario Lexovienſi annectuntur canonicatus & præbenda.

IN nomine Domini, amen. Hujus publici inſtrumenti ſerie & tenore cunctis pateat & ſit notum, 1573.
D quod cum reverendus in Chriſto pater & dominus dominus Joannes, Dei & ſanctæ ſedis apoſtolicæ gratia epiſcopus & comes Lexovienſis, ac venerabiles & circumſpecti viri domini canonici & capitulum inſignis eccleſiæ cathedralis ejuſdem Lexovienſis, decano illius notorie abſente, pro negotio infra ſcripto tractando pluries antea conveniſſent fuiſſentque debite congregati, videlicet de conſilio inter eos captando ſeu matura deliberatione ineunda de modo & ratione conſtituendi & aſſignandi congruos & competentes fructus & redditus ipſius eccleſiæ cathedralis pœnitentiario, cui pro illius dignitate & qualitate proventus in eadem eccleſia aſſignati & attributi adeo tenues & exigui eſſe dignoſcuntur, utpote valoris ad ſummum annui redditus centum
E quinquaginta librarum Turonenſium, ut vix idoneus qui munus & onus ejuſdem officii pœnitentiariæ in dicta cathedrali eccleſia rite & digne, ut par eſt, obire poſſit reperiatur. Præfatus itaque reverendus pater, præmiſſis diligentius perſpectis & cum eiſdem dominis canonicis & capitulo attente deliberatis, huic maximo incommodo mederi, ac præſens remedium afferre omnino deſiderans, ut tandem in eadem eccleſia cathedrali perpetuis futuris temporibus pœnitentiariæ hujuſmodi inſtituatur idoneus, qui ſcientia & virtute effulgeat ad Chriſti gloriam & populi chriſtiani ædificationem ſingularem prout

quo conceſſis uti nullatenus poterit, ſed poſtquam ab humanis diſceſſerit, ſucceſſor illius adinſtar canonici theologalis in eadem eccleſia exiſtentis, hoc reſpectu duntaxat ſtatim fructibus ipſorum canonicatus & præbendæ de Vallibus nuncupatorum gaudeat & fruatur: ad quod pœnitentiarii officium, poſtquam eodem canonicatui & præbendæ unitum fuerit, quoties de cetero illud, ſive per ceſſum vel deceſſum, aut alio quovis modo vacare contigerit, nullus in memorata eccleſia cathedrali inſtituatur & aſſumatur, nec idem canonicatus & præbenda poſſint conferri & de eiſdem provideri, mandari ulli alii a pœnitentiario in dicta eccleſia pro tunc exiſtente, qui quandiu pœnitentiariam hujuſmodi habuerit, eiſdem gaudebit, quam uni doctori theologo aut magiſtro licentiato, vel ad minus baccalaureo formato, qui in facultate theologiæ per decennium in Univerſitate privilegiata ſtuduerit, & onus continuæ reſidentiæ in dicta eccleſia cathedrali requiſitæ pro debito ejuſdem officii laudabiliter exequendo & adimplendo ſubire voluerit, & quam primum idem pœnitentiarius hujuſmodi canonicatum & præbendam de Vallibus nuncupatam adeptus fuerit, fructus, proventus ac redditus antea eidem pœnitentiario annexi & attributi, dempto manerio illius ipſi pœnitentiario & ejus ſucceſſoribus pro ſua propria & peculiari habitatione continuo remanente, vacare cenſeantur, & per eundem pœnitentiarium pro dimiſſis habeantur, cedantque extunc & aſſignentur atque ſint efficaciter affecti fundationi & conſtitutioni alterius officii ſuccentoris in eadem eccleſia cathedrali in modum ſequentem fundandæ & conſtituendæ; nimirum quod idem reverendus pater ſummopere cupiens ut in prædicta cathedrali eccleſia omnia decenter & ornate fiant, præſertim circa divinum officium, & ut laudes divinæ per ſingulas horas non curſim & feſtinanter, ſed tractim cum pauſa & modulatione decenti, reverenter & devote ab omnibus ejuſdem cathedralis eccleſiæ miniſtris perſolvantur, de conſilio & unanimi conſenſu ipſius capituli, ſub tamen beneplacito ejuſdem domini noſtri papæ & non alias, aliter, nec alio modo, etiam voluit, diſpoſuit, ſtatuit & decrevit, vultque, diſponit, ſtatuit & decernit, quod duæ ſemiprebendæ in dicta eccleſia cathedrali ab antiquo fundatæ, creatæ & conſtitutæ, quorum alteram ſuccentor, alteram pœnitentiarius

habent, ac eiſdem directe vel indirecte nunquam contravenire promiſerunt & ſe ſubmiſerunt. Noverint igitur univerſi & ſinguli hoc præſens publicum inſtrumentum inſpecturi, quod anno ejuſdem Domini M. DLXXIII, indictione prima, menſis vero Octobris die Veneris penultima, pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto patris & domini noſtri domini Gregorii, divina providentia, papæ decimi tertii & moderni anno ſecundo, in noſtri Joannis *Boevin* & Guill. *Moriſſet* eccleſiæ parochialis de Favilleio rectoris & curati, dicti capituli ſcribæ ſeu ſecretarii preſbyterorum in civitate Lexovienſi commorantium, publicorum auctoritate apoſtolica & venerabilis curiæ epiſcopalis Lexov. notariorum juratorum ad officium
C notarii publici & apoſtolici in civitate Lexovienſi juxta edictum regium exercendum aſſumptorum, regiſtratorum & immatriculatorum, ac teſtium infra ſcriptorum præſentia, perſonaliter conſtituti præfatus reverendus in Chriſto pater & DD. Joannes, miſeratione divina & ſanctæ ſedis apoſtolicæ gratia Lexovienſis epiſcopus ex una, venerabiles ac circumſpecti viri domini ac magiſtri Adrianus d'*Offay* cantor, Robertus *Bonenſant* theſaurarius, Petrus *Thierry* capicerius, Joannes *Racine* ſcholaſticus, Franciſcus *Lubey* archidiaconus de Ponte-Audomari, Michaël *de Nocy* archidiaconus de Lieuvino, Ludovicus *Gripieres*, Joannes *le Fevre*, Nicolaus *Saintard*, Nicolaus *de la Porte* præbendatus de Survilla, Jacobus *Thiboult*, Thomas *Chretien*, Joannes *le Villain*, Petrus
D *Clouard*, Ludovicus *Tragin*, Natalis *Noel*, Guillelmus *le Roy*, Michael *Hellot* & Claudius *Oudin*, omnes dictæ cathedralis eccleſiæ Lexovienſis canonici, primitus quidem ad ſonum campanæ capitularis in eorum capitulo hora capitulari & more ſolitis congregati, poſtmodum vero ex eodem capitulo egreſſi illico & abſque divertendo ad alia loca & negotia ſimul & ſemel ex decreto ejuſdem capituli tunc primitus tenti, ut aſſeruerunt, facto & concluſo ad fines infra ſcriptos in ſacriſtiam ſeu reveſtiarium ejuſdem eccleſiæ cathedralis, ubi tunc aderat præfatus in Chriſto reverendus pater, accedentes, convenientes, ibidem conſiſtentes, totumque propterea ejuſdem cathedralis eccleſiæ corpus facientes, tenentes, repræſentantes, ex altera: necnon venerabiles
E etiam & diſcreti viri magiſtri Michael *Piperey* pœnitentiarius de canonicatu & præbenda de Vallibus

feceru nt, conſtituerunt, creaverunt, nominaverunt, & ſolemniter ordinarunt, tenoreque præſentium faciunt, conſtituunt, creant, nominant, & ſolemniter ordinant procuratores ſuos generaliter & alios nuncios ſpecialiter actores, factores, & ſuorum negotiorum infra ſcriptorum geſtores, ita tamen quod generalitas ſpecialitati non deroget, & e contra, quodque non ſit melior conditio primitus occupantis, nec deterior ſubſequentis, ſed quod unus illorum incœperit id eorum alter proſequi valeat, mediare, terminare & finire cum effectu, videlicet ſpecialiter & expreſſe ad ipſorum conſtituentium nominibus & pro eis prædicta ſtatuta, ordinationes & decreta præfata ſanctiſſimo domino noſtro papæ præſentandum, & ab eodem ac per ipſum homologari, laudari & approbari petendum & ſupplicandum, necnon in eorumdem conſtituentium animas jurandum & affirmandum, quod in præmiſſis non intervenit nec interveniet fraus, dolus, malitia, ſimoniæ labes aut quævis alia pactio illicita, & generaliter omnia alia & ſingula circa præmiſſa neceſſaria & quomodolibet opportuna, faciendum, dicendum, gerendum, procurandum & exercendum quæ facere poſſunt & debent procuratores in talibus legitime conſtituti, & quæ facerent aut facere poſſent iidem conſtituentes ſi præmiſſis omnibus & ſingulis præſentes & perſonaliter intereſſent, etiamſi talia ſint quæ mandatum exigant magis ſpeciale quam præfati conſtituentes eiſdem procuratoribus ſuis & eorum cuilibet in ſolidum bona fide, & ſub hypotheca & obligatione omnium & ſingulorum bonorum ſuorum mobilium & immobilium, præſentium & futurorum, habere ratum, gratum, ſtabile atque firmum totum id & quidquid per dictos procuratores ſuos aut eorum alterum dictum, actum geſtumque fuerit in præmiſſis, ſeu quomodolibet procuratum, & e contra non venire quomodolibet in futurum; de quibus præmiſſis præfati conſtituentes petierunt a nobis notariis ſupra nominatis & ſubſignatis ſibi fieri & tradi hoc præſens publicum inſtrumentum ſive publica inſtrumenta, unum aut plura, ſi ſit opus, in quorum omnium & ſingulorum præmiſſorum fidem, robur ac teſtimonium prælibatus reverendus in Chriſto pater dominus Lexovienſis epiſcopus, necnon capitulum Lexovienſe, decreverunt & ordinarunt dictum præſens publicum inſtrumentum, per ſupra nominatum dominum *Chouard* Lexovienſem canonicum, ejuſdem reverendi in Chriſto patris ſecretarium ordinarium, ac nos præfatos notarios publicos ſupra nominatos ſignari ſigillorumque eorumdem appenſione communiri; actaque fuerunt hæc in dicta ſacriſtia ſive reveſtiario dictæ cathedralis eccleſiæ, ſub anno, indictione, menſe, die, pontificatu prædictis, præſentibus diſcretis viris magiſtris Guillelmo *le Tellier* dictæ cathedralis eccleſiæ capellano, & Thoma *Grip* preſbyteris Lexoviis commorantibus, teſtibus ad præmiſſa vocatis atque rogatis. Sign. Petrus *Chouard*, *Boevin* & *Moriſſet*, cum paraphis & duobus ſigillis.

XIV.

Jeſuitarum Cadomenſium in commodum cedit prioratus ſanctæ Barbaræ.

Extrait des regiſtres de la Cour de Parlement.

1610. *SUR la requête preſentée par le recteur du college des Jeſuites établi a Caen, tendant a ce que les bulles a eux concédées par le pape le vingtieme Decembre 1607, & 27 Novembre dernier, concordat par eux fait avec les ſouſprieur & religieux du prieuré de Sainte Barbe le ſixieme Juillet 1609, & lettres patentes de confirmation a eux octroyées par le feu roy dernier décédé, du ſixieme d'avril dernier, ſoient omologuées & regiſtrées es regiſtres de la Cour, pour du contenu en icelles jouir par les impetrants ſelon leur* A *forme & teneur, laquelle enſuit. Henry, par la grace de Dieu, roy de France & de Navarre. A nos amés & feaux conſeilliers les gens tenants notre cour de Parlement a Rouen, ſalut. Nous avons cy-devant accorde pour le bien & commodite de nos ſujets l'union du prieuré ſainte Barbe en Auge au college des Jeſuites de notre ville de Caen, & pour ce octroyé nos lettres de permiſſion en vertu deſquelles leſdits Jeſuites ayant accepte ledit prieuré, ont traite avec les religieux d'iceluy ſur leurs pretentions par concordat du ſixieme Juillet 1609, lequel par notre brevet du dix-ſeptieme Mars dernier nous avons agreé & voulu que toutes lettres neceſſaires pour approbation dudit concordat ſoient expediées, tant en cour de Rome qu'aillieurs; & pour ce, de nos certaine ſcience, pleine puiſſance & autorité* B *royalle, vous mandons, commandons, & très-expreſſement enjoignons par ces preſentes pour ce ſignées de notre main, que vous ayez a regiſtrer ledit concordat, & du contenu en iceluy faire jouir & uſer leſdits Jeſuites du college de Caen pleinement & paiſiblement, ſans permettre qu'il y ſoit contrevenu directement ny indirectement, ores ny a l'avenir ſous quelque pretexte que ce ſoit; car tel eſt notre plaiſir. Donné a Paris, le ſixieme jour d'Avril, l'an de grace mil ſix cents dix, & de notre regne le vingt & unieme.* Signé HENRY, *& plus bas, par le roy, de Lomenie. Et ſcellé ſur ſimple queue du grand ſcel en cire jaune, avec contreſcel en marge.*

PAULUS epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilecto filio officiali Lexovienſi, ſalutem & apo- C ſtolicam benedictionem. Debitum paſtoralis officii nobis ſumma Redemptoris noſtri benignitate commiſſi requirit, ut circa ea per quæ collegiorum quorumlibet præſentium Societatis Jeſu ad juventutis piam & religioſam educationem, ac in bonis & ſalubribus diſciplinis inſtructionem & publicam utilitatem proinde inſtitutorum commoditatibus conſulitur, propenſis ſtudiis intendamus, ac in his ejuſdem officii noſtri partes favorabiliter interponamus, prout locorum, temporum & perſonarum qualitatibus debite penſatis, conſpicimus in Domino ſalubriter expedire. Cum itaque prioratus ſancti Martini de Eſcajoleto, alias ſanctæ Barbaræ in Algia, vulgo *ſainte Barbe en Aulge* nuncupatus, ordinis ſancti Auguſtini, Lexovienſis diœceſis, quem dilectus filius Robertus D *de la Menardiere* clericus, ex conceſſione apoſtolica in commendam ad ejus vitam nuper obtinebat, commenda hujuſmodi ex eo quod dictus Robertus illi ac omni juri ſibi in dicto prioratu, vel ad illum quomodolibet competenti hodie in manibus noſtris ſponte & libere ceſſit, noſque ceſſionem hujuſmodi duximus admittendam, ceſſante, adhuc eo quo ante commendam ipſam vacabat, modo vacare noſcatur ad præſens; & ſicut exhibita nobis nuper pro parte dilecti filii Claudii Aquaviva præpoſiti generalis Societatis Jeſu petitio continebat, noviſſime ex decreto chariſſimi in Chriſto filii noſtri Henrici, Francorum regis chriſtianiſſimi, in oppido Cadom. Bajocenſis diœceſis, unum collegium Societatis Jeſu ad juventutem in religione catholica boniſque moribus & diſciplinis ac ſcientia erudiendam, ac verbum E divinum in illis partibus prædicandum populo chriſtiano, ad Dei omnipotentis gloriam, populique chriſtiani ædificationem, ac ejuſdem Societatis Jeſu propagationem, canonice erectum & inſtitutum ſit, eidem tamen collegio de ſufficienti dote nondum proviſum fuerit. Si igitur dictus prioratus eidem collegio perpetuo uniretur, annecteretur & incorporaretur; hoc pacto illi eſſet & collegialibus de ſatis opportuno ſubventionis auxilio proviſum. Quare pro parte ejuſdem Claudii præpoſiti aſſerentis dicti prioratus & illi forſan annexorum fructus, redditus & proventus, mille & quingentorum ducatorum auri de camera ſecundum communem æſtimationem,

reſultet præſentibus pro expreſſo habentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, diſcretioni tuæ per apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus vocatis qui fuerint evocandi, prioratum prædictum qui conventualis & vere electivus exiſtit, cuique cura animarum, ſi quæ illi imminet, nonniſi per vicarium perpetuum exerceri ſolet, quovis modo, & ex cujuſcumque perſona, ſeu per liberam cujuſvis reſignationem de illo in Romana curia vel extra eam etiam coram notario publico & teſtibus ſponte factam, aut conſtitutionem felicis recordationis Joannis papæ XXII, prædeceſſoris noſtri, quæ incipit: *Execrabiles*, vel aſſecutionem alterius beneficii eccleſiaſtici quavis auctoritate collati vacet, etiam ſi tanto tempore vacaverit, quod ejus collatio juxta Lateranenſis ſtatuta concilii ad ſedem apoſtolicam legitime devoluta, ipſeque prioratus diſpoſitioni apoſtolicæ ſpecialiter reſervatus exiſtat, eique cura etiam juriſdictionalis immineat animarum, & ſuper eo inter aliquos lis, cujus ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo, pendeat indeciſa, dummodo tempore datæ præſentium, non ſit in eo alicui ſpecialiter jus quæſitum, & dicti Henrici regis ad hoc accedat aſſenſus, cum annexis hujuſmodi ac omnibus juribus, juriſdictionibus, decimis, bonis & pertinentiis ſuis eidem collegio ſine alicujus præjudicio, apoſtolica auctoritate etiam perpetuo unias, annectas & incorpores, ita quod ſi unionem, annexionem & incorporationem hujuſmodi per te præſentium vigore fieri contigerit, poſtquam factæ fuerint, liceat rectori & collegialibus dicti collegii, nunc & pro tempore exiſtentibus per ſe vel alium ſeu alios eorum & dicti collegii nominibus, corporalem, realem & actualem poſſeſſionem prioratus, & annexorum, juriumque, & pertinentiarum prædictorum, propria auctoritate libere etiam ex nunc apprehendere, & apprehenſam perpetuo retinere, illiuſque fructus, redditus & proventus, jura, obventiones & emolumenta quæcumque in quibuſvis rebus conſiſtentia, & undecumque provenientia percipere, exigere & levare, ac in ſuos uſus & neceſſitates convertere, diœceſani loci vel cujuſvis alterius licentia minime requiſita, præſentes quoque literas ſemper & perpetuo validas & efficaces fore & eſſe, ſuoſque plenarios & integros effectus ſortiri & obtinere, ſicque per quoſcumque judices ordinarios vel delegatos, etiam cauſarum palatii apoſtolici

... literas impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem & decretum vel alias quomodolibet ſit proceſſum; quas quidem literas & proceſſus habitos per eaſdem & inde ſecuta quæcumque, ad dictum prioratum volumus non extendi, ſed nullum per hoc eis quoad aſſecutionem prioratuum vel beneficiorum aliorum præjudicium generari, & quibuſlibet aliis privilegiis, indultis & literis apoſtolicis, generalibus vel ſpecialibus, quorumcumque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa vel totaliter non inſerta, effectus earum impediri valeat, & de quibus eorumque totis tenoribus habenda ſit in noſtris literis mentio ſpecialis. Voluimus autem quod
C propter unionem, annexionem & incorporationem prædictas, ſi illas per te earumdem præſentium vigore fieri contigerit, ut præfertur, dictus prioratus debitis non fraudetur obſequiis, & animarum cura ſi quæ illi immineat, ut præfertur, nullatenus negligatur, ſed ejus congrue ſupportentur onera conſueta, & inſuper irritum decernimus & inane ſi ſecus ſuper his a quocumque quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſexcenteſimo ſeptimo, tertio decimo kalendas Januarii, pontificatus noſtri anno tertio; *& en haut vers la marge eſt ecrit*: pro illuſtriſſimo & reverendiſſimo ſummatore, Lucius Duccius; *& en bas*, Scipio Cobellutius; *& ſur le repli*, R. de Urſinis;
D *& ſcellé ſur lacs de petit cordon ou ficelle en placard de plomb, ſur l'un des cotés duquel eſt ecrit:* Paulus papa quintus; *& ſur le dos deſdites bulles eſt ecrit:* Regiſtrata apud Scipionem ſecretarium; *& au deſſus eſt encore ecrit:* Anno a Nativitate Domini milleſimo ſexcenteſimo ſeptimo, die vero vigeſima menſis Decembris, retro ſcriptus dominus Robertus per magnificum dominum Stephanum *Gueffier* cameræ chriſtianiſſimi Francorum regis ſecretarium, ejus procuratorem, retro ſcriptæ ceſſioni ad effectum retro ſcriptum ac literarum expeditioni conſenſit, juravit. *Signé* Joannes-Baptiſta *Camus*, *& au deſſous, Preſentée par maitre Fleurent de Houſſy preſtre, ſtipulant pour leſdits ſieurs Jeſuites denommez en l'autre part, inſinuée & regiſtrée au ſixieme, de moy ſouſſigné greffier*
E *hereditał des inſinuations eccleſiaſtiques de la ville & dioceſe de Liſieux, l'onzieme jour de Septembre mil ſix cents huit.* Signé *A. Amiot*.

morante ſubſignato, ac teſtibus infra nominatis præſentes ac perſonaliter conſtitu i & comparentes, venerandus pater Ignatius Armandus provincialis Societatis Jeſu in provincia Franciæ, nunc domi profeſſæ ſancti Ludovici Pariſienſis dictæ Societatis reſidens ex una, & venerandi domini Petrus *le Charpentier* ſubprior prioratus ſancti Martini de Eſcajoleto, alias divæ Barbaræ in Algia, ordinis ſancti Auguſtini, Lexovienſis diœceſis, Joannes *le Pipernier* prior prioratus *de la Motte*, & Petrus *Vattier* religioſi & canonici regulares profeſſi dicti prioratus onus habentes, & ſe fortes gerentes pro ceteris aliis religioſis conventus dicti prioratus, in eodem degentes, nunc Pariſiis negotiorum cauſa exiſtentes partibus ex altera, dicentes quod cum alias placuiſſet domino noſtro Francorum & Navarræ regi chriſtianiſſimo collegium patrum dictæ Societatis Jeſu inſtitui & erigi in urbe Cadomenſi, ac numero perſonarum idonearum ad divina ibi peragenda & juventutem bonis ſcientiis inſtruendam cum claſſibus, regulis & formis quæ ſolent obſervari in aliis collegiis dictæ Societatis hujus regni Franciæ, componi & dirigi, ac poſtmodum idem rex ratum & gratum habuiſſet, ut eidem collegio aliquo redditu annuo ſubveniretur, reſignationem dicti prioratus ſancti Martini de Eſcajoleto, alias S. Barbaræ in Algia, per reverendum dominum Robertum *de la Menardiere*, abbatem S. Columbæ, tunc dicti prioratus priorem commendatarium factam intuitu publicæ utilitatis ad effectum ut idem prioratus cum omnibus ſuis juribus & pertinentiis univerſis uniretur dicto collegio Cadomenſi; præfatus ſanctiſſimus dominus papa reſignationem hujuſmodi in manibus ſuis factam admittens, prædictum prioratum ſuaque jura adunavit eidem collegio per ſuas bullas ſeu literas de die vigeſima prima Decembris anni milleſimi ſexcenteſimi ſeptimi, quarum executioni ſe opponentes dicti ſupprior & religioſi, ſuam ſupplicationem porrexerunt curiæ parlamenti Rothomagenſis, & petierunt ſe tanquam opponentes recipi publicationi & executioni tam literarum patentium majeſtatis ſuæ menſe Septembri anni præfati ſexcenteſimi ſeptimi obtentarum, quam dictarum bullarum unionis ac poſſeſſionis in illarum conſequentiam adipiſcendæ, ſuper quæ dicta curia ſenatuſconſulto die decima ſeptima Maii tunc ſequentis prolato, decrevit dictas literas patentes quoad inſtitutionem dicti collegii in dicta urbe Cadomenſi factam, in regiſtris ejuſdem curiæ deſcribi & regiſtrari, quantum vero ad dicti prioratus divæ Barbaræ unionem, dictas literas patentes & bullas dictæ unionis eiſdem canonicis regularibus per communicationem dari, quæ cum eidem patres exigi curarent, ac dictarum literarum apoſtolicarum unionis coram domino officiali Lexovienſi alio judicum deputatorum executionem & fulminationem peterent, idem officialis dictas bullas ſuum plenum & integrum ſortiri debere effectum ſtatuit, quod inſequendo decretum volentes iidem patres poſſeſſionem prædicti prioratus apprehendere, dicti ſupprior & canonici regulares a ſententia dicti officialis Lexovienſis & dictarum bullarum executione, tanquam ab abuſu provocantes ad dictam curiam Rotomågenſ. ſuam relevarunt appellationem, ubi tandem partes comparentes ſuorum titulorum & prætentionum communicationem reſpective habuerunt, & ad ſuas cauſas judicialiter deducendas fuerunt aſſignatæ, unde non mediocri detentæ erant litium involutione; cupientes itaque iiſdem litium anfractibus obviare, ac illarum dubios eventus evitare, pacemque & concordiam, ut probos decet religioſos, inter ſe conciliare & pacifice vivere, poſtquam dicti patres certiores facti ſunt tam generaliter quam particulariter ex redditibus annuis & oneribus ejuſdem prioratus, ad hanc infra ſcriptam nonnullorum proborum & egregiorum virorum communem partium quietem deſiderantium conſilio & ſententia, ſub tamen præfati ſanctiſſimi domini noſtri papæ, regiæ majeſtatis chriſtianiſſimæ ac dictæ curiæ Parlamenti Rotomagenſis beneplacitis, devenerunt & deveniunt ad concordiam; videlicet quod præfati patres rector & adminiſtratores dicti collegii Cadomenſis præſentes & futuri, ſint & remaneant priores perpetui dicti prioratus tanquam dicto collegio debite uniti, ſed nullam tamen poſthac habebunt juriſdictionem circa regularitatem & diſciplinam monaſticam dictæ domus divæ Barbaræ, quæ remanebit & ſpectabit ad religioſum qui pro tempore de cetero ſupprior dictæ domus de triennio in triennium, ut moris eſt, eligetur. Providebunt ipſi ſupprior & canonici regulares dictæ domus circa receptionem novitiorum; dum & quoties opus erit, præfatus ſupprior ſententia & conſilio quatuor canonicorum regularium clauſtralium dictæ domus, qui ad eum finem eligentur per capitulum generale dicti conventus, nominabit ad beneficia regularia a dicto prioratu dependentia abſque ulla reſervatione aut exceptione, dempto prioratu de Cochera, vulgo *de la Cochere*, qui ad liberam dictorum patrum remanet diſpoſitionem, quique eorum cura & cetera poterit cum ſuis juribus & pertinentiis univerſis in perpetuum uniri & conſolidari dicto collegio Cadomenſi, cui unioni dicti ſupprior & monachi ex nunc prout extunc, & extunc prout exnunc conſenſerunt & conſentiunt pro ſe & ſucceſſoribus ſuis; nominatio & præſentatio beneficiorum ſecularium *de Mirebel, Sequence, Ouville, Bray en Linglois, Marmouillé le Doux, Mareſt, ſainte Croix, Angy, ſaint Laurent du Mont, Pont-ſol, ſaint Gervais des Sablons & le Menil-Mauges*, ad dictum ſuppriorem cum conſilio dictorum quatuor canonicorum regularium ſpectabit: ad cetera vero beneficia ſecularia a dicto prioratu dependentia per preſbyteros ſeculares deſerviri ſolita, alia tamen quam ſupra ſpecificata, iidem patres vacatione occurrente nominabunt & præſentabunt. Quoad bona temporalia dicti prioratus attinet, conventum eſt inter dictas partes, quod ipſi patres jure ac nomine proprietatis habebunt & poſſidebunt in perpetuum; primo terram nobilem & directum dominium de Vallibus Campanæ, vulgo *de Vaulx la Champaigne*, cum ſuis circumſtantiis & dependentiis univerſis; item, terram & dominium de Caulda, vulgo *de la Caulde*, & ſancti Criſpini, dempta ſilva quæ vulgo appellatur *le bois de la Caulde*, quæ ad dictos religioſos canonicos regulares remanet; item omnem & totam partem & portionem quæ pertinet ad dictum prioratum in decimas dictas parochiæ de Caulda, & parochiarum *d'Ernes, Cauvicourt, de la Lande, du Tremblay, de Pouſſi, de Sentilli, d'Occagne*, cum penſione ſeu redditu annuo gravi debito per reverendum abbatem & religioſos ſancti Andreæ ſuper firma ſeu villa Becheti, vulgo *du Bechet*. In dicta parochia *d'Occagne* habebunt inſuper iidem patres jura, nomina, rationes & actiones domus Cadomenſis cum terris *de Vaucelles* in ſuburbiis Cadomenſibus ſitis, quæ quidem dominia, terræ, decimæ & alia jura quæcunque remanebunt proprietatis & fundi nomine unita dicto collegio Cadomenſi, liberaque & exempta ab omnibus decimationibus & decimis ordinariis & extraordinariis dicti prioratus divæ Barbaræ, & ab omnibus aliis oneribus quæ & qualia ſint aut eſſe poterunt in futurum, dempto tamen ſi poſthac fieret alienatio temporalis eccleſiaſtici, iidem patres tenebuntur ſolvere tertiam partem taxationis dictæ domus divæ Barbaræ, demptis etiam oneribus realibus ratione fundi dictorum dominiorum & terrarum debitis quibus dicti patres tenebuntur ſatisfacere. Dabunt ipſi ſupprior & canonici regulares ſufficienti deſcriptione ſeu inventorio, & in manibus dictorum patrum deponent chartas ſingulas, recognitiones feudales, vulgo *adveux*, contractus, titulos,

literas

avenæ, ac denique pomœrium hortum qui eſt inter grangiam inferiorem & cimiterium Meſidonis, vulgo *de Meſidon*, cum domo vicina & adjacente dicto horto: reliqui vero & reſtantes redditus annui, prædia, terræ & dominia dicti prioratus, qualia & quanta ac cujuſcumque ſint valoris, abſque ulla exceptione aut reſervatione ad dictos canonicos regulares domus divæ Barbaræ remanebunt, ſpectabunt & pertinebunt, quæ poſthac impendentur & convertentur, tam circa educationem & uſus neceſſarios dictorum canonicorum regularium & ornamentorum emptiones quam eleemoſynas, fundationes & reparationes neceſſarias eccleſiæ, domorum & ædificiorum peragendas, ac ſolutiones decimarum ordinariarum & extraordinariarum, ac ſingulorum onerum dicti prioratus, præter ea quibus dicti patres, ut ſupra, onerati ſunt quibus opus erit faciendis. Redditus dictæ domus divæ Barbaræ regentur & miniſtrabuntur per religioſos ad id deputandos, qui rationem eorumdem reddent, juxta ſtatuta dictæ domus: de terris vero, redditibus & prædiis dicti prioratus, quæ antea fuerunt alienata, licebit eiſdem patribus Societatis Jeſu recuperare & retrahere terras & dominia *de Benoix & de la Briere* ad eiſdem utendum & illa uniendum dicto collegio, nec poterunt dicti canonici regulares poſthac ad ea quidquam prætendere; ad quem finem dicti canonici dabunt & tradent ipſis patribus titulos & inſtrumenta dictas alienationes concernentia. Licitum erit dictis canonicis regularibus S. Barbaræ intra tres annos proxime venturos, a die præſentium computandos, recuperare & retrahere ſingulas alias terras, redditus & prædia quæ etiam antea diſtracta & alienata fuerunt a dicto prioratu, ut poſtea eorum menſæ conventuali perpetuo unita remaneant, abſque eo quod iidem patres quidquam ad illa prætendere poſſint; ſi vero dicti ſupprior & canonici regulares dicta prædia, redditus & terras intra dictos tres annos proximos recuperare neglexerint, remanet in poteſtate dictorum patrum illa retrahere, ac eidem collegio unire, eiſdem utendis & fruendis tanquam ad eos ſpectantibus & pertinentibus privative contra dictos canonicos regulares & alios quoſcumque: canonici regulares beneficiati dictæ domus beneficia regularia a dicto prioratu dependentia poſſidentes, retrahere tenebuntur intra dictum tempus trium annorum, partes & portiones dominii ſeu prædio-

Parlamenti Rotomagenſis, ac alibi, ubi & quando opus erit, obtinenda ad diligentiam dictorum patrum Societatis Jeſu expoſcetur & perſequetur, impenſis tamen dictarum partium communibus, quandoquidem ſic voluerunt & expreſſe convenerunt dictæ partes, promiſeruntque & voluntarie ſeſe ac bona temporalia, tam dicti collegii Cadomenſis quam dictæ domus & conventus divæ Barbaræ, obligant omnia & ſingula in præſenti concordia contenta inviolabiliter tenere & obſervare ſub pœna omnium impenſarum, damnorum & intereſſe, atque inſuper ut hujuſce præſentis concordiæ omologatio & approbatio proſequi & obtineri poſſit, ex eorum certis C ſcientiis & ſpontaneis voluntatibus fecerunt, conſtituerunt & nominarunt, faciuntque, conſtituunt & nominant procuratores ſuos irrevocabiles dominos & magiſtros, &c. abſentes tanquam præſentes, & eorum quemlibet in ſolidum ſpecialiter & expreſſe ad ipſorum dominorum conſtituentium nominibus, & pro eis Romana in curia, camera & cancellaria apoſtolicis, majeſtate chriſtianiſſima, & dominis curiam Parlamenti Rotomagenſis tenentibus, & aliis quibuſvis dominis & perſonis, ubi & quando opus erit, ſiſtendum & comparendum, ibique præſentem concordiam, ac omnia & ſingula in ea contenta laudari, confirmari, approbari & omologari cum ſupplicatione quorumcumque defectuum, ſi qui forſan intervenerint, dictaſque partes & eorum ſucceſſores ad præmiſſorum omnium & ſingulorum D obſervationem & complementum dici & decerni humiliter petendum & requirendum, literarumque de & ſuper præmiſſis neceſſariarum expeditioni conſentiendum, & conſenſum expreſſum præſtandum necnon jurandum in animas dictorum dominorum conſtituentium dictis nominibus, quod in præmiſſis non intervenit nec interveniet fraus, dolus, ſimoniæ labes, aut quævis alia pactio illicita ſeu vitioſa, & generaliter omnia alia & ſingula circa præmiſſa neceſſaria & opportuna faciendum, dicendum & exercendum quæ ipſimet domini conſtituentes dictis nominibus facerent aut facere poſſent, ſi in præmiſſis præſentes & perſonaliter intereſſent, etiamſi talia forent quæ mandatum ſpecialius exigerent quam præſentibus ſit expreſſum. Promittentes dicti domini E conſtituentes nominibus prædictis ſe ratum, gratum atque firmum habere perpetuoque habituros, omne

profeſſa ſancti Ludovici dictæ Societatis, in vico ſancti Pauli ſitæ, præſentibus ibidem nobili domino Nicolao *le Maitre* regis præfati conſiliario ac procuratore regis in electione Faleſienſi, ibidem & magiſtro Petro *Couſin* clerico Senonenſi in collegio Becodiano Pariſienſi in Univerſitate reſpective commorantibus, dicto domino *le Maitre* pro tempore Pariſiis exiſtente, teſtibus ad præmiſſa vocatis, anno & die prædictis, in minuta cum dictis dominis conſtituentibus ſignatis. *Signé* LE COUSTURIER, publicus notarius ſupra nominatus.

PAULUS epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilecto filio officiali Lexovienſi, ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Ad apoſtolicæ dignitatis apicem licet immeriti divina diſpoſitione vocati, ex incumbenti ſollicitudinis officio circa religioſorum aliorumque piorum locorum quorumlibet ac perſonarum in eis degentium ſtatum ſolerti conſideratione vigilare nos convenit, ut debitum ad ea reſpectum habentes, circa ea quæ divini cultus decentiam & augmentum reſpiciunt, ſic vigilanti ſollicitudine intendamus, quod perſonæ ipſæ ad juventutis educationem ac bonarum literarum instructionem inſtitutæ, gratia favente ſuperna, votiva lætanter & oblata incrementa, ac aliqua in ſuis neceſſitatibus ſubventionis ſuſcipiant auxilia. Exhibita ſi quidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Claudii Aqua-viva generalis Societatis Jeſu, & Ignatii Armandi provincialis provinciæ Franciæ ejuſdem Societatis præpoſitorum, ac Petri *le Charpentier* ſupprioris, necnon conventus prioratus ſancti Martini de Eſcajoleto, alias ſanctæ Barbaræ in Algia, ordinis ſancti Auguſtini canonicorum regularium, Lexovienſis diœceſis, petitio continebat, quod alias poſtquam nos per alias noſtras literas tunc exiſtenti officiali Lexovienſi dederamus in mandatis quatenus eundem prioratum, qui conventualis & vere electivus exiſtit, ac quem dilectus filius Robertus *de la Menardiere* clericus in commendam ad ejus vitam ex conceſſione apoſtolica obtinebat, commenda hujuſmodi ex eo quod ipſe Robertus illi ac omni & cuicumque juri actionique ſibi in dicto prioratu vel ad illum quomodolibet competenti in manibus noſtris ſponte & libere ceſſerat, noſque ceſſionem hujuſmodi duxeramus admittendam, per ceſſionem prædictam ceſſante, adhuc eo quo ante commendam ipſam vacabat, modo vacantem, collegio ejuſdem Societatis Jeſu, jampridem in oppido Cadomenſi, dictæ diœceſis, ex decreto cariſſimi in Chriſto filii noſtri Henrici Francorum regis chriſtianiſſimi, erecto ſub certis modo & forma tunc expreſſis, de conſenſu tamen ejuſdem Henrici regis, ad quem vigore concordatorum dudum inter ſedem apoſtolicam & claræ memoriæ Franciſcum primum eorumdem Francorum regem, ſub nominatione perſonarum certis modis qualificatarum ad prioratus conventuales & vere electivos regni Franciæ privilegio eligendi non ſuffultos, pro tempore vacantes, promovendarum, per ipſum regem facienda initorum ſpectat & pertinet, auctoritate noſtra uniret, & annecteret & incorporaret, prout in dictis literis plenius continetur, cum Petrus & conventus præfati executioni præfatarum literarum coram eodem officiali ac certis illarum partium judicibus competentibus ſe oppoſuiſſent, & ad nonnullos actus citra tamen cauſæ concluſionem hinc inde deventum eſſet; Ignatius nomine dicti collegii, ac Petrus & conventus hujuſmodi, cupientes litium anfractus & involucra ulteriora evitare, laboribuſque & expenſis in ulterioribus parcere, nonnullorum forſan communium amicorum interventu & pro bono pacis ad quandam licitam tamen & honeſtam, ac ſacris canonibus & conſtitutionibus apoſtolicis minime contrariam, ſuper adminiſtratione dicti prioratus ac illius bonorum diviſione, ſub noſtro & ſedis apoſtolicæ

A beneplacito devenerunt inter ſe concordiam, prout in publico deſuper manu dilecti filii Petri *le Couſturier* notarii publici, ſub die ſexta menſis Julii proxime præteriti, rogato plenius dicitur contineri. Quare pro parte amborum præpoſitorum & Petri *le Carpentier,* ac conventus hujuſmodi aſſerentium dicti prioratus fructus, redditus & proventus mille & quingentorum ducatorum auri de camera ſecundum communem æſtimationem valorem annuum non excedere, nobis fuit humiliter ſupplicatum quatenus dictam concordiam pro illius firmiori ſubſiſtentia & inviolabili obſervatione, approbare & confirmare, aliaſque in præmiſſis opportune providere de benignitate apoſtolica dignaremur. Nos igitur qui dudum inter alia voluimus quod petentes beneficia eccle-

B ſiaſtica aliis uniri, tenerentur exprimere verum annuum valorem ſecundum æſtimationem præfatam, etiam beneficii, cui aliud uniri peteretur, alioquin unio non valeret, quique hodie cauſam ad nos avocavimus, & litem hujuſmodi quoad Petrum *le Charpentier* ac conventum præfatos tantum extinximus, prout in ſupplicatione deſuper manu noſtra ſignata, cujus ſolam ſignaturam quoad id ſufficere etiam voluimus, plenius continetur, ambos præpoſitos & Petrum *le Charpentier* præfatos ac eorum quemlibet & conventus hujuſmodi ſingulares perſonas a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis & interdicti, aliiſque eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris & pœnis, a jure vel ab homine, quavis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodati exiſtunt, ad effectum præſentium duntaxat conſequendum,

C harum ſerie abſolventes & abſolutas fore cenſentes, necnon veriores literarum apoſtolicarum ac concordiæ & inſtrumenti publici hujuſmodi, aliarumque unionum eidem collegio hactenus forſan factarum tenores, necnon verum & ultimum dicti prioratus vacationis modum, etiamſi ex eo quævis generalis reſervatio & in corpore juris clauſa reſultet, præſentibus pro expreſſis habentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, diſcretioni tuæ per apoſtolica ſcripta mandamus quatenus vocatis ad id qui fuerint evocandi, ac conſtito tibi de præmiſſis, eandem concordiam, ac omnia & ſingula in dicto inſtrumento contenta, dummodo licita & honeſta, ac ſacris canonibus, necnon concilii Tridentini decretis minime contraria exiſtant, illorumque vim, formam & teno-

D rem auctoritate noſtra præfata perpetuo approbes & confirmes, illiſque perpetuæ & inviolabilis apoſtolicæ firmitatis robur adjicias, omneſque & ſingulos tam juris quam facti, ac ſolemnitatum defectus, de jure, uſu, conſuetudine, neceſſitate aut alias quomodolibet requiſitarum, in his forſan omiſſarum, cognitos vel non cognitos, ſi qui principaliter vel acceſſorie intervenerint, ſuppleas, ac concordiam & ſingula præmiſſa prædicta, valida & efficacia eſſe ac fore viribuſque & efficacia perpetuis etiam ſubſiſtere, ac per eos ad quos nunc ſpectat, & pro tempore quomodolibet ſpectabit, perpetuo firmiter obſervari debere, nec ab illis ullo unquam tempore reſilire poſſe, ſed ad illorum obſervationem obligatos eſſe & fore, ac ad id cenſuris eccleſiaſticis & pecuniariis pœnis

E cogi ac compelli poſſe, ſicque & non aliter ab omnibus & ſingulis cenſeri, & ita per quoſcumque judices & commiſſarios quavis auctoritate fungentes, etiam cauſarum palatii apoſtolici auditores, judicari & definiri debere eadem auctoritate noſtra decernas; & inſuper dictum prioratum quovis modo & ex cujuſcumque perſona ſuper liberam ceſſionem cujuſvis de illo in Romana curia vel extra eam etiam coram notario publico & teſtibus ſponte factam, aut aſſecutionem alterius beneficii eccleſiaſtici quavis auctoritate collati vacet, etiamſi tanto tempore vacaverit, quod ejus collatio juxta Lateranenſis ſtatuta concilii ad ſedem præfatam legitime devoluta, ipſeque prioratus diſpoſitioni apoſtolicæ ſpecialiter

præfatarum propria auctoritate libere apprehendere, & apprehenſam perpetuo retinere, illiuſque fructus, redditus, proventus, jura, obventiones & emolumenta quæcunque percipere, exigere, levare, arrendare, locare & diſlocare, ac in dicti collegii communes uſus & utilitatem convertere diœceſani loci vel cujuſvis alterius licentia deſuper minime requiſita; præſentes quoque literas de ſubreptionis vel obreptionis, ſeu nullitatis vitio, aut intentionis noſtræ vel quopiam alio defectu notari ſeu impugnari, aut alias quomodolibet infringi, vel retractari ſeu invalidari, aut ad viam & terminos juris reduci, ſeu in jus vel controverſiam vocari, aut adverſus eas quodcumque juris & facti, vel juſtitiæ aut gratiæ remedium intentari, impetrari vel concedi nullatenus unquam poſſe, ſed eas adverſus quaſcunque impugnationes validas & efficaces eſſe ac fore, ac ab omnibus inviolabiliter & inconcuſſe obſervari debere, ſicque & non aliter ab omnibus & ſingulis cenſeri, & ita per quoſcumque judices & commiſſarios quavis auctoritate fungentes, etiam cauſarum palatii apoſtolici auditores judicari & definiri debere, dicta auctoritate noſtra decernas, non obſtantibus voluntate noſtra præfata ac Lateranenſis concilii noviſſime celebrati, uniones perpetuas, niſi in caſibus a jure permiſſis fieri prohibentis, necnon felicis recordationis Bonifacii papæ octavi prædeceſſoris noſtri, ac aliis apoſtolicis conſtitutionibus, necnon quatenus opus ſit, prioratus & ordinis præfatorum juramento confirmatione apoſtolica vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis & conſuetudinibus contrariis quibuſcunque; aut ſi aliqui ſuper proviſionibus ſeu commendis ſibi faciendis de prioratibus hujuſmodi ſpeciales vel aliis beneficiis eccleſiaſticis in illis partibus generales dictæ ſedis aut legatorum ejus literas impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum, quas quidem literas & proceſſus habitos per eaſdem ac inde ſecuta quæcumque, ad dictum prioratum volumus non extendi, ſed nullum per hoc iis quoad aſſecutionem prioratuum vel beneficiorum aliorum præjudicium generari, & quibuſlibet aliis privilegiis, indultis & literis apoſtolicis generalibus vel ſpecialibus quorumcumque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa vel totaliter non inſerta, effectus earum impediri valeat

tioni & approbationi concordiæ ac unioni retro ſcriptis, ac literarum expeditioni conſenſerunt reſpective, jurarunt. *Signé* Jo. Baptiſta Cennus. *Et plus bas :* Deinde eadem die retro ſcriptus sereniſſimus princeps dominus dominus Henricus Francorum rex chriſtianiſſimus, per ſuas literas ſanctiſſimo directas ſub data die octava menſis Octobris, milleſimo ſexcenteſimo ſeptimo, retro ſcriptæ ceſſioni ac literarum expeditioni conſenſit, juravit. *Signé* Jo. Baptiſta Cennus.

VEU par la Cour ladite requête, lettres de proviſion en forme de bulles expediées en Cour de Rome auxdits Jeſuites dudit prieuré de ſainte Barbe en Aulge,
C *par la reſignation a eux faite d'iceluy par meſſire Robert de la Menardiere, le vingtiéme Decembre mil ſix cens ſept, ledit concordat fait par leſdits Jeſuites avec leſdits ſouſprieur & religieux dudit prieuré, du ſixieſme Juillet mil ſix cents neuf, par lequel ils conſentent & accordent ſuivant leſdites lettres l'union dudit prieuré au college établi par leſdits Jeſuites en la ville de Caen, & jouiſſance du revenu d'iceluy au droit de ladite reſignation, aux charges & conditions y contenues; brevet dudit ſeigneur roy du dix-ſeptieme Mars dernier, par lequel il avoit approuvé & autoriſé ledit concordat; leſdites lettres patentes ſur ce expediées ledit ſixieme Avril dernier par leſquelles eſt mandé a ladite cour faire jouir leſdits Jeſuites du contenu audit concordat; autres lettres en forme de bulle expediées en cour de Rome*
D *auxdits Jeſuites, d'autoriſation dudit concordat, du vingtſeptieme Novembre dernier; reponſe baillée a ladite requête par le Boullenger procureur deſdits ſouſprieur & religieux, par laquelle il n'empêche les fins de ladite requête; autre reponſe baillée a icelle par l'evêque de Liſieux, par laquelle il declare qu'il n'empêche l'omologation dudit concordat, à la charge que leſdits Jeſuites qui prennent la qualité de prieur perpetuel dudit prieuré de ſainte Barbe ne pourront en conſequence de ladite qualité avoir aucun droit de viſitation, reformation ou juriſdiction & correction ſur les ſouſprieur & religieux dudit prieuré & prieurs reguliers qui poſſedent les benefices reguliers qui en dependent; laquelle viſitation demeurera audit evêque & à ſes ſucceſſeurs pour en jouir & uſer ainſi qu'il avoit accoutumé etre fait auparavant ledit*
E *concordat, & pareillement que ledit evêque en cas de diſcord pour la reception des novices ou rejection d'iceux, en aura la juriſdiction & connoiſſance, ainſi qu'il eſt*

Barbe, & par appel la connoiſſance en appartiendra audit evêque même par prevention, ainſi qu'il eſt accoutumé; que leſdits Jeſuites ne pourront unir a leur college aucun prieuré regulier, ni faire eriger en vicaireries perpetuelles, ou prendre penſion ſur les benefices ſeculiers deſquels la nomination leur eſt reſervée, pour fuir & eviter a ce que par la diminution des revenus deſdits benefices, il ne ſe trouve a l'avenir perſonnes capables & ſuffiſantes pour les exercer, & afin que ny ayant revenus ſuffiſants pour entretenir les maiſons en reparation, faire les aumônes, & exercer l'hoſpitalité requiſe, & vacquer a l'inſtruction des enfans, & d'autant que leſdits Jeſuites retiennent partie des enclos de ladite maiſon de ſainte Barbe, qu'ils ſeront tenus de les entretenir de reparation, & s'il ſurvenoit quelque different ou debat entre leſdits Jeſuites & religieux pour l'execution dudit concordat fait entre eux, la connoiſſance en demeurera audit evêque & ſes ſucceſſeurs, & en cas d'appel au metropolitain: ne pourront leſdits Jeſuites ſous pretention de ladite maiſon dans l'enclos dudit prieuré, s'attribuer aucun droit ſur l'egliſe dudit lieu, religieux ou autres qui y demeureront avec eux, ny s'immiſcer en ce qui depend de la diſpoſition du revenu du temporel d'autant qu'il en appartient auxdits ſouſprieur & religieux, ny aſſiſter aux chapitres particuliers ny generaux, & que s'il ſurvient ruine de l'egliſe dudit prieuré par cas d'hoſtilité ou autre occaſion, leſdits Jeſuites ſeront tenus contribuer a la reedification au prorata du revenu qu'ils en perçoivent, comme auſſi leſdits Jeſuites ſeront tenus aux reparations & entretenements des chanceaux, des egliſes, granges & autres lieux deſquels ils perçoivent, ainſi qu'etoient tenus leſdits prieur & religieux avant ledit concordat; concluſion du procureur general du roy, & oüi le rapport du conſeiller commiſſaire: Ladite Cour, du conſentement dudit procureur general & deſdits religieux & evêque de Liſieux, â ordonné & ordonne que leſdites lettres patentes du ſixieme avril dernier, concordat & bulles des vingtieme Decembre mil ſix cents ſept, ſixieme Juillet & vingt-ſeptieme Novembre mil ſix cents neuf, ſeront regiſtrées es regiſtres de ladite Cour, pour du contenu en icelle joüir par leſdits Jeſuites, ſelon leur forme & teneur, ſans prejudice de la juriſdiction dudit evêque de Liſieux, pour le fait de la diſcipline eccleſiaſtique ſeulement, & aux autres charges & conditions contenues en la declaration & reponſe dudit evêque; & ordonne que les extraits ou vidimus deſdites bulles, lettres patentes & concordat enſemble du preſent arrêt ſeront delivrez auxdits ſouſprieur & religieux pour etre mis en leurs chartres, & leur ſervir & valoir ce qu'il appartiendra. Fait a Rouen en ladite cour de Parlement, le neuvieme jour d'Aouſt, l'an mil ſix cents dix.

X V.

Regium diploma pro epiſcopo Lexovienſi.

1614. *LOUIS, par la grace de Dieu, roy de France & de Navarre, a tous preſens & a venir, ſalut. Notre amé & feal conſeiller en notre conſeil d'état, meſſire François Rouxel de Medavy evêque & comte de Liſieux nous a remontré que nos predeceſſeurs, même le roy Charles VII, ont accordé aux evêques dudit Liſieux pluſieurs grands, beaux & notables privileges, immunitez, droits & exemptions, tant en reconnoiſſance des ſervices a eux faits, que particulierement pour la reduction & repriſe de la ditte ville de Liſieux ſur les Anglois, deſquels privileges, immunitez & exemptions les evêques dudit Liſieux ont toujours joüi juſqu'a preſent; toutesfois parce qu'il y a longtems qu'ils n'ont été confirmez, il douteroit qu'a l'avenir on luy pourroit ou a ſes ſucceſſeurs conteſter leſdits privileges, a raiſon de quoy il nous a très-humblement ſupplié les confirmer; Nous, a ces cauſes inclinant liberalement a ſa ſupplication & requeſte, de notre grace ſpeciale, puiſſance & authorité royale, avons audit ſieur evêque & comte de Liſieux, pour luy & ſes ſucceſſeurs, continué & confirmé, continuons & confirmons tous & chacun les dits privileges, droits, immunitez, franchiſes & exemptions octroyez par nos dits predeceſſeurs, pour en jouir & uſer par luy & ſes dits ſucceſſeurs pleinement & entierement, tout ainſi que ſes predeceſſeurs & luy en ont cy-devant bien & duement joui & uſé, jouiſſent & uſent encore de preſent. Si donnons en mandement a nos amez & feaux conſeillers les gens tenant notre cour de Parlement de Rouen, baillifs, ſeneſchaux, ou leurs lieutenants & tous autres nos juſticiers & officiers qu'il appartiendra, chacun en droit ſoy, que du contenu es preſentes, & de tous & chacun les dits privileges, droits, franchiſes, libertez, immunitez & exemptions, ils faſſent & ſouffrent le dit ſieur evêque & comte de Liſieux & ſes ſucceſſeurs joüir & uſer pleinement & paiſiblement, ſans leur etre fait ou donné aucuns troubles ou empeſchemens au contraire, & lequel ſi fait, mis ou donné leur etoit, ils le faſſent incontinent reparer nonobſtant oppoſitions ou appellations quelconques, & autres choſes a ce contraire; car tel eſt notre bon plaiſir. Donné a ſaint Germain-en-Laye au mois de Juin, l'an de grace mil ſix cents quatorze, & de notre regne le cinquieme, ſigné ſur le reply, par le roy, de la Font, & ſcellé en grand ſceau de cire verte en lacqs de ſoye rouge & verte. Et ſur le même repli eſt encore ecrit Viſa, & en outre ce qui ſuit: Regiſtré es regiſtres de la Cour, oüi & conſentant le procureur general du roy, ſuivant l'arrêt de ce jour. A Rouen en Parlement, le vingt-trois Juillet mil ſix cent quatorze. Signé* CUSSON, *avec grille & paraphe.*

Extrait des regiſtres de la Cour de Parlement.

SUR la requeſte preſentée par meſſire François de Medavi evêque & comte de Liſieux, conſeiller du roy en ſon conſeil d'état, tendante a ce que les lettres patentes de confirmation des privileges, immunitez, droits & exemptions octroyez a ſes predeceſſeurs evêques & comtes du dit Liſieux par les feux roys, donnez a ſaint Germain-en-Laye au mois de Juin, an preſent mil ſix cent quatorze, ſoient verifiées & regiſtrées es regiſtres de la Cour, pour du contenu des dittes lettres jouir & uſer par le dit requerant ſelon leur forme & teneur: Vu par la Cour la ditte requete, les dites lettres de confirmation, lettres patentes en forme de chartres contenant les dits privileges, immunitez, droits & exemptions concedés par le roy Charles VII aux predeceſſeurs eveques & comtes de Liſieux, données en la ville de Verneuil, au mois d'aouſt mil quatre cens quarante neuf: autres lettres patentes de confirmation d'icelles par le roy Charles VIII, donnez a Rouen au mois de Novembre mil quatre cents quatre-vingt ſept; concluſions du procureur general du roy, & oüi le rapport du conſeiller commiſſaire, il eſt dit que la Cour, du conſentement du dit procureur general, a ordonné & ordonne que les dittes lettres patentes de confirmation ſeront regiſtrées es regiſtres de la ditte cour, pour par ledit evêque & comte de Liſieux jouir & uſer des droits & privileges a luy appartenants, & octroyez a ſes predeceſſeurs eveques, contenus en laditte chartre du roy Charles VII, donnée audit Verneuil au mois d'Aouſt 1449, confirmée par autre chartre du roy Charles VIII, donnée au mois de Novembre 1487, & ſelon que les dits evêques en ont cy-devant bien & duement joui & uſé, leſquelles chartres ſeront pareillement regiſtrées es regiſtres de laditte cour pour y avoir recours quand beſoin ſera. Fait a Rouen en la ditte cour de Parlement, le vingt-troiſieme jour de Juillet mil ſix cents quatorze. Signé CUSSON, *avec grille & paraphe.*

Extrait des regiſtres de la Cour…

[illegible]

de ma conſcience. Nay que j'eſtois avec une ſanté fort infirme, avec un corps tel & un eſprit peu laborieux, une memoire grandement imbecille, ayant pour toutes grace de nature une ſagacité a la verité ſi grande, que je ne ſache jamais depuis que j'ai eſté en aage d'homme, d'eſtre arrive rien d'important ni a l'eſtat publiq, ni a moi particulier, que je ne l'aye preveu, oultre cela mes pere & mere fort infortunement ne m'ayant laiſſé pour tous biens qu'un office de conſeiller d'egliſe, & une prebende de Meaux, chargé de la decrepitude de mon pere, & du ſoing de la maiſon grandement deſolee au temps que l'on croyoit que l'eſtat s'en alloit tumber en ruine; Dieu neanmoins m'a ſi miraculeuſement aſſiſté C & favoriſé, que je me vois eſlevé aux plus grands honneurs du royaulme avec des biens abondans, & quaſi plus que je ne deſire, & la reputation & bienvaillance commune, telle que je l'ay deub deſirer; en quoy je reconnois que la divine bonté a voulu choiſir mon infirmité pour faire paroiſtre ſa puiſſance & beneficence, je la ſupplie & conjure par la ſainte paſſion de notre ſeigneur Jeſus Chriſt ſon fils, qu'il ne m'impute point tant de graces qu'il m'a faiſt, pour me condamner d'ingratitude, ains qu'il y adjouxte cette derniere, de vouloir quand mon ame partira de mon corps, la recepvoir dans le ſein de ſa ſainte & incomprehenſible miſericorde.

J'ay veſcu & proteſte de mourir en la communion de l'egliſe catholique & romaine, en la participation des prieres de la glorieuſe vierge, & de tous les Saints, & de tous les fidels vivans, aiant neantmoins touſjours eu un extreme regret, lequel j'emporteray dans le tumbeau, de veoir que la reformation de l'egliſe de Dieu & de l'edification de ſes peuples ſoit empeſchée par l'avarice & ambition de ceux qui ont plus d'obligation a la promouvoir; je prie ſa divine bonté de leur toucher vivement & efficacement le cœur pour cet effet. Si je decede a Paris ou aux environs, je veux mon corps eſtre inhumé dans l'egliſe des Bernardins; ſi c'eſt a Lyſieux, dans la grande egliſe, avec les ceremonies de l'egliſe, ſans pompe ſuperflue, toute fois le viſage couvert dans un cercueil de plomb ſans aultre inſcription, ſinon celle-cy dans un marbre noir: Guillelmus du Vair episc. Lexov. Franciæ procancell. hic expecto reſurrectionem, natus ſeptimo Martii 1556. obiit . . . . 1621. Je laiſe a l'eglize où je ſeray enſevely cent ſoixante livres pour fonder un anniverſaire & ſervice ſolemnel tous les ans au jour de mon trepas; je laiſſe

… content; ſi ſa femme lui ſurvit, je veux qu'elle en jouiſſe ſa vie durant de la moitie de la rente, le fond de laquelle je donne & legue a l'hoſtel-Dieu de Paris; je laiſſe a Claude Martin mon homme de chambre, oultre ce que je lui ai donné & lui pourray cy-après donner, toute ma guarderobe, fors ma robe de velours cramoiſy que je veux donner a mes heritiers; je laiſſe a Moreau cent cinquante livres; a François & Iſſautier mes valets de pied, chacun cinq cents livres; a Largilliere mon maitre d'hoſtel, cent cinquante; a mon argentier pareille ſomme; a chacun de mes aultres ſerviteurs & ſervantes, deux années de leurs guages, oultre ce qui leur pourroit eſtre deub; je laiſſe a Pierre le Long qui m'a cy-devant & longuement ſervy de Cuiſinier, cinq C cents livres; je prie l'eveſque de Vanes mon frere, & l'eveſque de Riez mon nepveu de ſe contenter des biens que je leur ay procuré en l'egliſe, dont je les exhorte de bien charitablement uſer; je laiſſe neantmoins audit eveſque de Vanes, la moitié de ma vaiſſelle d'argent & deux tantes de tapiſſerie, & à mon nepveu tous mes livres & deux tantes de tapiſſerie, & mes ornemens epiſcopaux; & quant au ſurplus de tous & chacuns mes biens, je les laiſſe a damoiſelle Antoinette du Vair, veſve du ſieur Aleuaume, ma ſœur, pour en jouir ſa vie durant ſeulement, & après les reſtituer a mademoiſelle Ribier ma niepce, & a ſes enfans ſucceſſivement; voulant que l'un de ſes maſles qu'elle voudra choiſir, & faute de choiſir, le ſecond ait la terre de Villeneuve, a la charge de porter mon nom & armes; je prie ma ſœur que s'il D ſe trouve que je doibve quelque choſe, ce que je ne ſçay point, ou qu'il ſe trouve encore quelque choſe de deub de feu mon pere, autres toutefois que les reſponſes qu'il pouvoit avoir faictes, de les acquitter & de faire autant qu'il luy ſera poſſible du bien a nos pauvres parens; je veux que tout ce qui ſera deub des fruits de mes benefices ſoit employé aux reparations s'il y en a a faire, ſinon aumoſner aux pauvres des lieux; je laiſſe executeurs de ce mien teſtament monſieur l'eveſque de Riez mon nepveu, monſieur de Grieux ſaint Aubin conſeiller en Parlement, & monſieur de Peyretz conſeiller en Parlement de Provence, ou l'un d'eux qui ſe trouvera plus prez de moi lors de mon decez: je legue audit ſieur de ſaint Aubin un diamant de cent ecus, & audit ſieur de Peyretz toutes mes medailles; je revoque tous autres E teſtaments, codicilles ou diſpoſition de derniere volonté que je pourrois avoir cy-devant faicte, voulant celle-cy valloir pour teſtament ou codicille ou mieux que [illegible]

mon pere, ma mere, ma ſœur de Verigny, s'il plaiſt a mademoiſelle Aleuaume ma ſeur de le fere, elle ſera ſelon mon deſir, ce que je laiſſe toutefois a ſa diſcretion, pour en uſer ſelon les moyens qu'elle en aura, j'entens qu'en toutes façons la terre de Villeneufve luy demeure franche aux conditions de reſtitution portées par mon preſent teſtament, ſans que par les autres legues elle ſoit diminuée, leſquels j'entens eſtre pris ſur le reſte de mes biens. Ceci adjouxté a mon teſtament, ce même Dimanche, cinq Juillet M. DCXX.

G. DU VAIR, *eveſque de Liſieux.*

XVII.

Fundatio parthenonis de Novo-burgo in diœceſi Ebroicenſi.

1638. FRANCISCUS *de Pericard,* Dei & ſanctæ ſedis apoſtolicæ gratia, Ebroicarum epiſcopus, univerſis præſentes literas inſpecturis, ſalutem in Domino perpetuam. Cum eccleſia Dei ex claris & ſacris religioſorum inſtitutis non mediocre in dies recipiat ornamentum, nos hujus Ebroicenſis eccleſiæ regimini cui præſumus licet indigni, quantum poſſumus invigilantes, & civitatem de Novo-burgo noſtræ diœceſis Ebroicenſis paterno affectu proſequentes, illuſtriſſimæ etiam & potentis dominæ Renatæ *de Tournemine,* marchioniſſæ *de Cælmur,* viduæ ac dotariæ defuncti illuſtriſſimi & potentis viri domini Alexandri *de Vieux-pont,* dum viveret ordinum regis equitis, marchionis de Novo-burgo, necnon illuſtriſſimorum dominorum equitum regiorum Guidonis *de Rieux,* marchionis *de Sourdeac,* & ejus uxoris Ludovicæ *de Vieux-pont,* Joannis Baptiſtæ *de Crequy,* comitis *de Bernieulles,* mariti defunctæ Renatæ *de Vieuxpont,* Henrici *de Vieux-pont,* & Catharinæ *de Vieux-pont* ejus uxoris, dicti Alexandri marchionis heredum; diſcreti viri magiſtri Radulphi *Briard* preſbyteri curati parochiæ de Novo-burgo, ac habitantium & civium ejuſdem loci, a nobis ut in eadem civitate monaſterium ſanctarum monialium erigi permitteremus obnixe deprecantium precibus inclinati, viſis a nobis & diligenter inſpectis contractibus donationis prioratus, regiminis & adminiſtrationis domus hoſpitalis dicti loci de Novo-burgo, ac permutationis dictæ domus cum eccleſia & cœmeterio S. Joannis Baptiſtæ ſupra nominati loci, & contractu donationis ac fundationis a ſupra nominata domina marchioniſſa *dudit Neuf-bourg,* factæ in favorem erectionis dicti monaſterii, necnon religioſæ ſororis Joannæ de *Vieux-pont,* ordinis S. Bernardi, eorumdem marchionis ac marchioniſſæ *de Neuf-bourg* filiæ ac prædictarum dominarum ſororis, eidem monaſterio præficiendæ ſeu præpoſitæ & cum licentia ſuperiorum ſui ordinis reverendæ abbatiſſæ monaſterii de Theſauro beatæ Mariæ egreſſæ & nobis dimiſſæ, hujuſmodi monaſterium monialium dicti ordinis, quæ ſecundum regulam beati patris Benedicti, prout in reformatis hujus regni & provinciæ monaſteriis obſervatur, & cum clauſura ordinaria, necnon ſub noſtra & ſucceſſorum noſtrorum epiſcoporum Ebroicenſium juriſdictione, directione, correctione, viſitatione & obedientia perpetuis futuris temporibus vivent, in honorem Dei & beatæ Mariæ ſemper virginis, & ſancti Benedicti, ac ſub invocatione & dominatione noſtræ dominæ matris Dei ſemper virginis Mariæ, ac ſanctorum Johannis Baptiſtæ & Evangeliſtæ fundandi, erigendi, conſtruendi & ædificandi, & in dicto monaſterio cum eccleſia noſtræ dominæ de Novo-burgo nuncupando, &, Deo juvante, erigendo & ædificando, omnia & ſingula ſanctarum monialium munia & officia adimplendi, Deo bene volente, quoad mundus ſtabit ad Dei optimi, maximi & ſalvatoris noſtri Jeſu Chriſti gloriam, & cum invocatione Spiritus ſancti, imploA rato etiam Deiparæ auxilio, quod felix fauſtumque ſit, licentiam omnimodam & facultatem per præſentes impertimur. Datum in caſtro de Novo-burgo, die lunæ XXVII menſis Decembris, anno ab Incarnatione Domini M. DCXXXVIII. Sign. ✠ Franciſcus epiſcopus Ebroicenſis. *Et plus bas, Langer.*

XVIII.

Inſtitutio collegii in prioratu Belli-montis in Algia.

1731. *LOUIS, par la grace de Dieu, roy de France & de Navarre, à tous préſens & à venir, ſalut. Notre très-cher & très-amé oncle le duc d'Orleans,* B *premier prince de notre ſang, nous a remontré qu'à cauſe de ſa terre de Roncheville-le-Bertrand, première baronnie de Normandie, pays d'Auge, qui étoit échut à notre très-cher & très-amé oncle, monſieur duc d'Orleans, de la ſucceſſion de notre très-chère & très-amée tante mademoiſelle, ducheſſe de Montpenſier, il eſt fondateur & patron du prieuré conventuel de Beaumont en Augé, membre de l'abbaye de ſaint Ouen de Rouen, avec obligation aux religieux de ladite abbaye dans le cas de vacance du prieuré, de preſenter à trois differentes repriſes au baron de Roncheville, s'il le requiert, juſqu'au nombre de douze religieux de leur abbaye dont il elit & choiſit un qu'il preſente à l'abbé, & auquel ledit abbé doit donner ſes proviſions & l'inſtituer prieur de Beaumont, ainſi qu'il reſulte des titres de la poſſeſſion* C *de tous les temps, en ſorte que le roy François premier voulut bien s'aſſujétir à cette formalité en l'an 1530, à cauſe de la garde royale d'Adrienne d'Etouteville propriétaire de la baronnie de Roncheville, alors mineure, & qui fut mariée en 1534 à François de Bourbon, ſa majeſté ayant ſur la preſentation des religieux de ſaint Ouen, élû & nommé un deſdits religieux, lequel obtint l'inſtitution du cardinal Innocent Cibo abbé commendataire de ſaint Ouen. Cette manière de diſpoſer du bénéfice, a continué juſqu'en l'année 1630, qu'un cordelier evêque de Madaure, l'impétra en commande avec le decret de retour en règle; cet evêque le réſigna au ſieur Victor Bouthillier depuis archevêque de Tours, & par la réſignation de ce prelat il a paſſé au ſieur ancien evêque de Troyes, & par une ſemblable reſignation au deffunt ſieur Bouthillier archevêque de Sens, toûjours* D *avec le même decret de retour en règle; c'eſt par la mort de ce prelat que le bénéfice a vaqué. Dans ces circonſtances ce prieuré n'ayant point changé d'état, notre très-cher & amé oncle ne pouvoit ſe diſpenſer de ſuivre la loi établie par la fondation; & pour cet effet auroit nommé à ce prieuré Dom Jacques Veytard ſoûprieur de l'abbaye de ſaint Ouen, l'un des religieux preſentés par la communauté de l'abbaye de ſaint Ouen, auquel le ſieur archevêque de Cambray, abbé de ſaint Ouen a donné des proviſions, & qui eſt en poſſeſſion; mais étant informé que la petite ville de Beaumont eſt éloignée des villes où les colléges ſont établis, que les religieux, quoiqu'en petit nombre, ont déja commencé à tenir des écoles pour l'inſtruction des enfans, notre très-cher & amé oncle a crû en uſant des prérogatives de fondateur,* E *& les conſervant, pouvoir abandonner l'exercice du patronage & ſacrifier ſon droit honorifique de preſentation à l'avantage & à l'utilité du public. Dans cette vûe, après avoir conféré avec les ſupérieurs de la congrégation de ſaint Maur, & les abbé & religieux de l'abbaye de ſaint Ouen, notre très-cher oncle a reconnu qu'en éteignant & ſupprimant la manſe prieurale, & la réuniſſant à la manſe conventuelle, il ſeroit avantageux pour la province d'y établir un collége pour l'étude des humanités, depuis la cinquième claſſe juſqu'à la rhétorique incluſivement; leſquelles claſſes ſeroient gratuites & tenues par des religieux dudit prieuré capables, choiſis & nommés par le Général de ladite congrégation de ſaint Maur, de la manière dont ils en uſent dans les colléges des*

… juſqu'à l'âge de dix-ſept ans accomplis, tout ce qui ſera neceſſaire pour leur nourriture & leur entretien, leurs etudes & leur éducation; & qu'en cas de décès ou de ſortie de l'un ou de pluſieurs de ces gentilshommes, ils ſeront tenus d'en donner avis à notre très-cher & amé oncle & ſes ſucceſſeurs, pour faire remplir les places vacantes; & encore à condition que leſdits religieux ne pourroient expulſer, ſous pretexte que ce ſoit, aucuns des gentilshommes qu'ils auront admis dans leur collège en vertu de la nomination de notre très-cher & amé oncle, ou de ſes héritiers & ſucceſſeurs barons de Roncheville, ſans les avoir préalablement informés & obtenu leur conſentement, à l'exception néanmoins des cas où le ſejour deſdits étudians
C ſeroit d'un danger preſſant pour les bonnes mœurs, auquel cas leſdits religieux pourront les expulſer ſans delai, mais ſeront tenus d'en donner avis ſur le champ, & de faire agréer les motifs de leur conduite; c[illegible] auſſi que le Général de ladite congrégation ſera tenu & obligé tous les ans, & même plus ſouvent ſi on l'exige, de préſenter à notredit oncle & à ſes ſucceſſeurs, un catalogue exact où ſeront marqués les noms & ſurnoms, le caractère & le génie, les diſpoſitions deſdits gentilshommes; de faire connoître le progrès qu'ils ont fait dans la piété & dans les ſciences, la claſſe où ils ſont, le temps qu'ils ont paſſé dans le collège, celui qui leur reſte à y demeurer pour finir leur rhétorique. Et comme on ne peut procéder par les voyes canoniques à l'extinction de la manſe prieurale, & à
D ſon union & incorporation à la manſe conventuelle, ſans avoir préalablement obtenu nos lettres patentes, notre très-cher & amé oncle nous a très-humblement fait ſupplier de vouloir bien les lui accorder. A ces cauſes, voulant favorablement traiter notre très-cher & très-amé oncle le duc d'Orleans, & deſirant contribuer en tout ce qui dépend de nous pour l'execution d'un établiſſement ſi utile & ſi favorable; de l'avis de notre Conſeil, & de notre grace ſpeciale, pleine puiſſance & autorité royale, nous avons loué & agréé l'etabliſſement, avons en conſequence permis & permettons à notredit très-cher oncle de pourſuivre & de faire procéder pardevant le ſieur évêque de Liſieux diocéſain, ou pardevant les grands vicaires ou autres eccleſiaſtiques qui ſeront par lui déleguez, à l'extinction de la manſe prieurale dudit prieuré de Beaumont, tant en ſes circonſtances que dépendances, & à l'union & incorporation
E de la manſe conventuelle dudit prieuré, ſuivant les formes

& conditions reſervées auxdites lettres. Requête préſentée à ladite Cour par monſieur le duc d'Orleans, tendante à ce qu'il lui plût ordonner que leſdites lettres patentes ſeront enregiſtrées ès regiſtres d'icelle, pour être exécutées ſelon leur forme & teneur. Ordonnance étant au bas d'icelle, en date du premier de ce mois, portant ſoit communiqué au procureur général du roy, leſdites lettres ci-deſſus datées. Concluſions du procureur général, & oüi le rapport du ſieur le Peſant de Boisguilbert conſeiller commiſſaire, tout conſideré: La Cour, la Grand'chambre aſſemblée, a ordonné & ordonne que leſdites lettres patentes ſeront regiſtrées ès regiſtres de la Cour, pour être exécutées ſelon leur forme & teneur. A Rouen, en Parlement, le trois Décembre mil ſept
C cens trente-un. Signé AUZANE, avec paraphe. Collationné. Signé FOUET, avec paraphe.

A Monſieur l'Evêque de Liſieux.

REmontre monſieur le duc d'Orleans, premier prince du ſang, duc d'Orleans, de Valois, de Chartres, de Nemours, de Montpenſier, & baron de Roncheville, &c. qu'à cauſe de ſadite baronnie de Roncheville, il eſt fondateur & patron du prieuré conventuel de Beaumont, membre de l'abbaye de ſaint Ouen de Rouen, avec l'obligation que le fondateur a impoſée aux religieux de cette abbaye, dans le cas de vacance du prieuré, de préſenter à trois diverſes repriſes au baron de Roncheville, s'il le requiert, juſqu'au nombre de douze reli-
D gieux de leur abbaye, dont il choiſit un qu'il préſente à l'abbé de ſaint Ouen, qui doit donner des proviſions: que ce prieuré ayant vaqué par la mort du ſieur Bouthillier archevêque de Sens qui l'avoit obtenu & le poſſedoit en commande, avec le decret de retour en régle, monſieur le duc d'Orleans, en ſuivant la loi établie par la fondation, a nommé audit prieuré Dom Jacques Veytard ſous-prieur de l'abbaye de ſaint Ouen, l'un des religieux préſentés par la communauté de ladite abbaye, auquel le ſieur archevêque de Cambray abbé a donné des proviſions, & qui eſt actuellement en poſſeſſion. Cependant monſieur le duc d'Orleans étant informé que la petite ville de Beaumont eſt eloignée des villes où les colléges ſont établis, que les religieux du prieuré, quoiqu'en petit nombre, avoient déja commencé d'etablir
E des écoles, il a crû devoir ſacrifier ſon droit honorifique de préſentation à l'utilité du public; & qu'en éteignant & ſupprimant la manſe prieurale, & la réuniſſant à

choiſiroit & nommeroit, & dont la nomination appartiendroit auſſi à perpétuité à lui, ſes héritiers, deſcendans & ſucceſſeurs propriétaires de la baronnie de Roncheville, auxquels ſix gentilshommes leſdits religieux ſeroient tenus de fournir & de procurer gratuitement, & d'une manière convenable, depuis leur entrée juſqu'à l'âge de dix-ſept ans accomplis, tout ce qui ſera néceſſaire pour leur nourriture, leur entretien, leurs études & leur éducation, & aux autres clauſes, charges & conditions inſérées dans les lettres patentes de ſa majeſté que monſieur le duc d'Orleans a obtenues au mois d'Octobre dernier, regiſtrées au Parlement de Rouen le trois Décembre ſuivant. A ces cauſes, & en conſéquence deſdites lettres patentes, monſieur le duc d'Orleans vous requiert & vous prie, monſieur, qu'il vous plaiſe faire proceder par-devant vous ou par-devant les grands vicaires ou autres eccléſiaſtiques qui ſeront par vous déleguez, à l'extinction de la manſe prieurale dudit prieuré de Beaumont, circonſtances & dépendances, & à l'union & incorporation de la manſe conventuelle de ce prieuré, ſuivant les formes & les ſolemnités preſcrites par les loix eccléſiaſtiques & celles du royaume, toutes les parties préſentes, ou dûement appelées, & autres charges, clauſes & conditions acceptées & confirmées par leſdites lettres patentes. Signé LOUIS D'ORLEANS. Et plus bas, par monſeigneur, Matha.

Soit la preſente requête & les pièces y énoncées, communiquées à notre promoteur, ce vingt-ſix mars mil ſept cens trente-deux. Signé HENRY évêque de Liſieux.

Le promoteur général du diocèſe & évêché de Liſieux ayant pris communication de la requête préſentée à monſeigneur l'évêque & comte de Liſieux par monſeigneur le duc d'Orleans premier prince du ſang, duc d'Orleans, de Valois, de Chartres, de Nemours, de Montpenſier, & baron de Roncheville, &c. tendante à ce qu'en conſequence des lettres patentes y énoncées, il plaiſe à monſeigneur l'evêque procéder à l'extinction de la manſe prieurale du prieuré de Beaumont en Auge, circonſtances & dépendances, & à l'union & incorporation à la manſe conventuelle de ce prieuré, ſuivant les formes & les ſolemnités preſcrites par les loix eccleſiaſtiques du royaume, toutes les parties préſentes ou dûement appelées, & aux charges, clauſes & conditions acceptées & confirmées par leſdites lettres patentes, le tout pour les cauſes contenues en ladite requête; ainſi ſignée Louis d'Orleans, & au deſſous, Matha. De l'ordonnance de monſeigneur l'évêque de cejourd'hui, portant que ladite requête & les pièces y énoncées nous ſeroient communiquées, enſemble des lettres patentes obtenues par monſeigneur le duc d'Orleans au mois d'octobre dernier, par leſquelles le roy permet à monſeigneur le duc d'Orleans de pourſuivre & faire procéder par-devant monſeigneur l'évêque ou par-devant les grands vicaires ou autres eccléſiaſtiques qui ſeront par lui déleguez, à l'extinction de la manſe prieurale dudit prieuré de Beaumont, & à l'union & incorporation de la manſe conventuelle dudit prieuré, ſuivant les formes & ſolemnités canoniques, & aux charges, clauſes & conditions propoſées par monſeigneur le duc d'Orleans, pour être enſuite ladite union approuvée & confirmée par Sa Majeſté, s'il y échoit, & de l'arrêt d'enregiſtrement deſdites lettres patentes au Parlement de Rouen, le trois Décembre dernier, qui ſont les ſeules pièces que monſeigneur le duc d'Orleans ait fait joindre à ſadite requête: Requiert qu'avant faire droit tous les intéreſſés ou prétendus intéreſſés au fait de l'extinction, union & incorporation demandez, ſoient aſſignez par-devant tel commiſſaire qu'il plaira à monſeigneur l'evêque d'ordonner, pour procéder au fait de ladite extinction, union & incorporation, & faire ſur ce tous actes requis, juſqu'au decret définitif excluſivement, aux jour, lieu & heure qui ſeront indiquez par ledit ſieur commiſſaire, pour donner leur conſentement à ladite extinction, union & incorporation, ou déduire leurs moyens d'oppoſition, ſi aucuns ils ont; & qu'en outre ladite requête, notre préſent requiſitoire & l'ordonnance qui interviendra, ſoient lûs, publiez & affichez par le premier huiſſier appariteur en l'officialité de l'évêché de Liſieux, aux principales portes extérieures, tant dudit prieuré que de l'égliſe paroiſſiale dudit lieu de Beaumont, à ce que perſonne n'en prétende cauſe d'ignorance; pour le tout fait, à nous communiqué, requerir en plus outre ce qu'il appartiendra. Fait à Liſieux, cejourd'hui vingt-ſixiéme mars mil ſept cens trente-deux. Signé J. LE PRÉVOST.

Soit fait ainſi qu'il eſt requis par notre promoteur, à laquelle fin nous avons commis le ſieur Henry Gerard notre grand vicaire official, pour procéder au fait de ladite union juſqu'à decret définitif excluſivement. A Liſieux, ce vingt-ſixiéme mars mil ſept cens trente-deux. Signé HENRY évêque de Liſieux. Et plus bas, par monſeigneur, Fréard. Et ſcellé.

A monſieur l'Official de l'évêché de Liſieux, commiſſaire en cette partie.

REmontre monſeigneur le duc d'Orleans premier prince du ſang, duc de Valois, de Chartres, de Nemours, de Montpenſier, & vicomte d'Auge, que pour parvenir à l'extinction & ſuppreſſion du titre prieural de Beaumont ſur Auge, membre de l'abbaye de ſaint Ouen de Rouen, & être les revenus de ladite manſe prieurale, & circonſtances & dépendances, unis, annexez & incorporez à la manſe conventuelle dudit prieuré, il a obtenu du roi des lettres patentes, & préſenté requête à monſieur l'évêque de Liſieux; elle a été communiquée à monſieur le promoteur, il y a mis ſon requiſitoire, & monſieur de Liſieux vous a nommé & choiſi pour commiſſaire, aux fins de faire tous les actes de procédures requis & néceſſaires à cet effet. Ce conſideré, monſieur, vû leſdites lettres patentes, ladite requête préſentée à monſieur l'évêque de Liſieux, il vous plaiſe accepter ladite commiſſion, & pour l'exécution d'icelle ordonner que vous vous tranſporterez audit prieuré de Beaumont en Auge, à tel jour & heure qu'il vous plaira marquer, pour dreſſer votre procès verbal & accorder votre mandement pour aſſigner, tant les parties intéreſſées que les témoins, audit lieu, jour & heure; & vous ferez bien. Préſentée à Liſieux, ce vingt-ſix mars mil ſept cens trente-deux. Signé DE LANNET porteur du pouvoir de monſeigneur.

Nous acceptons avec reſpect la commiſſion à nous adreſſée par monſeigneur, & en conſéquence, ordonnons que tous les intéreſſés au fait de l'union dont eſt queſtion, ou prétendus tels, ſeront aſſignez à comparoir par-devant nous en notre hôtel, nos affaires ne nous permettant pas de nous tranſporter ſur les lieux, le Samedi vingt-ſix Avril de la préſente année, deux heures de relevée, pour donner leur conſentement à ladite union, ou déduire leurs moyens d'oppoſition, ſi aucuns ils ont; & qu'en outre il ſera mis, tant ſur les portes de l'égliſe dudit prieuré de Beaumont en Auge, que ſur celles de l'égliſe paroiſſiale dudit lieu, des affiches du contenu en la requête préſentée à mondit ſeigneur, de ſon ordonnance & de notre préſente, à ce que perſonne n'en prétende cauſe d'ignorance. Fait à Liſieux, ledit jour & an que deſſus; ainſi ſigné GERARD & LE GENDRE, avec paraphes. Et ſcellé.

XIX.

Decretum epiſcopi Lexovienſis pro unione prioratus Belli-montis.

Extrait des regiſtres du ſecrétariat de Liſieux, ainſi qu'il ſuit.

HEnry-Ignace DE BRANCAS, par la grace de Dieu & du ſaint ſiége apoſtolique, évêque 1741.
& comte de Liſieux . . . . tout conſideré & le ſaint

de rente par chacun an; le tout aux charges, clauſes & conditions ſuivantes, ſans leſquelles ladite extinction, union & incorporation n'euſſent été faites, ſavoir eſt au moyen & parce que leſdits prieur clauſtral, religieux & couvent dudit prieuré de Beaumont ſeront tenus de recevoir à l'avenir à perpétuité ſix jeunes gentilshommes âgés de ſept ans au moins, qui ſeront choiſis & nommés par S. A. S. M. le duc d'Orleans & par ſes heritiers, deſcendans & ſucceſſeurs propriétaires de la baronnie de Roncheville, auxquels ſix gentilshommes ledit prieur clauſtral, religieux & couvent ſeront tenus de procurer & fournir gratuitement depuis leur entrée juſques à l'âge de dix-ſept ans accomplis, tout ce qui ſera néceſſaire pour leur logement dans ledit manoir prieural, leur nourriture, vêtement & entretien, même les remedes & viſites des medecins en cas de maladie, enſemble les maîtres néceſſaires pour les élever dans la piété, & leur apprendre les humanités depuis la cinquième claſſe juſques à la rhétorique incluſivement, & tous les autres exercices convenables & neceſſaires à des gentilshommes etudians; en cas de décès ou de ſortie de quelqu'un deſdits gentilshommes, leſdits prieur & religieux ſeront tenus d'en donner avis à S. A. S. M. le duc d'Orleans & ſes ſucceſſeurs barons de Roncheville, pour faire remplir les places vacantes, en la maniere que deſſus, ſans que leſdits prieur & religieux puiſſent expulſer aucun deſdits ſix gentilshommes ſous tel pretexte que ce puiſſe être, ſans avoir prealablement informé S. A. S. & ſes ſucceſſeurs barons de Roncheville des motifs de l'expulſion projetée, & ſur icelle obtenu le conſentement de S. A. S. & de ſes ſucceſſeurs barons de Roncheville; à l'exception néanmoins des cas où le ſejour de quelqu'un deſdits ſix gentilshommes ſeroit d'un danger preſſant pour les bonnes mœurs, auquel cas leſdits religieux pourront les expulſer, mais ſeront tenus d'en donner avis ſur le champ & de faire agréer les motifs de leur conduite à S. A. S. M. le duc d'Orleans, auquel ainſi qu'à ſes ſucceſſeurs barons de Roncheville, le ſuperieur général de ladite congrégation de ſaint Maur ſera tenu & obligé tous les ans, & même plus ſouvent ſi on l'exige, de preſenter un catalogue exact où ſeront marqués les nom & ſurnom, le caractère, le génie & les diſpoſitions de chacun deſdits ſix gentilshommes, de faire connoître le progrès qu'ils auront fait dans la piété & les ſciences, la claſſe dans laquelle ils ſeront, le temps qu'ils auront paſſé dans ledit prieuré,

Sulpice de Canapville, ſaint Pierre du Theil, ſaint Pierre de Fourneville, ſaint Gatien des Bois, ſaint Germain de Daneſtal, ſaint Nicolas de Roncheville, Notre Dame de Heulland, Notre-Dame de Tourville, & ſaint Ouen de Genneville, enſemble dans les paroiſſes de ſaint Etienne la Tillaye, ſaint Pierre de Turgeville, ſaint Germain de Drubec, S. André de Clarbec, & ſaint Martin de Vauville, à l'excluſion de tous autres; leſquels ſix gentilshommes & autres penſionnaires ou écoliers demeurants audit prieuré de Beaumont ſeront entiérement ſoûmis à notre ſeule autorité & juriſdiction, & à celle de nos ſucceſſeurs, en tout ce qui concerne les devoirs de la religion, la doctrine
C & les bonnes mœurs, & ſeront tenus de s'acquitter exactement de tous les devoirs paroiſſiaux en ce qui concerne la confeſſion & communion paſchale, les ſacrements de pénitence, de ſaint viatique & d'extrême-onction en cas de maladie, & la cérémonie de leur inhumation dans la nef ou cemetière de l'égliſe paroiſſiale dudit lieu de Beaumont en cas de décès d'aucun d'eux dans ledit prieuré, de l'acquit ou négligence deſquels devoirs paroiſſiaux deſdits ſix gentilshommes & autres penſionnaires ou écoliers demeurans audit prieuré de Beaumont, leſdits prieur & religieux répondront perſonnellement à nous & à nos ſucceſſeurs, ainſi qu'il appartiendra, le tout ſans préjudice des droits épiſcopaux, curiaux & paroiſſiaux en autres choſes & ſauf en tout autruy droit; comme au moyen & parce que leſdits prieur clauſtral, religieux
D & couvent ſeront tenus & obligés en outre ce que deſſus, de bien & dûement faire & acquiter de ce jour à l'avenir à perpétuité toutes les charges ordinaires & extraordinaires dont ladite manſe prieurale a été ou pû être tenue juſques à preſent, telles que ſont les decimes & autres impoſitions eccléſiaſtiques auxquelles ledit prieuré de Beaumont ou manſe prieurale continuera d'être impoſée comme auparavant au rôle du diocèſe de Liſieux; les aumônes générales & particulières auxquelles ledit prieuré de Beaumont eſt tenu, obligé de droit ou de coûtume & autres charges de ladite manſe prieurale, généralement quelconques, enſemble au moyen & parce que leſdits prieur, religieux & couvent ſeront tenus & obligés de fournir ou faire conſtruire à leurs frais inceſſamment & dans un an de ce jour au plus tard une
E maiſon propre à tenir ſous notre ſeule autorité & juriſdiction, & celle de nos ſucceſſeurs, des écoles publiques & particulières pour les filles dudit lieu de Beaumont

tout bien & ſûrement enclos de toutes parts; de laquelle maiſon ainſi conſtruite, & bien & dûement garnie des meubles néceſſaires en chacun deſdits appartemens, ladite ſœur de la Providence ſera miſe en poſſeſſion par leſdits prieur & religieux, le jour même de ſon arrivée audit lieu de Beaumont, pour, par elle & les ſœurs qui luy ſuccéderont à perpétuité, jouir de ladite maiſon en exemption de toutes charges, rentes & faiſances quelconques comme de tous droits qui pour raiſon d'icelle, ainſi que de la partie de rente ci-après, pourroient être demandés au nom & de la part de qui que ce ſoit; leſquelles rentes, faiſances & droits ſi aucuns ſont dûs, comme les réparations & réédifications à faire dans la ſuite à la maiſon ci-deſſus, tomberont à la charge deſdits prieur, religieux & couvent, leſquels ſeront en outre tenus & obligés de payer pour la nourriture & entretien perſonnel de ladite ſœur & de celles qui lui ſuccéderont à l'avenir, la ſomme de cent cinquante livres de rente par chacun an, payable de quartier en quartier par avance, dont le premier payement ſe fera le jour même de l'arrivée de ladite ſœur audit lieu de Beaumont, & ſera ainſi continué d'an en an à perpétuité; en conſéquence deſquelles extinction, union & incorporation ainſi faites aux charges, clauſes & conditions ci-deſſus exprimées, ceſſant leſquelles avons déclaré & déclarons dès-à-preſent comme dès-lors, & dès-lors comme dès-à-preſent ledit decret d'extinction, union & incorporation, nul & de nul effet & valeur. Faiſons très-expreſſes inhibitions & deffenſes auxdits religieux de la communauté de ſaint Ouen de Rouen, aux barons de Roncheville, & aux abbés titulaires ou commendataires de ladite abbaye de S. Ouen de Rouen, de faire à l'avenir aucuns actes de nomination, préſentation ou collation dudit prieuré de Beaumont. Donné à Liſieux, en notre palais épiſcopal, le quinzième jour de Septembre, l'an de grace mil ſept cens quarante-un. Signé HENRY, evêque de Liſieux.

X X.

Lexovienſis epiſcopi juriſdictio aſſeritur in decanum, canonicos aliaſque Lexovienſis eccleſiæ perſonas.

1744. LES Commiſſaires généraux du Conſeil, députés par ſa majeſté par arrêts du Conſeil des 22 Juillet 1740, 16 Janvier 1741, & autres arrêts ſubſequens, pour juger en dernier reſſort les conteſtations & différends d'entre les ſieurs évêque de Liſieux & les archidiacres, le chapitre, le doyen & les chanoines de l'égliſe cathédrale de ladite ville, & les demi-chanoines, ſemi-prébendés & ſous-chantres de ladite égliſe. Vû par nous ledit arrêt du Conſeil du 22 Juillet 1740, rendu ſur la requête préſentée au roy par Henry-Ignace de Brancas évêque & comte de Liſieux, tendante à ce qu'il plût à ſa majeſté évoquer à ſoi & à ſon Conſeil le procès pendant au Parlement de Rouen entre leſdits ſieurs du chapitre de l'égliſe cathedrale de Liſieux, appelans comme d'abus des deux ordonnances rendues par le ſuppliant les 15 & 26 Juin 1739 d'une part, & leſdits ſieurs archidiacres de la même égliſe, intimés ſur ledit appel comme d'abus par exploit du 3 Juillet auſſi 1739, circonſtances & dependances, d'autre part; ce faiſant, donner acte au ſuppliant de ce qu'il méconnoît & conteſte formellement la prétendue exemption de juriſdiction deſdits doyen, chanoines & chapitre de ſon égliſe cathédrale, & en conſéquence le recevoir partie intervenante audit procès, d'entre leſdits ſieurs du chapitre & leſdits ſieurs archidiacres; & ce faiſant, ordonner que leſdits ſieurs doyen, chanoines & chapitre ſeront tenus, avant de paſſer outre, à l'inſtruction de leurdit appel comme d'abus, produire devant ſa majeſté & ſon Conſeil, les titres & pièces ſur leſquelles ils prétendent fonder leur exemption & juriſdiction particulière, pour, par le ſuppliant, en prendre communication, & les conteſter, s'il y a lieu; faute par eux d'y ſatisfaire dans le délai du réglement, icelui paſſé, ordonner que le ſuppliant ſera maintenu au droit & poſſeſſion d'exercer toute juriſdiction, viſite & correction, ſur les doyen, chanoines & chapitre de ſon égliſe cathédrale, &c. Le tout réuni par-devers le ſieur Joly de Fleury, chevalier, conſeiller du roy en ſes conſeils, maître des requêtes ordinaire de ſon hôtel, commiſſaire à ce député: Oüi ſon rapport, & tout conſidéré: Nous, Commiſſaires généraux ſuſdits, en vertu du pouvoir à nous donné par ſa majeſté, faiſant droit ſur le tout, ſans avoir égard à l'appel comme d'abus interjetté par leſdits du chapitre de Liſieux, des ordonnances dudit ſieur évêque des 15 & 26 Juin 1739, diſons qu'il n'y a abus. Ayant aucunement égard aux requêtes & demandes dudit ſieur évêque & deſdits du chapitre, avons maintenu & maintenons ledit ſieur évêque au droit & poſſeſſion d'exercer toute ſupériorité, viſite, juriſdiction & correction dans l'égliſe de Liſieux, & ſur les doyen, dignités, chanoines & chapitre de ladite égliſe, bénéficiers & officiers ſervans en icelle, ſans préjudice néanmoins de la juriſdiction correctionnelle & premier degré de juriſdiction contentieuſe appartenante auxdits du chapitre; ce faiſant, avons maintenu & maintenons leſdits du chapitre au droit & poſſeſſion d'exercer ladite juriſdiction correctionnelle & ledit premier degré de juriſdiction contentieuſe dans ladite égliſe, & ſur les doyen, dignités, chanoines & chapitre de ladite égliſe, bénéficiers & officiers ſervans continuellement en icelle; à la charge néanmoins, & non autrement, de la dévolution & de l'appel, tant à l'évêque qu'à ſon official, ainſi qu'il appartiendra. Ordonnons que pour l'exercice de ladite juriſdiction contentieuſe, leſdits du chapitre ſeront tenus de nommer un official & un promoteur ordinaires, conformément aux ordonnances & uſages du royaume; comme auſſi que l'official du chapitre ſera tenu d'informer dans trois jours des délits commis dans ladite égliſe, ou par les dignités, chanoines, bénéficiers ou officiers ſervans continuellement en icelle, & d'inſtruire & juger les procès dans les délais de l'ordonnance; ſinon & à faute de le faire dans ledit délai, & icelui paſſé, pourra ledit ſieur évêque ou ſon official, informer, inſtruire & juger leſdits procès, ſans que les accuſes ou leſdits du chapitre puiſſent en demander le renvoi: avons maintenu & maintenons leſdits le Mercier & le Cocq au droit & poſſeſſion de ſe dire & qualifier demi-chanoines, ſemi-prébendés, ſous-chantres de ladite égliſe, ſans qu'à raiſon de ladite qualité ils puiſſent prétendre aucune voix délibérative dans le chapitre de Liſieux en aucun cas, ni entrée audit chapitre, ſi ce n'eſt aux chapitres généraux, ſuivant & ainſi qu'il s'eſt pratiqué par le paſſé, ni s'attribuer de plus grands droits que ceux dont ils étoient en poſſeſſion avant la préſente conteſtation; leur donnons acte de la déclaration & conſentement deſdits du chapitre, porté par leur requête du 2 Août 1742; en conſequence, ordonnons qu'ils continueront de jouir des diſtributions de ſel, de pain & de vin: & en ce qui concerne le ſurplus de leurs demandes, qu'ils ſeront tenus de ſe conformer aux titres de leur établiſſement, & aux uſages de ladite égliſe obſervés avant la préſente conteſtation, ſauf, en cas de difficulté, de ſe pourvoir à l'effet de tel réglement qu'il appartiendra, ſuivant l'exigence des cas. Et à l'égard des demandes dudit ſieur de la Baſtie & conſorts, ordonnons que les ſtatuts, réglemens & délibérations dudit chapitre, ſeront exécutés ſelon leur forme & teneur: condamnons leſdits du chapitre en tous les dépens envers les ſieurs archidiacres, leſdits dépens liquidés à la ſomme de trois cens quatre-vingt livres & en la moitié des dépens envers ledit ſieur évêque, laquelle moitié nous avons liquidé à la ſomme de quatre cens livres, l'autre moitié compenſée. Les dépens faits entre leſdits le Mercier & le Cocq, & entre leſdits du chapitre, ceux faits entre leſdits ſieur de la Baſtie doyen & conſorts, & leſdits du chapitre, demeurans compenſés: ordonnons que leſdits ſieurs archi-

1743: ordonnons que leſdits du chapitre ſeront tenus de declarer dans quinzaine, à compter du jour de la ſignification du preſent jugement, s'ils entendent ou non conteſter leſdites demandes; pour ce fait, ou à faute de ce faire dans ledit temps, & icelui paſſé, être par nous ſtatué ſur leſdites demandes, ainſi qu'il appartiendra; ſur le ſurplus des demandes, fins & concluſions des parties, les avons mis & mettons hors de cour. Fait & arrêté en l'aſſemblée deſdits ſieurs Commiſſaires géneraux, tenue a Paris, le dix-ſeptiéme Aout mil ſept cent quarante-quatre. Collationné. Signé THURIN.
C *Collationné à l'original par nous ecuyer, conſeiller ſecretaire du roy, maiſon, couronne de France & de ſes finances.*

X X I.

Lexovienſi epiſcopo aſſeritur omnimoda juriſdictio in territorio Lexovienſi.

1745. *LES Commiſſaires généraux du Conſeil, députés par ſa majeſté par arrêts du Conſeil des 22 Juillet 1740, 16 Janvier 1741, & autres arrêts ſubſequens, pour juger en dernier reſſort les conteſtations & differends d'entre les ſieurs evêque de Liſieux & les archidiacres, le chapitre, le doyen & les chanoines de l'égliſe cathedrale de ladite ville, & les demi-chanoines, ſemi-prebendes & ſous-chantres de ladite égliſe. Vû par nous notre jugement rendu le 17 Août 1744, par lequel il auroit été entr'autres choſes ordonné*
D *qu'en ce qui concerne les demandes du ſieur évêque, à fin d'être maintenu au droit & poſſeſſion de la pleine & entiére juriſdiction ſur l'étendue de la ville & banlieue de Liſieux, &c. Oui le rapport du ſieur Joly de Fleury, & tout conſideré; Nous, Commiſſaires generaux ſuſdits, en vertu du pouvoir à nous donné par ſa majeſté, donnons acte audit ſieur évêque de Liſieux, des declarations faites par les doyen, chanoines & chapitre dudit Liſieux, & par le ſieur de la Baſtie doyen de ladite égliſe, par leurs requêtes des 29 Janvier & 4 Fevrier 1745, enſemble de la déclaration faite par leſdits ſieurs archidiacres, par leur requête du 23 Février 1745, en conſéquence, avons maintenu & gardé, & maintenons & gardons ledit ſieur evêque au droit & poſſeſſion de la pleine & entiére juriſdiction, viſite*
E *& correction ſur toute l'etendue de la ville & banlieue de Liſieux, & ſur les maiſons & territoires*

X X I I.

Donationes factæ parthenoni Villarienſi.

PHILIPPUS Dei gratia Francorum rex. Univer- 1035.
ſis præſentes literas inſpecturis ſalutem. Notum facimus nos quamdam antiquam cartam non ſigillatam ex parte abbatiſſæ & conventus monaſterii Villaris nobis exhibitam vidiſſe & inſpexiſſe, formam quæ ſequitur continentem.

In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis, Robertus divina auctoritate Normannorum dux & rector, omnibus Chriſti fidelibus tam præſentibus quam futuris notum eſſe volumus, qualiter divinæ auctoritatis
C inſtinctu locum ſanctæ Mariæ Dei genitricis & perpetuæ virginis, qui dicitur monaſterium Villare, noſtrorum petitionibus fidelium conſentiendo decrevimus ordinare, & ad priſtinæ facultatis amplitudinem de qua jam peccatis exigentibus ceciderat elevare. Audivimus enim a ſapientibus hiſtoriarum memorias recitantibus ſupradictum locum ſancto Philiberto a Viaratone duce eſſe conceſſum, eo rationis tenore ut illic in honore ſanctæ Mariæ monaſterium conſtrueret & virgines ſub regulari diſciplina Domino militaturas & multis terrarum poſſeſſionibus beneficiatas ordinaret, tantam vero loci auctoritatem frequenter audiendo ædificationem viri ſanctiſſimi cum oblationibus fidelium perditum iri, & ſanctarum virginum converſationem manu prædatoria violentorum adnullatam eſſe
D doluimus, & ablata reſtaurare & reſtaurata firmare defenſionis vi auctoriſare ſtatuimus. Hoc vero ut diſpoſuimus omnibus noſtris fidelibus conſentientibus, & maxime quadam amita mea nomine Beatrice id agente & ſtudente, quæ poſtea habitu mutato Domino illic militare elegit, præſentis cartæ privilegio confirmamus, ut ſine contradictionis moleſtia ea quæ infra memorantur vel a me, vel a patre meo comite Ricardo dedita ſive conceſſa ſupradicto monaſterio perpetualiter ſerviant. Imprimis eamdem ſanctæ Mariæ eccleſiam cum aliis ſubtus ſcriptis eccleſiis ab omni epiſcopali conſuetudine abſolutam, immunem & omnino liberam conſtituimus in omni tenetura, ſicut tenet Fiſcannenſis eccleſia. Quod donatione, voluntate & conceſſione domini Roberti Rotomagenſis archiepiſcopi conſtituitur & confirmatur. Hæ ſunt
E aliæ eccleſiæ quietæ, eccleſia de Sancta-Cruce, eccleſia S. Germani, eccleſia *de Herusfluet*, eccleſia de Rori-

Comitevilla & eccleſiam *de Ǫuaſvic*, & eccleſiam de Stabelvilla. In terra Alberici V hoſpites, in *Carolo Meſnil* quatuor & dimidium. In *Meſnil* Richardi III hoſpites & dimidium & tres bordarios. In *Rodulflot* XIII hoſpites & tres bordarios & terram ad unam carrucam, & eccleſiam cum terra ſacerdotali. In *Heroſfluet* eccleſiam Sancti Martini, & capellam S. Albini cum terra & VIII bordarios. In Vuiuridivilla IIII hoſpites. In Radevuella tres hoſpites & ſex bordarios, & eccleſiam cum terra ſacerdotali. In *Daniel Meſnil* ſex hoſpites. In Fredivilla quinque hoſpites. In Beatavilla ſeptem & dimidium, & unum bordarium. In Olbevilla XIIII hoſpites & unum bordarium. In Petitunvilla XVI hoſpites & dimidium & tres bord. & eccleſiam ſecus Viuridevillam viginti ſex agros. In Rorevilla viginti unum hoſpites & 18 bordarios, & eccleſiam 2 hoſpites ad Coldetrum. In villa *del Manoir* eccleſiam S. Martini immunem ab omni epiſcopali conſuetudine, eccleſiam S. Martini de Octovilla cum terra ſacerdotali, & eccleſiam S. Dionyſii de Eſpovilla, in Rorivilla quatuor molendinos, ad Eſpovilla unum, in monaſterio Villari duo, Saline ſexdecim viginti & octo agros de pratis, omnem vero decimam totius ſuburbii ejuſdem loci, & quæ in circuitu villarum habentur, eccleſiam quoque Gutiſvillæ in honore ſancti Samſonis conſtructam, & eccleſiam *Sancturic* ſuper mare ſitam. In villa autem quæ vulgo *Beccherel* appellatur tres quarterios vineæ ſupra Sequanam ſitæ, medietatem quoque vini quod eſt Aſſelini ejuſdem villæ, in vadine tredecim arpenta vineæ. In Rotomago eccleſiam ſancti Pauli cum aliis quæ pertinent, omnia ad uſus ſuos in ſilva Juliæ-bonæ dedit Ricardus comes. Hæc omnia ut diximus noſtræ conceſſionis jure ad locum memoratum pertineant, & ne quis hanc donationem delere præſumat, hoc inſcriptionis privilegium ſub eccleſiæ teſtimonio confirmamus, & annuli noſtri impreſſione roboramus, neve in eodem loco alterius ſexus ordo habeatur præter ſupraſcripti, quod ſi inimico humani generis inſtigante, ſtatus ſanctæ regulæ depravatus, quod abſit, aliquando defecerit, eodem ſexu eodemque ordine reparetur, aliter ne fiat noſtra authoritate ſub horum præſentia ac ſubſcriptione anathemate feriatur æternæ damnationis, teſtium patrui mei videlicet Roberti archiepiſcopi, Hugonis quoque Eboracenſis, alteriuſque Hugonis epiſcopi Abrincatenſis, Herberti Luxovienſis epiſcopi, Johannis etiam Fiſcannenſis abbatis, Gradulphi abbatis Fontinollenſis, comitis Balduini, Engelramni comitis, Oſberni, Nigelli vicecomitis & Goſſelini vicecomitis & Ricardi, cæterorumque nobilium facta eſt hæc privilegii auctoritas, Fiſcanni in conventu celebri idus Januarii octavo, anno regni noſtri quarto, quo Hieruſalem petiturus, ibi licentiam eundi a Domino & ſanctis ejus petii anno ab Incarnatione Domini milleſimo triceſimo quinto regnante Francorum rege Henrico anno quarto indictione quarta.

Hæc vero poſtſcripta dono Richardi atque Roberti comitis ad memoratum locum pertinent. Quæ autem ſequuntur a victorioſiſſimo rege Anglorum, invictiſſimoque duce Normannorum Guillelmo data, ſive ab abbatiſſis, ſeu a monialibus tempore ſuæ converſationis eo permittente ſunt conceſſa. Emit vero abbatiſſa Beatrix a conjuge Vualterii, quæ dicitur Leſſelina, annuentibus filiis ſuis Guillelmo, Roberto & Gilberto partem terræ, quam habebat in villa, quæ dicitur Helmis, ſub teſtimonio quidem ſuorum & noſtrorum hominum, quorum nomina hæc ſunt, Robertus capellanus, Anſgotus & Raynaldus & alii plures, & hoc ſiquidem auctoritate & licentia comitis factum eſt. Emit eadem abbatiſſa Calvelvillam centum libras a Normanno *de Larbelliere*, concedente Hugone *de la Ferié* & Hugone *de Gornay* & Varnerio ſuo conſanguineo, ſub teſtimonio Guillelmi comitis de Archis, & Hugonis Luxovienſis epiſcopi aliorumque plurimorum, videlicet Oſberni, Guillelmi eadem beneficia tenentium. Emit adhuc univerſam terram Anſchilli, filii Anſgerii, quæ eſt in hac parte Sequanæ a comite, ſub teſtimonio Guillelmi *d'Eu*, & Rodulphi *Teſſon*. Vuimardis Auſredi ſeneſcalli conjux, loco ſanctæ Mariæ dedicata ſub horum teſtimonio ſcilicet Roberti, Hugonis Luxovienſis epiſcopi, Johannis abbatis, Gilleberti, Criſpini, annuente Guillelmo comite & faventibus ſuis filiis, beneficium quod dicitur *Eſchetot* largita eſt. Notum ſit omnibus conceſſiſſe Hadvidem ſanctæ Mariæ cœnobio medietatem terræ de hoc, eccleſiamque cum decima dum præſens ſeculum deſereret, Deoque dicata extremum vitæ ſuæ in ejus famulatu exercere cuperet. Firmatur autem hæc conceſſio favente filiorum auctoritate, videlicet Hugonis, Bernardi atque Roberti, roboratur inſuper ſubſcriptis teſtium nominibus, Oſmundi *Baſſet* ac fratrum ſuorum Guillelmi de Luiſoreis, Roberti atque Fuſcilini, Raynaldique *de Novant*. Si quis vero id detraxerit, anathematis feriatur jaculo, quia ſecundum antiquorum patrum præcepta de beneficiis eccleſiarum cartas vidiſſe recolimus. Conventionem Adele Flandrenſis comitiſſæ & abbatiſſæ Eliſabet de Villari-monaſterio, quaſi prælibando ſubnotare diſponimus. Nam cum prædicta comitiſſa annis vergentibus vitam debilem adeo in ævum protenderet, ut ſuimet & cunctæ familiæ gubernationem poſtponeret, ſanctæ Mariæ de monaſterio Villari villam *Magneville*, quam in prædium ſibi emerat, ea conditione attribuit, ut quandiu viveret a beneficiis tractaretur ejuſdem cœnobii, quod cum auribus comitis inſonaret, juſſit ut abbatiſſa ſibi emeret centum libras & comitiſſæ impenderet, quas ea gratia illi attribuit, ut in perpetuum terra ſit ejuſdem cœnobii; quin etiam ſi de rebus ejuſmodi a comite conceſſis aliquis S. Genitrici vim intulerit, a fidelibus ſanctæ eccleſiæ ſe excommunicatum noverit, annuente Guillelmo comite cum Mathilda conjuge & filio ejus Roberto comite, Rogerio comite de Montegomerico, Guillelmo Oſberni filio, Ricardo Turſtini filio, Rodulpho de Conchis Rogeri filio cum aliis quampluribus. Guillelmus nutu Dei comes Normannorum nimia deprecatione abbatiſſæ accepto calice aureo Villarenſis eccleſiæ ad victum monialium addidit medietatem octo eccleſiarum Giriacenſis inſulæ, videlicet eccleſiæ S. Clementis, ſanctique Martini Vetuli, & alterius eccleſiæ ſancti Martini, & ſancti Heleri, & ſancti Petri, & ſancti Broladrii, & ſancti Audoëni, ſanctæque Dei genitricis Mariæ, ſub teſtimonio conjugis ſuæ Matildæ, necnon & Rogerii de Montegomerico, & Guillelmi Oſberni filii & Radulphi camerarii. Elizabet abbatiſſa emit eccleſias Juliæ-bonæ cum decima annonæ & telonei, quæ omnia tenet Raynaldus capellanus de eadem abbatia, excepto dimidiam decimam telonei, quam in proprietate retinuit a Guillelmo Normannorum comite. Habebat etiam locus S. Mariæ decimam beſtiarum ſilvæ Juliæ-bonæ dono Richardi comitis, ipſe idem Guillelmus comes dedit ſanctæ Mariæ cœnobii Villarenſis decimam nemorum vicecomitatus Fiſcanni, teſte Rogerio de Montegomerico, & decimam ſilveſtrium beſtiarum ſive leonum, annuente filio ſuo Roberto & conjuge coram baronibus ſuis. Terram quam Herfridus in Thurelhinvilla tenebat, emit abbatiſſa a Guillelmo *d'Eu*, favente illo Herfrido, teſte Odone Hugonis filio, Bernardo preſbytero atque Roberto permittente comite. Eccleſiam ſanctæ Mariæ de Fiſcannenſi ſilva, quæ cognomento juxta vocatur, dedit Guillelmus comes Reginæ virginum, teſtificante Rogerio de Montegomerico, pluribuſque aliis, Roberto, Ruſſo, atque Roberto preſbytero. Item præfatus comes divino inſtinctu tactus, huic eccleſiæ ad uſus ſanctimonialium de reditibus præpoſituræ Cadomi per ſingulos annos centum dedit ſolidos, teſte Rogerio de Montegomerico, & Oſberni filio Guillelmo multiſque aliis.

... Hugonis. Eccleſiam vero cum decima de Pulchrafovea dedit Radulfus Gyphardus favente filio ſuo Guillelmo *Runce*, teſte Normanno *Tenar.* Raynaldo milite & Roberto capellano, inſuper etiam comite Ebroicenſi annuente, cum XII acris terræ quam abbatiſſa emit de proprio eccleſiæ, Bencellina vero Radulphi Giffardi uxor, cum monachilem vitam ſumpſit, eccleſiæ Dei ſuæque caſtiſſimæ matri Mariæ quidquid in Salomonis villa habebat, ſive in eccleſiis, ſive in decimis, ſeu in pratis, vel in aquis æterno jure ſancivit, & in villa quæ dicitur *Cheveron* conceſſione Gauffredi filii ſui quidquid tenebat tradidit. Raynaldus autem *de Gratepance* contra Bencellinam tantumdem terræ tenuit in illis duabus ſupradictis villis, quantum ſanctæ Mariæ præbuit, cum filiam ſuam regulari jugo commiſit. Abbatiſſa igitur centum acras terræ emit de proprio ſuo in villa quæ dicitur *Fontenes*, ad opus eccleſiæ ſanctæ Mariæ. Ipſa eadem Bencellina dedit huic eccleſiæ medietatem unius molendini apud *Angon*, teſte Rogerio viro ſuo, & Radulpho ejuſdem filio, necnon Roberto prædicti caſtri comite. Robertus *de Moias* precatu ſuæ matris dedit ſanctæ Mariæ terram quam tenebat Anfredus *Anrouret*, teſte Raynaldo telonario ac Riculfo *Graverne.* Hugo *de Grantemeſnil* IV acras prati conceſſit ſanctæ Mariæ, *Ancenelley* . . . . . pro ſororibus ſuis. Robertus de Inſula cum uxore, & filiis Radulpho & Roberto concedit decimam Magnævillæ eccleſiæ ſanctæ Mariæ Villarum, pro Adeleia filia ſua, annuente rege Guillelmo cum uxore Matilda, & filiis Roberto & Guillelmo. Waſcha Ubaſta filia Raimerii, annuente fratre ſuo Hilduino, dedit ſanctæ Mariæ de monaſterio Villari pro anima ſua, & quia ibi monacha facta eſt quinque arpennos vineæ in Longavilla & carrucaturam terræ, concedente rege Guillelmo, cujus ſignum eſt hoc ✠, ſub teſtimonio horum Hugonis Pincernæ regis, de cujus feudo erant terra & vinea, quæ omnia conceſſit Hugo prædictæ eccleſiæ, annuente Raynaldo regis capellano & Raynaldo de monaſterio Villarenſi & Alunedo, & Gilleberto *de Ceveron*, & Guillelmo nepote ejuſdem Hugonis, & Vuimondo *Gaillard.* A Beviredan unum molendinum cum terra molendinarii dedit Tetbaldus pro filia ſua Advenia, receptis quindecim libris denariorum de abbatiſſa Eliſabeth. Dedit etiam Robertus de Eſpoſvilla filius ejuſdem Tetbaldi, ſanctæ Mariæ ...

... præſentibus literis noſtrum fecimus apponi ſigillum. Actum Pariſiis decima quarta die Januarii, anno Domini milleſimo trecenteſimo quarto.

XXIII.

Bulla Urbani III pro Lucerna.

URBANUS epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilectis filiis Angoto abbati ſanctæ Trinitatis de Lucerna, ejuſque fratribus tam præſentibus quam futuris regulariter ſuſtinendis in perpetuam memoriam. Piæ poſtulatio voluntatis effectu debet proſequente compleri ut & devotionis ſinceritas laudabiliter eniteſcat & utilitas poſtulata vires indubitanter aſſumat. Ea propter dilecti in Domino filii veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuimus & præfatam eccleſiam ſanctæ Trinitatis de Lucerna, in qua divino eſtis obſequio mancipati, ſub beati Petri & noſtra protectione ſuſcipimus & præſentis ſcripti privilegio communimus. Inprimis ſiquidem ſtatuentes ut ordo canonicus, qui ſecundum Deum & beati Auguſtini regulam atque inſtitutionem Præmonſtratenſium fratrum in eadem eccleſia inſtitutus eſſe dignoſcitur perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter obſervetur. Præterea quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona eadem eccleſia impræſentiarum juſte & canonice poſſidet aut in futurum conceſſione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium ſeu aliis juſtis modis, præſtante Domino, poterit adipiſci firma vobis veſtriſque ſucceſſoribus & illibata permaneant, in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Locum ipſum in quo præfata eccleſia ſita eſt cum omnibus pertinentiis ſuis, eccleſiam S. Johannis de Caſtro-Willelmi cum pertinentiis ſuis, eccleſiam S. Mariæ de Rochella cum pertinentiis ſuis, eccleſiam *de Campeaux*, eccleſiam de Angeio, eccleſiam *de Monviron*, eccleſiam de Sulligneio, duas garbas decimarum de terra Allani militis in parochia ſancti Petri, totum manerium quod habetis apud Crolum cum pertinentiis ſuis, totam terram quam habetis apud Lucernam cum molendino & nemore, totam terram quam habetis apud Abrincas cum vineis & torcularibus, terram quam habetis apud Sublinceium & Nigram-Paludem, & apud Landam & apud Roſigneium, terram Oſberni dapiferi apud Marceium cum dimidia acra terræ quæ fuit *Juclin*, terram quæ fuit ...

'illelmi de Sancto-Johanne apud Grimovillam, in
:onſtantienſi epiſcopatu eccleſiam ſanctæ Mariæ de
'ourvilla cum omnibus pertinentiis ſuis, eccleſiam
ncti Georgii *de Ratz* cum pertinentiis ſuis, eccle-
ım ſancti Martini *de Tribehou* cum omnibus perti-
entiis ſuis, eccleſiam ſancti Petri de Meſnileio
'uildouin, decem acras terræ apud Tſnanvillam, ex
onatione R. de Altevilla; apud Cambas, duas ma-
ıras terræ de donatione G. de Cantepia; apud Clın-
ımpum, unam maſuram ex donatione Dionyſii;
oud Angeium in feudo Gaufridi de Boſco, decem
ılidos Andegavenſes, ex donatione R. filii Radulphi
: Philippæ uxoris ſuæ; apud Abrincas, unam acram
ineæ cum preſſorio in Meſſiomore de dono Wil-
lmi Abrincenſis archidiaconi; apud Moncatum,
:ptem quarteria frumenti in maſura R. de Pratis, cum
na acra terræ *au doit Waſme*, ſeptem quarteria frumenti
oud Grimovillam in maſura Radulphi de Monaſterio
um una acra terræ & quinque perticis ad magnam
:rucem, ex donatione W. de S. Johanne & G. uxoris
ıæ, unum quarterium ſiliginis in decima Dominici
:ogerii de S. Georgio, ex dono ipſius R. apud Cur-
am-foſſam, decimam totius nemoris ejuſdem loci, ſive
ı paſcuis, ſive in venditione lignorum cum quadam
arte nemoris in Dominico ſicut diviſæ demonſtrant;
oud Grippum decimas omnium redituum ad idem
ıſtrum pertinentium, cum decima feriæ ejuſdem
illæ, ex dono Aſculfi de Suligneio; apud Viriam,
num quarterium frumenti in maſura Regeri de
ampis extra portam, ex dono Albini; in terra
)geri de Nuilleio, unam minam frumenti de dono
'eldoin Cati; apud Dragouillam, unum quarterium
rumenti in maſura *Penerel*, de dono Roberti de
'erſeio; apud Rochellam, ſeptem quarteria frumenti,
x dono Roberti *Heriz* & Rogeri filii ſui poſt decem
rima reddenda vobis apud montem Aquilam, unam
cram terræ de dono Maleſonti & fratrum ſuorum;
pud Crolum, tres ſolidos Cenomanenſes de dono
Villelmi de Magneio, quos & annuatim reddere
olebatis; apud Canceium, tria quarteria frumenti de
erra quam ſolet tenere G. Mandarius in Manerio
ıncti Nicolai; in boſco Rogeri, unam minam fru-
nenti de dono Willelmi de Albigneio comitis; apud
'ornes, duo quarteria frumenti in maſura Johannis
ilii Arnulphi de Rua, & in maſura Richardi Iſrael,
le dono Radulphi de *Fornes*, apud ſanctam Trini-
atem de nemore, duas maſuras terræ; ex dono T.
ancti-Pancratii & H. filii ſui apud Novam-villam,
luos campos terræ, campum Marinum & campum
:aſtellenſem, ex dono Bertrandi & Philippi filii ſui;
pud Longam-Villam, tres acras terræ, ex dono R.
le Sancto-Leodegario; apud Nigram-Paludem,
otam moutam de terra *Pelkevilain*, ex dono ejuſdem
ℜ. filii ſui; apud Grimovillam, unam acram terræ,
x dono Alani; apud Torvillam, unam maſuram
rium acrarum & dimidiam virgatam de dono Wil-
elmi de Sancto-Johanne; apud Heenvillam, deci-
nam feriæ ejuſdem villæ & piſcariæ; apud Torvillam,
otum dominium ſuum de inter duas valles; apud
ſanctum-Loct, unam minam frumenti, ex dono
'ordanis de Sancta-Villa in molendino ſuo; apud
Mortuam-Feminam, totum feudum Gaufridi *Mau-
gier*, ex dono Willelmi de Angervilla & B. uxoris
uæ; apud Cortis, decimam ſalis totius reditus Ra-
lulphi de Fulgeriis, de dono ejuſdem; apud Meur-
lracheriam decimam molendini ex dono Roberti
Murdrac; ex dono Hugonis de Sancto-Dionyſio,
ria quarteria frumenti in molendino ejuſdem villæ;
pud Grimovillam, duas garbas decimarum totius
erræ Willelmi de Sancto-Johanne; in eadem villa,
x dono ejuſdem, apud *Tribeho*, maſuram Willelmi
'aſſalli cum duabus acris terræ & unam piſcariam
ılvetulam & duas garbas decimæ totius feudi ſui apud
'ribou, de dono Ambroſii; apud Romeiam, duas
garbas decimarum totius dominii Willelmi & T. de

A Piris & G. uxoris ſuæ; juxta Lucernam collem
abbatiæ Lucernæ imminentem, ex dono Roberti
abbatis de monte Sancti-Michaelis, compoſitionem
quoque inter vos & monachos montis Sancti-Mi-
chaelis de periculo maris ſuper eccleſia de ſancto
Johanne & aliis tenementis veſtris habitam, ſicut ſine
pravitate facta eſt, & ab utraque parte recepta atque
in inſtrumento publico facto exinde continetur auc-
toritate apoſtolica confirmamus. Sane novalium veſ-
trorum quæ propriis manibus vel ſumptibus colitis,
ſive de nutrimentis animalium veſtrorum nullus a
vobis decimas extorquere præſumat. Liceat quoque
vobis clericos vel laicos e ſæculo fugientes liberos &
abſolutos ad converſionem recipere, & eos abſque
contradictione aliqua retinere. In parochialibus autem
B eccleſiis quas habetis, liceat vobis quatuor vel tres
de canonicis veſtris ponere, quorum unum diœce-
ſano epiſcopo præſentetis, ut ei de ſpiritualibus, vobis
autem de temporalibus & de ordinis obſervantia de-
beant reſpondere. Prohibemus inſuper ne aliquis infra
fines parochiarum veſtrarum ſine diœceſani epiſcopi
& veſtro aſſenſu de novo eccleſiam vel oratorium
ædificare præſumat, ſalvis tamen privilegiis Romanæ
eccleſiæ. Cum autem generale interdictum terræ
fuerit, liceat vobis clauſis januis, excluſis excommu-
nicatis & interdictis, non pulſatis campanis, ſuppreſſa
voce divina officia celebrare. Ad hæc auctoritate
apoſtolica prohibemus ne aliquis archiepiſcopus vel
epiſcopus aut eorum officialis in vos vel eccleſiam
veſtram excommunicationis, ſuſpenſionis aut inter-
dicti ſententiam ſine manifeſta & rationabili cauſa
C audeat promulgare, aut in vos vel eccleſias veſtras
novas, aut indebitas exactiones imponere. Sepultu-
ram præterea eccleſiæ veſtræ liberam eſſe decernimus,
ut eorum devotioni & extremæ voluntati qui ſe illic
ſepeliri deliberaverint, niſi forte excommunicati vel
interdicti ſint, nullus obſiſtat, ſalva tamen juſtitia
illarum eccleſiarum a quibus mortuorum corpora
aſſumuntur. Obeunte vero te nunc ejuſdem loci
abbate, vel tuorum quolibet ſucceſſorum, nullus ibi
qualibet ſurreptionis aſtutia ſeu violentia præponatur,
niſi quem fratres communi conſenſu vel fratrum pars
conſilii ſanioris, ſecundum Dei timorem & beati
Auguſtini regulam providerint eligendum. Paci quo-
que & tranquillitati veſtræ paterna in poſterum ſolli-
citudine providere volentes; auctoritate apoſtolica
D prohibemus ne aliquis infra fines locorum ſeu Gran-
giarum veſtrarum violentiam vel rapinam, ſeu furtum
facere, ignem apponere, hominem capere vel inter-
ficere audeat. Prohibemus etiam ne alicui fratrum
veſtrorum, poſt factam in eodem loco profeſſionem,
fas ſit abſque abbatis ſui licentia de eodem loco niſi
arctioris religionis obtentu diſcedere; diſcedentem
vero abſque communium litterarum cautione nullus
audeat retinere. Libertates vero & immunitates, &
rationabiles conſuetudines, & dignitates in eccleſia
veſtra hactenus obſervatas, ratas habemus, eaſque
perpetuis temporibus illibatas permanere ſancimus.
Prohibemus etiam ne beneficium eccleſiæ veſtræ
collatum perſonaliter alicui, ſine abbatis & capituli
licentia conferatur. Decernimus ergo ut nulli omnino
E hominum liceat præfatam eccleſiam temere perturbare,
aut ejus poſſeſſiones auferre vel ablatas retinere, ſeu
quibuſlibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra
conſerventur eorum pro quorum gubernatione &
ſubſtentatione conceſſa ſunt uſibus omnimodis pro-
futura, ſalva ſedis apoſtolicæ auctoritate & diœceſani
epiſcopi canonica juſtitia. Si qua igitur in futurum
eccleſiaſtica ſæculariſve perſona hanc noſtræ conſti-
tutionis paginam ſciens, contra eam temere venire
tentaverit, ſecundo tertiove commonita niſi reatum
ſuum digna ſatisfactione correxerit, poteſtatis hono-
riſque ſui careat dignitate, ramque divino judicio
exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſacra-
tiſſimo corpore & ſanguine Dei & Domini redemptoris

Coſmæ & Damiani diac. card. ego Soffredus S. Mariæ in via lata diac. card. ego Rollandus ſanctæ Mariæ in Porticu diac. card. ego Petrus ſancti Nicolai in carcere Tulliano diac. card. ego Radulphus ſancti Georgii ad Velum-aureum diac. card. Datum Veronæ per manum Tranſmundi ſanctæ Romanæ eccleſiæ notarii III idus Januarii, indictione quarta, Incarnationis Dominicæ anno M. C. LXXXVI, pontificatus vero domni Urbani papæ III anno primo.

Ex cartulario Lucernenſi.

X X I V.

Charta hæc ad Fontanetum ſpectans, at mutilata col. 96 & ſeqq. hic integra datur.

1217. UNIVERSIS Chriſti fidelibus ad quos præſens ſcriptum pervenerit, Robertus filius Erneiſi, nepos Radulfi Taxonis, filii Jordani Taxonis, perpetuam in Domino ſalutem & pacem. Noveritis quod cum mota eſſet controverſia & diu fuiſſet ventilata coram venerabili patre noſtro Roberto de Ablegiis Bajocenſi epiſcopo, tanquam judice ordinario, inter me ex parte una, & abbatem Alexandrum & monachos de Fontaneto ex parte altera, ſuper decimis quorumdam nemorum meorum, quæ non ſunt in cartis anteceſſorum meorum nominatim expreſſa, & ſuper rebus aliis, tandem mediante Dei gratia, quæ mentes hominum mutat quando vult & quomodo vult, adhibito etiam amicorum meorum & aliorum prudentum virorum conſilio; tota contrarietas illa hunc finem ſortita eſt, videlicet quod ego Robertus concedo prædictis monachis bona fide & confirmo quidquid continetur in charta, quam habent de anteceſſore meo bonæ memoriæ Roberto filio Erneiſi ſecundo, quæ crucibus eſt ſignata ſecundum antiquam conſuetudinem, & habet hunc tenorem: Omnibus ſanctæ matris Eccleſiæ Catholicis filiis de ſalute animæ ſuæ ſollicitis expedit ad ablutionem peccatorum ſuorum & emendationem vitæ, loca ſancta venerari, & eleemoſynis operam dare, ut per temporalia bona quæ ſibi ſubtrahunt, promereantur gaudia æterna quæ nunquam deficiunt. Felici enim commercio ditatur, cui pro terrenis cœleſtia, pro perituris ſine fine manſura reſtituuntur. Hujus rei veritate cognita, ego Robertus filius Erneiſi, filii Radulphi Andegavenſis & Alpaidis, & filius Haeviſæ ſororis antiqui Fulconis

dines eiſdem medietatibus eccleſiarum pertinentes, decimamque vineæ & pomerii atque vitulorum & & porcellorum agnorumque & caſeorum ac lanæ. Dederunt quoque decimam molendini, quod in Olna ſitum eſt, & illius molendini Coiſellarii, quod ad orientalem partem hujus abbatiæ eſt poſitum, atque decimam piſcium. Adhuc autem dederunt omnem decimam cunctarum redditionum partis meæ Cingalenſis ſylvæ; hoc eſt toties cenſus foreſtæ, & denariorum & porcorum, paſnagii atque avenæ, arietumque & gallinarum, atque tantum lignorum, quantum duo aſini quotidie inde afferre poſſent, ad appreciandum piſces ad opem Monachorum, ſive ad quod

C eis placeret faciendum. Et ſi qua inveniri poſſent in eadem ſilva ædificiis Monachorum neceſſaria & congrua, conceſſum eſt ab illis ut hoc manifeſtato domino ſilvæ caperentur libere & licite. Et ſi placeret alicui heredum patris mei quod conſtitueret in eadem ſilva vaccarias, aut equarias, vel porcarias, ſeu caprareas, ſive ovilia, dederunt ſimiliter omnes decimas fructuum & aliorum redditiuum. Aut ſi eadem ſilva quandoque redigeretur in planum, & hoſpitarentur ibidem villani, vel bordarii, ſive alicujuſmodi homines, conceſſerunt huic eccleſiæ omnes decimas eorum, & alias eccleſiaſticas conſuetudines, atque ſtatuerunt, ut ipſi homines apponerentur eccleſiæ illi, cui placeret monachis. Decimam vero equariæ quæ erat apud Cidemaium dederunt ratione ſimili. In Toircio

D autem dederunt decimam telonei foriæ & mercati, atque denariorum cenſuum hominum ſuorum, & decimam molendini *de Betdaniel.* In Culeio quoque dederunt decimam duarum manſurarum terræ. Hoc eſt manſuræ Roberti Capreoli & manſuræ Gervaſii. Quin etiam dederunt medietatem eccleſiæ de Cleceio, quæ pertinebat ad hereditatem patris mei, atque omnes decimas & conſuetudines ad eam pertinentes, triginta quoque acras terræ in eleemoſynam, & decimam molendini quod eſt in Olmo, atque molendini Coiſellarii, quod eſt in villa, & decimam telonei. Certitudinem firmamque veritatem donationis molendini, quod dedit pater meus, & omnium eleemoſynarum illarum, quæ pro ipſo & omnibus parentibus meis factæ ſunt, ſicut prædictæ ſunt, comprobavi ego Robertus filius Roberti, filii Erneiſi, teſtimonio &

E aſſertione Haeviſæ matris meæ, atque Radulfi patrui mei, filii Erneiſi, hominumque meorum mihi fide-

onfirmando perpetua ſtabilitate munimus. Adjicimus uoque benefacere huic eccleſiæ, atque damus ei ro ſalute animarum noſtrarum & omnium parentum oſtrorum, manſuras duorum ruſticorum liberas & uietas ab omnibus ſerviciis & conſuetudinibus, atque erſinnis & aliis querelis: manſuram ſcilicet Rogerii : manſuram Grentonis. Horum manſiones ſitæ ſunt l dexteram partem viæ quæ deſcendit in Olnam, : ad ſeptentrionalem partem hujus eccleſiæ ſunt oſitæ. Terram vero quam Goſcelinus foreſtarius oncedente Sarlone filio ſuo pro ſalute animæ ſuæ : animæ uxoris ſuæ dedit huic loco, & nos conceimus, & immunem & quietam ab omnibus ſerviciis : aliis exactionibus facimus. Dedit enim omnem erram quam habebat in hac Fontanetenſi valle inter olendinum meum & pomerium hujus abbatiæ. Simili ratione concedimus unam acram terræ, quam edit huic eccleſiæ Anſgotus, filius Goisfredi pro lute animæ ſuæ & animæ Orieldis uxoris ſuæ. dhuc etiam damus & concedimus, ſicut ea quæ ipra eccleſiam de Cidermeio cum omnibus decimis : conſuetudinibus ſuis & decem acras terræ in eleeioſynam decimamque molendini. Hoc eodem modo ibuimus eccleſiam S. Mariæ *de Cueleit* & omnes ecimas atque conſuetudines illius, & omnem terram loberti ſacerdotis, filii Hugonis preſbyteri, terramue ipſam facimus liberam & quietam ab omnibus erviciis & conſuetudinibus atque gerſinnis & aliis uerelis. Hoc vero facimus deprecante & conſulente ladulfo filio Erneiſi patruo meo, qui aviam meam, iatrem ſuam Hacviſam, ſororem Fulconis *de Alnon* cimiterio eccleſiæ *de Cueleit*, in quo ſepulta fuerat, blatam ad abbatiam iſtam afferri, & juxta Erneiſum vum meum fecit ſepeliri. Adhuc autem donamus uic eccleſiæ dimidiam eccleſiam S. Medardi, & uidquid ad eam pertinet. Inſuper damus & conceimus huic ipſi abbatiæ omnes epiſcopales conſueidines eccleſiarum quæ de feudo meo ſunt, quas onſuetudines tenuerunt in feudum anteceſſores mei Bajocenſibus epiſcopis, & ego teneo. De omnibus ero rebus, quas nos & heredes noſtri adquiſituri imus in terris, vel aquis, ſive foreſtis, damus eccleas & eleemoſynas omneſque decimas. Quicumque ero de hominibus noſtris voluerit aliquid de poſſeſonibus ſuis dare, aut vendere, vel in vadimonium onere, auctoritate noſtra faciat hoc libere & licite, iſi forte tanta fuerit res, quod poſtea non poſſit obis ſervire. Quidquid vero illud fuerit, ab omnibus erviciis & aliis exactionibus quietum & abſolutum t quandiu in poſſeſſione abbatiæ fuerit. Hæc igitur mnia quæ prædicta ſunt, ego Robertus & Gerſendis xor mea, damus & concedimus libera & quieta, & omnibus querelis & exactionibus omnino abſoluta, : etiam corroboramus ſubſcriptione noſtra, ne unuam retrahantur heredum noſtrorum malevolentia. go Robertus, qui facio donationes iſtas, confirmo. go Gerſendis uxor ejus. Rogerius *Suhart.* Radulfus raverſus. Rogerius de Merlaio. Rogerius de Fonbus. Walterius de Caleto. Robertus de Mantevilla. lobertus *Cornart* de Cleceio. Hubertus de Rennatto. Paganus de Monte-aureo. Robertus *de Credon.* hetinellus præpoſitus de Fontaneto. Ricardus canoicus Luxovii. Alanus de Plaxecio frater ejus. Willmus filius Haleboldi. Hi omnes fuerunt de parte loberti. Qui ſequuntur, fuerunt de parte abbatis & onachorum ſancti Stephani Fontaneti. Willelmus e Inſulis. Goisfredus de Barbereo. Giraldus Carpenrius. Rainaldus de Monte. Ertaſtus *Conceus.* Hunldus dapifer. Atcelinus de Molendinis. Alveredus lius Goiſleni. Rogerius *Mordant.* Anchitillus de lmannia. Donatio vero & confirmatio chartæ hujus cta eſt in tempore venerandi Hugonis abbatis, qui gnominatus eſt Deodatus. Hic autem abbas ſecuns extitit in hac Fontanetenſi eccleſia. Hanc charn ego Robertus filius Erneiſi, ſextus a Roberto filio Erneiſi primo, nepos Radulfi Taxonis, filii Jor- A dani Taxonis, ratam habeo modis omnibus & acceptam, & inſuper ſpecifico omnia loca forestæ meæ quomodocumque nominentur, & maxime Olivetum, Fretuum, *Banqueteit* & Londam de Fontaneto, in quibus omnibus volo & concedo ut prædicti monachi habeant ſine contradictione plenariam decimam omnium earum rerum, quæ ad manum domini poſſunt devenire. Volo etiam & concedo ut capiant in nemoribus illis lignamina ædificiis ſuis congrua ſi forte non potuerint infra ſilvam Cingalenſem invenire æque bona. Concedo etiam eis equos pro aſinis ad ligna quotidie deferenda & quindecim Ligatas lignorum circa Natale Domini ſingulis, ſicut longo eas tempore perceperunt. Præterea concedo eis & confirmo, quantum ad me ſpectat, capellam S. Georgii de Cuckio B cum omni jure ſuo & pertinentiis ſuis, quam habent de donatione memorati Roberti, filii Erneiſi ſecundi. Concedo etiam eis & confirmo medietatem capellæ S. Jacobi de Verreriis, quam habent de donatione Roberti filii Erneiſi tertii, qui occiſus fuit apud Andreium. Concedo etiam eis & confirmo quatuordecim acras terræ, quas dedit eis avus meus Robertus filius Erneiſi quartus, pro anima ejuſdem patris ſui, quæ ſitæ ſunt apud Fontanetum in toſtro, unde pars ſita eſt infra Herbergagium *de Belveer,* & ſubtus culturam illam novem acras. Item dimidiam inſulam Olnæ fluminis, & ſubucam Roberti fabri, & tres acras terræ in campo *Failli,* quos dedit eis idem avus meus pro anima matris ſuæ Adeliciæ. Concedo etiam eis & confirmo de donatione patris mei lau- C dabilis memoriæ Roberti filii Erneiſi quinti, in territorio de Barnevilla acram ſancti Richerii & in territorio de Fontaneto tres acras terræ in via de Verreriis datas pro anima matris ſuæ Rohaſiæ de Corceio. Item de donatione ejuſdem patris mei in tertro de Fontaneto quinque acras, & ſupra viam de Icio duas datas quando Reſtondus factus eſt monachus. Item in Anglia de donatione ejuſdem eccleſias *de Wellis* & *de Warkam*, cum terris & decimis, & omnibus pertinentiis earum, & decimam totius dominii mei *de Hammgebi.* Item in Normannia eccleſiam S. Petri de Grinboſco, cum terra eleemoſynata & decimis ſuis, & capellam S. Margaritæ *de Toſteval* cum terra ad eam pertinente. Item in territorio de Fontaneto quinque acras terræ, quæ ſitæ ſunt ad dexteram partem viæ, quæ ducit ad arborem de Icio quas memo- D ratus pater meus eis moriens delegavit. Concedo etiam eis & confirmo de donatione Oliveri filii Erneiſi in Anglia medietatem molendini *de Hasfoiff.* Concedo etiam eis & confirmo terram quam dedit eis Radulfus Traverſus in territorio Fontanetenſi, quando Ricardus *Campion* ſuſcepit habitum monachalem. Concedo etiam eis & confirmo culturam decem acrarum, quæ ſita eſt ſuper ripam Olnæ fluminis, & in capite culturæ illius quatuor acras, & ſupra S. Andream quinque acras. Item ad crucem Mazelinæ ſeptem virgatas terræ, unde tres virgatæ datæ fuerunt pro excambitione domus Walteri de Toreio. Item in Ronchereto acram unam de feodo Willelmi de Feugeriis. Item ſupra Bellum-montem in duabus pectiis ſeptem acras terræ de donatione Willelmi de Villariis pro E anima Willelmi filii Erneiſi. Item ſubter Londam de feodo Gaufridi de Conbraio quinque virgatas terræ quas emit Ricardus *de Rourou* ad opus monachorum. Item in latere Londæ quinque virgatas. Item ſubter Londam tres acras terræ, quæ emptæ fuerunt & datæ pro morte Gocelini *Picot.* Item in angulo Londæ quinque virgatas. Item in capite culturæ Erchembaldi ſeptem virgatas. Item in campo Harduini duas acras. Item in capite campi Herberti de feodo *Boet* tres virgatas. Item ibidem quinque virgatas datas pro anima Rogeri *Boet.* Item in via de Icio acram unam de feodo *Boet.* Item ſupra Londam ſex acras terræ quæ datæ fuerunt pro anima filiæ Radulfi de Cambraio.

Item

& ſine ulla cavillatione, & volo ut teneant & poſſideant bene & pacifice, honorifice & quiete, & ut hæc conceſſio mea rata & ſtabilis perſeveret in poſterum, ego eam præſentis ſcripti teſtimonio, & ſigilli mei novi valitura in perpetuum appenſione confirmo. Actum anno gratiæ M. CCXVII.

X X V.

Epiſcopus Abrincenſis tenetur adire eccleſiam S. Gervaſii antequam poſſeſſionem adipiſcatur.

1370. *A TOUS ceulx qui ces lettres verront ou oiront, Johan Covillaut clerc, garde des ſceaulx des obligations de la ville & vicomté d'Avranches, pour Monſieur le Roy de Navarre, SALUT. Comme il ſoit ainſi que dès long-temps a que contredit & empeſchement, ſur quoi procès d'effet & d'eſcors avoit été meu par entre homme ſage & diſcrept Monſieur Robert Porte, par permiſſion divine, évêque d'Avranches, d'une part; & Meſſire Henry Regnault eſcuyer, ſeigneur des Regnauldieres & de Romyre & ſergeant héreditał des reſſorts de Bretaingne, fils & ſeul heritier de feu Monſieur Sanſon Regnault eſcuyer, capitaine de Baieulx, ſieur des Regnauldieres & de Rocheſort, & du manoir de ſainct Gerveſe aſſis en la cité d'Avranches, fils de feu Meſſire Guillaume Regnault chevalier, ſieur du Chaſteau-Regnault & des Regnauldieres, de la Bouſſac & Eſpineac, & du Moutier, & de la Pignellaye au pays & duché de Bretaingne: & Pierre des Touches eſcuyer & Damoiſelle Philippotte de Touchet jadis ſa femme, fils de Pierre des Touches eſcuier, ſigneur en partie de la ville de Montmartin ſur la mer, & de Damoiſelle Johanne Regnault ſa femme, appelée Dame Johanne des Touches, ſœur dudit Henry Regnault eſcuier, préſence de Monſieur Berthault le Gabellier rectour & vicaire de la chapelle de ſainct Gerveſe, & de Perrot Lange clerc & ſervitour de ladite chapelle, & de Maſſé Onom & de Michelot Ozsane tréſoriers, & de tous les parroiſſiens de ladite chapelle touls venus & aſſemblés d'autre part: & touls leſquels deſſus dicts ... ledict Porte eveſque partir les pieds nus ſortiſſant hors de ladicte chapelle dempuis icelle a venir juſques en l'égliſe cathedrale Monſiour ſainct Andrieu d'Avranches, où touls les prédéceſſours éveſques d'Avranches ont de toult temps & toultiours més accouſtumé faire, ainſi que avoit faict Monſiour Aubert eveſque d'Avranches en l'an de grace ſept cens & oict & aultres éveſques du dempuis auroient ainſi faict, comme il eſt dict & declaré par leſdicts droicts & enſegnemens de ladicte chapelle; & à laquelle réception ledict Regnault & ſeſdicts predéceſſours, comme fondatours, ſont ſubgets & tenus y aſſiſter, preſence dudict maiſtre Berthaut rectour & clerc de ladicte chapelle, & ainder à deſcendre audict E'veſque; & laquelle monteure doibt demourer au profict dudit treſor, ou bien payer trente francs d'or pour icelie monteure, & ladicte robe & ſaion, chauſſes & houſſes, digarts, doibvent demourer au ſingullier profict dudict clerc & de ſeſdicts prédéceſſours, Sçachent touls que pardevant Don Richard Meincent clerc, prêtre, tabellion juré pour mondit ſieur le roi de Navarre, fut préſent ledict Monſieur Robert Porte éveſque d'Avranches, lequel, ſoit pour lui que pour ſes prédéceſſours éveſques, ſoi eſt deſiſté & departi de l'empeſchement par lui mins, & a cogneu & confeſſé audict Meſſire Henry Regnault eſcuier & de ſes hoirs, meſmes audict maitre Berthout le Gabellier rectour, & audict clerc de ladicte chapelle, que ſans cauſe ny raiſon il avoit contredict & empeſché lours droictures acouſtumées, & que à bonne cauſe ils auroient ſouſtenu contre ledict ſieur Porte, ſuivant qu'il eſt mins & monſtré par lours droicts de ladicte chapelle, en accordant ledict E'veſque aux deſſus dicts, de jouir deſdictes droictures pour le temps à venir, ſans y mettre aucun empeſchement en aucune maniere, ainſi qu'ils ont juré par leur foy & ame, préſent ledict Juré, de tenir & avoir ce préſent pour agreable, ſans aucun empeſchement; en teſmoing de ce, à la relation dudit Juré, ces lettres ſont ſcellées ſaouf autri droict. Ce fut faict l'an de grace mil CCC ſoixante-dix, le mardi avant la ſainct Michel.*

Paſſé par *R. MEINCENT.*

Digitized by Google

cleſiæ Conſtantienſi præſtare debent, inſtr. 264. D.

Abbatiæ Franciæ, Angliæ & Hiberniæ, a monaſterio Savigneii dependentes, 552, & ſeqq.

Abbé (Franciſcus l') archidiaconus Pontis Audomari, inſtr. 295. C.

Abellonenſes epiſcopi (Guillelmus le Bas) 649. B.

(Stephanus Paris) 285. B.

Abendon. (Roger) abbas, inſtr. 230. E.

Aberrone (Ingelrannus de) inſtr. 111. C.

Ableges (Droco des) pater Roberti epiſcopi Bajoc. 366. C.

Abridcourt (Thomas d') Anglus, 292. B.

Abrincæ civitas, ex Ptolemæo, olim dicta fuit Ingena, 466. 467.

Abrincenſe capitulum quot conſtet canonicis, 466.

Abrincenſes monaſterium S. Michaelis flammis tradunt, 518. B. C.

Abrincenſes vicecomites (Hugo) 425. C.

(Ricardus) inſtr. 65. A. C. 66. B. 68. A. 413. B.

(Turſtinus) 420. D. inſtr. 73. A.

Abrincis (Guillelmus de) 917. E. inſtr. 236. B. 247. B.

(Hugo) condit monaſterium ſancti Severi, 913. D.

Academia Cadomenſis a ſummo pontifice erecta, 380. B. 444. C. 793. C.

Acarie (Petrus) canonicus & officialis Rotomag. 109. C.

Acharin (Hugo) inſtr. 92. A. 93. A.

Acherius monachus ſcriptor ſpicilegii, inſtr. 1. A. 2. B. 3. A. 13. D.

Achey (Margarita d') uxor Johannis de Longray, 419. B.

Achineium, eccleſia pendens a monaſterio Conchenſi, inſtr. 128. E. 129. C. D.

Acie (Robertus de) inſtr. 87. E.

Acigny (Alanus d') miles, 523. A.

Aé, monticulus cui inſidet abbatia Montis-Dei, 860. C.

Ægidio (Radulphus de S.) inſtr. 240. C.

Ægidius (Sanctus-) prioratus unitus collegio Rotomagenſi, 106. D. eccleſia ejuſdem nominis collata Troarno, 285. E.

Ælezia regina, inſtr. 86. A.

Ælipdis uxor Ingeranni de Marigniaco, inſtr. 38. D. 39. B.

Agatho (S.) monachus Fontanellæ, 161. E.

Agenceium, eccleſia attributa Exaquio, inſtr. 248. D.

Agerneium, eccleſia firmata Troarno, inſtr. 286. A.

Agnellis (Hebertus de) inſtr. 273. E.

Agnes nobilis matrona præbet eccleſias S. Albino Andegavenſi, 681. E.

Agnes uxor Ricardi du Humet bona Alneto tribuit, inſtr. 89. B. C. D. E.

Agnevilla (Robertus de) inſtr. 252. E.

Agorn (Guillelmus de) abbas monaſterii Cornelienſis in Anglia, 516. B.

Aguellis (Robertus de) inſtr. 78. B.

(Henricus) Roberti filius. Ibid.

Aguillon (Godefridus) inſtr. 86. D.

Aiga mater S. Audoeni Rotomag. 13. A.

Aignan (Michael de Saint-) inſtr. 174. E.

Aigrardus ſcriptor vitæ S. Anſberti, 17. A.

Aillio (Rogerius de) Willelmi filius, inſtr. 69. C.

(Willelmus) inſtr. 69. C.

Airam, eccleſia donata Troarno, inſtrum. 286. A.

Aitre (l') eccleſia cujus decimæ dantur Blancælandæ, 878. D.

Ala ſoror Alveredi de Moton, inſtr. 70. A. quædam dat monaſterio SS. Trinitatis pro ſua filia moniali. ibid.

Alanus comes inſtr. 72. B.

bæ-Marlæ in abbatiam erigi curat, 274. E. inſtr. 22. A.

Albæ-Marlæ comitiſſæ (Adelais) ſoror Willelmi regis, 274. D. inſtr. 69. B.

(Julita) filia Adelaidis, 275. A.

Albanenſes, ſic vocantur quidam capellani eccleſiæ Rotomag. 3.

Albanenſes epiſcopi (Gualterius) inſtrum. 137. B.

(Henricus) inſtr. 333. A.

(Matthæus) concilium celebrat Rotomagi, 42. E. Hugonis archiepiſcopi frater creditus, 43. B. 48. A. Conventum habet in Normannia, 424. E. Ex monacho ſedis apoſt. legatus, 517. D. 961. B.

(Radulfus) 418. C. 588. D. 589. D. Troarnenſi abbatiæ adjudicat prebendam, inſtr. 99. C.

Albanus (Sanctus-) abbatia in Anglia, 41. C. abbates, Ricardus, inſtr. 230. E. Robertus, 577. A.

Alba-Ripa (Guillelmus de) archidiaconus Conſtantienſis, 892. C.

Alberada fundatrix abbatiæ S. Leodegarii, 853. C. D. 854. C. inſtr. 62. A. B. filia Wimundi de Molins 64. A. D. 70. A. Munificam ſe præbet erga S. Taurinum, 139. D.

Albert de Luynes (Johanna-Baptiſta d') 438. D.

Albigenſes hæretici quemdam hæreſiarcham nomine Bartholomæum papam ſuum appellant, inſtr. 33. A.

Albigneio (Guillelmus de) inſtr. 111. C. 331. C.

(Rogerius) benefacit cœnobio Exaquienſi, inſtr. 228. B. 229. A. 247. C.

Albiniaco (Willelmus de) inſtr. 128. A.

Albinneio (Rogerius de) inſtr. 236. D.

Albino (Aſtho de Sancto-) inſtr. 139. E.

(Johanna d') mater Henrici IV, 285. A.
(Ludovica) uxor Ludovici d'Eſtouteville, 550. B.
ſeu Albeta, rivus gallice dictus bette. 1.
n vel Alciacum, eccleſia juris ab- S. Luciani in abbatiam erigitur, D. 573. A. 771. C. inſtr. 20. D.
andinus cardinalis ſimultatem habet cardinale Montaltenſi, 616. A.
ne (Nicolaus) ſenator Pariſienſis, . A.
(Anna d') uxor domini de Langeac, . A.
i comes (Robertus) inſtr. 170. C.
n (Franciſca d') mater Caroli de Bourbon archipræſulis Rotomag. 97. C.
(Philippus) Aquileienſis patriarcha, 82. A. 83. A. D.
(Simon) fundat miſſam apud ſanctum Ebrulfum, 825. C.
nii comites (Carolus) filius regis Franciæ, 737. D.
(Guillelmus) 680. C. 714. B.
(Johannes) 744. A. 878. E. laudat dona facta S. Salvatori, 922. D.
(Petrus) filius S. Ludovici, 714. C. 758. E.
(Petrus II) 758. E. 759. D. 831. A. (Robertus) 721. B. C. 723. A. 740. D.
nii duces (Carolus) fundator parthenonis de Eſſayo, 701. E. 725. C. firmat bona monaſterii Sagienſis, ibid. D.
(Carolus IV) una cum uxore Margarita fundat parthenonem Eſſeii, 742. D. 738. D.
(Franciſcus de Valois) Sagium ingreditur, 703. B. 726. C. D. E. firmat bona Almaniſcarum, 739. A. 741. C. 747. A.
(Johannes) in vinculis a rege conjectus, 382. C. 723. E. 724. A. 749. E. 692. B. 760. A. Ejus filius in eccleſia Silleienſi ſepultus, ibid.
(N) filius ducis Biturigum, 708. C.
(Renatus) 97. C. 700. B. 701. B. 706. E.
nii duciſſa (Margarita) ſoror Franci regis, 738. D. una cum conjuge it parthenonem de Eſſayo, inſtr. . B. C.
nio (Johannes de) archidiaconus viensis, inſtr. 168. E.
(Johannes de) archidiaconus Lu-enſis, inſtr. 138. C.
ler magiſter ſcholarum Abrinc. 112. E.
driæ patriarcha (Johannes) adminiſtrator eccleſiæ Toloſanæ, 381. C. E.
ella quædam adjudicata monaſterio marenſi, 25. A.
vir præpotens alodum tribuit monaſterio Gemeticenſi, inſtr. 283. A.
s comites (Robertus & Guillel- inſtr. 160. A.
Algia, archidiaconatus eccleſiæ Lexovienſis, 762.
Alienor uxor Guillelmi Pajenelli, inſtr. 84. B.
Aliſiaci (monaſterium) ad montem Duorum-Amantium transfertur, 57. B. paret nunc canonicis regularibus. C.
Allemant (Johannes l') quæſtor, 384. B.
de Nantouillet (Stephanus-Carolus-Felix) fratri ſuo dicat epitaphium, 709. B.
Alleurs (Guillelmus des) præſes in ſcacario Rotomag. 93. A.
Alligny (Jacoba d') 803. C.
Almaneſchis (Ala de) inſtr. 170. C. bona tribuit Vinacio, 740. D. 744 A.
Almannia (Anchitillus de) inſtr. 335. E.
Alna (Hebertus de) inſtr. 228. A.
Alneio (Fulco de) inſtr. 157. E.
Alneium parochia ſancti Germani, inſtr. 207. E.
Alneto (Andreas de) inſtr. 89. D.
(Giſlebertus) inſtr. 337. A.
(Goherius) inſtr. 143. E. 149. A.
(Guido) miles beneficus erga Brolium, inſtr. 149. A.
Alnetum, abbatia ordinis Ciſtercienſis conditur, inſtr. 88. E. eccleſia dedicatur, 90. A. donationem accipit, D. 94. B. 100. D.
eccleſia dependens a cathedrali Sagienſi, inſtr. 169. B.
baronia ad familiam Teſſæorum ſpectans, 443. C.
caſtellum a Philiberto de Lorme conſtructum, 654. B.
Alno (Fulco de) inſtr. 61. A. D. 70. D. 72. C. 97. B. 159. D. 333. E.
(Reginaldus) inſtr. 330. A.
Alnotum, eccleſia tributa abbatiæ Sagienſi, inſtr. 171. E.
Alnout, locus cujus eccleſiæ tribuuntur abbatiæ Divenſi, inſtr. 159. D.
Alnus, eccleſia pertinens ad Exaquium, inſtr. 248. C.
Alodium, eccleſia tradita capitulo Sagienſi, inſtr. 169. B.
Aloigny (Johannes d') 900. E.
Alpaidis mater Radulfi Taxonis, inſtr. 61. E. 63. E.
Alpaidis uxor Radulfi Andegavenſis, inſtr. 97. B.
Alrenoium, eccleſia capituli Conſtantienſis, inſtr. 240 B.
Altaribus (Guillelmus de) 961. C.
(Henricus) 963. C.
Alta-ripa, eccleſia juris S. Ebrulfi, inſtr. 207. D.
Alta-villa, parochia diœceſis Conſtantienſis, 449. A.
Alteia (Gaufridus de) inſtr. 92. D.
Altiſagus, cella dependens a S. Ebrulfo, 823. A.
Altolio (Anſchitillus de) inſtr. 126 C. 127. A.
(Guido) miles, 591. D.
(Nicolaus) inſtr. 38. B.
Alto-maſſiaco (Rogerus de) inſtr. 20. B.
Altvillio (Anſchitillus de) inſtr. 69. C. E.
Altus-mons, monaſterium, 16. B. C.
Alvernaium, eccleſia ſpectans ad abbatiam Lirenſem, 124. E.
Alveus, parochia juris abbatiæ Savignei, 542. A.
Amalbertus filius S. Geremari, 14. D.
Amandi (moniales S.) quibus perfruuntur privilegiis ac prærogativis in ingreſſu & obitu archiepiſcoporum Rotomag. 75. D. 287. A. B.
Amandus (S.) de Torigneio, parochia in diœceſi Bajocenſi, inſtr. 100. E.
Amauricus conſtruit ædiculam quæ dedit originem monaſterio S. Martini Pontiſarenſis, 253. B.
Ambianenſis comes (Drogo) beneficus erga Gemeticum, 957. B. inſtr. 10. C. 193. B.
(Walterius) 193. C. D.
Amboiſe (Aimericus d') major prior Franciæ, 897. B.
(Catharina) 973. C.
(Georgius) baro de Buſſy & de Vauvray, 96. D. major archidiaconus Rotomag. ibid.
(Jacobus) comes d'Aubijoux ſuæ gentis ultimus, 96. C.
(Johannes) dominus de Buſſy, 96. D.
(Maria) avia Franciſci de Harlay Rotomag. archiepiſcopi, 111. C.
(Renata) uxor Ludovici de Clermont-Gallerande, 412. C.
Ambrou, eccleſia pendens a S. Martino Sagienſi, inſtr. 164. A.
Amelot (Anna) uxor Caroli Maignard, 661. B.
Americani chriſtiani, archiepiſcopo Rotomagenſi ſubjecti, pag. 2.
Amiſius Gombertus notarius, inſtr. 50. B.
Ammianus civitatem Eburovicum vel Eburonum vocat Mediolanum, 564.
Amouret (Jacobus) inſtr. 196. A.
Anaſtaſiæ cardinalis (Aribertus Sanctæ-) inſtr. 136. A.
(Johannes) inſtr. 137. A.
Andegavenſis (Iolandis) uxor comitis de Vaudemont, 706. E.
Andegaviæ comites (Carolus) filius regis Franciæ, 737. D.
(Fulco) 358. B. 516. D. 773. C. D. dat literas pro monaſterio ſancti Michaelis de Monte, inſtr. 108. D. E.
(Gaufridus) cum Mathilde Anglica ſponſatur, 477. D. 732. A. 758. C. 773. D. obſidit Lexovium, 774. A. E. 775. A. B. 776. A. 817. B. inſtr. 133. B.
(Henricus) 875. D. inſtr. 83. E. 86. D.
(Henricus II) inſtr. 113. C. 234. A.
(Radulfus) inſtr. 61. E. 63. E. 96. D. 97. B. 333. D.
(Richardus) inſtr. 137 B. 138. C. 168. A.
Andegaviæ duces (Franciſcus) 902. C.
(Henricus) frater regis, 670. A.
duciſſa (Margarita) fidem excipit ab abbate Sagienſi, 725. B.
Andeliacum, villa olim dependens ab archiepiſcopo Rotomagenſi mutatur pro alteris villis, inſtr. 27. D. & ſeqq. 30. B. & ſeq.

Andilegum,

Google

[illegible] apoſto-
licæ ſedis legatus in Germania, 88. D.

(Georgius) inſtr. 136. A.

(Romanus) inſtr. 148. A.

Angennes (Ludovicus d') dominus de Maintenon eques torquatus, 394. A.

Angervilla, baronia a qua octo canonici Ebroicenſes barones dicuntur, 564.

Angerville (Guillelmus d') benefacit abbatiæ Blancælandæ, 876. B. inſtr. 331. E.

Angli ingente damno afficiunt monaſterium Beccenſe, 221. E. 222. A.

Ulteriorem-Portum invadunt, 246. B.

monaſterium S. Sidonii flammis tradunt, 324. E.

Montem-Morellum vi occupant, 538. A.

e Normannia expulſi, 603. E. 604. C.

urbem Sagienſem expilant, 699. B.

plurimam ſtragem afferunt monaſterio Sagienſi, 714. D.

Trappam devaſtant, 749. D.

adverſus Gallos pugnant, 786. D.

devaſtant monaſterium Exaquienſe, 918. B.

diruunt monaſterium S. Salvatoris vicecomitis, 924. D. 925. B.

Anglia conjuratione adverſus regem Guillelmum I turbata, 872. B.

Angliæ reges (Canutus) 193. D.

(Carolus II) 261. B. 292. C. 906. D.

(Eduardus I) 870. A. 940. D. vadit in Italiam coronandus, 958. C.

(Eduardus II) 481. C. 577. D. 843. B.

(Eduardus III) 191. D. E. 297.

dator Montiſburgi, 926 C. D. E. 959. E. 960. B. inſtr. 16. D. 17. A. B. D. 19. B. 131. A. 140. E. 155. A. B. 158. A. confirmat chartam fundationis Exaquii, inſtr. 227. B. 232. D. E. 326. D. 329. A. & ſeq 330. A. 334. A. E. *Vide* duces Normanniæ Guillelmus II.

Angliæ reges (Willelmus II Rufus) 195. B. 224. E. 358. A. 359. E. 360. A. 516. C. 719. D. 821. B. inſtr. 18. C. 19. D. 108. E. 111. B. 151. D. moritur in Anglia apud Quaintoniam, inſtr. 155. C. 221. C.

(Haraldus) regnum uſurpat, 193. E. a Guillelmo notho devictus, 354. C. 871. D.

(Henricus I) 39. E. 41. C. 42. C. D. electionem Hugonis Rotomag. probat, 43. D. E. 44. A. B. C. 45. B. 180. A. B. præſens morti Willelmi abbatis Becci, 227. C. E. 228. D. 239. B. 240. B. Normanniam invadit, 241. B. prioratus Boninuncii dictus fundator, C. 307. C. vallem Mortui-Maris tradit monachis Belli-Montis, D. E. 308. B. D. Bajocenſem civitatem comburit, 360. A. B. E. 361. A. 409. C. 413. D. 416. D. 424. E. 425. A. 433. A. B. 443. B. firmat fundationem Savigneii, 477. B. D. a fratribus ſuis vexatur, 516. C. E. 517. A. C. E. 518. A B. fundator parthenonis de Mollons, 533. C. plurima confert abbatiæ Savigneii, 541. B. 542. A. E. 543. D. 544. A. 554. D. 573. D. 574. A. Ebroicas e manibus prædonum tentat eripere, C. 575. B. C. D. 638. A. D. 644. D. 684. C. ab epiſcopo Sagienſi tondetur, D. 686. C. D. 687. A. 714. C. 719. D.

Normanniæ dux Henricus I.

Angliæ reges (Henricus II) prioratum ord. Grandimontenſis fundat, 47. B. C. D. 49. B 51. A. C E. 52. A. apud Fontem Ebraldi tumulatur, 56. D. E. Aimericum præficit abbatiæ ſancti Audoëni, 146. A. 186. E. 220. E. facit donationem Becco, 230. D. 239. B. avum ſuum dicit fundatorem prioratus de Bono-Nuncio, 241. C. 262. C. 268. B. C. 313. C. eccleſiam de Bondevilla tribuit Bivalli, 319. B. 340. B. E. inauguratur, 362. C. diverſis monaſteriis exhibet chartas, 363. B. E. 364. A. C. D. 365. A. 409. A. 410. B. 413. D. 424. D. 425. C. D. 429. E. 441. C. E. 446. D. 480. A. C. D. abſolvitur a nece S. Thomæ Cantuarienſis, 482. A. 518. E. 519. D. 520. A. B. C. D. 536. D. 543. E. 546. C. 577. A. C D. 578. A. B. D. 579. C. E. 580 B. 620. E. 638. A. 644. D. 688. E. 689. A. B. D. 690. A. B. C. 690. A. B C. 740. C. 744. D. ob necem S Thomæ bona concedit Trappæ, 748. D. privilegium dat S. Johanni Faleſienſi, 754. D. 755. A 758. C. D. uxorem ducit Alienoram, 776. B. coronatur, ibid Diverſis eccleſiis dona facit, C. D. E. 777. B. C. D. 779. B. C. 823. C. 825. A. 835. D. 875. E. 876. A E. 876. A. unit monaſterium S. Helerii Cæſariſburgo, 913. B. 917. D. 931. C. 923. A. 927. A. 941. A. 940. C. 942. A. 944. A. 946. A. 962. D. inſtr. 25. D. 26. E. 27. A. B. 82. D. 86. D. 92. E. 113. C. 114. D. E. bona Blancæ-Landæ tributa confirmat, 244. B. donationem confert ſanctæ

…es (Henricus V) Fiſcannen-…m abbatiam oppugnat, 212. … 378. B. 379. A. 407. A. …09. C. 413. D. 418. E. 430. … in fidem regiam accipit mo-…ales SS. Trinitatis, 435. A. …39. C. 448. B. 463. D. E. …27. E. 601. C. 629. C. D. …36. D. 648. D. 658. A. 666. … 668. B. 698. A. 723. B. C. …33. E. 791. B. C. 792. A. B. …27. B. C. 840. D. E. 845. A. …48. C. 856. D. 861. B. 890. … 924. E. 927. A. 928. E. …32. E. 943. B. 971. E.

…nricus VI) 87. B. 89. A. B. …83. C. 379. C. 380. A. D. … 411. D. 419. A. 435. C. …01. E. 602. A. C. 758. D. …ittit oratorem ad concilium Ba-…eenſe, 793. D. E. 794. D. …92. D. 947. A.

…raldus) pugnat adverſus ducem …ormanniæ, 871. D.

…obus I) librum publicat adverſus …lem catholicam, 616. B.

…obus II) 261. B. 292. C.

…hannes) quindecim præbenda-…s fundat in eccleſia Rotomag. … occaſione detentionis Richardi …atris ad regnum aſpirat, 53. A. …leum ducalem atque enſem ac-…pit, E. bona largitur eccleſiæ …otomag. ibid. 55. D. Valido-…onti dona confert, 279. A. …01. C. 320. A. prædia Bello-…nnæ tribuit in inſulis Gerſeiæ & …arneſeiæ, 334. A. 365. D. …59. C. civitatem Ebroicarum …gi Franciæ tradit, 581. D. E. …nonicos Sagienſes rebus ſuis …oliat, 691. C. 687. D. 714. … beneficus erga Præmonſtraten-…s S. Johannis de Faleſia, 754. … 755. A. C. 780. B. C. … 877. B. 936. D. 963. E. …tam habet commutationem a …ceſſore factam, inſtr. 30. B. …1. C. 94. B. 142. B.

…chardus I) quindecim præben-…atos in eccleſia Rotomagenſi …ndaſſe creditur, 3. 42. E. ec-…eſiam S. Candidi ſuam eſſe ca-…ellaniam aſſerit, 43. A. Roto-…agum petit Normanniæ dux …lutandus, 52. A. B. eo an-…nente inſignis immunitas con-…editur eccleſiæ Normanniæ, ibid. …acem init cum rege Scotorum … cum Tancredo rege Siciliæ, …id. detinetur in cuſtodia a duce …uſtriaco, E. plures villas dat …ccleſiæ Rotomag. 55. D. 181. … monaſterium S. Audoëni con-…agratum reparat, 136. D. 127. … 146. D. pacta init cum archi-…præſule Rotomag. 249. C. 270. … 309. E. 313. C. 365. B. C. …25. D. 459. C. 483. A. D. …orenatur, 580. C. Jeroſolymam …roficiſcitur, ibid. D. E. 581. … B. C. firmat poſſeſſiones S. …aurini, 627. D. 639. C. 646. … condit abbatiam Boni-Portus, …67. C. 691. A. B. 737. C. …58. D. 779. D. firmat bona S. …aurini, 780. A. 825. A. 839. … 843. B. 877. A. B. C. 963. … D. E. commutationem init cum …altero Rotomagenſis archiepiſc.

inſtr. 27. D. & ſeqq. 29. E. 30. B. 137. B. 138. C. 168. A.

Angliæ reges (Richardus II) 376. B. 887. E. 943. A.

(Stephanus) 45. C. abbatiam Fiſcannenſem nepoti ſuo confert, 209. A. favet ingreſſui monachorum Mortui-Maris in ordinem Ciſtercienſem, 308. C. D. 361. D. 362. A. 425. A. 478. A. 511. B. 517. E. 542. A. fundator abbatiæ de Cogeshallo, 553. E. debellat Gaufredum Andegavenſem, 774. A. B. 822. C. D. 874. C. 875. D. 927. A. inſtr. 23. B.

Angliæ reginæ (A.) inſtr. 168. E.

(Adeliza) 923. A. inſtr. 133. A. uxor Henrici I, 158. A. 160. C.

(Beringera) uxor Richardi I, 580. D. in inſula Cypri coronatur, E.

(Catharina) 793. D.

(Eleonora) 50. D. 53. B. 56. E. apud Domnum-Frontem filiam parit, 481. B. 520. B. inſtr. 82. C.

(Eliſabetha) 902. D.

(Emma) 193. D.

(Johanna) uxor Jacobi II, 292. C.

(Margarita) filia Ludovici VII a Rotroco Rotomag. coronata, 49. D. 578. E.

(Mathildis) uxor Willelmi II ducis Normanniæ, 29. D. ſepulta in parthenone SS. Trinitatis, 39. B. 239. C. 240. B. 241. E. 268. A. 355. C. D. 409. A. 416. C. 420. A. B. 423. A. condit parthenonem SS. Trinitatis, 431. E. 432. B. C. E. 542. A. inſtr. 65. C. D. 66. A. 67. E. 68. B. D. E. 69. A. E. 70. A. B. C. 71. B. 72. B. 74. C. 75. E. 97. C. 110. C. 111. B. 112. E. 158. A. 334. A. E.

(Mathildis) uxor Henrici I, inſtr. 233. A. B.

(Mathildis) uxor Stephani regis, 308. D. 553. E.

Anglicanæ moniales ab abbate S. Martini Pontiſar. benigne exceptæ, 261. C. Bruxellis inſtituuntur, 290. D. Gandavi & Boloniæ, ibid.

Anglicuria villa diœceſis Belvacenſis attributa Gemetico, 957. B.

Anglicus (Robertus) inſtr. 91. E.

Anianus (Sanctus) eccleſia ſupra Sartham, inſtr. 169. B.

Aniſcio (Anſchetilus de) preſbyter, inſtr. 77. D.

Annebaut (Claudius d') Franciæ Thalaſſiarchus, 238. C.

(Johannes) conneſtabilis Normanniæ, 801. C. Normanniæ gubernator, 289. B. 801. C. D.

Anneville (Michael d') fundat capellam, 886. D.

Annou (Hugo de) inſtr. 168. D.

Annunciatæ moniales Fiſcanni, 111. A. 215. C. Giſortii, 110. B. Meulenti, 110. D. Montisfortis, 110. D. Rotomagi, 111. A.

Anſamilla (Ric. de) inſtr. 239. A.

Anſelmus Laudunenſis, 403. C.

Anſgervilla (Ricardus de) archidiaconus Lexovienſis, 770. D. inſtr. 232. D.

Anſgotus nobilis Neuſtraſius pater beati Herluini, 216. A. 218. B. C. 219. A.

Anſgovilla, eccleſia collata monaſterio Exaquienſi, inſtr. 228. A. 235. B. 248. C.

Anſlevilla (Gaufridus de) 919. A.

(Guillelmus) eccleſiam dat Exaquio, 918. E.

Anſnevilla, eccleſia pendens ab Exaquio, inſtr. 248. C.

Anſnevilla (Willelmus de) inſtr. 237. B.

Anthin (Claudius d') archidiaconus Tarbenſis, 412. D.

Antonii (religioſi S.) Billetis ſuccedunt in hoſpitio tredecim pauperum, 77. B.

Antonius (S.) de Ponte-Arcæ, prioratus fundatus anno 1635, 617. A. unitus abbatiæ de Vernolio, 659. E. 660. D.

Antrenſe monaſterium a S. Hermelando apud Nannetenſes conditum, 162. C. 167. D.

Apchon (Johannes d') procurator Johannis epiſcopi Tarbenſis, 412. D.

Apentitio (Robertus de) inſtr. 111. C.

Apotheoſis S. Franciſci Saleſii, 397. A.

Appanaium, eccleſia juris ſancti Martini Sagienſis, 719. B.

Appenticio (Robertus de) inſtr. 110. E.

Appevilla, eccleſia donata Exaquio, inſtr. 248. B.

eccleſia juris abbatiæ ſanctæ Catharinæ Rotomag. inſtr. 9. E.

parochia pagi Conſtantini, inſtr. 109. C.

Aquaviva (Claudius) præpoſitus generalis Jeſuitarum, inſtr. 300. D. 307. B.

Aquigniacum, prioratus pendens ab abbatia Conchenſi, 642. D. E.

Aquila (Richerius de) ſepultus in eccleſia S. Sulpitii, 572. E. inſtr. 133. C.

(N) magiſter ſcholarum Abrincenſium, 483. C.

Aquilavilla, cella juris abbatiæ S. Ebrulfi, 823. A.

Aquileienſis patriarcha, Philippus d'Alençon, 82. A. 83. A. D.

Aquilinus (Sanctus-) eccleſia dependens ab abbatia S. Taurini, inſtr. 138. E.

Aquilon (Guillelmus) miles, 447. B.

Aquina urbs partim indulta abbatiæ Uticenſi, 819. B.

Aquineium, eccleſia abbatiæ Conchenſi præſtita, inſtr. 145. C.

Aquitaniæ rex (Pipinus) reſtituit Gemetico facultates a ſe ablatas, 190. B. 914. E. 955. B.

Aquitaniæ duces (Henricus) inſtr. 85. E. 86. D. 114. D. 234. A.

(Richardus) inſtr. 137. B. 138. C. 168. A.

duciſſa (Alienordis) a Franciæ rege repudiata deſponſatur Angliæ regi, 519. D. 520. B. [illegible] E.

Arabella filia notha Jacobi II regis Angliæ, monialis Gratiæ-Dei, 292. C.

Aragoniæ rex (Alfonſus) 379. D.

Arbriſello (Robertus de) ſanctum Vitalem inviſit, 542. E.

Arc (Johanna d') puella Aurelianenſis, 793. B. inſons declarata, 893. D.

Arcæ, fluvius Normanniæ, 324. E.

Archanchy, eccleſia tributa Exaquio, inſtr. 226. C. 235. A.

Archenſis comes (Guillelmus) frater

Ardenſis epiſcopus in Hibernia (Patricius Plunques) 731. D. benedicit abbatem Trappæ, ibid.
Ardevon, villa juris monachorum ſancti Michaelis, 516. D. 532. C.
Ardmachanus archiepiſcopus (Edmundus) Hiberniæ primas, 292. B.
Areſaſtus dat prioratum S. Petri de Hamo abbatiæ S. Petri Carnotenſis, 866. B.
Aremancia, eccleſia juris abbatiæ Longarum, inſtr. 84. B.
Aremancia (Guillelmus de) inſtr. 84. B.
Arenæ, eccleſia pendens a cathedrali Sagienſi, inſtr. 169. C.
Aretel (Giſlebertus) inſtr. 72. E.
Argenceiis (Ricardus de) inſtr. 92. D.
Argentan, caſtrum diœceſis Sagienſis in quod transfertur parthenon Almaniſcarum, 735. E. 739. D.
Argentiis (Rogerius de) quinque monachos fundat in abbatia Vallis-Richerii, 446. B. 447. C.
Argerne (Guillelmus d') inſtr. 84. B.
Argouges (Coleta d') mater Philippi epiſcopi Bajoc. 361. E.
Aridienſis (Petrus) intereſt concilio Tridentino, 711. A.
Armand (Ignatius) provincialis Societatis Jeſu, inſtr. 303. A. 307. B. 310. A.
Armaniacenſis (Maria) uxor ducis Alenconii, 692. B.
Arnulſus legatus ſedis apoſtolicæ, 881. C.
Arnulſus (Sanctus-) parochia cujus decimæ dantur S. Salvatori, 656. C. E.
Aroaſienſis congregatio canonicorum regularium inducta in diverſa monaſteria, 294. A. 913. B. 940. D.
Aronville, eccleſia S. Martino Pontiſarenſi tradita, 49. C.
Arpajon (Catharina-Franciſca d') 948. D.
Arrcio (Rogerius de) inſtr. 83. E. 94. A.

(Jacobus) ibid.
(Nicolaus) miles frater epiſcopi Lexov. 783. E.
(Willelmus) 107. & ſeq.
Aſtinel (Ric. d') inſtr. 252. E.
Aſtorgius (S.) cella in Vaſconia tributa Greſtano, 843. D.
Ateſtinus cardinalis negotiorum Galliæ apud ſedem apoſtolicam protector, 391. B. 392. D.
Athenienſis archiepiſcopus (Nicolaus) cardinalis, nuncius apoſtolicus, 437. D. 503. A.
Athſelinoc filia Alvredi Gigantis, inſtr. 70. D.
Atrebatenſes comites (Philippus) ſibi vindicat jus eligendi abbatem Concharum, 641. A. 644. D.
(Robertus) 150. A. monaſterio Conchenſi bona aſſerit, ibid. 151. B. 370. C. beneficus erga monaſterium Conchenſe, 640. D. E. 644. D.
Attiniacenſis conventus (765) 20. B. 568. D.
Attenvilla (Odoardus d') ballivus Rotom. 82. A.
Avanglia vetus abbatia in pago Velocaſſino, 124. B. inſtr. 8. A.
Avaujour (Henricus d') 825. E.
Aubergenville (Guillelmus d') donum accipit a rege, 586. B.
Auber (Guillelmus) canonicus eccleſiæ Conſtantienſis, 892. C.
Aubert (Julianus) bona legat Jacobo Hamelin, 981. E.
(Maria-Franciſca) 438. C. 742. B.
Auberville (Johannes d') 435. B.
Aubeſpine (Eliſabetha de l') 438. A.
Aubigneio (Nigellus de) pater fundatoris Villaris Caniveti, 752. C. inſtr. 210. C.
Aucupis (Nicolaus) canonicus Rotomag. inſtr. 51. E.

Augenſes clerici canonicorum regularium inſtitutum amplexantur, 293. E. 294. A. inſtr. 21. B.
Augeron, eccleſia ſpectans ad S. Ebrulfum, 823. C. inſtr. 208. A.
Augi comites (Carolus de Cleves) 252. A.
(Carolus Arteſianus) 295. A.
(Guillelmus) fundat eccleſiam pro clericis ſecularibus, 293. E. pater Hugonis Lexov. 766. E. conſtruit abbatiam S. Deſiderii, 855. E. 856. A. frater Richardi II ducis, inſtr. 153. E. adverſus fratrem rebellare nititur, ibid. deſponſatur Leſcelinæ, 154. A. 156. B. 158. A. & ſeqq.
(Henricus) canonicos regulares inſtituit, 42. B 293. E 294. A. vitam monaſticam amplexatur apud Fulcardi-Montem, 304. C. D. fundationem abbatiæ Augenſis ratam habet, inſtr. 21. E.
(Johannes) 245. E. 295. A. canonicos S. Victoris Pariſ. ſubſtituit canonicis Aroaſiæ, 294. A. 295. C. 304. C. D. inſtr. 21. E.
(Philippus Arteſianus) 295. B.
(Radulphus) inſtr. 29. A.
(Radulphus) inſtr. 118. B.
(Richardus) 766. E.
(Robertus) Ulterioris-Portus fundator, 244. D. 248. A. 250. A. 769. E. inſtr. 13. E. 16. A. 68. A. 154. A.
Augi comitiſſæ (Beatrix) condit Ulteriorem portum, 244. D. 245. B. 248. A. inſtr. 14. A.
(Leſcelina) condit monaſterium S. Petri ſupra Divam, 728. D. loco monialium monachos ſubſtituit, E. fit & ipſa monialis, 729. A. D. mater Hugonis Lexovienſis, 766 E. parthenonem trans-

). apud Bajocas, ibid. apud Con-
, 906. A.

ani patres in urbem Rotomagum transferuntur, 75. A. inſtituuntur apud Barbaflot, 882. C.

calceati apud Rotomagum, 110. C.

Radulphus) inſtr. 85. E. 87. B.

clericus Bajocenſis corpus ſancti Centulam aſportat, 349. B.

(Nicolaus d') clericus Rotomag. bulum traditus, 82. C.

is epiſcopus (Johannes de Malffraganeus Claromontanus, 319.

ches (Herbertus d') prior de Wa- Anglia, 823. D.

a, ecclesia confirmata Exaquio, 48. C.

ſive Oſmont, vel Omont, caſn diœceſi Bellovacenſi, cujus æ auctores abbatiæ Reſſonii, A.

(Fridericus d') vir potens ac nobilis, 339. C.

Antonius) 502. E.

laria-Magdalena-Eliſabetha-Fara) 415. E.

ecclesia indulta S. Martino Sa- 692. D. 721. D.

lle, parochia cujus decima eſt i Lexovienſis, 787. D.

e (Guillelmus de) 917. E. inſtr. 236. B. 237. A. 247. B.

eginaldus) 917. E. inſtr. 227. A. 228. D. 235. E. 247. A.

ichardus) inſtr. 115. C.

is, ecclesia ſpectans ad Exaquium, 148. A.

allibus (Robertus de) inſtrum.).

nſes duces (Ludovicus) favet erectioni collegii Bellimontis, 351. A. 853. B. inſtr. 316. A. & ſeqq.

hilippus) 115. A.

nſis ducilla (Valentina) filia Galediolanenſis, 599. A.

nſis puella ab Anglis damnata,). 236. C. ab epiſcopo Bajocenſi declarata, 379. D. 793. B. C. 893. D. 938. A.

(Thomas de) inſtr. 270. D.

Ludovicus) dicat epitomen annaronii epiſcopo Lexov. 806. C.

(Salomon de) inſtr. 127. A.

ſula, inſtr. 94. C.

epiſcopus (Henricus Clauſſe) E.

Guillelmus) ballivus Rotomag. nunicatur, 82. B.

liers (Johannes d') baro de Courcy, regis cubicularius, 496. 3. D. præfectus ærarii regii, 896. A.

laudia) uxor Franciſci de Montnorency, 496. D.

dux (Carolus-Martellus) 158. A. 168. E. 169. B. D. E. A. D.

a (Sancta-) prioratus dictus olim am, 127. A. unitus parthenoni nii, 325. B.

ax (Albertus) 891. D.

Auteil (Alexander) inſtr. 145. D.

Autharius, pater S. Audoëni Rotomag. 13. A.

Autolio (Anſchitillus de) inſtr. 135. B.

Autreium, parochia diœceſis Ebroicenſis, 597. A.

Autry (Carlotta d') 900. A.

Auxilio (Nicolaus de) natus in diœceſi Ebroicenſi fit cardinalis, 592. C. ſepultus in ecclesia cathedrali, ibid.

B

BACCO (Willelmus) quædam largitur SS. Trinitati Cadom. pro filia ſua moniali, inſtr. 70. D.

Baciliacum, parochia cui ab epiſcopo Abrinc. & abbate S. Michaelis alternis vicibus præſentatur. 495. D.

Bacon (Johanna) poſſeſſiones ſuas in parochia de Garentonna cedit S. Ebrulfo, 374. E. 826. B. domina de Villaribus in monaſterio S. Ebrulfi ſuam eligit ſepulturam, inſtr. 212. E. idcirco largitur ſuos reditus in feodo de Villaribus, 213. A. B.

Bacquerot (Jacobus) canonicus Sagienſis, inſtr. 183. C. 191. E. 199. C. 200. C.

Bagga preſbyter & monachus Fontanellenſis, 169. A. inſtr. 4. D.

Bagnol (Michael) canonicus Bajocenſis, 395. D.

Bagot (Robertus) inſtr. 78. D.

Bailleul (Franciſca de) 290. A.

Baillol, ecclesia ab abbatia Conchenſi dependens, inſtr. 145. B.

Baillolio (Hebertus de) inſtr. 131. B.

Bailly (Diana) mater Franciſci Servien epiſcopi Bajoc. 395. D.

Bailoil (Gaufridus de) inſtr. 16. A.

Bajoariæ dux (Taſſilio) in carcerem retruſus, 953. D.

Bajocæ, urbs caput Bajocaſſium ſeu Curioſolitarum, 347. ab Henrico rege comburitur, 360. A. a rebellibus obſiditur, 374. C.

Bajocaſſes iidem ac Curioſolitæ, 346.

Bajocenſe collegium apud Pariſios inſtitutum, 371. D.

Bajocenſes epiſcopi & canonici ſuam ſepulturam in monaſterio S. Vigoris eligere tenentur, 398. E.

Bajocenſes comites (Johannes) inſtrum. 111. C.

(Radulfus) frater uterinus Richardi I ducis, 32. D. 475. B.

Bajocenſis comitiſſa (Albereda) 353. B.

Bajocenſis vicecomes (Ranulfus) 420. D. inſtr. 73. A.

Bajocenſis ecclesia ſuffraganea eccleſiæ Rotomag. 346. habet quinquaginta canonicos, ibid. præeſt 615. parochiis, ibid.

Balbus (R) Archidiac. Rotomag. 59. C. 60. A.

Baldement (Andreas de) pater Galeranni abbatis Urſi-Campi, 308. C.

Balduinus filius Giſleberti comitis, beneficus erga eccleſiam SS. Trinitatis, inſtr. 16. C. 60. B. 72. B.

Balentum, prioratus unitus abbatiæ ſancti Michaelis, 526. D.

Balgenzaio (Baldricus de) 765. E.

Ballivi Cadomenſes (Carolus, Jacobus, Odetus) barones de Chantelou, 435. C.

Ballivus Conſtantini fidem jurat epiſcopo Conſtantienſi, 881. D.

Balreium, ecclesia ſpectans ad Alnetum, inſtr. 89. B.

Balta, (Ranulfus de) inſtr. 228. D.

Balte (Adelais de) inſtr. 225. B. 234. B. 246. B.

Balteis (de) ecclesia præſtita Exaquio, inſtr. 248. B.

Balua (N. cardinalis de) legatus a latere, 896. E.

Balzac (Catharina-Henrietta de) mater ducis Vernolii, 631. C.

Bancorenſis epiſcopus in Wallia (Hervæus) petit epiſcopatum Lexovienſem, 772. B. non adipiſcitur, ibid.

Banuum, ecclesia diœceſis Cenomanenſis juris capituli Sagienſis, inſtr. 169. E.

Barbaflot, locus in quo inſtituuntur Auguſtiniani, 882. C.

Barbaræ (prioratus Sanctæ-) unitus collegio Jeſuitarum Cadomenſium, inſtrum. 300. A. 307. C. hanc unionem confirmat parlamentum Normanniæ, 310. B. C.

Barbatus (Radulphus) inſtr. 130. B.

Barbe (Nicolaus) inſtr. 215. E.

Barbefleur, ecclesia capituli Conſtantienſis, inſtr. 240. B.

Barbereo (Goisfredus de) inſtr. 335. E.

Barberiis (Ragnulfus de) inſtr. 68. A.

Barberinus (Franciſcus) cardinalis, 437. B.

Barberio (Gervaſius de) inſtr. 86. A. 87. C.

Barberium, abbatia ordinis Ciſtercienſis fundatur, inſtr. 85. A. a rege Angliæ diplomate donatur, 86. D. 88. B. D.

Barbier (Mathildis le) uxor cancellarii Franciæ, 890. A.

Barbot (Anſchitillus) inſtr. 229. A.

Bardulfus (Thomas) inſtr. 237. E.

Barduna (Robertus de la) inſtr. 129. E.

Bardus (Dodo) benefactor Blancæ-Landæ, 923. D. 927. E.

Barnavaſt (N. de) inſtr. 232. A.

Barnavilla, ecclesia dependens ab abbatia Montiſburgi, 875. D.

Barnevilla (Jordanus de) inſtr. 237. B. 247. D.

Baron (Paulus de) inſtr. 92. A. pactum init cum canonicis Ardenæ, inſtr. 93. B. C.

(Willelmus) inſtr. 77. C. E. 78. A. D. 91. D. E. 92. A.

Baronius cardinalis deſideratus ſummus pontifex, 616. A.

Barquet, ecclesia juris capituli Ebroicenſis, 584. B.

Barra, ecclesia juris abbatiæ Lirenſis, inſtr. 124. E.

Barra, baronia tradita a rege Philippo IV abbatiæ S. Laudi, 936. A.

Barra (Dionyſia de) domina de Villebot, 702. A.

Barré (J.) inſtr. 215. E.

Barri-Ducis comes (Henricus) Catharinam Borboniam Henrici IV ſororem, uxorem ducit, 102. D.

Bartholomæus Albigenſium antipapa, 61. B. inſtr. 33. A.

Baſnval (Imbertus de) inſtr. 15. C.
Baſſyaco (Thomas de) canonicus Rotomagenſis, inſtr. 288. E.
Baſſet (Oſmundus) inſtr. 328. B.
Baſſompierre (Catharina de) 761. B.
Baſtenden, ecclesia in Anglia dependens a Lira, inſtr. 125. D.
Baſtonneau (N.) notarius, 982. B.
Batarnay du Bouchage (Anna de) uxor comitis du Lude, 390. B.
(Imbertus) comes du Boſchage, 530. D.
Batille, eccleſia dependens a cathedrali Sagienſi, inſtr. 169. D.
Batilly, eccleſia parochialis diœceſis Sagienſis, inſtr. 181. B. 198. A.
Batonienſes epiſcopi (Johannes) inſtr. 230. E.
(Rainaldus) 313. C. 936. C. eccleſiam S. Thomæ Cantuar. dedicat, inſtr. 245. C.
(Savaricus) inſtr. 28. E.
Batpuche (Hugo) inſtr. 140. C.
Baucis (eccleſia de) fit parochialis, 586. E.
Bavariæ dux (Rupertus) 376. B.
Baudrevilla (Willelmus de) inſtr. 228. E.
Baudrevilla, eccleſia firmata Exaquio, inſtr. 248. C.
Baugency (Robertus de) 824. A. 825. A.
Baugemare (Jacobus de) protopræſes parlamenti Normanniæ in eccleſia ſancti Laudi ſepultus, 500. C.
Baviere (Anna de) uxor Henrici-Julii de Bourbon, 671. A.
(Eliſabetha-Carola) duciſſa Aurelianenſis, 552. C.
(Guillelmus) comes d'Oſtrevant regi præſtat hominium, 376. D.
Bavilla, parochia cujus decima datur capitulo Sagienſi, inſtr. 169. E.

Beaupoil de Nantia (Gabrielis de) 758. A.
Beauveau (Helena de) uxor Caroli d'Eſtouteville, 658. C.
Beauvoiſin (Johannes) conſiliarius Pariſ. & præſes inquiſitionum, 910. A. de dignitate cantoris Conſtantienſis litigat, ibid.
Bec (Johannes du) litigat cum epiſcopo Conſtant. 892. E.
Beccenſes monachi habitum nigrum in album commutant, 225. D. E. 226. A. B. inducuntur in prioratum ſanctæ Mariæ de Bono-Nuncio, 240. D. 241. A. B. congregationi S. Mauri accedunt, 243. A. abbas primus eſt canonicus Ebroicenſis, 564. 582. D. inſigni privilegio donantur, inſtr. 17. C.
Bec-de-Lievre (Ludovica de) uxor Dionyſii Duval, 702. E.
Becquet (Robertus) inſignis architectus Rotomag. 97. B.
Beda (Natalis) ſyndicus facultatis theologiæ Pariſ. 498. B.
Bedfordiæ dux (Johannes) prorex Normanniæ, 88. E. ſepelitur in majore baſilica Rotomag. ibid. receptus canonicus ad honores in eccleſia Rotomag. 493. A. prorex in Francia, 527. E. 528. A. 602. A. B.
Bego (Petrus) vicarius Petri de la Jugie archiepiſcopi Rotomag. 84. D.
Beguinæ transferuntur in vicum S. Vigoris, 90. A. his ſubſtituuntur Benedictinæ, ibid. transferunt ad Rubram-Maram domum ſuam quæ ſumpſit nomen ſancti Ludovici, ibid.
Behotius (Adrianus) archidiaconus Rotomag. auctor libri gallice inſcripti : *Du droit de déport & de ſon origine*, 2.
Bel-Autel (Nicolaus de) inſtr. 168. C.
Belcarius vocat epiſcopum Conſtantienſem tuditem hæreticorum, 902. B.

vel inter epiſcopum Sagienſem & abbatem Majoris-Monaſterii, 42. D.
Bellacarus (Radulfus) inſtr. 140. B.
Bellafago (Henricus de) fundator abbatiæ Bellæ-Stellæ, inſtr. 95. B. D. E. 96. B. erigit Bellam-Stellam, 462. E. 463. A.
(Iſabellis) uxor Radulfi de Thieville, 885. A.
Bella-Stella *al.* Mons-Cereſei ab abbatis Lonlei juriſdictione liberata, inſtr. 95. A. prohibitio de ordine Ciſtercienſi in eam admittendo, B. cedit præmonſtratenſibus, ibid. ejus benefactores, ibid. D. 96. A.
Bellarminus, quid ſentit de Freculfo Lexovienſi, 764. E. 765. B.
Bella-Valle (Johannes de) protopræſes cameræ computorum, 894. B.
Bella-Vallis, eccleſia tributa capitulo Conſtantienſi, 909. D. inſtr. 265. E.
Bella-Villa, parochia diœceſis Carnotenſis, 611. E. hujus paſtor renunciatur abbas Concharum & Noæ, 643. B.
Bellay (Guillelmus du) tranſigit de juribus apud Nulleium, 367. C.
(Renatus) princeps d'Ivetot, 551. A.
Belleſont (Laurentia de) parthenonem fundat in urbe Rotomago, 285. D.
Belleſouriere (Johannes-Maximilianus de) 673. D.
Belli-Fortis comes (Guillelmus) 376. E.
Bellilocenſes canonici vineas in feodo ad beccum ſpectante emtas firmari curant, 231. C. E. 232. C.
Bellimontenſes monachi relicta prima ſede in vallem Mortui-Maris tranſmigrant, 308. B.
Bello-Monte (Henricus de) comes de Warvic, 576. A. inſtr. 68. A. 72. D. 74. D. 231. D.
(Hubertus) 751. B.

A. 853. D. inſtr. 66. A. 68. A. 72. C. E. 73. A. 74. D. 88. C. 127. A. inſtr. 140. A. bona tribuit Pratellenſi monaſterio, inſtr. 202. C. de rebus abbatiæ vult cognoſcere, ibid. 227. A. 330. A.

Bello-Monte (Roſcellinus de) 714. B.

(Willelmus) inſtr. 232. E.

(Aleidis) mater epiſcopi Lexov. 785. B.

Bello-Monte ad Iſaram (Ivo de) eccleſiam Confluentii tradit Anſelmo, 224. D.

Bellinges, eccleſia in Anglia tributa Exaquio, inſtr. 235. C. 248. D.

Bellonium, eccleſia S. Martini Sagienſis, inſtr. 171. B.

Belloſa, eccleſia dependens a Blanca-Landa, 886. D.

Belloſanna ab Hugone de Gornaco fundatur, inſtr. 29. B. in poſſeſſionibus ſuis firmatur, 31. B.

Bellovacenſes monachi S. Luciani eccleſia donantur a comite Albæ-Marlæ, 19. C. eam in abbatiam erigendam permittunt, 20. C. D.

Bellum-Mare, parthenon ordinis Fontebraldenſis ex quo reformatio inducitur in abbatiam Almaniſcarum, 738. C.

Bellumvidere, eccleſia præſtita S. Martino Sagienſi, inſtr. 171. D. 165. B.

Bellus (Rogerius) inſtr. 140. C. D.

Bellus-Beccus ex ordine Saviniacenſi in Ciſtercienſem ordinem tranſit, 301. C.

Bellus-Locus, prioratus canonicorum regularium, 57. A. ſitus in parochia Boſci-Epiſcopi, ibid. ſoli archiepiſcopo Rotomag. paret, B.

Bellus-Locus, eccleſia cujus patronatus juris eſt abbatiæ S. Petri Carnotenſis, 585. C.

Bellus-Mons, cœnobium in Wilcaſſino Normannico a Roberto de Candos fundatur, 307. B. olim pendens ab abbatia de Pinu, 308. A. cedit monachis Longæ-Villæ, E.

Bellus-Mons in Algia, prioratus ordinis ſancti Benedicti, in collegium erigitur, inſtr. 316. A. & ſeqq.

Bellus-Mons Rogerii in diœceſi Ebroicenſi fit cella abbatiæ Beccenſis, 229. C. E. loci toparchas conditores agnoſcit, 564. 576. E.

Bellus-Mons-Petroſus, vetus parthenon ordinis præmonſtrat. 131. A. 133. D. 328. D.

Bellus-Saltus, prioratus diœceſis Rotomagenſis ad Beccum ſpectans, 236. C.

Belmeis (Rogerius de) inſtr. 158. E.

Belmont, monaſterium olim pendens ab abbatia de Pinu, 308. A.

Belſaſt (Simon de) inſtr. 29. D.

Belvaco (Lancelinus de) inſtr. 16. C.

Belval (Gaufridus de) inſtr. 91. E.

Bembus cardinalis, 387. D.

Benedictinæ moniales apud Abrincas, 501. B. apud Andilegum, 110. D. apud Argentonium, 706. C. apud Bajocas, 394. C. apud Brionium, 110. E. apud Cadomum, 394. C. apud Cæſariburgum, 934. B. inde Wallonias tranſlatæ, ibid. apud Conſtantias, 863. 906. A. apud Deppam, 112. C. apud Elbotum, 110. D. apud Fiſcannum, 114. B. 215. D. apud Livarotum, 807. E. apud Leones, 111. E. apud Magniacum, 110. D. apud Novum-Caſtrum in Braio, 112. A. apud Oximum, 706. C. apud Pontem-Audomari, 836. B. apud Portum-Gratiæ, 110. C. apud Rotomagum, 110. C. E. 111. A. 112. B. 113. A. apud Strepiniacum, 110. E. 111. A. apud Valoniam, 906. A. apud Vernolium, 617. B. apud Viriam, 394. C.

Benedictini Pauliacum accerſuntur, 113. E.

Benedictus archidiaconus Rotomagenſis, inſtr. 20. A. 128. A.

Beneium, eccleſia dependens a Troarno, inſtr. 286. A.

Beneventanus dux (Sigo) 173. A.

Benigni (S.) Divionenſis monaſterium, 206. B.

Benoiſe (Johanna la) inſtr. 279. C.

Bentivoglio (Guido) cardinalis ſacrat epiſcopum Lexovienſem, 805. B.

Béon (Ludovica de) uxor comitis de Brienne, 908. B.

Berardi (Petrus) canonicus Lexovienſis, inſtr. 290. A. C.

Beraudiere (Ludovica de la) mater Caroli III archiepiſcopi Rotomag. 102. C.

Beredfort, eccleſia conceſſa ſancto Martino Sagienſi, inſtr. 172. B.

Bereleſcrum, eccleſia ceſſa ſancto Martino Sagienſi, inſtr. 172. B.

Berengarius hæreſiarcha e Pratello expulſus, 836. D. in concilio Romano damnatus, 871. B.

Berengeville-la-Riviere, parochia in qua olim ſita erat abbatia de Strata, vernacule *l'Eſtrée*, 625. E.

Berinderia, eccleſia cujus decimæ pars ſpectat ad ſanctum Martinum Sagienſem, inſtr. 165. B.

Beringhen (Henricus de) conjux Annæ de Blé, 415. E.

Bernaci (Guillelmus) canonicus Lexovienſis, inſtr. 289. C.

Bernardinus Donatus laudat Ludovicum epiſcopum Bajoc. 386. B.

Bernavilla, eccleſia dependens ab abbatia S. Florentii Salmurienſis, 876. C.

Bernay, decanatus ruralis in diœceſi Lexovienſi, 762.

Bernay (Robertus de) inſtr. 20. B.

Berneham, eccleſia in Anglia Exaquio firmata, inſtr. 235. D.

Bernoumaiſnil (Goſſelinus de) inſtrum. 15. C.

Berou, eccleſia data abbatiæ ſancti Taurini, inſtr. 139. E.

Berthelot (Eliſabetha) uxor mareſcalli de Matignon, 909. B.

(Maria-Eliſabetha) 443. A.

Berthemet (Laurentius de) magiſter in camera computorum, 663. B.

Berticheres (N. de) pactum init cum abbatiſſa Gomeri-Fontis, 323. D.

Bertier (Philippus) præſes in parlamento Toloſano, 105. C.

Bertoldi-Curtis, parthenon in finibus Ambianorum conſtruitur curis S. Galterii Pontiſar. 255. A.

Bertrada concubina Philippi I regis, 40. A.

Bertran (Robertus) dictus Tortus conſtruit prioratum Belli-Montis, 850. A. inſtr. 72. B. 73. B. 61. C. 74. D. 229. B. 237. B. 247. D.

Bertran (Willelmus) inſtr. 74. D.

Bertrand de la Baſiniere (Margarita) 933. D.

Bertrandi (Robertus) Franciæ mareſcallus, inſtr. 118. B.

Berty (Eliſabetha de) 292. E.

Bervilla, eccleſia cujus patronatus datur capitulo Lexovienſi, 779. D.

Bervilla (Matthæus de) inſtr. 134. B.

(Nicolaus) monachus Gemeticenſis, 968. E.

Berulle (Petrus de) 413. A. Henrici a Lotharingia vicarius generalis, 513. D. abbatiæ S. Michaelis adminiſtrandæ præpoſitus, 532. B.

Berus, eccleſia præſtita ſancto Martino Sagienſi, inſtr. 171. C.

Beſmenil, eccleſia tributa hoſpitali Conſtantienſi, inſtr. 256. B.

Beſſia (Nicolaus de) a Clemente VI. creatus cardinalis, C.

Beſſin (Guillelmus) auctor collectionis conciliorum Normanniæ, 521. D.

Betancourt (Johannes de) Rotomagenſis comperit inſulas Canarias, 85. D.

Bethiſy (Catharina-Eleonora de) 855. C.

Bethune dux (Armandus de) 252. E.

(Johannes) 888. D.

(Maximilianus) marchio de Roſny fruitur reditibus abbatiæ S. Taurini, 631. A.

Betonvilla, eccleſia dependens a Becco, 783. C.

Beuf (N. le) ſuccentor eccleſiæ Autiſſiodorenſis, 8. C. S. Victricio Rotomag. lucubrationem de laude Sanctorum adſcribit, ibid.

Beuil (Jaquelina de) amaſia Henrici IV regis, 551. C.

Beureria, eccleſia ſpectans ad S. Martinum Sagienſem, inſtr. 172. A.

Beuvron, decanatus ruralis in diœceſi Lexovienſi, 762.

Beuvron (Carolus de) 464. B.

Beza decertat in colloquio Piſciacenſi, 702. E.

Biarz (Willelmus de) inſtr. 107. D.

Biſeclt, eccleſia juris S. Ebrulfi, inſtr. 208. B.

Bigne (Marguerinus de la) doctor Sorbonicus pœnitentiarius eccleſiæ Bajoc. 389. A.

Bigot (Guido) tranſigit cum abbate ſancti Leufredi, 635. E.

(Richardus) inſtr. 86. D.

(Rogerius) inſtr. 227. B.

(Willelmus) inſtr. 210. C.

Billei (Radulfus) inſtr. 60. C. 69. C.

Billetæ, religioſi qui inſerviebant hoſpitio tredecim pauperum in urbe Rotomag. 77. B. olim ſtabiliti in urbe Harefloto, 110. E.

Bilot (Samſon de) inſtr. 93. A.

Binet de Montifroy (Maria-Catharina-Anna) 286. E.

Binga (Robertus de) inſtr. 93. D.

Biouſamis (Johannes) preſbyter & magiſter in artibus, inſtr. 43. D.

Birgitta (Sancta) vetus parthenon virginum Anglicarum Rotomagi, 133. D.

d by Google

Henrico IV inſenſiſſimæ eradicantur, ibid.
Bis (Guillelmus le) pœnitentiarius eccleſiæ Sagienſis, inſtr. 182. E. 189. E. 190. E. 191. B. 193. D. 194. A. 199. B. 200. C.
Biſvigetona, eccleſia confirmata Exaquio, inſtr. 248. D.
Biterrenſis civitas obſeſſa, 781. C.
Bitot (Odardus de) inſtr. 78. B.
(Rogerus) inſtr. 78. B. C.
Biturigum dux (Carolus) de ducatu Normanniæ contendit, 242. A.
(Johannes) dat eccleſiæ Lexovienſi os maxillæ S. Petri, 810. C. inſtr. 213. E.
Duciſſa (Johanna) ordinis monialium Annuntiatarum inſtitutrix, 95. B.
Bivalle (Guillelmus & Robertus de) filii fundatoris abbatiæ ejuſdem nominis, 316. C.
Blainvilla, eccleſia collegiata dedicatur, 93. C. 597. A. 608. E.
Blainville Marchio (Julius-Armandus de) magiſter cærimoniarum Franciæ, 671. C.
Blanc (Ludovicus le) libellorum ſupplicum magiſter, 506. A.
(Jacobus) 455. C.
Blanca-landa abbatia ordinis Præmonſtrat. a Ricardo de Haya fundatur, inſtr. 242. B. 243. D. 244. B.
Blancha-landa, eccleſia juris cathedralis Sagienſis, inſtr. 169. C.
Blancha-herba, eccleſia Ardenæ tributa, inſtr. 91. C.
Blanchard (Franciſcus) ſuperior generalis S. Genovefæ Congregationis, 939. C.
Blandinium, Gandavenſe monaſterium, 17. B.
Blangeio (Hilduinus de) inſtr. 15. B.
Blangiacenſe monaſterium inſtauratur, 206. D.
Blankny baro (N. de) natione Anglus, 292. D.
Blaſius (S.) prioratus ſeu capella prope Piſſiacum tribuitur abbati Marchaſii-Radulfi, 329. B. 333. C.
Blavou, eccleſia dependens a capitulo Sagienſi, inſtr. 179. B. 183. E. 198. C.
Blé d'Uxelles (Anna de) uxor Henrici de Beringhem, 415. E.
Blemur (Jacoba de) erudita monialis, 660. A.
Bleſenſes comites (L.) inſtr. 142. C.
(Stephanus) 433. B.
(Theobaldus) 239. C.
Bleſenſis (Petrus) ſuadet Arnulfo Lexovienſi ut non epiſcopatui cedat, 777. C. Radulfum de avaritia arguit, 779. E.
Bloet (Richardus & Willelmus) inſtr. 228. D.
Bloſſet (Johannes) dominus de Carouges, 798. D.
(Johannes) inſtr. 102. D.
(Maria) uxor baronis de Tillieres, 609. C. mater Johannis epiſcopi Lexov. 799. C. 811. D.
Bloteria, prioratus frequentia populi celebris, 886. E. 887. D.
Bloteriæ fratres donationem ratam curant haberi, 877. D.
Boaſſa, prioratus dependens a Gemetico, 957. D. 973. B.
Bobienſis epiſcopus (Auguſtinus Trivulce) 386. E.
Boca, eccleſia pendens a S. Martino Sagienſi, inſtr. 171. C.
Bocel (Nicolaus) epiſtolam a Philippo rege accipit ad monaſterium Liræ ſpectantem, inſtr. 142. C.
Boctoy (Giraldus) inſtr. 329. A.
Boëles (Willelmus de) miles jus ſuum in eccleſia de Arnulfi monte cedit archiepiſcopo Rotomag. 58. A.
Boet (Rogerus) inſtr. 336. E.
Bœuf (Michael le) licentiatus in legibus, inſtr. 50. D.
Boëvilla, prædium eccleſiæ Sag. collatum, 680. B.
Boevin (Johannes) preſbyter Lexovienſis, inſtr. 298. B.
Bohemiæ rex (Carolus IV) 77. C.
regina (Barbara) filia comitis Ciliæ, 891. E.
Bohon, prioratus dependens a Lucerna, 430. B. 558. C.
Bohon (Alexander de) inſtr. 163. D.
(Engelgerus) prædium dat eccleſiæ de Quadraria, 410. A. 874. E. 927. C. 936. B. inſtr. 86. D. 111. C. 160. C. 231. A. 233. A. 237. C.
Bois (Johannes du) cedit patronatum S. Laurentii de Terregaſte, 536. E. inſtr. 279. C.
(Ludovicus) canonicus Lexovienſis, inſtr. 295. C.
(Ludovicus) parochus de Cerenciis, 902. C.
(Triſtandus) dominus de Villers, ballivus Ambian. 258. E.
Bois-Guillaume (Michael de) 328. D.
Boiſleve (Carolus) ſenator in parlamento Britanniæ, 504. C.
Boiſly (Johannes de) miles, inſtr. 32. D.
Boiſſeium, eccleſia indulta abbatiæ S. Salvatoris, inſtr. 135. C.
Boiſſey (Johannes de) genitor Johannis epiſcopi Bajoc. 377. C. propugnaculi Fiſcannenſis gubernator, D.
Boiſſiere (Genovefa-Maria de la) 857. E.
Boiſſy marchio (Henricus de) 437. D.
Boiſtel (Richardus) inſtr. 15. B.
Boiſyvon (Petrus de) conſiliarius clericus parlamenti Normanniæ, 905. D.
Boivin (Henricus) epiſcopus Tarſenſis, 121. A.
(Johannes) proviſor collegii Harcuriani Pariſ. inſtr. 280. D.
Boleia, locus quem monachi Torigneii ab initio incoluerunt. 456. C. D.
Bollivilla eccleſia Pratellenſibus tributa, inſtr. 201. D.
Bolnum, eccleſia dependens ab abbatia Fontanetenſi, inſtr. 61. E.
Bolonia (Guido de) 788. C.
Boloniæ comites (Bertrandus) 699. B.
(Philippus) 322. E.
(Reginaldus) 322. E. 964. A.
(Robertus) 371. C.
(Stephanus) 361. B. poſtea Angliæ rex, 533. C. comes etiam Moritonii, 553. B. 574. C. 575. C.
(Mathildis) benefica in abbatiam Gomeri fontis, 322. B. E.
Bomnolins, eccleſia juris S. Ebrulfi, inſtr. 209. A.
Bonafides, eccleſia præſtita cathedrali Sagienſi, inſtr. 169. B. 181. B. 198. A.
Bonaium, eccleſia tributa S. Martino Sagienſi, inſtr. 172. A.
Bona-requies, abbatia e linea Savigneii, 553. A.
Bona-valle (Guillelmus de) inſtr. 159. D.
Bonavilla, parochialis eccleſia, 879. E.
Bonavilla (Mauricius de) inſtr. 133. C.
Bonenfant (Robertus) theſaurarius Lexovienſis, inſtr. 295. C. 298. C.
Bononiæ comes (Euſtachius) inſtr. 20. A.
Boni-nuncii monachi ſub Benedictinæ regulæ præceptis inſtituti, 240. C.
Boni-paſtoris puellæ pœnitentes Rotomagi, 3.
Bonna (Petrus de) cardinalis S. Suſannæ, inſtr. 252. C.
Bonnart (Petrus) hominium præſtat pro terra de Guberto, 382. B.
Bonnavilla la Louvet, baronia comitatus Lexovienſis, 762.
Bonneſleu, eccleſia conceſſa epiſcopo Lexovienſi, 844. C.
Bonorum-puerorum (collegium) Rotomagi fundatur, 81. B. tranſit ad patres Fulienſes, ibid.
Bontemps (Michael) inſtr. 174. E.
Bonvouſt (Guillelmus de) dominus de Alneto, 724. A.
Bonus-portus, abbatia ordinis Ciſtercienſis erigitur, inſtr. 137. B.
Bony (Petrus de) licentiatus in decretis, canonicus Carnotenſis, inſtr. 44. B.
Bonzi (Johannes de) cardinalis, 637. C.
Booloſa (Arduinus ejuſque filii de) inſtr. 114. B.
(Garnerius) inſtr. 114. B.
(Radulfus) inſtr. 114. B.
Boore, eccleſia data parthenoni S. Salvatoris, inſtr. 135. C.
Boquenneio (Guido de) 963. C.
Borboneſii dux (Ludovicus) 788. C.
Bordeſlienſis abbatia in Anglia juriſdictionem habuit in Valaſſiam, 813. B.
Borel (Bag.) preſbyter, inſtr. 256. A.
Borgia (Cæſar) dux Valentinenſis. 94. A.
(Lucretia) 975. B.
Borſe (Hugo) inſtr. 139. B.
Bos (Humfridus) archicapellanus Bajoc. inſtr. 81. D.
Boſc (Erranda du) monialis Rotomagenſis, 791. D.
(Guiſſinatus) exſecutor teſtamenti epiſcopi Lexov. 791. D.
(Guillelmus) exſecutor teſtamenti epiſcopi Lexov. 791. D.
(Iſabella) monialis Rotomagenſis, 791. D.
(Reginaldus) 147. A.
Boſceio (Herbertus & Hugo de) inſtr. 107. D.
Boſchage (N. comes du) præfectus Montis S. Michaelis, 529. E.
Boſco (Helias de) inſtr. 134. B.
(Johannes) inſtr. 256. D.
(P.) canonicus Conſtantienſ. inſtr. 255. B.
(Radulfus) 621. D. 785. E.

Boſco (Robertus) inſtr. 256. D. canonicus Conſtant. inſtr. 269. E.
Boſco-Hugonis (Gerelinus de) monachus S. Petri de Caſtellione, inſtr. 132. C. 145. B.
Boſcus, capella data Troarno, inſtr. 286. B.
Boſcus-Renoldi, eccleſia cujus decimæ traduntur monachis Lirenſibus, 581. D.
Boſevilla, eccleſia tributa Blancæ-landæ, inſtr. 243. A.
Boſquetus, ſcriptor hiſtoriæ eccleſiæ Gallicanæ, 565. A. 566. A. B.
Boſſut (Petrus) cardinali d'Oſſat a cubiculo & ſecretis, 392. E.
Boſto (Guillelmus de) civis Lexovienſis, inſtr. 390. A.
Boſvilla (Simon de) inſtrum. 81. D. 91. E.
Bota, eccleſia dependens a S. Martino Sagienſi, inſtr. 171. C.
Botchorle (Gervaſius) inſtr. 85. C. 87. A.
(Guillelmus) inſtr. 87. A.
(Robertus) inſtr. 87. E.
Boterel (Cecilia de) uxor Reginaldi de Haricuria, 181. C.
Boterellæ, eccleſia tradita abbatiæ Lirenſi, inſtr. 124. E.
Bothmariacas, vel Rothmariacas pars ſaltus Gemeticenſis, 155. D. 156. A.
Boucherat (Magdalena de) filia cancellarii, 185. B.
Bouchet (Honoratus du) baro de Sourches, 419. E.
(Maria - Ludovica) 671. C.
Bouchier (Guillelmus le) cereum præſentat epiſcopo Ebroicenſi, 604. A.
Bove (Humfridus) 83. E.
Boves (Guillelmus de) 786. C.
Bouet (Rogerus) inſtr. 92. A. 93. D.
Bouſey (Guillelmus) beneficus erga Trappam, 748. C.
Bouge (Hugo de) 656. A.
Bouillon dux (Robertus de) 214. B.
Bovinenſis cœtus pro pace concilianda inter Franciæ regem & ducem Burgundiæ, 608. A.
Boulanger (Catharina le) 907. C.
Boulay (Johannes) inſtr. 279. C
Boulaye (Johannes de la) inſtr. 50. C.
Boullenc de Crevecœur (Magdalena) uxor Renati de Longueuil, 643. C.
Boulon (Clara) monialis ex Villari-Caniveto ad Torigneium accita, 458. A.
Bourbon (Archembaldus de) pater Guidonis decani Rotomag. 117. E.
(Carolus) comes Sueſſionenſis fruitur proventibus abbatiæ Gemeticenſis, 155. A. 200. E.
(Carolus) dux Vindocinenſis, 97. C.
(Drogo) curator teſtamenti Guidonis decani Rotomag. 117. E.
(Franciſcus) comes S. Pauli, 90. C. Sponſus Adrianæ d'Eſtouteville, inſtr. 316. C.
(Franciſcus) princeps de Conty, perfruitur reditibus eccleſiæ Bajoc. 389. E.
(Henricus) dux Vernol. 670. E.
(Henricus-Julius) 671. A.
Bourbon (Ludovicus) 97. D.
(Ludovicus) 525. A.
(Ludovicus) Sueſſionenſis comes, 155. A. 979. A. 980. B.
(Ludovicus) comes Vindocinenſis, 495. A.
(Ludovicus) maritus filiæ Ludovici XI, 897. B.
(Anna-Genovefa) congregationem S. Mauri inducit in monaſterium Cadomenſe, 422. A. 429. A.
(Catharina) ſoror Johannæ reginæ, 85. D.
(Catharina) uxor Henrici comitis Barri ducis, 102. E
Bourdin (Yvo) inſtr. 174. E.
Bourges (Johannes de) 389. E.
Bourgogne (Johannes de) cum Guidone de Bourbon decano Rotomag. tranſigit, 117. E.
Bourilleti, al. Franciſci (Johannes) notarius, inſtr. 50. B.
Bournonville dux (N. de) 552. A.
Bourquenobles (Catharina de) vicecomitiſſa Augi, 893. B.
Bourſier (Alexander le) quæſtor regius, 527. A.
Bouthiller de Rancé (Dionyſius le) comes conſiſtorianus, 751. B.
Bouthillier (Ludovica - Franciſca) uxor Julii de Clerembault, 632. A.
Bouvêches, capella pendens a S. Martino Sagienſi, inſtr. 171. E.
Boux (Guillelmus le) ſacerdos Oratorii, verbi divini eximius præco, 111. B.
Boxgrava, eccleſia in diœceſi Ciceſtrenſi exaquio ſubjecta, 917. D. 920. B. D. inſtr. 235. C. 248. A.
Boyer (Anna) uxor Thomæ de Chabannes, 452. C.
(Auſtremonius) 213. D.
Boyllcio (Richardus de) inſtr. 245. D.
Brabant (Aelidis de) 87. A.
Brabantiæ & Lotharingiæ dux (Johannes) 370. C.
Braco (Rodulfus de) inſtr. 73. C.
Braercurte (Willelmus de) inſtr. 228. E.
Braii-monaſterii (Canonici) Gornacum transferuntur, 41. A.
Braioſa (Philippus de) 208. A.
(Willelmus) 363. B. 940. E. inſtr. 70. A. inſtr. 71. B.
Brana, caſtrum eccleſiæ Rotomagenſi ſubjectum, 26. B.
Branæ comitiſſa (Yolendis) 664. A.
Brancas (Eliſabetha-Carola-Candida de) 855. D.
(Henricus) baro de Villeneuve, 445. D.
(Henricus) marchio de Cereſte, 808. E.
de Villars (Andreas) in eccleſia Rotomag. ſepultus, 500. E.
Branvaladrus (S.) parochia in inſula Sarniæ, 889. D.
Braſſeur (N. le) ſcriptor hiſtoriæ comitatus Ebroicenſis, 564.
Bray en Linglois, eccleſia juris canonicorum S. Martini de Eſcajolcto. inſtr. 304. C.
Breauté (N. de) 852. E.
Brecé (Eudo de) inſtr. 89. D. 90. A.
Breceium, *Brecé*, prioratus dependens a Saviguejo, 554. D.
Brées (prioratus de) juris abbatiæ Sagienſis, 68. C.
Brehal eccleſia ſpectans ad Hambeiam, 878. A. 881. B. 931. B.
Brehatius (Johannes) inquiſitor fidei, 893. D.
Bremarus cœnobio SS. Trinitatis Cadomenſis donum præbet in gratiam filiæ ſuæ ibidem factæ monialis, inſtr. 70. E.
Bremonſtier, eccleſia dependens a Belloſana, inſtr. 29. C.
Brenthonia, prioratus diœceſis Bathonienſis, 881. C.
Brenthonienſes canonici, Bathonienſis diœceſis in Anglia, cum Troarnenſibus monachis faciunt commutationem, inſtr. 99. C.
Breteſche (Johannes de la) pater Maturini epiſcopi Bajoc. 389. D.
Bretevilla (Rogerius de) inſtr. 156. D. 159. A.
Bretevilla, eccleſia conceſſa Exaquio, inſtr. 248. C.
Brethevilla, eccleſia ſpectans ad Barborium, inſtr. 85. C. D. 87. A. D.
Breteuil (Erardus de) inſtr. 131. C.
(Guillelmus) fundator Liræ, 638. A. 644. C. 652. C. inſtr. 68. A. 70. B. 72. C. 139. A. B. 140. B.
(Robertus) donum facit Ebroicenſi eccleſiæ. 581. D.
Brevans (Germanus du Val de) prior de Pompona prope Latiniacum, 403. A.
Breve Henrici III regis epiſcopum Conſtantienſem Nicolaum de Briroy renunciantis, inſtr. 282. C.
Breves (Camillus de) orator ad imperatorem Turcarum, 300. E.
Breuil (Quinartus du) miles incarceratur, 211. E.
Brevilla, eccleſia ab epiſcopo Conſtantienſi tradita Gaufrido, 876. D.
Brevis-coxæ (Johannes) theologiæ profeſſor, inſtr. 47. A.
Breuilly (Iſabella de) 435. D.
Brezé (Ludovicus de) ſeneſcallus Normanniæ, 610. A.
Briard (Radulphus) parochus de Novoburgo, inſtr. 915. C.
Briccavilla (Rob. de) inſtr. 228. E.
(Willelmus) inſtr. 228. A.
Brichanteau (Franciſca de) 285. C.
Bridehan, eccleſia in Anglia donata Exaquio, inſtr. 235. D.
Brie (Adamus de) dominus S. Jovini, 923. A.
(Augerius) canonicus Cenomanenſis invadit Trappam, 750. B.
Brieels, prioratus de quo oritur controverſia, 721. B.
Brienne (Henricus-Auguſtus de Lomenie comes de) 908. B.
Brigiæ comitiſſa (Berta) 730. C.
S. Brigida ex Suecia, ſanctorum numero adſcripta, 83. B.
Brikevilla (Thomas de) inſtr. 237. A.
(Willelmus) inſtr. 237. A. 247. D.
Brion (Henricus) monachus Gemeticenſis, 973. B.

Briona, prioratus unitus abbatiæ S. Michaëlis, 526. D.

Brionenſis comes (Giſlebertus) 216. B. D. E. 217. B. 218. B. 219. A.
(Wido) 219. B.

Briovera, urbs hodie dicta S. Laudus, in diœceſi Conſtantienſi, 863. 864. D.

Briourt (Johannes) inſtr. 196. A.

Bripto (Guillelmus de) inſtr. 86. D.

Briptus (Richardus) clericus, inſtr. 88. A.

Briquebec (Robertus de) pater Guillelmi epiſc. Bajoc. 373. D.

Briqueville (Franciſcus de) 857. C.
(Robertus) 917. E.

Briroy (Nicolaus de) vicarius generalis Conſtantienſis, 902. E. 903. A.

Briſſac (Carolus de) Franciæ mareſcallus, 900. C. 901. D. 902. C.

Britannia (Guillelmus de) filius comitis Pentevriæ, 699. B.

Britanniæ duces (Alanus) cum duce Normanniæ pacem init, 27. E. Normanniæ adminiſter, 205. C. 512. B. 514. B. 515. A. Apud Fiſcannum moritur, inſtr. 201. D.
(Arturus) 884. B.
(Carolus Bleſenſis) vita & miraculis clarus, 375. B.
(Conanus) 513. E. 514. B. 542. B.
(Conanus junior) 830. C.
(Franciſcus) coronatur, 900. D.
(Gaufridus) una cum patre in baſilica ſancti Michaëlis ſepultus, 514. B. Poſſeſſionem accipit, 520. D.
(Johannes) regi præſtat hominium, 81. D. 375. A. Sponſatur Johannæ filiæ Caroli VI regis, 376. D. 528. C. 597. D. 787. D. 884. B. 887. C.
(Nomenoïus) ad quem epiſtola ſynodi Pariſ. 22. B. 678. B.
(Odo) 542. B.
duciſſa (Anna) ſponſatur Ludovico XII, 384. A.

Britanniæ rex (Judicael) inſtr. 338. A.

Britevilla (Willelmus de) 917. E.
(Serlo) inſtr. 73. C.

Britolii eccleſiæ traduntur abbatiæ Lirenſi, inſtr. 124. E.

Britones urbem Luxovium cremant, 774. A. Invadunt Greſtanum, 844. E.

Brittivilla, eccleſia indulta abbatiæ Exaquienſi, inſtr. 235. B.

Britto (Rogerius) inſtr. 83. E.

Brixia, urbs antiqua cujus ruinæ conſpiciuntur, 819. B.

Broc du Nozet (Guillelmus du) archiepiſcopus Seleuciæ & prolegatus Avenionenſis, 278. B.
(Gillebertus) factus monachus Exaquienſis, inſtr. 228. A. plurima huic cœnobio concedit, ibid.
(Walterius) inſtr. 233. A. 239. C.

Broceio (Rogerius de) inſtr. 227. B.

Brocia (Petrus de) cubicularius uxoris Philippi III, 370. A. carceri traditur, B. juramentum fidei excipit a comitiſſa Vindocinenſi, 400. B. regis cambellanus, inſtr. 38. A. B.

Broć (Johannes de) dominus de Marclus, 930. A.

Broeio (Rogerius de) inſtr. 228. D. E.

Broicæ, eccleſia juris abbatiæ S. Martini Sagienſis, inſtr. 172. A.

Broilleti (Johannes) vicarius generalis archiepiſcopi Rotomag. 699. A.

Broladius (S.) prioratus diœceſis Dolenſis, 527. C.

Brolio (Willelmus de) archidiac. Bajoc. inſtr. 81. D.

Brolium, monaſterium ordinis Ciſtercienſis donum accipit, inſtr. 142. D. eccleſia dedicatur, 143. B. firmantur ejus poſſeſſiones, D. 148. B. 149. A. C.

Broovilla (W. de) archidiaconus Ebroicenſis, 585. C. 622. B.

Broquebeuf, prioratus ſimplex ordinis Præmonſtratenſis, 945. A. C.

Broſſes (Johannes de) frater epiſcopi Ebroic. 608. B.

Brotebi, eccleſia in Anglia data Exaquio, inſtr. 235. C. 248. D.

Brotin (Hugo) 962. A.

Brown (N.) nobilis fœmina, cujus filiæ tres fiunt moniales in monaſterio Graveningarum, 344. C.

Brucourt (Guillelmus de) 931. D.
(Johanna) uxor domini d'Auvillers, 448. A.

Bruecorts (Robertus de) litigat de patronatu eccleſiæ ſancti Germani de Albaherba, 459. E.

Bruelcourt (Giſlebertus de) 446. D.

Bruere (Goffrerius de) inſtr. 83. B.

Brueria (Torgiſus de) inſtr. 94. A.

Bruherland, eccleſia de qua lis inter monachos Lirenſes & Beccenſes, 578. E.

Bruis (Ricardus de) inſtr. 239. A.

Bruix, eccleſia dedicata S. Mariæ, 875. C.

Bruſleyo (Radulfus de) bona tradit Alneto, 877. B.

Brun (Hugo) inſtr. 29. A.

Bruval (Guillelmus de) ballivus Trecenſis, 791. C.

Bry (Egidius) narrat primordia eccleſiæ Beliſmenſis, 679. E. 680. A.

Bry de la Clergerie (Egidius) dicat epitaphium epiſcopo Sagienſi, 704. C. 705. A.

Bu (Radulfus du) fundat parthenonem Theſauri B. Mariæ, 325. E.

Buchervilla, locus cujus decimæ tribuuntur epiſcopo Conſt. 882. B.

Budæus (Johannes) 901. A.

Bukingam (de) comites benefici erga monaſterium ſtratæ, 625. E.

Bueil (Jaquelina de) mater Antonii de Bourbon, 428. D.

Buffier (P.) Jeſuita, ſcriptor vitæ Dominici Georges abbatis Vallis-Richerii, 452. A.

Buiſſon (Joſias) inſtr. 279. C.
(Ludovicus) inſtr. 279. D.

Bullæ recuſatæ Franciſco-Mariæ Mancini cardinali, 842. A.

Bullonii duces comites Ebroicarum, 564.
(Godefridus-Mauricius) 671. B.
(Robertus) princeps Sedanenſis, 107. D.
duciſſa (N.) in eccleſia S. Taurini ſepelitur, 618. E.

Bunditia (Gervaſius de) inſtr. 87. D.

Bunel (Simon) vicarius eccleſiæ Lexovienſis, inſtr. 295. D.

Burceium, eccleſia aſtructa Troarno, inſtr. 286. B.

Burcem (Hugo) inſtr. 104. B.

Burchardus præpoſitus, inſtr. 107. D.

Buré (Antonius de) procurator epiſcopi Ebroicenſis, 607. C.
(Renatus) vicarius generalis abbatis Goſſerni, 747. A.

Bureria, eccleſia pertinens ad S. Martinum Sagienſem, inſtr. 164. A.

Burga mater Fulconis de Marcilleio, inſtr. 143. A.

Burgi-Achardi canonici regulares cum eccleſia Faleſienſi ineunt ſocietatem, 754. C. 940. E. inſtr. 23. C.

Burgulienſes monachi ineunt commutationem, 957. A. inſtr. 283. C.

Burgunda (Anna) uxor ducis Betfordiæ, 528. A.

Burgundiæ duces (Carolus) 884. B.
(Johannes) inſtr. 41. A.
(Odo) 76. E.
(Philippus) 87 C. 790. C. 888. C. 891. B.
(Robertus) 370. C.

Burgundiæ rex (Guntramnus) cædem S. Prætextati vult ulciſci, 11. C.

Burgundiones invadunt urbem Rotomagum, 242. A. parthenonem S. Sidonii cremant, 324. E. Lutetiam ingrediuntur, 601. A.

Burgus-Sedanæ, prioratus pendens a parthenone S. Amandi, 287. D.

Burgus-Turoldi, eccleſia collegiata, 113. D.

Burgus-Turoldi, eccleſia pendens ab Ulteriori-portu, inſtr. 14. E.

Buris (eccleſia de) data Troarno, inſtr. 285. E.

Buron (Godefridus de) inſtr. 78. D.
(Paganellus) inſtr. 77. E. 78. C. 91. D.
(Silveſter) Paganelli filius, ibid.
(Radulfus) inſtr. 89. A.

Burſæ in collegio Haricuriano fundatæ, 898. A.

Buſſone (Godefridus de) inſtr. 237. C.

Buſvilla (Radulphus de) inſtr. 130. C.

Buxeria, abbatia e linea Savigneii, 552. E.

Buxo (Gerelinus) inſtr. 131. B. E.

Byarz (Robertus de) inſtr. 108. C.

C

CACHART (Ranulfus) inſtr. 89. D.

Cadeham, eccleſia in Anglia ceſſa Exaquio, inſtr. 235. D.

Cadier (Johannes) canonicus Conſtantienſis, inſtr. 281. A.

Cadmo (Guillelmus de) notarius Lexovienſis, inſtr. 290. D.

Cadomenſe monaſterium S. Stephani a Guillelmo rege conditum, inſtr. 66. C. 72. C. 75. A.

Cadomenſis parthenon SS. Trinitatis fundatus, inſtr. 59. A. 68. B. 75. A.

Cadomo (Henricus de) inſtr. 92. D.

Cadomum, urbs Normanniæ a Francorum rege expugnata, 421. C.

Cæſar, quos Ptolemæus Bajocaſſes appellat, Curioſolitas vocat, 346. 564.

Cæſarauguſtanus archiepiſcopus (Petrus Judicis) 886. B.

Cæſarienſis archiepiſcopus (Thomas Baſin) olim epiſcopus Lexov. inſtr. 215. A.

Cæſariſburgus, abbatia ord. S. Auguſtini a Mathilde imperatrice fundata, 480. D. cum S. Elerio de Inſulis conjungitur, inſtr. 250. C.

Cæſariſburgus, urbs diœceſis Conſtantienſis, 863. in ditionem Caroli VII reducitur, 943. C.

Cæſarodunum Turonum fit metropolis quartæ Lugdunenſis, 1. 7. B.

Cagnebourne (Robertus de) epiſcopus Roſenſis, 938. C.

Cagneio (Girardus de) miles, inſtr. 21. A.

Cahorcis (Patricius de) inſtr. 210. C.

Cajetan (Franciſcus) cardinalis doctrinam Gerſonis impugnat, 384. C.

Caigneium, eccleſia aſſerta Troarno, inſtr. 286. B.

Cailleu (Norbertus) canonicus Præmonſtratenſis, 693. C.

Cailli (Petrus) parochus S. Martini Cadomenſis, 397. C. auctor libri Gallice inſcripti *Durand Commenté* ab epiſcopo Bajocenſi damnati. ibid.

Cairon (Petrus le) inſtr. 295. D.

Caïron (Radulfus de) inſtr. 91. E.

Calabriæ dux (Robertus Wiſcardus) 819. B.

Calciacenſis comitatus, inſtr. 8. D.

Caldebec, eccleſia dependens ab abbatia S. Taurini, inſtr. 138. E.

Caleti ſeu Caletes, populi Galliarum Occidentem verſus, 1. 2.

Caleto (Walterius de) inſtr. 335. D.

Calidus-beccus, locus cujus decima ſpectat ad S. Taurinum, 627. E.

Calidus-locus, eccleſia ſpectans ad Troarnum, inſtr. 586. A.

Calleius (Rogerius) inſtr. 245. A.

Callevilla, vetus monaſterium in Caletis, 131. C.

Callevilla, eccleſia tradita capitulo Rotomag. 116. E.

Callovilla, eccleſia juris abbatiæ Fontanellenſis, 156. D. 157. C.

Calmunt (Gaufridus de) inſtr. 61. C.

Calvacamp (Hugo de) 26. A.

Calvieres (Marcus de) dominus de Saint-Ceſaire, ſenator parlamenti Toloſani, 651. D.

Calviniaci domina (Loiſia de Bourbon) 495. C.

Calviniſtæ hæretici conventicula ſua palam ineunt, 98. C. arcem & urbem Rotomagum occupant, E. diverſa monaſteria deprædantur, 137. C. D. E. 138. A. B. 222. B. 242. B. 269. C. 315. D. 388. C. 421. E. 428. A. 445. A. B. occidunt abbatem Savigneii, 550. D. reliquias eccleſiæ Sagienſis comburunt, 703. A. conſtuprant prioratum Belli-montis, 850. E.

Calvomonte (Radulfus de) hominium facit abbati Goſſerni, 695. C. 745. A. B.

(Hugo) fundat abbatiam Gomerifontis, 322. A. inſtr. 31. E. bona confert eidem loco, 32. C.

Calus (Richardus) inſtr. 79. D.

Calvus (Rogerius) inſtr. 67. A.

Calvus-mons apud Velocaſſes traditur abbati Sugerio, 46. C. ex abbatia fit prioratus juris S. Dionyſii, ibid. 131. A. B. C.

Camaret (Johanna-Franciſca de) 735. D.

Cambout (Petrus-Cæſar du) marchio de Coiſlin, 980. B.

Cambraio (Radulfus de) inſtr. 336. E.

Cambringham, eccleſia juris abbatiæ Exaquii, inſtr. 248. D.

Camera juſtitiæ inſtituta pro puniendis hæreticis, 273. C.

Cameræ computorum protopræſes (Johannes de Bellavalle) 894. B.

Campania, abbatia e linea Savigneii, 553. A.

Campania (Renaldus de) præſtat homagium abbati Conchenſi, 641. B.

Campaniæ comes (Theobaldus) 367. D. inſtr. 142. C.

Campaniæ dux (Drogo) 952. E.

Campaniæ magnus prior (Michael de Seurre) eques Melitenſis, 750. E. 751. A.

Campans (Gillebertus de) inſtr. 237. C.

Campeaux, eccleſia ſpectans ad Lucernam, inſtr. 330. D.

Campellis (Gilbertus de) inſtr. 115. B.

(Theobaldus) inſtr. 114. C.

Campion (J.) dominus de Vironney, 494. A.

(Matthæus) miles, 79. C.

(Ricardus) inſtr. 336. D.

Campionis (Radulfus de) 490. B.

Campo-Arnulfi (Jordanus de) inſtr. 236. B.

Campo-forti (Willelmus de) prior de Byarz, inſtr. 108. B.

Campo-milonis (Guido de) inſtr. 170. A.

Campis (Rogerius de) decanus, 689. E.

Campus ſuperior, *Champ-ſouverain*, cella juris abbatiæ Bivallis, 324. D. transfertur juxta oppidum S. Sidonii, a quo nomen accipit, ibid.

Camus (Hebertus) procurator capituli Rotomag. inſtr. 51. E.

(Petrus) dominus de Pontcarré, 705. C.

Canadæi cæterique populi Americæ Francis ſubjecti, olim paruerunt archiepiſcopo Rotomag. 2.

Canapvilla, baronia comitatus Lexovienſis, 762.

Canaye (Philippus) ad Venetos miſſus orator hæreſim abjicit, 615. D.

Cancellarius eccleſiæ Rotomagenſis (Fulbertus) inſtr. 12. A.

(Rainaldus) inſtr. 26. D.

Cancellarius eccleſiæ Pariſienſis (Guillelmus de Tancarvilla) 64. E. 78. B.

Canchiacum, prioratus diœceſis Ambianenſis ad Beccum pertinens, 236. C.

Candelarius (Johannes-Baptiſta) 898. B.

Candidus (S.) eccleſia collegiata in urbe Rotomag. 42. E. habet exemptionem, ibid. quatuor conſtat canonicis, 43. A. tres habet parochias ſibi ſubjectas, *ibid.* 774. A. donum accipit, 781. E. 782. D. 787. E. 788. B. 789. A. exemptione decorata, 798. E.

Candos (Robertus de) Giſortii caſtellanus, 307. B. fundator monaſterii de Bellomonte in Wilcaſſino Normannico, ibid.

Canhadhun, eccleſia dependens ab abbatia Fontaneti, inſtr. 63. C.

Caniſiacum, locus cujus decimæ dantur capitulo Conſtantienſi, 879. C.

Canizi (Renatus de) 905. A.

Canoart (Guillelmus) inſtr. 114. B.

Canonici regulares in plures eccleſias inducti, 874. B. 875. A.

Canoniſſæ regulares, Pontiſaræ, 72. D. Deppæ, 106. D. Andilegi, 110. D. Augi, 112. A.

Canoſſa (Simon) frater Ludovici epiſcopi Bajocenſis, 386. B.

Cantalon (Willelmus de) inſtr. 160. B.

Canteleu (Antranus de) prior Clauſtralis S. Victoris in Caletis, inſtr. 57. C.

(Guillelmus) 603. E.

Cantiæ comes (Odo) Bajocenſis epiſcopus, 872. A.

Cantoris officium prima dignitas capituli Conſtantienſis, 909. D.

Cantuarienſes archiepiſcopi (Anſelmus) pro archiepiſcopo Rotomag. intercedit apud papam, 40. C. E. 115. D. 144. A. 219. D. 227. A. 228. A. B. 360 B. C. E. 424. A. 573. A. 719. B. 772. B. 838. A. inſtr. 230. D. 233. B.

(Eadſinus) 193. E.

(S. Gregorius) 817. A.

(Guillelmus) conſecratur, 686. E.

(Henricus Chichley) 152. E.

(Hubertus) 52. E. inſtr. 28. E. 142. C.

(Lanfrancus) ad archiepiſcopum Rotomag. tres literas ſcribit, 36. D. dedicat eccleſiam Becci, 220. C. 224. C. E. 355. C. 572. C. D. 682. D. 771. A. 872. A. 917. C. inſtr. 68. A. 72. B. E. 73. B. 74. C. 125. D.

(Radulfus) 41. C. ex ſede Roffenſi accitus, 720. A. 961. A. inſtr. 111. C.

(Reginaldus) 52. E.

(Robertus) abbas Gemetici, 186. C. E. 194. A. 958. D. Gemetici moritur, ibid.

(Theobaldus) 47. A. Henricum II. in Angliæ regem coronat, ibid. ex abbate Beccenſi archipræſul, 229. B. 364. B.

(S. Thomas) 10. D. 49. A. D. 293. A. 364. B. 481. A. queritur apud papam de rege Angliæ, 578. B. 620. E. 689. A. E. 748. D. 776. E. 777. A. B. 876. B. 941. A.

Cantuarienſis eccleſia cum Eboracenſi de primatu litigat, 872. A.

Cantulupi (Fulco de) cedit decimam monachis Hambeiæ, 879. C. 931. C.

(Guillelmus) miles, 524. A.

Canu (Rogerius) offert cereum epiſcopo Ebroicenſi, 604. A.

Canutus (Robertus) inſtr. 140. D.

Capella, parochia juxta Sagium a S. Martino dependens, 724. C. inſtr. 171. B.

Capella, cella pertinens ad S. Ebrulfum, 823. A.

d by Google

Capellæ inſtitutæ in cathedrali Conſtantienſi, 881. D. 883. D. E.

Capellæ apud Faleſiam traditæ abbati S. Johannis Faleſienſis, 755. A.

Capitulum generale Benedictinorum apud Hambeiam, 430. C. 629. A. inſtr. 260. A. ſtatuta quæ in eo edita ſunt, ibid. & ſeqq.

Capra (Willelmus) inſtr. 64. A.

Capreolus (Guillelmus) induit monachum in abbatia Conchenſi, 639. A.

Caproſiæ baro (Johannes du Val) toparcha Domnæ-Petræ, 702. C.

Capucini patres, Andilegi, 97. B. Augi, 99. E. 110. B. Portus-gratiæ, 102. B. Sotevillæ, 103. B. Rotomagi, 106. E. Deppæ, 107. A. Meduntæ, ibid. Caldebecci, 110. B. Fiſcanni, ibid. 215. B. apud S. Mariam ad Nives prope Hareflotum, 110. B. apud Aquasforgias, 110. C. Gornaci, 110. E. Harefloti, ibid. Malleraiæ, 113. D. apud Bajocas, 394. C. Cadomi, 428. A. apud Abrincas, 501. B. apud Ebroicas, 616. D. in diœceſi Sagienſi, 706. C. apud Lexovium, 805. A. apud Conſtantias, 863. 904. C. apud Valoniam, 906. A. 908. C.

Caradas (Petrus) monachus S. Audoeni Rotomag. 109. C. vicarius generalis archiepiſcopi Rotomagi, ibid.

Caravill, eccleſia aſſerta Troarno, inſtr. 286. B.

Carbonnel (Ægidius de) inſtr. 102. D.
(Renatus) marchio de Canizy, 905. A.
(Willelmus) 931. D.

Carchigne (Henricus de) inſtr. 90. A.

Cardunvilla (Gauterius de) inſtr. 90. A.

Carentona, fluvius in Normannia, 830. B.

Carentonum videtur Sanſoni idem ac Conſtantia, 863.

Careſbroc, eccleſia in Anglia dependens a Lira, inſtr. 125. A.

Carileſus (S.) monaſterium ordinis S. Benedicti in pago Cenomannenſi, 355. E. beneficum experitur Guillelmum ducem Normanniæ, 872. C.

Caritas (Willelmus) inſtr. 72. C.

Caritatis Fratres Grainvillæ, 113. E.

Caritatis Sorores Rotomagi, 112. C. Ulterioris-portus, 112. C.

Caritatis moniales S. Mariæ apud Bajocas, 395. B. E. apud Cadomum, ibid.

Cariti (Bertrandus) patruus epiſcopi Ebroicenſis, 598. D.

Carmelitæ utriuſque ſexus, Rotomagi, 72. D. 110. C. Pontis-Audomari, 76. A. Deppæ, 111. A. Cadomi, 370. D. ſexus muliebris, Rotomagi, 106. D. Pontiſaræ, ibid. Deppæ, 107. A. Gifortii, 110. C. Cadomi, 394. B. apud Pontem-Audomari, 806. E. 807. A. apud S. Dionyſium, 908. B.

Carnotenſe monaſterium S. Petri eccleſia S. Gervaſii Rotomag. ſpoliatur, 124. A. diploma accipit, 869. E.

Carnotenſes canonici ſcribunt epiſcopo Lexovienſi, 766. B.

Caroſſenſe monaſterium privilegio donatur, 867. B.

Carolimeſnillum, eccleſia collegiata a Johanne d'Eſtouteville fundata, 85. C. 790. C.

Carolus Martellus, 952. E.

Caromonte (Johannes de) archidiaconus Bajocenſis, inſtr. 263. C. E. 264. A. 269. D.

Caron (Richardus de) inſtr. 92. D.

Carouges (Johannes de) 798. D.

Carpentarius (Oſbertus) inſtr. 89. A.
(Paganus) inſtr. 80. D.

Carrel (Vu.) miles, inſtr. 169. E.

Carrogiis (Johanna de) uxor Radulfi Sanſonis militis. 430. A.

Carrou (Radulphus de) inſtr. 233. E.

Carrougiæ, eccleſia ſpectans ad capitulum Sagienſe, inſtr. 182. B. 198. E.

Cartuſiani prope Gallionem a Carolo Borbonio fundantur, 99. E. unde Cartuſia dicta Borbonia. ibid. apud Rotomagum, 112. C. 113. A. invadunt in Anglia prioratus S. Ebrulfi, 827. B. C.

Caſa-Dei, parthenon ſubditus S. Salvatori, 657. B.

Caſalina congregatio inducta in diverſa monaſteria, 627. A. 701. E. 716. A. B. C. 725. B. 914. A. 974. A. E. 977. A. B. 979. A.

Caſinenſe cœnobium impenſis monaſteriorum omnium ordinis Benedictini inſtauratur, 150. E.

Caſtallum, eccleſia capituli Sagienſis, inſtr. 169. C.

Caſtaneis (Robertus de) inſtr. 80. D. E.

Caſteillum, eccleſia cujus pars pendet ab abbatia Longarum, inſtr. 84. B.

Caſtella (Fernandus a) deſponſatur filiæ regis Franciæ, 589. B.
(Fernandus filius regis) conjux Blanchæ a Francia, 70. C.

Caſtellan (N. de) primarius reginæ medicus, 449. D.

Caſtelleæ, eccleſia capituli Sagienſis, inſtr. 169. D.

Caſtellio idem eſt ac Conchenſe monaſterium, inſtr. 128. B. 144. C. 148. D.

Caſtellione (Fulco de) inſtr. 156. D. 159. A.
(Galterius) 322. E.

Caſtello (Gaufridus de) inſtr. 79. C. 91. D.

Caſtellum, eccleſia S. Martini Sagienſis, inſtr. 171. B.

Caſteraium, eccleſia in inſula Gerſeio juris abbatiæ Exaquienſis, 874. A. C.

Caſtiglione (Branda de) 893. E.
(Johannes) epiſcopus Papienſis, 892. E. 893. A.

Caſtorienſis epiſc. (Johannes) 387. C. monaſterium S. Martini Sagienſis benedicit, 725. E. 746. D. 801. D.

Caſtro (Margarita de) mater epiſcopi Bajocenſis, 383. A.

Caſtro-Airaudi (Ludovicus de Harcourt de) Rotomag. archiep. 85. E.
(Mathildis) 745. B.
(Haimericus) 744. A. D. ſancti Andreæ de Goffer bona confirmat, inſtr. 170. C.

Caſtro S. Pauli (Rogerius de) Blangiacenſe cœnobium inſtaurari curat, 206. D.

Caſtrovir, eccleſia firmata Troarno, inſtr. 285. E.

Catalaunenſis archidiaconus (Hugo) inſtr. 55. A.

Catalogus epiſcoporum Ebroicenſ. emendatus, 578. A. 585. D.

Cateſanvill (Richardus) inſtr. 159. D.

Cateria (Robertus de) inſtr. 110. E.

Catharina (S.) ſeu SS. Trinitas prope Rotomagum, vetus monaſterium, 124. E. menſa abbatialis tribuitur Cartuſiæ Gallionenſi, 125. C. a comite Goſcelino olim condita, inſtr. 9. C.

Catharina (S.) de Perrina, domus juris eccleſiæ Bajoc. tradita Fratribus de Redemtione Captivorum, 369. E.

Caturco (Helias de) canonicus Pariſienſis, 434. A.

Caucheis (Willelmus) inſtr. 15. B.

Cauchon (Johannes) ſepultus in collegiata de Caſtello apud Bellovacum, 794. B.

Caugeium, eccleſia tributa abbatiæ S. Salvatoris, inſtr. 135. B.

Caumeis (Margarita de) 846. A.

Cauverville, parochia juris abbatiæ Cornevillæ, 298. C.

Cecilia filia Willelmi comitis offertur in monaſterio SS. Trinitatis, inſtr. 61. B.

Cella (Hugo & Ernaldus de) 748. C.

Cellæ dependentes a Gemetico, 967. D. E. a S. Martino Sagienſi, 714. A. B.

Cenilleium, eccleſia dependens ab Alneto, inſtr. 89. A.

Cennus (Johannes-Baptiſta) inſtr. 310. B.

Cenomanniæ comes (Helias) 41. B. 714. C. de S. Martino Sagienſi benemeritus, 718. E.
(Herbertus) 205. B.
(Hugo) terram de Vedobris largitur abbatiæ S. Michaëlis, 514. C.
(Robertus) inſtr. 66. A. 67. E. 229. B.

Cenomanniæ dux (Ludovicus-Auguſtus Borbonius) 295. A.

Centulenſe monaſterium, 20. D.

Ceraſiacum, locus in quo S. Vigor condit monaſterium Ceraſienſe, 408. E.

Cerenciis (Richardus de) inſtr. 228. B. D. E.

Cereſeium, parochia juris monachorum de Lonleio, 463. A.

Cergiacum, parochia diœceſis Rotomag. S. Dionyſio firmata, 47. C.

Ceriſeium, eccleſia juris ſancti Martini Sagienſis, inſtr. 171. C. D.

Certamen ſingulare aſſignatum litis ergo terminandæ, inſtr. 202. E.

Ceſtrenſis comes (Hugo) inſtituit monaſterium Beccenſibus tradendum, 224. D. E. 225. A. B. 356. C. inſtr. 72. C.
(Radulfus) inſtr. 31. A.
(Ranulfus) regem Henricum precatur ut S. Ebrulfo diverſa bona in Anglia ſita concedat, inſtr. 208. B.
(Richardus) inſtr. 111. C.

Ceſtriæ epiſcopus (Rad.) inſtr. 230. E.
(Rogerus) fundat abbatiam de Billewas, 553. D.

Ceveron (Giſlebertus de) inſtr. 329. D.

Chabannes (Gaſpardus-Gilbertus de) marchio de Pionſſac, 671. D.
(Thomas) 452. C.

Chabot de Rohan (Anna) mater principis de Rohan-Soubiſe, 631. E.
(Carlotta) 761. A.

Chalcedonenſis epiſcopus (Richardus) 502. C.

Chalendreio (Gauterus de) inſtr. 108. C.
Challoci, eccleſia pertinens ad cathedralem Sagienſem, inſtr. 169. B.
Chalocheium, abbatia e linea Savigneii, 552. D.
Chambes (Maria-Genoveſa de) uxor marchionis de Sourches, 419. E.
Chambly (Odardus de) 434. C.
Chamborant (Guillelmus de) 723. A.
(Helietta) 259. D.
Chambors (Genoveſa-Maria de) 857. E.
Chambray (Johannes de) 738. A.
(Simon) eleemoſynam præbet Fratribus de Deſerto, 586. A.
Chanforeſt (N. de) magiſter requæſtarum, 662. E.
Champegnol, eccleſia dependens a Troarno, inſtr. 286. A.
Champion (Johannes) rector eccleſiæ de Teſſello, inſtr. 104. A.
Champs (Johannes des) archidiaconus Ebroicenſis, 615. B.
(Robertus) dominus de Tourville, major Rotomagi, 889. A.
(Robinus) executor teſtamenti epiſcopi Lexov. 791. D.
Chamzi, eccleſia pertinens ad abbatiam S. Petri Carnotenſis, 579. B.
Chantupia (Vu. de) inſtr. 170. A.
Chantelou barones (Carolus, Guillelmus, Jacobus, Odetus de) 435. C.
Chanzeium, prioratus dependens ab abbatia S. Petri Carnotenſis, 592. B.
Chapellier (Henricus le) advocatus generalis in curia juvaminum, 465. A.
Chapes baro (Jacobus de) 502. E.
Chapolia (Martinus la) vicarius archipræſulis Rotomag. 79. C.
Chapoton (Johanna) uxor Boni de Broé, 930. A.
Charivari, Ludi ſic dicti interdicuntur, 375. A.
Charon (Maria) uxor Johannis-Baptiſtæ Colbert ærario præfecti, 113. B.
Charpentier (Petrus le) ſubprior ſancti Martini de Eſcajoleto, inſtr. 203. A. 307. B. 308. A. B.
Chars (eccleſia de) S. Martino Pontiſarenſi tradita, 49. C.
Chaſtelier, eccleſia parochialis diœceſis Sagienſis, inſtr. 181. B. 198. A.
Chaſteillon (Petrus de) procurator capituli Rotomag. inſtr. 51. E.
Chateauroux comes (Johannes de) equitum tribunus, 502. E.
Chateſavril, eccleſia conceſſa S. Ebrulfo, inſtr. 206. D.
Chatel (Maria du) quatuor præbendas inſtituit in eccleſia S. Sepulcri Rotomag. 80. D.
Chatillon (Guillelmus de) 892. E.
Chatimoine, turris ingens poſita contra abbatiam S. Stephani Cadom. 427. B.
Chattmel (Evrardus de) inſtr. 133. C.
Chaucheys (Marinus) ſuccentor Lexov. inſtr. 298. E.
Chavigniacum, locus cujus decimæ pertinent ad monachos Tironenſes, 641. A.
Chauvigney (Agnes de) 749. C.
Chedeworde, eccleſia in Anglia abbatiæ Lirenſi conceſſa, inſtr. 125. C.
Chef-du-pont, parochia cujus decimæ ad capitulum Bajocenſe ſpectant, 402. A.
Cheylus de S. Jean (Dorothea de) 808. E.
Cheminant (G. le) canonicus Conſtant. inſtr. 255. B.
Cheminguio (Hugo de) miles patronus eccleſiæ de Comlaio, 585. A.
Chenaio (Girardus de) 720. B.
Chenevant (Radulphus) inſtr. 242. C.
Cherencey, parochia cujus decimæ pertinent ad monachos Lonlaii, 486. C.
Cherronet (Johannes) preſbyter Ebroic. 605. B.
Cherville (Franciſcus de) archidiaconus Sagienſis, inſtr. 182. C. 189. D. 191. B. 193. D. 198. E. 200. C.
Cheſneduit, eccleſia juris S. Ebrulfi, inſtr. 208. A.
Chetardie (Joachimus de la) preſbyter Sulpicianus, 397. B.
Chetevilla, eccleſia attributa Blancæ-landæ, inſtr. 243. A.
Chetevilla (Hugo-Taurus de) inſtr. 242. E. 243. C. 244. A.
Chevaium, eccleſia pendens a S. Martino Sagienſi, inſtr. 171. D.
Chevalier (Eliſabeth) uxor Jacobi des Jardins, 939. A.
Chevalier (Moyſes le) canonicus Sagienſis, inſtr. 189. E. 190. E. 191. B. 193. D. 194. A. 200. A. C.
Cheveſtre (Durandus) inſtr. 85. E. 87. B.
Chevry (Johannes de) 590. A.
(Guillelmus) 590. A.
Chichley (Henricus) archiepiſcopus Cantuarienſis, 152. E.
Cholet (Giletta) 738. A.
Choletus cardinalis, 149. C.
Chouard (Petrus) canonicus Lexovienſis, inſtr. 298. D. 299. C.
Chretien (Thomas) canonicus Lexov. inſtr. 295. C. 298. C.
Chriſmatis mons, dictus quondam Phœnus, in quo S. Vigor epiſcopus Bajoc. condit monaſterium, 404. C.
Chriſtiani (Gervaſius) canonicus Lexovienſis, decanus facultatis Pariſienſis, 787. B. collegium fundat Pariſiis, 375. E.
Chriſtophorus (S.) eccleſia cujus patronatus ſpectat ad abbatiam ſancti Petri Carnotenſis, 585. B. C.
Chriſtophorus (S.) vetus eccleſia in qua conditur monaſterium Lirenſe, 644. A.
Chrodegandi (S.) corpus in eccleſiam Sagienſem tranſlatum, 678. C.
Chrolici (Richardus de) pluribus monaſterio Pratellenſi conceſſis, diverſa dona ab abbate ſuſcipit, inſtr. 201. D.
Cibo (Franciſcus) Innocentii VIII papæ nepos, 154. C.
Ciceſtre (Radulphus) inſtr. 233. B.
Ciceſtrenſis epiſcopus (Hilarius) 363. B.
(Radulphus) inſtr. 233. B.
(Seifridus) 718. C. inſtr. 88. A.
Ciderneium, eccleſia dependens a Fontaneto, inſtr. 335. B.
Cingal (Willelmus de) inſtr. 85. E. 87. B.
Cingal, eccleſia partim pendens a Fontaneto, inſtr. 64. B.
Cingeleis (Gervaſius de) inſtr. 87. D.
Cinqmars (Franciſcus de) capite plexus, 532. C.
Ciſtercienſes monachi ex Boleia ad Torigneium tranſeunt, 456. D. E. moniales ejuſdem ordinis, apud Arcas, 110. D. apud Ivetotum, 112. A. 316. D. apud S. Sidonium, Bondevillam, Novum-caſtrum, 316. D. apud Torigniacum, 394. D.
Ciſtercienſis ordo inductus in abbatias Belli-becci, 301. C. Fulcardi-montis, 304. D. Mortui-maris, 308. C. D. E. Pinus, 309. A.
Ciſtrenſis epiſcopus (Hugo de Nonanto) 780. A. antea archidiaconus Lexov. ibid.
Ciſtrenſis comes (Hugo) conditor abbatiæ S. Severi, 913. D.
Civello (Johannes de) clericus Tullenſis, inſtr. 44. D.
Cives Rotomagenſes excommunicantur, 877. A.
Claſfort, eccleſia in Anglia juris abbatiæ Lirenſis, 124. E.
Clairium, eccleſia dedita ſancto Martino Sagienſi, inſtr. 171. E.
Clara (Gillebertus de) inſtr. 132. C.
(Rogerius) inſtr. 132 B.
Claravallis dat originem Urſicampo, 308. C.
Clareio (Willelmus de) nimia infirmitate preſſus, 718. A.
Claretum, parthenon ordinis Ciſtercienſis abbati Trappæ ſubjectus, 553. B. 748. E. 750. C.
Clari-rivuli moniales ordinis Fontebraldenſis, 250. B.
Clariſſæ ex monaſteriis Ambianenſi, Heſdinienſi & Atrebatenſi Rotomagum educuntur, 343. D.
Clariſſæ S. Colettæ Alenconii, 701. E. Mauritaniæ apud Unellos, ibid. Argentonii, ibid. ab hæreticis ex urbe Alenconienſi pulſæ, 761. E.
Claro (Henricus de Sancto-) hominium præſtat eccleſiæ Bajoc. 371. D.
(Guillelmus) fundat prioratum, 554. D.
Cleceio (Sarlo Cornart de) inſtr. 334. D.
Cleceium, parochia, cujus dimidia pars datur abbatiæ Fontanetenſi, inſtr. 62. A.
Cleiis (Anſchetillus de) inſtr. 236. E.
Cleis (eccleſia de) tributa Exaquio, inſtr. 248. B.
Clemengis (Nicolaus de) archidiaconus Bajoc. 378. E. vir ſcientia & operibus ingenii clarus, 379. A. 380. C.
(Nicolaus) 861. B.
Clemens (Claudius) ſcribit elogium Radulfi de Chevry, 590. B.
Clemens e regali ſtirpe Anglica monachum induit apud Fiſcannum, 202. E.
Clemens (S.) prioratus in inſula Gerſeii, 923. D.
Clementini ſic vocantur capellani quidam eccleſiæ Rotomag. 3.
Cleray (Johannes de) inſtr. 165. C.
Clerayum, parochia ſancto Latuino conſecrata, 674. B.
Clerc (Nicolaus le) decanus cameræ computorum, 907. C.
Clere (Florencia de) 857. C.
(Philippus) 966. D. E.

Cleri

Digitized by Google

Cleri Gallicani comitia generalia (an. 843) 955. A. (1082) 771. A. (1190) 779. D. (1394) 888. D. (1399) 600. A. (1406) 527. A. (1407) 85. C. (1573) 99. C. 499. E. (1579) 99. D. 500. B. (1591) 390. C. (1610) 501. A. B. (1614) 617. A. (1615) 501. A B. (1616) 501. B. (1621) 617. A. (1625) 394. B. (1631) 905. C. (1634) 905. D. (1635) 502. A. (1645) 121. B. 706. A. 906. A. (1646) 706. A. 807. A. (1650) 395. B. (1655) 396. C. 707. B. (1656) 907. A. (1665) 908. A. (1700) 708. A. (1710) 620. B. (1715) 505. E. 625. B. (1730) 709. C. (1745) 121. B. 671. D. 617. B. 705. E. 747. C. 758. A. 764. C.

Clermont comes (Henricus de Bourbon de) 671. A.

(Renatus) miles, 848. E.

Clermont d'Anjou (Ludovicus de) 849. A.

Clermont-Gallerande (Ludovicus de) 412. C.

Clermont-Lodeve (Triſtanus de) 973. C.

Clerus Gallicanus cum curia Romana diſſidium habet, 707. D.

Cleves (Carolus de) Augenſis comes, 252. A.

(Catharina) comitiſſa Augenſis, 295. A.

Clignancourt, præpoſitura a S. Dionyſio dependens, 929. C.

Clinchampo (Gilbertus de) inſtr. 80. D.

(Radulphus) inſtr. 80. E.

Clologe (Guillelmus) capellanus eccleſiæ Lexovienſis, inſtr. 295. D.

Clopel (Robertus de) ejuſque filii Fulco & Giſlebertus, inſtr. 168. C.

Cloſſé, gens nobilis apud Cenomannos, 803. D.

Cluniacenſes donum accipiunt a rege Angliæ, 773. D.

Clutin (Henricus) apud ſummum pontificem regius orator, 402. E.

Cnicum, parochia pendens a S. Martino Sagienſi, inſtr. 172. A.

Cochefilet (Andreas de) comes de Vauculas, ad Hiſpanum regem orator, 437. E. 438. A.

(Carlotta-Eliſabetha) duciſſa de Montbazon, 651. E.

Cochera (prioratus de) pendens a Sancto Martino de Eſcajoleto, inſtr. 304. B.

Cœleſtini monachi a Carolo rege V prope Meduntam fundantur, 84. C. Rotomagi, 90. A. apud Eſclimontem, 388. B. donum accipiunt a Gemetico, 974. C.

Cœſneriæ, eccleſia juris abbatiæ Exaquii, inſtr. 248. D.

Cogneis (eccleſia de) tributa Exaquio, inſtr. 248. B.

Cohardon (de) familia nobilis apud Cenomannos, 753. C.

Coigny, eccleſia juris monaſterii Exaquienſis, inſtr. 225. B.

Coilly (Hugo de) Eboracenſis archipræſul, 425. A.

Cointe (Johannes le) canonicus Pariſ. inſtr. 280. A.

Cointe (Urſina le) mater cardinalis du Perron, 613. C.

Cointius inter Ebroicenſes epiſcopos ponit Ferrocinctum, 567. A.

Coiſlin (Petrus Cæſar de) legatus generalis exercituum, 980. B.

Colart (Rog.) inſtr. 229. A.

Colbert (Johannes-Baptiſta) regni adminiſter & ærario præfectus, 113. B. ſuæ bibliothecæ addit codices MSS. Noæ, 665. C.

(Ludovicus) comes de Linieres, 671. B. C.

Coligny (Gaſpar de) Franciæ admiralis devaſtat monaſterium Sagienſe, 714. E. 726. B.

Collatio apud Caſtrum Cainonem habita (1166) 777. A.

Collegiata eccleſia Bellimontis-Rogerii cum abbatia Beccenſi unita, 646. C.

Collegium ſeu Gymnaſium inſtitutum in prioratu de Bellomonte, inſtr. 316. A. & ſeqq. apud Deppam 110. B. apud Pariſios Haricurianum, 884. A. Cardinalitium, 400. D. apud Montiſburgum, 930. A. apud Pontiſaram, 113. A.

Collet (Julianus) preſbyter, inſtr. 104. A.

Colloquium apud Pontem-arcus aſſignatum pro lite terminanda inter Franciæ & Angliæ reges, 53. C. apud Fontembellaquam (1600) 615. C. D. Bononienſe, 898. D.

Colmieu (Petrus de) canonicus regularis Montis S. Eligii, 63. E.

Colomb (Johannes) monachus ordinis S. Benedicti, 981. D.

Colombariis (Willelmus de) inſtr. 71. C.

Colombellis preſbyter (Ranulfus de) inſtr. 77. E.

Colombiers, eccleſia ſpectans ad capitulum Sagienſe, inſtr. 200. B.

Colonna fluviolus Normanniæ, 846. D.

Columba, parthenon diœceſis Trevirenſis cujus moniales ad ſtratam adducuntur, 672. A.

Columba, eremitagium traditum ſancto Salvatori, 922. D. 923. E. inſtr. 252. D.

Columba (S.) Senonenſis, 14. E. privilegium accipit, 676. C. 764. B.

Columba (S.) eccleſia dependens a capitulo Ebroicenſi, 583. D. a S. Ebrulfo, inſtr. 209. B.

Columba (Willelmus de S.) inſtr. 209. B.

Columbariæ, parochia capituli Sagienſis, inſtr. 183. E.

Columbenſes monachi ſub ſua poteſtate habent monaſterium Ibreii, 652. B.

Columberiæ, eccleſia capituli Sagienſis, inſtr. 169. B.

Columberiis (Philippus de) inſtr. 84. C.

(Willelmus) inſtr. 77. A.

Coltot, parochia juris abbatiæ Cornevillæ, 298. C.

Coluncis (Hugo de) inſtr. 91. B.

Combonium, eccleſia pertinens ad Pratellum, 835. B.

Comines (Philippus de) 608. A.

Compendio (Stephanus de) 593. B.

Compromiſſum de juriſdictione Montis S. Michaelis, inſtr. 122. C.

Computorum cameræ protopræſes (Johannes de Bellavalle) 894. B.

Comte (Thomas le) de Iveto, 860. D.

Conbraio (Gaufridus de) inſtr. 336. E.

Conceus (Ertaſtus) inſtr. 335. E.

Conchæ urbs a Ricardo de Monteſorti obſeſſa, 638. C.

Conchenſe monaſterium aliter dictum Caſtellio dona ſuſcipit, inſtr. 128. B. E. 133. D. 144. C. dedicatur eccleſia, 148. D. 150. A.

Conchenſis toparcha (Philippus) comes Atrebatenſis, 641. A.

Conchis (Rogerius de) abbatiam Crucis S. Leufredi diripit, 634. C. D.

Concilia eccleſiaſtica ordine alphabetico,

Abrincenſe pro abſolutione regis Angliæ (an. 1172) 49. D. 482. A. 876. B.

Anglicanum (1072) 355. C.

Aquiſgranenſe (860) 22. D. (861) 569. E. (862) 678. D. 765. B.

Arelatenſe (314) 6. B.

Attiniacenſe (765) 817. C.

Aurelianenſe (480) 566. E. (511) 10. A. 468. B. 664. B. 675. B. (533) 10. C. 469. C. 676. A. 864. D. (538) 10. C. 349. C. 469. C. 567. A. 763. A. 864. D. (541) 10. C. 349. C. 469. C. 676. A. 763. A. 864. D. (549) 11. C. 349. C. 567. A. 676. A. 469. D. 763. A. (1478) habitum pro reſtitutione pragmaticæ ſanctionis, 382. D. 608. B.

Balgenciaſenſe (1151) 46 E. in eo agitur de divortio Ludovici VII & Leonoræ Aquitanicæ, ibid.

Baſileenſe (1431) 88. D. ad Ferrarienſem civitatem transfertur, 89. B. 380. A. 152. C. 699. A. 793. D. 891. C. 925. A. 971. E. 972. A.

Bituricenſe (1268) 70. E.

Bonogilenſe (855) 569. E. 765. B. (856) 678. C. 351. E. 867. A.

Cabilonenſe, 14. D. (644) 676. C. 764. A. (648) 866. A.

Cadomenſe (1047) 353. C. (1061) 31. A. 571. D. (1173) 876. B.

Cameracenſe (1267) 70. D.

Cariſiacenſe (837) 764. D.

Carnotenſe (1123) 116. A. (1124) 42. C.

Claromontenſe (1095) 39. D. 195. A. B. 358. B. 404. E. 405. C. 573. A. 684. B. 873. B. 960. A.

Colonienſe (346) 7. A.

Conſtantienſe (1414) 86. D. 183. A. 198. D. 311. B. 600. D. 648. D. 792. A. 890. D. 970. D.

Devillenſe (1304) 74. D. 210. D. 593. A. 695. E.

Duziacenſe (871) 23. A. 352. C.

Florentinum (1439) 380. C.

Francofurtenſe (794) 20. C. 953. E.

Germinlacenſe (843) 678. B.

Jorenſe (1133) 44. D.

Concilium Juliobonenſe (1061) 831. C. (1066) 768. B. (1080) 38. E. 126. E. 143. A. 476. D. 718. A. 730. C. 872. C.

Lateranenſe (1139) 822. C. (1179) 579. B. 635. E. 640. A. (1215) 879. A.

Lexovienſe, habitum pro exauctoratione Malgerii Rotomagenſis (1055) 29. E. 768. A.

Londinienſe 229. A. (1075) 872. B.

Lugdunenſe (1245) 65. E. 586. C. (1274) 71. B. 369. D. E. 590. D.

Matiſconenſe (585) 11. A.

Meduntenſe (1261) 69. D.

Metenſe (859) 22. C. 867. A.

Moguntinum (888) 24. C. decretum facit pro Corbeienſi & Heriſordienſi cœnobiis, ibid.

Monſpellienſe (1134) 45. A.

Novoburgenſe, habitum pro præſtanda obedientia Alexandro III, 47. D.

Oxellenſe (1082(179. D.

Papienſe (1160) 776. D.

Pariſienſe (557) 10. D. 470. C. (573) 676. A. (829) 31. A. 866. E. (846) 678. B. 867. A. (847) 21. C. habitum pro inſtaurando judicio Ebbonis Remenſis, ibid. 764. E. (849) 22 B. 678. B. 764. E (1212) 878. D. (1223) 367. B. (1262) 70. A. (1394) 376. D. (1408) 86. B. inſtr. 41. E. in eo agitur de electione Johannis Haricuriæ in antiſtitem Rotomag. 42. & ſeqq. (1414) 183. A. 623. A.

Pintarvillenſe (1304) 74. E. (1305) 210. D. 593. B. 695. E. inſtr. 172. B. in eo recognoſcuntur privilegia eccleſiæ Fiſcanenſis, C. D.

Piſanum (1134) 687. A. (1408) 790. D. (1409) 45. B. 86. C. 198. C. 212. C. 235. E. 259. B. 377. D. 527. A. 600. C. 629. C. 653. D. 697. E. 733. D. 848. C. 889. C. 920. D. 928. E. 932. E. 937. E. 970. B. (1511) 384. C. (1512) 861. D. 862. A.

Pipenvellenſe (1189) 365. B.

Piſtenſe (861) 569. E. 765. B. 867. A. (862) 22. D. 678. D. (864) 352. C. 570. A. (869) 22. D.

Pontigonenſe (876) 24. A. 352. C. 765. C. 867. B. 678. D.

Pontis-arcæ adverſus Templarios (1310) 75. C. (1312) 594. B.

Pontiſarenſe in monaſterio ſancti Martini (1317) 76. D. 210. E. 258. B. (1660) 807. E.

Pons-Audomarenſe (1257) 68. D. (1259) 69. A. (1261) 69. C. (1266) 70. C. (1267) 70. D. 369. A. 784. B. (1269) 70. E. (1270) 784. B. (1279) 73. B. 784. D. (1305) 75. A. 785. C. (1321) 210. E.

Remenſe (625) 350. A. 472. B. (1049) 353. D. 475. A. 766. D. 871. A. (1119) 41. D. 144. C. 361. A. 575. A. B. 873. E. (1131) 44. C. (1148) 46. D. 541. E. 543 C. 545. C. D, 576. A. (1335) 490. B. 681. C.

Concilium Romanum (1050) 871. B. (1059) 423. B. (1178) 364. D. (1412) 970. D.

Rotomagenſe (689) 16. B. 350. E. 472. C. 567. E. 676. E. (693) 866. C. (878) 24. B. (1049) 29. E. (1055) 30. D. 354. B. 681. E. 870. A. (1063) 30. E. in eo conditur formula de fide Euchariſtiæ, 31. A. 475. D. 571. D. 682. A. 871. C. (1069) 768. C. (1072) 32. D. 355. C. 476. C. 768. C. 682. C. (1073) 34. E. (1074) prioratum ſancti Victoris in Caletis ad abbatias evehit, 36. B. 262. B. 355. C. 476. D. 572. C. 682. C. 768. C. inſtr. 16. D. (1080) 416. E. (1091) 39. B. 821. A. (1095) 424. C. (1096) 39. C. concilii Claromontenſis decreta firmat, D. 358. B. 477. B. (1118) 477. C. 573. A. 684. B. 771. B. (1108) 39. E. 873. B. (1118) 41. C. 179. E. 195. C. 208. E. 477. C. 227. A. 248. C. 361. A. 417. D. 424. E. 684. E. 773. B. 873. D. 961. A. (1119) 41. D. (1128) 42. E. 180. A. 144. D. 195. D. 208. E. 361. A. 575. D. 627. C. 686. E. 773. D. 874. A. (1189) 365. B. (1190) 876. E. (1214) 878. E. (1223) 61. A. (1224) 584. D. (1231) 62. C. (1252) 67. C. (1299) 74. C. 883. A. (1313) 76. C. (1315) 76. C. (1317) 885. B. (1335) 77. E. 785. B. 373. B. 596. C. 696. B. 786. A. 885. D. (1342) 78. E. 374. A. 490. C. 596. E. 696. B. 786. C. 885. E. (1438) 89. B. 794. A. (1445) 89. D. (1522) 97. A. (1523) 97. A. (1581) 99. D. 389. C. 612. B. 703. B. 803. D. 822. A.

Sardigenſe (347) 7. A.

Senenſe (1423) 87. B.

Senonenſe (833) 20. A. (840) 678. A. 764. D.

Sueſſionenſe (853) 22. B. 351. E. 473. D. 569. E. 678. C. 765. B. 867. A. (862) 123. A. 474. A. 569. E. 765. B. 867. A. (866) 22. D. 352. C. 570. A. 867. B.

Theodonis-villæ (835) 351. C. habitum pro reſtituendo Ludovico pio, 678. A. 866. E. 764. D.

Trecenſe (867) 22. D. 352. C. 570. A. 678. D. 765. B.

Tridentinum, 490. D. 611. A. 612. A. 702. E. 703. C.

Troſleianum (909) 25. A. 570. C.

Tullenſe apud Saponarias (859) 22. C. 352. B. 569. E. 765. B. 867. A.

Concilium Turonenſe (461) 9. E. (566) 10. D. 676. A. (849) 351. E. 764. E. (1055) 422. E. (1163) 520. C. 876. A. 577. D. 578. C.

Tuſciacenſe (860) 22. D. 352. B. 569. E.

Vermerienſe (853) 351. E. 473. D. 569 E 678. C. 765. B. 867. A. (863) 22. D. (866) 678. D. (868) 867. B. (869) 22. D. 352. C. 570. A. 678. D. 765 B. 867. B.

Vernonenſe (1264) 70. B.

Viennenſe (1311) 210. E. 271. C. 884. B. (1312) 76. B.

Concordatum inter Franciæ regem & papam, 898. D.

Condæum, caſtrum Ebroicenſis epiſcopi, 501. D.

Condæus princeps fautor hæreticorum, 98. D.

Condaminel, eccleſia tradita abbatiæ Lirenſi, inſtr. 124. E.

Condé (Ludovicus princeps de) pater Caroli archiepiſcopi Rotomag. 101. A.

Condé (Nicolaus de) ſacerdos, 585. C.

Condedus (S.) monachus Fontanellenſis, monaſterium condit in inſula Belciniaco, 122. A. 162. A. 177. E.

Condeium, eccleſia collata capitulo Sagienſi, inſtr. 169. C. 180. A. 198. B. 199. A.

Condetum, eccleſia dependens a ſancto Martino Sagienſi, 629. A. inſtr. 171. B. C.

Condetum, caſtrum rurale epiſcoporum Ebroicenſium pulcherrimis ædibus ornatum, 609. D.

Confluentium, prioratus juris monaſterii Beccenſis, 224. C. 236. C.

Congeium, eccleſia ad quam præſentat abbas Sagienſis, 724. B. inſtr. 171. C.

Congiacum, parochia in diœceſi Meldenſi, 333. D.

Congregatio de auxiliis gratiæ & liberi arbitrii, procurante Perronio, interminata remanet, 616. A. B.

Congregationis moniales (Caldebecci) 110. D.
(Rotomagi) 111. A.
(Gornaci) 111. E.

Conieres, eccleſia dependens ab Exaquio, inſtr. 226. D. 235. B.

Conion (Petrus de) bona capitulo Bajocenſi tradita firmat, 399. D.

Conjuratio in Anglia adverſus regem Wilelmum, 872. B.

Conquinvilliers (Nicolaus de) epiſcopus in partibus infidelium, 609. E.

Conradus ſedis apoſtolicæ legatus ad epiſcopos Normanniæ adverſus Albigenſes literas dirigit, inſtr. 32. E.

Conradus clericus, Gelaſii papæ legatus, 41. D. præſidet concilio Rotomag. ibid.

Conſpiratio in epiſcopum Lexovienſem, 763. B.

Conſtabularii Normanniæ (Guillelmus du Hommet) 879. C. inſtr 88. E.
(Ricardus) inſtr. 90. B. C. D.

Conſtantia urbs epiſcopalis Normanniæ, 863. a quo condita, ibid. a Normannis capta, 892. E.

Conſtantia urbs Arabiæ perperam ſumta pro Conſtantia in Normannia, 886. B.

d by Google

Conſtantienſis eccleſia quali in ſtatu fuerit ab anno 836 ad 1093, inſtr. 217 & ſeqq. ab Eugenio papa bullam recipit, 239. D. 271. D.
Conſtantienſis vicecomes (Nigellus) monachos inducit in eccleſiam S. Salvatoris, 922. B. 923. B. inſtr. 68. A.
(Rogerius) conſtruit eccleſiam S. Salvatoris, 922. B. C.
Conſtantinopolitana imperatrix (Catharina) 76. C.
Conſuetudo qualis obſervanda in ordinatione abbatis Fiſcannenſis, inſtr. 8. E. 9. A.
Contavilla (Herluinus de) 353. D. condit Greſtanum, 842. E. 843. A. C.
Contay (Franciſca de) uxor Johannis d'Humieres, 388. A.
Conte (N. le) promotor eccleſiæ Abrincenſis, inſtr. 121. D.
(Thomas) inſtr. 174. E.
Conteſto presbyter (Samſon de Sancto-) inſtr. 92. A.
Conſerant (Andreas de) 966. B.
Controverſia inter epiſcopum Lexovienſem & capitulum, inſtr. 320. C. & ſeqq.
Conventrenſis epiſc. (Hugo) inſtr. 168. E.
Conventus, Acconenſis habitus pro negotio terræ ſanctæ, 776. A.
Atrebatenſis pro tractanda pace, 793. D.
Attiniacenſis (765) 20. B. 568. D. 953. D.
Aurelianenſis, 98. B.
Bituricenſis de pragmatica ſanctione, 91. E. 236. D.
Bleſenſis (1576) 612. A. 614. B. 903. D. (1588) 703. B. 903. D.
Bonogilenſis (855) 22. B. 473. E.
Cadomenſis (1183) 690. C.
Caletenſis, 794. A.
Cariſiacenſis (838) 764. D. (849) adverſus Goteſcalcum, 22. C.
Cenomannenſis (1187) de ſubſidio terræ ſanctæ, 52. A.
Germiniaci (843) 21. B. 678. B.
Giſortii (1187) in quo Franciæ & Angliæ reges crucem accipiunt, 52. A.
Juliobonæ (1066) 682. A. (1302) 883. B.
Meduntæ, 107. E.
Meloduni (1580) 781. D. 903. D.
Molini, 99. B.
Oxellenſis habitus pro aſſerenda libertate quibuſdam eccleſiis, 39. A. (1082) 572. E.
Pariſienſis (1147) 576. B. (1380) pro conſtituenda majoritate regum, 598. B. (1580) 903. D. (1593) 631. A. 930. B. (1614) 805. A. 611. A. 702. E.
Rotomagenſis habitus a Chilperico, pro reſtituendo Prætextato, 10. E. (1128) 477. D. (1583) pro interpretatione legum Normanniæ, 903. D. (1596) 615. B. 804. B. (1614) 705. D.
Senonenſis adverſus Albigenſes, inſtr. 33. A.
Conventus Sparnaci (847) 21. C.
Turonum, 105. E. 382. A. E. 394. A. 494. A.
Vicennenſis (1333) habitus de opinione Johannis XXII circa viſionem beatificam (1333) 595. D.
Copin (Petrus) baillivus S. Audoeni Rotomag. 57. C.
Coq (Antonius le) conſiliarius in parlamento Pariſienſi, 318. B.
Corbeia (Johannes de) libellorum ſupplicum magiſter, 377. D.
Corbeienſe monaſterium, 14. E. 350. B. 678. B. 764. B. 867. A.
Corberan de Cardaillac (Ludovicus) 760. E.
Corbet (Guillelmus) miles donum facit S. Salvatori, 924. A.
(Robertus) inſtr. 280. B.
Corbiniacum, locus ad quem transfertur corpus S. Marculfi, 868. A.
Corbionenſe monaſterium privilegio donatur, 21. B. 190. C. 867. A.
Corceio (Ricardus de) inſtr. 68. B. 76. A.
(Robertus) inſtr. 163. D. 208. D.
(Rohaſia) inſtr. 98. A. 336. C.
Corcella (Rogerius de) inſtr. 229. A.
Corcellis (Galterus de) conſtabularius Vilcaſſini, 962. E.
Cordeillon, parthenon ordinis S. Benedicti, 366. E. donum ſuſcipit, inſtr. 93. D. E. 94. D. 100. A.
Cordier du Tronc (Nicolaus le) protopræſes in camera computorum Normanniæ, 321. E.
Cordiere (Grizina) inſtr. 280. A.
Cordouannier (Johannes, Petrus & Simon le) 259. A.
Cordum (Juhellus) inſtr. 114. C.
Cormaricenſes monachi conciliantur canonicis Cæſariſburgi, 885. B.
Cormeil (Hugo & Oſbernus de) inſtr. 141. A.
Cormeille (Egidius) ab epiſcopo Abrincenſi curam ſuſcipit gerendi parochiam S. Petri de Monte S. Michaëlis, inſtr. 121. B.
Cormeilles, decanatus ruralis in diœceſi Lexovienſi, 762.
Cormelienſe monaſterium conditum ab Oſberno abbate Uticenſi, 125. C. 126. C. 918. B. 921. E.
Cormercio (S. Paulus de) inſtr. 228. C.
Cornart (Robertus) inſtr. 334. E. 335. D.
Cornefol (Gaufridus) inſtr. 78. B.
Corneille (Thomas) geographus ſtructionem eccleſiæ Abrincenſis tribuit Ludovico de Bourbon epiſcopo, 466.
Cornelienſis monaſterii in Anglia abbas (Guillelmus de Agorn) ex Monte S. Michaëlis accitus, 516. B. Rogerius antea abbas ſancti Michaëlis, ibid. E. Robertus de Saint-Plaucheis, 519. E.
Cornetarii, ſic dicebantur quatuor canonici inſtituti in monaſterio S. Trinitatis Cadomenſis, 436. B.
Cornevilla ab initio prioratus, 298. A. ad abbatiam evehitur, B. S. Vincentio de nemore parere cogitur, E. inſtr. 22. E.
Cornevilla, parochia ſpectans ad abbatiam ejuſdem nominis, 298. C.
Corneville (Guillebertus de) prædia confert canonicis Cornevillæ, 23. A. 298. A. B.
Cornilliere, locus in parochia de Fougeres cujus decima datur S. Martino Sagienſi, 721. D.
Cornubienſis cella S. Michaëlis ſubdita monaſterio S. Michaëlis, 766. D.
Cornuil, eccleſia pertinens ad monaſterium Lirenſe, inſtr. 124. E. 581. C.
Coronatus (Willelmus) inſtr. 77. D. 78. B. C.
Coronenſis epiſcopus (Jacobus Camus) 705. D.
Cortevesque, eccleſia pertinens ad capitulum Sagienſe, inſtr. 169. B.
Corthulmin, inſula ſuper alveum Sequanæ, inſtr. 10. A.
Coſedia alia non videtur a Conſtantia, 863.
Coſmæ (inſula S.) apud Mellentum, in qua Beccenſes oratorium conſtruunt, 230. B. cujus occaſione inter eos & Columbenſes gravis ſimultas, C. 875. E.
Coſmæ & Damiani (Egidius cardinalis SS.) inſtr. 148. B.
(Gratianus) inſtr. 252. C.
Coſmopœia in duo priora capita Geneſis a Jacobo Suarez ſcribitur, 705. A.
Coſſé (Renatus de) toparcha de Briſſac, 900. C.
Coſtard (Fulco) canonicus Lexovienſis, inſtr. 295. C.
Coſville (Philippina) inſtr. 279. C.
Cotele (Willelmus) inſtr. 90. E.
Cotevard (Anſquetillus de) 963. E.
Cotin (Guillelmus) canonicus Conſtantienſis, 892. C.
Cotte (Ruellenus) beneficus erga monachos Moretonii, 478. D.
Cottin (Johannes) Calvinianorum miniſter comburitur, 98. C.
(Robertus) inſtr. 296. C.
Coudres, prioratus in diœceſi Ebroicenſi, 608. D.
Coventrenſis epiſcopus (Hugo) inſtr. 28. E.
Covillaut (Johannes) cuſtos ſigillorum vicecomitatus Abrinc. inſtr. 337. B.
Coulonges, prioratus unitus cœnobio S. Martini, 696. D. 723. A.
Coupigny, eccleſia ab epiſcopo Sagienſi dedicata, 697. A.
Couppé (Petrus) parochus S. Petri de Monte S. Michaëlis, inſtr. 122. E.
Courcillon (Maria-Anna-Johanna de) uxor domini de Luynes, 398. A.
Courcy, parochia diœceſis Sagienſis, inſtr. 280. D.
Courcy (Johannes de) præfectus ærarii regii, 896. A.
Court (Emericus le) canonicus Sagienſis, inſtr. 193. D. E. 194. A.
Courtanvaux (Johannes de) 532. D.
Courtenay (Guillelmus de) vendit feodum d'Illiers, 590. D. 978. C.
(Johannes) 825. D.
Courteveque, eccleſia juris capituli Sagienſis, inſtr. 200. B.
Courthona, baronia comitatus Lexovienſis, 762.
Courtin (Anna) uxor Johannis de Meſme, 933. D.

Digitized by Google

Courtin (Maria) uxor Renati de Souvré equitis torquati, 753. E.

(Renatus) cardinali d'Oſſat a cubiculo & ſecretis, 392. C.

Courtomer, eccleſia præſtita S. Martino Sagienſi, 718. D. menſæ conventuali unita, 723. C.

Couſin (N.) regi a ſanctioribus conſiliis, 981. B.

(N.) parochus S. Gervaſii Abrincenſis, 983. A.

(Petrus) clericus Senonenſis, inſtr. 307. A.

Couſturier (Petrus le) notarius Pariſienſis, inſtr. 302. E. 307. A. 308. A.

Coutances (Johannes de) epiſc. Wigornienſis in Anglia, 116. D.

Coutel (Margarita) 662. A.

Craſmenil, eccleſia capituli Sagienſis, inſtr. 169. D. 181. B.

Craſmenil, eccleſia juris epiſc. Sagienſis, inſtr. 198. A.

Craſſo-Maiſnilio (Hugo de) inſtr. 64. B.

Craſſus (Willelmus) inſtr. 67. B. 77. C. D. 78. B. 91. D.

Cravençon, villa cujus decima datur abbatiæ Conchenſi, inſtr. 146. A. 638. D.

Creances, eccleſia juris abbatiæ Exaquienſis, inſtr. 226. A. 234. E. 248. A.

Creances comes (Renatus de) 534. D.

Credon (Robertus de) inſtr. 335. D.

Crepon (Aſcelina de) 861. D.

Crequy (Carolus de) baro de Bernieules, 661. A.

(Johannes-Baptiſta) comes de Bernieules, maritus Renatæ de Vieuxpont, 661. B. inſtr. 395. C.

Creſpeienſis comes (Walterus) 26. D.

Creſpin (Gerardus de) vicecomes de Valonia, 928. D.

Creſpon (Willelmus de) auctor abbatiæ Cormelienſis, 846. D. E. fit comes Herfordiæ, ibid. E.

Creſſenvilla, eccleſia collegiata, 374. C.

Creſſy (Hugo de) inſtr. 88. B. 237. E.

Cretellenſis dominus (Albertus) 957. E.

Crevento (Albertus de) uxorem accipit Alberedam filiam Hugonis epiſc. Bajocenſis, 353. C.

(Radulfus) miles ſtrenuus, 353. C.

Creully baro (Philippus de) 427. B.

Cricquet (Guillelmus) canonicus Lexovienſis, inſtr. 295. C.

Crientiis (Richardus de) inſtr. 227. D. E.

Crikboe, eccleſia pertinens ad abbatiam Boni-portus, inſtr. 138. A.

Criquebœuf, eccleſia juris canonicorum S. Laudi, 58. A.

Criſpinus (Giſlebertus) inſtr. 72. B.

(Willelmus) inſtr. 68. B.

Criſſey (Antonius de) nobilis Andegavenſis, 607. C.

Croc (Hugo) inſtr. 94. C.

Croceio (Ricardus de) inſtr. 66. B.

Croceium, eccleſia juris abbatiæ Troarni, inſtr. 286. A.

Crociatonum videtur idem Hadriano Valeſio ac Conſtantia, 863.

Croileio (Philippus de) inſtr. 84. C. 91. B.

Croileio (Richardus de) 879. B. inſtr. 78. E.

Croiſe (Herbertus de) inſtr. 140. B. D.

Croiſillæ, eccleſia conceſſa S. Ebrulfo, 823. C.

Croiſmara, eccleſia dependens a Gemetico, 965. D.

Croiſmare (Guillelmus de) præſes in ſcacario Rotomagenſi, 93. A.

(Robertus) canonicus Rotomag. & archidiac. major Caleti, 93. A.

Croiſſilla (eccleſia de) ad S. Ebrulfum ſpectans, inſtr. 208. C.

Croix (S.) eccleſia juris canonicorum S. Martini de Eſcajoleto, inſtr. 304. C.

Croix (Johannes de la) reſtaurat abbatiam Ardenæ, 461. C.

Croq (Dionyſius du) duci Alenconienſi a conſiliis, 741. C.

Croſeio (Johannes de) 931. D.

Croſſelvilla (Willelmus de) inſtr. 81. B.

Crovilla (Rodulfus de) inſtr. 127. A.

Croylandenſis abbas in Anglia (Ingulfus) antea monachus Fontanellæ, 164. C.

Crucifixo (Robertus de) inſtr. 165. C.

Crucis in Jeruſalem cardinalis (Hubaldus Sanctæ-) inſtr. 137. A.

Crux S. Leufredi, abbatia ſub poteſtate monaſterii S. Audoeni, 139. C. cum eodem monaſterio litem habet, 263. B.

Crux (Sancta-) eccleſia extra muros urbis Tutelanæ a S. Martino Sagienſi dependens, 720. C. altera hujus nominis juris Troarni, 285. E.

Crux dominus de Bellefontaine (Antonius de) quamvis uxoratus & Calviniſta gaudet proventibus Bellæ-ſtellæ, 464. B.

Cucleio (Ric. de) miles, inſtr. 204. E.

Cucleio (Willelmus de) inſtr. 334. E.

Cufel (Wimundus) inſtr. 60. A. 68. E.

Cugnac (Eliſabetha de) uxor Ludovici de Rochechouart, 621. A.

Cugneriis (Petrus de) juriſdictionem eccleſiaſticam peſſumdare aggreditur, 885. C.

Cujas (Jacobus) juriſconſultorum præſtantiſſimus, 391. A.

Cuilli (Rogerius de) inſtr. 71. B.

Culan (Ludovicus de) 857. E.

Culay, eccleſia Fontaneto tributa, 97. D. E.

Cultura, monaſterium in urbe Cenomannenſi donum excipit, inſtr. 107. C.

Cunay (Hugo de) inſtr. 88. B.

(Renaldus) inſtr. 86. D.

Cuneis (eccleſia de) cum decimis datur cœnobio Exaquienſi, inſtr. 225. B. 234. C.

Curacii in Sicilia abbas (Joachimus) coram rege Angliæ plura ſomniat, 580. D.

Curantona, eccleſia in Anglia dependens ab Alneto, inſtr. 89. B.

Corbionenſe monaſterium privilegium accipit, 678. B. 764. D.

Curceio (Robertus de) inſtr. 111. C.

Curcella (Willelmus de) inſtr. 64. B.

Curcy (Johannes de) abbatiam Carrike transfert in inſulam dictam Ynes, 553. B.

Curia epiſcopi, parochia capituli Sagienſis, inſtr. 183. E.

Curia-Gehoudi, eccleſia collata abbatiæ Tironenſi, 691. E.

Curioſolitæ videntur iidem eſſe ac Bajocaſſes, 346.

Curis (Rogerus de) inſtr. 92. A.

(Simon) inſtr. 92. A.

Curſeio (Richardus de) inſtr. 159. A. inſtr. 159. D.

(Robertus) inſtr. 157. E.

(Willelmus) inſtr. 87. D.

Curta-Haraia, cella pertinens ad ſanctum Ebrulſum, 823. A.

Curtiniaco (Amicia) uxor comitis Atrebatenſis, 640. D. inſtr. 150. A. 151. B.

(Petrus) de Conchis benemeritus, 638. A. exigit homagium ab abbate Conchenſi, 640. C. 644. D. inſtr. 150. A. D.

(Robertus) firmat bona abbatiæ Conchenſis, 638. A. 640. A. 644. D. inſtr. 150. A. B. D.

Curtis-Omeri, prioratus unitus abbatiæ Sagienſi, 698. A.

Curtis-Omeri, prioratus dependens à S. Martino Sagienſi, 724. C.

Curton (N. de) miſſus ad cœtum Bovinenſem, 608. A.

Curva-ſpina (Robertus de) pater Giſleberti Lexovienſis, 770. B.

Cyffrenart (N. de) fundat duas capellas, 888. A.

D

DACHERI (Lucas) vitæ & operum Lanfranci editor, 423. E. plurima opera Alnulfi Lexovienſis typis curat mandari, 779. A.

Daillon (Franciſca de) uxor mareſcalli de Matignon, 903. C.

(Johannes) dominus de Ludo, 700. D.

Dalboe, parochia dependens ab abbatia S. Audoeni, 582. C.

Damblenvilla, eccleſia juris ſancti Ebrulfi, inſtr. 208. B.

Damfront (Gervaſius de) inſtr. 66. B.

Dammarthani comes (Albertus) 964. A.

Dampere, eccleſia cujus decima datur capitulo Sagienſi, inſtr. 169. E.

Dampetra (Renoldus de) pergit in Syriam, 748. D.

Dampierre (Nicolaus de) 746. E.

Damvillæi collegii moderator (Ludovicus de Targny) 939. E.

Dana (Robertus de) inſtr. 168. D.

Danfernet (Jacobus) inſtr. 102. D.

Dangeio (Robertus de) miles, inſtr. 256. B.

Dangel (Milo) conſiliarius regis, inſtr. 44. B.

Dani Neuſtriam vaſtant, 351. C. E. 762. 834. E. 955. C.

Dardanienſis epiſcopus (Stephanus Puget) 285. C.

Darneſtellenſes, ſic vocantur quidam capellani eccleſiæ Rotomag. 3.

Darſellus (Willelmus) inſtr. 132. E.

Daſtinus (Wauterius & Radulphus) eccleſiam de Vezins dant S. Petro de Cultura, inſtr. 107. C.

Davi (Maria) ſoror cardinalis du Perron, 617. D.

Davidvilla, pagus in quo inveniuntur reliquiæ SS. Pauli, Clari & Cyriaci, 779. C.

Davigneium, parochia cujus decimæ ſunt S. Martini Sagienſis, inſtr. 171. C.

Davit (Bernardus epiſcopus S.) inſtr. 160. C.

Daupeley (Johannes) clericus, inſtr. 192. B. C.

Decius (Philippus) celebris juriſconſultus, 96. D.

Declaratio regis edita in gratiam univerſitatis Pariſienſis, 374. A.

Decima a papa regi conceſſa per biennium, 886. E.

Decretum concilii Pariſienſis de electione Ludovici Haricuriæ in archiepiſcopum Rotomagi, inſtr. 44. E. & ſeqq.

Dedicationes eccleſiarum, 874. D. 919. C. D. 923. D. 927. E. 936. D.

Deffiat (Franciſcus) 532. C.

Dehenant Notarius Pariſienſis, inſtr. 122. C. 124. B.

Delclos (Rogerius) inſtr. 168. D.

Delfai (Robertus) inſtr. 168. C.

Delfina mater ſancti Romacharii epiſcopi Conſtanticenſis, 865. D.

Delivrande, locus pietatis in diœceſi Bajocenſi B. Mariæ ſacer, 382. B.

Dellacorte (Girolamus) auctor hiſtoriæ Veronenſis, 386. B.

Delpedrun (Rog.) inſtr. 228. D.

Delpin (Morinus) inſtr. 140. B.

Del-repos, eccleſia ab abbatia Silleii dependens, inſtr. 168. D.

Denis (Maria de S.) 928. A.

Deniſia uxor Haſcuiſi de Suligneio fundatoris Lucernæ, inſtr. 113. A.

Denon (Paſchalis) preſbyter Conſtantienſis, inſtr. 279. C.

Deorhyſtenſis eccleſia in comitatu Gloceſtrenſi monachis S. Dionyſii tradita, 355. C.

Deport, jus quo perfruuntur epiſcopi Normanniæ in beneficiis recens vacantibus, 2. 389. A. 394. B.

Deppa, nonnullæque aliæ villæ Walterio Rotomagenſi archiepiſcopo traduntur, 55. D. inſtr. 28. C. 30. B. C.

Derbienſis archidiaconus (Frogerus) ædificat capitulum apud Mortuum-mare, 309. C.
 (Frogerius) 690. D.

Derheſt, eccleſia in Anglia a monachis S. Dionyſii olim pendens, 871. E.

Deſcaville, eccleſia dependens a capitulo Lexovienſi, 775. D.

Deſertum, prioratus a Troarno dependens, inſtr. 286. A.

Deſideratus (S.) monachus Fontanellæ, 161. E.

Deſiderius (S.) parthenon diœceſis Lexovienſis conditur, inſtr. 203. B.

Devonienſis comitiſſa (Amicia) fundat abbatiam, 554. C.

Deye (Maria) parens abbatiſſæ S. Ludovici Vernonenſis, 663. B.

Diana Pictavienſis abbatias Concharum & Noæ conferri curat parocho de Bellavilla, 643. B.

Diceto (Radulfus de) 687. E. 688. C. 690. B.

Digniacum, eccleſia collata abbatiæ Sagienſi, inſtr. 171. D. E.

Digoine (Johannes de) miles, 788. C.

Dilleio (Arnaldus de) inſtr. 74. B.

Dimcio (Guibertus de) inſtr. 15. B.

Dinan (Alanus de) urbem Luxovium cremat, 74. A.

Diocletianus imperator Celticam in duas Lugdunenſes dividit, 1. 7. B.

Dionyſio (Hugo de S.) inſtr. 331. E.
 (Odo) canonicus S. Audomari, 64. E.

Dionyſius (S.) in Francia monaſterium Pontiſarenſe reformandum accipit, 256. D. E. privilegio donatur, 352. E. 866. A. 867. A. adipiſcitur eccleſiam in Anglia, 871. E.

Dionyſius (S.) parochia urbis Ebroicenſis in alium locum transfertur, 589. A.

Diploma Philippi regis in gratiam parthenonis Villarienſis, inſtr. 326. B.

Diſceptationes inter epiſcopum Lexovienſem & capitulum, inſtr. 320. & ſeqq.

Diva, fluvius Normanniæ qui Lexovienſem diœceſim a Sagienſi & Bajocenſi diſcernit, 762.

Diva (Durandus de) inſtr. 73. B.
 (Goſfridus) inſtr. 111. C.

Divenſe monaſterium ab Augenſi comitiſſa conditum & dotatum, inſtr. 153. D. ab initio monialibus traditur, 154. D. qua occaſione fundatum, ibid. & ſeqq. diploma ab Henrico rege accipit, 156. A. & ſeqq.

Divenſis parthenon ad S. Deſiderium in ſuburbio Lexov. tranſlatum, 767. E.

Divionenſe cœnobium S. Benigni monaſterium S. Vigoris ab epiſcopo Bajocenſi ſuſcipit, inſtr. 76. A.

Documenta de electione Johannis Haricuriæ in archiepiſcopum Rotomagenſem, inſtr. 41. E. & ſeqq. 44. E. & ſeqq. 47. A. & ſeqq.

Doilis (Hugo de) inſtr. 256. A.

Dominicanæ moniales apud Rotomagum, 69. D. 72. D. nuncupatæ a ſanguine pretioſo, 112. A. tertii ordinis apud Albam-marlam, 97. C. apud Pontem-epiſcopi, 807. A.

Dominicani ſeu Fratres Prædicatores fundati in ſuburbio S. Severi Rotomag. 60. D. in aliud ſuburbium transferuntur, ibid. in urbem inducuntur, 61. E. 62. A. apud Ebroicas, 590. E. apud Lexovium, 782. D. 785. B. apud Conſtantiam, 863. 880. D. 888. D.

Domjon (Raherius) toparcha de Muſy fundat Stratam parthenonem, 671. E.

Domna Maria, cella in pago Beliſmenſi ab abbate Gemetic. vindicata, 194. E. 257. D.

Domnifrons, parthenon diœceſis Cenomannenſis, 556. B. a quo & quando fundatus, ibid.

Domni-Martini comes (Albericus) 186. E. 320. A.
 (Matthæus) 328. D.
 (N.) deludit Johannem Balue, 606. D.

Domnipetra, prioratus ab abbatia Savigneii pendens, 542. E. 543. D. 554. D.

Domnus-Petrus, parochia dependens a Savigneio, 542. A.

Domo-rotunda (Amauricus de) inſtr. 135. C.

Domville, parochia cujus pars decimæ ſpectat ad Lucernam, inſtr. 330. E.

Donvilla, locus cujus eccleſiæ dantur monaſterio Divenſi, inſtr. 156. C. 158. E.

Dormans (Guillelmus de) nobilitate donatur, 787. A.

Doſnellus (Robertus) inſtr. 78. D.

Dovera, caſtrum Odoni epiſcopo Bajocenſi traditum, 354. D.

Doueſſey (Maria) inſtr. 279. E.

Douvrent, villa juris archiepiſcopi Rotomag. inſtr 36. C. E.

Dovro (Guillelmus de) inſtr. 86. D.

Drageium, eccleſia juris S. Michaelis de Monte, 482. A.

Dragiaco (Radulfus de) cubicularius, 817. B.

Drocenſes comites (Galterius) 352. D.
 (Johannes) bona tribuit Stratæ, 671. E.
 (P.) inſtr. 142. C.
 (Robertus) 61. C. Aenor ejus uxor, 181. B. 195. E. pacem init cum monachis Columbenſibus, 580. A. 664. A. 748. A. 962. A.

Drogo miles fundat abbatiam Silleii, 758. D. monaſterium S. Victurii dat S. Michaeli de Monte, inſtr. 106. D. 107. B.

Druel (Radulfus) inſtr. 84. A.

Dublinenſes archiepiſc. (J) inſtr. 142. C.
 (Laurentius) moritur in abbatia Augenſi, 294. C. D. in ſanctorum numerum relatus, E. unde abbatia dicta de S. Laurentio, ibid. 295. D.

Dubois (Franciſca) 439. C.

Dubravius (Johannes) auctor commentarii de vita Caroli IV Bohemiæ regis, 77. C.

Dubuſt (N.) monachus Gemetici, ſcriptor catalogi abbatum ejuſdem monaſterii, 949. D.

Ducey (Guillelmus de) eccleſiam ſancti Paterni tribuit abbatiæ Montiſmorelii, 536. E.

Dudo canonicus S. Quintini Veromandenſis, a Richardo Normanniæ duce duas eccleſias obtinet, inſtr. 284. B.

Dumo (Nicolaus de) canonicus & archidiaconus Lexovienſis, inſtr. 214. A. reliquias S. Petri a duce Bituricenſi ſuæ eccleſiæ præſtari curat, B.

Dumovill, eccleſia confirmata Troarno, inſtr. 286. A.

Dunelmenſes canonici in monachos convertuntur, 872. C.

Dunelmenſes epiſcopi (Guillelmus de Paccio) 573. C. inſtr. 224. A.
 (Guillelmus de Karileſo) 355. E. 872. E. inſtr. 68. B.
 (Hugo) inſtr. 168. E. 250. D.
 (Ranulfus) 573. C. cuſtodiam elapſus adit ducem Normanniæ, 771. D. eum inducit ut Angliam invadat, ibid. invadit ipſe ſedem Lexovienſem, E. pellitur, 772. A. ad Dunelmenſem ſedem revertitur, B. inſtr. 21. E. 128. A. 230. E.
 (Simeon) 356. A. 425. A.

Duo-Amantes, prioratus canonicorum regularium, 58. A. unitus collegio Rotomagenſi, 106. D.

Duodecim Apoſtol. (Pandulfus cardinalis SS.) inſtr. 250. A.

Duo-Gemelli, baſilica in quam inducuntur monachi cœnobii Ebriciaci, 350. E. nunc prioratus a Ceraſio dependens, 406. B. 411. D.

Duranda uxor Turchetilli fit monacha apud S. Deſiderium, 853. D.

Durandus conficit opus adverſus Berengarium, 837. A.

Durcindus niger, inſtr. 62. C.

Duroclarum, vetus monaſterium ſancto Dionyſio ſacrum, 121. E.

Duſera, monaſterium in Provincia a S. Anſberto Fontanell. erectum, 167. D.

Duval (Germanus) archidiaconus Bajoc. 388. A. 389. A.
(Johannes) baro Caproſiæ tribunus regii ærarii, 702. C.
(Renatus) canonicus eccleſiæ Sagienſis, inſtr. 183. D. 191. E. 195. E. 200. A.
(Thomas) canonicus Lexovienſis, inſtr. 295. C.

E

EADMUNDI (Alboldus abbas S.) accitus e monaſterio Beccenſi, 227. D.

Eboracenſes archiepiſcopi (Hugo de Coilly) 423. A. inſtr. 327. C.
(Thomas) 359. C. 372. C. inſtr. 227. A.
(Turſtinus) 544. B. D. 573. D. 575. D. 821. E.
(Walterus) primas Angliæ, 275. A.

Eboracenſis eccleſia cum Cantuarienſi de primatu litigat, 872. A.

Eboraci dux (Jacobus) 906. D.
(Richardus) Franciæ & Normanniæ præfectus, 493. C.

Ebriciacum cœnobium, 350. E.

Ebroicæ, urbs Normanniæ diverſe a diverſis auctoribus nuncupata, 564. comitatus titulo gaudet, ibid. a prædonibus occupatur, 574. A. B. C. venit in poteſtatem regis Franciæ, 581. E. flammis conſumitur, 597. C. ab Anglorum jugo liberata, 603. E. 604. C. inſtr. 142. B.

Ebroicenſes epiſcopi in eccleſiam ſancti Taurini poſt mortem deferendi, inſtr. 152. A.

Ebroicenſes comites (Amalricus) 635. D. inſtr. 133. A. 135. A.
(Carolus) rex Navarræ, 597. B.
(Richardus) parthenonis ſancti Salvatoris fundator, 655. B. 657. B. inſtr. 69. C. 125. E. 139. E.
(Robertus) 26. C. item archiepiſcopus Rotomag.
(Rodulphus) 141. A. B.
(Simon de Monte-forti) 576. B. firmat bona ſancti Salvatoris, 655. B. dotat monaſterium Noæ, 665. B. inſtr. 141. B.
(Willelmus) inſtr. 68. A. 72. C.

Ebroicenſis comitiſſa (Grodehildis) uxor Rogerii, inſtr. 128. D. 130. B. 132. A. & ſeqq.

Ebroinus Major palatii regis S. Filibertum in vincula conjici jubet, 14. D. adverſus Ragnobertum fert ſententiam mortis, E. 187. B. C. D. 188. A. 205. D. interficitur. 281. B. 952. D.

Ebronenſes epiſcopi (Gaufridus) perperam adſcriptus epiſcopis Ebroicenſibus, 591. B. Guillelmus, 601. D. 603. A. 630. A. Guillelmus du Riglet, 607. E. Martinus d'Orgis, 609. A. 642. E.

Ebronenſis comes (Willelmus) inſtr. 74. D.

Ebrulfus, vir divitiis & honoribus potens, 406. B. conſtructioni cœnobii Duorum-gemellorum dat operam, ibid.

Ebrulfus (S.) cœnobium ordinis ſancti Benedicti bonorum ſuorum confirmationem obtinet, 204. B. & ſeqq.

Ebrulfus (S.) collegiata in urbe Moretonio conſtructa, 45. D. 476. E. 508. D.

Eburovices vel Eburones populi Normanniæ, 564.

Eccheldevilla, eccleſia capituli Conſtantienſis, inſtr. 240. B.

Eccleſiæ dependentes a monaſterio Villarienſi, inſtr. 326. E. 327. A.

Echalou, eccleſia juris capituli Sagienſis, inſtr. 198. A.

Echard (Jacobus) Dominicanus Gaufridum ex catalogo epiſcoporum Ebroicenſium expungit, 591. C.

Edibius preſbyter Lexovienſis, ad concilium Aurelian. miſſus, 763. A.

Edicia filia Richardi de Roumilly, uxor fundatoris Bellæ-ſtellæ, inſtr. 95. B.

Edictum Nannetenſe revocatum, 909. A.

Egeneio (Johannes de) inſtr. 114. A.

Egidius (S.) eccleſia a monachorum dominatione liberatur, inſtr. 219. D.

Elbeuf (Radulfus d') annuit fundationi collegiatæ de Saleeia. 594. B.

Elbodii dux (Henricus) princeps Lotharingus in eccleſia de Sauſſeia ſepultus, 618. D.

Elerio (Walterius de S.) inſtr. 130. C.

Elerius de Inſulis (S.) eccleſia cum abbatia Cæſaris-burgi unita, 410. B. inſtr. 250. C. 251. B.

Elienſes epiſcopi (Euſtachius) cancellarii vices gerit, inſtr. 29. A.
(Guillelmus) Angliæ cancellarius, 52. D. exauctoratus, ibid regem captivum adit in Germaniam, 53. A. inſtr. 141. E. 142. C.
(Johannes de Luxembourg) 89. B.

Eligius (S.) eccleſia ſuburbii Rotomag pendens a S. Catharina, inſtr. 10. B.

Eliſii (abbatia Sancti) in inſula Griſolii, 51 E. monaſterio de Voto jungitur, ibid.

Eluſenſis epiſcopus (Laban) ſubſcribit concilio V Aurelianenſi, 567. A.

Elyenſis abbatia ad epiſcopatum ſublimatur, 360. E.

Emma fundatrix Cormeliarum, 846. E. inſtr. 83. B. Burgulio tradit poſſeſſionem ſuam in villa de Longavilla, 283. B.

Emmelina uxor Goſcelini fundatoris monaſterii S. Catharinæ Rotomag. inſtr. 9. C. 143. A.

Emmurées, ſic vocatæ fuere moniales S. Dominici quas rex induxit in hoſpitium S. Matthæi, 69. D.

Encoliſmenſis eques (N.) filius naturalis Henrici II regis, 726. C. major Franciæ prior, ibid.

Enghien (Margarita d') 89. A.

Enguevilla, parochia cujus præſentatio eſt abbatiæ Conchenſis, 640. A.

Enneval (Robertus d') 969. B.

Epiſcopi licet abſentes ſubſcribunt diplomatibus ſynodicis, 678. C.

Epiſtolæ, ad Alfonſum comitem Toloſanum, inſtr. 285. A. abbatis Cæſarisburgi ad abbatem S. Victoris, 941. B. C. D. abbatis S. Ebrulfi de obitu Matthæi abbatis S. Dionyſii, inſtr. 288. A.

Epta, flumen Normanniæ, 325. E.

Erard (Guillelmus) vicarius generalis Rotomag. 699. A. Ludovici archiep. Rotomag. codicillorum exſecutor, inſtr. 56. E.

Ereines, eccleſia pendens a capitulo Sagienſi, inſtr. 183. D.

Eremitæ S. Pauli in urbe Rotomago, 110. B.

Ermemburga mater S. Anſelmi, 223. B.

Erneiſus filius Radulphi Andegavenſis, inſtr. 97. B.

Erquery (Jacobus d') 886. E. 887. A.
(Radulfus) magnus Franciæ panetarius, 886. C.
(Simon) prorex in Occitania, 886. C.

Eſcajoletum prioratus unitus collegio PP. Jeſuitarum Cadom. inſtr. 300. C. 303. A. 307. C.

Eſcalfoio (Goſcelinus de) 820. A.
(Willelmus) dat Beccenſibus veterem eccleſiam ſancti Petri, 422. E.

Eſcalfoium epiſcopo Lexovienſi ſubditum, 765 D. E.

Eſcalopier (N. l') concionator regius, 618. E.

Eſcexiæ comes (Willelmus) inſtr. 168. C.

Eſchalou, eccleſia parochialis diœceſis Sagienſis, inſtr. 181. B.

Eſchart (Julianus) pœnitentiarius & canonicus Abrincenſis, 338. D.

Eſcocheium, eccleſia diœceſis Sagienſis, 701. B.

Eſcoubleau-Sourdis (Maria d') uxor comitis de Teiié, 504. E. 742. A.

Eſcoyacum, eccleſia collegiata dedicata, 76. C. ab Ingelranno de Marigny condita, 80. B ejus præbendæ conferuntur a toparcha Pontis ſancti Petri, ibid. inſtr. 38. C. indulgentiis a papa ditatur, 39. B.

Eſcrehou, inſula monachis Vallis-Richerii collata, 446. B. 447. B. E. inſtr. 94. B.

Eſcremavilla, parochia cujus decima datur Torigneio, inſtr 100. D.

Eſcures (Seifridus d') pater Radulfi abbatis Sagienſis, 718. C.

Eſcuris (Simon de) inſtr. 93. A.

Eſlectot, eccleſia exemtionis abbatiæ Fiſcannenſis, inſtr. 24. A.

Eſnegervilla, eccleſia ſpectans ad abbatiam Longarum, inſtr. 84. A.

Eſneval (Robertus d') 287. D.

Eſpec (Radulfus) inſtr. 247. D.
(Ranulfus) inſtr. 236. E.

Eſpinaſſe (Antonius de l') 828. B.

Eſpoſvilla (Robertus de) inſtr. 329. E.

Digitized by Google

Eſquetot (Guillelmus d') conſiliarius parlamenti Normanniæ, 901. C.

Eſqueudrevilla, parochia cujus decimæ dantur canonicis Cæſariſburgi, 876. A.

Eſſaiz (Radulfus de) inſtr. 63. A.

Eſſart, eccleſia juris ſancti Ebrulfi, inſtr. 207. E.

Eſſartis (Johannes de) inſtr. 100. E.

Eſſartis (eccleſia de) tributa abbatiæ ſancti Salvatoris, inſtr. 135. B.

Eſſarts (Martinus des) conſiliarius regis, 595. C.

(Robinus) pater Ludovici epiſcopi Bajoc. 374. D.

Eſſayo (moniales ordinis S. Auguſtini de) a comite Alenconii inſtituuntur, inſtr. 174. C.

Eſſebi, eccleſia juris abbatiæ Alneti, inſtr. 89. C.

Eſſeio (Matthæus de) Conſtantienſis canonicus, inſtr. 263. C. D. 269. D.

Eſſeium, caſtrum olim munitiſſimum duabus a Sagio diſtans leucis, 694. B. 742. C.

Eſſert, eccleſia capituli Conſtantienſis, inſtr. 240. B.

Eſſex (Guillelmus comes d') inſtr. 84. C.

Eſſey (Matthæus d') compromiſſarius in electione epiſcopi Conſtant. 882. A.

Eſſun (Ingulfus de) inſtr. 65. C.

Eſt (Rainaldus d') cardinalis, 906. C

Eſtendart (Gaſto de l') 609. E.

Eſtiennot (Claudius) 328. E. 331. A.

Eſtiſſac (Ludovicus d') 702. A.

Eſtoui, duæ eccleſiæ S. Ebrulfo traditæ, inſtr. 208. D.

Eſtouteville (Adriana d') domina de Roncheville, uxor Franciſci Borbonii, 90. C. inſtr. 316. C.

(Auguſtinus) 92. E.

(Carlotta) uxor comitis Briennæ, 653. E.

(Carolus) dominus de Villebon, 658. C.

(Colardus) 374. A.

(Guillelmus) in adeptione epiſcopatus Abrincenſis papam ſibi contrarium reperit, 494. C. primus præſes cameræ vectigalium, 597. E. dominus Ronchevillæ, 852. B.

(Hieronymus) filius cardinalis ejuſdem nominis ex matrona Romana, 92. E.

(Jacobus) conjux Ludovicæ d'Albret, 550. B.

(Jaquelina) fundatrix conventus Minorum apud Grandivillam, 900. E.

(Johannes) Franciæ Buticularius, 90. B. C. Arcem Rotomagenſem rebellibus cedere cogitur, 98. E. 597. E. collegiatæ Blainvillæ fundator, 93. C. fundator collegiatæ de Carolimeſnillo, 790. C.

(Ludovicus) buticularius Franciæ, 90. B. C. gubernator Montis S. Michaelis, 528. E. maritus Johannæ Poganellæ, 931. C.

(Nicolaus) monachos collocat apud Validum-montem, 278. E.

(Petronilla) 848. E.

Eſtra (Richardus de) inſtr. 109. D.

Eſtreæ, eccleſia pertinens ad capitulum Sagienſe, inſtr. 169. C.

Eſtrées (Radulfus d') Franciæ mareſcallus, 507. B.

Eſtrigol (Guillelmus de) mareſcallus & comes, inſtr. 29. A.

Eſtur (Mathilda) domina de Catecumbe, 927. B.

Eſturni (Gaufridus) inſtr. 237. A.

Etruriæ magnus dux (Ferdinandus) 392. A.

Eu (Guillelmus d') inſtr. 328. A. E.

(Robertus) inſtr. 127. A. B.

Eudiſtæ preſbyteri apud Cadomum, 394. D. 395. C. 396. A. ſeminarium Lexovienſe regendum accipiunt, 808. A. Conſtantienſe, 863. 906. E. 908. C.

Eudo vicecomes, inſtr. 72. C.

Eudonvilla, eccleſia data abbatiæ Exaquienſi, inſtr. 235. B.

Eveſque (Johannes l') dictus Lorain, inſtr. 174. E.

Eugenia (Sancta) eccleſia juris S. Ebrulfi, inſtr. 210. A.

Euphemia (Sancta) eccleſia ad littus Adriatici maris, in qua conſtruitur cœnobium ab abbate Uticenſi, 819. B.

Evrardi-eccleſia, vetus monaſterium, 124. C. nunc ſimplex parochia ad quam præſentat capitulum ſancti Quintini Veromand. D.

Evremodio (Hugo de) cellæ S. Laurentii fundator, 360. A. D.

Evremodio (S. Laurentius de) prioratus a Becco pendens, 230. A.

Evremundus (Sanctus) auctor plurium monaſteriorum, 710. E. 712. B. 713. A.

Euſtachii (Ramuldus cardinalis S.) inſtr. 148. B

Exaquienſe monaſterium a Ricardo dicto Turſtino Haldup fundatur, inſtr. 224. E. dona accipit, 233. B. 234. A. 245. E. & ſeqq. abbas fit canonicus Conſtantienſis, 258. E.

Excommunicatio lata in obſiſtentes paci inter regem Angliæ & filios ejus ineundæ, 779. C.

Exemtiones, Fiſcanni, inſtr. 23. E. ſancti Stephani Cadomenſis, 421. A. B. monaſterii Villaris, 282. A. B.

Exonienſis epiſcopus (Willelmus) inſtr. 111. C.

Expeditio generalis populorum Neuſtriæ adverſus Normannos, 678. C.

F

FABER (Robertus) archidiac. Abrincenſis, fundator abbatiæ de Torigneio, 456. E. 457. A. inſtr. 100. B. C.

Fabriez, locus in quo fundatur abbatia Torigneii, 457. A.

Faleſia Anglorum poteſtati ſubtracta, 756. B. Potono cuſtodienda traditur, ibid.

Faleſienſe xenodochium a canonicis ſancti Auguſtini adminiſtratum, 754. A. B. cedit Præmonſtratenſibus, C.

Faleſienſes canonici regulares cum canonicis Burgi-Achardi ſocietatem ineunt, inſtr. 23. C.

Falleſia (Alveredus & Robertus de) inſtr. 160. A.

Farcis (Guido de) miles donum tribuit Gemetico, 961. B.

Fargenſis prioratus diœceſis Albienſis, 95. B. traditus monialibus Annunciatis, ibid.

Favri (N.) 174. E.

Fauvel (Maria) uxor comitis de Flers, 935. C.

Fauvetel (Giſlebertus) monachus ſancti Audoëni, inſtr. 16. E.

Fayellum, *Fayel*, prioratus dependens a Savigneio, 554. D.

Februarius (Oſmundus) inſtr. 159. B.

Febvre (Johannes le) canonicus Lexovienſis, inſtr. 295. C. 298. C.

Fecheham, eccleſia in Anglia abbatiæ Lirenſi donata, inſtr. 125. C.

Felgeriæ, eccleſia juris abbatiæ Exaquienſis, inſtr. 248. A.

Felingham, eccleſia tributa Exaquio, inſtr. 248. A.

Felt, eccleſia pendens ab abbatia Divenſi, inſtr. 156. D. 159. C.

Feltvel (Anferedus) inſtr. 159. A.

Fenouilleret (Richerius de) inſtr. 242. C.

Feret (Gaufridus) 656. A.

Ferevilla (Gaufridus de) inſtr. 228. B.

Feritas regis ab Anglorum rege obſiditur, inſtr. 18. C.

Fermetot, eccleſia parochialis tributa abbatiæ *de Joſaphat*, 77. E.

Ferrariæ dux (Alfonſus) 975. B.

Ferrariis (Hugo de) 644. D.

(Rogerius) inſtr. 132. E.

(Wangel) inſtr. 141. D.

Ferrercia, eccleſia dependens a S. Martino Sagienſi, inſtr. 171. C. E.

Ferreria, eccleſia ſpectans ad S. Martinum Sagienſem, inſtr. 171. E.

Ferreria (Hugo de) inſtr. 209. C.

Ferreriæ, eccleſia pendens ab abbatia S. Salvatoris, inſtr. 135. C.

Ferreriis (Henricus de) inſtr. 68. B.

Ferrerio (Wilterius de) inſtr. 88. B.

Ferrieres (Franciſca de) uxor toparchæ d'Aumont, 332. C.

(Henricus) inſtr. 72. B.

Ferté (Hugo de la) inſtr. 327. E.

Fervaques (Guillelmus de) Normanniæ progubernator, 707. A. invadit bona epiſcopi Lexovienſis, 804. C. Franciæ mareſcallus, 805. C.

Feuardent (Nicolaus) celebris Minorita, dicat librum epiſc. Bajocenſi, 389. A. 904. D.

Feuchecles (Robertus) inſtr. 8. C.

Feugeriis (Willelmus de) inſtr. 336. D.

Fevre (Michael le) cognomento *Bontemps*, inſtr. 174. E.

(Robertus) fundat abbatiam Torigneii, 456. E. 457. A. inſtr. 100. B. C.

Fiennes (Johanna de) uxor Guillelmi d'Eſtouteville, 597. E.

Fierville, parochia juris abbatiæ Cornevillæ, 298. D.

Fil. (Franciſca) in viduitate genuit filium qui ad infulas Sagienſes evehitur, 702. B.

Filgeriis (Henricus de) 544. E.

(Oſmundus clericus) inſtr. 228. B.

d by Google

Filgeriis (Radulfus de) dat locum pro conſtructione monaſterii Savigneii, 541. A. B. 542. E. 548. C. inſtr. 111. B. 116. A.

Filiæ-Dei Rotomagenſes inſtitutum canoniſſarum regularium amplexantur, 79. E.

Filiæ Noſtræ-Dominæ apud Carentonum inſtitutæ, 906. A.

Filibertus de Monte-forti (S.) prioratus abbatiæ Beccenſis, 519. D.

Fillon (Arturus) canonicus Rotomag. 738. B.

Finiborienſis epiſcopus (Andreas Lirich) benedicit abbatem Fulcardi-montis, 306. D. conſecrat eccleſiam Graveningarum, 344. D.

Fiſcannenſe cœnobium juriſdictione in Taurinenſes ſpoliatur, 626. C. a ducibus Normanniæ dotatur, inſtr. 8. B. fundatorem agnoſcit Waningum, 15. A. interdicto ſubjicitur, 18. D. exemtionem accipit, 23. E.

Fiſcannum, oppidum in littore maris Britannici, 201. B.

Firmatus (S.) dictus vulgo Guillelmus Firmatus in eccleſiam collegiatam Moretonii transfertur, 511. B.

Flaccius Illiricus, 789. B.

Flamingi a rege deficere ſemper parati, 489. D.

Flandriæ comites (Balduinus) 25. A. ob cædem Fulconis Remenſis excommunicatus, ibid. 780. B. inſtr. 59. B. 68. B. 142. C.

(Robertus) inſtr. 20. B.

Flandriæ comitiſſa (Adela) inſtr. 328. B.

Flaſcheio (Willelmus de) inſtr. 108. A.

Flavacourt (Guillelmus de) canonicus Rotomag. & Pariſ. ac cancellarius comitis Marchiæ, 73. A. in Rotomagenſem antiſtitem electus, ibid.

Flavacuria (Guillelmus de) pater archiep. Rotomagenſis, 73. A. 81. A.

Flavacurienſes, ſunt capellani hujus nominis in eccleſia Rotomag. 3.

Flavius (Johannes-Baptiſta) 387. D.

Fleurey, eccleſia juris capituli Sagienſis, inſtr. 200. A.

Fleury (Johannes) capellanus eccleſiæ Lexovienſis, inſtr. 295. D.

Flinevilla, eccleſia S. Ebrulfo tradita, inſtr. 208. D.

Flocques (Robertus de) Ebroicas vi ſubjicit, 603. C. 604. C. D. nepos epiſcopi Ebroicenſis, 605. B.

Florentius (Sanctus) Salmurienſis, 776. C. eccleſiam ſibi datam firmari curat, 876. C.

Florentinenſis marchio (Bonifacius) 30. C.

Floreyum, caſtrum rurale epiſc. Sagienſis, 702. A. 706. B. inſtr. 183. D.

Floriacenſe monaſterium eccleſiam adipiſcitur in diœceſi Sagienſi, 688. E. aliud donum accipit, 771. A.

Floriacum, vetus monaſterium ſitum in Velocaſſibus, 123. A.

Floſcelli (eccleſia S.) litem movet inter abbates S. Georgii & Montiſburgi, 270. D.

Flureio (pagus de) inſtr. 169. E.

Flureium, eccleſia capituli Sagienſis, inſtr. 169. C.

Foge, eccleſia collata S. Ebrulfo, inſtr. 206. E.

Foix (Catharina de) mater abbatiſſæ S. Trinitatis Cadom. 436. A.

Folenſant (Herbertus) inſtr. 60. A. D. 69. E.

Foliata, eccleſia juris monaſterii Exaquienſis, inſtr. 235. B. 248. B.

Foliol (Robertus) inſtr. 252. E.

Foliot (Rog.) inſtr. 237. C.

Fons-nitidus, eccleſia abbatiæ S. Petri in Valle tributa, 474. C. 571. A.

Fontanæ-albæ, abbatia e linea Savigneii, 552. E.

Fontaneio (Willelmus de) 931. C.

Fontanellenſes ſcriptores, 165. 166.

Fontanellenſis abbatia plurima accipit ab archiepiſc. Rotomagenſi, inſtr. 24. B.

Fontanetenſe cœnobium a Radulfo Taxone conditum, inſtr. 61. E. & ſeqq. confirmatur in ſuis poſſeſſionibus, 82. D. 96. D. E. & ſeqq. 333. & ſeqq.

Fontaneto (Cheiſnellus de) inſtr. 334. E.

(Godefridus) inſtr. 87. C. D.

(Ingulfus) præpoſitus Radulfi Taxonis, inſtr. 65. B.

(Johannes) inſtr. 85. B. 87. C. D.

(Manaſſes) inſtr. 87. C. D.

(Robertus) inſtr. 87. C. D.

(Willelmus) inſtr. 86. C.

Fontanetum, eccleſia tributa monachis S. Petri Carnotenſis, 766. C.

Fonten (Robertus de) 479. D.

Fontenay (N. de) regiæ familiæ præfectus, 318. B. 440. B.

Fontenet, eccleſia confirmata Troarno, inſtr. 585. E.

Fonteneyo (Radulphus de) inſtr. 108. C.

Fontes-Guerardi, parthenon ordinis Ciſtercienſis fundatus, inſtr. 29. E.

Fontibus (Gaufridus de) inſtr. 170. A.

(Rogerius) inſtr. 335. D.

(Turſtinus) inſtr. 65. B.

Fontis-bellaquæ colloquium (an. 1600) 615. C. D.

Fontis-Ebraldi (moniales) fundantur apud Clarum-rivulum, 46. C.

Foreſta, eccleſia pendens a capitulo Sagienſi, inſtr. 169. D.

Foreſta (Gauffridus & Raginaldus de) 113. E.

Foreſt (Gillebertus de la) canonicus Ebroicenſis, 628. B.

Foreſtier (Guillelmus) monachus ſanctæ Catharinæ Rotomag. abbatum vitam metricam ſcribit, 125. E.

Foreſtus (Rogerius) inſtr. 242. D.

Forêt (la) eccleſia capituli Sagienſis, inſtr. 182. D. E. 199. B.

Forges (Guillelmus) bona cedit epiſcopo Sagienſi, 694. B.

Formovilla (Goſcelinus-Rufus de) inſtr. 201. A.

Fornellis (Ricardus de) inſtr. 134. B.

Fornes (Radulfus de) inſtr. 331. C.

Foro (Ajulfus de) ejuſque uxor Aſſelina fundatores Ardenæ, 459. A. inſtr. 77. C. D. E. 78. A. D. E. 91. D. 92. B. C. 93. B.

(Walterus) inſtr. 92. B. C.

Forſter (Richardus) baro de Storly, theſaurarius reginæ Angliæ, 291. D. E.

Fortia de Piles (Martha de) 933. E.

Fortibus (Iſabella de) comitiſſa Albermaliæ, 927. B.

Fortivilla (Rolphus de) inſtr. 273. B.

Foumichon, capella juris abbatiæ Longarum, 430. B.

Fouques de Manetot (Petronilla) 804. D.

Fouquet (Maria) uxor Armandi ducis de Bethune, 252. E.

Four (Thomas du) auctor Grammaticæ Hebrææ, 979. E.

Fourcy (Henricus de) regi a ſanctioribus conſiliis, 185. B.

Fournier (Johannes) canonicus Sagienſis, inſtr. 182. B. 183. B. 189. D. 190. E. 191. B. 198. E. 199. C. 200. C.

(Rodolfus) poſſeſſionem init epiſcopatus Ebroicenſis, 619. B.

Fradet (Nicolaus) procurator epiſcopi Ebroicenſis, 608. A.

Fraericus vir illuſtris, apud Floriacum a ſe conditum conſtituit xenodochium, 123. B.

Fragarius (S.) eccleſia tradita canonicis de Bloteria, 887. D.

Framptonenſe cœnobium diploma a rege obtinet, 779. D.

Francavilla (Adam de) inſtr. 78. D. 79. C.

(Baldricus) inſtr. 91. E.

(Hugo) inſtr. 170. A.

Francheville, eccleſia capituli Sagienſis, inſtr. 169. C. 183. D. 200. A.

Franci a Richardo Normannorum duce fugati, 239. C.

Francia (Gallo a) a cardinali de Joyeuſe e ſacro fonte ſuſceptus, 106. A.

(Ludovicus) a regina intoxicatus creditur, 370. A.

(Ludovicus) filius Caroli V regis uxorem ducit Valentinam filiam ducis Mediolanenſis, 376. C. 599. A.

(Ludovicus) filius Philippi III Audacis, inſtr. 38. A.

(Petrus) a rege Philippo regni adminiſter creatus, 590. C.

(Blanca) deſponſata filio regis Caſtellæ, 589. B.

(Catharina) futura ſponſa regis Angliæ, 792. A.

(Catharina) duci Bavaro nupta, 376. B.

(Johanna) duci Britanniæ nupta, 376. D.

Franciæ reges. (Carolomanus) 18. D. 953. C.

(Carolus-Martellus) 19. E.

(Carolus magnus) 20. C. ſcribit epiſtolam de gratia ſeptiformis ſpiritus, D. 157. B. 172. D. 190. B. 473. C. 568. E. 953. C. D.

(Carolus calvus) 22. D. privilegium dat monaſterio S. Audoëni, ibid. bona eccleſiæ Rotomagen. ſis confirmat, 23. D. E. alterum exhibet diploma S. Audoëno, 24. A. 190. C. 191. B. ſynodum congregat apud Senonas, 351. D. 352. A. 473. D. 474. A. 570. A. 814. C. 955. E.

(Carolus Craſſus) 678. E. 679. A. C.

Fran

Digitized by Google

Franciæ reges. (Carolus III ſimplex) 23. E. 712. A. 817. C. 818. E. 868. A. B.

(Carolus IV) 320. A. 372. D. 409. C. 426. C. 525. A. 785. E.

(Carolus V) 81. B. E. 82. B. D. E. Cœleſtinos fundat prope Meduntam, 84. C. cor ejus in eccleſiam Rotomagenſem delatum, D. abbati S. Audoëni dat 3000 libras Turonenſes, 150. E. 118. D. E. firmat poſſeſſiones Inſulæ-Dei, 341. E. 376. B. C. epiſcopum Abrincenſ. perduellionis accuſat, 492. A. hominium excipit a duce Britanniæ, 597. D. 598. B. D. aſylum tribuit monachis Conchenſibus, 638. A. 641. B. 787. A. D. 788. D. E. 789. A. 813. A. 826. C. 835. E. 887. A. C. a papa rogatur ut regaliam Petro archiepiſcopo Rotomagenſi remittat, inſtr. 40. A. B. donum ſancto Ebrulfo indultum ratum habet, 212. E.

(Carolus VI) 85. A. civibus Rotomagenſibus cædis veniam donat, 86. B. E. 152. A. B. 154. A. 246. C. 250. C. D. 275. A. 296. A. præbendam eccleſiæ collegiatæ Gornacenſis attribuit Belloſannæ, 334. E. 376. D. 377. A. 409. C. 426. C. D. 448. B. abbatem S. Michaelis conſtituit caſtelli præfectum, 526. E. 527. A. C. a vectigalibus eximit monachos S. Michaelis, 528. B. 598. D. 599. C. E. 600. D. E. 604. C. inſtaurat monaſterium S. Taurini, 626. D. 641. D. E. 789. B. 790. B. C. D. 791. B. 810. C. 815. B. 827. A. 887. A. 889. B. D. 970. B. canonicos Conſtantienſes eximit a reparationibus urbis, inſtr. 276. E.

(Carolus VII) Rotomagum recuperat, 89. E. 90. A. 91. D. 186. E. 212. E. confirmat academiam Cadomenſem, 380. C. 381. B. D. Cadomum ſubigit, 421. D. 427. A. 435. C. 460. C. 448. C. 528. E. 529. A. D. 658. A. Remis coronatus, 698. A. B. C. D. 724. A. 734. C. apud Goffernum excipitur, 745. E. Faleſiam Anglis liberat, 756. B. 795. C. 815. B. 828. C. 841. A. Conſtantias capit, 892. E. 893. D. 921. A. 925. B. Cæſariſburgum ſubjicit, 943. C. hoſpitio Gemetici receptus, 972. B. commendam S. Michaëlis de Monte Guillelmo d'Eſtouteville conferri curat, inſtr. 119. E. 214. D. 311. E. 312. D.

(Carolus VIII) Rotomagum ſolenniter ingreditur, 93. B. 153. C. D. E. 238. B. 415. A. 609. A. 630. A. 666. C. 700. B. Remis coronatur, 701. B. 797. A. 798. E. 799. A. 896. D. 897. A. eccleſiæ Lexovienſis immunitates ratas habet, inſtr. 214. C. 312. D. E.

(Carolus IX) in eccleſia cathedrali Rotomag. excipitur, 99. A. Eliſabetham Auſtriacam uxorem ducit, B. 267. A. 499. D. 500. A. 539. C. 550. E. 669. C. 716. B. 726. D. 738. E. deſignat abbatem Trappæ, 750. E. 802. E. 902. D. 950. D.

Franciæ reges. (Childebertus I) conditor monaſterii Pentalis, 120. E. epiſcopo Bajoc. montem Phœnum præſtat, 349. A. D. 404. C. 676. B. 813. E. 816. C. 817. A. Nantum indulget pro ædificando cœnobio, 864. C. 912. B.

(Childebertus III) 17. B. 168. C. D.

(Childericus II) a S. Audoëno funeratur, 15. A. 407. A.

(Childericus III) de ſolio dimotus in monaſterio Sithienſi truditur, 163. E. 171. E. 172. A.

(Chilpericus I) conventum generalem habet, 10. D. E. Ludovaldum epiſcopum Bajocenſem ad Childebertum mittit, 349. D. 763. C. 814. B.

(Chilpericus II) dictus Daniel, 164. A. 169. D. 188. A.

(Chilpericus III) 677. A.

(Clodoveus I) 468. C. in Neuſtria nullam habet poteſtatem, 568. B. 864. C.

(Clodoveus II) 13. B. C. 14. E. 155. E. 157. E. Gemeticum tradit ſancto Filiberto, 185. C. 187. A. 567. E. 866. A. 949. E. 950. A. 953. E.

(Clotarius I) fundator habetur S. Audoëni Rotomag. 135. B. 137. B. 140. B. 817. A.

(Clotarius II) 13. A. C. 567. C.

(Clotarius III) 157. E. 166. E. 167. C. Fiſcannum dotat, 201. C. 350. B. 764. B.

(Dagobertus I) 13. A. B. C. 155. E. S. Wandregiſilum in aulam revocat, 166. C. 406. D.

(Dagobertus II) 17. E.

(Dagobertus III) 169. A.

(Franciſcus I) ſcacarium Rotomagenſe parlamenti nomine donari præcipit, 94. B. 95. B. 96. E. 97. B. 200. A. B. 214. B. 238. A. B. excipitur in prioratu Boni-nuncii Rotomag. 242. B. 273. A. 327. B. 335. C. 385. B. D. E. 386. C. 387. C. annuos reditus decanatus Bajocenſis tribuit Carolo Clutin, 403. A. 436. B. 449. A. 496. D. 497. B. C. 530. E. 531. B. 550. B. C. 560. C. 610. A. cum papa init pactum, 610. B. D. 630. C. 702. C. 716. B. 738. C. 757. A. regnum in delfinum transfert, 800. A. B. D. 898. D. 899. C. D. adit Conſtantias, 900. D. 921. D. 974. E. 982. D. vi concordatorum ad ſedem Bajocenſem vocat Auguſtinum cardinalem, inſtr. 104. E. defuncto Auguſtino alterum ſubſtituit, 105. A. laudat fundationem parthenonis de Eſſayo, inſtr. 174. B. 176. C. Johannem le Hennuyer eccleſiæ Lexovienſi præficit, 216. B. C. dat litteras de electione Renati de Breche in epiſcopum Conſtantienſ. 280. E. 307. D. 316. C.

Franciæ reges. (Franciſcus II) Mariam Stuartam uxorem ducit, 98. A.

(Gontchrannus) 349. D. 763. C. munera confert epiſc. Lexovienſi, D.

(Henricus I) 30. E. 193. C. 206. A. D. 207. B. 282. A. 422. B. 515. C. 957. E. 958. A. B. inſtr. 11. C. 107. B. 151. D. 153. E. 155. B. 327. D.

(Henricus II) 98. B. cameram juſtitiæ inſtituit pro puniendis hæreticis, 273. B. C. 388. A. B. 436. C. 461. B. 497. D. 539. B. 540. A. 560. D. 611. A. 716. B. 726. C. 743. A. recuſat abbatem Trappæ, 750. E. 902. A. inſtr. 177. C. dat literas pro ſeculariſatione canonicorum Sagienſium, 188. C. 192. C. 194. A.

(Henricus III) 99. D. 100. B. C. 101. B. 103. E. 242. C. 252. C. 332. E. 391. C. 392. E. 436. D. E. 502. E. 532. A. 612. D. 613. E. 614. A. 631. A. 650. E. 669. C. 704. A. 716. C. 727. A. 739. A. deſignat abbatem Trappæ, 751. A. 757. B. confert abbatiam Silleii laicis, 760. E. 803. D. 904. A. Nicolaum de Briroy Conſtantienſem epiſcopum renuntiat, inſtr. 282. D.

(Henricus IV) patriarcham in Gallia creare in animo habet, 101. C. 102. D. in communionem papæ recipitur, 104. B. C. 105. B. 155. A. menſam prioralem de vivario Jeſuitis Rotomag. annectit, 47. C. 242. C. 332. E. ejurat hæreſim Calvinianam, 390. C. 391. B. E. 392. A. 393. A. 394. A. 428. C. D. 437. A. 450. B. 461. C. 464. B. 500. D. 502. E. 539. D. 561. A. Luparias obſidet, 612. C. 614. C. D. E. 615. B. E. 616. B. 631. C. 669. C. 703. C. D. 704. A. B. 716. C. 727. 747. B. 804. A. 904. A. prioratum S. Barbaræ unit collegio Jeſuitarum Cadomenſium, inſtr. 300. A. D. 307. D. 310. B.

(Hugo Capetus) 349. B.

(Johannes) 77. C. 157. D. cum rege Navarræ de ducatu Burgundiæ decertat, 211. E. ab Anglis captus, 234. D. ducitur in Angliam, 696. C. 792. B. 969. A.

(Lotharius) 23. E. 352. E. 512. A. 513. D. 955. B. inſtaurationem monaſterii S. Michaelis laudat, inſtr. 105. B. E.

(Ludovicus pius) 10. B. 20. D. E. concilium indicit Lutetiæ, 21. A. 22. C. 140. B. 158. C. 163. E. 173. A. C. 174. D. 175. B. 190. B. 569. C. Ebonem Remenſem epiſcopo Lexov. cuſtodiendum tradit, 764. C. D. reſtituitur, 678. A. 834. E.

(Ludovicus Balbus) bona confert epiſcopo Sagienſi, 678. D. E.

Digitized by Google

Franciæ reges. (Ludovicus IV) 23. E.

(Ludovicus V) inſtr. 8. A.

(Ludovicus VI) quædam donat canonicis S. Victoris Pariſienſis, 133. B. inſtr. 21. E. 22. D. 112. E. Montis-burgi bona confirmat, 238. C.

Ludovicus VII) ab Hugone Rotomagenſi plures literas accipit, 48. B. Calvimontenſibus monachis ſcribit, 131. A. eorum abbatiam abbati Sugerio tradit, B. 180. E. 245. E. 314. A. 329. B. pactum init cum Anglorum rege, 364. D. 517. E. Alienordem repudiat, 519. D. 520. A. 577. C. obſidit Sagium, 688. C. pacem init cum rege Angliæ, 690. C. vinum Aurelianenſe Arnulfo amico ſuo præbet, 775. D. 776. A. B. 961. C. 962. A. C. inſtr. 23. A. 25. D. 163. D.

(Ludovicus VIII) 320. A. 758. D. 839. B. donum præbet capitulo Conſtantienſi, 909. D.

(S. Ludovicus IX) 2. Dominicanos Rotom. in aliud ſuburbium transfert, 60. D. cum archiepiſc. Rotomagenſi diſſidium habet, 61. D. 62. D. 65. A. 68. B. D. 69. A. cedit locum de S. Matthæo monialibus ſancti Dominici, 71. A. 73. C. 85. B. 90. A. excipitur in monaſterio Beccenſi, 232. D. 310. C. 320. A. multa bona confert theſauro B. Mariæ, 325. E. 368. C. D. 376. D. 409. C. 447. D. 484. D. 485. D. 486. C. D. 487. A. 563. B. 586. D. 587. E. 588. A. B. D. E. 589. B. 590. C. 592. E. 593. B. 599. D. parthenonem in urbe Vernonenſi fundat, 662. B. 667. C. 694. D. 714. C. 721. E. 722. B. 737. C. 749. A. 783. C. 824. D. prærogativas tribuit Pratello, 835. D. 860. E. 879. E. 881. B. D. 888. D. 927. A. diſſidium habet cum archiepiſcopo Rotomag. inſtr. 33. C. archidiaconatum Pontiſarenſem cedit eccleſiæ Rotomagenſi, E. 34. D. caſtrum Gallionenſe dimittit, 36. A. 37. B. eccleſiæ Conſtant. juramentum præſtari curat pro comitatu Moritonii, 270. E.

(Ludovicus X) 76. D. E. 927. A. inſtr. 118. A.

(Ludovicus XI) 153. A. B. 157. D. 212. E. 213. B. bona ulterioris-portus per vim extorta reſtitui curat, 251. D. coronatur, 381. E. peregrinatur ad ſacellum beatæ Mariæ *de la Delivrande*, 382. B. C. D. 411. E. 415. A. 435. C. 438. E. 448. D. 494. B. C. ordinem equeſtrem inſtituit in monaſterio S. Michaelis de Monte, 512. C. 529. D. 605. E. 606. C. E. 607. A. E. 608. C. 699. D. E. 700. D. 795. E. 796. A. C. D. 797. A. E. 811. A. 815. B. 833. A. 841. A. evertit muros urbis Conſtantienſis, 863. regnum Siciliæ petit a papa, 894. A. 921. A. 925. B. canonicos Lexovienſes hoſpitandi milites immunitate donat, inſtr. 291. A.

Franciæ reges. (Ludovicus XII) varias ædes in urbe Rotomag. conſtruit, 2. 66. B. ſcacarium Rotomag. in curiam perpetuam erigit, 94. B. C. dignitate conſiliarii in parlamento Normanniæ abbatem S. Audoeni decorat, 139. B. 184. A. 237. D. 238. B. 275. B. Remis inauguratus, 383. C. E. uxorem ducit Annam ducissam Britanniæ, 384. A. B. deſponſatur filiæ regis Angliæ, E. 385. B. 496. B. 530. D. 550. A. Pariſios ſolenniter ingreditur, 609. A. 715. E. indicit preces pro rege Carolo, 799. A. tribuit ſal capitulo Lexovienſi, 799. C. a regina Johanna ſeparatur, 897. B. 898. B. D. duo anniverſaria fundat in eccleſia Lexovienſi, inſtr. 293. A.

(Ludovicus XIII) 155. A. 104. D. 105. B. a Franciſco de Joyeuſe cardinali coronatus, E. 108. B. 109. D. 428. D. 450. C. 461. D. E. 469. B. 501. B. 617. B. 660. E. 667. A. 704. A. 705. B. 751. A. 757. D. 805. C. 807. A. 907. A. D. 979. B. 983. E. privilegia epiſcopis Lexovienſ. conceſſa firmat, inſtr. 311. D.

(Ludovicus XIV) 108. D. 333. C. 395. A. 438. B. 503. A. 504. D. 552. A. dat comitatum Ebroicarum ducibus Bullonii, 564. arcem ſtruere meditatur juxta Longovicum, 672. A. 757. D. E. 908. B. Remis ſacratur, 906. E. 907. D.

(Ludovicus XV) 429. C. 563. A. 981. C. dat regium diploma pro erectione collegii in prioratu de Bello-monte, inſtr. 316. & ſeqq.

(Merovæus) 348. B.

(Philippus I) abbatiam S. Mellonis dat archiepiſcopo Rotomag. 39. B. 40. A. 133. B. primordia monaſterii ſancti Martini Pontiſarenſis confirmat, 253. B. 254. E. 819. C. 820. C. 959. B. privilegium indulget abbatiæ S. Martini Pontiſarenſis, inſtr. 16. B. C. 18. C. 59. C. 61. D. 72. B. 131. A. 233. C. firmat bona monaſterii Villarienſis, 326. B.

(Philippus II Auguſtus) 2. 51. D. 52. A. 53. C. totam Normanniam ſibi ſubjicit, 57. E. 58. B. 60. B. 61. B. 146. C. 147. A. 181. A. 231. D. 245. E. abbatiam S. Martini Pontiſarenſis S. Dionyſio ſubjicit, 256. D. E. 270. E. capellam beati Nicolai de Prato confert abbatiæ Augenſi, 295. E. 320. A. deſponſatur Bertradæ uxori comitis Andegaviæ, 358. B. epiſcopo Bajocenſi tradit eccleſiam de Novavilla, 366. D. 367. B. urbem Cadomum expugnat, 421. C. 483. E. 484. C. bellum gerit adverſus ducem Normanniæ, 521. D. ab Angliæ rege civitatem Ebroicarum accipit, 581. D. E. 582. C. D. 625. E. Ebroicenſem civitatem ſubvertit, 626. D. 627. E. ad Terram ſanctam proficiſcitur, 639. C. 646. E. 647. A. 655. C. 667. C. D. 748. D. 692. A. recipit urbem Lexovium, 781. B. 782. C. 835. D. 877. B. E. 878. B C. 879. A. B. 932. A. 962. D. E. dat literas pro monaſterio Liræ, inſtr. 142. B. C. 252. E.

Franciæ reges. (Philippus III audax) deſponſatur ab Odone Rigaldo, 69. E. 71. A. 73. D. 320. A. 369. B. 370. A. C. D. 439. A. ſuum teſtamentum condit in caſtris prope Carthaginem, 590. C. 758. D. 882. B. 927. A. 914. C. 942. D. Petrum fratrem ſuum inſtituit regni adminiſtrum, inſtr. 37. E. 38. A. donationem facit monialibus de Cordeillon, inſtr. 100. A. C.

(Philippus IV pulcher) 74. C. 75. A. 76. A. 182. B. bona Cornevillæ firmat, 299. E. 370. E. 371. D. 372. A. 456. E. 457. A. 487. E. 488. C. 524. A. D. 593. B. C. 749. B. dominia confert eccleſiæ Lexovienſi, 785. C. 831. A. 860. E. fundat Auguſtinianos apud *Barbaſlot*, 882. C. 883. C. D. E. dat baroniam de Barra abbatiæ S. Laudi, 936. A. inſtr. 38. C. annuit fundationi capellaniæ in eccleſia de Silliaco, 173. D. canonicis eccleſiæ Conſtantienſis veniam facit clauſtrum conſtruendi, 271. B. archiepiſcopo Rotomag. cedit quidquid habet in villa Poleto, 287. D.

(Philippus V) 76. E. 77. A. C. E. 182. B. 372. A. 373. E. 374. A. 439. A. 885. B. Lexovienſem eccleſiam ſub ſua protectione ſuſcipit, inſtr. 212. B. literas fundationis eccleſiæ cathedralis Conſtantienſis confirmat, inſtr 271. D.

(Philippus VI) 79. C. 250. A. arces & portas urbium Belgii dirui jubet, 489. D 490. B. 525. A. 508. D. 595. D. 648. A. 815. A. 835. E. tallias vult imponere, inſtr. 117. E. prælati Normanniæ ei reſiſtunt, 118. A. rogatur ut licentiam faciat eligendi archiepiſcopum Rotomag. inſtr. 288. D.

(Pipinus) 18. D. 19. C. 20. A. 132. D. 158. A. 164. A. 165. C. 171. C. E. 172. B. C. abbatem Gemeticenſem Stephano papæ obviam mittit, 190. A. B. 406. D. 953. B. C.

(Robertus) 27. C. 189. C. 193. C. 203. B. villam Villaris Fiſcanno concedit, 206. A. 514. C. 680. A. B. 830. D. 957. B. D. concedit diploma monaſterio Fiſcannenſi, inſtr. 8. A. 10. C. 11. C. 283. D. 284. E.

(Sigebertus) 814. B.

(Theodericus III) privilegium indulget S. Audoëno, 15. A. 16. A. S. Condedo monacho Fontanellenſi inſulam Belcinacum tradit, 121. E. ſedem concedit pro condendo monaſterio S. Sidonii, 122. A C. 162. B. 167. A. C. 712. B. 866. B.

Franciæ reges. (Theodericus IV) dictus Calenſis, 163. E. 164. A. 168. E.

Franciæ reginæ. (Adelais) 817. C.

(Anna Auſtriaca) 243. C.

(S. Bathildis) domum confert parthenoni Logii, 132. C. 157. E. 185. C. 187. A. 193. C. 949. E. 950. A. 953. E. inſtr. 3. B. 10. D.

(Bertrada) uxor Caroli magni, 568. E.

(Blanca) cum Odone Rigaldo tranſigit, 67. A. facit licentiam eligendi abbatem apud ſanctum Audoënum, 148. B. 301. C. 369. C. juramentum excipit a Pariſienſibus, 586. D. dotat moniales Mali-dumi, 647. C. mater S. Ludovici, 737. C. 881. A. tractat cum archiepiſcopo Rotomag. inſtr. 33. C.

(Blancha) 411. C.

(Catharina Medicæa) 267. A. 388. B. 419. E. coronatur, 610. E. 702. D. 802. A.

(Claudia) uxor Franciſci I, 95. B. coronata, 496. C. 799. E.

(S. Clotildis) condit parthenonem Andilegi, 131. D.

(Eleonora) uxor Franciſci I coronata, 610. A. 800. B.

(Eliſabetha) uxor Caroli VI cororonatur, 85. A. 611. B.

(Eliſabetha Auſtriaca) uxor Caroli IX, 99. B. coronatur, 499. E. 388. C.

(Fredegundis) Prætextatum Rotomagenſem in exilium ablegari curat, 10. E. ejus favore Melantius Prætextato ſubrogatur, 111. E. 349. D.

(Johanna) uxor Philippi IV, inſtr. 38. D. 100. C.

(Johanna) uxor Caroli V, 85. D.

(Johanna Borbonia) funeratur, 789. A.

(Johanna) a Ludovico XII ſeparata, 897. B.

(Iſabellis) uxor Philippi Audacis, 69. E.

(Margarita Valeſia) cum rege facit divortium, 104. C. 392. A.

(Maria) uxor Philippi III, 370. C.

(Maria) uxor Ludovici XII, 384. E. 385. B.

(Maria Medicea) Maſſiliæ excipitur, 104. C. coronatur in eccleſia S. Dionyſii, 105. E. 106. D. 704. A.

(Maria) uxor Ludovici XIII, 727. C.

(Maria Stuarta) uxor Franciſci II regis, 98. A.

(Nanthilda) inſtr. 3. D.

Franciæ delfini (Carolus) regni adminiſter, 491. C.

(Carolus) filius Caroli V baptiſatur, 597. D.

(Carolus) filius Caroli VI a Guillelmo de l'Eſtrange baptiſatus, 84. D.

(Franciſcus) ingreditur Lexovium, 800. B. 898. E.

(Ludovicus) apud Bellaqueum baptiſatus, 704. A.

Franciæ primus adminiſter, Petrus germanus Philippi III regis, inſtr. 38. A.

Franciæ admirales. (Claudius) d'Annebaut, 289. B. 801. C.

(Egidius de Souvré) 289. E.

(Ludovicus de Bourbon) 897. B.

Franciæ buticularii. (Johannes d'Eſtouteville & de Valmont) 90. C.

(Robertus de Curtiniaco) 640. A.

Franciæ cancellarii. (Anſbertus) 167. D.

(Arnaldus de Corbie) a concilio expoſtulat ut Johannes Haricuriæ in archiepiſcopum Rotomag. aſſumatur, inſtr. 43. D.

(Antonius du Prat) 702. B.

(Franciſcus Olivier) 855. B.

(Garinus) epiſcopus Silvanectenſis, 909. D.

(Getzo) inſtr. 105. E.

(Guillelmus Poyet) 901. A.

(Heliſacar) 954 A.

(Henricus de Marle) 890. A.

(Johannes de Luxembourg) epiſc. Tarvann. 87. D.

(Johannes de la Cour d'Aubergenville) 586. B.

(Ludovicus) abbas Dionyſianus & Fontanellenſis, 175. C. D.

(Ludovicus de Luxembourg) 89. A. epiſcopus Morinenſis, inſtr. 54. D. 56. A. 57. A.

(Ludovicus Boucherat) 916. B.

(Nicolaus du Boſc) 791. D.

(Odalricus) inſtr. 105. E.

(Petrus) inſtr. 16. C.

(Petrus de la Foreſt) Rotomag. antiſtes, 80. D.

(Radulfus Groſparmi) 587. D.

(le Tellier) 325. A.

(Valterus) inſtr. 19. E.

Franciæ conſtabularii (Anna de Montmorenci) 436. C.

(Philippus Arteſianus) comes Augi, 295. B.

(Radulphus comes Augi) inſtr. 118. B.

(Walterius) inſtr. 16. C.

Franciæ majores eleemoſynarii (Adrianus Gouffier) 899. A.

(Antonius Barberin) 829. E. 906. B. 907. A.

(Cardinalis de Meudon) 900. E.

(Carolus d'Humieres) 388. C.

(Egidius Deſchamps) 889. C.

(Fulco) 954. D.

(Jacobus Amyot) 335. E.

(Jacobus du Perron cardinalis) 616. C.

(Johannes le Veneur) 531. B. 800. A. B.

(Philippus de Coſſé) 901. A.

(Silveſter de la Cervelle) 887. C.

Franciæ Mareſcalli. (Anna de Montmorenci) 436. C.

(Antonius dux d'Aumont) 502. E.

(Arturus de Coſſé) 900. C.

(Carolus de Coſſé) 900. C. 901. D. 902. C.

(Carolus de Matignon) eques torquatus, 905. C.

(Carolus-Auguſtus de Matignon) 909. B.

Franciæ Mareſcalli. (Egidius de Souvré) 289. E. 854. E.

(Fervaquius) gubernator Lexovii, 804. C. 805. C.

(Franciſcus Ludovicus de Château-Regnaud) 660. C.

(Jacobus de Matignon) Aquitaniæ præfectus, 705. D. 902. E. 903. C.

(Johannes le Meingre de Boucicault) 376. E.

(Ludovicus de Brancas) 855. D.

(Matthæus de Trie) 372. A.

(N. de Biron) Ebroicas obſidet, 612. C.

(N. de Grancé) eques torquatus, 324. A. 739. E.

(N. de Guiſia) 649. E.

(N. de Harcourt) 632. B.

(N. de Teſſé) 535. A. 742. A.

(Philippus de Clerambault) comes de Palluau, 632. A.

(Radulfus d'Eſtrées) 507. B.

(Robertus Bertrandi) inſtr. 118. B. 373. E.

(Renatus de Froulay de Teſſé) 438. B. C. 504. E. 742. B.

Francici regni comitia tum generalia, tum peculiaria, apud Atrebates, 793. D. apud Attiniacum (765) 20. B. 568. D. 953. D apud Aureliam, 98. B. apud Bituriges, 91. E. 236. D. apud Bleſas, 100. B 389. B. 500. B. (1576) 612. A. 614. B. 913. D. (1588) 703. B. 903. D. apud Bonogilum (855) 22. B. 473. E. apud Cadomum (1183) 690. C. apud Caletum, 794. A. apud Cariſiacum (838) 764. D. (849) 22. C. apud Cenomannos (1187) 52. A. apud Germiniacum (843) 21. B. 678. B. apud Giſortium (1187) 52. A. apud Juliobonam (1066) 682. A. (1302) 883. B. apud Meduntam, 107. E. apud Melodunum (1580) 781. D. 903. D. apud Molinum, 99. B. apud Oxellum (1082) 39. A. 572. E. apud Pariſios, 150. D. (1147) 576. B. (1380) 598. B. (1580) 903. D. (1593) 631. A. 930. B. (1614) 805. A. 611. A. 702. E. apud Rotomagum, 10. E. (1128) 477. D. (1583) 903. D. (1596) 615. B. 804. B. (1614) 705. D. apud Senonas, inſtr. 33. A. apud Sparnacum (847) 21. C. apud Turones, 105. E. 382. A. E. 394. A. 494. A. apud Vicennas (1333) 595. D.

Franciſcanæ moniales ex Tria-caſtello in urbem Giſortium tranſlatæ, 99. C. apud Calvum-montem in Velocaſſibus, 111. A. S. Eliſabethæ apud Rotomagum, 112. B. apud Novum-caſtellum in Braio, 95. B. apud Gornacum, 97. A. apud Luparias, 617. B. a dæmone obſeſſæ creduntur, C.

Franciſcani patres prope urbem Rotomagum excipiuntur, 62. A. in locum prope vetus caſtrum Rollonis transferuntur, ibid. donanturque eccleſia S. Clementis, B. Magniaci, 110. B. Leonum, 110. C.

Franciſcus Aſſiſinas (S.) canoniſatus, 522. D. ejus ſtatua cum primigenio habitu erecta in monaſterio S. Michaelis, ibid.

d by Google

François (Nicolaus le) inſtr. 296. C.
Franques (Johannes) preſbyter Bajocenſis, apoſtolica & imperiali auctoritate notarius, inſtr. 119. C. D.
Fransgalo (Maino) filius Radulfi Filgerienſis, inſtr. 110. B. 111. B.
Fraxino (Gerelinus de) inſtr. 129. D. 131. B. E. 145. A.
(Guillelmus) inſtrum. 130. C. 134. B.
Freard (Stephanus-Antonius) canonicus Lexovienſis, 762.
Freavilla (Richardus de) inſtr. 15. D.
Freauville (Nicolaus de) Dominicanus cardinalis, 77. A. tumulatus apud Fratres Prædicatores Rotomag. ibid.
(Rogo) 117. B.
Fremont (Ludovicus) preſbyter, inſtr. 196. C.
Freneſia, locus traditus abbatiæ Savigneii, 542. A.
Frere (Germanus le) notarius Sagienſis, inſtr. 196. C. D.
Frere de Soucis (Fr. le) librum dicat epiſcopo Sagienſi, 705. B.
Freſchen (Robertus de) inſtr. 94. C.
Freſnaye (N. de la) prætor Cadomenſis, 735. B.
Freſne de Chambray (Margarita de) dat decimam capitulo Ebroicenſi, 592. A.
Freſneium, eccleſia collata monaſterio Divenſi, inſtr. 156. C. 159. D.
Freſnoy (Johannes de) major Campaniæ prior, 631. D.
Freſquewarre, eccleſia in Anglia tributa Liræ, inſtr. 125. A.
Freſquines (Robertus de) miles, inſtr. 26. E.
Freſtel (Ansfredus) inſtr. 156. D.
(Margarita) uxor Guillelmi de Courtenay, 978. C.
Frevilla, eccleſia juris capituli Lexovienſis, 775. D.
Friardel, congregatio canonicorum regularium, 440. C. 784. B.
Friche (N. du) inſtr. 196. D.
Fridegodus, ſcriptor vitæ S. Audoëni, 14. B.
Friſiorum dux (Radbodus) ad fidem catholicam converſus, 161. C. 168. A.
Froc, eccleſia capituli Sagienſis, inſtr. 169. B.
Fromentieres (Theobaldus de) 896. E. licentiatus in legibus & pœnitentiarius eccleſiæ Conſtant. &c. inſtr. 280. E.
Fromundus (S.) prioratus juris abbatiæ Ceraſii, 411. D.
Fron (le) eccleſia pertinens ad capitulum Sagienſe, inſtr. 181. C. 198. C.
Frou (Petrus le) notarius Sagienſis, inſtr. 196. D.
Froulay comes (Philippus-Carolus de) 440. B.
(Renatus) comes de Teſſé eques torquatus, 438. B. 504. E. Franciæ mareſcallus, 742. B.
Fructuarienſe monaſterium liberum declaratur, 353. A. 474. B. 571. A. 680. A. 765. D. 869. B.
Fulbertus cancellarius eccleſiæ Rotomag. inſtr. 12. A. ex archidiacono Rotomag. monachus ſancti Audoëni, E. 13. C. 17. C. 20. A. 128. A. auctor vitæ S. Archardi, 189. A.
Fulgeriis (Henricus de) 479. C. plurima largitur Savigneio, inſtr. 113. E. monachum ibidem induit, 114. C.
(Radulfus) Savigneium dotat, 477. B. Henrici filius, inſtr. 114. C.
(Willelmus) inſtr. 115. C.
Fulgerius archidiaconus Abrincenſis, inſtr. 112. D.
Fulienſes patres inducuntur in collegium Bonorum-puerorum, 81. B. apud Bunetotum, 106. E. apud Rotomagum, 110. A.
Furca, eccleſia juris abbatiæ Sagienſis, 689. E.
Furcis (Chriſtianus de) inſtr. 153. C.

G

GABELLIER (Bertholdus le) vicarius capellæ S. Gervaſii Abrincenſis, inſtr. 337. D.
Gabriel Prateolus librum de ſectis epiſcopo Bajocenſi dicat, 388. D.
Gabriel (S.) cella in pago Bajocenſi Fiſcannenſibus conceſſa, 207. E. 361. D. E.
Gabulenſis epiſcopus (Johannes) 525. E.
Gaceium, archidiaconatus eccleſiæ Lexovienſis, 762. eccleſia tributa S. Victori Pariſienſi, 777. C. 779. D. 781. E. 809. B. inſtr. 210. D.
Gage (N.) mulier nobilis cujus filia fit monialis in monaſterio Graveningarum, 344. C.
Gaguinus (Robertus) ſcriptor vitæ ſancti Ludovici rem ſingularem narrat, 523. D.
Gaillard (Vuimondus) inſtr. 329. D.
Gaillon, caſtrum olim dependens a rege, venit in poteſtatem archiepiſcopi Rotomag. 91. B. 108. D. inſtr. 36. A.
Galardone (Herveus de) 253. C.
(Hugo) 672. B.
Galburgis (S.) prioratus diœceſis Sagienſis, 691. A.
Galeacius (Johannes) 791. E.
Gelingonie, eccleſia pertinens ad S. Martinum Sagienſem, inſtr. 172. B.
Gallant (Johannes) capellanus Leproſariæ SS. Trinitatis, 427. C.
Gallard (Catharina) uxor protopræſidis Pariſienſis, 619. E.
Galli adverſus Anglos bellum gerunt, 786. D.
Galliarum rex (Ægidius Romanus) 348. A.
Gallicana congregatio canonicorum regularium inducitur in Pleſſeium-Grimoldi, 441. E. in Cornevillam, 299. B. in abbatiam S. Laudi, 939. C.
Galliciæ regina (Adelis) filia Guillelmi Nothi, 355. E.
Gallionenſes canonici rectoribus ejuſdem loci conciliantur, 583. B.
Gallo cardinalis, 59. C.
Galloys (Johannes le) canonicus Rotomag. inſtr. 51. E.
Gallus (Sanctus) abbatia apud Helvetios, 15. E.
Galterius archidiaconus Rotomagenſis, 839. A.
Gamardus vir nobilis cum filiis ſuis Namnaco & Zachæo monaſticen amplexatur in cœnobio Fontanellenſi, 161. B.
Gand-vilain (Iſabella-Clara de) 673. D.
Ganeſtor, prædium abbatiæ B. Mariæ de Voto, 876. E.
Gardinis (Robertus de) magiſter in theologia, inſtr. 44. B.
Garencieres (Johannes de) fundat fratres Minoritas apud Ebroicas, 588. E. 638. A.
(Robertus) inſtr. 131. B.
Garenna, eccleſia parochialis juris ſancti Martini, 83. C. altera ad præſentationem abbatis S. Audoëni, 593. C.
Garenna comes (Willelmus de) inſtr. 133. A.
Garinges, eccleſia collata S. Martino Sagienſi, inſtr. 172. B.
Garlanda (Vu de) inſtr. 142. C.
Garricel (Johannes) conſiliarius regis, inſtr. 44. B.
Gaſpreia, parochia cujus decima tribuitur capitulo Sagienſi, inſtr. 170. A.
Gaſt, prioratus annexus cœnobio Sagienſi, 689. E. 696. D. 723. A. inſtr. 171. E.
Gaſtinel (Radulphus) inſtr. 131. E.
Gaſtinellus (Giroldus) inſtr. 132. B.
Gaubruge, eccleſia ſpectans ad S. Ebrulfum, inſtr. 209. B.
Gaucourt (Radulfus de) ballivus Rotomag. occiſus, 86. D.
(Johannes) canonicus Pariſienſis, 602. A.
Gaudrilmaiſnil, eccleſia epiſcopo Conſtantienſi tradita, 627. E.
Gaudry, eccleſia ſpectans ad S. Martinum Sagienſem, inſtr. 171. E.
Gaufridus filius imperatricis Mathildis, inſtr. 133. B.
Gaufridus Martellus, inſtr. 123. D. 330. A.
Gauſburgis, (S.) prædium collatum S. Petro Carnotenſi, 680. D.
Gaureyo (Johannes de) inſtr. 241. E.
Gauterius avunculus Willelmi Anglorum regis, inſtr. 65 A.
Gauthier (N.) advocatus pro monachis S. Michaëlis in lite cum epiſc. Abrincenſi, inſtr. 121. D.
(Guillelmus) archidiaconus Sag. inſtr. 182. B. 183. B. 189. D. 190. E. 191. B. 194. A. 198. E. 200. C.
Gauvilla, eccleſia dependens a capitulo Ebroicenſi, 583. D.
Geſoſſe, locus cujus decima tribuitur capitulo Conſtantienſi, 884. B.
Gelais (Ludovicus de S.) eques torquatus, 938. E.
Gelas de Voiſins (Franciſca de) 659. D.
Gelin (Guillelmus) officialis Conſtantienſis, 895. E.
Gemelli duo, filii Chlodovæi & Bathildis, enervatis membris, in Gemeticenſe monaſterium retruduntur, 950. A. 953. E.
Gemenulthenſes nautæ Cæſaris-burgum incendio vaſtant, 940. D.
Gemeticenſes monachi, relicto monaſterio a Normannis vaſtato apud cellam Haſprenſem degunt, 190. D. E.

Gen..ſt,

Geneſt, parochia ſpectans ad abbatiam S. Michaëlis, 513. D. 517. A. 520. E.

Geneſtævilla, prioratus dependens a Gemetico, 977. D. unitur Cartuſiæ Gallionis, ibid.

Geneve (Beatrix de) uxor Frederici de Saluſſes, 401. A.

Genevenſis dux (Antoinettus Adurnus) 376. E.

Genivel (Rogerius) inſtr. 139. C.

Gennardus (S.) vicedominus eccleſiæ Rotomag. 168. E.

Georgio (Hugo de S.) inſtr. 81. D.

Georgius (S.) ſubtus Motellam, prioratus in comitatu Drocaſſino, 352. D. prioratus alter ſpectans ad abbatiam S. Petri Carnotenſis, 592. B. parochia juris abbatiæ Exaquienſis, inſtr. 225. C. 235. A.

Gerardi-villa, prioratus canonicorum regularium a Guillelmo Maleto conditus, 57. D.

Gerardus Cardin. diaconus tituli S. Mariæ in Dominica, inſtr. 80. A.

Gerardus decanus S. Medardi Sueſſion. 12. E. conſcribit vitam S.ᵗⁱ Romani Rotomagenſis, ibid. 26. A.

Gerboredum, eccleſia collegiata diœceſis Bellovacenſis, 306. A.

Gerevilla, eccleſia juris Exaquii, inſtr. 248. C.

Germain d'Apchon (Philiberta-Eleonora de S.) 671. D.

Germaniæ rex (Ludovicus) 352. A.

Germaniæ comitia generalia pro electione imperatoris, 581. C.

Germano (Matthæus de S.) inſtr. 85. D.
(Willelmus) inſtr. 140. E.

Germanus (S.) prioratus juris abbatiæ S. Michaëlis in diœceſi Conſtantienſi, 525. A.

Germanus de Blanca-herba (S.) parochia juris abbatiæ Ardenæ, 362. A.

Germanus ſuper Eptam (S.) prioratus in diœceſi Conſtantienſi, 882. E. 883. C.

Germanus de Chemino (Sanctus) eccleſia partim pendens a Barberio, inſtr. 87. B.

Germanus de Foro (S.) eccleſia ſancti Martini Sagienſis, inſtr. 171. B.

Germanus a pratis (S.) accipit juriſdictionem in abbatia Crucis S. Leufredi, 632. E.

Germanus vetus (S.) parochia cujus decima tribuitur eccleſiæ Sagienſi, inſtr. 170. A.

Germier (N. de S.) vicarius generalis Conſtantienſis, 901. D.

Gerneſé, inſula Oceani dependens a ducibus Normanniæ, inſtr. 83. D. 94. C.

Geroius ſubdit fiſcum Helgonis epiſcopo Lexovienſi, 765. D.

Geronvilla, parochia ad præſentationem abbatis S. Salvatoris, 879. C.

Gerovilla, eccleſia confirmata Exaquio, inſtr. 248. C.

Gerſalia (Radulphus de) inſtr. 245. D.

Gerſendis ſoror Fulconis de Marcilleio, inſtr. 143. A.

Gerſenſis filia Roberti Marmionis, inſtr. 97. D.

Gervaſius (S.) in ſuburbio Rotomagi, olim vetus monaſterium, 124. A. nunc parochia ſub juriſdictione abbatiæ Fiſcannenſis, ibid. 239. E. inſtr. 24. A. duæ aliæ ejuſdem nominis, una pendens ab Eſcajoleto, inſtr. 304. C altera in urbe Abrincenſi quo epiſcopus tenetur adire ante poſſeſſionem ineundam, inſtr. 337. & ſeq.

Gerzé, inſula Oceani a Normanniæ ducibus dependens, 874. A. inſtr. 31. D. 59. E. 69. B. 94. C.

Geſiacum, cella dependens ab abbatia S. Petri Carnotenſis, 474. C.

Geſlin (Guillelmus) beneficus erga monachos Moretonii, 478. D.

Getrodi (Manaſſes de) comes, inſtr. 20. B.

Gheſnerus (Salomon) 789. C.

Giſardus (Walterus) inſtr. 68. A.

Gifford (Henricus) dominus de Burſchall, 292. D.

Gigault de Belleſont (Carolus de) 285. E.

Gilbertus preſbyter cardin. tituli ſancti Martini, inſtr. 80. A.

Gilebertus comes, inſtr. 72. B.

Gineſoſſa, eccleſia pendens ab Exaquio, inſtr. 248. A.

Gioran (Gaudefridus de) 412. D.

Girard advocatus ſuperioris generalis congregationis S. Mauri, inſtr. 121. E.

Girartot (Clarembaldus de) inſtr. 236. B.

Girollitoſſa, eccleſia tributa Exaquio, inſtr. 228. B.

Girouart (Johannes de) 825. B.

Giroult (Aubertus) monachus S. Michaëlis de Monte a capitulo provinciam ſuſcipit litis terminandæ cum epiſcopo Abrincenſi, inſtr. 122. D.

Giſa (Willelmus) miles, inſtr. 21. A.

Giſaicum, eccleſia tributa S. Petro Divenſi, inſtr. 159. E.

Gishaula, vicus juris eccleſiæ Conſtantienſis, 922. B.

Giſlebertus miles carens herede bona ſua Pratello cedit, inſtr. 201. E.

Giſlebertus nepos Willelmi de Traceio, inſtr. 107. D.

Giſlebertus archidiaconus Abrincenſis, inſtr. 107. E. 108. B.

Giſlebertus benefactor Pratelli, 836. C.

Giſlemarus preſbyter, inſtr. 154. C.

Giſnervill, eccleſia pendens a Troarno, inſtr. 286. A.

Giſortio (Guillelmus de) 68. C.

Giſorz in poteſtatem regis Franciæ venit, inſtr. 18. C.

Glanu (Ranulphus de) inſtr. 88. A.

Glanvilla (Gilbertus de) fit epiſcopus Roffenſis, 780. A.
(Rainaldus) inſtr. 60. E.
(Ranulfus) juſtitiarius Angliæ, 51. E.

Glaſton. abbas (Herlewinus) inſtr. 230. E.

Gloceſtriæ abbates (Petrus) inſtr. 230. E.
(Seifridus) ex abbatia Sagienſi accitus, 718. C.
(Serlo) antea monachus S. Michaëlis, 516. B.

Gloceſtriæ comites (Amalricus) Philippo regi cedit Ebroicas, inſtr. 142. B.
(Guillelmus) monachis de Boleia facit donationes, 456. D.
(Hamo) inſtr. 77. E.

Gloceſtriæ comes (Robertus) 45. D. pater Richardi epiſcopi Bajocenſis, 361. D. E. 823. A.

Glos, baronia comitatus Lexov. 762.

Glos (Robertus de) vicarius generalis Conſtantienſis, 900. D.

Glotis, locus cujus eccleſiæ traduntur abbatiæ Lirenſi, inſtr. 124. E.

Godefridus archidiaconus Abrincenſis, inſtr. 113. B.

Godehildis uxor Rogerii Toteníenſis, inſtr. 128. D.

Godehildis uxor Richardi fundatoris abbatiæ ſancti Salvatoris, inſtr. 126. A. 127. A. 129. B.

Godeshulle, eccleſia in Anglia præſtita abbatiæ Lirenſi, inſtr. 125. A.

Godeſlowenſis prioratus in agro Oximenſi, 874. C.

Goellus Gaudiacum S. Martino Pontiſarenſi tradit, 253. D.

Goffer, nemus cujus pars tribuitur abbatiæ S. Andreæ, 744. B

Goffredus filius comitis Andegavenſis deſponſat filiam regis Angliæ, 773. D.

Goisfredus habitum monaſticum Gemetici induens dat alodium ſuum, 194. C.

Goiz (Willelmus) inſtr. 74. B. E.

Gomeriſons, parthenon ab Hugone de Calvomonte fundatus, inſtr. 31. D. 32. C.

Gondrilmeſnil, eccleſia dependens a S. Taurino, 878. B.

Gondrin (Anna de) uxor Henrici d'Albret, 661. E.

Gonduinus fit monachus S. Petri ſupra Divam, inſtr. 159. B.

Gonfreria, eccleſia pertinens ad S. Ebrulſum, 585. B.

Gonnor, uxor Richardi ducis Normanniæ, 26. C. ponit primum lapidem in fundamentis eccleſiæ Conſtantienſis, inſtr. 273. B.

Gornacenſis eccleſia collegiata decano & octo canonicis conſtat, 41. A.

Gornaco (Girardus de) inſtr. 72. C.
(Gualterius) 27. A. parentes ejus Reginaldus & Alberada, ibid.
(Hugo) 41. A. prioratum ſancti Albini condit, 57. B. fundator abbatiæ Belli-becci, 301. C. monaſterium Belloſannæ ſtruit, 334. A. inſtr. 29. B. 31. C. 68. A. 159 D 227. A. 327. E.

Gorren (Henricus) canonicus Rotomag. inſtr. 51. E.

Goſcelinus comes fundator abbatiæ S. Catharinæ Rotomag. inſtr 9. C. 10. C.

Goſtenus archidiac. Bajoc. inſtr 74. A.

Goſſelin (Johannes) notarius capituli Lexovienſis, inſtr. 295. D.

Goſtho preſbyter apud S. Taurinum fit monachus, inſtr. 139. D.

Got (Vincentius le) vicarius generalis Caroli d'O abbatis Cadomenſis, 428. C.

Goteſcalcus, adverſus quem congregatus conventus Cariſiacenſis, 22. C.

Goth (Matthæus) Anglus, præfectus caſtri Bajocenſis, 381. A.

Gouffer vulgo Silleium monaſterium ordinis Præmonſtrat. a Richardo I bene multa accipit, inſtr. 168. A. 170. C.

Gouffier (Carlotta de) uxor Renati de Coſſé, 900. C.

Gouffier (Jacoba-Emmanuelis de) 661. A.

Gouherium, eccleſia in Anglia S. Taurino tributa, inſtr. 141. A.

Govis (Radulphus de) inſtr. 85. D. 86. C.

Goulon (Richardus) fundator capellæ in caſtro Viriæ, 883. C.

Goupillon (Stephanus) archidiaconus parvi Caleti & canonicus Carnotenſis, 700. A.

Gourgues (Maria-Ludovica-Gabriëlis de) 643. E.

Gouron (Henricus de) vicarius generalis Gemetici, 979. A.

Goux (Johannes le) inſtituitur prior Lancaſtriæ, 723. D.

Goyon de Matignon (Carolus-Auguſtus) 443. A.

(Franciſcus) eques torquatus, 442. E. acceſſit canonicos regulares reformatos, 443. A. comes Torigneii & Gaceii, 808. A.

(Joachimus) tonſuram accipit, 384. B.

Gracio (Guillelmus & Henricus de) inſtr. 84. B.

Grainvilla (Guido de) 271. A.

(Richardus) fundat abbatiam dictam Nethum, 553. C.

(Rodulfus) inſtr. 74. C.

Grainvilla, eccleſia pendens a fratribus Boleiæ, 365. D.

Gramondus (Gabriel-Bartholomæus) præſes parlamenti Toloſani, 805. D. laudat epiſcopum Lexovienſem, ibid.

Granceii comes (Petrus Rouxel de Medavy) 707. A.

Granche (Franciſcus de la) frater epiſcopi Ebroicenſis, 608. B.

Grandi-ductu miles (Hugo de) 447. A.

Grandimontenſes inſtituuntur in ſilva Roboreti, 47. C. inde transferuntur prope Rotomagum, ibid. exſtant etiam apud Belleriam, 690. C.

Grandis-villa, urbs diœceſis Conſtantienſis ab Anglis condita, 559. D. 863.

Grandouet, eccleſia parochialis ad præſentationem abbatis Vallis-Richerii, 448. D.

Grange du Bois (Philippus de la) 419. D.

Grantcourt (Radulphus de) inſtr. 15. C.

Grantemaiſnil, eccleſia præſtita S. Ebrulfo, inſtr. 206. A.

Grantemaiſnil (Hugo de) 220. A. B. auxilium præſtat epiſcopo Sagienſi, 681. A. 717. D. inſtaurat abbatiam S. Ebrulfi, 814. D. E. 825. A. 959. A. inſtr. 68. A. 159. E. 204. E. 205. B. 329. C.

(Robertus) inſtaurat monaſterium S. Ebrulfi, 220. A. B. 814. D. E. monachum induit, 818. A. 959. A. inſtr. 204. B. E. 205. B. 206. C. 210. C.

Grantevil, eccleſia dependens a Troarno, inſtr. 286. A.

Graſſinus (Petrus) dominus Ablonis, 499. D. fundator collegii Graſſinorum apud Pariſios, ibid.

Gratepance (Raynaldus de) inſtr. 329. B.

Gratianus filius Valentiniani I. imperat. [illegible]4. 7. B.

Graveningæ, ſic dicuntur moniales ordinis S. Claræ ex parthenone Graveningarum apud Belgas Rotomagum appulſæ, 344. B.

Graverine (Riculfus) inſtr. 329. C.

Gravigny (Guillelmus de) preſbyter de Mineriis, 656. C.

Gravillæ canonici domum accipiunt in parochia de Monte-acuto, 878. E.

Greauline (Johannes) parochus de Courcy in diœceſi Sagienſi, inſtr. 280. D.

Grecci (Hugo) inſtr. 107. C.

Gregorius ſocius S. Franciſci conventum Minoritarum conſtituit in urbe Bajocenſi, 367. B.

Greignoſavilla, eccleſia dependens ab abbatia Conchenſi, inſtr. 130. C. 145. B.

Greinvilla, eccleſia pendens ab abbatia Fontanellenſi, inſtr. 25. C.

Greſille (Anna de la) uxor Antonii Turpin, 607. C.

Greſle (Robertus) fundator abbatiæ de Swinesheved, 553. C.

Grieux-Saint-Aubin (N. de) conſiliarius parlamenti, inſtr. 314. D. executor teſtamenti epiſcopi Lexov. ibid.

Grillet de Briſſac (Albertus de) 662. A. gubernator Nanceii, 663. B.

Grimoldus molitur inſidias adverſus ducem Normanniæ, 441. B. prædio de Pleſſeio ſpoliatus carceri mancipatur, C. inſtr. 65. E.

Grimoneria (Hairon de) inſtr. 209. B.

Grimontmaiſnil (Guiſtinus de) inſtr. 15. B.

Grimonville (Guillelmus de) vicarius generalis Conſtantienſis, 900. D. 902. A.

Grinboſco (S. Petrus de) eccleſia ſpectans ad Fontanetum, inſtr. 336. C.

Grip (Thomas) preſbyter Lexovienſis, inſtr. 299. D.

Gripier (Ludovicus de) canonicus Lexovienſis, inſtr. 295. C. 298. C.

Gris (Jacobus le) 723. A.

Grocé (Bigat. de) inſtr. 90. A.

Groing (Johannes le) 259. D.

Groſparmi (Johannes) intercedit electioni epiſcopi Conſtantienſis, 882. A.

(Radulfus) epiſcopus Albanenſis, 418. C. 588. D. 589. D. inſtr. 99. C.

Groy (Henricus de) inſtr. 141. E.

Guader (Radulfus de) 574. C. E.

Gualeis (Bartholomæus de) procurator epiſcopi Lexovienſis, 792. A.

Gualterus dictus Mala-avis reſiduum vitæ ſuæ ſub diſciplina Hugonis de ſancto Joviniano impendit, 340. C.

Guaſco canonicus Bajocenſis, auctor poematis Gallicis verſibus ſcripti, 363. E. 364. A.

Guevartot (Guirardus de) eccleſiam Nidicorvi tribuit epiſcopo Conſtantienſi, inſtr. 265. A.

Gueſſier (Stephanus) cameræ regis ſecretarius, inſtr. 302. D.

Guemené (Carolus de) dux de Montbazon, 651. E.

Guerin (Johanna) uxor Johannis Herbert regii ærarii præfecti, 496. B. 896. B.

Guerinſidus vir nobilis conſtruit eccleſiam & caſtellum Albæ-Marlæ, 274. C.

Guernet (Giſlebertus) inſtr. 159. E.

Guernon (Robertus) inſtr. 229. B.

Guerravilla (Robertus Mallet de) 714. C.

Guerre (Robertus le) fundator abbatiæ Fontium-Guerardi, 328. A. inſtr. 29. E. 30. A.

Guerriere (Guillelmus de) eques, inſtr. 292. A.

Gueſclin (Bertrandus du) Anglos & Navarræos ex abbatia Montis-morelli expellit, 538. A.

Gueurrel (Guillelmus) canonicus Sagienſis, inſtr. 179. A.

Guibrayum prope Faleſiam, 878. B.

Guichenvilla, eccleſia juris abbatiæ ſancti Salvatoris, inſtr. 135. B.

Guichenvilla (Petrus de) præbet donum S. Salvatori, 656. A.

Guido preſb. card. tituli SS. Laurentii & Damaſi, inſtr. 80. A.

Guido card. preſb. tituli SS. Coſmæ & Damiani, inſtr. 80. A.

Guido clericus Andeliacenſis, inſtrum. 131. E.

Guidvilla (Robertus de) inſtr. 132. C.

Guigo delphinus ab Hugone Rotomag. abſolvitur, 45. A.

Guihebert (Guillelmus de) 435. D.

Guillelmot (Johannes) preſbyter Conſtantienſis, inſtr. 279. C.

Guillelmus Adelinus deſponſat filiam Fulconis comitis Andegav. 773. B.

Guillelmus Brito auctor Philippidos, 61. E.

Guillelmus Maletus condit prioratum apud Geraldi-villam, 57. D.

Guillelmus Pictavinus archidiaconus Lexovienſis, 770. D. hiſtoriam ſtylo Saluſtii ſcribit, E.

Guillelmus ſeneſcallus Normanniæ, inſtr. 84. E.

Guillemercourt, eccleſia dependens ab Ulteriori-portu, inſtr. 14. D.

Gujonius (Andreas) profeſſor Pariſinus, 103. C. vicarius generalis. Rotomag. 105. A.

Guiran de Dampierre (Euſtachius de) abbatiſſam Arcarum præſentat archiepiſcopo Rotomag. 328. A.

Guiſchard (Robertus) nobilis Normannus, 870. C.

Guiſiæ dux (Claudius Lotharingus) humo mandatus, 611. A.

(Henricus) fundator collegii in urbe Augo, 99. E.

Guitmundus monachus S. Catharinæ Rotomag. 125. C. multa ſanctorum officia componit, ibid.

Guitot (Murier de) inſtr. 70. B.

(Rogerius) inſtr. 160. B.

Gulafra (Oſmundus) inſtr. 158. E.

Gulafreria, eccleſia S. Ebrulfo donata, inſtr. 208. A.

Gulart (Guimundus) inſtr. 62. D.

Gulferius (Willelmus) facit donum S. Petro Carnotenſi, 577. B.

Gunfridus civis Faleſienſis fundat domum hoſpitalem, 714. A. ſervitio pauperum ſe devovet, ibid.

Gumnor SS. Trinitatis Cadomenſis monacha, inſtr. 71. B.

Gundulfus pater S. Anſelmi, 223. B.

Gurart (Sanſon) 406. E.

d by Google

Guta, eccleſia data S. Martino Sagienſi, inſtr. 172. B.
Gutteriæ, eccleſia pertinens ad Liram, inſtr. 125. D.

H

HABART (Richardus) canonicus Bajocenſis & vicarius generalis Nicolai fratris ſui, 379. B. D.
Habert de Montmort (Catharina) 439. D.
Habetot, eccleſia pertinens ad S. Georgium de Balcheri-villa, 270. C.
Hacia (Ric. de) inſtr. 83. B.
Hacinſa ſoror Fulconis de Alnon, inſtr. 97. B. C. D.
Hadviſa uxor Hugonis de Craſſo-Maiſnilio, inſtr. 64. B.
Hadviſſa uxor Fulconis de Alno, monialis SS. Trinit. Cadomenſis, inſtr. 70. D.
Hag, prioratus in Anglia traditus abbati Cæſariſburgi, 943. A.
Haia, eccleſia ſpectans ad Exaquium, inſtr. 248. B. D.
Haia (Abraham de) rector eccleſiæ de Autreio, 597. A.
(Jordanus) 931. C.
(Radulfus) 945. A. inſtr. 242. B. 244. C.
(Richardus) conſtabularius Normanniæ, 287. E. fundator abbatiæ Blancæ-landæ, ibid. dapifer ducis Normanniæ, 919. B. 944. E. fundator S. Michaëlis de Boſco, ibid. 945. B. inſtr. 235. D. 237. A. Mathildis ejus uxor, 242. A. 243. E. 244. C.
(Robertus) dapifer Guillelmi regis, 917. D. E. 919. C. E. inſtr. 90. A. 91. B. 160. C. Exaquienſi monaſterio confert eccleſias in Anglia, 233. B. C. 234. A. B. C. 235. C. 236. A. ejus uxor Murieldis, inſtr. 246. B. E.
Haia-Hugonis (Nicolaus de) 931. C.
Haldup (Ricardus) cum Anna uxore, & Eudone filio Exaquienſe monaſterium fundat, inſtr. 224. E. 225. A. 227. B.
(Turſtinus) auctor monaſterii Exaquienſis, 917. A. inſtr. 60. C. 234. A. 246. B.
Halerello (Vaſridus) inſtr. 93. D.
Halingia, prioratus juris abbatiæ Gemeticenſis, 972. D. 973. A.
Halſtinus Dacorum ductor Neuſtriam vaſtat, inſtr. 217. B.
Hamars (Rogerus de) inſtr. 77. E.
Hambeia, abbatia ordinis S. Benedicti, ſuppeditat monachos Valido-Monti, 278. E. a Willelmo Paganello conſtruitur, inſtr. 241. B. C. in ea habetur capitulum generale, 260. A.
Hambeia (Robertus de) inſtr. 241. E.
Hamderneſu (G. de) canonicus Conſtantienſis, inſtr. 255. B.
Hamelin (Johannes) pater Jacobi Hamelin, 981. D. E.
Hamenſis abbatia diœceſis Noviom. corpus Waningi cuſtodit, 201. D.
Hamo dapifer, inſtr. 111. C.
Hamon (S.) monachus ordinis Ciſterc. magiſter novitiorum apud Savigneium, 546. D. 547. B.
Hamon Pincerna, inſtr. 83. E. 84. C.
Hamtonetta, eccleſia juris abbatiæ Exaquii, 917. D.
Han, eccleſia pertinens ad Troarnum, inſtr. 286. A.
Hangerford (Walterus) baillivus Rotomagi, 943. B.
Hanleia, eccleſia in Anglia data abbatiæ Lirenſi, inſtr. 125. C.
Hantton, locus in Anglia traditus abbatiæ Lirenſi, inſtr. 125. A.
Haoys uxor Willelmi de Flaſcheio, inſtr. 108. A.
Haracaville, eccleſia reſtituta abbatiæ Conchenſi, inſtr. 131. D. 146. A.
Harcourt (Carolus de) eques torquatus, 857. B.
(Godefridus) caſtrum de Nulleio redigit in cineres, 374. A.
(Johannes) Albæ-marlæ comes, 85. D. 744. A. maritus Aelidis de Baumont, 882. E. 883. E. pater epiſcopi Lexov. 785. B. 884. D. monachis S. Salvatoris dat licentiam abbatem eligendi, inſtr. 262. C. 118. B.
(Ludovicus) præfectus Normanniæ, 221. D. 234. D.
(Ludovicus) canonicus Rotomagenſis & archidiaconus Calletenſis, 377. D.
(Radulfus) archidiaconus Augi, 73. E.
(Radulfus) archidiaconus Conſtantienſis, 884. A. C. D. inſtr. 280. C.
(Reginaldus) 181. C.
(Richardus) deſponſat Johannam filiam unicam Radulfi Taiſſon, 922. E.
(Robertus) pater Philippi epiſcopi Bajocenſis, 361. E. dominus S. Salvatoris, 922. C. inſtr. 29. A. 31. B. 138. C. 141. D. canonicis S. Salvatoris ligna concedit in nemore ſuo pro reparatione eccleſiæ, inſtr. 271. A.
(Robertus) archidiaconus Conſtantienſis, 882. C.
(Willelmus) theſaurarius eccleſiæ Bajoc. 263. B. 365. E.
(Margarita) uxor Johannis d'Eſtouteville, 90. C.
(Maria) 382. C.
Harcourt-Beuvron (Petrus de) 455. B.
Harcurianum vel Conſtantienſe collegium in univerſitate Parif. donum accipit ab epiſcopo Conſtantienſi, 884. A. inſtr. 280. B.
Hardinvaſt, eccleſia dependens ab abbatia S. Mariæ de Voto, 877. A.
Harduinus (S.) monachus Fontanellæ, 164. A. 165. A.
Harecolii comes condit clauſtrum Greſtani, 843. B.
Harel (Johannes) ſuperior generalis congregationis S. Mauri, inſtr. 122. D.
Harenc (Richardus) inſtr. 140. A.
(Robertus) inſtr. 24. E.
(Rogerius) inſtr. 127. A. 140. B.
Harenis archidiaconus (Guillelmus de) inſtr. 163. D.
Hariulfus auctor chronici Centulenſis, 349. B.
Harlæus Sancius baro hæreſim abjicit, 615. D.
Harlay (Achilles de) ſupremus præſes parlamenti Pariſienſis, 107. E. dominus de Breval & de Chanvallon, 111. C. 981. A.
(Chriſtophorus) ſupremus præſes parlamenti Pariſienſis, 107. E.
(Jacobus) toparcha de Chanvallon, 107. D.
(Dionyſia) uxor Roberti de Montmirail, 949. B.
Hartbainus (S.) monachus Fontanellæ, 162. A.
Harville (Petrus de) 857. C.
Haſculfus miles fundator abbatiæ de Lucerna, 479. E.
Haſprum, cella Cameracenſis pagi Gemetico ſubjecta, 189. B. nunc paret cœnobio S. Vedaſti, ibid. 190. E. 191. C. 193. A. in eam ſecedunt monachi Gemeticenſ. 955. D. 956. D. 957. B.
Haſtingus dux Danorum Neuſtriam depopulatur, 201. D. 712. A. 950. C. 956. A. 866. E.
Havart (Willelmus) miles dat decimas apud Longam villam abbatiæ S. Taurini, 583. C. 628. B.
Hauſicurtis, parochia in qua moniales Bivallis olim cellam habebant, 316. E.
Haultoi (Guillelmus de) vir nobilis, 977. E.
Haumtonete, eccleſia in Anglia conceſſa Exaquio, inſtr. 285. D.
Hautemer (Carola d') fundat parthenonem S. Nicolai de Vernolio, 659. E. 660. A. uxor comitis Granceii, 707. A. 739. B.
Hautona, eccleſia præſtita S. Martino Sagienſi, inſtr. 172. A.
Hautot-Lauvrai, eccleſia juris Gemetici, 966. B. pars decimæ datur Cœleſtinis Rotomag. 974. C.
Hautou (Thomas de) 973. A.
Hayæ-comitis eccleſiæ dedicatio, inſtr. 143. D.
Haye (Guillelmus de la) ordinis Prædicatorum alumnus, 523. C.
Hays (Richardus) inſtr. 193. E.
Heberge (Nicolaus) conjux Franciſcæ Olivier, 608. B.
(Johannes) 608. C.
Hebert (Radulfus) vicarius generalis epiſcopi Ebroicenſis, 603. D.
(Antonia) uxor domini de Bomont, 508. A.
Hecelo monachus vitæ ſancti Aquilini ſcriptor, 568. A.
Hector de Marle de Verſigny (Chriſtophorus) præſes in camera computorum, 753. D.
Heda (Willelmus) auctor hiſtoriæ Ultrajectinæ, 798. A.
Heldebertus fit monachus apud S. Taurinum, inſtr. 141. B.
Helena (S.) eccleſia in Anglia confirmata Exaquio, inſtr. 235. E.
Helerius (S.) a Vandalis in inſula Gerſeyo occiſus, 913. B. monaſterium in ejus honorem conditum in inſula Gerſeii, 923. E unitum Cæſariſburgo, 940. D. 941. E. 943. A.

Helgavilla, eccleſia cœnobio Conchenſi tributa, inſtr. 129. A. D.
Helgotus, archidiaconus Bajocenſis, inſtr. 77. A.
Helias preſbyter de Hamars, inſtr. 77. D.
Heliopoleos epiſcopus (Ludovicus Bertier) 705. E.
Heliſachar abbas author eſt Freculfo ut ſcribat duo chronica, 765. A.
Hellande (Robertus de) ballivus Rotomagenſis, 284. B.
Hellot (Michael) canonicus Lexovienſis, inſtr. 298. D.
(Jacobus) monachus S. Audoëni Rotomag. 109. B.
Helloy (Matthæus de) 328. D.
Heloys mater B. Herluini fundatoris Becci, 216. B. ſe addicit Dei ſervitio apud Beccum, 218. A.
Hely (Adam de) inſtr. 82. D.
Hemereus auctor Aug. Virom. illuſtr. 273. C.
Hennequin (Anna-Maria) domina du Peray, 437. D.
(Johanna) uxor domini de la Foreil, 502. B.
Henricus filius Willelmi regis, inſtr. 72. B. 74. C.
Henricus præcentor Bajocenſis, inſtr. 90. C. 91. A. 93. D.
Henricus ſuccentor Bajoc. inſtr. 83. E.
Henricus archidiaconus Sagienſis, inſtr. 165. C.
Herbert (Franciſcus) inſtr. 279. D.
(Guillelmus) ſecretarius cardinalis d'Eſtouteville, 529. A.
(Johannes) præfectus ærarii regii, 496. A. 896. A. C. inſtrum. 279. D.
Herbertus cantor Bajocenſis, inſtr. 8. D.
Herblandus (S.) eccleſia Exaquio tributa, inſtr. 225. C. 274. C. 248. D.
Herbolt (Nicolaus) Exaquio dat quidquid habet in eccleſia de Sarnis, inſtr. 227. D.
Herfordiæ comites. (Rogerius) movet conjurationem adverſus Guillelmum regem, 872. B.
(Willelmus) fundator abbatiæ Lirenſis, 644. B. C. 645. E. inſtr. 123. C. D. 24. C. monaſterio Liræ a ſe condito poſſeſſiones indulget D. & ſeqq.
Herefordiæ epiſcopus (Gilbertus) 363. B.
Herfatus preſbyter ſancti Andreæ, inſtr. 62. C. D.
Herienſe ſeu Herenſe monaſterium a S. Filiberto conditum, 187. C. 281. B.
Hericé (Radulphus) inſtr. 85. B. 87. D.
Heriz (Robertus) inſtr. 331. C.
Herleva mater Guillelmi ducis Normanniæ, 842. E. ſponſa Herluini de Contavilla, ibid.
Hermant (N.) parochus de Maltot ſcriptor hiſtoriæ diœceſis Bajoc. 397. D.
Hermanvilla (Œlardus de) inſtr. 77. C. E. 78. A. 79. B. 91. C. factus canonicus apud Ardenam, ibid.
Hermelandus (S.) monachus Fontanellæ, 162. C. Nannetas miſſus Antrenſe monaſterium conditurus, ibid. 167. D.
Hermes de Fontaneto (S.) eccleſia juris Barberii, inſtr. 87. B.
Hermevilla (Riulfa de) uxor comitis Gloceſtriæ, 456. D.
Hermitage de Chaumont (l') prioratus dependens ab abbatia Sagienſi, 696. D.
Hermolaus pater S. Romacharii epiſcopi Conſtantienſis, 865. D.
Hermovilla (Nigellus de) inſtr. 159. A.
Hero, inſula maris Pictonici, 951. E.
Heroina uxor comitis Alenconii, 878. E.
Herovilla, eccleſia Alneto collata, inſtr. 89. B.
Herpin (Radulfus) miles, 886. C.
Herſiers (Coletta de) monialis Almaniſcarum defuncta in Anglia, 737. E.
Herſindis una cum Reginaldo filio tradit monaſterium S. Victurii monachis S. Michaëlis de Monte, inſtr. 106. C.
Herveus theſaurarius S. Andreæ Abrincenſis, inſtr. 112. E.
Herwiche (Robertus de la) inſtr. 146. C.
Heudicourt (Michaël de) pater epiſcopi Ebroicenſis, 620. A.
Heuquevilla, eccleſia pendens a monaſterio Conchenſi, inſtr. 146. A.
Heutes (Egidius) inſtr. 296. C.
Hiberniæ princeps (Machinus) fundat abbatiam de Oulamby, 553. E.
Hilarius (S.) caſtrum in quo decimus Burgenſis ſpectat ad abbatiam Floriacenſem, 477. A. Eccleſia cognominis tradita ſanctæ Trinitati de Novoburgo, inſtr. 109. A.
Hildenſis monaſterii in Anglia abbas (Roaldus) ex Monte ſancti Michaëlis accitus, 516. B.
Hingalæ, eccleſia indulta S. Martino Sagienſi, inſtr. 172. B.
Hippolytus cardinalis Ferrarienſis legatus, 738. E.
Hippolytus (S.) eccleſia aſſerta Troarno, inſtr. 286. B.
Hipponenſis epiſcopus (Johannes) conſecrat epiſcopum Sagienſem, 702. D.
Hirvilla (Guillelmus de) 963. C.
Hiſpalenſis archiepiſcopus (Gonçales de Mendoza) cardinalis adminiſtrator Fiſcanni, 213. B.
Hiſpania, abbatia diœceſis Ambian. moniales ſuppeditat theſauro B. Mariæ, 325. E. eccleſia ejuſdem nominis juris abbatiæ Pratellenſis, 835. B.
Hiſpania (Maria de) uxor Caroli Valeſii, 983. D.
Hiſpaniarum regina (Eliſabetha) uxor Philippi II, 98. B.
Hodenc (Johanna de) uxor Renaldi de Trie, 372. A.
Hogue (Franciſcus de la) 496. B.
Hoillan (Richardus) vicarius perpetuus de Beſvilla, 809. B.
Hoiron (Robertus) inſtr. 113. B.
Homaio (Robertus de) unus e primis canonicis hoſpitalis Falcſiæ, 754. B.
Homicidium in abbatia S. Johannis de Faleſia perpetratum, 737. B.
Hommet (Enguerrannus du) inſtr. 89. B. C. E. 90. D.
(Guillelmus) conſtabularius regis Angliæ, 410. B. 781. A. 879. C. 881. A. 883. A. 945. A. inſtr. 31. B. 84. C. E. 89. B. C. E. eccleſiam Alneti dedicari curat, 90. B. prædium ei dat, D. 237. E.
Hommet (Jordanus du) inſtr. 89. B. C. E. 90. D. 91. B.
(Richardus) tranſigit cum capitulo Bajoc. 398. D. Angliæ regis conſtabularius, 443. B. transfert abbatiam Alnetenſem ſuper fluvium Odonem, C. E. 781. A. 879. C. inſtr. 84. C. bona Alneto tributa confirmat, 88. E. 90. D. 113. D. 133. C.
(Ricardus) archidiaconus Bajoc. 364. A.
Hommilla (Ricardus de) inſtr. 90. A.
Honeſlan, eccleſia in Anglia erogata Exaquio, inſtr. 235. D.
Honfleur, decanatus ruralis in diœceſi Lexovienſi, 762.
Honorinæ (S.) reliquiæ transferuntur, 232. C.
Hoplande (Giroldus de) inſtr. 133. C.
Hopital (Franciſcus de l') dominus Vitriacenſis, 285. B.
(Ludovicus) 285. C.
(Nicolaus) polemarchus, 285. D.
Horevilla, eccleſia data Exaquio, inſtr. 236. A.
Horneium, prioratus juris Ulterioris-portus, 250. B.
Hoſa (Oſbernus de) reparat monaſterium Cæſariſburgi, 942. A. canonicorum inſtitutum amplexatur, ibid.
Hoſmundus monachum induit apud S. Taurinum, inſtr. 141. B.
Hoſpitalariæ virgines apud Huneſlotum, 807. A. E. apud Conſtantiam, 863. 906. A.
Hoſpitalia, apud Bajocas, 368. D. 397. A. apud Conſtantias, 878. C. inſtr. 253. A. & ſeqq. Credolii, 113. A. Deppæ, 112. C. Fiſcanni, 114. B. Giſortii, 112. A. Gornaci, 112. B. Lexovii, 808. C. Pontiſaræ, 112. A. apud Portum-gratiæ, 115. A. Rotomagi pro peſte laborantibus & ægris inſanabilibus, 112. A. B. Hoſpitale generale, 113. A. apud Sagium, 690. C. apud Vernonem, 588. E.
Hoſpitium pro captivis e manibus barbarorum redemtis Rotomagi, 115. A.
Hoſſeleia (Engelgerius de) 874. E.
Hoſtienſis epiſcopus (Theobaldus) inſtr. 252. C. 333. A.
Hotot (Guillelmus de) inſtr. 74. B.
(Henricus) miles præſtat hominium pro terra Belli-montis Richardi, 372. D.
(Nicolaus) miles, inſtr. 287. E.
Houdovilla (Guillelmus de) 656. B.
Hoveden (Rogerus de) 579. E. 690. E.
Houſey (Florentius de) preſbyter, inſtr. 302. D.
Houſſaie (Thomas de la) miles, 973. C.
Houſſemaigne, eccleſia juris abbatiæ Conchenſis, inſtr. 145. A.
Hubervilla, præbenda inſtituta in eccleſia Conſtantienſi, 876. B.
Hubreſtene, abbatia in Anglia prognata ex Hambeia, 931. B. E.
Huc (Johannes) inſtr. 104. B. C. D.
Huere (Johannes) canonicus Rotomag. inſtr. 51. E.

Hue

Digitized by Google

Huet (Julianus) primarius prætor Giſortii, 505. B.

Hugo abbatiam Sigeienſem in honorem SS. Martini & Wlgarii condit, 130. eamque tradit S. Audoëno, 142. D.

Hugo clericus eccleſias Pontis-Audimari monachis Pratellenſibus reddere non vult, inſtr. 202. D. in ſingulari certamine cauſa cadit, E. ad vitam eas obtinet, 203. A.

Hugo Floriacenſis putat Oximum eſſe civitatem Sagienſem, 674.

Hugon (le) eccleſia S. Ebrulfo donata, inſtr. 207. D.

Hugot (Johannes) preſbyter in jure licentiatus, inſtr. 191. A.

(Urſinus) preſbyter, inſtr. 192. B. C.

Huguevilla, eccleſia dependens ab Exaquio, inſtr. 235. E. 248. A.

Huines, parochia ſpectans ad abbatiam S. Michaëlis, 513. D.

Hulmeth (Willelmus de) inſtr. 227. D.

Hulmo (Ruello aut Rualemus de) fundator abbatiæ Montiſmorelli, 536. A. B. 538. C.

Hulmus, eccleſia tradita capitulo Conſtantienſi, 922. B. inſtr. 231. E.

Humeſnil, villa pertinens ad archiepiſcopum Rotomag. inſtr. 36. C E.

Humfridus fundator S. Petri Pratellenſis, 353. B.

Humieres (Jacobus d') Caroli epiſcopi Bajocenſis hæres, 389. B.

(Johannes) gubernator Peronæ, 388. A.

Hunciis (eccleſia de) dependens ab abbatia Conchenſi, inſtr. 146. B.

Hungariæ rex (Ludovicus) 82. E.

Hurel (Richardus) bona tribuit Trappæ, 748. C.

Hus (Johannes) 970. E. ejus ſectatores in concilio Conſtantienſi damnati, ibid.

I

Jacobo (Halcolfus de S.) inſtr. 111. C.

Jacobus nepos Cœleſtini papæ, inſtr. 210. E.

Jacobus Galterius epiſcopum Lexovienſem annumerat hæreticis, 789. D.

Jacobus de Hoſpitali (S.) prioratus partim unitus collegio Ebroicenſi, 611. C.

Jacobus de Monte-Cereſei (S.) eccleſia dependens a Bella-ſtella, inſtr. 95. C.

Jallardus (Henricus) inſtr. 15. B.

Janopolitanus epiſc. (Johannes) 894. B.

Jardinier (Ludovicus le) inſtr. 192. A.

Jardino (Gaudefridus de) inſtr. 108. C.

Jardins (Jacobus des) dominus de Montreau, 939. A.

Jau (Johannes le) canonicus Ebroicenſis primus texit indicem epiſcoporum Ebroicenſium, 564. 617. A.

Javarini epiſcopus (Philippus-Ludovicus de Sinzendorf) 842. C.

Jay (Alexander le) protopræſes parlamenti Pariſienſis, 944. C.

Ibreii comites. (Radulfus) 32. D. pater Hugonis epiſcopi Bajoc. 353. A.

(Robertus) comes Mellentinus, 253. C.

Ibreii comes (Rogerius) Anglorum regis pincerna fundat abbatiam Ibreii, 652. B. E. inſtr. 72. C.

Ibreium, caſtrum olim munitiſſimum Henrici IV regis, 651. A.

Jeroſolymitani patriarchæ. (Elias) 591. B.

(Ludovicus d'Harcourt) 381. D. 649. C.

(Philippus d'Alençon) 82. A.

Jeſuitæ patres Rotomagum acciti, 99. E. ea in urbe noviciatum inſtituunt, 106. C. a cardinali Borbonio in vico S. Antonii Pariſienſis collocati, 99. E. 102. B. apud Avenionem dona recipiunt a cardinali de Joyeuſe, 106. B. fundantur apud Pontiſaram, 106. B. apud Deppam, 107. A. 110. B. in urbe Cadomenſi collegium de Monte obtinent, 394. D. exſtant etiam apud Alenconium, 706. C. prioratum S. Barbaræ huic uniri ſatagunt, 858. C. inſtr. 299. E.

Jeucourt (Catharina de) uxor conneſtabilis Normanniæ, 801. C.

Ilæ ſeu Eliæbonna, urbs primaria Caletum, 1.

Ilbertus vicecomes, inſtr. 130. D. 131. B. 133. A.

Illiers dominus de Chantemelle (Oudardus d') eques torquatus, 743. A.

Imerius (S.) cella vel prioratus juris monaſterii Beccenſis, 352. B. 775. B. 813. B.

Immunitas inſignis eccleſiæ Normanniæ conceſſa, 52. B.

Imperatores. (Carolus magnus) retrudit in carcerem ducem Bajoariæ, 953. D.

(Carolus calvus) 765. B. 955. A. B.

(Carolus IV) ad S. Dionyſium peregrinatur, 598. B. 789. A.

(Carolus V) formulam quam vocant *interim* publicat, 497. E.

(Conſtantinus-maximus Auguſtus) 863.

(Flavius-Conſtantinus-Auguſtus-Chlorus) creditur auctor urbis Conſtantienſis, 863.

(Fredericus I Barbaroſſa) 65. A.

(Fredericus II) abbatem Fiſcannenſem incarcerat, 210. A.

(Fredericus III) 893. B.

(Henricus IV) inſtr. 59. C. 61. D. inſtr. 72. B.

(Henricus V) 581. C. cum Mathilde deſponſatur, 773. B. 758. C.

(Leopoldus) 533. A.

(Lotharius) ab Innocentio II coronatus, 774. E.

(Ludovicus pius) 954. A. D. E. 955. A.

(Marianus) 348. B.

(Sigiſmundus) 600. D. 891. D. E.

(Vinceſlaus) 889. B.

Imperatrices. (Catharina) 884. B.

(Juditha) uxor Ludovici Pii, 764. D. 955. A.

(Mathildis) 136. D. in cœnobio Beccenſi ſepulta, 222. A. 282. D. Valaſſiam Mortuo-mari tradit, 313. B. 319. B. 324. D. diverſorum monaſteriorum fundatrix, 363. B. 480. D. 519. D. 554. A. 576. E. 577. A. 665. A. 758. C. D. orbata marito deſponſatur Fulconi, 773. B. 876. A. 940. B. 941. A. inſtr. 26. B. 27. B. 133. B. 244. E. 245. B. 251. E.

Incranda, eccleſia juris canonicorum de Pleliaco, 365. D.

Inferno (Radulfus de) 195. E.

Ingena, vetus nomen civitati Abrincenſi olim inditum, 466.

Ingovilla, parochia exemtionis Fiſcannenſis, inſtr. 24. B.

Inquiſitionis tribunal a Franciſco I rege in Normannia inſtitutum, 610. D.

Inſtrumentum quo epiſcopus Abrincenſis profitetur ſe teneri adire eccleſiam ſancti Gervaſii ante poſſeſſionem adipiſcendam, inſtr. 337. & ſeq.

Inſula (Adam de) inſtr. 16. C.

(Pourchardus) inſtr. 61. A.

(Robertus) inſtr. 329. C.

Inſula-Dei, abbatia ordinis Præmonſtrat. canonicos Belloſannæ ſuppeditat, 334. A. ſuos ex Silleio acceſſit, 340. E. inſtr. 227. B.

Inſulis (Willelmus de) inſtr. 335. E.

Interamnæ epiſcopus (S. Valentinus martyr) 950. C.

Joachimus abbas piſtra de Antichriſto ſomniat, 52. D.

Joanvilla, eccleſia ſpectans ad Troarnum, 825. E.

Jocio (Johannes de) inſtr. 88. C.

Johanna prior conjux Ingeranni de Marigniaco, inſtr. 38. D.

Johanne (Galterus de S.) miles, inſtr. 26. E.

(Robertus) 917. E. inſtr. 115. B.

(Rogerius) 919. E. 115. B.

(Thomas) bona monaſterii ſancti Michaëlis invadit, 517. A. inſtr. 111. C.

(Willelmus) fundat abbatiam in honore SS. Trinitatis, 481. C. E. 557. B. C. 558. C. D. 559. A. 917. E. 919. D. a canonicis Lucernenſibus fundum terræ accipit ad fundandam abbatiam, inſtr. 115. B. 237. C. 331. D.

Johannes theſaurarius eccleſiæ Abrincenſis cardinalis creatur, 491. B.

Johannes (S.) eccleſia prope urbem Tarvanenſem cedit abbatiæ Fiſcannenſi, 207. E.

Joigniaco (Johanna de) uxor Caroli Valeſii, 749. C.

Joly (Carola) uxor Dionyſii le Bouthillier de Rancé, 751. C.

Joly de Fleury (N.) magiſter requeſtarum, inſtr. 324. A.

Jonii (Fratres S.) Rotomagi congregationis ſuæ caput figunt, 345. B. ad regulares a ſummo pontifice evehuntur, C.

Jordanus fundator abbatiæ Montis-Dei, 860. C. D. E.

Joſephi (virgines S.) Gornaci, 110. C. inſtitutum monialium congregationis amplexantur, 111. E. Rotomagi, 112. A.

Jotrenſe monaſterium ab Adone conſtruitur, 14. C.

Joviniano (Hugo de S.) canonicus regularis S. Laurentii, 340. B. aſperitate

vitæ anſam præbet ædificandæ Inſulæ-Dei, C. D.
Jouville, parochia cujus decima juris eſt capituli Ebroicenſis, 592. A.
Joyacum, monaſterium agri Senonenſis monachos dirigit ad Noam, 665. item prioratus unitus Gemetico, 970. D.
Joyeuſe (Annas de) 670. B. C.
(Henrica-Catharina) uxor Henrici de Bourbon, 105. A.
Joyoſæ ſeminarium Jeſuitis traditur, 106. C. ibidem canonici a Franciſco cardinali inſtituuntur, 106. B.
Iſle-Adam (Anſellus de l') 594. C. beneficus erga cœnobium beatæ Mariæ de Valle, 622. D.
(Guillelmus) cancellarius eccleſiæ Rotomag. 622. D.
Iſlebonne (l') civitas primaria Caletum, 1.
Judæi in urbe Rotomagenſi interficiuntur, 39. D.
Judæus in eccleſia S. Sulpitii Pariſienſis baptiſatus, 907. A.
Judocus (S.) in Nemore, abbatia a qua pendet Marchaſium-Radulfi, 328. B. ex ea educuntur Præmonſtratenſes immittendi in hoſpitale S. Johannis Faleſienſis, 754. C.
Ivés, parochia in qua ſita eſt abbatia Montis-Dei, 860. D.
Ivetot (Gaufridus d') compromiſſarius in electione epiſcopi Conſtantienſis, 882. A.
(Renatus) princeps, 551. A.
Ivetotum, urbs Normanniæ prærogativa regni inſignita, 80. C. in ea fundatur collegiata, ibid.
Jugan (Rad.) miles, inſtr. 256. E. 257. A.
Juliani (S.) Turonenſis monaſterium Ronceivillæ prædio donatur, 354. B.
Julianus (S.) ſupra Sartham, eccleſia capituli Sagienſis, 179. B. 182. E. 198. D.
Juliobona, ex Ptolemæo, urbs primaria Caletum, 1.
Juliobonenſia comitia pro expeditione Anglicana, 31. B.
Julmenſis epiſcopus (Johannes) 493. A.
Ivo preſbyter Trecorenſis qualem vitam duxerit inveſtigatur, 418. D.
Ivreio (Gohellus de) inſtr. 140. D. 210. C.
(Radulfus) 475. B.
Juriſdictio Fiſcanni tanquam epiſcopalis extenditur in ſexdecim novas parochias, 209. B. aſſeritur etiam epiſcopo Lexovienſi in ſuum capitulum, inſtr. 323. C.
Juſſa regis pro trucidandis hæreticis, 802. E. 803. A.
Juſtinopolitanus epiſcopus (Johannes) reconciliat eccleſiam B. Mariæ de Voto, 894. B. reconciliat eccleſiam Cæſariſburgi, 943. C.
Juvigneium, eccleſia ſpectans ad S. Martinum Sagienſem, inſtr. 172. A.
Juvigny (Guillelmus de) miles nobiliſſimus, 427. A.
(Hugo) inſtr. 153. C.
Juvine (Philippus de) 479. D.

K

KAHAMNEIS (Willelmus de) inſtr. 87. D.
Kalt ſeu Kelt, unde Galli plerique Celtæ dicti, 1.
Karileſo (Willelmus de) Dunelmenſis epiſcopus, 355. E. 872. C.
Karleton, eccleſia dependens ab Exaquio, 919. C. inſtr. 248. D.
Kebecenſis eccleſia archiepiſcopo Rotomagenſi ſubjecta, pag. 2. adipiſcitur menſam abbatialem monaſterii Stratæ, 671. E. 673. C. item & menſam Millebecci, ibid.
Kenci (Secrus de) inſtr. 237. E.
Kenilly, hoſpitale leproſarum, 365. B.
Ketevilla, eccleſia dependens a Barberio, inſtr. 85. D. 87. A.
Kettleby (Catharina) 292. E.

L

LABOLI (Rog.) inſtr. 228. D.
Laborioſæ virgines Deppæ, 111. A.
Lacé (Walterius de) inſtr. 125. D.
Laceyum, eccleſia de cujus præſentatione componitur, 368. C.
Lacella, eccleſia ceſſa parthenoni S. Salvatoris, inſtr. 135. C.
Lachon, parochia dependens ab epiſcopo Lexovienſi, 783. D.
Laguet (Johannes) theologiæ profeſſor, inſtr. 47. A.
Lambertus (S.) eccleſia partim pendens a Fontaneto, inſtr. 63. B.
Lamoignon (Anna de) mater Franciſci epiſcopi Bajocenſis, 396. C.
Lancaſtria, eccleſia data S. Martino Sagienſi, inſtr. 172. B.
Landa (Richardus de) inſtr. 227. E. 228. D. E.
(Willelmus) inſtr. 67. A.
Landa de Goul, eccleſia capituli Sagienſis, inſtr. 169. C.
Landa de Loge, eccleſia capituli Sagienſis, inſtr. 169. D.
Landellis (eccleſia de) pertinens ad Majus-monaſterium, 112. D.
Langdacien. epiſcopus (Urbanus) inſtr. 230. E.
Langeac (Triſtanus de) pater Johannis epiſcopi Abrincenſis, 497. A.
Langerville (Robina de) monialis Almaniſcarum præficitur prioratui in Anglia vacanti, 737. E.
Langlois (Adrianus) monachus Gemetici, 977. C.
Langrun (Ricardus de) inſtr. 92. A.
Lanneium, abbatia e linea Savigneii, 552. E.
Larbelliere (Normannus de) inſtr. 327. E.
Laſnier (Nicolaus) clericus Conſtantienſis, inſtr. 270. D.
Laſqui, prioratus in Hibernia dependens a S. Taurino, 583. C.
Latacher (Gaufridus) theologiæ profeſſor, inſtr. 47. A.
Lateranenſis eccleſiæ cardinalis (W.) inſtr. 136. A.
Laval (Andreas de) moritur, 701. A.
Laval (Franciſcus de) comes Montis-fortis, 973. A.
(Guido) dominus de Loué, 700. D.
(Jacobus) e ſacro fonte ſuſcipitur, 702. A.
(Petrus) frater epiſcopi Sagienſis, 701. A.
(Renatus) 702. A.
Laval-Bois-Dauphin (Renata de) 534. D.
Laubeſpine (N. de) inſtr. 189. B.
Laudeni (Guido de) inſtr. 109. B.
Laudes (Johannes de) præſtat homagium, 657. D.
Laudier advocatus abbatis S. Michaëlis in cauſa adverſus epiſcopum Abrincenſem, inſtr. 121. E. pacis inter eos ineundæ arbiter eligitur, 122. C.
Laudo (Robertus de S.) epiſcopus, inſtr. 129. B.
Laudus (S.) urbs diœceſis Conſtantienſis, 863. 871. C. ſedes evadit aliquandiu epiſcopi Conſtantienſis, inſtr. 218. B. 240. A.
Laudus (S.) eccleſia in urbe Rotomagenſi fit ſedes epiſcopi Conſtantienſis, 868. C. D. in ea alternatim ſedent quinque epiſcopi, E. inſtr. 217. D. E. unde epiſcopus de S. Laudo dictus, ibid.
Laudus (S.) eccleſia in urbe Conſtantienſi canonicis regularibus tribuitur, inſtr. 238. A. 245. C.
Launoyus (Johannes) recenſet opera Nicolai Oreſme, 789. D.
Lavolle (Gerardus) pater Roberti abbatis Trappæ, 750. A.
Laurentii (S.) Dublinenſis corpus in eccleſiam B. Mariæ Auſcenſis transfertur, 61. C.
Laurentius (S.) de Cordeillon, parthenon, inſtr. 93. D. E. 94. E.
Laurentius (S.) de Evremodio, prioratus juris abbatiæ Beccenſis, 230. A.
Laurentius (S.) de Monte, eccleſia juris canonicorum de Eſcajoleto, inſtr. 304. C.
Lautrec (Franciſcus de) vicarius generalis Conſtantienſis, 900. D.
(Simon) dominus de S. Germier, 933. B.
Layo (prioratus de) juris abbatiæ Beccenſis, 231. C. 236. C.
Leberon (Guillelmus de) vicarius generalis Tarbenſis, 412. D.
Lebiſé, prioratus S. Vincentio ſacer, unitus menſæ conventuali Ardenæ, 462. D.
Lebreti dux (Godefridus-Mauritius) 671. B.
Lebrun (Ludovicus) inſtr. 102. D.
Ledencia, eccleſia in Anglia tributa abbatiæ Lirenſi, inſtr. 125. A.
Legeſtriæ comes (Rotbertus) inſtr. 160. C.
Legier (Johannes) preſbyter, inſtrum. 104. A.
Legrinus (Turſtinus) inſtr. 67. A.
Lehuno (Nivelo de) 627. E.
Leiceſtre (Amicia de) uxor comitis de Monteforti, 644. D.
Leiceſtriæ comites (Robertus I, II & III) 644. D. 646. B. 823. D. 835. C.
Leiſeaus (Willelmus de) miles camerarius abbatis S. Michaëlis, 522. A. inſtr. 115. B.

Digitized by Google

Leiſſans (Ricardus de) inſtr. 113. B.
Lemmaliere (Coletta) inſtr. 279. C.
Lemonel (Gaufridus) inſtr. 169. E.
Lendelles (Guillelmus de) compromiſſarius in electione epiſcopi Conſtantienſis, 882. A.
Lengronia, eccleſia tributa Troarno, inſtr. 586. A.
Lenguerona, eccleſia cujus patronatus juris eſt eccleſiæ Conſtantienſis, 883. B.
Leodegario (R. de S.) inſtr. 331. D.
Leodegarius (S.) eccleſia juris abbatiæ S. Martini Sagienſis, inſtr. 171. E.
Leon (Petrus de) in papam eligitur, 774. D. 779. A.
Leonardo (Johannes de S.) ordinis S. Franciſci alumnus, 523. C.
(Richardus) inſtr. 159. D.
(Robertus) eccleſiam S. Leonardi canonicis Silleii tradit, inſtr. 168. C.
Leonardus de Beliſmo (S.) eccleſia ab epiſcopo Sagienſi dedicata, 679. E.
Leonceſtre (Robertus de) dominus Britolii, 748. C.
Leone (Willelmus de) inſtr. 81. D.
Leſcelina parthenonem S. Deſiderii transfert Lexovium, 856. A. inſtr. 113. A.
Leſguillon, eccleſia ſpectans ad capitulum Sagienſe, inſtr. 183. C. 199. C.
Leſſelie (Johannes de) epiſcopus Roſſenſis & vicarius generalis Rotomag. 101. B.
Leſſeville (Euſtachius de) decanus cameræ computorum, 907. C.
Leſtot (Colart) inſtr. 56. C.
Leſtra (Richardus de) inſtr. 233. A.
Letheminant (Guillelmus) inſtr. 256. B.
Letorey (Robertus) vicarius Lexovienſis eccleſiæ, inſtr. 295. D.
Lettre (Euſtachius de) conſiliarius regis, inſtr. 44. B.
(Robertus) vicecomes quæſtor regius, 598. C.
Leveillé (Johannes) inſtr. 279. D.
Leufredi (monachi S.) Sangermanenſium jugum ſubeunt, 632. E. deinde monachorum S. Audoëni, 633. A.
Levis (Alexander de) marchio de Gaudiez, 846. B.
(Johannes) de ſucceſſione Petri epiſcopi Bajoc. litigat, 373. A.
Lex (Willelmus de) monachus, inſtr. 88. C.
Lexovienſe collegium apud Pariſios fundatum ab Eſtoldo d'Eſtouteville, 235. C.
Lexovienſis eccleſia maxillam inferiorem S. Petri recipit a duce Bituricenſi, inſtr. 213. E. privilegio donatur milites hoſpitio non excipiendi, inſtr. 291. A.
Lexovienſis vicecomes (Robertus) donum confert S. Mariæ de Vallibus, 780. C.
Lexovii, ſeu Lexobii vel Lexubii, populi Galliæ Lugdunenſis, 762.
Lexovium titulo comitatus gaudet, 762. ab Alano de Dinan & Britonibus crematur, 774. A. redditur comiti Andegavenſi, E.
Leyceſtriæ comitiſſa (Petronilla) 823. D.
Lezignem (Ludovicus de) eques torquatus, 938. E.
Leziniaco (Gaufridus de) inſtr. 29. A.
L'huillier (Guillelmus) Senonenſis præfectus, 982. C.
Libec (Antonia de) proventibus abbatiæ Vallis-Richerii perfruitur, 449. D. E.
Liberiacum quondam monaſterium, nunc parochia a Fontanella dependens, 350. E.
Liece (Guillelmus) inſtr. 256. A.
Liena, eccleſia in Anglia pendens ab abbatia Conchenſi, inſtr. 129. D. 146. B.
Lierutani canonici tranſigunt cum abbate Conchenſi, 631. E.
Lievilla (Alex. de) inſtr. 248. A.
Lievinum, archidiaconatus eccleſiæ Lexovienſis, 762.
Ligneriæ, eccleſia juris S. Martini Sagienſis, inſtr. 171. D.
Ligniano (Andreas & Johannes de) doctores famoſi, 527. B.
Lillabona (Ricardus de) in memoriam inſtaurationis monaſterii Pratellenſis colapho cæditur, inſtr. 201. A.
Limbergia, eccleſia Alneto indulta, inſtr. 89. C.
Limpivilla, parochia exemtionis Fiſcannenſis, inſtr. 24. A.
Linbof, eccleſia juris abbatiæ S. Ebrulfi, inſtr. 206. E.
Linch (Andreas) epiſcopus Finiboriæ in Hibernia, 344. D.
Lincolie (Rob.) inſtr. 233. B.
Lincolnia (Alfredus de) inſtr. 231. A. 233. A.
Lincolnienſes epiſcopi. (Gaufridus) nothus Henrici regis, 364. E. 444. A. inſtr. 142. C.
(Robertus) 275. A. 276. B. 822. E. 919. B. inſtr. 230. E.
(Walterius) ſedem Rotomagenſem conſcendit, 51. C.
Lineriæ, eccleſia in qua duo monachi Sagienſes inſtituuntur, 718. A.
Lineriis (Herveus, Henricus & Robertus de) inſtr. 114. B.
Linieres comes (Ludovicus Colbert de) 671. B. C.
Lingevrio (Serlo de) inſtr. 74. E.
Lingievre (Rogerius de) inſtr. 94. A.
(Rad.) inſtr. 94. A.
Lingronia, prædium Alneto tributum, inſtr. 90. D.
Linguebra, parochia juris monialium Regalis loci, 430. C. inſtr. 100. D.
Linguenria (Rogerius de) inſtr. 112. D.
Linnevilla, eccleſia capituli Conſtantienſis, inſtr. 240. A.
Linton, eccleſia in Anglia dependens a Lira, inſtr. 125. A.
Lion (Gaſto du) ſeneſcallus Xantonenſis, inſtr. 291. E.
Lira, duo ſunt pagi hujus nominis, alter dictus Vetus, alter Novus, penes quos extat abbatia cognominis, 644. C. D. 645. D. inſtr. 124. E. 123. C. 124. D. a rege donum accipit, 142. C.
Lira (Nicolaus de) inſignis minorita, 645. D.
Lirroſa, eccleſia attributa Troarno, inſtr. 285. E.
Liſſei, eccleſia tradita abbatiæ S. Taurini, inſtr. 139. D.
Litry, parochia prope Ceraſium, 412. A.
Litteræ Conradi ſedis apoſtolicæ legati adverſus Albigenſes, inſtr. 32. E.
Livarot, decanatus ruralis in diœceſi Lexovienſi, 762.
Livarotus prorex urbis Lexovienſis accipit mandatum occidendi hæreticos, 802. E.
Liveia, eccleſia pendens a S. Martino Sagienſi, inſtr. 171. C.
Liveto (Gillebertus de) inſtr. 86. D.
(Guillelmus) inſtr. 85. E. 87. B.
(Johannes) inſtr. 85. E. 86. D. 87. B.
Livetum, eccleſia parochialis ad præſentationem abbatis Vallis-Richerii, 447. D.
Livibriacus, parochia in qua naſcitur S. Sulpicius Bajoc. 351. D.
Locare (Guillelmus) inſtr. 86. D.
Locoveris (Parochia de) in duas dividitur, 583. C. 595. A.
Locus-Dei in diœceſi Ambianenſi prodit ex abbatia Fulcardi-montis, 304. D. 553. A.
Lodrevenſis prioratus Montiſburgo a rege Angliæ traditus, 927. C.
Logæ, eccleſia tributa S. Martino Sagienſi, inſtr, 172. A.
Logium vetus parthenon prope Fontanellam, 132. C.
Loiis (Johannes de) paciſcitur cum abbate S. Taurini, 621. E.
(Thomas) componit cum abbate S. Taurini, 583. C.
Loiſel (Chriſtophorus) librum dicat epiſc. Sagienſi, 705. B.
(Valentina) 757. E.
Lomenie (Henricus-Auguſtus de) comes de Brienne, 908. B.
Londinenſes canonici ſocietatem ineunt cum monachis Conchenſibus, 639. B.
Londinenſes epiſcopi. (Alvodus) 958. C. D.
(B.) inſtr. 133. C.
(Elfwardus) 194. B.
(Guillelmus) 146. D. conſecrat Lanfrancum, 423. E.
(Robertus) 194. A. 958. C. D.
Longavilla, prioratus, 26. D. 39. C. 201. A. 570. E. 981. B. inſtr. 383. A.
Longæ, abbatia quæ ſuam originem debet Hambeiæ, 931. B. E. inſtr. 83. B. E. 99. B.
Longævillæ (comites) dona impendunt monaſterio de Strata, 625. E.
Longis (Rainulphus de) inſtr. 83. E.
Longny (Johanna de) apud Trappam ſepulta, 749. E.
Longobardorum rex (Aiſtulfus) 190. A. Romam opprimit, 953. B.
(Deſiderius) 20. A.
Longovicus, locus juxta quem Ludovicus rex arcem ſtruere meditatur, 672. A.
Longray (Johannes de) pater Guillelmi abbatis Troarni, 419. B.
(Petronilla) inſtr. 279. C.
Longreium, parochia cujus decimæ pendent a S. Martino Sagienſi, inſtr. 171. C.
Longueil (Chriſtophorus de) habet orationem ad papam, 894. D.
(Guillelmus) vicarius generalis epiſcopi Conſtantienſis, 894. E.
(Guillelmus) vicecomes Augi, 893. B.
(Henricus) toparcha de Rumenil, 928. A.

Digitized by Google

Longueil (Renatus de) dominus de Maiſons, 643. C.

(Angelica) uxor Nicolai de Quelin, 556. B.

Longueſſa, pagus in quo duæ eccleſiæ traduntur cœnobio ſancti Germani a Pratis, 50. A.

Longueville (Giffardus de) 307. B.

(Henricus) 429. A.

(N.) præfectus regius inferioris Normanniæ, 906. D.

(Oſbernus) inſtr. 139. B.

(Walterus) 307. B.

(Eleonora) uxor Caroli de Matignon, 807. D.

Lonrey (Franciſcus de) gubernator Cadomenſis, 741. B.

(Guarinus) bona tribuit abbatiæ Sagienſi, 720. D.

Longum-villare, abbatia e linea Savigneii, 552. E. item parochia juris capituli Bajocenſis, 443. E.

Longus (Gauterus) inſtr. 108. C.

Lonleio (abbas & monachi de) cedunt juriſdictionem quam habebant in Monte Ceresei, inſtr. 95. A.

Lonviers, eccleſia juris abbatiæ S. Taurini, inſtr. 138. E.

Loratorium, eccleſia pendens a Savigneio, inſtr. 114. A.

Lores (Franciſcus) notarius in vicecomitatu Lexovienſi, inſtr. 296. C.

Loreſſe (Johannes de) litigat cum epiſcopo Ebroicenſi, 609. E.

Lorge (Jacobus de) 742. B.

Lorraine (Johannes de) Brabantiæ dux, 370. C.

(Ludovicus) comes Armeniacenſis, magiſter ſtabuli regii, 397. E.

(Margarita) uxor ducis Alenconii, 97. C. 700. B. fundat Clariſſas apud Argentonium, 701. D. fit & ipſa monialis ejuſdem ordinis, 702. A. cum opinione ſanctitatis moritur, 706. D. E. corpus ejus in tumulo reperitur incorruptum, ibid.

Lotrel (Robertus & Hugo) inſtr. 85. C. 87. A.

Loué (Guido de) Andium ſeneſcallus, 700. D.

Lovellus (Robertus) inſtr. 139. C.

Lougeium, eccleſia pendens a capitulo Sagienſi, inſtr. 182. B. 198. E.

Lovigneium, eccleſia pendens a ſancto Ebrulfo, inſtr. 206. A.

Louverciacum, eccleſia juris abbatiæ Conchenſis, inſtr. 130. D. 145. B.

Louvet (Robertus) decimam Calidi-becci vendit abbati S. Taurini, 627. E.

Louviers (Thomas de) tranſigit cum abbate S. Taurini, 628. A.

Luardis uxor Ruelloni de Booloſa, inſtr. 114. B.

Lubey (Franciſcus) archidiaconus de Ponte-Audomari, inſtr. 298. C.

Lucas (Petrus) inſtr. 314. A.

Lucellis (Robertus de) inſtr. 228. B.

Lucerna, monaſterium ordinis Præmonſtr. fundatum in loco olim dicto Curbafoſſa, inſtr. 112. E. 113. A. C. 115. A. C. 118. D. confirmatur in ſuis poſſeſſionibus, 330. B. & ſeqq.

Lucerna preſbyter (Paganus de) inſtr. 113. B.

Lucia erga Alnetenſe cœnobium benefica, inſtr. 89. B. 90. D.

Luciano (Engerrannus de S.) eccleſiam ſancti Luciani Belloſannæ tradit, inſtr. 31. C.

Lucianus (S.) Bellovacenſis habet juriſdictionem in cellam Albæ-marlæ, 274. C. D. eam uniri non vult Fulcardimonti, 275. E. donatur eccleſia ſancti Martini de Alciaco, 771. B.

Lude (Johannes du) comes eques torquatus Rupellæ & Pictonum prorex, 390. B.

(Franciſca) uxor mareſcalli de Matignon, 903. C.

Lugdunenſis archiepiſcopus primatiam in provinciam Rotomagenſem obtinet, 2. regio edicto ea ſpoliatur, ibid. inſtr. 48. D.

Lugneti (Johannes) magiſter in theologia, inſtr. 44. B.

Luiſoreis (Guillelmus de) inſtr. 328. B.

Luna (Petrus de) electus papa, 86. B. inſtr. 41. D. 42. D. 46. E. 47. B.

Lunda (Nicolaus de) 963. A.

Lunez (Goisfridus) bona confert parthenoni SS. Trinit. Cadom. pro filia ſua moniali, inſtr. 70. E.

Lurgenſac (N.) inſtr. 193. B.

Lurreium, eccleſia dependens a S. Martino Sagienſi, 719. B.

Luſoriis (Rogerus de) inſtr. 241. E.

Luſuard (Ranulphus) inſtr. 91. E.

Lutumiere, prioratus ab Adamo de Brie fundatus, 923. A.

Luvetus, ſcriptor hiſtoriæ Bellovacenſis, 794. C.

Luvigneio (Hamelinus de) ejuſque filii, inſtr. 114. B.

Luxe (Carola-Catharina de) uxor Ludovici de Montmorency, 939. B.

Luxembourg (Carolus de) comes Briennæ, 653. E.

(Johannes) 89. A. comes de Linay, inſtr. 56. C.

(Johannes) canonicus Rotomag. 89. A. inſtr. 195. B.

Luxovium monachos cœnobio Fontanellenſi ſuppeditat, 158. D.

Luynes (Honoratus-Carolus de) dux de Montfort, 398. A.

Luzerna (Ranulfus de) 964. E.

(Chriſtiana) 964. E.

M

MABILIA, uxor Rogerii de Monte-Gomerici, 736. A.

Mabillonius quædam annotat de ſynodicis diplomatibus, 678. C. luget ruinam monaſterii Cormelienſis, 847. A.

Maceriarum dominus (Ludovicus de Harcourt) 85. E.

Maceriis (Petrus de) rector eccleſiæ de Lingrevilla, inſtr. 263. C. D. 269. D.

Machon (Valentinus le) monachus Gemeticenſis, 972. D.

Maclaud (Johannes - Baptiſta) Jeſuita, auctor hiſtoriæ MS. Ebroic. 627. A.

Madaurenſis epiſcopus (Meuriſſius) Minorita, 852. E.

Maernel (Radulfus de) inſtr. 140. E.

Maffei (M. Scipio) laudat Ludovicum epiſcopum Bajoc. 386. B.

Magdalena de Chaterage (S.) prioratus prope Moritaniam, 695. E.

Magnavilla (Goiffridus de) inſtr. 111. C.

(Radulfus) inſtr. 92. D.

(Rogerius) inſtr. 233. A. 239. B.

Magneio (Willelmus de) inſtr. 331. C.

Magnetot (Guillelmus de) miles, inſtr. 32. D.

Magno-ſapo (eccleſiæ de) pendentes a S. Ebrulfo, inſtr. 208. A.

Maheru, eccleſia ſpectans ad S. Ebrulfum, inſtr. 209. A.

Maignard de Bernieres (Carolus) 661. B.

Maignen (Simon le) notarius Lexovienſis, inſtr. 290. E.

Mailly (Ferricus de) baro de Conty, 436. B.

Main (Henricus de la) epiſcopum Lexovienſem occidit, 791. C.

Mainbodus (S.) eccleſia in urbe Andegavenſi, 817. B.

Mainieres (Robertus de) a quo genus ducunt barones ejuſdem nominis, 377. D.

Majoritas regum in conventu generali conſtituta, 598. A.

Maireio (Robertus de) unus e primis canonicis hoſpitalis Faleſiæ, 754. B.

Maiſnil (Jordanus de) inſtr. 90. A. E.

(Radulfus) inſtr. 90. A.

(Robertus) inſtr. 74. B. inſtr. 90. A.

Maiſnilium-Huberti, eccleſia partim pendens a Fontaneto, inſtr. 63. C.

Maiſnilleres, parochia cujus decima ſpectat ad capitulum Sagienſe, inſtr. 170. A.

Maiſnillum, eccleſia dependens ab Exaquio, inſtr. 248. C.

Maiſons (Renatus de) regius adminiſter, 643. C.

Maitre (Nicolaus le) procurator regius in electione Faleſienſi, inſtr. 307. A.

Majus conſilium dat decretum de Juriſdictione Montis S. Michaëlis, inſtr. 120. E.

Majus-monaſterium litem habet cum abbatia S. Leufredi, 32. D. concordiam init cum monachis de Cultura, 354. C. accipit eccleſiam S. Martini de Beliſmo, 680. D. 682. A. 771. A. poſſeſſiones ſuas in diœceſi Abrincenſi firmari curat, inſtr. 112. C.

Malaherba (Adam de) inſtr. 109. D.

(Fulcherius) inſtr. 70. A.

Malateſta (Carolus) nomine Gregorii XII abdicat pontificiam dignitatem, 890. D.

Malbanc (Hugo) fundator abbatiæ de Cumbermere, 553. C.

Malcovenant (Rad.) inſtr. 228. D.

Maldaquinus cardinalis, 396. D.

Maldeis (Hugo) injuſte detinet decimam de Cannaio, 721. D.

Maldeſtort (Hugo de) conſtabularius Vilcaſſini, 963. C.

Maleſtroit (Guillelmus de) archiepiſc. Theſſalonic. 915. C.

Malherbe (Martha de) fundat parthenonem S. Mariæ de Angelis, 935. A.

Malicy-Tardieu (Catharina de) 662. A. 663. B.

Malidumi

Malidumi moniales, 258. E. a regina Blanca dotatæ, 647. C.
Mallard (Johannes) cellerarius Stratæ a Franciſco de Tiulin occiditur, 673. C.
Mallet (Antonius) Dominicanus ordini ſuo perperam adſcribit Johannem Hennuyer, 801. E. 802. E.
(Egidius) inſtr. 193. E.
(Johannes) capellanus eccleſiæ Lexovienſis, inſtr. 295. D.
(Robertus) dominus de Guerravilla, 714. C. 721. E. 740. D. inſtr. 139. B.
(Willelmus) dominus Gerardivillæ, 117. A.
Malmeſburienſis (Guillelmus) 29. C. rerum ab Anſelmo geſtarum ſcriptor, 225. D.
Malon (Claudius) præſes in majori conſilio, 439. D.
Malon de Bercy (Anna) uxor Franciſci Goyon, 808. A. 857. D.
Malovicino (Guido & Petrus de) 667. C.
(Radulfus) paciſcitur cum abbate S. Taurini, 584. E.
(Radulfus) 628. C.
Maltevilla, eccleſia collegiata dicata ſancto Michaëli, 110. D.
Maltier (Amedeus) 895. A.
Maltot (Anſchitillus de) inſtr. 74. B.
Malvau (Johannes de) epiſcopus Aulonenſis, 319. C. D.
Malus-nepos (Robertus) inſtr. 89. D.
Mameſted, eccleſia in Anglia pertinens ad Liram, inſtr. 125. D.
Mancini (Laura) uxor Ludovici de Vendome, 655. A.
(Maria-Anna) uxor ducis Bullonii, 671. B.
Mandevilla (Willelmus a) comes Albæ-Marlæ, 51. D. inſtr. 168. C.
Manetot (Petronilla Fouques de) 804. D.
Manichivilla, eccleſia ſpectans ad Pratellum, 835. B.
Mannevilla, parochia exemtionis Fiſcannenſis, inſtr. 24. B.
Manneville (Martinus de) inſtr. 295. D.
(Robertus) inſtr. 102. D.
Manniæ princeps (Olavus) fundat abbatiam de Ruſſino, 553. D.
Mannoury (Guillelmus) inſtr. 102. D.
Manſellus (Richardus) inſtr. 130. E. 131. A.
Manſgardus, eccleſia collata Blancæ-landæ, inſtr. 243. A.
Mantevilla (Robertus de) inſtr. 335. D.
Mara (Guillelmus de) canonicus Ebroic. opuſculi de Euchariſtia ſcriptor, 605. C.
(Guillelmus) canonicus Conſtant. 897. E. 898. B. C.
(Guillelmus) inſtr. 88. B.
(Nicolaus) inſtr. 94. C.
Marbodius magiſter ſcholarum, inſtr. 108. D. E.
Marbœuf, canonicatus Ebroicenſis abbati Beccenſi traditus, 582. D. 584. A.
Marcel (Stephanus) præpoſitus Pariſienſis, 787. A.
Marcellus de Longavilla (S.) parochia cujus decima pertinet ad monaſterium S. Taurini, 628. B.

Marcheio (Willelmus de) inſtr. 237. C.
Marchevilla, cella pendens a S. Ebrulfo, 823. A.
Marchia (Johannes de) theologiæ profeſſor, inſtr. 47. A.
Marchiæ comites. (Hugo) deſponſat Johannam de Filgeriis, 548. C.
(Ludovicus-Henricus de Bourbon) 671. B.
Marchier (Ludovicus) preſbyter, 428. E.
Marchiis (Radulfus, Grafart, Igerus, Guillelmus, Herveus, Radulfus, Hamelinus de) inſtr. 114. C.
Marcilius (Theodorus) profeſſor Toloſanus, 103. C.
Marcilleio (Fulco de) & alii faciunt eleemoſynam monachis de Brolio, inſtr. 142. D. E. 143. A. E. 144. A. 149. B. C.
(Johannes) inſtr. 143. E. 144. A. bona abbatiæ Brolii tributa laudat, inſtr. 148. B.
Marculfus (S.) ædificat monaſterium apud Nantum, 864. C. E.
Marcus (S.) prioratus ordinis S. Johannis Jeroſolymitani in diœceſi Cadurcenſi, 659. D.
Marre (Johannes de la) procurator epiſcopi Ebroic. 617. E.
(Richardus) 298. A.
(Stephanus) archipreſbyter inſularum, 896. B.
Marennio (Reg. de) inſtr. 84. B.
Marenncium, eccleſia collata abbatiæ Longarum, inſtr. 84. B.
Mareſcot (Guillelmus & Michaël) libellorum ſupplicum magiſtri, 757. E.
(Radulfus) canonicus Sagienſis, inſtr. 183. E. 184. B. 189. D. 191. E. 193. D. E. 194. A. 200. A.
Mareſt, eccleſia pendens a canonicis S. Martini de Eſcajoleto, inſtr. 304. C.
Marete (N.) advocatus generalis in camera computorum, 963. D.
Maretot (Adam de) miles, inſtr. 26. E.
Margarita Perticenſis comitis ſoror, mater Rotrodi Rotomag. 48. D.
Marguerie (Andreas) in legibus licentiatus, inſtr. 50. D.
(Andreas) archidiaconus Parvi Caleti in eccleſia Rotomag. inſtr. 51. E.
Maria de Altaribus (B.) parochia diœceſis Lexovienſis, 448. C. D.
Maria de Bulmo (B.) eccleſia capituli Conſtantienſis, inſtr. 240. C.
Maria de Campis (B.) eccleſia cujus canonici Bajocenſes habent patronatum, 366. E.
Maria de Deſerto (B.) eccleſia abbatiæ Lirenſi unita, 647. C.
Maria Gaillarda (B.) parochia exemtionis Fiſcannenſis, inſtr. 24. B.
Maria de Moncellis (B.) cella ſpectans ad S. Martinum Pontiſar. 255. D.
Maria de Moretonio (B.) bona ab epiſcopo Abrincenſi accipit, 478. B.
Maria de Prato, vel de Bono-nuncio (B.) prioratus in urbe Rotomag. 239. C.
Maria de Parco (B.) prioratus ubi extat tumulus familiæ Haricurianæ, 786. A.
Maria Rotunda (B.) eccleſia Rotomag. urbis, pro cujus adminiſtratione datur decretum, inſtr. 34. D.
Maria Sueſſionenſis (B.) parthenon ordinis S. Benedicti, 14. E. privilegio donatur, 350. B.
Maria de Torigneio (B.) parochia in diœceſi Bajocenſi, inſtr. 100. E.
Maria de Waſto (B.) parochia exemtionis Fiſcannenſis, inſtr. 24. A.
Maria (Radulfus de S.) inſtr. 115. C.
Mariæ (Moniales B.) apud Alenconium ſedem figunt, 706. A.
Mariæ in Coſmedin (Hyacinthus cardinalis S.) inſtr. 136. A. inſtr. 252. C.
(Johannes cardinalis) inſtr. 287. C.
(Rainerius) inſtr. 148. A.
Mariæ in Porticu (Guido cardinalis S.) inſtr. 136. A.
(Rollandus cardinalis) inſtrum. 252. C.
Mariæ trans Tyberim (Laborans cardinalis S.) inſtr. 252. C.
(Stephanus) inſtr. 148. A.
Mariæ in via lata (Gaufredus cardinalis S.) inſtr. 250. A.
(Gerardus) inſtr. 136. A.
Marigneium, parochia diœceſis Cenomanenſis, patria Bernardini epiſcopi Bajoc. 388. A. inſtr. 89. C.
Marigniaco (Ingerannus de) collegium canonicorum in parochia Eſcoyarum fundat, 80. B. inſtr. 38. C. D.
(Robertus) inſtr. 90. A.
Marck (Catharina de la) filia ducis Bullonii.
Marle (Chriſtophorus de) præſes in camera computorum, 753. D.
(Henricus) Franciæ cancellarius, 890. A.
Marleis (Guillelmus de) canonicus Rotomagenſis, 59. B.
Marmion (Jacobus) 454. B.
(Robertus) 364. E. poſſeſſiones ſuas epiſcopo Bajocenſi cedit, 367. C. bona Saviniaco confert ad fundandam abbatiam Barberii, 452. D. 453. A. B. fundat abbatiam Barberii, 85. A. 86. E. 87. A. 88. B. C. 97. D. 334. E.
(Willelmus) inſtr. 62. D. 86. D. 88. A. D.
Marmouillé-le-doux, eccleſia juris canonicorum S. Martini de Eſcajoleto, inſtr. 304. C.
Marquis (Guillelmus le) 887. B.
Marrona, rivus gallice dictus la Renelle, 1.
Marſillac (Franciſcus de) protopræſes parlamenti Normanniæ, 120. A.
Marſiliacum, parochia ſuper Auturam, in qua conditur abbatia Brolii-Benedicti, 663. D.
Martel (Franciſca) 854. E.
Martellaium, eremitagium eccleſiæ Sagienſi tributum, inſtr. 170. A.
Martellus (Guillelmus) inſtr. 29. A.
Martene (Edmundus) 789. C. vitam S. Romani Rotomag. edit, 12. E.
Martigny (Robertus de) inſtr. 88. C.
Martin (Claudius) inſtr. 314. B.

Martinengue (Angela) mater Auguſtini epiſcopi Bajoc. 386. D.

Martinet advocatus Pariſienſis, arbiter pacis initæ inter epiſcopum Abrincenſem & monachos S. Michaëlis, inſtr. 122. C. 124. B.

Martini de Bello in Anglia (Henricus S. abbas) 219. E.

Martino (Alveredus de S.) inſtr. 237. E.

Martinus (S.) monaſterium in urbe Sagienſi inſtauratur, inſtr. 151. C. dona ſuſcipit, E. 152. E. 163. E 170. E.

Martinus (S.) eccleſia in urbe Sagienſi tradita monaſterio Uticenſi, 681. E.

Martinus de Alciaco (S.) cedit monachis Bellovacenſibus, inſtr. 19. C. in abbatiam erigitur, 20. C. D.

Martinus *le Blanc* (S.) eccleſia juris abbatiæ Fontium-Guerardi, 320. B.

Martinus de Boſco (S.) prioratus a Fiſcanno dependens, 416. E.

Martinus a Campis (S.) prioratus apud Pariſios a papa confertur cardinali d'Eſtouteville, inſtr. 58. A.

Martinus de Campis (S.) parochia prope Abrincas, 506. D.

Martinus de Capella (S.) eccleſia ad præſentationem Bellæ-ſtellæ, inſtr. 95. C.

Martinus de Cornice (S.) parochia in qua inſtituuntur 13 canonici, 594. A.

Martinus de Eſcajoleto (S.) prioratus ordinis S. Auguſtini, inſtr. 300. C. 303. A. unitus collegio Cadomenſi Jeſuitarum, ibid. hæc unio a parlamento Normanniæ firmatur, 310. B. C.

Martinus le Hugon (S.) eccleſia juris S. Ebrulfi, inſtr. 207. A.

Martinus Languiton (S.) eccleſia capituli Sagienſis, inſtr. 169. D.

Martinus Pontiſarenſis (S.) beneficum experitur Philippum regem, inſtr. 16. A.

Martinus de Vetulis (S.) eccleſia cujus patronatus Fiſcanno datur, 270. E.

Martra (Robertus) inſtr. 77. E.

Martragny, eccleſia pendens ab Exaquio, inſtr. 226. D. 235. B.

Martringneium, eccleſia dependens ab Exaquio, inſtr. 248. D.

Mas (Johannes du) inſtr. 280. B.

Maſſue (Quintinus) in utroque jure licentiatus, conſiliarius regis, inſtr. 52. D. 54. D.

Mathefelon (Oliva de) mater Maturini epiſcopi Bajoc. 389. D.

Mathildis vidua comitis Perticenſis bona largitur pro conſtructione collegiatæ in caſtro ſuo Moritaniæ, 692. A. B.

Mathildis uxor Roberti de Curtiniaco, inſtr. 150. A.

Mathildis mater Radulfi Taxonis Fontanetenſes de poſſeſſionibus vult angere, inſtr. 65. A. C.

Mathoud (Hugo) editor operum Roberti Pulli, 59. C.

Matignon (Carolus de) præfectus regius Normanniæ, 458. A.
(Carolus) princeps Mauritaniæ eques torquatus, 807. D.
(Franciſcus) eques torquatus, 857. D.
(Henricus) 440. A.
(Jacobus) Franciæ mareſcallus, 705. D. inſtr. 282. C.

Matignon (Anna de) canonicos regulares reformatos inducit in Pleſſeium-Grimoldi, 441. E. 442. E. uxor marchionis de Canizy, 905. A.

Matonvilla, eccleſia Præmonſtratenſibus ab archiepiſcopo Rotomagenſi tradita, 341. C.

Matrinus (Salomon) Juliodunenſis poëta lyricus, 901. B.

Matthæus Angliæ reginæ cancellarius, inſtr. 82. D.

Matthæus archidiaconus Bajocenſis, inſtr. 78. A.

Maudanenſis abbas (Scubilio) ſepulturæ traditur apud Seſſiacum, 349. C.

Maudetour (Thomaſia de) 889. A.

Mauger archidiaconus Ebroicenſis, inſtr. 138. C.

Maugerii (Dionyſius) procurator capituli Rotomag. inſtr. 51. E.

Maulia, cella juris abbatiæ S. Ebrulfi, 823. A.

Maunoury (Henricus de) canonicus Lexovienſis contendit de abbatia Faleſienſi, 756. D.

Maupeou (N.) notarius, 982. B.

Maupertuis, eccleſia pendens ab abbatia Longarum, inſtr. 84. C.

Maura (Carlotta de S.) uxor Guidonis de Laval, 700. D.

Mauri (S.) corpus in tractum Sagienſem tranſlatum, 678. C.

Mauri (monachi congregationis S.) in diverſa monaſteria inducti, 138. C. 160. C. D. 215. C. 222. C. 243. A. 247. B. 261. C. 269. D. 275. E. 279. B. 396. A. E. 406. A. 407. C. 422. A. 429. A. 501. B. 513. C. 532. C. 617. C. 628. E. 631. B. 643. C. 645. C. 651. B. 652. D. 655. A. 716. E. 717. A. 729. B. 829. E. 830. D. 834. B. 836. B. 842. A. 851. A. 853. A. 918. B. 921. E. 979. C.

Mauricius vicecancellarius Romanæ eccleſiæ, inſtr. 173. A.

Mauritania, eccleſia collegiata fundata, 771. C.

Mauritania (Goiſridus de) 576. A.
(Rotro) ab epiſcopo Sagienſi excommunicatus, 683. C. D.

Mauvoiſin (Maria) uxor Ancelli de l'Iſle-Adam, 594. C.

Mayenne (Carolus dux de) ſtatus & coronæ Franciæ locum tenens generalis, 650. E.

Mazarin (Julius) cardinalis, 906. B. D.

Medardus (S.) eccleſia partim pendens a Fontaneto, inſtr. 63. B. altera dependens a S. Martino Sagienſi, inſtr. 171. E.

Medavy (Jacobus Rouſſel de) 804. D. 849. B.
(Petrus Rouxel) eques torquatus, 707. A. 739. B.

Mederici Pariſienſis parochus (Ludovicus de Morennes S.) 703. D.

Medicis (Eleonora de) uxor Vincentii Mantuæ ducis, 105. A. matrina Ludovici XIII regis, ibid.
(Magdalena) ſoror Leonis X, 154. C.

Mediolanenſis comes (Galeatius) Valentinam filiam ſuam dat in uxorem Ludovico filio Caroli V regis, 376. C. 599. A.

Mediolanum, unum ex duobus oppidis ſecundæ Lugdunenſis, 564.

Medonta (Martinus & Galterus de) 628. B.

Meduana (Gauſridus de) inſtr. 108. D. E.
(Hamelinus) inſtr. 110. E. 111. C. 112. B.
(Juhellus) 544. E. 547. C. inſtr. 160. C.

Megarenſis epiſcopus (Guido) 260. C.

Megaudais (Mari-Anna de) 440. B.

Meldeſcolæ, eccleſia ſpectans ad S. Martinum Sagienſem, inſtr. 172. A.

Melitenſis ordinis major prior Franciæ (Philippus de Vendome) 655. A.

Melle (Johannes le) inſtr. 290. A.

Mellentenſis eccleſia fit prioratus abbatiæ Beccenſis, 227. A.

Mellenti comites. (Amauricus) inſtrum. 143. D.
(Galerannus) 282. D. 298. A. B. Valaſſiæ fundamenta ponit, 313. A. B. 425. A. 576. E. 642. D. obſiſtit comiti Andegav. 774. A. 832. A. beneficus erga Pratellum, 835. C. 836. A. 837. D. 838. D. 853. E. 957. E. canonicis Cornevillæ tribuit poſſeſſiones, inſtr. 22. E. 26. C.
(Hugo) 959. B.
(Petrus) regis pincerna, 69. C.
(Radulfus) bona tribuit S. Salvatori, 656. D.
(Robertus) prædium Valaſſiæ tribuit, 213. B. de Bello-morte Beccenſes inducit in eccleſiam Mellentenſem, 227. A. 446. E. 644. D. 822. B. 831. D. 837. D. 832. C. inſtr. 68. A. 74. D. 88. A. confirmat bona Barberii, 88. B. 128. A. 133. C. 231. D.
(Rogerius) regi Franciæ cedit vicecomitatum Ebroicenſem, 582. C. 835. B.

Mellenti comitiſſa (Hildeburgis) ſancti Martini Pontiſarenſis ſanctimonialis, 253. C.

Mellevilla (Robertus de) litigat cum abbatiſſa S. Salvatoris Ebroic. 622. C.

Mellitum, urbs in qua fundatur monaſterium abbati Uticenſi commiſſum, 819. B.

Mello vel Mellonus (S.) abbatia tradita archiepiſcopo Rotomagenſi, 39. B. ab urbe Rotomago ad Pontem-Iſaræ transfertur, 133. A. canonicis ſecularibus attribuitur, ibid. loco theſaurarii decanum accipit, 37. B.

Melodunenſe monaſterium, 872. C.

Melorius (S.) prioratus unitus abbatiæ S. Michaëlis, 526. E.

Melſeium, eccleſia capituli Sagienſis, inſtr. 169. D.

Melsheudin, eccleſia capituli Sag. inſtr. 169. D. 181. C. 182. D. 198. C.

Melun (Carolus de) Johannem Balue regi commendat, 605. E.
(Simon) 825. D. E.
(Eliſabeth & Helena) comitiſſæ Augenſes, 295. A.

Menillum-Guidonis, eccleſia dependens a capitulo Sag. inſtr. 182. D. 199. A.

Menillum-Johannis, eccleſia capituli Sagienſis, inſtr. 183. A. B. 199. C.
Menil-Mauges, eccleſia pendens ab Eſcajoleto, inſtr. 304. C.
Menilpeny (Georgius du) decanus Villænovæ, 895. E.
Menivillum, eccleſia quæ præſentatur ab abbate Bellæ-ſtellæ, inſtr. 95. C.
Merbec, eccleſia pendens ab Exaquio, inſtr. 248. C.
Mercato (Willelmus de) inſtr. 247. E.
Mercatum, eccleſia S. Ebrulfo tradita, inſtr. 208. B.
Mercatum inſtitutum apud Durclarum, 963. D.
Merchelai, eccleſia in Anglia pertinens ad Liram, inſtr. 125. A.
Mereſaium, prioratus in Anglia abbatiæ S. Audoëni obnoxius, 146. D. alienatur, 152. E.
Mercio (Richardus & Robertus de) 917. E.
Mergerei, eccleſia ad præſentationem S. Salvatoris, 924. A.
Meri (Richardus de) inſtr. 229. A.
Merlaio (Clarembaudus de) inſtr. 337. A.
(Hugo) inſtr. 163. D.
(Morinus) eccleſias tribuit ſancto Martino Sagienſi, 719. B.
(Rogerius) inſtr. 81. B. 335. D.
Merle (Johannes du) preſbyter in jure licentiatus, inſtr. 191. A.
Merlo (Olivarius de) 959. E.
Merovechus Chilperici I regis filius, 10. D. cum Brunechilde matrimonio conjungitur, ibid.
Merreium, eccleſia dependens a S. Martino Sagienſi, inſtr. 172. A.
Merval, capella dependens a Belloſanna, inſtr. 29. C.
Merville (Franciſcus de Tiulin de) occidit cellerarium ſtratæ, 673. C.
Merula, prioratus dependens ab Hambeia, 932. B. inſtr. 169. D.
Merula (Fulco de) 695. A.
(Guido) cantor Rotomag. 70. C.
(Rogerius) 765. E.
Meſange (Quintinus) cantor Sagienſis, inſtr. 182. A. 189. D. 190. E. 191. B. 193. C. 194. A. E. 198. D. 200. C.
Meſchin (Ranulfus) fundator abbatiæ de Kaldra, 553. C.
Meſdami (Gervaſius de) inſtr. 65. C.
Meſdavi, eccleſia ſpectans ad S. Ebrulfum, inſtr. 210. A.
Meſdavid (Paganus de) inſtr. 163. D.
Meſleium, eccleſia attributa S. Martino Sagienſi, inſtr. 172. B.
Meſmes (Claudius de) eques Melitenſis, 933. D.
(Jacobus) præſes infulatus parlamenti Pariſienſis, 933. D.
(Johannes-Antonius) 933. D.
Meſnigault, eccleſia præſtita abbatiæ Sagienſi, inſtr. 171. E.
Meſnilberat, eccleſia tradita cathedrali Sagienſi, inſtr. 169. B. 183. C. 199. C.
Meſnilberoult, eccleſia ad quam præſentat abbas Sagienſis, 724. B.
Meſnilian, eccleſia juris capituli Sagienſis, inſtr. 169. D.
Meſnilio (Galfredus de) miles, inſtr. 26. E.
(Radulfus) inſtr. 337. A.
(Robertus) tranſigit cum abbate Sagienſi, 721. C.
Meſnilmauger, decanatus ruralis in diœceſi Lexovienſi, 762. 844. C.
Meſnil-Rainart (Robertus de) inſtr. 207. E.
Meſnil-Renfredi, eccleſia monachis Moretonii tradita, 478. C. 479. A.
Meſnil-Renuart, parochia cujus decima confertur S. Ebrulfo, inſtr. 206. D.
Meſſey, eccleſia ſpectans ad capitulum Sagienſe, inſtr. 200. B.
Meudon (Antonius de) cardinalis moritur, 98. A.
Meulles (Nicolaus de) donum præſtat Bernaico, 781. B.
Mezieres (Johannes) canonicus Lexovienſis, inſtr. 295. C.
Michaël probus miles filius Malgerii archiepiſcopi Rotomag. 28. D.
Michaël (S.) ordo regius inſtitutus in abbatia S. Michaëlis de Monte, 512. C. 529. D.
Michaël (S.) parochia in urbe Rotomago pendens ab abbatia Montis S. Michaëlis, 528. A.
Michaël de Boſco (S.) prioratus dependens a S. Maria de Moſtons, 534. D. 883. A.
Michaël de Cermeria (S.) cella juris abbatiæ ſancti Michaëlis ſita in Anglia, 518. A.
Michaël de Cornubia (S.) prioratus pendens ab abbatia S. Michaëlis, 517. E. 870. A.
Michaël de Monte (S.) monaſterium inſtauratum, inſtr. 105. B. cœnobium ſancti Victurii accipit, 106. C. 108. C. 114. D. 116. B. D. 119. D. & ſeqq.
Michaël de Nemore (S.) parthenon ab epiſcopo Conſtantienſi dedicatus, inſtr. 241. E. item eccleſia juris Exaquii, 248. B.
Michaël in monte prope Rotomagum (S.) cella S. Audoëno obnoxia, 145. A.
Michaële (R. de S.) archidiaconus Conſtantienſis, inſtr. 255. B.
Middelburgo (Paulus de) blaſphemiarum ſcriptor, 797. A.
Miere (Guillelmus le) adjuvat Leonoram d'Orleans in fundatione parthenonis apud Torigneium, 458. A. B.
Milceium, eccleſia pertinens ad monachos Sagienſes, 689. E.
Milcio (Herbertus de) inſtr. 107. D.
Millaio (Rogerius de) inſtr. 208. C.
Mille (Rogerus de) 479. C.
Millebeccus, abbatia eccleſiæ Kebecenſi unita, 673. C.
Milleium, eccleſia juris abbatiæ Troarni, inſtr. 286. A.
Milleii (Willelmus de) inſtr. 70. D. ejus filia fit monacha in parthenone SS. Trinit. Cadom. D.
Milleriæ, eccleſia ad præſentationem abbatiæ S. Taurini, 885. D. 920. A. inſtr. 141. D.
Milleriis (Ricardus de) eccleſiam cognominem tribuit S. Taurino, 627. C. 875. D. inſtr. 141. D.
Milleriis (Robertus capellanus de) inſtr. 228. B.
Milo Criſpinus monachus Beccenſis, ſcriptor vitæ B. Lanfranci, 227. D. 228. A.
Milon (Bertrandus) vir nobiliſſimus apud Armoricos, 426. D.
Mineriis (Gilbertus de) litem habet de patronatu eccleſiæ Cornulii, 581. D. 644. D. inſtr. 132. B.
(Guillelmus) 644. D.
(Rogerius) 656. C.
Minimi patres Deppæ, 99. D. Rotomagi, 103. A. 110. D.
Minoritæ patres Pontiſaræ, 72. C. apud Bajocas, 367. B. in inſula S. Marculfi, 411. D. apud Ebroicas, 588. E. apud Sagium, 693. B. apud Pontem-Audomari, 799. A. 836. B. in inſula Cherſonenſi, 885. E. apud Vallonias, 895. E. apud Grandiviſum, 900. E.
Mioſſans comes (Henricus de) 661. E.
Mirdart (Fulco) miles, inſtr. 256. C.
Mirebel, eccleſia pendens a canonicis S. Martini de Eſcajoleto, inſtr. 304. C.
Miſerai (Franciſcus) 981. B.
Miſericordiæ virgines Novi-caſtelli, 110. D.
Miſſionibus exteris (Sacerdotes a) litigant adverſus moniales Stratæ, 672. A.
Mittes domina de Pouilly (Catharina de) 332. C.
Moë (Robertus de) inſtr. 86. A. D. 87. E.
Moias (Robertus de) inſtr. 329. C.
Moire (Robertus de) dat patronatum eccleſiæ abbati Sagienſi, 721. B.
Molbrayo (Nigellus de) probat fundationem Villaris-Caniveti a patre factam, 752. D.
(Robertus) comes de Northumberland, 420. D. propter nequitiam multas poſſeſſiones amittit, 87[illegible]. A. inſtr. 73. B. 74. A. D. 227. A.
(Rogerus) dapifer regis Angliæ, 752. C. fundat parthenonem de Villari-Caniveti, ibid. 872. A. parthenoni SS. Trinit. prædium dat pro filia ſua moniali, inſtr. 60. E. 70. C.
Molé (Matthæus) protopræſes parlamenti Pariſienſis & procancellarius Franciæ, 395. A.
Molendina, cella juris abbatiæ S. Ebrulfi, 823. A.
Molendinis (Aſcelinus de) inſtr. 335. E.
Moline (Theobaldus de) inſtr. 87. C.
Molinet (Claudius du) editor epiſtolarum Stephani Tornacenſis, 780. E. conjicit epiſcopum Lexovienſem Heliopolim fuiſſe tranſlatum, ibid.
Molins (Willelmus de) una cum uxore Albereda, beneficus erga S. Ebrulfum, inſtr. 208. E.
(Wimundus) inſtr. 64. A. E.
Moliſmenſes monachi primi inquilini S. Mariæ de Bono-nuncio, 240. D.
Monaſteria, prioratus in Pertico ſitus, 394. E.
Monaſteriis (Hugo de) inſtr. 60. E.
(Rogerius) cujus mater Deo ſacrata in monaſterio SS. Trinit. Cadom. inſtr. 70. C. inter cætera huic

baſilicæ dat monaſterium de Vals, D. 247. A. 236. A.
Monaſteriis (Robertus de) inſtr. 227. A. 237. A. 247. D.
Monaſteriolum epiſcopo Lexovienſi ſubditum, 765. D. E.
Monaſterium-villare aliquandiu a canonicis occupatum, 281. C. a Roberto duce reſtitutum, D. excommunicationi ſubjicitur, 283. B.
Monbray (Rogerus de) fundator abbatiæ de Bellalanda, 553. D.
Monceium, abbatia e linea Savigneii, 553. B.
Moncellis (Archenohodus de) inſtr. 145. B.
(Erchembaldus) inſtr. 132. B.
Monciacum, prædium prope Silvanectum quo ſe recipit epiſcopus Sag. pulſus a Normannis, 678. D.
Monchy (Catharina de) 660. B.
Monhuchon, locus cujus patronatus eſt epiſcopi Conſtantienſis, 879. B.
Mons-acutus, parochia prope Vallonias, 878. E.
Mons-aquoſus, eccleſia juris abbatiæ Ulterioris-portus, inſtr. 14. D.
Mons-Cereſei liberatur a ſubjectione monachorum Lonlei, inſtr. 95. A.
Mons-Dei, abbatia ab epiſcopo Lexovienſi fundata, 781. D. 783. C.
Mons-jocundiacus, parochia prope Giſortium, 336. C.
Mons-leproſorum, prioratus prope Rotomagum, 47. E.
Mons S. Michaëlis, monaſterium ordinis S. Benedicti inſtauratum, 105. B.
Monſſorus, eccleſia tributa S. Martino Sagienſi, inſtr. 171. C.
Monſtellencis (Henricus) inſtr. 15. B.
Monſterolo (Willelmus de) obtinet campaniam, 819. B.
Monſtier (Arturus du) auctor Neuſtriæ piæ, 5. C.
Montabal, eccleſia indulta S. Ebrulfo, inſtr. 206. D.
Montabo (Radulfus de) inſtr. 65. D.
Montaltenſis cardinalis ſimultatem habet cum Aldobrandino, 616. A. 979. C.
Montaut (Eleonora de) 849. D.
Monthazon (Carolus dux de) princeps de Guemené, 651. E.
Montberon (Henricus-Auguſtus de Lomenie de) baro de Pougy, 908. B.
Montcalvet, eccleſia tributa S. Ebrulfo, inſtr. 206. B.
Montchel (Marinus du) vicarius generalis epiſcopi Sagienſis, 412. B.
Montchenu (Maria de) uxor Antonii de Pons, 638. E.
Monte (Rainaldus de) inſtr. 335. E.
(Robertus) 626. B. plures abbates perperam inſerit in catalogum abbatiæ Cormelienſis, 847. C.
Monte-acuto (Johannes de) eques Aurei velleris, 382. E.
Monte-albano (Maria de) 427. B.
Monte-aureo (Paganus de) inſtr. 335. D.
Monte-capreoli (Anſculfus de) dat fundum in ſilva de Tiliis pro condendo monaſterio, 328. B. idem monaſterium ad Marchaſium-Radulfi transferri curat, ibid.
Monte-capreoli (Ægidius de) 328. D.
(Johannes) 328. D.
Montecoq, parochia juris eccleſiæ Conſtantienſis, inſtr. 273. A.
Montecul, parochia ſpectans ad eccleſiam Conſtantienſem, inſtr. 273. A.
Monte-felici (Henricus de) 490. B.
Montejean (Gilonna de) ſoror Renati equitum tribuni, 610. B.
Monte-jovis (Johannes de) 322. B.
Monte-leonis (Johannes de) magiſter in artibus, inſtr. 44. C.
Monte-lethario (Wido de) inſtr. 16. C.
Monte-martyrum (Petrus de) monachus Cluniacenſis, 929. C.
Monte-moriſco (Herveus de) fundat abbatiam, 554. B.
Monteney (Euſtachia de) uxor Guillelmi du Houmet, 881. A.
Monteogu (Willelmus de) 931. D.
Monte-pinconis (Radulphus de) inſtr. 66. B.
Monte-Riboldi (Willelmus de) inſtr. 20. B.
Monte-ſono (Johannes de) fugit in Arragoniam, 599. D.
Montfichet (Gillebertus de) inſtr. 84. C.
(Willelmus) fundator abbatiæ de Stratfort, 553. D.
Montgaudry, parochia diœceſis Sagienſis, 692. E.
Montfort (Amalricus de) expetit comitatum Ebroicenſem, 574. A. B. 575. A. 667. C.
(Hugo) donationem facit abbati S. Imerii, 768. D. 775. D. 959. B. inſtr. 61. A. B. C. 68. A. 74. D. 229. B.
(Ricardus) obſidit urbem Conchenſem, 638. C.
(Robertus) præſtat hominium abbati Troarni, 418. D.
(Simon) comes Ebroicenſis, 576. B. comes Leiceſtriæ, 587. D. 644. D. 665. B.
Mont-Gommery (Arnulfus de) eccleſiam dat ſancto Martino Sagienſi, 719. B. C.
(Gabriel) monaſterium S. Wandregiſili devaſtat, 160. B. nepotem conditorum abbatiæ Sagienſis falſo ſe jactitat, 714. E. eamque devaſtat, 715. B. 726. C.
(Michaël) 184. E.
(Rogerius) 194. B. vicecomes Oximenſis duodecim canonicos inſtituit apud Troarnum, 416. A. 420. D. uxorem ducit neptem epiſcopi Sagienſis, 681. E. fundator S. Martini Sagienſis, 713. C. D. E. 714. B. 715. A. 717. C. D. E. 718. C. fit monachus in abbatia Serobiſburienſi, 719. A. reſtituit parthenonem Almaniſcarum, 736. A. B. D. 831. A. 843. C. 958. E. inſtr. 61. B. D. 65. C. 68. A. 72. B. bona largitur S. Stephano Cadomenſi, C. 73. B. 74. D. 123. D. 125. D. 127. A. 204. B. 227. A. 328. C. D. E. 329. B. E.
Monthelon (N. de) præpoſitus domui principiſſæ Montis-penſati, 852. D.
advocatus epiſcopi Abrincenſis adverſus monachos ſancti Michaelis de Monte, inſtr. 121. E. facit eos concordes, 122. C.
Montibus (Hugo de) inſtr. 77. E.
(Ragnulfus) inſtr. 113. A.
Montigniacum, eccleſia juris S. Martini Sagienſis, inſtr. 172. A.
Montis-acuti (collegium) Pariſiis ab antiſtite Rotomagenſi conditum, 76. C.
Montiſargienſes ob fidem regi ſervatam privilegio donantur, 698. D.
Montis-burgus, cœnobium ordinis ſancti Benedicti varias donationes ſuſcipit, inſtr. 229. E. 230. A. 238. C.
Montiſpenſerii (Henricus Borbonius dux) prorex Normanniæ, 102. E. 105. A.
Montitera, prioratus ſpectans ad Gemeticum, 957. E. 972. D.
Montius (Hippolytus) generalis Auguſtinianorum, 92. E.
Montlambert (Johannes de) incaſſum litigat de prioratu S. Martini a Campis, inſtr. 58. B.
Montmerium, eccleſia data S. Martino Sagienſi, inſtr. 171. E.
Montmirail (Robertus de) dominus de Fourqueux, 929. B.
Montmorency (Franciſcus de) Neuſtriæ progubernator, 496. D.
(Ludovicus) 939. B.
(Thetbaudus) inſtr. 16. C.
(Ludovica) uxor Ferrici de Mailly, 436. B.
Montoiſon (Catharina de) 437. A.
Montreuil, decanatus ruralis in diœceſi Lexovienſi, 762.
Montviron, eccleſia juris Præmonſtratenſium Lucernæ, 479. E. inſtr. 330. D.
Monvillers (Johanna de) inſtr. 279. C.
Moradas (Petrus) dominus de Rouville, interfectus ad pugnam Azincurtenſem, 288. C.
Mordant (Rogerius) inſtr. 335. E.
Morel comes d'Aubigny (Antonius de) 319. E.
Morelet (Johannes) ballivus Augi jura Ulterioris-portus pervadere tentat, 250. D.
Morennes (Ludovicus de) parochus ſancti Mederici Pariſienſis, 703. D.
Morenvilla, eccleſia dependens ab abbatia Lirenſi, inſtr. 125. D.
Morevilla (Herbertus de) miles, inſtr. 256. C.
Morſavilla (Sanſon de) inſtr. 239. C.
Morinus (Hunfridus) inſtr. 139. E.
Moriſſet (Guillelmus) rector eccleſiæ de Favilleio, ſcriba capituli Lexovienſis, inſtr. 298. B.
Moritaniæ comes (Johannes) reditus aſſignat Belloſannæ in inſula de Gerzé, inſtr. 31. D.
Moritolio (Robertus comes de) inſtr. 75. E.
Moritonii comites. (Guillelmus) 541. A. 542. E. conſtruit abbatiam SS. Trinit. in Novo burgo, 543. A. 554. E. invadit bona Greſtani, 843. B. conditor parthenonis S. Trinitatis in Novo-burgo, inſtr. 108. E. beneficus erga S. Ebrulfum, 109. B. D.
(Johannes) 52. D. inſtr. 29. A.

Moritonii comites. (Richardus) benefacit eccleſiæ Conſtant. inſtr. 273. B.
(Robertus) 353. D. literas dat pro monaſterio Floriacenſi, 409. E. eccleſiam dat Majori-monaſterio, 476. D. 479. A. 420. D. fundat eccleſiam collegiatam in honorem S. Ebrulfi, 508. D. inſtituit decanum & octo præbendas, E. 511. B. dat veterem eccleſiam abbati S. Michaëlis, 518. A. 771. A. 842. E. 843. A. B. C. 917. C. inſtr. 65. C. 66. A. 68. A. C. 72. B. E. 73. A. 74. D. 233. C.
(Stephanus) 478. C. 479. C. 533. C. fundator abbatiæ Furneſii, 553. B. inſtr. 112. B.
Moritonienſis eccleſia collegiata ſancto Ebrulfo ſacra, 508. D. a quo conſtructa, ibid.
Moritonium, eccleſia dependens a Majori-monaſterio, inſtr. 112. D.
Morlay (Philippus de) inſtr. 165. C.
Mornaium, eccleſia pendens a S. Ebrulfo, inſtr. 207. E.
Mornay (Philippus) librum in lumen emittit quem confutat Perronius, 615. C. D. a Jacobo Suarez confutatus, 705. A.
Morſalinæ, eccleſia de qua lis oritur, 875. E.
Mortuo-mari (Hugo de) inſtr. 21. A.
(Rogerius) cellam S. Victoris in abbatiam erigi curat, 262. A. 963. B. inſtr. 16. D. 17. A. B. C. 88. B.
Mortuum-mare amplexatur inſtitutum Ciſtercienſe, 307. E. 308. B. C. juriſdictionem adipiſcitur in Valaſſiam, 313. B.
Morviller (Philippus de) primus præſes curiæ parlamenti Pariſ. inſtr. 54. D.
Moriſſe (Petrus) inſtr. 56. D.
Moſe (Eudo de) 479. D.
Moſterol, parochia cujus decima datur S. Ebrulfo, inſtr. 206. D. 208. A.
Mota, caſtrum ab epiſcopo Conſtantienſi conditum, 897. E.
Mothe-Tilly (Johannes de la) 797. D.
Moton (Alveredus de) inſtr. 70. A.
Motte (Simon de la) civis Rotomagenſis, 236. C.
Moulinet (Guillelmus du) canonicus Sagienſis, inſtr. 183. D.
Moulor, eccleſia præſtita S. Martino Sagienſi, inſtr. 165. B.
Mouny (Thomas de) 909. D.
Mourchene, locus ubi duæ erant eccleſiæ in unam hodie redactæ, 590. D.
Moutons, prioratus feminarum in civitate Abrincenſi, 466. 503. C.
Moyaux, decanatus ruralis eccleſiæ Lexovienſis, 762.
Muchedent, eccleſia ſpectans ad abbatiam S. Catharinæ, inſtr. 10. A.
Mulan, abbatia in Anglia ex Hambeia prognata, 931. B. E.
Mulceium, eccleſia ad præſentationem abbatis S. Martini Sagienſis, 692. A. 698. A inſtr. 171. C.
Murdrac (Hugo) inſtr. 240. D.
(Robertus) inſtr. 331. E.
Muſca (Philippus de) inſtr. 113. B.

Muſcampis (de) eccleſia aſtructa Troarno, inſtr. 286. B.
Muſiaco (Amalricus de) armiger, nepos Odonis Rigaldi, 70. E.
Muſtrecco (Turginus de) inſtr. 65. B.

N

Namiarii & Nancarii, quid iſtæ voces ſignificent, 815. E.
Namps (Guillelmus) notarius in vicecomitatu Lexovienſi, inſtr. 296. C.
Namurcenſis comes (Philippus) 778. B.
Nantier (Franciſca de) baro de Landelle, 915. E.
Nantum, locus in quo S. Marculfus ædificat monaſterium, 864. C. E. 868. B.
Narnienſis epiſcopus (Jacobus) 601. C.
Navarræ reges. (Antonius de Bourbon) 97. D. 102. C.
(Carolus) pacem init cum rege Franciæ, 491. C. E. creat ſodalitium in eccleſia Ebroicenſi, 597. B. C. 599. A.
(Henricus I.) Philippo Audaci præſtat homagium, 71. B.
(Henricus II) 436. A. 738. D.
(Johannes) 379. D. 436. A.
(Ludovicus) filius Philippi Pulchri, inſtr. 100. C. 118. A.
Navarræ reginæ. (Blancha) 379. D.
(Johanna) uxor Caroli, 597. B.
(Margarita) parthenonem Almaniſcarum reſtaurat, 738. D.
Navarræi Montem-morellum invadunt, 538. A.
Navarre (Ludovicus de) comes Bellimontis Rogerii, 942. E.
Nealfa (Normannus de) 720. B.
Neaufle, eccleſia tradita cœnobio Uticenſi, 692. E. inſtr. 210. A.
Nealpha, eccleſia capituli Sagienſis, inſtr. 169. D.
Neaudouil, rivus prope Blancam-landam, 945. A. D.
Neelle (Alix de) uxor Roberti baronis de Briquebec, 373. D.
Neers, eccleſia ſpectans ad capitulum Sagienſe, inſtr. 169. C.
Nemauſio (Johannes de) præbendarius eccleſiæ B. Mariæ Rotundæ Rotomag. inſtr. 35. B.
Neſmond (Theodorus de) præſes infulatus, 396. C.
Neuchan, eccleſia in Anglia dependens a S. Ebrulfo, inſtr. 205. B.
Neubourg (Ludovicus-Antonius de) Teutonici ordinis ſupremus magiſter, 215. D.
(Philippus-Guillelmus) elector Palatinus, 215. D.
(Robertus) 116. C.
Neucherche, eccleſia in Anglia juris abbatiæ Lirenſis, inſtr. 125. A.
Neuſtria & aliæ regni Franciæ provinciæ a Normannis vaſtantur, 867. B. C. D. E.
Neuton, eccleſia in Anglia tradita abbatiæ Lirenſi, inſtr. 125. A.
Neuville, eccleſia parochialis diœceſis Sagienſis, inſtr. 181. B. 198. A.
Neuville (Catharina de) uxor Ludovici de Lorraine, 397. E.
Neuville-Villeroy (Catharina de) 290. A.
Nicaſius Mellentinus (S.) prioratus inſtauratus a Guillelmo abbate Beccenſi, 237. C. 878. D.
Nicera (Robertus) inſtr. 245. E.
Nicolaï (Johannes) primarius præſes cameræ computorum, 395. A.
(Renata) uxor Matthæi Molé protopræſidis, 395. A.
Nicolas (N.) procurator abbatis & monachorum ſancti Michaëlis in lite cum epiſcopo Abrincenſi, inſtr. 121. E.
Nicolaus preſbyter cardinalis præſens dedicationi eccleſiæ Eſcoyenſis, inſtr. 39. C.
Nicolaus (S.) eccleſia pendens a ſancto Ebrulfo, inſtr. 207. D.
Nicolaus (S.) parochia in ſuburbio Conſtantienſi, 863.
Nicolaus (S.) Andegavenſis abbatia ordinis S. Benedicti, 874. C. obtinet confirmationem eccleſiæ ſibi datæ, 876. C.
Nicolaus (S.) leproſorum, prioratus unitus hoſpitali Ebroicenſi, 611. B.
Nicolaus (S.) de Nemore, eccleſia juris abbatiæ S. Martini, 724. D. inſtr. 171. C.
Nicolaus (S.) de Rocha, eccleſia tradita abbatiæ Sagienſi, 720. D.
Nicoſienſis archiepiſcopus (Hugo de Piſe) 117. D.
Nidus-corvi, eccleſia cujus patronatus eſt eccleſiæ Conſtantienſis, inſtr. 265. A.
Niem (Theodericus de) 891. A.
Nigella (Simon de) inſtr. 38. A.
Nigelli Humo (Hugo de) inſtr. 242. C.
Nigellus vicecomes, inſtr. 13. A. fundat monaſterium S. Salvatoris, inſtr. 231. B. E.
Nigellus Turaldus teſtis eſt donationis factæ Pratello, inſtr. 201. A.
Niger (Rogerius) inſtr. 159. B.
Nivardus frater S. Bernardi præeſt monaſterio de Soleuvria, 874. D. inſtr. 80. D.
Nivellenſis Beguina de morte Ludovici primogeniti regis interrogata, 400. B.
Nivernenſis comitiſſa (Bonna) 87. C. filia ejus Johanni a Francia deſponſatur, 70. C.
Nivernenſis inſtituti ſorores in xenodochium Eſcoiarum inductæ, 115. B.
Niveſnelle, eccleſia dedita S. Martino Sagienſi, inſtr. 172. B.
Nixienſis forte Nicenus archiepiſcopus (Johannes) 271. A.
Noa, monaſterium ordinis S. Benedicti fundatur, inſtr. 133. B.
Nocſi (Alexander-Bartholomæus de) vicarius generalis cardinalis Farneſii, 428. B.
Nocy (Chriſtophorus de) canonicus Lexovienſis, inſtr. 295. C.
(Michaël) archidiaconus de Lieuvino, inſtr. 298. C.
(Oliverius) canonicus Lexovienſis, ſigillifer epiſcopi Lexov. inſtr. 215 A. capitulo ſummam pecuniæ numerat pro fundatione obitus Thomæ Baſin epiſcopi, B. C.
(Philippus) archidiaconus Lexov. inſtr. 295. C.

Noees, villa dependens ab archiepiſcopo Rotomag. inſtr. 36. C. D. E.

Noel (Natalis) canonicus Lexovienſis, inſtr. 298. D.

(Robertus) dominus de Groucy, 617. D. 656. B.

Noerio (Rogerius de) inſtr. 337. A.

Noeris (Radulfus de) inſtr. 89. C.

Noerium, eccleſia dependens ab abbatia Lirenſi, inſtr. 124. E.

Noermainart, eccleſia dependens a ſancto Ebrulfo, inſtr. 206. E.

Nogent-le-ſec, locus cujus decimæ jurgium movent, 657. B.

Nogentum ſuper Andelam, eccleſia tributa Majori-monaſterio, 42. C.

Nogio, cella dependens a S. Ebrulfo, 823. A.

Noion (Radulphus de) 656. B.

Noiſement (Radulphus de) inſtr. 132. A.

Nominales philoſophi doctrinam ſuam edocere prohibentur, 494. B.

Nonant (Aitardus de) inſtr. 68. D. 159. A.

(Hugo) dat patronatum Bervillæ capitulo Lexov. 779. D. 780. A.

(Rainaldus) 959. E. inſtr. 66. B. 328. B.

Nonantum, baronia comitatus Lexovienſis, 762, illic inſtituuntur nundinæ, 779. D.

Norjot (Radulphus) inſtr. 265. C.

Normandus (Willelmus) inſtr. 108. C.

Normanni in Neuſtriam irrumpunt, 186. B. 190. D. 765. C. 866. E. urbem Pariſios iterum impugnant, 867. B. C. E. 873. B.

Normanniæ duces (Carolus) delphinus filius Johannis regis, 80. E. 211. D. diploma tribuit abbatiæ Sagienſi, 722. E.

(Carolus) frater Ludovici XI regis, 796. A. 863.

(Carolus) filius Ludovici XI regis, 381. E.

(Godefridus) 758. C. 874. E. 163. D.

(Guillelmus I Longa-ſpata) 1. epiſcopatum Rotomagenſ. tradit Hugoni, 25. E. 31. A. 186. B. 189. A. reſtaurat Gemeticum, 190. E. 191. A. D. 192. A. B. 850. B. 856. A. 869. A. 950. C. 956. A. B. C. inſtr. 218. B.

(Guillelmus II Nothus) 28. C. Malgerium Rotomagenſem archiepiſcopum retrudit in inſulam, D. & ſeqq. huic Maurilium ſufficit, 30. B. D. E. 31. B. 32. A. 33. A. 36. B. 39. B. 219. A. 239. B. 267. E. 268. A. 286. C. 422. B. 423. A. 431. E. 432. A. B. 441. B. C. 475. A. B. D. 515. D. 516. B. C. inſtaurat abbatiam S. Leufredi, 633. A. 637. E. 638. B. D. 644. B. 655. B. donum abbatiæ S. Richarii tribuit, 680. D. 681. A. 682. A. E. 713. C. 729. A. 766. D. 767. E. 768. B. 815. A. 817. E. 818. A. D. E. 819. A. D. 820. B. 825. A. 842. E. 843. A. 846. D. 847. D. 863. 865. A. 870. E. 871. C. D. 878. C. 885. C. 917. B. 935. D. fundat abbatiam Cæſariſburgi, 940. B. inſtr. 13. A. B. E. ratam habet fundationem parthenonis S. Trinit. Cadom. 59. A. D. 61. D. 62. A. 63. D. E. 64. E. 65. A. B. C. bona Grimoldi confiſcata dat eccleſiæ Bajocenſi, D. 66. A. fundat abbatiam S. Stephani, C. 67. E. firmat poſſeſſiones SS. Trinitatis, 68. B. 69. A. B. 71. A. D. 72. A. B. C. E. 73. A. 74. A. C. 75. A. E. 76. C. 82. E. 97. C. 123. C. 126. D. 127. A. 151. D. 155. A. B. 199. E. 200. E. Pratellenſibus donum firmat, 201. A. B. C. D. & ſeqq. laudat fundationem parthenonis S. Deſiderii, 203. B. epiſcopo Conſtantienſi cedit medietatem urbis, 219. B. E. 220. C. ſepultus in abbatia S. Stephani Cadomenſis, 221. B. 225. A. morbo laboratus fundat cœnobium de Voto, 229. B. C. probat fundationem monaſterii S. Salvatoris, 231. D. literas dat in gratiam eccleſiæ Conſtant. 272. A. B. 326. D. 328. C. D. Vide Angliæ reges Guillelmus I.

Normanniæ duces (Henricus I) 754. A. inſtr. 110. C. dat literas pro monaſterio Savigneii, 111. A. D. bona monaſterii Divenſis confirmat, inſtr. 156. A. Exaquienſi cœnobio poſſeſſiones aſſerit, inſtr. 234. A.

(Henricus II) 363. B. 875. D. poſſeſſiones Fontaneti confirmat, inſtr. 82. D. laudat fundationem abbatiæ de Longis, 83. E. Barberii poſſeſſiones laudat, 86. D. & ſeqq. bona Lucernæ tributa confirmat, 113. C. eccleſias de Ponte-Urſonis S. Michaëli aſſerit, 114. D. Vide Angliæ reges.

(Johannes Sine terra) 521. D.

(Johannes) filius regis Franciæ, 596. C. 786. D. inſtr. 118. B. 288. E.

(Richardus I) 15. C. 26. C. Quintinopolitanæ eccleſiæ duas confert eccleſias, 124. C. 159. B. D. dat licentiam reædificandi Fontanellam, 176. A. 192. B. Fiſcannenſe monaſterium a ſe inſtauratum clericis attribuit, 201. E. 202. A. B. 203. C. 204. D. E. 205. E. 208. D. 239. C. 282. B. ab Henrico Bajocenſi baptiſatur, 352. G. D. 353. A. 363. C. 469. A. 474. A. monachos inducit in eccleſia Montis S. Michaëlis, 512. A. 513. C. D. 514. C. 570. C. reſtaurat abbatiam ſancti Taurini Ebroicenſis, 626. A. B. 728. D. transfert corpus ſancti Audoëni, 765. C. 776. D. 830. C. E. 831. A. 866. B. 869. A. eccleſiam Conſtantienſem poſſeſſionibus auget, ibid. 922. B. 957. A. fundator abbatiæ Fiſcannenſis, inſtr. 8. C. monaſterii S. Michaëlis de Monte inſtaurator, 105. C. 106. B. 125. E. 138. D. eccleſiam Conſtantienſem ſublimare decernit, 218. B. in ea canonicos inſtituit quibus reditus aſſignat, ibid. 231. E.

Normanniæ duces. (Richardus II) 26. E. 28. B. E. Fiſcannenſi abbatiæ tradit eccleſiam ſancti Gervaſii, 124. A. D. 136. C. 139. E. 140. D. 176. C. 177. A. B. inſtitutum Benedictinum inducit in eccleſiam Fiſcannenſem, 202. & ſeqq. 281. C. facit donationem S. Quintino Veromand. 353. A. B. 363. C. pulſis canonicis Troarnum Fiſcanno tradit, 416. A. abbatiam Seſſiacenſem tribuit monaſterio S. Michaëlis, 470. E. 472. E. 474. B. C. D. novam eccleſiam inchoat in Monte-Tumba, 512. B. duo monaſteria ſancto Michaëli dat, 514. D. E. 515. D. 570. E. 571. A. monaſterium S. Taurini inceptum a patre perficit, 626. B. 680. A. B. 683. E. 728. D. Almaniſcenſem parthenonem Fiſcanno tradit, 736. C. 765. D. 766. B. D. 776. D. 856. A. 869. B. E. 912. A. 956. C. 957. A. B. poſſeſſiones tribuit abbatiæ Fiſcannenſi, inſtr. 8. C. D. 153. E. 283. C. duas eccleſias canonicis S. Quintini Veromand. tribuit, 284. B. 326. D. 327. C. D.

(Richardus III) pater Nicolai abbatis S. Audoëni, 141. B. E. 274. C. 637. E. 957. E. bona multa confert beatæ Mariæ de Gouffer, vulgo de Sillcio, inſtr. 168. A.

(Richardus IV) abbatiam Boniportus fundat, inſtr. 137. B. bona S. Taurini Ebroic. firmat, 138. C.

(Robertus I) 26. E. Ebroicam urbem obſidet, 27. C. cum duce Britanniæ pacem init, E. 124. E. 125. A. E. 141. D. 142. A. D. 143. E. 177. E. 205. A. C. abbatem Fiſcannenſem ab archiepiſcopo Rotomag. benedici non vult, 206. C. D. 216. B. 218. B. C. Monaſterium-villare in priorem ſtatum reſtituit, 281. C. Fiſcanno cœnobium S. Taurini in commutationem cedit, ibid. D. 282. B. C. 353. B. D. inſtaurat abbatiam Ceraſii, 409. B. 474. E. 476. B. 515. A. 637. E. monaſterium S. Taurini tribuit abbatiæ Fiſcann. 626. B. 835. A. iter Hieroſolymitanum aggreditur, D. 836. C. laudat fundationem abbatiæ S. Trinitatis ſeu S. Catharinæ de Monte, inſtr. 9. C. 10. C. 11. C. 13. A. 62. A. pater Willelmi Nothi, 62. A. 64. A. E. 127. D. 199. E. Pratello dat Turſtinivillam, 200. E. Guillelmum filium ſuum Pratellum mittit qui hanc donationem ſuper altare ponat, 201. A. bona tribuit parthenoni Villarienſi, 326. B. & ſeqq.

(Robertus II) 208. A. B. 227. A. prohibet ne archiepiſcopus Rotomag. ab abbate Beccenſi profeſſionem exigat, ibid. 239. B. 240. D. E. 241. A. B. 358. A. B. 359. C. 404. E. 405. C. 424. C. 516. C. proficiſcitur Jeroſolymam, 573. A. 683. A. B. 731. B. a Dunelmenſi præſule impulſus ut At-

gliam invadat, 771. D. tradit illi epiſcopatum Lexovienſem, E. conſentit ut ejiciatur, 772. A. 821. B. Conſtantienſem pagum Henrico fratri vendit, 872. D. 917. C. 958. A. inſtr. 17. D. 18. C. 19. D. 20. A. 76. D. 77. A. B. a fratre ſuo Henrico ducatu ſpoliatur, 155. D. Henrico regi omnem pagum Abrincatenſem dimittit, 221. C. una cum uxore Mathilde ratum habet fundationem Exaquii, 227. B. 233. C.

(Rollo) 1. 15. C. a Francone Rotomag. baptiſatus, 25. C. 31. A. 57. E. prædium dat Gemetico, 189. A. 190. D. Ebroicas invadere tentat, 570. A. 632. E. 867. B. 868. B. nomen Roberti accipit, C. 869. A. Neuſtriam & alias Franciæ provincias devaſtat, inſtr. 217. B. regenerationis fonte renatus, pacem cum rege Francorum init, C. dat eccleſiam S. Salvatoris Theoderico epiſcopo Conſtant. ut ibi ſedem figat, D.

Normanniæ duciſſæ (Gonnor) 26. C. 124. C. bona indulget monachis S. Michaëlis, 512. B. 514. C. 866. B. conſtruit eccleſiam cathedralem Conſtantiæ, 869. D. 871. C. inſtr. 273. B.

(Juditha) uxor Richardi I. 124. D.

(Juditha) uxor Richardi II, 205. B. fundat Bernaicum, 830. C.

(Mathildis) 850. B. uxor Guillelmi Nothi fundat parthenonem SS. Trinitatis Cadom. inſtr. 59. B. D. 65. C. 66. A. 67. E. 68. B. D. E. 69. A. E. 70. A. B. C. 71. B. 72. B. 74. C. 75. E. 97. C. 127. A. 229. B. E. 328. C. D. 329. D.

(Papia) uxor Richardi II ducis, 28. B.

Normanniæ comitia generalia, 311. D. E. 382. A. 427. E. 619. E. 620. A. 690. A. 691. A. 699. A. 765. D. 837. D. 909. A.

Normannivilla (Rogerius de) inſtr. 140. E.

Normannorum dux (Haſtingus) vaſtat Neuſtriam, 201. D. 712. A. 930. C. 956. A.

Normanville (Maria de) mater epiſcopi Conſtantienſis, 901. C.

Northumberlant (Robertus comes de) inſtr. 73. B.

Norvicenſis epiſcopus (Herbertus) inſtr. 230. E.

Norum, cella dependens a S. Ebrulfo, 823. A.

Noſocomia, vide Hoſpitalia.

Novavilla, eccleſia juris capituli Bajoc. 366. D. altera ejuſdem nominis, inſtr. 135. B. 337. A.

Novavilla (Hugo de) inſtr. 241. E.

Nova-villa Ferrariarum, parochia in qua ſita eſt abbatia Bivallis, 316. B.

Novi-caſtrenſes moniales Benedictino non Ciſtercienſi inſtituto addictæ, 293. C.

Novilla, eccleſia pendens a monaſterio Divenſi, inſtr. 159. E.

Novilla (Robertus de) inſtr. 329. E. 330. A.

Noviomagus, urbs populorum Lexoviorum, 762.

Noviomenſes canonici & abbas S. Eligii Odonem Rigaldum cujuſdam diſſidii arbitrum eligunt, 69. C.

Novion (Nicolaus de) protopræſes ſenatus Pariſienſis, 619. E.

Novium, eccleſia ſpectans ad cœnobium Divenſe, inſtr. 156. C.

Novoburgo (Henricus de) 644. D.

(Robertus) canonicus Ebroicenſis, 577. B.

(Robertus) Normanniæ vicecomes, 48. E. 229. D. E. inſtr. 114. D. 133. A. 239. C.

Novo-mercato (Bernardus de) inſtr. 72. E.

Novum-caſtellum, eccleſia pendens a S. Martino Sagienſi, inſtr. 165. B. 171. D.

Novum-caſtrum in Braio, vetus noſocomium olim a canonicis regularibus adminiſtratum, quibus ſucceſſere moniales, 293. A.

Novum-forum, cella juris abbatiæ ſancti Ebrulſi, 823. A.

Novum-mercatum, prioratus fundatus a Willelmo de Roumare, 822. A.

Novus-burgus, parthenon S. Trinitatis fundatur, 617. A. inſtr. 108. E. conditorem habet Guillelmum comitem Moretonii, ibid. 315. B.

Nucetum, eccleſia juris S. Ebrulſi, inſtr. 205. C. D.

Nuille (Giſlebertus de) inſtr. 139. B.

Nuilleio (Ogerus de) inſtr. 331. B.

Nuiſement (Radulphus de) inſtr. 145. B.

Nunant (Hugo de) electus epiſcopus Ceſtrenſis, inſtr. 237. E.

Nundinæ a rege Philippo in Monte S. Michaëlis inſtitutæ, 524. D. ab epiſcopo Lexovienſi in duobus locis, 779. D.

O

O (Johanna d') mater Jacobi d'Angennes epiſcopi Bajoc. 394. A.

Octavianus-Cæſar-Auguſtus Caletes Celticæ adjicit, 1.

Octavianus ſedis apoſtolicæ legatus, 256. E. 257. A.

Octona, eccleſia pendens ab abbatia Conchenſi, inſtr. 131. B.

Odo cardinalis tituli S. Georgii, inſtr. 136. A.

Odo Turnebus editor epiſtolarum cæterorumque operum Arnulfi Lexovienſis, 779. A.

Offay (Adrianus d') cantor Lexovienſis, inſtr. 298. C.

Ogier (Ægidia, Thomas & Maria) inſtr. 280. A. B.

Oiri (Hugo de) miles, inſtr. 21. A.

Oiſſel, eccleſia collata capitulo Rotomag. 59. D.

Oiſterlandus educator principis Willelmi, 248. A.

Olendino (Robertus de) unus e primis canonicis hoſpitalis Faleſiæ, 754. B.

Olivarius (S.) ſic dictus fuit aliquando parthenon Clariſſarum ſitus in parochia S. Viviani Rotomag. 343. D.

Oliverius (Richardus) archidiac. Augi, 90. B.

Olivier (Franciſcus) protopræſes Pariſ. & ſigillorum cuſtos, 531. B.

(Franciſca) uxor Matthæi Tiercelin, 608. B.

Olivier de Longueil (Guillelmus) vicecomes Augi, 893. B.

Olivo (Willelmus de) inſtr. 198. B.

Olleio (Nigellus de) inſtr. 160. A.

Olna Fluvius, inſtr. 62. B. C. D. 64. E. 67. A. 151. C. 153. A.

Omont de Monte-Capreoli (Blancha d') 328. D.

Onuphrius Panvinius rerum eccleſiaſticarum ſcriptor, 387. E.

Opido (Gaufridus de) inſtr. 78. D.

Opportuna (S.) eccleſia cujus decima datur Exaquio, 878. B. inſtr. 225. A. 228. B.

Opportuna (Ranfredus de S.) inſtr. 233. E.

Oppoſitio archiepiſcopi Lugdunenſis deliberationi concilii Pariſienſis, inſtr. 47. A. & ſeqq.

Oranges (Guillelmus d') miles præſentat parochum ſancti Sulpitii de Maceio, 491. E.

Oratio funebris Hugonis archiepiſcopi Rotomag. inſtr. 58. A.

Oratorii preſbyteri apud Deppam, 106. B. apud Montem-fortem ad Riſelam, 107. A. apud Rotomagum, 110. A. B. apud Cadomum, 394. B. monachis Pontiſarenſibus neceſſaria ſuppeditari curant, 261. A.

Orbec, decanatus ruralis in diœceſi Lexovienſi, 762.

Ordericus Vitalis preſbyter ordinatur, 684. D. monachus Uticenſis, 816. B. 873. D.

Ordo equeſtris S. Michaëlis a Ludovico XI inſtitutus in abbatia ejuſdem nominis, 512. C. 529. D.

Orgemont (Petrus d') cantor eccleſiæ Conſtantienſis, 892.

Orgeriæ, eccleſia tributa ſancto Ebrulſo, 823. C. inſtr. 208. C.

Orgoil, eccleſia pertinens ad Sigeium, inſtr. 12. C.

Orleans (Henricus d') marchio de Rothelin, 849. D.

(Leonora) parthenonis Torigneii fundatrix, 458. A. B. uxor mareſcalli de Matignon, 905. C.

(Maria) mater Antonii de la Haye abbatis Fiſcanni, 213. C.

Orval, eccleſia collata monachis Exaquienſibus, 873. D.

Orvilla, locus cujus decimæ cedunt epiſcopo Conſtantienſi, 882. B. inſtr. 248. C.

Orviller, villa diœceſis Carnotenſis conceſſa abbatiæ S. Salvatoris, inſtr. 135. C.

Oſanna, rivulus Normanniæ, 334. A.

Oſceium, eccleſia juris S. Martini Sag. inſtr. 171. D.

Oſmundi-villa, eccleſia monaſterio S. Barbaræ tradita, 578. D.

Oſmundus cognomento Larvita, inſtr. 62. C.

Oſmundus capellanus Willelmi regis, inſtr. 66. B.

Digitized by Google

Oſmunvilla, eccleſia confirmata Exaquio, inſtr. 248. C.

Oſnon, cœnobium in Anglia prognatum ex Hambeia, 931. B. E.

Oſſat (N. d') cardinalis, 104. C.

Oſtienſes epiſcopi (Albericus) 48. A.
  (Hugo) inſtr. 136. A.
  (Johannes-Dominicus Cuppi) ſacri collegii decanus, 550. C.

Oſtrevantii comes (Guillelmus) 371. C.

Othoërus cujus filius fundat Lucernam, inſtr. 113. A.

Ovill (Gillebertus de) inſtr. 94. C.

Ovis (prioratus de) diœceſis Morinenſis pendens a Majori-monaſterio, 236. D.

Ouldin (Claudius) canonicus Lexov. inſtr. 295. C. 298. D.

Ouremer (Gaufridus) inſtr. 236. C.

Outremer (Gaufridus) inſtr. 247. B.

Ouville, eccleſia juris canonicorum S. Martini de Eſcajoleto, inſtr. 304. C.

Oximenſes comites (Guillelmus) filius Richardi I ducis Normanniæ, 728. D. item & comes Augenſis, ibid.
  (Rogerius) 416. B. 736. A.
  (Turſtanus) 409. C.

Oximus, vicus propinquus Sagis qui populo nomen dedit, 674. 675. B.

Oxonienſis epiſcopus (Bartholomæus) 51. B.
  (Willermus) inſtr. 230. E.

Oyſonne (Robertus) dat eccleſiam S. Martino Sagienſi, 718. D.

Oyſum (Angerannus) inſtr. 165. C.

P

PACEIO (Guillelmus de) Dunelmenſis epiſcopus, 573. C.
  (Willelmus, Hugo & Hubaldus) inſtr. 139. A.

Paceium, abbatia unita cum parthenone ſancti Nicolai de Vernolio, 659. E. 660. D. 661. D. eccleſia cognominis tributa abbatiæ Lirenſi, inſtr. 125. D.

Paciaco (Rogerius & Agnes de) inſtr. 139. D.

Pacificatio inita inter monaſteria SS. Trinitatis & S. Stephani, inſtr. 75. A.

Pactiones initæ inter epiſcopum & canonicos Conſtantienſes, inſtr. 259. A. D. 263. A. & ſeqq.

Pactum initum inter monaſteria ſancti Audoëni & S. Victoris in Caletis de electione abbatis, inſtr. 57. A.

Paerio (Richardus ſacerdos de S.) inſtr. 80. E.

Paganella (Johanna) uxor Ludovici d'Eſtouteville, 931. C.

Paganellus (Fulco) 931. C. inſtr. 256. B.
  (Guillelmus) fundat abbatiam Hambeiæ ſub norma Tironenſi, 931. A. inſtr. 66. B. 84. B. 241. A. B. C.

Paganus (Robertus) inſtr. 132. B.

Pain (Samſon) rector eccleſiæ de Longis, inſtr. 104. A.

Painel (Johannes) urbis Conſtantienſis gubernator, inſtr. 277. D.

Pair (S.) vicus diœceſis Conſtantienſis ab abbatia ſancti Michaëlis pendens, 470. E.

Palceia (Guillelmus de) miles, 884. D.

Palenciacus (Johannes) archidiac. Rotomagenſis, 78. B. C.

Palu (Stephanus) canonicus Sagienſis, inſtr 183. E. 191. E. 193. C. 200. B.

Palude (Percevallus de) canonicus Lugdunenſis, 373. D.

Paludenſis (Petrus) eximius theologus, 78. B.

Paluel, parochia exemtionis Fiſcannenſis, inſtr. 24. A.

Pancratio (T. de S.) inſtr. 331. D.

Panier (Auguſtinus) Præmonſtratenſes Ardenæ ad ſtrictiorem vitam revocat, 463. B.

Pantol (Guillelmus) 717. E. inſtr. 26. E.

Papa, id nomen indebant Albigenſes cuidam Bartholomæo Hereſiarchæ, inſtr. 33. A.

Papia uxor Richardi II Normann. ducis, 28. B.

Papienſes epiſcopi (Jacobus) 96. B.
  (Johannes de Caſtiglione) 490. C. 892. E.
  (Olivier de Longueil) 894. C.

Parcus, prioratus fundatus ab epiſcopo Conſtantienſi, 592. A.

Paris (Matthæus) 35. E. ejus editores in monachos S. Audoëni falſum crimen intendunt, ibid. de iiſdem monachis ipſe inconſiderate ſcribit, 36. A.

Pariſi (Oliverius) 749. D.

Pariſienſis civitas a Normannis iterum impugnata, 867. E.

Parlamentum Normanniæ a Ludovico XII inſtitutum, 897. B.

Parnis (Cella de) ſpectans ad S. Ebrulfum, 823. A.

Parochiæ plurimæ Pratello ſubjectæ, 836. A.

Parvavilla, eccleſia cujus pars dependet ab abbatia Longarum, inſtr. 84. A. altera eccleſia tributa abbatiæ de Longis, 430. A.

Parvi (Dominicus) magiſter in theologia, inſtr. 44. B.

Paſſavant de Mortagne (Ludovicus de) 213. C.

Paterno (Robertus de S.) archidiaconus Rotomag. inſtr. 29. D.

Paternus (S.) abbatia in pago Conſtantienſi tributa monachis S. Michaëlis, 512. B. 514. D. 517. A. 526. D. 571. A. 766. B.

Paternus (S.) eccleſia apud Rotomagum dependens a Fiſcanno, inſtr. 8. D. altera dependens a Troarno, inſtr. 285. E.

Paternus de Tornayo (S.) eccleſia juris abbatiæ S. Leufredi, 687. C.

Patracenſis epiſcopus (Pandulfus de Malateſtis) 891. A.

Patrich (Willelmus) inſtr. 69. B.

Pavellio (Renaldus de) dotat monaſterium Inſulæ-Dei, inſtr. 27. B.

Paula (S. Franciſcus de) plures ſcribit literas ad cardinalem Georgium d'Amboiſe, 95. C.

Pauli (Engelrannus comes S.) inſtr. 20. A.
  (Franciſcus de Bourbon) 90. C.
  (Hugo Candavenæ) abbati Fiſcannenſi tradit priſtinam dignitatem Blangiaci, 209. A.

Pauli (Petrus comes S.) item & Briennæ 89. A.

Pauliacenſis (Reginaldus) miles ſpectabilis de ſuo confert ut conſtruatur Inſula-Dei, 340. D.

Pauliacum, parthenon a S. Filiberto conditus, 126. E. 127. A. 132. A. 951. D.

Paulinus Nolanus (S.) Victricio Rotomagenſi familiaritate conjunctus, 7. C. D. E. 8. A. 135. B. D. 140. C.

Paulis (Silvius de) inſtr. 310. B.

Paulus (S.) cella Monaſterii-Villaris Rotomagi ſita, 284. B.

Pavoth (Willelmus) inſtr. 67. A.

Pautol (Willelmus) prioratum S. Petri de Nov. monaſterio S. Ebrulfi conferri curat, inſtr. 208. C.

Payan (J.) miles litigat cum monachis S. Michaëlis, 507. B.

Payart (Robertus) præceptor domorum templi in Normannia, 628. E.

Paynel (Guillelmus) fundat anniverſaria apud Hambeiam, 932. E.

Pellevé (Antonius de) comes de Flers, 935. C.

Pellevé de Flers (Johannes de) 439. C.

Pelt (Johannes de) inſtr. 20. B.

Pembroc, eccleſia tributa S. Martino Sagienſi, inſtr. 172. B.

Pembrochii comes (Arnulfus) 684. B.
  (Willelmus) fundat abbatiam, 553. C. inſtr. 31. B. 142. C.

Pentale, vetus monaſterium diœceſis Rotomagenſis a Childeberto rege conditum, 120. E. nunc parochialis eccleſia S. Sanſonis dicta, ibid.

Pentevriæ comes (Johannes) 699. B.

Peon (Carolus) preſbyter Ebroic. 605. B.

Pepin (Guillelmus) Dominicanus librum dicat epiſcopo Ebroicenſi, 609. D.

Perceio (Radulfus de) miles 860. D. E.
  (Robertus) 783. C.

Percy (Thomas) comes Northumbriæ in Anglia, 290. C.

Perella (Richardus de) inſtr. 91. E.

Peretot (Robertus de) Exaquio dat eccleſiam ejuſdem nominis, inſtr. 227. E.

Pericard (Johannes le) clericus, 428. E.
  (Johannes) cognitor regius in parlamento Rotomag. 500. B. 616. D.

Periers, prædium collatum monachis S. Audoëni, 870. A.

Periers (Marinus de) inſtr. 245. E.

Periez, eccleſia epiſcopo Conſtantienſi tradita, 627. E.

Peron (Henricus du) cardinalis, 104. C.

Perona (Gaufridus de) conjux Petronillæ de Pontiſara, 70. B.
  (Julianus) miles, 70. B. inſtr. 38. B.

Peronnale (R.) notarius apoſtolicus Abrincenſis, inſtr. 121. D.

Perregnitum, parochia diœceſis Santonenſis, 607. B.

Perretot, eccleſia exhibita Exaquio, inſtr. 248. B.

Perrina, prioratus in diœceſi Conſtantienſi datus Patribus de Redemtione Captivorum, 881. A. E. 884. E.

Perron (Johannes de) 692. D.

Perron (Julianus de) cauſa religionis Genevam confugit, 613. C.

Perſeio (Ernaldus de) inſtr. 160. A.
(Guillelmus) inſtr. 160. A.

Perticenſes comites (Carolus Valeſius) 748. A. 749. B. C. D. 750. C.
(Goffridus) 692. A.
(Guillelmus Talvacius) anathemate percuſſus, 687. A.
(Guillelmus) epiſcopus Catalaunenſis, 824. B.
(Robertus) 718. A.
(Rotrocus) 48. D. fundat cartuſiam Vallis-Dei, 690. B. fundator Trappæ, 747. D. educit monachos e Brolio & Alneto, ibid. 748. A. D. 747. E. 823. C. inſtr. 112. C.

Peruſia (Gaufridus de) magiſter requæſtarum, inſtr. 47. A.

Peſant de Bois-Guilbert (N. le) conſiliarius parlamenti Normanniæ, inſtr. 318. B.

Petener (Oſmundus) inſtr. 64. C.

Petit (Franciſcus) parochus Montis ſancti Michaëlis, inſtr. 120. E. decreto majoris conſilii cogitur intereſſe ſynodo Abrincenſi, 122. A.

Petit de Captot (Nicolaus) cantor Ebroicenſis, 621. A.

Petraſicta (Gaufredus de) ſe devovet ſervitio pauperum in xenodochio Faleſienſi, 754. A. fit prior, C.

Petrapons, eccleſia dependens a S. Salvatore, 923. D.

Petraponte (Robertus de) inſtr. 15. E.

Petravillula (Reginaldus de) miles, inſtr. 26. E.

Petro (Alanus de S.) inſtr. 94. A. 330. E.
(Henricus) inſtr. 330. E.
(Philippus) inſtr. 113. B.
(Ranulfus) inſtr. 115. C.
(Richardus) inſtr. 115. C.

Petroca (Hugo, Radulfus & Fulco de) inſtr. 139. E.

Petromentum, prioratus ſeu cella a Bivalle olim pendens, 316. E.

Petronilla comitiſſa uxor Roberti *le Guerre*, inſtr. 30. A.

Petronius magnum frigus hiemem Gallicam appellat, 1.

Petrus frater Philippi III regis, adminiſter regni, 71. A. inſtr. 38. A. B.

Petrus vivus (S.) abbatia Senonenſis privilegio donatur, 14. E. 676. C. 764. B. 866. A.

Petrus (S.) abbatia urbis Carnotenſis, donum a Malgerio Rotomag. accipit, 30. A. 680. C. D. a Ricardo duce Normanniæ diploma accipit, 766. B. C. inſtr. 11. D.

Petrus (S.) vetus monaſterium ſitum in latere Montis-tumbæ tributum monachis S. Michaëlis, 512. B. 514. D.

Petrus (S.) ſupra Divam originem accipit, inſtr. 153. D. & ſeqq.

Petrus (S.) Pontiſarenſis, cella a Beccenſi monaſterio pendens, 39. D. 224. D. 236. C.

Petrus inter montes (S.) eccleſia juris S. Ebrulfi, inſtr. 206. C.

Petrus de Nidis (S.) eccleſia pendens a S. Ebrulfo, inſtr. 207. C.

Petrus-parvus (S.) parochia exemtionis Fiſcannenſis, inſtr. 24. B.

Petrus de Senis (S.) parochia exemtionis Fiſcannenſis, inſtr. 24. B.

Petrus ad Boves (S.) apud Pariſ. cujus rector Aubertus inſtituitur procurator epiſcopi Ebroic. 589. D.

Petrus de Hamo (S.) olim parthenon, nunc prioratus juris abbatiæ ſancti Petri Carnotenſis, 866. B.

Petrus (S.) parochia in ſuburbio Conſtantienſi, 863.

Petrus de Puncto (S.) eccleſia in quam transferuntur reliquiæ ſancti Ebrulfi, 817. A.

Petrus (S.) Sagienſis eccleſia ad quam præſentat abbas Sagienſis, 722. D.

Peverell (Guillelmus) fundat abbatiam Baſingwerch, 553. C.

Peurine (Ranulfus) inſtr. 94. A.

Peyretz (N. de) conſiliarius parlamenti Provinciæ, inſtr. 314. D. exſecutor teſtamenti epiſcopi Lexovienſis, ibid.

Philadelphiæ epiſc. (Henricus) 342. D. viſitat eccleſiam S. Candidi, 799. A.

Philelphus (Franciſcus) literatorum ſui temporis princeps, 92. B.

Philiberto (Johannes de S.) prædium dat Pratello, inſtr. 202. B.

Phœnus mons, poſtea dictus Mons Chriſmatis traditus S. Vigori epiſcopo Bajocenſi, 349. A. milliario uno ab urbe Bajocis diſtans, 404. B.

Pic (Robertus le) unus e primis canonicis hoſpitalis Faleſiæ, 754. B.

Pichener (Guillelmus) bona tradit eccleſiæ Sagienſi, 693. B.

Picot (Gocelinus) inſtr. 336. E.
(Robertus) inſtr. 152. E. 153. A. D.

Pictavienſes comites (Guillelmus) 192. A. obſidit Luxovium, 774. A. inſtr. 74. B. 283. D.
(Otho) inſtr. 29. A.
(Rogerius) 714. B. præſtat eccleſiam ſancto Martino Sagienſi, 719. A.
(Gerloch comitiſſa) 191. A. 192. A.

Pictavienſis (Diana) emit decimam ſilvæ Ibriacenſis, 654. B. 802. A.

Pientia mulier pia corpora SS. Nicaſii & ſociorum ſepelit, 5. B.

Pictavinus (Guillelmus) archidiaconus Lexovienſis, 28. E. 853. E.

Pierrefite (Franciſca de) 803. C. 849. B.

Pierreport, parochia in inſula Sarmiæ, 889. D.

Pieux (les) eccleſia cujus patronatus cedit canonicis Cæſariſburgi, 879. D.

Pigaſſe (Gaufridus) 523. A.

Pikenor (Willelmus) inſtr. 87. D.

Pillepot (Garinus & Robertus) inſtrum. 153. B.

Pincencourt (Willelmus de) 328. D.

Pinconii vicedominus (Girardus) inſtr. 21. A.

Pine (Richardus) 479. D.

Pinel (Guillelmus) fundator Hambeiæ, 874. C.

Pinſon (Petrus) epiſcopus Porphyrienſis, 900. E. 933. A.

Pinu (Fulco de) inſtr. 159. C.

Pinus, abbatia diœceſis Pictavienſis a qua pendebat Bellus-mons, 308. A. tranſit ad ordinem Ciſtercienſem, 309. A.

Pinus, eccleſia juris capituli Sagienſis, inſtr. 169. C. 181. B. 198. A.

Pionſſac (Gaſpardus-Gilbertus de) 671. D.

Piperey (Michaël) pœnitentiarius Lexovienſis, inſtr. 298. E.

Pipernier (Johannes le) canonicus regularis S. Martini de Eſcajoleto, inſtr. 303. A. prior prioratus de la Motte, ibid.

Pipinus dux una cum Plectrude uxore conſtruit monaſterium Floriacum in Velocaſſibus, 123. B.

Pipinus Heriſtallienſis Majordomus regiæ, 16. B. 168. A. B.

Piri, vicaria dependens ab abbatia ſancti Taurini, 881. D.

Pirou, eccleſia tributa monaſterio Exaquienſi, 873. C. inſtr. 248. A.

Pirou (Guillelmus de) dat eccleſiam Exaquio, 917. D. 919. E. inſtr. 111. C. 236. C. 247. B. C.
(Giroldus) inſtr. 247. B. C.
(Johannes) penſionem percipit in abbatia Lucernæ, 560. C.
(Richardus) inſtr. 236. C. 247. B. C.

Piru (eccleſia de) collata Troarno, inſtr. 286. A.

Piſciacenſe colloquium (1561) 98. B. 611. E. 702. E.

Piſe (Hugo de) Nicoſienſis archiepiſc. 117. D.

Piſſiaco (de) comites benefactores Conchatum, 638. A.

Pitart (Mauricius) canonicus Sagienſis, inſtr. 191. E. 193. D. 194. A.

Pithou (Petrus) conſiliarius parlamenti Pariſ. arbiter pacis initæ inter epiſcopum Abrincenſem & monachos ſancti Michaëlis, inſtr. 122. C. 124. B.

Placentiæ epiſc. (Branda de Caſtiglione) tranſit ad eccleſiam Lexov. 791. E.

Placitator (Richardus) inſtr. 87. D.

Placitum Aquiſgranenſe (837) 866. E.
- Attiniacenſe (765) 190. A. 351. B. Cariſiaci (837) 351. C. apud Pincendenam (1071) 355. C. 872. A. Rotomagenſe, 682. D. Vetmerienſe, (892) 25. A.

Plaiſon de Bouchat du Bigeardel (Maria-Anna-Henrieta) 659. D.

Planicaco (Guillelmus de) facit tumbam æneam epiſcopo Lexovienſi, 783. E.

Planches (Thomas des) centurio Cadomenſis, 717. B. occidit Ludovicum de Montgommery, ibid.

Planticarde (Guillelmus de) 919. C.

Plas (Anna-Adelais du) uxor marchionis de Nadaillac, 324. C.

Plaſtrier notarius Caſtelli Pariſienſis, inſtr. 122. C.

Platea, eccleſia juris S. Martini Sagienſis, inſtr. 164. A. 171. B. in ea moniales Almaniſcarum novum parthenonem erigunt, 735. E. 739. D.

Plaxecio (Alanus de) inſtr. 335. D.

Plena-ſilva, parochia exemtionis Fiſcamnenſis, inſtr. 24. B.

Pleſſeio (Vû. de) inſtr. 170. A.

Pleſſeium, eccleſia conceſſa cœnobio Exaquienſi, inſtr. 235. B. 248. B.

Pleſſeium-Grimoldi, prioratus ab epiſcopo Bajocenſi fundatus, 361. C. 363. D. 398. D. 416. E. 572. C.

Pleſſel (Willelmus de) inſtr. 169. B.

Pleſſis (Gaufridus du) cancellarius eccleſiæ Turonenſis, 593. D. E. 594. B.

Pleſſis-Liancourt (Gabriëlis du) 659. B.

Pleſſis-de-Richelieu (Franciſca du) ſoror cardinalium hujus nominis, 155. B.

Plou (Petrus) theologiæ profeſſor, inſtr. 47. A.

Plunques (Patricius) epiſcopus Ardenſis in Hibernia, 751. D.

Pluviers (Franciſcus de) canonicus Sag. inſtr. 184. A. 191. E. 194. A. 200. B.

Poceio (Lambertus de) inſtr. 110. E.

Pœnitentes patres tertii ordinis S. Franciſci apud Andilegum, 79. E. apud Novum-caſtellum in Braio, 85. A. apud S. Barbaram, 91. C. Rotomagi, 106. E. in oppido Vetulis, 110. B. apud S. Walaricum Caletorum, 110. B. Albæ-mariæ, 110. E. Meulenti, 111. A. Ingovillæ, 112. A. Bajocis, 372. E. apud S. Laudum, 906. A.

Poerier d'Anfreville (Jacobus) præſes infulatus parlamenti Normanniæ, 344. C. primum lapidem ponit eccleſiæ monialium Graveningarum, ibid.

Poignant (Jacobus) exſecutor teſtamenti epiſcopi Lexov. 791. D.

Poilleium, parœcia ſpectans ad Montem-morellum, 536. B.

Poillevilain (Johannes) promotor epiſcopi Lexovienſis, inſtr. 215. C.

Pointel (Willelmus) facit donum abbati Crucis S. Leufredi, 635. B.

Poitillot (Laurentius) familiaris archiepiſcopi Rotomagenſis, & exſecutor ejus teſtamenti, inſtr. 41. C.

Poleforde monaſterium, inſtr. 85. B.

Poletum, villa a rege archiepiſcopo Rotomagenſi tributa, inſtr. 287. D.

Polleio (Richardus de) archidiaconus Conſtantienſis, 927. E.

Polleno (Robertus de) dona confert cœnobio Sagienſi, 684. B.

Poloniæ reges (Henricus) 704. A.
(Johannes-Caſimirus) 215. B. 631. D. abbas Boni-portus, 670. E.

Poltier (Unfridus, Radulphus & Hugo) inſtr. 85. D. 86. D.

Pomereux (Robertus de) miles, inſtr. 32. D.

Pomeria, parochia cujus patronatus ſpectat ad hoſpitale Conſtant. inſtr. 256. A.

Pomeria (Radulphus de) inſtr. 87. E.

Pommeraye (Franciſcus) auctor Hiſtor. archiep. Rotomag. 5. C.

Pommeraye (Goſſelinus de la) Vallis fundator habetur, 440. C.

Pomery (Etelwardus) fundator abbatiæ de Bukfeſtre, 553. D.

Pompona, prioratus prope Latiniacum, 403. A.

Ponceium, eccleſia aſtructa Troarno, inſtr. 286. B.

Ponchard (Joſſelinus) inſtr. 87. E.

Pons (Antonius de) eques torquatus, 658. E.
(Bona) uxor marchionis de Heudicourt, 620. A.

Pons-Audomari a rege obſeſſus, 686. A. 762. 773. C.

Pontcarré (Petrus de) utriuſque conſiſtorii conſiliarius, 705. C.

Ponte (Guillelmus de) inſtr. 236. B. 270. C.

Ponte-Erchenfredi (Waſcelinus de) 765. E.

Pontſol, eccleſia ſpectans ad canonicos de Eſcajoleto, inſtr. 304. C.

Ponthieu (Johanna de) relicta Droci, 888. C.

Pontilevienſes bona ſua firmari curant in epiſcopatu Sagienſi, 688. D.

Pontis-Cardonis domina (Imma vel Emma) veſtem monaſticam induit apud Fontanellam, 164. D.

Pontis S. Petri (eccleſiæ) traditæ monaſterio Lirenſi, 124. E.

Pontiſara (Petronilla de) uxor Gaufridi de Perona, 70. B.

Pontis-Iſaræ proceres (Warnerius & Amauricus) inſtr. 16. C.

Pontiſarenſes vicarii generales, Gaſto-Armandus Sublet de Heudicourt, 620. A. Arturus-Richardus Dilon, 621. B. Fredericus-Hieronymus de Roye de la Rochefoucaut, 948. D.

Pontiſarenſes monachi a ditione Cluniacenſium liberantur, 256. B. Sandionyſianæ abbatiæ ſubjiciuntur, D. E.

Pontiſarenſis archidiaconatus traditur eccleſiæ Rotomagenſi, inſtr. 33. E.

Pontis-Urſo a rege Angliæ traditur cuſtodiæ abbatis S. Michaëlis, 520. B. C. inſtr. 114. D.

Pontivi comites (Guillelmus) 544. D. 687. C. 714. B. 720. D. 732. B. fundator abbatiæ ſancti Andreæ de Goffer, 744. A. B. 775. B. 874. D. donum facit monachis S. Salvatoris, 922. D. inſtr. 162. E. firmat bona ſancti Martini Sagienſis, 163. E. & ſeqq. 170. C. 209. E. 210. B.
(Ingelrannus) 216. D.
(Johannes) Willelmi filius, 170. C. cum uxore Ida in abbatia Fontium-Guerardi ſepultus, 320. B.
(Rogerius) ejuſque uxor Mabilia, inſtr. 165. A.

Pontivis (Hugo de) inſtr. 109. C.

Porcelet d'Ubaye (Ludovica de) 445. D.

Porchet (Rogerius) 831. B.

Porcus, prioratus juxta Haricuriam, 884. D.

Porefei, eccleſia juris abbatiæ S. Taurini, 878. B.

Porphyrienſes epiſcopi (Guillelmus) 896. B. E. 897. A. Renatum de Prie recens electum Bajocenſem comitatur in eccleſiam, inſtr. 102. C. 103. C.
(Petrus Pinſon) 900. E. 933. A.
(Philippus Trouſſey) 948. A.

Porta (Guillelmus de) preſbyter Bajocenſis, inſtr. 119. C.

Porta (Johannes de) inſtr. 256. C.
(Johannes) parochus S. Sulpitii de Maceio, 491. E.
(Radulfus) miles, inſtr. 21. A.

Portbail, eccleſia indulta Exaquio, inſtr. 234. B. 248. C.

Porte (Nicolaus de la) canonicus Lexov. inſtr. 295. C. 298. C.
(Maria-Anna-Renata) 660. C.

Portes (Antonius-Hercules marchio des) Vicethalaſſiarcha, 437. A.
(Jacobus) vicecomes, 437. A.
(Theobaldus) fratri ſuo Philippo monumentum erigit, 669. D.

Portlandiæ comitiſſæ tres filiæ monaſticam vitam amplexantur in monaſterio Graveningarum, 344. C.

Portu (Giſlebertus de) inſtr. 227. B.
(Hubertus) inſtr. 72. E. 75. E. 76. A.

Portuenſes epiſcopi (Bernardus) inſtr. 137. B.
(Branda de Caſtiglione) 792. D.
(Conradus) in partibus Bulgarorum legatus, 61. B.
(Johannes) conſecrat Guillelmum Lexovienſem, 786. B.
(Theodericus) inſtr. 333. A.

Portus-Gratiæ, prioratus monialium Benedictinarum Urſulanis virginibus traditus, 110. C.

Portus-mauri, vernacule Port-mort, vetus monaſterium in finibus Velocaſſium, 122. A.

Portus-regalis, abbatia e linea Savigneii, 553. B.

Poſtel (Girardus) bona tribuit Noæ, 665. B.

Poteria, eccleſia conceſſa abbatiæ Sagienſi, 961. C. inſtr. 172. A.

Potier (Nicolaus) dominus de Novion, protopræſes ſenatus Pariſ. 619. E.

Potonus a rege accipit cuſtodiam civitatis Faleſiæ, 756. B.

Pouget (Franciſcus du) marchio de Nadaillac, 324. C.

Poupevilla, eccleſia ſpectans ad Conſtantienſe capitulum, inſtr. 273. B.

Poulletier (Michaël le) procurator capituli Rotomag. inſtr. 52. A.

Pouret (N.) canonicus & pœnitentiarius eccleſiæ Conſtantienſis, 863. 909. D.

Poutiere (la) cœnobium ordinis Redemtionis Captivorum, 593. D.

Poyet (Guillelmus) cancellarius Franciæ, 901. A.

Præmonſtratenſes ſtrictioris obſervantiæ apud Ardenam introducti, 394. D. a fornice eccleſiæ oppreſſi, 460. A. e S. Judoco de Nemore ad hoſpitale S. Johannis Faleſienſis acciti, 754. C.

Præmonſtratenſes moniales apud Bellum-montem inſtitutæ extinguntur, 46. D.

Præneſtini epiſcopi (Antonius Barberin) cardinalis, 829. E.
(Jacobus) inſtr. 148. A.
(Simon) cardinalis, 74. B.
(Paulus) inſtr. 250. A.

Præriæ, eccleſia afferta Troarno, inſtr. 286. B.

Prærogativæ prioratus Boni nuncii Rotomagenſis, 243. D. E. 244. A. B.

Pragmatica ſanctio in concilio Aurelianenſi agitata, 382. D.

Prat (Berarda du) amita cardinalis cognominis, 213. D.

Pratel (Engerrannus de) inſtr. 94. C.
(Johannes) miles, inſtr. 26. E. 31. B.
(Petrus) donat inſulam d'Eſcrehou Valli-Richerii, 446. B. 447. B. inſtr. 31. B. 94. B. 138. C.

Pratellenſe monaſterium reſtauratur, inſtr. 199. D.

Pratellenſis parthenon fundatur, 771. C.

Pratenſes monachi, 241. D. 242. A. addicuntur congregationi ſancti Mauri, 243. A.

Prateolus (Gabriel) librum de ſectis dicat epiſcopo Bajocenſi, 388. D.

Pratis (G. de) archidiaconus de Levino, inſtr. 289. C.

Praxedis (Hubaldus cardinalis S.) inſtr. 136. A.
(Johannes) inſtr. 148. A.

Pré (Jacobus du) doctor Cadomenſis de doctrina ſua increpatus, 394. D.
(N.) preſbyter Conſtant. 907. C.

Preaux (Johannes de) fundator prioratus Belli-loci, 57. A.

Preccium, parœcia juris abbatiæ Montis-morelli, 536. B.

Preudhomme (Nicolaus) canonicus Sagienſis, inſtr. 179. A.

Prevoſt (N. le) canonicus Rotomagenſis, 496. A.

Prezen Pail (Anna de) uxor Jacobi de Silly, 701. D.

Prie (Aimarus de) frater Renati epiſcopi Bajoc. 383. D.
(Gabriel & Renatus) barones de Buſancois, 384. C.

Primatia in provinciam Rotomagenſem archiepiſcopo Lugdunenſi conceditur, 2. 47. & ſeqq. inſtr. 48. D. & ſeq.

Prime (Robertus) inſtr. 86. A. 87. B.

Prioratus dependentes ab abbatia Savigneii, 554. D. E.

Priſcæ (Simon cardinalis S.) 264. C.

Privilegia Normanniæ a rege confirmata, inſtr. 117. E.

Pro (Michaël de) inſtr. 256. D. 257. A.

Procuratio data adverſus Johannem IV archiepiſcopatum ſimul cum cardinalitia dignitate retinere nitentem, inſtr. 50. E.

Profunda-vallis, eccleſia dependens a S. Martino Sagienſi, inſtr. 171. E.

Providentiæ ſorores Rotomagi, 112. B. Fiſcanni, 113. A. apud Lexovium, 809. A. ab Henrico-Ignatio de Brancas dotatæ, ibid.

Prulay (Giſlebertus de) 692. C. 721. C.

Pſalm (Maria principiſſa de) 292. B.

Ptolemæus urbem primariam Caletum, Juliobonam vocat, 1. quos Cæſar Curioſolitas appellat, hos Bajocaſſes nominat, 346.

Puella Aurelianenſis damnata, 199. A. 212. D. 379. D. 793. B.

Puellæ recens catholicæ Rotomagi, 112. C.

Puget (Stephanus) Dardanienſis epiſcopus, 285. C.

Puis (Johannes du) dominus de Couldraio, 384. A.

Punctellus (Guillelmus) arcem Ebroicenſem tradit Amalrico de Monte-forti, 574. A.

Pupevilla, eccleſia dependens a capitulo Conſtantienſi, inſtr. 240. B.

Pura-aqua (Radulfus) inſtr. 62. D. 65. C.

Purveleium, eccleſia exhibita S. Ebrulfo, inſtr. 206. D.

Putenaia, eccleſia ſpectans ad abbatiam Conchenſem, inſtr. 145. C.

Puteolo (Eberardus de) 714. B. 717. D.
(Adelais) nupta Rogerio de Monte-gomerici, 717. D.

Puys (Petrus du) procurator capituli Rotomagenſis, inſtr. 51. E.

Q

QUADRARIÆ abbas (Gervaſius) bona ab Hildiero abbate Litenſi ſuſcipit, 646. C.

Quarrera, abbatia in inſula Vectæ in Anglia, 936. B.

Quarroq, eccleſia pendens a capitulo Sagienſi, inſtr. 169. D.

Quebecenſis eccleſia archiepiſcopo Rotomagenſi ſubdita, pag. 2. adipiſcitur menſam abbatialem monaſterii Stratæ, 671. E. 673. C. item & menſam Millebecci, ibid.

Quedelinbourg (Jordanus de) auctor ſermonum, 929. C.

Quelin (Nicolaus de) ſenator parlamenti Pariſienſis, 556. B.

Quencio (Dionyſius de) preſbyter, inſtr. 119. B. C.

Quenouilles (N. de) pater Johannis abbatis Marchaſii-Radulfi, 332. C.

Quercetani emendatio, inſtr. 29. E.

Queſney (Ricardus du) 372. D.

Quetehon, eccleſia cujus decima datur capitulo Conſtantienſi, 878. E.

Quetil (Guillelmus) pœnitentiarius Conſtantienſis, 898. D. 900. B. D.

Quilleium, eccleſia juris abbatiæ Barberii, inſtr. 85. C. D. 87. A. D.

Quincarnon (Johannes de) procurator Johannis Balue, 606. B.

Quinciacum in Pictonibus a S. Filiberto conditum, 187. A.

Quintinus (S.) eccleſia collegiata Veromand. dona accipit, 124. C. 353. A. 571. A. 765. D. 869. B. inſtr. 284. B. C.

Quintinus de Bago (S.) eccleſia capituli Sagienſis, inſtr. 169. D.

Quintinus-parvus (S.) eccleſia capituli Sag. inſtr. 169. D. 181. C. 198. C.

Quirino (Rogerius de S.) inſtr. 228. A.

Quirinus (S.) ſocius S. Nicaſii Rotomagenſis, 5. C. corpus ejus ad Malmundarium delatum, ibid.

Quittebœuf, canonicatus eccleſiæ Ebroicenſis pueris chori aſſignatus, 609. B.

R

RABANUS ſcribit commentarios in pentateuchum, 764. C. 765. B.

Rabellus camerarius canonicos regulares Augi inducit in prioratum S. Barbaræ, 838. B.

Rabodanges (Franciſcus de) ballivus Cadomenſis & gubernator Alenconii, 747. A.
(Ludovicus) dominus de Fontaineriant, 746. E.

Rabus (de) familia nobilis prope Pontem-epiſcopi, 753. C.

Racine (Johannes) ſcholaſticus Lexov. inſtr. 298. C.

Raddum, eccleſia pertinens ad S. Ebrulfum, inſtr. 207. D.

Radulfus fundator abbatiæ Montis-morelli, 536. A.

Ragenfredus major domûs regiæ, 168. E. 169. D.

Ragnobertus ab imminente cæde liberatus, 14. E.

Ragnulfus vicecomes, inſtr. 69. D. 70. A. B. ejus filia in monaſterio SS. Trinitatis Cadomenſis monaſticen amplectitur, B.

Raguier (Antonius) dominus de la Mothe-Tilly, 797. D.

Raguſianus archiepiſc. (Petrus Trivulce) 386. D.

Rainaldus buticularius, inſtr. 16. C.

Rainerius cardinalis SS. Johannis & Pauli, inſtr. 252. C.

Raino excommunicatus ob direptionem bonorum eccleſiæ Cenomann. 679. A.

Rainoldus capellanus Willelmi regis Angliæ, inſtr. 69. C. fit monachus, ibid.

Ramaldus capellanus de S. Johanne, inſtr. 115. C.

Ramerius miles, inſtr. 140. C.

Ranner (Roulandus) baccalaureus in theologia, inſtr. 44. B.

Rannulfus vicecomes, inſtr. 72. C.

Ranvilla, eccleſia juris abbatiæ Alneti, inſtr. 89. B.

Ranulphus armiger Gauterii, inſtr. 107. D.

Ranulfus cancellarius, inſtr. 92. A. 111. C. D.

Raſor (Ricardus) quoddam jus cedit monachis Moretonii, 478. C. 479. A. B.

Rati (Johannes) vicarius generalis epiſcopi Conſtantienſis, 894. E.

Ratier (Johannes) preſbyter Aginnenſis, 396. A.

Ratiſponenſis conventus, 892. E.

Raucavilla, eccleſia cujus decima pendet a capitulo Lexovienſi, 783. C.

Ravengerus (S.) monachus Fontanellæ, 162. E.

Ravenovilla, eccleſia dependens a Blancalanda, 876. A.

Readingenſe cœnobium in agro Bertoenſi conditum, 42. C. 720. C. 773. D.

Reales philoſophi in doctrina ſua confirmati, 494. B.

Rebercil, eccleſia dependens ab abbatia Longarum, inſtr. 84. A.

Rebours (Guillelmus le) vicarius generalis Lexovienſis, 797. A.

Recenti-Curia (Radulfus de) largitur eccleſiam Becco, 783. C.

Receſſus epiſcoporum Normanniæ ab exercitu regis, 879. B.

Recollecti patres apud Giſortium, 106. E. apud Triam-Caſtellum, 106. E. Rotomagi, 110. C. apud Calvum-montem in Velocaſſibus, 110. D.

Digitized by Google

Recorfciliatio eccleſiæ Cæſariſburgi, 943. C.

Redonenſis comes (Conanus) toparchiam tribuit abbatiæ S. Michaëlis, 513. E.

Redvers (Johannes de) fundat miſſam de B. Maria in parthenone ſancti Laurentii, 439. A.

(Ricardus) creditus author Montiſburgi, 926. D. E. 927. A. B. inſtr. 128. A. 230. E. Montiſburgo plura tribuit in Anglia, & in Normannia, 232. B. 233. A. 238. E.

(Willelmus) inſtr. 232. D. 239. A.

Refugii puellæ Rotomagi, 110. E. 112. A. Cadomi, 395. E.

Regalis-loci moniales obtinent eccleſiam de Linguebra, 372. D. 430. C.

Reginaldus miles una cum matre Herſinde tradit monaſterium ſancti Victurii S. Michaëli de Monte, 515. C. inſtr. 106. C. D. 107. B.

Regino Prumienſis infeſtationes Normannorum narrat, 867. D. E.

Regius (Ludovicus) vir doctiſſimus, 901. A.

Regnault (Gervaſius) fundator capellæ S. Gervaſii Abrincenſis, inſtr. 338. A.

(Guillelmus) dominus de Chaſteau-Regnault, inſtr. 337. C.

(Henricus) dominus des Regnaudieres, inſtr. 337. C.

(Johannes) ſcutiger diœceſis Bajocenſis, inſtr. 104. B.

Regnier (Columbanus) viſitator congregationis S. Mauri, 717. A.

Regnier de Droué (Ludovicus du) 662. A.

Regulares canonici loco ſecularium in Sagienſi eccleſia inſtituuntur, inſtr. 160. D. & ſeqq. 165. D. & ſeqq.

Reinerius magiſter hoſpitalis de Boutancourt, 295. E.

Relingy, eccleſia donata S. Martino Sagienſi, inſtr. 172. B.

Remfrevilla (Gilibertus de) miles, inſtr. 26. E.

Remigio (Robertus de S.) dat fratribus Boleiæ eccleſiam Grainvillæ, 365. D. locum de Boleia tribuit monachis Alnetenſibus ad condendum monaſterium, 456. C.

Remigius (S.) abbatia civitatis Senonenſis privilegium accipit, 21. C. 351. C. D. 678. A. 764. D.

René, parochia in Cenomannia ad præſentationem abbatiæ S. Vincentii, 981. E. 982. A.

Rennalaſto (Hubertus de) inſtr. 335. D.

Renti (Carolus de) 916. A.

(Jacobus) 915. E.

Rentier (Guillelmus) miles fundat capellam apud Silleium, 759. B. inſtr. 173. D.

(Martinus) miles ſepultus in eccleſia de Silliaco, inſtr. 173. E.

Reſbacenſe monaſterium a S. Audoëno conſtructum, 14. C.

Retuleium, eccleſia confirmata Troarno, inſtr. 286. A.

Revilla, eccleſia juris S. Ebrulfi, inſtr. 208. A. altera eccleſia indulta Exaquio, inſtr. 248. C.

Rhotelin (Henricus d'Orléans de) 849. D.

Ria, eccleſia partim dependens ab abbatia Longarum, inſtr. 84. B.

Ria (Hubertus de) inſtr. 60. A. 70. A.

Ribier (Petrus) canonicus Bajocenſis, inſtr. 191. A.

(N.) neptis Guillelmi du Vair epiſcopi Lexov. inſtr. 314. C.

Riby (Thomas de) præſentatur ad eccleſiam in inſula Sarmiæ, 887. E.

Ricardus archidiaconus Rotomag. inſtr. 20. A. 128. A. 210. E.

Ricardus Normanniæ cancellarius, inſtr. 83. A.

Richard (Petrus) dedicat librum epiſcopo Conſtantienſi, 898. C.

Richardus archipræſulis Roberti filius, conditor abbatiæ S. Salvatoris, inſtr. 125. E. 126. A. 127. A.

Richardus canonicus Rotomag. conficit epitaphium S. Maurilii, 31. D.

Richarius (S.) Centulenſis donationem recipit, 680. D.

Richarius (S.) parochia exemtionis Fiſcannenſis, inſtr. 24. A.

Riche (Guillelmus le) procurator capituli Rotomag. inſtr. 51. E.

Ricouart, conſiliarius parlamenti Pariſ. inſtr. 314. A.

Rieux (Guido de) marchio de Sourdeac, 315. B.

Rigaltius (Nicolaus) 12. E.

Rigaud (Adamus) nepos Odonis Rigaldi antiſtitis Rotomagenſis, 67. D. canonicus ejuſdem eccleſiæ, ibid.

(Petrus) miles, indigena pagi dicti Courquetaines in Picardia, 67. D. E. conjux Nazareæ filiæ Viarii Autiſſiodorenſis, 70. B.

(Raimundus) minorita, 71. D.

Rikevros (Hugo de) inſtr. 247. A.

Rila, fluvius Normanniæ qui ſeparat diœceſim Lexovienſem a Sagienſi, Ebroicenſi & Rotomagenſi, 762. decima piſcium tribuitur Pratello, 835. C.

Rimers (Thomas) auctor Collect. act. public. emendatus, 591. B.

Riparia (Willelmus de) miles, inſtr. 26. E.

Riſum, eccleſia in Anglia ceſſa Exaquio, inſtr. 235. C. 248. A.

Riu (Anſcherius de) inſtr. 15. B.

Rivaria, eccleſia donata Exaquio, inſtr. 248. C.

Rivers (Balduinus de) fundat abbatiam Quarreræ, 553. C.

Roarius (Willelmus) inſtr. 80. D.

Robella (Hamelinus de) inſtr. 114. A.

Robertus filius Odonis Stigandi fundat prioratum S. Barbaræ in Algia, 858. A.

Robertus Herneiſi filius fundum tradit in loco de Solcuvria ad ædificandum monaſterium ordinis Ciſtercienſis, 445. E. inſtr. 81. A. litem cum Fontanetenſibus terminat, inſtr. 96. E. 97. A. B. D. E. 98. A.

Robertus Burgundus ædiculam fundat apud Novum-caſtrum, 293. A.

Robertus Cenalis plura narrat de urbe Conſtantienſi, 863.

Robertus Guiſcardus nobilis Normannus in Calabria ſtabilitus, 870. C.

Robertus Pullus Anglus cardinalis, 59. B. celeberrimus theologus, C.

Robillard (Johannes) inſtr. 279. C.

Roboreto (Richardus de) cum uxore & filiis multa tribuit parthenoni Bondevillæ, 319. B.

Roca, eccleſia data monaſterio Exaquienſi, inſtr. 226. C. 248. A. item capella dedita Troarno, inſtr. 286. B.

Roca (Ricardus de) 909. D.

Rocceto (Hugo de) eccleſiam tribuit Majori-monaſterio, 680. D.

Rochechouart (Ludovicus de) dominus de Montigny, 621. A.

(Gabriëlis) 671. C. uxor Franciſci de S. Gelais, 938. E.

Roche du Maine (Jacobus de la) frater epiſcopi Ebroicenſis, 608. B.

Rochefoucaud (Franciſcus de la) eques torquatus, 659. B. marchio d'Eſtiſſac, 659. C. D. dominus de Couſages, ibid.

Rochella, eccleſia dependens a Lucerna, inſtr. 330. D.

Rochella (Andreas de) inſtr. 115. B.

(Hugo) inſtr. 115. B.

(Robertus) inſtr. 113. B. 115. B.

(Rogerius) inſtr. 115. B.

Roches (N. des) gubernator militum Invalidorum, 926. B.

Roche-ſur-Yon (Ludovicus princeps de la) deſponſatur Loiſæ Borboniæ, 495. C.

Rochetum, eccleſia tributa Majori-monaſterio, 39. A. 476. D. 771. A.

Rodulfus Suhardus, inſtr. 202. B.

Roëlento (Robertus de) beneficus erga S. Ebrulfum, inſtr. 208. B.

Roere (Chriſtophorus de la) capellanus eccleſiæ Lexov. inſtr. 295. D.

(Dionyſius) capellanus eccleſiæ Lexovienſis, inſtr. 295. D.

(Johannes) vicarius eccleſiæ Lexovienſis, inſtr. 295. D.

Rogerius comes fundator S. Martini Sagienſis, inſtr. 172. D.

Rogerius conſtabularius Normanniæ, inſtr. 69. B.

Roffenſes epiſcopi (Arnoſtus vel Hernoſtus) 219. E. 424. A.

(Ernulfus) 219. E.

(Gilbertus de Glanvilla) 780. A.

(Gundulfus) 219. E. 424. A. 718. E.

(Radulfus) 720. A.

(Siwardus) 194. A.

Rohan (Carolus de) 855. C.

(Franciſcus) conjux Annæ Chabot, 631. E.

Rohan-Chabot (Alanus de) dux & par Franciæ, 926. B.

Rollant (Guillelmus) eccleſiam de Oiſſel dat capitulo Rotomag. 59. D.

Rollos (Guillelmus de) donum facit fratribus de Bloteria, 877. D. inſtr. 236. B. 237. A.

(Richardus) inſtr. 236. B. 237. A.

Rolmara (Willelmus de) comes Lincoſtriæ, inſtr. 83. A.

Rolvilla (Hugo de) inſtr. 132. B.

Romani

Digitized by Google

Romani pontifices (Adrianus I) 164. B.

(Adrianus IV) prædia eccleſiæ Rotomag. confirmat, 47. B. 165. E. 230. B. 362. D. 417. E. 441. E. 481. A. 542. B. 546. B. 620. E. 639. A. 689. A. 720. C. 737. B. 858. C. 875. E. 927. D. 961. E. 962. B. inſtr. 48. D.

(Adrianus VI) 385. D.

(Alexander II) annuit tranſlationi Johannis epiſcopi Abrincenſis ad ſedem Rotomagenſem, 32. A. 219. D. 420. C. monaſterium Cadomenſe ſub tutela apoſtolicæ ſedis admittit, 423. C. 424. A. 476. A. 572. C. 819. A. inſtr. 59. C.

(Alexander III) in concilio Noviburgi pro legitimo papa habetur, 47. D. 49. B. D. ſcribit epiſtolas ad Rotrodum Rotomag. 50. D. 58. D. 146. A. 195. E. 209. B. 230. D. monachos Pontiſarenſes a ditione Cluniacenſium liberat, 256. B. 263. A. C. 298. C. 309. C. 364. D. 398. D. 405. C. 417. E. 420. E. 441. E. 446. D. 452. E. 453. C. 459. C. 481. A. 520. C. 533. C. D. 542. B. 546. D. 557. A. 578. B. 579. D. 621. D. 633. A. 639. B. 646. D. confirmat fundationem Stratæ, 671. E. 672. B. 689. A. C. D. 690. A. 732. C. firmat poſſeſſiones Almaniſcarum, 737. B. 744. C. 748. D. 754. E. 776. D. E. 777. B. 779. B. 782. D. confirmat omnes cellas S. Ebrulfi, 823. A. 835. E. 838. D. 844. A. 847. E. 858. C. 931. B. E. 941. A. 961. E. 983. D. inſtr. 26. A. ſub ſua protectione monaſterium Stratæ ſuſcipit, 136. B. 137. A. B. 163. D. 251. A.

(Alexander IV) 68. E. 139. D. 148. C. 181. D. 523. B. 526. B. permittit abbati Savigneii minores ordines conferre, 548. C. 587. C. 749. A. bullam dirigit archiepiſcopo Rotomagenſi de cruce ſignatis, inſtr. 35. C.

(Alexander V) 198. C. 527. A. 889. C. 970. B.

(Alexander VI) 66. B. Georgium d'Amboiſe præficit eccleſiæ Rotomagenſi, 93. E. 94. A. 609. B. 746. B. 760. C. 929. C. 973. B. inſtr. 101. D. 102. A.

(Alexander VII) 112. B. mittit reliquias S. Fauſti ad epiſcopum Bajocenſem, 396. A. 451. C. 452. A. 618. E. 619. B. 631. D. 707. B. 743. C. 842. A.

(S. Anacletus) inſtr. 48. C.

(Anacletus) antipapa, 44. B. ſchiſma movet, 774. D. 779. A.

(Anaſtaſius IV) 139. D. 441. E. 442. A. 542. B. 546. B. 875. D.

(Benedictus VIII) 203. B.

(Benedictus XI) 749. B.

Romani pontifices (Benedictus XII) 78. A. Petrum Roger archiepiſcopum Rotomagenſem ad cardinales evehit, ibid. D. 426. B. 525. C. 967. C. 970. A.

(Benedictus XIII) corpus deceſſoris in eccleſiam Cœleſtinorum Avenionenſium transfert, 85. B. Johannem Auſcienſem archiepiſcopum præficit eccleſiæ Rotomag. 86. A. uſum pontificalium impertitur abbati Fontanellenſi, 182. E. 527. A. conſecrat epiſcopum Ebroicenſem, 600. A. B. 629. A. 733. D. 786. B. 826. D. 889. B. 970. B.

(Bonifacius VIII) 298. C. 371. E. 593. A. 749. B. ſedem Lexovienſem de epiſcopo providet, 785. A. 858. C. 883. A. D. inſtr. 187. C. in locum Henrici de Tilleio electi epiſcopi Lexovienſis, ſufficit Johannem de Sameſio epiſcopum Redonenſem, 211. C. 216. E. 301. E. 309. C.

(Bonifacius IX) 83. A. 749. E. 791. E.

(Calliſtus II) epiſcopo Lexovienſi confirmat decanatum eccleſiæ S. Candidi Rotomagenſis, 42. E. 227. C. 542. B. 543. C. inſtr. 48. D. 112. E.

(Calliſtus III) Rotomagenſem archiepiſcopum a primatia Lugdunenſi immunem declarat, 2. 90. A. 92. A. 529. C. oſſa Petri epiſcopi feris projici jubet, 794. C. 893. A. D. ad Francorum regem literas dirigit, inſtr. 58. A. eum rogat ut Guillelmum d'Eſtouteville in poſſeſſione prioratus S. Martini a Campis tueatur, E.

(S. Clemens) 565. A. S. Latuinum in Gallias mittit, 674. A.

(Clemens III) 298. C. 691. A.

(Clemens IV) 139. D. 181. D. 221. A. 369. A. abbatiſſam S. Trinitatis Cadomenſis adverſus æmulas tuetur, 434. A. 588. B. C. 589. B.

(Clemens V) capellanos ſui nominis inſtituit in eccleſia Rotomagenſi, 3. nepotem ſuum e ſede Rotomag. ad Narbonen. transfert, 76. A. 371. B. C. E. 372. B. 436. B. 457. A. B. 488. B. C. 524. D. 593. E. 749. B. 884. A. B. C. inſtr. 270. D.

(Clemens VI) antea Rotomag. antiſtes, 78. A. Avenione coronatus, ibid. de viſione beatifica quid ſenſerit, B. capellanos Clementinos dictos inſtituit in eccleſia Rotomagenſi, C. ad ſedem Rotomagenſem evehit abbatem Craſſenſem, 79. A. B. C. D. 80. B. 197. D. extitit abbas Fiſcanni, 211. A. eidem abbatiæ præficit Nicolaum de Verneil, D. 241. E. 595. B. 597. A. 629. A. 786. D. 789. D. 886. B. C. 940. E. 968. A. laudat fundationem eccleſiæ Eſcoyenſis, inſtr. 39. B. C. eique tribuit indulgentias, D.

Romani pontifices (Clemens VII) 82. E. 83. B. Guillelmum de Vienne transfert ad ſedem Rotomag. 85. A. corpus ejus ad eccleſiam Cœleſtinorum Avenionen. delatum, 85. B. 198. C. 212. B. 226. A. 235. C. D. 284. A. 385. D. 387. B. 401. A. 411. C. 421. A. 426. D. 444. C. 526. B. 610. D. 648. C. 654. A. 800. C. 810. C. 826. D. 924. E. 969. A. E. 970. A. 974. E. ad Franciſcum regem bullam dirigit, inſtr. 104. E. ipſi permittit ut poſt obitum epiſcopi Bajocenſis, hanc eccleſiam de paſtore provideat, 105. A. Johanni duci Bituricenſi dat reliquias S. Petri, inſtr. 214. A.

(Clemens VIII) 102. C. 104. B. 200. B. 390. D. 391. E. 461. C. abſolutionem impertitur Henrico regi, 614. E. 615. A. E. 616. B. 624. A. 739. B. 804. C.

(Clemens IX) 631. D. 842. A.

(Clemens XI) 981. C.

(Cœleſtinus II) 687. E. 688. A. 775. C. inſtr. 161. A. 165. E.

(Cœleſtinus III) 53. A. bullam dat occaſione ſeditionis motæ in canonicos Rotomagenſes, D. 58. D. 146. C. 209. C. 231. A. 282. E. 293. B. 365. C. 414. C. 447. A. 621. D. 627. D. 639. D. 646. E. 656. A. 732. D. 779. D. 780. B. 839. A. inſtr. 28. A.

(Cœleſtinus IV) 893. A.

(Cœleſtinus V) 139. E. 400. D.

(Eugenius II) 140. B. 764. C.

(Eugenius III) 180. C. 229. C. 298. C. 309. C. 329. A. 362. C. 417. D. 433. B. 443. D. 480. A. 518. C. 519. A. 541. D. E. 542. B. 545. B. C. 556. E. 557. E. conventum habet Lutetiæ, 576. C. E. 620. E. 646. C. 655. B. D. 688. A. B. C. 732. C. 775. E. 874. D 935. E. 936. B. 961. D. inſtr. 119. D. Guillelmo d'Eſtouteville commendam S. Michaëlis de Monte dat, 120. A. electionem Johannis Gonault reprobat, D. monialibus S. Salvatoris Ebroicenſis literas dirigit, 134. C. 136. A. eccleſiam Conſtantienſem ſub ſua tutela ſuſcipit, 239. D.

(Eugenius IV) pallium denegat archiepiſcopo Rotomag. 88. D. eidem eccleſiæ præficit Johannem de Luxembourg, 89. A. ipſum ad cardinales evehit, B. 90. C. 152. C. 272. B. 379. E. 380. A. C. 401. D. E. 493. C. 528. E. 603. A. B. C. D. 698. E. 699. A. 723. D. E. 749. E. 760. A. B. 793. C. D. 794. E. 861. C. 891. C. 892. B. D. 971. D. 972. A.

(Gelaſius II) 41. D. 425. A. Paſchali ſuccedit, inſtr. 112. B.

(Gregorius Magnus) ad Melantium Rotomag. literas ſcribit, 11. E.

Romani pontifices (Gregorius V) 138. E.

(Gregorius VII) Gebuino Lugdunenſi primatiam in provinciam Rotomagenſem concedit, 2. inquirit an Rotomag. archipræſul opus epiſcopale ſuſtinere poſſit, 36. C. ſin aliter, vult ut alius eligatur, ibid. obſtat electioni Guillelmi in archiepiſcopum Rotomag. poſito quod ſit filius ſacerdotis, 37. A. E. 38. A. E. 254. C. 359. A. 404. D. 634. C. inſtr. 17. A. 61. D. 72. B.

(Gregorius VIII) 542. B. 547. C. 858. C.

(Gregorius IX) 64. A. E. Petrum Rotomagenſem ad cardinales evehit, 65. B. Odonem Clement præficit eccleſiæ Rotomag. D. 139. D. 147. B. C. 369. D. 388. E. 399. E. 400. A. E. antea decanus Bajocenſis, 401. A. 522. B. 523. A. 548. A. 640. A. 782. D. 788. E. 965. A. bullam Conchenſibus indulget, inſtr. 144. C. 148. A. B.

(Gregorius X) 181. D. 647. E. 737. B. 931. B.

(Gregorius XI) 82. D. 283. E. 375. B. 434. E. conſenſum præbet ut Petrus e Narbonnenſi ſede ad Rotomagenſem tranſeat, inſtr. 39. E. 40. A.

(Gregorius XII) 791. E. pontificatum abdicat, 890. D.

(Gregorius XIII) 99. D. 101. A. 346. 391. B. 428. B. 500. A. C. 739. A. 741. C. renuit agnoſcere Michaëlem de Seurre in abbatem Trappæ, 751. A. 757. C. 804. A. 978. A.

(Gregorius XIV) 104. A.

(Gregorius XV) 428. D. 979. C.

(Honorius II) 43. D. a clero Rotomagenſi ſupplicem libellum ſuſcipit, ibid. 361. B. 398. E. 405. C. 575. C. 774. D. inſtr. 160. E. 165. E. 542. B. 544. B.

(Honorius III) 60. D. 61. A. 63. E. 139. D. 147. A. 268. D. 283. A. 367. C. 405. D. 420. E. 425. E. 583. D. 878. D. 584. C. 686. D. 693. A. 748. E. 835. E. 859. B.

(Innocentius I) ad Victricium Rotomagenſem epiſtolam ſcribit, 8. A. 135. B. 140. C.

(Innocentius II) Rotomagum adit, 44. B. Remis concilium habet, C. 45. A. C. 180. B. 307. C. 309. C. 425. B. 576. E. firmat fundationem hoſpitalis Faleſienſis, 754. B. 773. E. 779. A. coronat Lotharium, 774. E. 775. A. B. C. 858. C. 874. B. 935. D. 936. B. inſtr. 22. D. 23. E. 161. E. 165. E. aſſenſum præbet ut canonici regulares in eccleſiam ſancti Laudi Conſtantienſis inducantur, 238. A.

(Innocentius III) 55. D. Walterium Rotomag. a conſecratione pontificum ſuſpendit, 56. B. 58. D. 60. D. 146. D. bona capitulo Sagienſi aſtruit, inſtr. 169. A. 283. A. bona Fontium-Guerardi confirmat, 320. B. 361. D. 365. D. E. 366. C. 367. A. C. 399. C. 418. A. 447. A. 483. B. 506. C. 521. C. 582. A. 639. D. 633. A. 635. B. C. 691. B. D. 692. C. 708. E. 721. C. 744. D. 748. D. 780. C. 781. C. 835. E. 839. A. 877. E. 878. D. 909. D. 918. A. monaſterio Troarnenſi literas protectionis tribuit, inſtr. 285. C.

Romani pontifices (Innocentius IV) 64. D. 65. B. D. Odonem Rigaud conſecrat archiepiſcopum Rotomag. 66. E. 67. B. plura ad eum dirigit diplomata, 71. D. 147. D. 181. C. 210. A. 405. D. 486. A. 523. A. 586. B. C. Taurinenſes monachos a jugo Fiſcannenſium liberat, 626. C. 628. D. 647. D. 652. C. 694. B. 695. C. 722. A. 755. D. 881. B. bullam tribuit monachis S. Martini Sagienſis, inſtr. 170. E.

(Innocentius VI) Petrum de la Foreſt Rotomagenſem archiepiſcopum creat cardinalem, 80. E. 150. D. 211. D. 426. C. 507. D. 741. A. 968. B.

(Innocentius VII) 791. E.

(Innocentius VIII) 93. B. 154. C. 642. C. 896. E.

(Innocentius IX) 104. B.

(Innocentius X) 111. D. 112. B. 393. D. 503. A. 504. A. 617. E. 618. B. E. 631. C. 707. A. B. 972. E. 981. A.

(Innocentius XII) bullas dat gratis epiſcopo Sagienſi, 708. A.

(Johannes VIII) epiſcopos Galliæ ad concilium invitat, 24. B. ſcribit ad epiſcopos Galliæ, 678. D.

(Johannes XIII) 512. B. 513. D. monaſterium S. Michaelis curat inſtaurari, inſtr. 105. C. inſtitutos ibidem monachos probat, 106. B.

(Johannes XXI) 749. A.

(Johannes XXII) 77. D. 118. B. 264. C. 265. B. E. 372. C. E. 373. B. C. eccleſiæ Bajocenſi præficit Johannem Langret, 378. A. de vita Ivonis Hælorii inquirit, 418. D. 489. B. 525. A. 537. E. 594. B. 595. A. C. E. 596. A. inquirit de vita abbatis Divenſis, 733. B. 786. B. inſtr. 57. B. D. 301. B.

(Johannes XXIII) 272. A. 492. D. E. 527. B. 600. D. 636. D. 733. E. 791. A. E. 859. D. 889. D. 890. B. 947. A.

(Julius II) 94. B. 95. A. C. 96. A. commendam Fontanellæ donat Franciſco Guillelmo de Clermont, 184. B. creat cardinalem epiſcopum Bajoc. 384. B. eumdem privat purpura, C. 385. A. B. D. 386. E. 461. A. abbatiam S. Martini Sagienſis rectore provideri curat, 724. E. 725. A. 746. C. 715. E. 828. D. 896. A. antea Conſtantienſis tum Mimatenſis epiſcopus, ibid.

Romani pontifices (Julius III) 97. E.

(Leo IX) Malgerium Rotomagenſem ab epiſcopatu curat deſtitui, 28. C. 207. A. 422. D. ſynodum habet Remis, 475. A. Berengarium damnat, 871. B.

(Leo X) 154. C. 200. A. reſtituit purpuram epiſcopo Bajoc. 384. D. 385. B. D. E. 386. E. 550. C. init concordata cum rege Franciæ, 610. B. 725. B. D. 738. C. 742. D. bullam indulget abbatiæ Trappenſi, 750. C. 760. D. 894. D. 898. D. 899. A. B. C. D. 974. B.

(Leo XI) 104. E. 804. D.

(Lucius II) 229. B. bullam emittit pro ſubjectione eccleſiæ Dolenſis erga Turonenſem, 362. A. C. 417. D. 459. B. 482. C. 541. C. 542. B. 544. D. 688. A. 744. B. 777. C. E. 779. A. 858. C. 946. A. ſub ſanctæ ſedis protectionem Ardenam ſuſcipit, inſtr. 79. A. B.

(Lucius III) Walterium ad ſedem Rotomagenſem transfert, 51. C. 116. C. 209. B. 230. E. 263. C. 364. E. 398. D. 405. C. D. 410. B. 418. A. 547. B. 579. E. 635. A. 636. C. 876. C. inſtr. 171. A.

(Marinus) Johanni Rotomagenſi ſcribit epiſtolam, 24. B.

(Martinus III) inſtr. 3. C.

(Martinus IV) 426. E. 524. A. 591. D. 749. B. 882. A.

(Martinus V) 87. C. 88. C. præficit Fontanellæ Johannem epiſcopum Bajocenſem, 183. B. 198. E. 251. A. 259. B. 272. A. 378. B. D. E. 379. B. 401. C. uſum veſtium pontificalium permittit abbati Savigneii, 549. D. 601. B. E. 602. A. 648. E. 698. B. C. 792. A. 793. B. C. 833. A. 890. E. 891. B. C. 971. B. archiepiſcopum Rotomagenſem ad cardinales evehit, inſtr. 51. C. 52. C. 118. D.

(Nicolaus I) 867. A.

(Nicolaus II) dat occaſionem conſtructioni duorum monaſteriorum in urbe Cadomenſi, 420. B. 423. A. B. 431. E.

(Nicolaus III) Guillelmum de Flavacuria conſecrat, 73. A. 139. D. 370. B. C. 410. D. 506. E. 529. B. 749. B.

(Nicolaus IV) 414. D. 524. A. 927. A. 940. E.

(Nicolaus V) 90. D. E. 623. A. 699. C. 795. B. 890. D. 892. E.

(Octavianus) Pſeudo-papa, 520. C.

(Paſchalis II) 39. D. E. 40. A. C. archiepiſcopum Rotomagenſem uſu pallii prohibet, 206. E. 207. A. 227. C. 360. A. 405. C. 424. D. 425. A.

542. B. 543. A. moritur, 720. A. inſtr. 48. D. 49. D. 111. C. 112. B.

Romani pontifices (Paulus I) ad Pipinum literas ſcribit, 20. A.

(Paulus II) 494. B. 606. B. 607. B. 756. C. 796. A. 894. B. 910. A. 953. C. 983. D.

(Paulus III) 97. B. D. 200. B. 386. C. 387. C. 388. A. 428. A. 436. B. 630. D. 675. 702. D. electus, 800. C. 801. C. 975. B. 976. B. ad vitam ſecularem canonicos Sagienſes reducit, inſtr. 176. B.

(Paulus IV) electus, 98. A. 531. B. 743. A. 976. D.

(Paulus V) 104. E. 105. A. 108. A. 394. A. 450. B. 461. D. 501. E. 616. A. 804. D. 904. C. Jeſuitis tribuit poſſeſſionem prioratus S. Barbaræ in Algia, inſtr. 300. B. 302. E. 307. A. 310. A.

(Pius II) Mantuam pergit pro bello adverſus Turcas ſuſcipiendo, 91. B. E. abbati Gemeticenſi dat coadjutorem, 199. B. 381. D. 529. C. 549. E. 649. B. 796. A. 893. B. 894. A. E. 972. B.

(Pius III) 95. A.

(Pius IV) 99. B. 461. B. 499. C. 802. C. Johanni le Hennuyer electo epiſcopo Lexovienſi bullam dirigit, inſtr. 215. E.

(Sixtus I) 566. A.

(Sixtus IV) 92. A. Forojulienſi epiſcopo abbatiam Fontanellæ confert, 183. D. 213. B. decanatum Bajoc. confert Johanni de Veſe, 402. B. 494. C. 642. C. 699. E. 700. A. dat bullam in gratiam S. Martini Sagienſis, 724. A. 756. C. 796. C. 895. D. 972. E.

(Sixtus V) 103. E. moritur, 104. A.

(Stephanus II) auxilium efflagitat adverſus regem Longobardorum, 190. A.

(Stephanus III) ſcribit regi Franciæ, 953. B.

(Stephanus V) 24. C.

(Victor) antipapa ab epiſcopis Normanniæ reprobatus, 47. D. 776. E.

(Vitalianus) 166. E.

(Urbanus II) Fiſcannenſes tuetur adverſus archipræſulem Rotomagenſem, 208. B. 358. B. 359. E. 362. B. 405. C. 634. C. 730. E. 858. C. Guillelmum Rotomagenſem archiepiſcopum uſu pallii prohibet, inſtr. 19. A. primatiam eccleſiæ Lugdunenſi aſſerit, 48. D. E.

(Urbanus III) 58. D. 139. D. 298. C. 309. E. 365. A. 538. A. 639. C. 918. A. 919. D. 935. E. 940. E. 941. E. literas protectionis indulget Exaquienſi monaſterio, inſtr. 245. E. 250. A. item & monaſterio de Voto, E. 252. B. atque etiam Lucernæ, 330. B. & ſeqq. 333. A.

(Urbanus IV) 221. A. 369. D. E. 400. A. 523. D. 548. D. 588. A.

(Urbanus V) omnibus monaſteriis tributum imponit pro inſtauratione Caſinenſis, 150. E. 182. D. 375. A. C. 525. D. 636. B. 641. C. 648. B. 723. A. 787. E. 788. A. D. 789. B. 968. D.

(Urbanus VI) 82. E. 83. A. B. juriſdictionem tanquam epiſcopalem concedit monaſterio Cadomenſi, 421. A. B.

(Urbanus VII) 104. A. 660. E.

(Urbanus VIII) 109. E. 146. C. 428. E. 450. C. 461. E. 462. A. 757. D.

(Zacharias) Francicarum eccleſiarum reformationem curat, 18. D. ad epiſcopos Galliæ ſcribit, 19. B.

Romani (S.) corpus in novam capſam tranſlatum, 690. C.

Romara (Guillelmus de) inſtr. 84. D.

Romaria (Philippa de) filia comitis Alenconii, 878. E.

Romeliaco (Garinus de) inſtr. 131. B.

(Richardus) inſtr. 130. D. 131. B.

(Robertus) inſtr. 130. B. C. D. factus monachus in monaſterio S. Petri de Caſtellione, ibid. filii ejus Willelmus, Robertus & Richardus benefactores Concharum, 638. A. inſtr. 130. C. D. 131. B.

Rometens (Franciſcus) dedicat epiſtolas Pici Mirandulæ epiſc. Sagienſi, 702. A.

Romoy (Johannes de) rector univerſitatis Pariſienſis, 636. D.

Romuald (Petrus de S.) epiſcopum Lexovienſem inter hæreſiarchas reponit, 789. E.

Roncherillæ (Robertus toparcha) conſtruit prioratum Belli-montis, 850. A. D. comes S. Pauli, 852. B. D.

Roncheville, prima baronia Normanniæ, inſtr. 316. A. in ea inſtituitur collegium in gratiam ſex puerorum nobilium, ibid. & ſeqq.

Rondelli (Geraldus) theologiæ profeſſor, inſtr. 47. A.

Rondemare, prioratus ſeu capella a Cornevilla pendens, 298. D.

Ronſardus princeps poëtarum ſui temporis, 614. A.

Roqua, eccleſia cujus pars proventuum tribuitur capitulo Lexov. 783. D. E.

Roquelaure (Franciſca de) uxor Alani Chabot, 926. B.

Roquez (Robertus le) Carentonius, 902. B.

Rorou, caſtellum cujus eccleſia ſpectat ad Fontanetum, inſtr. 63. C. 64. E.

Ros, eccleſia diœceſis Bajocenſis ſancto Audoëno traditur, 47. D. 358. A.

Ros (Johannes du) inter abbates S. Taurini & Fiſcanni arbiter, 628. C.

(Ricardus) inſtr. 89. D.

Roſa, cartuſia non longe a Rotomago fundata, 84. D. alteri cartuſiæ Rotomagenſi unita, ibid.

Roſa (Philippus de) theſaurarius eccleſiæ Rotomag. 90. B.

Roſchamp (Ranulfus de) inſtr. 89. D.

Roſel (Hugo de) inſtr. 60. C.

(Johannes) preſbyter, notarius capituli Bajoc. inſtr. 104. B. C.

Roſenſis epiſcopus (Robertus de Cagnebourne) 938. C.

Roſeyo (Gervaſius de) inſtr. 108. C.

Roſny (Maximilianus de) marchio, 631. A.

Rot, ſeu Rotobeccus aut Rodobecus, rivus gallice dictus le Robec, 1.

Rothmundus cum filio Milone monachum induit apud Fontanellam, 169. A.

Rothoriæ, eccleſia cujus decima donatur abbati Crucis S. Leufredi, 634. E.

Rotomagenſe capitulum quot dignitatibus, canonicis & capellanis conſtet, 3. immune eſt ab juriſdictione archiepiſcopi, ibid. litem habet cum Johanne archipræſule ad cardinales evecto, inſtr. 50. E. petit licentiam archiepiſcopum eligendi, inſtr. 288. D.

Rotomagenſis eccleſia ſoli pontifici Romano ſubjecta, 2. primatiæ Lugdunenſi aliquandiu ſubmiſſa, ibid. inſtr. 48. D.

Rotomagenſis & Archenſis vicecomes (Goiscelinus) dat originem monaſteriis S. Catharinæ & S. Amandi, 124. E. ipſe ejuſque uxor atque filius monaſticen amplexantur, 125. B. 286. B. C. D. inſtr. 9. C.

Rotomagum, urbs primaria Velocaſſium, 1. ſic dicta ex vocibus *Rot* & *Mag.* ibid. ab infimæ latinitatis ſcriptoribus variis nominibus vocatur, ibid. a Francis fruſtra obſeſſa, 50. A.

Rotonenſes monachi reformantur, 548. A.

Rotor (Radulphus de) inſtr. 243. A. B.

Rotot (Gaufridus de) inſtr. 228. D.

Rotour, territorium de quo exoritur diſſidium, 946. D.

Rotunda, eccleſia collegiata ab Odone Rigaldo reformata, 68. A.

Roumare (Willelmus de) fundat prioratum Novi-mercati, 822. A.

Roumilly (Ricardus de) 463. A. inſtr. 95. B.

Roumois aut Rommois, ſic vocatur regiuncula illa in qua ſtat urbs Rotomagum, 1.

Rourou (Ricardus de) inſtr. 336. E.

Rouſſel (Carolus) canonicus Rotomag. & ſcacarii conſiliarius, 90. A. inſtituitur curator teſtamenti Radulfi archiepiſcopi, ibid.

(Radulfus) libellorum ſupplicum magiſter theſaurarius & canonicus Rotomag. 89. D. inſtr. 5. E.

(Petronilla) tertia uxor Guillelmi de Croiſmare, 93. A.

Rouſſel de Medavy de Grancé (Jacobus de) 660. B. 803. C. 804. D.

(Petrus) eques torquatus, 659. E. 660. A. 707. A.

Routhier (N.) ſcriptor hiſtoriæ Vallis-Richerii, 446. C.

Rouville (Petrus Moradas de) 288. C.

(Claudia) uxor domini de la Grange, 419. D.

Roux (Claudius le) toparcha Burgi-Turoldi, 277. C.

Rouxelin (Philippinus) inſtr. 279. D.
Roy (Guillelmus le) inſtr. 282. C. canonicus Lexov. inſtr. 298. D.
(Jacobus) procurator regius in vicecomitatu Faleſiæ, inſtr. 189. B. 190. C.
(Johannes) preſbyter Abrincenſis, 496. C.
Roye (B. de) inſtr. 142. C.
(Johannes) 888. D.
(Eleonor) uxor principis Condæi, 978, A.
(Leonora) mater Caroli archiepiſcopi Rotomagenſis, 101. A.
Roye de la Rochefoucauld (Franciſcus de) 948. D.
Roz, eccleſia diœceſis Bajocenſis juris abbatiæ S. Audoëni, 143. C.
Roz (Robertus de) inſtr. 74. C.
Roze (Guillelmus) inſtr. 279. C.
Rozel, parochia cujus decimæ juris ſunt Blancæ-landæ, 882. B.
Rozel (Hugo de) inſtr. 67. B. 74. B. E.
Ruaudi (Guillelmus) fundat duas miſſas in eccleſia Ebroicenſi, 592. D.
Rubec, gens nobilis in pago Algienſi, 753. A.
Ruel (Petrus) conſiliarius parlamenti Pariſienſis, 391. E.
Rufus (Hugo) inſtr. 83. C.
Rui (Richardus de) miles, inſtr. 26. E.
Rumaniacum, eccleſia juris Majoris-monaſterii, inſtr. 112. D.
Rumilleium, eccleſia pendens ab Alneto, inſtr. 89. C.
Rumpharius (S.) locus cujus decima tribuitur monachis Hambeiæ, 932. A.
Runaldus clericus epiſcopi Bajoc. inſtr. 81. D.
Runce (Guillelmus) inſtr. 329. B.
Rupallay (Johannes de) 435. A.
(Willelmus) inſtr. 90. A.
Rupe (Guido de) 962. C.
Rupefucaida (Franciſca) uxor Johannis Stotavillæi una cum conjuge fundat monaſterium S. Claræ Rotomagenſis, 343. D.
Rupella, parochia diœceſis Abrincenſis, 461. A.
Rupelle (Guillelmus) canonicus Conſtantienſis, inſtr. 269. E.
Rupes-petroſa, eccleſia ſancto Martino Sagienſi afferta, 691. B. 718. A. inſtr. 171. C.
Rupibus (Willelmus de) inſtr. 29. A.
Rupiere (Franciſca de la) uxor Jacobi de la Vigne, 934. D.
Ruviers (Franciſcus du) canonicus Sagienſis, inſtr. 189. E.
Ruullon, eccleſia dependens a monaſterio S. Georgii, 690. A.

S

SAANA (Guillelmus de) canonicus Rotomag. 72. E. Lutetiæ collegium & Rotomagi xenodochium fundat, ibid. 288. C.
Sabaudia (Leonora a) uxor Ludovici toparchæ Belli-joci, 373. A.
(Ludovica) mater Franciſci I regis, 214. B. 899. D.
Sabinæ (Manfredus cardinalis S.) inſtr. 136. A.
(Thomas) inſtr. 148. A.
Sabinenſis epiſcopus (Conradus) inſtr. 136. A. 333. A.
(Johannes) inſtr. 148. A.
Saccati fratres in urbe Rotomago, 75. A.
Sache (Hugo & Robertus de) inſtr. 132. E.
Sachenvilla (Goſcelinus de) inſtr. 139. E.
Saddote (Rob. Rocelinus & Rogerus) inſtr. 133. C.
Sadoletus cardinalis, 387. D.
Sacio (Gervaſia de) inſtr. 90. E.
(Willelmus) inſtr. 210. C.
Saffridus miles beneficus erga Pratellenſe cœnobium, inſtr. 201. B.
Sageio (Lodefridus de) inſtr. 109. D.
Sagienſe monaſterium S. Martini inſtauratum, inſtr. 151. C. 152. E.
Sagienſis eccleſia cathedralis canonicis regularibus traditur adminiſtranda, inſtr. 160. D. & ſeqq. 165. D. & ſeqq. firmatur in ſuis poſſeſſionibus, 169. A. ad ſecularem ſtatum reducta, 176. & ſeqq.
Sagienſes comites (Robertus) inſtr. 31. B. dona tribuit monaſterio ſancti Martini, 152. E.
(Rogerius) & Mabilia ejus uxor eccleſiam S. Martini ad priſtinum ſtatum rèvocant, inſtr. 151. C. quamdam decimam annuunt S. Nicolao de Rocha, 152. C. D. 153. D.
(Willelmus) 151. D.
Sagium a diverſis ſcriptoribus diverſe nuncupatum, 674. a Ludovico rege obſeſſum & igne conſumtum, 688. C. 690. B.
Sahors (Richardus de) miles, inſtr. 26. E.
Saii, populi a Seſuviis diverſi non videntur, 674.
Saint-Amand (Raginoldus de) 287. C.
Saintard (Nicolaus) canonicus Lexov. inſtr. 295. C. 298. C.
Saint-Belin (Catharina de) mater Georgii II Rotomag. 96. D.
Sainte-Beuve (Jacobus de) theologiæ doctor, arbiter pacis initæ inter epiſcopum Abrincenſem & monachos S. Michaëlis, inſtr. 122. C. 124. B.
Sainte-Marie (Amalricus de) rerum domeſticarum epiſcopi Conſtantienſis procurator, inſtr. 280. D.
Sainte-Marie d'Apres (Ildefonſus de) monachus congregationis S. Mauri, 396. C.
Saint-Germain (Julianus de) epiſcopus Cæſarienſis, 101. E.
(Claudia) filia Heliæ de Saint-Germain, 289. D.
Saint-Hilaire (Petrus de) 479. D.
Saintillis (de) eccleſia pertinens ad Barberium, inſtr. 85. D. 87. A.
Saint-Marſal (Rigaldus de) inſtr. 177. E.
Saint-Plaucheis (Robertus de) abbas monaſterii Cornelienſis in Anglia, 519. E.
Saio (Gaufridus de) inſtr. 229. A.
(Jordanus) una cum uxore Lucia fundat Alnetum, 443. B. inſtr. 89. A. 111. C.
(Oſmelinus) inſtr. 154. A.
Saio (Willelmus de) donum confert Alneto, 781. A.
Saladina comitia apud Cenomannos habita, 691. A.
Salberiæ epiſcopus (Roger.) inſtr. 230. E.
Salceia, eccleſia collegiata diœceſis Ebroicenſis, 594. B.
Salceio (Robertus de) inſtr. 240. D.
Salcheio (Rogerius de) inſtr. 15. D.
Saleby, monaſterium in Anglia fundatum, 355. D.
Salernia, eccleſia tributa Pratello, 835. B.
Salgeio (Hugo de) occidit gladio Mabiliam uxorem Rogerii de Monte-Gomerico, 416. E.
Salicoſanus prioratus ordinis S. Auguſtini, 41. D. 42. D. 475. E.
Saligneio (Johannes de) inſtr. 91. B.
Salle (Guillelmus de la) preſbyter Bajocenſis, inſtr. 119. C.
(Johannes-Baptiſta) canonicus eccleſiæ Remenſis, 345. A. inſtituit fratres S. Ionii liberis pauperum gratis edocendis, B.
Sallet (Georgius) procurator generalis in parlamento Normanniæ, 461. E.
Salliacum, prioratus dependens a Cruce S. Leufredi, 634. C. D. 636. C.
Salnervill, eccleſia juris abbatiæ Troarni, inſtr. 285. E.
Salopeſberienſis comes (Rogerus) inſtr. 66. A.
Salvarenſis (Johannes) ad epiſcopum Bajocenſem ſcribit de patronatu parochiæ S. Geremari de Noron, 369. B.
Salvator (S.) eccleſia in urbe Rotomagenſi tradita epiſcopo Conſtantienſi, 868. C. fit ejus ſedes, D. inſtr. 217. D. ob tranſlationem corporis S. Laudi, hujus ſancti nomine vocatur, E. unde epiſcopi Conſtantienſes aliquandiu dicti de S. Laudo, ibid.
Salvator (S.) monaſterium ordinis ſancti Benedicti a Nigello vicecomite conſtruitur, inſtr. 231. A. ab omnibus conſuetudinibus epiſcopalibus liberatur, E. 232. A. 262. C.
Salvator (S.) parthenon ordinis S. Benedicti, conſtruitur, 31. A. inſtr. 125. E. privilegio a papa donatur, 134. C. aliorſum tranſlatus, 141. E. diverſæ eccleſiæ ejuſdem nominis, inſtr. 63. B. 169. D. 240. B. 248. A.
Salvius (S.) vernacule Saint-Sauve, vel Saint-Salvi aut Saint Saire, vetus monaſterium, 122. D.
Saluſſes (Fredericus de) pater Amedei decani Bajoc. 401. A.
Samaleyum, eccleſia juris S. Martini Sagienſis, inſtr. 171. B.
Sancerre (Stephanus de) 824. C.
Sanctineium, eccleſia ſpectans ad abbatiam S. Nicolai Andegav. 874. C. 876. C.
Sancto-Dionyſio (Odo de) canonicus Pariſienſis & doctor, 586. D.
Sandionyſiana abbatia cœnobium ſancti Martini Pontiſarenſis reformandum accipit ſub titulo prioratus, 256. D. E. privilegio donatur, 352. E.
Sanguin (Antonius) cardinalis, 508. A.
(Claudius) dominus de Bomont, 508. A.
Sanguin de Livry (Johanna) uxor domini de Pontcarré, 705. D.

Sanguinette (Margarita) uxor Franciſci de Lautrec, 933. B.

Sannois, tractus in diœceſi Cenomanenſi, 981. E.

Sanſon (S.) eccleſia attributa Troarno, inſtr. 286. A.

Santonenſes monachi litem habent cum abbatia Brolii-Benedicti, 663. E.

Sappum Andreæ, eccleſia data S. Ebrulſo, inſtr. 207. E.

Saquenvilla, parochia cujus decima traditur militibus Templi, 628. E.

Sarcilly de Brucourt (Franciſcus de) 935. A.

Sareſberienſis comitiſſa (Alienor) 860. E. 931. C.

Sareſberienſis epiſcopus (Hub.) inſtr. 142. C. 168. E.

Sareſberienſis (Johannes) ſcribit adverſus archiepiſcopum Cantuariæ, 876. C.

Sarlabous (N. de) gubernator Portus-gratiæ, 760. E.

Sarmento (Willelmus) inſtr. 227. D.

Sarmis (S. Leodegarius de) eccleſia collata Exaquio, 918. E.

Sarraceni (Johannes) inſtr. 38. B.

Sarta, fluvius, inſtr. 151. D.

Sartilleio (Gaufridus de) inſtr. 233. E.

Savariacæ inſulæ dominus (Ludovicus de Harcourt) 85. E.

Savary (N.) mercator Pariſienſis, auctor libri *le Parfait Négociant*, 707. D.

Saucvilla (Ela de) inſtr. 168. D.

Savieres (Radulphus) inſtr. 85. C.

Savigneio (Mangiſius de) inſtr. 110. E.

Savigneium, abbatia ordinis S. Benedicti & in poſterum ordini Ciſtercienſi addicta fundatur, inſtr. 110. A. D. 111. A. 113. E.

Savigniaco (Nicolaus de) canonicus Rotomag. inſtr. 51. E.

Saviniacenſis ordo in Normannia fundatus, 301. C. familiæ Ciſtercienſi adjunctus, 541. D. quot abbatiæ & prioratus ex eo prodiere, 552. & ſeqq.

Saulx (Johannes de) canonicus eccleſiæ Conſtantienſis, 892. C.

Saunders de Suttoncourt (Anna) 292. B.

Savoſia (Johanna) comitiſſa Augenſis, 295. A.

Savoureux (Robertus le) canonicus Bajoc. 395. B.

Savoye (Magdalena de) uxor Annæ ducis de Montmorenci, 436. C.

Sauſſaius (N.) vicarius generalis Pariſ. 906. E.

Sauſſeius S. Latuini eximium conficit encomium, 674. A.

Sauvage (Guillelmus le) inſtr. 280. D.

Saxavilla, parochia diœceſis Rotomagenſis adjuncta uni collegio Pariſienſi, 375. E.

Saxetot, eccleſia parochialis, 58. B.

Saxones Montem-acutum in Anglia affliunt, 871. E.

Saxonis-villa, eccleſia collegiata conditur, 57. D.

Scacarium, vetus nuncupatio parlamenti Normanniæ, 2.

Scaglia comes de Verrue (Ignatius de) nobilis ſabaudus, 438. D.

Scajoleium, baronia in qua fundatur prioratus S. Barbaræ, 858. A.

Scameſcon (Arnulphus de) inſtr. 230. D.
(Ranulphus) inſtr. 232. E. 239. B.

Schirbunenſe aſceterium in Anglia Ceraſio ſubjectum, 409. C.

Schiſma ortum in eccleſia poſt mortem Honorii II, 774. D. cujus occaſione Arnulſus Lexovienſis ſcribit tractatum, ibid. item in eccleſia Sag. 700. C. E.

Scholaſtica (S.) eccleſia pendens a cathedrali Sagienſi, inſtr. 169. B.

Scotiæ rex (Guillelmus) pacem init cum rege Angl. 52. C. 482. A.

Scrobeſburienſis comes (Rogerius) fundat monaſterium in Anglia, 718. B.

Scrotonia (Ricardus de) 433. C.

Scubiculus (S.) martyr ſocius S. Nicaſii Rotomag. 5. C. pars ejus corporis in eccleſiam S. Aniani Aurelianenſis transfertur, ibid.

Scubilio presbyter ad concilium Aurelianenſe pergit, 864. D.

Scubillo monachus Enſionenſis in Conſtantinum ſe recipit, 910. E. 911. D.

Sculptin (Robertus) turbat abbatiſſam Vinacii, 741. A.

Scurris (Seifridus de) 714. C.

Segre (Johannes) ejuſque uxor Thomina, 848. E.

Seguier (Petrus) præſes parlamenti Pariſienſis. 983. E.
(Maria) uxor marchionis de Coiſlin, 980. B.

Sei (Gauſridus de) inſtr. 29. A.

Seilletot (Rogerius de) inſtr. 128. B.

Seleuciæ archiepiſcopus (Guillelmus du Broc du Nozet) 278. B.

Semallaium, parochia cujus reditus datur abbatiæ Sagienſi, 698. A.

Semilleio (Guillelmus de) toparcha Alneti, 444. A. inſtr. 73. B.

Semilleium, eccleſia parochialis S. Ebremundo ſacra. 444. B.

Seminaria apud Rotomagum, 112. A. 113. A. 115. A. 262. C. apud Portum-Gratiæ, 112. B. in diœceſi Bajocenſi, 397. A. apud Ebroicas, 619. B. apud Faleſiam, 707. B. apud Lexov. 808. B.

Semvatimont, eccleſia juris abbatiæ Sigeii, inſtr. 12. D.

Senerico (Guillelmus de S.) firmat donationes factas Utico, 823. C.

Seneſcalcus Normanniæ (Willelmus) inſtr. 88. A.

Senigefeld, eccleſia in Anglia pendens a Lira, inſtr. 125. D.

Senonenſis ſedes dicitur quarta Lugdunenſis, & agnoſcit primatem archiepiſcopum Lugdunenſem, inſtr. 48. D.

Septem-molæ, vetus monaſterium, 132. D.

Sepulcrum (S.) eccleſia collegiata apud Rotomagum aucta quatuor præbendis, 80. D.

Sepulcrum (S.) eccleſia collegiata apud Cadomum diſſidium habet cum parochis de priori gradu, 394. D. de hujus loci præbendis epiſcopus Bajocenſis ordinat, 98. D.

Sequanus (S.) abbatia in Burgundia donum accipit ab archiepiſcopo Rotomagenſi, inſtr. 41. A. B.

Sequence, eccleſia juris canonicorum S. Martini de Eſcajoleto, inſtr. 304. C.

Seran, eccleſia data abbatiæ Sagienſi, 961. C.

Seranez, eccleſia juris abbatiæ Sagienſis, inſtr. 172. A.

Serenico (Robertus Geroianus de S.) inſtr. 204. B. 210. C.
(Willelmus Geroianus) inſtr. 204. C. E. 205. B. 207. A.

Serenicus (S.) cellam conſtruit, 676. C. cum Serenedo fratre ex Italia in Gallias proficiſcitur, 711. E. 712. A. eccleſia ipſi ſacra juris abbatiæ S. Ebrulſi, 823. A. inſtr. 207. C.

Seribienſis epiſcopus (Oſmundus) inſtr. 227. A.

Sergent (Ludovicus le) inſtr. 193. B. E. 196. A.

Serlo canonicus regularis, inſtr. 81. D.

Serres (Petrus de) canonicus Ebroicenſis, 604. B.

Serricus (Rogerius) inſtr. 245. E.

Servanus (Ricardus) inſtr. 92. D.

Servien (Antonius) conſiliarius in parlamento Gratianopolitano, 395. D.

Servoiſier (Guillelmus le) canonicus Sagienſis, inſtr. 183. A. eccleſiæ ſuæ ſecularisationi intercedit, 190. A. 191. B. C. D. 192. D. E. 193. A. D. 194. A. B. 195. A. E. 199. C. 200. C.

Seſſiacenſis abbatia quo in loco erat ſita, 470. E. 566. D.

Seſuvii iidem eſſe videntur ac Saii, 674.

Severino (Fredericus de S.) cardinalis, 93. E.

Severus (S.) monaſterium prope Rotomagum, 240. A.

Seurel (Agnès) amaſia Caroli VII regis, 186. E.

Seurre (Michaël de) eques Melitenſis, magnus prior Campaniæ, 750. E. 751. A.

Sicilia, regnum per regem Franciæ a papa petitum, 894. A.

Siciliæ comes (Rogerius) 359. D.

Siciliæ reges (Carolus) coronatur, 588. B.
(Renatus) 605. A.
(Tancredus) 52. C. pacem init cum Angliæ rege, 580. D.

Siciliæ regina (Beatrix) coronatur, 588. B.
(Johanna) filia regis Angliæ Guillelmo deſponſatur, 579. A.

Sicler (Adrianus) dicat librum Melchiori de Polignac, 930. C.

Sidonienſis epiſcopus (Robertus Cornegrue) antea epiſcopus Sag. 699. E.

Sidonius (S.) vernacule S. Saens, monachus, Gemetici monaſterium fundat quod ſuo nomine appellatur, 122. A. a Normannis diruitur, B.

Sidonius (S.) parthenon ordinis Ciſtercienſis archiepiſcopo Rotomagenſi ſubjectus, 324. D.

Sidonius (S.) eccleſia parochialis dependens a Fontanella, 46. E. 576. E. 776. B. inſtr. 24. C. D.

Siena (Simon de) inſtr. 270. D.

Sigeium, vetus monaſterium in decanatu Rivorum, 29. E. 130. E. volente fundatore, paret monaſterio S. Audoëni, ibid. nunc ſimplex eſt prioratus, 131. A. inſtr. 12. B. C.

Sigillo (Robertus de) 425. A.

Siium, locus in diœceſi Bajocenſi, ubi S. Manvæus ante epiſcopatum conſtruit hoſpitium & eremum, 348. B.

Silleium, abbatia ordinis Præmonſtrat. privilegium accipit a rege Ricardo, inſtr. 168. A. eſt etiam capella dependens a cœnobio Divenſi, inſtr. 156. E. 160. C.

Silly (Franciſcus de) gubernator Cadomenſis, baro de Lonrey, 741. B.

(Guillelmus) cantor eccleſiæ Bajocenſis, inſtr. 102. B.

(Jacobus) tormentis bellicis præfectus, 701. D.

(Petrus) canonicus Sagienſis, inſtr. 191. E.

(Renatus) dominus de Vaux, 746. E. baillivus Alenconienſis, inſtr. 192. B.

Silvem (Richardus) inſtr. 88. B.

Silvinus (S.) eccleſia donata Troarno, inſtr. 285. E.

Simeon monachus Sinaita reliquias ſanctæ Catharinæ tradit Goſcelino abbati, 125. B.

Simiane d'Eparron (Carolus de) 735. D.

Simílleio (Corbo de) inſtr. 273. E.

(Guillelmus) inſtr. 71. C. 77. A. 91. B.

Simon (Ludovicus - Franciſcus de S.) marchio de Sandricourt, 643. E.

Simoncellus (Hieronymus) cardinalis tituli SS. Coſmæ & Damiani, inſtr. 216. E.

Sindardus (S.) monachus Fontanellæ, 162. A.

Sintzendorf (Philippus - Ludovicus de) cardinalis, 842. C.

Siſſeium, prioratus cujus pars traditur abbatiæ S. Taurini, 583. A. 622. A.

Societates precum initæ inter monaſteria, 754. C. 914. D. 920. B. 924. C. 925. A. 937. A.

Sodalitas preſbyterorum S. Patricii apud Rotomagum, 112. B.

Sodalitium SS. Sacramenti apud Luparias inſtitutum, 612. A.

Sola (Guillelmus de) inſtr. 256. A.

Solariis (Willelmus de) inſtr. 94. E.

Sole, feodum conceſſum Ludovico regi, 879. E.

Solel (Gaufridus epiſcopus de) inſtr. 273. E.

Soleuvria, eccleſia dedicata S. Mariæ, 874. D.

Soliaco (Gaufridus de) præbendarius eccleſiæ B. Mariæ Rotundæ Rotomag. inſtr. 35. B.

Soliers (Guillelmus de) miles dominus de Lingevre, 438. E. fundator parthenonis ſancti Laurentii de Cordeillon, 439. A. inſtr. 93. E.

Solmeio (Alvedus de) inſtr. 84. B.

Solopera, ſeu Soleuvria, abbatia ordinis Ciſtercienſis, 445. E. donum ſibi conceſſum curat firmari, inſtr. 80. C. 81. A. in Vallem-Richerii transfertur, B.

Solubrienſis epiſcopus (Rogerius) reconciliat eccleſiam S. Martini Sagienſis, 723. D.

Sommervieu, feodum juris epiſcopi Bajocenſis, 402. A.

Sonyng (Henricus de) inſtr. 93. A.

Sorbona (Robertus de) canonicus Pariſ. 487. A. 563. B.

Sorefeld, eccleſia in Anglia ceſſa abbatiæ Lirenſi, inſtr. 125. D.

Soroudon, eccleſia juris eccleſiæ cathedralis Sagienſis, inſtr. 169. B.

Sorenc, capella Gerardo abbati Flaviacenſi tradita, 47. E.

Sorengi (Willelmus) cujus filii pagum Sagienſem devaſtant, 680. E. 681. A.

Sorengiani milites graſſantur in prædia monaſterii Sagienſis, 713. E. 717. D.

Sotowaſt, eccleſia dependens ab Exaquio, inſtr. 248. C.

Sottevaſt (Eudo de) eccleſiam Valtavillæ dat monaſterio de Cæſaris-burgo, inſtr. 245. B.

(Radulphus) inſtr. 237. B.

Soulle, eccleſia cujus patronatus eſt epiſcopi Conſtantienſis, 879. A.

Soupes, vicus in pago Waſtinenſi, ubi ſervantur reliquiæ ſancti Leodegarii, 570. C.

Sourches marchio (Ludovicus-Franciſcus de) 419. E.

Sourdis (Carolus de) eques torquatus, 504. E.

(N.) cardinalis, 846. A.

(Stephanus) 260. C.

Souvré (Ægidius de) polemarchus Franciæ, 289. E.

(Johannes) 290. A. 854. E.

Souvré Renouard (Renatus de) eques torquatus, 753. E.

Spalda (Radulphus de) inſtr. 240. C.

Sparnacenſis conventus, 21. C.

Sperreia, eccleſia ſpectans ad Floriacum, 688. E.

Spicilegii emendationes, inſtr. col. 1. & ſeqq.

Spina (Richardus de) inſtr. 256. A.

Sponſalia delfini Franciſci cum Maria ab Anglia, 898. E.

Stafort (Robertus de) inſtr. 131. B.

Stantuin (Goisfredus) fit monachus Gemetici, 958. E.

Stavellis (Odo & Radulfus de) inſtr. 62. C. D.

Stephanus Cadomenſis (S.) monaſterium ordinis S. Benedicti a Guillielmo duce Normanniæ erigitur, inſtr. 66. C. 72. C. 75. A.

Stephanus archidiaconus Bajocenſis, inſtr. 92. A.

Stephanus cantor eccleſiæ Bajocenſis, inſtr. 93. A.

Stigandus eccleſias Phaleſiæ pro ſua filia moniali tradit abbatiæ S. Trinit. inſtr. 60. D. 70. A.

Stotavillæus (Johannes) Torciaci dominus fundator monaſterii S. Claræ Rotomag. 343. D.

Strata, monaſterium ordinis Ciſtercienſis cujus menſa abbatialis unitur eccleſiæ Kebecenſi, 671. E. 673. C. privilegium accipit ab Alexandro III, inſtr. 136. B.

Strebæus (Ludovicus) laudat cardinalem le Veneur, 801. B.

Suavetona, eccleſia donata Exaquio, inſtr. 248. D.

Subligny (Johannes de) bona tribuit abbatiæ Montis-morelli, 535. E. 536. C. D. E. 537. A. B.

Sublignelo (Leſcelina de) donum tribuit Hambeiæ, 931. C.

Subroc, eccleſia in Anglia conceſſa Exaquio, inſtr. 235. C. 248. D.

Sudarium domini abbati Caduinenſi reſtitutum, 604. B.

Sueciæ rex (Johannes-Caſimirus) 670. E.

Sueſſionenſes comites (Carolus de Bourbon) reditibus abbatiæ S. Audoëni perfruitur, 155. A. 200. E.

(Guillelmus) ducum Normanniæ ſanguine ortus, inſtr. 154. A.

(Ludovicus de Bourbon) reditus abbatiæ ſancti Audoëni percipit, 155. A. 979. A.

Sueur d'Eſquetot (Guillelmus le) conſiliarius parlamenti Normanniæ, 901. C.

Suggey, eccleſia ſpectans ad monaſterium Sigeii, inſtr. 12. C.

Suhart (Guillelmus) miles, 927. B.

(Radulfus) inſtr. 72. E.

(Rogerius) inſtr. 335. D.

Sujacum, villa in quam transfertur corpus S. Ragnoberti Bajocenſis, 350. C.

Suligneio (Haſculfus de) 481. B. fundator Lucernæ, 556. E. 557. A. B. C. inſtr. 112. E. 113. A. C. 115. A. 331. B.

Sulligneium, eccleſia ſpectans ad Lucernam, 330. D. 876. E.

Surdon, eccleſia juris capituli Sagienſis, inſtr. 181. C. 198. C.

Surevilla, eccleſia ceſſa Exaquio, inſtr. 248. C.

Suriſnenſis compoſitio pacis, 500. D.

Suſanna (S.) eccleſia conceſſa Exaquio, inſtr. 225. C. 234. C. 248. B.

Suyant (Radulphus le) inſtr. 87. D.

Symphorianus (S.) eccleſiæ plures hujuſce nominis, 875. C. 919. A. inſtr. 243. C.

Synodus Abrincenſis (1600) 501. A. (1633) 501. C. (1643) 502. C. (1644) 503. B.

Bajocenſis (1369) 375. A. in ea prohibentur ludi dicti Charivari, ibid. (1515) 384. E. (1518) 385. C. (1550) 403. A. (1551) ibid. (1556) ibid.

(Conſtantienſis (1454) 893. D. (1506) 897. C. (1559) 902. B. (1563) 902. D. (1581) 903. A.

Denvillæ (1304) 883. E.

Ebroicenſis (1614) 617. A.

Francofordienſis (794) 569. A.

Gallionis. provinciæ Rotomagenſis pro damnatione libri archiepiſcopi Camerac. 113. D. (1699) 397. C. 708. A. 808. B.

Juliobonæ (1080) 572. E.

Lexovienſis (1108) 208. C. (1321) 785. D. (1371) 788. B. (1448) 795. C. (1649) 807. E.

Oxonienſis (1222) 512. A.

Pariſienſis, 74. B. (557) 567. A. (847) (849) 569. D.

Piſtenſis (862) 474. A.

Pontiſarenſis (1660) 112. B. 618. E. 707. B. 907. E.

Remenſis (1148) 646. C.

Synodus Romana (1302) 883. C.
Rotomagenſis (1233) 298. E.
Sagienſis (1067) 682. A. (1208) 692. C. (1369) 696. D. (1444) 699. B. (1524) 702. A. (1653) 707. B. (1674) 707. D. 721. A.
Saponariarum (859) 352. A.
Senonenſis (848) 351. D.
Silvanectenſis (1315) 76. D.
Tullenſis (859) 473. E. (860) 473. E.
Turonenſis (1163) 776. D.
Vercellenſis, 422. E.

T

TABULA monaſteriorum ſeu ſodalitatum quibus conſtat diœceſis Rotomagenſis, 3.
Taillaboſc (Ivo) inſtr. 227. B.
Taillevande (Urſinus) doctor theologus, 890. B.
Taiſel (Willelmus de) inſtr. 74. B.
Taiſſon (Jordanus) pater Matildis de Soliers, 439. A. firmat & auget dona facta S. Salvatori, 922. D. bona ab atavis Fontaneto tributa firmari curat, inſtr. 82. D. E. 83. A. 96. E. 97. E. 98. A. is cum Lætitia ſua uxore ſancto Salvatori concedit omnes conſuetudines epiſcopales, 231. E. 333. C. E. 337. B.
(Radulfus) fundator Fontaneti, 413. B. C. D. bona tribuit abbatiæ S. Salvatoris, 922. D. 923. E. inſtr. 13. A. 29. A. 61. C. E. 63. B. D. E. 64. A. B. D. E. 91. B. 96. D. E. 97. B. 98. A. bona Fontaneto tradita retrahere nititur, inſtr. 65. A. 204. B. eremitagium S. Mariæ de Columba unit abbatiæ ſancti Salvatoris, 252. D. 328. A. 333. C. E. 335. E. 337. B.
(Robertus) miles, inſtr. 256. C.
Taleriæ, eccleſia capituli Sagienſis, inſtr. 169. B.
Tallebot (Willelmus) inſtr. 15. C. 329. E.
Talvacius (Willelmus) 814. D.
Tametel, eccleſia in Anglia tributa abbatiæ Lirenſi, inſtr. 125. B.
Tancarville (Guillelmus de) 124. E. pellit clericos ex eccleſia ſancti Georgii, 268. A. monachos Uticenſes in eam inducit, B. C. 270. B.
(Guillelmus) cancellarius Pariſ. 64. E.
(Radulfus) eccleſiam S. Georgii pro canonicis condit, 267. E. 268. B. inſtr. 29. A.
Tanoin, eccleſia in Anglia conceſſa S. Taurino, inſtr. 141. A.
Tanur (Hugo de) inſtr. 107. D.
Tardieu (Catharina de) 662. A.
Tarentana, eccleſia juris S. Ebrulfi, inſtr. 208. C.
Tarentinus princeps (Philippus) 76. C.
Targny (Ludovicus de) moderator collegii Damvillæi, 939. E.
Tariſſe (Gregorius) ſuperior generalis congregationis S. Mauri liti inter epiſcopum Abrincenſem & monachos S. Michaëlis intervenit, inſtr. 121. C. E.
Tarquinius Gallucius Societatis Jeſu cardinalem d'Oſſat oratione funebri celebrat, 392. C. D.
Tarſenſis epiſcopus (Henricus Boivin) coadjutor epiſcopi Abrincenſis, 121. A. 540. B. 855. A. 905. B. C.
Taurinus (S.) Ebroicenſis fit cella Fiſcanni, 206. D. monachi ejus loci ob obſervantiam laudati, 595. B. Fiſcannenſium imperium detrectat, 626. B. C. inſtr. 127. B. a rege Richardo diploma accipit, 138. C. litigat de humatione epiſcopi Ebroicenſis, 152. A.
Tedeham, eccleſia in Anglia tributa Liræ, inſtr. 125. A.
Teillart (Robertus) inſtr. 81. D.
Telarius (Aubertus) inſtr. 108. C.
Tellier (Guillelmus le) capellanus eccleſiæ Lexov. inſtr. 299. D.
Tellier de la Luthumiere (Maria-Franciſca le) 440. A.
Telliere (Iſabella la) inſtr. 279. C.
Tellieres, parochia pendens a capitulo Sag. inſtr. 182. E. 183. E. 199. B.
Templarii milites apud Ulteriorem-portum inſtituuntur, 46. A. apud Rotomagum, 47. D. 72. C. in concilio provinciæ Rotomagenſi igni damnantur, 75. C. Robertus Payart eorum præceptor, 628. E.
Tendos (Martinus de) pater Nicolai præſulis Bajocenſis, 375. E.
Ternant, eccleſia ſpectans ad S. Ebrulfum, inſtr. 207. E.
Terracona, eccleſia juris abbatiæ ſancti Martini Sagienſis, inſtr. 171. D.
Terregaſte (Philippus de) 536. D.
Terregaſte, parochia pendens a Montemorello, 539. C.
Terriſſe (Franciſcus-Chriſtophorus) major archidiaconus Rotomag. & canonicus, 267. D.
Tervici (Johannes de) inſtr. 102. D.
Teſſier (Bertrandus) monachus Ciſtercienſis, 546. A.
Teſſé (Renatus comes de) eques torquatus, 742. A. mareſcallus Franciæ, 535. A.
Teſtamentum Ludovici de Vienne archiepiſcopi Rotomagenſis, inſtr. 40. D. 56. A. item epiſcopi Conſtantienſis, inſtr. 278 B.
Teſtardus (Willelmus) inſtr. 108. B.
Thalamo (Amfridus de) donatur Sergenteria Lirenſi, 646. B.
Than, eccleſia in qua cardinalis le Moine fundat capellam S. Johannis, 400. D.
Thaon, parochia cujus decima juris eſt eccleſiæ Bajocenſi, 369. E.
Theodericus filius Childerici regis in monaſterio Fontanellæ clericus efficitur, 163. D. E. 164. A. 172. A.
Theodericus monachus, auctor vitæ S. Audoëni metrice ſcriptæ, 143. C.
Theofortenſis epiſcopus (Herbertus) inſtr. 19. A.
Theodonis-villa, eccleſia tradita capitulo Rotomag. 116. E.
Theodorus Beza diſputat adverſus epiſcopum Sagienſem, 702. E.
Theofredus fundator prioratus S. Georgii ſubtus Motellam, 352. D.
Theonium, eccleſia pertinens ad abbatiam Conchenſem, inſtr. 145. D.
Theſſalonicenſes archiepiſcopi (Ludovicus Huillart) 312. A. B.
(Tuſſanus Varin) 609. E. viſitat reliquias S. Candidi, 779. D.
(Guillelmus de Maleſtroit) 915. C.
Thevray (Rogerius de) fundat præbendam in eccleſia cathedrali Ebroicenſi, 579. C.
Thezard (Maria) 746. E.
Thibault (Stephanus) curam xenodochii Pontifarenſis accipit, 606. C.
Thibervilla, baronia comitatus Lexovienſis, 762.
Thiboult (Jacobus) canonicus Lexov. inſtr. 295. C. 298. C.
Thierry (Petrus) capicerius Lexovienſis, inſtr. 298. C.
Thieville (Guillelmus de) pœnitentiarius eccleſiæ Conſtantienſis, 886. A. exſecutor teſtamenti epiſcopi Conſtantienſis, ibid. 931. C.
(Henricus) dominus de Meſnilgarnier, 931. C.
(Radulfus) miles, 885. A.
Thirel (Guillelmus) capellanus eccleſiæ Lexovienſis, inſtr. 295. D.
Thoard, eremitagium pendens a capitulo Sagienſi, inſtr. 169. D.
Thomas (S.) eccleſia in urbe S. Laudi dedicata, inſtr. 245. C.
Thomas archidiaconus Bajocenſis, inſtr. 83. E. 92. A.
Thou (Jacobus-Auguſtus de) cardinalem d'Oſſat encomio celebrat, 393. B. C. Montem ſancti Michaëlis deſcribit, 512. D.
(Ludovicus-Auguſtus) baptiſatur, 706. A. ſuſceptores habet reginam Franciæ & cardinalem Mazarinum, ibid.
(Anna) uxor Camilli de Breves, 300. E.
Thuileries (N. des) 25. C. auctor operis Gallice inſcripti: Diſſertation ſur la mouvance de Bretagne, ibid.
Ticinenſis epiſcopus (Johannes de Caſtiglione) 892. E.
Tiercelin (Matthæus) miles, 608. B.
Tieſſe (Robertus) officialis epiſcopi Lexovienſis, inſtr. 215. C.
Tiliæ, ſilva in qua fundatur monaſterium S. Nicolai, eam ob cauſam dictum de Tiliis, 328. B.
Tiliolo (Robertus de) miles, inſtr. 26. E.
Tillemand (Robertus) inſtr. 242. D.
Tillemontius, auctor Hiſtor. eccl. 5. D. de S. Taurino non aliter ſentit ac Boſquetus, 566. B.
Tilleriis (G. de) perſolvit 60 ſolidos ob incendium Condati, 579. D.
Tilles (Johannes du) miles, 978. D.
Tilliacum, parochia non longe diſtans a Vernone, 41. D.
Tillieres (Jacobus le Veneur comes de) 761. A.
(Philippus) 799. C.
(Tanneguidus) 610. B. 761. B.
Tilliolo (Ernaldus de) 821. B.

Digitized by Google

Tillol, eccleſia cujus præſentatio eſt abbatis ſancti Georgii de Bochervilla, 781. E.
Tiraſconenſis epiſc. (Michaël) 720. C.
Tirel (Goalterius) inſtr. 159. E.
(Hugo) miles, inſtr. 21. A.
Tironellum, abbatia e linea Savignei, 552. E.
Tironenſes monachi donum recipiunt, 776. C.
Tiulin (Franciſcus de) occidit cellerarium Stratæ, 673. C.
Tobomer (Willelmus) inſtr. 138. C.
Toënio (Radulfus de) dat nemus abbati Crucis S. Leufredi, 634. C. 638. D. inſtr. 71. B. 72. C. 128. D. 130. E. 140. E. 209. D.
(Rogerius) 571. B. fundat monaſterium Conchenſe, 637. E. 638. E. 639. E. 642. B. 644. B. inſtr. 31. B. 123. E. 128. D. 133. D. 145. D.
(Adelicia) fundatrix Cormeliarum, 644. C.
Toënium, locus cujus decima vini datur monachis Conchenſibus, 656. D.
Toffrevill, eccleſia pendens a Troarno, inſtr. 285. E.
Toireio (Ingelrannus de) inſtr. 65. C.
(Ogerius) inſtr. 65. C.
Tokevilla (Richardus de) inſtr. 15. D.
Tolca, flumen Normanniæ, quod urbi Lexovio allabitur, 762.
Tolia fluvius, inſtr. 203. E.
Toloſæ comites (Alfonſus) inſtr. 285. B.
(Raimundus) 64. A.
Tolqueta, eccleſia pendens a S. Ebrulfo, inſtr. 208. C.
Tomor, vel Tormor clericus, eccleſiam S. Victoris in Caletis S. Audoëno tradit, 261. E. ipſe induit monachum, 262. A. inſtr. 13. B. 16. D.
Tony (Nicolaus de) 298. A.
Tor, eccleſia dependens a monaſterio S. Vigoris Bajoc. inſtr. 76. C.
Torciacum collegium Pariſiis fundatur ab Eſtoldo d'Eſtouteville, 212. D. 790. E.
Toreio (Walterus de) inſtr. 336. D.
Torel (Rogerius) 195. B.
Torigneium, abbatia ordinis Ciſtercienſis fundatur, 457. A. inſtr. 100. B.
Torlovilla, eccleſia conceſſa epiſcopo Conſtantienſi, 878. B.
Tormotvilla, parochia exemtionis Fiſcanenſis, inſtr. 24. A.
Tornaio (Radulfus de) 635. C.
Tornaium, eccleſia tributa abbatiæ Crucis S. Leufredi, 634. D.
Tornebu (Gaufridus & Willelmus de) inſtr. 76. A. 159. B.
Torneienſis monaſterii in Anglia (Robertus abbas) 822. D.
Torny (Ricardus de) canonicus B. Mariæ Rotundæ Rotomagenſis, inſtr. 34. E. 35. B.
Torpo (Robertus de) inſtr. 227. D.
Torpo (S. Filibertus de) prioratus unitus menſæ conventuali Gemeticenſi, 978. A.
Tortarii, canonici eccleſiæ Autiſſiodorenſis, 78. D.
Torterel (Johannes) ſcriba in vicecomitatu Faleſiæ, inſtr. 189. B. 190. C.
Torvilla, eccleſia collata Exaquio, inſtr. 248. A.
Torvilla (Johannes de) donum accipit ab abbate Lucernæ, 558. E.
Toſar (Guillelmus) inſtr. 85. C. 86. E.
Toſchet (Ingelrannus de) 479. D.
Toſtæ, eccleſia pendens a capitulo Sagienſi, inſtr. 169. C.
Toteneium, eccleſia ab abbatia Conchenſi pendens, inſtr. 129. A. D.
Totſenſis prioratus, 365. A.
Totteneio (Radulphus de) varia dona tribuit S. Petro de Caſtellione, inſtr. 129. B. 130. A. C. & ſeqq. 131. A. 132. A. B.
(Rogerus) beneficus erga S. Petrum de Caſtellione, inſtr. 130. A. 131. B. & ſeqq.
Touche (Thomas de la) capellanus Leproſariæ SS. Trinitatis, 427. C.
Touches (Petrus des) inſtr. 337. C.
(Johanna) inſtr. 338. A.
Touchet (Maria du) inſtr. 279. E.
(Philippa) inſtr. 337. D.
Touqua, baronia comitatus Lexovienſis, 762.
Touques, decanatus ruralis in diœceſi Lexovienſi, 762. 779. D.
Tour (Henricus de la) plures epiſcopos detinet in ducatu Barrenſi, 600. E.
Tour de Maupas (Henricus du) elogium funebre abbatiſſæ S. Nicolai pronunciat, 660. B.
Tourailles (les) eccleſia dependens a capitulo Sagienſi, inſtr. 181. C. 198. B.
Tourbavilla, eccleſia capituli Conſtant. inſtr. 240. A.
Tourlaville (Johannes de) cubicularius regis, 934. A. duas domos dat pro condendo parthenone, ibid.
Tournay (Robertus de) 749. C.
Tournebu (Girardus de) dominus d'Auvillers, 448. A.
(Guillelmus) dominus de Marbœuf, 593. C.
Tournemine (Renata de) condit parthenonem Novi-burgi, 660. E. 315. B.
Tourville (Robertus de) major Rotomagi, 889. A.
Traceio (Willelmus de) inſtr. 107. D.
Tragin (Ludovicus) canonicus Lexov. inſtr. 298. D.
Tranienſis archiepiſcopus (Johannes-Dominicus Cuppi) cardinalis, 550. C.
Tranſactio inita inter archiepiſcopum & canonicos Rotomagenſes, inſtr. 52. C. & ſeqq.
Tranſlatio capitis S. Ludovici, 785. C. 883. E. 888. D.
Traverſus (Radulfus) inſtr. 335. D.
Trecis (Johannes de) archidiac. Bajoc. inſtr. 38. B.
Tregavilla (Goisfridus) theſaurarius eccleſiæ Lexovienſis, 770. D.
Tregorus (Johannes-Michaël) Cadom. Academiæ primus rector, 427. A.
Tregoz (Willelmus de) dominus de S. Rumphario, 931. C. inſtr. 241. E.
Tremoille (Ludovicus de la) Mediolanenſem ducatum pro rege recuperat, 94. B. 900. A.
Tremoille (Maria-Armanda-Victoria de la) uxor ducis Bullonii, 671. B.
Trentham, eccleſia in Anglia tributa abbatiæ Beccenſi, 776. C.
Treton (Hubertus) monachus S. Audoëni, inſtr. 16. E.
Tria (Guillelmus de) inſtr. 32. D.
(Johannes) in eccleſia Gomerifontis ſepultus, 322. D. inſtr. 32. D.
(Renaldus) pater Guillelmi epiſcopi Bajoc. 372. A.
Tribus-montibus (Robertus de) inſtr. 77. A.
Tricaricenſis epiſcopus (Ludovicus Canoſſa) 385. B. 386. B.
Trinitarii religioſi de Redemtione Captivorum, apud Roboretum, 72. D. apud Pontiſaram, 99. D. apud Calloetum, 103. B. apud Giſortium, 106. E. in urbe Rotomagenſi, 112. B. in diœceſi Ebroicenſi, 593. D. obtinent prioratum de Perrina, 881. A.
Trinitas (S.) ſeu S. Catharina in Monte prope Rotomagum, vetus monaſterium, 124. E. ad Ulteriorem portum monachos dirigit, 245. A.
Trinitas (S.) parthenon Cadomenſis, inſtr. 59. A. 68. B. 75. A.
Trinitas (S.) parthenon apud Novumburgum fundatus, inſtr. 108. E.
Trinité (Richardus) canonicus Lexov. inſtr. 295. C.
Tripchon, eccleſia pendens ab Exaquio, 878. B.
Triſcannus (Willelmus) inſtr. 107. D.
Trithemius vult Freculfum epiſcopum Lexovii monachum fuiſſe, 764. E. 765. B.
Trivulce (Auguſtinus) ſenator Mediolanenſis, 386. D.
(Jacobus) ad quem extat epiſtola Leonis papæ X, 386. E.
Troana, fluvius Normanniæ, 322. A.
Troarno (Guillelmus de) nepos Johannis epiſcopi Conſtantienſis, inſtr. 264. C.
Troarnum obtinet canoniam & præbendam in eccleſia Conſtantienſi, 881. C. inſtr. 99. C. literas tuitionis a papa accipit, inſtr. 285. C.
Troiſnus (Hugo) inſtr. 108. B.
Trouſſey (Philippus) epiſcopus Porphyrienſis, 948. A.
Trouvilla, prædium abbatiæ S. Mariæ de Voto, 876. E.
Trumcheto (Hugo de) præſtat homagium abbati S. Michaëlis, 517. E.
Tuchardus (Johannes) cardinalis, 614. B.
Tuſſiacum, cella diœceſis Cenomannenſis erigitur, 768. C.
Tumba, ſic dictus eſt olim Mons ſancti Michaëlis, 510. E. deſcribitur a Jacobo-Auguſto Thuano, 512. D.
Tumbalenia (Robertus de) librum abbati Pratellenſi nuncupat, 837. A.
Tumbella, ſeu Tumbellana, ſcopulus prope Montem S. Michaëlis, 510. E. eſt prioratus ab eodem S. Michaële pendens, 518. B. 521. E.
Tumevilla, eccleſia ſpectans ad Exaquium, inſtr. 234. B.
Tumultus apud Pariſios in favorem ducis Burgundiæ motus, 791. B. C.

Tur (Dionyſius de) inſtr. 86. A.

Turbidavilla, eccleſia dependens a Gemetico, 962. D.

Turcarum imperator (Selimus) inſulam Cyprum vi occupat, 266. A.

Turchitilius, vir illuſtriſſimus, pater Leſcelinæ Augenſis comitiſſæ, inſtr. 154. A.

Turenne (Ludovicus princeps de) 671. B.

Turgiſvilla, eccleſia pertinens ad Exaquium, inſtr. 234. C. 238. C.

Turgiſus cantor eccleſiæ Lexov. 770. D.

Turgot (Carolus) ſenator in parlamento Normanniæ, 727. D.

(Carolus) ſcholaſticus & vicarius generalis Conſtant. 903. B.

Turncham (Robertus de) inſtr. 31. B.

Turnel (Johannes) inſtr. 296. C.

Turonenſis ſedes dicitur tertia Lugdunenſis & paret archiepiſcopo Lugdunenſi tamquam primati, inſtr. 48. D.

Turovilla, eccleſia cujus patronatus tribuitur Gemetico, 965. A.

Turpin (Martina) domina de Beuil, comitiſſa de Sancerre, 607. D.

Turquevilla (Rogerius de) 923. A.

Turre (Bertrandus de) 699. B.

(Eliſabetha) deſponſatur Guillelmo de Britannia, 699. B.

Turſtinus benefactor Pratelli, 836. C.

Turſtinus fundator abbatiæ Exaquienſis, 871. D.

Tuſcheto (Richardus de) inſtr. 111. C.

Tuſculani epiſcopi (Jacobus) inſtrum. 148. A.

(Imarus) apoſtolicæ ſedis legatus, 398. C. inſtr. 136. A.

(Johannes) ſedis apoſtolicæ legatus, 47. A.

(Odo) arbiter eſt inter epiſcopum & canonicos Conſtant. inſtr. 263. D. 269. E.

(Petrus) ſedis apoſtolicæ legatus, 116. D.

Tuſſeau (Maria de) uxor Stephani de Sourdis, 260. C.

Tutella, eccleſia donata ſancto Martino Sagienſi, inſtr. 171. D.

Tutellenſes canonici tribuunt reliquias S. Laudi epiſcopo Condomienſi, 865. B.

Tyl, eccleſia dependens a Belloſana, inſtr. 29. D.

V

VAC (Hugo) fundator abbatiæ S. M. de Longis, inſtr. 83. B. E. 84. A.

Vacaria, eccleſia ad quam præſentant moniales ſancti Salvatoris Ebroicenſis, 584. A.

Vacelin (N.) inſtr. 279. D.

Vado (Guillelmus de) miles 195. B.

Vair (Antonia du) uxor Nicolai Aleaume, 806. A. inſtr. 314. C.

Val (Dionyſius du) toparcha de Sters, 702. C.

(Germanus) prior de Pompona prope Latiniacum, 403. A.

(Robertus) inſtr. 279. C.

Valarico (Walterus de S.) inſtr. 20. A.

Valaſſia abbatiæ Bordeſliarum ſubjecta, 312. B

Valbadon (Bartholomæus de) inſtr. 91. C. E.

(Ranulphus) inſtr. 91. E.

Valeil (Willelmus de) inſtr. 132. C. 145. A.

Valentinenſis dux (Cæſar Borgia) cardinalis, 24. A.

Valentinenſis duciſſa (Diana) 669. A.

Valentinianus I imperator, 1. 7. B.

Valeranus auctor poëmatis Johannæ puellæ Aurelianenſis, 794. A.

Valeriaco (Erardus de) miles, inſtr. 38. A.

Valeſia (Margarita) uxor ducis Alenconii, 701. E.

Valeſiorum dux (Carolus) 76. C. 136. E. 714. C. 737. D.

Val-Frambert, eccleſia pendens a capitulo Sagienſi, inſtr. 181. C. 198. C.

Valle (Emma de) inſtr. 141. B.

Valledario (Rogerius de) inſtr. 65. D.

Valle-Moritonii (Robertus de) inſtr. 110. E. 111. C.

Vallée (Johannes de) archidiaconus Sagienſis, inſtr. 182. C. 189. D. 190. E. 191. B. 194. A. 199. A. 200. C.

Vallerico (Bernardus de S.) inſtr. 20. B.

Valles, Vaux, prioratus dependens a Savigneio, 534. D.

Valles-Cernaii, abbatia ordinis Ciſterc. juriſdictionem habet in theſaurum S. Mariæ, 325. E. 532. D.

Vallibus (Radulphus de) inſtr. 65. C.

Vallis, eccleſia dedita S. Martino Sagienſi, inſtr. 171. D.

Vallis ægrorum prope Bolbeccum, prioratus ordinis ſancti Auguſtini, 51. A. 340. C.

Vallis-Azonis, abbatia ordinis Ciſterc. in poſſeſſionibus ſuis firmatur, inſtr. 25. E.

Vallis-Dei, Cartuſia a comite Perticenſi fundata, 690. B. 824. G.

Vallis-Framberti, eccleſia dependens ab abbatia Sagienſi, 717. E. inſtr. 171. C.

Vallismons, abbatia ex Hambeia prognata, 931. B. E.

Vallis-Richerii monachis Ciſtercienſibus conceſſa, 362. C. 446. A. inſtr. 81. B. E.

Valloniæ, urbs diœceſis Conſtant. 863.

Valois (Franciſcus de) dux Alenconii Sagium ingreditur, 703. B.

Valſeio (Hugo de) inſtr. 226. C. D. 246. E.

Valſeium, eccleſia præſtita abbatiæ Exaquienſi, inſtr. 235. A. 248. D.

Valtavilla, eccleſia tributa abbatiæ Cæſariſburgi, inſtr. 245. B.

Valterius cancellarius, inſtr. 19. E.

Vandali in Gallias irrumpunt, 566. B.

Vandeleia (Liegart de) inſtr. 256. E.

Varadin (Richardus de) inſtr. 88. C.

Varawill, eccleſia pertinens ad Troarnum, inſtr. 585. C.

Varengebec (barones de) fundatores parthenonis ſancti Michaëlis de Boſco, 534. D.

Varenna, vetus parthenon, 132. B. in uſus eccleſiæ Rotomagenſis cedit, C.

Varenna (Willelmus de) inſtr. 72. B. 111. C. D. 330. A.

Varhan (Hugo de) inſtr. 329. E.

Varin (Tuſſanus) eremita ordinis ſancti Auguſtini, archiepiſcopus Theſſalonicenſis, 609. E.

Varrey, eccleſia juris capituli Sagienſis, inſtr. 180. A. 198. B.

Varroc (Richardus) canonicus eccleſiæ Conſtantienſis, 892. C.

Varvenna (Adam de) 963. B.

Varziacum, pagus in diœceſi Autiſſiodorenſi, ubi ſervantur reliquiæ S. Ragnoberti epiſcopi Bajoc. 350. D.

Vaſcolienſis (Gilbertus) caſtellanus Bellovacenſis favet conſtructioni Inſulæ-Dei, 340. D.

Vaſſé (Johannes de) 803. C.

Vaſſeur (Gaſpardus le) vicarius generalis abbatiſſæ S. Trinitatis Cadom. 436. E. 437. A.

(Nicolaus) archidiaconus Sagienſis, inſtr. 182. D. 189. D. E. 191. B. C. D. 193. D. 194. A. D. 199. A. 200. C.

Vaſtavilla, eccleſia tributa canonicis Cæſariſburgi, 876. A.

Vaſtinel (Geroldus) inſtr. 145. C.

Vaton, eccleſia parochialis diœceſis Sagienſis, inſtr. 181. B. 183. D. 198. A.

Vattetot, parochia pertinens ad abbatiam Cornevillæ, 298. C.

Vattier (Petrus) canonicus regularis S. Martini de Eſcajoleto, inſtr. 303. A.

Vaudemont (Fridericus comes de) 706. D.

(Maria) 382. C.

Vaudetar (Odetta) uxor Achillis de Harlay, 981. A.

Vaudetar de Perſan (Eduarda de) mater Franciſci III archiepiſcopi Rotomag. 111. C.

Vaughn de Rueden (Johanna) 292. D.

Vaurenſis civitas obſeſſa, 781. C.

Vaureyo (Johannes de) inſtr. 82. D.

Vauricher (Guillelma du) uxor toparchæ de Tendos, 375. E.

Vauſieux, eccleſia ſpectans ad Exaquium, inſtr. 226. C.

Vauvilla, eccleſia diœceſis Conſtantienſis, 876. A.

Vauvilla (Willelmus de) inſtr. 229. B.

Ubaldinus (Robertus) nuncius apoſtolicus, 108. A.

Vedaſtus (S.) abbatia in urbe Atrebatenſi accipit privilegium, 867. A. B. obtinet cellam Haſprenſem, 957. B.

Vedaſtus (S.) eccleſia pendens ab abbatia Fontanetenſi, inſtr. 63. C.

Veilis (Rogerius de) inſtr. 92. D.

Velocaſſes, ſeu Bellocaſſes, populi Caletorum finitimi, 1.

Vendome (Philippus de) major prior Franciæ, 655. A.

Vendoperanus (Nicolaus Borbonius) 901. B.

Venelli vel Veneli, populi Neuſtriæ qui cenſentur iidem eſſe ac Conſtantienſes, 863.

Veneti curis & officiis Henrici IV regis cum papa conciliantur, 105. B.

Veneur (Ambroſius le) a rege commendatus pro electione decani Bajocenſis, 402. C.

(Jacobus) comes de Tillieres, 761. A.

(Johannes) 610. B.

Veneur (Philippus le) 609. C. 811. D.
Venuſia, urbs in qua Robertus abbas Uticenſis monaſterium regendum ſuſcepit, 819. B.
Ver (Guillelmus de) 406. E.
(Johannes) procurator abbatis Lucernæ, 559. A.
Verboſc baro (Guillelmus de) 435. C.
Vercevilla, eccleſia pendens a capitulo Sagienſi, inſtr. 169. C.
Verdamo (Willelmus de) inſtr. 108. C.
Verdun (Bertrannus de) fundat abbatiam, 554. B.
(Guillelmus) inſtrum. 210. E. 241. E.
(N.) protopræſes parlamenti Toloſani, tum Pariſienſis, 662. D.
Verevilla, eccleſia capituli Conſtantienſis, inſtr. 240. A.
Verigny (N. de) germana Guillelmi epiſcopi Lexov. inſtr. 313. E. 315. A.
Verjuſt (Thomas) inſtr. 174. E. 175. A.
Verſeio (Rob. de) inſtr. 237. A.
(Simon) inſtr. 237. C.
Verſeium, eccleſia erogata Exaquio, inſtr. 248. C.
Verſiacenſes monachi plurium eccleſiarum decimas obtinent, 46. E.
Vernaco (Gerelinus de) inſtr. 132. A.
(Radulphus) inſtr. 132. D.
Verneuil (Henricus de Bourbon dux de) 670. E.
Vernolio (comites de) benefactores Concharum, 638. A.
Vernolium vetus, prædium ſpectans ad Gemeticum, 957. D.
Vernon (Galterus de) filius Ricardi, inſtr. 128. A. 210. C.
(Guillelmus) donum facit abbatiæ Montiſburgi, 875. C. 927. B. 945. A. inſtr. 83. A. 242. B. 244. C.
(Ricardus) 667. C. dominus de Biards, 927. A. 962. C. inſtr. 242. B. 244. C.
(Mathildis) fundatrix Blancæ-landæ, 945. A. B.
Vernonenſes canonici juriſdictione temporali in clericos urbis fruuntur, 583. B. capitulum Ebroicenſe poſt incendium urbis ſuam in eccleſiam admittunt, 597. C.
Vernonenſis princeps (Guillelmus) eccleſiæ collegiatæ fundator, 583. B.
Verno palatio (comites de) benefici erga monaſterium Concharum, 638. A.
Vernutiis (eccleſiæ S. Pauli & S. Mariæ de) ad S. Ebrulfum ſpectantes, inſtr. 207. E.
Veron (Franciſcus) collationem habet cum miniſtris Cadomi, 394. B.
Veronenſes epiſcopi (Auguſtinus) cardinalis Valerius, 391. E.
(Matthæus-Gibertus) 386. B.
Verrier (Guillelmus le) judex in vicecomitatu Faleſiæ, inſtr. 189. B. præſens ſeculariſationi canonicorum Sagienſium, ibid. 190. C. 196. A.
Verrue (Ignatius comes de) nobilis Sabaudus, 438. D.
Verſainville, eccleſia pertinens ad capitulum Sagienſe, inſtr. 182. C. 199. A.
Verſigny (Chriſtophorus-Hector de) præſes in camera computorum, 753. D.
Vertavenſis in Anglia abbas (Martinus) 406. B.
Veteri-ponte (Nigellus de) inſtr. 156. D. 158. E. 159. A.
(Rainaldus) inſtr. 159. B. C.
(Robertus) monachus S. Petri ſupra Divam, inſtr. 160. B.
Vetulis (Hunfredus de) 831. A. erigit abbatiam Pratellenſem, 834. E. 835. A. 836. A. moritur veſte monaſtica indutus, E. item auctor abbatiæ S. Leodegarii, 853. B. C. D. inſtr. 199. D. E. 200. E. 201. A.
Vetus-villa, abbatia e linea Savigneii, 552. E.
Vevis (Nicolaus & Sibilla, Robertus atque Jordanus de) inſtr. 85. C. 87. A.
Vezeliaco (Henricus de) archidiaconus Bajocenſis, inſtr. 38. B.
Vezins, eccleſia juris S. Petri de Cultura, 538. E. inſtr. 107. C.
Vialart (Felix) dominus de la Foreſt, libellorum ſupplicum magiſter, 502. B.
Viana, eccleſia Pratellenſibus conceſſa, inſtr. 201. D.
Viana (Anchetillus de) inſtr. 89. D.
(Martinus) inſtr. 84. C.
(Willelmus) inſtr. 89. D.
Viarius (Robertus) inſtr. 114. A.
(Rogerius) inſtr. 114. A. C.
Viarme (Catharina de) 907. C.
Vibertus miles adit Gilbertum abbatem S. Petri Carnotenſis, inſtr. 7. E.
Vico (Nicolaus de) inſtr. 215. E.
Vicomte (Johannes le) 435. C.
Vicques (de) gens nobilis apud Faleſiam, 753. C.
Victor (S.) Caletenſis, abbatia ordinis S. Benedicti, 36. B. 139. C. 142. D. 143. A. 262. C. inſtr. 13. B. 16. C. 57. A. D.
Victoria celebris Henrici IV apud Ibreium ex rebellibus reportata, 652. A.
Victorini canonici Pariſienſes, 133. A. canonicis Aroaſiæ ſubſtituuntur in eccleſia Augenſi, 294. A. dona recipiunt ab epiſcopo Lexovienſi, 778. A. B. C. D. 779. D. 781. E. 782 D. 809. B. accerſuntur in inſulam Ulmum, 940. C. eccleſiam de Gaceio recuperant, inſtr. 210. D.
Victurius (S.) cœnobium in urbe Cenomannenſi traditur monachis S. Michaëlis, 106. C. 515. C. 522. A.
Vierville (Jacoba de) uxor Caroli baronis de Beaufou, 464. B.
Vieville (Arturus de) inſtr. 102. D.
Vieuville (Guidona de la) mater Ludovici epiſcopi Abrinc. 495. A.
Vieux-pont (Alexander de) marchio de Novo-burgo, 660. E. ordinum regis eques, inſtr. 315. B.
(Henricus) inſtr. 315. C.
(Ludovica & Catharina) filiæ & hæredes Alexandri de Vieux-pont, inſtr. 315. C.
(Renata) uxor comitis de Crequy, 661. B. inſtr. 315. C.
Vievy, parochia in diœceſi Redonenſi, 538. E.
Vignaz, prioratus fœminarum in Normannia, 534. B.
Vigne (Jacobus de la) dominus d'Eſmondeville, 934. D.
(Magdalena) duas domos dat pro condendo parthenone, 934. A.
Vigne Tubeuf (N. de la) cubicularius reginæ Margaritæ, 934. B.
Vignerod de Pontcourlay (Franciſcus de) 155. B.
Vigor (S.) prioratus prope urbem Bajocas, 404. B. traditur abbati S. Benigni Divionenſis, inſtr. 76. A.
Vigore (Drogo de S.) inſtr. 60. E.
Vileriis (eccleſia de) cujus decimæ & patronatus pendent ab abbatia Conchenſi, 639. C. 646. E.
Vilette (Drogo de la) 965. A.
Villa (Guillelmus de) 786. C.
Villain (Johannes le) canonicus Lexovienſis, inſtr. 298. C.
Villais (Johannes de) 390. D.
Villamer, parochia & toparchia juris abbatiæ S. Michaelis, 513. E.
Villamorien (Henricus de) eremita, 83. B.
Villa-nova (Sorores S. Thomæ de) apud Portum-Gratiæ, 115. A.
Villanus (Willelmus) inſtr. 131. B.
Villarcellorum (parthenon) pendens ab abbatia S. Cyrici, 49. A.
Villareto (Robertus de) 584. B.
Villarienſis parthenon permultis donis cumulatus, inſtr. 326. & ſeqq.
Villariis (de) cella dependens a ſancto Ebrulfo, 823. A.
Villariis (Willelmus de) inſtr. 336. D. 337. A.
Villaris (Rogerius) clericus, 636. A.
Villaris-Caniveti moniales inſtitutum Ciſtercienſe ſuſcipiunt, 752. D. coguntur ſolvere decimam, 823. B.
Villaris-villa, eccleſia conceſſa abbatiæ Conchenſi, inſtr. 129. A. B.
Villarium-Foſſardi, Williers-Foſſard, prioratus dependens a Savigneio, 554. D.
Villars (N. de) thalaſſiarcha Franciæ, 631. A.
Villars-Brancas (Andreas de) gubernator Portus-Gratiæ, 285. B.
Villarvilla, eccleſia diœceſis Lexovienſis pendens ab abbatia Conchenſi, inſtr. 146. B.
Villeium, eccleſia cujus parochus Johannes tranſigit cum abbatiſſa Pratellorum, 398. D.
Villenas, eccleſia S. Martini Sagienſis, inſtr. 171. B.
Villequier, parochia a Roberto loci domino Cornevillæ collata, 298. D.
Villequier (Richardus de) miles, inſtr. 26. E.
(Carlotta-Catharina) 502. E.
Villequin (Guillelmus) canonicus eccleſiæ Conſtantienſis, 892. C.
Villeray (Aimericus de) 691. A.
(Haganus) inſtr. 107. D.
Villeroy (N. de) Henrici IV regis commentarienſis, 390. C. 394. A.

Digitized by Google

Villers, eccleſia ſpectans ad S. Martinum Sagienſem, inſtr. 164. A.
Villers (Willelmus de) miles, 507. B. inſtr. 85. E. 87. B. E.
Villiers (Robertus de) dat prioratum de Duobus-gemellis abbati Ceraſii, 406. D. 410. C.
(Robina) uxor toparchæ des Eſſarts, 374. D.
Villiers, eccleſia tributa S. Martino Sagienſi, inſtr. 171. D.
Vimond (David) adminiſtrator de Cotevrard, 978. D.
Vimontier, decanatus ruralis in diœceſi Lexovienſi, 762.
Vinacium, vetus caſtrum comitum Beliſmi, 740. C.
Vincentius (S.) in nemore, abbatia in diœceſi Carnotenſi ab initio jus in Cornevillam habet, 298. A. E.
Vincentius Ferrerius (S.) e terra levatur, 699. D.
Vindocinenſes monachi villam Aldrium adipiſcuntur, 358. B. pactum ineunt, 430. E.
Vindocinenſes comites (Ludovicus) 495. A.
(Cæſar de Bourbon) dux, 315. E.
(Carolus de Bourbon) 97. C.
Vindocinenſis comitiſſa homagium exhibet Petro de Brocia, 400. B.
Vinemerville, eccleſia a caſtellano Bellovacenſi Inſulæ-Dei tradita, 341. E.
Vintimille du Luc (Joſephus-Hubertus de) dominus de Vidauban, 933. E.
Vintlana, vetus monaſterium in quo ſucceſſere canonici qui Gornacum fuere tranſlati, 122. D.
Vintonienſes epiſcopi (Henricus) ſedis apoſtolicæ legatus, 45. E.
(Joſcelinus) 965. C.
Vio (Thomas de) cardinalis, 387. D.
Virandevilla, prioratus fundatus a Rogerio de Turquevilla, 923. A.
Viré (Ranulfus & Robertus de) prioratum fundant, 554. D. inſtr. 110. E.
Vireium, Viré, prioratus dependens a Savigneio, 554. D.
Virevilla (Nicolaus de) inſtr. 90. A.
Viridorix præeſt populis dictis Venellis, 863.
Viſgata, eccleſia præſtita S. Martino Sagienſi, 172. B.
Viſitationis moniales Rotomagi, 110. C. E. Deppæ, ibid. apud Cadomum, 394. C.
Viſſennas, eccleſia cujus patronatus dependet ab abbatia Sagienſi, 721. B.
Vitoni (congregatio S.) in Gemeticum inducta, 979. C.
Vitreio (Andreas de) 931. C.
(Rogerius) ſe devovet ſervitio pauperum, in xenodochio Faleſienſi, 754. A.
Vivario (Willelmus de) miles, inſtr. 26. E.
Vivarium, prioratus ordinis Grandimontenſis, 47. C.
Ulmeto (Simon de) inſtr. 132. D.
Ulmis (Geraldus de) canonicus Meldenſis.
Ulmus, inſula Oceani in qua inſtituuntur canonici regulares S. Victoris, 940. B. C. eſt etiam capella juris Troarni, inſtr. 286. B.
Ultoniæ rex (Magnellus) fundat abbatiam dictam Carrike, 553. B.
Ulterior-portus, abbatia a comite Augenſi fundata, 31. A. inſtr. 13. & ſeqq.
Uncins, eccleſia cujus præſentatio eſt abbatiæ Concharum, 639. C.
Unelli, populi Neuſtriæ non alii cenſentur a Conſtantienſibus, 863.
Unio prioratus Belli-montis menſæ conventuali pro erectione collegii, inſtr. 316. & ſeqq.
Univerſitas apud Cadomum inſtituta, 380. B. 444. C. 793. C.
Voire, eccleſia capituli Sagienſis, inſtr. 169. C.
Voluſianus, vir prædives Ceraſiacum S. Vigori epiſc. Bajocenſi tradit, 408. E.
Votum, monaſterium ordinis S. Auguſtini a Guillelmo II duce conditum, inſtr. 229. B. qua occaſione fundatum, ibid. diploma accipit ab Henrico rege, 244. D. E. 245. B. 250. B. E.
Ura fluvius, inſtr. 153. A.
Vrou, locus cujus eccleſiæ tribuuntur S. Martino Sag. inſtr. 153. B. 172. A.
Vrou (Guaſchelinus & Radulphus de) inſtr. 153. B. C.
Urſi-campus, filia Claræ-vallis, 308. C.
Urſinis (cardinalis de) 396. D. E.
Urſo miles, inſtr. 140. C.
Urſulanæ virgines apud Pontiſaram, 106. C. 110. A. apud Augum, 110. A. apud Rotomagum & Giſortium, 110. B. apud Deppam, Gornacum & Portum-Gratiæ, 110. C. apud Magniacum, 110. D. apud Andeſegum, 110. E. apud Elbotum, 111. A. in ſuburbio Bajocenſi, 372. E. apud Ebroicas, 617. A. 624. B. in diœceſi Sagienſi, 706. C. apud Pontem-Audomari, 808. A. 836. B. apud Lexovium, 806. B. in ſuburbio Sangermanenſi Pariſ. 907. A.
Urvilla (Guillelmus Marmion de) inſtr. 86. A. 87. C.
Uticenſes monachi S. Georgium de Balcheri-villa cellis ſuis addere tentant, 268. C. D.
Uvilla olim domus canonicorum regularium, 57 C. paret hodie Fulienſibus, ibid.
Waborgotona, eccleſia in Anglia indulta Exaquio, inſtr. 235. D.
Wac (Hugo) vir nobilis fundat abbatiam de Longis, 429. D.
(Rogerius) dat eccleſiam abbatiæ de Longis, 429. E.
Walburgis (S.) domus tradita militibus templi Rotomagenſibus, 49. E.
Waldrefordienſis epiſcopus (Auguſtinus) 50. C.
Waldricus cancellarius regis Angliæ, inſtr. 128. A.
Walcile (Willelmus de) inſtr. 129. D.
Walerannus archidiaconus Bajoc. inſtr. 86. C.
Walericus (S.) parochia exemtionis Fiſcannenſis, inſtr. 24. B.
Walſingham (Thomas) ſcriptor hiſtoriæ Angliæ, 940. D.
Walteri-villa, parochia de cujus patronatus lis exoritur, inſtr. 33. C.
Walterus conſtabularius, inſtr. 6. C.
Waltherus filius Drogonis comitis Ambianenſis, inſtr. 11. C.
Waningus Caletorum comes ſeu præfectus, 15. A. 157. E. adjutor S. Wandregiſili in extruendis cœnobiis Fontanellenſi & Fiſcannenſi, 201. C. D. 205. D.
Waratto major domus regiæ Ebroino ſuccedit, 281. B. prædium dat ſancto Filiberto ubi conditur monaſterium Villare, ibid. D.
Warengbech, eccleſia juris Exaquii, inſtr. 248. B.
Warengevilla, eccleſia cujus decimæ dependent ab abbatia Concharum, 638. E. 639. B. inſtr. 129. A. 145. E. 129. A. C. 145. E.
Warenna (Willelmus de) inſtr. 68. B.
Warham, eccleſia in Anglia juris abbatiæ Fontaneti, inſtr. 98. A.
Warnerius vir illuſtris dat originem monaſterio S. Martini Pontiſar. 253. B.
Warnevilla (Radulfus de) theſaurarius eccleſiæ Rotomag. 51. B.
Warvicenſes comites (Henricus) pater Rotrodi Rotomagenſis, 48. D. 576. A. eccleſias tribuit Pratello, 835. C. inſtr. 141. A.
(Rogerus) frater Rotrodi antiſtitis Rotomag. 48. E.
comitiſſa (Margarita) 363. B. 577. A.
Watel (Radulfus) inſtr. 229. A.
Waterfordienſis epiſcopus (Auguſtinus) 690. C.
Wavilla, capella dependens ab abbatia Conchenſi, inſtr. 145. C.
Wavilla (Ricardus de) inſtr. 237. C.
Welcimeſtort, eccleſia in Anglia data abbatiæ Conchenſi, inſtr. 146. E.
Welcomeſton, eccleſia in Anglia tributa monaſterio Conchenſi, inſtr. 130. A.
Wellebon, eccleſia dependens ab abbatia S. Taurini, inſtr. 138. E.
Wellis (eccleſia de) exemtionis Fiſcannenſis, inſtr. 24. B.
Werles-luna, eccleſia in Anglia tradita Liræ, inſtr. 125. B.
Werthea, eccleſia in Anglia ceſſa abbatiæ Conchenſi, inſtr. 130. A. 134. A. 146. E.
Weſtmonaſterienſis abbas (Gilbertus-Criſpinus) 219. E. ſcriptor vitæ B. Herluini Beccenſis, 223. A.
Weuſtaurde, eccleſia in Anglia juris abbatiæ Lirenſis, inſtr. 125. A.
Wigmore (Guillelmus) de Suchtan natione Anglus, 291. B.
Wigornienſes epiſcopi (Gualterius) bona abbatiæ Conchenſis confirmat, 640. C.
(Johannes de Conſtantiis) 51. D. antea decanus Rotomag. ibid. 116. D. inſtr. 28. E.
(Radulphus) inſtr. 146. C.
(Rogerus) inſtr. 578. D. Romam pergit, 620. E.
(Samſon) 359. C. inſtr. 230. E.
(Wolſtanus) inſtr. 131. C.

Digitized by Google

Willelmus comes filius Willelmi regis, inſtr. 72. B. E. 74. C. 75. E.

Willelmus filius imperatricis Mathildis, inſtr. 133. B.

Willelmus mareſcallus Normanniæ, inſtr. 168. E.

Willelmus feneſchalcus Normanniæ, inſtr. 88. A. 138. C. 141. D.

Willelmus Silvanus donum confert Nivardo fratri S. Bernardi, 446. A.

Wilton, eccleſia in Anglia ſpectans ad Liram, inſtr. 125. A.

Wincecumbæ (Germundus abbas) inſtr. 230. E.

Wingerworth (N. de) natione Anglus, 292. E.

Wintonienſes epiſcopi (Guillelmus) ex decano Rotomagenſi, 115. D. 230. E. inſtr. 128. A.
(Henricus) 209. A.

Wipingushan, eccleſia in Anglia dedita Liræ, inſtr. 125. A.

Wiron, eccleſia in Anglia juris abbatiæ Conchenſis, inſtr. 146. C.

Wirtzieburgenſis epiſcopus (Killanus) 730. A.

Wiſel, eccleſia erogata Exaquio, inſtr. 248. C.

Witot (Ricardus de) inſtr. 146. B.

Witeflue, parochia exemtionis Fiſcannenſis, inſtr. 24. A.

Wiboe, eccleſia juris abbatiæ Belloſannæ, inſtr. 29. C.

Wlcaſſini comes (Droco) 177. B.

X

XENODOCHIA, *vide* Hoſpitalia.

Y

YBREIO (Robertus de) inſtr. 143. E. 144. A.

Ymerius (S.) prioratus ſpectans ad abbatiam Beccenſem.

Yvelin (Nicolaus) theologus Ebroicenſis, 659. B.

Yvetot, locus cujus decima datur eccleſiæ Conſtantienſi, inſtr. 240. B.

Yvrandia, eccleſia juris Pleſſei-Grimoldi, 441. D.

Z

ZAMATO (Julianus de) compromiſſarius in electione epiſcopi Conſtantienſis, 882. A.

INDEX ARCHIEPISCOPORUM ET EPISCOPORUM.

A

ABLEGES (Robertus des) Bajocenſis, 366. C. duos pellit æmulos, ibid. a Philippo rege recipit eccleſiam de Nova-villa, D. intereſt expeditioni adverſus Albigenſes, E. Jeroſolymam proficiſcitur, 367. A. adeſt exſequiis Philippi-Auguſti, B. ſepultus in ſua cathedrali, C. 430. B. 439. A. 442. B. 447. C. 463. A. 484. C. 547. E. dona tribuit diverſis monaſteriis, inſtr. 94. D. E. 95. A. D. 97. A. 98. B. 99. B. 133. C.

Achardus Abrincenſis, 480. E. ex abbate S. Victoris Pariſ. fit epiſcopus, 481. A. filiam Angliæ regis e fonte ſuſcipit, B. proventus præbendarum vacantium dat Lucernæ, ibid. ponit primum lapidem eccleſiæ Lucernenſis, C. ea in abbatia quieſcit cum epigraphe, D. 520. B. 536. A. C. 537. A. B. 557. A. C. 558. A. B. in epiſcopum Sagienſem electus repulſam patitur, 689. A. inſtr. 115. A. D.

Adalhelmus Sagienſis, 679. A. ex monacho ſancti Carileſi epiſcopus, ibid. a Normannis captus verbera ſuſtinet, B. naufragio vix ereptus, ibid. vitam S. Opportunæ ſcribit, C.

Adelardus Rotomag. 23. A. adeſt concilio Duziacenſi, ibid.

Æternus (S.) Ebroicenſis, 567. D. in eccleſia Ebroicenſi ut martyr colitur, ibid.

Ætherius Lexov. 763. A. vitat mortem ſibi imminentem, B. a calumniatoribus carceri mancipatur, C. divinitus liberatus ad regem confugit, ibid. votis civium epiſcopatum recuperat, D.

Agathius Conſtant. 866. D.

Agebertus Conſtant. 868. B.

Alanus Sag. 695. C. epiſcopum Dolenſem conſecraſſe legitur, ibid.

Albert de Luynes (Paulus d') Bajoc. 398. A. exuit arma militiæ ſacræ nomen daturus, ibid. primus eleemoſynarius delfinæ tranſit ad Senonenſem ſedem, 399. A. 413. A. B.

Aldobertus Conſtant. 866. C.

Aleaume (Guillelmus) Lexov. 805. B. 806. A. e ſede Reienſi adductus, ibid. breviarium edit, ibid.

Alençon (Philippus d') Rotomag. 81. C. præſulatum Bellovacenſem linquit pro Rotomagenſi capiendo, ibid. regis ac delfini locum tenentem ſe ipſe dicit, D. ballivum Rotomagenſem excommunicat, 82. B. quia eum abſolvere recuſat bonis omnibus ſpoliatur, C. ad cardinales evectus, E. patriarcha Aquileienſis ſimul & Auſcienſis archipræſul, 83. C. Romæ moritur ſanctitatis opinione, D. 150. E. 197. E. 722. E.

Algarus Conſtant. 874. B. canonicos regulares inſtituit in pluribus eccleſiis, ibid. diverſis monaſteriis poſſeſſiones confirmat, C. bona ſuæ eccleſiæ a papa curat firmari, D. in chronicis dictus vir admodum religioſus, E. ab epiſcopo Lexovienſi epitaphio decoratus, 875. A. 919. B. 923. B. 927. C. 931. A. canonicos regulares ſecularibus ſubſtituit in eccleſia S. Laudi, 935. D. E. 936. A. B. 940. C. 409. E. 445. E. 687. B. inſtr. 80. C. D. 163. D. canonicos regulares inducit in eccleſiam ſancti Laudi, 238. A. 239. D. E. 241. A. D.

Algerundus Conſtantienſis, 868. E. inſtr. 218. B.

Aligre (Franciſcus d') a rege deſignatus epiſcopus Abrincenſis non acceptat, 505. A.

Allemant (Jacobus Carolus-Alexander l') Sag. 708. C. viſitator generalis monialium S. Thereſiæ, ibid. breviarium novum promulgat, 709. A. Pariſiis in eccleſia S. Rochi ſepultus, ibid. B. 752. C.

Amboiſe (Georgius I d') Rotomagenſis, 93. E. ad hanc ſedem e Narbonenſi tranſlatus, ibid. urbem variis ornamentis decorat, 94. A. cardinalitia dignitate donatus, ibid. legationem totius Franciæ a papa accipit, C. ſummus regni adminiſter a rege creatur, D. inveſtituram ducatus Mediolanenſis pro rege ſuſcipit, 95. A. celebrat ſponſalia Franciſci I regis, ibid. poſt conditum teſtamentum moritur Lugduni, C. D. unde tranſlatus ad ſuam eccleſiam, E. 199. C. 287. B. 383. D. E. 384. B. 609. A. fundat collegiatam de Gallione, ibid. B. 666. D. 799. C. 828. C. D. 897. A. 901. D. 972. D. inſtr. 101. B.

Amboiſe (Georgius II d') Rotomagenſis, 96. D. ultimus a capitulo poſtulatus, ibid. concilium habet Rotomagi, 97. A. purpuram cardinalitiam accipit, B. vivere deſinit Vigniaci, C. inde corpus ejus Rotomagum & cor Pontiſaram delatum, ibid. 154. C. 184. B. 412. B.

Amiens (Hugo d') Rotomag. 43. B. Mathæi Albanenſis frater habitus, ibid. monachum induit Cluniaci, C. diverſorum locorum prior & abbas, ibid. archipræſul electus acquieſcere non vult, D. juſſus a papa ſacratur, 44. A. ſedis apoſtolicæ legatus adeſt concilio Montis-Peſſulani, 45. A. pergit in Italiam, B. regi Henrico brevi morituro adſtat, C. dedicat partem inferiorem eccleſiæ S. Dionyſii, 46. A. præſens eſt coronationi Henrici II, 47. A. viſitat tunicam domini apud Argentolium, B. ejus opera, 48. A. B. moritur, C. 116. B. 122. B. 131. C. 138. E. 144. D. 145. C. E. 180. A. C. D. 195. D. 203. E. extendit juriſdictionem Fiſcannenſem, 209. B. 229. A. C. 230. B. 248. C. 255. B. D. 256. A. 262. D. 270. C. D. 274. E. 294. A. 298. A. B. C. D. 308. C. E. 309. A. 361. B. D. 362. C. 364. B. 414. B. 446. B. 478. A. 480. D. 481. C. 518. C. D. 519. D. 520. C. 556. E. 575. D. 576. B. E. 627. D. 634. D. 638. E. 646. C. 687. C. 688. D. 754. C. 775. A. librum dedicat epiſcopo Lexovienſi, 776. E. 822. D. 831. E. 874. D. 919. C. 926. E. 927. D. eccleſiam de Albamarla erigit in abbatiam, inſtr. 22. A. D. E. 23. B. C. D. E. 24. B. C. D. E. 25. A. B. C. D. 26. A. firmat diploma fundationis Ardenæ, 78. E. 81. E. 113. A. 114. E. 131. E. 133. A. 285. A.

Amiens (Theobaldus d') Rotomagenſis, 60. E. Faleſia ortus, ibid. ex theſaurario fit archiepiſcopus, ibid. concilium habet

Digitized by Google

habet, 61. A. reformationem inducit in abbatiam S. Michaëlis de Monte, ibid. adeſt exequiis Philippi regis, B. ſancti Laurentii Dublinienſis corpus transfert, C. controverſiam habet cum S. Ludovico, D. fato fungitur, E. 147. A. 231. E. 249. D. 268. D. 693. A.

Angennes (Jacobus d') Bajoc. 393. E. fratri ſuo Johanni ante bullas adeptas defuncto ſuccedit, 394. A. obtinet jus dictum *deport*, in omnibus parochiis ſuæ diœceſis, B. breviarium alioſque eccleſiaſticos libros prælo ſubjicit, C. condemnat doctrinam Jacobi du Pré de SS. Trinitate, D. humatur in eccleſia caſtri *de Maintenon* in Cenomannis, E. 442. E.

Anglicus (Richardus) Abrinc. 486. C. D. 983. A. B.

Anglois (Gregorius l') Sag. 696. E. æmulum evincit, ibid. duplex collegium fundat Pariſiis & Andegavi, 698. A. duplici epitaphio donatus, B. 723. A. 759. D.

Angu (Nicolaus d') Sagienſis, 702. B. ex illicito matrimonio genitus, ibid. tranſit ad eccleſiam Mimatenſem, C.

Angulo Conſtantienſis, 866. D.

Annebaut (Jacobus d') Lexov. 801. B. ex decano Ebroicenſi epiſcopus, C. inter cardinales cooptatus, ibid. moritur apud Beccum, D. 841. C. 289. B. 498. C. 531. B. 623. C. 669. A. inſtr. 216. A. D.

Annobertus (S.) Sag. 676. E. ſubſcribit ſynodo Rotomagenſi, ibid. 713. A.

Anſbertus (S.) Rotomag. 15. C. eum a S. Audoëno ſucceſſorem deſignatum volunt, 16. A. primum abbas Fontanellenſis, ibid. concilium celebrat, B. in exilium pellitur, ibid. ad ſuos reverſus ſancto fine quieſcit, C. 156. D. 162. E. 167. D. 168. A. 350. C. E. 472. C. 568. A. C. 632. C. 633. C.

Anſegaudus Abrincenſis, 473. C. altare conſecrat in eccleſia S. Salvatoris, D. ſynodis Sueſſionenſi & Vermerienſi præſens, ibid. 350. C.

Aquilinus (S.) Ebroicenſis, 567. E. primum armis addictus, ibid. cum conjuge voto caſtitatis emiſſo fit epiſcopus, ibid. cæcus moritur, 568. A.

Aquin (Ludovicus d') Sag. 707. E. Forojulienſem ſedem nondum ingreſſus tranſit ad Sagienſem, ibid. 708. A. fulget inter doctiſſimos præſules, ibid. omnia ſua legat pauperibus, ibid.

Armagnac (Johannes d') cum Ludovico de Harcourt de archiepiſcopatu Rotomagenſi contendit, 86. A. B. 600. B.

Arnulfus Lexovienſis, 774. D. in Sagienſi ſchola a puero educatus, ibid. juris ediſcendi cauſa pergit Romam, ibid. de ſchiſmate Anacleti ſcribit tractatum, ibid. comes Andegavenſis obſiſtit ejus electioni, 775. A. a papa confirmatur, B. intereſt tranſlationi capitis S. Juliani apud Cenomannos, C. Ludovico regi magnam auri copiam præſtat, D. Jeroſolymitanum iter invitus ſuſcipit, E. populi mox profecturi accipit regimen, 776. A. adeſt coronationi Henrici regis Angliæ, B. eumdem in unitate eccleſiæ ſtabilit, D. orationem habet in ſynodo Turonenſi, E. S. Thomam regi conciliare fruſtra nititur, 777. A. de hujus ſancti cæde ad papam ſcribit, B. papæ atque regis incurrit indignationem, C. ſuſpenſus a functionibus epiſcopatu cedere meditatur, D. ad S. Victorem apud Pariſios ſe recipit, 778. A. B. C. ſepultus ad altare S. Dionyſii, D. plurimorum operum ſcriptor, 779. A. D. 809. B. 822. E. 823. C. 831. E. 832. A. 843. C. 844. A. 858. D. E. 874. E. 875. A. C. 962. B. 46. A. 48. B. 50. B. 209. B. 270. D. 313. E. 362. D. 363. C. 366. A. 446. D. E. 482. C 547. B. 576. C. 578. A. C. D. 686. B. 732. D. inſtr. 25. E. 83. A. 113. D. 162. A. 163. D. 165. D. 166. E. 210. D.

Aſnieres (Guillelmus d') Lexov. 784. C. ex captore evadit epiſcopus, D. plurima capitulo donat, ibid. tribuit eccleſiam Præmonſtratenſibus de Aſneriis, E. ſimul abbas Bellæ-ſtellæ, ibid. 785. E. 73. D. inſtr. 211. D.

Aſtin (Fulco d') Lexovienſis, 783. A. ex decano fit epiſcopus, ibid. apud Noionem celebrat ordines, B. confirmat bona Bellæ-ſtellæ, ibid. decanum Lexovienſem abbati Beccenſi conciliat, C. ſimul abbas Bellæ ſtellæ, D. ſepultus in eccleſia Lexovienſi, E. 785. E. 67. B. 68. C. 368. C.

Aubigné (Claudius-Maurus d') Rotomag. 114. A. Noviomenſi ſede relicta, præſulatum hunc accipit, ibid. ejus exequiæ litem movent inter capitulum & monaſterium S. Audoëni, ibid. 661. C.

Aubuſſon (Radulfus d') electus epiſcopus Ebroicenſis juri ſuo cedere cogitur, 587. B. C.

Audinus Ebroicenſis, 573. D. literas gratulatorias accipit ab Ivone Carnotenſi, E. Ebroicis in manibus prædonum traditis aufugit, 574. B. urbem expugnatam ægre patitur cremari, D. objurgationibus afficitur in concilio Remenſi, 575. A. B. pace reddita Ebroicas revertitur, C. adſtat regi Henrico morienti, D. in Angliam proficiſcitur, E. 577. E. 634. E. 655. D. 229. A. inſtr. 21. E. 132. D. 133. A.

Audoënus (S.) Rotomag. 13. A. ejus parentes, ibid. ante epiſcopatum referendarii munus in aula exercet, ibid. epiſcopus Monothelitarum hæreſim confutat, 14. C. Reſbacenſe monaſterium conſtruit, ibid. diverſa monaſteria fundat in ſua diœceſi, 15. B. Colonia redux moritur, ibid. conditur in baſilica ſancti Petri, C. diverſæ ejus tranſlationes, ibid. ſcripſit vitas SS. Eligii & Remigii, E. 120. E. 140. B. 157. A. B. 187. B. C. D. 201. C. D. 205. D. 472. B. 567. C. 632. C. 676. D. reliquias S. Marculfi e tumulo extrahit, 912. C. 950. B. 951. C.

Avitianus Rotomag. intereſt concilio Arelatenſi, 6. B. prope Mellonem ſepultus, ibid. 124. A.

Aulnou (Thomas d') Sag. 694. D. ordines celebrat apud Portum, ibid. intereſt inaugurationi Guidonis Lexovienſis, E. eccleſiæ ſuæ jura viriliter tuetur, 695. A. ſepultus in abbatia Goſſerni, B. 732. E.

Aumont (Rogerius d') Abrinc. 502. E. in æde S. Catharinæ de Cultura inauguratus, 503. A. plurima decreta in ſynodo condit, B. ædes epiſcopales auget & decorat, C. decretum obtinet adverſus magiſtratus a ſe dependentes, E. cognoſcit de ſententia in epiſcopum Redonenſem lata, 504. A. abdicat & moritur Lutetiæ, B. inſtr. 120. E. litem cum abbate & monachis ſancti Michaëlis de juriſdictione habet ibid. decretum majoris conſilii adverſus eos obtinet, ibid. & ſeqq. cum iiſdem facit concordiam, 122. C.

Auſtaſius in MS. codice Moiſſiacenſi perperam adſcriptus epiſcopis Lexovienſibus, 763. E. 764. A.

Auſteſrien (Johannes) Abrinc. 490. A. inſtr. 118. B.

Autbertus (S.) Abrinc. 472. C. erigit eccleſiam in monte Tumba, D. poſt mortem in eodem monte ſepultus, E. 511. D. E. 512. A. 514. C. 518. A. inſtr. 338. B.

Auteuil (Nicolaus d') Ebroic. 591. C. æmulum patitur, D. habet litem cum monachis S. Audoëni, E. init compoſitionem cum abbate ſancti Taurini, 592. A. pœnitentiarium inſtituit, B. migrat e vita, C. 622. D. 647. E. 657. B. 73. B.

Auvry (Claudius) Conſtant. 906. B. ex eccleſia S. Flori accitus, C. libertatis periculum ſubit, D. Angliæ regem apud Conſtantias excipit, ibid. intereſt unctioni Ludovici XIV, E. Judæum e ſacro fonte ſuſcipit, 907. A. epiſcopatum abdicat, B. D. 908. A. 934. C. 504. D. 707. B.

Aycelin (Egidius) Rotomag. 76. A. ſedem Narbonenſem linquit Rotomagenſem capeſſurus, ibid. pridie ante poſſeſſionem apud S. Audoënum pernoctat, ibid. fundat collegium Montis-acuti, C. feſtum SS. Sacramenti inſtituit, D. moritur, E. 241. E. 258. B. 785. D. 884. B. 885. B. inſtr. 39. C. 269. B.

Azo, vel Aſcio aut Atſo, Sag. 679. D. baſilicam cathedralem inſtaurat, ibid. præſens dedicationi eccleſiæ Fiſcannenſis, E. 203. D. 675.

B

Baldomerus Conſtant. 866. A.

Balduinus Ebroic. 571. E. monachos Fiſcannenſes inconſulto archiepiſcopo ordinat, 572. A. 959. B. inſtr. 61. C.

Baltfridus Bajoc. 350. C.

Baltfridus, ſeu Waltfridus Bajocenſis, 351. D. apud Carolum regem nefando crimine accuſatus, ibid. a Danis necatus, E.

Balue (Antonius) Ebroicenſis, 607. A. ante poſſeſſionem adeptam tranſit ad epiſcopatum Tomerienſem, ibid.

Balue (Johannes) Ebroicenſis, 605. C. D. ab infimo ſtatu ad ſupremos honores evectus, ibid. fit vicarius generalis epiſcopi Andegavenſis, E. a capitulo Ebroicenſi electus, 606. A. ſacra unctione Pariſiis imbutus, B. Pariſienſes in regis obſequio continet, C. gladiis & fuſtibus graviter vulneratur, D. ad eccleſiam Andegavenſem traductus, E. 637. A. 153. B. 213. A.

Bar (Gaufridus de) Ebroic. 592. D. ex ſolo documento notus, ibid.

Bardoul (Fulco) Abrinc. 491. B. ex decano Andegavenſi fit epiſcopus, ibid. cuſtos ſigilli Caſtelleti Pariſ. C.

Baſin (Thomas) Lexov. 795. A. ante epiſcopatum profeſſor in academia Cadomenſi, B. regem Rotomagum ingredientem ſuſcipit, C. excommunicationem abbatiſſæ Lexovienſis nullam

declarat, D. adeſt unctioni Ludovici XI, E. in odium ejuſdem regis incurrit, 796. A. pellitur ab epiſcopatu, ibid. in exilium miſſus, B. Romæ abdicat in manibus papæ, C. fit archipræſul Cæſarienſis, D. apologiam ſuam publicat, E. confutat errores Pauli de Middelburgo, 797. A. moritur Ultrajecti, B. 845. B. 213. A. 494. D. 789. E. inſtr. 115. A. ſummam pecuniæ legat Lexovienſi eccleſiæ pro fundando ſuo anniverſario, B.

Baſin de Bezons (Armandus) Rotomagenſis, 114. B. primum Burdegalenſis archiepiſc. ibid. moritur Gallione, C. 340. A.

Bayeux (Hugo de) Bajocenſis, 353. A. ducum Normanniæ proſapia exortus, ibid. terram Argentias permutat cum Fiſcannenſibus, B. inchoat eccleſiam cathedralem, C. 475. A. B. 958. B. 124. D. inſtr. 62. A. 63. D. 64. E. 201. C. 202. A. B. 285. A.

Bayeux (Johannes de) Rotomag. 31. E. ex Abrincenſi ſede ad Rotomagenſem accitus, 32. A. movet tumultum in eccleſia S. Audoëni, 33. & ſeqq. loci monachos excommunicat, D. gravi morbo correptus, 35. C. præſulatum dimittit, 36. C. D. 254. B. 262. A. B. 263. A. C. 286. E. 287. C. 353. A. 423. D. 433. A. D. antea infulis Abrincenſibus redimitus, 475. B. de officiis eccleſiaſticis librum conſcribit, D. 476. A. C. 477. A. cum abbate ſancti Michaëlis pactum init, 515. E. 571. E. 572. C. D. 634. B. 682. D. 768. C. epiſcopum Lexovienſem ſepelire recuſat, 769. D. 770. D. 30. E. 330. A. erigit prioratum S. Victoris in abbatiam, inſtr. 16. C. 17. A. B. 61. B. C. 66. A. 67. E.

Beaublé (Petrus) Sag. 697. C. poſſeſſionem init urbis Genuæ, ibid. eligitur epiſcopus Ucceticenſis, D. præſes generalis cameræ ſubſidiorum, ibid.

Beaufou (Richardus de) Abrinc. 477. E. regis Anglorum capellanus, ibid. canonicos S. Ebrulfi & monachos Moritonii conciliat, 478. A. ſepultus in abbatia Beccenſi, ibid.

Beaujeu (Guillelmus de) Bajoc. 373. A. a Johanne XXII papa creatur epiſcopus, B. in æde epiſcopali duas capellanias fundat, ibid. ſepelitur apud Franciſcanos Villæ-francæ, C.

Beaumont-le-Roger (Rotrodus de) Rotomag. 48. D. quali proſapia exortus, ibid. magiſtrum habet Gilbertum Porretanum, E. ex archidiacono Rotomag. factus epiſcopus Ebroicenſis, ibid. inde Rotomagum tranſlatus, ibid. inter S. Thomam & Henricum regem mediator, 49. B. Alexandrum III adit, ibid. Angliam interdicto ſubjicere recuſat, D. Henricum juniorem coronat regem Angliæ, ibid. eumdem ſepulturæ tradit, 50. D. vivere deſinit, ibid. 146. B. 220. D. 230. D. E. 270. D. 287. D. 295. D. 313. C. E. 364. D. 420. E. 425. C. 482. B. 577. D. 578. D. 579. B. C. 634. E. 635. A. 639. A. B. 690. C. 754. D. 823. B. 853. E. 876. B. D. 919. C. D. 940. C. inſtr. 25. E. & ſeq. 27. A. 113. D. 133. C. bona Vallis-Azonis confirmat, 250. C. 251. B.

Beaune (Reginaldus de) juxta nonnullos a rege nominatus epiſcopus Bajocenſis, 388. D.

Bec (Carolus du) de epiſcopatu Bajoc. cum Renato de Prie fruſtra litigat, 383. E.

Bellau (Gervaſius) Sag. 696. C. fundat capellam S. Auguſtini, ibid.

Belleſme (Ivo de) Sag. *Vide* Ivo.

Bellevue (Ricardus de) Ebroic. 584. C. antea abbas Becci, ibid. verſatur in Anglia, D. confert eccleſiam de Vacaria, E. paciſcitur de collatione beneficiorum de Gallione, 585. B. moritur, C. 622. B. 628. B. C. 635. D. 640. A. 647. A. 656. B. 664. A. 665. B. 775. C. 61. A. 231. E. eccleſiam Brolii dedicat, inſtr. 143. B. eccleſiæ de Haia-comitis ſummam pecuniæ confert, D. donationes Brolio factas confirmat, E.

Benedictus Sagienſis, 677. E.

Beneis (Petrus de) Bajoc. 370. A. regem pertimeſcens Romam ſecedit, B. Carmelitas apud Cadomum inſtitutos confirmat, D. capellaniam caſtri ſui de Nulleio dotat, E. antea decanus, 400. B. 411. A. 426. A. 487. E. 366. B. inſtr. 173. C.

Bernieres (Johannes de) Sag. 695. C. ex officiali Lexovienſi fit epiſcopus, ibid. fundat ſuum anniverſarium, D. 745. B. 810. B. inſpicit bullam monachis Sag. tributam, inſtr. 170. E. 181. A.

Bertaud (Johannes) Sag. 703. E. peritus arte poetices, 704. A. Henrici regis converſioni incumbit, ibid. ejus corpus transfert ad baſilicam S. Dionyſii, B. plura componit opera, ibid. eximio decoratus epitaphio, C. D. 445. A. B.

Bertrand (Guillelmus) Bajoc. 373. D. e ſede Noviomenſi accitus, E. a tribus ordinibus provinciæ ad regem mittitur, ibid. Cadomum adverſus regem Angliæ defendit, 374. A. ad eccleſiam Bellovacenſem transfertur, B. 490. C. 78. E. inſtr. 39. C. privilegia Normanniæ adverſus regem defendit, 118. B.

Bibiena (Bernardus) Conſtant. 899. A. dictus etiam divitius, ibid.

Blanc (Cæſar le) Abrinc. 506. A. antea canonicus regularis S. Crucis *de la Bretonnerie*, ibid. moritur Pariſiis, 507. A.

Blanc (Guillelmus le) Conſtant. 904. E. moritur ante conſecrationem, ibid.

Bloſſet de Carouges (Stephanus) Lexov. 798. D. accitus e ſede Nemauſenſi, ibid. diverſorum monaſteriorum abbas, ibid. Carolum regem Rotomagi excipit, E approbat fratres Minores apud Pontem-Audomari inſtitutos, 799. A. invitatur ad electionem epiſcopi Pariſienſis, B. 800. E. 848. E. 860. A. comitatur Renatum de Prie ineuntem poſſeſſionem eccleſiæ Bajocenſis, inſtr. 102. C. 103. C. ſuæ eccleſiæ privilegia firmari curat, inſtr. 114. C. 115. B.

Bochard vel Boucart (Johannes) Abrinc. 493. E. fidem præſtat pro baroniis Abrincenſi & S. Filiberti, 494. A. reales philoſophos firmari & nominales interdici curat, B. ad ſedem Conſtantienſem tranſire non vult, C. in epiſcopum Lexovienſem officium confert, D. ſcribit expoſitionem in omnes bibliorum libros, E. non ad cardinales evectus ut antea dictum, 495. A. 507. D. 895. D. 971. D. primus Beccum in commendam obtinet, 137. A. B.

Bohon (Richardus de) Conſtant. 875. B. ex eccleſia Bajocenſi cujus decanus erat accitus, ibid. dedicat eccleſiam Montiſburgi, C. canonicos inducit in Blancam-landam, D. adeſt elevationi corporis S. Firmati, E. pergit ad concilium Turonenſe, 876. A. dat eccleſiam S. Laudo, B. a papa epiſtolam accipit, C. 877. A. 919. A. B. C. 923. D. 926. E. 927. D. 931. D. 936. C. 945. A. B. 398. C. 425. C. 429. E. 480. D. 533. C. 544. B. 627. C. S. Michaelis de Nemore eccleſiam dedicat, inſtr. 241. E. bonaque ipſi tributa confirmat, 242. A. B. 243. A. C. fundationem Blancæ-landæ laudat, D. ab Angliæ rege literas accipit, 245. B. C.

Boiſleve (Gabriel de) Abrinc. 504. B. antea ſenator Pariſienſis, C. regi ſacramentum exhibet, D. Andegavi apud Franciſcanos ſepultus, E.

Boiſſey (Johannes de) Bajoc. 377. C. ex canonico Rotomagenſi & archidiacono Caletenſi fit epiſcopus, D. per procuratorem adſtat concilio Piſano, ibid. 183. B.

Bonne-ame (Guillelmus) Rotomagenſis, 37. A. filius Radbodi epiſcopi Sag. B. archidiaconus Rotomagenſis tum abbas Cadomenſis, 38. A. B. æmulum paſſus conſecratur a Giſleberto Ebroicenſi, ibid. præeſt concilio Juliobonenſi, E. Guilielmum regem & Mathildem reginam tumulat, 39. B. a Paſchali II ſuſpenditur, E. moritur, 40. C. 115. D. 127. A. 133. B. 179. C. 204. B. 206. E. 208. D. 219. D. 224. D. 227. B. 239. B. 360. B. 420. E. 424. A. B. 477. A. 510. A. B. 572. D. 573. B. 680. B. 682. E. 683. B. 772. A. 773. B. 917. C. 960. E. inſigne tribuit privilegium Beccenſibus, inſtr. 17. C. ſuæ diœceſis eccleſias interdicit, 18. C. uſus pallii ei prohibitus, 19. A E. 20. A. B. 72. B. 74. A. C. 127. C. D. 128. A. 157. E. 226. E. 231. D.

Bonnet (Guillelmus) Bajoc. 371. A. ex theſaurario eccleſiæ Andegavenſis fit epiſcopus, B. inquirit de cauſa militum templi, C. collegium Bajocenſe fundat apud Pariſios, D. 457. A.

Boſc (Matthæus du) Lexov. 791. C. eligit ſuam ſepulturam apud Franciſcanos Pariſ. ibid. filius Nicolai cancellarii Franciæ, D.

Boſc (Nicolaus du) 375. E. juris utriuſque profeſſor, & regis conſiliarius, ibid. Brugas a Franciæ rege cum Anglo pro pace concilianda miſſus, 376. A. B. facit pactiones nuptiales inter ducem Bavarum & Catharinam a Francia, ibid. in Picardiam legatur pro negotio pacis, C. intereſt concilio Pariſ. pro ſedando ſchiſmate, D. primus præſes cameræ computorum inſtituitur, 377. A. ædes epiſcopales apud Cadomum conſtruit, B. ſepultus in eccleſia fratrum Minorum Pariſ. ibid. 636. C. 969. B.

Boucher (Gaufridus) Abrinc. 487. D. ſub annuo cenſu molendina a rege accipit, E. fundat ſuum anniverſarium, 488. A. 74. A. præſens concilio Pintarvillæ, inſtr. 173. B.

Boulanger (Philippus le) Sag. 695. D. ex priore epiſcopus evadit, ibid. benedicit abbatiſſam S. Salvatoris, E. legat 60 libras cœnobio Uticenſi, 696. A. 741. A. 593. B. 657. D. adeſt concilio Pintarvillæ, inſtr. 173. B.

Digitized by Google

Bouquetot (Johannes de) poſſeſſionem epiſcopatus Bajocenſis non adipiſcitur, 378. D. E.

Bourbon (Carolus I de) Rotomag. 97. C. primum Nivernenſis & Santonenſis epiſcopus, D. a Paulo III creatus cardinalis, ibid. primus a rege nominatur archiepiſcopus, E. Franciſci II & Philippi II regum ſponſalia celebrat, 98. A. B. epiſcopatus Bellovacenſis poſſeſſionem apprehendit, 99. B. primus præſulum ordini regio adſcriptus, C. de regno Franciæ contendit, 100. A. B. rex a fœderatis ſub nomine Caroli X declaratur, C. ſed comprehenſus carceri mancipatur, ibid. Fontenaii Pictonum moritur, D. corpus ejus in Cartuſiam Gallionis delatum, ibid. 130. D. 154. E. 184. E. 200. D. 267. A. 280. C. 610. E. 623. E. 735. B. 915. E. 930. A. 933. B. 977. A. & ſeqq.

Bourbon (Carolus II de) Rotom. 101. A. Caroli I coadjutor, & cardinalis Vindocinenſis dictus, ibid. catholicæ religionis acerrimus propugnator, B. Pariſiis in abbatia S. Germani defunctus, D. ſepulturæ in Cartuſia Gallionis traditus, E. 130. D. 154. E. 200. D. 267. A. 336. A. ab Henrico III fit epiſcopus Bajoc. 390. A. 415. C. 978. A. B.

Bourbon (Carolus III de) Rotomag. 102. C. filius nothus regis Navarræ, ibid. preſbyter & epiſc. conſecratus, D. abdicat, 103. A. 287. B. 500. E. 651. A.

Bourbon-Vendome (Ludovicus de) Abrincenſis, 495. A. antea cantor collegiatæ Vindocinenſis & conſiliarius ſenatus Pariſ. ibid. Carolo regi fidem dicit, B. legitimus declaratur, C. Turonis dies abſolvit, D. obtinet commendam Savigneii, 550. A. 435. E. 466. ſacramentum fidei ſuſcipit ab abbate ſancti Michaelis, inſtr. 121. D.

Bourgoing (Nicolaus) Conſtant. 905. A. verbi Dei egregius præco, ibid. primus celebrat miſſam in eccleſia Capucinorum, B.

Boutaut (Egidius) Ebroicenſis, 618. B. ex Adurenſi ſede eductus, ibid. diſciplinam eccleſiaſticam reſtaurat, C. juriſdictionem capituli Vernonenſis minuit, D. apologiam caſuiſtarum reprobat, E. Pariſiis moritur, ibid. 661. A.

Boyvin (Henricus) Abrinc. 501. E. ſub titulo Tarſenſis epiſcopi avunculo datur coadjutor, ibid. pro Neuſtriæ provincia adſtat comitiis cleri, 502. A. ante ſedem adeptam moritur, ibid. 508. E.

Brancas (Henricus-Ignatius de) Lexov. 808. E. favet erectioni collegii Bellimontis, 809. A. exemtionem capituli Lexov. expugnat, ibid. beneficus erga pauperes, 810. A. inſtr. 320. E. & ſeqq. 323. D. & ſeqq.

Breche (Renatus de) Conſtant. 900. A. natus Johanne notho Ludovici *de la Tremoille*, ibid. abbas plurium monaſteriorum, B. moritur Flaviniaci, C. a capitulo eligitur, inſtr. 281. C.

Briroy (Nicolaus de) Conſtant. 903. C. ante adeptas infulas diœceſim ſapienter regit, D. gratus & acceptiſſimus regi, E. Henricum IV beneficum experitur, 904. A. in ſacello S. Germani a Pratis ſacratur, B. pater pauperum a papa vocatus, C. a rege nominatur epiſcopus, inſtr. 282. D.

Brucour (Robertus de) Ebroic. 596. E. ex decanatu ad epiſcopatum promotus, ibid. Aimericum metropolitam funerat, 597. A. creat duos vicarios in cathedrali, B. ob urbis incendium Vernonem ſecedit, C. moritur Pariſiis, D. 598. C. 622. D. 629. A. B. 826. B. 78. E. 448. A. 490. C.

Bruix (Richardus de) Conſtant. 874. A. adeſt concilio Rotomagi, ibid. 425. A. 429. E.

Brulart de Sillery (Fabius) nominatus epiſcopus Abrinc. permutat pro epiſcopatu Sueſſionenſi, 505. B.

Burellus (Guillelmus I) Abrinc. 482. D. antea decanus S. Petri de Curte, ibid. litem eccleſiæ Rotomagenſi imminentem dirimit, E. adit Montem S. Michaëlis, 521. E. 536. D. inſtr. 28. E.

Burellus (Guillelmus II) Abrincenſis, 484. B. electionem abbatum S. Michaëlis liberam declarat, ibid. intereſt exſequiis Philippi regis, C. donum accipit a S. Ludovico, D. xenodochium in ſuburbium transfert, E. Abrincis moritur, 485. A. 503. D. 547. E. 550. A. 558. B. 582. C. 936. E. 61. C. inſtr. 115. C. fructus præbendarum, quibus fruebantur Lucernenſes in cathedrali, ponit in reparanda eccleſia, D. de juriſdictione Montis S. Michaëlis cum abbate tranſigit, 116. D. 117. D.

Buxoboldus Sag. idem ac Saxoboldus, 678. B.

C

CAEN (Gilſanus de) Conſtant. 880. C. habet litem de correctione capituli, ibid. ejus mors male notata in necrologio S. Laudi, D. alius a Guillelmo Minorita non videtur, ibid.

Camus (Jacobus) Sag. 705. C. ſub titulo epiſcopi Coronenſis fit coadjutor, D. pluribus epiſcoporum conſecrationibus adeſt, E. duorum librorum damnationem curat, 706. A. bona epiſcopatus abalienata redimit, B. ſuam diœceſim ſedulo perluſtrat, C. Margaritam a Lotharingia incorruptam in tumulo reperit, D. E. 739. C. 805. B. 905. D. 697. B.

Canoſſa (Ludovicus) Bajoc. 385. A. dum papæ oratorem agit in Francia, epiſcopatu Bajocenſi donatur, B. rituale & catechiſmum conficit, C. feſtum Conceptionis in ſua diœceſi inſtituit, D. ad Venetos mittitur orator, E. utrum fuerit epiſcopus Bellovacenſis incertum, ibid. a regimine ſe abdicat in patriam ſuam reverſurus, 386. A. exſtinctus Veronæ, ibid. a diverſis auctoribus merito laudatus, B. 389. C. 402. C.

Cantiers (Guillelmus de) Ebroicenſis, 600. A. promotus a papa, ibid. ad duos contendentes de papatu miſſus, B. ad concilium Piſanum pergit, C. duci Burgundiæ principum Franciæ diſcordiam exprobat, D. in ducatu Barrenſi vi detinetur, E. crudeliter Pariſiis interemtus, 601. A. 790. D.

Caphurius (Johannes) in regeſtis Alexandri papæ dictus epiſcopus Ebroic. 609. B.

Capranica (Paulus) Ebroicenſis, 601. B. Angliæ regi juramentum præſtat, C. ſodalitium de caritate in urbe inſtituit, D. tranſit ad ſedem Beneventanam, ibid. E. 629. D.

Carbonel (Jacobus) Conſtant. 905. A. epiſcopatu cedit arma ſecuturus, ibid.

Carevilтus Bajoc. 351. B. privilegio in gratiam ſancti Remigii Senonenſis ſubſcribit, C.

Cariti (Bernardus) Ebroicenſis, 598. A. primus vicariis generalibus utitur, B. capitulo prædia confert pro ſuo anniverſario, D. 629. B.

Caſtiglione (Branda de) Lexov. 791. E. primum epiſcopus Placentiæ, ibid. cardinalium cœtui adſcriptus, 792. A. legatione fungitur adverſus Huſſitas, ibid. cedit epiſcopatui, C. fit præſul Portuenſis, D. Caſtiglioni ſepultus, ibid.

Caſtiglione (Johannes de) Conſtantienſis, 892. D. ad papam a rege Angliæ miſſus, ibid. capta urbe fidem jurat regi Franciæ, E. fit epiſcopus Ticinenſis ſeu Papienſis, ibid. inter cardinales relatus, 893. A. Mediolani ſepulturæ traditus, ibid. 894. A.

Caſtiglione (Zano de) Bajoc. 374. D. 379. E. plures æmulos patitur, ibid. ad concilium Baſileenſe mittitur, 380. A. bullam obtinet adverſus Martinum Pinard decanum, B. ſubſcribit concilio Florentino, C. reprimit abbatem ſancti Stephani Cadomenſis, D. partes regis Caroli VII adverſus regem Anglorum ſuſcipit, 381. A. antea epiſcopus Lexovienſis, 793. A. de puella Aurelianenſi ſententiam dicit, B. privilegiorum academiæ Cadomenſis conſervator, C.

Cauchon (Petrus) Lexovienſis, 793. C. accitus e ſede Bellovacenſi, ibid. fidem jurat regi Angliæ, D. Lutecia pellitur, E. adeſt cœtui Caletenſi pro pace tractanda, 794. A. ejus oſſa feris projecta, C. diverſas facit fundationes, ibid. 89. C. 380. C. E.

Cauchon de Maupas du Tour (Henricus) Ebroicenſis, 619. A. ex Anicienſi ſede tranſlatus, B. Romam pergit pro canoniſatione Franciſci Saleſii, ibid. rotis rhedæ protritus, C. ob ſcientiam & pietatem commendatus, D. 661. B.

Cayeu (Hugo de) juxta regeſta Vaticani epiſcopus Sag. 698. D.

Cenalis (Robertus) Abrinc. 497. C. conſpicuus eruditione diverſa conſcribit opera, D. antidotum contra formulam *interim* publicat, 498. A. celebrat exſequias ſyndici facultatis Pariſienſis, B. duas orationes funebres pronunciat, C. ſepultus in eccleſia S. Pauli Pariſ. D. 800. E. 468. A. B. 469. C. 471. C. 472. A. 473. B. 479. D. 486. C.

Cerdegarius Ebroic. 570. B. adeſt concilio Troſleiano, C. a Normannis peremptus creditur, ibid.

Cervelle (Silveſter de la) Conſtantienſis, 887. C. major Franciæ eleemoſynarius, ibid. eripit e manibus Anglorum locum S. Salvatoris vicecomitis, D. ideo mercedem a rege accipit, ibid. parochum a rege Angliæ præſentatum admittere recuſat, E. 909. E.

Chairibonus Conſtant. 865. E. ſubſcribit concilio Cabilonenſi, 866. A.

Champs (Egidius des) Conſtantienſis, 889. A. in ſedando ſchiſmate impendit operam, B. miſſus a rege ad papam tum ad imperatorem, ibid. honeſtatur

officio majoris eleemoſynarii, C. jam ſedi Silvanectenſi deſtinatus cum ad Conſtantienſem promotus, ibid. cardinalis evadit, D. moritur Rotomagi, E. epitaphio decoratus, 890. A.

Chaourſes (Philippus de) Ebroicenſis, 590. B. exſecutor teſtamenti S. Ludovici, C. ex duabus eccleſiis de Mourchene unam facit, D. fundat conventum Dominicanorum, E ſepultus in eorum eccleſia, 591. A. 622. C. 656. E. 657. A. 70. E. conſiliarius adminiſtro regni datur, inſtr. col. 38. A.

Chemillé vel de Chimely (Guillelmus de) Abrincenſis, 483. A. nondum ſacratus transfertur Andegavum, B. 56. B.

Chermont (Guillelmus de) Lexovienſis, 786. B. verbi Dei egregius præco, ibid. adeſt concilio Rotomagenſi, C. 78. E. 202. E. 490. C. 498. C.

Chevalier (Johannes) Sag. 698. E. adeſt conventui epiſcoporum Normanniæ, 699. A.

Chevrier (Alfonſus) Lexov. 787. E. ex canonico Pariſienſi epiſc. 788. A. in Angliam a rege miſſus, ibid. diſſidia habet cum capitulo, B. arbiter inter ducem Borboneſii & Guidonem de Bolonia, C. 810. B.

Chevry (Radulfus de) Ebroic. 588. E. ex archidiacono Pariſienſi fit epiſcopus, ibid. ab abbate Fiſcanni capellam accipit, 589. A. adeſt contractui matrimoniali filiæ regis, B. de adventu & de funeribus epiſcopi cum abbate S. Taurini tranſigit, C. ſtatuta promulgat, D. ſepultus in eccleſia de Longo-jumello, 590. A. 622. B. 656. E. 748. A. Conchenſem dedicat eccleſiam, inſtr. 148. D.

Childoaldus Abrinc. 472. B. adeſt concilio Remenſi, ibid.

Chrodegandus (S.) *Sagienſis*, 677. B. Romam iter arripit, ibid. redux ſedem ſuam occupatam reperit, C. invaſoris inſidiis necatur a filiolo, ibid. ejus reliquiæ apud Floriacum ſervatæ, D. A.

Chrodobertus *Sagienſis*, 677. B. ſedem uſurpat, ibid. legitimum paſtorem necari curat, C. miſere & ipſe perit, D.

Cierrey (Guarinus de) Ebroic. 581. A. Richardum regem captivum adit in Alemanniam, ibid. eo abſente rex Franciæ urbem ſubvertit, B. interdictum in provinciam immiſſum contemnit, C. Simonem abbatem Conchenſem expellit, D. in eccleſia de Noa ſepultus, E. 582. A. 621. D. 655. C. 656. A. 963. C. inſtr. 28. E. 141. D. E.

Cierrey (Radulfus I de) Ebroic. 583. E. eccleſias & decimas capitulo tributas firmat, ibid. exemtionem in quinque parochiis tribuit monachis S. Leufredi, 584. A. feſtum Annunciationis S. Mariæ inſtituit, B. antea decanus, 621. E. 622. A. 635. D. 832. C. 368. A.

Cierrey (Radulfus II de) Ebroicenſis, 585. D. in eccleſia Rotomagenſi conſecratus, E. juriſdictionem capitulo Vernonenſi ceſſam firmat, 586. A. 640. B. 656. C.

Citier (Antonius le) Abrinc. 499. B. ex decano Pariſienſi fit epiſcopus, ibid. in publica ſupplicatione *SS.* Sacramentum defert Pariſiis, C. adeſt concilio Tridentino, D. præſens etiam comitiis cleri Gallicani, E.

Cirier (Auguſtinus le) Abrinc. 500. A. intereſt comitiis regni Bleſenſibus, B. antea decanus ejuſdem eccleſiæ, 508. B.

Clement (Odo) Rotomag. 65. D. ex abbatia S. Dionyſii aſſumtus, ibid. conſecratus ab ipſo papa, E. eccleſiam collegiatam Andilegi in meliorem ſtatum redigit, ibid. Fratres Minoritas transfert in alium locum, 66. A. de ſimonia falſo accuſatus, C. D. 249. D.

Clerc de Leſſeville (Euſtachius le) Conſtant. 907. C. ex parocho S. Gervaſii Pariſienſis præſul, D. vitandi apparatus cauſa clam Conſtantias adit, E. moritur Pariſiis adfuturus comitiis cleri Gallicani, 908. A. 566. D.

Clugny (Guillelmus de) Ebroicenſis, 608. C. tranſit ad eccleſiam Pictavienſem, ibid.

Colbert (Jacobus-Nicolaus) Rotomag. 113. B. ſub titulo archiepiſcopi Cartaginenſis datus coadjutor, ibid. ſuam eccleſiam primatiæ Lugdunenſi ſubtrahit, C. ſynodum habet pro damnatione libri archiepiſcopi Cameracenſis, D. ſepultus in eccleſia S. Euſtachii Pariſienſis, E. 238. E. 285. E. 306. E. 325. D. 450. D. *vide* pag. 2.

Coettanſau, *vide* Kerhoen.

Colmieu (Petrus de) Rotomagenſis, 63. D. oblatam ſibi dignitatem reſpuit, 64. A. juſſus a papa acquieſcit, B. Montis-Villaris moniales excommunicatas abſolvit, C. Romam pergens in itinere capitur, 65. A. factus cardinalis ad Albanenſem ſedem tranſit, B capellanos Albanenſes dictos fundat, C. 196. D. 368. A. 485 B. 585. E. 286. B. 693. E. 709. E. 782. D. *vide* pag. 3. e ſede Narbonenſi ad Rotomagenſem tranſlatus, inſtr. 39. E. 40. A. B.

Comborn (Petrus de) Ebroic. 603. D. ex Carnotenſi ſede adductus, ibid. æmulum patitur, E. jura quædam a rege ſibi debita excipit, 604 A. ad eccleſiam S. Fontii traductus, B. D.

Conceſſus Ebroic. 567. C. in duobus chartis memoratus, D.

Conteſtus (S.) Bajoc. 348. D. nobili ſtirpe apud Bajocas natus, ibid. ante epiſcopatum in ſolitudinem ſecedit, ibid. in urbem reverſus fit epiſcopus, ibid.

Cornegrue (Robertus) Sag. 699. C. adeſt elevationi corporis S. Vincentii Ferrerii, ibid. hancce ſedem dimittit Sidonienſem capeſſurus, D. E. 724. A. 734. D. 737. E. 756. D. 760. B.

Corſini (Aimericus) a Sammarthanis perperam datur æmulus Johanni de Boiſſey epiſcopo Bajocenſi, 377. E.

Coſpean (Philippus) Lexov. 806. C. ob eximias virtutes regi dilectus, ibid. reginam poſt partum atque delfinum benedicit, D. mandatum publicat de reſidentia parochorum, E. poſt mortem corpus Pariſios affertur, 807. A. in eccleſia de Calvario jacet cum epitaphio, B. C.

Coſſé (Arturus de) Conſtant. 902. C. captus ab hæreticis ſub ſpecie molitoris aufugit, D. literas adoptionis obtinet in familia Coſſæa, E. apud Flandros in carcerem conjicitur, 903. A. Romam mox profecturus moritur, B. 920. D.

Coſſé (Philippus de) Conſtant. 900. C. ordinis S. Benedicti alumnus, ibid. intereſt coronationi ducis Britanniæ, D. conſecratur Pariſiis, E. major Franciæ eleemoſynarius, 901. A. doctiſſimus & eruditorum Mecenas, ibid. 910. C.

Cour d'Aubergenville (Johannes de la) Ebroicenſis, 586. B. ex decano ſancti Martini Turonenſis fit epiſcopus, ibid. duas capellas fundat in honorem ſancti Stephani, C. eccleſiam de Baucis facit parochialem, E. religioſos Mendicantes tutatur, 587. A. 589. C. 368. B. C.

Courcelo (Richardus de) electus epiſcopus Bajoc. renuntiat, 380. A.

Coutances (Walterius de) Rotomagenſis, 51. A. natione Britannus, B. e Lincolnienſi ſede ad Rotomagenſem accitus, C. in conventu Londonienſi crucem accipit, D. ad bellum ſacrum proficiſcitur, 52. C. fit cancellarius Angliæ, E. obſes detinetur in Germania, 53. B. terras ſuas a rege redimit, D. Normanniam interdicto ſubjicit, 54. D. facit ſocietatem cum eccleſia Cameracenſi, 55. A. nonnullos libros ſcribit, 58. C. 116. D. 146. B. 249. C. 256. C. D. E. 270. D. E. 340. E. 365. B. D. 366. D. 383. E. 580. B. 581. C. 582. C. 583. A. 691. E. 692. A. 755. A. 780. B. 781. B. 823. E. 844. B. 877. A. E. 878. A. 931. B. 936. D. 940. D. 942. A. 963. C. inſtr. 26. E. regis precibus electus, 27. B. C. commutationem facit cum Richardo rege, D. E. 28. A. 29. D. 30. A. a Johanne Angliæ rege hanc commutationem firmari curat, B. dat litteras in gratiam Belloſannæ, 31. B. 84. E. 250. C. D. 251. B.

Cratibo Conſtant. 865. E.

Creſcentius Rotomagenſis, 10. A.

Crevecœur (Guillelmus de) Conſtant. 888. C. antea archidiaconus Brabantiæ, ibid canonicis S. Laudi indulget ut caputiorum loco induant almucias, ibid. ratum habet pactum inter fratres hoſpitalis & Dominicanos, D. ad Bellumpratum apud Bellovacos ſecedit, E. 920. C. 937. E.

Croiſmare (Robertus de) Rotomagenſis, 93. A. cum cardinale Balue tranſigit ſuper exemtione Fiſcannenſi, B. Carolum VIII Rotomagum intrantem ſuſcipit, ibid. poſt mortem ad baſilicas *SS.* Audoëni & Amandi de more elatus ſepelitur in cathedrali, D. 608. E.

D

DAILLON DU LUDE (Renatus de) Bajoc. 390. A. Pictavos adverſus neotericos viriliter defendit, B. jam commendator ordinis S. Spiritus fit epiſc. Bajocenſis, C. adeſt ejurationi factæ ab Henrico IV, ibid. morte correptus transfertur ad caſtrum de Ludo, D.

Davi du Perron (Jacobus) Ebroicenſis, 613. C. Bernæ naſcitur, ibid. ab ipſo patre eruditus, D. capit regis benevolentiam, E. ejurata hæreſi eccleſiaſticum ordinem profitetur, 614. A. multos hæreticos ab errore revocat, B. Henrici regis converſionem promovet, C. pro eodem rege abſolutionem obtinet, D. E. Romæ conſecratur, 615. A. intereſt comitiis regni, B. librum Mornæi confutat, C. D. cardinalitia dignitate inſignitus, E. Baronium ad ſedem Romanam promoveri tentat, 616. A.

Senonenſi

Digitized by Google

Senonenſi eccleſiæ præficitur, B. 627. A. 631. A. 651. B. 102. E. 391. C. 393. A.

Deodatus Ebroicenſis, 567. C.

Deſiderius Ebroicenſis, 568. B. ſanctum Leufredum acerbe tractat, C. 633. C.

Dilon (Arturus-Ricardus) Ebroicenſis, 621. B. antea vicarius generalis Pontiſarenſis, C.

Dionyſio (Odo de S.) in Rotomagenſem archiepiſc. fruſtra aſſumtus, 65. D.

Divitius (Bernardus) Conſtant. 899. A. Leonem X papam eligi curat, ibid. ab eodem fit cardinalis, B. Franciſco regi acceptiſſimus Conſtantienſes inſulas obtinet, ibid. Romæ veneno necatur, C.

Dormans (Johannes de) Lexov. 786. E. primum advocatus in curia parlamenti Pariſienſis, 787. A. tranſit ad ſedem Bellovacenſem, B. inſtr. 99. D. cum canonicis eccleſiæ cathedralis tranſigit, 263. C. D. 264. B. 269. C. D.

Dormans (Milo de) Bajocenſis, 375. D. tranſlatus ad ſedem Bellovacenſem fit cancellarius Franciæ, E.

Dormans (Reginaldus de) de epiſcopatu Lexovienſi litigat, 788. E.

Dunelmo (W. de) Rotomagenſis antiſtes eligitur, 63. D.

Durand de Miſſy (Petrus-Johannes-Baptiſta) Abrincenſis, 507. A. ex decano S. Germani Autiſſiodorenſis fit epiſc. ibid. 404. A.

Durefort (Guillelmus de) Rotomagenſis, 76. E. antea Lingonenſis epiſcopus, 77. A. intereſt diſputationi contra Petrum de Cuneriis, ibid. ejus mors, ibid. 149. C. 283. E. 790. C.

Duremort (Egidius de) Conſtantienſis, 892. A. antea abbas Fiſcanni, ibid. a papâ dictus epiſcopus, B. 212. D.

E

EBREMOU (Turoldus d') Bajoc. 360. A. relicto epiſcopatu monachum induit, C. 219. E. 227. D. 230. A. inſtr. 128. A.

Egidius Abrincenſis, 469. C. ſubſcribit quintæ ſynodo Aurelianenſi, D.

Elbœuf (Raduiſus d') utrum fuerit epiſcopus Ebroicenſis, 594. B.

Erbertus in epiſcopum Sagienſem electus a papa reprobatur, 691. D.

Erchambertus Bajocenſis, 352. B. diverſis intereſt conciliis, C.

Ereptiolus (S.) Conſtantienſis, 864. A. diſcipulus S. Germani Autiſſiodorenſis creditus, ibid.

Erquery (Ludovicus d') Conſtantienſis, 886. B. primus ſe dicit epiſcopum gratia ſedis apoſtolicæ, C. datur commiſſarius Geraldo de Ulmis, D. colligit decimam regi conceſſam, E. adeſt baptiſmo Caroli VI regis, 887. A. ob Anglorum bella degit apud S. Laudum, B. forte binominis, C.

Eſcars (Annas d') Lexovienſis, 804. A. a papa creatus epiſcopus, ibid. relicta urbe ad regem ſeceſſit, B. factus cardinalis in regis odium incurrit, ibid. parum abeſt quin fiat papa, C. adipiſcitur eccleſiam Metenſem, D. 455. B. 615. A.

Eſquay (Johannes d') electus epiſcopus Bajocenſis jus ſuum linquere cogitur, 379. E.

Eſquetot (Paganus d') Conſtantienſis, 901. C.

Eſſarts (Guillelmus des) Ebroic. 595. C. intereſt conventui generali apud Vicennas, D. Avenione moritur, E. 629. C.

Eſſarts (Matthæus des) Ebroic. 592. E. inſtituit feſtum S. Ludovici, ibid. ad concilium generale adverſus papam appellat, 593. A. intereſt tranſlationi capitis S. Ludovici, B. ſtatutum a capitulo editum laudat, C. 597. B. 636. B. 657. D. 695. E. adeſt concilio Pintarvillæ, inſtr. 173. B.

Eſſarts (Vincentius des) Ebroic. 596. A. antea præpoſitus de Ingreio, ibid.

Eſſey (Johannes d') Conſtant. 880. E. antea archidiaconus, ibid. ſacratur ab Odone Rigaldo, 881. A. cum eodem habet & terminat litem, B. cedit canoniam abbati Troarnenſi, C. fundat ſuum anniverſarium, D. inſtituit duas capellas in cathedrali, ibid. 909. D. 67. C. 368. C. 485. C. 555. C.

Eſtouteville (Guillelmus d') Rotomag. 90. B. antea Maurianenſis & Dinienſis epiſcopus, C. jam cardinalis hanc ſedem obtinet a Nicolao V papa, D. creatur & epiſc. Portuenſis, ibid. papam comitatur uſque Mantuam, 91. B. Oſtienſis antiſtes evadit, ibid. archiepiſcopale palatium Rotomagi & caſtrum Galionis inchoat, ibid. præſidet conventui cleri Gallicani apud Biturigas, E. moritur Romæ cardinalium decanus, 92. B. ſepultus in eccleſia Auguſtinianorum ab ipſo fundata, ibid. 66. B. 96. B. 152. E. 153. A. 381. C. 606. B. 699. D. 893. C. 894. E. prioratum S. Martini a Campis adipiſcitur, inſtr. 58. A. necnon abbatiam S. Michaelis de Monte, 119. D. 120. A.

Eſtouteville (Guillelmus d') fruſtra deſignatur epiſcopus Abrincenſis, 895. D. 900. A.

Eſtouteville (Guillelmus d') Ebroicenſis, 597. E. ex præſide curiæ vectigalium epiſcopus, ibid. cum capitulo de jure exemtionis litigat, 598. A. tranſit ad eccleſiam Autiſſiodorenſ. ibid. deinde ad Lexovienſem, ibid. propter bella diſcedit, B. dedicat eccleſiam de Carolimeſnillo, C. literas a rege adverſus capitulum obtinet, D. bona legat pro fundatione collegii Torciaci, E. 600. B. 790. A. 212. B. C.

Eſtrange (Guillelmus de l') Rotomag. 84. B. operam dat paci inter Franciæ & Angliæ reges ineundæ, C. fundat cartuſiam Roſæ prope Rotomagum, D. Carolum delphinum baptiſat, ibid. in cartuſia ab ipſo erecta ſepultus, E.

Eu (Hugo d') Lexov. 766. E. exortus comitibus Augi, ibid. eccleſiam pretioſis ornamentis ditat, 767. A. Malgerium archipræſulem Rotomag. deponit, B. optimus dominici ovilis paſtor, C. detrectatoribus infenſiſſimus, D. apud Fiſcannum confert ordines, E. annuit ut Theodericus a ſe inſtitutus abbas Utici reſignet, 768. A. alterum abbatem ſubſtituit, B. diverſis conciliis intereſt, C. dum perluſtrat diœceſim incipit ægrotare, D. contriſtatur quod a ſede ſua ſit elongatus, E. ad eccleſiam Lexovienſem quam perfecerat exoptat redire, 769. A. moritur in itinere, B. inſepultus ob litigium diu manet, C. D. ab epiſcopo Ebroicenſi in parthenone S. Mariæ a ſe exſtructo conditus, E. decoratur epitaphio, 770. A. 813. B. 817. E. 818. B. 819. D. 820. B. C. 842. A. 853. D. 856. A. B. 881. C. 30. E. 36. C. 353. D. 354. B. 416. E. 572. D. 682. B. 729. A. inſtr. 17. B. 61. B. C. 66. A. 68. A. doctrina clarus, 154. A. matri ſuæ facultatem præbet conſtruendi parthenonem apud Lexovium, D. ipſi dat ſacrum velamen, 155. B. 158. A. 203. C. 204. B. 327. E. 328. A. 329. B.

Evodius (S.) Rotomag. 9. B. ſub rege Childeberto epiſcopus factus fuiſſe creditur, D. Andilegi fato fungitur, ibid.

Euſebius Rotomagenſis, 7. A.

Exuperius (S.) qui & Spirus, Spirius, Suſpirius & Souſpirius, Bajoc. 346. A. eccleſiæ fundamenta jacit, ibid. ſepelitur in Monte Phœno, B. diverſæ ejus tranſlationes, ibid. 347. A.

Exuperius (S.) Conſtantienſis, 864. B.

F

FAÉ (Gauſridus) Ebroicenſis, 596. B. ex abbate Becci fit epiſcopus, ibid. dotat capellam S. Annæ, C. fundat anniverſarium Johannis XXII, D. in abbatia Beccenſi ſepultus, ibid. 234. A. inſtr. 39. C.

Farges (Bernardus de) Rotomag. 75. B. ex Aginnenſi ad hanc ſedem tranſlatus, ibid. concilium habet in quo Templarii igni damnantur, C. ad Narbonenſem ſedem tranſit, 75. E.

Faye (Laurentius de) Abrinc. 492. A. ex ſede Briocenſi accitus, ibid. quædam jura abbati S. Michaëlis confirmat, B. 526. B. C.

Ferrocinctus Ebroic. 567. A. inter hujus eccleſiæ præſules a Cointio poſitus, ibid.

Flavacourt (Guillelmus I de) Rotomag. 72. D. ceſſione Guillelmi de Saana electus, 73. A. Romæ a papa conſecratus, ibid. inquirit de canoniſatione S. Ludovici, C. obſiſtit poteſtati fratribus Minoribus conceſſæ, ibid. D. E. obitum ſuum fundat in Monaſteriovillari, 74. C. ſex capellanos de Flavacuria dictos inſtituit, 75. A. 233. C. 241. E. 320. E. 592. A. 3.

Flavacourt (Guillelmus II de) Rotomag. 81. A. ante adeptas hujus urbis inſulas, archipræſul Auſcienſis, B. a Carolo V rege diploma impetrat, ibid. moritur, C. 598. B. 697. A. intereſt concilio habito apud Pintarvillam, inſtr. 173. B. 288. D.

Flavius Rotomag. diverſis conciliis Aurelianenſibus intereſt, 10. C.

Floques (Guillelmus de) Ebroic. 603. E. de epiſcopatu cum Petro de Comborn litigat, ibid. 604. C. D. E. 605. A. per ceſſionem æmuli tandem obtinet, B. 606. A. 607. A. 833. B.

Forcal (Johannes) Sag. 707. C. item prior monaſterii in Pertico, ibid. plura decreta in ſynodo condit, D.

Foreſt (Petrus de la) Rotomag. 80. C. ex Pariſienſi Rotomagenſis factus antiſtes, ibid. etſi cancellarius nobilitatis literas impetrat, D. pergit Avenionem pro pace concilianda, ibid. comitia generalia Lutetiam convocat, E. creatur cardinalis, ibid. peſte correptus obit Avenione, ibid.

Digitized by Google

Formier vel Fournier (Martialis) Ebroic. 601. E. juramentum præſtat eccleſiæ Rotomagenſi, 602. A. adeſt admiſſioni ducis Betfordiæ in canonicum Rotomagenſem, B. regi Angliæ fidem obſtringit, C. eccleſiam inſtaurat, D. Argentorati in eccleſia Templariorum defunctus, E. 629. E. 630. A. 796. E.

Fou (Radulſus du) Ebroic. 608. C. e ſede Encoliſmenſi accitus, ibid. libertates eccleſiæ Gallicanæ ſignificat legato papæ, D. ædes epiſcopales conſtruit, E. Caroli regis adſtat funeri, 609. A. cum Georgio de Ambaſia neceſſitudine conjunctus, B. 630. A. B. 642. E.

Framboldus (S.) Bajoc. 350. E.

Franco Rotomagenſis, 25. C. Rollonem Normannorum ducem baptiſat, ibid. 679. C.

Freauville (Thomas de) Bajoc. 367. E. antea decanus Rotomag. ibid. archiepiſcopus fruſtra fuerat electus, ibid. fato fungitur, 368. A. 585. E. 62. B. C. 117. B. C.

Freculſus Lexov. 764. B. Romam a rege miſſus, C. inducit Rabanum ad ſcribendum in pentateuchum, ibid. partibus Ludovici imperatoris addictiſſimus, D. Ebonem Remenſem cuſtodiendum accipit, ibid. monachus fuiſſe creditur, E. duorum chronicorum ſcriptor, 765. A. 954. C. 350. C.

Freevilla (Johannes de) Conſtantienſis, 880. E. idem ac Johannes de Eſſeyo, ibid.

Freſnel (Petrus) Lexovienſis, 791. A. ex eccleſia Noviomenſi accitus, ibid. Rotomagum miſſus pro ſedanda rebellione, B. in carcerem truditur Pariſiis, ibid. occiditur ab Henrico *de la Main*, C. 810. C.

Frodomundus Conſtantienſis, 866. B. monaſterium condit pro virginibus, ibid. 913. B.

Frogerius Sagienſis, 689. A. Angliæ regis favore intruſus, B. S. Auguſtini regulam evellere conatur, ibid. eam ob cauſam pergit Romam, C. eccleſiam dat canonicis S. Barbaræ, D. facit ut rex Angliæ non excommunicetur, E. S. Thomam ad colloquium regis curat admitti, 690. A. fundat hoſpitale S. Crucis, C. divitiis immenſis collectis moritur, D. 692. A. 714. C. 720. E. 732. C. 740. C. 744. C. 755. A. 823. B. 50. B. 309. C. 364. C. 578. A. inſtr. 169. C.

Froulay de Teſſé (Gabriel-Philippus de) Abrinc. 504. E. in eccleſia Fulienſium Lutetiæ conſecratus, 505. A. 535. B.

Fulcherius Lexov. 771. D. conſecratur ab archipræſule Rotomagenſi, ibid. poſt ſeptem menſes moritur, ibid. 39. D.

G

GALEATIUS utrum fuerit epiſcopus Conſtant. 896. A. epiſcopus Aginnenſis evadit, ibid.

Gaucourt (Johannes de) fruſtra deſignatus epiſcopus Bajoc. 381. C.

Gaudus (S.) Ebroicenſis, 566. C. poſt multos regiminis annos abdicat, D. in ſolitudinem ſecedit, ibid. corpus ejus ab epiſcopo Conſtantienſi e terra levatur, ibid. 874. A. 907. E.

Gaufridus Rotomag. 41. B. ex decano Cenomannenſi fit archiepiſcopus, ibid. germanus Judicaelis Aletenſis, ibid. concilium celebrat, C. canonicorum regularium fundationem apud Salicoſam probat, D. conſortium feminarum preſbyteris interdicit, ibid. canonicos regulares Augi confirmat, 42. B. eccleſias Sagienſem & ſancti Audoëni dedicat, D. moritur, ibid. 137. B. 138. E. 144. B. 227. E. 228. B. 268. B. 293. E. 686. C. 837. D. 874. A. 961. A. aſſenſum præbet ut canonici Augenſes vitam regularem ſuſcipiant, inſtr. 21. B. 111. C. E. 160. C. E. 210. B.

Gaufridus non epiſcopis Ebroicenſibus ſed Ebronenſibus eſt adſcribendus, 591. B.

Gerardus Ebroicenſis, 570. D. præſens dedicationi eccleſiæ Fiſcannenſis, ibid. 124. D.

Gerbodus Ebroic. 569. A. ab epiſcopatus gradu depoſitus, ibid.

Gereboldus (S.) Bajocenſis, 350. D. adeſt concilio Rotomag. ſub Anſberto archiepiſcopo, E. monachos inducit in baſilicam Duorum-gemellorum, ibid. Liberiacum cœnobium condit, ibid. 407. C. 408. A.

Geretrannus (S.) Bajoc. 349. E.

Germanus Rotomag. intereſt concilio I Turonenſi, 9. E. conſecrat Gaudum in epiſcopum Ebroicenſem, 566. D.

Gervaſius Sagienſis, 693. A. ex abbatia Præmonſtratenſi accitus, ibid. a papa conſecratur, ibid. fratres Minores admittit apud Sagium, B. ſepultus in eccleſia de Silleio, ibid. plurium operum ſcriptor, C. 755. C. 147. A. 484. C. 547. E.

Gervoldus Ebroic. 568. D. epiſcopatu relicto fit abbas Fontanellæ, ibid. 172. C.

Gildardus (S.) Rotomag. frater S. Medardi Noviomenſis, 10. A. intereſt concilio I Aurelianenſi, ibid. S. Laudum Conſtantienſem ordinat, ibid. ſepelitur extra urbem, B. inde in abbatiam S. Medardi tranſlatus creditur, ibid. 864. C.

Girardus I Sagienſis, 681. D. ex decano Ebroicenſi fit epiſcopus, 682. D. adeſt exſequiis Guillelmi regis, E. a Roberto duce injuriis affectus, 683. A. 718. D. E. 772. E. 572. E.

Girardus II Sag. 687. D. in volutabro ſanguinis ſui ſacratus dicitur, E. ad papam ſe recipit, 688. A. canonicorum regularium inſtitutum profiteri cogitur, B. duci Normanniæ reconciliatur, C. beneficus erga plura monaſteria, D. moritur, E. 689. E. 721. A. 47. A. 180. D. 196. C. 519. D. 578. A.

Girardus alter epiſcopus Sagienſibus perperam adſcriptus, 578. A.

Giſlebertus I Ebroic. 570. E.

Giſlebertus II Ebroicenſis, 572. B. apud papam legatione fungitur, ibid. adeſt fundationi prioratus de Pleſſeio-Grimoldi, C. Hugonis epiſcopi Lexovienſis funera curat, D. intereſt exſequiis Guillelmi regis, E. ejus funebrem orationem pronunciat, 573. A. Jeroſolymitanum iter aggreditur, ibid. plures capellas conſecrat in eccleſia Uticenſi, B. exactis 42 annis in regimine moritur, C. 620. D. 682. E. epiſcopum Lexovienſem ſepelit, 769. E. 822. B. 868. E. 917. C. 35. B. 38. B. 220. C. 222. D. 224. B. 359. D. E. 477. A. 510. A. inſtr. 17. B. 66. A. 68. A. 72. B. 74. D. 75. D. 76. A. 127. D. 128. A. 140. D. 226. E.

Givry (Annas de) Lexovienſis, 804. A. B. C. D. aliter dictus d'Eſcars & cardinalis, ibid.

Goubert (Robertus) Conſtant. 882. A. per viam compromiſſi electus, ibid. juri ſuo cedit in manibus papæ, ibid.

Gouffier (Adrianus) Conſtant. 898. B. per regem deſignatus eligitur a capitulo, ibid. privilegia a rege tribui curat canonicis, C. concordati inter regem & papam creditus auctor, D. traductus ad eccleſiam Albienſem, 899. A. 910. C. 214. C. 237. E. 238. A.

Goupillon (Stephanus) Sag. 699. D. aſtute ſubripit epiſcopatum, ibid. antea archidiaconus Parvi-Calceti, 700. A. in Italiam a rege miſſus, B. a papa e ſede ſua dejectus, C. horrendo ſchiſmati morte finem imponit, ibid. antea decanus Lexovienſis, 810. D.

Goyon de Matignon (Leonorius) Conſtant. 909. B. abbas Exaquii & prior Pleſſæi-Grimoldi, ibid. ſine apparatu poſſeſſionem init, C. 922. A. 443. A.

Goyon de Matignon (Leonorius I) Lexov. 807. D. ex eccleſia Conſtantienſi accitus, ibid. duos parthenones conſtruit, E. commendator ordinis S. Spiritus, ibid. 812. B. 921. E.

Goyon de Matignon (Leonorius II) Lexov. 808. A. per ceſſionem patrui fit epiſcopus, B. ſeminaria duo conſtruit, ibid. ingentem ſummam argenti legat pauperibus, C. epitaphio inſignitus, D. 921. E. 440. A. 457. D.

Grimo Rotomagenſis, 18. C. conſecratur & pallio donatur, E.

Grippo Rotomagenſis, 17. B. ſubſcribit literis Aigrardi Carnotenſis, ibid.

Groſparmi (Radulſus) Ebroic. 70. B. 587. B. æmulum ſummovet, C. conſecratur in eccleſia S. Taurini, D. apud papam legatione fungitur, E. collegio cardinalium adſcriptus, 588. A. Carolum regem Siciliæ coronat, B. in Franciam a papa legatur, C. moritur in expeditione Tunetana, D. 589. D.

Guenaud de Dureſort (Aimericus) Rotomagenſis, 78. D. patria Turonenſis, ibid. Autiſſiodoro Rotomagum a papa tranſlatus, ibid. obit Pintarvillæ, 79. A. diverſis in locis pluries ſepultus, ibid. 490. C. 597. A.

Guichardus, al. Gunchardus Ebroicenſis, 570. D.

Guido Bajoc. 368. B. ſtatuta præſcribit de confeſſionibus audiendis, ibid. adſtat dedicationi S. Capellæ Pariſienſis, ibid. cum rege Ludovico pactum init, C. noſocomium a deceſſore inchoatum perficit, D. condit ſtatuta pro conſervanda diſciplina eccleſiaſtica, ibid.

Guilardus Conſtantienſis, 866. E. adeſt concilio Pariſienſi, ibid.

Guillelmus Abrinc. 486. B. benefacit monachis Lonlaii, C. 983. C.

Guillelmus Conſtantienſis, 880. D. alius non videtur a Gillano, ibid. adhuc Minorita errorem recantat, E. pœnitentiarius papæ Gregorii IX, ibid.

Guillelmus Ebroic. 571. B. Malgerium

Digitized by Google

archiepiſcopum deponit, C. facit ordinationem apud Fiſcannum, D. 680. B. 682. B. 818. D. ejus hortatu fundatur parthenon S. Salvatoris, inſtr. 126. A. D. 167. A. 132. A. 135. D.

Guillelmus in epiſcopum Lexovienſem ex archidiacono Ebroicenſi electus non adipiſcitur, 772. A.

Guillelmus canonicus de Pezerollis in Bajocenſem epiſcopum electus, juri ſuo cedere cogitur, 366. C.

Guitart (Guillelmus) Lexov. 786. C. eximius juriſconſultus, ibid. e ſede Tricaſtinenſi accitus, D. urbem cingit muris, ibid. ob tumultus bellicos Avenionem aufugit, E. incendio perit, ibid. 810. C. 826. A.

Guitmundus ex monacho Crucis ſancti Leufredi in Rotomagenſem archiepiſc. electus, 37. D. repulſam patitur, ibid. 38. A. licentiam peregrinandi obtinet, 634. B. Romam appulſus fit cardinalis, dehinc epiſcopus Adverſanus, ibid.

Guntbaldus Rotomag. 21. B. ex monacho factus archiepiſcopus, ibid. concilium Lutetiæ indicit, C.

Guntbertus Ebroicenſis, 569. D. multis intereſt conciliis, E.

Gunthardus Rotomagenſis, 25. D.

H

Habard (Nicolaus) æmulus Pandulfi in adipiſcendo epiſcopatu Conſtantienſi, 890. E.

Habart (Nicolaus) Bajocenſis, 379. A. a Martino papa fit epiſcopus, B. fratrum Billetarum eccleſiam Luteciæ conſecrat, C. Puellam Aurelianenſem condemnat, D. 382. A. 401. C.

Hairardus Lexovienſis, 765. B. diverſis conciliis intereſt, ibid.

Harcourt (Guido de) Lexov. 785. B. antea canonicus ejuſdem eccleſiæ, C. plura dominia a Philippo rege accipit, ibid. pactum init cum capitulo, D. cum rege Carolo IV habet diſſidium, E. collegio Lexovienſi apud Pariſios dat initium, 786. A. 844. D. 854. B. 882. E. 883. C. 884. D. 74. C. 489. B. inſtr. 39. C. 173. C. duas ſemipræbendas pœnitentiario annectit, inſtr. 289. A. B.

Harcourt (Johannes de) tentat adipiſci epiſcopatum Conſtantienſem, 891. A. fit epiſcopus Ambianenſis, ibid. B. 922. E.

Harcourt (Ludovicus de) Rotomagenſis, 85. D. æmulum patitur archiepiſcopum Auxitanum, 86. A. in poſſeſſione firmatur, B. cædis veniam civibus Rotomagenſibus a rege impetrat, E. in æde Franciſcanorum Caſtri-Airaldi conditus dicitur, ibid. 152. D. 600. B. 697. E. 790. D. electus per viam compromiſſi, inſtr. 42. C. D. E. 43. C. 44. A. B. 46. A. C. D. 47. C. D. E. 48. A. 49. A. 50. C.

Harcourt (Ludovicus de) Bajoc. 381. B. univerſitatem Pariſienſem cum provincia Normanniæ conciliat, C. item Jeroſolymitanus patriarcha, D. intereſt exſequiis Caroli VII regis, ibid. adſtat coronationi Ludovici XI, E. præeſt comitiis Normanniæ, 382. A. adſtat concilio Aurelianenſi, D. de eccleſia ſua benemeritus moritur Turonibus, E. 383. B. 649. C.

Harcourt (Philippus de) Bajoc. 361. E. ex decano Lincolniæ & cancellario Angliæ fit epiſcopus, ibid. deſignatus epiſcopus Sariſberienſis a clero non admiſſus, 362. A. aſſerit poſſeſſiones monaſterio Vindocinenſi, B. Normanniam linquere cogitur, D. ſepulturæ mandatur ad introitum eccleſiæ, 363. E. 365. D. 398. D. 417. D. 446. A. C. D. 459. C. 557. A. 688. E. 776. C. 46. D. inſtr. 25. E. locum Vallis-Richerii cedit pro transferendo monaſterio Soloperæ, 81. B. C. 82. A. B. canonicis Lucernenſibus locum Ardenæ tradit, 83. C. 91. C. E. 113. D.

Harcourt (Robertus de) Conſtantienſis, 882. D. ex archidiacono epiſcopus, E. ſedet in conſilio regis, 883. A. adit papam pro negotiis regni, B. fratrem ſuum in epiſcopum Lexov. ſacrat, C. adhæret regi adverſus papam, D. intereſt tranſlationi capitis S. Ludovici, E. abſolvit collegium de Haricuria apud Pariſios, 884. A. reſcindit matrimonium ducis Burgundiæ, B. ſex clericos inſtituit in ſubſidium canonicorum, C. apud Pariſios in cathedrali ſepultus, D. E. 885. B. 922. E. 924. B. 928. C. 592. A. 785. C. 786. B. inſtr. 39. C. 173. C. pactiones init cum canonicis cathedralis, 263. A. B. 268. B. C. 269. A. C. fundat viginti octo burſarios in collegio Haricuriano, 280. C.

Harimbertus Bajocenſis, 351. C. intereſt Placito Cariſiaco, ibid.

Harlay (Franciſcus I de) Rotomagenſis, 107. D. ſub titulo epiſcopi Auguſtopolitani coadjutor, 108. A. ſedis Rotomagenſis poſſeſſionem adit, ibid. apud Ludovicum XIII orationem habet, B. Ludovicum XIV apud Gallionem excipit, E. bibliothecam baſilicæ publici juris facit, 109. C. in lucem varia edit opera, ibid. cuidam Leoni tamquam deceſſori diem teſtum minus caute aſſignat, 24. E. 110. A. epiſcopatu relicto Gallione moritur, 111. B. 132. A. 200. E. 280. D. 287. B. 319. D. 325. B. 469. B. 502. A. B. 905. B. 980. C.

Harlay (Franciſcus II de) Rotomagenſis, 111. C. in Cartuſia Pariſienſi a Nicolao nuncio apoſtolico benedictus, D. neglecta ordinaria pompa, urbem ingreditur, E. provincialem ſynodum habet Pontiſaræ, 112. B. ad Pariſienſem eccleſiam tranſit, C. abbas Gemetici, 201. A. 395. B. 505. A. 981. A. B.

Hautfune vel Auſteſrien (Johannes) Abrincenſis, 490. A. ad regem Angliæ miſſus orator, B. concilium celebrat Rotomagi, C. propter bella Rotomagum aufugit, D. dedicat eccleſiam Gemetici, E. ſepultus in eccleſia S. Audoëni Rotom. 491. A. 78. E. 221. C. libertates Normanniæ tutatur, inſtr. 118. B.

Heberge (Johannes V) Ebroic. 607. E. intereſt cœtui Bovinenſi, 608. A. pacis conciliator inter Franciæ & Angliæ reges, ibid. Pariſiis fato functus, B. 630. A. 700. A.

Hebertus, ſeu Herbertus I Abrincenſis, 478. B. monachis Moretonii tradit eccleſiam, C. benedicit abbatem ſancti Michaëlis, 519. D.

Hennuyer (Johannes) Lexov. 801. D. Dominicanis perperam adſcriptus, E. primus regis eleemoſynarius, 802. A. e ſede Leutevenſi accitus, B. mandatum accipit properandi ad concilium Tridentinum, C. hæreticos trucidari non vult, E. 803. A. inſtituit ſuccentorem, B. 834. D. bullas confirmatorias accipit, inſtr. 215. E. antea preſbyter Laudunenſis & magiſter in theologia, 216. B. Franciſco I a conſiliis & eleemoſynis, ibid. abrogat prandium canonicis præberi ſolitum, 295. A. 296. D. 297. & ſeqq.

Henricus I Bajocenſis, 352. C. Richardum ducem ſacro fonte baptiſmatis tingit, ibid.

Henricus II Bajocenſis, 364. A. antea Sareſberienſis decanus, ibid. ſubſcribit fundationi abbatiæ de Longis, B. intereſt pactis inter Ludovicum & Henricum reges, D. Romam ad concilium proficiſcitur, ibid. præſens eſt coronationi regis Angliæ, 365. B. cives Rotomagenſes excommunicat, C. fert ſententiam in abbatem S. Audoëni Rotomag. E. vitam cum morte commutat, 366. A. 398. E. 399. B. C. 405. C. 414. B. C. 417. E. 418. A. 420. E. 425. C. 442. A. 446. D. 456. D. 459. C. 481. C. 482. A. B. 876. E. 931. E. 963. C. 50. C. 220. D. 263. B. 313. C. inſtr. 28. E. intereſt dedicationi eccleſiæ Alneti, 90. C. 91. A. Ardenæ bona confirmat, B. 92. C. D. arbiter eſt concordiæ, 93. A. aſſenſum præbet fundationi abbatiæ de Longis, 83. D. E. 84. E. 86. C. 91. C. 237. D. 245. B.

Herbert (Gaufridus) Conſtant. 896. A. primum deſtinatus Mimatenſis, B. de arte magica accuſatus carceri mancipatur, C. liberatus Conſtantias ingreditur, D. de juriſdictione in S. Laudum Rotomagenſem litigat, E. adeſt divortio Ludovici XII, 897. B. protopræſes parlamenti Normanniæ, ibid. regi victori ducatus Mediolanenſis gratulatur, C. a ſollicitudinibus ſeculi ſe abſtrahit, D. caſtrum apud Motam conſtruit, E. fundat 14 burſas in collegio Haricuriano, 898. A. 938. B. C. 943. D. 94. A. 496. B. 828. E. 863. condit ſuum teſtamentum, inſtr. 278. B. 280. B. C.

Herbert (Ludovicus) Abrinc. 496. A. ex abbate S. Laudi fit epiſcopus, B. Claudiæ reginæ adeſt coronationi, C. moritur in caſtro de Parco quod inſtaurarat, D. erga pauperes munificus, E. 530. C. 938. B. C.

Herbertus II Abrinc. 480. B. adeſt ſacro Henrici Angliæ regis, C. corpus S. Firmati levat e tumulo, D. funeratur in eccleſia Beccenſi, E. 688. D. inſtr. 114. E. 245. A.

Herbertus I Conſtantienſis, 868. E. inſtr. 218. B.

Herbertus Lexov. 766. B. e ſede Conſtantienſi accitus, ibid. fundationi Bernaii & Ceraſiaci ſubſcribit, C. Herluinum induit veſte monaſtica, D. adeſt concilio Remenſi, ibid. cathedralem incipit ædificare, ibid. 769. A. 774. C. 819. C. 847. B. uno tantum anno ſedet Conſtantiis, 869. C. 156. C. 160. A. 177. E. 217. D. 475. A. inſtr. 218. B. 327. D.

Herlebaldus Conſtantienſis, 868. A.

obtinet licentiam retinendi corpus S. Marculfi, B.
Herluinus Conſtantienſis, 867. A. intereſt pluribus conciliis, ibid.
Hervæus epiſcopus Bancorenſis petit epiſcopatum Lexovienſem, 772. B. ejus precibus rex annuit, ibid. ſuadente S. Anſelmo non poteſt adipiſci, ibid.
Hidulfus Rotomagenſis, 12. A.
Hildebrandus Sagienſis, 678. B. expeditionem facit adverſus Normannos, C. adeſt pluribus conciliis, D. a Normannis pulſus, ibid. partem clericorum apud Monciacum congregat, ibid. 676. B.
Hilduinus Ebroic. 570. A. dictus etiam Bilduinus, ibid.
Hillus Sagienſis, 675. A.
Hincho Lexovienſis, 764. A. chartam Emmonis Senonenſis laudat, B.
Houmet (Jordanus du) Lexov. 781. A. conſtabulariis Normanniæ editus, ibid. Lexovium tradit regi Philippo, B. adverſus Albigenſes cruce ſignatur, C. fundat abbatiam Montis-Dei, D. pluribus eccleſiis dona confert, E. ad iter Jeroſolymitanum profectus moritur, 782. A. de eccleſia Rotomagenſi & de S. Victore Pariſienſi benemeritus, B. D. 860. D. 964. C. 582. C. pauperibus Domûs-Dei jus ſignationis in nemoribus ſuis tribuit, inſtr. 210. E. 211. A.
Hubertus Conſtantienſis, 866. D.
Hubertus Sagienſis, 675. A.
Huet (Petrus-Daniel) Abrinc. 505. B. delphini præceptor ſecundarius, ibid. deſignatus epiſcopus Sueſſionenſis permutat, ibid. viris academiæ Franciæ annumeratur, C. abdicat muſis vacaturus, ibid. Jeſuitis bibliothecam largitur, D. canonicorum Moretonienſium jura minuit, 510. C. 533. D. 413. D. 415. E. 445. C.
Hughierius Conſtantienſis, 866. A.
Hugo I Abrincenſis, 474. E. abbatem Fiſcannenſem ordinat, ibid. convenit ad ſynodum Remis habitam, 475. A. 206. C. 282. A. inſtr. 327. C.
Hugo II Abrincenſis, 486. E. confirmat pactum inter S. Ludovicum & Robertum de Sorbona, 487. A. 563. B. 983. C.
Hugo I (S.) Bajoc. 351. A. 17. E. 169. B.
Hugo II Bajocenſis, 352. D. ſubſcribit fundationi prioratus S. Georgii ſubtus Motellam, ibid.
Hugo Conſtantienſis, 869. A. poſſeſſiones accipit a duce Richardo, ibid. 871. A. inſtr. 218. B. ſeptem canonicos ad eccleſiam ſancti Laudi Rotomagenſis transfert, C. 119. E.
Hugo, incertum an fuerit epiſcopus Conſtantienſis, 877. B. C.
Hugo I Ebroic. 570. C. adeſt baptiſmo Richardi ducis, ibid.
Hugo II Ebroic. 570. E. adeſt concilio Rotomag. 571. B. 281. E. 474. E. bona Conchenſi cœnobio tradita confirmat, inſtr. 129. B. 285. A.
Hugo I (S.) Rotomag. 17. D. primicerius eccleſiæ Metenſis, E. præeſt pluribus eccleſiis, ibid. Gemetici moritur, 18. A. corpus ejus defertur in prioratum Haſprenſem, ibid. 140. D. 169. B. 188. E. 189. B. D. item epiſcopus Bajocenſis, 351. A. 950. C. 952. E. 953. A.
Hugo II Rotomagenſis, 25. E. proſapia clarus, ibid. ante epiſcopatum monachus S. Dionyſii, ibid. vitam diſſolutam agit, ibid. 512. A. 765. D. inſtr. 105. C. 106. B.
Hugo I Sagienſis, 677. E.
Hugo II Sagienſis, 693. D. eccleſiam de Tironeto dedicat, ibid. præſens inunctioni archiepiſcopi Rotomag. E. 709. E. 737. C. 755. C. 64. B.
Hugo-Jacobus dictus epiſcopus Sagienſis juri ſuo cedit, 699. E.
Humieres (Carolus d') Bajoc. 388. A. ab Henrico II deſignatus epiſcopus, ibid. adſtat coronationi Catharinæ reginæ & exſequiis Henrici regis, B. fit major eleemoſynarius Franciæ, C. miniſtrat cardinali Lotharingo in inauguratione Eliſabethæ reginæ, D. 403. A.
Huſſon (Claudius de) Sagienſis, 701. C. ex abbatia S. Stephani Divionenſis accerſitur, ibid. ad ſedem Pictavienſem tranſit, ibid. 724. D. E. 412. B.

I

IBREIO (Walterus & Richardus de) ex catalogo epiſcoporum Ebroicenſium expungendi, 585. D.
Ingelnonus Sagienſis, 678. A. præſens reſtitutioni Ludovici pii in regem, ibid.
Innocentius Rotomagenſis, 9. B.
Johannes I Abrincenſis, 473. C. Aquiſgranum cum multis epiſcopis adit, ibid.
Johannes utrum fuerit epiſcopus Abrincenſis, ut conjicit Bollandus, 472. C.
Johannes Conſtantienſis, 887. C. adeſt homagio a Johanne duce Britanniæ Carolo regi præſtito, ibid. incertum quis ſit iſte Johannes, ibid. 544. C.
Johannes Ebroicenſis, 579. D. ex clerico regis Angliæ fit epiſcopus, E. anathematiſat obſiſtentes paci inter regem Angliæ & ejus filios, 580. A. ad regem Franciæ delegatur, B. caſtrum de Condato a Richardo accipit, C. Jeroſolymam proficiſcitur, D. vitam finit in civitate Joppe, E. 635. A. B. 365. C. inſtr. 84. E. 237. D. 250. D.
Johannes Lexovienſis, 772. antea archidiaconus Sagienſis, D. a pueritia apud Sagium educatus, E. comiti Beliſmenſi exoſus trajicit in Angliam, 773. A. a rege epiſcopus deſignatus preſbyter ordinatur, ibid. ſponſalibus Henrici imperatoris cum Mathilde adeſt, B. curat funus Serlonis Sagienſis, C. ejus opera Mathildis imperatrix deſponſatur Gaufrido, D. fruſtra tentat canonicos ſuos efficere regulares, E. donatur eccleſia S. Candidi Rotomagenſis, 774. A. pacem init cum comite Andegavenſi, B. ſepelitur in eccleſia S. Petri, C. urbem mœnibus cingit, ibid. E. 809. B. 821. E. 822. D. E. 843. C. D. E. 39. D. 227. E. 425. A. 576. B. 609. C. 610. A. 623. C. 684. D. 686. A. D. 687. B. D. 714. C. inſtr. 112. C. 160. C.
Johannes I Rotomagenſis, 24. A. habet ſynodum generalem, B. in odium papæ incurrit, ibid. a Marino papa recipit epiſtolam, ibid.
Johannes I Sagienſis, 686. B. officium pontificale apud Lexovium incipit exercere, ibid. eccleſiam Beliſmenſem ſubjicere tentat, D. canonicos ſuæ cathedralis efficit regulares, E. intereſt concilio Piſano, 687. A. in Angliam trajicit, B. ſubſcribit fundationi parthenonis de Bellomero, C. 702. D. dedicat eccleſiam Faleſiæ, 754. A. 773. E. 774. D. 775. C. 843. E. 42. D. 544. B. 634. D. inſtr. 160. D. 161. A. 163. D. 197. E.
Johannes II Sagienſis, 697. E. adeſt concilio Piſano, ibid. convenit regem Angliæ, 698. A. 733. E. 827. A.
Jolis (Johannes) de epiſcopatu Sagienſi contendit, 696. E.
Joſeph Ebroicenſis, 569. B. abbatiam Fontanellenſem occupat, C. Lothario adverſus Ludovicum pium favet, ibid. vocatur archiepiſcopus, D. 174. B.
Joſue Conſtantienſis, 866. D.
Joyeuſe (Franciſcus de) Rotomagenſis, 103. B. fit archiepiſcopus Narbonenſis, tum cardinalis, D. Romam proficiſcitur, ibid. principem locum ſupra oratorem Hiſpaniæ obtinet, E. rege a papa excommunicato, Roma ad Venetos excedit, ibid. ad Toloſanam ſedem evectus, 104. A. ejus curis Henricus IV in papæ communionem recipitur, B. C. regis ejuſdem matrimonium cum Margarita Valeſia diſſolvit, ibid. Mariam Mediceam ejus futuram uxorem Maſſiliæ excipit, ibid. ſedem Rotomagenſem permutatione aſſequitur, D. curam impendit in conciliando papa cum Venetis, 185. B. regem & reginam coronat, E. morbo tentatus voti gratia ad Montem-ferratum pergit, 106. A. inde reverſus Avenione moritur, 107. A. 215. A. 258. C. 261. E. 287. B. 501. A. 615. A. 631. A. C. 979. B.
Iſle-Adam (Adamus de l') Ebroicenſis, 594. C. ante adeptam poſſeſſionem defunctus, D. ſepultus in eccleſia S. Mariæ de Valle, ibid. 622. D.
Iterius eccleſiæ de Perregnito parochus eligitur epiſcopus Ebroicenſis, 607. B. cedit in manibus papæ, ibid.
Jugie, aut de la Montre (Petrus de la) Rotomagenſis, 84. A. ex Narbonenſi ſede vocatus, ibid. fidei juramentum per procuratorem præſtat, ibid. purpura Romana decoratus, B.
Ivo Sagienſis, 680. C. vir literarum peritus, D. fit comes Beliſmenſis, E. quoſdam prædones fortiter expugnat, 681. A. de eccleſia per ignem eos expellit, B. ea de re a papa increpatur, C. Conſtantinopoli redux alterius eccleſiæ fundamenta jacit, D. in clericos & monachos ſtudioſos, ibid. intereſt comitiis habitis apud Juliam-bonam, 682. A. ob virtutes laudatus, B. 713. C. 714. B. 715. A. 717. D. 736. C. D. 818. A. D. 30. E. 475. A. 674. eccleſiam S. Martini ad regulam ſancti Benedicti reducit, inſtr. 151. C. D. 165. A.

K

KERHOEN de Coettanſau (Rolandus-Franciſcus de) Abrincenſis, 505. D. doctor theologus e domo Navarrea, ibid. fato functus Luteciæ ſepelitur apud S. Sulpitium, E.

LANDERICUS

Digitized by Google

L

LANDERICUS (S.) Sag. 675. A.
Landulfus (S.) Ebroicenſis, 567. B. ex monacho fit epiſcopus, ibid.
Laneus (Richardus) Abrinc. 485. E. Romæ a papa conſecratus, 486. A. B. 506. D. 983. A. B.
Langeac (Johannes de) Abrincenſis, 497. A. legationes ſumma prudentiæ laude obit, ibid. ad Lemovicenſem eccleſiam traductus, B.
Langret (Johannes) Bajocenſis, 378. A. a Johanne papa creatus epiſcopus, ibid. obſtat Anglis Bajocas obſidentibus, B. ad ſummum pontificem & ducem Sabaudiæ Genevam miſſus, C. morte naturali non autem violenta occumbit, ibid.
Laſcivus Bajoc. 349. C. intereſt concilio Pariſienſi, ibid. abbatis Mandanenſis exſequias curat, ibid. 470. D. 912. B.
Latuinus (S.) Sag. 674. A. a S. Clemente in Gallias miſſus, ibid. in diœceſi Carnotenſi dictus *S. Lain*, B.
Laval (Egidius de) Sagienſis, 699. E. per ceſſionem epiſcopatum adipiſcitur, ibid. cum æmulo diu litigat, 700. E. jus ſuum fratri ætate minori cedit, 701. A. ſacram ampullam Turones defert ad regem, B. ſubdiaconum agit in coronatione regis, ibid. 724. B. D. benedicit abbatem Faleſiæ, 756. D. 810. D. 383. B.
Laudus (S.) Conſtantienſis, 864. C. curat funus S. Albini, ibid. adeſt duabus ſynodis Aurelianenſibus, D. non factus epiſcopus duodennis ut vult traditio, E. diverſas habet eccleſias ſibi ſacras, 865. A. ejus reliquiæ in diverſa loca tranſlatæ, B. 868. B. 912. A. 10. A.
Launobaudus Lexovienſis, 764. A. adeſt concilio Cabilonenſi, ibid.
Lentilly vel de Sentilly (Richardus de) Sagienſis, 696. A. ex priore ad epiſcopales infulas evectus, ibid.
Leo Conſtantienſis, 866. D.
Leo (S.) Rotomag. archiepiſcopis perperam adſcriptus, 24. C. D. dies feſtus ei aſſignatur a Franciſco de Harlay, E.
Leodeboldus Lexovienſis, 764. B. laudat privilegium Corbeiæ, ibid.
Leodeningus Bajocenſis, 351. B. præſens placito Attiniacenſi, ibid.
Leodovaldus (S.) Abrincenſis, 349. E. 471. E. ſanat paralyticum, 472. A.
Leontianus Conſtant. 864. B. ordinat S. Paternum, ibid. 911. E. 467. A. 468. A.
Leontius inter epiſcopos Abrincenſes poſitus expungendus videtur, 466. A. 468. A.
Leucadius Bajoc. 349. C. concilio Aurelianenſi ſubſcribit, ibid.
Leudebaudis Sagienſis, 676. A. ſubſcribit ad calcem ſynodi Pariſienſis, ibid.
Leudovaldus Bajoc. 349. D. a Chilperico ad Childebertum miſſus pro pace inter eos concilianda, ibid. cæſo Prætextato eccleſias Rotomagenſes claudit, ibid.
Levis (Petrus de) Bajocenſis, 372. A. a Johanne XXII ad hanc eccleſiam tranſlatus, C. Monialibus Regalis-loci tribuit eccleſiam de Linguebra, D. ſuſcipit hominium pro terra Belli-montis

Richardi, ibid. Fratres Tertii Ordinis S. Franciſci admittit in urbe, E. munus pœnitentiarii fundat, ibid.
Licinius Ebroic. 566. E. duobus conciliis Aurelianenſibus adeſt, 567. A.
Liſiardus Sag. 690. E. intereſt comitiis Saladinis, 691. A. diverſis monaſteriis bona erogat, B. eccleſiam unit ſacriſtiæ S. Martini Sagienſis, 721. B. 755. A. 859. A. inſtr. 28. E. 168. E. 285. E.
Liſta Conſtant. 867. D. a Normannis interemtus, ibid.
Litaſſus epiſcopis Lexovienſibus perperam adſcriptus, 578. A.
Litardus Sagienſis, 675. B. dictus etiam præſul Oximenſis, ibid.
Livinus Conſtantienſis, 866. D.
Lomenie de Brienne (Carolus-Franciſcus de) Conſtantienſis, 908. A. primum domicellus Ludovici XIV, B. tum doctor Sorbonæ fit epiſcopus, ibid. rituale & breviarium edit, 909. A. inſtituit virgines de Unione chriſtiana, ibid. 911. C. 934. D. 935. C. 940. E. 865. B. 880. A.
Longueil (Richardus de) idem ac Olivier de Longueil, epiſcopus Conſtantienſis, 893. B.
Lorraine (Franciſcus-Armandus de) Bajocenſis, 397. D. ex primate Nanceii fit epiſcopus, E.
Lory (Odo de) Bajocenſis, 368. E. æmulum ſummovet Arnulſum decanum, ibid. hominium excipit ab Odone filio ducis Burgundiæ, 369. A. inſtituitur exſecutor teſtamenti Philippi regis, B. deſignatus conſiliarius Petri regni Franciæ adminiſtri, C. 383. C. 405. E. 588. E. 695. A. 70. B. inſtr. 38. A.
Lotharius (S.) Sag. 677. A. S. Evremundum ſepelit, ibid.
Lucas Ebroic. 582. B. ex decano evadit epiſcopus, ibid. eccleſiam S. Antonii de Gallione benedicit, C. canonicatum de Marbœuf dat abbati Beccenſi, D. Romæ degit, 583. A. canonicos de Gallione & parochum conciliat, B. parochiam de Locoveris in duas dividit, C. decretalem epiſtolam a papa ſuſcipit, D. 586. A. 618. D. 621. E. 622. A. 639. D. 781. D. 60. A.
Lupicinus Conſtantienſis, 865. E.
Lupus (S.) Bajoc. 347. B. a Silveſtro Rotomagenſi in epiſcopum inunctus, ibid. anni ejus epiſcopatus, 348. A. ejus exuviæ ſortem reliquiarum ſancti Exuperii ſubeunt, ibid.
Luſarches (Nicolaus de) Abrinc. 488. C. antea decanus collegiatæ S. Germani apud Pariſios, ibid. regalia a rege ſuſcipit, ibid. jacet Pariſiis apud S. Genovefam, D. 524. C.
Luxembourg (Ludovicus de) Rotomag. 89. A. antea Morinenſis epiſcopus, ibid. concilium habet, B. promotus ad purpuram cardinalitiam, ibid. Elienſem eccleſiam in Anglia jure commendæ poſſidet, ibid. factus epiſcopus Tuſculanus moritur in Anglia, C. 152. D. 380. C. 794. D. 890. B. Franciæ cancellarius, inſtr. 56. A. B. C. 57. A. B. C.

M

MACENARDUS Rotomagenſis, 20. C. intereſt concilio Francofordienſi, ibid. 569. A.
Maïet (Gaufredus de) Sag. 694. A. duas parochias Alenconii in unam redigit, B. eccleſiam Franciſcanorum dedicat, C. 732. E. 737. C. 740. D. 755. B. 368. C. 548. B.
Maingiſus Abrinc. 474. B. diverſis chartis ducis Normanniæ ſubſcribit, C. D.
Malateſtis (Pandulfus de) Conſtantienſis, 890. D. fuit unus ex his qui dixere papam Martinum V, ibid. epiſcopatu a papa donatus æmulum patitur, E. abdicat & in Italiam repedat, 891. A. fit epiſcopus Patracenſis, ibid. 796. E.
Malgerius Rotomagenſis, 28. B. ejus parentes, ibid. ante epiſcopatum monachus Fiſcannenſis, ibid. ob vitam libidinoſam ab epiſcopatu deſtitutus, C. & ſeqq. 114. E. 130. E. 142. D. 178. A. 571. B. C. 767. B. 768. A. 853. C. 870. A. jus quoddam dat cœnobio S. Petri Carnotenſis, inſtr. 11. E. 12. A. 13. A. B. C. 16. D.
Malſo ſeu Malſonus Rotomagenſis, 9. E.
Maminot (Giſlebertus) Lexov. 510. A. artis medicinæ peritus, B. in cultu eccleſiaſtico piger & negligens, C. præclaris tamen virtutibus ornatus, D. plures canonicos doctrina conſpicuos ſibi conſociat, E. conventui apud Oxellum habito intereſt, 771. A. Guillelmo regi morienti adſtat, B. in aſtronomia verſatus videt prodigium, ibid. confirmat fundationes parthenonis Pratellenſis & collegiatæ de Mauritania, C. 809. B. 821. C. 220. C. 476. D. E. inſtr. 20. A. 72. B. 74. D. 75. D. 76. A. 218. B.
Manvæus (S.) Bajocenſis, 348. B. ante epiſcopatum vitam ducit eremiticam, ibid. virtutibus & miraculis clarus fit epiſcopus, C. ſepulturæ traditus in eccleſia S. Exuperii, ibid.
Marcellinus Rotomagenſis, 7. A.
Marigny (Johannes de) Rotomagenſis, 79. E. ab eccleſia Bellovac. tranſlatus, ibid. regis ac ducis Normanniæ locum tenentem ſe ipſe dicit, 80. A. cor ejus conditum in collegiata Eſcoyenſi, B. 374. C. fundationem eccleſiæ Eſcoyenſis a papa firmari curat, inſtr. 39. C. D.
Marle (Johannes de) Conſtant. 890. A. æmulum ſummovet Urſinum, B. cum patre a Burgundionibus occiſus Pariſiis, C. tumulatus apud S. Martinum de Campis, ibid.
Martel (Stephanus) Conſtant. 902. A. antea parochus de Montepinconis, ibid. negligentiæ arguitur, B. moritur apud S. Jovinum, ibid. dictus tudes hæreticorum, C.
Martigny (Petrus de) Bajoc. 386. C. ex eccleſia Caſtrenſi accitus, ibid. moritur in abbatia Cadomenſi, cujus monachus & abbas extiterat, D. 427. E. inſtr. 104. E.
Matignon (Lancelotus de) Conſtant. 903. B. Romam profectus a papa confirmandus in itinere moritur, C.
Matignon (Leonorius de) Conſtant. 905. C. Romam petit, ibid. inſtituit

Digitized by Google

vicarium generalem in juriſdictione S. Laudi, D. ſubſcribit cenſuræ latæ in librum Optati Galli, E. plura monaſteria in diœceſi patitur exſtrui, 906. A.

Matignon (Leonorius de) *vide* Goyon.

Mauger (Guillelmus) Sagienſis, 696. B. eccleſiam ſuam igne conſumtam luget, ibid. in eccleſia S. Leonardi Beliſmenſis ſepultus, ibid. 78. E. 490. C.

Maurilius (S.) Rotomag. 28. D. 29. B. ex Remenſi pago exortus, 30. B. monachum induit in monaſterio Fiſcannenſi, ibid. in Italiam iter aggreſſus, fit abbas Florentinenſis, C. Fiſcannum redit & eccleſiæ Rotomag. præficitur, D. concilium habet, E. 31. A. Rollonis & Willelmi ducum corpora transfert in eccleſiam, ibid. in extremo agone poſitus viſum habet, B. C. 178. D. 186. C. 223. E. 224. A. 244. D. E. 274. 275. B. 423. D. 424. B. 475. D. E. 571. C. D. E. 813. B. 818. B. 819. D. 871. C. 959. B. 13. E. 61. A. C. 127. A.

Maurinus Ebroic. 568. D. adeſt conventui Attiniacenſi, ibid.

Mauritius Rotomagenſis, 62. B. e ſede Cenomannenſi ad Rotomagenſem a papa tranſlatus, C. excommunicat moniales Montis-villaris, D. ſuam diœceſim interdicto ſubjicit, E. conditus in eccleſia cathedrali, 63. A. ejus liberalitas erga pauperes, B. 117. C. 147. B. 283. B. 326. A. 640. A. 656. C. 693. E. 755. C.

Mauruſio Ebroic. 566. E. intereſt concilio primo Aurelianenſi, ibid.

Medavy (Franciſcus Rouxel de) Lexov. 804. D.

Melantias Rotomag. Prætextato expulſo ſubrogatur, 10. E. expulſus & ipſe, poſt mortem Prætextati reſtituitur, 11. E.

Mello (S.) Rotomagenſis, 5. D. conſtruit novam eccleſiam, E. a quo pontifice Romano in Gallias miſſus, 6. A. ſepelitur ad S. Gervaſium in ſuburbio Rotomagenſi, ibid. inde Pontiſaram tranſlatus, B. 124. A. 133. A.

Merle (Guido du) Lexov. 784. A. ex cantore Rotomag. fit epiſcopus, ibid. regi ſcribit in gratiam abbatis Bernaicenſis, B. donationes Dominicanis factas confirmat, C. moritur apud Logias, ibid. 824. E. 70. C. 369. A.

Merula (R. de) Sagienſis, 691. C. dum Romam petit confirmandus, in itinere moritur, D.

Michaël Abrinc. 476. B. natione Italus, ibid. ſubſcribit fundationi abbatiæ S. Stephani, C. conſecrat Giſlebertum in epiſcopum Lexovii, D. adeſt exſequiis Guillelmi nothi, 477. A. 508. E. 510. A. 571. E. 770. B. 872. E. 34. E. Inſtr. 68. A. 72. B. 74. D. 75. D. approbat donationem factam S. Petro de Cultura, 107. E. 224. A. 227. A. 330. A.

Michaël Ebroicenſis, 571. D. in duobus tantum monumentis repertus, ibid.

Milcharius Sagienſis, 676. C. oratorium S. Martini abſolvit, ibid. 712. A.

Moine (Theobaldus le) deſignatus Sag. tranſit ad eccleſiam Carnot. 698. E.

Molé (Eduardus) Bajocenſis, 395. A. conſecratur in ſacello Sorbonico, ibid. fit theſaurarius Sacræ Capellæ Pariſ. B. ſtatutum contra parochos non reſidentes promulgat, C. congregationem Eudiſtarum tentat ſubvertere, ibid. in eccleſia parthenonis dicti Ave Maria ſepultus, ibid.

Molé (Franciſcus) deſignatus epiſcopus Bajoc. cedit in manibus regis, 395. C.

Montbray (Gaufridus de) Conſtantienſis, 870. B. in Appuliam & Calabriam pergit, C. inde divitias aſportat quibus ſuam eccleſiam exſtruit, D. bona a duce Normanniæ comparat, E. de ſimonia inſimulatus, 871. A. id crimen diluit, B. eccleſiam cathedralem dedicat, C. adeſt coronationi regis Willelmi, D. adipiſcitur poſſeſſiones in Anglia, E. vices regis agit in placito habito in Anglia, 872. A. compeſcit conjurationem motam adverſus regem, B. adeſt ejus exſequiis, C. Roberto duci ſemper addictus, D. ob præclaras virtutes cognomento bonus, ibid. cantorem præficit capitulo, 908. D. E. 917. A. C. 918. C. 30. E. 358. B. 424. C. 475. A. 477. A. 510. A. 676. E. inſtr. 68. A. 74. D. 218. E. & ſeqq. 221. C. 223. A. 224. A. B. C. 225. A. & ſeqq.

Montferrand (Benedictus de) Conſtant. 894. E. nobilis Sabaudus ac religioſus S. Antonii Viennenſis, ibid. diſſenſiones habet cum capitulo pro adipiſcendo epiſcopatu, 495. A. literas monitorias affigit valvis eccleſiæ, B. ad eccleſiam Lauſanenſem tranſit, C. 910. B.

Montjeu (Filibertus de) Conſtantienſis, 891. A. epiſcopatum Ambianenſem adipiſci fruſtra molitur, B. a papa transfertur Conſtantiam, ibid. miſſam celebrat in 1 ſeſſione concilii Baſileenſis, C. ad diverſos principes mittitur orator, D. reginam Bohemiæ coronat, E. Pragæ moritur, ibid. 892. A. a Sammarthanis Abrincenſium epiſcoporum catalogo perperam inſertus, 493. B. 796. E.

Morennes (Claudius de) Sag. 703. D. Henrici IV regis converſioni operam navat, ibid. antea rector S. Mederici Pariſienſis & præpoſitus Sagienſis, ibid. diverſorum operum auctor, E.

Morville (Hugo de) Conſtant. 878. A. ex archidiacono epiſcopus, ibid. duas eccleſias obtinet a rege, B. fundat hoſpitale, C. monaſterium S. Michaëlis ad normam reducit, D. pergit ad concilium Lateranenſe, 879. A. B. fundat anniverſarium, C. acquirit patronatum S. Egidii, D. perperam dictus Henricus, 880. A. 883. A. B. 918. A. 924. A. 44. A. 457. D. 547. E. 627. E. 755. B. C. inſtr. 253. A. confraternitatem inſtituit ad regendum hoſpitale, D. quomodo denarii debeant adminiſtrari præſcribit, 254. B. 255. A. alias dat literas pro eodem hoſpitali, B. nonnullarum eccleſiarum patronatum confert, E. 256. A. qualis vult ut ſit prior hujus domus, 257. C. 258. A. ad ſuſtentationem pauperum quæſtam inſtituit, B. abbatem Exaquienſem canonicum conſtituit eccleſiæ cathedralis, E. pactum init cum canonicis eccleſiæ cathedralis, 259. B. C. D. E.

Mouche (Johannes de la) Abrincenſis, 489. A. duos patitur æmulos, ibid. pactum init cum epiſc. Lexovienſi, B. tumulo conditus in eccleſia Lucernæ, C.

Moulinet (Ludovicus du) Sag. 703. A. presbyter & epiſcopus Romæ ordinatur, ibid. pluries perorat in concilio Rotomagenſi, B. canonum concilii Tridentini obſervantiſſimus, ibid. Henrico regi ad fidem catholicam reducendo incumbit, C. ea de re ſcribit ad papam, ibid. 711. A.

Moulins (Philippus de) Ebroic. 598. D. regibus Carolo V & VI a conſiliis, ibid. in conſecratione annulum aureum a rege ſuſcipit, E. pro regimine collegii Montis-acuti edit ſtatuta, 599. A. ad Noviomenſem ſedem traductus, B. 629. C.

Moulins (Petrus de) ex decano fit epiſc. 599. B. 622. E.

N

NAPLES (Gregorius de) Bajoc. 369. D. ex decano fit epiſcopus, ibid. Fratribus de Redemtione captivorum dat domum, E. vitam ſcribit Urbani IV papæ, ibid. 400. A.

Neel de Criſtot (Ludovicus-Franciſcus) Sagienſis, 709. C. ſenator parlamenti Normanniæ, ibid. novum miſſale & rituale promulgat, D. item abbas Silleii, 761. D. 405. A.

Nepus vel Nepos Abrincenſis, 468. B. adſtat concilio Aurelianenſi, ibid.

Nepus Conſtantienſibus epiſcopis a nonnullis adſcriptus, 865. E.

Neret (Hugo) Conſtantienſis, 878. A. & ſeqq.

Neſmond (Franciſcus de) Bajocenſis, 396. C. in ſacello Sorbonæ ſacra delibutus unctione, D. duos prioratus & abbatiam dimittit, E. tria conſtruit ſeminaria, 397. A. domos meretricibus concludendis deſtinat, ibid. hæreticorum templa 13 deſtruit, ibid. Aptenſem epiſcopum conſecrat, B. domum filiarum a Cruce dictarum conſtruit in Bituricibus, C. moritur magnum ſui deſiderium relinquens, D. 403. D. 451. C. 562. A. 347. B.

Neufchatel (Carolus de) Bajoc. 382. E. item archiepiſc. Biſuntinus, 383. A. Egidium de Laval in epiſc. Sagienſem conſecrat, B. rediens ex inauguratione Ludovici XII in itinere moritur, C. 701. A. inſtr. 101. C.

Nicaſius (S.) Rotomag. Caletorum & Velocaſſium converſioni operam dat, 2. utrum fuerit epiſcopus, 4. A. ordinatus fuiſſe creditur a S. Dionyſio Pariſienſi, 5. B. cum ſociis Quirino & Scubiculo martyrio coronatus, ibid. corpus ejus ad inſulam Mellenti tranſlatum, ibid. 570. A.

Noel du Perron (Jacobus le) Ebroic. 617. C. D. ex Encoliſmenſi ſede accitus, E. Ebroicis aufugere meditans a civibus impeditur, 618. A. cor ejus in eccleſiam Jeſuitarum Pariſienſium deportatum, B. 651. B.

Norgodus Abrincenſis, 474. A. depoſitis infulis monaſticen amplectitur, B. 514. A. 203. C.

Normand (Johannes le) Ebroicenſis, 620. A. ad dignitates eccleſiaſticas virtute gradum facit, B. conſecratur Pariſiis, C. plurima ſupprimit feſta, 621. A. commenda S. Taurini donatus, 632. A.

Digitized by Google

Normandie (N. de) Rotomagenſis, *vide* Malgerius & Robertus I.

Novo-burgo (Robertus de) in Rotomagenſem epiſc. fruſtra eligitur, 51. C.

O

ODO Bajoc. 353. D. frater uterinus Guillelmi Conquæſtoris, ibid. operam dat conſtructioni Greſtani, ibid. monachos ponit in eccleſia S. Vigoris, 354. C. carceri mancipatur, 356. A. libertatem recuperat, 357. E. Philippum Franciæ regem cum Bertrada deſponſat, 358. B. iter Jeroſolymitanum aggreſſus moritur in urbe Panormitana, 359. C. D. E. 362. B. 398. C. 404. C. D. E. 405. B. C. 413. C. 414. A. 416. E. 420. E. 421. A. 432. A. 441. C. 510. A. 573. B. 767. E. 768. A. 836. D. 842. E. 843. B. 872. A. B. E. 30. E. 40. A. 143. C. 207. D. 220. C. inſtr. 17. B. 61. A. B. C. 65. C. D. E. 68. A. 69. E. 71. A. C. 72. B. E. 73. B. 74. C. dat monaſterium S. Vigoris S. Benigno Divionenſi, 76. A. 77. A. 224. A. 227. A. 229. A. 329. E.

Oinus Ebroicenſis, 569. B.

Olivier de Longueuil (Richardus) Conſtantienſis, 892. B. in archiepiſcopum Rotomagenſem incaſſum electus, C. puellam Aurelianenſem inſontem declarat, D. ad cardinales evectus, E. Tornacenſis epiſc. renunciatus, ibid. Romam miſſus a papa laudatur, 894. A. munere protopræſidis computorum privatus, B. adeſt electioni Pauli II papæ, ibid. fit epiſcopus Portuenſis, C. in baſilica S. Petri Romæ tumulatus, ibid. plura elogia accipit, D. 910. A. 938. B. 943. C. 90. B. 734. C.

Oreſme (Nicolaus) Lexovienſis, 788. C. philoſophorum ſui temporis princeps, ibid. Caroli V regis præceptor, D. æmulum ſummovet, E. it obviam Carolo imperatori, 789. A. plurium operum ſcriptor, B. C. D. perperam hæreticis annumeratus, E. 118. D.

Orgeres (Serlo d') Sagienſis, 683. B. ex abbatia Uticenſi accitus, C. in Italiam & Angliam exulat, D. Robertum Beliſmenſem excommunicat, E. 684. C. contra comatos & barbatos habet concionem, D. regem Angliæ tondet, ibid. infirmitate detentus legatum mittit ad concilium, E. ſumma ejus conſtantia in morte perferenda, 685. A. & ſeqq. 689. E. 719. A. B. D. E. 730. D. 772. E. 773. A. 820. E. 821. A. B. 873. B. 39. B. 681. D. inſtr. 20. A. 157. E.

Orges (Hugo d') Rotomagenſis, 88. C. e ſede Cabilonenſi dimotus, ibid. ad concilium Baſileenſe vocatur, D. durante concilio moritur, ibid. in eadem urbe ſepultus, E. 152. C. D. 602. C. D. 699. A. 796. E. inſtr. 55. A. B. C.

Oſſat (Arnaldus d') Bajoc. 390. C. D. obſcuris parentibus editus, E. domini ſui non ſolum æmulus ſed magiſter evadit, ibid. rhetoricam tum philoſophiam Pariſiis edocet, 391. A. juris palæſtram abdicat Romam perrecturus, B. Gallicanorum negotiorum ea in curia procurator declaratur, C. reconciliationi Henrici IV operam navat, ibid. Redonenſi epiſcopatu donatus, eum dimittit Bajocenſem capeſſiturus, D. E. purpura inſignitus, ibid. matrimonium Henrici IV cum Margarita Franciæ dirimi curat, 392. A. epiſcopatu dimiſſo Romæ moritur, B. ſepultus in eccleſia S. Ludovici epitaphio donatus, ibid. C. a Tarquinio Gallucio necnon a Thuano laudatus, ibid. 293. C. 614. E.

Oſtilleio (Guillelmus de) Abrincenſis, *vide* Burellus.

P

PACEIO (Guillelmus de) tentat adipiſci epiſcopatum Lexovienſem, 772. A. at pro ſimonia condemnatur, ibid.

Paſſivus Sagienſis, 676. A.

Paternus (S.) Abrincenſis, 469. E. in monaſterio S. Jovini monachum induit, ibid. a Leontiano Santonenſi preſbyter ordinatus, 470. A. factus pontifex in inſtaurandis eccleſiis ſe exercet, B. gravi infirmitate corripitur, C. Chriſto animam reddit, D. variorum monaſteriorum conditor, 471. A. 864. B. E. 910. D. E. 911. D. E. 912. A. 349. A. 468. A.

Patratus Sagienſibus epiſcopis perperam adſcriptus, 677. E.

Patricius (S.) Bajoc. 348. B. a nonnullis collocatus poſt S. Contellum, ibid.

Paulus Rotomagenſis, 22. B. adeſt concilio Sueſſionenſi, ibid.

Perche (Egidius ſeu Gilo du) Ebroic. 578. C. ex archidiacono Rotomagenſi fit epiſcopus, ibid. ob necem S. Thomæ Romam pergit, D. ſacrum chriſma Rotomagi conſecrat ob urbis incendium, E. principiſſam Angliæ Panormum deducit, 579. A. adeſt concilio Lateranenſi, B. diverſas literas ad papam ſcripſiſſe traditur, D. 620. E. 621. C. 923. D. 220. D. 364. C. 577. E.

Pericard (Franciſcus de) Abrincenſis, 500. D. intereſt compoſitioni pacis apud Suriſnas, ibid. Roma revertitur, E. ſtatuta condit pro reſtitutione diſciplinæ eccleſiaſticæ, 501. A. apud Hiſpaniæ regem legatione fungitur, B. miſſale & breviarium promulgat, C. omnium luctu morte repentina corruit, D. ſepultus in eccleſia Ebroicenſi, ibid. ante epiſcopatum decanus, 508. B. 616. D. 905. C. 285. C. 318. C.

Pericard (Franciſcus de) Ebroicenſis, 616. D. patruo ſub titulo epiſcopi Tarſenſis datus coadjutor, E. ſtatuta condit pro ſacerdotibus diœceſis, 617. A. in ſuam diœceſim a rege exulat, B. judex electus in cauſa epiſcopi Leonenſis, C. naturæ debitum ſolvit Pariſiis, D. 624. B. 631. B. 659. E. 660. E. 661. D. 905. C. 906. C. 120. D. conſentit erectioni parthenonis Benedictinarum in urbe de Novoburgo, inſtr. 315. B.

Pericard (Georgius de) Abrinc. 500. B. curat funera Jacobi de Bauguemare protopræſidis, C. 428. B.

Pericard (Guillelmus de) Ebroicenſis, 616. C. antea decanus Rotomag. ibid. reſtaurat parthenonem S. Salvatoris, D. 120. C.

Perpetuus Abrincenſis, 469. C. adſtat diverſis conciliis Aurelianenſibus, ibid.

Perron (Jacobus du) *vide* Davi.

Peruce (Johannes de) Sagienſis, 699. A. ſatus familia d'Eſcars apud Lemovices, B. ſynodum celebrat, ibid. ædes epiſcopales ampliat, ibid. 723. E.

Petrus I Rotomagenſis, 7. A.

Petrus Avenione a papa conſecratus Conſtantienſis præſul, intelligendus eſt de Conſtantia in Arabia, 886. B.

Petrus inter epiſcopos Bajocenſes ponitur a nonnullis ad annum 1206, 366. B.

Pinard (Martinus) Abrincenſis, 493. C. antea decanus Bajocenſis, ibid. regi fidem jurat apud Greſtanum, D. 549. D. 401. E.

Pleſſis (Gaufridus du) Ebroic. 593. D. fœdus init inter Francorum & Romanorum reges, E. feſtum SS. Sacramenti inſtituit, 594. A. collegii de Pleſſeio apud Pariſios curam ſuſcipit, B.

Poncher (Stephanus) inter epiſcopos Bajocenſes perperam recenſitus, 387. E.

Pont (Nicolaus du) Lexov. 810. A.

Pont de l'Arche (Guillelmus du) Lexov. 782. B. recedit ab exercitu regis, C. eccleſiam ſuam igne combuſtam conſpicit, ibid. Dominicanos Lexovium accerſit, D. ab epiſcopatu ſe abdicat, E. ſecedit in abbatiam Boni-portus, ibid. 783. A. D. 840. A. 67. B. 484. C. 755. C.

Pontorſon (Michaël de) Abrinc. 488. E. ſedet uno anno & paucis menſibus, 489. A.

Porte (Robertus) Abrincenſis, 491. C. regis Navarræ cancellarius, ibid. pro eodem rege munus capitalis Boiorum exercet, D. de eccleſia S. Stephani *de Bacilli* tranſigit, E. a rege perduellionis accuſatur, 492. A. 983. C. inſtr. 337. C. recognoſcit epiſcopum teneri adire eccleſiam S. Gervaſii ante poſſeſſionem ineundam, ibid. & ſeq.

Poſſeſſor (S.) Conſtantienſis, 468. C. ordinat S. Marculfum, ibid. 912. B.

Potier de Novion (Jacobus) Ebroicenſis, 619. E. ex Forojulienſi ſede vocatus, ibid. fato fungitur, 620. A.

Poulain, ſeu le Baube (Robertus II) Rotomagenſis, 59. B. mandato papæ electus, ibid. diverſus a Roberto pullo Anglo cardinali, ibid. ad bellum contra Albigenſes proficiſcitur, D. gravem ſimultatem habet cum capitulo, E. tumulatur in monaſterio Mortui-maris, 60. C. 117. B. 231. D. 263. E. 283. A. 310. A. 320. C. 322. B. 341. C. 463. A. 484. B. 547. E. 583. A. 628. A. 692. D. 748. A. 823. E. 878. E. 964. D. inſtr. 26. E. 32. D. Bellam-ſtellam ſub ſua protectione ſuſcipit, 96. A. C.

Prætextatus (S.) Rotomagenſis, 10. C. Merovechum e ſacro fonte ſuſceptum Brunechildi deſponſat, D. ſe ipſe reum homicidii in Chilpericum mentitur, E. ideo exauctoratus, in inſulam dictam *Gerſay* ablegatur, ibid. poſtea reſtitutus ad aras trucidatur, 11. A. 349. D. 865. C. D.

Prat (Johannes du) Ebroicenſis, 594. E. ex ordine S. Dominici aſſumtus, ibid. intereſt dedicationi eccleſiæ Piſciacenſis, 595. A. epiſcopatu relicto inquiſitoris munus exercet, B. territorium epiſcopi a territorio comitis ſeparat, C. D. 597. A.

Prie (Renatus de) Bajocenſis, 383. C.

pluribus ſummis ſacerdotiis inſignitus, D. a ſummo pontifice fit epiſcopus, ibid. ſummovet Carolum du Bec æmulum, E. ſubſcribit pactis nuptialibus inter Franciæ regem & ducissam Britanniæ, 384. A. creatur preſbyter cardinalis, B. purpura privatur a Julio II, C. concilio Piſano in odium papæ dat ortum, ibid. epiſcopus item Lactorenſis, tum Lemovicenſis, D. Ludovicum XII regem Mariæ filiæ regis Angliæ deſponſat, E. humo mandatus in monaſterio Prateæ, ibid. 431. A. 650. B. 799. B. 119. D. inſtr. 101. A. B. per viam ſcrutinii electus, C. in monaſterio S. Vigoris pernoctat, 102. A. ad cathedralem eccleſiam ducitur, B. juramentum præſtat, E. & ſeqq.

R

RADBODUS Sagienſis, 680. B. pater Guillelmi archiepiſcopi Rotomagenſis, ibid. donum confirmat Gemetico, C. 37. C. 424. A.

Radilandus Rotomag. 17. C. de ejus epiſcopatu nil certi, D.

Radulfus Bajocenſis, 352. E. cum epiſcopis Normanniæ Fiſcannum convenit, 353. A.

Radulfus Conſtantienſis, 873. A. antea archidiaconus, ibid. epiſcopo Sagienſi reſtituit theſaurum furto ſublatum, B. 676. E.

Ragemfridus Sagienſis, 677. E.

Ragenardus Conſtantienſis, 868. A.

Ragetrannus Abrincenſis, 472. B. curam abbatiæ Gemeticenſis dimittit hanc ſedem capeſſiturus, ibid. 187. D.

Raginfredus Rotomagenſis, 19. B. ex Fontanella, ubi erat abbas, ejectus, C. ad Rotomagenſes infulas aſſumtus, ibid. de ea ſede iterum dimotus, ibid. 158. B. 171. A.

Ragnoardus Rotomagenſis, 20. E. diverſis conciliis intereſt, 21. A.

Ragnobertus (S.) Bajocenſis, 350. A. ejuſdem urbis comes creditus, ibid. diverſus a Ragnoberto Eduenſi, ibid. eccleſiam a ſe inſtauratam plurimum ditat, B. monachis ſuæ diœceſis donationes aſſerit, ibid. ejus reliquiæ propter metum Danorum in Burgundiam tranſlatæ, C. 473. C. 22. B. 346. B.

Ragnericus Ebroicenſis, 567. C. præſens concilio Cabilonenſi, ibid.

Raguier (Antonius) Lexov. 798. A. querelam habet cum canonicis & clericis chori, B. morbo medicis ignoto moritur, ibid. 811. A. abbas Pratelli, 841. B.

Raguier (Ludovicus) Lexov. 797. D. ante epiſcopatum conſiliarius parlamenti Pariſienſis, ibid. mortuus ante conſecrationem, ibid. in puteum ſe dejicit, E.

Rainaldus Sagienſis, 677. E.

Rances (Guillelmus de) Sag. 696. C. ex ordine S. Dominici aſſumtus, ibid. Johannem Franciæ regem comitatur in Angliam, ibid. in Galliam redux fit epiſcopus, D. bona annectit cœnobio S. Martini, ibid.

Rannulfus Dunelmenſis epiſcopus ſedem Lexovienſem vi occupat, 771. D. non ut præſul, ſed ut præſes triennium regit, ibid. cum ſua ſobole ejicitur, 772. A. ad Dunelmenſem revertitur, B. C. D.

Ratbertus Rotomag. 18. C. a nonnullis ſanctorum numero adſcriptus, ibid.

Raverenus (S.) Sag. 676. D. ex Fontanella eductus, ibid. 162. E. 163. A.

Remedius Abrincenſis, 473. E. intereſt conventui habito apud Bonogilum, ibid.

Remigius (S.) Rotomagenſis, 19. E. filius Caroli Martelli, ibid. ad Deſiderium Longobardorum regem miſſus, 20. A. curat reſtitui Romanæ eccleſiæ patrimonia, ibid. cantum & ritus Romanos introducit in Gallias, ibid. fato functus, B.

Ria (Robertus de) Sag. 682. C. oblationes S. Leonardi Beliſmenſis retinere tentat, D. triplicis homicidii reum ad Lanfrancum mittit, ibid. 730. C. 772. E. 17. B. 220. D. 425. A. 681. D. inſtr. 68. A. 74. D.

Richardus Abrincenſis, 481. E. concilium habet Abrincis, 482. A. canonicos Lucernenſes inducit in novam eccleſiam, B. judex inter epiſcopum & canonicos Lexovienſes, C. 536. C. D. 537. B. 547. A. 557. C. 220. D. 313. B. 364. D. dat chartam pro monaſterio Lucernæ, inſtr. 115. A. antea Conſtant. archidiaconus, ibid.

Richardus I Bajocenſis, 352. D. adeſt tranſlationi corporis S. Audoëni, ibid.

Richardus II Bajocenſis, 360. E. adeſt unctioni Ludovici VII regis, 361. B. fundator Pleſſei-Grimoldi creditur, C. Baroniam Dobræ menſæ epiſcopali addicit, ibid. 425. A. 440. C. 441. C. D. 442. A. 544. B. 44. A. inſtr. 111. E.

Richardus III Bajocenſis, 361. C. vix conſecrari poteſt quia nothus erat, ibid. conſecrat eccleſiam de Ardena, D. 441. D. E. 459. A. C. 45. A. filius Roberti Glouceſtriæ comitis, inſtr. 77. B. 91. C.

Richardus in Bajocenſem epiſcopum electus electioni ſuæ valedicit, 366. C.

Richardus catalogo epiſcoporum Ebroicenſium perperam inſertus, 578. A.

Richardus Sag. 679. E. dedicat eccleſiam S. Leonardi Beliſmenſis, ibid. 680. A.

Riculfus Rotomag. 23. B. antea abbas S. Audoëni, ibid. eccleſiæ ſuæ res firmari curat, D. 140. A. C. D. 570. A. B.

Rigaud (Odo) Rotomagenſis, 66. B. E. alumnus ordinis ſancti Franciſci, ibid. a papa inauguratus, ibid. trajicit in Angliam, 67. A. diverſa concilia celebrat, D. intereſt funeri Blancæ reginæ, ibid. Romam iter arripit, E. canonicos S. Mariæ Rotundæ reformat, 68. A. filiam regis connubio jungit regi Navarræ, B. officium S. Mariæ quotidie recitandum inſtituit, C. Domum Dei Vernonenſem plurimum auget, D. colloquium habet Faleſiæ, 69. B. Pintarvillam comparat, C. dedicat eccleſiam fratrum Minorum, D. Philippum regem deſponſat, E. benedictionem monialium Nemoſii celebrat, 70. A. theſaurariam S. Mellonis Pontiſarenſis erigit in decanatum, B. crucem accipit, D. Petri regni Franciæ adminiſtri conſiliarius, 71. A. ex Appulia redux moritur, C. plurium ſcriptor operum, D. 79. A. 108. E. 117. E. 128. E. 129. B. 148. C. 149. C. 186. C. 196. E. 197. A. 232. D. E. 233. A. 249. E. 257. D. 263. E. 264. A. 279. C. 283. C. D. 288. A. 295. E. 296. A. 299. D. 302. C. 310. C. 317. A. B. 320. C. 322. B. D. 329. D. 334. D. 338. B. 340. E. 341. C. 368. C. E. 434. A. 485. C. 486. A. D. 487. B. E. 587. D. 588. A. E. 589. B. 628. D. 694. D. E. 737. C. 782. E. 783. B. 784. A. 881. A. B. 965. D. 62. A. terminat litem cum rege Francorum, inſtr. 33. C. ab eodem accipit collationem archidiaconatus Pontiſarenſis, 34. A. D. commutationem facit cum rege, 36. A. 37. B. 38. A. 263. C. D. 269. C. E.

Riglet (Guillelmus du) epiſcopis Ebroicenſibus perperam adſcriptus, 607. E.

Robert (Ademarus) Lexov. 787. B. C. Carolum regem beneficum experitur, ibid. acquirit decimam in parochia *d'Auquinville*, D. tranſlatus ad eccleſiam Atrebatenſem, E.

Robertus Lexov. 766. B. tranſit ad ſedem Conſtantienſem, ibid. bona eccleſiæ dat ſuis parentibus, C. 869. D. 156. C. 160. A. inſtr. 218. B. C. D.

Robertus I Rotomagenſis, 26. C. filius Richardi I ducis, ibid. ſimul obtinet comitatum Ebroicenſem, ibid. Herlevam habet conjugem, 27. B. plures ex ea parit filios, ibid. in ſenectute vitæ ſuæ pœnitet, ibid. Roberti regis auxilium implorat adverſus ducem Normanniæ, C. Britanniæ & Normanniæ duces conciliat, E. tumulatus in eccleſia S. Petri Carnotenſis, 28. A. 30. D. 114. E. 124. D. 125. A. 156. C. 160. A. 177. E. 203. B. D. 218. B. 281. E. 352. E. 469. A. 474. C. D. E. 514. E. 570. E. 571. A. B. 655. B. 680. C. 766. C. 830. D. 869. E. inſtr. 10. C. 283. D. 285. A. 326. D. 327. C.

Robertus I Sagienſis, 676. D. vitam S. Audoëni examinat, ibid.

Rochechouart (Petrus-Julius-Cæſar de) Bajocenſis, 399. A. ex Ebroicenſi eccleſia tranſlatus, ibid. 621. A. B. 643. E. 752. B.

Roche-taillée (Johannes IV de la) Rotomagenſis, 87. A. habet æmulum Nicolaum de Venderes, B. in concilio Senenſi præſidet nationi Gallicanæ, ibid. creatus cardinalis ſuæ eccleſiæ retinet adminiſtrationem, C. D. gravem diſcordiam habet cum capitulo, E. renunciatur archipræſul Biſuntinus, 88. B. 152. D. 493. A. 629. D. inſtr. 50. D. 51. A. B. 52. C. D. E. & ſeqq.

Rodobertus Sagienſis, 676. B. 817. A.

Rodulfus catalogo præſulum Rotomag. a quibuſdam inſeritur, 26. C.

Roger (Nicolaus) Rotomagenſis, 79. A. ex abbate Craſſenſi a papa nepote factus archipræſul, B. ſepultus creditur in baſilica Caſæ-Dei, D.

Roger (Petrus) Rotomagenſis, 77. B. e Senonenſi ſede ad Rotomagenſem vocatur, C. adeſt Avenione publico conſiſtorio papæ, ibid. delegatur inter Franciæ & Angliæ reges pacis conciliandæ gratia, D. de ſtatu animarum poſt mortem fert ſententiam, ibid. creatur cardinalis, 78. A. ad ſummi pontificatus apicem evectus, ibid. Clementis VI nomen ſumit, ibid. 150. C. 211. A. 241. E. 595. E. privilegia

Normanniæ tuetur, inſtr. 118. B. idcirco prælatis & nobilibus Normannorum dilectus, C.

Rogerius Conſtantienſis, 873. C. adeſt concilio Rotomagenſi, D. nec non Remenſi, E. inſtr. 111. E.

Rogerius Lexovienſis, 765. C. adeſt dedicationi eccleſiæ Fiſcannenſis, ibid. a Fulberto Carnotenſi ſuſcipit epiſtolam, ibid. religione virtuteque commendatus, E. privilegium tribuit optimatibus adverſus archidiaconos, 766. A. 124. D. 203. C. inſtr. 285. A.

Romacharius (S.) Conſtant. 865. C. idem ac Rumpharius natione Britannus, D. creatur epiſcopus a S. Prætextato, ibid. 868. C.

Romanus (S.) Rotomag. 12. B. idololatriæ reliquias in ſua diœceſi extirpat, ibid. C. ob hujus rei memoriam fit ſupplicatio publica & vinctus capitis reus liberatur, ibid. ſepultus in eccleſia S. Gillardi, D. 26. A. 38. B. 50. B. 567. C. 694. C. 777. C.

Roſa (Philippus de) electus Rotomagenſis archiepiſcopus, jus ſuum cedit, 90. B. 893. C.

Rouen (Euſtachius de) de epiſcopatu Ebroicenſi litigat, 591. D. victus ab æmulo præficitur eccleſiæ Conſtant. ibid. 881. E. ordinis S. Franciſci alumnus, 882. B. a Martino papa fit epiſcopus, ibid. paciſcitur de patronatu S. Columbæ, C. fundat capellam S. Franciſci, D. 942. D.

Rovere (Julianus de la) Conſtantienſis, 895. D. ex eccleſia Lauſanenſi accitus, ibid. rationem petit redituum epiſcopatus vacantis, E. deinde epiſcopus Mimatenſis, tum papa, 896. A. 910. B.

Rouvres (Robertus de) Sag. 698. A. ſigilli regii cuſtos, B. comitatus Valentinenſem & Dienſem accipit, ibid. adeſt inunctioni regis vice unius e paribus, C. ad Magalonenſem ſedem traductus, D. 756. C.

Rouxel (Dionyſius) Lexov. 803. C. non apprehendit poſſeſſionem, ibid. 849. B.

Rouxel (Radulfus) Rotomagenſis, 89. C. ex oppido Vernone ortus, D. gravem diutinamque litem cum canonicis terminat, ibid. concilium provinciale habet, ibid. urbem Rotomagum in poteſtatem Caroli VII reſtitui curat, E. eccleſiæ ſuæ legat ornamenta pretioſa, 90. A. 93. A. 152. D. 236. D. 381. A. epiſcopus Ebroicenſis a nonnullis creditus, 603. A. 795. A. 893. C.

Rouxel de Medavy (Franciſcus) Lexov. 747. B. 804. D. favore Fervaquii ſedem obtinet, E. adeſt regni comitiis, 805. A. 849. C. a rege tuitionis literas obtinet, inſtr. 311. D. eaſdem literas in acta parlamenti referri curat, 312. C.

Rouxel de Medavy (Franciſcus) Rotomagenſis, 112. D. Grancelorum comitum familia ortus, ibid. primum ad Sagienſem Lingonenſemque ſedes deſignatus, ibid. regi a ſanctioribus conſiliis, 113. A. B. 707. A. abbas Cormeliarum & Goſferni, 747. B. C. 849. C.

Roye (Robertus de) Ebroic. 582. A.

Rufinianus (S.) Bajoc. 347. B. nullo cultu publico niſi in eccleſia S. Exuperii honoratus, ibid.

Rupiere (Guillelmus de) Lexov. 780. A. Romam petit partes regis adverſus metropolitam tuturus, B. interdicto & ſuſpenſione innodatur, C. cauſæ Simonis abbatis Conchenſis judex conſtitutus, ibid. cum Johanne Angliæ rege diſſidium habet, D. 781. A. 839. A. 844. B. 447. A. inſtr. 28. E. 141. D.

Ruricus Rotomag. 21. C. an fuerit archiepiſcopus inveſtigatur, D. E. 22. A.

S

SAANA (Guillelmus de) Rotomag. antiſtes eligitur, 72. E. electioni ſuæ valedicit, ibid.

Sainctes (Claudius de) Ebroic. 611. A. D. canonicus regularis, ibid. laurea doctoratus in domo Navarrica donatus, E. inter theologos in ſynodo Tridentina enitet, 612. A. contra miniſtros Calviniſtas diſputat, B. apud Luparias a rege captus, C. ob approbationem parricidii in regem incarceratus, D. E. pietatis & ingenii monimenta relinquit, 613. B.

Saint-Avit (Johannes de) Abrincenſis, 492. C. antea abbas S. Medardi, ibid. literas a papa ſuſcipit, D. E. ordines in abbatia S. Michaelis conferri curat, 493. A. ob proditionis ſuſpicionem carceri mancipatus, B.

Saint-François (Bernardinus de) Bajoc. 388. E. apud Cenomannos in parochia de Marigneio natus, ibid. Romæ degens fit epiſcopus, ibid. Marguerinum de la Bigne inſtituit pœnitentiarium, 389. A. deputatur ad comitia Bleſenſia, B. in concilio Rotomagenſi jus præcedendi epiſcopum Sagienſem ſibi vindicat, C. diverſa poemata nondum prælo cuſa ſcribit, ibid. defunctus in prioratu de Grandimonte, ibid.

Saint-Severin (Fredericus de) cardinalis ad eccleſiam Rotomagenſem promotus, de jure ſuo deſiſtit, 93. E.

Sainte-Mere-Égliſe (Guillelmus de) Abrincenſis, 485. A. ex decano fit epiſcopus, B. conventionem init cum monachis S. Michaëlis, ibid. corpus S. Genovefæ in novam capſam inducit, C. 506. D. 522. E. 755. C. 64. C. 368. B.

Salagnaco (Goffredus de) Bajocenſis, 375. C. an ſederit incertum, D.

Salomon a nonnullis inter epiſcopos Conſtantienſes numeratur, 866. C.

Samois (Johannes de) Lexov. 785. A. ex Redonenſi ſede ad hanc a papa accitus, ibid. ordinis Minorum alumnus, ibid. abbatem Greſtani amovet, B. 810. B. 844. D. inſtr. 211. C.

Savary (Maturinus) Sagienſis, 707. D. reginæ ab eleemoſynis & abbas commendatarius, ibid. ſtatuta condit & publicat, E. 752. A. inſtr. 196. C.

Saulx-Tavannes (Nicolaus de) Rotomagenſis, 115. B. reginæ primus ab eleemoſynis, ibid. ordinis S. Spiritus commendator, C. dedicat eccleſiam Fratrum S. Ionii, 345. C. 429. D. ad cardinales evectus, 948. C.

Savonnieres (Maturinus de) Bajocenſis, 389. D. ab Henrico III nominatus epiſcopus, E. conſecratur in eccleſia S. Germani Pariſienſis, ibid. extinctus Pariſiis, tumulatur in loco dicto la Breteſche, 390. A. 439. D.

Saxobodus Sagienſis, 678. A. diverſis conciliis intereſt, ibid.

Sebar Ebroic. 570. A. Rolloni Normannorum duci reſiſtit, B.

Senerius (S.) qui & Sinerius ac Senator Abrincenſis, 469. B. 471. B. miraculorum gratia præditus, C. in Siſiaco monaſterio e vita migrat, E.

Serlo Sag. *Vide* d'Orgeres.

Servien (Franciſcus) Bajocenſis, 395. C. inauguratus in eccleſia Gaudii-vallis, D. diœceſim ſuam frequenter perluſtrat, E. reliquias ſancti Vigoris in cathedralem transfert, 396. A. grave diſſidium habet cum abbatiſſa SS. Trinitatis, B. calculo correptus moritur, ibid. 451. C.

Severus (S.) Abrinc. 468. B. ſimplex paſtor herum ſuum gentilem ad fidem convertit, C. tanta virtutum fama prælucet ut in epiſcopum aſſumatur, D. dimiſſo epiſcopatu ad ſolitudinem repetit, E. in cœnobio quod ipſe extruxerat ſepultus, 469. A. 913. D. 6. C. D. 239. E.

Severus Rotomag. quot annis ſederit, 6. C.

Sigefridus Sagienſis, 680. A. intereſt fundationi de Lonlaio, B.

Sigenandus Conſtantienſis, 867. A. Normannos Neuſtriam vaſtantes moleſte patitur, B. C. D.

Sigiboldus (S.) Sag. 674. B. a nonnullis recenſetur primus epiſcopus, 675. A.

Silly (Jacobus de) Sag. 701. D. abbas Divæ & Ceraſii, ibid. canonicos cathedralis & moniales Almaniſcarum reformat, E. apud Floreyum moritur, 702. A. 734. E. 738. B. D. 741. B. 412. B.

Silveſter Rotomagenſis, 9. E. S. Lupum in Bajocenſem epiſcopum conſecrat, 347. B.

Silveſter Sagienſis, 691. C. a papa confirmatus male excipitur a rege, D. eccleſiam dat abbati Tironii, E. literas ſcribit ad regem, 692. A. de multis apud papam accuſatus, C. aſſiſæ regis intereſt, E. 721. C. tribuit eccleſiam S. Martino Sagienſi, D. 732. D. 748. A. 755. B. 635. D. inſtr. 285. E.

Stephanus Ebroicenſis, 568. D.

Suarez (Jacobus) Sagienſis, 705. A. natione Luſitanus & profeſſione Franciſcanus, ibid. concionator eximius & hæreticorum hoſtis acerrimus, ibid. ſtatuta condit pro reformatione Divenſis cœnobii, B. a ſucceſſore epitaphio donatus, C. 743. B.

Sublet de Heudicourt (Gaſto-Armandus) Ebroicenſis, 620. A. bullas nondum adeptus moritur, ibid.

Subligny (Richardus de) Abrincenſis, 479. D. ex decano fit epiſcopus, E. eccleſiam tradit canonicis de Lucerna, ibid. Romam profectus in itinere capitur, 480. A. moritur in reditu, B. 518. C. E. 519. A. 556. E. Lucernæ fundationem procurat, inſtr. 113. A.

Sueur d'Eſquetot (Paganus le) Conſtant. 901. C. pluribus auctus beneficiis, D. in abbatia Ebronienſi ſepultus, E.

Sulpicius (S.) Bajoc. 351. C. a Danis interfectus, D.

T

Taillevande (Urſinus de) de epiſcopatu Conſtant. contendit, 890. B.

Tavannes (Nicolaus de) *Vide* de Saulx.

Taurinus (S.) Ebroicenſis, 564. A. a S. Clemente in Gallias miſſus, 565. A. legationem ad Sixtum papam dirigit, 566. A. locus ejus ſepulturæ in abbatiam excreſcit, C. 582. E. 626. A. inſtr. 138. D.

Teſſon (Johannes) parochus de Gothfrida litigat de epiſcopatu Abrincenſi, 489. A.

Tezart (Ludovicus) Bajoc. 374. D. patronatum obtinet prioratus S. Nicolai, E. annuarum ſynodorum diem præfigit, 375. A. inquirit de miraculis Caroli Bleſenſis, B. traducitur ad eccleſiam Remenſem, ibid. 426. C.

Theobaldus perperam adſcribitur epiſcopis Bajocenſibus, 367. D.

Theodericus Conſtant. 868. B. accipit eccleſiam S. Salvatoris in urbe Rotomagenſi, C. ſedem ſuam ibidem figit, D. inſtr. 217. D. 218. B.

Theudobaudus Lexov. 763. A. canones concilii III Aurelian. conficit, ibid.

Thieville (Guillelmus de) Conſtant. 883. A antea canonicus tum archidiaconus, ibid. pactum init cum capitulo, B. conatus Petri de Cugneriis repellit, C. facit ſtatutum de recitando pſalterio, D. annuit ut Minores inſtituantur in inſula Cherſoneſi, E. dat domum capitulo, 886. A. 928. D. 70. E. 78 E. 487. B. 490 C. chartam fundationis eccleſiæ cathedralis a rege firmari curat, inſtr. 271. E de conferendis beneficiis capituli ſtatutum facit, 274. A.

Threville (Radulfus de) Abrinc. 487. B. conſecratur apud S. Georgium de Bocheruilla, ibid. epitaphio donatur, C. patruus epiſcopi Conſtant. 885. A. 70. E.

Thiorus Bajoc. 351. B. ex clerico Caroli magni fit epiſcopus, ibid.

Tilleio (Henricus de) epiſcopus Lexov. incaſſum electus, 785. A. a papa reprobatur, inſtr. 211. D.

Tollemen (Guillelmus) Abrinc. 483. B. ordine diaconatus initiatus eligitur. C. repulſam paſſus a papa iterum eligitur, D. ad regem Franciæ ſcribit, E. ſuam eccleſiam bonis cumulat, 484. A. 485. B. 506. C. 877. D.

Tortoldus Bajoc. 352. A. a Ludovico Germaniæ rege epiſcopus creatus, ibid. ſententia arbitrali ejicitur, B.

Toulon (Nicolaus de) Conſtantienſis, 888. A. ex cantore Eduenſi fit epiſcopus, ibid. paulo poſt ad eamdem eccleſiam traducitur, B.

Tournebu (Willelmus de) Conſtantienſis, 876. C. antea decanus Bajoc. ibid. ejus conſecratio diu dilata, D. adeſt concilio Rotomagenſi, E. excommunicat cives Rotomagenſes, 877. A. cancellarius regis Angliæ, B. tumulatus in ſacello S. Petri ad vincula, ibid. 908. E. 923. E. 927. E. 932. A. 945. B. 946. A. 963. C. 398. D. 721. A. inſtr. 28. E. 84. E. 90. A. eccleſiam Alneti dedicat, B. donum eidem præſtitum laudat, C. 91. A. 252. E.

Trabus Conſtantienſis, 865. E.

Trie (Guillelmus de) Bajoc. 372. A. æmulum patitur Petrum de Levis, ibid. adeſt dedicationi eccleſiæ de Eſcoyaco, B. ſynodum habet in qua ſtatuta condit, C. ad Remenſem eccleſiam transfertur, ibid.

Trimoille (Joſephus-Emmanuel de la) Bajocenſis, 397. D. nondum ſacratus tranſit ad ſedem Cameracenſem, ibid.

Trivulce (Auguſtinus) Abrinc. 496. E. aut non acceptat aut paulo poſt cedit, 497. A.

Trivulce (Auguſtinus) Bajoc. 386. D. patria Mediolanenſis, ibid. opimis ſacerdotiis impinguatus, E. inter cardinales cooptatur, ibid. tutela regni Gallici in curia Romana donatur, 387. A. apud Neapolim detinetur obſes, B. a papa ad regem miſſus pro pace conciliandа, C. item epiſcopus Graſſenſis & Petracoricenſis, ibid. D. Romæ defunctus tumulatur in eccleſia B. Mariæ de populo, ibid. bonarum artium cultor, ibid. inſtr. 104. E. 105. A.

Turgiſus Abrincenſis, 477. B. Majorimonaſterio bonorum confirmationem indulget, C. contendit epiſcopos ad bellum ire non teneri, ibid. nuptias comitis Andegavenſis celebrat, D. 517. E. monachis Savignei privilegia indulget, 541. A. B. 425. A. inſtr. 110. C. abbatiam Savignei recens fundatam confirmat, D. 111. B. D. E. 112. C. D.

Turgot de Saint-Clair (Dominicus-Barnabas) Sag. 708. B. primus ducis Biturigum eleemoſynarius, ibid. filium ejuſdem ſacris undis abluit, C. 752. B.

Turpin (Petrus) Ebroic. 607. C. ſacram ſupellectilem auget, ibid. in caſtro de Condeto defunctus, D.

V

Vair (Guillelmus du) Lexov. 805. A. eximiis muneribus ante epiſcopatum decoratus, B. ſacratur a cardinale Bentivoglio, ibid. bona uſurpata recuperat, C. a Gramondo laudatur, D. E. plurium operum ſcriptor, ibid. ſuum condit teſtamentum, inſtr. 313. A. ſigillorum Franciæ cuſtos, ibid. 314. E. 315. A.

Val (Petrus du) Sagienſis, 702. C. ex canonico Rotomagenſi epiſcopus, ibid. canonicos cathedralis ad ſtatum ſecularem revocat, D. apud Piſciacum contra Bezam decertat, ibid. ſcribit tractatum de Bonitate Dei, ibid. alia edit opera, 703. A. in ſacello Vicennarum ſepultus, ibid. 743. A. 415. C. inſtr. 176. D. 177. B. C. D. E. 181. A. C. 184. B. C. & ſeq. 188. D. 189. C. 190. D. 192. C. 193. C. 194. A. B. 196. D.

Vallan (Guillelmus de) Ebroic. 599. B. ex Bethleemitana ſede accitus, C. de conceptione B. Mariæ non recte ſentit, ibid. intereſt tranſlationi S. Ludovici, D. ſupremum diem obiit, E. 629. C.

Vaux (Paſquerius de) Ebroic. 603. A. e Meldenſi ſede accitus, B. Anglis favet adverſus Carolum VII, C. poſt reductionem urbis fit epiſcopus Lexovienſis, ibid. D. 649. A. 794. D. præſes cameræ computorum, E. ſepultus in cathedrali, 795. A.

Varneville (Radulfus de) Lexov. 779. B. ex cancellario regis Angliæ fit epiſc. ibid. excommunicat obſiſtentes paci inter Angliæ regem & filios ejus, C. eccleſiam reſtituit S. Victori Pariſienſi, D. a Petro Bleſenſi ob avaritiam increpatur, E. 809. B. C. 823. C. 270. D. 639. B. inſtr. 88. A. 210. C.

Vaſſé (Johannes de) Lexov. 803. C. Henrico regi ab eleemoſynis, D. cum eximio epitaphio ſepultus, E.

Venderes (Nicolaus de) a parte capituli electus Rotomagenſis archiepiſcopus, 87. B.

Veneur (Ambroſius le) Ebroic. 609. C. ex decano fit epiſcopus, D. decanatum Lexovienſem obtinet, E. cedit in gratiam nepotis, 610. A. reſervat jus diſponendi de omnibus beneficiis, ibid. D. 629. C. 650. C. 799. C. 811. D. abbas S. Severi, 915. C.

Veneur (Carolus le) de epiſcopatu Lexovienſi ſummotus, 801. B.

Veneur (Gabriel le) Ebroic. 610. B. annos 14 natus bullas obtinere non poteſt, C. creatur epiſcopus Theſſalonicenſis, D. adeſt coronationi Catharinæ Mediceæ, E. petit ad concilium Tridentinum, 611. A. baſilicam igne labefactatam reparat, B. cancellarius ordinis S. Michaëlis moritur, C. 623. E. 630. E. 650. C. 828. E. abbas ſancti Severi, 915. C. 976. C. D. E. 200. C.

Veneur (Johannes le) Lexov. 799. C. avunculo ſuccedit, ibid. celebrat exſequias Georgii de Ambaſia, D. intereſt coronationi Claudiæ reginæ, E. magnus Franciæ eleemoſynarius, 800. A. id munus exercet in coronatione Eleonoræ reginæ, B. fit cardinalis, ibid. adeſt electioni papæ, C. ante mortem epiſcopatui cedit, ibid. moritur eundo Maſſiliam, D. incerta ejus ſepultura, 801. A. 811. C. 841. C. 845. D. 238. B. 289. C. 531. B. 609. C. 610. A. 623. C. inſtr. 292. D.

Vergne de Treſſan (Ludovicus de la) Rotomagenſis, 114. C. ſolenni pompa urbem ingreditur, 115. A. Gallione defunctus apud Cartuſianos ſepelitur, B.

Vialart (Carolus de) Abrinc. 502. B. ex præfecto generali Fulienſium aſſumtus, ibid. conſtitutiones eccleſiaſticas promulgat, C. in functionibus eccleſiaſticis aſſiduus, ibid. diverſa ſcribit opera, D.

Viator Ebroicenſis, 567. B. corpus S. Taurini e terra levat, ibid.

Victricius (S.) Rotomagenſis, 7. B. in Brabantia natus, C. Morinorum ac Nerviorum gentes ad chriſtianam fidem perducit, D. Romam pergit de hæreſi Apollinariſtarum ſe purgaturus, E. vivere deſinit, 8. B. plura ejus oſſa apud Branam ſervantur, E. ab epiſcopo Sueſſionenſi in capſam deferuntur, 9. A. 135. B. D. E. 136. A. 140. C.

Vienne (Guillelmus de) Rotomagenſis, 83. A. Bellovaco adductus, ibid. Eliſabetham Bavaricam in reginam coronat, ibid. Rotomagum ſolenniter intrat, B. intereſt cœtui cleri Gallicani apud Pariſios, 85. C. 118. E. 182. E. vult ſuum corpus deferri in monaſterium S. Sequani, inſt. 40. D. E. fundat in eodem cœnobio anniverſarium, 41. A. 42. A.

Vienne (Johannes de) Abrinc. 489. C. regis mandato plures arces in Belgio dirui curat, D. Brugenſes excommunicatos abſolvit, E. nondum ſacratus præficitur eccleſiæ Morinenſi, 490. A. epiſcopis Ebroicenſibus perperam adſcriptus, 594. E.

Vigor (S.) Bajoc. 348. E. a S. Vedaſto eruditus ſecedit in Neuſtriam, ibid. in vico cui nomen Redeverus conſtruit cellam, ibid. locum dictum Ceraſiacum a Voluſiano viro divite accipit, 349. A. creatus epiſcopus omnia tentat ut idololatriam extirpet, ibid. ejus corpus Centulam aſportatum, B. 404. B. C. 408. E. 470. D.

Villaines (Petrus de) Bajoc. 374. B. ex eccleſia Autiſſiodorenſi accerſitur, ibid. confirmat fundationem eccleſiæ de Creſſenvilla, C. corpus ejus manet inſepultum per 80 annos, D. 380. D.

Vitto ſeu Witto Rotomagenſis, 25. A. intereſt placito Vermerienſi, ibid. quomodo ſe gerere debeat erga Normannos ſiſcitatur a Fulcone Remenſi, B.

Vivianus Conſtant. 877. D. confirmat abbatiæ Vallis-Richerii molendinum in inſula Gerſeio, ibid. ſcribit regi Philippo, E. curam temporalem diœceſis Rotomagenſis capitulo ſatagit dimitti, 878. A. 908. E. 919. E. 923. E. 924. A. 931. B. 936. D. E. 942. B. 483. E.

Ulfobertus Conſtantienſis, 865. D.

Urſicinus perperam adſcriptus epiſcopis Conſtantiæ in Neuſtria, 865. D.

Waldalmarus Conſtantienſis, 866. A.

Waltbertus Abrincenſis, 473. E. Tullenſi ſynodo primæ & ſecundæ adeſt, ibid. atque etiam Piſtenſi, 474. A.

Walterius Ebroicenſium epiſc. elencho perperam inſertus, 578. A. B.

Warvic (Rotrodus de) Ebroic. 576. A. primis religionis rudimentis apud Caritatem imbutus, ibid. ex archidiacono Rotomagenſi fit epiſcopus, B. abſente epiſcopo Lexovienſi curam agit diœceſis, C. Romam profectus in itinere capitur, D. a Franciæ & Angliæ regibus Romam iterum miſſus, 577. A. delegatur a rege Angliæ pro tractanda pace, B. theſaurarium inſtituit, C. ad eccleſiam Rotomagenſem traductus, D. 578. A. B. 620. E. 634. D. E. 671. E. 687. C. 688. D. E. 774. C. 776. A. 823. A. 843. C. 926. E. 46. A. 47. A. 414. B. 480. D.

Wenilo Rotomagenſis, 22. C. ex clerico Ambianenſi archiepiſcopus, ibid. ad regem a concilio Metenſi miſſus, ibid. perperam inter epiſcopos Ebroicenſes poſitus, 569. E.

Wilbertus Conſtantienſis, 866. C. adeſt concilio Rotomagenſi, ibid.

Wilfridus Conſtantienſis, 866. D.

Willardus Conſtantienſis, 866. E. ſub ejus epiſcopatu Normanni incipiunt ſævire, ibid.

Willebertus ſeu Gilbertus Rotomagenſis, 20. D. regi Aquitaniæ olim a ſecretis, ibid.

INDEX DECANORUM, CANTORUM ET PRIORUM

ECCLESIARUM CATHEDRALIUM.

A

A. decanus Abrinc. 506. D. vicarius generalis epiſcopi, ibid. 486. B.

Ableges (Petrus d') theſaurarius eccleſiæ Bajocenſis, 399. E.

Acarin (Willelmus) decanus S. Sepulcri Cadomenſis, 367. B. inſtr. 98. B. C. D. E.

Alveredus cantor Conſtant. 908. E.

Ambleville (Philippus d') decanus Rotomagenſis, 118. A.

Amboiſe (Georgius d') theſaurarius eccleſiæ Rotomagenſis, 96. D.

Amiens (Theobaldus d') theſaurarius eccleſiæ Rotomagenſis, 60. E.

Annebaut (Jacobus d') decanus Ebroicenſis, 799. D.

Annebaut (Jacobus d') decanus Lexov. 623. C. ad inſulas Lexovienſes promotus, ibid. 801. C.

Aquila (Nicolaus de) decanus Abrinc. 506. C. a capitulo Rotomag. & archiepiſcopo arbiter electus, ibid. 60. A. 483. C.

Argenton (Johannes d') cantor Conſtantienſis, 909. D.

Arnaldus decanus Rotomagenſis, cardinalis preſbyter S. Marcelli, 118. B.

Arnulfus Capuanus decanus Bajocenſis, 368. E. 399. E. Gregorii papæ IX nepos, ibid. repulſam paſſus in adeptione epiſcopatus Romam repetit, 400. A.

Arquerii ſeu Augerii & quibuſdam Gallice l'Archer (Petrus) decanus Rotomagenſis, 118. B. inter monachos S. Audoëni & S. Victoris mediator, ibid. abbas ſancti Hilarii Carcaſſonenſis, C. inſtr. 57. B.

Artur (Gabriel) decanus Abrinc. 509. C.

Aſtin (Fulco d') decanus Lexovienſis, ad Lexovienſes inſulas evectus, 783. A. 809. C.

Aubery (Carolus) decanus Lexovienſis, 812. B. lites habet cum capitulo, ibid.

Aubeſpine (Sebaſtianus de l') decanus Bajocenſis, 402. E. ad ſedem Lemovicenſem elatus, ibid.

Aviron (Robertus d') decanus Ebroic. 625. B.

Aumale (Girardus d') decanus Ebroic. 622. B. ſtatuta ab epiſcopo edita confirmat, C.

B

BACON (Johannes) decanus Lexov. 814. A.

Bailleul (Ludovicus de) decanus Lexovienſis, 760. D. ſimul Lonleii & Silleii abbas, E. 811. E.

Bailleul (Guillelmus le) decanus Bajocenſis, 401. E. fidem clientelarem regi præſtat, 402. A. ſepultus in eccleſia Minorum Faleſiæ, B.

Bain (Ludovicus du) decanus Bajocenſis, 402. D. canonicum ejuſdem eccleſiæ patitur æmulum, ibid. factus Mantuanenſis decanus abdicat, D.

Bapaumes (Robertus de) decanus Abrincenſis, 507. E. antea canonicus & cantor, ibid.

Bartholomæus decanus Bajoc. 401. C. annus ejus regiminis ignotus, ibid.

Baſtie (Ludovicus-Henricus de la) decanus Lexov. 812. E. inſtr. 324. E. 325. A. B. D. E.

Bauquemare (Claudius de) decanus Lexovienſis, 811. E.

Beaufort (Petrus Rogerius de) decanus Bajoc. 400. E. fit cardinalis tum papa ſub nomine Gregorii XI, ibid.

Beauvoiſin (Johannes) cantor Conſtant. 910. A. conſiliarius Pariſienſis & præſes inquiſitionum, ibid. dignitatem hanc dimittit, ibid.

Beauvoiſin (Ludovicus de) cantor Conſtant. 910. A. evincitur, ab æmulo, B.

Beneis (Petrus de) decanus Bajocenſis, 370. A. 400. B. de morte Ludovici primogeniti regis inquirit, ibid. fit epiſcopus ejuſdem eccleſiæ, ibid.

Berruyer (Laurentius le) decanus Bajocenſis, 401. D.

Bertencourt (Robertus de) decanus Bajocenſis, 400. C. ordinem S. Franciſci ingreditur, ibid.

Biaudos (Johannes-Jacobus de) decanus Bajocenſis, 405. A. item vicarius generalis, ibid. commendatarius Noæ, 667. B.

Bigars de la Londe (Andreas de) Lexovienſis, 812. A. 905. E. abbas Cornevillæ, 300. D.

Biſtaut de Heudebonville (Robertus de) decanus Ebroicenſis, 622. E. regis Navarræ conſiliarius, ibid.

Bitaut (Franciſcus) decanus Ebroicenſis; 625. A. a canonicis Lingonenſibus electus decanus rennuit acceptare, B.

Blanc (Nicolaus le) decanus Ebroicenſis, 625. C.

Blanchelone, al. de Brantome (Gerardus de) decanus Rotomagenſis, 118. C.

Blanger (Petrus) cantor Conſtantienſis, 911. C. item vicarius generalis, ibid.

Bloſſet (Ludovicus) decanus Lexovienſis, 811. B.

Bloſſet (Ludovicus) decanus Rotomag. 119. C.

Board (Jacobus) præpoſitus Sagienſis, 711. A.

Bohon (Richardus de) decanus Bajoc. 398. C. prohibetur ne quid exigat ab abbatibus Cadom. & Fontanet. ibid. ad inſulas Conſtantienſes evectus, ibid. 425. B. 875. B. inſtr. 80. B. C.

Boivin (Guillelmus) decanus Abrinc. 509. A. item conſiliarius in parlamento Normanniæ, ibid. 540. C. 905. E.

Boivin (Henricus) decanus Rotomag. 120. D. antea theſaurarius Ebroicenſis, ibid. epiſcopo Abrincenſi datus coadjutor ſub titulo epiſcopi Tarſenſis, 121. A. 501. E. 502. A. C. ſimul decanus Abrincenſis, 508. C. 509. A. 540. B.

Bole de Maritolio (Guillelmus) decanus Ebroicenſis, 625. C.

Boſſiere de Vains (Jacobus de la) cantor Conſtantienſis, 911. C.

Boucher (Gaufridus) decanus Abrinc. 487. D.

Boulanger (Philippus le) prior Sagienſis fit epiſcopus, 695. D. 709. E.

Boulemer (Philippus) prior Sagienſis, 709. E. arbiter inter monachos ſancti Martini & Perſeniæ, 710. A.

Boullenc (Robertus I) decanus Ebroic. 624. C.

Boullenc (Robertus II) decanus Ebroicenſis, 624. C.

Bourbon (Guido de) decanus Rotomagenſis, 117. D. Odoni Rigaldo Aſſiſii fidem obſtringit, E.

Bourdon, al. Boudes (Johannes) prior Sagienſis, 710. A.

Bourgeois (Carolus le) decanus Abrinc. 509. B. ex parochia de Carnet accitus, ibid.

Bourgeois de Heauville (Ludovicus le) decanus Abrincenſis, 509. A. dimiſſo decanatu ſe recipit in ſeminarium Walloniæ, B. iterum fit decanus, ibid. auctor catechiſmi metrice ſcripti, ibid.

Brancas (Johannes-Baptiſta-Antonius de) decanus Lexovienſis, 812. D.

Brée (Matthæus de) decanus ſimul & cantor Lexov. 811. A. rixam habet cum epiſcopo, ibid.

Bretel (Ludovicus) decanus Rotomag. 121. A. antea decanus Lexov. ibid. fit Aquenſis archiepiſcopus, B. nec non abbas S. Victoris Calcenſis, 267. B. 811. E. 812. A.

Bretel de Grimonville (Claudius) decanus Rotomagenſis, 121. B. 267. B.

Bretel de Grimonville (Radulfus) decanus Rotomag. 121. B. permutat pro majori archidiaconatu, ibid.

Breteſche (Nicolaus Taiſnier de la) decanus Lexov. 812. D.

Brotey (Robertus) cantor Conſtantienſis, 909. E.

Brucour (Robertus de) decanus Ebroicenſis, 596. E. 622. D. ad epiſcopatum promotus, ibid.

Burgo (Gaufridus de) cantor Conſtant. 908. E.

C

CALIGARIIS (Baltazar de) decanus Lexov. 814. A.

Caltot (Robertus de) decanus Rotomagenſis, 116. C.

Canoſſa (Hieronymus) decanus Bajoc. 402. C. Ludovicum epiſcopum in patriam repedantem ſequitur, ibid.

Canouville (Franciſcus de) decanus Ebroicenſis, 623. D. æmulus Johannis Guiſſart, E.

Captot (Nicolaus de) cantor Ebroicenſis, 621. A.

Carbonnel - Caniſy (Franciſcus de) decanus Abrinc. 509. B. evadit epiſcopus Lemovicenſis, C.

Carbonnel - Montreuil (Jacobus de) decanus Abrincenſis, 509. C.

Carooto (Petrus de) decanus Ebroic. 621. D.

Caſtanegho (Bertrandus de) decanus Abrincenſis, 507. D. ſedis apoſtolicæ nuncii munus agit, ibid.

Caſtris (Martinus de) cantor Conſtant. 909. E.

Caux (Robertus de) prior Sag. 710. A.

Cella (Guillelmus de) decanus Ebroic. 623. A.

Chapuis (Claudius) decanus Rotomag. a rege nominatus, a Bertrando æmulo vincitur, 119. E.

Charmont (Herbertus de) decanus Bajocenſis, 399. D. dat capitulo decimam parochiæ de Tracy, E.

Chateaudun (Stephanus de) decanus Rotomag. 117. C. inſtitutum Ciſtercienſe amplexatus, Belli-becci abbas evadit, ibid. 302. B. 548. B.

Cheſneau (Johannes) decanus Abrinc. 508. A. humo mandatus Pariſiis in eccleſia S. Pauli, B.

Cheveſtre (Simon) decanus Ebroicenſis, 623. B. feodum cedit capitulo, ibid.

Cheylus (Joſephus-Dominicus de) decanus Lexov. 812. E.

Choiſy (Franciſcus-Timoleon de) decanus Bajocenſis, 403. D. decanus academiæ Gallicanæ, ibid. legatus ad regem Siamenſem, ibid.

Cibole (Robertus) decanus Ebroicenſis, 623. A. privilegium a papa obtinet, B. ſepultus in eccleſia Pariſienſi, ibid.

Cierrey (Radulfus de) decanus Ebroic. 583. E. 621. E. epiſcopus evadit, 622. A.

Cirier (Auguſtinus le) decanus Abrinc. 500. A. evadit epiſcopus, 508. B.

Clutin (Carolus) decanus Bajoc. 402. E. ejus nepote, cui reſignaverat, defuncto, reditus percipit, ibid.

Cocquerel (Hector de) decanus Lexov. 810. D.

Comte (Robertus le) de decanatu Bajoc. viriliter litigat, 403. C.

Coutances (Johannes de) decanus Rotomagenſis, 116. D. in Wigornienſem epiſcopum cooptatus, ibid. capitulo Rotomagenſi tradit eccleſias Callevillæ ac Theodoniſvillæ, E. 51. D. inſtr. 210. D.

Cordey de Glatiny (Hercules-Pomponius-Ludovicus de) præpoſitus Sag. 711. C.

Cordier de Bigars (Bartholomæus le) decanus Rotomagenſis, 121. C.

Cortona (Gaufridus de) decanus Lexovienſis, 809. C.

Courcy (Richardus de) decanus Bajoc. 401. B. C.

Courcy (Vercengetorix - Renatus de) cantor Conſtantienſis, 911. C.

Cyrajo (Guillelmus de) decanus Lexov. 813. A.

D

DAUNEST (Thomas) cantor Conſtantienſis, 909. D.

Deſchamps (Ægidius) decanus Rotomag. 119. A.

Doux de Melleville (Jacobus le) decanus Ebroicenſis, 624. C. ſeminarium partim fundat, 625. A.

Duboſc (Nicolaus) decanus Rotomag. 119. B. parochus S. Viviani Rotomagenſis, C. in alterius gratiam cedit, ibid.

Durand de Miſſy (Johannes - Baptiſta) decanus Bajocenſis, 404. A. fit epiſc. Abrincenſis, ibid.

E

ENTRANT (Guillelmus) decanus Rotomag. 118. E. obſtat conatibus Johannis archiepiſcopi, inſtr. 51. E. 52. A.

Erard (Guillelmus) decanus Rotomag. 119. A.

Erard (N. d') præpoſitus Sag. 711. B. item prior de Planchiis, ibid.

Erard de Tanche (Auguſtinus - Ludovicus d') præpoſitus Sag. 711. C. ſimul ſeminarii rector, ibid.

Eſcrivain (Gaudentius l') decanus Ebroicenſis, 625. C.

Eſtouteville (Guillelmus d') decanus Lexovienſis, 813. A.

Eu (Robertus-Maria d') decanus Ebroicenſis, 625. A.

Eudes (Chriſtophorus) decanus Ebroic. 623. E. Rotomagenſis & Ebroicenſis præſulum vicarius generalis, ibid.

F

F. decanus Ebroic. 622. B. 585. C.

Fages (Johannes de) decanus Ebroic. 623. D.

Fargis (Raimundus-Guillelmus de) decanus Bajocenſis, 400. D. nepos Clementis V ab eo creatur cardinalis, E.

Faur de Pibrac (Hieronymus du) decanus Bajocenſis, 403. E. vicarius item generalis, ibid.

Fecan (Ricardus de) decanus Ebroic. 625. C.

Ferrieres (Johannes) prior Sag. 710. A. hanc dignitatem, invitis canonicis, obtinet, B.

Firminus decanus Ebroicenſis, 585. C. 622. B.

Flandrini (Petrus) decanus Bajocenſis, 401. A. cardinalis creatur a Gregorio XI, ibid.

Fogaſſes de la Baſtie (Ludovicus-Henricus de) decanus Lexov. 812. D. agens generalis cleri Gallicani, ibid. 849. D.

Fortin (Johannes) decanus Abrincenſis, 508. C. ſepultus in parochia S. Laurentii de Cupis, ibid.

Foucarmont (Rogerius de) decanus Rotomagenſis, 117. B. pergit ad concilium Lateranenſe, ibid.

Four (Ægidius du) decanus Rotomag. 121. C.

Franquetot (Jacobus I de) cantor Conſtantienſis, 911. B.

Franquetot (Jacobus II) cantor Conſtantienſis, 911. B. 933. C.

Franqueville (Johannes-Baptiſta de) decanus Lexovienſis, ibid. 812. D.

Freauville

Freauville (Thomas de) decanus Rotomag. 117. B. in archiepiſcopum electus juri ſuo renunciat, C. in Bajocenſem epiſcopum eligitur, ibid. 367. E. 62. B. C.

Friche (Robertus de) præpoſitus Sag. 711. B.

Fulbertus decanus Rotomag. 115. D. monachum induit in monaſterio ſancti Audoëni, ibid. 144. D.

Fulco decanus Lexov. 809. B. 831. E.

G

GACEIO (Hugo de) decanus Lexov. 809. B.

Gaignant (Guillelmus le) decanus Ebroicenſis, 622. E.

Galliot (Johannes) prior Sag. 709. E.

Gallois (Simon) præpoſitus Sagienſis, 710. D.

Garinus decanus Ebroicenſis, 622. C. arbiter electus ab abbatiſſa S. Salvatoris, ibid.

Garinus prior Sagienſis, 708. E. fit prior ſancti Victoris Pariſienſis, ibid. inſtr. 160. D. 161. B. 163. D.

Garlenville (Fulco de) decanus Ebroic. 620. C. ex uxore Orielda decem ſuſcipit pueros, ibid. monachum induit, D.

Gauffre (Ambroſius) theſaurarius Bajoc. 394. A.

Gaufridus I decanus Rotomag. 116. A.

Gaufridus II decanus Rotomag. 116. A.

Gaufridus III decanus & archidiaconus Rotomag. 116. B. inſtr. 24. B. 25. E.

Gaufridus decanus Lexov. 809. C.

Gaugiaco (Guillelmus de) decanus Ebroicenſis, 625. C.

Germain (Carolus de S.) cantor Conſtantienſis, 910. C. antea parochus Carentonii, ibid.

Girardus decanus Ebroicenſis, 620. D. ad infulas Sagienſes promotus, ibid. 682. D. 683. B. inſtr. 163. B.

Giſlebertus prior Sagienſis, 709. E.

Glandivilla (Guillelmus de) decanus Lexovienſis, 809. B. 770. D.

Gloto (Guillelmus de) decanus Ebroic. 577. B. 620. D.

Goupillon (Stephanus) decanus Lexov. 810. D. ad ſedem Sagienſem evectus, ibid. 700. A.

Gourmont (Vercingetorix-Renatus de) cantor Conſtantienſis, 911. C.

Goyon de Matignon (Leonorius) decanus Lexov. 808. B.

Gras (Guillelmus le) decanus Rotomag. 119. D. alteri decanatum tranſcribit, E.

Grangier (Baltazar) decanus Lexovienſis, 812. B.

Guarin (Guido) cantor Conſtantienſis, 909. E.

Gueſbert (Johannes) decanus Ebroic. 624. A.

Guido decanus Abrincenſis, 506. C.

Guido decanus Ebroic. 579. B. 621. C.

Guiffart (Johannes) decanus Ebroic. 623. D. 654. E.

Guiffart (Michaël) decanus Ebroicenſis, 623. D.

Guillelmus decanus Bajocenſis, 358. C. 398. C. 405. B. inſtr. 77. A.

Guillelmus decanus Bajocenſis, 399. C. poſt mortem Henrici epiſcopi fruſtra electus, ibid. deſignat ſex presbyteros, qui quotidie miſſam ſolemnem celebrent, D. ad Franciſcanos ſecedit, ibid.

Guillelmus ſuccentor Lexov. 785. E.

Guillelmus decanus Rotomag. 115. D. electus Wintonienſis epiſcopus, ex Anglia pellitur, ibid.

Guillelmus I prior Sagienſis, 708. E. II, 709. E.

Guillois (Johannes le) decanus Rotomag. 119. B.

H

HARCOURT (Richardus de) decanus Lexovienſis, 810. B.

Hautfancey (Johannes de) cantor Conſtantienſis, 909. E.

Haye (Egidius de la) decanus Bajocenſis, 402. D.

Heauville (Ludovicus de) decanus Abrincenſis, 509. A.

Henricus decanus Ebroicenſis, 622. A.

Henricus decanus Rotomag. 114. E.

Henricus prior Sagienſis, 708. E.

Homme (Johannes du) decanus Bajoc. 401. C. permutat cum Scholaſtico, D.

Hue de la Roque (Johannes) decanus Rotomagenſis, 121. C. antea theſaurarius, ibid.

Hugo decanus Abrincenſis, 506. B. ſubſcribit fundationi Lucernæ, ibid. inſtr. 113. B.

Hugo I prior Sagienſis, 708. E.

Hugo II prior Sagienſis, ad infulas epiſcopales evectus, 693. D. 709. E.

Humbertus decanus Ebroic. 622. B.

Hunelier (Martinus le) prior Sagienſis, 710. B. iterum eligitur, C.

Hurel (Egidius) cantor Conſtantienſis, 911. A.

I

JAU (Johannes le) decanus Ebroic. 624. B. fundat parthenonem Urſulinarum, ibid.

Igliſoles (Radulphus de) decanus Ebroicenſis, inſtr. 132. D.

Johannes decanus Ebroicenſis, 622. B.

Johannes I decanus Lexovienſis, 809. B. 946. B. inſtr. 210. D.

Johannes III decanus Lexov. 810. B.

Johannes decanus Rotomag. 115. D.

Johannes I prior Sagienſis, 708. E. II, 709. E.

Joingny Blondet (Renatus de) decanus Ebroic. 624. B.

Joulet (Franciſcus) decanus Ebroic. 624. A. æmulum patitur, ibid.

Iſle-Adam (Adamus de l') decanus Ebroicenſis, 594. C. eligitur epiſcopus, 622. D.

Jubert (Johannes) decanus Rotomagenſis, 120. B.

Juvigneio (Bernardus de) decanus Abrincenſis, 508. B.

L

LANDE (Guillelmus de la) cantor Conſtantienſis, 909. D.

Laubeſpine (Sebaſtianus de) decanus S. Mellonis Pontiſarenſis, 260. D.

Lautrec (Franciſcus de) cantor Conſtant. 910. C. permutat, ibid. 933. B.

Lentilly vel Sentilly (Richardus de) prior Sagienſis epiſcopus evadit, 696. A. 709. E.

Leonardo (Radulfus de S.) decanus Lexovienſis, 814. A.

Lelieur (Johannes) decanus Rotomagenſis, 119. E.

Longaunay de Franqueville (Carolus de) decanus Bajoc. 403. D. primus talari veſte rubra utitur, ibid.

Lucas decanus Ebroic. 582. B. 621. E. inde epiſcopus, ibid.

Luxembourg (Johannes de) prior Sag. 710. C.

Luzerne-Brevant (Antonius-Ludovicus de la) cantor Conſtant. 911. B.

M

MAGNI (Guerricus de) decanus Bajocenſis, 401. D.

Maldeſtour, al. de Maudetour (Hugo de) decanus Rotomag. 117. D.

Malet (Robertus) decanus Rotomag. 118. A.

Malpalud (Richardus de) decanus Rotomagenſis, 117. A. 964. D.

Marchant (Carolus le) decanus Lexov. 812. C.

Marchand (Johannes le) decanus Abrincenſis, 237. B. vicarius generalis epiſcopatus & commendæ Beccenſis, ibid. 494. C. 507. D.

Marguerie (Ludovicus) decanus Rotomagenſis, 120. C.

Mareſcot (Radulfus) præpoſitus Sag. 710. D.

Marquetel (Jacobus le) cantor Conſtant. 911. A.

Marre (Petrus de la) decanus Ebroicenſis, 624. A.

Marſillac (Antonius de) decanus Rotomagenſis, 120. A. æmulum habuit, Michaëlem Petit, ibid. 431. B.

Marſillac (Bertrandus de) decanus Rotomagenſis, 119. E. Claudium Chapuis æmulum ſummovet, ibid.

Marſillac (Johannes de) decanus Rotomagenſis, 120. A. 431. A.

Maſſelin (Johannes) decanus Rotomag. 119. C. Renatum de Prie epiſcopum Bajoc. confirmat, D. tabulam argenteam eccleſiæ præbet, ibid. 383. E. 93. C. inſtr. 101. B. C. 93. C.

Matignon (Leonorius de) decanus Lexovienſis, 808. B. 812. C.

Matignon (Jacobus de) decanus Lexov. 812. C. fit epiſcopus Condom. ibid.

Menilpeny (Georgius du) decanus S. M. de Villanova, 895. E.

Meſart (Guillelmus) decanus S. Mariæ Rotundæ Rotomag. 92. A. inſtitutus vicarius generalis archiepiſcopi Rotomagenſis, ibid.

Meſnerel (Nicolaus) prior Sag. 710. B.

Michel (Johannes) prior Sag. 710. A.

Moine (Johannes le) decanus Bajoc. 400. C. procancellarius eccleſiæ Romanæ, ibid. ad cardinales evectus fundat Pariſiis collegium ſui nominis, D.

Morennes (Claudius de) præpoſitus Sagienſis ad epiſcopatum evectus, 703. D. 710. D.

Moriſſiere (Jacobus I de la) decanus Bajocenſis, 403. A. duos patitur æmulos quos evincit, B. duas Chriſti & ſanctæ Mariæ imagines dat eccleſiæ, ibid.

Moriſſiere (Jacobus II de la) decanus Bajocenſis, 403. B. reus mortis viri nobilis & ipſe interfectus, C.

Morvilliers (Johannes de) decanus Ebroicenſis, 623. C. Aurelianenſis epiſcopus evadit, D.

Mouche (Gaufridus la) decanus Sagienſis ad inſulas Andegavenſes promotus, 711. D.

Moulinet (Carolus le) præpoſitus Sag. 711. A.

Moulins (Petrus de) decanus Ebroic. 599. B. fit epiſcopus, 622. E.

Mouret (Simon-Franciſcus) decanus Rotomagenſis, 121. C.

N

NAPLES (Gregorius de) decanus Bajocenſis, 369. D. 400. A. illuſtri ſanguine cretus, ibid. ad inſulas epiſcopales evectus, ibid.

Neu ourg (Robertus de) decanus Rotomagenſis, 116. C. ſimul parochus Br oniæ, ibid. antea decanus Ebroic. 620 E 62 . C. inſtr. 237. E.

Neel de Creſtot (Ludovicus-Franciſcus) decanus Bajocenſis, 404. A. ſimul theſaurarius, 709. C. ad inſulas Sagienſes elatus, 405. A.

Neeville (Petrus de) cantor Conſtantienſis, 911. C.

Nicolaus decanus Rotomagenſis, 116. A. inſtr. 22. D.

Nicolaus prior Sagienſis, 709. E.

Noble (Stephanus le) decanus Ebroic. 625. C.

Normand (Rogerus le) decanus Rotomagenſis, 117. A.

O

ODO decanus Bajocenſis, 399. D. bona capitulo confert, ibid.

Odo decanus Ebroic. 620. D.

Ogero (Petrus de) decanus Ebroicenſis, 623. A. adeſt concilio Pariſ. ibid.

Oreſme (Nicolaus) decanus Rotomag. 118. C. poſtea theſaurarius S. Capellæ Pariſienſis, & epiſcopus Lexovienſis, D. 788. D.

Orgemont (Petrus d') cantor eccleſiæ Conſtant. 892. C. 909. E.

Oron (Guillelmus d') præpoſitus Sag. 710. D.

Oſbernus decanus Ebroic. 620. D.

Oſbernus decanus Rotomagenſis, 114. E. inſtr. 12. A.

Orval (Thomas d') prior Sag. 710. C.

P

PAILLARDI (Germanus) decanus Lexovienſis, 813. A.

Paſtu (Stephanus) præpoſitus Sagienſis, 710. C. inſtr. 193. C.

Paulin (Carolus) præpoſitus Sag. 710. D.

Pelotte (Michaël) decanus Lexovienſis, 810. C.

Pericard (Franciſcus de) decanus Abrincenſis, 500. D. 508. B. inſulas epiſcopales induit, ibid.

Pericard (Franciſcus de) decanus Rotomagenſis, 120. C. fit epiſcopus Ebroicenſis, D. 616. E. 631. A.

Pericard (Guillelmus de) decanus Rotomagenſis, 120. C. nominatur epiſcopus Ebroicenſis, ibid. 616. C.

Perſone (Ludovicus de la) prior Sagienſis, 710. C.

Petit (Michaël) decanus Rotomagenſis a capitulo electus, 120. A. ab Antonio de Marſillac ſummovetur, ibid.

Petit de Captot (Nicolaus) cantor Ebroicenſis, 621. A.

Petrus decanus Bajoc. 401. E. nepos Eugenii papæ IV & cardinalis, ibid. fit & ipſe papa ſub nomine Pauli II, ibid.

Petrus camerarius primus cantor Conſtantienſis, 908. E. 872. D. inſtr. 220. A.

Philibée (Johannes) præpoſitus Sagienſis transfert oſſa S. Chrodegandi, 677. D. 711. D.

Pinard (Martinus) decanus Bajocenſis, 380. B. 401. D. licentiam obtinet abſolvendi excommunicatos in diœceſi, E. fit Abrinc. epiſcopus, ibid. 493. C.

Pinſon (Petrus) cantor Conſtant. 911. A. epiſcopus Porphyrienſis, ibid. 933. A.

Piſe (Hugo de) decanus Rotomagenſis, 117. D. poſtea archiepiſcopus Nicoſienſis, ibid. 232. C.

Poiſſon (Johannes) cantor Conſtant. 910. B. permutat cum parocho Carentonii, C.

Pontbriant (Oliverius de) decanus Ebroicenſis, 623. B.

Pont-de-l'Arche (Guillelmus de) decanus Lexov. 783. C. 809. D.

Porpincheio (Guillelmus de) decanus Ebroic. 625. B.

Pouancé (Theobaldus de) decanus Bajocenſis, 400. B. ad eccleſiam Dolenſem aſſumitur, C.

Poucin (Johannes) decanus Ebroic. 625. C.

Prey (Johannes du) de decanatu Ebroicenſi repulſus, 624. A.

Q

QUESNEL (Adrianus de) decanus Ebroicenſis, 624. C.

Queſney (Henricus du) decanus Lexov. 814. A.

R

RAINERIUS decanus Rotomagenſis, 126. C. fit abbas ſanctæ Catharinæ in Monte, 126. C.

Rati (Johannes) cantor Conſtantienſis, 910. A. duos æmulos patitur, ibid. B.

Ravalet (Johannes de) cantor Conſtantienſis, 911. A. dotat collegium Conſtantienſe, B. 933. B.

Rebours (Johannes) decanus Ebroic. 625. C.

Reinſredus decanus Lexov. 809. B.

Renvoiſie (Hugo la) decanus Rotomag. 118. D. regem & populum adverſus Dominicanos commovet, E. exſecutor teſtamenti Willelmi Rotomag. archiepiſcopi, inſtr. 41. C. ad concilium Pariſiis congregatum pro negotiis eccleſiæ ſuæ accedit, 42. A. rogat ut Ludovicus de Haricuria in archiepiſcopum Rotomagenſem admittatur, E.

Richardus cantor Conſtant. 909. D.

Richardus I decanus Ebroic. 579. B. 621. C.

Richardus II decanus Ebroic. 621. D.

Richardus decanus Rotomag. 117. A.

Rigaud (Adamus) decanus Rotomag. dictus etiam de Verneau aut de Berneau, 118. A. a rege petit licentiam archiepiſcopum eligendi, inſtr. 288. D.

Robertus decanus Augi amplectitur vitam regularem, inſtr. 21. B. D.

Robertus decanus Ebroic. 621. D.

Robertus ſubdecanus Bajoc. inſtr. 8. D.

Robine (Lucas) prior Sagienſis, 710. B. quamvis a canonicis electus locum cedere cogitur, ibid.

Rohan aut de Robon (Ricardus de) decanus Bajocenſis, 366. C. 399. B. electus epiſcopus jus ſuum cedit, C.

Rollandus decanus Abrincenſis ad inſulas Dolenſes evectus, 482. A. 506. B. 520. E. inſtr. 115. B.

Rouſſel (Johannes) decanus Abrincenſis, 507. D.

Rouſſel (Radulſus) theſaurarius Rotomagenſis, 89. C.

Roux (Nicolaus le) decanus Rotomag. 120. B. abbas Albæ-marlæ, ibid. 277. E.

Roux de Neville (Petrus le) cantor Conſtantienſis, 911. C.

Rouxel de Medavy (Benedictus-Franciſcus) præpoſitus Sagienſis, 711. B.

Rouxel de Medavy (Harduinus) decanus Rotomagenſis, 121. B.

Rouxel de Medavy (Harduinus) præpoſitus Sagienſis, 711. B.

Ros (Guillelmus de) decanus Bajocenſis ſeculi pertæſus monachum induit, 398. B. 207. D.

Roſa (Philippus de) theſaurarius Rotomagenſis, 90. B.

Roſel (Claudius du) decanus Rotomag. 121. A. ad decanatum Lexovienſem tranſit, ibid. 812. A. 916. A.

Rotrodus decanus Ebroic. 621. D.

Roy (Petrus le) præpoſitus Sagienſis, 711. A.

Roya (Radulſus de) decanus Ebroicenſis, 625. C.

Ruaud (Guillelmus) decanus Abrinc. 506. E. ad papam a rege miſſus, ibid. 507. B. cum epigraphe ſepultus, C.

Rubercourt (Bartholomæus de) decanus Ebroicenſis, 622. C.

Digitized by Google

S

Saana (Guillelmus de) theſaurarius Rotomag. in archiepiſcopum electus, 72. E. nuncium remittit electioni, ibid. fundat Pariſiis collegium & Rotomagi xenodochium, utrumque *Theſaurarii* dictum, ibid.

Saana (Robertus de) decanus Lexov. 810. C.

Sabluel (Guillelmus de) decanus Ebroic. 621. D.

Saint-Evroul (Johannes de) decanus Lexovienſis, 809. D. item cancellarius eccleſiæ Pariſienſis, ibid.

Sainte-Mere-Égliſe (Guillelmus de) decanus Abrincenſis, 485. B. ad infulas epiſcopales evectus, D.

Saluciis (Amedeus de) decanus Bajoc. 401. A. conſanguineus Clementis VII ab eo fit cardinalis, ibid. plurima dona confert, B. ſepultus in eccleſia metropolitana Lugdunenſi, ibid.

Sanguin (Guarinus) decanus Abrinc. 508. A. varia eccleſiæ legata confert, ibid.

Savary (Petrus-Ludovicus de) decanus Ebroicenſis, 625. B.

Saviniaco (Nicolaus de) decanus Lexovienſis, 814. A.

Saulmon (Johannes) de decanatu Ebroicenſi litigat, 624. A.

Senlis (Petrus de) decanus Ebroicenſis, 592. C.

Sequart (Adamus) decanus Rotomagenſis, 120. B.

Serchefpée (Claudius Aridienſis de) præpoſitus Sag. 711. A.

Servia (Robertus de) decanus Lexov. 380. A.

Stephanus decanus Bajocenſis, 365. E. 398. C. E. adſtat dedicationi eccleſiæ Alneti, 399. B. E. inſtrum. 90. C. 91. A.

Sternante de Novaria (Gaudentius de) decanus Ebroic. 623. A.

Subligny (Richardus de) decanus Abrincenſis, 479. E. fit epiſcopus, 506. B.

T

Taignier de la Bretesche (Nicolaus) decanus Lexov. 812. D.

Terricus decanus Lexov. 814. A.

Terriſſe (Franciſcus-Chriſtophorus) decanus Rotomag. 121. D.

Tiolois (Petrus le) decanus Ebroicenſis, 622. C. ratum habet compromiſſum factum ab epiſcopo, D. 636. B.

Tournebu (Guillelmus de) decanus Bajocenſis, 364. E. conciliat abbatiſſam Pratellorum parocho de Villeio, ibid. aſſumitus ad eccleſiam Conſtantienſem, ibid. 410. A. 854. A. 876. C.

Tragin (Jacobus) decanus Abrincenſis, 508. C.

Turgot (Jacobus I) decanus Bajocenſis, 403. C. cedit patri ſuo togam ſenatoriam induturus, ibid.

Turgot (Jacobus II) decanus Bajocenſis, 403. C. negotiis publicis implicatus cedit & ipſe, D. moriens legat eccleſiæ 10000 libras, ibid.

V

Val (Antonius & Nicolaus du) de decanatu Bajocenſi cum electo litigant, 403. B.

Val (Germanus du) decanus Bajocenſis, 403. A. archidiaconus & vicarius generalis, ibid. ob bellorum tumultus in prioratum de Pompona ſecedit, ibid.

Vaſſoris (Nicolaus) prior Sag. 710. C.

Vauſſius decanus Rotomag. 116. A.

Vauvreyo (Martinus de) decanus de Burgo Therondi, 657. C.

Vauxmare (Guillelmus de) cantor Conſtantienſis, 909. E.

Veneur (Ambroſius le) decanus Ebroicenſis, 609. D. 623. C. decanus item Lexov. E. 811. C. D.

Veneur (Gabriel le) decanus Bajocenſis, 402. C. ex abbate Caunenſi fit decanus, ibid. 442. C.

Veneur (Gabriel le) decanus Ebroic. 623. C.

Veneur (Gabriel le) decanus Lexovienſis, 609. C. E. 798. D. 811. B. C.

Veneur (Johannes le) decanus Ebroic. 623. C. ſimul epiſcopus Lexov. ibid. 799. D.

Veſc (Johannes de) decanus Bajocenſis, 402. B. cantor S. Capellæ Pariſ. ibid. canonicos invidos ſibi conciliat, ibid. ad infulas Vincienſes promotus, ibid.

Villepour (Simon de) cantor Conſtant. 909. E.

Waleranus decanus Rotomag. 116. B. monachus fit in abbatia S. Georgii, ibid. inſtr. 23. B.

Willelmus cantor Conſtant. 908. E.

Willelmus decanus Lexov. 809. C.

Willelmus decanus Moretonii, inſtrum. 168. E.

INDEX ABBATUM ET ABBATISSARUM, PRIORUM ET PRIORISSARUM.

A

Aalicia I S. Salvatoris, 656. A. II. 656. C.

Aalicia S. Trinitatis Cadom. 433. B.

Abbé (Johannes l') S. Georgii de Balcherivilla, 272. B. ex priore Montis-Leproſorum abbas factus, ibid. prædia direpta recuperat, B. 634. A.

Abely (Franciſcus) Ibreii, 654. D. Verbi Dei præco clariſſimus, ibid. E.

Abridcourt (Eliſabeth d') Gratiæ-Dei, 292. B. duas principiſſas ex Anglorum regum ſtirpe ad profeſſionem admittit, C.

Acart (Petrus) Noæ, 666. B.

Achei (Hugo d') S. Martini Sagienſis, 720. B. partem eccleſiæ ſancti Audoëni emit, C.

Acqueville (Rachel d') Villaris-Caniveti, 752. E.

Acres (Johanna-Catharina des) ſancti Nicolai de Vernolio, 660. D. duos parthenones uniri curat, ibid.

Ada Fontium-Guerardi, 320. D.

Adam (Beatrix) S. Amandi Rotomag. 288. B.

Adamus Alneti, 343. E.

Adamus Fulcardi-montis, 305. A.

Adamus Gemetici, 190. B. diploma a Ludovico pio obtinet, ibid. 954. A.

Adamus S. Johannis Faleſiæ, 755. C.

Adamus Marchaſii-Radulfi, 329. C. 331. B.

Adamus Mortui-maris, 309. B. bullas ſuo monaſterio obtinet, ibid. 313. B.

Adamus Pratelli, 839. B.

Adamus S. Stephani Cadom. 425. E.

Adamus ſive Galterius Trappæ, 748. D. ad papam a rege miſſus, ibid. operibus & miraculis clarus, E.

Adelais Theſauri S. Mariæ, 326. A.

Adelaſia Almaniſcarum, 736. C. D. 737. A.

Adelina (S.) prioriſſa tum abbatiſſa Albarum-Dominarum, 547. B. 555. D.

Adelina prioriſſa Moritonii, 547. B.

Adelina Monaſterii-Villaris, 282. E.

Adeline (Johannes) Torignei, 457. D.

Ælicia S. Amandi Rotomag. 287. D.

Ælicia Monaſterii-Villaris, 309. C. 283. C.

Ælicia Vinacii, 741. A. protectionem papæ implorat, ibid.

Aelis S. Leodegarii, 854. B.

Agar (Arturus d') Ibreii fruſtra dictus abbas, 654. E.

Agaſſe (Johannes) Pratelli, 841. A.

Agnes S. Amandi Rotomag. 287. D.

Agnes I. S. Salvatoris, 656. A. II. 656. B. III. 656. C.

Agnes Almaniſcarum, 737. D. monaſterium flammis combuſtum luget, ibid.

Agnes Gomeri-fontis, 322. D. benedictionem ab Odone Rigaldo percipit, ibid.

Agnes Monaſterii-villaris, 283. D.

Aguerneio (Guillelmus de) Crucis ſancti Leufredi, 636. B.

Aicadrus (S.) Gemetici, 186. A. 187. E. 188. B. monachum induit in monaſterio S. Jovini, ibid. cœnobio Quinciaci a ſe exſtructo præficitur, C. Gemeticum accitus S. Filiberti fit ſucceſſor, ibid. ſancto fine quieſcit, E. 189. A. B. E. 472. C. 950. C. 952. A. B.

Aigle (Rogerius de l') ſancti Audoëni, 145. D. juriſdictionem in abbatias SS. Leufredi & Victoris firmari curat, 146. A. 737. B.

Aigle (N. de l') abbatiſſa S. Nicolai de Vernolio, 660. D.

Aimericus S. Audoëni, 146. A. ex cellerario Becci, huic eccleſiæ præficitur, B. 262. E.

Aimericus Troarni, 418. D. a papa commiſſus ut inquirat de vita Ivonis preſbyteri Trecorenſis, ibid. 372. D.

Aimfridus Reſſonii, 338. A.

Ainardus S. Petri ſupra Divam, 728. E. 729. C. accerſitur e cœnobio S. Trinitatis, ibid. ab Orderico laudatus, E. eximio epitaphio decoratur, 730. A. B. 179. A. 416. E. genere Teutonius, inſtr. 154. E. 155. A. 159. B. 160. C.

Aiſoé (Henricus l') Ardenæ, 462. B.

Alanus Fontanellæ, 180. A. obedientiam præſtare recuſat, ibid. infenſus regi & archiepiſcopo a monachis abjicitur, B. factus abbas S. Stephani Cadomenſis, ibid. 195. D. 425. B.

Alanus Fontaneti, 414. D.

Alanus Longarum, 430. D.

Alanus Silleii, 758. E. educitur e Præmonſtrato, ibid.

Alanus S. Stephani Cadom. 180. B. pro benedictione pecuniam ſolvere cogitur, inſtr. 80. A.

Albareda S. Salvatoris, 655. D.

Albergotti (N. d') S. Andreæ de Goffer, 747. D.

Albericus Crucis S. Leufredi, 249. A. architectura peritus Ulteriorem-portum ædificat, B. ſed nunquam hujus loci abbas, ibid. 633. A. 634. A.

Albericus Montis-morelli, 537. B.

Albert de Luynes (Paulus d') Ceraſii, 413. A. fit epiſc. Bajoc. B. 398. A.

Albigneio (Johannes de) ſancti Laudi, 937. D.

Albinhaco (Hugo de) de abbatia Conchenſi litigat, 642. C.

Alboldus Trappæ. 748. C. plurima ſuſcipit dona, ibid.

Albon (N. d') S. Johannis de Faleſia, 758. A.

Albret (Catharina d') S. Trinitatis Cadomenſis, 436. A. Johannis regis Navarræ filia & monialis Fontis-Ebraldi, ibid.

Albret (Maria-Paula) Paceii, 661. E.

Aleaume (Johannes) Savigneii, 549. C. veſtium pontificalium obtinet uſum, D. 745. D.

Alençon (Robertus d') S. Martini Sag. 724. B.

Alençon (Maria) Almaniſcarum, 738. A.

Alexander Fontaneti, 414. C. bona ſui monaſterii firmari curat, inſtr. 96. D. litem cum Roberto milite terminat, 97. A. 333. C.

Alexander Gemeticí, 963. D. E. 964. A. B. author epiſtolæ editæ apud Martenium, C.

Alexander Mortui-maris, 307. C. e Belſomonte ad Mortuum-mare tranſit, 308. A. inſtitutum Ciſtercienſe cum ſuis amplexatur, C. relicta præfectura ad Urſi-campum ſe recipit, 309. B.

Alexander Savigneii, 546. C. ad Ciſtercium traductus, ibid.

Alexander Vallis-Richerii, 447. B. accipit integram inſulam d'Eſcrehou, ibid.

Alexandre (Nicolaus) S. Michaëlis de Monte, 523. D.

Alienor Bivallis, 317. A. regimen abdicat, ibid.

Alleron (Robertus) ſancti Martini Sag. 715. C.

Alloigny (Johannes d') Longarum, 431. A.

Almanda Villaris-Caniveti, 752. E.

Almodis Monaſterii-Villaris, 282. D.

Almodus Ceraſii, 409. D. antea abbas S. Michaëlis de Monte, 515. A. Robertum ducem ſibi infenſum expertus ſecedit, ibid.

Almundus S. Taurini, 627. A.

Alneto (Guillelmus de) S. Barbaræ in Algia, 859. C.

Alveredus I S. Petri ſupra Divam, 732. C. bullas a papa obtinet, ibid.

Alveredus II ſancti Petri ſupra Divam, 732. D. 446. E. 627. D.

Alvredus Ulterioris-portus, 245. B. 248. B.

Amalcarius abbas Portus-Mauri, 122. C.

Amboiſe (Georgius d') Ceraſii, 412. B. S. Ebrulfi, 828. D.

Amboiſe (Jacobus d') Gemetici, 199. C. monachus Cluniacenſis, ibid. poſtea factus epiſcopus Claromontanus, ibid. 972. E. 973. A. B.

Amboiſe (Ludovicus d') Gemetici, 199. C. frater cardinalis ejuſdem nominis, ibid. 972. D.

Amboiſe (Petrus d') Liræ, 649. D. fit epiſcopus Pictavienſis, ibid.

Amy (Johannes l') abbas fiduciarius Vallis-Richerii, 449. C.

Amyot (Jacobus) Belloſannæ, 335. E. ſummus Franciæ eleemoſynarius, ibid.

Andreas Fontaneti, 414. D.

Andreas Troarni, 417. D. præſens concilio Rotomagenſi, ibid. 366. B.

Androuet (Rollandus) abbas Vallis-Richerii a papa fruſtra deſignatus, 448. A.

Anfredus Fontanellæ, 180. E. poſſeſſiones ſuas regia auctoritate roborari curat, ibid.

Anfrevilla (Richardus de) Crucis ſancti Leufredi, 635. C.

Anfrie-de-Chaulieu (Guillelmus) Albæ-Mariæ, 275. C. 278. C.

Angadriſma (S.) abbatiſſa Oratorii a S. Audoëno velatur, 15. A.

Angennes (Carolus d') dictus cardinalis de Rambouillet S. Martini Pontiſarenſis, 260. E. Savigneii, 550. E. variis legationibus fungitur, ibid.

Angilbertus Gemetici, 191. B. 954. C.

Anglois (Ewanus l') Savigneii, 544. C. ex abbatia Furneſii in Anglia ad hanc accitus, ibid. monaſterium in Hibernia fundat, D.

Anglois (Henricus l') S. Severi, 915. A.

Anglure de Bourlemont (Ludovicus d') Longarum, 431. C.

Ango (Richardus) Bellimontis, 852. C.

Aniſſon d'Haute-Roche (Ludovicus) Ibreii, 655. A.

Annebaut (Jacobus d') Becci, 238. C. ad præſulatum Lexovienſem, dehinc ad cardinalatum evectus, ibid. item abbas Montis S. Michaëlis, Boni-portus, S. Taurini Ebroicenſis, 531. B. 669. A. 801. C 841. C.

Annebaut (Johannes d') ſancti Taurini, 630. D. ſimul epiſcopus Lexov. ibid. 801. C.

Annebaut (Maria d') S. Amandi Rotomagenſis, 289. B. ex alumna B. Mariæ Lexovienſis ac prioriſſa ſancti Ludovici Vernonenſis fit abbatiſſa, C. tranſit ad abbatiam Malidumi, ibid. 622. D.

Anneville (N. d') S. Severi, 916. D.

Anno Gemetici, 192. C. fit coadjutor, tum abbas, ibid. ad abbatiam Miciacenſem tranſlatus, ibid. D. 956. C.

Annobertus Abbas Ebriaci, 407. A. ſtudio diſciplinæ regularis ardens in mortis periculum incurrit, B. S. Gereboldi epiſcopi Bajoc. magiſter, C. dimiſſo regimine in ſolitudinem ſecedit, E.

Anquetil (Franciſca) S. Claræ Rotomag. 344. A.

Anſbertus (S.) Fontanellæ, 16. A. relicto cancellarii munere monachum induit, D. factus Abbas ad portam Fontanellæ xenodochium erigit, ibid. in Rotomagenſ. archiepiſcopum aſſumtus, ibid. 156. D. 161. C. 167. A. B. 168. B.

Anſcherius S. Taurini, 627. B.

Anſegiſus (S.) Fontanellæ, 20. A. 122. E. 131. E. 132. D. 158. D. 165. A. Luxovienſes monachos Fontanellam inducit, 173. D. ingentem pecuniæ vim monaſteriis teſtamento relinquit, 174. B. 191. B. 281. B. 406. D. 569. C. 765. C. 834. E. 954. D.

Anſelmus Augi, 297. A.

Anſelmus (S.) Becci, 216. A. 220. C. 223. B. monachum induere cupiens in cœnobio Fructuarienſi recuſatur, C. ad Beccum ſe recipit fama Lanfranci allectus, E. monaſticam vitam amplexus prior tum abbas efficitur, 224. A. trajicit in Angliam, C. adeſt Willelmo notho morienti, D. in Angliam reverſus fundat monaſterium, 225. A. B. ad ſuos dum parat reditum fit Cantuarienſis antiſtes, C. quidam ei tribuunt mutationem habitus nigri in album, D. E. 226. A. E. 227. B. 228. A. 416. C. 417. B. 432. E. 572. A. D. 838. A. 959. E. 38. E. 46. A. 178. E. inſigni privilegio donatus, inſtr. 17. D. 227. A.

Anſelmus S. Severi, 914. B. e Gemetico accitus, ibid.

Anſfrida S. Leodegarii, 853. E.

Anſfridus Pratelli, 164. C. 178. A. 417. A. 818. B. 835. A. 836. C. Berengarium hæreſiarcham expellit, D. ſuffragiorum participem efficit Widonem archidiaconum, inſtr. 201. D. muneribus epiſcopo Bajoc. tributis, bona uſurpata recuperat, 202. A. B. C. D.

Anſgotus Lucernæ, 557. A. 558. A. bullam impetrat, ibid. fructus præbendarum vacantium in collegiata Abrinc. accipit, B. 481. C. inſtr. 330. B.

Antoine (N.) Noæ, 667. A.

Apchon (Antonius d') Ceraſii, 412. C. decretorum doctor & epiſcopus Tarbenſis, ibid.

Apoſtole (Robertus l') ſancti Ebrulfi, 827. D.

Appentitio (Johannes de) Montis-morelli, 537. E.

Appentitio

Digitized by Google

Appentitio (Stephanus de) Montis-morelli, 538. A.

Aptot, ſeu Hauteu vel Hautot (Johannes de) Beccenſem abbatiam obtinet per ceſſionem, quæ non ſortitur effectum, 237. B.

Aquaviva (Magdalena) ſancti Salvatoris, 658. D.

Aquila (Richardus de) S. Petri ſupra Divam, 731. E. 732. A. cœnobium igne conſumtum inſtaurat, ibid. inſtr. 155. E.

Arbaleſtarius (Johannes) Stratæ, 672. C.

Archer (Johannes l') Ibreii, 653. E.

Archis (Guillelmus de) præpoſitus Boni-Nuncii, 240. D. ex cœnobio Moliſmenſi accitus. ibid. 241. B.

Arcona (Anna d') S. Amandi Rotomag. 287. B. 289. D. defuncta Pariſiis, ſepelitur in collegio Cluniacenſi, ibid.

Arcques (Georgius d') S. Barbaræ in Algia, 860. A.

Ardillon (Antonius) Cæſariſburgi, 944. A.

Argences (Radulfus d') Fiſcanni, 209. C. cum diverſis abbatibus ſocietatem init, D. 946. B.

Argences (Robertus d') Gemetici, 196. A. 962. D. E. 963. A.

Argences (Rogerius d') Fiſcanni, 208. E. duplici concilio adeſt Rotomagi, ibid. de prioratu S. Gabriëlis tranſigit, 361. E. 39. E.

Argouges (Franciſcus d') Valaſſiæ, 316. A.

Argouges (Margarita d') Albarum-Dominarum, 555. E.

Arguengier (Guillelmus l') S. Martini Sagienſis, 723. E. factus abbas dimittit prioratum de Bruerolis, ibid. regi fidem jurat, 724. A.

Arnulfus Marchaſii-Radulfi, 328. D. fundator abbatiæ Albæ-Curiæ, ibid. 329. B. 331. A.

Arnulfus S. Severi, 914. B.

Arnulfus S. Taurini, 627. A.

Arnulfus Troarni, 416. C. 417. B. conſulit Anſelmum de fide præſtanda epiſcopo Bajocenſi, ibid. adeſt dedicationi eccleſiæ S. Ebrulfi, C. 627. D. 718. B. 719. B. curam ſuſcipit abbatiæ Sagienſis, 720. B. 821. B. 360. E. inſtr. 128. A.

Arquetot (Johannes d') Torigneii, 457. C.

Arturus Ulterioris-portus, 249. C. præſens pactioni inter regem & archiepiſcopum, ibid. inſtr. 29. A.

Aſcelinus prior Utici, 817. C.

Aſcius ſeu Acius S. Victoris Caletenſis, 263. E. præfecturam dimittit, 264. A.

Aſneriis (Guillelmus de) Bellæ-Stellæ, 784. D. E. ſimul epiſcopus Lexov. ibid.

Aſſelina ſancti Laurentii de Cordeillon, 439. B.

Aſſy (Guillelma d') S. Amandi Rotomagenſis, 289. B. æmulam patitur abbatiſſam Theſauri, ibid. abbatiam permutat, 327. A.

Aſte (Guillelmus) Exaquii, 920. C.

Aſtin (Fulco d') Bellæ-Stellæ, 783. A. D. ſimul epiſcopus Lexov. ibid.

Aſtorgius abbas Liræ, 226. A.

Auber (Maria-Jacoba) S. Claræ Rotomagenſis, 343. E.

Aubert (Guillelmus) Blancæ-landæ, 946. D.

Aubert (Johannes) Ibreii, 653. D.

Aubert (Thomas) Vallis-Richerii, 448. E. favente rege æmulum repellit, 449. A.

Aubert (Ludovica) S. Claræ Alenconienſis, 761. E.

Aubert de Ville-Serin (Ludovicus-Anna) Ardenæ, 462. B. epiſcopus Senecenſis, ibid.

Aubertus S. Johannis Faleſienſis, 755. A.

Auberville (Blanchetta d') S. Trinitatis Cadom. 435. B. ex theſauraria fit abbatiſſa, C.

Aubery (Nicolaus) Ardenæ, 460. B.

Aubeſpine (Carolus de l') Pratelli, 841. E.

Aubeſpine (Guillelmus I de l') Pratelli, 841. D.

Aubeſpine (Guillelmus II de l') Pratelli, 841. E. inducit monachos S. Mauri, 842. A.

Aubeuf (Lucia d') S. Amandi Rotomagenſis, 288. D.

Aubigny (Thomas d') S. Salvatoris vicecomitis, 924. C.

Aubourg (Petrus) Barberii, 455. B. deſtituitur ut ſimoniacus, ibid.

Auda Almaniſcarum, 737. C. per compromiſſum electa, ibid.

Auderic de Laſtours (Ludovicus) Barberii, 456. B.

Avejan (Carolus d') Montiſburgi, 930. D.

Aufredus II Pratelli, 839. C. III, 839. C.

Auge (Ludovicus d') Cornevillæ, 300. A.

Auger (Thomas) Fontaneti, 415. C.

Augier (Robertus) Bellæ-Stellæ, 463. D.

Aviſa Almaniſcarum, 737. A.

Aumale (Johannes d') Marchaſii-Radulfi, 330. B. 331. E.

Aumeneſches (Johannes d') Liræ, 647. B.

Aumont (Johanna d') Monaſterii-Villaris, 284. A.

Aunai (Margareta d') Bivallis, 317. A.

Aupegart (Guillelmus d') crucis S. Leufredi, 636. E.

Avranches (Mathildis d') S. Amandi Rotomagenſis, 287. D.

Aureavalle (Radulfus de) Montis-Dei, 861. A.

Auſlin (Robertus) prior Boni-Nuncii Rotomagenſis, 242. D.

Auſtrulfus (S.) Fontanellæ, 163. E. 171. D. Roma rediens Agauni moritur, 172. A.

Auteuil, vel de Courcelles (Johannes d') ſancti Audoëni, 149. B. ex priore S. Dionyſii huic abbatiæ a papa præfectus, C.

Autumno (Robertus de) Fontanellæ, 181. C.

Autun (Guillelmus d') Mortui-maris, 311. B. a Benedicto XIII nominatus, uſum pontificalium obtinet, ibid. ad Conſtantienſe concilium miſſus, ibid.

Auvillers (Guillelmus d') Becci, 235. E. intereſt concilio Piſano, ibid. anxio mœrore confectus moritur, ibid. 83. B.

Auvré (Philippus) S. Georgii de Balcherivilla, 268. E. 269. A. B. 272. B. prædiis recuperandis animum admovet, C. a præfectura ſe abdicat, ibid.

Aydie (Franciſcus-Odetus d') Savigneii, 552. C. regi ab eleemoſynis, ibid.

Azo Noæ, 665. E.

B

BAARE (Petrus de la) Pleſſei-Grimoldi, 442. B.

Bacheſort (Enguerrannus de) Marchaſii-Radulfi, 330. B.

Bachelot (Marinus) S. Martini Sagienſis, 727. E. iterum abbatiam obtinet, ibid.

Bacilleyo (Robertus de) Montis-Dei, 861. B.

Bacon (Adam) S. Catharinæ, 127. E. tranſit ad abbatiam S. Audoëni, ibid. reverſus ad S. Catharinam vitam ducit eremiticam, ibid. 147. B.

Badin (Philippus) Lucernæ, 559. D. præeſt electioni abbatis Blancæ-landæ, ibid. 459. D. 460. C. inſtr. 118. D. 119. A.

Baigmart (Margarita) ſancti Deſiderii, 857. B.

Baillard (Johannes) Concharum, 641. E. regi præſtat hominium, ibid.

Bailleul (Johannes) Montis-morelli, 539. E. ob ſimoniam expulſus, 540. A.

Bailleul (Ludovicus de) Lonleii, 760. D. item decanus Lexov. ibid.

Bailleul (Ludovicus de) Silleii, 811. E.

Bailleul (Rogerius de) Becci, 230. B. gravem ſimultatem terminat ſuper oratorio in inſula Mellentina ſtructo, ibid. C. in archiepiſcopum Cantuarienſem electus, hanc dignitatem recuſat, ibid. ad utilitatem monaſterii longe præclara facit, D. 519. D.

Bailleul (Margarita le) Villaris-Caniveti, 753. B.

Bainus (S.) Fontanellæ, 17. A. 123. B. D. 156. E. 161. D. abbatiolam Floriacenſem ſibi traditam Fontanellæ ſubdit, 168. A. ſimul epiſc. Tarvanenſis, B. C. D.

Baiſe (Franciſca de) Albarum-Dominarum, 556. A. regularem diſciplinam reſtituit, ibid.

Balbet (Robertus) Fontanellæ, 182. C.

Baldricus abbas Ebriaci, 407. A.

Baldricus Gemetici, 191. B. 954. E.

Balduinus Marchaſii-Radulfi, 329. C. 331. C.

Balduinus Montiſburgi, 928. C.

Balduinus Reſſonii, 338. A.

Balot (Guillelmus) S. Audoëni Rotomagenſis, 137. B. 144. B. C. inſtr. 21. E.

Balou (Johannes de) Savigneii, 548. C. Romam adit pro reformatione ſui ordinis, D. fit abbas generalis totius ordinis, ibid. antea abbas S. Andreæ in Goſſerno, ibid. 694. E. 745. A.

Balue (Johannes) S. Audoëni, 153. B. cardinalis epiſcopus Ebroicenſis vincit æmulum cardinalem Hugonetum, ibid. ſimul abbas Fiſcanni, 213. A. recuperata libertate recuperat & abbatiam, C. 606. A. tranſigit ſuper exemtione ejuſdem monaſterii, 93. B.

Balzac (Carolus de) S. Georgii de Balcheri-villa, 273. D.

Balzac (Ludovica de) S. Ludovici Vernonenſis, 662. D.
Bannes d'Avejan (Carolus de) Montiſburgi, 930. D.
Banneville (N. de) S. Laurentii de Cordeillon, 983. A.
Bans (Johannes des) abbas triennalis S. Martini Sagienſis, 725. B. C. iterum fit abbas, E. 715. E. 738. B.
Bantelu (Margarita de) Theſauri beatæ Mariæ, 326. B.
Baouſt (Michaël) Bellæ-ſtellæ, 463. E.
Bapaume (Robertus de) abbatiam Valaſſiæ per ceſſionem obtinet, quæ ceſſio caret effectu, 315. B.
Barail (N. de) a rege incaſſum nominatus abbas Silleii, 761. D.
Barbara filia Caroli II regis Angliæ, prioriſſa S. Nicolai Pontiſarenſis, 292. C.
Barbe (Franciſcus) S. Martini Sagienſis, 727. D.
Barberel (Johannes) Montis-Dei, 861. D.
Barberin (Antonius) S. Ebrulfi, 829. E.
Barbier de la Riviere (Ludovicus) Liræ, 651. C. regni Franciæ adminiſter, 651. C.
Barbiti (Petrus) Boni-portus, 668. B. dona ab Angliæ rege ſuſcipit, ibid.
Barbou (Thomas) Lucernæ, 559. A.
Bardou (Johanna) abbatiſſa Lexovienſis a capitulo Lexovienſi excommunicata, 795. D.
Bardouf (Johanna) S. Deſiderii, 856. E.
Barentin (Maria - Eliſabeth) S. Amandi Rotomag. 286. E. 290. B. benedictione donatur apud Vallem-gratiæ, ibid.
Baril (Nicaſius) Valaſſiæ, 314. E.
Barre (Antonius de la) S. Catharinæ, 130. C. factus poſtea epiſcopus Engoliſmenſis, ibid.
Barneville (Philippus de) Cæſariſburgi, 943. D.
Barriere (N. de) Lucernæ, 561. D. a papa reprobatus ut pote non regularis, E.
Barrin de Vincelles (Tuſſanus) S. Laudi, 938. D.
Bartha (Johannes) a rege deſignatus abbas Trappæ, 750. E.
Bartholomæus S. Martini Pontiſarenſis, 257. B.
Bartholomæus Noæ, 665. E.
Bartholomæus Pratelli, 839. C.
Barville (Franciſca de) S. Claræ Alenconienſis, 761. E.
Bas (Guillelmus le) Liræ, 649. A. fit Abellonenſis epiſcopus, B.
Bas (Johannes le) Liræ, 649. C.
Baſſompierre (Ludovicus-Franciſcus de) S. Georgii de Balcheri-villa, 273. E.
Baucher (Johannes) Augi, 296. C.
Baudet (Guillelmus) Torigneii, 457. D. moriens ſe abbatem fiduciarium declarat, ibid.
Baudienville (Petrus de) Blancæ-landæ, 946. C.
Baudouin (Gaufridus) Montis - Dei, 861. B.
Baudouin (Johannes) Greſtani, 845. B.
Baudry de Piencourt (Claudius de) Crucis S. Leufredi, 637. C. ornamenta pontificalia obtinet, ibid. Veterum Benedictinorum fit generalis, ibid.
Baudry de Piencourt (Franciſcus - Placidus) Crucis S. Leufredi, 637. C. ad epiſcopatum Mimatenſem evectus, D.
Baxeto (Aicadrus de) Fiſcanni, 209. D.
Bayard (Michaël) Fontanellæ, 184. E.
Bayeneruot (Anna de) litigat de abbatia S. Salvatoris, 658. D.
Bazan (Johannes) Cæſariſburgi, 943. D.
Bazin (Guillelmus - Sanſon) præpoſitus generalis Fratrum S. Ionii, 345. D.
Bazin de Bezons (Johannes - Baptiſta-Armandus) Reſſonii, 340. A.
Beatrix Monaſterii-villaris, 282. B. filia notha Richardi I ducis, ibid. Robertum ducem ad reparationem parthenonis incitat, C. inſtr. 327. E.
Beaumont (Radulfus de) S. Michaëlis de Monte, 515. D. ex cuſtode abbatiæ Bernaicenſis fit abbas, ibid. Jeroſolyma redux moritur, ibid. 831. A.
Beauclerc (Aſtorgius de) Liræ, 645. A. B. 648. C. reſtituit atrum colorem, ibid.
Beaumanoir (Gaufridus de) S. Martini Sagienſis, 723. C. antea prior de Gaſto, ibid. eccleſiam cladibus pollutam curat purgari, D. nominat ad prioratum Lancaſtriæ, ibid.
Beaunai du Tot (Maria-Magdalena de) Fontium-Guerardi, 322. A.
Beaune (Reginaldus de) S. Andreæ de Goffer, 747. A. cancellarius ducis Alenconii, ibid.
Beaupoil de Sainte-Aulaire (Carolus de) Mortui - maris, 318. A. ſimul abbas ſancti Johannis de Faleſia, 758. A. moritur, 982. E.
Beaupoil de Sainte-Aulaire (N. de) ſancti Taurini, 632. B.
Beauvais (Nicolaus de) S. Audoëni, 148. B. uſum inſignium pontificalium obtinet, C. regimen dimittit, D. ſepultus apud Sigeium cujus erat prior, E.
Beauvais (Stephanus-Franciſcus de) Montis-morelli, 540. D.
Beauveau (Ægidius de) Ulterioris-portus, 253. A. epiſcopus Nannetenſis, ibid.
Beauveau (Gabriël de) Ibreii, 654. E.
Beauveau-du-Rivau (Renatus - Franciſcus de) S. Victoris Calet. 267. C.
Beauvoir (Margarita de) Gomeri-fontis, 323. C.
Beaux-Oncles (Maria de) S. Mariæ de Moſtons, 534. E.
Bec (Carolus du) commendatarius ſancti Martini Sagienſis, 724. C. æmulum habuiſſe creditur, ibid. E.
Bec-Creſpin (Antonius du) Gemetici, 199. B. archiepiſcopus Narbonenſis, ibid. 972. C. D.
Bec-Creſpin (Johannes du) Mortui-maris, 312. C.
Bec-Creſpin (Renatus du) Mortui-maris, 312. C.
Bechage (Nicolaus) S. Stephani Cadom. 425. E.
Becquet (Richardus) Bellæ - ſtellæ, 463. E.
Becquet (Guillelmus de) Gemetici, 197. B. 966. B. C.
Bedingfield (Margarita) Graveningarum, 344. D.
Beio & de Braho (Guillelmus de) Fontanellæ, 181. B. præfecturam linquit, C.
Bel (Johannes le) Pleſſei - Grimoldi, 442. D.
Bel (Nicolaus le) S. Andreæ de Goffer, 745. B.
Believre (Richardus le) Ardenæ, 460. E. ſimul prior de Coulon, ibid.
Bellay (Claudius du) Savigneii, 551. A. ſimul prior de Cunant in Andegavia, ibid. S. Bernardi quædam opera gallice edit, ibid. eximio epitaphio decoratus, B.
Bellay (Euſtachius du) Fulcardi-montis, 306. A. epiſcopus Pariſienſis ac conſiliarius parlamenti, ibid.
Bellay (Johannes du) Albæ-Marlæ, 277. D. cardinalis & epiſcopus Parif. ibid.
Bellay (Johannes du) commenda Trappæ a rege donatus, 750. D.
Bellay (Franciſca du) S. Trinitatis Cadomenſis, 438. E.
Belleſouriere (Maria-Hyacintha de) Stratæ, 673. D.
Bellengreville (Johannes de) Ulterioris-portus, 252. D.
Bellengreville (Nicolaus de) Ulterioris-portus, 247. A. dictus *Brachium-ferri*, ac Calvinianorum dux, ibid. 252. C.
Bellet (Johannes) S. Catharinæ, 129. D.
Belley (Egidius le) Montis - morelli, 539. A.
Belley (Stephanus le) Montis - morelli, 538. E.
Belliere (Johannes de la) Lucernæ, 561. A. monaſterium reformat, B. viſitator monaſteriorum Neuſtriæ, ibid.
Belliere (Franciſcus de la) Lucernæ, 561. C.
Bello-fago (Richarda de) S. Mariæ de Moſtons, 533. E.
Belſunce (Henricus-Xaverius de) Montis-morelli, 540. E.
Belſunce (N. de) S. Trinitatis Cadom. 438. D.
Benedetti (Elpidius) a papa nominatus abbas Albæ-marlæ, 278. C.
Benedictus abbas Ceraſii, 411. A.
Benedictus Cormeliarum, 847. D.
Benedictus S. Petri ſupra Divam, 730. E, inſtr. 155. C.
Benjamin Cæſariſburgi, 941. E. abbatiam S. Helerii ſuo monaſterio uniri curat, ibid.
Benignus (S.) Fontanellæ, 163. B. 168. D. de regimine monaſterii projicitur, E. in priſtinam dignitatem reſtitutus, ibid. curam ſuſcipit cœnobii Flaviacenſis, 169. A.
Benignus S. Salvatoris vicecomitis, 923. B. inſtr. 231. B.
Benoiſons (Johannes de) S. Petri ſupra Divam, 733. D. adeſt concilio Piſano, ibid.
Benſe (Johannes) S. Laudi, 938. A.
Beraud (Anna) Theſauri B. Mariæ, 327. D.
Berceur (Maria-Suſanna le) S. Laurentii de Cordeillon, 440. B. moritur, 982. E.
Berceur de Fontenay (Antonius-Leonorius de) Greſtani, 846. C.
Bereglise d'Oſny (Leſcelinus de) ſancti Martini Pontiſar. 256. B. inconſulto abbate Cluniaci electus, ibid. monaſterium liberat a ditione Cluniacenſium, ibid.

Digitized by Google

Bergonia Albarum-Dominarum, 555. D.
Berger (Stephanus le) Pleſſei-Grimoldi, 442. E.
Beringhen (Jacobus-Ludovicus de) Fontaneti, 415. E. abbatiam dimittit uxorem ducturus, ibid.
Bernard (Johannes) Corneliarum, 849. E.
Bernardus Belli-becci, 302. D.
Bernardus S. Ebrulfi, 822. E. ob æs alienum contractum exauctoratur, ibid.
Bernardus S. Michaëlis de Monte, 517. D. dictus etiam Benedictus, E. multa bona monaſterio facit, 518. A. prioratum conſtruit in rupe de Tumbalenia, B. abbatiam tertio incendio vaſtatam luget, ibid.
Bernardus Vallis, 440. D. ex canonico S. Genovefæ Pariſ. factus abbas, ibid. inſtr. 93. E.
Bernardus S. Victoris Calet. 263. E.
Bernay (N. de) Vinacii, 742. C.
Bernerius Concharum, 639. A. decimas accipit in Valle Albæ-viæ, 818. D.
Berno Liræ, 645. E.
Bertaut (Guillelmus) Hambeiæ, 932. D.
Bertaut (Johannes) Alneti, 445. A. regi a ſecretis & epiſcopus Sagienſis, ibid. 704. A.
Bertaut (Petrus) Alneti, 445. B. cedit uxorem ducturus, ibid.
Bertaut (Stephanus) Pratelli, 840. E.
Berthemet (Maria-Ludovica de) ſancti Ludovici Vernonenſis, 663. B.
Berthier (Stephanus) S. Taurini, 630. A.
Bertier (Stephanus) Concharum, 641. B.
Bertinus monachus Gemeticenſis abbatiæ S. Victoris Calet. præficitur, 264. B. 265. A. C.
Bertrandus abbas Ceraſii, 410. C.
Bertrandus Ibreii, 653. C.
Bervrinus abbas Nanti, 912. C.
Beſnard (Michaël) Montiſburgi, 928. D.
Beſnier (Stephanus) Inſulæ-Dei, 342. E.
Betholaud (Andreas) S. Martini Sag. 728. A. ſtabiliendæ diſciplinæ curam impendit, ibid. 717. A.
Bethune-Charroſt (Nicolaus de) Ulterioris-portus, 252. E.
Beuriere (Robertus) S. Taurini, 629. D.
Beuſville (Guillelmus de) Becci, 234. E. 840. C. 969. C.
Bichi (Alexander) Cornevillæ, 300. E. cardinalis & epiſc. Carpentoractenſis, ibid.
Bigard (Thomas du) S. Salvatoris vicecomitis, 924. D.
Bigars de la Londe (Andreas de) Cornevillæ, 300. D. 812. A. 905. E.
Bigars de la Londe (Carola de) Fontium-Guerardi, 321. D. præfecturam dimittit, E.
Bigars de la Londe (Eliſabeth) Fontium-Guerardi, 321. D. monaſterium deſolatum inſtaurat, ibid.
Bigne (Margarinus de la) Ardenæ, 461. B. commendam ſubdole arripit, ibid.
Bigorre (Valentinus de) Lucernæ, 561. D.
Bigot (Guillelmus le) Montis-Dei, 861. C.
Bigot (Johannes le) Ibreii, 654. D. plures patitur æmulos, E.
Bigre (Johanna le) Theſauri B. Mariæ, 326. B.
Billet (Bardinus) Alneti, 444. D. Pariſienſibus ordinis comitiis intereſt, ibid.
Binet (Guillelmus) Pratelli, 840. C.
Biodos (N.) Noæ, 667. B. decanus Bajocenſis, ibid.
Biſſonet (Rogerius) Savigneii, 547. E. adeſt capitulo generali, ibid.
Blanc (Jacobus le) Barberii, 455. C. item canonicus Rotomag. ibid.
Blanc (Nicolaus le) Bellæ-ſtellæ, 465. C.
Blanchart (Franciſcus) ſuperior congregationis Gallicanæ canonicorum regularium, 441. A.
Blanchet (Thomas) S. Andreæ de Goffer, 746. C.
Blangis (Robertus de) S. Ebrulfi, 823. A. omnes prioratus curat confirmari a papa, ibid. moniales Villaris-Caniveti decimam cogit ſolvere, B.
Blaru de Tilly (Chriſtophorus de) Crucis S. Leufredi, 637. B.
Blaſius Boni-portus, 667. E.
Blaſon (Gaufridus) Montis-Dei, 861. A.
Blavette (Henricus) prior Belloſannæ monaſterium a fundamentis excitat, 334. B.
Blechard (Radulfus) Fulcardi-montis, 305. B.
Blond (Galterius le) Cæſariſburgi, 943. C.
Blond (Johannes le) Ardenæ, 460. B.
Blondi (Guillelmus) Liræ, 648. B.
Bloquet ſeu Bloquel (Petrus) Belli becci, 303. A.
Bloſſet (Stephanus) S. Barbaræ in Algia, 860. A. ſimul abbas Corneliarum, 848. E.
Bloſſet de Carouges (Stephanus) Greſtani & Corneliarum, 798. D. ſimul epiſcopus Lexov. ibid.
Bloſſeville (Richardus de) Mortui-maris, 309. D. antea abbas Vallis-Aſcii, E. 313. D. ad Alexandrum papam miſſus, ibid.
Blouet de Camilly (Franciſcus) Vallis-Richerii, 452. B. abbas item S. Petri ſupra Divam, C. 735. D.
Boceio (Robertus de) S. Johannis de Faleſia, 755. D.
Bocherville (Iſabellis de) Monaſterii-Villaris, 284. B.
Bochetel (Johannes) Marchaſii-Radulfi, 332. D. monaſterium ſolo adæquatum inſtaurat, ibid.
Bohier (Antonius) S. Audoëni, 137. A. 153. C. jus obtinet abbatem Fiſcannenſem prægrediendi, 154. B. ad archiepiſcopatum Bituricenſem promotus, C. 213. D. 214. B. item abbas S. Georgii de Balcheri-villa, 272. E.
Bohier (Thomas) Bernaici, 834. A.
Bois (Dionyſius du) S. Martini Sagienſis, 726. B. multa patitur a Calviniſtis, ibid.
Bois (Petrus du) S. Martini Pontiſarenſis, 258. E.
Bois (Stephanus du) Stratæ, 673. B.
Bois-Gilout (Euſtachia de) Gomerifontis, 323. A.
Bois-Jourdain (Petronilla de) S. Mariæ de Moſtons, 534. C.
Bois le-Vicomte (N. de) Bivallis, 319. A.
Boiſſay (Johannes de) abbas S. Audoëni fruſtra electus, 154. C.
Boiſſay (Catharina de) Bivallis, 317. B.
Boivin (Guillelmus) Montis-Morelli, 509. A. item prior de Rupe-Moretonii & de Denezeio, ibid. 905. E.
Boivin (Henricus) Montis-Morelli, 501. E. item prior de Bocherio & de Denezeio, ibid.
Boivin de Vaurony (Guillelmus) Fontaneti, 415. D. ſenator Rotomagenſis, ibid. item abbas Montis-Morelli, ibid. 509. A. 540. B. ſimul prior B. Mariæ de Rupe-Moretonii & de Denezeio, ibid.
Boleia (Johannes de) Torigneii, 457. B.
Bolengarii (Johannes) Mortui-maris, 311. D.
Bolevilla (Richardus de) ſancti Laudi, 937. C.
Boleville (Richardus de) Gemetici, 197. A. ab Odone Rigaldo increpitus, ibid. 965, D. E.
Bolonia (Petrus de) Bellimontis, 852. A.
Bon-Amy (Robertus) Bellæ-ſtellæ, 463. D.
Bonce (Beraltus de) Hambeiæ, 933. A.
Bongre (Stephanus) Marchaſii-Radulfi, 330. B. 332. A.
Bonjan (Antonius) S. Martini Sagienſis, 728. A.
Boniface (Radulfus) S. Salvatoris vicecomitis, 925. C.
Bonnel (Guillelmus) Corneliarum, 848. C.
Bonneſaignes (Petrus-Gaſto de) Stratæ, 673. C.
Bonneville (Nicolaus de la) Blancæ-landæ, 946. E.
Bonvouſt (Johanna de) Vinacii, 741. B.
Bonzi (Petrus de) Mortui-maris, 312. D.
Bordeaux (Robertus de) Gemetici, 197. C. 967. A.
Bordet (Gabriel) S. Martini Sagienſis, 727. E.
Bordier (Bernarda le) Eſſeii, 742. E. ex domo S. Magdalenæ Pariſ. examen acceſſit, ibid.
Borgueyo (Ranulfus de) S. Michaëlis de Monte, 523. E.
Borracher vel de Duclair (Johannes le) Gemetici, 197. D. 968. A. B.
Bortaris de Tournefort (Bertrandus de) Silleii, 761. C.
Bos (Johannes-Baptiſta du) Reſſonii, 340. A. academiæ Franciæ amanuenſis perpetuus, B.
Boſc (Simon du) Gemetici, 198. C. ex priore Sigeii & abbate Ceraſiaci ad hanc eccleſiam tranſlatus, ibid. Romam a rege bis miſſus, D. ſimul abbas S. Victoris Caletenſis, 265. D. Ceraſiaci 411. B. C. 527. C. 969. D. E. 970. & ſeqq.
Boſc (Margarita du) S. Leodegarii, 854. C.
Boſc (Petronilla du) ſancti Leodegarii, 854. C.
Boſchage (Richardus) Bernaici, 833. B.
Boſchen (Alanus de) Savigneii, 549. D. litem habet cum abbate Vallium-Sernaii, ibid.

Digitized by Google

Boſco (Johannes de) S. Ebrulfi, 826. B.

Boſo Becci, 227. E. fidem clientelarem Henrico regi obligare non vult, ibid. interlocutor adhibetur in libro S. Anſelmi *cur Deus homo*, 228. B. duobus annis ante obitum oculorum lumine orbatus, D. monachos 190 ad profeſſionem admittit, 229. A. 773. C. a Gaufrido Rotomag. ordinatus, 42. C.

Boſquel (Laurentius) Belli-becci, 302. D.

Boſvilla (Nicolaa de) de abbatia S. Trinit. Cadomenſis litigat, 433. E.

Boucart (Johannes) Becci, 237. A. hic epiſcopus Abrincenſis abbatiam primus obtinet in commendam, B. in alterius gratiam cedit, ibid. 494. C. 507. E.

Boucher (Andreas le) S. Martini Sag. 728. A. ultimus abbas e Caſalinis locum cedit monachis S. Mauri, ibid.

Boucher (Petrus le) S. Martini Pontiſarenſis, 259. B. captivus ab Anglis Rotomagum abductus, ibid. in monaſterium redux illud reparat, C.

Boucher d'Orſay (Carolus) Montiſburgi, 929. D.

Boucherat (Guillelmus) ſancti Severi, 916. B.

Bouchet (Jacobus du) Troarni, 419. E. primus fuit commendatarius, ibid.

Bouchet (Johannes-Ludovicus du) Troarni, 419. E. ſimul epiſcopus Dolenſis, ibid.

Bouclier (Gaufridus le) Lucernæ, 563. B.

Boudarre (Johannes) Cæſariſburgi, 943. B.

Boudart (Petronilla) S. Amandi Rotomagenſis, 288. C.

Boudet (Johannes) Belloſannæ, 335. B. ex parochia S. Luciani accitus, ibid.

Bovelin (Guillelmus) Exaquii, 920. C.

Bovelin (Guillelmus) Hambeiæ, 932. D.

Bouillé (Eliſabeth de) S. Mariæ de Moſtons, 534. D. parthenonem S. Michaëlis de Boſco cupit extinguere, ibid.

Bouillé (Maria de) S. Mariæ de Moſtons, 534. D. reformat parthenonem, E.

Bouillé (Renata-Maria de) S. Mariæ de Moſtons, 534. E. litibus fatigata præfecturam dimittit, ibid.

Bouillers (Franciſcus de) Blancæ-landæ, 948. A.

Bouillonnay (Franciſcus de) Montis-Dei, 862. B. de abbatia benemeritus, ibid.

Bouilloné (Johanna du) Gomeri-fontis, 323. E. 739. A.

Boulanger (Carolus) Marchaſii-Radulfi, 333. A. ab epiſcopo Autonenſi benedictus, ibid.

Boulanger (Gabriel le) S. Barbaræ in Algia, 860. B.

Bouleya (Johannes de) Ceraſii, 411. A.

Boullie (Matthias) S. Andreæ de Goffer, 746. A. cedere cogitur, B.

Boulliers (Franciſcus de) Boni-portus, 669. A.

Bouquetot (Johannes de) Fontanellæ, 183. A. ad Conſtantienſe concilium deſtinatus, ibid. Anglis infenſus abbatiam non inviſit, ibid. 378. D.

Bourbon (Alexander de) Valaſſiæ, 315. E. filius Henrici IV regis & magnus Franciæ prior, ibid.

Bourbon (Antonius de) ſancti Stephani Cadomenſis, 428. D. ſimul abbas ſancti Victoris Maſſilienſis & Saviniaci, E. 551. C. occiſus in prælio apud caſtrum novum Arrii, ibid.

Bourbon (Carolus I de) S. Catharinæ, 130. D. S. Audoëni, 154. E. cardinalis & archipræſul Rotomagenſis, ibid. Gemetici, 200. D. 977. A. & ſeqq. 99. C. 100. A.

Bourbon (Carolus II de) S. Catharinæ, 130. D. menſam abbatialem unit Cartuſiæ Gallionenſi, ibid. S. Audoëni, 154. E. item cardinalis & archiepiſc. Rotomag. ibid. Fontanellæ, 184. E. Gemetici, 200. D. 978. A. B. Validi-Montis, 280. C. Fontaneti, 415. C. S. Petri ſupra Divam, 735. B. Montiſburgi, 930. A.

Bourbon (Henricus de) Fiſcanni, 215. B. abdicat uxorem ducturus, 215. C. Valaſſiæ, 315. E. 316. A. S. Taurini, 631. C. filius Henrici IV dux Vernolii, ibid. Boni-portus, 670. E. 671. A. nondum clericali caractere inſignitus abbatia donatur, ibid.

Bourbon (Johannes de) Fontanellæ, 183. C. antea abbas S. Dionyſii, ibid.

Bourbon (Ludovicus de) Ulterioris-portus, 252. B. Savigneii, 550. A. ædes abbatiales conſtruit, ibid.

Bourbon (Ludovicus-Henricus de) Boni-portus, 671. B.

Bourbon (Reginaldus de) S. Salvatoris vicecomitis, 925. C.

Bourbon (Iſabella de) S. Trinitatis Cadomenſis, 435. E. antea prioriſſa Fontis-Ebraldi, ibid. diſciplinæ regularis reſtauratrix, 436. A. 495. D.

Bourbon (Renata de) S. Trinitatis Cadomenſis, 435. E. ſimul abbatiſſa Fontis-Ebraldi, ibid.

Bourbon-Condé (Ludovicus de) Becci, 239. A.

Bourbon-Vendome (Ludovicus de) Saviniaci, 495. C.

Bourdes (Nicolaus) S. Martini Sagienſis, 726. C. baſilicæ chorum & latera fornicibus ornat, E.

Bourdon (Johannes) Montis-Dei, 862. B.

Bourg (Franciſcus du) S. Laudi, 938. C. epiſcopus Rivenſis. ibid.

Bourg (Johannes du) S. Laudi, 938. C.

Bourgeois (Nicolaus) Trappæ, 751. A. 983. E.

Bourgeois (Margarita-Bernarda le) Villaris-Caniveti, 753. D.

Bourget (Guillelmus du) Fiſcanni, 211. C.

Bourgogne (Philippus de) Fiſcanni, 211. B.

Bours (Petrus du) Marchaſii-Radulfi, 330. A. 331. D.

Bouterie (Johannes de) Lucernæ, 558. E.

Bouteroye (Nicolaus) Lucernæ, 558. D. tranſigit cum priore Domus-Dei Conſtantienſis, ibid.

Boutevilain (Thomas) Fulcardi-montis, 305. C.

Bouthillier (Victor le) Trappæ, 751. B. antea Bolonienſis epiſcopus dein coadjutor Turonenſis, ibid. prior Bellimontis in Algia, ſubinde archiepiſcopus Turonenſis, 852. E. inſtr. 316. C.

Bouthiller de Chavigny (Dionyſius-Franciſcus) Mortui-maris, 312. E. Bellimontis, 853. A.

Bouthiller de Rancé (Armandus-Johannes le) Trappæ, 748. A. 751. C. ſtrictiorem obſervantiam inducit, ibid. veſtem monaſticam induit, D. Romam pergit, ibid. plurimos conſcribit libros, E. præfecturam dimittit, ibid.

Bouthiller de Rancé (Armandus-Johannes le) Vallis, 441. A. 451. C.

Bouthiller de Rancé (Franciſcus-Dionyſius le) Vallis, 440. E. Trappæ, 751. B. regi ab eleemoſynis, ibid.

Boutren (Petrus) Valaſſiæ, 315. C. duos æmulos vincit, ibid.

Bouvier (Franciſcus) Belli-becci, 303. D.

Bouvier (Jacobus) Belli-becci, 303. D.

Bouzet de Roquepine (Henrica-Margarita du) S. Sidonii, 325. C. præfecturam abdicat, D.

Boyer (Antonius) Fiſcanni, 213. D. æmulo devicto confirmatur a papa, ibid. in archiepiſcopum Bituricenſem tum in cardinalem aſſumtus, 214. B. 137. A. 153. C. 154. B.

Boyer (Johannes-Baptiſta) Blancæ-landæ, 949. A.

Boyſaine (Nicolaus de la) Montis-Dei, 861. D.

Bracqueville (Henricus de) S. Martini Sagienſis, 692. C. 721. A. ex abbatia Troarni accitus, ibid. ſocietatem init cum abbate S. Vincentii, B. componit de decimis de Cubeio, C.

Brametot (Johannes de) Fontanellæ, 183. D. ex priore de Tigevilla fit abbas, ibid.

Brancas (Andreas-Franciſcus de) Alneti, 445. D. ſimul ſacræ Capellæ Pariſienſis canonicus, ibid.

Brancas (Cæſar de) Savigneii, 550. D. a Calviniſtis trucidatur, ibid. ſepultus in parochia de Mantilliaco, E.

Brancas (Johannes-Baptiſta-Antonius de) montis-morelli, 540. E.

Brancas (Margarita-Candida de) S. Leodegarii, 855. D.

Brancas (Maria de) de abbatia Monaſterii-Villaris cum Barbara Cavelier litigat, 285. B.

Braque (N. de) Vinacii, 742. C.

Bras-de-fer (Ingerannus) Marchaſii-Radulfi, 330. B. 331. E.

Breauté (Alexander de) S. Petri ſupra Divam, 735. C.

Breauté (Maria de) S. Amandi Rotomagenſis, 288. D. 603. A.

Breban (Nicolaus de) abbas fiduciarius Validi-montis, 280. C.

Brecé (Robertus de) Montis-morelli, 538. A.

Brechy (Robertus de) Fiſcanni, 211. B.

Brely (Aalicia de) S. Salvatoris, 656. E. pro decima Venationis cervum accipit, 657. B.

Brement (Andreas le) S. Martini Sag. 723. B. prioratum de Courtomer monachis attribuit, C.

Bretagne (Odetus de) S. Petri ſupra Divam, 735. A. comes Virtutenſis, ibid.

Bretel (Claudius) S. Victoris Caletenſis, 267. B. decanus Rotomagenſis, ibid.

Bretel (Ludovicus) S. Victoris Caletenſis, 267. B. decanus Rotomagenſis & conſiliarius parlamenti, ibid. item abbas Alneti, 445. B. 812. A. 121. A.

Digitized by Google

Bretel de Grimonville (Jacobus) Liræ, 651. C. monachos litibus fatigat, ibid.

Breton (Johannes le) Greſtani, 845. D. a rege dictus archipræſul Burdigalenſis, E. Domnatum Aubracenſem obtinet, 846. A. recuſat decanatum S. Germani Autiſſiodorenſis, ibid.

Breton (Philippus le) S. Ebrulfi, 826. B. fundat officium infirmarii, C.

Breton (Petronilla le) S. Leodegarii, 854. B.

Brevedent (Dionyſius) Trappæ, 750. E. ſimul canonicus Rotomagenſis, ibid.

Breuil (Arnaldus du) S. Audoëni, 150. D. Avenionem pergit promotionis ſuæ confirmationem adepturus, ibid. colligendæ pecuniæ ad inſtaurationem Caſinenſis cœnobii præficitur, E. dignitate cedit, ibid. 81. D.

Brezé (Ludovicus de) S. Georgii de Balcheri-villa, 273. C.

Briant (Reginaldus) Inſulæ-Dei, 343. C.

Brie (Augerius de) S. Ebrulfi, 828. B. primus commendatarius, ibid. privilegio tonſuram conferendi donatur, C. invadit abbatiam Trappæ, 750. B. bona abalienat, ibid. ab æmulo evinctus, ibid.

Brie (Felix de) S. Ebrulfi, 828. C. æmulum patitur, D. intendit reformare abbatiam, E.

Brillet (Guillelmus) Ibreii, 653. D.

Briorne (Philippa de) Villaris-Caniveti, 752. E.

Briqueville (Maria de) S. Deſiderii, 857. B. votorum fide ſoluta deſponſatur, ibid.

Briſé (Maria de) S. Claræ Rotomag. 343. E.

Broc du Nozet (Edmundus du) Albæ-Marlæ, 278. B. Romæ defunctus auditorum Rotæ decanus, C.

Broc du Nozet (Guillelmus du) Albæ-Marlæ, 278. B.

Brocotte (Johannes de) Bellæ-ſtellæ, 463. D.

Broc Saint-Mars (Petrus de) Reſſonii, 340. A.

Broé (Bonus de) Montiſburgi, 930. A. collegium fundat, ibid.

Brogariis (Thomas de) Belli-montis, 850. C. 851. C.

Broglie (Carolus-Mauricius de) S. Michaëlis de Monte, 533. B.

Broiſe (Coſmas de la) Belli-becci, 303. E. ex monacho Goſernenſi & abbate Loci-Dei, ibid.

Broſart vel Braſart (Michaël) Barberii, 454. B.

Broſſeau (N.) Bellæ-ſtellæ, 465. C.

Broſſin (Carolus) Belloſannæ, 336. C. familiæ Dominicanæ alumnus regimen dimittere coactus, ibid.

Brouilly (Magdalena de) Bivallis, 317. D.

Brucourt (Eliſabetha de) S. Deſiderii, 857. A.

Bruel (Jacobus) Marchaſii-Radulfi, 330. C.

Brument (Robertus le) Cormeliarum, 848. B.

Brun (Malachias) Trappæ, 752. B.

Brundos (Johannes) ſancti Andreæ de Goffer, 745. B.

Brunel (Johannes) Marchaſii-Radulfi, 330. D. 332. C.

Brunet (Johannes) Belloſannæ, 335. A.

Brunſay (Antonius de) Troarni, 419. D. ultimus abbas regularis & prior de Thoiriaco, ibid.

Bruyeres (Thomas de) recuſata abbatia S. Victoris, eligitur abbas S. Audoëni, 149. A. 264. B. Johanni æmulo locum cedere cogitur, ibid. iterum electus cum eſſet prior Belli-montis, C. 850. C. 851. C.

Budos (Laurentia de) S. Trinit. Cadom. 437. A. ſtatuta pro bono regimine condit, B. inſigni epitaphio donata, ibid. C.

Buignon (Chriſtianus) Reſſonii, 339. A. æmulum ſummovet, B.

Buiſſon (Eudelina du) S. Ludovici Vernonenſis, 662. C.

Burgenſis (Robertus) S. Barbaræ in Algia, 859. C.

Burnel (Guillelmus) abbatiam Fontanellæ per ceſſionem adeptus, non fruitur, 182. D. 966. A.

Buſc (Radulfus du) S. Victoris Calet. 265. A. 166. B.

Buſi (Robertus de) Valaſſiæ, 315. A.

Buſnel (Ægidius) abbas fiduciarius Bellæ-ſtellæ, 464. B. a parlamento ejectus, ibid.

Buſquet (Margarita) Villaris-Caniveti, 753. B.

C

CACQUETIER (Jacobus) de abbatia Lucernæ litigat, 560. B.

Cagnebourne (Robertus de) S. Laudi, 938. C. epiſcopus Roſenſis, ibid.

Caignou (Franciſcus) Lucernæ, 560. B. monaſterii privilegia curat firmari, C. 862. A.

Caillebot de la Salle (Franciſcus) Longarum, 431. D. Blancæ-landæ, 949. A.

Caillot (Jacobus) S. Salvatoris vicecomitis, 925. C. D.

Caillot (Johannes) S. Salvatoris vicecomitis, 925. B. D.

Caleto (Robertus de) primus abbas Liræ, inſtr. 123. E. 124. C.

Calidobecco (Richardus de) prior Gemetici, 967. B.

Calvieres (Ludovicus de) Liræ, 651. D.

Calvo (Petrus de) Augi, 297. D. canonicus & archidiaconus eccleſiæ Helenenſis, ibid.

Cambout de Coiſlin (Petrus du) Gemetici, 200. E. 980. B.

Camille (Petrus de) Marchaſii-Radulfi, 330. C.

Campo-repulſo (Gaufridus de) Montis-Dei) 861. A.

Camus (Johannes-Petrus) Alneti, 445. B. ſtrictioris obſervantiæ acceſſit monachos, C.

Camus (Robertus le) Reſſonii, 339. D. regularium ultimus, ibid.

Canchi (N. de) Eſſei, 743. E.

Cangé (Petronilla I de) S. Mariæ de Moſlons, 533. E. II. 534. A.

Caniba (Petrus de) Becci, 71. B.

Canillac de Beaufort de Montboiſſier (Maximilianus de) Augi, 297. E. canonicus ſacræ capellæ Pariſ. ibid.

Caniſy (Franciſcus de) Montiſburgi, 930. C.

Canonville (Amata de) Bivallis, 318. B.

Canteil (Guillelmus de) Pleſſeii-Grimoldi, 442. B.

Canteleu (Antranus de) prior S. Victoris in Caletis, inſtr. 57. C.

Cantepie (Johannes de) S. Catharinæ, 129. C.

Canville (Petrus de) Marchaſii-Radulfi, 332. B.

Canville (Johanna de) Bivallis, 317. C. ab archiepiſcopo pleno jure nominata, ibid.

Capelle (Margarita) de abbatia Theſauri B. Mariæ litigat, 327. A.

Carbonel (Ludovica de) Albarum-Dominarum, 555. E.

Carbonel de Caniſy (Franciſcus) Montiſburgi, 930. C. fundat Domum-Dei & miſſionem Eudiſtarum, ibid.

Carbonel de Caniſy (Anna-Leonora) S. Mariæ de Angelis, 935. C.

Carbonel de Caniſy (Carola-Scholaſtica) S. Mariæ de Angelis, 935. B.

Carbonel de Caniſy (Johanna) S. Mariæ de Moſlons, 534. A.

Cardis (Petrus de) Savigneii, 548. E.

Cardon (Rogerius) S. Victoris Calet. 265. C.

Carel (Maria-Anna) S. Claræ Rotomag. 344. B.

Carretier (Robertus le) Ardenæ, 460. C. Carolum VII regem hoſpitio excipit, ibid. fidem præſtat abbati Lucernæ, 559. D. patrem immediatum recognoſcit abbatem Lucernæ, inſtr. 118. D.

Carolus Fulcardi-montis, 305. C.

Caron (Guillelmus le) Cornevillæ, 300. B.

Carpentier (Johannes) Marchaſii-Radulfi, 330. D. 332. C.

Carrel (Johanna de) Vinacii, 741. A.

Carretot (Johannes de) Pratelli, 840. A. vendit omnes poſſeſſiones in Anglia, ibid.

Carrouge (Johannes) Inſulæ-Dei, 342. D.

Caruel (Reginaldus) Greſtani, 844. D.

Caſſignolles (Johannes de) Mortui-maris, 312. A.

Caſſaignet de Tilladet (Maria de) ſancti Sidonii, 325. C. novam eccleſiam erigit, ibid.

Caſtel S. Pierre (N. de) S. Mariæ de Protectione, 934. E.

Caſtellione (Ludovicus de) S. Taurini, 629. E. antea abbas S. Mauri Foſſatenſis, ibid.

Caſtillon (Richardus de) Valaſſiæ, 314. E.

Caſtro (Johanna de) electa in abbatiſſam S. Trinitatis Cadom. ſuæ promotioni aſſentire non vult, 434. A.

Caſtroduno (Michaël de) Savigneii, 549. B.

Cauchea (Robertus de) S. Barbaræ in Algia, 859. E.

Cauchie (Johannes de la) Gemetici, 199. A. bullam tuitionis adverſus canonicos Rotomag. obtinet, B. abdicare cogitur, ibid. 925. A. 971. C. D. E. 972. A. B.

Cauchois (Stephanus le) Valaſſiæ, 315. B.

Çavé (Guillelmus) S. Stephani Cadom.

426. E. Angliæ regi præſtat hominium, ibid. abbatiam dimittit, 427. A.

Cavelier (Barbara) Monaſterii-Villaris, 285. B. æmulam patitur Mariam de Brancas, ibid. abdicata præfectura obtinet prioratum S. Pauli, ibid.

Cauquinvillers (Hugo de) Becci, 231. A. ex priore de Bono-nuncio factus abbas, ibid. ſubſcribit fundationi Belloſannæ, B. inſtr. 29. C. D.

Cauroy *ſeu* de Cauron (Marinus de) Lucernæ, 563. B.

Cauſſon (Guillelmus) Pleſſeii-Grimoldi, 442. B.

Cauvel (Adamus) Cornevillæ, 300. A.

Cauville (Rogerius de) Belli-becci, 302. A.

Cecilia S. Leodegarii, 853. E.

Cecilia S. Salvatoris, 656. A.

Cecilia S. Trinitatis Cadom. 432. E. fundatorum filia, ibid. defuncta anno regni Henrici I 26. 433. A.

Celles (Johannes) S. Catharinæ, 129. D.

Cerceau (Jacobus de) S. Salvatoris vicecomitis, 926. A.

Cerilly (Petrus de) Concharum, 641. A.

Chabannes (Gilbertus-Blaſius de) Boniportus, 671. C. vicarius generalis apud Lingonas, D. ad comitia cleri deputatus, ibid.

Chabannes-Curton (Joſephus-Gaſpardus-Gilbertus de) Vallis-Richerii, 452. C. fit epiſcopus Aginnenſis, D.

Chaiſe (Guillelmus de la) Montis-morelli, 538. A.

Chalet (Robertus de) Liræ, 644. B. 645. D.

Chaliveau de la Bretonniere (Carolus) S. Ebrulfi, 829. C.

Chalus (Faro de) S. Martini Sagienſis, 728. B. ob morum aſperitatem monachis exoſus, ibid.

Chambellan (Nicolaus le) Cornevillæ, 299. E.

Chambernon (Beatrix) S. Trinitatis Cadomenſis, 433. E. electionem ſuam ab epiſcopo improbatam firmari curat, 434. A. B.

Chambly (Nicolaa de) S. Trinitatis Cadomenſis, 434. C. licentiam facit canonicis S. Sepulcri acquirendi in burgo monialium, ibid.

Chambon (Thomas) S. Victoris Calet. 266. B. ex priore fit abbas, ibid.

Chambray (Ogerius de) Cormeliarum, 849. A. item prior de Charollis & Belli montis, ibid.

Chambray (Robertus de) S. Stephani Cadomenſis, 426. C. jure deferendi inſignia pontificalia a papa donatus, D. clientelare obſequium præſtat epiſcopo Bajocenſi, ibid.

Chambray (Helena-Martha de) Almaniſcarum, 740. A. ad Argentonium ſecedere jubetur, ibid. B.

Chambray (Johanna de) Monaſterii-villaris, 284. D. antea abbatiſſa Virginitatis, ibid.

Chambray (Martha-Gabriëlis de) Almaniſcarum, 740. B.

Chambres (Thomas des) S. Michaëlis de Monte, 522. C. maxime pietati & orationi addictus, ibid.

Chambrie (Petrus de la) Becci, 233. A. antea prior Evremodii, ibid. eccleſiam pene deſtructam inſtaurat, ibid. efficit ut præſentatio beneficiorum penes ſit ſolum abbatem, B.

Chamery (Benedictus de) Liræ, 649. E. a monachis ejectus, 650. A.

Chamillart (Ludovicus de) S. Severi, 916. D.

Champart (Robertus) Gemetici, 958. A. B. C. D.

Champion (Guido) Fontaneti, 415. D. ex canonico Pariſienſi epiſcopus Trecorenſis, ibid.

Champs (Richardus des) S. Georgii de Balcheri-villa, 271. E.

Champvalon (Franciſcus de) Gemetici, 200. E. 980. C. 981. A.

Chancerel (Thomas) Bellæ-ſtellæ, 464. A. 861. C.

Channart (Johannes) S. Martini Sag. 725. B. juſſu Leonis papæ benedicitur, ibid.

Chanteeur (Guillelmus de) Cormeliarum, 848. B.

Chantemerle (Richardus de) Fontanellæ, 182. C.

Chantemerle (Ludovicus de) Troarni, 418. E. Beccenſem abbatiam fruſtra ambit, ibid.

Chapelain (Maria) S. Mariæ de Moſtons, 534. C.

Chapelle (Johannes de la) Bernaici, 833. C.

Chapellier (Claudius le) Bellæ-ſtellæ, 465. A. canonicus S. Germani Autiſſiodorenſis, ibid.

Chapellier (Philippus le) Bellæ-ſtellæ, 465. A.

Charny (Ludovicus de) Fulcardi-montis, 305. E.

Charton (Jacobus) Bellæ-ſtellæ, 465. A.

Charton de la Terriere (Franciſcus) Marchaſii-Radulfi, 333. B.

Chateau (Guillelmus du) S. Michaëlis de Monte, 52. B. eccleſiam & urbem fulmine crematas luget, C. epiſcopo Abrincenſi ordines in abbatia conferre cogitanti obſiſtit, ibid. nundinas inſtitui curat, D. a rege multa accipit, 946. D.

Chateaudun (Stephanus de) Belli-becci, 302. B. antea decanus eccleſiæ Rotomagenſis, ibid. ad abbatiam Savigneii tranſit, 548. B. 117. C.

Chatillon cardinalis (Odetus de) Lucernæ, 560. D.

Châtre (Claudius-Ludovicus de la) Ulterioris-portus, 253. A.

Chattes (Ademarus de) Fiſcanni, 214. E. commendator Melitenſis brevi regio nominatur, ibid. conſtituitur procurator ad colligendos reditus, 215. A.

Chavigny (Dionyſius-Franciſcus de) Belli-montis, 853. A.

Chavigny (Franciſcus de) Belli-montis, 853. A.

Chaulier vel Chancie (Robertus) Bellæ-ſtellæ, 463. E.

Chaumoncel (Matthæus de) Pleſſeii-Grimoldi, 442. B.

Chaupin (Johannes) Silleii, 759. D. abbatiam ab Anglis everſam inſtaurat, ibid.

Chauſſée (Gaufridus de la) Mortui-maris, 309. D. monaſterium muro cingit, ibid.

Chauvey (Thomas) Ardenæ, 461. B.

Chauvigny (Maria de) S. Deſiderii, 857. C.

Chauvin (Simon) S. Taurini, 599. C. 629. C.

Chedulfus abbas Ebriaci, 407. A.

Chemin (Johannes du) Crucis S. Leufredi, 686. E.

Chemin (Radulfus du) S. Victoris Calet. 266. B.

Chemin (Malina du) Theſauri B. Mariæ, 326. C. de mala adminiſtratione ab abbate Ciſtercii increpatur, ibid.

Chenevieres (Clementia de) Gomerifontis, 322. D.

Chenu de Mornay (Carolus) Marchaſii-Radulfi, 332. D.

Cheron (Johannes) S. Martini Pontiſar. 259. C. tumulatus apud Gayam ubi induerat monachum, D.

Cheſnaye (Vincentius) S. Martini Sag. 728. A.

Cheſne (N. du) Fulcardi-montis, 307. A.

Cheſney (Guillelmus du) Concharum, 642. A.

Cheſney (Michaël du) Concharum, 642. A.

Chevalier (Dionyſius le) Barberii, 454. E. ſupprimit canonicos S. Trinitatis Cadomenſis, ibid.

Chevalier (Franciſcus le) Cæſariſburgi, 944. D.

Chevalier (Johannes le) Marchaſii-Radulfi, 332. B.

Chevalier (Radulfus le) Albæ-Marlæ, 277. A.

Cheux (Radulfus de) S. Laudi, 937. B. Dominicanorum ordinem ingreditur, ibid.

Cheylus (Joſephus-Dominicus de) Cormeliarum, 849. E.

Cheylus (N. de) Noæ, 667. B.

Chifrevaſt (N. de) S. Severi, 916. D.

Choiſy (Franciſcus-Timoleon de) ſancti Laudi Rotomagenſis, 403. D.

Chouard (Petrus) Vallis-Richerii, 449. E. ſimul canonicus Lexov. & reginæ ab eleemoſynis, ibid.

Chouquet (Gillebertus) Bernaici, 832. C.

Chouquet (Guillelmus) Fiſcanni, 211. C.

Chriſtianus Alneti, 443. D.

Chrodobertus, abſente S. Filiberto, Gemeticum regit, 187. C. 189. E. 472. B.

Cibo (Innocentius) S. Audoëni, 137. A. 154. C. Johannem de Boiſſay a monachis electum ſubmovet, ibid. dignitate cedit, D. cardinalis, inſtr. 316. C.

Circaſſis (Franciſcus de) ſancti Victoris Caletenſis, 266. D. nobilis Cyprius Conſtantinopolim in ſervitutem trahitur, E. a Venetis liberatus in Galliam amandatur, 267. A. cardinalis Borbonii favore ea abbatia donatur, ibid.

Clairbec (Robertus de) Becci, 232. B. a capitulo generali electus, C. S. Ludovicum apud Beccum excipit, D. cœnobium flammis abſumtum luget, ibid. 548. C. 586. D. 783. C.

Claire (N. de) Belli-Becci, 303. D.

Claudius præpoſitus generalis Fratrum S. Ionii, 345. D.

Clauſo (Radulfus de) B. Mariæ de Voto, 882. B. Cæſariſburgi, 942. D.

Digitized by Google

Clemens Boni-portus, 667. D.
Clemens Concharum, 640. B. antiphonam S. Mariæ ſingulis diebus cantari jubet, ibid.
Clement (Michaël) S. Victoris Calet. 266. A. factus epiſcopus Megarenſis abbatiam retinet in commendam, ibid.
Clement (N.) Marchaſii-Radulfi, 333. E.
Clerambault de Palluau (Julius de) S. Taurini, 632. A.
Clerc (Benignus le) Cormeliarum, 849. B.
Clerc (Claudius-Philippus le) Montis-Dei, 862. C.
Clerc (Johannes le) Belloſannæ, 335. B.
Clerc (Johannes le) de abbatia Inſulæ-Dei contendit, 342. C.
Clerc (Laurentius le) Ceraſii, 412. A. antea abbas de Longis & prior ſancti Fromundi, ibid. 430. E.
Clerc (Radulfus le) Lucernæ, 559. A. abbatiam ab Anglis dirutam luget, B.
Clerc (Ludovica le) S. Deſiderii, 857. B.
Clerc (Iſabellis le) Monaſterii-Villaris & B. Mariæ Lexov. 284. D. E.
Clerc de Fleurigny (Benignus le) Cornevillæ, 300. D. prior B. Mariæ de Parco, ibid.
Clermont (Carolus de) abbas fiduciarius S. Audoëni, 155. A.
Clermont (Franciſcus-Guillelmus de) commenda Fontanellenſi a Julio II ſibi collata non fruitur, 184. B. D.
Clermont (Guillelmus de) Gemetici, 199. D. cardinalis & archiepiſcopus Auſcienſis, ibid. 973. C.
Clermont (Henricus de) Boni-portus, 669. A.
Clermont (Ludovicus de) Ceraſii, 412. C.
Clermont (Thomas de) Cormeliarum, 848. E.
Clery (Johannes de) Liræ, 650. A. abbatem S. Juliani Turonenſis æmulum habet, ibid. cedit in gratiam Renati de Prie, B.
Cleves (Franciſcus de) Ulterioris-portus, 252. A. primus commendatarius Michaëlem loci monachum ſummovet, ibid.
Cleves (Philippus de) Fontanellæ, 184. A. commendam vi rapit, ibid.
Clifton (Franciſca) Graveningarum, 345. A.
Clignet de la Chateigneraye de Sainte-Foy (N. de) Vallis, 441. A. Torignen, 457. E.
Clinchamps (Magdalena de) S. Mariæ de Moltons, 534. B.
Clutin (Henricus) Troarni, 419. C. ſimul prior de Gornaio, ibid.
Clutin (Petrus) Troarni, 419. C. conſiliarius curiæ ſupremæ Pariſ. & canonicus Pariſ. ibid.
Cocheſilet de Vauceias (Anna-Magdalena de) S. Trinitatis Cadomenſis, 437. E. ex abbatia Regalis-loci accita, 438. A.
Cochu, al. Coulu (Ludovicus le) Pleſſeii-Grimoldi, 442. D.
Cocquelin (Benedictus) S. Martini Sag. 728. C. multa patitur a monachis Caſalinis, ibid.
Coignon vel Caignou (Franciſcus) Lucernæ, 560. B. 862. A.
Coilly (Hugo de) S. Stephani Cadom. 425. A. ad inſulas Eboracenſes amandatus, ibid. poſt ejus electionem an regimen dimiſerit incertum, B.
Coiſlin (Henricus-Carolus de) S. Georgii de Balcherivilla, 274. A. ordinis S. Spiritus commendator & epiſcopus Metenſis, ibid.
Coiſlin (Petrus de) Gemetici, 200. E. 980. B.
Colbert (Jacobus-Nicolaus) Becci, 238. E. ſimul archiepiſcopus Rotomag. ibid. 113. B.
Colbert (Ludovicus) Boni-portus, 671. B.
Colbert de Saint-Pouange (Magdalena) S. Sidonii, 325. B. benedicta Pariſiis in prioratu Villæ-epiſcopi, ibid.
Colbert-de-Turgis (Eduardus) Albæmarlæ, 278. D. præcentor ac vicarius generalis Tornacenſis, ibid. moritur in abbatia Belli-becci, ibid.
Colbert de Villacerf (Claudius-Mauricius) S. Andreæ de Goffer, 747. C.
Collin (Johanna) Fontium-Guerardi, 321. A.
Combon (Bernardus de) Pratelli, 839. B.
Combray (Michaëlina de) S. Laurentii de Cordelion, 439. B.
Comitiſvilla (Richardus de) Pratelli, 838. C.
Comte (Johannes le) Augi, 297. A.
Comte (Petrus le) Cornevillæ, 299. E.
Comte-Moulins (Hugo de) S. Audoëni, 136. D. 147. C. ab ipſo ſummo pontifice abbas renunciatus, ibid. monaſterium flammis abſumtum conſpexit & reparavit, E. 148. A.
Condani (Johannes) Bellæ-ſtellæ, 465. C.
Condranius (Johannes) S. Salvatoris vicecomitis, 924. B.
Conſeil (N.) Fontaneti, 415. A.
Conſtantinus Cormeliarum, 848. D. 642. B.
Conte (Nicolaus le) Barberii, 454. C. 745. D.
Contet (Ludovicus) ſancti Martini Sag. 724. B. præſentat ad duas parochias, ibid.
Conti (Guillelmus de) S. Catharinæ, 129. E.
Coppin (Robertus) Belloſannæ, 335. C.
Coq (Olivarius le) Longarum, 431. C.
Coq (Maria le) Bivallis, 318. B. a regimine ſe abdicat, C.
Coquerel (Nicolaus) Fulcardi-montis, 307. A. ex priore Vallium-Sernaii factus abbas, ibid.
Coquerel (Petrus) S. Martini Pontiſar. 259. E. a regimine ſe abdicat, ibid.
Coquin (Nicolaus de) Pleſſeii-Grimoldi, 442. A. 744. C.
Corberan de Cardaillac (Ludovicus) a rege donatur abbatia Sillei, 760. E.
Cordelon (Nicolaa de) S. Leodegarii, 854. A.
Cordier (Johannes le) S. Petri ſupra Divam, 734. B. abdicare cogitur, C. antea abbas Sillei, 759. E. 760. A. B.
Cordier du Tronc (Maria-Magdalena le) Fontium-Guerardi, 321. E.
Cordier, ſeu le Cordoënier (Guillelmus le) S. Martini Sag. 723. E. antea abbas Silliaci, ibid. 760. A.
Cordonnier (Johannes le) Cornevillæ, 299. E.
Cordonnier (Matthæus le) S. Martini Pontiſarenſis, 259. A. judex apoſtolicus a papa creatus, B. intereſt concilio Piſano, ibid.
Cormeliis (Richardus de) S. Taurini, 628. E.
Cornac (Galterius de) prior Boni-nuncii Rotomag. 242. C.
Cornet (Matthæus) Gemetici, 197. C. 966. D. E.
Corguilleray (Johannes de) ſancti Audoëni, 152. E. intereſt coronationi Ludovici XI, 153. A. ad epiſcopatum Leutevenſem electus, ibid.
Cornille (Petrus) Montis-morelli, 539. B. vexatur a toparchis de Mongommery, ibid. fit parochus eccleſiæ de Terregaste, C.
Cornuel (Robertus de) S. Taurini, 629. A. adeſt capitulo generali, ibid.
Corſonnois (Dionyſius le) Lucernæ, 561. C. reformationi adverſatur, ibid.
Cortonna (Dionyſia de) S. Deſiderii, 856. C.
Coſchinus Gemetici, 189. C. antea Centulæ abbas, ibid.
Coſnac (Daniel de) S. Taurini, 631. E. item antiſtes Aquenſis, ibid.
Coſſé (Arturus de) ſancti Michaëlis de Monte, 531. D. litem maximam cum monachis habet, E. ſimul commendatarius Exaquii, ibid. 902. D. E. 921. D.
Coſſon (Stephanus) S. Martini Pontiſarenſis, 258. C.
Coton (Petrus) Cornevillæ, 300. A.
Coudrai (Ludovica du) S. Claræ Rotomagenſis, 344. A.
Coudray (Petronilla du) S. Salvatoris, 657. E.
Coudreio (Robertus de) Cæſariſburgi, 942. E.
Coujon (Laurentia de) S. Mariæ de Moltons, 534. A.
Coulbœuf (Fraſlinus de) S. Andreæ de Goffer, 746. C. canonicos Sagienſes reformat, D.
Coulomb (Carolus) Vallis-Richerii, 450. A. monaſterium ab hæreticis expilatum conſpicit, ibid.
Coulongnes (Johanna de) S. Trinitatis Cadomenſis, 433. C.
Coulons (N. de) Longarum, 431. D. archidiaconus & canonicus Bajocenſis, ibid.
Cour (Jacobus de la) Trappæ, 752. A. accitus ex abbatia de Pinu, ibid.
Courcé (Johannes de) Exaquii, 920. B.
Courdieu (Guillelmus de) S. Taurini, 196. D.
Courdieu (Guillelmus de) Gemetici, 196. D. Montivillarenſem abbatiam reformat, ibid. antea abbas S. Taurini, ibid. 584. E. 628. B. C. 965. B.
Courgeon (Richardus de) S. Ebrulfi, 824. D. transfert reliquias S. Ceciliæ, ibid.
Courmarel (Philippus de) S. Barbaræ in Algia, 859. E.
Couronne (Guillelma) Gomeri-fontis, 323. B. monaſterium magnæ ruinæ patens conſpicit, ibid.

Couroye (Robertus) Becci, 234. D. decretorum doctor, ibid. cœnobium maximo damno obnoxium conſpicit, ibid.

Court (Gaufridus le) Lucernæ, 559. D. E. uſum pontificalium obtinet, 560. A.

Court-Dimanche (Paulus de) Reſſonii, 338. E.

Courtenai (Renatus de) Gemetici, 200. D. 978. C. D.

Courtils (Johannes des) Fulcardi-montis, 305. D.

Courtils de Talmontier (Adriana de) Theſauri B. Mariæ, 327. D.

Courtravel (Ludovica de) S. Mariæ de Moſtons, 534. B.

Courty (Guillelmus de) Savigneii, 548. C. privilegium obtinet minores ordines conferendi, ibid.

Couſin (Johannes) S. Barbaræ in Algia, 860. B.

Couſturier (Tuſſanus le) S. Martini Pontiſarenſis, 260. B. antea monachus Sandionyſianus & prior Calvimontis, ibid.

Coynard (Johannes) Belloſannæ, 316. C.

Creances (Johannes de) Exaquii, 920. B.

Creances (Petrus de) Exaquii, 920. B. Montiſburgi, 928. B.

Crepon (Martina de) S. Mariæ de Moſtons, 534. A.

Crequy (Franciſca de) Novi-burgi, 661. A.

Crequy (Catharina-Seraphina de) Novi-burgi, 661. B.

Creſal (Guillelmus de) Blancæ-landæ, 946. E.

Creſcentevilla (Robertus de) Mortui-maris, 310. D.

Crevecœur (Ada de) Fontium-Guerardi, 320. E.

Crevecœur (Lucia de) fruſtra in abbatiſſam S. Trinitatis Cadom. deſignatur, 433. E. 434. A.

Creully (Margarita de) Albarum-dominarum, 555. E.

Criquetot (Johannes-Philippus de) Boniportus, 668. D. inter duos contendentes de Fontanella arbiter, ibid.

Critot (Margareta de) Bivallis, 317. A. nominatur ab archiepiſcopo, B.

Croc (Guillelma du) S. Amandi Rotomagenſis, 288. E.

Croeſti (Margarita de) Albarum-dominarum, 555. E.

Croiſilles (Johannes-Baptiſta de) Gemetici, 200. D. 979. D. E. 980. B. abbas fiduciarius S. Audoëni, 155. B. 979. E.

Croiſmare (Robertus de) prior Grandimontis, 93. A.

Croix (Johannes de la) prior Ardenæ monaſterium inſtaurat, 461. C. 462. A.

Croix (Nicolaus de la) Cornevillæ, 299. D.

Croix (Philippus de la) S. Martini Sag. 724. E. item prior Rochæ-mabiliæ jure ſuo cedit, 725. A.

Crozet (Stephanus du) S. Martini Sag. 726. B. a capitulo generali miſſus ad concilium Tridentinum, ibid.

Cruchon (Angelica) Fontium-Guerardi, 321. B. ſubdole abbatiam uſurpat, ibid.

Cuellier (Johanna) Vinacii, 741. C.

Culan (Perretta-Maria de) S. Deſiderii, 857. E.

Cumelier (Nicolaus de) Validi-montis, 279. D.

Cuppi (Bernardinus) Savigneii, 550. C.

Cuppi (Johannes-Dominicus) Savigneii, 550. C. ſimul cardinalis & archiepiſcopus, ibid.

Curcy (Ricardus de) Savigneii, 546. B. bullas & diplomata impetrat, ibid.

Curlé (Robertus de) Fontaneti, 414. B. antea monachus Cadomenſis, ibid.

Cuſors (Nicolaus de) Savigneii, 549. A.

Cuſſeyo (Laurentius de) Montis-Dei, 861. D.

Cuve de Préſontaine (Carolus-Ludovicus de) Inſulæ-Dei, 343. B.

Cuvier de la Buſſiere (Simon) S. Salvatoris vicecomitis, 926. B.

Cuvigny (Petrus-Renatus) Lucernæ, 563. A.

D

DAMINOIS (Nicolaus) S. Martini Sag. 728. A.

Dampierre (Johannes de) Fulcardi-montis, 305. D.

Dampierre (N. de) Cæſariſburgi, 944. D.

Dampont (Petronilla de) Theſauri B. Mariæ, 327. B.

Dandini (Hieronymus) dictus cardinalis de Imola, abbas Belli-becci, 303. C.

Daniel prior S. Barbaræ in Algia, 776. B. 858. E. natione Anglus, ibid. prioratum modeſtia recuſat, 859. A. acquieſcere cogitur, ibid.

Daniel (Iſabellis) S. Amandi Rotomag. 289. A.

Daniel (Thomaſia) S. Amandi Rotomag. 288. E. 289. A.

Dannetieres (Iſidorus) Trappæ, 752. B.

Daron (Beatrix) S. Deſiderii, 856. D.

Danvix (Magdalena) S. Claræ Rotomagenſis, 344. A.

Davanne (Nicolaus) Mellenti prior, 242. E. ad prioratum Boni-nuncii promotus, 243. A. in hunc locum ſicut & in Beccum monachos congregationis S. Mauri induci curat, A. B.

Daubeuf (Petronilla de) ſancti Salvatoris, 657. E.

David (Dionyſius) Marchaſii-Radulfi, 332. E. ſtatuta edit contra abbatem Albæ-curiæ, 333. A.

David (Guillelmus) Valaſſiæ, 315. A. eccleſiam ſolo æquatam inſtaurat, ibid.

David (Nicolaus) Valaſſiæ, 315. A.

Davy (Theodericus de) S. Georgii de Balcherivilla, 272. C. D.

Davy du Perron (Jacobus) Liræ, 645. C. 651. A. neceſſaria ad victum 12 monachorum præbet, ibid.

Degros (Johannes-Antonius) S. Martini Pontiſar. 260. D.

Dehors (Johannes) Gemetici, 198. A. obſequium præſtat eccleſiæ Rotomag. 198. A. 969. A. B.

Denis (Gaufridus) Alneti, 444. D. præfecturam abdicat, ibid.

Deſcolles (Guillelmus) Greſtani, 845. C.

Deſiderius perperam adſcriptus abbatibus Gemetici, 195. B.

Deſnoës (Julianus) Trappæ, 750. D. regimen dimittere cogitur, ibid.

Diluvio (Johannes de) Reſſonii, 338. C.

Diluvio (Thierricus de) Reſſonii, 337. E.

Diluvio (Theodoricus de) Reſſonii, 338. C.

Dinteville (Claudius de) Saviniaci, 897. C.

Dionyſius S. Barbaræ in Algia, 859. C.

Dionyſius S. Johannis de Faleſia, 755. C.

Dobin (Matthæus) Valaſſiæ, 314. D.

Dodeman (Johannes) S. Johannis de Faleſia, 755. E.

Doet Artus (Thomas du) S. Ebrulfi, 825. C.

Doito (Johannes de) S. Laudi, 937. C.

Domin (Bertinus) Marchaſii-Radulfi, 330. E. ex ſubulco, tum priore monaſterii factus abbas, ibid. 332. D.

Domyer (Oſbertus) Albæ-mariæ, 277. A.

Dondaines (Petrus) Savigneii, 549. A. antea abbas S. Andreæ in Gotterno, ibid. 745. A.

Dorée (Petrus) Montiſburgi, 928. C.

Dormans (Johannes de) Pratelli, 840. C. cardinalis & epiſcopus Bellovacenſis, ibid.

Dormy (Andreas) Fulcardi-montis, 306. A.

Doucet de la Houſſaye (Johannes) Marchaſii-Radulfi, 333. B.

Doullet (Claudia) Bivallis, 317. D. repudiata ab archiepiſcopo parlamenti decretum obtinet, ibid. relicta præfectura iterum eligitur in triennium, E. 318. A.

Doullie, ſeu la Doublie (Guillelmus la) Fontanellæ, 182. A. B. 637. C.

Doute, ſeu d'Auton (Johannes) Crucis S. Leufredi, 636. E.

Douvre (Guillelmus de) Savigneii, 547. C. eccleſiam a Joſleno inchoatam conſummat, D. inſtr. 90. C.

Doux (Theobaldus le) Stratæ, 672. D.

Doys (Johannes le) S. Taurini, 630. A.

Dragavilla (Radulfus de) Lucernæ, 558. B. donum eccleſiæ Abrincenſis relaxat, ibid.

Drogo S. Catharinæ, 127. C.

Drogo S. Martini Pontiſar. 257. D.

Drogo Ulterioris-portus, 245. B. 248. B. 717. C.

Dructegangus ſeu Rodigandus Gemetici, 190. A. Stephano papæ in Franciam petenti obviam mittitur, ibid. 953. B. C.

Druel (Nicolaus) Vallis, 441. A. vitam regularem amplectitur, ibid.

Duc (Benedictus le) S. Taurini, 630. A. ſedilia chori & pulpitum conſtruit, B.

Duc (Johannes le) Fulcardi-montis, 305. D.

Dumetta S. Trinitatis Cadom. 433. B. privilegium a papa obtinet, ibid.

Dumont (Johanna) Fontium-Guerardi, 321. A.

Dunois, ſeu d'Orléans-Longueville (Johannes de) Becci, 238. A. cardinalis & præſul Aurelianenſis, dein Toloſanus, ibid. in Italia defunctus, B.

Dunot (Georgius) S. Petri ſupra Divam, 729. B. 735. C.

Duprat (Antonius) cardinalis Belli-becci, 303. D.

Dupuis (Robertus) Mortui-maris, 311. A.

Durand (Johannes) Gemetici, 200. A. a Leone X præfectura donatus, ibid. competitori reſignat, ibid. Gemeticum congregationi Caſalis Benedicti unire tentat, ibid. 974. B. C. D.

Durand de Villegagnon (Magdalena) coadjutrix prioriſſæ S. Ludovici Vernonenſis, 662. E.

Durand de Villegagnon (Claudia-Magdalena) item coadjutrix, 662. E.

Durandus Belloſannæ, 335. D.

Durandus abbas Ceraſii, 409. D. antea monachus S. Audoëni Rotomag. ibid.

Durandus Corneliarum, 847. E.

Durandus Ibreii, 653. A.

Durandus Montis-morelli, 537. B.

Durandus Troarni, 179. A. 416. C. D. funus Ainardi abbatis Divenſis curat, E. concilio Rotomagenſi adeſt, ibid. ſcriptor opuſculi de Corpore & Sanguine Chriſti, 417. A. 718. B. E. 729. E. 730. A. 931. E. 125. C. 194. E. 354. B. 418. B. inſtr. 66. B. 90. C. 91. A.

Duredent (Guillelmus) Bellæ-ſtellæ, 463. C.

Durfort de Lorge (Claudia Thereſia-Suſanna de) S. Amandi Rotomagenſis, 290. C.

Duremort (Ægidius de) Fiſcanni, 212. D. non ſine impedimentis electus, ibid. ſententiæ latæ in puellam Aurelianenſem adeſt, ibid. ad infulas Conſtantienſes promotus, E. item abbas Belli-Becci, 302. E. 892. A.

Duval (Magdalena) Bivallis, 318. B.

Duval de Fontenay (Nicolaus) Fontaneti, 415. C. ſenator Pariſ. ibid.

E

Ebolus Fontanellæ, 175. C. E.

Ebrard de S. Sulpice (Antonius) ſancti Ebrulfi, 829. A.

Ebremundus (S.) Fontaneti, 677. A.

Ebroicis (Guillelmus de) S. Barbaræ in Algia, 858. B. canonicos in Anglia & in eccleſia S. Laudi Rotomagenſis inſtituit, D. abſente Arnulfo regit epiſcopatum Lexovienſem, E.

Ebrulfus (S.) Utici, 816. C. aulam regiam relinquit monachum induturus, ibid. in Uticenſem ſilvam ſe recipit, D. quindecim monaſteria condit, E. in loculo marmoreo ſepultus, 817. A. ejus reliquiæ tranſlatæ ad Aurelianos, B. ejus vita ab Orderico Vitali ſcripta, ibid. 676. B. 710. E. 712. D. 736. A. 813. E. & ſeqq.

Edouard (Guillelmus) Liræ, 648. A. ſocietatem precum init cum abbate de Hida, ibid.

Egidius abbas Augi, 295. D.

Eimardus non abbas, ſed œconomus Pratelli, 836. C.

Einardus, ſeu Ainardus Divæ, 125. C.

Einardus, ſeu Eginhardus Fontanellæ, 158. C. 165. A. 173. B. ad alia vocatus ſe a regimine abdicat, C.

Elbene (Petrus d') Augi, 297. B.

Elias S. Ebrulfi, 826. A. 786. D.

Eliſabeth S. Leodegarii, 854. A.

Eliſabeth Monaſterii-Villaris, 282. C. baſilicam ſuperſtitem a fundamentis excitaſſe creditur, D. inſtr. 328. B. 329. E.

Eliſabetha Pratellorum, 398. D. 410. A.

Emery (Guillelmus) Silleii, 759. C.

Emma Almaniſcarum, 736. D. toparchis Montis-Gomerici edita, ibid. parthenonem incendio conſumtum inſtaurat, E.

Emma I S. Amandi Rotomag. 287. C. ſoror Johannis archiepiſcopi Rotomag. ibid. 353. A. II, 287. D.

Emma S. Leodegarii, 853. E.

Emmelina I Gomeri-fontis, 322. C. II, 322. D. corpus Johannis de Tria in eccleſia ſepeliri curat, ibid.

Emmelina S. Salvatoris, 656. C. componit cum monachis S. Leufredi, D. 635. E.

Enaldus Liræ, 645. E. cum abbate Divenſi init ſocietatem, 646. A.

Enfant (Guillelmus l') Boni-portus, 668. C. ſimul epiſcopus Decapoleos, ibid.

Enſulbertus Fontanellæ, 176. D. E.

Enſulbertus Gemetici, 192. D.

Envermeu (Robertus d') Fulcardi-montis, 305. A.

Eraine (Matthæus d') ſancti Andreæ de Goffer, 745. A.

Eremita (Guillelmus) ſanctæ Barbaræ in Algia, 859. B.

Erfaſtus Liræ, 645. E.

Ernardus Vallis-Richerii, 447. A.

Erneville (Johanna d') S. Salvatoris, 658. C.

Eſcars de Givry cardinalis (Annas d') Barberii, 455. B. 804. C.

Eſcarts (Dominicus d') Vallis, 441. B. vicarius generalis eccleſiæ Sueſſion. B.

Eſchart (Johannes) Montis-morelli, 538. C.

Eſchart (Julianus) Montis-morelli, 538. D.

Eſchart (Nicolaus) Montis-morelli, 538. C.

Eſchauffou (Dionyſia d') S. Trinitatis Cadomenſis, 433. C.

Eſcotais (Margarita des) de prioratu S. Mariæ de Moſſons litigat, 534. B.

Eſcoubleau de Sourdis (Henricus d') S. Catharinæ, 130. D. permutat pro abbatia S. Jovini de Marnis, ibid.

Eſcoubleau de Sourdis (Jacobus d') S. Martini Pontiſar. 260. C. ex monacho Bellovacenſi factus abbas, ibid. tranſit ad epiſcopatum Malleacenſem, ibid.

Eſmé de la Cheſnaye (Ludovicus d') Cornevillæ, 301. A. in monaſterium reformationem inducit, ibid.

Eſpagne (N. d') S. Petri ſupra Divam, 735. C.

Eſpinai (Andreas d') Fontanellæ, 183. E. abbatiam in commendam obtinet, ibid.

Eſpinaſſe (Jacobus de l') S. Ebrulfi, 828. A. retenta penſione cedit ante mortem, B.

Eſpinaſſe (Philibertus de l') S. Johannis de Faleſia, 756. B. ex monacho fit Præmonſtratenſis, C. pontificalibus infulis decoratus, ibid.

Eſpinay-de-Saint-Luc (Ludovicus d') S. Georgii de Balcheri-villa, 273. E. equitandi parum gnarus præceps agitur, 274. A.

Eſpine (Petrus de l') Albæ-marlæ, 275. B. 278. C. conſiliarius in parlamento Normanniæ, ibid.

Eſpreville (Guillelmus d') & alii quidam an exstiterint abbates ſanctæ Catharinæ, 127. C. D.

Eſſarts (Guarinus des) S. Ebrulfi, 821. E. deceſſori Rogerio benigniter ſervit, ibid. apud Claramvallem cum ſancto Bernardo colloquitur, 822. A. C.

Eſt (Aloyſius d') S. Georgii de Balcheri-villa, 273. D. Liræ, 650. D. ſimul cardinalis, ibid. S. Ebrulfi, 829. A. B.

Eſt (Hippolytus d') Gemetici, 200. B. 975. B. C. D. E. multis ſacerdotiis onuſtus, ibid. S. Georgii de Balcheri-villa, 273. D. Liræ, 650. C. prior S. Imerii & cardinalis, ibid.

Eſtampes (Eugenia-Angelica d') Vinacii, 742. C. e monſtrolio educta, ibid.

Eſtampes de Valencé (Leonorius d') S. Martini Pontiſar. 261. A.

Eſtanſſon (Jaquelina d') S. Ludovici Vernonenſis, 662. C.

Eſtelant (Robertus d') Gemetici, 196. E. 965. D.

Eſtouteville (Eſtoldus d') Ceraſii, 411. B. ad Beccum tranſit, 221. D. 234. E. Gaufridum Harenc a monachis electum ſummovet, ibid. hic primus alienigena præfecturam obtinet, 235. A. ad regimen Fiſcanni vocatus ingens damnum infert Becco, B. collegium Lexovienſe fundat Pariſiis, D. 212. B. C. fundat muſicam, ibid. 234. E. 733. E. 790. A. E. 198. B.

Eſtouteville (Guillelmus d') prior Grandimontis, 90. C. abbas ſancti Audoëni Rotomag. 92. A. 136. E. 153. A. cardinalis & archiepiſcopus Rotomag. ibid. ſimul abbas ſancti Michaëlis de Monte, 91. D. 528. D. E. Johanni æmulo penſionem indulget, 529. A. a papa legatur in Franciam, B. Romam regreditur, C. eodem loci moritur, E. abbas etiam Belli-montis, 852. A. Saviniaci, 900. A. Montiſburgi, 929. A.

Eſtouteville (Ludovicus d') Belli-montis, 852. B. expellitur, ibid. Validi montis, 280. B. ſimul abbas Savigneii, 550. B.

Eſtouteville (Magdalena d') S. Salvatoris, 658. C. novam baſilicam aggreditur, ibid.

Eſtrades (Johannes d') Concharum, 643. D.

Eſtrange (Franciſcus de l') Augi, 297. B.

Eſtrées (Johannes d') Concharum, 643. D. Pratelli, 842. B.

Eſtrées (Angelica d') perperam numerata inter abbatiſſas S. Amandi Rotomag. 289. E. facta abbatiſſa S. Salvatoris juri ſuo cedit, 658. E.

Etardus S. Petri ſupra Divam, 730. E. Fulconi ex Italia revertenti abbatiam dimittit, 731. A.

Etellant (Robertus d') Gemetici, 196. E. iterum eligitur, 197. A. ſocietatem init cum abbatia S. Ebrulfi, B.

Etheart (Johannes) Lucernæ, 561. E. de abbatia benemeritus, 562. A. ad

abbatiam S. Pauli Virdunenſis tranſit, ibid.
Etrechi (Stephanus d') Brolii-Benedicti, 664. C.
Eu (Beatrix I d') S. Amandi Rotomag. 287. E. 288. A. II, ibid.
Eu (Emmelina d') S. Amandi Rotomag. 288. A.
Eudo S. Stephani Cadom. 424. E. adeſt concilio Rotomagenſi, ibid. eleemoſynam a Savigneio quondam acceptam reſtituit, 425. A. 541. B. 543. B. cum Vitali abbate Savigneii tranſigit, inſtr. 111. E. 112. A.
Eudo Hambeiæ, 934. A.
Evermundus (S.) monaſteria condit in pago Sagienſi, 710. E. 712. B. 713. A. præficitur cœnobio Montis-majoris, ibid. ejus corpus in diverſa loca transfertur, ibid.
Euphemia Bivallis, 317. B.
Evrardus Pratelli, 164. C. monachus Fontanellæ, ibid.
Evreux (Robertus d') Becci, 237. B. antea prior Belli-montis, C.
Euſtachia Fontium-Guerardi, 320. E.
Euſtachia Theſauri B. Mariæ, 326. B.
Euſtachius Albæ-marlæ, 277. C.
Euſtachius Gemetici, 191. A. 195. D. 961. C. D.
Euſtachius Reſſonii, 337. D. plurima adipiſcitur a comite Belli-montis, ibid.
Exonia (Guillelmus de) Greſtani, 843. E. eo abſente oriuntur ſcandala, 844. A. fit abbas S. Martini Pontiſar. ibid.
Exupery (N. de S.) S. Severi, 916. D. decanus Pariſ. ibid.
Eyme (Franciſcus) Inſulæ-Dei, 343. A.
Ezzi (Germanus d') Barberii, 453. C.

F

FABER (Guillelmus) S. Martini Sag. 721. D. excommunicat eos qui monaſterium penſionibus gravarent, E. 692. D. 824. A.
Fabien (Thomas) Blancæ-landæ, 946. D.
Fabri (Egidius) S. Barbaræ in Algia, 859. D. uſum annuli pontificalis obtinet, ibid.
Fabri (Robertus) Valaſſiæ, 314. D.
Faë (Johannes le) ſancti Michaëlis de Monte, 523. E. hominium excipit ab abbate Hambeiæ, ibid. privilegia notatu digna accipit, 524. A. 882. C. 932. B.
Faiaco (Guillelmus de) S. Petri ſupra Divam, 733. B.
Falaiſe (Alienor de) S. Mariæ de Moſtons, 533. E.
Falaiſe (Carlotta de) Vinacii, 741. C.
Faleſia (Filibertus de) Reſſonii, 339. A.
Famigot (Nicolaus-Franciſcus) S. Michaëlis de Monte, 523. D. ſponte ſua cedit, ibid. 537. D.
Fare (Gaufridus) Becci, 234. A. ad epiſcopatum Ebroicenſem promotus, ibid. quot annis præfecturam tenuerit docet ejus chronoſtichon, B. 596. B.
Fare (Stephanus-Joſephus de la) Mortui-maris, 312. E.
Farnovilla (Guillelmus de) Greſtani, 844. C.
Farneſius cardinalis (Alexander) S. Stephani Cadom. 428. A. item abbas Saviniaci, ibid.
Faucon de Ris (Magdalena de) Bivallis, 318. D. E.
Faverolles (Amalricus de) Brolii-Benedicti, 664. D.
Favieres (Ludovica de) S. Mariæ de Moſtons, 534. B. monaſterium reformat, ibid.
Fautrier (Joachimus) Ardenæ, 462. C. prioratum S. Vincentii de Lebiſc menſæ conventuali uniendum patitur, D.
Fay (Gabriel du) Montis-Dei, 861. A.
Fay (Georgius du) Pleſſeii-Grimoldi, 442. E. ſenator in parlamento Normanniæ, ibid.
Fay (Johannes du) Cornevillæ, 300. C.
Fayel (Agnes I du) Gomeri-fontis, 323. A. II, ibid.
Fayette (Clara de la) Monaſterii-villaris, 285. A.
Fayette (Ludovicus de la) Validi-montis, 279. A. 280. E.
Fendeur (Jacobus le) a rege deſignatur abbas Trappæ, 751. A.
Fereaux (Guillelmina de) S. Ludovici Vernonenſis, 662. C.
Feré (Duranda) Monaſterii-villaris, 284. B. ex prioriſſa S. Pauli fit abbatiſſa, ibid. male in duas abbatiſſas diſſecta, C.
Ferey (Johannes) Noæ, 666. D.
Ferey, vel Ferry (Johannes) Montis-Dei, 862. A. abbas a ſynodo Piſana inſtitutus, ibid.
Ferrey (Johannes) Montis-Dei, 560. C.
Ferrariis (Guillelmus de) Liræ, 646. E. eo ſedente abbas Lirenſis creatur canonicus Herfordienſis, 647. A.
Ferrechal (Guillelmus) Fontanellæ, 183. C. tranſit ad abbatiam S. Dionyſii, ibid. 733. E.
Ferron (Robertus le) Noæ, 666. A.
Feuguerolles (Nicolaa de) S. Laurentii de Cordeillon, 439. B.
Feuquiere (Johannes de la) Valaſſiæ, 314. D.
Feuquieres (Philibertus-Carolus de) Cormeliarum, 849. C.
Fevre (Jacobus le) S. Salvatoris vicecomitis, 926. C.
Fevre (Petrus le) Blancæ-landæ, 947. D.
Fevre (Carola le) de prioratu S. Mariæ de Moſtons litigat, 534. E.
Feydeau de Brou (Franciſcus) Bernaici, 834. B.
Fieux (Jacobus de) Belloſannæ, 336. D.
Fieux (Stephanus de) Belloſannæ, 336. D. vicarius generalis & archidiaconus Rotomag. ibid.
Filibertus (S.) Gemetici, 187. A. hujuſce monaſterii & aliorum fundator, ibid. a S. Audoëno in carcerem truditur, B. liberatus in inſulam Hero ſe recipit, C. Gemeticum linquit Herenſis monaſterii curam ſuſcepturus, D. E. eodem loci moritur, 188. A. B. C. 189. D. 281. A. B. 472. B. 949. E. 950. B. 951. B. C. D. E. 952. A. 14. D. Pauliacum parthenonem fundat, 132. A. 137. A. inſtr. 326. C.
Fillaſtre (Guillelmus le) Cæſariſburgi, 944. A.
Fillaſtre (Leobinus le) Cæſariſburgi, 943. E. 944. A.
Filleul (Johannes) Crucis S. Leufredi, 636. C. conſiliarius in curia parlamenti, ibid.
Fitzharbert (N.) a rege deſignatus abbas Barberii, 456. B.
Fitz-James (Franciſcus de) S. Georgii de Balcheri-villa, 274. B.
Flandre (Johanna de) Bivallis, 317. B. C.
Flandrina S. Salvatoris, 657. C. Pariſiis inaugurata, D.
Flavicuria (Radulfus de) Reſſonii, 338. C.
Fleur-de-Montagne (Jacobus) Fulcardimontis, 306. D. Romæ in eccleſia S. Trinitatis de Monte ſepultus, ibid.
Fleury (Andreas-Hercules de) S. Stephani Cadom. 429. C. cardinalis, ibid.
Fleury (Petrus de) Marchaſii-Radulfi, 330. B. 332. A.
Flines (Ludovica de) Theſauri B. Mariæ, 327. B.
Fliſco (Urbanus de) epiſcopus Forojulienſis Fontanellam a papa accipit, 183. D.
Floques (Guillelmus de) Bernaii, 605. A. 833. B.
Fogaſſes de la Baſtie (Gaſpardus de) Ardenæ, 462. D. a clero Carnotenſi deputatur ad generalia cleri comitia, ibid.
Fogaſſes de la Baſtie (Ludovicus-Henricus de) Cormeliarum, 812. E.
Foiſil (Zoſimus, al. Petrus) Trappæ, 751. E. ab epiſc. Sag. benedictus, 752. A.
Folbarge (Thomas) S. Andreæ de Goffer, 746. D.
Fontaine (Philippus de la) Mortui-maris, 312. D. ſummovet Alexandrum de *Mareſt*, ibid.
Fontaine (Antonia de la) S. Leodegarii, 855. B.
Fontaine (Claudia de la) S. Leodegarii, 855. B.
Fontaine (Johanna de la) Almaniſcarum, 737. E. cuidam prioratui præficit monialem, ibid.
Fontaine (Johanna de la) Theſauri B. Mariæ, 327. B.
Fontaine (Maria de la) S. Leodegarii, 855. A. de monaſterio benemerita, ibid.
Fontaines (Johannes de) S. Audoëni, 149. A. ex Vadiniaci priore ab una parte monachorum electus abbas, ibid. confirmatur ab Odone Rigaldo, ibid. moritur in domo *de Roncherolles*, B.
Fontaines-Martel (Adrianus de) S. Victoris Caletenſis, 267. C.
Fontaines-Martel (Carolus de) S. Victoris Caletenſis, 267. C. ordini eccleſiaſtico valedicit, ibid.
Fontaines-Martel (Franciſcus de) S. Victoris Caletenſis, 267. B.
Fontaines de Pellevert (Carolus de) Ulterioris-portus, 252. D.
Fonteines (Johanna de) S. Leodegarii, 855. E.
Fontenay (Franciſcus de) Gemetici, 200. B. 643. A. 974. A. C. D. E. 975. A.
Fontenay Neuville (N. de) S. Mariæ de Protectione, 934. E.

Digitized by Google

Forbin (Tuſſanus de) Savigneii, 552. A. cardinalis & epiſcopus Bellovac. ibid.

Foreſtier (Nicolaus le) Silleii, 761. A. alumnus ordinis S. Dominici, ibid.

Foreſtier (Thomas le) Exaquii, 920. D.

Forges (Johannes de) Belli-montis, 852. C.

Formentin (Nicolaus) Valaſſiæ, 314. D.

Forſter (Chriſtina) Gratiæ-Dei, 291. D. moniales ſuas Pontiſaram adducit, ibid. Pariſiis defuncta ſepelitur in eccleſia monialium Fulienſium, E.

Fort (Johannes le) Silleii, 760. C. ex parocho Silleii abbas, ibid.

Fortin (Johannes) S. Andreæ de Goffer, 746. D.

Foſſe (Johannes) factus coadjutor abbatis Valaſſiæ jus ſuum cedere cogitur, 315. B.

Foſſe (Nicolaus de la) ſancti Audoëni, 153. B.

Foſſé (Philippus du) Fiſcanni, 212. A. ex abbatia Centulenſi accitus, B.

Fou (Radulfus du) S. Taurini, 608. D. 609. A. 630. A. ſimul epiſcopus Ebroicenſis, B.

Fovea (Blaſius de) Mortui-maris, 311. E.

Fouilleuſe de Flavacourt (Genovefa de) Torigneii, 458. C.

Fouilleuſe de Flavacourt (Maria-Lucia de) Bivallis, 318. E.

Fouquet (Franciſcus) S. Severi, 916. A.

Fouquet (Nicolaus) S. Barbaræ in Algia, 860. B.

Four (Carolus du) Alneti, 445. C. ſimul theſaurarius eccleſiæ Rotomag. ibid.

Four (Petrus du) Belli-montis, 852. C.

Fourbin de la Marthe (Ludovicus de) Ardenæ, 462. B.

Fourcy (Baltaſar-Henricus de) Fontanellæ, 185. B. S. Severi, 916. C. ſepultus apud Pariſios in eccleſia ſancti Gervaſii, 948. C. D.

Fourcy (Olivarius-Franciſcus de) ſancti Severi, 916. C.

Fournier (Richardus) Silleii, 759. B.

Fourtier (Aubertus le) Albæ-Marlæ, 277. A.

Fours de Guitry (Catharina de) Bivallis, 318. E.

Fouſſiaco (Johannes de) Greſtani, 845. A.

Fouſſour (Radulfus le) S. Johannis de Faleſia, 756. A.

Foy (Simon de) Belli-montis, 851. E.

Framezelles (Adrianus de) S. Martini Sag. 724. C. vicarium generalem inſtituit, ibid. dimittit abbatiam, D.

Franche-ville (Daniel de) Ulterioris-portus, 252. E. epiſcopus Petracorienſis, ibid.

Franciſca Villaris-Caniveti, 753. A.

Franciſcus Cæſariſburgi, 944. A.

François (Johannes le) S. Catharinæ, 130. A.

Franconville (Petronilla de) Gomeri-fontis, 323. A.

Franquetot (Jacobus de) Hambeiæ, 911. B. 933. C.

Franſures de Villers (Maria-Ludovica de) Villaris-Caniveti, 754. A. ad Villarium tranſlata, ibid.

Fraternus, ſeu Freherus ſancti Audoëni, 136. D. 145. C. anniverſarium pro deceſſoribus inſtituit, D. propter infirmitatem abbatiam dimittit, ibid. 180. C. 831. E.

Freauville (Oſbernus de) Ulterioris-portus, 245. B. 248. B. de piſcatione litem habet, C.

Frecy (Guillelmus de) Montis-morelli, 537. D.

Fremiot (Andreas) ſancti Johannis de Faleſia, 757. D. ſimul archiepiſcopus Bituricenſis, ibid.

Frequepent (Johannes) Bellæ-ſtellæ, 463. D.

Freſnoy (Nicolaus de) ſancti Taurini, 631. D. eques Melitenſis dimittit abbatiam, E.

Freſnoy (N. du) S. Laudi, 939. A.

Freſnoy (Johanna du) Gomeri-fontis, 323. A.

Frezeau de la Frezeliere (Carolus-Magdalena) S. Severi, 916. C.

Frique (Thomas) Becci, 236. B. adeſt damnationi puellæ Aurelianenſis, C. 971. D. E.

Fromont de Serans (Gaufridus) ſancti Andreæ de Goffer, 746. A.

Fromundus S. Taurini, 627. B.

Frougier (Johannes) Vallis-Richerii, 448. B.

Froulay de Teſſé (Emmanuel-Carolus-Thereſia de) Validi-Montis, 280. E. vicarius generalis apud Pontiſaram, 281. A.

Froulay de Teſſé (Renatus-Franciſcus de) Alneti, 445. D. eques Melitenſis Flexiæ gubernator, ibid.

Froulay de Teſſé (Franciſca de) S. Trinitatis Cadomenſis, 438. C. acceſſitur ex abbatia Vinacii, ibid. 742. B.

Froulay de Teſſé (Gabriëlis-Franciſca de) S. Trinitatis Cadom. 438. B. ex priorïſſa Vinacii fit abbatiſſa, ibid.

Froulay (Magdalena de) Vinacii, 742. A. ex Salceia educitur, ibid.

Froulay (Margarita de) Vinacii, 742. A.

Froulay (Maria de) priorïſſa Benedictinarum Abrincenſium, 535. A. antea monialis Dominicana, ibid.

Froulay de Teſſé (Maria Anna-Renata-Angelica de) S. Laurentii de Cordeillon, 440. B.

Froulay (Suſanna de) priorïſſa Benedictinarum Abrincenſium, 535. B.

Fulcherius Ulterioris-portus, 245. B. ex Cluniaco accitus, 248. C. eccleſiam S. Severini abbati Seriaci confert, D. abbatiam a jugo Montis S. Catharinæ liberat, ibid.

Fulchrius Greſtani, 843. D. eccleſiam combuſtam inſtaurat, ibid.

Fulco I Albæ-Marlæ, 276. A. II, ibid. B.

Fulco S. Petri ſupra Divam, 729. B. ex Uticenſi abbatia accitus quatuor monachos ſecum adducit, C. monachum fugitivum benigne excipit, D. injuſte criminatus deponitur, E. reſumto regimine moritur in Anglia, 731. A. 821. B. 477. A. 682. C. inſtr. 74. A. 155. C.

Fulco Fontanellæ, 174. C. a Ludovico pio ad Lotharium miſſus, D. 569. C.

Fulco Gemetici, 191. B. 954. D.

Fulco Longarum, 430. A.

Fulconius Hambeiæ, 931. D. monaſterii bona curat firmari, E.

Fumechon (Johannes de) Belli-montis, 852. A.

Fumée (N.) Valaſſiæ, 316. B.

Furnellis (Richardus de) Pratelli, 837. C. bona abalienata retrahit, D. plurium operum ſcriptor, 838. A.

Furſtemberg (Felix Egon de) S. Ebrulfi, 830. A.

Furſtemberg (Guillelmus Egon de) ſancti Ebrulfi, 829. E.

Furtovilla (Johannes de) Greſtani, 845. C.

G

Gaats (Renatus de) Marchaſii-Radulfi, 332. D.

Gabriel Ibreii, 653. B.

Gabriel Vallis-Richerii, 447. D. capellam d'Eſtrehou regendam duobus monachis committit, E. 745. C.

Gachis (Sicardus de) prior Boni-nuncii Rotomagenſis, 242. D.

Gacoin (Richardus) Validi-montis, 280. A.

Gævrot (Alexander) Trappæ, 750. E.

Gagny (Johannes de) S. Georgii de Balcheri-villa, 273. A. eccleſiæ Pariſienſis cancellarius, ibid.

Gaigny, ſeu de Gany (Stephana de) Theſauri B. Mariæ, 327. B.

Galerannus Cornevillæ, 299. E.

Gaillon (Petrus-Guillelmus) Brolii-Benedicti, 665. A.

Gallien (Egidius) prior Cæſariſburgi, 944. B.

Gallier (Johannes) Bellæ-ſtellæ, 464. A.

Gallode (Guillelmus) Ardenæ, 461. D. veſtem ordinis ſuſcipit, ibid. merito a canonicis male habitus cedere cogitur, E.

Gallois (Rogerius) S. Martini Sagienſis, 726. A. abbatiam invadere cupiens pellitur, B.

Galterius S. Barbaræ in Algia, 859. A.

Galterius Barberii, 454. A.

Galterius Belli-becci, 302. C. intereſt tranſlationi SS. Luciani & ſociorum, ibid.

Galterius Bernaici, 832. C. 584. E.

Galterius I S. Catharinæ, 126. E. majorem eccleſiam conſtruit, ibid. Juliobonenſi concilio intereſt, ibid. Pauliaci parthenonem inſtaurat, 127. A. 164. C. 831. E. inſtr. 128. A. II, 127. C.

Galterius, ſeu Walterius I Fontanellæ, 180. B. peramplum diploma ab Innocentio conſequitur, ibid. II, ibid. E.

Galterius Marchaſii-Radulfi, 331. B.

Galterius (S.) S. Martini Pontiſarenſis, 253. B. acceſſitur ex monaſterio Reſbacenſi, ibid. novam eccleſiam ſancti Martini conſtruit, ibid. E. Cluniacum ſe recipit, 254. A. Romam progreſſus a papa cogitur reverti Pontiſaram, C. Bertholdi-curtis ſtructioni dat operam, 255. A. miraculis clarus ſanctorum numero adſcribitur, B. 46. E.

Galterius Montiſburgi, 874. D. 875. C. D.

Galterius Divæ, inſtr. 155. C.
Galterius Validi-montis, 279. D.
Galterius Vallis, 440. D.
Gangnot (Petrus) Stratæ, 673. C.
Ganſeville (Richardus de) S. Catharinæ, 129. B.
Gantée (Johannes) S. Andreæ de Goffer, 745. B.
Gany (Stephana de) Theſauri B. Mariæ, 327. B.
Garencieres (Johanna I de) ſancti Salvatoris, 657. E. II, 658. B.
Garencieres (Margarita de) ſancti Salvatoris, 658. A.
Garet (Robertus) Montis-Dei, 861. B.
Garicus S. Taurini, 627. B.
Garinus abbas S. Ebrulfi protectionis literas ab Henrico Angliæ rege accipit, inſtr. 203. C.
Garinus I Noæ, 665. D. II, 665. E. 635. E. 636. A.
Garnerius S. Andreæ de Goffer, 744. E.
Garnerius Crucis S. Leufredi, 634. C.
Garnerius Marchaſii-Radulfi, 329. E. 331. B.
Gaſtel (Petrus) Ibreii, 653. C.
Gaſtel (Petrus le) Silleii, 759. A.
Gaſton (Catharina de) inſtituit parthenonem Abrincis, 535. A. ejuſdem loci fit prioriſſa, ibid.
Gatine (Gaufridus) in abbatem Liræ electus non confirmatur, 649. A.
Gaudart (Jacobus) Bellæ-ſtellæ, 464. C.
Gaudion (Jacobus) Concharum, 641. D. adverſus deceſſorem depoſitum litigat, E.
Gaudri (Jacobus) prior Gemetici, 977. C.
Gaufridus S. Andreæ de Goffer, 745. E.
Gaufridus Alneti, 444. B.
Gaufridus S. Audoëni, 146. C. monaſterium videt incendio deformatum, D. 582. C. prohibet quominus abbas S. Leufredi benedicatur, 635. B.
Gaufridus S. Barbaræ in Algia, 859. A.
Gaufridus Bellæ-ſtellæ, 463. D.
Gaufridus Crucis S. Leufredi, 635. D. quatuor eccleſiis donatus, ibid. accipit os brachii S. Leufredi, ibid. 584. A. D.
Gaufridus ſancti Ebrulfi, 823. E. dolet obitum Matthæi abbatis S. Dionyſii, inſtr. 288. A.
Gaufridus Exaquii, 918. E.
Gaufridus Fontanellæ, 181. A. Philippi regis favore electus, ibid.
Gaufridus I Fontaneti, 414. A. a Willelmo rege abbas inſtitutus, ibid. inſtr. 64. E. II, 414. C. ex priore Cadomenſi factus abbas, ibid. 164. C.
Gaufridus I Fulcardi-montis, 305. B. II, ibid.
Gaufridus Gemetici, 194. B. C. 958. D. E.
Gaufridus S. Georgii de Balcheri-villa, 271. A.
Gaufridus Greſtani, 843. C. in ejus gratiam tribuitur cella S. Aſtorgii, D.
Gaufridus I Hambeiæ, 932. C. II, ibid. E. 934. A.
Gaufridus, ſeu Godefridus Inſulæ-Dei, 341. A. ſubſcribit fundationi Bellofannæ, ibid.
Gaufridus Inſulæ-Dei, inſtr. 29. D.
Gaufridus Liræ, 646. E. bullam a papa impetrat, ibid. 639. C.
Gaufridus ſancti Martini Pontiſarenſis, 256. B. C.
Gaufridus S. Michaëlis de Monte, 480. A. 518. C. ante deceſſoris funera electus, ibid. ideo multa patitur a duce Normanniæ, D.
Gaufridus Montis-Dei, 861. A.
Gaufridus Noæ, 665. E.
Gaufridus S. Petri ſupra Divam, 733. B. de ejus moribus fit inquiſitio, ibid.
Gaufridus Pratelli, 837. B. eccleſiam a ſe abſolutam curat dedicari, ibid. 164. C.
Gaufridus Reſſonii, 338. D.
Gaufridus Savigneii, 541. C. D. 544. A. majoris perfectionis gratia ex Ceraſio ad Savigneium tranſit, ibid. factus abbas condit viginti-novem abbatias, ibid. eccleſiam a Vitali inceptam perficit, B. capitulum generale quotannis celebrandum inſtituit, ibid.
Gaufridus Saviniaci, 304. E.
Gaufridus S. Severi, 914. B.
Gaufridus Silleii, 755. B. 759. A.
Gaufridus S. Stephani Cadom. 426. A. decimam eccleſiæ de Cambys tribuit Alnetenſibus, B.
Gaufridus Troarni, 418. D.
Gaufridus Validi-montis, 279. C. intereſt tranſlationi S. Romani archiepiſcopi Rotomag. ibid.
Gaſcoin (Richardus le) Troarni, 418. D.
Gaultier (Franciſcus) Savigneii, 552. B. regis procurator apud regem Angliæ, ibid.
Gaultier (Johannes) abbas perſonatus Albæ-marlæ, 278. A.
Gaunaude (Blanca la) ſancti Salvatoris, 657. E. facit homagium comiti Ebroicenſi, ibid.
Gauville (Robertus de) Liræ, 647. E.
Gauvin (Laurentius) S. Martini Sag. 726. A.
Gedeon de Thinet d'Armonville (Johannes) Bellæ-ſtellæ, 465. B.
Genardus (S.) Flaviaci, 163. A. monachus Fontanellæ, ibid.
Gendre (Nicolaus le) Ibreii, 653. D.
Geneſtis (Willelmus de) S. Catharinæ, 129. D.
Genne (Henricus de) Stratæ, 673. B.
Genoilhac (Ludovicus de) S. Laudi, 938. C.
Gentil (Leonora le) Torigneii, 458. D.
Georges (Dominicus) Vallis-Richerii, 451. A. inſtitutum Ciſtercienſe amplexatur, B. Romam pergit tuiturus reformationis opus, D. præſcribit conſtitutiones Cluniacenſibus, D. integrum monaſterium reparat, E. inter omnium gemitus occumbit, 452. A. in choro cum epitaphio ſepultus, ibid.
Georgia S. Leodegarii, 854. A.
Geraldin (N.) Albarum-Dominarum, 556. D.
Gerardus Boni-portus, 667. D. vineas acquirit in territorio de Diogilo, E.
Gerardus I (B.) Fontanellæ, 156. C. 159. E. 160. A. 161. D. 164. D. 165. A. ex Criſpeio ad Fontanellam adductus, 177. A. B. ſecuri percuſſus moritur, C. 416. D. 477. A. 766. C.
Gerardus II Fontanellæ, 179. E. intereſt concilio Rotomag. ibid.
Gerardus Hambeiæ, 932. D.
Gerardus Savigneii, 547. B.
Gerbertus necdum abbatis titulo donatus Troarnum regit, 416. C.
Gerbertus Fontanellæ litem habet cum Guillelmo Rotomagenſi, 39. A. inſtr. 61. D. 66. B.
Geremarus (S.) abbas Pentalis, 120. E.
Germundus Boni-portus, 667. E.
Gergy (Johannes-Baptiſta-Joſephus de) Bernaici, 834. C.
Gervaiſe (Armandus-Franciſcus) Trappæ, 752. A. a regimine ſe abdicat, ibid.
Gervaſius Ardenæ, 460. B.
Gervaſius Montis-morelli, 537. B.
Gervaſius Trappæ, 823. D.
Gervaſius Stratæ, 672. B. privilegium accipit ab Alexandro III, inſtr. 136. B.
Gerwoldus (S.) Fontanellæ, 157. D. 158. C. 163. A. epiſcopatum Ebroic. dimittit hanc præfecturam accepturus, 172. C. ſcholam in monaſterio inſtituit, D. 568. E.
Geſvres (Leo de) Bernaici, 834. C.
Giffart (Jacobus) S. Victoris Caletenſis, 266. C.
Giffart (Nicolaus) S. Victoris Calet. 266. D. primicerius cardinalis Vindocinenſis, ibid.
Giffart (Winefrida) Graveningarum, 345. A.
Gifford (Anna-Xaveria) Gratiæ-Dei, 292. D. in eccleſia Mali-Dumi ab epiſc. Waterfordienſi benedicta, ibid.
Gigault-de-Bellefont (Eleonora-Carola de) Monaſterii-Villaris, 285. D. ex S. Trinitate Cadomenſi accita, ibid.
Gigault de Bellefont (Magdalena-Eleonora de) Monaſterii-Villaris, 285. E. monialis Belli-montis recuſat abbatiam Moncelli, 286. A.
Gland (Guido du) S. Audoëni, 152. A. proſam *Inviolata* ſingulis diebus cantandam inſtituit, ibid.
Gillebertus Barberii, 453. D.
Gillebertus prior Ardenæ, inſtr. 78. B. literas protectionis a Lucio II adipiſcitur, 79. A. 93. D.
Gillebertus I Concharum, 416. B. C. monachos in Troarnenſe cœnobium inducit, 638. B. II, 227. D. 638. D. III, 639. A. tranſigit de decimis Warengevillæ, B. IV, 639. C. obtinet patronatum eccleſiæ de Villeriis, ibid.
Gillebertus Corneliarum, 846. E. 847. C.
Gillebertus Fontanellæ, 178. D. ex Fiſcannenſi cœnobio ad hujus eccleſiæ regimen accitus, ibid. machinam probationis ferri ſacrandam curat, 179. C. 194. E. 729. E. 837. B. 838. A. 39. A. inſtr. 61. D. 66. B.
Gillebertus Inſulæ-Dei, 343. C.
Gillebertus S. Martini Sagienſis, 720. C. funus abbatis Utici exſequitur, ibid.
Gillebertus S. Stephani Cadom. 424. C. procedit obviam feretro Guillelmi regis, ibid. permutationem facit cum abbate Divionenſi, D. 872. E. inſtr. 74. A. 224. A.
Gillebertus S. Taurini, 628. C. ejus electio litem movet, ibid.

Gillebertus Troarni, 417. E. bullam a papa ſuſcipit, ibid. litem habet cum abbate Faleſienſi, 754. D.

Gillebertus Vallis-Richerii, 447. C. bona monaſterio acquirit, ibid.

Gillebertus ab abbate S. Audoëni præficitur abbatiæ S. Victoris Calet. 264. A. repulſam patitur a monachis, ibid. eam ob cauſam abbatia in prioratum reducitur, ibid. 265. A.

Gillebertus S. Victoris, 148. D.

Gilles (Robertus) Noæ, 666. A.

Girard (Petrus) S. Petri ſupra Divam, 735. B.

Girardin (Stephanus) canonicus S. Crucis Pariſ. Belli-becci, 304. B.

Girardus Saviniaci, 447. A.

Girardus Silleii, 759. C.

Gireſme (Johanna de) S. Salvatoris, 658. B.

Girouart (Gaufridus de) ſancti Ebrulfi, 825. A. ſponte cedit, B.

Giry de Saint-Cyr (N. de) Troarni, 420. A.

Givry (Claudius de) ſancti Petri ſupra Divam, 735. A. epiſcopus Lingonenſis & cardinalis, ibid.

Glace (Johannes) Augi, 295. A. 296. C.

Glatigneio (Godefridus de) Exaquii, 922. A.

Glatigny (Johannes de) S. Johannis de Faleſia, 756. E. item abbas S. Stephani de Juilleio, 757. A. ultimus regularis, ibid. 849. A.

Glos (Guillelmus de) Stratæ, 673. B.

Glotis (Gilbertus de) Liræ, 645. A. 646. A.

Gobert (Carolus-Philippus) S. Ebrulfi, 830. A. ſimul abbas Barbelli, B.

Gobert (Franciſcus) S. Ebrulfi, 830. A. canonicus Argentoratenſis, ibid.

Gobout (Stephanus) S. Laudi, 937. D.

Godard (Guillelmus) Montis-morelli, 537. E.

Godarville (Nicolaus de) S. Audoëni, 148. E. antea prior Belli-montis in Algia, ibid. 264. A. 850. C. 851. B.

Godefroy (Michaël) Vallis-Richerii, 449. A. ex canonico regulari fit monachus Ciſtercienſis, ibid.

Godehildis S. Salvatoris, 655. C.

Godin (Egidius) Alneti, 444. E. monaſterium ſacris ornamentis ſpoliatum luget, ibid.

Godinus Gemetici, 191. B.

Gombault (Johannes) S. Martini Sag. 725. D.

Gonault (Johannes) ſub titulo vicarii generalis regit abbatiam S. Michaëlis de Monte, 528. A. Roberto Jolivet mortuo ſubrogatus repulſam patitur, C. ad archiepiſcopos Rotomagenſem tum ad Lugdunenſem fruſtra confugit, ibid. minis ac promiſſis victus cedit cardinali d'Eſtouteville, D. 529. A. ex priore S. Victurii in abbatem S. Michaëlis electus, inſt. 120. B. ab Eugenio papa reprobatus, D.

Gonçales de Mendoza (Petrus) Fiſcanni, 213. A. cardinalis & archipræſul Hiſpalenſis, B. Johanni Balue libertate orbato ſufficitur, ibid.

Gondy (Johannes-Franciſcus de) ſancti Martini Pontiſar. 261. B.

Gondy (Petrus de) S. Martini Pontiſar. 260. E.

Gonelle (Simon de) Bernaici, 833. A.

Gonfreville (N. de) S. Mariæ de Angelis, 935. C.

Gontardus Gemeticenſis, inſtr. 227. A.

Gopilieres (Robertus de) Concharum, 640. C. fidei juramentum præſtat Petro de Curtiniaco, D.

Gorat (Margarita) Bivallis, 317. D.

Gorin (Gaſpardus) Inſulæ-Dei, 343. A.

Gorland (Nicolaus) Barberii, 454. D.

Goſcelinus Bernaici, 832. A.

Goſlenus Gemetici, 191. B. C. 955. E.

Goſſelin (Johannes) ſancti Andreæ de Goffer, 745. D.

Goſſelin (Ludovicus) abbatia Ardenæ per ceſſionem adepta non fruitur, 461. E. 462. A.

Goſſelinus, ſeu Joſſelinus Augi, 295. C.

Got (Johannes le) S. Stephani Cadom. 428. C. adeſt abjurationi Henrici IV regis, ibid.

Gouche (Franciſcus-Auguſtinus) Trappæ, 752. B.

Gouffier (Adrianus) Fiſcanni, 214. C. cardinalis, Conſtantienſis tum Albienſis antiſtes, ibid. breviarium typis mandari curat, ibid. 238. A.

Gouffier (Adrianus) Becci, 237. E. cardinalis & epiſcopus Conſtantienſis, ibid. pleroſque monachos pellit in prioratus, 238. A.

Gouffier (Margarita-Henrica) S. Trinitatis Cadom. 437. D. per ceſſionem materteræ fit abbatiſſa, ibid. in parthenone Portus-regii privata obit, E.

Gouieul de Rouville (Mathildis) ſancti Amandi Rotomagenſis, 85. C.

Gourlay (Margarita de) Theſauri beatæ Mariæ, 327. A. de abbatia S. Amandi Rotomagenſis contendit, ibid.

Gournay (Hugo de) utrum legitime admiſſus inter abbates Inſulæ-Dei, 341. A. B.

Gournay (Amicia de) ſanctæ Trinitatis Cadomenſis, 434. B.

Gourreau (Petrus) Fontanellæ, 184. E.

Gouyon (N. de) S. Martini Pontiſar. 261. E. regi ab eleemoſynis, ibid.

Gouze (Johannes) Alneti, 444. C. papæ fidem jurat, ibid.

Goyon de Matignon (Jacobus) Pleſſeii-Grimoldi, 441. E. 442. E.

Goyon de Matignon (Leonorius I) Exaquii, 921. E. II, ibid. reformat monaſterium, ibid. III, 922. A. item prior Pleſſeii-Grimoldi, ibid. 443. A. 807. D. 808. A. 909. B.

Goys, vel le Gris (Guillelmus le) Crucis S. Leufredi, 636. D.

Gradulfus Fontanellæ, 125. A. 156. B. 160. A. curat ſtructionem monaſterii SS. Trinitatis, 177. D. Ansfredum abbatiæ Pratellenſi præficit, 178. A. 282. A. C. 834. E. 835. A. 836. C. inſtr. 327. D. partim fundator monaſterii Pratellenſis, inſtr. 202. A.

Grainerie (Philippus de la) Bellæ-ſtellæ, 464. B. ut perduellis a rege proſcriptus, ibid.

Grammont (Gabriel de) Lucernæ, 560. C. cardinalis & epiſc. Tarbenſis, C.

Grand (Johannes le) S. Taurini, 630. C. patitur æmulum Johannem de Luxembourg, ibid. retenta penſione fit præcentor Ebroicenſis, D.

Grange (Johannes de la) Fiſcanni, 211. D. a rege Navarræ captus in carcere detinetur, E. Ambianenſis antiſtes evadit, 212. A.

Granges (Johannes des) Becci, 234. C. antiphonam *Salve Regina* poſt completorium decantandam inſtituit, ibid.

Grange-Trianon (Carolus de la) ſancti Severi, 916. C. ultimus e ſtirpe nobili, ibid.

Gras (Gaufridus le) S. Martini Sagienſis, 726. D. in ſcacario Alenconienſi ſacris operatur, ibid.

Graverent (Guillelmus) Ardenæ, 460. B.

Grenge (Robertus) S. Johannis Faleſiæ, 756. A. præeſt electioni abbatis Silleii, B.

Grenon (Johannes) Augi, 296. B.

Grente (Radulfus de) S. Ebrulfi, 825. E.

Grentemeſnil (Robertus de) S. Ebrulfi, 818. C. Cluniacenſium mores præſcribit monachis, D. in odium Guillelmi ducis incurrit, E. ad abbatem ſancti Dionyſii ſe recipit, 819. A. conſtruit cœnobium in Calabria, B. epiſcopatum Carnotenſem recuſat, C. D. E. 959. E.

Grezille (Nicolaus de) S. Petri ſupra Divam, 734. E. repulſam patitur, ibid.

Grieu (Gaſto ſeu Vedaſtus de) Augi, 297. C. clero valedicit militiæ ſeculari nomen daturus, ibid.

Griffon (Joachimus de) Fontaneti, 415. C. canonicus ſacræ capellæ Pariſienſis, ibid.

Grillet de Briſſac (Agnes-Catharina de) Paceii, 662. A. traducitur ad Origniacum, ibid. 663. B.

Grillet de Briſſac (Anna de) S. Ludovici Vernonenſis, 663. B.

Grimaldi (Hieronymus) Blancæ-landæ, 948. B.

Grimonville (Jacobus de) S. Salvatoris vicecomitis, 925. E.

Grimonville (Johannes de) major prior S. Michaëlis de Monte, 531. D. fit abbas Lucernæ, E. 560. E.

Grimonville (Johanna de) Albarum-dominarum, 555. E.

Grivel (Johannes) Savigneii, 549. E. ſervata penſione cedit, ibid.

Groignet (Johannes) ſancti Andreæ de Goffer, 745. D.

Groing (Guillelmus le) monachus Cambonienſis abbatiam S. Martini Pontiſarenſis cedere cogitur, 259. D.

Gros (Johannes le) Concharum, 642. B. ſocietatem renovat cum abbate Cormelienſi, ibid.

Groſſai de Meſpieu (Maria-Franciſca de) Bivallis, 318. D. æmulam patitur, quam ſummovet, ibid. abbatiæ nuncium remittit, ibid.

Groſpini (Nicolaus) Troarni, 418. E.

Groſſier (Nicolaus le) Concharum, 642. D. cum abbate S. Catharinæ ſocietatem init, ibid.

Gruyer (Johannes le) S. Salvatoris vicecomitis, 925. E.

Guarin (Guillelmus) ſancti Petri ſupra Divam, 734. D.

Guarinus Ardenæ, 459. B. monaſterium a Gilberto priore inceptum abſolvit, E.
Guarinus Exaquii, 918. E.
Guarinus prior de Lochion, inſtr. 138. C.
Guarinus Savigneii, 549. A.
Guarinus Utici, 720. C. 773. C.
Guedois (Nicolaus le) Barberii, 455. E. antea prior Alneti, ibid.
Guemadeuc (Sebaſtianus de) Noæ, 667. A.
Guerault de la Papiniere (Renatus) 260. D.
Guerchois (Barbara) Bivallis, 319. A.
Guerenta (Ludovica-Chriſtina-Clara) S. Claræ Rotomag. 344. B.
Guerin (Guillelmus) Becci, 237. C. antea prior S. Filiberti, ibid. eccleſiam S. Nicaſii Mellentini cujus fuerat prior reparat, ibid. nepoti ſuo abbatiam tranſcribit, D. officiariorum monaſterii ſtipendia auget, inſtr. 292. A.
Guerin (Guillelmus) Montiſburgi, 929. A.
Gueroult (Arnoldus) Inſulæ-Dei, 342. A.
Gueroult (Gaufridus) de abbatia Bellæ-ſtellæ litigat, 464. A.
Gueroult (Johannes) S. Laudi, 938. A.
Gueroult de la Hemaudiere (Reginaldus) Inſulæ-Dei, 342. A.
Guerres (Margarita de) Monaſterii-villaris, 283. B. 64. D.
Gueſdon (Johannes) S. Severi, 914. E.
Gueſle (Alexander de la) Ceraſii, 412. E.
Gueſle (Franciſcus de la) Ceraſii, 412. E.
Guibraio (Johannes de) S. Johannis de Faleſia, 755. A.
Guichard (Julianus) Montis-Dei, 862. A.
Guiche (Claudius de la) primus commendatarius Belli-becci, 303. C.
Guiche (Franciſcus de la) Lucernæ, 560. D.
Guichebert (Guillelmus de) Exaquii, 920. E.
Guido I abbas Augi, 294. D. curat ut S. Laurentius Dubliniensis ſanctorum numero referatur, ibid. 295. E. promittit ſe abdicaturum, 296. A. II, ibid.
Guido Ibreii, 653. C.
Guido Marchaſii-Radulfi, 330. C. 331. E.
Guido Pratelli, 840. B. antea abbas S. Crucis diœceſis Fulginatenſis, ibid.
Guido Ceſtrenſis S. Severi, 914. B.
Guidotti (Andreas de) Lucernæ, 560. D.
Guigneville (Johannes de) Becci, 210. B. 232. E. ab Odone Rigaldo deſtitutus atque reſtitutus, ibid.
Guillard (Richardus) Montiſburgi, 928. C.
Guillebertus Exaquii, 920. A.
Guillelma Gomeriſontis, 322. C.
Guillelmus I Albæ-marlæ, 276. B. II, 276. E.
Guillelmus Alneti, 444. A. 230. D. 301. E.
Guillelmus S. Andreæ de Goffer, 744. C.
Guillelmus Ardenæ, 460. A.
Guillelmus Balotenſis S. Audoëni, 137. B. 144. B. adeſt concilio Remenſi, C.
Guillelmus Augi, 296. A.
Guillelmus prior S. Barbaræ in Algia epiſcopum Ebroicenſem in libertatem curat reſtitui, 576. D. 776. A. B. 480. A.
Guillelmus I Barberii, 453. C. III, 454. A.
Guillelmus Becci, 231. C. prioratum conſtituit apud Layum, ibid.
Guillelmus Bellæ-ſtellæ, 463. C.
Guillelmus I Belli-becci, 302. B. II, ibid. III, 302. C.
Guillelmus I Belloſannæ, 334. C. II, 334. D.
Guillelmus I Bernaici, 832. A. II, 832. C. III, 832. D.
Guillelmus Boni-portus, 668. A.
Guillelmus Cæſariſburgi, 491. D. 942. B. C. D. E.
Guillelmus abbas Ceraſii, 410. D. a papa præfectura donatus, ibid. ſepultus cum epitaphio in monaſterio ſancti Martini a Campis, ibid.
Guillelmus Concharum, 635. E. 638. C. bona monaſterii firmari curat, 640. A. inſtr. 144. C.
Guillelmus Corneliarum, 847. D. 846. A. 219. E. 227. B.
Guillelmus Crucis S. Leufredi, 634. C.
Guillelmus Cornevillæ, 299. B. inſtr. 29. A.
Guillelmus S. Ebrulfi, 197. B.
Guillelmus Exaquii, 892. A.
Guillelmus Fiſcanni, 202. B. C. D. 203. A. 206. A. ſimul abbas Divionenſis, ibid. Bernaium monaſticis inſtitutis informat, ibid. præfectura jam dimiſſa moritur, B. C. 515. B. 830. C. E. inſtr. 8. C. 18. C. 74. A.
Guillelmus Fontaneti, 414. B.
Guillelmus Fulcardi-montis, 305. A. C.
Guillelmus I Gemetici, 193. B. C. D. 817. A. 804. B. II, 67. C. 195. D. cum Hugone archiepiſcopo querelam habet, ibid. 961. B. C. V, 67. C. 196. D. competitorem habet Robertum d'Etellant, E. 965. C.
Guillelmus *Stephani*, S. Georgii de Balcheri-villa, 271. E. monachus Fiſcanni ac decretorum doctor, ibid. cauſam ipſe dicit de jure piſcationis, ibid. uſum veſtium pontificalium obtinet, 272. A. 734. A. 971. D.
Guillelmus Greſtani, 844. C.
Guillelmus I Ibreii, 653. A. II, B. III, ibid. IV, C. V. ibid. VI, D.
Guillelmus Hambeiæ, 418. A.
Guillelmus ſancti Johannis de Faleſia, 755. D.
Guillelmus S. Laudi, 936. B. inſtr. 90. C. 91. A.
Guillelmus prior S. Laudi Rotomagenſis, 734. A.
Guillelmus I Liræ, 646. B. II, C. III, E. IV, 648. A. V, ibid. VI, B. VII, ibid. VIII, 649. A. 594. B.
Guillelmus I Longarum, 430. A. II, ibid. D.
Guillelmus Marchaſii-Radulfi, 329. B. domum ab Anglis dijectam luget, C.
Guillelmus S. Martini Pontiſar. 255. D.
Guillelmus S. Martini Sag. 723. B.
Guillelmus abbas S. Michaëlis de Monte obſequium præſtat epiſcopo Abrincenſi, inſtr. 121. D.
Guillelmus Montiſburgi, 927. E. 942. B, 924. A.
Guillelmus Montis-Dei, 861. C. 380. D.
Guillelmus Tholemeus, mortui-maris, 309. D. item abbas Vallis-Aſcii, ibid. 313. E. 314. A. 146. B. 838. E. inſtr. 92. D. 270. D.
Guillelmus S. Petri ſupra Divam, 733. E. ad abbatiam Figiacenſem tranſit, ibid.
Guillelmus Pleſſeii-Grimoldi, 442. B.
Guillelmus I Pratelli, 837. A. accipit eccleſiam Pontis-Audomari, B. II, 839. A. inſtr. 202. D. E. 203. A.
Guillelmus Savigneii, 546. A. confirmat abbatiam de Jorevalle, B.
Guillelmus I S. Severi, 915. A. II, ibid. B.
Guillelmus I Silleii, 759. A. II, 759. C. V, 759. E. 342. B.
Guillelmus I Bona-anima, S. Stephani Cadomenſis, 424. A. ex canonico & archidiacono Rotomag. fit monachus, ibid. ex abbate ad ſedem Rotomagenſem evectus, C. 37. C. II, 425. C. componit cum abbate Vallis-Richerii, ibid. 446. E. III, 426. A. S. Ludovicum cum tribus filiis excipit, ibid. 413. D. inſtr. 18. C. 65. A. C.
Guillelmus I Stratæ, 672. C. II, ibid. III, 672. D.
Guillelmus Trappæ, 749. A.
Guillelmus Trappæ utrum fuerit abbas, 750. A.
Guillelmus I Troarni, 418. B. permutationem facit cum priore Brenthonienſi in Anglia, ibid. 855. E. II, 418. C. III. 418. E.
Guillelmus I S. Victoris Calet. 263. E. V, 266. A.
Guillelmus prior S. Vigoris capellam tradit abbati Longarum, 430. B.
Guillelmus I Ulterioris-portus, 248. E. II, 249. B. E. 250. B. 67. B.
Guineville (Johannes de) Becci, 232. E. 70. C.
Guiran de Dampierre (Ludovica de) Arcarum, 327. E. ex parthenone S. Albini accita creatur prima abbatiſſa, ibid. 328. A.
Guiſe (Ludovicus de) Liræ, 650. D. Bleſis occiſus, ibid.
Guitard (Guillelmus) S. Taurini, 629. A. fit epiſcopus Tricaſtinenſis, B. dein Lexovienſis, 786. C. D.
Guitmarus Gemetici, 189. E. 190. A.
Gunerville (Durandus de) Troarni, 417. E. monachos Sagienſes & Cenomannenſes ſancti Vincentii conciliat, ibid. judex conſtitutus in depoſitione abbatis Conchenſis, 418. A.
Guntardus Gemetici, 164. D. 194. D. Willelmo Angliæ regi moribundo adſtat, 195. A. 718. A. 771. A. 838. A. 959. C. D. E.
Guyencourt (Johannes de) S. Georgii de Balcheri-villa, 273. B. ordinis S. Dominici alumnus, ibid. ſedilia & ambonem in Quintinopolitana eccleſia confici curat, C. auctor eſt cameræ juſtitiæ pro puniendis hæreticis, ibid.
Guymier (Petrus) Mortui-maris, 311. D.
Gyel (Laurentius) Belli-montis, 852. E.

H

HABERT (Germanus) Ceraſii, 412. E. vitam Petri de Berulle Gallice ſcribit, 413. A.

Habert (Jacobus) Greſtani) 846. B.

Habert (Ludovicus-Henricus) Ceraſii, 412. E.

Habert (Petrus) Ceraſii, 412. E.

Habert (Renatus) Ceraſii, 412. E. ſenator Pariſienſis, ibid.

Hacqueville (Nicolaus de) abbas fiduciarius Validimontis, 280. D.

Haia (Gillebertus de) Liræ, 645. A. 647. C. ab epiſcopo communione privatur, D.

Haimo S. Petri ſupra Divam, 732. B.

Hairon (Robertus) Blancæ landæ, 946. C.

Haïs S. Amandi Rotomagenſis, 287. D. ex prioriſſa Burgi-Iedanæ fit abbatiſſa, ibid.

Halberg (N. d') S. Laudi, 940. A.

Halebout (Johannes) Concharum, 641. A. monachis Tironenſibus decimas indulget, ibid.

Haligre (Nicolaus) S. Ebrulfi, 829. D. ſimul prior S. Jacobi de Piramilio, ibid. abbatiam reformat, E.

Halluin (Johannes) Pratelli, 841. A.

Hamel (Guido) Montis-Dei, 862. A.

Hamel (Natalis du) S. Petri ſupra Divam locum cedere cogitur, 735. A.

Hamel (Dionyſia du) S. Claræ Rotomag. 344. A.

Hamelin (Jacobus) S. Georgii de Balcheri-villa, 273. A. epiſc. Tutelenſis, ibid. 981. & ſeqq. unde oriundus, ibid.

Hamelinus ſancti Salvatoris vicecomitis, 923. B.

Hamello (Willelmus de) Pratelli, 839. D. regularem diſciplinam labefactat, ibid.

Hamma S. Mariæ de Moſtons, 533. C. D.

Hamo S. Petri ſupra Divam, inſtr. 163. D.

Hamon (Johannes) Boni-portus, 668. C. 142. C.

Hamon Hambeiæ, 932. B.

Hamon Longarum, 430. C.

Hangeſt (Johannes de) Belli-montis, 852. C.

Hangeſt-d'Argenlieu (Petrus de) Belloſannæ, 336. D.

Hannelier (Hilarius) abbas fiduciarius Reſſonii, 340. A.

Hannevilla (Durandus de) Cæſariſburgi, 942. C.

Happel (Robertus) Noæ, 666. C.

Haran (Catharina) S. Claræ Rotomag. 344. A.

Harcourt (Guillelmus d') S. Stephani Cadomenſis, 426. C. de Garſallorum decima paciſcitur, ibid.

Harcourt (Jacobus d') Bellæ-ſtellæ, 464. A.

Harcourt (Ludovicus d') Liræ, 649. B. C. monachis tradit opus Nicolai de Lira, D.

Harcourt (Martinus d') Noæ, 666. C.

Harcourt (Bonna d') S. Laurentii de Cordeillon, 439. C. fidem promittit canonicis S. Capellæ Pariſienſis, ibid.

Harcourt (Margarita d') Gomeri-fontis, 322. C.

Harcourt de Beuvron (Ludovicus-Abraham de) S. Taurini, 632. B. ordinis S. Spiritus commendator, par & dux Franciæ, ibid.

Hardoin (Robertus) S. Laudi, 937. A.

Hardouin (Johanna) Gomeri-fontis, 323. B.

Hardouville (Catharina de) Monaſterii-Villaris, 284. A.

Harduinus Cormeliarum, 847. E. antea prior S. Imerii, ibid.

Hardy (Robertus) ſancti Michaëlis de Monte, 480. A. 519. A. favore Normanniæ ducis electus, ibid. Romam profectus in itinere moritur, ibid. B.

Hardy (Robertus) Blancæ-landæ, 946. D. 524. C.

Harenc, ſive de Paris (Gaufridus) Gemetici, 198. B. inde fit abbas Becci, 234. E. ex priore conſluentium electus abbas ſummovetur, 235. A. ejus æmulo ad Fiſcannum vocato, ad Beccum & ipſe vocatur, C. obtinet uſum inſignium pontificalium, D. ex itinerè Jeroſolymitano rediens Paduæ moritur, ibid. 969. C.

Harencq (Johannes) S. Martini Pontiſarenſis, 260. B. S. Petri de Nealpha veteri alumnus, ibid.

Harfleur (Johannes de) Belli-becci, 302. D.

Harlay (Franciſcus I de) Gemetici, 200. E. archiepiſcopus Rotomag. ibid. 980. C. D. E. II, 201. A. prioratum Longæ-villæ menſæ conventuali uniendum curat, ibid. 981. A. B. III, C.

Harod (Melchior de) Blancæ-landæ, 949. A.

Harod de Senevas (Melchior de) Pratelli, 842. A. Longarum, 431. D.

Harville (Maturinus de) Troarni, 419. D. utriuſque juris profeſſor & regi a conſiliis, ibid.

Haſtinus Hambeiæ, 934. A.

Haubois (Carolus du) Mortui-maris, 311. E.

Haudouf (Richardus) Concharum, 641. C. ut dilapidator bonorum ſede dejectus, D. 598. C.

Haule (Johannes de la) Fiſcanni, 212. E. Ludovico XI ab intimis conſiliis, ibid. ſtatuta condit pro collegio Lexovienſi, 213. A. 795. E.

Haulles (Ludovicus des) Bernaici, 833. D.

Haurteau (Johannes) Saviniaci, 897. C. 550. A.

Hautin (Gervaſius) abbas fiduciarius Vallis-Richerii, 449. E.

Hautville (Bernardus de) ad abbatiam S. Audoëni tendens a papa repudiatur, 149. D.

Hay (Anſelmus du) Belli-montis, 852. B.

Haye (Antonius de la) Fiſcanni, 213. C. regali proſapia natus, ibid.

Haye (Egidius de la) Troarni, 419. C.

Haye (Johanna de la) Vinacii, 741. D.

Haye (Mathildis de la) S. Amandi Rotomagenſis, 287. E.

Hayes (Johannes des) Valaſſiæ, 315. B. præfecturam dimittit, ibid. C.

Haytiſſa S. Deſiderii, 856. C.

Hazar (Guillelmus) Belli-montis, 852. D.

Hebert (Nicolaus) Crucis S. Leufredi, 637. B.

Hebert (Nicolaus) S. Ebrulfi, 826. A.

Hebert (Radulfus) Noæ, 666. D.

Hebertus Concharum, 639. D.

Hector de Marle de Verſigny (Magdalena) Villaris-Caniveti, 753. D. antea monialis ordinis S. Dominici, E.

Helerius Belloſannæ, 334. C.

Helgotus, ſeu Hilgotus ſancti Audoëni, 143. D. antea prior Cadomenſis, ibid. ſuum monaſterium capillis S. Mariæ ditat, 144. A. inſtr. 20. A. 128. A.

Helgotus S. Taurini, 627. B.

Helias S. Catharinæ, 127. B. corpus Goſcelini fundatoris in baſilicam transfert, ibid.

Helie (Guillelmus) Validi-montis, 280. D. ex cœnobio S. Catharinæ accitus, ibid. vicarius generalis archiepiſcopi Rotomagenſis, ibid.

Helie (Jacobus) Validi-montis, 280. D.

Helie (Nicolaus) Validi-montis, 280. D.

Heling (Aelicia) deſignata abbatiſſa Vinacii non adipiſcitur, 741. B.

Heliſachar Gemetici, 191. B. 954. A. B. in exſilium ab imperatore miſſus, C.

Hellebout (Johannes) Belli-montis, 852. A.

Hellenvillier (Guido de) Ibreii, 653. E. prior S. Martini de Noione, ibid. de abbatia Uticenſi contendit, 828. D.

Hely (Ludovicus) Marchaſii-Radulfi, 333. A. inſtitutum antiqui rigoris in abbatiam invehit, B. fit abbas Clarifontis, ibid.

Hennequin (Aymarus) Bernaici, 834. A.

Hennequin (Drogo) Bernaici, 830. E. recuſat epiſcopatum Sueſſionenſem, 834. B. de abbatia benemeritus, ibid.

Hennequin (Hieronymus) Bernaici, 834. B.

Hennequin (Martinus) Trappæ, 750. E.

Hennuyer (Johannes) Bernaici, 834. D.

Henricus Alneti, 443. E. jura ſua in parochiam de Longvillers cedit, ibid.

Henricus Ardenæ, 460. C.

Henricus S. Audoëni, 140. E. monaſterii inſtaurationem proſequitur, 141. A. C. 142. C. 146. E.

Henricus S. Barbaræ in Algia, 859. B.

Henricus Crucis S. Leufredi, 634. C.

Henricus Fiſcanni, inſtr. 26. B.

Henricus Ibreii, 653. C.

Henricus abbas ſecularis S. Mellonis Pontiſarenſis, 133. B.

Henricus filius Ludovici VI abbas ſecularis S. Mellonis Pontiſarenſis, 133. B.

Henricus cognomine Pica abbas ſecularis S. Mellonis Pontiſarenſis, 133. C.

Henricus Pleſſeii-Grimoldi, 442. B.

Henricus Pratelli, 838. D. bibliothecam ſacris codicibus auget, E. 840. A. 579. A.

Henricus Reſſonii, 338. B.

Henricus I Stratæ, 672. B. II, 672. D.

Henricus S. Taurini, 627. A.

Henricus I Ulterioris-portus, 249. C. antea monachus Beccenſis & Evremodii prior, ibid. eccleſiæ ſtructioni dat operam, D. II, 250. A.

Herbert (Gaufridus) Saviniaci, 897. C.

Herbert (Johannes) Trappæ, 749. A.

Digitized by Google

Herbert (Ludovicus) S. Laudi, 938. B. ad inſulas Abrincenſes aſſumtus, C. 496. B.

Herbertus Albæ-marlæ, 276. D. æmulum patitur Guillelmum, ibid. ab abbatibus Corbeiæ & Fulcardi-montis confirmatur, ibid.

Herbertus Concharum, 639. B. ſocietatem init cum canonicis Londinenſibus, ibid.

Herbertus S. Ebrulfi, 823. E.

Herbertus I Fontaneti, 414. B. II, 414. E.

Herbertus Greſtani, 843. E. prope centenarius moritur, ibid.

Herbertus Ibreii, 652. E.

Herbertus S. Petri ſupra Divam, 733. C.

Herbertus Reſſonii, 338. D.

Herbertus Ulterioris-portus, 245. A. B. C. 248. A.

Herfaſtus S. Audoëni, 141. B. C. 142. C.

Herford (Richardus de) Valaſſiæ, 314. C.

Heribertus Gemetici, 190. B. poſſeſſiones monaſterii ab Aquitaniæ rege reſtitutas grate videt, ibid. 954. E.

Herimbertus, ſeu Heribertus Fontanellæ, 174. D. E.

Heris (Laurentius de) Vallis-Richeril, 447. E.

Herlſſy (N. de) abbatiſſa S. Nicolai de Vernolio, 660. D.

Herlevus S. Martini Pontiſar. 256. D. inconſulto & abſente archipiſcopo electus, ibid. benedicitur a præſule Pariſienſi jubente Octaviano legato, E.

Herluinus (B.) Becci, 216. A. ante converſionem armis addictus, B. C. D. ſeculi pertæſus ſtructioni monaſterii incumbit, 217. C. facultates ſuas eidem loco tribuit, 218. B. C. dormitorium everſum cum dolore conſpicit, 219. A. Lanfrancum cum tribus monachis mittit ad Uticum, 220. A. cœnobium in locum ſuperiorem transfert, B. expletis 44 annis in regimine moritur, 222. D. E. 223. A. 225. E. 240. A. C. 422. C. D. E. 572. D. 766. D. 814. E. 817. D. 847. D. 918. C. inſtr. 61. D.

Hermanvilla (Robertus de) Mortui-maris, 310. D.

Hermen, ſeu Hervien (Ludovicus) S. Salvatoris vicecomitis, 925. B.

Hermite (Philippus l') Montis-Dei, 862. C.

Hermite (Richardus l') Hambeiæ, 933. A.

Heron (Ludovicus) prior Ulterioris-portus, 247. A. monaſterii reformationi operam adhibet, B.

Herouville (Philippus d') Fulcardi-montis, 306. E.

Herſendis S. Salvatoris, 655. C. inſtr. 125. E.

Hervilley (Petrus d') Ibreii adminiſtrator a rege dictus, 654. D.

Heſimundus Stratæ, 672. B.

Heſtreio (Petrus de) Crucis S. Leufredi, 636. A.

Heſtrel (Andreas) Belloſannæ, 334. E. præbendam eccleſiæ collegiatæ Gornacenſis monaſterio attribui curat, ibid.

Heudé (Germana) Almaniſcarum, 740. B.

Heudé (Jacoba) Almaniſcarum, 738. B. ex abbatiali ſede pulſa, C.

Heudé (Stephana) Almaniſcarum, 740. B.

Heur (Petrus de l') S. Martini Sagienſis, 724. A. clauſtrum perficit, B. C. 756. D.

Heureon (Michaëlis de) Albarum-Dominarum, 555. E.

Heuſe (Alix de la) Bivallis, 317. B.

Heuſſaya (Martinus de) Greſtani, 844. E.

Hibernie (Johannes d') Savigneii, 548. E.

Hibouvillier (Guillelmus d') Reſſonii, 337. D. 338. A. inſtr. 27. C.

Hilaria S. Salvatoris, 655. D. literas tuitionis a papa obtinet, inſtr. 134. C.

Hilbertus, ſeu Hildebertus (S.) Fontanellæ, 163. B. 167. E. eccleſiam in honorem S. Anſberti conſtruit, ibid. 168. A.

Hildebertus ſancti Audoëni, 138. C. a Guillelmo abbate S. Benigni inſtitutus, 140. D. E.

Hildebertus Liræ, 646. A.

Hildebertus I S. Michaëlis de Monte, 514. C. Cenomanniæ comitem beneficum experitur, ibid. humatus in hortulo, D. II, 514. D. monaſteria SS. Paterni & Petri accipit, ibid. novam baſilicam ſpecioſiorem conſtruit, E.

Hildebertus Fontanellæ, 173. B.

Hildegarius Gemetici, 190. A. 191. A. 953. A.

Hildemarcha (S.) Fiſcanni, 201. D. 205. D. ex urbe Burdegala accita Fiſcannum, ibid.

Hildierus I Liræ, 646. C. in Angliam pro rebus monaſterii trajicit, ibid. II, 648. A.

Hiſpania (Gaufridus de) Becci, 236. E. ex priore Boni-nuncii factus abbas, ibid. præfecturam non pacifice tenet, 237. A.

Hoart (Henricus) Trappæ, 750. A. competitorem ſummovet, B. ſe abdicat, C. 983. D.

Hodenc (Johannes de) Reſſonii, 338. D.

Hodic (Claudius de) abbas perſonatus Albæ-marlæ, 278. A.

Hodic (Franciſcus de) abbas confidentiarius Albæ-marlæ, 278. A.

Hommet (Jacobus) Fontanellæ, 184. B. poſt electionem ad S. Audoënum includitur, ibid. tandem in ſcacario confirmatus benedictionem percipit, ibid. ultimus regularium, C. 668. D.

Hommets (Anna des) S. Claræ Rotomagenſis, 343. E.

Hopital (Anna de l') Monaſterii-Villaris, 285. C.

Hopital (Ludovica I de l') Monaſterii-Villaris, 285. B. antea monialis Piſciaci, C. parthenonem reformat, ibid. II, adjutrix & abbatiſſa Monaſterii-Villaris, 285. D.

Hotman (Franciſcus) Cæſariſburgi, 944. B. conſiliarius parlamenti Pariſ. ibid.

Hotot (Gaufridus de) Fontanellæ, 156. E. 182. D. abbatiam alteri tranſcribit, ibid.

Houdetot (Adriana de) prima abbatiſſa S. Sidonii, 325. A.

Houdetot (Carola de) prioriſſa S. Sidonii, 325. A.

Houdetot (Jordana de) ſancti Sidonii, 325. A.

Hoüel (Ludovicus) Longarum, 431. B. a capitulo inſtitutus viſitator, ibid.

Hoüel (Richardus) incaſſum electus abbas Pratelli, 841. B. fit vicarius abbatis, C.

Hoüel (Robertus) Pratelli, 839. E.

Hovel (Guillelmus) S. Severi, 914. E.

Hougue (Michaël de la) S. Salvatoris vicecomitis, 924. E.

Houme (Guillelmus de) Montis-morelli, 536. B. 538. B.

Houſſaye (Nicolaus-Judocus de la) Hambeiæ, 933. E.

Hubert (Johannes) Bellæ-ſtellæ, 463. E.

Hubert (Johannes) Cæſariſburgi, 943. E.

Hubertus Ibreii, 653. B.

Huboud (Guillelmus) S. Martini Pontiſarenſis, 256. C. ſub eo Pontiſarenſes multum de regula relaxant, ibid. antea abbas Greſtani, ibid. 843. E. 844. A.

Huet (Petrus-Daniel) Fontaneti, 413. D. 415. E. item abbas Alneti, ibid. 445. C. 505. C.

Hugo Albæ-marlæ, 276. E.

Hugo Alneti, 444. A.

Hugo Augi, 295. D. inſtr. 29. A.

Hugo Belli-becci, 301. E.

Hugo Belloſannæ, 334. D. 69. A.

Hugo an fuerit abbas ſanctæ Catharinæ, 126. D.

Hugo Ceraſii, 409. E. tranſigit de decimis Vulpilliarum, 410. A. 476. E.

Hugo Cornevillæ, 299. C.

Hugo dictus Deo-datus, Fontaneti, 414. A. inſtr. 335. E.

Hugo Fulcardi-montis, 305. A. curat fundationem Loci-Dei; ibid.

Hugo (S.) Fontanellæ & Gemetici, 169. B. diverſarum eccleſiarum epiſcopus, ibid. 189. D. 191. B. 952. E. 953. A. 17. E. 18. A.

Hugo Fulcardi-montis, 305. B.

Hugo Hambeiæ, 932. B. præeſt capitulo generali apud Hambeiam habito, inſtr. 260. B. 262. B.

Hugo Lonlaii, 736. D.

Hugo S. Martini Sagienſis, 721. C. acquiſitionem facit, ibid.

Hugo I Marchaſii-Radulfi, 329. B. 331. A. II, 329. E. 331. C.

Hugo Reſſonii, 337. E.

Hugo S. Salvatoris vicecomitis, 923. C. D.

Hugo S. Salvatoris Conſtant. 519. E.

Hugo I Valaſſiæ, 314. A. II, 314. B.

Hugo I S. Victoris Caletenſis, 262. D. II, 263. B. litem habet cum monachis S. Audoëni, ibid. III, 265. D.

Hugo Ulterioris-portus, 249. C.

Hugueville (Beatrix de) S. Trinitatis Cadomenſis, 433. B.

Huillart (Ludovicus) Mortui-maris, 312. A. cedit abbatiam ut fiat archiepiſcopus Theſſalonicenſis, B.

Hulleul (Jacquelina de) S. Deſiderii, 857. A.

Humbaldus Crucis S. Leufredi, 634. A. vir potens monachis neceſſaria denegat, ibid.

Humbertus, ſive Hubertus Mortui-maris, 310. A. creditur aliò tranſlatus, ibid.

Hunfredus Cæſariſburgi, 943. A.

Hunfredus I Exaquii, 919. E. diſſidium habet cum monachis ſancti Taurini, 920. A. II, 920. A. 877. D. E.

Hunfredus I S. Salvatoris vicecomitis, 923. B. II, 924. A.

Hunloke (Maria) Gratiæ-Dei, 292. E. ab epiſcopo Gratianopolitano benedicta, 293. A.

Hurault (Dionyſius) Brolii-Benedicti, 664. E. epiſcopus Aurelianenſis, ibid. item abbas Trappæ, 751. A. 983. E.

Hurault (Philippus) Valaſſiæ, 315. D.

Hurault (Radulfus) Stratæ, 673. B.

Hurault (Radulfus) Valaſſiæ, 315. D.

Hurel (Zozimus) Trappæ, 752. C.

Huril (Thomas) Albæ-marlæ, 277. B.

Huſſon (Claudius de) Ceraſii, 412. B. primus commendatarius & epiſcopus Sagienſis, ibid. abbas item S. Petri ſupra Divam, ibid.

Huvet (Jacobus) Longarum, 431. D. ſimul præpoſitus S. Juſti Lugdunenſis, ibid.

Huvet (Petrus) Longarum, 431. D.

Huville (Robertus) Noæ, 666. A.

Hyan, ſeu Hiant (Johannes-Franciſcus) Marchaſii-Radulfi, 333. D.

I

JACOB (Clementia) Fontium-Guerardi, 320. E.

Jacobus prior Longæ-villæ, 734. A.

Jacobus I S. Petri ſupra Divam, 732. D. II, 732. E. III, 733. B.

Jacobus I Stratæ, 672. C. II, 672. D.

Jacoppin (Nicolaus) Pratelli, 841. D. abbas fiduciarius, ibid.

Jahouel (Olivarius) Montis-Dei, 862. D.

Jaille (Maria de la) Almaniſcarum, 738. C. e Bellomari accita parthenonem hunc reformat, ibid. eumque reparat, D.

Jardin (Nicolaus du) S. Salvatoris vicecomitis, 924. C.

Jardin (Thomas du) Longarum, 430. E. cedit in manibus ſummi pontificis, ibid.

Jardins (Johannes des) S. Laudi, 939. A.

Jarente-de-Senas (Gaufridus-Alexander de) Albæ-marlæ, 278. C. abdicat ducturus uxorem, ibid.

Jay (Alexander le) Cæſariſburgi, 940. E. monaſterium reformat, ibid. 944. C. protopræſes ſenatus Pariſ. ibid.

Jay (Henricus-Guillelmus le) Cæſariſburgi, 944. B.

Ibleron (Mathildis d') S. Amandi Rotomagenſis, 287. E.

Ida, ſeu Eodea Fontium-Guerardi, 320. D.

Jean des Noires-terres (Franciſcus-Hyacinthus) Lucernæ, 562. B. apud Cuiſſiacum benedictus, ibid.

Jean-Sabine (Natalis) Ceraſii, 411. E.

Jemblet (Guillelmus) Gemetici, 968. A.

Jemiers (Johannes) Exaquii, 920. D. cum capitulo Conſtantienſi de ſuo jure canoniali litigat, ibid.

Jeroeſme (Nicolaus de) Exaquii, 921. B. confirmatur canonicus præbendatus eccleſiæ Conſtantienſis, C.

Jeune (Guillelmus le) Gemetici, 186. D. bullam impetrat a Clemente VI, ibid. 967. A. & ſeqq.

Jeune (Matthæus le) Belloſannæ, 335. A.

Jeune (Agnes la) Vinacii, 741. C.

Illiers (Catharina d') Eſſeii, 743. A. pudicas & ſpectatiſſimas puellas admittit, ibid.

Infirma S. Salvatoris cedit in manibus epiſcopi Lexovienſis, 784. E.

Ingerannus Reſſonii, 338. D.

Ingier (Johannes) S. Barbaræ in Algia, 859. E.

Inſula (Robertus de) Liræ, 647. A. fundat capellam de Malopaſſu, ibid.

Inſulis (Robertus de) S. Laudi, 937. C.

Inſulis (Thomas de) Blancæ-landæ, 946. E.

Inteville (N. d') Blancæ-landæ, 949. B.

Joaye (Philippus de) Torigneii, 457. C.

Jodio (Michaël) S. Martini Sagienſis, 726. E. bona monaſterii curat firmari, 727. A. 716. C.

Jocio (Radulfus de) S. Andreæ de Goffer, 745. B.

Johanna S. Amandi, 69. D.

Johanna S. Laurentii de Cordeillon, 389. D.

Johanna S. Leodegarii, 854. C.

Johanna Monaſterii-villaris, 283. E.

Johanna I ſancti Salvatoris, 655. D. II, 656. D.

Johanna S. Trinitatis Cadom. 433. D.

Johannes I Alneti, 443. E. eccleſiam dedicari curat, ibid. 456. E. II, 444. A. III, ibid. A. querelam habet cum toparcha Alneti, ibid. IV, ibid. B. V, protectionis literas a rege Angliæ obtinet, ibid. B. eccleſiam dedicari ſatagit, inſtr. 90. B.

Johannes S. Andreæ de Goffer, 746. C. 550. B.

Johannes Augi, 296. A.

Johannes Barberii, 454. B.

Johannes Belli-becci, 302. D.

Johannes Boni-portus, 668. A.

Johannes Cæſariſburgi, 942. E.

Johannes I Ceraſii, 410. C. III, 411. C. IV, ibid. D.

Johannes Cormeliarum, 841. A.

Johannes Corneviilæ, 300. B.

Johannes Fiſcanni, 206. B. literis & arte medicinali pollens, ibid. Guillelmo I abbati dilectus in ejus locum ſufficitur, C. ordines conferri curat abſque conſenſu archipræſulis, ibid. Blangiacenſi cœnobio præficit abbatem, D. præficitur abbatiæ S. Benigni, 207. A. ex itinere Jeroſolymitano redux Fiſcanni moritur, C. 281. C. 282. A. 474. E. 571. D. 767. E. 831. C. inſtr. 327. D. 328. A. 142. A. 61. D.

Johannes I Fontaneti, 414. E. celebrat nuptias ducis Betfordienſis, 528. A. II, 414. E. III, 415. A. IV, ibid. A. 431. A.

Johannes I Fulcardi-montis, 305. A. II, ibid. C.

Johannes I S. Georgii de Balcheri-villa, 271. B. II, ibid. C. pergit ad concilium Viennenſe ſuas partes acturus, ibid.

Johannes Greſtani, 844. D.

Johannes I Hambeiæ, 932. A. II, 934. A.

Johannes I Ibreil, 653. B. II, C. III, ibid. VI, D.

Johannes Inſulæ-Dei, 341. C. ab Odone Rigaldo inauguratus, ibid.

Johannes Liræ, 648. B.

Johannes Longarum, 430. C. de parochia Linguobræ tranſigit, ibid.

Johannes S. Martini Sag. 723. A. duos prioratus recuperat, ibid.

Johannes S. Martini Sag. 68. C.

Johannes Mortui-maris, 311. A.

Johannes Montiſburgi, 928. A.

Johannes Noæ, 666. B.

Johannes I S. Petri ſupra Divam, 732. E. II, 733. A. III, ibid. C. IV, ibid. C.

Johannes II Reſſonii, 338. C. III, ibid. D. V, ibid. D.

Johannes I ſancti Severi, 914. D. II, 915. B.

Johannes Silleii, 759. E.

Johannes I Stratæ, 672. C. II, ibid. III, 672. D. IV, 673. A.

Johannes S. Taurini, 629. B.

Johannes II Torigneii, 457. B. III, ibid.

Johannes abbas S. Trinitatis Rotomag. inſtr. 129. B.

Johannes Troarni, 418. C.

Johannes Vallis, 440. E.

Johannes Vallis-Richerii, 448. A.

Johannes S. Victoris Calet. 263. E.

Johannes Ulterioris-portus, 250. C. bona alienata recuperat, D. eccleſiæ reædificator & reparator, 251. A. C.

Johannes-Caſimirus rex Poloniæ ac Sueciæ, abbas Fiſcanni, 215. B. Valaſſiæ, 316. A. S. Taurini, 631. D. Boni-portus, 670. E.

Johannis (Robertus) Lucernæ, 558. E. ædes abbatiales ſtruit, ibid.

Jolivet (Robertus) ſancti Michaëlis de Monte, 527. C. ex priore S. Broladri fit abbas, ibid. ex Italia redux a monachis firmatur, D. ad Anglorum regem ſe recipit, E. Normanniæ cancellarii munus obit, 528. A. ſepultus Rotomagi in eccleſia S. Michaëlis, ibid. neceſſaria monachis denegat, B. 380. C.

Jolly-de-Fleury (Audomarus) Albæ-marlæ, 278. D. canonicus Pariſienſis, ibid. moritur, 982. D.

Jonas Cæſariſburgi, 941. B. epiſtolam ſcribit ad abbatem S. Victoris, C. D.

Jordain (Matthæus) Ardenæ, 460. B.

Jordanus S. Michaëlis de Monte, 521. C. apud papam de multis accuſatur, ibid. abbatiam a Britonibus crematam conſpicit, D. morte præventus eam prorſus inſtaurare non valet, E.

Joſcelinus Augenſis, 45. E.

Joſcelinus Belli-becci, 302. B.

Joſeph Fontanellæ, 174. B. ſimul epiſcopus Ebroicenſis, ibid. præfecturam cedere coactus, C. 569. B.

Joſephus archiepiſcopus, abbas Fontanellæ, 174. E. 175. A. B. C. 569. D.

Joſlenus Savigneii, 546. E. conventum mittit ad abbatiam Barberii, ibid. ſuperſtitis eccleſiæ jacit fundamenta, ibid.

Joſſet (Michaël) S. Martini Sag. 727. E.

Jouquin (Johannes) ſancti Johannis de Faleſia, 756. C. æmulum evincit, D. vicarius generalis Normanniæ, ibid. 760. C. 700. E. 724. B.

Jourdain (Renatus) Lucernæ, 560. E. a Calviniſtis in carcerem conjectus, 561. A.

Jouvenel des Urſins (Johannes-Baptiſta) Vallis-Richerii, 449. C.

Jouy (Radulfus de) Savignei, 549. B. antea abbas S. Andreæ in Gofferno, ibid.

Joyeuſe (Franciſcus de) Fiſcanni, 215. A. S. Martini Pontiſarenſis, 260. E. ſacellum abbatum deſtruit, 261. A. ſancti Michaëlis de Monte, 532. A. abbatiam flammis abſumtam reſarcire cogitur, ibid. cardinalis & archiepiſcopus Rotomagenſis, ibid.

Iſabella Almaniſcarum, 740. C.

Iſabella I ſancti Salvatoris, 655. D. II, 656. D.

Iſabella S. Trinitatis Cadomenſis, 433. A. immatura morte præventa, B.

Iſabellis, ſeu Eliſabeth, Monaſterii-villaris, 283. E.

Iſabellis Vinacii, 741. A.

Iſembertus S. Catharinæ in Monte, 125. E. natione Teutonicus monachum induerat apud S. Audoënum, ibid. vir ſcientia celebris, 126. A. 156. C. 416. D. 728. E. 729. C. 819. C. tradit unum e ſuis monachis, qui abbas conſtituatur in monaſterio Divenſi, inſtr. 154. E.

Iſle (Gaufridus de l') Belloſannæ, 335. B. ex parocho Braii-monaſterii creatus abbas, ibid.

Iſles (Radulfus des) S. Michaëlis de Monte, 484. C. D. E. 485. B. 500. D. 521. E. inconſulto epiſcopo Abrincenſi electus, 522. A. paralyſi correptus curam abjicit, B. ob retentam penſionem excommunicatus, ibid. C.

Iſſeran (Humbertus) Fulcardi-montis, 305. E. antea monachus Benedictinus & prior S. Sidonii, ibid.

Jubert (Johannes) prior Salicoſæ, 120. C.

Jubert de la Baſtide de Chateau-Morant (Franciſcus - Alexius) Cornevillæ, 301. A.

Ivés (Rogerius de) Montis-Dei, 860. E.

Ivetot (Iſabella d') S. Trinitatis Cadom. 433. D.

Iville (Johanna I d') S. Amandi Rotomagenſis, 288. A. II, ibid. B.

Juliana Monaſterii-villaris, 283. C. ab Odone Rigaldo nominatur, ibid.

Juliana S. Trinitatis Cadom. 433. E.

Julianus Vallis, 440. E.

Ivo Marchaſii-Radulfi, 329. B. 331. B.

Juvenal des Urſins (Johannes Baptiſta) Albæ-marlæ, 277. E. item abbas Vallis-Richerii, 449. C.

Juvigny (Hugo de) S. Stephani Cadom. 427. A. pontificalibus indutus adſtat ſupplicationi academiæ, ibid. de reddenda urbe a rege Francorum obſeſſa agit, B. 380. D.

K

KADOT DE SEBEVILLE (Laurentia-Magdalena) Monaſterii-villaris, 285. E. a regimine ſe abdicat, ibid.

Karq baro de Bebenbourg (Johannes-Fredericus) S. Michaëlis de Monte, 532. E. plurium principum Germaniæ conſiliarius, 533. A. in epiſcopum Neuſtatenſem cooptatus, ibid.

Kermur (N. de) Brolii-Benedicti, 664. E.

Killon (Margarita) Gomeri-fontis, 323. C.

Kivilei (Nicolaus) Cormeliarum, 850. A.

L

LABBÉVILLE, ſeu de Brecourt (Johannes de) S. Martini Pontiſar. 257. E. 258. A. duos abbates ejuſdem familiæ extitiſſe creditur, ibid.

Laffiteau (Petrus-Franciſcus) Cornevillæ, 301. B. epiſcopus Siſtaricenſis, ibid.

Laitre (Johannes de) S. Catharinæ, 130. B.

Lambelin (Nicolaus) Barberii, 456. C. ex priore Regalis-montis factus abbas, ibid.

Lambert (Gervaſius) Trappæ, 748. D.

Lambert (Guillelmus) S. Johannis de Faleſia, 756. A. intereſt ſcacario Alenconii, ibid.

Lambert d'Herbigny (Antonia) Bivallis, 318. C. monialis S. Claræ Rotomagenſis cedere cogitur, D.

Lamberti (Guillelmus) S. Barbaræ in Algia, 859. D.

Lambertus (S.) Fontanellæ, 162. C. 167. A. B. ab ipſo Wandregiſilo deſignatus abbas, ibid. in magno pretio eſt apud reges Chilperium & Theodericum, C. Lugdunenſis fit archiepiſcopus, D. 676. D.

Lambertus S. Taurini, 627. C. ſatisfactionem excipit a parocho de Milleriis, ibid.

Lamps (Guillelmus de) S. Michaëlis de Monte, 530. B. plurima ædificia conſtruit, ibid. moritur de abbatia benemeritus, C.

Lamps (Johannes de) S. Michaëlis de Monte, 530. D. fabricam ſuperioris eccleſiæ partis abſolvit, ibid. Franciſcum regem apud Montem excipit, E.

Lande (Stephana de la) Almaniſcarum, 737. E.

Landis (Ricardus de) S. Johannis de Faleſia, 756. B.

Lando (B.) Fontanellæ, 169. E. ſimul tenet cellam S. Sidonii, ibid. privilegium immunitatis obtinet, 170. A.

Landricus Gemetici, 190. B. juſſu regis poſſeſſiones Fontanellæ recenſet, ibid. 953. D. E.

Lanfrancus S. Stephani Cadom. 422. B. ex Italia appellit Abrincas, ibid. monachum induit apud Beccum, C. factus loci prior papam adeuntem Romam comitatur, D. intereſt ſynodo Vercellenſi, E. Berengarium veræ fidei cogit ſubſcribere, 423. A. conjugium Willelmi ducis cum Mathilde tutatur, B. ab eodem duce abbatiæ Cadomenſi præfectus, C. electus archiepiſcopus Rotomag. aſſentiri non vult, D. ſedem Cantuarienſem conſcendit, E. elenchus ejus operum, ibid. 475. E. 31. E. 32. A. Romam petit ob tranſlationem Johannis in ſedem Rotomagenſem, ibid. 37. C. 38. A. 216. A. 219. B. C. E. 220. A. B. C. 225. E. inſtaurat abbatiam S. Ebrulfi, 814. D. 817. D. 818. B. 819. D. 847. D.

Lanfrancus Fontanellæ, 179. D. is monachus Beccenſis a regimine uſurpato deturbatur, E.

Langeac (Johannes de) Augi, 297. A. primus abbatiam in commendam obtinet, ibid. libellorum ſupplicum magiſter, ibid.

Langle (Petrus de) S. Laudi, 932. D.

Langlois (Adrianus) prior Gemetici, 979. B.

Langlois (Jacobus) S. Salvatoris vicecomitis, 925. D.

Langlois (Petrus) S. Salvatoris vicecomitis, 924. D.

Langlois (Maria I) Gomeri-fontis, 323. D. II, ibid. E.

Langret (Johannes) epiſcopus Bajocenſis a Martino V Fontanellæ præficitur, 183. B.

Languelier (Johannes) S. Laudi, 937. D.

Languet de Gergy (Johannes Baptiſta-Joſephus) Bernaici, 834. C. parochus S. Sulpitii Pariſienſis, ibid.

Languetot (Johannes) Troarni, 419. D.

Lanthildis Almaniſcarum, 677. C. D. 736. A. B.

Lardaut (Johannes) Albæ-marlæ, 277. A.

Lardé (Guillelmus) Valaſſiæ, 314. E.

Laval (Petrus de) Ardenæ, 461. A. quam tenebat in commendam dimittit abbatiam, ibid. ſimul abbas Lucernæ, 560. B.

Laval (Richardus de) Ardenæ, 460. E. 461. A. prior de Coulon & abbas Lucernæ, ibid. 560. A.

Laval de Montmorency (Franciſcus de) Stratæ, 673. C.

Laubeſpine (Sebaſtianus de) S. Martini Pontiſarenſis, 260. C. primus in commendam obtinet, ibid.

Laudace (Maria) S. Claræ Rotomagenſis, 344. A.

Laudulo (Ambroſius de S.) S. Laudi, 932. A. 937. A.

Lavolle (Robertus) Trappæ, 750. A. excommunicatus & depoſitus, ibid. 983. D.

Laure (Andreas) S. Michaëlis de Monte, 529. E. item prior Pontis-Urſonis, 530. A. toto regiminis tempore Pariſiis manet, ibid.

Laure (Guerinus) ſancti Michaëlis de Monte, 530. C. ex abbatia Exaquienſi accitus, D. apud Brionem moritur, ibid. 921. B.

Laurentius Belli-becci, 302. D.

Laurentius Ceraſii, 410. D. 694. E.

Laurentius Fontaneti, 415. A.

Laurentius Vallis-Richerii, 447. D.

Laurentius Ulterioris portus, 249. E.

Lauret (Guido) S. Salvatoris vicecomitis, 925. C.

Lautrec (Franciſcus de) Hambeiæ, 933. A.

Lectier (Maria le) S. Ludovici Vernonenſis, 663. A.

Leger (Dionyſius) Belloſannæ, 336. D. vicarius epiſcopi Andegavenſis & canonicus S. Capellæ Pariſienſis, E.

Legreceſtria (Richardus de) S. Ebrulfi, 822. B. natione Anglus, ibid. etſi moleſtus monachis in munere prioris, eligitur abbas, C. moritur in Anglia, D.

Leiceſtre (Ricardus de) Liræ, 647. A. curam paſtoralem relinquit, B.

Leonard (Thomas) Montiſburgi, 928. B. 897. A.

Leonard (Thomas) Cæſariſburgi, 943. D.

Leonardus Fulcardi-montis, 305. C.

Leppa (Gilbertus vel Galterus de) Concharum, 640. D.

Leſques (Johannes de) Inſulæ-Dei, 341. E.

Letaldus ſive Letardus Becci, 227. D. 229. B. antea prior S. Petri Pontiſar. tum B. M. de Prato, ibid. privilegium obtinet in portu de Weſtone, C. oculorum lumine orbatus neutiquam triſtis eſt, D. 576. D. E. 46. A. 116. B.

Letardus Concharum, 638. C. in obſidione urbis telo percuſſus moritur, ibid.

Levemont (Catharina de) Bivallis, 317. C.

Leufredus (S.) Madriacenſis monaſterii, 632. C. 633. B. a S. Sidonio veſtem monaſticam accipit, ibid. ob monaſterium conſtructum graviter increpatus, C. poſt diutinum regimen moritur, D. ejus reliquiæ in baſilica S. Germani a Pratis ſervatæ, E.

Leufredus S. Martini Pontiſar. 257. E.

Leutfredus (S.) Crucis S. Audoëni, 15. D. 122. B. 626. A.

Levis (Chryſanthus de) Greſtani, 846. B.

Levrard (Johannes) Barberii, 454. D.

Levrard (Reginaldus) Barberii, 454. D.

Leure (Chriſtianus) Validi-montis, 280. A.

Leuville (Franciſca de) S. Leodegarii, 855. C.

Levy (N. de) S. Amandi Rotomagenſis, 290. C.

Lexington (Stephanus de) Savigneii, 548. A. ex abbatia Stanleghenſi accerſitur, ibid. jubente papa monachos Rotonenſes reformari curat, ibid. in abbatem Claræ-vallis aſſumtus, B.

Lidoaldus abbas Duroclari, 121. E.

Lieur (Vincentius le) Pratelli, 840. C.

Lieur (Agnes le) Monaſterii-villaris, 284. D. ex prioratu S. Pauli accita, ibid.

Lievray (Johanna de) ſancti Deſiderii, 836. E.

Lievre (Johannes le) Greſtani, 845. A.

Ligny (Maria de) prioratum S. Mariæ de Moſtons tentat adipiſci, 534. C.

Limbeuf (Johanna de) ſancti Salvatoris, 657. D.

Limoges (Virgilius de) Inſulæ-Dei, 342. E. tranſit ad caput ordinis, ibid.

Limoges (N. de) S. Sidonii, 325. D.

Lingonis (Guichardus de) Boni-portus, 668. A. monaſterium bellis attritum inſtaurat, ibid.

Lintot (Johannes de) Valaſſiæ, 314. C.

Lintot (Richardus de) Valaſſiæ, 314. D.

Lionel (Robertus) Pratelli, 840. A.

Lions (Guillelmus de) Inſulæ-Dei, 341. D.

Lions (Robertus de) Inſulæ-Dei, 341. C. D.

Lithearre (Peretta de) S. Laurentii de Cordeillon, 439. C.

Lo (Thomas I de S.) Blancæ-landæ, 947. A. in Angliam ſecedit, ibid. II, ibid.

Locoveris (Simon de) Boni-portus, 668. A.

Loiſel (Johannes) S. Martini Sagienſis, 722. C. 723. B.

Loiſel (Thomas) Silleii, 761. A.

Loiſel (Franciſca) S. Claræ Rotomag. 344. A.

Loiſon (Richardus) Bellæ-ſtellæ, 464. A.

Londe (Barbara de la) coadjutrix abbatiſſæ Fontium-Guerardi, 321. D.

Long (Dominicus le) abbas fiduciarius Vallis-Richerii, 449. E.

Long (Michaël le) Belloſannæ, 335. C. cùm monachus Benedictinus regulæ Præmonſtrati nomen dat, ibid.

Long (Simon le) Albæ-marlæ, 276. E. ſtatutum edit de ſigillis monaſterii, ibid.

Longis (Nicolaus) Savigneii, 551. D. canonicus S. Thomæ Pariſienſis, ibid.

Longueil (Balduinus de) Montiſburgi, 928. A.

Longueil (Guillelmus de) Concharum, 643. C.

Longueil (Nicolaus de) Troarni, 419. C. porticum abbatiæ conſtruit, ibid.

Longueil (Richardus de) S. Petri ſupra Divam, 734. C. ſimul epiſcopus Conſtantienſis & cardinalis, D. 894. B.

Longuemort (Richardus I de) Ulterioris-portus, 251. C. II, ibid. D. 252. A.

Longueth (Fulco ſeu Fulcheredus de) S. Johannis Faleſienſis, 754. D.

Longueval (Carolus de) abbas fiduciarius Validi-montis, 280. C.

Longvy (Claudius de) S. Petri ſupra Divam, 735. A.

Loquet (Dionyſius) S. Salvatoris vicecomitis, 924. D. a papa obtinet remiſſionem annatarum, ibid.

Loquet (Johannes) Crucis S. Leufredi, 636. D.

Loquet (Nicolaus) Crucis S. Leufredi, 636. D.

Lormande (N. de) Blancæ-landæ, 949. B.

Lorme (Guillelmus de) prior Pleſſæi-Grimoldi, 426. E.

Lorme (Philippus de) Ibreii, 654. A. celeber architectus, B.

Lorme (Maria de) S. Trinitatis Cadomenſis, 434. E.

Lorraine (Carolus de) Fiſcanni, 214. D. Pratelli, 841. D.

Lorraine (Claudius de) Becci, 238. D. apud S. Dionyſium in Francia occiſus, ibid. Albæ-marlæ, 278. B. eques Melitenſis, ibid.

Lorraine (Henricus de) Fiſcanni, 215. B. ordini clericali nuncium remittit, ibid. S. Martini Pontiſar. 261. A. S. Michaëlis, 513. D.

Lorraine (Johannes de) S. Audoëni, 154. D. Fiſcanni, 214. C. ad votum regis electus, D.

Lorraine (Ludovicus I de) Fiſcanni, 214. E. Bleſis peremptus, ibid. II, de abbatia Fiſcannenſi decertat, 214. E. 215. A. III, Becci, 238. D. abbatiam dimittit, ibid. IV, Liræ, 650. E. vicario generali utitur Johanne de Piles, 651. A.

Lorraine (Rogerius de) dictus eques Guiſianus abbas Augi, 297. D.

Lorraine d'Elbeuf (Anna-Ludovica-Radegundis de) S. Sidonii, 325. D.

Lorraine-Guiſe (Henricus de) ſancti Michaëlis de Monte, 532. B. quinquennis abbatia donatus, ibid. factus rebellis pellitur, C.

Lort-de-Serignan (Henricus-Conſtancius de) Pratelli, 842. D.

Lort-de-Serignan-de-Valras (Henricus-Conſtancius de) Validi-montis, 279. B. monachos congregationis S. Mauri in monaſterium inducit, ibid. 281. A.

Loucelles (Margarita de) S. Laurentii de Cordeillon, 439. C.

Louis (Johannes) Montis-Dei, 861. C.

Louvel (Johannes) Montis-morelli, 539. C.

Louvet (Guido) S. Salvatoris vicecomitis, 925. C.

Luc (Joſephus-Hubertus du) Hambeiæ, 935. E.

Lucas Concharum, 640. E. jus abbatiæ in quinque eccleſiis curat agnoſci a vicariis, ibid. 648. A. 639. D.

Lucas Hambeiæ, 931. E.

Lucas Savigneii, 548. A. cedit die Aſcenſionis, ibid.

Lucil (Guillelmus) S. Barbaræ in Algia, 859. D.

Luctier (Radulfus le) S. Johannis de Faleſia, 755. E.

Ludovicus Fontanellæ, 175. C. D.

Ludovicus Gemetici, 191. B. 956. A.

Ludovicus S. Georgii de Balcheri-villa, 268. B. ex monaſterio Uticenſi aſſumtus, 270. C. 875. C. 927. C.

Luparis (Robertus de) Reſſonii, 338. E. item abbas Albæ-curiæ, ibid.

Luxembourg (Johannes de) Ivriaci, 630. C. de abbatia S. Taurini litigat, ibid.

Luxembourg (Johannes de) Ibreii, 653. E. abbas decennis poſtulatus, ibid. evadit epiſcopus Appamienſis, 654. A.

Luxembourg (Philippus de) Gemetici, 199. E. retenta penſione abdicat, 200. A. 973. D. E. 974. A. B.

Luxembourg (Philippus de) S. Martini Sagienſis, 715. D. 725. A. abbatis dignitatem exuit in gratiam Caſalinæ reformationis, ibid. D.

Luyſiere (Robertus de) Savigneii, 550. E. abbatiam dimittere cogitur, ibid.

Luzerne (Carola de la) S. Mariæ de Protectione, 934. D. E.

Lyen (Guillelmus de) S. Victoris Calet. 265. C.

M

MACÉ (N.) Augi, 297. E. conſiliarius in parlamento Pariſienſi, ibid.

Macelina S. Amandi Rotomag. 287. C.

Machabœuf (Petrus S. Martini Sagienſis, 727. D.

Machault (Paulus de) S. Johannis de Faleſia, 758. A.

Machecrier, ſeu le Maſcrier (Petrus le) Inſulæ-Dei, 342. B.

Macquerel (Radulfus) Cæſariſburgi, 942. C.

Macri (Johannes) Greſtani, 844. D.

Madaillan de Montataire (Maria-Magdalena de) S. Mariæ de Moſtons, 535. B.

Madaurenſis epiſcopus ordinis S. Franciſci prioratum Belli-montis cedit archiepiſcopo Turonenſi, inſtr. 316. G.

Magdelaine (Johannes de la) Ibreii, 653. D. intereſt concilio Piſano, ibid.

Magny (Mauritius de) Silleii, 756. C.

Magny (Robertus de) Silleii, 760. B. vicarius generalis epiſcopi Sagienſis, C.

Maignard de Bernieres (Carlotta) Novi-burgi, 661. B.

Maillard (Edmundus) prior Ibreii, 654. A. de abbatia litigat, ibid.

Maillart (Petrus) S. Johannis de Faleſia, 756. A.

Mailloc (Jolanda de) ſancti Deſiderii, 857. C.

Mailloc (Nicolaa de) ſancti Deſiderii, 856. D.

Mailloc de Sacquenville (Claudius de) Crucis S. Leufredi, 637. B.

Mailly (Franciſcus de) Fulcardi-montis, 306. B.

Mailly (Ludovica de) S. Trinitatis Cadomenſis, 436. B. quatuor canonicorum dictorum Cornetariorum ſuppreſſionem obtinet, ibid. loca regularia conſtruit, C.

Mailly (Maria de) Bivallis, 318. A. ſummovet Claudiam Doullé & Johannam de Ricarville, ibid.

Mailly (N. de) Eſſeii, 743. E.

Mainardus Fontanellæ, 159. D. monaſterium a Normannis everſum inſtaurat, 176. A. B. in Monte S. Michaëlis monachos canonicis ſubſtituit, C. ejuſdem loci fit abbas, 513. C. D. E.

Mainardus S. Michaëlis de Monte, 474. B. 514. A. bona monaſterii auget, ibid. ſenio gravatus ſucceſſorem deſignat, B.

Mainardus S. Victoris Calet. 262. D.

Mainerius S. Ebrulfi, 820. A. apud Cluniacum degit annum, B. omnes donationes a rege roborari curat, C. transfretat in Angliam, D. 717. E. 718. A. 768. B. 423. C. inſtr. 227. A.

Mainguidia, ſeu Minguidia Albarum-dominarum, 555. D.

Maire (Henricus le) Brolii-benedicti, 664. D.

Maire (Renata le) Villaris-Caniveti, 753. C.

Maireio (Robertus de) S. Johannis Faleſienſis, 754. D. a rege Angliæ diplomate donatus, ibid.

Maitre (Julianus le) S. Andreæ de Goffer, 746. E.

Maitre (Nicolaus I) Blancæ-landæ, 947. E. II, 948. A.

Malagny (Arnulfus de) Noæ, 667. A.

Malebiche (Thomas de) S. Johannis de Faleſia, 756. E.

Malepiece (Gouffinus de) Cornevillæ, 300. D.

Maleſtroit (Gullielmus de) S. Severi, 915. B. ſimul archiepiſcopus Theſſalonicenſis, C.

Malherbe (N.) Greſtani, 846. C.

Malingre (Johannes) ſancti Andreæ de Goffer, 747. B.

Mallet (Johannes) Fontanellæ, 183. E. poſt diutinam contentionem cedere cogitur, 184. A.

Mallet (Olivarius) Belli-montis, 852. C.

Mallet (Jaquelina I) Villaris-Caniveti, 753. A. II, ibid. B.

Maloiſel (Richardus) S. Barbaræ in Algia, 859. E.

Malon de Bercy (Maria) S. Laurentii de Cordeillon, 439. D. moritur apud Torigniacum, ibid. E.

Malvoue (Bona de) Torigneii, 458. A. ex moniali Villaris-Caniveti fit prioriſſa, B.

Mancini (Franciſcus-Maria) Pratelli, 842. A.

Manerio (Thomas de) Alneti, 444. B. quinque capellas circa chorum extruit, ibid. C.

Mannoury (Johannes de) de abbatia Vallis-Richerii litigat, 448. E. 449. B.

Manſel (Johannes-Oliverius) Trappæ, 749. D.

Mantel (Guillelmus) S. Laudi, 936. D.

Marc-d'Argent (Johannes Rouſſel dictus) S. Audoëni, 136. E. 149. E. 150. A. 197. B. D. 265. E. 271. D. prior Belli-montis, 850. C. 851. D. E. 967. E.

Marcel (Franciſca) ſancti Leodegarii, 854. A.

Marcelle (Johannes) S. Laudi, 937. D. inſtituit uſum almuciarum, E.

Marchand (Egidius le) Belli-montis, 851. E.

Marconnay (Alexander de) S. Catharinæ, 130. B.

Marculfus (S.) abbas Nanti, 864. C. E. 868. B. 912. B. ejus reliquiæ Corbiniacum tranſlatæ, 913. A.

Mare (Richardus de la) Gemetici, 196. B. auctor epiſtolæ de Filio hominis, C. 963. B.

Mare (Nicolaa de la) S. Claræ Rotomagenſis, 344. A.

Mareſcot (Renatus) S. Johannis de Faleſia, 757. D. reformationem inducit, ibid. canonicus eccleſiæ Pariſ. ibid.

Marets (Alexander des) Mortui-maris, 312. C.

Marette (Jacobus) Cæſariſburgi, 943. E.

Margarita S. Deſiderii, 856. C.

Margarita S. Salvatoris, 657. B.

Margarita Theſauri B. Mariæ, 326. A.

Margarita Villaris-caniveti, 752. E.

Margarita Vinacii, 740. E.

Margicourt (Nicolaus de) S. Martini Pontiſarenſis, 257. B.

Marguerie (Margarita) Fontium-Guerardi, 321. A.

Marguerin de la Bigne abbas Ardenæ. inſtr. 189. D. executor bullarum pro ſeculariſatione canonicorum Sagienſium, ibid.

Maria S. Deſiderii, 856. D.

Maria (Renatus de) ſancti Michaëlis de Monte, 531. A. præfecturam linquere cogitur, ibid.

Maria-Ludovica Villaris-caniveti, 740. B.

Marin (Maria-Magdalena) Albarum-dominarum, 556. C. antea monialis Fontebraldenſis, ibid.

Marines (Iſabellis de) Gomeri-fontis, 323. A.

Marle (Maria de) S. Ludovici Vernonenſis, 662. D.

Marlet (Jacobus) Greſtani, 845. D. regimen dimittit, 846. A.

Marli (Theobaldus de) Brolii-Benedicti, 664. B.

Marmint (Bertinus) Pleſſeii-Grimoldi, 442. C.

Marmint (Johannes) Pleſſeii-Grimoldi, 442. C.

Marmion (Guillelmus) Barberii, 454. B.

Maromme (Eliſabeth de) Fontium-Guerardi, 321. B. præfecturam abdicat, ibid.

Maromme (Petronilla de) Fontium-Guerardi, 320. E.

Marquien (Andreas de) Ulterioris-portus, 251. C. cellam Haſtingarum in Anglia fruſtra tentat recuperare, D.

Marre (Johanna de la) Gomeri-fontis, 323. C.

Marſcillac (Antonius de) Longarum, 431. B.

Marſeillac (Johannes de) Longarum, 431. A.

Marſeilles (Tuſſanus de) prior de Cruptis, 978. D. 979. A.

Marſenac (N. de) abbatiſſa Novi-burgi, 661. C.

Marſilia S. Amandi Rotomag. 287. C. epiſtolam ſcribit de miraculo meritis S. Amandi patrato, ibid.

Marſilly (Petrus de) Mortui-maris, 312. C.

Martel (Arturus) Belli-montis, 852. B.

Martel (Guillelmus) Belli-becci, 303. D.

Martigni (Carolus de) S. Stephani Cadomenſis, 427. C. regi a conſiliis & legationibus, ibid. conflat campanam pondere enormem, D. cedit in gratiam nepotis, ibid. 383. E.

Martigni (Johannes de) ſancti Taurini, 583. C. 621. E. 627. E. fit canonicus eccleſiæ Conſtantienſis, 628. A. decima donatur in parochia ſancti Marcelli de Longavilla, B. 848. C.

Martigni (Petrus de) S. Stephani Cadomenſis, 427. E. Bajocenſis epiſcopus & abbas Ferrarienſis, ibid.

Martin (Johannes) Belloſannæ, 334. D.

Martin (Johannes) Cornevillæ, 300. B.

Martin (Petrus) S. Martini Sagienſis, 722. E. ex priore de Lancaſtria fit abbas, 723. A.

Martin (Ricardus) Stratæ, 673. B. omnia ædificia renovat, ibid.

Martin (Richardus) Cæſariſburgi 942. A. 927. E.

Martin (Ludovica) Bivallis, 318. C. ex parthenone S. Amandi accita, ibid. a regimine cedit, ibid.

Martinbos (Marianus de) Gemetici, 200. D. antea abbas Montis S. Michaëlis, ibid. 978. E. 979. A.

Martinville (Carolus de) Inſulæ-Dei, 343. A.

Martinville (Guillelmus de) S. Laudi, 936. C. inſtr. 245. C.

Martinville (Ludovicus de) Inſulæ-Dei, 343. A. ultimus regularium, ibid.

Martinus Augi, 297. A.

Martinus Belli-becci, 302. E.

Martinus abbas Ceraſii, 398. D. 410. A. a papa ſuſcipit curam terminandi negotii, ibid. 417. E. 854. A.

Martinus Ceraſienſis abbas Cadomenſis, inſtr. 84. E.

Martinus

Digitized by Google

Martinus I Cornevillæ, 299. C. II, ibid. monachus Ciſtercienſis, ibid.

Martinus Gemetici, 191. A. C. e ſancti Cypriani cœnobio cum 12 monachis Gemeticum accitus, 192. A. Annonem ſibi adjungit coadjutorem, C. 996. A. B. C.

Martinus I Longarum, 430. A. capellam de Foumichon accipit, ibid. litigat cum abbate S. Severi, ibid. II, 430. C.

Martinus abbas de Longis, inſtr. 90. C.

Martinus Marchaſii-Radulfi, 330. C.

Martinus S. Michaëlis de Monte, 521. B. bona diſperſa recolligit, C.

Martinus Trappæ, 749. C. Anglorum furorem experitur, ibid.

Martinus Ulterioris-portus, 246. B.

Maſinguehen (Henricus de) a monachis eligitur abbas Albæ-mariæ, 278. A. utrum rexerit, nec ne, incertum, ibid.

Maſnier (Martinus le) Hambeiæ, 932. E.

Maſſelin (Johannes) de abbatia Reſſonii contendit, 339. A.

Maſſillon (Johannes-Baptiſta) Savigneii, 552. B. divini verbi eximius præco, ibid. unus e quadraginta academiæ Gallicanæ viris, C.

Mathan (Ludovicus-Guillelmus de) Crucis S. Leufredi, 637. D. menſam conventualem unit ſeminario Ebroic. ibid.

Mathildis Almaniſcarum, 737. A. monaſterii igne incenſi reparationi incumbit, ibid. B. 145. E.

Mathildis S. Amandi Rotomag. 288. A.

Mathildis S. Leodegarii, 853. E.

Mathildis Monaſterii-villaris, 282. D.

Mathildis I S. Trinitatis Cadom. 432. C. ex parthenone S. Leodegarii Pratellenſis accita, ibid. de propoſito abdicandæ abbatiæ epiſtolam accipit a S. Anſelmo, E. 646. A. 918. B. 923. B. II, 433. C. antea prioriſſa de Fonte S. Martini, 547. A.

Mathildis Vinacii, 741. A.

Mathonville (Theodericus de) S. Ebrulfi, 817. D. ex abbatia Gemeticenſi accitus, E. inſtaurat abbatiam Sagienſem, 818. A. dimittit baculum paſtoralem, B. dum pergit ad S. Sepulcrum moritur, ibid. 957. D.

Matignon (Lancelotus de) Exaquii, 921. D. Cæſariſburgi, 944. B.

Matignon (Leonorius I de) Torigneii, 457. D. ſimul abbas Exaquii, ibid. 807. D. 905. C. II, 457. D. 807. D. 808. A. 812. A.

Matignon (Carola de) ſancti Deſiderii, 857. D.

Matignon (Leonora de) Torigneii, 458. C. Paraclito Ambianenſi præficitur, D.

Matignon (Maria-Catharina de) S. Laurentii de Cordeillon, 439. E. reditus monaſterii ampliat, 440. A.

Matignon (Maria-Franciſca-Gabriëlis de) S. Laurentii de Cordeillon, 440. A. ædes totas exædificat, ibid.

Matthæus Augi, 297. A.

Matthæus Belli-becci, 302. A.

Matthæus Fulcardi-montis, 305. B.

Matthæus Pratelli, 842. E.

Matthæus S. Taurini, 627. D.

Maudeſtour (Hugo de) Belli-montis, 852. A.

Mauduit (Natalis) Boni-portus, 669. A.

Maufrac (Johannes) Pleſſeii-Grimoldi, 442. B.

Maulde de Colemberg (Olympia de) Stratæ, 673. D.

Mauleon (Florida de) ſancti Salvatoris, 657. D.

Maunoury (Henricus de) litigat de abbatia S. Johannis de Faleſia, 756. D.

Mauny (Matthæus de) Fulcardi-montis, 306. A.

Mauny (Blanca de) S. Mariæ de Moſtons, 534. A.

Maurens (Petrus) Concharum, 641. A.

Maurey (Ludovica de) Villaris-Caniveti, 753. D. ex coadjutrice fit abbatiſſa, ibid.

Maurice (Maria) Fontium-Guerardi, 321. B.

Mauricius Mortui-maris, 310. C. D.

Mauricius Silliaci, 746. B.

Mauroy (Petrus de) Gemetici, 197. E. 968. C.

Mauroy (Johanna de) Torigneii, 458. D.

Mauret (Johannes du) Belli-becci, 278. D. 303. B.

Mauſigny, ſeu de Manſigny (Avelina de) Fontium-Guerardi, 320. D.

Mauviel (Petrus) Fontanellæ, 160. A. eccleſia incendio conſumta, alteram a fundamentis incipit, 181. C.

Mauviel (Genovefa de) S. Claræ Rotomag. 344. A.

Mauvoiſin (Petronilla) Fontium-Guerardi, 320. D.

Maynet (Anna) Fontium-Guerardi, 321. B. jure ſuo cedere cogitur, C.

Mazarini (Julius) cardinalis abbas Ceraſii, 413. A. S. Stephani Cadom. 429. A. S. Taurini, 631. C. Pratelli, 842. A.

Mazoyer (Carolus de) Bellæ ſtellæ, 465. B. cantor S. Capellæ de Vivario in Bria, ibid.

Mazoyer (Johannes de) Bellæ-ſtellæ, 465. B.

Mazures de Plat-pinſon (Nicolaus des) Savigneii, 549. E. adeſt comitiis generalibus ordinis, ibid.

Mazurier (Guillelmus le) Barberii, 454. C. ſervata ſibi penſione recedit, ibid.

Mechin (Reginaldus) S. Johannis de Faleſia, 756. A. præſes in camera inquæſtarum, ibid. orator apud regem Caſtellæ, ibid.

Medavy (Anna de) Vinacii, 741. D. parthenonem reformat & erigit in abbatiam, ibid. moniales inſtituit apud Cæſariſburgum, 934. A. B.

Medavy (Ludovica de) Almaniſcarum, 739. B. quinque annis nata fit abbatiſſa, ibid. ſimul prioriſſa Vinacii, ibid. monaſterium reformat, C. D. 741. D.

Medavy (Margarita de) Vinacii, 741. C. ob depravatos mores incluſa, D.

Medavy (Maria-Franciſca de) Vinacii, 741. E. tranſit ad Salceiam, 742. A.

Medavy (Maria-Ludovica de) Almaniſcarum, 739. D.

Medavy (Maria-Magdalena de) Almaniſcarum, 739. E.

Medicis (Julianus de) S. Stephani Cadomenſis, 427. E.

Medon (Godehiundis) ſancti Deſiderii, 856. C.

Mehoult, ſeu Meſchouet (Robertus) Inſulæ-Dei, 342. C. a regimine ſe abdicat, D.

Melani (Atto) muſicus regius obtinet abbatiam Belli-becci, ſed alteri cedere cogitur, 304. A.

Mellanger (Johannes du) S. Martini Sag. 724. D. a ſummo pontifice reprobatus, ibid. E.

Mello (Guillelmus de) S. Martini Pontiſarenſis, 255. B. 256. A. a pueritia Vezeliaci & Cluniaci educatus, ibid. curat apotheoſim S. Galterii, ibid. in abbatem Vezeliaci eligitur, ibid.

Melun (Pregentia de) ſancti Salvatoris, 658. B.

Menardiere (Ludovicus de la) Barberii, 455. A. ſimul prior S. Barbaræ in Algia, ibid. cedit in gratiam Jeſuitarum, 860. B.

Menardiere (Robertus de la) prioratu S. Barbaræ cedit, inſtr. 300. D. 303. B. 307. C.

Mencher, vel le Mercier (Guillelmus le) S. Audoëni, 151. A auſis officialis Rotomagenſis obſiſtit, ibid. juriſdictionem ſuam vi extortam recuperat, ibid. 154. A.

Menil (Johannes du) Belli becci, 303. A.

Menil-Amis (Guillelmus du) Inſulæ-Dei, 341. E.

Mercier (Richardus le) Crucis S. Leufredi, 637. A.

Mere (Richardus de) S. Michaëlis de Monte, 517. C. vir pene laicus, ibid. relegatur ad prioratum S. Pancratii in Anglia, D.

Meriadec de Rohan (Hercules) S. Taurini, 631. E. clero valedicit uxorem ducturus, ibid.

Merlet (Andreas) S. Laudi, 939. C. accerſit canonicos congregationis Gallicanæ, ibid.

Merlet du Jardin (Andreas) S. Laudi, 939. B. bona monaſterii diſſipata recuperat, ibid.

Meſlé (Guillelmus le) S. Catharinæ, 129. E. canonici juris Pariſiis profeſſor, ibid. de abbatia S. Audoëni contendit, ibid. 152. C.

Meſmes (Claudius de) Hambeiæ, 933. D. Romæ occiſus, ibid.

Meſmes (Henricus I de) Hambeiæ, 933. D. II, reginæ Poloniæ ab eleemoſynis, ibid.

Meſnil (Johannes du) S. Catharinæ, 130. A. primus in commendam obtinet, ibid.

Metayer (Thomas le) S. Martini Sag. 722. A.

Meuriſſius minorita prior Belli-montis, 852. E. Madaurenſis epiſcopus, ibid.

Meuſnier (Jacobus le) S. Petri ſupra Divam, 734. B. propter imbecillitatem animi abdicat, ibid. cujus rei pœnitet, C.

Mice (Olivarius) S. Andreæ de Goffer, 745. C.

Michaël S. Andreæ de Goffer, 746. A.

Michaël Belli-becci, 302. E.

Michaël Cæſariſburgi, 943. B.

Michaël S. Martini Sag. 722. E.

Michaël Pratelli, 227. D. 519. E.

Michaël S. Severi, 915. A.

Michaël I Silleii, 759. A. II, ibid. C.

Michaël Trappæ, 749. C.

Michaël Uticenſis, 734. A.

Michaël-Philippus S. Ebrulfi, 827. A. lites monaſterii ad parlamentum curat evocari, ibid. bona monaſterii ſita in Anglia tutatur adverſus Cartuſianos, C. incarceratur apud Faleſiam, D.

Mignereux (Ludovicus le) S. Barbaræ in Algia, 859. D.

Mignot (Philippus) Vallis-Richerii, 448. C. præſentat ad eccleſiam de Grandouet, D. a regimine ſe abdicat, ibid.

Millet (Dagobertus) Marchaſii-Radulfi, 333. C. prioratum S. Blaſii attribuit menſæ conventuali, ibid.

Millon (Maſſia de) S. Deſiderii, 836. C.

Milon (Nicolaus) S. Stephani Cadom. 426. D.

Milonius Stratæ, 672. B.

Miſſy (Petrus de) Pleſſeii-Grimoldi, 442. C.

Moiaz (Richardus de) Bernaici, 832. B.

Moine (Richardus le) Pleſſeii-Grimoldi, 442. B.

Moine (N. le) Brolii-Benedicti, 664. D. ſimul parochus de Marſiliaco, ibid.

Moine (Catharina le) Fontium-Guerardi, 321. C.

Molayo (Robertus de) S. Laudi, 936. D.

Mollay (Georgia de) S. Trinitatis Cadomenſis, 434. D. duas eccleſiæ turres a rege Navarræ deſtructas conſpicit, ibid.

Mommont (Johannes) Belloſannæ, 336. A.

Monadier (Johannes) S. Catharinæ, 130. C. dictus etiam de Brynes ſeu de Brives, ibid. 642. D.

Monaſterio (Guillelmus de) Crucis S. Leufredi, 636. C.

Monceaux (Ancellus de) Marchaſii-Radulfi, 330. A. 331. D.

Moncello (Simon de) Liræ, 648. D. de Anglorum rege queritur in concilio Conſtantienſi, ibid. 634. A.

Mondain (Andreas) S. Johannis de Faleſia, 757. E Pedemontanus & legatus ducis Sabaudiæ, ibid.

Mondinius Priorati abbas fiduciarius S. Georgii de Balcherivilla, 273. D. eques Melitenſis, ibid.

Monnier (Eliſabeth le) Gomeri-fontis, 323. D.

Mons (Nicolaus des) Alneti, 444. C. adeſt ſupplicationi univerſitatis apud Cadomum recens fundatæ, ibid.

Monſures (Margarita de) Theſauri B. Mariæ, 327. A.

Mont (Petrus du) Cornevillæ, 300. C. ex priore Rotundæ mariæ fit abbas, ibid.

Mont (Radulphus du) Cornevillæ, 300. C.

Mont (Henricus du) Silleii, 761. C. regiæ muſices magiſter, ibid.

Mont (Johanna du) Theſauri B. Mariæ, 326. E.

Montagne (Guillelmus de) abbas fiduciarius S. Audoëni, 155. B.

Montaigu (Egidius de) Barberii, 455. B.

Montaigu (Galterius de) S. Martini Pontiſarenſis, 261. C. regum Anglorum eleemoſynar. ibid. moniales Anglicas in conſtructione monaſterii juvat, C. monachos S. Mauri in abbatiam inducit, ibid. commendam dimittit, ibid. 290. E.

Montaigu (Guillelmus de) Gemetici, 200. D. 980. A.

Montauglan (Ludovicus de) Marchaſii-Radulfi, 333. A.

Montblaru (Margarita de) S. Deſiderii, 857. B.

Montboiſſier de Canillac (Claudius-Franciſcus de) Fiſcanni, 215. E. commendator ordinis S. Spiritus, ibid.

Montchal (Carolus de) ſancti Salvatoris vicecomitis, 926. A. abbatiam codicibus MSS. exſpoliat, ibid.

Monte (Innocentius del) Ulterioris-portus, 252. C.

Montecoq (Cecilia de) S. Mariæ de Angelis, 935. B.

Montefort (Iſabella de) S. Leodegarii, 854. A.

Montefort (Willelmus de) Becci, 226. D. ex priore Pexeii in locum Anſelmi ſuffectus, E. 227. A. adeſt concilio Rotomagenſi, ibid. ſuæ eccleſiæ ab archiepiſcopo exemtionem conferri curat, B. ad profeſſionem 369 monachos admittit, D. morti proximus ſuum ſucceſſorem deſignare non vult, ibid. 360. C. 638. D. 773. C. 837. E. 847. D. 918. C.

Montegny (Johanna de) Theſauri B. Mariæ, 326. B.

Monte-majori (Johannes de) S. Martini Sag. 725. D. Alenconii duci celebres parat exſequias, 716. A.

Montenay (Magdalena de) S. Salvatoris, 658. C. multos obices ſuperat, ibid.

Montgommery (Ludovicus de) ſancti Johannis de Faleſia, 757. B. vexat religioſos, ibid. occiditur in ſacello S. Mariæ, ibid. 539. B.

Montgommery (N. de) Villaris-Caniveti, 753. E.

Montignod (Joſephus) Marchaſii-Radulfi, 333. D. reſignat abbatiam & redit ad parochiam de Congiaco, ibid.

Montignod (Ludovicus) Marchaſii-Radulfi, 333. E. abbatiam in commendam obtinet, ibid.

Montigny (Johanna de) Theſauri B. Mariæ, 326. C.

Montmirail (Guido de) Montiſburgi, 929. B. obtinet licentiam conferendi minores ordines, C.

Montmorency (Claudius de) Reſſonii, 339. E.

Montmorency (Franciſcus de) Reſſonii, ibid. Pleſſeii-Grimoldi, 442. D. ſancti Laudi, 939. A.

Montmorency (Ludovicus de) Pleſſeii-Grimoldi, 442. E. S. Laudi, 939. B. ad Batavos tranſit arma ſecuturus, ibid.

Montmorency (Anna de) Theſauri B. Mariæ, 326. C. S. Trinitatis Cadomenſis, 436. C. breviarium ad uſum monialium confici curat, D. E.

Montmorency (Lucia de) Gomeri-fontis, 323. B. Theſauri B. Mariæ, 326. D.

Montmorency (Ludovica de) coadjutrix S. Trinitatis Cadom. 436. D.

Montmorency (Magdalena de) S. Trinit. Cadom. 436. E. propter infirmitates carnium eſum obtinet, ibid. ſibi ſuiſque ſororibus inſigne mauſolæum conſtruit, 437. A.

Mont-pelé (Johannes de) Augi, 296. E. regularium ultimus abbas, ibid.

Montpinçon (Willelmus de) S. Ebrulfi, 824. E.

Montreuil (Bernardus de) Reſſonii, 339. B. ex parochia Boſci-montis accitus, ibid.

Monufray (Johannes de) Bellæ-ſtellæ, 463. C.

Morant (Thomas) Hambeiæ, 933. B.

Morel (Florentius de) Marchaſii-Radulfi, 332. E. antea monachus S. Dionyſii in Francia, ibid.

Morel (Radulfus) Pratelli, 839. E.

Morel (Robertus) Montis-morelli, 539. D. ſancti Johannis de Faleſia, 756. E. morbo peſtifero ſublatus, ibid.

Morel d'Aubigny (Maria-Margarita de) Bondevillæ, 319. E.

Morelli (Petrus) Reſſonii, 338. C.

Morenviller (Antonius de) Ardenæ, 462. A.

Moreti (Johannes) Pratelli, eccleſiam lutam reconciliat, 840. E. 848. D.

Morice (Petrus) S. Salvatoris vicecomitis, 924. D.

Moriciere (Franciſca de la) coadjutrix Villaris-Caniveti, 753. C. defuncta ante adeptionem abbatiæ, ibid.

Moriciere (Helena de la) Villaris-Caniveti, 753. C.

Morieult (Petrus) Inſulæ-Dei, 342. A.

Morieult (Thomas) Liræ adminiſtrator, 650. D.

Morillant (Petrus) Lucernæ, 561. A.

Morin (Gaufridus) Belli-becci, 302. D.

Morin (Richardus) Fiſcanni, 209. D. reſignare cogitur, E. 210. D.

Mornay (Ludovicus de) Marchaſii-Radulfi, 332. D. monachus S. Dionyſii in Francia, ibid.

Mornay-Villarceaux (Petrus de) Mortuimaris, 312. D.

Morſent, al. de Rouen (Robertus de) Noæ, 666. A.

Mortagne (Petrus de) S. Martini Sag. 722. B. S. Ludovicum domi excipit, ibid.

Mortemer (Mathildis de) Monaſteriivillaris, 283. D.

Mortuo mari (Johannes de) Crucis S. Leufredi, 636. B.

Mothe (Johannes de la) Crucis S. Leufredi, 637. B.

Motte (Johannes de la) 236. C. intereſt cœtui Bituricenſi pro expeditione pragmaticæ-ſanctionis, D.

Motte (Claudia de la) S. Ludovici Vernonenſis, 662. D.

Moucel (Guillelmus du) Fulcardi-montis, 305. D. plures competitores ſummovet, ibid. C. D.

Mouche (Richardus de la) S. Michaëlis de Monte, 480. A. 518. D. ex tota Normannia a rege pulſus, E. ſummum pontificem Romam adit, 519. A. ante poſſeſſionem adeptam moritur, B.

Mouchel (Guillelmus du) Belli-becci, 303. B.

Moul (Andreas le) S. Martini Sagienſis, 704. C. 715. C. 716. C. D. 727. A. regularem diſciplinam reſtituit in pluribus monaſteriis, B. iterum fit abbas, E.

Mouret (Emelina de) S. Ludovici Vernonenſis, 662. C.

Mouſque (Guillelmus la) Valaſſiæ, 315. A.

Moutier (Petrus du) S. Martini Pontiſar. 259. D.

Mulet (Nicolaus) Belli-montis, 852. A.

Mulot (Franciſcus) S. Martini Sagienſis, 727. E. iterum electus, ibid.

Mulot (Laurentius) Blancæ-landæ, 947. E.

Mulot (Nicolaus) Blancæ-landæ, 947. B. ſe abdicat, ibid.

Murat (Bego de) Bernaici, 832. E. rector collegii S. Martialis Avenion. ibid.

Murgiers (Aalicia de) S. Salvatoris, 657. B.

Muſca (Egidius de) Lucernæ, 558. E.

Muſtel (Johanna) Monaſterii-villaris, 284. E. abdicare coacta obtinet prioratum S. Pauli Rotomag. ibid.

Muy (Gaufridus le) S. Laudi, 937. D.

Mynier (Johannes le) Valaſſiæ, 315. B.

N

NANGI (Thomas de) Augi, 296. A. ab Odone Rigaldo nominatur abbas, ibid.

Natalis Albæ-marlæ, 276. B.

Navarre (Quiteria de) Monaſterii-villaris, 285. A. amita Johannæ d'Albret & monialis S. Magdalenæ Aurelianenſis, ibid.

Neel (Magdalena) Torigneii, 458. D.

Neel de Creſtot (Ludovicus-Franciſcus) Silleii, 709. C. 761. D.

Neubourg (Ludovicus-Antonius de) Fiſcanni, 215. C. de epiſcopatu Leodienſi non adepto mœrore confectus, D.

Neufville (Camillus de) Fontanellæ, 185. A.

Neufville (Ferdinandus de) Fontanellæ, 185. B. accerſit monachos congregationis S. Mauri, ibid. 905. D.

Neufville (Nicolaus de) Fontanellæ, 185. A.

Neuvill d'Aburkeveny (Anna) Gratiæ-Dei, 292. A.

Neuville (Franciſcus de) de abbatia Fulcardi-montis litigat, 305. D.

Neuville d'Omont (Guillelmus de) Marchaſii-Radulfi, 332. B.

Neuville de Villeroy (Franciſcus-Paulus de) Fiſcanni, 215. D. moniales admittit in noſocomium Fiſcannenſe, ibid.

Nicche (Robertus la) S. Laudi, 937. E.

Nicerii (Georgius) Liræ, 648. C.

Nicolaa S. Salvatoris, 656. D. litem habet de decima S. Arnulfi, E. 589. A.

Nicolaa Vinacii, 741. A.

Nicolaus Alneti, 444. A.

Nicolaus Ardenæ, 460. A. a ruente templi fornice cum 25 canonicis oppreſſus, ibid.

Nicolaus S. Audoëni, 125. E. 131. A. 136. C. filius Richardi ducis in monaſterio educatur, 141. B. novam baſilicam ædificare aggreditur, 142. E. cellam S. Victoris ad abbatias evehendam permittit, 143. A. ex urbe Jeruſalem reverſus moritur, ibid. 144. B. 189. A. 262. A. 286. C. 33. B. ſuſcipit juriſdictionem in monaſterium S. Victoris in Caletis, inſtr. 13. B. C. ad abbatias evehi permittit, 16. D. E. 17. B. 61. D. 66. B. 227. A.

Nicolaus S. Barbaræ in Algia, 859. C.

Nicolaus Belloſannæ, 334. D. bona inter ſe & canonicos diſpertit, ibid.

Nicolaus Bernaici, 831. D.

Nicolaus I Boni-portus, 667. E. II, 668. A.

Nicolaus Brolii-benedicti, 664. C.

Nicolaus Ceraſii, 410. C.

Nicolaus Cormeliarum, 848. B.

Nicolaus Cornevillæ, 670. A.

Nicolaus S. Ebrulfi, 824. C. amplexus inſtitutum Cartuſianorum fit prior Vallis-Dei, ibid.

Nicolaus Exaquii, 920. A.

Nicolaus prior S. Gabriëlis, inſtr. 128. B.

Nicolaus S. Johannis de Faleſia, 755. B. antea abbas Ardenæ, ibid. diſſidium habet cum parocho de Guibraio, ibid.

Nicolaus Longærum, 430. D.

Nicolaus S. Martini Pontiſar. 257. C. parochianis S. Martini licentiam facit eccleſiam ſtruendi, ibid.

Nicolaus Mortui-maris, 310. E.

Nicolaus S. Petri ſupra Divam, 732. D.

Nicolaus Sigeii, inſtr. 13. A.

Nicolaus Stratæ, 672. B.

Nicolaus Torigneii, 457. B. abbatem de Hambeia excommunicatum abſolvit, ibid.

Nicolaus Trappæ, 749. B.

Nicolaus Validi-montis, 279. C.

Nicolaus Ulterioris-portus, 246. C.

Nicole (Martinus) Augi, 296. B.

Nicolet (Nicolaus) Silleii, 759. D.

Nigronia (Nicolaa de) ſancti Deſiderii, 856. C.

Nivardus frater S. Bernardi perperam adſcriptus abbatibus Vallis-Richerii, 446. A. C.

Nivelle (Guido) S. Andreæ de Goffer, 745. C.

Noé (Robertus) Bernaici, 831. D.

Noel (Johannes) Cæſariſburgi, 943. E.

Noel du Perron (Jacobus le) S. Taurini, 617. C. E. item abbas Liræ, ibid. 631. B. 651. B. in utramque abbatiam inducit reformationem, ibid.

Nogaret (Ludovicus de) S. Salvatoris vicecomitis, 926. A.

Noitot (Gaufridus de) Fontanellæ, 160. A. 181. D. E.

Nollent (Robertus) Valaſſiæ, 315. C. regimen dimittere cogitur, ibid.

Normand de Beaumont (Franciſca le) Bondevillæ, 319. D. ex alumna S. Amandi Rotomag. fit prima abbatiſſa, ibid.

Normandie (Guillelmus de) Vallis-Richerii, 448. B.

Normannus Ibreii, 653. A. 227. D.

Normant (Johannes le) ſancti Taurini, 621. A. 632. A. plurima confert pro conſtructione frontis eccleſiæ, ibid.

Normant (Johannes-Joſephus le) Cæſariſburgi, 944. D.

Normant (Maria-Anna le) abbatiſſa Novi-caſtri, 293. C. antea monialis Trianguli, ibid.

Normant (N. le) abbatiſſa Novi-burgi, 661. C. tranſit ad Gerciacum, ibid.

Norville (Guillelmus de) Fontanellæ, 181. E.

Nots de Villermont (Clarus-Franciſcus des) Noæ, 667. B.

Novo-mercato (Michael de) eligitur abbas S. Ebrulfi, 824. D.

Noyers, vel de Noviers (Margarita de) Theſauri B. Mariæ, 326. D. excommunicationis ſententia plectitur, ibid.

Noyers (Maria de) Monaſterii-villaris, 284. A.

Nozay (Gabriëlis de) S. Claræ Alenconienſis, 761. E.

O

O (Carolus d') S. Stephani Cadom. 428. B. juris utriuſque doctor & abbas S. Juliani, ibid. abdicatæ abbatiæ opimos reditus percipit, D.

Odelina S. Deſiderii, 856. C.

Odilo Crucis S. Leufredi, 634. B. eccleſiam dimittit Majori-monaſterio, ibid. nemus ſuper Salliacum accipit, C.

Odilo Crucis S. Leufredi Guitmundo monacho licentiam peregrinandi concedit, 37. E.

Odo Cæſariſburgi, 923. E. 942. B.

Odo Mortui-maris, 310. C. cum S. Ludovico tranſigit, ibid. præſens tranſlationi SS. Luciani & ſociorum, ibid.

Odo Marchaſii-Radulfi, 329. C. 331. C. D.

Odo Reſſonii, 338. D.

Odo S. Stephani Cadom. 425. E. bullam a papa obtinet, ibid.

Odobertus (S.) abbas Mandani in diœceſi Conſtantienſi, 912. B.

Oigny (N. d') Bondevillæ, 319. E.

Oinville (Sedilia, ſeu Odilia d') Gomerifontis, 322. E.

Olivier (Antonius) Valaſſiæ, 315. D. epiſc. Dinienſis tum Lumbarienſis, ibid.

Olivier (Carolus) Fontaneti, 415. D.

Olivier (Franciſca) ſancti Leodegarii, 855. B.

Olmo abbas de Belbech, inſtr. 163. D.

Ongne (Petrus d') S. Martini Pontiſar. 259. E. in thecam argenteam caput S. Walterii tranſfert, 260. A. abbatiam dimittit, ibid.

Opportuna (S.) Monaſterioli, 736. A.

Opportuna S. Mariæ de Moſlons, 534. A. ſanctitatis opinione moritur, ibid.

Orange des Roches (Johannes d') S. Salvatoris vicecomitis, 926. B.

Orgeriis (Serlo de) S. Ebrulfi, 820. E. 821. A. duobus annis manet ſine benedictione abbatiali, ibid.

Orléans (Carolus d') Cormeliarum, 847. A. monaſterium inſtaurari curat, ibid. doctor & Academus, 849. D.

Orléans (Carolus-Pariſius d') S. Stephani Cadom. 429. A.

Digitized by Google

Orléans de Rothelin (Franciſca-Gabrielis d') S. Mariæ de Protectione, 934. E. fit abbatiſſa S. Auſonii, ibid.

Ormes (Jacobus des) S. Martini Pontiſarenſis, 258. B.

Ornaiſon de Chamarandes (Clarus-Gilbertus d') Fontaneti, 415. E.

Orſay (Carolus d') Montiſburgi, 929. D.

Orſini (Virginius) cardinalis abbas Augi, 297. D.

Oſbernus Becci, 230. E. a papa necnon ab archiepiſcopo Rotomagenſi literas obtinet, ibid.

Oſbernus Bernaici, 831. C. exſequiis Guillelmi regis adeſt, 831. D.

Oſbernus Ibreii, 653. A.

Oſbernus S. Ebrulfi, 819. A. in monaſterio S. Trinitatis informatus, C. juſſu Guillelmi ducis fit abbas, D. ab excommunicatione abſolvitur, E. obitum pro parentibus monachorum inſtituit, 820. A. B. 822. B. 831. B. 836. D. 846. E. Cormelienſem abbatiam informat, 847. B. 125. C. 126. C. 768. B.

Oſbernus, vel Oſbertus Pratelli, 838. E. inſtr. 29. A.

Oſberta S. Salvatoris, 655. D.

Oſbertus Augi, 295. D. S. Laurentio Dublinienſi ægrotanti ſacramenta miniſtrat, ibid.

Oſbertus Cornevillæ, 299. B.

Oſbertus Liræ, 646. D. bona monaſterii a papa firmari curat, ibid.

Oſmont (Petrus) Noæ, 666. C.

Oſmont d'Aubry (Catharina d') Eſſeii, 743. D.

Oſmundus Belli-becci, 301. E. ex abbatia Saviniaci aſſumtus, ibid. 545. B.

Oſmundus abbas Ceraſii, 410. C.

Oſmundus Mortui-maris, 310. B.

Oſmundus Valaſſiæ, 314. A.

Oſouville (Guillelmus d') Valaſſiæ, 314. C.

Oſſat (Arnaldus d') cardinalis prior Beliſmenſis, 391. E.

Oſſonvilliers (Ambroſius d') S. Johannis de Faleſia, 757. A. bonorum abbatiæ dilapidator, ibid.

Ouenne (Johannes) Longarum, 431. A. præficitur a ſummo pontifice, ibid. 415. A. 419. B.

Ours (Egidius l') Montis-Dei, 861. D. cedit in manibus patrum ſynodi Piſanæ, ibid.

Outreleau (Antonius d') Belloſannæ, 335. C. antea parochus Braii-monaſterii, ibid.

Ouvilla (Martina de) S. Deſiderii, 856. C.

Ouville de Beaumont (Peretta de) ſancti Laurentii de Cordeillon, 439. C.

Oyn (Stephanus) S. Johannis de Faleſia, 755. D.

Ozenne (Petrus) Montiſburgi, 928. C. auctor parochiæ S. Jacobi, D.

Ozouville (Guillelmus d') Inſulæ-Dei, 343. C.

P

PADOC (Stephanus) S. Martini Sag. 722. D.

Paillot (N.) habitu ordinis Præmonſtrat. non ſuſcepto abbatiam Marchaſii-Radulphi adipiſci non poteſt, 333. B.

Panchevouſt (Simon) Validi-montis, 280. A.

Panyot (Carolus de) S. Salvatoris vicecomitis, 925. E.

Papillon (Johannes) Concharum, 197. E.

Papillon, vel de Saint-Denis (Johannes) Gemetici, 197. E. antea abbas de Conchis & S. Eligii Noviomenſis, ibid. 198. A. 641. B. ob plura e Conchenſi abbatia ablata increpatur, C. 968. C. D. E.

Papin (Guillelmus) Belli-becci, 303. A.

Paradis (Paulus-Felix de) S. Johannis de Faleſia, 758. A.

Parc (Renata du) S. Mariæ de Moſtons, 534. B.

Pardaillan de Gondrin (Petrus de) Liræ, 651. D.

Parel (Johanna) S. Ludovici Vernonenſis, 662. C.

Parent (Hugo) Belloſannæ, 335. A.

Paris (Guillelmus) Silleii, 760. D. vicarius generalis provinciæ, ibid.

Paris (Julianus) Fulcardi-montis, 306. C. quædam edit opuſcula ad uſum ordinis ſui, ibid. invecta apud ſuos ſtrictiori obſervantia, cedit a regimine, D.

Pariſi (Johannes-Oliverius) Trappæ, 749. D.

Pas de Feuquieres (Philibertus-Carolus de) Cormeliarum, 849. C.

Paſquerius Noæ, 666. A.

Paſquier (Felix) S. Martini Sag. 728. B.

Paſſart (Simon) Crucis ſancti Leufredi, 637. A.

Paſſart (Stephanus) Crucis S. Leufredi, 637. A. eccleſiam aliaque loca reædificat, ibid.

Paſſelaigne (Johannes de) Hambeiæ, 933. C.

Paſſemer (Florentinus de) litigat de Cæſariſburgo, 943. E.

Paſturel (Robertus) Exaquii, 920. A.

Paven (Dionyſius de S.) Greſtani, 846. B. item epiſcopus Silvanectenſis, ibid.

Paulo (Galterius de S.) Crucis S. Leufredi, 635. A. regio metu compulſus ſecedit ad tempus, B.

Paulus Liræ, 646. B. chartæ comitis Leiceſtriæ ſubſcribit, ibid.

Paulus S. Taurini, 627. C.

Pauzet-du-Mas (Carolus-Franciſcus du) Belli-becci, 304. B. ex abbatia Manſiadæ aſſumtus, ibid.

Paynel (Johanna) S. Deſiderii, 856. E.

Pelerin (Johanna) Villaris-Caniveti, 753. A.

Pelletier (Johannes) Fulcardi-montis, 304. E. doctor theologus ac proviſor collegii Pariſ. 306. B. abbatiam ruinæ proximam reſtaurat, C.

Pelletier (Maria le) Theſauri B. Mariæ, 327. A.

Pelletier de la Houſſaye (Nicolaus-Judocus le) Hambeiæ, 933. E.

Pelot (Paulus) Crucis ſancti Leufredi, 637. D.

Pelvé (Johannes-Baptiſta) Lucernæ, 562. B. monaſterium de novo conſtruit, 563. A.

Pelvel (Matthæus) Silleii, 759. C.

Pelvel (Richardus) Silleii, 759. B. viſitator Normanniæ, ibid.

Pellevé (Franciſca de) S. Mariæ de Angelis, 935. C.

Pellevé (Ludovica de) S. Mariæ de Angelis, 935. C.

Pellevé (Radulfa de) S. Laurentii de Cordeillon, 439. C. præfecturam dimittit, ibid.

Peretta Almaniſcarum, 740. C.

Pericard (Georgius) S. Stephani Cadom. 428. B. ad inſulas Abrincenſes evectus, ibid. 500. C.

Pericard (Guillelmus) S. Taurini, 616. C. 631. A. commendam pro epiſcopatu permutat, B. 120. C.

Perier (Guillelmus) Valaſſiæ, 314. C. 744. C.

Perin (Euſtachius) Reſſonii, 339. A.

Peron (Franciſca) S. Claræ Rotomag. 344. A.

Perouſe (Petrus de la) S. Severi, 914. E.

Perrois (Johannes des) Concharum, 642. D. navim eccleſiæ collapſam inſtaurat, 848. E.

Perron (Jacobus du) S. Taurini, 616. C. 627. A. 631. A. nepotem ſuum coadjutorem accerſit, ibid. ſimul abbas Liræ, 651. B. cardinalis, ibid.

Perron (Johannes du) Liræ, 651. B.

Perſan (Ludovica de) S. Leodegarii, 855. C.

Perſat de Villemareuil (Ludovicus) Cæſariſburgi, 944. C.

Peruel (Guillelmus de) Inſulæ-Dei, 343. C.

Peſqueur (Guillelmus le) Reſſonii, 338. D.

Petihue (Johannes) S. Laudi, 937. B.

Petit (Franciſcus) Greſtani, 846. A.

Petit (Robertus) Marchaſii-Radulfi, 330. D. 332. B.

Petit (Robertus & Johannes) abbates fiduciarii Vallis-Richerii, 449. D. E.

Petraficta (Gaufridus de) prior canonicorum regularium hoſpitalis S. Johannis Faleſiæ, 754. C.

Petri (Thomas) Montis-Dei, 861. C.

Petronilla S. Salvatoris, 657. D.

Petrus Albæ-Marlæ, 276. B.

Petrus Ardenæ, 460. C.

Petrus Augi, 296. B.

Petrus Bellæ-ſtellæ, 463. C.

Petrus I Blancæ-landæ, 945. E. arte poetica peritus, ibid. 946. A. B. II, ibid. B. 809. C. 877. D. 878. D. 919. E. 924. A. 927. E. 942. B.

Petrus I Boni-portus, 667. E. II, ibid. E.

Petrus Ceraſii, 410. C.

Petrus Cormeliarum, 848. E.

Petrus I Cornevillæ, 299. C. II, ibid. D. 490. C.

Petrus Crucis S. Leufredi, 628. C.

Petrus Exaquii, 919. C. donum a Rotrodo archiepiſcopo accipit, ibid.

Petrus I Fontaneti, 414. E. II, ibid. E.

Petrus Gemetici, 195. D. de pravis moribus accuſatus, E. 961. E. 962. A. B.

Petrus ſancti Georgii de Balcheri-villa, 271. C.

Petrus Goſſerni, 695. C.

Digitized by Google

Petrus Ibreii, 652. E.

Petrus S. Johannis Faleſiæ, 756. B.

Petrus Longarum, 430. B. C. 932. B. intereſt capitulo generali apud Hambeiam celebrato, inſtr. 260. A. obedientiam promittit abbati de Hambeia, 262. B.

Petrus I Marchaſii-Radulfi, 329. D. 331. C. II, 329. E. IV, 330. A.

Petrus S. Martini Pontiſar. 257. A.

Petrus Montiſburgi, 927. C. 410. A. 884. A. 885. D.

Petrus Montis-Dei, 861. C. 559. E.

Petrus S. Petri ſupra Divam, 733. A.

Petrus I Reſſonii, 337. C. ex S. Johanne Ambianenſi cum 12 canonicis illuc eductus, ibid. II, 338. B. C.

Petrus S. Salvatoris vicecomitis, 924. A.

Petrus I S. Severi, 914. B. e Floriaco eductus, ibid. II, 914. C. dat fidem comparendi quotannis in eccleſia ſancti Andreæ Abrinc. inſtr. 262. D. E.

Petrus I S. Stephani Cadom. 425. C. II, ibid. C. bona monaſterii curat firmari, D. 932. A. inſtr. 84. E. intereſt dedicationi eccleſiæ Alneti, 90. C. 91. A.

Petrus Torigneii, 457. B.

Petrus I Validi-montis, 279. C. præfecturam dimittit, ibid. 932. B. præſens capitulo generali apud Hambeiam celebrato, inſtr. 260. A. Hambeienſi abbati obedientiam pollicetur, 262. B. II, 279. E.

Petrus I Vallis, 440. E. II, ibid.

Petrus Vallis-Richerii, 447. B. baſilicam recens exſtructam conſecrari curat, C.

Peurel (Ludovicus) S. Victoris Calet. 266. C. commendatarium ac dominum Monaſterii Ooleri ſe dicit, ibid.

Phelippeaux (N.) Blancæ-landæ, 948. B.

Phelypeaux de la Vrilliere (Michaël) S. Laudi, 939. D.

Philibertus S. Johannis Falcſienſis, 699. D.

Philippa Almaniſcarum, 740. C.

Philippa Monaſterii-Villaris, 283. D.

Philippus S. Barbaræ in Algia, 859. C.

Philippus I Barberii, 453. D. II, 454. A.

Philippus Boni-portus, 668. A.

Philippus Concharum, 640. C. bona monaſterii in Anglia firmari ſatagit, ibid.

Philippus Fulcardi-montis, 305. B. antea officialis Cenomannenſis, ibid. fit abbas Claræ-vallis, 622. B.

Philippus Hambeiæ, 932. C.

Philippus Ibreii, 653. D.

Philippus filius Ludovici VI, abbas ſecularis S. Melloniś Pontiſar. 133. B.

Philippus Silleii, 759. B.

Philippus Stratæ, 672. B.

Philippus Troarni, 418. C.

Philippus S. Taurini, 627. C. intereſt concilio Rotomagenſi, ibid.

Philippus dictus cardinalis Bolonienſis, Ulterioris portus, 252. C.

Philippus prior Domus-Dei Conſtant. 558. D.

Picot (Johannes) Greſtani, 844. E.

Piedoux de Charſigné (Michaël-Gabriel) Fontaneti, 413. E. abbatiam congregationi ſancti Mauri committit, ibid. 416. A.

Pignart (Euſtachius) Augi, 297. B.

Pignart (Johannes) Marchaſii-Radulfi, 329. D. 331. C.

Pignon (Pontius) Bernaici, 833. A.

Pillart (Matthæus) Mortui-maris, 311. B. antea abbas Belli-prati, ibid.

Pillon (Robertus) Montis-morelli, 537. C. ſocietatem init cum abbatiis Lonleii & S. Michaëlis, ibid. D.

Pinart (Johannes) Belloſannæ, 335. A.

Pinart (Martinus) adminiſtrator perpetuus Grandi-montis Rotomag. 493. D.

Pinchemont (Adam) S. Taurini, 629. B.

Pinçon (Guillelmus) Pleſſeii-Grimoldi, 442. B.

Pinet (Nicolaus) S. Martini Sagienſis, 725. E. graviſſima incommoda fert a Bellaio cardinale, ibid. iterum fit abbas, 726. A.

Pinſon (Petrus) Hambeiæ, 900. E. epiſcopus Porphyrienſis, ibid. 911. A. 933. A.

Piques (Gaufridus) Gemetici, 197. C. 966. C. D.

Piquet (Richardus) S. Victoris Calet. 265. C.

Pirou (Michaël) S. Martini Sagienſis, 728. B. item viſitator congregationis S. Mauri, ibid.

Pirouſt (Radulphus) Exaquii, 921. B.

Piſtres (Maria de) S. Amandi Rotomag. 288. B. ſoror Blanchæ abbatiſſæ Malidumi, ibid.

Pitebout (Johannes) Blancæ-landæ, 946. D.

Pitebout (Petrus) Blancæ-landæ, 947. C.

Pitponte (Robertus de) S. Laudi, 938. A.

Place (Johannes-Baptiſta de la) Vallis-Richerii, 450. C. ſimul prior ſancti Nicolai prope Juliobonam, ibid. dimiſſa præfectura philoſophiam & theologiam legit in abbatia, D. cum inſigni epitaphio ſepultus, E.

Place (Nicolaus de la) Augi, 297. C. reginæ eleemoſynarius & vicarius generalis Rotomag. ibid. ſimul abbas Vallis-Richerii & prior S. Theobaldi de Vineis, 450. B.

Plain-boſc (Robertus de) S. Catharinæ, 128. D. ab Odone Rigaldo benedictus, E.

Plantegenel (Ivo de) S. Laudi, 938. B.

Platiere (Guillelma de la) Monaſterii-villaris, 285. A.

Pleſſis (Jacoba du) S. Mariæ de Moſtons, 534. C. diſciplinam neglexiſſe carpitur, ibid.

Pleſſis (Ludovica du) S. Salvatoris, 659. B. ex Monte-martyrum accita, ibid.

Pleſſis (Maria du) Theſauri B. Mariæ, 327. A.

Pleſſis-Chatillon (Ludovica-Carlotta du) Vinacii, 742. B.

Pleſſis-Richelieu (Alfonſus-Ludovicus du) S. Stephani Cadomenſis, 428. E.

Pleſſis-Richelieu (Maria-Gabriëlis-Eliſabeth du) Theſauri B. Mariæ, 327. D.

Plois (Johannes de) Marchaſii-Radulfi, 330. A. 332. A.

Pluviers (Maria de) Eſſeii, 743. A. abbatiam cedere cogitur, ibid.

Poiſſon (Petrus du) Barberii, 456. A. coadjutorem aſſumit, B.

Poitevin (Baltaſar) Gemetici, 200. D. 979. A. abbas fiduciarius S. Audoeni, 155. A.

Poitiers (Claudius de) Fontanellæ, 184. D. ſimul abbas Montis-majoris, ibid.

Poitiers (Jacobus de) Ibreii, 654. B. in abbatia cum epitaphio ſepultus, C.

Poix (Nicolaus de) Ulterioris-portus, 251. A.

Polignac (Melchior de) Boni-portus, 671. C. Montiſburgi, 930. B. ſimul præpoſitus Anicienſis, C.

Pommainville (Nicolaus de) Silleii, 759. C.

Pommereu (Eliſabeth de) Bivallis, 317. B.

Poncet de la Riviere (Mathias) Montiſburgi, 930. E.

Poncet de la Riviere (Michaël) Brolii-benedicti, 664. E.

Ponchin (Robertus le) Cæſariſburgi, 942. E.

Ponchin (Iſabellis le) Monaſterii-villaris, 284. A.

Pons (Judith de) S. Deſiderii, 857. C. S. Salvatoris, 658. E. ex parthenone Piſſiacenſi aſſumta, ibid. proprietatem omnem tollit, 659. A.

Pont (Johannes du) Ardenæ, 460. D. Johannem Turgis in coadjutorem cooptare non vult, ibid.

Pont (Johannes du) S. Martini Sag. 726. C. monaſterium inſtaurat, ibid.

Pont (Ludovica du) S. Mariæ de Moſtons, 534. A.

Pontac (N. de) Hambeiæ, 933. E.

Ponte (Bremundus de) S. Martini Sag. 726. A. conatus cardinalis Bellaii frangit, ibid.

Ponte-Cardonis (Nicolaus de) S. Ebrulfi, 825. C. monachos in feretro vult ſepeliri, D.

Pontiſara (Johannes de) Mortui-maris, 310. E.

Pontoiſe (Reginaldus de) Marchaſii-Radulfi, 330. A. 331. E.

Pontoiſe (Eliſabetha de) S. Ludovici Vernonenſis, 662. C.

Popeline, ſeu de Beuſeville (Guillelmus) Becci, 234. E.

Poret (Guillelmus) Greſtani, 845. A.

Porte (Johannes de la) S. Michaëlis de Monte, 524. E. bullam a Johanne papa ſuſcipit, 525. A. diſciplinæ regularis zelator, B.

Portes (Philippus des) Boni-portus, 669. B. cum eximio epitaphio ſepultus, C. diverſorum operum ſcriptor, 670. D.

Portis (Lucas de) Noæ, 665. D.

Poſtel (Johannes) S. Andreæ de Goffer, 746. C.

Potentinus diſcipulus S. Columbani, abbas monaſterii in ſuburbio Conſtantienſi, 913. A.

Potier de Geſvres (Leo) Bernaici, 834. C. cardinalis & archipræſul Bituricenſis, ibid.

Poudens (N. de) Bernaici, 834. D. delfinæ ab eleemoſynis, ibid.

Pouget de Nadaillac (Anna-Johanna du) Gomeri-fontis, 324. C. ex Gratia-Dei Cadurcenſi accita, ibid.

Poupin (Ludovicus) Ibreii, 654. D.

Poutrel (Rogerius) Cæſariſburgi, 942. C.

Poyneau (Johannes vel Guillelmus) Montis-Dei, 862. A.

Pré (Stephanus du) Liræ, 648. C.

Preau (Dionyſia du) Theſauri B. Mariæ, 326. E.

Préaux (Adam de) Ulterioris-portus, 251. B. a patribus Baſileæ curam ſuſcipit colligendæ pecuniæ, ibid.

Préaux (Yolendis de) Monaſterii-villaris, 283. E.

Préé (Olbertus de la) Cornevillæ, 299. E.

Preſtrel (Guillelmus) Concharum, 642. A.

Prevoſt (N.) Blancæ-landæ, 949. B.

Prevoſt (N. le) Lucernæ, 561. C. ſenator parlamenti Pariſienſis, ibid.

Prevoſt (Petrus le) Alneti, 445. A. monachos ab hæreticis diſperſos adunat, ibid.

Prevoſt (Reginaldus le) Belli-montis, 852. A.

Prevoſt (Petronilla le) Gomeri-fontis, 323. C.

Prevoſt (Maria le) S. Laurentii de Cordeillon, 439. E.

Prevoſte (Nicolaa la) ſancti Salvatoris, 658. A.

Prie (Renatus de) Liræ, 650. B. æmulum ſummovet, item cardinalis, ibid. 383. D.

Prignani (Joſephus) Neapolitanus Bellibecci, 304. A. ex ordine Theatinorum aſſumtus, ibid.

Prince (Johannes le) Bellæ-ſtellæ, 464. A.

Prince (Petrus le) Bellæ-ſtellæ, 464. A.

Prunelé (Philippus) S. Taurini, 629. C. adeſt concilio Piſano, ibid.

Purchartus Crucis S. Leufredi, 634. A.

Putot (Guillelmus de) Fiſcanni, 210. C. canonicis regularibus de Owilla condonationem facit, ibid.

Putot (Robertus de) Fiſcanni, 210. E. concilio Pontiſarenſi non juſſus, ſed ſponte ſua adſtat, ibid.

Pymeule (Johannes) Barberii, 454. C.

Q

QUEDILLAC (Johannes de) Liræ, 649. E. 650. A. B.

Quelin (Henrietta de) Albarum-dominarum, 556. B. antea monialis ordinis S. Franciſci, ibid. benedicitur in eccleſia Portus-regis, ibid.

Quenouilles (Johannes de) Marchaſii-Radulfi, 330. E. item abbas Reſſonii, ibid. 332. C. 339. B.

Quentin (Nicolaus) Cormeliarum, 849. B.

Queſnai, vel le Parmentier (Reginaldus du) S. Audoëni, 150. B. paulo poſt poſſeſſionem adeptam ſe abdicat, C. Avenionem ſtatim profectus a papa reſtituitur, ibid. iterum cedit munus abbatiale, D.

Queſne (Laurentius du) Inſulæ-Dei, 265. E. 342. B.

Queſne (Guillelma du) S. Leodegarii, 854. D.

Queſne (Jaquelina du) S. Leodegarii, 854. D.

Queſnel (Robertus) S. Laudi, 938. A.

Queſnel (Johanna) S. Claræ Rotomag. 343. E.

Queſnel (Maria) Fontium-Guerardi, 321. C.

Queſnel (Robertus de) Concharum, 643. B. item commendatarius Noæ, ibid. 666. D.

Queſnel (Gabriel de) Concharum, 643. B. monachos S. Mauri admittit, C. item abbas Noæ, 666. D.

Queſnes (Guillelmus des) S. Victoris Calet. 265. B. a papa confirmatur, ibid.

Queſnot (Michaël) Alneti, 444. D. preeſt electioni abbatis Torigniaci, E.

Queſnoy (Jacobus du) S. Salvatoris vicecomitis, 926. C. Torigneii, 457. E.

Queſnoy (N. du) Stratæ, 673. D.

Quets de Belleville (Maria des) Almaniſcarum, 739. A.

Quinée (Margarita de) S. Claræ Alenconienſis, 761. E.

Quinet (Ludovicus) Barberii, 455. D. ex priore Regalis-montis fit abbas, ibid. a monachis repulſam paſſus tandem admittitur, ibid.

Quinquerbourg (Emma de) S. Leodegarii, 854. B.

R

RABODANGES (Franciſcus de) ſancti Andreæ de Goffer, 747. A. clero valedicit, ibid.

Rachine (Guillelmus) Crucis S. Leufredi, 635. D. ab epiſcopo Ebroicenſi nominatur, E.

Radulfa Almaniſcarum, 737. D.

Radulfus Albæ-Marlæ, 277. B.

Radulfus S. Andreæ Goffernenſis, 544. D. 687. C. 732. B. 744. B. intereſt fundationi Perſeniæ, ibid. 746. B. 775. C. 874. D. inſtr. 162. E.

Radulfus Augi, 296. E.

Radulfus S. Barbaræ in Algia, 859. C.

Radulfus Barberii, 452. E. 453. C.

Radulfus Bellæ-ſtellæ, 463. C.

Radulfus I Belli-becci, 302. A. II, ibid. D.

Radulfus Belloſannæ, 334. C.

Radulfus I Brolii-benedicti, 664. C. II, ibid.

Radulfus Concharum, 629. D. ordinat ſolemnem obitum fundatoris, ibid. præfecturam dimittit, ibid.

Radulfus abbas Ceraſii, 410. C.

Radulfus I Crucis S. Leufredi, 634. D. accipit eccleſiam ab epiſcopo Sagienſi, ibid. 635. A. II, ibid. C.

Radulfus Exaquii, 533. C. D. 919. A. tribuit eccleſiam monialibus de Moritonio, ibid. fundum terræ cedit monialibus S. Michaëlis de Nemore, inſtr. 242. A.

Radulfus prior Exaquii, inſtr. 243. C.

Radulfus Fontaneti, 414. C.

Radulfus S. Georgii de Balcheri-villa, 271. D.

Radulfus Vincundus Greſtani, 844. D.

Radulfus Hambeiæ, 932. D.

Radulfus I Ibreii, 653. A. II, B. 227. D.

Radulfus S. Imerii, 768. D. 813. B.

Radulfus Inſulæ-Dei, 341. B.

Radulfus S. Leufredi, 687. C.

Radulfus I Liræ, 644. E. 646. B. regulas Beccenſes & habitum album invehit, ibid. II, 647. C. miſſus ad reginam flectendam, 226. A. B.

Radulfus Lucernæ, 558. C. dona monaſterio tributa firmari ſatagit, ibid.

Radulfus I S. Martini Sag. 718. A. ejus parentes, ibid. literis admodum imbutus, D. epiſcopum Sagienſem conciliat Majori-monaſterio. E. abbatiæ conditori parentat, 719. A. tranſigit de fluvio Olnæ, B. a comite Beliſmenſi oppreſſus trajicit in Angliam, E. fit Roffenſis tum Cantuarienſis antiſtes, 720. A. ex itinere Romano in Angliam regreſſus moritur, ibid. 682. E. 821. B. II, 722. C. pro defunctis quædam aſſignat pauperibus elargienda, ibid.

Radulfus Montis-morelli, 537. A. ex primo priore factus primus abbas, B.

Radulfus Mortui-maris, 310. C.

Radulfus Noæ, 665. E. 641. A.

Radulfus S. Petri ſupra Divam, 731. D. a rege Angliæ præfectura donatus, ibid. inſtr. 155. D.

Radulfus Pleſſeii-Grimoldi, 442. B.

Radulfus I Reſſonii, 338. A. C. II, ibid. D.

Radulfus Savigneii, 547. D. Portum-regium in abbatiam erigi permittit, ibid. novam baſilicam dedicari curat, E.

Radulfus I Silleii, 759. A. II, ibid. III, ibid. C. IV, ibid. D. inſtr. 27. C.

Radulfus S. Taurini, 627. B. poſt cujus mortem lis Fiſcannenſes inter & Taurinenſes, ibid. inſtr. 127. D. 227. A.

Radulfus Vallis-Richerii, 448. B.

Radulfus S. Victoris in Caletis, 262. B. ex monacho S. Audoëni factus abbas, D. inſtr. 16. E.

Radulfus Ulterioris-portus, 249. C.

Radulfus Utici, 809. B.

Raffin (Philippus) S. Severi, 915. E.

Ragana abbatiſſa Septem-molarum, 132. D.

Ragetramnus Gemetici curam a ſancto Audoëno ſuſcipit, 187. C. 189. E. epiſcopus Abrincenſis, 472. B.

Raginaldus S. Ebrulfi, 823. D. affert reliquias e Reſbaco, ibid.

Raginelmus Marchaſii-Radulfi, 329. D. 331. C.

Raginfredus S. Audoëni Rotomagenſis, 115. E.

Raginfredus S. Audoëni, 136. D. 144. C. ab abbatia ſe abdicat, 145. A. factus prior S. Michaëlis in Monte, ibid. C.

Raginfredus Fontanellæ, 19. C. 170. E. in abbatis munere tanquam tyrannum ſe gerit, 171. A. regis auctoritate pellitur, ibid. ad Rotomagenſes infulas promotus, ibid.

Ragingarius Utici, 817. C.

Raguet (Egidius-Bernardus) Blancælandæ, 949. B.

Raguier (Antonius) Pratelli, 798. A. ſimul epiſcopus Lexov. ibid. 841. B. inquieta conſcientia reditus percipit, ibid.

Rainaldus Fontanellæ, 181. A. moritur in Anglia, B.

Rainerius S. Catharinæ, 126. C. Cormelienſis monaſterii ſtructuram curat, ibid.

Digitized by Google

primos Ulterioris-portus monachos ſuppeditat, D. 245. A. 819. C. 846. E.

Rainerius Concharum, 818. D.

Rainerius Ulterioris-portus, 245. A. B. ſimul abbas Montis S. Catharinæ, 248. A. Robertum & Beatricem fundatores ſepulturæ tradit, ibid.

Rainfredi (Johannes) Greſtani, 844. E.

Ramilly (Johannes de) de abbatia Belli-becci contendit, 303. A.

Rancé (Armandus de) Trappæ, 451. C.

Randouin (Gaufridus) Montis-Dei, 861. B.

Rannerus S. Petri ſupra Divam, 732. C.

Ranulfus Ardenæ, 460. A.

Ranulfus S. Ebrulfi, 822. D. antea prior S. Martini de Nogione, ibid. a Stephano rege Angliæ confirmatur, E. 774. B. C.

Ranulfus Exaquii, 918. D. inſtr. 229. A.

Ranulfus Longarum, 430. C.

Ranulfus S. Michaëlis de Monte, 515. D. ob commodum populi Montis fit archidiaconus, E. quibus ſub conditionibus obtinet hanc dignitatem, 516. A. ſex naves ad regem Angliæ tranſmittit, B. inſtr. 61. D.

Ranulfus Montis-morelli, 537. C.

Ranulfus prior Moretonii, 478. C. 479. B.

Ranulfus I S. Taurini, 627. C. II, ibid. D.

Ratabon (Martinus de) Mortui-maris, 312. E.

Ratel (Jacobus) S. Barbaræ in Algia, 859. E.

Ratte (Guitardus de) Vallis-Richerii, 450. A. ſimul epiſcopus Monſpelienſis, ibid.

Ravalet (Johannes de) Hambeiæ, 911. B. 933. B.

Ravenovilla (Robertus de) Blancæ-landæ, 946. B.

Raveton (Maria de) S. Deſiderii, 857. C.

Ravey (Robertus) Trappæ, 750. C. reformat parthenonem de Claretis, ibid. preſſus infirmitatibus cedit, D.

Ravot d'Ombreval (N.) Eſſeii, 743. D.

Razé-le-Clerc (Dionyſia de) S. Deſiderii, 857. B.

Rebé (Franciſcus de) S. Severi, 916. B.

Reclennes (Petronilla de) Eſſeii, 743. B.

Regaigne (Johannes) S. Martini Sag. 727. E. 728. A.

Reginaldus S. Wandregiſili, inſtr. 29. A.

Reginaldus S. Audoëni, 147. B.

Reginaldus Brolii-benedicti, 664. C.

Reginaldus Inſulæ-Dei, 341. D.

Reginaldus Pratelli, 838. C.

Regnard (Johannes) Inſulæ-Dei, 342. E.

Regnard (Catharina) S. Claræ Rotomag. 344. A.

Regnier de Droué (Eliſabeth du) Paceii, 662. A.

Religatoris (Petrus) Crucis S. Leufredi, 636. B.

Renaldus Concharum, 640. A.

Renard (Antonius) Belloſannæ, 336. C. antea parochus Montis-Jocundiaci, ibid.

Renatus Marchaſii-Radulfi, 329. E.

Renaudus Alneti, 444. A.

Renaudus S. Andreæ de Goffer, 744. E. vir ſanctitate mirificus, ibid.

Renoldus S. Petri ſupra Divam, 733. C.

Renti (Ludovicus de) S. Severi, 915. E. vitam monaſticam invitus profitetur, ibid. 916. A.

Renty (N. de) Greſtani, 846. C.

Refenchon (Guillelmus de) Gemetici, 196. C. ſocietatem cum Uticenſibus & Fiſcannenſibus init, ibid. 209. E. 964. C. D. 965. A. B.

Reſtoldus prior Utici, 817. D.

Revelinus Marchaſii-Radulfi, 331. D.

Reverend (Guillelmus le) S. Salvatoris vicecomitis, 925. A. adeſt concilio Baſileenſi, ibid.

Reuſſe (Ludovicus) Montis-Dei, 862. E.

Rezant (Petrus) Validi-montis, 280. B.

Rezenchon (Petrus de) Belli-montis, 852. A.

Rhotelin (Carolus d'Orléans de) Corme-liarum, 847. A. 849. D.

Riant (Johannes) Torigneii, 457. C.

Ribaud (Johannes) Becci, 237. D. ex præfectura pulſus ſecum aufert quam plurima pretioſa, E. abbas Valli-montis evadit, ibid. 280. B. baſilicam conſtrui curat, C.

Ricard de Gourdon de Genoilhac (Ludovicus), S. Laudi, 938. C.

Ricarville (Johanna de) Bivallis, 317. E. cum eſſet alumna S. Franciſci in poſſeſſione turbatur, ibid. 318. A.

Ricbodo Gemetici, 191. B. 954. D.

Richard (Johannes) S. Audoëni, 152. B. ab archiepiſcopo Rotomag. excommunicatur & exauctoratur, C. in concilio Baſileenſi abſolutus reſtituitur, ibid. 129. E. inſtr. 57. C.

Richardus I Albæ-marlæ, 276. C. II, 277. B.

Richardus S. Andreæ de Goffer, 744. D.

Richardus S. Audoëni, 146. B. adeſt tranſlationi S. Romani, ibid.

Richardus Augi, 296. C.

Richardus Barberii, 453. C.

Richardus Belli-becci, 302. A.

Richardus I Bellæ-ſtellæ, 463. C. II, ibid.

Richardus Belloſannæ, 335. D.

Richardus Bernaici, 831. E. cum abbate Fiſcannenſi litigat, ibid. 775. B.

Richardus Blancæ-landæ, 947. A.

Richardus Boni-portus, 668. A.

Richardus I Cæſariſburgi, 942. C. II, 943. A.

Richardus Cormeliarum, 847. D. 640. E.

Richardus Crucis S. Leufredi, 635. B. ejus electio litem movet, ibid. a papa confirmatur, C.

Richardus S. Ebrulfi, 823. C. monaſterii poſſeſſiones curat firmari, ibid.

Richardus Fulcardi-montis, 305. B.

Richardus I S. Georgii de Balcheri-villa, 268. D. 271. A. Uticenſium conatus evertit, ibid. II, 271. B. III, ibid. C.

Richardus Hambeiæ, 932. C.

Richardus Ibreii, 653. B.

Richardus S. Laudi, 938. A. puellam Aurelianenſem declarat inſontem, ibid.

Richardus S. Martini Sagienſis, 33. C.

Richardus I Montiſburgi, 927. D. II, 928. B. IV, ibid. E.

Richardus I Montis-Dei, 860. E. II, ibid.

Richardus Montis-morelli, 537. C.

Richardus Mortui-maris, 310. B.

Richardus S. Petri ſupra Divam, 732. C.

Richardus Pratelli, 228. E.

Richardus prior Pleſſeï-Grimoldi, 371. A.

Richardus S. Stephani Cadom. 426. B.

Richardus Stratæ, 673. A.

Richardus I S. Taurini, 627. B. II, ibid. D. III, 589. A. C. 628. D. decimam de Saquenvilla dat militibus Templi, E. 656. D.

Richardus Torigneii, 457. B.

Richardus Trappæ, 749. C. D.

Richardus Troarni, 417. D. privilegium a papa accipit, ibid.

Richardus S. Victoris Caleti, 262. D.

Richardus Ulterioris-portus, 248. E. cum Augenſibus canonicis init pacta, ibid. 249. A.

Richardus abbas de Voto, ſui monaſterii bona firmari curat, inſtr. 25. E.

Richelieu (Alphonſus de) Hambeiæ, 933. C. ſimul cardinalis, ibid.

Richelieu (Amator-Johannes-Baptiſta de) S. Audoëni, 155. B. cedit nupturiens, ibid.

Richelieu (Armandus de) fit coadjutor abbatis Concharum, 643. C. cardinalis, ibid.

Richelieu (Emmanuel-Joſeph de) ſancti Audoëni, 155. C. abbatiam congregationi ſancti Mauri addicit, ibid.

Richier (Johannes) Vallis-Richerii, 448. D.

Richildis S. Leodegarii, 854. A.

Ricouard-d'Hérouville (Antonius) Inſulæ-Dei, 343. B.

Riculfus S. Audoëni, 23. B. ad inſulas Rotomagenſes evectus, ibid.

Rie (Claudius de) Montiſburgi, 929. B.

Rigaldus Minorita Reſſonii, 338. B.

Rimbertus Floriaci in Velocaſſibus, 123. A.

Riparia (Nigellus de) S. Martini Sagienſis. 722. D. præſentat ad parochiam S. Petri Sagienſis, ibid.

Riveri (Martinus) Albæ-marlæ, 276. C.

Rivet (Robertus le) Concharum, 639. D.

Rivière (Mathias de la) Montiſburgi, 930. E. item epiſcopus Trecenſis, ibid.

Rivière (Richardus de la) Montiſmorelli, 537. D.

Rivière (Margarita de la) monaſterii Villaris, 283. E. ad abbatiam Jotri tranſit, 284. A. 635. E.

Robertus Albæ-marlæ, 276. C.

Robertus S. Andreæ de Goffer. 744. D. 430. B. 447. A. 721. C. inſtr. 90. C.

Robertus Ardenæ, 459. E. ad ordinis apicem aſſumtus, 460. A. 759. A. 342. B. inſtr. 29. D.

Robertus I Augi, 294. A. ex canonicorum ſecularium decano, fit primus abbas regularium, 295. B. C. II, 296. B.

Robertus Barberii, 453. D. a capitulo generali deſtitutus, E.

Robertus Bellæ-ſtellæ, 463. D.

Robertus Belli-becci, 302. A. ſubſcribit fundationi Belloſannæ, ibid. inſtr. 29. D.

Digitized by Google

Robertus Blancæ-landæ, 524. C.

Robertus I Boni-portus, 667. E. II, ibid.

Robertus I Brolii-benedicti, 664. C. II, ibid. D.

Robertus I Cæſariſburgi, 941. A. inter S. Thomam & regem mediator, ibid. II, 942. C. III, ibid. E. IV, 943. A.

Robertus I Ceraſii, 406. E. 410. B. ſuſcipit prioratum de Duobus-Gemellis, C. II, 411. A. III, ibid. C. accipit 56 libras pro jure in ſilva *de Lions*, ibid. præſens dedicationi eccleſiæ Alneti, inſtr. 90. C. 91. A.

Robertus Corneliarum, 754. D.

Robertus S. Ebrulfi, 571. D. 682. A.

Robertus prior S. Ebrulfi, 818. B.

Robertus Exaquii, 918. E.

Robertus I Fontanellæ, 178. C. Luteciam petit monaſterii S. Germani curam ſuſcepturus, ibid. eo loci ſepulturæ traditus, D. II, 181. A. III, ibid. B.

Robertus Fontaneti, 414. C. D. transfertur ad abbatiam Fontanellenſem, ibid. 627. D. 181. A.

Robertus prior S. Fromundi, 410. B.

Robertus Fulcardi-montis, 305. A.

Robertus I Gemetici, 192. D. 956. E. II, 186. C. 193. D. Alfredum & Edwardum Angliæ principes educat, ibid. ad epiſcopatum Londonienſem promotus, 194. A. deinde Cantuaenſis fit primas, ibid. Roma redux moritur Gemetici, B. 815. A. 958. A. B. C. D. III, 194. D. Theodericum inſtituit abbatem in cœnobio Uticenſi, ibid. 959. A. B. C.

Robertus, cognomento Huſpacus, Gemetici, 192. E. 193. A. inſtr. 10. E. 283. C.

Robertus S. Georgii de Balcheri-villa, 271. C.

Robertus Greſtani, 844. B. eccleſias tribuit epiſcopo Lexovienſi, ibid.

Robertus I Hambeiæ, 932. B. II, ibid. C. III, E. 523. E. 524. E. 881. B.

Robertus S. Helerii in inſula Gerſeyo, 913. C. 941. A.

Robertus S. Johannis de Faleſia, 756. B.

Robertus Inſulæ-Dei, 341. B. Matonvillæ eccleſiam ſuo monaſterio adipiſcitur, C.

Robertus Liræ, 648. A.

Robertus abbas *de Lantenac* intereſt capitulo generali habito apud Hambeiam, inſtr. 260. A.

Robertus Marchaſii-Radulfi, 330. A. 331. B.

Robertus I S. Martini Sag. 714. A. ex Troarno accerſitur, 717. C. Sorengianos milites cœnobii prædia graſſantes diſſipat, D. comparat eccleſiam Vallis-Framberti, E. conſtituit monachos in eccleſia de Lineriis, 718. A. monachos mittit in Angliam, B. Arnulfum inſtituit abbatem Troarni, ibid. 959. E. II, 722. A. regalia a rege donatur, ibid. inſtr. 152. E. 165. B.

Robertus Montiſburgi, 927. D.

Robertus Noæ, 666. B.

Robertus S. Petri ſupra Divam, 731. B. per ſimoniam factus abbas, ibid. a rege Angliæ pellitur, C. Argentolii præfecturam conſecutus trucidatur, D. inſtr. 155. D.

Robertus S. Salvatoris, 876. E.

Robertus I S. Severi, 914. B. II, ibid. E.

Robertus I S. Stephani Cadom. 424. E. II, 425. D. in Angliam progreſſus apoplexia percutitur, ibid. III, 426. B. de juriſdictione cum epiſcopo tranſigit, ibid. 374. C.

Robertus I Stratæ, 672. D. II, ibid.

Robertus S. Taurini, 629. B.

Robertus I Trappæ, 749. B. II, ibid. C. 983. D.

Robertus I Troarni, 418. A nonnulla tribuit cœnobio S. Johannis apud Faleſiam, ibid. 755. B. II, 419. A.

Robertus Valaſſiæ, 314. B.

Robertus I Vallis-Richerii, 446. D. de decimis Roſvillæ tranſigit, E. cedit eccleſiam ſancti Audoëni Pagani pro eccleſia de *Quatre-puits*, 447. A. II, ibid. D. præſentat ad eccleſiam de Liveto, ibid. 809. C. 447. E. 425. C. inſtr. 88. C. 90. C.

Robertus Validi-montis, 279. D.

Robertus S. Victoris Calet. 262. D.

Robertus Ulterioris-portus, 250. C. ob cladem monaſterio illatam onerum impoſitorum remiſſionem obtinet, ibid.

Robin (Ludovicus) Troarni, 419. B. 431. A.

Robina Almaniſcarum, 737. D.

Robina Vinacii, 741. A.

Robine (Claudius) S. Andreæ de Goffer, 747. B. poſt biennium cedit, ibid.

Robinet (Urbanus) Belloſannæ, 336. E. vicarius generalis Rotomag. tum Pariſ. ibid.

Rocha (Reginaldus de) Greſtani, 843. C.

Roche (Gerardus de la) Validi-montis, 279. E.

Rochechouart (Franciſcus de) S. Laudi, 939. A.

Rochechouart (Petrus Julius-Cæſar de) prior S. Laudi Rotomagenſis, 621. A. abbas Concharum, 643. E.

Rochefort (N. de) Bellæ-ſtellæ, 465. C.

Rochefoucaud (Rogerius de la) Becci, 238. E. Budæ in Hungaria moritur, ibid.

Rochefoucaud (Franciſca-Henrietta de la) S. Salvatoris, 659. C.

Rochefoucaud (Maria-Anna-Claudina de) S. Salvatoris, 659. D.

Rochefoucauld (Maria-Eliſabeth de la) S. Salvatoris, 659. B. germanæ coadjutrici ſuperſtes, C. 857. D.

Rochemabile (Guillelmus de la) ſancti Martini Sag. 721. D. facit ſocietatem cum abbate S. Ebrulfi, ibid.

Rocher (Johannes du) Lucernæ, 559. C. æmulum ſummovet, ibid.

Roches (Alanus des) Longarum, 430. D.

Roches (Johannes des) S. Salvatoris vicecomitis, 926. B.

Rochois (Johannes de) 156. E. 160. B. 182. E. uſum obtinet veſtium pontificalium, ibid.

Rodericus Gemetici, 192. D. moritur, E. 956. E.

Rodigandus Gemetici, 190. A.

Rodulfus Greſtani, 844. B. antea monachus Turonenſis, ibid. 627. D.

Roffinhac (Guido de) Bernaici, 832. D. fit abbas Craſſenſis, ibid.

Roger (Petrus) Fiſcanni, 211. A. Attrebatenſi eccleſiæ præficitur, ibid. ad ſummi pontificatus apicem evectus, ibid.

Rogerius S. Andreæ de Goffer, 744. C.

Rogerius S. Audoëni, 146. E. lectionem theologicam renovat in monaſterio, 147. B. 667. D. 964. D.

Rogerius Augi, 295. C. ex S. Victore Pariſienſi accitus, ibid. 248. E.

Rogerius S. Barbaræ in Algia, 859. B.

Rogerius Becci, 231. A. ex priore loci factus abbas, ibid. ab Hugone Rotomagenſi inauguratur, 46. D. 59. D.

Rogerius S. Catharinæ, 127. D.

Rogerius S. Trinitatis de Monte Rotomagenſi, inſtr. 29. A.

Rogerius Concharum, 639. D.

Rogerius Crucis S. Leufredi, 634. D.

Rogerius S. Ebrulfi, 417. C. 647. B. 730. D. 771. C.

Rogerius Exaquii, 918. B. Emmam fundatricem donat velamine, C. incertum quot annos præfuerit, D. 919. B. præſentat ad eccleſiam in Anglia, C. 872. E. inſtr. 224. A.

Rogerius Fontanellæ, 180. C. eccleſiam S. Sidonii recuperat, ibid. 688. D. 46. E. 122. B. varias poſſeſſiones accipit, inſtr. 24. B. C. D. 25. C.

Rogerius I Gemetici, 196. A. 962. C. II, 196. A. B. 962. D. E. 963. A.

Rogerius I Ibreii, 653. A. II, ibid.

Rogerius S. Johannis de Faleſia, 755. D.

Rogerius Longarum, 430. C.

Rogerius I S. Michaëlis de Monte, 516. C. intereſt exequiis Willelmi regis, ibid. Henricum ejus filium a fratribus vexatum ſuſcipit, ibid. a monachis apud regem accuſatus fit abbas Cormelienſis, D. E. II, 516. E. neglectam a deceſſore reſtituit diſciplinam, ibid. cœnobium fulmine crematum luget, ibid. Gemeticum a rege ablegatus, 517. B. baculum paſtoralem dimittit, ibid. 518. B. literas defenſionis accipit, inſtr. 108. D.

Rogerius I Montiſburgi, 926. D. 927. B. II, 928. A. 872. E. inſtr. 224. A.

Rogerius Montis-Dei, 861. A.

Rogerius S. Salvatoris, 579. A.

Rogerius Stratæ, 672. B.

Rogerius Vallis-Richerii, 446. D. bona monaſterii a rege curat firmari, ibid.

Rogerius S. Victoris Calet. 263. E.

Rohan (Ludovicus-Conſtantinus de) Liræ, 651. E. eleemoſynarius regis & præceptor ordinis S. Spiritus, ibid.

Rohan (Leonora de) SS. Trinit. Cadomenſis, 396. B.

Rohan (Maria-Eleonora de) S. Trinitatis Cadom. 437. C. permutat pro abbatia Malanoenſi, D.

Rohan-Chabot (Ludovicus-Auguſtus de) S. Salvatoris vicecomitis, 926. B.

Rohan-Guemené (Angelica-Eleonora de) S. Leodegarii, 855. D.

Rohan-Guemené (Anna-Thereſia de) S. Leodegarii, 855. C.

Rohan-Soubiſe (Armandus-Gaſto de) Liræ, 651. D.

Rombault (Johannes) Exaquii, 921. E.

Digitized by Google

Romé (Ludovicus de) Inſulæ-Dei, 343. B.

Romilly (Radulfus de) Liræ, 647. E. a regimine ſe abdicat, ibid.

Roncheia (Ranulfus de) Blancæ-landæ, 945. A. C. ex prioratu de Briquebeuf accitus, D.

Roncherolles (Johannes de) Mortui-maris, 312. B.

Roncherolles (Ludovicus de) Belli-becci, 304. A. vicarius archiepiſcopi Rotomag & ordinis Ciſtercienſis, ibid.

Roncherolles (Ludovicus de) Mortui-maris, 312. B.

Roncherolles (Anna de) Theſauri beatæ Mariæ, 327. D.

Roncherolles (Maria de) Fontium-Guerardi, 321. D. de abbatia S. Salvatoris litigat, 658. D.

Ronſart (Petrus) Belloſannæ, 335. E. poeta ſuo tempore inſignis, ibid.

Roque (Carolus de la) Noæ, 666. E.

Roque (Genovefa de la) Albarum-dominarum, 536. D.

Roquelaure (Antonius de) S. Ebrulfi, 829. A.

Ros (Guillelmus de) Fiſcanni, 204. B. E. 207. C. ob decoram formam puella vocatus, D. intereſt exequiis Guillelmi regis, E. dum verſatur in Anglia, Fiſcannenſes excommunicantur, 208. A. abbatiam ſancti Taurini ſubjicit, C. 359. C. 398. B. inſtr 127. D. E

Roſel (Claudius du) S. Severi, 812. A.

Roſco (Johannes de) Inſulæ-Dei, 342. A.

Roſſe (Robertus) Concharum, 642. C abbatem de Peiſano patitur æmulum, ibid.

Roſſelins (Robertus) Blancæ-landæ, 947. D.

Roſſet-de-Ceilhes-de-Fleuri (Henricus-Maria Bernardinus de) S. Georgii de Balcheri-villa, 274. B.

Rothelin (Franciſca-Gabriëlis de) ſanctæ Mariæ de Protectione, 934. E.

Rotholdus Reſſonii, 337. C.

Rotomago (Johannes de) Becci, 89. E.

Roucherel (Petrus) Mortui-maris, 311. E.

Roullet (N. du) Boni-portus, 669. A.

Rouſſel, vel Marc-d'argent (Johannes) S. Audoëni, 136. E. 149. E. antea prior Belli-montis, ibid. cathedralem ſanguine effuſo pollutam reconciliat, 150. A baſilicæ nunc ſuperſtitis fabricam auſpicatur, ibid. 197. B. D. 265. E. 271. D. 850. C.

Rouſſel (Guillelmus) S. Victoris Calet. 265. D. inſtr. 57. B. D.

Rouſſel (Petrus) Albæ-marlæ, 275. B. 277. C.

Rouſſel (Petrus) Bellæ-ſtellæ, 464. C. ſenator in parlamento Rotomagenſi, ibid.

Rouſſelet de Chateau-Regnaud (Maria-Anna) S. Nicolai de Vernolio, 660. C.

Rouſſerie (Franciſcus) prior Trappæ, fruſtra in abbatem electus, 750. E.

Rouves (Guillelmus de) Belli-montis, 852. B.

Rouves (Petrus de) S. Victoris Calet. 266 C.

Reuville (Mathildis de) ſancti Amandi Rotomag. 288. C.

Rouvilliers (Johannes de) S. Victoris Calet. 265. D. ex monacho S. Georgii factus abbas, ibid. conventionem init cum abbate S. Audoëni, ibid. 342. C. inſtr. 57. B. D.

Roux (Alanus le) Blancæ-landæ, 946. E.

Roux (Antonius le) in abbatem Fiſcanni electus, 213. D. Antonio Boyer cedere cogitur, ibid. donatus abbatia ſancti Georgii ab omni perſecutione abſtinet, E. 272. E.

Roux (Franciſcus le) ſancti Michaëlis de Monte, 531. C. ad abbatiam S. Melanii traductus, ibid.

Roux (Johannes le) Exaquii, 920. E.

Roux (Nicolaus le) Albæ-marlæ, 120. B.

Roux (Nicolaus le) Gemetici, 198. D. adſtat judicio adverſus puellam Aurelianenſem, 199. A. antea abbas Crucis S. Leutredi, 636. D. 733. E. 971. A. B. C.

Roux (Nicolaus le) Vallis-Richerii, 449. B. conſiliarius in parlamento Normanniæ commendam obtinet, ibid. ſimul prior Montis-Leproſorum, ibid.

Roux de Tilly (Guillelmus le) Albæ-marlæ, 275. B. 277. C. conſiliarius in parlamento Normanniæ, ibid. primuſque commendatarius, D.

Roux de Tilly (Nicolaus le) Albæ-marlæ, 277. E conſiliarius ac decanus eccleſiæ Rotomag. ibid.

Roux de Tilly (Petrus le) Albæ-marlæ, 277. C. D.

Rouxel (Dionyſius) Cormeliarum, 849. B.

Rouxel de Medavy (Franciſcus I) Cormeliarum, 707. A. item & S. Andreæ in Gouerno, ibid. 804. E. 11, ſancti Andreæ de Goffer, 747. B. adeſt comitiis cleri, C. ſimul abbas Cormeliarum, ibid. 804. D. 849. C. 112. D.

Rouxel de Medavy (Guidona-Scholaſtica) ſancti Nicolai de Vernolio, 660. A. magno luctu monialium defuncta, B.

Rouxel de Medavi (Judith) Gomerifontis, 323. E. monaſterium inſtaurat & alienata recuperat, ibid. 739. B.

Rouxel de Medavy (Ludovica) Almaniſcarum, 660. B.

Rouxel de Medavi (Magdalena) Gomerifontis, 324. A. reditus monaſterii ad duplum auget, ibid. ſtrictiorem obſervantiam introduci curat, ibid. 739. B.

Rouxel de Medavy (Margarita) Gomerifontis, 324. B. loca regularia conſtruit, ibid.

Rouxel de Medavy (Maria-Bernarda) S. Nicolai de Vernolio, 660. B.

Roy (Guillelmus le) Inſulæ-Dei, 342. D.

Roy (Guillelmus le) Pratelli, 840. D.

Roy (Petrus le) S. Michaëlis de Monte, 525. D. plures prioratus curat uniri abbatiæ, ibid. literas florere ſatagit, E. varias obit legationes, 527. A. concilio Piſano adſtat, ibid. Bononiæ defunctus ſepelitur apud Dominicanos, C. antea abbas S. Taurini & Exaquii, 598. C. 629. B. 920. C.

Roye de la Rochefoucauld (Fredericus-Hieronymus de) ſancti Wandregiſili, 948. D. item prior Boni-nuncii, ibid.

Rozel (Claudius vel Coſmas du) de prioratu Pleſſeii-Grimoldi litigat, 442. D.

Rozel (Claudius du) S. Severi, 916. A. ſimul decanus Rotomag. ibid.

Rue (Petrus de la) Fulcardi-montis, 306. A. Inſulæ-Dei, 343. B.

Rue-de-Bernapré (Antonius de la) Fulcardi-montis, 306. B. nepoti ſuo reſignat, B.

Ruellan, vel Rualent (Stephanus) ſancti Martini Sagienſis, 722. A.

Ruodulfus, ſeu Rodulfus Gemetici, 190. C. comes & avunculus Caroli Calvi, ibid. bonorum partitionem fieri curat, ibid. ſub ejus regimine, monaſterio ſolo adæquato, monachi ad Haſprum recedunt, D. E. 955. A. ex exilio revocatus ſecedit Centulam, B.

Ruolz (Carolus de) S. Salvatoris Vicecomitis, 926. B.

Rupallay (Thomas de) ſancti Stephani Cadom. 426. C.

Rupallay (Nicolaa de) ſanctæ Trinitatis Cadom. 435. A.

Rupe (Rainaldus de) eligitur abbas ſancti Ebrulfi, 820. B.

Rupierre (Robertus de) S. Petri ſupra Divam, 734. A.

Ruſtain (Geroldus) Exaquii, 921. B.

Ruzé (Martinus) Fontaneti, 415. B. canonicus eccleſiæ Pariſienſis, ubi ſepultus, ibid.

Ruzé Deffiat (Johannes) S. Michaëlis de Monte, 532. C. monachis litem intendit, ibid. gratia regis privatus exulat, ibid.

Ry (Petrus du) Belli-becci, 303. A.

S

SAANE (Margarita de) ſancti Amandi Rotomag. 288. C. conſanguinea fundatoris collegii Theſaurarii, ibid.

Sabine (Richardus) Ceraſii, 411. E. regi fidem præſtat, ibid. ædificat clauſtrum, 412. A. antea abbas Longarum, 430. E.

Sablonières (Ludovicus de) Reſſonii, 339 A.

Saige (Johannes le) Belli-montis, 852. A.

Sailly (N. de) ſancti Ludovici Vernonenſis, 663. C.

Sainctier (Johannes) ſancti Martini Sag. 68. C. 722. A. triginta miſſas pro mortuis celebrandas inſtituit, ibid. de monachis bene-meritus, B.

Saint Aignan (N. de) ſancti Sidonii, 325. D.

Saint-Albin (Carolus de) S. Audoëni, 155. C. S. Ebrulfi, 830. B.

Saint-Amand (Stephanus de) S. Taurini, 630. B.

Saint Aubin (N. de) Pratelli, 842. D. comes Lugdunenſis, ibid.

Saint-Bauſille (Bertrandus de) Bernaici, 832. E.

Saint-Benoiſt (Thomas de) Fiſcanni, 204. B. 210. C. intereſt pluribus conciliis, D. eccleſiæ ſuæ exemtionem curat firmari, inſtr. 173. C.

Saint-Étienne (Guilbertus de) Becci, 233. E. fundat ſuum anniverſarium, 234. A.

Saint-Félix (Guillelmus de) ſancti Salvatoris vice-comitis, 925. C.

Saint-Gelais (Franciſcus de) Pleſſeii-Grimoldi, 442. D. S. Laudi, 938. E. 939. A. 442. D.

Saint-George (Johannes de) Bellæ-ſtellæ, 463. D.

Saint-Germain (Antonius de) S. Severi, 915. D.

Saint-Germain (Gaufridus de) Bellæ-ſtellæ, 464. A.

Saint-Germain (Guillelmus de) Pleſſeii-Grimoldi, 442. C. D.

Saint-Germain (Johannes de) S. Severi, 915. D.

Saint-Germain (Guillelma de) ſancti Amandi Rotomag. 289. D. E.

Saint-Germain (Magdalena de) Villaris-Caniveti, 753. B.

Saint-Germain (N. de) ſanctæ Mariæ de Angelis, 935. C.

Saint-Hilaire (Nicolaa de) Gomeri-fontis, 323. C.

Saint-Julien (Franciſcus de) Alneti, 445. A.

Saint-Julien (Olivarius de) Alneti, 444. E. primus abbatiam in commendam obtinet, ibid.

Saint-Juſt (Petrus de) Marchaſii-Radulfi, 330. C. 332. A.

Saint-Leger (Henricus de) Becci, 231. E. ſuſcipit curam capitulum generale convocandi pro reformatione ordinis Benedictini, 61. A. 232. A.

Saint-Leger (Johannes de) Fontanellæ, 182. C.

Saint-Leger (Richardus de) Becci, 231. D. baſilicam a fundamentis inſtaurat, ibid. in epiſcopum Ebroic. electus, E. 249. C. 584. C.

Saint-Lo (Thomas de) Blancæ-landæ, 947. A. 559. E.

Saint-Lohier (Mabilia de) Almaniſcarum, 737. B.

Saint-Ouen (Nicolaus de) Montiſburgi, 929. E.

Saint-Phal (Franciſcus de) Reſſonii, 339. C.

Saint-Pierre (N. de) Ulterioris-portus, 253. A. archidiaconus Rothomag. ibid.

Saint-Simon (Claudius de) Gemetici, 201. A. 981. C.

Saint-Simon-Sandricourt (Carolus-Franciſcus-Simeon de) Concharum, 643. E.

Saint-Sulpice (Martinus de) Ulterioris-portus, 250. B. antea prior Horneii, ibid.

Saint-Ymier (Ymerius de) Becci, 233. B. transfretat in Angliam pro rebus ſuæ eccleſiæ, C. capitulum generale quotannis celebrat, D. 73. B.

Sainte-Marie (Philippus de) Savigneii, 550. B. 546. C.

Saintemère-Égliſe (Petrus de) Blancælandæ, 946. C.

Saintemère-Égliſe (Thomas de) Blancælandæ, 946. C.

Salignac-de-la-Motte-Fenelon (Franciſcus-Bartholomæus de) ſancti Martini Pontiſarenſis, 261. D.

Salis (Guiſchardus de) ſancti Petri ſupra Divam, 733. D.

Salſet (Georgius) Ardenæ, 461. E. Ludovicum Goſſelin patitur æmulum, 462. A.

Sallois (Simon de) Bernaici, 833. C. 848. D.

Salmonvilla (Rogerius de) S. Ebrulfi, 824. A. accitus e prioratu S. Mariæ de Prato, ibid. inchoat fabricam eccleſiæ, B. 692. E. ſancti Salvatoris Vicecomitis, 838. E. 923. C.

Salvagiani (Alexander) Ulterioris-portus, 252. C.

Sancta-Barbara (Alexander de) ſancti Laudi, 936. B.

Sancta-Columba (Radulfus de) S. Ebrulfi, 823 B. plures eccleſias accipit ab epiſcopo Lexovienſi. C.

Sancta-Juliana (Olivarius de) Longarum, 431, A.

Sancta-Maria (Radulfus de) S. Andreæ de Goffer, 746. B. cucullam induere juſſus, ibid.

Sanctellis (Guillelmus de) Barberii, 453. D. 455. D.

Sancto-Audomaro (Michaël de) ſancti Johannis de Faleſia, 755. E.

Sancto-Laudulo (Ambroſius de) ſancti Laudi, 937. A.

Sancto-Melano (Johannes de) Boni-portus, 668. A.

Sancto-Pancratio (Robertus de) Cormeliarum, 847. D.

Sancto-Sanſone (Gaufridus de) Mortui-maris, 310. D.

Sancto-Sereniano (Juliana de) S. Trinitatis Cadom. 433. D.

Sanguin (Johannes) Mortui-maris, 312. A. fit abbas Boni-portus, 668. E.

Sanguin de Saint-Paven (Dionyſius) Greſtani, 846. B.

Sanſon S. Audoëni, 146. B. terras de Sanceio dat Theobaldo abbati ſancti Criſpini in Cavea, C. 270. E. 621. D.

Sanſon, Montis-Dei, 861. D.

Sanſon S. Stephani Cadom. 425. D. plurima acquirit monaſterio, ibid.

Sanſon (Michaël) S. Severi, 914. E.

Sanſon (Ricardus) Pleſſeii-Grimoldi, 442. A. primus canonicus & fundator canonicorum regularium, ibid.

Saonnier (Richardus le) Inſulæ-Dei, 342. C.

Sappo (Rogerius de) S. Ebrulfi, 821. A. trajicit in Angliam, B. ab epiſcopo Lexovienſi ægre benedicitur, C. admittit 150 diſcipulos ad profeſſionem, D. alium abbatem curat ſibi ſubrogari, D. 719. A.

Saquen (Robertus) Cornevillæ, 300. A.

Saquepée de Selincourt (Franciſcus de) S. Ebrulfi, 829. B. diſciplinæ monaſticæ zelator eximius, C.

Sarcilly de Brucourt (Gabrielis de) ſanctæ Mariæ de Angelis, 935. A. mœrore confecta regimen dimittit, B.

Sariac (Bernardus de) Belli-becci, 303. E.

Sarlabous (N. de) a rege donatur abbatia Silleii, 760. E. item Portus-gratiæ gubernator, ibid.

Sarot (Robertus) ſancti Martini Sagienſis, 722. D.

Sarquex vel de Sarcus (Beatrix de) de abbatia ſanctæ Trinitatis Cadom. litigat, 433. E.

Sarradin (Amalricus) Brolii-benedicti, 664. D.

Savart (N.) Inſulæ-Dei, 343. A.

Savary (Gaufridus) Fontanellæ, 182. D.

Savary (Petrus) Inſulæ-Dei, 342. D.

Savary de Breves (Johannes-Baptiſta-Gaſto) Cornevillæ, 300. E.

Savary de Breves (N.) Albæ marlæ, 982. E.

Saulnier (Martinus) ſancti Victoris Calet. 266. C.

Saulx-Tavannes (Nicolaus de) ſancti Stephani Cadom. 115. C. 429. D.

Savonnieres (Catharina de) ſancti Laurentii de Cordeillon, 439 D. neptim ſuam Franciſcam coadjutricem adſcit, ibid.

Savonnieres (Johanna de) ſancti Laurentii de Cordeillon, 439. D.

Sauſſay (Jacquelina du) Albarum-dominarum, 556. A.

Sauſſay (Jacquelina du) SS. Trinitatis Cadom. 436. E. vicarium generalem inſtituit, ibid.

Sauſſay (Iſabella du) Albarum-dominarum, 556. A. plures moniales mittit ad Domnifrontem, B.

Sauſſeio (Johannes de) Crucis S. Leufredi, 636. E.

Sazerghe (Thomas-Johannes-Franciſcus de) Pratelli, 842. B. epiſcopus Namurcenſis, C. nominatus cardinalis cedit in gratiam alterius, ibid.

Scaglia de Verrue (Maria-Anna de) ſanctæ Trinitatis Cadomenſis, 438. D. antea abbatiſſa ſanctæ Claræ Viennenſis, ibid. recuſat Liberam abbatiam in Boſco, ibid.

Scarron (Petrus de) Bellæ-ſtellæ, 464. C. ſimul epiſcopus Gratianop. ibid.

Scepeaux (N. de) Hambeiæ, 934. A.

Scubilio (S.) abbas Mandani in diœceſi Conſtantienſi, 910. E. 911. D. 912. A.

Secundus Bernaici, 832. B.

Ségre (Conſtantinus) Cormeliarum, 848. D.

Séguier (Antonius) Trappæ, 751. A. canonicus Pariſienſis, ibid. 983. E.

Séguier (Dominicus) Trappæ, 751. B. 983. E.

Séguier de la Verrière (Johannes-Jacobus) Liræ, 651. C.

Séguin (Johannes) Montiſburgi, 928. D.

Séguin (Philippus) Marchaſii Radulfi, 333. C.

Seigneur (Guillelmus le) Reſſonii, 338. C.

Seïlleys (Guillelmus le) ſancti Ebrulfi, 827. D. ſepultus apud ſanctum Sequanum, 828. A.

Semaiſnon (Guillelmus) Crucis S. Leufredi, 686. C.

Sénéchal (Johannes le) ſancti Stephani Cadom. 426. D.

Sénevas (Melchior de) Pratelli, 842. A.

Senlis (Jacobus de) S. Taurini, 629. A.

Séquart (Adamus) prior Salicoſæ, 120. C.

Digitized by Google

Séran (Iſabellis) Villaris-Caniveti, 753. A.

Serenicus (S.) ex Italia venit in Gallias, 711. E. fundat monaſterium in pago Sagienſi, ibid. corpus ejus in caſtrum Theodorici tranſlatum, 712. A.

Sergniaco (Adamus de) Marchaſii-Radulfi, 331. D.

Sérifontaine (Galterius de) S. Martini Pontiſar. 257. D. regimen dimittit, ibid.

Serlo, a nonnullis abbatibus S. Audoëni adſcriptus, 145. A. B.

Serlo, Savigneii, 541. C. D. E. 544. D. monachus Ceraſii ad Savigneium tranſit, ibid. plures bullas impetrat, E. Savigneium, cæteraque monaſteria ordini Ciſtercienſi ſubjicit, 545. B. monaſteria Angliæ ad eumdem ordinem cogit accedere, D. relicta paſtoris cura in Claravalle delitescit, 546. A. pia quædam opera ſcribit, ibid. 555. A. 410. A. inſtr. 163. D.

Serlo Uticenſis in Sagienſem epiſcopum electus, 39. B. 683. C. 719. A. 730. D.

Sernam (Claudia) S. Deſiderii, 857. A.

Serpens (Johannes des) Corneliarum, 849. A.

Serrant (Maria de) Villaris-caniveti, 753. A.

Serres (Jacobus de) Montiſburgi, 930. B.

Serviat (Maria de) S. Ludovici Vernonenſis, 662. D.

Serviſe (Heraldus de) Belloſannæ, 335. D. abbatiam primus obtinet in commendam, ibid.

Servoiſe (Petrus) Fiſcanni, 212. B. a Clemente VII benedictus, ibid.

Servon (Gaufridus de) ſancti Michaëlis de Monte, 491. E. 492. B. 525. E. vaſſallos abbatiæ in feſtis S. Michaëlis comparere jubet, 526. A. de uſu ornamentorum pontificalium litem habet, B. hujus juris extenſionem obtinet, C.

Servon (Maria de) S. Mariæ de Moſtons, 535. C.

Seſſelière (Petrus) ſancti Georgii de Balcheri-villa, 271. D. Johannis Marc-d'Argent abbatis ſancti Audoëni funus curat, ibid.

Seveſtre (Nicolaa) S. Mariæ de Moſtons, 534. A.

Seurre (Michaël de) eques Melitenſis, factus abbas Trappæ, a papa repulſam patitur, 750. E. 751. A.

Sidonius (S.) fundat monaſterium, 950. C.

Sigehardus Silleii, 759. C.

Sigy, aut de Silly (Petrus de) Inſulæ-Dei, 341. C. occiſus a Sicariis, D. 756. B.

Silly (Guillelmus de) Troarni, 419. B. ſimul prior de Deſerto, ibid.

Silly (Ludovica de) Almaniſcarum, 738. D. eccleſiæ conſtructioni incumbit, E. ſimul prioriſſa Vinacii, ibid. 741. B.

Silly (Jacobus de) Ceraſii, 412. B. epiſcopus Sagienſis & abbas ſancti Petri ſupra Divam, 431. A. 701. D. 734. E. baſilicam inſtaurat, ibid.

Silly (Petrus de) S. Andreæ de Goffer, 746. D.

Silly (Roberta de) S. Mariæ de Motons, 534. B. item & de Vignaz, ibid

Silly (Roberta de) ſancti Leodegarii, 855. E.

Silly (Robina de) Vinacii, 741. B.

Silveſter Concharum, 639. A. bonorum confirmationem a papa obtinet, ibid.

Silveſter Crucis ſancti Leutfredi, 634. E. a comite Ebroicenſi multa accipit, 635. A.

Silveſter Exaquii, 920. B.

Silveſter Silleii, 759. C.

Simiane (Claudius-Ignatius-Joſephus de) S. Petri ſupra Divam, 735. D.

Simiane (Claudius-Joſephus de) Montiſburgi, 930. D. necnon S. Petri ſupra Divam, ibid.

Simon Alneti, 249. D.

Simon S. Andreæ de Goffer, 754. E.

Simon Belli-becci, 302. B.

Simon Concharum, 639. C. accuſatus incontinentiæ abbatia privatur, D. 646. E. 780. C. 447. B. 581. D. 584. B.

Simon Corneliarum, 844. C. 848. A.

Simon Ibreii, 653. C.

Simon Marchaſii-Radulfi, 69. A. 329. D.

Simon ſancti Petri ſupra Divam, 732. D. 733. C.

Simon Savigneii, 433. C. 547. A. mittit monachos ad abbatiam de Bonarequie, B. oculis captus cedit, ibid. antea abbas S. Andreæ de Goſſerno, ibid. 744. C.

Simon S. Taurini, 628. E.

Sochon (Yoletta) S. Amandi Rotomag. 289. A.

Sorel (Rogerius) Pratelli, 840. D.

Soteville (Johannes de) S. Catharinæ, 128. B.

Soteville (Robertus de) Validi-montis, 279. E.

Souloigne vel de Foulogne (Vincentius de) Vallis-Richerii, 448. A. cum æmulo litigat in ſcacario, ibid.

Souſvillers (Clementia de) Albarum-dominarum, 555. E.

Souvré (Jacobus de) Ulterioris-portus, 247. C. equitum Melitenſium major-prior, ibid. curat reformationem monaſterii, ibid. 252. D. item abbas ſancti Michaëlis de Monte, ibid. 503. D. de juriſdictione cum epiſcopo Abrincenſi convenit, ibid. 532. D. inſtr. 120. E. 122. C.

Souvré (Anna de) ſancti Amandi Rotomagenſis, 286. E. 289. E. antea abbatiſſa Pratellorum, 290. A.

Souvré (Anna de) ſancti Leodegarii, 854. E.

Souvré (Eleonora de) S. Amandi Rotomagenſis, 290. A. Pariſiis apud Vallem-gratiæ benedicta, ibid.

Souvré (Magdalena de) ſancti Amandi Rotomagenſis, 290. A.

Souvré (Margarita de) S. Leodegarii, 854. E.

Souvré-Renouard (Anna de) Villaris-Caniveti, 753. E. ex abbatia Vinacii accita, ibid.

Spineto (Nicolaus de) ſancti Laudi, 937. B.

Stephanus Bernaici, 832. D.

Stephanus Corneliarum, 848. A.

Stephanus Fulcardi montis, 305. A.

Stephanus Greſtani, 844. E.

Stephanus Ibreii, 653. E.

Stephanus I S. Martini Pontiſarenſis, 255. A. de ſua electione cum archiepiſcopo litem habet, ibid. II, 257. E.

Stephanus Montiſburgi, 928. E.

Stephanus Montiſmorelli, 537. C.

Stephanus Mortui-maris, 309. C. abbatiam Vallis-Aſcii in ſuam filiationem ſuſcipit, ibid. tranſit ad Urſi-campum, deinde ad Ellantium, ibid.

Stephanus Pleſſeii-Grimoldi, 442. B.

Stephanus Saviniaci, 443. E.

Stephanus S. Salvatoris Conſtantienſis, 199. A.

Stephanus S. Severi, 914. C.

Stephanus Ulterioris-portus, 250. A. ſub lapide nigro in baſilica ſepultus, ibid.

Strickland (Thomas-Johannes-Franciſcus de) Pratelli, 842. B.

Strozzi (Laurentius) cardinalis, Belli-becci, 303. C.

Sturvilla (Nicolaus de) Blancæ-landæ, 946. C.

Sueur (Jacobus le) Crucis S. Leufredi, 637. B.

Suffredus aut Saffredus Troarni, 418. A. adſtat ſcacario Rotomag. B.

Suhart (Margarita) ſancti Leodegarii, 854. D.

Sully (Henricus de) Fiſcanni, 209. A. a Stephano rege avunculo ea abbatia donatur, ibid. privilegium utendi pontificalibus ornamentis accipit, B. 210. D. 270. D. 775. B. 831. E. 962. E.

Sulpitius Concharum, 638. D. paciſcitur de decimis de Cravençon, ibid. inſtr. 132. E.

Suppo S. Michaëlis de Monte, 512. C. 515. A. B. ex Fructuarienſi abbatia accitus, ibid. rebus pretioſis monaſterium ditat, C. dilapidationis bonorum accuſatus ſecedit, D. 203. A. monaſterium ſancti Victurii accipit, inſtr. 106. C.

Survie (Maria de) SS. Trinitatis Cadom. 435. B.

Surville (Johannes de) ſancti Taurini, 629. D. tranſit ad abbatiam S. Mauri Foſſatenſis, ibid.

Suzi (N. de) Torigneii, 457. E.

T

Tabletier (Iſabellis) Gomerifontis, 323. B.

Tabouret (Guillelmus) Marchaſii-Radulfi, 330. B. 332. A.

Tacon (Thomas) Lucernæ, 559. B.

Taiſſon (Johannes) Corneliarum, 848. D.

Talbot (Maria) Graveningarum, 345. A.

Talvande (Johannes de) Torigneii, 457. C. 444. E.

Talevende (Johannes de) Lucernæ, 559. B.

Tancardus Gemetici, 195. B. gratia Willelmi regis electus, ibid. cum infamia recedere coactus, C. 960. A. B. C.

Digitized by Google

Tanchredus, Lucernæ, 556. E. ex abbatia Domni-martini accitus, ibid. 557. D.

Tandelier (Nicolaus) Reſſonii, 338. C.

Tanneguida ſanctæ Mariæ de Moſtons, 534. A.

Taon (Robertus) S. Johannis Faleſienſis, 754. D. Exauctoratur, dein præficitur Inſulæ-Dei, ibid.

Targny (Ludovicus de) S. Laudi, 939. E. cuſtos bibliothecæ regiæ, ibid. ſubita morte Pariſiis correptus, 940. A.

Tavannes, *vide* de Saulx-Tavannes.

Taylor (Maria) Graveningarum, 344. D.

Tellier (Carolus-Mauritius le) Augi, 297. C. ſeptennis puer abbas nominatus, ibid. ſancti Stephani Cadom. 429. A. ſimul archipræſul Remenſis, B.

Tellier (Robertus le) S. Ebrulfi, 826. D. ſubditos verbo & exemplo regit, E.

Tellier (Anna le) S. Sidonii, 325. A. monialis Pontis dominarum, & ſoror cancellarii Franciæ, ibid. prioratum S. Auſtrebertæ parthenoni uniri curat, B. C.

Teriſſe (Franciſcus-Chriſtophorus) ſancti Victoris Calet. 267. D. vicarius generalis Rotomag. ibid. jura S. Audoëni in S. Victorem impugnat, ibid.

Termes (N. de) Greſtani, 846. A.

Terville (Johannes de) Savigneii, 549. B.

Teſcelinus Lucernæ, 556. E. in bulla Eugenii dictus abbas Curbæ-foſſæ, ibid. 557. E.

Teſſart de Tournebu (Philippa) S. Laurentii de Cordeillon, 439. B.

Teſſé (Johanna de) ſancti Laurentii de Cordeillon, 439. B.

Teſtu (Ludovica) ſancti Ludovici Vernonenſis, 663. A. prima a rege dicitur abbatiſſa, ibid.

Teulle (Johannes-Edmundus de la) Fulcardi-montis, 306. D.

Teutſindus Fontanellæ, 157. D. 158. 162. D. hic vir militaris bona monaſterii abalienat, 170. B. C.

Texier de Hauteſeuille (Stephanus) ſancti Michaelis de Monte, 532. E. eques Melitenſis, & præceptor Villæ-Dei, ibid.

Thahum ſeu Thon (Robertus) Inſulæ-Dei, 341. A. antea Faleſiæ abbas, ibid. dimittit præfecturam Inſulæ-Dei, ibid. 754. D.

Theobaldus Becci, 227. D. 229. A. verbo tantum archiepiſcopo obſequium præſtat, ibid. B. ad infulas Cantuarienſes promotus, D. 575. D. 45. D.

Theobaldus I S. Martini Pontiſar. 253. C. 255. C. vir magnæ exiſtimationis, ibid. in eccleſia de Moncellis monachos conſtituit, D. II 255. E.

Theobaldus Stratæ, 672. C.

Theodardus Concharum, 639. D.

Theodericus S. Ebrulfi, 681. D. E. 713. D. 714. A. E. 717. C. 767. D. 768. A. 959. A. 194. D. 423. A. 424. B. inſtr. 204. E. 208. E.

Theodericus Gemetici, 190. C. 192. D. 193. A. Haſprum pro Anglicuria cedit monachis Vedaſtinis, ibid. formulam admittendi monachos præſcribit, B. C. D. creditus & abbas S. Michaelis de Monte, 515. B. 817. E. 818. C. 955. A. 957. B. C. D. inſtr. 10. E.

Theodericus S. Laudi, 936. A. 410. A. inſtr. 241. B. D.

Theſut (Ludovicus de) S. Martini Pontiſar. 261. D.

Thibouſt (Joachimus) Longarum, 431. B.

Thibouſt (Margarita) ſanctæ Mariæ de Moſtons, 534. B.

Thieville (Guarinus de) Exaquii. 921. poſtea abbas Montis ſancti Michaëlis, ibid. 530. C.

Thieuville (Richardus I de) Greſtani, 845. A. B. II, ibid. B.

Thieuville (Agnes de) SS. Trinitatis Cadom. 435. D.

Thieuville (Margarita de) SS. Trinitatis Cadom. 435. A.

Thieuville de Guihebert (Margarita de) SS. Trinitatis Cadom. 435. B.

Thomas Ardenæ, 460. A.

Thomas Augi, 296. B. Carolo VI regi juramentum præſtat, B. 69. E.

Thomas Bellæ-ſtellæ, 463. D.

Thomas Belli-becci, 302. C.

Thomas Cæſariſburgi, 943. A.

Thomas I abbas Ceraſii, 410. C. II, 411. A. III 411. C. cauſam dicit pro duce Aurelianenſi adverſus Burgundum, D.

Thomas Exaquii, 919. C. bona a papa firmari curat, ibid. inſtr. 245. E.

Thomas Fontaneti, 414. D.

Thomas Greſtani, 844. C.

Thomas Hambeiæ, 932. D.

Thomas S. Johannis de Faleſia, 755. D.

Thomas Longarum, 430. C.

Thomas Montis-Dei, 861. B.

Thomas ſancti Martini Sag. 722. C. præſentat ad curam S. Leodegarii, D.

Thomas Pratelli, 839. A.

Thomas I ſancti Salvatoris vicecomitis, 924. B. II 924. C.

Thomas S. Severi, 914. D.

Thomas Silleii, 759. C.

Thomas S. Taurini, 628. D.

Thomas Vallis-Richerii, 446. A. locum Solobriæ in quo ſita erat abbatia epiſcopo Bajocenſi reſtituit, B. C. inſtrum. 81. B. C. D.

Thomas S. Victoris Calet. 262. E.

Thorel (Jeſſæus) Bellimontis, 852. C.

Thorold de Hough (Eugenia) Gratiæ-Dei, 292. A.

Thouars (Magdalena de) Almaniſcarum, 738. E. 739. A.

Thouroude (Guillelmus I) Mortui-maris, 311. A. C. II 311. C.

Tibouville (Thomas de) S. Stephani Cadom. 426. C.

Tibouville (Adela de) ſanctæ Trinitatis Cadom. 433. D.

Tiercelin (Nicolaus) Vallis-Richerii, 450. A. ſimul prior Duorum-Amantium, ibid.

Tieſcelin (Richardus) ſancti Ebrulfi, 825. E.

Tilly (Adjutor de) Reſſonii, 339. D.

Tilly (Chriſtophorus de) ibid.

Tilly (Johanna de) ſancti Laurentii de Cordeillon, 439. B.

Tilques (Johannes de) S. Catharinæ, 130. B.

Tolomei (Johannes-Petrus) abbas fiduciarius ſancti Georgii de Balcheri-villa, 273. D.

Toloſa (Willelmus de) Savigneii, 546. C. bis Savignecio præeſt, D. E. obit abbas Ciſtercienſis, 547. A.

Torcheſilon (Anna de) Stratæ, 673. D.

Torigny (Robertus de) S. Michaelis de Monte, 47. D. 473. B. 480. C. 481. A. B. 482. A. 506. B. 519. B. ex priore Beccenſi unanimiter electus, C. a duce firmatus, benedictionem accipit, D. ingentem terræ motum narrat, E. 520. A. Franciæ & Angliæ reges ſuſcipit in Monte, ibid. Alienordis principiſſæ eſt patrinus, B. papam comitatur Romam, C. ob negotia monaſterii trajicit in Angliam, E. centum & quadraginta voluminum auctor, 521. A. plenus meritis occumbit, B. 588. D. 837. C. 838. C. 876. D. 923. C. D. inſtr. 114. E. 119. E.

Torigny (Stephanus de) ſancti Laudi, 937. B.

Toſtanus ſancti Audoëni, 146. E. cathedralem eccleſiam ſanguinis effuſione pollutam reconciliat, ibid.

Tot (Johannes du) Gemetici, 197. B. 965. A. B. E.

Touchart (Johannes) Belloſannæ, 336. A. ſepultus in Sacra capella Pariſienſi, cujus obtinebat theſaurariam, B.

Touchart (Nicolaus) abbas fiduciarius Validi-montis, 280. D.

Touffreville (Robertus de) de abbatia S. Audoëni contendit, 149. C.

Toullevart (Nicolaa de) S. Trinitatis Cadom. 434. D.

Tour (Emanuel-Theodoſius de la) Boniportus, 671. B. clero valedicit, ibid.

Tour-d'Auvergne (Emanuel-Theodoſius de la) S. Audoëni, 155. C. S. Martini Pontiſar. 261. C. ſacri collegii decanus Romæ moritur, D.

Tour-d'Auvergne (Fredericus de la) Valaſſiæ, 316. A. Argentoratenſis canonicus, ibid.

Tour-d'Auvergne (Henricus-Oſwaldus de la) Valaſſiæ, 316. B. Concharum, 643. D.

Tour-d'Auvergne (Eliſabetha-Leonora de la) Torigneii, 458. E.

Tournebu (Guillelma de) monaſterii-Villaris, 284. C.

Tournon (Franciſcus de) Becci, 238. C. cum Jacobo d'Annebaut promiſcue reperitur, ibid. abbas Augi, cardinalis & archipræſul Auſcienſis, 297. A. ſancti Stephani Cadomenſis, 427. E.

Tourville (Michaël de) Pratelli, 838. C.

Tourville (Petrus de) Lucernæ, 558. D.

Touſtain (Guillelmus) ſancti Stephani Cadom. 427. B. turrim & chori ſtalla conſtruit, C.

Touſtain (Michaël) Fontaneti, 415. A.

Tout (N. du) Arcarum, 328. A.

Toutain (Matthæus) Cormeliarum, 849. E.

Traſarus (S.) Fontanellæ, 172. E. regimine abdicato, in patriam ſuam repedat, 173. A. ad Fontanellam reverſus vitam privatam ducit, ibid.

Trecalier (Laurentius le) Bernaici, 832. C.

Treigos (Richardus de) Fiſcanni, 210. A. canonicis regularibus Belli-loci decimas de Huglevilla cedit, B.

Treille (Johanna de la) Fontium-Guerardi, 320. E.

Tremblay (Claudius-Philippus du) Montis-Dei, 862. C.

Treperel (Johanna) Villaris-Caniveti, 752. E.

Trevieres (Simon de) ſancti Stephani Cadom. 426. B. baſilicæ chorum & abſidem renovat, ibid. 489. C.

Tria (Robertus de) Marchaſii-Radulfi, 331. B.

Tribus-montibus (Guillelmus de) Cæſariſburgi, 942. C.

Trie (Alix de) S. Amandi Rotomag. 288. B.

Trimoille (Joſephus-Emmanuel de la) ſancti Stephani Cadom. 429. B. item cardinalis.

Troiſmons (Johanna de) S. Laurentii de Cordeillon, 439. C.

Troitemer (Richardus de) Montis-Morelli, 537. D.

Trotti de la Chetardie (Franciſca) Eſſeii, 743. C. novem annis nata fit coadjutrix, ibid. immenſum horti ſeptum molitur, D.

Trotti de la Chetardie (Maria) Eſſeii, 743. D.

Trotti de la Chetardie (Maria-Franciſca) Eſſeii, 743. C. reſtituendæ diſciplinæ multum inſudat, ibid.

Trouſſey (Franciſcus) Blancæ-landæ, 948. B.

Trouſſey (Guillelmus) S. Salvatoris vicecomitis, 925. D.

Trouſſey (Philippus I) Blancæ-landæ, 948. A. in ædibus abbatialibus occiditur, B. II, ibid.

Truffet (Joſeph) præpoſitus generalis Fratrum S. Ionii, 345. D.

Trunquet (Johannes) S. Taurini, 629. E.

Tualdus Montis-morelli, 537. B.

Tulles (Johannes de) Longarum, 431. C. ſimul Arauſicanus epiſcopus, ibid. abbas item Blancæ-landæ, ibid.

Tulles (Johannes-Vincentius de) Blancælandæ, 949. A.

Tumbalenia (Robertus de) S. Vigoris Bajoc. 354. C. 359. A. 404. D.

Turban (Nicolaus-Benedictus) Fulcardimontis, 306. E.

Turgiſus prior Boni-nuncii, 242. B. monaſterium ſus deque everſum inſtaurat, ibid.

Turgot (Carolus) S. Victoris Caletenſis, 266. D. receptus in parlamento Normanniæ conſiliarius, ibid.

Turgot de Saint-Clair (Dominicus-Barnabas) Silleii, 708. C. 761. C.

Turgot de Saint-Clair (Johanna-Eliſabetha) ſancti Ludovici Vernonenſis, 663. C.

Turſtanus Ulterioris-portus, 248. D. 249. A.

Turſtin (Richardus) ſancti Michaëlis de Monte, 522. E. obtinet ut monachi cauſa frigoris geſtent pileolos, 523. A. primus utitur pontificiis ornamentis, B. rixas cum monachis habet, C. 526. B.

Turſtinus Longarum, 430. C.

Tuyault (Johannes) Barberii, 455. C. ſepultus in collegio Ciſtercienſium Pariſ. ibid.

V

Val (Petrus du) Fontaneti, 415. C. item epiſcopus Sagienſis, ibid.

Val (Gondrea du) S. Mariæ de Moſtons, 534. A.

Val (Johanna du) Gomeri-fontis, 323. C.

Valat (N. de) Cæſariſburgi, 944. D.

Valborel (Guillelmina du) Albarum-dominarum, 555. E.

Valchelinus S. Victoris Calet. 263. A. intereſt tranſlationi S. Romani, ibid. C. D.

Valeia (Gaufridus de) Liræ, 647. B.

Val-Engoujart (Petrus de) Reſſonii, 339. A.

Valeranus I Hambeiæ, 932. D. II, 934. A.

Validus Hambeiæ, 934. A.

Valle (Johannes de) S. Martini Sagienſis, 720. D. beneficum experitur epiſcopum Cenomanenſem, E. ſcribit ad abbatem Gemeticenſem, 721. A.

Valle Corjonis (Richardus de) S. Ebrulfi, 824. D.

Vallée (Robertus) Becci, 236. A. prior Boni-nuncii, ibid. ab Anglis quinque menſes in carcere detinetur, B. anguſtiis oppreſſus finem vivendi facit Rotomagi, ibid.

Valleſeminata (Guillelmus de) S. Barbaræ in Algia, 859. D.

Vallette (Ludovicus de la) S. Salvatoris vicecomitis, 926. A.

Valle Warini (Guillelmus de) S. Barbaræ in Algia, 859. D.

Vallier (Johannes) Augi, 295. A. 296. C. eccleſiam reparat & ſedilia chori conficit, ibid.

Valognes (Egidius de) Montis-Dei, 862. A.

Valois (Margarita) S. Trinitatis Cadom. 436. B. ad Almaniſcas ſecedit, ibid.

Valras (Henricus-Conſtantinus de) Pratelli, 842. D.

Vanoles (N. de) Reſſonii, 340. B.

Varennes (Alienordis de) S. Amandi Rotomag. 288. B.

Vargemont (N. de) S. Mariæ de Moſtons, 535. C.

Varignieres (Margarita de) S. Trinitatis Cadomenſis, 435. A.

Varignieres (Maria de) S. Trinitatis Cadomenſis, 434. D. a Gregorio XI præficitur, E.

Varin (Vincentia) Torigneii, 458. D.

Vaſlin (Johannes) Exaquii, 921. B.

Vaſpail (Guillelmus) Fiſcanni, 209. D. a Friderico imperatore comprehenſus incarceratur, 210. A. D. 653. C. 790. A.

Vaſſé (Johannes de) Cormeliarum, 803. D.

Vaſſelin (Guillelmus) Belli-montis, 852. C.

Vaſſeur (Franciſcus le) Blancæ-landæ, 949. B.

Vaſſey (Johannes de) Cormeliarum, 849. B.

Vaſſy (Margarita de) Villaris-Caniveti, 753. A.

Vaſtel (Guillelmus) S. Catharinæ, 128. A. monaſterii mœnia conſtruit, ibid.

Vatable (Henricus) Belloſannæ, 335. D. celebris profeſſor in academia Pariſienſi, ibid.

Vavaſſeur (Guillelmus le) Greſtani, 844. D.

Vavaſſeur (Johannes le) Concharum, 643. A.

Vavaſſeur (Nicolaus le) Concharum, 642. E. ſepultus in eccleſia de Aquigniaco, 643. A.

Vavaſſeur (Thomas le) Fontaneti, 414. E.

Vaudetar (Ludovica de) S. Leodegarii, 855. C.

Vaudon (Robertus) Cormeliarum, 849. E.

Vaugirault (Ægidius de) Fontanellæ, 185. A.

Vaulanglart (N. de) S. Deſiderii, 857. E.

Vauldrey (Bernardinus de) Reſſonii, 339. C. D.

Vaultier (Franciſcus) S. Taurini, 631. C. bullas obtinere non valet, ibid.

Vaultier (Jacobus) S. Laudi, 938. B.

Vaulx-de-Giry-de-Saint-Cyr (Odetus-Joſephus de) S. Martini Pontiſarenſis, 261. D. ſereniſſimi delphini hypodidaſcalus, ibid. item abbas Troarni, 420. A.

Vauquelin (Carolus de) S. Petri ſupra Divam, 735. B.

Vauquelin (Johannes de) S. Petri ſupra Divam, 735. B.

Vautier (Robertus) Marchaſii-Radulfi, 330. D. 332. C.

Vautre (Petrus le) S. Laudi, 937. C.

Vauvilla (Rogerius de) Cæſariſburgi, 942. C.

Vaux (Paſquerius de) adminiſtrator prioratus de Parco, 603. B.

Vaux (Johanna des) Bivallis, 317. D.

Vendoſme (Philippus de) Ceraſii, 413. A. major Franciæ prior, ibid. Ibreii, 655. A.

Veneur (Ambroſius le) Liræ, 610. A. 650. C. S. Severi, 915. C.

Veneur (Franciſcus le) Silleii, 761. B. item & Fontis-Comitis & Fontis-Danielis, C.

Veneur (Gabriel le) Gemetici, 200. C. ſimul epiſcopus Ebroicenſis, ibid. prior Pleſſeii-Grimoldi, 402. C. 442. C. 611. C. 623. C. abbas S. Taurini, 630. E. Liræ, 650. C. S. Mariæ de S. Severo, 811. C. 828. E. Greſtani, 829. A. prior S. Imerii, ibid. S. Severi, 915. C. 976. C.

Veneur (Jacobus le) Silleii, 761. A. iterum fit abbas, B. monaſterium unit congregationi reformatæ, ibid.

Veneur (Johannes le) Becci, 238. B. cardinalis & epiſcopus Lexovienſis, ibid. Franciſco regi ab eleemoſynis & conſiliis, ibid. 428. A. primus commendatarius Montis S. Michaëlis, 531. A. 800. B. 801. A. Liræ, 650. C.

Veneur (Johannes le) Silleii, 761. A. preſbyter Oratorii & abbas Fontis Danielis, B.

Veneur (Johannes le) Greſtani, 799. C. 801. A. Pratelli, ibid. 811. C. 841. C. item epiſcopus Lexovii, ibid. 845. D. Cormeliarum, 850. A.

Veneur (N. le) prioriſſa Novi-Caſtri, 293. D.

Venteac (Petrus de) abbas fiduciarius S. Audoëni, 155. A.

Ver (Euſtachius de) Exaquii, 921. A.

Ver (Philippus le) Inſulæ-Dei, 342. B.

Verdun (Catharina de) S. Ludovici Vernonenſis, 662. D.

Vergy (Guillelmus de) S. Ebrulfi, 826. C. ſimul cardinalis & archipræſul Biſuntinus, D.

Verjus (Franciſcus) Barberii, 456. A. preſbyter congregationis Oratorii, ibid.

Verneil vel de Hauteil (Nicolaus de) Fiſcanni, 211. C. ex abbatia S. Medardi tranſlatus, ibid. præfecturam relinquit, 490. D.

Verra S. Trinitatis Cadom. 433. C.

Verricus Marchaſii-Radulfi, 329. A. prioratum S. Blaſii prope Piſſiacum obtinet, B. 331. A. 635. A.

Verrier (Johannes le) Savigneii, 549. C.

Verrier (Johannes le) S. Petri ſupra Divam, 733. E. æmulum patitur, ibid.

Veteri-villa (Radulfus de) Ulterioris-portus, 250. B. monaſterii jura in portum firmari curat, ibid.

Veules (Robertus de) S. Salvatoris vicecomitis, 923. E.

Veules (Robertus de) abbas S. Salvatoris, inſtr. 252. E.

Veytard (Jacobus) Belli-montis, 853. B. inſtr. 316. D.

Vezenobre (Pontius de) Augi, 297. B. Nemauſi a Calviniſtis occiſus, ibid.

Ugny (Philibertus d') Albæ-Mariæ, 277. D.

Vialart (Antonius) Bernaici, 833. E.

Viard (Guillelmus) Bernaici, 832. D.

Vic (Dominicus de) Becci, 238. D. archiepiſcopus Auſcienſis, ibid.

Vicomte (Catharina le) S. Trinitatis Cadomenſis, 435. C.

Vicomteſſe (Eliſabetha la) S. Ludovici Vernonenſis, 662. C.

Victon (Dionyſius) S. Andreæ de Goffer, 745. D. Carolum VII regem excipit, E.

Victor S. Georgii de Balcheri-villa, 270. D. 781. E. inſtr. 29. A.

Vieſville (Maria-Angelica de la) Torigneii, 458. E.

Vieſville (Maria-Anna de la) Gomerifontis, 324. C.

Vieille (Guillelmus la) abbatis Fontanellæ vices agit, 184. C. D.

Vierville (Petrus de) de abbatia ſancti Stephani Cadom. bis litigat, 427. B. C.

Vieuville (Carolus de la) Savigneii, 551. E.

Vieuville (Carolus-Franciſcus de la) Savigneii, 551. E.

Vieuville (Franciſcus-Maria de la) Savigneii, 552. A. ſtrictiorem obſervantiam introducit, ibid.

Vieuville (Henricus de la) Savigneii, 551. E. eques Melitenſis, ibid.

Vieuxpont (Claudius de) S. Johannis de Faleſia, 757. B. item abbas B. Mariæ de S. Severo, ibid. 915. D.

Vieuxpont (Guillelmus de) Pratelli, 841. D.

Vieuxpont (Johannes de) S. Johannis de Faleſia, 757. C. eccleſiam homicidio pollutam reconciliat, ibid. Meldenſis epiſcopus, ibid.

Vieuxpont (Catharina de) Theſauri B. Mariæ, 327. C.

Vieuxpont (Johanna de) monialis de Theſauro inſtituitur prioriſſa monialium de Novo-burgo, inſtr. 315. D.

Vieux-pont (Johanna de) Theſauri B. Mariæ, 327. C.

Vieuxpont (Johanna de) Novi-burgi, 66. A.

Vieuxpont (Iſabellis de) ſancti Amandi Rotomagenſis, 289. C.

Vieuxpont (Philippa de) Theſauri B. Mariæ, 327. C.

Vigeon (Guillelmus) S. Severi, 915. C.

Vigne (Carola I de la) S. Mariæ de Protectione, 934. B. parthenonem e Cæſariſburgo transfert Wallonias, C. II, 934. D.

Vignier vel Vigor (Criſpinus) Brolii-Benedicti, 664. E.

Vigoroſi (Ludovicus) ſanctæ Barbaræ in Algia, 859. D.

Villa-Dei (Radulfus de) S. Michaëlis de Monte, 522. D. Radulfum deceſſorem ob penſionem retentam excommunicat, ibid. epiſcopi Abrinc. conatus reddit irritos, E. inſtr. 116. D. 117. D.

Villaribus (Nicolaus de) ſancti Ebrulfi, 824. E. præfecturam dimittit, ibid.

Villeio (Richardus de) S. Severi, 914. C.

Villelongue (Petrus de) Bellæ-ſtellæ, 465. B.

Villemor (Johannes-Baptiſta de) Ardenæ, 461. B.

Villemor (Petrus de) Ardenæ, 461. C.

Villeneuve-Saint-Martin (Johannes-Margarita de) S. Martini Pontiſarenſis, 258. C. ex priore Cambliaci factus abbas, ibid.

Villenoce (Drogo de) Bernaici, 834. B. ſenator Pariſienſis, ibid.

Villepoix (Magdalena de) Bivallis, 318. B.

Villerets (Nicolaus de) Mortui-maris, 310. E.

Villeriis (Guina de) S. Mariæ de Moſtons, 533. E.

Villers (Guido de) S. Martini Pontiſar. repulſam patitur, 259. E.

Villers (Johanna de) ſancti Deſiderii, 856. D.

Villetain (Eliſabeth de) Theſauri beatæ Mariæ, 326. B.

Villiers (Ælicia de) Fontium-Guerardi, 32. A.

Villon (Honoratus) Augi, 295. A. 296. D. ex parocho Credolii factus abbas, ibid.

Vilquier (Petronilla de) Fontium-Guerardi, 320. E.

Vimont (Michaël) S. Laudi, 938. B.

Vincent (Germana) Almaniſcarum, 738. A.

Vincent de Cauſans (Eleonora) Bondevillæ, 319. E.

Vincentius Brolii-benedicti, 664. B. quædam cedit S. Petro Carnotenſi, ibid.

Vincentius Concharum, 638. E. decimis & eccleſia de Warengevilla donatur, ibid.

Vincentius Gemetici, 201. B.

Vincentius Valaſiæ, 314. B. 832. B.

Vincentius Validi-montis, 279. C. exauctoratur & reſtituitur ab Odone Rigaldo, ibid. D.

Vintimille (Joſephus-Hubertus de) Hambeiæ, 233. E.

Virazel (Stephanus de) S. Severi, 916. A. epiſcopus S. Brioci, ibid.

Vitalis Bernaici, 831. B. præficitur abbatiæ Weſtmonaſterienſi, C. inſtr. 330. A.

Vitalis Bernaici, inſtr. 66. B.

Vitalis Mortui-maris, 310. B. accitus ex abbatia Vallis-Aſcii, ibid. 314. B. C. 447. B.

Vitalis Savigneii, 541. A. B. C. D. 542. D. primum canonicus S. Ebrulfi Moritonienſis, ibid. in ſolitudinem ſe recipit, E. ſub regula S. Benedicti congregat fratres, 543. A. inſigni facundia præditus, B. concionatur in concilio Remenſi, C. officium de B. Maria recitandum inſtituit, D. 554. D. 555. A. D. 425. A. 511. A. C. inſtr. 109. A. 110. C. 111. B. E.

Vitrier (Nicolaus le) S. Michaëlis de Monte, 525. B. præfectus Montis a rege inſtitutus, C. abbatiam pene conflagratam inſtaurat, D.

Vitry (Rogerius de) prior canonicorum regularium hoſpitalis S. Johannis Faleſiæ, 754. C. E.

Vivianus Alneti, 443. D. bullam a papa obtinet, ibid.

Vivianus I Ibreii, 653. B. II, ibid.

Vivier (Petrus du) Ardenæ, 461. A. abbatiam in ſtatum regularem reſtituit, B.

Ulmo (Guillelmus de) Pleſſeii-Grimoldi, 442. C.

Ulricus S. Norberti diſcipulus fundat abbatiam S. Nicolai in Tiliis, 328. B. inde commigrat ad Marchaſium-Radulfi, ibid. parthenonem apud Bellum-montem conſtituit, C. bullam a papa obtinet, 329. A. 331. A.

Von (N. le) Fontaneti, 415. A.

Vonſemoncel ſeu de Beuſemouchel (Lecia de) Monaſterio-Villari præficitur, 283. B. at repulſam patitur, ibid.

Urſin (Platonus) Hambeiæ, 234. A.

Urſo Montiſburgi, 927. C. obtinet prioratum Lodrevenſem, ibid.

Urſus Gemetici, 195. C. intereſt concilio Rotomag. ibid. 960. D. 961. A. inſtr. 128. A.

Vunan (Thomas) S. Severi, 915. A.

Walteri-villa (Aliza ſeu Ælicia de) Monaſterii-Villaris, 282. E. de juribus monaſterii acerrime litigat, 283. A.

Walterius Albæ-Marlæ, 276. D.

Walterius Becci, 231. A. abbatiam dimittit, ibid.

Walterius Crucis S. Leufredi, 579. E.

Walterius, ſeu Galterus Fulcardi-montis, 304. E. ex Saviniaco aſſumtus, ibid.

Walterius I S. Johannis Faleſ. 754. E. a papa mandatum accipit, ibid. alteram eccleſiam perficit, 755. A. II, ibid. B. III, ibid. D. IV, E. 418. A.

Walterius I Montiſburgi, 927. C. II, ibid. C. 270. D. inſtr. 243. C.

Walterius S. Trinitatis de Monte, inſtr. 128. A.

Wando (B.) Fontanellæ, 158. B. C.

Digitized by Google

165. B. regimen obtinet poſt expulſionem S. Benigni, 168. E. 169. D. exauctoratus & ipſe reſtituitur, 171. A. diſtractos proventus recuperat, B. poſt regimen 7 annorum moritur, C.

Wandregiſilus, qui & Wando (S.) Fontanellæ, 14. D. E. 15. A. 155. E. 156. D. E. 157. A. B. 158. A. 164. B. relicta conjuge apud Montem-Fulconis monachum induit, 166. C. monaſterium ad latices Fontanellæ condit, D. moritur, ibid. 168. D. 201. C. D. 632. D.

Waquart (Margarita) S. Deſiderii, 857. A.

Warlenvilla (Fulco de) electus abbas S. Ebrulſi, 820. B.

Warinus abbas Ceraſii, 409. D. a Mabillonio perperam adſcriptus abbatibus S. Vigoris Bajoc. E. 514. B.

Warinus S. Petri ſupra Divam, 732. C.

Warinus S. Vigoris, inſtr. 61. D.

Watier (Durantus) Troarni, 419. A.

Welpho Gemetici, 191. B. occiſus cum nongentis monachis, 951. A.

Widdrington (Eliſabeth-Joſepha) Gratiæ-Dei, 292. D. poſt converſionem ad fidem catholicam facta monialis in abbatiſſam eligitur, E.

Wido Fontanellæ, 158. B. C. 165. B. vir omnino ſecularis, 170. D. reus conſpirationis capite plectitur, E.

Widolaicus Fontanellæ, 158. B. 172. A. abbatiam a Pipino rege comparat, B. ipſum regem apud Fontanellam excipit, C. 568. E.

Wigmore (Catharina) Gratiæ-Dei, 291. B. benedictionem percipit ab epiſcopo Bolonienſi, ibid.

Wilbertus Albæ-Marlæ, 276. C. antea monachus S. Luciani & prior ſancti Maxiani, ibid.

Willelmetta ſanctæ Mariæ de Moſtons, 533. E.

Willelmus Brolii-benedicti, 664. B.

Willelmus Cæſariſburgi, 942. B.

Willelmus Exaquii, 919. B. omiſſus in indicibus, ibid.

Willelmus Exaquii, 920. A.

Willelmus I Hambeiæ, 931. E. II, 933. A. 908. E. 931. E. 932. A.

Willelmus I Noæ, 665. E. II, 666. B.

Willelmus Salicoſæ, 635. E.

Willelmus I S. Salvatoris vicecomitis, 923. C. II, 924. A.

Willelmus I S. Taurini, 627. B. II, ibid. E.

Willelmus ex priore Fiſcanni factus abbas S. Taurini Ebroicenſis, 627. B. inſtr. 128. A.

Wiſla abbatiſſa Logii, 132. C.

Woles (Johannes de) Vallis-Richerii, 447. D.

Y

Ys (Thomas d') Barberii, 453. E.

Yvelin (Natalis) 673. A.

Yvelin (Richardus) Valaſſiæ, 314. D.

Z

Zongo Ondedei (Joſephus) Blancalaudæ, 948. B.

INDEX ARCHIEPISCOPORUM ET EPISCOPORUM AD ALIOS TOMOS PERTINENTIUM,

quorum in præſenti ſit mentio.

A

ADURENSES.

Armandus Bazin de Bezons, 114. B.

Bernardus de Fariac, 907. B.

Carolus d'Anglure, 504. A.

Egidius Boutaut tranſit ad eccleſiam Ebroicenſem, 618. B.

Philippus Coſpean Nannetas tranſlatus, 806. C.

AGATHENSES.

Balthazar 437. A.

Claudius de la Guiche, 303. C.

Claudius-Ludovicus de la Châtre, 253. A.

Egidius Bohier, 834. A.

Franciſcus Fouquet, 916. A.

Johannes de Veſc antea Vencienſis epiſc. 402. B.

AGINNENSES.

Bernardus de Farges, 75. B. tranſit ad ſedem Rotomag. ibid.

Galeatius nepos Sixti IV, 896. A. B.

Johannes de Lorraine cardinalis, 154. D.

Joſephus-Gaſpardus-Gilbertus de Chabannes-Curton, 452. C.

ALBIENSES.

Adrianus Gouffier dictus cardinalis de Boiſſy, 214. C. 238. A. 899. A.

Beraldus, 95. B.

Diogenianus, 8. B.

Henricus, inſtr. 232. C.

Johannes de Lorraine cardinalis, 154. D.

Ludovicus d'Amboiſe, 96. C. abbas Gemetici, 199. C. 972. E.

S. Salvius, 122. D.

ALESIENSES.

Carolus de Bannes d'Avejan, 930. D.

Franciſcus Chevalier, 944. D.

Ludovicus de Calvieres, 651. D.

ALETENSES.

Judicael germanus Gaufridi Rotomagenſis, 41. B.

S. Machutus apud Santonas hoſpitio exceptus, 466. A.

AMBIANENSES.

Berteſridus, 14. E. donat privilegium abbatiæ Corbeienſi, 764. B.

S. Firminus, 590. E.

Gaufridus, 904. B.

Guillelmus, 73. C.

Guillelmus de Macon apud papam legatione fungitur, 506. E. 507. B.

Johannes de la Grange ex abbate Fiſcanni epiſcopus & cardinalis, 212. A.

Johannes de Harcourt, 891. A. B. ſuſtinet æmulum Filibertum de Montjeu, B.

Philippus de Cleves, 184. A.

Ragenarius, 22. C.

Theodericus epiſtolam accipit ab Hugone Rotomag. 47. A.

ANDEGAVENSES.

S. Albinus, 864. C.

Gaufridus la Mouche ex decano Sagienſi, 711. D.

Guillelmus de Chamiliaco, 56. B.

Guillelmus de Chemillé, 483. A.

Guillelmus Ruzé benedicit epiſcopum Lexovienſem, 803. D.

Johannes Balue cardinalis & abbas ſancti Audoëni, 153. B. Fiſcanni, 213. A. fidem jurat regi de commenda Bajoc. 382. A. ex Ebroicenſi ſede accitus, 606. E. 607. A. C.

Johannes de Bellavalle, 605. E.

Milo de Dormans fit epiſcopus Bajocenſis, 375. D.

Raginaldus, inſtr. 108. D. E.

Ulgerius, 686. D.

ANICIENSES.

Henricus de Maupas, 395. D. tranſit ad eccleſiam Ebroic. 619. B. 857. D.

Jacobus de Serres, 930. B.

Juſtus de Serres, 930. B.

Johannes creatus abbas Cluniacenſis, inſtr. 58. C.

APAMIENSES.

Franciſcus-Bartholomæus de Salignac de la Motte-Fenelon, 261. D.

Henricus Spondanus, 498. A. de eccleſia & literatis omnibus benemeritus, 614. B. C.

Johannes de Luxembourg, 654. A.

Robertus, 99. A.

APTENSIS.

Franciſcus de Gaillard, 397. B.

AQUENSES.

Daniel de Coſnac, 631. E.

Genebrardus, 498. B.

Johannes-Baptiſta-Antonius de Brancas, 540. E. 808. E. 812. E.

Laurentius Strozzi cardinalis, 303. C.

Ludovicus Bretel ex decano Rotomag. archiepiſcopus, 121. B. abbas ſancti Victoris Caletenſis, 267. B. 445. B. Rotomagi ſacratur, 806. B. 811. E. 812. A.

Philippus Herbert, 496. B. 896. D.

ARAUSICANI.

Johannes de Tulles abbas Longarum, 431. C.

Johannes-Vincentius de Tulles coadjutor tum epiſcopus, 431. C.

ARELATENSES.

Hippolytus d'Eſt, 200. C.

Jacobus de Gigault de Belleſont, 286. A.

Petrus, 968. E.

ARGENTORATENSIS.

Armandus-Gaſto de Rohan-Soubiſe, 651. D.

ATREBATENSES.

Ademarus Robert primum epiſcopus Lexovienſis, 787. C. E.

Gerardus, 189. B.

Hugo de Cayeu, 698. C. ad ſedem Sagienſem non promotus, ibid.

Petrus Roger ad infulas Senonenſes evectus, 77. B. antea abbas Fiſcanenſis, 211. A.

S. Vedaſtus præceptor S. Vigoris epiſcopi Bajoc. 348. E.

AVENIONENSIS.

Alanus, 380. C.

AUGUSTODUNENSES.

Alteus, 21. D.

Carolus conſecratur, 499. E.

Franciſcus Rouxel, 849. C.

Guillelmus de Vienne, 85. A.

Hippolytus d'Eſt, 200. C.

S. Leodegarius, 10. D. Waningo traditur cuſtodiendus, 205. D.

Nicolaus de Toulon e ſede Conſtantienſi accitus, 888. B.

Petrus de Marſilly, 312. C. evincit Petrum de Cugneriis, 885. C.

Philippus de Cleves, 184. A.

Ragnobertus ſubſcribit privilegio pro abbatia S. Columbæ, 350. A.

AURELIANENSES.

Dionyſius Hurault abbas Brolii-benedicti, 664. E. 751. A. 673. C.

Ermentheus, 956. D.

Eucherius ex monacho Gemetici epiſcopus, 952. D. E.

Gabriel intereſt conſecrationi Jacobi Camus, 705. D.

Guillelmus, 586. E.

Johannes de Dunois d'Orléans Longueville, 238. A.

Johannes de Morvilliers ex decano Ebroicenſi fit epiſcopus, 623. D.

Petrus du Cambout de Coiſlin abbas Gemetici, 200. E.

AUSCIENSES.

Dominicus de Vic, 238. D. 906. C.

Franciſcus-Guillelmus de Clermont cardinalis, 184. B. abbas Gemetici, 199. D. 973. C.

Franciſcus de Tournon cardinalis, 297. B.

Guillelmus de Flavacourt Rotomagum tranſit, 81. B. 83. A. C.

Hippolytus d'Eſt, 200. C.

Johannes, 401. A.

Johannes d'Armagnac de ſede Rotomagenſi conflictatur, 86. A. B. 600. B.

Melchior de Polignac, 671. C.

AUTISSIODORENSES.

Aimericus Guenaud fit archipræſul Rotomagenſis, 78. D.

Carolus de Caylus partem corporis ſancti Ragnoberti præbet capitulo Bajocenſi, 350. D.

Dominicus Seguier abbas Trappæ, 751. B.

Egidius de Souvré, 532. D. 854. E.

S. Germanus præficit Ereptiolum ſedi Conſtantienſi, 864. A.

Guido de Mello ſui teſtamenti exſecutorem deſignat Odonem Rigaldum, 70. C. adeſt pactis matrimonialibus Blancæ filiæ regis, 589. C.

Guillelmus d'Eſtouteville inquirit de canoniſatione S. Ludovici, 73. C. 74. A. e ſede Ebroicenſi accitus, 598. A. fit epiſcopus Lexovienſis, 790. A.

Hugo e terra levat corpus S. Ragnoberti, 350. D. acceptat fundationem Stratæ, 671. E.

Jacobus Amyot abbas Belloſannæ, 335. E.

Nicolaus, 598. A.

Petrus, 371. C. inſtr. 39. C.

Petrus de Villaines, 374. B. apud Ciſtercienſes Pariſ. ſacratus, 905. E.

Petrus de Broc-Saint-Mars abbas Reſſonii, 340. A.

B

BAIONENSES.

Claudius adeſt ſacro epiſcopi Conſtantienſis, 905. B.

Franciſcus Fouquet conſecrat altaria eccleſiæ Montis-Dei, 806. D.

Jacobus de Gigault de Belleſont, 286. A.

Stephanus Poncher, 387. E.

BELLICENSES.

Johannes de Paſſelaigue, 933. C.

Johannes-Petrus Camus, 445. B.

Petrus perorat in conventu Cleri Gallicani, 905. D.

BELLOVACENSES.

Bernardus de Chevenon, 198. D.

Carolus de Bourbon, 99. B.

Conſtantinus, 188. E.

Fulco diſcipulus Lanfranci, 219. E. 424. A.

Guillelmus transfert corpora SS. Luciani & ſociorum, 148. C.

Guillelmus Bertrand e ſede Bajocenſi tranſlatus, 374. B.

Guillelmus de Vienne Rotomagenſi ſede donatus, 85. A.

Johannes de Dormans, 375. D. e ſede Lexovienſi accitus, 787. B. abbas Pratelli, 840. C. inſtr. 39. C.

Ludovicus Canoſſa an fuerit epiſcopus non ſatis liquet, 385. E.

Milo de Dormans ex ſede Bajocenſi accitus, 375. D.

Nicolaus Fumée, 389. E.

Nicolaus de Marigny Rotomagenſis antiſtes evadit, 79. E.

Odo de Chaſtillon, 99. B.

Petrus arbiter eſt pactionis inter archiepiſcopum & canonicos Rotomag. inſtr. 52. C. 54. D.

Petrus Cauchon de epiſcopatu Bajocenſi litigat, 379. E. tranſit ad ſedem Lexovienſem, 793. C. 848. C.

Philippus d'Alençon ad Rotomagenſes infulas evectus, 81. C. inſtr. 142. C.

Renatus, 904. B.

Thomas d'Eſtouteville, 212. B. 790. A.

BETHLEEMITANI.

Hugo, 74. B. conſecrat eccleſiam monialium S. Sidonii, 324. E.

Guillelmus de Vallan tranſit ad ſedem Ebroicenſem. 599. C.

Vulfrannus, inſtr. 39. C.

BISUNTINI.

Carolus de Neufchatel fit adminiſtrator eccleſiæ Bajocenſis, 383. A. D. inſtr. 101. C.

Guillelmus de Vergy, 826. D.

Johannes de la Roche-Taillée cardinalis prius Rotomag. archiepiſcopus, 88. B. pactum init cum ſuis civibus, 602. D.

Thomas præſens concilio Pariſienſi, inſtr. 44. E.

BITERRENSES.

Laurentius Strozzi cardinalis, 303. C.

Ludovicus d'Harcourt, 381. C.

BITURICENSES.

Andreas Fremiot abbas S. Johannis de Faleſia, 757. D.

Antonius Bohier, 153. C. 154. C. abbas Fiſcanni, tum cardinalis, 213. A. 214. B. abbas S. Georgii, 272. E.

Antonius Vialart, 833. E. 834. A.

Fredericus-Hieronymus de Roye de la Rochefoucaud, 948. E. ad cardinales evectus, 949. C. munus accipit eccleſiaſticos ad dignitates deſignandi, ibid.

Guillelmus, 791. B.

Leo Potier de Geſvres, 834. C. 948. E.

Michael Phelypeaux de la Vrilliere, 939. D.

Petrus adeſt concilio Pariſienſi, inſtr. 44. E. 47. B.

Philippus, 586. D.

Reginaldus de Beaune, 388. E. 747. A.

BOLONIENSES.

Franciſcus conſtructioni cœnobii pro virginibus Anglicanis obſtat, 290. D.

Petrus de Langle, 939. D.

Victor le Bouthillier coadjutor Turonenſis abbas Trappæ, 751. B.

BRIOCENSES.

Laurentius de Faye ad ſedem Abrincenſem traductus, 492. A.

Stephanus de Virazel, 916. A.

BURDEGALENSES.

Amandus, 8. B.

Andreas d'Eſpinai, 183. E.

Antonius Prevoſt de Sanſac, 845. D.

Armandus Bazin de Bezons ad Rotomagenſem ſedem accitus, 114. B.

Elias, inſtr. 142. C.

Franciſcus d'Eſcoubleau benedictionem impendit epiſcopo Sagienſi, 703. D. abbas S. Jovini, 845. E.

Johannes

Johannes le Breton abbas Greſtani, 845. D. E.

Ludovicus d'Anglure de Bourlemont, 431. C.

C

CABELLICENSIS.

Deſiderius, 195. B.

CABILONENSES.

Goffredus de Salagnaco, 375. C.

Hugo d'Orges inſtituitur archiepiſcopus Rotomagenſis, 88. C. inſtr. 55. B.

Johannes Maupeou, 907. B.

CADURCENSES.

Alithius, 8. B.

Antonius Ebrard de Saint-Sulpice, 829. A.

Deſiderius epiſtolam accipit a S. Audoëno, 15. E. 763. E.

Henricus-Guillelmus le Jay, 944. C.

CAMERACENSES.

Carolus de S. Albin, 155. D. 830. B.

Gerardus, 189. B.

Johannes init ſocietatem cum eccleſia Rotomagenſi, 53. A. B.

Joſephus-Emmanuel de la Trimoille, 397. D.

Petrus de Alliaco cardinalis, 379. A.

Petrus de Levis, 372. C.

Philippus de Marigni, 371. A.

CARCASSONENSES.

Franciſcus Servien ad Bajocenſem ſedem tranſit, 395. D.

Guido abbati S. Crucis tribuit reliquias S. Leufredi, 584. A.

Guillelmus de Flavacourt ſedem Auſcienſem obtinet, 81. B.

Ludovicus d'Anglure de Bourlemont, 431. C.

Ludovicus-Joſeph Adhemar de Monteil de Grignan deſignatus Ebroicenſis ad hanc ſedem transfertur, 619. D.

Simon patriarcha Alexandrinus adminiſtrator eccleſiæ Carcaſſonenſis, inſtrum. 44. E. 47. B. 50. A.

CARNOTENSES.

Aigrardus, 17. B.

Ferdinandus de Neufville, 185. B.

Fulbertus ad Robertum Rotomag. ſcribit, 27. D. 620. C. 765. D. 766. C.

Galterus jus quoddam contendit in eccleſiis de Rouvres & de Breval, 232. A. 584. D. dedicat eccleſiam Broſſi-benedicti, 664. A. epiſcopum Mimatenſem conſecrat, 693. A. inſtr. 143. B.

Godefridus laudat fundationem Stratæ, 671. E. 686. D. 687. D. 774. D.

Haimo, 159. A.

Johannes, 364. C. inſtr. 39. C.

Ivo literas ad Guillelmum Rotomagenſem ſcribit, 41. A. Gaufridum Guillelmi ſucceſſorem papæ commendat, E. 42. A. 180. A. 195. C. 207. A. 208. E. 219. E. 361. A. 424. A. 477. D. ſcribit epiſtolam ad archiepiſcopum Rotomagenſem, 573. B. E. 574. A. 576. B. D. 771. E. 772. C. 837. D.

Leonorius d'Eſtampes de Valancé, 261. B. 501. B. 502. C. 705. E.

Milo Mantuæ conſecratur, 91. B.

Odo Villam Trelum dictam Gemetico cedit, 192. D. E.

Petrus de Comborn ad Ebroicenſem ſedem traductus, 603. D.

Philippus Hurault, 315. D.

Ragenfredus reſtaurat monaſterium S. Petri in Valle, 570. D.

Robertus inter abbates Becci & Columbæ arbiter delectus, 230. C. 577. B. 961. E.

Theobaldus le Moine, 698. E.

CASTRENSES.

Carolus de Martigny, 383. E. 427. C. poſſeſſionem accipit epiſcopatus Bajoc. pro Renato de Prie, inſtr. 101. C. D.

Petrus de Martiny, 386. C. 427. E.

CATALAUNENSES.

Carolus, 697. C.

Felix Vialart, 502. C.

Guillelmus Perticenſis comes, 714. C. de Trappa benemeritus, 748. A. E. 824. B.

Petrus de Latiliaco, 76. D.

Wilbertus, 22. D.

CENOMANENSES.

Aviſgaudus aſſenſum præbet ut monachi S. Michaëlis habeant monaſterium S. Victurii, inſtr. 107. B.

Carolus d'Angennes dictus cardinalis de Rambouillet, 550. E.

Carolus de Lavardin, 394. E.

Claudius d'Angennes, 500. E.

Ernaldus intereſt dedicationi eccleſiæ Beccenſis, 220. D.

Guido, 517. E.

Guillelmus conſecrat eccleſiam de Perſenia, 688. C. beneficus erga cœnobium Sagienſe, 720. D. 776. C.

Herlemundus monaſterium in honorem S. Audoëni condit, 15. D. orbatus oculis ſe recipit ad monaſterium Duorum-gemellorum, 406. D.

Hildebertus literas ad Rotomagenſem archiepiſcopum ſcribit, 36. D. 544. B. 684. D. 874. B. inſtr. 111. E.

Hoellus a Guillelmo Rotomagenſi ordinatur, 39. B.

S. Julianus, 486. A.

Mauritius ad Rotomagenſes infulas evectus, 62. C.

Petrus Roger epiſcopis ejus eccleſiæ adſcriptus, 211. A.

Petrus, inſtr. 39. C.

Philippus de Luxembourg cardinalis titulo abbatis Sagienſis nuncium remittit, 715. D. 725. A. B. 738. B. abbas Gemetici, 199. E. 700. D. 701. B. E. 799. E. 973. D.

Robertus, 678. E. 679. A.

Renatus du Bellay abbatiam Sagienſem ſibi vindicare conatur, 716. A. 725. E.

Thomas du Prat Turonibus conſecratus, 799. E.

Victor, 864. C.

CLAROMONTENSES.

Jacobus d'Amboiſe, 96. C. 199. D. 973. C.

Johannes-Baptiſta Maſſillon, 552. B.

Venerandus, 8. B.

CONDOMIENSES.

Jacobus Goyon de Matignon, 443. A. 812. C. petit reliquias S. Laudi ab epiſcopo Tutellenſi, 865. B.

Johannes d'Eſtrades, 504. D. 643. D.

CONSERANENSES.

Guiraudus de epiſcopatu Uceticenſi litigat, 697. C.

Petrus de Marca, 707. B.

Triſtandus, 91. B.

CONVENENSIS.

Carolus de Bourbon, 102. C.

D

DINIENSES.

Antonius Olivier, 315. D.

Claudius, 904. B.

Guillelmus d'Eſtouteville, 90. C.

DOLENSES.

Antonius de Revol, 502. A.

Baldricus, 18. A. 208. C. quondam abbas Burgulii, 836. A. 837. C. D. archiepiſcopus, inſtr. 111. B.

Guingonoëus dicitur archiepiſcopus, 513. E. 514. B.

Johannes, inſtr. 116. A.

Johannes-Ludovicus du Bouchet, 419. E.

Ricardus du Hommet ex archidiacono Bajocenſi fit epiſcopus, 364. A.

Rolandus, 364. D.

Rollandus antea decanus Abrinc. 482. A. 506. B. cardinalis diaconus creatur, ibid. 514. A. B.

S. Sanſon, 120. E.

Theobaldus de Pouancé ex decano Bajocenſi aſſumtus, 400. C. ab epiſcopo Sagienſi conſecratus, 695. C.

E

EBREDUNENSIS.

Guillelmus d'Avançon, 615. A.

ELNENSIS.

Carolus de Martigni, 427. C.

ENGOLISMENSES.

Antonius de la Barre ad eccleſiam Turonenſem tranſlatus, 130. C.

Dynamius, 8. B.

Gerardus, 686. D. factioni Petri Leonis adhæret, 774. D.

Marachurius accitus ad dedicationem eccleſiæ Nannetenſis, 865. C.

Le Noel du Perron, 617. E. 631. B. 651. B.

Radulfus frater Herberti decani Bajoc. 399. E.

Radulfus du Fou fit epiſcopus Ebroic. 608. C.

F

S. FLORI.

Claudius Auvry tranſit Conſtantias, 906. B.
Jacobus, 698. C.
Robertus de Rouvres juxta regeſta Vaticani ex eccleſia Sagienſi accitus, 698. B.

FOROJULIENSES.

Andreas-Hercules de Fleury, 429. C. 552. B. ſacrat epiſcopum Conſtantienſem, 909. B.
Franciſcus de Boulliers, 669. A. 948. A.
Jacobus Potier de Novion fit epiſcopus Ebroicenſis, 619. E.
Joſephus Zongo Onde-Dei non tranſit ad ſedem Ebroicenſem etſi deſignatus a rege, 619. A.
Johannes Belard exſecutor teſtamenti epiſcopi Sagienſis, 697. A.
Ludovicus d'Anglure de Bourlemont, 431. C.
Ludovicus d'Aquin ante poſſeſſionem adeptam tranſit ad ſedem Sagienſem, ibid. 708. A.
Urbanus de Fliſco Fontanellam a papa regendam ſuſcipit, 183. D.

G

GLANDAVENSES.

Franciſcus Verjus, 456. A.
Humbertus Iſſeran, 305. E.
Ludovicus de Charny epiſcopatum recuſat, 305. E.

GRASSENSES.

Auguſtinus Trivulce, 387. C.
Franciſcus Verjus, 456. A.
Iſnardus, 91. B.

GRATIANOPOLITANI.

N. de Caulet benedicit abbatiſſam Gratiæ-Dei, 293. A.
Petrus de Scarron, 464. C.

K

KEBECENSIS.

Franciſcus de Laval de Montmorency, 673. C.

L

LACTORENSES.

Carolus de Bourbon, 102. C.
Renatus de Prie, 384. D.

LAUDUNENSES.

Carolus de S. Albin, 155. D.
Hincmarus Carolo regi porrigit profeſſionem, 570. A.
Johannes d'Eſtrées, 643. D.
Ludovicus de Bourbon, 496. C.
Petrus epiſcopum Ebroicenſem codicillorum curatorem inſtituit, 599. A.
Reginaldus de Bourbon, 925. C.
Stephanus-Joſephus de la Fare, 312. E.

LAUSANENSES.

Benedictus de Montferrand, 895. C.
Julianus de la Rovere, 895. D.

LEMOVICENSES.

Franciſcus Carbonnel de Caniſy antea decanus Abrincenſis, 509. C. 930. C.
Fulcaudus de Bonavalle, 384. D.
Johannes de Langeac abbas Augi, 297. A. e ſede Abrincenſi accitus, 497. B.
Renatus de Prie, 384. D.
Sebaſtianus de Laubeſpine, 260. C. antea decanus Bajocenſis, 402. E.

LEODIENSES.

Erardus de la Mark fratrem ſuum abducit a partibus Francorum, 214. B.
Ludovicus de Bourbon ab epiſcopo Lexovienſi inunctus, 796. B.

LEONENSES.

Renatus de Rieux Reſtitutus, 617. E.
Robertus Cupif, 504. A. D.

LEUTEVENSES.

Dominicus du Gabre, 802. A.
Johannes de Corguilleray ex abbate ſancti Audoëni ad hanc ſedem promotus, 152. E. 153. A.
Johannes Hennuyer tranſit ad ſedem Lexovienſem, 802. B.

LINGONENSES.

Barbier de la Rivière regni adminiſter & regiorum ordinum cancellarius, 651. C.
Carolus papam adit Genevam, 378. C.
Claudius de Longvi dictus cardinalis de Givry abbas Divenſis, 735. A.
Franciſcus Rouxel de Medavy, 112. D. ex eccleſia Sagienſi adductus, 707. C. 849. C.
Johannes d'Amboiſe, 96. C.
Petrus de Pardaillan de Gondrin, 651. D.

LUCIONENSES.

Emericus de Bragelongne a Franciſco de Harlay ſacratur, 109. B.
Johannes de Lorraine cardinalis, 154. D.
Renatus du Lude cedit non conſecratus, 390. B.

LUGDUNENSES.

Alfonſus de Richelieu, 933. C.
Amedeus tradit pallium archiepiſcopo Rotomag. 88. D. 602. D.
Andreas d'Eſpinay cardinalis, 183. E.
Camillus de Neufville, 185. A. B.
Franciſcus-Paulus de Neuville de Villeroy, 215. E.
Gebuinus primatiam obtinet in provinciam Rotomagenſem, 2.
Halinardus ex abbatia S. Benigni aſſumtus, 207. A.
Hippolytus d'Eſt, 200. C.
Henricus de Villars, 373. A.
S. Lambertus ordinat S. Anſbertum in Rotomagenſem epiſcopum, 16. B. antea abbas Fontanellenſis, 167. A. D. inſtr. 2. B.
N. de Saint-George, 528. C.
Philippus de Thureyo, inſtr. 48. A.

LUMBARIENSIS.

Antonius Olivier, 315. D.

M

MACLOVIENSES.

Albertus, 482. B. 520. D.
Danoaldus ex monaſterio S. Michaëlis accitus, 517. C.
Dionyſius Briçonnet, 833. E.
Ferdinandus de Neuville, 395. D.
Franciſcus Bohier conſecratur, 499. E. ſimul abbas Bernaici, 833. E. 834. A.
Guillelmus le Gouverneur, 502. A.
Johannes du Bec-Crepin, 312. C.
Sebaſtianus de Guemadeuc, 667. A.

MAGALONENSES.

Bertrandus, 698. D.
Petrus de Levis, 372. C.
Robertus de Rouvres ex ſede Sagienſi vocatus, 698. D. E.

MALLEACENSES.

Carolus-Magdalena Frezeau de la Frezeliere, 916. C.
Henricus de Bethune, 503. A.
Henricus d'Eſcoubleau de Sourdis, 130. D.
Jacobus d'Eſcoubleau de Sourdis ex abbate Pontiſarenſi, 260. C.

MASSILIENSES.

Claudius Seyſſelius auctor vitæ Ludovici XII regis, 96. A.
Henricus-Xaverius de Belſunce, 540. E.
Stephanus Puget antea Dardanienſis epiſcopus, 285. C.

MATISCONENSES.

De Caſſaignet de Tilladet, 325. C.
Deodatus S. Audoënum ordinat, 14. C.
Gaſpar Dinet, 501. A.
Henricus-Conſtantius de Lort de Serignan de Valras, 279. B. 281. A.
Hugonetus cardinalis poſtulatus in abbatem S. Audoëni, 153. B.

MAURIANENSIS.

Guillelmus d'Eſtouteville, 90. C.

MELDENSES.

Anſellus, inſtr. 142. C.
Cardinalis de Biſſy, 333. E. 855. C.
Dominicus Seguier abbas Trappæ, 751. B.
Galterius terram Moniſſarti S. Martino Pontiſarenſi confert, 255. B.
S. Hildevertus, 41. A.
Jacobus-Benignus Boſſuet conſecrat abbatiſſam Eſſeii, 743. C.
Johannes Touchart ante epiſcopatum adeptum moritur, 336. A. B.
Johannes de Veteri-ponte, 747. B. 757. C.
Ludovicus de Brezé, 273. C. 336. B. conſecrat epiſcopum Bajoc. 389. E.
Paſchaſius, 89. A.
Paſquerius de Vaux fit epiſcopus Ebroic. 603. A. 794. D.
Petrus Freſnel tranſit ad eccleſiam Noviomenſem, 791. A.
Simon, inſtr. 39. C.

METENSES.

Annas d'Eſcars cardinalis, 804. D.

Arnulphus, unde Francorum reges orti ſunt, inſtr. 1. B.

Claudius de Saint-Simon, 201. A. 981. C.

Henricus de Bourbon dux Vernolienſis, 215. B. E. 316. A. 631. C. 670. E.

Henricus-Carolus de Coiſlin abbas ſancti Georgii de Balcheri-villa, 274. A.

MIMATENSES.

Claudius du Prat conſecratur Pariſiis, 800. A.

Franciſcus-Placidus de Baudri de Piencourt, 637. D.

Gaufridus Herbert fit epiſcopus Conſtantienſis, 896. B.

Julianus de la Rovere, 896. A.

Nicolaus d'Angu e ſede Sagienſi vocatus, 702. C.

Reginaldus de Beaune, 388. D. 747. A.

Stephanus Romæ conſecratur, 693. B.

MIRAPICIENSES.

Claudius de la Guiche, 303. C.

Johannes-Franciſcus Boyer, 949. C.

MOGUNTINI.

Bonifacius eccleſiarum Franciæ reformationi præpoſitus, 18. D. efficit ut Grimo Rotomag. pallio donetur, 1. E.

Chunradus, inſtr. 333. A.

Ludovicus-Antonius de Neubourg coadjutor, 215. D.

MONSPELIENSIS.

Guitardus de Ratte, 450. A. 500. E.

MORINENSES.

Ademarus Robert antea Atrebatenſis præſul, 787. E.

S. Audomarus cœnobio Sithienſi concedit privilegium, 676. C.

Buinus ex abbate Fontanellæ, 156. E.

Johannes de Luxembourg præficitur eccleſiæ Rotomag. 89. A.

Johannes de Vienne, 490. A.

Ludovicus de Luxembourg cancellarius Franciæ, inſtr. 54. D.

N

NAMURCENSIS.

Thomas-Johannes Franciſcus de Strikland de Sazerche, 842. B. C.

NANNETENSES.

Ægidius de Beauveau abbas Ulterioris-portus, 253. A.

Felix vocat epiſcopum Conſtantienſem ad dedicationem eccleſiæ, 865. C.

Gabriel de Beauveau, 654. E.

Ludovicus de la Vergne de Treſſan fit Rotomagenſis antiſtes, 114. E.

Maſſo, 864. C.

Paſquarius Antrenſi monaſterio condendo operam dat, 162. C.

Philippus Coſpean traducitur Lexovium, 806. C.

NARBONENSES.

Antonius du Bec-Creſpin abbas Gemetici, 199. B. 972. C.

Bernardus de Farges, 75. B. antea Rotomagenſis antiſtes, ibid.

Egidius Aycelin ad Rotomagenſem præſulatum tranſit, 76. A. B. 371. D.

Franciſcus de Clermont, 973. C.

Franciſcus Fouquet, 915. A.

Franciſcus de Joyeuſe, 103. D.

Franciſcus de abbatia Fontanellenſi litigat, 668. D.

Georgius d'Amboiſe vocatur ad eccleſiam Rotomagenſem, 93. E.

Hippolytus d'Eſt cardinalis abbas Liræ, 650. C.

Johannes d'Harcourt Alexandrinus patriarcha, 381. C.

Johannes de Lorraine, cardinalis, 154. D.

De la Jugie Rotomagenſis archiepiſcopus evadit, 84. A.

Ludovicus d'Harcourt procurator Guillelmi archiepiſcopi Rotomag. 90. D. 381. C. 649. C.

Petrus eccleſiam Narbonenſem relinquit, Rotomagenſem capeſſiturus, inſtr. 39. E.

Petrus de Bonzi cardinalis, 312. D.

Renatus-Franciſcus de Beauveau du Rivau abbas S. Victoris Caletenſis, 267. C.

Simon Vigor inſignis theologus, 611. A. C. E. 612. B.

NEMAUSENSES.

Johannes-Jacobus Seguier de la Verrière, 651. C.

Stephanus Bloſſet de Carrouges fit epiſc. Lexovienſis, 798. D.

NIVERNENSES.

Arnaldus Sorbin, 101. E.

Carolus de Bourbon, 97. C. 977. A.

Franciſcus de Cleves abbas Ulterioris-portus, 252. B.

Jacobus Spifame, 415. C.

NOVIOMENSES.

Carolus, 102. E.

Carolus de Balzac, 273. E.

Claudius de Saint-Simon, 201. A. 981. C.

Claudius Maurus d'Aubigné Rotomagenſi præſulatu donatur, 114. A.

S. Eligius una cum S. Audoëno Rotomagi conſecratus, 13. B. C. D. 68. E. 676. D.

Guillelmus Bertrand ad Bajocenſem ſedem tranſit, 373. E.

Nicolaus de Roya, 64. D.

Petrus Freſnel evadit epiſcopus Lexov. 791. A.

Philippus de Moulins ex Ebroicenſi eccleſia accitus, 599. B. C.

O

OLERONENSIS.

Arnaldus-Franciſcus de Maytie, 505. A.

P

S. PAULI.

Johannes de la Roche-Taillée præficitur eccleſiæ Pariſienſi, 87. B.

PARISIENSES.

Aimericus parochiam Saxavillæ unit collegio, 375. E.

Antonius de Noailles cardinalis, 620. C. conſecrat epiſc. Sagienſem, 708. B.

S. Dionyſius a S. Clemente in Gallias miſſus, 565. A.

Euſtachius du Bellay, 306. A.

Franciſcus de Harlay e Rotomagenſi ſede ad Pariſienſem accitus, 112. D. 292. B.

Franciſcus-Paulus de Gondi coadjutor & archiepiſcopus Corinthiorum, 102. D. 556. C.

Galterius ab Odone Rigaldo ſepulturæ traditus, 67. A.

Gauſlinus e Gemetico eductus, 956. A.

S. Germanus intereſt concilio III Pariſ. 470. C. 950. C.

Girbertus eccleſiam de Moncellis Theobaldo abbati Pontiſar. confert, 255. D.

Guillelmus, 593. B. 695. E. puellam Aurelianenſem inſontem declarat, 893. D. inſtr. 39. C.

Henricus conſecrat Jacobum Camus, 705. D.

S. Hugo, 17. E. 169. B. pluribus eccleſiis præfectus, 351. A.

Jacobus de Gigault de Bellefont, 286. A.

Johannes du Bellay cardinalis & abbas Albæ-marlæ, 277. D. commendatarius Trappæ, 750. D.

Johannes de la Roche-Taillée præſulatum Rotomagenſem ingreditur, 86. A.

Johannes-Franciſcus de Gondy, 261. B.

Landericus privilegia indulget abbatiæ S. Dionyſii, 866. A.

Lezelinus miſſam celebrat in eccleſia Fiſcannenſi, 207. B.

Mauritius benedictionem impendit Herlevo abbati S. Martini Pontiſarenſis, 256. E.

Petrus de la Foreſt commigrat ad eccleſiam Rotomagenſem, 80. C.

Petrus de Gondy abbas S. Martini Pontiſarenſis, 260. E.

Reginaldus, 369. A. 586. E.

Stephanus cum abbate S. Dionyſii litigat, 506. E. 400. A. executor teſtamenti S. Ludovici, 590. C. a comite Barri hominium excipit, D. adminiſtro regni conſiliarius datus, inſt. 38. A.

Theobaldus intereſt elevationi corporis S. Galterii Pontiſar. 255. B.

PETROCORIENSES.

Antonius d'Apchon, 412. D.

Auguſtinus Trivulce, 387. D.

Cardinalis de Givry, 387. D.

Daniel de Francheville abbas Ulterioris-portus, 252. E.

Pegaſius, 8. B.

Petrus Fournier, 412. D.

Radulfus du Fou, 608. C.

PICTAVIENSES.

Anſoaldus S. Filibertum benigne excipit, 187. B. 951. D. E.

Claudius de Huſſon ex ſede Sagienſi accitus, 701. C.

Fortunatus, 470. D.

Gilbertus Porretanus magiſter Rotrodi Rotomag. 48. E. in concilio Remenſi erroris accuſatus, 576. A. D.

Girardus præſens concilio Pariſienſi, inſtr. 50. D.

Juvenalis des Urſins, 605. D.
Johannes de la Trimoille, 701. C.
Petrus d'Amboiſe, 96. C.
Willelmus, 774. E.

S. PONTII.

Petrus de Comborn, 604. B. 606. B. 607. A.

R

REDONENSES.

Bertrandus de Marillac reconciliat eccleſiam Abrincenſem fœdatam, 499. D.
Carolus-Franciſcus de la Vieuville, 551. E.
Franciſcus de la Vieuville, 552. A.
Hamelinus, inſtr. 114. A.
Johannes de Samois ad Lexovienſem ſedem accitus, 785. A.
Marbodus, 543. E.
S. Melanius, 864. C.
D'Oſſat cardinalis, 102. D.
Querinus, 513. E. 514. B.
Roaldus, inſtr. 114. A.
Stephanus de Filgeriis, 543. E. Gaufridum ducem in cathedrali excipit, 520. D. 521. B.

REGIENSES.

Auguſtinus Trivulce, 386. E.
Petrus Trivulce, 386. D.
Guillelmus Aleaume tranſit ad Lexovienſem ſedem, 806. A.
Guillelmus du Vair, inſtr. 314. C. exſecutor teſtamenti epiſcopi Lexov. D.
S. Maximus patronus urbis Vernonis, 602. B.
Robertus Cenalis, 497. C.

REMENSES.

Abel, 18. E.
Antonius Barberin cardinalis, 829. E. major eleemoſynarius Franciæ, 907. A.
Cardinalis de Bourbon, 802. C.
Carolus de Lorraine, 97. D. 214. D. E.
Carolus-Mauritius le Tellier benedicit abbatiſſam S. Sidonii, 325. C. 297. C. 429. B.
Ebbo, 21. C. inter epiſcopos reſtitutus, 569. C. epiſcopo Lexovienſi traditur cuſtodiendus, 764. D.
Fulco Johanni Rotomagenſi novum juſſum a papa præſtari curat, 24. C. 25. A. archicapellanus, 954. D.
Guido de Roye, 790. A. nominatus exſecutor teſtamenti Willelmi Rotomag. archipræſulis, inſtr. 41. B. D.
Guillelmus de Trie e ſede Bajocenſi accitus, 372. C.
Henricus de Lorraine, 215. B. 261. A.
Herveus documenta mittit ad Vittonem Rotomagenſem, 25. A. B. C.
Hincmarus, 570. A. 867. B.
Johannes puellam Aurelianenſem inſontem declarat, 893. D.
Johannes de Lorraine cardinalis, 154. D.
Johannes de Vienne ex eccleſia Morinenſi accitus, 490. A.
S. Laudo, 169. E.
Ludovicus de Guiſe cardinalis, Bleſis occiditur, 105. E. 650. D.
Ludovicus Tezart Bajocenſem eccleſiam dimittit hanc capeſſiturus, 375. C.

Petrus de Laval regem coronat, 701. B.
Sonnarius, 472. B.

RIVENSES.

Franciſcus du Bourg, 938. C.
Johannes Berthier, 104. D. adeſt conſecrationi Jacobi Camus, 705. D.

RUPELLENSES.

Henricus de Laval, 505. A.
Johannes-Baptiſta-Antonius de Brancas, 812. E.

RUTHENENSES.

S. Amantius, 157. A.
Harduinus, 504. A.
Harduinus de Perefixe, 395. D.

S

SANTONENSES.

Carolus de Bourbon, 97. C. 977. A.
Ludovicus-Franciſcus de Baſſompierre, 273. E. 395. B.
S. Leontius a Leontio Abrincenſi diverſus, 466. A. 468. A. 470. A.

SARLATENSES.

Dionyſius-Alexander le Blanc, 506. A.
Johannes de Lingendes, 395. A.

SEDUNENSIS.

Hermenfridus legatus Leonis papæ, 28. C. præſens exauctorationi Malgerii Rotomagenſis, ibid.

SENECENSIS.

Ludovicus-Anna Aubert de Ville-Serin, 462. B.

SENONENSES.

Ademarus ex eccleſia Morinenſi traductus, 787. E.
Aldricus privilegium indulget abbatiæ S. Remigii, 351. D. 678. A. 764. D.
Dionyſius-Franciſcus Bouthiller de Chavigny, 312. E. prior de Bello-monte in Algia, inſtr. 316. C.
Emmo dat literas in gratiam monaſteriorum SS. Petri & Columbæ, 14. E. 350. A. 567. C. 676. C. 764. B.
Guillelmus, 50. D. 672. B.
Guillelmus de Dormans, 375. D.
Johannes adſtat concilio Pariſienſi, inſtr. 44. E. 47. B.
Jacobus Davi du Perron antea Ebroic. 616. D. 651. B.
Johannes Davi du Perron, 618. B. 651. B.
Paulus d'Albert de Luynes, e ſede Bajocenſi accitus, 399. A. 413. B.
Petrus Roger tranſit ad ſedem Rotomagenſem, 77. B. ex Atrebatenſi ſede accitus, 211. A.
Philippus de Marigni, 372. A. inſtr. 39. C.
Reginaldus de Beaune, 388. E. 747. A.
Wlfrannus monachus Fontanellæ, 156. D. relicto epiſcopatu monachum induit, 161. C. 162. E. 163. A. B. 165. A. 168. B. ejus reliquiæ apud Fontanellam ſervantur, inſtr. 1. C.

Wenilo transfert monaſterium S. Remigii, 351. D. 352. A. B. 678. A.

SILVANECTENSES.

Adamus, 586. D. E.
Dionyſius Sanguin de S. Paven, 846. B.
Egidius des Champs ad Conſtantienſem eccleſiam traductus, 889. C.
Garinus cancellarius Franciæ, 909. D.
Nicolaus, 502. C.

SISTARICENSES.

Antonius Coupé, 389. E.
Jacobus Potier de Novion ad ſedem Forojulienſem promotus, 619. E.
Petrus-Franciſcus Laffiteau, 301. B.

SUESSIONENSES.

Drauſius, 14. E. privilegium concedit parthenoni B. Mariæ, 567. D.
Fabius Brulart de Sillery per permutationem hunc epiſcopatum adipiſcitur, 505. B.
Franciſcus le Febvre de Laubriere, 9. A.
Franciſcus de Fitz-james abbas S. Georgii de Balcheri-villa, 274. B.
Hieronymus Hennequin abbas Bernaici, 834. B.
Hugo ad Ludovicum regem ſcribit, 577. C.
Petrus-Daniel Huet permutat pro epiſcopatu Abrincenſi, 505. B.

T

TARBENSES.

Antonius d'Apchon abbas Ceraſii, 412. C.
Gabriel de Grammont cardinalis & abbas Lucernæ, 560. C.
Gentianus d'Amboiſe de Bucy, 412. D.

TARVANENSES.

S. Bainus ſimul abbas Fontanellenſis, 168. A.
Drogo, 207. E.
Hubertus Fiſcanno eccleſiam S. Johannis confirmat, 207. E.
Johannes de Luxembourg Franciæ cancellarius, 87. D.
Ludovicus, 602. B.
Philippus de Luxembourg abbas Gemetici, 199. E.

TELONIENSES.

Auguſtinus Trivulce, 387. B.
Guillelmus du Blanc, 905. A.
Ludovicus de la Tour du Pin, 808. C.
Nicolaus de Fliſco, 387. B.

TOLOSANI.

Carolus de Monchal, 395. A. 926. A.
Erembertus, 26. E. eductus e Fontanella, 156. D. 161. B. 168. C.
Exuperius, 8. B.
Franciſcus de Joyeuſe, 104. A.
Johannes conſecrat epiſcopum Ebroicenſem, 598. E.
Johannes de Dunois d'Orleans Longueville, de abbatia Beccenſi contendit, 237. D. 238. A.
Ludovicus de Nogaret de la Vallette, cardinalis, 926. A.

Paulus

Paulus Foxius a rege Romam miſſus orator, 391. B. 392. D.

Petrus de Marca benedicit abbatiſſam S. Sidonii, 325. B.

Vitalis adeſt concilio Pariſienſi, inſtr. 44. E. 47. B.

TORNACENSES.

Franciſcus Caillbot de la Salle, 431. D.

Ludovicus d'Anglure de Bourlemont, 431. C.

Olivier de Longueil epiſcopatum non aſſequitur, 893. E.

Petrus de la Foreſt factus Pariſ. epiſcopus, 80. C.

Stephanus, 116. D. 780. E.

TRAJECTENSES.

S. Amandus, 286. B.

David Burgundus, 796. D.

TRECENSES.

Dionyſius-Franciſcus Bouthillier de Chavigny, 312. E.

Jacobus Raguier, 797. D.

Ludovicus Raguier, 797. D. E.

Mathias Poncet de la Riviere, 930. E.

TRECORENSES.

Guido Champion, 415. D. 705. E.

Johannes-Baptiſta Jouvenel des Urſins, 449. C.

Ludovicus Canoſſa, 385. B. 386. B.

TRICASTINENSES.

Claudius-Ignatius-Joſephus de Simiane abbas Divenſis, 735. D. 930. D.

Guillelmus ad ſedem Lexovienſem tranſit, 786. D.

Guillelmus Guitard ex abbatia S. Taurini aſſumtus, 629. A.

TULLENSES.

Franciſcus Blouet de Camilly, 452. C. 735. D.

S. Gerardus canoniſatus a Leone IX, 871. B.

Jacobus de Fieux, 336. D.

TURONENSES.

Amalricus, 22. C.

Amelius præſens concilio Pariſienſi, inſtr. 44. E. 47. B.

Antonius de la Barre, 130. C.

Bartholomæus, inſtr. 168. E.

Franciſcus Blouet de Camilly, 452. C. abbas Divæ, 735. D.

Franciſcus de la Gueſle abbas Ceraſii, 412. E.

Gregorius, 10. E. 11. A. C. D. E. 349. E. 566. A. narrat conſpirationem in epiſcopum Lexovienſem, 763. A. B. C. 865.

Herardus, 678. D.

Petrus, 586. E.

Radultus aſſenſum præbet ordinationi Hoelli Cenomannenſis, 39. B.

Stephanus Poncher, 387. E.

Victor Bouthillier prior de Bello-monte in Algia, inſtr. 316. C.

TUTELLENSES.

Jacobus Hamelin abbas S. Georgii de Balcheri-villa, 273. A. 981. & ſeqq. unde oriundus, ibid.

Julius Maſcaron reliquias S. Laudi tribuit epiſcopo Condomienſi, 865. B.

Ludovicus Ricard de Gourdon de Genoüilhac, 938. C. D.

V

VALENTINENSES.

Amedeus de Saluciis, 401. A. fit cardinalis a Clemente VII conſanguineo, ibid.

Carolus-Jacobus Gelas de Leberon, 707. B.

VAPINCENSES.

Arturus de Lionne, 906. C.

N. de Meliand, 397. B.

VAURENSES.

Johannes-Vincentius de Tulles, 431. C.

Ludovicus d'Anglure de Bourlemont, 431. C.

Petrus Danés, 336. A.

UCETICENSES.

Bertrandus, 698. C.

Michaël Phelypeaux de la Vrilliere, 939. D.

Michaël Poncet de la Riviere, 664. E.

N. Grillet elogium funebre epiſcopi Lexovienſis dicit, 807. B.

Petrus Beaublé, 697. C.

Petrus Bertier, 503. A.

VENCIENSES.

Johannes de Veſc ex decanatu Bajocenſi aſſumtus, 402. B.

Liutardus epiſtolam ſcribit ad Wenilonem Rotomagenſem, 22. E.

Robertus Cenalis, 497. C.

VESONTIONENSIS.

Nicolaus, 65. E.

VIENNENSES.

Johannes eligitur executor teſtamenti Willelmi archipræſulis Rotomag. inſtr. 41. B.

Henricus-Oſwaldus de la Tour d'Auvergne, 643. D.

Simplicius, 8. B.

VIRDUNENSIS.

Johannes de Sarrebruche, 697. C.

VIVARIENSES.

Guillelmus de Havacourt hanc ſedem linquit, Carcaſſonenſis eccleſiæ curam ſuſcepturus, 81. B.

Martinus de Ratabon, 312. E.

Stephanus-Joſephus de la Fare, 312. E.

DECANI IN HOC TOMO MEMORATI

AD ALIOS TOMOS PERTINENTES.

Andegavenſes, Fulco *Bardoul* fit epiſcopus Abrincenſis, 491. B. Johannes Balue, 606. A.

Anicienſis præpoſitus, Melchior de Polignac, 930. C.

Aubracenſis domnus, Johannes le Breton, 845. D. E. 846. A.

Audomarenſes, Hugo de Cayeu, 698. C. Petrus de Colmieu, 63. E.

Bellovacenſis decanus, Eduardus Colbert de Turgis, 278. D. ſimul vicarius generalis, ibid.

Brivatenſis præpoſ. Johannes de Langeac, 496. A.

S. Capellæ Pariſ. theſaurarii, Carolus de Balzac, 273. E. Claudius Auvry, 906. E. Eduardus Molé, 395. B. Jacobus de Bourbon, 600. C. Johannes Touchart, 336. A. Nicolaus Oreſme, 118. D. ſuperior collegii Navarræ & didaſcalus principis Caroli, ibid. Olivarius de Pontbriant, 840. C. ſimul abbas Pratelli, ibid. Philippus de Riulliaco arbiter inter archiepiſcopum & canonicos Rotomagenſes, inſtr. 52. D. 54. D. Robertus Cenalis, 497. C.

Carnotenſis præpoſ. Willelmus, 692. A.

Cenomanenſes decani, Egidius de Laval ſedem Sagienſem adipiſcitur, 699. E. 700. D. Felix de Brie abbas ſancti Ebrulfi, 828. C. Gotfredus Brito fit archiepiſcopus Rotomag. 41. B.

Dinienſis præpoſitus, Petrus Gaſſendus, 907. C.

Engoliſmenſis decan. Franciſcus de Rochechouart, 939. A.

Evahonenſis præpoſitus, Nicolaus Longis, 531. D.

S. Furſæi Peron. decani, Carolus d'Humieres, 388. A. Radulfus Groſpalmi 587. C.

S. Genovefæ Pariſ. decanus, Stephanus, 227. C.

Gerboredi decanus, Petrus de la Rue, 306. A.

S. Germani Autiſſiod. apud Pariſ. decani, Franciſcus Picart, 498. C. in eccleſia Alborum-mantellorum ſepultus, ibid. Guillelmus des Eſſarts fit epiſcopus Ebroic. 595. C. Johannes le Breton incaſſum deſignatus, 846. A. Johannes Hennuyer, 802. A. Nicolaus de Luſarches, 488. B. Petrus dotat capellam S. Aniani apud Lexovium, 787. C. Petrus-Johannes-Baptiſta Durand de Miſſy, 507. A.

Ingrei præpoſ. Vincentius des Eſſarts ad epiſcopatum Ebroicenſem promotus, 596. A.

Laudunenſis theſaurarius, Henricus de Vizeliaco, 591. A.

Ligniaci decanus, N. 333. E.

S. Liphardi decanus, Amiſius Gumberti, inſtr. 43. C. D.

Lugdunenſis præpoſitus, Jacobus Huvet, 431. D.

S. Marcelli Pariſ. decani, Johannes-Joſephus le Normant, 944. D. Michaël, 283. A.

S. Martini Turonenſis decani, Johannes de la Cour d'Aubergenville ad inſulas Ebroic. promotus, 586. B. Radulfus Groſparmi, 587. C.

Matiſconenſis decanus, Goffredus de Salagniaco, 375. C.

Noviomenſis decan. Johannes d'Erquery, 886. C.

Pariſienſes decani, Antonius le Cirier, 499. B. Auguſtinus le Cirier, 500. A. Dominicus Seguier, 751. B. Johannes Tudert, 791. B. Johannes-Baptiſta Jouvenel des Urſins, 449. C. Ludovicus-Abraham de Harcourt de Beuvron, 632. B. 916. D. N. de Saint-Exupery, 916. D. præpoſitus, Stephanus, inſtr. 16. C.

S. Petri de Curte decanus, Guillelmus Burellus, 482. D.

Pictavienſis decanus, Renatus de Prie, 383. D.

S. Quintini Viromand. decan. Dudo duas eccleſias adipiſcitur, 124. C. 352. C. 679. D. inſtr. 1. A. 7. A. 284. B.

Remenſis theſaur. Ludovicus de Targny, 939. E.

Silvanectenſes theſaurarii, Nicolaus d'Auteuil, 591. C. D. Petrus le Tiolois, 622. C. Philippus de Chaourſes, 590. B. Radulfus Groſparmi, 587. C.

Sinemuri decanus, Laurentius *de Churoy* procurator archiepiſcopi Lugdunenſis, inſtr. 47. D. 48. A. 49. E. 50. A.

Sueſſionenſes præpoſiti, Dominicus d'Eſcarts, 441. B. Petrus de Hangeſt d'Argenlieu, 336. D.

Turonenſes decani, Franciſcus Bohier, 833. E. Franciſcus-Odetus d'Aydie, 552. C. Theobaldus, 692. A. Thomas Bohier, 834. A.

Vareni apud Rutenos, Arnaldus d'Oſſat, 391. B.

ABBATES, ABBATISSÆ ET PRIORES
AD ALIOS TOMOS PERTINENTES,
quorum hìc fit mentio.

A

ABSIÆ, Michaël Phelypeaux de la Vrilliere, 939. D.

Albæ-Curiæ, Guillelmus, 635. E. Johannes Brunel, 330. D. Ludovicus de Sopite, 333. A. Robertus de Luparis, 338. D.

S. Albini Andegav. Heliſachar, 954. A. B. Johannes, 375. B.

S. Albini de Boſco, Gabriel Boiſleve, 504. D.

Alti-montis, Halidulfus corpus S. Anſberti Fontanellam transfert, 16. C.

S. Amandi, Bovo II, 287. C. Leo Potier de Geſvres, 834. C.

S. Amandi de Buxia, Bonus de Broé, 930. A. Carolus de Montchal, 926. A.

S. Amandi in Pabula, Auguſtinus, 210. B.

Ambroniaci, Olivier de Longueil, 894. B.

S. Ambroſii Bituric. Jacobus de Souvré, 532. D. Olivarius-Franciſcus de Fourcy, 916. B.

S. Andreæ in Boſco, Ludovicus Canoſſa, 385. B.

Anglæ, Gabriel Philippus de Froulay de Teſſé, 504. E.

Anglicani parthenonis Gandavenſis, Lucia Knatchbull, 291. A. Catharina Wigmore, C.

Anianæ, Benedictus, 158. C. D. 173. C. 954. B.

Antrenſis monaſterii in Aremorica, S. Hermelandus, 162. C. 167. D.

Aquicinctini monaſterii, Simon, 209. D.

Argentolii, Egidius-Bernardus Raguet, 949. B. Franciſcus de Rabodanges ſimul abbas Goſſerni, 747. A.

S. Arnulfi de Criſpeio, Gabriel Boiſleve, 504. D.

S. Arnulfi Metenſis, Warinus, 206. E.

S. Auguſtini Lemovic. Richardus, 192. C.

S. Aviti, Bona Binet de Montifroy, 286. A.

S. Auſonii, Franciſca-Gabrielis d'Orleans de Rothelin, 934. E.

B

BALGENTIACI, Johannes Balue, 606. B.

Balmæ, Carolus-Mauricius de Broglie, 533. B.

Barbelli, Carolus-Philippus Gobert, 830. A. Felix Egon princeps de Furſtemberg, 830. A.

S. Bartholomæi Noviomenſis, Bonaventura Bauyn, 940. A. Carolus d'Humieres, 388. A. Ludovicus de Targny, 939. E.

Barzellæ, Rogerius d'Aumont, 502. E.

Baſſifontis, Sebaſtianus de Laubeſpine, 260. D.

S. Bavonis Gandav. S. Gerardus, 159. B. C. D. 176. A. Einardus, 173. C.

Bellæ-vallis, Jacobus Teſtu, 663. A.

Belli-loci, Guillelmus de Longueil, 643. C. D. Johannes, 67. C. Rogerius d'Aumont, 502. E.

Belli-loci Lemovic. Petrus de Comborn, ſummovet æmulum Berardum de Molceo, 604. B.

Belli-loci diœc. Macl. Claudius-Philippus le Clerc du Tremblay, 862. C.

Belli-loci Virdunenſis, Fredericus-Hieronymus de Roye de la Rocheſoucauld, 948. D.

Belli-portus, Fredericus-Hieronymus de Roye de la Rocheſoucauld, 948. D. Jacobus d'Annebaut epiſcopus Lexov. 801. C.

Belli-prati, Egidius de Duremont, 212. D. Matthæus Pillart, 311. B.

S. Benedicti de Saltu, Franciſcus-Timoleon de Choiſy, 403. D.

S. Benigni Divionenſis, Annas d'Eſcars, 804. C. Guillelmus regulæ normam reſtituit in monaſterio ſancti Audoëni, 136. C. 138. C. 140. D. E. 193. A. inſtitutum Benedictinum in Fiſcannenſem eccleſiam inducit, 202. B. C. D. 203. A. 206. A. 353. A. 474. B. dat chartam pro monaſterio Fructuarienſi, 571. A. 680. A. 765. D. 818. C. 869. B. 957. A. Halinardus eccleſiæ Lugdunenſi præfectus, 207. A. Jarento monaſterio S. Vigoris Bajocenſis donatur, 358. C. 359. B. 404 E. 424. D. inſtr. 76. B. Johannes item abbas Fiſcanni, 207. A. Renatus de Breche, 900. B.

Berdonæ, Andreas Mondain, 757. E. 758. A. Gabriel Boiſleve, 504. D.

Bertolcurtis, Angelica d'Eſtrées perperam adſcripta abbatiſſis S. Amandi Rotomagenſis, 289. E.

Blandinii, Einardus, 173. C.

Blangiaci, Giſlebertus, 831. E.

Boheriarum, Andreas Mondain, 757. E. 758. A.

Bonæ-cumbæ, Petrus-Julius-Cæſar de Rochechouart, 621. B.

Bonæ-vallis, Ludovicus de la Vergne de Treſſan, 115. B.

Bonitatis-Dei, Johannes de Gagny, 273. A.

Brantolmiæ, Johannes Boucart, 494. C.

Brolii-Herboldi, Johannes, 725. A.

Bruxellenſis parthenonis Anglic. Johanna Barkley ex S. Petro Remenſi accita, 290. D. Maria Pency, 290. C.

Burgidoli, Georgius II d'Amboiſe, 97. A. Renatus de Prie, 383. D. 384. A. B.

Burgulii, Baldricus fit epiſcopus Dolenſis, 836. A Bernus, inſtr. 283. C. Johannes Heberge epiſcopus Ebroicenſis, 608. A.

Buxeriæ, Renatus de Breche, 900. B.

C

CADUINI, Jacobus, 389. D.

Cakerii, Maturinus Savary epiſc. Sagienſis, 707. D.

Callevii, Franciſcus-Chriſtophorus Terriſſe, 267. D.

Camerifontis, Henricus-Ignatius de Brancas, 808. E.

Campaniæ, Annas d'Eſcars, 804. C. Lancelotus, 803. C.

Cantumerulæ, Ludovicus le Bourgeois de Heauville, 509. A.

S. Carauni, Guillelmus de Longueil, 643. C. D. Haimericus, 159. A.

Caritatis ad Ligerim, Fredericus-Hieronymus de Roye de la Rocheſoucauld, 948. E. Jacobus-Nicolaus Colbert, 113. B. Johannes de Paſſelaigue, 933. C.

Caſæ-Dei, Nicolaus de Neufville, 185. A.

Caſiaci, Audomarus Joly de Fleury, 278. D. 982. D. Franciſcus de Neſmond, 396. C. Ludovicus-Franciſcus de Baſſompierre, 273. E.

Caſtellariarum, Carolus de Bourbon, 99. C. Franciſcus-Armandus de Lorraine, 397. E.

Caſtellionis Vird. Theobaldus, 545. D.

Caſtriciarum, Ludovicus Mainteterner, 666. E.

S. Catharinæ Pariſ. Franciſcus Servien, 395. E.

Caunenſis monaſterii, Stephanus Bloſſet de Carouges, 798. D. Gabriel le Veneur, 442. C.

Centulæ vel S. Richarii, Carolus d'Humières, 388, A. Coſchinus ad Gemeticum tranſit, 189. C. 952. C. Gervinus, 282. C. inſtr. 14. E. Guiſchardus de Salis ex abbatia Divenſi eductus, 733. D. S. Guitmarus, 189. E. Heliſachar, 954. A. B. Ingelardus, 349. B. Johannes de Bouquetot fit abbas Fontanellæ, 183. A. Ocioaldus, 189. C. 952. C. Petrus, 490. C. Philippus du Foſſé abbatia Fiſcannenſi donatur, 212. B. Ruodulfus ſeu Rodulfus, 190. C. avunculus Caroli calvi, 955. A. B.

Ciſtercii, Alexander ex Savigneio accitus, 546. C. Henricus dat literas pro fundatione abbatiæ de Torigneio, inſtr. 100. B. Guillelmus ſuſcipit abdicationem abbatis Trappæ, 750. D. Juliano ſucceſſori benedictionem impertitur, ibid. Johannes de Balou, 548. C. accitus e Gofferno, 745. A. Joſlenus in tomo IV omiſſus, 547. A. Nicolaus Boucherat benedicit abbatiſſam Fontium-Guerardi, 321. D. Petrus Nivelle, 458. B. Rainardus, 48. B.

S. Claræ Viennenſis, Maria-Anna de Scaglia de Verrue, 438. D.

Claravallis, Bernardus, 44. B. fundat abbatiam Vallis-Richerii, 445. E. ordinem Saviniacenſem familiæ Ciſtercienſi aggregat, 541. D. 545. B. C. 688. B. ſcribit ad papam in gratiam epiſcopi Lexov. 775. A. 822. A. inſtr. 80. D. 81. A. 82. B. Edmundus, 746. C. Faſtredus, 546. C. Matthæus Pillart, 311. B. Petrus, 546. A. 555. A. Philippus ex abbatia Fulcardi-montis aſſumtus, 305. B. 548. D. Stephanus de Lexington, 548. A.

Clareti, Anna, 748. E. Gabrielis de Sazillé ab abbate Trappenſi confirmata, 750. C.

Clari-fontis, Johannes Doucet de la Houſſaye, 333. B. Martinus de Harville, ſimul abbas Troarni, 419. D. Ludovicus Hely ex abbatia Marchaſii-Radulfi accitus, 333. A. B.

Claritatis-Dei, Odetus-Joſephus de Vaux-de-Giry-de-Saint-Cyr, 261. E.

Cluniaci, Fredericus-Hieronymus de Roye de la Rocheſoucauld, 948. E. Henricus-Oſwaldus de la Tour d'Auvergne, 316. B. 643. D. 948. E. Hugo, 254. B. 627. E. Jacobus d'Amboiſe, 199. D. 973. C. Johannes, 832. E. prioratum S. Martini a Campis confert, inſtr. 58. C. Mayolus, 202. A. B. bona tribuit abbatiæ ſancti Michaëlis, 514. A. Odo, 192. C. Petrus Venerabilis, 44. E. 48. C. 229. B. 687. A. ſcribit ad papam in gratiam epiſcopi Lexov. 775. A. 876. A. 838. B.

S. Columbæ Senonenſis, Robertus de la Menardiere, 860. B. inſtr. 300. D. 303. B. 307. C.

Columbæ, Rogerius ſuper oratorio in inſula Mellentina ſtructo litem terminat, 230. C.

Corbeiæ, Carolus de Bourbon, 99. C.

Corbiniaci, Melchior de Harod de Senevas, 842. B.

Corbionenſis monaſterii, Heriricus, 955. A.

S. Cornelii Compend. Antonius de la Haye, 213. C. Guillelmus præfectus cuidam vectigali colligendo, 791. B. Olivier de Longueil, 894. B.

Coronæ, Lambertus donum accipit, 686. E.

Craſſæ, Armandus Bazin de Bezons, 114. B. Guillelmus Viard, 832. D. Nicolaus Roger fit archiepiſcopus Rotomagenſis, 79. B.

Criſpeii, Gerardus, 176. C. 177. A.

Criſperii, Petrus Habert, 412. E.

S. Criſpini in cavea, Claudius Auvry, 907. B. Euſtachius le Clerc de Leſſeville, 907. B. D. Theobaldus, 146. C.

Criſpinii, Leo Potier de Geſvres, 834. C.

S. Crucis de Volta, Philippus de Coſſé, 900. C.

Culturæ, Carolus de Bourbon, 99. C. Johannes-Baptiſta de Croiſilles, 979. E. Juhellus in arbitrum aſſumtus, 718. A. 959. E. eccleſiam de Vezins ſuo monaſterio præſtari curat, inſtr. 107. C.

D

DALONI, Ludovicus de la Fayette, 280. E.

Dervi, Franciſcus-Armandus de Lorraine, 397. E.

S. Dionyſii in Francia, Antonius de la Haye, 213. D. cardinalis Lotharingus, 388. D. coronat Eliſabetham Franciæ reginam, 499. E. Guillelmus, 256. C. Guillelmus Ferrechal, 183. C. Henricus, 209. D. Hilduinus, 140. B. Hugo, 819. A. Johannes de Bourbon, 183. C. Ludovicus, 175. D. Matthæus, 370. B. 400. A. 506. E. infulas Ebroicenſes deprecatur, 590. B. C. inſtr. 38. A. 288. B. Matthæus de Vindocino, 825. B. Odo Clement fit archiepiſc. Rotomag. 66. C. reformat abbatiam Montivillarenſem, 196. D. Reginaldus, 825. B. inſtr. 288. A. Sugerius Hugonem Rotomag. invitat ad dedicationem ſuæ eccleſiæ, 46. A. ab eodem archiepiſcopo eccleſiam Calvimontis dedicari curat, C. 48. B. Calvimontis abbatiam accipit, quam in prioratum convertit, 131. B. C. 576. D. 775. D.

S. Dionyſii Remenſis, Henricus Cauchon, 619. A. Ludovicus d'Aquin præſul Sagienſis, 707. E. N. de S. Exupery, 916. D.

Domni-Martini, Cæſar le Blanc epiſcopus Abrincenſis, 506. A. Milo Ulricum mittit fundaturum abbatiam Marchaſii-Radulfi, 331. A.

E

EALNÆ, Maturinus de Savonnieres, 389. D.

Ebronii, Guillelmus, inſtr. 61. D.

Ederæ, Margarita, 589. E.

S. Egidii Nemauſenſis, Guillelmus du Broc du Nozet, 278. B.

Eleemoſynæ, Egidius-Bernardus Raguet, 949. B. Jacobus Potier de Novion, 619. E.

S. Eligii Noviom. Carolus-Franciſcus de Lomenie, 908. B. Johannes de S. Dionyſio, 968. C. Philibertus de Lorme, 654. B. Johannes Papillon, 197. E. Sebaſtianus de Laubeſpine, 260. D.

S. Eligii Pariſ. Johannes Balue, 606. B.

Ellantii, Stephanus ex Urſi-campo adductus præfecturam dimittit, 309. C.

Ellencuriæ, Bego de Murat, 832. E. Claudius-Mauricius Colbert de Villacerf, 747. C.

Enſienenſis monaſterii, Generoſus, 910. E. 911. E. 912. A.

S. Eparchii Paludani, Antonius Seguier, 751. A.

Eſchalleii, Johannes de Langeac, 497. A.

Eſpernonii, Ludovicus de Bourbon-Vendôme, 495. A.

Eſſomorum, Franciſcus-Alexius Jubert de la Baſtide de Chateau-Morant, 301. A.

S. Eutropii Santonenſis, Philippus de Coſſé, 900. C.

Exolduni, Renatus de Prie, 383. D.

F

FAISIÆ, Guillelmus du Riglet Ebroicenſibus epiſcopis perperam adſcriptus, 607. E.

S. Faronis Meldenſis, Alexander de Bourbon, 315. E. Franciſcus-Armandus de Lorraine, 397. E.

Ferrariarum, Ludovicus Canoſſa, 386. A. Lupus, 473. D. 678. B. Petrus de Martigny, 386. C. 427. E. Tuſſanus Barrin dominus de Vincelles, 938. D.

S. Ferreoli Soſmenſis, Ludovicus-Franciſcus Neel de Creſtot, 709. C.

Figiaci, Guillelmus ex abbatia Divenſi eductus, 733. E.

Firmitatis, Claudius de Dinteville de abbatia Savigneii litigat, 549. E. Claudius de Dinteville, 897. C.

Firmitatis-Milonis, Robertus, 485. D.

Flaviniaci, Hippolytus d'Eſt, 200. C. Hugo quemdam Hugonem adſcribit abbatibus ſanctæ Catharinæ, 126. D. Renatus de Breche, 900. B.

S. Florentii Salmur. Carolus de Bourbon, 104. D. Franciſcus de Joyeuſe, 104. D. Mainerius, 506. C. Reginaldus, 523. A.

Fontanæ, Alexander, 546. E. Peregrinus, 547. A. C. Robertus, 546. E. Theobaldus, 545. C. 546. E. 547. A.

Fontaneti, Renatus de Breche, 900. B. Franciſcus le Veneur, 761. B. C.

Fontis-Danielis, Bernardinus de Saint-François, 388. E. Johannes le Veneur, 761. A. B.

Fontis-Ebraldi, Robertus de Arbriſello, 542. E. Blancha, 85. D. Ludovica de Bourbon, 495. B. Renata de Bourbon, 495. C. Johanna de Bourbon, 806. D. Petronilla, 686. E. Renata de Bourbon ſimul abbatiſſa S. Trinit. Cadom. 435. E.

Fontis-frigidi, Auguſtinus Trivulce, 387. D.

Frigidi-montis, Carolus de Bourbon, 99. C. V. 832. B.

Fructuarienſis monaſterii, Suppo, 203. A. præfecturam S. Michaëlis fruſtra tentat adipiſci, 515. A. adipiſcitur tandem, B.

Fulii, Carolus Vialart fit epiſcopus Abrincenſis, 502. A.

S. Fuſciani, Johannes le Veneur, 801. A.

Fuſniaci, Jacobus Goyon de Matignon, 443. A.

Fuxi, Nicolaus d'Angu Sagienſis epiſc. 702. B.

G

Gandavenſis parthenonis Anglicani, Catharina Wigmore, 291. C. Lucia Knatchbull, 291. A.

Gardi, Johannes de Roncherolles, 312. B. Ludovicus de Roncherolles, C.

Gaudii-vallis, Stephanus Goupillon præſul Sagienſis, 700. C.

Gemblaci, Herivardus & Herluinus fratres, 513. D.

S. Genovefæ Pariſ. Stephanus, 256. C. 364. D.

S. Georgii ad Ligerim, Gabriel Boiſleve, 504. D.

Gerciaci, Magdalena de Montmorency tranſit ad abbatiam S. Trinitatis Cadomenſis, 436. E. N. le Normant ex Novo-burgo accita, 661. C.

S. Geremari, Euſtachius, 309. E. S. Genardus, 163. A. vicedominus eccleſiæ Rotomagenſis, 168. E. Gerardus eccleſiam de Sorenc accipit, 47. E. 329. C. S. Geremarus preſbyter ordinatus, 14. D. Hugo, 337. E.

S. Germani Pariſienſis, Carolus de Bourbon, 99. C. 154. E. 390. A. 978. C. Fulco, 196. A. Galterus, 584. A. cedit os S. Leufredi, 635. D. Gauſlinus, 955. E. Henricus de Bourbon, 631. C. Hilduinus, 140. B. Johannes Caſimirus rex Poloniæ, 631. D. cardinalis de Biſſy, 855. C. Rainaldus, 209. D. Robertus, 176. C. abbatiam S. Leufredi ſibi ſubjicit, 632. E.

S. Germani Autiſſiod. Carolus-Franciſcus de Lomenie, 908. B.

Gigniaci, Johannes de la Grange fit abbas Fiſcanni, 211. E. 212. A.

S. Gildaſii Bituric. Jacobus Hamelin, 982. A. C.

S. Gildaſii de Nemore, Henricus-Ignatius de Brancas, 808. E.

Gimundi, Ludovicus d'Eſmé de la Cheſnaye, 301. A.

S. Giſleni in Hannonia, Simon corpus S. Sulpicii Bajocenſis in monaſterium infert, 351. D.

S. Gedonis, Ludovicus de Roncherolles, 312. C.

Granatariæ, Ludovicus de la Fayette, 280. E.

Grandis-campi, N. Antoine, 667. A.

Grandis-montis, Bernardinus de Saint-François, 388. E. Johannes-Baptiſta de Croiſilles, 979. E.

Grandis-montis prope Chinonem, Gabriel de Beauveau, 655. A.

Grandis-ſilvæ, Alexander tranſit ad abbatiam Savigneii, 546. C.

H

Hami, Nicolaus Duval de Fontenay, 415. C.

Herenſis monaſterii, S. Filibertus, 187. C. D. E. 188. A. 951. D.

Herivallis, Eduardus Molé, 395. A.

Hibernalis, Jo..... de Chevry, 590. A. Johannes des Jardins, 939. A.

Hidæ, Walterius, 648. A.

S. Hilarii Carcaſſon. Petrus Augerii, 118. C.

S. Hilarii Pictavienſis, Ansfridus, 188. B. 952. A.

Hiſpaniæ, Johanna du Freſnoy ad Gomeri-fontem tranſlata, 323. A.

I

S. Jacobi Pruvin. Franciſcus d'Aligre, 505. A. Nicolaus Haligre, 829. D.

Jardi, Julius de Clerambault de Palluau, 632. A.

Iciodori, Antonius Bohier, 153. C.

S. Illidii, Jacobus d'Amboiſe, 199. D. 973. C.

Inſulæ Barrenſis, Maturinus Savary epiſcopus Sagienſis, 707. D.

Inſulæ-Calveti, Henricus Cauchon, 619. A.

Intermontii, Gaſpardus de Fogaſſes de la Baſtie, 462. D.

S. Johannis Ambian. Antonius Seguier, 751. A. Fulco abbatem cum duodecim canonicis Reſſonium dirigit, 337. C.

S. Johannis Angeriac. Johannes Balue, 606. B.

S. Johannis in Monte, Petrus Diſque, 929. D.

S. Johannis de Pratis, Sebaſtianus de Guemadeuc, 667. A.

Joſaphati, Philippus des Portes, 669. B.

Jotri, Anna-Thereſia de Rohan-Guemené, 855. C. D. Margarita de la Rivière, 283. E. 284. A.

S. Jovini de Marnis, Arturus de Coſſé, 531. D. 902. E. Carolus de Bourbon, 130. D. Franciſcus Servien, 395. D. Generoſus, 469. E. 470. A. Henricus d'Eſcoubleau de Sourdis, 130. D. fit archipræſul Burdigal. 845. E. Paganus le Sueur d'Eſquetot, 901. D. Petrus d'Amboiſe, 649. D. Philippus de Coſſé, 900. C. Stephanus Martel, 902. B.

S. Judoci, Guillelmus Bouvier, 303. D. Johannes, 210. B.

S. Judoci in nemore, Johannes confirmat abbatem Lucernæ, 560. A. Michael confirmat abbatem ſancti Johannis de Faleſia, 756. D.

Juilleii, Johannes de Glatigny fit abbas Faleſiæ, 756. E. 757. A.

Juliaci, Johannes Nervet, 608. E. Nicolaus d'Angu, Sag. epiſcopus, 702. B.

S. Juliani Turonenſis, Benedictus de Chamery, 649. E. Carolus d'O, 428. B. Georgius de Pericard, 500. C. Johannes de Quedillac, 649. E. 650. B.

Juncelii, Jacobus Sanguinette, 933. A.

S. Juſti Bellovac. Gervaſius, 693. A.

L

Landesii, Renatus de Prie, 383. D.

Lantenaci, Robertus, 932. B.

Lanvillæ, Fredericus-Hieronymus de Roye de la Rochefoucauld, 948. D.

Laſſeii in diœceſi Cenoman. Maria-Magdalena de Madaillan de Montataire, 535. C.

Latiniaci, Augerius de Brie ſimul abbas Uticenſis, 828. B. C. Nicolaus de Neufville, 185. A.

S. Launomari, Carolus-Franciſcus de la Vieuville, 551. E. David init compoſitionem, 593. B. Mauricius vir eruditiſſimus, 838. A.

S. Leodegarii Santonenſis, Ludovicus-Abraham de Harcourt de Beuvron, 632. B.

Leyracy, Renatus de Prie, 384. A.

Lilii, Ludovica de Mailly ad abbatiam S. Trinitatis tranſlata, 436. B.

Loci-Dei, Bernardus de Sariac, 303. E. Coſmas de la Broiſe, ibid. Vivardus, 305. A. Firminus, 250. B. Oſbertus, 32. B.

Loci-Dei Ambianenſis, Ricardus Martin tranſit ad Stratam, 673. B.

Longi-pontis, Ludovicus de la Vergne de Treſſan, 115. B.

Longi-villaris, Guillelmus, 929. D. Rogerius d'Aumont, 503. A.

Lenleii, Hugo, inſtr. 61. D. Johannes le Veneur epiſcopus Lexov. 801. A. Ludovicus de Bailleul, 760. D. 811. E. Philippus, 537. C.

S. Luciani Bellovacenſis, Alexander de Bourbon, 315. E. Carolus de Bourbon, 99. C. Erardus, 209. D. Giroldus præbet aſſenſum de erigenda eccleſia S. Martini in abbatiam, inſtr. 20. C Giſlebertus, inſtr. 20. A. C. Serlo, 45. D. 301. E.

Lucionenſis monaſterii, S. Filibertus, 188. A.

S. Lupi Bellovacenſis, Carolus de Bannes d'Avejan, 930. D.

S. Lupi Trecenſis, Joachimus Fautrier, 462. C. Johannes le Breton, 846. A. Johannes de Gaucourt, 846. A.

Luxovii, S. Columbanus S. Audoënum adhuc puerulum benedicit, 14. C. 913. A. Euſtaſius, 764. A. Hermiricus, 174. A.

M

S. Maglorii, Carolus Boucher d'Orſay, 929 D. Carolus Megarenſis epiſcopus, 664. A. Guido de Montmirail, 929. B. Nicolaus de S. Ouen, 929. E.

Digitized by Google

Majoris-monaſterii, Alexander de Bourbon, 315. E. Carolus de Bourbon, 104. D. Franciſcus de Joyeuſe, 104. D. G. 547. C. Johannes, 489. B. Odo de eccleſia S. Leonardi Belliſmenſis litem habet, 42. D. Simon, 525. C.

Malanoæ, Cæcilia de Beauté, 324. C. Maria-Eleonora de Rohan, 437. D.

Mali-dumi, Blancha de Piſtres ſoror abbatiſſæ S. Amandi, 288. B. Ludovica de Baviere, 292. B. Maria d'Annebaut ex S. Amando Rotomagenſi accerſitur, 289. B. C. 662. D.

Mali-leonis, Franciſcus de Neſmond, 396. C. Jacobus d'Eſcoubleau de Sourdis, 260. C.

S. Manſueti Tullenſis, Henricus-Conſtantius de Lort de Serignan de Valras, 842. D.

S. Mariæ de Angelis, Ludovicus d'Eſmé de la Cheſnaye, 301. A.

S. Mariæ de Campis, Guillelmus, 589. E.

S. Mariæ de Caſtellariis, Renatus de Daillon, 390. B.

S. Mariæ de Columbis, Stephanus Berthier, 630. A.

S. Mariæ de Lætitia Pariſ. Maria-Franciſca de Groſlay de Meſpieu, 318. D.

S. Mariæ Namur. Thomas-Johannes-Franciſcus de Strikland de Sazerghe, 842. B. C.

S. Mariæ de Valentia, Radulſus du Fou, 608. D.

S. Mariæ de Varennis, Arnaldus d'Oſſat, 391. B.

S. Mariæ de Valle, Franciſcus le Bouthiller, 751. B. C.

S. Mariani, Petrus Fournier, 412. D.

Marquettæ, Angelica-Eleonora de Rohan-Guemené, 855. D.

S. Martialis Lemovic. Carolus-Franciſcus de la Vieuville, 551. E. Ludovicus Ricard de Gourdon de Genoilhac, 938. C. D. Sebaſtianus de Laubeſpine, 260. D.

S. Martini in Boſco, Carolus d'Humieres, 388. A. Hieronymus Canoſſa, 402. C.

S. Martini a Campis, Amator-Johannes-Baptiſta de Richelieu, 155. C. Antonius Vialart, 833. E. Carolus de Saint-Albin, 155. C. Emmanuel-Joſeph de Richelieu, 155. C. Fulco de Blandes, 832. E. Guillelmus d'Eſtouteville, 90. C. a papa prior inſtituitur, inſtr. 58. A. Johannes de Montalambert repulſam patitur, inſtr. 58. B. C. D. E. Jacobus d'Amboiſe, 199. D.

S. Martini Trecenſis, Jacobus-Carolus-Alexander l'Allemant epiſcopus Sag. 708. D.

S. Martini Turonenſis, Teutſindus, 158. A. 170. A.

S. Mauri, Johannes de Luxembourg, 654. A.

S. Mauri Foſſatenſis, Einardus, 173. C. Johannes de Surville, 629. D. Ludovicus de Caſtellione, 629. E. Radulſus du Fou, 608. D.

S. Maximini, Sebaſtianus de Laubeſpine, 260. D.

S. Maximini Trevirenſis, Heliſachar, 954. A. B.

S. Medardi Sueſſion. Hilduinus, 140. B. Johannes de Saint-Avit, 492. C. Nicolaus de Verneil ad Fiſcannum transfertur, 211. C.

S. Melanii Redonenſis, Arturus de Coſſé, 902. D. E. Johannes d'Eſtrades, 643. D. Matthæus curam rerum temporalium abbatiæ S. Michaëlis ſuſcipit, 529. A. Paganus le Sueur, 901. D. Stephanus Martel, 902. B.

Mellerii, Jacobus, 389. D.

S. Mevennii, Gilbertus-Blaſius de Chabannes, 671. C. D.

S. Michaëlis in Eremo, Carolus de Bourbon, 99. C. S. Filibertus, 188. A. Johannes-Baptiſta de Croiſilles, 979. E.

S. Michaëlis Tornodorenſis, Jacobus de Souvré, 252. D.

Miciaci, Albertus olim monachus Gemetici, 195. A. alodum confert Gemetico, 680. C. 958. A. Anno, 192. C. e Gemetico evocatus, 956. D. Fulco, 194. E. litem habet cum abbate Gemetici, 718. A. 959. D. Hieronymus du Faur de Pibrac, 403. E. S. Maximinus in Gemeticenſi cœnobio ſepultus, 186. D. Renatus de Prie, 383. D.

Millebecci, Franciſcus de Laval de Montmorency, 673. C.

Miſeraii, Ludovicus Pertat de Villemareuil, 944. C. Renatus de Prie, 383. D. 384. A.

Moliſmi, Annas d'Eſcars cardin. 804. C.

Monaſterii-novi, Robertus de Glos, 900. D. vicarius generalis epiſcopi Conſtantienſis, ibid.

Monaſterioli, Opportuna ſoror Chrodegandi epiſcopi Sag. 677. B. D. ejus reliquiæ in eccleſiam apud Pariſios translatæ, 678. E. 679. B.

Monceii, N. de Mongommery, 753. E.

Monſtrolii Laudun. Eugenia-Angelica d'Eſtampes, 742. C.

Montis-majoris, Claudius de Poitiers, 184. D.

Montiteræ, Nicolaus de Berville, 968. E.

Morarum, Franciſcus Servien, 395. D.

Moroliarum, Ludovicus d'Aquin Sagienſis præſul, 707. E. Johannes de Guyencourt tomo II omiſſus, 273. B. C.

Moſomi, Johannes de Saint-Avit, 492. C.

N

NANTI, Arnaldus d'Oſſat cardinalis, 391. E.

Nantolii, Auguſtinus Trivulce, 387. D. Galterius de Montaigu, 261. C.

Nealphæ, Claudius-Mauricius Colbert de Villacerf, 747. C.

S. Nicaſii Remenſis, Johannes Jacquier, 894. B. Olivier de Longueil, ibid.

S. Nicolai Pictav. Philippus de Coſſé, 900. C.

S. Nicolai Virdunenſis, Arnaldus d'Oſſat cardinalis, 391. E.

Niolii, Michaël Phelypeaux de la Vrilliere, 939. D.

Niſertii, Johannes le Breton ſimul abbas Greſtani, 845. D.

Nobiliaci, Radulſus du Fou, 608. C.

Novigenti, Guibertus, 354. A. B. 519. B. Johannes de la Chapelle, 833. C.

Novigenti-Rotroci, Philippus prior, 748. E.

Nucariarum, Radulſus du Fou, 608. D.

O

OBAZINÆ, Carolus de Beaupoil de Sainte-Aulaire, 758. A. Ludovicus de Targny, 939. E. Petrus de Comborn epiſcopus Ebroic. 604. A.

Oliveti, Franciſcus Gaultier, 552. B. regis procurator apud Angliæ regem, ibid.

Oratorii, Johannes de Quadillac de Lirenſi cœnobio litigat, 649. E. 650. A. B. Renatus de Prie, 383. D.

Orbaci, Johannes de Piles præpoſitus Remenſis, 651. A.

Oriniaci, Agnes-Catharina de Grillet de Briſſac, 662. A. 663. B. Margarita-Henrica Gouffier, 437. E.

Oyæ, S. Godo S. Wandregiſili nepos, 161. A. 166. D.

P

PANIS-PONTIS, Bernardus de Sariac, 303. E. Dionyſius Hurault, 751. A.

Paracliti Ambian. Leonora de Matignon, 458. D.

S. Pauli, Agnes de Chevry, 590. A.

S. Pauli Bellovacenſis, Maria de Hellande, 284. B.

S. Pauli Veſontionenſis, Carolus de Neufchâtel, 383. A.

S. Pauli Virdunenſis, Eduardus Molé, 395. A. Johannes Etheart ex abbatia Lucernæ accitus, 561. E. 562. A.

Pelliciæ, Dionyſius Hurault, 751. A.

Perredii, Johannes Anquetile, 561. D.

Perſeniarum, Carolus de Bourbon, 99. C. Ertaldus donum recipit, 720. E.

Peſſani, Hugo de Albinhaco, 642. C.

S. Petri Carnotenſis, Bartholomæus facit permutationem, 233. D. Euſtachius, 620. D. Gilo, 585. C. Giſbertus, inſtr. 7. E. Landricus, 11. E. 12. A. Guido, 748. E. Johannes, 724. A. Ludovicus de Theſut, 261. D. Stephanus, 579. A. 621. C. evadit patriarcha, 821. E.

S. Petri de Caunis, Gabriel le Veneur, 402. C. Johannes de Veſc, 402. B.

S. Petri de Puncto, Herluinus cancellarius Hugonis magni, 817. A.

S. Petri de Virzione, Antonius Pot, 929. D.

Pietatis, Ludovicus de la Vergne de Treſſan, 115. B.

Pietatis-Dei, N. Fitzharbert a rege deſignatus abbas Barberii, 456. B.

Pinus, Guillelmus intereſt tranſlationi monachorum Belli-montis ad Mortuum-mare, 308. A.

Piperaci, Johannes de Langeac, 497. A.

Planipedis, Johannes le Groing, 259. D.

Pontilevii, Ludovicus d'Anjou, 929. D.

Pontiniaci, Guichardus acceptat fundationem Stratæ, 671. E.

Prateæ, Renatus de Prie, 383. D.

Præmonſtrati, Adam, 759. B. Franciſcus de Longpré, 561. B. Gervaſius fit epiſcopus Sagienſis, 693. E. Hubertus confirmat abbatem S. Johannis de Faleſia, 756. D. Virgilius de Limoges ex Inſula Dei aſſumtus, 342. E.

Digitized by Google

Pſalmodii, Franciſcus Chevalier, 944. D. Ludovicus de Calvieres, 651. D.

Pulteriarum, Annas d'Eſcars epiſcopus Lexovienſis, 804. A. C.

Q

QUINCIACI LINGONENSIS, Michaël Phelypeaux de la Vrilliere, 939. D.

Quinciaci Pictav. S. Filibertus, 952. A. S. Aicadrus, 188. C.

S. Quintini Bellovac. Carolus d'Humieres, 388. A. Carolus Olivier, 415. D. Henricus, 276. D.

R

REGALIS-LOCI, Anna-Magdalena de Cochefilet de Vaucelas coadjutrix, tum abbatiſſa, 438. A. Margarita-Henrica Gouffier, 437. E.

Regalis-montis, Franciſcus-Armandus de Lorraine, 397. E.

S. Remigii Remenſis, Fulco, 954. D. Leo Potier de Geſvres, 834. C.

Reomai, Ludovicus de Theſut, 261. D.

Reſbaci, S. Filibertus, 185. C. 187. A. S. Agilus, 187. A. Henricus-Maria-Bernardinus de Roſſet de Fleuri, 274. B. Hugo, 826. C. E. Johannes, 824. B. 826. B. Natalis adit S. Bernardum, 822. A.

Ripatorii, Johannes de Luxembourg, 654. A.

Rochæ, Germanus Habert, 413. A.

S. Romani Blavienſis, Fredericus-Hieronymus de Roye de la Rochefoucauld, 948. D. Ludovicus Ricard de Gourdon de Genoilhac, 938. C. D. Tuſſanus Barrin, dominus de Vincelles, 938. D.

Rotæ, Gaſto-Armandus Sublet de Heudicourt, 620. A.

S

SALCEIÆ, Magdalena de Froulay, 742. A. Maria-Franciſca de Medavy, 741. E. 742. A.

Salvatorii, Ludovica de Choiſeul in abbatia S. Germani Pariſienſis inaugurata, 618. B.

S. Salvatoris Rotonenſ. Emmanuel-Theodoſius de la Tour, 671. B.

S. Salvatoris Senon. Carolus de Bannes d'Avejan, 930. D.

S. Saturi, Cæſar le Blanc epiſcopus Abrinc. 507. A.

S. Saturini Toloſ. Johannes Ruzé d'Effiat, 546. C.

S. Satyri Bituric. Urbanus Robinet abbatiam recuſat, 336. E.

S. Savini, Julius de Clerambault de Palluau, 632. A. Nicolaus d'Angu, 702. B.

Scalæ-Dei, Bernardus de Sariac, 303. E.

S. Sequani, Franciſcus-Timoleon de Choiſy, 403. E. Guillelmus de Vienne, 85. A. in Rotomagenſem archiepiſc. electus, inſtr. 40. E. 41. A. B. C. D.

S. Sergii Andegav. Jacobus d'Annebault, 531. B. 801. C. Philibertus de Lorme, 654. B.

Seriaci, Radulfus eccleſiam S. Severini obtinet, 248. D. Radulfus, 337. E.

S. Servatii Traject. Einardus, 173. B.

Signiaci, Carolus de Bourbon, 99. C. Ludovicus-Abraham de Harcourt de Beuvron, 632. B.

Soricinii, Bartholomæus Robin cellam S. Vigoris tranſmittit congregationi ſancti Mauri, 406. A. Olivier de Longueil, 894. B.

S. Stephani Divionenſis, Carolus de Bourbon, 99. C. Claudius de Huſſon fit epiſcopus Sagienſis, 701. C. Renatus de Breche, 900. B.

Stivagii, Carolus-Ludovicus Hugo editor operum abbatis Gervaſii, 693. C.

S. Sulpitii Redonenſis, Agnes, 740. D.

S. Symphoriani Bellovac. Bernardinus de Vauldrey, 339. C. Franciſcus le Bouthiller, 751. B. C. Jacobus de Poitiers, 654. B.

T

THENOLII, Gervaſius, 693. A.

S. Theodorici, Johannes Balue, 606. A. Radulfus du Fou, 608. C.

Tironelli, Johannes de Balou, 548. C. ad Goſternum tranſlatus, 745. A. Stephanus Texier de Hautefeuille, 532. E.

Tironii, B. Bernardus, 301. B. 304. C. 542. E. Herveus accipit eccleſiam ab epiſcopo Sag. 691. E. N. Malherbe, 846. C. Philippus Portæus, 613. E. 669. B.

S. Trinitatis Vindocin. Ivo, 198. D. Carolus de Bourbon, 99. C. Olivier de Longueil, 894. B.

Triſagii, Gabriel-Philippus de Froulay de Teſſé, 504. E.

V

VALLIS-BENEDICTÆ, Odetus-Joſephus de Vaulx-de-Giry-de-Saint-Cyr, 261. E.

Vallis-Dei, Dionyſius le Corſonnois, 561. C.

Vallis S. Mariæ, G. 832. B. Johannes, 257. E. Johannes de Montetirello, 326. D. P. 257. B.

Vallis-regiæ, Claudius de Meſmes, 933. D. Henricus de Meſmes, ibid. Ludovicus de Chamillard, 916. D.

Vallium-Sernaii, Carolus-Mauricius de Broglie, 533. B. Guarinus, 549. A. Johannes de Gallardone, 549. D. Michaël Buffereau, 668. D. Philippus des Portes, 669. B. Theobaldus de Marly, 664. B.

Valleriæ, Johannes Maurret, 303. B.

S. Vedaſti Atrebat. Johannes, 198, A. 969. A. Leduinus pro cella Haſpro accepta Gemetico rependit Anglicuriam, 189. C. Wido, 170. D.

Vernuciæ, Johannes le Groing, 259. D.

Veteris-villæ, Guillelmus Jouachin, 549. D.

Vezeliaci, Guillelmus de Mello ex abbatia Pontiſarenſi accitus, 256. A.

Vicinarum, Agnes de la Porte, 326. D.

S. Victoris Maſſil. Antonius de Bourbon, 428. E. 551. C. Jacobus Goyon de Matignon, 443. A.

S. Victoris Nivern. Johannes de Paſſelaigue, 933. C.

S. Victoris Pariſ. Achardus fit epiſcopus Abrincenſis, 481. A. antea in epiſcopum Sagienſem electus, 689. A. Erviſius, 941. B. epiſtolam accipit ab abbate Cæſariſburgi, C. D. Franciſcus de Fitzjames, 274. B. Franciſcus de Harlay de Champvalon, 980. C. Gilduinus, 294. A. B. Petrus du Cambout de Coiſlin, 200. E. 980. B.

S. Victurii Cenoman. Johannes Gonault præficitur abbatiæ S. Michaëlis, 528. A. Franciſcus le Roux, 531. C. Arturus de Coſſé, D. inſtr. 120. B.

Villarii, Maria-Ludovica de Franſures de Villers, 754. A.

S. Vincentii Cenoman. Aveſgaudus donum ſuſcipit, 682. A. Ivo Moriſſon ad abbatiam Sagienſem tranſit, 725. D. Nicolaus Pinet, 725. E. 726. A. Johannes des Bans ex abbatia Sagienſi accitus, 725. D. E. Johannes de Montemajori, ibid. Johannes Durand, 200. A. P. 418. A. Vincentius, 721. B.

S. Vincentii Silvanect. Hugo eccleſias ſitas in diœceſi Rotomagenſi firmari curat, 47. E. Nicolaus Duval de Fontenay, 415. D.

Virduni, Richardus, 818. C.

Virginitatis, Johanna de Chambray tranſit ad abbatiam Monaſterii-villaris, 284. D.

S. Virtutis apud Lingones, Jacobus Sauſſayus prior, 102. D.

Voltæ, Franciſcus de Neſmond, 396. C.

Voſii, Jacobus de Poitiers, 654. B.

Urſi-campi, Gilbertus, 180. D. 832. B. Carolus de Bourbon, 99. C. Gualerannus monachos Mortui-maris in ſuam filiationem admittit, 308. C. D. Stephanus ex Mortuo-mari accitus, 309. C.

Uſerchiæ, Rogerius d'Aumont, 502. E.

Uterinæ-vallis, Franciſcus Verjus, 456. A. Petrus du Poiſſon, 456. B.

S. Vulmari Bolon. Adrianus de Framezelles abbas S. Martini Sag. 724. C. E.

S. Walarici, Nicolaus, 210. B. Reverinus, 295. C.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google